

ДІЛО

виходить щоденно передпол.

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячник в кращо 4'20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7'50 зл., Німеччині 7'50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рв-
мунія 150 лей, Болгарії 7'50
зл., Австрії 7'50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

С.Р.С.Р. і Ліга Націй.

Держави, що взяли на себе не-
легке завдання погодити у Женеві
останні мирові договори з ново-
утвореним станом в Європі, вже
взагалом обраховують ситуацію,
яка стане наслідком членства Ні-
меччини в Лізі Націй. Одним з най-
цікавіших моментів у цій новій
ситуації буде їх ставище до
С.Р.С.Р., що рахувався до цього
часу природним союзником Німеч-
чини. Англійський прем'єр, що так
поквапно дав свою згоду на ан-
гло-радянський договір, повторює
кілька разів про необхідність при-
єднання „Росії“ до Ліги Націй.
Франція годиться на таку загаль-
ну формулу: „Росія“, з якою зв'я-
зані старі спомини про дружбу
з одноцільною царською держа-
вою.

С.Р.С.Р. не скриває свого во-
рожного ставища до женеvської
організації. Заходи Німеччини що-
до входу до Ліги зустріли радян-
ський уряд з невдоволенням. „Із-
вєстія“ перестерігають Німеччину пе-
ред сумними наслідками такого на-
міру, себто зрівнянням німецько-
радянського договору в Рапалло.
Деякі німецькі часописи вважали
вказанням упевнити радянський уряд,
що дружні взаємини між Німеччи-
ною і С.Р.С.Р. не зміняться від
цього факту. Як розуміти таку
заяву?

Вона може бути широю або
хитро-дипломатичною. Німеччина
може покищо старатися не зрива-
ти ниток порозуміння зі С.Р.С.Р.,
не знаючи, чи справді ввійде до
Ліги на бажаних умовах. З дру-
гого боку: коли ввійде, може мати
ча меті виборення місця в Лізі і для
С.Р.С.Р. Нема сумніву, що коли
С.Р.С.Р. поставити свою канди-
датуру на члена Ліги Націй, то
зробить це на аналогічних умови-
нах, як нині Німеччина. А тоді вона
зустрінеється з протестом більшо-
сти членів. Представники С.Р.С.Р.
відкреслювали не раз свій принці-
пальний погляд, що Ліга Націй
є організацією буржуазних держав,
які хочуть закріпити існуючий є-
вропейський лад, накинений Європі
силою Версальських переможців.

Дуже характеристичним є факт,
що і Ліга Націй і С.Р.С.Р. боро-
ються теоретично тих самих ідей:
світового миру, роззброєння, свобо-
ди всіх народів і т.и. — а одно-
часно вважали себе найзавзяті-
шими ворогами. Коли С.Р.С.Р.
пригадає Лізі Націй справу Беса-
рабії або Східної Галичини, тоді
відкликається до Вільсонівського
принципу „самовизначення народів“.

потоптаного тими самими союзни-
ми державами, які хотять у Лізі
Націй продовжувати працю Вільсо-
на. Коли ж Ліга Націй висловить
свої симпатії для визвольної бо-
ротьби Грузії, тоді офіційна ра-
дянська преса виле за це на Лігу
кілька цебриків помий.

Союзні Держави, представлені
в Лізі Націй, уявляють собі буди-
влю майбутнього миру на підставах
покладених ними Версальським до-
говором; С.Р.С.Р. уявляє собі
замирення Європи шляхом держа-
вного устрою, аналогічного (коли
не зовсім тотожного) до того,
який виробила радянська влада на
просторах свого впливу. Ці два за-
соби є такі різні між собою, як
ідея традиції і революції. Ідеоло-
гія радянської влади добає мо-
жливості припинення воєн щойно

по перекресненні цілої карти Евро-
пи, одним великим революційним
поривом.

Чи нема якого посереднього
шляху для здійснення тої самої ве-
личної ідеї, двома могутніми за-
сновками міжнародної пропаганди?
Нема сумніву, що і Ліга Націй
і С.Р.С.Р. можуть перейти ще
не одну еволюцію, заки їх орга-
нізм зміцниться на стільки, що дій-
де до якої-такої тривкої рівнова-
ги. Ліга Націй поставиться з вели-
кою обережністю до проекту, що-
би прийняти між свої члени пред-
ставників радянської влади, яка не
припинить своєї пропаганди і на
жениvських засіданнях. Коли справа
членства С.Р.С.Р. в Лізі Націй
стане актуальною, тоді виявиться,
яка з двох сторін є схильна до
уступок ціною теоретичних прин-
ципів.

літики. Вони будуть доказувати,
що все так було, що кожний шля-
хтич мав свого Жида. Чому ж тепер
мало б бути инакше?

Тому фактично в статті пос. Рай-
ха нема ані одного слова запереч-
чення. За те бачимо тартюфівську
завертання очима і порожні фрази,
які йдуть в тому напрямку, що —
мовляв —

„жидівська політика є єдиною
виключно жидівською, що вона йде в на-
прямку оборони прав і гідності жидів-
ського народу. Однак ця політика не
тільки не суперечить ніяким ин-
шим національним ідеа-
лам, але навіть недовозначно підтримує
національні і культурні змагання націо-
нальних мажоритів, отже й української на-
ціональності“.

Очевидно, ми не ласі на quasi
декларативні теоретичні фрази, які
не покриваються з фактами, бо й
пос. Райх не заперечить того, що
Жида надають польський зовніш-
ній характер містам на українській
національній території. І це не є
„усування — як лагідно висловлю-
ється пос. Райх — українського на-
пису з одної чи другої крамничної
вивіски“, то не спорадичні, відо-
кремлені випадки, тільки це є си-
стема польонізації, яку переводить-
ся з усією послідовністю.

Наша стаття не мала на меті
спонукувати пос. Райха до вилиття
повні фраз, бо такі фрази ми чу-
ємо з усіх усюдів від довгого
часу. В нашій статті ми не згаду-
вали й про „ідеали“, а говорили
про конкретні речі. А саме ми
вказали, що підготовлюється
парламентарний, а тим самим і поза-
парламентарний союз Хієни зі
східно-галицькими сіоністами і за-
місць заперечення, почувши, що

„представники жидівської політики ні-
коли й ніде — яким чином і за ніяку
ціну не дадуться використати як інстру-
мент в руках більшості з метою гноб-
лення інших національностей“.

Чому зараз брати найвищий тон
і говорити про гноблення, коли ми
вказували тільки, що Жида звіль-
на стають оруддям (по польськи:
narzędziem) польонізації. А так воно
фактично є. Чи в тім проявляється
гнучкість жидівського характеру, чи
атавістична схильність ідентифі-
кувати себе репрезентативно —
культурно зі сильнішими, чи вікни-
це є поміст до зближення з пану-
ючими, — це вже инша справа.

Другий наш закид торкається ви-
борів. Польська радикальна демо-
кратія домагається розв'язання сою-
му і розписання нових виборів.
Цьому противляється польські прав-
уруповання і... східно галицькі сіо-
ністи, які мають в своїх руках де-
сят мандатів українського населен-
ня. І тут не впало ані одне
слово заперечення. Не тіль-
ки не заперечено цього стихійного
прив'язання східно-галицьких сіоні-
стів до чужих мандатів, але й бу-
дуючи зазначається ніби неурито-
вані „претенсії української політи-
ки“, бо „тугешне жидівство є стар-
ше на одне покоління“ (від кого? —
Ред.)

„Заступники жидівського громадянства
не хочуть і не можуть бути тільки вас-
лами польської політичної думки, але не
хочуть і не можуть бути тільки „plataha-
ter-ami“ ніби відкинутих українських мандатів“.

Те, що Українці не взяли участі
в виборах — це ризико.

На похилій площині.

По дорозі... в табор реакції.

Наша стаття „За кулісами“ най-
шла відгомін в сіоністичній „Хвілі“.
З прокламацією „празд“ офіційної
жидівської політики, а радше полі-
тики східно-галицьких сіоністів ви-
ступив голова жидівського соймо-
вого клубу пос. Л. Райх. Непікаві
ці „правди“, але цікаво те, що коли
важкі обнування пос. Грінбава на
адресу східно-галицьких жидів-
ських „реальних політиків“ позбуто
смертельною мовчанкою, то ми у-
достоїлися тартюфівської відповіді,
яка — на жаль — утврдує нас
в пересвідченні, що за кулісами
справді щось робиться, йде якась
таємна гра, наближуються до себе
два бігуни: польські антисеміти і жи-
дівські народовці.

Стаття пос. Райха — писана з
журналістичним розмахом, перепов-
нена тонкою фразеологією, підта-
сована під напухистий стиль „Хві-
лі“, однак в своїй діловій частині
обмежена до бундючних дрібномо-
нетних загальників. Мета її одна:
заговорити, переговорити, закидати
жмутами слів, затопити повною
фраз, бо виступити відкрито ще
передчасно і незручно. „Істинно-на-
родова“ більшість тільки-що підго-
товляється. Про це з обуренням
пише не тільки пос. Грінбав, але
й зазначає львівський пепесівський
„Дзєннік людови“ (в статті „Етика
в політиці“) словами:

„А вкінці в наслідку тієї самої етики в
останніх часах читається в пресі про еве-
туальне порозуміння на соймовім терені...
ендеції зі сіоністами (т.з. з жидівською
національною демократією згідно з гас-
лом „Розвою... „Свій до свого по своє!““.

єство вист. з § 300 зак. кар. визнає до-
кану а дні 22. вересня 1924 року кон-
фіскагу за оправдану і заявив знищен-
ня цілого накладу і випав по дум-
ці § 493. закона карного заборону
дальшого розповсюдження того друкова-
ного писма. Заразом видав наказ від-
вічальному редакторови тої часописі,
щоби це рішення помістив безплатно.
в найближчій числі і то з першої сторони.
Невиконання того наказу потягає за собою
наслідки передбачені в § 21 зак. друк. -
17. XII. 1862 д. г. д. № 6 ек 1863, а іменно
засудження за переступство на гривню до
400 злп. — Львів дия 22. вересня 1924.
(Підпис нечиткий.

Пр. 855/24. В імені Річипосполитої Поль-
ської! Суд окружний карний як Трибу-
нал пресовий у Львові рішив на внесок
Державної, Прокуратури, що зміст часо-
писі „Діло“ ч. 211 (10304) з дня 23. вересня
1924 р. в артикулі: 1) „До ревізії трак-
тів“, а) речення між словами „територіаль-
ні точки“ а „отже ревізія“, б уступ „по
словах „поза його діями“ до кінця арти-
кулу. 2) шокід на українські школи“ під-
заголовка. 3) „Перед польським судом“
речення між словами „рух населення“ а
„Д-р М. Глушкевич“. 4) „Новинки“ цілу
рубрику під заголовком „зачинається“
крім заголовка до кінця містить в собі
ад 1) 2) єство злочину з § 65 зак. карн.
ад 3) єство вист. з § 305 зак. кар. ад 4)

Вступайте в члени
„Української Видавничої Спільни“
 кооп. з обм. пор. у Львові, Руська 18/1
 Один уділ виносить 6 зол.
 „Українська Вид. Спільна“ має на складі
 старі річники ЛНВ. від 1898—1914. Ціна
 річника 20 зол. Поодинокі книжки 2 зол.
 492 2—4

„Б це вже доля ризика, як у приватнім, так і в публічному житті, що ризикуючий бере на себе самого відповідальність за евентуальний вислід“.

Ясно, що пос. Райх тепер трактує політику з неморального, а що найменше аморального боку. А прецінь в політиці обов'язує мораль, а гілкі дрібничкове політиканство базується на аморальності. Десятьох жидівських послів зі Сх. Галичини якраз є нічим іншим, тільки „platzhalter-ами“ українських мандатів. Так висловлювалися вони самі і в часі виборів і по виборах, заявляючи в приватних розмовах, що кожної хвилині готові їх зложити. Очевидно, як довго ті мандати не є використувані на шкоду українського народу, так довго ми їх не квестіонували, хоч з другого боку східно-галицькі сіоністи повинні старатися якнайшкороше позбутися того, що до них не належить. Політика не є газардом, де рішає ризико, тільки тяглістю цінко змонтованим ланцюгом. Всі газарди, які базуються на ризику, потягають за собою відповідальність. І ми робимо відповідальними східно-галицьких сіоністів і їхню репрезентацію за українські мандати, які вони мають в своїх руках.

Якщо східно-галицька жидівська політика стає на похилу площину, якщо хоче ввязатися з польською реакцією, якщо хоче ризикувати своє на загаль дотеперішнє поправне становище, то може робити собі експерименти і виконувати карколомні скоки тільки своїми власними, морально-правними засобами. Десять мандатів українського населення не сміють бути предметом ризика. Цей справи ми не спустимо з ока. М. Ч.

Кооперація — народня сила.

Вписуйтеся масово у члени кооперативи „РІДНА ШКОЛА“ у Львові, Ринок 10. Уділ 5 зол., одиразове вплисове 50 сот. Число уділів необмежене. Поруна 2-кратна.

Р. ПЮЖОЛЬ.

Пригода бабки.

Чи знаєте ви Кюввімон, нап Жевевським озером? Якщо ні, то жалуйте. Містечко лежить у чудовій околиці, між сосновими лісами, а внизу під ним блакитне зеркало моря. У тихі вечори, з усіх верхів пинуть дзвіночки повертаючих коров... Одно слово: справжня ідилія. Я провела там літні місяці, тому що там вибудували новий „Гранд Отель“. Знаю з досвіду, що свіжо відчинені готелі — знамениті. У моїм були прегарні кімнати, уважлива служба, вибаглива кухня. Крім цього майстерна оркестра, а вечорами у головній салі казино, якого 12 вікон гляділо на озеро, гості танцювали невтомно фокстрота. І знаю напевно, що нишком у бічних кімнатках ішла газардова гра...

Гості, немов би дібрані мікрокопом. Не маю на думці високу шляхту. Аристократії уже не люблять у світських готелях задля її надмірних претенсій. За це пошукати (новогришки) поводяться зражово, лякаючись, щоби не зрадити свого походження. А в „Гранд Отелі“ мешкали лише дуже багаті.

Я вже старша, поважна дама. Але скрізь приймають мене за публіки, знають моє прізвище, оглядають з подивом сім'ялочкову корону на моїх валізах. Маю камер-

У. С. Р. Р.

Повстанчий рух.

З Буковця повідомляють, що там через Яси одержано звістку про вибух дуже поважного повстання в одеській районі. Гаслом до повстання послужила відмова селян видавати збіжжя совітській владі. До повсталих селян мало приєднати війсьکو. Повстанці ніби то рушили на Одесу, куди повтікали представники совітської влади. Кілька магазинів з військовою амуніцією немов би то висапжено у повітря. Дальших відомостей про це повстання не одержано.

У чигиринському повіті на Київщині протягом останніх трьох місяців оперував повстанчий відділ Оняжка і Цибульського, який доконав багато нападів на совітські склади та комуністичні партійні установи. Большевицьке військо тепер розбило цей відділ, при чім Оняжка і Цибульського розстріляно на місці. У Києві побито „селькора“ уманської селянської газети Запаса, а в с. Григорівцях на Чернігівщині зроблено замах на убивство селькора Міціяка. („Правда“ ч. 201.)

Цукроварська промисловість на Україні.

Уманська філія цукротресту обнімає 49 цукроварень, але з них тільки 20 працюючих, 7 цукроварень арендують установи, 22 не працюють. Для усіх цих цукроварень націоналізовано 121,379 десятин землі, з того одної 109,819 десятин. В цукроварських маєтках відчувається брак живого і мертвого інвентаря. Одна сівалка припадає на 1048 десятин. Один плуг на 113 десятин. Коней є всього 1635 голів, волів — 2200 голів. Цукроварні сподіються одержати 2,845,601 берковців і виробити 6,400,000 пудів цукру. (Большевик, 12/9.)

З економічного життя України.

Всеукраїнська Рада народного господарства на засіданні з дня 18/9. розглядала промислово-виробничий плян на 1924/5 операційний рік. Згідно з цим пляном в наступному році працюватимуть на Україні 25 всеукраїнських трестів. Виробничий плян розроблено наразі по 21 тресту, які обнімають 198 підприємств, більше від попереднього року на 47 підприємств. Ці підприємства мають по проекту

виробити продуктів на 141,6 мільйонів рублів, більше проти попереднього року на 42 проц. З загальної кількості вироблених продуктів 60 проц. буде розділено між державними організаціями, 20 проц. призначається для кооперативів, а решта 20 проц. для широкого ринку. На цих підприємств буде працювати 69,000 робітників, більше проти попереднього року на 18 проц. До цих підприємств не входять підприємства найважливіших промислових трестів Донвугілля, Південосталі, Коксбензолу і Цукротресту. Виробничий плян цих трестів буде розглянений пізніше. („Вісті“, 19/9.24.)

Стан металургічної промисловості на Україні.

Перед війною продукція металургічних заводів України досягала досить великих розмірів. Чавуну вироблялось 189,7 мільйонів пудів, що становило 74 проц. продукції цілої Росії, заліза, криці й піфкатів вироблялось 141,044 тисяч — 57,2 проц. продукції Росії. Війна і інтервенція майже спинили металургічну промисловість. В 1918 р. продукція знизилась до сумних розмірів — 3 мільйони пудів чавуну і 2 мільйони пудів криці. В 1919 р. з 61 домених печей працювала лише одна та й то не довго. Почала відроджуватися повели металургічна промисловість тільки від 1920 р. В цій році вироблено чавуну 3 міль. пудів (1,5 проц. довоєнного виробу) і 3,2 міль. пудів заліза і криці (2,5 проц. довоєнного виробу). В 1923/4 році (за 6 місяців) виробка чавуну досягла 10 проц. довоєнного виробу, а заліза й криці — 18 проц. (Большевик, 11/9. 24.)

Експорт України.

За три квартали біжучого року з України експортовано різних товарів на 88,6 мільйонів рублів. Майже увесь експорт складається з хлібних продуктів — 83,6 мільйонів рублів, решта експортованих продуктів припадає на худобу (2,6 міль. рублів) і ріжну сировину та продукти промисловості (2,4 міль. рублів). („Вісті“, 18/9.)

Присилайте склади на пресовий фонд на нн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Преса.

Пос. А. Васильчук про незалежність, федерацію й автономію. — Нуди звертаються очі українського населення. — Становище на випадок війни. — Університет в Івано-Франківську — то чистий глум. — Досліді дефензиву над духом народу. — Мораль відкидає інформації пелесівців. — Найважливішою справою є справа України.

В соціалістичній тижневику „Ютрос“ (фронта проти офіційної політики П. П. С.) стрічаємо інтерв'ю з пос. Антоном Васильчуком. На запит про становище України до польської державності, відповів пос. Васильчук:

„Стоїмо на становищі, що кожний народ мусить мати свою незалежність. Український народ мусить бути у взаємних правних відносинах зі спорідненими народами, отже і з Польщею. Для нас концепція федерації є conditio sine qua non, а рахуючись з фактом сучасного укладу міжнародних сил, стоїмо на становищі, що в Польщі мусимо мати широку територіальну автономію. Отже 1) власний сойм з осідком у Львові, 2) власну адміністрацію, 3) власне судівництво, 4) власне військо і 5) власну монету. Коли йде про церкву, то стоїмо на становищі відділення її від держави. Якщо Польща хотіла би прихильно поставитися до наших змагань до незалежності України, то негайно мусить стати на становищі автономії, як веде до федерації“.

На запит, що думає про зарядження польського уряду на східних окраїнах, заявив пос. А. Васильчук, що вони не видержують найменшої критики. Акті пацифікації окраїн не можна було повірити генералам. Населення є розюшене, а тюрми переповнені.

„Такий стан річей скермує думку українського населення на схід, хоч Росія теж приносить до нас огуляційну систему. Все те в тварює небезпечний для держави фермент. Рішучо твердим, що лише уряд, опертий на краєві закони подвастів, перекине міст згоди між обома братими народами“.

На дальше питання, по чий боці сталоб українське населення на випадок війни Польщі з СРСР, заявив запитаний, що частина українського населення станула би на боці большевиків.

„Опначе боюся — додав пос. Васильчук — щоби частина польського війська не стала на російському боці“.

Щож торкається проекту створити завязок українського університету в Кракові, то це

„чистий глум; краще було б запроектувати в Гоголюлю. Уряд замість говорити з нами, послуговується ріжного рода факторями і то ще більше підсилює безплановість у відношенні до нас“.

динера та служанку, а головню до-рогоцінності, які ношу з великою гордістю. У Кюввімон і шанують мене як княжну і нераз бавлять мене заходи, яких люде вживають, щоби представитись мені.

Від першого дня я звернула увагу на прегарну струнку блондинку. Вона сиділа самотна у кутику, задумана. Коли вона підносила очі — я була захоплена їх глибокою блакиттю. Бракувало їй лише веселости, до її 25 років, бо більше не мала. Тому, що вона на мене й не глянула, я казала представити її собі. Називалась Жермена Віляндра. З цього я не стала розумнішою.

Мій вік дозволяв мені на не-дискретність:

— Ви — вдова?
 Вона почервоніла аж по своє золоте волосся.
 — Ні, пані...
 — Оже розведена?...
 — Ні, пані...
 — У такім разі, не розумію... Зі-сльозами в очах, розяснила:
 — Я розійшлась з своїм чоловіком...

По такім важливим признанні, ми стали найкращими приятельками. Жаль мені було цієї Жермени. Вона мала таку чисту, непорочну душу... Це була не жінка, а дівчинка. Не знаючи її чоловіка, я вважала його найбільшим ідіотом: — як міг він покинути таке чарівне со-творіння? Усе те, що сказала мені

про нього Жермена, піддержало мій погляд. Це мусів бути брутальний валило, що счиняв сцени за-здрощів, лаяв її і не дбав про неї.

Жермена привязалась до мене як до мами і мушу признатись, що я не почувала себе так добре в товаристві ні одної моєї знайомої. Вона найшла в мені опіку, стала веселою, говіркою, і часто у присутії диточої ніжности кидалась у мої обійми. Як усі молоді жінки, вона шалено любила прикраси. Перекидувала невпинно мої скриньки, накладала на пальці перстені, на руки браслети, пробувала брилянтові ковтки та шнури моїх перел.

Коли ми вертались уночі з ка-сина, вона складала власноручно дороговцінності до скриньки, за-чиняла її, ключик клала мені під подушку і помагала мені роздяг-тись як служанка зі сороклітнім досвідом. Одного ранку вона не з'явилась на сніданок. Схвилювана, я побігла до її кімнати. Вона сиділа на ліжку, хлипаючи.

— Що трапилось, дитино? — Вона заридала ще сильніше.

— Мій чоловік є тут! — добула нарішті зі себе.

— Ваш чоловік у Кюввімоні? Так... і навіть у Гранд Отелі... віднині зранку!

Я пробувала її розважувати, але повторяла лише банальні фрази — що світ є малий... що не можна від людей утекти... що треба пого-

дитись з долею... Але вона й не слухала мене.

— Я зробила дурницю... написа-ла листівку до своєї приятельки Валентини. А вона напевно пока-зала її своєму приятелеві Любіні, а цей передав Етієнові...

— Етієнові?

— Ну, так... це імення мого чо-ловіка... і він як стій приїхав сю-ди, щоби стежити за мною...

— Я вожу вас в оборону!

— Ох! Етієн такий дикий... він вас не злякається!

— Хочете, я з ним побалакаю?

— Благаю вас, не робіть цього?

— А щож ви рішили?

— Я хочу завтра відіхати до Аннесі...

— І я з вами... — сказала я, за-буваючи про свій ревматизм.

Пополудне я бачила цього страш-ного Етієна. Справді: якийсь лю-доїд, з бороною аж до очей. Мені стало самій ніяково і я оминала його. Жермена їла зі мною обід у моїй кімнаті. А по обіді, знову по-чала плакати.

Я не можу спати у своїй кімна-ті... бо він вломиться туди...

— Ну, це вже ви жартуете... Ад-же він навіть не знає, що ви тут живете...

— О, він напевно знає вже пре-це з листи приїзних...

Правда: я й забула про листу приїзних!

— Не рідче... можете спати зі мною...

Відношення до през. Петрушевича означив пос. А. Васильчук — як негативне. В справі територіальних границь незалежної України рішенням час і голос заінтересованого населення. Відношення до Совітів теж негативне. Свою розмову закінчив пос. А. Васильчук отсими словами:

„Був час, коли ми від потьського сойму кляли роз'язи нашої української справи. Сьогодні є ми довісім знеохоче і, бо прецінь прикро є, як для розсліду духа народу польський уряд посилав до нас агентів дефензиви. На те шкода часу і грошей“.

В розмові пос. А. Васильчука, який належить до правих членів Українського Соймового Клубу, досить невиразно виходить справа незалежності, федерації й автономії а радше їхній взаємний зв'язок у відношенні до тої реальної основи, на якій бажав би їх базувати шан. розмовець.

— Варшавський „Робітник“ помістив розмову з визначним англійським політиком Е. Морелем на тему відносин в Польщі. Розуміється — як гість — підпис Морель гі досягнення, які дотепер здобула польська нація на шляху державного будівництва. Однак

з того не слід є, щоб меншини, які нахочаться в рамках Польщі, не мали причин до скарги. Навпаки. Я є погляду, що їхні скарги мають дуже реальну основу, та що конечністю є далекоїдучі адміністративні реформи, головню у Сх. Галичині. Вияснювання (об'яснення) немовби український рух у Сх. Галичині був викликаний російською пропагандою — на мою думку — ігноруванням фактів історії, як також умовин сучасної квилі, які — що найменше в головних обрисах є доступні для кожного інтелектуального дослідника... Поза висловленням переконання, що зі всіх справ, які таркаються kwestії національних меншин в Польщі, найбільшійшою і найважнішою — на мою думку — є справа Українців у Сх. Галичині, — волю поки-що нічого не говорити про ширші питання локальної автономії, які прилюдно дискутується і якими скорше чи пізніше треба буде зайнятися. Хотів би я тут зазначити, що в розмовах, які в тих загальних справах вів я з президентом міністрів, вдалося мене його симпатичне й толерантне становище та широкий горизонт“.

Отже п. Е. Морель дав легку пощочину своїм товаришам з II-го Інтернаціоналу (непесівіям), які інформували його про вплив Совітів на український рух в сучасних межах Польщі. Взагалі український

— Я не хочу бути вам тягарем... Та про це не було й балачки. Я вже згадала, що Жермена виглядала як 15-літня дівчинка. Вона скулалась у клубок і я могла лежати поруч неї зовсім вільно...

А проте я прокинулася мов очманіла. На моїм ндісі лежала батистова хустина зі запахом хлібороформи. На годиннику була одна нацята рано! Ця Жермена пошила мене добре в дурні! А я була пересвідчена, що знаю людей! Вона приспала мене і досвітком утікла з моїми дорожочіностями!

Зайве додавати, що пан Етіен був тут зовсім ні при чому. Я дізналась, що він називався Етіен де Ружемон, який приїхав з Гасконії, був дуже прикладним мужем і ніколи не чув про ніяку Жермену Віляндру. За те паню Жермену знала добре поліція, але під іншим прізвищем: як одну з найхитріших та найзручніших „готелевих мишей“, що нишпорили по велико-світських готелях...

А в тім: мені було смішно! Уявляю собі, яку міну зробила мала Жермена, коли предложила мої терли та брилянти якомусь продавцеві! Вибираючись у дорогу, я залишала завсіди дома справжні клейноди, а брала зі собою зручнороблену імітацію, яка була варта ледві яких марних кількох франків.

Переклад Орест Орда.

рух до війни був „польською видумкою“, в часі війни „австро-німецькою інтригою“, а тепер „більшевицьким оруддям“. Реверанс в сторону польського прем'єра Вл. Грабського є впливом чемностевих форм. Та, зрештою, Поляки ніколи не були скупі на слова, особливо перед чужинцями. Фактом є, що українська справа в сучасних межах Польщі доходить до кульмінаційної точки своєї актуальності. Від її негайного вирішення може дуже багато залежати, коли зважити, що це найактуальніша справа Середньої Європи, як твердять незвичайно чуткі радянські політики.

М. Ч.

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська вкладка тепер 1 золотий на рік). Рівночасно з грішми присилайте і списи членів (ім'я, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

ОСТАННІ В СТИ.

На „пресах“.

AW. доносить: На відтинку совітської границі напроти лунинського повіту, видко оживлений рух більшовицьких кінних відділів. В одній з тамошніх місцевостей, Середники Мокринські, стоїть табором 500 більшовицьких кавалеристів, які стараються вивідати про положення відділу Калиненка.

Японія виступить із С. Народів.

„Матен“ звідомляє, що Японія виступить із Союзу Народів, коли малий комітет, до котрого належать Люшер, Алатрі, Політіс і през. комісії для справ роззброєння не найде формули для порозуміння. Японський делегат зголосив поправку, щоби справи японської імміграції до Америки не можна було вилучити з арбітажу як внутр. справи Америки. Спротивилися цьому делегати держав, які мають політ. інтереси на Спокійному океані.

Димісія воеводи Довнарівча.

Воевода Довнарівч, який також потерпів при нападі під Лунинцем, подався до димісії. На його місце стане воеводою оден з генералів.

Динамітовий замах у Лісбоні.

„Журналь“ звідомляє з Лісбони, що на одній з вулиць вибухли дві динамітові бомби. Ранили багато людей і заподіяли великі шкоди.

Демонстрації в Будапешті.

З нагоди ювілею 60-ліття заснування першого соціалістичного Інтернаціоналу, в Будапешті відбулися демонстрації, в часі яких прийшло до острого конфлікту з поліцією.

Комунікат.

Супроти появи відозв і афішів Христ'янського Сполученого Виборчого Комітету з неправдивими закидами, немов би то кошта адміністрації Каси хорих м. Львова вносили 90 проц. доходів Каси хорих а лише 10 проц. йшло на хорих і резервовий фонд — помінаючи інші неправдиві закиди спричинені виборчою демагогією — ств рджується, що в Касі хорих кошта адміністрації вагаються між 8 і 10 проц. загальних доходів Каси а ціла величезна решта впливів обертается на причинки і чиньтби для хорих.

Тому, що та клеветлива кампанія приносить шкоду інституції і нарушує гідність членів Управи, що безінтересовно і жертвенно працюють для добра інституції, Управа Каси Хорих вносить проти клеветників скаргу до карного суду.

Іван Щарек, предсідник.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Попереднє (216) число „Діла“ сконфіскувала польська прокуратура за чотири уступи вступної статті п. з. „Під стягом соціалізму“, кінцевий уступ статті „Німеччина та Ліга Націй“ а оди уступ в дубині „Зі сучасної сати“.

— **Боротьба зі страшним ворогом Гудульщиною.** Польські газети доносять, що в повітах Гудульщини, діткених сифілісом, який панує там від 1848 р. почали польські власті масовий перегляд населення та масове лічення недужих на державний кошт. До тепер переглянуто 25.000 осіб, з яких 1.500 віддано на лічення, як діткених сифілісом.

— **Оказійну продажу бельських матеріалів осінніх і зимових на одяги, мужеські пальта і жіночі плащі розпочинає з 1 жовтня ц. р. католицька Гуртівня Текстильна в Ринку 45 (ріг вулиці Гродзіцких). Полескі в сплатах.**

— **Боротьба з пияцтвом.** Краківська дирекція залізниць зарядила висаджувати з поїздів паниш, які своїм поведінням неспокійно подорожних. Залізничні функціонери, в разі потреби, можуть покори-стуватися для цього поліцією.

— **Заплатинські і Сна.** При нагоді викриття „новобранчот“ підприємства у Варшаві „Заплатинські, Фукс і Ска“ відкрито ще одне, аналогічне підприємство. Видно, що вроджений патріотизм і ентузіазм для війська був пригожим послом для мільярдних заробітків того рода підприємств.

— **Шіфівани.** Після афери Заплатинського має Варшава нову сензацію. Поліція напала на слід широко розгалуженої шіфіванської організації, на якій чолі стоєв студент медицини Мязевські, син нотаєв в Скерневі. Він вернув з Росії 1922 р. і як ідейний комуніст почав військову шіфіванжу, за яку дставав 350 доларів місячної платні. В зв'язку з аферою переведено у Варшаві ряд арештувань, з яких виявилось, що до шіфіванської організації належали деземобілізовані жовніри і старшини польської армії.

— **Військові справи.** Польські часописи доносять, що річник новобранців з 1903 р. поділено на дві групи. Перша з них буде покинана в дні 1-7 жовтня, друга шойно в квітні 1925 р. Служба для річника 1903 буде підлягати новому закону, який передбачує 18 місяців служби для піхоти, 25 для артилерії і 24 місяці для решти родів оружа. Матуристам не прислуговує військове відкладення служби.

— **Бюрократична гумористика.** Варшавський „Курер Польскі“ подає за „Ют-ром“ характеристичні виїмки з верифікаційних лист польських старшин. Подаємо кілька „квіток“. Для означення способости для старшинського чину пишється на примір: 1) Дуже працюючий, два штучні зуби і шок; 2) побіжна людина; 3) є під слідством з приводу крадіжч, позитим добрий старшина; 4) перед битвою зголо-сился на ревматизм; при зголошенню рухав усіми членами; 5) робить вражіння енергійного старшини; має слідство за по-биття земського обивателя; і т. д. Всіх однак переписав якийсь старшина К., про якого читасмо у верифікаційній листі: „Польський розум, лідарський, гостин-ність, привітність, військова карність, французський дотеп, англійська елегантність, російська широка натура, старшинська повага і американська акуратність... Як гармонізували усі ці прикмети в одному чоловіці, — це вже тайна автора повищої характеристики.“

— **В обороні публічної моральності.** До польської ради міністрів вплинув проєкт закону про оборону публічної моральності. Він очеркує законні норми в боротьбі зі злісцтвом в слові, друку та публічних локалях.

— **Центр більшовицької пропаганди.** Віденські часописи доносять, що центр більшовицької пропаганди на Балканах буде перенесений з Відня до Трієсту або Солуня.

— **Горять ліси.** В громаді Зденецько, слоніського повіту, зайнялися з невідомих причин ліси; дотепер згоріло понад 120 десятин, при чому жертвою пожежі впаде більша частина місточка Деречня. Згоріло 44 мешкальні дома і 17 господарських забудовань. Поліція розпочала докождження в напрямі причини пожежі.

— **Напад на поліцію.** Дня 26. п. м. о год. 11 ввечерю напали на військову варту при складах амуніції в Грудзюндзу невідомі озброєні люди. Подібний напад мав місце в Торуні. Газети припускають, що є це робота котроїсь з протидержавних організацій.

— **Польський офіційний клуб і український фотепіям.** Своєї часу великого шик уваробило у варшавському соймі домагання видачі всіх що до одного українських послів за обиду офіційського клубу гарнізонного в Тернополі через внесення інтерпеляції, в якій напівтвано нечесне поступування цього клубу в справі видачі фотепіям товариствам Українська Бесіда і Тернопільський Боя, який польські офіцери забрали силою чи зарекували ще в р. 1919 з приватної хати і помістили у своєму клубі, на який знову зарекували мешкальня Бесіди в каменниці Пов. Тов. Кредитового в Тернополі, що і досі занята польським військом. Офіційський клуб гарнізонний в Тернополі цофнув опісля своє карне донсення проти українських послів за обиду чести, бо справа грозила для самих офіційців небажаною сензацією, але і до нині не звернув забраного фотепіям заганим українським товариствам. Коли не помогли ніякі просьби, ані представлення до військових властей, згадані товариства внесли в кінці 1923 р. через адв. д-ра Ст. Барана ревіндикаційний позов до тернопільського окружного суду проти Офіційського Клубу Гарнізо-

КОНЦЕРТИ

Михайла Голіньського

героїчного тенора з Медіоляну.

СТАНІСЛАВІВ. 1 жовтня ц. р.
КОЛОМІЯ. 7 жовтня ц. р.
ДРОГОБИЧ. 11 жовтня ц. р.

Частина дох ду призначена на будову 530 українського театру у Львові. 1-1

нового в Тернополі і голови цього клубу полковника В. Лукоського про видачу фотепіям у Півзані піднесли заміт браку пасивної легітимності, бо Клуб не є ніяким товариством і правною особою, а полк. Лукоський не посідає спірного фотепіям тільки клуб, заперечуючи рівночасно, що би фотепіям був власністю позиваючих т варств. Суд обмежив розправу до цих замітів і по довгих коровалах, коли акти процесові ходили по ріжних цивільних і військових властях, видав вирок, що дав місце певним певним і відлялив позиваючі товариства з їх жадачням позову. Проти цього вироку вніс заступник позиваючих д-р Ст. Баран апеляцію і недавно львівський апеляційний суд апеляцію узгледив, змінив вирок тернопільського су у окружного в тому напрямі, що не узгледжується заміт з браку пасивної легітимності по стороні півзаного клубу, бо він не є заканзною корпорацією, бо існує за дозволім військості влстей і його можна розвизати. В конеквенції узгледив полк. Лукоського за нелегітимованого до згаданого процесу, коли відпові-дає сам півзанний клуб. Може напешті по длах пійдуть українські товариства в посідання власного фотепіям, хоч ходять слухи, що польські офіцери, боячися програної, мали вивезти згаданий фотепіям до Чорткова. Ось так виглядає оди-сея з фотепіям українського товариства.

— **Бенефіс українського атлета Волинця.** Ний, у ваторок, ввечерю у ширку бенефіс з улюбленими публіки, нашого земляка, атлета Івана Волинця. І Волинець боротиметься з найзручнішим професіональним атлетом Данцем Рояндом, з яким боровся вже 2 рази без результату. Як відомо, І. Волинець є між 13 атлетами, що виступають у ширку, наймолодший змагуним і аматором, який шойно почав свої виступи а проте зразу вибивсь між перших. Його боротьба визначується мяткістю, проворністю і інтелекцією.

— **Загальні збори Союзу Українських Адвокатів** відбудуться в дні 28. вересня 1924. з отрим денним порядком: 1) Звіт уступаючого Виділу. 2) Звіт контрольного Комісії. 3) Вибір голови, містоголови, 10 членів Визілу, контрольного Комісії і делегата кандидатів адв. 4) Права української мови згідно з новим законом. 5) Внески членів. Збори одобрили звіт уступаючого Виділу. З виборів виїшли через аклямацію: голова: Д-р Степан Федак, містоголова: Д-р Михайло Волошин, члени Виділу: Д-р Володимир Бачинський, Д-р Лев Бачинський, Д-р Лев Ганкевич, Д-р Марія Глушківч, Д-р Еван Давидяч, Д-р Пилип Еван, Д-р Олександр Марітчак як секретар Т-па, Д-р Олександр Надрага, Д-р Ярослав Олесницький, Д-р Степан Шухевич. Делегат кандидатів адвокатури: Д-р Осип Левинський. Комісія контрольного: Д-р Іван Волошин, Д-р Альфред Говикович, Д-р Макс Левинський. Гісля вибору виголосив Д-р Пилип Еван реферат про права української мови на основі нових законів і по дискусії Збори рішили віддати справу прав української мови Виділові Союзу до дальшого розглянення. Означення членської вкладки віддали Збори Виділові Союзу. Остаточне уковитування Виділу послідує в найближчих днях. Зі всіякими письмами слід звертатися на руки секретаря Д-ра Олександра Марітчача, Львів, вул. Крашівського ч. 19 А/II.

— **Експлозія кітла на варшавському двірці.** Ранком дня 26. п. м. в кітлівні варшавського двірця експлодував оди з більших кітлів. Палач Круль впав на місце трупом, п'ять осіб віднесло тяжкі й легчі рани. Вибух завдав до фундаментів грубий мур і майже весь будинок кітлівні розсадив. Румовища кітлівні засипали частину вулиці Хмільної. Причиною експлозії мало бути підкождження вибухової матерії під котел.

— **Розстріл.** В Новгородку розстріляно 4 членів диверсійної ватаги, яка в боротьбі з поліцією убила двох польських поліцаїв.

— **Новий журнал.** Як зачуваємо, в дніх пічне виходить журнал „Культура“.

— **Паризька сензація.** Паризький націоналістичний щоденник „Ліберте“ поміщує сензаційну вістку, що несповна перед двома тижнями повилися нічо над Парижем німецькі літаки, які кружляли над містом в висоті 500—600 метрів. Та сама газета впеняє, що французький уряд одержав про це офіційне звідомлення, але хоче цілу справу затупувати. Фаховий впеняють, що з висоти 500—600 метрів можна з повною докладністю зняти розклад освітлення міста.

— **Заосмотрення емеритів.** Польська рада міністрів рішила признати емеритованим державним службовикам та військовим в заборчих державках (зглядом вдовам і сиротам по них, оскільки вони відійшли в стан спочинку перед 20 літами служби), 75 процент заосмотрення, яке передбачується для польських емеритів.

— **Скорсі у Львові.** В неділю побрав у Львові польський міністр, для

ськових справ Сікорські, який відбувши ряд покаяльних, військових парадів, в понеділок рано відіхав на інспекцію „кресів“.

— **Жиди — докторами.** На варшавському університеті, на 240 докторських дипломах медицини, 102 дипломи здобули жиди.

— **Обірвання хмар в Швайцарії.** В тешинському кантоні в Швайцарії, обірвалася охота хмара, яка залила водою цілий кантон. Дороги і залізничні шляхи розлилися. Озеро Ляго Маджоре заславе вирваними з корінням деревами, які припили корабельний рух.

— **Катафальок з музикою.** Відомий в Нью-Йорку похоронний підприємець Джек Петруччі придумав катафальок з музикою. Музичний апарат, поміщений під домовиною, весь час похоронного обряду грав жалібні марші. Нещастя хотіло, що такий музичний караван зударився з трамваем. Апарат зіпсувався і почав грати без розбору і без утанку, так що не можна було докінчити похоронного обряду. Це викликало недовіра до помислу Петруччі, який вложив в конструкцію своїх похоронних апаратів грубі долари.

— **Концерт Михайла Голінського в Станіславові.** Відбудеться в середу, дня 7 жовтня ч. р. в великій залі Музичного Товариства ім. Моношкі. Частина доходу призначена на будову українського театру у Львові.

— **Звертаємо увагу** цілого громадянства міста Львова, що дня 5 жовтня ч. р. о год. 5-й вечір відбудеться Надзвичайні Загальні Збори філії Просвіти ім. Т. Шевченка в салі Товариства „Українська Бесіда“ Львів Рутівського 22. Звертаємо загал громадянства взяти участь в Загальних Зборах цієї просвітної установи.

Звертаємо увагу цілого нашого громадянства на курс для діригентів, який устроює Дирекція Музичного Інституту у Львові. Треба сподіватися, що на цей курс зголосяться діригенти поодиноких хорів наших читальень та товариств тим-паче, що оплата доволі низька (10 зл. на місяць), а кошти улаштування цього курсу покриває філія Просвіти ім. Т. Шевченка і Театральна Кооператива у Львові.

— **1.000 рагланів.** Доношу моїм старим відборцям, що користаючи з Віденських Торгів я спровадив між иншим великий транспорт осінніх і зимових рагланів. Найновіші фасони. Ціни конкурентні. Іосиф Кернер, магазини мужеської, жіночої і дитячої конфекції, Львів, вул. Трибунальська 6 (дім власний) рік основи 1888. 488 1-3

Причину того, що не всі ще постійно складають обов'язковий 1 проц. податок на „Рідну Школу“, добачує дехто в недостатці екекутивів. Це не вірно. Для нас національна дисципліна і громадянський обов'язок повинні бути більшим авторитетом, ніж чужа принука.

II. Конгрес С. І. Е.

Комунінат ч. 3.

Української делегації на 2-й Конгрес Міжнародної Студентської Конфедерації у Варшаві.

Краків-Львів, 24. вересня 1924.

По цілонічній нараді, про яку згадувалося в попередньому комунікаті, делегати відіхали рано 22-го вересня до Кракова, куди після відданого А. прийняття в Ченстохові прибули вечірком. Українська Делегація відіхала з Варшави іншими поїздом.

О год. 10 рано 23-го вересня в авлі краківського університету відбулося святочне закриття Конгресу. Після ректора та одного професора промовляв б. Президент Конференції Жерар (його іменом президентом-основателем). Ані зацікавлення, ані піднесення серед присутніх зголошені промови не викликали.

О год. 1-й розпочалася остання нарада конгресу. В першу чергу порушено справу виступу з Конфедерації Румунії й Югославії. Старання Англіїців і Польків спонукати до зняття заяви про виступ лишилися без позитивних вислідів. Румунії й Югославії після двого перепалки з Польком Рембеліньським опустили салю засідань. Зараз же після виходу „ображених“ Румунії і Югославії (фактичною причиною їх виступлення було те, що ані Румун, ані Югославини не перейшли до президії) вернули на салю Французи. Вони зрозуміли протягом кількох годин, що їх нерозумний крок минулої ночі може погіршити за собою чи не розбиття та ліквідацію Конфедерації. Їх поворот був уможливлений тим, що справу драматичного для них питання, — допущення німецької мови, яко справу статуту, для остаточного вирішення полишено майбутній Конференції, бо кожна зміна статуту вимагає попереднього зголошення на три місяці наперед. По зложенні „запевчень як найбільшої приязні“ з боку голів англійської та французької делегацій, при-

ступлено до полагодження ділових справ. Після звітів фінансової та спортової комісії, ухвалення бюджету і т. п. та внесення постанови відбутти найближчий зїзд в серпні 1925 року в Копенгазі, замкнено конгрес. На цьому останньому засіданні скомпостовано, що ЦЕСУС сповнив всі зобов'язання супроти Конфедерації (заплатив членських вкладок до кінця року, заведення міжнародних легітиматій).

Справа членства українського студентства в Конфедерації на пленумі не порушено. Цим питанням має зайнятися найближчий зїзд в Копенгазі. Одним з мотивів такого вирішення екекутивного комітету було переконання більшості його членів, що українська справа не надається до вирішення у Варшаві. Отже таким чином завчасу добре підготована кампанія Москалів і Польків при використанні сліпого знаряддя в їхніх руках — ДОПС'а на міжнародному терені потерпіла повну невдачу.

Безпосередньо по скінченні праць Конгресу, мико того, що мали відбутися різні прийняття та заходи, різні делегації поспішили з відїздом. Англіїці відіхали ще 23-го пополу, Чехословаки разом з Українцями вночі. Багато делегатів просили Українців, які відїзжали до Львова, привітати тих студентів, яких Польки заарештували 14-го вересня.

З огляду на те, що комунікати виготовлялися під час праць Конгресу в хронологічному порядку, багато дечого для неопіформованих може бути не цілком зрозумілим. Тому делегація звертає увагу зацікавлених на найближчі числа „Студентського Вісника“, де будуть поміщені докладніші звіти та спостереження в Конгресу.

В цьому Комунікаті делегація подає тільки головні свої зауваження.

Загально муситься сказати, що положення української справи на міжнар. терені є тепер важке. Майже всі міжнародні організації, вслід за ними і студентська конфедерація, є побудовані на засаді держав, тим самим там замкнений вступ для українських делегацій як рівноправних членів. В порівнянні до інших міжнародних організацій, в студентській конфедерації мають Українці ще о стільки гірше положення, що є там в характері вільного члена — мають отже і право вільного голосу, а не потребують його щойно з трудом кожодчасно здобувати. Одне і в конфедерації як вільний член набув українське студентство в колізії зі статутом. Статуту конфедерації вимагають, що тільки одна централь має заступати студентство даної держави. Тимчасом українська студ. централь, котра до повороту на вітчизну нахилилася на еміграції, зорганізує в собі і студентство західно-європейських земель (під Польщею й Румунією). До часу осягнення державності або зміни статутів веможливо зайняти українському студентству рівноправне місце в міжнародних організаціях, побудованих на тих принципах.

Другим сумним явищем є несвідомість певних груп, які виносять внутрішні справи на міжнародне форум. Протест комуністичної організації якої ініціатори не вважали за вказане назвати її українською — ДОПС'а мусів ослабити положення української делегації, котра побачилася примушеною здобути й вже раз і частинно через згаданий протест втрачені позиції ще раз опановувати. Хоч загал учасників конгресу відіхав з недовірям до згаданого протесту, всеж таки виснажені закиди зробили Москалями, ДОПС'ом і Польками забрали українській делегації чимало часу, енергії і праці.

Також дається зауважити серед українського студентства брак осіб, обізнаних з міжнародним студентським життям, і таких, котрі опановували б достаточну в практичній ужитті чужі мови. Муситься зауважити при тім, що студентство других народів має багато таких студентів, які знаменито визнаються в праці на міжнародному терені та цілими роками і по укінченні студій нею займаються.

Українська Делегація мусила натомість сконстатувати, що положення українського студентства на міжнародному терені значно скріпилось. Праця Відділу міжнародних зносин ЦЕСУС'а, праця делегації на зїздах та конгресах переведена протягом останніх трьох літ не лишилася без позитивних устїв. Тоді як ще на конгресі в Празі приходилось поясняти поодиноким чужим делегатам, а навіть і цілим делегаціям, що це таке Україна і Українці, то на конгресі у Варшаві не було вже зовсім зайве. Також політично-пропагандистичну працю в таких розмірах, в яких ми дотепер вели, можемо частинно залишити, тепер маємо вже можливість з більшим успіхом здобувати ґрунт на міжнародному терені інформуючи чужинців про наші кожодчасні культурні здобутки та беручи разом з ними живу участь в інтелектуальній праці.

Було поставлене внесення на виключення української студ. централі з Конфедерації, та вже в самій комісії пропаганди, де засідало лише шість осіб, ця справа викликувала через три дні живу зміну думок. Вкінці, як нам переказували поодинокі члени комісії, комісія не відважувалася навіть на варшавським терені поставити на пленум внесення на виключення українського студентства з Конфедерації і то з чисто формальних, статутних причин, рахуючись з тим, що це внесення викличе

занадто багату в протилежні думки дискусію. Комісія побоювалася, що внесення на виключення не здобуде потрібної до нього 2/3 голосів присутніх, бо як заявляли члени комісії, Українці тішаться симпатіями між поодинокими делегаціями і здобувають нові. І саме в тім факті, що українська делегація не зложила жаданої заяви, та що їй удалося усунути цю справу з порядку нарад варшавського конгресу, належить додати висліди позитивної праці на міжнародному терені. Становище українського студентства в Конфедерації під тим оглядом є зовсім виїмкове. Зрозуміється це тим більше, як завважитися, що і малярське студентство перед його прийняттям до Конфедерації зложило заяву, що їхня студентська централь не буде заступати студентства малярської народності Чехословаччини, Румунії і Югославії.

Важним здобутком Української Делегації на зїзді в Будапешті було те, що англійська делегація в особі М-ра Мекадама згодилася заступати на конгресі у Варшаві Україну, що вона і робила до часу приїзду Української Делегації. Заява англійського делегата, зложена на зборах про заступництво України, знайшла живий відгук серед загалу делегатів і значно скріпила позицію прибувшої пізніше Української Делегації. По замкненні конгресу зложено англійській делегації Українською Делегацією офіційну подяку за її часове заступництво.

Відношення загалу делегацій було до нас прихильне — найбільше зрозуміння знаходила Українська Делегація в делегації англійської, швайцарської, данської і чехословацької.

Отже за українським студентством один відбутий етап праці на міжнародному терені, перед ним новий, безперечно ще важніший, котрий буде вимагати ще більше праці та в зв'язі з тим скріплення внутрішньої організаційної єдності і сили, на яких з такою певністю опиралася, та на з чималою гордістю у своїх виступах покликувалася Українська Делегація на минулому конгресі.

Любомир Макарушка, голова делегації.

3 судової салі.

Діти перед судом.

Субстінція розправа проти малолітніх комуністів не дійшла до сподіваного закінчення і внесення присуду. Причиною проволочи несприятність комісара Лабяка, якого досі ніяк не вдалося знайти. Комісара Лабяка, як відомо, після застановлення проти нього слідства, перенесено на кращу посаду до Вільни. Знову у Вільні годі його пошукати, бо виїхав у службових справах до Новгородка. Судовий воєний Брись вже третій день вигукє кадаремне в судовому коридорі назвище пана комісара, одначе відповідає йому тільки гомін глухих стін. І маємо таке диво, що в Польщі може загубитися не лиш бандит, чи член диверсійної банди, але урядова особа, справедливий комісар поліції. Дивні діла руки Твої, Господи.

По відкиненні деяких внесків оборони й прокуратора трибунал відпочив розправу до вітїрка.

КОНСТАНТИН КОВАЛІВ

гімназійний абітурієнт,
найдорожчий син професора Романа
і Марії Ковалів помер дня 29 вересня ч. р. в 18. році життя. Похорони відбудуться в середу дня 1-го жовтня ч. р. в Сянові.
Сянік, 29. IX 1924. 541 1-1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Цирк А. Корнацького. Львів, вул. Коперника 33. Нині 30. вересня 1924 бенефіс любимиць львівської публіки, українського шашкиста **Волонця**. Богато атракційних несподіванок. Нині змагаються **Сватинія — Гакі, Волонця — Роланд, Богатирів — Спелачек** і вільно-американська боротьба **Алі Оглі — Бамбуля**. Початок о год. 8-й вечірком. 495 а) 1-1

На прохання Філії Просвіти ім. Т. Шевченка у Львові Дирекція Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка устроює в половині жовтня ч. р. 3-4 місячний курс для діригентів хорів. Зголошення приймає і блищих інформацій віділяє тимчасово голова філії Бр. Янів, Львів, Руска 18. І. п. найдалше до дня 10 жовтня ч. р. 535 а) 1-2

Дня 5 жовтня ч. р. о год. 5-й вечір відбудеться в салі „Українська Бесіда“ Рутівського 22 Надзвичайні Загальні Збори Філії Просвіти ім. Т. Шевченка. Предметом нарад: зміна статута, вибір нового Виділу і просвітний реферат д-р. Галушинського. Члени, які заплатили свою членську вкладку на рік 1924 мають право участі в цих зборах. 535 1-2

Зїзд українських лікарів у Львові. Підписаний Комітет рішив скликати Зїзд українських лікарів на день 8 і 9 листопада 1924 до Львова. В програму Зїзду

входять научні реферати, справи народної гігієни, справа будови лічниць і санаторій, научна і станова організація. Запрошення на зїзд розіслано всім українським лікарям. Комітет просить, щоб ніхто з лікарів не відмовився від участі в першій сього рода Зїзді. Колиб хто не одержав запрошення, просимо про це повідомити комітет на адресу секретаря Зїзду д-ра Л. Музики, Львів, Чарнецького ч. 26. П. пов. Точну програму подасть пізніше в часописах. — За Комітет: д-р М. Вахнянин, голова, д-р М. Музика, секретар. 532

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

УЧИТЕЛЬ без посади прийме лекцію на селі на цілий рік. Може ячити французького і гри на скрипці. Оферти під „Негайно“ слати до Адміністрації „Діла“. 540 1-1

УКІНЧЕНА семінаристка з матурою прийме лекцію. Зголошення до уряду пасокиального в Стинаві нижній п. Любичі. 537 1-3

ПРОФЕСОР Адам Миколаєвич буде ласкавий подати свою адресу інж. В. Вишинецькому в Стараві коло Хирова. 531 1-3

ПОШУКУЮ учительки на цілий рік для 2 дївчат з 1. кл. ліцеальної. Зголошення з поданням усїх грошів слати на адресу: о. Ю. Левіцький, Руське село п. Дубенко. 523 2-3

ПРИЙМУ лекцію на провінції з гімназій або семінаря. Зголошення до Адміністрації для „Правника“. 510 2-2

Прискиайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

Д-р Микола Николайчук

веде адвокатську канцелярію

в Надвірній (проти

532 нотаріату) 1-2

Надзвичайні Загальні Збори

Кружка У. П. Т. в Зборові

відбудуться в неділю, дня 12 жовтня ч. р. о год. 2. з полудня в домі філії „Прогресу“ в Зборові.

На порядку деннім:

1) Відкриття зборів. 2) Відчитання протоколу з попередніх Заг. Зборів. 3) Зміна статута. 4) Вибір відпоручників на Заг. Зїзд УПТ. 5) Внесення і запити.

За Старшину Кружка У. П. Т. Данило Роговський, Осип Маланчук, голова. 538 1-1 секретар.

НОВИНА! НОВИНА!

„БІБЛІОТЕКА для всіх“

випустила з серії „Незвичайні пригоди“ Конан-Дойля: ч. 1. Душогубство в Абей Грендж ч. 2. Пестра стянна.

Друкується і готується до друку оповідання тогож автора: Шість Наполеонів Захований клейнот, Відтятий палець, Чоловік з близною, Пять помаранчевих кісток, Родовий смак, Клуб рудоволосих, Лікар і його пацієнт, Пурпурові Буки, Дивна посада, Порожній дім, Остання загадка та інші.

Ціна кождого випуску 30 сот. 539 Жадайте по всіх нингарнях. 1-1

Звичайні Загальні Збори

Кружка УПТ. ім. Б. Грінченка у Львові відбудуться дня 12 жовтня о год. 4. по пол. при вул. Городецькій ч. 95 зі слїду*

ючим денним порядком:

- 1) Отворення Зборів.
- 2) Відчитання протоколу з послїдніх Заг. Зб. рів.
- 3) Зміна статута УПТ.
- 4) Звіт з діяльності уступаючої Старшини.
- 5) Звіт Контр. Комісії й уїдїлення абсолютові уступаючої Старшини.
- 6) Вибір нової Старшини.
- 7) Вибір делегатів на Заг. Збори Союзу Кружок УПТ. у Львові.
- 8) Вибір делегатів на Заг. Зїзд УПТ.
- 9) Внесення і запити.

ЗА СТАРШИНУ:

Стоцький в. р. м. голова. 529 1-1 Я. Кузьмич, секретар.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конт. почт. шал. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4'20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7'50 зл., Німеччині 7'50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Руму-
нії 150 лей, Болгарії 7'50
зл., Австрії 7'50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Ще про мир та його гарантії.

Чим більше пишуть про мир та залакають, тим більше заплутаними стають взаємини тих держав, що мають перші вказати шлях його здійснення. До мира веде не один шлях, а щонайменше стільки, що до воєн. І саме тому, що їх є стільки — так важко зустрітись державам на їх перехресті, на тім однім пункті, що дає нагоду до порозуміння.

12 апостолів мира — як жартують у Женеві — члени підкомісії, під головуванням Бенеша, виготовили проєкт про засоби стримання воєнних конфліктів. Цей проєкт називається „протоколом про роззброєння та безпеку“ і є компромісом між становищами різних держав. Річ не в тому, що на нього згодні держави, а в тому, якими практичними засобами зможуть його здійснити. Можна не сумніватися у добрій волі великих держав, які бажають забезпечення свого майбутнього розвитку мирним шляхом. Сумніви виривають щойно тоді, коли такі держави, як Англія та Франція, висловлюючи свою згоду на спільний проєкт, зазначають одночасно розбіжність у засадах щодо його здійснення.

Англія на протязі своєї історії прямувала перш усього до витворення такого стану в Європі, щоби ніяка сила на суходолі не могла стати для неї небезпечною і порушити її гегемонії на морі. Вона не хотіла вмішуватись в європейські справи і дуже неохоче вступала в ролі воюючої сторони для вдержання своєї ролі. Ось чому Англія і нині є ворогом воєнних гарантій миру, себто зобов'язання, що візьме діяльну участь у хрестоносній поході проти неприборканої держави.

Для Франції, навпаки: питання миру це питання про гарантії від воєнного наступу. Само роззброєння її не вдовольняє. Коли Англія може спокійно почати свою світову торговельну політику при стані загального роззброєння, Франція мусить лякаться кожної хвилини, що повториться історія з 1914 р. Франція, зовсім справедливо, вірить щораз менше, що на випадок нової війни стануть в її обороні інші держави, для пошани ідеї справедливості. Ця виїмкова ролі Франції приневолити її, без участі Америки та Англії, зробити наступ на Рурщину та ввійти в порозуміння з малими державами, що стали би їй в пригоді на випадок воєнної авантюри.

На останнім засіданні Ліги Націй, Франція дала якнайщиріші докази

свого бажання замирення Європи, приймаючи американський проєкт щодо означення факту „нападаючої держави“. Нападаючим той, хто відмовиться від мирного розглядення конфлікту, або не виконає рішення міжнародного мирного суду. Такий суд уже існує і має цілий кодекс, що засовує цілу низку „конфліктів“. Треба лише, щоби всі учасники нового порозуміння щодо оминення воєн згодились на цю юрисдикцію. А далі, щоби існувала організація для проведення її в життя. Засобом для цього є від-

данця для карної експедиції своїх військових сил і блокаде неслухняної держави.

Англія гідиться на це все, з тим застереженням, що раніше мусить прийти загальне роззброєння, або бодай обмеження зброєнь. І на це згодні головні держави. Але що зробить Ліга з тими, які на далі доказуватимуть, що їх армія є їм необхідна для безпеки своїх кордонів, тому, що не вірять у силу Ліги? Найблища конференція присвячена регуляційній роззброєнню матиме до передумання гарну філософічну тему.

Ціль чи засіб?

Справа українізації на пленумі Київського Губерніального Комітету КП(б)У.

Дня 17. вересня почалася сесія поширеного пленуму Київського губерніального Комітету КП(б)У. інституції, яка в радянській політичній системі має головний вплив на розвій цілого суспільного життя губернії. Напередодні сесії український орган Комітету, „Большевик“, звертає увагу Комітету на справу українізації.

З часу, як було поставлено перед усією партією України — пише „Большевик“ — завдання українізації, пройшов всього один рік. Це час невеликий і коли порівняти з ним, виходить, що досягнення українізації безумовно значні. Проте не можна сказати, що декрет переведено цілком та що до його здійснення широким бралося всі службовці, які працюють тепер на посадах у радянських установах.

Для того, щоб перевірити, в чому саме й де не переведено в життя цей декрет, в яких саме установах та в яких елементах це переведення мало та може й тепер ще має опір — давно вже Київський Губвиконком виділив окрему комісію. Робота комісії ще не закінчена, але деякими висновками своїми комісія може поділитися з пленумом Губкому й тепер. Пленум Губкому очевидно повинен буде дати дальші директиви комісії для перевірки. Ми певні, що ці директиви будуть дуже категоричні, вони, мабуть, полягатимуть у тому, щоб комісія звільняла з установ тих осіб, які або цілковито нехтували радянським декретом щодо українізації, або переводили його не щиро. Перевірка мусить дати такі наслідки, щоб ні в кого з службовців радянських установ не залишилось ніяких сумнівів щодо твердості й непохитності радянської влади в справі оста-

точного переведення й закріплення українізації в нашій державі“.

Далі „Большевик“ висловлює погляд, що українізація не повинна обмежитись діловодством в установах, тільки захопити ціле громадське життя, а в першу чергу українізуватися мусить сама партія і професійні організації, а тоді вони зможуть покерувати правильно всією справою українізації, а крім того мусить звернути увагу на якісний бік українізації, на її всесторонність.

Українізація ні в якому разі не повинна обмежитись однією мовою, вона мусить ознайомити з історією України, минулим і сучасним побуту українських трудящих мас, українською економікою, українською літературою. — одним словом з усім тим, з чого складається вся українська культура, ціле життя України“.

На кінець „Большевик“ висловлює переконання, що Губком дасть відповідні директиви в цій напрямі партійним організаціям.

На Губкомі справа організації була побіжно порушена в загальнім справозданні з діяльності Губкому, яке складав Лаврентій. Дотичний уступ справоздання по „Большевику“ звучить так:

„Досить часу було дано для того, щоб українізувати апарат наших установ. І коли вони подекуди ще не українізовані, то треба вжити репресивних заходів, навіть не спинаючись перед викиненням деяких службовців зі служби. Ми повинні поставити справу національної політики та українізації так, щоб вона увійшла як обов'язкове завдання кожного члена нашої партії. Такі, здавалось, дрібниці, як передплата українських газет і т. и., чим до цього часу не дуже цікавились деякі наші партійці, повинні стати неодмінною частиною роботи кожного партійця, тому, що на таких власне дрібницях виграють ріжкі протирадянські організації, як укапісти й інші. Ми повинні помирися з тим, що в нас нема командного складу, який би переводив роботу українською мовою, але ми повинні всі сили вжити, щоб такий склад підготувати.“

В дискусії підготовка або оминала цю дразливу справу, або може говорився якісь малозначучі річі, бо в справозданні з ходу обрано нічого цікавого в цій справі не знаходимо. Але справоздавець Лаврентій

в своїм кінцевім слові знову вернувся до справи українізації і сказав таке:

„Півтора року ми переконуємо себе й інших, що на Україні треба анархат українізувати з низу до верху, від сільрад до губвідділів. Але всіх службовців не переконати. Значить, треба дати директиву державним органам, щоби вигнати з державних установ декілька сот урядовців, які не виконують декрету про українізацію. Тоді решта зрозуміє й візьметься за працю. Без цього ми нічого не зробимо. У нас на південно-західній залізниці сидить кілька тисяч чиновників. Коли їм двацять разів казати про українізацію, то вони сміятимуться. Коли з 3-ох тисяч бюрократів вигнати пів тисячі, решта візьметься за діло. Ось як треба ставити питання. Без цього буде одна балаканина“.

Нав'язуючи до справоздання Лаврентія, російський орган Губкому, „Пролетарская Правда“, в передовиці п. н. „Предупреждение“ (Пересторога), між иншим пише:

„Виділена Губкомом комісія для обслідування переведення в життя декрету про українізацію, виконавши доволі велику роботу, знайшла, що до визначеного речинця, 1. серпня 1924, декрету вповні не виконано. Діловодство багатьох установ ще не переведено на українську мову, подекуди нема серйозного відношення до виконання поставленого партією завдання. Ми не боїмося вказувати на недостачі в нашій роботі. Баючи їх, ми стараємося відкрити їх причини і їх усунути, а коли це необхідно, то й вживати методи насильства“.

„Для нас, для комуністичної партії і цілого Радянського Союзу, поставлені нами питання в області національної політики не є милими банками, якими ми хотіли б похвастатись перед кимнебудь закордоном. Ми ставимо питання навспряжки, зв'язуючи їх завжди з підставою нашої ціллю — скріплення диктатури пролетаріату для здійснення комунізму. Для нас питання українізації — це скріплення зв'язку міста з селом, це здійснення гасла, поставленого перед партією — „повернутися лицем до села“. Таке поставлення питання дуже добре розуміють не тільки робітники партійці, але також безпартійна робітничка маса... Вони знають, як важко знати українську мову, щоб легше і ближче зговоритися з селянином... Не розуміє цього тільки міщанство і частина наших радянських урядовців, котрі назверх принали радянську владу, а внутрі перейняті всякими націоналістичними пережитками включно до шовіністичного чванства і згрідливого відношення до „цеї мови“.

„Ось таких ми й заставимо поважати постанови радянської влади, бо, повторюємо, для нас українізація не циячка, не петлюрівське перемальовування шильдів і нагілка на „кацапів“, а послідовна, систематична праця для задоволення культурних і політичних потреб міліонів верств українського селянства. Ось для чого з нашої партійної трибуни почулось слово перестороги у відношенні до тих

Пр. 865/24. В Імені Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 210 (10303) з дня 21. вересня 1924 р. в артикулі: 1) Картка з минулого а) речення заміщене між словами „і урядові чинники“ а „згідно з волею“, б) речення між словами „Українського народу“ а „умандатовані представники“, в) уступа між словами „населення в Галичині“ а „Для прикладу годиться“, г) уступ по словах „західно-українську державність“ до кінця артикулу містить в собі ад 1) а) ество виступку з § 300 зак. кар., ад 1) б) і в) ество злочину з § 65 зак. кар. ад 1) г) ество з арт. VIII, уст. з 12. XII. 1862 ч. 8.

Дзп. узнав доконану в дни 20. вересня 1924 року конфіскації за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493. закона карного заборону дальшого розширювання того друкованого письма. Заразом видав наказ відвальному редактору тої часописи, щоби це рішення помістив безплатно. в найближчій числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвизначені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ек 1863, а іменно засудження за переступство на гривню до 400 злп. — Львів, дня 22. вересня 1924.

(Підпис нечиткий.)

хто свідомо чи несвідомо продовжує саботувати розпорядки радянської влади в області переведення національної політики".

Напевно в такій дусі Губком прийме й резолюцію в справі українізації, як директиву для партійних і державних органів. Не можемо не признати, що і партійні верхи КП(б)У і партійна преса займають тверду позицію в справі українізації. Тільки кидається у вічі неадекватне розуміння цієї справи от хоч би „Большевиком“, українським органом Губкому, і його російським органом, „Пролетарской Правдой“. Коли „Большевик“ під українізацією розуміє все те, „з чого складається вся українська культура і ціле життя України“, чим мала б перейнятися й партія, бо тільки в цей спосіб вона могла б зукраїнізуватися, то для „Прол. Правди“ українізація грає підчинену роль знаряддя для зв'язку міста з селом, обмежується потребою пристосування зрусифікованого міста з українським селом. „Пролетарская Правда“ не помічає, мимо всієї рішучості своїх слів, що її становище в справі українізації є також свого рода підмалюванням російського шильду під український колір, не для самої справи українізації, тільки для скріплення диктатури пролетаріату (російського чи зрусифікованого) і побіди комунізму, взагалі не є ціллю, тільки засобом. Мабуть тому „Пролет. Правда“ нічого не говорить про українізацію в такій дусі, як це розуміє „Большевик“, тільки про пошанування урядовцями розпорядків рад. влади, грозячи їм репресіями.

Рідко коли, або краще ніколи самі репресії не дають позитивних вислідів. Тут справу слід ставити в іншу площину, а саме перш усього слід розв'язати питання: Ціль чи засіб? Коли ціль, то справу можна розв'язати позитивно через притягнення суто-українського елементу в радянські установи, звільнивши чужий, напливовий чи насаджений російський елемент від виконання урядових обов'язків у державних установах України. Що ж до „малоросійського“ елементу, то для нього слід створити умовини, які дали б йому змогу перейти ґрунтовну еволюцію, які сприяли б основному перетворенню його психіки. Коли ж під українізацією розуміти тільки засіб, тільки формальний перехід з російської казюшонщини на quasi-українську казюшонщину, яка узмислюється в словах: „лице до села!“ то вона досягне своєї цілі. Не лицем до села повинні ставати керуючі чинники КП(б)У, а лицем до України! Тільки під таким гаслом українізація буде щира, глибока, творча й позитивна. А. В.

Дрібні вістки.

В Союзі Народів постійним делегатом від Югославії буде б. міністр закордонних справ д-р Трумбіч, який свого часу провів мировим переговорам в Сан-Жермені і підписав його.

Німеччина передала на руки Мексиканській меморіал про її прийняття до Ліги Націй.

Іспанія почала нову офензиву в Марокко. Однак повстанці борються настільки завзято, що офіційний іспанський комунікат називає становище „критичним“.

Штредман, н.м. мін. закордонних справ, сподіється, що Німеччина дозволить знову будувати Цепеліни для добра розвитку техніки та всебітньої комунікації.

Болгарія через своє посольство заперечує звідки про політичні вбивства і вбивства, що в Краю панує спокій.

Туреччина офіційно заперечує відомості про те, немов би вона допомагала грузинським повстанцям.

Ген. Будьонний має бути поважно ранений грузинським селянином. Ця звістка, з турецького джерела, неперевірена.

Менку мали здобути боем Вакабіти.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, Ринок 10.

На порозі „нової ери“.

Язикові закони входять в життя.

На протязі вересня ц. р. оголошено у Вістнику законів Польської Річпосполитої три закони — всі з дати 31. липня 1924 р., а іменно: 1) закон про мову урядування судів, урядів прокураторських і нотаріату В. з. ч. 78 поз. 757, 2) закон про державну мову і мову урядування державних і самоврядних властей адміністраційних В. з. ч. 73 поз. 724 і 3) закон заключуючий деякі постанови про організацію шкільництва В. з. ч. 79 поз. 766. Всі три згадані закони обов'язують від 1. жовтня 1924 р. і змінюють цілковито на гірше права нашої мови у суді, прокуратурі, нотаріаті і шкільництві. З огляду на вагу згаданих трьох законів, ухвалених, як відомо, тільки виключно польськими голосами при одногласнім, загальнім протесті представників всіх „національних меншостей“ у соймі і сенаті і такогуж протесту всіх українських політичних партій, подаю по черзі текст всіх трьох законів, щоб заздалегідь ознайомити наше громадянство з їх постановами. Описля в окремих статтях подаю аналіз згаданих законів, їх політичне освітлення і аналогію з дотеперішніми австрійськими постановами щодо української мови, які з днем 1. жовтня перестали обов'язувати.

Наперед подаю текст закону про мову урядування в судах, описля про державну мову і мову урядування в адміністрації, на кінець закон про мову в шкільництві.

1.

Закон з 31. липня 1924 про мову урядування судів, урядів прокураторських і нотаріату. В. з. ч. 78. поз. 757.

Арт. 1. — Мовою внутрішнього і зовнішнього урядування судів, прокураторських урядів і нотаріату є польська мова, як мова державна.

Арт. 2. — Польським громадянам народності української, білоруської і литовської прислуговує право користуватися (уживати) в судах і прокураторських урядах, вичислених в арт. 3. також їх матірній мові у слідстві випадках:

1) Сторони і свідки мають право уживати в слові матірній мові в судах і прокураторських урядах. Оскільки друга сторона або її заступник або присяжний суддя не розуміє цієї мови, суд переадресує йому зміст згаданих заяв і вислудів. В разі потреби суд може призначити перекладача. — Взагалі суд має пильнувати, щоб сторона, котра не розуміє мови, уживаної в суді, не понесла шкоди в можливості стерження своїх прав.

2) Суд і прокураторські уряди приймають також позови зрешоговані в матірній мові, письмений внесень, правні засоби (середики), подання і інші писма, а також залучники і відписи, оскільки їх закладження належить виключно до компетенції судів (прокураторських урядів), наведених в арт. 3. — Ця постанова має прим'ятовування також до писем, що їх вноситься з підписом адвоката або іншого заступника.

3) Сторона, яка внесла писмо в матірній мові, є обов'язана внести додатково його переклад в державній мові, коли друга сторона поставити в суді таке жадання на протязі 14 днів від дня доручення їй писма. В цьому випадку попереднє доручення, як також акти, доведені судом на його підставі (присуди, вирок, оречення, деізізі, ухвали) є позбавлені правних наслідків, про що суд рішає з уряду; за день доручення уважається цей, в якому доручено переклад; однак це не виключає виконання вступних ексекційних чинностей, що забезпечують цілі ексекції. На рівні з жаданням доручення переводу буде уважатися відмова прийняття писма, заявлена доручаючому органі з причини браку перекладу.

Коли доручення має слідувати поза територією, на якій дана матірня мова є уживана в судах першої інстанції (арт. 3), належить долучити вже до писма переклад на державну мову.

4) Коли з важких оглядів суд признає за потрібне, рішити, що заява або зізнання, зложено в матірній мові, має бути в цілості або в часті поміщене в протокол або в залучку до протоколу також в матірній мові крім державної мови.

5) В докождженнях і карних слідствах зізнання і заяви обвинувачених і свідків, зложено в матірній мові, належить прото-

* Зазначуємо, що у польському тексті всіх трьох законів з 31. липня ц. р. всюди фігурує термін „Русин“ замість „Українець“ і крикетивковий термін „Рускі“, а скобках „русинські“, замість „українські“, — Ред.

колувати крім державної мови на жадання також в мові, в якій їх зложено.

6) Обвинуваченому прислуговує право жадати, щоб до акту обвинувачення, списаного в державній мові, долучено урядовий переклад на матірню мову; це жадання слід представити перед покінченням докождження або слідства.

7) Сторони, що виступають в характері обвинувачених, процесуальних, або сторін в неспірному поступуванні, мають право жадати, щоб до пр. суду, оречень (деізізі, ухвал) і інших покладжень, списаних в державній мові, долучено урядовий переклад на матірню мову; це жадання слід предложити перед оголошенням покладження а коли оголошення не є передбачене перед його списанням.

8) Вписи до вихованих книг (ґротечних, ґрунтових) довершуються в державній мові, однак грамоту, що творить підставу впису, можна зложити до книги грамот в матірній мові без долучення перекладу.

Вписи до тоґовельного реєстру довершуються в державній мові, однак власникові фірми вільно жадати, щоб до впису з реєстру долучено безплатно його урядовий переклад на матірню мову.

9) Сторона має право жадати уявляння відписів ґамот, списаних в матірній мові, і підписів на таких грамотах, а також списання суцільних угод в матірній мові крім державної мови.

Арт. 3. — Управління, признані в арт. 2, прислуговують:

а) в судах і прокураторських урядах, що мають осідок в окрузі апеляції його львівського суду, а також в воевідствах волинському і польському, польським громадянам народності української; ті самі управління прислуговують їм в апеляційних судах в Любліні і Вільні в справах в яких ті суди є інстанціями від присуду (вироків, деізізі) і інших покладжень суду в що мають осідок на території воевідства волинського і польського;

б) в судах і прокураторських урядах, що мають осідок на території воевідства польського, новгородського і адміністраційного виленського округу, а також повітів: городненського і волковичського в воевідстві білостцькому польським громадянам литовської народності.

Арт. 4. — В судах, вичислених в арт. 3. буква а, б адвокати і інші заступники сторін нападності української або білоруської в справах, в яких заступають сторони своєї народності, мають право уживати матірній мови, за винятком промов (вивідів) перед судом оркаючим, які вільно виголошувати в матірній мові тільки перед судами, що мають осідок в окрузі апеляційного львівського суду.

В цій останній окрузі в випадках, в яких згідно з арт. 2. долучається у ядовий переклад на матірню мову, слід на жадання сторони списати акти обвинувачення, вирок, оречення (ухвали) і інші покладження у двох мовах: державній і українській.

Арт. 5. Польські громадяне української народності можуть жадати, щоб вирок, оречення (ухвали) і інші покладження найвищого суду були списані у двох мовах, це є в державній і українській в справах, яких цей суд є інстанцією від вироків, ухвал і інших покладжень судів, що мають осідок в окрузі львівського апеляційного суду; це жадання належить поставити перед винесенням рішення найвищим судом.

Арт. 6. В випадках життя державної і матірної мови обов'язує в разі ріжничі текст державної мови, за винятком випадку, передбаченого в арт. 2. точка 5.

Арт. 7. Постанова арт. 1. має відповідне прим'ятовування в урядуванні нотаріаті. Однак нотарезі вільно на жадання списувати правні акти між живочими і на випадок смерті в матірній мові сторони, оскільки вона є управлена до користування цією мовою згідно з арт. 3. в судах і інстанціях, що є положені на території, де нотар має свій осідок і виготовлює акти.

Арт. 8. Постанови про мову урядування судів, урядів прокураторських і нотаріату, досі обов'язуючі, ухилиється, за винятком постанов, що обов'язують в воевідствах познанському, поморському і шлесському.

Арт. 9. Виконання цього закону доручається міністрові справедливості.

Арт. 10. Цей закон входить в життя з днем 1. жовтня 1924.

Стільки сам закон. Що скаже виконавчий розпорядок не знаю, бо його до хвилі писання цих рядків не оголошено. Кажуть тільки, що має він бути трохи „ліберальніший“ від закону, бо і у Варшаві мали перекопатися про монструальність постанов язикових законів. Самозрозуміло, що у свій час наше громадянство буде поінформоване і про постанови виконавчого розпорядку, коли тільки наступить його оголошення.

Д-р Степан Баран.

За океаном.

Мертауроджена ідея.

Два роки назад, на зїзді американського „Об'єднання“ прийнято було рішення про скликання на еміґрації в Європі Всеукраїнського національного конгресу, при участі представників краю як Західної, так і Великої України. Ця справа довший час дискутувалася на сторінках української преси в Америці, а вислід дискусії був такий, що „Об'єднання“ понехало гадку про скликання конгресу, про що й доводить до загальної відомості одним зі своїх комунікатів.

Український Народний Союз в Джерзі Сіті.

Найповажнішою українською народною організацією в Америці є аскураційне товариство Український Народний Союз в Джерзі Сіті. З кінцем місяця серпня ц. р. нараховував Союз 24.424 забезпечених, в тім повнолітніх членів 15.700 і дітей-членів 8.715. Оголошений в органі Союзу „Свободи“ касовий звіт за серпень ц. р., з загальним білансовим зіставленням, виказує дуже добрий маєтковий стан Союзу. Ріжні фонди Союзу виносять суму 1,107.892.54 доларів, а окремо по забезпеченню дітей 28.836.23 доларів. В серпні місяці прибутки Союзу з членських вкладок і процентів від паперів виносили суму 28.943.65 доларів, розходи на виплату помертвого, за-помог і адміністрацію 7.396.41 доларів. Отже в одній місяці Союз мав приросту фондів понад 20 тисяч доларів.

На потреби старого праю.

Протязом першого півріччя ц. р. через „Об'єднання“ українських організацій в Америці зібрано і висло на ріжні цілі в краю і на європейській еміґрації до 15.000 доларів. Збірка за серпень місяць виказує суму 1,092.64 долари.

На поміч письменникам в старім краю.

В Трентоні існує від пару літ окреме товариство помочи письменникам в ріднім краю. Товариство оголошує в українських американських часописах відозву про жертви на сю ціль і між іншим пише: „У нашій канцелярії є сотки листів в Європі, від поетів, письменників, в котрих представляється страшне горе їх важкого життя“. Але положення українських письменників здається мало зворушує американських земляків, бо жертви на допомогу їм впливають дуже слабо.

Українці в Бразилії.

Від лютого ц. р. почав виходити в Бразилії другий український часопис, п. н. „Український Хлібороб“, як орган Українського Народного Союзу в Бразилії, під проводом П. Карманського. Часопис друкується у власній друкарні, закупленій членами Союзу з 25 українських колоній в Бразилії. В Бразилії виходить ще один часопис „Праця“. Видають його оо. Василеня, з якими раніш працював окрему організацію і став на її чолі. В одній з українських колоній святковано 25 літній ювілей літературної діяльності Карманського.

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська вкладка тепер 1 золотий на рік). Рівночасно з грошми присилайте і списи членів (імя, наззиско, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

Преса.

Відгук „пресових“ образів. — „Поза плоти та й поза огородами, або роздвоєння „чесність з собою“.

В зв'язку з останньою подією біля Луниці, де озброєна ватага придержала в білий день цілий особовий потяг і по всіх формах його перлюструвала, а біск Лозинського, воеводу Довнарівча, сен. Вислоуха з дружиною і ком. поліції Менсовича лишила тільки в спідній білизні. — співробітник варшавського „Кур. польського“ мав розмову на цю тему з білоруським послом Тарашкевичем. В першу чергу газетний справознавець хотів довідатися, який є погляд визначного посла на ватагу, що виступала під назвою „білорусько-української організації“, яка навіть видавала посвідки на заборані речі.

— Дуже порядна організація — розсміявся пос. Тарашкевич. — Роздавала квіти лубині.

— Як роздавала — завважує справознавець — то повинна колись звернути заграблені речі.

— Зверне їх після уздоровлення білоруського скарбу — з гумором відповідає запитаний.

Щодо походження ватаги, то пос. Тарашкевич твердить, що вона складається з місцевого елемента з домішкою поодиноких люців, що являються ізза радянського кордону. Таких організацій на окраїнах є багато.

На запит, чи білоруські посли беруть участь в агітації за такими виступами, заявляє пос. Тарашкевич:

— Ні. В імені клубу заявляю, що ні. Хочемо боронитися, хочемо боротися за свої права тільки на парламентарному ґрунті.

— Який є настрій окраїнного населення?

— Є багато невдоволених елементів.

— Що в першу чергу складається на те?

— Податкова, аграрна, адміністративна й національна політика уряду.

Вкінці пос. Тарашкевич зазначає, що поголоски про виступлення посли славянських меншин і про скликання конституанти за границями польської держави є позбавлені всяких основ. Білорусини не ведуть акції на міжнароднім терені, а навіть білоруський клуб не вислав ніяких меморіалів до Союзу Народів.

Очевидно, це „інтерв'ю“ робить вражіння наскрізь принагідної розмови, яку справознавець „Курера польск.“ поспішився зафіксувати на сторінках свого органу.

— З приводу мілітаризації „кресів“ і настановлення генерал-губернаторів помістили ми 30 і 31. серпня ц. р. дві статті „Виятковий стан“ і „Підозріла гра“. Ця друга стаття (першу того самого автора пропущено й промовчано) найшла відгомін в київськ. „Большевик-у“ (ч. 214 з 20. вересня) під дуже симпатичною назвою: „Скандальний голос“. Якийсь львівський „революціонер“, схований під псевдонімом І. Городинський з великим розмахом розправляє з нами на сторінках гостинного „Большевик-а“.

Не маючи теми до кореспонденції, він мабуть уважає дурнями читачів „Большевик-а“, бо від Адама (Еви) розповідає про „Діло“, що знає і чого не знає. А саме зазначає, що воно існує вже понад чорок літ, але ніколи не було „органом якоїсь політичної групи чи партії“, що там співробітничали люде з ріжними політичними світоглядом (бідака не знає, що нпр. з „Кієвск-ій Мисл-і“ співробітничав сам Троцький!), але „Діло“ все ширило трудовицьку туманшину в ріжних фазах її розвитку“. Далше йдуть інші „тріхи“ нашого органу, що він боронив територіально-автономічну плятформу, Бачинських і Охримовичів, а опісля „циничним способом“ почав відрікатися того всього і т.и. Ми не дивуємося д. Городинському, що він таке нагородив, але дивуємося редакторам „Большевик-а“, що вони дають місце таким писанинам. Хто як хто, а

комуністи, найкращі мистці акти ки, самі часто її змішували й змінюють і того не стадаються. І ми не маємо причини стадаються зміни тактики, яку переведено без цинізму і без відрікання.

Найбільше не подобається д. Городинському те, що ми домагалися усунення осадників, які є авангардою бандитизму, перлюстрації поліції, чистки кресової адміністрації, повернення громадянських прав і вольностей, а головню віддачі влади місцевому населенню. А під цим останнім добуває принципівий дописувач „Большевик-а“ ніщо інше, тільки територіальну автономію (щоб вона сказала та проклята автономія!).

Він не відкидає того, що адміністрація й поліція погано поводитися на окраїні землях,

„але з другого боку кожний знає і маємо на це багато фактів, що населення не приглядається до цього всього так пасивно, як це здається авторові пацифістичної статті. Це правда, українське населення не готується до повстання, бо це повстання вже є, воно тріває вже більш трьох років і польська адміністрація нищить його безпощадно. Бо чия акція активної революційної боротьби протягом 22 і 23 року, всі ці підпали, динамітові замаху і вбивства, чия це все теж було справою бандитизму польських урядовців? Чий урешті ті всі акції не відбуваються по нинішній день по всіх кінцях кресів? Чий може заперечити шановний писак, що революційні настрої населення змаліли?“

Ясно, що зовсім що иншого є „революційні настрої“, а знову инша річ — революція. Зрештою, в нашій статті ми не говорили про роки 22 і 23, тільки про теперішній момент. А вкінці, що спільного мають Городинські з роками 22 і 23, які тут на всі заставки відхрещуються від тих років революційної боротьби, називаючи їх „бомбизмом“ і „саботажами“, а там намагаються їх капіталізувати в свою користь? Тут виносять вони постанови про шкідливість „саботажівської ідеології“, а там говорять про підпали, динамітові замаху, вбивства — як революційні акції. Тут вони кидують каменем на ті акції, а там величаються. Тут, згадуючи про „саботажівську ідеологію“, яка зачіпає КПЗУ, вони нарікають на „саботажівські ухили“, які

„являються в дану хвилю поважною небезпечкою для шоденної боевої практики нашої партії, бо вносять в нашу ряди елементи дрібнобуржуазної, реакційної ідеології, оскільки, ґрунтуючись на нерозумінні суті масової класової боротьби, як єдиного шляху до здобуття політичної влади пролетаріатом, фактично опираються на невір'я в революційну здібність визискуваних мас. Терористичні виступи саботажистів можуть викликати в масах настрій пасивізму, нації на те, що хтось там за них бореться, і тому з необхідністю суперечать успішній підготовці пролетаріату до боротьби за владу“.

Ось як воно! Колиж ми в пристосованні до теперішнього моменту — *mutatis mutandis* — те саме висловлюємо, то це є скандальний голос. А скандал міститься в чому иншому, а саме в тому, що „революціонери“ в роді Городинських не є чесні самі з собою.

Добр. Городинський ще й виступає оборонцем польської адміністрації. І в минулому „по ріжних передпокоях антанті“

„Україні билися в груди, що вони культурний нарід, — а Поляки варвари“, і тепер

„знову завинили в усьому Поляки й їхня адміністрація, — а українське населення спокійне, помирилося з долею й не бажає нічого більше, як тільки, щоб спинилася колонізація, щоб вицистити поліцію й адміністрацію, а тоді відносини поправляться й не буде жадних заворушень на кресах“.

Ми не пророки, і не ліземо попередку батька в пекло, а справді покищо й це принесло б пільгу населенню.

Тільки всевідючі Городинські торочать, що

„незабаром зголосяться до них (себ-то до українських дрібнопоміщанських банкротів) польські влади і дадуть їм усе те, чого вони домагаються, переведуть для них всі перлюстрації, але тоді вже буде за пізно. Революційна народня хвиля змете обидві сторони“.

Ось як воно буде. Виглядає, як би д. Городинський носив в кишені польське упововження „давати все“. Повинен поспішитися, щоб не було за пізно. А що торкається „революційної хвилі“, то вона ще не одно змете, звичайно — стихія не перебирає. М. Ч.

„Зміна режиму“.

Матеріал з Волині. — Поведіння з політичними в'язнями. — Генерал-губернатор Ольшевський робить „угоду“. — Загрозити „Голосу Праці“. — Смерть український гімназії!

Луцьк, 25. вересня 1924.

Арешти на Волині і Полісся продовжуються. Нема дні, щоб до Луцька, де є центральна в'язниця, не привели більшої чи меншої групи людей. 23. IX. привела поліція до 30 арештованих, 24. IX. до 40 і 25. IX. до 25 з повітів рівнянського, кременецького, дубенського і луцького. Арештованих закуто по руках і пов'язано. Арештовані в більшості не селяни, яких обивувачуть в співучасті в нападах на філіварки і поліцію, або в підготовці до повстання. В арештуваннях приймає участь також військо, як нап. в селі Воютині, луцького повіту, де в часі арештування військо сядло з кулеметами на вулицях села. В тому ж селі поліція била арештованих. Михайла Танчука командант поліції бив шабелем. У багатьох селян поліція забрала одіж і білизну, заявляючи, що це військовоє майно.

Від 15. до 20. вересня була в луцькій тюрмі голодівка політичних в'язнів, які домагалися кращої їжі, свіжого повітря і закінчення слідства, бо є між ними такі, що сидять уже по півтора року в слідстві. Хоч влада обіцяла дещо змінити на краще, але нічого в цьому напрямку ще не зробила. Політичних випускають на прохід раз на 2—3 дні на 10 хвилин. Жиб дають з зіпсованої муки, в страві плавають хробак.

Одночасно з заостренням режиму адміністрація шукає людей, з якими хоче „угоди“. В Луцьку відбулася недавно нарада, в якій взяв участь генерал-всесвобода Ольшевський, редактор чорносотенної газети „Жизне Волини“, редактор „демократичного“ „Пшеглонду Волинського“, представники „всіх“ місцевих польських організацій і партій, староста, дефензива і т.и. На цій нараді ухвалено розпочати з деякими місцевими „умірованими русинами“ переговори в справі закінчення „польсько-русської угоди“. Одночасно з тим „Жизне Волини“ помістило передовицю під наголовком „Видайце пржестемпшуф“, в якій домагається видачі судової деяких українських послів і сенаторів за „бунт спокійней людності“. Пани з своїм угодовством так обіцяли, що прислали двох Поляків до луцької Просвіти, щоб Раді Просвіти передати цю „радїсну новину“.

Для „вєнкшого безпечєства“ закрито тижневик „Голос Праці“. До того треба ще згадати, що в бїжучому шкільному році шкільна Кураторія відібрала доволіньому директорові луцької приватної української гімназії Іванові Власовському концесію на цю гімназію і скинула його з директорства, а як причину подала — „брак обивательств“. Дійсна причина инша. Пан Власовський не хотів іти на ніякі конхати політичні з „власть імущими“, а тільки був занятий гімназією, якої інтєтеси оборона перед зазіханнями „владзи пжеголоной“, котра обіцяла навіть дати „права“ гімназії, щоби тільки впровадити навчання на польській мові. Пан Власовський не пішов на це і потерпів особисто. Українське громадянство відяє йому за це і завжди його підтримає. — Луцанин.

Роковини еспанської диктатури.

Цими днями минув рік від часу, як еспанський генерал Прімо ді Рівера, йдучи слідами Муссоліні, утворив директорію і взяв короля як фірму свого підприємства з необмеженою порукою. Диктатор не святкував роковин своєї влади. Саме в той час прийшли невеселі вістки з поля битви у Мароку. Ген. ді Рівера обіцявав своїм землякам золоті гори: за 3 місяці мав перетворити весь напрям політики. „Якщо наш рух — заявив він тоді — піде горою, тоді нова політика звернеться енергійно проти всіх комуністів та сепаратистів, якщо вони перейдуть межі законності і тоді вона введе те, чого політики ніколи не були в силі досягти: гуманне законодавство супроти робітників та самоврядування, яке не буде суперечне з єдністю краю“.

І для цієї мети скасували міністрів, розв'язали міські ради і позбавлено становища голов палат, які протестували проти такого нарушення конституції. Додаймо ще

КОНЦЕРТИ АНТОНА РУДНИЦЬКОГО п'яніста з Берліна ІРИНИ ТУРКЕВИЧІВНОЇ співачки

ПЕРЕМІШЛЬ. 2. жовтня ц. р.
САМБІР. 9. жовтня ц. р.

Частина доходу призначена на будову українського театру у Львові. 530а) 1—1

до цього цензуру, заборону зборів та організацій — ось і зразки „нового політичного курсу“ еспанського диктатора. Ді Рівера не лише що не завів ладу, але ще й почав війну, з нещасливої руки. Фінансовий бюджет держави виказує одну третину втрат на військо, і річ ясна: велику суму недобору. Невдатна війна довела до заворушень: в обох частинах Ріфу, у західній Тетуанській і східній Шешуанській — повстання. Еспанська армія силкується нині врятувати бодай стан, який був перед початком війни.

Навіть у військових колах зростає невдоволення. Король зважився покликати на авдієнцію генер. Вейлера і почав порозуміватися з політичними партіями, яких провідників диктатор ще рік тому найрадіше поховав би по в'язницях. Продовження війни — остання ставка диктатора на вдержання свого престіжу та становища. Йі найблища невдача — новий розділ в еспанській історії з якої імення ді Рівера вимажуть на протязі одної ночі.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Український меморіал у Союзі Народів.

Комітет трьох Ради Союзу Народів для справ нац. меншостей розглядав скаргу Українського Комітету Сх. Галичини на польський уряд, зложену в С. Народів у марті ц. р. Закидає вона в обширних мотивах польському урядові занадлого договору про меншости, гнетом українського шкільництва, переслідування преси, організації стоваришень, колонізацією Сх. Галичини, заборонено повороту емігрантів з Австрії і Чехословаччини, редукацією українських урядників і т. п. Ще останніми днями вплинуло близько 400 індивідуальних петицій для пертя скарги.

Після нападу під Луниці.

Варшавські газети звідомляють, що відділ зпід Луниці окружено. З арештованих задержано 34 чол., 6 арештовано зі зброєю в руці, 6 передано дорозовому судови. Часть відділу намагалася перейти радянську границю. Прийшло до справжнього кількогодінного бою.

Ген. Мінкевич, який організує корпус охорони сх. границь, заявив, що границна сторожа буде постійною організацією, з військовим устроєм. Ще цього року треба збудувати казарми для сторожі, бо кватрування по сільських хатах дає сторожам нагоду до пачкарства.

Прокляття китаїського царства?

„Н. Фр. Пр.“ звідомляє з Льондону, що Ву-Пей-Фу рішився в разі побіди проголосити царем Китаю одного з князів манджурської династії. Хочє перевести строгу централізацію Китаю. Він протівник чужих впливів, за вимгою Америки.

Засуд дітей.

Вівторок, 6. годині піз до третей вночі закінчилася розправа проти нелітніх хлопців, обвинувачених за комунізм. Всіх обвинувачених засуджено від 1—4 років тюрми.

Наслідки Довнарівча.

В соймових колах кружляють чутки про йменування на становище воеводи на місце Довнарівча, ген. Норвід-Найгебавера або Бербежого.

Ставайте членами-основателями Товариства „Похильників Українського Спорту“. (Чл. вкладка 25 зл.). Шліть менші датки для організації спорту. Адреса для висилки грошей, „Дністер“ ч. кн. 13568, Львів, Руська ч. 20.

НОВИНКИ.

— „Бунт“ в Лисиничах. Минулої неділі відбувся в Лисиничах під Львовом український фестин, якого закінченням мала бути товариська забава в льокалі місцевої читальні „Просвіти“. Забава в читальні не подобалася місцевому громадському комісареві Щепанському, який вислав до читальні громадського поліція з приказом розгнати „гайдамаків“. А що на забаві не обійшлося без алкоголю, то вмивання поліція викликало тільки загальне невдоволення, яке у запальніших виявилось в формі погрози, а може й кількох звичайних штурханців, які припали на долю громадського „сторожа безпеченства“. Цей наробив крику, на що прибіг сам пан комісар Щепанський. На місці застав він уже досить тяжку атмосферу, супроти чого зтік і замкнувся в хаті. Кількох парубків тобило за ним а не допавши його, вибили йому кілька шиб. Ось і все. Але цього було доволі, щоб до села стягнути відділ кінної і пішої поліції, арештувати на праві і ліво, скованих людей відставляли до Львова, в газетах підняли гвалт, що „гайдамаки в Лисиничах підняли бунт“.

— Після нападу під Лунином. Головна команда польської поліції у Варшаві повідомляє, що вістка про смерть раненого під час нападу під Лунином жандарма Дмовського, є неправдива. Тяжко ранений Дмовський ліжиться в шпиталю в Пінську. Переслухання чотирьох членів ватаги Калиненка, зловлених під Богданівкою мало усталити, що це не старшини і заблиди його штабові співробітники. Вони мали зложити сенсаційні зізнання про організацію диверсійних ватаг на совітській території.

— Журація. Протягом минулого тижня відбувся в польському міністерстві освіти ряд конференцій в справі виконуючих розпорядків про шкільництво для національних меншостей.

— Опазіну продажу бельських матеріалів осінніх і зимових на одяг, мужеської пальта і жіночої плаші розпочала з нинішнім днем католицька Гуртівня Текстильна в Ринку 45 (ріг вулиці Гродзішних). Подекш в сплатах.

— Друкарські помилки. У фейлетоні О. Саліковського п. з. „Запізнені некрологи“ в 213 ч. нашого часопису пресимо справити у 1. шпальті в 7. рядку речення: „Засовував за одні й ті самі думки“ на „засовував“ за одні й ті самі думки (скобки).

— Повінь святочних промов. З приводу приїзду польського міністра військових справ до Львова, відбувся цілий ряд „народових“ свят, як відслонення пам'ятника на Перезенківці, „Капліци Орлянт“, габлиці Трагута, закладані нових будинок кадецької школи. На тих святах автопошено рекордове число промов, які міг вислухати „semper fidelis“ Львів протягом одного дня.

— Нагорода за мирні ідеї. Американський філантроп Філен призначив у Франції невелику нагороду 200.000 франків за найкращий твір на тему: „Як забезпечити добробут та розвиток Європи та Франції міжнародними зв'язками“. На конкурс прислано 5000 відповідей та творів. Першу нагороду одержав паризький учитель Морет, другу також учитель Тассе, третю урядовець з міністерства праці. Аналогічні конкурси розписано в Англії, Італії та Німеччині. Ось головні пункти проекту Морета: 1) Виконати план тзв. міжнародних зв'язків при співробітництві европ. Ліги Націй і на основі схеми пропонуваної Зєдиненими Державами. 2) Сотворити організацію під контролею європейської Ліги Націй, щоби постійно порадкувати та означувати валюту кожної поодинокі держави. 3) Організувати, продукувати та розділяти міжнародні органами сировинні матеріали і нормувати еміграцію. 4) Перетворити засоби комунікації та влекшити торговельні зносини між ноодінськими країнами. 5) Дати допомогу сусільним класам, які терплять найбільше у сучасній мент (цим має зайняти Ліга Націй). 6) Зорганізувати міжнародні підприємства і прикласти міжнародний статут праці. 7) Скласти практичну програму політичної акції з боку европ. Ліги Націй, яка мала би на свої послуги реальну силу. 8) Поставити Лігу Націй на основі, які приневолювали би до її пошани та довіри до неї. 9) Поширити міжнародні засоби виховання з метою пропаганди ідей і зміцнення спільних інтересів між народами.

— Останній з Могікан. Після білянсу Л. К. К. П. з 20. вересня ц. р. знаходиться того дня в обігу ще 12 і пів мільонів польських марок.

— Російська газета в Варшаві. Серед російських коя у Варшаві живо провадяться розмови в справі утворення тут газети єдиного російського фронту. Є думка перетворити в такий орган засновану Б. Савиновим газету „За свободу“.

участі у видавництві окремі його ініціатори бажалиб прийняти православного мітрополита Діонісія і закордонну емігрантську організацію „Земгор“ (спілка земств і городів). Ця організація має в своїх руках значні кошти. Позиція газети в справах так званих національних меншин ще не з'ясована.

— Повернення Андрія Ніковського до Київ. Бувший міністр У. Н. Р. Андрій Ніковський, що перебував якийсь час „Раді“ і „Нову Раді“ в Києві, тепер перебуває в Берліні і служить в українській видавничій Орендштайн. На пропозицію Української Академії Наук повернутися до праці в Академії д. Ніковський давно вже розпочав клопотання через берлінське радянське посольство про дозвіл повернутися на батьківщину. Цими днями справа має остаточно розв'язатися.

— Офіційна статистика політичних в'язнів у Польщі. Польське міністерство справедливості зарядило дня 25. серпня ц. р. одноденний список в'язнів, з якого мало виявитися, що на цілому просторі Польщі дня 24. серпня було в тюрмах 1410 осіб, заплідорілих та засуджених в політичних справах. В тому числі було 1316 мушів і 108 жінок. Що до національного поділу політичних в'язнів то Польща було 398, Українців 299, Білорусів 145, Жидів 497, Німців 16, Литовців 36 і 1 Чех.

— Ще один напад. На село Тучевці, лунинського повіту, напало нічю з 27. на 28. вересня шістьох озброєних бандитів. Вони ограбили загороду господаря Павла Глинського, а самого його вбили.

Кооператива „Український Театр“ у Львові, вул. Руська 18 І. пов. — продовження списку членів: 2002) Українська Книгарня Базар Стрий 5 зол., 2002) інж. Вол. Дутка Станіславів 5 зол., 2003) Дебельська Марія Крашівці 10 зол., 2004) д-р Палівор Василь Чортків 10 зол., 2005) о. Ганкевич Із. Усте єпископське 5.5 зол., 2006) Рудницький Антін Берлін 5 зол., 2007) Сабат Вол. Коломия 5 зол., 2008) Мош Іван Львів 10 зол., 1009—2012) усі зі Золочева Діяковський Тадей 10 зол., о. Дерлиця Йосиф, Богонюк Василь, Олексюк Андрій — усі по 5 зол., 2013—2055) члени з Тернопілля: Топольницький Іван, Юхнович Юліан, Литвин Василь, Заричний Денис, д-р Керничний Данило, о. Коліяківський Степан, Сатурська Анна, Алиськевич Іван, о. Сембай Тимотей, Дзюбаноский Григорій, Солтис Онуфрій, Дигалевич Іван, Міхенко Андрій, о. Громницький Вол., Яремович Партеій, Марцінюкова Азгуста, Західний Теодор, Церчиний Григорій, Мельничук Григорій, Мельничук Михайло, Саволяк Олекс., Яремович Тит, Карманська Слава, Скородець Андрій, д-р Чумаков Степан, Рокіцька Мирослава, Хома Осип, Коморовський Богдан, о. Стасюк Андрій, Телесак Степан, Шелепко Лев, о. Пасіка Іван, Кузьмовичівна Ольга, Танчаковський Ярослав, Дяків Павло, Кучер Андрій, д-р Олійник Олекс — всі з Тернопілля по 5 зол. Квот низше п'ять золотих не виказується.

Кооператива — народня сила.

Вписуйтеся масово у члени кооперативи „Рідна Школа“ у Львові, Ринок 10. Уділ 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число уділів необмежене. Поруча 2-кратна.

Йосифа з Бобиновичів Січинська
жена пароха в Вістові, померла дня 20. IX. 1924 р. заосмотрена св. Тайнами по довгій і тяжкій недугі 544 проживши 64 літ. В. І. П. 1-1

Присилайте жертви на будову пам'ятника ІВАНУ ФРАНКА до Краєвого Союзу Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вил. кн. 40.000.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Дня 5. жовтня ц. р. о год. 5-й вечором відбудуться в салі „Українська Бесіда“ Рутівського 22 Надзвичайні Загальні Збори Філії Просвіти ім. Т. Шевченка. Предметом нарад: зміна статута, вибір нового Виділу і просвітний реферат дир. Галушницького. Члени, які заплатили свою членську вкладку на рік 1924, мають право участі в цих зборах. 535 2-2

На прохання Філії Просвіти ім. Т. Шевченка у Львові Дирекція Висшого Музичного Інституту ім. М. Лисенка устроює в

Великий Концерт

в користь інвалідів відбудеться у Львові в суботу дня 4. жовтня ц. р. о год. 7:30 вечор у великій салі Муз. Тов. ім. Лисенка при ласнавій співучасті Вп. пп. В. Барвінського, М. Голинського, Б. Дрималина, С. Федорцівої. І. Турневичівної та хору під проводом п. Л. Турневича. Подробиці в афішах. Бікети набувати в Театральній Кооперативі, Львів, вул. Руська ч. 18. І. пов. — середа, четвер, п'ятниця, субота. П. Михайло Голинський, героїчний тенор з Медіолану, виступить останній раз у Львові перед своїм відїздом на турне до Америки дня 4. жовтня ц. р. на Великий Концерті в користь інвалідів в салі Лисенка. 546 1-4

половині жовтня ц. р. 3-4 місячний курс для лірігентів хорів. Зголошеная приймає і блищих інформацій уліяє тимчасово голова Філії Вр. Янів, Львів, Руська 18, І. п. найдалше до дня 10. жовтня ц. р. 535а) 2-2

Віча пос. Підгірського. Справоздачі посольські віча пос. С. Підгірського відбудуться в такому порядку: 5. жовтня в Станіславові, 6. жовтня в Коломиї, 8. жовтня в Копичинцях, 9. жовтня в Чорткові, 10. жовтня в Борщеві і 12. жовтня в Дрогобичі. Проситись громадянство даних о-колиць о численну участь.

Тов-а „Союза Українок“ у Львові відбудуться в неділю 12. жовтня ц. р. о год. 3-й по пол. в кімнатах „Бесіди“ (Народний Дім, вул. Рутівського 22). На декількім порядку: 1) Відкриття Зборів, 2) Вибір Президії, 3) Звіт з діяльності Головного Виділу: а) скаретарський, б) касієрський, в) звіт голови комісії, 4) Звіт контрольної Комісії, 5) Вибір членів Головного Виділу і Контрольної Комісії, 6) Внесення і евентуалія.

За Головний Виділ „Союза Українок“: Конст. Малицька, 517 2-3 Софія Федак.

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

ПОТРІБНИЙ вправний і сов'ятий інструктор для учених VII і V. кл. гімназ. У-слів після умови. Зголошуватися: О. Стишовська, Десятники, п. Вибранівка. 545 1-3

ЖЕНЩИНИ здорової, сильної і лагідної, для хорої на хронічне запалення ставів учительки пошукується. Зголошення приймає: Шинда Степан, Карликів, п. Буківсько к. Сянока. 548 1-1

ПОШУКУЮ бою для 4-літньої доньки, що занялася би домою, услівя: Українка, інтелігентна, здорова, з ліпшого дому, молода, прастійна. Зголошення: Осип Гринб, Гливяни. 542 1-1

РОДОВИТА АМЕРИКАНКА уліяє лекції англійської мови по приступних цінах. Відомість: вул. М. Рєя ч. 5. II. пов. на ліво від 2-4 год. по пол. 543 1-1

ПРИЙМУ на мешкання студентів або студенток університету. Потоцького 110. I. поверх на право. 527 2-2

МАШИНИ

до виробу цементових дахівок, форми до бетонових рур, хрести, громозводи, вінна до чернов і всіляні роботи слюсарські виготовляє

МИХАЙЛО СТЕФАНІВСЬКИЙ Львів, вул. Варшавська 10. (між вул. Кордешького і Ридерською). 4-4

Звичайні Загальні Збори

Читальні Філії Тов-а „Просвіта“ Львів — Богданівка

відбудуться в неділю, дня 5. жовтня ц. р. в льокалі читальні, вул. Кульпарківська ч. 22. О численну участь проситись — 1-1 ВИДІЛ.

Прискайте передплату!

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

у Львові, РИНОК 36.

і в 19 склепах по краю продає: ЧАЙ, КАВУ і КАКАО у власному опакуванні.

Спробуйте! Щось знаменитого! Приймає ВКЛАДКИ на 18% річно

Чужі валюти — після умови. Ручить вісьмома незадовженими на-ментами і великими запасами товарів 547 1-10

УКІНЧЕНА семінаристка з матурою приймає лекцію. Зголошення до уряду парохіяльного в Станаві нижній п. Любінці. 537 2-3

ПРОФЕСОР Адам Миколаєвич буде ласкавий подати свою адресу інж. В. Вишнєвському в Стараві коло Хирова. 531 2-3

ПОШУКУЮ учительки на цілий рік для 2 дівчат з I. кл. ліцеальної. Зголошення з поданням усіляї прошу слати на адресу: о. Ю. Левицький, Руське село п. Дубецько. 523 3-3

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

Д-р Іван Хичій

відкрив адвокатську канцелярію в Бережанах на Адамівці 503 (в будинку старої пошти). 2-2

Спеціаліст шкірних і венеричних недуг Д-р В. ЛЯВТЕРШАЙН, б. елев дермат. клініки в Берліні.

Львів, Сикстуська 37 (ріг Словацького). Лікування волосся, плям, знаків, електроді-516-зою, кварцевою лампою. 2-15

Спеціаліст шкірних і венеричних недуг Д-р ШВАРЦ б. секундар загального шпиталю Львів, Словацького 4, (проти головної пошти). Лічення плям, бородавок, волосся електродізою і кварцевою лампою повернув і ординує на ново. 416 8-10

МАШИНИ ДО ШИТТЯ

найновіших систем яких складові часті, приладдя до кравецького ремесла і до ручних робіт поручає АЛЕКСАНДЕР МАЛІМОН склад машин до шиття Львів, вул. ВАЛОВА Ч. 11 а. 434

Приймається машини до направи. 4-8

до виробу цементових дахівок, форми до бетонових рур, хрести, громозводи, вінна до чернов і всіляні роботи слюсарські виготовляє

МИХАЙЛО СТЕФАНІВСЬКИЙ Львів, вул. Варшавська 10. (між вул. Кордешького і Ридерською). 4-4

133 9-10

Представництво ГЕНРИКА Й. ШІФФМАЕНА СИНІ Львів, Ліндога 6. Телесф. 1248.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4.20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рв-
мунія 150 лей, Болгарії 7.50
зл., Австрії 7.50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

„НОВА ЕРА“

День 1. жовтня 1924 є початком „нової ери“ в житті польських територіальних народів. День 1. жовтня 1924 став граничним стовпцем між двома епохами нашого життя під крилами „найліберальнішої“ в світі конституції, між епохою, що простягається на час від червня 1919 до кінця вересня 1924 і епохою від 1. жовтня 1924 до... поки-що невідомого речиння. Межова, гранична важність 1. жовтня 1924 набирає сили — очевидно — тільки в теоретичному розумінні. Під оглядом практичного, реального відношення польської влади до життєвих проявів нашого, національного життя ми вже давно находимося в добі, яка мимом починається днем 1. жовтня 1924.

Саме з днем 1. жовтня 1924 „законно“ наступає „нова ера“ в житті української національної території в сучасних межах Польщі, ера нових правових законів, які настановлено в судівництві і нотаріаті, в урядованні адміністративних і самоврядних властей, доба нового закону про організацію шкільництва. Ці епохальні закони, плід державної мудрости Грабського і Тугута, вислів небувалої „толеранції“ народу, що — як твердив мін. Скинські в Женеві — „в ніякій добі своєї величності не знав прав, які обмежували волю інших народів“, — від тепер розпустає над нами свої опікунчі крила.

Найшли на нас ці закони зовсім непрошені при рішучому, майже розпучливому спротиві всіх громадянських чинників: послів і сенаторів, політичних партій і преси; прийшли ненадійно з виразною польонізаційною метою, воліючи за собою ланцюх докучливих переслідувань й секатур для тих, що хотіли на них базувати навіть ці обрізані, зведені до ліліпутного мінімуму права своєї мови.

„Нова ера“, доба правових законів в сумі правних надбань завернула нас до епохи з перед 48 року. Все, що в труді і поті, в еманіпаційному поході нації здобули наші батьки, діди і прадіди, все те тієї юридичним оглядом втратилися, загрузло в болоті і намулі польонізаційної політики польської влади. Етнографічна маса, якою безперечно ми були перед 75 літами, мала більші права під оглядом урядової мови і школи, як сьогодні, коли ми в огні боротьби і революції стали свідомою нацією, коли наше покоління серед бурі і хуртовини криваво й на яві пережило „сон української ночі“, коли в святім, жертвеннім пориві на мученичі скрані України вкладає „золотий вінець“ державності.

Язикові закони польської республіки, що вирости на ґрунті „найліберальнішої“ конституції, відкинули наші управлення, управлення нації, що одною ногою переступила була зачарований круг державного рабства, в добу примітивної денационалізаційної експериментації. І не тільки у відношенні до цього найвищого змагання нації, але і в пропорції до того, що ми досягнули були під чужинецькою владою

Австро-Польщі, нас відкинуто з усею брутальністю на одно століття взад.

Та поруч з тим язикові закони мають й свою добру сторону. Без жартів, справді мають. Бо вони примушують кожного Українця, при кожній нагоді, при кожній стичності з установами польської влади на нашій національній території — навіть у використанні того примітивного мінімуму прав української мови декларувати свою національність, ставити вимоги, реклямувати права своєї національності, боротися. Язикові закони польської республіки для „кресів“ побудовані на принципі боротьби, на принципі одностороннього накиннення, а не на принципі хоч би тихої згоди двох сторін. Як що можна порівняти малі справи з великими, то спосіб творення язикового законодавства коріниться в диктатурі версальського трактату і його відног. Диктаторський дух Версалу перенісся в установи польської республіки. Та коли там, на заході вже вигасає злоба переможців, розпливається в нірвану дух насилля, то тут він засвідчує себе в повній величчї і силі.

Язикові закони ухвалено — очевидно — не тільки під авспісними диктаторської всещільності, але тут взято під увагу й психологічний момент. Духові батьки язикового законодавства з одного боку рахувалися з мимною пасивністю нашої маси до актів польського уряду, а з другого боку взято в рахунок психологічні моменти стичності нашого населення з польськими державними установами, які здебільшого є лихом для населення, які вже в своїм нутрі носять тягар примусу, які по своїй суті є предиспоновані нехтувати й топтати вимоги національно-язикового характеру.

Дотермішня практика і поведінка урядів супроти нашого населення здебільша ставить його постійно в становище обвинувачених, а це знову відсуває на дальший план національно-язикові вимоги. У всіх язикових законах червоною ниткою тягнуться й слова, що Українці „можуть“, що їм „вільно“ домагатися цього або того; закон не зобов'язує уряду чи державного урядника виконати законні постанови, тільки горожанина ставить в положення за кожним разом ставити вимогу до уряду чи урядника — в надії, що він такої вимоги не буде ставити або буде ставити тільки спорадично.

Нашим обов'язком є перекреслити ці психологічні розрахунки „законодавців“ і — навпаки — прийняти визов боротьби, що міститься в структурі язикового законодавства. Хоч ці закони писані на коліні, хоч вони не перейшли ще через огонь практичного припоровлення, то всеж таки їх польонізаційна мета слабо закрита. Колиб вони справді були навіть в тому quasi-утрактівістичному мінімумі практично припоровлені у цілій ширині, то вони створилиб урядам і урядовцям такі величезні труднощі, вони примусилиб де-

Дисгармонійний акорд.

Епізод зі засідань Ліги Націй.

Як відомо, Рада Ліги націй лопить собі голову над редакцією формули: яку державу вважати нападаючою на випадок воєнного конфлікту і яких засобів ужити, щоби цей конфлікт припинити. У той самий мент, коли європейська преса захочувала Лігу в її праці великими похвалами з приводу її миротворної діяльності, у самій Лізі трапився малий епізод, який кинув меланхолійну тінь на інституцію осяяну оптимізмом і блакитним швейцарським небом.

А саме: Японія, член-основник Ліги, висловила домагання, щоби зі статті про арбітраж не виключали справи імміграції до Америки. Іншими словами: Японія протестує проти того, щоби американський закон про обмеження візду Японців до Америки залишався виключно внутрішньою американською справою і домагається, щоби він міг стати предметом міжнародного розглянення. Причина такого домагання ясна. Коли Америка виступає речником поневолених народів і ідеї міжнародного братерства, вона не повинна у себе прикладати супроти Японців виймового закону, який обмежує їх в усіх правах, доступних усім іншим народам. Японія бореться не віднині за ідею, щоби Зєдинені Держави зрівняли її в правах з усіма іншими емігрантами, які користуються повною рівноправністю.

Американський імміграційний закон звернений проти Японії є буцімто-

необхідним засобом оборони американських державних інтересів. Усі закони складені якоюсь державою зі шкодою для поодиноких її народів завсіди можна виправдати ідеєю животворних державних інтересів! Японські емігранти є для Американців сіллю в оці. Перш усього Американці не визволились уповні від расового пересуду; їм не до вподоби не лише колір шкіри Японців, але й те, що Японці не піддаються асиміляції, а головне що є дуже роботящі та скрбні і цим роблять конкуренцію американським робітникам. Цим роз'яснюється, що проти Японців утворено окремий закон, який відмовляє їм подекуди права купувати землю і придбати американське підданство.

З другого боку: Японії тісно на її островах; їх земля у великій мірі неурожайна. Останні землетруси можуть стати новою спонкою до еміграції. Потреба шукати заробітку на чужині є для Японців також вислідком наскрізь державних інтересів. А аргумент Японії у Лізі Націй упав у святочиний мент. Легко Зєдиненим Державам назвати свій закон внутрішньою справою, коли цей закон є явним глумом над ідеєю рівноправності народів. Ліга Націй збирається радити навіть над знесенням усіх паспортних оплат, щоби влекшити міжнародні взаємини, а одночасно буцім-то заплотила очі на висококультурний закон Америки в справі імміграції! Нема

жаву збільшити урядничий персонал на яких 30—40 проц., вони коштувалиб державній скарб таких грошових видатків і внеслиб в уряди такий заколот, що у всій своїй нагоді виявилиб свою неграмотність, недоцільність і абсурдність.

Тому не повинні ми резигнувати з використання цих слабих сторін язикових законів. Вони повернені проти нас, а ми повинні їх звернути проти їх творців. Вони вимагають день в день засвідчення нашої національності, і ми повинні таке засвідчення давати, ми повинні побуджувати до декларації своєї національності навіть найбільш несвідомих, затурканих, прибитих, бо це буде свого рода плєбісцит проти такого законодавства. Чим нагальніше і більш масово будемо вимагати виконання того одиничного, індивідуального мінімуму язикових прав, тим скорше звалимо ехіга-закони польської влади.

Очевидно, язикові закони так подумані і так „узаконнені“, щоби громадянство української народності, чи його правовому заступництву справити як найбільшї трудності й перепони у використуванні прав своєї мови, щоби його знеохотити всякими застереженнями і примусити перейти в державних установах на державну польську мову. Однак і тут ми не можемо дати себе вивести з рівноваги, або з лінії оборони прав своєї мови, хоч би то потягло за собою великі невідгоди. Тут ставиться на вогонь проби нашу терпеливість; поставмо в таке саме становище наших противників.

Тут мусить бути остання грань нашої пасивності. Краще було припинити її в іншому місці і в іншій справі; а тоді може булиб ми виминули й язикові закони. Але краще пізно, як ніколи. Ф. Ф.

Пр. 873/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 212 (10305) з дня 24. вересня 1924 р. в артикулі: 1) „В чолі міротворців“ уступ гісли слів „Центральному уряду СРСР“ що кінця арт. 2) „В обороні поневолених“ цілий арт. крім заголовка до кінця, 3) „У. С. Р.“ в рубриці під заголовком „Відповідь Радяського Уряду на польську ноту в справі львівської декларації Раковського про Східну Галичину“ речення після слів „Радяських республік не обов'язує“ до кінця артикулу містить в собі естазючність з § 65 зак. карн.

узнав доконачу в дни 23. вересня 1924 року конфіскачу за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думі § 493. закона карного заборону дальшого розповсюдження того друкованого письма. Заразом видав наказ від вичальному редактору, той часописи щоби не рішення помістив безплатно в найближчій числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягне за собою наслідки предвипадку з § 21 зак. друк. з 17. XII. 1892 д. п. д. № 6 ек 1803, а іменне засудження за переступство на гривню до 400 зл. — Львів, дня 25. вересня 1924 (Підпис нечоткий.)

сумніву, що Америка буде протестувати проти домагань Японії. Американський уряд може навіть скласти докази, що він слухає лише „голосу народу“, сильнішого ніж найкращі бажання уряду. Простий нарід — скажуть американські дипломати — ненавидить Японців (уряд є безсильний супроти цього факту).

У хвилині, коли пишемо ці рядки, телеграми приносять звістку, що у Женеві дійшло до порозуміння і що деякі статті протоколу, на домагання Японії, викинули, а деякі змінили. Однак сам епізод суперечки щодо тексту протоколу є дуже характеристичний. Він не пишиться відокремленим. Означення вини держави чи то характеру її офіційної акції є зв'язане зі суттєвими інтересами держав, що рішати-муть про цю вину. Як довго кожна з держав, що схоче заводити лад з іншими, не вимете сміття з власної — атмосфера в осідку величезної інституції Ліги Націй буде повна пороку.

У. С. Р. Р.

Вивозять.

„Ек. Жизнь“ з дня 7-го вересня повідомляє, що між Добровольчою флотією та Експортхлібом підписано умову на вивіз 7 мільонів бібжа, заготовленого в одеській та подільській губерніях. Лондонська контора Доброфлотії приступила до жвавого фрахтування кораблів для чорноморсько-азіатських портів. Зафрахтовані кораблі насамперед підуть у порти Азійського моря, щоб використати їх човністю, поки море ще не замерзло.

На ґрунті такого жвавого вивозу збіжжя з голодного краю на минулому тижні дійшло до поважних розривів у миколаївським та одеським портах. Портові робітники і робітники державних підприємств оповістили страйк проти вивозу хліба за кордон. Нагрузка зерна на кораблі була припинена. Для охорони портів викликано кулеметні відділи.

Кредитові установи на Україні.

Загальна мережа всіх кредитових установ на Україні становила з днем 1. серпня ц. р. 178, при чому установ державного Банку Промислового й Українського Банку 139, тобто 80 проц. всієї мережі кредитових установ на Україні. Коли порівняти біляни цих трьох наймінішніх установ за час від 1. березня по 1. серпня, то Держбанк зменшив свій білянс із 109 5 мільонів карбованців до 98 мільонів; Промбанк збільшив білянс із 22 9 міль. до 35,1 мільонів; Українбанк також збільшив зі суми 18,4 мільонів до 25,6 мільонів. („Вісти“ ч. 215).

Недостача місця в школах.

У Харкові було подано 8000 заяв про прийняття до шкіл соціального виховання, але прийнятих зістало всього 4,210 дітей. Петенти були розділені по соціальним ознакам на 4 категорії. До першої категорії зачислено дітей червоноармійців, інвалідів, міліціонерів і вдов робітників, до другої категорії — діти робітників від варстату, до третьої — діти службовців низшого розряду, до четвертої — діти службовців вищого розряду. З останньої категорії не прийнято зовсім дітей до школи, з першої категорії прийнято всіх дітей, а з двох середніх категорій частину. Для дітей з четвертої категорії будуть основані школи на підставі самооплати. — Переведено перевірку особистого адміністративного та педагогічного складу шкіл і звільнено та замінено іншими особами 10 завідувачих школами. За браком коштів в наступному шкільному році нових дитячих садків зовсім не буде відкрито, а старі прилучуються до шкіл. (Вісти, 14/9, 24).

КАПЕЛЮХИ ДЛЯ ПАНІВ

правдиві італійські „БОРСАЛІНО“ й інші
елегантні, повні шину та трезалі
В СКЛАДАХ

РУДОЛЬФА НАИВЕЛЬТА

площ. Мавійська 8.
549 вул. Городецька 72.

вул. Назимир'євська 25,
вул. Кравівська 25. 1—2

На порозі „нової ери“.

Язикові закони входять в життя.

II.

Закон з 31. липня 1924 про державну мову і мову урядування державних і самоврядних адміністративних властей. В. з. ч. 73. поз. 724

Арт. 1. Державною мовою польської Річпосполитої є мова польська.

В державній мові урядують всі державні і самоврядні власті і адміністративні уряди як у внутрішній службі, так і зовнішній, з винятками, наведеними в наступних статтях.

Арт. 2. Цивільні власті й адміністративні I. і II. інстанції, а також самоврядні власті і їх заведення приймають подання і устні заяви в справах, яких залягодження до них належить, від польських громадян народності української, білоруської і литовської також в їх матерій мові, а не: від Українців на просторі воєводства: львівського, тернопільського, станіславського, волинського і польського; від Білорусинів на території воєводства: польського, новгородського, виленського і повітів: городненського і волинського у воєводстві білостоцьким; вкінці від Литовців на території пов'язаньського і громад з литовською більшістю давнішого повіту троцького в адміністративній виленській окрузі.

Арт. 3. На подання сторін, внесені не в державній мові, адміністративні власті I. і II. інстанції і магістрати міст, повітові і воєводські випили та їх заведення відповідають на території воєводства: львівського, тернопільського і станіславського у двох мовах: державній і в мові подання; на решті територій згаданих в арт. 2; відповідь у цьому випадку слідує в мові державній, а на бажання сторін у двох мовах: державній і в мові подання.

Про допустимість в англоїтичних випадках у відповідях міських властей міст, виділених з повітів під оглядом державної адміністрації крім державної мови, одної зі згаданих мов рішає міська рада.

Уряди сільських громад відповідають сторонам в мові подання.

Арт. 4. В нарадах рад громадських, міських, повітових і воєводських соймків на рівні з мовою державною можна уживати мов, які є допущені в поданнях в даному воєводстві згідно з арт. 2.

Міська рада рішає про допустимість в нарадах міських рад міст, виділених з повітів під оглядом державної адміністрації, крім державної мови — одної з вищесказаних в арт. 2.

Протоколи засідань рад громадських, міських, повітових і воєводських соймків можна вести крім державної мови — в одній з мов, що їх допущено в нарадах, а це на основі ухвали даного самоврядного тіла.

Арт. 5. Оповіщення самоврядних властей можуть бути на основі ухвали даного самоврядного тіла стиснені у двох мовах, а саме по три текст у державній мові, поміщений на першому місці, може бути текст у мові, яку допускається в поданні.

Оповістки державних властей будуть списані в тих самих мовах, що оповістки самоврядних властей в даній громаді.

Всесвідські закони і урядові оголошення державних адміністративних властей, оголошувані в Деннику Урядовим воєводства, матимуть крім тексту в державній мові, поміщеного на першому місці, також текст у тій мові, в якій буде вестися протокол воєводського соймку попри мову державну. На випадок ріжничі тексту рішає текст у державній мові.

Арт. 6. Самоврядні союзи (зв'язки) можуть на основі своєї ухвали переписуватися з іншими самоврядними властями не тільки в державній мові, але і в іншій мові, однак тільки в окрузі території, на якій уживання даної мови є допустиме згідно з арт. 2.

Арт. 7. Постанови арт. 2—5 не торкаються (не відносяться) до властей і урядів управ залізничних шляхів, а також почт, телеграфів і телефонів.

Однак у устному порозумінні з публікою, зокрема при залізничних білетових касах і при виконанні почтових урядів слід — оскільки це потрібно і можливо допустити матірну мову місцевої не-польської людності.

Арт. 8. Право користування німецькою мовою в урядових відносинах на території воєводства познанського і поморського буде урегульоване окремим законом.

Арт. 9. Виконання закону допускається голові ради міністрів й інтересованим міністрам.

Арт. 10. Нинішній закон входить в життя з днем 1. жовтня 1924. Одночасно втрачає обов'язуючу силу постанови, що нормують досі справи, об'яті постановами нинішнього закону на території польської Річпосполитої, за винятком воєводств: шлезького, познанського і поморського.

Наведений вгорі закон зніс передовсім magna charta libertatum нашої мови себто розпорядок всіх австрійських міністерств з 5. червня 1869 ч. 2354, а також і галицький краєвий закон з 1907 р. про урядову мову громад і повітів. Подібну аналізу і аналогію язикових постанов в адміністрації, що були досі і що є нині, подається в окремій статті.

Д-р Степан Баран.

Каса Хорих м. Львова.

До виборів у неділю 5. Х. ц. р.

У зв'язку з виборами до Ради львівської Каси Хорих Дирекція Каси запросила цими днями представників львівської преси, яким подала до відома деякі інформації й статистичні дані про значіння й розвиток цієї важливої установи.

Львівська Каса Хорих, яка має за собою 35 літ існування, є зрєорганізована на підставі закону з 19. травня 1920 р. Головний принцип цього закону, це одна Каса Х. на один повіт, так, що з проголошенням цього закону розв'язано всі малі Каси Х., яких було у Львові біля 25. Принцип існування лише великих Кас Х., яким підлягають усі категорії підприємств і інституцій, отже працюючі в них громадяне без ріжничі полу, віку, стану й професії, дає змогу таким Касам Х. розпоряджати великим капіталом і ставити весь свій апарат на широкій стопу. Для прикладу слід згадати, що та сама львівська Каса Х., яка перед війною рахувала 15,000 членів, нині рахує 54,000 членів і двічі стільки управнених до забезпечення членів родини. До цих останніх належить: чоловік чи жінка, — залежно від того, хто утримує

родину і є членом Каси, — діти, нешлюбні діти. Батько й мати та вихованки. Поміч для членів-родини з боку Каси Х. є обов'язковою. Отже член родини, нарівні з дійсним членом, можуть користати з таких добродійств, як звичайна лікарська порада, поміч при родах, допомога для кормлення немовляти, поміч у шпиталю, допомога при безробіттю, половина коштів похорону і користання з усіх лічних установ Каси Х., про які буде мова даліше. Особливо значною є поміч для поліжниць: Каса Х. виплачує поліжниці повну її заробітню платню на 2 тижні перед родами й 6 після них.

Тому, що були нарікання, що інтелігенція не в силі користати з лікарських сил Каси Х., не маючи змоги довго ждати у спільних ждальнях амбулаторій Каси Х., фірми й підприємства, забезпечені в Касі Х., мають бльочки Каси, відтинки яких управнюють урядові, членів Каси до поради в довільного лікаря Каси в пополудневих годинах у його приватному кабінеті. Теж саме головне для інтелігентів заведено допомогти на виїзд недужих на літні місяці. На 5000 таких допомог — около 4.000 припали інтелігентам. Каса Хорих м. Львова утримує від травня ц. р. власну санаторію для ревматичних у Шклі. У біжучому році лікувалось там 350 осіб, будучи на повному утриманні Каси й користаючи даром з лікарської опіки та купелів. Крім того львівська Каса Х. має умову з Касою Х. у Кросні, яка має свою санаторію в Івонічу; саме тепер кінчаються переговори про умову з великою санаторією Червоного Хреста в Закопанім, а після відбудування санаторії у Ворохті львівська Каса Х. й туди висилатиме своїх членів, на підставі умови з Касами Х. у Станіславові й Дрогобичі.

Найкращий погляд на діяльність Каси Хорих м. Львова дасть короткий витяг округлих статистичних даних за перших шість місяців біжучого року. І так — як вже згадано — в цьому часі було в Касі Х. записаних 54,000 членів і 101,000 членів-родин. Зголосилося 32,000 недужих, з чого 26,000 лікувалось в амбулаторіях, 4,000 признано нездібними до праці а 2,000 було важко хорих. Удільно лікарських порад в амбулаторіях: 44,000 членам - забезпеченим і 21,000 членам-родин. У себе дома прийняли лікарі Каси Х.: 5,100 членів - забезпечених і 5,400 членів-родин; до шпиталів одіслано 500 членів - забезп. і 228 членів-родин. За час від 1. січня до 31. червня ц. р. виплачено готівкою 245,466 зл. п. допомог, з того за один лише місяць липень виплачено 126,000 зл. п. На оплату лікарів, лікарства і т. д. видано около 540,000 зл. п. Лікарі Каси Х. видали її членам в названому часі 80,009 рецент. Відпущено 2,600 окулярів і склів, 500 спеціальних бандажів, 370 осіб відіслано до рентгенівських закладів, у 750 випадках користано зі спеціальних лабораторій для розслідування крові, 230 осіб передано в опіку Т-ву для боротьби з сухотами, 57 недужих перебувало на кошт Каси в санаторії у Голоску, виготовлено 365 зубних щелепів.

Найбільшійшою сторінкою Каси Х. це її недостаточне приміщення. У будинку Каси Х. при вул. Браєрівській добудовано в офісних II. і III. поверх, однак воно мало чим допомогло надзвичайній тісноті, яка запанувала у помешканні установи, що раніше вела скромне животіння а тепер розпоряджає таким великим апаратом. Ця тіснота є причиною, що в амбулаторіях Каси приймають недужих від 8—3 год. щоденно, а від 3—5 лікарі Каси ординують у себе дома. Річ ясна, що лікар, який мусить гадати, що би до певної години звільнити ординаційний кабінет для іншого свого товариша, не має фізичної змоги як слід займатися кожним із пацієнтів. Нічого й казати, що закуплені Касою Х. апарати для електричних купелів, кремінна лампа й рентгенівський апарат — дусяться у маленьких кобурах. Там-же, при Браєрівській вул., від травня ц. р., відкрито власну аптику, в якій є около 3000 краєвих і заграничних ліків. В цій, одній з найбільших львівських аптик, працює 9 магістрів фармації, 4 помічні сили й 3 лаборанти. Пересічно полагоджують там 500 рецент денно.

Але Каса Х. купила вже нову велику кам'яницю, а саме при вул. Фредра (ріг вул. Баторого, проти польського військового касина). Шо правда там покищо ще розквартироване військо, але сподіються швидко звільнити з нього будинок, в якому м. и. буде приміщена велика дентистична амбулаторія й філія аптики. При Миколая вул. ч. 15 знаходиться амбулаторія окулістики. В неділю 5-го жовтня ц. р. відбудуться вибори до Ради львівської Каси Хорих. Річ ясна, що у цілому Львові чимале зашквалення цими виборами, які рішають в чії руки дістанеться установка підтримувана грошми 70-ти відсот

ЦІЛКОВИТІ УЛАДЖЕННЯ МЕШКАНЬ

СПАЛЬНІ, ОТОМАНИ, ДИВАНИ
ТАДАЛЬНІ, КАНАПИ, ПОРТІЕРИ,
САЛЬОНИ, МАТЕРАЦІ, ФІРАНИ

ПОРУЧАЄ 552 1-3
ЙОСИФ ШУСТЕР
Львів, Рутівського 10.

ків усього міського населення. Взагалі вибори ведуться під двома гаслами: втримання принципу існування лише великих Кас Х., де кожний працюючий обов'язково мусить бути членом, або: розділення великих Кас на давні малі корпораційні й фабричні Каси. За першим домаганням (підтримкою закону з 19. V. 1920 р.) виступають усі ліві групи й професіональні спілки, — за те прихильниками дрібних кас є польські націоналісти, що лаються на „зжиджене“ Каси Х. і жаліються на „покривдження“ „народової“ інтелігенції.

До Ради вибирають своїх делегатів забезпечені й працевлаштувані. З боку членів — забезпечених зголошено три листи: 1) робітничу листу (бувимо комуністів — її уневажнено з формальних причин), 2) листу (ч. 2) професіональних спілок з чоловім кандидатом Яном Ширеком (редактором „Дзєнніка людowego“) і 3) листу (ч. 8) Хієни з чоловім кандидатом Антонім Донзафтом.

Українці члени-забезпечені не зголосили окремої листи. І на уневажненій робітничій листі і на листі ч. 2 є українські кандидати. Найгірше сталося, що Україні не виставили окремої листи. Супроти того українські голоси будуть імовірно розстрілені. За те від працевлаштуваних зголошено аж 4 листи: 1) листу промисловців і ремісників, 2) польських „християнських демократів“, 3) Жидів і 4) Українського комітету (ліста ч. 3) з чоловім кандидатом Петром Карпачком.

Голосування буде переводитись (для забезпечених) в магістраті і в школах Мікшевича, св. Анни та Сташіца, а для працевлаштуваних: від „А—Г“ Пожарна Сторожа (пл. Стрілецька) і від „І—З“ Рукодільна Палата (пл. Стрілецька), від 8. год. зранку до 9 вечір. Голосують лише повноправні члени-забезпечені (не члени-родини), а з працевлаштуваних ті, які в днем 1. липня ц. р. заплатили зкладку за своїх службовиків (так само підприємці та господарі за робітників і службу).

Забезпечені висилають до Ради 60 делегатів і стількиж заступників; працевлаштувані 30 делегатів і 30 заступників. Рада вибирає 12 членів Управи. Вибори переводяться картками, на яких пишеться число листи й імя чоловіго кандидата.

Українці Львовяне повинні безумовно близько зацікавитись цими виборами.

Не можна легковажити установи Каси хорих, до якої ми маємо таке саме право, що й усі інші мешканці міста. Поляки чи Жиди. Нинішня Каса хорих має наскрізь польський характер. Виключно польські вивіски й польська мова урядування. А на 50 лікарів — ледве двох Українців! Річ ясна, що серед таких відносин не може бути мови про відносно справедливе й безстороннє відношення до українських членів установи. І коли ми й не виступаємо з окремою нашою національною лістою як члени забезпечені, то масовою участю у виборах мусимо дати доказ, що й ми домагаємось пошанівку наших прав, та що з нашим впливом слід рахуватись.

Вибірчий комітет українських працевлаштуваних знаходиться при вул. Руській 18/1, інформації щодня від 9—1 і 4—6, а в неділю цілий день. Там же видають готові (згідно з обов'язковими приписами) картки голосування.

Головна Рада П. П. С.

Резолюції з'їзду.

На загальну кількість 45 членів Головної Ради Польської Партії Соціалістичної з'їхалось 28. вересня ц. р. в Варшаві 38 членів на політичні наради. Конференція лідерів П. П. С. відбулася з нагоди 60-ліття великого робітничого віча в Лондоні, на якому вперше основано Інтернаціонал. Проводив нарадами пос. І. Дашинський, який, після згадки про урочисті роковини, висловив співчуття грузинським повстанцям та жертвам радянського терору. Загальний звіт виголосив пос. Перль, організаційний — Пужак, фінансовий — Голуфко.

Після двохдневних дискусій прийнято цілу силу резолюцій. Перші з них торкаються організації курсу для діячів і членів партії, забезпечення партії перед внутрішнім розкладом, складення Соціального Відділу для низки справ соц. забезпечення працюючих клас, систематичного поглиблювання партійної свідомості у членів партії і в решті всіх інших деталей організаційного характеру. Далше вказується на грабіжничу господарку польських капіталістів як головну причину наїшньої промислової кризи й безробіття в Польщі та ставиться у цій справі відповідні домагання до уряду. Зокрема пропонується зголошення у соймі внесення про покликання до життя вугільної Ради задля упорядкування продукції, продажу й цін вугілля. Як найгострійше виступається проти господарської політики уряду Грабського, яку диктують класи посідачів і яка полягає на повній пасивності й безпорадності супроти паскарської доріжки.

Слідують політичні резолюції: „Головна Рада осуджує реакційну політику на кресах, якої одним з останніх проявів є милітаризація кресової адміністрації. Гол. Рада домагається негайного приновлення на кресах цілої низки розпоряджень в обсягу адміністрації, шкільництва й соціального господарства (земельна реформа!), які задовольнилиб найпильніші потреби місцевого населення, будучи одночасно запорукою ладу й спокою на кресах. Гол. Рада домагається надання східним кресам територіальної автономії і доручає Управі П. П. С. якнайшвидше внести до сойму відповідні законопроекти. Головна Рада домагається якнайшвидше перевести закони, що тракують про самоуправу сільських і міських громад на цій території польської держави. Головна Рада звиває Центр. Викон. Комітет та Управу П. П. С. як найгострійше вплинути на уряд і сойм в цілі покладення краю шкідливим для ідеї самоврядування і прилюдної господарки комісарській владі в „малопольських“ містах“.

„Супроти численних, жахом проймаючих зловживань, безправств ба навіть злочинів, яких поодинокі органи адміністраційної влади допускаються на громадянах польської держави — тому, що ті провини звичайно залишаються цілком безкарними — й супроти того, що немає ніякого забезпечення особистої свободи в Польщі, — Головна Рада домагається негайного переведення на всім просторі польської держави однонастного закону про особисту свободу та про карну й цивільну відповідальність урядовців за насилування цієї свободи. Головна Рада домагається негайного введення судів присяжних на всім просторі польської держави. Головна Рада з цілим натиском домагається від урядових властей, щоби не закривали зловживань і злочинів своїх органів, але в кожному випадку рахувалися з ображе-

ним почуттям права і справедливості“.

Дальша резолюція торкається справи конкордату й виступає проти волюнтарного клерикалізму й клерикальної реакції. Опісля кажеться про навчання зв'язків з усіма лівими групами Сойму з метою узгодити парламентарну акцію проти всіляких реакційних плянів та за переведенням політичних і соціальних реформ в демократичному дусі. Ця співпраця має спиратись на виразно означений платформі.

Кінцеві резолюції говорять про будову народних і робітничих будинків, про поборовання комуністичних впливів у професіональних організаціях, про поправу платень нестаточних державних урядовців і про жалібну урочистість з приводу перевезення з Відня тіла Казимира Келлес-Кравза. Управі П. П. С. висловлено довіря.

Передаючи по можливості докладно резолюції, які обов'язуватимуть представників П. П. С. на соймовій арені й позапарламентарній акції на найближше будуче, покищо стримуємося від усяких коментарів. „Центральний орган П. П. С. „Роботнік“, з якого черпаємо оці інформації (ч. 268 з 30. IX. ц. р.) додає ще від себе, що наради Гол. Ради доказали повну безпідставність поголосок про розлам в лоні П. П. С.

Після засуду дітей.

Протест політичних в'язнів.

Нас повідомляють: Засуд дітей за державну зраду з §. 58. доконаний вердиктом лави присяжних суддів і присудом трибуналу, відбувся відгомоном в темних в'язничних келіях при вул. Баторія. Політичні в'язні, уважаючи цей засуд апробатою і захопотою до продовжування лабійських прийомів, практикованих на дітях, перевели дня 1. жовтня 1924 р. на знак протесту одноденний голодовий страйк.

ОСТАННІ ВІСТІ.

На „кресах“.

Хоч границя польсько-радянська є густо обставлена поліцією та військом, всетаки нема дня, щоби більший або менший відділ не передерся на територію Польщі.

До Луниці наспіла вістка, що між 18 і 19 граничним стовпом в лунинецькому повіті передерся новий відділ, зложений з 50 людей. Повстала велика паніка. А поміч поліції прийшло військо з пандирним поїздом.

Вістка про зловлення отамана Калиненка показала неправдивою. Польська рада міністрів, обговорюючи положення на „кресах“ — обдумує різні заходні способи, між іншим заведення виїмкового стану.

Скликання сойму.

На четверговому засіданні конвенту сеніорів марш. Ратай поставив внесення, щоби перше пленарне засідання сойму відбулося дня 20. IX.

Український університет.

На засіданні комітету ради мін. обговорювано справу українського університету. Є чутки, що понехали думку творити університет цей у Кракові, а висунуено проект оснувати його в Станиславові.

В дітях наша будучина — на ша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народу той, хто жертвує на „Рідну Школу“.

3 українського культ.-нац. життя на еміграції.

Репатріаційна комісія.

17. вересня в помешканні УГК. відбулося ініціативне зібрання представників робітничих сотень Йозефова, Праги, Пільзна, Хебу, Терезина та инш. при участі представників УГК, Селоспілки, Цесус-а і Західно-українського Комітету в справі організації допомоги бажанню повернутись на батьківщину. На зборах ухвалено скласти Репатріаційну Раду з представників від робітничих сотень табору УГК, Селянської Спілки, Цесус-а і Зах. Українського Комітету. В склад Репатріаційного бюро обрано: д-ра Гончаренка, д-ра Дакунчака і стрільця Остаповича та заступниками їх Мельницького і Турчина. Цьому бюро доручено скласти статут Репатріаційної Ради та вияснити можливості і спроби повороту бажаних емігрантів на батьківщину.

Нова кооперативна установа.

З ініціативи ощадно-позичкової каси української Селоспілки 15. вересня відбулося зібрання представників деяких українських організацій в справі утворення українського споживчо-продукційного кооперативу. В організаційне бюро обрано Хв. Сумневича, д-ра С. Ріпецького, Якіма Грабова, І. Загорського і Маринду, з правом дальшої кооперації. Цьому бюро доручено по можливості на протязі місяця перевести організацію цього товариства.

Дрібні вістки.

Польсько-чеські торговельні переговори заміцнені новим послом ЧСР у Варшаві л-ом Флідером. Поміж Польщею і ЧСР нема досіль ніякої торговельної умови.

У Бразилії вибухла нова революція, а саме у стеїті Парана. Повстанці прокламували політ. самостійність Парани. Покищо державні бразилійські війська зазнали поразки.

Братіану, румунський прем'єр, приїжджає 6. ж. до Відня задля ревитування австрійського канцлера і міністра закорд. справ.

Про кордоні Ірландії (між півд. Ірландією і Ульстером) розпочалась вдруге дебата англ. палати громад. Після промови Мекдонельда, який від імені уряду предложив законопроект про покликання ком сій для визначення кордонів, Болдуїн як представник консервативів і Асквіт від імені лібералів заповіли підтримку законопроекту.

Німецькі націоналісти прийняли резолюцію, що вони не виключають переговорів про реорганізацію кабінету з їх участю. Остаточо вирішити це партійний конгрес.

Радянський консулат в Данцігу має бути відкритий після того, як данський Сенат поверне С-юзові СРР. будинок давнього рос. консулату, зайнятий тепер рос. Червоном Хрестом.

Німецько-французькі переговори про modus vivendi у торговельних взаєминах розпочалися у Парижі привітною промовою Біріо.

Біржа.

Львів, 1. жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5:16—5:16, канад. дол. 4:95—4:96, чеськ. кор. 0:15—0:15, лєт 0:02—0:02, франц. франк 0:27—0:28 1/2, швейц. фр. 0:96—0:97, англ. фунт. 23:00—23:20.

Золото. 20 кор. 21:20—21:30, 20 франк. 19:50—19:60, 20 марк. 23:00—23:20, 10 руб. 25:00—25:20.

Срібло. Австр. кор. 0:42—0:42 1/2, 5 австр. кор. 1:20—1:24, фльорени 1:12—1:14, рубл. 1:75—1:80, рубль дрібним сріблом 0:75—0:85.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1913 р. від 22:75 до 23:75 жито галицьке з 1923 р. від 19:00 до 19:50, жито нов. збору від 16:20 до 16:75, ячмінь галицький броварський від 19:00 до 19:50, ячмінь галицький пашиний від 16:50 до 17:50, овес галицький з 1923 р. від 15:50 до 16:00 Гречка 15:75—16:75.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, Ринок 10.

За ревізією кордонів Німеччини виступила сильна нім. організація прусського „Heimatsbund“ з декларцією, у якій сформульовані всі нім. домагання в зв'язку зі вступом до Ліги Націй.

Віссту за Тодора Александрова македонські революціонери хотіли шукати передусім у Югославії, на сербських достояннях. Болгарський уряд довірливо перестеріг югослав. уряд про можливість атентату на короля Олександра, складаючи з себе згори всяку відповідальність.

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська виладка тепер і золотий на рік). Рівночасно з грішми присилайте і списи членів (ім'я, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

НОВИНКИ.

— **Язикові закони у пранктиці.** Язикові закони в суді, адміністрації і школі обов'язують щодня від 1 жовтня н. р., а вже знайшовся суд, що приносив їх строгість проти нас ще перед вгаданим днем, коли ще обов'язували австрійські язикові постанови. Один з українських адвокатів вніс цивільний позов ім'ям клієнта Українці проти Жидів за заплату певної грошової квоти до позитового суду в Делятині. Тамешній суддя ще в половині вересня н. р. завернув цей позов українському адвокату, жадаючи перекладу для позитового суду на польську мову. Заступник позитовика вніс рекурс проти цього нечуваного рішення позитового суду в Делятині до окружного суду в Станіславові, жадаючи знесення цієї незаконної ухвали і наложення дисциплінарної кари на суддю за незнання законів.

— **Ad maiorem Poloniae gloriam.** Відомий з віденської афери львівський купець Гальський при вул. Собіського звільнив з посади касієрку Українку, жадаючи від неї, щоб змінила обряд. Тому, що фірма Гальського має доволі численну українську клієнтелу, поручає її його фірму пам'яті українського громадянства. — *Купець.*

— **Український радіоконцерт.** „Функс“ міжнародній тижневик для радіотелеграфії і радіотелефонії, який виходить в Берліні, і подає програми концертів та рефератів для всіх європейських надавних радіостанцій, повідомляє, що дня 9. вересня співав до кенігсберської радіостанції між 8 а 9:30 вечером творець кенігсберської опери Руснак українські народні пісні. Дня 16. м. м. в тій самій порі співав Л. Руснак арії з опер „Міньон“ і „Ріголетто“. Слід зауважити, що до радіоконцертів продукуються першорядні співаки музики.

— **Нові напади на „кресак“.** Дня 22. м. м. вечером двох незнатних бандитів напала на дім Сергія Дем'ячука в Біскупцях, володимирського повіту і спліндрувавши помешкання втекли. Узброєна банда зложена з 15 осіб, напала на дім мешканця села Могіла в острівському повіті Малинщини. Підчас нападу убили бандитів Івана Кірюна. Дня 18. м. м. п'ятеро бандитів, узброєних в кріси і ручні гранати, напала на дім Хайма Педля в селі Вижий, ковельського повіту. Бандити перебрали в мундирі тюремної сторожі, забрали 400 зол., готівкою та гардеробу вартості 2000 золотих. Дня 10. м. м. ватага Доманського напала в Любачевському лісі під Берестечком на касієра експлуатації лісів і забрали в нього 100 золотих. В тім же повіті напала та сама ватага на купця з Локач. Забрала їм товар і убрання. В усіх випадках „посіг“ поліції виявився безуспішним.

— **По нападі під Лунином.** Польські часописи доносять, що „посіг“ за діверійною ватагою, яка доконала нападу на поїзд під Лунином, зустрівся з частинною ватагою уже на самому кордоні. Ватага, зложена з 40 осіб отворила огонь до доганяючих її жандармів, при чому вистрілюючи понад 1000 набойів. Чотирнадцять членів ватаги змогло перебігти на той бік; решта сховалася в околичних лісах. Згадана банда виконала минулої неділі напад на двір в Зарчу, де убито власника двора Сильського.

— **Димісія довнарівча.** Як відомо, польський воевода Довнарівч подав прохання про димісію, яку з подиву гідним посіхом прийнято. Причиною такого обороту справи була безпорадність п. воеводи супроти акції „посігу“ за ватагою, що напала поїзд під Лунином, завершена... благодарними богослуженнями з призову чудотворного спасення воеводи від смерті, на які розіслало запрошення письке старство.

— **Суїцид ренляма.** У львівському „Дзєнніку людським“ з дня 2. п. м. читаємо чорне на білім, великими буквами таке: „Грузинське повстання поширюється, бо большевицький уряд не хоче пустити через свою територію... товарів“, які продає одна з львівських фірм і тут же й адреса. Ми не дивуємося крамарям, коли вони змішують величкі ідеї з калю-

шамп або шітками, які продають. Але дивуємося редакції соціалістичного органу, який може дозволити на своїх сторінках, щоб визиски малювали кровю чужого народу. Є деякі теми, які домагаються пошани навіть у „Рубриці“, за яку редакція не відповідає.

— **Inde ira.** В зв'язку з „буагом“ в Лисиничах, який потребував аж кількох відділів кінної і пішої поліції для „усмирення“ довідуємося, що причиною карної експедиції, була не негідна білка, але становище українського населення Лисинич, яке бачило себе примушеним бойкотувати польську школу в чисто українському селі. Польська влада сподіється, що в той спосіб примусить Лисиничан посилати дітей до польської школи. Нічого собі ілюстрація до ославлених „кресових законів“.

— **Новий Пузап.** Безустанні крадіжки і надужиття в львівській „Нузі“ примушували членів цього товариства внести подання до поліції з домаганням... примусового скликання Загальних Зборів та визначення державного куратора для „Нузі“. Як бачимо, заноситься на новий скандал ала Пузап.

— **Новий латинський єпископ для Перемишля.** Папа іменував о. Анатолія Новака латинським єпископом в Перемишлі.

— **На видадуть убийників Ерцберґера.** Будапештський суд, на внесення прокураторії відмовив домаганню німецького суду, видати Шульца, убийника Ерцберґера тому, що між Німеччиною і Мадяриною нема екстрадиційного договору та що злочин Шульца належить до політичних.

— **Горний вмирав.** Віденські часописи доносять з Берліна, що стан здоров'я Максима Горького, який перебуває в одному з німецьких курортів, погіршився останніми днями до того, що лікарі не мають надії удержання його при житті.

— **Самогубство.** До Львова приїхала на днях зведувана урядника варшавського Д.О.К. Ірена Зарєв'янка, суджена власника школи танців у Львові п. Н. Заняла кімнату в Європейській Гостинниці. На другий день по приїзді застала її готельєра служба в безпритомному стані. Виявилося, що З. прийняла отруї, бо як написала в листі до рідні, п. Н. Задив.

— **За відмову.** Данило Сеньота, Коростова передмісця Дрогобича розтрисав німощому колоністів голову за те, що Гефнер не хотів згодитися на вичання Сеньоти з його сестрою.

3 судової салі.

Діти перед судом.

Є звичай на султанському дворі, що в часі свята Байраму являються перед султаном представники чужоземних держав, щоб зложити падишахові побажання. Султан звертався звичайно до міністра двора з запитом, де є посол Лехістану. На це рікряно одержував шаблонкову відповідь: Не прибув ще, владико, бо далеко дорогу мусить перебути. Подібне було з комісарем Лабяком, як влучно підмітив один з оборонців. Через кілька днів ждав на нього трибунал, що хвилини вилежував його назавжди вонизий трибунал, а пана Лабяка як не було, так і не було. Врешті найшовся.

Жонґлерськими підсказками увійшов на салю молодий мушкетер, вифризований, в цивільному одязі, кокетерійно почав розкльовуватися і виконувати руками різні прихвотаті жести. Був це пошукуваний Лабяк, генеральний свідок прокуратора.

З цілою певністю починає знізавати під святістю присяги: як переслухував обвинувачених, котрого з них знає і що собі пригадує з часу слідства. Коли предсідник звертає його увагу на це, що багато обвинувачених знізнало в часі розправи, що їхні поліційні зізнання невірні і вимушені, пан комісар рішуче відповідає, що він не вміє імпровізувати, що тортури, про які згадують обвинені, не лежать навіть в його характері а зрештою вони мусять так говорити, бо бояться наслідків зради. Він нікому не грозив, рішуче ні він, ні ніхто другий їх не тортував і з обвинуваченими поводився як найкраще.

Але певність, з якою відповідає комісар-свідок кудись пропала, коли з деякими запитами звернувся до нього оборонці. Винчена джєкія урвалася. Тут починається дуже нецікаве, а радше скандальне зізнання пана комісара. Думає, роздумує, мється, не знає що відповісти, так що оборонці кілька разів мусять повторювати йому одно й те саме питання. Цікаві інформації подає при тій нагоді. Протоколів не списував зараз з обвинуваченими. Спершу робив звичайні записки, а щойно пізніше диктував сам протокол. На питання, чому вимагав від кожного обвинуваченого підписання кляззулі: „я підписав добровільно, без ніякого примусу“ — спершу не знає, що відповісти, а потім заявляє, що так якось звало йому до голови помістити таке при кінці протоколу. Капітальну відповідь дає на запит оборонця д-ра Грека, а саме, що спричинювало, що всі обвинувачені признавалися тільки йому і більше нікому. Тут знову пан комісар мовчить кілька хвилин і врешті відповідає, що він так вміє промовляти до людей. На салі сміх. Скомпрометувався пан комісар й тим, що в тій справі помішав двох Яворських і був певний, що пе-

Великий Концерт

в користь інвалідів відбудеться у Львові в суботу дня 4. жовтня ц. р. о год. 7:30 вечер у великій салі Муз. Тов. ім. Лисенка при ласкавій співучасті м. Лисенка, С. Федорців, І. Турневича, невичинот та хор під проводом п. Л. Турневича.

Подробиці в афішах. Більші набувати в Театральній Кооперативі, Львів, вул. Руська ч. 18. І. пов. — середа, четвер, п'ятниця, субота.

редак судів Яворського з святоюрського процесу. Врешті ніколи не робив протоколів ревізій, які переводили, хоч де строго застережене законом. Перед закінченням переслухання предсідник трибуналу звернувся до обвинувачених, щоб заявили чи свідок говорив правду, чи ні.

Зривається обвинувачений Брехер і гримким голосом заявляє, що все це брехня. Обвинувачений Райс полнеервовавшим голосом кричить: „Пане, ваші руки сплямлені моєю кров'ю“. Інші обвинувачені заперечують вірогідність його зізнань. Свідок червоніє, то блідне, старається надроблювати умішкою і виходить.

На тім кінчиться доказова частина процесу і починаються промови.

Говорить перший прокуратор Гіртлер. Як звичайно, плінуть з його уст патетичні фрази про небезпеку ойчизни і держави, про отруту Сходу, яка навіть деправує таких молодих хлопців, врешті переходить провінцу кожного з обвинувачених зокрема. Закінчив гримким: „будемо судити, не будемо оглядатися ні на толеранцію Австрої, яка ніколи не уживала 58 §, ні на кількість судів“.

Зручно відповідає йому оборонець д-р Ляндав. Зручними, наче граніт важкими аргументами збиває докази акту обвинувачення, висвітлює промахи в часі поліційного і судового слідства і жадає увільнення обвинувачених.

Другим говорить д-р Айнайглер, потім д-р Глушкевич, а врешті пізнім вечером підноситься сеніор львівської палестри д-р Грек. З великою книгою Терезіанського кодексу в руці починає говорити. Виводи його попередників зробили сильно вражіння, але його промова зелектризувала. Бо говорив це останній з роду... З польськими уланями передеріється крізь смертоносні провалля Сомосерри, щоб нищити там останні фортеці середньозаочної інквізиції, останній захист тортур. А сьогодні, пів більш як сто років в судовій салі Річпосполитої чється голос про тортури. Не хоче рішати про це, чи тортури в сучасній Польщі є правдою, чи тільки фантазією. Про це нехай собі вироблять думку самі судді присяжні, що чули хід цілого процесу. Він знає одно, що тортури колись були законною інституцією, але тоді обов'язували певні правні приписи, яких не вільно було навіть при тортурах оминати. А тепер? Суд мав нагоду переконатися, що ні слідство на поліції, ні навіть в суді, не було держане в межах закону і тому совість громадянина-судді не повинна їх признати і заперестувати проти цього увільнюючим вердиктом.

Довго говорив старець, Слаб його голос, але біла з нього молодеча бадьорість, плыла з нього ширістю. Наче молотом валив безпощадно в ту інституцію, якій на імя: „сваволя і сваволя“ і ніхто не смів йому перечити ні відбирати голосу, хоч промовць не жалувал слів гострих і безпощадних.

Скінчив і блідий наче полотно сів, важко віддихаючи. Салю, трибунал і лава суддів присяжних мовчала. Мовчав теж прокуратор. Тільки один з оборонців прошептав наче сам до себе: „Patrzcie tylko, jak ostatni polonez wodzi“.

І справді. Присяжним суддям поставлено 18 питань. Судді пішли на нараду. Пів до другої зголошено дітям присуд.

Засуджено: Е. Брехера, С. Райса і М. Яворського на 4 роки, М. Шльосмана, Д. Грівбега і Р. Верфля на 3 роки, І. Райнелля, Д. Габермана і Н. Ерліха на 2 роки, а Макса Габермана на 1 рік тяжкої в'язниці.

Присуд страшний.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

10-денна місія під проводом Всч. ОО. Редemptористів починається в Архикат. церкві св. Юра в суботу 4. п. м. і тривати буде аж до св. Покрова т. є. до 14. п. м.

П. Михайло Голинський, героїчний тенор з Медіолану, виступить останній раз у Львові перед своїм відїздом на турне до Америки дня 4. жовтня ц. р. на Великий

546

Концерти в користь інвалідів в салі Лисенка.

Знання зі солідності магазин мужеських і жіночих новостей

Й. ЗІХЕРА

площа Капітульна ч. 3. проти катедрі

поручає на осінно-зимовий сезон: спеціальний вибір найновіших рукавичок і панчіх. Мужеське жіноче і діточе білля. Трикоти Сера-Бенгера. Реформи ниткові fil d'osse і вовняні. Кр. атки готові і до вязання. Перфумерія і біжутерія.

Великий вибір!

Приступні ціни!

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шал. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4.20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Ре-
мунія 150 лей, Болгарії 7.50
зл., Австрії 7.50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

По Ліоні == Женева.

По Ліоні — Женева. По одній поразці друга. В Ліоні примушено Зах.-українське Т-во Ліги Націй вийти з Унії, в Ліоні висортовано нас із взаємин з міжнародною публічною опінією, а в Женеві Комітет трьох Ліги Націй перейшов до денного порядку над меморіалом Народного Комітету в справі поведінки польського уряду супроти українського народу. В першому випадку побідив Строньскі, в другому гр. Скішиньскі. Та коли реально брати справу, то наша поразка в Ліоні не є надто далекосяглого значіння, бо взаємини з міжнародною прилюдною опінією можна підтримувати й іншим способом, за те женева поразка є дуже болюча. Заперечувати цей дійсний стан було би з нашого боку самообманом, автосугестивним заслонюванням очей, дешевою потіхою наївного оптимізму. Освітлюючи справи всупереч дійсному станові, ми кепську прислугу робилиб власному громадянству. Уважаємо, що слід без страху і зневіри заглянути дійсності в очі, слід брати справу так, як аони є, щоби з одного боку оберегти себе перед самоощукою, а з другого, знайти способи направи.

На нашу женева поразку зложилися дві причини: зріст впливів Польщі в Союзі Народів через добре вражіння, яке зробив гр. Скішиньскі, і наші занедбанні — і то як занедбання політичних партій, так і Парламентарної Репрезентації.

Новий польський міністер закордонних справ гр. Скішиньскі зробив добре вражіння. В прогвенстві до своїх попередників, які недвозначно й задирчасто гриміли у воєнні труби, які на право і ліво погрожували силою зброї, гр. Скішиньскі притих. Не тільки притих, але й заграв у мирову дудку. Польща нахилилася між двома великанами, між Німеччиною і СРСР., отже Польщі потрібний мир, бо інакше жде її заглада. І тому він приєднався до всіх арбітражів, змагань до роззброєння і т. и. Правда, це не розганяє тих лихосливих амар, які збираються над Польщею, це не нівечить претенсій Німеччини до Данцігу, данцігського коридору і Гор. Шлеску, це не неутралізує переяку, який визирає з радянських нот в справі „кресів“ взагалі і Галичини зокрема, але зобить добре вражіння, витворює прихильний настрій. Коли уявимо собі пацифістичну атмосферу Ліги Націй, коли прислухаємося до мирової оркестри Мек Донельда, Пармура, Еріо, Бріана, Бенеша, Політса і коли побачимо, що в тій оркестрі одну з неостанніх скринок здобув собі гр. Скішиньскі, то зрозуміємо настрої в користь польської „ліберальної“ політики супроти Українців і Білорусинів.

Серед загального хору на тему „Мир вам, браття“ гр. Скішиньскі зручно виставив польську „ліберальність“ і в справі „язикових законів“ для „кресів“, і в справі заходів біля оснування українського університету і в інших справах, бо — мовляв — Польща в кожній добі своєї великості не знала не-

волених інших народів. Ліга Народів, ані — що головніше — її секретаріат не був в час повідомлений і обнародований з текстом „кресових“ законів, ані з маргінольоїєю справи українського університету. Свою велику промову виголосив гр. Скіш. в хвили, коли ніхто не знав тексту „кресових“ законів, а через те промови міг вкладати в них всю „ліберальність“, „далекосягність“, міг представляти їх — як початок „нової ери“ на межі між Осередньою і Східною Європою. Тут вже проявилися справді великі занедбанні управ наших політичних партій і Парл. Репрезентації. Ішла річ, можна махнути рукою на Лгу Націй, можна глумитися з усяких антант, можна не вірити в успіх на терені Ліги Націй, можна нехтувати цією організацією, як установою переможців, — але треба мати почуття сповненого обов'язку, почуття, що використано всі ресурси, які можуть допомогти поправі нашого положення. Взагалі непоінформованість Європи про наші справи, очевидно з нашої власної вини, є подиву гідна. Вистане згадати, що великий англійський політичний діяч Е. Мортель аж у Львові перший раз довідався, що у Сх. Галичії відбулися вибори до польського сейму в осени 1922. р. перед рішенням Ради Амбасадорів, бо він був переконаний, що це сталося після рішення. На справу виборів, що може стати одним з найбільш переконуючих наших аргументів на міжнародній арені, звертали ми увагу ще в половині травня ц. р., зараз після ратифікації польськими законодавчими установами санжерменського трактату, однак ні наші партії, ні наші посли, мабуть з надмірної політичної неперочности, дос не викотистали цього важного ауту.

Другою причиною невдачі на женева терені були наші власні занедбанні. Меморіал до Ліги Націй вислав в березні тільки Народ-

ний Комітет, управа трудової партії за підписом своєї президії. Інші партії з невідомих причин не приєдналися до нього; за те приєднався до нього мабуть през. др. Е. Петрушевич. Партії не є реєстрованими товариствами. Їх управи не є виділами чи радами реєстрованих спілок. В політичних установах партії репрезентують не їх президії, тільки поодинокі вибрані представники народу, яких мандат, яких уловоженія не підлягає ніякому сумніву. Галичина не має своїх послів, а трудова партія не має в своїй реліах ані одного посла в Волинні чи Холмщині. Однечас о й українські посли після демонстрації в сеймі спочили на лазрех і ані одного кроку не зробили, щоби справу як слід поставити на міжнародній арені. Ані один посол не з'явився в Женеві, щоби на кулісами зробити настрій, піддержати справу в „парламенті світу“. Народний Комітет, розуміється посередньо — не постарався в нікого з тих, що є засіпулені в Союзі Народів, навіть піддержку для свого меморіалу. Тому й не диво, що Комітет трьох Ліг: Націй, познайомившись з „ліберальною акцією“ польського уряду супроти національних меншин, поклав під суцню меморіал Народного Комітету. А нкота, бо тут йшло про дуже важні й болючі справи, як гніт над українським шкільництвом, переслідування преси, організації, товариств, колонізація, заборона повороту емігрантів, льокавт урядовців-Українців і т. и.

І тому в Женеві понесли ми поразку, а наші противники віднесли перемогу.

Прикро нам писати ці терпкі рядки, але пишемо їх тільки з метою направити хиткість нашої позиції. Коли починається якусь акція, то слід її послідовно перевести до кінця, а не ставати на середині дороги. Інакше краще не починати, бо тоді заощаджуємо собі компромітації і прикрих почувань та докорів.

Ф. Ф.

На порозі „нової ери“.

Засуд смерти на українську школу.

III.

Закон з дня 31. липня 1924, що закінчує деякі постанови про організацію шкільництва. В. з. ч. 72. поз. 736.

Арт. 1. Шкільний устій є один для цілої держави. Законодавство про школи всякого типу належить до сейму і сенату з винятком справ, переданих державними законами компетенції самоврядувань.

Приватні школи для дітей народности української, білоруської і литовської, а також для дітей всіх інших не-польських народностей в Річпосполитій з викладовою матерією мовою можна оснотувати на тих самих умовах, що школи приватні з польською викладовою мовою.

В тих рамках обов'язують на терені воєводства: львівського, станіславського, тернопільського, волинського, польського, новгородського, вилеського, а також повітів: гродненського і волевицького воєводства білосточського в організації шкільництва слідувати засадам:

Арт. 2. Основним типом державної школи на вищеліній в арт. 1. території, по думці засади годження і лучення для згідного співжиття людности національно мішаних земель, а не її ділення, є спільна школа, що виховує на добрих громадян держави діти народности польської і не-

польської у взаємному пошануванні їх національних окремішностей.

Арт. 3. В школах державних загальних, положених в громадах, що мають 25 прилюдности української, білоруської або литовської на жадання урядового ствердження батьків 40 дітей в шкільному віці народности української, білоруської або литовської, що належать до одної шкільної округи, буде їм заповнена наука в матерій мові. Оскільки в даній шкільній округі нема 40 дітей в шкільному віці,

Пр. 878/24. В імені Річпосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 214 (10305) з дня 26. вересня 1924 р. в атикулі: 1) „Ще про українську Олімпіаду“ а) речення між словами: (стиль головою вниз) а „Скоп на противника“, б) уступ м. слов. „П. Григорій Нікитий“ а) се не ставав до ніяких змагань, 2) „П. Конгрес С. І. Е.“ речення між словами: „слідує до конгресу“ а) для 16. вересня, 3) „З судової сали“ останнє речення після слів „полагоджено його ввечеря“ до кінця арт. міститься в собі ад 1 б) єство вист. з § 302 зак. карн. ад 1) а) 2) єство § 65 зак. карн. і арт. 24. уст.

Львівська філія Українського краєвого Т-ва Охорони Дітей і опіки над молоддю

уладжує

в салі Музичного Тов-ва ім. Лисенка дня 10. жовтня ц. р.

КОНЦЕРТ
АНТОНА РУДНИЦЬКОГО
п'яніста.

Дохід з концерту на будову ДІТОЧОГО ШПИТАЛИКА.

558

1-1

яких батьки зголовили жадання науки в матерій мові українській, білоруській або литовській, викладовою мовою школи є мови державні; оскільки в даній шкільній округі крім батьків, що жадують для своїх дітей науки в матерій мові українській, згідно білоруської, є що найменше 20 дітей, яких батьки жадують науки в державній мові, виклад є двоязычний з тим, що половина годин буде позначена на науку в мові українській, згідно білоруської. Коли нема в даній округі 20 дітей, яких батьки жадують науки в державній мові, викладовою мовою школи є мови українська, білоруська або литовська. Існуючі в одній округі окремі школи з мовою викладовою польською і з мовою викладовою українською будуть в міру можности получені в одну двоязычну спільну школу.

Арт. 4. В школах загальних 1, 2 і 3-класових — як приватних, так і державних — з не-польською мовою викладовою є обов'язкова наука державної мови, яка заповнює її знання для практичних цілей в слові і письмі. В школах загальних 4, 5, 6 і 7-класових — як приватних, так і державних — з не-польською мовою викладовою маєтись весті обов'язково по польським науку державної мови, польської історії і науки про сучасну Польщу в об'ємі, що заповнює її достаточне знання для переходу учеників до середніх загально-образуючих шкіл з польською мовою викладовою, згідно двоязычних.

Арт. 5. В новоосновуваній державній учительській семінарії на території воєводства: львівського, станіславського, тернопільського, волинського, польського, новгородського і вилеського будуть двоязычні польсько-українські, згідно польської білоруської виклади. Доки не буде семінарій двоязычних польсько-білоруських, в семінаріях учительських воєводств: вилеського і новгородського буде обов'язковою наука білоруської мови в об'ємі достаточному до ведення науки в загальній школі з викладовою мовою білоруською. В одній з семінарій воєводства вилеського буде надобовязковою наука литовської мови.

Арт. 6. На урядово стверджене жадання батьків 150 учеників народности української або білоруської, що ходять до середніх шкіл загально-образуючих з польською мовою викладовою одного повіту або міста, адміністративно виділеного для заповнення їм науки в матерій мові буде утворена державна середня загально-образуюча двоязычна школа в цьому або в одному з поближких повітів. Існуючі тепер в цьому самому місті окремі середні загально-образуючі школи з викладовою мовою виключно польською і виключно українською будуть в міру можности получені в одну спільну двоязычну

з 17. XII. 1862 Д. п. ад 3) єство з § 300 зак. кар. узнав доконану в дни 25. вересня 1924 року конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493. закона карного заборону дальшого розширювання того друкованого писма. Заразом видав наказ від відавальному редактору тої часописи, щоби це рішення помістив безплатно в найближчій числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвизначені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ек 1863, а іменне засудження за переступство на гривню до 400 зл. — Львів, дня 26. вересня 1924.

(Підпис нечиткий.)

Арт. 7. В школах середніх загально-образованих — як приватних, так і державних — з польської викладовою мовою є обов'язковою наука ведена по польськи: польської мови і літератури, історії і географії разом з наукою про сучасну Польщу.

Арт. 8. В державних фахових школах на жадання батьків учеників української заповідності, згідно білоруської народності, що творять 40 проц. загалу учеників даної школи, буде вестися наука в двох мовах в польській і українській, згідно з польської і білоруської. Оскільки нема такого жагання, буде вестися науку в державній мові.

Арт. 9. До шкіл, основаних і удержуваних самоврядуваннями з податків, оплачуваних загальною людиною даної самоуправної округи, оскільки є це школи фахові, спеціальні і середні загально-образовані, відносяться ті самі постанови про викладову мову, що до фахових державних шкіл (арт. 8), а оскільки є це загальні школи, відносяться до них постанови про загально державну школу.

Арт. 10. Виконання цього закону доручається міністрові віросповідань і публічної освіти, що до шкіл самоуправних і рільничих в порозумінні з міністрами справ внутрішніх, згідно рільничих і державних лібр.

Арт. 11. Цей закон входить в життя з днем 1. жовтня 1924 р. Рівночасно трагять обов'язкову силу постанови незгідні з постановами цього закону.

Наведений вгорі закон ухилив цілковито обов'язуючий до 1. жовтня ц. р. галицький краєвий шкільний закон про мову в народних і середніх школах з 22. червня 1866, очевидно в нашу некористь. Тут понесли ми найбільший удар, про що буде подрібно в окремій статті.

Д-р Степан Баран.

Влисується в члени „Рідної Школи“ (членська виладна тепер 1 золотий на рік). Рівночасно з грішми присилайте і списи членів (ім'я, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

У. С. Р. Р.

Українізація на Поділлі.

До „Большевика“ доносять з Вінниці, що по всіх губерніяльних, окружних та районних радянських установах діловодство вже цілком переведено на українську мову. Українізовано також цілковито трудові школи ліквідації неписьменности. По всіх подільських Вузах (вищих школах) заняття провадяться тільки українською мовою.

Збут палива.

Господарськими плянами української економічної Ради передбачається збут в 1924/5 році такі кількості палива: донецького вугілля 379 міль. пудів, дров 70 міль. пудів, нафти 8 міль. пудів і торфу 5 міль. пудів. Рефлектується на запотребовання залізниць і промислових закладів краю. Залізниця мали би взяти 118 міль. пудів палива, промисловість 209 міль. пудів, населення 26 міль. пудів. („Вісти“, 18/9 24).

Заснування гідроелектростанції на річці Десені.

В околицях Києва, на річці Десені відбулося свято закладки величезної гідроелектростанції, що до 10-тих роковин жовтневої революції зможе достарчати для Києва й околиць електричної енергії силою 27 мільонів кінтоватів. У святі закладки взяли участь представники губерніяльної влади і губерніяльного партійного Виконавчого Комітету а також представники робітництва й селянства. На святі промовляв голова київського губвиконкому, визначний український діяч комуніст. У промові зазначив він, що радянська влада за допомогою робітників і селян переходить поволі від латання дірок, залишених у спадщині війною та руїною, до нового складного будівництва, здійснюючи заповіти Леніна. („Вісти“ ч. 215).

За ревізію трактатів.

Нітті проти Польщі.

Через європейську пресу переваляється тепер інтерв'ю, яке має один з журналістів, що перебували в Женеві підчас нарад Ліги Націй, з б. італійським прем'єром Нітті, який під цю пору викладає на однім зі швейцарських університетів. Очевидно, темою розмови були репарації і гарантійний пакт. Ні в одно, ні в друге не вірить Нітті, бо такий пакт без перевелення ревізії трактатів не міг би мати реального значіння.

„Та умова (пакт) — каже Нітті — була би пактом побідників, новою гарантією миру у Версалю, Тріаноні і т. д. Хто заколотить мир, той є ворогом всіх. А побідники приймають за основу, що той мир є справедливий. Але чи можна повірити, що Німеччина, Угорщина, Росія раз на всі приймуть виняткову ситуацію, створену мировими трактатами? Легко сказати: хочемо миру. Однак слід додати, яким способом діяти до нього. Чи Німеччина колинебудь погодиться на бездумний данігський коридор, на нежоральність поділу Гор. Шлеська і неможливе положення басейну Саари? Німеччина є єди-

ною державою в світі, поділеною данігським коридором на дві частини. Люде, що створили версальський трактат, себ-то люде, що приготували розклад Європи, уявляли собі, що Німеччині можна відібрати таке німецьке місто, як Данціг — тому, щоб Польщі дати вихід на море. Думали, що є можливо переділити Німеччину польським клином, бо Польща не може жити без пристані. Питають, чи Мадярщина й Австрія мають порт? Чи Швейцарія має пристань?”

А наслідки пакту про взаємну оборону будуть такі,

що коли завтра Німеччина зажадає віддані Данцігу, то всі члени Ліги Націй будуть примушені звернутися проти Німеччини. Чи в тих умовах Америка рішиться вступити до Ліги Націй? Чи можна собі уявити, що всі народи звернуться проти Росії, коли вона вимагатиме Галичини?”

Як бачимо, переконання про несправедливість трактатів і konieczність їх ревізії, як передумови тривалого миру, починає утверджуватися в публичній opinіi Європи.

Положення Жидів на Україні.

Недавно відбувся в Карльсбаді зїзд Всесвітньої жидівської організації допомоги. На цьому зїзді викликав величезне вражіння реферат комісії, що була делегована на Україну з метою прослідити положення тамешніх Жидів. Референт п. Йохельман звернув увагу на хибну opinію, яка закорінилась в жидівських колах Західної Європи й Америки, про сучасне положення Жидів на Україні. В тих колах панує думка про те, що з ліквідацією большевицьких погромів положення Жидів краще і що коли й потрібна поміч, так це лише для економічної реконструкції. Наслідком недостачі середників усі організації припиняють свою діяльність. Йохельман змалював на основі своїх помічень незвичайно сумну картину життя жидівської маси на Україні.

Існуючий в СРСР. режим веде до фізичного й морального винищення жидівської маси. Радянський уряд ділить міське населення згідно з принципами комунізму на дві класи. З одного боку є записані до професіональних союзів робітники і большевицькі урядники. Це пролетаріят, від імені якого існує диктатура. Ті скупі середники, якими розпоряджує влада, витрачаються виключно для добра тої частини населення і очевидно Жиди робітники й урядники рівноправні зі своїми товаришами. З другого боку — по містах є так зване здекласоване населення. Здекласований — це своєрідний термін, що одержав тепер на території цілого СРСР. широке розповсюдження. У відношенню до цієї частини здекласованого населення радвлада не визнає ніяких зобов'язань. До тої категорії здекласованих належать усі, що не вписані до професіональних союзів: купці, ремісники, люде вільних про-

фесій. Уряд тисне це населення непосильними податками, щоб об'легчити конкуренцію державній торгівлі та промислові.

Те, що робить радвлада в обсягу гігієни та школи, відноситься виключно до робітників і радянських урядників, тобто до тзв. обезпеченого населення, не відноситься це однак до здекласованих.

Між тим переважуюча маса жидівського населення відноситься до здекласованих а число жидівських робітників не може збільшуватися наслідком загального безробіття. Не забезпечуючи Жидів школою, радянська влада з невтомним завзяттям переслідує жидівську релігійну школу очевидно не тому, що вона жидівська, а тому, що вона релігійна. Зрештою радянська влада принципово не заперечує своїх обов'язків і супроти здекласованого населення. Вона тільки виявляє, що поки-що не розпоряджує такими середниками, щоб змогла заспокоїти всі потреби обезпеченого населення, тобто робітників і урядників. А через це про заспокоєння потреб здекласованих і говорити не приходиться. Натомість радвлада радо дає змогу дбати про це населення західно-європейській добродійности та печальности.

Невиможно важке й пригноблююче вражіння зробив на зїзді офіційний звіт про те, що на Україні є тепер 50 тисяч безпритульних дітей, що живуть буквально як стада диких звірів та втратили вже людську подобу.

Йохельман закінчив звіт гарячим закликом до Жидів Західної Європи й Америки, щоб допомагали українським Жидам.

Міжнародне становище СРСР.

Виступ Каменєва в Москві.

Один із провідників теперішньої політики СРСР. Каменєв виголосив 19. вересня ц. р. у Москві велику промову, в якій змалював становище СРСР. у міжнародній політиці. Він вказав на те, що в центрі теперішньої закордонної політики СРСР. стоїть англо-радянська угода та з натиском вказав на те, що проти тої угоди розпочалася саме тепер дуже гостра кампанія не тільки словом, але й зброєю і кулеметами. Місяць тому — говорив Каменєв — на наших кордонах було начебто тихо, але раптом на другий день після підписання угоди, англійська дипломатія, що не знаходиться в руках Мекдонелда, заворушилася на всіх кордонах. Вся ця консервативна дипломатія, що осталася в

повному складі від часу Керзона, горячково почала працювати над доказом, що довкола СРСР. бунти — „давайте, мовляв, ще піджемо з підписанням угоди“. Всюди видно сліди активності англійської дипломатії.

В Афганістані робиться повстання проти Сміри, що знаходиться в дружбі з СРСР., у Персії повстають підкуплені англійськими агентами племена. На кордоні з Туреччиною починають ворухитися Курди та інші племена. Англія всюди піддержує бродячі племена проти національно визвольних урядів Сходу. Такий самий характер має й інтервенція в Китаю. Ця китайська інтервенція підготовлялася вже давно. А почалася вона доперва тепер, на

Вступайте в члени

„Української Видавничої Спілки“
нооп. з обм. пор. у Львові, Руська 18/1

Один уділ виносить 6 зол.
„Українська Вид.-Спілка“ має на складі старі річники ЛНВ. від 1898—1914. Ціна річника 20 зол. Поодинокі книжка 2 зол. 492 2—4

думку Каменєва тому, бо імперіялісти, створивши план Доза для Німеччини, були переконані, що розв'язали собі руки для боротьби на інших фронтах. Крім цього вразила їх дуже поява представника СРСР. у Китаю. А вразила тому, бо представник СРСР. ставився і ставиться дуже уважно до китайських справ та розуміє всі стремління китайського народу до визволення з під непереможного впливу світових імперіялістів.

Активність англійської дипломатії слідна не тільки за кордонами, але й унутрі радянського Союзу. Тепер нема ніякого сумніву в тому, що грузинська авантюра, розпочата меншовиками мала на меті вчинити лише голосний скандал. Самі її ініціатори не мали надії на успіх. Їм треба було лише сказати, що в радянських республіках неспокоїно. Весь бутафорський рух — каже Каменєв — і театральне захоплення влади у двох чи трьох дрібних пунктах дало привід європейській пресі зняти великий галас. Навіть Союз Народів доручив своїй Раді розглянути події в цій країні та полагодити їх мирним шляхом. Вся ця активність унутрі СРСР. і поза кордонами є одною із одчайних спроб підрізати те міжнародне становище, яке завоював СРСР. наслідком підписання льондонської угоди та іншими дипломатичними й господарськими успіхами.

Однак не треба мати ілюзій, що цим уся справа й покінчиться. Існують ще й інші кордони, за якими затівають нову авантюру Петлюра та Балахович.

Загальну платформу для переговорів із Францією утворено вже угодою з Англією. Однак з Францією переговорювати буде важче: по перше тому, що боргів царських і Керенського є у Франції більше, по друге через те, що у Франції робітничі класи є менше впливовим в Англії. Тут прийде маневрувати. У всякому випадку переговорів не буде, доки не наступить визнання СРСР. Францією.

Переговори з Японією наближаються до сприятливого закінчення. До цього часу Японія не евакувала північного Сахаліну, цінного тим, що там найдено нафтові джерела та поклади вугілля. Через те то й Японія так довго опиралася домаганням СРСР. евакуувати Сахалін. Але в останньому часі Японія примушена піти на уступки. Вона вже погодилася на евакуацію під умовиною, що СРСР. буде їй сприяти при надаванні концесій на експлуатацію підземних багатств Сахаліну.

Про Німеччину Каменєв сказав, що вона нібито втихомирена планом Доза, однак на ділі — це обман. План Доза суто американський і діловий у напрямі обернення Німеччини в капонію.

Виявиться — кінчав Каменєв свій огляд — що наш шлях до комунізму зигзаговатий. Капіталісти мають засоби у формі американського капіталу, але цьому ми проти ставимо інший процес — а саме процес „большевищення“ усіх європейських робітничих партій. Боротьба стає тяжкою та довгою, але перемога завичайно за нами.

Ставайте членами-основателями Товариства „Прихильників Українського Спорту“. (Чл. в'їздки 25 зл.). Шліть і менші датки для організації спорту. Адреса для висилки грошей, „Дністер“ ч. кн. 13568, Львів, Руська ч. 20.

За океаном.

„Об'єднання“ до Союзу Народів в Женеві.

Президія Об'єднання українських організацій в Америці вислала до президента Союзу Народів в Женеві телеграму, в якій, в імені півмільйона Українців, згуртованих в організаціях, що входять до Об'єднання, просить взяти в оборону українське населення в Галичині і інших українських землях під Польщею, та повернути тим землям державну самостійність, через ревізію рішення конференції амбасадорів з 14. березня 1923.

На потреби старого краю.

Прибутки „Об'єднання“ на потреби старого краю виносили в серпні 1,092.64 долари, а з останками з попереднього місяця 1,418.51 доларів. З цього вислано в Європу 948.73 доларів, в тім на політичну пропаганду 350 (де? — Ред.), на Рідну Школу 200, на інвалідів в краю і Чехо-Словаччині 100 і на широти 50 доларів.

З приходів Шевченківського свята ц. р., улаштованого 18-ти українськими організаціями в Нью Йорку, вислано на ювілейний дар Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові 251 доларів.

Окрема організація Золочівських емігрантів оголошує звіт збірок для Комітету Рідної Школи в Золочеві. За цілий час вислано 1,650.85 доларів. Послідня висилка виносила суму 350 доларів.

Українські школи в Америці.

„Свобода“ оголошує заклик Української Шкільної Ради в Н. Йорку до вписів в українські школи. В цій заклику м. ин. читаємо: „Покищо нема в Н. Йорку такої школи, де вчили би в обох мовах — англійській і українській — та котра мала б право прилюдности на рівні зстейковими школами. Такі школи мають Айриші, Поляки, Італійці. Ми до цього прямуємо. Покищо маємо в Н. Йорку лиш полуполудневі українські школи, де діти вчать ся українського письма, читання, граматики, пісень, української історії і географії та релігії по українськи. Досі вела їх парохія, а від вересня ц. р. буде ними завідувати і надирати їх Українська Шкільна Рада, вибрана родичами та українськими інституціями“.

З польських справ.

Рада міністрів радила над старою темою: ситуацією на „кресках“ у зв'язку з лунинським скандалом. Офіційного коментарю про ці нагоди й їх вислід ще нема.

Політичний комітет Ради міністрів теж має обмірковувати засоби для створення таких умовин ладу на „кресках“, щ би державних достоянників ніхто не міг примушувати відбудувати подорожжя лише у спільній бізнесі.

Витимковий стан мають завести на Подіссю і — мабуть — у сусідніх „кресових“ воєводствах, гадаючи таким примітивним, робом протидіяти бездорозній атмосфері, з якої родяться такі події, як напад на урядовий потяг під Лунинцем.

Губерн. міністр внутрішніх справ, мабуть теж впаде жертвою компромісній своїх підвладних, воєводи Довнарівича та команданта поліції Менсевича, що, не вважаючи на сильний конвой, яким оточились, дозволили бандитам пограбувати під Лунинцем весь потяг й самі, разом з епископом Лозинським, утекли пішки без верхнього вбрання.

Роман, б. делегат уряду у Вильні, відмовився від пропозиції йому посади польського воєводи (на місце Познаровича). Його ж називають кандидатом на „державного підсекретаря для кресових справ“, — таку посаду гадають створити задля „санаші кресів“.

Прем'єр Грабоўскі обіцяв пред'явити бюджетовий примірник на 1925 р. ще перед 20 жовтня ц. р., отже в цій терміні просікується перше пленарне засідання союму.

Наради партійних клубів відбулися в останні дні в їх союмових приміщеннях, а саме репрезентації Жид. Кола, З. М. Н., Х. Д., „П'єста“ і Н. П. Р.

Делегати П. П. С. пред'явили прем'єрові Грабоўскі низку домгань згідно з рішеннями Головної Ради П. П. С. (про які ми вже писали докладно).

Лист із Франції.

Громадське життя Українців.

(Лист робітника.)

Нансу, 24. вересня.

Організація українського життя в Франції починає набирати певних форм. У великій мірі до цього причинилися ті Українці, які, будучи вже випробовані раніше у боротьбі за рідну справу, партіями стали прибувати з Польщі. Чисельність їх не велика, але той дух, який вони приносять зі собою на нову землю, дає запоруку в тім, що українське громадське життя буде тут розвиватися.

Опинившись у тяжких умовах життя, здебільша не підготовлені до важкої, мозольної праці, відірвані від рідного ґрунту, всі починають переконуватися, що лише в організації їх сила. До цього починаються безперечно певні особисті інтереси, але всеж у значній мірі, як не цілковито, інтереси національні.

Більшість зрозуміла ту вагу завдань, які покладає на них самий хід життя, а кращі інтелектуальні сили серед них зуміли тим потайним змаганням надати свідомі форми.

Мало-по-малу, з бігом життя, засновуються одна за другою громади в тих осередках, де скупчується достатня кількість людей. Спочатку вони мали неозначений вигляд, мов той студень, який ще не отвердів, але з часом кріпшали й тепер можна бачити вже той завязок, який має розвинути у квітку.

Треба прикрасити, згладити ті всі шершавості життя, яких так чимало в буденнім житті робітника. Важка фізична праця матеріалізує людську душу, що все пручається та хоче висмикнутися з тих ланцюгів, у які її хочуть закувати. А українська душа, зокрема, шукає все свого рідного, змагаючи перенести на чужий ґрунт хоч часточку своєї землі, де би кожному можна було відчувати втіху, радість та душевну рівновагу.

Життєві обставини не дають можливості відразу зорганізувати громадське життя так, як це бажалося би, бо час диктує свої права. Українські громадяне своїм першим обов'язком лічили опертись на правний ґрунт: а тому склавши статут громади, вони подавали його місцевій владі — „мерії“ на затвердження.

Справа ця в деяких місцях не пройшла гладко, бо треба було витримати опір з боку адміністрації фабрики, котра не один раз пропонувала свої принади послуги, зв'язані безперечно з певною кабалою. Українці не могли йти на зустріч подібним пропозиціям, бо гаразд тамали, де є кісточка цього гарного овочу. Вони мали завжди на оці свої національні та політичні завдання, що, певна річ, не могло подобатися декому.

Так чи інакше, а в сучасний мент існує вже у Франції шість (6) більш менше зорганізованих громад, з котрих 4 на сході, а дві далі на захід (одна в Парижі).

Всі зазначені громади нараховують у собі до 400 членів. По своїй чисельності перше місце займають громади в м. К. і Н., де тим самим громадське життя могло набрати вже більш означеного вигляду.

Торкнувшись громади в м. К., з життя якої я краще ознайомився.

Вона має свій клуб, що міститься в досить великій салі одного з місцевих готелів. Кожний громадянин може у хвилину вільну від праці завітати туди: продивитись свій рідний часопис, вивозити книжку до читання, бо є вже й величка українська бібліотека.

Пощастило мені побувати в одній з вечірок, які улаштовують іноді тут під неділю.

Та саль, від якої в день несли чимсь буденним, нараз перетворилася. Зелено умяюмо кутки, оббитим тоненьким папером оббиті електричні лампочки, а там на

стіні проти входу пишеться трохи похилений жовто-блакитний прапор, який начеб благословляє присутніх.

А посеред салі — столики вкриті білими, як сніг скатертми, навкруги яких гуртуються громадяне, котрі встигли вже майже переіменити свій зовнішній таборозний вигляд на більш пристойний, не уступаючи тут нічим місцевому населенню; немає вже тих особливих деревляних „човнів“, що колись служили як черевики при переході з бараки в барак. Залишився лише спогад про них.

І серце радіє, що всі прийняли такий вигляд, а особливо коли згадаєш деякі сторінки не так давно минулого життя. Правда, не легко це дається всім!

На вечірку завітало коло сотки членів громади, а в дійсності кількості коло 20 жінок та дітей.

Гутірки, балачки, гамір нзвколо. Все це надихане чимсь рідним. І забув я, що перебуваю на чужій землі. Невеликий хор з 15—20 осіб проспівав кілька пісень і своїми співами навіяв спогади минулого. І мріється мені, що я в себе, дома!

А ось декілька літочок виголосило вірші на рідній мові. Їхні голоски здаються якимись особливо тендітними, м'якими, тонкими. А далі почув я solo одної з присутніх пань. І здавалось мені, що я на рідній Україні!

Але суворя дійсність хутко заявила свої права, стверджуючи, що це лише хвилини рідного, а там знову — все чуже.

Так тече життя громади!

Багато ще треба прикласти зусиль, щоб воно ввійшло в нормальне річище, але беручи під увагу надто несприятливі умови, слід ствердити, що зроблено значний поступ.

В сучасний мент вся увага управ громад та громадянства звернена у бік майбутнього зїзду представників від усіх Українців на терені Франції, який має вибрати центральний орган української еміграції в Франції.

Багато праці, енергії та напруження сили волі вимагає ця справа.

Підготовчий зїзд, що відбувся в м. Кнютанж дня 21. вересня ц. р. подав надію, що всі труднощі та перешкоди будуть переможені.

Ідея об'єднання, згуртування — ось гасло всіх.

Хай добрий почин дасть ще кращі жнива! І. Г-ко.

Преса.

Рубець заслони жидівської політики віджилний. — Чесність і капітал. — Партійні переміни в світлі „Нового Часу“. — Легалістичність і революційність.

Публіцист сїоністичного „Наш-ого Пшегльонд-у“ відхилив нам рубець заслони жидівської політики в польським соймі. Головно в часі ухвалення язових законів для кресів зарисувалася хиткість і непевність тактики жидівського клубу. А тепер на сторінках сїоністичної преси течуть з того приводу гіркі сльози, а східно-галицькі сїоністи правляють до хієнського берега. Зрештою, слухаймо автентичної сповіді:

„Сходив меншості був як би символічною заповіддю, що вони рішилися виступити зі спільним меморандумом до секретаря у Лґи Націй з домаганням, щоб по натурально встановленій Комітет трьох Лґи Націй розглянув цю справу. Навіть допускано, що парламентарій представники клубів меншостей особисто з'являться в Женеві, щоб не було ніяких сумнівів щодо автентичності розпочатої акції. Во в протизному випадку демонстрація меншостей не мала би ніякого значення і змісту. А головна безмежна навіяла в думку одушно з боку жидівського клубу, було сягати на себе обійми за утілітарно-угодовий, тим більше, коли твоєречі жидівських законів да-

вали задоволення про „рекомпензати“ в осінь з заміною за „неутраляну“ поведінку Жидів при голосуванні. Жидівський клуб повинен був рішитися, чи піти шляхом тихої угоди з творцями кресових законів, а в такому випадку не слід було тягнутися в хвості славянських меншостей, що мають цілком відмінну тактичну позицію також з огляду на уклад польсько-російських відносин. Колиж вибралося радикальну тактику без огляду на її хвилеві наслідки, то слід було згорі влечитися, чи інші меншості виступлять солідарно на женецьких терені за поведінку своїх легальних ніким не квестіонованих представників. Тепер виявляється, що тактика жидівського клубу була позбавлена всякої внутрішньої логіки, бо лише принесла шкоду з точки утілітарно-угодової погляду, а з другого боку скінчилася соромною компромісацією в Женеві.

Замість легальних представників меншостей, з'явився на женецьких терені сам званий „Комітет поневоєних народів“, на якого чолі стоїть відомий політичний авантюрист, бувавший „диктатор“ східної Малої Польщі, д-р Петруш вич. Можмо категорично ствердити, що Петруш вич не має тепер ніяких впливів навіть серед української еміграції в Канаді, яка зовсім перестала його фінансово підтримувати. Значно також, що офірту Петруш вича в Москві відкинута, а як заповнюють в соювських колах Берліна, недавно одержав він „трех ч-ських корон“. Очевидно, що коли б меморандум, зложений Петруш вичем і підписаний всупереч його гегемонію заповнення тільки ним самим, обіймало як найсильніший постулат, то на терені Лґи Націй можна було б найвище скомпромітувати ті постулати, бо в секретарі Лґи перш усього повстає питання: Хто є автором даної скарги чи апелю, а на другому плані відносяється справа розгляду змісту даного документа“.

Публіцист „Наш-ого Пшегльонд-у“ виводить перед своїми читачами тактику жидівського соймового клубу в часі ухвалення язових законів і занедбання представників непольських народів на терені Лґи Націй. Цей другої справи торкається на іншому боці, хоч тут слід висловити здивування з приводу неприличних епітетів на адресу през. д-ра Е. Петруш вича. Годиться також спростувати, що на чолі „Комітету поневоєних народів“ стоїть не д-р Е. Петруш вич, тільки д-р Михайло Лозинський, був. товариш державного секретаря ЗУНР. „Наш Пшегльонд“ очевидно перемішав през. д-ра Е. Петруш вича з його сином п. Антоном Петруш вичем, який стоїть на чолі пресового бюро „Комітету поневоєних народів“.

Та тут цікавить нас зовсім що инше. А саме виявляється, що ще в часі ухвалення язових законів для „кресів“ Жидам обіцявано рекомпензату на осінь за неутраляльність та що вже тоді в жидівським клубі нуртували думки про тиху згоду з творцями кресових законів. Це досадно проявилось між иншим в розходженнях між президією Клубу з пос. Райхом і Тоном на чолі і послами Грінбавом та Шапірою. Коли два останні вповні додержали кроку українському й білоруському клубові, то інші жидівські послі безблюдно переступали з ноги на ногу, щоб „і честь зберегти і капітал здобути“. Нерішучість більшості жидівського клубу, а радше немаркантно проявлена неутраляльність „принесла шкоду з утілітарно-угодовий точки погляду“. І це нам розв'язує залицянки між Хієною і керманічами жидівського клубу, які в останньому часі стали на денний порядок. Більшість клубу зі східно-галицькими сїоністами під проводом пос. Райха з усіх сил бажали би причалити до хієнського берега, щоб добитися утілітарно-угодових рекомпензат, обіцяних на осінь. І тут, розуміється, українське громадянство буде мабуть примушене увійти у різкий і може затяжний конфлікт з жидівськими політиками на точці „platzhalter-ів“.

— Безпартійний популярний „Новий Час“ (ч. 75 з 2. ц. м.) заговорив в передовиці „Партійні переміни“ про намічені спроби реорганізації нашого партійного життя. Такі спроби реорганізувати й регенерувати наше партійне життя покищо

тиняються тільки в дрібних гуртах, в приватних розмовах, але й не вже показує, що старі партійні будинки вимагають нової перебудови в більшому приналежності до духа і вимог часу. Редактори „Нового Часу“ перші винесли ці пекучі питання громадської організації на сторінки преси. Не улягає сумніву, що вони найдуть живий відгук серед громадянства, якому сприяла атемічна отаманщина останніх часів і яке бажало бачити більш доцільний, причисно логічний розподіл по партійним угрупованням. Намічуючи перегляд тих груп, які можуть відлатися в одно ціле, автор статті зазначає:

„Ми далекі від того, щоб заповідати чи асигнувати в міжпартійній справі, або щоб доборювати чи навіть напасидатися на життя якоїнебудь з тих українських партій, які тепер існують тут на наших землях під Польщею. Ми хочемо сьогодні лише познакомити наших читачів з тими керівниками в житті наших партій, які в останніх часах намічаються і поволі перебудовуються“.

Перш усього йдуть спроби об'єднати радикальну партію, соціалістів-революціонерів і Селінський Союз в народницько-соціалістичну партію. Також помічаються спроби реституції української соціально-демократичної партії, звязаної з II-м Інтернаціоналом.

На правому, мовляв, крилі нашої партійної групування бачимо спроби утворити національно-ліберальну партію, яка мала б об'єднати в собі всі неспіввіднесені національно-демократичні елементи тих українських партій, які тепер існують, або впадають, що існують. Має це бути легалістична партія, яка боронитиме ці права, які українська нація вже тепер має і всіми легальними засобами середниками боротися за найвищу ідеал нації: Соборність і Державність. Ми не віримо, щоб така політика могла мати які небудь успіхи, але наші сумніви не змінюють того неперечного факту, що є у нас люди (група Карпинський-Васильчук в Парл. Репрезентатив, величезна більшість трудової партії, група „Діла“, велика частина Української Партії Нац. Роботи (тзв. загравістів. — Ред.), деякі елементи радик. партії, група тзв. безпартійних з Парл. Репрез. б. есерів*) Ті, що заходяться біля утворення тої партії, думають об'єднати всі ці елементи і підкреслюють, що в нас немає тепер партії, яка була б в повільним тих ліберальних (можже краще: радикально-демократичних! — Ред.) груп, які тепер при владі в Західній Європі. Далеко вони стоять на становищі, що неможлива тепер об'єднана трудова партія, яка пережилася і тепер опинилася без проводу, без авторитету, необхідного для ведення національної політики. На думку цих людей утворення такої партії означає наше політичне життя з одної сторони від невідповідального революційного пустомельства, з другого від туманного хотіння „молодих“, але нетворчих політиків“.

Утворення такої партії мало б ще й ті наслідки, що клерикально-консервативні елементи покликали б до життя окрему партію (правдоподібно християнсько-демократичну), а алегальні елементи пішли б своєю дорогою.

До теми, порушеної „Новим Часом“, ми ще вернемо, бо вона справді з кожним днем набирає все більшої актуальності. На цьому місці бажали б ми тільки звернути увагу на тзв. легалістичність (легальні засоби боротьби. Партії, яка все і при всяких умовах була б легалістичною, на світі нема. Кожна партія, навіть найбільш легалістична не зрікається революційних шляхів і революційних засобів в пригожій до того хвилі. (Тим „легалістична“ партія відрізняється від „революційної“. Легалістична партія не може постійно і виключно боротися „легальними засобами“ там, де входять в гру найвищі ідеали нації, але одночасно вона не нехтує й легальними засобами. Такі дії, як Шаповал і Винниченко, яким ніхто не може відмовити революційності, образково представили взаємовідносини між легальністю і революційністю. А саме, коли хтось сидить в тюрмі, то він не перестає думати про волю, про вихід

з тюрми, хоч би йому там найкраще поводитися. І розуміється, що взвесь покористується першою нагодою, щоб видобути з тюрми мурів і стати вольним. Але щоб він міг успішно покористуватися цією нагодою, він мусить легальними засобами старатися про кращий харч, довший прохід на свіжому повітрі, про книжку, гігієну в келії і інші догідності, щоб зберігти своє здоров'я на хвилину освободження. Такий вазень, що в змаганні до волі відмовлявся би чи нехтував би і харчем і повітрям, який сам морив би себе голодом, ніколи волі не побачить, його вість чахотка, його забере тюрма. М. Ч.

„Всеросійський цар - імператор“.

„Маніфест“ вел. кн. Кирила Володимировича.

І так на престолі Романових засів новий всевладний пан життя і смерті 120-ти мільонів вірних підданих! Що правда, шапка монарха ще не торкнула його осяяного лоба, в якому зродилася геніяльна ідея одним махом пера перекреслити сім літ історії, а замість незліченим масам населення непроглядних просторів новий самодержавний цар наказує хіба лакеєв в чужоземному готелі, а проте — Росія має царя!

Хто цьому не вірить (про це зрештою писали ми вже кілька днів тому посеред інших сенсаційних новинок з широкого світа), той хай довідається, що 24-го ц. м. в російській невеличкій газетці „Вера і Верність“, що виходить у гостинній столиці югославянських братів, що не можуть віджалувати „єдиної невідимої“, появилася шумний і бучний „маніфест“. Його автором — великий князь Кирило Володимирович, внук Олександра II і братинач Олександра III. „Маніфест“ починається слезливими словами (як годиться для добротливого й мислосердечного володаря). „Нема меж страждання руского народу“... Потім слідує бідка на невлачу всіляких спроб покласти край отим скражданням, з такою конклюдентою:

„...Тільки по відновленню в Росії Законного Порядку (так і писано великими літерами — Пр. Ред.) можна буде здійснити пригтовані заходи широкої помочи“.

Sarient sat, а хто такий цього не розуміє, — значить, він не доріє до розуміння царських маніфестів. За те далші рядки цілком ясні:

„Хай Русска Армія, хоча й називається червоною, але у складі якій є в більшості насильно позвані чесні сини Росії, — снаже рішаюче слово, всаге в обзону поганьблених прав Русского народу, і тоскресичи історичний загов'т за Віру, Царя і Батьківщину („отечество“) поверне на Русі давній Закон і Порядок. Разом з армією хай сколихнеться народна сила і позиве свого Законного Народного Царя, який буде любий чим, всевибачаючим, турботливим батьком. Державним Господарем Великої Русскої Землі, гнічим лише для ворогів і для свідмх шкідників і руйнівців Народу“.

Потім ідуть урочисті обітніці, який то райський лад заведе новий цар на єдиній і незлічній рускій землі, а далше вставлена така „сенсаційна“ заява:

„Поклавши на себе знак святого Хреста, заявляю цілому Русскому народові: Наша нація, що зберіглась дорогою інне життя Царя Імператора Миколи Олександровича або Наслідника Царевича Олександра Миколаевича, не зайснилася. Нині настав час проголосити для загального відомо: 4. (17.) липня 1918 року в місті Єкатеринбурзі, по наказу імператорської групи, що захопила владу в Росії, завірські вбійний Цар-Імператор Микола Олександрович, Царя Імператорши Олександри Федорівни, Син Іх і Наслідник Царевич Олексій Миколаевич, Іх Діти: Великі Княгині Ольга, Татьяна, Марія і Анастасія Миколаєвни. Російські Закони про престолонасліє не допускають, щоб Імператорський Престол залишався порожнім і сля ствердженю смерті останнього Імператора і його найближчих Наслідників“.

І тому я Старший у Царському Роді, єдиний законний Спадкоємець Російського Імператорського Престолу, приймаю належ-

ний Мені безсумнівно титул Всеросійського Імператора. Мойого Сина, Князя Володимир Кириловича, проголосую Наслідником Престолу з наданням йому титулу Великого Князя Наслідника і Царевича. Обіцяю і клянуся берегти Православну Віру і Російські Основні Закони про престолонасліє і обов'язую не порушати боронити права всіх віросповідань“.

З директорного оповіщення „канцелярії Його Величества“, надрукованого в тім самім числі названої чорносотенної газетки, видно, що новий „Імператор“ чомусь-то рішив покищо відмовитися від офіційного повідомлення чужоземних держав про прийняття царського титулу, ну й про заведення на „всеросійських“ землях давнього самодержавного монархічного устрою.

Париські „Посл. Новости“ (орган Мільковца) пригадують, що Кирило Володимирович, це той сам Романов, який з вибухом безрешової петроградської революції 1917 р. одного дня відпекався від Миколи II. і цілої царської родини, а другого признав революцію й присягав новому Тимчасовому Урядові. Проголошення себе з боку Кирила Вол. царем і домагання присяги від „народу“ „Посл. Новости“ вважають третьою дією плиткої комедії. Четвертої дії вже мабуть не буде, бо для такої конструкції театральної пєси вже потрібний певний талант автора, а в даному випадку нема й сліду ніякого таланту.

Очевидно, що вся преса, яка лише звернула увагу на „маніфест“, трактує його як епізодичну гумористику. Лише одна одніська газета глядить на „маніфест“ інакше. Це — варшавська „Ржечпосполита“, орган польських хієністів з під знаку Левіна-Строńskiego. В ч. 263. тої шановної газети (з 25. ц. м.) читаємо: „В цій хвилині, непригідній для такої проклямації, акт князя Кирила пройде у політичному світі непомічено, хоча цей факт може заважити на долю Росії в рішачоючій спосіб“ (!!).

Автор статейки на цю саму тему в „Курєрі польським“ додає від себе такий влучний коментар:

„Особисто знайомий мені один „король Європи“, який щоденно приймає послів чужих держав, видає накази своїм прибічникам і відбирає рапорти від міністрів. Головного лікаря шпиталю, в якому перебуває, іменував канцлером. А так, як Калігула надав своєму коневі титул проконсула, так і цей король Європи призначив дворову собаку начальним командантом королівської палати, відповідальним за лад і порядок“.

Дрібні вістки.

Канцлер Маркс заявився за поширення урядової коаліції від соціал-дем. до націоналістів задля виконання низки спеціальних завдань уряду у найближчих місяцях. Головному вагу канцлер звертає на тісну співпрацю усіх господарських і економічних сил держави.

Німецький уряд видав розпорядок про найбільш привілей при імпорті закордонних товарів лише з тих деожаз, які так само трактують німецькі вироби.

Рада Ліги Націй буде змодифікована, як Німеччина ввійде до Ліги. З огляду на те, що до того часу Рада Ліги Націй не будуть перевибирати, тільки залишать її тимчасово у теперішньому складі.

В Лізі Націй делегат Англії лорд Пармур заперечив, наче би Велика Британія обов'язалася передати Лізі Націй до розпорядку свою воєнну флоту.

Грецький кабінет подався до димісії. У Меч-Донельда явилися представники союзу гієніків, який об'єднує професіональних спілки всіх гієніків. Делегати піднесли сумніви, що здійснення пляну Доза пошкодить англ. гієнічному проміслову. Мек-Донельд засував їм становище уряду, яке делегати прийняли до відомо.

В англійському парламенті (палаті громад) прийшло до бурливого сцену зв'язку з інтерпеляцією консервативів, чому причинено снідство проти одного комуністичного тіжєвника, який підбунтував жоєніків і моряків та проповідував страйк на липах війни. Над цією справою радитиме парламент на окремому засіданню.

Баварський кабінет порозумівся з партіями урядової коаліції про усунення з меж Баварії від мого німцького „фашиста“ (нар.-соціаліста) — Гітлера.

В Естонії переведено ревізію й численні агештування поміж комуністами. Привіт дало викриття заговору на посла Нанільсона.

У праському сенаті цілий опозиційний блок демонстративно покинув салью засідань на знак протесту проти закону про воєнну позицію.

Про заворушення у Бесарабії повідомляють харківські „Вісти“. В Ажмеранському повіті озброєні загони селян мали вирізати жандармерію й інші органи румунської влади. При здавленні розруху мали розстріляти 300 людей. Румунська цензура конфіскує всякі вістки про ці заворушення.

Проти інтервенції в Китаю висловилася більшість японських партій, не вважаючи на погляд, що японські капітали, уміщені в Китаю, терплять від довгої тамошньої громадянської війни.

В Марнуні продовжується еспанський наступ. Вісти з Мадрида кажуть про успіх Еспанців у боротьбі з повстанцями.

Поміж Черногорцями і Альбанцями прийшло до кривавих прикордонних сутичок. Справа вирине на форум Ліги Націй.

З українського культ.-нац. життя на еміграції.

Четвертий випуск матуральних курсів.

Професори й абітурієнти українських матуральних курсів УГК, з нагоди IV. випуску післали президентові ЧСР. проф. Т. Масарикові, міністру закорд. справ д-ру Гірсі, міністру нар. освіти та приматорові м. Праги такого листа:

„З нагоди IV-го випуску абітурієнтів матуральних курсів УГК. Управа комітету, професори матур. курсів і абітурієнти висловлюють Вам сердечну подяку за Вашу ласкаву і віддану поміч матуральним курсам, а у Вашій особі також цілому чехословацькому народові за ту братерську допомогу, котру українська еміграція знаходить в Чехословаччині.“

Вигнані долею з рідного краю, опинились ми тут, як на невідомому острові, очікуючи й тут тільки зла, що всюди переслідує еміграцію. Однак замість того знайшли ми тут щирі гостинність і опіку, що дало нам можливість не тільки матеріального існування, але й культурного розвитку.

Майбутнє народів є в їхніх поколіннях. Через те ми особливо глибоку подяку відчуваємо за Вашу допомогу у вихованні молодого українського покоління.

Зерна культури, посіяні Вашою дбайливою рукою і з Вашою допомогою в серцях молодих українських вигнанців, дадуть в свій час багатий урожай на полі вільного співжиття наших народів.

Не може бути певнішого єднання, як те, що виростає на ґрунті симпатії та вдячності.

Не вперше єднуються наші народи.

Кожний раз, як серед них змінялося змагання до незалежного власного державно-громадського життя, вони шукали союзу між собою, бачучи в своїй єднанні охорону своїх спільних інтересів.

Нагадуємо лише головні факти: 1) „Золотий король Чех Пршемисл-Отакар II для нав'язання дружніх відносин з сусідньою українською державою, одружився з дочкою галицького князя Ростислава; 2) Король Карло IV, дбаючи про поліпшення чеського господарства всіми способами старався зміцнити торговельні зносини з Україною, не спинившись навіть, як розказує Палацкі, перед вигнанням з Чехії польських крамарів за те, що Польща не пустила до Чехії українських купців; 3) Змагаючи до відродження своєї держави після битви на Білій Горі, чеська еміграція, з Амо-сом Коменським на чолі, вступила рівночасно з семиградським князем Юрієм Ракочим р. 1656 в союз з гетьманом України Богданом Хмельницьким, з метою спільної боротьби проти католицьких держав — Австрії і Польщі, і союз той скропила кров, проліта на полях семиградських і польських за волю обох народів; 4) Часи національного

*) тут речення мабуть через недогляд не докінчено, але можна додумати, що тут слід додати: „зближених до себе світоглядів“ — Ред.

відродження чеського народу повні фактів зносин „будителів“ з українськими діячами визвольного руху. Вірші Шевченка, присвячені Шафарикові, його згадки про Коляра, поема „Іван Гус“ — докази того з українського боку. Писання „будителів“ в оборону свободи українського народу — докази з чеського боку; 5) Під час світової війни віде інде, як у Києві, в серці України, створилися перші чехословацькі батальйони для остаточної боротьби за свободу чехословацького народу. А коли визвольна революція 1917 р. скинула царське ярмо з українського народу і він створив свою власну виборну народню демократичну владу — Центральну Раду — між нею і провідниками чехословацького визволення встановилися найдружніші відносини. Під проводом представників Центральної Ради українські „Січові Стрільці“ з Галичини разом з братами Чехословаками вітали проф. Масарика у Києві, а на спільному мітингу народів, поневолених Австрією, вони присягли поклати голови в спільній боротьбі проти Габсбургів за волю всіх цих народів.

Це головні моменти традиційних чесько-українських симпатій.

Ми тішимося, що сучасне покоління чехо-словацького народу, йдучи шляхом, вказаним „золотим королем“ Пршемислом-Отакаром II, Карлом IV, видатним борцем за чехословацьку державу Амосом Коменським і многими „будителями“, дає українському народові в найтяжчий для нього час братерську томіч, і віримо, що український народ оцінить в майбутньому цей вияв братерства.

Відновлення зносин між Чехословачиною і українським народом — це доказ правдивості заловітів видних діячів чехословацького народу.

Ваша державна міцність, Ваш культурний і господарський добробут є одною з підстав і нашої свободи, нашого добробуту.

Через те ми з цілого серця проголошуємо: „Нехай живе чехо-словацький народ і його держава!“ „Нехай живе їх президент!“

Підписали: Директор матур. курсів; Голова УГК; Староста громади слухачів матур. курсів.

Кооперативні курси в Братіславі.

15. вересня Головний комітет Селоспільки в ЧСР. ухвалив організувати кооперативні курси в м. Братіславі. Директором курсів намічено проф. В. Ковалю, бувш. голову Українського Центр. Сільсько-Господарського Кооперативу (Централ) в Києві.

Просвітний зїзд.

Краєвий зїзд Голов (відпоручників) Філії Т-ва „Просвіта“ у Львові.

Краєвий зїзд відбувся. Салю засідань Т-ва „Просвіта“ зібрала наших працівників на освітньому полі. 49 організованих філій вислало своїх відпоручників. На жаль — треба це сказати — найшлися і такі філії, які без оправданої причини своїх делегатів не прислали.

Головну увагу зїзду займав плян праці на найближчий час. Освітня праця як охоронна не може бути якоюсь забавкою, хвилиною розривкою, але мусить стати поважним ділом. Розіслані Гол. Виділом заздалегідь основні точки, над якими мала йти розмова, стрінулися з боку філіяльних Виділів з великою увагою. Їх переглянуто на засіданнях, видано вказівки й висунуто нові домагання та вказано на недостатчі. А висловом поважного відношення до порушених справ — була саме дискусія на зїзді. Рідко доводиться брати участь у так поважних нарадах. А ця повага — це незбитий доказ змагання і спільних зусиль

самих працівників і широких кругів членів нашої просвітної організації.

На першому місці поставлено домагання матірнього Т-ва до своїх філій і читальень. Їх можна зясувати в трьох точках: а) масове членство до Гол. Т-ва; б) поставлення читальняних бібліотек на відповідній висоті; в) будова читальняних домів як видимого пристановища освітньої праці й організації по громадах. Від сповнення цих основних домагань залежна широка й доцільна діяльність матірнього товариства. Обіймає вона організаційно-освітній, а далі видавничий бік справи.

Філіяльні відпоручники погодилися в головних рисах з предлодженням Гол. Виділу. Однак відповідно до локальних умов життя і відповідно до власної практики на полі освітньої праці, надавали одній або другій справі більшу вагу, дораджували здійснювати одно змагання, а інші відложити на пізніший, більше пригожий час.

У дуже річевій дискусії виказували всі перешкоди, які терпить просвітня праця з боку влади. Правда, що підношено й доволі можливе трактування освітньої праці деякими адміністраційними чинниками. Всеж таки ці останні то білі круки. Перевага перших вказує, що просвітня робота все ще на індексі, а вже неймовірно майже перешкоди ставлять нижші адміністраційні органи. Як курйоз підношено те, що повітові шкільні інспектори в поодиноких повітах просто зборонили учительству брати участь в освітньо-культурній праці.

При нагоді дискусії ще раз виявилася в цілій нагоді недостача людей для ведення практичної праці. Всі прийшли до переконання, що змагання Гол. Виділу створити кадр просвітних працівників мусить стати змаганням усього свідомого загалу. Не менше відчуту потребу так побільшити матеріально засоби Т-ва, щоби Т-во могло прийти з допомогою окраїнним смугам і зубожілим місцевостям задля ведення просвітнього й культурного життя.

Зїзд вирішив зробити сьогорічне свято „Просвіти“ величавим культурним святом, вислідом якого має стати гідний великого народу дар „Просвіти“.

Ще раз підкреслено потребу негайної віднови дому „Просвіти“, як власності цілого народу. Зїзд візав усіх до жертв на ту ціль.

Чотири години поважної річевої наради полишить незатерте враження на всіх учасниках. Можна надіятися, що ці наради матимуть далекосягале значіння на дальший хід освітньої праці. Не заваділо би, щоби крім двох присутніх комісарів, почули ці голоси й побачили при роботі поважних представників з краю всі ті чинники, які ставлять перешкоди освітній праці. Зовсім певно устала би в них охота перепинювати насильно працю. Вони зрозуміли би, що в цьому стихійному змаганні до культури, до освіти — нема вже стриму, що всякі перешкоди даремні, бо перед таким народом не можна закрити ясного світла просвітнього сонця.

Бірка.

Львів, 2. жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5:17—5:17½, канад. дол. 4:96—4:98, чеські кор. 0:15—0:15½, лєй 0:02—0:02½, франц. франк 0:26½—0:27, швайт. фр. 0:96—0:97, англ. фунт. 23:00—23:20.

Золото. 20 кор. 21:20—21:30, 20 франк. 19:51—19:60; 20 марк. 23:00—23:20; 10 руб. 25:00—25:20.

Срібло. Австр. кор. 0:42½—0:00, 5 австр. кор. 2:20—2:24, фльорени 1:12—1:14, рубль. 1:75—1:80, рубль дрібним сріблом 0:75—0:85.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1913 р. від 22:75 до 23:75 жито галицьке з 1923 р. від 18:75 до 19:75, жито нов. збору від 16:20 до 16:75, ячмінь галицький броварняний від 19:00 до 20:00, ячмінь галицький пашний від 17:00 до 18:00, овес галицький з 1923 р. від 15:50 до 16:00 гречка 15:75—16:75.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** В попередньому (219) числі нашого часопису счеркнула польська прокуратура десять уступів зі вступної статті „Нова ера“, один уступ в статті „Після засуду лїтїя“, частину новинки п. з. „Inde jra“ та два рядки статті „Зі судової сали“.

— **Арешти в колах української інтелігентної молоді.** В середу попередні загонала польська поліція до українського „Академічного Дому“ у Львові, в якому перебувала резізія. Околя 5. години по перевезенні резізі арештовано студентів Кубевича, Хмільовського, Миськова і Оршича. Усіх переведено до поліційних арештів на Яковича. Крім того переведено резізію в помешканню студента Пікаса, якого теж арештовано. Вечером тогож дня відбулися дальші арештування студентів в локалі каварні „Републіка“. Причина резізі і арештувань, як завжди невідома.

— **Насування науки гр.-кат. релігії.** В біжучому шкільному році шкільну молодь гр.-кат. обр. „що ходить до п'яти виділових шкіл в Самборі, покарано тим, що Шкільна Кураторія львівської округи не знала на якій основі скасувала посаду одного гр.-кат. катехита при школі від ім. кор. Ядвиги, ім. Гофмачової та інших і поручила в обмеженому числі годин, та в обєднаних класах вчити релігію в п'яти різних школах одному єдиному гр.-кат. вид. катехитові, а то о. Хилікові. Проти того рішення Шкільної Кураторії батьки шкільної молоді, яким морально-релігійне виховання їхніх дітей лежить на серці, заклали протест з заявою, що всіми засобами будуть боротися за відкликання повисшого рішення Кураторії. В п'яти виділових школах в Самборі є 356 учеників і учениць обр. гр.-кат. і для такого значного числа молоді одного обряду призначено лиш одного катехита з тим, щоби він в усіх тих 5-ти школах щучено лучив молодь з різних клас і шкіл на години релігії так, щоби тяжчево випало лише 24 год. реліг. і 2 егзорти для усіх школярів. Наука релігії має відбуватися в поплудневих годинах, а не для дітей є хіба карою, бо треба пам'ятати, що багато з поміж дітей доходить до школи з дилекких переміст (з Радловиц, з Бісковиц) або доїздить залізницею з доколичних сел. До речі зауважити, що весь тягар вложила Шкільна Кураторія саме на катехита о. Хиліка, який від двох років западає також на здоров'ю і рік за роком просить відпустки з причини ведуги, значить, сам потребує заступника на своє місце. Протест до Кураторії підписав парох Самбора о. Ф. Рабій і 65 батьків-Українців.

— **Невтекла явище.** Цього року поважно зменшилось число студентів у торговельних школах та курсах. Деякі курси, що раніше користувалися великим успіхом, навіть зачинили. Також і на українським однорічнім торговельним курсі (ул. Корняків ч. 1 III п.) помітно ослаблення фреквенції. Хоча це є явище у безпосереднім звязку зі загальною „редукцією“ по банках і торговельних установах, проте треба ствердити з жалем, що наша молодь дуже мало здає собі справи з практичного „духа часу“ і не горнеться до торговельних студій, які без огляду на економічну скруту, простирають нині перед нею кращі перспективи, ніж студії університетські.

— **Оназіяну продаж бєльських матеріялів осінніх і зимових на одяги і мужеські пальта та жіночі плащі розпочала з вівторком днем Католіцька Гуртіяна в Ринку 45 (ріг вул. Гродзіцьких) полєкші в сплату.**

— **Ще один „богачер“.** В звязку з диверсійним нападом на поїзд під Лунином, польська соціалістична преса наводять кілька дат з біографії окружного команданта Менсєвіча, який „по геройськи дозволив себе ограбити до сорочки“. Пан Менсєвіч „не завжди був такий потульний“, бо пізчас свого урядування при поліції в Лєдзі, трактував з незвичайною брутальністю, головно арештованих жінок, в наслідок чого прокуратура мусіла зайнятися його особою. За знущання над жінками засуджено тоді п. Менсєвіча на 3 місяці тюрми. В який спосіб став той засуджений за брутальність поліцист — окружним командантом, це вже тайна „кресової“ адміністрації.

— **По нападі.** Польські часописи далі займаються „посцігом“ за диверзантами. Оповідують, що в руки польської поліції мав попасти командант ватаги Калинєнко, який в дійсності зветься Олені і є польським комісарем. Всежтаки п'ятнадцять членів ватаги передерлося за кордон. Мав тут зачинити командант станиці Яцевіч, який проти приказу відкрив „мішок“ облави. Яцевіча, завішеного в урядуванні, мають віддати під суд. В допомогі поліції відійшла на кордон сотня війська з панцирним поїздом. Польська рада містріств роздумує над адміністраційним перестроєм новгородського й вилєнського воевідства.

— **Опоросженна посада.** Поміж кандидатами на опоросжене місце польського воеводи, згадується не тільки військових, але й цивільних людей. Говорять про кандидатуру бувшого делегата польського уряду в Вільні — Романа.

— **Ще два напади.** Нічю з 26. на 27. м. місяця в даниловському повіті на Вилєнщині напало трьох озброєних бандитів на костел. Вони взяли священника на муку, щоб сказав, де укривті гроші. На довгий

день кількох бандитів напало на хату селянина в селі Подоржани і зрабувало харчі та гардеробу.

— **Епідемія самогубств.** Останніми днями явотувала львівська поліція кільканайцять випадків самогубств, при чому більшість стомлених життям творять молоді лївчачи.

— **Топільниця.** Зі ставу на т. зв. Францішів у Львові добуто вчора тіло п'ятнадцятилітньої дївчини Владислави Слівінської, яка пропала з дому ще в половині минулого місяця.

— **Мертва праця.** В друкарні львівського бурмістра Наймана упала оноді під машину наклачка Процівна, при чому зломилася собі обі ноги. Нещасну відвезено в грізному стані до шпиталю.

— **Ріжниця.** Московська „Правда“ повідомляє, що на радянській Україні є тепер 233 польські школи, до яких ходить 11.000 дітей. Крім цього для зникаючої польської меншости на Україні хочуть відкрити в Києві середню фахову школу, бібліотеку та оснувати педагогічний журнал. Є „маленька“ ріжниця в тому, що діється на Україні з тим, що роблять з нами Польки в Галичині.

— **Для безприточних.** На Персенківці мають ще цього року вибудувати барак для родин дельожованих з загрозених упадком кам'яниць. В бараци найде приміщення 16 родин.

— **Ще про петроградську повінь.** Після звідомлень в Петрограді, сьогоріч на повінь полишила по собі давно незапам'ятану руїну. Шкоди державного промислу обчислюють на 11 мільйонів золотих рублів, державна торгівля втратила 5 мільйонів, а шкід, які потерпіло доколичне населення, ще не обчислено. В Кронштаді затонув ратунковий корабель „Ельбі“. Залізничний шлях під Петроградом знищений на просторі 10 кілометрів.

— **Концерт п'яніста А. Рудницького у Львові.** В п'ятницю 10. ц. м. виступить у салі Муз. тов. ім. Лисенка, перший раз після кількаторного побуту в берлінській Meisterschule наш п'яніст Антін Рудницький. Буде це одинокий львівський виступ п. Рудницького, котрий в найближчих днях після концерту вєтається до Берліна, звідки, давши концерт, виїде у велике турне до Чехословащини, Австрії, Данції та Парижа. Концерт улаштує львівська філія Краєвого Тов. Охорони Дітей і Опіки над молоддю, а весь дохід призначений на будову діточого шпиталю, якого пекучу потребу віддавна вже відчуває громадянство українського Львова та околиці. Тому і з огляду на концертанта, який є одним з наших найкращих п'яністів і з огляду на мету вечора, треба сподіватися, що саль Лисенківського Інституту дня 10. ц. м. матиме чимало гостей. Білети в середу і чєтвер у книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка, а в п'ятницю при касі.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Український університет

Мін. просвіти предложили провід організації комісії українського університету проф. Ст. Кашніці. Він мандату цього не прийняв. Провід обійме мабуть проф. Цоль.

Нові диверсійні напади.

В біловежській пуші утворилася нова ватага; вона є в пружанському повіті. Вислано проти неї військо. Інша напала на Острів (на Волині), забрали військові коні. Часть відділу продісталася мабуть до тернопільського повіту. На польсько-радянській границі польські сторожі запримітили по радянській стороні диверсійні відділи, що збираються в околиці Ямпольа, недалеко кременецького повіту. Польські власті поробили зарядження.

Новий поліський воевода.

През. Грабські предложив на становище поліського воеводи (по Довнарівчєві) полк. Млодзяновського.

Сойм.

Перше засідання польського сойму з причини жиївських свят, відбудеться щойно 22. жовтня.

Сікорські їде до Парижа.

Ген. Сікорські поїде в найближчих днях до Парижа. Виїзд є в звязи з ревізією польсько-французького мілітарного договору. Матиме теж політ. конференції.

Політ. вбивства в Болгарії.

„Н. Фр. Пр.“: 1. жовтня в Софії згинув на вулиці від револьверового вистрілу Македонєць Васілев. 2. ц. м. вбито біля зал. двірця прихильника Чавлева, Купарова. Вбито теж 2. ц. м. комун. посла Мативова.

Чи пані знають?

562

ПАНАХИДА

за душі бл. п.

полк. Д. ЗІТОВСЬКОГО І ТОВАРИШІВ

відбудеться в суботу дня 4. жовтня 1924 р. о год. 5:30 вечір в П'єр-Браженській Церкві, на яву ОО. Духовників і усе українське громадянство запрошує

Союз Українських Інвалідів

Бібліографія.

ЗАПИСКИ ІСТОРИЧНО-ФІЛЬОЛІОГІЧНОГО ВІДДІЛУ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО АКАДЕМІ НАУК. Книга IV. Київ 1923. Зміст: Ч. П. Филипович. Шевченко і романтизм. М. Новицький. Поема Шевченка "Марія Чернига". П. Стебницький. "Кобзар" під судом. М. Маркопольський. Шевченко в Кирило-Методієвському братстві. С. Єфремов. Без синтезу. Д. життєвої драми Куліша. В. Ганцов. Дяк-тологична класифікація українських говорів. Вол. Пархоменко. Олег та Ігор. П. Рудин. Українська пісня в старовинному російському співанні. К. Харлампієвич. Листування Запорозьких козаків із султаном. П. Попов. Замітки по історії українського письменства XVII—XVIII вв. В. Дем'янюк. Гнат (Ватрослав) Ягч (1838—1923). А. Лобода. Його життєпис і спис наукових праць.

Ч. II. Матеріали й замітки.

П. Филипович і П. Рудин. Нові матеріали до життя й творчості Котляревського. М. Макаренко та І. Моргулевський. Сліди над Чернігівським Спасом.

Ч. III. Критика і бібліографія.

IV. Частина офіційна (Звідомлення Відділу за 1923 рік).

SITZUNGSBERICHTE der mathematisch-naturwissenschaftlich-ärztlichen Sektion der Seidenko Gesellschaft der Wissenschaften. Heft I. (Oktober 1917 — Mai 1914). Leipzig, 1924. ст. 40, 80.

С. Русова: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ. Прага 1924. Укр. гром. видав. фонд. ст. 124, 80.

С. Козіцький, Ів. Шумський: УЧИТЕСЯ. Перша книжка для дитини. Ілюстрував Петро Холодний. Львів 1924. Вид. "Відбудови" ст. 80.

Лесь Українка: Вид. Книгоспілка т. I. ПІРИКА з критично-біографічним нарисом М. Зерова. Харків-Київ 1924 ст. XVI+404. — Т. II. Поеми й переклади Х. К. 1924. ст. 391. — Т. III. Драматичні твори Х. К. 1923. Ст. 288. — Т. IV. Драматичні твори Х. К. 1923. Ст. 344. — Т. V. Драматичні твори Х. К. 1923. ст. 285.

В. Стебницький: КЛЕНОВІ ЛИСТКИ. Збірка оповідань. Передмова В. Корняка. Харків, 1924. ст. 330, 80.

Михайло Семенко: КОБЗАРЬ. Повний збірник поетичних творів в одному томі. Вид. Гольфштрот. Київ 1924. Ст. 647, 80.

М. Зеров: НОВЕ УКРАЇНСЬКЕ ПИСЬМЕНСТВО. Історичний нарис. Випуск I-й. Вид. "Слово". Київ 1924. Ст. 136.

Вол. Винниченко: ТВОРИ. Вид. "Рух". Т. I, кн. 1, т. I, кн. 2, т. 2, 3, 4, 1923—1924. Харків-Київ.

М. Зеров: КАМЕНА. Збірка поезій. Вид. "Слово". Київ, 1924. ст. 79, м. 80.

М. Зеров: АНТОЛОГІЯ РИМСЬКОЇ ПОЕЗІЇ. (Катулл, Вергілій, Гораций, Проперцій, Овідій, Марціал). Вид. "Друкарь". Київ, 1920. ст. 64, 160.

ШКІЛЬНА БІБЛІОТЕКА. За ред. Ол. Дорошкевича. 20—40-і роки в українській літературі. Н. Григорій. Квітка Основ'яченка. Київ, 1923. Ст. XIII + 236 м. 80.

Максим Рильський: ДВІ ПОЕМИ. "Чумаки" і "Крізь бурю й сніг". Вид. "Червоний Шлях". Харків, 1924. ст. 32, 160.

Вол. Сосюра: ОСІННІ ЗОРІ. Збірка поезій. Вид. "Книгоспілка". Харків-Київ, 1923. ст. 77, 80.

Остан Вишня: КОМУ ВЕСЕЛЕ А КОМУ СУМНЕ. (Гуморески про культурне будівництво). Вид. "Черв. Шлях". Харків, 1924. ст. 47, 80. — Літературні усмішки. Харків, 1924. ст. 25, 80.

Я. Мамонтов: AVE MARIA. Трагедія в п'яти актах. Харків, 1924. ст. 78, 80.

В. Агаманюк: ЖОТЕНЬ. "Аварелі". Київ, 1924. Вид. "Друкарь". ст. 47.

Вол. Поліщук: АДІГЕЙСЬКИЙ СПІВЕЦЬ. Поема. Вид. "Червоний Шлях". Харків, 1923. ст. 49, 80. Книга повстань. Поезії. Харків, 1922. ст. 120. Раліо в житті. Поезії. Харків, 1923. ст. 5, 80.

Гео Шкурний: БАРАБАН. Вітрина друга. Поезії. Вид. Rinfuturysty. Київ, 1923. ст. 63, 160.

СЛОВО. "Декламатор". улож в М. Зеров. Вид. "Слово". Київ, 1923. ст. 320, 80.

М. Калинович. ШЛЯХИ НОЧНОЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ ПОЕЗІЇ. Вид. "Слово". Київ 1924. ст. 116, 80.

Найдешевше, гарні сукні, плащі, вовняні камзельки, панчохи, блузки і диточе білля купується в магазині

М. Айзенберга Сикстуська 12.

1-2

Великий Концерт

В. П. П. В. Барвінського, М. Голинського, Б. Дималина, С. Федорів. І. Тур. Чернівецької та хор під проводом п. Л. Турневича. Початок в афішак. Бі ети набувати в Театральній Кооперативі, Львів, вул. Руська ч. 18. І. пов. — сер-да, четвер, п'ятниця, субота.

Оповіді.

За оголошення Редакції не відповідає.

Союз діячів українського театраль-ного мистецтва — Львів. Сала Муз. Тов. ім. М. Лисенка. вул. Шашкевича ч. 5. Неліля, дня 5. жовтня ц. р. з приво-ду 25-літнього ювілею сценічної праці ар-тистки Анни Юрчак-Овчарової. Без та-ля на 5 п'ят. Товбілевича. Участь беруть В. А. Осиповичева, Ко-зак-Рітенська, А. Юрчак-Овчарова, С. Барни-ча, М. Бен-ча, М. Крушельницький, М. О-ел-Степ-я, О. Ніжанковський і дру-гі. Початок о 7:30 вечір. Білети пролає "Спожний Базар" а в неділю від год. 4-ої каси театру. 564 1-2

Ювілей артистки Анни Юрчак-Овчарової. Заходом Союзу діячів українського те-атрального мистецтва у Львові — відбу-ється в неділю, дня 5. жовтня в с-ці Муз. Т-ва ім. Лисенка (Шашкевича 5) о год. 7:30 вечір. вистава з приво-ду ювілею 25-літньої сценічної праці в театрі "Української Бесіди" артистки Анни Юр-чак-Овчарової. Виставляється драма Карпен-ка-Гарого п. з. "Безталанна" при співач-ці артист В. А. Осиповичева, М. Бен-ча, М. Крушельницький, М. О-ел-Степ-ня, О. Ніжанковського та ин. Сподівати належить, що львівське українське про-мідяство численною участю у виставі вшанує 25-літню, муравину праці на українській сцені — Ювілятки. пружина неаб'якого артиста бл. п. Л. Юрчак-Овчарової.

Вибори до Каси Хорих міста Львова. В неділю, дня 5. жовтня відбудуться ви-бори до Каси Хорих міста Львова, з українських ліст затверджено тільки одну під ч. 3. Виборчого Комітету українських працевдавців, якої першим кандидатом є п. Петро Карняк, білорішків у Львові. Вибірчий комітет урядє при вул. Руській ч. 18. І. шодня від год. 9—1 рано і 4—6 попол., а в неділю, то є в дець виборів від год. 8-ої рано до 8-ої вечір. і дає всі інформації та гото-ві приписні закономі картки до голосу-вання. Всі українські інституції і праце-лавні (підприємці і господарі, що мають робітників і службу) повинні усі як оден муж явитися при виборчій урні. Українці! Не занебуйте свого обов'язку.

Управа однірного торговельного нурсу для абитурантів середніх шкіл по-відомляє слухачів, що всі, які досі не яви-лись мусять оправдати свою присутність до понеділка, 6-го п. м. о год. 4. попол., вул. Корняк в ч. 1/III.

На "Рідну Школу" зложив персонал друкарні Видавничої Спілки "Діло" 242 золотих. Вп. Жертводавця складає шире українське "Спаси-Біг" Головна Управа У. П. Т. 551 1-1

10-дення міся під проводом Всч. ОО. Редemptористів зачинається в Архикат. церкві св. Юпа в суботу 4. п. м. і тревати буде аж до св. Покрови т. є. до 14. ц. м. 1-2

Дрібні оголошення.

ГВАЛІР на державній посаді, літ 34, ожениться з інтелігентною панною до літ 26, лагідною вдачі, з доброю родни, маєток байдужий, ласкаві зголошення слати до Адм. "Діла" під "Діброва". 563 1-1

ПОШУКУЄТЬСЯ старшої особи до ве-дення кухні у управителя школи на селі (коло місточка). Зголошення до Адм. "Діла" під "Поважний" до кінця жовтня ц. р. 561 1-2

ФОРТЕП'ЯНИ, п'яна фістармонія, мало ужитані в знаменитім стилі, продає, купує, міняє лише за готівку Ганак, (Пан-ська 21. 560 1-10

П. Михайло Голинський, героїчний тенор з Медіолану, виступить остан-ній раз у Львові перед своїм відїздом на турне до Америки дня 4. жовтня ц. р. на Великий 3-4

МАШИНИ

Михайло Стефанівський

до виробу цементових дахівок, форми до бетонових рур, хрести, громозводи, віни до церков і всілякі роботи слюсарські виготовляє

Львів, вул. Варшавська 10 (між вул. Кордецького і Риперської) 4-4

КУПЛЮ або винайму склеп мішаних то-варів у Львові або приступлю до спіл-ки до поширення склепу. Письменні зго-лошення до Адм. інституції під "Склеп".

БРАЦЬКА РОБІТНА Михайла СТЕ-ПІЯ. абсолютна грою в Штутгарті і Липську, виконує всякі крапельні роботи по найкращим взором солідно і швидко. Ціни умірковані. Для Впр. Духовенства приймаю роботи і речення. папістики, пальта, футра і колпаки. Адреса: Львів, Зелена ч. 31. 371 5-5

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

ЛІКАР

Е. полновини

Д-р Амвросій ЦЕЛЕВИЧ

осів стало в Камінці струмиловій, де орніне покишо в новім домі Ричля, вул. 3-го Мая ч. 439. проти нового ко-стела. 1-2

Спеціаліст шніоних і венеричних недуг Д-р В. ЛЯВТЕРШТАЙН, б. елев дермат. клініки в Берліні. Львів, Синьківська 37 (ріг Словацького). Лікування волосся плям, знаків, електролі-516 зою, кварцевою лампою. 2-15

Спеціаліст шніоних і венеричних недуг Д-р ШВАРЦ б. секунда загального шпиталю Львів, Сло-вацького 4, (проти головної пошти). Лічення плям, бородавок, волосся електролізою і кварцевою лампою повернув і ординує на ново. 416 9-10

Тов-о Українських Жінок в СТАНИСЛАВІ

залує улаштувати осінній двомісячний курс для сільських інструкторок. — В обсяг того курсу має вхилити плянова наука куховарства, крою і шиття, огорода-ництва і гігієни. Цей курс має підготувати кадру інструкторок, які по укінченню його, розіхалися би по селах для ведення на місці таких курсів.

Хто хотів би користати з того курсу, буде ласкавий негайно зголоситися за бли-щими інформаціями до голови Тов. Україн-ських Жінок п. Стефанії Копровської вул. Казимирівська ч. 17, в Станиславіві.

ЗА ВИДІЛ: Стефанія Копровська, М. Скоцдополева, голова. 555 1-3 секретарка.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

у ЛЬВОВІ, РИНОК 36.

і в 19 skleпах по краю продає: ЧАЙ, КАВУ і НАНО

у власному упакуванні. Спробуйте! Щось знаменитого! Пиймає ВКЛАДКИ на 18% річни

Чужі валюти — після умови.

Ручить вісьмома незадовженнями на-мениціями і великими запасами товарів 547 2-10

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10., II. пов.
Ковто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4'20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7'50 зл., Німеччині 7'50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рє-
мунія 150 лей, Болгарії 7'50
зл., Австрії 7'50 зл. Зміна
зависить від курсу.

В спаві оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Фа „ГІРНОСТАЙ“ ЛЬВІВ АКАДЕМІЧНА 8.

поруває по дуже низьких цінах **ПЛАЦІ, ЖАНЕТИ, ЛИСИ, СТУЛИ**, як також ріжного
565 **рода ФУТРА** власна кушнірська робітня. 1—2

Підмінований терен.

Події на українсько-білоруській національній території тисячними відгомонами відбиваються в польській пресі, живо побуджують за-радчу помисловість польських від-повідальних і невідповідальних чин-ників. Одноставним хором зніма-ється і розсаджує шпальти „патріо-тичних“ органів стоголосий рев: „розпни, розпни!“ А те „розпни!“ змішує в собі: більше війська, більше поліції, мілітаризації, винят-ковий стан, тюрма, розстріли, до-разові суди... В міністерствах, ку-пюарах сойму, на всяких нарадах військових і цивільних установ зя-вляється зі своїм кривавим благо-словенням дух Яреми Вишневець-кого, примара Степана Чарнецького, гасарють кровожадні, божевільні дум-ки, як лисавки серед бурі.

Не дається заперечити, що події під Лунином, історії з воєводою Довнарівцем, ком. поліції Менсови-чем і біск. Лозинським, з поліцією і агентами дефензиві, з великою компрометацією польської влади. Але чи не першина? Чи польська поліція й адміністрація виявила хоч-би дрібну ознаку здатності у розв'язці наболілих окраїнних пи-гань? Подія під Лунином символі-зує взагалі здатність польської адміністрації до скорого і успішно-го вирішення справ.

„Креси“ все були Ахилевою пя-гою Польщі. Колись вони сягали далеко в глиб України, до „Диких-Піль“. Сьогодні ті „креси“ значно наблизилися до західних меж укра-їнської національної території, але відносини не змінилися. Тоді укра-їнська маса спочувала і співділала з виступами проти польсько-шля-хетської пажерливості і „культур-грегерства“ зі всіми, хто тільки звертався фронтом до польського заходу. І ці протипольські рухи йшли під кличами віри, тотожної годі з національністю, проти еко-номічного засилля короленят, про-ти експлуатації українських трудя-щих мас. Сьогодні змінилися кличі щодо форми, але їх зміст лишився той самий. То не важко, чи вагаги складаються з місцевого елементу, чи це „диверсійні банди“; важне те, що на терені „кресів“ такі речі діються, що вони з кожним тиж-чем змагаються, поширюються, підмінують грунт, переминують територію в арену герців при су-проводі стрілів і лун пожеариш.

Колишні „креси“ принесли загла-ду Польщі. Та сама історія тепер по всім познам повторюється. Українсько-білоруська територія під Польшею вертає до стану вперед-грьох сот літ. Місце колишніх коро-ленят зайняли осадники, які мають з своїх руках зброю, які погрожу-ють тією зброєю, які нею й кори-стуються. Вирвання варстату праці від українського селянина і введен-ня в економічну гру упривілеєного чупливого чинника, страшенно комплікує відносини. Призначення

військовим осадникам ролі погра-ничної сторожі вповні завело. Сьд-годня польський уряд, бажаючи не допустити до повної компрометації осадництва і не хочаючи признати до грандіозної помилки, змушений шастати з державної скарбниці ве-личезні фонди на оборону тих же осадників і поміщиків. Осадництво не тільки не сповнило ролі, яку йому з польського боку приписува-ли, але ще й вимагає збройної о-хорони. Взагалі польський уряд з подиву гідною впертістю намага-ється захопити за польським еле-ментом як найбільше землі, чи то насаджуючи осадників, чи зберіга-ючи польську велику власність. А це є Сизифова праця, без наймен-ших позитивних наслідків. Це значить плисти проти води. Коли се-лянство, і то виключно місцевий е-лемент, за рижськими кордонами прийшло в посідання землі, то не може бути інакше кільканадцять чи кількадесят кілометрів на захід тільки тому, що там знаходиться — так сказатиб — ідеальна лінія риж-ського трактату.

Грунт є підмінований. І його під-мінувала польська політика, зверне-на проти „національних меншостей“, проти корінного населення украї-нсько-білоруської національної тери-торії. Це признає й мін. внутр. справ Гібнер, який в інтерв'ю з представ-ником варшавського „Кур. поль-сько-го“ твердить, що направа відносин є „перш усього справою господарських відносин. Там треба радикальних змін під тим оглядом, змін, які до ґрунту перетворилиб настрої всього окраїнного населен-ня“, а ті зміни містяться в земель-ній реформі, в зменшенні податків і т. и. Але зараз такі мін. Гібнер робить відворот і хотів би „земель-ну реформу“ обмежити „комаса-цією“. Ясно, що комасація є кома-сацією, а земельна реформа є зе-мельною реформою. Тут ніякі пів-чи, чверть-засоби нічого не помо-жуть. Тільки радикальна земельна реформа, яка йде в парі з іншими вимогами не лиш економічної, але й політичної та культурної натури може привести відносини до сякої-такої рівноваги. Насилання війська, жандармерії, поліції, генералів, озброювання осадників, хмара агентів і бюрократів тільки погір-шує положення, важким тягарем лягає на населення, зазирає йому віддих, родить і утврджує думку струснути з себе цей непосильний тягар.

В останніх днях, як проклямує світові хієнський посол і чоловій публіцист „Кур. варшавсько-го“, Раб-ські, явилась у нього делегація поль-ської спортової молоді з пропози-цією, що вона готова обняти охо-рону границі й „кресів“. Очевидно, прийняття такої заманчивої оферти від буйних молодців, що шукають „небезпечних“ пригод і замість іха-ти до Африки — виявляють охоту

Марево голоду в СРСР.

Погляд Рикова на катастрофу неврожаю. — Відмінне становище Каменева. — Загрожені голодом околиці України. — Заходи біля облегчення катастрофи. — „Користи“ тої катастрофи.

На території всього Союзу Радян-ських Республік до нині ще живі спомини страшної катастрофи го-лоду з 1921 р. Спомини ці живі також у цілій Європі та Америці, бо всюди збиралися жертви на го-лодуючих, всюди були допомогіві комітети, нитки діяльності яких сходилися у великій допомогівій централі з Нансеном на чолі. Наша галицька земля, хоч і сама в ті ча-си незвичайно вбога, відгукнулася широкими голосами болю й розпу-ки, що йшли від загрозованих ката-строфою околиць України.

Грядучий 1925 р., як можна за-ключати із невдвозначних даних про недорід у СРСР., принесе зморі го-лоду знов маси невинних людських жертв. І наша багата в земні плоди Україна в цьому році також буде боритися зі страшним голодовим маревом, що повисло над деякими її округами.

Кілька місяців тому назад, коли панували страшні посухи на тери-торіях Радянського Союзу, пред-ставники влади запевняли, що го-лоду не буде, що перспективи врожаю вправді менші ніж в мину-

податися на „креси“, булбоб творен-ням відділів польських комітаджів. Ясно, що це ще більше загостри-ло ситуацію і силою факту при-вело до скоршої стихійної роз-в'язки проблеми „кресів“.

Всякі односторонні розв'язки ніде й ніколи не давали позитивних розв'язок. Дотеперішня поведінка польської влади тільки загострю-вала положення на українсько-білоруських національних обла-стях. Сьогодні в наслідок тієї по-літики ґрунт є вже сильно підміно-ваний, знаходиться в стані острої кризи. Зарадчі способи, які промі-нюють в головах польських публі-цистів і політиків, може часо-во і поверхово привернуть до „направи“ відносин. Але це буде тільки ілюзія, міраж і самообман. Відносини так довго будуть заго-стрюватися, як довго не уступить причина лиха. А в порадах поль-ських чинників непомітно зрозу-міння справжньої причиновості тих явищ, хоч події день-в-день засвід-чують анемію універсальних лікарств всіх старих режимів.

Організм живе хлібом і духом, а його хочуть годувати оловом.

Ф. Ф.

лому році, однак не катастрофаль-ні. Збір виявив, що мається до діла не з недобором, але з катастрофою. І радянська влада признала устами Рикова, голови союзного уряду, що на Союз нахалить велике лихо-ліття, подібне до того, що було в 1921 р. Дня 18. вересня заявив Ри-ков публічно так: „Надвигалося на наш народ нещастя — майже таких розмірів, як голод 1921 року. Не менше 8-ми мільонів душ буде загрозованих голодом“. Це признан-ня найвідповідальнішого предст-авника влади до грізної небезпеки є тим страшнішим, що в цьому році важко населенню надіятися на чужу допомогу, бо недобір діткнув май-же всі хлібні країни Європи й Аме-рики. Отже економічна скрута зати-готить також над всіма тими, що в 1921 р. допомагали голодуючим.

Очевидячки, що радянська влада приймає усі можливі заходи для того, щоби розміри грозячої ката-строфи звести до мінімуму а по змо-ві то й до голодової катастрофи не допустити. Чи це владі дається досягнути то інша справа. Однак в очі ападає одна аномалія, а саме: коли голова Ради Народніх Коміса-рів Союзу Риков мав відвагу ска-зати наведені вище слова, то хіба мав на це певні підстави. Коли за-те, зараз же на другий день Каме-нев на зїзді Комсомольців у Москві засовує становище відмінно, закри-ваючи ту дійсну перспективу, про яку так недвозначно говорить Ри-ков, то це вже що найменше не-розуміло. Каменев говорить так: „Ми маємо тільки недобір і не мо-же бути ніякої мови про голод, що нагадувавби голод 1921 р... Тим-часово ми припинимо експорт хліба за кордон, бо ми були би негарними політиками, колиб ми не подумали про те, по якій ціні ро-бітники купуватимуть хліб на весні“. В такий самий тон вдаряє і москов-ська „Правда“. Вона однак щирій-ша від Каменева настільки, що про-тим часом припинення експорту зовсім не згадує, але за те, скон-статувавши тільки недобір, додає таку багатомовну замітку: „Та о-кремі і не малі групи населення бу-дуть дуже болючо переживати на-слідки неврожаю 1924 р.“

Ось і три голоси, а які вони рі-жні, які вони противорічні. На всь-кий випадок голос Рикова і „Прав-ди“ сходяться зі собою по суті. Що великим простором Союзу гро-зить голод, це факт. І ось першою

Пр. 881/24. В імені Річпосполитої Поль-ської! Суд окружний карний як Трибу-нал пресовий у Львові рішив на внесок Державної, Прокуратури, що зміст часо-пису „Діло“ ч. 215 (10305) з дня 27. вересня 1924 р. в статті: 1) „Доколя універ-ситетської справи“ а) уступ між словами „заснування українського університету“ а) „Артикул про творення“, б) уступ між словами „польсько-українських відносин“ а) „в тім самім дусі“, в) уступ між слова-ми „свободолюдної політики“ а) „Автен-тичні інформації“, 2) „Преса“ уступ по словах „творить федеративну державу“ до кінця артикулу містить в собі ество злочину з § 65 закону карного узяв

доконану в дни 26. вересня 1924 року конфіскату за оправдану і зарядив зни-щення цілого накладу і видав по-думі § 493. закона карного заборону дальшого розширювання того друкова-ного письма. Заразом видав наказ від-вічальному редакторови тої часописі, щоби це рішення помітив безплатно, в найближчій числі і то на першій сторіні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 д. п. д. № 6 ек 1863, а іменас засудження за переступство на гривні до 400 злп. — Львів, дня 27. вересня 1924 (Підпис нечистий.)

СИМПАТИЧНИЙ ПЕРШИЙ ОСІННИЙ ЧАЙНИЙ ВЕЧЕР

З ДАНСІНГОМ, уладжує в неділю в малій салі Лисенка, комітет Пань опіки над українськими інвалідами.
Мила забава, дешевий буфет, тачі і нагода товариської розмови викликали велике зацікавлення у наших Львові. Пані забувають, про бенедикт Бамбулі, панове, перестануть бажати про двохпартійні банди, у всіх на устах одно:
В неділю в малій салі Лисенка Чай-550 а) ний вечір з дансінгом!!! 1-1

визначнішою мірною, яку підприємство радянською владою в напрямі боротьби з катастрофою є т. зв. день урожаю. На чім полягає цей день урожаю? А ось того дня по всій території Союзу починається агітаційна робота між широкими масами селянства в напрямі боротьби з посухою. Дивно, чому така агітаційно-освітлююча акція не почалася ще в 1921 або 1922 р. після голодової катастрофи, що була спричинена також посухою? — Чому? — На це відповісти важко. Але факт остаточно фактом, що доперва з обличчю нового голодового марша розвинулася "ударна кампанія" в напрямі боротьби з посухою.

На Україні цей перший день "ударної кампанії" з мобілізацією агрономів зі зброєю тисяч викладачів про засоби боротьби з посухою та неврожаєм був призначений на 21. вересня ц. р. Очевидячки, що та "кампанія" марева голоду не відверне. На Україні є три діткених цілковитим неврожаєм округи а то: Харківська, Купянська і Мелітопільська. Чистого збору припадає там менше чим 6 пудів на душу. Однак є крім того ще окремі райони в інших округах степової смуги, що також потерпіли від посухи. (Такі відомості про неврожай можна зачерпнути з радянської преси і офіційних відомостей, друкованих у цій пресі).

Виходило би, що Україна відносно найменше постраждає від неврожаю. На ділі так не є. Названі округи треба вважати до тієї міри упослідженими, що це упослідження на полі врожаю межує з голодом. Але весь простір правобережної України, передовсім губернії волинська та подільська навішені поважним недородом і озимих і ярових посівів. Це доведе нам найкраще наше Полілля. Про Одещину та Київщину ще весною та з початком літа писали тіж радянські газети, що в них засіви улягли знищенню наслідком надмірних снігових завій, наслідком виливів рік і наслідком появи саранчі та сусликів. В часі посухи були такіж голоди про ці округи. Одним словом становище на Україні як що не таке саме я в інших краях Союзу, то не багато краще.

Про заходи біля боротьби з надходячою катастрофою ми вже згадали. Та вони в даному випадку мало реальні. Крім "дня неврожаю" є й деякі реальніші заходи влади біля зменшення насуваючогося лихоліття. Каменев сказав, що уряд Союзу асигнував вже 8 мільонів карбованців золотом на допомогу селянству, щоби воно ратувало худобу. Таку суму має уряд відступити на допомогу дітям. Далі намітив уряд, по словам Каменева, боротьбу з дорожнечою а з окрема боротьбу із подорожінням вбіжа.

На Україні зроблено для загрозованих округів ось що: видано селянам на закупку насіння 2,500 тисяч урядової позички; банкових кредитів для закупки насіння розділено на суму 1,755.000 карбованців; банкових кредитів на скотозаставні операції розділено на суму 2,500.000 карбованців. На організацію громадських робіт у Харківській та Купянській округах асигновано 2,416.000 карбованців. На дитяче харчування видано для загрозованих районів 1,000.000 карб. По сьогоднішній день видано кредитів на загальну суму 6,755.000 карб. і асигновано на громадські роботи і діточе харчування 3,146.000

карбованців. Кредити мають бути повернені після збору врожаю у майбутньому році.

Ось які реальні кроки пороблено дотепер для облегчення катастрофи.

Можливо, що всі ці заходи починаються у великій мірі до відвернення неврожаю в 1925 р. Однак ця боротьба з неврожаєм 1925 р. зовсім не вистарчаюча для того, щоби не допустити до голоду перед новим урожаєм.

Над цілим Радянським Союзом повисла велика небезпека, і не зважаючи на це, комуністичні провідники тої міри, що Каменев, намірюють із цієї небезпеки витягнути деяку користь для партії.

Воно якось непристойно навіть говорити про користь з голоду. На нашу думку воно й неетично снувати свої міркування вже наперед про користь з чужого лихоліття. Однак так воно на жаль є. Саме Каменев перший заговорив на з'їзді Комсомолів у Москві про те, що сьогоднішній недорід (по думці Рикова — це голод) причиниться до загострення класових антагонізмів на селі. Він поглибить розверствання села. Він викопав яму між куркулями і сільською біднотою, бож ця остання скорше відчує недостачу хліба. А все це разом має бути корисне для комуністів. Так думає Каменев! Виходить, що якщо в СРСР голод повторювався частіше, то всі стали би там комуністами. Однак голод часто стає причиною й того, що на мові більшовиків звється бандитизмом, анархією і бунтами. Безперечно, що бандитизм може бути направлений в першу чергу проти куркулів. Анархія і бунти за те носять звичайно позначки боротьби із пануючим режимом, отже з владою. Очевидячки, що такі прояви катастрофи хіба не принесли би користь для ніякої влади а тим самим і для комуністів. В. М.

У. С. Р. Р.

Заготівля хліба.

Загальна скількість заготовлено-го Вукоспільного зерна по день 16. вересня ц. р. виносить 1,838.000 пудів. З цього відтранспортовано у різні збірні пункти 1,619.000 пудів. Одеський відділ Вукоспільки заготовив 301 тисяч пудів; Київський 414 тисяч пудів; Катеринославський 280 тис. пудів; Запорізький 136 тис. пудів; Миколаївський 136 тис. пудів; Полтавський 102 тис. пудів. Головна частина припадає на жито 1,238 тис. пудів, на пшеницю 490.000 пудів. Ячменю заготовлено 95.000 пудів, кукурудзи 10.000 пудів, бобових культур 5.000 пудів. Все зерно заготовляється через кооперативи. З усього того вислано Народньому Комісаріатові Земельних Справ у Москві 710.000 пудів, для Народнього Комісаріату Земельних Справ України в Харкові 172.000 пудів, Харківському Церобкопу і Купянському районному Союзів кооперативів 198.000 пудів, на власні млини відставлено 43.000 пудів, Хлібоекспортові 65.000 пудів, Держторгові 5.000 пудів і Робкопу (робітничий кооператив) Одеса 24.000 пудів. ("Вісти" ч. 217).

Тиждень ліквідації неписьменності.

Президія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад ухвалила на засіданні дня 23. вересня влаштувати по всій Україні тиждень ліквідації неписьменності. Проведення цього тижня матиме на меті заохочення неписьменних до ліквідації своєї неписьменності і збір коштів для справи ліквідації. Для переведення цього тижня створено при ВУЦВК-ті окрему комісію в складі представників усіх центральних державних установ і товариств. Тиждень неписьменності відбудеться в часі м-ж 15. жовтня і 1. листопада ц. р. ("Вісти" ч. 217).

Неділя 5. Х. ц. р. — День Рідної Школи!

Кружки У. П. Т. міста Львова улаштовують

в неділю дня 5. жовтня ц. р. день "Рідної Школи"

В програму входять діточі продукції, відчити, реферати. Обов'язком кожного громадянина є взяти участь в тому святі, з якого весь дохід призначений на "Рідну Школу"!

Головна Управа У. П. Т.

Преса.

На нуту "Косаїмусіє".

Старошляхетське "Косаїмусіє" засвоїв собі пепесівський "Роботник" і на ту нуту помістив в ч. 27) статтю "На розстайній дорозі". Мовляв, тактика українського й білоруського клубу була обрехована на відповідне враження в Союзі Народів. Але там потерпіла невдачу. Так само беззмисловою є орієнтація на Совіти, які для своїх власних цілей намагаються створити з "кресів" другу Македонію.

Все те промовляє за тим, що розсудливий, справді потрібний і демократичний елемент серед українських і білоруських діячів будуть змушені піддати основній ревізії свою тактику супроти польської держави. Уряд повинен використати цей момент. Сміло можна твердити, що уряд ще стоїть на роздоріжжі, вагаючись між шляхом репресій, виняткових станів, милитаризування цивільних властей і т. и. — і дорогою направи відносин. Нехай не вступає на шлях виняткових законів, який спрavedи мусить перемінити "кресів" в нову Македонію, що тим легше станеться, що в тій боротьбі, яка розпочнеться (поперва розпочнеться? — Ред.) між польською владою і місцевим населенням, опір останньої систематично і видатно буде підтримуваний Совітами. Польський уряд повинен шукати угоди з українським і білоруським громадянством.

А та "угода" має спочивати на двох бігунах: на реформах і на покликаних до державної співпраці

"тих елементів в українським і білоруським громадянстві, які мають почути відповідальності і хотять боротьбу за свої права вести на легальнім і конституційнім шляху... Нічого з того не буде, коли будемо ушасливіювати Українців і Білорусинів, не питаючись про їх згоду, ані про їх думку. рикладом цього є бездумний, компрометуючий Польщу проект українського університету в Кракові. Таж то так само образливе для Українців, як булоб запропонування Польякам за часів нарату польського університету в Казані. Якщо хочемо справжнього заспокоєння "кресів", то мусимо притягнути мислю українську й білоруську інтелігенцію до державної співпраці. Ми є переконані, що призначення ряду українських і білоруських діячів — хоч би тимчасово на заступників воєводів і старостів, на референтів до шкільництва і рільництва і т. и., притягнення місцевих українських і білоруських діячів до праці в самоврядуваннях приведе до пацифікації "кресів".

Чогось подібного не доводилося нам чути в останніх часах. Очевидно, ця пепесівська юшка, в якій за кілька місць заступників воєводів і старостів панове пепесівці хотілиб утопити українську політичну думку, бажалиб перевести сепарцію кількох чи кільканацяти одиниць від цілоти українського громадянства, вказує на їх умову тісноту і повну кастрацію їхньої політичної думки. М. Ч.

Фінансові скандали і політика.

Сензаційна афера мільярдера Кастіліоні.

Відень приготував політикам та фінансістам сензацію на широку скалю. Директор одного з найбільших банків, голова Надзірної Ради т. зв. Депозитового Банку, Каміліо Кастіліоні, збанкрутував, одержав наказ арешту і щез в обставинах, які личать міжнародному ошуканцеві. Справа виходить далеко поза межі чисто фінансової спекуляції, або кінематографічного скандалу. Кастіліоні був правою рукою наймогутнішою італійською "Банка Комерціале" і лівою рукою покійного Стіннеса, потентата Німеччини. Ясно, що величезні фінансові операції, які переходили через його руки, мали на меті здійснення полі-

тичних впливів. Їх закулісові історії є такі самі темні як історія кар'єри незначного Італійця, жидівського походження, що був спершу директором фабрики гуми та літаків, а від 1910 р. вибивається на перше місце між австрійськими фінансістами. Він викуповує цілий ряд австрійських підприємств, а інші фінансує. Входить у порозуміння зі Стіннесом і стає посередником між італійським та німецьким капіталом. Йому вдається якимись хитрощами намовити Італійців до відступлення більшості акцій "Альпін-Монтана" Стіннесові. Такі самі штукарства вів він на Гор. Шлеську та в Познанщині. По смерті Стіннеса стає головою Т-ва "Альпін Монтан" і продає свої акції в Депозитового Банку, вставляючи на своє місце свого приятеля, німецького підданого Гольдштайна.

У мнулім році Кастіліоні вилутується у відому аферу з продажем спирту в Австрії. Під претекстом, що спирт продається лише виключно в краю, по знижених цінах, Кастіліоні як один з управителів спиртового картелю експортує спирт за кордон, продаючи його дуже дорого.

Вже тоді обвинувачують Кастіліоні в ошуканстві. Його головний уповноважений банкір Найман, угорський підданий, займається фальшуванням книг, щоби затерти сліди махінацій. Справа вириває на сторінках преси. У справі Депозитового Банку починається слідство; союз банків, що взяв на себе санацію його інтересів відмовляється від помочі. Одночасно з архіву банку щезають дві пачки паперів, які є ключем до цілої справи. Суд видає наказ переслухати панів Кастіліоні, Наймана та Гольдштайна. Та всі вони саме виїхали до "рідного краю": в Італію, Угорщину та Німеччину. Відомо, що держава не видають закордонним судам власних підданих.

А тимчасом у Берліні покінчив душегубством директор Депозитового Банку Пік. Він був до 1919 р. директором філії цього банку у Граці. По великих організаційних успіхах, він упав жертвою загального банкового краху. На нього кидають тінь, що він веде махінації. Пік хоче отруїтись, занеджує, а врешті вішається. Виявляється, що він зовсім невинний. Три фінансистів-віткачі з ріжних захистів починають складати заяви і вести переговори про умовини повороту, щоби все "розяснити". Домагаються "залізних листів", неторканости особи аж до судового присуду. Покищо заповнення такої охорони одержав лише Кастіліоні. За ним стоїть державний італійський банк і банкова організація Стіннеса. Поторошити одним махом такого винуватця значило би: розірвати мільйони акцій кинених ним на біржу. Ось чому він може навіть оминє скандального процесу, в який треба би втягнути надто багато визначних осіб.

Залишається питання: в якій мірі італійський державний банк візьме на себе ліквідацію банкрутства Кастіліоні. І чи найдуться люде, які захотять рятувати його моральне банкрутство. Історія тих заходів буде одночасно боротьбою за нові впливи Італії в Австрії і в Берліні. Ревеляції щодо фінансових махінацій кинуть ще не одну тінь на коридори закулісової політики у новоутворених урядах. А може австрійська преса вважатиме доцільнішим затерти далші сліди цих неприємних "мандрівок".

ЦІЛКОВИТІ УЛАДЖЕННЯ МЕШКАНЬ

СПАЛЬНІ, ОТОМАНИ, ДИВАНИ
ІДАЛЬНІ, КАНАПИ, ПОРТІЕРИ,
САЛЬОНИ, МАТЕРАЦІ, ФІРАНКИ

ПОРУЧАЄ 552 2-5
ЙОСИФ ШУСТЕР
Львів, Рутівського 10.

3 польських справ.

Програма осінньої сесії союму обіймає такі справи: бюджетовий прелімінат, справа земельної реформи, військові закони й закони про самоуправування.

Генеральна політична дискусія на пленумі варшавського союму буде переведена підчас дебати над бюджетовим прелімінатом.

На конвенті сеніорів голова Жилівського Кола д-р Райх домагався встановлення в плян нарад осінньої сесії союму законного унормування жилівської справи. Пос. Райх покликався на півфіціальну обіцянку польського уряду в цій справі, а то в літі ц. р., «коли сойм полагодував (!) справу слявських меншостей».

Гломбінський, як лідер «Зєднєня Людово-Народового» (головної групи Хієни, дуже поквално прихилився до бажання жилівського представника посла Райха), дбав сойм зайнявся жилівською справою. Гломбінський зробив натяк, що це — залежить від самих Жилів.

Міністерство фінансів видасть в найближчих днях обіжниц до скарбових інспекторатів про розгляд відкликів та всяких зажалень з боку податників, звичайно за всі такі відклики податкова влада не ввертає ніякої уваги й немилосердно переводить екзекуції.

Про «Поготівля польських патріотів» (П.П.П.), — себто про скандальну аферу вшехпольських бойовиків, одурманих «заповідями фашизму», — радитиме соймове комісія, покликана свого часу соймом для цієї справи.

Наради «Визволення» й групи Бриля («Зєйонек Хлопські») про повне обєднання — не увінчалися успіхом. Прийшло лише до порозуміння про тісну співпрацю в усіх справах на соймовому форумі.

Н.П.Р. («Народова Партія Роботніча») буде підтримувати реакційний кабінет Габського й висуне лише домагання частинної реконструкції кабінету.

Польським послом в Могнєві стане імовірно Францішек Сокаль, представник Польщі в Міжнародній Бюрі Праці.

Дрібні вістки.

Чічерін звернувся неофіційно до деяких впливових німецьких діячів, відраджуючи Німеччині приступати до Ліги Націй.

Англісько-радянський договір по всій імовірності буде відкликаний паладою громад. Відповідне внесення зголосить від лібералів Аскіт, а що й консерватисти цілком певне підтримають його — криза уряду Мекдонельда неминуха.

Мекдонельд заявив, що на випадок провалу англійсько-радянського договору з паладою громад — будуть розписані нові вибори. Лондонські газети вже накликують до передвиборчих приготувань.

Кріза англійського уряду може поспідувати наслідком зголошеного консерватистами вотуму недовіри у звязку з припиненням слідства проти комуніст. часочис, що накликував до заворушень.

Бот за Шангаї ідуть вже декілька днів й приймають затяжний позиційний характер. Наступаючі війська розпоряджають силою літаків.

В Болгарії, всупереч офіційним заведенням болгар. ур-ду, щораз більше замітний революційний рух. Революці. Комітет організує з добровольців військові частини. У Софії воєнне поготівля гарнізону.

Як здобути фонди на „Рідну Школу“?

(Під розвагу Організаціям УПТ. і українському громадянству.)

Читаючи звіти з жертвенности на „Рідну Школу“ та нарікання на наше громадянство, насуваються сумніви, чи ті мізерні грошеві впливи походять дійсно з байдужности і недостачі свідомости ваги справи, чи може зло коріниться в недовідній і непрактичній способі збирання жертв по громадах на удержання наших приватних шкіл. Бо коча наш нарід, а особливо найсвідоміша його частина, живе нині в дуже невідрадних матеріальних відносинах, то одначе тяжко зрозуміти, чому нпр. за місяць серпень 1924. р. (гляди „Діло“ ч. 208 з 1924. р.) до каси Гол. Управи УПТ. прислав пов. Снятин лише 7 дол., пов. Чортків 5 дол., пов. Боршів 2 зол. 28 сот., а такі пові-

ти як Стрий, Копичинці, Городок не прислали ані сотика! Це здавалось би неможливим, неймовірним і було би смішним, як би не було таким сумним.

Це наповняє соромом не тільки виключно мешканців названих повітів, але й нас всіх, цілу галицько-українську суспільність!

Читаєш і очам своїм не віриш: 3520 громад в 54 повітах Східної Галичини зложило в серпні ц. р. всього-навсього 3221 зол., значить на одну громаду не випадає пересічно навіть по 1 зол. (0.91)! Жебрак збирає за один день в селі багато більше, як громада жертвує за цілий місяць на „Рідну Школу“! Та такі бідні і такі несвідомі ще не є наші громади, щоби не спромоглися на більші жертви і придрібці доброї волі не сповнили свого обовязку супроти „Рідної Школи“!

Мимохіть насувається на гадку, що причина цього дуже сумного факту лежить в недостатчній інтенсивності у поодиноких громадян і що справа візьме негайно «корисніший оборот, коли в кожній громаді знайдеться бодай одна або дві особи, які схотілиб зайнятися збиранням жертв.

Думаю, що слід згорі імперативно означити на кожну громаду висоту цієї добровільної культурної данини, яка має бути зложена в кожнім місяці на „Рідну Школу“ і переслати до каси Головної Управи УПТ-ва у Львові.

В кожній громаді повинен хтось добровільно піднятися тої праці. Одначе колиб на поклик дотичного Кружка УПТ ніхто не зголосився, то Кружок мусить заіменувати в кожній громаді одного або двох делегатів уповажнених до збирання жертв. Довголітній досвід перекоонує, що для збирання добровільних жертв не вистарчають навіть найпалкіші і найгорячіші патріотичні письменні поклики. Не помагають ані чеки ані почтові перекази, надслані поодиноким громадянам чи інституціям. Натомість найбільше користи приносить інтервенція особиста, сміла і неуступлива!

Неуступливими і безоглядними мусять бути уповаженні до збирання жертв на „Рідну Школу“.

Поодинокі галицькі громади числять пересічно по 200 самостійних господарств і менш-більш по 600 душ. І коли би в кожній громаді зібрати місячно лишень бідних 10 зол., то можна би мати кругло — 35—40.000 зол., а при трохи більшим натиску кругло 50.000 зол. місячно з самих селянських громад, не числячи міст та всяких установ і міських фінансових та економічних організацій.

Не менше важним чинником для збирання жертв є замкнені пушки на „Рідну Школу“, поміщені у бюрах, крамницях, урядах та приватних підприємствах і варстатах.

Таких пушок — на жаль — не бачиться, а коли і є, — то замкнені десь в куточку, як би їх встидалося, не кажучи про те, що нікому і на гадку не приходить підставити в пригожий момент та зажалати зложити хоч би найменшу лепту на річ наших приватних народніх шкіл.

При виплаті всякого рода належитости чи то довгу, чи кредиту, гонорару лікарського, адвокатського, інженірського, при вручуванні презенційних марок членам фінансових інститутів, такс за духовну прислугу і ин. муситься памятати і постійно давати бодай 1 проц. на „Рідну Школу“ а таким чином стан цього фонду буде инакше представлятися і гіркі, але — на жаль — оправдані слова під адресою суспільности не знайдуть

місця. Треба тільки, щоби кожна українська одиниця, а в першій мірі та одиниця, що вважає себе свідомою, постійно памятала і сама сповняла обовязок супроти „Рідної Школи“ та других спонукувала до цього.

Отсих кілька галок підпаю під розвагу, бо „Рідну Школу“ вважаю основою всіх наших не тільки культурних, але навіть економічних змагань, а тим самим „Рідна Школа“ являється першою і найважливішою справою сучасної доби.

Інгс. К.

Кооперація — народня сила.

Вписуйтеся масово у члени кооперативи „РІДНА ШКОЛА“ у Львові. Ринок 10. Уділ 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число уділів необмежене. Пошука 2-кратна.

Біржа.

Львів, 3. жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5'18—5'18½, канад. дол. 4'98 — 5'00, чеські кор. 0'15½ — 0'15¾, лєт. 0'02¼ — 0'02½, франц. франк 0'27¼ — 0'28¼, швейц. фр. 0'97¼ — 0'98¼, англ. фунт. 23'35 — 23'50.

Золото. 20 кор. 21'87—22'00, 20 франк. 20'57—20'75; 20 марк. 23'00—23'87; 10 руб. 27'00—27'80.

Срібло. Австр. кор. 0'44—0'45, 5 австр. кор. 2'26—2'30, фльорени 1'16—1'18, рубл. 1'86—1'92, рубель дойним сріблом 0'85—0'90.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1913 р. від 22'75 до 23'75 жито галицьке з 1923 р. від 18'75 до 19'25, жито нов. збору від 16'20 до 16'75, ячмінь галицький броварняний від 19'00 до 20'00, ячмінь галицький пашний від 17'00 до 18'00, овес галицький з 1923 р. від 15'50 до 16'00 Гречка 15'75—16'75.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Справа українського університету.

„Хвіля“ доносить з Варшави: Рада польських міністрів покинула намір креовання українського університету в Кракові, беручи під увагу Станіславів.

Запитані польськими журналістами українські послы, що думають про цей новий намір уряду, заявили, що оскільки думка креовання українського університету в Кракові був парадоксом, то утворення українського університету в Станіславі треба вважати за півсредство, що не розв'язує проблему, а веде тільки до загострення польсько-українських відносин.

Лише Львів може бути місцем осідку українських вищих шкіл.

Комунікат соймового клубу УСДП.

„Слово Польське“ доносить, що соймовий клуб УСДП. видав дня 2. X. такий комунікат:

„Ціла польська преса, не виключаючи преси ППС., в останніх часах присвячує багато місця обговорюванню випадків на т. зв. східних кресах. А прецінь нідин польський часопис не виказав дійсного значіння тих знаменних подій, що там dokonуються. Селянський рух, що загорнув т. зв. східні креси, називає преса бандитизмом, а самочинно повстаючі зусилля селянства, представляє як бандитські напади.

Соймовий клуб УСДП. вважає конечним ствердити, що одинокою живловою причиною оружного руху селянства на т. зв. східних кресах, яким ніхто не кермує, є коротковзора політика суспільного та національного гнету супроти української людности, який примінювали всі дотеперішні польські уряди“.

Дальші напади.

З Варшави доносять про новий великий напад на фільварок Кожан-Городок в дудиньському повіті.

КОНЦЕРТИ

Михайла Голіньського

героїчного тенора з Медіолану

КОПОМІЯ, 7. жовтня ц. р.

ДРЕГОЗИЧ, 10. жовтня ц. р.

ПЕРЕМИШЛЬ, 15. жовтня ц. р.

Частина доходу призначена на будоу 572 Українського Театру у Львові. 1-2

Зріст коштів удержання.

Статистична комісія для бадання змін коштів удержання усталила, що удержання в Варшаві в місяці вересні, в порівнянні з серпнем, зросло о 4'09 проц.

Напад під Поморянами.

Між Дунаєвом а Поморянами напало на поchtовий віз 9 уоружених в револьвери мушин. Вивязалася стрілянина між конвоєрами а нападаючими. Нападаючі втікли в напрямі Львова.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Последнє (220) числє нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за два уступи вступної статті п. з. „О Лінії-Женева“ та кінцевий уступ у брики „Преса“.

— Без основ. Польський міністр внутрішніх справ переслав на руки маршалка польського сенату відповідь на інтерпеляцію білоруських сенаторів в справі звучання польської поліції над арештованими. Діждженя переконали п мінстра, що „зачиди кинуті на адресу поліції розбавлені всяких основ“... Без коментарів.

— Поліція не бе, але на м'сці Яде траупм... незинних. На днях стрілянина до арештованого студента Бєоніслава Якеля і поклав його траупом на м'сці. Сталось це в поїзді, на станції Тарнобжег в білий день. Причина: поліцаєві привидівся в Якелю б ндїт, за яким пошувала поліція. Цього було доволі, що Якеля арештувати і вбїти. Теж без коментарів.

— „Український Голос“ в збільшеному обємі. Останнє (49). число перемишльського „Українського Голосу“ появилося в збільшеному форматі, при чому стовінка обїняла шість вузьких шпальт. Це є безсумнівним доказом популярности цього видання.

— Друкарський чортин у вчєрашнім числі „Діла“ вскочив у статті „Преса“ на другій шпальті 59 рядок зверху і замисів. Цей другий справи торкаємось на иншому місці“ зробив „боці“, а в „Бібліографії“ на ст. 6 видрукував товстими буквами „окремї заголовки“ ч. II. Матеріали й замітки й ч. III. критика і бібліографія замисів залишити їх вичє як зміст „Записок Істор. Філ. Відділу Всеукр. Акад. Наук“.

— Качка. Вчєрашні польські газети радїли, що „посці“ польської поліції за диверсійного атакою, яка доконала нападу під Луниче-м, закінчився зловленням начальника ватаги — Калиненка. Нині виявилося, що радїсть польських газет була передчасною а вістка про арешт Калиненка — звичайною газетною „качкою“.

— Неаліфікація на „Waffenprae“. Зачуваємо, що українським студентам, які вписуються на польський університет, дає польська влада право на ношення оружя. Очевидно для оборони перед визнаваннями бойкоти. Поголошка дїна і навіть в наших умовах високо неправдоподібна...

— Нова емісія скарбових білетів. В мапшалка польського сенату відбулось на днях засідання комісії для контролю державних довгів, на якому уважєно послів Міхальського і Осєцького до підписання нової емісії скарбових білетів.

— Чергове податкове надумиття. Після шлеського податкового скандалу, викрито новий, ще більший в Чєнстохові. Виявилося, що Товариство експлоатації залізної рули в Чєнстохові сквало перед очима податкової контролі понад 700 мільонів золотих, послугуючись подвійною бухгалтерією. Як гачимо, „патріотизм“ польських підприємців не боїться конкуренції.

— Радянський конзулат у Львові. Польські часописи доносять, що небаром пічне урядувати радянський конзулат у Львові. Конзулат матиме власний будинок а представником совітів у Львові має бути Українець.

— „Солідна“ фірма. До нас приходять селяне зі скаргами на жєдівську фірму скупу збіжжя і сїна „Карма“. Жидки з тої фірми, купують у селян збіжжє і сїно, але платять... квітами, яких каса фірми не хоче чи не може в час ліквідувати. Тому остерігаємо продавців збіжжя і сїна перед тою „солідною“ фірмою.

КУПУЙТЕ Основи Землезнання України — Д-ра Ст. Рудницького

Ціна 1 прим. 2'80 зол.

(Фізична географія України).

Ціна 1 прим. 2'80 зол.

Головний склад в Книгарні Українського Педагогічного Тов-а, Львів, вул. Руська 3.

— **Нові вивозні плати.** Новий розпорядок міністерства торгівлі і промислу усталоє мита на вивозі з Польщі продуктів. І так за 100 кг. жита 44 житньої муки — 5 зол., цукрових буряків 0'55 зол., солонини і смальцю 0'85 зол., опалового дерева 0'55 зол. Вільними від мита є — гуси, хлівна череда, просо, фасоль, горох, білий і жовтий дріб. кінське м'ясо, бульба, збіжжя і мука за вимогою житньої, цукор, гречка і солод.

— **Діло про папа.** Дня 3. н. м. почалась в апеляційному суді у Вильні розправа проти безсумнівного ділового подруга, яким є Станіслав і Яніна Зблонські з Варшави. Ця парочка має на своїй совісті ні менше ні більше, як 51 вбивств, докормлення спільно в різних місцевостях Польщі. Обох засудив уже в свій час суд в Барановічах на кару смерті, але оборонні алазоси узискати відклики. Розправа викликала широке зацікавлення в місцевій і закордонній пресі.

— **Суд на вульварі.** З Християнської поведінкою, що на днях найдено в пивничій тамашовій судового булінку дикимітову бомбу, якої зарплатник згорів до половини і згас. Це вратувало будинок від руйни з людей в ньому від неминучої смерті.

— **Окружною дорогою.** „Цепелін“, збудований в Німеччині, признаний Америці, літєлеті з гантару з кінцем цього тижня. Сучаснішого, що уряди Франції і Бельгії не дозволили на перелет воздухоплава понад свої території, дорога Цепеліна продовжилася на 1000 кілометрів.

— **Землетрус в Америці.** На днях відчувто в штаті Мен два сильні землетруси. Викликало це величезну паніку серед населення, бо в тій частині Зєдинених Держав не занотовано подібного явища.

— **Залізнична катастрофа.** Поблизу Майнцу трапилася на днях страшна залізнична катастрофа. Два поїзди поїзди зударилися в тунелі, де прийшло до страшної масакри. Румовища поїздів покрили собою безліч трупів і ранених, яких затунік дуже утруднений.

— **Чудася!** Потепер ми знали, що жінки наших священиків є обов'язково гр.-кат. обряди і української або „русської“ народності. Але коли поглянемо в „Spis parcyściel“ за 1924 р. то там на стр. 96 довідаємося, що Маркевичева Стефанія жінка о. Івана Маркевича, парох Тисменичан є польської народності, а на стр. 102, що Базюкова Геновефа жінка о. Теодора Базюка в Тисменичч є рим. кат. обряду і польської народності. От радість вам патріоти! А, ви добродушні сусіди, певно про те не знали — то тепер довідаєтеся, з ким маєте до діла і знайте, що можна продати за „пенсію“ жінку з жовтими... Христа продати. — *Священник.*

— **Бурі і повені в Європі.** Від кількох днів бушують в Європі бурі і видиві. Обірвання мхари в південній Франції перемінює в дійсний потопу. Залізничні станули, телеграфічні й телефонічні прилади знівчені і тільки радіо та літаки удержують комунікацію. В Роні підіймається вода чимраз вище і грозить виливом. Над Атлантиком в Бретоні й Вандеї шаліють вітри. Величезні морські труби покривають побережжя, затоплюючи кораблі. Можна побоюватися, що нагальний літєнно-західний вітер, який шаліє там без перерви, перенесеться на цілий європейський континент.

— **Нагорода мира.** Ми повідомляли в своєму часі, що Американець Едвард Філен. позпав конкурс на нагороду за найкращий твір про мир. Жірі признало першу нагороду в сумі 100.000 франків парижському професорові Муреттові, а другу й третю нагороду дістали теж Французи. Виявляється, що Французи є найкращими теоретиками мира, не мають однак такого успіху в прагненні.

— **Перевізка американського банку.** До перевізки актів і скаробів одного з новозстворених банків вжито 30 панцирних автомобілів, 200 поліцейських, 20 людей озброєних в бою і одного відділу скоростріль.

— **Повин предсідник польського Найвищого Суду.** На місце помершого Ф. Моподворського президент польської республіки іменував першим предсідником Найвищого Суду Владислава Сейду, бувшого міністра пруської займашчини.

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська випадна тер-1 золотий на рік). Рівночасно в грішми присилайте і списи членів (ім'я, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

Заповіджений ЧАЙНИЙ ВЕЧІР

заходом комітету пань при Товаристві українських Інвалідів в саях каварні „Републіка“ на день 5. жовтня ц. р. відбудеться в малій салі Музичного Тов-а ім. Лисенка о год. 8. вечір а не в Републіці. Ріжнородна програма та танці. 550 Гостям рад! 2—2

3 судової салі.

Знову 58. §.

Цікавий вид представляла дня 2. жовтня судової салі окружного суду при вулиці Баторого. На лаві обвинувачених засіла 18-літня студентка варшавського університету Ганна Ямйолковська, дочка багатого фабриканта з Варшави. Поруч неї залізничні робітники середніх літ Казимир Пізик. Арештовано їх разом ще в місяці травні ц. р. під замітом, що розплінували по вулицях Львова комуністичні відозви з протестом проти смертної кари над Енглем.

Інтересний і характеристичний тип представляє собою Ямйолковська. Весь час цілоденної розправи повернені були на неї очі присутніх на салі осіб. Одита в скромному суконку молоденької пансіонарки, сидить спокійно на невідгидній лавці обвинувачених, з зацікавленням оглядає ріжнородні типи присяжних суддів і з усмішкою час до часу повертається в сторону своєї рідні, яка в поважному числі зявилася тут аж з далекої Варшави. Без найменшого остраху відповідає на ставлені їй запити. Вона комуністка. Признається до цього спокійно. Але комунізм інтерпретує по своїмому. Це не строге слово диктатури пролетаріату, це не тверді закони марксіського світогляду, але щось чисто і виключно душевного. Її боїла сучасна суспільна кривда, нерівність, безупинне ворогування між людьми, невідрадні положення робітничої класи. Забала чимсь прислужитися. На тому тлі повстає між нею і її старосвітськими „батьושками“ конфлікт. Розкзальтована панночка „з доброго дому“ не знає компромісів. Її не вдовольне тільки це, що ходить до робітничих клубів, що обертається серед кругів робітничої молоді, яким голосить відчити — вона ставить справу ребром. Кидає батьківський дім, виїжджає до далекої Львова і тут їде на фабрику як звичайна робітниця. Хочє пізнати життя і спосіб думання таких самих молодих дівчат, тільки з робітничих сфер.

На новій стежці свого нового життя стрічає вона другий цікавий тип. Не інтелігента, але звичайного по професії робітника, Пізика. А цей Пізик небуденний тип. Недокінчений реаліст, котрий змалку запряг себе до важкої життєвої тачки. Шіснацятилітнім хлопцем мандрує аж у Відень і там тяжко приходить йому заробляти на насущний хліб на дунайських греблях. Там пізнає життя і його суть і там стає соціалістом. До краю, у рідну Ярославщину вертає шойно напередодні упадку Австрії. Вірять в майбутнє Польщі і тому приступає до активної праці і стає членом Польської Військової Організації (ПОВ), яка заводить його аж перед австрійським доразовим суд за державну зраду. Увільнює його розпад Австрії. І тепер починається бурхлива ера в його житті, якого більшу частину переводить в тюрми. Зневірюється в доцільність змонопользованого польського соціалізму, стає по стороні опозиції і починає важку роботу пропагандиста. Самоук, весторонно очитаний, з багатими засобами вродженої інтелігенції, ангажується в ризикованні виступах і за це попадає то в тюрму, то за колючу огорожу Домбя, а кінчить двома реками кріпости в Познані. За шість літ самостійної польської республіки, як сам заявив, більше чотирох років не мав волі.

У своїй важкій праці, серед якої не знав, що таке родийний спокій і родинне щастя, хоч і мав цю родину, пізнає молоді Ямйолковську. Цю золоту, найвищу дитину. Любить її якоюсь батьківською любовію. І разом з нею опинюється знову в тюрмі.

На поліції признається до всього Пізик. Він не робив, він наклеював по місті прокламції. А в суді навпаки. Ямйолковська бере всю вину на себе і подрібно описує, якими вулицями ходила, кілька відозв розлінула. Натомість Пізик відкидає свої зізнання. Зачароване коло і для трибуналу і для присяжних суддів і для всіх, загалом присутніх. Хто винен? Чи справді ця найва, а так симпатична студентка, чи цей загартований в злиднях давний пропагандист? Прокуратор старається по своїмому розв'язати це питання: Пізик, Пізик це той непосидючий злий дух, який зів'яз на манівці цю молодішу душу. Пізик це той, який вложив їй в руки ці страшні

Великий Концерт

в користь інвалідів відбудеться у Львові в суботу дня 4. жовтня ц. р. о год. 7:30 вечер у великій салі Муз. Тов. ім. Лисенка при ласкавій співучасті невичівної та хору під проводом п. Л. Турневича. Попроби в афішах. Білети набувати в Театральній Кооперативі, Львів, вул. Руська ч. 18. І. пов.

НА СПЛАТИ! для П. Т. Урядників НА СПЛАТИ! ДОБІРНЕ ВЗУТТЯ

продає під фірмою „JO-TES“ Львів, пл. Капітульна ч. 2. І. пов.

362

біля фірми Ф. КНАУЕР і Син.

4—4

прокламції з зазивом до кривавої соціальної революції. Пізик не персоналіфікація всього лиха, яка наче марево повисло на горизонті молоді польської республіки, не Юда а тепер трус, що ховається за спину цієї дитини.

Довго говорив прокуратор і сказати треба, говорив немилосердно. Не шадив обвинуваченого, наче хотів його морально вбити перед тим, заки западе присуд. Мабуть небув певний присуду, бо на ділі, якже провиня? Що доказано? Що хтось розкинув десяток-два прокламцій? До соціальної революції прецінь не ще дуже далеко.

Тяжку роль мав обвронєць Пізика. Бо боронити мусів чести свого клієнта, а одночасно виказувати те, чого властиво не повинен був виказувати. Що він неповинний. Бож на ділі ніхто йому провини не доказав, а декоративні з реторичного боку акцесорії з минулого обвинуваченого так далеко манячили від 58. §.

Мабуть рішили ці акцесорії. Пізика признали винним за злочин державної зради і присудили йому... десять літ тяжкої в'язниці. Ямйолковську признано винною переступства недозволеної кольпортажі і засуджено на кару 200 зол. зі заміною на 24 дні в'язниці.

Спокійно прийняв цей присуд Пізик, хоч і як ненадійно впа в нього. А в душі молоді дівчини не зродилася радість, що відзискує волю. В її душі зродився бунт. Не залишить в'язниці. Не уступить добровільно, хоче тут остати і не признає присуду, коли цей її товариш і приятель там лишається на довгих десять літ.

Шойно опівночі вдалося їй втіхомирити і на силу батьки забрали її собою.

Предсідником трибуналу був рад. Дукет, втовували рад. Гут і Гетінгер, обвинувачував прок. Ланевські. Боронили: Пізика д-р Лев Ганкевич, а Ямйолковську д-р Глушкєвич.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Союз діячів українського театраль-ного мистецтва — Львів. Салі Муз. Тов-а ім. М. Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5. Неділя, дня 5. жовтня ц. р. з привозу 25-літнього ювілею сценічної праці артистки Анни Юрчаківської „Без таланти“, драма на 5 дій Ів. Тобілевича. Участь беруть Впп. А. Осиповичева, Козак-Віленська, А. Юрчаківська, С. Барничева, М. Бензаль, М. Крушельницький, М. Орел-Степаняк, О. Ніжанковський і другі. Початок о 7:30 вечером. Білети продає „Сюжний Базар“ а в неділю від год. 4-ої каси театру. 564 2—2

З проводу вінчання п-ни Ірени Вариводи з п. проф. Федусевичем складає на „Рідну Школу“ 20 зол. п. Ярослава Негебецька — Перемишль. За жертву щира подяка. Головна Управа УПТ. 551в)

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

УЧИТЕЛЬ, обійме негайно посаду касієра, адміністратора або магазинера в українській інституції у Львові. Евентуально на бажання може зложити відповідну гаранційну кавцію. Зголошення до Адміністрації „Діло“ для учителя. 567

П. Михайло Голинський,

546

Концерти в користь інвалідів в салі Лисенка.

4—4

ПЕДАГОГ, вправний інструктор, уділяє лекції з французького, англійського, німецького, гри на скрипці, книговодства. Добрий кооператор. Може виїхати на село навіть на цілий рік. Зголошення пд „Негайно“ до Адміністрації „Діло“.

568 1—2

СИРОТА зі священичої родини літ 24 пристійна музикальна посаг 1200 американських доларів цілковите урядження з фортепляном і добра виправа з браку знайомства виїде зам'ж за урядника на державному становищі. Справу трактується поважно. Дискреція запевнена. Зголошення з чемності приймає уряд папозіальний Альбінівка п. Волчківці к. Заболотова. 570 1—1

ПОШУКУЄТЬСЯ старої особи до ведення кухні у управителя школи на селі (коло місточка). Зголошення до Адм. „Діло“ під „Поважний“ до кінця жовтня ц. р. 561 2-2

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

Лікарсько-дент. заведення д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

Львів, вул. Кикстусьна 17/II.

Пльомбування й виїмання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджуються в найкоротшому часі. П. Т. урядовцям і студентам значна знижка. 569 1—10

Подяка.

Виділ „Філії українського краєв Тов. охорони дитини і опіки над молодіжню“ в Тернополі складає на руки о. Володимира Лотовича в Брукліні щирі подяку за лар 70 амер. доларів як збірку — від п. Олександра Кошині 10 дол., Тов. „Жіноча Громада“ в Нью-Йорку 38 дол., о. адмін. Петро Понятишин в Нью-Йорку 10 дол., о. Миколи Підгорського 3 дол. і решту дрібними датками від громадян в Babylon L. I. п. Z. прислану для Сирітського Захисту в Тернополі і просить жертводавців на будуче не забувати про цей захист і щедрими датками помічати Виділові у тяжкій праці виховання тих круглих сирітск“. 1—1 566

Тов-о Українських Жінок в СТАНИСЛАВОВІ

запущує улаштувати осінній двомісячний курс для сільських інструкторок. — В обсяг того курсу має входити плянова наука куховарства, крою і шиття, огородинства і гігієни. Цей курс має підготувати кадру інструкторок, які по укінченню його, розіхалися би по селах для ведення на місці таких курсів.

Хто хотів би користати з того курсу, буде ласкавий негайно зголоситися за бличими інформаціями до голови Тов. Українських Жінок п. Стефанії Копровської вул. Казимирівська ч. 17. в Станиславові.

ЗА ВИДІЛ:

Стефанія Копровська, М. Скечдополова, голова. 555 2—3 секретарка.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописи не зберігаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в гріш 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рв-
мунія 150 лей, Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл. Зміна
адреси 1 зл.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Провал губернатора Бескида.

Наслідки москвофільської політики ЧСР. на Закарпаттю.

Ужгород, 2. жовтня 1924.

Губернатор Бескид вважав своїм обов'язком скласти на вступі своєї влади помпатичну декларацію про свою „мирову“ місію на „розполітикованій“ Закарпатській Україні. Не греба великого політичного досвіду, щоби знати, що всяка рекламована „аполітичність“ вкупі з покликаними до „державної творчості“ — є звичайно дешевим плащиком реакційності і яскравої політичної односторонності. Політична фізіономія губернатора Бескида була надто ясною, щоби хтонебудь хоч на мить міг сумніватися, що саме його особа на найвищому політично-адміністративному становищі у такій політично незвиробленій провінції як Закарпатська Україна, розвирить тамошню міжпартійну й міжнаціональну гризню. Згорі було відомо, що „лад і спокій“, голошений як гасла новим губернатором, це фікція, бо для заведення отого ладу потрібно перш за все усунути всі ті болячки країни, до усунення яких не годилася особа губернатора Бескида. Це в першу чергу: колонізація закарпатської землі чеськими легіоністами й тісно зв'язана з колонізацією павперизація закарпатського села; і одночасно: заїла кампанія московських і псевдомосковських (галицьких кацапських) зайдів проти природних національних змагань автохтонного населення.

Вислід перших виборів до пратського парламенту, переведених під скиптром губернатора Бескида, які дали величезну перевагу комуністам і мадяром і таким рббом над сподівання зміцнили опозиційний протиурядовий блок, був прощестим присудом на невмілого губернатора. Цей вислід виборів показав з одного боку велике незадоволення широких народніх мас урядовою політикою, з другого боку виказав спантелечення отих мас, що позбавлені з вини урядових чинників своїх гарних провідників — підпали під вплив максималістичних демагогів.

Як що губернатор Антін Бескид не дістав димісії негайно після виборів, так хіба тільки тому, щоби не зафіксувати надто маркантно аласної компромітації. Та ось прийшов і на це час. Перші вістки про остаточний провал губ. Бескида появилися на днях у мадярських часописах. Вони подали як причину — безглузді звіти губернатора до Праги. А проте безпосередні причини недалекої, нині вже вирішеної, його димісії лежать у чому іншому.

Вже кілька тижнів тому губернатор дістав із Праги категоричний наказ за всяку ціну скласти на Закарпатській Україні урядовий блок більшості. Тоді то губ. Бескид разом з ославленим Камінським просили директора Підкарпатського Банку Константина Грабаря посередництва поміж губернатором та сеніором українських народоців Закарпаття — о. Августином Волошином. Що більше: Камінський не дурався особисто піти до самого

о. Волошина й переконувати його на всі лади й способи про користі співпраці з „руськими“ задля підтримки урядової коаліції, отже й того самого губернатора, що так ревниво підпомагав „руських“. Але А. Волошин заявив, що Бескид був іменованій губернатором без відомості і згоди хліборобів і соціал-демократів і тому першою умовою складення блоку урядової більшості було би усунення Бескида від влади. Ось і криза на губернаторській посаді.

Є й інші причини цієї кризи. Одною із них, це явні симпатії Бескида до православних, дарма, що згідно з офіційною статистикою православні села віддали 70—90 процент своїх голосів на комуністів. Така чудернацька співпраця губернатора Чехо-Словацької Республіки

з большевицькими елементами довела до куріозу, що з приїздом уніятського єпископа П. Гебея до м. Дубового тамошні Жиди прийшли юрбою з горючими свічками до владики й просили в нього оборони проти православного терору!

Із таких наскрізь своєрідних образків видно, наскільки трудно орієнтуватися у відносинах Закарпатської України людині, що не зросла посеред них або бодай довгими роками не зжилася з ними. А саме А. Бескид не походить із самого Закарпаття. Прийшовши до влади, він вдовольств радами своїх прибічників, якими оточив себе кермунючись при їхньому виборі не державним розумом, а лише анахронічними особистими політичними симпатіями.

Поміж кандидатами на наслідника закарпатського губернатора називають м. и. заступника А. Бескида, Розсипала. Н. Н.

Чи треба мовчати?

1.

Серед деяких кол українського суспільства, особливо наддніпрянського, твердо встановилася думка, що нам не личить не то, що розмовляти, але й сперечатися з Росіянами про наші справи, бо Москалі — так само як і їхні друзі „Малороси“ — наші непримиренні вороги і в минулому, і в сучасному, і в майбутньому. Окрім пониження нашої гідності та потраченого часу такі, мовляв, розмови та полеміка ні до чого припровадити не можуть.

Я зі свого боку мушу визнати, що цієї думки ніколи не поділяв і не поділяю й тепер. І зовсім не тому, що я покладаю які-будь надії на можливість до чогось договоритися з Росіянами. Само собою зрозуміло, що такі надії давно вже пора покинути. Не шляхом словесної боротьби доведеться нам у майбутньому йти до наших „договорів“. Але кожний з нас добре знає, що західні Українці так само не покладають жадних надій на своїх сусідів, а тимчасом це не перешкоджає їм провадити щоденну гостру і невпинну словесну боротьбу з тими, кого вони вважають за своїх непримиренних ворогів.

Чи роблять вони помилку?

Я гадаю, що ні, і далі постараюсь вяснити — чому саме.

В останні місяці щоденна російська емігрантська преса раптом зацікавилася національним, а особливо українським питанням і несподівано присвятила йому чимало шпальт. В деякій мірі спричинився до цього наш відомий громадський діяч і письменник д-р Модест Левицький, що ззернувся з листом до редакції берлінських есерівських „Днів“, полемізуючи в тому листі з авторами статей про загострення національного почуття в Українцях.

Треба зазначити, що др. М. Левицький колись близько стояв до ліберальних російських кол, бо був членом кадетської партії і разом з кадетами провадив виборчу кампанію

нію в першу та другу державні Думи. Це давало йому право на певну повагу і толерантність з боку Росіян, і редакція есерівської газети з зовнішнього боку нібито ці властивості виявила: вона не тільки надрукувала листа д-ра Левицького на першій сторінці, але й присвятила тій самій справі вступну статтю.

Лист М. Ф. Левицького „Обостренныя чувства“ по суті не вміщає в собі нічого нового. Він лише нагадує Росіянам в дуже коректній формі, як вони, не виключаючи і російську демократію, довели Українців до сучасних ворожих позицій.

Як же відповідає на це російська соціалістична газета? Та точнісінько так саме, як відповіла польська пепесівська. Настрої Українців вона чемненько назвала „чадом мстивого і нерозсудливого націоналізму“, а російську демократію — патріотами „Сходу Європи“, який мусить бути єдиним і неподільним.

Вживати чорносотенний вираз: „єдина неділіма Росія“ російські есери очевидно вже соромляться... І наш народ має на такі випадки свою приповідку. Він каже: „не вмер Данило, болячка задавила“. Бо справді, чи не всеж для нас одно: „єдина неподільна Росія“ чи „єдиний неподільний в асток Європи“?

Але виконавши певне декорум, есери на йому не спинилися. Вони почали лити на українську політичну еміграцію цілі цебри найбрудніших помиїв під тим претекстом, що ніби то відкрили на своїх шпальтах дискусію по українському питанню... І дивним дивом у тому самому числі, де надруковано листа д-ра Мод. Левицького, вже опинився великий лист до редакції... отаманів Струка і Хмари, що виступають в імені мітичного „Всеукраїнського Об'єднаного Селянського Комітету“. Струк і Хмара палко протестують проти — ототожнення Українців з „петлюрівсько-галуцанськими організаціями“

запевняють, що „патріархальний український народ“ не має нічого спільного з „українським сепаратизмом“ і всією душею тяжить до своєї „матери-Росії“.

Але може ви вже забули, хто то такий Струк? Це той самий Струк, що разом з ген. Грековим і деякими членами Української Директорії виступали у віденській „Україні“ в 1921 році, як палкі прибічники союзу з Польщею; до менеж особисто той самий Струк не один раз з'являвся в редакцію „Української Трибуни“ як полковник петлюрівської повстанської армії і з пихою показував свій документ, підписаний самим Петлюрою. Дуже швидко цього російсько-польсько-українського герцо поліція мусіла виперти з Варшави, як паницю і завадіяку. Отамана Хмару я менше знаю, бо бачив його лише на лаві обвинувачених в процесі Махна. Це його співробітник.

Так от редакція соціалістичної газети „Дні“ дає місце на своїх шпальтах виступові цих двох панів, бо вони — бачте — уявляють із себе (вдох!) „одну з течій серед Українців-емігрантів“. Цеж дуже подібне до того, що писав три роки тому п. Бурцев про відомого політичного шахрая Моркотуна, який стояв на чолі мітичного Українського Комітету в Парижі і потім з обіймів російських кадетів раптом перескочив у обійми Христіяна Раковського в Харкові.

Так пишеться Росіянами українська історія... Федералістами і прибічниками єдиної-неділімої показуються шахраї й авантюристи, від котрих одвернулось українське суспільство, і якраз оці ошуканці знаходять відкриті обійми в Росіяни. Чи не слід би над цим призадуматися?

Але Струк та Хмара не задовольнили редакцію „Днів“. Через кілька днів вона вміщає другий зразок так званої гадючої літератури у виді статті знов же таки нашого землячка д. Янченка.

Старі царські бюрократи з України говорили нашому славному артистові Миколі Садовському в Петербурзі:

— Я тоже малоросси!

Д. Янченко пише:

— „Если украинцы народность, — я тоже украинец“.

Так отже цей „теж-Українець“, доводить на сторінках російсько-соціалістичної газети, що весь український національний рух — це цілковите ошуканство і шантаж; що наш народ ставиться до цього штучного руху ворожо і, навпаки, дуже прихильно поставиться він до російської політики „скерованої однаково на добро костромського й полтавського населення“.

Хай вже сам читач визначить, чого тут більше: глупоти чи нахабства, яж спинятись на цьому не буду.

Є в Берліні ще одна російська газета — кадетський „Рул“. Вона теж в останній час вмістила декілька статей в українській справі, але сказати, щоб вони були більш пристойні, як статті „Днів“ — навряд чи можна. Звертаю між іншим увагу на допис з Подєбрда в ч. 1127-м, де знаходимо такі ряди:

В останніх часах в нас лунають кличі охорони могил, постійного відвідування пам'яті тих, що змагалися й боролися, що обороняли рідну країну, що були поводцями свого громадянства. Лунає клич охорони могил наших героїв, гомонить поклик про відшукування могил великих сподвижників і представників української політичної думки, носіїв української культури. А чи ж пок. Ярослав Веселовський не був борцем, не боровся тією зброєю, яку йому додала в руки; чи не був сподвижником української політичної думки, неспівним робітником на народній ниві? Чи ж його могила має бути забута, зрівняна з землею, притоптана на чужій чужині? Чи має привертати той ланцюх, що зв'язує в одно ціле одно покоління з другим?

Кажуть, що пошанівок для могил героїв, борців, поетів, діячів, культурних робітників, — тих, що кидали в народ зерна правди, краси, віри — є мірилом культурності кожної нації. І певно, що наша нація є культурна, що вона пошанує могили своїх сподвижників, що вона по всій широкій Україні і далеко поза її межами тимчасом хоч пошанується про видимий знак, хоч збудується на принакці існування й збереження цих наглядних свідочів нашої історії.

Під такими авспіціями наша редакція звертається до приятелів, товаришів, знайомих, прихильників і почитателів діл і праці пок. Ярослава Веселовського та до всього українського громадянства — зложити дрібну жертву на віднову його могили й на виставлення хоч скромного пам'ятника. Пожертви приймає адміністрація „Діла“, яка в своїй часі зложить звіт про використання складок.

Від судового процесу до кризи уряду.

Події на Угорщині.

Угорський уряд переходить кризу в наслідок судового процесу. Процес, відомий під назвою події в Чонград, мав підклад політичний і відбився відгомном у парламенті. Спочатку цього року кинено бомбу на однім балю, де зібрались жидівські гості. Чотири особи убито і двайцять кілька ранено. Невідомих винуватців дошукувались в організації т. зв. „Відродження Угорщини“, на яку впало підозріння вже раніше за антисемітські замаху і збройні виступи проти лівих угорських партій.

Однак поліція не мала наглядних позначок вини і цей стан спіток та здогадів хвилював суспільність. Уряд, що вживав заходів перед Лігою Націй, щоб одержати міжнародну позичку для санації державних відносин, почував себе дуже ніяково і для рятунку свого престіжу доручив поліції перевести якнайбільше енергійне слідство. Місцеві поліційні органи, не маючи доказового матеріалу, приарештували цілий ряд людей, приналежних до організації „Відродження Угорщини“ і добували з них признання „річевими аргументами“: би́ли та катували. Деякі обвинувачені явилися на суд зі знаками на тілі і заявили, що всі їх зізнання у слідстві зроплені під пресією. Їх звільнено.

Увесь процес був сильним ударом для угорського уряду, який від довшого часу силкувався на міжнародній арені витворити Мадярщині опінію культурної та впорядкованої держави. Процес вівся саме в часі, коли в Женеві розглядали справу контролю над роззброєнням Мадярщини і мали дати їй прихильну відповідь у справі фінансової підмоги. В наслідок процесу міністр внутрішніх справ Rakovszky подався до димісії, мотивуючи її тим, що з огляду на звільнення обвинувачених не може ручити за спокій у краю і лякається, що таке звільнення може підорвати авторитет влади.

Покищо невідомо, чи що димісію приймуть і чи пожертвують на це місце міністром справедливості.

Угорська парламентарна криза є висловом внутрішньої боротьби, яка веде́ться в Угорщині не віднині. Націоналісти, яких обвинувачує уряд у замаху, а яким не доказав вичи, хотять використати проти уряду факт, що Ліга Націй має дати Малій Антанті мандат для контролю над Угорщиною. Так само зв'язують вони проти уряду за його признання радянського уряду, вказуючи на небезпеку більшовицької агітації. Якщо ці праві кола дійшли би до голосу, тоді внутрішня ворожнеча між партіями і суспільними класами ще могла би зрости. І хто зна, чи тоді Угорщина не втратила би своїх додаткових дипломатичних здобутків.

Уся історія взаємин між політичними арештуваннями, поліційними методами судового слідства і напругами державної політики на Угорщині, прокидає деякі аналогії зі справами ближче нам відомими...

Дрібні вістки.

Ліга Націй збереться на найближчу сесію у грудні, у Римі.

Японія устами міністра закорд. справ у Шанхаю заявила, що може бути призначена до оборони революційних китайських військ з огляду на свої інтереси у Манджурії.

Чічерін вибирається до Варшави, з метою переговорів з гр. Скішинським на темі торговельного договору Польщі і СРСР. Та сплат золота Польщі за відшкодування.

На балтійським морі флота СРСР, складена з 12 бойових одиниць, перевела маневри, у повнім воєнній підготовленні.

Польський уряд пічне 10-го ц. м. конференцію у Варшаві з Чехословаччиною та Німеччиною, з метою підписання торговельної угоди.

„Новий“ український учитель.

Дня 23. вересня київське учительство святкувало п'яті роковини існування „Робітос-у“ (професійний союз робітників освіти). В перші часи революції, коли буйно почала розвиватися громадянська ініціатива і самодіяльність, учительство також почало організуватися і відповідно до тодішнього устрою шкільництва та національних відносин на Україні повстав цілий ряд професійних учительських організацій українських, російських і ин. В 1919 р. всі ті ріжнородні організації об'єднано в один Союз робітників освіти, до якого входять всі категорії робітників на просвітній ниві, починаючи від професорів вищих шкіл і кінчаючи учителями сільських шкіл, без огляду на національну приналежність.

Київська преса присвячує цьому ювілейові особливу увагу, стверджуючи, що учительство за короткий час, в умовах спільної професійної організації, пережило значну еволюцію, перейнялося новими ідеями і наблизилось до радянської влади, коли ще перед двома роками в значній своїй часті або трималося пасивно, або й було опорою контрреволюційного руху. Між иншим часописи зазначають такий характеристичний момент, що в 1921 р. автокефальна українська церква притягла до себе майже 50% сільського учительства. В деяких районах майже всі учителі мушину пішли у священники!

Тепер учителі приймають дуже живу участь у радянському будівництві у місті і на селі. В сільських народніх домах і читальнях працює в цілій губернії 1020 учителів, їх вибірають до сільських рад та районних виконкомів, що раніш траплялося рідко, вони займаються тепер більше комітетами незаможних селян, коли раніш більше тримали з „куркулями“. Це є по свідочству радянської преси наслідок доцільно переведеного контакту комуністичних партійних організацій з учительськими організаціями, між иншим

через вибір до управ учительських організацій учителів комуністів, які і направляли їх діяльність в бажаному для радянської влади напрямі.

Преса підкреслює також, що одноцільна професійна організація учительства стерла ріжнці між ріжними його категоріями та звела в одне позбіжні культурні змагання українського і російського учительства.

„Міське учительство — пише О. Гермайзе, з 2. вересня — переважно середньо-шкільне, виступило під прапором російської культури, обєрігаючи її традиції на Україні від того руху, що йшов з села... Сільське учительство приносило свій загострений український націоналізм і вперто боролось, заходячи в не потрібні крайності... Пролетарська революція звела в одно два ворожі табори для того, щоб у роботі виробився новий тип культурного робітника, що відчуває революційний переліт, що хоче служити майбутньому, а не задовольняється споминами з минулого“.

„Коли російський учитель — пише той же учитель Гермайзе — просякнутий переживаннями бюрократично-буржуазної культури, одходить від них, наближався до життя і втягувався в страшні колись для нього діла — роботу в пролетарській думі, а українській формою школі, то українському учителю довелось ще складнішу роботу проробити — визволитись зпід впливу націоналістичного мислення, прийняти революцію в її справжніх, а не фальшивих революційних формах“...

Ці спостереження злишнього визначного уседека, а тепер активно робітника на просвітній ниві, свідчать, що серед інтелігентних верств на Україні відбувається цікавий і важкий під національним оглядом процес асиміляції російської, зглядно реасиміляції зросійщеної інтелігенції, ціною утрати виразного національного обличчя українською інтелігенцією, та що цей процес захопив також учительство. На скільки він глибокий, ширий та дійсний і що він дасть у наслідку, — покаже будучина. А. В.

Темна справа.

„Банкротство“ косівської солеварні.

(Лист до редакції.)

Наша редакція одержала письмо, підписане 29 робітниками косівської солеварні, в якому пишеться:

Хвальна Редакціє!

Польський уряд має намір винаймати приватним підприємцям фабрику соли в Косові. Передбачена аренда носить всі позначки того, що на тій солеварні хочуть деякі люди зробити особистий інтерес. Сама фабрика існує там вже кілька десятиків літ і приносила вона колись австрійській державі великий дохід, бо пересічно один мільон золотих корон на рік. Давала вона такий великий дохід державі, не зважаючи на удержання численного персоналу, що складався із 3-ох інженерів, 7-ох підмайстрів, кількох бюрових сил і 140 робітників, та не зважаючи на інвестиції, будівлі та закупку ґрунтів. Льогічно повинно би й за Польщі бути так, що польський скарб мав би доходи з тої солеварні. Однак так не є.

Часи змінилися від хвилі, коли солеварню почала управляти польська держава. Ще за польських часів у 1920, 1921 і 1922 роках солеварня давала чисті прибутки, але вже в 1923 р. з'явився недобір. А недобір з'явився тому, бо треба було знайти мотиви для аренды.

До виказання недобору вжито дуже примітивного методу. Саліні дозволено продавати сіль до 70 зол. за тону. Випродувану сіль продавано за 190 зол. Кошта продукції понад 70 зол. пороховано за недобір, що було цілком незгідне з правдою, бо на поконття тої втрати чи недобору оставало ще 120 зол. У тій самій цілі обмежено продажі соли, хоч її продається у самій Варшаві.

Коли банкрутство буде готове, тоді має присутити місцевий лікар і власник санаторії д-р Гарназский з капіталами до виарендування косівської солеварні для лічних цілей. Потребу виарендування мотивує д-р Гарназский на чь у пєсі в той спосіб, що робить це виключно з гуманітарною метою, щоби рятувати здоровля бідної інтелігенції.

Однак на правду ці мотиви зовсім фальшиві, бо солянка там штучна, що повстає наслідком дугування соли і через це

КОНЦЕРТИ Михайла Галицького

Гасічного тенора з Медіолану

КОЛОМІЯ, 7. жовтня ц. р.

ДРОГОБИЧ, 10. жовтня ц. р.

ПЕРЕМИШЛЬ, 15. жовтня ц. р.

Частина доходу призначена на будову 572 Українського Театру у Львові. 2-2

не може чати лічничої сили. Таку солянку можна собі зробити кожний шл'хом розпущення соли у воді. Далі слід створити, що д-р Гарназский ц'гом не належить до тих, яким залежить на бідній інтелігенції. Найкращим доказом на це обстав'на, що який інтелігент не в силі оплатитися в теперішній його санаторії.

Важко далі доп'стати до того, щоби через кількох купаючихся в соляній лічничій терпів населення цілого косівського повіту. По виарендуванню соліни в Косові треба би їхати по сіль аж до Ланчина, а віддалення наприклад Жабя від Ланчина виносить понад 100 км. А їхати до Ланчина можна лише тоді, коли позваляють на це дороги. Винийм саліни позваляє заробітку і средств до життя всіх салінарних робітників і їх родин. Крім того позваляє заробітку також лісових робітників і сільських підводчиків, що стало заняті заготовкою і доставою дров для солеварні зі сумежних лісів.

Маючи на увазі те, що аренда солеварні спричинить велику втрату для державного скарбу, що спричинить матеріальні стради для всього населення косівського повіту, що в часі теперішнього безробіття і промислового застою відбере салінарним робітникам працю, було б дуже пожаданим і вказаним не допустити до виарендування солеварні приватним капіталіста. Це п'винні відповідні чинники зробити хочби у формі полєкші для всього косівського повіту, який постійно терпить на нестачу роботи і голоду і не допустити до такої аномалії, щоби багаті особи робили маєткові інтереси коштом держави і найбідніших шарів населення. Косів, дня 23. вересня 1924. — Слідують оригінальні підписи 29-ох робітників

Відгуки дня.

Рідна Школа.

Нехай хто що хоче каже, а ми, Українці, народ гідний пожал... и... гідний подиву. Довго надумуємось, чухаючи потилицю чи братися до якогось діла, але вже як надумуємось, то робота у нас горить, горить аж згорить.

Бо по правді такі робітничий ми народ. Та ще, як брати під увагу Галичан, то просто росіш.

І солідні і робітничі і заппадливі і здисципліновані.

Одним словом: мурашки!

Або краще: пчїлки божі!

Як вом'ється десь, хтось за щось, то певно вже колись, до чогось допровадять.

Треба наприклад у Куликові чи другім Угнові Народнього Дому, зараз цілий край спішить із помічу. Комітет поаїтує десь-п'ятнайцять літ, вишлють до Америка пару „мандлів“ відозв і дивись: підвалини так як би були.

І так воно всюди і все.

Недармо Галичина: Український Піємонт! Одна будова, правда, нам не вдалася, але звяже: будувати Народний Дім і будувати державу то не все одно. А ще як узяти під розвагу, що ті самі люди, які будували одно, брались до будови другого, то ясно як сонце, що справа не могла добре вийти.

Але по втраті самостійности ми не попали в зневіру.

Бо в нас уже така знаменита натура: відстанем довбнею по голові то за рік-два ми знову згорюємо та дужі. Беремося з новим запалом до діла, аж до нового удару.

Ось тепер, наприклад, усі сили напружують для „Рідної Школи“. Кожний Галичанин і непитаний рєскаже вам, яке величезне значіння має для нас рідне шкільництво і виховання молоді.

Свідомість цього значіння пояснює цю величезну, грандіозно-нечувану жертвеність українського громадянства на „Рідну Школу“. Люде формально перегаються: хто більше дасть. Кожний Галичанин, без ріжничі віри, освіти, обичаїв і партій силє гршми на цю високу ціль, що й її поплакує при тім. Не думайте, борони Господи, що з жалю за гршми! — Ні! Плаче, бо вважає, що ще за мало дає.

З цілого краю, як ріки до моря, жертви на „Рідну Школу“ пливають і пливають. Нема майже дня, щоб головна каса не заікасувала десять, а не раз і дванайцять золотих. Є чам і школи огріті і учителів аплатити і ще багато останеться на „залізний фонд“.

А все те з Українського Піємонту з Галичини коханой!

Можєб жертви і не пили так щедро, як би Галичане не були такі солідні, такі свідомі, такі робітничі!

Мурашки!

Пчїлки божі!

Вони собі кожний повіт гарненько поділили і згори назначили: „Що 100 душ Українців, так один сечє на рік для Рідної Школи!“

Чи пані знають?

562

Нема викруту! Дисципліна, або як кажуть справедливі Галичани: карність і безропоту, без кривку, без нарікання дають усі: бідний і багач.

А є ще й такі патріотичні повіти, що й на 5 душ один сотик випаде.

Тих уже друкується по газетах на вічну пам'ять і для приміру грядущим поколінням.

— Ось бачите — мовляв, — які ваші батьки були! Глядіть, щоб ви такими стали!

А як дивитись на молодше покоління — то душа росте, радість груди розпирє: теперосте татів! Ая!..

Ей! Православні, рабдон православні християне. Не вишпунуйтеся так з останнього гроша! Тах рік такій тяжкий: і податки великі і бунгу змобілізоване. Рідна Школа не пропадає за рік. На то треба два, або й три роки.

А як замкнути пару шкіл: невелика біда. Буде притока до процесів.

Тому лиш так далі а сотворимо собі вічний, нерукотворний нагробник.

Галактион Чинка.

Найдешевше. гарні сукні, плащі, вовняні намізельки, панчохи, блузони і діточе білля купується в магазині

М. Айзенберга Сикстуська 12.

2-2

Ставайте членами-основателями Товариства „Прихильників Українського Спорту“. (Чл. вкладка 25 зл.). Шліть менші данні для організації спорту. Адреса для висилки грошей, „Дністер“ ч. нн. 13568, Львів, Руська ч. 20.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Попереднє (221) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за сім уступів аступної статті п. з. „Підмінований терен“ та кінцевий уступ новинки „Чудасія“.

— **Вічір М. Крушельницького в Тернополі.** Як довідуємося, улюбленець нашої театральної публіки, високоталановитий молодий драматичний артист і режисер Маріян Крушельницький уладжує в неділю 12 ц. м. в селі Міщанського Брацтва у Тернополі рецитативно-вокальний вічір. На програму склалися поважні й гумористичні інсценізації і спенки, монолози, куплети і т. и. Крім М. Крушельницького виконавцями виступають м. и. п-ні Гірякова і проф. Юхнович, музичний бік вечера обняв проф. Безкоровий. Нові стилізовані декорації Р. Туріна. Це останній виступ М. Крушельницького у Тернополі перед його виїздом закордон.

— **З над нордону.** По приграничних селах розмістила польська влада цілі кадри „стражників цільних“ — яких обов'язком є, як вказує назва, пильнувати, щоб ніхто не виносив з держави ані не вносив до неї нічого, не оплативши цда. Дня 26. IX. ц. р. ніс Ілько Комарницький парубок з Гусного вижого якийсь клунок, здається 50 яєць, в напрямі до чехословацької границі. По дорозі зустрів його стражник Деревецький і вистрілюючи з кріса влучив в ногу. Поки вибігли родині (могло не тривати пів години), „przemysłnik“ не жив. Коли перевезли тіло додому, виявилось, що хлопець трафлений в ногу з переду (отже не втік!) а на клубав два величезні сикі (від кольта або від чобота). Стражника за „кару“ перенесено о два села далше, а судово-лікарська комісія до нині не була ласкава оглянути тіла. Чекає мабуть, аж тіло розложиться до цілковитого вепізнання.

— **Українська фільмова компанія.** В Нью-Йорку основано недавно першу кінематографічну компанію під фірмою „Дніпрофільм Корпорейшен“. Метою підприємства є познайомлення як своїх так і чужинців з історією, географією та культурою України. В тім напрямі почалися уже зйомки. Компанія закупила готовий уже фільм „Назар Стодола“.

— **Хроніка диверсійних виступів.** Недавно залямовано поліційну станцію в Куркові на Волині, що під Вельборном диверсійна ватага грабить хутір. Вислані поліція застали трьох озброєних людей, які на вид поліції забарикадувалися і почали пальбу з крісів та гранат. Підчас стрілянини згорів хутір до тла. Напасники мали зловити. Ніку 1. ц. м. напала ватага зложена з 30 людей на хутір Бошнянина коло Рівного. Забравши 23 коней, ватага підпала хутір і відійшла в напрямі села Тессова, де підпала 3 великі загороли. Идучи в напрямі Гоци, ограбили диверзанти село Семеново. За напасниками заряджено „попід“.

— **Бандитизм на Горішньому Шлеську.** На поїзд під Бродами напали двоє замаскованих бандитів, які, під грозою револьверів, ограбили подорожних до вятки. Одного з бандитів зловлено.

— **Помежа під Бродами.** В Дитковичах Гаях під Бродами згоріла загорода одного з господарів разом з його худобою і кіними закатированих уланів, які приїхали там на „усмирненя“. Причиною пожежі була необережність жовнірів.

— **За регабілітацію розстріляних польською владою.** Варшавський військовий суд розглядатиме небагом справу регабілітації розстріляних в 1920 р. польського рабіна Шалірі і якогось Кобака. Обидвох розстріляно як запідозрених в зрадї підчас воєнних операцій.

— **Війна війні.** В Берліні відбувся 23. конгрес педифістів. З цього приводу німецькі педифістичні журнали оголосили між іншими таке статистичне обчислення: Колиб Людендорф забажав зробити перегляд убитих в останній війні, то така дефіляда, по 20 людей в одному ряді тривала би 2 і пів місяця, а трупи убитих усталені один коло другого, занялиб простір від Парижа до Владивостоку.

— **Аванс.** Часописи доносять, що ославленого Лабака, відкомандовано на „креси“. Там матиме нагоду виявити свою службу „спренжистосць“ і характеристичну „умілість промовляти до людей“.

— **„Санація“ радянських університетів.** При санації радянських в цих навчаних заведень доходить не раз до трагікомічних моментів; про один з них читаємо в „Таймсі“. Один зі студентів, якого

релегування було більше чим певне, відповідав на ставлені йому питання: якого походження? — Такого, як тов. Чічерін, значить — ілхатич; яких політичних поглядів? — Таких самих, як тов. Троцький — соціал-демократ; відношення до алкоголю? — таке саме, як у тов. Рикова і Дзержинського, значить — по; відношення до жінок? — таке саме, як тов. Луначарський... Чим скінчилося переслухання, часопис не подає.

— **Життя маневрів.** Підчас маневрів німецької райхсвері на Гановерській території гармата переїхала сімох жовнірів і одну жінку. Крім цього граната, яка передчасно експлуодувала, розірвала одного підстаршину.

— **Екс-кронпрінц процесується з батьківщиною.** Дня 3. ц. м. почалася у у Вроцлаві розправа за право власності на Живітство Ельс, яке завзято обстоює бувший кронпрінц Вільгельм. Як відомо, німецька республіка сконфіскувала цю велитенську посілість.

„Соняшна машина“.

Новий тайр Вол. Винниченка.

Довідуємося, що наш славний письменник Володимир Винниченко покінчив писання великої двотомової повісті під назвою „Соняшна машина“. Цьому творові посвятив шан. автор два останні роки важкої, напруженої й вичерпуючої праці. В. Винниченко студіював різні нові винаходи, механізм різних машинерій, приглядався до пульсуючого життя великих новітніх фабрик, збирав матеріали й поміччєння по всім усюдам. Як заповнюють близькі до шан. письменника знавці, „Соняшна машина“ є могутнім, вельми оригінальним твором. Повість вповні закінчена, а тепер викінчується її німецький переклад. В короткому часі з'являться переклади говісти також на інших європейських мовах. Український оригінал набула велика видавнича фірма від-мого явлівия української літератури Якова Овештайна, що під цю пору перебуває в Берліні. В останньому часі Винниченко забавив перенести видання свого епохального твору до Праги під фірмою „Українського Видавничого фонду“. З того виникли деякі непорозуміння й це — річ ясна — здержує вихід у світ „Соняшноі машини“, на якій повяз з'розумілим заікавленням вичікує українське громадянство.

ОПОВІСТІ.

За оголошення Редакція не відповідає.

„Руханка це лін на байдужність, лін і мириню“. Тим найбільше грішимо, тому ходіть і посилайте ваші діти на руханку у до Сокола-Батка. Вправи ведуться в слідууючих днях: 1) Відділ старших членів: в п'ятницю 7—8 вечер, 2) Відділ молодших членів: в середу й п'ятницю 8—9 вечер, 3) Відділ членів: у вівторок і п'ятницю 6—7 вечер, 4) Відділ старших учеників: у вівторок і суботу 7—8 вечер, 5) Відділ молодших учеників: у вівторок 3—4, п'ятницю 5—6 вечер, 6) Відділ старших учениць: в четвер і суботу 5—6 веч., 7) Відділ молодших учениць: в четвер і суботу 4—5 вечер, 8) Відділ ремісничий: у вівторок і суботу 8—9 вечер. Зголошення приймає канцелярія товариства при вул. Руській ч. 20. в подвійю від 10—11 та 8—9½ вечером. 581 1—1

Тов-о Українська Захороння уладжує в неділю дня 12. ц. м. тансінг в каварні Републіка (Народня Гостиниця). Початок о год. 8-й вечер. 580 1—2

Покутчане емігранти в Ч. С. Р. в таборі „Д“ в Іозефові переслали на „Р. Ш.“ через Еп. п. Семєна Александрюка за вересень квоту 242 ч. к. — Старшина Кружка У. П. Т. в Коложні шле Вл. п. жертводавця шіру положу. 575 1-1

Подяка. Високоповажаному панови Михайлові Терлецькому, власник каві дїбр і Окружної Аптики у Львові, складає подяку за щедрий дар в квоті 100 (сто) золотих на її цілі *Секція Сирітських Опікунок при львівській філії Українського Кр. Тов-а охорони дітей і опіки над молодю у Львові.* 578 1-1

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

РЕАЛЬНІСТЬ на найгарнішій і найздоровішій передмістї Львова негайно на продаж. Зголошення до Адміністрації „Діла“ під „Реальність“. 577 1—1

ЦОЗІР, елегантні Пані! Знана фірма И Готтліба, Львів, площа Стоїлєвськ 15 повідомляє, що приймає до перероблення фільсові капелюхи на зразок найновіших заграничних моделей. 576 2-3

ПЕДАГОГ, вправний інструктор, уділяє лекції з французького, англійського, німецького, гри на скрипці, книговодства, Добрий кооператор. Може виїхати на село навіть на цілий рік. Зголошення під „Негайно“ до Адміністрації „Діла“. 568 2—5

ФОРТЕП'ЯНИ, п'яніа фісгармонії, малю уживані в знаменитім стані, продає купує, міняє лише за готівку Ганак, Панаьська 21. 580 2-10

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

Д-р Микола Николайчук

веде адвокатську канцелярію

в Надвірній (проти нотаріату).

532

2-2

Спеціаліст шкірних і венеричних недуг Д-р В. ЛЯВТЕРШТАЙН, б. елев дермат. клініки в Берліні. Львів, Синтсуська 37 (ріг Словацького). Лікування волосся, плям, знаків, електолі. 516 зоря, кварцевою лампою. 3—15

Сензація!! Сензація!!

Нові ЖІНОЧІ КАПЕЛЮХИ Фільцові найновіших крезцій

По 6 — 7 зол.

дає в заміну за цілком старі непридатні фасони, приймає теж до переробки по найнищих цінах

ФАБРИКА РОЗЕНА Львів, КАПЕЛЮХІВ 573 вул. Стрілецька 1-6

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

у Львові, РИНОК 36.

і в 19 силєпах по краю

продає: ЧАЙ, КАВУ і НАНДО

у власному опакуванні.

Спробуйте! Щось знаменитого!

Приймає ВКЛАДКИ на 18% річно

Чужі Валюти — після умови.

Ручить вісьмома незадовненими на-мениціями і великими запасами товарів

547 3—10

КУРС КРОЮ

білля і сунюнь розпочинається 7. жовтня ц. р. і буде тривати через 3 місяці в поплудневих годинах від 6—8.

Зголошення приймаються що дня від 8—1 і 3—9 год. попл.

Жіноча спілка промислова 2—2

„Труд“ кооп. з обм. порукою

Львів, Ринок 39. (вдм).

Тов-о Українських Жінок

в СТАНИСЛАВОВІ

залуває улаштувати осінній двомісячний курс для сільських інструкторок. — В обсяг того курсу має входити плянова наука куховарства, крою і шиття, огородаництва і гігієни. Цей курс має підготувати кадру інструкторок, які по укінченню його, розіхалися би по селах для ведення на місці таких курсів.

Хто хотів би користати з того курсу, буде ласкавий негайно зголоситися за бличшими інформаціями до голови Тов. Українських Жінок п. Стефанії Копровської вул. Казимірівська ч. 17. в Станиславові.

ЗА ВИДИЛ: Стефанія Копровська, М. Скождополева, голова. 555 3—3 секретарка.

Вибори до Каси хорих у Львові.

В неділю, дня 5. жовтня відбулися у Львові вибори до Каси хорих.

З групи підприємців впало на лісту ч. 3 (українські роботодавці) 58 голосів, на лісту ч. 4 (єдинена ліста жидівських роботодавців) 2116 голосів, на лісту ч. 6 (т. зв. польська демократія, 689 голосів, на ч. 7 (хієнська) 912 голосів.

Супроти цього ліста ч. 4. одержала в Раді Каси хорих 18 мандатів, ліста ч. 6 — 5 мандатів, ч. 7. — 7 мандатів.

На лісти групи робітників віддано 8299 важних голосів, з чого на лісту ч. 2. впало 6679 голосів, а на лісту ч. 8 — 1620 голосів.

Ліста ч. 2. одержала отже 49 мандатів, а ч. 8 — 11 мандатів.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Мен Донельд захитаний.

З Лондону доносять, що кабінет в середу ухвалить внесок лібералів в справі генерального прокуратора. В цей спосіб в середу уряд правдоподібно буде повалений в палаті громад.

Обговорюється також квестія терміну, в якому відбудуться нові зибори. Вибори відбулися би між 8 а 15 листопада.

Направа німецько-французьких відносин.

Еріо прийняв оноді німецького амбасадора в Парижі Геша. Він в часі розмови заявив, що його уряд щиро бажає добрих успіхів в торговельних договорах між обома країнами.

В Грузії.

Грузинське посольство в Парижі комунікує, що боротьби між повстанцями, що борються в горах, а відділами совітських військ набирають характеру правильної війни. З Суанетті Грузини перейшли до офензиви, наслідком чого по довший боротьбі совітські війська подалися назад.

Збіжжя.

Пшениця красва з 1913 р. від 22-75 до 23-75 жито галицьке з 1923 р. від 18-75 до 19-25, жито нов. збору від 16-20 до 16-75, ячмінь галицький броварняний від 19-00 до 20-00, ячмінь галицький пашний від 17-00 до 18-00, овес галицький з 1923 р. від 15-50 до 16-00 гречка 15-75—16-75.

За Редакцію відповідає О. Ностик.

В друкарні „Свідки „Діла“ Львів, Ринок ч. 10.

ДІЛО

виходить щоденно передпол.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4'20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7'50 зл., Німеччині 7'50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рв-
мунія 150 лей, Болгарії 7'50
зл., Австрії 7'50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Англійська криза.

англійський парламент зібрався на дуже коротку сесію для вирішення справи кордонів між т. зв. Вільною ірландською державою і Ульстером. Ця нещаслива справа, про яку ми у свій час писали, зупинилась на тій, що уряд Ульстеру не хоче до цього часу визначити свого представника до спільної комісії, згідно з англо-ірландським трактатом з 1921 р. Ірландський уряд домагається приєднання до своєї території ще частин з графства Ферманаг і Тирон. Ульстер лякаючись невдачі переговорів в комісії, де має засідати і член англійського уряду, хоче справу залишити на далі у стані нерішення. Тому англійський уряд мішав призначити сам від себе представника Ульстера для згаданої комісії і проєкт у цій справі предложив для затвердження парламентам.

З нагоди зібрання парламенту скористала консервативна партія, щоби виступити проти уряду. Пригодою до цього послужила їй справа арешту редактора-комуніста Кембеля, обвинуваченого за образу короля. Головний слідчий суддя під натиском лівого крила робітничої партії звільнив Кембеля з арешту. Вплив урядових чи політичних кол на судівництво є в Англії нечуванним зловживанням. І саме тому до проєкту консерватистів проти таких практик уряду Мекдонельда приєдналися також ліберали. Мекдонельд

може або приневолити головного суддю податись до димісії, або... зробити це сам. Він стоїть перед важкою дилемою — захитати своєї слави в публичній opinіi, або пірванням зв'язків з лівим крилом своєї партії.

Дехто йде ще далі у передбаченнях і каже, що теперішній уряд усе одно впаде в наслідок підписання договору зі СРСР. Проти цього документу два крила лібералів на чолі з Асквітом і Льюїс Джорджем підуть спільним фронтом. Вони мають за собою могутню федерацію промисловців, купців, банкірів, а навіть представників корабельних товариств, які дбають про торговельний розвиток Англії. З другого боку: ліве крило робітничої партії не дозволяє Мекдонельдові на ніякі уступки у згаданім договорі. І тому Мекдонельд заздалегідь приготував собі ґрунт до виборчої кампанії.

Зваживши, що напрям англійської політики рішає кожним разом про всі визначніші справи міжнародної ваги, увага Європи звернулася на мент на англійський парламент. Його дні є мабуть піднесені. Листопадава сесія рішить долю уряду Мекдонельда, який прийшов до влади з великими власними надіями та превеликим загальним довірям, а станув перед опозицією своїх учораших прихильників та сумнівами численних партійних товаришів.

Чи треба мовчати?

II.

Якщо забути про деякі ексцеси та зикзаки, дуже сумні і неприємні, то всеж таки треба буде визнати, що найбільш пристойно ставиться до національних питань і зокрема до українського варшавська газета „За свободу!“. Але це є „парламент мнень“ як говорили колись про петербурзьку газету Суворина „Новое Время“. Кожний співробітник веде свою окрему лінію, має свою окрему думку.

Недавно на обрії варшавської газети з'явився талановитий белетрист Арцибашев, і фейлетони його швидко набрали великої популярності серед читачів. Присвятив цей письменник увагу і національному питанню, та в паперці його не загортав, а просто став на позицію: „Єдина-неделимая“. Такий і нагородок над фейлетоном поставив.

На жаль, отвертість та ширість це є єдина вартість думок п. Арцибашева про національні права та потреби. Далі йде в його такий ультра-хуторянський шаблон, якого не може вирятувати жадний блиск та гострота пера. Все це ми вже чули від пересічного російського інтелігента сотки разів. Тут ціле море наївності і жадних слідів ерудиції. І це є типове зявище, що незвичайно живі, складні й болючі національні питання, які мають велику літературу, розв'язуються так просто й легко першим-ліпшим російським фейлетоністом.

Не можу спинитися на всіх фей-

летонних мудруваннях д. Арцибашева, але одну цитату таки наведу:

„Серед народів Росії, пише він, були й такі, котрих ніколи ніхто не завойовував, котрі приєдналися до Росії добровільно, віддавши себе під „високу руку Москви“ задля спасіння від самовладства ворогів без порівняння більш жорстоких.“

„Так приєдналася Україна і Грузія.“

„І в цих краях російський геній насадив культуру, на заміну якої їм нема що поставити.“

„Само по собі, що не можна заперечувати тих насильств, з якими запроваджувалася російська культура. Але так чи інак, а утворилося становище, з якого вже не можна вийти без страшної шкоди для обох сторін. Багато народів, колиб вони відірвалися від Росії, мусілиб одірватися і від тої культури, на якій вже виховався цвіт їхньої інтелігенції, та повернутись до мізерних рештків далекого примітивного минулого.“

„Про право таких народів на самоозначення не можна поважно балакати.“

Бачте, до чого договорився співробітник демократичної „Свободи!“... Він, що вважає себе анти-большевиком, і не вчувся, як протягнув дружню руку тим своїм землякам, що зараз теж не бажають балакати про самоозначення з нещасною Грузією. А якими дурнями чи принаймні незрозумілими диваками мусять видаватися російському демократові Арцибашеву такі Гладстони та Парнеллі! Вониж підготовляли „самоозначення“ країни, яка навіть слово своє втратила і на 90 проц. засвоїла мову своїх висококультурних хазяїв. Такі річі просто таки не вміщаються в голову сучасного Росіянина — все одно, до якої групи він не належав би. Невдалий

шеф варшавської „Свободи“ Борис Савінков, що між нами, Українцями, так ніби широко поділяв ідею незалежності України і взагалі саоозначення всіх народів, як тільки перебіг до большевиків, так раптом відкрив карти і тепер заманює з Москви своїх варшавських друзів і співробітників саме тим, що большевики, мовляв, хоч і во ім'я Інтернаціонала, але реставрують Росію.

Знає, чим приваблювати!

Савінков, Арцибашев, Денікин, Буденний, Марков 2-ий, Керенський — це все одна й та сама психологія. І нічого тут не порадиш. Відновителі Росії!... Лише така велика і твереза голова, як небіжчика Вітте, розуміла та хоч після смерті повідала ясно й отверто, що жадної Росії ніколи не було і нема, що це є бюрократична облуда, а в дійсності була лишень Російська імперія, складена з ворожих, непримирених елементів (див. 1-ий том „Спогадів С. Ю. Вітте“). Отже, червоні, білі, рожеві, зелені і які хочете інші імперіялісти мріють про відновлення — не Росії, бо їй ніколи не існувало, — а тої огидної імперії, яка не тільки в хижий спосіб захоплювала чуже добро, але безсоромно, в порушення своїх урочистих обіцянок грабувала тих, що добровільно і довірливо віддали їй свою долю. І дивиться — яка етика: коли добровільно зайшов ти до моєї хати, то ясно, що я можу тебе ограбувати й прибити і не маєш ти права тікати й рятуватись. Обіцянки й умови — дурниця: вони для того лишень і існують, щоб їх ламати.

„Про право таких народів на самоозначення не можна поважно балакати!“

І всюди державне насильство посилається на один і той самий аргумент: культура!

Шановні панове, розгорніть ви історію та подивіться і переконайтесь, що не ви вашими, а ми вашими культуртрегерами були в той час, коли добровільно попали у вашу пастку. Нагадую лише два факти. Стояв і утвердженню російської мудрости славетний Ломоносов в нашій могилянській академії в Києві довершував свою освіту, а бідолаха Іван Федорів, славетний друкарський, до нас тікав од своїх московських дикунів і на культурній Україні розгорнув свою діяльність.

Так, нас ограбували, в нас перехопили й в значній мірі винародоновили нашу інтелігенцію, але народи наші — і український і грузинський — як були, так і залишились українським і грузинським народом із своєю мовою, із своєрідною культурою і побутом — куди вищими, ніж побут і культура великоруського народу. Це знає кожний, хто бував у Грузії, хто бував на Україні, і хто бував на Московщині.

До всього цього треба додати, що не самі тільки вартости й красу утворила та культура, що з нею так панькаються Росіяне, накидуючи її на нас. Ця культура, не виключаючи й геніяльного Л. Толстого, дала світові большевизм, що таким пишним цвітом розвів у Москві і так міцно тримається в сприятливій ґрунті примітивної й жорстокої людности.

Якраз Україна й Грузія виявляють найбільшу впертість у боротьбі з цим сучасно-російським явищем.

Чому?... Спробуйте, панове, відповісти!

Пора перейти до підсумків. Вони будуть дуже короткими.

Я держусь тої думки, що мовчати не можна, що це є шкідливою тактикою в нашій боротьбі за національні права. Росіяне використають нашу мовчанку якраз для того, щоб заперечувати навіть наше існування або доводити перед цілим світом, що ми нікчемна купка — нікчемна і числом, нікчемна теж морально і інтелектуально. Ми повинні використовувати кожний мент і кожний випадок, щоб твердити своє:

— Cartago delenda est!

Українська інтелігенція, українська демократія зуміли розбудити до життя національне почуття і свідомість в широких масах нашого народу, зуміли підтримати його в боротьбі з московським червоним імперіялізмом, і цей імперіялізм вже здає свої позиції на цьому фронті. Він як би там не було, а мусить схилитися перед непереможною національною стихією і приступити до українізації московських установ та московських шкіл на Україні.

Російські імперіялісти на еміграції залишаються на старих позиціях, і ми мусимо виводити їх на чисту воду, доводити urbi et orbi, а перш за все нашим емігрантським масам, що революція нічого не навчила російську еміграцію, що нам з нею не по дорозі. Вона мріє про „відродження Росії“, про нові лянцюхи для колишніх рабів і лише хоче задекорувати їх quasi-новими словами.

Чим більшу акцію буде провадити проти нас російська преса — кадетська, есерівська і всяка инша — вкупі з такими брудними одиодами українства, як Моркотун, Структа й інші, тим більше буде вона себе компрометувати й дискредитувати. І нам не можна не втручатися в цю справу і не освітлювати її і перед нашими, і перед чужими людьми.

Само собою зрозуміло, що я з величезною радістю вітаю би, колиб з'явився серед російської еміграції колишній Герцен, колишній Чернишевський з їх великою чутливістю до національної правди, але не тому я радів би, що це свідчилоб про можливість повороту в психології російського суспільства, а тому, що ми в своїх змаганнях малиб величезну підтримку й допомогу — і велику моральну втіху.

Та не треба покладати на це надій. Нема тепер ні Герценів, ні Чернишевських з їх великим розумом і широким мужнім серцем, а випадкові білі круки прикинули і не знають, на яку ступити. З ними не доводиться тепер поважно рахуватися; відносно ж тих, що тепер стоять перед нами на російським фронті, по суті єдинім, у нас може бути лише одне гасло:

— Боротьба!

І ми не повинні проминати приводів, аби ту боротьбу провадити лицем до лиця.

Ол. Саліковський.

До виборчої кампанії в УСРР.

Виборчий закон.

Багато доведеться нашим людям чути і читати про вибори на радянській Україні, але самі виборчі методи їм не відомі. Тому ми рішили познайомити наших читачів бодай з основними точками радянського виборчого закону. Під теперішню пору не тим більше вказує, що на Україні в дуже блискучому темпі йде передвиборча підготовка кампанії.

Сам виборчий закон базується на арт. 18—21 конституції УСРР. Активним і пасивним виборчим правом користуються на Україні всі громадяне республіки незалежно від полу, релігії, національності й осілості, яким перед днем виборів закінчився 18-тий рік життя. Це загальна основна стаття закону. Хто ж може на праву користуватися тим законом? На це відповідає 2-га стаття закону так: Виборче право мають усі громадяне, що добувають життєві засоби продукційною і загально-корисною працею.

До таких належать: робітники й службовці всіх категорій, що працюють у державних і приватних установах і підприємствах без огляду на те, чи є вони членами професійних спілок, чи ні; громадяне, що працюють у сільському господарстві на засадах землекористування — селяне і козаки-хлібороби; червоноармійці, матроси червоної флотії, старшини армії та флотії і міліції, робітники-селянської міліції; учителі та учні всіх шкіл; безробітні, зареєстровані на біржі, а де такої нема, коли викажуть посвідками райвиконкомів, що є безробітними; особи, що їх удержують органи соціального забезпечення а також інваліди імперіалістичної війни, інваліди громадянської війни, що втратили працездатність у боротьбі з контрреволюцією; чужоземці, що живуть на території УСРР, і належать до робітничої класи або до трудового селянства; члени родин осіб, які мають виборчі права, якщо доказано, що вони працюють тільки в катньому господарстві.

Виборчими правами не користуються: особи, що вживають наємної праці з метою визискання; особи, що живуть з нетрудового прибутку, як ось: з відсотків капіталу, прибутків з підприємств і т. и.; члени царської родини, що панували в Росії, а також особи, що прямо або посередньо кермували діяльністю поліції, жандармерії та карних органів царського режиму і контрреволюційних урядів (Деникінського, Колчаківського, Врангелівського, Петлюрівського, Гетьманського, Махнівського, Мусоватського, Грузино-меншовицького й інших); міністри, товариші міністрів, генерал-губернатори, губернатори, віцегубернатори, градоначальники, прокуратори судових палат, земські начальники, начальники тюрем, черці та черниці, духовенство всіх хультів, члени релігійних громад і жінки згаданих осіб; девертири червоної армії; особи, що опитували чужоземне громадянство й на протязі певного речіння повинні покинути межі УСРР.

Вибори переводять виборчі комісії, які творяться силою постанов Виконавчих комітетів. Комісії виготовляють списки всіх осіб, що мають право брати участь у виборах, а також тих, що не мають права ні вибирати ні бути вибраними. Виборцям комісії видають виборчі картки, що дають їм право брати участь у виборах. Вибори відбуваються на так званих виборчих зборах і можна їх відбутися тоді, коли на зборах є присутня одна третина виборців даного виборчого округу чи району. Вибори відбуваються при допомозі явного голосування і звичайною більшістю голосів. Порядок переведення виборів визначають виборчі збори. Вибори вважаються за відбуті та «ажні тільки

по затвердженні їх вищою виборчою комісією.

Так виглядає виборчий закон. На основі того закону відбуваються вибори до всіх Рад: сільських, районних, окружних і губерніяльних.

Слід навести для повноти закону ще одну статтю, на основі якої всі ті бувші царські губернатори, поліцаї, жандарми, денікінці та інші контрреволюціонери можуть користуватися виборчим правом, коли докажуть посвідками відповідних радянських установ свою лояльність до радянської влади, а виборчі комісії встановлять, що вони не використають виборчих прав на шкоду пролетарській революції.

Кооперація — народня сила.

Вписуйтеся матово у члени кооперації „Рідна Школа“ у Львові, Ринок 10. Уділь 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число удільів необмежене. Порука 2-кратна.

У. С. Р. Р.

Політичні процеси.

На Україні заповідається тепер 2 сенсаційних політичних процеси. Перший у справі вбивства сільського кореспондента Малиновського. Малиновський дописував до газ. „Червоний Миколаїв“. У дописах демаскував злочинну роботу сільських комуністичних головачів, наслідком чого їх викидалося з партії. З помсти за це Малиновського вбили. У вбивство замішано більше число таких zdegradованих наслідком дописів Малиновського комуністів. Процес відбувається в Миколаєві.

Другий процес має відбутися в Одесі проти б. начальника червоної кавалерійської школи Сосядов. Сосядов покінчив за царських часів Петербурзький Кадетський Корпус і був офіцером царської армії. У перших днях жовтневої революції перейшов на радянську службу. Від 1922 р. був начальником кавалерійської школи. Сосядов, будучи на тому становищі, зносився зі „свяченим терористичним загоном“, на чолі якого стояли Іванів і Гонта. Ім давав Сосядов докладні інформації про склад загогу, її настрій а також про пересування протиповстанчих загонів. Щоби достарчити Іванову і Гонті коней, він розробив план нападу на стайні кавалерійської школи, чому перешкодило ДПУ. Від спільників він вимагав, щоб на випадок удачного перевороту як слід оцінено його заслугу. Обвинувачують його за те, що займаючи відповідальну посаду, мав зносини з повстанцями, які виконували завдання румунського генерального штабу з метою повалення Радянської влади. Злочини, яких він доконав, передбачені ст. ст. 64 і 213 кримінального кодексу. („Вісти“ ч. 217).

Боротьба з безробіттям.

Безробіття, що було припинилось на Україні, знов починає збільшуватися. Тепер усіх безробітних поналі 100 тисяч, а найбільше припадає на робітників фізичної праці. Центральна комісія боротьби з безробіттям у Харкові намітила низку нових заходів, щоби допомогти безробітним. Побільшено передовсім сітку домів робітників, де буде влаштовано майстерні.

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська виладка тепер і залотий на рік). Рівночасно з грішми присилайте і списи членів (імя, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

Конгрес суспільної політики.

У Празі відбувся від 2. до 6. ч. м. міжнародний конгрес соціальної політики. Думка про нього виринула ще в 1921 р. підчас конгресу „Міжнародного союзу для законної охорони праці“. Цього рода конференція має чимале історичне значіння. Вона звязана з традицією міжнародного конгресу з 1897 р. Цього місяця зіхались у Празі найвишнійшій провідниці та теоретики всесвітнього суспільно-політичного руху. Предметом нарад ст-ють справи безробіття, соціального забезпечення працюючих клас, причини нинішнього застою господарства та торгівлі, шляхи та засоби для ратифікації міжнародних умов, способи охорони законодавства культурних держав перед країнами з низькою культурою, з якими культурний нарід мусить піддержувати взаємини.

Це останнє питання поширюється до меж проблеми: як налагодити суспільні зносини з різними народами та державами. Конгрес мав на увазі в першій мірі практичні засоби. Важною дискусійною темою став 8-годинний день праці з погляду господарських наслідків, моральних та суспільних. Його реферував директор Міжнародного Бюро Праці в Женеві: А. Тома. Цілий низці питань звязаних з цією складною

темою присвятив реферат відомий соціолог Льюїс Брентанно.

Преса покищо не принесла точного звіту з резолюцій прийнятих конгресом. Є між ними такі як справа взаємин між працедавцями і робітниками, яка цікавить в однаковій мірі капіталістів та робітників. Поруч чисто практичних справ: відповідальності фабрикантів за життя та здоровля працюючих у небезпечних підприємствах, конгрес торкнувся також потреби пропаганди здорових політичних тенденцій у поодиноких державах. Дві великі організації „Союз законної охорони праці“ і „Товариство для боротьби з безробіттям“ мають зеднатись у новий „Міжнародний Союз для суспільної політики“, який має на меті стати контролюючим органом суспільної діяльності у різних державах.

Згадавши конгрес стоїть під гаслом необхідності суспільної співпраці держав та народів. У деяких розумінні він ставить собі саме завдання, що Ліга Націй. Головна ріжниця між ними в тому, що праський конгрес хоче оживити зацікавлення для пекучих справ сучасного суспільного лихоліття у самім внутрі держав, а не підходить до цих справ зі становища міжнародних норм та трактатів.

Зачароване коло.

Радянська влада дуже тепер занята справою піднесення промисловости і наближення продукту до споживача. Питання це є дуже важке до розв'язання, бо удержавлена промисловість виробляє дуже дорогі продукти, зовсім недоступні для споживача, а живучи з дотацій держави — нищить тогож споживача, головне селянина, що становить головне джерело державних доходів. На численних нарадах і в поезі шукають виходу з цього зачарованого кола і приходять до висновку, що треба заставити робітників більше і продуктивніше працювати, бо теперішня продуктивність праці робітника майже в два рази менша, як перед революцією, а заробітня платня стоїть приблизно на тім самім рівні.

Про цю справу мав недавно обширний реферат голова Ради Народних Комісарів України, Чубар, на нараді директорів промислових підприємств у Харкові. В перелоподженню цього реферату місцевим часописом „Комуніст“ з 14. IX, зміст його був такий:

Досі державна промисловість, особливо велика, існувала коштом дотацій. Тепер виявилось, що ці дотації невистарчають і їх треба збільшувати, щоби дати населенню продукти по приступним цінам. Але коли навіть лишити дотації в попереднім розмірі, то не можна на це знайти засобів при теперішньому фінансовому положенню республіки, хіба що додатково оподатковувати селян. Це було би єдине джерело. Та селян далі обтяжувати податками вже не можна, не витримують. В минулому році єдиний сільсько-господарський податок в багатьох губерніях привів до упадку сільського господарства. Підвищення, а навіть полішення попередньої висоти податку загрожувало би дуже тяжкими наслідками. Отже з цього головного джерела дотації не можна дістати. Рахувати на англійський кредит і взагалі на закордонні позички також серйозно не можна. Можна би підвищити ціни на продукти, але це значило би місяців два покрутитися на високих цінах, а опісля зложити виробу на склади, звинувити заводи і розпустити робітників. Вихід з цього бачить Чубар тільки в однім: примусити робітників, щоби вони збільшили продуктивність праці.

Як же самі робітники дивляться на цю справу? Чубар мав подібний

реферат і перед робітниками. Робітники вислухали уважно свого прем'єра і прийняли резолюцію в тім дусі, що підвищення продуктивности праці залежить від висоти заробітної платні. Отже коли продуктивність праці відстає тепер на половину або й більше від передреволюційної, а заробітня платня стоїть приблизно на тім самім рівні, то якже можна досягти зменшення вартости продуктів, коли збільшення продуктивности праці робітники узалежнюють від висоти заробітної платні? Дійсно зачароване коло!

Виходом з цього зачарованого кола на разі вважається пропаганда продуктивности праці, намовлювання робітників, щоби вони пильніше і більше працювали, щоби обережно ставились до знарядів і матеріалів праці і т. п., бючи головне на те, що робітники є тепер мовляв самі господарями фабрик і повинні працювати тепер „на себе“ краще, ніж раніш працювали на приватних власників тих фабрик! Треба однак сумніватися, щоби ця пропаганда дала якінебудь позитивні результати, бо суть справи полягає не тільки в тім, що робітники, як „хазяїни“ гірше тепер працюють, а також в системі самої організації праці. В теорії усуспільнення продукції виглядало дуже гарно і заманливо, а на практиці маємо бездушну казюшчину...

А. В.

„Борці за мрію“.

Резолюції „П'яста“ і „З. Л. Н.“

На протязі двох днів радили у Варшаві посли „П'яста“ зі своїм проворним вїйтом на чолі. Перелоподити докладно все те, що вони урадили — було би з нашого боку поганою прислугою ш. читачам: не слід нікому забирати напустодурно дорогого часу. Головною характеристичною рисою отих резолюцій це туманність, яка цілком відповіла спантеличенню їхніх авторів. До більшости резолюцій треба би писати пояснюючі коментарі, а проте таки разом укупи вони уявляють собою таємну загадку: чого саме хотять панове Вітох Кернік, Дембські і кумпанія?!

І так спершу ми маємо з їхнього боку гостру й безпощадну критику уряду Вл. Грабського, який є відповідальним за „раційні спорадичні

ЦІЛКОВИТІ УЛАДЖЕННЯ МЕШКАНЬ

СПАЛЬНІ, ОТОМАНИ, ДИВАНИ
ІДАЛЬНІ, КАНАПИ, ПОРТІЄРИ,
САЛЬОНИ, МАТЕРАЦІ, ФІРАНИ

ПОРУЧАЄ 552 3-5
Маскф Шустер
Львів, Рутівського 10

випадки неспокою й баналізму, що тепер перейшли в хронічний стан безправства й анархії. Та не тільки уряд цьому винен, але й — сойм (за винятком „Пяста“) не чкаючи пальцями на деяких (невигідних „Пястові“) послів і сенаторів. „Клуб з натиском зазначає, що уряд і сойм є пасивними супроти явно антидержавної агітації декотрих послів і сенаторів, які явно надуживають посольської недоторканості“. (Іншими словами: „§ 58! Поліція!“). В цьому самому тоні говориться ще в такому уступі: „Клуб „Пяста“ стверджує, що відсутність програми й послідовності у поведінці уряду, який є позбавлений постійної підпори в соймі й часто підлягає суперечним інтересам держави постулятам відповідальності, відмовляють урядові допомогі й грозять йому провалом, (алюзія до „Визволення“ й ППС. — Пр. Ред.), а з другого боку недостача консолідації серед польських партій (залицянки до нового блоку з „Хієно“ — Пр. Ред.) є одною з головних причин важкої ситуації держави“.

Отже „клуб Пяста“ кличе уряд, щоби вийшов з пасивної обсервації стану безправства, який щораз дужчий у державі, особливо на кресах, та щоби всіма силами й засобами, які є в розпорядженні (винятковий стан, доразові суди, милітаризація адміністрації, обеззброєння комуністів etc. — Пр. Ред.), запровадив лад і порядок, забезпечив безпеку й законний стан, реорганізуючи поліцію згідно з давнішою приготованими проектами (міністром Керніком з часів влади Хієно-Пяста — Прим. Ред.) та впроваджуючи справедливий й сильну адміністрацію (такими шляхами, як згадано вище — Пр. Ред.).

Але після такої критики уряду починається атака на опозиційні політ. партії за їхню опозиційність. „Пяст“ обурюється на демагогію лівиці, передусім „Визволення“. „Домогання в такій (якій? іншої?) ситуації димісії уряду й розв'язання сойму не лише не є засобом, що завів би до санації відносин в державі й лоправи важкої долі населення, але можуть ще й поглибити загальне замішання й наразити державу на небезпечні потрясіння“.

Отже: і уряд поганій і погано валити його. Чогож хоче „Пяст“?

„Клуб „Пяста“ стояв і далі стоїть на становищі, що тільки парламентарний уряд, опертій на співпраці польських партій, що стоять на ґрунті державних інтересів, був би здібний вивести державу з хаосу й уможливити переведення необхідних реформ; наскількиж теперішній сойм виявить себе незрілим до такої консолідації — клуб вважає необхідним перевести такі зміни в конституції і виборчій ординації, які забезпечили би вибір нового сойму, здібного до отворення тильної і тривкої більшості“.

Ось де собака зарита! Тільки новий зліпок хієно-пястівських патріотів, що „почували б себе народом“, може врятувати: і вшасливити Польщу! А до такого зліпку можна дійти тільки тоді, коли ще більше штудерним — визнанням виборчих округ і ще цупкішим наложенням шор на свободну волю громадян держави дозволиться Хієно-Пястові не тільки втримати теперішній ненормально велике число їх посольських мандатів, але й придбати нові. Рветься до влади „Пяст“ і мріє про нові репресії, новий прилив ще дужчої реакції й нові поліційні лаври. Ці самі мрії не дають спочинку головній групі Хієни — „Зед'юченю Людово-

Напововему“ (З. Л. Н.). Посольський клуб цієї партії відбував свої наради одночасно з нарадами „Пяста“. Резолюції обох партій майже тотожні, тільки люде з під'ягу Грабського й Гломбінського більше цинічно-ширі й більше отверті у своїй нахабності. Крім того З. Л. Н. має в своєму складі занадто багато постійних претендентів до портфелю міністерства закордонних справ, щоби довшої й авторитетної уваги не посвятити головно закордонній політиці Річипосполитої. Отже в резолюціях З. Л. Н. найбільше лайок на Схінського, — і за те, що він на терені Ліги Націй не дав „рішучого відпору спробам заквестіонування прав Польщі до Гор. Шлеську“, і за те ввешті, що він не дбає про „закріплення народового характеру відвічно польських земель, забезпечення Польщі варсавським договором“. В справі „санації кресів“ подається одну ясну рецепту: введення виняткового стану на „кресах“. Єдиною причиною нинішнього незвідного становища на отих „кресах“, не легковаження урядом В. Грабського „пересторог і жадань“ Хієни, бездіяльність уряду і „агітація злочинних елементів“. Конклюдія з того така, що „клуб не бере жадної відповідальності за діяльність теперішнього уряду“.

В справі українського університету маємо таку резолюцію З. Л. Н. „клуб рішуче відкидає заяву міністра закордонних справ на засіданню Ліги Націй у справі руського університету“.

II. і III. Інтернаціонал.

З'їзд Екзекутиви (II) Соціалістичного Інтернаціоналу.

В трьох останніх днях вересня ц. р. відбувалися в Лондоні наради членів Екзекутиви т. з. II. (об'єднаного Амстердамського і Віденського) Інтернаціоналу. З'їзд відбувся з нагоди оснування I. Інтернаціоналу. Проводили нарадам по черзі Вандервельде (Бельгія) і Кремп (Англія). Присутніми були: Варанджан (Вірменія), Кавтські (Австрія), Вандервельде, Ван Ресбрек і Гіманс (Бельгія), Сукуп (Чех, ЧСР) і д-р Чех (Німеч, ЧСР) Церетеллі (Грузія), Віро (Голандія), Лонге і Браке (Франція), Вельс, Кріспієн і Бернштайн (Німеччина), Кремп, Алєн і Кемерун (Англія), Рудані (Італія), О. Безпалко (Україна), Абрагамович (с.-д.) і Сухомлін (с.-р.) (Росія), Недзьялковскі (Польща), Паєр (Угорщина).

З'їзд мав головною метою видати маніфест з приводу згаданих роковин. Однак в дискусії над цим маніфестом заторкнено чимало справ актуальної міжнародної політики. Червоною ниткою йшло крізь усі наради спрещування становища всіх соціалістичних течій, об'єднаних у Соціалістичному Інтернаціоналі, до III. Комуністичного Інтернаціоналу, а та головно у зв'язку з двома актуальними справами: англійсько-радянським договором та повстанням в Грузії. На тлі загально-ворожого відношення Соц. Інтернаціоналу до Комінтерну здобула рішучу перевагу радикальна течія, що заступала думку зміцнення боротьби з більшевизмом.

Адлер, порівнюючи Лейбур-партію й російських комуністів, вказував основну різницю поміж цими двома партіями: терор рос. комуністів, яким вони тримаються при владі. Кавтські перестерігав перед надіями англ. пролетаріату на користі договору Англії з Рад. Союзом. Англ. делегати вказували, що комунізму в Англії ніхто не боїться, бо він цілком чужий психіці англ. робітника; є виключеним, щоби він міг стати Англії колинебудь грізним. Вельс (Німеч) наводив на приклад

руйнівного впливу комуністів спроби розвалу найсильніших німецьких робітничих організацій.

По гарячій дискусії в справі Грузії прийнято резолюцію з домаганням признання Грузії права самовизначення. У дискусії забирали голос майже всі делегати. Церетеллі зазначив, що грузинські соціалісти не хотять від нікого збройної інтервенції, лише домагаються моральної підтримки. Цікаво, що розмовлялось широко й довго про поневолення народів і їхні права самовизначення — найважливіші представники сучасного соціалістичного світа наче би забули про існування української нації та її становища під різними державами. Знаємо лише, що український член Екзекутиви О. Безпалко говорив про недолу Українців на Радніській Україні, доказуючи документально імперіалістичний характер радянської політики; на скільки порушена тема спонукала інших членів Екзекутиви до вислову своєї думки й чи п. О. Безпалко торкнувся лише становища Українців в межах У. С. Р. Р. не згадуючи про українські землі під Польщею, Румунією і Чехословаччиною — не знаємо, бо ці перші вістки про перебіг лондонських нарад отримуюмо з польських джерел.

Було багато мови про перенесення осідку Екзекутиви Соц. Інтернаціоналу з Лондону на континент, можливо до Женеві. Звіт Секретаріату реферував Адлер. Наради будуть в лютому 1925 р. продовжуватися в Брукселі. На кінець червня проектується міжнародний соціалістичний конгрес у Франції. Перед тим будуть скликані міжнародні соц. конференції середньої Європи й балтійських країн.

Дрібні вістки.

Король Гуссейн, монарх Гелласу абдикував наслідком невдач у боротьбі з Вагабітами.

Партія праці впливає на Мекдонелда в тому дусі, щоби розв'язати парламент. бо при нових виборах партія сподіється ввійти скріпленою до парламенту.

У Румунії проголошено воєнний стан на цілій державній території. Для преси введено гостру воєнну цензуру.

Троцькому вкрали його приватний дневник. У крадіжці обвинувачують одного Лотиша.

Братіану, румунський президент міністрів, приїхав до Відня в справах великої політичної ваги.

Кулідж заявив при нагоді відкриття пам'ятника поляглим у світовій війні, що Америка бажає стати членом світового міжнародного трибуналу, але ніколи не погодиться з тим, щоби якась чужа сила могла рішати про внутрішньо-американські справи.

Чехословаччійський міністр освіти Бехине подався до димісії. Президент Масарик прийняв димісію до відомка. Управителем міністерства став Марковіч.

У Берліні почався світовий мировий конгрес. Головою конгресу вибрано Лія Фонтена (Бельгія).

Анатоль Франс дуже поважно занедавав.

Біржа.

Львів, 6. жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5'17—5'17½, канад. дол. 4'97—4'98, чеськ. кор. 0'15½—0'15½, лєт 0'02—0'02½, франц. франк 0'27—0'28, швайц. фр. 0'97—0'98, англ. фунт. 23'30—23'50.

Золото. 20 коп. 21'80—22'00, 20 франк. 20'30—20'50; 20 марк. 23'30—23'50; 10 руб. 27'00—27'51.

Срібло. Австр. кор. 0'44—0'44½, 5 австр. кор. 2'26—2'28, фльорени 1'16—1'18, рубл. 1'88—1'92, рубель дрібним сріблом 0'85—0'92.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1913 р. від 23'75 до 24'75 жито галицьке з 1923 р. від 19'00 до 20'00, жито нов. збору від 16'20 до 16'75, ячмінь галицький броварняний від 20'00 до 22'00, ячмінь галицький пашний від 17'00 до 18'00, овес галицький з 1923 р. від 15'50 до 16'00 Гречка 15'75—16'75.

Капелюхи жіночі

останньої модації і повні шик

в складах

Родольф Найвельта

пл. Маріївська 9 вул. Казимірівська 26.
вул. Горювська 72. вул. Ірландська 25.
549 а) 1-1

СТАННІ В СІ.

Парламентарна криза в Англії

Дня 6. ц. м. відбулося в Лондоні засідання кабінету міністрів, яке тривало понад чотири години. По засіданню лідер партії праці в палаті громад, Спрюг, заявив, що уряд буде опонувати як проти вотуму нагани, пропонуваному партією консервативів, так і проти внескови ліберальної партії що до утворення слідчої комісії в справі цюфнення обвинувачення проти редактора Саттлберга. Уряд стоїть на становищі, що між обома проектами нема основної різниці.

Супроти повищого, часописи висказують певність, що в середу наступить повалення уряду і що прем'єр Мек Дональд повідомить короля про намір розв'язання парламенту.

Воевода на Полісся.

На місце Довнарівича, іменовано поліським воеводою полковника Млодзяновського.

Два дні спокою!..

Варшавські часописи радісно підносять, що на „кресах“ вже два дні не було ніякого нападу! Виходить отже, що на „кресах“ мають місце безконечні напади.

Інтерв'ю пос. Васильчука.

Варшавський „Курер поранни“ додосить, що український посол Васильчук мав інтерв'ю з представником радянської телеграфічної агенції Роста. Пос. Васильчук жалувался на переслідування Українців в Польщі, предкладаючи на доказ цілий ряд аргументів.

Домбаль і напад на „кресах“.

Бувший посол до польського сойму Домбаль в своїм інтерв'ю з радянськими журналістами в справі нападу на „кресах“ сказав, що ті напади є живловим відрухом білоруських і українських селян, гнетом доведених до розпуки. Обвинувачування совітського уряду о організування банд є демагогічним маневром, обчисленим на опінію Заходу. Населення західної Білорусі і України — сказав Д. — стремить до зєднання з радянськими урядами. Українське та білоруське населення в Польщі не має в соймі дійсних репрезентантів своїх інтересів та настроїв.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Попереднє (222) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за п'ять уступів статті п. з. „Креси“.

— **Арешти серед дітей в Дубні.** Два тижні тому арештувала польська поліція в Дубні 13 молодих хлопців, з яких найстаршому 19 лєт. Хлопців які заходились над організацією Пласту, арештовано під замітом „антипанетвостів“ діяльності.

— **Ревізії та арешти на Холмщині.** 26. вересня ц. р. в опівночі перевели польські поліцаї ревізії в холмських „Рідній Хаті“. Причиною ревізії був донос, що в „Рідній Хаті“ почують „делегатів“ люде. За комуністичною літературою і зброєю шукали польські поліцаї і в Савинській філії „Рідної Хати“. Трус тривав три години без успіху. У Вєбніч холмського повіту арештовано сілського вїта (солтиса) Маєка. В Сєрєві арештовано сєлянна Остапа Волощука. На відповідь Волощука в слідстві, що він Українець польський поліцаї сказав: „Нантакі Українець, як я Жид“.

— **За школу в Винниках.** Перед війною і підчас війни були при мужеській народній школі у Винниках 4 класи паралельні з українською викладавкою мовою.

Вночі 1923 виносила фреквенція Поляків і Жидів у польській школі в 1. класі усього 12 учеників, а в українській школі 26 учеників. Інспектор зніс на власну руку першу класу українську та прізвища дітей до класу польської, кажучи, що це хвалює — однак донині усі класи не реєстровано. Цього шк. року переведено вписи з 1-ої і 2. класи лише до польської школи, а з 3 і 4. класу українська остала. В 3-тій кл. було українських дітей 42, а в 4-тій 55. Цей п'ятницю себто 3. жовтня м. р. роз'їздив інспектор на власну руку, без ухвали громадської ради з 3 і 4. класу з українською викл. мовою а дітями приділив до школи польської — всупереч ухвалі громадської ради, щоб зорганізувати цілу українську школу, за якою то ухвалою голосували і Поляки. На нараді батьків дня 5. н. м. в неділю рішено бойкотувати польську школу і вибрано комітет, який має робити старання в цілях отворення української школи.

— **Ілюминації.** У варшавському "Робітнику" читаємо: Вільшесь ватига, яка під Луїнієм напала поїзд, знаходиться ще на польській території. Поліція і військові відділи заєдно оточують ховаючися по лісах і болотах диверсантів, яких не диліючись не заповідження, ще не зловлено. Шо дня підкапалося "осячене" на другий день. Арештовано около 80 людей, але тільки супроти десятих арештованих можна було видігнути підозріння в співучасті в напад. Тих десятих за підозріння людей має стати перед дозоровим судом.

— **Самогубство.** Дня 15. м. м. повісився в Братишіві томацького повіту Дмитро Терпещий, денний зарібник. Причиною одчайного кроку була невільними недуга жолудка.

— **Полігні для колоністів.** Польська влада дає колоністам, які їдуть до своїх посілок на "кресах" цілий ряд полігні. В першу чергу — безплатний перїзд для колоністів і родини та знижку силати (до половини) за перевіз інвентаря.

— **З хроніки самогубств.** Вчорашній день зачотаво у Львові два чергові випадки самогубства, в обох випадках знеохочені життями були жінки. Перша з них 19-літня Н. Н. напилася сьняного розчину, друга 20-літня Анна Н. скочила з другого поверха. Обоїх відвезено, в грізному стані до шпиталю.

— **Відомості видавництва "Прапора".** Ставропільська друкарня, що в наслідку господарки б. польських комісарів, а тепер "сеніорів" в році радн. Третьяк і тов. опинилася в підпаймі польського москвофіла Яськова, весь час держалася і — очевидно — тепер держиться виключно українською клієнтелею. Ця друкарня є неціннікова, через що в неї ціни дещо менші, як в інших друкарнях, які є цінніковими. Багато українських друків дало змогу госп. Яськову не тільки здержати друкарню в руху, але і впливати з українських робіт йти на стіну органів відомого Лісвовацького "Руському Голосові". На що аномалію ми не раз звертали увагу, однак не все мали успіх. Частина української клієнтелі покинула госп. Яськова, але більш "принципові" цальше держали зв'язок зі Ставроп. друкарнею. До цих "непоправних ідеалістів" і сердечних приятелів госп. Яськова належали й видавці "Нашого Прапора", а потім "Прапора" аж до хвилі його нечаяного замирення в дні 14. червня н. р. Наші перестороги нічого не помагали. Госп. Яськов брав векслі з підписами багатших громадян, робив приємні міни і друкував газету. Аж раптом 14. червня сказав: Доволь! і зажадав покриття векслі, яких збірна сума виросла до великих, як на тепершні часи, розмірів. Яськов-приятель несподівано заняв вороже становище. Наслідок цього такий, що госп. Яськов тепер судовою дорогою стягає свої претенсії і непокоїть громадян, що в своїм довірю і посягати для ідеї "Прапора" підписували векслі. Найбільше терпить на цьому о. прал. Куницький, який щиро віддався був справі видавництва "Прапора". В суботу 4. н. м. відбулося у о. пралата судове заняття рухомостей. Госп. Яськов виявив себе крайню неуступливим. З рухомостей занято між ними 340 фляшок вина. Так то мститься задоволено посуна довірливості.

— **За гармонію.** На Яна Юнга і якогось Чеха, що при акомпаніменті гармонії йшли минулої неділі жовківської вулицею, напало кількох вуличників і хотіли здобути гармонію, пробив Юнга 7 разів а Чеха 5 разів ножем. Обох відвезено в грізному стані до шпиталю.

— **Ще про недугу Максима Горького.** Недавно донесли часописи про тяжке занедужання Горького, яке мало навіть загрожувати життю поета. Нові відомості з кругів близьких до Горького, в великій мірі утворюють опінію. Горький є справді хорий на жолудок, але зовсім не смертельно. Перебуваючи під цю пору в Соррену, Горький написав новелу п. з. "Історія незвичайного", яка появиться в редакційним ним "Місячнику". Зміст новели, аж до її появи, удержаний в тайні.

— **Здемаснування Оссендовського.** З Берліна доносять, що Свен Тедн здемаснував ославленого польського "подорожника" Оссендовського, автора одної з найпопулярніших у світі книжок "В країні об'їв, звірів і людей, які звичайно ошукають, який усі свої "переживання" аидував і відписав.

— **Процес Гармана.** В ноловині жовтня пічється в Берліні сензаційний процес проти масового убийника Гармана; цей процес перевисить своєю сензацією процес ославленого Ландої.

— **Напад на "чортківського чудотворця".** Славний чортківський рабін, що від вибуху світової війни перебував у Відні, приїхав недавно на Судний День до Чорткова. Цього тільки ждали якісь замасковані бандити, що напали на "чудотворця" забрали йому уся готівку. Нешасний рабін занелужав з переляку.

— **Інвазія медведів.** В архангельському повіті появилася медведі, які винищують селянам худобу. Селяне організують плянову боротьбу з медвежою інвазією.

— **"Українська Рада".** Члени і прихильники трудової партії, а радше її теперішньої управи можуть довідатися з безплатного "Українського Прапора", що з початком жовтня зачне виходити під редакцією п. М. Струтинського "Українська Рада", орган народно-трудової партії. Одночасно той самий "Український Прапор" подає, що з редакції "Діла" уступив п. д-р Д. Левицький та що нині редактором нашого органу став п. д-р Василь Панейко. Очевидно, як читачі бачать, ні одно — ні друге не відповідає дійсності.

— **Наші інформації.** Нашими інформаціями з Радянської України, які ми здебільшемо при витраті досить поважних коштів, залюбки користується "Речко-споліта". Дуже похвально це з боку редакції "Речко-споліта", біла тільки в тому, що п. референт Т. Опілола заєдно забуває сповістити формальність кожної шануючої себе реакції і подати джерело, з якого користується.

— **Десять літ без дощу.** В південно-американській колонії Кап в дистрикті Ментагу, уже від десяти років не затирили лїго дощу. Не дивлячись на цей катастрофічний стан, дистрикт є густо заселений фермерами, які живуть з випасу худоби.

— **Штучна нафта.** Парижський "Матен" повідомляє, що на оновішньому засіданні конгресу для штучного палива, зголосив один французький професор свій спосіб фабрикації нафти з звичайних і ростишних товщів. Ця штучна нафта має мати усі хемічні прикмети природної.

— **Американська бюрократія.** Одна осіла в Америці французжанка, пані Атсмон, вїхала недавно з Нью-Йорку до родини, яка живе в Парижі. В Парижі народилася пані Атсмон дитина. Вертаючи до Нью-Йорку, зустріла на кордоні несподіванку. Кордонна влада рішуче не захотіла впусти в межі Зєдинених Держав дитину пані Атсмон, як чужинця без паспорту. Пані Атсмон не оставало нічого иншого, як вернути до Парижа і робити заходи над здобуттям паспорту для свого новонародженого.

— **Сальонна Каміля Кастіліоні.** В угорській фабриці вагонів Астра в Араді, укінчено недавно спеціальний сальонний віз для президента фабрики, скрахованого недавно віденського фінансиста Кастіліоні. Вагон на вісьми осях, довгий на двайцять вісім метрів, обіймає три відділи, поїмний сальон, кабінет і купальню. Обстановка вагону уся з кедрового дерева; купальня вся з мармору, при чому ванна виконана з одноцільного мраморного блоку Кошти пролуції цього вага досягли 25 мільйонів лєв. Сальонка, яка на днях приїхала до Будапешту, буде перевезена до Відня, при чому само мито за неї винеє 40 мільйонів угорських корон.

НАДІСЛАНО.

За надіслане редакція не відповідає.

Заява.

З огляду на всілякі погослови й сплетні відносно моєї особи, які поширювано і ще досі деяким поширюються у Львові і по краю, заявляю отсим ось що: 1) я не брав ніякої участі в переговорах у справі заснування українського університету в Кракові; 2) зате принагідно був присутній при нарадах українських професорів у Празі; 3) взагалі моя поїздка до Праги мала чисто-приватний характер (справи особисті й видавничі), тому я не вважав необхідним, здавати перед ким-небудь рахунки з тої поїздки.

Явсрія, 3. жовтня 1924.

584 1-1 Д-р Микола Чайковський,

3 листів до Редакції.

Хвальна Редакції!

Якою жертвою своєї політичної діяльності, як організатор повіту, узяв з рук противників, нехай свідчить отсей мій допис, який прошу ласкаво помістити в "Діло" безплатно:

"Як колишня "Прик. Русь" з 1915 р. ч. 1590 зі своїм несовісним дописувачем С. С. Сапруном, так і тепершній "Талесгофський Альманах", що перепечтав той допис, зробили мені велику кривду на честь, не провісивши факту, а містича на стор. 153 ось яке:

"Сообщение С. С. Сапруна. Еще до начала войны были арестованы в турчан-

скомь уездѣ и вывезены вся русская мирская и духовная интеллигенция и множество крестьян. Незавидную роль сыграл тут мазепинецъ саяш. Г. Морозъ изъ Борини. Въ то время, когда турчанскій староста Давкша отказался арестовать ни въ чемъ неповинныхъ гражданъ, етотъ "украинскій" пастырь отправился во Львовъ къ б. намѣстнику Коритовскому и настаивалъ на необходимости ареста русскаго населенія въ Турчанщинѣ. Послѣдствіемъ етой поѣздки и явилось смѣшеніе старосты Давкши, а затѣмъ массовые аресты русскихъ людей".

Отже неправдою є, немов би я в справі передвоєнного арештування в турчанським повіті відотрав якунебудь — а не то "незавидную" роллю, бо ані я не їздив зовсім у тім часі до Львова, ані не був у б. намісника Коритовського і тим самим не міг наставати на арештування когонебудь в Турчанщині. Шкода, що оба наведені автором "свідки": Коритовскі і Давкша вже не живуть і не можуть заперечити поданого "факту". Зате покликуюся на живучих ще, а тоді також арештованих з Борині москвофілів: п. суддю Євгена Бачинського, суддю Теодора Чеснока, начальника податкового уряду Івана Венгінювича і п. Кошиловського (всі вони надіслали мені з дороги поздоровну картку, яку долучую), котрі можуть посвідчити, чи я звинивив щонебудь в тій справі арештувань, яка обняла була тоді цілу Галичину, не пощадивши навіть самих видних українців.

Аж тепер зрозумів я причину загального озлоблення в повіті, яке повстало на мене через згаданий в "Прик. Русь" допис, — аж тепер виджу, якою жертвою людської злоби з мотивів політичних упав я невинно в публічній опінії.

Отже прошу Вп. Талесгофський Комітет, що видав "Випускъ первый", щоби зволив перевірити справу і відкликати кинену на мене каломнію в слідуючій "Випуску", а що найменше в інтересі правди помістити отсе мое спростування.

З високим поважанням

о. Григорій Мороз
декан і парох в Борині.

Бориня, 3. жовтня 1924.

ОПОВІСТВИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

На "Рідну Школу" згожив Вп. Двфанєш Андрій, упр. варст. кравецьких Д. У. І. 35. зол. з нагоди свого вінчання. Вп. Жертводавцви складаємо щирою подяку Головна Управа У. П. П. 551 а) 1-1

Загальні Збори Відділу оир. В. П. У. У. в Калуші відбулись дня 1. листопада 1924 о год. 2 попол. в "Народ. Домі". — Виділ. 582 1-2

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

ПЕДАГОГ, вправний інструктор, уділяє лекції з французького, англійського, німецького, гри на скрипці, книговодства, Добрий кооператор. Може вїхати на село навіть на цілий рік. Зголошення під "Негайно" до Адміністрації "Діла". 568 3-5

ДНЯ 4. жовтня, на концерті Івалідів згублено годинник жіночий з рук. Хто з П. Т. Публики знайшов, зволить ласкаво віддати в Адміністрації "Діла". 583 1-1

Світової слави ВИНА ФРАНЦУСЬКІ

фірм: Will Tourner & Co в Bordeaux і J. Faiveley в Nuits-St-George є до набуття у всіх торгівлях у Львові.

586 Генер. репрезентація і центральні склади фірм: 1-2

Бюра: вул. Третього мая 10.
склади: Домініканська ч. 3.

В ЦІМ ТИЖНІ ВИХОДИТЬ З ДРУКУ:

1. Методичний підручник до навчання перших початків українського письма з докладними вказівками, як провадити науку читання в 1. класі після першої книжечки. Методичний підручник обнімає 7 аркушів друку і містить багато лекцій, рисунків до початкових букв і лекцій, докладні вказівки про ужиття в школі даток: Вказівки до ведення ручної праці в школі, С. Сидоровичівної. Ціна Методики 3 зол.

2. Історія виховання проф. Левицького з докладним представленням історії виховання на Україні, з ілюстраціями, 10 1/2 арк. друку. Ціна 3 зол.

3. Приклад до рухомої азбуки, який складається з приладу до ховання букв і приладу складання слів з рухомих букв. Ціна з пересилкою 17 зол., без — 15 зол. 587 1-1

4. Рухома азбука велика 2-20. — 5. Мала азбука за 10 компл. 3-00

Висилка тих праць у вівторок 14. жовтня. — Просимо робити вже тепер замовлення. — Також просимо домагатися цих видань по всіх книгарнях. М. Матайчун, Львів, Паньська 17

ВДОВА по учителю зі священної ролі на пошукує місця до заряду домог або виручення господині дому. Стефан Лукашевська, Зухоровичі, п. Борщів, коло Львова. 585 1-1

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

Лінарський-дент. заведення
д-ра Шимона Раппапорта
і Якова Насса

Львів, вул. Никстуська 17/11

Пилькування й виїмання зубів без болу. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пациєнтів з провінції полагоджуються в найкоротшому часі П. Т. урядовцям і студентам значна знижка. 569 2-10

Спеціаліст скірних і венеричних недуг

Д-р Генрик Росмаріна

б. в. клінік львівської, віденської і паризької повернув і ординує
Львів, вул. КОПЕРНИКА 12.
581 1-10

19 С. М. здержується висилку часопису тим Вп. Передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4 20 зол.

Подяка.

Пану Меценасові д-рові Львові Ганнавичеві у Львові.

Високоповажаний Товаришу!

Сповняючи довг серця спішу отсим подякувати Вам за оборону мене, якої Ви підняли в характері оборонця з уряду на мой розправі перед судом у Львові дня 2. жовтня ч. р. Не зменшує Вашої заслуги присуд Трибуналу: 10 (десять) літ тяжкої в'язниці з відокремленням, твердим ложем і постом, що квартал, миміщо одиникий, актом обвинувачення задуваний мені чин — розліплювання відозв проти засудження на смерть тов. Енгля — ані в слідстві, ані на розправі не зівстав доказаний.

Нарівні з тим присудом присяжних суддів і присудом трибуналу, котрий безумовно в історії польської демократії займає поч. місце, залишиться пам'ять про Вашу мужну, відважну, палку і більш ніж знамениту оборону. Так боронити міг лише той, хто вірив, що боронить слушної справи. Львів, тюрма Баторого 3. X. 1924 р.

З пролетарських поздоровленням
Казимир Пизік,
секретар Центр. Коміт. Спільки
Пролетаріату Мст і Сіл на Схід-
ню Галичину.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шкід. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не зветується.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Руму-
нії 150 лей, Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл. Зміна
адреси 1 зл.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Іслам і Англія.

Звістки, які передають телеграми європейської преси про події довкола Мекки, нагадують нам, що звеличений за свій поступ ХХ-ий вік може приглядатися релігійній фанатичній боротьбі з перед соток літ. Остання велика війна роздула і в Європі іскри релігійної ворожнечі. Однак ця ворожнеча не виступає в таких яскравих формах неприєднаних конфліктів як в Арабії.

Чуємо, що Мекку зайняли Вагабіти і що в наслідок цього король Гуссейн зрікся свого престолу. Ці події мають першорядне значіння для англійської політики. Що це значить? Пічнім з політичних фактів. Гуссейн за володіння султана Абдуль Саміда був шерифом (урядовець, що виконує судові присуди) у Мецці та Медині. Під час війни він перешов на бік Англії, у бажанні кар'єри, і одержав від них нагороду. Мого зробили в 1916 р. королем Геджасу, до якого належать оба святі міста магометан. Але він мріяв про володіння цілою Арабією і про власну могутню династію. Одному з його синів, Рафайлеві, Англія віддала панування над Сирією, а другому Абдаллі над Трансйорданією. Гусейнові було мало і цього. Коли відділено становище каліфату від султанату, він хотів залишитися головою церкви бодай у передній Азії.

Аж ось недавно померкла його воля. Склалися на це не лише внутрішні причини. Франція віддала м'ягким оком на закулісові впливи Англії, яка хотіла скрізь насадити своїх прихильників. Коли Гуссейн проголосив себе каліфом — султан з Неджду звернувся з протестуючою проклямою до віруючих магометан. Сам наступ султана з Неджду на деякі села в околицях столиці Трансйорданії не мав великого успіху: Гуссейн, маючи за плечима авторитет Англії, почував себе сильним. Поки на сцену не виступили Вагабіти.

Це є вірні магомета не в найчистішій формі. Вони звертаються фанатично проти всіх обрядів ідопоклонства введених пізнішими учителями Ісламу для задоволення широким мас: не признають ні кави, ні тютюну, ні шовку, ні дорожчистостей, ні святости гробів, ні навіть Мекки, разом з її святим камінем Кааба. А з огляду на те, що магометане загалом вважають прощу до Мекки одним з найважливіших символів своєї віри, Вагабіти пересвідчені, що саме це є найбільшим порушенням чистої віри — нападають на каравани вірних і вирізують їх. У 1801 вони вже зайняли Мекку і там завели свій пуританський закон. Але по 10 роках війни їх виперли звідтіля єгипетські війська.

Нині Вагабітам знову вдалось прогнати з Геджасу володаря Гусейна. Англія опинилася в клопоті. Однак причина релігійної ворожнечі для неї байдужа. Для неї важливий шлях до Індії і джерела нафти. Вона не має причини ставитись ворожо до Вагабітів, яких голова Ібн Сауд також стояв на боці Англії під час війни. Неприємне становище Англії тільки в тому, що він особисто ворогував з Гуссейном. Англія хоче глядіти на цю ворож-

нечу як на наслідок ріжнці у релігійних почуваннях, присвячуючи увагу головно політичним інтересам. Вона пропонує на місце Гуссейна його найстаршого сина Еміра Алі, який вже вислав до Вагабітів своїх послів з метою порозуміння. Вагабіти стримали похід на Мекку. Емір Алі має обмежитись лише на титулі короля Геджасу, а каліфат залишити голові всіх магометан. Комітет магометанців у Геджасі звернувся до англійського уряду з проханням, щоби він не вмішувався у справу вибору каліфа.

Наука, громадянство і політика.

(Причинок до університетської дискусії.)

Berlin — Treptow, Weermannstr. 4
2. X. 24.
Редакції „Діло“
у Львові.

Високопова. Пане Редакторе,
Десять місяців тому Ваш орган зробив мені закид, що я буцим-то, ігноруючи краєву пресу і не збираючи голосу в важких національних питаннях зі становища закордонного обсерватора, взяв на себе частину відповідальності за піжні невдачі.

Закид той, як я старався доказати в „Літопису“, не був оправданий щодо минулого, та я бажав би й на будуще не дати приводу до подібного твердження, і тому звертаюся до Вас з проханням поведіти мені висловити в „Ділі“ деякі думки з приводу університетської справи.

Як із доданою статтю бачите, я старався бути річевим, спокійним і проти нікого вістря не звертав, тому певен, що з уміщення її жадна шкода вийти не може. Зрештою, маю оправдані підстави вважати Вас, що висловлені в ній погляди не самі тільки мої власні та що до них призвється доволі багато серйозних людей*).

Згорі дякуючи за ласкаву прихильність остаю з правдивим поважанням

С. Томашівський.

Вже три місяці, як справа українського університету в Польщі не сходиться з колунами преси, української і польської, однак не видно, щоби вона за той час посунулася наперед у напрямі реалізації. Навпаки, маю враження, що вона віддаляється. Уперве? — Ні! Вже 12 літ тому назад університетська справа була у нас у стані практичної актуальності. Тоді вона поколотилася кілька місяців, наробила шуму і... завмерла. Історія того моменту, на жаль, ще не написана, щоби стати орієнтаційним пунктом, досвідною стацією і порадином у теперішній хвилині. Остає тільки один факт, що тоді справа розбилася об наші домагання, більші — ніж тодішній австрійський уряд міг заспокоїти. Й об нашу віру, що найблизча буду-

*). Стоячи на демократичному становищі свободи слова й визнаючи потребу вільної дискусії у всіх громадських питаннях, даємо голос шан. проф. Томашівському, хоч в дуже багатьох точках відносно університетської справи не погоджуємось з шан. автором. Наше становище в університетському питанні було зазначене в цій низці статей. Очевидно, ми ще вернемо до цієї справи в найближчі дні у зв'язку зі статтями п. проф. Томашівського. Ясно, що в дискусії дамо голос і іншим громадянам зі застереженнями, які щодо дискусії зробив шан. автор. Редакція.

Англія й не буде настоювати спеціально на своїм впливі щодо гідності каліфа. Але тим зважійше боронитиме свого становища, яке забезпечувало їй ширину кольтоніальної торгівлі та давало доступ до природних багатств Азії. Для цієї мети вона дозволить азійським племенам різати себе до схочу і проганяти з одної території на другу. І так само зробить усе, щоби прихилити найбільших релігійних фанатиків, якщо ця згода може допомогти Англії держати на далі у своїх руках нитки азійської політики.

видять у ньому символ національної честі. Не входячи в такі крайності, треба зясувати собі, що практично інтересовані в університетському питанні такі кола громадянства: учені, батьки, молодь, політика. Чи всі ті сфери висловили свої погляди і бажання повно і щиро? На скільки преса є зеркалом думок і настроїв — ні. Правда, загально звісно, що у нас люде думають і приватно говорять дуже багато такого, чого ніде й ніколи не вичитаєш в органах преси, правда, на університетську справу багато земляків дивиться у нас инакше, ніж могло би здаватися сторонньому глядачеві; однак такі прояви нашого національного життя не змінюють факту, що інтересовані кола не виявили як слід своїх думок про останню фазу справи.

Маю на увазі не так звані збірні погляди (резольції зборів, заяви організацій то-що), яких вартість мінімальна, а думки визначніших заступників поодиноких інтересованих сфер. Ось на прим. частини українських учених ухвалила, у Празі 30. VIII., відому платформу для організації польсько-державного університету для українців, однак я не читав ніде пояснення й умотивування поодиноких пунктів сеї ухвали. Не чути також голосів заступників ширшої інтелігенції, ні визначних дозрілих студентів, ні навіть — дивно! — політиків. Все те в часі, коли університетська справа стала головною національною темою в розмові кожних двох стрічних українців! Се спонукало мене взяти за перо і, як подвійно, чи як хто хоче потрібно, інтересований виявити прилюдно свій погляд на деякі боки сучасної університетської справи. Обмежуся до двох найголовніших, т. ск. кардинальних питань, які скупчують у собі всі труднощі порозуміння і розв'язки: 1) Чи український університет у Польщі нам потрібний? 2) Де має бути його осідок?

С. Томашівський.

За океаном.

Конгрес „Об'єднання“.

На 28. жовтня скликається до Філадельфії третій конгрес „Об'єднання українських організацій в Америці“. На деннім порядку крім звичайних точок є такі справи: Політичне положення на західних українських землях; які обов'язки тяжать на американських Українцях в змаганнях українського народу до державної незалежності; про реорганізацію української школи в Америці; справа Народного Дому з Н. Йорку і т. п. До „Об'єднання“ належать отсі головні українські організації в Америці: Український Народний Союз, Провидіння, Січово Організація, Ліга Горожан, Ліга Ветеранів, Народня Поміч, Згода Брацтва і кілька менших самостійних організацій. Всі відділи згаданих організацій також беруть участь в Конгресі, оскільки зложили жертву на визвольну боротьбу, або на культурні потреби в старім краю.

На поміч Рідній Школі.

Американська „Свобода“, передруковуючи відозву Українського де-

Роздвиглюючися у проявах останніх трьох місяців, доходимо до висновку, що університетська справа трактується у нас доволі однобічно — майже виключно з політично-публіцистичного становища, і то більш у формі полеміки з Поляками. Се рішучо за мало в порівнянні з великим обсягом моральних і матеріальних інтересів, зв'язаних з університетським питанням. Звісно, цю справу можна розглядати з дуже ріжнородних становищ: від таких, які заперечують університетові всякого корисного значіння (є й такі голоси у нас), до тих, які

Дохід на будову діт- чого Шпиталика!! КОНЦЕРТ

п'ян ст

АНТОНА РУДНИЦЬКОГО

відбудеться в селі Миз. Г-ла ім. Лисенка

дня 10. жовтня ц. р.

оч дои

„Львівської Філії Українського Краєвого
Т-ва Охорони Дітей і Опіки над малодітью.Білету в Книгарні Наукового Товариства
ім. Шевченка. 558 1-1

дагогічного Товариства про положення Рідної Школи, від себе додає: „Ми не можемо завести старий край у його надіях на імміграцію, найбогатішу частину всього українського народу. Ми мусимо дати жертви і дати їх щедро... Небезпека велика. Два рази дає, хто скоро дає!“

Взірцева Унітарська Громада в Америці.

До „Свободи“ пишуть з Оліфант. Па: Наша місцевість залюднена переважно Українцями, можна нарахувати їх до 5.000. Роботи у нас під теперішню пору ідуть добре, майно роблять постійно, громада поступає вперед. В школі маємо 4 учителів і понад 1000 дітей. Є також школа для старших неграмотних, мужчин і жінок. Під теперішню пору будуємо нову школу. Будова її коштуватиме 100.000 доларів. Наша молодіж зорганізована, має свої клуби. Українці в нашому місті ведуть перед, маємо своїх професорів, своїх банкірів, багато бізнесменів, свого полісману. Коли піде так далі, зможемо в недовзі вибрати свого бурмістра міста. Чужинці нам заздують. На забави маємо два свої парки, з них користуються також і чужі.

„Провидіння“.

Асекураційне Товариство „Провидіння“ в Філадельфії числило з кінцем червня ц. р. 9.071 членів. Фонди Товариства виносять суму 220.969,44 доларів.

„Комедія в двох актах“.

Американська „Свобода“ містить ось таку замітку з Філадельфії: Дня 16. вересня відбулася в нас комедія в двох актах. Мирослав Січинський, дискутуючи після свого відчиту з д-ром Вол. Галаном, бувшим старшиною галицької армії, вдарив його в лице. Д-р В. Галан хотів зреа-

М. ГАЛУЩИНСЬКИЙ.

Павль Наторп.

У місяці серпні ц. р. помер філософ і творець „суспільної педагогіки“ Павль Наторп (ур. 1854), проф. університету в Марбургу, в історії філософії відомий як один з представників т. зв. марбурзької школи. Напрямок цієї школи характеризується новою інтерпретацією Канта, яку почав філософ Герман Коген, а яку далі продовжали Наторп і Ернст Кассіер.

Творчість Наторпа обіймала історію філософії, логіку або історію науки і педагогіку.

Перші дві ділянки доступні в першу чергу для тих, що займаються названими науками. Зате щодо педагогічних студій, значіння і вплив Наторпа відбився дуже сильно на змістові й духові цілого виховного питання, починаючи від родинного виховання аж до справ повашкільної освіти і загальної народньої освіти. У всьому проби-вається у нього змагання до загального піднесення життя народу. Наторп вірить у моральні розвоєві сили, які спочивають у народі. Найважливішим і підставним його твором є „Sozialpädagogik, Theorie der Willenserziehung auf der Grundlage der Gemeinschaft“, який в 1922 р. вийшов п'ятим виданням. „Для педагогіки — каже Наторп — має

Світовий мир і СРСР.

Чічерін про декларацію Юза.

Одним з найзавзятіших ворогів визнання де юре СРСР є під теперішню пору американський значний дипломат і керманч з-кордонної політики Зєдинених Держав Юз. Він заявляє не тільки проти визнання, але й проти всяких зв'язків та зносин зі СРСР а тим більше проти всяких торговельних договорів.

Останніми часами союзний радянський уряд намагався навести переговори зі Зєдиненими Державами, але стінувся з дуже гострою відпавою Юза. Сам Юз вже від кількох літ займався збиранням компрометуючого Союзний радянський уряд матеріалу, який мав доказати світові, що комінтерн і Союзний уряд, це все одно, та що політика одного цілковито покривається з політикою другого. Офіційні радянські дипломати завжди старалися й донині стараються доказати, що справа має бути протилежно. Комінтерн — це одно, а радянський уряд — це друге, та що їхня політика не тільки не покривається, але попадає зі собою подекуди навіть у явні суперечності.

У зв'язку з останнім виступом Юза проти переговорів із більшовиками висловив Чічерін деякі дуже цікаві погляди. На думку Чічеріна виступи Юза являються достойним увчанням його політики за останні тижні, на протязі яких він і репрезентоване ним праве крило республіканської партії, невинно працює, як головна сила світової реакції та світового імперіалізму в боротьбі проти колоніальних народів і проти радянських республік.

З початку головним аргументом Юза було твердження, що в господарському відношенні радянські республіки уявляють собою порожнє місце. Розвиток вивозу і з окрема хлібного експорту зі СРСР, а також довіз до нього

білітуватися, але Січинський дав знати ногам. Описав Січинського арештовано. На розправі Січинський боронився підписом заяви за аліантами, а Галанові закидав австрійське офіцерство та співпрацю в немих йому газетах. Суддя згодився з Січинським, що він є американський патріот. Справу відложено.

тільки те своє значіння, що можна добути з елементів, які існують безпосередньо у свідомості без огляду на досвід, на історичний розвиток, без огляду на те, що є, але з поглядом на те, що повинно бути“.

Те, що повинно бути, називає він ідеєю. А свідомість може розвиватися тільки в спільноті. „Людина стає людиною шойно шляхом людської спільноти“ — доводить Наторп. Найлегше про це перекочаємося, коли уявимо собі, що було би з людини, якщо вона виростала би поза впливом людської спільноти... Однак людина не росте поодиноким; не росте також одна біля одної під впливом таких самих рівних умов, але кожда під різнорізними впливами інших, постійно реагуючи на такий вплив. Поодиноким людина — це таке відірване поняття, як атом у фізиці... Людина без спільноти не є зовсім людиною“.

На цьому основному погляді будує Наторп свою теорію суспільної педагогіки. Ця теорія не виключає трактування справи індивідуальності виховання. Однак індивідуальне виховання належить вести з поглядом на спільноту. Різниця між представниками індивідуальної педагогіки і Наторпом така, що він стоїть за ставленням вузьких меж всякій індивідуальності, бо тільки в такому випадку мо-

такої сировини як бавовна, повинні були його переконати у протилежному. Другим аргументом Юза — це нібито відсутність особистої безпечності на радянській території та відсутність гарантій життя й майна чужоземців. Та це вже давно спростоване самим життям, як про це свідчили американські сенатори, журналісти та інші відвідувачі радянських республік.

В останньому дипломатичному документі американський уряд, відповідаючи на радянську пропозицію переговорів, висунув новий аргумент, а саме: розподілу яких небуло переговорів із радявладом перешкадає декрет про анулювання боргів і агітація проти існуючого ладу в Америці.

Покликування Юза на діяльність Комінтерну, та обвинувачування нею радянського уряду, являється, на думку Чічеріна, непростимим перелученням та змісним перемінуванням фактів. Бо хто ж покладає на Макдональда відповідальність за діяльність II. інтернаціоналу? Тільки політичні аналізати могли би протестувати проти цього, давно встановленого у цивілізованих країнах порядку взаємовідносин між партією та державою. Тим паче має силу ця окремішність комуністичної партії та уряду що до Комінтерна, що являється міжнародною організацією, в якій російська компартія є лише одною з багатьох її частин.

Саме через те спроба приписати радянській владі та її закордонним представникам ролі органів Комінтерну, являється зловисливим обманюванням неіформованої публіки. Звичайно робітничо-селянський уряд висловлює волю трудящих та їх партій, але з того, що радянський уряд служить інтересам трудящих а Юз та його уряд інтересам магнатів, зовсім не виходить, що компроміс між ними не є можливий. Навпаки, численні факти свідчать про те, що при доброму бажанні обох сторін компроміс цілком можливий.

Шож до секрету про анулювання боргів, то й тут саме радянський уряд запропонував американському почати переговори з метою досягнення згоди. Недавно підписана угода між Радянським Союзом і Англією доказує, що й у цій справі можлива згода. Теперішні

аргументи Юза а також давніші свідчать недвозначно про те, що він за всяку ціну хоче проводити в життя ворожу і непримиримую політику у відношенні до радянських республік.

Ми знаємо — каже далі Чічерін — минуле Юза й це минуле чимало дечого нам пояснює. Як оборонець інтересів банкіра Моргана, Юз віддав себе в розпорядження відомої банкірської групи.

Далі Чічерін твердить, що таке становище Юза і його товаришів до СРСР, уловні вияснює ту обставину, що члени тогочасного Юз кабінету були втягнені у відому скандалну нафтову аферу, що брала хазарі від нафтових товариств, перекрадали державні нафтові землі і т. д. Вони спосібні на все, коли в силі баламутити публічну опінію та ширити неправдиві вісті про становище в СРСР.

За час перебування Юза при владі Зєдинені Держави зібрали в наслідок світової війни нечувані в історії капітали. Однак тепер цей період збирання безповоротно минув. На наших очах незвичайно активний англо-американський блок, як головна сила політики буржуазних держав і знесилена Франція, з якою цей могутній блок не дуже рахується.

Організовані імперіалістичними урядами зні форми інтервенції в Китаю, наприклад десант у Шангаю, повстання в Афганістані проти еміра, яким кермують англійські агенти і ціла низка аналогічних фактів у західному Китаю, Середній Азії, Персії, Курдистані, Арабії, сили направлені для зміцнення бандітського руху над Дністром, провокаційні виступи уряду Цанкова (натяк на політичні вбивства противників небіжика Александра, що стоять у зносінах із більшовиками — прим. Ред.) в Болгарії, які підтримує антанта, інсценізоване повстання в Грузії, що не виправдало надій імперіалізму — все це на купу овочі діяльності імперіалістів із Юзом на чолі; все це складається на одну грізну картину, що навалюється на колоніальні народи.

Та головна мета тої політики Юза і його спільників — це Радянський Союз. Всі удари спрямовані на нього. Правда, імперіалістичні махінації Юза покищо не дали позитивних наслідків. А ясно, що наприклад повстання в Грузії мало здескредитувати радянську владу. Направдуж вона ще раз задемонструвала свою силу та доказала

же розвинути оправдана своєрідність. „Вонаж і більше розвивається наслідком того, коли її поборюємо, ніж тоді, коли її йдемо занадто на руку. Протівенства саме роблять її більше енергійною в укріпленні себе“.

Дім (родина), школа й зорганізована спільнота — це чинники, котрі покликані до виховання. Всі вони мають змагати до освіти волі. Навчання як таке, це тільки один виховний засіб. Виходячи з цього становища обняв Наторп цілість народньої освіти й цілість дошкільного, шкільного й позашкільного виховання. Свою систему зясував легким і приступним способом у творі: „Volkskultur und Persönlichkeitskultur“, в якому навізуючи до педагогічних основ Пестальоці показав, як належить нам ставитись до питання народньої освіти як цілості. Твір цей появився також у перекладі українською мовою в р. 1921 п. н. „Народня культура й культура особистості“.

Велика війна й трагедія німецького народу не була без впливу на Наторпа і його погляди. Він ще більше в них уміцнився, доказом чого нові видання давніших творів і доповнення системи у книзі: „Sozialidealismus, Neue Richtlinien sozialer Erziehung“. Характеризує його погляди суспільний ідеалізм, і коли його приймемо, тоді „одна душа стане всім спільним“.

який „запевнить правдиве братерство у давній свободі всіх“, а мотиви його будуть найчистіші. Тоді на наше завдання тут на землі будемо дивитися з нового погляду. „Ми маємо досить роботи, щоби вірно виконати наше завдання у відношенні до наших братів тут на землі“.

Умер великий ідеаліст. Але свій ідеалізм не обмежував до слів. На всяких зїздах, конгресах забирає голос, але і до практичної роботи над піднесенням народньої освіти ставав у перших рядах. Любив молоді, давав їй ради та вказівки, і від неї надіявся відродження людства. Як гасло задля кращоого розуміння між старшим і молодшим поколінням ставив слова Коменського: довіряти більше окові ніж ухові. Коли до вуха доходять часті прикри тіни, що його вражають, то око бачитиме скрізь рідних, близьких, своїх живих людей. Коли навіть бачитиме у них помилки та хиби, проте шляхом застанови доходить до джерела всього лихого. А тоді під впливом великої любові кожний шукатиме шляхів, як лічити лихо й повернути його у таке річище, щоби воно стало добром.

Батьки, учителі й всі працівники в ділянці народньої освіти повинні безумовно познайомитися з суспільно-педагогічними творами помітного філософа.

ділковите банкрутство Союзу Народів.

Проте — кінчить Чічерін — немає підстав сумніватися в тому, що у майбутньому з боку імперіалістів цілком можлива нова інтервенція та економічна блокада СРСР, у тій чи іншій формі. Радянський уряд бачить через це можливість нового загострення міжнародних відносин, що уявляють собою велику небезпеку для світа. Про таке загострення незбито свідчить недавній не-примиримо ворожий виступ Юза проти Радянського Союзу. І тому найважливішим завданням пролетаріату являється під теперішню пору закріплення мира. Та цього мира не можна закріпити доти, доки вся справа мира не опиниться всебічно в руках пролетаріату, замість в руках імперіалістів.

Із тої заяви найвідповідальнішого радянського дипломата виходить недвозначно на яву те, що світові грозить велика небезпека та що всі ці балачки на Союзі Народів про безпеку мира та про гарантії ніякого мира не дадуть поки не гаснуть мир між буржуазними державами і Радянськими Республіками.

Преса.

Поліція і військо на „кресі“. — „Тобі, сину, фузія в голозі, а я на паску не маю“. — „Розв'язка“ білоруського питання. — Два інтерв'ю. „Amicus Plato, sed magis amica veritas“.

Вся польська преса однозгідним хором співає тепер про примирення „кресів“. Серед цих пісень проривається дияшантом і голос урядових чинників. Начальник публічної безпеки в міністерстві внутр. справ Яшолт, відомий нашому громадянству з нешкідливого вибуху „бомби“ в часі повороту зі слідства після події з бл. п. О. Бесарабовою, вияснює співробітників „Кур. поранного“, що вже зроблено для „кресів“ і що думається зробити. На сучасне положення „кресів“ — по думці Яшолта — зложився цілий ряд недовгого в службі безпеки, а саме: недостатнє матеріальне живинування поліції; недостача відповідних приміщень для поліції, які унеможливають касарняний режим і навіть не забезпечують довірчості урядування; мала кількість кінної поліції і браки в засобах локомотиву і лучби. Ці недостачі старається усунути польський уряд в своїм змаганні до примирення „кресів“.

В тому змаганні перш усього переводиться тісне співділення поліційних і військових відділів з метою зробити нешкідливими бандитів, перешукати загрожені терени, викрити бандитські криївки і піддержати підозрілих людей. З тією самою метою переводиться збільшення гончих відділів, тісну обсаду границь, заміну граничної поліції військовою сторожею та поліпшення й поширення сіти лучби. Для кращого переведення в життя цих геніальних проєктів уряд виробив проєкт закону про охорону границь, який небагом буде внесений в сейм.

Та мабуть ці урядові засоби не дозволяють „Кур. пораненого“, бо в статті „Серед Білорусинів“ він пучить „кресівний бандитизм“ з національного квестію. Він просто твердить:

„На підкладі докочаних в останньому часі бандитських нападів на окраїнах на денний погляд вертають національні справи в формі гострій, як коли-небудь“.

За „бандитами“ пущено погоню. Схоплення і покарання „бандитів“ є важливою річю, але

„коли однак справа примирення окраїн не буде поставлена принципово, то адміністративні кроки не тільки не обсягнуть головної цілі, але внесуть ще більший хаос, бо роблять враження, що уряд має шлям уму укоризувати в дні на кесах шляхом висилки карних відділів, які окраїному населенню пригадують ослаблені російські карателіні тряди“.

Примирення окраїн не є легкою спра-

вою, а тут воно обраховане на дуже коротку мету. Бо ані уряд, ані політичні партії не мають в тій справі устійненої політичної лінії. Тим то національна політика є радше залежна від даних моментів справ внутрішніх, освіти, чи від поодиноких випадків. А чого можна сподіватися по тих міністерствах, коли нпр. в мін. внутр. сплав начальником поліційного відділу є якийсь п. Рутковскі, який віддає як муж довіря правдивих демагогів мусить все робити, щоб зражувати окраїни населення до Польщі.

На краще в міністерстві освіти, яке від довгого часу думає про репресії, а не про напругу відносин“.

Доказом поведінки міністерства освіти є те, що воно субвенціонує білоруські гімназії (пожался. Боже, в тими субвенціями! — Ред.) і не признає іспитів зрілості тих гімназій, в наслідок того білоруська молодь подається на студії в Чехословаччину.

Не краще мають справи на терені адміністрації. Клюб „Визволені“ створив комісію для розсліду потреб тзв. національних меншостей.

„Невеселі є висліди тих дослідів. Від послів, що особисто обізджали окраїни, довідуємося, що адміністрація, отже старство, а навіть воєводства у величезній більшості випадків саботують зарядження, які мають на меті напругу відносин“.

Вони коротко заявляють, що не будуть вводити в життя тзв. язиикових законів.

„Тому не диво, що поширюється думка немов би той закон був ухвалений тільки для Лиги Народів. Така опія дуже шкодить Польщі, а полжження на окраїнах стається пренебесом до інтерв'ю Лиги Народів і представників поодиноких чужих держав“.

Білоруська делегація вручила у Вильні Морелеві меморіал про утиліс на національному підкладі. Білорусини надіються на поміч Англії. Допускають, що приїзд Мореля до Польщі є вислідом заходів „Комітету поневолевих народів“.

„Поза політичними заходами першорядної ваги є справа поправки існування Білорусинів, що живуть в нужді і темноті. Відбудова (не палат, тільки селянських хат), кооперація, виконання земельної реформи, справедливий вимір податків, вредити для дрібних хліборобів — ось найважливіші чинники поправки відносин і приназання білоруського народу до Польщі“.

Це є найважливіше. Обцянки і політичні програми не багато — мовляв — обходять білоруське селянство,

„яке є національно неосвідомлене. Вже хоч би з цього погляду справи меншости білоруської, української і інших мусять бути трактовані окремо“.

„Кур. поранни“ мабуть не дуже захоплюється урядовими „проєктами“ розв'язки наболілих „кресових“ питань при допомозі поліції і війська, коли виставляє свою власну, дуже доривочну й хаотичну „програму“ відносно Білорусинів. Є надії, що іншим разом довідаємося, як уявляє він собі розв'язку українського питання.

Тзв. польська демократія, що — як бачимо — дуже взяла собі до серця конечність поправки відносин на українсько-білоруській національній території, страшенно не любить, коли про „урядову напругу“ висловлюються представники заінтересованого населення. Той самий „Кур. поранни“ в ч. 274 (з 6. ц. м.) подає звістку про інтерв'ю пос. Васильчука (не знати котрого, Антона чи Павла) і голови Білоруського Клубу (Роголі) з представником московської „Рости“.

Ось який зміст розмов обох представників „кресових“ народів на основі „Кур. пор.“:

„Васильчук твердить, що ухвалення союмом язиикових законів не тільки не посправляє, — але навпаки — погіршує положення Українців. Заборона уживання української мови у відносинах з державними властями, а звідсіль конечність уживання перекладів, є рівночасна з нелегальним позатком, наложеним на населення. Вступ перешкоджає законам польської власті не дозволяють відкривати нових шкіл і відновляти старі. Хоч як зах. Україні є неможливий, польський уряд відмовляється в допомозі населенню і накладає на нього великі податки. Васильчук твердить, що жадна українська політична партія не є споріднена з патизанською на окраїнах, бо вона (партизанка) витворює невинно-незаконні положення в т.м. районі“.

Зі змісту інтерв'ю виходило, що його автором є пос. Антін Василь-

чук. Поданий „Кур. пор.“ зміст є в деяких місцях неясний. Тому ж кореспондентів „Рости“ заявив голова Біл. Клубу,

„що повстанський рух на східних теренах Польщі є спонтанною маніфестацією загального недовдоволення Білорусинів. З 400 білоруських шкіл, що існують для того, щоб діти могли навчатися, а й ті мають бути закриті. Той рух розвивається в наслідок неможливих політичних і суспільних умов — і то є факт, якого не закидає навіть польська преса. Стан облоги є в практичній сфері на західі, Білоруси. Шаліє поліція і військовий терор, жовтіри дулять селян і на випадок олоу роблять житок зі зброї. Супроти того більшість білоруського населення є ворожа Польщі і на випадок конфлікту не стане на її сторону. Польські політичні сфери хотять вмовити в загрози, що національний рух є вислідом більшовицької агітації; не бачать чи не хотять бачити дійсних його причин“.

Ось так, передбачивши зміст обох розмов, „Кур. пор.“ додає від себе:

„По-інакше зміст телеграм, без сумніву вияслюваний „Ростою“ в цих про-паганди, — сам факт скарги перед чужим і неприхильним нам совітським живлом доказує, що оба назва і послі в націоналістичній (?) боротьбі забули про найелементарніші обов'язки лояльності супроти своєї держави“.

Що спільного з націоналізмом і лояльністю має ствердження фактів польської поведінки супроти українського і білоруського народу, — важко зрозуміти. Мабуть панове демократи з „Кур. пор.“ думають запліслими категоріями з часів найчорнішого монархічного абсолютизму. Зрештою, колиб згадані послі були навіть архі-лояльні, то не моглиб нехтувати принципом, що „Amicus Plato, sed magis amica veritas.“ М. Ч.

Дрібні вістки.

Англійська Рада міністрів радила чотири години над кризою уряду й парламенту. Уряд буде опонувати як проти проєктованій консерватистами догани урядові за справу комуніста Кембеля, так проти проєкту лібералів про покликання в цій справі парламентарної слідчої комісії.

Упадок уряду Мендонельда вжуть не лиш зі справою комуніста Кембеля й з глян-радянським договором, але й зі зрівнянням англо-егіпетських переговорів та абдикацією короля Геджасу Гуссейна. Ці дві останні події вважають великою невдачею уряду В. Британії.

Розв'язання англ. парламенту запропонує королеві Мендонельд негайно після голоування у палаті громад над справою комуніста Кембеля, яке принесе програму урядові.

Англії ліберали були б схильні знайти таку форму резолюції про справу Кембеля, яка не примушувала би уряд Мендонельда до димісії, але уряд рішив жадати вияснення ситуації, маючи жал до лібералів за їх кооперацію з консерватистами в акції проти англо-рад. д. говору.

Франція вже вдала віта. Німеччині на мем.рандум цієї останньої щодо вступу до Лиги Н. цій. Франція є за призначення Нім чинні місяці у Раді Лиги, але застерігається проти домагань якихнебудь нім. приліз та за-тер жень

Англія і Бельгія дадуть Німеччині відповідь на нім. меморандум щодо вступу до Лиги Н. у приблизно тому самому тоні, що відповідь французька.

Розв'язання німецького парламенту стає щораз актуальнішою справою. На днях висловились за розв'язання кількох впливових органів преси різних партійних напрямків.

Д-р Шахт, президент німецького державного банку приїхав до Лондону для докінчення переговорів у справі німецької позиції.

Нулдін, президент Зед. нених Держав, заявив, що справи фінансування репараційного плану Доза, прийнятого в Лондоні, є справою приватних американських і європейських підприємств і америк. уряд її не торкається.

Шангаї буніто оточений з трьох сторін і його упадок є питанням найближчих днів.

Прем'єр В. Габскі — як повідомляє „Хейла“ — задумує приступити до розв'язки проблеми неслияняських національностей (задовольнившись вже всім Савані). На перш му пленарному засіданні сойму славде відповідну заяву. Німці й Жиди мають дістати под рунік рівнівартні й „язиго-ім законам“ для Українців і Білорусинів.

Ст. Габскі, редактор „Слова польсько-го“, якому його брат, польський прем'єр, доручив справу конкордату з Р. м. м. був поинтий на довший авдієнці у римської Папи.

Синицький повернувся до Варшави і склав звіг. прем'єрові Габскому і през. В. Ігнєвському. Окемія реферат про свою діяльність у Женеві й Парижі вигосить на полт. ком. теті Ради міністрів.

ОСТАННІ ВІСТКИ.

Перед упадком уряду
Мен Донельда.

Кабінет Мен Донельда радив над ситуацією і рішив відкинути як внесок консерватистів в справі Кембеля, на відміну „пропаганди“ натури, так і внесок лібералів, що пропонує переказати справу парламентарній комісії, зложеній з десяти послів, в тім трох консерватистів. Мен Донельд рішив зажадати від короля розв'язання палати, якщо один з цих внесків перейшов.

Супроти ухвали кабінету, ситуація вияснена. В кожному випадку нові вибори відбудуться.

Дня 7. ц. м. відбувається робітничка конференція.

По засіданні кабінетової ради заявлено зі сторони уряду, що партія має довіря населення. Державний підсекретар мін. загр. справ заявив, що опозиція лібералів проти англійсько-совітського договору є чисто політичної натури.

Програма Радіча.

Після донесень з Загребу, Радіча виголосив у Вараждині промову, в якій між иншим займався жене-вською конференцією і заявився за редукацією югославянської армії до половини. Далі заявив Радіч, що хлопська партія буде підпирати білгородський уряд навіть, якщо в склад кабінету Давидовича не ввійшов ніодин Хорват, в противному разі прийшовши до керми уряд Радіча, що доведлоби до домашньої війни.

Присилайте снідани на пресо-вий фонд на ин. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринион 10. — — —

Біржа.

Львів, 7. жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5'17½—5'18, канад. дол. 4'97—4'98, чеські кор. 0'15¼—0'15½, лєт. 0'02—0'02¼, франц. франк 0'27—0'28, швейц. фр. 0'97—0'98, англ. фунт. 23'30—23'50.

Золото. 20 кес. 21'83—22'00, 20 франк. 20'23—20'30; 20 марк. 23'30—23'80; 10 руб. 26'80—27'20.

Срібло. Австр. коп. 0'44—0'44½, з австр. коп. 2'26—2'28, фльорени 1'16—1'18, рубл. 1'88—1'95, рубль дрібним сріблом 0'88—0'92.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1913 р. від 23'75 до 24'75 жито галицьке з 1923 р. від 19'00 до 20'00, жито нов. збору від 16'20 до 16'75, ячмінь галицький броварняний від 20'00 до 22'00, ячмінь галицький пашний від 17'00 до 18'00, овес галицький з 1923 р. від 15'50 до 16'00 Гречка 15'75—16'75.

НОВИНИ.

— Не затирати слідів нашої слави. До останніх днів видів на катедрі св. Юра слід з часів нашої незвольної боєвості в 1918/19 р. Варава Гранатом часті муру в передній часті храму пригадувала нам і чужинцям, які кожного року особливо в літніх місяцях сотками відвідують нашу маестатичну катедру, що недавно ще тут кипіла боротьба цілого народу за волю. Сталося може як найкраще, що такий наглядно в очі владзючий слід недавньої нашої історії гостявся на фасаді сей будівлі, що є уособленням духовної єдності і зорганізованості української людности Східної Галичини. Від двох днів зарад парохії при архикафедрі св. Юра приступили до направлювання Ладн. шолої стіни. Безперечно, що зроблену гранатом вирзу потреба напругити, щоб мур дільше не вишався, однак за всяку ціну сей такий дорогий нам слід своєї визвольної боротьби цілого народу мусить бути збережений. Вивана стіна не сміє бути в простій спосіб замурована. Зарад святоюрської парохії мусить обдумати зі знавцями нашої старини і нашого мистецтва, в якій спо іб зберегти цю живу картину нашої історії, якщо не хоче на себе стягнути закиду крайнього нерозуміння цінности сих памяток дорожніх кождій культурній нації. Ми віримо, що се вже сталося, що управа парохії публікала про се: неждо очак ця дорога пам'ятка нашої недавньої бунувальности змисла би під брутальною рукою муляра — то се було б лиш разячим доказом нашої некульту-рности.

Центральна бельських в'язниць виробів Брати ВАЙС і ЛЮБІНГЕР

давніше Любінгер і Самеш Львів, 3. Мая ч. 1. — Телефон 402. Ескорт. тел. „ТЕКСТИЛЬНА“ Львів, поручає на осінній сезон свій свіжо асортований магазин у всілякі суконні і мануфактурні товари, бельської продукції і першої якості. — Ях спеціальність чорні сукна на реверенди, також дивани і хідники.

ЩО суботи продає речей по знижених цінах.

593 1-2

— **Епілог святоюрського процесу.** На днях дійшли на волю по відсидженню п'ятнадцятирічної тижня в'язниці учасники так званого святоюрського конфесу: Сидір Сенік, Нестор Хомин, Адольф Юнг і Мозес Рапапорт. Сенік перебував в тюрмі в Хенцінах а інші три в тюрмі в Рапото. Сенік, який дозволено по відсидженню волі вийти куди сам захоче, тільки закованого в кайдани підставив його поліційний конвой до місця призначення. Зі засуджених в святоюрському процесі знаходяться ще в тюрмі тільки К. Циховський, який перебуває в хенцінській тюрмі для докінчення кари трохлітньої в'язниці.

— **Поворот Брайтера до Польщі.** Бувший посол Брайтер, який тепер перебуває у Відні, старється про дозвіл на поворот до краю. Польське посольство у Відні, в порозумінню з варшавським урядом, висловило свою принципову згоду, однак під умовою підписання певного „ширографу“ тим більше, що Брайтер остає під замітом державної зради.

— **Імвізіція за... горщик сметани.** Дня 15 серпня ц. р. арештовано в Камінці Пилип равського повіту Теодора Савку, запідозреного в крадіжці горшка сметани в місцевому Жиди. Уже при арештуванні добито Савку в жидівській коморі прикладами по плечах і лицю. Але шойно на поліційній станиці почалося „урядове“ гортуровання арештанта. Поліцаї Лушків і Дешиньські і ще двох невідомого мені почали делікатно бити кастетом по пятах, поки не змілів. Відтак топтали лежачого на підлозі чобітьми до того, що кров пустилася Савці носом і ротом. По такому „переслухання“ випущено Савку на волю. Та коли Савка відужав трохи з побиття, арештовапо його знову і відставлено до окружного суду у Львові. В подібний спосіб „переслухували“ каміньські поліцаї брата арештованого Гриня, якому по тім осталися три глибокі рани. Арештованого під замітом співучасті в крадіжці Дмитра Кича ковано в полові органи так, що арештант змілів. Спроваженого до львівського суду, звільнено по першому переслухання, як невинного.

— **З концертової естради.** (Концерт з користі інвалідів). Минулої суботи, 4 ц. м., Українське Краєве Т-во Опіки над інвалідами владило добримим силами запрошених артистів великий вокально-інструментальний концерт. Як з огляду на імена виступаючих виконавців так і на благородну мету концерту, з якого весь чистий дохід був призначений на тих, що по вік втратили свою силу і здоров'я на жертвеннику Батьківщини, львівське громадянство надзвичайно прихильно прийняло заповідь концерту й у святочному настрою по береги виповнило велику залу Музичного Інституту. На програму склалися передусім продукції принагідного мужеського хору під проводом п. Льва Туркевича. Пісні Ф. Колеси, Леонтовича-Стенкевича й М. Гайворонського зробили прегарне враження. Проф. В. Барвінський відіграв дві власні композиції („Думку“ й „Марш“). П-ні С. Федорцева декламувала настроєві, сумні й балорні, поєми з мотивами із визвольної боротьби О. Олеся, С. Черкасенка й І. Франка. П-на Ірина Туркевичівна співала пісні М. Гайворонського, п. Мих. Голіньський в аріях з італійських опер знову захоплював лужністю свого голосу. П. Волошак (інвалід) декламував власну поему „Спогад“. Уся програма концерту була зручно складена щодо свого одностайного характеру, відповідального меті концерту. По концерті відбувся скромний комерс аранжентів і виконавців ввечора та запрошених гостей. Із короткими тостами виступали м. и. проф. д-р В. Старосольський, п. Остап Луцький, д-р Ст. Шухевич, п. Волошак і ц.

— **Де нема національної ворожнечі?** Єдиним, вдається, місцем в Галичині, де зникають почування національної ворожнечі є... львівський цирк. На протязі двохмісячних змагань атлетів, публіка давала зислів своїх симпатій, невдоволення та обурення, виключно на підставі особистих прикмет амагунів. Учора, після останніх магань за нагороду, аж дивно було слухати невагаючих оплесків на адресу наших двох земляків: Богатирова, запорізького козака, що одержав першу нагороду проти Спелачка (Чеха), і Волинця, що одержав п'яту нагороду по перемозі Арокуля (Фінляндія?). Оба атлети, що були справжніми вибранцями публіки, одержали багато квітів і зустрілись зі стійкою овацією.

— **Доразовий суд.** Дня 12. ц. м. має відбутися в Пінську доразовий суд над 10 людьми, запідозреними в нападі на поїзд під Лунишем. Одинадцятого з поміж арештованих передано звичайному судові.

— **Процес Бісінга.** Барон Бісінг, який, як відомо, був обманувачем в 1913 р. в

НАДІСЛАНО.

За надіслане редакція не відповідає.

Протокол контролю касових книг „Комітету Будови Народного Дому“ на Богданівці переведеної дня 15. і 17. вересня 1924 року. Присутні: з рамени головного Виділу „Просвіти“ п. Пелік Іван, філії „Просвіти“ ім. Тараса Шевченка у Львові: п. М. Смишко і п. Ілько Яремкевич. З рамени читальні „Просвіти“ на Сигініці к. Львова п. Райтер Петро і п. Фостяк Петро присутній в дні 15. 9. 1924 а не присутній 17. 9. 1924. З рамени читальні „Просвіти“ на Богданівці п. Голдан. З рамени „Комітету Будови Народного Дому“ на Богданівці о. Гаврилюк, Евин голова, п. Петро Сенюта м. голова і п. Шведик Степан касієр. По провченню книг касових „Комітету Будови Народного Дому“ найдено ведення книг добрим, а всі позиції як в приходах, так і в розходах вписані точно після оригінальних квітів. Кінцеві суми представляються слідує: В приходах виказує книга касова 4323'84 зл. В розходах: 4210'92 зл. Сальдо 112'92 зл. В цілім році по день 11. 9. 1924 як виказує книга касова в приходах 7020'54 зл. В розходах 6907'62 зл. Книгу касову провірено за час від 1. чиня 1924 по 11. вересня 1924, Богданівка, дня 17. вересня 1924. Іван Павлик делегат Гол. Вид. „Просвіти“ в. р. І. Яремкевич в. р. М. Смишко, секр. філії ім. Т. Шевченка в. р. Стефан Шведик в. р. о. Гаврилюк Евин в. р. голова Ком. Буд. 11. Сенюта в. р. — За згідність оригіналу: Виділ філії „Просвіти“ ім. Т. Шевченка.

Ев. Янів в. р. Смишко в. р.
голова. (печать). секретар.

Львів дня 26. вересня 1924. До Хваленого Комітету Будови Народного Дому на Богданівці. На підставі протоколу контролю касових книг „Комітету Будови Народного Дому“ на Богданівці, переведеної делегатами філії „Просвіти“ ім. Т. Шевченка у Львові в дні 15. і 17. вересня 1924 року виказуємо отрим. Хв. Ком. товни за подання та совісне ведення книг касових, як також і самої справи будови Народного Дому на Богданівці, наше призначення та подяку. За Виділ філії ім. Тараса Шевченка у Львові.

Бр. Янів в. р. Смишко в. р.
голова. (печать). секретар.

убивстві князя Дружого-Любецького, вис тепер подання до суду в справі ревізії процесу. Бісінг остає від 11 міт під замітом вбивства, а з тюрми випустили його за кавцією, аж до розглянення справи судом. Оскільки суд прихилився до просьби Бісінга, матиме Варшава нову сензацію. В цілій афері грали головну роль політичні моменти і впливи царського двора.

— **Убийники Менцля з Медини.** Зі Станіслава повідомляють, що відшуканими нещодавно убийцями вкасика пібр в Медині Менцля є Муньо Фельдблю з Стрия і Йосиф Кузяк зі Станіслава.

— **Африка для муринів.** Перед кількома днями дїстав уряд Зєдїнєних Дєржав їнтерєсєну статистику населєня Африки. На основї конскрипції з 1921 р. устєвлено фєкт, що протєгом нєблїзїх 25 лїт бїла раса нєдєтєсь в вєлїкий мєншїстї супроти чорної, яка мнєжїтєсь з нєзвїчєйною скорїстю. Нє є вїкнєчєнє, що нєбаром бїлі їнтрєзи мусїтїмуть пїд нєпором Мурїнів покинути Африку.

— **Товаришам, що студіють в Данцігу до вїдома.** Нєс просьтє помїстити: Вїдносно оголошєня Рєкторату тєт. тєхнїки мєжна вносїти подєння протє зїжєку сплат на зїмовїй сємєстєр 1924/25. Подєння трєба вносїти нєдєлїшє до 25. нєгєтє місяцє з залучєнїєм свїдоцтвом їбєжєствє і свїдоцтвом пїльностї. Бєжєнїм бєлоб ї власнїм їнтерєсї, щоб свїдоцтво їбєжєствє бєлоб нєпїсєнє в нїмєцькій мовї. Управа Союзу нє бєдє вносїти збїрного подєння, лїш кожїй члєн нєхєй вносїтє окремє.

— **Дніпро.** На альманах „Дніпро“ зложїли (3-їй вїказ): Дувадо Вас. 26 зол. д-р Лукасєвич Е. 25 зол., Магалєвський Ю. 25 зол., К. і А. Г. 100 зол. Щїра дяка! В поперєдїм вїказї трєба справїти друкарську помїлку ї читати дол., а нє зол. — Управа „Т-ва допомогї ємїгрантам з В. України“, Львєв, Руська 3. III.

— **Зєсїданнє фїльмєологїчної сєнції** Нєвковєго Товариствє ім. Шевчєнка з рєфератами прєшє проф. Ол. Колєсї, Мих. Вєзїяка і д-ра Осїпа Назєвука вїдбєдєтьєсь в чєтвєр днє 9. жовтнєя о год. 6. по пол. в канцєлярїї друкарї.

19 с. н. здежується висилку часопису тим Вп. передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4'20 зол.

Присилайте передплату!

ОПОВІСТВИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Паніст Антін Рудницький грає в пятницю дня 10. р. м. на своєму концерті в залі Музичного Тов-а Лисенка крім творів Бах-Бусоні'ого, Брамса, Шопена і Ліста, велику „Фантазію“ Шижановського, якою відіє незвичайний суцєспє на концерті в Берліні в червнї ц. р.

На „Рідну Школу“ прислав Культурно-Просвітний Кругок в Іозєфовї 1315 кч. як чистий дохід з річного гєта влаштувань в часї „Тїжєлїя Рїдної Школи“ в українськїм таборї в Іозєфовї в часї від 1. IX. до 7. IX. ц. р. крім того прислав забавовий Комїтет таборової орєстри 685 кч. — разом отже одержєтє „Рїдна Школа“ 2000 кч. За сїю жєртву склєдаємо шїру подєку. — Головна Управа УПТ. 551 а) 1-1

На днях пов'яється церк. Устав накладу тов. Ап. Павла і бєдє — на основї рїш. Заг. Зборїв Товариствє — розїсланий враз з чєками Нїви, до всїх урядїв парох. і т. п. оо. кєтєхїтїв. В сєгорїчнїм Уставї, чєрєз нєвєнєннє точнїх пїлїпїсїв з нашїх ї грєшкїх Уставїв — по мїсли рїш. Львївськєго Сїнода, особлїво у вєжїлїшїх цєрковнїх вїдправах, положєно основу для перевєдєннєя однообразностї в нашїх богослужєннєях. Зміст Уставє, поширєний вїтєгом з Архїєп. Вїдомостєй нєйважїлїшїх розпоряджєнь, робїть свєоблїжнїм Устав дужє цїннєю пїдручнєю книжкєю для оодушєпастїрїв ї кєтєхїтїв. Чистий зїск нє їдє в користь приватнїх вїдавнїв, а на цїлі Тов. св. Ап. Павла. 505 1-1

— **Загальні Збори Відділу окр. В. П. У. У.** в Калуші вїдбєдєтьєсь днє 1. лїстопада 1924 о год. 2 попол. в „Нєрод. Дєлї“. — Вїдїл. 582 2-2

Ширїть наш часопїс!

Дрібні оголошення.

КАНДИДАТ нотарїєвїї пошукє сєйчас посади. Зголошєннє з умовинами просїтьє слати до адм. „Дїла“ „Пєактїкант“. 594 1-2

УПРАВІТЕЛЬ школи в здоровїї, малєвнїчїй, вїдїгїрськїй околїчїї, бїла залїзанїп, брунєт лїт 35, познєйомїтєсь в матрїмонїєлїнїх цїлєх з панєчкєю, гарною бїлєзкєю. Пєршєнствє матї-муть стрункі ї музїкальнї. Учїтєльєка дїстанє посаду. Дїскрєцїя пїд словєм чєстї. Лєскаві зголошєннє з фєтєграфїєю: Адмїнїстрацїя „Дїла“ для „Нєгаїно пїд вїнєш“. 591 1-2

ПЕДАГОГ, вправний їнстрєктор, удїлєє лєкцїї з француськєго, англїйськєго, нїмєцькєго, грї на скрипчїї, книгозєствє, Дєбрий коопєратєр. Мєжє вїхати на сєло нєвїть на цїлий рїк. Зголошєннє пїд „Нєгаїно“ до Адмїнїстрацїї „Дїла“. 563 4-5

ПОЗІР, єлєгантнї Панї! Знєна фїрма И. Гєттлїба, Львїв, плєща Стрїлєцька 15 пїдємєлєє, що прїймєє до пєрєроблєннєя фїльмєвїх капєлюх на зразок нєйновїшїх загранїчнїх модєлїв 576 3-3

ФОРТЕП'ЯНИ, п'яна фїсгармонїї, малєуживанї в знамєнїтїм стєнї, прїдєє, купує, мїнєє лїшє за гєтївку Гєнак, Пансьєка 21. 530 3-10

ПРИДНІПРЯНКА пошукє мїсця пон гєсїподарствї нєйрадїшє блїзкєю Львєва, або в самїм Львєвї, щобї матї можїлїсть бєдєй раз в тїжєдєнь бачїтїся з свєїм арєштєванїм чєлєвїком, що сїдїть на Бєтєрєго. Зголошєннє до Адмїнїстрацїї для „Чернїгївкї“. 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

Д-р Іван Блашкевич

відкрив канцелярію 590 1-3

в Дрогобичі вул. Стрийська 14.

і веде її спільно з

адв. д-ром Віктором Пацавським.

Спеціалїст шкїрнїх ї венєрїчнїх недуг
Д-р В. ЛЯВЕРШАН, б. єлєв дермат. клїнїкї в Берліні.
Львїв, Сїнєтєвсьє 37 (рїг Словєцькєго).
Лїкуваннєя волоссьє, плям, знєчїв, єлєктєолї-516
зєю, кварцєвою лємпєю. 4-15

ПОЗІР!

Звичайні Загальні Збори Кругжа У. П. Т. ім. М. Шашкевича у Львові (Сєрєдїмїє) вїдбєдєтьєсь днє 12. жовтнєя ц. р. о годїнї 11. пєрєд полуднєм в домїшнї Т-ва Просвїта Рїнок 10. II. повєрх з слїдуєчим дєлїєм порядком: 1) Отворєннє зборїв. 2) Вїдчитєннє протоколє з послїднїх загальнїх зборїв. 3) Змїна статута У. П. Т. 4) Звіт з дїєлїностї Кругжє. 5) Зєйкєнтєольної Комїсїї ї удїлєннєя абсєлютєрїї. 6) Вїбїр дєлєгатїв на загальнї зборї Союзу Кругж. ї Заг. Зїзд У. П. Т. 7) Вїбїр нєовї Стєршїни Кругжє. 8) Внєсєннє ї запїтї. — В разї малєї скїлькостї члєнїв Зборї вїдбєдєтьєсь з пїв-годиннїм опївєннєм при учєстї зїбранїх члєнїв. Справа дужє важна — тому просїтьєся о чїслєннє прїбуттєя на загальнї зборї, а особлїво члєнїв вул. Унїї Люблїнськїй, Тєатїнськїй, Вєїтїха, Собїшїни ї Куркєвїч ч. 11. А. вїкнєчєно. — За Стєршїну: **Мїхєїло Бєд-люк** вр. голова, **Лєв Чубатїй** вр. сєкрєтар. 589 1-1

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

у Львові, РИНОК 36.

і в 19 силєпах по краю

прїдєє: **ЧАЙ, КАВУ і КАКАО**

у власнєму опєкуваннєю.

Спробуйте і Щось знамєнїтєго!

Прїймєє **ВКЛАДКИ** на 18% річнє

Чужї валютї — пїслє умови.

Ручїть вїсьмєма нєзєдовжєнїми нємєнїцєма ї вєлїкїми запєсамї товарїв

547 4-10

Сензація!! Сензація!!

Нові ЖІВІЧІ КАПЕЛЮХИ фільцові

нєйновїшїх крєацїй

По 6 — 7 зол.

дєє з замїну за цїлком старї нєпрїдатнї фєсонї, прїймєє тєж до пєрєрїбкї по

нєймїнїшїх цїнах

ФАБРИКА **РОЗЕНА** Львїв,

КАПЕЛЮХІВ вул. Стрїлєцька 3.

573 2-6

МАШИНИ ДО ШИТТЯ

РЕАГ нєйновїшїх сїстєм, явїх євлєдовї частї, прїладїя до крєвєцькєго рємєслє і до ручнїх робїт поручєє

АЛЕКСАНДЕР

МАЛІМОН

склєд машин до шїттєя

Львїв, вул. Вєлєва 4. 11 а. 434

Прїймєтьєсь машини до нєпрєвїзї. 5-8

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Румунія
150 лей, Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

„Оборона“ версайського трактату.

Огнищами національного поневолення до війни були три монархії: Австро-Угорщина, Росія й Туреччина. Всі вони у висліді своєї політики супроти „інородців“ потерпіли велику поразку. Австро-Угорщина розсипалася в румовища, а Росія й Туреччину ампутовано дуже немилосердно. Всі три царства впали жертвою своєї екстеріоналістсько-денационалізаційної політики, всі мусіли майже на смертному ложі проковтнути отруту свого нерозуму, всі мусіли понести важку кару за гріхи проти природи, проти права нації.

У висліді з трьох великодержав зберіглася тільки одна Росія, яка тепер виступає під вивіскою: СРСР. Зберіглася тому, що як не дивитися на радянський устрій, на новоутворений державний і соціальний лад, всеж не можна заперечити факту, що там прозябає і щораз більше находить позитивний вислів розуміння національної проблеми. Правда, пануюча російська комуністична партія не sua sponte робить уступки в національних справах. Вона обережно, звільна і незвичайно зручно подається перед напоном іншо-національних стихій: української, білоруської, грузинської і ин. Не тільки подається, але своєю зручністю ще й викликає враження, що вона взяла в свою опіку розв'язку національного питання не лише у радянській федерації, але й поза її межами. Хоч з другого боку центральна радянська влада не нехтує всіма засобами, щоби як мога опізнити повну розв'язку національної проблеми. Зразком цієї політики є ставлення майже під одну міру квестії української і скажім Остятів чи Осетинів, при чому протекторат над останніми обіймає самозрозуміло російська федеративна республіка. „Сфедеровані“ азійські племена, заступлені — очевидно — російським елементом, здобувають перевагу в установах центрального правління над представництвами „самостійних“ республік: української, білоруської і федеративно-кавказької. Не менше яскравим зразком такого прилізювання розв'язки національної проблеми є хочби черепаша українізація державних установ на Україні.

Та все таки розуміння національної проблеми, її ваги і значіння, її далекосягlosti і всебічної неминучості проявилось у большевиків, з перші їхні кроки в тому напрямку — слушно, чи неслухно — звернули на себе очі поневолених народів.

Недавно звернули ми увагу на постанови Комінтерну в національній справі. Вони підкреслюють вагу національної проблеми в середній Європі і ставлять на чолі найбільшої актуальності українську квестію.

Спадщину отоманської імперії під національним оглядом перенесли на себе балканські держави, а спадщину Австро-Угорщини мала Антанта і Польща. Всі вони через надмірну щедрість Франції, через хибу гойніст

тату і його відног нагарбали безліч чужих територій, цілу низку чужинних народів, які в багатьох випадках культурно стоять значно вище від своїх „суверенів“. Чехословаччина має Німців, Українців, Мадярів і сепаратистичний рух словацький; Югославія: Македонців (Болгарів), Словінців, Турків (або циганів) і сепаратистичний рух хорватів та Чорногорців; Румунія: Мадярів, Німців, Українців, Росіян і сепаратистичний рух молдавський, а Польща: Українців, Білорусинів, Литовців і Німців, при чому оба перші рухи виявляють сепаратистичні тенденції. Очевидно, всі ці держави мають значний відсоток Жидів, яких аспіри і симпатії не все йдуть по лінії державної нації. Ще найбільше політичного змислу — у розв'язці національних справ проявила Чехословаччина. Дві інші її по-сестри з малої Антанти та сподівана союзниця Польща взялися за розв'язку національної проблеми чисто пруськими методами. Цим способом міжнародні відносини на території Румунії, Югославії і Польщі доведено до крайнього напруження, а національні пристрасти клубляться в температурі кипіння. Слушно зазначує один з комуністичних політичних теоретиків, що мала Антата вже сьогодні є мертвим трупом, бо не вміла в своїх межах розв'язати національну проблему, не вміла через додатну розв'язку притягнути до себе симпатії „інородців“. Ще в більшій мірі торкається це Польщі.

Замість розв'язки, яка хоч в тимчасово вдовольняла аспіри не польських народів, в Польщі виринають проекти про „оборону“ версайського трактату, про спільну акцію в поборюванні національних

рухів, про союз пануючих проти неволених. В „Слові польсько-ім“, в тій кузні екстеріоналістсько-денационалізаційних помислів, в тій „кресовій“ фортеці, з якої вдохновитель і творець „кресового“ законодавства п. Ст. Грабські простягав руки до большевиків для здавлення і знищення українського сепаратизму, тепер зриваються голоси про одноцілий фронт малої Антанти й Польщі проти поневолених народів середньої Європи. Чічерін не прийняв вишепольської оферти. Тому витягаються благальні руки до малої Антанти, щоби вона об'єдналася з Польщею — легко кажучи — під прапором „оборони“ версайського трактату.

Чоловим завданням і одною з найперших радій тісного зв'язку Польщі з державою малої Антанти повинно бути взаємне і обопільне заповнення собі супроти західних держав повної свободи і незалежності в управлінні своїми національними справами як тісно внутрішніми.

Крім цього „чолового“ завдання є ще й „начальний“ обов'язок, а саме

„Першим і начальним обов'язком держав малої Антанти і Польщі є порозуміння в справі загальних принципів національної проблеми, яка становить голодну перепону в процесі консолідації національних (?) держав середньої Європи, опертих на версайський трактат“.

Можемо уявити собі, як виглядало би те „управління“ і „ліквідація національної проблеми“ на вітарі „національних держав середньої Європи“.

Але можемо бути спокійні. Національна проблема, якої „розв'язку“ бажалиб зарезервувати собі чотири „погробовці“ без інгеренції західних держав, вже тепер виростає понад їх голови. Поліційні перешкоди в природній розв'язці національної проблеми можуть тільки приспішити зріст і розвиток її стихійної актуальності. Ф. Ф.

Спільна доля.

Вважаючи справу мирного та вільного українсько-жидівського співжиття на широкій просторі українських земель питанням надзвичайної ваги, ми звернулися до визначного жидівського діяча і відомого українофла, Голови Центрального Комітету Жидівської Народної Партії на Україні „Ідише фолькспартай“, бувшого міністра жидівських справ на Великій Україні п. Пінхоса Красного з проханням про періодичне співробітництво в нашій газеті, на що він і дав свою ласкаву згоду.

„Кожна пядь української землі полита потом і кров'ю також і жидівського народу“.

(З декларації трудової Групи Кам'янець-Подільської жидівської громади, 6. липня 1919 р.)

На вільних просторах роскішних українських земель з давнь-давня розкинулася могутня сорокамільйонна українська національна стихія. Багато сотень років серед цього бурхливого моря тече чотирохмільйонна народня жидівська ріка. Так воно було за наших дідів, прадідів. Так воно є й тепер. І саме головне: так буде.

Ніякі хвилеві взгоди чи невзгоди, ніякі події навіть найбільші, на іть історичні — не в стан змінити цього вікового складу річеч. Доля

судила двом націям — одній як більшості, другій як меншості — жити вкупі, глибоко вросли корінням в одну і ту ж плідорідну, але й великострадальну землю, що імя її: Україна!

Нераз чув сизий Дніпро жахливі стони і наших і ваших батьків, дідів. Нераз котили бистрі хвилі Дністра гарячі сльози і ваших і наших матерей, сестер.

Було всяко. Добре памятають вільні поля спільної Батьківщини цілі сотні років мирного і тихого добросусідського співжиття українського села з жидівським містом. Але ще досі несуться по широких українських степах відгуки страшних для обидвох цих націй трагедій в часи бурхливих історичних подій...

І коли громадська думка хоче — а вона мусить до цього прямувати — як одної так і другої нації — створити для них здорові підвалини гармонійного співжиття в майбутньому, то повинна добре приглянутися до всіх ментів їх цілого сучасного життя, всебічно та безсторонно проаналізувати ціле спіль-

не минуле, щоби помилок більше не повторювати, а добрі приклади, як можливо, частіше унаслідувати.

Тому жидівське суспільство не може ні на одну хвилину забувати, що лише тоді зможе створитися необхідний ґрунт, при котрому воно в спільній хаті знайде так бажаний спокій та справедливі умови життя і вільного розвитку, коли зміцниться ціла будівля, коли не буде вона нічим загрожена, та коли перестануть холодні вітри вриватися через розбиті шибви, хитати ту чи иншу з її підвалин. Бо навіть діти і вони розуміють, що коли бажати спокійно улаштуватися за спільним столом, то треба, щоби він міцно стояв на всіх своїх чотирьох ногах...

Але з другого боку українське громадянство мусить твердо памятувати, що етнографічні українські землі уявляють з себе складний організм, якого поважну частину творить жидівське населення. І коли стреміти створити сприяючі умовини здорового розвитку цілого організму, то це лише тоді вдасться, коли будуть усунені всі перешкоди на шляху вільного розвитку окремих його частин. Бо хтож цього не розуміє, що коли людина припиняється до паралізу частини його тіла, то годі в такому стані мріяти про якусь творчу будівничу працю?

Далі мусить українське жидівство памятувати, що завше ріка несе свої води до морських берегів, а море вже формує напрям своїх могутніх течій. Тому жидівська опінія повинна виявляти свій органічний розвиток в повній гармонії з тими засадничими течіями, що глибоко охоплюють широке море українських народніх мас.

Але повинні також добре уявляти собі ціле українське суспільство, що морська стихія ніколи не повертає напрому своїх сильних течій, щоби затопити ними річні шляхи, бо природа в глибокій своїй мудрості добре розуміє, що у великих життєвих водах повинно знайтися вільне місце як для морських, так і для річних просторів.

Тому українська більшість, творячи міцні підвалини свого національного відродження, не може забути про ту історичну правду, що не лише тоді увінчається повним успіхом, коли одночасно будуть створені тверді підвалини для вільного розвитку тих національних меншостей, що заселяють широкі простори численних етнографічних українських земель.

Ми знаємо, що думки тут висловлені давно вже являються тою розумною платформою, на котрій братерсько простягнули собі руки найкращі сини двох наших націй.

Ми певні далі, що залізний хід історичних подій сам приведе до того, що в цьому напрямкові все більш і більш будуть працювати на користь обидвох наших народів широкі верстви як одного, так і другого суспільства.

Але ми добре розуміємо, що життя йде, кожний день насуває нові питання, нарастають актуальні справи, на котрі мусить реагувати, виявляти свою опінію як україн-

Наука, громадянство і політика.

(Починок до університетської дискусії)

II.

Основне питання потреби університету захоплює низку спеціальних питань. Перше з них: Чи Українцям у Польщі потрібна вища наука? Себто, чи самі Українцям потрібні самостійні наукові дослідження на рівні історії, літератури, церкви, етнології, економіки, географії, геології, метеорології, філософії, фізики, хімії, астрономії, математики, медицини, техніки? Всі — які аналіз своє діло, збагачували його науковими працями і виховували молоді покоління, як на своє власне місце, так і для практичних громадянських занять, у школах, урядах, інституціях, на вільних становищах? Коли відповідь на ці питання звучить „так“, то університет не тільки потрібний, він необхідний. Бо 1) поза університетським заведенням всі ті цілі не досягаються, хіба дуже незначно: тільки університет (й інші аналогічні школи) дають цілий клас учених можливість віддати себе всецільно, без журби про хліб насущний, самостійним дослідом, збагачувати національну культуру, виховувати наслідників, наукових і суспільних носіїв. Бо 2) наша культурна нива виявляє образ зловещого заупустіння, яловості і занепаду, навіть у порівнянні з тими соромними початками з першої 1914 р., не тільки в Галичині, а й на Наддніпрянщині; а одна з головних причин того стану — в недостатні університетського заведення, хоч би такого, як було раніше у Львові.

Візьмим хоч би наші наукові сили. Число формально кваліфікованих професорів і доцентів за останнє десятиліття убуло, а не збагатилось ні одним новим кандидатом. Наймолодший доцент добирає п'ятидесятки. Візьмемо неабілітовані та наукою кваліфіковані сили: убула ціла низка, а всі, що остали — то стара гвардія, виростаючи давно перед війною. Коли не помиляюся, з часів війни є тільки два початуючі. Що більше, я не знаю, чи назбирається жменька таких, що в останнє десятиліття здобули такий примітивний науковий ступінь, як докторат філософії... А все через недостатку власного упорядкованого університету.

А наукова продукція? Квантитаивно — великий упадок, квалітативно — убогість, перерібки, компіляції. Як у старших, так і у молодших. Воно й не диво. Одні на еміграції, на чужоземній ласці, або на таких зарібках, як бухгалтерія, аскураційне агентство, або прямо без хліба; всі — прибиті журбою про будуще, своє і своїх дітей. Як у таких обставинах і в типово-еміграційній атмосфері може розвиватися творча праця, родитися нова думка і запліднювати кого? Інші знов у краю, запряцьовані по школах й урядах, тільки прихвилью і з натугою останка нервів можуть в-рідго-годи дати скромний причинок. Ще найшасливіший той, що такі самими працями заробляє на хліб, та на таких у наших обставинах майже нема місця. Раніше 99 процент учених кандидатів виринало вже на університетській

ська, так і жидівська громадська думка, щоб живий спільний контакт був весь час, ніколи не припинявся.

Під цим оглядом і на цих засадах ми і вважаємо доцільним, щоб органічно лунала також і жидівська думка по всіх питаннях, якими боліє, шукає необхідного виходу, порятунку наша спільна так змучена Батьківщина. *Пинхос Красний.*

лавці; сьогодні, кілька студентів виступило в останніх роках як автори на науковій полі? Де їхні дисертації? Мені гіршому ні одна невідома. І хіба трудно повірити, щоб у новому поколінні не було цілком матеріалу й нахилу до учених занять. Як бачите, то масові „студії“ нашої молоді за кордонами виявляють несподіваний бік мала. І не диво, бо тільки у тісних взаєминах між своїм професором і студентом будитися і розвивається дух науки (зразок хоч би на львівському приватному університеті 1922/3 р.). Одним словом — масова і жаклива розтрата інтелектуальних сил, як старшого так і молодшого покоління.

З наукою і її духом іде в парі й письменство взагалі, мистецтво, духові інтереси широкого громадянства, національна думка, рівень преси, політики і т. ін. І всюди, куди не глянь, заупустіння, упадок, яловість. Ще одно таке благословенне десятиліття визвольної боротьби, а спалемо знов до ролі аморфної етнографічної маси, з якої що тільки почала була кристалізуватися нація.

Та громадянство живе не тільки наукою і її спорідненими проявами духа. Воно потребує також добрих учителів, світлик священників, солічних урядників, визначних адвокатів і лікарів, освічених політиків, добрих публіцистів, фінансистів, економістів, організаторів і т. ін. До всього того необхідна солідна середня і вища школа. Виклади, бібліотека, семінари, вправи, колекції, іспити, ригорози — тиха й солідна праця молодих поколінь. Чи з цього боку сучасний стан може задовольнити громадянські потреби і не вимагає негайного, радикального лікування? Мені здається, що се не може бути байдуже інтелегентним батькам, чи, де, як і з ким моральним та практичним успіхом студіюють, якими ідеями кормляться і яких навичок набирають їх сини і доньки. Мені здається, що громадянству не може бути байдуже, чи кількість його інтелегентних робітників в краю росте, чи маліє, чи вона щодо вартості кращає, чи гіршає. Мені зда-

ється, що й серед молоді мусить бути чимало таких, яким на доміло вже безнастання віччання і політикування, або які органічно не налаштовуються до того й інстинктивно ту-жати до науки, покінчення студій, фахової праці, певних станозищ і т. ін. Все те одначе в теперішніх обставинах, без краєвого університету, неначе далека фантастична казка. Шість літ тому ми програли, бо не мали відповідної кількості і якості української інтелігенції; за нових шість літ — як так далі піде — наші зусилля з 1918—1919 будуть незосильним ідеалом минулих літ. Хтож уявляє, що за нас працює... радянська Україна, той або не має поняття, що там діється, або свідомо говорить неправду. Та й і як може одна земля за другу робити? Се порожня фраза і більше нічого.

Звісно, сумний сьогоднішній стан зразу не зміниться, хоч би й завтра з'явився ідеальний університет. Лихо за старе і воно за глибоко заупустило коріння, щоб із дня на день його збутися, та процес відродження треба почати і то з того місця, яке в даних обставинах найкраще і найкраще може принести успіхи, себто з інтелектуального і соціально-культурного. Нпр. політичне оздоровлення також печуче, одначе покищо нема відповідних умов для нього.

З вище сказаного висновок такий: коли є можливість добути назад утрачений університетський стан посідання та з нього довести до угврення нормального українського університету в Польщі, основи продуктивної діяльності для учених, огнище знання і школи фахового підготування для молоді, то такий момент, під загрозою історичної відповідальності, не може бути відданий на пропаше, як се сталося літ тому 12 назад. Який скромний не був би і з якими труднощами не боровся новий університет (і скажимо широко: не-скромний він ніяк бути і гладко піти не може), то в порівнянні з сучасним станом буде се завсіди великий поступ. Та й чи не жораб уже раз присвятити увагу громадянства іншим пекучим питанням національного життя й не двигаги у безконечність той хрест, який давить нас уже цілу четвертину століття.

С. Томашівський.

Українізація.

Нитесь Губком Комуністичної Партії (б) України в справі українізації.

На поширених зборах Київського Губерніяльного Комітету Комуністичної Партії (б) України з вересня ц. р. прийнято такі постанови в справі українізації:

1. Констатується, що робота по українізації нашого радянського, господарського та кооперативного апарату переводиться кволо.

2. Партійні осередки й професійні організації в переведенні національної політики приймають мало участі.

3. Для досягнення відповідних наслідків у цій роботі перевести з 1 жовтня ц. р. двохижневу кампанію. Впродовж двохижневика перевірити пророблену роботу по партійній, радянській та професійній лінії, а також втягнути всі партійні організації та професійні спілки в активну роботу по переведенні в життя національної політики.

4. Доручити Агітпропові (?) виробити об'їжик по переведенні двохижневика та підготувати всі необхідні матеріали.

5. Доручити Комісії для перевірки установ, перевести іспити в кількох установах, щоб виявити ступінь підготовленості співробітників, а також виявити тих осіб і ті установи, які саботують при переведенні національної політики. Спирок їх повинен бути надісланий до Губвиконкому та до Бюро Губкому. Супроти винних в цій напямі вжи-

ти в адміністративному порядку рішучих заходів.

6. Уважається необхідним приступити негайно до організації курсів по українознавству для відповідальних членів партії. Курси повинен організувати Агітпроп.

7. Всі члени партії, що працюють в радянських, кооперативних та господарських організаціях повинні обов'язково відвідувати курси українознавства разом з іншими співробітниками даних установ.

8. Курси повинні обов'язково відвідувати всі відповідальні та технічні робітники радянських та господарських органів.

9. Запропонувати установам, що закінчили роботу на курсах в обсягу першого циклу, перейти до організації курсів другого циклу.

10. Доручити загальне керівництво курсами та обслуговування їх з методологічної та програмової сторони Губнаросвіті та Агітпропові.

11. Губнаросвіта та Губпрофрада повинні поповнити українською літературою книгозбірні при спілках, клубах та установах.

12. Комуністичним осередкам, профспілкам та установам необхідно побільшити передплату на українські часописи для робітників та службовців.

13. Всім відділам союзних установ, що працюють на Київщині, слід приступити до українізації по-

КОНЦЕРТ АНТОНА РУДНИЦЬКОГО

п'яніста

на дохід будови дитячого Шпиталіка

гоходом

„Львівської Філії Українського Краєвого Т-ва Охорони Дітей і Опіки над молоддю. Відбудеться в салі Муз. Т-ва ім. Лисенка

дня 10. жовтня ц. р.

Білету в Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка. 558 1-2

своїй лінії, в такий спосіб, щоб все листування в межах України провадилося тільки українською мовою.

14. Дати директиву через Губком тим товаришам, що знають українську мову, щоб вони обов'язково виступали з промовами на українській мові на всіх зібраннях та зїздах.

15. Перевести перевірку українізації на Бердичівщині та Шевченківщині (Канівщині — Ред.), куди виставити комісію у складі представників Губкому, Губвиконкому, кооперативу та Губпрофради.

Кооперація — народня сила.

Вписуйтеся масово у члени кооперативи „РІДНА ШКОЛА“ у Львові, Ринках 10. Удїл 5 зол., одноразове вписує 50 сот. Число удїлів необмежене. Порука 2-кратна.

Преса.

„Льогіна Диких Піль“. — Урогані і дійсні наслідки Берестечка. — „Преса“ занови входить в ниття.

Колишня представниця польського демократизму згід опікунчих крил Б. Вислоуха, а теперішня войовнича „шведовичка“ хієнської гвардії згід стугу пос. Стронського — Ірина Паненкова (б. Явев) в статті „Льогіка Диких Піль“ („Речепосполіта“ ч. 274 з 8. ц. м.) з великим, майже біблійно-пророчим запалом проклямає конечність заглади українського й білоруського народу. Притоку до цього кровожадного „апостолування“ дала їй стаття редактора „Роботніка“ Голука („На розстайній дорозі“), якої зміст не давно подали ми на сторінках нашого органу.

Войовнича п. Явев-Паненкова приводить один уступ зі статті Голука, в якому пепесівський публіцист радить польському урядові шукати згоди з українським й білоруським громадянством. Як сил'я нійшій, польський уряд повинен зробити перший крок. Не так дивиться на силу польського уряду хієнська дама:

„П. Голуко перш усього болісно (хоч несвідомо) глумиться з польського уряду, називаючи його тепер, якраз в тій хвилі „сильнішою“ стороною на окраїнах. Вистаче прочитати дуже цікаву і певно на досвіді оперту новелю Родзевічівної „Тих день у Недобітківщині“ („Газ. варшавська“), або в „Мислі народовий“ особисті враження, піддані конкретними подробицями з подорожі по окраїнах п. К. Мац-іча, якіні вистане вдуматися у фізичний і психологічний стан представників польського уряду, коли в луницькому потягу їх атакували слабі пригнічені банди, щоб усвідомити собі суму, хомимовільну іронію тих слів п. Голука. Фактично польський уряд сьогодні є на окраїнах слабшою стороною.

А та слабкість походить з того, що — мовляв — ген. Ридз-Сьміглія, який дістав відносно „кресів“ далеко-йдучі повновласті, виявив свою безрадність і безсильність.

„П. Голуку торочить про потребу співпраці з „відповідальними“ елементами білоруським і українським громадянством, що „треба з ними засісти при однім спільнім столі“ і робити угоду. Засісти при однім столі — з ким? З бандами? Вибрати „відповідальних“ елементи — звідки? Де? Серед білоруських послив, чи українських соціалістів, які явно у своїх розмовах і відозвах солідаризуються без сумніву з людьми „відповідальними“, але тільки карно, тільки за бандитським навади на правительствіні потяги?“

ЦІЛКОВИТІ УЛАДЖЕННЯ МЕШКАНЬ

СПАЛЬНІ, ОТОМАНИ, ДИВАНИ
ІДАЛЬНІ, НАНАПИ, ПОРТІЕРИ,
САЛЬОНИ, МАТЕРАЦІ, ФІРАНИ

ПОРУЧАЄ 552 4-6
Йосиф Шустер
Львів, Рутівського 10.

В суботу ВІДКРИТТЯ КІНОТЕАТРУ „ШТУКА“

11/Х. 1924

Площа Стрілецька — Рухомільська Палата.

Інавгураційна програма: Великий науковий фільм на 5 великих дій п. з.

ПОДОРОЖ ПО ПАЛЕСТИНИ

Зняття доконане фабрикою Й. Бен-Дав в Єрусалимі. 602

Після цієї вельми драматичної, на- зить діяльовогої сцени. Йде відклик до „найкращих і найбільш толера- ційних польських традицій“. Поруч з ними в „польській традиційно- толеранційній“ голові п. Явеч-Па- ненкової виривають історичні ремі- нісценції.

„Гадяцька угода могла мати місце аж після Берестечка, а ніколи безпосередньо після Корсуня і Жовтих Вод. Воевода Кисіль, який перед Берестечком „засів при однім столі“ з Хмельницьким, не ба- гато більше втрутав честь Річипосполи- тої, як сьогодні воевода Довнарівч.

Казимир Вел. після прилучення Червоної Русі вправді зробив збунтованого проти нього. боярина Детька переміжним ста- ростою, але... після задушення бунту“.

До такого „порядку річей“ взи- ває п. Явеч-Паненкова польський уряд, що той останній робить і без зазиву хієнської дами.

Льогіка п. Паненкової є справді „льогікою Диких Піль“, або льо- гікою істеричного пустомельства. Годиться зазначити, що після Бе- рестечка не прийшла гадяцька уго- да, яка зрештою через становище польської шляхти була наскрізь паперова, тільки прийшов Пере- яслав. Гадяцька угода, яка ніби-то виросла на погною Берестечка, була тільки гомінким епізодом без най- меншого реального значіння. А не слід тратити з очей Корсуня і Жов- тих Вод та тих причин, що їх по- передили. Передкорсунський період польсько-українських відносин — якщо можна так висловитися — акраз був схожий до того поло- ження, яке тепер обсервуємо й пе- реживаємо на нашій національній області. Так само бундючно гор- дала шляхта, так само переводи- ться репресії, так само скрипіли шибениці, так само змагався „бан- дитизм“. Аж кінець кінців цей крі- завий кадриль довів до Корсуня і Жовтих Вод. І тут наступила пе- реломова хвиля в історії східної Європи. Правда, було й Берестеч- ко, була й гадяцька чи чуднівська угода, були різні менше й більше драматичні чи сентиментальні епі- зоди, але сак чи так вони послі- довно вели до зменшення значіння Польщі, до її територіального об- різання, аж вкінці довели до ви- креслення Польщі з європейської мапи. І в тому є вага Берестечка а не в гадяцьких пактах. Зрештою, чехай адресат п. Явеч-Паненкової держиться „льогіки Диких Піль“, нехай веде далше ту саму полі- тичку, яку ведено у відношенні до „Диких Піль“ і нехай споживає овочі тієї політики, як вже було перед тріста роками. При такій „льогіці“ ми може діждемо ще тієї радісної хвилі, що Муха-Міхальські стане польським воеводою, а До- манські волинським. При льогічнім приноровленні „льогіки Диких Піль“ все є можливе.

— На тему побуту секретаря ан- глійської робітничої партії Мореля мали розмову з представником ви- ленського „Таг-у“ пос. Тарашкевич і Станкевич. Вони заявили, що Мо- рель приїхав розглянути положення Українців і Білорусинів в сучасних межах Польщі. На запит, як прино- ровлено до національних меншо- стей язикові закони, відповів пос. Тарашкевич, що їх „сфабриковано виключно для заграєнції“. До того додав пос. Станкевич, що всі ті закони, навіть в тім мінімальнім обемі, лишилися тільки на папері. На цілій Виленщині не урухомлено в цім шк. році ані одної білорусь- кої школи. Існуючі білоруські школи ліквідується в той спосіб,

що насилається учителів-Поляків, які не знають білоруської мови. Нових шкіл не відкривається, бо — мовляв — нема кваліфікованих біло- руських учителів.

Ясно, що інформації, які зібрав Морель, значно причиняться до висвітлення польської політики су- проти непольських народів.

„Кур. Польскі“, реферуючи зміст розмови послів Тарашкевича і Стан- кевича, додає:

„Слід сподіватися, що наше міністер- ство освіти заперечить відомості, які ширять білоруські послі про переслі- дування білоруських шкіл, та визнають, скільки правди є у фактах, поданих тими послами“.

Мій Боже! І без візвання „Кур. Польск-ого“ заперечить все польське міністерство освіти. Воно готово кожної хвилі в інтересі існуючого режиму заперечити, що сонце світить, а не те, що воно нищить і ліквідує українське й біло- руське шкільництво. М. Ч.

Ставайте членами-основателями То- вариства „Прихильників Українського Спорту“. (Чл. вклада 25 зл.). Шліть і менші датки для організації спорту Адреса для висилки грошей, „Дністер“ ч. нн. 13568, Львів, Руська ч. 20.

Дрібні вістки.

На Лотві почався рух диверсійних ватаг панад кордонами СРСР.

о. Глинна провідник словацьких авто- номістів святкував 60-літню річницю своїх уродин. На святі брав участь англійський конзуль Смальбонек, з чого невдоволені Чехи, бо на святі зазивав Глинка прямо до повстання проти Чехів.

Наслідки Гуссейна, король Алі, пе- реносить свою столицю до Багдаду.

Вагабіти очистили стріфу Мекки і від- ступили до Таїф наслідком завішення зброї.

Новий король Геджасу Алі зрікся вже остаточно титулу каліфа, а також титулу короля всіх Аравії у звязку з до- маганням Вагабітів.

Синішні виїжджає в половині жовт- ня до Гельсінгфорсу, де відбудеться зїзд міністрів закордонних справ прибалтій- ських держав.

Уряд СРСР. запропонував польському урядові створення радянсько-польської комісії, метою якої буде усталити спільні заходи для боротьби з прикордонними нападами і авантюрами.

У Данцігу покінчився страйк портових робітників, які згодилися на знижку заробітної плати до висоти 25 проц.

Коронацію югославянського короля Олександра, заповіджену на весну, відло- жено аж до хвилі, коли внутрішні відно- сини Югославії цілком наладнаються.

Литва не візьме участі в конференції прибалтійських держав у Гельсінгфорсі.

Кирила Володимировича, що прого- лосив себе недавно російським царем, по- чотув вигнати з Баварії. В цій справі по- ставлено нагальний внесок у баварському соймі. Автори внеску роблять це з полі- тичних мотивів, щоб не допустити до непорозумін із СРСР.

Петербургська повінь спричинила ве- личезні шкоди. Матеріальні шкоди підра- ховано на суму 33 мільонів золотих рублів. Ріжні державні установи понесли шкоди на суму 10 міль. рублів золотом. Число потерпілих наслідком повені 47.392. Жертви в людях ще не підраховані.

Кріваві вибори президента мали місце на острові Куба в місті Санагуеу. Вбито сім осіб а важко поранено 67. Дішло до стрільби між поліцією й прихильниками старого президента Мамокала.

На світовому конгресі мира, що від- бувається в Берліні, рішено пригадати С'юзів Народів його обов'язок оборони національних меншостей. М'жнародно-ю Бюрові Мира вислані прохання, щоб воно постійно займалося розслідж ванням законодавства, що відноситься до нац. меншостей.

ОСТАННІ В СТИ.

Охорона східних границь.

Радянську границю обсащать спе- ціальний корпус військової сторожі. Воеводи ген. Ольшевські і Янушай- тіс одержали постійну військову а- систу для забезпечення публ. спо- кою. Складатиметься вона з потрібної кількості військових відділів.

За напад під Лунином.

З Вильна звідомляють, що роз- права доразового суду над зловле- ними учасниками нападу на поїзд під Лунином зачнеється 16. Х.

Нота СРСР. до Польщі.

СРСР. вислав до польського уря- ду ноту з пропозицією скликати польсько-радянську конференцію в справі оданування бандитизму, який поширюється на границях.

Відповідь Англії для Німеч- чини.

Англійський уряд вручив німець- кому послові відповідь на німецьке меморандум у справі приступлення Німеччини до Союзу Народів. Ан- глійська відповідь не противиться зовсім допущенню Німеччини до Ради Союзу Народів і висловлює надію, що Німеччина приступить небаром до Союзу.

Нові напади на „пресах“.

В пінському повіті появилися но- ві диверсійні відділи. Бачили там, мабуть, 70 людей. Дня 5. жовтня острілювано поїзд між Михаловича- ми і Плонськом, на заліз. шляху Серпці. При цьому священникови, що вертав із Америки, відібрали 3.500 доларів і чеки на кількаде- сять доларів. Поїзд здержано, але погоня була безуспішна. Доразо- вий суд над 10 зловленими учасни- ками буде в Пінську 22. жовтня.

Ситуація в Англії.

На засіданні палати громад пер- ший промовляв в імені консерва- тивної партії лорд Горн, який на- п'ятував вищовані обвинувачення проти редактора Кенбеля. Не можна допустити, — казав він, — щоб суди в Англії находилися під впли- вом якоїсь політичної партії.

Відтак промовляв генеральний прокуратор, який заявив, що вне- сок на нагану є спрямований проти нього і що він готов дати вияснення.

По ньому забрав голос представ- ник ліберальної партії Сімон, який запропонував складення спеціальної комісії для розсліду справи Кенбе- ля і усталення відповідальности мі- ністрів та степеня, в якому кабінет впливав на генерального прокура- тора.

Мек Донельд заявив, що на ви- падок прийняття одної або другої резолюції уряд уступить, причім до- дав, що теперішній уряд в великій мірі причинився до удержання соці- альної рівноваги. Для нього нема сумніву, що коли край при нових виборах буде мати знову нагоду осудження поступку уряду, то вислі- дом цього буде, що уряд знову ве- не до влади.

Державна опера в Харкові.

Державна опера в Харкові роз- починає вистави 4. жовтня. Труп зрекоструовано в той спосіб, що ввійшло до неї досить багато арти- стів, які знають українську мову і взагалі звязані з українським жит- тям. При складанні трупи взято на увагу передовсім потребу задово- лення першорядними силами укра- їнських вистав, намічених у сьо- річному сезоні.

З українських опер увійшли до репертуару „Тарас Бульба“ М. Ли-

сенка (нею відкривається сезон) „Майська ніч“ Лисенка; „Сорочин- ський ярмарок“ Мусовського „Продана наречена“ Сметанки (о- леський композитор). На ці українськ постановки дирекція звертає осо- бливу увагу. На її думку завданням театру в столиці України є утво- рення атмосфери, що сприяла би розвитку нової творчості, що викликало би до праці нових у- країнських композиторів. Адже всім відомо, що за царського режиму не можна було й мріяти україн- ському композитору про те, щоба зявитися на сцені театру. Цими історичними причинами зясовується слабкий розвиток української опери. Опері найкращого зі старих укра- їнських композиторів М. Лисенка вже кілька десятків літ лежать, не маючи змоги діждатися справ- жньої постановки. А тепер саме постановка наступить.

У цьому році опера намічує ши- роко обслужити широкі маси ро- бітничого населення. Не менше двох разів на тиждень ставитимуться опери по зменшених цінах для членів професійних спілок. Деякі вистави будуть цілком переноси- тися до театрів у робітничих ра- йонах. Українські постановки опер намічено перекидати до інших міст на Україні (Полтава, Кремен- чук та інші).

Для забезпечення успішного ви- конання мистецької та ідеологіч- ної лінії вказаної опері Головополіт- освітою, передбачено утворення при театрі мистецької Ради, до складу якої намічається притягнути представників громадських і ми- стецьких радянських організацій, наприклад: Т-во Робітників сіль- ського театру (Робсельтеатру), лі- тературних спілок „Гарт“, „Плуг“ та інших. (За „Вістями“ ч. 216.)

НОВИНКИ.

— Кошфісната. Вчорашнє (224) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за два уступи з рубрики „Преса“ і більшу половину новинки „Не затирає слідів нашої світлої минувшини“.

— За державну зраду. В четвер по- чалася перед львівським судом розпра- ва проти селянина з Березова Сулятиць- кого, обвинуваченого в легжавній зрадї.

— Напад на священника в Корчеві. Нам пишть „Дня 7. п. м. о год. 11 вече- ром вдерлося до помешкання гр. кат. па- роха о. Діркота в Корчеві коло Угнева кілька уоружених осібняків. Пароха і його синя, що ставили опір, тяжко поранили багветами, в наслідок чого парох до кіль- кох годин помер, осиротівши жінку з кіль- кома дрібними дітьми.

— Релізіт. Дня 6. жовтня п. р. о год. 3. вночі впала до Туринька коло Сокала трьома шляхами польська поліція. Ко- жним шляхом увійшло по 10 поліцаїв. Пі- сля маючи послідовувати ревізію у місцевог- го священника о. Володимира Купчинського, у пп. Лісінських, у дяка Василя Олійника, у громадян Миколи Дабюб, Івана Кутасе- вича, Івана Худоби, Трофима Гуцуляка та кількох інших. Шукали за зброєю, забро- неною літературою, бібулою та за де- зертниками і нічого не знайшли. Ранком покинули три відділи зеднані в один Ту- риньке.

— „Безосновні“ жалі. З Варшави пові- домляють, що в відповідь на інтерпеля- цію посла Сергія Козинського і товаришів у справі тендеційного звільнювання кон- дукторів української національности в об- ласті львівської дирекції залізниць „виз- нив“ польський міністр залізниць, що з огляду на надмір залізничного персоналу і зменшення руху на лінії Львів—Здолбунів, заряджено між іншим редукцію кондук- торів, при чому „національні“ огляди не грали(?) ніякої ролі“. Отже закид ветеле- ранції і знасилування конституції, е—само зрозуміло... „безосновним“.

— Пінсудські не цілував рабіна. З по- воду побуту Пінсудського в острожській синагоді, розкричалися ашепольські ча- сописи, що Пінсудські поцілував витаючог- го рабіна в руку. Тепер дотичний рабіна поміщує в часописах спостування, в яком- у джякує, що того цілування не було і не могло бути бо мовсєві обряди виклю- чають того рода пошани.

— Помени в Дорпаті. Нію дня 1 жовтня зялися в кількох точках Дорпату пожежі. В усіх випадках причиною поже-

жі був підпад. Припускають, що це робота комуністів.

— **Кс. Ільків пригадується.** Голова хлібодавського клубу кс. Ільків прислав нам писемко, в якому заявляє, що відомості, подані польською пресою, немов то він твердив, що на проєктованім українським університеті в Кракові слід сподіватись около 500 студентів, не відповідають дійсності. Він (себто кс. Ільків) ніяких обчислень і взагалі ніяких акцій в тім напрямі не робив. Кс. Ільків замість спроби „спростувати“ ці відомості, які були подані у нас за польськими органами, повинен перш усього спростувати їх у самого джерела, себто у хієського посла Римара і в „Гонці-сьольонскім“, а опісля у „Слові польскім“, взагалі у своїх хлібодавців. А прийнята в цій справі кс. Ільковим тактика тільки закріплює за ним роль „хлібодавського Івана“, який перед хрещеним миром голосить, що Жиди, у якого він служить, є „паршивий“, а перед своїм хлібодавцем корчить всякі штуки, дає поради та робить обрахунки, які б той „мир“ втратив у багні деморалізації.

— **В погоні за ватагами.** Польські часописи повідомляють, що від хвилі, коли погоню за ватагами проводить військо, арештовано 30 осіб запідозрених в нападі на поїзд під Ловечем. Всех таких не стверджено, чи арештовані люди є дійсно членами ватаги з під Лунини. В луницькому повіті арештували польські жандарми трьох людей запідозрених в нападі. На прикордонному новгородському відтинку, біля села Космів хотіло зчортися перехід кордон чотирьох людей. Поліція відкрила до них вогонь, на що вони теж відповіли стрілами і подалися назад.

— **Підвищення цін друкарських робіт.** Почавши з дня 6. п. м. наступила підвищення цін друкарських робіт на 4 проц. Підвищення нагромадила на основі оречення Головного Статистичного уряду у Варшаві.

— **Особисті вісті.** Відомий український громадянин, п. Осип Бурачинський, б. судовий прокуратор і посол до буковинського союму (уроженець Галичини), потім в рр. 1918—19 міністр судівництва ЗУНР, який після повороту з еміграції коротав матеріально незабудливе життя на становищі директора однієї скромної нашої установи, переноситься на дні аж на глибоке Помор'я, до м. Старогарду, на урядову судову посаду. В Сх. Галичині й на Волині рішуче відмовлено йому державної посади. П. О. Бурачинський в останньому році всі свої сили віддавав на користь Кооперативу „Український театр“ і головною його заслугою ця інституція станула на можливо трішки вище, а по уступленні проф. О. Терлецького, перейняв провід У.П.Т., де так само положив великі заслуги. П. О. Бурачинський кидає Львів і рідний край супроводжений симпатіями всього громадянства. Гурток приятелів і близьких співробітників пращав його позавчора скромною вечерою. Бажаємо йому швидкого повороту до рідного краю у кращих умовах, без потреби гнітатись на чужині.

— **Наче в нації.** Польські часописи затривожені поголосками про упадок золотого, постарались о інтерв'ю з директором департаменту міністерства фінансів Кавзіком, який не загикується оповідав: зловби поголоски про упадок золотого є цілком безосновні. Про бюджетний дефіцит не може (!) бути й мови. Впливи з зани, монополів і т. п. вистануть на покриття усіх бюджетних зобов'язань. Доходи перевищили преліміновані квоти на 14 проц. Засіб валют в польському банку постійно зростає. І так говорив пан Кавзік аж до атому. Біда тільки, що ті рожеві казії не відповідає доріжжя, яка росте з години на годину.

— **І тут оптимісти.** Польський міністр хліборобства Яніцкі, на засіданні економічного комітету польської ради міністрів заявив, що краєвого збіжжя вистає на протязі цілого року, очевидно при збереженні далеко йдучих ошадностей.

— **З польсько-білоруського фронту.** Під таким заголовком поміщує лівовська преса звіт про діяльність ватаг на польсько-білоруському пограниччю.

— **Польща „розоружується“.** На днях почалася в данській пристані будова амуніційного басейну.

— **Еміграція з Польщі.** Польські часописи доносять, що в першому півріччі 1924 р. виїхало з Польщі через Данціг і Гдиню до Зєдинених Держав і Канади 3509 осіб.

— **Примірний радний.** Дня 4. п. м. придержано на Жовківській вулиці фірмана Прушинського, зайнятого в відливі заліза „Аякс“, якої власником є радний міста Супер. Віз був наладований залізничними гальмами, уживаними на залізницях. На запит поліції заявив Прушинський, що ці гальми закуплено в „Дематі“. Шойно на поліції признався, що гальми везе від горговія старим залізним кізєра, при Городенській вулиці. Дальше слідство виявило, що ці гальми, впрочім нові і придатні до вжитку, походять з крадіжки. Радний Супер закуповував ці гальми, щоби від-

так знову продавати їх залізничні. Нічого собі... радний міста.

— **Зниження акцизу у Львові.** Президія Львова зарядила знижку акцизу за муку, хліб, масло, сир, яйця, м'ясо, дріб. т. п. Має це бути міра проти дорожечі.

— **Щось як на польських „пресах“.** У Вера Круз в Мексикі напала ватага бандитів на поїзд, який до тла ограбіла. Супроти опору з боку нападених почалася боротьба, під час якої убито 63 осіб, в тому військову обслугу і 12 жінок. Влада вислала військо в погоню за ватагою.

— **Анатоль Франс умирає.** Париські часописи доносять, що Анатоль Франс опадє зі сил з години на годину. Є це стан повільного, лагідного замирання.

— **З хроніки бандитизму.** В селі Блажовій, рязнського повіту убито двох Жидів і забрано їм доларів. Бандити, яких називає відома поліція, втекли в напрямі Дінова. В селі Буківцях ліського повіту 6 озброєних бандитів напало на коршму Рифки Шабес. Стероризували мешканців, бандити забрали 300 доларів, дорожничності і біляз.

— **Підземний театр.** Італійські часописи повідомляють, що Ануціо буде в своїй посілости Гардоне підземний театр на 40 місць, з яких кожне буде коштувати тисячу фунтів стерлінгів.

— **Криваві вибори.** Під час виборчої агітації в республіці Гаванна прийшло до білки, в якій згинуло 7 осіб і 67 тяжко поранених.

— **Тов-о Українська Захоронка** уладжує в неділю дня 12. п. м. дансінг в каварні Республіка (Народня Гостинниця). Початок о год. 8-й вечер. 580 1-2

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська вкладка те- пер 1 золотий на рік). Рівно- часно з „грівми“ присилайте і списи членів (імя, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

Зі спорту.

Осяги студентів.

Дня 17.—21. вересня 1924 відбудуться у Варшаві спортивні змагання учасників II. конгресу Міжнародного Союзу Студентів (С. I. Е.) У інших часописах були вже подані звідолення з самих нарад та ухвал конгресу, тепер подаємо найкращі рекорди в поодиноких точках спортивних змагань. Брали в них участь представники Злучених Держав, Англії, Франції, Італії, Естонії й Польщі.

Дня 17. IX. Скок жердевий Евер (Естонія) 3'40 м.

Мет диском Шидловський (Польща) 37'87 м.

Біг 400 м. з плотками Костшевські (П) 1 м. 02".

19. IX. Біг 4 × 100 м. перемогла дру- жина Польщі в часі 45"8".

Мет кулею Сеппе (Фр.) 11 м. 59 1/2".

Скок у даль Евер (Ест.) 6'54 м.

Біг 100 м. Порутіт (Нова Зеландія) 10'9".

Біг 800 м. Костшевські (П) 2'04".

20. IX. Біг 1500 м. Тісфельдт (Ест.) 4'16".

Скок у гору з міся Евер (Ест.) 1'77 м.

Біг 400 м. Вайсс (П.) 54"5".

Біг 5000 м. Хрістоф (Фр.) 17'31".

Гінці 100 + 200 + 400 + 800 м. Пе- ремогла французька дружина в часі 3'37"6".

Біг 110 м. з плотками Семпе (Фр.) 15"7".

Дня 21. IX. Мет ратишем Шидлов- ські правою р. 54'45 м., ліворуч 36'30 м.

Біг 200 м. Порріт 22"2".

Трискок з розбігу Руссет (Фр.) 12'90 м.

Біг 3000 м. Яворські (П) 9'32"5".

Біг розставний 4 × 100 — Польща 3'32".

В п'ятизгогу (скок у даль, мет ратишем, біг 200 м., мет диском, і біг 1500 м.) пер- ше місце заняв Евер.

У веслярських перегонах на одинці ви- грав А. Кастольді (Іт.), в інших рядах пе- реважаю Поляки. Українці на жалє не ста- вля до ніякого роду змагань.

Приниманням зимових спортив до ві- дома.

Дня 11. X. відбудуться в доміні С. Б. о год. 7. вечір Збори в цілі заснування Клубу зимових спортив. Проситесь всіх, яких цікавить зимовий спорт точно яви- тись.

Присилайте складки из пресо- вий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, Ринок 10.

Світової слави ВІНА ФРАНЦУСЬКІ

фірм: Will Tournier & Co в Bordeaux і J. Faiveley в Nuits-St. George є до набуття у всіх торгівлях у Львові.

586 Генер. репрезентація і центральні сили фірм:

Бюра: вул. Третього мая 19. склади: Домініканська ч. 3.

† Посмертні згадки.

Марія з Лєсковіє Молчова, учитель- ка, подруга Павла Молча, управителя школи в Сервірах коло Озірни померла 7. жовтня ц. р. проживши 37 літ, похорони в четвер 9. жовтня ц. р. Вічна їй пам'ять! 596 1-1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Кооператива „Український Те- атр“ — Львів Руська 18. Крім вика- заних вже до кінця липня ц. р. квот — вплатав адв. д-р Йосиф Партицький зі Станиславова до кооперативи „Україн- ський Театр“ у Львові як дальші уділи такі квоти: 6. VIII. 7'50 зол., 12. VIII. 10 зол., 22. VIII. 5 зол., 25. VIII. 5 зол., 3. IX. 7'55 зол., 6. IX. 5 зол., 15. IX. 7'50 зол., 23. IX. 5 зол., 4. X. 5 золотих. Ко- ли би багато членів кооперативи в такий спосіб побилювало фонди кооперативи, то завдання тоїж могли би бути скоро зреалізовані.

Дрібні оголошення.

АБСОЛЬВЕНТ університету пошукує при- міщення при родині (у Львові) за го- тівку, харчі або лекцію. Ласкаві зголоше- ння до Адміністр. „Діла“ під „Спокій“. 597

ПРИМІЩЕННЯ для студента і студент- ки, Снядєцьких 5/11. на право. 599 1-1

УЧЕНИЦЯ VII. кл. сирота по священнику прийме лекцію з гімназ. клас від I—II. у Львові 1) за окрему скромну кімнату і доплату, 2) за місячну заплату. Точну від- повідь прошу подати під „Гімназіястка“ до Адміністрації „Діла“. 598 1-3

ПЕДАГОГ, вправний інструктор, уділяє лекції з французького, англійського, німецького, гри на скрипці, книговодства, Добрий кооператор. Може виїхати на село навіть на цілий рік. Зголошення під „Негайно“ до Адміністрації „Діла“. 568 5-5

БАНДИДАТ нотаріальний пошукує сей- час посади. Зголошення з умовами проситесь слати до адм. „Діла“ „Практи- кант“. 594 2-2

ОГОЛОШЕННЯ.

Спеціаліст скірних і венеричних недуг

Д-р Генрик Росмаріна

б. е. клінік львівської, віденської і париської повернув і ординує

Львів, вул. КОПЕРНИКА 12.

581 2-10

Усім особам, що займаються по селах збірками на „РІДНУ ШКОЛУ“ поручаємо до використання в часі сьогорічної коляди

„ВЕРТЕП“

який є призначений для виставлювання в кожній хаті, парубочими гуртками, що бу- дуть хочати з колядою. — Ціна 1 примірника 30 сотиків, з рекомендованою посилюю 55 сотиків. Жадайте по всіх українських книгарнях і торгівлях в краю.

Гуртові замовлення пересилати на адресу:

Накладня Михайла Таранька — Львів, вул. Зіморевича ч. 3.

Знаний зі солідності магазин мужеських і жіночих новостей

Й. ЗІХЕРА

площа Капітульна ч. 3. проти катебри

поручає на осінньо-зимовий сезон: спеціальний вибір найновіших рукавичок і пан- чих. Мужеське жіноче і діточе білля. Трикоти Егера-Бенгера. Реформні ниткові іл d'cosse і вовняні. Краватки готові і до вязання. Перфумерія і біжутерія.

Великий вибір! Приступні ціни!

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Ковто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4*20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7*50 зл., Німеччині 7*50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7*50
зл., Австрії 7*50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Консолідація українського руху.

Здавлення, розпорошення і знищення українського руху є в інтересі тих держав, що тим чи іншим способом прийшли в посідання українських національних територій. Кажемо „в інтересі“ — очевидно — в їх розумінні, бо глибша вдумливість в суть справи повинна по суті причинитися до зменшення їхніх апетитів. Та ми не будемо розглядати вигідних сторін наших завзятих противників. Нехай вони самі думають за себе і нехай їдять ту кашу, яку вони з полином заварюють вже шість літ.

Та факти лишаються фактами. На всіх щаблях іде давлення українства, його нехтування, викорінювання при гомінкім акомпаніменті альогічних викрутасів, які проявляються в одночаснім заперечуванні того руху.

Що більше! Для переведення в життя цього руйнуючого плану, для охоплення в міцні кліщі, в смертні обійми українського руху т. Ст. Грабські довго простягав руки з бік московського Кремлю, як колись єднався з Бобрінськими, Пуришкевичами, Марковими й іншою чорносотенною братією. Та з того боку не було відгомону. Не тільки не було, але з Москви повіяло іншим вітром. Тоді гвардійці п. Грабського звернули свої очі на захід і полудне. Іде про велику річ, про „оборону“ версайського трактату, про одностайний фронт проти творців тогож трактату, щоби вони не сміли вмішуватися у „внутрішні“ справи Польщі, Румунії, Югославії й Чехословаччини, щоби вони не важилися навіть теоретично брати з свою оборону т. зв. національних меншостей. Ось в чому лежить суть версайського трактату, в згоді з інтерпретацією польської реакції. Як би так мало-антантські адресати хотіли поважно взяти вшехпольську сфери, то ми готові мати таке видовище, що мала антанта буде „боронити“ версайського трактату проти його творців — великої антанти.

Чи та „оборона“ буде успішна і наскільки вона в силі зломити, викривити, згнобити й знищити могутню стихію, якою є український рух, на скільки вона здатна вбити природу того руху, — не будемо близько застановлятися. Та годиться зазначити, що прецінь природи вбити не можна. Можна тільки визискати, використати її стихійну, нераз таємну силу, можна повернути її на свою користь, можна старатися її опанувати, але усмертити її неможливо. А навіть з метою використання чи опанування її всебічної енергії, треба проявити невичайну вмілість, тонку обережність, великий досвід.

У відношенні до українського руху дещо з цих прикмет виявили кремлівські керманічі. Киньмо погляд на недалеку минувшину і гляньмо відкритими очима на події. Український народ творив, а навіть мав вже свою власну державність. Розбили її посередньо, чи безпосередньо три сили в ім'я ріжних клічів і ріжних „моральних“ принципів: Совіти, Польща і Румунія. Держав-

ність розбито, але її підмет: народ лишився. Отже лишився безсмертний, вічний народ, який як підмет дій захоче в своїм лоні всі природні можливості.

Якже до українського народу поставилися ті сили, які знищили його державність? Було би нерозумно заперечувати того, що в межах своєї сучасної ідеології Москва ще найбільше підійшла до істоти, до суті українського руху. Радянська Україна, хоч створена Москвою також і в її інтересах, в значній мірі задовольняє інтереси української нації. Як не ливитися й не оцінювати політику комуністичної партії, яка не відповідає віками витвореному світоглядом українського народу, не можна заперечувати того, що керманічі цієї всесильної партії звільна, але неминучо наближуються до того розуміння національної проблеми, що його зі залізною льогікою проповідував геніальний Ленін. Ті, які ведуть боротьбу з комуністичною партією, які побороють створений нею соціальний лад, накинутий культурний світогляд, не хежтуть і не можуть нехтувати двома фактами: фактом існування півсуверенної української держави і фактом повільної, але неминучої реалізації національної проблеми. І це є зародки, які в добу лихоліття по правилам натурального розвитку мусять даліше розвиватися, розквітати, набирати сили і змісту. Так говорить здоровий розум. Не слід обманювати себе. На Великій Україні панує ще Москва, але вона з кожним роком примушена все більше ділитися владою з місцевим українським елементом; але вона не переносить — скажимо — української високої школи з Кам'янця до Вологди, а Всеукраїнської Академії Наук з Київa до Ленінграду; але вона все більше створює умовини національно-культурного розвитку; але вона не відбирає нам нашого національного імені; але там все більше наростає міць і сила українського народу; але там в свою землю в свої міцні руки держить український селянин. І це знов є факти, яких заперечувати не можна. А тимчасом кидрає нове покоління, виховане в українській школі, і те покоління вступає на арену життя, а разом з ним на туж арену вступає український народ у всій своїй величчї і силі.

Після війни і революції наступають інші чини, керманічі держав і народів мусять ховати зброю, якою досі розпинали всі гордіські вузли. Невідкличним стається компроміс. І всі примушені піддатися цій небажаній конечности. Визнавши найбільш протилежних поглядів мусять шукати стичних точок. Ці прояви заприличуємо тепер в міждержавній і міжнародній житті. Доходить же до спільного порозуміння між Англією і СРСР., Франція вступає на шлях визнання й порозуміння зі Совітами. Правда, це робить Ерію, але чи не мусів би на цей самий шлях вступити Поанкаре, колиб був при владі? Таке чергування є неминуче, як відплив і приплив морських хвиль.

Англійськими очима. „Таймс“ про „креси“.

У „Таймс“ з дня 3 го н. м. відомий англійський публіцист Stephen Graham поміщує п'яту з черги статтю під загальним заголовком „Народні кордони“. Ця остання присвячена Польщі, а зокрема „большевіцьким нападкам“. Для характеристики поглядів, які панують в Англії на цю сенсаційну тему і на національне питання в Польщі подаємо цю статтю в перекладі:

„Явищем найбільшої ваги у Польщі у сучасний мент є партизанська війна на її східних кордонах. Озброєні банди большевиків зробили серію нападів на міста, села, хутори, залізничні та поліцейні станції. В останнім місяці майже не було ночі без авантюри. Спершу гадали, що це звичайний бандитизм, але з огляду на те, що це явище охопило цілу прикордонну смугу від бувшої литовської території на півночі аж до південної Галичини, стає ясным, що ці напади організовані з нутра Росії: з таких пунктів як Минск та Бердичів. Нападаючим розділяють на кордоні муніцію.

Ці факти попереджувала ціла низка конфліктів, від яких могла спалахнути війна. Додаймо до цього і те, що Польща зазнала не-

Ці зявища помічуємо і в житті народів. Це саме відбувається на Вел. Україні. Зростає український рух, розгортається і з ним примірюється Москва, навіть намагається використати цю грандіозну стихію. Наступає консолідація українського руху. Сьогодні не лише член правовірної комуністичної партії, але й укапіст, але й соціал-угодовець, але й націоналіст хоч не хоч мусить рахуватися з фактами і оцінювати їх так, як вони виростають, заістновують в реадньому житті.

З другого боку комуністична теорія мусить теж миритися з життям, мусить поступатися перед його природною неможлимою льогікою, мусить йти на компроміси. І той компроміс ми бачимо якраз у відношенні до українського руху.

Серед найбільш несприятливих умов, серед змінних державних і соціальних форм український народ вимощує свій власний шлях, виводяє свою будучину, улажує свої відносини і умовини свого життя — тим краще і доцільніше, чим більша його культура, його надбання, його свідомість. А все те росте й розростається...
Ф. Ф.

стерпних дипломатичних образів. Кілька її представників прогнав з Москви як шпигунів, двох членів Реевакуаційної Комісії у Петрограді-ра Соханевича та інженера Станиславського прилюдно арештувала ГПУ. (чрезвичайка) і вкинула безосновно в осоружну вязницю ограбувала і випадково звільнила, не прохаючи вибачення. На польські ноти та жалоби приходили відповіді, що лише ображували. Коли відкликали совітського амбасадора Оболенського, почали прилюдно пропонувати на його місце як наступників імена сильно несимпатичні для Польщі і осоружні для Європи — Войкова та Криленка. Польська поліція відкрила широко розгалужені комуністичні організації, залежні від Москви. Основано „Провізоричні Совіти“ у головних прикордонних місцях.

„Я питав багато людей на місцях: „Якже-це Польща може приймати це все мовчки?“ Усі дали мені однакову відповідь: Польща починає почувати, що її надія на Францію не вистачає, головню у змінній атмосфері західно-європейської політики. Польща глядітиме від нині щораз більше на Лігу Націй як єдину, що в силі забезпечити її територію перед трьома ворожими сусідами.

Взаємних нападів нема.

„Тому-то Польща покищо не робить нападів зі свого боку на совітську територію. Згідно з рижським договором, вона не має права держати війська на просторі 60 кілометрів від кордону. Завдання, щоби відганяти нападаючих перейшло на збройну поліцію, пішу та кінну, дуже чисельну. А проте не можна сказати, що вона користується успіхом; майже всі большевики вихоплюються їй. Можна пояснити це тим, що вони мають перевагу як наступаючі і мають кулемети, ручні гранати та силу амуніції.

„Територія, що межує з російськими кордонами, називається „кресами“ і є на кілька сот миль довгою. Етнографічно вона належить до Росії (?) історично можливо, що до Польщі. Більші земельні власники є Поляками, менші Росіянами (?) Велика скількість Жидів: поділена у своїх симпатіях. Адміністрація краю є виключно в польських руках і як признають: з великими хибами. Самі Поляки починають розуміти, що свою політи-

Пр. 883/24. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної, Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 216 (10309) з дня 30. вересня 1924 р. в артикулі: 1) „Під стягом соціалізму“, а) речення між словами пресовий стан а все те робиться, б) речення між словами з рещтою мовчать а Бо жтож моє, в) уступ між словами Недзялковські Барліцкі а Роботнік, г) уступ між словами цілей Совіту а Зрештою польськї, 2) Німеччина та Ліга Націй уступ по словах на нашій землі до кінця артикулу, 3) „Допис“ а) вислів між словами Коломня а Решенням староства, б) речення по словах коломийського староства до кінця артикулу, 4) „З судової сали“ уступ між словами на тейденну теминцю а Тооки

відмінного світла містить в собі ество ад 1 і 2) злочину з § 65 закону карного ад 3) вступ з § 300 зак. кар., ад 4) ество з арт. VIII. з д. 17. XII. 1862 ч. 8/63 Дзд узнав доконану в дни 29. вересня 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав псдумі § 493. закона карного заборону дальшого розширювання того друкованого письма. Разом видав наказ від вічальному редакторови тої часописи щоби це рішення помістив безплатно, в найближчій числі і то на першій сторони. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ex 1863, а іменне засудження за переступство на гривню до 400 злп. — Львів, дня 8. жовтня 1924.
(Підпис нечяткий.)

ку на „кресах“ зле повели і що більшовики мають надію своїми нападами роздуть полум'я невдоволення. На щастя, більшовицькі напади приймає населення апатично. Люде не дуже лякаються і не дуже хвилюються. За те, колиб почалась на „кресах“ війна — на- стало би пекло. Однак селяне не глядять у своїй уяві аж так далеко. „Я саме закінчив свою подорож по цій цілій околиці. Скрізь панує нужда, невдоволення та розпука. Але Росіяне є пасивні, а не бунгарські. І це є причиною, чому во- ни є внизу.“

Змінена Вільня.

У Вільні я був здивований. По десяти роках я ледве пізнав її. Не тому, що змінила архітектуру. Церкви, хоча й з розбитими баня- ми та знищеними дзвіницями, з часу, коли зняли з них дзвони — залишилися. Залишилась і ця сама юрба навколїшках перед гарною Острою Брамю. Але загальна ма- са мешканців видається зміненою. Люде, яких виплювала зі себе вій- на, не є приємні. Брудні, згорблені, обдерті, зле виховані, на вид: сі- ренькі. Культура знесла. Почува- ється також відсутність духової сили. Між затертими вівісками і голіонами без статуй блукає пі- озріла сволота. Ціна купілі є впа- теро більша як ціна страви. Роз- биті кам'яні пішеходи направлені трухлявим деревом, нечищені вули- ці, задушливі пахощі є дивною основою одного з найкращих міст старої Росії.

Економічна скрута.

Коли їдемо до прикордонних міст: Молодечна, Барановичі, Лу- нинець — вражіння брудноти ще зростає. Так немов би ніхто тут не будував нічого нового і не но- сив нічого нового. Нема сумніву, що панує нестача гроша. Пере- міна безвартинних польських марок на золоті, що мають золото як підставу, може й допомогла Вар- шаві, але покищо ще не помогла провінції. Ящики крамниць пере- повнені клатками мільонів, а крамарі не можуть дати собі ради при вічних обрахунках: скільки їх товар може коштувати у „злотих“. На крам наложили подвійні ціни, а втрое такі як у Франції, але мало хто має засоби, щоб його купити.

Селяне бідкають на податки. Ліси та багна оподатковані так са- мо як урожайна земля. Худоба — оподаткована, і собаки також. Пла- тите податок, коли продаєте ма-

еток. Освітній податок існує на- віть там, де нема школи. Я зу- стрів парубка у Пинськїм повіті; він обраховував, що заплативши всі податки, має два кільограми денного хліба. Це було два роки тому. Цього року в наслідок не- врожаю це рівняється пів кільо- грамів денно.

„Коли візнаємо на Україну“...

Ідучи на південь, цивілізація ма- буть трохи зростає. Пинськ розто- рошений та зруйнований війною виглядає тепер краще ніж Бара- новичі. Всеж таки ще щось зали- шилось там з краси, яка сяє з ви- соких білих церков, мов великих свічок, що зникаються понад ши- року пугару Придніських болот.

Коли візнаємо на Україну, вхо- димо в теплішу, якусь більше щасливу атмосферу. Рівно є живим малим містом, дарма, що засіяне детективами та поліцією, з вязни- цями переповненими бідоласами, яких перекидають то сюди то туди між двома кордонами. Веселе місто, без огляду на часті більшовицькі наїзди у сусідстві. Причина в тому та, що Малорос (Little Russian) має більше віри в життя як його пів- нічний брат. Моя подорож по кор- донах стала приємною в Рівні та Кремені, де юрба прочан ішла до Почаївського монастиря, у серці Волині: твердині Дубна, у Бродях та Тернополі, межі бувшої австрій- ської Галичини. У цих околицях піддержують Малоросів більше як Великоросів.*) Багато працюють тут над розпаленням українського (в тексті: Ukrainian) націоналізму. Користаючи з цього, більшовики з російської (!) України пригото- вляли систематичні плани для га- личького повстання, перекидаючи сюди зброю і українську пропа- ганду. (?)

Метою більшовиків на усіх цих землях є не стільки війна зовні як викинення пожежі у внутрі. Є це поширення нової формули: „Ки- нець війні! Нехай живе боротьба клас!“

*) Хто піддержує? Звідкіля взяти тут Великоросів? З цього неясного речення і дальших видно, що автор слабо орієн- тується у національній питанні. — Пр. м. Р. е. д.

Присилайте силади на пресо- вий фонд на н. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

У. С. Р. Р.

Безпритульні діти.

Війна загальна і війна горожан- ська та ріжні інші нещастя оста- вили по собі сотні тисяч безпри- тутлих сиріт. На селах вони гу- бляться і при інших родинках прив- чаються до праці, не відриваючись від нормального трибу життя. Але по містах ці невинні жертви лихо- лиття становлять дуже помітне со- ціальне зло, на боротьбу з яким радянська суспільність звертає ве- лику увагу. В однім Харкові без- притульні діти нараховуються сот- ками. Між ними є багато злочинно- го елементу. На міжвідомствений нараді в Харкові, присвяченій спра- ві безпритульних дітей, установлено, що в Харкові одних дітей злочин- ців є до 200, а незарєстрованих дітей понад 150. Крім того є до 500 дітей, у яких є родичі, але які також потребують зовнішньої опіки. На цій нараді сконстатовано дальший зріст безпритульності. В цілі опіки над безпритульними дітьми оснзуються громадські ідальні для дітей і діточі приюти. Але організації і органи, які займа- ються справою безпритульних ді- тей, відчувають великий брак гро- шей. — Нам здається, що най- більш раціональною боротьбою з цим злом було-б примусове при- шення міських безпритульних ді- тей на виховання в селянських ро- динах. Тільки в атмосфері селян- ського трудящого життя безпри- тутні діти можуть вирости на че- сних громадян і робітників, а в ріжних міських діточих будинках і громадських харчівнях вони вихо- ваються на злочинців, якими зре- штою в значній часті і тепер є.

Українізація на Київщині.

При київському Губвиконкомі по- встала комісія для перевірки укра- їнізації по установах. Зразу переві- рялося установи за допомогою ан- кети, а, надалі комісія побачила, що анкетний засіб не вистарчає і тому перейшла до системи іспитів із укра- їнської мови. Між установами, що вже цілком покінчили роботу по українізації є тільки Губземуправ- ління та Губнаросвіти. Губфінвідділ та міліція до справи українізації по- ставилася уважно. У Губфінвідділі складено навіть лекторське бюро, яке розробляло українську фінансо- ву термінологію. Губсуд перевів українізацію на 50%. Пиняво йде праця у Губвідділі праці, Губздоров- лі, та Губвнутрторзі. Співробітники

КОНЦЕРТ

АНТОНА РУДНИЦЬКОГО

п'яніста

на дохід будови діто- чого Шпиталика

зогодом

„Львівської Філії Українського Краєвого Т-ва Охорони Дітей і Опіки над молодю, відбудеться в селі Муз. Т-ва ім. Лисенка

дня 10. жовтня ч. р.

Білетів в Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка. 558 1-2

також не скрізь знають гаразд укра- їнську мову. Вони вважали, що до- сить навчитися перекладати паперці на українську мову. І через те ділс- водство поставлено по деяких у- становах неграмотно та незугарно.

По плану Губвиконкому звер- нулася перерізнча комісія з внес- ком, щоб на справу українізації звернути дуже пильну увагу, а то тим більше, що термін українізації за декретом уже минув.

(„Більшовик“ ч. 214).

„Невмісні“ уваги.

Більшовицька „Правда“ якось нарікала, що св'яті партійні робіт- ники з так зв. „ленінського набє- ру“ вносять непідходящими пита- ннями і увагами плутанину в пропа- ганду і наводила такий характери- стичний факт: Пропагандист дока- зує, що кулаки (багаті) по селах мусять бути знищені, бо вони ек- сплюатують бідноту, а робітник „ле- нінець“ на це робить таку „нев- місну“ увагу: Невідомо; хто кого експлюатує. У нас кулак оброблює землю, але її у нього мало. Він орендує землю у бідняків, які зе- млі не обробляють, а правами ко- ристаються. А умови такі: кулак повинен сам обробити землю, своїм насінням засіяти, сам зібрати, а по- ловину урожаю віддати тому, за ким земля записана. Виходить, як при поміщиках, аренда з половини, за другий сніп. А поміщиком зро- бився тепер не кулак, тільки бід- няк“. І „Правда“ примушена при- знати, що при таких умовах пи- тання про те, хто кого експлюатує, дійсно вимагає вияснення.

В дітях наша будучина — на- ша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народу той, хто жертвує на „Рідну Школу“.

ГЕОРГ ГІРШФЕЛЬД.

Молодець з будучиною.

Є родини, якими не в силі захи- тати ніяка катастрофа їх батьків- щини. Вага їх рівномірного життя є надто зрівноважена. Це не конче мусять бути лихі або нечесні люде; завпаки. Про родину Обергумер з містечка Пасінг можна було ска- зати, що вона складалась з патріотів, то веселих то зажурених, чес- них, з добрим сном та апетитом. Вони не мали на що нарікати, тому й не робили цього. Війна не за- брала їм нічого дорогого, революція — ще менше: шпїхлірі завжди пов- ні як у хомяків. Захарій Обергумер вів постійно свої дохідні, а ніколи не кримінальні інтереси спекулянта, пані Тоня прегарно варила без огляду на те, чи Німеччина поби- зала інших чи її побивали, а їх дочка Герта не мала іншої журби як нудьгу.

А нудьга була. Жили вони в че- дурнім домику в Пасінг. Було не- далеко до Мюнхену, але справжнє великоміське життя було для Гер- ти зачинене, а сусіди не вистача- ли. Всі її товаришки були нецікаві, і родичі розмовляли лише про ціни цукру, масла та яєць. Аж ось Герта, — а мала вона видовжений носик і гарні, темні оченята — вхо- дилась ідеї своєї воружкої мамі:

бальконова кімната не повинна стояти порожньою; перш за все: небезпека від мешканевої комісії, а з другого боку — дохід. Баль- конову кімнату треба нарешті ви- наймати — якійсь дамі або панові. „Панові“ — рішила Герта.

Вона саме мала перед собою „Останні Мюнхенські Вісти“ і по- чала читати обяви. І зразу скрикнула: „Мамо! це щось для нас! Послухай! „Молодець, що прожи- вав на селі, наділений від природи голосом, з гарною поставою, ма- ючи намір вступити до опери, шу- кає захисту у благородній родині, обіцяючи пізніше звернути довг“.

— Оперовий співак! Подумай тільки мамо! Це невзначайно цікаве! Нема нічого гарнішого як опера! Треба йому відповісти!

— Чи ти з глузду зіхала? Він- же-ж нічого не платить!

— Але-ж він заплатити пізніше! Тут-же виразно написано в анонсі!

— Ех, дулю! Благородної ро- дини йому треба! На те, щоб під- наїмти кімнату треба бути аж благородним?

Герта була обурена. — Мамо! ми-ж зробимо цим велике діло! Ми помагаємо артистові, щоб став славним.

— Дулю! Знаю добре, що ти це вчитала у своїх нових романах... Прийде така малпа з довгим во- лоссям, зість мені все масло, нічого не заплатити і реве на весь дім!

Я вже маю досить нашого розгав- каного Фльокі!

Не вважаючи на це сумне про- роцтво, мама знову змінила свій настрій. Коли Герта почала захо- плюватись, навіть батько не міг протестувати. Він був гордий на свою дочку і цінив її любов для мистецтва. Ясно, що він хотів спер- шу глянути на пальці співаючому молодцеві. Панові Обергумерові менше залежало на грошах як на моралі. Він усміхався до думки, що по одноманітній заробітничій гро- шей він зможе раз забавитись у мецената. Його сусід був двірським фотографом а поруч мешкав відо- мий артистичний маляр — нехай знають.

І написали до молодця з голо- сом і він прийшов. Колиб Герта була навіть вдвоє така чесна то була би розчарована. Це був справ- жній сільський парубчак, неотеса, нахмарило, без темпераменту. Він розсівся з природною самовпевне- ністю і на все, що йому пропону- вали, давав стереотипну відповідь: „Дякую гарно“. В його супокійнім егоїзмі було щось, що можна було вважати скромністю, але що визна- чалося великою претенсіозністю. Хоча він цього не висловлював, коли говорив — людину перло, щоб йому щось запропонувати, зробити йому ще більшу приєм- ність. Ніколи не можна було зна- ти, чи він є зовсім вдоволений.

Пані Обергумер переживала важ- кі години. Цей пан Яків Соледер з Удльїнґ мав апетит, на який на- віть її припаси не були підгото- влені. А одночасно їй імпонував його шунок. Вона була зроду господинею і гляділа з прикрістю на блілих, слабозитих, які не прий- мали її дарів. Вона була тільки люта на свого чоловіка. Він нев- томино питався зранку до вечора: „Може ще кави, пане Соледер?“ — „Еге“ — була відповідь. „Ще тро- шки масла?“ — „Еге“ — відповідав співак. У цій бездонній ямі все поміщувалось.

А якже з мистецтвом? Що-ж, — для Герти це була розривка. Коли пан Соледер вправляв, вона могла сидіти у кімнаті. Це була проба нервів, бо співак ревів так сильно, що в кухні можна було сидіти, не мов при фортеп'яні. Родинна собака, Фльокі, даремно протестував, під- держуючи дует тенором. Молодець з голосом мав бас — і це розчу- вало Герту. Вона була пригтована на тенора. Його орган був справді могутий. „Обіймаю чотири октави“ — казав він. І родина Обергумер гляділа здивована на нього — таким великим він не був.

Чи Герта закохалась? Це дразливе питання цікавило маму. Але вона небагато могла догадатись. Її доч- ка залишилась блідою та елегій- ною, її оченята червоніли, а носик видовжувався. Коли вона прохала

Наука, громадянство і політика.

(Причини до університетської дискусії.)

III.

Справжня перепона на шляху до здійснення університетської ідеї лежить тільки в питанні осідку заведення. Як то? Невже, погодившись на тому, що університет у Польщі пекучо необхідний, можливо загригти справу суперечкою про місце його приміщення? На жаль, воно справді так. Вже 1912 р. справа застрягла головою і, як виявилось, цілком неоправдано¹⁾ на сім конфлікті, і тепер також на сій скалі готується вона розбитися, якщо вже (здалека годі виробити собі певну думку) не розбилася. Досить, що литання осідку, само по собі — дургорядне питання, дивним чином стає понад головним і хоче рішати його. Ненавч до творення армії потрібне було попереднє вирішення постійних гарнізонів, а не ужитку її в полі, або ненавч подружжя, ізза суперечки, чи будучий син має бути лікарем чи адвокатом, вилаявши себе обопільно, зреклося взагалі мати сина... В університетській справі конфлікт виріс навіть не ізза питання щодо постійного осідку заведення, а тільки ошодо тимчасового, бо всі інтересовані чинники говорять про один і той самий постійний осідок (примаймі не заперечують його). Згодом конфлікт змінив свою основу і звівся до питання, чи взагалі має бути перехідна стадія чи ні... І все те про дитину, якої ще в дійсності ще нема. Та перейдім до річового боку питання.

Польський уряд пропонує провізорію в Кракові, паська професорська конференція провізорію в Станиславові або Перемишлі (однаке з осідком організаційної комісії у Кракові), органи краєвого громадянства домагаються прямо Львова без якихнебудь провізорій, хтось з Поляків виставляє Луцьк... При розгляді сього питання й оцінці поодиноких проєктів треба виходити з двох становищ: доцільності й тактики. Перша з них оцінюється з боку науково-едукативного і національно-культурного. З обох пунктів поглядів беручи, одиникий відповідний осідок університету може бути у Львові і в будучині він

¹⁾ Що пропонується тоді українська Hochschule не була б у 1916 р. „зависла в повітрі“, як ми боялися у 1912 р., се яскі; можливо, що була б записана 1919 р., однаке чи не краще, як би доля постигла була дійсний і легальний університет, а не його випадковий сурсат.

дозволу, шоби піти з паном Соледером до опери (ясно: заплятувши і за нього) — батько був „проти“, мама згоджувалась. Треба ж дитині зробити якусь приємність і — пані Обергумер перемагала.

Герта жила у вишій світі. Вона зазначувала що вищість словами, які виголошувала глибоким голозом, немов би басиста мав на неї вплив. Вона чепурилась і ходила на таких високих каблучках, що перехиплялась. А Яків Соледер ревів бай дуже далі. І байдуже з'їдав пані Обергумер яйця та вудженну.

Коли одного вечора Герта вернулася з мамою з Мюнхена, батько зустрів її дуже збентежений. — „Тобі що, старий?“ — „Не хвилюйтесь занадто... це... пан Соледер виїхав...“ — Виїхав?“ — скрикнула Герта. І цей крик подобав на оперовий вигук. Мама держала її. — „Моє бідне... не плач! Ех, цей гольтіпак... безсоромний! Чи він попросту чкурнув?“ Він зі мною довго розмовляв. — „З тобою?“ — Ясна річ. Я мушу, казав він, пане Обергумер, ще нині вночі відіхати. І дуже дякую. — Те, що сказав тоді „дуже дякую“ легко повірити. — Так. Його ангажували. Його учитель, оперовий співак Ротфусер подбав для нього за турне по Баварії і де він потім зупиниться, ще точно не знає. „Очевидно. Своєї адреси нам не тасть! Ошуканець!“ — „Мамо!“ — обурилась Герта. — „Адже він мусів

певно там буде; покищо на перепоні, з польського боку, стоять огляди політичного характеру. Краків з науково-едукативного боку бездоганний (нпр. нічим не гірший від Кенігсберга, Кіля, Берна або й Прґи), з національно-культурного він має великі недостаті, хоч не більші, ніж усі інші закордонні університети²⁾. Тому я розумів би, якби львівські наукові сили і львівські студенти не хотіли переноситися до Кракова, натомість не розумію, чому малаб його бойкотувати — з наукових мотивів — еміґрація. Станиславів, Перемишль і Луцьк, маловартні або й цілком безцінні, як з науково-едукативного так і з національно-культурного боку. За ними може промовляти тільки національний сентимент (етнографічна територія) і бажання... мати найгірший університет. Я ціну високо й національний сентимент і не можу собі уявити тривалого осідку української інституції в національно-чужім осередку, однаке не розумію тих, хто хоче сим сентиментам приносити в жертву всю доцільність університету³⁾. Як формально провізоричний, такий сентиментальний університет ніколи не був би визнаний у вельми коштовні наукові засоби, а в практиці дуже легко міг би перемінитися в постійну карикатуру... Нитомісь у Кракові сеї останньої небезпеки нема; самі Поляки стоять на сторожі провізоричності. Взагалі, шлях із Кракова до Львова далеко ближший для будучого університету, ніж із Станиславова або Перемишля до Львова. Про сі два останні міста можнаб поважно говорити тільки в такому разі, як би університет покищо не міг бути у Львові і мусів бути на українській території. Тоді погляд, що кращий університет у Станиславові (я волів би Перемишль), ніж жадний, мав би багато рації за собою. І з того боку зрозуміло, чому през. Петрушевич в 1920 р. видав був поручення, шоб евентуально прийняти

²⁾ Для студії над українською історією, в Кракові неперепані скарби.

³⁾ Коли 1921 творено вільний університет у Празі, то ніхто, окрім одного покараного за се атора сїх р'яків, не домагався його відкриття в Ужгороді, де він міг слонити оком національну місцю і може навіть дати початок справжньому університетові.

ще нині відіхати — докинув батько. — „І ти його пустив?“ — „А шож я міг зробити? Адже з артистом нічого не влієш“. — „А про рахунки він ні слова?“ — „Дуже дякую, сказав, і що пізніше все зверне“. — „На твої соті уродини!“

Коли пані Обергумер викричала трохи свою лють, вона звернула увагу на свою заплакану дочку. — „Скажи мені, золотко, але щиро, як своїй мамі, цеж для твого щастя, дитинко, чи він нічого тобі не обіцявав цей паскудик?“

Герта витріщила очі. „Обіцявав мамо?“

Пані Обергумер трохи зворушена, трохи лиха, підняла очі до неба. — „Ну... я хотіла сказати... що... ти сподіялась, що він з тобою колись ожениється?“ Герта хлипала. — „Ні, мамо!“ — „І нічого він тобі ніколи не сказав? Ні разу не поцілував тебе, коли відвозив тебе ввечері до дому?“ — „Т-т-ак...“ — „Справді?“ — „Це бувало. За кожним разом“. — „Ах, голдранице! За кожним разом!“ — „Але врешті сказав: „А тепер досить. Це було в останній раз, коли ми вертались з „Кармен“. — „Це якийсь страшний чоловік! Цеж якийсь!“ — „Ні, мамо, він же артист. І мені залишився спомина по цьому...“ — „Ну, шодо спомину то він також мені залишився!“

Перекл. Ор. Ор.

Станиславів (про Краків в тодішній ситуації нікому й не снилося). Натомісь в теперішніх обставинах можна цілком зрозуміти психологію краєвих чинників, що рішучо спротивилися провізоричним проєктам і домагаються виїзду постійного осідку у Львові. Можна бути також певним, що в Станиславові або Перемишлі поруч української школи зараз повсталаб така сама польська.

Сим способом стоять проти себе дві тези: українська — дефінітив у Львові, і польська — провізорія у Кракові, а колись дефінітив у Львові. Основа сеї суперечності лежить в оглядах політичної тактики і в імponderабіліях національної вразливості (susceptibilité). Такі перепони, на жаль, дуже важкі до усунення. Коли дві сторони в переговорах виставлять суперечні прапори „національного престижу“, то міст між ними дуже трудно будувати. Він тільки тоді до подумання, коли або одна зі сторін звне хоругву національного престижу і вивісить прапор практичної користі, або коли без порушення престижів знайдеться якийсь компроміс. Я знаю, у нас є такі, що на виїз або звук слова „компроміс“ дрожать зі святого обурення і не хочуть чути про ніщо окрім неперорочних принципів, ідеалів тощо, та вони не в силі змінити факту, що все людське життя, до їх ідеалів включно, побудоване на компромісах. Зокрема міжнародні взагалі політичні відносини регулюються виключно тільки шляхом компромісів. Квдиб ті панове з нашого боку мали рішати про те, чи і де бути українському університетові, то очевидно дуже довго прийшлоб би ждати на нього, бо ж і противна сторона може з таким самим правом похизатися на своїй принципі, основаній на... на 21-м листопада 1918, значить — практично сильніший. Пора-б зрозуміти, що певні факти невідмінно ведуть за собою певні наслідки, і що непризнавання сїх останніх — се наслідкування високочесного лицаря з Манчі...

А втім, Львів мав уже два рази нагоду стати осідком окремого українського університету: раз 1916 р., коли-то по австрійському проєкту, українські катедри мали автоматично відлучитися від дотогочасного університету й утворити провізоричну вищу школу з усіма правами університету; другий раз у 1919 р., силою волі роземника між Українцями і Поляками — мирової конференції. В однім і другім разі справа розбилася об нашу принциповість.

Може бути, що сим разом польська сторона буде менше принципова і, мймо свого суверенного становища, великодушно чи скромно сховає свій „національний престиж“. З щирого серця бажаю собі сього і — признаюся — не думаю, шоб при розумному і тактовному веденні переговорів з нашого боку — воно мусіло бути згори безнадійним, та одночасно питаю себе: А як ні? Чи в імя гасла „все або ніщо“ маємо зректися університету, здовольнячись дотеперішнім станом і чекати, поки польський уряд надумається інакше і рішиться... стріляти в тих львівських земляків, що зважились би демонструвати проти української школи?

Домагання Львова, окрім усіх загадуваних вище оглядів доцільності, має за собою ще один важний аргумент юридичного характеру, іменно — колишній наш стан посідання на львівському університеті, досі мабуть жадним правним актом формально не скасований. Колиб се останнє не було згідне з правдою, то аргумент не мав би вже юридичної сили, тільки хіба політичну стійність. Як би там не було, а сього права до Львова (реального чи теоретичного) треба боронити до останка. Справа тому не безнадійна, що в ньому лежить ключ до компромісу між станови-

ЗАПОВІСЬНЕ ВОГОСЛУЖЕННЯ

за душу бл. пам'яті

АНТОНА ГЛАДИШОВСЬКОГО

Директора Кр. Союзу Кредитового, відбудеться в понеділок дня 13 ц. м. о год. 8½ рано в Успенській (Волозькій) Церкві у Львові, 609 1—1 Рідня.

щем польського уряду й інтересами нашого громадянства. Бо справді, між Львовом і Краковом компроміс можливий. Очевидно не географічно-територіальний (в такому разі університет требаб ставити в Ярославі або Сяноці), а компроміс політично-юридичного характеру. Не місце тут давати проєкт конкретний, та без сумніву компромісова розв'язка, яка й при краківській провізорії цілком береглаб і гарантувалаб наші львівські права, лежить в обсязі можливості.

С. Томашівський.

Українське студентство в Ч. С. Р.

Найбільшу частину української еміґрації в Чехословаччині складає студентство, яке майже цілком забезпечене державними стипендіями. З цієї причини, очевидно, прийдеться в першу чергу спитатися над життям і діяльністю студентського загалу в Ч. С. Р. Доривочні відомості про життя нашого студентства в Ч. С. Р. часом появлялися в нашій пресі, але всі вони носили характер скорше хронікарський, інформативний. Український студент емігрант, що живе в Чехословаччині, від довшого часу настільки перенявся умовами і обставинами тутешнього життя, що вони його не вражають. Часто трапляється тут, що навіть окремі сильніші і більш активні олімпіки не відчувують вже того специфічного укладу життя нашої еміґрації, значіння тих чи інших явищ у буденному житті, що так часто впливають на напрям всієї діяльності еміґрації, на її духове обличчя. всього того, що так сильно вражає свіжу людину, — припустім, такого самого українського емігранта, але з иншого терену. Умови життя та національні прикмети народу кожної країни, де перебувають наші емігранти, політичний уклад держав, правне положення еміґрації, економічний стан та инше, — все це накладає на духове обличчя еміґрації на кожному терені ріжний відбиток. Але, беручи загально, еміґрація наша в Ч. С. Р. ще більше ріжниться від иншої, ще яскравіше кидаються в вічі тільки її пагомі риси, що так ярко проходять червоною ниткою через всю її діяльність. З такими думками підходимо до нашої теми.

Почнемо з найбільшого осередку еміґрації — Праги. Самих українських студентів є тут (по офіційним відомостям Чесько-Українського Комітету) 1110 душ. Більша частина з цього числа — студенти з Галичини — яка складається з людей, що зазнали біди підчас визвольної боротьби, вже втомлені тяжкими роками вчного напруження та й великої скількості осіб, що не мали сили і волі залишитися в краю, а шукали спокійного життя і студій на еміґрації. Відсоток останніх дуже великий і це очевидно в першу чергу вплив є на духове обличчя загалу, на всю його діяльність. Найбільша частина складає отже національну еміґрацію.

Другу частину складають емігранти з Великої України. Це трохи инша маса. Майже всі бувші вояки української армії, люди випробовані, але знесилені. Ця група студентської еміґрації є рівночасно і національною і політичною в вузькому розумінні еміґрацією. Сучасний ре-

жін на східних землях України для цієї частини є не тільки знівеченням їх національно-державних постулатів, але й в деякій мірі і утиском вузько політичного світогляду. Ця частина еміграції духом своїм нагадує московську студентську еміграцію, яка на прим. декларує себе коротко, що "не верне до Росії, поки там будуть комуністи у владі". Слідуюча менше численна група, — це студентство в Північно-Західних землях України. Здебільшого справжні студентська молодь, часом зелена, яка що йно ще розвивається. Молодь, яка відірвана від старого, "всеросійського грунту", в середній школі побачила українську державу, але ще не окріпла духовно. — Ця група ще може шукати шляхів, розвиватися сьогодні про неї тяжше сказати щось остаточне.

Нечисленну групу складають далі різні відломки еміграції — різні "сменовеховці", студенти-громадяне У. С. С. Р.

Про цю частину говорити не приходиться, скрізь у кожного народу є свої болячки. Вже самий факт існування еміграції викликає можливість існування й різних болячок — чим гірше живе еміграція, чим слабша вона, — тим більше відломків.

Цілком нечисленну групу складають ще різні матуранти, та бувши студенти високих шкіл австрійських, українських і російських, особи, що не належать до високих шкіл, — які тепер саме стараються про прийняття на школи. Ці студенти мають своїх особистих турбот найбільше — тим самим стоять вони також далеко від загалу.

Такі складові частини нашого студентського загалу в Празі.

І ті і другі вчать. Часом і не хотять, а вчать, бо інакше будуть позбавлені допомоги. Розглядаючи всю студентську масу в Празі, ми побачимо, що все йде по шаблону і самі студії і життя. Тхне від всього загалу міщанськими звичками, цілями, посередністю. І така сама шаблонна культурна діяльність, — велика кількість організації різних напрямів, яких діяльність зводиться здебільшого на формальні справи старань про застосування чеською владою та на плачання членських вкладок. Свідомо виховуються фаховці, які, навіть своїм фахом самі з себе народові послужитися не зможуть, — лише тоді будуть нам корисні, коли матимемо багачко інтелектуальних сил, що спроможуться на творчу працю, що будуть в стані використати для добробуту Народу всіх цих, сьогодні в Празі шумних, багато обіцяючих, в майбутньому тихеньких безпретенсійних дрібних урядовців.

Духового обличчя студентський загаль в Празі не має. Маса невіразна. Сьогодні неможливо балакати про її майбутню роль цілком остаточно. Видно тільки те, що велика частина цього студентства була далеко цікавіша у себе в краю, — на селі де-небудь з книжкою серед польової роботи, — там всі ці одиниці жили повним життям, до чогось стреміли, мали бажання більшого досягнути. Найбільше всього вражає свіжу людину тут скрізь помітний брак самодіяльності, атрофія вищих почувань, етичних підкладів до життя, естетичних вимог натури, брак ініціативи, активності, словом, — відсутність аського того, з чого складається справжня "людина", духово жива істота, не "манекен-чоловік двадцятого числа" старих російських повістей. Біля яких інтересів гуртується загаль студентства?

Чума.

(Продовження буде.)

Присилайте жертви на будову пам'ятника ІВАНУ ФРАНКА до Крайового Союзу Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. нн. 40.000.

Після відвідин. Морель про відносини в Польщі.

Секретар англійської робітничої партії Морель поділився своїми враженнями з відвідин в Польщі з представником "Daily Herald-у". Він відвідав Варшаву, Вільню, Львів і Краків. Соціалісти й ліві демократи всюди приймали його сердечно. Він того погляду, що лівіши все більше здобуває ґрунт в Польщі та що вона побідить при найближчих виборах. Польща є насторожна на мирову нотку, однак

"всюди стрічав я настійну нервовість і брак почуття безпеки. Не можна тому дивуватися. Польща має величезні труднощі — може бути, що в західній Європі того не доцільно, а в її стратегічній позиції є найтрудніша в Європі."

— Чи думаєте — було сподіюче питання співробітника "Daily Herald-у" — що польські меншості мають утворити закони, чи може — як то часто говориться — агітацію у Сх. Галичині і деінде створила "большевільська пропаганда"?

— Не підлягає сумніву — відповів Морель — що меншості, головне Українці

зі Сх. Галичини, мають єдині причини до скарґ. Коли йде про адміністрацію, то її реформа є konieczna і pilna.

Погляд, що невдоволення Українців є викликано большевицькою пропагандою, є просто бездумний. Він остає в повній суперечності з дійсністю й історією, бо українська справа існувала вже тоді, як землями, що сьогодні належать до Польщі, управляла Австрія. Очевидно, що польсько-український спір може загострювати російсько-польські відносини. Треба тут доброї волі з усіх сторін — як з російської, так і польської. Маю шире надію, що між Росією і Польшею будуть відновлені переговори в справі торговельного трактату.

Здержуємось від всяких заміток відносно наведених вражень. Але ясно, що коли Морель згадує, що "головно Українці зі Сх. Галичини мають єдині причини до скарґ", то тільки тому, що він не стримується ані з Українцями Холмщини, Волині, Підляшя й Полісся.

Studium Ruthenum.

Ревеляції Прушинського.

Фактичний міністр освіти для "кресів" і один з головних "ідеологів" україножерства хієнський посол Прушинський, оголошує на сторінках "Слова польского" (ч. 276 з 9. жовтня 1924) статтю п. н. "Нинішня фаза руських катедр". Подробиці, які зазначені в отій статті, мають здекларований характер ревелцій про справи, які торкаються легендарного тав. Руського Інституту. Відколя Прушинський бере свої інформації, цього він не каже і ми цього не знаємо. В українських колах нічого не знають про подібні проекти з 6 катедрами і 4 доцентурами в Кракові. Всеж таки нотуючи різні голоси в університетській справі, вважаємо потрібним не поминути й цього і тому переповідаємо ревелції презеса "кресової" чорної сотні.

Прушинський зразу входить in medias res:

"Справа проектів з руським університетом виглядає тепер так. Русини формують (2!) на шість (!) катедр, які хотять (2!) мати: Дісторічного, Горбачевського, Колесу, Охримовича (2!), Стольського і Студинського, а на 4 (підумайте!) д. п. т. Кордубу, Лепкого, Свенціцького і Вергановського. До 1. ч. м. мали (2!) дати відповідь, чи погоджуються на Краків і т. д., але досі не згодились".

Абстрагуючи від комічного числа 6-ти катедр і 4-ох доцентур, цікавим є добір імен кандидатів, яких бушім то "форсують" мітичні "Русини". І так перш за все поміж 10-ти іменами нема двох старих передвоєнних доцентів львівського університету д-ра Степана Рудницького і д-ра С. Томашівського. На шість імен мимом проєктованих професорів, п'ять із них були довоєнними професорами і не вимагають ніякого "форсування"; на 4-ох доцентів — два були старими довоєнними доцентами, один лектором, а один налзв. професором кам'янецького університету. З цілою певністю можна твердити, що проєктованих професорів і доцентів не питали їхньої попередньої згоди. Знаємо цілком певно, що деякі особи з наведеного списку рішуче не прийняли би належної їм катедри чи доцентури при такому поставленні справи. Річ ясна, що обертаючись у межах десяти (!) наукових посад — не можна було навіть думати про цілий ряд визначних українських галицьких і наддніпрянських наукових сил, признаних авторитетами з боку цілого закордонного наукового світа. Хто це саме "форсує" згаданих "кандидатів" і хто мав дати свою "згоду" на Краків, як осідок 6-ти українських катедр — невідомо.

"Поданий руськими газетами високо неформатний протокол з 11 і 12. липня є автентичний, за те неавтентичний є проект "закону", бо накреслив його собі Цоль, а не прийняв його ніхто з уряду. Важко

дивуватися, що Русини використали "мудрі" проекти і видрукували ці доірочні документи, бо, річ ясна, тут треба, щоби воно робило враження тривалих фактів".

Як нам залежить на "тривких" фактах, при створенні яких брав би участь Прушинський, це мабуть відомо з цілої низки наших статтей в університетській справі.

Уряд шукає голови комісії, яка має творити руські катедри, а по резигнації Кашини готов це взяти Цоль, який му і піти з львівської кураторії за незаконне руські школи (2!), а тепер має сумну відагу бути творцем руського університету: очевидно, це прізвище вказує зразу на фатальний стан цілої справи".

Дальше, покликаючись на § 4. закону з 13. липня 1920, Прушинський протестує проти творення якої-небудь організації університетської комісії, бо

"Сойм не прийняв і не прийме закону про руський університет".

Приготування польського уряду, читаємо далі, йдуть в напрямку творення

"цілком відрубного університету, а то філософського факультету (2!)".

Відколя філософ. факультет є "цілком відрубним університетом", тайна це таких наукових капітетів, як Прушинський.

"Краків має бути тільки тимчасовим осідком (на прим. шення призначено III. поверх ПКО.), а по деякій часі м. є бути цей університет, — а радше його назва є "Руське (Українське) Студіум" — перенесений до Станіслава, а члени уряду заявляють, що мін. Сшанський не має ніякого уповноваження до подання Львова як осідку і є цим противні. Цілком злегковжено домагання великих клібів, що це має бути руське студіум в межах славянського філософського факультету Ягеллонського університету. Як причину подається, що університет не хоче такої "утрацзації", хоча важко зрозуміти чому слав. студіум буде в би української — а уряд не хоче вливати на Ягелл. університет ані новелізувати академічного закону, щоби накидати руські катедри".

Прушинський не розуміє "надзвичайного поспіху" уряду при виконванні "згадки" в законі з 23. вересня 1922 р.

"За те нічого воно не значить, бо 1. чейже не введено воєвідської самоуправи хоча там теж рішено і то з двоохлітнім речинцем, 2. ніде закон не каже про тимчасовий осідок, бо ця ідея зразу виглядає смішною і політично тенденційною, 3. творення комісії перед постановою про існування є незаконне, 4 в м. ж. часі прийняти шкільні закони і в середнім шкільництві скасовано всі чисто руські школи, — отже яка логіка може допустити до окремого руського університету".

Маємо й знаменне признание, що вся "реанімість" польського уряду в українському університеті впливає виключно з політичних мотивів і не має нічого спільного з бажаннями йти на руку культурним змаганням.

"Ціла справа була головно в руках 3 референтів: по 1 з міністерства внутрішніх справ, закордонних і ради міністрів, а інші є на ділі в руках цього третього, а не в міністерстві освіти".

Вкінці йдуть відомі бідкання, що український університет стане "стимулом і виконавчим центром української протидержавної агітації", а кінчаються усі виводи такою конklusією:

"Отже справа стоїть дуже погано і само зачаткування всіх усіх проектів і кидання гасел про їх виконання є дуже шкідливе. Соймові кліби будуть примушені урядувати цю справу радикально і твердою рукою. Особливо цікавою є роль міністрів, що знають окраїни, або кажуть про прихильність для них, а одночасно не протидіають пильній отій шкідливій для окраїні для держави роботі".

Ще раз зазначуємо, що в українських колах нічого не відомо про "проекти", які оповідає світові "герой нашого часу" Прушинський. Зрештою, кожний читач сам бачить їх абсурдність. Колиб їх прийняти за відповідуючі дійсності, то ту "дійсність" мабуть творить якийсь агент польського уряду. Та не виключене й таке, що по суті нічого на річі нема, а тільки пос. Прушинський, вдаряючи у дзвін мнимої тривоги перед своєю "чорною бригадою", бажав би прискорити доконаний факт з 6 катедрами і 4 доцентурами.

Ми переконані, що ніщо не стоїть на перепоні тріумфаторським лаврам Прушинських. Українське громадянство, яке при допомозі ось таких ревелцій бажало вводити в транс нової гризні, розуміє дуже добре, що тут мається до діла не з ревелціями, але з провокаціями.

19 С. М. здержується висилку часопису тим Вп. Передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4 20 зол.

Дрібні вістки.

Становище уряду Мек-Донельда остаточно захиталося його гострою промовою. Ліберали вважають тепер для себе неможливим вх діти в якінебудь компромісові комбінації.

Англі. консерватисти впевняють, що Мек-Донельд сумісно намагає на радикальній гонимій ситуації, хоча довести до нових виборів ще поки на чергу нарад у паці громад прийде справа англо-радіого торгу, яка Мек-Донельда сильно скомпромісувала б.

Англі. новель телеграфічно запевнив Мек-Донельда, що на випадок поразки уряду в палаті громад він дасть Мек-Донельдові до учення розв'язати парламент розп'ясти нові вибори.

Німецький уряд виготовив платформу, на якій партії могли би скласти велику коаліцію. — Головні точки, це підтримка републиканського устрою Німеччини, признання льонднської угоди й льонднське виконання її та бажання приступити до Ліги Націй.

Французький уряд рішив зміцнити контроль над чужинцями, поділивши їх на 2 кат. горі: приїзжих на короткий час і бажуючих постійно поселитися.

Рад. посол у Фінляндії закликав протест проти становища фінляндського посла на терені Ліги Націй в зв'язку з резолюцією у справі Грузії. Фінляндський міністр закорд. справ не прийняв до відома цього протесту.

Бенеш вже цілком певно приїде в найближчих днях до Відня у важливих політичних справах.

Жінка Львобда Джордана буде при найближчих виборах кандидувати до англ. палати громад з округу, в якій ліберали мають переважну впливи. Дотеперішній ліберальний посол уступить їй своє місце.

Радіч заповів у промові у Вараждині трітку підтримку уряду Давидовича навіть тоді, коли в його кабінеті не буде ні один Хорват.

Хорвати — як заповів їхній провідник Радіч — не будуть куратися усіх найгірших засобів боротьби проти спроб Пасича і інших центристичних сербських політиків знову захопити владу. Радіч передсказує сербським радикалам велику програму при найближчих виборах до сккупщини.

Признання Францією СРСР. обмірковується окремою комісією, яка рішила не ставити рад. урядів ніяких господарських чи фінансних умовин перед офіційним визнанням. Але при визнанні Франція зазначить, що не резигує з домагає фінансних громадян

Павленський прийде в половині липня до Познаня, щоб прийняти від тамашнього університету титул почесного доктора філософії. (Булучи прем'єром міністрів Павленський остався політичним анафематом, будучи доктором філософії н. с. буде таким самим філософом!).

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Національна вдача.

Продукційність праці у нашій сільській господарстві? Це все одно, як би вам сказали: — Пошукайте дівочства у царі Катерини Великої! Не величкі може слогати натрапили, та й то під мікроскопом... наткнули! Натяки тільки на продукційність праці і в нашій сільській господарстві... Присяє, а продукційності тої, як в Ерію багання визнати СРСР... Або, як у комаря носа... От скілечки... Почини? Певордні! Причини ті, що од тої мавпи, що від неї „пішов єсть“ український суверенний і від кого незалежний народ наш... Дарвін про те не писав, але останні антропологічні дослідження неперечно доводять, що ми пішли від тої мавпи, що лежала в джунглях під вербою, чухала поперека, і, співаючи голосно виводила: — „... ударили в дзвін. Тож по-о-о-тому чухає-е-е-неньку. Гей! що їздив по сіль. А як кличуть було нашого прапрапрапра-пура земляки по полювати по джунглях, то він закурило люльку, пакне разів двічі, повернеться на другий бік, та: — Краще полежу... Якось-то воно буде! знову: — К-о-о-о-тилася та ясна зірка Та й упала додо-о-о-о-лу... А розсердиться було Тарзанова мати та загартить: — А що ти їстимеш, вайло чортоне? То наш прапрапура їй: — За те в мене пісня перша після італійської! І знову: „На вгороді ве-е-е-рба рясна, „На вгороді верба рясна. „Там гуляла дівка кра-а-а-сна! З того й пішло... З того й причини. І от тепер ми хліборобствуємо. Перескочили й через кам'яну й через залізну і через бронзову добу, а й досі нас не залишає оте: — Якось то воно буде! — Працюємо... — Ну й робота! Проїдеш ручку, то, так милом і візьмешся! „Мило“ — продукційність нашої праці... Оремо ми... — Марино! А чи не бачила ти, де я плуга в осені застругав? — Та ще у пилипівку свиня поїла! — Дивись, а я вже чотири дні голову собі кручу, де я його застругав... — Та за клунею, кажучи тобі — в лободі! Ізв'язко оце бігав до вітру, так ногу об чересло вразив! — От сукни сині! Іншого місця не знайшов! І заховаєш-же, що й сам не знайдеши, — ні, стерво, знайде такий й настроїться... Витягли плуга... — Марино! А чи не знаєш, де я колоназ в осені застругав? — Та ще у пилипівку свиня поїла! — І не здохла? — Ні! Ригала тільки... — Дивись? С... чулася!... А роздвиглого ключа не бачила? — Та Ізв'язко ще після Різдва у крилицю вклав... — О-то! От лихо! Що ти його в світі божому робитимеш? Виволь булану... Поїду! Якось то воно буде... — На полі... — І щоб твоя й путь погубила з твоєю бранкою! — Та верни собі, сукни ти сині, щоб тебе наперед потилицею повернуло! — Та пержи пабе, в держаллах би тебе держало! — Горр! Огріх! І-і-і, та й справа же. І хто ці плуги такі робить, калікою-б його було зробило! — Паня! далі! Н-н-о! Соб держи, соб-соб! Тррр! Огріх! — І-і-і...! — Випрягай! Уже сонце сідає... Додому! — Оремо ми... Сіємо ми... — Одарко! Знайди мені лантуха пута-шого: поїду ячменю посію... Та й чи сіяти, чи ще почекає? В якійсь вже три-тижній, як посіяли, та чи не рано ще? Пам'ятаєш, як під Гапонську війну, я пізно посіяв, — ох, і ячмінь же був уродив! Як дріт! — На полі... — І-і-і! Продравсь мішок! Казав-же: лантуха пута-шого! От, робота! Паня! додому... Посію... — Мокрино, Ульяно, Петре, Андрію! Збираймося на поле — гайвороння полохати, а то геть ячмінь поклюють!... Сіємо ми... * * * * * Косимо ми... — Федосько! А чи не знаєш, де я того літа косу застругав? — І-і-і! Коса тріснула! — І-і-і! Косу порвав! — І-і-і!... Косимо ми... * * * * * Молотимо ми... — Секлето! А чи не бачила ти, де я... — І-і-і! Ціп одірвався! — І-і-і!... * * * * * Продукційність праці в сільській господарстві? Машина, кажуть, визволить! Машина — машиною, це так... А чи не спробувати нам (то машини!) більше сіяти стрюковатого герцю? Перець той треба закладати не під чересло в плугі, і не в кісся, і не в ціпа, а зовсім в інше місце... — Для енергії спеціально... І виймати його тільки тоді, як до миски сідає... Бо щодо миски, так у нас: 1) Снідання. 2) Обід. 3) Полудень. 4) Підвечірок. 5) Вечеря... І ніколи ложка не ламається, і ніколи нікого не питається: — Іване! А чи не знаєш ти часом, де я липівку з салом засунула?... * * * * * „Остан Вишня. (Харківські „Вісти“).

Ставайте членами-основателями Товариства „Прихильників Українського Спорту“. (Чл. вкладна 25 зл.). Шліть менші датки для організації спорту Адреса для висилки грошей, „Дністер“ ч. нн. 13568, Львів, Руська ч. 20.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Попереднє (225) число нашого часопису конфіскувала польська прокуратура за пару місяців вступної статті п. з. „Оборона версайського трактату“ та три уступи з рубрики „Преса“.

— Під охороною війська. На основі оподільного рішення польської ради міністрів нові „кресові“ генерал-губернатори матимуть постійну військову асисту, якої вживатимуть в міру... потреби. Військова асиста буде зложена з відповідної кількості військових відділів, приділених з поодиноких корпусів дотичного Д. О. К. Ці відділи будуть вповні підлягати вояводі.

— Утертими шляхами провокації. Орган польських робітників на еміграції, „Емігрант“ видаваний в Парижі, привносить в останньому числі статтю п. з. „Провокаторство в Польщі“. Довідаємося відтіля, що польська поліція безсоромно скопіювала зразки класичної провокації, якою послуговувалася царська Росія. Що більше, навіть її перевищила під багатьма оглядами. „Емігрант“ подає назви головних провокаторів, які „працюють“ серед робітників. Якийсь Цехновський у Варшаві, Викуш в Люблині, Ліс, Пасек і Янковський в Лодзі. Решту назвиск обіцяє „Емігрант“ подати по з'явленню можливо точних і вичерпуючих списків.

— Утеча засуджених. Польські часописи доносять, що засуджені в недавньому львівському процесі комуністи Грінберг і Верфель, які по зложенню кав'ї, відповідали з вільної стони, втекли зі Львова, а може й з Польщі.

— Залізнична катастрофа. Поспішний поїзд Париж-Рим, вискочив учора зі ший біля станції Меррере. Шість осіб загинуло, 14 осіб тяжко ранених.

— Арештування кранівського дефравданта. На днях арештувала чеська поліція в Моравській Остраві кранівського дефравданта Райхерта. Найдено при ньому усього 865 золотих. Райхерт хотів тікати за кордон літаком, але цьому перешкодила поліція.

— Смертні присуди. Дня 3. н. м. присудив окружний суд в Рівному кару смерті на селян острозського повіту Йосифа Голлавацького, Трифона Ардейчука, Іларіона Саранчука, Льва Кобилю і Михайла Власюка, обвинувачених в оружному нападі на помішкання Гната Острогова. Президент Войхеховський відкинув просьбу про помилування засуджених.

— Будівляний страйк у Варшаві. В будівляному промислі Вагшави проходить криза, супроти якої поверх 3000 робітників з опинилися без праці.

— Переваження тіла Сенкевича до Польщі. Дня 26. н. м. спроваджують Польщі до краю тліній останки автора „Трильогії“. З цього приводу в усіх більших місцевостях Польщі мають відбутися відповідні обходи.

— Жертви праці. Минулої п'ятниці, в копальні земного вугілля фірми Сільва-Плява, загинуло від трілихив газів двоє робітників Юрій Гоголь і Іван Бух Ола

осиротили жінки і діти. Причиною смерті робітників було недбале технічне уладження копалні.

— План організації євангелічної та православної церкви. Польський уряд виробив план організації євангелічної і православної церкви в межах польської республіки. Дотично євангеліської церкви, цей план полягає на централізації дотеперішніх ділянок. Щож до православної церкви, існує проект утворення теологічного факультету при варшавському університеті, та має повстати спеціальний відділ при міністерстві, як інстанція для справ православної церкви. Крім цього є передбачена ревізія вивінування духовенства.

— Вірали дивенні Троцького. З Москви повідомляють, що з кабінету Троцького пропав його щоденний записник. Троцький поставив на неї уся поцішку і визначив велику нагороду за повернення записника.

— Нові острови. В данціській пристані, в гирлі Висли утворилися два острови, з яких один обіймає тринадцять, а другий шість гектарів. Сенат вільного міста Данціга обняв ті острови в posiadання і задумує їх засіяти вівсом та вербами. Покищо нових островів не охрещено.

— Sic transit gloria. Славна побідоносна група уругвайських футболістів, яка винесла з сьогорічної парижської олімпіади вінок першества, улягла недавно репрезентативній групі Аргентини. Так скоро збіліла спортова зоря Уругваю.

— Майстер боксу пастором. Світові часописи рознесли чутку, що світовий чемпіон боксу Дронсен, задумав посвятити решту свого життя теології.

— Проф. Ів. Огієнко сердечно просить осіб, що мають його „Рідне писання“ ч. I видання 2 (київське) сповістити його по адресі: Львів, вул. Ходорівського 15.

ОСТАННІ В СТ.

Справа українського університету.

Варшавська „Газета Поранна“ доносить, що наради в справі утворення українського університету добігають до кінця. Серед кандидатів, намічених на обсядження гуманістичних кафедр знаходяться проф.: Колесса, Студинський, Дністрянський, Охримович, Смаль-Стоцький і Горбачевський, а як доценти: Вергановський і Козуба (?). — (АВ.)

Стан облоги в Бесарабії.

В полудневій Бесарабії оголошено знову стан облоги.

Уступлення Мек-Донельда. — Нові вибори.

Уряд Мек-Донельда повалений. По відкиненню внеску консервативів на улічення нагани кабінетови 359 голосами проти 198, прийнято 364 голосами проти 198 внесок лібералів, який домагається утворення спеціальної комісії для розглянення справи Кембеля і ствердження відповідальності міністрів у цій справі.

Король підписав декрет про розв'язання парламенту.

Термін нових виборів до парламенту назначено на день 29. ц. м.

Напад на „кресах“.

Дня 8. X. напало 14 чоловік на двір Айсмонда в Малих Мощеницях (на Волині). Вбили служницю, забрали 12 тис. зол., порізали інвентар і спалили стирти сина. В погоні зловлено 1 з них.

Дозвола вбивства проф. Матвіяса.

ПАТ. доносить: Польський консулят у Кошицях комунікує, що в Ужгороді арештовано Микиту Демитро (?), Степана Фрая (?) і Володимира Сорохтея (?), які призналися до вбивства проф. Матвіяса в Перемишлі. Арештовані в найближчих днях будуть відставлені до границь Польщі. (Назвища арештованих є видко перевернуті. Подаємо їх за ПАТ ом). — (Ред.)

Біржа.

Львів, 9. жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5:17—5:17½, канад. дол. 4:96—4:98, чеський кор. 0:15¼—0:15½, лєй 0:02—0:02½, франц. франк 0:27—0:28, швайц. фр. 0:97—0:98, англ. фунт. 23:30—23:40.

Золото. 20 кор. 21:87—22:07, 20 франк. 20:39—20:50, 20 марк. 23:30—23:50, 10 руб. 26:80—27:2.

Срібло. Австр. кор. 0:44—0:44½, 5 австр. кор. 2:24—2:26, фльорени 1:15—1:16, рубль 1:85—1:90, рубль дрібним сріблом 0:85—0:95.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1913 р. від 23:75 до 24:75 жито галицьке з 1923 р. від 19:50 до 20:50, жито нов. збору від 16:20 до 16:75, ячмінь галицький броварняний від 20:00 до 22:00, ячмінь галицький пашиний від 18:00 до 19:00, овес галицький з 1923 р. від 15:50 до 16:00 Гречка 15:75—16:75.

Театр ім. Тобилевича в Станиславові

під артист. проводом М. Орла-Степняка

Станиславівський гурток розпочав свою працю під вмілим проводом п. Орла-Степняка. Маємо вже висліди тої праці, якої метою є в першу чергу українське театральне мистецтво в Станиславові а далі допомогти Комітетові будови української театральної сцени в Станиславові, призначаючи відп. відні фонди на докінчення будови театр. будинку. Першим овочем солідної праці п. Орла була вистава комедії Гр. Квітки-Основ'яненка п. н. Шельменко-чур. Вистава відбулася дня 2. жовтня ц. р. при повній залі. Стара не песь і дуже мало підходить під нашу часи. Режисер вибрав її мабуть тому, що наш театр, репертуар загалом дуже багатий на комедії. Нових французьких комедій і фар у нас майже ніхто не перекладає. Впрочім, чи яка-небудь нова французька комедія глибша від Квіткиного Шельменка? Ледве. Сьогорішня франц. і загалом європейська комедія — це здебільша комедія ситуацій. Комедій характерів майже не має в модерному репертуарі. „Шельменко-чур“ Квітки, хоч як найявненський, бавить нас не тільки смішними ситуаціями, але й гарно скленими характерами: що правда, жили вони на Україні перед сотнею літ і сьогорішня не найшов би їх ніякий Діоген і зі свічкою в білий день, то всеж таки мають свою — так сказати — історичну вартість. Коли театр виставляє такі речі, являється він наче живим музеєм, що не лише бавить, але й навчає. Тому не можемо робити закиду п. Степнякові, що він серед тої посухи на нові комедії в українській літературі (бож кому з поміж українських письменників в так весело, щоби міг забиратися до комедій?) відгребав та переробив стару річ.

У виставі проявлялася солідна, педагогічна праця режисера М. Степняка. Вік сам і п. Демичишини гаали прегарно. Зі станиславівських артистів звертали на себе увагу своїми талантами пані Яворська Сяся, Рудічева, Хромовська, Вовкова, Дмитракова і панове Романюк, Ксен, Величко і Рубель. — Хай гарний успіх першої вистави буде для того гуртка заохотою до дальшої праці.

Дописи.

Коломия. („Жіночий Кругок“). Розв'язаний в травні 1923 р. рішенням станиславівського воевідства „Жіночий Кругок“ у Коломию вдалося цими днями по багатьох заходах, відліках, рекурсах і т. д., знову поклякати до життя. Числом 66 2908 міністерство внутр. справ прийняло рекурс управи Т-ва і на днях мають бути склякані загальні збори.

Однак не помічається серед тутешнього жіноцтва якоїсь більшої охоти та енергії до праці! Чи наші пані не знають, як багато завдань жде їх під теперішню хвилю? Чи не бачать нужди серед зредукованих урядовців, браку матеріяльних засобів у захистах? Чи вони не поспішають з допомогою політичним в'язням? Чи байдужна їм справа недільних курсів для аналіфбетів та охорона наших зарослих воєнних могил? Це все актуальні справи для діяльності наших пань, а щож говорити про планове й систематичне поглиблення громадянської свідомості у наших жінок! Про це багато треба би ще писати, але є надія що і цих кілька слів промовить може до серця нашим жінкам, і вони так як і колись так і тепер стануть у перших рядах, щоб нести поміж нещасним у нашому повіті та втерти неодному сльози розпучи.

Соналія. („Касування науки тр.-кат. релігії“). В невеличкій місточку сональського повіту в Кристонополі є семикласова школа (з викладовою польською мовою). У тім місті є разом монастир ОО. Василіян, який управляє тамашньою парохією. Від непам'ятних часів одні із ОО. Василіян визначені через О. Протоігумена в позовумчійно із єписк. Ординаріатом в Перемишлі сповняв обовязки катехита в школі в Кристонополі. Австрійська Шкільна Рада понукала ще до Кристонополя три майже чисто українські школи, в яких кристинопільський катехит мав уділювати науки релігії, а то в Пархачі, і Новім Дворі і Ключові так, що число дітей, яким гр. кат. катехит уділював науку релігії доходило до 400.

Так було від непам'ятних часів. Але тепер — ера Бєбіньського. І ось як він являв штуку. При кінці серпня н. р. походить з Кураторії повідомлення до монастиря ОО. Василіян в Кристонополі через єписк. Ординаріат в Перемишлі, що дотеперішній катехит, назначений єписк. Ординаріатом і Протоігуменом ОО. Василіян, о. І. Шевага, звільнений від обовязків катехита з 31. VIII. ц. р., а на його місце переноситься о. М. Олійник зі Сокаля. О. Олійник був дотепер катехитом

иділової дівочої школи в Сокалі під управління польських Сестер Феліціанок. Мають він чимсь „siostyszczkam“ не сподобався і вони постаралися, що посаду катехити в їх школі „зредукували“ і о. Олійника перенесли до Кристинополя.

Відтепер зачався справді хаос у кристинопільській школі. — Дотегорішній катехит, о. Швага звільнений через Кураторію, хоча він завжди совісно виконував свої обов'язки, а позопризначений катехит, о. Олійник не хоче обійняти обов'язків катехити в Кристинополі і то за відомістю софальського інспектора, та у школі в Кристинополі в Новім Дворі в Пархачі і в Ключові не дає зовсім науки релігії 400 українських дітей остає без науки релігії завдяки п. Собіньському. Вже кілька разів ходила батьки тих дітей, що ходять до згаданих шкіл, до повітового інспектора в Сокалі з запитом, чому не вчить релігії гр.-кат. в Кристинополі й інших селах, а інспектор відповідав, що „ja sprawa będzie w tych dniach załatwiona“. Значиться вже другий місяць шкільної науки, а справа не е „załatwiona“. Що більше! Управитель парохії в Кристинополі, о. Марціук заявив шкільному інспекторові, що він обов'язується безплатно вчити релігії в школах, приналежних до кристинопільської парохії, доки не прийде постійний катехит, але інспектор відповів: „ja na to nie rozwole“. А тимчасом польський катехит перемагає українських дітей на польську релігію і заважає публічно в школі: „katecheta takiego już tutaj więcej nie będzie“, хоч українських дітей далеко більше чим польських. І виходить дивний куріоз: з одної сторони польський закон наказує вчити релігію в школі, а з другої сторони п. Собіньські забороняє науку релігії. Батьки і діти є в розпущі. Вибраються цими днями до Львова, щоб особисто представити цей ненормальний стан Кураторію, але чи матиме успіх ота інтерпеляція?

Просимо наших послив у Варшаві зайнятися цією справою.
Кристинопольськ.

Кооперация — народная сила.

Вписуйтесь масово у члени кооперативу „Рідна Школа“ у Львові, Ринок 10. Уділь 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число уділів необмежене.
Порука 2-кратна.

3 судової салі.

§ 58.

В четвер, 9. II. м. почалася вже друга з черги розправа проти 24 літнього парубка з Березова середнього, печеніжинського повіту. Михайла Сулятицького.

Перша розправа почалася була 27. червня 1924 р. На внесок прокуратора тоді розправу перервано та відложено. Прокуратор домагався поширення слідства та побільшення доказового матеріалу шляхом покликання нових свідків та спровадження доказових актів із інших судів Сх. Галичини. Отже й прокураторові тоді не доставало доказів для засуду Сулятицького. Та проте обвинувачений сидить в слідчій тюрмі вже десятий місяць а від останньої розправи вже три місяці на результаті поширеного слідства і на призначення доказових актів. І насправду перед трибуналом опинилася тим разом ціла стирта всяких судових актів, яких перше на розправі не було.

Лавя присяжних суддів зложена зі самих Подляків.

Головою трибуналу є радник Ангельський, а ватажками радник Дукет і радник Гетінгер.

Боронить д-р Ст. Шухевич.

Ант обвинувачення

Коломийський прокуратор закидає обвинуваченому, що він літом і осінню 1923 р. підпав саботажну акцію, яку вели українські таємні організації. Ті організації мали метою викликати за допомогою вчинити саботажу нагий переліток та наруги територіальну цілість польської держави. Сулятицький піддержував ті організації, переховував друку та відозви, які видавав д-р Євген Петрушевич, президент „самозванчої“ Української Національної Ради, а також скривав у себе вибухові матеріали, що були призначені до злочинної роботи тих організацій. Через те все є обвинувачений співзвинником злочину головної зради та відповідає за наругу з § 58 з. кар.

Обвинувачений М. Сулятицький зізнає, що до ніякої таємної організації не належав і про існування такої не знає. Він заявив під дровами (рощі) на горі свого батька пакунок. Піддавши пакунок він спостеріг, що з нього щось випало. Були це 4 бомби. Далі обвинувачений пакунок вже не пригадався, а вийс його разом із бомбами з обійстя та заховав далеко в полі під копицею сіна. Бомби хотів він ужити перед Різдвами святами до глушення риб у ріці.

Одного разу був ви у Арсенича Павла.

Там застав Івана Кузича та Івана Арсенича, які почали з ним розмову про бомби в часі його повороту від Арсенича Павла. Сулятицький заявив їм, що ніяких бомб не має і нічого про бомби не знає.

З переслухання свідка Вечорка, команданта станиці польської поліції у Березові нижнім виїшло на яву таке: До нього зголосився Іван Арсенич та довіс, що в Сулятицького переховуються бомби, грамати і експлат. Всі ці матеріали спроваджували із Чехословаччини Ніколини, сотник УГА. і брат обвинуваченого студент університету Стефан Сулятицький. Вечорек на донос зробив ревізію у Сулятицького, але нічого в нього в дома не знайшов. Сулятицький признав, що має чотири бомби, які заховав у полі під сіном. В полі дійсно він сам ті бомби і відозви з від сіна вивів і віддав командантові. В других копіях сіна найшов Вечорек карabin і ще один пакунок відозв, але Сулятицький сказав, що тих річей він там не ховав і про них нічого не знає. Це мусів сховати або підложити хтось інший. Вечорек далі заявив, що Іван Арсенич просяв його кинути на нього при переслуханні. Арсеничові хотіло про те, щоб свідки його переслухання мали враження, що він зізнає зі страху. В суді Арсенич насправду зізнав, що командант на нього кричав і він боявся побоїв. Тому то Арсенич зі страху зізнав, що бачив на власні очі, як обвинувачений носив амуніцію у скринках. У суді він відпекався того зізнання і заявив, що не видів обвинуваченого на власні очі при ношенні пачок з амуніцією.

На тепершній розправі ні Арсенич Іван, ні Кузич Іван не явилися. Їх попередні зізнання відчитують. Вечорек зізнавав тепер дещо відмінно від того, що зізнавав на попередній розправі. Тепершній його зізнання корисні для оба. Сулятицького. На запит голови трибуналу, чому зізнавав перше відмінно, твердить що він зізнавав так само, але його зле зрозуміли.

Зізнання поліціянта Орlickого, урядника інформаційного відділу станіславського воєводства Алама Гагабівського і ком. Івахов, начальника інформаційного відділу при львівському воєводстві нічого цікавого, а тим більше нічого обтяжуючого для обвинуваченого до розправи не вносять.

Після переслухання свідків приступлено до відчитування актів. Розправа закінчиться в п'ятницю.

Надзирна Рада і Дирекція Народного Союзу Кредитового, Львівськ. відомляє, що в І. річницю смерті бл. п. директора

АНТОНА ГЛАДИШОВСЬКОГО
відбудеться в суботу, дня 11. жовтня 1924 о год. 8^{1/2} рано
ЗАУПОКІЙНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
з Панахидою
в Успенській (Волоській) Церкві у Львові. 1-1

Відозви й комунікати.

До Філій Товариства „Зоря“ у Львові.

1918-ий рік показав нам дуже наглядно, що однією з головних причин невдачі наших змагань було це, що наші міста — не наші. Що ті осередки, які завжди і всюди є організаційними осередками національного і політичного життя народу, в нас не тільки не були ними, але навпаки вони були чужими для наших змагань, а навіть виступили проти нас зі зброєю в руках. Сміло можна сказати, що якби наші міста були в наших руках, то і наша справа сьогодні стояла б далеко не так, як стоїть.

Велике завдання лежить тому на Товаристві українських ремісників і промисловців „Зоря“ у Львові: зорганізувати по містах український ремісничий стан і здобути йому це значіння, яке йому належить як природному господареві наших міст.

Свідомий отсього завдання Центральний Виділ Товариства „Зоря“ у Львові звертається отсім з нагоди 40-літнього ювілею існування товариства до всіх філій в краю з гарячим запитом:

- 1) негайно відновити свою діяльність,
- 2) надіслати звіт з діяльності за весь час свого існування,
- 3) Прислати делегатів на ювілей товариства, що буде святкуватися у Львові 16. листопада ц. р.

В містах, де немає філій товариства ні подібних йому інституцій, проситься про негайне заснування тих, а на випадок неможливості, зорганізувати гуртки українських ремісників і іменем тих вислати делегата.

Звіти надсилає і за інформаціями звертатися до Секретаріату Т-ва „Зоря“, Львів, вул. Вірменська 25.

Львів, дня 7. жовтня 1924.

За Виділ Товариства українських ремісників і промисловців „Зоря“ у Львові:

Биталович О. голова, Галушка М. секретар.

Купуйте уділи в Кооперативі „Український Театр“! Писимайте датки на адресу Кооперативу: Львів, вул. Руська 18/1.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Погадується, що Загальні Збори Союзу Українок відбудуться в неділю, дня 12. жовтня о год. 3-ій в кімнатах „Бесід“ („Народний Дім“).

517 1-2

Кооператива „Український Театр“ Львів, Руська 18. Продовження спису членів: 2057—2059 Вол. Андрейчик. Доляний Онфрій, Корощ Андрій — усі з Львівщини — усі по 5 зол., 2050) Волошак Андрій — Львів 5 зол., 2061—2068) Душеньчук Микола, Кишакевич Марія, Зубик Григорій, Чернецький Олександр, Завадка Михайло усі по 5 зол., а л-р Король Мих. 10 зол. усі з Жовкви, 2069) Аматорський Гурток п. н. к. о. Самопоміч, Лаврів 5 зол., 2070—2082) Романишин Андрій, Костшемська-Емілья, Флис Едвард, Бергун Степан, Трусович Теодор, Лушта Теодор, Котовський Володимир, Фідик Іван, Бантель Кость, Зазуляк Михайло, Возняк Олексій, Панькевич Теодор по 5 зол. Білінський Олександр усі в Рави руської. — На уділ і впис належить складати найменше 5-20 зол. — квот нижше 5 зол. не виказується.

До Кругів УПТ-ва і Комітетів „Рідної Школи“. В справі звітів і касових звітів за адм. рік 1923/4. З огляду на те, що мимомо ургентів багато Кругів УПТ-ва і Комітетів „Рідної Школи“ ще досі не надіслали конечних звітів і рахункових звітів за час від 1. вересня 1923. до 31. серпня 1924. р. визнається, що раз зробити це негайно а найдалі до 15. жовтня 1924. р. включно. В противнім разі не поміститься даних про ці Круги і Комітети у загальному звітному Тов-ва печатанню на Загальний Зїзд УПТ. що правдоподібно відбудеться в д-к І-го і 2-го листопада 1924. р. — У Львові, „Дня 8-го жовтня 1924. — Головна Управа У. П. Т.

Отсим визнається всіх, які вписалися на курс дїрегентів, щоб вони зголосилися в четвер дня 16. жовтня точно о год. 4-ій пополудні в малій салі Музичного Інституту ім. М. Лисенка, вул. Шашкевича у д-ра Ст. Людкевича. 603 1-1

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

ШЕВЬКА робітня в домі українських інвалідів. Львів, Софії 25. доставляє солідного взуття панам, панам і молоті по уміркованих цінах із заграничного та краєвого матеріалу. Направки на бажання негайно. 606 1-3

ВПРАВНИЙ інструктор поручається на провізцію. — Може також вчити французького й італійського. Л. 4. Адм. „Діла“. 604 1-1

ПОЗІР, елегантні Пані! Знана фірма И. Готтліба, Львів, площа Стрілецька 15 повідомляє, що приймає до перероблення фільцові капелюхи на зразок найновіших заграничних моделей. 576 3-3

УЧЕНИЦЯ VII. кл. сирота по священнику прийме лекцію з гімназ. клас від 1—II. у Львові 1) за окрему скромну кімнату і доплату, 2) за місячну заплату. Точну відповідь прошу подати під „Гімназіястка“ до Адміністрації „Діла“. 598 2-3

УПРАВИТЕЛЬ школи в здоровій, мальовничій, підгірській околиці, біля залізничної, брутет літ 35, познайомиться в матримоніальних цілях з панночкою, гарною білявою. Першенство мати-муть стрункі і музикальні. Учителка дістане посаду. Дискреція під словом чести. Ласкаві оголошення з фотографією: Адміністрація „Діла“ для „Негайно під вінець“. 591 2-2

ФОРТЕП'ЯНИ, п'яніна, фісгармонії, мало уживані в знаменитім стані, продає, купує, міняє лише за готівку Ганак, Пана-ська 21. 580 4-10

ЗВІДОМЛЕННЯ.

З ним шним днем відкриваємо склад машин до шиття, машин до писання, роверів, складових частей до них, як також бюрових уладжень при вул. Ягайлонській ч. 20.

„ПОЛЬТИП“

кооператива з обм. порукою. 610 1-1

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

ЛІКАР

Е. полковник

Д-р Амвросій ЦЕЛЕВИЧ

осів стало в Нам'нці струмиловій, де ординує покищо в новім домі Ричля, вул. 3-го мая ч. 439, проти нового ко-557 стела. 2-2

адвокат

Д-р Іван Блажневич

відкрив канцелярію 590 3-5

в Дрогобичі вул. Стрийська 14.

і веде її спільно з

адв. Д-ром Віктором Пацлавським

Спеціаліст шкірних і венеричних недуг

Д-р В. ЛЯВТЕРШТАЙН, б. елев дермат-клініки в Берліні.

Львів, Синіуська 37 (ріг Словацького). Лікування волосся, плям, знаків, електролі-516 зою, кварцевою лампою. 5-15

Д-р Волод. Левуцький

до тепер адвокат красний в Копачиніях переніс канцелярію адвокатську

до ГАЛИЧА

і веде її в домі Бергана (коло Суду). 607 1-2

ВАННИ

травалі, цинкові, нас. ди, балі, ваненки, баньки і ведра поручає власного виробу, ціна найнижчі Войтх ЗАЯЦЬ, вул. Осолінських 14. 605 1-5

ЛЬОСИ

Х. Клясової льотерії.

Ціна льосу кожної класи 24 зол. ціл льосу 12 зол., чверть льосу 6 зол. Головна виграна 250.000 зол. дальші виграни по 100.000, 85.000, 50.000 і т. д.

Що другий льос виграв. Пляни гри висилаємо на бажання даром. Клієнтам з провінції висилаємо льоси оплачено.

КОНТОРА ЕМІНІ ГРІССІДОННЕР 611 ЛЬВІВ, вул. 3 мая 18. 1-1

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

у Львові, РИНОК 36

і в 19 склепах по краю

продає: ЧАЙ, КАВУ і НАКАО

у власному опакуванні.

Спробуйте! Щось знаменитого!

Приймає ВКЛАДКИ на 18% річно

Чужі валюти — після умови.

Ручить вісьмома назвадованими ка-меницями і великими запасами товарів 547 5-10

Сензація!! Сензація!!

Нові жіночі капелюхи фільцові найновіших креацій

По 6 — 7 зол.

дає в заміну за цілком старі непридатні фасони, приймає теж до переробки по найнижчих цінах

ФАБРИКА КАПЕЛЮХІВ РОЗЕНА львів, вул. Стрілецька 3-6 573 3-6

ДІЛО

виходить щоденно передпол.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно з квітня 4.25 зл.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к., Ре-
мунія 150 лей, Болгарії 7.50
зл., Австрії 7.50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
—
ціна
одного примірника
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Фа „ГОРНОСТАЙ“ ЛЬВІВ АКАДЕМІЧНА В.

порушає по дуже низьких цінах ПЛАЩІ, ЖАКЕТИ, ЛИСИ, СТУЛИ, як також різного
556 рода ФУТРА власна кушнірська робітня. 1—2

На повороті?

Упадок англійського уряду.

Англійський парламент розв'язаний. Увесь світ зв'язує з цим фактом нові надії та міркування про найближчий напрям політики найбільше впливової світової держави. Упадок Мек Донельда не є для нікого несподіванкою. Дивним може видатись хіба те, що його спричинила справа, на перший погляд, дрібна. Парламент прийняв 364 голосами проти 198 внесок лібералів, щоби почати слідство проти генерального судді, який звільнив Кембеля, редактора комуністичного тижневика, арештованого за ваохочування до дезертирства. Уряд Мек Донельда вжив свого впливу уля звільнення ув'язненого і борючись у парламенті генерального судді, доказуючи, що він не порушив закону.

Та це не помогло і Англія матиме нові вибори 29. ц. м. Хто бажав їх? — погляди в цій справі є поділені. Одні впевняють, що момент є більше пригожий для консерватистів та лібералів, інші, що для робітничої партії. Робітничка партія стане перед своїми виборцями з успіхами льондонської та женецької конференції, з англо-радянським договором і навіть з фактом звільнення редактора Кембеля з в'язниці. Цікаво тільки те, чи всі партійні товариші Мек Донельда повторять виборцям у цій останній справі його слова сказані в парламенті, що він не хотів давати комуністам нагоди до пропаганди своїх ідей, при сенсаційнім процесі.

Консерватисти та ліберали підуть до виборчої агітації роздлані. Упадок кабінету Мек Донельда був єдиним спільним пунктом їх солідарності. Обі партії найбільше атакуватимуть дотеперішній уряд за англо-радянський договір: — і за форму, в якій він був підписаний, суперечну законним градиціям, і за пливкий, нереальний зміст, суперечний англійському торговельному духові.

Уряд Мек Донельда не зійшов зі сцени виключно задля ворожнечі між трьома пануючими партіями. Задля цієї ворожнечі він дійшов до влади і державі її весь час, але під загрозою кризи. Англійський парламент не мав справжньої більшості голосів яка могла би забезпечити урядові нормальну працю. Робітничий уряд дійшов до державної керми майже випадково, для пошани традиційного звичаю про чисельну перевагу. Можливо, що його моральна перевага захитана. А проте він матиме ще матеріальну перевагу у виборчій кампанії, користуючись у ній, згідно зі законом, державним апаратом.

Виборча боротьба вестиметься здебільша під знаком політики внутрішньої. Уряд Мек Донельда, як сам він це заявив устами свого

представника, не почуватися до вини за гріхи проти дотепішніх загальних напрямних великобритійського універсалізму та державних інтересів. Хто зна, чи консерватисти або ліберали вміли би з такою легкістю вибрити з нетр плану Доза у Лондоні і з миротворного красномовства у Женеві, як це зробив Мек Донельд, з найчистішою вірою в ідеали міжнародного миру та братерства. Англія бажє миру в Європі і на всьому світі, бо це, в даний момент, підкривається з її великодержавними інтересами. Та

Наука, громадянство і політика.

(Причинок до університетської дискусії.)

IV.

На закінчення кілька заміток з політичної бочки. Українська принципова опозиція до польського урядового проєкту виявляє своє непорядне становище. Одні кажуть: Timeo Danaos et dona ferentes! На їх думку український університет то троянська конка, що має зруйнувати св. Іллон... Га, скажу на се, може се дійсно хитра видумка польського Одисея, тільки не розумію, чому він виступив з своїм винаходом вже по зруйнуванні Трої... — Інші впевняють, що всі польські проєкти тільки блеф на дурення панів у Женеві, чи де там, що се порожні обіцянки, з яких нічого не вийде. І знов трудно мені заперечити; хто зна, може й се правда, тільки мені здається, що наша готовість до переговорів скорше і краще здемакувала лицемерство противника, що натомість наша відпорність дає йому тільки добру притоку скинути причину невдачі на нас. — Знов інші знають, що Польща будімо знайшлася у безвихіднім міжнароднім становищі, з якого може виратуватися тільки далеко йдучими уступками в користь України; університет — то дрібниця, коли його сьогодні відкинемо, то завтра дістанемо в десятеро більше. Що спонукало польський уряд до ініціативи в університетській справі, то поза відомою ухвалою з 1922 і зв'язаним з нею інкорпораційним актом 14. III. 1923 трудно мені вгадати. Якогось особливого безвихідного становища не добавую (чи ми ще мало попеклися на тих міжнародніх конюктурх?) і думаю, що Польща може мати й деякі внутрішньо політичні причини до університетського експерименту; та найважливіше: для мене важне не те, чи і з яких мотивів вона потрібує українського університету, тільки чи на м він потрібний. Перед 1923 ще можна було з ознаками деякого оправдання боятися замінного зречення деяких прав: та тепер — хіба ми маємо щонебудь до давання? Вкниці, ще й такі бу-

першою умовиною цього миру є її внутрішня рівновага. А ця рівновага неможлива, як довго країна стає тереном боротьби політичних партій.

Англія немов би находилась на повороті. Вона шукає засобів, щоби вернутись до давних метод політичного життя, в якому виступали дві партії: консерватисти та ліберали, або: щоби пристосуватись до домагань, які панують на європейським суходолі. Одну велику політичну партію не так легко знести з лиця землі у державі, що живе повним суспільним життям. А прірва між Асквітом та Льюїс Джорджем і Мек Донельдом ще поглибилась від хвилини, коли ліберали поставили внесок недовіря урядові. Дуже можливо, що з цієї нової ворожнечі скористають при виборах консерватисти, так само як ворожнечою між консерватистами та лібералами користувався весь час уряд Мек Донельда.

вають, що говорять: Ігій, з ким тут говорити? Таж завтра, а найдалі післязавтра його не буде в живих, а тоді ми устроїмося, як самі хочемо. Такі немудрі заміти, на жаль, дуже поширені. І ніщо в останніх б роках не наробило стільки лиха, як отсе наївне переконання. Тому країна пора, щоб усі політично думаючи не компромітували своєї зрілості такими злудними мріями, які окрім своєї річової неоправданості мають ще й сю хибу, що не пояснюють, яка булаб із того шкода, колиб у тім недалекому „дні радості“ ми мали свій університет, скупчені в одному місці наукові сили і скупчену молодь? Ах, „людський розум значить мало, коли епідемічні пристрати хвилюють над народом“ (Ромен Ролан).

Ось я старався висловити широкі і ясно свої думки про університетську справу в сучасному стані, без огляду на те, чи вона вже пропаща, чи ще ні. Я глибоко переконаний і в часті документно знаю, що вміщені в них ереси мають багато визнавши, тільки що вони не мали або нагоди або... відваги прилюдно виявити своїх думок. Та ще глибше переконаний я в тому, що ряди правдивих також численні і сильні та що вони ні тихі ні боязкі, ні без охоти й нагоди поборотися за свої ідеї. До сих маю подвійну просьбу: наперед, щоб були ласкаві воювати річевими аргументами і без особистих бравур, як сього я старався придержуватися, а далі, щоб се робили з відкритими шоломами і сим допомогли будучим історикам усталити ролі, заслуги і відповідальності за довершене та прогагане. С. Томашівський.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.900 в Союзі Кредитовім, Львів, Ринок 10.

Справа українського університету.

Правдивий український університет може бути тільки у Львові.

Минає речинець, визначений польським законом з 26. вересня 1922 р. на заснування українського державного університету, а справа не тільки не посунулася ані на один крок вперед, але навпаки переходить вона через такі митарства, що просто соромно за авторів всіх тих „проєктів“ постанов, рішень і т. п. Замість українського університету говориться про якийсь „Руський Інститут“; замість повної високої школи про гуманістичний відділ філософського факультету, замість його повноправності про курателю якоїсь комісії, зложеної з професорів краківського університету; замість повних факультетів філософського й правничого, та евентуально неповних медичного й технічно-агрономічного, разом замість яких 50 кафедр про 6 кафедр і 4 доцентури; замість про Львів — як осідок університету про Казань, pardon Краків або про провінційальні містечка Станиславів чи Луцьк.

На цю недостойну гру, на цю нещирість і просто смішність всяких „проєктів“ звертає увагу редактор „Роботнік-а“ Т. Голувко в статті „Справа українського університету“ (ч. 277. з 9. ц. м.).

Він зазначає, що додатня позиція Польщі в Союзі Народів являється наслідком ухвалення язикових законів (яких

не знав ні один член Ліги Націй. — Ред.) і зобов'язання заснувати український університет. Це вказувало на те, що Польща шукає порозуміння з нацменшостями.

Тому й справа українського університету стає пильною не тільки в імя потреб українського громадянства в Польщі, але і в імя пошани та довіри до зобов'язань польського уряду.

Та шлях, на який вступив польський уряд, збуджує найбільше недовіру.

І такий помисл міг зродитися в країні, яка ще так недавно вела боротьбу за польський університет у Варшаві! Скажім широкі і відкрито, що ніякий учений Поляк не шанував би такого українського професора, який згодився би викладати на такім університеті в Кракові.

Є це кепський жарт. Це мабуть починає розуміти рада міністрів і висуває на осідок університету Станиславів. Тут — на думку п. Голувка — відкривається поле до поважної дискусії.

„Але не улягає сумніву, що всадовлення університету в Станиславів буд-

НАЙДЕШЕВШІ КНИЖКИ на шкільну лектуру і для читалень має

Книгарня Наукового Товариства імені Шевченка, Львів, Ринок 4, 10.

Прегарні оповідання і повісті українських та чужих письменників, літературні характеристики та інші наукові твори у виданню „Загальної Бібліотеки“, по зниженій ціні 40 сот. за число. — Надайте натальгів!

помилкою під кожним оглядом. Перш усього слід як найбільше загоріти проти того, щоб науку брати на колесо торгів, які в Польщі називаються політикою. Науку треба шанувати. Або Польща заложить правдивий університет, або краще нехай його зовсім не засновує.

В Станіславові не може жити й розвиватися український університет, може хіба вегетувати. Перед університетом в Станіславові являються дві альтернативи:

„або буде там іти українська молодь з чисто шовіністичних оглядів, а тоді стане осідком воюючого українського націоналізму, або українська молодь буде його фактично бойкотувати, а підуть там тільки відпадки, недоучні, що бажать без праці одержати диплом, а тоді роля того університету буде схилена. Українській молоді треба дати університет, в якому вона вчилася б з замишуванням і з користю. А такий університет може існувати тільки тоді, коли матиме професорів, мужів науки, і відповідну культурну атмосферу.

Єдиним відповідним містом (на осідок університету — Ред.) є Львів; там скупчується ціле політичне, наукове й культурне життя Східної Галичини. І тому правдивий університет може бути тільки у Львові.

Всякі контраргументи, що на українська молодь буде битися з польською є смішні. Від того є поліція, суди, а для чорносотенних горлачів — прокуратори. Другий аргумент: ослаблення польськості Пльова.

„Якраз тому я так ненавиджу і погорджую польськими націоналістами, що вони так мало вірять в могутність польської культури“.

Автор користується нагодою, щоб виспівати пеан в честь польськості Львова (себ-то ендеції) і польської культури. Він не лякається української культурної „інвазії“. Навпаки, як би був українським націоналістом, то брав би Станіславів.

„Щоб його охоронити від впливів польської культури, щоб в малім Станіславові створити з університету фортецю ненависти і шовінізму“.

Коли пепесівці заявляються за українським університетом в Львові, то тому, що українська молодь силою факту черпатиме з джерел польського знання і культури. Вони бажали би, щоб поруч себе існували два університети, щоб українська і польська молодь спільно користалася з університетських установ, бібліотек, лабораторій і кіночає:

„Якщо маємо дати університет, то дай о прав явній, який мав би ту пошану і ту повагу, яку повинен мати кожний університет“.

В дітях наша будучина — на ша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу“.

З польських справ.

Буджетова дискусія в сеймі почеться 18. п. м. При цій нагоді Габські виступять експозе, яке, як звичайно, буде господарсько-фінансово-політичною саламахою.

Прем'єр Габські прийняв на довгий авдієнції гірничих промисловців з відомим хімістом Сейдою на чолі. Ця чесна кумпальна домагалася ще більших пільг для вивозу з Польщі за кордон усього хоч трішки вартісного, зменшення податку від великих маєтків і прибутків.

Справа Тугута, скомпромітованого останнім зазіханням на портфель закордонних справ на підставі пакту з хімістом Ст. Габським, рішиться на засіданні Головної Ради „Визволення“. Тоді викинуть Тугута з партії або дозволять йому залишитися.

Синорні, міністр військових справ, відповів листовно на інтерпеляцію Жидівського Кола щодо побиття Жидів-воваків у 5. полку підгалицьких стрільців: рекрутів били, але „легко“. Проти винуватців будуть розпочато дисциплінарне судство.

Українське студентство в Ч. С. Р.

II.

Українське студентство гуртується біля різних інтересів. Вони цікавляться всім, чим зможе, але як? Студенти цікавляться і працюють без внутрішнього вогню, без захоплення. Діяльність людини є тільки тоді творчою, коли ця людина віддає праці частину себе, вкладає в неї своє „я“. Такого „я“ пражське студентство в своїй масі не має.

В Празі знаходиться і осідок Центрального Союзу Українського студентства. І в його діяльності відбувається цей загальний характер студентської еміграції в Празі, з якої він очевидно в першу чергу мусів би черпати свіжі сили, в ґрунт якого мусів би пустити своє коріння.

Загал пражського студентства своєю Централєю не цікавиться, — хіба настільки, оскільки це торкається оподаткування студентства. Більшість студентства про діяльність ЦЕСУС-а поняття не має і хіба тільки свою активність в справах Централі виявляє тим, що дискутує над питанням, чи потрібна Централія українському студентству, чи ні...

Але про це іншим разом. Що до окремих організацій нашого студентства, то існують тут а) станові (з певним ідеологічним обличчям):

1) Українська Академічна Громада, матріна організація українського студентства в Празі, що нараховує 374 членів, яка ідеологічно репрезентує „групу національної молоді“. Ця громада має досить гарних студентських сил, але видно потребує провідників, що могли б повести жвавіше її діяльність.

2) Громада Українських Студентів Емігрантів, що складається з 200 Наддніпрянців, 4 Бесарабців і 1 Галичанина. Прикметою цієї громади є конгломерат думок, зв'язаних спільною територіальною приналежністю своїх членів до української Армії. Систематична діяльність часто затримується сильною внутрішньою боротьбою ярих індивідуумів, які здебільшого вповні сформовані люди, що відіграли певну роль в будові української державності, живуть ширшим особистим життям, ніж це звичайно буває в студентським житті.

3) Українське студ. тов. „Громада“, яка нараховує 282 чл., є організацією соціалістичного студентства, в якій провідну роль відіграють комуністи, що заховили в свої руки провід Т-ва. Секція цього Т-ва „Вільна Громада“, має в своєму складі 37 членів. З деякого часу майже самостійна громада, яку складають студенти соціалісти-революціонери. Ширшої діяльності назовні не проявляє тому, що обтяжена справами внутрішньої боротьби з комуністичним студентством в цій громаді, яке як це завжди буває, не спинається перед засобами і методами для досягнення своїх партійних цілей.

„Вільна Громада“ має кілька гарних позитивних одиниць, які мають добру волю йти шляхом найбільшої активності в справах загально-студентської культурної діяльності, але часто губляться в лабіринті пражських відносин, та очевидно найбільшу увагу присвячують вивчванню соціальних проблем.

4) Союз українських студентів з північно-західних земель України, що нараховує приблизно 80 членів, є організацією переважно Волинців, яка представляє різні напрямки і змінені місцеві територіальними зв'язками окремих студентів, може більш нормально розвиватися.

5) „Громада“ при Педагогічному Інституті ім. Драгоманова, що має 67 членів — це нова організація, яка лише розпочинає свою діяльність назовні і про яку годі через це сказати щось певне. Крім цих станових, існує безліч фахових, літературних, спортивних і музичних організацій.

Найбільш живим з цих організацій до цього часу було Т-во Техніків „Основа“, що об'єднує всі без винятку угруповання. Має 105 членів та тримається кадром свідомих активних студентів. Ця організація і у внутрішній діяльності і назовні зарисовується дуже гарно і сприяє культурно-фаховій діяльності окремих осіб.

Решта студентських організацій назовні менше жива, більше формальна.

Тільки нові сили могли б їх оживити. Так загально виглядає українське студентство в Празі. Економічний стан порівнюючи добрий, нарікати не приходиться. І коли бувають такі нарікання, то вони неоправдані, бо завжди більшість українських студентів ще в старі довоєнні часи у себе на батьківщині, в Києві, Львові чи Харкові чи деінде, студіювала в значно гірших матеріальних обставинах. Суспільного життя серед нашого студентства в Празі майже немає. Загал не доріє до нього. Вплинули на це очевидно злі обставини ліхоліття нашого народу, сидіння по таборах, вічні матеріальні злидні. Особисте життя майже кожної одиниці нецікаве, нагадує трохи таборове життя. Школа, менза, трохи політики (часом скорше політиканства), в іншому випадкові розривка з чеською „слечною“ на передмісті Праги.

Чумак.
(Докінчення буде).

Дрібні вістки.

Упадок Мен Донельда — на думку „Гет Нувель“ — не вплине на зміну відношення Англії до Франції, бо обидві держави однаково зацікавлені в пацифікації світа.

Англ. король прийняв Мен Донельда на авдієнції, що тривала три-чверті години. В палаті льорлів виголосив король промову, в якій підкреслив успіхи англ. закордонної політики. Відновлення взаємин з рад. урядом починається до закріплення мира й економ. відбудови Європи.

Англ. палата громад офіційно розв'язана після того, як „спікер“ (маршалок) прочитав корольовську промову, виголосену в палаті льорлів.

Розв'язання німецького парламенту грозить на випадок, коли не вдасться спроби канцлера Маркса скласти „блок національної єдності“ від соц.-дем. до націоналістів включно.

Канцлер Маркс запросив представників урядових партій на нараду в справі пошугення кабінету. Окрема нарада з представниками всіх партій розгляне підстави поодиноких партій щодо плану блоку нац. єдності.

Німецькі націоналісти уповажнили своїх послів переговорувати про складення кабінету з їх участю. Як дивляться на це швидке рішення націоналістів ліві нім. партії, ще невідомо.

Туреччина вислала нові війська в округу Моссулі й заняла найважливіші стратегічні місця. Протестуюча нота Англії покинула залишилась без відповіді.

Югославський військовий міністр подає до димії. Мотив: протидержавне — на його думку — становище частини парламентної більшості. (Мова йде про партію Радіка) яка, крім департаментних реформ цілого державного устрою, домагається зменшення на половину югославської армії.

Преса.

„Розв'язана українського питання“.

Об'єднана вшехпольсько-пестівсько-хлібоїдська спілка — необмеженою порукою затіває новий деморалізаційний похід на наше селянство. На це вказує стаття „Слова польск-ого“ (ч. 278 з 11. п. м. п. н. „На бездоріжжях єднання неперееднаних“). Орган „організації народових“ турбується тим, що — мовляв — польський уряд зміряє до дефінітивної полагоди справу українського університету. Вшехпольська братія обурюється, що уряд не звернувся з тією справою „до парламентарних представників руського народу“ (себ-то до хлібоїдських послів кс. Ількова, Дутчака, Залуцького, Кравчишина і Мельника), але „до мужів довіря Петрушевича“. А коли вже звернувся до професорів українського університету в Празі, то чому тільки до Галичан, чому поминув Наддніпрянців? Як бачимо, то вшехпольський „ідеолог“ теж виступає проти галицького „сепаратизму“. А то нема що балакати з „трабантами Петрушевича“, нема що порозуміватися з українською еміграцією, бо вона не буде льобляльною. Взагалі розв'язка української квестії є на хибній дорозі. Українська еміграція й українська інтелігенція зірвала з народом (!?). Український селянин з погордою відвертається від своєї інтелігенції.

„Казки про боротьбу за самостійну Україну, якими захохочувано селян до війни — ґрунтовно розвіяв сам Петрушевич, віраючись в пакт з Деніком самостійності України і видаючи Галицьке військо під команду царських генералів“.

Що за поступ! „Слово польске“ за самостійністю й соборністю України — і мабуть тільки тому воно — гімн іепеатіс — виступає проти польського уряду, який старається

„українського селянина впрягти в ярмо тих вибакованих великостей, а непримирних ворогів Польщі“.

Примирення з українською еміграцією ще й тому неможливе, що вся українська студентська молодь і давні офіцери української армії — це комуністи. Тому

„Єдиним розумним вирішенням української квестії є підтримка і широка моральна (!?) й економічна поміч руській селянській партії, яка вже дала докази своєї льобляності. При економічній і моральній підтримці, яка в теперішньому часі для українського селянина, обтяженого податками і безоглядно визискуваного Жидами, є конечною, та партія може відіграти найважливішу роль. Немає ж одної селянської сім'ї, яка не мала би своїх клопотів. Тут потрібна порада і правна допомога, якої — на жалю — український селянин не може знайти у давніших провідників. Вирозумілість, узгляднення селянських інтересів з боку властей і правна поміч — є тим чинниками, які селянинові відкриють очі, де має шукати приятелів. Видавання газети є конечностю, яка безумовно не може бути перешкодою. Для економічної допомоги є потрібні відповідні інституції. Оснування банку чи централі кооператив, яка — спираючись на кредити — могла б вклясти українському селянинові здобуття кредитів для сільського господарства, або товарів першої потреби чи вкінці продажу сільських продуктів є конечною. Є ще дуже перекучі справи, бо їх занедбаня при найближчих виборах уможливить еміграції, що ділає через своїх прихильників в краю, і комуністичній групі Вітика при допомозі матеріальних засобів сусідніх держав — вибір таких послів, які своєю діяльністю будуть перепиняти законодавчу діяльність союму й деморалізуючи ділати на народ“.

Ось вшехпольська „програма розв'язки української квестії“. Ця „програма“ вказувала би на можливість нових виборів і тісний союз трьох груп, репрезентованих Прушинським, Вітосом й Ільковим. Звертаємо на це увагу наших партій бо цього деморалізаційного походу на наше селянство не можна собі легковажити.

ФУТРА

поручає СТАНИСЛАВ СТЕМПКОВИЧ

рівнож приймає

всього РОДА ПЕРЕРІБКИ, НАПРАВКИ і т. п.

Полекші в сплатах!

621 1-10

Львів, пл. Капітульна ч. 1.

Жіночі Мужеські Діточі

Полекші в сплатах!

ВІДГУКИ ДНЯ.

Небіщик ходить.

— Вважаєте. Кладуся в ліжко. Гашу лампу... Дрімаю... Наказ: що за мара?... щось у білім лізе до мене...

Або:
— Зараз після похорону вернули ми домі і п'яні класи стати. Не знаю, як я довго спав, коли чуло: щось тягне з мене накривало...

Або:
— Десь може була 12. год. вночі. Вернуто попри вичтар з іменини приятеля. Дивлюся: На брамі стоїть якась біла постать і коливається на боки...

Такі і тим подібні "сторії" доводилося мені чути не раз і не від одного. А все те при аккомпаніменті "бігме" і "слово чести" і "щоб я своїх дітей не бачив".

Але всі ці закляття не могли мене переконати, що небішки гуляють ночами по нашій грешній землі. Все це вважав я витвором-фантазією, заправленою істерією, страхом або тим подібним алькоголем.

Але... і неврівний Тома дав себе свого часу переконати.

Першу діру в стіні м'єї невірні вибив В. Будзинський своїм обемистим трактатом п. з. "Небіщик ходить".

Я почав роздумувати: Як вірять у прогультки небіщиків б. послі парламенту, то вірять певно і теперішні соймові послі, хоч може не вміють цього написати. А як вірять теперішні послі, то чому не вміють вірити я — будучий посол.

Так роздумуючи, я все таки ще вагався. Ануж це все неправда і чоловік скомпромітується як який професор університету.

Але на днях трапився випадок, що до цього (шент — чисто українське слово з Наддніпрянщини) розбив мої сумніви.

По Львові почав ходити огни небіщик і страшити людей. Що цікавіше ще: Почав ходити і в день і вночі, покуваючи всім і вся, а в першу чергу своїй найближчій родині.

Небіщик той недовго жив, а недавно помер.

Походив із доброї і патріотичної родини, Батьком його був один целебс, а матір'ю одна побожна матрона, трохи пристаркувата і трохи істерична.

Хлопчина прийшов на світ дуже нервовий і недорозвинений. Від першої днини терпів бідолашний на животик і немилосердно деґер. Щоб його вдержати при житті спроваджено до нього мамку зі Струтиня, але й вона небогато впливала. Правда хлопчина трохи впокоївся, але слабо ріс, слабо розвивався і заєдно терпів на біль голови.

Батько, як міг, стався на сина і за сина. На його виховання живив не мало гроша і таки доб'є задовжився. Думав бідний, що хоч на старість потіху матиме з нього.

Та синок не виховався. Помер скоропостижно і ненаді на "uwiad starczy".

Поховали його люде тихо, без гомону і швидко забули про нього.

Але цими днями він пригадався всім знову.

Вже від кількох днів ходили чутки по Львові, що він лякає людей по ночах і не дає їм спати.

Дехто вірив у це, дехто ні.

Та ось недавно небіщик витяв таку штуку, що нині нема вже невірних.

Як колись за Христа біс вселився в одне широкоголове, клопоухе сотворіння над озером Тиверіятським, так і небіщик заліз в одного друкаря з над ріки Полтви. Заліз на те, щоб пакостити своєму добродію батькові.

В білий день завіз він того друкаря до Юра і казав йому фантазувати батька за колишні довги на синов'є удержання. Бідний батько волосся рвав на голові, клявся що ніякого майна не має, але небіщик не в тім битий знав, де що лежить!

Підшепчував друкареві, щоб той заг'янув до пивниці.

...І покотилися бокляги, шляхотного напиту, що веселить серце і сталять ум лицарський.

Безжалісно зафантовано перлисте вино за довгі невдячні го син! А син відхо ячи виписав на стіні надприродним слос бом: "І кумам своїм те саме зр'є бую".

Поява духа небіщика в Юрі і то в білий день викликала схаляровання в цілім місті. Спеціальна комісія, зл жена з тих самих експертів, що їздила на духи" до Бродів, взялася за діло і є повна над'я, що справу докладно висвітлить. Один учень і мислївзо напише гро не зноз велику працю, щоб і баламутство сьак-так зль калізувати.

Бо вже й так ходять усякі чутки, між ними, що небіщик той, то бл. п. "Правдор", батьком його о. Куницький, а маюю "Незалежна Група".

Галактіон Чинка.

Купуйте уділи в Кооперативі Український Театр! Присилайте дані на адресу Кооперативу: Львів, вул. Руська 18/1.

ОСТАННІ В СТИ.

Перед виборами в Англії.

Всі політичні партії приготувалися до короткої, але інтензивної виборчої кампанії. Делегати Партії Праці (Labour Party), які брали участь у дорічній конференції, удалися до своїх виборчих округів, щоб поробити приготування до виборів. Велику енергію розвинула консервативна партія.

Останній склад палати громад був такий: консерватисти 259, Партія Праці 193, ліберали 158 та 5 незалежних. Число виборців в Англії виносить 21 мільонів.

Кабінет Мек Донельда лишиться при владі аж до покінчення виборів.

Досі усталено вже 1350 кандидатів. Партія Праці виставила 500 кандидатів, консерватисти 500, а ліберали 350.

Здобуття Шенгаю.

Армія Чанг-Тсу-Ліна зайняла Шенгай Кван і розбила армію центр уряду. Вона відступає в безпорядку на Сін-Ванг-Тао.

Шибениці!

Варшавські т. зв. "ліві" часописи доносять, що польське міністерство справедливости звернулося до міністерства публичних робіт зложити проект на будову шибениць.

Східно-китайська залізниця.

Давню протисовітську управу східно китайської залізниці китайський уряд розв'язав. Покликано нову управу з дир. комуністом Івановим на чолі.

Напади в Жовківщині.

В жовківському повіті невідомі люде застрілили пост. Яна Бебака, а ранили пост. Загайського. Зі Львова виїхали на поміч жовківській поліції два авта з львівськими поліцистами і надком. Козакевичем.

19 С. М. здержується висилку часопису тим Вп. Передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4 20 зол.

Біржа.

Львів, 10. жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5:17½—5:18, канал. дол. 4:98—5:00, чеські кор. 0:15—0:15½, лєт 0:02—0:02, франц. франк 0:27—0:28, швайц. фр. 0:97—0:98, англ. фунт. 23:30—23:40.

Золото. 20 кор. 21:80—22:00, 20 франк. 20:25—20:50; 20 марк. 23:40—23:50; 10 руб. 27:00—27:25.

Срібло. Австр. кор. 0:43—0:44, 5 авст. кор. 2:25—2:26, фльорени 1:14—1:16, рубл. 1:85—1:90, рубель дрібним сріблом 0:85—0:95.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1913 р. від 23:75 до 24:75, житю галицьке з 1923 р. від 19:50 до 20:50, житю нов. збору від 16:20 до 16:75, ячміню галицький броварняний від 20:00 до 22:00, ячміню галицький пашний від 18:00 до 19:00, овес галицький з 1923 р. від 16:00 до 16:50. Фаголя 52:00—54:00.

Кооператив — народня сила.

Вписуйтеся масово у члени кооперативу "Рідна школа" у Львові, Ринок 10. Удїл 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число удїлів необмежене. Порука 2-хратна.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Вчорашня (226) число "Піс" сконфісковано за два уступи передової статті п. н. Консолідація українського руху" під речення з реферуючої статті "Studium Ruthenum" та під новинки, які одночасно вирізано наголовок.

Використовування бандитизму.

А вже польська преса так і прийняла в звичай у кожному вбивстві підозрівати руку українського "саботажиста", а кожну жертву простого бандитизму, буйно розквітлого під нинішнім режимом, признавати мучеником за польські патріотичні почування. Ми вже повідомляли про вбивство о. Дуркота в Равшині й поранення його сина. Варшавський "Курєр Поч." вже знає від свого львівського кореспондента, що "za rozszlęki", що "wzbiwstwo" має чисто політичний характер, бо, мовляв, о. Дуркот був дуже діяльний сторонником "старовірів", польонофілом, і "пропагував серед своїх парохія Ідеї братерства з Поляками". Яка мета такого невідповідального тенденційного використання фактів бандитизму — невідомо. Всі дуже добре знають, що Равшина, Сокальщина й Радехівщина є операційним тереном б. польського "шодолоніка" поліції бандита Доманьського. Напад на о. Дуркота мав виключно грабіжницьку мету, яка не повелась бандитам тільки тому, що нападени почали кричати. Але польська шовіністична преса хворіє на переслідовчу манію і вона сліпа на безсумнівні факти.

— Ідентичні відносини. Як репандт до вищезгаданого вбивства о. Дуркота в Равшині, може послужити інший подібний грабіжницький напад, що, на щастя, не покінчився так трагічно. А саме, о. Данилюк, священник в Увині пов. Радехів, отримав який тиждень тому лист з вимогою приготувати 200 дол. і 4 літри меду, за якими "зголотяться". Лист був підписаний бандитом Доманьським. О. Данилюк звернувся до поліції за охороною, та, з другого боку, розглядає, де б добути "вкуп", мабуть не маючи великого довіря до поліційної охорони. І дійсно, в кілька днів, коли саме поліції не було видно, прийшли на парохію о. Данилюка якись два панки й запросились на обід. А пообідавши, повитягали револювери й ограбили до нитки господаря. Як зичайно, "посціг" не дав ніяких результатів.

Львівська "Хвіля" подає злюблінською "Земля Люблінська" таку сенсаційну нотатку: "Польське міністерство закордонних справ переслало до міністерства внутрішніх справ довірчого листа, в якому закомуніковало, що на вищих посадах міністерства внутрішніх справ знаходяться особи, що є на службі одної зі сусідніх держав. В листі подано всі подробиці відносно тих зрачників".

— Відгомін лунинецького скандалу. Довнарович, б. польський воевода, грубо скомпромітований своєю поведінкою під час нападу під Лунинцем, оправдується в інспірованій статті в "Курєрі польським", що він їхав в цілком окремому вагоні й не мав змоги боронитися. Про те, що тікав у білизні — нічого не згадує. Але, видно, він не тільки хоче виблїтти себе; він ще має претензії до людей, що сміялися з него бо ось читаємо, що він післав секундантів редакторів "Курєра Варшавського", послові Рабському, який, подотаваний компромітацією "хресового" достоянника, виписав на його адресу кілька неприємних епітетів.

— Сенсація нєсових відносин. 22-го п. м. в "Линську" відбудеться дєразовий суд над 16 запідозрених у нападі на потяг під Лунинцем. (У "Веку Новім" пише кореспондент, післаний на місце випадку, що "не досить ставити перед дєразовий суд, але й треба доказати безсумнівну участь у нападі", і як приклад на "доказовий матеріал" наводить, що одного аештованого обвинувачують у давняню сигнал в червоноу хоругівку, бо в нього найдено... червону хустку до носа!). — В Но-Городку розстріляно Андрія Тарасевича за напад на маєток Губавичину.

— Експорт збіжжя. У цілій Польщі не в'ожає, а польські й жидівські спекулянти тільки й глядять, щоб ще вивезти за кордон краєве збіжжя та здорово заробити на ньому, особливо в Німеччині, де так само препогано виїшли сьогорічні жита. Річ ясна, що наслідок подібної господарської політики Польщі й її вірних "патріотів" такий, що Польща є нині чи не найдорожчою у світі. Польський уряд ставився все байдуже до справи експорту збіжжя; тільки на днях позаялося розпорядження про підвищення вивозового мита від жита, муш і пшениці на 15 зол. від 100 кг., а від ячменю й віса на 10 зол. Всетаки закордонні ціни

на збіжжя йдуть настільки вгору, що — при відсутності гірзної заборони — навіть відносно високе мито не зупинить експорту, об'яхованого на спе уляцію.

— Мілітаризація Пільсудного. Свого часу була голосною справа шпїонування першого маршалка Річипосполитої, Піл судського, з боку його партійних противників, польських таки офіцерів. У зв'язку з цією справою мав вчора стати перед військовим судом пор. Блоньскі, але заповіджена розправа не відбулася, бо прокуратура — в останній хвилині взяла назад акт обвинувачення! В дуже сумнівному світі виявляється охорона честу найвищого військового достоянника й одного з будівничих польської держави.

— Недуга польських письменників. Майже одностайно поважаю захворіли дуже визначні сучасні польські письменники. В Пороніві біля Заканного затроїся поганю вудженню поет Ян Каспровіч; знову автор "Мужиків" Владислав Реймнт зачехував на запалення легенів. Стан недуги обох письменників дє польським часописам притоку до алармуючих звісток.

— Судний день і комуністи. Найбільше жидівське свято "Судний день" ("День примирення") використали жидівські комуністичні маніфестації. Вони видали спеціальну одинівку, яку масово кльпартували по місті, передусім біля синагог. Крім того до одного варшавського театру скликали Жиди-комуністи віче під гаслом "релігія — опіум для людей". Поліція заборонила віче й біля 30 комуністів арештувала. Поміж демонстрантами й вірусійцями Жидами прийшло до загрозливих білок.

— Гергарт Гавтман вибирається до Єгипту для збагачення своїх вражів з метою викінчення нового твору.

— Анторка — мільярдєрною. У Бостоні померла славна колиш американська акторка Кребтрі, яка залишила 5 мільонів доларів. Доробилась вона такого маєтку виключно на сцені; не тому, що почала своєю акторську кар'єру вже в 6-ім році життя і без огляду на те, що в Європі ми про неї не чували.

— Славна скрипка. "Ізвестія" подають звістку, що в Рибинську мали найти стару скрипку Страдіваріуса, власности Венявського з написом: Антоніос Страдіваріос 1725. Violon d'artiste Wieniawski. Цю дорожчину знахідку переслали до державного музею в Москві.

— Ленінград — столицю? За російськими радянськими часописами передають звістку, що радєнський уряд має намір перенести свою столицю назад до башного Петрограду. З тією метою мають спершу перенести туди деякі комісаріати як здоровля та торгівлі і деякі середні школи. Причиною: надмір населення в Москві.

— "Вєросерійний цар-імператор". Вел. князь Кирило, що з малого баварського містечка проголосив себе на сторінках білгородської (і) газети царем єдиної-неділної, покищо зробив на цій махінації добрий інтерес. Бо хоча цілий світ підняв "царя" за його "маніфєст" на глум, так, що й монахійському монархічно настроєному урядові стало стидно й Кирило рішили викинути з Баварії, а проте найшорше один американський богатир, якому забаглося погостити в себе "помазанія Божого", і ось — як що вагає вірити йому! — на запрошення відомого мільярдєра Астора виїзжає Кирило Безтеланий до Америки, лелїючи жрі про долари, які може властєсть йому видурити в найбїгшій Американдії, що не знає, кузи двати гроші. Та мабуть Астор швидко викаже "царя", дізнавшись, що "вєлханий монархієскій совет", себто чогна сотня згуртована біля вел. кн. Миколи Миколаєвича, називає Кирила самозванцем бачучи православного будучого царя лише в особі Миколи Миколаєвича!

— Савінков безпартійним редактором? По сотні сенсаційних звістках про Савінкова маємо ще одну: він має буцїм-те видавати у Москві безпартійний денник, в якому хоче згуртувати визначних журналістів, критиків, письменників та вчених. У редакції братимуть участь також такі радянські ідеологи як Луначарський, Стеклов, Полонський і ин. Крім цього Савінков має намір оснувати безпартійний місячник.

— Боксер — священиком. Славний світовий боксер Джек Джонсон, який заробив своїми п'ястками грубі мільйони, рішив стати священиком. Церков, до якої він хоче пристати, належить до одної з тих численних американських "вілних церков", які не люблять догм і хотіли би зеднати в собі якнайбільше суперечливірі". Джонсон наватратиме людей на віру, яка єдиє в собі Христа, Будду та Конфуція. Як бачите: цей священик підходить до релігії трохи занадто грубо — зовсім як боксер до свого противника. Додаймо ще й те, що він не зрікається свого дотеперішнього спорту, який поєднує з професією проповідника.

— Гіперпродукція ртуті в Росії. "Економіческа Жїзнь" оголошує, що 15 вересня закрило одиноку російську ковальню живого соїбла в донському басє-

Центральна бельєських волоконних виробів Брати ВАЙС і ЛЮБІНГЕР

давніше Любінгер і Самеш Львів, 3. Мая ч. 1. — Телефон 402. Ескорт. телегр. „ТЕКСТИЛЬНА“ Львів, поручає на осінній сезон свій свіжо асортований магазин у всілякі суконні і мануфактурні товари, бельєської продукції і першої якості. — Як спеціальність чорні сукна на реверенди, також дивани і хідники. — Ціна суботи продажі речей по знижених цінах.

593 2-2

Кінотеатр „Штука“ — Площа Стрілецька Рукодільнича Палата.

10. X. 1924. Нині Інавгураційна Прем'єра 10. X. 1924.

Найновіший фільм з циклу палестинських фільмів

ПОДОРОЖ ПО ПАЛЕСТИНІ на 6 великих дій

Зняття доконані фабрикою І. Бен Дов в Палестині в роках 1923 і 1924. 631

Ві, в наслідок гіперпродукції. Засіб ртуті досяг тепер 96.000 кілограмів, це є скільки-кості, яка заспокоює запотребовання радянської Росії на протязі 12 літ.

— Загальні Збори Кружка УПТ. ім. Ганни Барвінок у Львові відбулися дня 7. ц. м. в помешканні школи ім. Т. Шевченка при вул. Мохнацького 12. Відбувалися, але не скінчилися, а винувата цьому байдужість нашого львівського жіноцтва. Дарма, що жінка членка Кружка отримала поименне запрошення, на Загальних зборах дня 7. ц. м. з'явилася така мінімальна кількість членів, що не було з кого старшини Кружка зложити. Тому то на зборах дня 7. ц. м. положено перші формальні точки дневного порядку Загальних зборів і переведено дискусію над завданнями жіночого Кружка по вимогам нового статуту товариства. Дальшу дискусію і вибір нової старшини Кружка вирішено перенести на вівторок 14. жовтня. Тому повідомляється отсим усе наше львівське жіноцтво, що продовження Загальних зборів Кружка УПТ. ім. Ганни Барвінок відбудеться у вівторок, дня 14. жовтня ц. р. о год. 5. попол. в помешканні школи ім. Т. Шевченка, вул. Мохнацького ч. 12. Кружок має дуже важливі і високі завдання: вести опіку над 7-класовою школою ім. Т. Шевченка у Львові, давати новий напрям вихованню нашої жіночої молоді, поширювати ідею „Рідної Школи“ і — на дальшому плані — заснування виховного інституту для дівчат. У Кружку УПТ. ім. Ганни Барвінок повинно згуртуватися усе наше львівське жіноцтво для найважнішої підшо гору у нас праці над вихованням молодого покоління наших жінок, що зуміють розумно і доцільно трудитися для високої ідеї нашого відродження. На зборах 14-го буде також вирішена справа прийняття нового зміненого статуту Товариства. — Старшина Кружка УПТ. ім. Ганни Барвінок.

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

за упокой бл. п.

МЕДВЕЦЬКОГО ЙОСИФА

відбудеться

в понеділок дня 13. жовтня 1924

в церкві св. Юра о год. 9-тій рано.

Просить родина всіх знайомих і побожних парафіян о ласкаве прибуття.

629

РОДИНА.

НАДІСЛАНО.

За надіслане редакція не відповідає.

Важне дня українських торговель як рівном для всієї української публіки.

В інтересі всієї української публіки звертаємо увагу на відкритий у Львові при вул. Рутівського ч. 7. під фірмою Д. Віттельс проти катедри англійський комісійний склад суконних матеріалів, як кам'яри в на одяг, медьтонів на мужеські пальта, велюрів у всіх красках на жіночі плащі та всіляких матеріалів суконних найліпшої сорти, що має та фірма Д. Віттельс, Рутівського ч. 7. репрезентацію і комісійний склад диванів і фіранок.

Просимо тому звернутися до згаданої фірми, яка заявила, що піде на руку всім, відносно сплати. 623 1-1

3 судової салі.

§ 58.

Питання.

Лаві суддів присяжних поставлено чотири питання. I. і II. стилізовані в напрямі блещиці та дальшої участі злочини § 58 про державну зраду; III. стилізоване в напрямі § 58 к. з. поширювання відозв та брошур, що мають на меті підірвати або осмішити авторитет влади, до того поши-

рювання злосливе, що спричинило би у наслідках порушення публічного спокою; IV. питання стилізоване в напрямі переступства § 6 т. зв. динамітового закону. Чи обвинувачений переховував бомби з метою ужиття їх до порушення людського життя та здоров'я.

Прокуратор Гіртлер цим разом промовляв коротко.

По ньому забрав голос оборонець д-р Ст. Шухевич, який в короткій, але яркій та суті річевій промові доказав, що обвинувачений Сулятицький цілком безвинний. Йому не доказано в часі розправи ні одного злочину, про який йде мова у 4 питаннях. Що до I. і II. питання, то обвинувачений не тільки не належав до ніякої таємної організації, що мала на меті саботажі та перевороту, але навіть посередно не стояв з нею у ніякому зв'язку. Командант Вечорек виразно сказав перед судом, що на це, щоб Сулятицький належав до якоїнебудь організації не має ніяких доказів. А командант поліції з Березова Пшеворські зізнав, що за його урадування Сулятицький заховувався зовсім лояльно і в поліції не брав ніякої участі, а й не видно було, щоб нею інтересувався. Шко до III. питання, то перебіг розправи виявив, що Сулятицький не тільки не поширював тих відозв, які найшов, але противно став перепорою в їх поширюванню, бо заховав їх на цілих 5 місяців, через що вони втратили актуальність, а й сам він про них забув. Знайшов їх тоді, коли з поліцією шукав за бомбами. В хвили, коли їх найшов, рішив ужити ті відозви до завивання сала або масла, а через забуття то й не вживав їх зовсім. Далі командант Вечорек зізнав, що в повіті таких відозв не видно було і вони не поширювалися. Тим самим Сулятицький пішов на руку польській владі заховавши їх, а медвежу прислугу зробив тим, які бажали, щоб ті відозви поширилися.

Що до IV питання то воно теж не є таке, що можна його потвердити. Його потвердити не можна тому, бо на розправі не доказано, щоб Сулятицький переховував бомби для виконання атентатів або з заміром ужиття їх до висаджування у воздух яких небудь об'єктів. Він бажав їх ужити для своєї особистої потреби. На Різдво бажав пригладити рибу та об'єктами собі таким чином ловлення риби.

Отже розправа не доказала Сулятицькому ні приналежності до таємних організацій ні злосливого підкопування польської влади шляхом ширення погорди до неї ні злого наміру ужити тих бомб для атентатів. А щоб судді міг відповісти на ядес питання, так мусить мати доказану точно вину обвинуваченого. Розправа таких доказів не дала і через це на ніяке питання не можна відповісти притакуючи.

Засуд.

Судді присяжні перші три питання заперечили, а четверте питання затвердили всма голосами.

Трибунал засудив Сулятицького на півтора року в важкій тюрмі загостреної твердим ложем що кварталу з порохоманям слідчої тюрми від 12-го грудня 1923 по день засуду.

Жарт чи грабін.

Дня 7. жовтня відбулася перед судом присяжних у Львові карна розправа проти сімнадцятилітнього Івана Копитка і двадцятилітнього Михайла Саврина обох замешкалих в Ланах, за те, що дня 29. липня о год. 10. вночі напали на свого товариша Криворучку. Напасники кинули його на землю, перешукали кишені, але нічого не знайшли, як тільки дрібку тютюну і 25 сотиків.

Пошкодований закинув їм, що напад доконали пляново, бо знали, що відобрав з каси 1:0 доларів, котрі відносилася своїм матері. Обвинувачені за те боронили себе тим, що це був жарт і що вони хотіли лише забрати йому фляшку горівки, яку він мав при собі.

Присяжні судді всіма голосами заперечили питання в напрямі грабінжі, наслідком чого трибунал видав увільняючий присуд. Предсідником трибуналу був радник Гетінгер, обвинувачував прокуратор Пакліковскі, боронив д-р Лев Ганкевич.

Світової слави ВІНА ФРАНЦУСЬКІ

фірм: Will Tourneur & Co в Bordeaux і J. Faiveley в Nuits-Sa-George є до набуття у всіх торговлях у Львові.

586 Генер. репрезентація і центральні склади фірм: 3-3

Бюра: вул. Третього мая 19.
склади: Домініканська ч. 3.

† Посмертні згадки.

О. Ємиліян Білинський, парох Виспи, упокоївся дня 6. IX. ц. р. Похорон відбувся дня 8. вересня. В. И. П. 616 1-1

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТІ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Пригадується, що Загальні Збори Союзу Українок відбудуться в неділю, дня 12. жовтня о год. 3-ій в нім-натах „Бесіди“ (Народний Дім). 517 2-2

Прислайте передплату!

Дрібні оголошення.

ІНСТРУКТОР вправний, пошукує лекції з народних шкіл, виділових і 1-ої кл. гімн. Зголошення слати Богачський, Бедрик вві почта Дуплицька п. Заліщики. 617

ПОКІИ з окремим входом віднайму для спокійного старшого пана, найрадше з харчем. Зголошення до Адм. „Діла“ під „Спокійні“. 613 1-2

ПАРОХІЯ Зарубинці пов. Збаразького до заміни. Не всі парохіальні будинки добрі. Поля 74 морги дуже доброго. 615 1-2

ВУГОЛЬ продає конкурентно Степан Мацькевич, Торговальний Дім, Вало-ва 23. 612 1-3

УЧЕНИЦЯ VII. кл. сирота по священнику приймає лекції з гімназ. клас від I—II. у Львові 1) за окрему скромну кімнату і доплату, 2) за місячну заплату. Точну відповідь прошу подати під „Гімназіястка“ до Адміністрації „Діла“. 598 3-3

ПОЗІРІ Пані і Панове! Хочете познайомитися в матримоніальних цілях — удайтеся з довірям до найліпшого бюра посередництва М. Маріяк в Перемишлі, вул. Попелів 10. Бюра має багато кандидаток і кандидатів зі сфер інтелігенції, купецтва, різної народності. Богаті, менше заможні і бідні найдуть шастя. Дискреція згисла. Сотки подяк можна переглянути в канцелярії. Фотографії і подвійні почтові значки прислати. 520 2-2

КАСИНО В ЦОППОТ

відкрите цілий рік

Rouletta — Bassara

Гра відбувається на денніс кі гульдени 25 гульднів = 1 англійському фунтові.

Інформації про подорож

в ВАРШАВІ. Телеф. 157 — 31

і за посередництвом бюра подорожі Касина в Цоппот

ВІЛЬНЕ МІСТО ДАНЦІГ.

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

Лікарсько-дент. заведення

д-ра Шимона Раппапорта
і Якова Насса

Львів, вул. Кикстуська 17/II.

Пльомбування й виїмання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пациєнтів з провінції полагоджуються в найкоротшому часі. П. Т. урядовцям і студентам значна знижка. 569 4-10

Спеціаліст шкірних і венеричних недуг

Д-р Генрик Росмарінов

б. в. клінік львівської, віденської і паризької повернуз і ординує
Львів, вул. КОПЕРНИКА 12.
581 3-10

АДВОКАТ

Д-р Іван Блажкевич

відкрив канцелярію 590 4-3

в Дрогобичі вул. Стрийська 14.

і веде її спільно з

адв. Д-ром Віктором Пацавським.

Венеричні і шкірні недуги лічить

Д-р Іван Гриневецький

ординує від год. 2-4.

Львів, вул. Пекарська ч. 26.

630

1-10

БЮРО ГЕОДЕЗИЧНЕ І КАРТОГРАФІЧНЕ

Інж. Михайла ФЕДЕЦЬКОГО

інж. геодезії і абс. наук математично-фізико-математичного геометра та судо-дово записаного технічного знавця у Львові, вул. Св. Тереси ч. 2 Б, I. п. (біля Св. Юра).

виготовляє мапи, пляни і кошториси, триангуляцію і нівеляцію мст пляни ситуаційні і нівеляційні промислових заведень, парцеляцію і комасацію, поміри і поділи ґрунтів і лісів, провірення границь ґрунтів всякого рода пляни горалень і плян нафтових. 615 1-4

ПРОДАЄТЬСЯ

сіка з 30 уліт „Ладана“ б порожній, лив, медарка, старлярня начиння з перстатом, токарня до деревна. Село Нападівка, повіт Кременецький. Адреса: Ланівці, посте ресторант Голушкевич. 620 1-7

СТУДЕНТ

техніки приймає лекції з ніщих клас гімн. за мешкання у Львові Ласкаві зголошення до Адміністрації „Діла“ „Техніка“. 619 1-1

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто пост. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4'20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. ф.,
Італії 7'50 зл., Німеччині 7'50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к., Ру-
мунії 150 лей, Болгарії 7'50
зл., Австрії 7'50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Німеччина на порозі Ліги.

Німеччина одержала відповідь від Англії та Франції на свій меморіал щодо її вступу до Ліги Націй. Ця відповідь є настільки дипломатична, що не дає навіть змоги передбачити, в якій ситуації опиниться Німеччина в Лізі, по сповненні потрібних формальностей. Англія та Франція станули на становищі чакрив формальності членства: Ліга Націй привітає Німеччину радо як свого члена, але не може зробити їй ніяких уступок при прийнятті.

Іншими словами: добру волю Німеччини треба буде спершу перевірити. Як довго нема певності, що Німеччина є роззброєна і щиро бажає творити свою майбутність на шляху миру — до цього часу не можна їй відповісти на запити, чи Рурщину опорожняють, чи функції військової контрольної комісії перенесуть на Лігу, чи звільнять Німеччину від обов'язків воєнного виступу на випадок таких чи інших конфліктів між її сусідами. Дипломатична мовчанка в усіх цих питаннях, незвичайно важливих для Німеччини, вказує на те, що справа членства Німеччини не буде поладнана так швидко як гадали. Спеціальні збори Ліги, призначені на грудень чи січень на протязі трьох днів, не матимуть змоги вирішити цієї складної справи.

З огляду на те, що у найближчій часі англійські вибори можуть змінити політичну констеляцію, Англія вважатиме розумним заждати аж до прояснення власної атмосфери. Німеччина, вступаючи до Ліги Націй, робить це тільки в надії, що зможе за посередництвом цього міжнародного органу вибороти собі кращі умовини розвитку ніж віддана на ласку комісії та конгресів, які є безпосередніми законними наслідниками Версайського договору. На Лізі Націй вона може постійно відкликуватись до широкого збору представників народів і домагатись полемік для своєї знесиленої держави в інтересі всесвітнього миру.

Єдиним ясним пунктом, якого розяснення добилась покищо Німеччина — це забезпечення їй у Раді Ліги постійного місця головної держави. Щодо інших пунктів — і Німеччина і головні Союзні держави мають ще час важити їх можливість. Сама формальність вступлення в члени навіть такої всесвітньої організації як

Ліга Націй не є ще новим мировим здобутком. Питання мирового поладнання конфліктів, забезпечення роззброєння держав є не справою теоретичних формул та статутів, а ділом політичної практики.

Поза представниками народів стоять самі народи з різнорідними суспільними організаціями та державними органами. Кожне рішення

Учительство на Україні.

Кілька разів писали ми вже про вчительство на Україні та про ті важкі умовини, серед яких доводиться йому працювати. Недавно інформували ми наших читачів за київським „Більшовиком“ про новий тип учителя на Україні. Безперечно, що там починає творитись новий тип учителя під впливом специфічних обставин, але цей новий тип щойно прозирає, він ще рідкий в житті.

Обставини, серед яких працює вчительство, незвичайно важкі. Воно є цілком прибите тими обставинами, а через те й не вразливе на те, що діється довкруги нього. Життя коїться бистрою струєю вперед а учитель переважно відстає від тої струї. Найкраще свідчать про це дискусійні статті, що появились в останніх кількох числах харківських „Вістей“. На сторінках тої офіційної газети забрав голос якийсь С. П., та наробив багато шуму, що вчительство стало апатичним, збайдужніло. Воно не вразливе навіть на речі, які безпосередньо його торкаються. Воно не забрало ще ні разу голосу в пресі навіть у справі школи в той час, коли сільські кореспонденти, переважно селяне написали вже кілька сотень статей про школу. Словом зле з учительством!

Наспіли в цій справі й інші статті до „Вістей“. З них теж виходить, що вчительство насправду мовчить. „Мовчить“ — пише учитель І. Ситкевич — через те, що дуже багато має чого сказати! Перш за все воно знаходиться у дуже важкому матеріальному положенні. Та за те до нього ставлять надзвичайно великі вимоги. Від учителя вимагають, щоби він працював в школі, та користувався при навчанні найновішими педагогічними здобутками. Далі вимагають, щоби він виконував громад-

мусить рахуватись з реальним станом даної держави і силою духовної атмосфери включно. Якщо Німеччина не зможе погодити напрямку своєї внутрішньої політики з основними домаганнями праці Ліги Націй, тоді або вона сама зречеться свого нинішнього наміру або Ліга Націй уважатиме кориснішим для ідеї замирення Європи держати покищо Німеччину осторонь.

ську роботу в сільській раді, в комітеті незаможних селян, в хаті-читальні, щоби ліквідував неграмотність, налагоджував кооперацію, вів драматичні гуртки, поширював пресу, був інспектором безпритульних дітей, поширював комуністичні ідеї та безбожність, організував гуртки „безвірних“ і т. д. У „ударних“ кампаніях учитель не повинен йти в першій лаві. Він повинен популяризувати ідеї повітряної флотії, Доброхему (добровільна акція на полі хемічного вивізування червоної армії), сільсько-господарського податку, влаштовувати всякі революційні свята, працювати над статистикою і т. д. і т. д.

„Сільський вчитель повинен тепер бути енциклопедистом — пише тойже Ситкевич — від нього зараз вимагається колосальна ерудиція. І він, напруживши всі сили, мусить набирати в себе зі свіжого джерела нові засоби знання, гризти граніт науки, робити „первісне накопичення“ матеріялістичної пролетарської ідеології“.

Так повинно бути, так хочуть обставини а на ділі „вічна боротьба з темрявою, з дивовижним ходом життя ставить його в стан того Дон-Кіхота, що бився з вітряками. Тісна залежність від села і селянського настрою, постійна тяганина з п'яними головами села, запекла ворожнеча з „темними елементами“ — ось оточення, в якому улаштується вчитель. Не рідкі випадки, коли селянство дивиться на свого вчителя як на комуніста, червоного з червоних, а блищі центри одночасно бачуть в ньому примару контрреволюціонера. Це — об'єктивні умови праці!“

Виходить — що працювати зле і не працювати ще гірше. Агітація, поширювання безбожності роблять вчителя ненависним серед селян а дармування роблять його контрреволюціонером в очах влади. Дійсно незавидна доля українського вчителя. В таких обставинах може насправду зродитись не один, але кілька нових типів українського вчителя в зовсім негативному розумінні. Не диво, що той учитель мовчить. Бо й якже йому не мовчати! Йому треба бути в згоді з селянами і з владою.

Керманич професійної освіти Рябо подає ось які офіційні цифри учительського вивізування. Пересічно на Україні учитель доставив у місті 26'95 карб., а на селі 18 карбованців місячної платні. При чім на Поділлі учитель доставив на селі тільки 10'50 карб., а в місті 17'50 карб. місячно, а в Чер-

нівщині в селі рівно 10 карб. а в місті рівно 14 карб. Найвище платня була в Одещині, де сільський вчитель одержував 29 карб. місячно а міський 36'25 карб.

Існуючи з дітьми й родиною на такій мізерній матеріяльній базі, той учитель повинен виконати всі обов'язки, що на нього вкладають і жити в згоді зі селянами.

Те невідвадне становище вчителя змальовує ще досадніше та яркіше другий автор Ф. Таран. Він пише: „Всім відомо, що матеріяльний стан, при якому доводиться працювати нашому вчителю не в селі, часом приводить до того, що вчитель мусить оглядатись за тим, щоби дістати лещо з рук кукулюв, з рук темних сільських мас. Вони ж, утримуючи його на свої кошти, і дивляться на вчителя, як на попихача, зводять його часом на одну дошку з чередником (пастух громадської череди). Звичайно, такі умови життя не можуть сприяти розвитку в учителя чуття громадської відповідальності і вчитель сам йде по лінії найменшого опору, омушчується в повному зміслі того слова, стає сірим, рядовим селянином і то не тільки по своєму побуті, а навіть підпадає нище середнього селянина, змушений до цього своєю службовою, обслуговуючою роботою що до селян. Ось факт: в Баклаївському районі, на Харківщині є вчителька, член Робітгосу, А. Кванталіяні, котра заробляє собі засоби до життя як воружка. Збирає вона у школі що вечора бабів свого села, заводить шкільний грамофон, береться за колоду карт і без кінця ворожить“.

Ці голоси змальовують досаточно те справді трагічне положення українського вчительства. Йому насправду не до агітації та не до поширювання культурної роботи а до важкої праці над побороюванням щоденної біди та до пошукування за гірким куском насушеного.

Рябо, керманич головпрофосвіти подав наведені цифри учительського випосаження, але не сказав, що й навіть те жебрацьке вивізування одержують учителі не акуратно. Як видно із дискусійних статей на тему мовчанки й апатії до громадських справ учительства, то воно густо-часто не одержує платні на протязі кількох місяців під ряд. Завдяки його біді паде його авторитет в очах селянства. Без авторитету воно може мало зробити навіть для самої школи. Та влада менше звертає уваги на те, що учитель робить в школі а більше звертає уваги на те, що він робить поза школою для поширювання нової пролетарської чи краще комуністичної ідеології. В таких обставинах учитель не може вивязатись із тих обов'язків, що на нього накладаються владою і через те є в очах тої влади контрреволюціонером.

Коли справа з українським учителем піде так далі, то нема чого покладати які небудь надії на нього й на те покоління, яке він виховує в школі.

В. М

Пр. 889/24. В імені Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної, Прокураторії, що зміст часопису „Діло“ ч. 219 (10312) з дня 4. жовтня 1924 р. в артикулі: 1) „Нова ера“ а) речення між словами: нашого життя і між епохою, б) уступ між словами: про організації шкільництва і Нова ера доби язикових, в) речення між словами: оглядом втопилося і Етнографічна маса, д) уступ між словами: свідомою нацією і Та поруч з тим, е) вечення між словами: польської республіки і Язикові закони, ф) уступ між словами: державними установами і У всіх язикових, г) уступ між словами: такий заколот і Вони вимагають, г) речення між словами: польської влади і однаке і тут, і) речення між словами: нашої пасивності і Але краще пізно. 2) „Цілі засуду дітей“ речення між словами: Цілі засуду дітей і перавели дня 1 жовтня.

3) „Новинки“ в рубриці: Inde ira“ уступ по словах: недільна бійка, до кінця цієї рубрики. 4) „З судової сали“ речення між словами: з нього ширість і ніхто не смів, містить в собі ество злоч. з § 65 а) з. к., ад 2, 3, і 4) ество виступку з § 300 зак. к. узнав доконану в дни 2. жовтня 1924 р. конфіскацію за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493. закона карного заборону дальшого розширювання того друкованого письма. Разом видав наказ відначальному редактору тої часописи, щоби це рішення помітив безплатно. в найближчій числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ex 1863, а іменно засудження за переступство на гризну до 400 злп. — Львів, дня 8. жовтня 1924. (Підпис нечиткий.)

У. С. Р. Р.

Новий комісар освіти.

На засіданні Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад з дня 1. жовтня ц. р. звільнено В. Затонського зі становища Народного Комісара Освіти а на його місце призначено Наркомом Освіти відомого Українця, члена КП(б)У та вичачного партійного діяча О. Шумського.

(За „Вістями“.)

Періодична преса на Україні.

На 1. лютого 1923 р. на Україні виходило 65 газет, з того тільки 10 українських, а 6 мішаних. Загальний тираж всіх газет виносив 385 примірників. На 1. вересня ц. р. число газет таке саме 66, з того українських 18, мішаних 8, а тираж їх піднісся майже в два рази і виносить 700.000 примірників, при чім 21 газета мають тиражу по черзі 10.000 прим. кожда. Окремо 18 українських газет мають тиражу 114.000 прим., мішані газети 38.000 прим. — Журналів виходить тепер на Україні 98, з тиражем 421.000 прим., з того українських журналів 24, з тиражем 74.500 прим. та 9 видань російсько-українських, з тиражем 34.270 прим. Селянські видання (газети і журнали) мають тиражу 200.000 прим. — З цих цифр бачимо, що до українізації преси ще далеко. А коли зважити, що преса взагалі, а спеціально в радянських умовах, є головним провідником культури, то виходить, що ця культура дається не тільки міському, переважно російському або зрусифікованому населенню, але й сільському населенню в чужій формі.

Поширення книжки на Україні.

Організацією поширення книжки в маси займається головню „Книгоспілка“. Робить вона це через кооперативи, які мають книгарні. Радянські союзи кооперативів на Україні мають 77 книгарень, а саме: на Київщині 20, Одещині 13, Полтавщині 10, Харківщині 9, Катеринославщині 9, Поділля 7, Чернігівщині 5, Волині 3, Донеччині 2. Ці книгарні, ведучи продаж в роздріб, одночасно являються книжковими складами для сільських споживчих спілок, яких втягається до торгівлі книжками. Таких спілок є коло 1000, біля 400 спілок ведуть це діло постійно, решта — припадково. — Отже апарат для поширення книжки є, тільки дуже мало самих книжок, а ті що є — мало приступні для населення по ціні.

Українізація одеських Вузів.

З Одеси до „Большевика“ 26. IX. ц. р., що українізація місцевих вищих шкіл посувається наперед. Діловодство по всіх Вузах переводиться на українську мову. В деяких Вузах, особливо в С.-Х. Технікумі, де більшість студентів Українці, навчання переводиться на українську мову. Більшість Вузів українізовано на 50 проц. (Ох, ці проценти! Ред.). По всіх Вузах професори вчать українську мову. З прийнятих в цій році до Вузів студентів 50 проц. знають українську мову.

Скорочення числа студентів на вищих школах України.

Замість теперішнього числа 33.000 студентів у Вузах (вищих школах) України має залишитись лише 27 до 28 тисяч. Скорочення студентів торкнеться найбільше на медичних школах, які є найбільше переповнені, а саме на 25 проц., в технічних школах на 12 проц., соціально-економічних 15 до 18 проц., сільсько-господарських 11 проц. Рада Народних Комісарів запропонувала Комісії по перевірці Вузів, щоби вона ставилась обережно до дітей інтелігентних робітників, які перебувають на радянській службі.

(„Вісті“ 27. IX.)

Чехи і Росія.

Газета „Народне Освободження“, орган чеських легіонерів, містить статтю д-ра Івана Славика під заголовком „Рішуче слово нікчемного царя“. В статті читаємо: З перших днів народження в кожному з нас жила думка, що Росія допоможе чеському народові в рішучі хвилини. Покоління за поколінням жили в певності, що „Рус з нами“, колиж вибухла всесвітня війна, то всі погляди звернулись на схід з вірою, що ось прийде воля та принесуть її руські полки.

З яких джерел виходили і на чому спірались через цілі століття ці великі надії? По-першому працювала тут психологія малого народу, який сам будучи політично безпорадний, бачив на сході могутнього родича і природньо покладав на нього всі свої надії. Прикладів тому, що ми жили думками на поміч Росії, маємо багато, але дуже хутко вичерпаємо матеріал, коли схочемо подивитись, які конкретні наслідки дала наша віра в руського протектора. Кілька разів, коли Відень особливо тяжко гнітив нас, спокунували ми застукати в двері заможного родича, проте не тільки того не зробили, але залишилися далеко від них, інстинктивно боючись розчаруватись в своїх русофільських, правдивіше царєфільських снах. Ми не тільки не наслідились попросити поміч, але боялись отвертими очима подивитись на руську владу, бо грізна дійсність свідчила, що традиційні оборонці

Славян гнітять і держать в рамках російської держави славянських братів (як також і інші народи) не менш хижо, ніж те робиться в Австро-Угорщині. Крім якоїсь незначної демонстрації, наприклад підчас прощі до Москви в 1867 році, яку було викликано більш неприємно до австрійської держави ніж симпатіями до нас, не було рішучо нічого, що давало би гріхт нашим надіям. Навпаки можна засвідчити фактами, як в Росії наші народно-політичні прагнення зустрічались з ясною неохотою у всіх тих, хто з такоюж неприємною ставився проти подібних же прагнень неруських народів в царській Росії. Тільки, коли вибухла війна, руська влада і цар зробили деякі кроки, що досі служать у наших царєфілів аргументом про „гарячий славянський дух“ та рішуче слово царя, що будемо „вільні“. (Д-р Крамарж в „Народніх Лістах“). В дійсності це був тільки крок, який вживала у себе кожна з воюючих держав. Рішуче слово царя, який слухав першого зустрінутого радника, було взято назад після першої примхи істеричної жінки, або ховавшись за лаштунками трону Распутина і Вирубової.

Українці особливо знають цю неохоту, яку відчували на собі не тільки в часи царської влади, але і після революції, коли у владі стояла вже так звана руська революційна демократія.

По розв'язці англійського парламенту.

Англійська преса повідомляє, що колиб вибори дня 29-го ц. м. не дали рішучого висліді то Мек Донельд мусів би відійти ще перед скликанням парламенту себто перед 20. листопада. Загально думають, що робітничий уряд не матиме при виборах сподіваного успіху. Найбільше виглядів має консервативна партія. Колиб консерватисти дійшли до влади, тоді утворили би помірковане ділове міністерство, з обмеженою програмою суспільних ре-

форм, рахуючи на прихильну невтральність робітничої партії.

У Франції панує пересвідчення, що Мек Донельд вийде з виборів зміцнений. Офіційні кола висловлюють жалю по причині його упадку. Французькі націоналісти є тої гадки, що Мек Донельд відійшов, виконавши накладене на нього завдання. Ерію вважає англійську кризу тимчасовою.

3 польських справ.

Маршалок Ратай заповів на вівторок ц. м. спільне засідання усіх 5-ти вінемаршалків у справах зв'язаних з наближеною соймовою сесією. Народи Ратай з представниками партії ідуть далі. Ввора він конферував з Дембським („Піаст“) і Вижицьким („Визволене“).

Польським послом в Будапешті має стати Міхаловскі, б. посол у Штотгольмі. Сишинські виголосить експозе на засіданні комісії для закордонних справ, яке відбудеться 23. ц. м.

Воевода Зімини буцім то має уступити в зв'язку з атентатом на Войцеховського у Львові. „Хвіля“ заперечує це, заповідаючи лише деякі зміни на високих інших державних посадах у Львові.

Проти Дмовського, б. міністра закорд. справ з часу Хієно-Піаста, вніс скаргу Барановскі, б. польський посол в Константинополі, за незаконне звільнення його зі служби. Найвищий Адміністративний Трибунал признав правду скаргі й уневажнив димісію. Є це велика компромітація Дмовського.

Проти Норфанта, б. заступника прем'єра з часу Хієно-Піаста, виступила організація польських бойовиків Гоп. Шлеська („Зволок новстанців“), називаючи його „платним пахолком нім. капіталізму“ і закидаючи співництво у нім. фірмі „Гогенльогге“ та — мальверзації з плєбісцитивним хієнським фондом.

Нерні, б. міністер внутр. справ часу Хієно-Піаста, перейняв редакцію центрального органу Вітошівців „Піаст“, що виходить у Кракові.

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська вкладка тепер 1 золотий на рік). Рівночасно з грішми присилайте і списи членів (імя, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

Дрібні вістки.

Мільран, б. президент Франції, має стати лідером т. зв. національно-республіканського блоку, себто спілки реакційно-імперіалстичних політ. партій, на які спирався кабінет Пуанкаре.

Про кризу югославянського кабінету Давидович розійшлися поголоски у зв'язку з переговорами про участь партії Радіча в кабінеті. Король прийняв вчора двічі Давидовича на довгих аудієнціях. Прем'єр заявив представникам преси, що позиція кабінету сильна.

Німеччина повідомила генер. комісара для справ відшкодувань, що друга сплата, належна на підставі льондонської угоди про відшкодування, у висоті 15 міль. золотих марок, є вже приготована до виплати.

Плян великої нім. коаліції „нац.-едности“ розбився після того, як канцлер перевіз наради з усіма політ. партіями. Тепер береться на увагу 4 комбінації: коаліції правих, залишення теперішнього кабінету без змін, фаворит кабінет, розв'язання парламенту. Це останнє найбільш імовірне.

Англія не противиться признанню Німеччині постійного місця в Раді Ліги Націй, однак застерігається проти ставлення Німеччиною попередніх спеціальних умовин.

З Москви виїхала до Європи окрема комісія, що має прослідити умовини життя в Європі в сучасний мент та сконстатувати, наскільки вони відмінні від таких відносин у радянських республіках.

Французькі фабрики доставили 40 аеропланів до Манджурії. На протест пекинського уряду Франція відповіла, що у Франції немає закону, який зборонював би виїзз аеропланів.

Вінтор Баш, відомий професор париської Сорбони (той сам, що підписав протест проти білого терору в Польщі а потім опрокидував „спростування“ Тугута) виголосив в Липську, на просьбу Ліги Оборони прав людини, відчит про франц.-нім. порозуміння. Справа відповідальності за війну є — на його думку — питанням історичного знання.

Пацифістичний конгрес студентів почав радити у Берліні.

Українське студентство в Ч. С. Р.

III.

Коли ми зробимо підсумок всього висловленого про наше студентство в Празі, то побачимо, що в сьогій масі воно не відповідає вимогам нашого українського життя, не йде по напрямним наших спільних завдань, не сповнює наших надій, та все більше і більше відпадається від ролі студентства супроти свого народу, як мабутьної інтелігентної сили, що матиме його провід. Відповіді на питання, чи принесє користь загальне студентство нашому народові, чи взагалі потрібуватиме Батьківщина його — подаємо читачам та й всьому загальному українському студентству в Празі.

Ще розберемо коротко ті причини, які — на нашу думку — витворили такий стан. Перший ворог нашого студентства в Празі — це характер його матеріального забезпечення. Стипендія вистарчає на задоволення всіх фізичних потреб існування, не вистарчає її для провадження цілком незалежного життя, яке має сказати чеське чи інше студентство зах. Європи.

Одержання допомоги не вимагає жадних більших зобов'язань, крім чисто формальної шаблянової обіцянки „працювати на користь українського народу“. При видачі стипендії не переводиться жадної кваліфікації, одержувала цю допомогу раніше кожна фізична особа без розбору.

Другою великою аномалією є те, що численна українська професура в Празі не вповні стоїть на висоті свого завдання — не має жадного впливу на загальне студентство. У студентства в Західній Європі заведено, що кожна студ. організація має своїх „менторів“ професорів, які керують діяльністю студентів і поза школою. Яскравими доказами цього можуть служити приклади з взаємовідносин професорів та „репетиторів“ в коледжах Англії „Alte Herren“ в студ. організаціях і корпораціях Німеччини і т. п.

У нас же в Празі українські професори стоять від студентства осторонь, не можуть навіть самі виробити собі певного авторитету серед ширших кругів студентства. Очевидно, не без впливу є і той факт, що в Празі скупчена така велика кількість розрізненого, хоч і споєного одними ідеями студентства.

З інших причин, які впливають на витворення змалюваного нами типу „пражського студента“, який є багацько, булоб на нашу думку, кінечним навести лише брак, на жаль, примітивної свідомости вихованого і освіченого чоловіка. І вже не Азією, не дикунством тхне від нашого студента, як це ми бачимо серед московського студентства, яке знаходиться в аналогічних обставинах, а звичайнісенькою пересічністю своїх внутрішніх духових постулатів як людини. На цьому ми перейшли до розгляду життя і діяльності українського студентства по інших містах Чехословаччини.

Порівнюючи гарне вражіння викликає студентство Української Голсподарської Академії в Подєбрадах. Зовнішній вигляд, максимальна успішність в школі, жива культурна і видавнича діяльність, — все це примети сучасного життя нашого студентства в Подєбрадах, що одразу різко кидається в вічі свіжому серед цих обставин чоловікові. І можна бути певним, що Подєбрська Академія коли не дасть чогось більшого для України, то у всякім разі напевно подарує Батьківщині багацько національно-свідомих активних фаховців у всіх галузях життя.

Повстають часом, очевидно, і там нездорові прояви, але вже не в характері систематичного явища, яке в Празі має місце, а лише в фої

мі часових вибухів, які знаходять силу усувати здоровий організм загально.

Пояснюється це ліпшими умовами життя в маленькому місті-курорті Чехословаччини, безпосереднім впливом української професури, спільністю інтересів всієї української колонії в Подєбрадах. Щодо інших академічних центрів в Ч.С.Р., то вони не мають більшого значіння для нашого студентства.

Брак активних елементів в Берні не сприяє розвитку культурної праці серед нашого студентства. Студентство живе як затуркане, не бере ширшої участі в діяльності загально, навіть свідомо ухиляється від примітивних громадських обов'язків перед загально. Вузько-фаховий напрям праці українських гірників у Пшібрамі обмежує загальну діяльність цього студентства, з першими своїми завданнями в фаховій праці загально справляється добре. Найменші центри, як приміром Брагислава, за нечисленністю українського студентства не визначаються активною працею. Очевидно, скрізь на першому місці стоять шкільні студії.

Такі замітки подали ми про життя студентської еміграції в Чехословаччині.

Найгірше всього є в Празі. Над цю проблемою потрібно уважніше спинитись. І вже не словами, а на ділі заглянути в діяльність нашого студентства в Празі, позитивною критикою усунути всі ненормальності, блуду, підтримати осіб, що відчують, яке нездорове багно пражських відносин затягає чимраз більше студентство, зміцнити сили тих одиниць, що на загально сірому фоні виступають і бажанням реальною працею оздоровити атмосферу, скинути цей намул. Краєве студентство повинно в першу чергу поставити свої певні вимоги до цього студентства.

Чумак.

Похід Ільківщини.

Вчора, у відділі „Преса“, ми реферували статтю „Слова польського“, у якій закликається до „широкої моральної і економічної допомоги руській селянській партії“, пропонуючи конкретно заснувати банк або велику кооперативу, яка давала б „кредити“ нашому селянству, зорганізувати для українського селянства „пораду і правну допомогу“, ну й, очевидно, для підтримання авторитету цих інституцій видавати спеціальний польонофільський часопис. Ми звертали увагу, що ця „програма“ казує на можливість нових виборів і новий тісний пакт Хієно-Піаста з Ільковим.

На диво швидко дістаємо докази на дравильність наших здогадів. Згадана стаття „Слова п.“ являється заповіддю акції, яка вже починається на наших землях і яка мусить звернути на себе увагу всіх наших відповідальних громадянсько-політичних чинників, що рішуче й не гаючи часу повинні в корінні паралізувати підступні заміти Юлів.

З Коломиї отримуємо такі відомості: В останніх днях місяця вересня ц. р. поїхав в столиці Покуття — Коломиї Іван Стовпюк, урядовець П. К. О. (почт вої каси ощадності) а на ділі „інформатор“ в українських справах шефа політичного департаменту в міністерстві внутрішніх справ у Варшаві Гудковско. о. Це індивідуум, є син селянина з села Іспас біля Коломиї, укінчений студент експортної академії у Відні, який підчас свого побуту у Відні виробив собі там недобру славу: вже тоді боком дивилися на нього в усяких тамошніх українських товариствах. Іван Стовпюк від часу до часу навідується до Коломиї, ніби в торговельних справах, а на ділі пропагує „хлібобільську“ політику, та займається іншими подібними історіями. В осені 1922 р. він видає на спілку з „радикальним дубом“ Павлом Лавруком „газету для баламучення селянства“ „Радикальний Голос“, що доводить до того, що видніші ідейні радикали опинюються в тормах за агітацію проти виборів (т. п. Коли протекторам не треба вже було „Радикального Голосу“, Іван Стовпюк виконує обов'язки секретаря посл-хлібобільців у Варшаві. Поява його в р. 1923 в Коломиї в'яжеться з заляженням газети „Право Народа“ яка довго не жила, бо ніхто не переплачував її й не читав. „Право Народа“ продовжувало ту роботу, яку в р. 1922 почав „Радикальний Голос“. Поява Івана Стовпюка в Коломиї цими днями в'яжеться з оснуванням кредитової кооперативи для селян в Коломиї „Плуг“. Кооператива „Плуг“ буде фінансована державними фондами, членами оснотателями будуть „наказні війти“ в Раді Надзірній

будуть сидіти Ткачуки та Сіщуки, а в Управі один посол-хлібобіль та інтелігент-хлібобіль. Наш загально є тої думки, що Плуг довго орати не буде.

Причин до кресових законів

про державну мову і мову урядування державних і самоуправних адміністраційних влад.

В „Ділі“ вже були оголошені закони про державну мову і мову урядування державних і самоуправних адміністраційних властей. В арт. 3. закона в 31. липня 1924. сказано: „На подання сторін внесені не в державній мові, адміністраційні власті I. і II. інстанції, магістрати міст, повітові і воевідські виділи та їх заведення, відповідають на території воевідств львівського, тернопільського і станиславівського у двох мовах: державній і в мові подання“.

Так каже закон, що обмежив і так вже наші права у відношенні до адміністраційних і самоуправних урядів на I. і II. інстанцію, так-що до третьої інстанції до міністерства, мусимо вже писати по польськи (нпр. рекурси в справі „Просвіти“ до міністерства внутр. справ, далше до всіх властей і урядів військових, залізничних управ почт і телеграфів і т. д. До всіх тих властей навіть в I. інстанції мусимо вже тепер писати по польськи). Та мало того. З'явився на днях виконавчий розпорядок ради міністрів з дня 24. вересня 1924 нр. 85 „пояснюючий“ той закон таким робом, що відповідь на внесені подання не в державній мові, мається лавати „w niezczu podania“ і то лиш „o ile możności“!

Далше в § 6., сказано, що залізничні, телефонічні і телеграфічні функціонари мають порозуміватися при віконях з публікою, що говорить по українськи, не обов'язково по українськи, але тільки „o ile tego zajdzie istotna potrzeba“.

Значить, польське міністерство не глядить на вживання нашої мови, як на право нашої нації, санкціоноване природою і законом і призначене навіть основним законом Польщі, але дозволяє в кожному випадку польському урядникові відповідно до його власного вподобання говорити з українською стороною лише тоді по українськи „o ile tego zajdzie istotna potrzeba“.

Отже і ті округи, котрі нам про його екстерно дав языковий закон відняв мініст. розпорядок, впроваджуючи замість права самоволі урядовця.

Городенка, дня 8. жовтня 1924.

Д-р Теофіл Окуневський.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Новий виступ М. Арцибашева

з приводу фейлетонових екскурсій.

Після того як відслав вам свою статтю про виступи емігрантської російської преси проти України, з'явився на сторінках варшавської газети „За свободу!“ отвертий лист Г. Невідомого (очевидно псевдонім) до М. Арцибашева. Автор отвертого листа так сам, як і я, так само як кожний грамотний читач зрозумів наведені мною в моїй статті рядки з фейлетону п. Арцибашева, як вислів його негативного відношення до самого права України на самовизначення.

У відповідь д. Невідомому М. П. Арцибашев умістив в газеті „За свободу!“ аж два великі фейлето-

ни, де заявляє, що він зовсім не те хотів сказати, що в його... було сказане.

І тепер д. Арцибашев висловлює чимало річей, під якими підпишеться кожний з нас. Між иншим він гише:

„Безумовно визнаючи за де-якими частинами бувшої російської імперії цілковите право на незалежність, я не згадував про Україну зовсім не з тої причини, що не визнаю за українським народом прав на сампозначення. Ні, я переконаний сторонник вільности народів. Я нікого не бажаю насилувати. Я вважаю, що кожний народ, як що він прагне і може жити цілком самостійно, має право заводити в себе лад, який хоче... Колиб навіть Переяславський трактат був инший і Богдан Хмельницький віддав Україну в цілковиту неволю, а сучасне населення України заявило про своє бажання звільнитися від цього рабства, то я став би на його сторону“.

Так пише тепер д. Арцибашев, і ясно, що це цілковито розходиться з тими його заявами, які були в першому виступі.

Вважаю потрібним це зазначити, бо я полемізував з цілком иншим Арцибашевим.

Зазначаючи це, мушу разом з тим широко пошкодувати, що не можу тут навести, ще кілька цитат з останньої статті п. Арцибашева: „Відповідь Українцеві“. Ті цитати дуже цікаві під тим поглядом, що російський демократ, так само як і більшовик, ставши на засаді: „воля самовизначення аж до цілковитого відокремлення обов'язково додасть: тільки такого відокремлення для України ні в якому разі не може відбутися“.

— Чому саме?

А ось чому (дозвольте одну цитату таки навести):

„Я двацять років прожив на Україні, пише М. Арцибашев, і ні разу не бачив і не чув про бажання відокремитися від Росії з уст українського мужика, і мене не переконують у цьому інтриги Івана Виговського в 1658, Петра Дорошенка в 1672 і Мазепи в 1708 роках. Тоді, які тепер, в мене на очах проповідь про відокремлення України — до того ж дуже непопулярна — розгорталася серед нечистенних інтелігентських гуртків, в котрих визначну ролю відігравали Українці не російські, а подекуди й просто агенти Австрії“.

Це вже на вашу адресу, панове Галичане! Розпишіться й подякуйте російському письменникові і патріотів. Я-ж дозволив би собі подати йому і взагалі тим, що „не бачили й не чули із уст українського мужика“ і т. д., одну невеличку раду: переглянути політичні пісні українського народу. Тоді вони побачать і почують „із уст українського мужика“ багато цікавих і несподіваних для себе річей.

Чи може народні пісні це дурниця, а головне — що говорить російським паничам Петро Скрипаль чи Іван Перебийніс із Зарічної Слобідки?...

Врешті це дуже давній і нагло застарілий аргумент. Коли в державній думі була висунута одною групою послів вимога дати українському народові шкелу на його рідній мові, то російські послі за-протестували:

— Введь он не просі!

І не дали...

Ол. Салковський.

Кооперація — народня сила.

Вписуйтеся масово у члени кооперативи „Рідна школа“ у Львові, Ринок 10. Удїл 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число удїлів необмежене. Поруча 2-хратна.

ПЕРЕМИШЛЬ

Середа, дня 15. жовтня ц. р.

КОНЦЕРТ

Михайла Голинського

героїчного тенора в Медіолану.

Частина доходу призначена на будову українського театру у Львові. 636 1-1

ОСТАННІ ВІСТІ.

„Самоуправа“ Східної Галичини.

Дня 25. ц. м. минає дволітній, законом визначений речинець для введення самоуправи в воевідствах Східної Галичини. Кореспондент краківського „Часу“ звернувся в цій справі до міродатних чинників з запитом, в якій стадії знаходиться тепер ця справа. На це одержав він таке вияснення:

„Речинець, визначений законом, уже не може бути додержаний. Самоуправа в Сх. Галичині не могла бути введена без зв'язку і незалежно від законів про основи загальної воевідської самоуправи, до тепер соймом неусталених. Відповідні проекти уряду спочивають у соймі від більше як пів року. Недодержання законного речинця буде в цій справі тим більше прикрі і шкідливе для поваги держави, що закон з дня 26. вересня 1922 про самоврядування воевідств львівського, тернопільського та станиславівського був закомунікований Раді амбасадорів, яка покликуються на цей закон у своїй ухвалі з дня 14. марта 1923., яка признає Польщі східні границі. Ходить отже тепер про те, щоби опізнення речинця, який був моральним зобов'язанням Польщі супроти Ради амбасадорів, було принайменше можливо найкоротше. Але це залежить уже від сойму“.

Визід Сікорського до Парижа.

12. X. виїхав польський мін. військ. справ Сікорскі до Парижа на довший побут. Матиме там конференції в справі франц.-польської конвенції і в м.жнар. питаннях.

Ставайте членами-основателями Товариства „Прихильників Українського Спорту“. (Чл. вклада 25 зл.). Шліть і менші датки для організації спорту Адреса для висилки грошей, „Дністер“ ч. кн. 13568, Львів, Руська ч. 20.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Попередне (227) число нашого часопису сконфісковано за трі уступки статті „Справа українського університету“ та трі місяця в „Новинках“.

— На шляху до консолідації. Минулої суботи і неділі 11 і 12 ц. м. відбулися консолідаційні наради партій — радикальної, соціал-революційної, Селянського Союзу з метою об'єднання в одну політичну, народницько-соціалістичну партію Зах. України.

— Новий український часопис в Америці. В Детроїті в Канаді почав виходити новий часопис „Вістник Української Громади“. Видаєм і редактором є місцевий парох о. Лев Семблатович.

— Зуб за зуб. Радянські часописи повідомляють, що на терені Польщі організуються диверсійні банди, які непокоїть пограниччя радянської республіки.

— Полегші в сплаті маєткового податку для хліборобів. Польське міністерство фінансів признало хліборобам на просторах назвічених невожоєм полегші в сплаті маєткового податку. На тепер Галичини прислуговують полегші повітам: Брєска, Добромиль, Городок, Ярослав, Явошів, Кольбушов, Коросно, Ніско, Львів, Ланцут, Мостиска, Перемишль, Рудки, Переяслав, Радивів, Самбір, Стрий, Самбір, Сянік, Стрижів, Жовква в львівському воевідстві, Богородчани, Городенка, Долина, Калущ, Коломиї, Пенєжин, Рогатин, Станіславів, Снятин, Сколів, Товмач, Турка і Надвірна в станиславівському та Броди, Бучач, Бережани, Камінька Струмилова, Підгайці, Перемишляни, Радеків, Скалат, Тернопіль, Терембів, Збарж, Золочів і Зборів в тернопільському повіті.

— Фальшивини паспортів. У Варшаві арештовано банду паспортних фальшивників, які вимантили в емігрантів понад 15.000 доларів.

— Касір комуністичної централі. Польська поліція арештувала на днях

я Радомі комуниста Боксгорна, з якого паперів виявилось, що це касієр центрального комуністичного комітету в Польщі, який виплачував допомоги поодиноким комуністичним організаціям в краю.

— **Передачі некрологів.** Львівське „Слово Польське“ славно уже своїм „власноним до Грудка“ і фразом п. Грабського, вирвалося на днях з телеграмою про смерть варшавського драматичного артиста Семашка. Вістку „Слова“ підхопили варшавські часописи, які помістили ряд обширних некрологів а тимчасом Семашко жне і за ніяку ціну вмирати не хоче.

— **Учительська пімста.** Польські народні вчителі, які саме тепер уладили зїзд у Варшаві, не можуть вийти з міністром освіти в особистий контакт, запросили Мікласевича на зїзд і тут наговорили йому „субекцій“, яких він, як гість зїзду, зовсім не сподівався. Такий спосіб учительської пімсти осуджують вшехпольські часописи.

— **Небезпечний ниязь.** З Парижа прогнали еспанського князя Дон Луїса, який був заплутаний у темну пригоду еспанського наслідника престоло.

— **Голандія не хоче чужинців.** Голандський консулят у Львові звернувся до краківського воєводства з повідомленням, що як до консуляту так і до голандських властей в Газі зголошуються польські громадяне з просьбами — прийняти їх до голандської колоніальної армії, та до лікарської й інженерської служби в колоніях. Консулят повідомляє, що ці заходи мусять остатки безсумнісними, бо після обов'язуючого в Голандії розпорядку, там нема запотребування в чужинцях.

— **Де найдорожчий цукор?** Польський цукроварний союз склав польському урядові меморіал з домаганням підвищити на ціну цукру з 85 зол. на 94 за 100 кг. Цю підвищу пояснюють фабриканти збільшеними коштами продукції та сировини. Виявляється, що Польщі цукор найдорожчий. В Англії коштує 100 кг. цукру 46, в Австрії і Чехословаччині 41 злотих. В Польщі ціни подвійні.

— **Клопіт з Пастернаківною.** Польські часописи доносять, що на славу уже не так зі свого мистецтва як свідомства в справі Штайгера танцюючи Пастернаківну уладили Жидки з краківського напад, при чом один з нападників ударив Пастернаківну двічі в голову. Пастернаківна мусіла тікати а поліція „вкочити“. Одним словом — клопіт, особливо болючий для львівського театру, проти якого оголосили Жиди тихий бойкот. На онодішній прем'єрі „Золото Рену“, яка випорожнила каси театральної інтендантури, явилось аж 50 гостей на 1200 місць... Це між іншими доволі яскрава ілюстрація „польскої“ Львова.

— **Ще Мотичинська.** Оставлена своєю мегельоманією і гошталлерством Мотичинська, яка недавно відсиділа тюрем за крадіж, опинилась знову перед судом, обвинувачена в нових двох крадіжках, яких допустилася для зживлення себе і дитини. Крім цього обвинувачено її в погрозах під адресою суду. Нещасну, аномальну жінку засуджено на 3 тижні тюрем. По прочитанню присуду Мотичинська хотіла кинутись через вікно на вулицю, але її в пору здержано.

Дописи.

Копичинці. Дивна подія, якої ніхто не в силі пояснити, сталася у нашій повіті, в дарстві пана інспектора Самборського. В 2-класовій школі з польською викладавою мовою сидів собі спокійно „мовиши в дрі“ п. Решетіло, постійний управитель школи. Пан Самборський дуже хвалив його як доброго педагога, чесну людину й зразкового учителя. Нараз, мов грим з ясного неба, дістає п. Решетіло наказ з львівської Кураторії перенестися до 8 днів з Копичинчик до Говилова великого. Затиш, без ріжничі обряду і народности, поведінки про те, жаліють і нарікають, тай діти плачуть за своїм „добрим професором“ — а всі питаються „що сталося і що за причина такої несподіваної кари“. Люде питають комісаря, себто начальника громади — та він кляється, що нічого не знає і сам жаліє за п. Решетілом. Питають „панствова поліцію“ — алеж і та нарікає, що поліцейські діти втратили „розгядного паусуцієла“. Питають інспектора і радних повітовоїх і ті рхують раменами! Аж цими днями роз'яснив троха цю справу кс. пробощ Голішкі з Лосця, до парохії якого належать і латиняни з Копичинчик. Якось то він поспішки в: „radie ofiarę teroru chłopskiego i bardzo żaluje, że porządek skargi na p. Reszetyle, zrobien krzywdę szkole, gminie i samemu kierownikowi szkoły“. Що там було в тій скарзі до Кураторії, питають ксендза? А він каже „nie wiem, bo nie czytałem!“ Аж вкінці ще яснійше роз'яснив справу п. Ян Зем'янський, бувший дорожний повітовий а тепер заступник війта і przewodniczący gminy szkolnej miejscowej в Копичинчик в приступі доброго гумору: „Com chciai, tom zrobil — pauczyłem tego bakałarza, że mnie przewodniczącego trzeba szanować i słuchać“. Виявляється, що все причина гніву й образи „потентата“ була в тім, що учитель без його дозволу казав зрубати в шкільному саді суху яблуню, на місці якої посадив 10 молодих щеп!

Ображений таким легковаженням з боку учителя, пішов навпів грамотний „голова шкільної ради“ на скаргу до повітового шк. інспектора, але той викнув його за двері. Тоді він укуні з б. директором школи Поляком Ганцьовим рішили написати скаргу „на Русіна“ до Львова. Так і написали, що Решетіло „великий Українець“, що його жінка ходила в українському народному одязі і співає в читальні „Провісти“ і що, мовляв, шкільний інспектор тому глядіть крізь пальці на „рушене польських дітей, що залишається до учительської жінки! Під цю скаргу прибили видурену у війта печатку, кількох Поляків „радних“ дало свої підписи, та й польський ксьондз підписав, бо злякався погрози, що під скаргу на нього до архієпископа, що він „не боронить Поляків перед гайдамаками“. З таким „документом“ поїхав Зем'янський до Львова й тут як стій дістав обцянку, що інсп. Самборський дістане догану, а Решетіла перенесуть. Так і сталося. Тепер діти сядуть без науки, бо ніякий учитель не хоче пхатися в такі відносини, а один Зем'янський тріомфує. Дійсно, має чого тріюмфувати: аже він пошив у дурні ціну громаду, власного священника і повітову та краєву шкільну владу! Ось які дивні дива діють у царстві пана Собіньського.

Цікавий з Копичинців.

Відозви й комунікати.

До українського купецтва.

Основою існування і розвитку кожного народу є не тільки політичне вироблення і традиції світлого минулого, але у великій мірі його економічна сила, його злібність і хист опанувати всі ділянки суспільного господарства. Економічна сила в житті народів, зокрема народів поневолених, що мріяли про краще своє майбутнє, що мріяли що намагались перемінити в діло, в дійсність, відображала завжди і всюди велику роль. На жаль у нас і в минулому і тепер, на цю справу мало звертається уваги і легковажаться її. Немає українського промислу, немає української торгівлі, є щойно перші спроби, слабкі й невироблені.

А чейже колись не так було. Українські землі у давню-давнину пишались розвитком торгівлі. Як довга і широка була українська земля, перетинали її численні торговельні шляхи, якими тягли чужинські каравани з далекого Заходу на Схід. Український купець виставляв свій крам на базарних площах ганзатейських міст, відбував подорожі морями й Україна в ту пору була найбільшою торговельною країною в Європі. Та лихоліття, які стрнули український народ і українську державу в старину, значили все, знищили також і українську торгівлю.

Сьогодні ми позаду інших, навіть менших народів. Радо, без спротиву, годимося бути ще й економічними наймитами у чужих. Нічого не навчила нас історія, нічого нас не навчили важкі переходи в час світових хуртовин. Обідолана селянська маса ще нічого реального не збудувала, а тим паче власної держави. Тільки економічно сильна нація може конкурувати з другими і вийти переможцем. А ми чий же в тому напрямі зробили і чий робимо?

Зірвимо з минулим. Не даймо видирати собі з рук наших природних багатств, не даваймо, щоби чужинець збагачувався нашим коштом, а ми надалі були тільки погноєм чужої, ба навіть ворожої нам, економічної сили.

Українська торгівля, приватна чи кооперативна, повинна стати найголовнішим ключем наших злиднених днів. Мусить це зрозуміти і як слід оцінити ціле наше громадянство на всіх українських землях під Польщею і в тому напрямі доложити всіх старань, щоби цей ключ не був тільки пустим згуком, але щоби він увійшов у плоть і кров всіх нас, щоби він був дійсно переведений в життя.

Та першою основою нашої торгівлі мусить стати кріпка організації усіх тих, що займаються торгівлею і бажано її розвитку. Є це наші купці і управителі різних торговельних кооперативів. В цілі їх зєднання у становій організації, заснував гурт українських знатілих купців товариство: „Союз Українських Купців у Львові“.

Як ціль поклато собі це товариство: 1) Об'єднання українських купців і торговельної молоді, береження розвитку їх економічних інтересів і замишування до торгівлі в усіх її галузях, та взаємне товаришське зближення членів.

2) Поглиблення їхньої торговельної освіти.

3) Матеріальну підтримку членів на випадок невідомості до праці, як також на старості літ.

Згідно з постановами статута дійсним членом товариства „Союз Українських Купців у Львові“ може бути кожний купець української національності і доброї слави з тим, що під поняттям купця розуміється власник, спільник, піднаємця або управитель торговельного підприємства, як такої торговельної помічниця, комісанти, агенти, репрезентанти, кореспонденти, книговодці торговельних підприємств і торговельних кооперативів. Спомагаючи

членом може бути кожна українська фізична або правна особа, що постійними, щодіньними грошовими жертвами буде піддержувати цілі товариства.

Новозасноване товариство — це перша ластівка на обрії наших занедбаних економічних відносин. Як що всі кола українського купецтва віднесуться до нього з повним розумінням його завдань, то можна мати надію, що воно здійснить мрію його засновників і спричинить важку зміну в наших інертних відносинах на всіх українських землях на захід від Збруча. Український купецький стан вже існує, він навіть чисельний, треба тільки його згуртувати, освідомити, а започаткована праця, хоч як важка, може принести великі користи справі цілої нації.

Перші конституційні збори „Союзу Українських Купців“ у Львові відбудуться дня 2. листопада ц. р. о год. 10. ранку в салі Українського Міщанського Брацтва у Львові вул. Руська ч. 3. І. поверх.

Треба вірити, що почате діло стріне загальне признание. Треба сподіватися, що в дні 2. листопада не буде ні одного українського купця ні людини, що має до діла з торгівлею, яка не вважала би обов'язком явитися на тих зборах. І то не тільки Львів має відгукнутися. Цей голос нехай дійде до найдалших закутин української землі і скрізь нехай найде готових до сповнення свого обов'язку.

За Комітет основників Союзу Українських Купців у Львові:

Андрій Арабський, Д-р Ст. Біляк, Іван Вовк, Іван Дейнека, Роман Звбик, Дмитро Конюх, Михайло Лазорко, Євген Мартинець, Олександр Ониско, Михайло Самосій, Данило Стецьків, Адам Чайківський. (Всі українські часописи просимо передрукувати цей заклик).

† Посмертні згадки.

Павлина з Климів Арданова, вдова по квесторі львівського університету, померла 9. п. м. у Львові, проживши 75 літ. Похорон відбувся 11. п. м. при чисельній співучасті громадянства. В. й П.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

З нагоди 300 літнього ювілею смерті св. Євх. Іосафата відбудеться в Борщеві в 19. жовтня н.р. в Н. Домі Св. ят очний Концерт з ось такою програмою: 1. часть 1) Д. Бортиянский: Сей левъ югоже сотвори Господь Псалом Ц-дур, 2) Вступне слово виголосить о. Гуньовський, 3) Х. Гунол: „Богородице Диво“ (Ave Maria) сопранове сольо відспіває п. Смалева, 4) Деклямація, 5) А. Ведель: „На ріках Вавилонських“ Псалом 136 ц-моль 2. часть, 6) Лішт: „Репсодія XIV форт. сольо відиграє п. О. Лозинська, 7) Шеаченко-Лисенко: „Кантата“, а) Радуйся нияю міш. хор, б) „І провітеш“ квартал відспівають Вп. Лопатинська Фільомена, Смалева, о. Купчинський, Т. Солоник, в) „Іспочинуть“ сопранове сольо відспіває Ф. Лопатинська, г) „Тоді як Господи свята“ тен. сольо відспіває о. Купчинський, д) „Оживуть степи озера“ міш. хор, 8) Деклямація, 9) Д. Бортиянский „Блажен муж“ Псалом г-дур. III. часть Живий образ. 631 1—1

Надзвичайні Загальні Збори Тов-а „Руський Дім Народний“ в Калуші відбудуться 19. жовтня 1924 о 3-ій годині по пол з дивним порядком: Справа довгів товариства і позбуття неактивних, внески членів. На слушній непервичної перешоди відбудуться Заг. Збори з таким самим дивним порядком в спідуючу неділю 26. жовтня 1924 о 3-ій год. попол. Виділ. 632 1—1

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

БАВАЛЕР з унів. образванням, власник більшого торговельного підприємства наваже переписку з панною або вдовою з відповідним майном в цілях матримоніальних. В. Комар, Львів 1. Postrestante. 634 1—3

ПАРОХІЯ Зарубинці пов. Збаражського до заміни. Не всі парохіальні будинки добрі. Поля 74 морги дуже доброго. 615 2—2

ФОРТЕП'ЯНИ, п'яніа, фісгармонії, мало уживані в знаменитім стані, продає, купує, міняє лише за готівку Ганак, Пана 21. 500 5-10

ІНТЕЛІГЕНТНА пачка літ 29 з діброї рідні, придане дім з городом. З морги голя і виправу, з браку знакомости хотіла би пізнати мушину на становиську до 40 літ в матримоніальній цілі. Ласкаві згодошення враз з фотографією слати до адміністрації Діла для „Симпатичної“. 635

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

Д-р Іван Блажневич

відкрив канцелярію 590 5—5

в Дрогобичі вул. Стрийська 14.

і реда і спільно з

адв. Д-ром Віктором Пацлавським.

Спеціаліст шкірних і венеричних недуг. Д-р В. ЛЯВТЕРШТАЙН. б. елев дермат. клініки в Берліні.

Львів, Синтуська 37 (ріг Словацького). Лікування волосся, плям, знаків, електродіагноза, кварцевою лампою. 6—15

Повернувся з Відня по відбуттю спеціальних студій з обсягу недуг легінів і сиріа Д-р Фелікс Ган, Львів Городецька ч. 46. (Лічення сухіт, пневмогаксиди, кварцевою лампою і т. п.) 623 1—2

Сензація!! Сензація!!

Нові жіночі капелюхи фільцові найновіших креацій

По 6 — 7 зол.

паче в заміну за цілком старі непридатні фасони, приймає теж до переробки го найнищих цінах

ФАБРИКА РОЗЕНА львів, вул. Стрілецька 3 4—6

ВАННИ тривалі, цинкові, масіди, балізовані, баньки і ведра, поручає власного виробу, а найнищіх цін

вул. Осолінських 14.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

у Львові, РИНОК 36.

і в 19 склепах по краю

продас: **ЧАЙ, НАВУ і НАНО**

у власному опакуванні.

Спробуйте! Щось знаменитого!

Приймає ВКЛАДКИ на 18% річної

Чужі валюти — після угоди

Ручить вісьмома незадовженими на мениціями і великими запасами товарів

547 6—10

Подяка.

б. IX. ц. р. постигло нас тяжке горе. перебісся у вічність по довгій та тяжкій ведузі незабутній наш Батько о. Ємідіян Білінський, священик у Віспі. Великою розрадою у цьому нещасті було нам співчуття, яке нас стрінуло в день похоронів зі сторони всіх знайомих наших та Покійного. На цьому місці нехай буде подяка Впов. Панству др. Войтковським з Любші, які підчас довгої недуги батька і по його смерті розрадою та поміччю облегчували наш біль. Дякуємо щиро усім Високопреподобним Отцям Кондеканальним, що в повном складі явилися віддати Покійному останню прислугу і зокрема о. Деканови Стисловському за провід похоронний, о. Курчабі за щире слово прашання в церкві, о. Глібовицькому за зворушуюче до глибини душі прашання на цвинтарі. Зокрема дякуємо о. Деканови Іванови Шербанюковому з Букачовця за участь в похоронах та щире участь в нашому горю. Дякуємо щиро брацтвам перекончим Любші, Мелни та Віспі та начальству цих громад, як рівнож і усім прихожанам та щирим людям, що навіть з віддалених сіл потрудилися на похорон. Дякуємо Впов. Учителству всіх трьох сіл, що не пожаліло труду і прибувши з дитвором шкільною та вінками причинилося до зєєдичання пам'яті Покійного. Щира подяка Вп. П. Тад. Зомбецькому, вл. дїбр з Підбіря. — а вкінці і всім нашим знакомим, що враз з нами попращали дорогого нам Покійного на краще життя.

Виспа 15. IX. 1924.

616 а) 1—1 Діти, зять і внуки.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. шал. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в праю 4'20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7'50 зл., Німеччині 7'50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рв-
мунія 150 лф., Болгарії 7'50
зл., Австрії 7'50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

„Кресова“ панорама.

Скоро відбудеться доразовий суд над „учасниками“ ославленого лунинської ватаги. На лаві обвинувачених засядуть білоруські селяни. Очі цілої Польщі будуть звернені на той суд у Пінську. Він мав спершу відбутися 12. ц. м., потім 16., а по останнім звісткам польської преси збереться чомусь 20. ц. м. По звісткам лівого крила польської преси арештованим селянам не дозволено участі в тій ватазі. Існують тільки деякі позначки їхньої участі. Однак не вважаючи на це, суд відбудеться і імовірно не скінчиться без засуджених. Бо й якже допустити, щоби польська „кресова“ поліція так таки й не зловила ці одного винуватця ославленого нападу.

Варшавський „Робітник“ з 11. ц. м. містить на цю тему передову статтю пера Ст. Волицького. Автор стверджує, що не помогли в лунинському випадку ні „операційні штаби“, ні „спеціалісти“ з Берестя та Варшави „банди не зловлено і це є сумною правдою, що доказує компетентну нездарність поліції“. Ціло йшло про амбіції: хто має кермувати акцією: п. комісар чи п. надкомісар, чи п. надкомісар може слухати п. комісара а п. комісар звичайного рядового агента, чи павлаки. А тимчасом ватага преспокоїно пішла туди, куди їй було потрібне. А Варшава домогалась результатів випадку. Ті результати треба їй було дати. Їх і дали.

„Малож то селян у повіті — пише „Робітник“ — бандити були в лаптах і селяне теж в лаптах: на що за багато трудитися, на що берегти соловинської грані: є села та міста на „кресах“ і вони доставляють бандитів. Коротке слідство, доразовий суд і кінець. Тільки банди дали бунюють, рабують і вбивають людей і тут лежить тайна життєвої трагедії „кресового“ громадянина“.

Автор приходить до висновків, що ні адміністрація ні військо нічого не вдіють з ватагами, коли владі не стане в допомогу місцеве населення. Але чи може воно це зробити? Не може! відповідає автор сам собі, бо

„треба бути хіба божевільним, щоби вимагати такого польського патріотизму від білоруського чи українського селянина, якому не дають ніяких прав, з якого часто стягають ніяким правом не передбачені податки, якого б'ють по морді і з яким постійно поводяться якнайгірше. Селянинів треба дати їсти, треба йому забезпечити дах над головою, створити для нього школу на його мові, створити для нього такі умовни, в яких він почував би себе справді вільним громадянином, дати йому правну опіку, а тоді не треба його буде вчити громадянських обов'язків: життя само наказало би йому так поводитися. Передусім йде про земельну реформу. Але що ж? На саму згадку „патріотів“ кричать: „в краю зменшилась продукція! Хто буде платити податки? Скарб збідніє!“ А я вам на це, павове-обшарники, відповідаю коротко: Польський селянин, білорусин і українець заплатили наложени на них податки. А ви панове „патріоти“ з гербами, магнатами, князями та графами, Радзівілами, Друцкі-Любецькими, Потоцькими та іншими — не заплатили ще навіть і сплати маєткового податку. В лунинській повіті державний скарб жадає від тих панів 72.554 золот., а вони не заплатили з тої суми — нічого, точнісінько нічого.

А далі малює автор ті відносини, які запанували на „кресах“ після лунинського нападу. Від год. 5.

пополудни до 7. ранку не вільно селянам виходити з хати. Офіцери били по лиші селян Чудина за те тільки, що не шапкували перед ними. Поліція розбиває замки та колодки в пошукуванні за річевими доказами, а пропадає масло, хліб, сало, сир і молоко. В с. Будча побивали селянина палками за те, що вийшов по воду по год. 7 вечером. Селянам забирають солом, сіно та збіжжя без грошей і без їхньої згоди на це. В селі Вулька поліція забрала зі собою одного селянина за провідника в пошукуванні за бандитами та рівночасно йому заявляючи, що коли не покаже бандитів то його вб'ють. Селянин зі страху показав на п'ятих стрічних селян, яких поліція арештувала. В селі Красна Воля поліція забрала зі собою шість провідників-селян і шукаючи бандитів стріляла не жаліючи набоїв. Наслідком стрілів 2-ох селян, що ловили рибу в ріці, почали тікати. Їх зловила поліція та заарештувала. Не допомогло їм десять свідків на те, що вони невинні. А провідників під загрозою арештування примушено зізнавати, що втікаючи відстрілювалися.

„Так душить бандитизм на „кресах“. Як вище сказано, зловити когось треба, бо чим виказати свою службу зречитись? В разі з суддями, а навіть з деякими поліційними урядниками, чув я сумніви, чи взагалі хтонебудь з винних попався в руки влади. А проте є сотки арештованих — так кінчить свою статтю п. Ст. Волицький у „Робітнику“.

Всі вище наведені факти, а також освітлення п. Волицьким „кресової“ політики безперечно вірні. Але які далекі такі голоси, що лунають зі сторінок органу ППС, від реальної політики тих же пепесівських політичних діячів в особах Недзальковського та інших! Мало говорити, мало зрозуміти і пізнати причини недуги, але треба цю недугу на правду лічити. Та в тому саме й біда, що ППС, нищити лиха й не береться. У Польщі і поза кордонами Польщі вона вміє прибрати жести обуреного, але також і йти у повний згоді з правдицею у практичній політиці. Очевидячки, що через те й не було ніколи випадку, щоби такі голоси мали якийнебудь вплив на зміну курсу політики, навіть самої ППС, не кажучи вже про державну політику, яка покривається з хієнською. Дволичність та нещирість пепесівської політики, розбіжність її слів і діл від самого початку польської державності по нинішній день, себто з часів, коли ППС була при владі та коли є поза нею, роблять з неї дивоглядну карикатуру не тільки в очах меншостей, але й в очах польської правди. В. М.

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська вплата те-пер 1 золотий на рік). Рівночасно з грошми присилайте і списи членів (імя, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

У. С. Р. Р.

Київська секція наукових робітників.

Секція об'єднує всіх, хто провадить науково-педагогічну або науково дослідну роботу. Робота її почалась з листопада 1922 р. Секція числить 825 членів з Союзу робітників освіти і 301 членів з інших професійних організацій. Секція обслуговує лекціями професійні організації і широкі маси суспільності, а позитив опікується матеріальними і культурними потребами своїх членів. За 1923/24 бюджетовий рік Секція розділила між своїми членами до 50.000 рублів додаткового академічного забезпечення, на що відповідну суму відпускає держава. Секція має свій „Дім відпочинку“ в садибі Преображенського монастиря коло Китаєва і сенаторію на Луканівці. Через ці установи та через санаторії в купілевих містах на Кавказі перейшло цього літа 400 членів секції, на що було видано 25.000 руб. Через Секцію переходять за допомоги, що надходять з закордону, від Американської студентської допомоги. Ці заповоги досягли в біжучому році суми 30.000 руб. Секція розділила між своїми членами 24.637 обідів, 563 допомог дровами, видала 864 продуктової картки, 246 допомог одягу і 5360 руб. грошима. Закордонної наукової літератури закуплено на 6.000 рублів. („Большевик“, 23. IX.

Цінава статистика.

Київський орган безпеченства, міліція, під національним оглядом представляється так: Москалів 56 проц., Українців 27 проц., інших національностей 17 проц., по соціальному становищу: робітників 36 проц., селян 54 проц., інтелігенції 10 проц., по освітньому цензу: з вищою освітою 2 проц., середньою 10 проц., низкою 61 проц., домашньою 11 проц., малописьменних 11 проц. Комуністів 14 проц., бувших червоноармійців 95 проц., решта канцелярійний, переважно жіночий персонал. Огже ця статистика обнімає всіх zatrudнених в міліції.

Ці відомости були подані в справозданні про діяльність міліції на засіданні міської Ради Києва, при чім зазначено, що в справі українізації міліції зроблено дуже багато, а діловодство в міліційних установах „повністю“ ведеється на українській мові. З цього виходило, що всі оті 56 проц. Москалів вивчили українську мову і послуговуються нею в письмі і слові, але це, очевидно, не відповідає

ПОЗІРІ!

Хто з П. Т. України в Адвокатів, Нотарів, Лікарів, Інженерів, Купців, Промисловців, Ремісників, Українських Сілох, Кооператив, Підприємств і т. п. підкладою Поліції ще не перевелася своєї адреси ВП. Фірми, до інформ. календарика „Запорожець“ на 1925 р., нехай зробить се нині й долучить до листа як належність. 1 (одна) золотий. Кондому з П. Т. Інсаєнтам вишлеться 1 календарик даром оплаченою поштою. Адреса: Редакція Календарика „Запорожець“ — Коломия, вул. Міцкевича ч. 51. 637 1—1

дійсності. Українізація зводиться фактично до того, що канцелярійний персонал пробує писати папірці каліченою українською мовою, важкі до перелічення не тільки „українізованого“ Москаля, а також для України.

56 проц. Москалів серед київських міліціонерів, які знаходяться в постійній, щоденній стичності з широкими масами населення, не найкращий доказ, що українізація починається не з того боку. Не від папірців, писаних кепською українською мовою, треба її починати, а від збільшення в установах служачих Українців. На „командні“ місця може дійсно не все знайдеться підходящий Українець, але на поліцейських можна їх знайти скільки вгодно, аби була охота.

Зріст впливу куланів на селі.

„Пролетарская Правда“ стверджує зріст впливу куланів на селі. Поруч з новим „творчим процесом“ і культурним розвитком, помічається деяке збільшення кулацької частини села, котра старається пристосуватися до нових обставин. Особливу негативну роллю відіграє під цим оглядом сільський кулак-крамар, котрий стоїть в тісній економічній звязку з міським непманом. Будучи часто безпосереднім агентом міського непмана, в характері заготовщика продуктів сільського господарства, скупщика сировини, сільський кулак розкладово впливає на свідомість села“.

Ілюстрація до українізаційної політики.

До київського „Большевика“ (ч. 208, 13. IX.) пишуть зі Шполянської цукроварні. „Робітники цікавляться українськими книжками та їх в клубі майже зовсім нема. Правління клубу само книжок не купує, а серед надісланих селянським Райкомом для цукровиків книжок на 100 російських припадає 2—3 українських. Робітникам майже нічого читати, особливо сезонним, бо вони недавно скінчили Лікнеп (школу неграмотних) і читають виключно по українському“.

Пр. 890/24. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на висок Державної, Прокураторії, що зміст часопису „Діло“ ч. 220 (10313) з дня 4. жовтня 1924 р. в артикулі: 1) „По Ліоні — Женева“ а) уступ між словами з текстом „кресових“ зеконів а) Тут вже проявилася б) речення між словами: болючі справи а) 1 тому в Женеві, 1) „На порозі нової ери“ заголовок уміщений під титулом артикулу 3) „Преса“ уступ по словах: засоби боротьби до кінця артикулу, 4) „Новинки“ в рубриці 13 з ряду, а) заголовок рубрики, б) речення по словах педагогічний журнал до кінця цієї рубрики містить в собі ество ад 1) злоч. з § 65 а) з. к. ад 2,

виступок з § 300 зак. к. ад 3 і 4) злоч. з § 65 а) з. к. ф. знав доконану в дни 3. жовтня 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядів знищення нілого накладу і писав по думці § 493. закона карного заборону дальшого розширювання того друкованого писма. Заразом видав наказ відвічальному редактору тої часописи, щоби це рішення помістив безплатно, в найбільшій числі: то на першій сторони. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Ц. п. д. № 6 ек 1863, з іменом засудження за переступство на гривну до 400 злп. — Львів, дня 8. жовтня 1924.

(Підпис печатний.)

Підготовчий з'їзд українських громад у Франції.

З ініціативи української громади в м. Кнютанж (Кнютанж) скликано було підготовчий з'їзд представників громад у Франції, що відбувся 21. вересня ц. р.

Прибуло на з'їзд 18. представників з 31 мандатом. Така невелика чисельність делегатів пояснюється тільки обставинами життя: по-перше умовами праці, бо не кожний в стані звільнитись від неї тоді, коли цього забажає, а по-друге, молоді організації не встигли ще опанувати потрібних для цього грошей.

Були присутніми на з'їзді: представник від громади зі заходу Франції, представники Паризької громади, представники сусідніх з Кнютанжем 3 громад. Завітали радю сюди й представники з Вел. Княз. Люксембургського. Всі вони виявляли волю до 400 зорганізованих у Франції Українців.

З'їзд відбувся в клубі громади Кнютанж.

О год 9. всі делегати в зборі. Голова Кнютанжської громади п. Добровольський зясував в головних рисах завдання, які стоять перед з'їздом. Одночасно головою з'їзду обрано п. Башинського, котрий головував надалі. Заступником голови обрано п. Добровольського, а секретарем — п. Бацуцу. Порядок денний такий:

- 1) Намічення організації Всеукраїнського з'їзду на терені Франції;
- 2) Намічення організації та характеру майбутнього центру;
- 3) Намічення організації комісії для підготовки майбутнього з'їзду;
- 4) фінансове та статистичне питання;
- 5) Делегати з місць;
- 6) Біжучі справи.

По точці 1, 2 і 3. Добровольський робить доповідь. Зав'язується жива дискусія. Звертається увага на фінансові труднощі для підготовки майбутнього з'їзду в Парижі. Виголошується думка п. Крушинського з'їзд скликати в одному з осередків, сходю Франції, де є більшість Українців, бо справа полягає лише 1) в самоорганізації, і 2) в організації нашого культурного життя. Дані з'їзд зупиняється на характері тої комісії, яка мала б перепроводити в життя всі його постанови. По дискусії з'їзд виносить такі постанови:

- 1) Завдання з'їзду — зорганізувати всіх Українців — політичних емігрантів на терені Франції в ці-

лях природного та морального захисту своїх прав і інтересів.

2) Прямувати до того, щоб з'їзд відбувся в Парижі: в тих цілях напружити зусилля всього громадянства.

3) Доклад п. Добровольського в справі майбутнього Центру прийняти до відома як матеріал для перелачі тому органу, який виберуть для підготовки українського з'їзду, з поправкою п. Крушинського, аби в булущий центральний орган був введений спеціальний відділ культурно-освітній, куди увійде підвідділ інформаційний і всі споріднені з цим справи.

4) Загальне керівництво по підготовці всеукраїнського з'їзду у Франції покласти на комісію в складі 5 осіб, з яких 3 перебувають у Кнютанжі, а 2 в Парижі, з покладенням обов'язків на неї: виконати цю працю в 2. місячний термін, притягнувши до роботи все громадянство.

В комісію для підготовки майбутнього з'їзду обрані: п. Добровольський, п. Гудвіл, Орел-Орленко, п. Ковальський, п. Галюфре.

Увечері делегати були запрошені ласкаво Кнютанжською громадою на вечірку. **І. Г-ко.**

Кооперація — народня сила.

Вписуйтеся масово у члени кооперативи „РІДНА ШКОЛА“ у Львові, Ринок 10. Уд. 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число уділів необмежене. Подарунок 2-кратна.

Судова медицина й політика.

Інавгураційна промова ректора польського університету у Львові, проф. Серадзкого.

Головним аргументом усіх кол і категорій польського громадянства, які поборюють справу українського університету (хто її не поборює?!), це вимога аполітичності.

Питання українського університету — мовляв — мусить бути рішуче відмежоване від усіх питань національної політики, — це справа виключно наукового характеру й ніяким робом не вільно змішувати з зазіханнями руских шовіністів, що згорі плянують зробити з університету твердиню націоналізму й засіб протидажних експериментів. І щоби довести правильність такого погляду, про український університет трактує на трибуні Ліги

Націй міністр закордонних справ Скішинський, у Варшаві найбільший голос у цій справі має міністр внутрішніх справ Гібнер а посередників для переговорів з Українцями вишукує польський посол у Лондоні Скірмунт.

Що український університет був камінем, через який обов'язково хотіли перескочити кандидати на тісних союзників, Тугут і Ст. Глябські, після чого один поїхав „рятувати своє здоров'я“ на Ріверу, а другий — підписувати конкордат з папою, — це вже стара байка. Так само лише мимоходом можна пригадати, що місію творення українського університету має саме міністр Міклашевський, був директор торговельної школи, що за час міністрування спеціалізувався в історії Естерки. За те немаловажною річю в цій справі є голос усіх польських учених, що каче в такт палочці диригента лепечуть: справа українського університету в справу наукову, яка і т. д. і т. д.

Для заманіфестування своєї солідарності з таким становищем своїх товаришів, з нагоди святочної інавгурації академічного року 1924/5 буз. університету Франца І., тепер універ. Яна Казимира у Львові, його теперішній ректор, професор судової медицини Серадзкі (відомий з „оречень“ при оглядах трупа бл. п. Ольги Бесарабової) зложив заяву характеру енуційній „об'являючи Львова“ бригадієра Мончинського на вічу на базарному майдані.

Характеристично, що цілу свою довгу промову виголосив проф. Серадзкі з пам'яті, послугуючися карткою лише при вичислюванні статистичних дат. За те, скінчивши говорити про *numerus clausus* (проф. Серадзкі є проти нього як і проти високих оплат і вважає єдиним засобом для спинення надмірного напливу студентів до університетських мурів піднесення рівня наукових вимог і гострійшу кваліфікацію кандидатів), промовець витягнув листок паперу і відчитав цілий текст. Чого воно є доказом: чи того, що сам автор не міг перетравити свого твору й лякався пропустити щось з нього, чи може саме воно є доказом чужого й накиненого авторства цієї заяви — це маловажно. Адже кажуть: університет, це інституція автономна й поза всякими впливами...

„В біжучому році — читав проф. Серадзкі — уряд приступає до реалізації передбаченого постановою законодавчого Союму з дня 22. вересня 1922 р. наміру оснування

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

польського університету, щоби вволити культурним змаганням своїх громадян *рускей* національності. Річ, посполита бажає цим ділом — згідно з давньою польською традицією — тим своїм громадянам, що від віків живуть з нами на спільній кресовій землі, дати доказ справедливості й готовості сповнення їх справедливих домагань у царині рідної культури, яка може вільно розвиватися на точному ґрунті польської державності. Повстання тої вищої *рускої* школи вимагає дуже дбайливих приготувань, щоби вона могла дійсно вийти на користь держави й її громадян *рускей* національності; передусім вона мусить бути приміщена в такому середовищі, де спокійно й здалека від національних суперечок та колізій з польськими науковими установами могла би працювати й розвиватися як установа чисто наукова й культурна, без характеру політичної організації а тим паче організації боевої (!!). Тому вважаю своїм обов'язком висловити в цій хвилині й з цього місця переконання, вже не раз висловлене нашим університетом як в інтересі польської так *рускої* науки, а саме, що Львів ніяким робом не може бути місцем для тої високої *рускої* школи. Це переконання ділить імовірно ціле польське населення нашого міста і не можна сумніватися, що й провідні урядові кола теж стоять на цим становищі.

Коли ректор договорив речення, що „Львів ніяким робом... etc.“, уставлений з боку університетської авлі хор на умовлений знак почав кричати „bawo“, а до хору приєднались польські єпископи й усі інші достойники, що офіційно брали участь в інавгураційному святі, та елегантні пані, що в суміш з членами „Розвою“, обсадили галерії. Не підлягає ніякому сумніву, що ціла історія про „чисто наукову й культурну установа без характеру політичної організації“ була згорі організованою політичною шопкою.

Купуйте уділи в Кооперативі „Український Театр“! Присилайте датки на адресу Кооперативу: Львів, вул. Руська 18/1.

ЖАН МАДЛІН.

Для мистецтва.

Директор опери сидить при столі, коли покликали його до телефону, де заповів йому свої відвідини Самуїл Бонне.

— Приємно мені незвичайно — казав він зі спеціальним притиском. Бо Самуїл Бонне, визначний композитор, якого тяжка, трохи нудна музика, одушевляє знавців, і кожному дуже милий. „Це звуки з того світа“, так одного разу писали в критиці про нього.

І Самуїл Бонне зовсім надавався до своєї музики. Довгий та сухий, сутуловата голова у ковчирці, по-важний, повний гідності і неповоротний у руках. Але ця поважна людина, якої ціле життя було виповнене симфоніями та ораторіями, „поповнив“ — так сказати би — молодечий гріх: у свою музику всадив він балет.

„Лсовий цар, на підст ві баляди Гетого“. Це мало класичний характер. Але буз тут і балет, який у короткому часі мав бути виконаний в опері. Театральні проби завели пана Бонне в середовище, якого він ще не знав. Напудрені рамена, високо підрізані газові спіднички... Часописи писали вже про

найближчий балет, про сл. су автора та примабалерину Ріти Неллі...

Пан Самуїл Бонне дістав вранці листа від директора, в якому той писав, що мусить з ним безумовно особисто побалкати.

І він прийшов.

— Ах, пане Бонне — сказав він — я страшно лютий. Вкінці мушу грати „Лісового царя“, бо не можу вже більше чекати.

— У чому-ж діло? Адже все готове.

— Так, але Ріта Неллі робить труднощі, вона не є вами задоволеною...

— Мною?

— Так, так, вона каже... г-м, краще поспитайте самі, ви безумовно мусите до неї піти...

Самуїл Бонне не розумівся на театральних звичаях, тому не зрозумів цього. Для нього, композитора, крім правил гармонії, мають бути важні ще й примхи балерини? І її ніжки, що доторкаються землі, мов пташенята, мають розбити його твір? Це мусить бути якась химера...

— Згається мені, пане директор, що ваш авторитет...

— Ах, ви думаєте, що Ріту Неллі можна примусити до танцю, коли вона не хоче? Тоді ви знаєте її погано... Ви мусите піти і пробувати настроїти її. Знаєте її адресу?

— Я? Але, Боже борони...

— Вулиця Фортіні 12.

— Яким омнібусом можна туди заїхати?

Директор стримав усмішку.

— Мій повіз стоїть до ваших послуг, бажаю вам якнайкращого успіху.

Повіз затримався перед малою елегантною вілею. У дверях стояв слуга, сходи були прикрашені квітами. Пана Бонне провели в малий салон. Скрізь стояли німфи, квіти та мармурні статуї. На стінах висіли фотографії сильно декольтованих дам з підписами.

Він чекав довго... Як він це міг витримати! Ще й якась неясна орудка! І як пригноблюючи дала на нього ця любовна атмосфера, поміж столиками, фігурками і фотографіями цих дам!

Навіщо написав він балет?...

По пів години Ріта Неллі вважала вказаним появитися. Вона була одягнена в шовкову сукню коліру мальви, багато прибрану дорогими мережками. Вона поздоровила його чемно, але без сліду усмішки на устах.

— Ласкава пані, — сказав Бонне, — директор опери казав мені, що ви не хочете брати участі. Я дуже здивований, що ви тепер, коли все готове, хочете уступити. Яка в цьому причина?

— Що ж ви думаєте властиво... Від місяця я пробувала стати розумнішою...

— Що ви маєте на думці?

— Те, що не об'яснюється а що можна хіба осянути!

— Я справді не знаю...

— Мені трапляється вперше, що мене не розуміють. Маю одно бажання!

— Бажання?

— Так, Коли я маю танцювати балет, автор мусить перебути біля мене одну ніч.

— Алеж, ласкава пані!

— Ось таке моє бажання, інакше, я не танцюю...

Самуїлові Бонне волосся стало дубом.

— Але-ж... яж прецінь жонатий!

— Гм, так?... це мене не торкається... І я маю також любка, але йому до цього байду.

Самуїл Бонне став на весь зріст. — Я ніколи не ошукав своєї жінки!

— Ви можете робити, що вам до вподоби. Про моє бажання ви знаєте.

Якби критики могли побачити його в цій ситуації! Поглянути на його крадький погляд, що зупинявся на фотографіях декольтованих дам, які до його злобно усміхалися. Мраморним статуям видовжились носи: „Так, так, пане Бонне“

Риму весь католицький світ. Учасники подорожі будуть мати також нагоду оглянути принагідно кращі міста Італії, як Венецію, Медіолян, Флоренцію, Неаполь і інші.

Комітет буде старатися про всі можливі пашпортові, залізничні і корабельні знижки, як ріжко про тані приміщення і таний харч для учасників подорожі та про можливо як найінтензивніше використання її часу.

Кошти всієї подорожі виноситимуть всього 350 до 500 золотих, залежно від класу поїздів і кораблів.

Тому, що Комітет вже в найближчому часі буде мусити устійнити точно загальне число учасників і постаратися про генеральну пашпортову полешку для них, на основі якої будуть вони опісля мусити старатися індивідуально про пашпорти в своїх компетентних політичних областях, проситися тих П.Т. Громадян і Громадян, які безсумнісно на подорож рефлектують, щоби найдалше до 1. грудня 1924 р. надіслали на руки генерального секретаря Комітету адвоката д-ра Олександра Надрата, Львів, Домініканська 11, свої письмевні заяви участі з точним означенням імені, назвиська, місця, дня і року уродження, місця приналежності, місця замешкання (точна адреса) та звання. — Мушени обов'язані до військової служби мають подати дані, що опреділяють се їхнє відношення на основі своїх військових паперів (військової книжочки). — Рівнож проситися подати клясу поїзду зглядно корабля, на яку рефлектують.

Крім сього перешлють рефлектанти на вказану адресу як вписове призначене не покриття адміністративних видатків по 20 золотих від особи.

По 1. грудні 1924 р. дальші оголошення не будуть приймаються.

У Львові, 10. жовтня 1924 р.
Комітет: Зенон Лукявський, голова, о. Юліан Дзерович і д-р Іван Бережницький, заступники голови, д-р Олександр Надрата, ген. секретар; члени: Ольга Бачинська, о. д-р Іван Бучко, Анна Верганівська, о. Теофіл Горникевич, о. д-р Теодозій Галушинський, Володимир Децикевич, Микола Заячківський, д-р Роман Ковшевич, о. Леонід Лужницький, Євгенія Макарушкова, о. д-р Йосафат Маркевич, д-р Володимир Охримович, д-р Станіслав Старосольський, Михайло Терлецький, д-р Михайло Тершаковець, Софрон Ференцевич, Володимир Аценків. 648 1-1

Зі спорту.

Підгір'я — Україна (0 : 12).

Футбольні змагання „Підгір'я“ (Дрогобич) — „Україна“ (Львів) 0 : 12 (0 : 6). Забобонні люди кажуть, що тринадцятка нещаслива, але остання футбольна „практика“ показує, що й одинадзятка, а навіть дванадзятка буває зловіщою. Для дванадзятого жовтня приїхало з Дрогобича дванадзятка гостей (в тім аж одинадзят самих гравців), нахалпи від „України“ дванадзят воріт і відіхали назад. Чисто як у байці.

„Україна“ виступила в сильній складі з Мурським і Лисиком (на них не пізнати було, що грають уже другий матч того самого дня) з Гібою і Даківським, з гарнати проти веробів. Гра виглядала на якусь знушання, на забаву, або на тренінг по одних воріт. Суддя став на зовсім справедливим становищі, що зі сильними Бог і все що свисне, то рукою до воріт „Підгір'я“ махне.

Перебіг гострої стрілянини був такий: Перші ворота стрілив Мурський 3:19 год. Другі той сам з вільного копу год. 3:26, Лисик треті год. 3:29 і четверті год. 3:32, п'яті Терлецький год. 3:46, і шості Лисик, год. 3:55. По павзі семі Лисик год. 4:15, осьмі Р. Чорний 4:18, дев'яті Чорний жп. год. 4:42, десяті Лисик год. 4:49, той сам одинадзяті год. 4:52 і дванадзяті 4:58.

„Підгір'я“ мало одного займака (карного), але не використало. Наріжників було 8 : 1 на користь „України“. Гости грали досить делікатно, комбінують, куди попадає, з авту викидати назвчаться, то не біда, але не вміють — копати. Їхні стріли дуже анемичні й непевні, воротар навіть до поволювання гриши не добирає. Так само з фізичного боку гравці доволі марні і складаються радше на джоків, ніж на гравців.

Публики було дуже багато й один пан купив навіть сидяче місце, хоч усі сиділи.

Дехто з публики, що рідко ходять на змагання, казав, що бачив у складі „України“ здібаваліфікованого члена „Зорі“, але докладні досліди виявили, що то був инший член. — На загал стверджено, що лінійної погоди сеї неділі не могло бути, а менше публики могло бути і менше воріт! Але ми люде скромні, й за ті, що були, слава Богу. Т. Ф.

В днях 18 і 19. ц. м. відбудуться українські легкоатлетичні змагання в Перемишлі. Дня 19. Х. в неділю відіде прогулянка львівських спостовців до Перемишля. Бажаючі взяти участь зголосяться в домі С-Б, Руска 20. найдалше до дня 15/Х, тому що число прогульковців обмежене з огляду на знижку цін їзди. Точна програма змагань буде оголошена на днях.

Зважаємо всіх охочих до тяжкої атлетики, щоби зголошувалися в домі С-Б, Руска 20. в години вечірних в ціли установа годін вправ під проводом рутинного тренера.

Подається до відома, що бажаючі закупити лещети й інші прилади зимових спортив, можуть замовляти добрий товар по цінах найдешевших в українській спортивній кооперативі. Ринок ч. 10. І. по. від середи 15/Х. між год. 5—6 п. п.

Вісти з Українського Сп. Союзу.

Подяка.

Головним товчком і найбільшою заохотою для змагунів брати участь в V. Запоріжських ігрищах були прегарні нагороди, що їх з певним зозумінням для наги українського сп. рту жертвували П.Т. Товариства, установи й окремі особи. Всім жертводавцям складає Український Сп. Союз отсею дорогою ширю подяку, а відзначені змагуни всі як один зобов'язалися дальше пильно тренувати і на другий рік ще кращі осяга поставити.

І так „Гур“ подарував ловецький ніж, д-р Селека — педометер (годинник); „Новий Час“ — годинник „Докса“, Краєве Г-во опіки над молодію — будильник; „Спорт“ фот. ателіе — Діскобол (статуетка); Ю. Ломага — гол. „Роскоф“; Книгарня Н. Т. ім. Шевченка — „Кобзар“; пані К. Малицька — Гайдамаки у 2 томах іл. фоліо ілюстровані; пані Панкевичева — „Акорди“; „Молода Україна“ — амор на лезі, (статуетка з порцеляни); „Проф. Рус“ — срібну папіросницю; проф. К. В. — краватку; УІТ. — Возняк „Ставе українське письменство“; С. Б. — лещети; п. Дувако Василь 10 зол.; п. Терлецький 25 зол.; п. нотар Раставецький 10 зол.; п. Павловський 20 зол.; „Топас“ 10 зол.; Дир. Данилюк 100 зол.

За старшину Союзу: Т. Франко
Навроцький Осип голова. секретар.

О. Волчукова. (Непробльог).

На склоні двинтарного горба в Долині виросла свіжа могила. Дня 3. жовтня 1924 р. упокоїлася бл. п. Осипа з Пачевичів Волчукова в 27. році життя. Ненадійна смерть викликала тяжкий сум і жаль долинської громади, яка численненько працювала на вічну дорогу гіркими сльозами. Зійшла в могилу людина високого інтелекту, повна ідеалів та посвяти для народнього добра. Виносячи з рідної хати душу повну любові до рідного, де перебувала там вміла влити такуж любов до рідної справи і охоту до праці. Як учителька народньої школи Кружка УПТ. в Долині в літах 1916—1919 віддається з повною посвятою національному вихованню української дітвори, яку дуже любила. Вислід тої праці Покійної — се здобуття школи УПТ. загального призначення. В 1918 р. виходить заміж, однак дальше працює в школі і бере живу участь в громадянській життє, чим здобуває собі загальну пошану. В 1920 р. судьба судила Покійній перенестися з родиною як заточенець до Зах. Галичини. Генена долею з міста до міста, не мало натерпілася морально, тим більше, що отвертим і гордим національним характером всюди боронила імені українського народу перед зловимим оточенням — однак характер Покійної не угнувся, бо вірив у кращу будучність Відірвана силою від Своїх находити собі Покійна працю на заточенню. Яку поміч моральну і матеріальну несла Покійна українській справі — могли би багато сказати заточенці і брати Наддніпрянці. В кождім місті побуту вміла віднайти розбитки Українців, їх підкріпити на душі, згуртувати і зорганізувати самопоміч, не забуваючи про сталі місячні збірки на всякі народні цілі, а головню на „Рідну Школу“ і політичних в'язнів. Все надмірно цікавиться громадянським життям полишених поневоли рідних сторін та утримує близькі зв'язки з ними. Біль і горе рідних є її болем. Є постійним чинним членом Головного Українського Пед. Т-ва, Кружка УПТ. в Ярославі, Долині, Т-ва „Просвіта“, чит. „Просвіти“ в Лежайську, Долині, Союзу Українок, Союзу Українських інвалідів, Краєвого Союзу Госп. С ілок, Т-ва „Дністер“, Української театр. кооперативи і многих инших Товариств, до яких

з молодечим запалом приєднувала многих заточенців.

Стало тужити за поворотом в рідні сторони, що її остаточно вдається, на жаль, мабуть на те, що заснули на віки очі, в яких палкі мрії про власне щастя і народне добро згасли доперва з останнім ударом серця — полишила мужа і синка-сирітку. — Земля будь Тобі легкою, яку Ти так любила! 638 1-1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Загальні Збори відновленої філії Т-ва „Просвіта“ в Олеську — відбудуться дня 19. жовтня 1924 о. год. 2. пополудни в Народнім Домі. — Комітет основателів. 639 1-1

Вистава південно-словянських пам'яток письменства X—XV. вв. У Національному Музеєві (вул. Мохнадкого ч. 4?) з приводу минаючого 1000-ліття Ізбавника царя болг. Симеона, перелісаного 1073 р. для київського великого князя Святослава, буде відчинена від 16. жовтня. Пояснення для більших груп буде давати протягом вистави директор Музея з особливим увагою до зв'язків давнього східнослов'янського письменства із південним. Постійним гостям вистави подвійної частини часового і річевого розвитку давнього південнослов'янського письменства дадуть приблизний образ великого і коліс так могутчого византо-слов'янського культурного життя, так тісно зв'язаного з початками українського письменства. — Майбутнім дослідникам сих питань наукова робітня Музея постаряється усіми засобами допомогти. — Вступ без обсяжень 1 зол., з обсяженнями 2 зол.; річна карта для учнів 10 зол. а загально 20 зол. — Не майте доброї нагоди пізнати те, чого не знаєте, та дати Національному Музеєві те, чого він не має. 1-1

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

УРЯДНИК на добрім державнім становіску, з добримі поторама, літ 33, висшого росту, гарних рисів лица, дуже лагідної влачі, присвійний, цією дорогою навяже переписку в матримоніальній цілі з посажною панною. Ласкаві зголошення враз з фот. графією, проситися сьяти до Адміністратив. „Діло“ під „шаслива будучність“. 644 1-1

БАВАЛЕР з ун'в. освітанням, власник більшого торговельного підприємства навяже переписку з панною або вдовою з відповідним майном в цілях матримоніальних. В. Комар, Львів 1. Postresfante. 634 2-3

Присиймайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

Спеціаліст шкірних і венеричних недуг

Д-р Генрик Росмарін

б. е. клінік львівської, віденської і лависької повернув і ординує
Львів, вул. КОПЕРНИКА 12.
581 4-10

АДВОКАТ Д-р ІВАН КАЛИН

переніс з поворотом свою канцелярію з Галича до Тернополя і веде її вулиця Сокола 22.
646 1-6

Д-р Волод. Левіцький

до тепер адвокат краєвий в Копичинцях переніс канцелярію адвокатську до ГАЛИЧА

і веде її в домі Бергана (коло Суду).
607 2-2

ЧИТАЧІ „ДІЛА“!

Нойновіші моделі суконь, блузон, плащів, шляфроків, білля, панчів, жіночих намізельок
найтанше у фірми М. Айзенберга, вул. Синстуська ч. 12.
649 1-8

Лінарсько-дент. заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

Львів, вул. Никстуська 17/1

Пльомбування й виїмання зубів без болі. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пациєнти з пробіями полагоджуються в найкоротшому часі. П.Т. урядовцям і студентам значна знижка.
569 4-10

Ширіть наш часопис!

БЮРО ГЕОДЕЗИНЕ І НАРТОГРАФІЧНЕ

Інж. Михайла ФЕДЕЦЬКОГО

інж. геодезії і абс. наук математично-філософ. авторизованого геометра та судоно записаного технічного знавця у Львові, вул. Са. Тереси ч. 2 Б. І. п. (біля Са. Юва).

виготовляє мапи, плани і кошториси, триангуляцію і нівеляцію м'ст, плани ситуаційні і величійні промислових заведень, парцеляцію і комасацію, поміри і поділи ґрунтів і лісів, провіренні ґрунтів та всякого рода плани копанень і пльм нафтових. 2-4

Жіночий кравець КЛІНГЕР

повернув заосмотрений в найновіші моделі і моделі зимових костюмів, плащів і футер. 2-3
ПАСАЖ ГАВСМАНА 9.

Звичайні Загальні Збори

Кружка У. П. Т. в Бродях відбудуться дня 26. жовтня ц. р. о. години 3 по пол. в салі каси Тов-а „Основа“, вул. Церковна 10 з слідуємим денним порядком: 1) Отворення зборів. 2) Відчитання протоколу з послідних загальних зборів. 3) Зміна статуту У. П. Т. 4) Звіт з діяльності Кружка. 5) Звіт контрольної Комісії і уділення абсолоторії. 6) Затвердження делегатів на заг. зїзд У. П. Т. 7) Вибір нової Старшини Кружка. 8) Внесення і запити. — В разі малої кількості членів Збори відбудуться з пів-годинним опізненням при участі зібраних членів. Справа дуже важна — тому проситися о численне прибуття на Загальні Збори. — Громадяне Брідичини! Записуйтесь масово в члени Кружка УПТ. в Бродях і прихльдьте на Загальні Збори, бо від вас залежить краща доля „Рідної Школи“! — За Старшину: о. Михайло Евген Осадца пр. голова, Іван Юрійчук пр. секретар. 643 1-1

Гуртівний склад

ФУТЕР

АРОН ВРІГ
РОТ і РУДЕРФЕР

Львів, ЛЕГІОНІВ 33 І. п. в подвір'ю продає деталічно по гуртвних цінах. Спеціально поручається кримськні барани на жіночі жакети.
645 1-4

Дентист Д-р Л. КАЦНЕР

вул. ЛЕГІОНІВ 35. повернув, пльомбування лічення недуг устної ями. Робітня денти-642 стично-технічна. Телефон 17—45. 1-3

І. Основуючі Загальні Збори

українського туристично-краєзнавчого Т-ва „ПЛАИ“ у Львові відбудуться в четвер 16. Х. 1924. о год. 1/5 в домі Львівської філії українського краєвого Тов-а охорони дітей і опіки над молодію вул. Бляхарська 11. І. пов. Проситися всіх, хто хоче стати членом.
641 1-2

КОЖДА ЗАМУЖКА ЖІНКА мусить мати книжку

ЖІНКА як МАТИ

(рігієна жінки, заваготіння, роди, поліг) з 52 ілюстраціями.
Написав Д-р М. Долинський. Ціна 3. зол. Замовляти в книгарні ім. Шевченка, Львів, Ринок 10. і Книгарні У. П. Т. Львів, Руска 3. 650 1-3

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. над. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рв-
мунія 150 лей, Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Франція і С.Р.С.Р.

Париж, 8. жовтня.

Комісія в справі зредатування (а не як думають: щодо принципальної справи визнання совітів) тексту визнання совітського союзу Францією почала свою працю. Одновременно збирає комісія всі документи Мін. Закорд. справ, які так чи інакше мають відношення до складної проблеми нав'язання нормальних взаємин між Францією і Совітами. Деякі члени цієї комісії братимуть участь у майбутній конференції. Підчас конференції силою факту, незалежно від французьких і совітських представників (на жаль і незалежно від зорганізованого західно українського громадянства) вирине питання українських земель нині під пануванням Польщі, Румунії та Чехословаччини. Тому не зайве буде подати до відома українського загалу деякі відомості, які можна оголосити прилюдно, про членів так званої „комісії Де Монзі“.

На чолі комісії стоїть така маркантна постать, як сенатор Де Монзі, про якого Люї Барту пише в своїй книжці „Le Politique“. Де Монзі знає справи внутрі і зовні. Але справи живуть, помирають разом з людьми. Тому він знає людей. Його професія адвоката дала йому змогу проникнути у всі кола... Він не дивиться на справи чужими очима... Як людина справді практичного розуму і реаліст, Де Монзі дивиться тільки своїми очима, хоч не йшлоб у розріз з публічною опінією і навіть поглядами власної партії. Тому, наприклад, він — демократ і масон — був ініціатором поновлення взаємин з Ватиканом, розуміючи велику вагу для французької політики цього прегарного обсерваційного пункту, яким є Ватикан. Тому в той час, коли вся Франція, за малими винятками, стояла за політику „єдиної недемії“ Росії і піддержувала білих генералів, Де Монзі звернув свою увагу на новоутворені держави з б. Росії і спеціально на Україну. 26. березня 1920 р. в Сенаті Де Монзі інтерпелював уряд Мілерана в українській справі, ставши на реальний ґрунт французьких матеріальних інтересів: у піддержці і визнанні України Де Монзі бачив тоді можливість повернення Франції частину її російських боргів. Але за рік фактичний стан радикально змінився на територіях б. Росії і Де Монзі зразу робить відповідні висновки. Він стає горячим прихильником франко-совітської угоди, знов таки стоячи на реальному ґрунті французьких інтересів. Бо чи треба тут підкреслювати, наскільки політичний світогляд Де Монзі різниться від світогляду Бухарина та Зіновєва? Де Монзі бачить кілька разів з Чічеріном в Берліні і Львові, а потім їде в Москву. Свої враження зі Сов. Росії Де Монзі виклав у дуже цікавій книжці „Du Kremlin au Luxembourg“ (від Кремля до Люксембургу — Палати Сенату, де Монзі виголосив кілька промов у справі Совітів). Деякі виїмки з цієї книжки покажуть читачеві, наскільки Де Монзі далекий від ідеалізації московського режиму. „Що таке большевизм в сучасній його формі? Ре-

жим, Нулянс звалив всю невдачу своєї місії на... Україну, яка „перша підписала мир у Бересті“. Це є й була офіційна версія не тільки Троцького, але і французького уряду. Про це пише і Еміо у своїй книжці „La nouvelle Russie“, про це говорив в листопаді 1921 р. в палаті посол Даладіє, нинішній міністр колоній. Теорія ця дорого коштувала Україні і про неї почуємо ще підчас франко-совітської конференції. Справедливість вимагає сказати, що вся обстановка берестейського миру і поберестьська українська політика тільки зміцнила цю теорію.

Щодо большевиків, ось одна цитата з інтерв'ю Нулянса. Тоді ще 19.І. 1919 р. „Це вороги людства. Найаморальніший уряд у світі. Ніякі взаємини з ними неможливі“. Совіти відплачують Нулянсові тою ж монетою: відомий протест Чічеріна в 1921 р., коли французьким представником в комісії допомоги голодній Росії став Нулянс. Але минули літа, совіти існують і Французи-власники майна в Росії, на чолі яких стоїть нині Нулянс, вимагають визнання совітів, „щоби лише щось заплатили“. Тому і нині Нулянс висловлюється за визнання в „резервах“.

Варто додати, що з 1919 р. Нулянс наближається до Польщі, стає на чолі франко-польського товариства і 28.ІІІ. 1919 р. промовляє публічно у Варшаві в імені антанті, обіцяючи Польщі допомогу в боротьбі проти Українців (у Галичині).

Інші члени комісії: Дельбос, посол радикал і Фромажо, експерт міністерства в правничих питаннях, нічим особливо незамітні. Проте Гренар, директор російського відділу в М. З. С. це кольоритна фігура. Бувший консул у Москві, де завжди був близький до „кадетських“ кол, Гренар підчас 1917 р. стояв без сумніву, як видно, хоча би зі суду над Савінковим, у центрі інтервенції Антанті. З 1919 р. повернувшись на Quai d'Orsay і тут був противником незалежності України, вважаючи, що тільки її федеративний зв'язок з Росією може заспокоїти Східну Європу. Проте наскільки це залежало від нього — урядовця, а не політика — Гренар завжди висловлювався проти приєднання Галичини до Польщі. Галичина мала по його думці, через Наддніпрянську Україну, входити в склад російської держави.

Оріон.

Присилайте складки на пресовий фонд на н. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, Ринок 10.

*) Франц. мін. зак. справ.

Пр. 892/24. В імені Річпосполитої Польської! Суд окружний кариш як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 221 (10314) з дня 5. жовтня 1924 р. в артикулі: 1) „Підмінований терен“, а) речення між словами доразові суди а) Не дається зазначити, б) уступ між словами польської влади а) Креси все були, в) уступ між словами від сини не змінилися а) Це прилає и мн. г) речення між словами „в гіршій положення а) з оглядних днях, д) е) ч) я між словами загострилоб ситуацію а) Взякі двосторонні, е) уступ по словах уступати причина лиха до кінця артикулу, 2) „Новинки“ в рубриці „Чудасія“ речення по словах радість вам патріоти до кінця цієї рубрики містить в

собі ество ад 1) злоч. з § 65 а) з. к. і виступок з § 302 зак. к. узяв доконану в дни 4. жовтня 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493. закона карного заборону дальшого розширювання того друкованого письма. Заразом видав наказ відвчальному редакторови той часописи, щоби не рішення помітив безплатно, в найближчій числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. проку. з 17. XII. 1852 ч. п. д. № 6 ек 1863, а іменно засудження за переступство на гривню до 400 зл. — Львів, дня 6. жовтня 1924, (Підпис нечиткий.)

У. С. Р. Р.

Інститути народної освіти на Україні.

На день 1. жовтня ц. р. є на Україні 12 інститутів народної освіти, менше проти попереднього року на 2 інститути. Професорів в цих інститутах є 683, менше проти попереднього на 75, а студентів — 7.084, менше проти попереднього року на 3.682. На загальне число 683 професорів в інститутах Українців є всього 129, решта Росіяне і інші. Серед студентів Українців становлять 44 процент (минулого року 32 процент), Росіяне — 19 процент (минулого року 24 проц.), Жиди — 30 процент! Під соціальним оглядом студенти селяне становлять 26 процент (минулого року 19 процент), члени професіональних спілок — 42 процент. Партійних людей серед студентів, се зн. членів комуністичної партії, є всього 2 і пів процент, членів комітетів незаможників — 5,9 процент. (Вісти, 3/10).

Педагогічні курси.

З 128 педагогічних курсів в 1922 р. і 72 в 1923 р. на цей рік лишилося всього 60 курсів. Число професорів на цих курсах майже не змінилося проти попереднього року і виносить 856 осіб, натомість значно зменшилося число слухачів на 9.395, проти 11.000 в попередньому році. Серед професорів педагогічних курсів є 532 Українців і 324 Росіян та інших. Серед слухачів минулого року було Українців 75 процент, тепер їх є 80 процент. Процент слухачів Росіян зменшився з 13 процент в минулому році на 5 процент в біжучому році. По соціальному становищу 58 процент слухачів курсів становлять селяне.

На робфаках (робітничих факультетах) є 830 учнів, з того Українців 46 процент, Росіян — 14 процент, Жидів — 34 процент. Члени Комуністичної Партії (б) України серед учнів становлять 21 процент, члени КСМ. — 41 процент. (Вісти, 3/10).

Територіальні зміни в Донбасі.

На підставі постанови ЦВК-ту СРСР, з вересня ц. р. до Південно-Східної Области прилучено частини Шахтинської і Таганрогської округ, що входили в склад Донецької губернії, а саме: з Шахтинської округи передаються райони: Шахти, Сулиновський, Володимирський, Усть Білокалитвинський, Ленінський, Глубокинський, Каменський та частини Олександрівського та Сорокинського районів. Зі складу Таганрогської округи передаються райони: Федорівський, Миколаївський, Матвієво-Курганський, Советінський частини Катеринського, Голодаївського та Амвросієвського районів. Для фактичної здачі і прийому тих територій утворено паритетну комісію. (Вісти, 3/10).

Доперішні результати українців і центральних державних установ.

Харківські „Вісти“ з дня 26. IX подають, що на засіданні президії ЦКК. був заслуханий доклад комісії по перевірці українізації в державних установах. Установлено ш

!!Гогоденщині до відома!! Неділя, дня 19. жовтня ц. р. КОНЦЕРТ Михайла Голинського

героїчного тенора в Медіолані.

Частина доходу призначена на українську гімназію в Городенці. 636 1-1

з 1749 співробітників і службовців Наркоматів (мін-терств), ВУЦВК-у, Раднаркому, Української Екон. Ради і Держплану українську мову знають всього 777 осіб, або 43 проц.

Українізація діловодства тривається не по всіх Наркоматах в достаточній мірі інтензивно. Наприклад в Наркомздравлі переписка на українській мові становить лише один процент! Найбільші наслідки досягнуто в Наркомюсті, де апарат українізовано на 80 проц. Пересічно апарати Наркоматів українізовано на 47 проц.

Президія ЦКК. постановила продовжити термін роботи по українізації до 1. січня 1925 року, запропонувавши установам використати цей час на вивчення службовцями української мови. Запропоновано Наркомюсту видати для цього відповідну літературу і мати догляд за літературою для вивчення мови.

На установи накладається обов'язок не обмежуватися курсами, а звернути уваги на придбання літератури і підручників на українській мові для співробітників. Там де є співробітники, які вже вивчили українську мову, треба негайно приступати до переходу на українську мову в діловодстві, не чекаючи на повну українізацію установи.

По 1. січня 1925 р. ЦКК. пропонує порушити питання про заміну службовців, які не знають української мови, такими — що знають.

Переведення в життя українізації покладється на відповідальних робітників установ. Культурно-соціальна інспекція має перевіряти, як переводиться українізація.

Ширіть наш часопис!

МИХАЙЛО РУДНИЦЬКИЙ.

Анатоль Франс.

Помер Анатоль Франс. Чи ця звістка прокидає в тобі, земляче, бодай настільки думок та зворушень, щоби ти в правдав окремий фейлетон, присвячений цьому фактові? Нема сумніву, що тобі відоме це прізвище. Як не з книжок то з часописів. Як не зі статей, то бодай з новинок про недугу великого французького письменника або про лагороду Нобля, призначену йому три роки тому.

Смерть 80-літнього, навіть геніального, письменника не дає приводу до патетичних вигуків на тему втрати, якої зазнала література. Навіть, коли ця смерть трапляється у Франції, де письменники працюють у повному розвитку творчих сил до 80 го року життя і ніколи не терплять на своєрідно-українське виснаження, що починається вже у половині цього віку. Вибачте, що в пошани для Франса не перепису гут з якогонебудь підручника літератури або каталогу довгої низки його творів. А що торкається його життєпису — його життя було однаковим як личить усім, що найцікавішими життєвими подіями вважали книжки і проводили час на їх перечитуванні дома та їх переміркуванні на проходах. Улюблений тип Франса в його повістях є менше-більше іронічно змальованим власним портретом. Він вагається між філософом і містиком, звеличеним історичної старовини і естетом-дилетантом, вразливим на подуми найбільше сучасних ідей.

Видавнича справа на Вел Україні.

З нагоди книжкової вистави у Києві п. н. „Жива Книга“. Пролетарська Правда з 29. IX. містить обширне інтерв'ю з головою виставового комітету Лазоришаком, який подав дуже цікаві інформації про видавничу справу в Росії й на Україні.

На виставі беруть участь з першу чергу Державне Видавництво РСФРР, Державне В-во УСРР. і ряд товариських видавничих підприємств України.

Державне Видавництво Росії виставляє всю видану ним за п'ять літ літературу, повесть 3.000 назв, з виїмком літератури по медицині і техніці, а зі спеціальним углядженням педагогічної літератури, красивого письменства та літератури по соціально-економічним питанням.

Крім того Державне В-во Росії виставляє видання російських видавництв „Новая Деревня“ і „Молодая Гвардія“, яких генеральним представником на Україні являється Державне В-во Росії.

Про Державне В-во України Лазоришак подає такі відомості. Найкраще веде роботу Київський відділ видавництва. Більшість його витань становлять підручники на українській мові, для шкіл соціального виховання, та книжки соціально-економічного змісту. З видрукованих Державним В-вом України в 1923 р. 4 мільйонів примірників книжок 45 проц. припадає на Київський відділ.

За час від січня до вересня ц. р. Київський відділ видав 50 назв підручників для шкіл соціального виховання, в мовях українській, російській, жидівській, польській і инш., та 27 назв різної иншої літератури, а 30 книжок є в друку. Загальний тираж виданих книжок 2 мільйони примірників.

Попит на українську книжку шириться. За сім місяців ц. р. Київським відділом Державного В-ва України продано книжок на 267 000 руб., коли в тім самім періоді минулого року було продано на 104.000 руб.

Державне В-во України виставляє коло 1000 назв книжок.

Видавництво „Червоний Шлях“, в якого склад входять також інші

видавництва, як „Шлях Освіти“, „Гарт“, „Плуг“, „Молодий Робітник“, ставить собі за ціль задоволення потреби в книжці в зв'язку з „активною українізацією“, виставляє коло 400 експонатів, головню на українській мові.

Всеукраїнське Т-во „Книгоспілка“ займається виданням книжок для широкої маси і займається книжковою торгівлею взагалі. Київський відділ „Книгоспілки“ заснувався в 1922 р. і за цей час видав 36 книжок, з різних галузей знання, з загальним тиражом 515.000 примірників.

Видавництво „Час“ виставляє 20 книжок, виданих в 1923/24 р. з тиражом кожна 2.000 до 100.000 примірників. „Час“ видає головним чином підручник, словники, починає друкувати серію вибраних творів українських письменників, книги по сільському господарству і т. п., а також „Малу Енциклопедію“ на українській мові.

Видавництво „Слово“ існує від 1922 р., видало 20 книжок, переважно з області красної літератури, твори нових українських письменників. Серед видань „Слова“ є між иншими книжка С. Ефремова і друкується його книжка про Нечуя-Левицького.

Жидівське В-во „Культурліги“ виставляє 115 книжок, переважно підручники для шкіл на жидівській мові.

З цих відомостей видно, що видавнича продукція на Україні працює головню для школи і, хоч поволі, а таки розвивається. Не знати тільки для чого видаються українськими В-вами російські книжки, коли їх подостатком постачає на Україну Російське Державне В-во?

А. В.

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська вплата тепер 1 золотий на рік). Рівночасно з грошми присилайте і списи членів (імя, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

Англійські вибори.

Ліберали й консерватисти заклали угоду: кандидат, який при останніх виборах дістав найменше голосів, не буде в тієї округі кандидувати, залишаючи другій партії поле боротьби проти Лейбур-партії. Навіть м. н. сини таких визначних англ. політиків: Болдуїна (батько б. премьер-консерватист-син член робітничої партії), Мак Донельда, Льюїда Джорджа й оба сини Гендерсона.

Виборчі промови лідерів усіх тобих партій будуть поширювані центральною радіо-телеграфічною станцією. В дорозі до м. Глестона Мак Донельд промовляв на всіх стаях, де де він затримувався потяг.

Англ. комуністи уладили бунт проти демонстрації проти Мак Донельда. Інтервеніювала поліція; арештували кілька осіб. Комуністи скажені, що їх виключили з Лейбур-партії. Як окрема партія вони не мають ніяких вигод в переведення мінімального числа кандидатів.

Націоналізацію рудних запасів міністр Сідней Вабб в одній своїй виборчій промові, як що Лейбур-партії прийде знову до влади.

Консерватисти висунули як найбільший закид пр. та робити уряд, що йому не вдалося розв'язати проблеми безробіття.

Дрібні вістки.

Англійсько-турецький конфлікт загострився в зв'язку з англійським ультиматумом (до суботи) Кемаль-паша прийхав до Ангора й скликав надзвичайну сесію парламенту.

Ля Фолет, кандидат на президента Зєдинених Держав за рамени робітничої (національної) партії, висловився проти нового еміграційного білю, обмежуючого імїграцію головню Японців. Він назвав біл негуманітарним.

На Гор. Шлеську з польського літака скидали летючки польського патріотичного змісту. Діялось це теж саме над Байтеном (Битою) і иншими місцевостями німської території. Справа матиме дипломатичні наслідки.

В Мароні розповсюджено 1-ий комуніст вожда повстанців Абдуль-Керіма, в якому він заявляє, що воєний матеріал є еспанського походження; що інструкторами повстанців не є європейські офіцери; єдині європейські старшини на терені війни, це Еспанці, взяті в полон. Цей комуніст у високий мірі компрометує ген. Пріме де Рівєру.

50.000 Гривн отримало завізвання від турецьких властей до 10 днів покинути Туреччину під загрозою примусового видалення. Делось це на підставі мирового грецько-турецького договору.

Фінансову позицію Німеччини, себто ту частину загальної визначеної в Лондоні суми 800 мільйонів зол. марок, яка була зарезервована для Франції, загарантували французькі банки. Сталося це у відповідь на апель Ерріо і Клементаля, де підкреслено необхідність участі Франції у міжнародній позиції.

Не дурно, Франс вибрав собі сміливий псевдонім: „Франсе“ — „Франція“. Він є одним з найбільше характеристичних представників французького духа, що висловлюється від Рабле та Вільона, через Фонтенеля і Вольтера, Ренана або Меріме, аж до нього. Класична ясність думки передана у стилію кр-штальної прозорчості та викінчення була першою прикметою, що зєднала йому всевітній ринок читачів — поєднала цю лизно химерну та некритичну атмосферу з протвами небуденного таланту. Якою гіркою оманю є пересвідчення пересічного нач таного інтелігента, що талант Франса можна охопити поверхнею його артистично-скульптурних історій, крізь які, немов з під кришталіної шибки, виринають виразні обриси ідей.

У самій Франції, яка при похоронах Франса звеличатиме одні з найближчих рис свого національного генія, його творчість стане предметом одної з найзавзятіших критичних дискусій на тему живучості його світогляду. Ця дискусія не личиться ще нині, але вона не скінчиться і за пів століття. Те, що Франс уважав якнайбільше цінним у своїй творчості: ідеї — попаде найшвидше під зубасті кола критичної аналізи. Признати такому письменникові як Франс — талант це стільки, що признати йому Нобелівську премію. Це дуже важлива справа для т. зв. інтелігентної публіки, для якої слово „талант“ розяснює усе, але це не розяснює нічого у тій сфері, де йде боротьба за власний світогляд при допомозі або перевірі творчості великих,

геніальних чи лише талановитих письменників.

Одною з найбільше характеристичних рис французького духа є стримана усмішка, на-пів скептична, на-пів вибачлива, для власних ідей та чужих. Вона не має нічого спільного зі славянською погордою для „думання взагалі“, а є вислідом старої культури, яка знає, як ідеї родяться, живуть, умирають, воскресають і перероджуються у форми суспільного життя. У Анатоль Франса знайдете однакові ознаки захоплення ідеями, яких він сам не приймає, що й гривкої іронії супроти тих, які творять основи його світогляду. Він глядить на ідеї як на людську психологію; найцікавіше в них це мінлива гра тонів та відтінків. Людина, що стежить за цією грою, вчиться кохати нюяси життя, сам процес його невгаваної кружби, кружж криві та хвилювання нервів...

Франс у чарівній гармонії філософської гутірки дає голос життєвим суперечностям та контрастам, вигаючи їх як необхідне та невичерпане джерело нашої природи. Закоханий у соняшній науці грецької культури, він поринає у фоліянтах середньовікової містики. Піддаючи як письменник у сумнів усі сучасні світогляди, які доводять людство до фанатизму та поглиблюють прірву між народами, він як діяч сам скиляється до межового фанатичного соціалізму, який має відродити людство.

Переніжнений аристократ, самотний артист і вибагливий звеличник усіх циюць старих, буржуазних культур засідав на рум'яних робітни-

чих зборах у т. зв. „почеснім комітеті“. Непоправний атеїст почував недержний нахил до змальовування містичних прояв людської душі. Приходять на думку деякі аналогії з Толстим. Перш усього контрасти між ідеями діяча-апостола і домаганнями артиста, що глядів крізь творчу прірву на власні ідеї. Які дві близькі індивідуальності і які далекі!

І не диво, що думаючи про іронічну усмішку Франса, таємну мову Монни Лізи, виринає мимохіть спомина про участь Анатоль Франса у святі в честь Толстого. Найцікавіше у цьому святі було для мене те, що Франс не відмовився від промови і він, принципіальний недовірок, умів знайти слова захоплення для ідей великого християнина. У програму свята, влаштованого Сорбонною, входив також російський хор. Залунала кантата. І хто зміг схопити слова пісні та мелодію — здригнувся. Співали українську пияцьку пісню: „Гей, нуте хлопці“. Але ні аранжери свята ні кількатисячний збір амфітеатру не знали нічого про те, що в характері російського хору виступали бідні члени „Української паризької громади“, щоби... заробити.

Такими є „дрібні життєві іронії“. Коли би Франс розумів по українськи, він може добряче всміхнувся би: великий „трезвенник“ Толстой, автор „Саду Епікура“ в ролі його звеличника і „Гей, нуте хлопці“ як святочна кантата.

І нині з поза гробу він вибачив би мені цей спомина, повний Франсівської іронії.

ФУТРА**поручає СТАНИСЛАВ СТЕПНОВИЧ**

різн. ж. приймє

всього рода перерізки, напрямки і т. п.

Полекші в сплатах!

621 2-10

Львів, пл. Капітульна ч. 1.**Жіночі
Мужескі
Діточі****Полекші в сплатах!****Старі пісні.****Виступ Гломбінського у Львові.**

В неділю відбулося в салі польського „Сокола“ велике віче співпартійників Гломбінського („Зв'язок людово-нагородови“), на якому цей останній виступив довгою промовою про сучасне політичне положення в Польщі.

Вшехпольський рабін говорив багато дечого такого, на що слід звернути й нам увагу. На думку Гломбінського — закордонне становище Польщі формується на тлі змагання двох великих течій: національної та інтернаціональної. Ця остання виросла по війні до великих розмірів, прямуючи до наддержавної суверенності. Загально відомо, що ці течії для Польщі неприхильні. Передовсім держави, які постигла економічна криза, а хотіли би вийти з тої ситуації, схильні добачувати в Польщі перешкоду в досягненні їхньої мети. А перешкоду творить для цих держав само існування Польщі. Гломбінський бідкає, що Німеччина користується надто великою опікою, осуджує „ляпус“ Мек Донельда про горішньо-шлеську справу на засіданні Ліги Націй. Більше уваги він не присвятив закордонному становищу Польщі.

Внутрішню ситуацію почав обговорювати від „кресів“, як це й звештою годиться Гломбінському. Він не може дарувати закордонній дипломатії того, що вона орієнтується дуже добре в ситуації на „кресах“, і знаючи, що обперуючі ватаги не є „стихийними повстанцями від рухів місцевого населення“, але большевицькими формціями, проте не реагує на такі большевицькі методи і входить з большевиками в переговори.

Та що говорити про большевиків — каже далі вшехпольський дипломат — коли польські громадяне, вибрані народуюхаватися під плащиком польської незалежності, підюджують населення та цюкують проти польської держави. Недостача належної енергії в адміністрації, а одночасно терор (гісум тепеаті!) тих елементів, що є панями на „кресах“, пхає часто спокійного хлопця до вчинків, за які його навіть винити не треба. Відношення до нацональних меншостей — ряд спер на далеко відлучих уступках (!!) на політичній слабій руці, чого доказом шораз частіше вживання виразу „український“ замість „руський“, хоч вираз цей є новотвором без ніякої традиції, створеним для демонстрації проти Польщі, бо підчеркує, що ця земля повинна з'єднатися з Україною. Висловом тої слабости є також становище теперішнього уряду до справи „руського“ університету. Заснування такого університету на території східної Малопольської небажане. (Цитуємо за „Словом Польським“).

Для Гломбінського необхідний „питегус клаузуз“ з огляду на доброту християнської молоді. Валюта поставлена прегарно, дефіцит нічого не значить, бо його покрито золотим запасом Польського Банку. Господарське становище важке завдяки нещородам, але це теж дурниця.

У соймі ситуація змінилася від менту, коли Тугут перестав бути лідером „Визволення“. Його наслідники прямують до того, щоб створити більшість лівіці та це їм не вдається, бо чейже не будуть звязуватися з національними меншостями, які стоять на протидержавному становищі. Уряд Габско-го постійно схиляється у своїх політичних симпатіях в сторону лівіці чого найкращим доказом є покличання скшинського на міністра закордонних справ. Однак такі симпатії на далі „недопустимі“ і проти них вже протестували праві партії.

Найближчою метою політики правіці по словам Гломбінського — це поліпшення державних відносин. А єдиним засобом для цього є реформа конституції та виборчої системи.

більшення влади президента шляхом наділення його правом „вет-а“ на деякі соймові рішення та правом самостійного розв'язування сойму. А далі: обмеження надмірної посольської незалежності, відібрання громадянських прав людям, що поширюють протидержавну роботу, значне зменшення числа послів, ревізія пропорційної виборчої системи і виборчих округів. Ось такі завдання найближчої політичної місії польської правіці.

Накінєць Гломбінський не шадив слів обурення та остраху з того приводу, що мовляв, у Львові змаліла „енергія народова“ серед польського населення. Бож, подумайте, на високі публічні становища вибирають Поляків на те, щоб вони вислугувалися ворожим для Польщі елементам! Чи не найкраще було би, якби Поляки відмовилися взагалі від всяких відповідальних становищ, а тоді не потрібували би аж вислугуватися польським ворогам. Ще цікавіші є резолюції, які прийняло це віче. Вони для нас не нові, але вони є неглядним доказом шовіністичної дурілки, яка охопила вшехпольські голови та затьмила їх очі на дійсність. М ж тимі резолюціями є така: В справі східних „кресів“, а зокрема в „руській“ справі стоять „обивателі“ м. Львова на становищі пр неїпільної програми: приятельське відношення до „руського народу“, а безоглядна боротьба з українською партією. Віче звиває клуб З.Л.Н. у соймі, щоб з того становища не уступив та щоб зробив з нього відповідні висновки.

Потім рішило віче домагатися змілітаризування поліції на кресах, а особливо у Сх. Галичині, запро-тестувало проти творення радянського консуляту у Львові. Резолюція у справі університету дослівно звучить так: В справі „руського“ університету або „руського студію“ зібрані протестують якнайгострійше проти його осідку в „Малопольське“ взагалі, а в східних воевідствах зокрема.

Більше ніяких побажань у відношенні до нас скромні сторонники Гломбінського не виявили. Але зате рішили, що не треба занадто рахуватися зі закордонною опінією, бо це у великій степені понижує авторитет та загрожує цілості Річипосполитої. Присвячено увагу й Жидам та їхньому терорі у судівництві (натяк на процес Шгайгера).

Ні до цих резолюцій, ні до виложення на вічу поглядів Гломбінського не думаємо давати якихнебудь коментарів, бо вони найкраще кажуть самі про себе. Цей виступ Гломбінського, прийнятий великим аплявзом серед його прихильників, нотуємо з газетарського обов'язку тому, щоб звернути увагу на своєрідну атмосферу, в якій творяться напрямні лінії польської політики. В. М.

19 С. М. здержується висилку часопису тим Вл. Педплатникам, залягають з перед латою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4 20 зол.

Можливе й у нас!...

Тут в Америці пішла течія, щоб у вищих школах „Hightchool“, щось у роді наших гімназій, учні училися якогось фаху. Тому багато шкіл увело у себе до вибору обов'язкові предмети, що торкаються якогось практичного фаху, а саме: механіка, столярство, електротехніка і всякі інші ремесла та знання як: живопис, бухгалтерія, стенографія, писання на машині і т. д. Добре було би, щоб такі дисципліни ввести і в наших школах. Якщо це неможливо ввести в навкові пляни школи того рода нові фахи, вказане, щоб професори налягали на учнів, щоб вони у вільних годинах поза шкільним заняттям ходили до майстрів учитися столярства, шевства, кравецтва, інтрюлігаторства, шлярства, друкарства, механіки, додатково автомобілевої механіки тощо. Як би так широко розвинути у нас агітацію за науково ремесла, а у дівчат за науково краю, шиття, убирання капелюхів, домового господарства, то можна би дуже і дуже піднести свій промисл і відбудувати міщанство по містах. Тоді така одиниця після скінченої гімназії й університету може поза годинами своєї праці — мати зарстат і учить даліше молодь у тому фаху, якого научитися в школі. Священник на селі може далі провадити своє ремесло і учить селянські діти в тому напрямі. А й го жінка або донька може учить дівчат шиття і крою. Читав про школу гуцульських виробів у Косові. Не один студент повинен учитися тих предметів, які подає ця школа. Одним словом ми мусимо відмінити дотеперішній наш спосіб думання і перейти з чисто класичної науки на практично-ремісничі школи. Ні одна українська дитина не повинна бути без фахової ремісничої освіти. Цього вимагає не тільки теперішня ситуація в краю, але й дух часу. Такий спосіб виховання нашої молоді причиниться до того, що вона буде менше, що так скажу, шліфована. Бо в тих класичних, а радше шляхотських школах так „амбітно“ її виховують, що такий студент-інтелігент, як приїде, хоч би до Америки, не може собі дати ради. Радше голодує, жебрає, або просто нятягає людей, а не возьметься до ручної, фізичної праці. Знаю чимало таких випадків, що наша або й польська недовіршена студентерія радше буде красти, ніж щоб мала засукати рукави до праці. Виною тут шляхетське виховання, — амбіція такого студента. Коли однак кожний студент крім шкільного знання буде мати в руках ще якесь ремесло, то його становище як громадянина буде далеко сильніше, як досі.

В Америці доходить до становища і до ского-такого добробуту тільки ті, які позбудуться дурної шляхетської галицько-польської амбіції. Але таких, на жаль, дуже мало. Вся наша інтелігенція — як передвоєнна, так і повоєнна — старається легко жити, ходити поміж дощ. Не закотити рукавів, не стане при варстаті з простим робітником, щоб заробити на життя чесним хоч ручним способом, але старається вимантити гріш, яким би там не було робом. Ми дивимся тут на це, як на найгіршу прикмету усіх приїзжих до нас після війни з Старого Краю. Воно впливає також відомо на наш нарід. Наш робітник просто чує відразу до тих людей, що хотять жити його коштом. Зовсім інакше було би, як би такі приїзжі гості, замість промишляти — зараз таки скинули пиху з серця і без огляду на становище

взялися до реальної праці, пішли до фабрики і як дійсні робітники ішли між нарід, та старалися його учить.

Російські емігранти не роблять. Я читав в американських часописах про такий випадок: У Констатінополі найшовся у важних справах один багатий Американець-фабрикант. Багато людей зголошувалося до нього з просьбою про поміч. Між іншими прийшов середнього віку чоловік і просив помічі, щоб дістатися до Америки. Буз то один з генералів бувшої царської, а потім вранглівської армії. Американець згодився допомогти йому, — вистарявся паспорт, купив карту на корабель і дав 200 доларів на дорогу. Заки Росіянин виїхав до Америки, поставився вже дістати місце робітника на кораблі і таким чином міг приїхати безплатно до Америки. В Нью Йорку зголосився до Американця і звернув йому неужиту карту корабельну і 200 доларів. Так не шураючися простої тяжкої роботи, він заробив ще гроші для себе. Це поведіння Росіянина захопило Американця. Він прийняв його до праці в своїй фабриці, і там займає той Росіянин визначне становище.

Праця хоч найпростіша, не ганьбить чоловіка і не спихає в низину. В Америці люди на найвищих становищах, як на прим. Кулідж не шурався простої роботи на фермі, хоч уже був віцепрезидентом. Відомість про те, що він по смерті Гардінга став президентом, застала його на фермерській возі, як він віз сіно до загороли свого батька. Убраний в грубі прості юхтові чоботи, просте робітниче вбрання і подертий солом'яний капелюх. Його сини далі працювали на сусідніх фармах, заробляючи по 3 долари і 50 цент. на день. Донька небищика Вільсона працювала за часів през. Вільсона і донині працює в адвокатській канцелярії як звичайна типістка і стенографістка. Губернатор держави Ілліной Смор працює на своїй фермі у вільних годинах від державної праці — як звичайний фермер на рівні зі слугами. Без кінця прикладів американського демократизму можна би назвати. І мимовільно насувається питання, коли то ми, а радше наша інтелігенція стане на тім становищі, на яким стоять Американці?

Тоді, коли кожний з наших учеників і студентів буде мати в руках якесь ремесло; коли наші батьки будуть налягати на своїх дітей, щоб училися не тільки класичних чи яких наук, але щоб мали в руках ще незалежний фах; коли ця американська ідея прийметься у нас, ми за одним замахом змінимо ситуацію, і наше невідрадне положення перейде в нову фазу.

З другого боку така нова інтелігенція зможе дуже і дуже багато добра зробити для народу. Вона піднесе добробут. Бо такий інтелігентний робітник з широким світоглядом не тільки піднесе вартість своєї праці, але він стане творчим елементом у нашому життє. Значнайшою від молоді, стараймося переконати батьків, що ручна праця не тільки не ганьбить, але що це один зі шляхів правдивого подвигнення. Д-р В. Сіменович (Шікаго).

Кооперація — народня сила.

Вписуйтеся масово у члени кооперативи „Рідна школа“ у Львові, Рішок 10. Удїл 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число удїлів необмежене. Поруча 2-ратна.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Сікорські премієром?

„Хвіля“ звідомляє, що побут мін. Сікорського в Парижі є в зв'язі з кризою польського уряду. Є чутки, що правий згодилася би на прем'єрство Сікорського, за півну усунення мін. Скішинського. Теку мін. загр. справ обняв би пос. Строньскі а мін. скарбу Здановскі.

Втеча короля Геджасу.

З Лондону звідомляють про втечу короля Геджасу і членів його уряду.

Хотів убити б. цісаря Вільгельма.

Голандська поліція арештувала когось Німця, що хотів передістатися до Дорн, щоби вбити б. цісаря Вільгельма.

Димісія шведського кабінету.

Шведський кабінет подався до відставки. Димісія послідувала наслідком різниці поглядів кабінету і парл. більшості щодо народної оборони.

Відповідь Туреччини в справі Мосуля.

Ген. секр. С. Народів оголосив телеграму турецького уряду: Англія без огляду на прийняття рішення С. Народів у справі Мосуля виступила самовільно проти Туреччини. Турецький уряд вважає Англію нападаючою стороною і скидає зі себе відповідальність за евант. наслідки.

В французьких колах заявляють, що Франція не хоче мішатися в турецько-англійський конфлікт.

Реконструкція нім. уряду.

Парл. фракції нім. народного стороництва і центру заявили, що готові згодитися на поширення уряду на право на основі напрямних, усталених канцлером, коли і демонтаж остануть в уряді.

Дописи.

Стрийчина. (Поліція і кооператива). Дня 13. IX. директор повітового Союзу кооперативів Іван Кузів прийняв до Журасна на анкету кооператив Журавенщини. Ця кооперативна робота комусь не подобалася. Місцева поліція арештувала п. Кузіва і провадила його під багнетом через місто а по двох годинах приарештування випустила. — Дня 22. IX. люстратор пов. Союзу в Стрию п. Колодницький відбував чергову люстрацію Кооперативів в Турі великій, пов. Долина. По люстрації Кооперативів скликав засідання заряду і Ради надірної. На це засідання, о год. 20:45 з'явився поліцей Рафаель Серочинський і домагався, щоби йому показати дозвіл староства. На уваги люстратора Колодницького, що на засідання не треба дозволу, загрозив йому арештом, списав всіх присутніх і засідання розігнав.

Згаданий „представник влади“ вже в минулім році робив донесення до суду на місцевого Кооперативу. А що його заходило владі, то він знову „шукає собі зачіпки“ цього року. Повіт. Союз вносить на нього скаргу за надужиття влади.

А. П.

Біржа.

Львів, 14. жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5:10—5:18 $\frac{1}{2}$, канад. дол. 4:98—5:00, чеські кор. 0:15—0:15 $\frac{1}{2}$, лев. 0:02—0:02, франк. 0:27—0:28, швайц. фр. 0:97—0:98, англ. фунт. 23:30—23:40.

Золото. 20 кор. 21:80—22:00, 20 франк. 30:25—20:50; 20 марк. 23:40—23:50; 10 руб. 27:00—27:25.

Срібло. Австр. кор. 0:43—0:44, 5 австр. кор. 2:25—2:26, фльорени 1:14—1:16, рубл. 1:85—1:90, рубль дрібний сріблом 0:85—0:95.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1913 р. від 23:75 до 24:75 жито галицьке з 1923 р. від 19:50 до 20:50, жито нов. збору від 16:20 до 16:75, ячмінь галицький броварняний від 20:00 до 22:00, ячмінь галицький пашинний від 18:00 до 19:00, овес галицький з 1923 р. від 16:50 до 17:50. Фасоля 52:00—54:00.

Купуйте уділи в Кооперативі „Український Театр“! Присилайте датки на адресу Кооперативу: Львів, вул. Руська 18/1.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Попереднє (229) число нашого часопису сконфіскувала прокуратура за чотири уступи вступної статті „Кресова“ панорама.

— **Мемуари Е. Чикаленка.** У мемуарній літературі наших днів, яка так розмножилася за останні роки, без всякого сумніву, займають перше місце щодо свого значіння мемуари Е. Чикаленка, які друкує тепер американська „Свобода“ і ЛНВ. Ці мемуари, перша частина яких обіймає період од народження автора до першої російської революції, в світлі річі є історією українського громадського руху в другій половині XIX. віку. Подають вони багато нових і незаних фактів нашого громадського руху за цей період, кидають нове світло на цілу низку подій і епізодів нашого недавнього минулого. Автор мемуарів стояв цілий час в самому центрі нашого руху, через те знайдемо в мемуарах згадки і освітлення всього, що сталося видатного за останнього пів віку в нашому руху. Проходить через мемуари довга черга людей, з якими доводилось стігнутись і працювати автору; серед тих людей не бракує ні одного з тих, що так чи інакше брали активну участь у громадській українській роботі. При інтересному змісті мемуарів написаних дуже легкою та гарною мовою. Зрештою, ця остання згадка являється цілком зайвою, коли згадати, що автор належить до небагатьох знавців нашої мови. З інтересом будемо чекати знову в „Свободі“ продовження цих мемуарів, де буде мова про більш до нас події. Приходиться тільки шкодувати, що такий цінний матеріал для нашої громадської історії, яким являються ці мемуари, не вийшов окремою книжкою.

— **Обнова св.-Миколаївської церкви.** З нагоди загальної обнови свято-Миколаївської церкви у Львові, заряд парохії, в порозумінню з консерваторською владою, доручив проф. П. Холодному та інженірові В. Пешанському малювання фресок на зовнішніх стінах церкви, на місці знищених, килимних малюнків з кінця XVIII. віку. Протягом, розмірно короткого часу повстали на церковній фасаді стилеві зображення Розп'яття з Предтечними — Богородицею і св. Іоаном, св. Микола на тлі символічно-декоративної композиції „Дерева життя“ та ще ще свого перенесення на стіну „Всевидище око“ і св. Іван Хреститель, на боковій стіні церкви. Фрески, виконані на спеціально скомбінованій інж. Пешанським заправі, видержані в типово українському іконописному стилі, осягають споконвічною пам'яткою побуту наших придніпрянських гостей у Львові. Небаром появиться друком історична монографія церкви св. Миколи у Львові, зладжена на основі архивних жерел та строгого обслідування цього пам'ятника, якого традиція сягає в глибину XIII. віку, коли над Львовом простягалася опікнута долина „Leonis ducis Tertium Russiae“... М. Г.

— **Анalfабетизм на галицьких поштах.** Дня 1. жовтня п. р. вислало видавництво „Світ Литини“ у Львові поручену посилку (ч. 678. Львів 5.) на адресу п. Івана Фариона, учителя в селі Пакіст пошта Мостиська. Цей пакет післано до Замостя — а потім звернено його до Львова з заміткою: „adresat nieznany“. Яким це робом поштової урядовці хоч би й із „domowim wykształceniem“, переплутали Мостиська з Замостем — це саме й тайна польської пошти.

— **Байкот польської школи в Винниках.** Нас повідомляють, що байкот польської школи в Винниках триває далі. Не дивлячись на погрози і кару на родичів, які не хочуть посилати дітей до ополіченої школи, винищені громадяне рішили витримати аж до моменту, коли права української мови в винницькій школі будуть вповні реактивовані.

— **Радіо й наука.** Таку комбінацію заведено вже скрізь по світі, але... не в нас. Ось нпр. ректорат університету в Нью-Йорку повідомив своїх слухачів і всіх, хто цікавиться університетською освітою, що починаючи від біжучого семестру більшість викладів на філософському й правничому факультеті буде доступно через радіо апарати. Виклади будуть відбуватися головню вечорами. Університет сподіється, що таким робом кількість слухачів дійде 200.000. А в Польщі? Нимегиш clausus для державних університетів, переслідування приватних і гостра заборона радіотелеграфії...

— **Криваве весілля.** На весіллі Олекс. Поповича в Берездові, бобрешького повіту повстала бійка, в якій покалічено якогось Івана Кюсовського так тяжко, що його в наслідок впливу крові, винесено неживим з весілля.

— **Ще про бандитів з під Ряшева.** Від нашого читача з Блажівки ряшівського повіту, одержуємо додаткове з'ясування про напад бандитів на жидівську родину в тому ж селі. Жертвою бандитів впаде одна жидівка, її дитина, яка по винятку кулі ще живе, та чоловік, який по-

ранений сокирою, перед смертю відискав поштовість і вичислив імена своїх убийників. Усіх їх арештовано.

— **Епідемія снахнення.** Останніми часами померло в львівському шпиталю 10 осіб, покусаних скаженими собаками, проти яких львівський магістрат оголосив хрестоносний похід.

— **Смерть Брюсова.** З Москви повідомляють, що там помер на днях поет Валеріан Брюсов. Останніми часами був він директором інституту літератури і мистецтва.

Присилайте жертви на будову пам'ятника ІВАНУ ФРАНКА до Краєвого Союзу Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. нн. 40.000.

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Надзвичайні Загальні Збори кооперативи „Український Театр“ у Львові відбуються в суботу, дня 1. листопада 1924 о год. 5-й попол. в доміви „Просвіта“, Ринок 10. II. пов. зі слідуємим денним порядком: 1) Відчитання протоколу з попередніх Заг. Зборів, 2) Зміна статуту а саме §§ 5, 14, 15, 33, 35, 48, 54. 3) Внески і запити. Коли о год. 5-й не явиться на Збори прислане § 42 статута число членів — Загальні Збори відбуються о год. 6-й вечором його самого дня в тім самім льокалі і з тим самим денним порядком і без огляду на число присутніх внесуться правосильні постанови. — Львів, дня 10. жовтня 1924. — За Надзірну Раду: М. Галушчинський ар. голова, Д-р М. Рудницький, секретар. 653 1-1

На „Рідну Школу“ в золотих: Філія „Союзу Українок“ в Кракові зб. 60. Дидик Євген, Львів, в серпні 5, в вересні 2 дол. і в жовтні 25, Учнт. Збір округу Куликів в марті і квітні 100 млі, в маю 58:89, в серпні 40:77, в жовтні 15, Махук Семен, Ходаківна 6, замість желань з нагоди вінчання Тов. І. Наконечного з п. Л. Скурської. — Вп. Желтводавиам складає щирю подяку Головному Управу УПТ. 551 1-1

Конститууючі Загальні Збори Тов-а Жінок з вищою освітою відбуються дня 18. жовтня п. р. о 6-й години вечором в канцелярії адв. Д-ра Надрага, вул. Домініканська 11. I. пов. зі слідуємим денним порядком: 1) Відчитання Зборів, 2) Відчитання статута, 3) Вибір Виділу, 4) Внески та евантуалія. За членів оснувателів: Д-р Олена Степанів-Дашкевич, Д-р Дарія Лежогоубська, Марія Громницька. 650

На спеціальне запрошення громадянства уладжує Михайло Голінський, героїчний тенор з Медіолану Концерт в Городенці в неділю, дня 19. жовтня п. р. і частину доходу призначає на тамашню українську гімназію.

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

ХТО З АПВАКАТІВ-УКРАЇНЦІВ хотів би перенести, або отворити адвокатську канцелярію в осідку двох повітових судів, де є вироблена і заповнена клієнтеля і льокаль — зводять золоситись до Адм. „Діла“ під „Осідок двох повітсудів“. 655 1-2

ІНСТРУКТОР на рік потрібний для трьох дітей низшої гімназії. Уряд парох. в Скалаті старім п. Скалат. 651 1-2

РОЗПОЧИНАЮ від 5. листопада тримісячний практичний курс крою і шиття. Вписи приймає шоленно „Юліянда“, Станіца 8. бічна Хорущини. 656 1-8

УЧИТЕЛЬКА німецької мови і літератури уділяє лекції, Львів, Льва Сапіги 64/III. на право Ледер. 654 5-1

ФОРТЕП'ЯНИ, п'яніла-фісгармонії, мало уживані в знаменитім стачі, продає, купує, міняє лише за готівку Ганак, Ганська 21. 560 6-10

ВЖЕ ВИЙШОВ З ДРУКУ

Український відривний, картковий, стінний Календар на 1925 рік.

Прегарне видання на вір подібних київських видань (видавництва „Ч-с“ і ин.) з трьохбарвною, артистичною застаскою мистця Лісовського. Ціна ольного прим. 2 зол. 50 сот. Замовлення належить слати за надісланням належитості за календар і 35 сот. на рек. посилку або за післяплатою на адресу: Бр. Янів, Львів, вул. Руська ч. 18. 652 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

Дентист Д-р Л. КАЦНЕР

вул. ЛЕГІОНІВ 35. повернув, пльомбування, лічення недуг устної ями. Робітня лентя 642 стачно-технічна. Телефон 17-45. 2-2

Спеціаліст шніпних і венеричних недуг Д-р В. ЛЯВТЕРШТАЙН. б. елев дермат. клініки в Берліні.

Львів, Синтсуська 37 (ріг Словаського). Лікування волосся, плям, знаків, електролі. 516 зою, кварцевою лампою. 7-12

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Товариства Бурси ім. Митрополита Андрея Шепського відбудуться у Львові в неділю 26. жовтня 1924 в льокалі Товариства Урядників і Священників при вул. Домініканській ч. 11. о год. 4. пополудні. В разі браку комплекту, Збори відбудуться о год. 5. без огляду на число учасників. Порядок денний: Відчитання протоколу послідних Загальних Зборів, Звіт голови, касієра і контрольної комісії, Вибір нового Виділу, Вільні внесення і запити. Проситься всіх членів взяти участь в зборах.

ЗА ВИДІЛ:

о. Іван Рудович, голова, 649 1-1 Микола Поляк, секретар.

I. Основуючі Загальні Збори

українського туристично-краєзнавчого Тов-а „ПЛАИ“ у Львові відбудуться

в четвер 16. X. 1924. о год. 7:5 в доміви львівської філії українського краєвого Тов-а охорона дітей і опіки над молодію вул. Бляхарська 11. I. пов.

Проситься всіх, хто хоче стати членом. 641 2-2

Сензація!! Сензація!!

Наші жіночі напелюхи фільцові кайновіщих креацій

По 6 — 7 зол.

пає в заміну за цілком старі непридатні фасони, приймає теж до переробки по найнищих цінах

ФАБРИКА КАПЕЛЮХІВ РОЗЕНА ЛЬВІВ, вул. Стрілецька 8. 573 5-6

ВАННИ тревалі, цинкові, насіди, балі ваненки, баньки і ведра поручає власного виробу, ціни найнижчі **Войтїх ЗАЯЦЬ**, вул. Осолінських 14. 605 3-5

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ у ЛЬВОВІ, РИНОК 36.

і в 19 склепах по краю продає: **ЧАЙ, КАВУ і НАКАО** у власному опакуванні.

Спробуйте! Щось знаменитого!

Приймає **ВКЛАДКИ на 18% річно**

Чужі валюти — після угови.

Ручить вісьмома незадовженими на мениціями і великими запасами товарів 547 7-10

МАШИНИ ДО ШИТТЯ

найновіших систем, яких складові частини, приладдя до краєцького ремесла і до ручних робіт поручає **АЛЕКСАНДЕР МАЛІМОН** склад машин до шиття

Львів, вул. ВАЛОВА ч. 11 а. 434

Приймається машини до направи. 6-8

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 зл., Німеччині 750
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рв-
мунія 150 лей, Болгарії 750
зл., Австрії 750 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.

ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Здає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Німецька криза.

По роз'язці англійського парла-
менту має прийти черга на німець-
кий. І тут і там, по суті, ця сама
причина: закордонна політика уряду
не висловлює справжніх настроїв
усієї суспільності. І англійський у-
ряд і німецький пішов у своїй за-
кордонній політиці буцім-то занадто
на ліво. Праві партії у Німеччині
почували, що прийшла пора, ко-
ли забрати голос та зазначити
свою силу. Німецький уряд при-
шов до пересвідчення, що він му-
сить поширити свої основи. Питан-
ня в тому: чи він має можливість
найти порозуміння з дотеперішніми
своїми ворогами чи мусить піти на
шильну виборчої боротьби.

Такі хитання приходять у мент,
коли справа членства Німеччини в
Лізі Націй зростає до розмірів за-
гально-європейської події. Праві ні-
мецькі партії хотіли би стати на пе-
репоні цьому рішенню німецького
уряду, у пересвідченні, що Німеччи-
на не тільки нічого не виграє у цій
всесвітній організації, а навпаки:
накладе на себе пута нових зобо-
в'язань. Вони домагаються, щоби
оголосити відому ноту про те, що
Німеччина не є винною у причинах
зв'язкової війни. Ясно, що єдиним
практичним здобутком такої ноти
могла би бути нова атмосфера во-
роженчії між Німеччиною і Союзни-
ми державами.

Ерріо заявив на тему можливості
франко-німецьких взаємин: „Бажане
франко-німецьке зближення не мо-
жна здійснити до часу, доки фран-
цузька демократія не має в Німеч-
чині як свого партнера, республі-
канську більшість, якої вся політи-
ка ґрунтується на тому, щоби за-
бути про минуле, щоби розмежува-
ти вповні коліс уживані формули
та ликовісні директиви, від яких
пішло стільки лиха... Ці слова є
немов би формою запиту, чи Ні-
меччина згодиться на перетворення
своїєї політики в дусі дружньої ль-
ояльності супроти Франції. Німеччи-
на не в силі дати у закордонній
політиці ясної відповіді на своє від-
ношення до пошани Версальського
договору тому, що в цьому питан-
ні німецькі партії надто сильно роз-
єднані.

У лоні одної партії „центра“ па-
люють надто великі різниці погля-
дів між правим та лівим крилом.
Баварська „Фольксспартай“ робить
спроби, чи з правого крила „цен-
тра“ не можна би зробити нової
правої партії. Так само ліве крило
вагається: чи не стати окремою пар-
тією „християнсько-суспільною“. По-
тищо такого розламу нема. Але й в
демократичній партії невеличка гру-

па (4—5 осіб) стоїть в опозиції до
більшості партії. З огляду на те,
що дотеперішній уряд меншостей
мав би при першій більшій акту-
альній справі більшість проти себе
— лишається єдина можлива роз-
в'язка кризи: розв'язка парламенту.

Ситуація ускладнюється тим, що
„Фольксспартай“ має намір домага-
тися димісії цілого уряду. Прези-
дент держави має завіси право ди-
місії не прийняти, але це не роз-
яснює ситуації. Навіть вибори не да-
ють запоруки такого розяснення.
Якщо би націоналісти відкинули у
серпні проект Доза, а уряд розпи-
сав вибори, тоді націоналісти ви-
шли би з виборів переможені. Нині
націоналісти почувають себе багато

міцніше. Село не є вдоволене рес-
публіканським урядом, який не хо-
тів підвищити мита на збіжжя.
Крім цього на теперішній ряд гля-
дить як на спізнене представництво
тої доби, коли Німеччина загроже-
на інфляцією потрібувала негайної
помочі і була менше чутлива на по-
літичний склад кабінету.

Причина в тому, що нині німець-
кий громадянин не виявляє велико-
го зацікавлення партійними нюан-
сами. Найбільшим аргументом для
нього є факт поправки загальних
відносин у державі від часу, коли
теперішній уряд дійшов до влади.
Одначе межові партії мають саме
надію, з огляду на партійну байду-
жість суспільності, вийти перемож-
цями. На це рахують націоналісти
і комуністи.

У. С. Р. Р.

Безпритульні діти на Київщині.

У Києві відбувся недавно зїзд ко-
місії допомоги дітям. Безпритуль-
них дітей-сиріт, місцевих і напливо-
вих, з часів голодного року, є в
губернії кількадесят тисяч. На од-
ній Черкащині таких дітей нарахо-
вується 13.759, на Уманщині 5.000

Для опіки над цими дітьми існу-
ють „Гуртки друзів дітей“. Їх
понад 190, з числом членів 30.174.

Губерніяльна Комісія допомоги
дітям утримує 23 діточих установ,
що об'єднують 1.622 дітей. Від кві-
тня до серпня ц. р. Комісія мала
прибутків 184.961 рублів.

В поодиноких повітах справа з
опікою над безпритульними дітьми
стоїть так:

На Черкащині з 13.750 безпри-
тульних дітей тільки 3.000 примі-
щено в діточих будинках, відкрито
санаторію на 93 хорих дітей, ула-
штовано 3 діточі захоронки на се-
лах і 2 діточі майдани.

На Уманщині ревакуовано 65 ді-
тей, організовано діточий табор-
комуну, 5 діточих майданів на се-
лах, 3 захоронки.

На Білоцерківщині зорганізовано
15 діточих будинків, 8 захоронок
і 4 майдани. 30 до 35 проц. дітей
— нецокровні, до 10 проц. дітей
хорі на туберкульоз.

На Бердичівщині зорганізовано 17
захоронок і 9 діточих будинків.

На Малинщині в діточих будин-
ках утримується 530 дітей, існує 6
захоронок і 6 майданів.

На Київщині (без міста) є діточий
табор, в якому приміщено 217 дітей
і два діточі будинки.

На Шевченківщині є 11 діточих
будинків, де утримується 654 дітей,
1 діточий табор на 230 дітей, 7 за-
хоронок і 11 діточих майданів.

Всі ті установи не охоплюють всього
числа безпритульних дітей. Утриму-
ються вони переважно на жерсті
суспільності. Справа ще не є як слід
налажена, але суспільність береться
енергійно до боротьби з цим злом,
яке грозить страшними наслідками
в будучині.

Зїзд займався головно справою
уходження опікунчих заходів
над безпритульною дітьми і го-
ловною формою боротьби з без-
притульністю узяв організацію ді-
точих установ з сільсько-господар-
ським і ремісничим характером.

Справа українізації на цукро- варнях.

Де-де, а на цукроварнях, розки-
нених переважно між селами, на я-
ких працюють місцеві селяне, украї-
нізація мусіла би пустити глибокі
коріні, тимчасом так не є, а виню-
 цього не тільки ворожа до украї-
нізації адміністрація, а також місце-
ві партійні організації, які мало про
це дбають. Ось що пише про це
Я. Охрім, у „Вістях“ з 2. X. „Адмі-
ністративний апарат ще досі кори-
стується перекладачами. Особливо
прославівся під цим оглядом У-
манська Філія Цукротресту, яка фін-
мувала свою канцелярію в часі коли
українізація мала закінчитись і на-
брала 100 урядовців, які не воло-
діють українською мовою. Шко-
лить українізації і поповнення бі-
бліотек російськими книжками. На
цю тему є багато заміток робітни-
ків по стінних газетах“.

Стан комуністичної партії (Б) України в Одеській Губ.

На недавню відбутім пленарнім
засіданню одеського Губкому пар-
тії констатовано дуже злий стан
партійних організацій на селах і
недостачу партійних людей в низо-
вих радянських установах в райо-
нах. Одна „комячейка“ в 6—8 осіб
приходиться пересічно на 19—20
тисяч населення. Політичний рівень
членів сільських „ячеек“ дуже низь-
кий. 90 проц. сільських комуністів
напівграмотні. Вплив їх на насе-
лення дуже малий. Серед членів
Райвиконкомів комуністи становлять
ледво 7 проц. Праця ведеться за-
можними і середняками, яких вису-
ває на верх вся маса селянства.
Комітети незаможних існують на

папері, батрацькі організації самі
ліквідуються. Комсомольських сіль-
ських „ячеек“ налічується по всій
губернії всього 6, з 59 членами. Пар-
тійні люди з губернії і повітів ухиль-
ються від поїздок для праці на селах.

Нові підрахунки.

Ми вже інформували наших чи-
тачів про те, що в Харкові powsta-
ло Всеукраїнське Тво допомоги
жертвам інтервенції. Це товариство
збирало матеріали про втрати, на-
несені українському населенню в
часі т. зв. „білих“ інтервенцій. До
товариства наспіло 22 тисячі заяв,
що подавали втрати. Про резуль-
тати підрахунків втрат, які місти-
лися в перших 10 тисячах заяв, ми пи-
сали за „Вістями“ а тепер ділимо-
ся інформаціями про підрахунок
шкід, які подають другі 10 тисяч
заяв. Статистичне оброблення заяв
та підрахунок дають такі цифри:
втрати у спалених хатах та інших
будівлях дають суму 9.636.066 зо-
лотих карбованців; знищені посіви
та садки суму 256.899 карб.; шкоди
в худобі дають 1.028.636 карб.,
гроші та вартости, забрані білими
дають суму 6.412.345 карб. та 800
фунтів стерлінгів; інші матеріальні
втрати дають 2.707.557 карб.; за-
гальна сума втрат одержана на
підставі цих 10 тисяч заяв виносить
25.357.930 карб. і 800 фунтів стер-
лінгів. Крім цього нараховано
3.243 випадки вбивства, 568 пока-
лічень, 73 знасилування, 2.685 ви-
падків побойів, а всього 6.559 ви-
падків особистих пошкоджень.

Шкільна справа у Києві.

У Києві є тепер 100 трудових
шкіл, з 29.318 учнями, 1475 осіб
педагогічного персоналу і 326 осіб
технічного персоналу. Школи ці
охоплюють тільки 45 проц. дітей
шкільного віку. В школах переве-
дено дуже великі переміщення пе-
дагогічного персоналу. Усунено 38
управителів шкіл, які не відповіда-
ли вимогам, і переведено на поса-
ди звичайних учителів. Дітячих бу-
динків було в минулому році 60
з 3.280 дітей і 280 педагогічного та
128 технічного персоналу. Шкільний
бюджет для міста Києва виносить
1.754.000 рублів з місцевих коштів
і 2.000.000 рублів з коштів держа-
ви, більше попереднього року на
100.000 рублів.

З професійних шкіл є у Київ-
ві 12 технікумів, 4 педагог. курси.
12 професійних шкіл, 17 різних
курсів, 5 робітничих факультетів,
17 фабрично-заводських шкіл і 2
школи для підлітків. Робітничі фа-
культети існують при всіх вищих
школах (Вузах). Всіх студентів ви-
щих і професійних шкіл є у Києві
17.496, з них третя частина потре-
бує стипендій, між тим стипендії
мають тільки 2.319 студентів, але
ці стипендії такі мізерні (4 рублі на
місяць), що не можуть бути серіоз-
ною допомогою.

Ліквідація неписьменності у Київ-
ві посувається наперед. З 17.693 не-
письменних, по перепису 1920 р., на-
вчилося грамоти приблизно 50 проц.,
а цього року планується навчити
грамоти 6.000 неграмотних. Існує
140 пунктів ліквідації неписьменно-
сти, 54 бібліотеки, 7 вечірних шкіл,
49 клубів, 1 сільбудинок, 3 музе-
та 6 партійних шкіл.

Пр. 895/24. В імені Річипосполитої Поль-
ської Суд окружний карний як Трибу-
нал пресовий у Львові рішив на внесок
Церковної, Прокураторії, що зміст часо-
писи „Діло“ ч. 222 (10315) з дня 7. жовтня
1924 р. в артикулі: 1) „Креси“ а) уступ
між словами всіми польськими каб нестани
і в таких умовах, б) речення між сло-
вами нароові органи а) Ми не будемо, б)
речення між словами відносини є нестирпні
а) Ствердження факту, д) услугі між сло-
вами „бунтують“ насеження а) в часі ма-
ру, е) уступ по словах не видержав б) до
кінця артикулюється в собі єство ад 1)
а) д) і е) злоч., з § 65 а) з. к., ад б) єство
злочинку з § 302 зак. кар. ад ц) виступок

з § 308 зак. карного узяв „доконану в
дни 6. жовтня 1924 р. конфіскацію за оправ-
дану і зарядив знищення цілого накладу і
видав по думі § 493, закона карного за-
борону дальшого розширювання того дру-
кованого письма. Заразом видав наказ від-
вічальному редакторови тої часописі,
щоби не рішення помістив безплатно.
в найближчій числі і то на першій сторіні.
Невиконання того наказу потягає за собою
наслідки предвизначені в § 21 зак. друк. з
17. XII. 1892 Ц. п. д. № 6 ек 1893, а імен-
но засудження за переступство на гривну до
400 злп. — Львів, дня 10. жовтня 1924,
(Підпис мечиткий.)

Наука, громадянство і полтика.

Голоси преси про статті проф. Ст. Томашівського.

Низка статей проф. Ст. Томашівського які під повишим наголоском („Діло“ ч. 224—227) трактували про хронічно-актуальну університетську справу, викликали — як можна було сподіватися — гострі відповіді на сторінках преси. Польські нехиті гасети аж захлипаються від галасу: ось мовляв, аперве ми почули рівне слово... І те повчальне слово стараються викопистати на свій лад.

Перш за все найбільшим непорозумінням було би надавати статтям д-ра Ст. Томашівського більше значення, аніж вони мають його. Редакція „Діла“ мстила ці статті на виключну відповідальність ш. автора, в порядку дискусії, закладаючи випади застерігаючи проги більшості поглядів висловлених в отих статтях (гл. ч. 224). Як до-воєнний доцент державного львівського університету, дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка й людина, що займала високі й відповідальні громадянські становища в останніх роках, проф. Ст. Томашівський безумовно мав право забрати голос у дискусії на тему, що близько цікавить і наукові і широкі громадянські кола і зробив це так, як казали йому його ширі переконання. Але з другого боку всім відомо, що проф. Ст. Томашівський все стояв і тепер стоїть поза всяким організованим партійно-політичним життям і ніколи не був і не є таким авторитетом у нашому громадянському житті, щоби його погляди як стій генералізувати. Становище „Діла“ в університетській справі було зясоване в цій низці статей. В дискусії, започаткованій тепер статтями д-ра Ст. Томашівського, почуємо без сумніву також трохи інші думки, ніж ш. автора.

Спроби використання польською пресою кожного прояву української сміливої самокритики задля засіву зерен внутрішньої ворожнечі у нашому громадянстві, не спонукають нас ніколи до здвигування таких проявів, навіть тоді, коли ми були свідомі помилок того чи іншого такого виступу. Польська преса своєю односторонньою тактикою проголошування кожної людини, що зважиться висловити свій погляд трохи інший від поглядів

визнаної Полькою незалежної преси — зразу „своїм“ чоловіком — дає доказ лише своєї наївності й крайнього аналіфобізму щодо внутрішніх наших відносин та політ. фізіономії чільних наших громадян. Лише як на приклад отакого курію не розуміння являється у вступу на коментарі до цих польських гасет, які толмають окремих референтів „для справ руських“ і які посилюються зрештуть названі статті д-ра Ст. Томашівського.

Львівська преса, „Гасета львівська“ (ч. 235 з 12 ч. м.) поміщає симпатичні собі уривки зі статей проф. Ст. Томашівського під наголоском „Złote myśli prof. Tomaszewskiego“, з такою редакційною приміткою:

Перебуваючий тепер у Берліні проф. Томашівський поміщає в „Ділі“ серію статей на тему спору руського університету у. Автор єднає певну дозу цинічної відваги з незалежністю і глибокою пильністю, які безумовно дають йому право виступати в галицько-руській загумі. Оце вразка правд, для переборщеної амбіції земствіків гірких, а проте згідних з дійсністю.

Як сказано, оту „вразку правд“ „зв'язано“ наскрізь тенденційно, а на кінці додано хитро-мудро „sapienii sat!“

Знову хітський орган Левіна-Стронського, варшавська „Ржеч-посполита“ цитує проф. Ст. Томашівського п. н. „Coraz łagodniej i racjonalniej“ (ч. 279 з 13 ч. м.). Читаємо там такі уваги редакції:

Чим ближше до відкриття Руського університету у Кракові, тим шоразь гостріше спершу непримирна українська партія (!!) ставиться до цієї справи... П. Томашівський виявляє примітивні на око, а проте в політичній залості загублені павиди... „По тих вивадах, які вперше в д часу війни тверезо формулюють чинівницьку справу, п. Томашівський доходить до висновку... Так думає і так пише в „Ділі“ освещений („wykaszalony“) „Русин з української партії (!), коли тимчасом наша лва преса з „Роботніком“ а чолі, ламає копії за осідок Руського університету у Львові.“

Незалежно від зазначених в горі і їм подібних голосів польської преси про статті проф. Ст. Томашівського, останнє число (79, з 16 ч. м.) львівського „Нового Часу“ приносить передову статтю п. Михайла Матчака на цю саму тему.

Виходячи з тих самих основ, що проф. Ст. Томашівський (питання

Капелюхи для панів

правдиві італійські „БОРСАЛІНО“ й інші елегантні, позні шини та тпезалі

в СКЛАДАХ

РУДОЛЬФА РЖЕЗДЯ

площа Маріївська 8-а, вул. Готтардська 72, вул. Нахмицька 25, вул. Краківська 25. 1—1

потреби українського університету в Польщі і його отідку), автор каже м. и.:

Нам при університету потрібні й інші високі школи: технічна, агрономічна, ветеринарна й академія мистецтв і поет. Українське громадянство наших західних земель, що вже раз скінчило з балам, почало творити ці школи. Значнішні професори, студенти, матеріальні заоб. Проф. Томашівський дає ніякого шниту вартості тих власними силами утворених шкіл. Правда, що при їх творенню, формально упатентованих учених було мало. Вони воліли сидіти спокійно за кордоном і там одні як вчені, інші як політики-п'юмати творити ф. кції. Коли б на українських високих школах з самого початку (1920—21 роки) зачали були викладати всі формально упатентовані яких це було просто обов'язком, то можливо, що ми тепер мали б вже публічні загальнопризнані школи і не потребували вести дискусії. Ця, що для українських високих шкіл у краю українські упатентовані вчені й політики за кордоном майже нічого не зробили — про це проф. Томашівському добре відомо.

Кажучи про університет як національно-виховуючий чинник, п. Матчак питається:

Чи не перецінює всетаки проф. Т. значіння державного університету з українською викладавською мовою під Польшею? Чи матиме українська нація вплив на не, хто і як викладатиме на тому університеті? Чи не стане він такою карикатурою, що треба буде його побороювати?

Потім автор нагадує відома становища польського публіциста Голувака в „Роботніку“, який заявив, що ні один вчений поляк не шанував би такого українського професора, котрий зголився би викладати на такому „університеті“ в Кракові, і дивується, чому проф. С. Томашівський заявляється за Краковом, хоча згідно з вітками польських часописів, вже навіть польський уряд закинув думку про Краків, як осідок українського університету.

Проф. Томашівський пише, що польський уряд бажає вести переговори в університетській справі, а Українці відмовляються від балажок. Мені незігнано, щоб

польський уряд до когонебудь офіційно звертався з пропозицією переговорів. Місія л-ра Сміля Стопського мала, як сам він стверджує, розвідувальний, необов'язуючий характер. Діє польські урядові чиновники не дали відповідей на відомий меморіал в університетській справі, внесений урядом українськими науковими і культурними установами ще минулого року.

Я щоб польський уряд мав дійсно намір якнебудь поладати справу українського університету, то на це є дуже прості способи виступити перед Сеймом і Сенатом, встановити в бюджет відповідну суму на ту ціль і в часі сеймових дебатів чи на їх перервах кавзати переговори з українськими посольськими кляубами, які одинокі упатентовані до політичного заступництва свого народу перед польським урядом. А ці вже звичуться з кураторією та іченими. Дорога копетка і на мою думку однією дилематою. Польський уряд офіційно ні разу до нікого не звертався.

Думою, що справа ще не швидко перенесеться на бажане ш. автором форум і довго ще залишиться темою теоретичних газетних міркувань. Всі цікавіші голоси преси, як досіль так і на даліше, будемо негайно передавати.

З польських справ.

Домбські (голова З.П.С.Л.) і пос. Рудницькі вийшли до Парижа на конгрес фр. радикалів, що радить під проводом Ердіо.

З.П.С.Л., себто „людові“, що сепарували з „Яста“ під проводом Домбського, заклали зі „Звізком хлопським“ (не II група б. „Яста“, т. зч. Бриліці, лідером є пос. Пюта) угоду щодо спільної пропаганди, тактики.

Об'єднання польської лівниці, себто „Визвоєня“, З.П.С.Л., „Звізку хлопського“, Н.П.Р. і П.П.С. має виявитися м. и. в створенню спільної парламентарної комісії. Акція об'єднання є ще темою пересудів.

Ген. Сосновські буде делегатом Польщі на міжнародній конференції розброєння в 1925 р.

Ген. Сімонські поверне з Парижа швидше, ніж йому хотілось, а то з огляду на написання соймової дискусії над законопроектом про організацію найвищої військової влади в Польщі.

Помер посол З.Л.Н. (головної групи „Хієни“) Тадеуш Фудаковський, промисловець походження з Київщини. Послувавши з варшавської округи. В земельній комісії заступав рвенно інтереси великого промислу й поміщиків.

Кооперація — народня сила.

Вписуйтеся масово у члени кооператив „Рідна школа“ у Львові, Річ. 10. Уділь 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число уділів необмежене. Порука 2-кратна.

АНАТОЛЬ ФРАНС

Чорний хліб.

Було це в добі, коли Микола Нерлі був банкіром у шляхотнім місті, Фльоренції. Коли били дві години, він сидів за своєю конторкою, коли били три, він ще сидів там: весь день складав рахунки на своїх табличках. Він позичав гроші Цісареві і Папі. Не позичав їх діяволів лише тому, що лався попастись у погані діла з тим, якого називають злим духом, незбагненим у хитрощах. Микола Нерлі був сміливим і підзорливим. Надбав великі багатства і очистив чимало людей. Ось чому його шанували у Фльоренції. Він жив у палаті, куди світло боже входило тільки крізь вузькі вікна; і це було розумно, бо житло багача повинно бути твердиною. Люде з великим майном роблять мудро, коли боронять силою того, що здобули хитрощами.

Отже й палата Миколи Нерлі мала довкола залізу огорожу і ланцюги. У середині талановиті ремісники змалювали на стінах Чесноти як жінок, патріархів, пророків та ізраїльських царів. Порозвішували по кімнатах килими приваблювали око пригодами Александра та Трістана, змальованими в романах. Микола Нерлі поширював у місті велич свого майна побожними записами. Він вибудував за містом шпиталь, на якого різьблено-мально-

ванім фризів сяди його найбільше почесні вчинки. У подяці за суми грошей витрачені ним на вікінчення церкви Нової Богородиці, його образ завішено на хорі. Там можна було його бачити навколівшак, зі складеними руками, при ногах Пречистої Діви. Можна було його пізнати по його бавовняній червоній шапочці, по його обличчю залитім жовтим товщем і по його малих живих очах. З другого боку Пречистої Діви молилась скромно його добра жіночка, Мона Бізмантова, з таким чесним та сумним видом, що здавалось, ніхто ніколи не знавав з нею приємності. Нерлі був одним з перших громадян у своїй Республіці. А тому, що він ніколи словом не наважився на закони, не журився бідними, ні тими, яких все-сильні дня засуджують на грошеві кари та проганяють з держави, ніщо не зменшило в опінії урядовців його поваги придбаної ним завдяки великому багатству.

Коли вертався одного зимового вечора, пізніше ніж звичайно, до своєї палати, вже при вході оточила його громада жебраків, на-пів голих, з простягненими руками.

Він прогнав їх шерстками словами. Однак голод зробив їх сміливими та дикими, мов вовків. Вони оперезали його колом і домагались хліба жалібним та грізним голосом. Він уже нахилився по каміння, щоб кинути ним, коли нараз побачив одного зі своїх слуг, на голові з кошем, наповненим чорним хлібом, призначеним для наймитів.

На його знак, слуга з кошиком наблизився, а він набравши повні пригорщі хліба, кинув їх бідакам. І вернувшись до хати, положився та згаснув. У сні він зазнав апоплектичного удару і вмер так неждано, що мав вражіння, наче лежить ще в ліжку, коли нараз побачив, „заїмливий від сйва“, св. Михайла осяяного ясністю, що йшла від його тіла.

Архангел з вагою у руках, важив терези. Микола Нерлі пізнав на важішій боці дорожочинності вдович, які держав у заставі, безліч монет, які незаконно задержав і золоті гроші, дуже гарні, які лише він мав, здобувши їх лихвою або шахрайством, і тоді зрозумів, що у цей мент св. Михайло важив перед ним його власне життя, вже закінчене. Він став уважним та зажуреним.

— Мессер сан Мікеле — сказав він — коли ви кладете на один бік усі зиски мого життя, покладайте, будь ласка, на другий гарні записи, якими я так проречисто показав свою побожність. Не забуйте ні про собор Нової Богородиці, до якого я причинився у третині, ні про мій шпиталь поза містом, який я збудував цілий з моїх датків.

— Не лякайтесь, Миколо Нерлі, відповів Архангел. — Я не забуду нічого.

І своєю славною рукою поклав на найлекшій терезці собор Богородиці і шпиталь з різьблено-мально-

льованим фризом. Але терезка не пішла вниз.

Бакри живо затрівожився.

— Мессер св. Михайле — промовляв він далі — шукайте ще. Ви не поклали з цього боку ваги ні моєї гарній кропильниці з церкви св. Івана, ні проповідниці зі св. Андрія, де змальовано так живо хрестини Нашого Спасителя Ісуса Христа. Ця робота коштувала мене чимало.

Архангел поклав проповідницю та кропильницю на шпиталь, на терезку, яка, всеж таки, не знижувалась. Микола Нерлі почував, що його чоло криває студений піт.

— Мессер Архангеле — спитав він — чи ви є певні, що ваші терези вірні?

Св. Михайло відповів з усмішкою, що хоча вони не зроблені пс зразку ваг уживаних у париських льомбардах і венецьких міняйлах, проте вони не є неточні.

— Якже це так? — йойкнув Микола Нерлі, поплотнівши — цей собор і проповідниця і ваза і шпиталь з усіма ліжками не важать більше як стеблинка чи пух пташки!

— Як бачите, Миколо, — відповів Архангел — до цієї хвилини вантаж ваших незаконностей силь-но переважає легкий тягар ваших добрих вчинків.

— Значить я піду до пекла? — спитав Фльорентієць. І його зуби клацали з жаху.

— Стривай Миколо Нерлі — сказав небесний ваговий — постри-

ОСТАННІ ВІСТІ.

Бунт в'язнів в Самборі.

Від 14. X. триває в Самборі бунт в'язнів. У цілому місті чути проймаючі голоси „давайте їсти!“. Збунтовані в'язні старалися розбити двері келій, щоби видістатися з в'язниці. Один в'язень застрілений. В'язницю, в якій є понад 400 в'язнів, огружило військо й поліція. Збунтованих вивозять до Вісничі й ин. міст.

Димісія кабінету Давидовича.

Югославянський кабінет подався до димісії. Сталося це на бажання короля, щоби вможливити краєві внутрішню політику й досягнути остаточного порозуміння між Сербіями, Хорватами й Словінцями.

Франція визнає СРСР.

Французька комісія для справи визнання СРСР. скінула рапорт. Він поручає визнати СРСР. без попереднього ставлення ухвал. Місти-тими лише застереження відносно пізніших переговорів у справі у-правління питань, що торкаються приватних осіб і французької ре-публіки.

Англійсько-турецький конфлікт

Англійський уряд прийняв турецьку пропозицію, щоби конфлікт в справі Ірака полагодив С. Народів.

Шангаї зайнятий.

14. X. около 1000 люда армії Тсе-Кіанга атакували французьку пильницю Шангаю. Їх відперли жовніри французької маринарки. 15. X. до Шангаю ввійшло кілька тисяч жовнів армії Тсе-Кіанга. Японський посол у Пекіні вручив китайському послу ноту з по-твердженням нейтральності Японії. **Большевики ввійшли до Бесарабії.**

Румунські влади повідомлено, що біля Татат-Бунар у Бесарабії, пере-йшло радянську границю 45 люда. Уряд вислав військо в загрожену околицю.

Мекка зайнята.

Вагабіти ввійшли 15. X. до Мек-ки. Ідуть на Акабу. В зв'язі з цим єгипетський уряд поробив заряджен-ня. До Джодат прибув король Алі й утворив провізоричний уряд. Він із військом кинув Мекку, щоби не допустити до проливу крові.

НОВИНКИ.

— **Сердечна подяка.** Як „finale“ до новинки „Панцизв'язні обов'язки“, поміщені в нашій щоденнику з дня 21. VI. 1924 ч. 135, подаємо вірний відпис ось якого документу: L. 14617-1 Zbaraż 20. VIII. 24. Do Rolników powiatu Zbarskiego. Tym mieszkańcom tej powiatu, którzy przez bez-платną zwózkę materjałów budowlanych do-помогли do tego, że kasernie dla pomiesz-czenia policji granicznej w Białobrozie, Pa-eczyskach, Tokach, Proszowcach w stosunko-wo krótkim czasie stanęły pod dachem, skła-dam w imieniu Rządu na tej drodze serdec-zne podziękowanie. Czystem swoim przy-czyniliście się waleśnie do bezpieczeństwa kra-ju i jego mieszkańców. Starosta Zbarski Koszyński m. p. L. 14618-1 Zbaraż 20. VIII. 1924. Wszystkim Zwierzchnościom Gminnym w powiecie celem ogłoszenia podziękowania w sposób w gminie praktykowany. Starosta Zbarski: Koszyński m. p. — Цікаво, чому селяне, з яких стагастія безмірні подат-ки, були ще й обов'язані безплатно позити будівельні матеріали під погрозами гроше-вих кар з Підволиць до згаданих сіл через цілу зиму, протягом такої болотни-стої весни, підчас такого горячого часу, як жнива, підчас коли робітників при-дих будовах були знаменито оплачувати? На-тувається нетрудне питання, чому існува-ла така велика р'жниця в оцінці хлібороба і робітника аж до оголошення цієї „сер-дечної подяки“? Бо — дивно — після о-голошення цієї подяки починають силува-ні до згаданої праці підводи відстанати по 2-3 зол. денно! Скільки то десь грошей заощадилося титулом „сердечної по-дяки“.

— **Оповідання вулиці.** Під таким заголовком поміщує „Слово Польське“ вступну статтю на тему „сплетень“, якими живе львівська вулиця. Отже по тім львів-ській вулиці розбивається прескаким аз-гом „великий пан“, власник наїкращого склепу у Львові, з категорії „відомих і ці-нених“ — якого якраз учора суд признав винуватим злочину кривоприсяги в процесі проти Гіпотечного Банку і присудив йому три місяці тюрми, обмеженої тверд м ло-жем“. А далі „радий міста, батько міста,

фабрикант, продає крадене залізо дер-жакомому скарбові...“ Поруч президента Ройцеховського підчас „Таргуф“ ухвалять-ся елегантно одягнений пан — який мину-лого року скомаромітувався продажею ак-ції польської інституції Жидам... І так да-лі в безкінечність по Львові і поза Льво-вом. Ось вам представники народу, який несе „культуру“ на „кресі“.

— **Державний суд в Писку.** Дня 22. п. м. відбудеться в Писку доразовий суд над 5 львівськими заплонуваними в напа-ді на поїзд біля Луниці. Прочих 7 ареш-тованих стане перед звичайним трибу-налом.

— **Бомби під Чернівцями.** На залізнич-ному мості біля Чернівців підложив хтось бомбу, яка експлуатувала перед приїздом особового поїзду, через що не прийшло до катастрофи. Комунація на шляху пе-реграна.

— **Правда чи провокація.** Варшав-ський „Кур'єр Червоний“ повідомляє, що до радянського посольства у Варшаві ма-в зголоситися бувший старшина російської кавалерії Сідоров, з просьбою амне-стії. Там мав його прийняти якийсь Бо-рис Крауценко, який запропонував Сідор-ву провід над однією з диверсійних ватаг на „кресах“. Сідоров мав відкинути про-позицію і тоді напало на нього двоє ти-пів, які стовкли його револьверами до то-го, що зломали шок. Рівночасно з тим, повідомило посольство гаршійську полі-цію, що Сідоров напів на посольство. Ціла справа досить неясна і вимагає про-вірення.

— **Напад на синагогу в Варшаві.** Підчас святкування Судного дня в вар-шавській синагозі вул. Брудновської, напали на синагогу варшавські ученики, позбиравши шибі, при чому поразили кіль-кох Жидів.

— **Інвентаризація Пилсудського.** Польські часописи повідомляють, що генерала Дань-на усунуто зі становища предсідника вій-ськового окружного суду у Варшаві в зв'язку з процесом поручника Блоньско-го, якому додчено інвентаризацію Пилсудско-го. В тій справі буде зложена в поль-ському соймі інтерпеляція від клубу З. П. С. Л.

— **Нешвидливий двобій.** Здеградова-ний з воєністства Довнарівч визнав на двобій фейлетоніста „Кур'єра Варшав-ського“ п. Рабського за те, що Каліненко напав на поїзд біля Луниці, а п. Рабскі описав трагі-комічну ситуацію, в якій най-шовся пан екссеведа. Двобій, — як звичайно в таких випадках, — скінчився без шкоди для обох сторін.

— **Пожара в Скарі.** В Скарі над Збру-чем знявся онокі в пекарні Гершера по-жежа, яка перекинулася на сусідні дома. Згоріло 5 загород.

— **Пожара в російській Національ-ній Бібліотеці.** Московська „Правда“ повідомляє, що пожежа знищила на дніх частину п'ятого поверху Національної Бі-бліотеки в Москві. При тушенні пожежі покалілися кільках огневики.

— **Тютюна підешевіє.** В наслідок ви-соких цін тютюну польський монополі-стич великі втрати, супроти чого рішів знизити ціни на деяких родах тютюну. В першу чергу мають подешевіти на 10—15 процент папіроси з тутками.

— **Похорони Анатолія Франса.** У ві-торок отворено завішання Анатолія Фран-са, якого зміст поки що ширше невідомий. Похорон письменника відбудеться на дер-жавний кошті, при чому його тлінні останки ляжуть в парижському пантеоні. Рдова по Франсі одержала сотки кондоленцій, між ними від президента республіки, міні-стрів і майже від усіх французьких та єв-ропейських знаменитостей.

— **Убийник Бірнберга.** Львівська „Хві-ля“ повідомляє, що ширська поліція а-рештувала якогось Барта мея Бабажа зі Сокильниці, який має бути убийником шир-ського купця Бірнберга. Мотиви убий-ства покищо невідомі.

— **Нільно є Жидів на світі.** Амери-кансько-жидівський комітет в Нью-Йорку видав отсе „Жидівський Річник“ на 5685 рік, в якому устало скількість Жидів на світі на 15 і пів мільона голів. В Союзі Радянських Республік живе 3,381,429 Жи-дів тоді, як в Палестині є їх тільки 83,794.

— **Підорож „Цепеліна“.** Збудований в Фіндліхсдорфі „воздухоплав „Цепелін““ прихав уже до американської пристані. З того приводу німецька преса ставається переконати опінію світа, що знищення за-велець Цепеліна у Фіндліхсдорфі обняте умовами версальського договору не є ко-нечне, бо існує инша можливість пере-ведення повної контролі для неопущення до будови військових воздухоплавів у Ні-меччині.

Продовження Загальних Зборів „Союза Українок“

відбудеться в неділю 19. п. м. о год. 5-їй пополудні в кімнаті „Бесіли“ (Народний Дім, вул. рутонського 22). На денний по-рядку: 1) Вибір членів Головного Виділу і Контрольної Комісії, 2) Внесення і евен-туалія. — По Зборах дискусія на тему: „Хай злопотять крила райського змія“.

Проситься наше жіноцтво о як найчи-сленнішу участь.

Присилайте силадки на пресо-вий фонд на ин. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — Ринок 10.

Бірка.

Львів, 15. жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5:17—5:18½, канад. дол. 4:97—4:98, чеські кор. 0:15—0:15½, лєт 0:02—0:02, франк 0:26—0:27, швейц. фр. 0:96—0:97, англ. фунт. 23:20—23:40.

Золото. 20 кор. 21:80—22:00, 20 франк. 20:20—20:40; 20 марк. 23:40—23:50; 10 руб. 26:80—27:20.

Срібло. Австр. кор. 0:43—0:44, 5 авст. кор. 2:24—2:26, фльорени 1:16—1:18, рубл. 1:85—1:95, рубель дрібним сріблом 0:26—0:95.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1923 р. від 24:00 до 25:00 жито галицьке з 1923 р. від 19:50 до 20:50, жито нов. збору від 16:20 до 16:75, ячмінь галицький броварняний від 21:00 до 23:00, ячмінь галицький пашний від 18:00 до 19:00, овес галицький з 1923 р. від 16:50 до 17:50, Фасоля 52:00—54:00.

Купуйте уділи в Кооперативі „Український Театр“! Присилайте датки на адресу Кооперати-ви: Львів, вул. Руська 18/1.

3 судової салі.

Відгомін похорону бл. п. О. Беса-рабової.

Дня 16. п. м. почалася в III салі львів-ського окружного суду, перед одиничним суддею по правах проти тринадцятьох у-країнських студентів і студенток, обвину-вачених в тому, що дня 26. лютого ц. року по похороні бл. п. Бесарабової, ви-хадячі з кладовища не дали послуху візванню поліції і не „розійшлися“. На-лав обвинувачених засіли Петро Сосенко, Марія Янів, Наталя Сосенко, Олександр Павчак, Семен Трусович, Ева Сагака, Роман Іванчук, Микола Дланчук, Володи-мир Суховий, Дарія Сосенко та Василь Левичський, які в доповідях з вільної сто-пи. Не явилися на розправу Іван Носик та Петро Вульмичський. Студент Василь Левичський обвинувачений в тому, що на похороні бл. п. Бесарабової виголосив промову, в якій звинув, заохочував і ста-пався нахилити до кривдних чинків. Ви-ки всіх обвинувачених, крім Левич-ського, підтягнуто під 283 і 284 пар. карно-го закону, а В. Левичського п'д 305 пар. тогож закона. До розправи покликано 10 свідків, переважно з кругів поліції.

Переслухав обвинувачені однозгідно зізнавали, що „не розійшлися“ тому, бо нікуди було розходитися, коли поліція замкнула герехід через тліщу, арештуючи без розбору найближчих з краю. При-тому обвинувачені не могли не підчекну-ти брутального поведіння поліції, яка була прикладами і гасуками учасників похорону, з яких напр. студ. Яцівну ви-бив комісар по личі.

Обвинувачений В. Левичський, один з промовців на похороні бл. п. О. Бесара-бової заявив, що промову виголосив як представник українського студентства, яке працювало а відтак тепло в поль-ських тюрмах разом з бл. п. О. Беса-рабовою.

І над всякий вираз трагічна смерть від-билася глибоким відгомном в серцях усього українського громадянства, а в першу чергу українського студентства, яке на передчасну могилу своєї Товари-шки кинуло сердечну гудку спочуття, в парі зі спонтанним виразом схоти ви-дежати на занятих позиціях.

Обвинувачених обжаловував прокуратор Ляндау, боронив мец. д-р С. Шухевич.

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська виладка те-пер 1 золотий на рік). Рівно-часно з грішми присилайте і списи членів (імя, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного То-варства, у Львові, Ринок ч. 10.

Знакий зі солідності магазин мужеських і жіночих новостей

Й. ЗІХЕРА

площа Капітульна ч. 3. проти катедри

поручає на осінньо-зимовий сезон: спеціальний вибір найновіших рукавичок і пан-чіх, Мужеське жіноче і диточе білля. Трикоти Егера-Бенгера. Реформи натков-ні d'cosse і вовняні. Краватки готові і до вязання. Перфумерія і біжутерія.

Редюки вибій!

Приступні ціни!

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відговдає.

Подається до відома Управл. Читаль-лень „Просвіта“, та Кооператив — соціальського повіту. — що в місті, для 19. жовтня 1924 р. відбудеться в селі „Народної Торговлі“ в Сокалі „ро-світна Анкета“ на яку обов'язково Читальні і Кооперативи мають делегувати кількох відпоручників в цілі обговорення актуальних справ просвітної організації. На анкету прибуде зі Львова голова Тов. „Просвіта“ — Еп. проф. М. Галушинський. Початок анкеті о гол. пів до 3-ої поппу-луни. По анкеті відбудеться Концерт в роковини смерті Івана Франка. В які в-вості участь міщанські хори зі Сока-ля, Бєлза, та хол читальні „Просвіта“ і Тухорковичах. Святочну промову виголо-сить проф. Галушинський.

Дрібні оголошення.

РАРСТАТИ ткацькі, поспішні і кудим-карські, сталеві бляти всіх вмірів, начиння, чиники, коловоротки, пряділки, гремпілі до чесання вовни і льну та прочі ткацькі прилади і машини покупає фірма Технічне Бюро „Textyl“ вл. М. Кожушко в Раві пуській. 658 1—4

ПРАВНИК з академічним торговецьким обрахуванням, б. галицький старшина гошуків якоїнебудь праці (мова польська, німецька, російська) приймає також лекції на селі, Ласкаві зголошення під: „Точний робітник“ до Адміністрації „Ціла“. 657 1—2

ХТО з АДВАКАТІВ-УКРАЇНЦІВ хоті-би перенести, або отворити адвок-ську канцелярію в осідку двох повітових судів, де в вироблена і забезпечена клієнтеля і „скаль“ — звольте зголоситись до Адм. „Ціла“ під „Осідок двох повіт-судів“. 655 2—3

БАВАЛЕР з виш. освітанням, власник більшого торговецького підприємства намагає переписку з панною або вдовою з відповідним майном в цілях матримоні-альних. В. Комар, Львів 1. Postrestante. 624 3—3

ПОКІИ з окремим входом віднаїму для спокійного старшого пана, найрадше з харчем. Зголошення до Адм. „Ціла“ під „Сююй“. 613 2—2

ІНСТРУКТОР на рік потрібний для трьох дітей нязшої гімназії. Уряд парох. в Скалаті старім п. Скалат. 651 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

Спеціаліст скірних і венеричних недуг

Д-р Генрик Росмарін

б. е. клінік львівської, віденської і павської повітових і ординув Львів, вул. КОПЕРНИКА 12. 581 5—10

Лінарсько-дент. заведення д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

Львів, вул. Кикстуська 17/II. Пльомбування й виїмання зубів без болу. Штучні зуби в кавчуку і золоті після аме-риканської системи. Пациєнтів з провінції полагоджеться в найкоротшому часі. П. Т. урядовцям і студентам значна знижка 569 5—10

БЮРО ГЕОДЕЗИНЕ І НАРТОГРАФІЧНЕ

Інж. Михайла ФЕДЕЦЬКОГО

інж. геодезії і ас. наук математично-фі-лософ. австрійського геометра та су-дово заможного технічного знавця у Львові, вул. Св. Тереси ч. 2 Б, I. п (біля Св. Юра).

виготовляє мапи, плани і кошториси, три-ангуляцію і нівеляцію м'ст, плани ситуа-ційні і нівеляційні промислових заведень, парцеляцію і комасацію, поміри і поділ ґрунтів і лісів, провірення границь ґрунтів та всякого рода плян копань і пль-нафтових. 615 3—4

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., Н. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4.20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Румунії
150 лей, Болгарії 7.50 зл., Австрії 7.50 зл.
Займа адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ

Китайський мур.

Ніколи ще стільки не писали та не промовляли в Європі на тему братерства народів як нині. Повстав окремий міжнародний Союз: Ліга Націй на те, щоби втишити причини конфліктів та ворожнечі, полишені у спадщині останньою війною. Основано окрему міжнародню організацію, складену з визначних учених, письменників та діячів-ідеологів для інтелектуального зближення між народами. А паралельно з цією працею держави придумують щораз нові засоби для зміцнення та поширення китайської стіни на своїх кордонах.

Що означають високолетні промови і дуже тверезі дискусії над справою забезпечення, роззброєння та гарантій? Вони стверджують факт, що недовіря до своїх сусідів, острах за мирні умовини розвитку і причаєна зловна сторожкість народів зросли більше, ніж колинебудь. Не треба шукати доказів у підземельних пружинах повенної психології, щоби признати розшматування карти Європи на карикатурні геометричні клаптики. Згадайте лише неймовірні паспортні труднощі та боротьбу держав за введення та знесення законів про мито. Навіть республіканська Франція, що була тахистом для „політично підозрілих“ з усіх меж світа, вважала нині вказанням завести в себе нову контролю над чужинцями.

Плоди всесвітньої війни, яка боролась під стягом величезних принципів, є гіркі мови досвіди і мов надихані жовцю правди, якими кидають собі нині в очі ворогуючі народи. Чимало зерен зневіри, злови та ворожнечі посіяно навіть для розднання цього самого народу. Хто, крім вісхепольських політичних крмарів, сумнівається нині в етнографічній, історичній та географічній одноцілості українського народу по обох боках Збруча? Та коли на протязі української історії існували більш трудні для культурних взаємин розшматованого українського народу як саме нині? Кордон, що розмежовує нас від наших земляків, подає на воєнні окопи з найзавзятішої доби останньої війни. Тут вже й нічого казати про паспортні труднощі, мита та ревізії. Ми відмежовані від У. С. Р. справжнім китайським муром. Навіть предмет найбільшої пошани з боку малокультурних народів: книжка — перейшов до такої самої категорії продуктів, що динаміт.

Усім відомо, якими позавгорідними шляхами мусить блукати українська книжка, видана на території У. С. Р. Р., щоби потрапити до нас.

Гіркою іронією звучить правда, що навіть чисто наукові твори, видані у Галичині, не мають прав свободного поширення в українській державі. А що сказати про заяву галицького професора українського університету, буцімто наша „наукова продукція квантитативно“ уявляє собою „великий упадок, а квалітативно“ тільки „убогість, перерібки, компіляції“. У результаті по його думці: тільки „дві початуючі сили, кваліфіковані науково“.

Що це значить? Значить те, що навіть люде, які ціле життя сидять між книжками, не знають нічого про нинішню справжню, вартісну

творчість цілої низки молодих наукових сил та справжніх талантів на широкій Україні. Вони відмежовані китайською стіною від лабораторій рідної праці, за якою повинні стежити. Відомо, який хаос родиться при такім зірванні найближчих ниток з огнищами рідної духової творчості.

Держави, що хочуть шукати безпеки свого внутрішнього ладу на шляху китайського відокремлення, затроюють цілющі криниці, якими годуваться їх організм. Ніякі вселюдські ідеї ні величній гасла оборони держави не є гідні пошани і не мають у собі досить сили, якщо вони лякаються зустрічі з ідеями своїх сусідів.

Перед новою сесією.

З приводу засідання польського сойму.

На польській політичній вулиці в звязку з початком нової парламентарної сесії панує оживлення. Партії замічають свої тактичні позиції. Укладають нові комбінації і концепції. Приготовляють атаки на уряд Грабського і складають нові листи поділу міністерських портфелів.

Важко у теперішній мент сказати, у що остаточно виллюється всі приготування на таємних партійних нарадах і зібраннях пляни та проекти. Не підлягає сумніву лише одне. Майбутня парламентарна сесія очевидно буде бурхливою, від неї можна сподіватись ріжних несподіванок і комплікацій.

Період внутрішнього миру серед польських груп, звязаний з рожевими мріями й ілюзіями про закріплення становища Польщі і налагодження відносин через „направу“ скарбу — цей період вже очевидно скінчився. „Направа“ скарбу в жадній мірі не виправдала покладаних на неї надій. Результатом її була лише господарська криза, перед якою уряд Грабського в повній мірі виявив свою безсилість й безпорадність. Сподівана консолідація відносин не прийшла. Разом з тим, у звязку з напруженням відносин на „кресах“, у звязку з диверсійним рухом сгало у весь зріст „кресове“ питання. У звязку з міжнародними зобов'язаннями, які прийняла на себе Польща, прийшло знову на чергу дня питання Східної Галичини — справа заснування українського університету, справа заведення самоврядування хоч би в карикатурній формі закону про воєвідське самоврядування. Ці питання разом з цілою низкою старих і нових болячок Польщі стоять на черзі дня нової парламентарної сесії, настирли-

во вимагають розв'язання і ведуть за собою, як це звичайно в Польщі, нові партійні перегрупування, нові зміни в складі уряду.

Силою природного ходу річей, майбутня парламентарна сесія у значній мірі має бути присвячена справам, найтісніше зв'язаним з нашою ситуацією, з нашим становищем під Польщею. Через те особливо відповідальними являються ті завдання, які стоять перед українською парламентарною репрезентацією в польському соймі і сенаті. Через те з особливою увагою мусить вона передумати свою тактику, виявити найбільшу активність для того, щоб з роботи її була максимальна користь для наших національних інтересів.

Завдання це є дуже трудне, наскільки наша репрезентація, стоячи на становищі крайньої опозиції, маючи проти себе збиту лаву об'єднаних під цим оглядом польських партій, має великі перепони навіть для належного використання парламентарної трибуни. З усіх шляхів та способів парламент. репрез. боротьби для неї лишається владство тільки можливість використання права нагалих внесків та інтерпеляцій, хоч і тут вона стрічає великі обмеження.

Але що можемо зробити — треба конче зробити й перевести. Наглі внески і інтерпеляції з боку української парламент. репрез. до цього часу характеризувались до певної степені випадковістю справ порушуваних у них. Переважав у них той матеріал, який приходив до послів з краю, який торкався льокальних і часткових зловживань адміністративних органів на місцях. За те наглі внески і інтерпеляції загально-принципального характеру, які угрунтовували би наші основні кривди і домагання, в попередній парламентарній роботі нашої репрезентації відігравали порівнюючи підрядну роль.

Не відкидаючи значіння інтерпеляцій й нагалих внесень першої групи, думаємо одночасно, що в майбутній сесії парламентарна репрезентація повинна би звернути дбайливу увагу на підготовку та внесення ряду інтерпеляцій і нагалих внесків у загально-принципальних і основних питаннях. Це було би

Кооперація — народня снла.

Вписуйтеся масово у члени кооперації „РІДНА ШКОЛА“ у Львові, Ринок 10. Уділ 5 зол., одноразове внесок 50 сот. Число уділів необмежене. Порука 2-кратна.

тим засобом, який до певної міри міг би причинитись до того, що наша репрезентація могла б сконцентрувати увагу наших мас і чужини на тих справах і питаннях, які під теперішній мент являються для нас кардинальними і найбільш важливими.

Ті принципиальні справи, які будуть порушені в нагалих внесках і інтерпеляціях, мусять бути уважно передумані в звязку зі сучасною міжнародньою й нашою національною ситуацією. Вони мусять бути уложені в той спосіб, щоби їх зміст був розрахований не тільки на наші народні маси, але так само на європейську публичну опінію.

Внесення таких інтерпеляцій і нагалих внесків мусить бути зв'язане з переведенням у народніх масах агітаційної та організаційної роботи з метою притягнути увагу і активність мас до певних справ, яких постановку вимагає політичний момент. І сойм і сенат, які уперто не звертають уваги на виступи і заяви наших представників, безумовно виявлять більше уваги та інтересу до них, коли виступ той буде попереджений рішучою і виразною постановою наших мас у ріжних формах. Так само у цьому випадку більш переконувачими будуть виступи наших послів для європейської публичної опінії.

Намічення та переведення цього плану і цих компаній вимагає від наших послів ясної та виразної спільної лінії. На жаль, не можемо сказати, чи є вона і чи буде вона. Події останніх місяців показали, що процес оформлення і визначення лінії політичної поведінки парламентарної репрезентації, який привів до утворення клубу У. С. Д. П. ще не закінчився. За ініціативою частини послів утворилася селянська спілка, яка увійшла в блискавичний контакт з радянською демократичною партією. Посол С. Підгірський став на чолі партії національної роботи. Яку політичну лінію вироблять представники цих двох партійних ідеологій разом з тими послами, які не входять до жадного з існуючих партійних угруповань, сказати важко.

Будемо сподіватися, що розуміння вищих інтересів нації допоможе нашим послам намітити спільну лінію і здійснити її під час нової парламентської сесії з найбільшою користю для нашої національно-державної справи.

В. С.

Пр. 900/24. В імені Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 224 (10317) з дня 9. жовтня 1924 р. в артикулі: 1) „Преса“ а) уступ між словами на захід. Білоруси а Ось гах передбачивши, б) уступ по словах аоти своєї держави до кінця артикулу, 2) „Новинки“ в рубриці п. з. „Не затирали слідів нашої світлої минулості“ а) вислів між словами слід з часів а боротьби з 1918/19, б) вислів між словами кипіла боротьба а сталося може, в) уступ по словах мур даьше не вийшов до кінця цієї абзаци містить в собі есто, знач. з § 65

а) зак. карного узнав доконану в дни 8. жовтня 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого вкладки і видав по думці § 493. закона карного заборону дальшого розширювання того друкованого письма. Заразом видав наказ відвічальному редактору тої часописи, щоби це рішення помістив безплатно. в найближчій числі і то на першій сторони. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друку з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ек 1863, а імено засудження за переступство на гривну до 400 злп. — Ч. 12, дня 11. жовтня 1924. (Підпис нечиткий.)

Ставайте членами-основателями Товариства „Прихильників Українського Спорту“. (Чл. вкладка 25 зл.). Шліть і менші датки для організації спорту. Адреса для висилки грошей, „Двістер“ ч. нн. 13568, Львів, Руська ч. 20.

Сучасні суперечності.

До взаємин європейських держав до С. Р. С. Р.

Поволі надходить той момент, коли всі європейські держави визнають СРСР. І його уряд. І не тільки визнають, але й хотять узійти з ним у зовсім нормальні зв'язки, які були зі старою Росією перед війною. Де причина цього? Щось мусіло вплинути на ті зміни, що зайшли у психіці неприєднаної у відношенні до большевиків Європи і навпаки. Бож усім відомо, скільки енергії та гроша витрачено найбільшими європейськими державами на боротьбу з большевиками. А все таки цю боротьбу покінчили і входять у мирні зв'язки зі СРСР.

Входять у договори з большевиками саме найзавзятіші вороги большевизму. Члени П. Інтернаціоналу, запеклі вороги Комінтерна пропагують в Англії зближення зі СРСР. в ім'я миру, за яким криється великодержавний інтерес. Фалісти закінчують договори в ім'я інтересу. Визнання СРСР. вимагають одночасно і соціалісти і фінансісти всіх країн, хоч одні й другі большевиків смертельно ненавидять. Соціалісти з П. Інтернаціоналу навіть побоюються до певної міри провалу комуністів, бо зін підірвав би їхні політичні впливи та значіння у своїх країнах, а фінансісти та промисловці, не вважаючи на все, бажають спекти свою печеню на торговлі та фінансових транзакціях зі СРСР.

Щоби зрозуміти це цікаве явище, треба пригадати над п'янім: шляхом якої еволюції всі як стій приглушили в собі ненависть та язгоріли жалобою дружби.

Першою причиною цього дива є відсутність внутрішньої рівноваги у кожній державі, не тільки Європи, але й Америки. Що такої рівноваги нема, на це маємо в сучасний мент дуже багато познать. До таких належить перш за все криза сучасного парламентаризму. Всюди порушено основний принцип парламентаризму, а саме принцип більшості. Тепер прибрав парламентаризм такі дивоглядні форми, що при владі знаходяться меншості. Це ми бачимо в Англії, Франції, Італії, Німеччині, та інших державах. Такий стан причиняється до зменшення авторитету влади, яка все може будувати тільки на компромісах. Скрізь переважають могутні економічної натури над мотивами чисто політичними. Тому-то

подекуди професійно-економічні організації борються за державні впливи з політичними партіями.

Коли взяти на увагу навіть версальський трактат і все це, що з нього родиться по нинішній день, включно до плану Доза — то бачимо, що перевагу має економізм над принципами нації, над тими ідеями, що лягли нібито в основу версальського трактату. Маємо на увазі пільсовські тези, права на самоозначення народів і т. д.

Перед війною панувала велика тенденція побільшувати до якої більшості розмірів виробництва. Тепер спроста представляється інакше. Найважливішою соціальною проблемою стала справа розподілу того виробництва. Короткий день праці та висока заробітна плата, націоналізація деяких галузей господарства мають на меті привести до певної розподілу матеріальних цінностей. Оскільки рівночасно вони зменшили виробництво а тим самим і матеріальні цінності. А на вулиці зложилось на величезну дорожнечу, яка нариває економічну рівновагу в цілому світі. Це знову впливає на зменшення покупної сили купуючих та утруднює збут. Звідси зростає безробіття та впливає вілчно і поглиблює хиткість сучасного життя у багатьох державах. Дійшло до того, що в нинішніх часах багато комуністів та соціалістів стало буржуазі, а деякі буржуазія втратила той запал до боротьби, який її змусив давнійш. Вона робить з дня на день величезні уступки соціалістам. Все те, що людство пережило на протязі недавнього десятиліття, відібрало буржуазії віру в себе та захитало її погляд, що вона єдино покликана до опанування всіх економічних процесів та приводу в них.

Та на тому не кінець. Сучасні часи збагатили ще одним а то великою ідейною кризою. Сучасне людство не звикло до скромності. Воно бажає негайного земного щастя. Всі жинуть або стараються жити понад ті засоби, якими розпоряджають. Ростуть вимоги не тільки до того, що необхідне для життя, але й до комфорту, розривок, забав і т. д. Егоїзм зріс до непомірних меж.

Культура права зробив місце культурі сили, а то й насильства у всіх майже державах, а в першій мірі

в С. Р. С. Р. Через це очевидячки ідея всякої еволюції уступила місця ідеї механічних переворотів. Таке становище сучасного державного життя, а також життя всього людства є саме причиною тої нестійкості та неспокійності, що нависла над світом. Велика війна зродила всі ті нещастя і спричинила балканізацію Європи, і не тільки Європи, але й інших частей світа.

Большевиизм, точніше: Комінтерн має величезний вплив на весь світ. Той вплив тому такий великий, що паде він на підготовлений для себе ґрунт, тобто на той ґрунт, який ми змалювали. Большевиизм боється як зарази і все одно не можуть ніяким способом зберегти себе від його впливів. А він звертається всіма можливими шляхами не тільки до робітництва, до фізичних працівників та інтелектуальних, але й до родовитої, вихованої у традиції буржуазії. До цієї останньої йдуть большевики посередніми й безпосередніми шляхами. Діється це тому, бо не в большевиизмі діло, а в почутті необхідності перебудови всього сучасного життя. Це почуття глибоко вкорінилось у переважаючу частину людства. Зродилося воно з великого воєнного лихоліття, а большевиизм у великій мірі причинився до скріплення того почуття, хоча і не заспокоїв його потреб.

Через те й навіть на випадок перемоги большевизму ці великі вимоги сучасності не будуть задоволені. Земне щастя та задоволення всіх, це також утопія, як наприклад: створення живої істоти фабричним промислом.

Під напором життя і його матеріальних вимог, держави, а також господарсько-економічні кола йдуть на стрічу С. Р. С. Р. у його визнанні і не тільки визнанні. Тут річ іде про торгівлю, про економічні зв'язки, які мають підкріпити буржуазні держави економічно та задовольнити бодай часті всіх тих, що з чисто економічних мотивів напірають на політичних керівників.

В. М.

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська вкладка тепер 1 золотий на рік). Рівночасно з грошми присилайте і списи членів (ім'я, назвисько, заняття й точну адресу) до Укрїнського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

Перевірка компартії

Київська губерніяльна організація Комуністичної Партії (б) України розпочала „провірку“ непростарських елементів серед членів партії, отже серед партійної інтелігенції, головню в так званих „ячейках“ по радянських установах і вищих школах. „Пролетарская Правда“ в цьому приводу дає поради, як треба підходити до тої „провірки“. Ці поради кидають цікаве світло як на склад партійної організації, так і на ті тенденції, що їх тримається партія в добірї своїх членів.

Ціллю тої „провірки“ є позбутися з партії невідходячих для неї людей. Показується, що найбільш невідходячими є найінтелігентніші елементи, найбільш діяльні і точні у виконуванні обов'язків.

В процесі роботи провірочні комісії будуть стикатися з такими товаришами — пише „Пролетарская Правда“, — акуратність і викональність яких досягла великих розмірів, але які разом з тим не увільнилися від старих ідеологічних традицій відживших партій, від розбавлених дрібнобуржуазною „дряною“ настроїв. В результаті маємо, що добої прикмети таких товаришів причинюються не до скріплення нашої партії, а до її організаційного ослаблення. Таких членів партії вдало характеризував тов. Ярославський в одній статті московської „Правди“: „У них все є марксистське знання, ораторські здібності, досвід, акуратність, але одну вони мають ваду — вони не комуністи!...“ Прикмети цих товаришів іноді осліплюють, гіпноізують, але совість нашої партії, наш революційно-большевицький дух вони не повинні помилити“.

Отже таких товаришів по потилиці та з партії...

Друга категорія членів партії, на яких треба звернути увагу, це „товариші з намулом непманівських настроїв“. Але до них треба братися обережно. — „Коли перейнятий непманівськими настроями товариш подає наліп на поправу, його треба поставити в умови, які би цей нахил до направи скріплювали“. Видаляти таких товаришів з партії аж тоді, коли „котяться по похилій площі непманівських переборщених насолод“. Тут мабуть маються на увазі п'яниці та гультіпаки.

Ніяких сумнівів не повинні викликати у провірочних комісії тільки такі товариші, які хоч і „не відзначаються викональністю“, але „го-

ПЕР ЛЬОТІ

Переїзд султана.

Свіж вистіп про події в Туреччині та Арабії роблять актуальними особу султана та каліфа. Цей нарис списаний великим прихильником Турків — Пером Льоті, який гомер минулого року і який був поруч А. Франса кандидатом на Нобелівську премію. *Прим. перекл.*

Вікно, крізь яке гляджу, знаходиться в одному з кіосків*) палати Ельдиз, звичайного осідку Його Величності Султана. І не треба казати, що в рямцях цього вікна видно дуже своєрідну, виїжкову прикрасу, яка, з першого погляду, каже точно про її час і місце.

Перш усього у розсіяному поросі та розхвилюваному червневому соню, у південь, під небом виблідлим від спеки, неімовірно біла мошея;**) але мошея елегантна та нова, добре збудована в чистім, стародавнім стилі, яка полишає враження рафінованих прикмет новітнього Ісламу, щось у роді наших нових готичських церков, де спроби архаїзму є зедіні з удосконаленнями засобами; мошея мабуть аж

надто гарна, з високим портиком завітчанним арабськими конюшикуватими сліпими віконцями з дуже ніжними вирізами, з чаром свого мінарету, вкритого прикрасами, наче скапами стаяхтитів, а на шпиль з іскристим золотим півмісяцем. У найближчій сусідстві все так само нозе, причепурене, посипане піском, вишкребане; молбді дерева, травики з вистриженою зачіскою, переплітані кошками квітів, з дбайливістю природною у місцях княжого побуту.

Поза білою мошеєю, що вся у мережках, виривають неважно на середній картині як головний та найважливіший предмет: великі чудеса старовини. У далечині — коли глядіти на це все згори — простягається Босфор і обриси азійського Стамбула; далі цей незрівняний шпиль старого сера*) завішеного над водами Мармара, з мінаретами, вежами і кипарисами Стамбулу: це все ледви-ледви начеркне сіро блакитними тонами образу, що наслідують різьбу; все це ледви доглядає крізь серпанок сяючого пороку, дуже невеличке на загальнім тлі, поза гарною мошеєю на першій площі, усе мов на деяких образах школи примітивів: ці доми і ці палати, накопичені, малесенькі, під раменами і на плечех централь-

них осіб... А проте цей вершок Стамбулу зі св. Софією і зі старим сераєм, це таке чудо, що досить пригадати його присутність, щоби з під модерної обстанови добути спочин та пошану для величності минувшини.

На вулицях, алеях, та переплетених бульварах сумежних з королівською мошеєю, повно машируючих жовнірів, які наближуються при згуках військових оркестрів, і це військо шораз густіше зосереджується довкола білих мурів, крізь які просвічує санктуарій, де, як можна догадатися, має статись щось святошного. Видко, як жовніри перехрещуються з усіх боків, завертають круто мов у безконечних дефіладах театральних казок; пралори кавалерії, чорні стяги гаптовані сріблом, червоні хоругви лянсієрів минають себе у шораз густійшій імлі з пороку; великі мідяні інструменти завітчані кінськими хаостами і малесенькими китайськими парасоликами іскряться у соню; гремлять фанфари, повітря спознається поважними, своєрідними згуками турецьких сурм. А жовніри все ще йдуть, зближаються у масу, згідно з якимсь планом, з досконалою рівномірністю і нежданно зупиняються на своїм становищі, визначені ім на параді. Найближчі, ті, що тинуться в рядах безпосередно під нами, до стін кіоску, це Арнавати з півночі турецької держа-

ви і ауауи у зелених турбанах з Триполітанії; прегарне військо з одежі і з постави, з погляду на цілість і на індивідуальну красу.

Тепер вони зібрані уже всі і стоять неповоротно. Вони скупчуються у собі, бо надходить свята година півдня, і незабаром почнеться у мошеї церемонія, для якої всіх їх тут зібрали: „селямлік“, велика п'ятнична молитва, на якій буде присутним особисто Його Величність Султан.

У салоні, де я є, не видно ще цього скупчення; дипломати розмовляють з жінками амбасадорів або легкою розмовою торкають політичні питання. Нема його і в сусіднім салоні, переповненому людьми, здебільша жіноцтвом; це туристи різних європейських національностей, яким великий „таїге церемонії“ дозволив, на бажання різних амбасад, поглянути на почесний похід селямліку. І полевий Осаул, дуже чемний Мегмер Бей, з довгими вільними рукавами Черкеса, сповнює почесну роль господаря і розміщує як слід цікаві красуні. Чи Його Величність, переїде сюди, під вікнами, верхом чи у кареті? Це питання дуже цікаво глядачів і на нього неможливо шматку, з двох-трьох сот метрів, між палатою і мошеєю, Султан найчастіше вважає найбільше доцільним сісти у карету, а свої

*) Кіоск (Кіуч по турецьки) це павільйон, який прикрашує сад та тераси над морем.

**) мошея (по араб. меджід) магометанська святиня.

*) серай, б. пал. та магомет. князів і султанів в Константинополі.

рять бажанням і готові все віддати партії... — Хоч такий товариш нічого не знає, і ніякої роботи не може дати, але він уважається найбільш цінним для партійної організації, бо... „вірить“ і „горить“.

Коли „віра“ є головним критерієм для біжних пригідності, чи не жайвості для партії її членів, то слід би партійним книжникам пригадати євангельську істину, що „віра без діл — мертва є“.

А. В.

**Присилайте складки на пресо-
вий фонд на нн. ч. 30.000
в Союзі Кредитовім, Львів,
Ринок 10.**

Вибори в Англії.

Ліберали й консерватисти — як вже кадувалось — порозумілись щодо спільного виборчого фронту проти Лейбур-партії. В окрузі, де кандидує Мекдонельд, ультракандидатом виступає ліберал за згодою консерватистів. Льюїс Джордж віста- теж голоси консерватистів, бо його ультракандидатом виступає член робітничої партії.

Лейбур-партія борониться проти голого закиду двох інших партій щодо зро- ту безробіття за час правління Мекдо- нельда. Закид, мовляв, невірний, бо в остан- нім часі змінено систему обраховування безробітних: 30,000 тимчасово безробітних втягнуто в постійні списки. На цю тему ведеться завзята міжпартійна суперечка.

Число кандидатів партії робітничої і консервативної є рівне: обі зголосили по 300 імен. Ліберали виставили менше кан- дидатів, резигнуючи з боротьби в округах, яких не мають майже ніяких виглядів на обиду.

Всі партії борються завзято за позн- сання симпатій жінок, управнених до го- лосування. Тому в програмах і виборчих ас- лах усіх партій поважне місце займають жіночі справи.

Мекдонельд у великій промові в м. Лестов сказав м. и., що цілий світ пору- шений феноменом, що в Англії не завів робітничий уряд. Ці уряд поволівся з честою і достоїнством і не вступав місця королям і володарям світа. Робітничий уряд підніс в Європі престиж Англії, який стоє низше рос. рубля. Роб. т. уряд вплив у Союз Народів нове життя, даючи йому провідну ідею. Мекдонельд апелює до анг. народу відвернутися від усяких пар- тійних маневрів і висловити при виборах позір робітн. урядові, який змагає до мира, спокою й роззброєння.

**Присилайте жертви на будову
пам'ятника ІВАНА ФРАН-
КА до Краєвого Союзу Креди-
тового Львів, Ринок 10., ч. вкл.
нн. 40.000.**

Політика ВУЦВК-у і сучасний момент.

Погляд голови ВУЦВК-у Петровського.

Голова Всеукраїнського Централь- ного Виконавчого Комітету Петров- ський висловив перед співробітни- ком харківського щоденника „Ві- сти“ такі погляди на політику ВУЦВК-у та на біжучий мент:

Завдання української радянської політики зосереджені тепер голо- вним чином на оформленні нашого республіканського бюджету поруч із всесоюзним, а також на кращо- му і більш докладному вивченню губерніяльних, окружних та районо- вих бюджетів. У цій галузі покищо існує складне становище і для розмежування його буде потрібно не мало сил та часу. Зміцненню нашого бюджету сприяє у великій мірі вчасне вношення селянами єдиного сільсько-господарського по- датку.

Одночасно з цим ми бачимо оживлення селянської самодіяль- ності й добрий настрій селян, осо- бливо незаможних. Зріст комітетів незаможних селян збільшується і все більше закріплюється їхній вплив на загально-селянське життя. Пра- ва праця їхня відбувається не без боротьби і нарікань з боку курку- лівського елементу, бо куркулі не- вдоволені привілеями незаможників, але без цього обійтися не можна.

Справи радянського будівництва, що звязані з вирішенням справи упрощення адміністративного апа- рату у Республіці, чим займалися вже сесії ВУЦВК-у давнішні, бу- дуть всебічно обмірковані та оста- точно порішені. Ходить про вве- дення т. зв. трьохступневої адміні- страції, отже: центр — округ — район з поминенням губерній. Бу- дуть намічені також практичні за- ходи для переведення в життя тих реформ.

На найближчій Сесії ВУЦВК-у будуть розглядатися також справи продукційності праці та організації підприємств, що широкою хвилею розливаються по всій країні. Всі сили, які віддаються тепер на роз- виток продукційності праці в про- мислі, зосереджені також і в сіль- ському господарстві.

Злорадські цвенькання ворогів про те, що посуха висуне контр- революційний рух проти радянської влади, не справдилися. Посуха у- творила величезну затримку в спра- вах і тепер можна сказати, що вона пережила а правильна товарова циркуляція по всій країні усуває всі попередні ненормальності. За-

гально-союзний бюджет трохи біль- ше 2-ох мільярдів і його зріст по- казує зміцнення та прибутковість нар. дільної праці по всій республіці. Напруженням усіх творчих сил кра- їни, компартії, робітництва й селян- ства добилися цього твердого бу- джету.

Поруч із тим йде оживлення в справі організації та оформлення нац. меншостей по всіх республіках. Всім національним меншостям да- ється можливість позного національ- ного самоозначення на підставі кон- ституції працюючих мас. Праця се- ред Німців у справі їх самостійної організації проводиться успішно й коли припиниться американська спе- куляція на еміграцію, то працюючі будуть цілком задоволені. На осно- ві тих даних, що є у ВУЦВК-ті, рад. влада стоїть перед утворенням ав- тономії для молдавського народу. Радянська влада дає Грекам, Поля- кам, Болгарам і іншим можливість організації та культурного розвитку на рідній мові.

Далі присвячує Петровський ве- лику увагу міжнародному поло- женню Радянського Союзу. Тому, що його погляди на цю справу цілком ідентичні з поглядами Камен- нева, які недавно ми подавали на сторінках „Діла“, то ми їх тут і не подаємо.

Замітне хіба те, що при зясову- ванню становища П. интернаціоналу до грузинського повстання Петров- ський покликався на судові зізна- ння Савінкова. Він каже, що в тих зізнаннях виявлена „вся глибина і подлість злочину та зрадництва“, якого допустилися всі „герої“ по- дібні до Савінкова, Петлюри і Ма- хна та ціла низка інших їм подіб- них. На думку Петровського вони раз на все збанкрутували в очах працюючих мас*.

**19 С. М. здержуєть-
ся висилку часо-
пису тим Вп. Пе-
редплатникам,
що залягають з
передплатою за біжу-
чий місяць. Передпла-
та на біжучий місяць
4 20 зол.**

Дрібні вістки.

Сенатор де Монзі, голова комісії для зредатування проекту визнання Сев. т. в з боку Франції, імовірно поїде до Лондону, щоб тамашньому представникові СРСР, Раковському, передати французьку ноту.

Французьким послом у Москві стане мабуть сенатор де Монзі. На посла СРСР у Парижі кандидує Раковський. Сподіює- ся, що Чічерін приїде до Парижа, щоб особисто вести переговори про визнання й навізання дипломатичних аземтн. Па- лата старого російського посольства в Па- рижі буде віддана радянському посоль- таксамо воєнні кораблі б. флоту Вранглі будуть повернені більшовикам.

Прімо ді Рівера заявив, що він вже готов прийняти таку розв'язку марокан- ської справи, яка булаб лише як на менш поганою. (Ця скромна заява викликана новою програмою Еспанії в Марокко). Еспанський диктатор є за тим, щоб ко- роль покликав до влади цивільний уряд, але не звертався раніш до політ. партій.

Мадярський уряд рішив віддати з меж держави воєнця Ерцбергера, Ферстер- Шульда, якого раніш випустив з в'язниці (очевидно: Шульц вже втік). За Шуль- цом розписано ноті стежні листі.

Чеський уряд задумує помиритися з опозицією. Мова йде про угоду зі сло- ванською нар. партією та Мадярами. Пе- реговори з Німцями вже ведуться. Почин до такої зміни тактики уряду вийшов від през. Масарика й д-ра Бенеша, які перед- бачують кінець урядової коаліції. Вибори відбудуться мабуть найближчої весни.

З життя української еміграції на Чехословаччині.

Вечір української Музи і Журналісти- ни в Празі.

„Союз Українських Журналістів і Пис- мельників“, який виявив стільки діяльності в перших роках свого існування — щоб згадати лише його найкраще діло: оснування Українського Вільного Універ- ситету — після дволітнього летаргічного сну пробудився і пригадався українському громадянству на новому, пражському, те- рені своєї відновленої діяльності наскрізь оригінальним, на кожний слісбів нешаблон- ним виступом. Було ним улаштування першої вечірки Союзу, що відбулася дня 9. ц. м. в салі „Сміховського Пивовару“ в Празі.

Програма вечора, яким розпочато сезон публичних виступів Союзу, а при тім і новий концертний український сезон у Празі вза- галі, була дуже різноманітна. Передовсім мала тут українська концертна публіка перший раз нагоду почути в Празі оркестр бандури, під орудою його майстра п. Ємця. Виступ оркестру бандуристів, одяг- нених в староукраїнські козацькі костюми, був немов би дуже успішною генеральною пробою товариства „Кобзар“ перед рядом плянваних самостійних виступів цього то- вариства. Попри оркестр, який при співі своїх членів відіграв думу про Мороза і пісню „Ой під гаєм, гаєм“, виступив пер- ший раз з сольоспівом при грі на банду- новий артист-бандурист, учень Ємця п. Панас Заворіцький. — У дальшу точку про- грами входив виступ ряду молодших укра- їнських поетів, які проживають на терито- рії Чехословаччини — з короткими проба-

коні, каже вести позад; і тоді очам жаль, тому, що його Велич- ність виглядає на коні важливо і краще відповідає ідеї, яку маємо про Каліфа, ніж коли їде у повоз- ці як якийнебудь західний володар.

Та час минає; мармурові ступені мошеї вкриваються нашвидку до- рогоцінним червоним килимом, якого султан торкнеться ногами, і по обох боках дверей стали в ря- дах дивні азійські гуртки; довгі зелені одяги, жовті або помаран- чеві, відбиваються на сніжній бі- лині стін; брудні голови з по- хмурим поглядом, прибрані широ- кими турбанами: — виділені священники здалека, з Мекки або Багдаду, з тих далеких країн, над- яжними каліф простягає свою релі- гійну владу, вносять у цей змодер- нізований Схід дику та чарівну нотку бувальщини...

Бульваром висипаним піском, окруженим удовж подвійним жи- воцвотом з війська, яке дає за його свободний простір, починають переїзжати всякі достойники, що їдуть на молитву, здебільша вій- ськові: генерали, маршали, всі го- ловачі хороброї турецької армії. Але на них глядять мало, у спо- діванні, що ось-ось переїзжатиме Султан...

Ось у чепурних каритах княжні королівської родини; — та хмарин- ка серпанку закриває їх сукні й обличчя

Сонце пече; в ясно-білих сальо- нах, над ясно-білою мошеєю, у до- лині сіріючій від відблисків та по- роху, сяє могутнє проміння, і зда- ється, що спека ще густішає від тисячних озброєних людей, збитих у масу, заміміх, зі стриманим відлихом.

Один за одним починають зяв- лятися пішки великі особи запро- хані на селямлик*), королівські князі, старшина зі своїми адютан- тами, і наймолодші, діти у вій- ськових уніформах, зі своїми ви- хователями. Чарівний успіх зеднує собі якийсь чудовий хлопчик, при- крашений великим хрестом на гру- дях, стрункий та шляхотний, у вбранні моряка, звертаючи своє гарне та інтел гентне личко до ці- кавих. У салоні для туристів, де його ще не знають, кілька жіно- чих голов у капелюхах завітча- них мов майські сади, нахилиються крізь вікно, щоб побачити, зі за- питом: „хто це такий?“ — Це ма- лий князь Бурган-Един, наймолод- ший син його Королівської Ве- личності.

Незабаром південь. Глядять у бік палати. Перевірють годинни- ки — годинники мандрівників, ні- коли незгідні зі собою, накручені на підставі найріжнорідніших європейських годин. По війську, яке вирівнюється і випростовує го-

лову, переходить коротке трем- тіння, що заповідає близькість су- верена. Музики, дужам мідяним го- моном, починають одночасно ці- сарський гимн. А геть, високо, на воздушній галерії білого мінарету, під півмісяцем зявляється муезин*) малесенький — на тлі неба та сонця, муезин, що пічне виспівувати святу молитву...

Південь! Значевя оркестри вти- хають, зупиняються по середині такту, немов би прибиті та німі. Насгає нежданна, пронизуюча ти- ша, немов би під натиском чогось трохи страшного. Військо дубіє не- порушнє, без відлиху! І тоді три вигуки: Алля! Алля! Алля! до- буги одногласно з п'ять тисяч ду- жих жовнярських грудей страшенно потрясають непорушно-гарче пові- тря... І у тиші, яка настає по цьо- му безмежному гомоні, переїзжає суверен.

Він сидить у повозці, а перед ним Осман Паша, славний герой з під Плевни; він проїзжає дуже хутко в мент, коли всі голови на- хилиються.

А там десь угорі, з неба во- гненно-білого паде спів муезина, східний та віковий поклик; чудо- вий голос, вибраний з поміж усіх інших, панує над земними шумами,

*) муезин — мусульманський священник, який зверху мінарету заповідає час на молитву.

втишає військові накази і незасова- ну луну стільки тисяч людей; він — свіжий, легкий та без краю, а при цьому трохи дивний, зі своїм меланхолійним тоном обоїв. Його прискорені та розпучні „фуги“, ле- генськкі, то зринають то спадають, понад людськими головами, зали- шаючи містичне вражіння Ісламу навіть у невірних чужинців, що зі- бралися тут на видовище...

Каліф, зіштовшн зі своєї повоз- ки, входить на мармурові сходи по червоному килимі. Східні сукні та темні турбани, що навізалися у продовж ступнів, падають ниць. О- станні ноти небесного голосу рид- ають, завмирають десь високо і — все скінчене. Каліф переїхав. Люде по релігійним скупченні починають віддихати і свободно розмовляти. У космополітичних гуртках кіоска заводять знову розмови, а в той час дефілюють гарні військові ко- ні, білі та у золотій упряжі... Хви- лина минула крадькома. Та це бай- дуже: по середині величньої об- становки можна ще було відчутн в однім тремтінні, як пройшло ми- мо нас одно з цих виїмкових со- творів, які називаються цісарями чи королями, а в які втілюються великі нації.

Перекл. з франц. мови
М. Р-ий.

*) Вітальні на двоє султана.

ми своєї творчості, а саме пп. Дарган, Гомзин, Диканько, Загирний, Животко, Крушельницький, Маланюк, Обідний, Падоліст, Теняков, Шкрямляк. А проте ця оригінальна та симпатична дефіляда поєднана деякі аранжувальні нестачі настільки, що продукції деяких учасників сильно переходили межі цього виду виступів та, що з огляду на спізнений час виступу чотирьох поетів мусів на превеликий жаль відпасти. — Верхом вечора була «Жива Газета», улаштована петакційною колегією по всім правилам редакційної техніки, на якій багатий зміст складався матеріал, черпаний з еміграційного життя і диктований його настроєм. Живий гумор і доброзичливість та бодай в партійним розумінням наскрізь безтенденційна сатира привабила «Живі Газети» незвичайний успіх: що стаття чи замітка, а то й широкі рядки — буря оплесків і широкого сміху. До успіху причислялося у визначній мірі саме виведення Живі Газети, якої «редактор» проф. Сімонович представив публіці як конференцію з великою суттєвою силою. Четверта точка програми, якою мала бути Літературна Забавка, себто літературні імпровізації на вибрану тему, мусів відпасти через те, що тимчасом для доброї третини гостей вибачилися за неможливість до повернення домі в околиці Праги.

Як повідомляють з кол. Союзу, це товариство задумує і на далі підтримувати свій контакт з українським громадянством. Можна надіятися, що управи товариства, на якого чолі стоїть тепер О. Олесь, цей намір повинен удатися.

Ювілей чеського прихильника Українців.

На цей рік припадають шістьдесятилітній ювілей і тридцятилітній ювілей літературної діяльності чеського славіста та поета Адольфа Черного. Ще довгі роки перед війною, коли кола чеського громадянства пронизували течії, не раз наскрізь неприємні українській справі, Адольф Черний виявив себе в своїй науковій та публіцистичній діяльності як отвертий прихильник української справи, а виданий ним перед війною «Slovansky Přebled» давав вислів тій прихильності в постійному огляді українського культурного руху.

Влаштування свята в честь ювілянта передбачало на себе його родинне місто Градец Кральове (Кенігрет) і обходило його на протязі трьох днів, від 29-ого вересня. Центральною точкою святої програми було маніфестаційне свято, яке відбулося в міській театрі. Після відкриття свята промовою міського голови, д-ра Ульріха, читали ювілянта представники різних славянських народів (в позачасовому порядку промові), зразу представник лужицьких Сербів, голова Нап. Зібрання пос. Барт, опісля Поляк д-р Куратовскі, далі від Українців представник Вищої Української Педагогічної Інституції д-р В. Кушнір, від Югославів проф. д-р Мурко, від Москвітів письменник Владиславлев і ин. Закінчене концертном із славянських пісень свято найшліше своє продовження на другий день у бенкеті, влаштованім міською управою, в якому взяли участь крім представників уряду (сам ювілянт, б. член чехо-словацької мирної делегації, є тепер легіційним радником у міністерстві закор. справ), представники всіх чеських культурних установ, делегати з пом. славянських народностей, м. ин. делегат югославського мін. освіти, який декорував ювілянта іменем короля орденом св. Сави. На бенкеті гостями м. ин. О. Олесь, представник «Союзу Українських Журналістів і Письменників» в честь ювілянта вірш, прийнятий бургоу оплесків і відписаний для спеціального числа «Slovanskeho Přebled-u», яке видається заходами проф. Фрідта та Мука, також при співучасті українських учених. Чужосторонні делегати запрошені міською управою як гості міста на весь час свята, мали також нагоду обглянути ряд культурних і господарських установ Кралевого Граду, який завдяки своїй управі, на якій чолі від тридцяти літ без зміни стоїть значенний староста д-р Ульріх, виріс до значіння одного з найкультурніших і найкращих провінціальних міст середньої Європи.

XI-ий Міжнародний Кооперативний Конгрес.

(Звідолення інж. Юліана Павліковського, делегата української кооперації на конгрес.)

(Докінчення.)

Взаємини між кооперативами різних видів.

Цю справу реферував Француз Альберт Тома. Значить, що його реферат є перерахунок думок його товаришів Файдета, шефа кооперативного департаменту у міжнародному уряді праці. Зміст реферату такий: Практичне життя показує, що деякі цілком часті форми кооперації (кооператива одного виду) не є життєздатні. Життя приносить з собою мішанин форм кооперації або жия типи переходів. Дарма, що системізує людина й дух хотів би завіси бачити тільки чисті форми. Навіть у класичній країні часто споживчого руху, Англії, нема кооперативів, які мали би на меті купувати поживу та знаряддя домашнього господарства і кооперативів, які спільно справляють знаряддя для ремісників, промисловців та фабрик і збувають вироби та плоди.

Навіть спеціалізована в деяких країнах кредитова кооперація вказує в Німеччині далеко поспулену кумуляцію (каси Райффайзена). Хоч у Данії переважає спеціалізація і одна особа мусить там не раз належати до 10 кооперативів, то вже в Італії з успіхом працюють кумулятивні кооперативи. Отже: чи союзний устрій має йти в напрямку кумуляції, чи в напрямку спеціалізації? Тут можливі три етапи федеративного союзнного руху. 1) Поставляється союз, який об'єднує всі кооперативи; 2) поставляється спеціальні союзи у подільних галузях кооперації; 3) поставляється більше або менше стислі зв'язки між повноцінними союзами. Найнища форма це спільні виділи праці. Найвища центральний союз союзів. Справжня кооперативна повинна п'яувати до єдності, якої висловом назвемо повинен бути центральний союз центральних спеціалізованих союзів у тих краях, де задля історичних форм розвитку кооперації не можна було зразу утворити єдиного центрального, що об'єднує всі види кооперації. Переходячи до господарських взаємин між кооперативами різних видів, спинається референт головно на відношеннях ринкової кооперації до споживчої і на організації кооперативної продукції. Якщо споживча кооперація планує торгівлю і промисли, тоді планує і ринкову продукцію. Такий спільний розвиток спільної кооперації, як засіб розвитку сільсько-господарської культури, як з сіб оборони селянина перед товарною, торговельною і фінансовою лавиною. При тому скрізь виявляється потреба назвати взаємини між селом і містом. Цю акцію підтримує також Міжнародний Річний Інститут в Римі і міжнародний уряд праці в Женеві. — Відносно наємної праці і її становина в кооперативному руху опирається А. Тома на погляди К. Жіда про майбутність продукційних кооперативів, які виступають як кооперативи праці, т. є. або як самостійні кооперативні підприємства, або як кооперативні робітники, які працюють у заведеннях з капиталом і сирівцями від публічної влади чи приватних громад (артілі робітників, cooperative di lavoro, commandite d'atelier).

Резолюції референта ухвалено. Найважливішою з них є запис конгресу, щоб споживчі кооперативи вступали в безпосередній зв'язок з різними, в рамках районних і краєвих союзів, з сідно боку, а з другого боку, щоб в рамках міжнародної кооперативної організації промислових країн та країн рілльничих, могли себе доцільно охоронювати перед визиском праці, а широким загалом мав можливість поліпшити умовини свого життя.

Роль жінки в кооперації.

Відносно цього питання пропонує основний реферат Австрійка п. Емма Фрайндліх. Вона каже: Минувши часи, коли рідина все продукувала на задоволення своїх потреб. Сьогодні є рідина малым споживчим осередком, залізним від ринку. Щоб оборонитися від визиску, мусить родина входити у взаємини з іншими родинами, — творити споживчі товариства. Відповідатимуть грові домашнього господарства є у руках жінки, хоч цьому і перечить писане рідинає право. Якщо маємо доцільно організувати устрій господарства, мусимо для праці в кооперації атягнути жіноцтво. Основи трітньої організації споживча можна би звести до кошніча, з яким жінка виходить на базар міжнародної організації жінок-кооперативісток прийняла кошніч за свою емблему. Жінка мусить вийти зі закутин своєї домашньої огнища. Та реальна дійсність вказує, що центральні об'єднання кооперативів мають жінки в правлячих органах тільки в Росії, Англії, Фінляндії і в Австрії. Є дві форми співпраці жіноцтва з кооперативним рухом. 1) Самостійні жіночі гільди, англійського типу. Це окремі автономні товариства, що мають власне управління і власні доходи. Члени гільд впливають на кооперативний рух з п'ятих до гільди, а погляд той не мусить покриватися з поглядом провідників кооперації. 2) Жіночі комітети при кооперативних організаціях, — більше або менше заанжні від кооперативів, яка може ім. ширше чи вузше автономію. Міжнародний конгрес жінок кооперативісток (відбувся в Ганд 29. і 30. серпня ч. р.) рішила призначити обидві форми та побажала, щоб комітети працювали на основі власного правління, самостійно управляли ділами комітету. Обі організації добрі, якщо жінки самі вдівідатимуть за свою працю. Жіноцтво треба допускати до управ. кооперативів. Потрібні окремі курси, анкети, збірки вч. жінок, щоб підготувати жінок функціонарів кооперативів та жінок членів кооперативів. Перед жіноцвом стоїть багато роботи, та бажанням кооперативісток її долати, бо кооперативний світ може повстати тільки за допомогою жінок, коли ті візьмуть участь в руху, як активні чинники.

Референтка поставила низку резолюцій, а між ними запис до міжнародних кооперативних організацій, щоб вони наближали кооперативних жінок до повноцінної кооперації, а саме: а) допускати жінок до упав. і тим створити організаційний зв'язок між жіночими товариствами з кооперативним рухом.

Слідувала дискусія, в якій, між иншим, забирали слово також кооперативні Остроговська з Росії і Ідаме скз з Чехословаччини. Обі вони підчеркували теперішнє поволення жінки, а перша з них виголосила наскрізь політичну промову

жадаючи всього емансипації жінок. На внесення делегата Німеччини Льюенца президент конгресу заряд в. щоб ця промова Остроговської і її резолюції не протоколювали, бо вони «політичні». Резолюції референтки переходять.

Роль банків кооперації в розвитку кооперативного руху.

Реферув Француз Гастон Леві. Нагромадження оборотних фондів у незалежних від кооперативів фінансових інституцій, не безпечна можливість знищення кооперативів. Вистане, щоб приватні кола тільки не сприяли кооперативному руху, замкнувши кредити кооперації, а вже повстане безпечка. Без кредиту кооперація не може обійтися. Якщо брати на увагу потреби членів, то капитал на уділах і заласні фонди кооперативів за малі до ведення кооперативної і технічної праці. Кооперативні уділюють кредити в першу чергу доставляти. Тоді є шкідлива для кооперативного руху залежність кооперативів від приватної торгівлі. Другим джерелом кредиту приватні банки. Джерело це не безпечніше від першого. Третє джерело це організація власного кооперативного кредиту. Приймати від членів вкладки на спадність, не початок такої акції. Вища система ошадностей, це вкладки від кооперативів в свої кредитові центральні. Тоді повстане центральна каса. Вона дає кредит кооперативам, обіймає нагляд і контроль над ними. Центральна каса є звичайно під відділом закупочної центральної. Тоді підпомагається споживчу кооперації, громадається фонди від загалу, а з неї коштують головню закупочна центральної. Рілльничі кооперативи не раз виходять тоді покриттям.

У дальшому розвитку кооперації вирінає конкретні створення окремих незалежних від нікого від кооперативів фінансової центральної кооперативної на основі правлячого банку. Незалежність розуміється одностороння, бо таким банком через його дирекцію і наглядну раду, повинна правити ціла кооперативна організація країни з усіма видами кооперативів. Банку треба конче, бо мала область ділення спільної ошадності і позичок не може задовольнити потреб кооперативів в теперішньому господарському життє. Треба, щоб фінансова центральної кооперативів служила своїм членам таким банківським операціями, як прийманням депозитів, вартісних паперів, виплатою купонів, наганням їх вексельного портфелю, отворенням чеків, конт на перекази і т. п. Крім цього, банк може бути помічником при творенні кооперативних підприємств. Під теперішню пошу є багато банків кооперативів в усіх краях. Більшість це рілльничі банки, які співпрацюють головню з райффайзенками. Голіше мріяли про міжнародний кооперативний банк тому, бо теперішні взаємини банків у приватних краях ще слабкі. Референт подає нарис майбутнього міжнародного кооперативного банку і ставить резолюції, між иншими, ось які:

1) Ошадностей членів належить уживати до поглиблення кооперативного руху, найкраще уживати їх у цей спосіб, щоб кожна нація старалася перевести у себе концентрацію капіталів членів кооперативів. 2) Концентрацію капіталів переводити у самостійних фінансових організаціях, не зв'язуючи їх з якою-небудь галуззю технічної кооперативної праці, однак отся осередна кооперативна фінансова організація мусить взяти на себе обов'язок підтримувати всі галузи кооперації даної країни.

Звідолення Міжнародного Кооперативного Союзу та внесення.

Предпожне звідолення прийнято до відома. В дискусії над ним запитувала делегати падаєського Союзу про заходи М.К.С. в Лізі Націй на офіційне призначення цієї міжнародної організації кооперативів. Секретар Ліги Націй вівеня, що таких заходів від М.К.С. не було. Секретар М.К.С. заявив, що це питання важке, однак співпраця можлива з Лігою Націй, яка би дійсно працювала в хосен загального розроблення проти війни. Живу виміну гадок викликало число членів виконавчого відділу М.К.С. До В.В. входили президент та двоє віцепрезидентів, Я. Хінчук (Росія) бажав, щоб входило ще 9 членів, а не, як пропонує головний Відділ 8 членів. Росія повинна бути заступлена і в головном Відділі і у Виконавчому. Секретар М.К.С. відповів, що не може погодитися з пропозицією Росії, бо тоді інші нації зажадають заступництва у В.В. Більшість приймає внесення Головного Відділу. Від цього часу складається він з 60 членів; кожда держава має в ньому свої заступників пропорційно до кількості своїх членів.

Член української делегації А. Гетлер (Харків Книгоспілка) вніс від імені України, Росії, Грузії і деяких славянських держав домагання, щоб крім англійської, французької і німецької мови допущено як офіційну мову М.К.С. російську мову. З цим заданням не погодився конгрес, бо — заявив секретар М.К.С. — таке саме задання могли би поставити скандинавські краї, щоб допустити одну з їх мов, як офіційну.

На конгресі створено делегатам різні брошури, в яких подавано висліди праці усього національних кооперативних організацій. Від української кооперативної землі що під Польщею, роздано невелику брошуру:

Trois Années de travail coopératif Ukrainien en Pologne (1921—1924) consequences

de la defense des Cooperatives ukrainiennes par le X-eme Congres Cooperatif a Kale Gand 1924. Edition de l'organisation Cooperative Ukrainienne.

(Трилітня праця української кооперативної організації в Польщі (1921—1924), висліди її праці за п'ятих обороні X-го кооперативного конгресу в Базелі, Ганд 1924. Видання української кооперативної організації).

Книжка невелика. Всього аркуш (16 сторінок) друку. Та зверху дуже чепурна брошура, а змістом багата.

На першій сторінці мапа Польщі з виразним означенням української етнографічної території.

Сама брошура розділюється на три частини, а саме: Умови нашої кооперативної праці; Висліди за три повесні роки; Наша теперішня кооперативна будівля.

Перша частина починається пригадкою ухвал X-го міжнародного кооперативного конгресу в Базелі, яким однодушно запротестовано проти поведінки польської влади супроти українських кооперативів та висловлено співзвучний «що буде дано гомна воля свободного розвитку української кооперації». По цим ствердженням інформуються в цій частині, яка нам тут воля свободного розвитку. Отже вичислено, де і серед яких умов арештовано в р. 1922 кооператорів; переказано польської поліціїю дня 28. жовтня 1922, зель ревізію в Краєвому Союзі Ревізіонному тарш особисту ревізію всіх його урядовців, що нищено карними експедиціями кооперативів (Догошів, Сороки); забрано для поліції дом кооперативів (Усте епископська) і т. д. подано багато інших нотовах у нашій пресі «вольностей» української кооперативної в Польщі. Потім зачитовано дату і число письма Кооперативної Ради при міністерстві скарбу до Ревізіонного Союзу, яким то письмом та Рада потверджує, що боронити українських кооператорів не в силі. Тому — пишеться в брошурі — «не диво, що вже навіть цього року розганяє львівська поліція учасників кооперативного курсу, що його уладив Кр. С. Р. у Львові, розважує курс, а потім уможливує докінчення його тільки під умовою, що на курсі буде стало присутні в усіх викладах функціонар поліції. На тих українських землях, що перейшли до Польщі від бувшої Росії, ще більше, ніж навіть в Галичині, утруднюють розвиток кооперації. Закладаючи населенню сепаратистичні змагання польський уряд цілком унеможливує та й пропаганду кооперативних ідей. Навіть торговельний суд помагає в тім адміністрації. Торговельний суд в Луцьку відкидає реституцію кооперативів, коли в назві є слово «Єдність» (напевне 710 кооперативів світа має в назві слово «Єдність»), мабуть підозрюючи, що українська кооператива має головне завдання пропалувати єдність усіх українських земель. Зміну статута Краєвого Союзу Ревізіонного, щоб розширити його діяльність поза бувають австрійський край Галичини і Володимирів відкинуто. Зачитовано відносне рішення львівського воєводства. Подано, за що сконфісковано Господарсько-кооперативний часопис ч. 6. з 1923 р. і ч. 12. з ч. р. Дальше загалом, як спиналася наша робота через девальвацію польського гроша, та яке тяжке економічне положення нашої хліборобської маси через господарську політику держави. Докладно й основно, самими фактами, вказано в першій частині цієї брошури, які тут умови праці української кооперації.

В другій частині показано, які — без огляду на великі труднощі — досягнені висліди за три повесні роки. Отже подано на числах, Краєвого Союзу Ревізіонного організаційні висліди нашої кооперативної взагалі, та показано лінію змагань, якими ті висліди досягаються. Дальше подано відповідні дані з Народньої Торговлі, з Краєвого Союзу кредитового, з Краєвого Союзу господарських Спільнот, а також описано умови тої праці, якою займається Краєвий Союз для збуту худоби та Краєвий господарсько-молочарський Союз. Також подано деякі дані про «Сільський Господар», про «Прогресиву» та про «Союз Українок», які то установи мають також на меті кооперативну працю.

В останній частині брошури описано теперішню нашу кооперативну будівлю з її кооперативними першого ступня, повтовими союзами та «Центро-союзом». Кінчається ця частина вказанням, як кооператори всіх країн через уряди та Лігу Націй можуть поможти економічному розвитку українського народу взагалі, а зокрема розвитку її кооперації.

*) Подаємо за «Господарсько-кооперативним часописом».

Прийняти судді.

Від четверга 16. ч. м. виставлено в міській статистичній Бюро (вул. Т. Рутовського 11/II. пов.) список громадян м. Львова, яких будуть вильсовувати до найближшої каденції присяжних суддів. Цей список можуть усі, хто захоче, переглядати на протязі тижня шоденно від 9-тої ранку до 2-ої попол., за для перевірки, чи у списку не хибують.

На присяжних суддів можна по-кликати лише осіб мужського

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Попередні (231) число нашого часопису сконфіскавала польська прокуратура за два уступи малого фейлетону „Новий винахід“ і кінцеве речення новинки „Сплетні львівської вулиці“.

— **Відгомін похорону бл. п. О. Басарабової.** Відложена на середу дня 16. жовт. розправа проти арештованих дня 26. лютого п. р. учасників похорону бл. п. О. Басарабової закінчилась о 11. годині перед полуднем. По промовах прокуратора Ляндава і оборонця д-ра Шухевича, суддя Маліцький звільнив усіх обжалуваних крім студента В. Левинського, якому присудили два тижні арешту за провинку з 305 кримінального кодексу. Відклику не зголошено.

— **Новий тип шантанистів.** До відомого українського лікаря у Львові вибрався за лікарською порокою селянин з Бобреччини Осип Дроган. Однак в коридорі, перед мешканням лікаря зустрів його якийсь тип, що представився як львівський лікар. Звернувши увагу селянина, що до п. д-ра не можна дістатися без повідомлення, узав'язав селянина 25 зол. і лишивши його перед дверима лікаря — пропав. З огляду на те, що подібні випадки трапляються частіше, звертаємо увагу інтересованих, щоб не дали себе ошукати того рода обманців, які використовують популярність наших лікарів.

— **Кріза в Союзі Українок.** Як повідомляють, загальні збори Союзу Українок, які відбулися дня 12. жовт., не вибрали нової управи товариства. Дотепершній голова Союзу Українок, п-ні Константина Малицька, сеніор і провідниця нашого жіноцтва, зрезигнувала і неважалося на однудушну волю зборів, не хотіла прийняти нового вибору. Тоді вибрано головою Союзу Українок п-ню Мілену Рудницьку, однак і вона відмовилася прийняти вибір. Опісля піднято по черзі кандидатури пп. Стернюкової, Гозиковичевої та Струтинської. Не вибравши ні голови, ні виділу товариства, перервано пізнім вечором збори і назначено їх продовження на найближчу неділю. Треба побажати Союзові Українок, який в останніх роках так гарно розвивався і проявляв живу діяльність, щоби швидко пережив теперішню кризу, та щоби не стрінула його доля інших наших організацій, які через брак відповідного проводу в короткі часі підпадають.

— **Бунт в'язнів в Самборі.** В тюрмі самбірського окружного суду відбуло минулого вівторка заворушення серед в'язнів. Тюремна сторожа почала стріляти до безборонних в'язнів, з яких убила Михайла Берегуляка а кількох поранила. Заворушення повстало на тлі голоду, який панує в тюрмі від часу усунення бувшого управителя Флєрера. Довкола тюрми сконсигновано військо.

— **І там буває.** На днях розійшлася по світі трівожна вістка, що в Дісeldorfській галерії вкрадено ряд безцінних картин. В зв'язку з кражею арештовано двох типів, які заявили на поліції, що галерійні картини крали вони в порозумінні з директором галерії Гаккенбрайхом. Директора арештовано.

— **Радянська преса.** Уся радянська преса є підпрямством уряду, удержуванням без огляду на скільки читачів, не кажучи вже про передплатників. Невдоволення ряд розпорядків, які мають здобути для радянської преси передплатників. Ресторани і ідальні обов'язані на кожних 15 століків заперемувати по одному примірнику кількох часописів, такеж примусово мусять передплачувати часописи для своїх льокаторів власники ненаціоналізованих каменниць.

— **На румунських „мресак“.** З Бухаресту повідомляють, що 15. жовт. п. р. перейшла на румунську територію біля Татар-Бунар диверсійна атака в силі 50 людей, яких завданням було виконати означений диверсійний маневр. На румунські „мресак“ вислано сильні відділи війська.

— **Виявлення трагічної загани.** В справі убиства купця Бірнберга в Щирці доносять польські часописи: Бартомеї Бабаж, 30-літній заможній промисловець з Годолиць, їхав критичної днини зі своєю нареченою Станіславкою Войтовичівною до її родичів на освідчення. Коли обоє підїжджали до Семенівки, Бабаж стратив відвагу і заявив, що тепер освідчатися не поїде. Розгнівана наречена вискакуючи з поїзду, зірвала йому шапку з голови, а Бабаж поїхав далі без шапки. Приїхавши до Щирці почав шукати за склепом з шапками, чим звернув на себе увагу щирецьких Жидків, яким в день і вночі снігали бандити. А що й Бабаж не був з відважних, а мав при собі 300 золотих, то подумав, що люди, які його слідили є бандити... Відвернувся і крикнув до переслідуючих його Жидків: „Набік, бо стріляю!“ — стрілив в повітря. Тоді кілька сильних рук вхопило його за задку. В тому ж моменті випалив його револьвер в друге і одним з Жидків, Бірнберга, погнали на землю. Переляканий, кинувся Бабаж тікати. Ніким не гонений опинився о 2. годині нічю в Сокильках. В понеділок його арештували. Зразу старався переконати поліцію в своїй невинності, згодом однак признався до всього. Таким чином виявилась трагічна щирецька заганка.

— **Ще справа Штайгера.** До Варшави вернулася комісія польського міністерства внутрішніх справ, виділена до Львова для провіщення ходу слідства в справі

Штайгера, обвинуваченого в кінняно бомби під віз президента Войцеховського.

— **Рестрація резервових старшин.** Львівський магістрат повідомляє що з дня 31. грудня п. р. минає дефінітивний річний термін рестрації запасних старшин. Хто з них до того часу не зареєструється, буде трактований як рядовик.

— **Засуд варшавських „бойовців“.** На днях засудив варшавський суд учасників жидівського погрому в каварні „Земанський“ на 7 тижнів тюрми і 50 зол. кар.

— **Піст Магатми Ганді.** З причини кривавих міжусобиць поміж індійським та магометанським населенням в Індії, наложив на себе Магатма Ганді 21-денний піст. Всеж таки ідейна саможертва Ганді сплинула населення Індії від дальшого проливу крові. В Аллагабаді згинувло в уличних боях 5 осіб, 40 віднесли рани.

— **Цепелін приїхав.** Дня 15. жовт. о год. 13:29 минут прибув до Нью-Йорку німецький воздухоплавець „Z. R. 3“. Поповою воздухоплава з Фрідріхсгафена до Нью-Йорку трідала 31 години 25 минут. На привітання „Цепеліна“ зазвонили нью-йоркські дзвони і заревіли фабричні сирени. Прибережні батареї віддали салюту. Президент Кулідж вислав капітанові воздухоплава привітну телеграму, в якій висловив вдволення з приводу відновлення мирних взаємин поміж Німеччиною і Зєдиненими Державами.

— **Жиди в мистецтві.** Під таким заголовком вийшов день 15. жовт. відомий жидівський мільяр Леопольд Пільховський. Прелегент почав від Біблії, псалмів і „Піснь пісень“, які є незрівняними творами поезії, яка очарувала сотні світових публік. Розкопки в Тель Хун виявили оригінальні зразки жидівської орнаментики в старовину. Середньовічні жидівські синагоги в Толедо, Ліворно, Падві, Празі, Венеції, Амстердамі та інших місцевостях говорять про архітектонічно-декоративний талант жидівських артистів. В новітніх часах дали Жиди світовому мистецтву таких мистців, як Ізраєлова, Готліба, Гіршенберга, Лєгнера, Беккера, Антокольського, Левітана, Бакега і врешті цілу плеяду „озаговів наших днів“.

— **Готелева трагедія.** Оповідіньної ночі, в підрадянському варшавському готелю „Спорт“, позбавила себе життя якась розведена мужатка Бачинська, яка приїхала до Варшави в товаристві польського старшини Вольського. Характеристичне, що кільканачать минут перед випадком, телефонував хтось до готелевого портєра, що в одній з кімнат готелю поповнить хтось самогубство. В момент коли портєр вибрався шукати дотичної кімнати, почув вистріл, вбїг до кімнати, але застав уже самогубицю в агонії.

— **Часопис для тих, хто читає.** Такий диковинний часопис виходить в Лондоні і називається „Anti Top hat“. Заснував її оригінальний дивак, який все своє життя борювався проти... цилиндрів. В своєму завіщанні записав він 50,000 франків, але під умовою, що він вестиме боротьбу з цилиндром далі. І власне з титулу цієї дивацької умови поьявляється „Anti Top hat“... трохи приміришок. Один для шаленого спадкоємця, два другі для ексекторів завішання. В безпівірівняній більшій кількості приміришків пруюються українські партійні отгани у Львові без огляду на скільки читачів, які можуть конкурувати з „Anti Top hat“... — **Український театр І. Стадника у Львові** починає вистави в салі Тов. М. Лисенка з дня 23. жовт. п. р. — Першою премєрою йде „Петро Дорошенко“ історична драма на 5 дій Старицької-Черняхівської. Білети раніше в „Сокильським Базарі“.

— **Великий концерт** відбудеться в понеділок, дня 20. жовтня п. р. о год. 7:30 веч. в салі „Народного Дому“ заходом „Культурно-Освітньої Секції“ при чит. „Прогресі“ на Личакові. У концерті беруть участь: Вл. п-ні Шмерковська-Приймова, І. Туркевичівна, І. Курковська та Вл. п. проф. А. Вольфсталь, дир. М. Вороний, проф. О. Москвичів, проф. Прокопович-Орленко, Л. Туркевич. — Весь дохід призначений на молодшу пресу „Науки й Письменства“. Присимо численно являться. Білети можна вчасніше набувати щоденно від год. 10—1. і від год. 4—6. попол. в першій салі Т-ва „Бєсєда“.

Біржевий перегляд.

Грошева біржа.

Львів, 16. жовт. 1924.

Амер. дол. 5:17½—5:18, одинки і двійки на рівні з іншими ам. дол., канад. долари 4:9½—4:98, Кч 0:15½—0:15½, фран. фр. 0:27—0:28, франки шв. 0:97—0:98, фунти штерлінга 23:25—23:50, Франк бельг. 0:00—0:00, Ліри 0:00—0:00, Лєт 0:02—0:02½, гроша Австр. кор. 0:00.
Золото: 20 кор. 21:80—22:00, 20 фр. 20:20—20:40 10 рублів 26:80—27:20.
Срібло: кор. 0:44—0:44½, 5 кор. 2:24—2:26, фльор. 1:16—1:18, рублі 1:85—1:95, копійки за рубль 0:85—0:92.

Збіжжєва біржа.

Львів, 16. жовт. 1924.

Кр. пшєн. з 1923 24—25, Жито з 1923 р. 20:50—21:50, Броварняний ячмінь з 1923 р. 21:00—23:00, Овес з 1923 р. 17:50—18:50. Ціни розуміються за 100 кг. без споживного податку. Місце, ставія закладовання

ОСТАННІ ВІСТІ.

Польський сойм.

Дневний порядок першого по фєріях засідання польського сойму, яке відбудеться 22. жовт. о 4. год. попол., складається тільки з одної справи, а саме буде перше читання бюджетового прелімінаря на 1925 рік і проекту скарбового закону.

Кріза югославянського на-бінету.

Думають, що Давидовичєві не вдасться зложити кабінет і король поручить це Йовановичєві. Колиб не вдалося зложити кабінет без участі партії Радіча, Йованович розв'яже скупштині для переведення нових виборів, щоби так здобути більшість.

Реконструкція нїм. кабінету не вдалася.

Нїмецький канцлер заявив представникам коал. фракції, що дальші переговори щодо поширення уряду вважає без предметовими.

Румунський парламєнт.

Румунський король отворив парламент відручним письмом.

Програма нового грець. уряду.

На Нар. Зборах грецький през. мін. Міхалопулос. відчитав заяву уряду. Завданням його буде ввести в життя конституцію першої гелєнської рєпублики. В загр. політиці не зайнуть зміни. Греція бажає мира і сповнить усі міжнар. договори.

Дописи.

— **Комаєно.** (З домени п. інсп. шк. Бєньовського; невідлі сходили окр. Відділу ВПУ. в Комарні 7/9 ж. п.) Від вересня 1923 р. істнувала і поживалась гарно в Комарні по ватна українська 6-ти класова народна школа УПТ, в якій вчилось по верх 200 українських дітей. В четвертому році її істнування в марті п. р. розпорядження староства та дбайлива опіка шк. інсп. Бєньовського довели до зачинення школи. Дванайцять всляких депутатів громадян Комарна до староства, Ради шк. пов. Кураторії і Всебідства нічого не вділяли. Після заяв та присєченя інспектора Б. перед депутацією, що він нічого не має проти того, щоби школа дальше істнувала і не буде робити ніяких перепон у її веденню, та після обіцянок в Кураторії і м. властей, що не перешкаджатимуть істнуванню школи та взагалі прихилились ставляться до школи, яка удержується власним коштом школу веде о дальше. Але інсп. Бєньовський робив своє: зрушив з місця всі пружини, щоби тільки школу припинити.

В „Слєзі польськїм“ з 25/5 1924 появляється приготований від давня допис, в цілости посвєчений замкненій прив. українській нар. школі в Комарні у формі допису, що пив. українська школа в Комарні формально замкнена все ще дальше істнує. Інсп. Бєньовський повідомляє староства в Рудках про істнування школи. По наказу староства тутешня жан-дармерія кілька разів розгяє дїтворю зі школи. Рада шк. пов. висилає батькам касні кандидати за невписання українських дітей до польської міської школи в Комарні і двічі в цїм році вже стягує грошеві карч. На тім не кінєць. Староства в Рудках взває серед фр-їй голову кружка УПТ, о. Кїшіа і б. управителя Ю. Кучєра до стягнення протоколу для покарання обох за те, що школу ведено до кінця шк. року в супереч наказам владі Колиж кружок УПТ, в ком. не міг дочекатись полагадження рекурсу, внесенного проти замкнення школи ще в марті п. р., вніс з ову при кінці серпня п. р. прохання про дозвіл на відкриття 4. клас. прив. української школи УПТ в Комарні. Це прохання досі лежить тамже неполагаджене.

За те, коли справа йшла про оснування польської школи для 20. польських дітей на колонії „Витга“ ад Кїтєко, діло пішло дуже швидко. На святочне відкриття згаданой польської школи 21/9. ц. р. заїхав сам інсп. Б., а в школі вчять вже учитель Зєвєжінський, той сам, що свого часу поживився на учит. конференції в Рудках піднести, що треба б українську мову в польських школах зовсім усунути з плану навч. Длояку мірку заховує инж Б. в школах в тут. повіті: одну для польських шкіл, иншу для українських: впр. в селі Тєзєша і в віддавна (ще за австро-часів) істнувала українська нар. школа. Та коли приїшла на чергу редукція шкіл та учительських сил, то чомуж би інсп. Б. в тім випадку як слід не приновити її. Буцим то з огляду на малу фрекєнцію дітей (понад 35.) касує він українську школу в Тершакові а вчителя Українця Д. редукує і лишає без посади; дітям з Тершакова каже ходити до школи в Пєвергові, куди доступ через часту повньє Дністра на весну і в осєни дуже утруднений. Щоб цїй роботі інсп. Б. ніхто не перешкадив, уладився він так, що від кінця

Купуйте уділи в Коопєративі Український Театр "І Присилайте на адресу Коопєративу Львів, вул. Руська 18/1.

СТІННИЙ КАЛЕНДАР У. П. ТОВА НА РІК 1925.

прикрашений трьохбарвною заставкою знаного мистця П. НОВИЧУНА. — Ціна 1'00 золотий.

Замовляти в канцелярії Українського Педагогічного Товариства, Львів, Ринок 10.

кох літ не запрошує на засідання пов. падишк. єдиного нашого члена відпорушника ординаріату дек. о. А. Ковальського.

На 7. IX. п. р. скликано до Ком. сходи Окружного Відділу В. П. У. для обмірковування важних станових справ. Учительство суд. повіта Комарно явилось на сходах як найчисленніше і то з найпальших закутків. За те з неоправданих причин не прибули на сходи в першій мірі аравжери сходя панове К. К. (члени Відділу і голова) а з ними також не прибули учителі з Рудеччини крім П. В. — Обурене такою поведінкою учительство Комарняни відіхало з Ком. з нічим, рідко пояснюючи собі відсутність голови і інших аравжерів сходи. Хто зна чи доведеться колинебудь тутешнім учителям акову за кілька літ ліждати скликання якихнебудь сходи Окр. Відділу В. П. У.

— Ко-кі.

З Березанщини. (Бойкот народної школи в Лисниках). (КНО). „Передресчення“ української народної школи на польську не минче і села Лисник повіту Березанського. Наказний комісар Єдрже-йовскі проти волі цілої свідомої громади Лисник підписав ніким не уповажнений заяву шкільному інспекторові Бежежському, що годиться на переміну української зкладової мови в школі на польську. Коли не помогло глибоке обурення свідомих громадян Лисник на такого рода безправство і самоволі наказного віта разом з шкільним інспектором і не помогли депутатам та устні протести в інспектора, громадяне Лисник рішили польську школу м накинени збойкотувати. Ціла громада Лисник з війком кількох підлизнів наказного віта з днем 13. жовтня 1924 не поїде своїх дітей до школи. Рівночасно всі батьки української народності в Лисниках заявляють отсею дорогою прилюдно і подають це до від'їма кому треба, що не шлють своїх дітей до „передресченої“ школи так довго, аж доки не будуть приведені права цієї школи, а саме мовою викладово мусить бути мова українська, якою говорять батьки і їхня дітвори села Лисник. Громадяне Лисник звертаються до Української Парламентарної Репрезентації з проханням заявити їхній гомікий протест проти безправства і самоволі повітового інспектора в Березавах і наказного віта в Лисниках, бо нього шляху не знають. Чи в Польщі для українського громадянства не існує закон, лише самоволя польських бюрократів? Чи цей закон потурє Єдржейовским і йому подібним, які тероризують населення та глузують з влади?

В дітях наша будучина — на ша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народу той, хто жертвує на „Рідну Школу“.

„Пропаганда“ чи мистецтво?...

(З приводу останніх виступів В. Авраменка).

Я про Василя Авраменка. Про його „прошальний“ бенфеіс у Львові. Справа не в тому, що він „талановитий балет-майстер“, бо це кожний знає, але так, як з такою не раз був підписаний під його іменням, то вважаю необхідним зробити цим у його мистецьких „сукцесах“ де-яку коректуру.

Отже:

„Я важуся порівняти школу танців Авраменка з народною капелею Кошиця, під оглядом національного освідомлення і пропаганди нац. ідеї. Думаю, що Авраменко не меншу роль відіграв би в поширенні доброго імені українського народу, як славна капеля Кошиця за границею. І як що колись стане у Львові українська сцена, уладжена справді по європейськи, то до неї рішучо вже достроїться і українська капеля і український балет“.

І далі:

„А вже, як велике виховуюче значіння має школа Авраменка, то думаю, — не потребує багато говорити, як що лише пригадаю такі високопатріотичні продукції, як: „Запорожський козак“, „Чумаки“, уривок з балету „За Україну“, або хоч би (?) і „Плач Ізраїля“, жидівський балет, але в нім стільки жидівського, що і в „Мойсею“ Франка. І коли по виконанні цього „Плачу“ самим Авраменком, не вмовкали оплески на сцені, а на сцену вийшов Авраменко, то повторив лише те, що було есенцією того „Плачу“, іменом (?) кинув з усією силою кайдани на землю, чим ще більше селя заелектризувалася...“

Досить!

Це так із Городенки до „Театрального Мистецтва“ якийсь пан Іван Велигорський пише...

Будучи ширим прихильником В. Авраменка, як безперечно цінного самородка нашого Чорнозему, я всеж таки несподівався чогось подібного до цієї провинційної „рецензії“, тим більше — якогось то не було порівняння Авраменка із Кошицею, який, помімо свого природного хисту та таланту, виявив у своїй праці стильну досконалу знання та подиву гідної енергії. Одне, знаючи, що останнього не бракує і Авраменкові, надіясся на нього остільки, оскільки він зможе виявити себе в парні чистого народного танку і ці надії цілком оправдуються. Інша річ, його „блестова“ творчість, яка в більшості випадків уявляє собою пікто-візувальну негаметність, бо як „балет“, „За Україну“, так і „Плач Ізраїля“, позбавлені всякої пластики, а значить і мистецької вартості. Плазування животно по сцені нічим не різниться від плазування по битій дорозі, а кидання кайданами має стількиж мистецького значіння, як наприклад, кидання чобітьми...

Все це свідчить про те, що Авраменко не є свідомий свого творчого чину, бо коли він творить щось на тій парні, яка є своєрідною для його творчості, — творить чудово. Всі от „коломийки“, „козачки“, „Запорожці“, „Метелиці“, „Журавлі“ та „Чумаки“ не тільки що повні пластичної краси й музичного ритму, але мають свій стиль, від якого в є духом самого українського гонту. Значить, народній танок живе не тому, що його створив Авраменко, а тому, що Авраменко зміг його воскресити й поставити в певній рямці властивого стилю. І тут Авраменко майстер і піонер, як то Гнат Хоткевич був майстром і піонером нашої національної музики — кобзарства... Коли дивитися на це з точки погляду „національної пропаганди“, то мовою виникнуть суперечки, бо для цього досить буде пригадати собі хочби який кобзарський концерт, якто був у свій час на „Археологічному зїзді“ у Харкові. Я зрештє не хочу ототожнювати цих двох річей і говорю це, як парадокс, який для характеристики артистичної праці Авраменка всеж таки має своє значіння. Ріжача тут тільки така, що Гнат Хоткевич робив усе „науково“, без усякого „практичного“ виокристання, а Василь Авраменко робить „театральне“, при чому широко послуговується певними „рецензіями“...

Не бажаючи над цим довго розводитися, хочу сказати декілька слів про речі іншого порядку, які свідчать про цілковиту хибність сучасної праці Авраменка, що так яскраво виявилася підчас його останнього виступу у Львові. Дивлячись на першу половину програми, яка складалася з народних танків, відчував я дійсно естетичну насолоду і, при одній тільки думці, що може в останнє милуюся творчістю свого земляка, безмежна туга обгортала мою душу. Але мому землякові хотілося поставити „крючок“ і поставив він її у такий спосіб, що від мого настрою не залишилося сліду. Все почалося від „Гонти“, якого він виконав дійсно чудово. На оплески глядачів заслона піднялася і Авраменко низько вклонився. Але так, як оплески не стихали, то Авраменко зробив крок вперед і став на коліна. В першу хвилину я подумав, що з ним сердечний припадок, а в другу — почув, що моє лице палає від сорому за артиста. Чув себе невимовно незручно: Артист, який щойно зачарував мене, ось стоїть перед мною на колінах. Ба, ні! Не перед мною, а перед „галереєю“, бо то вона його викликала... Далі ізза лаштунків виїшли представники „Сокола“, „Гросвіти“, студентства і почалися промови, які я без найменшого вагання назвав би „рекламною частиною вечора“. Кажу — рекламною, бо що справді мають значити оті фрази, як „батьку українського танку“, „високо культурний артист“ і т. п. і т. п. У відповідь на це все, „батьку українського танку“ і „високо культурний артист“ „закатав“ підгодина „промову“, в якій, помімо невризаних демагогічних фраз, було чимало виразної істерії, що скінчилася новим „колінопреклонством“ і „присягою“...

Сидячи на стільці, не міг я бачити того „дійства“, що йшло на сцені, як також не міг уже чути тих оплесків, якими нагороджувалося це „дійство“. Не міг повірити, щоб це була реклама. Не міг припустити, щоб це було свідомим чином мого земляка, надійного сина Чорнозему. Одне, на превеликий жалі, не було так. Вийшовши після „Плачу Ізраїля“ на сцену, Авраменко „повторив“ лише те, що було есенцією того „Плачу“, іменом (?) підняв з долу кайдани, з якими перед тим танцював і з пересерд-м шпурнув їх назад себе... Селя залоготіла оплесками і я вже лобювався, що шавовний артист ще раз стане на коліна, але на шаста заслона закрилася, а через хвилину було заявлено, що „балет“, „За Україну“ заборонила поліція і вечір скінчився.

Згадальне вражіння від цього вечора таке: пропаганда, як пропаганда! Мало того,

а пропаганда, як справжній „митинг“. Ті, що дивляться на Авраменка з цієї точки погляду, мають свою рацію. Одне, я в такім випадку сказав би, що тоді нічого говорити щось про „уладжену справді по європейськи“ укр. сцену. Є в Європі сцени кафе-штантани і є сцени великих мистецьких театрів, до яких такого роду „творчість“ ніколи не сягала... Раз пропаганда, так нема мистецтва, бо мистецтво не потребує собі клячати здала марних оплесків випадкового зборища ріжнорасистих людей. Якраз тут хочеться мені запитати шавовного арт ста — чи знає він, перед ким саме ставав на коліна?.. Адже то були люди, які купили собі мі це, а купити його може навіть Бамбуля із цирку Конарського... Далі — коли це було „так собі“, то що спільного між воно з мистецтвом і звідки Авраменко взяв стільки смливості, щоб його так профанувати? Називатися артистом балетмайстром, значить бути мистцем. Останнє Авраменко свідомо нехтує, а тим самим нехтує власне імення. Ідучи-ж далі шляхом дешевих ефектів, цілком певно не доягне своєї артистичної м ти — справжнього балету, а ч рез те саме марними будуть усякі порівняння з мистецькою творчістю Кошиця.

Говорячи це про Авраменка, говорю не тому, що хочу зменшити цим його дійсні заслуги на започаткованому полі українського балету, а виключно для того, щоб застерегти від невірних кроків, які віддаляють від цього поля.

Одєю обставиною змушений вийти на Захід, легко може помандрувати собі тим шляхом, яким уже почав іти, а тоді нічого йому не допоможе навіть його львівська „присяга“.

Це так після моїх двілітніх спостережень, як висновок з того, що я писав колись про наш балет на сторінках нашої преси.*

На прохання, (Авраменко іде до Німеччини, хотів би широко сказати, (як-що тільки він мав повірити):

З мляч! Не на Захід, а на Схід твоя дорога, бо хоч там „азіатизм“, але для твоєї праці вона корисніша б, де, ніж „європейщина“.

Клим Поліщук

*) „Театральне Мистецтво“, ч. 7, 1922 р. („Дісне в українському балеті“).

Зі спорту.

Зимовий спорт.

Дня 11. X. п. р. завязався як секція С-Б, клуб зимових спортив, який матиме на цілі організувати учасників зимових спортив та поширювання спорту серед нашого громадянства. Управу Ключу взяла собі за завдання придбати членам домілку, прилади спортої по дешевим цінам та на догідних сплатах, знижку на совганку, улаштування прогульок і т. д. Вписуватися в члени можна від середи 15. п. м. Всправі вписів довідуватися в секретаря Ключу в домі С-Б, середа, четвер і субота від 7-8 вечером. Вписове 2 зл., місячна вkladка 1 зол.

Позір Тернопільщина!

В неділю, 19. X. п. р. відбудуться великі м'ячеві змагання між українськими дружинами: Україна І, зі Львова, і Поділля І, з Тернополя.

В доказ зрозуміння ідеї спорту кожний громадянин повинен буги присутнім.

Спортова Секція Сокола-Батька, Львів, вул. Руська ч. 20.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр И. Стадника в Золочеві.

В суботу 18. п. м. „ДОБРОДИНА СУЗАННА“.

В неділю, 19. п. м. Прем'єра „ПЕТРО ДОРОШЕНКО“, історична драма на 5 дій Старицького-Черняхівського.

У Львові, селя тов-а Лисенка початок сезону в четвер 23. п. м. — „ПЕТРО ДОРОШЕНКО“.

662 1-2

Дрібні оголошення.

ПОТРІБНИИ зараз здібний інструктор для приготування до іспиту VIII. кл. польської гімназії з математики в грудні. Ласкаві зголошення: о. Добрянський, Ясениця замкова п. льоко.

ПРИМУ на мешкання панен з гімназії або семінарії. А. Качмарська, Львів, Вишневецьких 2/II.

663 1-2

ПОЧАТКУЮЧИИ конціпент адвокатури (працював рік в адв. канцелярії перел. війною) пошукує посади. Ласкаві зголошення на адресу: Харамбура, Яворів.

659 1-1

РОЗПОЧИНАЮ від 5. листопада тримісячний практичний курс крою і шиття. Вписи приймає щоденно „Йолянда“, Сташівка 8. бічна Хорущини.

656 2-8

ШЕВЬСЬКА робітня в домі українських інвалідів. Львів, Софії 25. достарчає солідного взуття панам, паням і молоді по уміркованих цінах із заграичного та красивого матеріалу. Направки на бажання негайно.

606 2-3

ФОРТЕП'ЯНИ, п'яніна, фісгармонії, мало уживані в знамениті стани, продає, купує, міняє лише за готівку Ганак, Пана ська 21.

560 7-10

ПРАВНИК з академічним торговельним

образуванням, б. галицький старшина пошукує якоїнебудь праці (мова польська, німецька, російська) прийме також лекцію на селі. Ласкаві зголошення під: „Почини робітник“ до Адміністрації „Ціла“.

657 2-4

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

Венеричні і ширіні надуги лічить

Д-р Іван Гриневецький

ординує від год. 2-4.

Львів, вул. Пекарська ч. 26.

630 2-10

АДВОКАТ

Д-р ІВАН КАЛИН

вереніс з говоротом свою канцелярію

з Галича до Тернополя

і веде її вулиця Сокола 22.

646 2-6

Жіночий кравець КЛІНГЕР

повернув заасмотрений в найновіші

моделі і моделі зимових костюмів,

646 плаців і футер.

3-3

ПАСАЖ ГАВСМАНА 9.

ДЕНТИСТ Д-р Л. КАЦНЕР

вул. ЛЕГІОНІВ 35. повернув, пльомбування

лічення недуг устної ями. Робітня денти

642 стично-технічна. Телефон 17-45.

3-3

ВАННИ

травалі, цинкові, насліді, балії

ваненки, баньки і ведра по-

ручає власного виробу, шинь

605 найннці Войтх ЗАЯЦЬ,

вул. Осоліських 14.

3-5

Спеціаліст ширіних і венеричних надуг

Д-р В. ЛЯВТЕРШТАЙН, б. елев дермат.

клініки в Берліні.

Львів, Синьгустька 37 (ріг Словацького).

Лікування волосся, плям, знаків, електролі-

516 зюю, кварцевою лампою.

8-16

Хто мав би на продаж

Діло видаване в Відні ч. 5. з

1914 р. чч. 7. 10. 28. 29. з 1915 р.

буде ласкавий зголоситися до Адміністрації „Діло“, Львів, Ринок 10/II.

1-3

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

у ЛЬВОВІ, РИНОК 36.

і в 19 силепах по нрзю

продає: ЧАЙ, НАВУ і КАНАО

у власному опакуванні.

Спробуйте! Щось знаменитого!

Приймає ВКЛАДКИ на 18% річно

Чужі валюти — після умови.

Ручить вісьмома незадовженнями на-

меницями і великими запасами товарів

547 8-10

За Редакцію відповідає О. Ностин:

З чоткарні Спільки „Діло“ Львів Ринок 10

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Руму-
нії 150 лей. Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Пацифістичні теревені.

На маргінесі конфлікту Англії з Єгиптом і Туреччиною.

Світ має нову нагоду скептично пригадуватися над реальною вартістю пацифістичних ідей в теперішні й найближчі часи. Коли би вірити у фаталізм народів старовини, то можна би сказати, що бог війни мститься на головних пропагаторах пацифізму в час, коли ще старі вогнища збройних конфліктів непогашені а й нових велика сила. Бо дійсно, ситуація, у якій найшовся „мировий“ робітничий уряд Великої Британії є просто парадоксальною: саме тоді, коли Мекдонельд славить себе у виборчих промовах головним звеличником ідей всесвітнього замирення й воскресителем лавнів мертвої миротворчої інституції: Ліги Націй, знаходяться держави, що без обиняків обвинувачують Мекдонельда, як прем'єра Великої Британії, у завзятому імперіалізмі, і апелюють до Ліги Націй!

У неприємній афері свого протегованого, короля Геджаса Гуссейна, з Вагабітами, англійський уряд поспішився зголосити свою нестримність. Однак такого обережного становища Англія не могла триматися у справі, яка вже безпосередньо валить не то що в її моральний престиж на близькому Сході, але й у її живучі матеріальні інтереси. Це справа Моссулю, мезопотамського нафтового віляету (округи), що стільки часу забрала лозаннський конференції на те, щоби ждати соломонівського рішення від Ліги Націй.

Ліга Націй, як відомо, страшенно не любить забирати голос у спірних справах, де обі зацікавлені сторони мають силу. Відомою тактикою Ліги Націй є протягати як мога далі сакраментальне status quo. Але модерні турецькі політики не в тім биті й вони справедливо міркують, що кожне старе status quo дається замінити якимсь новим. І ось на мосульській території появилися, кажучи модною фразеологією, турецькі „дизерсійні банди“, які як стій увійшли у мало дружні зносини з англійськими військами. Хто тут перший винуватий: чи Англіїці швидше перейшли кордони Іраку й порушили прийняті в Лозанні і Женеві зобов'язання, чи Туреччина надто енергійно переводила „концентрацію військ для поборювання бандитизму“ (дипломатичний словник — один для всього світа!) — це справа нюансів, які можуть цікавити лише дуже нечисленних з поміж наших ш. читачів. Важливим є ефект: ультимат Англії до Туреччини з застереженням „свободи ділання“ й недвозначна скарга Туреччини на Англію перед Лігою Націй.

Поки що знову Рада Ліги Націй має обмірковувати конфлікт, але це цілком не припинює голосних розмов на тему реальної можливості англо-турецької війни.

Майже одночасно прийшло зірвання переговорів поміж Мекдонельдом і Заглюль-пашою, іншими словами: актуальним став новий зародок воєнної хуртовини, в якій бурюнами котитиме від берегів „ми-

рового“ британського архіпелагу. Претенсії єгипетського прем'єра скромні: підтвердження Англією фактами тої суверенності єгипетської держави, яку вона визнала торік у дуже гарній словесній формі. Себто: англійські війська повинні очистити єгипетську територію, англ. фінансових і правничих „дорадників“ англ. уряд зволить відкликати, єгипетські закорд. справи хай торкаються лише Єгипту, та головне — Судан є інтегральною частиною Єгипту, а суеський канал по думці англо-турецького договору з 80 рр. м. ст. є нестримним тереном, отже не вимагає ніякої спеціальної опіки Вел. Британії. Річ ясна, що нинішній англійський прем'єр міг би бути вдвоє таким пацифістом, яким він заявляє себе, а проте домагання єгипетського прем'єра рішуче мусів би відкинути. Так він і зробив: Заглюль-паша виїхав з Лондону з нічим і на сторінках париської преси заповідає „найгострійші“ засоби боротьби за досягнення мети в усіх зазначених справах“.

Річ не в мосульській нафті і не в багачтвах Судану. Шлях крізь Мезопотамію має для Англії подібне значіння, що й всебічне забезпечення собі володіння над суеським каналом і Червоним морем: це справа панування над Індіями і впливів над цілим Орієнтом, який є базою великодержавного становища Англії. Та для Турків, Арабів і Єгиптян ці справи мають ще більш принциповий характер: скинення зі себе всіх пут чужинецької влади й усіх форм чужинецької контролю. Мотором, який пре Англію

всупереч пацифістичним заявам її володарів не цуратися ніяких репресійних засобів супроти Туреччини чи Єгипту, це свідомість великодержавної необхідності зберегти за собою стан посідання, добутий віками воєнних побід. Товчком, що штовхає Турків і Єгиптян до спротиву, це їх пробуджений націоналізм. Пацифістами стануть ті, що мають за собою максимум здобутків і не лякаються втратити їх. Пацифізму не признають ті, які вічно тремтять за стан посідання, а ще важче признають до нього тим, що мають ще перед собою довгий шлях боротьби за свої національні ідеали. На наших очах до могутньої сили дійшло почуття свідомості національної чести й природних національних прав європейських народів. На наших очах іде процес пробудження націоналізму народів Азії. Побіда нової Туреччини над Греками знаходиться у тому самому ланцюгу подій, що побіда Японії над Росією і там само є місце націоналістичного руху Індійців, Арабів і Китайців. І коли нпр. оцей останній рух китайський, стараються тепер використати большевики в ім'я великодержавних інтересів Росії, то в остаточному висліді вони збератимуть такі самі плоди, що Англія, яка йшла на руку національному рухові Єгиптян: централістичний чи федеративно децентралістичний Китай швидше чи пізніше однаково звернеться проти всіх своїх експлуаторів.

Вічний конфлікт поміж переможцями й поневоленими, використовуваними й використовуваними, мусить скінчитися побідою справедливості. А справедливість є одна: кожний нарід собі! (Кн.)

В університетській справі.

(З приводу статей проф. С. Томашівського п. з. „Наука, громадянство і політика“.)

З приводу статей проф. С. Томашівського помішених у ч. 224—7 „Діла“, ми одержали чимало листів, а ще більше вислухали устних інтєрпеляцій, які спонукують нас до деяких принципових розяснень. Ми стрималися з новими редакційними статтями про університетську справу, раз, щоби дати час і змогу декому з відповідальних громадян дати власну відповідь проф. Томашівському, далі: вважаючи, що по виразнім, недвозначнім з'ясуванні нашого становища до наболілої справи — такий буц-то „еретичний“ голос як проф. Томашівського найде відповідну оцінку у кожного з читачів зокрема.

А проте виявилось, що автори присланих до редакції листів та приватно складених заяв усе вістря своєї критики звертають проти „Діла“: як воно, мовляв, зважилося друкувати такі недоцільні, шкідливі, та дивовижні статті, як реферує проф. С. Т. Ми подекуди не дивуємося, що критики нашої „ліберальності“ з данім випадку не хотять відповідати на згадані статті — власними статтями, за повним підписом. Це зловчаша „люде за- лежні своїм насвищним уявом“ або

випковими умовинами життя (емігранти) від польської влади. А висловлювати свої погляди на полівину — важче, ніж мовчати. Краще вже приватно здоровенно вила- татися.

Загальний настрій, який викликали статті проф. Том. у краю, вказує найкраще, як він сильно поми- лився, впевнюючи, що він „глибоко переконаний і вчасно документно знає, що вміщені в них ереси ма- ють багато визнавачів“...

Перш усього, як би так було справді, то треба би дивуватися, чому проф. Том., як редактор „Лі- топису“, одчиняючи анкету в унів.

справі, не покориствовався цим ма- теріалом.

„Ереси“ проф. Т-о не лише спра- ви не розяснили, а внесли чимало баламутства і серед нашого грома- дянства і в польську пресу.

До розяснень, які ми вже дали у примітці на вступі до статтей проф. Том. і з нагоди коментарів польської преси (ч. 232), слід до- дати, що ми не вважаємо унів. справи ділом одної партії, одного органу або одної групи людей, а навпаки гадаємо, що за неї повин- на брати відповідальність ціла на- ція. Оже і всі ті компетентні осо- би в роді проф. Т., що хотять так або інакше її прислужитись. Крім цього проф. С. Том. грав дуже довго визначну роллю в уряді през. Петрушевича і тоді більшість су- спільности годилась з його стано- вищем у нашій справі.

Накінєць: нас часто зустрічає докір, що ми як одинокий україн- ський щоденник у Галичині не да- ємо змоги висловити своїх погля- дів людям, що з нами не пого- джуються, а хотіли би для на- ціонального добра подати до прилюдного відома свої думки.

Аж тут люде за наш останній „лібералізм“ чи „нестримність“ обвинувачують нас майже у націо- нальній злочині. Ось чому вважа- ємо своїм обов'язком заявити ще раз, що ред. „Діла“ не тільки не погоджується з поглядами проф. Том. у висновках, але й в моти- вах і в методі його аргументації. Ставити питання: чи нам універ- ситет у Галичині потрібний чи ні? — це або проста схоластика або наївність. Саме тому, що ми вва- жаємо потребу цього університету, ставимось дуже критично до доте- перішніх заходів польського уряду, який балакає про всякі „колеції“ і „руське інституту“ і про все можли- ве, тільки не про університет. Для проф. Том. уся справа буц-то зводиться до нашої згоди на мі- сце осідку. Він зовсім нехтує факт, що польський уряд має тисячні за- соби, щоби дати нам те, що ухва- лив у своїм законі... якщо справді хоче дати, і одночасно має стіль- кий засобів, щоби водити за ніс тих, які впевняють, що кращу грушку на вербі, ніж ніякі. Ждати під вербою на грушці у вірі, поки вона їх зародить — це може щир- а віра, але сумнівної вартости.

Нема сумніву, що в політиці існують необхідні, а навіть корисні компроміси. Але понад ними стоїть пошук національної чести. Коли хтось заявляє нам, що на доказ своєї широкій прихильності до нас позичить нам у скруті необхідних 100 доларів, а простягає нам руку з одним золотом, то з цього важко

Пр. 901/24. В імені Річипосполитої Поль- ської! Суд окружний карний як Трибу- вал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокураторії, що зміст часо- писі „Діло“ ч. 225 (10318) з дня 10. жовтня 1924 р. в артикулі: 1) „Оборона версаль- ського пунктату а) речення між словами Антанта і Польща а Чехословаччина має, б) уступ між словами проявила Чехосло- ваччина а Замість розвязки, в) уступ по словах держав срадущої Європи до кін- ця артикулу, 2) „Ореса“ а) уступ між сло- вами реального значіння а На тему побу- ту, б) речення між словами руських учите- лів а Кур. польські, в) уступ по словах по- давих тими послами до кінця артикулу

містить в собі ество злоч. з § 65 а) зак. карного узнав доконану в дни 9. жов- тня 1924 року конфіскацію за оправдану і зарядив знищення цілого накладу видав по думці § 493. закона карного за- борону дальшого розширювання того дру- кованого письма. Заразом видав наказ від- вічальному редактору тої часописи, щоби це рішення помістив беззастано- в. в найближчій числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 д. п. д. № 6 ек 1863, а іменно засудження за переступство на гривню до 400 зл. — Львів, дня 11. жовтня 1924.

(Підпис нечиткий.)

зробити висновок, що ми повинні чзати бодай цього золотого, коли ми голодні.

Проф. Том. іде в своїм підкреслюванні ваги університету майже до забобної віри в його всевильність. Його критика наших наукових сил та загального культурного стану робить враження, що він 1) або ставить до університетських професорів домагання на рівні з першими європейськими геніями, або 2) що він нехтуючи жестом перекреслює всі здобутки наших останніх 10 літ, якщо вони не є запатентовані патентом „д-ра“ та габілітаційної дисертації.

Ось послухаймо проф. Том-ого: „Наша культура нива виявляє образ зловещого запусання, яловості і занепаду навіть у порівнянні з тими скромними позатками з перед 1914 р., не тільки в Галичині, а й на Наддніпрянщині. Число формально кваліфікованих професорів і доцентів за останнє десятиліття убуло, а не збагатилось ні одним новим кандидатом. Наймолодший доцент добає п'ятдесятки. Візьмімо негабілітованих та науково „ввіфкованих“ сили: убула ціла низка, а всі, що остали — то стара гвардія, виростає далеко перед війною. Коли не помилюсь, з часів війни є тільки два початкучі. „Що більше, я не знаю, чи назбирається жменька таких, що в останнім десятилітті здобули який примітивний науковий ступінь, як доктор філософії...“ А все через недостатку власного упорядкованого університету.

„А наукова продукція? Квантитативно — великий упадок, квалітативно — убогість, лереїбни, компіляції. Як у старших, так і у молодших.

Можна ставитися дуже критично до нашого повоєнного культурного розвитку, але звести його до двох початкуючих доцентів — це подобає трохи на жарт. Оцінювати набує культуру виключно зі становища формальних кваліфікацій на університетські катедри — це пахне атмосферою задушливого австрійського бюрократизму, з його найгіршої доби. Ми не вважаємо себе вповні компетентними, щоби навести на цьому місці цілу сторінку нових прізвисьт та творів, які заслуговують уповні на те, щоби могли одержати патент на університетських професорів поруч тої „старої гвардії“ наших учених, до яких зачисляє себе мабуть і автор. Це вроблять інші, на іншому місці. Ми ставимось з великою пошаною до імен, які мають скласти перший засновок проєктованого університету. Однак, щоби бути зовсім щирим, треба би спитати: чи справді ці люди, з яких „наймолодші“ добігають до 50-ки“ а з яких деякі

видрукували свої останні справжні праці 25 літ тому — є цим останнім спасанням якорем, який може „довести до утворення нормального українського університету в Польщі, основи продуктивної діяльності для учених, огнища знання і школи фахового підготування для молоді“.

Не виходимо з дива, що проф. Т. не найшов нині на всій Україні більше ніж Бог у Содомі праведників, які мали би право ввійти у хорони нашої університетської святині.

Чи йому невідомо, що на просторах Радянської України залишились до нині десятки наших наукових сил, які ще недавно працювали в російських державних університетах? А київський державний університет з гетьманської доби (якщо вже для проф. Том. усе те, що є під радянською владою не заслуговує навіть на увагу!), адже всі ці професори ще не помирали! А київська Академія Наук з цілим рядом фахових сил і творів першорядної ваги, які здобувають признание навіть на чужині? А в праській університеті та господарській Академії в Подєбрадах і довкола них нема нікого крім „старої гвардії“?

Правда, що наша наукова продукція є слаба! Та причина в цьому не в недостатці наукових сил, а в економічній скруті, відсутності видавництва. Однак коли пригадати стан львівського унів. перед війною або науковий стан новоутворюваних поль. університетів, то можна без вагання сказати, що ми в силі нині обсадити такими-ж кваліфікованими авторитетами не один університет, а кілька зразу. Прошу не забувати і на те, що від вибуху війни наші люди розсипались по цілому світі і мали змогу познайомитись ближше з різними культурами та мовами. Стан з перед 1914 р. до якого так зітхає проф. Т. був такий, що мало хто з наших учених професорів знав яку мову поза німецькою. Праці наших учених спеціалістів охоплювали дуже нешироку сферу літератури даного предмету.

Нині маємо фахові сили, які щодо методи праці, ширину світогляду та таланту дають змогу ствердити пройдений нами шлях культурного поступу.

Дивуємось дуже, як можна покладати такі великі надії на університет у Кракові, забуваючи, що кожна наукова інституція мусить мати відповідну атмосферу праці. Сотворити український університет у штучнім середовищі це зразу свідомо підорвати коріння його розвитку. А ще для такого мертворожденного плоду йти на такий ховацький шлях, який вживається проф. Томашівською — не є в інтересі ні нашої науки, ні громадянства, ні політики!

Д-р Д. М. Левицький.

Кооперація — народня сила.

Вписуйтесь масово у члени кооперативи „РІДНА ШКОЛА“ у Львові. Ринок 10. Уділ 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число уділів необмежене. Порука 2-кратна.

Дрібні вістки.

В Лодзі зачоситься на генеральний страйк робітників волоконного промислу. Робітники домагаються 15 пр. підвишки заробітної платні, на що не погоджуються фабриканти.

Муссоліні відвідав Д'Анунціо в його віллі над озером Гарда. Могом відвідин втгнення Д'Анунціо до активної політики.

На Білоруси мало вибухнути повстання селян проти гадянської влади. Польська преса подіє за почину до повстання надмірно високої податки.

Чеські соціалісти об'єдналися в одну партію. До об'єднання належать соціальні демократи і незалежні соціалісти, що підписали вже спільний протокол і випускають вілзову про об'єднання.

Румунський король виголосив промову при відкритті парламенту, в якій ствердив, що в Румунії дуже запозолняюча внутрішня ситуація, а міжнародне становище також добре, бо Румунія виконує всі зобов'язання, наложені на неї договорами. В промові заповів король також ряд внутрішніх реформ.

Італійські ліберали рішили бути лояльними супроти уряду Муссоліні. В напад, на який запало це рішення було 32 послів і 10 сенаторів. Проводив нарадам Саландра.

У Берліні почалися німецько-польські торговельні переговори.

Румунія одержала в англійських банках 4-процентову позичку в сумі 1,575,000 фунтів стерлінгів.

В Англії тепер найпопулярнішими людьми кандидати на послів. Лейбур-парті поставила при теперішніх виборах 521 кандидатів, консерватисти 536, а ліберали 330 кандидатів. Всіх мандатів є 615.

У. С. Р. Р.

Кредитові установи на Україні.

Мережа кредитових установ становила з початком ц. р. 120 одиниць, з яких Држбанк мав 54 одиниць, Українбанк — 33 одиниці, Промисловий Банк — 13 одиниць, Комунальні банки — 3 одиниці, Губерніяльні сільські банки — 6 і товариства взаємного кредиту — 11. Ця мережа значно збільшилася до 1. жовтня ц. р. Загальна кількість установ виносить нині 185 одиниць, з того Держбанк має 77, Українбанк — 46, Промбанк — 19, Укопсільбанк — 1, Губсільбанки — 9 (по 1 в кожній губернії). Комунальних банків — 5, товариств взаємного кредиту — 25, Роскомбанк — 2 і 1 філія Всекобанку на Київщині. Росподіл тих кредитових установ по губерніях представляється ось як: Одещина — 33 установи; Київщина і Катеринославщина 29 установ; Полтавщина 23 установи, Харківщина — 22 установи; Поділля — 13; Чернігівщина — 11; Волині 6 установ. („Вісти“ ч. 230 з 9. X.)

Вовки.

У Артемівській і Старобільській округах появилися великі стада вовків, що роблять величезні шкоди селянам. Заходами уряду організовано звійськово-обов'язаних 1903 і 1904 р. окремі загони для боротьби з вовками. („Вісти“ ч. 229.)

Наси ощадности.

В минулому році каси ощадности проявили великий розвиток головним чином через те, що широкі маси населення забезпечували в них свої гроші від обезцінення. По заведенню грошової реформи ці забезпечені суми були вилучені з обороту кас а вкладки до кас зменшувалися на протязі цілих двох місяців. Коли грошєву реформу проведено в життя, вкладки знов зросли. Тепер у всіх касах ощадности на Україні є 67 проц. тих сум, що були в них перед грошовою реформою. Всіх кас ощадности є на Україні 920. На 1. січня 1925 р. мережу кас мається допровадити до цифри 120. („Вісти“ ч. 230.)

Присилайте складни на пресовий фонд на ин. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

МИХАИЛО РУДНИЦЬКИЙ.

Валерій Брюсов.

По Блоку — Брюсов. Умирають один за одним найвизначніші представники сучасної російської поезії, передвоєнної доби, які втворили між нею і західно-європейською творчістю перші тривкі невинні взаємини. Дивним дивом, у гуртку поетів, що так любувались несподіванками мовної гармонії, архітектоніки та арабесками букв, чотирьох з них починалось з букви „Б.“ Бальмонт нині у Парижі продовжує працю на раз промощених шляху свого таланту, Бєлий — у Берліні, немов би ще раз завагався у виборі між поривом поета та теоретика-критика.

Валерій Брюсов помер ще у розвитку своїх творчих сил, у 51 р. життя. Останні роки його праці не належать до найкращих здобутків його творчості, а проте визначувались тою самою невичерпаною енергією та цікавістю до нових проявів літературного життя, що й попередні. Брюсов прийняв великий соціальний переворот у своїй країні як довершений факт, який треба пережити у всій його ширині та йти за його стихією. Він став на чолі офіційного союзу російських письменників та журналістів під радянською владою і імовірно зовсім щиро занавив себе комуністом.

Цей факт видається що найменше дивним, коли не підзолилим,

для всіх тих, які на протязі літ знали Брюсова як одного з провідників російського декадентизму та символізму, як поета-аристократа, що кохався у маніжливих обрисах довго-різьбленої форми, ядерного, вибагливого та непопулярного слова. Однак для одних із ознайомих з лабораторією поетичної праці Брюсова — його приналежність до нової революційної партії, першої та останньої політичної партії до якої він здається взагалі належав — не є ніяким парадоксом. Брюсов належав до того типу дуже складних психічних організацій пізньої культури, які з хамелеоновою легкістю та ширістю вміють піддаватися впливам найбільше різноманітної атмосфери: зливатись з нею, передавати її ворухання і — тужити за новою зміною. Крім цього він ішов завжди на зустріч подувам духової революції, любив неждані переходи і залюбки шукав ідеологічного виправдання для мінливої низки своїх настроїв.

Від його першої претенсійної збірки: „Chefs d'oeuvre“ (1894 р.), через том „Me eum esse“, статті „Про мистецтво“ (1899 р.) поезії „Tertia Vigilia“ (1900) аж до „Зеркала тіней“ (1909—12), можна ствердити нахил зєднати у сфері свого відчужання: зразки найневиннішого примітивізму, спроби езотеричного символізму та пориви стихійної, „загальнодоступної“ поезії. Брюсов був перш усього поетом рефлексії. Бальмонт іде за схилом свого натхнення та впливається чаром свого

переливного слова; Блок — нахилється зі скупченою, релігійною увагою над своїм „я“, яке хвилюється від сумнівів щодо вірного шляху „правди“ — Брюсов відтворює те, що піддала йому його інтелектуальна цікавість і — йде далі. Тому-то він холодніший, ніж тамті два його суперники, та хто зна, чи не більше зрілий духово як людина.

Те, що нова російська поезія революційної доби найшла як об'явлення: душу пролетаря, міста, фабрики, красу збунтованої маси, міць неприборканої жаги, несвідомий чар первісного інстинкту, всі екстравагантії слова та думки виправдані буцим-то найвищим, на-пів божеским „життєвим гоном“ (і тут-же кажуть заглянути кожному до філософії Бергсона!) — усе це можна знайти давно у Брюсова. Вже від 1900 р. він передавав майже з програмовою свідомістю настрої поодиноких моментів своєї сучасності. Брюсов з незвичайною інтенсивністю передавав у своїй творчості головні напрямки західно-європейських літературних течій... Він належить мабуть до найвірніших перекладчиків європейської поезії. Його талант умів поєднати Верхарна з Верленом та Бодлером і Метерлінка з Уайльдом. Коли передумати совісно таку його збірку (чи не найкращу в його спадщині) як „Urbi et orbi“, то треба признати йому вповні те, що він каже у передмові до неї: „Книжка віршів повинна бути не випадковою збіркою ріжнородних поезій а саме книж-

кою, закінченою цілістю, зєднаною одною думкою. Так само як повість, як трактат, книжка віршів відкриває свій зміст послідовно від першої сторінки до останньої“.

Та найдивніше у такій книжці те, що поруч чистої, наївної лірики находите в ній пісні на народні мотиви т. зв. „частушки“, суворі сонети та терцини, імпульсивні оди та наскрізь „сучасні“ тони великоміської еротики та демонології.

Так все понятно и знакомо,
Ко всем изгнбам глаз привык;
Да, не ошибся я, я — дома:
Цвети обое, цени книг...

Я старый пепел не тревожу, —
Здесь был огонь и вот остыл.
Как змей на сброшенную кожу,
Смотрю на то, чем прежде был.

І скинувши шкуру, поет виходить у поле, щоби звеличувати труд селянина:

Здравствуй, тяжкая работа,
Плуг, лопата и кирка!
Освежают капли пота,
Поет сладостно рука!

А на вулиці затягає з фабричним робітником або „легкою“ дівчиною. Та основний момент — пошуканка щораз то нових вражіннь.

Я жить устал среди людей и в днях
Устал от сменя дум, желаний, вкусов,
От сменя истин, сменя рифм в стихах.
Желал бы я не быть „Валерий Брюсов“.

І він утікає у старинну Грецію, старинний або сучасний Рим і нинішній Париж. Від холодного каміння пішеходу та мармурних статуї до омахів безглуздої жаги — усі відтінки тепла та колорів силку-

ФУТРА

поручає СТАНИСЛАВ СТЕМПКОВИЧ

рівнож приймає

всього РОДА ПЕРЕРІБКИ, НАПРАВКИ і т. п.

Полекші в сплатах!

621 3-10

Львів, пл. Капітульна ч. 1.

Жіночі
Мужеські
Діточі

Полекші в сплатах!

У пошукуванні за союзниками.

Політика радянської дипломатії у відношенні до сусідніх держав незвичайно важка і рівночасно складна. Одне більшевики виважуються з неї несоріше. Найважливішою метою тої політики: не допустити до створення протирадянського блоку, зложеного з усіх держав сусідуючих зі СРСР. До цього часу радянським дипломатам це вповні вдавалося. Щоби не допустити до такого блоку, вживають вони всяких засобів та інтриг. Тому зрозумілим є і напір на Німеччину, щоби не ввійшла до Ліги Націй і таємна радянсько-мадярська угода і зусилля направлені до розбиття малої Антанти.

На Німеччину виконує радянська влада напір при допомозі рапальських зобов'язань. Ді звором із Мадярщиною шахує Румунію, Югославію та Чехословаччину.

Завдяки тій політиці найбільш ізольованим сусідом СРСР є Польща. Вона це розуміє і тому бється, мов риба об лід, щоби тої ізоляції позбутися. Вона то взяла на себе ініціативу в організуванні протирадянського блоку. З Румунією їй не було важко знайти зближення, бо Румунія сама його шукала, з огляду на небезпеку, яка їй загрожує з боку СРСР. Їх обох єднає спільна неволя і спільні нещастя, в роді експлоатації у Бухаресті та Варшаві, в роді диверсійних ватаг на Білорусі, Волині та над Дністром.

Румунія рівночасно є членом Малої Антанти, а ця заявила, що з бесарабській справі не буде підпомагати Румунії. Це також впливає на те, що вона горнеться до Польщі. Польща мала донедавна єдиного союзника й опікуна у Франції, але при нинішніх обставинах, напередодні визнання Францією СРСР, польські шанси над Секвазою змаліли.

Польща шукає нових союзників для протидії силі СРСР, крім Румунії. На такого нового союзника намітила вона собі Туреччину. В

ється поет передала у панцирній строфі. Коли Брюсов проведе якийсь час у світі класичних джерел натхнення до якого він утікає так часто, він як стій може вдарити в такий тон:

...Славлю и день ослепительный
(В тысячах дней неизбежный),
Когда среди крови, пожара и дыма,
Неужели,
Толпа возмывает свой годос мятежный,
Властительный.
В безумии пьяных веселый
Все прошлое топчет во прахе
Играет, со смехом, в кровавые плахи...
Славлю я правду твоих сновидий,
Толпа!

Так писав Брюсов ще перед 1906, в збірнику „Вінок“, надиханім культурною грецькою світа.

Заслуги Брюсова як вихователя нового покоління поетів, хто зна, чи не більші як оригінального творця. Хоча всі його відтворення чужинного генія не були ніколи самим наслідуванням. Нова українська поезія, що родиться нині на Наддніпрянщині, виховувалась в атмосфері тих творчих підмагань, яких виразником був Брюсов і як оригінальний поет і як перекладач і як критик. Зеров, Рильський, Філіпович або інші, навчилися від нього чимало тайн, невідомих до нині нашим галицьким віршунам, яким вистачає старий овід або премодний футуризм перепачкований з десатої руки, шантажуючих снів та неуків.

Константинополі влаштувала польську господарську виставку, яку обставила незвичайно дбайливо. Виставкою кермував відомий польський політик Сейда. Виставка була зорганізована для заманіфестування польсько-турецької дружби. Цеж Туреччина була одною одиноким державою, що не признала поділу Польщі. Тепер Туреччина загрожена СРСР, таке ж як Польща. Не диво проте, що польська дипломатія хоче її втягнути до польсько-румунського протирадянського блоку. По відомостям закордонної преси, місія Сейди не дуже повелася. В Константинополі не хотів зі Сейдою переговорювати ні один із членів турецького кабінету. А не хотів тому, бо Туреччина не хоче покищо зражувати собі СРСР, з яким у неї правда, натягнуті відносини, але через те саме й не хоче їх ще погіршувати. Сейда говорив тільки з константинопольським командантом третього турецького корпусу, через якого передав свої пропозиції ангорському урядові. Сейда мав заперенити генерала, що нині польсько-румунсько-турецьким блоком буде опікуватися Франція та буде йому допомагати без огляду на те, чи визнає СРСР.

Відповідь турецького міністра закордонних справ Ісмета паші на пропозицію Сейди була не дуже задовольняюча. Ісмет-паша заявив, що Туреччина готова погодитися на воєнно-політичний союз із Польщею, але під умовою, що Франція під Туреччині на уступки у всіх справах, які спричинили остудження франко-турецьких відносин, що ще так недавно були справді приятельськими. Очевидяки, що така умова для Польщі стала несподіванкою. Та польські дипломати не опускають рук. Бо ось тими днями вичитали ми в польській пресі вістки про те, що Скинський в з кондоленції турецькому урядові з приводу землетрусу в Ерзерумі, а міністр фінансів покріпив цю кондоленцію великим грошовим подарунком на користь потерпілих.

Отже Польща далі підтримує приятельські взаємини з Туреччиною з метою позискання її до протирадянського блоку. Та є ще один кандидат на мілітарну дружбу з Туреччиною а то Японія. Японці покликуються при цьому навіть на своє якість там далеко расове своєязтво з Турками і хочуть з ними також заключити протирадянський воєнно-мілітарний союз і роблять це у великій тайні. Отже Туреччина має до вибору двох партнерів, одного гарного та вродливого з ніякого віна, і другого поганого вправді та далекого, але багатого і могутнього. Очевидяки Японія не мала би нічого проти того, щоби ввійти в протибольшевицький союз із іншими народами СРСР, але для Польщі такий союз за мало рентовний, бо діяв би він на настільки велику віддачу. Зрештою, становище Японії до польської концепції не відоме, хоч і її протекція над польською концепцією не зашкодила би і ніякий польський дипломат мабуть її не відкинув би. Тепер Японія в переговорах зі СРСР, у справі усталення кордонів і розмежування впливів на далекому Сході та в справі використання величезних багатств наїдалі на схід висунених територій СРСР. І тому виходження у явний контакт зі заінтересованими в протирадянському союзі сусідами СРСР для неї покищо неказане.

В. М.

Селянські комітети взаємної допомоги.

Селянські комітети взаємної допомоги є одною з форм соціального забезпечення в приміненні до селянських відносин. Поширення соціальної опіки на село є особливо важне тепер, коли через неупорядковані аграрні відносини і взагалі через господарчий упадок селянського стану, до 2/3 всіх селянських господарств не є працездатні, бо часто не мають ані живого, ані мертвого інвентаря, отже не є в стані оброблювати землю. В поміч таким господарствам, як і взагалі потребуючим опіки і помочи елементам на селі, приходять власне селянські комітети взаємної допомоги.

Матеріальною підставою діяльності комітетів взаємної допомоги є приділена в їх користування громадська земля, яка громадою обробляється й урожай з якої становить запомоговий фонд комітетів.

Щоби пізнати ближче цю організацію селянської помочи, придивимось до діяльності комітетів взаємної допомоги на Київщині.

На день 1. вересня ц. р. на Київщині існувало 1699 сільських комітетів 111 районних (волостних), 7 окружних, об'єднаних київського губерніяльного секцією взаємної допомоги. Управляючий склад цих комітетів складається на 85 процент з членів комітетів незаможних селян, клясових організацій незаможного селянства.

За комітетами взаємної допомоги закріплено актами 7,976 десятин землі, а крім того додатково передається в їх користування 8,822 десятини з колишніх сільських засівних земельних фондів. Комітети арендували ріжного рода підприємства — 28 підприємств середнього значіння і 43 — дрібного.

Комітетські землі обробляються виключно громадським способом, згідно з попередніми постановами загальних зборів села. З загальної площі засіву на комітетських землях Київщини було під яриною 4515 десятин і під озиминою 2700 десятин. З 1. січня до 1. серпня с. р. комітети мали в своєму розпорядженню 252,286 пудів збіжжя і в тім часі видали збіжжя заворотних запомог 51,211 пудів, запомог безворотних 4957 пудів і на індивідуальні запомоги (на прожиття) — 55,816 пудів. Цєю допомогою було охоплено 2197 господарств.

Коли зважити, що на облікові у комітетів числяться 97,896 осіб, потребуючих опіки і помочи (родичи червоно-армійців (22,109), інваліди (18,221), найбільше сільське населення (57,566), то виходить, що запомогова діяльність комітетів обнимає покищо тільки невелику частину потребуючих.

Крім натуральної помочи збіжжам на засів і прокормлення, комітети розвивають трудову поміч, себ то допомагають фізичною працею членів громади в господарствах бідних, безпомічних селян, а спеціально опікуються інвалідами. В київській губ. існує 9 інвалідних домів, утримуваних комітетами, і 3 сільсько-господарські колонії інвалідів.

Взагалі комітети виконують вложені на них завдання при допомозі таких засобів: громадська обробка землі родинам червоноармійців, інвалідам і малосильним господарствам; колективна обробка земель комітетів, порядком трудової взаємодопомоги сильнішими економічно господарствами; самооподаткування селянства на запомогу односельцям, по постанові сходів: розпре-

ділення запомог і нагляд над їх ужиттям.

Населення дуже симпатично ставиться до діяльності комітетів взаємної допомоги і охоче обробляє громадою землі комітетів. — А. В.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Визнання совітів Францією.

Звіт комісії сенат. Монзіє заключає в собі такі точки: 1. Безумовне визнання совітського уряду. 2. Запрошення до підняття нормальних відносин. 3. Формальне зіставлення шкіл, що мають бути управлінні, шкід, що мають бути направлені та інтересів і управнень, що мають дізнати охорони. 4. Привернення нормальних відносин по думці мйрової й ліберальної заяви французького уряду, а то в цілі уможливлення французької співпраці над відбудовою Росії.

Німецько-совітський торговельний договір.

В найближчому часі зачнеється в Берліні німецько-совітська конференція в справі торговельного договору.

Кантон в огні.

Переважаюча частина міста Кантону стоїть в полуміннях. Сун-Тсе-Кіанг машерує з військом на Кантон. Купців, що викликали повстання проти нього, в часті повбивано, в часті прогнано. Місто спльондровано.

Біржа.

Львів, 17. жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5'18—5'18½, канад. дол. 4'98—5'00, чеські кор. 0'15—0'15½, лєл 0'02—0'02, франц. франк 0'27—0'28, швейц. фр. 0'97—0'98, англ. фунт. 23'30—23'50.

Золото. 20 кор. 21'75—21'90, 20 франк. 20'10—20'30; 20 марк. 23'30—23'40; 10 руб. 26'80—27'10.

Срібло. А. тр. коп. 0'44—0'45, 5 австр. кор. 2'28—2'28, фльорени 1'15—1'18, рубль 1'85—1'95, рубель дрібним сріблом 0'85—0'95.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1923 р. від 24'50 до 25'50 жито галицьке з 1923 р. від 20'00 до 21'00, жито нов. збору від 16'20 до 16'75, ячмінь галицький броварняний від 21'00 до 22'00, ячмінь галицький пашний від 18'00 до 19'00, овес галицький з 1923 р. від 17'00 до 19'00. Фасоль 52'00—54'00.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Т. Ж. З. В. О.

Мotto: Як Бог хоче покарати мушину, відбирає йому розум, як жінку — дає їй висщу освіту.
(Змодернізована приповідка).

Не люблю неінтелігентних жінок, але не-навиджу переінтелігентнен х.

— Чи знаєте те віро Аїшитайна?

— Стара історія... Що чоловік від ма-ли походить?

Правда: по дурному.

— Дивиться пані! Як гарний той світ божий!

— Який він божий?!... Хіба не читали ви історії Канта й Ляпласа?

Правда: ще більш по дурному.

Тому не люблю одних, а ненавиджу других.

Перші є значайно добрими жінками, а часом мамами гедів...

Другі є дуже рідко жінками, майже ніколи добрими, а ніколи мамами. Що най-писше помилково родять діти і тими дітьми так займаються як пуган предками.

— Є сто справ важніших! Хтоб такіми дурницями голову морочив!?... Кажуть заєдно.

На свій зверхній вигляд теж не дуже звертають увагу.

Коли ви побачите на вулиці жінку з „рококо“ фризурою, в замалім капелюш-ку, в нечищених черевиках, з викривленими зап'ятками, з підвищеною долою спідницею і з... елегантною текою під паху, — то це напавду особа переінтелігентна.

— Горе от ума! сказав раз Грібєдов, маючи на увазі деяких наших університетських професорів і безжених священиків. Але він напевно не думав про наше жіноцтво.

І я донедавна радів, що це тільки в му-шини обвивається.

— Нехай — думаю — мушени горюють від надміру сірої субстанції в голові, наші жінки мають її в сам раз.

Аж тут...
Поводить Ш. читачі, бо я не про те властиво мав нині писати.

„На ляха завязалося у Львові „Товариство Жінок з Рісною Освітою“. Еже віддавна українська суспільність сильно відчувала потребу такого товариства. „Союз Українок“ показав, за слабом, що би видержати всі тяготи, які соцістичний мужеський світ кладе на них. Тому можна тільки радити, що народилося ще одно жіноче товариство, яке перейме часті тих тягів на себе.

Але... в кожній справі є якась „але“.

Отже: „Але миза товариства, на мою думку, не зовсім швидко підбрана.

Початкові букви: Т. Ж. З. В. О. вероти еманіпації жінок готові читати: „Трагичні Жертви Зараня Вигаслого Огню“.

Це дуже легко може пошкодити багатьом П. Т. Товариству, якому ми з лівні серця бажаємо успіхів у всесвітній політиці.

Галактион Чіпка.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Попередне (232.) число вашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за кінцеві уваги статті п. з. „Присяжні судді“ та два уступи допису „З Бережанщини“.

— **В світлі правди.** Під таким заголовком заважав перемиський „Український Голос“ оборонити перед читачами українське громадянство Перемишля, яке робиться відповідальним за смерть директора лівого семінара в Перемишлі Софрона Матвіяса. На жаль виводи підписаних під статтю д-ра Загайкевича, Кормоша і проф. Яреми, дякуючи прокуратурі, не побачили денного світла.

— **На вигнанні.** Під таким заголовком появилися на днях Альманах, складений заходами і силами нашої поппіпріанської еміграції, украшений оригінальною окладиною В. Крижанівського.

— **Знає.** Під таким заголовком п'єса з 1. листопада посяляється сатирично-гумористичний журнал під редакцією Льва Лепкого.

— **Спростування помилки.** Проф. Василь Барвінський просить нас заважити, що в його рецензії концерту А. Рудницького вкралося кілька друкарських помилок, з яких звертаємо увагу на дві: замість „в сонеті Шопена“, має бути „в сонеті Шопена“, а замість — „на жаль не має подібних місць як вказані з Шопена прикладі“, має бути „одна не має“ і т. д.

— **Усишкін у Львові.** Дня 16. п. м. приїхав до Львова голова Жидівського Національного фонду в Єрусалимі М. Усишкін, один з найпопулярніших провідників сіонізму. Львівські Жиди приймали свого гостя дуже величаво.

— **Пожена бараків.** Минулої ночі знялася в варшавських бараках львівського залізничного д'яцця пожежа, яка заповділа великі, необчислені дотепер шкоди.

— **Присуд смерті.** Оноді закінчилися у Львові розправа проти Янка Геруса, селянина з Жовківщини, обвинуваченого в убійстві двоюрітного брата Семка Світлика, до чого Герус признався. Присяжні судді потвердили усіма 12 голосами питання в напрямі убійства, супроти чого предсідник трибуналу Двожак оголосив присуд карі смерті через повішення. Обвинувачений привав присуд спокійно. Оборонець д-р Шевчук в'їс зажалення неважкості.

— **Обмеження прав політичних в'язнів.** Дня 14 жовтня ц. р. приїхав з Варшави директор з Департаменту В'язниць делегат для контролю в'язнів у Львові, і за його то спонукую обмежено слідувати грома політичних в'язнів. Дотепер політичні в'язні мали право сходитися в одній великій келії всі разом, де відбувалися виклади і дискусії на наукові теми. Це заборонено. При розділюванні обідів з українського комітету і інших добродійних комітетів, мав право бути присутнім делегат політичних в'язнів, який дбав про те, щоб не було ніяких надужит. Тепер делегат не може бути при розділюванні обідів, а в'язнична служба розділює обід після своєї вподобі, так що в'язні дістають обідні зміни. В'язнична служба змушує політичних в'язнів до вигошення кіблів, яку то роботу робили дотепер призначені до цього особи.

— **Бунт в'язнів.** Вчора, дня 17. о 11 год. ранку мешканців тул Баторого заважувала негайна поява більшого відділу кінноти й пшої поліції під проводом безліч комісарів. Поліція окружила густим кордоном будинок канного суду, крім цього одна частина поліції зайняла в своєму порядку в'язничне повітря. Прічюю цієї тайної появи поліції був мнимий бунт політичних в'язнів. Як нас поінформовано, управа тюрми при вул. Баторого в останніх днях почала поневолювати політичних в'язнів, щоб самі виносили так звані „кіблі“. В'язні цього не послушали, а один з них, а саме малолітній комуніст Райндель викинув відпадці через вікно. Райндель за це побило і замкнено до карцеру. На знак протесту по всіх камерах здійнявся крик і стукт. Перелякана управа в'язниць зажадала поліційної помо-

чі для зававлення „бунту“ і тоді то, як вище польська преса п'явилися „dzlarskie oddziały policji, gotowe do strzelania“.

— **Снаження у Львові.** Протягом останнього чвертьріччя зголошено 138 осіб, покшаних собаками, при чому 16 осіб було скажених. В тому чвертьріччі убито 1.020 собак.

— **Протипольська демонстрація.** Польський комуніст Скарбек, на засіданню циншого кийського совіту виголосив промову про національну політику Польщі, при чому заатакував некоммуністичні, українські елементи, які назвав зрадниками української справи. З почину Скарбка кийський совіт зсигнував 20.000 рублів для українських комуністів у Польщі.

— **Срібна монета в дорозі.** На днях має наспіти з Америки та Англії до ланітської прістані два транспортні 2-золотих монет, які будуть небаром пушен-в обіг.

— **Редукція свят.** Польський міністр праці має проложити польським церковним властям проєкт перенесення свят Трьох Царів, Божого Тіла, Петра і Павла та Успенія на невідомо.

— **Демонстраційний страйк.** На засіданню між-союзної комісії бюрових робітників у Лодзі рішено в день отворення польського союму уладити одно-годинний демонстраційний страйк на знак протесту проти ухвали сойму, яка виключає бюрових робітників від обезпечення на випадок безробіття.

— **Безробіття в Польщі.** Скількість безробітних в Польщі, досягла суми 153.800 осіб, як 27. вересня ц. р. винесила вона 155.200 осіб.

— **Ще про бунт в'язнів у Самборі.** Голодові заворушення серед в'язнів самбірської тюрми, закінчені як відомо, лсволі трагічно, заставили польську владу перевезти певну скількість в'язнів до Віснча та інших міст.

— **Реорганізація тюремництва в Галичині.** Небаром має бути переведена реорганізація тюремництва в Галичині. Має вона полягати в тому, що тюрми будуть виняті з під заваду судових властей а доручені залежним від прокуратурі тюремним дирекціям.

— **Голодовка.** Політичні в'язні білостоцької тюрми почали голодувати.

— **Товмачий фальшивник.** Микола Бойчук, селянин з Товмачини вивав на дохідний помисл фабрикації 50 і 20-соткових монет, які пускав на доволічних чмарках. Щойно на днях пізнав його фабрикат як фальшиві і арештовано конкурента польського банку.

— **Мек Дональд провалився.** В тім випадку провалився Мек Дональд дослівно, виголосуючи кандидатську промову в Йоркшір. Підчас промови завалився подій, на якому стояв Мек Дональд, в наслідок чого премьер дав дозволі ком'юного, на шастя нешкідливого штурчака.

— **Кінець бойкоти.** Німецький сценічний союз та союз німецьких драматичних авторів зніс вилане в свій час зарядження в справі бойкоти французьких і бельгійських пєс з репертуару німецьких театрів в області скопуваного Поруря.

— **Варшавська пошта.** На головній пошті в Варшаві стверджено крадіж грошевої посилки вартості 65.000 золотих. Кримінальна поліція почала слідство.

— **Афера зі страховицними анціями.** Варшавська поліція потала на сліди підроблювання акцій „Страховице“ яких пушено в обіг понад 100 тисяч. В зв'язку з аферою арештовано відомих варшавських банкірів Корнгольда і Вхлера.

— **Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська виладка тепер 1 золотий на рік). Рівночасно з грішми присилайте і списи членів (ім'я, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10**

Відозви й комунікати.

Комунікат до всіх Філій і Читалень „Просвіти“ в краю.

Дня 25. грудня 1924 р. відбується Звичайний Загальний Збір Матеріального Т-ва „Просвіта“. Час, місце і давний порядок буде подано у своєму часі до загального відома.

Участь в Загальному Зборі з рішенням голосом прислугоє: а) відпоручникам звичайних членів і відпоручникам читалень „Просвіти“, б) кожодчасному голові згд. заступникови голови, або делегатові Виділу кожної Філії Товариства. Відпоручники легітимуються грамотами вибору, головним Виділом провіренним. Вибір відпоручників доконується так, що на зборі філіяльним згд. в тій цілі скликаним окружним вибирають присутні на кожних 50 звичайних членів Т-ва одного відпоручника. Неповна п'ятдесятка та всяка надвишка поверх 50 звичайних членів Товариства управляют також до вибору одного відпоручника. В округах, де філії Т-ва нема, скликають Збори мужів довіря, установлені Головним Виділом Товариства (§ 28. В.). Кожда читальня „Просвіти“ на Загальний Збір Товариства вибирає без огля-

ду на число своїх членів лише одного відпоручника, а вибір цей доконується на Звичайних або Надзвичайних Загальних Зборах Читальні.

Головний Виділ р'ячає всі філії й заіменованих мужів д'яля до своєчасного переведення Зборів. Філії й мужі довіря припинують, щоб читальні їхнього округа персвели вибір одного відпоручника на Загальний Збір Матеріального Товариства.

Рівночасно визнає Головний Виділ, щоб Філії і Читальні донесли йому найгальше до 30. листопада 1924 р. хто либраний як відпоручник на Заг. Збір, щоб можна було в час провірити правильність вибору відпоручників (§ 28. з.)

При цій нагоді подаємо до відома кожної Філії, скілько відпоручників звичайних має вона право вислати на Загальний Збір, відповідно до стану членів з днем 23. вересня 1924.

Львів-місто дає 56 відпоручників, Перемишль 11 відпоручників, Львів-повіт 7 відпоручників, Станиславів 6 відпоручників, по 4 відпоручники: Дрогобич, Рогатин, Самбір, Тернопіль. По 3 відпоручники: Бердз, Жовква, Зборів, Коломиї, Підгайці, Рава руська, Стрий. По 2 відпоручники: Болехів, Борщів, Бучач, Городська, Городок, Ягайл, Копичинці, Долина, Надвірна, Радехів, Сколе, Сокаль, Теребовля, Турмач, Турка над Зтр., Угнів, Янів к. Львова. Всі інші читальні дають по одному відпоручникови.

За Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові.

М. Галушчинський в. р. С. Маляля в. р. голова. заст. секретаря.

ОПОВІСТІ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр И. Стадника в Золочеві.

В суботу 18. п. м. ДОБРОДИНА СУЗАННА.

В неділю, 19. п. м. Прем'єра „ПЕТРО ДОРОШЕНКО“, історична драма на 5 дій Старицької-Черняхівської.

У Львові, сая тов-а Лисенка початок сезону в четвр 23. п. м. — „ПЕТРО ДОРОШЕНКО“. 662 2-2

Дрібні оголошення.

До заміни парохія еп. Перемиської, недалеко Львова, сист. сотр. Одна церков. Всі будинки в хорошім стані і ґрунт в комплеті, до залізничі 7. км. — на парохію недалеко міста, по можності в підгірських сторонах, помешкання і церков в добрім стані. Зголошення в Ред. „Діла“ під „Елархія“. 665 1-2

ХТО знає щонебудь про Дмитра Бориславського з Рибетич, австр. жовн. 10. пп., який 1915 р. дістався в полон рос. — зволить ласкаво донести його жінці: Лукії Бориславській, Риботичі пп. в місци. 664 1-3

ГОСПОДИНЯ потрібна негайно. Услія подати: Божейко парох Ставчани коло Львова. 667 1-2

ПОЗІРІ Пані і Панове! Хотите познайомитися в матрімоніальних цілях — удайтеся з довірам до найліпшого бюро посередництва М. Маріяк в Перемишлі, вул. Попелів 10. Бюро має багато кандидаток і кандидатів зі сфєр інтелігенції, купецтва, ріжної народності. Богаті, менше заможні і бідні найдуть шастя. Дяккреція стисла. Сотки подяк можна переглянути в канцелярії. Фотографії і подвійні почтові значки прислати. 5203 -2

ПРИЙМУ на мешкання панен з гімназії або семінаря. А. Качмарська, Львів, Вишневецьких 2/II. 663 2-2

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

Спеціаліст скірних і венеричних недуг

Д-р Генрик Росмарінн

б. е. клінік львівської, віденської і париської повернув і ординує

Львів, вул. КОПЕРНИКА 12. 581 6-10

ЧИТАЧІ „ДІЛА“!

Нойновіші моделі суконь, блузок, плащів, шляфроків, білля, панчіх, міночих намізельок

М. Айзенберг, вул. Синстуська ч. 12. 649

Лінарсько-дент. заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насза

Львів, вул. Кинстуська 17/а.

Пломбування й виїмання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пациєнтів з пррвчюї полагоджується з найкоротшому часі. П. Т. урядоецям і студентам значна знижка. 569 6-10

БЮРО ГЕОДЕЗИЧНЕ І КАРТОГРАФІЧНЕ

Інж. Михайла ФЕДЕЦЬКОГО

інж. геодезії і абс. наук математично-філософ. авторизованого геометра та суцпово записаного технічного знавця у Львові, вул. Св. Тересі ч. 2 Б. I. п. (біля Св. Юра).

виготовляє мапи, пляни і кошториси, тріангуляцію і нівеляцію міст, пляни ситуаційні і нівеляційні промислових заведень, парцеляцію і комасацию, поміри і поділи ґрунтів і лісів, провірення границь ґрунтів всякого рода пляни копанень і пль 561 нафтових. 4-4

П. Т.

Отрим повідомляється, що Товариство Кооператива „ТРУД“ в Тернополі отворила з днем 1-го жовтня ц. р. в льокалі „Народної Торговлі“ (вул. 3 Мая II поверх).

Робітню шиття уборів жіночих, діточих і всякого рода білля по цінам дешевших як всюди.

Проситься о ласкаве попертя молодод інституті після вліча:

666 Св'їз до свєтє!! 1-3

Присилайте передплату!

Надзвичайні Загальні Збори

кооперативи з обмеж. порукою

Союз Українських Інвалідів у Львові відбудуться в п'ятницю дня 24. жовтня 1924. р. о год. 4 по пол. в салі Тов-а „Українська Бесіда“ (Народний Дім) Рутівського 22II. На денному порядку: 1) Звіт надз. Ради і дирекції, 2) Доповняючий вибір Надз. Ради і нової дирекції, 3) Зміна статуту в параграфі про висоту членського уділу, 4) Внесення і запити. Колиб у назначеному часі не явилось достаточне число членів, збори відбудуться з тмсамим порядком о годину пізніше. Львів, дня 17. жовтня 1924.

рад. Мих. Русин вр. П. Постолок, вр. 668 1-1

КОНКУРС.

Кооператива „ТРУД“ в Збаражі розписує отсим конкурс на посаду кравчині, яка має бути добре обзнана з шитвом і наукою крою. Кравчиня буде провадити кравецьку робітню. Услія посади після умови. Оферти належить вносити до 15. XI. п. р. на руки підписаного. Збараж, 15. X. 1924.

Д-р Андрій Гаврилюк, секретар.

Сензація!! Сензація!!

Нові жіночі капелюхи фільцові найновіших креацій

По 6 — 7 зол.

дає в заміну за цілком старі непридатні фасони, приймає теж до перерібки по найнищих цінах

ФАБРИКА КАПЕЛЮХІВ РОЗЕНА Львів, вул. Стрілецька 3. 573 6-6

Гуртівний склад

Ф У Т Е Р

АРОН ВРІГ

РОТ і РУДЕРФЕР

Львів, Леґіонів 88 I. п. в подвійно

продає деталічно по гуртвних цінах. Спеціально поручається нримські барани на жіночі жакети. 645 7-4

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не зберігається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в праю 4*20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7*50 зл., Німеччині 7*50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Ру-
мунії 150 лей. Болгарії 7*50
зл., Австрії 7*50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Культура й політика.

Перелет „Цепеліна“ і замирення народів.

Добачувати у самому факті по-
дорожі одної воздушної машини
зелику політичну подію — це
грохи дивно навіть у наші часи, в
яких ми відвикли чомунебудь диву-
ватися. А проте воно так: Про най-
більшого воздушною кольоса, яко-
го бачив світ, збудованого дрібни-
ми людськими руками у німецьких
майстернях Фрідріхсгафену, писалося
аж чимало. Але всі ті вістки появ-
лялись або у спортивних замітках
або у фахово-технічних журналах
або вкінці у відділі хроніки сенза-
ційних подій. Сензацією останнього
тижня були пробні лети „Z. R. III.“
та його сміливий рекорд у леті над
океаном. А всеж, ніхто ще не за-
важувався приписувати подорожі Це-
пеліна політичне значіння — поки
його поява над Нью-Йорком не до-
була з мільонів грудей американ-
ських громадян захопленого оклику
„на славу“ німецькому наро-
дові. Всім стало ясно, що тут
же мова не про спорт і не про
якийсь технічний винахід, а про
людського духа, який у триюм-
фальному поході промощує шлях,
завалений трупами й засипаний від-
ламками гранат.

Витаю вас з великим успіхом
понадплатитийської подорожі возду-
хоплавом, яким ви кермували з Ні-
меччини до Зєдинених Держав. Ця
подорож, це не тільки хвилююче
переживання й цікава пригода, але
багато більше: це епохаль-
ний успіх... Зручність і зді-
бність німецьких техніків... довела
до події світового зна-
чіння. Я й американський
чарід надзвичайно вдо-
волені, що знову цілком
зідновлені мирні взає-
лини поміж Америкою
Німеччиною... Сподіюся, що
ваш побут у Зєдинених Державих
буде приємний... Такі й ім подібні
слова чємности у довгій телеграмі
переслав президент Зєдинених Дєр-
жав Кулідж командантові Цєпє-
лїна др-ові Екснерові, а лєрд-мєйор
(бурмїстр) Нью-Йорку просив зі сво-
го боку сєніора американських Нїм-
цїв передати його матїрньому на-
родові вислів захоплення нїмецьким
генїєм.

Мимохїть насувається питання:
скільки дипломатичних заходїв
треба би вжити, щоби спонукати
мовчаливого американського пре-
зидента до висловів такої симпатії
німецькому народові, тому самому,
що уляг у світовій війні саме за-
вдяки збройному виступові Амери-
ки! Те, чого не в силі були зроби-
ти ніякі генїальні негативні вина-
ходи нїмецьких воєнних фабрик і
хємічних лєбораторїй, ані найбіль-
ша зручність і меткїсть нїмецької
полїтичної пропаганди, не зробив
позитивний здобуток мир-
ної працї.

Цим ефектом велїканської по-
літичної ваги є перелїм у на-
строїх, досїль або ворожих або
стримано-холодних, у відношенні
до Нїмеччини з боку Зєдинених
Дєржав і всїх тих державних ор-
ганїзмїв, що від часу надання Нїмєч-
чинї версєйським договором патен-

ту на руїників світового мира й
світової культури — гляділи на неї
як на непотїба у міжнародній
спїлнотї.

Є люде, які твердять, що Націо-
нальна Капєля О. Кошиця поїнесла
Україні за кордоном багато біль-
ше користи, нїж стирти наших ди-
пломатичних нот. Бо Н. Капєля
прїносячи чужинцям щось нове і
творче викликувала у них заїкав-
лення безпосередньо українською
пїсєню, але посередньо самим у-
країнським народом, його живу-
чістю та прихильно до нього
настроювала. А настїрїй,
психологїчний пїдклад
ми завжди лєгковажили. Тимчасом
саме оцєй психологїчний момент
є головною і здебїльша рїшачою
складовою частиною усякої акцїї —
не тільки на зревольтованій вулицї,
де діючими особами є агїтатори й
юрба, але й у палатах та кабїне-
тах кермїнцїв великої полїтики.
Байдуже, що пїдготувить отой
настїрїй, який використає нарїд для
осягнення реальних користей: рїч
у тїм, наскільки цєй настїрїй мєжє
бути трївким і чї чинник, що ви-
кликав його, не був випадковим.

Смїшно булоб казати, що „Z.R.III.“
матимє безпосереднїм наслїдком та-
куто змїну курсу американської по-
літики відносно всїх нїмецьких справ.
А проте, хто зна, чи саме цєй лєтє
не зробить знову одної шїлїни у
хиткїй будівлї версєйського дого-
вору. Рїч у тїм, що згїдно з цим
договором вибудований Цєпєлїн
(126-ий з черги!) має бути останнїм:
майстернї воздухоплавів у Фрідрїхс-

гафєн мають бути зруйнованїй, як
однї із кол. центрїв продукцїй
смертоносних знарядїв. Побїда, яку
осягнув „Z. R. III.“ ставить руба пи-
тання: чи варто нищити те, шд дає
такі мистецькї твори людського
знання і людської працї, твори, які
можуть вже в недалекїй будуччинї
прїнести неоцїненї заслуги для по-
ступу світової цивїлізацїї. Тепєр,
коли в Нью-Йорку, вперше від дєся-
ти лїт замаяли по домах нїмецькїх
прапори, нїкого не здивувалиб збїр-
нї демонстрацїї Американцїв проти
згаданой клявзулї версєйського трак-
тату.

Тому 432 роки Христоф Колумб
географїчним відкриттям розпочав
нову епоху в історїї свїта. Смїливий
подорожник їхав до обїтованой зе-
млї 71 днїв. Чи він мїг передбачити
у снах, що прїйде час, коли 15 лю-
дей, замкнених у вигїдних теплих
каютах, пролетить той сам шлях у
78 годинах?! Людськїй дух нестрим-
ний. Він вїчно творчий і його руї-
ницька мїсія — це тільки виквіт ано-
малїй часїв, — він працює для мира,
того майбутнього, справедливого, в
якому не будє визиску нї кривди.
Перелєтові „Z. R. III.“ приписують
далєкосяглє кримїнолєчне значїння.
Капїтан воздухоплава сподїється,
що його подорож понад океан
„дасть почин епосї приязної і твор-
чої спївпрацї народїв“. На його
думку слїд працювати над завдан-
ням, „щоби народи переступали час
і простїр задля взаїмного замирен-
ня й щораз тїснїйшої спїлноти“.

Такаї ідеал будє здїйснений що-
йно тодї, коли полїтикам нїчого будє
лїкатися надмірного зросту люд-
ської культури, коли полїтика й
культура їтимуть у дружнїй парї
для добра людськостї. (Кн.)

Довкола Ліги Націй.

Турецькі домагання. — Німецька нескромна таємність. — Голос Бальфура.
Італія залицяється до Ліги.

Домагання Туреччини, щоби Ліга
Нацїй зайнялася імперїалїстичними
претенсїями Англії — будє сповне-
нє. Англіїський уряд в офіцїальнїм
комунїкатї годитьсє на те, щоби
англо-турецька суперечка що до
Ірака перейшла на розглянення Лі-
ги. Аж до вирїшення справи обї
держави держатимуть свої вїйска
на теперїшнїх кордонах. Англіїський
мїністр колїонїй Томас заявив ту-
рецькому послові в Лондонї, що
його уряд зробить усе, щоби оми-
нути вїйни.

Справа вступлення Нїмеччини до
Лїги почалася такими щирими за-
пєвненнями з боку Англії та Фран-
цїї про корисність її участї у цїй
мїжнароднїй миротворнїй органїза-
цїї, що перспективї цїєї участї ста-
ють що раз темнїйшими. „Таймс“
з минулого тїжня подав змїст тає-
много меморїалу нїмецького уряду
в цїй справї. Цєй меморїал не має
ніякої офіцїальної декларацїї про
намїр вступу до Ліги, а виключно
цїкавитьсє „дослїдженням можливо-
стей що до виконання деяких всту-
пних умовин, які нїмецькїй уряд
уважає за основнї“. Не меморїал,
а фїлософїчний трактат. Уся його
суть у тому, щоби і признати вла-
стнє добру волю до сповнення Вер-

сальських зобовязань і не признати
своїї відповідальности за вїйну.
Меморїал висловлює надїю, що „на
Нїмеччину не будуть впливати на-
спїльно, щоби вона признала цю
відповїдальність“.

А поруч з цим Нїмеччина дома-
гаєтьсє, щоби Ліга Нацїй — якщо
вона має туди вїйти — назначила
її уповноваженим африканських ко-
лїонїй. Скромне домагання! Англія
ведє вїйну на те, щоби ці колїонїї
Нїмеччинї відобрати, нинї вона пер-
ша протєгує Нїмеччину до Ліги На-
цїй, а Нїмеччина з першим своїм
домаганням звертаєтьсє до Англії.
Чисто африканська історїя. Але Ан-
глія звикла до них. Англіїська від-

повідь на нїмецьку ноту спїзнилася
на кілька днїв... в наслїдок пере-
втоми Мєк Донєльдє.

А в результатї: Мєк Донєльдє на-
дїгнув чємно білї рукавичкї і від-
писав у такому змїстї: Чого ви
так хвилюєтесь. Не лїзьте поперед
батька в пєкло. Побачимо.

Льонд Бальфур, один з найви-
значнїйших старих англїйських ди-
пломатїв і відомий фїлософ, пе-
редав рацїєм свої мїркування на
тему нової та старої дипломатїї,
у звязку з Лігою Нацїй. Слїд при-
гадати, що Бальфур був найвизна-
чнїйшим представником Англії в Лі-
зі і є до цього часу одним з най-
більше талановитих її оборонцїв.
20 лїт тому він стояв на чолї уря-
ду і щойно зїйшовши з політичної
дїяльности, зєднав собі славу ідео-
лєга-дипломата. Він не мав хисту
до практичної полїтики, з якою не
мїг поєднати свого безпосередно-
щирого характеру, ідеалїзму і на-
хилу до абстрактних мїркувань. На
його думку: нинїшня дипломатїя
не суперечить старїй, а тільки її
поширює. Дипломати в Лізі Нацїй
мусять бути чимсь більше як ди-
пломатами: — перш усього інди-
вїдуальностями з великими духови-
ми та інтелектуальними прикметами.
Атмосфера Ліги Нацїй визначаєтьсє
моральною вартїстю. „Свїт — каже
Бальфур — мусїв би стати дуже
нешасливим або злє настроєним,
коли би не признав цїєї атмосфєри
як корисної для дружньої розвязки
найважких мїжнародних проблем
і для мирного поладовування най-
гострїйших мїжнародних конфлїктїв“.
Для пїддержання цїєї атмосфєри
треба визначних моральних при-
кмет. І в старїй дипломатїї чїльна
індивїдуальність грала чималу ро-
лю, але у зовсїм инїшїм розуміннї
нїж у сучаснїм парламентї народїв.
Скрїзь вона потрїбувала як основи
фїзичної сили держави, яку пред-
ставляла. Цє й нинї дєхто є тої
гадки, що докази та промови на
Лїзі є нинї вартє стїльки, що армїя,
яка стоїть за ними. Бальфур дока-
зує, що є нинї держави, які завдя-
ки особистим прикметам
своїх представникїв, їх талантові та
індивїдуальности вибороли собі
становище, яке не стоїть у нїякїй
пропорцїї до ваги та сили дер-
жави.

Цю думку ми висловлювали не-
раз при нагодї наших дипломати-
чних невдач за кордоном, а проте
ще донинї її не хотять зрозумїти
дїячі, які не мають цих необхідних
особистих прикмет.

Пр. 906/24. В Імені Рїспублїки Поль-
ської! Суд окрїжний карний як Трибу-
нал прєсовий у Львовї рїшив на вискєк
Державної, Прокураторїї, що змїст часо-
писи „Дїло“ ч. 226 (10319) з дня 11. жовтня
1924 р. в артикулї під титулом: 1) „Кон-
солїдацїя українського руху“ а) рєчєння
мїж словами природи мєжливости а була
би нерозумно, б) уступ мєж словами укра-
їнським елементом а але там все більше,
2) „Studium Ruthenum“ вислів мїж словами
переповдаємє рєзлюцїї а Крушнїцькї
зу зу ахоять, 3) „Новинки“ в рубрицї
третїй з ряду, а) заголовок рубрики, б) уступ
мїж словами Прокuratorство в
Польцї а Емігрант подає, 4) „Дописи“ в
рубрицї п. з. „Сокальщина“ рєчєння мїж
словами усіх інтєрєдїяцїя а Проєсимо на-

них послїв мїснить в собі єство злоч. з
§ 65 а) зак. карного, ад 2) вист. в § 302
зак. карн., ад 3) і 4) вист. з § 300 зак.
карного визнає доказачу в дни 10. жовт-
ня 1924 року конфїскату за оправдану
і зарадїз знищення пїлого накладу і
видав по думай § 493. закона карного за-
борону дальшого розширювання того дру-
кованого пїсьма. Заразом видає наказ від-
вїчальному редакторові тої часописи
щоби цє рїшення помїстив безплатно,
в найбїльшїм числї і то на першїй сторонї.
Невиконання того наказу потягає за собою
наслїдки предвиджєні в § 21 зак. друк. з
17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ex 1863, а іменю
засудження за переступство на гривню до
400 злп. — Львів, дня 11. жовтня 1924.
(Пїдпис нечиткїй.)

Італійський уряд в особі свого представника в Лізі Націй, Саландри, — делегата ще королівського кабінету — виступив на останній сесії з маніфестаційною заявою про підписання італійсько-швейцарського арбітражного договору. Збори прийняли цю звістку оплесками. У цьому виступі Італії є притаманний дипломатичний зміст: у момент, коли Ліга ралить над арбітражем як над основою міжнародного права, Італія хоче скласти доказ, що вже цю ідею починає здійснювати. Тиждень пізніше Італія запропонувала Лізі — Рим як осідок проєктованого інституту для міжнародного приватного права під протекторатом Ліги.

Все це означає, що в інтересі захитаної політики Муссоліні лежить одержати підмогу з боку Ліги, до якої він до цього часу ставився дозирливо холодно.

У. С. Р. Р.

Колективні господарства на Україні.

Нині є на Україні 6.000 колективних господарств, проти 5000 в минулому році. В минулому році було переведено обслідування колективних господарств і знято з обліку коло 1000 колективних господарств нежиттєздатних, а коло 300 колективних господарств зліквідовано, як фіктивні, утворені куркулями. Існуючі 6000 кдл. господарств мають коло 400.000 десятин землі і об'єднують 270.000 населення. Врожай цього року на колективних господарствах на 30 процент вищий, ніж врожай у індивідуальних хліборобів селян. (Вісти, 5/10).

Втікачі з Румунії.

До Одеси прибула група втікачів-учасників повстання у південній Бессарабії. Втікачів привитали представники багатотисячної маси незаможників і наймитів. Вони потішали їх, що скоро Бессарабія визволиться з румунського ярма.

(„Вісти“ з 8. X. ч. 229.)

Збройна і культурна війна.

Що є в наслідках страшище для нації: чи її збройне поневолення, чи культурне завоювання? — Безперечно це друге. А що воно так є, бачимо на простому прикладі:

Коли в збройній боротьбі загине член нації, то на цьому й кінець: суспільність зазнає тільки одної школи. Але, коли противникові вдалося завоювати душу людини, тоді ця людина перестає бути членом своєї нації, вона переходить до ворогів і дуже часто стає безогляднішим та завзятішим ворогом, ніж справжній чужинець. Це звичайна доля всяких ренегатів та перевертнів.

Збройна боротьба триває якийсь час, а відтак тармати й скордістри мовкнуть і не загрожують фізичному житті. Зате культурна війна триває невпинно, забирає жертви непомітно, але постійно, і треба великого освідчення, великої витривалості, великої любові свого рідного, розуміння справи, однодушності в ділі та жертвенності, щоб ставити гідний, успішний спротив культурному наступові.

Пануюча нація розуміє, що її стан посідання тільки тоді може мати тривку основу, коли удасться їй завоювати душу молодого покоління окупованої країни. Так робили колись Турки (творення яничарів), а пізніше Мадяре, Москалі, Румуни, Німці і т. д. — Скільки „інородців“ зуміли зрусифікувати Москалі, скільки славянських племен зуміли згерманізувати Німці — переконається кождий, хто перегляне сторінки історії.

Розмірно великі страти в культурній боротьбі понесла й українська нація і то головню через байдукість і хиткість тодішньої української світської та духовної інтелігенції, якої першим обов'язком є і самому прикладно боротися і бути провідником широких мас. А яка, на жаль, з маленькими виїмками виказала якнайменше опору і пішла на службу ворогам. Великі українські простори зрумунилися та змідяризувалися. На південь від нинішньої Закарпатської України мешканці великих урожайних просторів ані слова не розуміють вже по українськи (руснацьки) і тільки гр.-кат.

Обряд вказує на те, що колись були це Українці — їх і називають Мадяри „Орос“. Виховані по мадярських школах, в мадярській ідеології стали вони з часом своєю рідну українську мову і стали Мадярами. Вони страчені для української нації.

Як бачимо — програна культурна війна в наслідках страшище для нації, ніж програна війна зі зброєю в руках. Отже й не диво, що кожний свідомий нарід, який хоче удержатися при житті й розвинути, у першій мірі бореться за забезпечення своєї молодого покоління перед винародовленням, за національне виховання, — бо це дійсно найосновніша і найважливіша справа.

Культурна боротьба на західних окраїнах Польщі.

Ось чому після страшної всесвітньої війни розгорілася між пануючими й поневоленими націями не менше важка війна культурна, — в першій же мірі боротьба за душу дитини.

В сучасну пору особливо гостро виступає ця боротьба в межах теперішньої польської держави.

На західних окраїнах Польщі йде така боротьба між Німцями й Поляками. З польських часописів довідуємося, що на Шлезьку Німці зажадали німецьких державних шкіл для своїх 40.000 дітей. Польська влада перевірювала подання й підписи родичів і твердить, що з цієї суми 12.000 дітей є не німецької, але польської народності. Родичі протестують проти цього. З польського і німецького боку організують віз, сходини, наради, анкети, — ведуть з витратою сил та коштів. Боротьба йде буквально за кожду поодинокую дитину.

Німці, нарід культурний, не здаються на те, що їм дасть польська держава, але своїми силами й власними приватними коштами позакладали німецькі приватні школи та так гарно їх вививували, що ті школи багато кращі, ніж польські державні.

Учителі цих приватних німецьких шкіл побирають більшу платню, ніж польські державні учителі і ма-

ють забезпечену пенсію на випадок незділності до праці або старості. Ці школи мають прегарні приміщення й приладдя до навчання. Незаможна молодь, що ходить до цих шкіл, дістає дурно не тільки всі шкільні книжки й приладдя до науки, але також нерідко обуть або децю з одяжки, а навіть снідання чи обіди.

Як високо стоять ці школи, які удержує т-во „Schulverein“, вказує найкраще факт, що навіть деякі Поляки посилають до них свої діти. З того приводу польські газети на Шлезьку накликають польських родичів, щоб маючи свої державні польські школи на сором польської держави не германізували своїх дітей в приватних німецьких школах...

Так дбають Німці, що опинилися в межах Польщі, про національне виховання свого молодого покоління. Вони не тільки ставлять успішний спротив проти всякого польонізаційного наступу, але — як бачимо — й переходять до культурної офензиви.

Одночасно йде зорганізований польський наступ на східні „креси“, однак більш послідовний і більш безоглядний як на західні окраїни.

Пригадаємо, що пише в цій справі проф. Сікора, „віцепрезес“ „Towarzystwa Szkoły Ludowej“, у своїй праці п. з. „Zagadnienia główne“.

„Журба за креси, за східну границю Річпосполитої — це важне завдання держави. Що робити? Там польської (!) землі багато. Отже осадити на ній польського купця та ремісника, але доцільно, з планом, на основі певних дорожніх указів. Східні окраїни це терен того роду, що там можуть мати широке поле до діяльності міліони польських промисловців та купців“.

А про шкільництво на східних окраїнах висказується цей польський патріот так:

„Ніодно зі суспільних питань не є таке пильне і ніодно на випадок занедбання не грозить такими страшними наслідками як справа польського шкільництва на східних окраїнах“.

АНАТОЛЬ ФРАНС.

ДУМКИ.

(„Сад Епикюра“.)

Чимало людей є нині пересвідчених, що ми дійшли до останньої межі цивілізації і що по нас світ загине. Вони є тисячелітні, мов святі з перших віків християнства; та це й тисячелітні розумці, що ліпадають під модний смак. Хто зна, чи нема деякої потіхи в тому, коли кажемо собі, що всесвіт не переживе нас.

Щодо мене, то я не нахожу в людстві ніякої ознаки занепаду. Дарма, що чую, як говорять про упадок. Не вірю в нього. Не вірю навіть у те, що ми дійшли до найвищого шпилью цивілізації. Вірю, що еволюція людства є незвичайно повільна і що ріжниця, які виділяються в обичаях з одного століття на друге, є, коли добре їх зважити, менші як ми собі це уявляємо. Але вони нас вражають. І ми не запримичуємо безлічі схожостей, які маємо з нашими родичами. Світ іде повільною ходою. Людина є наділена генієм наслідування. І зовсім не є винахідником. У психології, так само як у фізиці, панує закон ваготи, яка привязує нас до старого ґрунту. Теофіл Готіє, який був філософом на свій спосіб, звернув не без меланхолії увагу на те, що люди навіть не винайшли до цього часу 8-го головного гріху. Нині вранці, переходячи вулицю, я побачив мулярів, які будували дім і двигали каміння, наче раби Теб і Нініви. Я

бачив ювоженців, які виходили з церкви, щоб піти до кабаре, а за ними весільна дружина, і всі вони без меланхолії виконували обряд з перед довгих віків. Я зустрів ліричного поета, який декламував мені свої вірші, у вірі, що вони безсмертні. І одночасно алеєю проїзжали їзди з касками касками легіонерів та голітів, ясно-мідяними касками гомеричних героїв, з навислою гривою, яка мала на меті залякати ворога, тою самою хвильстою гривою, яка налякала Астіянакса дитину, на руках своєї мамки, з гарним поясом. Ці їзди це була наша республіканська гвардія. Дивлячись на це і подумавши, що париські пекарі печуть хліб у грубах, як за часів Авраама та Гудеа, я прошептав слова св. Письма: „Нічого нового під сонцем“. І я вже не дивувався, що слухаю суспільних законів, які були старими вже тоді, коли цар Юстиніан складав з них високоповажаний твір.

Чим більше думаю над людським життям, тим сильніше вірю, що треба йому придати як свідків та суддів: Іронію та Милосердя, так само як Єгиптяне покликували до своїх небіжчиків богині Ізис та Нефтіс. Іронія та Милосердя це два добрі дорадники; перша, всміхаючись, уприємнює нам життя; друга, плачучи, робить життя святим. Іронія, яку кличу, не є ні трохі жорстка. Вона не глузує ні з кохання ні з краси. Вона є лагідною та вибачливою. Її сміх утишає гнів і вона навчає нас кепкувати собі з лихих та дурнів, яких ми могли би без неї в солодощах ненавидіти.

Не лякаймося дошукуватись в артистах минулих віків ідеалу, якого вони ніколи не мали. У кожному звеличванні мусить бути дещо ілюзії, а зрозуміти архитвір це, по суті, перетворити його в собі на ново. Ці самі твори відзеркалюються ріжноманітно в душах, які їм приглядаються у надумі. Кожне покоління шукає нових зворушень перед творами старих мистців. Найкраще наділенням від природи є той глядач, який ціною якоїсь щасної протилежності, наводить найчистіше та найсильніше зворушення. Тому-то людство привязується жагуче лише до тих творів мистецтва та поезії, яких деякі частини є неясні і дозволяють на різні інтерпретації.

„Мушу бути діяльним, коли живу“ — каже Гомункулос, що виїшов з алембіку доктора Вагнера*). І справді: жити це бути діяльним. На жаль, спекулятивний дух робить людину нездатну до діяльності. Царство не належить до тих, які хочуть усе зрозуміти. Глядіти поза межу найближчої мети це каліцтво. Тільки коні та віслюки потребують при поводах кантарків, щоб не сходити з рівної дороги. Філософи зупиняються по дорозі і змінюють напрямок проходження. Історія малої Червоної Шапочки є великою наукою для керманців держави, які несуть глечичок з маслом і які не повинні знати, чи на лісових стежках ростуть горіхи.

*) Натяк на „Фавста“.

Люде заповідають, сподіються і бачуть великі зміни у суспільності. Це відвічна помилка пророчого духа. Нема сумніву, що нестійкість є першою умовиною життя; усе те, що живе змінюється невпинно, але непримітно і майже без нашого відомо.

Усякий поступ, найкращий як і найгірший, є рівний та рівномірний. Великих змін — маю на думці хуткі та неждані — не буде і ніколи їх не було. Всі економічні перетворення приходять з вибачливою повільністю природних сил. Чи річі в нашому розумінні є добрі чи лихі, вони є завжди тим, чим вони мусіли стати, щоб бути.

Наш суспільний стан є вислідком станів, які його попередили, так само як є причиною тих, що придуть по ньому. Він залежить від цих попередніх, так само як щі прийдешні залежатимуть від нього. І цей ланцюг означає на довгий час тривкість цього самого типу; цей лад забезпечує життя. Правда, що він не вдовольняє ні умів спраглих новости, ні милосерних сердець. Та таким є світовий лад. Треба йому піддатись. Бережимо палсерця і потрібні омани; працюймо над тим, що вважаємо корисним і добрим, але не в надії швидкого та чудотворного успіху, не посеред творів уяви зроджених соціальною апокаліпсою: всі апокаліпси осліплюють і зневіряють. Не сподіймося чудес. Згодімся смиренно приготувати, своєю ледві примітною частиною, майбутність, якої не будемо бачити, кращу чи гіршу.

Перекл. М. Р.

СТІННИЙ КАЛЕНДАР У. П. ТОВ-А НА РІК 1925.

прикрашений трьохбарвною заставкою знаного мистця П. КОВЖУНА. — Ціна 1'00 золотий.

Замовляти в канцелярії Українського Педагогічного Товариства, Львів, Ринок 10.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Український університет.

„Хвіля“ подає: Прем'єр Грабські конферував дня 18. Х. з заінтересованими міністрами в справі українського університету. Конференція є в зв'язи з майбутнім приїздом делегації українських учених із проф. Смель-Стоцьким на чолі до Варшави.

Землетрус.

В околиці Месини відчуту в ночі з 18 на 19 п. м. землетрус, а другий над раном. Населення в переполюсі кинуло доми й провело ніч під голим небом. Шкід не було.

Кріза поль. кабінету.

Кружляють чутки, що передбачують ген. Сікорського як прем'єра і мін. загр. справ. У склад його кабінету ввійшли би теперішній прем'єр Грабські як мін. скарбу, його брат Станіслав мін. просвіти і пос. Гугут мін. внутр. справ. Є теж чутки, що нар. дем. висувають б. прем'єра Падеревського на мін. загр. справ.

Кріза німецького кабінету.

Думають, що відмова дем. фракції взяти участь у правому уряді не є ще окончечна. Можливо є, що дем. Геслер, мін. райхсвері, задержить свій потріфель титулом особистих «кваліфікацій», не ангажуючи відповідальності свого сторонництва.

Біржа.

Львів, 18. жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5'17½—5'18, канад. дол. 4'98 — 5'00, чеські кор. 0'15 — 0'15½, лєт. 0'02 — 0'02½, франц. франк 0'27 — 0'28, швайц. фр. 0'97—0'98, англ. фунт. 23'80—23'90.

Золото. 20 кор. 21'70—21'80, 20 франк. 20'00—20'20; 20 марк. 23'30—23'40; 10 руб. 26'80—27'00.

Срібло. Австр. кор. 0'44—0'44, 5 австр. кор. 2'26—2'28, фльорени 1'15—1'18, рубл. 1'85—1'95, рубель дрібним сріблом 0'85—0'95.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1923 р. від 24'50 до 25'50 жито галицьке з 1923 р. від 20'00 до 21'00, жито нов. збору від 16'20 до 16'75, ячмінь галицький броварняний від 21'00 до 22'00, ячмінь галицький паший від 18'00 до 19'00, овес галицький з 1923 р. від 17'00 до 19'00. Фасоль 52'00—54'00.

Цікаве видання.

„Дніпро“. Календар-альманах на р. 1925. Видання Українського Т-ва допомоги емігрантам з В. України. Львів, 1924, XVI + 142 + 16, 8°.

Серед повени календарів, яка навістила нас цього року (як відомо, найпочитніша література в Галичині — це словники, молитовники й календарі), вирізняється особливо один, нагеловок котрого виписали ми вгорі. „Дніпро“ виходить оце уже 3-й рік і за цей час устиг уповні виявити свої обличчя, як перекінтий одною — всеукраїнською — думкою альманах, з цим рядом живих, інтересних статей неперомного значення. Це не звичайна собі збірка, саламаха, з доволно лібаного й внутрішньо не звязаного з собою матеріалу, яким привчили в нас трактувати небагату публіку шановні впрядчики. Скінчивши своє службове призначення календаря, „Дніпро“ не тратьє і далі своєї вартості, зостаючись цікавою книжкою для кожної інтелігентної людини, — книжкою, яку годі викинути на гоїще або зжигати на хатні господарські потреби. Вага бо його саме в змісті альманаху, який містить інтересну белетристику (поетів й оповідання), статті публіцистичного характеру й спомини. Являючись ніби органом нашої наддніпрянської еміграції й виявом її перебування серед нас, „Дніпро“ не замикається в вузьких рамках спеціально-емігрантських інтересів, далеко стюючи від розбрату й партійних зворок еміграції, його платформа — Союзом України і, як бачимо, на цій платформі сходяться представники ціло-української території: Наддніпрянці й Надчирнянці. І коли для перших „Дніпро“ є виявом їх перебування на еміграції, для других є він пригадкою про спільну батьківщину, велику українську землю, та — очевидно — й про земляків із В. України, на мимовільнім вигнанню сущих.

Але перейдім до змісту. Відкриває альманах патріотичний віш П. Стаха (С. Черкасенка) „Оаз“. Далі йде літературна частина й тут слід відмітити змагання упорядників познайомити галицько-українську публіку й наддніпрянську еміграцію з новими досягненнями українського красного письменства по той бок Збруча. У нас — і в краю і на еміграції — мало що відомо про молодий і живий літературний рух на Великій Україні, розбуджений революцією. З уваги на це редакція не обмежилася поміщенням оригінальних творів письменників емігрантів, але дала й вибір гарної прози й поезії „Молодої України“. В альманаху знаходимо цілий ряд вибраних кошних зразків видатних представників її, а саме чотири новелі Гр. Косинки, Вал. Підмогильного й М. Хвильового, які малюють або моменти з революції або теперішній підсвітський побут. Написані незвичайно живо, в яскравій імпресіоністичній формі, оповідання ці безперечно звернуть увагу нашого громадянства. Крім цього містять альманах досить зразків новітньої української Музи: поезії Т. Осьмачки, С. Пилипенка, О. Сісаренка, В. Сосюни, М. Рильського й П. Филиповича (разом 13 поезій) — поетів у нас сливе незнаних. Докладні інформації про наймолодших письменників і оцінку їх творчості подає стаття Вол. Дорошенка „Найновіша українська література“, котра замикає відділ присвячений „тому“ берегу. Далі йдуть твори „свогочинних“ авторів — велико-українських емігрантів і Галичан.

Ця, так сказатиб, II-га частина альманаху відкривається віршем С. Черкасенка „Поворот“ у відповідь київському поету Я. Савченкові. Далі йде посмертне оповідання покійного д-ра Ів. Липи „Ведмедик“, віш М. Воронного „Інфанта“ й дві коротенькі поезії Ю. Липи (сина покійного д-ра Івана) — теж голос Молодої Музи. Це белетристика. Далі йде публіцистика, спомини й популярно-наукові та інформаційні статті. Найсамперед „Наші політичні змагання на еміграції“ Ол. Шульгина, котра трактує про зазначення наддніпрянської еміграції під сучасну хвилю. Дуже інтересну, гарно написану й продуктивну статтю про українську національну ідею дав д-р Д. Донцов: „Imponderabilia“. Стаття ця правдиво окресла альманах. Зі споминів мистива „Дніпро“ широкі спогади А. Маршинського під заг. „На могилу невідомому воякові“ — про українське життя в Дорпаті перед революцією. Автор, знаний уже публіці зі своїх цікавих споминів, уміщених у перших двох річниках „Дніпра“, дає й тепер цікавий причинок до історії українського руху під царською Росією. Дмитро Дорошенко в живій формі оповідає про подорож по Київщині в 1915 р. („Чигирин“), а проф. Мих. Галушинський згадує про свій „Побут в Україні“ перед Великою Війною. Далі йдуть дуже інтересні виписки л. І. Борщака з „Gazette de France“ XVII в. про події на Україні: „1652, 1653 і 1654 рр. на Україні по „Француській Газеті“. Виписки ці говорять про політику Хмельницького, настрої на Україні й відносини до неї сусідів. Стаття цікава не тільки для широкого громадянства, але й для вчених істориків. З великим інтересом прочитають наші громадяне й популярну розвідку В. Королева „Старого про „Нові погляди на вживлення тварин і людей“. Вона розповідає про новий здобуток біології — теорію „вітамінів“, яка вяснює: „Як треба харчуватися людям та як слід годувати худобу, щоб і самим і своїм скотині дати можливість добре, справно, „нормально“ зростати й розвиватися та уникнути чималої кількості таких недуг, котрі дотепер зводили в домовину часом відразу великі гурти людей“. Стаття написана зовсім приступно без утєрбу для науковості.

Про „Наголос чужих слів в українській літературній мові“ трактує стаття проф. Ів. Огієнка. Не лише змагуні-спортівці, любителі атлетики, але й кожний Українець та Українка прочитають реєстр О. Кузьминського „Гераклеа ді-твору України“, де вчислено 25 українських атлетів включно аж до улюбленця львівської публіки Івана Волинця.

Замикають альманах спомини про недавніх небіжчиків та некрологи: Ст. Рополка „На ріпному ґрунті“ (про І. Стеценка й А. Леценка), силуетка І. Липи „Михайло Білінський“ і вішні „Наші втрати“ Вол. Дорошенка: про двох лікарів — Івана Липу й Василя Савчука.

Такий у коротких словах зміст нового річника „Дніпра“. Як бачимо, він дуже інтересний. Алегорична прегарна окладника роботи знаного мистця Петра Холодного ще більше підносить вартість книжки. Все це, разом із симпатичною ціллою видання, дохід на поміч убогим емігрантам, сподіваємось, не дасть альманаху залежати на книгарських полицях, тим більше, що й ціна зовсім приступна (3 зол.). Тож купуймо! В. Ладько.

Відоzwi й комунікати.

До Повітових Організацій У. Н. Т. П.

Кількома комунікатами, оголошеними в пресі і розісланими до всіх партійних організацій в краю вказувалося на це, що одним джерелом всіх матеріальних засобів партійної організації є партійний податок. Взивалося партійні організації до негайного стягнення цього податку і переіслання Управі Партії. На зазиві ці відгукнулися наші організації дуже слабо, так, що нормальне ведення аґенд здобутимим способом засобами стає просто неможливе. Тільки завдяки жертвенності членів Головної Управи уможливлено покриття конечних видатків на партійну працю. Однак цей тягар не є в стані покрити виключно сама Управа, якщо аґенд-постійно збільшаються, а з ними також видатки.

Діяльність Народного Комітету може відповісти своїм великим і широким завданням тільки тоді, коли всі організації будуть правильно і точно збирати і надіслати партійний податок. В противному випадку вини за всякі недомагання мусять у першу чергу понести Повітові Організації, коли вони не подбають про відповідні й матеріальні основи для правильного ведення аґенд. Податок вимірює Управа Повітової Організації відповідно до маєткового стану членів, а зібрану суму переслати має кожного 1-ого і 15-ого кожного місяця до Краєвого Союзу Креідитового на вкладк. кн. ч. 5.000.

Львів, дня 18. жовтня 1924.

З Президії Тіснійшого Народного Комітету:

Др. Із. Голубович Аркадій Малецький
голова ген. секретар
І. Ліщанський
скарбник.

Кооперація — народня еяла.

Вписуйтеся масово у члени кооперативи „Рідна ШКОЛА“ у Львові, Ринок 10. Уділ 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число уділів необмежене. Порука 2-кратна.

†
Константина з Винницьких
КОСОВИЧЕВА
вдова по гр.-кат. пароху бл. п. о. Петрі Косовичу, заосмотена Найсв. Тайнами упокоїлась в Бозі в 74. р. життя в Підгайнях дня 28. вересня ч. р. Похорони відбулися 30. вересня п. р. В. І. П. 1—1

Присилайте передплату!

ОПОВІСТВИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Перший наук. Зїзд Українських Лікарів у Львові. Як було вже оголошено в часописі відбудеться дня 8 і 9 падолиста 1924. Перший Зїзд Українських Лікарів. До відома комітету доходить вісти, що багато лікарів не одержало запрошення. Вини не поносить комітет, який розіслав запрошення всім лікарям України без винімку, а сподіється, що від участі в Зїзді ніхто з лікарів не відкажеться. Отверення Зїзду відбудеться дня 8/ХІ. 1924 о год. 9. передполуднем в малій салі Музичного Інституту ім. Лисенка при вул. Шашкевича ч. 5/ІІІ. по відкриттю будуть слідувати научні й організаційні реферати, які будуть продовжуватися в суботу перед і по полудни та в неаїлю рано. Всякі інформації що до Зїзду уділяє листовано секретар комітету Д-р М. Музика, Львів, Чарнецького 24/І. а в п'ятницю 7/ХІ. джурні в канцелярії Народної Гостиниці, вул. Костюшка ч. 1. Д-р М. Вахнянин, голова, Д-р М. Музика, секретар. 673 1—2

Меланія Байракіана і Василь Щур, складають на „Рідну Школу“ 5 зол. замість повідомлень товаришок і товаришів про своє вінчання, що відбулося 7. п. м. 1924 в Галицьких пов. Копичині. 772

На „Рідну Школу“ зложили Вп. Галина з Романовських і Вп. Інж. Володимир Кисілевський 50 зол., з нагоди свого вінчання, яке відбулося в вересні 1924 в Сопові коло Коломиї; Весільні гості зложили 75 зол. Всім Вп. Жертводавцям щира подяка Головна Управа У. П. Т. 551 1—1

Заходом „Українського Просвітнього Товариства“ і Союзу українських адвокатів відбудуться в четвер, дня 23. жовтня год. 6. вечір, сая Тов-а Охорони дітей і опіка над молодію, Бляхарська 11/І. дискусійні сходи в справі нових польських законів і розпорядків. Дискусію розічне адв. Д-р Евін. З огляду на важність справи проситься о якнайчисленнішу участь. 1—1

Дрібні оголошення.

ХТО знає щонебудь про Дмитра Бориславського з Риботич, австр. жовн. 10. пп., який 1915 р. дістався в полон рос. — звольте ласкаво повести його жінку, Лукію Бориславській, Риботичі пп. в місті, 664 2—3

ГОСПОДИНЯ потрібна негайно. Успіх подати: Божейко парох Ставчани коло Львова. 667 2—2

РОЗПОЧИНАЮ від 5. листопада тримісячний практичний курс крою і шиття. Вписи приймає щоденно „Йолянда“, Сташпа 8. бічна Хорущини. 656 3—8

ФОРТЕП'ЯНИ, піаніа, фісгармонії, малу уживані в знаменитім стані, продає, купує, міняє лише за готівку Ганак, Парська 21. 560 8-10

ВАРСТАТИ ткацькі, поспішні і килимкарські, сталеві бляти всіх вимірів, начиння, човники, коловоротки, пряділки, гремплі до чесання вовни і льну та проті ткацькі прилади і машини поручає фірма „Технічне Бюро „Textyl“ вл. М. Кожушко в Раві руській. 658 2—4

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

РЕНТГЕНОЛОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

Д-ра О. Маланюка

в Станіславові, вул. Липова 3. тел. 197. Розпізнавання: внутрішніх і хірургічних недуг.

Лічення: недуг шкіри і глибоких частей, особливо туберкульозу кости і ставів. — Рака поверхного і глибокого і т. д. 671 1—1

Венеричні і шкірні недуги лічить

Д-р Іван Гриневецький

ординує від год. 2—4.

Львів, вул. Пекарська ч. 26. 630 3—10

Повернувся з Відня по відбутті спеціальних студій з обсягу недуг легівів і серця Д-р Фелікс Ган, Львів Городецька ч. 46. (Лічення сухіт, пневмотораксами, кварцевою ляпюю і т. п.) 623 3—3

Жіночий кравець КЛІНГЕР

повернув заосмотрений в найновішій журналі і моделі зимових костюмів, плащів і футер. 646 3—3

ПАСАЖ ГАВСМАНА 9.

ВАННИ тревалі, цинкові, насліді, балі ваненки, баньки і ведра поручає власного виробу, ціни найнижчі Войтх ЗАЯЦЬ, вул. Осолінських 14. 005 4—5

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ у ЛЬВОВІ, РИНОК 36.

і в 19 склепах по краю продає: ЧАЙ, НАВУ і КАКАО у власному опакуванні.

Спробуйте! Щось знаменитого! Приймає ВКЛАДКИ на 18⁰ річю

Чужі валюти — після умови. Ручить вісьмома незадовженими наменіцями і великими запасами товарів 547 9—10

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шал. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4'20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7'50 зл., Німеччині 7'50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Р.-
жунія 150 лей, Болгарії 7'50
зл., Австрії 7'50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ

Боротьба двох течій.

В Європі зарисовується шораз виразніший конфлікт між правими і лівими течіями, що пронизують державні організми. Цей конфлікт старий як боротьба лібералізму з консерватизмом, соціалізму з демократією, анархізму зі соціалізмом — важко з'ясувати якимсь загальними, геометричними лініями. Кожний нарід і кожна держава нахочуть нову суспільну форму для боротьби двох головних політичних напрямків, що борються за провід та впливи.

Киньмо оком на останні змінні події, довкола яких скупчуються увага політичного світа. Навіть у тих наскрізь актуальних хвилюваннях європейського моря можна схопити межі між двома ворожими течіями. Англійські вибори йдуть під гаслом боротьби поміркованих партій зі соціалізмом. Їх найважливішим моментом є порозуміння консервативістів з лібералами. Англія хотіла би всякою ціною вернутись до рівноваги сил двох головних партій; робітничу партію, своїм розвитком та впливом, внесла новий елемент, який захитав цією рівновагою. Та, хто зна, чи одночасно вона не причинилась до зміцнення свідомості між іншими партіями, що старі партійні відтінки тратять свою силу і що головна боротьба сучасної Європи ведеться за головний напрямок її суспільного життя: на право чи ліво?

Чотирнадцять від 1919 р. криза уряду в Німеччині характеризується ваганнями, чи варта йти у виборчий невпевний бій, коли він може ще більше заплутати ситуацію. В останній хвилині канцлер Маркс згодився на поширення свого кабінету на право, запропонувавши націоналістам чотири місця: віцеканцлера, внутрішніх справ, господарства і комунікації. Німецький уряд робить останню спробу, щоб мирним шляхом знайти вихід з незвичайно загостреного становища. Німеччина майже поділена на два духові напрями в політиці: мирного порозуміння з учорашніми ворогами для добра економічної відбудови і неприсядної опозиції, що має підготувати ґрунт до званжу.

Як аналогічні справи стоять у Франції та Італії — всім відомо. Дарма, що теперішній уряд прибрала там зовнішню форму рівнозаги; вони мусять витрачувати чимало зусиль, щоби оборонити само право ведення своєї політики по накресленій лінії. Муссоліні у своїй „правій“ орієнтації і Ерїо у своїй „лівій“ є двома зворотними пунктами загальної боротьби „проти“ соціалізму і „за“ ним.

Навіть у малих державах, таких як Югославія продовжується хронічна криза орієнтації в наслідок двох неприєднаних напрямків: централізму та федералізму. Останній, з перед кількох місяців, кабінет подався до димісії. Радикали — найбільша сербська партія, обороняючи твердої централістичної конституції Югославії, рішуче не хотять увійти в порозуміння з Хорватами.

Не треба, здається, розяснювати що такий аж надто актуальний приклад Югославії є тільки одним, з цілої низки інших. Річ не в кабінетових кризах і у змінах міністерств. Європа переживає затьмужу недугу зашпелену її воєнними мікробами. Війна причинилась до рдзбудження суспільно-політичної вразливості і виторвила стан нервового шукання засобів для оздоровлення людства. Люде шораз сильніше вірять, що ліком на сучасне лихо може бути або негайний поворот до буцим то тривких форм минулого або ще швидший хід у напрямку

здійснення відвічних ідеалів братерства та свободи.

Правда, як звичайно, лежить по середині. Не в якійсь означеній партійній програмі, а у вислідній самбого процесу боротьби. Хто хоче зрозуміти цей складний процес видворювання нового типу суспільних організмів та державних форм, цей мусить мати на увазі тенденцію кристалізації двох протилежних течій, які виступають під різними назвами, але по суті змагаються за найкращі ідеали історичного консерватизму і теоретичного соціалізму. Цікаво те, що боротьба за національне визволення йде під гаслами обох цих ідеалів.

Український університет.

Польський учений про „бездонне умове обмеження й шовінізм“ польських професорів і студентів у Львові. — Мітичний англійський дипломат у Львові й його мітичні розмови про університет. — „Передвступна угода“ з д-ром Смал-Стоцьким і проф. К. Студинським? — „Слово польське“ про проф. Ст. Томашівського.

До виїмкових і випадкових голо-сів, вопіюючих серед темної ночі засліплення і обскурантизму на польській публіцистичній пустині, приєднався ще один — такий же виїмковий і випадковий, такий же самотній і безсильний, а проте тим більше вартний зазначення. Бодуен де Куртене, б. професор петроградського університету, тепер проф. університету у Варшаві, європейської марки вчений (славіст), якого — мимоходом кажучи — кандидатуру називано при перших президентських виборах у Польщі, оголосив у варшавському тижневику „Juif“ довгу статтю про справу українського університету. Стаття на стільки інша від безлічі статей, що досіль появились у польській пресі на цю саму тему, що безумовно заслуговує на докладне наведення її.

Здавалось би, що єдиним місцем для українського університету у польській державі повинен би бути Львів, в якому колиб не війна, такий би був би оснований найдаліше до 1915 р. український університет в австрійській державі, а то за згодою галицького союму. А тому, що у Львові функціонує „конспіративна“ і „тайна“ вільна українська висока школа, яка подекуди пригадує практиковане колись під російським урядом тайне польське шкільництво в „привислянському краю“ (географічний термін у роді нинішньої „Малопольської всходньої“), то здавалось би — досить булоб легалізувати ту високу школу, переорганізувати її в державний університет і таким робом з одного боку заспокоїти справедливі домагання Українців, з другого ж замкнути рота всім „малопольським“ і „клеветникам“ польського уряду і громадянства.

Але тут маємо до діла з деякими виїмковими св. ерідними обставинами. Перелусім само місто Львів, хоча столиця краю пер важе заселеною Українцями, наскільки не є жидівським, має виразно польський характер, а більшість його національно свідомих мешканців належить до фанатичних, запеклих і переніжених Польків. Взаємна ненависть львівських Польків і львівських Українців зросла до страхітлих форм, особливо після кривавих подій 9-8—19-9 рр.; що ненависть уважливо підсилюють кизиники, які в огні цієї взаємної ненависті печуть партійні печені.

Людська глупота і нікчемність є чинниками, з якими ніколи треба поважно рахуватися. Отже, хоч єдиним місцем для українського університету в польській державі може бути остаточно тільки Львів і хоча кожна інша розв'язка цієї проблеми — а в цім числі й поміщення українського університету в Кракові

виглядає на глум і провокацію, то всестакі треба взяти під увагу, що оснування під теперішню хвилину українського державного університету у Львові могло би відіграти ролю ще гіршої об'єктивної провокації. З двох лих треба вибрати менше: з двох провокацій треба вибрати меншу. Не слід рахувати в провину людей, коли вони шукають порозуміння з Українцями і — вважаючи одних з шляхів, що ведуть до цієї мети, надання візні Українцям їх власного університету — хотять тимчасово примістити його в Кракові, де більшість так професорів і студентів, як і інших громадян не є так бездонно умово обмеженою і шовіністичною як у Львові, а може й у інших університетських містах, м. и. у Варшаві.

Як що чесно подумана спроба не вдасться, то прийметься підком зрегітувати з оснування українського університету в Польщі і спокійно чекати, поки Польща не буде „заслужено покарана“, себто поки українська ірредента з часом не скористає зі сприятливих обставин і не доведе до відірвання від Річпосполитої земель, для яких ота Річпосполита зуміла бути лише легендарною махохою. Колиж експеримент вдасться, то лише під умовою, що Краків буде тільки тимчасовим, що найвище кількохлітнім осідком українського університету, якого єдиним постійним осідком може бути лише Львів, а ні яке інше місто“.

Як бачимо, старенький польський учений, памятаючий часи „привислянського краю“, боронить краківської університетської комбінації виключно безвихідністю становища польського громадянства і польської держави, в яке загнала їх „бездонна глупота“ тез, голошених ректором Серацким одно-згідно з усімаки Прушинським. Проф. Бодуен де Куртене ні словечком не згадує про корисність для української культури з університету, заснованого у Кра-

кові; він додає у ньому глум і провокацію, і цього факту глуму й провокації в нічім не зменшує факт „глупоти й нікчемності“ провідників польської громадянської думки міста Львова!

А тимчасом польська преса всіх відтінків не вгає у лансуванні шораз нових „сензацій“ про справу творення українського університету в Кракові. І так враз появилася вістка („Хвіля“, „Слово польське“ і и.), буцим то у Львові був один з „визначних урядовців“ англійського посольства у Польщі, перед яким Українці „виводили свої жалі з приводу полагодження (?) справи університету“. Мало того: відповідь від того мітичного дипломата було, що „жалі цілком неоправдані, бо польський уряд зробив усе, що до нього належало“. Дуже погану, видно, думку мають польські кореспонденти про англійських дипломатів. Єдиною потіхою є те, що навіть „Слово польське“ подаючи по вищу замітку, забезпечує її такими обережними застереженнями, як „towa“ і „podobno“... Дійсно: віродостойність інформації „Слова польського“ та ще й у такій формі образово окреслюється нулями.

До тої самої категорії інформації належить вістка про „передвступну угоду“ у справі українського університету. Буквально читаємо про це у львівській „Хвилі“ (з 21. ц. м.) таку телеграму з Варшави:

В цій (scil. університетській — прим. Ред.) справі, як вислід довгих переговорів уряду з українськими професорами буде на днях підписана передвступна угода. В цій цілі приїжджають сюди — як вже повідомлялось — проф. Смал-Стоцький і проф. Студинський.

„Слово польське“ (з 20. ц. м.) йде ще даліше. Воно знає, що

поза кулісами йдуть торги за те, кого треба би покликти на пі добре платні синекури (себто нібито університетські катедри! — прим. Ред.) та одночасно за відповідний „Schweiggeld“ від уряду для зачинення рота крикунам.

Цікаво, чому „Слово польське“, так всесторонньо поінформоване, оперує виключно загальниками й таємничими півсловечками? Очевидно, що мета такої писанини одна: засіяти в українське громадянство зерно взаємного недовіря й підозріння. Ця провідна зоря, просвічувала борцям названої хієнської „фортеці“ польськості на кресах, коли вони рішили майже per extenso передрукувати статті д-ра Ст. Томашівського („Сл. поль.“ ч. 287 з 20. ц. м. „Sprawy ruskie“, „Odgłosy prasy“) й додачувати у них „видорот“ Українців

заяканих, що може вирватися їм така дурничка („gratka“), як університет і добр синекура.

Пр. 911/24. В Імені Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 227 (10320) з дня 12. жовтня 1924 р. в артикулі під титулом: 1) „Справа українського університету“ а) речення між словами „Станіслав чи Луцьк“ і „На цю недо-тоїну“, б) речення між словами „ухвалення законів“ і „не знав ні один“, в) речення між словами „найбільше недовіря“ і „і такий помисл“, г) речення між словами „університет у Кракові“ і „Є не кельський жарт“. 2) „Новинки“ а) в рубриці п. з. „Використовування бандитизму“ речення між словами „бандитизму“ і „А вже польська преса“, е) в рубриці четвертий з ряду а) заголовок цієї рубрики і б) речення по словах „тих зра-

дчиків“ до кінця містить в собі цство ад 1 а) ц) і ц) вист. з § 300 з. к., ад 1 б) зл. з § 65 з. к., ад 2 а) вист. з § 301 з. к., ад 6) зл. з § 65 з. к. узав докона-ну 11.Х. 1924 р. конфіскації за оправдану і зарядиз знищення цілого накладу і видав по думці § 493. закона карного за-борону дальшого розширювання того дру-кованого письма. Заразом видав наказ від-вічальному редактору тої часописи-щоби це рішення помістив безплатно, в найближчій числі і то на першій сторони Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ex 1863, а іменно засудження за переступство на гривні до 400 зл. — Львів, дня 13. жовтня 1924 (Підпис нечиткий.)

З радянського побуту.

Боротьба зі сількорами.

На Україні існує дуже цікава професія т. зв. сількорів і робкорів. Сількори кореспонденти до радянської преси, а робкори — це робітничі кореспонденти. Кожна радянська газета, столична чи провінційна, має дуже багато опікунів і других. Число тих „корів“ доходить в деяких газетах до кількох тисяч. Метою сільських і робітничих кореспондентів є інформувати радянську пресу про настрій робітників та селян, а також демаскувати всякі надужиття та вчинки, що підкопують авторитет влади або мають на меті її повалити. Всякі дописи кореспондентів використовують також радянська прокуратура. Через це всі кореспонденти сільські та робітничі є серед чизового апарату радвлади дуже непопулярними. Густо-часто трапляються вбивства кореспондентів.

Останніми часами ці вбивства дуже поширилися не тільки на Україні, але й у пілому Радянському Союзі. Московська „Правда“ пише на цю тему так: „Переслідування та вбивства сільських кореспондентів стали масовим явищем. Не минуло місяць, а часом і два тижні без того, щоб не наспівали вістки про вбивство цього або іншого брата-письменника на його небезпечному та славному становищі. А жорстокі переслідування, цькування, знущання, биття, підпали та нищення майна сипляться на кореспондентів мов із рога обильності“.

На Україні саме тепер відбувається у Миколаєві процес проти вбивств сількора Малиновського. Він дописував до „Красного Ніколаєва“. Вбили його вороги за те, що демаскував їхню, шкідливу та нечесну діяльність на відповідальних радянських становищах на селі. Застрелив його рідний брат. А був він знаряддям у руках сільської кліки, що мала всю владу і всі впливи на селі у своїх руках. Між обвинуваченими є бувші комуністи,

При цій нагоді орган Ст. Грабського не цурається кинути „мимоходом“ у бік проф. Ст. Томашівського таку „невинну“ увагу:

„оголошує „Діло“ лист б. проф. львівського університету Степана Томашівського, який дуже близько стоїть міністерства внутрішніх справ...“

Що на це проф. Ст. Томашівський?

члени партійних комітетів, члени незалежних селян і представники сільської влади. Між вбивцями є один такий, що аж до часу арештування займав посаду секретаря районного комітету компартії. А становище це дуже відповідальне в системі радянського правління. Розправа виявляє всю глибину безідейності, жадає наживи та неморалізації всіх тих елементів, що під поволокою комунізму та приналежності до партії допускалися не тільки всяких надужиттів, але просто звірств.

У зв'язку з цим процесом просять сількори допомоги від робкорів і публікують у харківських „Вістях“ такий заклик: „Сількори прохають своїх старших товаришів, загартованих у боротьбі, допомогти їм та захистити їх від жорстоких нападів з боку куркулів“.

Сількори пишуть листи про те, що їх життя zagrożене. Сількор село Прискова, Бердичівської округи повідомляє, що останніми днями одержав кілька анонімних листів, в яких йому загрожують смертю за викриття. Сількора іншого села тойж округи, Бориса Ленського побили куркулі за замітку, в якій він викрив їхні вчинки. Один зі сількорів повідомляє, що уповноважений Руклавського окружного профбюро, погрожує організацією самосуду над сількорами. У селі Андрушівці сількора Гуменюка викинули із конезаму та передали його судові за кореспонденцію до газети. Всі листи сількорів передаються прокуратурі.

Як бачимо, то вини за всі прикрати сількорів звальюють на куркулів. На ціліж їх б'ють і вбивають не куркулі, а саме низові урядові радянського апарату влади. Це доказує процес за вбивство Малиновського, це доказують навіть деякі повище наведені відомості взяті з харківських „Вістей“. Процес відбувається очевидячки у надзвичайній обстановці. Крім прокуратора обвинувачують підсудних також громадські обвинителі. Між ними є представник редакції московської „Правди“, редактор „Красного Ніколаєва“ і представник сількорів.

Прислухуються розправі тисячі видців переважно комуністів. У Миколаєві відбувається рівночасно з'їзд усіх кореспондентів „Красного Ніколаєва“, який приготував відповідний настрій для процесу. Такі

Жіночі шапки шкрянні
з модного сукна

Шапки мужеські, для пан-
ночок і діточі.

В СКАДНИЦЯХ

Рудольфа Найзельта

пл. Мавійська 8,
вул. Назимівська 25,
вул. Гогольська 72,
549а вул. Коляницька 25. 1-1

з'їзди сількорів та робкорів влаштовує кожна газета. на них читають відповідні реферати редактори газет та дають кореспондентам багато практичних вказівок.

Витворена радвладою професія сільських та робітничих кореспондентів є дуже вигідною для влади. Всі ці кореспонденти являються першорядними інформаторами, яких матеріалами користується прокуратура і ДПУ. Тому то не диво, що їх ненавидять не тільки широкі маси населення, але й партійні підпори радвлади між селянством і робітництвом. В. М.

У. С. Р. Р.

Демонстрації у Києві проти білого терору на Заході.

У відповідь на відозву визначних західно-європейських соціалістів проти режиму в радянських тюрмах, які переповнені головно соціалістами-революціонерами і соц.-дем. меншовиками, у Києві відбулися двохденні демонстрації проти білого терору в Західній Європі, особливо в Польщі і Румунії, в яких взяло участь около 100.000 людоности.

Одночасно відбувся поширений пленум Київської міської Ради, на якому польський комуніст Скарбек виступив з дуже гострою промовою проти Польщі, яка допускається нечуваного терору над населенням Західної України, і запропонував Раді асигнувати 20.000 рублів на допомогу робітникам і селянам Західної України, які борються проти насильницької влади польської буржуазії.

Рада ухвалила в цій справі таку резолюцію: „Київська міська Рада робітничих та червоноармійських депутатів шле своє палке братерське привітання пролетарської солідарности робітникам та селянам Західної України, які героїчно борються за повалення влади капіталу. Пленум Міської Ради при-

значає 20.000 рублів як допомогу київських пролетарів своїм братам-робітникам та селянам Західної України“.

Резолюцію ухвалено одностайно, під бурхливим довготривалим оплеском. („Большевик“, 5. IX. 1924).

Товариство допомоги студентам.

В Харкові відбулися дня 4. жовтня оснудательські збори Всеукраїнського Товариства допомоги пролетарському студентству, при участі 250 запрошених. Доклад про матеріальне становище студентства вголосив Угаров. По відомостям докладу на Україні є тепер 50.230 студентів, з них 40 процент робітників і селян. Члени професійних спілок серед студентства становлять 64 процент. Держава дає для студентів 15.600 стипендій, в розмірі 18 рублів кожна (місячно, чи річно?) Студентство дуже бідує. В спільних мешканнях (інтернатах) є приміщення на 8.000 студентів. Безплатні обіди видається тільки на 2.000 студентів. Тяжкий матеріальний стан студентства дуже кепсько відбивається на його здоров'ї. В Одесі 28 процент всіх студентів хорі на сухоти, в Харкові таких хорих є 24 процент. — Збори ухвалили оснудати Товариство допомоги студентам, при чім представники деяких інституцій тут же декларували вкладки на допомогу, як на прим. представник ЦК. Незаможних Селян — 500 рублів, представник Всеукр. Ради Нар. Господарства — 1000 рублів. (Вісти 5110, 24).

З польських справ.

Нова сесія і старі труднощі. — Господарські труднощі. — Знаю пресові наради. — Тутут знайшовся. — Розмови про реконструкцію уряду.

Наближення нової сесії сойму і сенату збільшило оживлення в польських політичних колах. Польським звичаєм це оживлення виявляється передовсім у нескінченній кількості нарад, конференцій та розмов.

Відбувся ряд конференцій присвячених тим найважливішим справам, які турбують тепер польські політичні кола; господарській кризі та становищу на креслах.

Господарська криза, яка спричинює страшний зріст цін, мала своїм наслідком скликання у Варшаві прем. Грабським конференції представників промислових і торговельних організацій. Ця нарада, опріч висловлення, як самим Граб-

ВІНЕ-ВАЛЬМЕР.

Довіря.

Чимало з поміж нас затратило розуміння, що добре і що зле, а проте живуть, не добре й не зле. Інші не знають, що робити добро це ще єдиний шлях зазнавати, вряди-годи, дешо з ніжної роскоші. Деякі мають таку чисту совість, що не знають про існування злого. Ці блаженні сліпці йдуть уперед з усміхом, оточені чарівною темрявою, яку їх уява вбирає всіма квітками кохання, дружиб та неіснуючих чеснот. Таким був Яків Льорез, головний касієр банку Малан і С-ка, — моя жертва.

Цей здоровенний добряга, кременний, грубий, рудий та волохатий мав лише одну хвилю: гордість власника, яка драгувала мене страшенно, тому, що, сказати щиро, я знав дешо... Коли він казав про якогось зі своїх товаришів, він завжди кінчив: „Це найкраща людина в світі“. Малан був, на його думку, найкращим шефом, а його жінка найліпшою з жінок. А коли Павлина — себто пані Льорез — починала кашляти, коли вона стала гакою блідою та худощавою, що вона починала мені ввижатися на смертній постелі, коли все мє єство

кричало з остраху і я прохав Льореза покликати лікаря, він відповів мені: — І ти гадаєш справді, що це потрібне? Задля катару? Павлина має знамените здоров'я...

А проте він мусів піти за моєю радою. Чохотка була бругальна: два тижні тривоги, а відтак агонія. Мабуть кожний з вас бачив колись, як на протязі кількох тижнів в'яне одна з тих істот, які немов би вродилися на те, щоб радувати нашу душу, такі білі, що в їх вічно весняній присутності молодшаємо. Вони покидають нас перед осінню; їх старість могла би видатися дешо смішною. Вони знають про це і квапляться... Не можна за це почувати жалю до них: — вони живуть надто швидко... Моя дорога Павліно! Я не маю вже до тебе жалю, а в ін зберіг ненарушно для тебе своє тихе кохання. Ми не мали радії, називаючи його нашою жертвою, коли ми казали за нашу зраду. Ми не вчинили йому нічого злого. Він кохає тебе нині так само, як кохає кожний минулий спомин, своєї ясної та чистої минувшини...

Вона вмерла одного вечора, в листопаді, присмерком і Льорез прийшов за мною, тому, що лякався лишитися самим. Він лякався, що може збожеволіти. Він не міг погодитися з тим, що доля може бути невинятним довжником. Він не міг

цього зрозуміти і в його схлипуваннях повторялася невпинно фраза, яка висловлювала його найглибший біль: — Це несправедливо!

Він ридав довго. Та я не міг плакати, драма, що мій біль був більшим. Коли чужа жінка вмере, той що її кохає — стає перед її чоловіком як жебрак.

Клянусь вам, що я кохав її палко, що я був страшенно заздрисним за неї і що я намовляв її сотки разів утікати зі мною і вийти за мене замож. Я був пересвідчений, що поза мною вона не кохає нікого і що я був винуватцем кожною її брехні. А в тім: я не міг плакати у присутності Льореза, цього бідного, що проклинав долю, промовляв до трупа, нагадуючи йому найменші подробиці їх спільного життя: „Павлінко, Павлінко, чи ти пригадуєш собі?“ Він огрівав своїми слізьми її задубілі руки, а моє терпіння було камінем, що пригнічувало, ганебним соромом, розпухливим докором, що я вкраз цьому нуждареві частину його перелетного щастя.

Як довго матиму владу над своєю памятю, так довго вистачить мені приплющити очі, щоб бачити себе в цій кімнаті. Це була простора світлиця, з ліжком напроти вікна. Меблі звичайні, з білого дерева. Великих церковних свіч не було: Павлина була протестанткою.

Малі свічки кидали світло на її обличчя, вповите золотистим волюссом. Під її бородою лежала Біблія. Останній вислів муки на її обличчю поволі затирився.

Як довго стояв я там перед нею, заслуханий у ридання її чоловіка? На кінець він встав і підійшов до мене:

— Ми проведемо при ній ніч разом! — сказав.

І я не найшов причини, щоб вимовитися від цієї муки. Він за примітив, що тремчу:

— Коли тобі зимно, йди до будуару, там є вогонь. Знаєш, куди йти. Але благаю тебе, не лишай мене самого цієї ночі! Не покидай мене!

Я відповів, що не почувую зимно. Ми сіли і він оповідав мені, як вона вмерла. Коли він замовк, я гадав, що кається скінчилося, але я помилявся. По кількох хвилинах мовчанки, він підійшов до малого бюрка, ліворуч від вікна. Я глядів зачудований, як він шукав чогось гарячково між паперами Павлини. Я спитав шепотом:

— Що ти робиш? Він не відповів мені. І неждано, мене охопив жах, чи він не шукає моїх листів, безглузди жах, тому, що він не підозрівав нічого. У цих часах я почував невичиснену потребу писати лист до жінки, яку я кохав. Чи Павлина знищила мої листи?

ЦІЛКОВИТІ УЛАДЖЕННЯ МЕШКАНЬ СПАЛЬНІ, ОТОМАНИ, ДИВАНИ, ІДАЛЬНІ, МАНАПИ, ПОРТІЕРИ, ЙОСИФ ШУСТЕР САЛЬОНИ, МАТЕРАЦИ, ФІРАНКИ ЛЬВІВ, РУТОВСЬКОГО 10.

ПОРУЧАЄ 552 5-5

ским так і представниками затрошених організацій ряду загально відомих загальників не дає ні зго конкретного. А втім виступ допозначений у Варшаві за тиждень з 5 до 11 жовтня виносить 4-85 процент. А одночасно перше засідання Ради споживачів під головуванням Гібнера ствердило, що апропріаційна ситуація держави виглядає несприятливо. Збори висловились за заходами з боку уряду, які би обмежили споживання; отже в часі як упевняють, близького унормування відносин, пропонують заведення правил з часів завідомо ненормальної військової господарки.

Коли економічна ситуація виглядає для Поляків цілком невесело, то становище на креслах так само може їх тішити дуже мало. В цій справі так само мала розпочатись чергова низка нарад. Енергійну участь у них має брати п. С. Тугут, який здається хоче цілком вимазати з пам'яті громадянства свої колишні "ліви" і "демократичні" захоплення. Вернувшись з закордону, він стає до послуг прем'єра Грабського і має розпочати дальші праці в комітеті "знавців у кресових справах". Тугут купів з п. Ст. Грабським, Левенгером і Старжевським мають обмірковувати в першу чергу проект утворення посади делегата уряду для справ кресових з правами віце-міністра. На новоутворену посаду висовується кандидатура п. Романа, колишнього делегата уряду в Вільні. П. Роман, який спробував своїх сил на приєднанні симпатій до польської державності Білорусинів та Литовців на Виленщині, тепер має взятися за розв'язання також і проблеми українсько-польських відносин. Сподіваємось, з рівним успіхом.

Серед польських кол віра в силу і значіння цих всіх нарад і конференцій, організованих теперішнім урядом, дуже невелика. Рівночасно: переконання, що уряд Грабського збанкрутував, все більше шириться. Висовується з одного боку кандидатура на прем'єра Сікорського, з другого боку впливає знову на світ божий комбінація правого уряду. Цю комбінацію висовує тепер впливовий орган ендеції "Кур'єр Познанський"; він хоче перевести цю комбінацію контрабандою під фірмою утворення уряду коаліційного.

Чи мала час і сміливість? Я спитав ще раз глухим голосом: — Що ти робиш?

Тоді він повернувся з великою конвертою і підійшов до мене. На ній я вчитав такі слова написані рукою Павлини: "На випадок нещастя, спалити". І Льорез роз'яснив мені, що його жінка взяла від нього присягу, що він знищить негайно по її смерті цю конверту, де скривається тайна одної її товаришки. І він сказав: — Зажди тут. Я йду до будувару спалити це!

І вийшов з кімнати, навспиньки. Я не сумнівався ні на мить, що це мої листи. Та чи не кинув він на них оком, заки спалить? Хвилини, які пережив я, чекаючи на його повернення, є найбільше трагічні у моєму житті. Коли він вернувся, я був більше блідим та студеним, ніж Павліна. Я не мав сміливості звернутися зі запитом до людини, яка мала право вбити мене мов шкідливу звірюку. Він перейшов переді мною і зупинився при ліжку, відвернений плечима. Я пролепетав: — Дозволь мені Якове піти погрітись трохи...

Я гадав, що він задержить мене обвинуваченнями. Але він сказав лише: — Іди!

І не рушився. Я ввійшов у будувар. Вогонь з огнища освічував кімнату. Знаєте, як виглядає високе

але позапарламентарного, зложеного з політиків і фахівців, але таких, які мають запевнену підтримку більшість польських партій.

Всі ці комбінації й проекти останніми днями саме шойно розпочалися. Їх скількість пропорційно зростатиме щораз більше. Але який буде з них результат? Щодо цього ми маємо вже великий досвід.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Жіноча мода.

Дама входить до фриз'єра. Вона хоче купити ясні шпильки до волосся. Вона має чудове, золотисте кучеряве волосся, переважно сплетене. Фриз'єр: "Чи пані воліють довге волосся, чи коротке?" Дама: "Я..." Фриз'єр: "Нинішній шик — це волосся коротке". Дама: "Ви гадаєте, що..." Фриз'єр: "Я не гадаю, а знаю. Світові дами носять коротке. А крім цього це так вигідно". Дама: "Споваді?" Фриз'єр: "Чи не схочете, ласкава пані, стрибати? Коротке вам буде дуже до лиця". Дама: "Чи на правду я би..." Фриз'єр: "Короткострижена дама зачарує це наша спеціальність".

І він веде даму до маленького переділу, де вказує їй місце. Фриз'єр: "Високоповажана пані зараз переконаються, 20 хвилин, 5 марок". І дама погоджується. І гадні, довгі, золотисті кучері падають стаями на білі фарбушки. Ножички клапають. Фриз'єр: "Отже, як бачу, пані воліє короткострижену фризюру, ніж довге волосся. Дама: "Ви гадаєте, що..." "Я не гадаю, а знаю. Істове маса пані, що носять довге волосся і лишаються при ньому". Дама: "Але-ж..." Фриз'єр: "Довге волосся надається до чудових артистичних фризюр. А це незвичайно практична річ!" Дама: "Чи ви певні що..." Фриз'єр: "Я є певний, що за чотири тижні ні одна дама не схоче більше ходити з короткостриженою головою. Довге волосся залишиться фризюрою аристократок. Дама: "Ну, добре, але назіщо-ж ви..." Фриз'єр: "Ми робимо на гарніші багаті штучні фризюри. Це спеціальність нашої фірми. У всяких коліах. Чи пані бажать собі може гарнішу у колір власного волосся? Можу слугити". І Фриз'єр сплітає чудове, біле, обстрижене волосся дами у переважний вінок. Фриз'єр: "І дуже дешево. 120 марок. Вишкоро гарний відтінок "блонд". Чи можу залакувати?"

І дама вже має під пахою пакет зі своїм волоссям. Вона платить рахунок: пакет яких шпильок 80 фенів; короткострижене волосся 5 марок; шкідлива фризюра "блонд" 120 марок. Разом 125 марок 80 фенів. До цього 10 проц. обслуговування.

Дама відходить від фриз'єра вдово-лена зі шпильками, з короткостриженою головою і власним волоссям у пакеті. ("Прагер Прессе" ч. 285.)

полум'я від горючого паперу і покарлючені форми тліючих листків. Горіли береги конверти. Вилетіла зв'язка листів, на пів счорнілих. Я нахилився над огнем і побачив, що це не мій почерк. Заки листки згоріли, я встиг прочитати кілька рядків. Це були любовні листи якогось іншого мушини до Павлини. Розумієте? якогось іншого, якого вона кохала більше як мене. бо зберігала його листи... Імені його я не міг дізнатись. Дарма, що попік собі пальці, добуваючи з огню спепелілі обривки. І тоді я почав ревіти з ненависти та люти, з пестуками на устах. Згодом склипував. Пізніше я хотів глузувати зі себе. Я пробував сказати собі: "Довершилось!" А проте я терпів страшенно... І треба було вернутися до світлість... Звідкіля я взяв сили на це?

Льорез навколішкях, перед ліжком, вдвлювався у Павліну. А вона всміхалася до свого чоловіка, тим усміхом померших, в якому є мабуть більше іронії як гадаємо.

— Глянь, яка вона гарна! — шепотів Яків.

І усміхався, немов відповідаючи їй.

— Вона — щаслива... Побожно поцілував її в руку.

Переклад з франц. Ор. Ор.

Збройна і культурна війна.

(Продовження.)

Про те, які успіхи досягнув досі цей зєдинений польський "цивілізаційний" похід на українські землі, читаємо в книжці п. з. "К. Федорович, Українські школи в Галичині у світлі законів і практики. Львів, 1924. (Накладом Секретар'я в українських партій: трудової, радикальної і національної роботи)". — Ст. 94 — 80, — на яку звертаємо увагу всім, що інтересуються справами шкільництва.

У цій книжці дбайливо зібрано матеріал з обсягу шкільництва в Галичині по кінець червня 1924 року. Всі дані автентичні, бо спираються на офіційні польські урядові джерела, а тексти наказів влади подані в оригіналі.

Тут подаємо короткий переглядний витяг найважливіших статистичних зіставлень на підставі цієї книжки.

Польські і т. зв. українські школи в Галичині у світлі цзфр.

а) Всенародні школи.

Заки перейдемо до обговорення числа шкіл і клас звернемо увагу на деякі дані загальної натури. Галичина ділиться на два шкільні округи з окремими шкільними кураторіями, а саме: львівський шкільний округ, у склад якого входять воєводства: львівське, станиславівське і тернопільське — та краківський шкільний округ, у склад якого входить краківське воєводство.

Воєводства станиславівське і тернопільське — це одноцільна укра-

їнська етнографічна територія, а у львівському воєвідстві на 28 повітів — 20 це суцільна українська етнографічна територія, 2 повіти мішані, а 6 повітів — це суцільна польська територія, остатні з простором 5.042 км.². Само краківське воєводство займає простір 17.448 км.² і числить 1,99.000 населення, у цьому 7% Українців (Лемків), які також займають одноцільну територію.

На одноцільній українській території Галичини повні числа представляються так: простір 55.000 км.², населення 1900 р. загально 5.379.000, в тому Українців 4.002.000 — 74,4%, Жидів 662.000 — 12,3%, Поляків 651.000 — 12,1%, Німців 65.000 — 1,2%.*)

Перед світовою війною в 1911/12 році стан українських і польських всенародніх шкіл у Галичині представлявся так:

На території:

львівського шк. окр.	краківського шк. окр.	ціла Галичина
укр. 2420	76	2496
поль. 1590	1470	3060

За 10 літ до 1921/22 року число українських і польських всенародніх шкіл в Галичині зросло до таких цифр:

у львівському шк. окр.	в краківському шк. окр.	в цій Галичині
укр. 2426 (+6)	79 (+3)	2505 (+9 = +78%)
поль. 2247 (+657)	1958 (+488)	4205 (+1140 = 99,22%)

*) Д-р Степан Рупницький. "Огляд національної території України". Берлін 1923.

По категоріям стан всенародніх шкіл по воєводствам представлявся з дня 1. січня 1922 р. так:

Кількокласові школи:	На території воєводств:					У всіх воєводствах разом
	Львів	Станиславів	Тернопіль	у львів. шк. окр.	Краків	
I-кл. українські польські	473 ^{13*} 420 ⁸¹	36 ¹¹ 106 ⁸⁰	338 258	117 ⁴⁴ 784 ¹⁰	54 515 ¹	1226 ⁴⁴ 1.991 ⁸¹
II-кл. українські польські	356 ⁴ 316 ²⁷	315 ¹⁴ 33 ⁸	231 110	902 ³⁶ 459 ³⁰	23 579 ¹⁴	925 ³⁶ 1038 ⁴⁴
III-кл. українські польські	47 ² 92 ¹¹	27 1	27 17	101 ² 111 ¹¹	— 114 ¹	101 ² 224 ¹¹
IV-кл. українські польські	40 ⁶ 143 ³⁴	63 ⁸ 37 ⁶	23 49	126 ¹³ 229 ³⁰	1 273 ⁴⁴	127 ¹³ 502 ³⁴
V-кл. українські польські	10 ⁴ 74 ⁵²	4 ² 17 ⁸	2 22	16 ⁶ 113 ³⁸	— 10 ⁸	16 ⁴ 214 ¹³
VI-кл. українські польські	1 48 ⁴⁶	2 21 ³⁰	— 16 ⁶	3 85 ⁷²	— 96 ⁴¹	3 181 ¹³⁸
VII-кл. українські польські	1 ³ 110 ⁴⁴⁰	— 29 ³⁸	— 27 ³	1 ³ 166 ³⁴¹	— 110 ⁴¹	1 ³ 276 ⁴⁴⁸
більше-кл. українські польські	— 4 ³²	— 2 ⁸	— —	— 6 ³⁸	— 19	— 25 ³⁸
експонован. українські польські	43 131 ⁸	41 57	21 107	105 295 ³	1 151	106 446 ⁸
Разом шкіл українські польські	97 ³⁸ 1338 ⁶⁶¹	813 ⁶³ 303 ¹²⁷	642 606 ⁸	2426 ³⁴ 2247 ³⁰⁶	794 1958 ⁴⁴⁶	2505 ³⁸ 42.51 ¹⁷³

*) Вилужники (малі цифри) означають паралельні класи.

Ці цифри взяті з книжки "Szkołnictwo w Małopolsce, opracował Seweryn Lehnert" а зібрані вони статистичним бюро кураторії львівського округу та призначені для загоиці і тому зовсім тенденційні. Дотичні статистичні таблиці в книжці Ленерта (до речі сказавши — вони складені в оригіналі дуже непереглядно і хаотично) подані у мовах польській і французькій та дарма, що книжка вийшла в 1924. році з розмислом містять дані тільки з дня 1. січня 1922 року!

Що повищі цифри невірні, про це переконають нас цифри також з урядової статистики за 1920-21 шк. рік (гляди: Ignacy Weinfeld, Rocznik Polski, tablice statystyczne, wydanie drugie 1922).

В тому році було в Галичині 5901

державних всенародніх шкіл — з чого 3.629 польських, 1.883 українських і 428 утравістичних (польсько-українських). Останні є такими хіба по назві, бо в дійсності це польські школи. Приймімо такий німю вірний випадок, що за 1920-21. шк. рік не перемінено ані одної української школи на "утравістичну", тоді беручи за підставу офіційну цифру 1.883 українських шкіл — переконаємося, що число українських шкіл за час від 1911-12 до 1921-22 шк. року не збільшилося на 9 шкіл, але навпаки: на підставі самоїж польської статистики зменшилося на 622 (шістсот двадцять дві) школи.

(Далі буде.)

Іван Герасимович

ОСТАННІ ВІСТІ.

Український університет.

„Хвіля“ повідомляє: Марш. сойму Ратай прийняв 20. жовтня на довшій конференції українського журналіста Мих. Янкова, б. редактора львівського „Рідного Краю“. Конференцію цю слід лучити зі справою креування українського університету в Кракові.

Розв'язання нім. парламенту.

Президент Німеччини на пропозицію канцлера підписав декрет, розв'язуючий парламент. Сталося це наслідком резолюції дем. фракції, яка вважає утворення правого кабінету небажаним для міжнар. положення Німеччини і відказується взяти в ньому участь.

П. Тугут виступає до „Визволення“.

Пос. Тугут — котрий в липні ц. р. виступив із „Визволення“ наслідком прогн. конфлікту з упр. клубу, має наразі вернутися до цього сторонництва.

Попередження комітету знавців „кресових“ справ.

Комітет експертів для справи „кресів“ значно поширився щодо числа у зв'язі з об'ємом їх діланья. Цієї комітет має 4 членів: пос. Граб-жого, Тугута, проф. Старчевського і д-ра Левенгерца.

Ухвали ради мін.

Польська Рада міністрів, яка зібралася в понеділок у зв'язі з засіданням сойму, обговорювала м. н. „кресові“ справи і компетенції, якими маєтись наділити ген. делегатуру для цих справ при мін. внутр. справ. З причини зросту дорічки множики для урядників збільшилась на слід. місяць на три пункти.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Попереднє (234) число лашого часопису скарфікувала польська прокуратура за два уступи в статті „Збройна і культурна війна, один уступ з рубрики „Преса“ і кінець новинки „Світовий унікат“.

— **Тіліні останки Герця.** При копанню зова в парку Кіліньського у Львові найде-но кістяк українського жовніра, що поляг в листопадових боях. На кістяку: осталися ще останки однострою і українська від-знака.

— **Конференції батьків і польська поліція.** Згідно з розпорядком шкільної кураторії, скликав минулої неділі дирек-тор філії академічної гімназії у Львові проф. Наливайко конференцію батьків, яка відбувалася в львівській VII класі на другому поверсі. Підчас реферату о. д-ра Застирця про п'ятирічну опіку над мо-лодістю, до кімнати впади поліція з інспек-тором Конарским на чолі. Серед самозро-зумілої паніки, почали поліція розганяти „віче“. І щойно на широкі висвітлення і за-певнення проф. Наливайка про ціль і ха-рактер зібрання, вдалося докінчити рефе-рат, але уже при догляді поліцаїв. Мож-би так світла кураторія повила поліцію, яка є ріжниця поміж „вічем“ і батьків-ською конференцією.

— **За обиду держави.** Дня 21. ц. м. почалася в секції III. повітового суду у Львові перед суддею одиничним розправа проти проф. Михайла Галушницького, об-винуваченого в обиді польського уряду, чим має допуститися провини обнятої 488 пар. к. з. і V. статі розпорядку з 17. XII. 1862 р.

— **Наче в кінці.** Люблинські часописи доносять, що 28. м. м. прийшов до по-мешкання жидівки Шайдерманової моло-дий жидок, який представився як син Шай-дерманової Берко, який прийняв з Англії. Шайдерманова, яка не бачила сина від 22 літ, повірила жидкові і притиснула „свого“ Берка до серця. По кількох днях побуту на „доні родини“ Берко заявив, що їде до Варшави по гроші з Англії. Берко взяв зі собою свою „сестру“ Рифку, але по дорозі її знасилував і кинувши на божу волю поїхав собі до Німеччини, відкіля прийшов.

— **За державну зраду.** Дня 22. ц. м. починається перед судом присяжних у Львові розправа проти Юри Федчука з Хомчина, Петра Зеленчука з Криворівні, Івана Люка з Жабя, Василя Гутинюка з Криворівні, Гриця Кішчука з Річки, Юрка і Василя Петричуків з Бабини і Василя Кончука фальше Коваленка фальше Кон-дратенка, фальше Чорного і фальше До-рошенка з Рожданова, сокальського по-іту, обвинувачених за злочин з § 58с 59, 17, 303, 61 і 220 к. з. Розправа триває п'ять днів. Дня 31. ц. м. натомість роз-починається розправа проти Михайла Му-

ляка з Вікна, Івана Регаша, Дмитра Бун-дзяка, Івана Бойка — всіх з Глушкова і Миколи Визницького з Ясениці Пільної, городенського повіту, обвинувачених за злочин з §. 53, 285, 287 і 81 к. з. Розпра-ва триває кілька днів. Обі ті розправи мали відбутися перед судом присяжних в Коломиї. Наслідком спротиву прокуратора і на припорушення вишого суду делегова-но львівський суд.

— **Бандити на авті.** На інвалідську будку Яна Каасенського, біля стрийської рогацьки непадо кількох веселих бандитів, які приїхали автом. Забравши з будки 36 флашок пива, гоїхали бандити на вечеру. Їх слідами кинули в полінаї.

— **Україні.** У величезній виставовій вітніні „Наукової“ книгарні на Марійській площі у Львові пестрився „людовими“ красками прапор партії „П'яста“, якого по-свєчення мало відбутися на днях з вели-кою парадною. Але не мав шастя людо-вий „штандар“ бо якийсь колекціонер бо-євих трофеїв прийшов до книгарні і за-брав штандар виказавшись відповідними лег тимаціями. А шоста бо „штандар“ мав гарні то-оки (кутаси).

— **Мряка на Вислі.** Пароходи на Ви-слі припинили комунікацію з причини не-проглядної мряки, яка на днях мало що не привела до розбиття чотирьох сулей.

— **Троцький проти Горького.** Р своїх споминах навізуючи до панегрику, який написав Горькій Лениночі, зове Троцький Горького „паламарем російської культури“, який непотрібно вилучувався в політичні справи, яких не розумів. Відношення праворічного комуніста до культурних традицій повинно бути тільки одно: зни-щити стару, щоб зробити місце для но-вої. Горький, який по словам Троцького, мав „архиросійський талант до водження воші на аркані“, не розумів того і тому мусів покинути батьківщину.

— **Похорон Анатолія Франса.** Д. 18. ц. м. о 2. год. з полудня почався похорон Анатолія Франса. Тіло письменника вине-сено з дому і поміщено на авті, за яким ішла рідня в товаристві президентів репу-бллки, кабінету, парламенту і сенату. В імені уряду пром'яляв над могилою, між іншими, Кайо. В похоронному поході п'яля участь десятки тисяч публіки.

— **1400 кандидатів на 615 місць.** По звідомленню „Таймсу“ оголошено в ці-лій Англії 1400 кандидатів на 615 місць в парламенті. 540 кандидатів зголосили консерватисти, 500 представники робітни-кв, 340 ліберали; крім цього є кільканаї-цять комуністів і незалежних. 37 канди-датів осталося в своїх округах без кон-курентів, супроти чого їх вибір є запев-нений.

— **Століття „Льорелей“.** Цього року минає століття славної пісні „Льорелей“, зложеної Гайним, який одначе не був першим співцем легенди зв'язаної з над-ренською скелею Льоре-Лай. Уже в ла-тинських віршах Бернарда Меллера з 1570 р. наводимо згадку про цю скелю а Брентано в 1799 році співав про рен-ську русалку, яка заманивши своїми оч-има рибалку в безодню, сама кинулася в неї. У Гайного не має цього моменту.

— **Еріо дівав слона.** В слід за Мус-соліні, якому пожертвовано молодого льва, губернатор Індокитаю Мерлін по-дарував французькому прем'єрові слона, не турбуючись про те, що він зробить з тим подарунком. А позитим чи не є це натак на „споноватість“ Еріо?

— **Кошти англійських виборів.** Ан-глійське міністерство внутрішніх справ оголосило, що останні вибори до парла-менту коштували около мільона фунтів штерлінгів. Таким способом, адміністрація одного відданого голосу коштувала 1 шилінга.

Біржа.

Львів, 20 жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5:17 $\frac{1}{2}$ —5:17 $\frac{1}{2}$, канад. дол. 4:96—4:98, чеськ. кор. 0:15—0:15 $\frac{1}{2}$, лєл 0:02—0:02 $\frac{1}{2}$, франц. франк 0:27—0:28, швайц. фр. 0:97—0:98, авт. фунт. 23:80—23:90.

Золото. 20 кор. 21:70—21:82, 20 франк. 20:00—20:20; 20 марк. 23:30—23:40; 10 руб. 26:80—27:00.

Срібло. Австр. кор. 0:44—0:44, 5 авт. кор. 2:26—2:28, фльорени 1:15—1:18, рубл. 1:85—1:95, рубель дрібним сріблом 0:95—0:95.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1923 р. від 24:50 до 25:50 жито галицьке з 1923 р. від 23:00 до 21:07, жито нов. збору від 16:20 до 16:75, ячмінь галицький броварняний від 21:00 до 22:00, ячмінь галицький пашиний від 18:00 до 19:00, овес галицький з 1923 р. від 17:00 до 18:00. Фасоля 52:00—54:00.

На мистецькі теми.

1.

Інформація про О. Новаківського в „Прагер Прессе“.

В замітці в „Ділі“ з дня 25. вересня 1924 „О. Новаківський перед обличчям Європи“ п. М. Г. робить мені закид, що я висуваю О. Новаківського як репрезентанта украї-нського модерного малярства. Хоча з наведеного порівняння: Новаківський

„ОЛКА“ ЛЬВІВ РИНОК 35.

677

Нарбут, Архипенко — при уважнім пере-читанні моєї статті — репрезентативність Новаківського безпосередно ані посеред-но не виступає — то мущу на цім місці зазначити: Так в історії нашого моде-рного малярства — як і в загальній історії всесвітнього малярства належить О. Но-ваківському як репрезентантові українсько-го модерного малярства од-но з перших місць. Як би Новаківський не був Українцем — а належав до одної з груп західно-європей-ських державних націй — то був би ніні маз світове ймення. Щодо „незручності“ в інформації — яку мені витягле п. М. Г. то можу тільки замітити, що хто як п. М. Г. вважає Новаківського і Труша за імпрессионістів — пей, на жаль, західньої Європи про наше малярство інформувати не може. Це менш більше то само — як би хто з Німців інформував нас, що Лі-берман і Кокошка — є імпрессионістами. Тому боак об'єктивності, яку мені заки-дує автор замітки звертається повним ві-страм проти нього самого. А Новаківський остане Новаківським і думаємо, що не довго і в Європі виборемо йому це йме-ня — на яке заслугоє — без „каригідної шкоди“ для цілого ряду наших рівнож заслужених артистів, про яких — як ба-жає — може п. М. Г. інформувати Евро-пу. Зазначимо тільки, що це річ не така легка, як здається.

Відень. Др. Володимир Залозецький.

II.

Малярська творчість О. Новаківського так само як і Труша, є продуктом специ-фічно-українського імпрессионізму з всіми його льокальними відмінностями. Ані Труш, ані Новаківський, поза межами імпрессио-ністичних експериментів не доконали нічого такого, що міняло би їх творче обличчя і примусило Європу ними блище заціка-витися. Коли д-р З. вводить аналогію в роді Лібермані—Кокошка, з яких другого не можна назвати імпрессионістом, то ця аналогія є так само штучна як і утво-рення Д-ром З-им ерархія українських артистів. Щож до легковажного тону Д-ра З. під моєю адресою, то позволю собі заважити, що це є дуже перестаріла „імпресси-оністична“ метода полеміки, яка мене не зворушує.

М. Голубець.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Подяка. Високопов. пану меценасови д-ру С. Шухевичеві складаємо от-сею дорогою щирою подяку за успішну і безкорислив оборону в розправі за мані-фестацію по похороні бл. п. О. Бесара-бової. П. Сосенко, М. Яцива, Н. Сосен-ко, А. Панчак, С. Товсевич, Е. Сарабай-на, М. Долицький, В. Суховид, Д. Сосенко, Р. Іванець, В. Левицький.

Оповідна. Виділ українського Т-ва „Прихильників Освіти у Відні“ звиває от-сич всіх, що побирала від Т-ва підмоги в часі своїх студій, щоб якнайкращіше звернули п'брані підмоги. Тих, що не сповняли негліжно цього обов'язку Т-во буде оголошувати поіменно в часописах, а св'іх претензій доходити судовою до-рогою. — Відень, 14. жовтня 1924 р. За Виділ: Іван Школьник, писар, А. Віто-шинський, за голову. 1—1

На „Рідну Школу“ зложили в зол.: Учасники похорону бл. п. Марії з Лесюк-и Молчкової, учит. в Серг'яках пов. Зборів — 36; Білинський Ізидор, Пере-мисьль 15, замість в'їзної на домовину брата Омеляна. — Вп. Жертводавцям складає щирою подяку Головна Управа УПТ. 551 1—1

Черговий Загальний Збір членів Кружка УПТ. ім. Т. Шевченка (стрийська діляниця) у Львові відбудеться в неділю дня 2. листопада 1924 о год. 5:30 вечером в школі при вул. Мохнацького ч. 12, зі звичайним порядком денним і звітом про будову школи. — Старшина. 676 1—1

Мужеський одні після журналів на ос-нний та зимовий сезон, рагляни, пальта футра на зиму, найдешевше і на соліній-ше виконане кравецька робітня в Домі українських інвалідів, Львів, вул. Софії 25 Студентам значний опуст! 606 1-3

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

СОВІСНИЙ інструктор поручається на провінцію „Точність“ до Адм. „Діла“. 675 1-1

ТРИКОТИ найліпшої якості.

1—20

ЗА МЕШКАННЯ, хоча або до латв. уді-лю лекцій ученикам в цих гімназіях клас, фінансуючого та італійського. „Прав-ник“, Адм. „Діла“. 674 1-1

ХТО знає щонебудь про Дмитра Бо-ри-славського з Риботич, австр. жовч. 10. пп., який 1915 р. дістався в полон рс-с. — злочинця ласкаво довести його жінці: Луки Бориславській, Риботичі пп. в місці. 664 2—3

Шипіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

Лікарський-дент. заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

Львів, вул. Синьківська 17/II.

Пломбування й в'їмання зубів без болю. Штучні зуби в карчуку і золоті після аме-риканської системи. Пациєнти з провінції полагоджуються в найкоротшому часі. П. Т. урядовцям і студентам значна знижка. 569 6—10

АДВОКАТ

Д-р ІВАН КАЛИН

переніс з гозоротом свою канцелярію з Галича до Тернополя і веде її вулиця Сокола 22. 646 2—6

Спеціаліст шкірних і венеричних недуг

Д-р Генрик Росмаринн

б. е. клінік львівської, віденської і патиської повернув і ординує Львів, вул. КОПЕРНИКА 12. 581 6—11

Спеціаліст шкірних і венеричних недуг

Д-р В. ЛЯТТЕРШТАЙН, б. слав дермат.

Львів, Синьківська 37 (ріг Словацького). Лікування волосся, плям, знаків, електро-зою, кварцевою лампою. 8—15

КОЖДА ЗАМУЖКА ЖІНКА мусить мати книжку

ЖІНКА ЯК МАТИ

(гігієна жінки, заваготіння, роди, поліг) з 52 ілюстраціями.

Написав Д-р М. Долинський. Ціна 3. зол. Замовляти в книгарні ім. Шевченка, Львів, Ринок 10. і Книгарні У. П. Т. Львів, Руска 3. 650 1—3

Вийшла з друку книжка:

ТРИ ЗАКОНИ

про вживання мов: української, біло-руської та литов-ської. Ціна 50 сот.

Книгарням, кооперативам 25% опусту.

ГОЛОВНИЙ СЛКАД:

Книгарня Вайнера,

ВАРШАВА, БЕЛЯНЬСКА 5/62.

Жадайте у всіх книгарнях. 1—1

Що будете читати в довгі осінні вечери?

Український ілюстрований, родинний, літе-ратурний, і популярно-науковий тижневик

„НАШ СВІТ“ під редакцією Володими-ра Острозького. „Наш

Світ“ виходить в збільшеному об'ємі та при нових літературних силах. Спеціальні

числа присвячуються поодиноким украї-нським землям (Волинь, Галичина, Холми-ний, Вел. Україна, Кубань і т. д.), а також українській еміграції в Європі і інших ча-стинах світу. Одержані спеціальні знімки

літписи життя українців в Єгипті, Америці, Болгарії, Франції й т. ин. В теці редакції

аже є кілька творів кращих белетристів з Вел. України. — Передплата: на 1 міс. 3 зол., на 2 міс. — 5:50 зол. За кордон на 1 міс. — 75 ц., на 3 міс. — 2 дол. Ком-плети з 3 попередніх міс. (в обмеж. кіль-кості) — 7 зол.; за кордон — 1:50 дол.

Оказові числа й перекази Р. К. О. — на жадання. — Хто зеднає 5 передпл., одер-жить „Наш Світ“ безплатно. — Перед-плату висилати негайно на адресу:

Варшава, вул. Дуга 50, „Наш Світ“, або Warszawa P. K. O. Nr. 8818. Сповістіть знайомих! 1-1

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шак. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в крано 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Ру-
мунія 150 лей, Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Омани культуртрегерства.

Польська націоналістична преса має у своїх архівах одну філософічну тему, до якої звертається з любов'ю, коли хоче зміцнити політику — фільольогією. Не минає гижня, щоби не було статті присвяченої походженню, раціональності, законності, недоцільності чи провокаційності слова „український“, яке вигадали Німці, зовсім так само як Цепелін і франкфуртські ковбаски. Що за причина такої нервової метушні з приводу назви, яку винайшов собі на збитки цілий нарід, щоби дратувати своїх сусідів?

У корінів шехпольської фільольогічної політики лежить потреба доказати собі, що те, чого не в силі вдіяти ні один сучасний нарід ці держава — зможе здійснити Польща. Польські месіяністи віряють у можливість засмілювання міліонів українського люду, а може й інтелігенції. Для цього вистачають їм їхні докази, що Русини це є справжній галицький нарід, а Україні — закордонний імпортований крам. Цей галицько-руський нарід є, правда, непорозумінням, але шляхом висококультурного виховання таке непорозуміння можна розяснити. За таке розяснення має взятись польська школа і всі здолужки „вищої польської культури“.

У добі відродження мов, які присипали румовища віків, у добі, коли такі могутні держави як Англія, яких мова поширилась на всіх кінцях глибоку, мусять признавати недоцільність насильної асиміляції навіть півцивілізованих народів, — у такий час на нас, як на кріліках, польський уряд, робить стару політичну вівісекцію. Яка всесильна віра у своє месіяністичне „культуртрегерство!“ Яка блаженна самопевність щодо своєї висшости, якій вистачить лише промовити „висшою“, „культурнійшою“ мовою, щоби перемогти!

Для таких „культуртрегерів“ не існують ніякі прояви розвитку рідної мови ні національної свідомості. Ірландці майже затерили свою рідну-кельтійську мову під впливом англійської мови. А проте вистачила сама свідомість своєї окремішності, щоби опертись усієї могутності англійської культури та велитенській державній перевазі. І нині, коли майже вимерша кельтійська мова подобає в царині фільольогії своїми архаїчними формами на дінозавра в царині зоології — навіть її воскресають Ірландці для побільшення прірви між Ірландією і Англією. Не будемо згадувати про Жидів, яким історична доля відобрала все, до мови та землі включно, а не мала сили викорінити свідомості їх окремішності, дарма, що над їх асиміляцією працювали культурні народи на протязі століть.

І не будемо бавитись у фільольогічні міркування, які нехай вийдуть на здоров'я шехпольським політикам, шхасливим, що наша національність є або непорозумінням або чужою інтригою. Пригадаймо лише „наукову“ теорію одного з польських львівських професорів, який

впевняв, що співжиття двох народів у Галичині є таке ідеальне, що етнографічна межа між ними проходить інколи ледви слідною смужкою. І перегляньмо довге коло всіх своїх теперішніх та бувших знайомих. Побачимо, що живемо в атмосфері, в якій щораз гострійше, з дня на день, зарисовується виразна віддаль між двома народами. Щораз менше не тільки подружжя зв'язків, але приватних дружеских взаємин. З кожною новою спробою спрямувати нас на шлях „висшої культури“, зростає навіть між темною масою свідомість про суперечність двох національних інтересів та ідеалів, засобів та шляхів їх здійснення.

Те, що зрозуміли навіть інтернаціоналісти, які вважають націю ніщою, перехідною формою культури — не в силі зрозуміти польські „культуртрегери“ на чужій землі, а

саме: що кожне нове зазіхання на душу сусідньої нації підсилює її національну свідомість, зміцнює її опір та енергію. Польські націоналісти опутані ідеєю всесильності своєї нації забувають, що інші нації черпають свою міць та животворну правду з неменше старих джерел. У добі, коли бачимо здійснення теорії Маркса про зростаючий невідхильно конфлікт між двома ворогуючими класами: буржуазією і пролетаріатом, одночасно виявляються пророчисті приклади такого самого конфлікту між двома народами, з яких один хоче жити коштом другого. Ніякі ідеї братерства і миру не в силі стримати такого конфлікту між народами, як довго один з них силкується всіма засобами полонити душу і мову другого.

Кожний з таких засобів, замість поширювати національну ідею „культуртрегера“ — поширює національну свідомість поневоленого.

Український університет у світлі польського закону.

Автоном цієї фахової статті є один відомий український професор-юрист.
Пр. Ред.

До дискусії на тему українського державного університету, яка вже від місяців не сходить зі сторінок преси, дозволю і собі кинути слово, яке прошу вважати за внесок на закриття дискусії. Її викликали відомі польські проекти, та на мою думку піла дискусія зовсім недоцільна. Я покликаюсь лише на відомий закон, ухвалений польським сеймом 26. вересня 1922 р., ч. 90 В. з., яким польська держава взяла на себе обов'язок оснувати і ввести в життя український університет найдалше до двох літ, а якому противорічать усілякі проекти, які тепер висувуються Поляками. Цим законом затулила польська держава зобов'язання не лише у відношенню до українського народу галицької землі, але також на міжнародній арені, бож це стара правда, що великі держави антанти прийняли саме цей закон, як основу територіальної автономії для Сх. Галичини, без чого Польща не отримала б від них прав суверена до Сх. Галичини.

Дозволю собі пригадати постанови цього закону. Загальні його постанови нормують основи т. зв. воевідської самоуправи. Розділ II цього закону має заголовок: „Окремі постанови для львівського, тернопільського і станиславського воевідства“. Саме в тім розділі каже закон (в § 24): „Сейм Польської Республіки ухвалить оснування українського (ruskiego) університету та забезпечить йому потрібні фінансові середники з державного скарбу. Цей університет організований автономно згідно з приписами, які відносяться до академічних шкіл, буде підлягати безпосередньо міністерству віроісповідань і освіти“. В § 26. каже закон, що самоуправа цих трьох воевідств буде введена в життя найпізніше в два роки по оголошенню закону і в тім часі

приступить уряд до оснування українського університету.

Отсе verbum legis.

З цього слідує, що в нашій справі є вже законом порішені всі принципи питання, зв'язані з оснуванням українського університету, за винятком лише одного питання, яке вправді також у загальних рамках закону порішене, а проте це вимагає ближшого означення: це питання про осідок університету.

На основі названого закону вже не можна віддавати нині під дискусію таких питань, як потреба, характер, устрій цієї високої школи і т. п. Бо закон постановляє виразно, що:

1) це має бути університет, організований автономно так, як усі високі академічні школи, отже університет в цілім цьому слові значінню, повний (зі всіма факультетами) а не гуманістичний інститут, чи яка інша шкілька;

2) сейм має йому забезпечити потрібні фінансові середники з державного скарбу;

3) уряд мав ввести університет в життя найдалше до кінця вересня 1924 р.;

4) університет має бути приміщений на території Сх. Галичини. Це останнє виходить ясно навіть для неправника з обставини, що закон говорить про оснування українського університету в окремім розділі, де поміщено виключно лише

постанови про територіальну самоуправу трьох східно-галицьких воевідств, а також з обставини, що польська держава зобов'язалася перед державами антанти оснувати український університет для населення Сх. Галичини, отже затулила подвійно зобов'язання, яке має бути виконане лише на цій території і від цієї території не дається відлучити. Впрочім вказує на це сама собою ціль високої школи. Лишається ще лише ближше означення місця на території Сх. Галичини для осідку університету, бо самого місця закон виразно не означає.

Коли все те маємо на увазі, то мусимо прийти до таких заключень:

а) Польська держава має виконати своє зобов'язання, себто ввести в життя український університет. В тій цілі сейм має ухвалити закон, потрібний для уряду до одержання кредитів, щоби приступити до здійснення закону з 26. вересня 1924 р. Цей майбутній закон мусить в цілості покриватися з законом з 26. вересня 1922 р. Всякі проекти про Studium Ruthenum, гуманістичний інститут, поодинокі катедри і т. п. є яскравим порушенням закону з 26. вересня 1922 р., є недодержанням зобов'язання у внутрі держави і зломанням міжнародного договору.

б) Український університет мусить мати приміщення на території Сх. Галичини. Для того всякі проекти про Краків, Варшаву а навіть Луцьк не надаються навіть до дискусії, як суперечні законові з 26. вересня 1922 р. і зобов'язанню польської держави, поминаючи вже навіть доцільність високої школи тісно зв'язаної з її осідком. Дискусія можлива що найвище про місце осідку на території Сх. Галичини. Для нас, Українців, а також для кожного чесного Поляка немає сумніву, що єдино доцільним місцем є Львів.

в) Усякі балачки про перехідову стадію та тимчасове приміщення зав'язку університету у Кракові чи Варшаві не надаються до дискусії. Коли в 1922 р. сейм признав, що існують усі вимоги до заснування повного українського університету на території Сх. Галичини, то ці вимоги існують тим паче нині. А нині вексель вже платний! На всілякі приготування мав уряд двохлітнє „респіро“!

Наше становище ясне: відкинути а limine з під дискусії все те, що противиться постановам закону з 26. вересня 1922 р. у вищє вясненім розумінні. Коли польський уряд і сейм думають серйозно про спов-

Пр. 915/24. В імені Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 229 (10322) з дня 15. жовтня 1924 р. в артикулі під титулом: 1) „Кресова панорама“ а) уступ між словами учаси в тій витязі а Варшавський „Роботник“, б) уступ між словами результатів випадку а Тільки банди, в) речення між словами українського селкини а селянинові треба дати їсти, д) уступ між словами селянам виходити з хати а всі повисше наведено, 2) „Судова медицина і політика“ речення між словами Серадзі а зложив заяву містять в собі ество ад 1 а) б) вист. з § 200 з. к., 13-арт. VII, зак. з 17. XII. 1802 ч.

8. Д. з. д. 1852, ад 1 ц) злоч. з § 65 з. к., ад 2 вист. з § 303 з. к., узнав докона-ну 14. X. 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу видав по думці § 493. закона карного за-борону дальшого розширювання того дру-кованого письма. Разом видав наказ від-вічальному редакторови тої часописи, щоби не рішення помітив безплатно в найближчій числі і то на першій сторіні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зас. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ек 1 63, а імені засудження за переступство на гривню до 400 злп. — Львів, дня 15. жовтня 1924 (Підпис нечиткий.)

нення зобов'язання, то воно річ легка. Але дотеперішні енуційії (офіційні і півофіційні) про гуманістичний інститут і т. п. шкільки не вказують на поважне трактування справи. Відомо, що одна з найбільш впливових тепер польських партій заявляє отверто проти українського університету взагалі, а її лідер кричить: „Sejm nie uchwalił i nie uchwala!“ — А консекація для нас? Замість тратити час і папір на з'яву дискусії, скажімо ясно одно: жаль, що держава виконала своє зобов'язання в цілості; до яких небудь уступок не маємо на меншій потреби ми, автохтони Галицької землі, яких виключено iure caduco з університету Франца (тепер Яна Казимира) у Львові і яким відбирається можливість студіювати навіть у приватних високих школах у Львові. У проекторів „перехолодні стадії“ можемо бачити лише намір погребання цілої справи, бо ж ясно, що всякі „перехолодні стадії“, катедри в... Кракові і т. п. не личить відсутності би остаточне поладження ad calendas graecis, але ще й послужили би ганяч Скшчинським пущати на широкій арці, перед незорієнтованою аудиторією блахмана, щоб дістати „браво“ а потім вимізати відпочити місце зі стенографічного протоколу!

Ми можемо спокійно ждати. Або дістанемо те, що нам належить, або ніщо. Tertium non datur. А коли не дістанемо, то воно не лишиться без користі для нас. Бо може аж тоді отворяться очі неоправним оптимістам з посеред нас, та цілій курманеній заграниці.

Заява проф. К. Студинського. — Номінація півурядової АН. про університетську дискусію в „Ділі“ „Газета львівська“: „Ze spraw ruskich“ — Михайло Яцив теж має голос.

В зв'язку з зазначеною нами вчора вісткою, яку подали польські газети, про „предвступну угоду“, яку буцім то мають на днях підписати д-р Р. Смоль-Стоцький і проф. К. Студинський, що задля цієї мети вибираються до Варшави — сьогодні явився у нашій Редакції п. проф. К. Студинський і заявив, що раз, що: від 5. вересня ц. р. нікуди зі Львова не виїжджав і не збирається виїжджати й про ніяку „угоду“ нічого не знає. Проф. К. Студинський просить не вірити всіляким тенденційним видумкам польської преси. —

ДЖЕРОМ - ДЖЕРОМ

Нова утопія.

Веселе оповідання*).

Трапилось мені перевести надзвичайно цікавий вечір. Я обідав з деким із моїх „ближчих“ приятелів у „Національно-соціалістичному Клубі“. Обід був першої класи: фазан начинений трюфлями — заклопотуючий як поєм, і коли скажу, що вино Шато-Ляфіт зі 49-го року було варте того, що ми заплатили за нього, то більше вже нічого не треба додавати в його користь.

По обіді, за цигарами (а треба знати, що в Національно-Соціалістичному Клубі розуміються на цигарах і вміють відкрити добувати їх), почали надзвичайно цікаву розмову на тему майбутньої рівності людства й націоналізації капіталу.

* Оце оповідання є прегарним зразком, наскільки архитвори зі суспільною закраскою ніколи не тратять своєї актуальної вартості. Стара сатира англійсько-го гумориста, писана яких 20 літ тому, коли нікому ще не снилося про реальну можливість державного устрою, в якому безпощадно нищилиб всякий індивідуалізм і соціалізувалиб усі прояви життя, набрала з жовтня 1917 року гостро-актуального характеру, який відкреслює кожний черговий поворот російської революції до т. зв. воюючого комунізму. — *Прим. перекл.*

— Півурядова польська „Агенція

Всходня“ розіслала такий комунікат: Радикальний український щоденник „Діло“ пам'ятає свої статті у справі українського університету. Недавно український ченний, Степан Томашівський, у довгих виголках ствердив загальне зниження українського наукового руху; він вважає створення українського університету в Кракові корисним зорізом в напрямку збільшення наукового зацікавлення посеред наукового громадянства. В опішньому числі „Діла“ д-р Дмитро Левичський перечесть п'ятому, вважаючи творення українського університету у Кракові неfortunною ідеєю, яка ні трохи не починається до підсилення культурно-наукового руху.

Той самий уступ зі статті д-ра С. Томашівського: (про „тільки дві проматуючі науково-кваліфіковані сили“, „наймолодшого доцента“, що добігає 50 тисяч і т. п.) використовує „Газ. львівська“, зрештою дуже недоволена становищем нашої Релакції до цих поглядів д-ра С. Томашівського, а ще більше відповіддю д-ра Дмитра Левичського. Здається, що й „Газ. львівська“ не дуже то поважно глядіть на твердження д-ра С. Томашівського, бо реферує їх поруч з інформаціями про — духовну прогулку до Риму. —

В пошуканні за охочими до українського університету у Кракові, польські міждодатні чинники находять собі шораз краших кандидатів. І так ми вже згадували (гл. вчорашні телеграми), що маршалок союму Ратай мав довгу „конференцію“ з... Михайлом Яцковим. Цікаво, яку місію призначено в цій справі Яцкову: політичного контрагента (адже Яцкова могутні впливи на всій Соборній Україні відомі кожній дитині!), організатора, професора чи може й — ректора краківського „Studii Rutheni“?!

А треба знати, що маршалок Ратай — цеж актуальний кандидат на прем'єра або на — міністра освіти. Отже його „конференції“ ніби то вимогали би поважного трактування. Здається, що треба величезної наївності, щоб прочитавши про притягання Поляками Яцкова до справи українського університету, вірити далі у чесність заміру польського уряду й польських союмових код щодо креування українського університету.

Кооперація — народня сила.

Вписуйтеся масово у члени кооперативи „РІДНА ШКОЛА“ у Львові, Ринком 10. Уділ 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число уділів необмежене. Пошука 2-иратна.

Я сам не брав великої участі в розмові, бо примушений від дитинячих літ заробляти на хліб власними руками, не мав я ані часу ані нагоди студіювати подібні проблеми.

Але я прислухувався дуже уважно міркуванням моїх приятелів, як то на протязі тисячей століть до їх появи на світ, усе на земній кулі йшло фальшивим шляхом, і як то вони гадають завести лад за кілька літ або більше — менше у такому часі.

Іх гаслом була рівність людства — повна рівність у всім: маєткова рівність, рівність у становищі й впливах, рівність обов'язків, і, як наслідок цього, рівність у щасті й вдоволенню.

Світ належить до всіх однаково і пом'як усіма повинен бути рівно поділений. Праця індивідуума це не його власність, а власність держави, яка його годує й одягає, і тому повинна служити не задля збільшення особистого добробуту, тільки задля збагачення раси.

Приватне багатство — ті соціальні кайдани, які невеличкий гурток наложив на масу, той розбійничий револьвер, при допомозі якого шайка харизматиків ограбила все громадянство з плодів його праці, — треба видерти з рук, які надто довго тримали його.

Соціальні ріжніці — гать, якою досіль спинювалось наростаючу халялю людства. — треба знівечити.

Чим убити війну?

(З женеvських політичних діялогів.)

Женева, 18. X. 1924.

„П. Бенеш хоче вбити війну“. Під таким заголовком помістив передовицю з ч. 263 з 24. вересня Journal de Geneve, якого вплив поширюється далеко поза межі Швайцарії. Стаття ця написана з приводу майбутнього внесення на „пленум“ Ліги Націй проекту про забезпечення миру, справжнім автором якого, по відомостям часопису, був Бенеш. Часопис дуже вихваляє Бенеша як політика з широким світоглядом, як щирого, з далекоюглядом поглядом патріота і як видатного діяча в Лізі Націй, що зумів так зручно, коли не полегодити, то зблизити бажання Французів та Англії.

Далі часопис розказує, як саме зумів досягти цього п. Бенеш. Але я не буду того переказувати, бо ви можете знати про це все з німецьких та інших газет. Я спинюся тільки на одній речі, на якій найбільше зупиняться високі представники та прихильники Ліги Націй, або коли й спинюся, то — за склянкою доброї кави з лікерами чи за пляшкою дорогого французького вина.

По думці „Journal de Geneve“ п. Бенеш так зблизив французькі та англійські погляди, що „не зостається вже ніякої неспівності, ніяких непорозумінь, ніяких темних плям, завдяки яким могла би втиснутися між народами нова війна“.

— Отже радійте, народи, бо вічний мир вам забезпечений!

На цій світлій будучині залишились, що правда, такі плями, про які не люблять згадувати і майже не згадують, бодай — офіційно. В той час, коли виголошуються дуже милі і дуже мирні промови в комісіях і в пленумі, в той час, коли на першій сторінці часописів друкуються такі приємні речі, — саме тоді в різних кутках світа — в Європі, в Азії та в Африці ллється кров перед молохом війни, про що часописи пишуть на другій та на дальших сторінках: „війна в Марокко“, „війна в Китаю“, „війна в Грузії“, в Айзеберджані, в північному Кавказі!“. Ви прочитаєте там про тисячі убитих і ранених, про спалені села, про розстріли жнок і навіть дітей...

— Але прошу ж вас пане! яке це все має відношення до Ліги Націй? хіба ви, пане, не знаєте навіть підвалин міжнародного права: про

невтручання у „внутрішні справи“, про святую непорушність суверенітету, про вільну руку кожної держави робити в своїх межах, що вона хоче?! — так мені відповіли мій знайомий Чех, коли я висловив йому свій жаль з приводу дисгармонії між настроєм в комісіях і в пленумі Ліги Націй з одного боку та між світовими подіями — з другого.

Я не став сперечатися з моїм знайомим. — мимоволі згадав німецький анекдот про пана, що захоплювався промовою пастора про світлу долю на тім світі убогих та калік, — хотів поплескати в долоні, але не міг, бо мав лише одну руку...

Так і ми, Українці, послухаємо пана Скшчинського, Бенеша або знаменитого професора міжнародного права, золотустого Ліги Націй — Грека, Політиса, так аж душа рветься крикнути:

— Хай живе Польща! Хай живе Ліга Націй! — та поплескати досхочу в долоні. Але роти нам позамикано, а руки позв'язувано... Коли я висловив ці думки знайомому, він мене запитав:

— То ви, пане, не покладаєте великих надій на добрі наміри Ліги Націй?

— Так, пане, не покладаю, бо знаю, що добрими намірами вимощений шлях до самого пекла, і, що при сучасній політичній ситуації, утвореній мировими трактатами, всі добрі наміри Ліги Націй роз б'ються, як об гранітовий мур, об ту „суверенну недоторканність“ новостворених держав. Перед світовою війною була власне одна імперіалістична держава — зарідок і евен-туальне джерело всяких агресій — Російська Імперія; тепер до неї приєднано ще кілька, таких самих імперіалістичних держав. Про Німеччину не кажу, бо погляди про її ролі дуже розбіжні.

— До війни було власне тільки одно яскраво окреслене яблочко незгоди — Ельзас-Лотарингія... А скільки виросло тих яблочок на пишному дереві мирових трактатів? — Галичина, Поділля, Холмщина та Волинь з 8-ма мільонами української людності, західні провінції Білоруси, частини Горішнього Шлеську, Данцігський коридор! Як ви гадаєте, чи помиряться коли багатоміліонні нації, що числять в Європі сто двадцять мільонів людності —

Людський рід має змагати до свого призначення (байдуже, в чім воно полягає) не так, як тепер, — розсіяною юрбою, в якій кожний пнється самотужки по тернистому шляху нерівного походження й маєтку, при чому мягкий дерен дістається неробам, а тверде каміння покривдженим, — але впорядкованою армією, що йшла би попліч по гладкій рівнині рівності й справедливості.

Велика груди матери-землі повинна однаково кормити всіх її дітей; ніхто не повинен голодувати й ніхто не сміє діставати більше, ніж це потрібно. Сильному не відьд захопити більше ніж захопив слабкий; розумному не відьд змагати до чогось більшого, ніж змагає дурний. Земля й усе, що на ній, належить людині; вона має бути поділена між усіх людей на рівні кусні.

Нерівність веде за собою нужду, злочин, гріх, егоїзм, чванькуватість, лицемірність. У світі, в якому всі люди рівні, не буде навіть спокуси до зла і природна благородність людини проявиться сама собою.

Коли всі люди стануть рівними, тоді світ буде раєм, свободним від понижуючого деспотизму Бога.

Ми пілнесли склянки й випили за рівність, святую рівність, а потім великі кельнерові принесли зеленого лікеру „шартрез“ і нових цигар.

Я пішов до дому заглиблений у думках. Довго не міг заснути й лежав з отвертими очима, думаючи

про новий світ, образ якого щойно намалювали мені мої приятелі.

Як приємно було б жити, якщо той плян міг би здійснитися. Не було би цієї братовбийчої боротьби, ні зависти, ні розчарувань, ані страху, перед злиднями! Держава турбувалася би нами від хвилини наших народин аж до смерті, піклувалася би всіма нашими потребами від колиски до могили включно, а нам рішуче про ніщо не треба було би думати. Не стало б важкої праці (трьох годин денно було би досить, — згідно з нашим обрахунком; та й ті три години обов'язкової праці накладались би державою на кожного дорослого громадянина, а більше нікому не дозволили би працювати — мені не дозволили би працювати!), не стало би ані бідаків, що викликувалиб милосердя, ані багачів, що спонукувалиб до зависти. І ніхто не буде глядіти на нас згори, так само, як і ми не матимемо на кого глядіти згори вниз (це останнє вже менше приємно); все наше життя буде влаштоване й упорядковане без нас, а нам не залишить нічого іншого до роботи, як тільки думати про славетне призначення (яке воно не було) людства.

Тут мої думки змішалися в якийсь хаос і я заснув.

*
(Продовження буде.)
Перекл. І. Кедрич

ФУТРА

поручає **СТАНІСЛАВ СТЕМПКОВИЧ**
рівнож приймає
всього РОДА ПЕРЕРІБКИ, НАПРАВКИ і т. п.

Полекші в сплатах!

621 4-10

Львів, пл. Капітульна ч. 1.

**Жіночі
Мужеські
Діточі**

Полекші в сплатах!

Збройна і культурна війна.

(Продовження.)

З повищої таблиці бачимо, що в дні 1. січня 1922 р. тільки українські однокласові школи, де зайнятий лише один учитель, а через неї обсяг навчання менший, — майже допівнювали числові однокласових польських шкіл, а чим більше класові школи, тим число українських шкіл у відношенні до польських страшенно меншає. На цілу Галичину було лише 16 пятикласових українських шкіл супроти 214 польських, 3 шестикласові супроти 181 польських і семикласова супроти 276 польських — а більше як семикласових українських шкіл зовсім не було, коли польських таких було 25!

„Tablice statystyczne“ Вайнфельда подають зокрема стан народніх шкіл у містах в шк. р. 1920/21. Отже в 174 містах Галичини було всього 727 шкіл, а з того лише 6 (0.82 проц.) українських а 721 (99.18 проц.) польських!

Коли на підставі вищенаведеного виказу народніх шкіл від одного до семи- і більшекласових обчислимо скільки клас було в українських а скільки в польських школах, то вийде: у львівському шкільному окрузі було 2.426 українських шкіл з 4.087 класами і 2.247 польських шкіл з 6.360 класами. У цілій Галичині було 4.192 українських і 12.000 польських клас. В одному краківському воєвідстві на просторі 17.448 км.² було тоді 1.958 польських шкіл з 5.646 класами, значить було на 1.454 клас більше ніж мали т. зв. українські державні школи у всіх воєвідствах Галичини на компактному українському просторі 55.000 км.² разом!

Та коли від українських шкіл відчислимо 622 шкіл утравістичних пересічно двокласових, то вийде, що утравістичних клас було найменше 1.244, які по справедливості належало дочислити до польських клас. Таким чином українських клас згідно зі самою польською статистикою було на 1. січня 1922 р. в цілій Галичині дійсно не 4.192 але 2.948 а польських клас було 13.250!

Повища статистика подає, що на 1. січня 1922 р. ходило до держ. народніх шкіл в Галичині 361.472 українських, 576.714 польських і 83.467 жидівських дітей. Значить: на 1 класу припадає пересічно 63 дітей. Отже виходить, що до 2.948 т. зв. українських клас ходило 185.724 українських дітей а 175.748 українських дітей до польських шкіл!

У самому львівському шкільному окрузі ходило до держ. народніх шкіл 353.972 українських, 289.177 польських і 68.958 жидівських дітей. Отже коли на близько 1 і пів мільйона польського і жидівського населення хопило до державних нар. шкіл 358.135 польських і жидівських дітей, то виходить, що на кругло 4 мільйони українського населення поверх пів мільйона українських дітей на 1. січня 1922 року взагалі школи не бачило!

І ще одна замітка: За 12.000 дітвори, Німці на західних окраїнах Польщі ведуть завзяту, здебільша успішну боротьбу. А що ми зробили і робимо для ратування поверх пів мільйона нашої дітвори в Галичині?

Остання вже пора покинути нам злочинну байдужність, бо осудить нас історія і прокленуть прийдешні покоління!

Стан державних учительських семінарій з дні 1. січня 1923 року на підставі офіційної польської статистики представлявся так:

Область	Число учит. семінарій	Число учеників (-ць)			
		греко-кат.	римо-кат.	мойсеев	Разом
Львівський шкільний округ (воєвідства: Львів, Станіславів, Тернопіль)	українських 2	644	2	7	653
	утравістич. 8	333	1052	67	1452
	польських 11	10	2244	17	2271
	разом 21	987**)	3298	91	4376
Краків*)	польських 7	1	1274	7	1282
У Галичині	разом 28	988	4572	98	5658

З огляду на те, що польська влада ввела numerus clausus, який дуже гостро примінюється до „іногородців“, зменшилося й число українських учеників (-ць) в учительських семінаріях. В порівнянні з 1911/12 шк. роком в дні 1. січня 1923 р. в державних учительських семінаріях львівського шкільного округу число учеників гр.-кат. обряду (Українців) змен-

шилося на 106, а число учеників римо-кат. обряду (Поляків) збільшилося на 1115 учеників! В цілій Галичині число учеників (-ць) Українців зменшилося на 115, а число учеників (-ць) Поляків збільшилося на 1467!

Дві українські учительські семінарії (у Львові і в Перемишлі) існували лише „на показ“ до часу

вирішення приналежності Східної Галичини (14. березня 1923 р.), бо вже рішенням з 20. березня 1923 р. ч. 1412/І скасувало міністерство одиниць український мужеський відділ державної учительської семінарії у Львові, а рескриптом з дня 23. серпня 1923 р. ч. 10789/І скасувало міністерство й одну українську школу вправ, що існувала 45 років!

Роскриптом з дня 13. грудня 1923 р. ч. 10782/І ввела кураторія львівського шкільного округу утравізм в обох жіночих українських учит. семінаріях (у Львові і в Перемишлі) і нині навчання поодиноких предметів відбувається там в той спосіб:

Поминувши такі побічні предмети як рисунки, спів, скрипки, руханка, слайд та жіночі роботи (бож на прим. рисувати, чи грати на скрипці, чи шити не можна по українськи або по польськи), інші головні предмети розділені ось як:

в українській мові: в польській мові:

1. релігія	1. польська мова
2. українська мова	2. історія
3. математика	3. географія
4. фізика і	4. наука про сучасну Польщу
5. природа	5. педагогіка
	6. психологія
	7. історія виховання
	8. наука про дитину.

Коли до того всього додамо, що кураторія л. ш. о. настановила для цієї „української“ учительської семінарії 4 професорів-Поляків — то стане ясно, до чого звела польська влада т. зв. „українську“ учительську семінарію у Львові. Це саме зробила польська влада і з останньою т. зв. „українською“ учительською семінарією в Перемишлі.

Нині український нарід по сей бік рижської лінії, який збитою масою 8 мільйонів заселює суцільну українську територію, не має в межах Польщі ні одної української державної учительської семінарії.

(Далі буде.)
Іван Герасимович.

У. С. Р. Р.

З наукового життя.

Проф. Грушевський у зв'язку зі своєю працею над дальшими томами „Історії України“ вибрався в довшу подорож і був у Харкові, Москві і Ленінграді. Життя учених у Києві покращало. Один з учених пише нам: „Не маємо підстави нарікати на умовини, лише бй — працювати, працювати і працювати“.

Просвітна справа на Харківщині.

По всій Харківській губ. є 1.011 шкіл соціального виховання в яких вчиться 116.000 дітей, що творить 30 проц. всіх дітей молодшого шкільного віку. Семилітніх шкіл, які дають доступ до професійних шкіл, дуже мало, переважають тріохлітні, при чому на всі три групи, пересічно до 120 учнів, припадає в більшості шкіл один учитель! В дитячих будинках утримується 6.700 дітей. Діточих садків є 14 у Харкові і 5 на провінції. Професійних шкіл є по губернії 112, в них учиться 12.339 учеників. Неграмотних є по губернії 36.000. Школи соціального виховання українізовано на 66 проц. Професійні школи щойно починають українізацію.

(„Вісти“, 7. X. 1924.)

Ц.

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська виладна тепер 1 золотий на рік). Рівночасно з грішми присилайте і списи членів (імя, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

* Стан з дня 1. січня 1922 р.

** Для порівняння: На підставі звіту буршої п. к. краєвої шкільної ради з 1863 р. на 126 учеників т. зв. преподанці у Льв. було 82 (65 процент) українських і лише 45 (35 процент) польських. — На 1. січня 1923 р. відношення гірше ніж відоротис, бо число учеників (-ць) Поляків і Жидів було 3389 (77.44 процент) а Українців лише 987 (22.55 процент)!

з таким, сказав би я, цинічним нехтуванням їх прав на самоопозначення! А Бесарабія, Буковина! А землі заселені Болгарами в Румунії, в Югославії!

— Невжеж ви, пане, гадаєте...?

— Так! я гадаю, що доти, поки в центрі Європи існують такі імперіалістичні держави як Польща, мир Європи є всякчасно під загрозою!

— А чому саме?

— З огляду на польські „вольності“ та позамікані роти мені не вільно того казати... Будь ласка, розпитаєте польських соймових послів, чому не можна зменшувати польської армії, або панів Еоріо, Пенлеве та інших, що підписували статтю про „Білий терор у Польщі“.

— Хіба ви, пане, такий уже песиміст, що не вірите у мирне співжиття різних націй у межах однієї держави?

— Чому не вірю? Навпаки. Найкращим доказом можливості такого співжиття є Швейцарія. Але є нації, і нації... Чи ви уявляєте собі можливість, щоб загальношвейцарський бернський уряд закупив у жевському кантоні на державні кошти земельні ґрунти, аби парцелювати їх між бернськими Німцями? Або — щоби в Женеві будували на загально-державні кошти німецькі школи? Або — щоби для Водського Vaud (Льозанського) кантону збудували університет у Цюриху!

— Про що ви, пане, кажете!

— Кажу про те, що є: Те, що для Швейцарії було би дикою неможливістю, нонсенсом, абсурдом, те для Польщі — шоденне явище. Де українські школи — ніщі, середні і вищі? що до останніх: на вісім мільйонів української людності в Польщі нема ні одної — навіть у проекті! А Швейцарія зі своїми трьома і пів мільйонами мешканців має сім університетів і чотири вищих технічних шкіл. Де український університет? Де культурні осередки українського народу в Польщі, які підтримувались би на загально-державні кошти? Чи може вільно існувати національні українські культурно-просвітні установи, що утримуються на кошт громадян? Нема майже нічого! А те, що існує то або ховається в „підземелля“, або над ним висить Дамоклів меч польського „панства“. Чи може при таких умовах український народ примиритись з польською владою? Або чи може він, бодай сподіватись кращого життя?!

— Один знаменитий історик, підкреслюючи повну непридатність Польків для мирного спільного співжиття з різними народами, як рівний з рівним, висловився так:

— „Або Польща буде існувати в своїх етнографічних межах, або вона згине!“...

— От тепер і зважте, чого варті заходи Ліги Націй про встановлення всесвітнього миру, коли вона не зважиться або буде безсилна направити утворені народам несправедливості чи хоч примусити, не вагаючи на суверенітет, хижакські держави, щоби поважали національні і загально людські права поневолених ними націй... Ц.

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська виладка тепер і золотий на рік). Рівночасно з грішми присилайте і списи членів (імя, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

Збройна і культурна війна.

(Продовження.)

З повищої таблиці бачимо, що в дні 1. січня 1922 р. тільки українські однокласові школи, де зайнятий лише один учитель, а через неї й обсяг навчання менший, — майже дорівнювали числові однокласових польських шкіл, а чим більше класові школи, тим число українських шкіл у відношенні до польських страшенно меншає. На цілу Галичину було леле 6 п'ятикласових українських шкіл супроти 214 польських, 3 шестикласові супроти 181 польських і семикласова супроти 276 польських — а більше як семикласових українських шкіл зовсім не було, коли польських таких було 25!

„Tablice statystyczne“ Вайнфельда подають зокрема стан народніх шкіл у містах в шк. р. 1920/21. Отже в 174 містах Галичини було всього 727 шкіл, а з того лише 6 (0.82 проц.) українських а 721 (99.18 проц.) польських!

Коли на підставі вищеведеного виказу народніх шкіл від одного до семи- і більшекласових обчислено скільки клас було в українських а скільки в польських школах, то вийде: у львівському шкільному окрузі було 2.426 українських шкіл з 4.087 класами і 2.247 польських шкіл з 6.360 класами. У цілій Галичині було 4.192 українських і 12.006 польських клас. В одному краківському воєвідстві на просторі 17.448 км.² було тоді 1.958 польських шкіл з 5.646 класами, значить було на 1.454 класи більше ніж мали т. зв. українські державні школи у всіх воєвідствах Галичини на компактному українському просторі 55.000 км.² разом!

Та коли від українських шкіл відчислити 622 шкіл утравістичних пересічно двокласових, то вийде, що утравістичних клас було найменше 1.244, які по справедливості належало дочислити до польських клас. Таким чином українських клас згідно зі самою польською статистикою було на 1. січня 1922 р. в цілій Галичині дійсно не 4.192 але 2.948 а польських клас було 13.250!

Повища статистика подає, що на 1. січня 1922 р. ходило до держ. народніх шкіл в Галичині 361.472 українських, 576.714 польських і 83.467 жидівських дітей. Значить: на 1 класу припадає пересічно 63 дітей. Отже виходить, що до 2.948 т. зв. українських клас ходило 185.724 українських дітей а 175.748 українських дітей до польських шкіл!

У самому львівському шкільному окрузі ходило до держ. народніх шкіл 353.972 українських, 289.177 польських і 68.958 жидівських дітей. Отже коли на близько 1 і пів мільйона польського і жидівського населення ходило до державних нар. шкіл 358.135 польських і жидівських дітей, то виходить, що на кругло 4 мільйони українського населення поверх пів мільйона українських дітей на 1. січня 1922 року взагалі школи не бачило!

Без огляду на те, що вище наведені польські урядові дані — як звичайно у відношенні до українських справ — здебільша тенденційні, до часті недокладні, а по часті свідомо перекручені, для експорту за границю, дарма, що ці цифри перестарілі (тут не взяли в рахунок 1922, 1923 і 1924 р.), отже, що фактичний стан багато гірший, — то всеж таки й вони змальовують стан „українського“ державного шкільництва на українських землях у такому страшному виді, що це переходить найчорніший сподівання, навіть найбільш песимістично настроєних Українців.

І ще одна замітка: За 12.000 дітей, Німці на західних окраїнах Польщі ведуть завзяту, здебільша успішну боротьбу. А що ми зробили і робимо для ратування поверх пів мільйона нашої дітвори в Галичині?

Остання вже пора покинути нам злочинну байдужність, бо осудить нас історія і прокленуть прийдешні покоління!

Стан державних учительських семінарій з дні 1. січня 1923 року на підставі офіційної польської статистики представлявся так:

Область	Число учит. семінарій	Число учеників (-ць)			
		греко-кат.	римо-кат.	мойсеев	Разом
Львівський шкільний округ (воєвідства: Львів, Станіславів, Тернопіль)	українських 2	644	2	7	653
	утравістич. 8	333	1052	67	1452
	польських 11	10	2244	17	2271
	разом 21	987**	3298	91	4376
Краків*)	польських 7	1	1274	7	1282
У Галичині	разом 28	988	4572	98	5658

З огляду на те, що польська влада ввела numerus clausus, який дуже гостро примінюється до „іногородців“, зменшилося й число українських учеників (-ць) в учительських семінаріях. В порівнянні з 1911/12 шк. роком в дні 1. січня 1923 р. в державних учительських семінаріях львівського шкільного округу число учеників гр.-кат. обряду (Українців) змен-

шилося на 106, а число учеників римо-кат. обряду (Поляків) збільшилося на 1115 учеників! В цілій Галичині число учеників (-ць) Українців зменшилося на 115, а число учеників (-ць) Поляків збільшилося на 1467!

Дві українські учительські семінарії (у Львові і в Перемишлі) існували лише „на показ“ до часу

вирішення приналежності Східної Галичини (14. березня 1923 р.), бо вже рішенням з 20. березня 1923 р. ч. 1412/І скасувало міністерство одиниць український мужеський відділ державної учительської семінарії у Львові, а рескриптом з дня 23. серпня 1923 р. ч. 10789/І скасувало міністерство й одну українську школу вправ, що існувала 45 років!

Роскриптом з дня 13. грудня 1923 р. ч. 1078/І ввела кураторія львівського шкільного округу утравізм в обох жіночих українських учит. семінаріях (у Львові і в Перемишлі) і нині навчання поодиноких предметів відбувається там в той спосіб:

Поминувши такі побічні предмети як рисунки, спів, скрипки, руханка, слайд та жіночі роботи (бож на прим. рисувати, чи грати на скрипці, чи шити не можна по українськи або по польськи), інші головні, предмети розділені ось як:

в українській мові:	в польській мові:
1. релігія	1. польська мова
2. українська мова	2. історія
3. математика	3. географія
4. фізика і	4. наука про сучасну Польщу
5. природа	5. педагогіка
	6. психологія
	7. історія виховання
	8. наука про дитину.

Коли до того всього додамо, що кураторія л. ш. о. настановила для цієї „української“ учительської семінарії 4 професорів-Поляків — то стане ясно, до чого звела польська влада т. зв. „українську“ учительську семінарію у Львові. Це саме зробила польська влада і з останньою т. зв. „українською“ учительською семінарією в Перемишлі.

Нині український нарід по сей бік рижської лінії, який збитою масою 8 мільйонів заселює суцільну українську територію, не має в межах Польщі ні одної української державної учительської семінарії.

(Далі буде.)

Іван Герасимович.

У. С. Р. Р.

З наукового життя.

Проф. Грушевський у зв'язку зі своєю працею над дальшими томами „Історії України“ виїхав в довшу подорож і був у Харкові, Москві і Ленінграді. Життя учених у Києві покращало. Один з учених пише нам: „Не маємо підстави нарікати на умовини, лише бй — працювати, працювати і працювати“.

Просвітна справа на Харківщині.

По всій Харківській губ. є 1.011 шкіл соціального виховання в яких вчиться 116.000 дітей, що творить 30 проц. всіх дітей молодшого шкільного віку. Семилітніх шкіл, які дають доступ до професійних шкіл, дуже мало, переважають трьохлітні, при чому на всі три групи, пересічно до 120 учнів, припадає в більшості шкіл один учитель! В дитячих будинках утримується 6.700 дітей. Діточих садків є 14 у Харкові і 5 на провінції. Професійних шкіл є по губернії 112, в них учиться 12.339 учеників. Неграмотних є по губернії 36.000. Школи соціального виховання українізовано на 66 проц. Професійні школи щойно починають українізацію.

(„Вісти“, 7. X. 1924.)

* Стан з дня 1. січня 1922 р.

** Для порівняння: На підставі звіту буржої ц. к. крайової шкільної ради з 1863 р. на 126 учеників т. зв. преподав у Ль. в. було 82 65 процент) українських і лише 45 (35 процент) польських. — На 1. січня 1923 р. відношення гірше ніж відворот, бо число учеників (-ць) Поляків і Жидів було 3.889 (7.44 процент) а Українців лише 987 (22.55 процент)!

Дрібні вістки.

Грицький заперечив вісткам, наче би він сказав при перегляді червоних військ, що радянська армія ввійде до Румунії, коли Румунія не стане віддати Бесарабії.

М-ч Донець вже захрип. Виголосив 50 анборних промов і мабуть не буде в силі докінчити цілої черги своїх програмових промов. В одному місті, коли він почав говорити про договір з Росією, якась жінка кинула йому на голову англійський прапор зі словами: „Думай про Англію, а забудь про большевиків!“ Жінку арештували.

Французька позиція в Америці бачити не має всієї вигляди на успіх. А проте американські банкіри не дадуть грошей раніш, поки президентські вибори у Зєдінених Державах не прояснять політичного обиду.

Госцно турецький конфлікт вибух ласлком заміру Турків примусово видаляти з Туреччини 1000 Греків. Грецький делегат Ліги Націй в Константинополі загрозив своїм відходом до Атен.

Туреччина повідомила Англію, що вона завернула з над кордону Мезопотамії свої війська. Турецькі газети сподіються на подальше поладження конфлікту.

Чехословацька касує з оглядіз ошадности 5 міністерств: почти, сповізації, здоров'я, уніфікації краю й мін. для Словаччини. Їх справи будуть передані референтурам з багато меншим бюрократичним апаратом.

У Франції військова служба буде обмежена до 1 року. Військовий міністр сен. Ноде хоче тільки раніш перевести це деякі реформи.

Зойков, новий посол Р. С. Р. у Варшаві, покищо не приїде до Варшави, а то у зв'язку з переслідуваннями урядовців польських представництв у Союзі Р. С. Р.

З Югославії прем'єром став президент Купштіні Іованович. Він буде старатись створити коаліційний кабінет.

Присилайте складки на пресовий фонд на ин. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, Ринок 10.

ОСТАННІ ВІСТКИ.

Перед отворенням сойму.

В клубових салях відбуваються наради сторонниць. Український клуб відбув чисто інформаційне засідання. В справі українського університету клуб далі є на становищі, що осідком його може бути лише Львів. Прем'єр виголосить експозе на отворенню сойму, але не горкнеться в ньому справ нац. меншостей.

Український університет.

„Пшегл. Варш.“ звідомляє, що в четвер відбудеться засідання політичного комітету ради мін., присвячене справі українського університету.

НПР. за розв'язанням сойму.

Начальна Рада НПР. на бурхливому засіданні 20. ц. м. ухвалила резолюцію, з домаганням розв'язання сойму. Мотивує своє становище тим, що сойм у теперішньому складі нездідний утворити парлам. уряд, опертий на польську дем. більшість.

Вибори в Німеччині.

Зибори до німецького парламенту відбудуться дня 7. грудня ц. р.

Кінець кабінетної кризи в Югославії.

Сторонництва порозумілися, що має бути вдержаний дотеперішній кабінет Давидовича. Місце дотеперішнього мін. війни Галічора займе ком. І. див. кавалерії в Бідгороді ген. Трифанович. Посли стор. Радіча не будуть у цьому провізоричному кабінеті.

Поворот мін. Сікорського.

Мін. Сікорські вертає з Парижа до Варшави 25. Х. Зрезигнував із подорожжя до Лондону й Риму.

Французи евакуують.

Французькі відділи евакуували 21. жовтня Карльсруге і Мангайм. Спокою не порушено.

НОВИНКИ.

— Почтові складки розсилаємо з мінімішим числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відновляти передплату тому, що маніпуляція почтова триває тепер доволі довго. Просимо дуже зараз вислати гроші, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплата на місяць листопад 420 зол.

— Конфіскація. Попередне (235) число нашого часопису сконфіскавала польська про уратура за два уступи статті п. з. „Український університет“.

— Поворот на Україну. Нам пишуть з Відня, що там одержали відомости, ніби слашний наш артист Микола Садовський одержав дозвіл на поворот до Києва і в скорому часі відіде на Україну. Простіть дозволу на поворот давній емігрант Андрій Жук та Полетика, але обом їм відмовлено без пояснення причин.

— За обиду польського уряду. Проф. Галушинський, який ставав нині перед польським судом, обвинувачений в обиді польського уряду, „відстав“ — 10 днів арешту зі заміною на 50 зол. гривни. Точніше звідомлення подамо в черговому числі.

— „Нсьонда“ Ільків. Ославлений хлібодійський провідник Ільків зневірився в своїх хлібодавцях і час до часу дає вираз своїй зневірі. Одна львівська газета повідомляє, що на вічу в Косові мав Ільків наговорити на Поляків, що вони то — бестії і обманці, яких треба бити де б не попало. З цього приводу наробила згада на газета крику, мовляв „Ільків зболевів“.

— Львівська повітова рада. Па Львів ходять чутки, що в львівській повітовій раді викрито багато надужит, в наслідок яких мають розв'язати цю інституцію.

— Банкротство. У Львові зголосили свою безплатність — гуртовня мануфактури Премінгера, в якій купці з Лодзі заангажовані на суму 100.000 зол. і фірма „Розквіт“, на якій теж попеклися лодзькі фабрики.

— Ще про напад під Лунином. З Луниня повідомляють, що сул присяжних засудив на смерть якогось Олександра Ляха; решту обвинувачених передав мішаному суду.

— Припинення поїздів. З приводу слабкої фреквенції, припинюється з днем 1. листопада рух особовий поїздів на лінії Перемішль-Хирів.

— Ліквідація густинського повіту. Дня 1. липня ц. р. перенесено староство з Густиня до Копичинця і рівночасно змінено назву повіту, супроти чого повіт Густин перестав існувати.

— Мефаломанія. До славного японського генерала Курокі, який був „родовитим Поляком“ і називався Куровскі, приєднався тепер конкурент Колюмба Скольтус, який відкрав Америку на 20 мт скорше ніж її відкрили і що найважливіше, був... Поляком. Так бодай впевняє п. Целінік у фейлетоні „Газети Поранної“.

— Черга на Німців. Досі були „саботажистами“ тільки Українці і Білорусини. Тепер прийшла черга на Німців. Польські часописи доносять, що в Грудзьондзі відкрито „склади амуніції“ у кількох Німців, які коім цього мали „антипаньствова“ літературу і хопуговки з портретами Вільгельма. Арештовано 4 Німців і віддано їх до ужитку прокураторії.

— Відновлення Тайної Вечері Ліонарда да Вінчі. Римські часописи повідомляють про заходи над консервацією гелінійної картини Ліонарда да Вінчі, яка намальована звичайними красками на вохкому мурі монастирської ідальні, уже 20 літ по скінченню почала обшипуватися і тріскати. Тепер її уже забезпечено від дальшого обшипування, але первісної свіжості не привернено.

— Нема помешкань. Теперішня недостача помешкань в Польщі досягла в 12 більших містах суми 125.000 помешкань, а в п'яти найбільших містах (Варшава, Львів, Краків, Познань і Вільно) 75.000 помешкань. Для покриття цього дефіциту треба би через 10 літ будувати щонайменше по 25.000 помешкань на рік. Колиж будівельний рух в Польщі удержиться в теперішньому стані, то на заповнення цієї недостачі треба буде ждати 30 літ.

Дописи.

Добротвір. Всенародне віче. Заходами Народного Комітету та Каменецької повітової організації, а зокрема д-ра Льва Хоминського, скликано дня 21. вересня 1924. всенародне віче в Добротворі. Не вважаючи на те, що одночасно обходили в Камінці святошне прийняття церковної місії, на віче прибуло звиш 300 осіб, яких не могли помістити кімнати бараків, де віче відбувалося. Громадяне облягли цілу хату, щоби коїз відчинені вікна прислухуватися рефератам. Відкрив віче усунений старостом віт Іван Мудрик, а до провду вибрано Юрка Левицького як президента і Давька як секретаря. Реферат на шкільні теми виголосив у більш як годинний промові, секретар Народного Комітету п. Аркадій Малешкий, виказуючи злобу всіх безправних розпорядків Кураторії у Львові, які прямують до повного винищення українського дикльництва. Зокрема

зілюстрував безправне і підступне ділання шовіністичних польських кол, які саме в Добротворі довели до переїзду української народної школи на польську і візав до оборонної своєї української школи всіма можливими засобами. Далше домагався послідовно берегти прав рідної мови і привертати всякий чужий елемент до вживання української мови у всіх зносинах. Економічний реферат виголосив член Народного Комітету Степан Галан, виказуючи подрібно всі нужди нашого селянства. Дуже основно поедставив небезпеку, яка йде на наше хліборобство: кольтонізіція, упослідження при відбудові господарств, руйнування несправедливим оподаткуванням, обезцінювання землеродуктів, вказав на великанські матеріальні втрати заподіяні виплатою смішно малих відшкодувань за воєнні чиниби та шкоди. В прегарних словах віднісся до зібраних д-р Лев Хоминський, визнаючи їх до оборони всіх загрозованих прав до життя, зокрема вказав на потребу послідовної і невинної боротьби за свою школу, мову та за вартість праці, яким для селян є земля.

Вкінці забрав голос Іван Мудрик, який пригадав громаді всі лиха, що їх прийшло дожити від часу, коли усунено громадську раду та настановлено наказного вітца, домагався збільшення вибітної ради, та зміни в тім напрямі, щоби влада рахувалась з волею громади. Візав зібрання до вислання делегатів до староства з жаданням зміни дотеперішніх порядків. Ухвалено резолюції протестуючі проти переїзду української школи в Добротворі на польську, проти всіх розпорядків Кураторії, якими вводиться польську урядову мову, протв зміни національної назви „український“ на „руський“, проти всяких заходів до утравкізації українських шкіл, якіш протв баламучення загально-освітньої опії нещирими і нерезальними концепціями створення українського університету в Краківі, проти яких гиступає одолушно піле українське громадянство.

В економічних справах запротестувало віче проти кольтонізації, проти економічної політики польського уряду, якою нищиться різнічє населення, та виставило домагання уневажнення всіх перепродажів землі між зайшлїм елементом, усунення всіх кольтоністів та переведення поновної продажі землі між місцеве населення. Для цієї мети домагається віче зорганізування комітетів для масового закупу землі і утворення українського банку.

Віче не обійшлося без строгого надзору поліції. Крім місцевого команданта, явився і поліційний комісар з Камінки, а навіть комісар староства, який дуже „широ“ записував кожне слово.

Присилайте жертви на будову пам'ятника ІВАНА ФРАНКА до Крайового Союзу Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. ин. 40.000.

Біржа.

Львів, 21 жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5'17—5'17½, канад. дол. 4'96—4'98, чеські кор. 0'15—0'15½, лей 0'02—0'02½, франц. франк 0'27—0'28, швайц. фр. 0'97—0'98, англ. фунт. 23'80—23'90.

Золото. 20 кор. 21'0—21'8½, 20 франк. 20'0—20'20; 20 марк. 23'30—23'40; 10 руб. 26'80—27'00.

Срібло. Австр. кор. 0'44—0'44½, 5 авст. кор. 2'26—2'28, фльорени 1'15—1'18, рубл. 1'85—1'95, рубль дрібним сріблом 0'85—0'95.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1923 р. від 24'50 до 25'50 жито галицьке з 1923 р. від 20'00 до 21'00, жито нов. збору від 16'20 до 16'75, ячмінь галицький броварняний від 21'00 до 22'00, ячмінь галицький пашний від 18'00 до 19'00, овес галицький з 1923 р. від 17'00 до 18'00. Фасоль 52'00—54'00.

Дрібні оголошення.

ІНТЕЛІГЕНТНА жінка з дволітнім хлопчиком пошукує якогось-будь заняття хочби до помочі пані дому або до дітей, бодай за харч. Говорить українською, польською, чеською та німецькою мовами. Зголошення Ганна Пришлякевичева, Львів, Кор. Ядвиги 28/1.

ПОТРІБНИЙ негайно інструктор-(ка) на цілий рік до двох дітей VI. і VII. кл. гім. Зголошення з усьміями слати: Греко-кит. уряд парох. Лукавиця вижна п. Стрий. 681

ФОРТЕП'ЯНИ, п'яніна, фісгармонії, мало уживані в знаменитім стані, продає, купує, міняє лише за готівку Ганак, Панська 21. 560 9-10

РОЗПОЧИНАЮ від 5. листопада тримісячний практичний курс крою і шиття. Вписи приймає щоденно „Юліанда“, Станіца 8, бічна Хоружини. 656 4—8

До заміни парохія еп. Перемиської, не далеко Львова, сист. сотр. Одна церк. Всі будинки в хорошім стані і ґрунт в комплеті, до залізничі 7. км. — на парохію недалеко міста, по можності в підгірських сторонах, помешкання і церк. в добрім стані. Зголошення в Ред. „Діло“ під „Епархія“. 665 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

РЕНТГЕНОЛОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

Д-ра О. Маланюка

в Станіславові, вул. Липова 3. тел. 197.

Розпізнавання: внутрішніх і хірургічних недуг.

Лічення: недуг шкіри і глибоких частей, особлїчо туберкульозу кости і став'я. — Рака поверхного і глибокого і т. д. 679 1—2

Венеричні і шкірні недуги лічить

Д-р Іван Гриневський

ордикує від год. 2—4.

Львів, вул. Пекарська ч. 26. 630 4—10

Звичайні Загальні Збори

Товариства Українських Жінок

в СТРИО

відбудуться дня 26. жовтня 1924 р. в Львові Українського Касина в Стрию о год. 3. попол., з слїдуючим порядком денним:

1) Відчитання протоколу останніх зборів, 2) Звіт уступаючого Виділу, Секції промислової і організаційної, 3) Звіт касовий, 4) Звіт-контрольної комісії, 5) Вибір нового виділу, 6) Внески і запити.

ЗА ВИДІЛ:

М. Весоловська, голова. 680 1—1 Н. Селезінкова, секретарка.

МАШИНИ ДО ШИТТЯ

найновіших систем, яких складові часті, приладдя до кравецького ремесла і до ручних робіт поручає

АЛЕКСАНДЕР МАЛІМОН

склад машин до шиття

Львів, вул. ВАЛОВА Ч. 11 а. 434

Приймається машини до направи. 7-8

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

У ЛЬВОВІ, РИНОК 36.

і в 19 склепах по краю

продає: ЧАЙ, НАВУ і КАНДО

у власному опакуванні.

Спробуйте! Щось знаменитого!

Приймає ВКЛАДКИ на 18% річно

Чужі валюти — після умови.

Ручить вісьмома незадовженими на мениціями і великими запасами товарів 547 0—10

Подяка.

Подобалось Всевишньому покликати дня 12. ц. м. одинокого мого найдорожшого сина Д-ра Людомира Давидовського, якого похорон відбувся в Празі Ч. С. Р. дня 16. жовтня ц. р. Прибитий тяжким горем, складаю отсім широко-сердечну подяку всім тим, що взяли ласкаву участь в похороні. З окрема дякую Всч. о. капелянові Кошевичові, Вп. ПП. професорам Українського університету Горбачевському, Ейхельманові, Латишенкові, Старосольському, Мірчукові та всім іншим, незнанням мені з назвиська, Вп. п. проф. Лозинському за прегарну прашальну промову. Дякую рівнож Вп. Товаришам Покійному, що занялися похоронами, та повідомили дешешню батька і очікували на двірці, приїзду. Вп. П. П. інж. Кандякові, д-рові Польницькому, д-рові Зубрицькому, що весь час перебували при хорі, Вп. П. П. канд. інж. Кахнкевичеві Романові та Білому Петрові котрі і Покійному та прибушому батькові подали велику поміч. канд. філь. Петрові Вересюкові та всім незнаним мені з назвиська панам шире Спасибі. Вкінці дякую цілій Українській Громаді та хоріві, що своїм співом звеличали сумний похоронний обряд та прашали на дорогу кращого життя. Львів, дня 20. жовтня 1924.

Петро Давидовський, ем. ст. секр. прок. скарбу. 1—

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Кonto почт. шал. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в гріно 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Р.
мунія 150 лей, Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл. Зміна
абонеси 1 зол.

8 справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ

Проблема не до розв'язання.

Тема про кресові відносини, про кресову проблему належить під теперішню хвилину до одної з найвідоміших у польській пресі. І певне, що не можна знайти статтей на інші теми в польській пресі, які би так виразно свідчили про повний брак політично-державної думки, які би давали таке виразне *testimonium paupertatis* сучасним ідейним провідникам польської суспільності, як власне статті на тему кресових відносин. Дуже рідко серед всієї цієї писанини можна знайти щось варте уваги і зазначення, рідко можна ствердити, що автори цих мудрацій ясно собі здають справу зі всієї трагічності польського становища на кресах.

До таких нечисленних статтей, які хоч почасти, хоч у дечому підходять до розуміння справжньої суті кресової проблеми, належить стаття краківського „Czas-u“ під заголовком „Bandy dywersyjne a problem kresów“. Вона містить цікаві спостереження і цікаві висновки, які стоять вище пудної і безмістовної балаканини польських авторів на кресові теми.

„Czas“ підкреслює, що одною з важких причин розвитку диверсійного руху на кресах є заляканість громадянства і брак цивільної відваги у всіх майже урядових чинників. Через те на зміну відносин може вплинути тільки відродження духа самих кресів.

Безумовно, каже „Czas“, відносини зміняться, з ментом обсадженого хордону військової прикордонної охороною, яка тепер формується, але тутешні відносини того роду, що на них оздоровлююче вплинути може тільки: в першу чергу „відродження духу самих кресів“.

На цих своїх рецептах „Czas“ ставить крапку. А проте проблема починається власне там, де залишає її „Czas“. Не підлягає сумніву, що самим збільшенням числа війська і поліції, як це уважає більшість польської преси, не розв'яже кресової проблеми для польської держави. Треба перш усього зробити те, чому „Czas“ дає загальну назву відродження духа кресів. Польська держава мусить знайти ті громадські елементи, на яких вона могла би опертись, елементи, які би активно працювали на її користь, утворювали би для неї на кресах сприятливий ґрунт і настрій.

Чи є ця проблема до розв'язання для польської державності? Підкреслюючи наляканість громадянства і брак цивільної відваги у польських урядових чинників — „Czas“ дає влучну характеристику сучасних кресових настроїв польських елементів, на яких польська державність мусіла би спиратись у першу чергу. Ці признання є тим більш цікаві, що виходять з польських кол. Немає сумніву, що вони абсолютно і цілком відповідають дійсності.

Місцева польська людність на кресах, складаючи зникаючу меншість серед українського і білоруського моря, ніколи не почувала себе тут твердо й певно. Ще не

давши як підчас війни самі провідники ендеції не мали жадних претенсій на теперішні кресі і не вважали можливим включати їх у склад польської держави. Відповідні заяви і документи в цьому напрямі наводять на прим. Аскенази в своїх „Uwagach“. За часів існування польської держави стан посідання польської кресової людності не змінився в якийсь значний спосіб на її користь. Війна, захопивши кресі і зруйнувавши велике сільське господарство, переважно польське, тим самим причинилася до зменшення польського господарського стану посідання. При оплаканому стані польської господарки цей економічний стан посідання польського елементу в сільському господарстві й тепер ледви, чи дійшов до передвоєнних розмірів. Це захоче своє значіння навіть тоді, коли мати на увазі кресове „осадництво“, яке з господарського погляду є позбавленим усякої ваги. Спроби польських елементів здобути впливи в промисловості і торгівлі, яка знаходиться майже виключно в жидівських руках, були збудовані виключно на використанні нездорової господарської коніюктурі і не мали під собою здорових підстав; підчас теперішньої кризи всі ці польські підприємства розлітаються, як миляні баньки. При цих всіх умовах, коли польські впливи спіраються передовсім на адміністративний і поліційний апарат польської держави, коли вони не мають під собою ширших підстав, нічого дивного не уявляє та заляканість, яка

панує серед польського громадянства на кресах, яка являється наслідком свідомості безсилля, відсутності ґрунту.

Крім місцевого польського населення лишається, як будівничий сила для польської державності ще кресова польська адміністрація. Але про неї писалось і говорилось стільки, що ми не потребуємо повторюватись. Ясно, що вона скоріш працює проти польської державності, як для неї. Саме завдяки їй, її політиці, її адміністративним заходам те нестримне, а по часті прихильне відношення до польської державності, яке було серед деяких груп непольської кресової людності, тепер зникло, зникло цілком і невідклично.

При цих умовах відродити „дух кресів“ за рецептою „Czas-u“ спираючись на польське населення, це річ абсолютно безнадійна, це проблема не до розв'язання.

Чи може „Czas“, кажучи про відродження „духа кресів“, має на увазі таксамо й непольську людність? Але з чим може піти і що може дати цій непольській людності польська держава?

Чи може „Czas“ буде повторювати старі й наївні байки про „roszczenia ludu kresowy“, збунтований кількома агітаторами?

Для кожного, хто об'єктивно приглядається до кресових обставин мусить бути ясным, що справа приєднання симпатій непольської людності кресів для справи польської державності дотеперішніми засобами є настільки безнадійною, що про ніяку позитивну її розв'язку не може бути й балачки.

Підстави жидівської політики.

Події минають.
Народи залишаються.

Доля судила так, що майже повелюючи розпорошеного по цілому світі жидівського народу опинилася у двох сусідніх країнах: Україні та Польщі, творючи в кожній з них як національна меншість поважний відсоток всього населення.

Так нараховують етнографічні українські землі около чотирьох, а польські около трьох мільонів жидівської людності. Цей стан річ робить особливо актуальною проблему розумної і здорової політики при розв'язуванні кардинальних питань про гармонійне й справедливе міжнаціональне співжиття в названих країнах.

Нікому не вільно ні на одну хвилину забувати, що це є основний, так мовити: віковий стан справи. Бо ті чи інші етнографічні землі ніколи не перестануть цілим укладом всього свого життя, незалежно від тих чи інших перехідних явищ та обставин, уявляти собою на кожному кроці певні основні типові особливості, що цілком природно надає їм та нація, яка як більшість віками заселює їх простори та зливається з ними в один гармонійний організм. Етнографічні землі завжди залишаються в усіх галузях життя (чи то соціальних, чи куль-

турних, чи національних, чи політичних) тим глибоким джерелом, в котрому цілими віками зберігається творча енергія національних колективів, які масою заселюють більшість їх просторів. І не можна те чи інше перехідне явище використовувати для спроб здавлення цієї енергії чи скермування її штучним способом по якомунебудь фальшивому шляху. Легковажити собі природний біг обставин не зовсім безпечно: історія народів завжди в таких випадках кінчилася одним і тимже: штучно здавлена національна енергія раніше чи пізніше вибухала могутнім зривом, який шпурляв в повітря в першу чергу тими, що змагали до її пригнічення і опанування...

І коли у важку годину певні

етнографічні землі хвилево підпадали під чуже володіння, то вони від цього ніколи не втрачали свого справжнього національного обличчя: як не перестала, на прим. ні на хвилину Ельзас-Лотарингія бути французькою національною територією, як з другого боку Надвислянщина ні на мент не перестала бути польською, як, на кінець, чи то Буковина, чи південна Бессарабія і тепер ні на мить не перестають бути українськими етнографічними країнами.

Так саме маєтись справа і відносно відповідних національних меншостей на цих територіях, котрі тисячами ниток на протязі цілих віків так тісно зв'язані з національною більшістю, що творять вкупі з нею один спільний організм. Добробут та вільний розквіт отого спільного організму в рівній мірі необхідний обом його частинам: більшості й меншості.

Але цієї безперечної правди не розуміє і не хоче зрозуміти передусім внутрішня реакція нації, етнографічно перемішаних зі собою. Тому обов'язком дійсно творчої політичної думки внутрі кожного з цих національних колективів являється підняти рішучий голос протесту і боротьби проти власної національної реакції, що у своїй тупості починає копати страшну для обидвох сторін глибоку провалину між народними масами національних організмів, що спільно заселяють одну і ту ж одинотайну етнографічну територію.

Тому з певним почуттям справжньої небезпеки треба дивитися, як в останніх місяцях сіоністична парламентарна репрезентація зі Східної Галичини на чолі з послом д-ром Райхом починає на кожному кроці своєю „далекозорою“ політикою досить серйозно псувати ті давні добросусідські відносини, що панували між українськими та жидівськими народними масами в цій країні, які вкупі, мимоходом кажучи, складають цілих дев'яносто відсотків її населення.

Тому з неменшим почуттям огиди приходить прислухатися, як в останніх часах шовіністична преса з табору „хієни“ починає все більш і більш співати цілі пеани „славетному“ патріотизмові сіоністичного голови Кола Жид. д-р Райхові, розуміється, не за його гарні очі, а, очевидно, за те, що він так добре вмів забувати, звідкіля він родом, яка саме земля його викормила, в люде, так мовити, вивела, на високу гідність народного обранця післала...

Але давно відомо, що не такий страшний чорт, як його малюють... Широко працюючі жидівські верстви нічого спільного не мають

Пр. 926/24. В імені Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 231 (10324) з дня 17. жовтня 1924 р. в статті під титулом: 1) „Новий винахід, а) уступ між словами з Березанської тюрми а) Винахід як всі, б) уступ між словами щоб не гайнувати часу заробітне ніщо майно, 2) „Новинки“ в рубриці п. з. „Оповідання вулиці“ речення по словах і проза Львовом до кінця цієї рубрики містить в собі ество ад 1 а) вист. з § 302 з. к., ад 1 б) вист. з § 300 з. к., ад 2) вист. з § 302 з. к. визнає доконану в дни

16. X. 1924 р. конфіскації за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493. закона карного заборону дальшого розширювання того друкованого писма. Разом видав наказ відвічальному редакторові тої часопису, щоби це рішення помітив безплатно, в найближчій числі і то на першій сторони. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки передвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ex 1863, а імені засудження за переступство на гривню до 400 злп. — Львів, дня 18. жовтня 1924.

(Підпис нечиткий.)

У. С. Р. Р.

Електрифікація Дніпра.

На пленумі Губвиконкому Катеринослава розглядався доклад проф. Олександрова про електрифікацію Дніпра. Вартість робіт по шлюзуванню, будові електричної станції і відшкодування населення за ґрунти, які через шлюзування будуть затоплені, обчислено на 145 мільйонів рублів. Робота розрахована на 6 років. Електрична станція буде давати 1,200 мільйонів кіловат-годин енергії і знайде собі достаточний збут на заводах Запоріжжя і Криворізького басейну. У зв'язку з електрифікацією Дніпра покрийся будова нових фабрик і розширення існуючих. Коли будуть одержані на час перші кредити в сумі 3 і пів мільйона рублів, то робота над шлюзуванням Дніпра і будові станції почнеться ще цього року. На початок працюватиме до 10.000 робітників, з розвитком робіт число робітників збільшиться. („Вісти“, 9. X. 1924.)

Біржі праці.

Соціальна революція, націоналізуючи землю, фабрики, дома, капітали і т. д., створила колосальну армію безробітних людей, які, через тамування приватної господарської ініціативи, мусять пропонувати свою працю на ринку. Регулятором ринку праці мають бути Біржі Праці, які з початку й реєстрували всіх, хто шукав праці. Тепер Біржі Праці реформуються і їм ставиться завдання, обслуговувати тільки тих безробітних, які мають „робітничий стаж“ від 2 до 5 років. В цей спосіб професіональних робітників ставиться в упривілейоване становище, а вся маса нового пролетаріату, що є продуктом революції, в тім головне люде з інтелігентних сфер, хай дають собі раду, як знають.

з цими сіоністичними політичними махінаціями; вони певне з почуттям повного призраства від всього цього відвертаються та по братерськи протягають руку великим українським трудовим масам, щоби вкупі ділити, як сьогоднішні переходові важкі часи, так і майбутні світлі дні творчого вільного життя.

Пінхос Красний.

Після розв'язання німецького парламенту.

Увага, з якою придивляються політичні кола Європи поодиноким фазам англійських виборів, буде звернена в інший бік. Новорозписані німецькі вибори можуть принести Європі більше несподіванок, ніж англійські. Від їх вислідів напрямком до теперішньої мирної праці може змінити все своє значіння. І протокол Доза, виготовлений у поті чола головами найбільших економістів, і женевський протокол можуть стати безцільними. Коли дійдуть до голосу крайні партії, Німеччина може поставитись нехтуюче навіть до свого наміру стати членом Ліги Націй.

Німецькі демократи, єдина партія, яка не зійшла зі своєї пераїсної лінії ні на право ні на ліво, вирішила про долю парламенту. Вони не хотіли ввійти до тзв. „мішанського блоку“, складеного з центристів, Volkspartei і націоналістів, де ці останні мали би перевагу, зайнявши найважливіші 4 міністерські теки. Без демократів згаданий блок мав би у парламенті щонайбільше вісім голосів більшості. Націоналісти надіються при виборах використати свою останню принциповість, а саме: що не хотіли підписати 9 пунктів з т. зв. напрямних (Richlinien), як умовини їх вступлення до більшості. Ці пункти домагались від них признання республіканської форми уряду, осудження державних „закордонних війн“, зобов'язання лондонського договору, згоду на вступлення до Ліги Націй і на торговельні договори зі сусідами.

З'єднання партії на спільній основі урядової програми виявилось неможливим. Рівновага німецького парламенту була захитана вже давно: тиждень по його останнім виборам. Помірковані партії, що були за порозумінням з Францією втратили під собою ґрунт, з огляду на неприддану політику Поанкаре. Стара середина парламенту справжня пілоїма уряду, складена з центру, з Volkspartei і демократів вишля з виборів сильно ослаблена: мала всього 140 місць на 478 усіх. Події у закордонній політиці змінили внутрішню атмосферу у Німеччині. Прихід до влади Мек Донельда і Еріо, прихильних становище Америки до німецької позички, праця в комісії Доза — пригадали можливість шляху, який хотів промощувати Ратенау, одна з найтрагічніших жертв

політичного німецького безладдя. Велика коаліція для піддержання праці уряду лишилась і на далі великим ідеалом практичної та працьовитої нації. Ворогами цього ідеалу стали: Deutschnationalen справжні переможці в останніх маєвих виборах. Вони боролись до останньої хвилини проти плідів лондонської конференції, але надаремно. Переможцем виїшов тверезий голос і Руршипп Німці виграли.

Які-ж вигляди нових виборів? Значні рахують приблизно на те, що комуністи не вдержать своїх 62 мандатів, ні „людовці“ (Deutschvölkische) своїх 32. Вони втратять свої голоси на користь соціал-демократів і націоналістів. Дві партії, які виявили при останніх виборах велику нерішучість: центр і Volkspartei, будуть приневолені виявити свої симпатії виразніш: на право або ліво. Однак можна сумніватись, чи чисельно вони збогатяться; за те стоять перед небезпекою ослаблення. Останні дипломатичні успіхи теперішнього уряду давали би право на висновок, що його піддержать. Однак примхи демократії є незбагнені. 90% виборців, у Німеччині, як скрізь, мало розуміється на справжніх ріжницях партійної ідеології. Німеччина потребує в першій мірі прояснення своєї лінії у закордонній політиці. До цього мають причинитись мільйонні голоси виборців. Або зворот у бік старого мілітаризму і ідеї реванжу, або наладнання нових взаємин зі союзними державами.

В інтересі самої Німеччини і союзних держав лежить якомога швидке з'ясування основної лінії політики.

Український університет.

„Університет чи катедри?“ або „W kółko Macieju“.

Невідомо, чи редакція центрального хієнського органу „Газета варшавська“ гадала розпочати нову епоху в історії української університетської справи, поміщуючи передову статтю під наголовком „Університет чи катедри“ (ч. 283 з 20. ч. м.). Але це не зміняє факту, що пісня, яку знову затягнули недотепні ендецькі редактори, співається на нуту „Боляйс когут знуdiv“. Реферуючи згадану передовицю, робимо це виключно тому,

що вона — коротка, а її зміст такий яловий і безнадійний, що дасться зібрати у ще коротших словах. Отже втратимо лише дуже мало допоного газетного місця.

Товчком для ельокубрацій на тему „університет чи катедри“ явила-ся для автора — брехлива вістка про „передвступну угоду“. Автор обурюється, що „spolczestwo“ нічого конкретного не знає про позакулісові махінації уряду Грабського, який завзявся дати Українцям університет, і звертає увагу на „занепокоєння польської опінії“. На всякий випадок автор покликається на „пояснення з міродайних сфер“, що може бути мова лише про „руське катедри“, а про ніякий університет. Зрештою, мається на увазі лише шість кандидатів на професорів, отже „з таким дрібним запасом наукових сил не можна творити університету“. (Яка влучна аргументація, правда?!).

Але авторів мало того. Він хоче „розглянути справу з принципіальної точки погляду“!.. Отже він „принципіально“ забуває про закон про оснування до кінця вересня ч. р. українського університету у Сх. Галичині, а за те пам'ятає про „кресові закони“ з липня ч. р., якими скасовано чисто українське низше й середнє шкільництво. Саме на цей момент автор звертає увагу проєктодавців справи українського університету, ставлячи їм перед очі високу ціль згаданих законів:

„Основним типом державної школи, задля принципу погоджування і єднання для мирного співжиття населення національно-мішаних земель, а не роздільного його — це спільна школа“.

Отже, чи творення у таких обставинах окремого руського університету не було суперечне з ід. зго, що пройшла крізь цілу будову нішого і середнього шкільництва? Чи не булаб даремною праця виховання „мирного співжиття“ польської і руської молоді у спільній середній школі, коли в окремих університетах це почуття спільності буде затерте почуттям повного відорвання? Адже саме університетський „схід має найбільший вплив на політичне й громадянське виховання молодого покоління“.

Ерго: не може бути навіть мови про окремий український університет, бо польське шкільне законодавство не признає ніяких окремих, цілком не — польських шкіл. Огже і висока школа не може бути відділена від площини шкільної системи, якої вона є наче завершенням...

— Здається, що досить, і що ніяких коментарів тут не треба.

ДЖЕРОМ — ДЖЕРОМ

Нова утопія.

Веселе оповідання.

(Продовження.)

Коли я прокинувся, то побачив, що лежу під скляним кльошом у високій і ясній кімнаті. Над моєю головою була прибіта вивіска. Я повернувся і прочитав її:

„ЧОЛОВІК, ЩО СПИТЬ“.

„Час: XIX. ст.“

„Отсього чоловіка найдено уві сні в одному лондонському будинку підчас великої соціальної революції 1899 р. Зі заяви господині дому виходило, що в момент, коли його найшли, чоловік спав вже десятий рік (господиня забула збудити його). В інтересах науки рішено не будити його, але перевірити, скільки ще часу він проспиться. Тому його перевезли й виставили в „Музеї рідкостей“, 11. лютого 1900 р.“

„Гостей просять не лити води у вентилятор вітрини“.

Симпатичний дідусь, який розставляв випхані яшірки в сусідній вітрині, підійшов до мене й зняв покривку.

— Що сталося? — він спитав, — чи вам щось перешкодило спати?

— Ні, — я відповів, — я завжди

прокидаюсь, коли почуваю, що вже досить виспався. Який тепер вік?

— Тепер двадцять дев'ятий вік. Ви спали рівно тисячу літ.

— О, знаменито, — сказав я злізаючи зі стола. Ніщо не може бути краще від солідного сну.

— Ви, бачу, забігаєте до буденного заняття? — сказав старенький добродій, коли я почав надягати вбрання, яке лежало біля мене в скрині. — Хочете перейти зі мною по місті? Я пояснюватиму вам усі переміни, а ви будете випитувати мене й робити дурні уваги.

— Так, — я відповів, — мені здається, що саме це я повинен тепер робити.

— Думаю! — пробурмотів. — Ходім; і він показав мені вихід з кімнати.

Коли ми сходили зі сходів, я почав розмову:

— Ну, щож, тепер вже все в порядку?

— Що в порядку? він спитав.

— А світ! кілька моїх приятелів збиралось якраз тоді, як я заснув, розбити його на шматки й переробити. Чи все приведено тепер в порядок? Чи всі тепер рівні і чи скасований гріх, смуток і все інше з цього сорта?

— О, так, — відповів мій провідник; — тепер ви найдете все в порядку. Ми таки здорово наробилися, поки ви спали. Тепер, зважаюся сказати, ми перемінили землю в досконалість. Тепер нікому не дозволять побити дурниці або неспра-

ведливі діла; а щодо рівності, то хіба тільки поголовкам його не треба.

(А говорить він цілком вульгарною мовою, — я подумав, але не хотів зачіпати його).

Ми пішли містом. Воно було чистеньке й тихеньке. Вулиці, позначені числами, вибігали під простими кутами одна проти другої, й були схожі одна на другу. Коней або візників не було видно; комунікація велась електричними вагонами. Всі люди, яких ми стрічали, мали спокійний, поважний вираз лиця й до того були схожі один на другого, що подобали на членів одної родини. Всі були одягнені, як і мій товариш, в пару сірих штанів і сірий каптан, тісно зашпунтутий на ший і зв'язаний у половині поясом. Всі були гладко вголені й мали чорне волосся.

Я спитав:

— Всі ці люди — це близнюки?

— Близнюки? Спаси Господи! — відозвався мій товариш. — Що вам піддало цю думку?

— Адже всі вони такі страшенно схожі один на одного й у всіх них чорне волосся.

— О! Тепер це встановлений колір для волосся, — пояснив мені мій товариш. — У нас всіх чорне волосся. У кого воно не чорне, той обов'язаний пофарбувати його.

— Як це так? я здивувався.

— А так! — відрубав старий добродій трохи схвилювано. — Я гадав, що ви розумієте, що тепер

всі рівні. Що сталося би з нашою рівністю, як би якомунедбудь мушину або жінці заблаглось прохотуватися в золотистому волосся, а ще комусь то захотілось закручувати його? Люде не тільки повинні бути рівними в наші щасливі часи, але по змозі й виглядати рівними. Наказавши декретом усім мушинам обов'язково голитися, а всім жінкам носити чорне волосся однакової довжини, ми, до певної міри, наставляємо помилки природи.

— А чому саме чорне?

Він сказав, що не знає, чому, але, що при виборі зупинилися на цім колірі.

— Хто спитав я.

— БІЛЬШІСТЬ, відповів він, — піднісши капелюх і спустивши очі, наче в молитві.

Ми пішли далі і стрінули ще багато мушин.

— Невже в цім місті нема жінок?

спитав я.

— Жінок! крикнув мій товариш. — Річ ясна, що є. Сотні їх пройшли поуз нас.

— Мені здається, що я пізнав би жінку, як би побачив її, — я зауважив; — але не можу пригадати собі ані одної.

— Ось де йдуть дві, він сказав, звертаючи мені увагу на дві особи, що йшли близько нас, у таких самих штанах і каптанах.

— Як же ви пізнаєте, що це жінки? — я спитав.

Дрібні вістки.

Німечкий уряд видасть пошук до військ, щоб при виборах не давали їм скрайнім гаслам, чи то правих чи лівиш, лише орієнтувалися на партії середньої демократії, центри.

Найб. кол. французський прем'єр, який був сунений і прогнаний з Франції за державну зраду, потім регабітований урядом Еріо, має отримати всю гешту втрачених громадянських прав, потрібних йому для отримання посольського мандату.

Французько-бельгійське зазіян. у правління віддано німецькому державному зазіян. Т-ву н.м. зазіян. ліній окупованої доктмунської округи. Французька цивільна вже евакуовано з Дотмунду.

В Голландії, при тіпписі німецької міжнап. позички, збітшено підписувану суму на сто разів більше тої частини, яку для Голландії передбачував льондонський договір.

Радич. голова ховатських хліборобів, виголосив дуже гостру промову проти політики королівського хрону в Білгороді, обурені особливо переговорами короля Олександра про хорватську сплазу без відома Хорватів. Радич грозить прокламуванням республіки.

Шведський соц-дем. набімет Блантіна ставити собі головною метою редуцію вдатків на військ і розбудову соціального за олодаства.

Чічєнін заперечує рішуче всіляким по-голоскам про замір С.Р.С.Р. вступити до Ліги Націй. Котиб Німеччина вступила гуді, то заявила би цим фактом ворогом Союзу Р.С.Р.

Болдуїн. лідер англ. консервативів і попередник Мей-Донельта як англ. пте-мер, назвав Мек-Донельта соціалістичним геопетиком без усякої економічної освіти й фінансового досвіду. Найвісті Мек-Д. у переговорах з більшовиками показала, що він не має ніякого права на довіру народу.

Кулідж. президент Зєнінених Держав, в листі до голови америк. Націй, Комі-гету, який 27 п. м. уладжує Тижень Америк. Фльоти, славить мирові завдання америк. фльоти, а то поч. участі у всяких наук. дослідках і метеорол. спільках; Ку-лідж сподіється обмеження воєнної фльоти на підставі вашингтонської угоди.

ЦІК (Центр. Ісповит. Комітет) Со-юзу Р.С.Р. рішив піджкати з ратифіка-цією англ.-французького договору в зв'язку з англ. виборами, вважаючи взагалі долю цього договору дуже неперспективною.

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська вкладка те-пер 1 золотий на рік). Рівно-часно в грішми присилайте і списи членів (імя, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного То-вариства, у Львові, Ринок ч. 10.

— Чи ви зауважили металеві чи-сла на ковмірі кожної особи?

— Так: я собі вже подумав, яка то у нас сила поліцаїв, і не розу-мів, куди ділися усі інші люде!

— Ну, так знайте: всі паристі числа — жінки, всі непаристі — мушини.

— Як просто, я зауважив. Мені здається, що при деякій звичці ви можете майже моментально від-оїжнювати один пол від другого.

— О, певно. — як що воно по-трібне.

Якийсь час ішли ми мовчки. По-гін я спитав:

— Чому це у всіх числа?

— Для відрізнєння, — відпові-мій товариш.

— Невже у вас нема імен?

— Нема.

— Для чого?

— О, в іменах стільки нерівно-сти. Одні звалися Монморенси і на цій підставі гляділи згори на Смі-тів; Смайси не хотіли йти поміж Джонсів і т. д. в цім роді; щобі скасувати цю нерівність, ми ріши-ли викинути імена і всіх перену-мерувати.

— Невже Монморенси й Смайси не противилися?

— Так, але Сміти і Джонси по-казалися в БІЛЬШОСТІ.

— А чи Одники й Двійки не стали дивитися згори на Трійки й Чвірки і т. д.?

— Спочатку — так. Але зі ска-суванням багачів числа втратили свою вартість, як що не брати на

Збройна і культурна війна.

(Продовження.)

в) гімназії. Стан державних гімназій у Гали-чині в дні 1. січня 1923 року пред-

ставлявся на підставі польської офі-ційної статистики ось як:

Область по воєвідствам	число гімназій	число учеників по обрядам				
		гр.-кат.	рим.-кат.	моліс.-слого	інших	разом
Львів . . .	українські 3	2060	3	102	4	2169
	польські 31	840 ^{24*}	9641 ^{23*}	2824 ^{12*}	133	13438 ^{23*}
Станиславів .	українські 3	1434 ^{7*}	6	223 ^{1*}	6	1669 ²¹
	польські 9	163	2070	951	60	3249
Тернопіль .	українські 2	592	1	14	—	607
	польські 10	314 ^{3*}	1771 ^{3*}	964 [—]	12	3061 ^{7*}
Разом у львів-ськ. окрузі .	українські 8	4086 ^{1*}	10	339 ^{1*}	10	4445 ²¹
	польські 50	1322 ^{2*}	13182 ^{23*}	4739 ^{17*}	205	19748 ^{43*}
Краків**)	українські —	—	—	—	—	—
	польські 28	100 ^{3*}	10410 ^{33*}	1525 ^{101*}	56 ^{3*}	12092 ^{42*}
Разом у Га-личині .	українські 8	4086 ^{1*}	10	339 ^{1*}	10	4445 ²¹
	польські 78	1422 ^{2*}	23892 ^{23*}	6265 ^{27*}	261 ^{3*}	31840 ^{29*}

*) Вилжчик: полачть число приватистів.

**) Стан з 1. червня 1922 р.

На офіційно виказаних 8 украї-нських гімназій — 2 „гімназії“ — се паралельні відділи при польських гімназіях у Стрию і Бережанах. Ог-же дійсних українських гімназій у Галичині не пілі не 8, але 6 (п'ять!) а саме Львів (2), Тернопіль, Коло-мия, Станиславів і Перемишль.

За Австрії було у львівському шк. окрузі 41 депж. польських гі-мназій і 6 (чи пак 8) українських. Отже за Польщі прибуло у львів-ському шк. окрузі нових польських гімназій 9, а українських ні одної!

Коли на близько 1 1/2 мільона По-ляків і Жидів у львівському шк. окрузі хотіло до державних гімна-зій 18.221 (75%) польських і жидів-ських учеників (ць), то на 4 мільони українського на-тєння повинно бу-ло ходити кругло 50.000 україн-ських учеників (ць), на ділі-ж було їх лише 4086 греко-кат., а всього 4445 (18%) учеників.

Кураторія і в гімназіях завела numerus clausus. Саме з огляду на непропорціонально мале число у-

країнських гімназій здавала до 1. класу звичайно більша скількість учеників, так, що треба було тво-рити 3 або й 4 відділи 1. класу. Тепер кураторія старається щобі в 1. чи якій іншій класі упала фрек-венція настільки, щобі можна було ці відділи зачинити, а тоді вже на слідуєчий рік на основі status quo не дозволити на нові паралельки — і учеників почат усталене число не прийняти до гімназій.

Введенням польської мови на рівні з українською при вступних іспитах до гімназії, а також як обовязкового предмету при maturi, кураторія львівського шк. округу впровадила для україн-ської молоді без поізнання більші утрудненя, як це було за монархі-стичної Австрії з німецькою мовою*).

Очевидно, що звільнювані зі служби чий переносували гарнійші українські учителі середніх шкіл є також і в гімназіях звичайним я-вищем.

г) фахові школи.

На підставі офіційної польської статистики в дні 1. січня 1922 року стан державних торговельних і фа-хових шкіл представляється так:

Область	Рід шкіл				Примітка
	середні торговельні	середні технічні	вищі ремісничі	разом	
Львівський шк. округ	4	3	12	19	Всі школи поль-ські — ані одної української.
Краківський шк. округ	3	4	10	17	
Разом у Галичині	7	7	22	36	

При середніх торговельних шко-лах було 2 курси абітурієнтів серед-ніх шкіл.

До цих чисто польських шкіл хо-дило 390 (6.16%) греко-католиків і

* На письмєнний іспит до 1. кл. гімназ. давалося диктант; до устного входило: гадке читання на приписці для IV. кл. народ. школи з ненімецькою викладавою мовою німецькій читанці, підміна іменни-ків, рідників і пієслів. У зв'язі з прочи-таннями речч. нями ставлено питання, на яке ученик відповідав по німецьки. Ані частей мови, ані частей речення не розбирало. Ученик зі свідомством IV. класу народної школи якщо написав диктант дуже добре, бував звільнений від устного іспиту.

Хоча за австрійських часів німецька мо-ва була обовязковим предметом у поль-ських і українських гімназіях в цій Гали-чині, але тільки викладава мова була пред-метом письмєнного і устного іспиту зрі-лости.

5938 (93.84%) римо-кат. — разом 6328 учеників.

Опріч того офіційна статистика подає виказ доповняючий промислових шкіл, яких в дні 1. січня 1922 р. було:

а) у львівському ш. о. 45 шкіл зі 171 класами, б) в краківському ш. о. 52 шкіл в 222 класами, разом в цій Галичині 97 шкіл зі 403 кл.

Всі ці доповняючі про-мислові школи є польської, ані одної української!

(Далі буде.)

Іван Герасимович.

Присигайте склади на пресо-вий фонд на нн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Читачі і передплатники „Діла“ слухайте нарікатимуть на розмах... співробітників чи п. прокуратора, який зробив з останнього (236) числа нашого часопису чорно-білу шахівницю. Нема майже статті, якоїб не надрукував прокура-торський одівець. Тільки „У. С. Р. Р.“ і скромиа скількість новинок спаслись від заглази.

— **„Петро Додошечко“.** Сьогодні дир. И. Стадник починає новий театральний сезон. Незажений ніякими матеріальними ані моральними труднощами, з якими він неперинно борється з питомою собі енер-гією і завзяттям, дир. И. Стадник розпо-чинає вести постійний український театр у Львові підком на власну руку: бож театр „Української Бєсїди“ вже не існує. Те-атральний довжний театру дир. И. Стад-ника залишилися всі поважнійші артистич-ні сили з минулорічної львівської сцени за рчійком М. Крушельницького, що ви-їзжає до Праги. Як сказано: театральний сезон розпочинається сьогодні. Іде пре-мієра могутньої історичної драми Л. Ста-рицької-Чєрнявської „Гетьман Петро До-рошенко“. У титулярній полі М. Бенцаль.

— **Виставка А. Ляшенка.** У варшав-ській „Захенті“ відкрито виставку картин якогось А. Ляшенка. Виставка обіймає 32 експонатів, яких спеціфичним жанром є пейзажі, тили та побутовщина далекого Сходу. З кількадесяти картин артиста вирізняє польська критика річи в роді „Пеламуть І“, „Шадоб“, а відтак „Нік в долині покійників“, „Орку“, „Консу“ та „Почту його королівської милости короля Фіада“. Варшавський ілюстрований ти-жневик „Свят“ поміщує чотири репродук-ції картин Ляшенка та коротку оцінку В. Ванке. З репродукцій видно, що Ляшенко малює в поправній імпресіоністичній манє-рі. Вартоби комуся з варшавських земля-ків поіверити, хто саме криється під шим підозрілим українським іменем. М. Г.

— **Утеча з тюрми.** Ян Яблонський, який має сидіти в Бригідках до 24. марта 1926 року, зневадив тюремні мури і вилетів на волю.

— **Без гальми.** При Тягаровому возі, який повозив Марко Юкало, підчас їзди через площу св. Юра, урвалася гальма. Віз покотився в низ і наїхавши на хідник погломов ліхтарню та два телефонічні стовпи.

— **Фальшиві — нефальшиві.** Поль-ський банк винясное урядово, що пятазо-лотівки П. емісії з датою 15. липня 1924 р. є добрі і їх треба приймати. Рисунки і зовнішній вигляд нових банкнотів є та-кий сам як старих; ріжниця є тільки в під-писах заряду Банку і тексті кляззулі про відповідальність за фальшування.

— **Вибори до Наси хорих в Доогоби-чі.** Минулої неділі відбулися вибори до доогобицької Каси хорих. Голосувало 30 відсотків убєзпечених. На лісту професі-ональних союзів впало 3.148 голосів, на лі-сту ендєків 1.136, а на українсько-комуні-стичну 1.492 голоси. Самозрозуміло, що виборча комісія уневажнила всі голоси віддані на українсько-комуністичну лісту, бо на картках подавано „неправильно“ назвиско чоловічого кандидата: замість „Строньскі“ писано „Стронський“. Супро-ти цього ліста професійних сбюзів діста-ла 38 мандатів, шшепольська 12 а украї-нська — дулю. З груди працєдавців — лісті 4 (палата працєдавців) зискала 15 манда-тів, а ліста ч. 5 (жидівська) 8 мандатів.

— **За державну зраду.** 8 середу по-чалася перет львівським судом присяжних розправа Василя Каньчука і товаришів, селян з Покуття, обвинувачених в дер-жавній зрадї, якої допустилися „револю-ційними заговорами, організацією тайних українських товариств і викликуванням заворушень на Покутті, які повторюва-лися в 1921, 1923 і 1924 роках в повітах: косівському, сьятинському і городенсько-му“. На лаві обвинувачених засіли: Василь Каньчук 27 літ, Юра Федьчук 49 літ, Пе-тро Зеленьчук 41 літ, Іван Флюк, Василь Гутинюк, Гриць Кішук, Євжа Петрійчук і Василь Петрійчук, яких вибрано з 30 ар-ештованих в позицій справі. Розправу ве-де рад. Гетінгер, обвинувачує прокуратор Гіртлер. Розправа потраває тиждець.

— **Питання мешканевої нужди.** На-кладом львівського товариства охорони чьокаторів появилася на книгарських по-

(Продовження буде.
Перекл. І. Кєдлич

Значна книжка інженера Ріхтера п.з. „Прогноз розв'язки мешканського питання“. Автор заосмислює свою книжку в кілька статистичних таблиць, яких завданням — розв'язка пального питання мешканської нужди. Автор проектує ввести в життя нову інституцію в одній Акційного Будівельного Банку для кожного більшого міста, якого зрештою буде поступово розбудова кист з увагою на потреби бездомного населення. З огляду на актуальність питання, сподіємось поспішити згаданій книжці, при нагоді, більше уваги.

— **Морози в центральній Росії.** В центральній Росії панує під теперішню пору невиносимий холод. Володимир над Кляземою засніжений. На полях повимерзали незібрані в пору плоди.

— **Автобіографія Марка Твена.** Чогирнається літ по смерті знаменитого американського сатирика оголошено його автобіографію, нашіпковану випадками проти мало не всіх тогочасних керманців американської політики.

— **Обидливий нагабний нарис.** Один будапештський купець переслідував свою жінку хоробливою підзлізливостю. Щоб заспокоїти чоловіка, жінка зложива горжественну присягу на життя своєї одинокій донечці, що вона чоловіка не зрадила і не зрадить. Нещастя хотіло, що дитина занедужала і вмерла. Щого було для задоволення чоловіка доволі, щоб смерть дочки прийняти як доказ жінчиної „присяги“. Він розвівся з жінкою а на молоді донечки казав умістити ватис: „Я приходиму що вечора на тай гріб, щоб просити в Бога пімсти на таю невірну матір“. Самозрозуміло, що нещасна мати, пізвала буйного чоловіка до суду, який покрав його за публічну обиду.

— **Американська великодушність.** Капітана Цепеліна Р. З. д-ра Еккенера і залогов поздухоплава іменовано почесними госянами Нью-Йорку.

— **Залізнична катастрофа.** Поблизу Нітари зустрілися два електричні поїзди, при чому дві особи згнуло а 77 віднесло рані.

— **Населення Італії.** Італійський уряд оголосив результати спису населення з 1921 р., з яких виявляється, що в половині того року, кількість постійного населення Італії становила 39,000,000.

— **Епілог польської експедиції.** На острові Гевальда найдено недавно останки чотирьох учасників польської експедиції Стефенсона, яка загинула без сліду 11 літ тому.

ОСТАННІ ВІСТІ.

І. повнаційне засідання польського союму.

Дня 22. ц. м. відбулося перше повнаційне засідання польського союму.

Перед приступленням до денного порядку, марш. союму Ратай відчитав письмо в справі видачі судам 9 послів, між ними 2 Українців, 3 Визволених, 1 соціаліста, 1 Німця, 1 комуніста і 1 людовця.

Першою точкою денного порядку було експозе прем'єра міністрів Грабського. Він зачав своє експозе від обговорення міжнар. положення, вказав на заслуги поль. делегації в Женеві. Великий гамір счинився, коли Г. торкнувся відносин на „кресах“. Відносини на „кресах“ такі, що треба буги готовим до негайного відпирання сили напасника. До цього треба всіх чинників влади. Уряд приступає також до направи адміністрації на різних підляках. Уряд стремитиме до згармонізування діяльності всіх властей на „кресах“, щоби населення чуло і розуміло, що поль. влади вимагають послуху, але й журяться його добром. До цього причиняється окремішній делегат уряду. Політика уряду мусить бути свідомою, консекветна і тривала. Основу до цього дають закони про мову, ухвалені соймом. Праця над усталенням польської політики на „кресах“ то не є акція, на ефект а одна з основ майбутності польської держави.

По скінченні промови Грабського, маршалок заявив, що слідує засідання сойму відбудеться вівторок. На тому засіданні розпочнеться дебата над експозе міністра скарбу та над бюджетом.

Біржа.

Львів, 22 жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5'17¹/₂—5'18, канад. дол. 4'98—4'99, чеськ. кор. 0'15—0'15¹/₂, нід. 0'02—0'02¹/₂, франц. франк 0'27—0'27¹/₂, швейц. фр. 0'97—0'97¹/₂, англ. фунт. 23'00—23'20.

Золото. 20 кор. 21'80—22'20, 20 франк. 20'00—20'30; 20 марк. 23'30—23'50; 10 руб. 27'00—27'30.

Срібло. Австр. кор. 0'44—0'45, 5 австр. кор. 2'26—2'28, фльорени 1'16—1'18, рубл. 1'85—1'95, рубель дрібним сріблом 0'85—0'95.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1923 р. від 25'00 до 26'00 жито галицьке з 1923 р. від 21'00 до 22'00, жито нов. збору від 16'20 до 16'75, ячмін галицький броварняний від 22'00 до 23'00, ячмін галицький пашинний від 18'00 до 19'00, овес галицький з 1923 р. від 17'50 до 18'50. Фасоля 52'00—54'00.

Ширіть наш часопис!

Зі спорту.

Легко-атлетичні змагання в Перемишлі.

В днях 18. і 19. ц. м. відбулися в Перемишлі легкоатлетичні змагання при участі місцевих спортових кружків, а саме: УСК „Беркут“ (Б.), УСК „Сянова Чайка“ (С. Ч.) і УСК „Лев“ (Л.). Усіх учасників 25. Погода не дуже-то відповідала, сильний осінній вітер і проймаючий холод, що безперечно мусило відбитись відомно на поодиноких осягах. Всеж таки майже на кожному полі побито осяги В. Запоріжських Ігровиш. І так:

- І Біги:
- 100 м. старт. 6. 1) Кузьмів (Б.) 12'9, 2) Гучко (С. Ч.) 13'3.
 - 200 м. старт. 4. 1) Гоцький (Б.) 26'8, 2) Кузьмів (Б.) 28'8.
 - 400 м. старт. 4. 1) Гоцький (Б.) 60'6, 2) Лавецький (Б.) 64'2.
 - 1500 м. старт. 5. 1) Лавецький (Б.) 5' 8'2, 2) Гоцький (Б.) 5' 8'4, 3) Терлецький (Б.) 5' 10'2.
 - Гінці 4 x 100 старт. 3 друж. 1) Беркут 49'2.

- ІІ. Скоки:
- в височині з розбігом. Старт. 7. 1) Гірняк (Б.) 150'7, 2) Томашек (С. Ч.) 145'5, 3) Мосевич (С. Ч.) 140'5.
 - в довжину з розбігом. Старт. 7. 1) Гірняк (Б.) 54'0, 2) Кузьмів (Б.) 52'0, 3) Мосевич (С. Ч.) 51'8.
 - Трискок. Старт. 5. 1) Гірняк (Б.) 10'70, 2) Забавський (Л.) 10'58, 3) Лавецький (Б.) 10'40.
 - Скок з жердкою не відбувся з причини спіненої пори.

- ІІІ. Меги.
- мет кулею. Старт. 3. 1) Захарко (Б.) 8'165, 2) Гірняк (Б.) 7'175.
 - мет диском. Старт. 1. 1) Хузар (Б.) 24'84.
 - мет ратищем. Старт. 7. 1) Гоцький (Б.) 33'24, 2) Кузьмів (Б.) 32'89, 3) Комарський (Б.) 29'44.

Ще декілька слів про організацію спорту в Перемишлі. Як вступили у нас — так і тут справа представляється дуже мізерною. Ще лише легкоатлетика дає від часу до часу знаки життя. І ніщо дивного. Бож годі вимагати від самої молоді, майже самих гімназійних учеників, щоби вони самі надавали відповідний напрямок цілому нашому спортовому життю в цій найзажирішій на наших західних „кресах“ місцевості і змогли його відповідно зорганізувати. У них і фондів на це ніяких нема і досвіду ще за мало.

А Перемишль з усіх може місцевостей Галичини має найбільш природних даних до розвитку всіх діялок спорту. І Сян під боком — отже веслярство, плавання, сьганка прегарно можуть розвинутись. Довкола міста знова просто вимряні місця на площі, а в околиці знаменитий терен під лещети і савочки — лишень нікому тим зайнятись.

Маю вражіння, що сама перемишська молоді більш здає собі справу з ваги фізичного виховання, ніж ті, кому слід би це передусім розуміти. Найкращим доказом цього — число глядачів підчас вище-згаданих змагань: учеників до 200, а старших не знаю чи 10 осіб було. Нашій публіці можна ще простити. Вона так високо спортово вихована, що її не цікавлять і не імпонують їй вже марні осяги наших змагунів! Алеж де ті відповідальні чинники, професори руханки, старшини та голови різних руханкових та подібних товариств, нпр. „Сокола“ і т. д.? Чи вони не вважають своїм обов'язком бодай морально своєю присутністю підтримати те наше доростаюче покоління, коли вже ним не хотять опікуватись? А час взятись тому слід до якоїсь продуктивної праці, бо це вже вкінці — каригідна байдужість! Не тільки ніякої праці та помочі для цієї молоді, яка рветься і робить, що в силі, але ще й на кожній кроці перешкоди. Треба сподіватись, що й у Перемишлі найдеться бодай кілька одиниць, які цією справою займуться ширі і діло які слід поведуть.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр І. Станіска у Львові сая Тов-а Лисенка початок сезону в четвер 23. ц. м. „ПЕТРО ДОРОШЕНКО“. 662 1—1

Коломия. Пригадується, що Зіжжяній Згаданій Збори Тов-а „Руський Жіночий Кружок“ відбудуться дня 30. жовтня ц. р. о 4. год. з полудня. Просимо численно прїбути, бо прїїзд референтки зі Львова запланований. 689 1—1

Покутчане емігранти в Ч. С. Р. а таборі в Іозефові переслали на „Р. Ш.“ через Вп. п. Семена Александрюка за жовтень 1924 р. ктоту 164 ч. к. — Старшина Кружка У. П. Т. в Коломийі ште Вп. п. Жертводавцям ширю подяку. 687 1—1

Дрібні оголошення.

ІНТЕЛІГЕНТНА жінка з дволітнім хлопчиком пошукує якого-будь заняття, хочби до помочі пані дому або до дітей, бодай за хатч. Говорить українською, польською, чеською та німелькою мовами. Зголошення Ганна Пришлякевича, Львів. Кор. Ядвиги 28/1. 2—2

ВАРСТАТИ ткацькі, послішні і килимкарські, сталеві бляти всіх вимірів, начиння, човники, коловоротки, пряділки, гремлі до чесання вовни і льну та інші ткацькі прилади і машини поручає фірма: Технічне Бюро „Textyl“ вл. М. Кожушко в Раві руській. 658 3—4

ОГОЛОШЕННЯ.

Лікарсько-дент. заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Яноса Насса

Львів, вул. Микстуська 17/11.

Плюмбування й виїмання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після американської системи. Пациєнтів з приватної полагоджуються в найкоротшому часі. П. Т. урядовцям і студентам значна знижка. 569 7—10

Казав мені мій інформатор
Пора вам вже дізнатись,
Одна є фірма: „РЕГУЛЯТОР“
Де можна гарно вбратись.

Товар який захочете —
І вибїр пребогатий.
Кашні не сполочете
Бо там дають на рати.

685 1—1 (Ринок 43).

СВІЧКИ на ГРОБИ

о бляшаних формах треба вже замовляти. — Ціни конкурентні.

ХЕМІЧНА ФАБРИКА
Городок ягайлонський

почтова скринька 3. телефон 6. 690 1—3

ВІДНОВЛЕНА
РЕСТАВРАЦІЯ І КІМНАТА
ДО СНИДАНЬ

(Шапіра — Ринок ч. 26)

під управою

Кромера І Вуйціна
поручається українській публіці.

Обіди (з 3-х дань 1 зол.) вечері до пізної ночі. 685 1—5

„ОЛКА“ Львів
Ринок 35.

МАТЕРІАЛ — ПОЛОТНА — ЗЕФІРИ

Найліпші поручає нововідкритий МАГАЗИН БЛАВАТНИХ ТОВАРІВ Найдешевше

Р. БАУМ, Ринок 11. рїг Сербської. 684 1—2

Спеціаліст шкірних і венеричних недуг

Д-р Генрик Росмарінь
б. е. клінік львівської, віденської і паризької повенію і одинок
Львів, вул. КОПЕРНИКА 12.
581 7—10

КОЖДА ЗАМУЖКА ЖІНКА
мусить мати книжку

ЖІНКА ЯК МАТИ
(гігієна жінки, зачаття, роди, поліг) з 5 ілюстраціями.

Написав Д-р М. Долинський. Ціна 3. зол. Замовляти в книгарні ім. Шевченка, Львів, Ринок 10. і Книгарні У. П. Т. Льв. в. Руска 3. 650 2—3

Надзвичайні Загальні Збори

Товариства взаємного кредиту „Надія“ стов. зар. з обм порукою в Чорткові відбудуться дня 10. листопада 1924 р. в сали „Народного Дому“ в Чорткові о год. 11 перед полуднем, а на случай браку відповідного числа членів, відбудуться того самого дня в тім самім льокалі с год. 12. в полудне без огляду на число членів зі слідуємим порядком дня: 1) Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів, 2) Справоздання Управи з догеперішнього діловодства, 3) Зміна цілого статута згідно з кооперативним законом, 4) Вибір Надзвичайної Ради з 7 членів і 2 заступників, 5) Вибір членів Управи, 6) Спавна передоєвних позичок і ошадностей 7) Внесення і запити.

Чортків, дня 20. жовтня 1924.

688 НАДЗІРНА РАДА. 1—1

Оголошення.

Загальні Збори Пенсійного Інституту Українських Приватних Службовиків у Львові, відбудуться в суботу дня 8. листопада 1924 о год. 4. по полудні в сали Краєвого Союзу Кредитового у Львові, Ринок ч. 10, І. пов., з слідуємим порядком нарад:

1) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів, 2) Звіт з діяльності, 3) Звіт з діяльності Комісії, 4) Рибір членів, Старшини, їх заступників, та ревізорів, 5) Запити.

Витяг зі статуту про Загальні Збори.

Кожний власновільний стюмагуючий та звичайний член має право на Загальних Зборах брати участь у нарадах, звичайні члені, котрі є службовиками того самого службодавця, всі разом мають право до нечиї кількості голосів а то: при числі членів 1—5 один голос, 5—10 два голоси, 10—15 три голоси, 15—20 чотири голоси, 20—30 п'ять голосів, 31—40 шість голосів, 40—50 сім голосів, 50—60 вісім голосів, 61—80 дев'ять голосів, 80—100 десять голосів, 100—150 дванадцять голосів.

Число звичайних членів зайнятих у того самого службодавця означається на підставі стану з кінцем послідного рахунку того року (31. грудня 1923).

Належну на тій основі кількість голосів заступають на Загальних Зборах делегати, яких письменно вибирають власновільні, звичайні члені того самого службодавця. Делегат може заступати голосі службовиків кількох службодавців, однак ніколи більше як 50 голосів.

Кожний спомогаючий член (службодавець) має на Загальних Зборах половинну кількість голосів, яку мають його службовики, заступати його місце може повновласник, однак не може заступати більше як 50 голосів.

Делегати і повновласники мусять бути членами Товариства, однак не можуть бути членами Старшини.

Згідно з ними гостановами проситься вибрати делегатів і повновласників і подати їх імена і назвиська безпосередньо а найбільше до 4. листопада 1924 р. на адресу Пенсійного Інституту Українських Приватних Службовиків у Львові, вул. Домініканська ч. 11. пов. II.

Львів, дня 20. жовтня 1924.

683 1—1 Д-р Степан Федак, президент.

ТРИКОТИ
найліпшої
якості.
біля
Народної
Торговлі
продає
тільки
677 2—20

Присилайте
передплату!

ДІЛО

виходить щоденно передпол.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Котів. почт. пил. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописи не повертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4.20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол. Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Руму-
нії 150 лей, Болгарії 7.50
зл., Австрії 7.50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Політичні сплітки.

Щоденні часописи приносять сот-
ки звісток з усіх кінців світа, зві-
сток, про яких дальшу долю що-
ленні читачі навіть і не думають.
Завтра приходять на їх місце —
чові, з інших країн, що торкають-
ся зовсім інших справ. Та коли з
ним безмежним калейдоскопом по-
дій та фактів, які силкується охо-
пити пам'ять та уява сучасного ама-
гора часописних новин — прирів-
няти буденні політичні сплітки одної
провінції, тоді їх вага та розміри
мають супроти цих плодів домо-
дільної уяви.

До редакції приходять зряди-
годи затривожені або енергійно-
приказуючі запити: чому ми так
мало місця присвячуємо тим звіст-
кам, які кружляють довкола ро-
динних, рестораних, а навіть зе-
лених столів від засідань. Часопис,
на думку деяких препалких діячів,
повинен бути фонографом поста-
вленням на всіх рогах вулиці і у всіх
кутках, де перешіптуються спрагне-
ні новин громадяне. Нема сумніву,
що є часописи, які так розумі-
ють своє завдання і за це їх наго-
роджує стократно тисячевуха маса
цікавих. Сплітка належить до най-
більше привабливих політичних сен-
сацій для тих, які не звикли дош-
куватися її джерела або призаду-
муватися над її наслідками. Нема
журналіста, який не любив би спліт-
ки, і справжні журналісти впевня-
ють, що в кожній найменше кри-
тичній сплітці скривається якесь
зерно правди. Але не треба забува-
ти, що сплітка домагається відчу-
вання гумору; хто не в силі в ній
відрізнити карикатурних рис від
думки, притаєної поза нею, цей за-
мість думки приймає її карикатурну
гінь.

Живемо в атмосфері, в якій най-
поважніші події нашого політич-
ного життя супроводять такі карі-
катурні, видовжені, клаповухі тіні.
Сплітки родяться найлегше у вузь-
кім, провінціальному середовищі,
де затрачується відчуття пропорцій.

Середовище, яке не підтримує
достійних взаємин зі зовнішнім,
ширшим світом, не в силі встанови-
ти перспективи між фактами і людь-
ми. Чи навчилися ми вже оцінюва-
ти кожну подію нашого суспільно-
го життя з думкою про її відношення
до інших подій та інших сил, що
зпливають на наш кожноточасний стан
і рішення про нашу майбутність?
Наша громадська політична думка
є плодом безлічі перехресних вра-
жень, зворушень та хвилювань не-
перевірюваних ні тими, що витво-
рюють суспільні настрої, ні тими,
що їх приймають. Більшість наших
діячів пересвідчена, що сам нахил
до політичних справ і добра воля
займатись ними — заступають кри-
тичний хист, який дає змогу відме-
жувати сплітки від справжніх фак-
тів і нісенітниць від поважних явищ.

Не можна домагатись від усіх
громадян, щоб вони досліджували
історію політичного життя і вміли
в ній розрізнити факти від легенд
та казок. Але пора вже домагатись
зрозуміння від наших інтелігентів,
що політика домагається таких са-
мих підготовчих, фахових студій як
медицина або зоологія. Політичний

зоолог мусить добачувати різниці
між політичними наскоками і вели-
кими хижаками; а лічачи суспільний
організм може лише той, хто розу-
міється на проявах його надуги і в
силі поставити його діагноз. На
жаль, у країні, де нема політиків,
які здобували би собі належну осві-
ту, необхідну для виконання цієї
професії — всі стають політиками.
Зовсім так само як у провінціально-
нім загумінку кожний має готову
раду на надугу свого сусіла.

У такій атмосфері сплітки зроста-
ють до величини наклепів і апока-
ліптичних гороскопів. Громадяне,
які постійно їх творять, зростають
навіть до величини політиків. Воро-
жа нам преса вміє дуже хитро ви-
користати цю спрагнену новин опі-
нію; вона пускає у світ поголоски,
які заступають факти. З таких „фак-
тів“ твориться у провінціальному
атмосфері дійсність, якою всі жи-
вуть. Пригадайте тільки поодинокі
моменти закордонної діяльності на-

ших дипломатів. Вони надто часто
творили довкола себе атмосферу
легенд, тому, що політичні сплітки
у чужім, незнанім їм середовищі
грали першорядну роль в їх орієн-
тації. Ці сплітки (про непохитну лю-
бов Льойда Джорджа до самостій-
ної Сх. Галичини або великі впливи
галицького уряду на Quai d'Orsay!)
приходили до краю і піддержували
бодьорний оптимізм аж до останньої...
справді останньої хвилини! Наслід-
ки відомі.

Ми, провінціональні журналісти,
любимо сплітки так само, як і ви,
наші читачі. І не раз з „журналістич-
ного обов'язку“ мусимо їх переда-
вати за іншими часописами. Але
одночасно домагаємось, щоб ви не
вихоплювали їх з цілого часопису
так само, як вихоплюєте сусідові
часопис, щоб глигнувши одним
оком, дізнатись про всю суть сучас-
ної політичної ситуації — від остан-
ньої сплітки в університетській спра-
ві аж до перемоги Вагабітів під му-
рами Мекки.

М. Р.

Експозе Грабського.

У західно-європейських парла-
ментах встановився звичай розпо-
чинати нові парламентарні сесії
„експозе“ голови уряду.

Щоб мати ще один доказ для
сумнівної тези, що Польща є за-
хідно-європейською державою зі
справжнім парламентом і премером
на найкращий західний зразок, вар-
шавський сейм розпочав свою нову
сесію від експозе прем'єра Грабско-
го. Коли ціло йде про додержання
західно-європейських форм, то їх
заховано. Цілком инакше представ-
ляється справа, коли знайомимось
зі змістом експозе польського пре-
мера.

Є воно продуктом спеціально
польської державно-політичної твор-
чості, виробом домової продукції,
на якому видно ясно і виразно
тавро його творців — державних
діячів й політиків з „domowym wy-
kształceniem“. Брак у ньому ясності,
провідних дороговказів, різко сфор-
мулованих позицій, а є все те, що
характеризує польську політику ма-
нівців, що відрізняє її від справ-
жньої Європи, від справжнього За-
ходу. З трьох частин складається
експозе Грабського; у першій поль-
ський прем'єр спинається над між-
народною ситуацією Польщі, в
другій говорить про становище на
кресах, у третій, найдовшій, обго-
ворює стан економічний і фінансо-
вий. Кожна з цих трьох частин пе-
реповнена тими самими загальни-
ми, тим самим повторенням ві-
домих фраз й утертих тверджень,
які нікому не можуть задовольнити,
які нікому не промовляють ні до
ума ні до серця.

В обсягу енуціяцій польського
прем'єра на закордонні теми дові-
дуємось ми, що Польщі, дбаючи
про мир, не буде „легкозайми си-
ли заборчих течій у сусідніх імпері-
ялістичних державах“, себто збіль-
шуватиме армію і озброєння.

На „кресах“ уряд буде збільшу-
вати поліцію, переводити мілітари-
зацію адміністрації і разом з тим

мас переводити якісь блище неозна-
чені реформи. Нема найменшого
сумніву, що активність уряду щодо
кресів виявиться лише в збільшенні
охоронного апарату, що обіцяні
„реформи“ лишаться лише на па-
пері. На думку самого Грабського,
плоди цих урядових реформатор-
ських праць не швидко можуть стати
зрілими.

В обсягу фінансових і господар-
ських заходів уряду єдиною осно-
вною метою і змаганням запиша-
ється передовсім піддержання курсу
золотого. Ані зростаюча криза, яка
обертається в повну господарську
руїну, ані неурожай, ані зріст доро-
жнечі, що до якої Польща побила
рекорд у цілій Європі, ані пасивний
торговельний біланс — ніщо не
лякає Грабського. Для всіх цих бо-
лячок він пропонує дрібні паліативи,
а передовсім й у першу чергу хоче
дбати лише про курс золотого.

З таких загальників складаються
основні думки експозе Грабського.
Ясно, що вони не задовольнять ні-
кого. Навіть такі терпеливі польські
партії прийняли це експозе без нія-
ких ознак захоплення.

Спинаючися на цьому новому
експозе польського прем'єра з на-
шого національного становища, му-
симо підкреслити, що уряд Граб-
ського не має найменшого наміру
виконувати що до нас ті зобов'яз-
ання, які він прийняв на себе
в міжнародних трактатах. Хоча поль-

ські чинники і як намагаються зро-
бити українську проблему внутрі-
шньою справою самої Польщі,
проте лишається фактом не підля-
гаючим сумніву, що таке подого-
дження питання не відповілає дій-
сності. Зобов'язання, прийняті Поль-
щею в версайському трактаті
щодо національних меншостей і в
протоколі, яким визнано її право
на Східну Галичину, роблять укра-
їнську проблему справою міжнато-
днього характеру. Експозе Граб-
ського ще раз свідчить про те, що
хоча в складі його є так ославлен-
ний польською лівицею міністр
закордонних справ Скішинський, який
в Європі так присягається у додер-
жанні всіх міжнародних трактатів,
все таки уряд Грабського не має ні
доброї волі ні охоти виконувати
своїх зобов'язань. Уряд Грабського
не хоче платити за векселі попере-
дніх польських урядів. Це є той
висновок, який мусимо зробити
з експозе ми, і який мусить підкре-
слити наша парламентарна репре-
зентація.

Не сумніваємось, що не знайдуть
ці думки прихильності і відгуку
серед польських політичних груп.
Але ми мусимо зробити це на те,
щоб ще раз підкреслити і зазна-
чити контрагентам Польщі і євро-
пейській публічній opinio, як Поль-
ща виконує свої зобов'язання.

Gutta cavat lapidem.

Може наразі один із наших го-
лосів пробіє ту кам'яну стіну, якою
Польща у своїй внутрішній політиці
хоче відгородитися від Заходу.

У. С. Р. Р.

Нарешті зв'язались!

Уніфікаційна політика моско-
вського центру починає так далеко
заходити, що зі „самостійності“
союзних держав нічого не лиша-
ється. Це починають помічати і в
Харкові й несліпо демонструвати.
Характеристичною під цим оглядом
є стаття П. Солодуба в харківських
„Вістях“ з 7. X. п. з. „Практика на-
шого законодавства“, яка призна-
чається увазі сесії Всеукраїнського
Виконуючого Комітету, що почала-
ся в Харкові 8. жовтня.

„Де-далі компетенція союзних
республік і союзних органів ро-
битись виразнішою, — починає
свою статтю Солодуб — та на жаль,
на підставі ширшого розяснення
конституції Союзу“ ту компетенцію
звужується в законодавчій практиці.
На протязі року були випадки і без-
посереднього порушення конститу-
ції, а маємо багато фактів, які, не
нарушуючи конституції безпосе-
редньо, але голкуючи її в широ-
кому розумінню, відбирають у Рес-

Пр. 930/24. В імені Річипосполитої Поль-
ської! Суд окружний кримінальний як Трибу-
нал пресовий у Львові рішив на инесок
Державної, Прокураторії, що зміст часо-
пису „Діло“ ч. 232 (10325) з дня 18. жовтня
1924 р. в статті під титулом: 1) „При-
сяжні судді“ уступ по словах від якого
не вільно ухилились до кінця статті, 2)
„Долиси“ в рубриці п. з. 3. Березан-
щини а) уступ між словами уступі протес-
ти у інспектора а) Громадяне Лісник звер-
нувшись, б) уступ по словах заявива їхній
річевий протест до кінця цієї рубрики мис-
тить в собі, єсть ad 1 вист. з § 300 з. к.
ad 2) а) вист. з § 305 з. к., і § 24 зак.
прес. ad 2) б) а) з § 65 а) зак. крим.

узнав докору в день 17. жовтня 1924
року конфіскації за оправдану і заря-
диз знищення цілого накладу і ви-
дав по думці § 493. закону кримінального за-
борону дальшого розширювання того дру-
кованого письма. Заразом видав наказ ви-
дательному редактору той часопису,
щоб не рішався помістити безплатно
в найближчій числі і то на першій сторінці.
Невиконання того наказу стягає за собою
наслідки передбачені в § 21 зак. друк. з
17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 х 1853, а іменем
засудження за переступство на гривню до
400 зл. — Львів, дня 18. жовтня 1924.

(Підпис нечитав)

публики те, що раніш було її правом."

Далі Солодуб розповідає докладно історію з пляном державного страхування на Україні, який виробили для України відповідні державні установи, а який, з огляду на відмінні українські відносини, значно різниться від такогоч пляну в Росії. Але союзні органи не вважали на увагу відмінних українських обставин, вироблений і прийнятий українськими органами плян відкинули, а виробили свій плян, однаковий для цілого Союзу.

"Головне Управління (союзне) — лише Солодуб — не визнаючи національних особливостей України, проводить ідею єдиного тарифу для всього Союзу. Чи потрібно нам таке унітарне господарювання? Адже ж сила всієї революції полягає в диференційованому підході до кожного явища, а не в тім, щоб усіх підстригати на один лад. Хіба-ж ми рота салдат царських часів? Адеж-ж ми складна держава — Союз радянських соціалістичних республік!"

Відмічає Солодуб також дуже характеристичні "неточності" термінології, якби уживають союзні органи на означення держави, де якось непомітно зникає її союзний характер і вона робиться унітарною державою, з якимись там автономними республіками, які означають те саме, що 50 губерній, як колись в старій Росії.

"Хотілося б думати — каже з цього приводу Солодуб — що не тільки неточність у вирах, бож відомо, що РСФРР, Україна й БСРР не є автономні республіки, а республіки самостійні, частини Союзу", тимчасом "Держстрах", "для удобства управління, прирівняв їх до губерній". Це "неувага до національних особливостей кожної республіки, небайдливість та неохайність у складанні актів, — згіршливе відношення до побуту, мови, звичаїв колишніх пригноблених націй", як говориться в тезах резолюції 12 з'їзду партії..."

А може й щось інше. І не інше скоріше виявилось би, як би Солодуб взяв для ілюстрації "неточності" у термінології і неуваги до українських особливостей не справу страхового пляну і страхових тарифів, а напр. такі справи, як територіальне розмежування між союзними республіками, справу територіального війська, бюджету, трестів, економічної політики взагалі — то на цих прикладах легше було би зрозуміти оту "неохайність у складанні актів".

З радянського побуту.

"Чуда" перед судом. — Нахил до пияцтва.

Майже рівночасно відбуваються на двох кінцях України великі процеси за поширювання неправдивих погослосок про чуда. В обидвох випадках появилися чуда в криницях (колодязях). Одно в Луганську, в Луганській області, а друге в с. Антонівці, недалеко Збруча, Прокірівської округи. Над першим чудом відбувається суд в Артемівську, над другим у Кам'янці Подільському.

Оба процеси зорганізовано з відповідним розмахом. Справу поставлено широко. В Артемівську суд відбувається в парку. У Кам'янці у Пушкінському театрі. Судові придивляються тисячі глядачів. І тому то ці процеси мають також мету широкої пропаганди. На процеси в Кам'янці є кореспонденти всіх столичних газет. "Вісті" публікують дуже докладні звіти свого кореспондента.

Та оба ці чуда не новина. Вже більше року відбуваються на Україні процеси проти "чудес". Дещо з тих процесів ми хотіли. Свого часу багато шуму наробили чуда в Ростові над Доном, Чернігові, Полтаві та Києві, де надприродним способом відновлювалися церковні бані та ікони. Найбільше розголосу набрало чуло недалеко Вінниці. Воно створило силу легенд. Червоноармієць стрілив до Розп'ятого. З дерев'яного Христа потекла правдива кров. Йі — свіжу кров бачили сотки незнатних свідків. Кілька десятків земель біля того Христа вкрилося дерев'яними хрестами, які закопували на пам'ятку богомольцям та прочане. А їх були великі тисячі з цілої України. Повстав ліс хрестів.

Над тими "чудесами" були також суди. "Чуда" перевірювали окремі комісії. Випускали свої комунікати вчені експерти. Зсуджували людей

Всеж добре, що в Харкові звужуються такі справи порушувати. Це є знак, що московський централізм починає викликати тут недоволення, що для Харкова "союзна держава" не є порожній звук і що в обмежених союзною конституцією рамках він хоче мати своє власне слово. Тільки те слово щось дуже слабо й неспішно звучить...

А. В.

за дурисвітство, і віра в чуда все одно не пропала. І нині знову два процеси.

Між народом поширилася вістка про чудотворну криницю в Луганську. Вола з тої криниці мала уздоровлювати калік. І пішли процеси прочан до чудотворної криниці, пішли між народ і вісти про "чудесні" викорювання. Розправа виявила, що чуда ніхто не бачив і що ніяких чудотворних уздоровлень не було. Крім свідків ствердила це остання також наукова експертиза. Священники — як запевняють "Вісті" — поведатся на суді обережно і намагаються показати, що вони негативно ставляться до "чудес". Головну увагу звертала на себе підчас розправи селянка Анна Селбінна, що проголосила себе "Богородицею" та влаштувала всі богослуження і молебні.

В Антонівці, в криниці, відкрила чуда теж селянка з Антонівки (Харькова). Вона побачила в криниці Божу Матір. Сходилися богомольці з цілого Поділля, Волині, а навіть з "Польщі" (Волинь). Число прочан доходило не раз до 6-ти тисяч. Вони заглядали в криницю, кидали туди гроші, срібні та золоті, і світили масу свічок. На лаві обвинувачених засідають, крім селян, також два священники, автокефальний з Антонівки о. Бучко і православний — або як його зовуть "славянський" із сусідніх Мінковець (— містечко).

У всіх тих процесах бувають і теперішніх дошкучується раплада та кож політичних елементів. Бо ось всі ініціатори "чудес" використовували їх проти радзлади. "Дивіться, мовляв, люде, Бог зсилає чуда, щоб ви вірили в Нього. Вірте, молись, давайте на молебні, а скоро не стане комуністів, які виганяють Бога і обкладають народ непосильними податками. Ті чуда, це вістун великої кари на безбожних комуністів". Такі і тим подібні вискази і нападуть усім процесам саме політичну заправку. На розправах є цікаві образки. Голова суду питає обв. старенького селянина: Ви вірите в Бога? — Вірю! — Ви його бачили? — Ні, не бачив! — То чому вірите? — Бо змалку вірити вчили! — Чи в криниці може бути Бог? — Ні! — А де є Бог? — На небесах! — Чи можливі чуда? — питає голова іншого обвинуваченого. — Як є Бог

то можуть бути і чуда! — відповідає той.

Розправи виказують далі, що на таких "чудах" робили деякі зручні люди не злі інтереси. Продавали вони свічки, образи, збирали на чуда жертви в грошах та натуральними і таки добре понаживалися. Деякі накупчили коней та коров. Словом: були такі, що вміли використовувати темноту народу. І такі типи на розправі найнесимпатичніші. Вони в ніщо не вірять, ні в чудо, ні в Бога, а не демаскували того чуда тому, бо воно приносило їм користь. На питання: чи почувують себе винуватими? — відповідають: "Як влада каже, що винен, значить винен!"

Справа з чудами, це одна сторінка сучасного народного побуту. Та є й друга, протилежна до неї. А це очайдушне пияцтво, затроювання себе самогонкою. Ця пошесть поширена навіть серед низових органів радзпарату влади по селах, малих містечках і серед робітництва. Сільські та робітничі кореспонденти дають масу матеріялів саме про пияцтво. Ця недуга сприяє поширюванню культурної роботи і між селянством і між робітництвом. Подекуди культурні радянські осередки як сільбуду (сільські будинки), хати, читальні, клуби і інші установи стіють домами деморалізації, пияцтва, розпусти і всякого лиха та не культурної праці.

Отже становище широких мас на Україні не дуже то світле; воно навіть сумне. Середовища містики і пияцтва! Вони йдуть зі собою в парі. І одно і друге — шкідливе. І одно і друге свідчить, що українська селянська і робітнича маса шукає чомусь забуття або розваги. В релігійній містиці шукає колись розваги московський народ часів найстрашнішого деспотизму і найчорнішої "смути". Він сотворив багато релігійних сект, з яких деякі мали з релігією мало спільного або нічого. Деякі з них міжували навіть з найбільш рознузданою розпущою та носили позначки виродження. Маса витрачувала тоді свою звязану деспотичними законами енергію замість на громадські справи на релігійні експерименти. Невже наш народ опинився нині у такому ж становищі? На Московщині зрештою діють тепер подібні речі хоч і без "чудес".

Із тої аномалії здають собі справу деякі видні діячі комунізму. Вони звернули вже увагу на це і зарекомендували комсольським діячам, щоб менше наступали на ре-

ДЖЕРОМ-ДЖЕРОМ

Нова утопія.

Веселе оповідання.

(Продовження.)

Я зауважив, що по дорозі ми не мали ніяких домів, а тільки ряди ніби величезних бараків, однакової величини і вигляду. Випадково, на розі, ми надібали трохи меншу будівлю з вивісками: "Музей", "Шпиталь", "Саля дебат", "Лазня", "Гімназія", "Академія Наук", "Промислова вистава", "Школа красномовства", і т. д., і т. д., але домів там не було видно.

Я зацікавився цим.

— Чи в цьому місті ніхто не живе?

— Далебі, які дурні питання ставите. А деж, на вашу думку, живуть люде?

— Ось іменно я й хотів спитати Вас про це. Я ніде не бачу домів!

— Нам не треба домів, — та ще й таких, які ви певне маєте на увазі. Ми тепер соціалісти; ми живемо в рівності й братерстві. Мешкаємо в оцих бараках. У ньому стоїть тисяча ліжок — по сотні в кожній кімнаті, — вмиральні, гардероби, дально і кухня.

— Щодня в сім годин давонить дзвін, усі встають і стелять свої ліжка. В пів на восьму йдемо до одягальні, де миють нас, голять і зачісують. В осьмій годині подають в

ідалісні сніданок. На дорослу людину видають тарілку каші й склянку теплого молока. Тепер усі ми — строгі вегетеріанці. Число вегетеріанців сильно зросло за останнє століття і, завдяки досконалості своєї організації, вони вкінці перейняли у свої руки вибори в останніх 50-ти роках. В годину дня знову дозволяють, і ми збираємося до обіду, який складається з бобу і компоту з овочів; два рази на тиждень подають ще пудінг з конфітурами, а в суботу святочний пудінг. В 5 год. чай, а в 9 год. гасять світла і всі йдуть спати. Всі ми рівні і всі живемо однаково — прикащик і замітач вулиць, бляхар і антикар, — всі ми живемо в братерстві і свободі. Мушени живуть у будинках по одному боці міста, а жінки на його другому кінці.

— А деж приміщені подружжі пари?

— О, у нас тепер нема подружжя, ми скасували вінчання двісті літ тому. Річ у тім, що подружжя життя перешкаджало нашим порядкам. Родинне життя в своїй основі протигромадянське. Мушени більше думали про своїх жінок і свою рідню, ніж про державу. Вони воліли працювати радше для добра гуртка милих серцю, ніж в хосен громадянства. Вони більше турбувалися будучиною своїх дітей, аніж призначенням людства. Зв'язки любови й крові цупко зв'язували людей у дрібні гуртки на шкоду великій

спільноті. Замість журитися поступом людського роду, люде спершу починали морочити собі голову, щоб їх рід і племя мали успіх. Замість боротися за найбільше щастя найбільшого числа людей, люде починали боротися за щастя кількох осіб, близьких їх серцю. Мушени й жінки тайком робили ошадности, працювали до упадку сил, відмовляли собі в необхідному, щоб лиш так само тайком зробити якусь приємність або передати подарунок вибранням свого серця. Любов запалювала в душі людини гіршіне почуття честилюбивости. Щоби заслужити на усмішку коханої жінки, щоб залишити по собі імя, яким моглиб почванитися діти, люде змагали піднести понад загальний рівень і докнати чогонебудь такого, що спонукало би світ глянути на них з долу в гору й підняти їх понад масу ближніх, вони старалися залишити глибокий слід на запиленому шляху віків. Основні принципи соціалізму були щоденно порушені й виставлені на глум! Кожна хата перемінилася в революційний центр для пропаганди індивідуалізму. В теплі кожного домашнього вогнища виростали злові гадюки, спілка й незалежність, які кусали державу й затроювали уми людей...

— Доктрини рівності явно заперечувались. Чоловік, який любив жінку, ставив її вище всіх інших жінок і навіть не стававсь скривати

цей свій погляд. Кохаючи жінки вважали своїх чоловіків розумнішими, хоробрішими й кращими за всіх інших мушчин. Матері всміхалися при одній думці про те, що їх діти можуть нічим не віріжнятись від інших дітей. Діти мали огидну певність, що їх батько й мати це найкращі люде в світі.

— З якого боку не глядіти, а родина всюди виступала нашим ворогом. В одного чудесна жіночка і двох миленьких діточок; другий жонатий зі справжньою відьмою і є батьком химерних і крикливих шибеників — деж тут рівності?

— Далше, де була родина, там вічно змагалися геній смутку й радості, а у світі, де знайомий смуток і радість, не може бути рівності. Тут чоловік і жінка плачуть нічо над коліскою; а за стіною молода прегарна пара, обнявшись, всміхається дурним жартам пузатого, буючого здоров'ям немовляти. Що тут діяти бідній рівності?

— Подібні речі були нестерпні! Любов, як бачите, на кожному кроці виступала нашим ворогом. Вона не дозволяла думати про рівність. Вона приносила з собою радість і смуток, спокій і терпіння. Вона руйнувала віру людини й загрожувала призначенню людства. І ось, ми скасували любов і всі її справи.

— Тепер у нас нема подружжя, отже й нема подлинних неладів

лігійні почування мас. Такі думки висловив Риков і Троцький, про що ми зрештою писали. Одною з причин, що кидає нашу українську масу в обійми релігійного містицизму, це безперечно яскраві випадки рабства проти релігії. Таких випадків не можуть позбутися передовсім ніші органи тої влади. А це саме приносить величезну шкоду. Навіть найкращі почини тої влади на іншому полі, наприклад культурно-освітньому, тратають в очах тої маси всяку вартість, бо вона знеохочена до влади. Маса розчарована в тій владі саме завдяки своїм ображенням релігійним почуванням.

В. М.

Ставайте членами-основателями Товариства „Помильників Українського Спорту“. (Чл. виладка 25 зл.). Шліть і менші датки для організації спорту. Адреса для висилки грошей, „Дністер“ ч. нн. 13563, Львів, Руська ч. 20.

Дрібні Вістки.

Виборча пропаганда в Англії прийняв різний цікавий вигляд. І так ліберали розкинули по всьому Лондоні величезні афіші, де з лівого боку намальовані лідери Лейбур-партії з підписом „Destruction“, з правого консерватисти з підписом „Obstruction“, а посередині ліберали — „Construction“.

Засідання Ради Ліги Націй у справі Іраку (англ-турецький конфлікт) відбувається в Брюсселі 27. ж. м. Англія дала вже свою офіційну згоду.

Рада Ліги Націй збереться у Брюсселі у такому складі: Брантінг (Швеція), Бенеш (ЧСР), Гугені (Уругвай), Бріан (Франція), Саландру (Італія) заступити італ. посол в Брюсселі Арсоні. Представник Англії ще не призначений.

В Австрії 9. грудня ц. р. кінчається 4-ох літній, конституційно призначений, період урядування президента республіки Гайнша. Проф. Гайнша виберуть по всій імовірності вдруге.

Німецькі вибори відбудуться одночасно з виборами в Пруссії (7. грудня ц. р.). По виборах будуть негайно складені нові кабінети в Німеччині і в Пруссії, а також такі самі партійні коаліції.

Німецький посол у Будапешті передав мадярському уряду ноту протесту з приводу випущення на вільну стопу вбивця Ерцгерцога Шупа. Німеччина домагається його видачі й припинення проти державної акції нім. громадян, що перебувають на території Мадярщини.

Присилайте склади на пресовий фонд на нн. ч. 30.000 а Союзу Кредитовім, Львів, — Рикон 10.

немає сватання, тому й нема розбитих сердець; нема любови і нема смутку; нема позилунків і нема сліз. — Всі ми живемо в рівності, свободі від хвилювань жалю чи радості.

Я зауважив: — Так, це багато спокійніше. Але скажіть мені, будь ласка, — а питаю з чисто наукового зацікавлення, — як ви зберігаєте людський рід від вимертв?

— О, цілком просто. Як у ваші часи зберігали рід корів і коней? Звичайно лагодять стільки дітей, скільки треба державі; їх виношують і вигодовують під доглядом лікарів. Після народини відбирають їх у матерей (бо інакше матері полюблять би їх) і виховують у публичних дитячих притулках та школах до чотирнадцятого року життя. Потім їх піддають оглядинам через спеціальних назначених державою інспекторів, які визначають дитині звання; до того звання дитину приготують. В двадцятому році вони дістають титул зрілого громадянина і право голосу. Між мушкетерами й жінками нема різниці. Оба пола користуються рівними привілеями.

— Як же то привілеї? — я зацікавився.

— Як то які? Адже всі ті, які я перерахував...

(Продовження б. ас.)

Перед американськими виборами.

День 4. листопада призначений в Америці на вибір т. зв. електорів, які виберуть президента. В останньому місяці перспективи щодо переваги кандидатів трохи змінилися. З огляду на те, що звістки про поодинокі вислідки голосуючих не будуть для нас зовсім ясні, слід подати кілька інформацій про стан виборчої кампанії. Роля, яку може відіграти Америка в європейських справах, не втратила нічого на своїй актуальності. Навпаки. Найблищі англійські та німецькі вибори можуть поставити на чергу дня ще раз, з новою гостротою, справи, в яких не можна обійтися без участі Америки. Неприємне становище американського уряду до визнання радянського уряду, хто зна, чи не могло би ввійти в нову фазу, з приходом нового президента, якого особистий вплив у політичних справах є такий великий.

Перший раз в Америці до виборчої боротьби на президента стають три партії, замість двох. До республіканців з кандидатом Куліджем, і до демократів в Дейвісом прибули ще поступовці з Ля Фоллетом. Американська конституція домагається, щоб президент мав за собою безумовну більшість голосів. Можливо, що при трьох суперниках, зовсім так само як у боротьбі трьох англійських партій, ніодин не зможе мати такої більшості. Найсильніший кандидат — Кулідж

страгив трохи шансів у користь Ля Фоллета. З республіканської партії виступили деякі члени, як сенатор Джонсон з Каліфорнії, сен. Норріс з Небраски і Брукгар зі східних „стейтів“.

Електорів буде 531, тому, кандидат на президента мусить мати 266 голосів. Куліджеві обіцяють не більш як 220 голосів. На той випадок, коли ніхто не матиме потрібної більшості, вибори переходять під провід конгресу та сенату. Конгрес вибирає президента, сенат його заступника. Однак члени конгресу голосують не поодинокі, а „стейтами“. Кожний „стейт“, без огляду на те, чи має п'ять представників чи двадцять або сорок віддає один голос. Таким робом малі „держави“ мають рівний голос з великими. Однак члени конгресу вибирають лише між двома найсильнішими кандидатами. Тоді зростаються нові „блоски“ та компроміси: — найслабша партія приєднується до одної з двох сильніших або розбіється. І тоді можливі різні несподіванки, які не зовсім будуть покриватися зі загальним настроєм населення. Не є виключене, що ці несподіванки стануть одночасно притокою до ревізії виборчої американської системи, створеної ще в XVIII. віці. Радикальний кандидат Ля Фоллет уже нині домагається безпосередніх виборів президента цілим народом.

Утворення Молдавської СРР.

На засіданні III. сесії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад 11. жовтня ц. р. після реферату голови Ради Народніх Комісарів України Чубаря про створення радянської молдавської Республіки прийнято в цій справі таку постанову:

„Беручи на увагу твердо виявлену волю робітників і селян Радянської Молдавії та виходячи з неперушних основ Конституції Союзу СРР. 3-тя сесія ВУЦВК VIII скликання постановляє:

а) утворити в складі Української Соціалістичної Радянської Республіки автономну Молдавську Радянську Соціалістичну Республіку (АМСРР);

б) кордони Молдавської Республіки встановити: 1) з північного заходу — по північно-західній межі поселених відволів сіл: Грушки та Окниці, Велико-Косицького району, Тульчинської округи на Поділлі, залишаючи на боці села Болгани й містечко Загнітків, йдучи далі в напрямку сел Писарівки, Петрівки Крутянського району, балтської округи на Одещині, далі йдучи в напрямку стації Борщі й сел: Гідерм. Посієлих, Осипівки. 2) Зі сходу по східній межі села Михайлівки в напрямку міста Ананіва, Валепоцулова, Антонівки, Єленівки, Ново-Олександріки, Слободи Плоскої, Гребен-

ниці, міста Тирасполя, хутора Слободзейського, далі по Кучурганському лічану через озеро Плоске в напрямі хуторів села Троїцького. Далі зі заходу й південного сходу по державному кордоні УСРР.

3) Поручити утворенні президією ВУЦВК, мішаній Комісії з представників АМСРР та Губерніальних Виконавчих Комітетів Одещини і Поділлі точно означити кордони АМСРР, з поданням їх на остаточне затвердження до президії ВУЦВК.

4) Тимчасове означення основ державного устрою та конституційних взаємовідносин між АМСРР та УСРР, покласти на президію ВУЦВК, уповноваживши останню після вироблення цих основ подати їх на затвердження першого зїзду Рад АМСРР, і після ухвалення останнім подати на остаточне затвердження Всеукраїнського Зїзду Рад.

5) Для організації органів влади на території АМСРР, і для скликання Всеукраїнського зїзду рад робітничих, селянських та червоноармійських депутатів організується Тимчасовий Революційний Комітет, якому надати всю повноту влади на території АМСРР, до скликання 1-го зїзду рад. Затвердження персонального складу Тимчасового Ревкому доручається президії ВУЦВК. („Вісти“ ч. 233 з 12. X.)

На Поділлі.

Подаємо витяг з листа, одержаного нами зза Збруча кілька днів тому.

„Тепер на Україні — пише наш кореспондент — провадиться податкова (харчевий податок) — пр. Ред.) кампанія. Податок збирають грошима: три рублі золотом за десятину (1 $\frac{1}{4}$ морга) з бідного; з багатіших — 6 руб. з десятини. За корову платять як за 2 десятини, за коня — як за три. Комуністи зробили підрахунок загального стану сільського господарства, і виявилось дуже сумне явище: на середньому педільському селі кількість коров за останній рік зменшилася на 50—60, а коней більше як на 100. Свиней і овець зменшилось на половину. Гроші підіймаються, а сільські продукти падають

у ціні. В залежності від такого стану річей настрої на селах дуже важкі. Особливо обурюються, що комнезами й комсомолісти цілком не платять податку.

Суперечности соціального життя все розростаються: терени незадоволення збільшуються тими, що їх викинуто з комуністичної партії та з командного складу армії при „чистій комсомолі“. Правляча комуністична каста все більше відокремлюється, але разом з тим старається задобрити населення „уступками“: засновує школи для національних меншостей, провадить українізацію і т. д.

Повстанчого руху в ширших розмірах нема, а є лише невеличкі терористичні організації.

Недавно в Кам'янці севили пов-

станчого ватажка Телячого, що провадив терор против комуністів в кам'янецькій окрузі. Ще був процес проти повстанців — Росіянина. Цікаво те, що цей Росіянин був у комуністичній партії з 1919 р. а в 1923 році він вкупі з начальником політбюро м. Кам'янця організували терористичну групу. У ній було 2 жінки. Тиждень тому розстріляли в Кам'янці 2 Українців, 2 засудили на п'ять років, а 2 жінки оправдали. Зазначені 6 осіб прийшли до Кам'янця з Польщі на основі амністії.

В Кам'янці та його околицях арештовано останніми днями кілька десятків осіб польського походження, що ніби то належали до таємної організації.

На перший погляд життя тут налагодилось: всього трошки є, чується нестача лише мануфактури; але ціни незвичайно великі.

Тепер у кожному селі чи містечку помітно два табори, які колись стануть до бою. Ворожнеча між цими обома таборами страшна, хоча глуха й німа: одні бояться за своє панування, а друг ненавидять пануючих. Тільки табор большевистський в двацять раз менший ніж табор прихильників своєї національної влади. Події на Кавказі підняли нервовість у населенні.

У в'язницях дуже багато політичних в'язнів. Більшість справ ліквідуються ГПУ, так званою „вищою мірою кари“ (розстріл). Права апеляції або касації нема.

Так нам пишуть з Поділлі, і ми подаємо ці інформації без зміни „з публіцистичного обов'язку“.

Український університет.

„Новий Час“ про закулісові інтриги.

„Новий Час“ робить зі статтей л-ра С. Томашівського сензацію. Це йому вільно, бо цього вимагає характер ілюстрованої популярної газети. Як побачимо з низше наведеного тексту останньої передової статті „Н. Часу“ (з 23. ж. м.), маємо до діла зі sui generis ревелациями про акушерські практики над безнадійним пороком краківського „Studiū Rutheni“.

„Патентована мораль“ або чому пак Томашівський боронить Кракова як місце осідку українського університету.

Багато людей дивувалося, читаючи статті проф. Томашівського в „Ділі“. Чому саме тоді, коли навіть Роман Смаль-Стоцький скатав Полякам, що Краків, не „витряк“, коли навіть польський уряд зрозумів, що думки про Краків, п. Томашівський всетаки обстоює і боронить Кракова.

Показується, що маєється тут до діла лише з брудною конкуренцією Поляки запропонували посередництво п. Романові Смаль-Стоцькому. Проф. Томашівському жалко стало, що йому не трапилось цей легкий заробіток і завзявся, щоб не коштувало зайняти місце Р. Смаль-Стоцького.

В тій пили вислав свою жінку до ректора Краківського університету Лоса з пропозицією підняти посередництво замість Р. Стоцького. Різночасно вислав до Варшави п'єсмо з такою самою пропозицією. При тому п. Томашівський покликався на своє знання відносин і людей в Галичині, запевняв, що Р. Смаль-Стоцькому, не патентованому молодиківі посередництво не вдасться.

Різночасно п. Томашівський оставав в постійному зв'язку з п. Р. Смаль-Стоцьким. Коли цей останній був в Празі, де перемоворозав з такою ж самою професором, Томашівський прислав йому аж дві телеграми та писмо, в яких радив проволікати балачку з „Полякам“, та страшило їх можливістю відкриття українського університету в Берліні. Таким робом хотів п. Томашівський доказати перед Поляками „нездійсність чи злу в'їлю“ своєї конкуренції Р. Смаль-Стоцького і самому стати польським агітком.

Розуміється, що Р. Смаль-Стоцький не остав дозичним своїй конкуренції і при найближчій нагоді, коли вернув з Варшави, показав польським професорам і міністрам телеграми і писма пана Томашівського, додавши при тому відповідну його характеристику.

Пан Томашівський всетаки не дав за виграну і постановив доказати Полякам свою добру волю і вислав до „Діла“ свої статті, в яких „конкуренційна оферта“ дійшла до крайних вже границь.

От де причина статтей „Вельми Шановного Пана професора Томашівського“.

Збройна і культурна війна.

(Продовження.)

Приватні школи.

Українських і польських приватних шкіл у Галичині було:

Характер шкіл	Українська школа округу	Польська школа округу	Всього шкіл в Галичині разом	Примітка
Нар. шк. укр. поль.	32 ¹⁾ 200 ²⁾	28	328	Жидівських приват. шкіл 209.
Уч. сем. укр. поль.	10 14	8	10 22	
Гімназії укр. поль.	14 40	16	14 56	
Фах. шк. укр. поль.	3 35	22	3 57	
Повнов. промисл. школи	3 ³⁾ —	—	3 —	

Українських приватних народних шкіл удержуваних „Українським Педагогічним Товариством“, було 32, до яких ходило 4440 дітей і в яких вчили 129 учителів (людей). В наслідок зачинення 14 шкіл, з яких 10 продовжає ще науку, а 4 перестали існувати, зменшилося число народних шкіл У. П. Т. так, що в дні 31. серпня 1924 року було всіх нар. шкіл У. П. Т. 28 з 4160 дітьми і 119 учителями (людьми).

На прохання отворити нові українські школи польська шкільна влада роками не відповідає, або дає відмовну відповідь.

Крім українських приватних учит. семінарій і семінар. курсів У. П. Т. було 4 українських прив. семінарій С. С. Василянок. Крім 12 гімназій і гімназійних курсів У. П. Т. було ще 2 українські при-

¹⁾ На 31. VIII. 1924 було лише 28 шкіл.

²⁾ В дійсності польських шкіл більше, бож одно Т. С. Л. удержувало в 1922 році 183 школи — з того 181 на українській території а тільки 2 на польській.

³⁾ З того 1 українську доповнюючу прописову школу у Львові Кураторія л. ш. о. закрила. При цій нагоді пригадуємо, що Поляки мають 93 державних доповнюючих промисл. шкіл з 403 класами, — отже зай. ним творити ще й приватні.

Присилайте жертви на будову пам'ятника ІВАНУ ФРАНКА до Крайового Союзу Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. нн. 40.000.

Сенсаціями ми не бавимось, а передруковуємо інформації „Н. Часу“ не тільки в публіцистичного об'язку, але й щоб вказати, до яких неймовірних розмов і сплетень доводить справа, ставлена у такій площині, як її ставлять Поляки. Бо хочеться вірити, що наведені ревелюції не мають під собою реальної ґрунту і є лише вивітом атмосфери, в якій вже зродилися всілякі готів професорські списки, „передвступні угоди“ і т. п. Зрештою у цій справі певно ще забере голос д-р С. Томашівський.

Тайні й нікому невідомі інтенції авторів, присилаючих нам статті, нас не торкаються і нам не цікаві, тим більше, коли вони зв'язані з якимись такими же тайними позакатівними махінаціями цілком невідомою і некомпетентних чинників. Зі статті в „Нов. Часі“ виходить, буцім то „Діло“ таке наївне, що дало використати себе як шлях для передання „оферти“. Це цілком помилковий погляд. Наївність не лежить у характері „Діла“, а причини, задля яких воно видрукувало статті д-ра С. Томашівського, були вже настільки докладно з'ясовані (при переживанні голосів треси про погляди д-ра С. Томашівського та в окремій авторській статті нашого нач. редактора), що додавати до них нічого.

ватні жіночі гімназії а саме: СС. Василянок у Львові і „Українського Інституту“ в Перемишлі.

На жаль в супереч ухвалі анкети всіх українських краєвих організацій з дня 3. червня 1920 року, школи удержувани не У. П. Т. ще й досі не підчинилися під педагогічний нагляд „Українського Педагогічного Т-ва“, в наслідок чого нема одностайності в поступанні. А супроти єдиного польського фронту необхідно створити один український фронт!

Педагогія брехні і неагити.

Вищенаведені чорні цифри офіційних польських зіставлень вказують, що українських шкіл якогонебудь типу на ділі нема, а тільки є польські і що найвище утравістичні. Та кураторія львівського шкільного округу стоїть на таким становищі:

„Всі шкоти як публичні так і приватні на території Річпосполитої Польської є в тісній значенні цього слова польськими і школами. Про інші школи, як не відповідають деї польської державності в польській державі не може бути й мови.“ (Офіційна кураторія л. ш. о. з 30. X. 1923, ч. 33161/17р.)

Отже польські написи, польські печатки, все зовнішнє і внутрішнє урядування, свідоцтва і взагалі весь внутрішній і зовнішній вигляд польський.

Міністеріяльні програми навчання чи то польської мови чи історії підкреслюють вагу розяснювання збройних нападів і їх оборони. Історик має доказати некорисні програмні напади інших народів та вдатну польську оборону. Ось зразки*):

Оповідіаюс о wojnie szwedzkiej za Japana Kazimierza, jak Kordecki zagrzewał do obrony Częstochowy, jak Czarniecki bit Szwedów, nie powiem, że za Zygmunta III. była bitwa pod Cieszanowem, w której zginął Zółkiewski ale opiszemy jak Zółkiewski meżnie walczył z Turkami“ (стор. 22). А й ігри в „демократизм“ не бракує в програмі. — „Należy podkreślić, że mówiono wtedy, iż łączą się wolni z wolnymi, równi z równymi“, i wytłumaczyć znaczenie tej zasady (стор. 4). Зло, якщо воно колись в Польщі й було, от хочби й панщина, „nie wyda się tak jaskrawym jeżeli powiemy, że tak samo, a nawet gorzej dzieło się chłopotem we wschodnich krajach Europy...“ (?) (стор. 22) — зрештою „w Polsce było lepiej niż w Rosji“ (стор. 8). Так само „nie należy opowiadać dziełom innym, wspomnieć tylko, że religia unicka zbliżona jest do katolickiej...“ (стор. 9) і т. д. і т. д.

Та найцікавіше, що в тій справі пише відомий польський журналіст Агур Слівінський у варшавському „Кур'єрі поранному“.

„Психологія брехні, виплекана в неволі не перестала обтяжувати і життя незалежної Польщі. Колиш і нині страх перед пізнанням правди характеризує нашу суспільність“.

Згідно з усім згаданим навіть шкільні наші програми з офіційною печаткою міністерства освіти наказують наполювати польських дітей конвенансами і брехнею. Отже згідно з програмами навчання у народних школах учателі має розповідати своїм маленьким слухачам то про лицарські постаті Зофії Хшиновської (якої не було!), то вмачати дитячим головам, що шведів Кіліньські вигнали із Варшави Москвою (що є неправдиве), то про те, що Хлопчик — це одна з найкращих історичних постатей і т. д. Така педагогія брехні, введена урядовими наказами до шкіл у незалежній Польщі, переживає вже безліч разів наказів правдивості і сею дозрілої суспільності. А брехня, що товкається ми улого, є лше лагідним подувом у горівналі з могутнім гураганом брехонь, що шаліє на всіх шляхах публічного життя.

Відповідно до того і всі школи обвішані королями і героями з польської історії а старанно викинули все, що тільки нагадує українську історію.

З українських шкільних книжок викинули всі місця, де мова про Україну та саму назву „український“. Та не тільки те але й вірш Воробкевича „Мово рідна, слово рідне“, який друкувався у всіх передвоєнних підручниках, а далі Шевченка „Учітєся, брати мої“, портрет Шевченка, підпис під образком дітей,

* П. Лисецький: „Про міністеріяльні програми науки в нар. школах“. — „Учитель“ ч. 6 за липня 1924.

що моляться: „Українські діти відмовляють молитву“. „Отче наш рідною мовою“ викинено... з букваря!

За те втягнули до букваря уступ п. з. „Про нашу державу“, де українським дітям першої (I) класи оповідається, що „наша держава“ зветься „Річпосполита Польська“, на чолі стоїть президент, а столиця Варшава. Далі говориться учням з першої класи про Вислу, Краків, Вавель, Познань, Вільню і польський Львів.

Коли так з одного боку безпощадно нищиться все, що українським дітям нагадувало би їхнє українське походження, то з другого боку та сама кураторія апробує всякі „елементарже“ й інші шкільні підручники, призначені також і для українських дітей, які розбуджують польський шовінізм, поширюють національну ненависть, прищиплюють кровожадні інстинкти та одночасно вражають національні почування української дітвори.

Від таких патріотичних творів як н. пр. „Antoś żołnierz“*) в „елементаржу“ Ю. Худзіковського (Львів, 1922) у всіх польських підручниках аж кишить.

Очевидно чим вищі класи, тим і „патріотизм“ більший.

В читанці з IV. класи гімназійної апотензується в уступі „Lwów pod ciurami“ — Przez Adama Grzywałę Siedleckiego — воєнне поготівля шкільних учеників на „Русинів“, а в Геберта „Opowiadania z dziejów ojczyzny“ читаємо на стор. 212:

„Wspaniała wprost była obrona Lwowa, wziętego przez Rosinów. Do walki z wrogiem porwała się garstka młodzieży, nie brakło wśród niej dziesięcioletnich chłopców i kobiet...“ і т. д.

І так на кожному кроці шовінізм, безмежна національна ненависть.

І такою духовою поживою кормлять всі державні школи на українських областях під Польщею українські діти...

До того додати те, що українських учителів або наганяють з посал, або переносять у глибоку Польщу, — а їх місце обсажується польськими учителями, які з власної пильності додають в двоє тільки „патріотизму“ і не щадять найгідніших епітетів на адресу всього, що пахне українським.

Доволі сказати, що учителі (люди) Поляки по т. зв. українських школах на Гуцульщині, де в селі буквально нема ні одного Поляка, забороняють дітям між собою розмовляти по українськи і силують як в школі так і на дорозі говорити лише по польськи, співати тільки польські патріотичні пісні, а нерідко лучається, що наші українські діти під проводом польських „патріотичних“ учителів (людей) мусять навіть у церкві співати „Boże coś Polskę“...

Щоби українське громадянство не мало перегляду, що діється з його дітворою, Кураторія л. ш. о. касує масово гр. кат. катехитурі.

Очевидно годі нам живим лягати в могилу, даючи наше молоде покоління на поталу таким школам. Мусимо обдумати способи оборони, і цю оборону перевести масово і послідовно.

(Далі буде.)

Іван Герасимович.

*) Ось уривок:
„Świszcza kule za oknami
— Matuś patrzaj nasi sami bez bronii
Na ulice wróg się wali
Lwów nam cały dziś zabrali
puść do nich!“
і т. д. (стор. 188).

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська виладна тепер 1 золотий на рік). Рівночасно з грішми присилайте і списи членів (ім'я, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

Українське студентство за кордоном.

Віче українських студентів у Празі. Резолюції у справі ДОПС-а.

Українське студентство у Празі, зібране на віче 10. жовтня 1924 р., вислухалоши звід про події на П. звич. Зізді ЦЕСУС-а в Польбрадах для 1.—10. липня ч. р., звід з конференції СІЕ у Варшаві, та переважноши основну дискусію над ними справами:

1. Констатує, що чинники ворожі українському визвольному рухові взагалі, а незалежному українському студентству зокрема поклали в останній час зорганізоваву отаверту впожо рухові акцію, яка, послугуючись найб.удійнішими засобами як брехня, провокація, корупція і т. д., прямує до розбиття і розкладу української еміграції, що ясно відповідає намірам сучасної влади на східних землях України. Роль розкладу українського студентства вляго на себе тз. „Рад. студентство“, що вже віддавна прикривалося ріжними найменнями незалежними сути цих здеморалізованих елементів еміграційної нап. „марксистів, комуністів, соціалістів“, та перебувало під покривкою таких ніби культурних організацій, як С-ка ім. Тараса Шевченка, як ніби професійна організація „Студ. Громада УССР“, або ніби ділове студентське об'єднання ДОПС. Ці елементи перейшли до отвертих виступів проти всього українського студентства, з якими вони ніби щиро досі співпрацювали. Таким був їх виступ на П. Зізді ЦЕСУС-а в Польбрадах з метою розбиття ЦЕСУС-а, протест новозорганізованого „ДОПС-а“, висланий на Конгрес Міжнародного Студентства у Варшаві з метою здекредитувати українське студентство і його працю. В цьому проявляється повна солідарність „Допса“ з колами монархістичного московського і польського студентства, яким подав „Допс“ руку.

2. Констатує, що розголошене „Допс“ твердження, ніби то ЦЕСУС розбито, „правими студентськими колами“ являється абсолютною неправдою, натомиць правдою є, що комуністичні делегати по збори об'єднаному пляні явилися у Польбрадах з метою розбити як Зізді так і сам ЦЕСУС, що ім не вдалося.

3. Стверджує, що „Допс“ не об'єднує ніякого поступового чи соціалістичного студентства, а є тільки геупно створеною для переведення комуністичних плянів розвитку українського студентства.

4. Стверджує, що „Допс“ не має права говорити в імені українського студентства Західної України, бо: а) студентство Західної України, не виключаючи комуністів, є об'єднане в краєвій студентській організації „Проф. рус“, яка є членом ЦЕСУС-а, а яка зняла цілком негативне ставовіше супроти „ДОПС-а“ на конгресі СІЕ у Варшаві. б) Не має права говорити в імені українського студентства на еміграції, бо крім берлінської Академічної Громади, яка об'єднує 23 членів, не виступила жадна студентська організація на еміграції з ЦЕСУС-а, а й із отих 23-ох членів берлінської Громади частина вступила назад до ЦЕСУС-а через Союз Німеччини.

5. Констатує, що протест „Допса“ до СІЕ у Варшаві, в котрому кається, що ЦЕСУС не має права заступати всього українського студентства Західної України а тільки 1209 студентів та що ЦЕСУС є політичною, а не професійною організацією, являється опертим на неправдивих твердженнях, бо ЦЕСУС об'єднує около 4000 студентів всіх ідеологічних напрямків, та є організацією професійною і аполітичною.

6. З обуренням патує цей виступ „Допса“ у Варшаві і кваліфікує його як свідоме шкодження національним і професійним інтересам українського студентства на міжнародному форумі та ставить протест „Допса“ на рівні з протестом монархістичної московської організації „Оресо“ і шляхетсько-польського студентства, котрі рівнож відмовляли ЦЕСУС-ові права заступати українське студентство.

7. Взиває все студентство а зокрема ЦЕСУС поребити відповідні заходи перед своєю і чужою опінією, щоби злочинна діяльність згаданих здеморалізованих елементів не падала тінию на українське студентство та взагалі на всю українську еміграцію, а для того різко відмежувати себе в публічній опінії від елементів скупчених у „Допсі“ та аналогічних йому організацій.

8. Жадає від Управи ЦЕСУС-а всестороннього освітлення злочинної діяльності „Допса“ у всіх українських часописах та прослошує бойкот студентів: Костя Танчаківського, д-ра Мирона Чеховича та Василя Михалкіна, які підписали протест надісланий Конгресові СІЕ, та студентів: Миколи Титоніка та Осипа Рудзінського, які, працюючи разом з попередніми в тимчасовій експозитурі „Допса“, причинились до шкодження інтересам українського студентства, як рівнож проголошення бойкоту „Допса“ як організації.

Крім того віче прийняло шість точок резолюцій про справу українських високіх шкіл, які промовчимо з пензурних огляді. Віче заявляло проти всілякого компромісного поглядження справу українського університету з польським урядом та проголошено бойкот д-ра Романа Смоль-Стоцького і проф. К. Студяського.

В обороні рідного шкільництва.

Розправа проти проф. М. Галушинського.

Дня 21. жовтня н. р. ставав проф. М. Галушинський перед повітовим судом С. III. у Львові за проступок § 488 і 491 з. к., а також за арт. V. закону з 17.XII. 1862. В акті обвинувачення сказано, що він, дня 31. марта 1924. словно, в приймів більше людей, а далі дня 1. квітня 1924 в письмі внесенім до Кураторії Л. III. О. закінчив державній шкільній владі, що вона буцім то йде проти, чи пак нагущує права „руського“ народу в шкільництві і видає в цьому напрямку буцім-то безправний акт, і далі обвинувачував що владу, не подаючи на це певних фактичних даних, у вікочемних прикметах і таким же способом думання, і крім цього фальшиво обвинувачував її, подаючи видумані або перевернуті факти у вчинку, що нарушує честь. Судією був Третяк, прокуратору заступав прок. Ляковскі, обвинуваченого заступав адвокат Л. Ганкевич.

Після прочитання акту обвинувачення обвинувачений заявив, що до вини зовсім не почувается. Подання правдивих фактів не вважає образою, а тільки ствердженням фактів і хоче перевести докази правди. Для цієї мети ставить внесок покликати свідків, між ними й самого куратора С. Солянського, багато інших, зі Львова й з краю. Піддержує свою заяву з 31. марта 1924, бо польська шкільна влада виконує тяжкий наступ на українське шкільництво: 1) нищить українські державні народні школи; 2) переводить масову переміну викладової української мови на польську в держ. нар. школах; 3) скасує коєдукаційний український семінар у Львові, закладає тільки жіночий, позбавляючи таким чином мужеську молоді науки в українській школі і зачинає при цьому семінарі хлопчачу шкільну вправу; 4) вводить до учит. семінарів, як в держ. так і приватних стільки предметів навчання у польській мові, що ці школи перестають бути українськими школами; 5) ввела до всіх шкіл внутрішню і зовнішню урядову польську мову, чим позбавлено український народ всіх добре придбаніх прав, на підставі давніх австр. шкільних законів, а також впливаючих з польської конституції і з постанов міжнародних трактатів; 6) забороною уживати, як у держ. так і приватних школах, назви „український“; 7) не дає дозволу на оснування нових приватних українських шкіл; 8) замикає українські приватні народні школи (тут наз. на ціла низка місцевостей), українські семінарії курси в Тернополі та Винниках, гімназійні курси в Луці, Самборі, Грималові і інших; 9) за звичайні доноси зачинає свого часу гімназії в Городенці і Долині, не даючи їй останній змоги стати знову гімназією; 10) не допускає до українських шкіл підручників, коли в них є назва „український“, та переслідує книжки, призначені для доповнення шкільної науки й для домашньої лектури; 11) ставить перешкоди в назначуванні учит. сил у приватних українських школах і видає такі постанови, які змагають до найдалшого обмеження прав українського народу на полі шкільництва. На цю тему можна би списати томи, обвинувачений обмежується тільки до найякірших фактів. Обвинувачений вносить на відчитання статті в „Курєрі львівськім“ ч. 222 з 20/9 1923 п. н. „Szyfowe prase“, статті з „Трибуни робітничої“ п. н. „Wielka z ukraińska szkoła“, брошури „Білім в дзвіні“ і розправи К. Федоровича: „Українські школи в Галичині“. Вносить на покликання свідків Яна Ширка і Броніслава Скаляка з ред. „Дзєнніка людового“ на обставину, що в грудні 1923 був конгрес П. П. С. з цілої Польщі в Кракові, на якому ухвалено одностайно резолюцію, п'яноюю надужити польської адміністрації у відношенні до українців, надужити і переслідування на полі українського шкільництва, як закочування шкіл, неприпинання українських учителів і виконання кураторських слова „український“. Прокуратору стану на „людський становищі“ і спротивився усім внескам, заявляючи, що всі тут наведені факти зовсім зайві. Обвинувачений як „szkodnik polski“ не має права виступати з відомою заявою. А навіть ціла промова обвинуваченого й всі внески є тільки дальшою демонстрацією проти польської влади. Оборонець Л. Ганкевич стану на правному становищі і вказав саме потребу переведення доказу правди. Акт обвинувачення підносить, що заява про насильство польської шкільної влади оперта на видуманих і перевернутих фактах. Отже обвинувачений подає факти й хоче перевести докази правди. Він не погоджується з прокуратором, начеб то урядник не має права в судовій демократичній державі звертати увагу владі на те, що діється протизаконного, а навіть це є його обов'язком. Суддя відкинув усі внески. — З огляду на те, що приступив зараз до видання присуду й зачитав проф. Галушинського на десять років арешту з заміною на 50 золотих гривень. — Проти засуду згоджено відклик.

Відгуки дня.

Моя зрада.

(Трохи лірики.)

І краса не була красою майського квітту. І принада не була принадою троядного пупінка.

Вона буга в тім віці, коли жінка доходить до найвищої розв'язу душі та тіла. Після цього приходять уже переспіла старість.

Тому м же в її постаті було стільки життєвої радості і але прикриваної меланхолії.

Я пізнав її з нею на селі, ще як м'лий хлопчина і вона стала моїм першим коханням.

Потім забув про неї, аж по літах стіву в міськм парку і відновив стару любов.

Від цього й почалося.

Вже кілька разів відвідувала мене в місті.

Без остраху заходила в мою кімнату, хоча кожна хвилинка могла зрадити її.

Приваблювала мене своїм дивним, чарівним усміхом, пригортала до себе і цілувала лише своїми запашними устами.

Я розпізнав її шовкове, золоте волосся і нахилився над нею, як бальзаком. В той спосіб повставав окремий світ, тільки для нас двоє, у якому грала кова як гірський потік і тьохкали цілунки як солов'ї.

Піхоті її тіла созиливали дивним нап'ятом у цьому хамі, впливали розум і відбавили волю.

Зі склепіння храму зорили її сині очі, величкі, ясні, як розпівлі волоські.

Ті очі... ті очі!

Коли я дивлюся в них, бачив синяву нобі, коли мінував їх, розпливався в ній.

— Ко...ха...ха!

— Лю...бий!

— Тиша...

Тільки кров як гірський потік і цілунки як солов'ї.

Гладила мене ніжними долонями і напів як мати і пів як любка шептала:

— Хлопче мій...

— Гарна... Чарівна... кохана... захоплюєся...

Усміхалася синявою очей, золотила розкішним усміхом, лоскотала спокійливими словами.

— Приїдь до мене... на село... Я там щі йно собою.

— Не можу! Жінка!... Опінія!...

Доглязачий Львів!...

Накопичала очі ями, такими довгими, що аж тінь падала на личко від них і здавалося: заривалася. Тільки слюзи, як брилянти темтіли на спущених вях.

Потім таке тихо направила до виходу.

Але не від дверей просила остергачути:

— Сп'шися, бо обидвоє старіємо!

І як було вродовж кількох літ, а я ще не пізнав.

Аж цього року не витерпів.

Вже від місяця посиляла просьби, писані в ф'ярмі р'язь.

— Приїдь! Я жду! Все та сама!...

Не можна було оп'ртися.

Хоч жінка...

Хоч оп'нія...

Хоч довгозачий Львів.

Поймав.

Приймала мене любка моя такими усміхами, поглядами, песгощами, як ще ніколи.

Своїми шатами под'їла красу, своєю ніжністю і жаром потрола розк'ш.

Гарна... Чарівна... Кохана.

Золота Галицька Осін.

Галактион Чинка.

НОВИНКИ.

— **Стінний календар У. П. Т.** В книгарнях появляється стінний календар У. П. Т. на 1925 рік, украшений красковою заставкою П. Ковжуна.

— **Комуністи в об'ороні „Слова польського“.** Іронія долі хотіла, що в справі конфіскації „Слова польського“ ч. 236. внесли інтерполяцію... комуністи. Вінокримінальному числі „Слова“ була поміщена українська декларація в справі нападів на „кресах“.

— **Затроєні гуси.** Дня 22. п. м. прийав на східній варшавській дівреш транспорт польських гусей, зложений зі сімох вагонів. Ветеринарні оглядини виявили, що хоч гуси були живі, всеж таки були затроєні.

— **Ще один ворог Польщі.** Після з Людово-Нарядового Зайонку згодилися внесення, щоби польський уряд в найближчому часі видав приписи, звернені проти кочівничого життя циганів і примусив їх узятися до якоїсь праці, або до опущення меж Польщі. Внескодавці думають, що цигани, які кочують з місця на місце, ворожать і крадуть, дають злий примір лояльним обивателям, які хоч і не кочують, але крадуть, особливо на „кресах“.

— **Торговля „Жечпосполітою“.** На днях продава „містш“ Надєрескі шлєському „повстанцеві“ Корфантому „Жечпосполітою“. Куноно часопису Корфантм набірає відповідної пластики на тлі „ай-бутиного розглядання на соймовій арєні“ „декотрих“ нїєських спрад.

— **Експлозія в Острові під Шидцем.** Онодішньої ночі в хаті Петра Мокрого в Острові під Шидцем наступила експлозія ручної гранати, яку хтось кинув через вікно в кімнату. На м'сє випадку вийшла поліційно-слідча комісія.

— **Перенесення митового уряду.** Митовий уряд в Калагурівці на польсько-українському пограниччї звинено, переносачи весь комунікаційний рух до Підволочиськ і Гусятини.

— **Передісторична нахідка.** В Новому Дворі біля Яблонки під Варшавою найдено т. зв. сквинкову могилу з мальованою керамікою, якої вік устало на VI. століття перед Христом. Нахідка репрезентує один зі слів побуту в околицях Рарпави північного племені, яке з над Балтійського моря пересунулось з півночі на південь до Галичини і Шлєська. Нахідку передано до варшавського музею.

— **Помежа варшавського арсеналу.** На території варшавського арсеналу з'ялася на днях пожежа. викликана наглим перевертанням електричної течії. Покищо не устало викликаних пожежею втрат.

— **За зневагу польських красен.** Еміля Гюбєра з Бидгоща, який поставив на своєму голоді страхополоха, пристойиши його червоно-білими стяжками, засуджено на 3 місяці тюрми і 500 золотих гривень.

— **Обмеження вступу до польського союму.** На конвенті сеніорів віс машалок Ратай проєкт обмеження вступу до союму для публіки: крім цього проєкшено послі, щоб вони не впроваджували чужих гостей до соймових кул'юарів.

— **Податок на льонаторів.** В польському міністерстві фінансів продують над податком на льонаторів, з якого приходів творено би фонди для будівляних підприємств.

— **700-ліття Данціга.** Цього року проминає 700 літ від хвилі, коли поморський князь Сятополк надав німецьким колоністам привілей на закладання надморського міста, яким став славний торговельний центр Данціг.

— **Голодові заворушення в Вірменії.** В Олександрополі, в ратянській частині Вірменії прийшло до голодових заворушень, при чому убито сім осіб а 46 поранено.

— **Чисельність армії Малої Антанти.** Празька „Тїбуна“ подає зіставлення чисельності армії Малої Антанти на мирній і воєнній стєп. Чехословацька під час миру має 155,000 жовірів, під час війни 500,000; Югославія під час миру 135,000, під час війни 1,000,000; Румунія під час миру 125,000, під час війни 2,400,000. Разом Мала Антанта, могла би на випадок війни поставити около 4 мільони військ.

— **Торговля мистецькими творами в давнину.** В старих актах, завішаних та інвентарях голяндських міст гадимось цікані дані, які кидують світло на оборот мистецькими творами в давнину. З договору відомого маїніста Перчеллі з якимось „меценатом“ дов'їдуємось, що маляр мав доставити 40 картин, по дві тижнево, при чому гр ші мали бути виплачені на „терї в п'ятишю“. Р'ч-ї ярмарки і тижневі торги були значайними місцями збуту для мистецьких творів. Маляр той мри, що Остатде, зобов'язався доставити якось гадляреві 13 картин по 2 гульдєни. Чи супроти того можна дїуватися, що львівські малярі XVI-XVII. в обносили свої „твори“ по ринку і дуже „мали за эле“ сидільником, які малювали сідна „турецьким покомом“, чим робили „маїстрам малярського куншту“ велику конкуренцію.

— **Як можна обійти млязулі „мирових“ переговорів.** Американські часописи доносять, що одно німецьке підприємство зложило турецькому уряду оферту на будову підводних лодок. Для себе будують Німці підводні судна і торпедовці в різних закордонних місцевостях. І так фабрику моторів мають у Шафгазєні в Швейцарії, лабораторії мають в Швейцарії та Еспанії; періскопи Герца фабрикують в Г'юландії, торпедовці в Штотгольмі, а складові частини зі стали в Барселоні.

— **Рідкий випадок.** Минулого тижня померла в Бостоні 77-літня драматична артистка Грєбїє з Нью-Йорку. Виступаючи протягом 30 літ в Америці і Англії збирала майно в сумі 4 мільйонів доларів, які записала на добродійні цілі. Є це один з небагатьох випадків, в якому драматичний артист вмирає мільнатом.

— **Ювілей університету.** В маю 1925 р. святкуватиме падуанський університет 1100-літні роковини свого існування.

— **Мертва обов'язку.** Суддя Кавє дей, який видав присуд на останніх убійників в садстві в Чикаго Лябля і Леопольда позав в рострий нерв, під впливом напастей і п'єроз підчас процесу.

— **Натаєтєфє в нїні.** В Атенєх підчас кінематографічної вистави для дітей зайнялася хусючка одної дитини. Виклиало це таку паніку, що в суюлоці при виході відв'їхало 25 дітей а 21 тяжко поранено. Між тим згинув і пожарник.

— **Ювілей університету.** В маю 1925 р. святкуватиме падуанський університет 1100-літні роковини свого існування.

— **Мертва обов'язку.** Суддя Кавє дей, який видав присуд на останніх убійників в садстві в Чикаго Лябля і Леопольда позав в рострий нерв, під впливом напастей і п'єроз підчас процесу.

— **Натаєтєфє в нїні.** В Атенєх підчас кінематографічної вистави для дітей зайнялася хусючка одної дитини. Виклиало це таку паніку, що в суюлоці при виході відв'їхало 25 дітей а 21 тяжко поранено. Між тим згинув і пожарник.

— **Ювілей університету.** В маю 1925 р. святкуватиме падуанський університет 1100-літні роковини свого існування.

— **Мертва обов'язку.** Суддя Кавє дей, який видав присуд на останніх убійників в садстві в Чикаго Лябля і Леопольда позав в рострий нерв, під впливом напастей і п'єроз підчас процесу.

— **Натаєтєфє в нїні.** В Атенєх підчас кінематографічної вистави для дітей зайнялася хусючка одної дитини. Виклиало це таку паніку, що в суюлоці при виході відв'їхало 25 дітей а 21 тяжко поранено. Між тим згинув і пожарник.

— **Ювілей університету.** В маю 1925 р. святкуватиме падуанський університет 1100-літні роковини свого існування.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Франція визнає СРСР.

На засіданні фінансової комісії палати Еріо заявив, що Франція може визнати де юре СРСР., поробила би лише застереження щодо зобов'язань зятягнених супроти Франції і до трактатів підписаних Францією.

З Парижа звідомляють, що Французький уряд вислав 23. X. радіо-телеграму, якою визнав правительствє СРСР., але зазначив, що не зрікається претензій франц. горожан у Росії і що поставить домагання звороту майна, належного французьким горожанам.

Опозиція Українців і Білорусів.

Український і білоруський Клюб ухвалив вести гостру опозицію у відношенні до польського уряду. Є це наслідок експозє Грабського котрій справи національних меншостей торкнувся лише мимоходом. Усталоно бесідників до ген. дебатів в соїмі. В імені Українців говорить Павло Васильчук, від Білорусинів Рогуля. Павло Васильчук репрезентує в партії радикальнійший напрям і його промова буде доказом зросту сил цього напрямку.

Промова Сншинського.

Мін. Сншинські виголосив на вчорашній засіданні соймової комісії закордонних справ промову, в якій обговорював спеціально наради V. засідання Союзу Народів. Заповів закінчення арбітражного договору між Польщею, Фінляндією, Латвією і Естонією.

Росія збільшила військовий бюджет.

На IV. засіданні ВЦК. комісар фінансів Сокольніков виголосив реферат про фінансову політику СРСР. Бюджет проєктований на 2'1 мільярда рублів не є навіть орієнтаційним бюджетом на 1924/25 р. Бюджет комісаріату військових справ виносив 378 міль. рублів. У порівнянні до мин. року збільшено бюджет на 22 міль. рублів.

Румунія й СРСР.

У відповіді на інтерпеляцію ще до взаємин із Чехословаччиною й Румунією, Чічерін заявив, що взаємини станули на мертвій точці. Румунія висилає на територію СРСР. ватаги. Чехословаччина підпомагає протисовітську еміграцію, все ще числячи на упадок большевиків.

Вибси в Норвегії.

По неоконечнім іще обчисленням вибори до норвеського парламенту (стортінга) дали такий вислід: правия і вільнодумна лівия 61.000 голосів, селянська партія 64.000, соц. дем. 16.000, робітничка партія 40.000, комуністи 12.000, народня партія 9.000.

Франція зносить амбасаду при Ватикані.

Фінансова комісія французької палати прийняла 20 голосами проти 12 знесення кредиту на амбасаду при Ватикані. Внесення пос. Бокановского з домаганням 400.000 кредиту для отворення амбасади в Москві, комісія відложила до хвилі, аж заявиться щодо цього уряд.

Біржа.

Львів, 23 жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5'18—5'18½, канад. дол. 4'98—5'01, чеські кор. 0'15—0'15½, лєт 0'02—0'02¼, франц. франк 0'27—0'27½, швайц. фр. 0'97—0'97½, англ. фунт. 23'00—23'20.

Золото. 20 коп. 21'80—22'20, 20 франк. 20'00—20'30; 20 марк. 23'30—23'50; 10 руб. 27'01—27'30.

Срібло. Австр. кор. 0'44—0'45, 5 австр. кор. 2'26—2'28, фльорени 1'16—1'18, рубл. 1'85—1'95, рубль дрібний сріблом 0'85—0'95.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1923 р. від 25'00 до 26'00 жито галицьке з 1923 р. від 21'00 до 22'50, жито нов. збору від 16'20 до 16'75, ячмінь галицький броварняний від 22'00 до 23'00, ячмінь галицький пашний від 18'00 до 19'00, овес галицький з 1923 р. від 17'50 до 18'50. Фасоль 52'00—54'00.

Купуйте уділи в Кооперативі „Український Театр“! Присилайте датни на адресу Кооперативу: Львів, вул. Руська 18/1.

Писти до Редакції.

З Волинської хроніки.

Вельми Шановний Пане Редакторе!

З огляду на те, що редактор газети, про яку буде йти мова нижче, відмовився надрукувати мого листа, а поки я добувся надрукування його правною дорогою, справа стратить свою актуальність, — гому маю за шану просити Пана Редактора, не відмовити надрукувати мого листа таким, як він виглядає адресований до редакції газети „Дзвін“.

На підставі пресового закону прошу не відмовити умістити мого листа в найближчому числі газети „Дзвін“.

В числі 74 газети „Дзвін“, яка і по нинішній день виходить, як „орган У.Н.П.“, уміщено програму Української Народної Партії (С.С.).

В зв'язку з моїми заявами з 9. липня (28. серпня) ц. р., — група осіб, а власне три люди: В. Оскілко, А. Волинський і І. Біда ко не мали найменшого права, ні морального ні юридичного, виступати в імені Української Народної Партії (С.С.) та видавати в імені тої партії ніяких публікацій, відозви, монографії, закладаючи формальних даних:

1. Право моральне і юридичне до виступів в імені незалежної групи У.Н.П. (С.С.), здобуто разом політичних виступів за еміграції у Відні. (Гляди документи Всеукраїнської Національної Ради у Відні за числа 3 і 5 „Волі“ 1921 р.).

На підставі цих документів і виступів, раховано можливим приступити до гри у межах Польщі, як „тимчасова організація група У.Н.П. (С.С.)“, аж до порозуміння з рештою старих і дійсних членів Ц.К. У.Н.П. С.С., що перебували за межами Польщі.

2. До цього часу до такого порозуміння не дійшло.

3. Головою незалежної групи У.Н.П. був і є я (гляди зазначені документи).

4. Володимира Оскілкого обрано репрезентантом „Організаційної групи“, а не головою, бо голова зборів не голова партії, до речі, ще й формально неіснуючої.

5. Після смерті О. Макаренка голови Ц.К. У.Н.П. заступника д-ра Ів. Липи, д-ра Луценка і М. Білінського, з дійсних, не кооптованих членів Ц.К. У.Н.П. (С.С.) zostалися я і агроном Іван Андоушенко.

6. Зі згаданим моїм з „організаційною групою“ підписав особі під декларцією в ч. 74 „Дзвона“ мають право і можуть організувати собі, які їм прийде до думи і голови, партії, — тільки не мають права виступати і репрезентувати Української Нар. Партії (С.С.), інші більше, що перед підписаних осіб, опріч В. Оскілкого, решта ніколи не належала формально до аластивості У.Н.П. (С.С.), а пристала тільки до „організаційної групи“.

7. Названа група осіб без жадних зборів на яких були би присутні всі члени „організаційної групи“, самочинно реконструувалася як Ц.К. У.Н.П. С.С. та запросяла ще в той Ц.К. осіб, котрі кілька днів перед тим вступили в „Організаційну групу“.

Виходячи з наведених даних, формального характеру і бажання зберегти хоч крихотку честі партії, яка безумовно прислужилася і по очищенні своїмущу ще прислужиться до відродження українського народу, та шануючи пам'ять тих, що сміливо полягли в нерівній бою за ідеали партії і передусім народу, — протестую проти такого політичного шантажу, як на це дозволяє собі п. Оскілко виступами своїми в імені цілої партії, котра не дала йому на це жадного уповноваження. Закликаю всіх старих членів У.Н.П. С.С. прилучитися до мого протесту.

Йосиф Мацюк,

секретар Ц.К. Всеукраїнської партії С.С. У.Н.П.

До протесту прилучаються: Міліца Мацюк, Юстин Петрів.

Р. С. Охсемо будуть оголошені причини мого розриву з групою В. Оскілкого та ріжні документи У.Н.П.

15. жовтня 1924 м. Рівне на Волині.

Від Ред. Лист належить до бувших членів так званої групи Оскілкого, яка присвоївши собі імя У.Н.П. в м. Рівному підчас виборів до союму і сенату виступила зі своїм окремим списком, а після виборів видає газету „Дзвін“. Група Оскілкого стоїть на ґрунті польської державності, користується спеціальною піддержкою польської влади і веде боротьбу проти української парламентарної репрезентації.

Друкуюмо лист членів без жадних змін, як матеріал до характеристики відносин серед членів групи політичних авантюристів на Волині, яка поставила собі завданням розбити єдиний національний фронт за чужою допомогою і в чужих інтересах. Припускаємо, що цей розпад у групі, про який свідчать лист, стоїть у зв'язку зі зміною політики польських чинників до групи Оскілкого, про що на Волині ходять уперті чутки. Думаємо, що автори листа цілком цяремне згадують незаплідлені імена померших членів У.Н.П., особливо д-ра І. Липи, та М. Білінського, які з ганебною акцією осіб згуртованих коло Оскілкого не мали ніколи нічого спільного.

Відозви й комунікати.

Загальний З'їзд „Українського Педагогічного Товариства“.

Загальний З'їзд „Українського Педагогічного Товариства“ відбудеться в суботу дня 8. листопада 1924 р. точно о год. 10. передполуднем у Львові в залі „Олімпіа“ вул. Пекарська ч. 18 І. пов.—зі наступним денним порядком:

1) Отворення З'їзду і відчитання протоколу з останнього Загального З'їзду. 2) Ухвалення регулярного наряду. 3) Вибір організаційної і персональної Комісії. 4) Звіт Головної Управи. 5) Звіт Наглядової Ради. 6) Удільнення абсолютної. 7) План дальшої роботи. 8) Вибір голови „Українського Педагогічного Товариства“. 9) Вибір 12 членів Головної Управи і 3 заступників. 10) Вибір Контрольного Комітету (5 членів і 3 заступників). 11) Вибір Розсудного Суду (5 членів). 12) Ухвалення річної членської вкладки. 13) Зміна стат. та УПТ. 24) Внески та інтерпретації.

Кружки, які бажать на Загальному З'їзді ставити свої домагання, перешлють їх на письмі до 5. листопада ц. р. Президію Головної Управи УПТ. Львів, Ринок ч. 10 ІІ. пов. Згідно з § 50 статута на кожних 50 членів Кружка припадає на Загальний З'їзд У.П.Т. один відпоручник з тим, що Кружок мусить мати найменше одного відпоручника. Кожних 25 членів нотої 25-ти уважається за повну 50-ку. Кружок може мати найбільш 15 делегатів. Насильки який Кружок не вибрав відпоручників на Загальний З'їзд, вибере їх негайно по думці § 16 того статута. Кружки подадуть списки відпоручників на Загальний З'їзд Головної Управи до 1. листопада ц. р., в опіч того виставлять їм формальні повноваження, якіми викажуться відпоручники при вступі на сесію. Головна Управа вигодує і в своєму часі ще перед Загальним З'їздом розішле всім Кружкам У.П.Т. і Комітетам „Рідної Школи“ друковане звітомлення з діяльності Головної Управи і Кружків та касові звітомлення за атм. рік 1923—4) від 1. вересня 1923 до 31. серпня 1924. Кружки і їхні відпоручники звольте точно обзнакомитися зі згаданим звітомленням Головної Управи, щоб якнайбільше часу можна було присвятити дискусії над способами як досягти цілі Товариства. Опріч того Головна Управа нешле Кружкам У.П.Т. і Комітетам „Рідної Школи“ разом зі звітомленням головні прєкти зі свого боку, які Кружки У.П.Т. і Комітети „Рідної Школи“ возьмуть під обради і поручать своїм відпоручникам прийти на Загальний З'їзд з конкретними внесками.

На день перед Загальним З'їздом У.П.Т. це в п'ятницю дня 7. листопада ц. р. о год. 3-тій годині, сиріше отсим Головна Управа Голоз всіх Кружків У.П.Т. і Комітетів „Рідної Школи“ на конференцію, яка відбудеться у Львові в школі У.П.Т. при вулиці Мокшанського ч. 12. Коли голова якого Кружка не є відпоручником на Загальний З'їзд, то замість нього в зме участь в конференції один з делегатів дотичного Кружка на Загальний З'їзд У.П.Т. Ця конференція дуже важна, бо підготує матеріал на сам Загальний З'їзд, тому явка на ній представників кожного Кружка чи Комітету „Рідної Школи“ є конечна! Головна Управа надіється, що відпоручники Кружків виявлять як найбільше ініціативи і вкажуть шляхи, якими У.П.Т. серед теперішніх обставин найпевніше сповнить великі завдання, вложені на нього загально української суспільності.

Головна Управа Українського Педагогічного Товариства

Марія Білецька в. р.

Місто Голоза.

Осип Навроцький в. р.

Секретар.

В дітях наша будучина — на ша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народу той, хто жертвує на „Рідну Школу“.

Зі спорту.

Україна — Поділля 2 : 0 (1 : 0). (Львів) (Тернопіль).

В неділю дня 16. п. м. в столиці Поділля стрінулися дві наші дружини: „Україна“ зі Львова і місцева: „Поділля“.

Остання зустріч цих обох дружин також у Тернополі перед двома роками скінчилась геть озим вислдом 1 : 1. Від цього часу чимало змінилось в обох дружинах. Перш усього нові гравці зайняли місце старих ветеранів і змінився спосіб гри що до техніки та доцільності на краще.

Отже заповидалася цікава боротьба, якої вислду ніхто з прижизних Львовян, ні з Тернополян не міг передвидіти. Одні і другі в дні націю, що перемагають.

„Україна“ в складі ось яким: воротар: Палидів — залога: Верхола, Дахнівський — поміч Гіба, Пазуяк; Петрів; Чорний ІІ, Лисик, Мурський, Чорний І. і Терлецький.

Вже вийшли з друку і розсилаються дві нові книжки:

1. МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до навчання перших початків українського письма (Методика до першої книжки) Матвійчук, 128 стор. друку, ціна зол. 3.-
2. ІСТОРІЯ ВИХОВАННЯ І НАВЧАННЯ проф. Левицького, 184 стор. зол. 3.-
Замітка: Хто купує обі книжки разом платить за них лишень зол. 5.-
Надто номидий замовляючий в мене книжки дістав безплатно 1 гарний стінний налендар на 1925 р. — На посилку тих двох книжок долучити 50 сот.

Вітчи поручаємо:
1. ВЕЛИКУ АЗБУКУ для школи по зол. 2-20
2. МАЛУ АЗБУКУ літочу по „ 0-30
3. ПРИЛАД ДО АЗБУКИ для школи по зол. 15 без пересики. 1-1
Замовлення і гроші слати на адресу:

М. МАТВІЙЧУК, Львів, вул. Панська 17.

В Поділля на воротах: Сакалюк — на залозі: Войтович, Бабій — в поміч: Чубатий, Перчишин: Дудик — в напад: Кожухівський, Іллубок, Корольок, Юрчишський і Мельничук.

Точно 2-45 починає гру „Україна“. Напад її заломлюється на лінії залози місцевих. М'яч перехоплює „Поділля“, але не на довго, бо вже в 9-й минуті бе Україна перший невикористаний „ог“ до Поділля. Відтак гра ведеться під знаком легкої переваги Поділля, чого висловом є 5 роів в 17, 15, 35, 3 і 37 минут; всі одначе не вкористані, бо відпаровані або залогою „України“, або воротарем. В межчасі не дармче напад України, який серед гарної комбінації доходить до голу часто під ворота Поділля, де творить декі грізні ситуації, чого вислдом в 30-й минуті один ріг, а в 39-й пегший гол стрілений Чльником Мурським, з гарної сел-и лівого крайника Терлецького. Ще кілька наступів з одної і другої сторони і половина кіньчється вислдом 1 : 0 для України.

З початку а другої половини гра зрєс м отверта ведеться найчастіше на середині грища. Вітез, який у першій половині був ше сак-так чамний, розгулявся тепер на добре і зносить м'яч так одним, як і другим, Га дуже тяжка; найсильніший стріг тратить по доріжці на салі й іде туди, киди його не посилав. Гравці повинні були безумовно в таких умовах дежжати гри пр зємної, замість подавати собі голою. Наступи „Поділля“ переважно крилами, параліжуют з успіхом сба країні помічники „України“, рідше залоза, Україна знов у своїх, добре обдуманих наступах, звичайно минає лінію ворожої помічі, а

спиняється шойно на знаменитій залозі, або воротареві місцевих. Слідна тепер легка перевага „України“, яка добуває три роги, в 72, 82 і 85-й минуті, які одначе невикористовує. В 77-й минуті провай заложник Поділля робить „прку“ на карному полі, суддя дає карного до „Поділля“, а якого Лисик остро і певно стріляє гол-а. Всі заходи „Поділля“ зрєванжуваіть о стають без успіху. 4-18 суддя кіньчть гру, якої вислді 2 : 0 в користь „України“. Відомшення роів 5 : 5. Судлював відпоручник Українського Спортового Союзу В. Стоцький зі Львова.

Гра була редена з обох сторін зосім fair, з живим темпом завдяки холодові, який примусив гравців рухатись. „Поділля“ фізично сильніше від „України“, своїм першим прилюдним виступом доказало, що є дуже грізним противником для „України“. Жаліти треба, що не брало участі в сьогорічних змаганнях за мистецтво. „Україна“ технічно вища від „Поділля“, зробила своєю грою добре вражіння на місцевих. Найкращими гравцями з „України“ були Мурський, Лисик, Гіба, Терлецький і Петрів. З „Поділля“ Сакалюк, Войтович, Бабій і Корольок. Публики на вважачою на несподіву було досить багато більше ніж не раз у Львові.

Пай тій нагоді слд подякувати усім тернопільським громадянам, які прийняли обіком гравців, голову „України“ інж. Васюту та суддю; окрема подяка належить пп. Завадовичам за відступлення одної кіньчати та зладження вечері для усіх Львовян. — В. С.

ОПОВІСТВИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Дня 26. ц. м. в неділю о год. 12. відправитись Богослуження в катедрі са. Юра з нагоди початку академічного року 1924/25 на Українській Високій Технічній Школі у Львові. 1-1

Кооператива „Український Театр“ у Львові (вул. Руська 18/4). — На будову українського театру у Львові злжжє Вп. п. Михайло Готинський, опервй спіл-ак квоту 161 90 зол. а Вп. п. Антін Рудницький пеніст і Вп. п. Ірина Туркеничівна — квоту 60 золотих титулом честини доходу зі своїх концертів — за що ласкавим жєртовлазям сердечну подяку складає Управа Кооператива.

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

БОНЦІПЕНТА на пров'нцію прийме адокат в „Народній Гостиниці“ ч. 23. до дня 26. ц. м. 692 1-2

ПРИЙМУ на мешкання і харч дві паночки з середніх шкіл, вул. Глибока 19. ІІ. поверх на право. 691

РОЗП'ОЧИНАЮ від 5. листопада тримісячний практичний курс крою і шиття. Вписи приймає щоденно „Юліянда“, Станіца 8. бічна Хорущини. 656 5-8

ФОРТЕП'ЯНИ, п'янина, фісгармонії, мало уживані в знамениті стані, продає, купує, мінєє лише за готівку Ганах, Панська 21. 560 0-10

ШЕВСЬКА робітня в домі українських інвалідів, Львів, Софії 25. доставляє солідного взуття панам, паням і молоді по уміркованих цінах із заграничного та красивого матеріалу. Направки на бажання негайно. 606 3-3

ПОЗІР! ЗИМА ЗА ПЛЕЧИМА!

Матерії краєві й англійські, готові убрання, пальта, куртки, хлопачі і діточі убранка, коци, всякого рода взуття

— дає на догідні сплати: —

„РЕГУЛЯТОР“, Львів, Ринок 43. (в брамі). 686 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

Спеціаліст шкірних і венеричних недуг д-р В. ЛЯВТЕРШТАЙН, б. елев дермат. клініки в Берліні.

Львів, Синьгусьна 37 (ріг Словацького). Лікування волосся, плям, знаків, електролізою, кварцевою лампою. 9-15

Оголошення.

Підписаний комітет вдів по Священниках просить Всечесніших Деканів всіх трьох Воєвідств, зайнятися зібранням власноручних підписів вдів по Священниках в кождім деканаті на особім аркуші і переслати його найдальше до 15. XI. до Деканату Тернопільського в цілі вислання петиції до правительства про підвищення платні. Проситься кожду вдову про одного золотого на подорж для делегаток.

За Комітет: М. Зарихтова, 693 1-1 Ю. Чайківська.

ВІДНОВЛЕНА

РЕСТАВРАЦІЯ І КІМНАТА

ДО СНИДАНЬ

(Шапіра — Ринок ч. 26)

під управою

Кромера і Вуйціка

поручається українській публіці.

Обіди (з 3-х дань 1 зол.) вечері 685 до пізної ночі. 2-5

СВІЧКИ на ГРОБИ

о бляшаних формах треба вже замовляти. — Ціни кониуренційні.

ХЕМИЧНА ФАБРИКА

Городок ягайлонський

почтова скринька 3. телефон 6. 690 2-3

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в іраю 4*20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7*50 зл., Німеччині 7*50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Р.-
мунія 150 лев. Болгарії 7*50
зл., Австрії 7*50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Доля економічної відбудови.

Англійські та німецькі вибори відвернули в останній час увагу від долі, яка зустріла довгообдумуваний, а ще довше перебалакуваний план Доза (Dawes'a). Ще два місяці тому європейські народи зі запертими віддихом вслухувались у льондонські телеграми, які приносили звістки про „перший реальний крок економічної відбудови повоєнної Європи“.

Справа воєнних відшкодувань рушила з мертвого місця; німецький міністр закорд. справ не вагався назвати план Доза „економічною біблією“ народів. Репараційна комісія ствердила ще 12-го ч. м., що Німеччина сповнює прийняті на себе зобов'язання; реорганізація Райхсбанку переведена, управа залізничних шляхів перейшла в руки міжнародного товариства. За цей місяць німецький уряд вніс першу місячну плату в сумі 83 міл. марок. Воєнна окупація змінила основну свій характер. Прогнані з меж окупаційної території — вернулись. Виходить, що план Доза почав здійснюватись. А проте вириває питання: чи всі ці причини, що на протязі шести літ стояли на перепоні налагодженню економічних відносин між переможцями та переможеними, неждано зникли? Чи причини — суперечні інтереси європейських держав.

Дуже хутко, по підписанні льондонської умови, в Англії почався поважний рух проти плану Доза. Німеччина для Англії — небезпечний конкурент. Причинитись до зросту грошездатності Німеччини значить підірвати перевагу Англії. Природно, що з менту підписання льондонської умови скільки безробітних в Англії почала зростати. А справа безробіття матиме першорядний вплив на політичну орієнтацію при англійських виборах. Англія не дуже сильно настоюватиме на тому, щоби Німеччина виконала точно прийняті на себе зобов'язання. Нині, по розписаних німецьких виборах, надії на виконання умови захитались. Ці вибори є саме вислідом розбіжності поглядів у лоні самих німецьких партій щодо користності льондонського економічного порозуміння.

Националісти, які можуть у найближчій парламенті відіграти нову роль, не скривають свого ворожого ставлення до прийнятих урядом зобов'язань. Франція прив'язувала велику вагу до льондонської умови, тому, що її підписали всі держави, з Німеччиною включно. Але... і Версайський договір підписали всі. Чи важко буде Німеччині доказати, що план Доза накинута їй так само силоміць, як і Версайський трактат? Чи англійський професор-економіст Кейнес не доказав уже, що і цей план не під силу Німеччині?

Два місяці тому Еріо зясував політично-економічну ситуацію ось так: „План Доза перетворив репараційне питання з політичної проблеми в економічну“. Таке було становище і Зєдинених Держав, де зперше зродилась думка такої комісії знавців. Двомісячний досвід здійснювання згаданого плану ще

раз виявив якнайтісніший зв'язок політики та економіки у міжнародних взаєминах. Свідомість ваги цих взаємин мала причинитись до зм'якшення антагонізмів між державами. Першою спробою в цім напрямі є торговельні договори, які знову стають актуальними. Німеччина хоче навіязати їх зі союзними державами а союзні держави зі ССРР.

Та кожний раз, коли такі договори мають стати на реальний ґрунт — вертаються політичні

справи. Просимо пригадати долю англо-радянського договору. Можна лякатись, щоби його слідами не пішли інші. Як довго політичні обмеження зв'язують руки промисловцям — доти налагодження економічних взаємин неможливе. Увага, з якою французька та англійська преса стежить за виборчою німецькою кампанією, є зв'язана зі зацікавленням для справи, яка в однаковій мірі торкається всіх європейських держав: — загальної економічної відбудови. Нині вона знову висить у повітрі.

Дві душі.

(З нагоди святкового перевезення мощів Генрика Сенкевича зі Швайцарії до Варшави.)

Вільний польський нарід віддає сьогодні останню й найвищу почесну прислугу одному із великих снів своїх, який творив і помер у час національної неволі й посмертне притулище найшов у байдужій чужинській землі. Сьогодні покладуть тлінні останки Генрика Сенкевича у новому польському Пантеоні, поруч з домовиною першого президента Річипосполитої. Культурні держави, через які везли труну з прахом Генрика Сенкевича, пішли назустріч пієтизмові, з яким польський нарід заходився біля цих похоронів. Бо всі найширші верстви польської нації урочисто святкують момент, коли жалібний вагон, прибраний у чорній червоно-білій прапорці, торкнеться землі воскреслої польської держави.

Якому це Генрикові Сенкевичові віддають отаку велику пошану? Бо їх є два. Один — це незрівняний мистець слова й форми, великий письменник і великий патріот. Це той, що заглянув у душу „Янка Музиканта“ й „Лятарника“ й подарив польській літературі перлини, які не тріщать блеску й на тлі всесвітнього письменства. Це геніальний талант оповідача, який має дивний дар тримати у тривкому напруженні захоплену увагу слухачів від першого свого слова по останнє. З низьким поклоном треба скинути шапку перед спопелілими кістками того, якого імя добуло собі безсмертність завдяки позитивним творчим прикметам.

А є і другий Генрик Сенкевич. Це — пропагатор певних соціально й національно-політичних гасел, це ідеолог, який у легкій белетристичній формі шукає доступу до широких мас, полонить їх блеском свого магічного слова і — затроює отрутою скритої ідеї. Це звеличник шляхетчини з її кармазинами й самоволею, апотеозуючий національне ренегатство й відступництво від віри батьків — коли воно йшло на руку великодержавницьким асиміляційним змаганням Польщі, й нехтуючий найбільш геройськими поривами, коли вони суперечили поділові на панів і рабів, на „благородних“ завдяки купленню титулам і нагромадженню майна і на „нікчемних“ завдяки бідному родові і вродженню чеснотам. Історичний письменник, який є сліпий на історичну правду, коли вона немилу йому — ідеалізаторові

всього, що польське, й глумливцеві з усього, що непольське.

Коли сьогодні правителі воскреслої Річипосполитої улагоджують тріумфальний візд мошам Генрика Сенкевича, то в цьому лежить глибокий зміст. Не національна необхідність наказувала Полякам у 1918—20 рр. йти збройним походом на схід, на литовські, білоруські й українські землі. Не соціальна справчливість казала ділити здобуті землі між військовими осадниками. Не політичний розум велить стояти на протязі літ при кермі влади людям, які нехтують всіма чужонаціональними змаганнями й посягають навіть на назву народів, що улягли у збройній війні. Все це є твором не політика, а письменника. Він, Генрик Сенкевич, виробив психіку нинішнього Поляка. На ньому виховались і далі виховуються польські покоління. Фанатична віра у месіаністичну місію Польщі на „кресах“ присвічує нині польським політикам у їх реальній діяльності так, як ім повіїв її автор Трильогі. Молодь захоплюється кінематографічними описами кривавої міжнародної різни й зі запертими віддихом слідкує за страховинними перипетіями її авантюрних героїв. Але не свідомо для себе самої переймається до ґрунту фальшивим і скривленим освітленням могутніх чужонаціональних історичних рухів та постатей їх провідників. Ціла Хмельниччина, одна з найбільш імпазантних епох всесвітньої історії, так і залишається в уяві всього інтелігентного і півінтелігентного польського громадянства образом „хлопського бунтарства“. Всі національні українські герої визвольницьких воєн, це бандити й грабіжники, або просто „хами“. Бо так хоче Генрик Сенкевич, цей дійсний „владетель душ“ усієї польської читаючої публіки. І такими очима глядять читачі „Трильогії“ й по нинішній день на змагання українського народу.

У багатій польській літературі є десятки імен письменників, що письменницьким талантом і овидом усього світогляду стоять де-де вище Сенкевича. Чому вони такі цілком або напів забуті, коли імя Сенкевича знає кожна мала польська дитина? Та й у письменницькому доріжку Сенкевича є твори, які як літературними прикметами так етичною ваптістю грубо перевищують

„Огнем і мечем“. Чому вони багатоменше популярні, ніж саме названий твір? Бо Сенкевич ділає не лиш незаметним впливом мистця, але криком вічевого промовця. Він грає своїм „Огнем і мечем“ на нервах, і не вимагає ніякої рефлексії ума, приголомшеного метушливою авантюрою. Читач „Трильогії“ й „Quo vadis“ не хоче й чути про недискретні пригадки на „Трьох мушкетерів“ Дюма чи „Останні дні Помпеї“ Бульвера. Читач є вдоволений, він наситився. Йому байдуже, чи м він ситий. Він забуває, що при своїй безкритичності проковтнув отруту, загорнену у солодку пілюлю. А коли й найдеться сміляк, який голосно зверне на це увагу, то на нього кинуть анатему.

Мало того. Не тільки польська молодь безкритично захоплюється „Трильогією“. Можна сміливо сказати, що історію України половини XVII ст. знає українська молодь з „Огнем і мечем“. Яка глибока іронія та скільки нашої трагедії в цьому. Шкільною владою наказано, щоб нині в усіх державних школах учителі читали лекції про Г. Сенкевича. Українські батьки й українське вчительство мусять подбати, щоб нині українські діти побачили справжнє обличчя славного письменника.

Послухайте, що каже про це обличчя Генрика Сенкевича один такий сміляк, найбільший польський критик-філософ і єдиний, думаючий європейськими категоріями — Станіслав Бжозовскі. „Сенкевич родився клясиком, але клясиком верстви, що знаходиться в упадку... Його польська епопея, є по-правді карикатурою польськості, апотеозом того всього, що було в ній найпоганіше... Пародією є його християнство в „Quo vadis“, пародією „Хрестоносці“, упокорюючою, пекучою як ганьба — є його „Трильогія...“ Автора тих слів його власне громадянство оклеветало у чужинській шпіонажі й бойкотувало до самої його передчасної смерті. Але правди не в силі ніхто вбити. Цієї правди не хоче знати нинішнє засліплене польське покоління. Прийде таке, що пізнає її і признає, скільки шкоди приніс польському народові Г. Сенкевич.

Ось таким є оцей другий Г. Сенкевич, цей, якого саме тепер і вітає ціле польське громадянство. Бо немає найменшого сумніву, що нині величезна більшість польських громадян демократичної польської республіки (так вона зветься) бачить у Сенкевичу лише того, котрий поставив їм за зразок усіх громадянських чеснот криваві марева Яреми Вишневецького і Стефана Чарнецького.

Цього не знає культурний захід, який поспішив приєднатись до величезного похоронного хору. Але тим болочіше знаємо це ми, на нашій власній шкурі. І коли наше громадянство повинно з пошаною глядіти на останній шлях великого мистця, без огляду на його національність, то похорони духового „zdobycy kresów“ стрічає глухою й понурою мовчанкою.

І. Кедрик.

Мова фактів:

Сучасний стан української науки.

І. У. С. Р. Р.

Наше громадянство по ній і по їм бої Збруча мабуть добре затило собі ряд статей „Наука, громадянство і політика“, підписаних С. Томашівський (помічених у „Діл“ ц. м.).

А в тих статтях сказано, між іншим, не у формі непевного здогаду, припущення, а рішучо й певно, ні більше ні менше, як те, що „ми тепер культурно і політично без порівняння слабші“, ніж у 1912 році“. І далі. В дійсності ніби „вся соборна Україна не має ні одного справжнього університету, ні на своїх ні на чужих землях, є тільки вивіски без потрібного змісту. В цій напямі ми рішучо стоїмо гірше, ніж були до 1918 р., однак чи по лівім чи по правім бої Збруча“.

І далі — ще кріпше. „Наша культура нива влягає образ зловіщого запустіння, яловості і занепаду, завіт у порівнанні з тими скромними початками з перед 1914 р., не тільки в Галичині, а й на Придніпрянщині; а одна з головних причин того стану — в недостаті університетського заведення хоч би такого, як було раніше у Львові“. „А наукова продукція? Квантитивно — великий упадок, квалітативно — убогість, перерібки, компліції. Як у старших, так і у молодших... А, хто „упевняє, що за нас працює... радянська Україна, той або не має поняття, що там діється, або свідомо говорить неправду“.

Аж ляк бере! Значить, „не тратьте куме сили, спускайтеся на дно“, а коли ще що може врятувати нашу національну культуру та науку перед неминучою загрозою, то хіба чарівний лік, приписаний д. С. Т.

Але цей переляк лиш хвилиний. Маємо перед собою страшні слова, але тільки слова, без ніяковісних конкретних доказів. Лишити їх без відповіді, значило би — з ними погоджуватися і свідомо причинюватися до їх поширення.

Тому я бажаю тільки поставити їх в світлі фактів і в тій цілі познайомити ширший загаль нашого громадянства з дійсним станом української науки, вказати на наукову продукцію та скількість і якість наукових сил. Розуміється, що роблю це у можливо найкоротшій та

найзгальнішій формі без претенсії на повноту. Бо й місце в щоденнику обмежене і книжковий об'єм між Львовом і Державною Україною ще не на стільки налашований, щоби усі радянські видання могли були вже знайти на полицях львівських бібліотек.

Державна Радянська Україна.

До 1918 року на Великій Україні не було ні одного українського університету. Тепер, ні українські перетворено давні, ще за царських часів організовані і прекрасно вишукані університети в Києві, Одесі і Харкові та колишню Вищу школу, Нжинський фільольстичний ліцей. В часі гетьманства відчинено університети в Кам'янці політсько-му і філію київського університету на Криму (Ставрополь і Ялта) а в часі Українського Радянського уряду в Полтаві і Катеринославі. Разом 8.

Чи це тільки вивіски без потрібного змісту? Чи шановний автор заризував би такий висказ про університети в Києві, в Харкові, Одесі перед 1914 р. або хочби 1918 р.? Чи який небудь доцент університету Поляк відважився би кинути таке клеймо на університет у Варшаві, Львові, Познані, або хоча би такий університет як у Вільні?

Мені здається, що це було би абсолютно неможливе. Таж на тих університетах працюють далі для добра науки й молоді наукові сили світової слави, а на ново утворені університети теж не брали першого стрічного з вулиці, а людей вже з виробленою науковою маркою, або таких, що мають усі дані до наукової самостійної праці.

Але не хочу бути голословним і переходжу до того, що є одним незастережним доказом справжньої вартості вищих шкіл, зглядно університетів, а саме до наукової продукції, при чому застерігаюся, що не в моїй змозі подати її повно й вичерпуючо.

Найвищою науковою установою і огнищем науки на Державній Україні є Всеукраїнська Академія Наук у Києві.

Зорганізована в 1918 році працює вже шість літ. В. У. А. Н., це

мабуть чи не єдина на всю Радянську державу установа, яка не знала ні вакацій, ні ніяких перепочинків. Вона розвинулася в могутню, справді всеукраїнську наукову організацію, яка блискуче показала свою життєздатність та безприкладну, самовідрачувану працьовитість і здобула собі загальну пошану і в українським громадянством Європи та Америки і у чужинців Європейців. (Гляди: Запомнення Всеукраїнської Академії Наук у Києві за 1923 рік).

Ні укових співробітників з державною місячною платією до 1922 р. було 606. Колиж число постійно оплачуваних співробітників зредуковано до 117, то проте робота не зменшилася, а стала живіша й цінніша, завдяки енергії і самовідрачуванню вчених, що відчували й відчувають потребу працювати і серед найгірших умов.

Наукова праця в Академії вадеться зорганізовано у трьох відділах: 1) Історико-фільольогічний відділ з катедрами: української історії, російської історії, української літератури старої, української літератури нової, народної словесності, української мови, етнографії, археології, мистецтва, історії культурно-ідейних течій на Україні XVI—XVIII вв., історії української церкви і арабсько-іранської фільольогії. 2) Фізично-математичний відділ (з медичною), з катедрами: геології, мінералогії, ботаніки, ботанічної біології, зоології, палеонтології, хемії, фізики, метеорології, анатомії, епідеміології, народної гігієни, мікробіологічного інституту, акліматизації, математики, геометрії, прикладної механіки. 3) Соціально-економічний відділ, з катедрами: нагального господарства, політичної економії, статистики, торгівлі і промисловості, народного права, історії західно-руського та українського права, фільольогії права, цивільного права. Наукова робота кожного з тих відділів зорганізована по комісіях і секціях.

Д-р Іван Брик.

(Продовження буде).

Кооперація — народня сила.

Вписуйтеся масово у члени кооперативи „РІДНА ШКОЛА“ у Львові. Річчю 10. Удїл 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число удїлів необмежене. Позука 2-кратна.

Для охорони краси нашої природи.

Українське туристично-пошузна Товариство „Плай“ у Львові.

У Львові опшувється товариство зі згаданою назвою. Здавалось би декому, що прилучення двох річок, туристички і краєзнавства не є стійне і є дивоглядне. Та так воно не є. Краєзнавство це вміле досліджування і пізнання краю ученими і всього рода дослідниками. На краєзнавство складається багато галузей знання, і так передусім: історія, історія культури, археологія, географія, топографія, мистецтво і архітектура, наука природи, лісництво, рільництво, ловство і т. д. Знання тих всіх наук дає знання краєзнавства. Учні оплачують поодинокі галузі знання і систематично поширюють знання краєзнавства. Та не кожний є учнем спеціалістом, не кожний має змогу займатися поодинокими науками.

І тут приходить на підмогу туристика. Турист мандрюючи по краю, оглядаючи його положення, історичні пам'ятки, приглядаючись його культурі, звичуючи гори та долини, ріки, стави, ліси і степи, мерз проти сої волі присвоює собі знання згаданих наук, пізнає природу, фавну і флору — словом пізнає край — займається краєзнавством. Туристика — це в мінюгрі краєзнавство, так сказатиб. й го огуляризування. Пізнання краю веде до тим більшш його любови. І чим кращій рідний край, тим більше його любимо. А щоби любити, треба його пізнати.

Ніхто не сумнівається, що положення українських земель є чудове. Чужинці подивляються і заздять нам його. Та ми не знаємо його зовсім, або дуже мало. Не займаючись ані краєзнавством ні туристикою. На нашій Чортковській стріжці мешканців Варшави, Вільни, Познаня — з сезони найде описи наших гір по всіх польських часописах, та рідко можна там подибати Українців і даремно шукали би вресків з нашої природи у пресі. Славний на всю Славянщину бог „Святовид“, найденний у рині Збруч, знаходиться в Кракові. Мільями довгі печери коло Білеча золотого досліджують наші люди і вивозять 40 скринь всляких дуже вартистих нахідок до Кракова.

Історичні пам'ятки нищать свої і чужі. Чудесні старі церкви нищать свої або пегарні старі будівлі переробляють на стада опуди.

Останки кедрини вивозять за границю, а наш сваток убиває останні риси, медведів і оленів, вилловлює останні пструги.

У Татрах не дозволяють рубати гранітні скелі, щоби не нищили краси гір, тому-то з тим більшим запалом усі кидаються на українські Карпати. І з дня на день сотки вагонів розвозять каміння, зникають цілі скелі, а їх місце займає безліч поганих неужитків.

Основане товариство має заступити оту поганину. Воно має поширювати краєзнавство і туристику, має споняти ті всі завдання, які виконують на заході подібні товариства вже майже ціле століття.

Евген Сельський.

ДЖЕРОМ - ДЖЕРОМ

Нова утопія.

Веселе оповідання.

(Продовження.)

Ми перейшли ще кусень дороги, але минали все ті самі вулиці з величезними бараками. Вкінці я не втерпів:

— Невже тут нема крамничок і склепів?

— Ні, — він відповів. — Нащо нам крамниці? Держава годує нас, одягає, дає нам мешкання, лічить нас, миє і вивіюває, хоронить нас.

— Навіщо нам крамниці? Прогулька почала томити мене і я спитав:

— Чи не можна би зайти куди-небудь на чарочку?

— На чарочку! Себто що ви розумієте під отою „чарочкою“? За обідом дадуть нам пів чарки какао. Чи ви не мали на думці?

Я не вважав доцільним пояснювати йому, в чім річ. Та й він мабуть не зрозумів би мене; тому я вдовольнився відповіддю:

— Так, саме це я й мав на думці.

Дальше ми минули дуже статного добродія, який, як я запримітив, мав лише одну руку. Протягом оцього ранку я стрів уже двох або трьох рослих панків з одною лише рукою, і, памятаю, мене це зацікавило. Я згадав про це своєму дровилникові.

— Бачите, він відповів, — коли хтось виростає більшим і сильнішим від звичайної мірки, то ми відрізуємо йому руку або ногу, щоби в усім зберегти більше рівності. Ми, так мовити, трохи відрізуємо його. Бо, бачите, природа ще не доросла до наших часів; по змозі ми стараємося підігнати її.

— А мені здається, що вам не вдається скасувати її.

— Цілком скасувати — ні, відповів він. — Ми тільки хотілиб цього. Але, — додав з гордістю, яку я вибачив йому, — ми вже багато зробили!

Я спитав його:

— А що робити з надзвичайно розумною людиною?

— О, тепер воно нас мало турбує. Тепер на довгий час нема страху, щоби появилася великий ум, від якого грозилася нам небезпека. А якщо таке й трапляється, то ми робимо невеличку операцію голови, яка стягає мізок до звичайного рівня. Бувало, я жалів — додав старий добродій, — що ми не можемо збільшити вартості мізку, замість зменшувати її, але, на жаль, воно неможливе.

— Чи ви думаєте, що робите добре, коли такими методами відрізуєте і скорочуєте людей?

— Очевидно, що добре.

— Ви занадто певні себе, — я спротивився. Чому це „очевидно“?

— Тому, що це робить БІЛЬШІСТЬ.

— А чомуж це справедливо, коли його робить більшість?

— БІЛЬШІСТЬ не може помилятися.

— Чи з цим погоджуються відрізані люди?

— Вони? — він спитав, видно здивований моїм запитом. — О, таж їх є, як вам відомо, меншість.

— Так, але чейже і меншість має право володіти своїми руками, ногами й головою!

— Меншість не має ніяких прав.

— В такому випадку краще приєднатися до більшості, як що хочеться жити, правда?

— Так; багато робить це. Вони бачать, що це для них вигідніше.

Місто почало тратити в моїх очах принаду і я спитав, чи не можна би вийти в поле задля переміни вражень.

— Річ ясна, що можна, відповів мій товариш, але я сумніваюся, чи вам там сподобається.

— О, в мої часи було так гарно в спеку, на селі! Високі зелені дерева, долом висока травиця, колихана леготом, левади, чудові домки, обсажені кущами троянд...

— Все це ми змінили, — перервав мені старий добродій. — Тепер у нас величезний город, правильно поперерізуваний шляхами й каналами під прямим кутом. На селі тепер нема краси. Ми скасували красу! вона перешкаджала нашій рівності. Тепер усе й всюди в нас од-

наково, і нема місця, яке чимнебудь відрізнялось би.

— Чи вільно переселятися в иншу країну? я спитав.

— Скільки хочете, відповів товариш дорогий. — Але чого переселятися? Всі країни тепер однаковісінькі. В усьому світі тепер один нарід — одна мова, один закон, одне життя.

— Невже тепер нема ніде жапної різноманітності ані перемін? Чим ви розважуєте себе? Чи у вас є театри?

— Ні. Ми мусіли скасувати театри. Сценічний темперамент менше, ніж що инше мирився з принципами рівності. Кожний актор уважав себе найкращим актором в світі і, очевидно, ставив себе висше від усіх інших смертельників. Не знаю, чи так само було за ваших часів?

— Точнісінько так само, — відповів я. — Але ми не звертали на це уваги.

— Ага, але за те ми звернули! Ну й, очевидно, ми зачинили всі театри. Одночасне наше „Товариство Білого Шнурка“ прийняло резолюцію, що всі веселощі і забави є грішні і регресивні, і тому, що наше Товариство було енергійне і рішуче, то воно швидко перетягло на свій бік БІЛЬШІСТЬ, і тепер усі забави є строго заборонені.

(Кінець буде.)

ФУТРА

поручає СТАНИСЛАВ СТЕПАНОВИЧ

риваж приймає

всього РОДА ПЕРЕРІЗКИ, НАПРАВКИ і т. п.

Полекші в сплатах!

621 5-10

Львів, пр. Капітульна ч. 1.

Жіночі Мужеські Діточі

Полекші в сплатах!

Збройна і культурна війна.

(Продовження.)

Становище українського учительства.

В книжці: „К. Федорович—Українські школи в Галичині у світлі законів і практики“ кілька карток займає поменше вичислення учителів (льок) української народності, яких польська шкільна влада перенесла на захід. При цьому зазначено, що опріч того є щонайменше ще 300 учителів (льок) Українців, перенесених з українських областей до корінної Польщі, яких адрес не можна було роздобути, бо в часі писання й друку книжки льокаль становаго товариства українського учительства „Взаїмна Поміч“ (що з обов'язку розпоряджає відповідним матеріалом) був опечатаний львівською державною поліцією. Також в цьому поіменному виказі не подано соток українських учителів (льок), яких польська шкільна влада викинула на вулицю.

Вже ці голі факти говорять вимовно самі за себе. Доля українського учителя гірше ніж невпевна. Вона залежна не тільки від доброго чи лихого гумору шкільного інспектора, але й головно від осуду лоліції „паньствової“, від прихильності польського ксьондза, лідича, наказного війта, або першого ліпшого польського колюніста. Паном життя й смерті є властиво „організація народова“, яка без огляду на зовсім льокальне становище українського учителя спричинює перенесення чи цілковите його звільнення з посади.

Система шпівонажі за українським учителем поведена просто до містечтва. Не тільки кожний крок поза школою слідить польська „охорона“ чи то платна, чи добровільна, з патріотизму, але навіть у школі. Родичі більших чи менших польських „дзяляч“ кажуть своїм дітям шпівонувати, чи учитель часом не учить української історії, географії, українського письменства, або бодай не згадує Україну та уживає слова „український“, чи в школі переміненій на польську не відзивається по українськи до дітей, або не каже молитися по українськи... Очевидно в дописах таких від ранньої молодости до шпівонських вислуг заправлюваних дітей — з відомих психологічних мотивів (вибувала фантазія, нахил до прибільшування або й до видумування, щоби похвалитися успіхами) звичайно факти переборщені, або й нема ні слова правди. Однак доказ нестійности доносу не охороняє українського учителя перед „каржонцув дльоньон“, — а звичайно буває — учитель дістає рішення звільняюче його від служби або перенесення десь на захід — навіть не знає звідки і за що таке на нього впало.

Очевидно всяк зажалення і відклики з правила не приносять успіху. А коли н. пр. в Косівщині при нагоді візитації інтерпелювано самого куратора Собіньського в справі викинення на вулицю 4 українських учителів і перенесення 6 українських учителів на захід, то цей заявив без надуми високоумно: „Przekonałem się o prawdziwość doniesień na wierzycieli...“ Так і досі не знають нещасні жертви, за що потерпіли...

А який „рай“ мають українські учителі (льки) кинені на захід — зілюстровують нище наведені факти за „Українським Вістником“ з 17. червня 1921 р.:

„В Ціхаві, бохенського повіта учительює через кілька літ учитель-Українець Горбачук. З початку велося йому сяк-так. Коли довідалися Мазури, що він „Русин“ і по своїй мові говорить вдома, стало його повоження просто страшним. Почалися на шкільне мешкання нічні напади місцевих селян, що спричинили страшну недугу його сина. Доходилися віча і збори (навіть

при участі поліції), на котрих виглошували промови проти учителя „Русина“. Скоро видно було написи, що обіжжати його національні почуття, на кожну копію було чуті образливі і лайливі слова, що доводили учителя й його жінку до крайности. В слід за цим пішло легковаження учителя в школі, в „тисув нці“ на стінах й табличці „лак, вигнання учителя і його жінки старшою дитиною в школі і поза нею, відбавлення продажі хлібів, відмова наймички і шкільного сторожа, отже загальне боїкотування учителя цим селом на кождому кроці“.

В селі Летко, повіт Ряшів, є учителька Українка, Богдана Селка. Того, що вона Українка і гоцького обряду ніхто не може там знести. Ця нехит і корожа постова, яку зайняло проти неї ціле село, з окрема діти, відбивається на ній в страшний спосіб. Шкільна дитина докучає їй на кожній кроці. Не може вийти спокійно в село на закупу, бо чче лайки: „Руска свиня“, „ми ти таких не потягнемо“ і т. п. подібні. То само діється в школі, де старша дитина випиє на стінах й табличці та вигукне обідній і неморальні сл. Ученики не питаються про неї інакше як: „Где та руска свиня?“ Нема надії, щоби ту Мазури змінилися супроти неї на щось.

По Гвоздці, повіт Ніско, перенесли Поляки учителя Василя Яцкевича, який жонатий і має численну родину. Там він дуже бдлив і голодував, бо ніхто не хотів йому нічого продати. Його рідню стали Мазури, що попередній управитель школи не бачився з ними в шкільній будівлі і виробляє збитки. І дійсно о півночі явилось троє мушкетерів, об'єднаних в просторозі, і перед вікнами як тижок в шпівоні полівіро виробили збитки. Жінка Яцкевича смертельно хвора. В селі не можна зовсім нічого дістати за жатну ціну.

Одному управителю школи Милошіві, який перенесла Потія на мазурське село, не хотів ніхто в селі винаймати мешкання, бо довідалися, що він „Русин“, а хлопці кричали за ним: „Потіа о то Укралец, ктури ма ту биць наущіцелі! Ми го ту научимі!“

Досі ми ще не чули, щоби український народ в подібний спосіб повожився з польськими учителями (льками), які десятитисячною армією розсілися по школах на українських землях від Карпат аж до пинських болот.

Менше число перенесених чи звільнених зі служби учителів (льок) шкіль середніх (учит. семінарій і гімназій) головно по причині взагалі меншої кількості учителів тих категорій.

Останніми часами велику довіленість замічається при т. зв. редукції учительських осіб. Такі редукції дотикають дивним дивом майже виключно самих Українців. Навіть з перенесених в корінну Польщу вповні кваліфікованих українських учителів (льок) сотки вже позвиляно зано під покрішково тож редукції а полишено зглядно понастановлювано сотки учителів (льок) Поляків взагалі без фхивої освіти.

Нові українські кандидати учительського звання з матурою будьто державної будьто приватної учит. семінарії не мають ніяких вигідів взагалі дістати яку небудь державну учительську посаду на українській території, а дуже рідко і в корінній Польщі. Переважно — ізза недостатчости наших приватних шкіл, деб могли дістати посаду — вони, як і всі звільнені, безробітні.

Українська суспільність досі доволі пасивно пригладася тому постійному і послідовному зменшуванню числа українських учителів. Так далі бути не може. — Якаж же майбутність наше молоде покоління, коли українська нація потратить своїх українських учителів? Чи матиме для української нації як такої яку небудь вартість хочби т. зв. „українська“ (в польському розумінні) школа, коли там учитимуть самі учителі (льки) Поляки?

Вправді поодинокі українські громади протестували тут і там проти забирання ім українського учителя (льки), однак такі відосібнені протести не могли віднести бажаного успіху. До обопільного свого учитель-

ства мусить стати весь український народ як такий і всі його організації зокрема. Особливож „Українське Педагогічне Товариство“, яке у своєму новому статуті (§ 5, з) має застережену оборону інтересів українського шкільництва і учительства — мусить звернути особливу увагу й на цю справу. Бо ж яка школа такий народ, — а годі собі подумати українську школу без українського учительства!

(Далі буде.)

Іван Герасимович.

Дрібні вістки.

Римський папа рішений повести енергичну кампанію проти Франції на випадок загострення конфлікту. Можливо, що будуть призначені римські нунції в Туреччину і Китай, щоби позбавити Францію католицького протекторату на Близькому й Далекому Сході.

Кан-Гидуот до німецького парламенту м. і. генерали: Лютендорф (скайний націоналіст), Лаймхінг (демократ) і Шенайх („пацифіст“) та адмірал Тіріц (нап.).

Бельгія підписала протокол Ліги Націй в справі арбітражу й розброєння.

Італія й Фінляндія підписали торговельний договір і умову про мореплавство.

Гуссейн, б. король Геллеси, прогнаний Рабабітами, має замій поселитися в Єрусалимі: він має великі добра в Палестині.

Дискусія над експозе Грасского триватиме в сеймі три дні спілкуючого тижня: вівторок, середу і четвер.

Тугут остаточно розійшовся з „Визволенем“, себто його викинули, позволюючи отночатно м. рш. Ратач, що він не має п. а. а заступати партію в адміністративній сойможній комісії.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Потерпів (238) число вчашого часу спису сконфіскувала польська прокуратура за чот р. усуги в статті п. з. „Експозе Грасского“ та три наступні статті 35 р. йна і культурна війна“.

— **Новий український часопис на чинини:** У Підєбалах, на Чехословацькій війниці 1-е чисо о двох жчевої газети „Українське Життя“. Як видавець підписує газету від імені української публіцист-фйлетоніст М. хайло Ер мій, кол. секретар Центральної Ради. У першому числі нахо. м. и. велику статтю С. Гольцельмана (б. тов. міністра праці УНР, відомого жидівського діяча) п. н. „Замінення світу й України“, та чеською мовою фйлетон д-ра М. яні Заліни про українсько-чеські культурні й політичні взаємини. В нинішньому числі „Дла“ перетручемо з цього часопису незвичайний уступ з довгого „малого“ фйлетону.

— **Сіонські і Ботунди на Волині.** Воїновичі і дух диких індійських племен північної Америки й середньої Африки захопив певні кола кресових Поляків, які на Волині видали: таку відозву, яку потаємо текстувально: „Гр маляне! Ваші дома, оселі і родини в небезпечі од бані, оплачувані большевицькими жидами. Влада не дає нам належної обопони, через те ми zorganizували власну оборону. Від сьогоднішнього дня закликаємо всіх чесних людей до оборони. Рівночасно остерігаємо, що кожний, хто помагає большевицьким бандам чи україноцям членів банді чи уділяючи їм яких-небудь відомостей буде покараний смертю і спаленням всього маєтку. Вразі потреби не спинимось пред спаленням цілого села.“ Волинський комітет самооборони. Волиня 1924 р.

— **До характеристини вшехпольських патріотів.** Пишуть нам: Хто з нас і з наших сусідів знає, що „освящений“ своїм шовінізмом куратор шк. округа Собіньскі, виховався і ходив до гімназії в Золочеві, що його звляла на виховання бездітна українська родина Присупів, почт. возного в Золочеві і удержувала його до укінчення гімназії?

— **„НУЛО“.** Минулого тижня покінчено сяїство проти так званої Національної Української Півстанчої Організації в скороченню звязі „Нупо“. Облинувачених є 147 осіб, головню молоді, з котрих 120 осіб сидить у в'язниці. Прокуратура поклікала на розправу 600 свідків. Цей монстр-процес відбувається в Рівному в палаті Любомоских, бо немає в одній державній салі, в якій наїти могла би приміщення така кількість осіб.

— **Процес проти У. С. Д. П.** В звязку з ліквідацією легальної діяльности У. С. Д. П. переведено на цілій Волині ряд арештувань і трусів. Головно арештовано тих, у котрих найдено відпис резолюції

партійної конференції з марта минулого року. Цього було досить, щоби індагованого арештувати як підарілого в противдержавній аїтації. З початком листопада наче-ся в Луку великий політичний процес за приваєжність до У. С. Д. П. проти 37 волинських селян. Процес потребує кілька днів і будить вже сьогодні велике зацікавлення.

— **Шкільний нацик в Бєлєначях при роботі.** Пишуть нам з Бєлєнач: Новий інспектор шкільний зв'язує за всяку ціну захищати не лише українське шкільництво в повіті але так ж і учителя-Українців. Одинокого в Нівалій місті учит. Конашевича печеніс всесильний інспектор на підрядну посаду д. Ценева — до літню тому „zeby nie paraliżował czynności Polaków“ в Нараєні місті, яке при 3.000 українського населення а при 800 латинців ніяк не може стати польським осередком на кресак. Один з найліпших і найінтелігентніших учителів пшов у глуху захутину, а шкільна в Нараєні місті з 530 учениками Українцями і 80 латинцями — остане на ділі зразковою школою „кресового“ аналіфабітизму. — *Світ.*

— **В луцькій тюрмі.** По капітуляції повстанчого отамана Ю. Тютюнника і його півороті на Радяцьку Україну польська влада перевела на Волині масові арештування, як серед тамтшнього населення так і серед поселених там придніпрянських емігрантів. Арештовано головн ті особи, які пізворні були в яких-будь взаєминах з Тютюнником. Арештовано тоді д-ра Миколу Пирогова, віомого ларя-д-яча з Ковля, Андрія Жуківського, Пачу Паламарука, Павла Кравчука, Павла Бондаренка, Ерніма Грасского і Павла Вербенка. По павному часу вилучено на волю д-ра Пирогова і Жуківського. Решта остали далі у в'язниці під слідством і що йно перед двома тижнями вилучено всіх крім Бондаренка. Бондаренкович вучено на днях акг обвинувачення за злочин державної зради 102 стаття к. кол. і він десь на днях відповідати буде перед кримінальним судом.

— **Мистецтво оратора**, як спеціальна науково-артистична дисципліна (риторика, красномовна дикція, промовництво) запроваджується з початком листопада в Українській Драматичній Школі М. Вороного при Вишнім Музичнім Інституті ім. М. Лисенка у Львові (вул. Шашкевича 5). Година занять пополупні. В цілях більшої ангоди для слухачів цього предмета буде утворена окрема група. Війси, як загалом до школи, так і спеціально на ораторський відділ, приймається в канцелярії інститута щодня від 3 до 6 год. пополудні. Регулярна наука в школі розпочинається 1. листопада.

— **Третя Українська Мистецька Виставка у Львові.** Н с повідомляють, що відкриття третьої мистецької виставки відбудеться в саліх Нціонального Музею (вул. Мохнацького ч. 42) в неділю дня 2. листопада ц. р. Свято відкриття відбудеться точно о год. 12. в полудне. З гляду на те, що спеціальних запрошень не буде висилатися, виділ Гуртка Дітям українського Мистецтва запрошує цю дорогу усе українське громадянство до участі в святі. У в свеці приймають участь артисти: Лев Гец, В. Кричевський, Олена Кульчицька, Зіновій Подушко, Володимир Січеський, Е. Стефанович-Ольшанська, Сергій Тимошенко, Петро Холоний і н. На загал виставка обійматиме около 150 експонатів.

— **Світ до свого.** Нам пишуть: З новим шйльним роком хотів я, щоби я, найбільше дітей в школі мало свої книжки, катехізми, бб ії і молитовники. Отому будучи у Львові купив я тих книжок в Ставонігійській книгарні — думаєш у Львові куплю їх дешевше та привезу дітям. Дня 2. IX. п. платив я за біб по о. Рудовича 1.80 зол., за малий катехізм і молитовник „Да святяться імя Твоє“ по 0.90 зол. Дня 1. X. п. р. будучи у Львові купив я знов два примірники біблій та платив лише по 1.65 зол. Як велике однак було мє здивування, коли довідався я, що в Каміні стр. у жидів ті самі біблії м'я дістали лише по 1.50 зол. А ми нар'каємо що наші люди омиють свої склепи, купують у Жидів та що не йдуть за кличем „світ до свого“ — о. Зінкевич.

— **Перший сінг.** Хто з мешканців Льві-Граду не наповнив ще своїх пивничок річними брилятами ані ж хби яку тоною бучини, той з острахом дивився вчир шнього вечера на платки сінгу, що хоч в товаристві дощу всеж таки не менче гірзано і вимовно започаткував... зиму.

— **Останній захист.** 60-літній монтер Йосиф Брікс з Чех, глобильний невилучимою недугою, без надії на краще завтра повівся сн. В листі, писаному рідною мовою, просив всіх своїх ближніх і дальших знайомих вибачення за всі кривди і прикрости, які комунєбує, по волі чи по неволі вряда... Брікс полишив четверго дітей, на яких удержання не мав уже змоги заробити.

— **Польська театральна мізерія** Тихий бойкот польських театрів проголошений Жидами в звязку з „клясичним

свідком" в справі Штайгера Пастернакі-а, влібався зовсім помітно в. білясці. Замкнені онові рахунки міських театрів показули дефіцит, якого не в силі заповнити навіть велика магістратська субвенція.

— **Стріл через вікно.** Дня 18. ц. м. в селі Бориславі стрілив хтось через вікно до місцевого священика, на щастя не-алучно.

— **Торговля „Жечпосполітою“.** В зв'язку з трансацією, доконаною Падеревським в користь Корфанто, усі до-згогочасні співробітники „Жечпосполі-тої“ подались до димісії. Редактор Стров-ський оголосив вступну статтю, в якій пра-щається з читачами. Видно, що транса-ція Падеревськи-Габські закінчила редак-торів вшехольської трибуни.

— **Знижка паспортних оплат.** Е-мб-ніших днях має початись розпо-рок, який усталоє ціну закордонного па-спорту на 100 золотих.

— **Доповняючі промовні курси для двох.** занятих по робітнях у Львові й ближій околиці міста удежує У. Г. Г. ро при діловій школі ім. Грінченка, прише-ній у будинку св. Юра. У цій школі да-ються в пополудневих годинах (4:30 до 7:20) науки релігій, української й польської мови, історії й географії та горожанських відомостей, рахунковости, товарознавства, факхових рисунків і співу. Наука безплатна. Звертаємо увагу наших батьків і ремісн-ків на ці курси, потрібні кожній учениці якогонебудь ремесла (кравецтва, модя-тства і т. п.). Учениць приймає управа кур-сів щодня в означених вище годинах.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Кріза польського кабінету.

З Варшави звідомляють, що на-скільки йде про реконструкцію поль-ського кабінету, то передусім ухі-дять у рахунок димісія мін. просві-ти Міклашевського і мін. справедл. Вігановського. Не є виключене, що уступить мін. хліборобства Янішкі. Колиб між послами уладжено пле-бісцит у справі реконструкції, то більшість заявила би за зміною керownika мін. внутр. справ і праці.

Переворот у Китаї.

Райтер звідомляє, що в Пекіні доканоно держ. переворот. Головні генерали рішили здержати военну акцію. Поробили заходи, щоби Фен-Юнг-Тсянг прибув до Пекіна й заняв місто. Рішили усунути Ву-Пей-Фу. 24-го війська Фен-Юнг-Тсянга війшли до міста, перервали комунікацію, а Фен-Юнг-Тсянг збняв владу. Ген. Фен-Юнг-Тсянг видав прокламацію, що не хоче зійти і бажає довести до конфе-ренції уряду з противниками. — Подібний переворот виконано в Манджурії.

З Токіо звідомляють, що прези-дент китайської республіки Тсао-Кун утік із Пекіна.

СРСР. і балтійські держави.

Берлінські часописи звідомляють, що СРСР. вислав балтійським дер-кавам ноту, щоби не заключали тійких договорів із Польщею.

Наказ арештування ком. послів.

„Вр. Альг. Цтг.“ звідомляє з Бер-ліна, що слідчий суддя держ. три-буналу видав приказ арештувати всіх 62 був. комуністичних послів. Досі арештвано 3, бо інші втекли.

Біржа.

Львів, 25 жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5'18¹/₂—5'19, канад. дол. 4'98—5'00, чеськ. кор. 0'15¹/₂—0'15¹/₂, лєт 0'02—0'02¹/₂, франк. франк 0'27¹/₂—0'28¹/₂, швейц. фр. 0'97—0'98¹/₂, англ. фунт. 23'00—23'20.

Золото. 20 кор. 21'80—22'01, 20 франк. 20'20—20'30; 20 марк. 23'20—23'40; 10 руб. 27'00—27'20.

Срібло. Австр. кор. 0'44—0'45, 5 авст. кор. 2'26—2'28, фльорени 1'16—1'18, рубл. 1'85—1'95, рубель дрібним сріблом 0'85—0'95.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1923 р. від 25'00 до 26'00 жити галицьке з 1923 р. від 21'00 до 22'50, жити нов. збору від 16'20 до 16'75, ячмін галицький броварняний від 22'00 до 23'00, ячмін галицький пашанний від 18'00 до 19'00, овес галицький з 1923 р. від 17'50 до 18'50. Фасоля 52'00—54'00.

ОПОВІСТВИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український Театр М. Стадника. В суботу 25. жовтня. Вдлуге! „ПЕТРО ДОРОШЕНКО“, іст. трагедія в 5. діях.

В неділю 26. жовтня год. 3-тя попол. „ПІМСТА ЛІЛИКА“, оперета на 3 дії Штрауса.

Вечером год. 7:30 „ТІТКА КАРЛА“, комедія на 3 дії Брандана.

Білету раніше в „Союзнім Базарі“, а в день вистави від 5 год. при касі театру (в неділю від 10—12 і від 2 год. попол.)

Перший наук. З'їзд Українських Лікарів у Львові. Як було вже оголошено в часописі відбудеться дня 8 і 9 листопада 1924. Перший З'їзд Українських Лікарів. До відома комітету доходить вісти, що багато лікарів не одержало запрошен-ня. Вини не поносять комітет, який розі-слав запрошення всім лікарям-Українцям без винятку, а сподіються, що від участі в З'їзді ніхто з лікарів не відкажеться. От-ворення З'їзду відбудеться дня 8/ХІ. 1924 о год. 9. передполуднем в малій салі Му-зичного Інституту ім. Лисенка при вул. Шашкевича ч. 5/ІІІ. по відкриттю будуть слідувати научні і організаційні реферати, які будуть продовжуватись в суботу пер-ед і по полудни та в неділю рано. Всякі інформації що до З'їзду уліяє листовно секретар комітету Д-р М. Музика, Львів, Чарнецького 24/І. а в п'ятницю 7/ХІ. ди-журні в канцелярії Народної Гостиниці, вул. Костюка ч. 1. Д-р М. Вахнянин, голова, Д-р М. Музика, секретар. 673 2—2

Дохід з концерту Антона Рудницького улажуваний фільсу Українського Краєвого Тов-а охорони дітей і опіки над молодію в сумі 285'90 зол. призначено в цілости на будову дитячого шпиталика. — Виділі. 701 1—1

Перші „чайні Сходини“ в останній се-зоні для членів Тов-а „Союз Українок“, членів Тов-а „Українська Бесіда“ і ними впроваджених гостей відбудуться в неді-лю 26. п. м. о год. 6. вечером в саях Тов-а „Українська Бесіда“ вул. Рутів-ського 22. І. пов. Б. р. г. а. т. а. п. р. а. м. а. Буфет добрий. Проситись о численну участь. 698 1—1

Ширші сходини Кружка У. П. Т. ім. Ганни Бавінової відбудуться в неділю 26. п. м. в школі при вул. Мохнацького 12. На деннім парядку: Відчит пані Федорча-кової. Індії і мн. Проситись о участь — Старшина Кружка. 704 1—1

Загальні Збори „Львівського Бояна“ відбудуться вівторок дня 4. листопада 1924 р. о год. 7. вечером в кімнатах то-варства зі слідуєчим порядком нарад: 1) Відчитання протоколу з посліdnих Заг. Зборів, 2) Звіт секретарський і касо-вий, 3) Звіт провізійної Комісії, 4) Вибір Виділу, 5) Внески і затити. Просить Вп. Членів о численну участь. — Виділі. 702 1—2

На ювілейний дар для Наукового Товариства ім. Шевченка зложили про-тягом липця, серпня і вересня 1924 року: Дохід з концерту Тараса Шевченка, ула-дженого заходом звучених українських То-варств у Нью-Йорку 251 доларів, з окрема прислали залучені Т-ва у Нью-Йорку дар. 10 дол. д-р І. Ерліх у Львові 100 доларів, О. Онисько — Львів 7 доларів (разом з по-пер. 3 дол. — 10 дол.), д-р В. Демкач — Загреб 5 дол., „Сін“ в Грацу 3 дол., Ол. Березський — Львів 2 дол., д-р Йосиф Партинський — Станіславів 2 дол. По од-ному доларові зложили: о. декан Ів. Па-стернак в Зіболаках, п. О. П. — Львів, д-р Ів. Стефанович — Миколаїв і проф. Ам-врозій Андронович — Львів. В польській валюті прислали: о. Кипр. Ясеницький — Жовтани 10 міл. мп., о. Матвій Демчук — Кукизів 7 міл. мп., 8 зол. пол. зложили: суддя Богдан Левицький — Косів 20 зол. (около 4 дол.), Семен Олійник — Сушно 5 зол., Олекса Юркевич 5 зол., Кирило Лех 5 зол., Яків Паламар 5 зол., Пенца-ковський 2 зол. 50 сот. (всі з Радекана), інж. Юліан Мудрак (на закупно робітні Ів. Франка — одинокий досі дар) 10 зол., п. Олена Залізницька — Мавер к. Відня 5 зол. Облігацію на 10 зол. прислав п. Павло Жеребецький в Блажові к. Раше-ва. З ювілейного фонду призначив Випіл п'ятсот доларів на видання ювілейного збірника, у який вйдуть праці дійсних членів збірних народностей і Українців. Друг збірника, обчислений на 30—35 арку-щів вже почався. За квоту 50 доларів за-куплено, звідки посередництва п. Мих. Терпського зі Львова, прегарний примір-ник студії Звезигорського „Історія ви-зантійської емоції“ в розкішнім переплеті. Книжка печатана в дваста примірниках не була в продажі. Вартість її десятикрат більша. За ціну поверх 20 доларів заку-плено дуже цінну збірку студії „Велика Реформа“ (у шести томах), що говорять про знесення кріпацтва. В цей спосіб збо-гатила бібліотека Наук. Тов-а ім. Шев-ченка у два незвичайні рідкі твори. Всім Добродіям-Жертводавцям шире спасибі! Просимо о дальші обильні жертви, щоби Товариству забезпечити спомогу наукової та видавничої праці. Ні один інтелігент не сміє відкловитись від обовязку зложення дару для Товариства, що не побирає ні-яких підмог і полишене на свої власні си-ли та поміч Громадянства. За Випіл: д-р К. Студинський, голова, д-р Роман Це-гельський, секретар. 694 1—1

ЧИТАЧІ „ДІЛА“

Бон на 10¹ опусту.

Нойновіші моделі суконь, блузок, плащів, шляфронів, білля, панчіх, жіно-чих камізельок найтанше у фірми **М. Айзенберга**, вул. Синстусьна ч. 12. 3—8

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

МІШКАННЯ з харчем для двох панно-чок при родині О. К. на Байках 18 двері 5. 595 1—1

СОЛІДНА пані шукає помешкання з хар-чом на 8 місяців в середмстві при ін-телігентній родині. Зголошення до Атм. „Діла“ пі Ф. Г. 703 1—1

ВУГОЛЬ пилесий — Кокс — дерево-рубаче. Замовлення Молочарня Явор-ського, Коперника 28. або Львів фак поч-товий 44. 695 1—1

ДРОВА рубані сухі ч. сяга 39 зол. ву-голь первокласний тона 50 зол. з до-ставою перед дім Калитяк, Потоцького 47. або Кохановського 4. 700 1—1

ПОЗРІ Пані і Панове! Хочете позна-комитись в матрімоніальних цілях — удайтесь з довірям до найліпшого бюро посередництва М. Маріяк в Перемишлі, вул. Попелів 10. Бюро має багато канди-даток і кандидатів зі сферо інтелігенції, купецтва, різної народности. Богаті, мен-ше заможні і бідні найдуть щастя. Дис-креція стисла. Сотки подяк можна пере-глянути в канцелярії. Фотографії і подвій-ні почтові значки прислати. 520 4—2

ЕОНЦІПЕНТА на провізцію приймає адвокат в Народній Гостиниці ч. двер. 25. до дня 26. ц. м. 692 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

Лікарсько-дент. заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

Львів, вул. Синстусьна 17/ІІ.

Пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після аме-риканської системи. Пациєнтів з провізії полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. урядовцям і студентам значна знижка. 559 8—10

Венеричні і шкірні недуги лічить

Д-р Іван Гриневецький ординує від год. 2—4. **Львів, вул. Пекарська ч. 26.** 630 5—10

Спеціаліст снірних і венеричних недуг

Д-р Генрик Росмарінн б. е. клінік львівської, віденської і паризької повернув і ординує **Львів, вул. КОПЕРНИКА 12.** 581 8—10

Декани з гір, отці з долин У Львів завзято, сміло! Усі громадно, як один На чесне горде діло!

По реверенди, колпаки, Скажуться ваш колятор, Вберетесь всі як юнаки — Вбеге вас РЕГУЛЯТОР! 686 1—1 (Ринок 43).

Гамбурське Бюро . . . Подорожі . . .

Hamburgisches Reisebüro Hamburg, Kirchenallee 43/45

заступає всі більші корабельні това-риства і продає шіфрати по оригі-нальних цінах до КАНАДИ, СПОЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ, МЕНСІКА, НУБИ, БРАЗИЛІ, УРУГВАЮ, АРГЕНТИНИ і всіх інших країв світа. Уділяє інформації сайчас і даром. Переписка по українськи. За управу: Михайло Богатюк. 697

ПРИГАДКА.

„Союз Українських Купців“ пригадає всім П. Т. Самостійним Купцям, Спільни-кам, піднаємцям, управителям торговель-них підприємств, як також торговельним підприємцям, комесантам, агентам, репре-зентантам, кореспондентам та книговод-цям торг. підприємств та торг. кооператив, що перші Конституцію ч. 360, ри Тов-а „Союзу Українських Купців“ у Львові відбудуться дня 2. листопада 1924. о год. 10. рано в неділю в салі Тов-а „Мішанського Брацтва“ у Львові вул. Каська ч. 3/ІІ. зі слідуєчою програмою: 1) Відкриття Загальний Ко-мітету, 2) Звіт діяльності організаційного Ко-мітету, 3) Вибір Голови Тов-а, 4) Вибір Ради Тов-а (12 членів, 4 заступників), 5) Вибір провізійної Комісії з трьох членів, 6) Реферати і внески. Проситись о численну участь Товаришів з провізії. За органі-заційний Комітет: Е. Мартинець, вр. го-лова, Д. Конох, вр. секретар. 1—1

Заходом Секції опіки над довозста-ною молодію при львівській філії Укра-їнського Краєвого Тов-а Охорони дітей і опіки над молодію відбудеться

в п'ятницю дня 7. листопада ц. р. в салі ім. М. Лисенка прегарна діточа вистава

„Чародійна Лялька“

з танцями і балетом під артистичним про-водом п. Стеллі Марітчанової. Початок о год. 4 попол. Вступ за добровільними 699 датками. 1—3

КОНКУРС.

Перший наук. З'їзд Українських Лі-карів у Львові. Як було вже оголошено в часописі відбудеться дня 8 і 9 листопа-да 1924. Перший З'їзд Українських Ліка-рів. До відома комітету доходить вісти, що багато лікарів не одержало запрошен-ня. Вини не поносять комітет, який розі-слав запрошення всім лікарям-Українцям без винятку, а сподіються, що від участі в З'їзді ніхто з лікарів не відкажеться. От-ворення З'їзду відбудеться дня 8/ХІ. 1924 о год. 9. передполуднем в малій салі Му-зичного Інституту ім. Лисенка при вул. Шашкевича ч. 5/ІІІ. по відкриттю будуть слідувати научні і організаційні реферати, які будуть продовжуватись в суботу пер-ед і по полудни та в неділю рано. Всякі інформації що до З'їзду уліяє листовно секретар комітету Д-р М. Музика, Львів, Чарнецького 24/І. а в п'ятницю 7/ХІ. ди-журні в канцелярії Народної Гостиниці, вул. Костюка ч. 1. Д-р М. Вахнянин, голова, Д-р М. Музика, секретар. 673 2—2

П. Т.

Отчим повідомляється, що Товариство Кооператива „ТРУД“ в Тернополі створила з днем 1-го жовтня ц. р. в льо-калі „Народної Торговлі“ (вул. 3 Мая ІІ поверх).

Робітню шиття уберів жіночих, діточих і всякого рода білля по цінах дешевших як всюди.

Проситись о ласкаве полертя молодой інституції після клича:

666 **Свйз до свого!!** 2—3

Гуртівний склад

ФУТЕР

АРОН ВРІГ

РОТ І РУДЕРФЕР

Львів, Леріонів 33 І. п. в подвір'ю продає деталічно по гуртвнних цінах. Спеціально поручається прим-ські барани на жіночі жакети. 645 3—4

ВІДНОВЛЕНА

РЕСТАВРАЦІЯ І КІМНАТА ДО СНІДАНЬ

(Шапіра — Ринок ч. 26)

під управою

Кромера і Вуйціка

поручається українській публіці.

Обіди (з 3-х дань 1 зол.) вечері до пізної ночі. 685 3—5

ДІЛО

виходить щоденно передпол.

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. швд. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в праю 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Р.-
мунія 150 лей, Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Франція проти Ватикану.

Фінансова комісія при французькому парламенті рішила 20 голосами проти 12 припинити кредити на французьку амбасаді при Ватикані. Поза такою сухою, телеграфічною звісткою скривається історія довгої боротьби між церквою і державою. Оповідати її поодинокі етапи значило би перекинути довгі сторінки історії сучасної французької республіки.

Ми обмежимося лише до кількох актуальних моментів у зв'язку з напрямком сучасної французької політики. Лівий французький бльок шов до виборів під гаслом незвичайного відмежування політики від церкви.

Остання війна причинилась у Франції до зросту релігійного духа; уряд в інтересі батьківщини вважав доцільним припинити на час війни закони, які заборонявали діяльність релігійним товариствам, затвердженням папою, т. зв. конгрегаціям. В наслідок чого ці конгрегації під час війни відновились.

Війна скінчилась — лівий бльок уважав вказаним пригадати обов'язуючі республіканські закони. Уряд Еріо ввів на території Альзасії та Лотарингії світські закони. У зв'язку з цим фактом і приготівлювачим зірванням зносин з Ватиканом, шість французьких кардиналів, — єпископи з Раймс, Бордо, Парижа, Ліону, Рен та Орлеану — звернулися до Еріо з протестом. Вони заявили, що такі зазіхання на свободу церкви загрожують внутрішньому миру, — що вони не бажають собі боротьби, але „коли їх до неї приневолють — тоді вони з жахом приймуть вивоз“.

Еріо дав офіційну відповідь, в якій між иншим каже: „Не можу признати, що заповіджені доручення мого уряду є шкідливі для внутрішнього миру. З пошаною ставимось до всіх релігійних пересвідчень. Але саме тому ми мусимо боронити державних законів. Альзасія не має чого лякатись за свою релігію. Рішення уряду є наслідком перемоги республіканської програми під час виборів. Ця перемога є доказом, що більшість Французів не відступила ні від одного зі своїх провідних політичних гасел. Уряд застерігається проти заповідженої боротьби, про яку згадують кардинали. Боротьба ведеться вже довго і вона навіть рішена у користь демократії“.

Цікаво те, що уряд Еріо, у переведенні своєї опозиції щодо Ватикану мав на своїм боці групу Бріяна, який у свій час був творцем нового навізання взаємин Франції з Ватиканом. З огляду на те, що Бріяна вважають можливим наслід-

ником Еріо — виходило би, що нинішня провідна лінія уряду в цій справі не є ні випадкова ні тимчасова. До боротьби у широких обземах якогось державного конфлікту не прийде.

Вона перенесеться лише на сторінки преси і у сферу літератури. Релігійні питання у Франції знаходяться нині вже в тій стадії, що прояви фанатизму не мають до них доступу, ні з одного ні з другого боку.

За те релігійні ідеї черпають свою головну силу в літературі, в якій чимало великих імен борються за відродження „духової атмосфери“, зв'язаної з працею вікової церковної традиції. Правда, що й ці великі письменники, — яких довгу низку можна би почати навіть по азбуці: Баррес, Бурже, Бордо, Базен і інші — єднають здебільша релігійні почуття з політичними: з ідеями про монархію, з потребою основного перетворення нинішнього республіканського ладу.

Тактика Української Соймової Репрезентації.

Розмова з Головою Українського Соймового Клубу.

Представник нашої редакції мав розмову з головою українського соймового клубу пос. С. Хруцьким про сучасну політичну ситуацію й блищу роботу української парламентарної репрезентації. П. посол освітлив цілий ряд моментів найближчої праці клубу й подав цікаві подробиці сучасного відношення польських груп до українського представництва.

Українська парламентарна репрезентація — заявив п. посол — у своїй тактиці під час теперішньої парламентарної сесії, як і раніш, залишилась на становищі крайньої опозиції. Під час ферієй на численних вічах ми перевірili настрої наших виборців і переконались, що ця тактика цілком відповідає їхнім бажанням і поглядам. Знайомлючись під час наших віч з адміністративною практикою на місцях, особливо в зв'язку з диверсійним рухом, ми ще раз ствердили, що при сучасній політиці польських адміністративних органів опозиційна тактика є для нас єдино можливою.

Цим нашим принципіальним становищем визначається зміст нашої відповіді на експозе п. Грабського. В цій справі має виступити пос. П. Васильчук. Можливо, що буду виступати і я. Ми підготували ряд інтерпеляцій і нагалих внесків, які мають освітити сучасну політику польського уряду щодо у-

Саме цей зв'язок приневолює у деякій мірі радикальних республіканців до тим енергійнішої оборони основ своєї держави.

Справа енергійних заходів уряду Еріо може прибрати щойно справжню форму конфлікту з Ватиканом, коли Ватикан схоче виконати свою погрозу і відобразити Франції дотеперішній католицький протекторат на Близькому і Далекому Сході. Ця роля Франції є в суперечності зі становищем її уряду. Французький уряд і Ватикан будуть приневолюєні у відповідний мент дати докази, що ні релігійно індивідуальним республіканцям не є байдужий протекторат над вірними, ні Ватикан не ставить байдуже до здобутків у політичній царині.

Ставайте членами-основателями Товариства „Похильників Українського Спорту“. (Чл. вклада 25 зл.). Шліть і менші датки для організації спорту. Адреса для висилки грошей, „Дністер“ ч. нн. 13568, Львів, Руська ч. 20.

українського народу. Між цими внесками поруч з внесками, які торкаються надужити урядових чинників, має бути ряд внесків ширшого принципіального значіння. Одним зі завдань наших внесків між иншими буде розкрити очі на наше становище європейській публічній opinіi, на яку до певної міри вплинули солодкі слова мін. Скушинського під час його останньої поїздки за кордон.

Ми вже поставили нагалий внесок про виняткове становище на кресах. Намічаються між иншим внески й інтерпеляції про шкільництво, про податкову політику, про неурожай, про виконання Польшею своїх зобов'язань щодо Сх. Галичини, про редукцію православних парохій.

Ми би хотіли, щоби в нашій роботі ми мали за собою піддержку цілого сконсолідованого українського громадянства. Я вважаю, що при даній ситуації у нас можливі лише три угруповання; окрім комуністів, які мають свої спеціальні завдання, і хрунів, що стоять поза межами громадянства, всі інші наші групи, не вважаючи на різницю в їх партійній ідеології, могли би виступати спільно й об'єднано. Я думаю, що різниця партійних програм тепер, коли перед нами стоять завдання боротьби, не можуть мати значіння.

Я думаю, що становище наше в соймі й сенаті буде дуже важке. Акція польських кол з метою усунення української репрезентації і видачі наших послів і сенаторів вже дає свої наслідки на парламентарній арені. На засіданні конвенту сенаторів маршалок сойму звернув увагу на те, що регуляційна комісія дуже задержує розгляд справ про домагання судової влади щодо видачі окремих послів. Маршалок сказав, що він одержує дуже багато меморіалів і заяв цілих груп і окремих осіб, в яких висловлю-

ється негодування цією тактикою сойму. Провокаційні замітки деяких польських газет про переговори декого з наших послів з агентами радянського уряду, на мій погляд, являються підготовкою польської opinіi до рішучих кроків польських соймових груп проти нас. При цій нашій важкій ситуації для нас більш ніж колинебудь важна піддержка українського громадянства, українських народніх мас.

— Як стоїть справа з польськими проектами щодо заснування українського університету? — спитали ми п. посла на закінченні розмови.

— В цій справі ми не маємо жадних інформацій опріче тих, які були в газетах польських урядових чинників. До нас в цій справі ніхто не звертався. Польський уряд загалом має тенденцію оминати розмов з нами і шукати для себе шляхів поза нами; він цим хоче довести, що ми не висловлюємо волі мас і настроїв громадянства. Наша позиція в університетській справі, яка вже була зазначена в нашому комунікаті, випущеному в кінці вересня, буде докладно освітлена в нашій інтерпеляції з приводу виконання Польшею її міжнародних зобов'язань щодо Сх. Галичини.

Наклепи на українських послів.

До Пана Прокуратора при окрузі ному Суді в Кракові.

Нищепідписані послы до Сойму просять ввічливо пана прокуратора притягнути до карної відповідальності відповідального редактора газети „Ilustrowany Kurjer Codzienny“ п. Яна Станкевича (Краків, вул. Багштова ч. 18.) за подання в ч. 292 п. р. тої газети замітки під назвою: „Нові докази зради українських послів і сенаторів. Коншахти українських послів із большевиками. Телефон від нашого кореспондента“, яка то замітка звучить: „Варшава 23. жовтня. (3) З Луцька доносять: На Волині в Здолбиці, Рівненського повіту, відбулися наради при співучасті п. Васильчука, Козіцького і сенат. Карпінського з якимсь російським делегатом, який предположив проект автономії Волині, запропонований большевиками. На цій конференції обговорено також основи і методи діяльності проти польської держави. Сенатор Карпінський накликавав до явної боротьби з Польшею“.

Тому, що вістки подані „Ilustrowanym Kurjer Codziennym“ є брехливі від початку до кінця, просимо ввічливо пана прокуратора притягнути вище названого відповідального редактора тої газети разом із автором замітки до відповідальності.

Підписи: Козіцький, Васильчук.

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська вклада тепер 1 золотий на рік). Рівночасно з грошми присилайте і списи членів (імя, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

Пр. 936/24. В Імени Річпосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 233 (10326) жовтня з дня 18. 1924 р. в артикулі під титулом: 1) „Новинки“ в рубриці „Бунт в'язнів“, а) висказаний словами Райндля а замкнено до кар'єри, б) речення по словах здазлезна бунту до кінця цієї рубрики містить в собі ество виступку з § 300 зак. кар. узнав, ч. сонану в дни 18. жовтня 1924 року конфіскацію за оправдану і заарештовану.

шення цілого накладу і видав по думці § 493. закова карного озову дальшого розширювання того друкованого письма. Заразом видав наказ віді- чальному редакторови тої часописи, щоби не рішення помітив безплатно. в найбільшій числі і то на першій сторінці. Цевиконання того закаву потягає за собою наслідки предвджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. н. д. 1866 ex 1863, а іменно засудження за переступство на гривню до 400 злп. — Львів, дня 21. жовтня 1924 (Підпис нечатики)

Мова фактів:

Сучасний стан української науки.

І. У. С. Р. Р.

(Продовження).

Історично-філологічний відділ мав спершу комісії 6, а тепер 21. Головою відділу є акад. А. Кримський а секретарем акад. С. Єфремов.

Подам короткий перегляд тої праці.

1) В „Історично-ому Обістві-і Нестора Летописця“ в Київі: історичним від 1873 р. а від 1921 р. з'єднанім з ВУАН, зголошено і зреферовано 82 наукових праць таких поважних учених як М. Василенко, А. Лобода, С. Маслов, В. Шарбана, В. Новицький, В. Безилевич, В. Романовський, Н. Грунський, А. Степович, Н. Туніцький, В. Ляскоронський, П. Смирнов, П. Рудін, В. Нейман, Ф. Шміт, В. Синайський, В. Пархоменко, І. Моргилевський, П. Соколов, П. Клепацький, Н. Попонська, В. Зуммер, І. Степович, Л. Добровольський, М. Корнилович, Б. Ландав, Ф. Ернст, А. Оглоблін, А. Раєвський, П. Тимошок.

2) В „Історично-літературнім Товаристві“ зреферовано 19 наукових праць учених дослідників, як: М. Калинович, Б. Якубський, М. Зеров, П. Филипович, М. Марковський, Й. Гермайзе, С. Єфремов, М. Могилянський, В. Перетц, П. Попов, В. Герасименко, В. Пархоменко. Членами Т-ва крім деяких названих є Г. Александровський, І. Балинський, Ол. Дорошків.

3) „Товариство дослідників української історії, письменства і мови у Ленінграді, якого головою є акад. В. Перетц, а членами: Д. Абрамович, В. Адриянова, С. Балухатий, О. Баранніков, В. Боцяновський, В. Данилів, К. Копержинський, А. Лященко, М. Могилянський, П. Поточний, П. Симоні, І. Фетисів, В. Шавинський, С. Шеглова, Я. Верховець, П. Коссора і С. Шкроб. Праць членів зреферовано 24, між іншими і реферати Гр. Ілінського, Ф. Кудрицького, П. Филиповича, Б. Богатевського і Д. Гродієва.

4) Поважну працю має вже за собою Комісія для складання словника української живої мови, який має бути викінчений протягом 1924 р. Головою комісії є акад. Кримський, члени редактори Вс. Гандов, Гр. Голоскевич

і М. Грінченкова, та багато інших співробітників.

5) Інститут української наукової мови під проводом акад. Кримського і його заступника І. Черкавського та секретаря М. Любинського при співпраці О. Янати, І. Шоголева, Ол. Курило, Хв. Полонського, Я. Лепченка, М. Доманицького, П. Туликовського, М. Столярова, Ф. Калиновича, М. Шарлеманя, О. Черняхівського, О. Ценківського, Н. Осадчі, О. Полонської, М. Данилевського — працює з успіхом над виданням української наукової термінології.

6) Живо йде праця у „Постійній комісії для складання історичного словника української мови під проводом акад. Е. Тимченка і співпраці Л. Білозоро, Е. Волошина, К. Лазаревської, Г. Петренка, С. Якимовича, М. Станіславського і Сабалдира.

7) Над складанням істор.-географічного словника української землі працює Постійна комісія під проводом акад. О. Грушевського при співробітництві С. Шамрайва, Ол. Барановича, Ю. Гермайзе, М. Ткаченка, Лазаревської, К. Корниловича.

8) Етнографічна комісія розвивається гарно під головуванням акад. А. Лободи. Зреферовано 26 праць авторів: В. Демич, Л. Динцес, В. Каминський, К. Квітка, Ол. Курило, А. Лобода, В. Ляскоронський, А. Онишук, В. Петров, П. Попов, П. Рудін, Д. Ревуцький, Е. Сташевський, П. Филипович. Діяльну участь в працях комісії беруть ще: С. Єфремов, В. Гандов, Ю. Александрович, М. Грінченкова, Ю. Павлович, Е. Волошин.

9) Студії над народною музикою зорганізовані при Музично-етнографічному музеї під проводом К. Квітки.

10) Археологічна комісія не могла розвинути живої праці ізза довгої недуги голови акад. В. Іконікова (?) — 26/11 1923 р. Секретарює Г. Іванець.

11) На Археологічній секції читали реферати, присвячені пам'яті В. Аняновича С. Єфремов, В. Данилев, А. М. Василенко, М. Макаренко, Л. Добровольський, О. Грушевський, М. Ткаченко, В.

Міяковський, Старицька-Черняхівська. З обсягу археології читав реферати П. Курінний. Голову секції заступає К. Антонович, секретарює В. Козловська.

12) Енергичну працю має за собою Археологічний комітет з головою акад. Ф. Шмітом, секретарем акад. О. Новицьким при співпраці академіків М. Біляшевського і М. Василенка.

13) В Секції мистецтв діяльні: О. Новицький, М. Біляшевський, Д. Шербаківський, Ф. Ернст, А. Серета, Ю. Кралицький. Реферати читали: Ф. Ернст, В. Моргилевський, В. Зуммер, Ф. Шміт.

14) Покликано до життя окрему комісію для відновлення Софійської церкви, зложеної з археологів і архітектів.

15) Постійна комісія для видавання пам'яток новітнього українського письменства. Голова С. Єфремов, секретар П. Филипович. Співробітники: О. Дорошків, М. Зеров, А. Лобода, В. Міяковський, М. Новицький, В. Петров, П. Рудін, І. Айзеншток (Харків), В. Щепотев (Полтава), А. Лебідь (Чернігів).

16) Гебраїстично-жидівська історична комісія, зложена з І. Галанта, Д. Вайнштейна і Якобсона.

17) Комісія для дослідів над громадськими течіями на Україні. Не вважаючи на болючу втрату фундатора і діяльного члена П. Стебницького († 14/3 1922) працювала при співробітництві М. Павлушкова, Н. Собка, Г. Луговенкової, М. Могилянського, О. Тулуба, В. Міяковського, Гермайзе і Василенка.

18) Незвичайно живу працю розвинула Педагогічна комісія з головою спершу А. Корчак-Чепурківський, відтак С. Єфремовим і секретарем Г. Іванцем. Співробітничали в комісії: В. Підгаєцький, В. Сарнавський, Ф. Цішківський, М. Гацанюк, Г. Скороходов, Й. Селіханович, Я. Шекеда, С. Постернак, О. Дорошків, В. Петрусь, В. Розумовський.

19) Постійна комісія для складання біографічного словника діячів України під головуванням С. Єфремова і проводом М. Могилянського. Беруть живу участь в працях: Г. Берло, О. Тулуб, О. Андрієвський, В. Горков, В. Пархоменко, В. Романовський, В. Міяковський, Ф. Ернст, П. Рудін, І. Галант і по-

одинокі співробітники з різних місцевостей України.

20) Інститут фізичної культури з лабораторією гігієни — проф. Підгаєцький, музеєм фіз. культури — В. Сарнавський, анатомо-антропологічним кабінетом — проф. Цішківський, біо-хімічною лабораторією — д-р Гацанюк, фізіологічною лабораторією — проф. Ярослав, — лабораторією праці — проф. Підгаєцький і кабінетом антропології — д-р Сисак.

Чимало зроблено для складання Енциклопедичного словника. Роботи проводить С. Єфремов та великий діяльний директор Всенародної бібліотеки С. Постернак.

Не можна поминути ще ось яких установ:

1) Музей мистецтв при Академії Наук з директором М. Макаренком і комітетом: Ф. Шміт, О. Новицький, М. Василенко, М. Біляшевський, М. Бойчук, О. Селегинський і С. Гіляров. Крім цього співробітничать А. Дахнович, В. Зуммер.

2) Багата Всенародна бібліотека України з директором С. Постернаком.

3) Архів з консерваторами В. Романовським і В. Новицьким.

4) Антропологічно-етнографічний музей ім. Хв. Вовка під проводом А. Носова і І. Онищука. Співробітничать Н. Загладя, Ю. Павлович, В. Квітка, Л. Шульгина.

5) Комісія краєзнавства: А. Лобода, О. Фомін, І. Шмальгаузен, М. Птуха, В. Лучицький, Д. Белінг, М. Шарлемань, Г. Кривченко — з філіями у Харкові: Д. Зеленин, О. Федоровський, Л. Шкорбатов, П. Серебровський, Р. Данковський, М. Марков, О. Синявський, В. Ступницький, С. Ольденбург, В. Богданов, А. Лобода і в Одесі: Р. Волков, С. Дложевський, Г. Панфілєв, Е. Трифілєв, І. Фаас.

Важною подією є теж поворот акад. М. Грушевського до Києва. Я на роком трохи довше спинився над історично-філологічним відділом, бо він і проф. Томашівському і мені найближчий, тому й змога орієнтації найбільша. Я теж на роком називав учених працівників, щоби показати наглядно, що число учених не тільки не зменшилося, а грандіозно зросло. Старші учені, що працювали на в. руських університетах і для в. руської науки, працюють тепер головню для науки

ДЖЕРОМ - ДЖЕРОМ

Нова утопія.

Веселе оповідання.

(Докінчення.)

А чи дозволяють нам читати книжки? я спитав.

— Так, — він відповів, — але їх пишуть тепер мало. Бо бачите, завдяки тому, що всі ми живемо досконалим життям, що нема у світі ні неправди, ні горя ані радості, ні надії ані любови ані смутку, і що все тепер так прегарно впорядковано й устійнено — нема про що писати, крім, очевидно, призначення людства.

— Ясно, сказав я — це я розумію. Але що сталося зі старими творами, з класиками? Чи у вас є Шекспір, Скот, Теккерей? та й у мене були два-три куснички не найгіршої власної фабрикації. Що ви зробили з тим усім?

— О, ми спалили цей крам, пояснив він. — У них кишло від старих і несправедливих поглядів про старі, погані й важкі часи, коли люде були просто невільниками або вючним скотом.

Потім він оповів мені ще, що старі образи і статуї знівечено, в частині тому, бо вони не подобались „Т-ву Білого Шнурка“, яке мало велику силу. Новеж мистецтво й література були заборонені, бо

подібні речі не погоджуються з принципами рівності. Вони примушували люде думати, а люде які думають, є розумнішими від тих, що не роздумують; ті, котрим не хотілося думати, запротестували, а тому, що вони були в БІЛЬШОСТИ все те заборонили.

Він додав ще, що виходячи з подібних міркувань, заборонено спорт і гри. Спорт і гри родять суперництво, а суперництво веде до нерівності.

Я спитав його:

— А багато ваші громадяне працюють денно?

— Три години, — відповів він, — і потім увесь день в цілості належить їм.

— Ага! Ось, де та собака зарита яку мені треба! — я зауважив. — Шож ви робите на протязі решти 20-ти з чимось годин?

— О, ми відпочиваємо.

— Як? Двадцять одну годину відпочиваєте?

— Так; відпочиваємо, роздумуємо і розмовляємо?

— Про шож ви думаєте і розмовляєте?

— Як то, про що? Про те, як погано жилося в старі часи і про те, яке щасливе життя тепер ведемо, і... і... про призначення людства!

— А чи вже не лізе воно вам боком, ото призначення людства?

— Ні, не дуже.

— А шож ви розумієте під ним?

В чім саме лежить, на вашу думку, призначення людства?

— Як у чім? У тім, щоби жити, як тепер, або ще краще — у ще більшій рівності, щоби ще більше функцій виконувала електричність, щоби кожний мав два голоси при виборах замість одного, щоби...

— Дякую сердечно. Для мене досить. А може думаєте ще про щонебудь инше? Чи маєте якусь релігію?

— Аякже, маємо.

— І поклоняєтеся Богові?

— Так.

— Як же Він зветься у вас?

— БІЛЬШІСТЬ.

— Ще один запит: чи я не забіраю ваш часу своїми запитаннями?

— О, ні. Воно входить в рахунок моєї трьохгодинної обов'язкової праці для держави.

— Я дуже рад. Мені було б надзвичайно прикро, колиб я забірав ваш час вашого відпочинку; але я хотів би ще щось спитати: чи у ваші часи багато люде кінчає самотубством?

— Ні, це ніколи з нами не трапляється.

Я вдивився в лица минаючих нас муштин і жінок. Майже на всіх обличчях застав той самий, терпеливий, майже втомлений вираз. Я ломив собі голову: де вже раніш я бачив цей вираз? Він наче би мені знайомий.

І враз я пригадав собі! Це був якраз той спокійний втомлений

вираз, який я завжди закріплював на мордах коней і биків, що їх ми тримали у старому світі...

Ні, цим людам не майне думка про самотубство.

— — — — —

Дивна річ! Чого не всі обличчя перепитались у такій мряці? І де мій товариш? І чому я сиджу на бруку? Ба, та чеж, їй богу, голос місіс Бігльс, моєї старої господині! Невже вона теж спала тисячу літ? Вона каже, що тепер дванадцять годин полудня, — тільки дванадцять? Значить я буду немитий до пів на п'ять, а мені душно, горячо, і голова болить... Господи! Та ж у ліжку! Невже все це був тільки сон? І я знову живу в XIX столітті?

Крізь відчинене вікно чую шум і метушню старого, милого життя. Люде борються, змагаються, працюють і промощують собі шлях мечем сили і волі. Люде сміються, сумують, люблять, роблять злочини й творять великі діла, — падають і йдуть вперед, помагають один одному — живуть!

А перед мною сьогодні багато більше праці, ніж на три години, і я хотів, було, встати в 7 год ранку. Рішуче не слід під ніч курити багато важких цигар!

Перекл. І. Кедрин.

української, а прибуло поважне число учених молодших цілою душею відданих праці над розвитком української науки.

(Продовження буде.)
Д-р Іван Брик.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, Ринок 10.

Дрібні вістки.

Синорські під час свого побуту у Франції замозив там цілу флотилію торпедовців і підводних лодок.

Німецький уряд простежує поширення в Європі вістки про те, немов би на балтійському морю відбувалися спільні маневри німецько-радянської флотії.

В Туреччині відкрито заговор на життя Кемал-Паші. Заговорники в числі 6 самі Вірмени.

В Бразилії відкрито у столиці Ріо-де-Жанейро конспірацію, що мала за завдання повалити уряд. Конспіраторів арештовано.

Латвійсько-литовська погранична комісія закінчила свої праці, досягнувши у всіх точках повну згоду. Кордон остаточно встановлено.

У Румунії відкрито цілу організацію, що видавала фальшиві паспорти. Видано вже їх 2 тисячі. Вся афера перетворилася у політичний скандал. Виявилося, що в паспортну акцію вмішані деякі міністри, багато високих урядовців і 12 ліберальних послів.

Купід отримав при пробному голосуванні, 293.378 голосів, Ля Фолет 496.006, Дейвіс 487.002 на загальне число голосів 1.300.480.

МАЛИЙ ФЕЙЛСТОН.

Ленеїда.

Т. Разуваєв — спеціально прикомандирований від Наркомпроса до Наркомоса на предмет комунізації української літератури схопив телефонну трубку й викликав літературний відділ: — Як у вас там є поети? Та який там к чорту Тичина, старі. Так. Уже мертві-покійники. Що? Котлярові! Не чути! Котляренков! Та, кажіть, помалу, Котляровській. Ага! добре, дякую. Поки що досить.

Через годину кур'єр розніс по всіх вісках на учот поетам ляконічний об'їзник.

Поет Ч. таке то.

Завдання: Пристосувати твори біографічного поета Котляревського до розуміння й розвитку комуністичного пролетаріату, надавши їм актуальності.

Джерела: 1) Циркуляр Наркомпроса за 1923 рік.

2) Комплекти Правди за 5 літ.

Примітка: Як негативні типи виводити доцільно-предателів, гайдамаків і прочих Мак-Дональдів.

Через тиждень т. Разуваєв з приємною посмішкою переглядає першу частину Ленеїди готову до злаци в Держвидат і декларує за захопленням:

Ілія партієць був моторний
До самих п'яток большевиків,
Промовець гострий та проворний,
З дитинства до комуністичних звик.
Та Німці як царя побили,
Росію розв'язали хтіли,
Ілія вхопив себе за чуб,
— Тепер-то, каже, наша воля,
Минулася буржуазська доля,
Ми капіталу вирвем зуб.
Ілія матню в кулак прибравши
На всіх партійців закричав,
По сербськи влучно промовлявши,
Ще й по московськи додавав:
Гей-гей! А годі вам сидіти
Та по кавказьки каву пити!
Ходім комуну будувати,
Гей, Троцький, Сталін, Луначарський,
Зіновєв, Ріков, Володарський
Вставай, ребята, годі спати!
Но зля Антанта, суча дочка
Розкудкудахалася як квочка
Комуни не любила страх.
Назад царя вона хотіла —
К чортам комуна щоб летіла
І щоб дух її не пах...

Т. Разуваєв відкинувся на спинку крісла й мрійно подивився вгору.

— Добре пише каналія! Гайдамака йому в пельку. А скільки прийшлося похитити, поки викрутив. Ну, т. Разуваєв це вже тобі не морозивати, бути тобі директором департаменту по поетичних справах.

Самовидець.

(За „Українським Життям“, у скороченому виді).

Кооперація — народня сила.

Вписуйтеся масово у члени кооперативи „Рідна школа“ у Львові, Ринок 10. Уділ 5 зол., одноразова вписова 50 сот. Число уділів необмежене. Порука 2-иратна.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Вчорашнє число „Діла“ сконфіскувала прокуратура за кілька рідків із статті І. Кедина „Дві душі“ і за один рідок із статті І. Герасимовича „Зброя і культура в війна“.

— **Погоня за університетом.** Інформують нас, що львівська поліція знов почала кампанію проти викладачів українського університету. Вчорі передучера припинила поліція два викладачі і всіх присутніх на них розігнала.

— **В об'єкті відного шильництва.** До справи проф. Галушинського. В останній хвилині довідомгсь, що п. прокуратура внесе відклик проти нього виміру кари.

— **Політик і ошуканець.** Краківська поліція арештувала д-ра Ж. Гротовського на підставі доносу Цукрового Банку в Познанню. Д-р Гротовський був директором відділу того банку на всю Галичину. Гроші за чоркор, що напливали від різних фірм замість інкасувати він ковав до кишені. Так робив він від бережень минулого року дотепер. За ті гроші Гротовський купував доми і лілі. Визнав часто за границю до Англії та Франції. І накінці мав свій власний орган у Кракові „Kurjer Wieszczony“. До тепер признався Д-р Гротовський до дефракції 400 тисяч золотих. Зараз після арештування зголосили свої претензії всі краківські фірми за приватні підприємства на суму мільйона золотих. Орган д-ра пав зараз по арештуванні. Такі поєкрасні подвиги доконують польські політики, промисловці та банкири.

— **Арештування.** В Перемишлянщині арештовано українських студентів Януру і Сайкевича, як запідозрених в нападі на на поштовий віз, про що ми в свій час доносили.

— **Вбивство поліція.** По дорозі зі села Александрова до Юзефова в білорайському повіті збили два невідомі мушкетери рядового поліції з Юзефова Фелікса Несподованого, що вертав зі служби до дому. Переїзджачим му в той час селянинові В. Терлецькому вбили наказати забрати трупа на фіру та відвезти на поштерук, що Терлецький і виконав.

— **Псевдонім Анатолія Франса.** В одному листі з 1895 р. пише А. Франс про свій псевдонім, що він його не підшукував ані не вибирав, бо був він півзвичем, старшим від Франса. Батько Франса походив із дуже численної родини андагаванських винарів біля Самур і називався Франсоа Ноель Тібо. Всі звали його здрібною Франсом. Прізвисько це носив батько 85 літ. Звичай переважав мені це назвисько „Франс“ — кінчить письменник.

— **Оригінальна пімста.** В одному селі під Серезовом любився, як це з правила буває, двоє молодих людей. Врешті йому набридло і він звернувся за афектами до другої. Зраджена дівчина рішила пімстити. Запросивши зрадливого любовника на „прадальну ніч“ в сні позбавила його махом бривни... ознак його мужськості. Несчастний любовник, згинув серед страшних мук...

— **Ще одна доісторична нахідка.** Поблизу залізничного двірця в Прушу під Данигмом, знайдено гробницю з бронзової епохи.

— **„Страхи на Ляхи“.** Варшавські часописи повідомляють, що в Східних Прусах появилася якась загадочна недуга. На багатьох випадках смертельна. На поверхні Баттійського моря мав появитися якийсь трійливий газ, що покривав воду до висоти 30 сантиметрів. Перелякани „господари“ прибалтійських околиць вперсяють, що це Німці пустили газ, щоб витроїти своїх симпатичних сусідів...

— **„Пішій на Бердичів“.** Андрій Косицький з Бернани на Буковині був конфідентом команди румунських протидиверсійних військ в Хотині. Але оце вийшло на яву, що Косицький, користуючись зі свого становища інформував про замірені рухи румунських військ диверсійні ватаги, чим і пояснено собі їх успіхи на румунській території. Коли Косицький почував на собі недовірчаний погляд своєї румунської влади, спасся бігством і дець за радянським кордоном сміється зі смертельного присуду, який видали на нього румунські суди.

— **Осторога для віденських правників.** Виділ віденської палати адвокатів оголосив осторогу під адресу студентів, щоб вони не посвячувались адвокатури. Адвокатура, по словам остороги, не має вигляду на майбутнє. Під теперішню пору є у Відні кругло 100 кандидатів на посаду кондістів, які мусять зрештіувати з надії дістатись до котрої небудь адвокатської канцелярії.

— **Францізани і ніноча мода.** Будапештський Францізани прибули на вортатх своєї церкви в Будапешті оголошення, в якому просять побожних панів не приходити до церкви з глибоко витягненими декольтами, бо таким паням не даватимуть причастя.

— **Не могла видернати.** Обслуга тов'язного поїзду, який їхав зі Львова до Ковля, не могла устатись, спокусі і поотаврашив кілька возів забрала з них по кілька фляшок лікерів з кожної пачки, які їхали на спратнені „креси“.

— **Перенесення тіла папи Льва XIII.** Дня 22. п. м. відбулося перевезення тлінних останків папи Льва XIII, з церкви св. Петра до латеранської базиліки св. Івана. Згідно до доістерних бажань покійного папи перенесення відбулося тихо без участі публіки.

У. С. Р. Р.

Невдача спроб удержавлення торгівлі.

У харківських „Вістях“ з 9. X. є незвичайно цікавий допис з Полтави Д. Соловєва, про торгівлю на Полтавщині, з якого виходить, що всупереч найбільшим старанням удержавити і кооператизувати торгівлю, нічого з цього не виходить бо торгівля й на далі лишається майже виключно в руках приватних торгівців. Полтавщина очевидно не творить виїмку. Подібні відносини напевно панують і в інших губерніях.

На 1 січня 1924 р. на Полтавщині було 9.160 торговельних закладів, з того на Полтаву і 13 інших міст приходить 69 прц. всіх закладів, а на села і малі містечка 31 прц. Отже 2/3 всієї торгівлі зосереджені в містах. Коли взяти на увагу, що на Полтавщині крім міст є 8.131 поселень (містечка, села, хутори), а торговельних підприємств на ці поселення припадає в числах 2.819, то виходить, що один торговельний заклад приходить в середньому приблизно на 3 поселення.

Щодо розмірів торговельного обороту, то на сільські і маломістечкові торговельні підприємства припадає всього 22.1 прц., решта на міські підприємства, в тім на підприємства одного міста Полтави 18.7 прц. Отже на селах торговельних підприємств і мало і дуже вони слабкі так, що селянин за всіма закупками мусить іти чи їхати до міста.

Та найцікавіше це, що на 9.160 торговельних підприємств, підприємства приватні становлять аж 88.4 прц., підприємств кооперативних є всього 8.1 прц., а державних ще менше — 3.5 прц. І вже зовсім несподіваний є поділ між цими категоріями підприємств торговельного обороту. На приватні підприємства припадає 91.0 прц. обороту, на кооперативні — 7.4 прц. і на державні аж 1.6 прц. Правда, замічає кореспондент, не всі державні підприємства втягнено до цього обрахунку, так само поза обрахунок лишилося й багато кооперативних підприємств, але це не ослаблює враження про скандально слабу участь держави і кооперації в торгівлі.

Причина цього лежить в бюрократизації і нерухливості державних і кооперативних підприємств. Всі вони заповані в більшій мірі торговельним персоналом, ніж товарами, а маючи всякі пільги від держави — не потребують журитися про розвій торговельних операцій, про притягнення покупця через відповідну обслугу і подачу приступного по ціні товару. Краще і дешевше це робить приватний крамар і в цім секрет його живучості.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Франція визнає Совіти de iure.

Парижський „Матен“ доносить, що французький уряд з початком будучого тижня вишле до Москви повідомлення про визнання совітів де юре. Правдоподібно, що совіти приймуть формулу визнання, про яку вони повідомлені, і безпосередньо вишлють свого представника до Парижа, щоб навести переговори. Сенатор Д'Монзі не відмовить своїй співпраці в перших днях наведення контакту з совітами, але не прийме становища амбасадора в Москві.

Революційний заговор в Індії.

В Калькуті англійська влада відкрила революційний заговор. Арештовано 27 представників націоналістичної партії. Заговор обняв цілу Бенгалію.

Телеграма!

Дня 1. листопада с. р. появиться друком сатирично-гумористичний журнал

„З И З“

і виходитиме два рази в місяць (1 і 15).

Чвертьрічна передплата з поштовою пересилкою 3:50 зол.

Жадайте оказового числа без примусу передплати.

Адреса: „З И З“, Львів, Руська 18, III поверх.

710 1-3

3 судової салі.

„Гуцульські повстання“.

В малій салі львівського окружного суду, при вул. Баторія, почалася дня 23. п. м. розправа проти Василя Коньчука і товаришів, обвинувачених у злочинах державної зради, образи церкви та помочі в злочині, в наслідок укривання військового шпіона.

Акт обвинувачення заявляє, що на території південно-східної Галичини, а саме на Покутті тричі завважено зусилля викликати повстання проти польської влади, по напрямках політики уряду З. У. Н. Р. В 1920 р. викликано т. зв. „жабівське повстання“, яке зліквідовано в зародку. В 1923 році в Городищині зорганізовано другу спробу повстання, яку негайно зліквідовано. Врешті в третє, з початком 1924 р. стверджено спроби викликати повстання в повітах — косівському, городенському і снітинському.

Акт обвинувачення вперне, що за кордоном існували українські організації, яких метою було ширення заворушень у Галичині. Ці організації мали висилати до краю агентів. Одним із центрів організації мав бути Ужгород на Закарпатській Україні, а на її чолі мав стояти полковник Стефанів. Одним з агітаторів згаданої організації мав бути обвинувачений Василь Коньчук. В 1921 р. мав аранжувати тайні зібрання, на яких представляв себе висланцем уряду З. У. Н. Р., який при допомозі українських військ з Чехословаччини, хоче вигнати поляків за Сян. Коньчук мав зводити на тих зібраннях до організації збройних ватаг, які мали помагати українським військам і підготовляти грунт — дорогою роззброювання і обезвладнювання місцевих жандармських станцій та військового залогу. Під впливом агітації Коньчука мали дійсно потворитись військові організації на Покутті, яких ділом мало бути „повстання“ в квітні 1920 р. Повстання здавлено „денебійно“ при чому кількадесять Гуцулів опинилися в колонійській тюрмі. Коньчук мав тоді втекти за кордон. В процесі за державну зраду звільнено усіх арештованих за недостатньою обтяжуючою матеріалу. В 1923 р. мав Коньчук знову вернутися на Покуття і продовжувати свою діяльність.

Решта обвинувачених — Іван Федьчук, Петро Зеленьчук, Іван Люк, Василь Чутелюк, Гриць Кішук, Юра Петрійчук і Василь Петрійчук відповіли за співучаст в організації заворушень.

Крім Коньчука, Федьчука і Зеленьчука, які просиділи в слідчій тюрмі по 9 місяців, усі обвинувачені відповідають за вільної стопи.

Трибуналові проводять рад. Гетінгер, обвинувачує прок. Гірлер, боронять: д-р Ганкевич, д-р Шухевич, д-р Шевчук і д-р Боднар.

Вступ на салю розправ за бідами, зацікавлення слабе.

Першого дня розправи переслухано обвинувачує Василя Коньчука. Будучи при австрійському війську, був покараний відомками гранату і від того часу терпить на болі голови. Щось з умовного притуплення відбивається в його зізнаннях в суді та на розправі. Коньчук признається до усього, що йому закидає акт обвинувачення. — Отже, що стояв на службі української революційної Ради в Ужгороді. Полковник Стефанів вислав його на Гуцульщину „робити революцію“. Перейшовши кордон, він організував революційні комітети, ширив відозви і підготовляв народ на те, „що має наступити“. Між иншим відвіз в'язанку революційних відозв до містополіта Шептицького і єпископа Хомишина, які... дали йому своє пастирське благословення.

Відтак переслухано Федьчука. Признає, що говорив з Коньчуком про організацію але самою організацією не займався.

Петро Зеленьчук з Криворівні до організації не належав, але позирно згодувався з думкою потреби такої організації.

Перші три обвинувачені, це „стовтні“ розправи. Решта обвинувачені в тому, що знаючи про конспірації серед Гуцулів, не донесли про те польській владі.

По переслуханню обвинувачених оборона поставила ряд внесень на допущення доказів, що годі об'являти обвинувачений Конь-

«ук є провокатором і денунціантом. Д-р Шевчук ставить вчення на допущення доказу, що Коньчук є умовою хворої і нездоровий, який за свої слова і вчинки».

Прокуратор Гітлер поставив вчення, щоб розправу вести проти одного тільки Коньчука, а решту обвинувачених відслати назад до слідчого судді. Внесення відкинуто.

Переслухання свідків в нічому не припинилося до розяснення дійсного становища Коньчука у відношенні до «гуцульського повстання» та спільності решти обвинувачених в ньому.

Третього дня розправи переслухано лікарів-психіатрів Івановського і Маньковського, які ствердили вправді умову упослідження Коньчука, але виключають його з відповідальності.

Переслухання в характері свідків жандарми тільки повторили свої зізнання, та яких збирається акт обвинувачення, при чому сказали, що з арештованим Коньчуком поводилися, як зі ставшиною, бо за такого він себе в слідстві представляв.

В слідстві зізнався Коньчук широко і подробицею, подав ряд назвиск, а на питання, чому це робить, заявив, що «ї його геж зрадили».

На цьому закінчено переслухання, почім перечитано акти, зібрані протягом трьох днів до доповіді в справі «гуцульського повстання».

Читання актів заняло цілий четвертий день розправи і було потрібало ще довше, якби як прокуратор так і оборона не згодилися на тому, що вони ні в чому не причиняються до посунення ходу розправи вперед.

Супроти цього в суботу о 12. год. в полудне признав трибунал, що доказовий матеріал вичерпаний, і тому відложив розправу на понеділок.

Купуйте уділи в Кооперативі «Український Театр»! Присилайте датни на адресу Кооперативу: Львів, вул. Руська 18/1.

† Посмертні згадки.

Єротеї Пігуляк, правительственный радник, е.п. професор реальної школи, б. посол до парламенту і буковинського союму, член був. краєвого виділу, член Національної Ради З. У. Н. Р., почесний член багатьох українських громад і товариств на Буковині, упокоївся 9. ц. м. на 73 році життя в санаторії Плетц на Закарпатській Україні, де перебував у своїй доньки задля поратуння здоров'я у довгій тяжкій недузі. З покійним пішов в могилу один із перших визначних українських діячів Буковини. Вийшовши з патріотичної діяльської родини, покійний ураз із своїм також уже покійним старшим братом Юстином, що був професором і малярем, реальної школи в Чернівцях, а після закінчення у Відні, де в акад. тов. «Січ» набув ще більше національної свідомості. В 70-их роках став Єротеї учителем природи і Юстин рисунків у реальної школі в Чернівцях. Оба брати стали членами «Руської Бесіди», що під кінець 70-их років ставляв перші кроки на національним шляху. Проф. Юстин обдарував пізніше «Українську Бесіду» портретами Федьковича і Воробкевича та визначніших буковинських діячів і опікувався ревно малярем Івасюком підчас його студій за границею. Проф. Єротеї увійшов у 90-их роках разом із д-ром Василем Волянцем та Іваном Тимінським як перший свідомий і непохитний посол-Українець до буковинського союму, де один-одинісінький боровся геть, але мужно і завзято не тільки із зумунською більшістю союму а й боронив національну справу проти кацапа Воляна і зародовця Тимінського, якого звав на бездоріжжя хитрий і можний тоді, провідник Румунів Мустапа за мандат посла до парламенту, який дав посольство до боярам Волянцям, а до краєвого виділу Тимінському. Аж по наступних нових виборах, коли увійшов до союму й д-р Стоцький, тодішній праця-боротьба для Пігуляка, точ не устала вона й на далі. Треба би писати історію бук. України за 30 літ, щоб представити як слід участь у ній і діяння Пігуляка. Вистане покищо зазначити, що Покійник поставив собі за головне завдання визволити православних українців з румунізаторського ярма консисторії. Цілих тринадцять років тривала та мольбна праця, в якій радник Пігуляк вів перед і діяв на остаток вимріяного ним вислуду, що православна українська церква на Буковині, яка у 80-их роках мин. століття за часів лютого ворога-румунізатора, митрополита Андрія Морава стала церковно-домовиною для українського народу, за послідного перед розвалом Австрії митрополита-ренегата Ренті віджила до повного самостійного життя, бо одержала 1917 р. повну рівноправність з румунською, себто автономію під незалежним вікарієм о. Титом Тимінським, незвичайно світлим і свідомим священиком-Українцем. Радник Пігуляк дочекався тої щасливої хвили, що в мурах румунізаторської твердині, в світлиці архієпископської резиденції, повітав голову вольної української православної церкви на Буко-

вині в гарній поетичній бесіді, як це він усе любив промовляти. Та недовго тривала радість його й усіх буковинських українців, бо розвал Австрії завалив і величаву будову, над якою працював широкі і ревно, але гірко й тяжко весь свій вік покійний посол Пігуляк. На розвалинах цієї своєї пишної будови просумував Покійник останні літа свого життя під обухом ворога, якого ненавидів гірше як хтонебудь інший, бо був завзято й непримиримою вдачі, якої не скривав, бо не кривив душою, ніколи й ні перед ким у нічім, але згід з шовстою корн прозябала частко-густо поетично-ніжна вітка пр. у його промовах, бо Покійник був не тільки природником, але й огородником, плевав із замишуванням пишній цвітник. Займали на віки уста, що не раз малювали нам словами гарні-милі образи. Поляг борець поцілений ворогом у хвіст, коли на добутий у важкій боротьбі кірпости підніс синьо-жовтий прапор. Пером йому земля рідна, хоч вона лежить по той бік полонини, на якій бодрий бійовик шукав і находив рік-річно скріплення сил до нової боротьби!

Омелья Попович.

В дітях наша будучина — на ша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу“.

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТВИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Кооператива „Український Театр“ у Львові, вул. Руська 18/1. пов. — продовження списку членів: 2083) Львів 5 зол., 2084) о. Черкавський Мирослав Лакнів 5 зол., Секція Українського Студент. Союзу Я. о. 5 зол., 2085) Читальня „Прогресу“ Г. о. 5 зол., 2088) Тов. „Січ“ Станіславів 10 зол., 2090) Лотонька Стефанія Голе равське 5 зол., 2093) Лотонька Софія Львів 5 зол., 2094) Скопляр Ярослав 10 зол., 2096) Гордишківський Мих. Глубоке 5 зол., 2097) Юркевич Микола Львів 10 зол., 2098) Дячун Кіндрат Лисичків 5 зол., 2099) д-р Панчишин Маріян Львів 25 зол., 2100) д-р Герета Володимир Золочів 5 зол., 2101) Сивак Теодор Львів 10 зол., 2102) Голинський Михайло Медіоля 10 зол., 2103) Дорожинський Лев Угнів 5 зол., 2104—2132) усі зі Стрия: Капшів Мих. 20 зол., д-р Грубський Іван і Грубська Вікторія по 10 зол., Сілевський Осип, Мійська Ольга, Крижанівський Ярослав, д-р Калуський Володислав, Ільницький Вітохт, о. Ліщинський Микола, д-р Сегень Мих., Синиця Ірча, Бобикевич Йосифа, Фейгель Ежен і Ольга, д-р Демичівський Ісидор, Варушинський Емілія, Вегагановський Адам, Романовський Петро, Колодницька Михайлиха, о. Хирозський Степан, Кліш Микола, Ревачковичева Павліна, Зубицький Семен, Петринова Анна, Устїанович Володимир, Камінський Андрій, Витковичка Іванна, Яхезич Володимир, о. Сановський Воєдислав — усі до 5 зол. — Квот нижче 5 зол. тут не вказано. 1—1

Дрібні оголошення.

ВАРСТАТИ ткацькі, поєднані і килимкарські, сталеві бляти всіх вимірів, начиння, човники, коловоротки, гряділки, гримілі до чесання вовни і льну та прочі ткацькі прилади і машини поручає фірма: Технічне Бюро „Textyl“ — вл. М. Кожушко в Раві руській. 638 4—4

РОЗПОЧИНАЮ від 5. листопада тримісячний практичний курс крою і шиття. Вписи приймає щоденно „Іоаніпа“, Станіца 8. бічна Хоружини. 656 6—8

ПРИЙМУ на станцію ученика. Мешкання вигідне в середмісті. Харч здровий. Оплата дуже низька. Зголошення в „Ділі“ під „Наука“. 706 1—1

НЕ поминайте своєї фірми, та купуйте дрова 1/2 сята букового здорового та сухого по 39 зол., тона найліпшого вугля 50 зол. з доставкою. Іван Калитак Поточного 47 або Кохановського 4. 700 1—1

РУТИНОВАНИЙ землемір знайде заняття. Зголошення приймає: Івж. Іван Свірський, Чарнецького ч. 24. 709 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

РЕНТГЕНОЛОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ Д-ра О. Маланюка

в Станіславові, вул. Липова 3. тел. 197. Розпізнавання: внутрішніх і хірургічних недуг.

Лічення: недуг шкіри і глибоких частей, особливо туберкульозу кістки і ставів. — Раха поверхнього і глибокого і т. д. 679 2—2

„ОЛКА“ ЛЬВІВ РИНОК 35.

Спеціаліст шкільних і венеричких недуг Д-р В. ЛЯЗТЕРШТАЙН, б. елв дермат. клініки в Берліні. Львів, Сикстуська 37 (ріг Слов'янського). Лікування волосся, плям, знаків, етєктолі-зою, кзарцевою тямпою. 12—15

КОНКУРС.

Кооператива „ТРУД“ в Збаражі розписує отрим конкурс на посаду кравчині, яка має бути добре обізнана з шитвом і наукою крою. Кравчиня буде провадити кравецьку роботу. Услівя посади після умови. Оферти належить вносити до 15. XI. ц. р. на руки підписаного. 669 2—4 Д-р Андрій Гаврилюк, секретар.

СВІЧКИ на ГРОБИ

о бляшаних формах треба вже замовляти. — Ціни конкурентні.

ХЕМІЧНА ФАБРИКА

Городок ягайлонський поштова сиритна 3. телефон 6. 690 3—3

ВІДНОВЛЕНА РЕСТАВРАЦІЯ І КІМНАТА ДО СНИДАЇ

(Шапіра — Ринок ч. 26) під управою

Кромпа і Вуйціна поручається українській публіці.

Обіди (з 3-х дань 1 зол.) вечері до пізної ночі. 685 4—5

До усіх українських Видавництв Європи.

Український Базар в Detroit являється сьогодні найбільшою українською Книгарнею в Америці.

Метою Українського Базару в Detroit є: продавати книжки по можливості як найдешевше, бо лише тоді має книжка заповнений збут. Щоби це досягнути, треба зорганізувати головний склад українських книжок для Америки й Канади, що при помочи Українських Видавництв Європи дається легко досягнути.

Українські Книжки в Америці сьогодні дуже дорогі, а се тому, що як п'ять років тому, так і сьогодні, книжки в Україні вийшли з друку в кількості, то за неї дуже дорого беруть і через те знеохочують наших земляків до читання та купна книжок. Щоби сім'ї українців заробити та заохотити українського емігранта до читання і науки — треба дати їм дуже дешеву книжку — і таку книжку хоче йому дати Український Базар в Detroit Mich. — До цього потрібна однак поміч і співпраця усіх українських Видавництв в Європі (на Вел. Україні, в межах Польщі, та на еміграції у: Відні, Берліні, Празі).

Українські книжки в Європі теж дорогі, бо їх „продукція“ коштує

біля Народної Торговлі тільки 677 3—20

ТРИКОТИ найліпшої якості.

дороше ніж перед війною, ми це знаємо, але зявемо і те, що когато книжок лежить у наших магазинах цілими роками і покупили їх ніх нема. Розкиньмо ті книжки між народ, особливо між амер. еміграцію, але розкиньмо їх масово і доступній ціні, а осягнена буде готійна користь. Видави збудуть свій товар і потімуть робити нові накладки, а наш емігрант в Америці дістане дешеву книжку, набаве замишування до книжки і піднесеться його культурний рівень.

Впов. Видави! Посилайте Ваші видавничі вистрост до Українського Базару в Detroit — по 100 прим. з кожної книжки.

Український Базар в Detroit гарантує публічно заплатити кожному Видавцеві за 100 прим. по ціні каталогової з відповідним книгарським опустом.

На разі стільки обмежену кількість книжок — по 100 прим. — бо хочемо знати, який покупи матиме відносна книжка і яка її ціна буде. При корисних для нас умовах — (ми сказали вище, що хочемо дати народові: дешеву книжку і кольтпортувати її масово), — ми замовимо сталий контакт з усіма Видавництвами. Чий товар або ціни будуть невідповідні — той одержить свою належність за перших 100 прим. без дальшого замовлення.

При висилці книжок просимо взяти під увагу слідує:

1) Книжки, які вийшли з друку в кількох томах, мусять бути вислані в комплекті; здекомплетовані книжки не мають вартості і таких не потребуємо.

2) Книжки більшого об'єму просимо досилати тільки в переплеті.

3) Кожний видавець висилає лише свої власні видання.

4) Часописи і період. журнали, а також сезонні книжки (календарі) беремо лише в комісову продажу. Лише ті календарі, які можемо дістати на 2 місяці перед Нов. Роком — і які мають вироблену вже марку, можемо взяти на стабільний рахунок.

За товар приймає на себе повну відповідальність власник Українського Базару і дом в якому міститься Книгарня.

Юліан Цебринський.

Книжки висилайте на адресу: Ukrainian Bazar, 2248, Grayling Ave., Detroit, Mich. U. S. A. 705 1—1

Пращальна адреса.

„Представники культурних, шкільних, освітніх, кооперативних, фінансових і громадських установ, як також ширший громадський і замісцевий громадства Гу, сятинини у всіх верствах розпращаються з д-ром Володимиром Левинським, котрий покидає Копичинці і переносить свою адвокатську канцелярію до Галича.

В днях важкої руїни—1919—1920 зявився д-р Володимир Левинський в Гусятинщині, а вже на прикінці гятого року свого побуту в повіті — щиренько, дружно і маніфестаційно пращав повіт свого кількालітного провідника, організатора та ініціатора в кожній діяльній пульсуючому житті, дякуючи йому за труди, працю і жертви.

І найменші попрашали на залізничному дворі Старшину свого Кружка У. П. Т. промовою, китидею цвітів і до глибини зворушуючими піснями, бажаючи йому повного успіху в праці на новому місці а громадянству Галича, вказуючи на того, котрий і серед них працюватиме не менш всесторонньо, широкі та ідейно. 708 1—1

ЧИ ЗНАЄ ПРО ЦЕ ЛІГА НАРОДІВ

у Львові, що одним магазином, де найдешевше можна заосмотрітис в найелегантніші і наймодніші мужські, жіночі і діточі одяги з правдивих англійських і бельєських матерій

НА ДОВГОТЕРМІНОВІ СПЛАТИ

а то: жіночі плащі, мужські одяги, рагляни, пальта, куртки, жіночі і мужські футра, хлопчачі і діточі одяги, текстилія, бля як також взуття з першорядних краєвих і заграничних фабрик — є

ЗНАНИЙ МАГАЗИН ЖІНОЧОЇ, МУЖЕСЬКОЇ І ДІТОЧОЇ КОНФЕКЦІЇ — під фірмою

ШАЙНЕР І СКА ГОРОДЕЦЬКА 57

ПОЗІР! У власнім інтересі прошу запам'ятати фірму ШАЙНЕР І Ска як також вулицю Городецьку ч. 57. — Телефон 21—56. 1—3

ПОЗІР! ЗИМА ЗА ПЛЕЧИМА!

Матерії красві й англійські, готові убрання, пальта, куртки, хлопчачі і діточі убранка, коци, всякого рода взуття

дає на догідні сплати:

„РЕГУЛЯТОР“, Львів, Ринок 43. (в брамі). 686 1—2

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4'20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7'50 зл., Німеччині 7'50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Р.-
мунія 150 лей, Болгарії 7'50
зл., Австрії 7'50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.

ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

У посольському клубі.

Варшава, 25. жовтня.

Посольський клуб у повному зборі. Три місяці вакацій зробили своє діло: облича запалились, посвіжішали, в очах світить бадьорість після відпочинку від нудної і нервової парламентської суєти.

Натурально, мене цікавлять перш за все підсумки літньої кампанії, враження від землі, від села від зустрічі з виборцями на вічах, на з'їздах, на спільній культурній праці.

Важка й сумна дійсність складною сіткою переплелась з утішними й бадьорими враженнями й перспективами. Умови життя гіршають з кожним днем. Податкова система витнажує людину, натягає струни до крайнього напруження і по цих болісно напружених струнах щоденно бе кулак самовладних репресій. Разом з тим невпинно провадить свою гадючу працю провокація і політичний шантаж. Всяка що-найменша опозиція трактується як більшевизм, передплата українського часопису вважається виявом „антипанствовости“ і викликає трусі й переслідування. Більш пасивні, лякливі та затуркані елементи починають боягтися навіть вживання рідної мови, коли доводиться писати подання до влади, просять писати їх польськи. Взагалі мовні закони місцева адміністрація уживає на знищення всього українського і в першу чергу школи. Останній скандал в цьому напрямку це ухвала безграмотного і антипедагогічного українського букваря з сотками помилок проти мови.

Луцька тюрма переповнена українською селянською молоддю, яку, само собою, обвинувачують у комунізмі. Готується кольдальний судовий процес з цілою тисячею обвинувачених. Це все мають бути комуністи!

— А якже в дійсності ставиться селянство до комунізму, до совітів? — питаю я.

— Влада робить все, що може, аби утворити для комуністів та їхніх агентів сприятливу психічну атмосферу, але не вважаючи на це, дійсно і ясно прихильність до „комунізму“ можна спостерігати хіба в яких 5—10 відсотках безземельного та малоземельного селянства. Що торкається решти селянства, то воно добре розуміє, що таке уявляє собою большевицький лад, і коли в розпачливі менти звертає свої очі на схід, то з двох причин. З одного боку згадується минуле, яке видається кращим ніж сучасність, а з другого... „хай буде навіть і гірше та інше“. Так обридла людям сучасна гидотна дійсність!

Що середній селянин — про заможного нема що й казати — не захоплюється комуністичними перспективами, про це свідчить той успіх, якого набирає саме заснований Селянський Союз. Заснувала його соціалістична група, але це соціалісти справжні, які не йдуть на мотузочку Москви і рахуються з вимогами та потребами свого українського села — як під соціально-економічним, так і національним поглядом. Селянський Союз відбив уже два селянські з'їзди в Холмі та Бересті. (у Дубні де заборонено

з'їзд — довірочну нараду) і на цих з'їздах виявилось в достаточній мірі облича сучасного селянства. Правда, що селяне цікавилися, чого це фундатори Селянського Союзу не прилучились до того українського клубу в соймі, що називає себе соціалістичним. Колиж доказано, що ті соціалісти є безумовні вороги власності і стоять на інтернаціональному ґрунті та тягнуть до Москви, тимчасом як основники Селянського Союзу тримаються принципів національно-державних і не збираються завтра касувати власності, то ні один голос не заперечив такої позиції. На з'їзді в Бересті серед запрошених гостей прослизнуло якимсь чином два комуністи. Вони, звичайно, зробили спробу внести розклад у з'їзд, розбити селянську єдність, але селяне їх зараз же укоготили й видалили.

Цікаво між иншим зазначити, що злокладами на з'їздах виступали не лише інтелігенти, але й селяне, і се-

лянські реферати відзначалися своєю річевістю та повагою. Взагалі все кругом свідчить, що найбільший учитель — життя невпинно робить свою працю всупереч усім перешкодам, і коли ще недавно націоналізм українських мас на „кресах“ замикався в тісних рамках почуття, або й ще тісніших — самої ненависті, то тепер поволі, але цілком явно виростає ще й свідомість та тяжіння до організованості.

Це відкриває шлях для величезної і дуже відповідальної праці, але разом з тим підіймає віру та впливає бадьорість в серця працівників.

Як цікаву й красномовну подробицю, треба зазначити невпинний зріст серед селянства передплатників на місцеву газету „Наше Життя“, що видається в Холмі. Більшість дописувачів цього часопису теж селяне. Друга цікава риса, що спостерігається в житті сучасного українського селянства — це свідомий бойкот чужої школи, який розпочався в деяких місцях.

Senex.

Англія проти радянської пропаганди.

Чи можна назвати політичною сензацією те, що в англійській пресі придбало вже назву політичного скандалу? Англійський уряд перехопив таємні інструкції III-го Інтернаціоналу підписані Зіновієвим, звернені до центрального комітету англійської комуністичної партії. У згаданім письмі Зіновієв дає вказівки, як підготувати перерозот в Англії при допомозі агітації у війську, де слід сотворити і поширити вже існуючі комуністичні комітети.

Реагуючи на це, англійське міністерство закордонних справ передало радянському уповноваженому в Лондоні ноту, в якій заявляє, що на такого роду пропаганду не може дозволити. Воно вважає її втручанням у внутрішні справи Англії. Зміст її такий: Ні одна людина, що знає організацію комуністичного інтернаціоналу, не сумнівається щодо його тісних взаємин з радянським урядом. Ні який уряд не може підтримувати коректних дипломатичних взаємин з державою, в якій існує пропагандистична організація, тісно зв'язана з нею і підбурююча підпалних іншої держави до повстання проти їх власного уряду. Така діяльність є не тільки поважним відступленням від міжнародних звичаїв, але й порушенням святочних заповідей, які одержав англійський уряд від радянського. Англія-радянське порозуміння з дня 4. серпня ц. р. і недавно підписані договори містять у собі святочні заяви, що обі держави не будуть вмішуватись у внутрішні справи другої держави. Британський уряд гадає, що такі порозуміння треба суворо виконувати згідно з їх буквою та духом. Він не може дозволити, щоби така могутня організація як радянський уряд вів пропаганду за власні гроші, порушуючи підписані договори. Є дві можливості: або радянський уряд є в силі підписувати міжнародні договори або він не має такої влади. Коли він мо-

же їх підписувати, то мусить брати на себе відповідальність за їх виконання. Колиж не має такої сили і відповідальності, яку беруть на себе інші держави, переходить з цього уряду на приватні, невідповідальні організації, тоді радянський уряд не повинен підписувати договорів, бо знає, що їх не в силі виконувати.

У відповіді на цю ноту, Раковський і згаданий у ноті представник III-го Інтернаціоналу в Лондоні, Мек Манус упевняють, що письмо Зіновієва є фальсифікатом. А проте консервативна та ліберальна англійська преса не сумнівається в його оригінальності. „Дейлі Нюн“ заявляє, що по згаданій ноті радянський уряд підорвав своє довіря в Англії. У всякім разі оголошення листа Зіновієва є сильним ударом для Мекдонельда підчас виборчої кампанії, коли відношення англійського уряду до справи договору з радянським стоїть на першій місці. Згадану ноту з протестом до радянського уряду вислав у неприсутності Мекдонельда голова відділу для російських справ при Foreign Office (мін. закор. справ). Основою для цієї ноти послужили дані зібрані таємною англійською агентурою; вона ствердила, що т. зв. союз комуністичної молоді робив деякі труднощі

правильній виборчій кампанії, користуючись щедрими фондами, присланими з Москви.

Коли зважити, що основною рисою англійського виховання є незвичайно сильно розвинене почуття правдомовності та лояльності у ділових справах, то можна думати, що вже самі поголоски про підземельну пропаганду чужинної організації можуть заважити дуже сильно у виборчій боротьбі консерватистів та лібералів проти уряду Мекдонельда.

Причини неурожаю на Радянській Україні.

Неурожай у цій році, який захопив значну територію на степовій Україні, являється фактом, який признає і совітська преса. Для в'яснення причини сьогорічного неурожаю цікаво подати ті признання совітської преси, які підкреслюють зв'язок неурожаю з пониженням інтензивності хліборобства, яке відбулось за останні роки.

Сучасний неурожай являється наслідком посухи, як і на степовій Україні й раніш була нерідким гостем, але яка ніколи не давала таких катастрофічних наслідків як тепер.

М. Левенштам (Хар. Вісти Ч. 231), спинаючись на засобах боротьби з посухою, підкреслює, що „основна причина, що селянське господарство не могло досі боротись успішно з посухою — це технічна відсталість його“. Цю відсталість хліборобства і його тенденцію до ще більшого пониження інтензивності в цифрах подає п. С. Р. в статті „Сільське господарство України на початку 1924—25 року“, (Харк. Вісти Ч. 226). Він каже: „Відбувається велика деградація хліборобства і збільшення з року на рік площі жита і проса і навпаки зменшення засівів пшениці, ячменю і інших товарних та технічних культур. Ця деградація продовжується до 1923 року. Так по лісостеповій площі під озиме жито збільшується з 25,2 проц. в 1916 році до 32,1 проц. в 1921 р. і 35,6 проц. в 1923 р. По лісостеповій площі в 1916 р. становить 11,8 проц., в 1921 р. 9,6 проц. В 1922 р. вона зростає до 15,3 проц., а в 1923 р. вже до 22,8 проц. Навпаки площа під озимом пшеницею падає по лісостепові з 13,6 проц. в 1916 році до 9,8 проц. в 1921 р., в 1922 р. дає 10,5 проц., в 1923 р. 8,2 проц. По степовій смузі ми маємо 16,8 проц. в 1916 р.,

Пр. 936/24. В Імені Річипосполитої Польської! Суд окружний кримінальний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 234 (10327) жовтня з дня 12. 1924 р. в артикулі під титулом: 1) „Збройня і культурна війна“, а) заголовок в третій шпальті цього артикулу між словами до культурної офензиви а Одночасно іде, б) уступ між словами партії чи класу а для всіх шкіль, в) вислів між словами натиск на науку а польської історії, д) речення при слові цивілізаційному, 2) „Преса“, а) речення в заголовку між словами „преса“ а Демократичний перестороги, б) уступ між словами ці заєм-раючи виклади а Досить вже нам цих намішок, 3) „Новинки“ в рубриці п. з Світовий унікал речення ці слова не потребує тюрми до

кінця цієї рубрики містить в собі єство ад 1) і 3) злочину з § 65 а зак. кар., ад 2) вини з §§ 298 і 300 зак. кар. узнав, докрану в дни 20. жовтня 1924 року конфіскату за оправдану і зярядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493. заоча карного ороу дальшого розширювання того друкованого письма. Заразом видав наказ підвальному редактору тої часописи щоби це рішення помістив безплатно в найбільшій числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки передвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1892 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменит засудження за переступство на гривню до 400 злп. — Львів, дня 21. жовтня 1924.

(Підпис нечиткий)

16,7 проц. в 1921 р. і 10 проц. в 1923 р. Ярове жито таким же чином в степу знизилось з 19,6 проц. в 1921 р. до 9,5 проц. в 1922 р., хоча в 1923 р. підвищується до 14,6 проц."

Це пониження інтензивності сільськогосподарського господарства найтісніше зв'язано з браком сільськогосподарських машин і знаряддя, про яке "Харк. Вісти" подають такі відомості (Ч. 237):

"До війни в 1912 р. на 177 заводах України було вироблено с.г. машин на 27 і пів. міл. карб. в 1912—23 на 12 заводах на 8 міл., в 1923—24 р. на 8 заводах на 12 і пів. міл. карб. Значить за минулий господарський рік вироблено сільськогосподарських машин на 45 проц. проти довоєнного часу."

На ґрунті цього загального пониження інтензивності хліборобства являється зрозумілим той образок сучасного становища українського степу, який подають "Харк. Вісти" (Ч. 236).

"За останні роки, коли степи стали пустою такою, що їх і взнати не можна, розвелась така "вовківня", як кажуть селяне, що страшенно їй подумать: пирій, бурхун, будяк, місцями й терен так порозростались, що степ став нагадувати ту пустку, по якій їздив з синами в Січ ще Гоголівський Тарас Бульба... В них порозвдидилась безліч лисиць, зайців і інших звірів, не хватає тільки вовків та росомах... Взимку 1923—24 року ці шкідники дали себе знати селянам: не був який садок, де яка деревина, де яка рослина на городі, — все це на половину пощезало від нападу звіря, особливо зайців; і не то що з краю слободи, а прямо в осередку селища — садки пропали майже на половину."

На ґрунті всіх цих відносин справа повторюючихся раз-у-раз неврожайів на Україні не уявляє нічого дивного.

Кооперація — народня сила.

Вписуйтеся масово у члени кооперативи "РІДНА ШКОЛА" у Львові, Ринок 10. Уділ 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число уділів необмежене. Порука 2-кратна.

ЦУККА.

Два подорожні куфери.

— Не для продажі, мій любий пане, — уявіть ви собі, що цих моїх двох куферків не віддав би я за ніякі гроші.

Виж подивіться, будьте ласкаві, що за шкіра — гарна, ясна, еластична, без жадної хиби! Понюкайте, як пахне! І все — з одного шматка, — глядіть, не мзе шва. Подивіться, які закріпи! Зверніть увагу на цю ручку! Які гарні бляшки! І, прошу дуже, що за замки! Поверніть ключ! А? Як гарно клацає!

Ну, розуміється, — трохи подряпані, трохи помяті. Подекуди знесено шкіру. Це правда, — трошки натомилися! Коли би ви тільки знали, скільки вони подорожували! Але, знову кажу вам, і таких, які маю тепер, не віддав би я їх за жадні гроші, — такі власне за ніякісеньку ціну. Так до них звик, що яноді сам починаю сумніватися, чи не з моєї таки власної шкіри їх зроблено. Уявіть ви собі!

Бачу по вашому обличчю, мій любий пане, що вам видаються гроші дивні всі ці назви гостиниць, всі ці митні знаки, всі ці нечемно-негарні багажні наліпки. Чудово розумію, бо ви особа освічена і гадаєте, що не може бути на світі ні одного більше-менше значного міста, про яке ви бодай одного разу не чули.

Мова фактів: Сучасний стан української науки.

І. У. С. Р. Р.

(Продовження).

2. Фізично-математичний відділ.

Вправді діяльність установ відділу зовсім ще не забезпечена необхідним персоналом співробітників, інструментарієм, лабораторним приладдям та науковою літературою, проте праці відділу мало не по всіх катедрах велися дуже енергійно і дали поважні результати.

1) Катедра чистої математики — акад. Ю. Пфейфер. Подав до ВУАН 16 праць на протязі 1920—1923 рр. та прочитав два реферати. Взагалі ж в комісії вищої математики прочитано 75 рефератів акад. Пфейфером, проф. Кошельниковим та низкою молодих учених.

2) Катедра прикладної математики — акад. Д. Граве. Подав до ВУАН від 1919—1923 — 14 праць. Співробітничав Юрко Соколов.

3) Катедра математичної фізики — акад. др. М. Кошлов. На протязі 1921—1923 р. подав до ВУАН 12 праць. Крім цього подали свої праці професори Л. Кордиш, Л. Лойцанський, М. Оглоблін, А. Кованько, М. Кравчук.

4) Катедра хемії — акад. В. Плошніков. Крім його праць знані праці М. Рабиновича, Фішера, Ізбекова, Б. Фінкельштайна. Друковано 8 праць.

5) Катедра геології і геологічний кабінет з геологічною секцією ВУАН та комісією для вивчення природних багатств України. — акад. П. Тутковський. На протязі 1920—1923 р. зреферував 11 праць, а надрукував 22 праці на протязі 1918—1923. До співпраці притягнуто чимало провінціальних геологів, наукові гуртки і товариства (Житомир, Чернігів, Вінниця, Одеса, Катеринослав, Харків).

6) Катедра ботаніки — акад. О. Фомін. Написав 3 праці. Співробітничали науково: О. Охримович, О. Ранде-Фоміна.

7) Друга катедра ботаніки та ботанічний сад — акад. В. Липський. Подано значну кількість наукових праць.

8) Зоологічний кабінет — акад. Т. Кащенко. Співробітники кабінету, які працювали науково: В. Караваєв, М. Шарлемань, С. Парамонов.

При кабінеті зорганізована Зоологічна секція, на котрій прочитано 60 рефератів та комісія експериментальної біології і генетики.

9) Катедра експериментальної зоології — акад. І. Шмальгаузен. Енергійно ведена праця у двох напрямках: 1) досліди описового характеру, 2) експериментальні праці.

10) Катедра прикладної фізики, фізично-географічний інститут і комісія по питанням геофізики — акад. Б. Срезневський. Співробітничали: Артемієвський, Вотчал, Косоногів, Максимович, Опоків, Половко, Фелорів, Брило. На протязі 1920—1923 р. Б. Срезневський зреферував на ВУАН 32 своїх праць, а 9 надрукував. Акад. І. Косоногів зреферував 7 своїх праць.

11) Катедра хемічної технології — акад. В. Шапошніков. Поруч живої праці по різних громадських і державних та наукових установах, де читав реферати, підготовлював до друку, згідно другого видання свої праці.

12) Інститут технічної механіки — проф. К. Симінський. Науково працюючи співробітники Інституту: С. Тимошенко, Б. Лисін, І. Кирієнко, І. Штаєрман, Р. Левік, Б. Горбунів, А. Уманський.

13) Мікробіологічний інститут, заснований Хв. Омельченком, виявив свою наукову продуктивність у працях покійного Хв. Омельченка (14), О. Тиженка, О. Сковороди-Зачиняйва, С. Пожарського, В. Стелецького, О. Корсунського і В. Боровського.

14) Катедра біології с.г. рослин — акад. др. Е. Вотчал. На протязі 1922—23 подав до ВУАН 6 наукових рефератів.

15) Київський акліматизаційний сад — М. Кащенко. Подав 5 рефератів в ВУАН на протязі 1919—1923.

16) Гідрологічна секція Голова проф. М. Максимович, членів 46. Найважливіші подані у ВУАН праці акад. Б. Срезневського, Е. Оленькова, М. Максимовича, О. Артемієвського, І. Кирієнка, інж. Леша, інж. Трефільєва, інж. Е. Гершельмана, інж. С. Писарева. Крім цього читали реферати проф. В. Іванів, інж. Д. Вовк, С. Комарницький.

3. Соціально-економічний відділ.

В його організації і завданнях закинений шаблон і поставлена поступова, висока ціль як найтіснішої злуки з практичним життям і його потребами, щоб вага його праці була виразна для цілої України та міжнародного обміну здобутків науки. Діяльність відділу велася у наступних установах:

1) Інститут для вивчення економічної кон'юнктури та народного господарства України, ведений акад. М. Туган-Барановським, відтак акад. М. Птухою і потім К. Воблим, а вкінці Р. Орженцьким при співробітниках, з яких належить назвати А. Ярошевича, Е. Сташевського, О. Волкова, В. І. Зейлінгера. Мимо високо кваліфікованих співробітників інститут покищо ізза нестачі фондів припинив свою працю аж до кращих часів.

2) Комісія для вивчення соціального руху ведена спершу Туган-Барановським, відтак Б. Кістяковським, а вкінці М. Птухою. Ізза браку фондів після успішної праці закрита з початком 1922 р.

3) Комісія для дослідів над бюджетом під проводом Р. Орженцького в половині 1921 р. ізза браку фондів закрита.

4) Демографічний інститут під проводом М. Птухи при живому співробітництві І. Тренін-Петушкова, П. Тустохода, Ю. Корчак-Чепурхівського, М. Трацевського. Наукових праць оголошено 9.

5) Постійна комісія для вивчення права. Головою був померший О. Левицький. Активні співробітники: М. Павлів-Сильванський, Ф. Тарановський, Б. Кістяковський, В. Камінський, проф. Синайський, А. Кристер, В. Назимов. Наукова праця виявилась у збиранню матеріалів і наукових роботах;

тільки — тільки потяг вирушив, — яка меланхолія!...

Боже мій праведний, чого я тільки туди не напихав. Кожного разу, відїжджаючи, набирал стільки всього, ніби ніколи не повинен був би більше повернутися до своєї старої хати, де ніколи нічого не бракувало, і де було повно, — всіх тих простих і святих річей, що при кожному повороті вітають тебе знову з м'яким сумом і тихо говорять:

— Ну, от бачиш! Бачиш тепер, що власне тут життя!

Але я далі напихав свої куфери, накладав в них, чавив, притоптував, вчавлював найбільш різноманітні і найцінніші річі, найбільш суперечні! Я був здатний в ящик з претвердого дерева розважності накласти легесенької, зовсім таки пов'тряної флянелі з тонісенької вовни — не англійської, ні! ні! національної, — непогамованого оптимізму і силу різних пар рукавичок з сукняної підозрілості, накласти їх так одно на друге, чавити обережно і забути цілковито про їх існування.

О! скільки непотрібних річей розкладав я в тих куферах з терпцем справжнього колекціонера!

Одного разу вщерть наповнив маленький куферок — отой, що з льогіки — всіляким приладдям точності: окулярами, різними гвинтиками, циркулями, квадрантами, — всіми тими блискучими і точними річами, з допомогою яких я мав намір вимірити і дослідити справи всього світу з приближенням до, не знаю, якої вже там частки тисячної.

Але це захоплення студіями над об'єктивною правдою не пережило двадцяти років, коли саме майже весь більший куферок, — отой м'який, більш еластичний, більш гостинний — роздувся... вгадайте — від чого? — від мрій про славу! І було їх стільки, стільки в отому величезному куфрі! Та в той момент, як здавалося, що вже все готове і зостається лише спустити верх, завжди знаходилася ще якась мрія, що хотіла обов'язково влізти до цього ж куточка, де було менш тісно, де можна було ще начавити. А потім, як куферок вже був замкнений, дивні — знову з'являється добра жменя річей, що такі, будь що, а треба втиснути, треба мати зі собою в подорожі, — завжди з собою, коло себе, близьенько — близьенько, під рукою.

І коли нарешті вже робилося пізно і треба було таки остаточно замикати, щоби відїздити, приходилося кидатись самому на куферок, лягати на нього, чавити обома колінами, цілою своєю вагою, зі стисненим віддихом.

Потім святі мамині руки пеклувалися про те, щоби вчасно повернути два ключики. І було тихо. Так тихо, ніби хтось молився:

— Щастя, Боже! Щастя, Боже! Дай тобі Боже добути, куди кличе тебе, мій синку єдиний, твоє серце! Хай доріжка простелеться тобі легенька і швидка, і приємна, мій синку любий, любий, любий!.. (Докінчена буде).

Переклад з італійської мови
Євген Онацький.

МАШИНИ І ПРИПАДИ РІЛЬНИЧІ світової марки
Separafor кружлівки та прилади молочарські
Генеральна репрезентація тих фабрик
на Східну Галичину
новість!! Новий модель „AFA“ 1924 р. з дзвінковим чисельником обертів.
Жадайте цінників!

„Унія“ давн. Ventzky Акс. Спілка в ГРАВДЕНЦІ
„Agraria“ А. КАМІНСЬКИЙ поручає по цінах фабричних
ЛЬВІВ, вул. Городецька ч. 25.

Кристера, Назімова, М. Товстоліса, Камінського.

6) Комісія для виучування західно-руського та українського права. Працювала під головуванням акад. Ф. Тарановського і членів: Д. Багалія, О. Левицького, Б. Кістяківського, А. Кримського, В. Молдавського, І. Каманіна, В. Новицького.

Відтак головував М. Василенко при доповненні комісії новими членами: В. Щербина, С. Іваницький-Василенко, П. Бонташ, І. Мінаков, І. Черкавський, Л. Окішевич, І. Балінський, С. Борисенко, Г. Попов, О. Орищенко, М. Масляніков.

Поважне число наукових праць будемо готувати або приготуємо до друку.

7) Правничо-термінологічна комісія під проводом О. Левицького і секретарювання І. Черкавського при співпраці близько 20 осіб, м. и. Б. Кістяківського і А. Кримського працювала надзвичайно енергійно і прибирала силу матеріалів.

8) Комісія для присуду премій при III. відділі.

9) Окремі наукові доручення III. відділу. Доручення мали: І. Гриценко, В. Ейсман, Ф. Задорожний, О. Зонненштраль, Я. Модилевський, О. Плевако, М. Слинко, П. Смірнов, М. Стасюк, М. Трацевський, І. Черкавський.

10) Кабінет ім. М. Туган-Барановського веде живу діяльність в особі Ф. Задорожного.

11) Бібліотека III. відділу під управою П. Синицького.

12) Товариство економістів: Р. Орженський, С. Іванів, К. Воблий, Г. Кривченко, В. Ганчель, А. Синявський, О. Лапонов, Л. Бобир-Бухановський, Е. Слущкий, Л. Яснопольський, М. Птуха, М. Плєскачевський, Ф. Задорожний.

13) Товариство правників: О. Левицький, В. Синайський, О. Грушевський, Б. Яловський, М. Василенко. Усіх дійсних членів 67.

14) Статистично-економічний семінар. 15) Семінар для виучування цивільного та звичаєвого права. 16) Семінар для виучування суспільного життя.

Коротко переказана нами організація наукової праці при ВУАН. приводить нас до висновку, що вона ні трохи не уступає перед іншими академіями, а під оглядом повільності і практичного застосування навіть їх перевищує.

З другої сторони, перед нашими очима пересунувся поважний ряд імен не тільки світоців, але й молодих, деяких дуже талановитих робітників на полі української науки.

Д-р Іван Брик.

(Продовження буде).

Дрібні вістки.

Де Валера, один з найчільніших ірландських революціонерів, був арештований владою північної Ірландії (Ульстеру) в момент, коли хотів промовляти на зборах. Його відставлено над кордон північної Ірландії і випущено на волю.

Заговор на Кемалі-Пашу, президента турецької республіки, викрила поліція й арештувала шість вірмен. Не вважаючи на урядове заперечення, константинопільські часописи підтримують цю вістку.

Австрія і Туреччина ратифікували договір взаємної приязні.

Кріза мадярського уряду готується зв'язку з аграрним законом та зміною виборчої ординації. У парламенті прийшло до бурхливих сцен між урядовою більшістю та опозицією.

Троїчний війна над китайський кордон червоний командою 50.000-ї армії. (Цю вістку подає „Шкагс-Трібун“, джерело досить непевне).

В Німеччині скасовані останні пенсії.

ки вчимокового стану, існуючі з 28. лютого 1924 року.

Кропівничі імовірно буде кандидувати до н. парламента на лісті націоналістів, які отверго починаються до монархізму. Тому, що кропівничі одержав від держави Антанти дозвіл на поворот до Німеччини лише під умовою, що він стримається від політики, його кандидатура на посла може спричинити р. жні комплікації.

НОВИНКИ.

— Авраменко у Празі. Викичений польською владою з меж Польщі широко відомий український артист-танцюрист Авраменко знаходиться вже в Празі, де вже в найближчих днях виступить зі своїми оригінальними продукціями українського танку.

— З театру. Дирекція театру І. Стапника у Львові повідомляє: В четвер 30. н. м. буде відіграна прем'єра відомої опери Кальмана „Баядера“ з участю найкращих сил. Цікава вистава певне привагне широку кола нашого львівського громадянства.

— Нові українські товариства у Празі. У Празі недавно заснувалися українська філія Масариківської ліги боротьби з сиротами. Головою філії обрано проф. д-ра Івана Горбачевського. — Дня 17. жовтня відбулися перші збори осіб, заінтересованих в утворенні „Чесько-української єдності“. Обрано організаційну комісію в складі 5 українців і 5 чехів для випрашування статуту й дальшого ведення справи. — При українській Педагогічній Інституції ім. Драгоманова у Празі утворилося наукове товариство студентів.

— Мистецька вистава у Празі. Вистава праць українських професорів, що стоять на чолі праської Студії пластичного мистецтва, відкрилася 25-го жовтня. У виставі беруть участь професори Іван Кутний і Сергій Мако (малювання), Іван Молдавський (графіка й мініатюра), Кость Стаховський (р'єзбарство) та Сергій Тимошенко (будівництво). Вистава триватиме 10 днів.

— Спортивні змагання. 20-го та 21-го жовтня в Празі на грині Стракової Академії відбулися спортивні змагання українських спортивних гуртків, організовані українським спортивним союзом (голова т. Вересюк) під протекторатом Центрального Союзу Українського Студентства. Брало участь 35 спортсменів з Подкарпаття, 20 — з Іозефова, 20 — з Пшибраву та 15 — з Праги. Не зважаючи на погану погоду, досягнуто добрих наслідків у всіх галузях змагань, далеко ліпше, ніж найвищі досягнення львівських українських спортивців.

— Волинська „конституція“. „Życie Wołynia“ повідомляє, що в Луцьку розкрито оповіщення адміністративної влади про заборону на території всієї Волині зібрань, які мають політичний характер: ця заборона торкається так само посольських спростозаважних віз. Заборона об'єднує з днем оголошення; за порушення розпорядження грозить кара тюрем до 2 місяців і грошова грима до 6000 зол.

— Патрістичний цеголіник. На листі одного українського адвоката, написаного іменем однієї нашої інституції до п. Леона Нахта, власника цеголіни у Львові вул. Снопківська ч. 1. одержано відповідь на польській мові з оськими кінцями уступом: „Вкінці прошу на будуче писати до мене на польській або німецькій мові, бо до читання писем на „руській“ мові я живу в тортмача, що рівнож наражує мене на кошта“. П. Нахт має численну українську клієнтелу, яка певно не иначе відноситься до нього, як тільки на українській мові. Може ота нша клієнтела звільнить п. Леона Нахта, щоб він ніколи не мав нічого спільного з Українцями.

— Відновлення „Сільського Світу“. Інформують нас, що сільсько-господарський часопис „Сільський Світ“, який заснував і редагував д-р С. Дмоховський в Перемишлі, переноситься тепер до Львова і буде тут виходити під редакцією відомого українського діяча і вченого агронома Евгена Архипенка. Вже 15. листопада появиться перше число відновленого часопису. Сподіємось, що наше сільське селянство та духовенство широким підтримає цей одиникий у нас господарський часопис, та причиниться до його якнайбільшого поширення.

— Генерал, уланів і свобода преси. У Польщі трапився новий випадок, якому подібного трудно шукати в історії культурних держав нових часів. До редакції „Дзєнніка Бидгоского“ (Бидгош) явився генерал 15. див. піх. Тимме в товаристві свого шефа штабу й буючи п'ястком до столу категорично зажадав заяви, що редакція перестане друкувати статті інж. Ленчицького на військові теми (мабуть на підставі місцевих військ. відносин). Багучий обурення редакційного персоналу, воїнський генерал прикидає під редакцію відділ уланів і повторив своє домагання, виважено погрожуючи погсомом редакції.

Під цією пресією репактор підписав декларацию, яку йому підсунув генерал, і тоді цей останній з вікна редакції дав наказ уланам відхити. Ціле місто збіглося дивитися на небувале видовище, так, що поліція мусила вислати сильний відділ для втримання порядку. Справа опинилася на сойомовому форумі. (Мимомолотом кажучи, репактором названо газету „Станіслав Брандовскі“, б. редактор „Грольда польського“ львівського „Грольда польського“, автор „Менажерії людської“, виданий скандалист, спеціаліст від обливання усіх і вся помиями).

— Берлінські театральні платні. Віденський оперовий співак Лео Слезак заскаржив до суду сценічних діячів директори берлінської Комічної Опери Кляйна за недотримання умови. Кляйн об'явився платити Слезакowi за кожний вечір гостинного виступу 100 доларів гонорару, 100 доларів денно звороту видатків зв'язаних з виступом, помешкання в Адльон-готелі „найдорожший готель в Берліні“ і податок заїзиковий. Слезак діставав „лише“ біля 250 доларів ленно, але вираховував, що йому належить більше і за довгий час, ніж одержував гонорар, і тому доходить тепер своєї „крижани“ судовим шляхом.

— Похорон адмірала. Персі Скотт, англійський адмірал, розірвавши у своєму заповіті, що його тіло мають спалити й покласти в море. Небачили вволили возу і ось минулого четверга довгий похорон адмірала перевозив окремий кружак, призначений для цієї мети англійською адміралцією.

— Неава берлінського вуличного руху. До якої сили доходить вуличний рух Берліна, може свідчити факт, що позавчора на перехресті кількох вулиць нещасливо попала під колеса возу й на місці згинувла жінка військового команданта Берліна генерала Берена.

— Ще один Ленінград. Моськовська „Правда“ повідомляє, що центральний виконавчий комітет рішив назвати Атександрополь в Вірменії „Ленінградом“.

— Капітан з Келенігу. Якійсь як видно незасомнений купець з Здобунова намірявся на львівському дворі потягнути валізу Рухміля Альшівера. Приловлений на горячому вчинку, представивши неfortunний злодій... конфідентом поліції.

На заслання.

Відомий виступ проф. М. Галушинського в обороні рідного шкільництва.

Нам удалося дістати відпис тижня двох документа, які цікаві для ери Сибірського. Kuratorium okręgu szkolnego lwowskiego L. 13797/II. Lwów 11. października 1924. Do Pana Michała Haluszczyńskiego, profesora Filii gimnazjum państwowego z językiem pauczenia ruskim we Lwowie.

Ministerstwo WK i OP. rozkrytem z dnia 24. września 1924. Nr. 10170/DII. przeniosło Pana na równorzędne stanowisko służbowe do gimnazjum państwowego im. Henryka Dąbrowskiego w Kutnie z prawomocnością od 1. października 1924.

O tem zawiadamia się Pana i wzywa, ażebyś po uwoinienu od dotychczasowych obowiązków udał się na nowe miejsce służbowe i zgłosił się do Dyrekcji wymienionego Zakładu celem objęcia obowiązków służbowych.

Za Kuratora:

Dr. Janelli.

Filija gimn. państw. z wykł. jęz. ruskim we Lwowie. L. 659. We Lwowie, dnia 26. października 1924. Do W. Pana Michała Haluszczyńskiego, Profesora Filii gimn. państw. z jęz. nauczania ruskim we Lwowie.

Ministerstwo W. R. i O. P. reskr. z dnia 24. września 1924. N. 10179/DII. inlymowanym reskr. KOSzł. z dnia 11. października 1924 L. 12797/II przeniosło Pana na równorzędne stanowisko służbowe do gimnazjum państwowego im. Henryka Dąbrowskiego w Kutnie z prawomocnością od 1. października 1924.

Dziękując Panu za trudy, powiesione około wychowania i nauki młodzieży w tutejszym zakładzie, zwalniając Pana z dnem dzisiejszym od dotychczasowych obowiązków na mocy zlecenia KOSzł. z dnia 11. października 1924. L. 13797/II.

Kierownik:

G. Nalewajko.

(Кутно, маленьке містечко на Поморі.— Прим. Ред.)

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська вплата те пер і золотий на рік). Рівночасно з грішми присилайте і списи членів (імя, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

ОСТАННІ ВІСТІ.

За напад під Лунином.

27-го почалася в Пінську перед окр. судом розправа за напад на поїзд під Лунином. Обв. Микита Клюк, Ів. Шевчук, Сава Соха, Кузьма Нариванчук і Ад. Курилович. Покликано 22 свідки, м. и. сен. Вислоуха з жінкою, Ст. Довнар-Овчичина б. воєводи і 5 знавців.

Антентат на Кемалі пашу.

„Тел. комп.“: Турецька поліція арештувала 5. Вірмен, що прибули з Атен і їхали до Ангори, щоби вбити Кемалі пашу. Поліція є на слідах 6-го, котрий мабуть уже в Ангори.

Абдинація през. Китаю.

До Відня наспіли вісти про абдикацію президента китайської республіки. Ву-Пей-Фу, ком. правительствених військ маширує на Пекін, щоби прогнати відтам Фен-Юнг-Сянга.

Нота СРСР. до Форін Офіс.

Літвінов у ноті до Форін Офіс заявляє, що нота оголошена в англ. часописах є фальсифікатом. Жадає сатисфакції, покарання фальшивників і скликання безсторонного роз'ємного суду.

Визнання СРСР.

„Еко д' Парі“: Офіційне визнання де юре СРСР. послідує у вівторок 28. X.

Біржа.

Львів, 27 жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5'18—5'18½, канад. дол. 4'98—5'01, чеські кор. 0'15—0'15½, лєт 0'02—0'02½, франк. франк 0'27½—0'28, швайц. фр. 0'97—0'98, англ. фунт 23'20—23'40.

Золото. 20 кор. 21'80—22'00, 20 франк. 20'00—20'20; 20 марк. 23'20—23'40; 10 руб. 27'00—27'20.

Срібло. Астр. кор. 0'44—0'45, 5 австр. кор. 2'26—2'28, фльорени 1'16—1'18, рубл. 1'85—1'95, рубель дрібним сріблом 0'85—0'95.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1923 р. від 25'00 до 26'50 жито галицьке з 1923 р. від 21'00 до 22'50, жито нов. збору від 16'20 до 16'75, ячмін галицький броварняний від 22'00 до 23'00, ячмін галицький пашний від 18'00 до 19'00, овес галицький з 1923 р. від 18'50 до 19'50. Фасоля 34'00—35'00.

З судової салі.

„Гуцульське повстання.“

П'ятий день розправи.

Понеділку розправа почалася переслуханням свідка Петрійчука, сина обв. Василя, який користується 152 парак. з. — не знає. Черговий свідок Г. Стефурак знімає в користь обв. Федьчука.

По переслухання свідків оборона ставить додаткові внесення. І так обор. д-р Ганкевич пропонує переслухати письменника О. Кобилянську та Івана Дутчака з Черновців і референта II. відділу львівської дирекції поліції на обставину, що „полковник“ Плячек, Грабар, Панковскі, Галін і цілий ряд других, це банди платних наймитів, що за гроші аранжували „повстання“ в роді того, якого героєм є обв. Коньчук. Ні дрібні ідейності, геройської саможертви ані теж зв'язку з якимись відповідальними чинниками тої чи другої української державно-національної концепції у тих наймитів немає. Далі пропонує обороні переслухати Михайла Горбовега з Косова, який м'г би представити провокаційну діяльність Коньчука. Директора українського театру М. Садовського на доказ, що Коньчук ніколи не був в його трупі, та Лукіна Лукіянука з Бабина для потвердження оборони обв. Петрійчука. Обороні д-р Шухевич пропонує між іншим, щоб справу Коньчука вилучили з теперішнього процесу з весті розправу проти решти обвинувачених, ще впади жертвою провокаційних заходів Коньчука.

Обороні Коньчука д-р Шевчук пропонує віддати Коньчука під лікарську об-

сервіцію до заведення божовільних. Бо лікарі-психіатри, які обсервували Коньчука за розпрані ствердили, що обвинувачений: дегенератом і умово неадекватним, але степеня його дегенерації вони установити покищо не могли. Крім того д-р Шевчук пропонує покликати полк. Стефанова на доказ, що в Ужгороді не було ніякої української революційної організації та що полк. Стефанів не мав нічого спільного з Коньчуком і „робленням революції“ на Гуцульщині.

Прок. Гіртлер протиставляє внескам оборони, як також характеристичні об'єкти Коньчука як прокуратора. Провокатором з той, що викликає „повстання“ на замовлення уряд, проти якого є це повстання звернене. У випадку Коньчука така обстановка не заходить. Рівночасно прокуратор вважає оречення психіатрів достаточним для винятковості Коньчука.

Обор. д-р Ганкевич дає пояснення до своїх внесків про чому стверджує, що кодіб на лаві обвинувачених засіли справжні українські повстанці, він найшов би відвагу боронити їх перед польським судом як таких. На жаль, на лаві обвинувачених сів платний гаймит і жертви його платної роботи.

Трибунал удається на нараду, на якій відкидає внески оборони і ставить додаткове питання на випадок заперечення голівних.

Трибунал поставив лаві присяжних одицять головних питань, з яких три перші відносяться до обв. Коньчука, що виступав під псевдонімами Коваленка та Кондратенка і протегом часу від листопада 1923 до січня 1924 р. „творив українські боеві організації, які мали на меті державний переворот в Східній Галичині“. Крім цього в січні 1924 р., будучи в Криворівні, хулив Бога і насміхався з улацень церкви призначеної в польській державі.

Питання стосовно обв. Юри Федьчука і Петра Зеленьчука говорять про приналежність до протидержавних організацій і співучасть в їх діяльності. Крім того до обв. Зеленьчука відноситься четверте головне питання, яке говорить про укривання військового дезертира. По лаві промовив прокуратор, який почав від характеристики обв. Коньчука, довкола якого повертається хід цілої розправи. Коньчук, на думку п. прокуратора це політичний агітатор, який працює за гроші. Для нього нема скрупулів, чи він працює з користю комуністичної чи національної організації. Щож до його морального стану і виводів оборони на тому тлі, мовляв він не міг бути на услугах когось з українських революційних організацій, то прокуратор впевняє, що люде, які „роблять революцію“, не кажуть собі „предкладати свідомість моральності тим, яких вживали до роботи. Навіть, якщо це були ідейні, свідомі зискових завдань організації. Щож до сумнівів, як міг Коньчук працювати раз з рамені комуністичної то знов національної організації, або з рамені обох рівночасно, то прокураторові це не здається дивним. Він наводить зізнання д-ра Ганкевича в одному з політичних процесів, який сказав, що Українці є готові зедчатися хочби в чортом, щоби тільки дійти до свого. Агітацію, роблення революцій вважав Коньчук своїм „фахом“ і коли в 1920 р. завдяки йому сотки Гуцулів наповнили тюрми, він тікає за кордон, щоб відтак вернути і далі вести свою роботу.

Далі присягає прокуратор багато уваги гактиці Коньчука, який діяв спритно і з великим відчуттям атмосфери, серед якої повертався. Усі вчинки і заміти Коньчука даються підвести під параграф державної зради, до якої ще приєднується злочин обиди релігії, доклавши Коньчуком з повним цинізмом. Невідповідальність Коньчука є легендою. Він є чоловік зетичний, аморальний, необразований, але це не ослаблює його відповідальності.

Переходячи до шсти обвинувачених, прокуратор закидає Федьчукові і Зеленьчукові, що вони належали до українських боевих організацій незалежно від роботи Коньчука і тому підлягають карі, яку передбачає параграф про злочин державної зради з бодай — затаєння протидержавних затій.

Чергових обвинувачених вважав прокуратор жертвами агітації Коньчука і як таких просить їх трактувати. Кінчаючи промову, завважив прокуратор, що судді присяжні можуть сміливо висловитись про вину Коньчука, бо свідомство психіатрів, ніх не припускає його відповідальності та в великій мірі її ослаблює.

Після прокуратора промовив оборонен Коньчука д-р Шевчук. Промови обороненів і прасуд подамо в завтрашньому числі.

Відозви й комунікати.

Комунікат львівського греко-католич. Деканату.

Дня 1. листопада с. р. в суботу, відпавляється у всіх львівських па охляльних церквах Богослуження за упокою бл. п. Поляцького Борця о год. пів до 9 рано а після півночі того дня о год. 5. поп. в Преб. жезельській церкві при Краківській вулиці горжественна Панахида. — Промови бл. Громадянство о численну участь.

† Посмертні згадки.

о. Альсейзій Оленицький, парох в Чернелині (Городенськ. повіту) помер у вересні п. р. у санаторії Вільбунтен (Німеччина), в 60. р. життя. Покійний був відомий своєю громадянсько-патріотичною діяльністю та як організатор. Був членом Ширшого Народного Комітету і численних наших товариств та установ. В останній війні стратив трьох синів, з чого двоє у п'ятих Січових Стрільців. Цей важкий удар підкосив його здоров'я, так, що він мусів виїхати на лічення до Німеччини, де й помер. Поховали його німецькі католицькі священники у священичій гробниці у Вільбунтен. В. й. п.

Д-р Людомил Давидовський, професорський стипендіст Українського Університету в Празі, помер дня 13. жовтня 1924. проживши 28 літ. Покійний, перебувши світову війну на різних фронтах в австро-угорській армії, скінчив правничий факультет чеського Карлового університету зі ступнем доктора і чеську конзультанту академію в Празі. Після нього одержав наукову стипендію при Українському Університеті в Празі для підготовки до докторату міжнародного права. Як стипендіст працював головним над просломою національних меншостей і оставив на цю тему поважну семінарію працю, яку думав розширити як працю габілітаційну. Покійний знав кілька європейських мов і своїм знанням безкорисний також у політичній акції на міжнародній полі. В 1922 р. брав участь у конференції міжнародної Унії Товариств Ліги Націй в Празі як член делегації західно-українського Товариства Ліги Націй, в 1923 р. брав участь у такій самій конференції у Відні. Якийсь час був секретарем Представництва західно-української Народної Республіки в Празі. В червні 1924 р. відбув з проф. д-ром Михайлом Лозинським політичну подорож до Лондону. Як на науковим так і на політичній полі подавав наслідком поважного наукового підготування великої нації, які скосила передчасна смерть. Похорон відбувся дня 16. жовтня п. р. при участі українських професорів і студентів. Над могилою попрощав Покійного від імені Українського Університету проф. д-р М. Лозинський.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український Театр И. Стадника, в четвер 30. жовтня п. р. „Баянера“ оперета на 3 дії. Е. Кальман. Білети раніше до рабуття в Союз. Базали а в день вистави від 5. год. при касі театру 1—1

Кооператива „Український Театр“ у Львові. Субота, дня 1. листопада с. р. о год. 5-й а в разі браку комплекту о год. 6-йй допл. відбудеться в селі засіданн Т-ва „Просвіта“ — Ринок 10/11. Надзвичайний Загальний Збори кооператив. — На денним порядку зміна статута.

Мужеську одіж після жуналів на осінній та зимовий сезон. рагляни, пальта футра на зиму, найдешевше і на солітнійше виконує кравецька робітня в Домі українських інвалідів, Львів, вул. Софії 25. Студентам значний опуст! 606 2-3

Дрібні оголошення.

ЗАЯВЛЯЮ, що вуголь та дрова у мене завжди пераокляси, дрова рубані та сухі пів сяга 39 зол., вуголь тона 50 зол. Іван Калітняк Потоцького 47. або Кохановського 4 700 1—1

УЧИТЕЛЬ з народних і виділових шкіл прийме лекцію за харч і мешкання. Зголошення до Адміністрації під И. Д. 713 1—1

УЧИТЕЛЬКА інтелігентна, музикальна, вийде замуж за інтелігентного мушину у віці від 32—40. Зголошення wraz з фотографією слати до Адміністрації „Діла“ для „Учительки“. 714 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

Венеричні і шнірні недуг лічить

Д-р Іван Гриневецький

ординує від год. 2—4.

Львів, вул. Пекарська ч. 26. 630 6—10

Д-р ІВАН КАЛИН

переніс зговором свою канцелярію з Галича до Тернополя веде її вулиця Сокола 22. 646 4—6

Спеціаліст шнірних і венеричних недуг

Д-р Генрик Росмарін

б. е. илїнін львівської, віденської і париської поверну і ординує
Львів, вул. КОПЕРНИКА 12.
581 10—10

Телеграма!

Дня 1. листопада с. р. появляється друком сатирично-гумористичний журнал

„З И З“

і виходитиме два рази в місяць (1 і 15).

Чвертьрічна передплата з поштовою пересилкою 350 зол. 710 23

Жадайте оказового числа без примусу передплати.

Адреса: „З И З“, Львів, Руска 18, III поверх.

ВІДНОСЛЕНА
РЕСТАВРАЦІЯ І КІМНАТА
ДО СНИДАНЬ
(Шапіра — Ринок ч. 26)
під управою

Кромера і Вуйціна
поручається українській публіці.
Обіди (з 3-х дань 1 зол.) вечері до пізної ночі. 5—5

Гамбурське Бюро
Подорожі
Hamburgisches Reisebüro
Hamburg, Kirchenallee 43/45

заступає всі більші моральні товариства і продає шіфранти по оригінальних цінах до
КАНАДИ,
СПОЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ,
МЕКСИКА,
КУБИ,
БРАЗИЛІА,
УРУГВАЮ,
АРГЕНТИНИ
2—2 697

і всх інших країв світа.
Удїляє інформації сайчас і даром. Переписна по українськи. За управу: Михайло Богатюк.

Йде еґомость до їмості
Поспитатись
Скоро празник, будуть гості —
В що нам вбратись?
Не журися, мій миленький,
Не дамоя;
Е у Львові „РЕГУЛЯТОР“ —
Вберемоя!...
(Ринок 43).
636 1—1

Присилайте передплату!

ЧИТАЧІ „ДІЛА“!

Нойновїші моделі суконь, блузок, плащів, шляфронів, білля, панчіх, жіночих намізьельон
М. Айзенберґа, Львів,
найтанше у фірми
649

ЧИ ЗНАЄ ПРО ЦЕ ЛІГА НАРОДІВ

у Львові, що одиноким магази ом, де найдешевше можна заосмотритися в найелегантніші і наймодніші мужеські, жіночі і діточі одяги з гравдних англійських і бельських матерій

НА ДОВГОТЕРМІНОВІ СПЛАТИ

а то ж и ці плащі, мужеські одяги, рагляни, пальта, куртки, жіночі і мужеські футра, хлопчачі і діточі одяги, текстиля, білля як також гзуття з першорядних краєвих і заграничних фабрик — є

ЗНАНИЙ МАГАЗИН ЖІНОЧОЇ, МУЖЕСЬКОЇ І ДІТОЧОЇ КОФЕКЦІЇ — під фірмою

ШАЙНЕР І СКА

ПОЗІР! У власнім інтересі прошу запам'ятати фірму ШАЙНЕР І Ска я також вулицю Гогольську ч. 57. — Телефон 21—56. 77 2-3

Заява.

В часописах „Новий Час“ (ч. 80) і „Українське Слово“ (ч. 27), появилася нотація п. й. „В чужі руки“, в яких мені закидається, що я продав Полякам свою хату в Глинянах на Т. Ш. Л. і „Кулько рольніча“, хоч її хотіли купити два лікарі (по національності один Українець, а другий Жид). З цього приводу оба органи осуджують мене і звиняють до відповідного нап'ятування мого вчинку. Також докладають мене чутки, що по Винниках і околиці вештаються люди і в звязку з тим ведуть проти мене агітацію. Уважаю своїм обовязком грилюдно висвітлити свій поступок:

Еже від року, маючи в програмі перенести бізиче Львова, а рзідше до Львова задля спеціалізації, старався я продати свою хату в Глинянах в українські руки. З тією метою безпастанно поміщував я оголошення в „Ділі“, сам особисто і через знайомих шукав покупців, одначе безуспішно. З одного боку фінансова криза, а з другого забобонні пересуди (бо в моїй хаті, як гомонили голоси між простолудям, „щось страшить“) були перепонами цієї конечної трансакції. Я зробив все можливе для продажу хати в українські руки, одначе без наслідків. Правда, в останньому часі зявилися два покупці, Українець і Жид, одначе перший не міг мені послужити навіть помітнішим запатком, а другий заявив недовозначно, що хати не потребує, а готов купити її для дальшої перепродажі. Втративши надію, в створених умовах продати хату в певні українські руки і не будучи в спроможі дальше ждати з продажу хати, я був приневольний продати її львівському купцеві п. Андр. Шлензакові. Очевидно, я не можу виходити в те, чи новий власник сам користуватиметься купленою хатою, чи він вицямляє ТШЛ. чи комунебудь іншому.

Так представляється мій „негромадянський“ вчинок. Моє національне сумління є чисте. Не почуваю за собою ніякої провини. Навпаки, маю те глибоке вдоволення, що всі національні обовязки сповняв я в повній згоді з громадянською мораллю і почуттям власної відповідальності. Очевидно, я дуже дорожу своїм місцем і становищем серед українського громадянства, одначе колиби проти мене продовжувало несовісну агітацію і тим самим підтивало мою екзистенцію, то мені не лишилосьби нічого іншого, як гола межами української території (нпр. в Югославії) шукати поля діяльності і основи існування.

Вкінці заявляю, що в звязку з продажою хати в Глинянах я готов мою справу піддати під розгляд авторитетної національної установи, одначе ніколи не погоджуся на превенційний анонімовий осуд на сторінках газет.

Винники, дня 26. жовтня 1924.

Д-р Остап Прийма, 712
лікар.

Ширіть наш часопис!

Заупокійне Богослуження по помершій дня 12. жовтня 1924 уродж. 20/1189 (похоронений 16/10. на головнім цвинтарі в Празі від VII/7 гріб ч. 471) д-рі Людомилі (Петрі) Еміліанозі, Юліані Давидовській укіненім консуль. дипломаті; доцент. українського університету, синові Петра і бл. п. Юлії з Гуськевичів Давидовських, яке відбудеться в церкві св. Петра й Павла на Личакові дня 31. жовтня 1924 в п'ятницю, о год. 7:30 рано, запрошує всіх крєвних, знайомих і товаришів, прибитий горем БАТЬКО. 711

Ширіть наш часопис!

Бон на 10% опушту.

ДІЛО

виходить щоденно передпол.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4*20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7*50 зл., Німеччині 7*50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7*50
зл., Австрії 7*50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Проти міжнародних зобов'язань.

В неділю 26. жовтня ц. р. в Варшаві відбувся зїзд людово-народового союзу. На зїзді, як упевняє „Słowo polskie“, брало участь кілька тисяч людей. Під час нарад зїзду були присутні представники заприятельованих з людово-народовим союзом партій і груп: хадеки (христ.-дем.), х-ени (хр.-народова) кат. людовці і п'ястівці. Був цей зїзд нарадою цілої правої більшості союму, зїздом тих, які мали в своїх руках владу зчора, які будуть мати її завтра. Через те обминати постанов цього зїзду і пройти мимо них мовчки ми не можемо й не повинні.

Зїзд прийняв низку резолюцій у справі польської міжнародної політики, фінансових і господарських відносин. З цих резолюцій особливу нашу увагу мусить звернути резолюція в справі внутрішньої політики. Резолюція зїзду в цій справі, прийнята по докладу проф. С. Гломбінського, вимагає зміни конституції, обмеження виборчого права з наданням права активної участі в виборах громадянам, починаючи від 25 років, а пасивної від 30 років, обмеження неторканості послів, яка не повинна поширюватися на виступи послів проти держави, зміни виборчої ординації в напрямі заперення виборів польських послів у непольських округах, послідовної внутрішньої політики збудованої на принципі, що держава польська є державою польського народу, що права поляків, як господарів краю, не можуть бути обмежені на користь інших народностей.

Всі ці резолюції, прийняті об'єднаною хієрою, не є жадною несподіванкою. Вони в свій час були запропоновані проф. Гломбінським при його виступі на партійному зібранні у Львові; подібні резолюції були піднесені й прийняті на краківському зїзді П'яста. Тепер після прийняття їх об'єднаною правцею боротьба за принципи, висловлені в резолюціях, прибирає активні форми. В недовзі будемо свідками, як справа ця буде порушена на парламентській арені.

Всякі міркування й розмови про те, що ця польська конституція мусить бути змінена так, щоби вона забезпечувала інтереси польських громадян непольської національності, які складають понад одну третину людності держави, при існуючих відносинах серед польських партій є цілком безплідні: нема такої польської групи, якій би такі міркування промовили до розуму, яка би зробила з них належний ужиток в своїй роботі і боротьбі. Отже вважаємо цілком недоцільним

говорити про те, як відібється здійснення хієнських проєктів на між-національних відносинах у Польщі, як вплине воно на дальшу долю Польщі.

За те мусимо звернути увагу на другий бік цієї справи. Зміна виборчої ординації в тому напрямі, про який мріє хієна, є справою, яку Польща не має права зробити з огляду на ті міжнародні зобов'язання, які вона дала і за виконанням яких мусить стежити не одна тільки Польща.

Серед тих статей версайського трактату, які гарантують права меншостей у Польщі (стаття 1—12) і які поставлені під гарантію Союзу Народів, є між іншими стаття сьома, яка каже: „Усі польські горожане без ріжниць раси, мови та релігії будуть рівні перед правом і будуть користуватися тими самими правами цивільними і політичними“.

Ця стаття виразно каже про те, що зміна виборчої ординації, яка по суті річей зводиться до обмеження виборчих прав непольської людності, до утворення спеціальних привілеїв для горожан польської національності, перечить ясному змістові версайських постанов, що гарантують рівні політичні права для всіх польських горожан, незалежно від їх раси, мови чи релігії.

Перечить так само духові і змістові тих постанов та внутрішня польська політика, яку ставить як основу діяльності польської влади в своїх резолюціях хієна. Ця політика виходить з принципу упривілейованого становища польських горожан польської національності, що противиться версайським постановам.

Польська правниця, яка там, де це їй корисно, заявляється святочно за непорушність версайського трактату, в цих своїх резолюціях робить знову виразний замах на його зміну й анулювання.

Піднести ці моменти, довести їх до відома європейської публичної opinii і Союзу Народів, буде обов'язком Української Парламентарної Репрезентації й українських політичних організацій в тім близькій часі, коли хієна перейде до безпосередньої акції за здійснення своїх резолюцій. Ще раз ми мусимо використати ситуацію і ще раз підкреслити всю недобросовістність Польщі в виконанні тих зобов'язань, які вона святочно на себе прийняла і які вона повинна була перевести в життя.

1924 року конфіскацію за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493. закана карного ороу дальшого розширювання того друкованого письма. Заразом видав наказ віді-чальному редактору той часописи, щоби це рішення помістив безплатно, в найближчій числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки передбачені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ек 1863, а іменно засудження за переступство на приват до 400 злн. — Львів, дня 23. жовтня 1924. (Підпис нечиткий.)

Преса.

Бюрократичний глум.

Один з редакторів варшавського „Robotni-ka“ п. Тадеуш Голувко переживає вряди-годи моменти екзальтованої ширости. В таких моментах він робиться ніби безсторонним і підходить до правдивого висвітлювання деяких моментів з польської „кресової“ політики.

В даному випадку маємо на увазі статтю ред. Голувка п. з. „Бюрократичний глум“. Стаття написана з нагоди т. зв. виконавчого розпорядку про мову в державних урядах і самоврядування на „кресах“ та в Сх. Галичині.

Пан Голувко зовсім слушно твердить, що „закон зводиться названим розпорядком до нуля“. Автор обговорює § 2 того розпорядку (гл. Дн. з. ч. 85) і пише про нього дослівно ось як:

„Цей параграф на ділі зносить сам закон, бо дає поле для нечуваної самоволі адміністративних органів, до глумливого дратування населення і його потреб. Уявім собі, що якийсь селянин, якому продала корозу за несплачені податки, пише по українськи прохання на поштовому. Мандує воно до скарбового уряду, звідси до скарбової палати і тут якийсь референт д'єстає нагло сумніви, чи той селянин є польським горожанином. Хід справи припинюється. Селянин достарчає відповідну посвідку. Тоді інший референт має сумніви, чи той селянин є Українцем, бо може бути й Поляком. Справа знову припинюється. І ось селянин має доказати, що він Українець а не Поляк! Як це має зробити? Це є незбиті позначки приналежності до цього народу крім доброї волі одиниці? Оже православної Полон може вважати себе Поляком, а католик Ковальський те може вважати себе Українцем? — Що за абсурд, що за глумлення з держави та конституції! Але більше! Ось приходить до команданта поліції закріпавлений селянин і складає по українськи зажадання на поліцію, що його побив. А командант замість списати зажадання селянина зажадає, щоби він говорив по польськи, а коли той не схоче, то домагається, щоби приніс від війти посвідку про те, що є польським горожанином і Українцем. І далі, адже одною з причин кипіння на „кресах“ є саме те, що адміністрація створює до кожного громадянина як до ворога, прі кожній-небудь нагоді вимагає доказів лояльності, горожанства і т. д. І тут зі закону, що має облаштити життя населення, зблизити його до адміністрації, робиться нова його провокація терором і новою пакістю“.

Далі пан Голувко твердить, що урядові не йде про ніщо інше як тільки про те, щоби населення відстрашити від писання всяких подань по українськи та по білоруськи. А коли й знайдеться такий Українець, що зважиться все одно писати по українськи до влади, то тоді висується проти нього § 3 виконавчого розпорядку, що звучить: „відповідь на подання, внесені на неурядовий державний мові, повинна бути написана, наскільки це можливо, в тому самому мові, якого вжито в поданні, вживаючи абетки властивої даній мові чи мові“.

Зовсім слушно твердить п. Голувко, що спритний бюрократ впровадив поняття „мову“, якого нема в законі, щоби мати змогу пізніше твердити, що подання було написано не по українськи або білоруськи, як цього вимагає закон, а в мовіці Полішуків, якого влада не знає і тому відповідає на нього по польськи. Накінець слова „наскільки це можливо“, яких нема в законі, дозволяють владі всупереч духові та букві закону, не зважаючи на до-

магання сторін, відповідати по польськи. Отже на основі того славетного виконавчого розпорядку влада не має обов'язку, а тільки добру волю відповідати по українськи та білоруськи. Потім п. Голувко робить такі висновки:

„Так виглядає цей славетний розпорядок, який, як бачимо, із закону робить одну велику пакістю для населення і компрометує Польщу як державу, бо тільки тупий, обмежений бюрократ, який такими штуками хоче охоронити адміністрацію від вичучування мови місцевого населення, або злосливий ендек, що робить на власну руку політику — міг викомбінувати щось такого недотепного. І що сумніше — тому скандалові, тим глумленням зі союму, із його законів, із поваги держави, з її зобов'язань на міжнародному форумі дав санкцію цілий кабінет, — бо під тим розпорядком бачимо підписи усіх міністрів“.

Чому ж би міністри не мали дати підписів під цим розпорядком? — спитаємо п. Голувка. Коли могли б'явитися такі закони, то чому не б'явитися такому розпорядкові. Нас дивує не те, що міністри підписали, а те, що пан Голувко, хоч і писав так широко і правдиво, але на початку своєї статті „вшкарив“ таке застереження:

„Уряд Грабського спромігся нарешті на крок вперед, проводячи в соймі та сенаті закони про мову. Маю на увазі не зовсім злий закон про школи, але закон про мову меншостей в судівництві і адміністрації... Ми сойїстичі голосували за тім законі тільки тому, бо ми вважали, що вони є початком заспокоювання слухних домагань національних меншостей“.

Ось вам і ширість сойїста. Со-йїстичі голосували за прийняттям творів Гломбінського і Тугута тому, бо надіялись, що Гломбінський та „злослива“ ендеція запідаткуваль заспокоювання домагань меншостей. Як на політиків — то досить наївно. Вони цинили те, що уряд Грабського зважився на певний „крок“ в тій матерії. А ми цинимо той уряд тепер ще більше від польських со-йїстичів і п. Голувка за те, що той-же уряд зважився на другий ще певніший „крок“, яким скасував ті закони — твори Гломбінського і товаришів. Бо завдяки тому розпорядкові Польща стала вірною собі, своїм традиціям, уряд виявив свою „добру волю“ в заспокоєнні потреб нац. меншостей і доказав світові, що він може, а українському і білоруському народові ще раз виявив, що від нього нічого їм не діється.

Глум над політязою ППС.

Буваши бурмістр Лодзі і недавній визначний член ППС. п. Алекс Ржевський дав співробітникові „Нашего Пшегльонд-у“ деякі вияснення про дотеперішню політику ППС. у справі національних меншостей а зокрема в жидівській справі. Він дослівно сказав:

„Справи національних меншостей трактувалися в ППС. тільки по необхідності і надзвичайно обережно. Хоча партійна програма є під цим оглядом дуже ліберальна, однак практика виявила ціле ліберальство ППС. у тих таких випадках для державного життя справах. Характеристично ілюструє моїх слів може послужити історія постанови про автономію для Східної Галичини. Коли партійний центр висунув проєкт автономії, то шлісльська організація ППС. збудувалася проти Головної Ради партії а посол Гавснер на знак протесту виступив із тої Ради. Належить підкреслити, що від 1918 р. ППС. не мала ясної політичної лінії в справі національних меншостей. Тактика у цих

Пр. 941/24. В імені Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок державної, Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 235 (10328) жовтня з дня 22. 1924 р. в артикулі під титулом: 1) „Український університет“, а) речення між словами польської держави а проф. Бодуен-де Курмене, б) речення між словами зазначеного у Кракові а А. тамасом подруги преса, 2) „Новинки“ заголовок рубрики „Ряу містить в собі ество ад 1) вист. і § 60 зак. кар. ад 2) злочину з § 65 а) і § 66 зак. кар. узив, доконану в дни 21. жовтня

справах залежна була від настроїв, що пакували в поодинокі округи... З одного боку ППС, випадала в часі останньої виборчої акції далекасяга гасла про політичність, а з другого боку не давала ніяких практичних вказівок про те, якої тактики мали держатися поодинокі партійні організації або представництва. Свободолюбні змушували були ображати на ефект, отже і тій і в багатьох інших справах ефектовалось та нещирість виглядали з кожного лоскутка і з кожного кроку ППС.

Наведений цитат — це найкращий ключ до відчитання всіх пепесівських шифрів і до розуміння отих моментів нагої широти та вітвистости публіцистів у ролі Голува та інших. Їхньою засадою в політиці стало мабуть гасло: „Слова половина — а зміст то грунт“. Змістом політики є вчинки і тактика. А ці нам вже не раз і не два доказали, що пепесівські політичні головачі сіють чужайбільше полови, не звертаючи ніякої уваги на зміст. Наведена характеристика тої політичної половини п. Ржевського, що недавно ще був визначним членом ППС, це незбито доказує.

В. М.

Дрібні вісті.

Рада Ліг Наций зібралась у Брюксемі під проводом Іманса у справі англійсько-турецького конфлікту (Моссул). Англію заступає лорд Пальмур, Туреччину Феттібей. Греки гадають порушити справу виселення 1600 їх громадян з Константинополя.

В Китаю громадянська війна триває тільки, не вважаючи на упадок Пекіну й абдикацію президента республіки. Ген. Вупей-Фу хоче відзисати столицю.

В Гамбурзі відбулись громадські вибори, які є до певної міри показником вислідів виборів до парламенту. Найбільше скріплених вийшли соціалдемократи. Демократи втратили 7 тисяч голосів. Дейшнаціоналісти втратили 30,000 голосів, фелькіше партия 23,000, а комуністи втратили 35,000 голосів.

Союз Р. С. Р. надав Італії великі концесії на експлуатацію вугілля в Донецькому басейні на протязі 33 літ. Таким робом чужинський капітал здобув на Україні ще одну стійку.

Снайдаль з листом Зіновєва стараються зручно використати англійські консерватисти й ліберали для кампанії проти Лейбур-партії. Вони підкреслюють, що взагалі всілякі взаємини з більшовиками приносять небезпеку постіпним інцидентів.

Мандонельд заявив, що справа з письмом Зіновєва ще незакінчена. Вона буде точно розсліджена, хоча на думку Мекдонельда, не є виключене, що вся історія стоїть у зв'язку з виборчою кампанією.

Лист в Франції.

З життя наших робітників.

Homescourt, 19. жовтня.

Стара це думка, що де збереться десяток Українців, там конче мусить повстати кілька партійно-політичних течій; одно, опозиційне до всіх, одно для об'єднання і звичайно, найдеється пара людей, котрі займуться неестетичною роботою „висвітлювання“ (те, що називається „вносити сміття з власної хати“).

Так саме трапилось у нас в Омекурі (Homescourt), де на залізній фабриці працює півтори сотні Українців-емігрантів. Ще по приїзді до Омекура першої партії робітників, (а було їх чоловік 40—50) повстала думка про організацію української громади.

Метою організації мало бути улаштування клубу-читальні, бібліотеки і взагалі улепшення духового життя „інтелігента“, який вліз у дощиті неміле ярмо звичайного робітника, що працює на роботах, які без прибільшення можна порівняти з каторжними.

Ми, робітники, мали на меті, при умові зміцнення громади, правний, у межах можливості, захист робітничих інтересів перед адміністрацією фабрики.

Сказано — зроблено. Ще за пару тижнів до приїзду в Омекур другої партії скликали збори, обрали президію громади, склали статут, подали на затвердження в мерію і всі... з виразом на лиці задоволення з приводу доконаного факту, сіли чекати, поки з неба посипляться книжки, газети, театр, хор, то-що. І хто зна, — чи не сиділи б і досі в терплячому очікуванні небесної манны, колиб не прийшла друга партія робітників, численно більша за громаду.

Чи прийшло тоді на думку, що вже й час починати організацію, чи острах, що нові люди піchnуть організуватися самостійно — одначе якось раптово почало пробуджуватись життя. До того саме на той час надійшла від громади в Кнютанжі пропозиція вислати свого представника на зїзд українських громад у Кнютанжі.

Зібрали членів і „ще не членів“

громади Українців, радили, голосували, вибирали і вибрали делегата. Але з огляду на те, що зїзд у Кнютанжі мусів мати характер підготовчий до Всеукраїнського зїзду у Парижі (sic!) нашому делегатові виробили програму в межах, якої він мав право користуватись голосами тих, що його вислали.

На наших зборах (це були перші збори цілого колективу), вирішено, коли й скликати зїзд у Парижі, щоб надати йому характер чисто робітничого і щоб в програму париського зїзду, по пропозиції нашої громадської головою мало увійти — утворення робітничого центра — себто організації, яка стояла би на сторожі інтересів робітника, захищала би їх перед незаконними виступами фабричних адміністрацій, яка сповнювала би функції робітничого радника і по змозі полагала би питання, що виринуть у житті українського робітництва у Франції. Така організація мала би надавати напрям просвітній праці у громадах, легалізувала би організацію, що повстануть серед Українців, згідно з потребою часу і врешті: не лише не політизувала би сама а навіть локалізувала би всякі спроби впливів з боку якої-небудь з політичних течій на громади взагалі і на робітника зокрема.

Тут конче треба зауважити, що в часі коли робітники виїхали з Польщі — більшість з них, що почували себе здатними до самостійного життя, поставили хрест над усіма до того часу представленими представництвами — залишивши за собою лише право вільного українського робітника. Другими словами: викинули з ужитку спосіб накинєння власних переконань і „прибірання“ чужих „сам собі пан“.

Тодіж на перших зборах можна було чути досить немілі епітети на адресу „хорого лева“. Всі абсолютно відхрещувались од узнання якогось політичного авторитету і одногласно відкидали думку про політичне представництво. Побалакали — розійшлись.

А 21. вересня у Кнютанжі від-

бувся зїзд громад, де майже одногласно прийняли постанову про організацію в Парижі зїзду, завданням якого буде утворити політично-юридичне представництво в Парижі. Представництво це, очевидно в силу відомих причин, не являтиметься, самодільним чинником, а буде користуватись для своїх потреб представником одної з концепцій.

Ясно, що наша пропозиція про абсолютну аполітичність робітничої організації у Франції, не дивлячись на те, що наш представник мав найбільше голосів на зїзді, — не пройшла. Однак цікаве для цього факту поставились ми. Замість того, щоб будучи послідовними за своєю постановою — вийти зі зїзду і навіть зі складу майбутньої організації — ми вислухавши на зборах громади справоздання нашого делегата, балакаємо приблизно так: „Нам без політики не можна. Ми мусимо взяти участь у політичному житті еміграції, мусимо демонструвати свою вірність до комунізму (і це на фабриці, яку самі Французи називають „l'usine rouge“ — „червоною фабрикою“) починаємо сварку з огляду на партійну приналежність опонента. Витягаємо на світло денні старі татові штани, у яких на коліні латка, і забувши цілком про свою попередню постанову, готуємо в подарунок якійсь неясно-хитрій, особистій політичній концепції — робітничу організацію, чоловік шістьсот „вірних рабів“.

Маючи власну громаду, дебатуюмо над утворенням собі „батьківської спільноти“ (слова нашого делегата), в той час як самі не можемо в організованій спосіб проявити своє людське „я“ і дозволяємо шефові (старший робітник чи наглядач) не лише помітувати нами, а навіть у найбільше хамський спосіб лаяти робітників Українців на роботі; не можемо в організованій спосіб реагувати на прочухани, які дістались не одному з Українців від Французів.

Одним словом: ми вважаємо кращим робити не так, як роблять робітники Італії, Французи і інші, себто: на кожний випад адмі-

ДУКА.

Два подорожні куфери.

(Докінчення.)

Двадцять років... Пора найдовших подорожей! Коли вирушаєш що ранку і їдеш, їдеш, ніколи не озирюючись і завжди на схід, завжди на схід.

Я пригадую собі ці подорожі з якимсь таким опанієм, сильним і розгубленим, що ніби бий якийсь тиснає ніжне коріння життя. Пригадую собі, ніби це було сьогодні, як одного разу повикидавши геть всі приладдя хибної точності, що розпирали маленький куфериць люльки, я знайшов його майже цілком порожнім. І тому, що, з другого боку, більший куфериць — той з почуття — абсолютно не міг вже нічого вмістити і в мене зіставалась ще величезна купа річей необхідних для дальшої подорожі, — а визнавши доцільним перевести дружній поділ праці — і під горячим тиском божественних ілюзій, найбільш гордовитих і найбільш солов'ячих, зачавів свою люльку.

Скільки гарних річей наклав я годі в той маленький куфериць: вічна дружба, вічне кохання, безкоштовний поступ людський, велич і слава батьківщини, розвиток національного мистецтва, величезні пакунки ентузіазму і захоплення, поривань і палких замірів, і потім прапори, прапори, прапори, гарні прапори в яскравих барвах, які греба було лише піднести і вмерти від них в завзятості бою.

Оттоді, мій любий пане, в тих

далеких містах, за безмежними морями, за славними недосяжними горами, я зупинявся по тих гостиницях, яких блискучим і незвичайним рекламам ви дивувалися: Гостиниця безмежності, Гостиниця Святого Майбутнього, Гостиниця Чужинців і справжньої Справедливості.

Оттоді, поправді, я робив свої найдовші подорожі. Розумієте, — молодість втомилася: невдачі, скрута, важкі роботи, помилки в маршруті, запізнення, небезпеки, катастрофи, — що все значить, коли ви подорожуєте, маючи двадцять років!

* * *

Потім з року на рік і від подорожі до подорожі куфериць все частіше й частіше зіставалися на тому самому місці. Розуміється!

Тепер, коли іноді, — досить рідко, — мені трапляється виїздити, кидаю я в них що прийде і як прийде, бо в обох куферицях зістається завжди ще багато місця. А зрештою, всі ці подорожні речі вже так зістарілися. Потерті, побиті, немодні! Речі, що я й сам не можу вже бачити коло себе, і охоче повикидав би все геть через віконце, з розмаху, з пересердя, — з такою охотою зробити собі все новеньке-новеньке!...

Та що й казати! Меланхолія, меланхолія!

Оповіді я вам краще про той випадок, що трапився зі мною одного разу у кордоні Республіки Італійської літератури.

Приїзду я, в прегарний соняшний день і в чудовому настрою і в кожній руці тримаю по одному з своїх куфериць

Митний урядовець, з жовтим обличчям, самовпевненим виглядом, і з суворим поглядом критика, спиняє мене й питає:

— Що у вас в цих куферицях?

— Нічого, — відповідаю байдуже, — білізна, папір, пера, чорнила: речі для життя і речі для писання...

— Покажіть!

І з тим вводить мене до якоїсь кімнати, в якій сила всього народу спорює свої куфериць для контролю. Розуміється, я теж, певний себе — трах! трах! відмикаю.

— А це що таке?

Митник кладе руку на пакунок фантазії, — пакунок, який я був зробив, якнайкраще: обгорнув часописом і обвязав нахрест мотузочком. (Маю звичку, вирушаючи в подорож, брати з собою такий маленький пакунок для фантазії).

— Нічого, — кажу, — трошки фантазії...

— Фантазії!... випростовується з жахом митник.

— Фантазії.

Коли-б ви тільки бачили, мій пане, лють цього висмоктаного урядовця! Справжній чортяка! Почав вимагати від мене, щоб я кинув геть це паскудство, кричав, що до Республіки італійської літератури ніколи не входило й зернятко фантазії, і що і не повинно ні в якій разі входити.

— Зернятка? — спинив я його досить прикро, — якщо ви кажете зернятка, значить ви ніколи й не бачили тієї фантазії, бо фантазія, пане мій, як порошок...

— Зернятка чи порошок, мені байдуже! — вам тільки кажу...

— Порошок. — продовжую я. —

дрібнесенький, легкий, недоторканий, з колірів веселих і п'якуватих пахошів... Понюхайте, понюхайте! Бодай і через папір, якщо тільки не маєте великої нежиті...

Мій митник відкинув з невимовним жахом назад свій ніс і окуляри, і не захотів далі дискутувати. Повторив:

— Не проходить!

Та замість того, щоб стурбуватися, я відчув нараз у душі наче подув дитячої веселости, зробив покірне обличчя людини, що мусить коритися вищій силі, пішов тихенько назад з своїми двома куферицями, вийшов на свіже повітря з цієї будки, розмальованої льняним товщем і запаскудженої людством, знайшов місце без охорони, витягнув з куфериць свій пакунок фантазії, схопив його, як бомбу і — фак! кинув що сили на другий бік.

Пакунок фантазії, описавши траєкторію, гепнувся на територію Республіки італійської літератури, і вибухнув. Вибухнув так таки ніби бомба!

А я задоволений, ні, просто щасливий! що обдурив митника, стояв коло кордону і дивився, як курився проти сонця той дрібнісінький порошок, переливаючись всіма колірами веселки, і здіймаючись високо-високо, зникаючи десь далеко-далеко, викликаючи по дорозі бог-зна вськіх громадян славетної республіки несподівані марева і гучні пчихання.

Переклад з італійської мови
Євген Онуцький.

Полекші в сплатах!

містрації, шефа, чи взагалі якогось самозванця відповідати актом цілої маси Українців цілої фабрики, а вважаємо за краще утворити центр, який у випадку покривдження одного з нас звернеться з проханням до якогось там нашого земляка у Парижі, щоб той попрохав французький уряд (коли це він в силі зробити!), а цей попрохав головну дирекцію компанії Forges et Acieries вплинути на старшого робітника. Та чи франц. уряд схоче взагалі щонебудь наказувати такій великій рибі як „Compagnie Forges et Acieries“!

Таким чином нас покищо можна
і лаяти і бити.

Ось-так, приблизно ми виглядаємо за кордоном. Висновок з цього вже сам напрашується: нічого ми не навчилися, нічого нам не дало життя і не можемо ми жити без „батьківської опіки“, хоч і знаємо, що утримання всякого батька буде нас коштувати дорого, а хісна з тої опіки буде стільки, як з козла молока.

Скандалічна афера. Падеревські —
Стронські — Норфанти, як торговці
пресою.

Прем'єр Габські вродився під щасливою зіркою. Подумайте тільки: він виголосив експозе, яке тільки в десятій частині своєї вартості було в силі в кожній державі як стій змисти з займованого становища краснорічливого прем'єра. Для цього треба би лише одного: щоби послі уважно вислухали або бодай згодом більше-менше уважно прочитали це експозе. Та ба: якраз трапилася історія, яка всю увагу польських послів і сенаторів і всієї читачої публіки, що як-так цікавиться політичними громадянськими справами, звернула в інший бік і казала віднести до неfortunної заяви голови уряду з левовагнущою байдужістю! Прем'єр Габські має щастя.

Цією Історією, це справа перепродажу Речепосполітої¹⁴, одної з найбільших (і справедливості) каже признати, що з публіцистичного боку однієї з найкращих) варшавських газет. «Речепосполіта» була органом т. зв. «дубаденії», себто політичної групи найбільших польських обшарників, найправішого крила більш-менш ідеологічно-спільного більшов. партію званого «Хієно»¹⁵.

На чолі цієї групи стояв б. прем'єр-музика Ігнаці Падеревські: у нинішньому соймі на чолі групи, офіційно званої "Хісесц-Народ.", стоїть пос. Дубановіч, найбільшою інтелектуальною силою цієї симпатичної поміщицької кумпанії, т. м., її ідеологом, це проф. Строньскі (м. и.: відомий Українцям з конгресу Унії Ліги Н. в Ліоні). Оцей то Строньскі був основним і головним редактором "Ржечполіт", а більшість акцій газетного маєтку була в руках Падеревського. Недавно Падеревському вдалося стати єдиним фінансовим власником часопису. І ось несподівано появилася в одній варшавській газеті заява Корфанто, нинішнього польського "короля вугілля", що він купив від Падеревського "Ржечполіт" "разом з папером, друкарнею і редакційним персоналом". Саме оця заява стала сенсацією варшавського політичного дня.

Зікантерія цієї справи має два боки. Передусім спомпромітованим є Падеревський, який з легкої руки за добрі гроші (кажуть: взяв сто тисяч доларів!) позбувся впливового органу преси на рід партійних противників. Бо треба знати, що Корфанті, шлезький "повстанець" є — гімн *tenentis*! — "демократом"; його група (т. зв. хадеків, "хшесі-демокр.", на чолі з пос. Хашівським) вважається "назлівіюшою" у тaborі "Хієні" й бере коти з "дубадєками" Стрельського. Розголош, який набрав ця справа, є тим прикрийшим для Падеревського, що він саме збирається у святочний спосіб приїхати від познанського університету титул "доктора філософії honoris causa". І ось, замість бомбастичних привітів уся польська преса без різниці партійно-політичних відтінків в один голос дає йому, великого п'явиста й маленького політика, відгребуючи все те неприємне, що колинебудь утонебул сказав про нього.

Причиною цього одногошного осуду завершені трансакції з Речнопольською, це — закулісова таємниця «коншталт» Падервського й Корфантаго й методи, з якими вони, людо-до капіталу, підійшли до преси, як предмету торгівлі. Тут вже стопає має характерний ілюмінативний характер.

(Продовження.)

Вже за Австрії заходами польської буашої ц. к. краєвої шкільної ради українські учителі (ляки) по міських, очевидно польських школах були музеальними зразками. Майже одним репрезентангом українського слова в тих школах були українські катехити, бо дуже часто тільки від катехита чула українська дівтора своє рідне слово.

Коли — числячися з обставинами — вже тоді інституція українських катехитур сповняла не тільки роль духовну, але була невідко одиноким забором українства в шкільних мурах, — то тепер під польською шкільною кураторією, коли українські учителі (льки) міських шкіл зі зникаючими виїзками — одні опинилися на бруку, а другі повандрували в корінну Польщу, являється вона необхідною для збереження не тільки свого обряду, але й взагалі української національності нашої дітвори.

Очевидно присутність українських катехитів у польських школах з найрізніших причин дуже не вигідна для польської влади і тому львівська шкільна кураторія позбувається зі шкіл і цих останніх репрезентантів українського слова. Вона робить це в спосіб — як звичайно — самовільний, придержуючися зовсім іншої міри, ніж до римокатоликів катехитів.

Польська влада знесла довголітні греко-католицькі катехитурі в Підволочиськах, Скалаті, Грималові, Золочеві, Перемишлянах, Замарстиніві, Рожнітові, Козлові, Бродях,

відношення фінансових власників часопису до його інтелектуальних власників — до редакторів і співробітників, які творять. Падревські продав, а Корфанти купив, — так, як би річ ішла про фабрику, фартепян або расового коня. Редакція часопису нічого ініціює про ніщо не знала, ніхто її про ніщо не спитав, аж поки явився новий власник, який промовив до журналістів, пашуючих в газеті, як поміщик до своїх двірських фортанів. Мало того: коли Строньські, порозумівшись з щилим великим редакційним персоналом (в „Ржечп.“ працювало близько 30 осіб), оголосив прашальну статтю, в якій розкрив усю історію та заявив проти неї свій протест, — новий адміністратор газети, назначений новим власником, сконфіскував увесь наклад і таким робом замкнув рота людям, яка на протязі пяти літ вкладала в оту газету свою духову працю, свої нерви й своє здоровля.

Польські журналісти й письменники та всі газетні редактори робітників пера мають — на зразок усіх подібних організацій чужини — сильну професійну спільку. Спілробітники „Ржечп.“ відкидалися до неї. Управу Синдикату польських дзєвнякарів розглянула справу й дала повну сатисфакцію редакції проданої газети, осуджуючи і адезевського і Корфантоґо. У постанові Синдикату кажеться, що „Синдикат публіцистів, як професійна організація, покликана до оборони моральних і матеріяльних інтересів своїх членів, вважає, що суги часопису не творить матеріяльний капітал, але творча праця і ідейний колектив співробітників“. Тому Синдикат оголосив бойкот „Ржечп.“, поки мирово не буде полагоджений конфлікт, і таким робом велика щоденна газета опинилась без жадного фахового публіциста — не рахуючи самого Корфантоґо. В останній хвилині довідуємось з телеграм, що Строньські і цілий б. редакційний персонал „Ржечпосп.“ вже видали 1-е число нової газети „Варшавянку“.

В загальній історії публіцистики описаний випадок творить дуже характеристичний момент. Маємо наочний приклад до чого доводить збагачених амбітників певність своєї грошової сили та засліплення усіяких політичних спекулянтів: інтелектом торгують наче живим товаром. Нема сумніву, що для цілого польського політ. світа афера з „Речепосполитою“ є величезною компромітацією. Знову виявилася гниль і деморалізація киянського табору. Польоварні союзники витягають на верх обостроєнні зловживання, а про б. міністрів Падеревського і Корфанто не пишуть без об'єктив. як про панамістів.

Судовій Вишні, Мостисках та інших місцевостях.

До чого потрібно Полякам відсутності українських катехитів, найкраще показує хоч би отсей факт:

Шіснадцятьом дівчатам греко-кат. обряду в дівочій школі ім. Мішкевича у Львові (директорка Венцлевська) приказ.но поприносити метрики, щоби їх перевести на латинський обряд, бо мовляв „pięta naszego katechuty“... До речі сказати, що ті дівчата вже наперед одержали шкільні повідомлення, на яких всупереч метрики втягнуено їх як римо-католичок, а свідоцтва підписані і римо-католицьким катехитом. Отже тут не береться під увагу навіть виразної постанови закону, що ніхто не може зміняти обряду дитини до 14. року її життя...

Тільки мала частина з поміж українського духовенства дійсно бере живу участь в політичній, культурній і громадянській праці.

Велика більшість українського духовенства досі — на жаль — не виказувала ніякої патріотичної активності, хоча духовенство як матеріально незалежне від польського уряду, своєю масою і щоденними душпастирськими зносинами з народом повинно йти в перших рядах оборонців української нації перед польським наступом на цілій лінії і добрим прикладом потягати за собою найширші маси. Недостачу активності розяснюється не тільки надто великою вигідністю, але також у багатьох випадках ставленням релігійних справ понад національну, внаслідок чого з природи річи втворюється з часом менший або більший національний індеферентизм.

Однаке останні події показують наглядно, що так ставити справу — є шкідливе не тільки для нації, але й самої церкви. Українське духовенство як в інтересі церкви так і в чисто своїм становім мусить взяти діяльну участь в оборонній акції українського народу на всіх полях, а вже в першій мірі на полі нашого рідного шкільництва та збереження української дітвори для нації.

Нам відомий випадок, де недавно донька доволі свідомої української родини заманена польською учителькою і римо-кат. катехитом, дійшовши до 14 літ життя, проти волі своїх родичів перейшла на латинський обряд і стала загорілою Полькою. А що діється з дітьми менше свідомих або й зовсім національно несвідомих українських родин, які полишені всякої національної і духовної опіки в чужих школах, віддані на поталу впливу сів'яких польських учителів та римо-кат. катехитів?...

Український священик, занедбуючи українські національні, культурні, економічні чи горожанські обов'язки, а в першій лінії полишаючи українську шкільну молодь на виключно чужі впливи, — наносить тим не тільки нації, але й церкві величезну шкоду.

Доказ буци-то на оправдання: "Хоча Н. Н., змінивши обряд, став Полляком, але зате не перестав бути католиком" — вважаємо злочинним не тільки за національного, але й церковного становища.

Навпаки: українській священник мусить бути не тільки душпастирем, але й громадянином в цілому значинні того слова, як це віддавна є й в інших націях, — а в школі — все одно чи т. зв. українській чи чисто польській, — до якої ходить українська дитвора й українська мо-
лодь, мусить попри свої чисто ре-
лігійні обов'язки виводити ще й ту

прогалину, яку спричинило перенесення чи взагалі звільнення українського учителя (льки) і то без огляду на те чи в характері платного катехита чи безплатного душпастиря.

В десятеро збільшену енергію му-
спть виявити наше духовенство в
найближчому часі у зв'язку з пере-
веденням в життя шкільного «кре-
сового» закону з дня 31. липня
1924 р. В. з. ч. 79 поз. 765, про що
докладніше буде мова на іншому
місці. (Продовження буде.)

(Продовження буде.)

Иван Герасимович

Кожного року, коли приходить сумна осінь, навiana тихими спогадами, коли червона калина кровю багрянє, а листя шелестом розкочується по обездолених полях і по лісах заслужаних у казку минулого, коли вітер крізь бадилля виспівує пісню над са́мітною стрілецькою могилою, мимоволі згадуємо дні минулого щастя, дні слави, дні великого пориву до добра, до волі.

У пошани клонимо голови перед
тінями давних великих предків та
тих, що недавно впали у нерівній
боротьбі:

Спіть, хлопці, спіть,
Про волю, долю тихо спіть...

Слава не поляже, слава всім розкаже...

Та ми в ці дні великих роковин пригадаймо собі одно: згадувати й тужити за минулим це звичайний сентимент, звичайні настрої. Дійсність на кожному кроці пригадує нам, що крім цих тисячів могил розсіяних по наших просторах кровю окуплених полях, живуть тисячі калік, живуть у нужді й пониженню свідки-учасники визвольних наших змагань. Вони погребують помічі, ждуть на моральну і матеріальну піддержку громадянства.

Колиж приїде день влячності?

Святочні обходи і панахида в сумний день першого листопада нехай будуть нагородою для збірок добровільних жертв серед нашого громадянства у користь жертв визвольної війни.

**День першого листопада —
день Українських інвалідів!**
Збірки слати: Українське
Краєве Товариство Опіки
над Інвалідами, Львів, вул.
Руська 3/II.

**Українське Краєве Т-во Опіки
над інвалідами**

до П. Т. Читалень Т ва „Просвіта“, Кооператив, Парохіяльних і громадських урядів львівського повіту.

Львівське староство рішенням ч. 43923/24 з дня 16. X. 1924 р. дозволило нашому Товариству на збірку харчів у львівському повіті протягом місяця листопада і грудня ц. р. Збірку перевозитимуть інваліди примішені в Домі українських інвалідів у Львові. Просимо наше громадянство й установи прихильно віднестися до нашої інституції й хоч би дрібними жертвами причинитися до удержання і забезпечення інвалідів.

Львів, дня 23, жовтня 1924.

ЗА ВИДІЛ:

Рад. М. Русин, М. Білецька,
Н. Постолук.

Кооперація — народня сила.

Вписується масово у члени кооперативів „Рідна школа“ у Львові, Ринку 10. Уділ 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число уділ'я необмежене.
Порука 2-кратна.

ЛВІВ, вул. Шайнохи

ПЕРШОРЯДНА КУХНЯ

НЕБАВОМ ВІДКРИЄТЬСЯ НОВА РЕСТАВРАЦІЯ
З КОМНАТАМИ ДО СІДАНИЙ І ВАРШАВСЬКИМ БУФЕТОМ під назвою

„РЕКЛЯМА“

НАДЗВИЧАЙНА ЧИСТІСТЬ

РІГ ВУЛ. СИКСТУСЬКОЇ
І КОПЕРНИКА

ЦІНИ УМІРКОВАНІ

730

ОСТАННІ ВІСТІ.

Визнання СРСР.

„Тамп“: Франція вислала до Москви телеграму про визнання де юре СРСР. Нині сподіються відповіді з Москви.

Америка й Китай.

„Н. фр. Пр.“ звідомляє з Лондону, що Америка рішена виступити по стороні ген. Ву-Пей-Фу.

Відділи американської військової моринарки відійшли з Тієнтіна до Пекіна. Також ген. Ву-Пей-Фу зачне з найбільших днях похід на Пекін, про що повідомив уже пекінський дипл. корпус. В Тієнтіні є англійські, французькі й італійські канонірки та два японські контр-гортпедовці.

Експозе мін. Скішинського.

28-го виголосив у соймі експозе мін. Скішинський. Пояснив усі точки Женевського протоколу і накреслив держ. політику. Польща бажає мирно жити з СРСР. Коли добра воля виявиться з обох боків, порозуміння можливе. По стороні Польщі є добра воля. Ділить Польщу від СРСР, пропасть великих ріжниць. Ціллю політики, є злагодити ці ріжниць. Польща хоче мира на основі риського договору.

Зписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська вкладка те-чер 1 золотий на рік). Рівночасно з грішми присилайте і списи членів (імя, назвисько, анаття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. У вчорашньому (241) числі „Діла“ сфотоскопано уривки з передової статті в н. „У польському кміті“.

— Перехресчування указаними. Друкуємо буквельний текст клясичного обіжника рогатиського кашка: Starostwo w Rohatynie. L. 23.825/23. Rohatyn, dnia 30-go lipca 1924 r. Do wszystkich Wielebnych gr. kat. Urzędów parafjalnych jako metrykalnych w powiecie. W ślad za tyt. reskryptem z dnia 20. czerwca 1824 L. 19102 oznajmiamy Wieslebnym Urzędowi parafjalnym wskutek reskryptu Województwa z dnia 21. lipca 1924 L. 3589/IV se em unknienia pierozumień, że imię ma być wpisywane do metryk w brzmieniu łacińskim a więc p. n. nie Fedko ale Teodorus a nazwiska również mają być wpisywane według rzeczywistego ich brzmienia a zatem Węgrzyn a nie Uhryn. Nazwa miejscowości ma być również wpisywana wedle brzmienia ustalonego nomenklaturą w konskrypcji p. n. Kosów a nie Kosiw, Puków a nie Pukiw i t. d. Do tego zechcą się Wielebne Urzędy parafjalne jako Urzędy metrykalne ściśle zastosować. Starosta rohatyński: Padlewski wr. — Згідно з одним розпорядженням Галич треба перехресити на „Кашків“ Чортків на „Джабелів“ Ходачків на „Рантофель“ і т. д.

— Товариство жінок з вищою освітою з осідком у Львові подає до відома, що на конституційних Загальних Зборах, які відбулися дня 18. X. 1924 вибрано так: Управу: голова — Др. Олена Степанів-Дашкевич; заступниця голови — Сальона Охримович; секретарки — Д-р Теодозія Губа-Надрага; заст. секретарки — Софія Федак; скарбниця — Д-р Парія Лежоговська; заступниця членів упр. — Мілена Рудницька і Ольга Буяндова. Завданням товариства є об'єднати українських жінок з вищою освітою для: 1) праці над розбудженням і розвитком спільних духових інтересів, 2) для одностайного заступництва і об'єднання спільних станових справ. До здійснення своєї мети товариство приймає: 1) через заступництво заводських інтересів, 2) через охорону наукової праці жінок, 3) через скликування зборів для обміркування і вирішення ріжних станових питань, 4) через навізання і удержання зв'язків з організаціями з спорідненою метою, 5) через ведення постійного бюоа для інформації в заводських справах, 6) через допомогу жінкам в студіях, уділю-

вання і виведення їм стипендій, 7) через улаштування відділів, фахових бібліотек, улаштування підготовчих курсів до іспитів, через публікації, видавництва і т. п. Звичайним членом товариства може стати жінка української народності, яка покінчила студії на університеті, техніці, академії мистецтв, вищій школі музичній, драматичній, агрономічній, торговельній або господарчій як також та, що не має вповні укінчених вищих студій а виконує дотичну професію; почесним — жінка-Українка, яка визначилась на полі науки, або в якійнебудь іншій галузі української культури; спомогаючим — особи і організації, які спомогають товариству морально або матеріально. Згошуватися на адресу голови д-ра Олена Степанів-Дашкевич — Собішча ч. 7. Вписове виносить 2 зол. місячна вкладка 50 сот.

— Арештування комуністів. В Домбровському басейні польська поліція арештувала якогось Грабовського, який буцімто є начальником польського відділу в радянському комісаріаті закордонних справ, його, кажуть, вислали до Польщі на інспекцію тутешнього комуніст. апарату й налагодження акції шпionage; його папери підібрені а правдиве прізвище — Вальдеберг. У зв'язку з цим арештуванням арештували ще 12 чільних комуністів у Добр. басейні.

— Ще одна комісія. З розпорядження міністерства фінансів у кожному воєвідстві мають скласти „комісії ошадности“, куди ввійдуть представники міністерства фінансів, воєвідських управлінь та три громадяни, покликани введовою. Які права й обов'язки цієї комісії — ще не сказано. Не улягає лише сумніву, що члени комісії, які матимуть завданням придумувати засоби державної ошадности, будуть брати з державної каси солени платні.

— Вбивство директора поліції. Якійсь Зелле Кодеану застрелив префекта міста Ясси (Румунія) і зранив двох поліційних урядовців. Румунська преса промовчала (віннійше: казали її промовчати) причину вбивства поліційного достойника, залишаючи широке поле для здогадів.

— Жовнярські методи і свобода преси. В доповнення вчорашньої новинки п. н. „Генерал, улані і свобода преси“ слід занотувати ще один випадок, що кидає дуже оригінальне світло на відносини в Биптоші. Отже до тої самої редакції „Дзєніжка бидгоского“, яку облягали улани, прийшов поручник Казімерж Жубр і почав бити нач. редактора. Редакційні співробітники роззброїли темпераментного офіцера і притримали, поки прийшла поліція. Навіть вшехпольські газети, ласі на сензації, на знарок „Газети поранної“, дивуються географічному положенню Бидгоса.

— Воздушна комунікація у Польщі. На шляху Львів—Варшава функціонує воздушна комунікація для пасажирського руху. Зі Львова відлітають аероплани о 9 год. зранку, з Варшави о 1 год. по полудні. Подорож триває 2—3 години.

— Торгівля живими краном. В м. Бяла, на границі Шлеську, поліція притримала кілька дічат в роках 13—18, які зізнали, що їх привезли туди незнайомі їм близше панки, заманивши обіянкою доброї посади. Стверджено, що мається до діла з організацією торговців дічтатами; винновники шезли.

З судової салі.

„Гуцульське повстання.“

Присуд.

Наприкінці понеділкової розправи, промовив оборонець обв. Коньчука д-р Шевчук, який станув на становищі, що його клієнт є бідною, пожалування гідною людиною з розбитими нервами і зломаним підчас війни здоров'ям. Він не був ані провокатором ані політичним агітатором в дійсному розумінню цього слова. Ніяких зв'язків з відполідальними за які небули ідейні рухи чинниками, він не мав. Як тип бурлаки, якого світова завірюха відірвала від рідного ґрунту, він крутився по селах і крутив людям голови, може й вірючи в своє вище післаництво. Тому важко прикласти до Коньчука параграф, який очеркує злочин державної зради. Шож до злочинів обиди релігії і церкви, яких обвинувачений дійсно допустився, то оборонець полишає це совісті суддів посяжних. Коньчук, що перебув світову війну як фронтовий жовнір, мав час і нагоду улягти деморалізаційним впливам оточення, серед якого обертався.

Шестий і останній день розправи почався промовою оборонця Федьчука і Зеленьчука д-ра Шухевича. Оборонець, свідомий того, що на лаві обвинувачених засів Коньчук поруч жертв своєї непочитальної „діяльності“. Крім Коньчука на лаві обвинувачених засіли поважні, заможні газди, яким не в голові були ніякі „революції“, а тим менше комуністичні перевороты. Вони слухали оповідань Коньчука з ляку перед його мстиво, при чому

не можна тратити з уваги вродженої Гуцулам гостинності.

Оборонець решти обвинувачення д-р Ганкевич змалював в довшій промові шляхотну культуру пббугу Гуцульщини, якої сини, з вини Коньчука, засіли на лаві обвинувачених. Коньчук, на думку промовця, був провокатором, бо він не вірив в святість кличів, які кидав в серія Гуцул'в. Трибунал не дав обороні змоги послужитися зізнаннями свідків, якіб заступили оборону і виявили її злишність. Коньчук належав до банди провокаторів, яка нині уже зліквідована, але її жертви іще коротають свої дні по тюрмах. Тяжко обвинувачувати Гуцула за те, що він прийняв захожого в свою хату, як також за те, що не „замельдував“ про те властям. Гостинність це характер Гуцула, з яким ніяк не можна погодити змислу до денунціяції. На лаві обвинувачених засіли представники благородної, прекрасної Гуцульщини, яка живе своїми традиціями, віруваннями і законами. Оборонець надіється, що лава присяжних суддів дасть вісу словам оборони і запечечить усі питання, які говорять про вину припадкових жертв невідповідальної роботи Коньчука.

Після півгодинного резюме предсідника трибуналу, лава присяжних суддів пішла на нараду над поставленими їй питаннями. По нараді лава присяжних потвердила усі питання дотично вини Коньчука, при чому питання про його вмінаємість зискало тільки два голоси.

Питання про вину решти обвинувачених, лава присяжних в цілості заперечила. Супроти того трибунал засудив Коньчука на 10 літ тюрми обгостреної постом і твердим ложем що кватталу. Решту обвинувачених звільнив від вини і карі.

Оборонець В. Коньчука д-р Шевчук зголосив зажалення неважності.

Біржа.

Львів, 27 жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5'18¹/₄—5'18³/₄, канад. дол. 4'98—5'05, чеські кор. 0'15—0'15¹/₂, лей 0'02—0'02¹/₂, франц. франк 0'27¹/₂—0'28, швайц. фр. 0'97—0'98, англ. фунт. 23'20—23'50.

Золото. 20 кор. 21'60—21'80, 20 франк. 20'00—20'20; 20 марк. 23'20—23'40; 10 руб. 27'25—27'0.

Срібло. Австр. кор. 0'44—0'45, 5 австр. кор. 2'28—2'32, фльорени 1'16—1'18, рубл. 1'85—1'95, рубель дрібним сріблом 0'85—0'95.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1923 р. від 25'00 до 26'50, жито галицьке з 1923 р. від 21'00 до 22'50, жито нов. збору від 16'20 до 16'75, ячмінь галицький броварняний від 22'00 до 23'00, ячмінь галицький пашний від 18'00 до 19'00, овес галицький з 1923 р. від 18'50 до 19'50. Фасоль 34'00—35'00.

ОПОВІСТВИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Запрошення. Станіславська громада звертається до всіх громадян у краю з таким покликком: Кінчимо будову салі, призначеної на загально культурні цілі. Просимо Вас прийти на Свято посвячення цієї салі, яке відбудеться в неділю, дня 2. листопада 1924. о 2 год. попол. (при вул. 3. мая ч. 18). Сподіємося, що на це велике свято станіславського українського Громадянства прибуде кождий, хто глядає „в своїй хаті своєї правди“. Приходьте на а свято, вписуйтеся в промятну книгу рідної хати, та докиньте цеголку на докінчення будови. — Комітет будови: К. Висневський, голова, Д-р Я. Грушевич, скарбник, Старшина Сокола: В. Дутка, голова, Ол. Вислоцький, скарбник. 1—1

ЧИТАЧІ „ДІЛА“!

Бон на 10% опушту.

Нойновіші моделі суконь, блюзок, плащів, шляфроків, білля, панчіх, міночих намізьельок найтанше у фірми **М. Айзенберга**, вул. Сикстуська ч. 12. 5—8

Вже вийшов і продається по всіх українських книгарнях широко знаний великий календар-альманах

„ДНІПРО“ на рік 1925

(3-й рік видання), який містить 6 оповідань, 18 поезій та 13 статей, розвідон і споминів найкращих письменників СОБОРНОЇ УКРАЇНИ. 10 аркушів друку. 717 1—3

При замовленні на більшу кількість значний опуст тільки у видавництві: „Українське Товариство Допомоги Емігрантам з В. України“, Львів, Руська 3/III

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10, II. пов.
Комто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рв-
мунія 150 лей, Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.

ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Старими шляхами.

З нагоди експозе Скішинського.

По експозе Грабського прийшло експозе міністра закордонних справ Скішинського. Розраховане передовсім на європейську публічну думку уложено було воно в тому гоні і стилі, який, на думку Скішинського, мав би викликати гарне враження на заході. Через те переповнене воно загальниками про миролюбні тенденції Польщі, про її пошану для ідеї Союзу Народів, про її бажання зв'язати якнайтісніші відносини з усіма державами. Але хто захоче вчитатись в експозе Скішинського уважніше, хто не дасть себе одурити загальниками, якими воно переповнено, той побачить, що в суті річей експозе обіцяє продовження тієї самої імперіалістичної і заборчої лінії Польщі в сфері міжнародної політики. Ту лінію Скішинський пристосовує до зміненої міжнародної ситуації: адже при повній залежності міжнародної політики Польщі, не може Скішинський промовляти за часів Ерію так само, як промовляв польські міністри за часів Поанкаре.

Найбільш цікавими для нас являються ті уступи експозе Скішинського, в яких він каже про відносини Польщі до Німеччини і Союзу радянських республік. Ці уступи разом з тим являються кардинальними для цілого експозе, цілого напрямку міжнародної політики Польщі.

Польща, цей штучний утвір версальського і наступних трактатів, має в своїх межах землі, які економічно і національно найтісніше зв'язані з Німеччиною і Союзом Радянських Республік, які тільки з силу іронії історичної долі опинились у межах Польщі. Стає ясным і безсумнівним, що нормальні мирні відносини з цими двома державами, які до цього часу носять характер тихої війни, можуть з боку Польщі бути унормовані лише тоді, коли Польща буде провадити відповідну внутрішню політику на забраних землях, коли вона заповольнить на тих землях справедливий вимоги і потреби польської людності. Ображене національне почуття громадських кол Німеччини і Союзу Радянських Республік мусить мати певну сатисфакцію і га сатисфакція можлива лише в формі нової національної політики Польщі на забраних землях; ця політика є передумовою зв'язання нормальних економічних і господарських відносин. Наскільки її нема, наскільки не зазначені її головні дороговкази і шляхи, настільки всякі заяви Польщі про бажання налагодити нормальні відносини зі своїм східним і західним сусідом, являються лише порожніми фразами, позбавленими змісту, загальниками, за якими не криється ніякої суті.

Що саме таке порозуміння унормованих відносин з Польщею є єдино можливим для Німеччини і Союзу Радянських Республік, тому існує дуже багато доказів. Та нервовість, з якою німецькі кола стрічають кожний крок польської пена-

ціоналізаційної політики на колишніх німецьких землях, нервовість, яка виливається в резолюціїх і постановках громадських організацій і політичних партій, та заявах урядових чинників, недвозначно доводить, що зміна польської внутрішньої політики є передумовою і основою справді добросусідських відносин. Становище Союзу Радянських Республік до цієї справи, однакове й тотожне по суті річей з поглядами німецьких урядових і громадських кол, ясно зазначене в відомій заяві Раковського на льондонській конференції.

Міністр Скішинський, який, розуміється, знав про пануючі погляди у своїх сусідів, який при добрій волі і охоті до справжньої згоди мусив би над тим спинитись, обминув все це мовчанкою. Він не захотів ставити справи конкретно, а волів обмежитись загальниками. Щодо Німців Скішинський заявив, що Поляки не памятають минулого, що вони сподіваються перемоги принципів демократії і мира в відносинах з Німеччиною. Щодо Союзу Радянських Республік міністр вказав, що Польща стоїть на ґрунті додержання принципів риського миру, поминавши зовсім той факт, що різниця в розумінні цих принципів між

Польщею і Союзом Радянських Республік вже зазначилась цілком виразно і існує тепер у цілій широті.

Більше того: говорячи про відносини Польщі з Німеччиною Скішинський став на шлях безпосередніх погроз на адресу Німеччини. Він підкреслює, що вступ Німеччини до Союзу Народів повинен відбутися без жадних застережень. Німеччина не може увійти до Союзу Народів для того, щоб бути адвокатом всіх національних меншостей. Вона мусить прийняти польський погляд на трактат про національні меншости, згідно з яким міжнародною обороною можуть користуватися лише „льояльні“ меншости.

При зазначенні Скішинським відносин до головних сусідів Польщі в такий спосіб, годі говорити й думати, що в сфері міжнародної політики Польщі наступила нова ера. Іде продовження старого. На новий лад лише перестроюються старі перебрані імперіалістичні мотиви. Через те являється цілком нормальним і природним, що в той час, коли Скішинський говорить про моральне духове обеззброєння Польщі, Сікорський ставить пропозиції про збільшення військового бюджету. Моральне роззброєння — це фрази для закордонного експорту, а дальша продовження зброєння — внутрішня діяльність і дійсність.

Новий рух у Франції.

Париж 24 жовтня.

Коли ці рядки дійдуть до вас, часописи одночасно принесуть звістку про визнання Францією совітів de iure. Ця звістка не буде вже ніяк несподіванкою. А проте причини, що заважили на такому рішенні, є мало відомі: тим, що не стежать невинно за настроями французької політики. Останній зворот у цих настроях є не тільки дуже повчальний, але може мати далекосяжні наслідки для нової констеляції європейських відносин.

Франція входить щораз певнішою ходою на шлях мирної політики. Це означає поворот до передвоєнних основ. Війна притримала загально-відому правду, що головний напрямок передвоєнної французької політики зводився до порозуміння з Німеччиною. Вибори у червні 1914 р. принесли повну перемогу кабінетові Кайо (Caillaux). Імення Кайо є нині майже утотожене з гаслом німецького братання. Кайо — бувший президент міністрів — поставили підчас війни перед суд, обвинувачуючи його у злочинних зносинах з ворогом. Його засудили на вигнання і навіть нині, по амнестії, він не має права перебувати у Парижі без спеціального дозволу мініст. внутрішніх справ. В якому світлі полишались у публічній опінії всі прихильники „зрадника“ Кайо — можна собі уявити.

Символічна сцена.

Аж ось на похоронах Анатолія Франса трапляється така сензація. Генерал Гуро, військовий командант Парижа, один з найвизначніших героїв війни, ветеран, що вславився

на Сході, підійшов до Кайо, стиснув йому сердечно руку і почав довшу розмову. Цей нежданий момент є символом великої зміни у публічній французькій опінії за останній час. Т. зв. „національний бльока“, який був ґрунтом для сили бувшого прем'єра Поанкаре, був наслідком природної повоєнної реакції. Нинішня керма політики черпає свою силу у „бльоці лівиці“, якого метою є затерти конфлікти, зроджені воєнною ненавистю. „Бльока лівиці“ часто мав за собою більшість у французькій республіці. Його гаслом є мир внутрішній та зовнішній, навіть ціною економічних концесій. Нині, коли на чолі цього бльоку станув Ерію, близький приятель Кайо, тенденції прихильні для порозуміння з Німеччиною зросли на ново.

Французькі союзи.

Бажання тривкого порозуміння з Німеччиною можна легко розясни-

ти. Французька політика йде у протилежнім напрямку до англійської. Англійська оминає тісних зобов'язань на довгу мету. Англійські договори підписуються ad hoc, на обмежений час і на означений предмет. Так нпр. у воєнних союзах входила Англія з метою знищити могутність Німеччини наскільки вона загрожувала Англії. Франція навпаки: творить союзи щонайменше на одне покоління, з метою забезпечити собі ними розвиток держави. Нині доба Рурщини належить до минулщини. Ерію мусив переконатись, що тривкий союз з Англією або довше, писане порозуміння неможливе. Франція пішла на далекі уступки у репараційнім пляні, погодившись на погляд Англії у надії, що за це найде в ній матеріальну піддержку. Тому й не диво, що у Франції шукають засобів до згоди з Німеччиною — до ідеї, якої передвоєнним речником був Кайо.

Економічні потреби.

Підчас і за час війни економічні умови у Франції змінилися. Промисловість швидко розвинулась коштом хліборобства і нова французька промисловість сильно цікавиться проблемами зв'язаними з рурським вугіллям і льотарингською рудою. Спроба, щоби розв'язати ці питання збройною силою, не вдалась. Тому тепер виринула тенденція поладнати ці справи шляхом економічного порозуміння, з політичним підкладом. У наслідок останніх виборів відкриваються перспективи для такого порозуміння. „Національний бльока“ зі своїми воєнними традиціями є нині в меншості. При владі стоїть коаліція радикалів-соціалістів та соціалістів. Це є коаліція досить вільна, нездана в політичній лінії, і вона підлягає змінам впливам різних груп. А проте вона представляє ясну зміну настроїв і ця зміна виявляється у бажанні відвернутись від Англії і шукати зближення з могутньою економічною організацією, що існує на кордонах Франції. Це не означає антагонізму до Англії. А вказує на нове перетворення самої політичної ідеології, яка хоче зірвати з атмосферою недавніх воєнних антагонізмів. Ор.

Кооперація — народня сила.

Вписуйтеся масово у члени кооперативи „Рідна школа“ у Львові, Ринок 10. Уділ 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число уділів необмежене. Порука 2-кратна.

Пр. 951/24. В Імени Річипосполитої Польської Суд окружний кариш як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часописи „Діло“ ч. 238 (10331) жовтня з дня 25. 1924 р. в артикулі під титулом: 1) „Експозе Грабського“, а) речення між словами „політичної творчості а Брак у ньому являється“, б) речення між словами „сформульованих позицій а 3 трьох частин, ц) речення між словами „найменшого наміру а Зобов'язання прийняти, д) уступ по словах „міжнародного характеру до кінця цього артикулу, 2) „Збройна і культурна війна“, а) ослів при словах „Наша держава, б) уступ між словами „Вільно і польський Львів а Від таких патріотичних, ц) уступ між словами „dziesięciolecie ciłorów i kobiet і т. д. а Доволі сказати, д) уступ по словах „Во-за пол Радке“ до кінця артикулу містить

в собі єство ад 1) а) б) ц) вист. з § 300 зак. кар. ад 2) а) злоч. з § 65 а) зак. кар., ад 2) б) ц) д) виступку з § 300 зак. карного узнав, доконану в дни 24. жовтня 1924 року конфіскату за оправдану і зярядив знищення цілого накладу і видав п. думці § 493. закона карного оруну дальшого розширювання того друкованого письма. Заразом видав наказ віді-чальному редакторови тої часописи, щоби це рішення помістив безплатно. в найближчих числі і то на першій сторіні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ек 1853, а іменю засудження за переступство на гривню до 400 злп. — Львів, дня 25. жовтня 1924. (Підпис нечиткий.)

Із політики С. Р. С. Р.

Рада національностей. — Промова Чічеріна.

Свого часу інформували ми наших читачів про те, що всесоюзними радянськими законодавчими органами являються по новій конституції дві палати а то: Всесоюзна Рада і Рада Національностей. Ми звернемо увагу на цю останню. Рада Національностей складається з представників союзних і автономних радянських соціалістичних республік по п'ять представників від кожної, а також із представників автономних областей по одному від кожної.

Згідно з духом і буквою нової конституції Рада Національностей повинна користуватися дуже широкими правами. Без її згоди не може вийти ні один законопроект ні один декрет всесоюзного значіння з життя. На її затвердження мають йти всі законопроекти прийняті Всесоюсною Радою і Радою народних комісарів. Обі палати засідають окремо. Так в теорії. На практиці справа представляється дещо відмінно.

Саме тепер мали перший раз радити в Москві обі палати на основі нової конституції. І щож сталося? А ось на внесок одного з творців тої нової всесоюзної конституції Енукідзе рішили обидві палати вести наради разом. І так Рада Національностей, що являється контрольным органом на полі національної політики і національного законодавства зливається зі Всесоюсною Радою, яку мала контролювати. Згідно з внеском Енукідзе обі палати мають право окремо голосувати хоч разом засідають та вкупі радять. В новій конституції були передбачені спільні засідання обох палат, але тільки в тому випадку, коли між двома палатами повстають непорозуміння, яких не може зліквідувати т. зв. погоджувача комісія. Ніякого непорозуміння дотепер не могло бути, бо не було ні одної сесії, а вже працюють обі палати вкупі. На це дуже характеристичне і знаменне явище в політиці комуністів слід звернути належну увагу.

Недавно виступав на сторінках харківських «Вістей» відомий український комуніст Солодуб з легеньким протестом проти централістичних тенденцій московського осередку у відношенні до України та постанов її законодавчих органів, а також проти змішування та однакового трактування самостійних і автономних радянських соціалістичних республік. Українські комуністи з КП(б)У ніколи не протестували дотепер проти московських замахів на права України. І коли тепер виступив проти московського централізму Солодуб, то видно, що московські централісти перебрали вже мірку, ба зачепили може не так принцип як радше змбіцію українських відповідальних діячів. Наведений експеримент із обома палатами незбито доводить, що московські централісти беруться не на жарт до нищення всього того, що самі створили. І це саме доводить, що московські комуністи не думають серйозно проводити в життя всього того, чим вони так безупинно чваняться перед світом а то їхньої найбільше «справедливої національної політики».

На такому спільному засіданні обох палат виступив саме на днях Чічерін із великою промовою про закордонну політику СРСР і про міжнародне становище Союзу. Змісту всієї промови Чічеріна ми подавати не будемо а подамо ті її уступи, що відносяться до Польщі, Англії, Німеччини, Японії та Ліги Націй. Про відносини до Польщі, Чічерін говорив:

З Польщею можна чекати поліпшення відносин. У випадку широкій з СРСР угоди польський уряд безперечно багато вииграє від цього з галузі торговельних можливостей, радянський же уряд вииграє в політичному відношенні.

Активіви міжнародної політики СРСР (визнання! — Прим. ред.) сліт протиставити пасив — увалок уряду робітничої партії в Англії, викликаний в значній мірі англо-радянською угодою. Однак ставляючи поруч актив і пасив, можна сконстатувати, що міжнародне положення СРСР де далі зміцнюється, хоч це зміцнення йде поруч із коливанням то в один то в другий бік.

Значно змінилось за минулий рік становище Німеччини. Проводження в життя плану Доза повинно відбитися також на самостійності її зовнішньої політики. Імперіалістичні держави при цьому виявляють намір протягнути руку й на незалежність зовнішніх економічних зносин СРСР, але в цьому відношенні вони ніколи не матимуть ніякого успіху. Дружні відносини СРСР до Німеччини базуються на економічних необхідностях цих двох держав і на тому політичному чинникові, що імперіалістичні держави являються загрозою для СРСР, і для Німеччини. Ці дружні відносини обох держав пройшли через важкі перипетії, але їх швидко обі держави витримали.

Треба надіятись, що незабаром буде підписана угода з Японією. Єдина справа, що розділяє обі держави — це нафта і вугілля, що їх Японія хоче одержати на північному Сахаліні після евакуації. Та СРСР не може віддати Японії всіх природних багатств. Японський уряд напевно зрозуміє велику вагу та необхідність угоди зі СРСР, і ніде на деякі уступки в справі багатств Сахаліну.

На Сході ще більше ніж на Заході загальною характеристикою нового періоду радянської політики є швидке зміцнення міжнародного становища СРСР. Найбільшим чинником міжнародної політики на Сході стала радянсько-китайська угода. Проти неї йде кампанія капіталістичної дипломатії, але великою силою опору проти неї є зріст китайського руху за національне відродження, що бачить свого широкого приятеля в СРСР.

Що до вісток про якусь нібито охоту СРСР вступити до Ліги Націй, то це явна брехня. Союз РСР може брати участь тільки в періодичних конгресах держав усього світу на основі цілковитої рівності зусуненням принципів екзекуції та примусових засобів. Але ніколи не вступить СРСР до Ліги Націй, бо вступ до неї означував би відмовлення від самостійної політики. Та це не виключає можливості посилки СРСР свого обсерватора до Ліги Націй.

Це всі наймаркантніші місця з промови Чічеріна. Про відносини СРСР до Франції Чічерін чомусь не згадав. Ціла його промова збудована на правду дуже майстерно а найбільш лаконічним є уступ про Польщу. З цілої промови пробивається недвозначно тенденція підчеркнути обставину, що в теперішній закордонній політиці СРСР звертає свою пильну увагу більше на схід чим на захід. На думку більшовицьких дипломатів там найлегше добитися успіхів. Найбільшою перепоною радянської політики на Сході це безперечно вперта Японія. На ділі то більшовики не залишають своєї інтензивної праці на Заході при допомозі дипломатії та комінтерна, як це доводить справа актуального тепер листа Зіновєва до англійської компартії. Та попри це треба ствердити, що на Сході більшовики добились вже багато успіхів і зашахували дуже поважно впливи західних держав і Америки.

В. М.

присилайте складки на пресовий фонд на н. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, Ринок 10.

Мова фактів:

Сучасний стан української науки.

І. У. С. Р. Р.

(Продовження).

Подавши перегляд організації і наукової праці Академії, переходжу до чергового питання, а саме наукових публікацій. Не маю на думці дати повної бібліографії і тому обмежуся до зазначення тих праць, які, по моєму, є цінним вкладом у скарбницю української науки.

І. Найважливішим органом історико-філологічного відділу є «Записки» кн. І, II, III, IV, під редакцією В. Дем'ячука і головним редактором акад. А. Кримського, та Збірник «Україна» під редакцією акад. М. Грушевського.

1) Література: М. Петров, Київська академія; І. Аманітук, Доповнення до показки літератури про Г. Квітку та його твори; Т. Сушицький: До історії поетичних оповідань про Михайла й Золоті ворота та про Батю, О. Дорошкевич: Критичні замітки про «Преніє Паняготи з Азіантом»;

П. Филипович, Котляревський і «Вольное Общество любителей рос. словесности»; П. Филипович, А. Майков про Шевченка; А. Кримський: Хафиз та його пісні; А. Лобода, До літературної історії Кулішівих «Записок о южной Руси»; С. Ефремов, Дорогою синтезу. Огляд історіографії українського письменства; В. Перетц, Нові дані до історії школярських братств на Україні; М. Стожаренко, До біографії П. Куліша; В. Науменко, Нові матеріали для історії початків української літератури XIX віку, К. 1923; П. Попов, Замітки до історії українського письменства XVII до XVIII; П. Рудін, Українська пісня в старовинному російському співаннику, К. 1924; П. Филипович, До тексту Москаля Чарівника; С. Ефремов, Без синтезу. До життєвої драми Куліша; М. Марковський, Шевченко в Кирило Методіївському братстві; П. Стебницький, Кобзар під сучком; М. Новицький, Поема Т. Шевченка Марія Черниця; П. Филипович, Шевченко і романтизм; В. Перетц, Найдавніша згадка про театр на Україні; С. Ефремов, Біля початків українства. Генезис ідей Кир. Метод. братства; М. Грушевський, П'ятдесят літ «Истор. п'сен мр. народа Антоновича и Драгоманова»; В. Міяковський, З нових матеріалів до Кир. Метод. братства; М. Зеров, Листи Л. Українки до Коцюбинського; Л. Марківський, Невідома драма П. Мирного; О. Тулуб, Листи Шахматова до І. Шевченка. Хв. Тітов, Матеріали для історії книжної справи на Україні XVI—XVII вв. і Стара вища освіта в Київ. Україні XVI—XIX вв.

Поза ВУАН, вийшли: М. Сумцов, Я. І. Щоголів (гарна літер. характеристика) Харків, В-во «Рух», Ол. Доршкевич, Українська література, К. Державне В-во; М. Сумцов, Хрестоматія по українському письменству, Х. Держ. В-во, Д. Багалій і М. Яворський, Український філософ Сковорода, Держ. В-во, П. Горбенко, Революційний ляльковий театр, К. «Книгоспілка», С. Ефремов; Карпенко Карий, К., «Сорабкоп»; М. Зеров, Нове українське письменство, В-во «Слово», К.; Багатий цінними статтями «Науковий Збірник Харківської науководослідної катедри історії України». Прегарно, майже люксово виданий і ілюстрований «Збірник Т. Шевченка» під редакцією Е. Григорюка і П. Филиповича, К. 1921, Державне В-во, і такийже прегарний Шевченківський Збірник, К. 1924, В-во «Сорабкоп». В обидвох збірниках цінні статті й матеріали числом 21. З нагоди 350-літнього ювілею українського друку Український науковий інститут книгознавства видав дуже вартісну поміченими працями книгу, Бібліологічні вісти, К. 1924.

2) Філологія: Бюлетень редакційного комітету для видання творів О. Потебні, Харків, А. Потебня, Полное собрание сочинений под р. ком. при ВУАН, т. І. Одеса, Держ. В-во; І. Каманін і О. Вітвіцька, Водяні знаки, К., О. Курило, Уваги до сучасної літературної мови, Х-К.; В. Ганцов, Характеристика польських дифтонгів і шляхи їх фонетичного розвитку, К.; В. Ганцов, Діалектологічна класифікація українських говорів, К.; П. Бузук, Коротка історія української мови, Одеса, О. Курило, Фonetичні та деякі морфологічні особливості говірки села Хоробричів на Чернігівщині, К., Якубовський: Наука віршовання, К.; В. Дем'ячук, В. Ягіч, Короткий нарис життя і наукової діяльності, К. Акад. Шахматова та акад. А. Кримський, Нариси з історії української мови, К. З виданих словників зазначимо: Словник української мови Д. Яворницького, Катеринослав; Голоскевича К.; О. Курило, Словник хемічної термінології, П. Тутковський, Словник геологічної термінології.

3) Історія: О. Я. Ефименко, Історія українського народу I—II, видав. Багалієм, Х. Держ. В-во, Д. Багалій, Нарис української історіографії, К., А. Кримський, Історія Персії та її письменства, К.; Історія Туреччини, К.; М. Горбань: Новий список літопису Краткое описание Мадоросин, Х. В-во «Рух». П. Петров, Давній Київ у історично топографічному відношенні, К.

Високої наукової вартості праці в «Записках» і «Україні», яких ізза браку місця не перечисляю М. Яворський, Нарис історії України, Революція на Україні... Кирик Левин, Декабристи Держ. В-во; Я. Ловбищенко, М. Драгоманів... С. Ефремов, Перед судом власної совісті. Громадська й політична робота В. Антоновича.

4) Мистецтво: Збірник секції мистецтв К. Ф. Ерст, Київські архітекти XVIII в. К., Українське мистецтво XVI—XVIII вв. В-во «Криниця»; Ф. Шміт, Мистецтво старої Русі-України, В-во Союз харк. кооп.; В. Верховинець, Теорія народного українського танка, Полтава; Я. Тугенгольд, Франц. мистецтво XIX в. Держ. В-во; Ф. Шміт, Психологія малювання, Держ. В-во; С. Таранушенко, Матеріали до історії українського мистецтва, Харків; М. Макаренко, Музей мистецтв ВУАН. Провідник, В-во «Червоний Шлях», Дослідник над Червигівським Спасом; — Крім цього інтересні статті в «Записках» і «Україні».

5) Етнографія: Звідомлення музично-етнографічного кабінету, Музика, В-во Муз. тов. ім. Леонтовича; К. Квітка, М. Лисенко як збірач народних пісень; Етнографічний Збірник; Грінченко, «Історія української музики»; К. Квітка, Українські народні мелодії, К. В-во «Слово».

П. Наукові органи Фізико-математичного відділу: Записки фіз.-матем. відділу, Труды фіз. мат. відділу, Зоологічний журнал України, Вістник природознавства, Записки київського Ветеринарно-зоотехнічного інституту, Інформаційний бюлетень Української метеорологічної служби, Українські геологічні вісти — Бюлетень геолог. секції, Наукові записки дослідних катедр, Ботанічний журнал, Поважна низка наукових праць, які можна найти в бібліотеці Н. Т-ва ім. Шевченка у Львові друковані в мові українській, в. руській, німецькій і французькій. По міродаїному осуду фахових знавців ці праці представляють велику цінну, а деяким з них критика заграничних чужих учених признала велику вартість.

III. Соціально-економі-

ний відділ: Записки соціально-економічного відділу, Вістник сільсько-господарської науки, Бюлетень Сіл.-госп. наук. комітету України, Бюлетень агрономічного гуртка, Наукові записки київ. наук. дослідних кафедр.

Бібліографія видань з царини суспільно-економічних наук заняла надто багато місця і тому лаявати її годі. Користуючись ласкавими інформаціями проф. економії І. Ш. зазначаю, що в тому напрямі українська наука має багату літературу і всі бажані підручники в українській мові. Про наявність їх вартість свідчать самі імена авторів, знаних і цінених учених. Підручники деяких учених перекладені і на інші європейські мови, ніж іншим і на польську (Ахил, М. Туган-Барановський: Курс кооперації і політичної економії). По місцевостям, заступлені Київ, Харків, Одеса, Кам'янець-подільський. Видавнича діяльність з обсягу суспільно-економічних наук тішиться особливо опікою Українського редакційного уряду.

Немало цінних наукових праць вийшло теж і з обсягу педагогії.

Наукові праці друкувалися теж в збірниках і журналах, як: Виреволюції, літературний мистецький збірник, Катеринослав; Наука на Україні (в мові українській і в. рус.), Харків; Червоний Шлях, Харків; Плуг, літературний альманах і т. и.

При кінці цього огляду слід з як найбільшим призначенням висказатися про вартість і естетичний вигляд виданих шкільних підручників, підручників загальної освіти, популярної і дитячої літератури.

Отже бльда лиш картина тої наукової праці і наукової продукції на Державній Україні, про яку більшість нашого громадянства або мало або зовсім нічого не знає і тому легко може дати себе засугерувати висказам проф. С. Томашівського.

Наукова праця на Державній Україні справді велика і квалітативно і квантитативно. А хто вмовляє в громадянство що иншого, той або не має поняття про те, що там діється, або свідомо говорить неправду.

Що більше, ми повинні цю працю не тільки цінити, але нею й дорожити, коли зважити ті великі важкі умовини, серед яких вона росла. Громадянські війни до 1922 року, вороже становище Денікіна, матеріальний занепад, розпорощення і незабезпеченість співробітників, холод і голод у конкретнім розумінні цих слів. І слушно, читаємо в Звідомленню: „Мабуть аннали науки на цілому світі не знають таких прикрих обставин, за яких доводилося би починати й розвивати свою діяльність якійбудь науковій установі“.

А проте стільки зробило там у користь свого народу, в користь усієї людськості та всесвітньої науки!

А перед тихими великими працюючими належить з глибокою пошаною склонити наші голови та лати для їх праці, як нічого більше, то хоча би слова признання і вдяки.

Д-р Іван Брик.
(Продовження буде).

Комунікат

Українського Посольського Клубу.

Доводиться до загального відома, що посол Антін Васильчук не є членом Українського Посольського Клубу.

Варшава, 23. жовтня 1924 р.

Президія Клубу.

В дітях наша будучина — на ша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народу той, хто жертвує на „Рідну Школу“.

Листи з Варшави.

(Від власного кореспондента.)

Ідеологія і критика.

1. Похорон Сенкевича.

З незвичайною урочистістю зустрічала Варшава і потім відправляла до місця вічного спочинку прах Сенкевича. Я не вмію рахувати великих натовпів але гадаю, що навколо труни великого письменника зібралось понад сто тисяч людина. Коли не тисячі, то в кожному разі сотки вставоз, шкіл, політичних і суспільних організацій були репрезентовані на цім поході, зі всіх боків сходились до Віденського двірця делегати зі своїми прапорами, на яких спотунали всілякі кольори.

Ніхто не бачив тільки жовто-блакитного прапору, не було лише українських делегатів...

Чому? З якої власне причини?

Кожний народ має право пишати своїм геніями. Кожний геній має право на певні помилки, навіть на гріхи. Але гріх не перестав бути гріхом через те, що він належить генієві, і пляма не перестав називатися плямою через те, що вона міститься на сонці. Коли пляма бруднить святу та дорогу для мене справу, я маю не тільки право, але й обов'язок проти тої плями протестувати і в кожному разі не можу схилити перед нею своє чоло.

Багато славних творів написав Сенкевич, але кого саме прославляти в ці дні польська преса, польське суспільство, польські промовці?

— Автора „Трилогії“.

З неї починали і нею кінчали. Починали і кінчали твором, на яким лежить брудна пляма ненависті і приривства до українського народу, а разом з тим антихудожньої облуди, насильства над правдою життя.

Очевидно ця облуда дуже відповідає сучасній польській національній ідеології, і вчорашнє польське свято зайвий раз яскраво підкреслило українсько-польську розбіжність. Яким же чином могли Українці прилучитися до цього свята?

Говорили мені, що в однім українським товаристві (хіба тільки у Варшаві — Прим. Ред.) такий намір всеж таки був, чи точніше мовити, виникла де в кого думка делегувати на похорон Сенкевича своїх представників.

— Адже Сенкевич так щиро любив українську природу, так чудово, з таким захопленням її малював!..

Дуже дотепна була дана на це відповідь:

— Огож і є наше найбільше нещастя, що Поляки страшенно люблять українську природу. І акурат по Дніпро! І тільки природу! До українського народу вони ставляться гірш ніж з ненавистю: вони його зневажають.

Із цим погодилися всі, і делегація на похорон не пішла.

2. Накли на українських послів.

Якраз напередодні урочистостей в честь Сенкевича деякі варшавські і краківські газети подбали про відповідну ілюстрацію до українсько-польських взаємин. Вони пустили в обіг явну брехливу і провокаційну сенсацію про трьох українських послів і одного сенатора, що ніби то в м. С. на Волині відбули нараду з представником совітського уряду та встановили умови, на яких має відійти до совітської Росії Волинь...

Гадаю, що ні панове редактори, ні автори поданої сенсації не такі дурні, щоби вірити в таку нісенітницю; але нема жадного сумніву, що вони переслідують певну і цілком ясну мету. Декому конче потрібно викинути із союму і сенату найбільш неприємних осіб, і велику надію в цьому вони покладають на суд, що його так влучно характеризували в тому ж таки союмі деякі промовці пе-пе-еси.

У маршалка союму лежить уже кілька вимог суду про видачу українських послів, котрим закидають різні фантастичні переступства, але

цього замало. І прислужлива хієнська преса спішиться свого гроша до складки кинути.

Поки то ще змінити відповідним чином конституцію та покалічати на школу меншостям виборчий закон, — чому не зробити спроби в инший бік. Може таки пощастить виперти „гайдамаків“...

Але оббріхані посли і сенатор теж не діти, яких можна поставити в куток. Вони вже звернулись до відповідних прокураторів з вимогою притягти до карної відповідальності редакторів і співробітників „Курера Варшавського“, які першим допустилися зазначеного наклепу. (Відповідна судовая скарга українських послів була вже друкована в „Ділі“ ч. 240 з 28. ц. м. — пр. Ред.) 26/X. 1924. Senex.

З українського життя на чужині.

Еміграційна конференція в Бунарешті.

Справа спільного еміграційного центру.

Через кілька днів після конференції українських громад у Франції (див. „Діло“ ч. 229) відбулася конференція делегатів української еміграції в Румунії. В конференції приймало участь 49 членів, вона мала сім засідань, розглянула десять рефератів, затвердила бюджет Еміграційного Комітету на 1925 рік і вибрала новий його склад.

Головним питанням був план дальшої праці над утворенням єдиного Національного Громадського Центру для всієї української еміграції. Конференція постановила звернутися до всіх теперішніх еміграційних центрів та широких національних організацій з проханням утворити в цій справі ініціативні групи. Близчим завданням цих груп було би складання статуту для еміграційного Центру та підготовка всеукраїнського еміграційного з'їзду, що мав би остаточно цю справу розв'язати. В зв'язку з цим конференція закликала українське громадянство до рішучої боротьби з явищами морального та політичного розкладу. „Нашим гаслом — висловлює вона в своїй резолюції — повинно тепер бути: нехай нас буде менше, але певних, чесних та чистих людей“.

З дальших питань, розглянутих конференцією, треба зазначити у порядкування національного податку та економічне об'єднання еміграції шляхом дальшого розвитку кооперативних організацій.

Розглянула конференція і питання про сучасне становище на Україні та про поворот туди еміграції. З огляду на те, що населенню України загрожує голод і що там поширюється ще небувале безробіття, від якого в першу чергу страждає інтелігенція, конференція не тільки висловила проти повороту на Україну, але висунула на чергу питання про організацію допомоги нашій національній інтелігенції, що перебуває тепер на батьківщині в незвичайно важких умовах.

Наприкінці був обговорений реферат „Українська державність та національна меншості на Україні“. В своїй резолюції конференція між иншим зазначила: „Відношення до національних меншостей на Україні повинно керуватися як загальними принципами широкого державного демократизму, так і принципами взаємності. Меншості, що національно споріднені з самостійними державами, не можуть мати на Україні більших національних і політичних прав, ніж ті, якими користуються в тих державах України. Через це національна персональна автономія може, як принцип, прикладатися лише до тих національних меншостей, що своєї держави не мають“.

Взагалі кажучи, конференція пройшла гарно, в чисто діловій атмосфері, без демагогічної фразеології. На конференції покладено початок видавничому товариству „Об'єднання“.

О. П.

Дрібні вістки.

Раківський передав англ. урядові нову ноту, в якій знову намагає оголошеного листа Зіновєва беззастенливо фальсифікувати, домагається припинити повстання осіб і урядових причасних у використанні того документу та скликає третє сесійного суду задля перевіренту затриманих листів.

Англійський в'яз — як пише „Дейлі Ньюс“ — злегка жаль більшовицьке домагається покарання винуватців в оголошеному листі Зіновєва, бо при цьому мусить вийти на яву джерело всіх англійських інформацій про діяльність більшовиків.

Ля Фолет, радикальний кандидат на президента Зєдинених Держав, заповів оголошення ревелій про видачу республіканцями величезних сум на виборчі зловживання.

Львйд Джерард заявив в одній виборчій промові, що він не в силі вірити в одному слову уряду С. Р. С. Р. та його представників, бо він сам, Львйд Джерард, зробив досвід, що Каменєв, як делегат С. Р. С. Р., особисто заперечив те саме, що майже одночасно признав в одній переловтєній телеграмі з Москви. Тоді мовляла про 75,000 англ. фунтів, отриманих за царські клейноди, якими рад. уряд хотів перекупити „Дейлі Герельд“.

Мусоліні — з нагоди відкриття нової залізниці стації коло Медіолану висловив промову, в якій підкреслює сильне становище уряду й своє власне. Європейську напору переживають періоди зросту й упадку; італ. нарід кришєє і за яких 10 літ мирного розвитку ступатиме на чолі європ. цивілізації.

В Пекіні, комунікує китайське посольство у Відні, панує спокій. Ген. Фенг-Гу-Шянґ вивів свої війська з Пекіну. Президент Китаю Тесо-Кви наказав припинити ворожі операції й розпустити головну команду своїх військ. В Мукдені відбудеться нарада представників ворожих сторін, після чого постане прохання про кінець громадянської війни. Лише становить ген. Бу-Пей-Фу (сторонника пекінського уряду) є непевне.

В Білгороді відкрився конгрес жінок Малої Антанті. Представлені жіночі організації Югославії, Чехословаччини і Румунії а також Польщі і Греції.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Попереднє (242) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за кінцевий уступ вступної статті п. 3. „Проти міжнародних зобов'язань“, три уступи з рубрики „Преса“, один уступ статті „Збройна і культурна війна“, два уступи оповістки „Гей, у лузі червона калина“ та кінцеві одні новинки. Як на одне число, то хіба — десять.

— Ще про самбірську наторгу. Польський міністер справедливості, питає в справі бунту в'язнів у Самборі, заявив, що подані пресою вістки є „незгідні з правдою“. Правдою натовісь є, що в самбірській тюрмі завелись дуже невідрадні відносини, дякуючи недбалості уряду, та що в'язні справді дали вираз своєму невдоволенню криками і стукуванням в тюрмні двері та що за ці крики і стукування в двері заплатив життям український в'язень Михайло Берегуляк. Отже — що є незгідне з правдою?

— Конечна санація. На днях відбулася у Львові нарада представників з судових і прокураторських кіругів, яка займалася питаннями санації тюремництва в Східній Галичині.

— Божєвілля. „Газета подзення“ пишучи про те, що нібито Українці закопують над купом будинку давньої варшавської гостинниці на Бернгардінській площі, з піною божєвілля на устах крикує: „Поруч цього будинку стоїть будинок команди корпусу; для шпінюв було це знамените місце для устанвлення підслухуючих апаратів“ і т. и. Отже „saveant consules“ щоб гайдамакам не попала в руки нога „платуфка“...

— Ревізіція зброї. Польське міністерство внутрішніх справ видало до „кресових“ воеводів об'явку, в якій заарджує ревізіцію зброї, яку потайки переховує населення „кресів“. При пошукуванні зброї має співділати з властями „льовально встроєна“ частина населення (читай: кльоністи і т. п.). Та сама частина не „повинна бути позбавленою спроти оборони життя і майна“ супроти чого їй треба поліщити зброю. Можна собі уявити наслідки такого розпорядку.

— Врєча Інавазія. На Покутію завважено велику кількість вовків, які винищують худобу а навіть загрожують життю людей. Околиці сіл як Свобода Рунгурська, Березів, Текуча, Акрешорі, Бурустури і Космачдрожать перед зимою, коли вовки, не маючи поживи в лісах і полювинах, кинуться на людські заго-роди.

— Справа прокуратора Созанського В справі краківського прокуратора Со

Начинаємо боротьбу з доріжнею!

Під теперішню хвилю, коли знова повертається філя доріжні, ми перші постановили дати примір боротьби з нею. Тому установлено

в каварні і реставрації „РЕПУБЛІКА“

728 1-2

Нашим П. Т. Гостям подаємо знамениту каву на снідання від 7-9 рано за
Снідання складаються з яйця, масла, меду, 2 булок і кави, чаю або чеколата за
Обильні обіди з трьох накотів після довільного вибору з карти

30 сотиків
75 сотиків
1 зол. 30 сотиків

До диспозиції П. Т. Гостей величезна кількість всього роду краєвих і заграничних часописів і ілюстрованих журналів. Славний ансамбль концертний, заграничних солістів. — До диспозиції П. Т. Гостей телефон 841. — О численні відвідини просить —

У П Р А В А.

замського, якого усунуто від сповнювання прокураторських обов'язків, в зв'язку з краківським „листопадом“ проведом, зайшла зміна. Доходження мало виявити його невинність, супроти чого доходження притиснуто.

— **Нічого ссї редактор.** У Варшаві арештовано на дні редактора виходячої ссї-юдофобської газети „Розауї“ Кордського, обвинуваченого в шканді раді обманства.

— **Бандитизм.** Дня 27. ц. м. напало троєх бандитів на Маріана Подчеського, що йшов гостем до Плашеза під Любачем, при чому забрали йому усі гроші. Після бандити напали на тіжже дорозі на ксїя Нейста, якого страбили до смерті.

— **3 мести.** До помещкаєт гайового буди в Беруках, таркобжеского повіту, снув хтось ручий гранат, який експлуатував і поранив жінку, дочку і зятя Дуди. Дудова померла в шпиталі. Поліція придує, що злочин доконав якийсь особистий ворог Дуди.

— **Срібна монета.** З днем 1. листопада вийдуть срібні двозолотівки, чеканені в Англії. Поки що буде пушено 800.000 штук монет, яких скількість буде збільшуватися в міру приходу нових транспортів.

— **Убивство жандарма.** В Обидові Каміньського повіту невідомі люди застрілили жандарма Шклярського. Припускають, що Шклярський впаав з руки одного з дезертирів, за якими слідкував.

— **„Союз Українок“ в Старому Самборі.** Загальні збори філії „Союзу Українок“ в Старому Самборі відбулися дня 26.10.1924. — Головою вибрано п. О. Сохвицьку. Філія намітила на разі сходина для членів з рефератами, курси крою і шиття, та ряд товариських сходин для членів.

— **Телеграфічні уряди.** Львівська дирекція пошти і телеграфів повідомляє, що з поштовою уряді Дубляни коло Самбора заведено телеграфічну службу в обмеженій скількості денних годин. Натемісь з поштовою уряді в Кутах косівського повіту, поширено телеграфічну службу на протег цілої доби.

— **Смерть за обиду.** Перед військовим широким судом у Львові, станув оноді торчунчик 22. полку уланів Кухицький, обвинувачений в убивстві кривняка і товариша п. р. Врублевського. В свій час ми повідомляли уже про те, як то Врублевський, підливши, сів до візка, яким поводив Кухицький і конче хотів поводити. На тому тлі поастанала суперечка, в якій Врублевський вдарив Кухицького в лице на що цей зареагував вистрілом з револьєру. Стріл був на нещастя влучний. Врублевський згинув а Кухицький опинився перед судом. З огляду на несприятелів кількох важких свідків відложено розправу до 6. листопада ц. р.

— **Ще одна катастрофа.** В Бедруску під Познанем впаав з висота 40 метрів літак системи „Бристоль“, при чому летун Жмуда і обсерватор Вайда згинали на місці.

— **Невдачна імпреза.** В Будапешті покінчилися на дніх бої биків, яких біланс виявив півтора мільона лірів недобору. Італійський підприємець цієї імпрези по будапештській невдачі їде на гостинні виступи до Єгипту.

— **Паний бурмістр.** В одному з варшавських театрів почав авантуруватися якийсь добродій в однострої огневика, як виявилось — бурмістр „мста“ Висоцьке, який в той спосіб зарекомендував свою провінціалізму „дїру“.

Біржа.

Львів, 27 жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5'18¹/₂—5'18³/₄, канад. дол. 4'98—5'02, чеські кор. 0'15—0'15¹/₂, лєт 0'02—0'02¹/₂, франц. франк 0'27¹/₂—0'28, шваїц. фр. 0'97¹/₂—0'98¹/₂, англ. фунт. 23'30—23'50.

Золото. 20 кор. 21'80—21'—, 20 франк. 19'70—19'85; 20 марк. 23'30—23'50; 10 руб. 27'30—27'50.

Срібло. Австр. кор. 0'44—0'44¹/₂; 5 австр. кор. 2'28—2'30, флорени 1'15—1'16, рубл. 1'85—1'95, рубель дрібним сріблом 0'85—0'95.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1923 р. від 25'50 до 27'00 жито галицьке з 1923 р. від 21'00 до 22'50, жито нов. збору від 16'20 до 16'75, ячмін галицький броварняний від 22'00 до 23'00, ячмін галицький лашиний від 18'00 до 19'00, овес галицький з 1923 р. від 19'50 до 20'50. Фасоля 52'00—57'00.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Переговори в справі українського університету розбиті.

„Хвіля“ звідомляє: В політичних колах кружляє чутка, що переговори в справі оснування українського університету розбитися. Д-р Смаль-Стоцький, котрий як Українець вів переговори, зрікся дальшого посередництва.

Як причину зірвання переговорів подають м. и. становище мін. Мікляшевського, котрий тенденційно проволікав.

Кріза польського уряду.

На засіданні польського сойму 29. X. прем'єр Грабські вложив заяву, котра є початком кризи кабінету. Заявив, що не годиться на ролі прем'єра толерованого лише тому, що правниця не має наслідника. Відпирив закиди посла д-ра Гломбінського на заграничну політику. Просить маршалка справдити голосуванням, чи більшість сойму годиться з закидом, зробленим урядови. До часу вияснення справи, уряд кидає салю засідань. Опісля засідання сойму відложено. На нинішньому засіданні рішиться доля уряду.

Висліди виборів в Англії.

Перші висліди виборів в Англії виявляють побіду консерватистів у промислових округах. Там здобули вони 10 манд., з котрих 4 передше належали до Лейбурпарті, а другі 4 до ліберальної. Партія праці здобула 2, ліберали ніщо. Мін. внутр. справ Гендерсон вибраний в Барнлей, Бен-Тілет, предс. професійних союзів транспортних робітників перепав.

† Посмертні згадки.

О. Іван Білинський. Досіль ще не було жадної згадки про людину, яка цілком заслужила собі на те, щоби хоч теплим словом словнати її і закріпити не тільки в пам'яті близьких знайомих, — але й ширшого українського загалу змагання і теорію для свого народу, що його він так любив і вірно йому до останнього віддиху служив. Вже 2 місяці минуло, як величезні товпи народа — не тільки парохія, але і цілі околиці — українські інтелігенти та 20 священників впровадили в Оришківцях коло Количинців тїнні останки о. Івана Симеона дв. ім. Білинського, гр. кат. пароха в Оришківцях на вічний відпочинок.

Тихий робітник на церковній і народній ниві, що шле своє життя як рядовик борючись за правду і волю, помер передчасно як жертва польської язвини. Арештований пересидів в 1920 р. більше місяця в казематах Бригдок серед найстрашніших відносин. Вигка і зимна келія, з повибаними вікнами серед сильних морозів, стала причиною його недуги і передчасної смерті. Буцим то за те, що у лсі найденно трупа якогось польського легіоніста, карна експедиція обрабугала тоді село Оришківці; пароха і цілу його родину вивезено і вивезено до Львова, а його хата і ціле господарство було знищене і обрабване. А коли не можна було знайти жадної його вини і його випущено на волю, то мусів ще як конфінований 2 місяці пересидіти у Львові, так, що в міжчасі до решти щез увесь його матеріальний дорібок.

Яким був душпастирем і громадянином, доказом такий випадок: коли карна військова експедиція усталила всіх дорослих мушин села в ряди, щоби в пімсту за убитого легіоніста — розстріляти що 10 чоловіка, — станув в тім ряді добровільно і о. Білинський, хоча офіцер увільнив його від цього обов'язку. Це здається зм'ягчало серце офіцера і охорончло від розстрілу парохіян, хоч не оборонило від нагаів і побоев.

Бл. п. о. Білинський родився в Тернополі — а по скінченню теологічних студій у Львові — був священником в Колинках

„ОЛЬКА“ ЛЬВІВ РИНОК 35.

8 літ, потім в Горилядах 14 літ — а вкінці в Оришківцях 19 літ. Де був парохом всюди полишив жал за собою і сліди своєї праці на полі народнім і церковнім. Хоча сам небогатий — помагав всюди і грошем і радою. Наскрізь чесна, побожна і права душа — здобув собі великий пошанівок у людей, не тільки простих але і інтелігентів — чого доказом це, що поріжені і посварені, удавалися до нього на мировий суд і його присудам все піддавалися охоче і додержували їх. Тому звали його миротворцем.

Не так легко буде можна заступити його в церковній і народній роботі в Количинцях. Не диво теж, що аж чотирьох промовців, 3 священників — а один світський, прощали покійного коло його могили — а плач парохіян засвідчував, як дуже всі любили його. Пером нехай буде тобі Земля — котру ти так полюбив!

Давній товариш.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Зі „Союзу Українок“. По інструкції в справі оснування філії і кружків „Союзу Українок“ належить звертатися до Організаційної Секції „С. У.“ Львів, вул. Рутівської 221. Засідання Організаційної Секції відбуваються в понеділок о год. 7-й вечером в домі Т-ва „Просвіта“, Львів, Ринок 10/11.

Членом Кооперативи „Український Театр“ у Львові прагдуться, що в суботу, дня 1. листопада о год. 5-й а в браку комплекту о год. 6-й пополучні в салі засідань Т-ва „Просвіта“ (Ринок 10/11) відбудуться Надзвичайні Загальні Збори Кооперативи для зміни статута.

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЄТЬСЯ інструктора до ученька з V. кл. гімназ. Зголошення з успіхами о. Ільницький, парох Бистриця п. п. Підбуж (ад Самбір). 722 1-1

ПОТРІБНИЙ інструктор(ка) на цілий рік для двох дітей II. і III. кл. гім. Услія слати: Уряд парох. Тростянець, почта Войткова. 724 1-3

ПОШУКУЮ солідної фахової педагогічної сили як інструктора на приватну лекцію на село до ученька приватиста, повторяє V. кл. гім., до совісного переоброблення матеріалу з I-го курсу V. кл. Гонорар після умови, а за добрий успіх премія. Зголошення до 8. листопада ц. р.

ЧИ ЗНАЄ ПРО ЦЕ ЛІГА НАРОДІВ

у Львові, що одиноким магазином, де найдешевше можна заосмотритися в найелегантніші і наймодніші мужеські, жіночі і діточі одяги з правдивих англійських і бельєських матерій

НА ДОВГОТЕРМІНОВІ СПЛАТИ

а то: жіночі плащі, мужеські одяги, рагляни, пальта, куртки, жіночі і мужеські футра, хлопчачі і діточі одяги, текстилія, бля як також рзуття з першорядних краєвих і заграничних фабрик — є

ЗНАНИЙ МАГАЗИН ЖІНОЧОЇ, МУЖЕСЬКОЇ І ДІТОЧОЇ КОНФЕКЦІЇ — під фірмою

ШАЙНЕР І СКА ГОРОДЕЦЬКА 57

ПОЗІР! У власнім інтересі прошу запам'ятати фірму ШАЙНЕР І Ска як також вулицю Городецьку ч. 57. — Телефон 21-56.

3-3

Присилайте передплату!

МАТЕРІЇ — ПОЛОТНА — ЗЕФІРИ

Найліпші

порукає нововідкритий

МАГАЗИН

БЛАВАТНИХ ТОВАРІВ

Найдешевше

Р. БАУМ, РИНОК 11. рїг Сербської.

2-2

За Редакцію відповідає О. Костик.

3 двугадні Спї ... „Олька“ Львів. Ринок ч. 35.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10., II. пов.
Ковто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в крає 4.20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рв-
муля 150 лей, Болгарії 7.50
зл., Австрії 7.50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Львів, 1. листопада 1923.

Огляд міжнародних кріз.

Є пориви народу, які ніколи не кінчаються невдачею.

Це ті, що їх зродила сама потреба життя, сильнішого за всі обмеження теперішності.

Є мрії народу, які коли стають дійсністю, хоча би на один промайнувший мент — вертаються до нього мов до кори совісти, щораз більше настирливо, домагаючись відплати за втрачену дійсність.

Це ті, що їх зродили сні про свободу та геройські вчинки предків.

Є спомини, які виплекує нарід без слів, навсуперекі найбільше болючим досвідам теперішності. Яку вагу можуть мати наймогутніші слова збірного поклику і найлеткіші образи поетичної уяви супроти ціл, що відроджуються зі свіжістю нового приливу сил народу?

Кожний з нас переживає сумні роковини трагедій: утрачених дорогих осіб, невинних жертв сліпої долі.

Та нема даремних жертв, ні трагедій, ні сумних роковин для нас як громадян та синів народу.

Найчорніші картини поневолення вміють засясти блиском надії на відродження; моменти зневіри та знесилення викреслюють іскру бунту проти властної нікчемності.

Є тимчасові невдачі, які ніколи не перестають жевріти як народній порив.

Це ті, що їх зродила обмежена, поневолена теперішність, але свідомо потреб сильнішого, повнішого життя.

Є мрії, які випереджують дійсність, коли вживляються у геройським пориві одиниць та маси.

Це ті, до яких належить завтрашня днина, нинішнього поневоленого народу.

Нема сили, яка могла би заглушити у народніх споминах хвилини, коли виявилась збірна свідомість історичних змагань. Кожний пригнічений прояв історичних споминів зберігається тим глибше, оскільки теплом боючих сердець і дозріваючої національної ідеї.

Є пориви, мрії та спомини народу, які падають на наші голови, мов пожовклі листки вміхненого, останнім промінням літа — листопаду.

Земля надихана споминами, що нагадують лаврове листя невмирущих героїв, виплекує животної зерна мов пориви народу, яких зродила потреба життя.

Пічемо від С. Р. С. Р. Там про крізу в розумінні західно-європейських парламентарних кріз говорити не приходить. За те економічна скрута приневолює більшовиків надале йдучи уступки закордонному літалою з метою оперення на чужі крила. Останній лист Зиновєва до російських комуністів спричинив нову крізу в більшовицьких заходах біля позички.

Англія тішиться саме тепер новими виборами через агітацію комуніста Кемпбеля та англо-радянський договір.

Політичне становище у Франції цілком не таке тріале як на перший погляд це здавалося би. Коли Ерріо схоже затримати свою парламентарну більшість цілою, то буде приневолені вирішити чимало внутрішньо-політичних проблем великої ваги (справа урядництва, податкова, верховна, торговельна). Та вирішити їх незвичайно важко. Далі несучається ще один твердий горіх, а саме справа переговорів із С. Р. С. Р. на якій зможе Ерріо поховнутися так як Мек Донелд.

Становище в Іспанії дуже складне завдяки мароканській війні. Воно може кожної хвилини спричинити державний переворот. Прімо де Рівера вже відступає від своїх диктаторських методів.

Учитель Прімо де Рівери в Італії поступив зручніше. Він створив відданий собі односторонній парламент і зробив його заслоном для всіх політичних вчинків. Та в останніх часах і Муссоліні заломився у своїх гордих починах і самовпевненості. Причиною того політичні вбивства і нечуване напруження в політичному житті. Муссоліні починає співати на сентиментальну нуту робітникам і найправішим. Присяга фашистської міліції на вірність королеві доводить, що диктатура ломиться.

У Греції далі кипить. Кабінети від якогось часу не в силі опертися на якийнебудь парламентарній більшості. І тому вони так часто змінюються. Теперішній кабінет Міхаліполуса може власти кожної хвилини, як тільки з коаліції виступить партія Кафандаріса, що носить з тим наміром. На такий випадок мусить прийти до нових виборів.

Югославія не може ніяк відлічити з хронічної кабінетової крізи і не може р'вночасно зваяжиться на розписання нових виборів. Нова комбінація з покиданням кабінету Пасіча, поминувши Хорватів, до нічого не доведе та спричинить

ще більше запальний стан від теперішнього.

Румунія у своїй внутрішній політиці уявляє собою динамічне поле, що кожної хвилини може повернутися в пекло. І Авереску зі своїми тисячами, селян та походом на Букарешт і воєнний стан у Бессарабії і останній скандал з фальшивими паспортами — все це може принести багато несподіванок.

Уряд Цанкова в Болгарії напружує всі свої сили на те, щоб ослабити наступ аграріїв і комуністів.

Уступлення міністра рільництва Чабо спричинить у Мадярщині упадок кабінету Бетлена. Важке становище того кабінету ще більше ускладнювала свіжо відкрита нова монархічно-реставраційна авантюра з архикнязем Альбрехтом.

Про Польщу та її внутрішнє становище говорити багато не приходить. Парламентарного уряду вона не має. Саме тепер стадія страшною „направи“ скарбу і безпардонної національної політики гнету виявляє, що Польща ніколи не виїде зі становища крізи. Уряд Грабського, той уряд наглого порятунку нині хитається і мабуть впаде. Більше 80 послів національних меншостей у парламенті та диверсійні банди — ось наслідки того рятунку. А попри не великі тисячі безробітних робітників та інтелігентів, — це другий злупоток політики сачації.

У Швеції прать соціалістичний уряд парламентарної меншости. Те саме в Данії. Ці уряди парламентарних меншостей саме й є незбитими позначками хронічних кріз.

У Норвегії йде саме завзята передвиборча кампанія до нового парламенту.

Фінляндія стоїть перед виборами нового президента, що відбудуться на весну 1925 р. За те тепер відбудуться вибори 300 електорів, що на весні виберуть президента.

В Голандії западе рішення про долю урядових консервативів при ухваленні нового військового бюджету.

В Бельгії захитана дуже поважно симбіоза лібералів з клерикалами так, що дні третього кабінету Тені пороховані.

Коли кинемо оком на Схід, то там справа представляється ще гірше. Центром уваги на Сході є тепер війна в Китаю. Пекінський республіканський уряд повалений, але в що вилетіть далі вся китайська історія, не відомо.

В королівстві Іраку (Мезопо-

тамія) подавляюча більшість завзято бореться з англійським „мандатом“ Справа королівства Геджа су а та кож справа Мосулю нашим читачам відома. В Єгипті на 200 послів 180 є засліпленими націоналістами. З Єгиптом та Іраком Англії ні мабуть будуть приневолені поступити так як більшовики з Грузією.

Переходячи до Америки, стрічаємо з завзятою передвиборчою кампанією вибору нового президента у Зєднених Державах. Що значить для світової політики той чи інший вибір президента Зєднених Держав, про не ми наших читачів вже не раз інформували. У Бразилії ще не загоїлася рана повстання. У Мексику по остачньому повстанню панує страшенний деспотичний режим президента Каллеса.

Одним словом у всіх майже державах панує якийсь затяжний внутрішній фермент. Очевидячки, що такі внутрішні відносини побічно-ких держав відбиваються на міжнародній політиці. І вона виявляє ті самі позначки хиткості та непевності, що й внутрішні відносини усіх держав. Економічна рівновага, роззброєння, гарантії миру — це за-слони, під якими готується рабункова економічна політика побідників, нові зброєння, війни в ім'я збереження економічних користей і політичної переваги і німкої добро-волі до мирного полагоджування непорозуміння. Понад те все оббрана прав народів на самоозначення, під чим на правду криється кривдження багатьох поневолених націй та віддання їх на поталу побідникам і їхнім сателітам.

Нервовість, непевність про теперішнє і цілковита недостача перспектив для найближчого майбутнього — ось те велике несвідоме, що давить все життя держав і народів. Для одних — це клопіт і біда, а для других — це надія, це джерело віри у краще завтра. В. М.

У. С. Р. Р.

Жиди-хлібороби.

За останні місяці зареєстровано 8.000 Жидів, що виявили охоту зайнятися хліборобством. Всі вони об'єднані в 52 групи, яким по черзі нарізують землю. Групи, яким вже нарізали землю, починають забудовуватися. В жидівських хліборобських колоніях харківської губернії збудовано за це літо вже понад 70 різних будівель. Такі відомості про жидівську колонізацію подають офіційні харківські „Вісти“ (19/X) 2.239. З тих відомостей виходить, що жидівська колонізація полудневих степових просторів України хоч і поволі, то все таки посувається вперед. Чи виїде з неї якийнебудь толк, це інше питання, на яке зможе дати відповідь тільки майбутність і то може й не дуже далека.

Доля жидівської колонізації.

Польська Агенція Вєсходня приносить вістку про те, що голова Центрального Комітету для справ національних меншостей при Всеукраїнському ЦВК-ті в Харкові Сударський змалював такі перспективи жидівської колонізації:

В 1925 р. буде створено 25 жидівських колоній.

Пр. 945/24. В імені Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 236 (10329) жовтня з дня 23. 1924 р. в артикулі під титулом: 1) „Омани культуртрегерства“, а) уступ між словами пів дивізіонів народів а не існують ніякі прояви, б) висказання м-ж словами не в силі зрозуміти а а саме що кожне, ц) уступ між словами між двома народами а Кожний з таких засобів, 2) „Український університет“, а) речення між словами „ні одині катедри і т. д.“ а Український університет мусить, б) висказання між словами яких викликане а з університету Франції, ц) речення між словами ad calendar graecas а Ми можемо спокійно, д) речення між словами без користі мі-

стити в собі ество ad 1) злоч. злочину з § 65 а) зак. кар., ad 2) вист. з § 300 зак. кар., ad 3) злоч. з § 65 а) зак. кар., ad 4) і 5) виступку з § 330 зак. карного узнав доконану в дни 22. жовтня 1924 року конфіскації за оправдану і зяряди звиніщення цілого накладу і видав по думці § 493. закона карного ороу дальшого розширювання того друкованого п'яма. Заразом видав наказ віді-чальному редактору тої часописи, щобий це рішення помітив безплатно. в найбільшій числі і то на першій сторіні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвизначені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 д. п. д. № 6 ек 1863, а іменно засудження за переступство на гривню до 400 зл. — Львів, дня 23. жовтня 1924. (Підпис нечиткий.)

дівських хліборобських колоній в окрузі Кривого Рогу, Катеринославської губернії а також в Херсонському окрузі Одеської губернії. В кожній колонії поселиться 150 жидівських родин виключно зпоміж мешканців київської, подільської, чернігівської та полтавської губерній. Всеукраїнський ЦВК. розіслав обіжник, яким заряджується реєстрацію всіх Жидів, що бажають працювати на рілі.

По думці Сударського ці заходи біля колонізації прийняли зовсім неприхильно реакційні сіоністичні кола.

В Мозирському окрузі мінської губернії (Білорусь) призначено на жидівську колонізацію територію з поверхнею 6000 десятин.

Процес повстанців.

В Чернігові почалася розправа проти великої петлюрівської повстанчої організації, що існувала в 1922—23 році. Штаб повстанчої ватаги містився в селі Браниця. На чолі повстанчого комітету стояв амністований радвладом Хижняк. Між підсудними є 26 учасників повстанчого комітету.

(„Вісти“ ч. 239).

Як провадиться українізація.

В київській „Большевику“ знаходимо ряд дописів, як стоїть справа в поодиноких організаціях і підприємствах.

„Справа українізації“, пише Г. Лисак в ч. 230 „Большевика“ в 9. X. стоїть руга. Але цього не усвідомив гаразд наш актив, передові комсомольці. Коли відбувалися загально-міські збори активу (у Києві), тов. Раїсов від політосвіти Губкому подав у біжучих справах інформацію про українізацію активу. Збори з якоюсь байдужістю ухвалили українізуватися... Губком КСМУ повинен в порядку союзної дисципліни запропонувати кожному осередкові українізуватися. І не так, як українізуються тепер у нас в осередках і райкомах, — посаджать напр. керуючого справами або секретаря Українця, що тільки пише протоколи українською мовою, і все — а щоб вивчили мову...

В тім же числі „Большевика“ робкор Антонюк оповідає, що „в першій ділянці тяги (на залізниці, мабуть у Києві) ні лекції, ні гуртків, ні курсів української мови. Взагалі нічого не робилося в справі українізації. „Большевик“, як найбільший чинник українізації та змишки з селом, місцевим комитетом не передплачується і не рекомендується робітникам передплачувати, а нав-

паки гальмується справа з передплатою“. Далі оповідається, що гроші призначені на передплату „Большевика“ попали до місцевого комітету і там застрягли. „Вже тиждень робітники питають за газетою, скриваються, протестують, та не помагає. Взагалі тактика нашого місцевого комітету відібрала охоту від українізації“.

На якійсь цукроварні, названій іменем Маркса, пише робкор, Правдивий, в ч. „Большевика“ в 18. X.: Завком і інші організації ведуть діловодство по українськи, але всі лекції й реферати читаються виключно по російськи, за винятком учителів. Книжки для клубу виписуються переважно російські. Зі вступом до правління робкопа головного бухгалтера контори цукроварні т. Білінського почалася русифікація, скасовано українську бухгалтерію. Існують курси української мови, але найважніші риби на заводі, — завідувач клубом, завідувач бібліотекою, голова заводського комітету, адміністратор заводу, бухгалтер, агроном — курсів не відвідують, хоч української мови не розуміють.

Завдання комитетів незаможних селян.

Секретар ВУЦВК-ту, А. Буценко, обговорюючи у „Вістях“ з 9. X. справу взаємовідносин між селянськими комітетами взаємної допомоги і комітетами незаможних селян, так означає характер і завдання цих останніх:

„Комісія незаможних селян являється селянською білнською організацією, яка має на увазі в першу чергу організувати допомогу селянській бідноті“. Але „крім цих функцій КНЗ. має на меті й чисто політичні функції: охорона й забезпечення революційного ладу на селі, захист радянської влади від зазіхань куркулів та інших контрреволюціонерів, допомога державі в справі радянського будівництва, допомога червоній армії і т. и.“

Безробітні на Україні.

На 1. вересня було зареєстрованих на 20 біржах праці України 196.000 безробітних. На промислову групу безробітних приходиться 64.4 проц., на групу інтелектуальної праці 35.6 проц. Серед безробітних 43.7 проц. мають десятирічний стаж. На громадських роботах в липні працювало 6.215 безробітних. Колективів безробітних існує 420.

(„Большевик“, 18. X.)

Рахунок шнід від інтервенцій.

Київський губерніяльний комітет допомоги жертвам інтервенцій і його окружні відділи зібрали 23 заяв про шкоди, які досягають поважної суми 650 мільонів золотих рублів. Дві третини заяв припадає на одне місто Київ. Для збирання заяв на провінції існують сотки місцевих комісій і комітетів.

(„Большевик“, 18. X.)

Професійні організації.

На 1. січня 1924 р. всіх організованих в професійні союзи нараховувалося на Україні 1,110,198, в тім промислових робітників 356,130, робітників транспорту — 210,657, робітників умової праці — 311,447. Загальне число організованих в професійні союзи робітників зросло проти попереднього року на 34,6 процент. („Вісти“, 9. X.)

На 1. липня ц. р. по сільських місцевостях України нараховувалося 419,897 членів професійних союзів, при чому безпосередно в селах було 355,982 робітників, це значить на тих заводах і фабриках, які розкинені між селами, а також спеціально сільських робітників. На 1. серпня ц. р. було взято на облік 152,160 сільських наймитів, з них членами професійної організації робітників землі і лісу було 20,254. Сезонових сільських робітників нараховувалося на 1. липня ц. р. 66,069, з них втягнуто до професійної організації 30,029. („Вісти“, 14. X.)

Доходність українських залізниць.

За місяць вересень ц. р. прибутки всіх залізниць України виносили коло 12,7 мільонів рублів, а витрати 10,9 мільонів рублів, в тім на заробітну платню видано коло 4,7 міль. рублів. Чистий прибуток виносив 1,6 мільонів рублів, який відіслано до центру (до Москви).

(Вісти, 16/10).

Передавання і теперішня продукція.

На заводі „Век“ перед війною працювало 2025 робітників і 319 службовців, тепер працює 2347 робітників і 399 службовців (технічного та контрольного персоналу). Виробність на цьому заводі в 1914 р. становила 977,061 рублів місячно, а тепер, серпень ц. р. 253,816 руб., що становить ледво 26 процент довоєнних розмірів, при значно більшій числі зайнятих на заводі робітників і службовців. Між тим

висота заробітної платні стоїть тепер майже така сама, як і в 1914 році, а саме: перед війною робітник діставав пересічно 48 рублів на місяць, службовець — 100 рублів, тепер робітник дістає пересічно 47,27 рублів, службовець — 85,78 рублів. Серед причин такої слабкої видатності продукції на першому місці стоять прогули і взагалі недбале відношення робітників до виконання праці, зужиття машин і інші технічні недомогання.

(Вісти, 16/10).

Заробітна платня радянських службовців.

На Поділлі заробітна платня радянських службовців в минулім кварталі була така: голова сільської ради діставав 9 рублів місячно, голова Райвиконкому — 25 рублів, міліціонер — 16,6 рублів, лікар — 17 рублів, агроном — 15 рублів, учитель — 18 руб., суддя — 30 рублів. На Харківщині ставки такі: голова Райвиконкому 50 рублів місячно, секретар і члени Райвиконкому — 40 руб., учитель — 30 руб., агроном — 40 руб., голова і секретар Сільради — 20 рублів.

(Вісти, 12/10).

Дрібні вістки.

Рада Ліги Націй затвердила проект реферата Брантінга про рішення турельсько-англ. конфлікту над кордоном Ісаку (співа Москвою). Обі сторони погодилися на нову граничну лінію, яка буде обов'язувати до остаточного рішення справи Мосулю.

В Югославії місію створення конституційного кабінету доулучено Тімотієвичеві, демократові, особистому приятелю б. прем'єра Давидовича.

Скандал з листом Зіновєва має м. и. такий наслідок, що кілька висших урядовців „Foreign Office“ (м-ства закорд. справ) подається до димісії. Вони ображені заходом, який зробив ім Мек-Донельд, що, мовляв, вони поістилися з оголошенням нот.

Зіновєв висловився перед московським кореспондентом „Та-мса“, що оголошений англ. урядом його лист є фальсифікатом польської роботи.

Львонд Керзон (консерв.) і Аснвіт (л. бер.) вважають лист Зіновєва безумовно автентичним.

З Китаю передають неперевірену встку про вбивство ген. Фен-Гу-Чянга, який у боротьбі проти центрального уряду зайняв Пекін.

През. Войцеховські телеграмою на руки през. Масарика подякував за святочну зстріч, яку в ЧСР. зустріли моші Г. Сенкевича. У появах звичайної куртуазії Войцеховські додає „добру ворожбу“ для будучини польсько-чеських взаємин.

А. КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ.

З листопадових боїв у Львові.

Запорожці на Замарстинові. *)

Від раннього ранку гуділи гармати. Били з трьох місць: з Високого Замку обстрілювали ворожі позиції перед центром українського фронту, з Личаківського двірця прочищували шлях дев'ятнадцятому полку до наступу на Стрийський парк, з Чортківської Стриби били на Замарстинів, на Дім Інвалідів та Гишівську Гору. Врешті починає гудіти й на питалелі. Це свіжий транспорт, три гармати, що прийшли вже вранці, — їх відослано туди. Вони й знайомлять ворога з одержаним підкріпленням.

Під заслоною гарматного вогню починається сильніший рух на Замарстинові. Відділ отамана Долотенка враз із хлопачою сотнею посувається гусаком по обох боках вулиці вперед, в-одно вперед. Як птахи літають Запорожці попід

мури кам'яниць. Стрілою шугають від кам'яниць до кам'яниць — одним, один за другим. Щоби тільки гуртом не попадатися під ворожий обстріл. Щоби не ранило їх важке знаряддя, каміння, всяке залізя, що сиплється з вікон. Щоби не розбивали їх ручні гранати, що залітають з гори, й лускають на кам'яному бруку вулиці. Щоби врешті не збавляв їх кипіток, що течіями спливає з поверхів кам'яниць на хідники.

Як хижі птахи літають козаки, з очима зверненими на всі боки, на все, що їм стає в дорозі, що життю їх загрожує. Вдираються в мури кам'яниць крізь двері брам, крізь вікна, мостять собі дорогу ручними гранатами.

А де вони вскочать, починається мегушня. Стріли, крики, глухі вибухи ручних гранат... Крізь вікна вилітають мертві або тільки ранені тіла ворожих борців. Падають і живі, зовсім здорові. Ломлять руки, ноги, лежать на хідниках скрівавлені, поки їх не докосить запорозький скоростріл „Максим“. Декому пощастить так падати, що може ще піднятися. Починає втікати. Та ось злопотів Максим: та-та-та-та... Втікач, пробитий десятком куль, скидається до землі й уже не підводиться...

Шниряє серед мурів кам'яниць разом із своїми отаман Долотенко.

Що зявиться на вулиці, то проскакує її під ворожим обстрілом і знову пропадає в заперті муру. Завзятий, дикий, одчайдушний. Як і кожний з його запорозького відділу, як і ті юнаки з хлопачою сотні, що йдуть з заплученими очима на всі найбільші небезпеки — з відкритим серцем для захисту Львова, для саможертви задля України. Ідуть і падають. А поуз них проходять, проскакують інші й навіть їх не замічають. Сліпі, глухі на все. З однією метою в душі: видерти ворогові перемогу з рук. По трупах — вперед, в-одно вперед!

Чим далі посуваються — розділюються. І тільки тут і там влітають Запорожці до кам'яниць, де вже хлопача сотня гуляла. Пізнають це по тілах юнаків, що тут і там спливають кров'ю на коридорі, на долівках кімнат.

Отаман Долотенко влітає до однієї кам'яниці, де йде завзятий бій. Перше, що впадає йому в очі — це простягнений на помості козак із його відділу. Душа в нього гнівом скипіла. Вривається до кімнати. Двох козаків змагається там у бої. Як грім падає отаман на голови ворожих старшин. Коротка хвилинка — й уже прочищена кімната. Тепер його погляд звертається на столи, вкриті паперами, картами міста Львова. Відразу роз-

жевірили його очі. Чи не штаб польського відтинка? Так, так! Закопили штаб! Заскочили їх так, що не могли втікти. Як жалко, що ніхто з штабовців не остався в живих! Та не пора роздумувати. Лишає двох козаків, щоби зібрали папери, щоби їх доставили до Народного Дому. Сам іде далі.

Чує тут і там крики: „Гайдамаки“. Почуває задоволення. Зробили своє. Чим далі наступають, тим менший зустрічають опір. Уже відчувається паніка у ворожих рядах. Тим більше вона їх захоплює, що вже від Клепарова залітає крісовий вогонь. Там має наступати сотня тридцятого полку.

Було вже коло полудня, як обидві наступаючі частини наблизилися до себе трохи не рама об рама.

Але й боротьба, яка спершу обмежувалася до здобування кам'яничних твердинь, яка потім перемінилася в парадний похід по вулицях за ворогом, що попав в утєчу, що на звистку про „Гайдамаків“ залишав свої слабкі становища й шукав у втечі захисту, — тепер уже затягується. Переміняється в вулицю боротьбу з наступаючим знову ворогом, із свіжими ворожими відділами, що йдуть не так у проти наступ, як радше заступають противників шлях, стають поперек його гону, спляють розмах. Тут уже не тільки кріси й скоростріли

*) Накладом видавництва „Чайка“ вийшов роман п. А. Крушельницького „Душим пемахом краси“, в якому описана визвольна війна Галицької України 1918—1919 рр. (Два томи в чотирьох книжках). Виймаємо з 2-ої книжки (т. 2, ч. 1) опис боротьби на Замарстинові.

В атмосфері непевноти.

На маргінесі кризи польського уряду.

Наші міркування про те, що теперішня сесія польського сейму і сенату буде бурхливою справді, писав раніше, ніж можна було сподіватись. Вже на самім початку сесії маємо заповіджену димісію уряду Грабського. Польський прем'єр почув себе ображеним тоном і змістом промови лідера союзу людво-народового Гломбінського, поставив питання про довіру й заявив, що до полегшення цієї справи уряд не буде брати участі в засіданнях сейму. Маємо отже формально розпочату урядову кризу. Має відбутись чергова зміна людей на міністерських лавках, при повній, розуміється, незмінності урядового курсу Польщі, який все буде характеризуватись тою самою безпорадністю і хаотичністю.

Для нас у високій степені є байдужим, чи властяться польським партіям на разі полегшити цю урядову кризу, чи не властяться. Як мало ми зацікавлені в задержанні уряду Грабського, так само являється для нас однаковим, хто буде його спадкоємцем. Для нас ясно, що, як не можемо ми сподіватись нічого для себе від теперішнього уряду, так само нічого не дадуть нам його есентуальні спадкоємці. Через те можемо ми приглядатись цілком спокійно, як обсерватори, до чергової зміни образів у польському урядовому кінематографі.

Теперішня криза, викликана лідерами людво-народового союзу, може й повинна інтересувати нас з іншого боку. Повинна викликати вона нашу увагу з другого боку, як симптом акції польської правіці, яка ставить собі ширші й більші завдання, як викликання чергової урядової кризи.

Серед польських партій вже від довшого часу почала назрівати і оформлюватись думка про непрацездатність теперішнього польського сейму і про необхідність його роспуску. Ці думки поділяє однаково польська правіця і лівиця. Серед польських правих груп ця думка про необхідність роспуску сейму і нові вибори з'єднується з проектом про зміну виборчої ординації і переведенням виборів, у той спосіб, щоби представництво національних меншостей звести до мінімуму. Ідея ця, докладно продебатована на партійних нарадах правіці, знайшла своє оформлення і вираз у відповідних резолюціях

краківського зїзду „Пяста“ і нелавного варшавського зїзду людво-народового союзу.

Безпосередньо по закінченні цього зїзду лідер людво-народового союзу розпочинає очевидно раніш уляновану атаку проти уряду Грабського. Коли поставити у зв'язок цю атаку з недавніми резолюціями, не можна мати сумнівів, що маємо тут до діла з широко улянованою політичною акцією. У зв'язку з тим постановка в найближчий час питання про зміну виборчої ординації на порядок політичного дня стає дуже імовірною. Так само стає можливим і переведення роспуску польських парламентарних установ і призначення нових виборів, не зважаючи на ті формальні труднощі, які вони зустрічають у теперішній польській конституції.

Хоча обі ці можливості на разі є лише у перспективі, вони являються для нас настільки поважними, що ми мусимо заздалегідь звернути на них увагу. Коли ми розлічимо відповідну акцію, шойно тоді, коли ці можливості стануть фактами, то це буде запізніло. Певні приготування треба перевести завчасу.

Особливо важним і необхідним є звернути виїмкову увагу на те, що можемо ми бути поставлені перед фактом призначення нових виборів. Переведення виборів вимагає максимального напруження національних сил, створення відповідного організаційного апарату, зібрання великих грошових фондів. Переведення виборів вимагає налагодження партійного життя, оздоровлення міжпартійних відносин, створення можливості об'єднаної національної акції проти об'єднаного ворожого фронту польських партій.

Не треба доказувати, що при теперішніх наших відносинах, при теперішньому темпі нашого життя для нас переведення всієї цієї санітарної і організаційної роботи, яка зв'язана з успішним переведенням виборів, зв'язано з колосальним напруженням сил, з поборенням тисяч перешкод як зовнішнього так й внутрішнього характеру. І було би для нас рівним катастрофі, коли би призначення нових виборів, заскочило нас несподівано. Отже мусимо бути уважними, мусимо рахуватись з можливостями всяких несподіванок.

нає перед ним незахоплене ще при- становище: Гицлівська гора.

Короткі накази. Завзявши до боротьби з останніх сил. Загальний наступ на гору.

Завзяті змагання з ворогом, який тримається зубами кожного шматка землі. Бій на штики, кинжалі. Грудьми об груди.

Врешті подаються ворожі ряди. Як би відкриті, як би на завзвиг. Це не зміркував отаман Долотенко, що це? Чи відворот, чи підступ? Ще не зважився, що йому робити, як уже починають тріскати ворожі гранати на поле безоглядних змагань, на нові їх становища. Кожний стріл цільний, кожний небезпечний.

Отаман уже бачить, що діється. Дає вже наказ, щоби кинути в погоню за ворогом, щоби триматист його й так минати ворожий обстріл. Вже сам іде попереду свого відділу... Та ось прискакує гонець: Сотня тридцятого полку відступає.

Жахлива звістка. Увесь успіх пропав даремно. Що? Як?...

Вияснюється причина: Командант сотні важко ранений.

І ще одна звістка, ще більш грізна: сотня в паніці розсипалась, лишає вільний простір ворогові.

Коли так падають одна за другою чорні вісти, стає вже зовсім

Політика галицьких сіоністів.

Почалось зі „славетної“ неутраляности. Було це в часи, коли рішалась доля країни. Одна з її національних меншостей захотіла стати паном над національною більшістю. Заледве дванадцять відсотків постановило панувати над цілими семидесяти, рахуючи майбутнє, що і це з їх боку велика „жертва“ на вітварі голосних Вільсонівських гасел про „самовизначення“, бо ж їх батьки і діди колись-то до часів панщини мали ще більшу владу.

Але була в країні ще одна меншість: жидівська. Мусіла, розуміється, зайняти якунебудь позицію. Здоровий розум та почуття справедливості казали їй народним масам стати на боці тих, що при таких важких умовах ведуть боротьбу за волю та національне визволення. Почався в цьому напрямку досить поважний рух. Спільна мова, гармонійні шляхи між українськими та жидівськими масами знайшлися та все більше зміцнілися. Східна Галичина в цьому відношенні почала грати роль гарного прикладу для інших етнографічних українських земель.

Між тим, як завсіди в таких випадках, появились непрошені опікуни і почали гасити творчу народну енергію. Видумали „політику неутраляности“. Якто? Рішається майбутнє країни. Жиди живуть в ній сотні років. Нараховують майже п'ятнадцять відсотків її населення. Міцно зв'язані з цілим укладом її життя і потребують — як спасення — справедливого вирішення її долі. А тут приходить певна політична партія — в даному разі сіоністична — та проклямає таку безглузду поведінку, як тактика неутраляности.

Ну, чим не слухняні учні того старого царського „ісправника“, до якого затагнули жидівського діяча, у якого знайдено „крамольну“ літературу. Відомо, виправдується, що це не революційна, а навпаки протибундівська чисто-сіоністична книжка. Але начальство різко перерізає: „Ніхто не просить вас бути ні за, ні проти...“ Так хто-же його міг знати, що одей суровий оклик царського повітового начальства докотиться колись аж до галицьких сіоністів і так їх налякає, що вони раз на завжди вирішать „не бути ні за, ні проти...“

Про це все можна було би й не писати як би ці панове були дійсно залишилися при „неутраляности“. Але ні. Бо в міжчасі події пішли

своєю чергою: Вільсонівські гасла ледь-то олинились під „зеленим сукном“, а це використали ось ті дванадцять „відсотків“ і на певну добу „вигодили“ боротьбу... Появилось нове начальство і наказало тримати куфс на Віршаву... Між тим не стало також і старого царського ісправника, отже переляк у наших панів сіоністів трохи минув. Подивились довкола себе, побачили, що царського Відня вже теж нема, а „самовизначення нічії“ десь-то теж пропало у глибоких кишенях, чи то портфелів європейських міродатних чинників. Щож його далі перемонитись і навіть вже та вигідна неутраляльність? І сталося, можна сказати, чудо: в одну ніч не стало цілком галицьких сіоністів, бо... народилися „малопольські“...

Розуміється, коли би події пішли іншим шляхом, або коли насунеться слушний час, то арифметика все-таки покаже, що воно дійсно є досить поважною справою; що „сімдесят“ завсіди є, було і буде більше „дванадцяти“ зовсім наслідками цього... О тоді панове сіоністи знов згадають про свою „хитро мудру“ тактику неутраляности, ще раз, зрозуміло, на той час, поки... не вясниться, хто саме має перемогти. Вони в разі чого, завсіди будуть готові з „малопольських“ знов перекинутися у старих східно-галицьких і більш того — страшно мовити — західно українських...

Але дивіться, мої панове, як би з вами не повторилась одна стара історія. І тут пригадується перша російська революція 1905 року. Сіоністи на тривогу кличуть (а годіснійше всіх один з їх лідерів п. Жаботинський) жидівські маси до все той же „неутраляности“. Та ось революція ніби-то йде до перемоги. З приводу цього в українському портовому місті Одесі відбувається великий політичний бенкет. Лунають радісні промови представників різних російських, українських і жидівських партій. Серед них і львівський всім відомий голова зборів — відомий старий борець за волю народу. Але тут з'являється той же п. Жаботинський і в імені сіоністів теж вітає перемогу революції... Не вдержав старий борець, стихійно вирвався з його серця, при бурі оплесків всіх присутніх, оклик обурення: „Що робите ви, панове сіоністи, на нашому святі?!“

Так ось дивіться, панове! Раніше

в роботі. Сюди вже підвезено Запорожцям і міномет. Та праця в-одно стає важча, опір противника — чим більш завзятий.

Отаман Долотенко починає роздивлятися в становищі. Ще один помах і вони можуть зловити Гицлівську гору. Ще одно зусилля й вони об'єднуються на лівому крилі з наступаючою тридцяткою. Але що далі? Занявши увесь Замарстинів, праве їх крило перейшло вулиці Різницьку й Львівську, ліве крило доходить до Клепарівської. Але це все загрожує великою небезпечкою усьому відтинку. Зрушили свій фронт з місця, з оборонних становищ. Пересунулися великий шмат вперед, але й самі зависли в повітрі. Немає за ними резерв, які закріплювали би нові фронтіві становища, які зрушений ними боєвий відтинки переміняли би у постійний, оборонний вал.

Посилає до штабу звіт про успіхи сьогоднішнього ранку й прохає про допомогу для закріплення нових становищ.

Звертає його увагу що-раз сильніша діяльність ворожої артилерії. Здогадується, що почнеться ворожий протинаступ. Тим більш для них небезпечний, чим слабше вони тримаються на новому, тільки-що здобутому терені.

І тепер, як єдиний рятунок, види-

очевидне становище. Праве їх крило відступає.

В голові отамана Долотенка, як у кігті, колотиться від думок. Ще раз прикликає гонця. Розпитує...

Вони чули, як бють гранати на Гицлівську Гору. Йшли в обхід гори. Та ось ворог повів шалений протинаступ на них.

Зараз у перших рядах упав командант їх сотні. Стрільці кинулися, як леви, на ворога, рятували раненого команданта. Але як винесено його з поля бою, сотня осталася без проводу, без голови. Почала хитатися.

Чим сильніше напірав ворог, тим скрутніше стало становище оставлених без проводу стрільців. Ворожі крики бють і звідси й звідти, з усіх боків — вони не знають, куди звертатися. Врешті починають відступати. Вже не бороняться, вже не захищають своїх становищ, уже тільки дивляться, як би відбитися від ворога. Починає проймає їх жах, кидаються у панічну втечу.

Отаман Долотенко слухає докладу й відразу роздивляється у своєму становищі. Проглянув у мить велику загрозу для себе, для свого відділу, для успіхів усього дня. Тепер тільки одчайдушний вчинок може їх рятувати. Про себе він не дбає. Не тут — то там... однаково!... І за своїх козаків він спокійний. Але не сміє змарнувати ве-

ликого вислід пажких змагань. Не сміє допустити, щоб ворог передерся їм на зади.

Сміливо вперед!... Це єдине може врятувати їх від оточення.

Повертає всю свою силу праворуч, де йшов бій тридцятки. Коло гори, обстрілюваної ворогом, лишає гурток — кількох козаків. Кидається у бій занятий.

Не минає й хвилинка, як, звичайно таких перемін у бою, Запорожці звертаються розстрільною праворуч. Використовують захист хатців, щоб наблизитися до ворожих відділів, щоб заскочити ворога на крилі з зовсім нежданого боку.

І раптом падають у позирі крики і постріли крісів. Счиняється страшна метушня. Скріплює її гомін міномета...

Та-та-та-та-та... починає скавудити запорожський скоростріл.

Захигалися ворожі відділи. Спиняються у своєму первісному розгоні. Але не розсипаються. Не падають на зад ні на ступінь. Звертаються до оборонного бою. Зав'язується боротьба на одному місці. Тільки вряди-годи кріпшає крізова палба там, де відступає розбита сотня.

Змагання довго не вяснюється. Частини обох військ перемішуються. Іде боротьба на віддалі руки, білою зброєю. Прохибають повітря мимовільні оклики, зойки. що

ти пізніше, а справедлива боротьба за визволення мусить закінчитися перемогою. Ми знаємо, ви тоді появитеся. Так чи не зустрінуть вас старим українським: „А де ви були, як греміло?!“

Пінхос Красний.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, Ричок 10.

Українське Товариство Опіки над Інвалідами у Львові

розсилає з нинішнім числом чек і просить українське громадянство у краю і на чужині жертв на інвалідів. Завдяки жертовності української суспільності удержується у Львові уже чотири роки Дім Інвалідів. Примищені там Інваліди заробляють працею у робітнях на власне прохарчування, але видатки на підмоги інвалідам не до зрівнення по провінції, на лічення, операції, шпиталі, лікарські гонорарі, протези, є такі великі, що на них мусить складатися ширша Українська Громада. — Видатки УКТОНІ щомісячно постійні; виплатити ж місячні допомоги тяжким інвалідам і покрити біжучі видатки Дому Інвалідів (харчів на зиму, аугілля, зимова одіж) Товариство мусить мати негайно, однак постійних доходів, з яких можна би скласти бюджет Товариства, досіль не було і нема. Від трьох місяців не впливають майже ніякі жертви, так, що Товариству грозить криза.

Негайна поміч українського загалу в користь українських інвалідів необхідна. Обовязком кожного Українця не дати власти у нужду героїським жертвам визвольної війни.

Нехай від тепер окрім двох повітів (Львів, Рогатин) долею українського інваліда займається увесь український нарід. Сподіємося, що з нагоди роковин повстання української державності на території Сх. Галичини у кожній громаді знайдеться одна-дві одиниць, які займуться збіркою добровільних грошових жертв і надішлють їх долученим чеком.

Львів, дня 31. жовтня 1924.

За Головний Виділ УКТОНУ.:
рад. М. Русин, М. Білецька, П. По-
столюк.

вилітають з грудей несвідомо, під першим ударом заліза. Ранені борці, сами не відчувачи своїх ран, стоять далі в боротьбі, хоч розбита рука дерев'я, хоч нога підкошена ледви їх тримає. І падають тільки годі, як уже пам'ять їх покидає.

З юрби сповитих кривавими обіймами тіл, з вузів корчово сплетених рук-ніг залітають в-однокрики: урраааа!... І замість того, щоб вслід за цим пересувалася збита маса вперед, вона тупцює в п'яному, дикому, божевільному танкові на місці. Блискають вістря кинжалів в яркому промінні сонця, пурпуром багряться білі штики, чвілюються в повітрі хмарки диму, а на землі вється одчайдушний, безпам'ятний танок розсатаних тіл...

Аж ось звалилася вся маса тіл — назад. Схилилася, як скошена трава... Ні, тільки хитнулася, не пішла в розтіч... Тільки підкошена, тільки схвилювана... І вже лавою вперед пре, на свої місця, вперед, ще далі. Вибиває противника з його становища. З грудей розхитаної юрби придавлені, глухі гомони прориваються. Зловіщі... грізні... Аж жах навколо наводять...

А з тієї зрушеної юрби виділюється мала течійка. Гурток людей... двох, чотирьох... Ідуть з похиленими головами. Важкий тягар двизають на руках

Піжякомо Леопарді

О, рідкий краю мій...

О, рідкий краю мій! Дивлюсь на Жури,
Кольони, статуї, твердині, [брами,
Які дістали ми;
Не бачу тільки слави,
Не бачу предківської збої поміж нами
Ні лабів в їх. Знесилені ти, нині,
З голіньким чолом і голими грудьми.
Ах, скільки ковои й ран!
Блидий який ти! де твоя краса?
О, земле, небеса!
І як це довелося
Тобі попасти в цей нікчемний стан.
Що бачу: твої руки обі сковані!
Немов дівча з розпущеним волоссям
Сидиш скулиніт, без хустини, ти?
В обіймах очі сковані,
Ридати...?
Плач, плач, є завіщо, краю мій;
Тобі судилось всіх перемогти
У щасній долі та лихий!

Коли би твої очі били й джерелом,
То ще би не залили
Сльози твоєї нужди й твого сорому!
Ти був володарем, а нині ти — слугою!
Хто словом чи пером
Згадавши дні твоєї величі та сили
Не скаже: був ти славним, нині що з тобою?
Завіщо — віщо? де міць старої влади,
Де зброя, сміливість, рішучість?
Хто витав тобі меч?
Які зусилля, хитрощі чи зради,
Яких це сил могло чіст
Могла зівзати з тебе плач та діждем?
Коли і як ти вспів
Так низько впасти зі своїх вершин?
Ніхто за тебе не воює?
Ніхто з твоїх синів? До зброї гай до зброї.
Сам боротимусь в нападі сам один.
Дозвольте, небеса, щоб кров моя вогнем
Могла загріти серця земляків!

Де твої діти? Чую як несеться
Шум зброї, барабанів, окликів, коліс...
На побовищах чужих країн
Змагаються твої сини!
Послухай, краю, слухай. Здається
Бачу жовнірів, коней хвилястий лід,
Дим, куляву... — з мрачної сівини
Проміння на вістрях.
Чи не збодрієш? Не хочеш кинути
Погляду на бій тривожної ваги?
На яких полях
Воює наша молодь? О, боги, боги!
Щаюючи наше б'югось із чужих рядів!
О бідолашні ви, що мусите там гинути
Не за свій край, ні діти, ні дружину

*) Леопарді — найбільший італійський поет початку Данта, ур 1798 — пам. 1837. Переклад цього вірша отримав з чешності видавців з рукописного матеріалу Альманаха Січових Стрільців „Золоті Ворота“, який саме друкується. Передрук заборонений. — Ред.

Що таке?... Кого несуть?...
Отаман ранений...
Кажіть!... Доложенко?...
Доложенко ранений... Дуже важко.
Живий?... — кричать у тривозі.
Живий ще... Чорна наша доля...
Понуро відпливає сумний, жалібний гурток від поля змагань... Далі... все далі... Рятую товариша...
А там уже йде завзятий бій не за здобутки, не щоб у наспуні вперед іти... Там ще більш кривавий бій кипить — вже тільки оборонний. Щоб зберегти, що можна буде зберегти, щоб відбиватися малим гуртком від ворога, що йде, суне, наступає зі всіх боків великою силою, непомірно більшою, ніж їх гурт, ніж їх підшерблені ряпи...

Огочені на правому крилі Запорожці відбиваються на всіх місцях із усіх сил, заслонюють своїми грудьми раненого отамана. Щоб, яко змога, далі донесли його до варині, щоб зберегли його перед ворожим нападом.

І тільки, як уже захистили його своїми грудьми, починають відступати в бій, грудей не відвертають від ворога. Шукають плечима найближчих, більш зачистних, становищ.

Задержують у руках здобутки своїх цілоденних змагань.

Кооперация — народная сила.

Вписуйтесь магово у членки кооперативи „РІДНА ІКОЛА“ у Львові. Ричок 10. Уділ 5 зол., одноразове вписова 50 сот. Число уділів не обмежене. Порука 2-кратна.

А з руки ворога, ще й наших ворогів!
Без змоги крикнути в останній боротьбі:
Моя країно
Я взяв життя від тебе — й віддаю тобі!

О щасні, дорогі, благословенні
Старі часи, коли за волю
Батьківщини, на смерть ішли леґіони
І ти преславне славою віків [війська!
Провалля тесадійське,
Де міць Персії й долю
Зломала жмінка юнаків!
Здається, що від скель, дерез і хвиля і
Усі, що пройдуть мимо [гір
Могли би нині пошенки почути
Про те як гивлогий простір
Був тілами героїв невимомо
Киненими в жертву Греції — весь засіяний
Про те як підлий, лютій
Ксеркс Гелеспонтом витирав свій слід
Нащадками на вік осміяний!
Про те як на горбку Ангелі.
Де полк святий здобув вінок безсмертний
Зявився Сімонід,
Щоб глянути на море, небо та на скелі.

З обличчям зрошеним сльозами,
З тремтінням серця та усюго тіла
Узявши ліру, в струни він ударив:
Ви, благословенні,
Що від ворожих списів власними грудьми
Вкривали ту, яка нас породила:
Грецію славу сльоз за велич своїх царів;
Як глибоке почування
Вело вас, молоді, в тенета боротьби
На причуд долі запалом гаргуючи?
Чим могла до вас остання
Хвилина всміхнутись так, аби
Ви зважились іти у миховісний яр?
Здалось, що ви танцюючи
Йшли участь взяти в бенкеті величавім,
Хоча вас ждав Тавтар
З чорними, студеними хвилями
Без сліз і без цілунків гинув
Кожний з вас на березі кровавім
Не бачивши ні сина ні дружину!

А Перси! який-же жах їх полонив
Як голови їх поникли!
Між їх безладними когортами
Гнів та сміливість Греків скаженіла
Мов лев між табуном біків,
Що запускає гострі ікла,
Шматки рве з тіла,
То сям то там паде на їх хребті!
Іздічі упали горілиць та коні...
Крізь сіль наметів та возів, бігцем
Не в силі переможени втекти...
За першими жене в здогоні
Патлатий та блідий тиран;
З кривавим, кровю варварів, лицем
Герой грецький

Бють невтомними ударами,
Аж покіль втомлені від ран
Самі не падають. Живіть, живіть
Жовніри молодецькі
Докіль житиме у слові й ділі світ

Раніше зорі впадуть, о, блакити,
І згаснуть з шумом морської води
Ніж слава ваша згасне
І зблідне в величі!

Ваш гріб це вітвар, на якому діти
Від мам навчаються пізнавати сліди
Вашої святої крові. О ви, щасні, щасні!
Ось падаю тут ниць,
Цілую землю цю і трави її нив
І скелі, яких слава житиме
Аж до останніх всесвіту границь!
Чому-ж я з вами разом не спочив
І не зросся землею на криваво!
Ах! коли Доля не дасть з закритими
Очима за Грецію в битві вмерти,
Нехай-же заховає славу
Поета вашого — людству майбутньому
При помочі богів й окрашує
Його імення незатерте,
Щоб могла тріпати жію слави вашої!

Переклав з італійської мови
Михайло Рудницький.

Ставляйте членами-основателями Товариства „Прийшлинців Українського Спорту“. (Чл. вкладати 25 зл.). Шліть менші датки для організації спорту. Адреса для висилки грошей, „Дністер“ ч. кн. 13568, Львів, Руська ч. 20.

ВІДГУКИ ДНЯ.

1918 — 1924.

Першого листопада 1918.
На львівському ратуші синьо-жовтий прапор з вітром розмовляв:
— Скажи вітре, скажи буїний
Де козацька доля?
— Козацька доля в доброму проводі
зашумів у відповідь вітер.
Прапор залютовів, піднісся вгору, заглянув понад кам'яниці до Народного Дому і... похилився.

— Скажи вітре, скажи буйний
Де козацька доля?
— Козацька доля в відвазі твоїх синів!
Позпер глянув на дорогу.
Пан Калюмний Фасцикул ктався по під кам'яниці до своєї квартири.
Прапор звісив голову і замгів.
Вже не піднісся нічого. А вітер раз-у-раз пригорта вістки:
Усусує! Ідуть!
Артилерія йде!
Козаки зближаються!
— Що з того всього, коли є такі, що ховаються.

— Без одного війна буде! потішав вітер.
— Ах! Чи він один?!
Втихли обидва.
А Калюмний Фасцикул добирався з трудом до квартири.
Ось ще один паулодок... ще дві кам'яниці... ще одна боама і кінець.
Нарешті св'я...
Скочив як тигр, як рись, як леопард і опинився в безпечній місці.

Швидко вибіг по сходах і затріснув за собою двері.
В кімнаті почув проплив вітру і випростувався. Тут, на позиції, перебуває в залу голину. А там... нехай дурі!...
— Трохи. Він і сам пішов би в бій, бо хоробрість у нього є і сила змідється, тільки не знати ще, чия возм'я Ануж Українці не відержать?! Тоді що? Ціла кавієра пропала! Два ригорози як „рав в убо“.

Заварив на машинці чаю.
Требаж поживитись, шлунок розігріти після таких тарпаїв.

— Дзень!... обзвалася шибя в вікні і в протилежну стіну стукнула кісоча куля.
— Фу! Чортова війна. Не дасть чоловкові! хвилини спати! закляв Фасцикул.
Дзень!... знову куля.

Шибя з бренькотом розлетілася на куски.
— Вб'ють тебе, вб'ють як собак, так в твої власній хаті. І не знати хто не меє обстрілює? Наші?!... Якже мов у стріляти на свого?!... Чужі?! Та кож не повинні... яж нестральний.

Та кулі не слухають: все дзень і дзень. Вже в вікні тільки рами остали, а зони не вгравують.

Пройти по кімнаті не можна, хіба рачки просуватись.

Цілий день: дзень!
Цілу ніч: дзень!
Невигримана година...

— Пиду до Народного Дому, зголошу! ся на жандарма. Безпечайше! думав, Фасцикул.

Пішов.

Проходячи повз ратушу гостював з страху „Гей не дивуйтесь“, а біля Народного Дому перейшов на „Ми Гайдамаки“.

Прапор на ратушній вежі гадісно залютовів.

Фасцикул зголошівся в шефа генер. штабу, аби мусів дозгождати, бо шеф писав переустки.

Нарешті дістат призначення.

В касарні на Курковій догляд над полоненими.

Вбрався в однострій і перебіс через плечі грізного кіса.

З того часу почали втікати з касарні полонені...

Витривав на становищі як мур, як непохитна стіна, як скеля... аж до 22. листопада, 22. „заслав“ (війна дуже мучить) і не виїшов зі Львова.

На другий день паравуказ по Львові і з триюмфуючим видом показував знайомих посідку з нової команди міста: „Pan Kalumnius Fascyuk neutralny“.

Першого листопада 1924.
Каварня Республіка.

При столу люде з певним соціальним становищем і високою освітою.

Між ними д-р Калюмний Фасцикул — тий діч на народній ниві.

Тема розмови: — спомини.

— А ви, пане доктор, де були 1. листопада? питає котрийсь Фасцикул.

— Там, де цього вимагала моя честь національний обов'язок.
— Не вжеж?!... значить: у Львові?!
— У Львові... на позиції... з ірисом у руці
Всі ахнули з дива.
У Львові!
На позиції!
З кої...сом!!
— Розкажіть що зі своїх переживань! просять з усіх сторін.

— Ет! Що там згадувати! Минілося!
— Нічого... Розкажіть!
— Що ж би то... Нв добре, розкажу!
(Тут д-р Калюмний оглянувся довкола і пригизав голос).
„Стою я раз зі скорострілем у вікні сойму. Ніч... Викор... Дош. Чую: хтось гаморить... Ворог! Я швидко налив скоростріл п'ятьма кулями, шеста в люфту і жду. Бачу: йдуть! Сто... більше двісті... моке навіть тоїста. Підступили! Я: фа-фа-фа-фа-фа!!! П'ятисот трупів!“
Галактион Чинко.

ли його зі звичайним контактом електричного освітлення, щоб всі забори для чюдського ока перестали існувати.

— **Крої на право.** Німецькі часописи повідомляють, що німецький уряд задумав змінити 169 статтю веймарської конституції, після якої німецькі піддані не мають права ношення ордерів.

— **Світ до гори ногами.** Луховника Преображенської церкви в селі Богородському, московського повіту, покарав рязанський суд 8-місячною тюрмою за проповідь про деморалізуючий вплив „комсомольців“ на дітей.

— **Залізнична катастрофа.** На лінії Вітебськ-Невель розбився товарний поїзд, при чому загинуло 3 особи.

— **Вільгельм II пише.** Бувший німецький імператор помістив в одному американському місячнику статтю, в якій між иншим скритикував версальський трактат і репарацийний план Доза. Стаття підписана „Вільгельм II“.

— **Сідмолоджування людей.** Паризький лікар д-р Яновський виголосив недавно відомості про відмолоджування людей і прогнорування життя через щеплення крові. Він навіть багато випадків із своєї практики, що підтверджують успішність його лікарської штуки.

— **Японські комарі і живица.** Американські фермери потерпіли великі шкоди від т. зв. японської мушки, що знищила їм не лише засів, але й ярину та саловину. Деякий департамент різниців співвідношенням тепер з Японії комарів, що є завзятими ворогами тої мушки і винищують їх безощадно. Покищо спроваджено до Америки на розвідок 50,000 японських комарів. Я оня хоче вислати с о комарі також до Китаю, Індії та Росії, де га мушка також розмножилася. Неваже не га сама мушка, що знищила засів в Галичині? Коли так, то і нам припадася японські комарі!

— **Болочна аспостазія.** Один з натліп-присяжних емігрантів Остап Мельничук в Варшаві рішив перейти на юдаїзм. Хитрий аспостаз по кількочисній курції має одружитися з дочкою од ого з жиївських богатирів Варшави. Перед помешканням рабана який докоував операції на Мельничуку, зібрався товпи Жидів.

— **Посл дний Концерт Голінського.** Доносять нам, що наш артист-соловй Михайло Голінський дає в немілю 2. XI. 1924 р.) в Снятині, свій послідчий концерт, з якого частину доходу призначив на місцеву гімназію. По концерті виїжджає за границю. 728

Прислайте жертви на будову пам'ятника ІВАНУ ФРАНКА до Краєвого Союзу Кредитового Львів, Ринок 10, ч. вкл. нн. 40.000.

Дописи.

Соціаль. (Просвітна анкета: Концерт у честь Івана Франка). Філія Т-ва „Просвіта“ в Сокалі скликала на день 19. жовт. п. р. просвітну анкету, до участі в якій запросила всі читальні округи і представників громад, де ще нема читальні. Зібралось біля півтора сотки селян, трохи інтелігентів. Заступлених було 27 читальні в громад, де читальні ще невідновлені. Багата програма анкети накреслювала найбільше пекучі домагання на полі просвітної праці. Просвітний реферат (голова Гол. 1-ва М. Галушчинський), бібліотечний (секр. філії А. Хрущ, кооперативно-просвітний курс (голова філії Т-ва „Просвіта“ в Белзі д-р Б. Чайковський), будова Народнього Дому (голова філії сокальської д-р Ріпешський) — це головні точки анкети. Особливе зацікавлення викликала справа кооп.-просвітної курсу, який на протязі двох місяців відповідно зложеною програмою може створити культурних робітників в сільських читальнях. Треба признати громадянству сокальського повіту, що воно починає вибиватися на одну з перших місць у нашій освітній організації. Зацікавлення освітними питаннями виявилось у дискусії після рефератів. Важне, щоб тепер у розумінні відповідальності взяли делегати на себе обов'язок здійснення ухвал анкети, которі є далішим продовженням ухвал краєвого зїзду з 29. вересня п. р.

Враження з анкети „творило гарний ґрунт для другої події, що мала місце тоїж днини: Концерт у честь І. Франка. На сцені гарно виведено на скалі погруддя Франка. В дійсності оптична омана, але дуже зручно переведена п. Ч. В програму концерту крім промови голови Т-ва „Просвіта“ М. Галушчинського увійшли деклямації один сольосів і хорів. Ці останні були з Сокаля, Белзі та Туроків. Спорили між собою хори белзький і туроківський. Праця диригентів усіх трьох хорів, хоч не з однаковим ще вислідом, находила нагороду в признанні слухачів. Одна увага: При того рода концертах і хорах вказано управляти головню народню пісню. Однак враження дуже сильне, гим більше, що й деклямації (прольот до „Моисея“ і каменярів), а далі сольосів достроювалися приязно до цілої програми.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

СУКНА ЖІНОЧІ І МУЖЕСЬКІ
ЯК ТАКОЖ БЛАВАТНІ
— ТОВАРИ ПОРУЧАЄ —
Ф-а ЦВЕРДЛІНГ І РАЙСНЕР
Львів, Ринок 44

737 Для П. Т. Урядників полекші 1-4

Зі спорту.

Атлетичні думання.

Осінні ворони кочуть на найвищій каменний Шпехера, що театральне містечко, вбив — шик. Пряматичне містечко, краса не для вибачення; сил — достатня для всіх. По 2-ох місячній змаганні 13 атлетів залишилися в цирку два „чемпіони“: „запорожський“ Богдаїр, що одержав герів нагороду і сенсационний мурин Бабуля. І для оживлення ослабленої фреквенції публіки дирекція цирку запрохала на гостинні виступи всесвітнього „магича“ Збішка-Циганевича. Його приїзд супроводила стовста слави пролази зібати по всіх столицях світа.

День 9-г. п. м. був кульмисним пунктом циркової слави. Цик тинав від нагву, у середині та га далої. Заповідано рішачої змагання Богдаїр та Циганевича. Циганевич, як повідомляли шикони легачі — жартував свій „ліма-ма-то-у-го-а“, який приїз як наго-о у з Нью-Йорку тому, хто його дер міже. Цю поведінку „25-а дла“ м жна було навіть огл дати на виставі од ої... з антик, на Академічній вулиці. Усі, що сак-так розуміються на атлетичних змаганнях могли перетворити в цирку зведити без сумніву фізичну пів багу Богдаїрова над Циганевичом, м стієм техніки, більш як 20 літ ним професійним аге-том. Богдаїр, м-же ама-р, відомівав на ус „tours de bras“ і „chelysoin“ незвичайно звичного Циг не іча — безпосереднім вл уком про од бої сили в литья. По пів динч думання „жюсі“ одогодосила перекожем Циганевича скрисгу зашис окликаючи частину публіки, яка до-бачила певомгу в оді еквільбрі по-чи Богдаїрова що перекозисив на хребі, придержав Циганевича на „ліплат“ навіть довше, ніж треба було. Та що перемогу Богдаїрова признали — спизневою. Публіка розійшлась до дому п длена у погляд. В усякм разі „жюрі“ мусила що-но караджуватись над осудом. Т. зв. суддя, якийсь недозарений молодик, дтисить комічна пова, не має даних на свою роль. „Жюрі“ в інтересі правди, „жюрі“ оді дирекції та розгоруло публіки була би зробила розумійше, як би була про-гозидала бодай „femis“ розгоруло і замисль брилянтів панізаних на чересі запо-віла ще одну... рішачою боротьбу.

Бібліографія.

Журнали.

„СТАРА УКРАЇНА“. Часопис історії і культури. Львів, 1924. Ч. IX—X присвячені Українській мемуаристиді XI—XX ст. Зміст: Мемуари і мемуаристика; Початки української мемуаристики. XI—XII ст. (Зі зразками найстаріших українських мемуарів). Нап. Ів. Кривенський; Мемуари Українців XVI—XVIII ст. Нап. Ів. Крипкевич; Спомини кн. К. К. Острожського про видання Острожської Біблії 1581 р. Рага передмов до наших стародруків. Подар Іван Огієнко; Дарій Пилипа Орлика. Под. Ів. Боршак; „Зі споминів з мого життя“. Справа поклікання проф. В. Антоновича на катедру історії України-Руси на львівському університеті. Под. Ол. Барвінський; В справі видання мемуарів та листування. Кілька уваг та дезінтератів. Под. Д. Дорошенко; Бібліографія І. Сучасна українська мемуаристика. Нап. Іван Кривенський. II. Українська мемуаристика 1914—1924 р. (Бібліографічний реєстр). Зібрав І. Калинович; III. Оцінки і звіти. — Набувати в книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10.

В дітях наша будучина — на ша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народу той, хто жертвує на „Рідну Школу“.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр И. Стадника. В суботу 1. листопада прем'єра „Дон Жуан“ драма на 3 дії Ріттера (переклад И. Стадника). В неділю о 3-ій пополуни „Баядера“ В неділю о год. 7:30 вечером „Петро Дорошенко“. Білети раше до набуття в Союзнім Базарі, а в день вистави від 5 год. геч. при кас театру. (Неділя, від 10—12 і від 2 попол. при касі театру). 732 1-2

Т-во „Просвіта“ і кооператива „Український Театр“ приступає в половині листопада до отворення 2-го одномісячного курсу для аматорів і режисерів театру, гуртків. Провід курсу обіймає Вл. п. Стадник Іосиф, дир. „Українського Театру“. — Виклади і практичні вправи будуть відбуватися 3 рази в тиждень від 7—9 год. вечером.

Кожний аматор і любитель сцени повинен користатися з нагоди і прозатиюмитися з найважливішими основами театрального містечка. Вписуватися можна в канцелярії Т-ва. 1-1

Загальний Зїзд Українського Педагогічного Товариства відбується в суботу дня 8-го листопада п. р. точно о год. 10-ій пополуни у Львові в сали „Огніска“ при вул. Пекарській ч. 18. І. повен. Визначено на зокремне гатому що в деяких гататах був помилкою подані инший сенс. Сенс перед Загальним Зїздом п. е. в п'ятницю 7. листопада п. р. відбується о год. 7-ій попол. конференція глов сь К-вжів УПІ і Комітетів „Рідні Школи“ в Львові, при вул. Мохнатого ч. 12. В за тпн оти гол ви може в яти участь в о ф-есій отин з д лег тв на Загальн Зїзд УПІ. — Сва а п-ко конференції об'явлюва, і дозна Упр-а Українського Педагогічного Тов-ва: **Білецька в. р. м. с. голова, О. Наполеоний в. р. секретар.**

Інші оголошення.

У РАЙОНІ ТОМОЖИТИ Мелодія, інтелігент і мгрант Українець з музичними здібностями (баргон пошукує робіт) небуль праці (десятих, сторожа, робітника) або відпочити від роботи час стул ювати музику. Згошення і умови St. Hajpówka z Grodzieskiej. Kierstwo Kolejek leśnych O Sobolew. 1 3

ПОЗІР елеганти Памі (дана форма И. Готтліба. Львів площа Стоїлєвска 15, повідомля, що приймає до перероблення фільмові кателюхи на зразок найновіших, з глянцних моделів. Для приїзжих викнує в 24 год. Жіночі кателюхи продає по 6 гол. 731 1 2

ВУГЛЯ та дерево на провінцію і в Львові доставляє Іван Калитяк, вул. Потопського 47. 700 1-1

ПОШУКУЮ заняття громадського писаря, ведення склепу або служби до ліса. Наконечний Іван, Брицька заг. Вибранівка. 733 1-1

ПАРОХІЯ понад 3.000 душ Журівці, повіт Рава руська до заміни. 735 1-2

КАЛЕНДАРІК „РУСАЛКА“ на 1925 рік люксово-гарно викнчений, в двоох красках печатаний, вскорі появившись. Замоування приймає: А. Окпиш, Львів, Кадельська 4. 718 1-3

ПОТРІБНИЙ інструктор(ка) на цілий рік для двох дівчат II і III кл. гімн. Услія слати: Уряд парох. Тростянець, почта Войткова. 724 1-3

РОЗПОЧИНАЮ від 5. листопада тримісячний практичний курс крою і шиття. Впис приймає щоденно „Юліянка“, Сташца 8. бічна Хорущини. 656 7-8

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

Д-р ІВАН КАЛИН

нереніс з поворотом свою канцелярію з Галича до Тернополя і веде її вулиця Сокола 22. 646 4-6

Вже вийшов і продається по всіх українських книгарнях широконіший великий календар-альманах

„ДНІПРО“ на рік 1925.

(3-й рік видання), який містить 6 оповідань, 18 поезій та 13 статей, розвідок і споминів найкращих письменників СОБОРНОЇ УКРАЇНИ. 10 аркушів друку. 717 1-3

При замовленні на більшу кількість значний опуст тільки у видавництвах: „Українське Товариство Допомоги Емігрантам з В. України“, Львів, Руська 3/III, 3 друкарні, Сілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.

Венеричні і шнірні недуги лічить

Д-р Іван Гонинецький

ординує від год. 2—4.

Львів, вул. Пекарська ч. 26, 630 6—10

Спеціаліст шнірних і венеричних недуг д-р В. ЛЯВЕРШТАЙН, б. елев дермат. клініки в Берліні.

Львів, Синьсуська 37 (ріг Словацького). Лікування волосся плям, знаків, електролізою, кзапнею лампою. 13—15

НА СПЛАТИ!

На тимовий сезан поручає наїдешевше на догідні сплати: рагляни, куртки, футера, одяги мужеські і дтоті, спідня, жіночі плащі і т. п.

Магазин Ксифекції Проза-Богатера Львів, вул. Казимирівська 35.

734 35. Позір на число дому 35. 1-5

Надзвичайні Загальні Збори

Т-ва Задатного в Зборіві

ств. зареєстр. з необр. погукую по мысли 8 37 статута, відбуються дня 9. листопада 1924 р. о год. 10-тій перед ол. в домі філії „Просвіти“ в Зборіві з слідуоючим порядком денним:

1. Відкриття Загальних зборів і поклікання 2 секр та-із пресідіююч.
2. Доювняючий вибір членів Надзірної Ради.
3. Затвердження вибору одного члена Липекії.

Участь в Загальних зборах по мысли 8 31 статута можуть брати тільки члени осотито, легітимацію членську стачовить книжка відлора, а в браку книжки посвідка Липекії, о яку належитьс переа зборам в готичих урядових постаратись.

36-го 28. жовтня 1924. 7 9 2-1
директор Т-ва Задатного в Зборіві
сост. зїстп. з неомежею погукую
Д-р Евген Вацук, Данило Роговський.

Поляка.

Широкердечну поляку складаємо Впр. О. А. Каштанювич за безінтересовний тупи відпаню послідної духовної присуги наші найдорожшій мамі; д-рові Гирилевичеві і д-рові Вахнянчові за їхні повні по вяті лікарські теходи, як також всім Свокам і знакомим, що взяли участь в похоронах Покійної.

737 1-1 Покопишини і Бекесевичі.

Звичайні Загальні Збори

Тов-ва „Український Інститут для дітей“ в Перемишлі відбуються 14. листопада 1924 р. о год. 4.4 по полудні в владній сали з слідуоючим порядком денним:

- 1) Відкриття Зборів і вибір пресідіююч
- 2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів.
- 3) Звіт з діяльності Ваділу: а) звіт писаря, б) скарбника, в) господаря, г) директора гімназії, 4) Звіт контрольної Комісії, 5) Вибір 3-х членів Виділу і 1 заступника, 6) Вибір 3-х членів Контрольної Комісії, 7) Внески і запити.

На случай браку приписаної кількості членів відбуються Збори о 4. годині того самого дня без згляду на кількість присутніх.

736 1-1 Виділ.

СКЛАД СТАРОГО ЗАЛІЗА

М. САФРАН Львів

Казимирівська 32 поручає шани, підойми, як також всякі артикули вхочачі в обсяг будівництва, по найприступніших цінах. Купує р впож всякого рода старе залізо гуртом і детально. 838 1-3

Заява.

Звертається увагу ПП. Членів Т-ва Каса Задатг. в Зборіві, що Збори Тов-ва Задаткового в Зборіві скликані директорами на 9. XI. п. р. будуть неважні тому, що право скликування Заг. Зборів прислугує (після § 32. стат.) Надзірній Раді, яка скликала Надзвич. Збори на 11. XI. 1924. — Зборів, дня 30. X. 19 4. о. Василь Кулик, пресідіюч Надз. Ради. Денис Стальмах, містопредс. Надз. Ради.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редакції приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в крію 4*20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7*50 зл., Німеччині 7*50
зл., Іспанії 5 пв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рв.
мунія 150 лей, Болгарії 7*50
зл., Австрії 7*50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Вислід англійських виборів.

Хоча до останньої хвилини бракує ще звісток з Англії про вислід 20 виборчих округів, загальна картина виборів є вже настільки ясна, що ніякі нові факти не в силі її змінити. Передбачувана перемога консервативістів перейшла всі сподівання; вони здобули нових 159 мандатів і мають запевнених уже 400 місць у новім парламенті. Ліберали втратили аж 110 мандатів і зійшли неждано до ролі невеличкої партії з 40 голосами; один з їх найстарших керманівців і найстарших дипломатів — Асквіт, провалився; провід партії перейде в руки Льюїса Джорджа.

Якою великою несподіванкою є для світа такий вислід, найкраще свідчать про це статті самого Льюїса Джорджа, який з палкою публіцистичною ерудицією показував на двох половинах гльобу, що зріст впливу ліберальної партії мусить бути природним наслідком витвореної ситуації. Виявилось, що навіть у тверезо-обмірковуючій Англії — політика легкого незасованости, яка хотіла би поєднати два протилежні напрямки, не має успіху. До виборчої боротьби стали проти себе два чітко-означені світогляди: оборонці традиційних методів англійської політики і соціалісти.

Робітничі партія, без огляду на великі дипломатичні успіхи уряду Мек-Донельда на льондонській конференції і в Женеві, виступила у своїй виборчій кампанії зі загальними соціалістичними ідеями, які можна було розяснювати досить широко. Це були більше натяки на ті бажані сміливі реформи суспільного ладу, які робітничий уряд ставив у програму своєї праці, ніж конкретні державні завдання. Неясність такої політичної програми йшла у парі з досить непевними закульсовими методами дипломатії: обставини при яких уряд Мек-Донельда підписав англо-радянський договір і підозріння, кинені на ліве крило робітничої партії у зв'язку з революційним маніфестом Зінов'єва — сотворили пригожий ґрунт для агітації проти політики Мек-Донельда.

Консерватисти та ліберали не воювали з робітничим урядом обвинуваченнями, що він є комуністичний і що йде зовсім солідарно з московською політикою. Вони вказували на те, що „лейбур парті“ не має досить сміливості ні енергії, щоби знищити у своїй партії духа комуністичної пропаганди, яка запанувала навіть над міністерським кабінетом. Гасло класової боротьби, яке кинув необережно один з провідників англійської робітничої партії, вистачило, щоби ним покори-

стувались консервативні політики як найживішим доказом протидержавної і протимирової програми тих, що стоять поза плечима Мек-Донельда. „Одним з найбільше осоружних наслідків соціалістичної пропаганди — писав „Таймс“ у вступній статті у навечері виборів — є те, що вона добуває наверх класові антагонізми саме тоді, коли йде боротьба за життя цілої нації“. Не диво, що навіть у питанні міжнародного замирення консерватисти мали перевагу над ідеологами-теоретиками з „лейбур-парті“, коли вказували між своїми рядами на такі заслужені імена для міжнародного миру як лорд Сесіль та лорд Бальфур.

Яке значіння матиме вислід англійських виборів? Перш усього:

напрямок англійської політики стає зясований на довгий час; новий уряд не потребуватиме виходити в хиткі партійні компроміси. Становище до Франції, до СРСР, та Німеччини прийме тривкішу форму закордонної політики, ніж доси. Чи ми можемо радіти з цієї нової констеляції? Відповідь на це питання не належить до сфери чисто теоретичних міркувань, а прийде шойно по перших виступах нового англійського уряду. Якщо стояти на становищі, що в інтересі сучасної Європи є ясний, недвозначний вплив англійської політики на цілу низку пекучих міжнародних справ, з метою її якнайшвидшої розв'язки, то новий, сильний англійський кабінет є явищем додатнім. В інтересі Англії є економічна відбудова Європи і направлення основних похибок Версайського договору.

Буря в шклянці води.

Вшехпольська курателія і її наслідки. — Компромітація Гломбінського. Нові покровителі Грабського. — Мінець крію. — Заповідь заходів в справі розв'язання союму.

Кріза, яка на вступі нової сесії польського союму заваготіла над непарламентарно-хаотичним урядом Вл. Грабського, покінчилася покищо тріумфом образливого прем'єра і нечуванним приниженням ендецького важаків д-ра Ст. Гломбінського. Непарламентарний і неполітичний прем'єр Вл. Грабський, недавній товариш Гломбінського, хоч і виступив з рядів реакційної ендеції, фактично в ролі кінцевого malum necessarium йшов на воловоді Хієни. Курателія правив над Вл. Грабським проявлялася в кожній справі, а особливо у відношенні до „інородців“. Та з хвилиною, коли зі заходу почали віяти інші вітри, безпринципний прем'єр почав до свого міністерського гурта приймати людей, що не завагалися про його ехтерно користуватися привагидними демократичними фразами і „за rapia matka“ декламувати про мир і тим подібні речі. Правила побачила, що тих новиків приймається не все за її згодою, що її курателія над урядом починає хитатися. Ясно, що це не могло проминути без відповідного упіснення, тим більше, коли гр. Скішинський дозволив собі в Женеві набрати води в рот при згадці про Гор. Шлеск або висловитися про можливість створення українського університету.

З цього приводу вшехпольський папа Гломбінський вчитав „rater poster“ урядові Вл. Грабського в надії, що цей останній буде виправдуватися і просити вибачення. Та не так склалося, як бажалося. Вл. Грабський почув за собою „демокра-

тич“ плечі Недзьялковських, Барліцких, Понатовських і інших Брилів, та звернувся з іще різкішою наукою на адресу Гломбінського і його пастви. Він став на становищі недоторканости уряду і замість вибачення почав по століпінськи перішити своїх кураторів. „Бачу, — говорив він — що проти уряду видумано спеціальну тактику, щоби його збещестити. Знаю дуже добре що ті, які вважають себе єдино покликаними рятувати вітчизну, не можуть погодитися з думкою, що діло санації скарбу перевів уряд не ними покликаний і тому змагають витворити атмосферу, яка уможливила б ім поворот до влади“.

Як бачимо, то під оглядом тону Вл. Грабський промовляв до хребетного стовпа польської правниці менше-більше так, як до якого клубу нац. меншости. До того ж зробив іще й демонстрацію, заявляючи, що не верне до союму, поки не дістане сатисфакції.

Тут зазначився виразно конфлікт між вшехпольськими і прем'єром на підкладі курателії, але згодом, після того, як обі сторони дещо охололи, пепесівцям вдалося зручно підсунути конфліктіві інший зміст, а саме пересунути його в царину закордонної політики. Таким чином пепесівці, що день передтим похвалялися повалити реакційний уряд Грабського, зразу врятували голову Грабського і після того всі свої зусилля направили на рятунок свого пупіля „демократа“ гр. Скішинського.

В четвер (30. жовтня) заройся варшавський сойм. Всі клуби зобілізували своїх членів до рішального голосування. Зголошено 4 внесення: 1) польської „демократії“ (ППС), „Визволення“ і групи Бриля за довірям для закордонної політики польського уряду, 2) христ. демократії (Хайнінські-Корфанти) з тією самою тенденцією, але без надмірних похвал, 3) Жидівського Клубу половинного характеру і 4) Українського Клубу з повним недовірям для закордонної політики польського уряду.

П. Т.
Отрим повідомляємо наших ВП. Відбо-пів, що фабрика цукорків і помадок

„ФОРТУНА НОВА“

ведена до і при
вул. Павлинів ч. 16
перенесена з днем 30. жовтня ш. р. до власного будинку при

вул. Кордецького 23

742 1-3 УПРАВА.

В імені вшехпольців пос. Козіцкі заявився проти внесення пепесівця Недзьялковського та виступив різко проти мін. закорд. справ за те, що він в дискусії витягав справи, які є внутрішніми справами польської держави, та що він давав приречення в справах, яких ще не вирішили державні чинники. Все це торкається справи українського університету. На тім самім становищі став пос. Дубановіч в імені христ. народо-партії (обшарників).

Виступаючи в імені ППС, „Визволення“ і хлопського (брилівського) союзу пос. Барліцкі, виспівав пеан в честь польської політики, яка — мовляв — приєдналася до мирної програми європейської демократії та „без примусу заповіла (чуєте?) мирну політику супроти національних меншостей“. До цього становища польської „демократії“ приєднались клуби: католицько-людовий (Матакевич), німецький (Кронік), НПР. (Попель), хліборобський (Дутчак), радикально-хлопський (Оконь), а з деякими застереженнями п'ястівський (Поточек) і христ.-демократичний (Хайнінські).

За внесенням Українського Клубу заявився Українці, Білорусини і посередньо комуністи.

Голова Жидівського Клубу пос. Райх погодився з пацифістичними тенденціями, які в Женеві проявив гр. Скішинський, однак з огляду на те, що польський міністр закорд. справ у фальшивім світлі представив внутрішні відносини в Польщі, а головне положення національних меншостей, клуб заявився проти мін. Скішинського.

В поіменнім голосуванні 210 голосами проти 170, отже більшістю 40 голосів висловлено довіря урядові Вл. Грабського. Проти уряду голосували з наведених вгорі причин вшехпольські і дубадеки, а окремо, виходячи зі становища принципової опозиції, Українці, Білорусини і Жиди.

Вислід голосування незвичайно врадував пепесівців, які перенесли на себе покровительство над урядом Грабського.

Після того розпочалася генеральна бюджетова дискусія. Перший забрав голос представник „Визволення“ пос. Понатовскі, який заявився за приспіненням земельної реформи. При тій нагоді виступив він з гострою критикою діяльності міністерства внутр. справ, головною з критикою „кресової“ адміністрації. Він навіть зазначив, що конечно треба чинити (!?) властиву форму

Пр. 955/24. В імені Річпосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Чержавної, Прокураторії, що зміст часопису „Діло“ ч. 239 (10332) з дня 26. жовтня 1924 р. в артикулі під титулом: 1) „Дві душі“ а) уступ межі словами: білоруські і українські землі а: Все є твором, б) висказання межі словами: польської Республіки... а: бачить у Г. Сякевичу, 2) „Зброй-ча і культурна віяна“ уступ межі словами: говорять вимовно самі за себе а: Очевидно всякі замислення містять в собі ество чо всякі злочини з § 65 а) зак. кар., ад 1) злоч. злочину з § 65 а) зак. кар., ад 2) вист. з § 300 зак. кар. знаєт „оконану

в дни 25. жовтня 1924 конфіскату за опра-вдану і зярядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 п. к. заборону дальшого розширювання того друкованого письма. Заразом видав наказ віді-чальному редактору тої часописи, щоби це рішення помістив безплатно, в найбільшій числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Ц. п. д. № 6 ек 1863, а іменю засудження за переступство на гришу до 400 з. п. — Львів, дня 28. жовтня 1924.

(Підпис нечиткий.)

„Зовнішня українізація“.

Харківські „Вісти“ ч. 240, з 21. Х. приносять незвичайно знаменну статтю П. Солодуба п. з. „Щеї статті не виконано“. П. Солодуб має на увазі 14. статтю декрету ВУЦВК-ту про забезпечення рівноправності мов і про допомогу розв'язку української мови. У цій статті сказано дослівно: „всі документи публічно-правового характеру (особисті посвідчення, свідоцтва про освіту, виписи з актів цивільного стану й інші) повинні бути на двох найбільше поширених мовах“.

Солодуб старається доказати, що цієї статті дотепер на Україні зовсім не виконувало. Те, що її не виконували громадяне УСРР, не така велика біда, але гірше те, що цю статтю не виконували навіть покликані для цього державні установи. Ось наприклад Народний Комісаріат Освіти мав до недавня московську вівіску. Тепер перемінено її вправді на українську, але з похибками. Будинок Наркому Освіти прикрашений тепер такою українською вівіскою: „Народний Комісаріат Освіти“. А в цілій столиці України Харкові української вівіски так і не побачили.

Автор дуже легенько докоряє компетентним радянським чинникам за те, що вони так дуже занедбали цю т. зв. зовнішню українізацію. Бо в чому зі зовнішнього бо-

автономії для тих теренів і до того мусить дійти, — на жаль — панове за пізно признають слушність цих поглядів. Опісля виступив він проти мін. судівництва „Гановського, через якого „наше судівництво тратить довіру“, проти мін. освіти Міклашевського, який довів до здекасування школи, і проти мін. військових справ Сікорського, що робить все можливе, щоби перепинити поворот Пилсудського до армії. Вкінці заявив, що нинішній сойм не являється відзеркаленням думок і настроїв громадянства, що мусить прийти повний сойм, який фактично був би відбиткою переконань громадянства. Клюб „Визволення“ в найближчій часі оголосить внесення на розв'язання теперішнього сойму і розписання нових виборів“.

Одна буря в склянці води скінчилася, тепер черга на другу.

ку проявляється національна особливність і ріжниця однієї держави від другої? — питає П. Солодуб.

Найперше, звичайно, в тому — відповідає він — що коли ви потрапите в нову для вас країну, то вам кидаються в очі всякого роду об'єкти, відозвук, зовнішні явища, що написані мовою більшості народу цієї країни. Всяка діяльність, всякий захід, перш за все, мусить мати зовнішній лоск, бо тільки тоді постає внутрішня необхідність втягувати широкі маси у виконання загально-державних заходів“.

Те, що пише Солодуб для нас павно було ясним і самозрозумілим і не потребувало віддавна яких доказів. На радянській Україні це мабуть перший голос, що закликає цю справу. Дотепер панував там дивний погляд, що надавати Україні зовнішню український вигляд, значить проводити в життя „петлюрівщину“. І боялися цього всі як вогню. Але краще пізно, ніж ніколи. І тому цей голос Солодуба про зовнішні вияви українізації України, хоч як це парадоксально звучить, треба тільки повторити.

Кінчить свою статтю Солодуб легенькою вказівкою про те, як таку українізацію провести.

„Можливо дехто скаже, що це подробиці, що це не діло законодавчих органів — пише він — але річ в тому, що ці дрібниці (прояви зовнішньої українізації — прим. Ред.) творять певний настрій, а коли б їх законодавчим актом було підкреслено, щоб вони кидалися на кожну кроку та кожному в очі, то в нікого б не було сумнівів у тому, що українізація України неминуча. Ці дрібниці слід підкреслити і комісія українізації повинна одвести їм місце в тому законодавчому акті, що вийде доповненням до закону від 1. серпня 1923 р.“

Бачимо, що П. Солодуб ставить до справи дуже поважно. Безперечно, що полегдження цієї справи законодавчим шляхом є найкраще. Та питання в тому, чи за тою делікатною та неспілою порадкою підуть покликани до цього чинники. Та й то ще не все! Коли не виконується закону з 1. серпня 1923 р., а зокрема наведеної вище статті того закону, то чи може бути яка заповідь для того, що новий законодавчий акт приневолить відповідні чинники проводити ці справи в життя? Дарма, що нема на це ніякої заповіді, та все це стане видним щойно після прийняття або відкинення проекту Солодуба.

В. М.

В. ДИКАНСЬКИЙ.

НЕРВИ.

Дячок Трохим Матвійович, маленький, миршавий і вузлуватий, як обрубок старої, порепаної грушки, повернувся з треби, що була на далеких хуторах. Дома його ждала прикра новина: дядиха не дала йому ані роздяти і зараз почала розповідати. Була вона досить молода й гарна, алеж великі синці під очима та поривчаста, неначе замикувата мова, говорили трої нездержиме хвилювання.

— ...Потім знов приїхало їх два... Верхи, кіними... Один, певне, Жидок... кучерявий, а в роті золоті зуби... Ну, й... загадали негайно віддати на той пункт... обидві гуски, шестеро курей... дві копи яєць...

— А тиж що?... — не знаходячи собі місця від роздратування, спитав дяк.

— А шож?... Кажу: гусей і курей беріть, а яєць де я вам наберу?... А він, пархатий, кричить: „Хоч сама нанеси!“... Та не гризи, Бога ради, нігтів, ще пучки поодгризаєш!... — Ураз змінила вона епічний тон оповідання на шепіт приманя.

Трохим Матвійович якимсь поданим рухом смикнув пальці

з рота й заложив руки в кишені. — У, ігемони!... Та й шож зробили?

— Той Жидок таке, що зараз стріляти... Ліворвером на мене... Кажу: то й стріляй, гірше не буде!... Все одно, з голоду поухнемо...

Вона хлипила, витерла рукою очі й обмахнула мухи, що роєм носилися по хаті й сідали на неї.

— Так вони покрутилися, покрутилися... з коней не злазили... Тільки той, наймит їх, Панько Щербатий... Так той половив птицю... й півня... й все потягли до комітету...

— Так!... Значить — амінь?!... Худоби нема жадної, а тепер, значить, і птиці каюк!... Добре!... — з робленим спокоєм промовив дяк і несвідомо знов почав обкушувати нігті. Але враз отямився. — А тут ще ці чортів мухи!... І відкіль вони беруться?... — розпалився він раптом, і призначеним рухом потягся до вікна, де на брудних лутках лежала металева лінійка, зі споду підклеєна гумкою. Підійшов до стінки, зігнув лінійку в дугу й випустив один кінець. Гумка пружинки розвінулася й бренькнула по стіні. Там приміла роздрадена муха. Трохим Матвійович зідрав її за крильця й туп рідком замішав її напівжучкою на другу, тим часом пятався:

— То й до яких приходили,

чи то тільки на нас така напасть?... Дві! — додав він, влучивши нову муху.

— А тож! Кажуть, знову всі „зілишки“ забирали?...

— Три!... Бодай їх... чотирі... за печінки взяло!... Так... шож ми тепер казатимем?

— Та як же знову, поки ти там ходив, усе тільки про те й думала, — продовжувала дядиха знову спокійним, безбарвним голосом, підперши щоку рукою. — Мабуть не варт нічого більше й заводити; все одно — загарають до канцурочки... Нехай і в нас не буде нічого, як у всіх... Перейдемо на „незаможних“.

— Воно так... Одинацять... А клята, злетіла!... Десять... Воно, так... Добре говорити — „незаможні“, а їстиж що?... Дванацять!... Миж грабувати не підемо, як Щербатий!...

— А я так думаю: будуть же люди хрестити — ховати?... Натурою й братимеш... Он, на комині аж три вкупі! — показала дядиха в напрямі комина пальцем і говорила далі: — Не примусять же тебе дурно й треби справляти... Тож на комунію не переведеш...

— Та воно... сімнадцять... звісно, не примусять, мабуть, алеж просто виконуть к дідьку, а замість мене досадять комуниста... Вісімнадцять!... та й все!... їхняж сила... дев'ятнадцять... Зірвалася знов!... їхня же

Мова фактів:

Сучасний стан української науки.

II. Галичина — Львів.

Від 1874 р., чи пак від 1892 р. огнищем наукового життя усієї української землі був Львів через „Наукове Товариство ім. Шевченка“, яке стало і було до 1918 р. Піємонт української наукової праці і виросло до значіння справжньої Академії наук.

Як при огляді стану науки на Державній Україні я взяв на увагу роки 1918—1924, так теж роблю і при огляді наукової праці поза межами Державної України.

Наукова праця в „Науку Т-ві ім. Шевченка“ ведеться по секціях і комісіях.

I. Фольклорна секція. Директор К. Студинський, секретар І. Брик, віптак І. Зілинський. Члени: А. Антрохович, О. Барвінський, В. Бирчак, Л. Білецький, В. Гнатюк, М. Возняк, Я. Гордицький, В. Дорошенко, І. Кокорудз, О. Колесса, З. Кузеля, О. Макарушка, О. Маковей, І. Огієнко, І. Пальчевич, Ю. Романчук, І. Свенціцький, Ст. Смал-Стоцький, М. Тершаковець, В. Шурат, Т. В. Коцювський. (З Державної України: С. Єфремов, А. Кримський, В. Перетц, Е. Тимченко, Т. М. Петров, Т. І. Стещенко, Т. М. Сумцов).

II. Історично-філософська секція. Директор Мир. Кордуба, секретар І. Крипакевич. Члени: Ст. Балеї, Б. Барвінський, В. Вергановський, Вас. Герасимчук, Ст. Дністрянський, Д. Дорошенко, М. Зобків, І. Кривецький, К. Левицький, О. Логотський, В. Охримович, О. Пеленський, О. Срібний, Г. Стрипський, О. Терлецький, Ст. Томашівський, Т. І. Джиджора, Т. О. М. Зубрицький, Т. Ф. Вовк, Т. П. Стебельський. (З Державної України: К. Антоновичева, М. Біляшевський, М. Василенко, Д. Багалій, М. Грушевський, О. Грушевський, О. Новицький, Е. Січинський, Д. Яворницький, Т. О. Левицький).

III. Математично-природописно-лікарська секція. Директор В. Левицький, секретар В. Кучер. Члени: Г. Величак, Ю. Гіряк, І. Губачевський, М. Кос, М. Мельник, М. Пальчишин, І. Раковський, Ст. Рудницький, Н. Садовський, В. Стасюк, Р. Цегельський, М. Чайковський, Т. І. Верхатський, Т. Е. Волошак, Т. Р. Залозенький, Т. Ю. Медведський, Т. І. Пулюй, Т. III. Сельський. (З Державної України: С. Руденко, О. Черняхівський, П. Тутковський, В. Косоногів, Д. Грає, С. Тимошенко, О. Яната і Н. Гаморак).

IV. Наукові комісії: 1) Археологічна комісія: Голова О. Барвінський, секретар М. Чубатий. Члени: В. Герасимчук, В. Гнатюк, О. Колесса, М. Кордуба, Д. Корень, І. Кривецький, І. Крипакевич, К. Левицький, В. Липинський, І. Свенціцький, С. Смал-Стоцький, Т. Стрипський, К. Студинський, О. Терлецький, С. Томашівський, О. Целевич.

2) Язикова комісія. Голова О. Барвінський, секретар Я. Гордицький. Члени: І. Брик, В. Гнатюк, В. Дорошенко, І. Зілинський, І. Жолач, І. Кокорудз, З. Кузеля, В. Левицький (Лука), В. Левицький, В. Охримович, І. Раковський, О. Макарушка, О. Роздольський, С. Смал-Стоцький, К. Студинський, М. Тершаковець, В. Шурат.

3) Етнографічна комісія. Голова В. Гнатюк, секретар О. Роздольський. Члени: Б. Вахнянин, Л. Гарматій, Б. Заклякський, Ф. Колесса, З. Кузеля, Ст. Людкевич, В. Охримович, Я. Пастернак, І. Раковський, С. Рудницький, С. Томашівський, Е. Форостина, В. Шурат.

4) Комісія для історії штуки. Голова В. Шурат, секретар Б. Барвінський. Члени: М. Голубець, В. Дорошенко, О. Колесса, Д. Корень, І. Кривецький, І. Крипакевич, Я. Пастернак, О. Пеленський, В. Січинський, Ф. Срібний, К. Студинський, С. Томашівський.

5) Комісія для класичної філології. Голова: І. Кокорудз. Члени: М. Балакич, Я. Гордицький, С. Громницький, Ст. Кархут, Ф. Колесса, М. Ластовський, О. Макарушка, Т. Мрич, Г. Навляйко, І. Огоньський, М. Пасацький, О. Роздольський, Ю. Романчук, К. Студинський, М. Тершаковець, С. Федів.

6) Бібліографічна комісія. Голова В. Дорошенко, секретар І. Калинович. Члени: А. Андрохівич, Б. Барвінський, М. Возняк, В. Гнатюк, М. Валізіяк, І. Кокорудз, Ф. Колесса, М. Кордуба, І. Кривецький, І. Крипакевич, З. Кузеля, В. Левицький, Ю. Полянський, І. Раковський, С. Рудницький, І. Свенціцький, Ст. Сірополко, В. Шурат.

7) Статистична комісія. Голова В. Охримович, секретар В. Панейко. Члени: Ст. Баран, М. Гехтер, В. Дорошенко, Ст. Дністрянський, М. Залізняк, А. Жук, В. Загайкевич, М. Здерковський, І. Кривецький, К. Левицький, М. Лозинський, О. Назарук, С. Рудницький, О. Савич, В. Старосольський, С. Томашівський.

8) Правнична комісія: Голова В. Вергановський, секретар С. Старосольський. Члени: В. Деникевич, Ст. Дністрянський, Ф. Євир, Я. Ільницький, О. Кміничев, Р. Ковшевич, М. Кордуба, М. Корчинський, І. Крипакевич, Т. Кульчицький, Р. Лашенко, І. Лебідь-Юрчик, М. Левицький, М. Лозинський, З. Лукавський, О. Напрага, Д. Насала, М. Онішкевич, В. Охримович, Ю. Павличковський, В. Панейко, Л. Рожанський, М. Русия, В. Старосольський, В. Целевич, *Р. Чайківський, М. Чубатий, І. Шимонів, М. Шухевич.

9) Фізіографічна комісія: Голова М. Кордуба, секретар О. Мричівна. Члени: М. Бабін, М. Балажук, Л. Валянський, О. Бережницька, Г. Бобяк, В. Бритілер, Б. Вахнянин, Л. Гаванський, І. Галушницький, П. Годованець, О. Залеський, В. Зацько, П. Зима, І. Калиняк, О. Калитовський, В. Козак, М. Козольський, А. Котович, К. Кульчицька, В. Левицький, І. Мануляк, Ю. Мінко, М. Мельник, Ю. Павличковський, О. Прийма, І. Раковський, І. Ротинський, М. Росткович, Р. Смалко, К. Сосенко, Б. Ставничий, Б. Шехович.

10) Термінологічна комісія: Голова В. Левицький, секретар М. Чайковський. Члени: М. Гіряк, В. Кучер, Р. Цегельський, І. Сітинський.

В останньому часі організовано ще 11.) комісію педагогічну і 12.) комісію воєнних пам'яток.

Помічні установи: 1) Інститут нормальної і патологічної психології, ведений С. Балеєм. 2) Робітня для бактеріологічних і мікроскопічних дослідів та лікарської аналізи крові, ведена М. Музиною при спів-

кажу тепер... дев'ятнадцять... сила!... Що хочуть, те й роблять, ироди!... Закортить, тай убоїть... двацять... як я от цих мух!... І амінь, двацять одна! А мені здається... Двацять одна, чи двацять?...

— А покинь уже, Трошко! Все одно, всіх не вибеш... А тільки не можна второпати, що ти говориш. Так, що тобі здається?... Та чогож ти до стелі плигаєш, коли на столі — ціла купа?... Так, що тобі здається?...

— Мені здається... — почав знову Трохим Матвійович, потихеньку підкрадаючись до стола й обережно намірюючи свою зброю. Він говорив тихше й спокійніше. Чи то було умовою його ловецького успіху, чи новий дрібний інтерес заступав постійну велику прикрість... — Здається, коли би... аж три!... Двацять шість, двацять сім, двацять вісім.

— Та лиш... кажу тобі! Грається, як маленький... — вже з видимою роздратованістю гукнула дядиха.

— Двацять дев'ять!

— Чуєш, що я тобі говорю?

— Та чого ти на мене кричиш, як на батька?!

— Ніхто на тебе не кричить, а тільки, як говорити — так говори!... А ні, — то я піду спати, а ти цілуйся з своїми мухами!

— А тебе, здається, якась скажена вкусила?... Чи може гедзь? — також з гнівом у голосі запитав

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

СУКНА ЖІНОЧІ І МУЖЕСЬКІ
ЯК ТАКОЖ БЛАВАТНІ
- ТОВАРИ ПОРУЧАЄ -
Ф-а ЦВЕРДЛІНГ І РАЙСНЕР
Львів, Ринок 44
737 Для П. Т. Урядників полескі 2-4

Ють мистців з публікою, і тим більше українським артистам треба мати цей близький контакт з громадянством, а не обмежуватись "тиснішми" колами знавців, аматорів та "меценатів".

На Виставі виставлені для продажу також деякі видання по українському мистецтву В. Шербаківського, Д. Ангоновича, В. Січинського, А. Лушпинського, альбоми Архипенка, Ковжуна, часописи "Стара Україна" і "Hmeni Slovaui".

Прага, 25. жовтня 1924 р.

В. Каміненко.

Ширіть наш часопис!

ОСТАННІ ВІСТІ.

ЗЛН проти Габсбургів.

З Варшави звідомляють, що ЗЛН. при кінці загальної дебати над експозе прем. Габсбургів виступить із знесенням висловлюючим заяву недовіря урядові. Тоді ЗЛН. попре, здається група Дубановича і нац. меншости.

Мін. Даровські уступає.

З кульорах польського союму кружляє чутка, що димісія мін. Даровського послідує в перших днях падоліста.

Після виборів в Англії.

Склад нової палати громад по останнім обчисленням: консерватисти 415 (давніше 259), ліберали 44 (158), Лейбс парті 152 (192), інші сторониства 4 (6). Конс. одержали 7,763,498 гол. (5,417,094), Лейбс парті 5,596,828 (4,447,616), ліберали 3,036,616 (4,254,556).

Консерв. „Морн. П.“, „Дейли Т.“, „Таймс“, „Дейли Екс“ домагаються негайного уступлення кабінету. „Д. Мейл“ є за тим, щоби робітничий кабінет остав аж збереться парламент. Засідання кабінету у второк. Загально думають, що уряд зголосить димісію у второк, не ждучи засідання парламенту. Урядово звідомляють, що на засіданні Ради мін. рішено утворити комісію для розслідування автентичности документу Зіновєва.

В консервативних колах думають, що Болдуїн буде прем'єром, заграничні справи Чемберлен, канцлер гер Роберт Горн, Черчіль міністр колоній, ген. прокуратор Доглен, лорд Дербі мін. війни або маринарки. Консерватисти бажать зазначити, що загр. політика до Німеччини, Франції і Туреччини буде така сама як попереднього уряду, бо була згідна з поглядами всіх партій.

Біржа.

Львів, 31. жовтня.

Гроші.

Амер. дол. 5'18—5'18½, канад. дол. 4'98—5'00, чеські кор. 0'15½—0'15½, лєт 0'02—0'02½, франц. франк 0'27½—0'28½, швайц. фр. 0'97½—0'98, англ. фунт. 23'20—23'40.

Золото. 20 кор. 21'70—21'80, 20 франк. 19'60—19'80; 20 марк. 23'20—23'30; 10 руб. 27'10—27'30.

Срібло. Австр. кор. 0'43½—0'44, 5 австр. кор. 2'25—2'28, фльорени 1'14—1'16, рубл. 1'80—1'90, рубль дрібним сріблом 0'80—0'90.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1923 р. від 25'50 до 27'00 жито галицьке з 1923 р. від 21'00 до 22'00, жито нов. збору від 16'20 до 16'75, ячмінь галицький броварський від 22'00 до 23'00, ячмінь галицький пашний від 18'00 до 19'00, овес галицький з 1923 р. від 20'30 до 21'50. Фасоля 32'00—37'00.

В неділю, дня 2. листопада ц. р. о год. 3. по пол. відбується
ЗАПЕЧАТАННЯ ГРОБУ
НЕЗНАНОГО СТІЛЬЦЯ
на янівському цвинтарі.
Вінці приймається на місці.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Попереднє (244) число нашого часопису сконфісувала польська прокуратура за цілу вступну статтю, кілька рядів статті „Огляд міжнародних криз“, чотири уступи статті „Політика галицьких сіюістів“ та кілька рядів опоністки про „Українське Т-во. опіки над інвалідами“.

— **З Білоруського клубу.** З білоруського клубу виступив посол Кресянович.

— **Зі судогої салі.** За злочин забування публічного спокою, докочаний в дні 30. квітня і 1. мая ц. р. через поширення комуністичної літератури та розвинення червоного прапора, засудив львівський суд присяжних 24-літнього лекаря Азрієля Флюка на 10 місяців тюрми.

— **„Браця Русні і Жидзі ратуїце!“** В камениці при вул. Баторого під 32, чиясьм дістав „урядова“ помешкання бувши директор готі і телеграфів Бенявські. Коли делегат республіки віддавав п. Бенявському помешкання, останній зажадав щоби уряд змонтував помешкання. Коли делегат заявив, що уряд не має на це коштів, п. Бенявський почав довшу промову до оточуючих його воянів і тюремних дозорців, що чистили помешкання, кінчаючи промову окликом: „Браця Русні і Жидзі ратуїце, дайце мешкане директорів Бенявському, бо го ойчизна польська ніщи“.

— **Чергова дефавдація.** Провірка касових книг у варшавському Банку козєвого Господарства, виявила недостачу 25 538 золотих, які вкрая урядник біржевого відділу Тесфіль Ковальчик.

— **Аванс Пішибішевського.** По Варшаві ходить чутка, що відомий польський письменник Пішибішевський, який все життя жив в нужді, дослужившись посади почтового урядника в Польщі, тепер авансував на члена почоту президента польської республіки. Його мають іменувати урядником для спеціальних поручень Войшеховського.

— **„Напівтан кінної артилерії“** На днях арештовано у Львові осіб, що їздив по містах і продавав якісь образи „в користь польських інвалідів“, при чому не будучи інвалідом, зуживав гроші для себе. Арештований представився як сотник польської кінної артилерії „de Gefessing la Basch“. Слідство виявило, що є це простий Лабеш, що був агентом слідчої поліції в Суwalkах.

— **Радянське судівництво.** На засіданні московського центрального виконуючого комітету, склав комісар справедливости Д. Курський звідомлення про стан радянського судівництва. З нього довідаємося, що в маю 1924 р. в 32 губерніях було 122,000 карних і 35,000 цивільних задержаних процесів. За останнє півріччя переведено 441,000 карних і 193,000 цивільних процесів.

— **Швайцарська сензація.** Дня 29. ц. м. на тюремному подвір'ю в Альтдорфі згільотинено 43-літнього грабіжника Верне, який в намірі грабіжкі убив 29. серпня ц. р. молодшу дівчину. Є не від 1910 року перша екекуція у Швайцарії.

— **Проти шкарлатини.** На конгресі дітотого лічництва в Медіолані, прочитав римський професор Каронія реферат про свою успішну боротьбу зі шкарлатиною. Для цього ужито шпінляки утвореної з бактерій шкарлатини, узятих з крові хворих; при встрикненні цієї шпінляки 4,000 дітям, тільки в сімох випадках не було бажаного успіху.

— **Операція під трамваєм в возом.** Ня один з оживлених вулиць Оксфорду хотів скопити до трамваю в русі одиждитильний школяр. Скопив нещасливо і опинився під колесами трамваю. Машиніст спинив в моменті в'їзду, так що хлопчина з приданеною ногою лежав ще цілий під платформи. Чого не роблено, щоби піднести віз і вирятувати дитину живою, усе даремне. На щастя серед збіговвища найшлося трьох лікарів, які рішили ампутувати хлопцеві ногу на місці. Всі три влізли під віз, заморфінували хлопчину і вповні удачно перевели операцію. Тоді уже можна було добути хлопця з під воза і завести до шпиталю на лічення.

— **Свободолюбна малпа.** Одному з льондонських приятелів екзотичних звірят втекла малпа, яка небаром сталася пострахом цілої дільниці. Не маючи що їсти пустилася за злодійством і грабінням, при чому послугувалася своєю спеціальною метою. Видрапавшись в обідню пору до котрогось з вікон шкільної буди до мешканців, які в пенні покидали заставлений стіл і тікали. Тоді малпа кінчила за них обід. Особливими симпатіями свободолюбної малпи тішається крамничі з пивдальною овочами. Проти неї змобілізовано поліцію і пів населення Лондону, а всеж таки безуспішно.

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська вкладка тепер 1 золотий на рік). Рівночасно з грішми присилайте і списи членів (імя, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

Зі спорту.

На площі „Сокола-Батька“.

В неділю дня 2. листопада ц. р. відбуються 1. легкоатлетичні змагання, зі слідуною програмою:

Біг на 60 у. ярдів).
Скок з місця в довжину.
Скок з місця з розбігом у довжину.
Скок у височину з розбігом.
Мет кулею.
Гинці (Штафетний біг).

Початок о год. 2-й пополудня. Бажаючі брати участь пані з провінції можуть голоситися у секретаря перед змаганнями. О год. 3-й відбуються змагання в командному м'ячі У. С. Т. „Україна — Х.“ — Львів. Легкоатлетичні змагання відбуються лише при погоді.

Присилайте складни на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, Ринок 10.

ОПОВІСТВИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр М. Стадника. В суботу 1. листопада прем'єра „Дон Жуан“, драма на 3 дії Рітнера (переклад М. Стадника). В неділю о 3-й пополудні „Баядера“. В неділю о год. 7:30 вечером „Петро Дорошенко“. Білети ранше до набуття в Союзім Базарі, а в день вистави від 5 гол. веч. при касі театру. (Неділя, від 10—12 і від 2 попол. при касі театру). 732 2—2

Загальні Збори „Львівського Бояна“ відбуються вівторок дня 4. листопада 1924 р. о год. 7. вечером в кімнатах товариства зі слідуною порядком нарад: 1) Відчитання протоколу з послідних Заг. Зборів, 2) Звіт секретарський і касовий, 3) Звіт провірної Комісії, 4) Вибір Виділу, 5) Внески і запити. Просить Вп. Членів о численну участь. — Виділі. 702 2—2

Пригадується всім, що в суботу 1. листопада відбуються по всіх церквах Панахиди о год. 8:30. Крім того в Преображенській церкві о год. 5. Торжественна Панахида. Дохід з збірок призначений для Українських інвалідів. 1-1

Зауважніне Богослуження по померших головах і членах У. П. Т. відбується в день Загального Зізду У. П. Т., це є в суботу дня 8. падоліста 1924 р. у Львові в Успенській (волицькій) церкві при вул. Руській о год. 8. рано. Головна Управа „Українського Педагогічного Т-ва“ М. Білецька місто голова, О. Навроцький секретар.

Прохід по кияжнім Львові західом Тов. „Плай“ відбується в неділю 2. листопада о год. 9. рано (точно). Збірка перед Наук. Тов. ім. Шевченка, вул. Чарнецького 24. Члени тов. „Плай“ безплатно, нечлени 50 сот.

Дрібні оголошення.

УКРАЇНЦІ ПОМОЖІТЬ! Молодий, інтелігент, емігрант Українець з музикальними здібностями (баритон) пошукує якоїнебудь праці (десатника, сторожа, робітника), аби вільний від роботи час студіювати музику. Зголошення і умови St. Najpółwa z Grodzieskiej. Kier-ctwo Kolejek leśnych O. Sopólnyk. 2—3

ПОТРІБНИЙ інструктор(ка) на шільний рік для двох дітчат II. і III. кл. гімна. Услія слати: Уряд парох. Тростянець, почта Войткова. 724 3—3

ПОЗІРІ Пані і Панове! Хотите познайомитися в матрімоніальних цілях — удайтеся з довірям до найліпшого бюро посередництва М. Маріяк в Перемишлі, вул. Словацького 100. Бюро має багато кандидатів і кандидатів зі сфер інтелігенції.

ЧИТАЧІ „ДІЛА“!

Найновіші моделі суконь, блузон, плащів, шляфроків, білль, панчіх, жіночих намізель найтешше у фірми **М. Айзенберга**, Львів, вул. Синстуська ч. 12. 649

ВИГОДА!?

745 1-1

купецтва, різної народности. Богаті, менше заможні і бідні найдуть щастя. Доскреція стисла. Сотки подяк можна переглянути в канцелярії. Фотографії і подвійні почтові значки прислати. 520 5—?

ПАРОХІЯ понад 3.000 душ Жураві, повіт Рава руська до заміни. 735 2-2

ПОШУКУЮ солідної фахової педагогічної сили як інструктора на приватну лекцію на село до ученика приватиста, повторяє V. кл. гім., до совісного перероблення матеріалу з 1-го курсу V. кл. Гонорар після умови, а за добрий успіх премія. Зголошення до 8. листопада ц. р. Неприйняті зголошення остануть без відповіді. Микола Білобрав, Летна пп. Медичні. 725 2—3

ЗВИЩИМ обраzuванням молодість, на добромu становищі, оженившись з молоденькою інтелігентною панночкою, що мала би два тисячі доларів, потрібні для обороту торговельного за границею. Рефлектантки зголосяться ласкаво, залучуючи необхідну світлинку, під „Розмай“ Адм. „Діла“. 743 1-1

НА МАНДОЛІНІ, ГІТАРІ в 16 ЛЕКЦІЯХ плинної гри з нот за порукою вичує „спеціаліст-педагог“. Зголошення щоденно: площа Бернадияська 12, II. поверх від 4—7 поп. 741 1—?

ОГОЛОШЕННЯ.

Продається хутір

в 20 десятин з інвентарем.

Бажаючих купити, прошу звертатись по адресі м. Рівно на Волині, вул. Директорська 21., **Филип Іванович Левицький**. 744 1—2

КОНКУРС.

Кооператива „ТРУД“ в Збаражі розписує отрим конкурс на посаду кравчині, яка має бути добре обізнана з шитвом наукою крою. Кравчиня буде продавати кравецьку роботу. Услія посади після умови. Оферти належить вносити до 15. XI. п. р. на руки підписаного. Збараж, 15. X. 1924. 669 3-4 Д-р Андрій Гаврилюк, секретар.

П. Т.

Отрим повідомляється, що Товариство Кооператива „ТРУД“ в Тернополі отворила з днем 1-го жовтня ц. р. в локалі „Народної Торговлі“ (вул. 3 Мая II поверх).

Робітню шиття, уборів жіночих, діточих і всякого рода білля по цінам дешевших як всюди.

Просить о ласкаве попертя молодого інституції після клича: 666 **Свій до свого!!** 3—3

Заходом Сенції опіки над довозаючою молодію при львівській філії Українського Краєвого Тов-а Охорони дітей і опіки над молодію відбувається в п'ятницю дня 7. листопада ц. р. в салі ім. М. Лисенка прегарна діточа вистава

„Чародійна Лялька“

з танцями і балетом під артистичним провідом п. Стеллі Марітчаков. Початок о год. 4 попол. Вступ за добровільними датками. 699 2—3

Гуртівний склад ФУТЕР
АРОН ВРІГ
РОТ І РУДЕРФЕР
Львів, Леріонів 88 і. п. в подвір'ю продає деталічно по гуртівних цінах. Спеціально поручається иримські барани на жіночі жакети. 645 4—4

Бон на 10% опушту.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

**РЕДАКЦІЯ
(І АДМІНІСТРАЦІЯ):**
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4-20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол. Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рє-
мунія 150 лей, Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Визнання С.Р.С.Р. Францією.

Майже одночасно, в той самий момент, коли в Англії рішалась доля уряду Мек Донельда у виборчій боротьбі — дружній йому французький уряд Еріо вважав доцільним визнати радянську владу. Питання про становище до радянської влади, яке стало центральним у виборчій кампанії, в Англії вирішив французький уряд формальним актом визнання, йдучи зрештою в цьому пункті за англійським урядом. З огляду на те, що акт цього визнання стає підставою для реальних переговорів між Францією і СРСР, з метою навести нормальні дипломатичні та торговельні взаємини — телеграма Еріо до Чічеріна в цій справі і відповідь на неї є документами першорядної ваги. Ось текст першої з дня 29. м. м.

Згідно зі заявою кабінету дн. 17-го червня 1924 р. і вашим повідомленням з дня 19-го липня, уряд французької республіки, зберігаючи вірність традиційній дружбі, яка єднала французький народ з російським, визнає віднинішнього дня уряд С. Р. С. Р. у характері уряду на (увисх) території російської імперії, де його авторитет признало населення. На цих територіях уряд С. Р. С. Р. визнають наступником бувшого російського уряду. В наслідок цього французький уряд виявляє готовість підтримувати правильні дипломатичні зносини з радянським, через посередництва послів, яких призначать обі держави.

Подаючи до відома про це визнання і не бажаючи порушувати зобов'язань і договорів підписаних Францією, французький уряд вірить у можливість, що обі держави можуть дійти до спільної угоди. Поворот до дипломатичних зносин був би вступом до цього акту. У цьому напрямі французький уряд гадає зберегти за собою всі права належні французьким громадянам, на основі зобов'язань прийнятих Росією і її підданими за попередніх урядів, зобов'язань, яких додержання є забезпечене принципами права, що є для нас підставою міжнародного життя. Ці самі застереження торкаються також відповідальності, яку прийняла на себе Росія в 1914 р. супроти французької держави і її підданих. Бажаючи служити справі миру і майбутності Європи, уряд франц. республіки має намір шукати спільно з радянським справедливого практичного розв'язки, яка дозволить би відтворити офіційні зносини і нормальну виміну товарів між обома державами. Коли совість франц. народу найде справедливе задоволення і коли ви згодитеся розпочати переговори загального характеру, а головню економічні, тоді ми приймемо у Парижі наших делегатів, з відповідними уповноваженнями, щоб розпочати переговори з нашими делегатами. Аж до шаленого закінчення цих переговорів, договори і умови підписи і між Францією асо її підданими з Росією, не матимуть прикладення. Умови приватно-правного характеру, які виникли перед навізанням дружніх взаємин між Францією і Росією, підлягають тим самим правилам. Всі об'язки між двома державами будуть відкладені, при чому Франція вживе всіх заходів необхідних для цієї мети. Врешті ми готові прийняти, що в основу взаємин між обома державами треба покласти принцип не втручання у внутрішні справи.

На цю телеграму, французький уряд одержав від СРСР. таку відповідь:

Центральний виконавчий комітет СРСР. приймає з великим задоволенням пропозицію французького уряду, щоб навести наново правильні дипломатичні зносини між СРСР. і Францією, шляхом взаємного призначення послів і щоб негайно вступити в переговори з обома державами взаємини між народом радянських республік і Францією. Союзний виконавчий комітет висловлює повне переконання, що всі заходи у програмі франц. прем'єра будуть вирішені у формі повного порозуміння між урядами, з найбільшою користю для радянської республіки і Франції, адже вже з обох боків існує добрий оля

до порозуміння і повна пошана для взаємних інтересів. Центральний виконавчий комітет привітає величезну вагу до того, щоб всі непорозуміння між радянською республікою і Францією погасили і щоб обі держави підписали спільну умову, яка могла би стати тривкою основою дружеских взаємин. При цьому Центр. вик. ком. прагматиме до того, щоб створити справжню гарантію загального миру, в інтересах працюючих народів у всіх країнах, і щоб жити у дружбі з усіма народами. Центр. вик. ком. головню змагає до встановлення тісних і тривких зносин між обома державами. Ці зносини спричинять до розвитку продукційних сил обох країн і до їх взаємної торгівлі. Так само, як франц. уряд, Ц. В. К. висловлює віру, що взаємне невтручання у внутрішні справи є необхідною умовиною взаємин з усіма чужими державами взагалі, а зокрема з Францією, і з цього боку приймає зі задоволенням заяву франц. уряду. Союзний В. Ц. К. годиться, щоб Париж був місцем переговорів між радянським урядом і Францією і подає до відома франц. уряду, що доручив радні народних комісарів і комісаріатів закордонних справ вжити всіх необхідних заходів, щоб почати ці переговори і вирішити дружніми шляхом питання, які торкаються обох держав. Ц. В. К. висловлює тверду віру, що всі ці питання будуть вирішені в інтересі обох держав і загального миру. Підписали: Калінін, Ріков і Чічерін.

Одночасно з висилкою згаданого визнання Францією дотеперішній російський посол Маклаков покинув будинок російського посольства. Форма визнання уряду перед переговорами з ним — стверджує його фактичне існування. Невідомо, що на протязі якого часу прийде до виміни дипломатичних представників між обома державами. У бюджеті французького уряду існує на кожний випадок позиція на кошти удержання посольства у Москві. Та нема сумніву, що це призначення прийде швидше ніж з Лондону. Акт визнання радянського уряду урядом Еріо є вислідком не виключно партійної політики лівого блоку у Франції,

а старого суперництва двох союзних держав. Це суперництво зводиться не лише до здобуття економічного ринку на просторах бувшої Росії.

Антагонізми сягають аж до далекого Сходу. На цьому Сході можна зауважити від довшого часу паралелізм інтересів Франції і С. Р. С. Р. Коли на прим. Англія спільно з Америкою підтримує центральний китайський уряд, революціонер Чанг-Тсо-Лін користується підмогою С. Р. С. Р. і Франції; Франція постає йому навіть зброю. Та нема сумніву, що внутрішні економічні інтереси Франції є першим двигарем заходів теперішнього уряду Еріо. Від часу як у Франції розвіялись надії на контрреволюційну інтервенцію супроти большевиків, почав брати верх тверезий обрахунок старих вірителів і великих промисловців. Еріо, бувший міський голова Ліону — столиці шовкового промислу — не міг байдуже глядіти на спроби англійських промисловців, які приготували план економічної експлуатації бувшої російської території.

Вислідок англійських виборів може мати прохолоджуючий вплив на намірені французько-радянські переговори. Англійські консерватисти переведуть ще раз ревізію свого відношення до СРСР. Новий напрям англійської політики може навіть захитати самим становищем Еріо. Еріо мусить довести своєму загалові, що труднощі, які існували для Мек-Донельда, він зможе перемогти при переговорах з радянськими представниками. Справа старих зобов'язань Росії супроти Франції і превильних дипломатичних зносин є нелегкою, затяжною проблемою, яку не можна розв'язати в атмосфері неприєднаних принципів двох різних світоглядів.

„Пацифізм“ і „інородці“.

(Деклярація Українського Соймового Клубу, зложена п. головою С. Хруцьким на засіданні польського союму 30. жовтня 1924).

Супроти того, що справжнє положення українського народу в границях Польщі в цілій своїй ширині зовсім перечить заявам, зложеним в тім предметі п. мін. Скішинським на форум Ліги Націй, бо:

1. Автономічного статуту для українських земель всупереч міжнародним зобов'язанням не здійснено, навіть соймовий закон з 26. вересня 1922, який змінив і обмежив прийняті в тім напрямі зобов'язання, не був урядом виконаний; українського університету у Львові всупереч тому законові і заявам п. Скішинського в Союзі Народів не засновано, а приватно існуючий український університет і політехніка далі скривається в катакомбах;

2. Язикові закони, ухвалені соймом без участі парламентарного представництва українського народу перед останнім зібранням Ліги Націй є суперечні з прийнятими Польщею міжнародними зобов'язаннями, а крім того вони обмежують ті права, з яких вже користав український народ перед обсадою земель Західної України Польщею, оо

Раді міністрів, отже є ствердженням факт використання законів автономічного і язикових, як також послугування минулими фактами толеранції і пацифізму виключно з метою викликати прихильний ефект на зовні;

по друге, виходячи зі заложення, що європейський мир дасться оснунути тільки на основі повного пошанування права народів на самовизначення та що цей принцип повинен бути приноврлений до території ланних народів українського і білоруського —

Український Клуб вносить: Високий сойм зволить ухвалити: Зміряючи до всесвітнього миру,

Пр. 961/24. В Імені Річипосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 241 (10334) з дня 29. жовтня 1924 р. в артикулі під титулом: 1) „У польському клубі“ а) уступ межі слова: „...ного“ набування а) Останній скандаль, б) рече межі словами: до совітів? питаю я а: але не вважаючи, и) уступ межі словами: большевицький лад а Що середній селянин містить в собі сство злочину з § 65 а) закона кавного, в2423 зокорану в дни 29. жовтня 1924 р.

сойм стверджує, 1) що закордонна політика уряду — зогляду на пошанування права народів на самовизначення — в суті річі не зміряє до мети збудувати й утривалити будівлю європейського миру і 2) що п. міністр закордонних справ з нагоди свого побуту на конференції в Женеві в неправдивім світлі представив внутрішні відносини, що панують в Польщі, головню у відношенні до положення національних меншостей в державі

Як уже відомо, внесення Українського Клубу не прийшло під голосування з огляду на прийняття більшістю 40 голосів формуль польських „демократичних“ партій, якою апробовано закордонну політику уряду Вл. Грабського.

У. С. Р. Р.

Українізація на донецьких залізницях.

Ще 1. лютого 1924 р. відкрито при Управі донецьких залізниць 3-ох місячні курси для вивчення української мови. Згідно з виробленим планом всі службовці в кількості 1000 люда мусіли покінчити курси на протязі одного року. Але вже пройшло більше піароку і за цей час скінчило курси лише 320 людей. Пояснюється це — пише кореспондент „Вістей“ Сокира — просто недбайливим відношенням до цієї справи самих службовців, з котрих деякі розумують на тему „авось минует меня чаша сия“. Щож до тих, котрі покінчили курси, то з ними справа представляється ще гірше. Вони дечого навчилися і одержали свідоцтва, але вспіють вони все забути до того часу, коли появиться розпорядок про українське ведення діловодства.

Подана німецьких нольоністів.

Президія ВУЦВК-ту одержала від позапартійної конференції Німців-кільоністів з кільонії Ляндау, Миколаївської округи, привітальну телеграму, в якій кільоністи висловлюють подяку Радянському уряду за те, що він утворив німецький район і що він їде назустріч бажанню національних меншостей.

(„Вісти“ ч. 240.)

Здобутти українзації в Червоній Армії.

На повищу тему містить якийсь М. Л-ий у харківських „Вістях“ окрему статтю. Автор намагається доказати, що в червоній армії національну проблему цілком розв'язано. А сталося це завдяки проведеному в життя принципів територіального комплектування армії. На Україні найактуальнішою була і є справа українзації Червоної Армії.

конфіскації за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці 5. 493 п. к. заборону дальшого розширювання того друкованого писма. Заразом видав наказ відізначити редакторам тої часописи, щоб це рішення помістив безплатно. В найближчій числі і то на першій сторінці. Невиконання цього наказу потягне за собою наслідки предзначені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ек 1863, а іменозасудження за переступство на гривню до 400 з. п. — Львів для 29. жовтня 1924.

(Підпис печатки)

Автор каже, що останніми часами доведено відсоток українських кадрів до 87,9—95,5. Таке становище зобов'язувало командний і політичний склад Червоної Армії до відповідної підготовки та до переведення всього або частини навчання на українську мову. Наслідком цього переведено також частинне перегрупування сил командного і політичного складу Червоної Армії.

Та заки ще це проведено, відповідні кола вживали потрібних заходів для того, щоб закріпити в громадянстві сприятливу думку про українізацію армії та прихильне відношення до неї.

Конкретно в галузі українізації зроблено дотепер небагато. Насамперед видано відповідні директиви про те, щоб всі зібрання червоноармійців переводилися на українській мові. Не в цілому, а тільки частинно переводяться на українській мові по всіх частинах на Україні годичні політичні грамоти т. зв. політгоди. Робилося це в залежності від того, чи були політичні інструктори, що знали українську мову. Цілком українізовано т. зв. ленінські куточки. Під ними треба розуміти всякі відозви, плякати та інші агітаційні засоби, які попри те друкувалися й поширювалися також на російській мові. Ліквідація неписьменності проводиться в Червоній Армії на Україні виключно українською мовою.

Дотепер була цілком українізована тільки одна військова школа Червоних Старшин у Харкові. У цьому шкільному році українізується й інші військові школи.

Так представляється фактичний стан українізації Червоної Армії. Здобутки її не дуже то світлі. Це признає і автор статті, закінчуючи її такими словами:

Таким чином, хоч Червона Армія в справі розв'язання національної справи вже й вийшла зі стадії організаційних шукань, але національна справа, проте, ще далеко до остаточного розв'язання, і з'являється потреба шукати окремих моментів, що потребують свого окремого розв'язання.

Впишіться в члени „Рідної Школи“ (членська вплата тепер 1 золотий на рік). Рівночасно з грошми присилайте і списи членів (ім'я, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

ОСИП МАКОВЕЙ.

Дубовий стовп.

В селі Бедриківцях коло Заліщи-ків, в ярі річки Тупи, котру Німці у своїх картах осмішили на довгі літа, змінивши по своїй невідомості лише одну букву, — в господаря Василя стояв у брамі з давендав дубовий стовп. Цей стовп ріжнися від інших дубових стовпів тільки тим, що від старости, від сонця, дощів та морозів, мав у собі глибокі діри та розколини. Однак без огляду на свій поважний вік він був би колись цілком певно вагнувся без сліду і слави, якби не те, що несподівано став єдиним стовпом у Польщі, якому другого в цілій республіці пари не було.

Ого в літі 1923 станув раз перед ним учений професор - мухолап, придивився йому уважно і побачив несподівано те, чого досі ніхто на ньому не заперігив. У щілині стовпа жив собі зі своєю громадою болончак з роду бжіл, чорнявий зверху, з наростком на чолі, з волохатим животом, названий на ім'я дуже гарно Liturgus, але на прізвисько ще брідше, ніж Німці називали річку, над котрою він жив. Тому, що тайни латинської мови є тепер уже й дівчатам відомі, а навіть не відважуюся назвати його прилюдно по прізвиську. Якийсь учений просто осмішив його на віки вічні.

Проте він був собі комахою нем-

Відгуки.

ПЕПЕСІВЦІ ТУПЦЮЮТЬ ВІЛЯ ЯЗЫКОВИХ ЗАКОНІВ. — ЗАПОВІДЬ НОВИХ ПРЕДЛОЖЕНЬ. — ВСЕ ОДНАКІ. — НЕВРОЗУМІСТЬ „ХВІЛ“.

— Представник пепесівців пос. Жулавські, промовляючи в бюджетовій дебаті, старим звичаєм присвятив декілька фраз справі тзв. національних меншостей. Між іншими говорив він:

„Також в справі національних меншостей уряд не йде відповідною дорогою. Нпр. видано розпорядок, що петент не тільки мусить доказати своє польське громадянство, але також належність до даної національності, коли хоче користуватися своєю мовою. Це є перекреслення цілого язика закону. В нас взагалі увійшло на той шлях, що не сам горожанин рече про свою національність, тільки урядник. Окріпаєсььогоді виглядають, як окупована область. П. мін. Гібер, удаючись там, іздів у панцирі, як російський сатрап. Поміняє биття в поліні, бо де діється в поліні Польщі, а не тільки на Окраїнах, але там діються нечувані експерси обіжарників. Ми, соціялісти, є за тим, що кожний нарід має право до самостійності, але доки Українці чи Білорусини самі не створять державних уладжень — ми повинні їм в нашій державі лати широкую автономію. Наш клуб внесе відповідні пропозиції. (Голос на лавках меншостей: Обіжарка-жарка!). Ми, соціялісти, маємо власну ідеологію і для нас байбуже, що про нас думає український чи білоруський націоналізм — так само, як польський націоналізм. Уважаємо, що безпеку і мир на Окраїнах можна здобути тільки шляхом згоди обох нарідів“.

Панове пепесівці починають про людське око виявляти сальонове невдоволення з приводу язикових законів, які самі ухвалили. Вони жалуються на розпорядки, які — до речі кажучи — є тільки льобічним наслідком того протіукраїнського й „протіпобольського“ походу, який найшов свій вислів в язикових законах. Пепесівці голосували за язиковими законами, які — на їх думку — були „кроком вперед“, а тимчасом вони є сильним відірванням взад, ліквідацією всіх язикових здобутків українського народу. Це дуже добре знали й розуміли пепесівці і тому їх теперішнє бідкання є очевидною і нікчемною облудою. Також облудою є й „приціпові“ декларації пепесівців про право до самостійності, що найкраще виявилось на практиці на протязі 1918/20 рр. і пізніше. Та все таки цікаві були би для нас пепесівські пропозиції, які вони настирливо заповідають від двох років і ніяк не можуть їх вродити. Головно цікаво було би для нас знати, наскільки пропозиції пепесівців відбігають

від знаменитих пропозицій сімських братів Ст. Грабського і Ст. Тугута.

— Сіоністична „Хвіля“ недбало нутує помішувати у нас відомим жидівським діячем п. П. Красним (очевидно, з невідомих причин промовчучи автора!) статті на жидівські теми і виявляє з того приводу досить помітне невдоволення. Ну, певно, що статті п. Красного, як і статті посла Грінбазма, не в смак східно-галицьким жидівським опортуністам, дивно тільки, що „Хвіля“ при нагоді реферувати тих статей, обмежується такими визиваючо банальними замітками.

Східно-галицьких сіоністів дуже дратує те, що ми звертаємо увагу на егоїзм і опозиційну локітність жидівської політики, на польонізаційну роллю Жидів на українських землях, на відсутність інтересу до долі і майбутнього тієї землі, на якій вони живуть і яка їх удержує. Очевидно, без огляду на банальні замітки „Хвілі“ і на порівняння з „Словом польським“ (що ми — мовляв — як і „Сл. пол.“ юлимо українське населення проти Жидів) — ми не спустимо з очей сіоністичних викрутасів. Не будемо полемізувати на тему бездумного порівняння з „Сл. Пол.“, поруч якого з чистим сумлінням можна поставити „Хвілю“ і взагалі культуртрегерсько-польонізаційну місію сіоністів. Бо справді те, чого ляхавсь пос. Грінбазма, що би Жиди не стали авангардом польонізації на „кресах“, фактично вже здійснювало і то в цілій ширині. З цим польонізаційним походом східно-галицьких Жидів будемо боротися так само, як з походом Прушинських, Гаєвських, Лезенгерів і їм подібних. Нас не можуть вдовольнити слякотні декларації, які опозиція „Jego królewskiej Mości“. Вказування на те, що Український Клуб, який ніби то мав бути „клуб з крові „Діла“, становив частину уряду Сікорського, є на стільки безосновні і бездумні, що не вимагають відповіді. Зрештою, відсилаємо панів з „Хвілі“ до тодішніх наших статей, в яких ми виразно вказували на помилковість і наївність тодішніх керманців Українського Клубу. Українською політичною думкою можуть не журитися галицькі сіоністи.

М. Ч.

Документ часу.

Подаємо виказ жертв по повітах, які в місяці вересні 1924. року вплинули до Каси Головної Управи Українського Педагогічного Товариства у Львові, (Ринок ч. 10. II. пов.)

П О В І Т :	Число гро- ад в пов.	Жертвувало громад зол.	Вере- сєрь сот.	На одну о- субу в пов. попад. сот.
1. Львів-місто	1	1	2,234.83	4.44
2. Надвірня	33	12	390.87	0.64
3. Сскаль	101	6	350.15	0.52
4. Старий Самбір	56	5	173.70	0.39
5. Мостиска	78	3	187.35	0.38
6. Тереховля	43	8	156.—	0.36
7. Борщів	75	13	279.46	0.36
8. Перемишль	123	5	252.—	0.34
9. Горлиці	65	9	67.—	0.31
10. Бучач	87	7	207.75	0.28
11. Жовква	75	6	183.—	0.28
12. Рава Руска	73	6	199.—	0.28
13. Львів-повіт	131	12	161.50	0.26
14. Туюка	74	8	161.20	0.25
15. Косів	42	7	166.85	0.23
16. Ліско	154	6	169.50	0.23
17. Броди	79	7	143.—	0.21
18. Заліщики	57	8	124.39	0.21
19. Петербіж	22	7	66.—	0.20
20. Підгайці	64	8	110.10	0.19
21. Камінька стр.	60	9	78.50	0.19
22. Козубів	79	14	172.60	0.18
23. Кривоноія	58	4	131.50	0.17
24. Рогатин	100	8	142.58	0.17
25. Ярослав	109	7	84.58	0.15
26. Сірка	91	6	77.35	0.14
27. Жидачів	74	8	77.—	0.13
28. Сколе	51	7	52.50	0.13
29. Богородчани*)	37	5	64.50	0.12
30. Зборів	53	6	49.—	0.12
31. Скалат	64	9	54.10	0.10
32. Перемишляни	69	5	49.63	0.10
33. Калущ	69	7	65.—	0.09
34. Збарж	60	4	38.40	0.09
35. Сяжик	130	8	52.22	0.09
36. Березів	56	4	11.50	0.08
37. Долина	87	6	62.30	0.07
38. Станіславів	75	6	57.50	0.07
39. Тернопіль	82	7	54.95	0.07
40. Самбір	87	5	49.—	0.07
41. Добромиль	95	6	35.—	0.05
42. Копичинці	53	5	33.50	0.05
43. Чесанів	66	3	26.—	0.03
44. Мудки	70	2	23.50	0.05
45. Стрий	33	3	21.—	0.04
46. Товмач	64	5	37.—	0.04
47. Чортків	44	2	20.—	0.04
48. Бережани	74	4	24.—	0.03
49. Городок	70	3	17.—	0.02
50. Городенка	50	3	18.—	0.02
51. Радехів	55	2	11.—	0.01
52. Залочів	89	4	10.40	0.00
53. Яворів	70	1	2.—	0.00
54. Снятин	41	—	—	—
Волинь	—	—	14.20	—
Заточенці з Польщі	—	—	629.90	—
	3.820	322	8,131.90	—

Крім того вплинуло жертв до Каси Кружків УІТ-ва:

В Бережанах	231.—
„Борщеві	77.99
„Золочеві	307.20

*) З того Мости Великі 150.—
**) Солотвина 44.35

ною і зичливою, бо — як це з великою втіхою і дивом помітив професор - мухолап — до його домівки у стовпі залітала без перешкоди маленька пчілька Stelis simillima, бідна емігрантка, котрої вся рідня живе й досі на Кавказі, а вона, не знаючи, як і коли, заблукалася до Бедриківців. Ніде в інших місцях Польщі її не стрічали, тільки тут найшли її, на Поділлі, у дубовім стовпі, у милосердного Літургуса, що не гнав її зі своєї хати і годував, як свою дитину. По вченому це називається, що вона була галапасом у Літургуса, але, хто там знає, може вона чимсь і віддячувалася своєму добродієві.

Stelis simillima в Польщі! Ця нахідка давала професорові чисту і нічим не закаламучену втіху, зовсім незрозумілу для власника стовпа, Василя, котрий приглядався незнайомому добру хвилину і не знав, що про нього й думати. Василеві й не снилося ніколи, що його дірвий стовп у брамі — це єдине становище в Польщі, до котрого завязав мухолапові оплатиться приїхати і з Познаня, і з Варшави, і з Кракова, щоб лише подивитися на нього.

Професор зловив собі кілька таких Stelis, одну після в Відень, другу в Берлін, третю у Варшаву, четверту у львівський музей, дві собі лишив — і бедриківський дубовий стовп разом з його мешканцями прославив в ентомологічній часописі.

В рік пізніше, в літі, він знову прийшов до цього єдиного становища в Польщі. Ріжні мухолапи зі світа просили його прислати їм до їх збірок цю Stelis і він хотів наловити більше тих бжілок. Він сам був завзятим мухолапом, спеціалістом до болончаків, і розумів сердечні бажання далеких товаришів, котрі могли й не спати з зазисті, що у своїх збірках не мали ще бедриківської Stelis.

Приходить професор у село, придивляється всім брамам і стовпам, не вірить собі, вертається — і серце в нього чимраз більше холоє: нема вже дубового стовпа! Ось тут він був і пропав десь! Брама нова і стовпи нові. Заходить професор до господаря на подвір'я і питається його про стовп. Господар каже: — Або що? Вам на що?

— Де подівся той дубовий стовп, що був тут у брамі?

— Я продав його Жидові.

— Далеко той Жид?

— Ні, от ідіть туди!

Професор відходить стрівожений, а Василь іде за ним слідом. Ніби показує дорогу, тимчасом у душі його повно здогадів і підозрін. Навщо йому цього стовпа? І торік придивлявся йому якимись склами і цього року за ним допитується.

У Жиди він слухає уважно його розмови з незнайомим. Розмова не довга: стовп уже давно порубаний і спалений. Ця відомість дуже болить незнайомого, він з докором

і жалем каже: — Що ви доброго зробили? Яка шкода! Єдине місце в Польщі!

І по цих словах відходить смутний, як по похороні. Василь і Жид дивляться за ним і оба починають також сумувати, хоч не знають добре, за чим. Одно тільки розуміють, що втратили якесь велике добро.

— Слушайте, Василю, що було в тім стовпі? — питається Жид жалісливо.

Василь дивиться на Жиди зпід лоба і відповідає гнівно: — Ага! ти ніби не знаєш?

— Бігме, що не знаю! Щоби я так здоров був!

— Щоби ти так здоров був по тій правді! — повторяє Василь твердо.

— Не жартуйте, Василю! Скажіть, що там було?

— Уже там — каже Василь — щось немаленьке було в тім стовпі, коли той пан так жалує за ним. Торік придивлявся йому склами... Чи ти чував, що пани тепер і через дерево бачуть? Чогож приходив сюди ще раз?

— Чи я знаю?

— Ти не знаєш, але ти рубав стовп і бачив, що в нім було.

— Я не рубав, бігме, що я не рубав! — борониться Жид. — То Тимко рубав, а при тім не був. Як не вірите, ходім до нього спитати! Може він що найшов?

По дорозі до Тимка Василь ува-

Коломій	733—
Мичулінця	14'88
Рогатин	497'95 + 60 дол.
Стрий	671—
Чорткові	265 70

Із цього виказу бачимо, що в вересні на 3829 громадян переслали до каси Головної Управи УПТ-ва жетони 322 громадян в сумі 8,131'90 дол. Головна Управа УПТ-ва мала в цьому місяці видатків 18 893'43 дол.

Щомісяця подаємо такий виказ. Ми зверталися до українського громадянства з запитом, щоби ширше займалося долею „Рідної Школи“, вказуючи, що коли дальше не стане супроти неї в такій байдужості, то погрожувалося розкрити наші приватні школи.

Наш запит остає — на жаль — без відгуків!

Тепер подаємо числа без коментарів — вони говорять самі такою страшною мовою, яка повинна би найбільше байдужих порушити.

Ці числа — це свідчення, як українське громадянство розуміє вагу „Рідної Школи“ і показник, яким кроком іде воно вперед на шкільно-освітній ділянці.

Подаємо їх як документ для істориків. Секція „Рідна Школа“ УПТ.

Дрібні вістки.

Вислід англ. виборів не збив з пантелику лібералів і членів Лейбор-партії — коли судити по заявах їх лідерів. Вони лотішаються несприятливою виборчою ситуацією і сподіються, що їхні партії на ділі не втратили впливу на англ. громадянство.

Нім. соціалісти бояться, що перемога консервативістів в Англії означає поважний зріст реакційної течії, яка не залишиться без впливу й на німецькі вибори.

Рада Ліги Націй полагодила грецько-турецький конфлікт у справі румайської Греції з Константинополем. Прийнято внесення Ішії (японського делегата) про скликання мішані комісії в Константинополі.

В Китаю громадянська війна мабуть таки близька кінця, бо найбільш вавзятий генерал Ву-Пей-Фу стоїть на чолі центрального уряду і згодиться увійти в переговори.

Польське міністерство фінансів спростує вступку, рач би до Львдова й Нью-Йорку збиралась виїжджати польська делегація у справі закорд. позички. Ані ніхто того Польщі не пропонував зні сам вона не гадає не робити (з огляду на безвиглядність справи).

Баварський принц Рупрехт позварився з Людендорфом. Рупрехт відмовився стати перед судом чести зложив з пруських генералів, а Людендорф перед судом баварських генералів. Баварські генерали зібрали з Людендорфом усі зв'язки. Людендорф втратив політ. вплив у Баварії.

Кооперація — народня сила.

Вписується масово у члени кооперативів „Рідна Школа“ у Львові, Рихон 10. Удїл 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число удїлів необмежене. Порука 2-кратна.

Жив за потрібне, виявити Жидові свій злогід і підозріння. Ото в стовпі могли бути срібні гроші ще Василю підда. Дід мабуть вивертів діру у стовпі, вложив туди гроші і забив грубим кілком. Цей кілок Василь добре нагадує собі, тільки йому й на думку не прийшло, виняти його і подивитися. А батько оповідав йому про ділові срібні сороківці, що, не знати де, поділися. Звичайний чоловік не міг бачити їх у стовпі, але той пан зі склами... Адже на війні через одержу і тіло бачили, де куля застрягла.

Жид слухав уважно і, хоч як лякався сварки, відважився сказати: — Ну, але стовп я купив; то як би що в ньому було, то це також моє, бо я заплатив.

— Ти за стовп заплатив, не за срібло! — відповів Василь рішучо. — Дерево твоє, а срібло моє! Жид замовк.

Тимко викидав саме гній гралями, як до нього прийшли Василь і Жид. Нагадали йому стовп, що він рубав.

— Ти рубав? — спитав Василь.

— Я.

— Де ділися ті гроші, що в них були?

Тимко спалахнув, як вогонь.

— Які гроші? де? у стовпі?

— Ей, сусідо, сусідо! — погрози Василь. — Вилізе вам боком моя кривда. А я живував, звідки у вас взявся новий козук.

Мова фактів:

Сучасний стан української науки.

П. Галичина — Львів.

(Продовження).

Головним органом Н. Т-ва є Записки від 1918 н. по нинішній день т. СХХV—СХХХV. В Записках друкувалися праці, що входять в обсяг секції філософичної й історично-філософичної. В році 1923 переведено розділ Записок на філософичні й історичні так, що т. СХХХIV—V містить вже виключно праці історично-філософичної секції під редакцією І. Крип'якевича.

Важніші праці зреферовані у виданнях Н. Т-ва за рр. 1918—1924.

1) Література і філософія: Я. Гординський, Перша проба хрестоматії з української літератури; Ф. Колесса, Навчання і характеристичні признаки українських нар. мелодій; І. Панькевич, Про відношення пам'яток стародавньої мови до полудн.-славянських під лекс. оглядом; І. Свенціцький, Новосадський апостол з XIV в.; Я. Гординський, Слова Е. Сирія в перемисльських пергамах. Листки поч. XIV в.; Д. Чебушник, Порівняння до української козацької; І. Брик, Шевченко-ва поема Іван Гус II ч.; К. Студинський, Епізод із життя А. Могильницького, М. Моззяк, Кілька заміток до послання Янця 1524 р.; В. Шурат, Вид. Іліада в Слово і п. Ігореви; А. Андрюхович, Іван Лаврієвський, Я. Гординський, Келестин Скоморівський, О. Барвінський, Три листи М. Костомарова до П. Куліша. Т. Ревакович, До автобіографічного поем М. Устияновича; І. Брик, Польсько-славянський словник пол. XVIII ст. Зарудницького, В. Охонимич, Про виголос і наголос слова „Україна“; М. Мочульський, До легенди і пояснення „Інтродукції“ до „Гайдамаків“ Шевченка; М. Возняк, Два співаники XVIII в.; В. Гнатюк, Пісня про неплідну матір і не народжені діти. Ф. Колесса, Українські нар. думи; Я. Гординський, „Владимир“ Т. Прокоповича; М. Возняк, До історії початків „Пісень XVIII в.“; К. Студинський, Павло Леонтович; В. Шурат, Двоязычні тексти українських пісень XVIII в.

2) Історично-культурні праці: В. Шурат, В. Копіт і Ів. Снігурський, К. Студинський, Копіт і Зубрицький, М. Тершаковець, В. Копіт і Дуни-Борковський, Я. Гординський, Основання го-кат. церкви в князівстві Любка в Італії; О. Барвінський, Погляди М. Костомарова на задачі української інтелігенції й літератури, В. Шурат, Віденське „Общество св. Кирила і Методія“, В. Шурат, Пісня про повстання М. Пушкарка; В. Гнатюк, Рукописні гумористичні часописи; А. Андрюхович, Львівське „Studium gubernetum“; В. Шурат, Українські традиції про походження Костюшка. Крім цього друковані реферати: Т. Реваковича, О. Барвінського, К. Студинського, І. Брика, В. Карповича, В. Гнатюка, В. Шурата, М. Возняка, І. Зілинського.

В серії „Українсько-руський Архів“ вийшли т. XII. В. Шурат, Листи митр. М. Левицького до еп. І. Снігурського, т. XIII—XIV, К. Студинський, Матеріали до історії культурного життя в Галичині 1795—1857 рр.; т. XV. І. Брик, Матеріали до історії

українсько-чеських взаємин в першій половині XIX.

Вкінці подаю виказ праць, які на філософичній секції зреферовано і признано гідними опублікування в виданнях Н. Т-ва, а які досі не вийшли або вийшли в інших видавництвах:

К. Студинський, До історії культури і духов. життя галицького духовенства; І. Свенціцький, Шевченко і сучасна російська критика; І. Свенціцький, Нариси з історії української мови; В. Шурат, Кіризька легенда в Шевченківській поемі; Я. Гординський, Падомник С. Рихловського 18 ст.; В. Шурат, Юл. Добровольський, Ол. Барвінський, Спомини про заснування катедри української історії на львівському університеті; К. Студинський, „Societas presbyterorum“; К. Студинський, Театральна вистава в го-кат. дух. семінарії 1860 р.; М. Возняк, Автобіографія М. Лисенка і вісім листів; Л. Білецький, Мескалева криниця Шевченка і її літер. історія; К. Студинський, Нові дані з життя П. Паславського, Л. Білецький, Мойсей Франк; Я. Гординський, До питання про оригінальність оповідань Федьковича; К. Студинський, І. Франко мимовільним героєм події в Львів. дух. семінарії; Я. Гординський, Драма Милості Божої; М. Возняк, З роки заслання Петра Ефименка в Архангельськ; П. Пелех, Студії про Г. Сковороду; О. Барвінський, Спомини І. Пулюя про П. Куліша, Л. Білецький, Основи літер.-наук. критики; К. Студинський, листи В. Ганки до П. Зубрицького, Ф. Колесса, З царини української муз. етнографії І. Панькевича, Географія діалектів Закарпатської України; М. Тершаковець, Слова о полку Ігореві, О. Колесса, Ужгородський полоустав у перга. ркп. з XIV в.; М. Возняк, Авторство азбучної статті з 1834 р., О. Натарук, Нові попомітки в Канаді, Е. Гриняк, Німецькі слова в українській мові; А. Андрюхович, Віденське Barbagelut, І. Огієнко, Історія українського дворянства, А. Андрюхович, Дочка Купця в Відні, А. Бойко, Rozdział z Nestora; Е. Тимченко, Львівські іменники в українській мові, С. Смоль-Стоцький, Розвиток поглядів про сему славянських мов і їх взаїмне спорідненість.

3) Історичні праці: Б. Барвінський, Предтеча університету ім. Франца І. у Львові, В. Шурат, Жерело звісток Гендльовика про Запорожців; М. Тишків, Висіль Тишків, істор. генеалогічна розвідка; І. Крип'якевич, Серби в українській війську 1650—1660 рр.; Б. Барвінський, Слідами гетьмана Мазеги; І. Брик, Славянський зїзд у Пазі 1848 р. і українська справа; І. Крип'якевич, Український державний скарб за Б. Хмельницького, В. Герасимчук, Михайло Грушевський як історіограф України; І. Крип'якевич, Учитель Б. Хмельницького; М. Кордуба, Мій Замокост та Зборівом; Е. Перфенький, Новгородський княжий літопис; М. Чубатий, Державно-правне становище українських земель Литовської держави XIV в.; І. Крип'якевич, До історії українського Державного Архіва в XVII в.; І. Боршак, Гетьман Пилип Орлик і Франція; Мел. Бордун, З життя українського духов. Львів. єпархії в друг. пол. XVIII в.; І. Кривенький, Українська історіографія на переломі; І. Калинеч, Українська істор. бібліографія за 1914—1923 і.; І. Боршак, Звідомлення з дослідів в архівах зах. Європи.

(Продовження буде).

Д-р Іван Брик.

Ставайте членами-основателями Товариства „Прихильників Українського Спорту“. (Чл. вкладна 25 зл.). Шліть менші датки для організації спорту. Адреса для висилки грошей, „Дністер“ ч. нн. 13568, Львів, Руська ч. 20.

НОВИНКИ.

— **Злочин читання української газети.** Не вважаючи на те, що українська газета „Наше Життя“ виходить у Холмі цілком легально вже 4 роки, польська поліція арештувала їїми громадянина с. Висоцька (сап'єнський пов.) Федора Мусіячука за те, що... читав „Наше Життя“. До речі кажучи, „Наше Життя“, підписуване, як видавцем, послом С. Макивкою, стоїть на ідеологічній позиції Української Парламентарної Репрезентації, так, що його читачі в ніякому разі не можуть бути запідозрені в — большевизмі. Єдиний злочин „Нашого Життя“ це те, що воно українське.

— **Репресії проти української преси.** Як другий характеристичний приклад відношення польської влади до української преси, можна зазначити ревізію й арешти у цьому самому, вищезгаданому „Нашому Життю“ у Холмі. Ревізію перевели 22-го жовтня п. р. агенти поліції в асисті представників держави. За чим нищорили невідомо; нічого не вийшло, а проте редактор арештували й тримали в арештах 24 години, після чого випустили без пояснень.

— **„Українська Рада“.** В суботу, 1. листопада з'явився у Львові новий двотижневик (що запровадив свою появу на 1. і 16. кожного місяця) під назвою „Українська Рада“. Перше число має 6 сторінок і коштує 25 сот. Здається, що „Українська Рада“ є політичним органом, однак перше число має здебільшого белетристично-настрійний характер. — навіть в статтях політичного характеру.

— **„Зізн“.** Вийшло (1. XI.) перше число нового журналу сатири й гумору, який ним разом зветься „Зізн“. „Зізн“ виходить двічі в місяць, поодиноким числом 50 сот. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, вул. Руська 18; друкується у друкарні „Діла“. Перше багато ілюстроване число робить симпатичне враження; головне місце в ньому, що воно не сподобалося цензорів, який у першому накладі увесь зміст характеру політичної сатири без змислих керемоній — викреслює! Сконфісковано п'ятери сторінок дотепів і жартів, на місце яких прийшло редакції вставляти інший матеріал.

— **За державну зраду.** В п'ятницю засіли на лаві обвинувачених перед львівським судом присяжних сесією з Городенщини: Михайло Муляк, Іван Рєгуш, Дмитро Бундзяк, Іван Бойко та Михайло Вишнівський. Акт обвинувачення закладає їм злочин державної зради, якого вони мали допуститися 14. і 15. червня п. р. розкидуванням комуністичних відозв по селах Городенського повіту. Крім цього Муляк обвинувачений в злочині публічного насильства, за чинний опір при арештуванні. Розправи проводить р. Маєр, обвинувачує прок. Лавенські, боронять д-ри Ганкевич і Глушкевич. Про хід розправи подамо обширніше звіт згодом в дотичній рубриці.

— **Фальшиві банкноти.** В Кракові з'явилися фальшиві 2 і 5 злотові банкноти.

— **Напад під Яворовом.** На шляху поміж Шклом і Яворовом напали бандити на вертаючих зі Львова купців, яким забрали усю готівку в золотих і доларях. Поліція арештувала кількох селян, запідозрених в нападі.

— **Слібло що оловом дзвонить.** Пня 1. ц. м. пушено в кулі срібні давзолоті монети, поміж якими виявилися прикраси, що замість сліблом дзвенять оловом. На численні рекаміції відповіли дирекції польського банку, що глибокий звук д. яких монет походить від їх недбалого виконання.

— **Фальшування лікарських свідоцтв.** Президія заряті Каси хорих м. Львова повідомляє, що в бюрах виплат Каси хорих віддано в руки поліції Марію Журанську, Зофію Дзялечу і Стефана Бурного. Ця банда „уважовців“ добувала при допомозі фальшуваних лікарських свідоцтв д-нів Рубіна і Оксера допомоги для хорих, якими ділялися поміж собою. На тих свідоцтвах сфальшовано між іншими підписи прадедавіш д-ра. Александрич та підроблено печатку міського заведення водопроводів, Оссолінеум і т. д. В зв'язку з тим президія Каси хорих зарядила перевірку лікарських свідоцтв за цілий 1924 р., при чому на 5000 свідоцтв закресовано автентичність 45 на суму 3,043 золотих.

— **Свято чеської державності і Закарпаття.** 28. жовтня п. р. Чехо-словацька Республіка святкує в роковини своєї державності, що постанала зі зрілої свідомості чеського народу, на руїнах австро-угорської монархії. Ужгородська українська (народницька) „Свобода“, присвячуючи цим роковинам передову статтю нарівні з усіма часописами, що виходять у ЧСР, звертає увагу на пронацистський диссонанс, що зіпсував сьогоднішню радість автохтонів Закарпаття з приводу звільнення країни з під мадярської тиранії. Бо оєс ужгородський державний комісар Грбек видав наказ, що в д. 28. жовтня не вільно вивішувати на домах ніяких інших прапорів, тільки державні ЧСР. „Свобода“ гостро протестує проти цієї незаконної заборони маніфестаційного виявлення національної індивідуальності народів, що опинилися в ЧСР, і добуває в цій забороні старорежимну лояльність до централістичної влади й провакційну нелояльність супроти Українців Закарпаття. Українці будуть засідати боротьбу проти всієї денационалізаційних спроб як центральної праски влади так і місцевих органів, і ніколи не відмовляться свої від свого історичного прапора ані своєї національної окремішності.

— **Дешеве дорожництво.** Після обчислень Головного Статистичного Уряду, Варшава є найдорожчим містом в Польщі. А всеж таки тяжко повірити, що кошти дешевого удержання родини з чотирьох осіб, вносили в жовтні у Варшаві 6 зол. 13 сотиків, в Лодзі 5 зол. 41 сотиків а в Познані 4 зол. 92 сот. Або статистична комісія помиляється або Варшава є раєм дешевизни супроти Львова, в якому на певне нема чотирьохосібної родини, якаб так дешево проживала день.

— **Експлозія в твердині легіонів.** В твердині Легіонів під Вілянвом експлодував запалювач відкривачного гранату, при чому відломки гранату поранили 2 робітників і 2 робітниц.

— **Злодійська ватага.** В Богумині арештувала поліція злодійську ватагу, зложив з 70 осіб. Ця ватага, яка крім крадіж маймає на совість ряд убійств, оперувала від 1916 р. в острівсько-карпатському басейні. Ця банда мала навіть своє Konto в одному з галицьких банків.

— **Залізнична катастрофа на Україні.** На шляху Жмеринка—Ярошин впаав жертв

Начинаємо боротьбу з доріжнею!

Під теперішню хвилю, коли знова погортається філя доріжні, ми перші постановили дати примір боротьби з нею. Тому установлено

в каварні і реставрації „РЕПУБЛІКА“

728 2-2

слідуючі ціни багато нижчі від дотеперішніх.

Нашим П. Т. Гостям подаємо знамениту каву на снідання від 7-9 рано за
Снідання складаються з яєць, масла, меду, 2 булосі і кави. чаю або чеколяди за . . . 30 сотиків
Обильні обіди з трьох накрить після довільного вибору з карти . . . 75 сотиків
1 зол. 30 сотиків

До диспозиції П. Т. Гостей величезна кількість всього роду краєвих і заграничних часописів і ілюстрованих журналів. Славний ансамбль концертний, заграничних солістів. — До диспозиції П. Т. Гостей телефон 841. — О численні ввічливі просять — У П Р А В А.

вою катастрофи особовий поїзд, що йшов з Москви до Одеси. Парогик відривався від поїзду, який перевезення з насипу, при чому згинув 4 особи. Крім цього 4 особи віднесло тяжко і 8 легімі ображення.

— **Жиди поміж собою.** Жидівське академічне товариство „Огніско“, не одержавши дозволу на збірку грошей в льокалі Дорфмана при вул. Лебонів, напало ошоді на неї ресторани, обсадило всі столи та вхід до ресторану, до якого не допущено жодного гостя. При цьому „дверзійному“ наскоку погубовано господаря та персонал; шойно покликана поліція звільнила Дорфмана з опресії.

— **Полігші при узисканню громадянства.** Польське міністерство внутрішніх справ приготувало деякі зміни в законі з дня 20. січня 1924 р. дотично польського громадянства. Задумані зміни мають піти в напрямі полігші в узисканню права громадянства.

— **Королі на вигнання.** Віденські часописи повідомляють з Берліна, що великий князь Андрій написав листа великому князеві Миколі Миколаєвичу, в якому заявляє, що признає „царя“ Кирила і осуджує негативне становище в тому напрямі. кн. Миколи Миколаєвича. На 17 російських архикнязів 14 видалено „царя“ Кирила. За Миколою Миколаєвичем заавдіся його брат, сестрінець і цариця-мати.

Нові вибори?

Голоси провідників соймових клубів.

Від кількох днів у посольських колах іде розмова про можливість розв'язання сойму і розписання нових виборів. На цю тему у варшавській пресі появилися голоси деяких представників соймових клубів. І так: пос. Кернік (Піст) заявив, що коли не вдасться вивести у соймі польської більшості, то треба буде відкликатися до народу. Та перед тим слід змінити конституцію і виборчу ординацію. Пос. Хондзиньскі (НПР.) заявляє, що негайним розв'язанням сойму і негайними виборами. Представник ЗЛН. (вшехп.) п. Заморскі вважає шкідливим передчасне розв'язання сойму. Передвиборча агітація не спричиниться до консолідації держави. Також вважає він того, що сх.-галицькі Українці могли би взяти участь у виборах і ввести до сойму 50 неперемінних іредентистів, які не лише переписали би працю в соймі, але й підважили би основи держави. Пос. Недзвільковскі (ПРС) є погляду, що речення виборів слід прискіпити, але розв'язання сойму повинно наступити у відповідний момент (!?). Пос. Дубановіч (ХН) перш усього домагається зміни виборчої ординації, головню з оглядів на відносини на окраїнах. Змагання до нових виборів є рішучо шкідливе. Посол Слівінскі (хлопський союз) заявляє за новими виборами. Предст. жид. клубу пос. Розмарін вважає теперішній час невідповідним для нових виборів, з огляду на безробіття, госп. кризу, невияснені міжпар. відносини й агітаційну горячку, що не було би доцільно для такої молоді держави, як Польща. Вкінці дуже неясно висловився пос. Антін Васильчук, який як відомо перестав бути членом Українського Клубу. На його думку нові вибори тільки тоді принесуть користь, коли зникне теперішня політична анемія у відношенні до територіальних меншостей.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 а Союзу Кредитовім, Львів, Ринок 10.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

СУКНА ЖІНОЧІ І МУЖЕСЬКІ
як також **БЛАВАТНІ**
— **ТОВАРИ** поручає —
Ф-а ЦВЕРДЛІНГ І РАЙСНЕР
Львів, Ринок 44
737 Для П. Т. Урядників полекші 3-4

ОСТАННІ ВІСТІ.

Справа Бесарабії.

З Риму доносять:
Щоденник „Епока“ оголошує відкритий лист відомого радянського провідника Раковського. Лист цей в цілості присвячений справі Бесарабії, по чім в невичайно сильних словах квестіонує права Румунії до посідання цієї території без попереднього переведення плебісциту. Автор статті квестіонує також право великих держав до видавання вироків в справі приналежності території, які до них не належать. Ні яка децизія конференції амбасадорів не перешкодить Бесарабії в стремлінню до свободи і в її осягненню, а совіти зі своєї сторони дадуть Бесарабії цілу свою поміч в її боротьбі за свободу.

Лист Раковського отверто заповідає намір совітів інтервенції в тій діяльній на думку Румунії належить включно до вну трішньої політики Румунії.

Лист Раковського викликав велике зацікавлення в тутешніх політичних колах. Панує загальне зацікавлення щодо того, чи на повисший лист наступить відповідь зі сторони румунських кол.

Біржа.

Львів, 3. листопада.

Гроші.

Амер. дол. 5'18—5'18½, канал. дол. 4'98—5'00, чеські кор. 0'15½, — 0'15¼, лез 0'02—0'02½, франк. франк 0'27½, — 0'28½, швайц. фр. 0'97½, — 0'98, анг. фунт. 23'20—23'40.

Дрібні оголошення.

ВАЛЕНДАРІК „РУСАЛКА“ на 1925 рік люксово-гарно викінчений, в двох краках печатаний, вскорі появиться. Замовлення приймає: А. Окшиш, Львів, Кадешка 4. 718 3-3

НА МАНДОЛІНІ, ГІТАРІ В 16 ЛЕКЦІЯХ пливної гри з лот за порукою вичує „спеціаліст-педагог“. Зголошення, що денно: площа Бернадинська 12, II. поверх від 4-7 поп. 741 2-2

УКРАЇНЦІ ПОМОЖІТЬ! Молодий, інтелігент, емігрант Українець з музичними здібностями (бар тон) пошукує якогонебудь праці (десятника, сторожа, робітника), аби вільний від роботи час студіювати музику. Зголошення і умови St. Najpółka z Grodzieskiej. Kier-ctwo Kolejki lebnuch O. Sopilnyk. 3-3

ПОШУКУЮ спільника до уладження нової аптеки в окривім місті. Зголошення до адміністрації „Діла“ під „Аптека“. 746 1-1

ОПОВІСТІ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Український Театр М. Стадника.
ПЕРЕМІШЛЬ, Саля Навольного Дому.
Понедлок з. XI. — БАЙДЕРА.
Вівторок 4. XI. — ПІГРО ДОРОШЕНКО.
732 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

Д-р СТЕПАН ВІТВИЦЬКИЙ

веде свою адвокатську канцелярію в Дрогобичі в „Народнім Домі“ спільно з д-ром Михайлом Терлецьким. 749 1-3

ЛІНАР

Д-р ІВАН СТЕФАНОВИЧ

перенісся з Миколаєва н/Дч. до Зієєння к. Львова ч. 427 і ординує від 3—5 г. поп. 750 1-3

Спеціаліст шкірних і венеричних недуг Д-р В. ЛЯВЕРШТАЙН, б. елев дермат. клініки в Берліні.

Львів, Синстуська 37 (ріг Словацького). Лікування волосся, плям, знаків, електроліз. 516 зою, кварцевою лампою. 15-15

Продається хутір в 20 десятин з інвентарем.

Бажаючих купити, прошу звертатися по адресі м. Рівно на Волині, вул. Директорська 21., **Филип Іванович Левицький**. 744 2-2

НА СПЛАТИ! На зимовий сезон поручає найдешевше на догідні сплати: рагляни, куртки, футерка, одяги мужеські і діточі, еподе, жіночі плащі і т. п.

Магазин Конфетції Перльбергер Львів, вул. Назимирівська 35. 734 35. Позіо на число дому 35. 2-5

„ОЛЬКА“ ЛЬВІВ
РИНОК 35.

біля

Народноі

Торговлі

продає

тільки

677 5-20

ТРИКОТИ
найліпшої
якості.

ПОВІР!

Акційна **„ПОЛОТНО“**, яка перенесла своє бюро з вул. Зіморозича ч. 20 на вул. Городецьку ч. 95., по переведенню внутрішньої своєї організації поширила значно свою робітню селянських полотен, рушників і мотузних виробів, урядила при вул. Городецькій ч. 95. великий склеп, де має дуже добрі полотна, кайги, сукна і н., та продає їх за готівку або вимінює за лен, конопі, класи, вовну і т. п. під дуже корисними услівями. Селяне, що привозять сирівці, можуть заїздати своїми фірами на подвіря робітні при вул. Городецькій ч. 97., а з дальших сторін можуть переночувати. 748 1-3

Вже вийшов і продається по всіх українських книгарнях широкого знаний великий календар-альманах

„ДНІПРО“ на рік 1925.

(3-й рік видання), який містить 6 оповідань, 18 поезій та 13 статей, розвідок і споминів найкращих письменників СОБОРНОЇ УКРАЇНИ.

10 аркушів друку. 717 3-3 Ціна 3 зол.

При замовленні на більшу кількість значний опуст тільки у видавництві:

„Українське Товариство Допомоги Емігрантам з В. України“, Львів, Руська 3/III.

ЧИТАЧІ „ДІЛА“! Бон на 10% опусту.

Найновіші моделі суконь, блузок, плащів, шляфронів, білля, панчіх, жіночих камізельок найташше у фірми **М. Айзенберга**, вул. Синстуська ч. 12. 649 7-8

Дім конфекційний „ПРЕМІЄР“

ЛЮДВИКА МАРКА

у Львові, вул. Словацького 2. проти Головної пошти

поручає свій **АБОНАМЕНТ** в 6-ти клясах

на першорядну мужеську гардеробу, обіймаючи всі категорії садових містових і спортових одягів. 740 1-3

ДІЛО

виходить щоденно передпол.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ричон 10., II. пав.
Конто почт. шпал. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в праю 4*20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фл. фр.,
Італії 7*50 зл., Німеччині 7*50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рв-
мунія 150 лфл. Болгарії 7*50
зл., Австрії 7*50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.

ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Серед намулу і трясовиння.

Польський сойм, який повинен бути виразником ясно зазначеної й уgruntованої політичної думки, який повинен визначатися твердою політичною лінією, представляє собою образ страшного запусіння, хаосу, інертності й анемії. Можна сказати, що навіть така шляхотська інституція, як повітова рада першого-ліпшого галицького повіту за австрійських часів, об'єктивно беручи, більше була зближена до парламентської установи, виявляла більшу дозу програмовості (поминаємо її тенденцію), як сойм польської республіки. Коли можна говорити про „лінію“ польського сойму, то тільки в одній справі, у відношенні до „чужоплеменців“, головню до територіальних народів України і Білорусинів. Під тим оглядом побідила ідеологія шовіністичного вшехпольського табору, послідовно переведена в життя авторитетом президента республіки Войцеховського. В цій ділянці польської державної політики тріюмфує принцип „польської більшості“ від Гломбінського, Ст. Грабського і Прушинського до Барліцького, Недзвільковського і Жулавського. І хоч польська преса об'єднано нарікає, що у відношенні до „кресів“ нема ясної політичної лінії, то фактично та лінія є аж надто ясна, а факти, що її засвідчують, аж надто вимовні.

Поза цю єдиною твердою лінією повне безголов'я, безплановість і бездушність. Бо й якже? Існує парламент, що не може втворити парламентарного уряду; існує уряд, що фактично нехтує парламент. Уряд невдоволення парламентом, а парламент урядом, а обидві влади: законодавча і виконавча незмінно задержують свої позиції, клепають свою безплановість, вертаються в зачарованому колі, піддержують себе з примусу, чи з „патріотизму“ і верстають свій шлях від одної кризи до другої, латаючи надто великі діри суспільно політичної будівлі глиною і навозом. А тимчасом росте невдоволення серед мас, населення вгинається під вагою податків, поширюється економічний розвал, зростає безробіття, меншає варстат селянської праці, в судорогах вється населення в наслідок неврожаю, гине освіта, мітом стають громадянські вольності. Земельна реформа, якої метою повинно бути задоволення землею місцевого селянського населення, переліцьовано на колонізацію й осадництво, адміністрацію перетворено в експозитури партійних котерій і організацій народних, судівництво в орган репресій, а освіту в польонізаційно-деваційний інструмент.

Над ославленою санацією скарбу все більше з'являється фатальний знак запиту, а найбільша „реформа“ сойму — язикові закони для „кресів“ — тільки виявила всю безглуздість „реформаторів“ та піднесла запальний стан на більшій половині території, що сьогодні входить в склад польської держави.

Серед цього намулу, серед цієї подиву гідної атрофії політичної думки, серед загину якоїнебудь толерантності, пошанівки людськості

і людяності тріюмфує якась дивоглядна, майже божевільна політична акробатика і облуда.

Інші держави і народи з парляментарним устроєм у випадку анемії народнього представництва розв'язують всякі гордіські вузли політичного характеру звичайним „царським розпором“, відкликом до народу. Такі голоси час від часу з'являються і між членами польського сойму. В останньому часі думку розв'язання польського сойму і розписання нових виборів до нього піднесло „Визволене“. Сойм не є під теперішню пору еманцією громадянства, не є відбитком думок, переконань і настроїв громадянства, він є інституцією не лиш анемічною, але й чужою громадянству, просто є анахронізмом, коли мати на увазі еволюцію думок і настроїв суспільності. Крім того годиться додати що в ньому не є репрезентована ціла одна провінція (Сх. Галичина), що найшла в організмі польської держави після виборів 1922 р. За новими виборами з'являється крім „Визволення“ ще й Н. П. Р. та — з усім природно — „чужоплеменці“ за винятком галицьких Жидів. Проти виборів є вшехполяки, християнсько-народові обшарники Дубановича, Жиди і — розуміється — хлібоїдські гренадери. За виборами, але з різними застереженнями, себ то здебільшого проти виборів з'являються куркулівські п'ястовці, пепесівці, хадеки і брилівці. Очевидно, проти нових виборів — відкрито чи скрито — є перш усього ті, що лякаються за кількістю своїх мандатів і за втрату свого політичного значіння. До цієї категорії належить ціла правниця, а також п'ястовці, Жиди, пепесівці, брилівці і хлібоїди. Але є ще другий важкий мотив проти нових виборів, це панічний страх, що галицькі Українці могли би взяти участь у виборах і з'явитися в новій соймі або в інший спосіб покористуватися вибраним представництвом. Цей страх проявляється головню в трьох соймових угруповань: у вшехполяків, дубадеків і галицьких сіоністів. Два перші угруповання говорять виразно, що з огляду на стан умів на „кресах“, себ то серед Українців і Білорусинів та з огляду на можливість введення до сойму „50 непересаданих іредентистів“ нові вибори є не на часі. Коли би цього Дамоклевого меча не вдалося виминути, то перш усього слід перевести зміну конституції й виборчої ординації в напрямі зведення до нуля „чужоплеменного“ представництва. Цей погляд дуже ревню заступають і піддержують також п'ястовці. Очевидно, „істинно-польські“ партії бажали би нових виборів аж у хвили, коли вповні буде переведена польонізація „кресів“. Та нас не дуже цікавить становище польських партій. Більше інтересу мусимо проявити до становища галицьких сіоністів. Вони теж обстоюють погляд вшехполяків, хоч і не аргументують „українським іредентизмом“. Як чоловік польської держави, вони не можуть погодитися з думкою, що перепиборча агіта-

ція захитає консолідацією польської держави; безробіття, господарська криза й невизначені міжнародні відносини могли би пошкодити молодій державі. Ось який непереможний чар мають посольські мандати, тим більше чужі, ось що журить галицьких сіоністів — так немов би відносини в 1922 р. були кращі й більше пригожі для виборів, як тепер.

Та як би не стояли справи, ясно, що намул і трясовиння заливає все польське політичне життя. З фатальною невблаганістю підносяться мутні хвилі і втискаються у всі пори суспільно-політичного організму. Криза польського сойму, яка фактично існувала вже в дні його народин, сьогодні поширюється все більше і погрожує затротою навіть позірному авторитету і значінню польського парламенту. Більшість партій є проти нових виборів, але прихильники „відклику до народу“ мусять зростати з кожним днем в залежності не лише від внутрішніх умов, але й від відносин міжнародного характеру.

Нова ситуація, втворена в польським соймі і взагалі в польському політичному житті, є в залежності від політичних напрямів європейського континенту. Якщо на європейському континенті даліше відбуватиметься пересунення на ліво, то й теперішній польський сойм несудільних угруповань реакційної

П. Т.

Отсим повітомляємо наших ВП. Від бошів, що фабрика цукорків і помадок

„ФОРТУНА НОВА“

ведеся досі при

вул. Павлинів ч. 16

перенесена з днем 30. жовтня ц. р. до власного будинку при

вул. Кордецького 23

УПРАВА.

742 2-3

закраски не зможе встоятися перед „духом часу“. З болем серця муситимуть всі аматори довговічних мандатів йти на нові вибори і годитися з думкою, що новий сойм буде лівіший, більше демократичний від теперішнього.

З нашого принципового становища ці майбутні зміни не мають великого значіння. Ясне й те, що в самих підвалинах сучасної Польщі стерчать всі задатки на неминучий розгартіш, та все таки в новому соймі ситуація була би значно прояснена і процес природної розв'язки національних питань — українського й білоруського — був би прискішений і упрощений. Ф. Ф.

Експозе Бенеша.

Нова сесія чеського парламенту почалася довгим експозе міністра закордонних справ Бенеша, який змалював генезу женецького протоколу і торкнувся основних питань сучасного миру. Д-р Бенеш глядить на працю в Женеві як на великий здобуток у напрямку полагодження пекучих конфліктів повоєнної доби. А проте не слід забувати, що пакт союзу народів не виключає воєн, а лише шукає засобів, щоби кожен можливу війну якомога оминати. Женецький протокол хоче приневолити держави: передавати свої конфлікти на розсуд міжнародного трибуналу.

Ослаблення можливості воєн є безпосередньо зв'язане з питанням загального роззброєння. Дискусія над т. зв. пактом про гарантії, закінчилася з'ясуванням цієї справи лордом Робертом Сесілем у трьох пунктах, нероздільно зв'язаних між собою: зменшення зброєнь, сотво-

рення загальної гарантії миру і створення мирового трибуналу. Першою основою нововикінченого женецького протоколу є заборона нападаючої війни. Цим обмежується суверенні права держав, які могли до цього часу полагатися свої конфлікти зброєю. Згода держав на такий принцип є великим поступом. Таку згоду дала Франція, а за нею пішла Чехословаччина. Політика мирозих договорів, яку поведла Чехословаччина, є найкращим прикладом цього нового женецького духа.

Д-р Бенеш вірить, що женецький протокол був би в силі вповні змінити підстави міжнародного політичного життя, якщо став би дійсністю. Великі ідеї міжнародного права, якими надиханий цей протокол, не можуть уже зсезнути. Чехословаччина у налагоджуванні своїх взаємин зі сусідами, Австрією, Німеччиною і Польщею є піонером

Пр. 964/24. В імені Річпосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на вносек Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 242 (10335) з дня 30. жовтня 1924 р. в артикулі під титулом: 1) „Проти міжнародних зобов'язань“ уступ по словах: за здійснення своїх резолюцій — до кінця артикулу. 2) „Преса“ а) речення між словами: уважали себе Українцем і Але більше, б) речення між словами: горюжанства і т. д. і далі пан Головка твердить, ц) уступ між словами: славетний розпорядок і Чому ж би мистри, д) уступ між словами: це певніший крок і і глум над політикою П. П. С. 3) „Збройна і культурна війна“ речення між словами: українського слова і Польська влада знесла. 4) „Гей у лузі червона калина похилила“ а) уступ між словами: згадаємо далі минулого і пригадаймо собі одно; б) речення між словами: у нуді й пониженню і Вони потягують, ц) уступ між словами:

день влячності і Збірки слаги. 5) „Новинки“ в рубриці п. з. „Перехресчування українців“ речення по словах: Starosta gahalyński; Podlewski wr. — до кінця цієї рубрики міститься в собі ество ад 1) злочину з § 65 а) з. к., ад 2) злоч. з § 65 а) з. к., ад 2) а) б) ц) і 3) вини з § 300 з. к., ад 4) злоч. з § 65 а) з. к., ад 5) вини з § 300 з. к., узнав доконану в дні 29. X. 1924 р. конфіскацію за оправдану і засадив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 п. к. заборону дальшого розширювання того друкованого письма. Заразом видав наказ відвічальному редактору той часописи, щоби по рішеннях помістив безплатно, в найближчих числах і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки передбачені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ек 1863, а іменозасудження за переступство на гривню до 400 з. п. — Львів, дня 30. жовтня 1924.

(Підпис вчитий.)

деї міжнародного трибуналу для вирішення міждержавних конфліктів. І вона далі піде шляхом потеперішньої мирної політики. Підписування дипломатичного акту не припинює воєн, але відбирає їй шанси вибуху і надає всьому світові моральну силу, яка може стати реальною; вона спрямовує світ до миру.

Що торкається Німеччини, то вже в лютому ц. р. д-р Бенеш передбачив, що ретарційна проблема найде свою розв'язку завдяки плану Доза. Мирно прийняті умовини економічної відбудови Німеччини принесли свої плоди: Німеччина находиться у мирних зносинах з Францією. Бажання Німеччини ввійти до Ліги Націй є ознакою нової духовної атмосфери в Європі. Можна надіятися, що вибори в Німеччині ще змінять цю атмосферу. Коли план Доза буде виконаний, годі можна буде казати про скінчення довгої кризи у німецько-французьких взаєминах. Вступ Німеччини до Ліги Націй є бажаний для європейської консолідації.

Загальний висновок поглядів д-ра Бенеша такий, що нині починається нова фаза європейської політики і що внутрішні кризи, які були спадщиною війни, починають уже в поодиноких державах щезати і що все вертається до нормальних відносин. Скрізь почувається туга за відпочинком. З цього становища треба глядіти на т. зв. „російське питання“. Визнання *de jure* радянського уряду Англією і Францією є політичною подією величезної ваги і одночасно симптомом нової ситуації. Чехословаччина рішила наважати зі совітами правильні дипломатичні зносини, зі застереженням, що совіти пошанують загально прийняті закони міжнародного права.

Д-р Бенеш підкреслює значіння повної свободи у наважанні таких зносин; він відкидає насильні впливи, зовнішні та внутрішні. Торговельні зносини Чехословаччини з Росією — добрі і неманні підстави гадати, що вони зміняться. Крім цього загально європейський розвиток впливає на Росію, яка входить у нову фазу у своїй внутрішній політиці. Можна сподіятися, що в найближчій часі економічне зближення до європейських держав виявиться ще сильніше. Комуністичний інтернаціонал є все ще поважною перешкодою для покращання відносин, але комунізм переходить кризу і скрізь відступає. Остаточне визнання Росії, а також наладнання нормальних взаємин з нею буде вислідком сучасної природної еволюції.

Англія і визнання совітів Францією.

Голос „Таймса“.

Вислід англійських виборів надає особливе значіння тій частині англійської преси, яка являється представником величезної більшості англійської публічної opinio. Справа визнання совітів урядом Еріо є одною з тих, на якій скупчується увага англійських політиків, що завтра приййдуть до влади. Тому то цікаво послухати голосу всебічного „Таймса“ в цій справі. У вступній статті з дня 30. м. м. читаємо так:

„Зайве твердити, що Еріо зважився на цей крок (визнання совітів) саме в цій спеціальній моменті, щоби зробити вражіння на англійських виборців і допомогти своєму приятелю Мек Донельдові. Так не треба додавати, що визнання совітського уряду Францією є зроблене під впливом дивоглядної комбінації соціалістичних і фінансових інтересів. Фактом є, що одною з головних цілей Еріо було від досюгочасу діяти до порозуміння з більшовиками. Коли він належав до опозиції, а вернувшись дав палке справоздання з того, що бачив. Він зібрав свої вражіння у книжці, яку у свій час гостро критикували ті, що знали краще діяльність більшовизму, ніж міг знати про неї випадковий мандрівник. Коли Еріо не пішов за прикладом Мек Донельда, який визнав совіти *de jure*, негайно, як тільки прийшов до влади.

Він склав комітет для розглянення цього складного питання. Уважав необхідним взяти на увагу домагання тисячів малих французьких підписників державної російської позички. А проте він кинувся стрімголов у це визнання. І здається: але обрахував момент для цього. Повна невдача нещасливого англійського експерименту виявилась без сумніву. Кілька днів перед виборами деякі з найпалкіших оборонців договору підписаного Мек Донельдом зі совітами, мусіли признати, що цей договір є мертвим. Франція до цього часу виявила у своїй політиці супооти більшовизму розум і холодну рівновагу, спільну зі Зєдиненими Державами“.

„Природно, що більшовики, втративши надію на англійську підмогу, яка мала врятувати їх від їх хибної діяльності сконцентрували тепер у свою увагу на новій ситуації у Франції і обіцяють французьким бізнесменам великі концесії і незвичайні торговельні привілеї... А проте досвід ствердив, що всі безмежні продукційні можливості у Росії

є паралізовані безглуздими методами большевицької влади... У нинішніх умовах торгівля з нею не існує і існувати не може. Ще швидше ніж у Парижі ціна на хліб зростає у Москві та Петрограді. Нота Еріо каже багато про інтереси французьких вірителів і про потребу піддержання договорів між бувшим французьким і російським урядами. Наша держава пішла дуже далеко у своїй перевірці становища совітів до справи довгів та зобов'язань і прийшла до висновку, що основним принципом большевиків є їх не додержувати.“

„Треба дуже дивуватись, що у світі англійських досвідів Еріо привизував таку вагу у своїй ноті до неутручування у внутрішні справи. Французька нота ще виразніше як англійська підкреслює вагу

довгів та зобов'язань. Лише в однім пункті вона є покvapнійша, у Москві та Парижі мають бути призначені амбасадори негайно, заки ще піchnуться переговори щодо сумнівних питань. Коли ці переговори піchnуться, вони потягнуться довго і сонно, і можна передбачити, що не доведуть до нічого. А за цей час совітська амбасада у Парижі стане нездихильно центром неприємної метушні у французькій політичній житті...“

Як бачимо: повна опозиція до всього, що зробив у цій справі Еріо. Якщо новий, консервативний англійський уряд стане на цьому становищі, тоді він матиме незвичайні труднощі, щоби найти розв'язку т. зв. „російського питання“. До цього часу Англіїці вважали дуже корисним постійно переговорювати і шукати порозуміння, навіть з найбільшими ворогами.

Мова фактів:

Сучасний стан української науки.

II. Галичина — Львів.

(Продовження.)

З археографії: І. Крип'якевич, Археографічні праці М. Костомарова, в серії „Жерела до історії України, т. XVI, Ст. Томашівський, Ватиканські матеріали до історії України.

З філософії: Ст. Балеї, Осудні почування і наставлення.

Жають друку зрефоровані вже й прийняті на секції праці: М. Чубатий, Послідні роки удільного ладу на Україні; М. Кордуба, Новіші праці з області топографічної номенклатури; Б. Барвінський, Народний звичай відпрошування злочинця від смерті; Р. Кайндль, Jns Valachicum, Е. Січаківський, Вплив візантійсько-агонської архітектури на будівництво мурованих церков на Поділлі; Б. Барвінський, Причини до польсько-української геральдики і ефрагістики; О. Лотопський, Церковний устав кн. Володимирів; І. Крип'якевич, Хроніка істор. філософ. секції 1893—1922; І. Боршак, Українські справи у Франції, В. Залозецький, Орнамента Острожської біблії; І. Боршак, Андрій Воїнаровський, І. Дзиджора, Жиди в Гетьманщині 1710—1730; В. Барвінський, Д-р Юл. Целевич; Черепко, Рік 1655, І. Крип'якевич, З історії Хмельниччини; М. Кордуба, Державна польсько-українська границя в Галичині за княжих часів; І. Калинович, Українська істор. бібліографія (продовження); І. Крип'якевич, Причини до історії друкарства; Б. Барвінський, Стародруки як жерело геральдики.

Філософські студії: С. Балеї, Трійця в творчості Шевченка; П. Целех, Явище т. зв. космістичної свідомості Г. Сковороди.

Правничі і соціальні студії: Р. Лашенко, Конні суди на Україні; О. Мицюк, Ліквідаційні та надільні земельні норми; В. Старосольський, До питання про форми держави; Р. Ковшевич, Індукційна метода в юриспруденції; О. Мицюк, Вмняємість.

Короткі історичні й літературні розвід-

ки наукового характеру друкувалися теж у виданні Н. Т-ва „Стара Україна“.

Етнографічна комісія видала Матеріали до етнології т. XVII.; І. Раковський, Кости черемісів з давніх гробів у Тоншаєві т. XVIII.; Збірка матеріалів (статей 7), т. XIX—XX.; Збірка матеріалів (статей 5), Готові матеріали до тому XXI. і до Етнографічного Збірника т. 39, якого останній том 37—38 вийшов ще 1916 р.

Язикова комісія видала „Правосписи права“.

Комісія класичної філології видала: Ф. Колесса, De anabaseos Xenophontearum tempore, consilio, fide.

Бібліографічна комісія видала Бібліографію українознавства т. IV.; В. Дорошенко, Спис творів Франка, т. V.; І. Калинович, Українська істор. бібліографія.

Друкуються чергові томи Записок секції філологічної і історично-філософської, ювілейний том Записок і Збірник правничої комісії.

3) Математично-природописно-лікарська секція видала Збірник т. XVIII.—XIX.—вотрілях Ст. Рудницького, М. Чайковського, В. Стасюка, В. Левицького, Т. Цюро-наїловича, Н. Садовського, В. Кучера, І. Раковського, В. Гериневича, М. Дольницького, Ю. Гіряка, Збірник т. XXI. з працями В. Кучера, В. Левицького, Н. Садовського, Р. Цегельського, Збірник т. XXII. дуже цінна Номенклатура в. ростин М. Мельника.

Огляд наукової продукції Н. Т-ва ім. Шевченка в рр. 1918—1924 і наукові праці приводить нас до висновків: 1) Чисельно видавничий інтензивність Н. Т-ва є значно менша, ніж це було перед війною. Та причини цього сумного явища безумовно не можна шукати в недостатній наукових робітників, а у матеріальнім положенню Н. Т-ва. Звісно, що

ФРЕДЕРІК БУТЕ.

Дядьків дарунок.

Маврикій, приватний секретар свого дядька, д. Бенкля, займав біля його обширного кабінету бібліотеки вузеньку, доволі голу кімнату. Кризь її вікно видно було збічка „de Suresnes“. Фабрики тягнулися по той бік вулиці.

Цього ранку Маврикій, як і кожного іншого ввійшов до свого бюро точно о 8. годині. Дядько Бенкль любив військову точність. Був це чоловік гострий і поважний; маєток і добре ведені фабрики робили його гордим; залюбки повторяв, що завдичує це все своїй енергії і що інші повинні його наслідувати. На цілому світі було тільки дві річі, до яких ставився з ніжністю він, вдовець і батько одинокій дочки, такоїж як і він надутій та мало принадної, а саме це були: ця молода дівчина і його гроші.

Маврикій був сином сестри д. Бенкля, що вийшла з любови за бідного урядовця, по развиську Перно. З цього подружжя було троє дітей: Маврикій і дві менші сестри. В житті не вриходилося їм легко.

Від самого дитинства виховували Маврикія майже в забобонній пошані для дядька Бенкля і його багатств. Усього чекали від дядька Бенкля: зразу помочи, дарунків, а далі, що він заопікується Маврикієм і вивіне обі менші сестри.

— Але-ж він сам має дочку! — кавав тоді пан Перно.

— Доволі він багатий, щоб при цьому і нам допомогти, — відповідала його дружина — я знаю свого брата, він це зробить.

Та, як би наперекір цій вірі, Бенкль ніколи не зробив для своєї бідної рідні бодай чого-небудь. Був для них постійною надією і постійним розчаруванням. З нагоди кожного свята, коли звичайно дають дарунки, Марикія, у якого не похитна віра від дитинства не погасала, стрічала невдачу.

— Працюй, мій хлопче, щоб віддячитись за жертви, що ми робимо для тебе — говорив пан Перно.

— А колись твій дядько певно тобі щонебудь дасть — запевнювала мати.

Маврикій працював, але дядько не давав нічого, хіба тільки з якоїсь великої нагоди:

— Будь поважний, мій хлопче, життя те поважна справа. Будь працівником, енергійним, сміливим... Сповняй свої обов'язки, люби батьків, не забувай своїх малих

сестер... Свої обов'язки в житті треба сповняти...

Це тягнулося доволі довго, дядько вважав себе красомовним і сам любив свєюми словами, а дарунків як не було так не було. Стиснення руки, віч на віч, кінчало промову.

Аж по maturi відчув Маврикій вагу дядькової руки на своєму житті. Маврикієві марила слава письменника, в поезії чи в прозі і він рад би був прийняти, заки та слава прийде, який небудь заробіток. Але дядько рішив інакше: Маврикій буде його приватним секретарем; дістане харч і мешкання; а про платню говоритимуть тоді; коли він як слід сповнятиме свої завдання. Маврикієві не прийшлося ні на хвилину завагатись, щоб не погодитись. Дядько ні вчім не помагав родині Перно, але він був одиноким мрією у нужденному житті тих бідних людей і воля його була всемогуча.

Маврикій, хлопчець живий, що любить свіжий воздух і руханку, мусів відтепер замикатися щодня від восьмої години ранку аж до вечера в понурім бюрі і займатися працею зовсім для його нецікавою. А тому, що він був сестрінком пана Бенкля, той поводився з ним не так, як з другими урядовцями: для Маврикія, як тільки була сила пра-

ці, не було ані неділі ані обмежених годин, а платню діставав він все пізно і до того меншу як інші. Та-за те він мав маленьку кімнату під дахом дядька і в елегантній ідалній у товаристві балакаючого і поважного дядька та поганої і надутій кузинки.

Тепер мав Маврикій двадцять-шість років. Саме сьогодні рано скінчив їх... З огірчення думав він про своє життя, про те, що на світі є свободні і такі, що мають перед собою будучину, заняття, товаришів, з якими можна говорити про літературу і мистецтво, жінки привабливі і притягаючі... Він чув, що його притіає якийсь огидне ярмо... знизував раменами... Що робити?... Як зважитися кинути дядька? Як зважитися сказати це своїм стареньким батькам, що не зважаючи на стільки розчарувань, ваховали вперту віру в поміч дядька?...

Для потіхи витягнув із шуфляди зшиток у зеленій обгорті. В нім містився поетичний дорібок Маврикія, яких п'ять десятків віршів, опрацьованих з замишуванням, з краскою радше романтичною, в яких він дав волю своїм змаганням до слави, до свободи і кохання, особливо кохання.

(Докінчення буде.)

наукові видання ніде і ніколи не виплачуються і тому вони виморожують значних коштів, які пливуть будьто зі спеціальних фондів, відданих науковій установі, будьто з державних фондів.

Перед війною Н. Т-во діяло на свою наукову діяльність, скрупукульно, але всеж таки дістало підмоги від австрійського уряду, до чого, зрештою, він був зобов'язаний.

Від 1918 р. Н. Т-во не дістало абсолютно нічого. Ефективний прибуток з фондів майна Н. Т-ва та з його підприємств внаслідок звісної фінансової ситуації в Польщі є теж незначний. Кождочасний Виділ мусить добре поклопотатися, щоби видавничу діяльність зовсім не припинилася. На щастя, це скрупульне матеріальне положення відчувало українське громадянство і поспішило, тай дає спішити йому з поміччю у формі ювілейного дару.

2) В зв'язку з цим наступило й певне ослаблення в науковій праці. І зовсім зрозуміло. Бо хтож є ті робітники? Це люди, що тяжко мусять працювати на хліб насущний, а коли попри це знаходять ще час і енергію на наукову працю, то хочуть мати бодай те вдоволення, щоби їх праця скоро вийшла друком, бо інакше тратить вона на своїй ціні й актуальності. А проте, хоча наукові студії літами залежуються в рукописах, наукова праця не спинюється. Я мав нагоду показати, що матеріалу вже приготованого є на кілька томів.

Вкінці питання про наукову вартість тої праці. Чи це справді тільки — „вбогість“, „перерібки“, „компліції“?

До відповіді одиноко покликана постороння наукова критика, як українська, так і чужа. Зверну лиш увагу на наукову оцінку в Записках ВУАН, „Наше Минувле“, „Нова Україна“, „Воля“, тижневик у Відні, в чеських наукових виданнях, і т. д. Для ученого André Mazon у „Revue des études slaves“ 1924, т. VI, Paris видання Н. Т-ва є все ще „excellente collection“. Більш інформативного характеру є статті Р. Смал-Стоцького, The centres of Ukrainian historiography у „The Slavonic Review“ 1924 р.

Попри видання Н. Т-ва за час 1918—1924 появилися у Львові наукові видання і інших установ. З огляду на недостаток місця перечислити їх всіх не можу і тому обмежуся на найважливіших.

Накладом „Національного Музею“ вийшли: Прикраси рукописів Галицької України XVI в. у чотирьох випусках під редакцією І. Свенцицького, І. Свенцицький, Лозатки книгопечатання на землях України. Крім цього вийшла низка цінних праць І. Свенцицького інших накладів.

Накладом Т-ва „Просвіта“ вийшла М. Возняк, Історія української літератури в трьох томах.

Накладом Ставропільського Інститута вийшов ще в 1921 р. Збірник наукових статей про минуле і сучасне Ставропіль.

Історичний Вістник, накладом студентства УВШ, у Львові і видання Філософської громади.

Богословія, науковий тримісячник. Крім цього належить зазначити: С. Томашицький, Українська історія, В. Будзинський, Історія України, В. Шурат, Філософська основа творчості Куліша, На досвітку нової доби, І. Огієнка, Український стилістичний словник.

Цінні науково-популярні видання вийшли накладом Т-ва „Просвіта“, особливо фонду „Учітєся“, Національного Музею, книгарні Н. Т. ім. Шевченка, Бібліотеки Знання, Сільськогосподарської, Новітнього знання, Всесвітньої Бібліотеки, Селянської бібліотеки, Українського мистецтва, Життя й мистецтво, Новітньої бібліотеки, З-ва „Маруся“, Доброї книжки, Християнської бібліотеки, В-ва Громада, Б-ки „Українського Голосу“, Учителської Громади, Літературно-наукової бібліотеки, В-ва Української краєвої студентської Ради, Червоної калини, Домашньої бібліотеки, Т-ва охорони дітей і молоді, Б-ки „Жає слово“ і інших.

З інших міст на українській землі були діяльні Коломия через Загальну бібліотеку, Загальну книгозбірню, Поступ, Трембіту, Галицьку наглядню: Станіславів через Бистрицю, Практичну бібліотеку, У Перемишлі вийшли м. и. М. Ліденко, В. Український словник чужоземних слів, Е. Чикаленко, Про українську літ. мову; В. Домбровський, Українська поетика; Е. Гришак, Шкільна справа на Раді, Українці.

Наукові розвідки містилися в журналах: Літературно-науковий Вістник, Нова Культура, Нива.

Поза українською територією: Видання Української автокефальної церкви в Гарнові, особливо наукові праці І. Огієнка, В-ва Чорномор в Каліші і деякі видання у Варшаві. (Докінчення буде).

Д-р Іван Брик.

Після англійських виборів.

Статистика відданих голосів кидає трохи інше світло на вплив англ. партій, ніж про це каже кількість позисканних мандатів. І так консерватисти збрали 7,768,498 голосів (раніш 5,417,994), робітн. партія 5,596,828 (замість 4,477,665), ліберали 3,063,616 (замість 4,254,556). Отже робітн. партія зискала більше мільона голосів, втративши 39 мандатів; це наслідок несправедливої англ. виборчої системи.

Новий англійський парламент подібний до парламенту з листопада 1923 року. Тоді консерватисти мали 346 мандатів (тепер 400), робітн. партія 144 (тепер 154), ліберали 117 (тепер 40), інші партії 6 (тепер 8) мандатів. Найбільш вражача програма лібералів.

Низькість голосуючих при останніх виборах була на 20 проц. більшою, ніж попередній раз. В деяких округах, в Лондоні й великих промислових містах, число голосуючих перейшло 90 проц. управчених до голосування. Воно є доказом величезної громадянської зрілості Англії.

Мекдонелд побідив у своїй окрузі більшістю лише 2,000 голосів проти кандидата лібералів. За те Льюїс Джордж дістав 22,000 голосів більше ніж контр-кандидат з Лейбур-партії. З поміж визначних членів Лейбур-партії провалилися Франк Голдж, цивільний лорд адміраліції в кабінеті Мекдонелда, й Бен Тіллет, голова профес. союзу транспортних робітників. З поміж лібералів упевне не вибрано Асквіта, б. прем'єра, лідера лібералів.

Уінстон Черчилль, б. міністр війни, який перепав при двох останніх виборах як кандидат лібералів, перейшов тепер до парламенту як „дикий“ (назвав себе „конституційним“ кандидатом), при підтримці консерватистів проти лібералів і робітн. партії. Він стане мабуть міністром колоній в кабінеті.

Жінотство перевело до парламенту лише 4 свої представниці, а то три в ряді консерватистів (леді Астор, княжна Атоль і леді Філіпсон) і одну з робітн. партії (міс Вількінсон). 5 жінок-послів утратили мандати (3 з робітн. партії і 2 з поміж лібералів).

Програма робітничої партії зробила актуальною справу зміни проводу партії. Колиб уступив Мекдонелд, лідером стане Томас (міністр колоній) або Уілгел (міністр здоров'я).

Лорд Керзон імовірно не ввійде до консервативного кабінету, а то у зв'язку з непорозуміннями, які виринули поміж ним і Болдуїном під час хвості останньої міністерської співпраці. Міністром закордонних справ буде Чемберлен або лорд Дербі.

Закордонна політика майбутнього консервативного кабінету буде йти — як підкреслює консервативна преса — продовженням політики Мекдонелда, головю у відношенню до Німеччини, Франції й Туреччини, бо цю політику вів Мекдонелд у порозумінню з усіма партіями.

Дрібні вістки.

Американські вибори (президента) стоять під враженням несподіваного вислідку англ. парламентських виборів. Вигляди на побіду радикального кандидата Ля Фолета сильно зменшилися. Вибір Куліджа майже запевнений.

Д-р Бенеш, чехо-слов. міністр закорд. справ, їде 17. ц. м. до Відня на політичні наради.

В Альбанії знову заметушилось. Повідомляють про мобілізацію кілька рідників. Близьких подробиць нема.

Німецькі комуністи мають свіжу халепу: поліція найшла кілька тайних складів зброї, яку нім. комуністи фабрикували й скуповували, готуючись до нових заворушень. Переведено численні арештування по всій Німеччині.

Австрійські соціалісти прийняли на своїй партійному конгресі в Зальцбургу резолюцію про необхідність негайного переведення в Австрії модерного подругого законодавства, а також законів про соціальне забезпечення старців і інвалідів та про зміну системи вищого шкільництва.

В Китаю ніс. «то» вспокоюється, а проте... Пекин боїться облоги, так, що дільниці чужоземних посольств окопуються. Та мабуть боїв за Пекин не буде, бо ген. Ву-Пей-фу, що зібрався відбирати столицю, знову побила.

Кооперація — народня сила.

Вписуйтеся масово у члени кооперації „РІДНА ШКОЛА“ у Львові, Римон 10. Уділ 5 зол., одноразове вписове 30 сот. Число уділів необмежене. Порука 2-х ратів.

Артист. трійка знаменитих солістів **Ляндовський, Гляберт, Шер**
(скрипка) (челіст) (п'яніст)
на чолі світового оркестр. ансамблю зі славним яд-бандистом Бербелином
— від 1. XI. ц. р. щоденно концертує в год. 8. вечером —
В Наварні і Ресторані „РЕПУБЛИКИ“
753 I—1 Львів, вул. Косцюшка ч. 1. (ріг вул. Сикстуської)
Стилеві салі кав. і рестор. — Кухня вапшавська гаряча до пізньої ночі. — Буфет заосмотрений в першорядні делькатеси. — Ціни надзвичайно умірковані.

НОВИНКИ.

— **Мистецька виставка.** Минулої неділі відкрите в залах Національного Музею, при вул. Мохнатого ч. 42, у Львові, третю виставку Гуртка Дітяч Українського Мистецтва. Каталог, український трьохкопійний заставкою П. Холодного, обіймає тринадцятьох артистів і 147 експонатів, які заняли стіни двох великих салів. Виставка відчинена від год. 10. рано до 3. по пол. Про виставку подамо на днях обширну рецензію.

— **Процальний виступ Г. Борисоглібської.** Славна українська артистка Ганна Івановна Борисоглібська вертається до дому, на В. Україну, де гратиме в Українській Державній Драматичній Театрі у Харкові. З нагоди від'їзду артистки й на її користь відіграє український театр дир. І. Стадника у Львові в понеділок 10. листопада комедію М. Старицького „За двома зайцями“. В кожній виступить і сама Борисоглібська — в останній раз у Галичині. Треба сподівати, що цей процальний виступ артистки стягне до театру повну салю публіки. Українське громадянство мусить достойно попрощати знамениту артистку. Більше на виставу вже можна набувати в „Союзнім Базарі“.

— **Новий дзвін у Пятницях.** Церква С. М. Пятниці на жовківському передмісті у Львові отримала новий дзвін. У неділю, 9-го ц. м., в храмовий празник цієї церкви, після понтіфікального Богослуження відбудеться хрестина дзвона, який названо „Пятницею“. Церковне брацтво розіслало силу запросин на „кумів“ при хрестинах дзвону й сподіється численної участі широкого львівського громадянства при цьому святі.

— **„Лягідність“ польської цензури.** На інтерпеляцію в справі „лягідності“ польської цензури, яка мала пропустити кілька „ражонних“ уступів в українській пресі, відповів польський міністр справелливості, що не сталося завдяки неувазі ваканційного заступника прокуратора. Тими „ражонними“ уступами були оповістки про українські Високі Школи та назва „поляський“ замість „польський“, ужита львівським „Українським Словом“ у відплату за таке ж дивовижне „русинські“.

— **Інша віра?** Пишуть нам з міста: В непліду був я свідком, як польські клерики, йдучи парами з семинара до лат. катедр, переходили попри Волоцьку церкву й не вважали за відповідне зійти ти перед церквою капелюхи. Люде, які переходили тоді вулицю та стояли перед церквою, зі здивуванням запитували себе, чи польський клер уважає тепер греко-католицьку церкву поганською, або однозначною з жидівською синігоною, та чи робить не за відомом свого архієпископа Твардовського?

— **Указ проти поцілутів.** Московський народний комісаріат гігієни видав указ проти поцілутів, який об'язує на цій території радянського союзу, в першу чергу звертатися вістря указу проти цілування в руку, раз що це негігієнічно а друге — „буржуазно“.

— **Автобусова катастрофа.** Підчас задухних днів трапилася у Варшаві автобусова катастрофа, яка на щастя скінчилася тільки на пораненню багатьох осіб. Дорогою на новобудівське кладовище їзав поверховий автобус, навантажений людьми. Наїхавши на камінь, автобус вивернувся, при чому пасажери вилетіли з розмахом на брук. Багато тяжкораних відставлено до шпиталю.

— **Смерть Бачевського і Горовіца.** У Львові померли Леопольд Бачевський, президент львівської Торговельно-промислової Палати та майже рівночасно його попередник на становищі президента Самуїл Горовіц.

— **Генеральська афера.** В зв'язку з відомим висловом польського генерала Лятініка про вартість польських легіонів, цілий ряд польських військових достойників подався до димісії. Між іншими — ген. Ряз-Смілі, Кшемінські, Літвінович, полк. Домбровські та інші. Для переведення слідства в тій справі, вліхав до Перемишля ген. Желіговський.

— **Заселення землі.** Після останніх статистичних обчислень, населення земної кулі виносить 1800 мільонів, а чого 500 мільонів припадає на Європу, 900 на Азію, 200 на Америку, 150 на Африку і 70 на Австралію.

— **Людина — загадка.** Пання Віолета Геджін в Чикаго є нерозгаданою загадкою для американських лікарів. Вона є сліпа, глуха і німа. З пяти зміслів остало їй тільки два — ніх і дотик. А всеж таки пання Геджін може порозумітися з окруженням. Вона кладе кінець пальців на гортанку людини, яка до неї говорить і в той спосіб „чує“, а краще вичуває кожне сказане слово. Кінцями пальців „читає“ великі букви в часописах. При допомозі

нової розрізняє вона багато з окружуючих її предметів, а навіть їх краски.

— **Нова комета.** Обсерваторія в Грінвічі занотувала появу нової зорі на небосхилі, яка хоч і має характер планети, то порушається з такою скорстю, що викликає враження комети.

— **Подвійний вихрест.** Свого часу наробила багато шуму вістка, що син відомого сіоністичного боекника Бенедикта Герцля Ганс — вихрестився, переходючи на протестантизм. Тепер Ганс Герцль вихрестився в друге — приймаючи католицизм.

— **Захист для зубожілих мільонерів.** Американець Андрі Фрідман записав своє велике майно на оснування захисту для зубожілих мільонерів, з поміщенням на двадцять осіб.

— **З театру.** Дирекція Українського театру І. Стадника повідомляє, що від понеділка 3 листопада театр виїздить на провінцію. У середу, четвер і п'ятницю в Самборі (сала кіна „Інвалід“). На суботу 8 листопада театр повертає до Львова.

— **Доразовий суд в Долині.** В середу 5. ц. м. стане перед доразовим судом в Долині Микола Федечко, обвинувачений в грабінжницькому убійстві, докраному на учителя з Грабової Буліви, дня 25. жовтня ц. р. Федечко, надіючись найти в Булівній більшю готівку, прийшов до неї і рубнувши свою жертву 21 разів сокирою, домагався видання грошей. На крик нещасної збіглися селяне і зловили грабінжника. Характеристичне, що Буліва, опікувалася Федечком, коли він був малю хлопцем...

— **З театру.** Суботняшня прем'єра надзвичайно цікавої пєси Т. Рітнера „Дон Жуан“ перейшла у Львівському Українському театрі І. Стадника зі справжнім великим успіхом. Ширшу рецензію на обі перші нові вистави сьогорічного сезону („Гетьмана Дорошенка“ й „Дон Жуана“) помістимо в найблизших днях. — Театр дир. І. Стадника виїхав на цей тиждень на провінцію, а то до Перемишля і Самбора.

3 судової салі.

Знов § 58.

В п'ятницю почалася у львівському карному окружному суді перед трибуналом суддів присяжних нова розправа, тим разом проти українських селіч із Городенщини, обвинувачених за причетність до комуністичних таємних організацій.

Трибуналові проволоті радник Маєр. Обвинувачує прокуратор Ляндовський (Ляндау). Боровать д-р Ле-Ганкевич і д-р М. Глушкевич.

Обвинувачені.

На лаві обвинувачених засідають: 1) Муляк Михайло, 40 літ, гр.-кат. родом з Вікна к. Городенки, замешкалий в Глушкові, з фаху коваль, бував в Америці.

2) Іван Рєгуш, 44 літ, гр.-кат. із Глушкова, тамже замешкалий.

3) Бундзяк Дмитро, 27 літ, гр.-кат. родом із Глушкова, тамже замешкалий.

4) Войко Іван, 33 літ, гр.-кат. родом із Глушкова, тамже замешкалий.

5) Микола Візінський, 45 літ, гр.-кат. родом з Ясенова пільного і тамже замешкалий.

Всі посідають рієльники.

Акт обвинувачення.

Обвинувачений Муляк Михайло відповідає за злочин з § 58 к. з. (головна зрада), за злочин з § 81 (публічне насильство) і за злочин з §§ 285 і 287 карного закону (організація таємних організацій та причетність до них). Всі інші відповідають тільки за злочин з § 58 к. зак. (головна зрада).

В 24-х українських Зелених Свят в червні 1924 р. відбувалася у Городенці греко-католицька місія. На місію зіхалоса багато народу. І ось в часі місії дав обв. Муляк одному селянинові комуністичну відозву. Цей багач не думав, а дав про це знати кому слід. За Муляком кинувся в погоню магістратський поліцай Лужанчук Михайло, колись Українець. Очевидячки злітав його і посправа до магістрату. Лужанчук твердить, що Муляк трунував його — він впаав — а Муляк втік. Обвинувачений твердить, що його не тручав, а так старався втекти. Арештував його державний поліцай. З цього воно й почалося.

Йому закидують зносини з Василем Корбутяком, організацію „селянських гуртків“ і „робітничих гуртків“, що були органами Української соціал-демократичної партії (УСДП) на місцях. А що УСДП є розв'язана за те, що стала цілком комуністичною по своїй ідеології та тактиці — так твердить акт обвинувачення — то й Муляк із Корбутяком і інші відповідають

за організацію комуністичних таємних куртіїв. І Муляк і всі інші широкі комуністичні відозви, видані комуністичною партією Західної України. Ці відозви розліплювали на мурах церков, читальні і громадських канцелярій Ревуш, Бундзюк, Бойко і Візницький. При ревізії знайдено в них організаційні статут УСДП, прокламції прокуратурою примірянки „Землі і Воли“ органу УСДП, однопідряду УСДП з 1. травня 1924 р. кілька примірянок львівської газети „Трубіна Robotnicza“, органу „Związek-u proletariatu miast i wsi“, очолюючи пропущених прокуратурою і кілька агітаційних соціалістичних брошур. Попри це закидують всім участь у вічу, яке улаштував у лісі Корбутяк у зв'язку зі забоботівськими поєми з 1. травня ц. р. На цьому вічу прийнято протидержавні резолюції, що закликають присутніх до перероботу. Ось і все те, що складається на великий акт обвинувачення. А метою акту обвинувачення є доказати, що обвинувачені нагально державного перевороту, зміни державної влади, хотіли ввести диктатуру пролетаріату, спричинити домову війну та викликати таким чином внутрішню і зовнішню загрозу для існування Польщі.

З і з н а н н я.

Обвинувачення піднімаються від деяких своїх зізнавчів чи краще від того, що записане в поліційних і судових слідках протоколах. Вони кажуть, що зізнавчів на них примушували, грозили їм і тому вони підписували протоколи зі страху, не вважаючи навіть на те, що в них було написане. Мучили деяких у городеньському магістраті та в Коломиї, а деяким грозили чадзівчанинськими карами. До закиданих їм звинувачень на розставі не признаються і до чини не почувсяються.

В поліційних зізнаннях Муляка є такий замінний уступ про теологічні студії Муляка в Америці: на вечірніх студіях теології „зпрознав с'є z wygotowumy hasłami i warchołstwem“, які дуже полюбила. Протокол списував „пшодозник“ Плюта, телевізійний „кероанж“ станиці в Вікні к. Горощицькі і йому належить редакція того уступу. На питання обор. д-ра Ганкевича про значення того уступу, Плюта не може дати ніяких вяснень крім запевнення, що він писав все, що обвинувачені зізнавали.

Між усіма свідками саме й визначається своїм поведінням і самопевністю цей Плюта. Промовляв він навіть до обвинувачених, щоб зізнавали правду і не крутили. Заявляв, що при ньому вони до всього широко призналися і сказали про все, що знали. Взятий в педехрестий вогонь витань обор. д-ра Ганкевича заявляє, що відмовляється від всяких зізнавань, коли його будуть впроваджувати в „глухий кут“.

Крім Плюти і Лужанчука, що звертається до трибуналу словами „rapie trybunale“, всі інші свідки нічого обтяжачого для обвинувачених не зізнають.

По переслуханню свідків у понеділок приступив трибунал до відчитування зізнавань не явившихся на розправу свідків і всяких актів коломиїської прокуратури і інших прокуратур та східно-галицьких судів, що можуть мати якенебудь відношення не до цієї справи а до так зв. комуністичних процесів взагалі.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Новий великий напад на поїзд.

Дня 3. листопада о год. 7.40 рано 45 озброєних чоловік напало на особовий поїзд ч. 821, який їхав з Берестя до Баранович. Були вони озброєні в ручні та машинні кріси і гранати. Нападаючі задержали поїзд між стацією Доманів і Лісна, перетинаючи шини, відтак стріляли його.

Всіх подорожних обробовано з дорожностей та грошей. Обробовано передовсім вози багажовий та почтовий.

В часі цього вбито одного пострелкового поліції, а ранено поручника уланів та одного підполковника. По доконанню нападу, який тривав зсього 20 минут, нападаючі поділилися на дві частини та відійшли в північному напрямку. Перша вістка про цей напад дійшла до Баранович о год. 9 рано. Негайно вислано поліційний відділ зложений з 35 людей, а військова влада в порозумінню з поліцією опрацювала спільний план ділання.

Уступлення кабінету Мек Донельда.

„Дейли Герелд“ звідомляє, що Мек Донельд постановив 4. ц. м. зголосити королеві уступлення кабінету.

Димісія мін. Даровського.

Мін. Даровські зголосив прохання про димісію. Урядово справа ще не полагоджена. В уряд. колах кажуть, що димісія буде принята.

Зі спорту.

Перші Ніночі змагання в легкій атлетиці.

Дня 2. листопада о год. 11. рано відбулися на площі „Сокола-Батька“ у Львові перші українські жіночі легкоатлетичні змагання.

Біг на 60 ярдів стартує 9. до фіналу приходить Ірина Снілик, Ульяна Сітницька і Ірина Рожанська. Ірина Снілик з часом 8.7 побуває перше місце в фіналі, друга Ульяна Сітницька 8.9, третя Ірина Рожанська 9.

Скок у довжину з розбігом стартує 10. Перша Ірина Снілик 3.70 м. друга Надія Субтельна 3.56 м., третя Ул. Сітницька 3.50. Найгарнішим стилем скаче Марія Семен наймолодша із наших „спортсменок“.

Мет кулею стартує 6. Бирчак Софія осягає перше місце метом 6.62 м. Друга Рожанська Ірина, котра не мала свого доброго дня, кинула лиш 6.52 м., третя добрим стилем, однак перемучена організацією та приготуванням Чучкевич Стефа 6.02 м.

Найгарніший з бігів, в якому брали участь дві дружини не гімні (біг штафетний, 4x60 ярдів). Перша дружина (Субтельна, Бирчак, Сітницька) осягає час 35.8 сек. Друге місце осягає дружина (Рожанська, Чучкевич, Чорна, Снілик) 45.4 сек.

Дальші намічені точки як скок у височину з розбігом та у довжину з місця не відбувся задля непогоди.

Зразковим улаштуванням змагань займались пані: Паліва Ц. Чучкевич Стефа, під проводом проф. Навроцької. Стартер п. Мрич та часовий п. Сенів виявилися зі своїми задачами добре. Їх убийки (учителів руханки переважно) як звичайно дуже мало.

Біржа.

Львів, 3. листопада.

Гроші.

Амер. дол. 5.18¹/₂, —5.18¹/₂, канад. дол. 4.98 —5.02, чеськ. кор. 0.15 —0.15¹/₂, лєт. 0.02 —0.02¹/₂, франк. франк. 0.27¹/₂, —0.28¹/₂, швайц. фр. 0.97¹/₂, —0.98, анг. фунт 23.30—23.40.

Золото. 20 кор. 21.70—21.80, 20 франк. 19.60—19.80; 20 марк. 23.30—23.50; 10 руб. 27.00—27.20.

Срібло. Австр. кор. 0.43¹/₂, —0.44, 5 австр. кор. 2.25—2.28, фльорени 1.14—1.16, рубл. 1.80—1.90, рубль дрібним сріблом 0.80—0.90.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1923 р. від 25.50 до 26.50 жито галицьке з 1923 р. від 20.00 до 21.00, жито нов. збору від 16.20 до 16.75, ячмінь галицький броварняний від 22.00 до 23.00, ячмінь галицький пашинний від 18.00 до 19.00, овес галицький з 1923 р. від 20.50 до 21.50, Фасоля 52.00—57.00.

Йосиф Пешек.

Дня 31. жовтня зійшов зі сьвіта по довгий і важкій недугі у віноградському шпиталі у Празі референт шкільного відділу цнв. управи Закарпатської України, міністр. радник Йосиф Пешек.

З великим болем прийняли цю вістку всі культурні організації Закарпатської України, бо з особого бл. п. Йосифа Пешек відійшов один з найкращих організаторів, що в історії закарпатського шкільництва залишив по собі трітку пам'яті. Він поклав фундамент під народне шкільництво, яке не могло розвиватися у тому карловому виді, в якому воно залишилось як спадщина мадярського режиму. Й. Пешек перетворив усю немілку систему закарп. шкільництва. Він завів не лише невідані досі на Закарп. Україні горожанські й середні школи, але й фахові, а то промислові й торговельні. Школи забезпечив у найкращі помічні педагогічні засоби, уладив цілу низку педагогічних курсів, послав десятками учителів на довгі педагогічні експерсії в зразкові школи на Чехії, дав почин до педагогічного органу „Учитель“, діткового „Віночок“ і „Наш родний край“, органу для краєзнавства „Подкарпатська Русь“ й цілої бібліотеки шкільних підручників. Та головна його заслуга — це той дух, якого він влив у закарпатське шкільництво. Й. Пешек стояв неухайтно на принципі народності мови, яка на основі генеральної статуту для Закарп. України стала мовою навчання в усіх школах, і берг цього принципу до кінця свого життя, не вважаючи на найгостріший напад русофілів, що нахлинули на Закарпаття і тих численних чеських русофільських політичних код, які стояли за русифікацією.

Не лише шкільництво мало в ньому вмілого провідника, але також усі культурні інституції, що стояли на народнім ґрунті та головно Тов. Просвіта і її театр. Для культурних змагань Закарп. України, котрі йшли на користь темного народу, мав повне зрозуміння і щедро помагав їм у всіх напрямках. Культурно-господарську працю для народу вважав все як продовження шкільної праці, тому отворяв шкільні будинки на селах для читальних курсів неграмотних, народних бібліотек, вечірніх популярних лекцій, та

курсів висшої освіти, і до цієї праці примусив також і народне учительство, котрому така діяльність досі була цілком чужа. Не дивно отже, що сільські громади вибирали його часто почесним своїм членом, а учительство бачило в ньому дійсного свого приятеля і передового робітника. Покійний умів своєю тактикою вести учительство шляхом нових педагогічних поглядів, які тут здебільша були невідомі, бо і прція в школі (а були це головні школи церковні) зводилася радійш до того, що в зимових місяцях училися діти церковних пісень і депо читали і писали — по мадярськи. Заведений Покійним строгий шкільний примус зробив те, що нині зі 130.000 шкільних дітей 90 проц. дійсно користає з благодати науки.

Коли Покійний змушений недурою підшов на довшу відпустку ще в березні цього року, то застеріг собі виразно, що його заступник не сміє нічого змінити з напрямку веденому ним. І дійсно так сталося.

Бл. ц. Йосиф Пешек вийшов із кол. народнього учительства. Уроджений дня 4. III. 1872 р. в Садові на Чехах, в 1905 р. стає після світлого учительства у школі вправ охоружним інспектором спершу в Жамберті а потім в Тржебоні, а в р. 1919 краєвим інспектором. В листопаді 1919 року прийшов на Закарп. Україну і тут почав працю серед дуже невідрадних і важких відносин, бо тутешнє учительство не хотіло голоситися до служби. Українські учителі емігранти помагали йому в його праці, за що дістали від нього прилюдне признавання і ширю батьківську опіку. — Його працю оцінить історія — а певно поставить його на першому місці поміж Чехами, котрі з повною і ширю любовою віддалися справі лікування зраненого нашого брата і уважали цю працю не лиш обов'язком урядника, але й поклонням славіянського брата-громадянина.

П.

Поминальне Богослуження

за спокій душі бл. п.

Д-ра Омеляна Огоновського

як і за прочих померших членів сім. родини а то:

Фаліни, Євгені, Льва, Теофілі, Стефані, Маргарити і Володимира 752

відбудеться в середу дня 5. листопада 1924 о годині 9. рано в церкві Успенія Богородиці у Львові, на котре запрошують своїх і знайомих позістали: ДІТИ І ВУЖИ.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Абсолютенти високим Тоговальних ший — конституючі Загальні Збори „Тавтоша“, заповіджені на 8. ц. м. не відбудуться, з причин від комітету незалежних — Комітет. 760 1—1

Звіт з Загальних зборів чит. „Просвіти“ на Богданівці. Звичайні Загальні збори чит. „Просвіти“ на Богданівці відбулися дня 5. жовтня ц. р. Збори отворив голова п. Кулик, пропонуючи на провідника зборів Вспр. прал. о. Л. Куницького, на заступника П. Сенюту, а писаря Ільчишина, яких збори через аклямацію поклікали до проводу.

Звіт з цільорної діяльності здав секретар Голдан. На основі цього звіту слід констатувати шире віддання уступаючої управи справам читальні. Виділ відбув 39 засідань, на яких вирішено і переведено в життя осучування Комітету пань та аматорського Кругжа завдяки котрим „ладжено кількакратні збірки на „Рідну Школу“, створено власний хор, вікни уладжено 9 толарських забав, 3 фестини, спільну просфору і свячене та коляду. Здобути тим способом грошезі засоби зужито на жертви „Рідної Школи“ і будову власного „Народнього Дому“ на Богданівці. Відчитів було 5. Читальня має бібліотеку зложеної з 150 книжок, а число це збільшилося в останньому році певною кількістю дальших примірянків, які жертвували різкі особи, як фанти на згадані фестини де їх однак не вильшовано. Перечислення тих примірянків в току. Часописи як українські так і чужі жертвували самі члени читальні крім „Діла“ яке пренумеровано. В читальні були тим чином майже всі львівські часописи. Звіт цей доповнив о. Гаврилюк звітм з діяльності комітету будови „Народнього Дому“ на Богданівці, на основі якого ствердити належить, що комітет, який творить секцію в читальні, зумів здобути 7.000 зл. та велику кількість будівельного матеріалу і поздавав всякі труднощі, получені з остаточним здобуттям площі під будову. Вікни згадав, що будова поступає та що досі присвячено вже фундаменти. Рахункові звіти комітету перевірила філія Т-ва „Просвіти“ ім. Шевченка у Львові та висловила комітетові признавання за точне ведення рахунків.

Касіер Дорош зложив касовий звіт. Членів було 117, з яких однак не всі платили членські владки, наслідком чого чи-

тадня ледви могла покривати кошти адміністрації тимбільше, що чинш за домівку виносив місячно 25 зол., що на фінансові відносини читальні становило великий тягар.

Іменем Контрольної комісії Олійник вніс на уділення абсолюторії уступаючому Виділові, яку ухвалено. О. Гаврилюк реферував зміну статуту, пояснив д-р Малешкий, потім заг. збори односторонно в цілому зміну статуту прийняли.

З черги конституючі до вибору нової управи, в склад якої односторонно вибрано слідуючих пп: П. Сенюту, Кулика, Ярша, Ільчишина, Шваляка, Шумляка, Рибчака, Медического, Касічука, Голдана заст. членів Виділу: Олійника, інж. Фелесенького, Дороша до Контрольної ком. Як лелегат філії „Просвіти“ А. Малешкий вказав на великі тодчі, які присвятив уступаючий Виділ інтересам читальні та на ті ділячки праці, які належить обняти в дальній діяльності читальні, висказуючи ризиків бажання найкращих успіхів діяльності нововибраному Виділу.

Прозвіски зборів о. прал. Л. Куницький підніс заслуги громадян Богданівки на полі освідомлення, та велику їх жертвенність для спільних інтересів, яка виявилася при нагоді будови „Нар. Дому“.

Гром. Шумляк вказав на неочікуваність забезпечення матер'яльного читальні та висні у устінення членської вкладки в висоті 0.50 зол. місячно, що по короткій дискусії ухвалено. На тім збори закінчено.

Дня 8. жовтня ц. р. відбулося уконституювання Виділу, де вибрано: головою Сенюту, Петро, заст. гол. Кулик Микола, секретар Ільчишин Іван, касієр Ярош Осип, господар Шведик Михайло, бібліотекар Рибчак Василь. 754 1—1

Мунеску одін після журналів на осінній та зимовий сезон. Рагання, палата, футра на зиму, найдешевше і найсолідніше виконує краєвська робітня в Домі українських інвалідів, Львів, вул. Софії 25. Студентам значний опуст! 606 3—3

Великий концерт, заповіджений на день 20. жовтня і заборонений тоді львівською поліцією, відбудеться в понеділок 10. листопада в салі „Нар. Дому“ майже з незміненою програмою.

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЮ солідної фахової педагогічної сили як інструктора на приватну лекцію на село до ученика приватста, повторяє V. кл. гім., до совісного переоблення матеріалу з I-го курсу V. кл. Гонорар після умови, а за добрий успіх премія. Зголошення до 8. листопада п. р. Неприяті зголошення остануть без відповіді. Микола Білобран, Летна пп. Медичині. 755 3—3

ХТО знайшов документи учителя Во йтовича Носів п. п. Завалів Підгайні, зволить повідомити або відіслати за нагородою. 759 1—1

ГРИМАРКУ спосібну до ведення килмарні в Познані прийму; мусить амити рисувати і всілякі ткацькі роботи. Зголошення до „Діла“ „Килимарка“. 758 1—1

БУПЕЦЬ, образований, співластитель торговлі, оженився зі симпатичною, скромною і господарною особою до 30 літ, котра своїм посагом помогла йому поширити підприємство. Зголошення до 15. XI. до Адміністрації „Діла“ під „Купець“. 757 1—2

ФАХОВИЙ учитель VIII. р. в більшій містечку Підкарпаття, літ 39, навяже серйозне знаомство з інтелігентною, свідомою Українкою-дівиною до 30 літ, яка згодилася ділити з ним емігрантську долю. Листи приймає адм. „Діла“ під знаком „Професор 39“. 756 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

Д-р ІВАН КАЛИН

переніс зговором свою канцелярію з Галича до Тернополя і веде її вулиця Сокола 22. 646 6—6

Венеричні і шкірні недуги лічить

Д-р Іван Гриневецький

ординує від год. 2—4. ЛЬВІВ, вул. Пекарська ч. 26. 630 8—10

Надавичайні Загальні Збори Товариства „Український Дім“ в Збаражі

відбудуться в понеділок дня 10. листопада 1924 о 12. год. в пол. у власній хаті. На порядку дня — справа будови „Українського Дому“. Всіх жертвodawців, особливо тих, що возили безплатно вапно, камінь і пісок, відчитається на Зборах. — Збараж, 1. XI, 1924. — Д-р Андрій Гаврилюк голова, Іван Ванкевич секретар. 755 1—1

Діло

виходить щоденно передпол.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конт. почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4*20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7*50 зл., Німеччині 7*50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Р.-
мунія 150 лей, Болгарії 7*50
зл., Австрії 7*50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.

ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Пересунення межі?

Не прогомніли ще трагікомічні відгомони події під Лунином, не отряслися ще з переляку такі достойники, як б. воєвода Довнар-віч, біскуп Лозинський, і командант поліції Менсовіч, а вже польська преса нуте нові сміливі, просто завалюючи наступні „диверсійні ватаги“. В останніх днях в різних місцях здовж польсько-радянської границі, але на польському боці, скоїлися події, які примушують до безпристрасної застанови кожного об'єктивного обсерватора окраїнного життя.

В останніх днях жовтня ватага з 30 осіб, озброєна в кріси і гранати напала в селі Туркові, дубенського повіту, на маєток поміщиків Пшибильських. Ватага була дисциплінована. Вона ограбила поміщицьку конюшню, худобу вивізала, а панський палац і фільварочні будинки спалила. За ватагою погнався в погоню курінь волинської пограничної сторожі.

В кременецькій і брідській повіті крім існуючих вже ватаг з'явилися нові ватаги під ватажківством Шпака і Вознюка. Цей останній походить з Підзамча біля Почаєва. Перед кількома днями з'явився він зі своєю ватагою в Попівцях біля Підкаменя у маєтку Меч. Павенського і зажадав видачі грошей, а коли поміщик вивинив, що не має готівки, чомо попросив добровільно видати йому 4 коні, що й сповнило залаяний поміщик. Ватага Вознюка є кінною, озброєна в кріси і револьвери, однаково умундурована в короткі темні кожухи і гранатові кашкети. Проти ватаги Вознюка виступив відділ поліції під проводом ком. Янаського і відділ уланів з ротмістром Ковнацьким. Ватага Шпака правдоподібно оперує біля Залозець.

Дня 3. п. м. ватага, зложена з 40 озброєних „диверзантів“, напала на потяг між Барановичами і Берестом біля станції Лісна. Потяг придержано, а подорожніх ограблено. При тім прийшло до спротиву з боку деяких подорожніх, через що вбито одного офіцера й одного стражника. „Диверзанти“ були добре озброєні. Ограблено поштовий віз. За ватагою вислано поліцію.

Ось тільки інформації з кількох днів. Напади скоїлися на довгому просторі від Баранович по Броди. В гру входять ватаги від 20 до 40 осіб, добре озброєні, дисципліновані, навіть умундуровані. Проти них виступає поліція, змільтаризована прикордонна сторожа, військо. Звістки з погоні преса зазначає: „Місце постою команди настійної рупи“, себ-то так, як би це були ко-респондентів з поля бою.

Отже що це є? Чи „диверсійні банди“, як офіційно називають ці ватаги, чи партизанка, чи війна? Чи подібні з'явища можна стрінути на інших пограниччях в Європі, та які аналогії находимо в минулому?

Досі чули ми тільки про македонські ватаги, про гомінських комігачів, але це все є за давнього приметою Балкану. Алеж українсько-білоруські національні території в Польщі донедавна не визна-

чалися балканськими прикметами! А може ці з'явища є ділом радянських установ по пругому боці сучасного кордону? Що найменше таку стереотипну відповідь дають польські чинники. Та в дійсності важко розібратися в цьому питанні. Польські чинники звалюють вину на большевиків, без обиняків твердячи, що це радянські установи узброюють „диверсійні банди“ і висилають їх за кордон, щоб витворити і збільшити хаос. Алеж такі самі закиди кидають на польську адресу большевики. От харківські „Вісти“ з 25. жовтня приносять ноту комісаріату закорд. справ до представника польської республіки в Москві Вишинського, в якій звертають увагу на напад на радянську територію ватаги, зложеної з 15—20 осіб. Радвлада придержала учасників ватаги Калінського, Тарновського і Гайдюка, найшла при них відповідні документи виленського відділу генер. штабу і домагається сатисфакції від польського уряду. Шож, чи це тільки виміна між Польщею і СРСР. диверсійними ватагами? Алеж послі УСДП. перед місяцем твердили в своїйому комунікаті, що „кресові“ збройні з'явища це ніщо інше, тільки повстання пригноблених селян. Та й польська преса підтверджує, що от нпр. ватажок Вознюк походить — так сказатиб — з польської території. При тому ж, як бачимо — акція ватаг звернена проти великих власників, проти поліції і взагалі представників влади, а це вказувало, що тут не маєтсья до діла з розбійничими бандами, тільки з якоюсь глибшою, — так сказатиб — програмовою акцією, яка не йде проти інтересів населення, бо воно — як твердить польська преса (не знаємо, чи вірно) — дає допомогу „диверзантам“ в нічлігах і виживленні.

З того виходило, що з'явище, яке обсервуємо на „кресах“, яке стихійно поширюється всупереч призначенню генерал-губернаторів,

виставленню цілого ланцюха прикордонних станиць, створенню корпусу прикордонної сторожі і т. и., не є відірване від ґрунту. А коли так, то ця акція мусить бути висловом організованого протесту проти національного й соціального погноблення.

Подібне з'явище знає вже історія польсько-українських взаємин менше-більше зперед 150 літ. Носить воно неприємну для польського вуха назву гайдамачини, якої кульмінаційний пункт називається колівщиною. Такі імена, як Залізняк, Гонта, Швачка, Неживий, що вели свої операції проти панів в Калініні, чи не нагадують всіх Шлаків, Вознюків і інших невідомих ватажків? Чи підклад цієї боротьби не є такий самий тепер, як він був тоді? І чим скінчилася тодішня хуртовина? Страшним озвірінням. Найшла вона свій трагічний вислів в уманській різні 1768 р. і ще більше в страшній кодненській розправі „регіментаря української партії“ (себ-то начальника польського війська на Україні) Стемпковського. Тисячі жертв з одного і другого боку, а кінець кінців це таки довело до усунення польської влади з Правобережжя.

Події 1768 р. корінилися в роздерті і руїні України. Андрусівський мир, що роздер живе тіло України, раз-по-раз викликавав криваві протести українського народу, поки не став тільки страшною примарою в українській історії. Чиби історія знову повторювалася? Чиби ми мали тепер до діла з протестом проти рижського миру, якколись проти андрусівського? Чиби наступило тільки пересунення межі кривавих дій?

А так воно виглядає. Той самий підклад боротьби, той самий напрямок акції, ті самі „зарядчі способи“ польського уряду, що були і в кодненській комісії, навіть ті самі підозріння, що акцією кермує Росія.

А чим то все скінчиться? Відповідь на це питання не належить вже до нас. Ф. Ф.

Перед сесією французького парламенту.

З'їзд радикальної партії. — Внутрішні труднощі Еріо.

Нову сесію французького парламенту, яка починається 4-го п. м., попередив конгрес радикальної партії. Цей конгрес можна вважати увертурою до парламентських дебат. З огляду на те, що керманічем радикальної партії є нинішній прем'єр-міністр, Еріо, становище конгресу до загальних політичних подій кидає чимало світла на шлях державної діяльності теперішнього франц. кабінету.

Уряд Еріо опирається на радикальну партію, на голосах республіканських соціялістів (Пенлеве) і на соціалістичній партії. З огляду на те, що ці три партії складаються на більшість у парламенті, Еріо захищається шойно тоді, коли одна з них відпаде від уряду. Покищо така можливість не зарисовується. Конгрес радикальної партії у місті Бульонь, ствердив, що провінційна організація партії себ-то її дві третини, йдуть ще більше на

кою не стане поважна скількість голосів. Труднощі Еріо лежать покищо у внутрішній політиці.

Слід пригадати, що Еріо, взявши в руки керму уряду, полишив на своїх становищах представників політичної влади (префектів та їх заступників), які здебільша є прихильниками старої політики „національного блоку“. З огляду на те, що не можна було звільнити з посад усіх політичних урядовців і заступити їх новими, уряд Еріо обмежувався до того, що спенсибував лише найревнейших, які на далі проводили стару політичну лінію. — Ця часткова розв'язка проблеми не задовольнила радикальні провінційальні організації, в яких інтереси лежало те, щоб політичний урядовець не йшов проти них, на їх шкоду. Єдиним виходом з такої ситуації є поволі заступати прихильників „національного блоку“ прихильниками нової, урядової орієнтації. Якщо нинішній уряд продержиться досить довго, то зміни державного апарату в такому напрямку можуть його сильно зміцнити.

Другим питанням, яке стоїть на черзі дня перед Еріо — це бюджет. Його односторонній доказують йому, що в цій справі він занадто сліпо йде слідами Поанкаре. На це відповів Еріо так: „Правдою є те, що мій бюджет не є справжнім радикальним бюджетом. Але на це не було іншої ради. Коли ми, радикали, прийняли владу, ми опинились перед фінансовим і політичним банкрутством. Нинішній уряд є точно кажучи: завідуючим „конкурсової маси“ „національного блоку“. Шойно коли конкурс закінчиться, можна буде почати плян нового бюджету, згідного з принципами радикальної партії“. Цю заяву прийняли партії, що піддержують Еріо, як вдоволяючу.

З цього можна зробити висновок, що уряд Еріо продержиться довше, ніж це передбачували у червні ц. р. Далі, що він буде приневолений рахуватись у своїй політиці з настроями лівої більшості. Енергійний акт визнання СРСР, одним з доказів такої орієнтації.

Але одночасно прийшли нежданні у своїх вислідах англійські вибори. Еріо замість свого соціалістичного приятеля Мек Донельда зустрів англійський консервативний кабінет, ще тривкіший, ніж блок лівих французьких партій. І тоді повториться ще один епізод з французького - англійського взаємин: вічного шукання порозуміння представників двох різних політичних орієнтацій. Нелегко було дійти до повної гармонії у практиці французькому радикалові і англійському соціалістові. Чи ілюзія сучасної доби повної суперечності, чи схоже доказати, що така гармонія не залежить від політичних програм і що її можуть ніколи не мент знайти зовсім суперечні партії двох народів з протилежними державними інтересами?

Прислайте складку на пресо-
вий фонд на кн. ч. 30.000
в Союзі Іредитовім, Львів,
Ринок 10.

Преса.

„Університетська дурійка“.

В однім львівському тижневику появилася стаття п. В. Будзиновського, присвячена університетському питанню, під досадною назвою „Університетська дурійка“. Ми ніколи не звертали уваги на статті того тижневику ізза їх морального й інтелектуального рівня. Виятково уважаємо вказаним не поминути мовчанкою статті п. В. Будзиновського з двох причин: 1) тому, що її інтелектуальний рівень, поминаючи темперамент автора і тенденцію статті, є значно вищий від інших статей тогож автора і 2) тому, що стаття носить на собі політичне та воєнно-оригінальне. А саме голос п. В. Будзиновського під цим оглядом вповні гармонізує з голосом п. проф. С. Томашівського, хоч оба автори оригінальних поглядів на університетську квестію стоять на протилежних становищах. Є це дві крайності, що себе притягають, а у висновках доповнюють. Проф. С. Томашівський радить хватати який-будь університет і дебуль для оятунку української науки і культури, а п. Будзиновський голосом „Бояна віщого“ перестерігає, щоби Українці не далися схопити в польську лапку, „бо Польща рішилася на нашу згубу заснувати український університет“. Перший готує до найдалше посунених компромісів, другий пасивно непереданий аж до самозатрати, а оба зони з точки об'єктивних українських національно-культурних вимог і потреб в нівець зводять університетську справу. Та йдм за ходом думок п. В. Будзиновського:

Антанта і Радянщина напирють на Польщу, щоби вона виконала свої трактатівні зобов'язання супроти українського народу, т. з., щоби дала Українцям широку територіальну автономію. Але Польща замість автономії хоче викрутитися сіном і тому рішилася дати Українцям університет, себ-то по суті інституцію для українського народу безвартну. Бо український університет не поправить матеріально-го становища українського селянина, ремісника, купця чи пролетаря; не збільшить числа учнів середніх чи ремісничих шкіл; не побільшить числа українських урядовців, лікарів, адвокатів, священників, інженерів. Ця інституція не буде як слід виявлювана польською державою. Зрештою університет потрібний не Українцям, але польській державі.

Що Польща рішилася на нашу згубу заснува-

ти український університет; що Польща теж в сім ділі не лицемірить, але справді хоче зробити се, що голосить, заведе на нашу власну дванадцятна, боротьбою за університет загвозжена і на безплідність виводжена політика!

Справа українського університету зв'язана була руки парламентарній репрезентації в Австрії, яку громадянство заставило за всяку ціну здобути університет, неможливий до здобуття. Через таке поставлення справи парлам. репрезентація змарнувала десять років і не здобула можливих тоді до здобуття трітєх основ нашого всестороннього національного життя і розвитку. Університетську справу зроблено найважливішим питанням української політики і як таке перенесено його з Австрії до Польщі. Інтензивність нашої боротьби в університетській справі виробила в світі переконання, що галицькі Українці своїм найвищим ідеалом уважають власний університет. А тимчасом є це тільки одна дрібна й найменше важна частина автономістичної програми. Це є непорозуміння, бо коли галицькі Українці поборюють автономістичну програму, то взагалі вони повинні зрезигнувати з усяких „прав“ чи домагань „прав“ в Польщі за виятком безпеки фізичної екзистенції. Українці не тільки не повинні нічого домагатися, але й не повинні користати „з полишеної їм ще або свіжо признаної національної рівноправності“.

„Тепер, коли Польща, щоби викрутитися від ріжних зобов'язань; щоби дешевше коштує здобути пхвалу Європи за введення у себе раю для національних меншостей та щоби пристати і здеморалізувати національного духа наших народних мас, сама загадала якинути нам університет, — саме тепер ми самі університетським гармідером помагаємо тій махлявській роботі“.

На Союзі Народів Польща заїмпувала делегатам чужих держав заявою в справі українського університету, в наслідок чого „комісія трьох“ знехтувала український меморіал, а ми неначе подуріли. Наша преса пише про університет так, неначе це була наша найважливіша мета. І не тільки преса. Політики, професори горячкуються, просяють, протестують, а „студенти бойкотують, марнуються“. Ще дійде до того, що коли Польща утворить університет, то свій скаже, що український народ має в польській державі рай, бо Польща дала йому те, що є найвищим ідеалом Українців. Автор висловлює думку, що справу державного українського університету слід усунути з репер-

туару української національної політики. Про неї не повинні згадувати ні послы в соймі, ні політики, ні професори, ні преса. Справу українського університету слід промовчувати, навіть тоді, колиб прийшло до заснування університету. Нехай собі польське правительство робить з тою справою, що хоче, а з нас досить, коли подумаємо, „що робити з тим фантом“, як університет буде готовий. Тепер же всю енергію слід вложити в народні й ремісничі школи, бо за кілька літ не стане українських кандидатів до середніх шкіл, ні ремісничої молоді. Університетські дипломи не дадуть Українцям хліба, бо вже тепер абсолютенту університету з докторськими дипломами вчать ся шлюсарства.

Так виглядає докладний зміст статті п. В. Будзиновського. Відносно останньої замітки моглиб ми додати: Ну, і слава Богу, бо коли деякі польські доктори мають освіту шлюсарів, то чому українські шлюсари не мають мати освіти докторів! П. В. Будз. свято вірить в польський ревність і просто нахабність, що бажає через заснування українського університету зіпхнути український народ в пропасть нещастя. При тому через наведену статтю перевалюється шал демагогії. Автор, не зняти в чиню користь, підюджує українське селянство й робітництво проти самої ідеї українського університету.

В статтях „Затяжна справа“ ми всесторонньо висвітлювали університетську проблему. Домагання українського університету певно є тільки одною дрібною вимогою українського уряду, але взагалі без огляду на те, який уряд в даному моменті виконує владу на нашій національній території. Накладати на університетську справу каганець смертельної мовчанки безумовно не можна, бо тут йде не тільки про те, чи буде український університет, але який він буде. Проти карикатури університету, проти інтернування молоді, проти викривлювання суті і доцільності високої школи мусять протестувати всі українські чинники. І тому не можна мовчати. Певність п. Будз., „що Польща тепер в сім ділі не лицемірить, але справді хоче зробити се, що голосить“ тхне наївністю, як не чим гіршим. Ще бракує того, щоби ці „твердження“ розтелеграфував „Пат.“ чи „Агенція Східна“ по світі. А зрештою українське громадянство не хоче, щоби Польща зробила те, що голосить, значить — щоби в Кракові оснувала

гуманістичний виділ філософічного факультету, себ-то щоби перенесла зі Львова до Кракова частину тих українських кафедр, які вже були на львівському університеті і яких досі правно не знесено. Бо такий „університет“, згори засуджений на смерть, справді був би нашою згубою.

Очевидно, лякатися, що заснування українського університету втворить в світі переконання про те, що тим здійснено найвищий ідеал української нації — значило би жартувати зі світа і з себе. Такого дурня — говорючи стилем п. Будз. — тепер важко знайти. Ясно, що наш інтерес вимагає того, щоби одній справі не присвячувати більше уваги, як вона на те заслугоє, щоби не нехтувати одними національними вимогами в користь других, назпакі слід витворити гармонію між всіми національними постулатами. Справа університету є в однаковій мірі важна, як справа народних і ремісничих шкіл, а справа освіти, культури і науки, як справа народного господарства і т. д. Тільки, що деякі справи, не все в залежності від нас самих — мають свої „сезони“.

Обов'язком заінтересованих чинників є піддержати актуальність в сіх справ і згармонізувати їх в одну цілість, бо це доперва творить повноту національної політики.

М. Ч.

ВІДГУКИ ДНЯ.

3 „фузією“ і без „фузії“

Я не тільки знаменитий фейлетоніст, поет, танцюрист, спортовець і віртуоз на гітарі, але й першорядний мисливець.

Слово: мисливець, не походить на щастя від слова: мисль, мислити і тому не тяжко в тім фаху вибитися і стати славним. Львівське мисливське Тов-о „Тур“ прийняло мене в члени під умовою, що не буду платити вкладок і возьму за дурно їх чудову відзнаку, що представляє тура коли він надприродним способом перемінявся в дику качку.

По великих просьбах я остаточно згодився на ці тяжкі умовини і дав тим разом нагоду Хв. Товариству ввійти в мою будучу біографію...

До цього часу не мав я ніяких обов'язків Чергові засідання „Тура“ не існували в моїм поділлі годін. На ловах я не мусів стріляти, хіба з власної пильності тримав у корч, перепуджуючи на смерть заяців чи зранюючи когось із наїжиків.

Зваживши всі мої ловельські прикмети зважилось Тов-о вислати мене до одної з чарівних околиць українських мітрополічних дібр, щоби: 1. вислати по стрільців підводи на стацію, 2. приготувати нічліг у монастирі ОО. Мовчавих і 3. замовити наїжиків.

Я радо піднявся сповнити це припоручення, бо перше, блисну своєю енергією і спритом, по друге побуду в українських

ФРЕДЕРІК БУТЕ.

Дядьків дарунок.

(Докінчення.)

Тихим голосом прочитував Маврикій, не без живого внутрішнього вдоволення, той зі своїх віршів, що його найбільш любив, аж виялось йому раптом, що в бюрі є ще хтось крім його самого.

Повернув голову в сторону дверей. На його дивилася особа молодого, але без крихітки молодечої принади, присадкувата, з жовтою шкірою, поганим носом, малими очима, плоскими устами і невеличким волоссям.

Це була Люїза Бенкль, його кузинка: вона саме увійшла по тиженьку до бюра, куди не приходила ніколи.

Здивований Маврикій згорнув зшиток і встав червоніючи.

— Вона приходить підглядати мене, ну, це вже крайність, — подумав. — Кузинко, вам чого-небудь треба? — спитав трохи сухо.

Вона не зараз відповіла.

— Що це ви читаете? — спитала нарешті. — Ваші вірші, так?

— Мої вірші... з трудом проговорив він, ще більш червоніючи.

І був лийкий на думку, що вона

турбувала його... що скаже дядько, як довідається, що він пише вірші?

— Так, ваші вірші! — говорила вона дальше голосом, якого Маврикій не чув ще у неї і який видався йому дивним... Ваші вірші... Вони такі чудові, ваші вірші.

— Ви їх читали? — спитав збентежений.

— Так, раз вечером я, йдучи з кабінету батька, зайшла сюди як вас не було і знайшла... Ви не сердитесь за це на мене, Маврикій?

Вона наблизилась, а її голос став наглядно пестливий.

— Я особливо люблю вірш під заголовком: „Тій, яка далеко“ — почала. — Ах! Про які гарні річі ви думаєте, і як ви вмієте про них писати! Як то чудово так говорити про кохання!

— Так ви думаєте, кузинко? — спитав Маврикій, вдоволенний похвалою.

— Азжеж, то моя думка... Я вмію бачити і збагнути багато річей, Маврикій... Я зуміла запримітити, як дуже ви буваєте сумні, не кажучи про це ні слова... Не будьте сумним, мені це прикро. Ви повинні мені вірити і про все мені розказати... Я добре бачу, як ви дивитесь на мене при столі...

— Якже я при столі на вас дивлюсь? — питає Маврикій все ще не розуміючи.

— Так, особливо від якогось часу... І я зрозуміла, Маврикіє, як не дитина... А ще краще я зрозуміла, читаючи ваші вірші... Ах! я це знаю, що ви не зважаєте говорити. Ви горді, ви делікатні... Яж багата, а ви бідні... Але Маврикіє, я досить багата для нас обоїх і вашої рідні, для якої ви посвячуєтесь з таким самовідреченням... А тому, що ви не можете сказати так! я рішилася і я...

Вона зупинилась. Її малі очі засяли вогником кохання, ожизляли її жовте лице. Переображена так живим зворушенням, вона була менше погана. Раптом закрила лице руками.

— Ох, мені соромно за те, що я сказала — шептала — але так треба було тому, що ви не могли цього зробити...

Маврикій скаманів. Він не міг переконатися сам себе, що все, що сталося — дійсність. Його кузинка любить його... Вона тої думки, що й він її любить... Його опанував страх зворушення, навіть милосердя; а проте, він був приємно вражений. Його вражіння і думки плуталися.

Раптом Люїза взяла його руки і заглянула в вічі.

— Маврикіє, не будьте такі зворушені... Я така щаслива, що зв'язалася...

Сльози бризнули з її очей. З її голосу, з її поглядів пробивалось таке шалене кохання, що він схвилювався. І він, він теж мав охоту плакати і сміятися, утікти. Він нічого не розчоломкав. Йому прийшла на гадку вперта надія його батьків, його бідні сестри, його положення... дядько.

— Алеж кузинко, ваш батько — крикнув він в затрівоженій надії — він ніколи не схоче!

— О, так! — сказала вона. — Він знає і погоджується... Він такий добрий... Миж лишимося при ньому...

Маврикій не сумнівався в щирості Люїзи, але не довіряв пану Бенклеві. Здавалось йому, що він розуміє його рахунок: на все зв'язати його з собою тим подружжям з дівчиною, яку так важко випхати навіть з її маєтком, а яка матиме мужа, що його буде любити, який ані дрантя ані лінох... Він дасть свою дочку Маврикієві, а собі самому певного, постійного і відданого співробітника... Маврикій посміхнувся легко на згадку про всі розчарування свого дитинства... і глянув на Люїзу.

— Так ожеж той дядьків дарунок? — подумав, підчиняючись долі.

Перекл. з франц. мови Бодж

ФУТРА

поручає СТАНИСЛАВ СТЕМПКОВИЧ

рівнож приймає

всього РОДА ПЕРЕРІБКИ, НАПРАВКИ і т. п.

Полекші в сплатах!

621 8-10

Львів, пл. Капітульна ч. 1.

Жіночі
Мужеські
Діточі

Полекші в сплатах!

наметках, де все, почавши від офіціалістів, а скінчивши на марненькім коринку, дише на тебе чимсь своїм, чимсь рідним, коротко: чимсь своє-рідним.

Заливши Львів — Підгайці затигнула мене на останню стацію.

Коні мого приятеля (деякі мої приятелі мають коні!) п'ягнули мене в сторону українських митрополиччих дібр.

Не знаю як хто, але я все дістаю пароксизму радості на вид розлогіх піль і пісів, які беззастережно належать до України, чи української інституції, хоч би де була „Земля“, „Земельний Банк“, чи інший „Топас“.

Приємно глянути на те все і подумати, що цим управляють і завідують самі Українці, що урядова мова тут українська і т. д. і т. д.

Роздумуючи так, заїхав я в одно село, де колись якась українська княжна звершала несамовитим голосом: „Як то? Рів?..“

Мав я там зголоситися до лісничого і просити помічі, що до під'їзду та наїмки. Заїжджаю перед хату і виходжу до селянина.

Стрічає мене якась жінка.

— Co rap sobie życzy?

— Гана лісничого.

— Rapa inżyniera pjezta w domu.

— To może e який заступник?

— A jest!

За хвилину чув я як хтось кликав:

— Panie Tadeuszu-u-u! Tu ktoś do rapa przyszedł!

З'явився пан Тадеуш.

— Czego rap sobie życzy? Запитав мене на вступі.

— Я приїхав від ловецького товариства... почав я неспішно

— Al! Pewnie z kółka myśliwskiego z P??

— Ні.. Я.. зі Львова, від „Тура“! Пан Тадеуш нахмурився.

— A więc czym mogę służyć?

— Панове просили вислати по них нині дві підводи до стації і замовити на завтра наїмку.

— Aha!.. Dobrze! To się zrobi.

Відвернувшись від мене і кинув:

— Panie Walenty! Panie Walenty!

— A co tam, proszę!.. загуло з подвіря.

— Idź pan do pana Gustawa, aby pan Gustaw jeszcze dzisiaj zawiadomił Adama i Zdzisława, że jutro przyjeżdża ruskie towarzystwo na polowanie.

— Але чи пан підліжник мене добре зрозумів? питаю, маючи на увазі лінгвістичні закони для кресів.

— Dlaczego? nie. Ja rusiński język doskonale rozumiem. A nawet nauczył się od fornalni spriewać „Oj nie hody Chryscu“.

По вим викладі пан заступник рушили в ступону поків і тим самим дали до зрозуміння, що авдієнція скінчена.

Я доволі до візка і рушив до монастиря ОО. Мовчавих, просити ще за нічліг.

Серд прекрасних лісних гір, у кітловині розложилися монастирські забудовання.

Над потічком великий старий будинок у бароковім стилі. Мешкають монахи.

Будинок на око виглядав дуже „паковий“, але... як то нераз можна помилитися!

Здається, що тут зійшов випадок т. зв. оптичної жули. бо показалося, що в межах цієї невеликої місця на вісім гостей (себто одної вільної кімнати)...

Нічого було робити!.. Поїхав я!

На дворі темно, хоч око виколоти. Сік золотий дощ і гуляв осінній вітер.

По дорозі додому вступив я ще на стацію П.

На стації застав „Туровців“, що безнадійно гукали за підводами.

Підвод не було...

Іх скислі мими повесіли, як я заявив їм, що їм нічого нема.

„Будуть мати бодай, що розказувати. Виповнивши оттак поручення, я попрацював і відїхав.“

Але на відїзді попросив, щоб на буціх вислали до українських митрополиччих дібр когось, хто добре знає польську мову.

Галактіон Чіпка.

Бірма.

Львів, 4. листопада.

Гроші.

Амер. дол. 5'18¹/₂—5'18¹/₂, канад. дол. 4'98—5'02, чеські кор. 0'15—0'15¹/₂, лєт 0'02—0'02¹/₂, франк. франк 0'27¹/₂—0'28¹/₂, швайц. фр. 0'97¹/₂—0'98, англ. фунт. 23'30—23'40.

Золото. 20 кор. 21'70—21'80, 20 франк. 19'60—19'80, 20 марк. 23'30—23'50; 10 руб. 27'00—27'20.

Срібло. Австр. кор. 0'43¹/₂—0'44, 5 австр. кор. 2'25—2'28, фльорени 1'14—1'16, рубл. 1'80—1'90, рубель дрібним сріблом 0'80—0'90.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1923 р. від 26'00 до 27'50 жито галицьке з 1923 р. від 20'00 до 21'00, жито нов. збору від 16'20 до 16'75, ячмінь галицький броварський від 22'00 до 23'00, ячмінь галицький пашний з 1923 р. від 18'00 до 19'00, овес галицький з 1923 р. від 20'50 до 21'50. Фасоля 52'00—57'00.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Винятковий стан.

В зв'язі з нападом на поїзд між Берестем і Барановичами в урядових колах проєктують проголошення виняткового стану в 4-х воєвідствах. „Хвіля“ звідомляє: 4. XI. український і білоруський клуб поставили вчесьнення про впровадження виняткового стану в місцевостях, які є тереном диверсійних ватаг.

Дальші напади.

В околиці Волошковиць стрінувся відділ корпусу граничної сторожі з диверсійною ватагою. Прийшло до сутички. Диверсанти були знаменито озброєні. В сутичці згинув один жовнір гран. сторожі.

Реконструкція поль. кабінету.

В польській соймі вважають доконаним фактом уступлення мін. внутр. справ Гібнера з причини адм. недомагань і нападів на окраїни. Уступити і мін. справедл. Вігановскі. Невиключені зміни на інших становищах. Міністерство внутр. справ обняв би пос. Тугут. Конфєрував у цій справі з предст. уряду: поставив услів'я, на яких обняв би мін. вн. справ. Соймові клуби на загал прихильні кандидатурі Тугута. Наслідником мін. Даровського має бути Сімон.

Димісія кабінету Мек Донельда.

Король прийняв димісію кабінету Мек Донельда. Утворення нового кабінету поручив король Болдуїнові. Болдуїн місію прийняв.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Попереднє (247) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за заголовок і чотири місяці вступної статті.

— Обсада кордону. Від 30. жовтня ц. р. почав так званий „прикордонний корпус“ обсаду „кресів“.

— Лятинські пішов в „дураки“. За свій неfortunний вислів про легіони пішов тепер генерал Лятинський з теплої посади перемиського команданта в „завішанні“ до часу, поки генеральний суд у Варшаві не звільнить його цілковито з обов'язків.

— Львів-Дрогобич. У вересні покінчено будову телефонних ліній: Варшава-Львів-Дрогобич.

— Ножем в бік. Чотиринадцятилітній Іван Гречук зі Збуря за стрийського рогака, посперечився з 17-літнім Михайлом Прушковським. Підчас суперечки добув Гречук ножа і пробив ним Прушковського, який згинув на місці. Молодого убийника відставлено до Львова.

— Дефіцит британської виставки. З Лондону повідомляють, що дефіцит виставки в Уемблї досяг суми 1 мільона фунтів штерлінгів.

— Друкарський чортин зробив фіглю у вчорашнім числі, а саме в 2-й статті треба читати (3-я шпальта) „м н и м и м фактами“ замість „м и н у л и м и м“.

— З англійських виборів. Хоча англійські вибори є завжди зразком організації і незвичайного ладу, проте і в них трапляються інциденти, які нагадують закон „публічної безпеки“. І так на вічу консервативного кандидата Лязаруса виборці почали загальну білку на п'ястку, поки поліція не опорожнила салі.

У Глєсгові розбили передборці збори буюшого державного секретаря за збори Льюйда Джорджа, сера Роберта Горна. Це саме трапилось буюшому прем'єр-міністрові Аскітові. Консервативний кандидат полковник Шервуд Келлі відповів на образи з боку соціалістичного противника таким двом ударам п'ястку, що того мусіли винести приголомшенного. Одночасно слід зазначити, що нерідко найзавзятіші політичні противники в Англії зустрічаються спільно на вічу, подають собі дружню руку і по черзі промовляють проти себе.

Своєрідною ознакою останніх виборів була велика скількість молодечих кандидатів. Наймолодший з них скічався 21 літ. У самім Лондоні ставало 7 консервативних кандидатів, з яких кожний мав менше як 30 років. Один з них стратив зір на війні і виступав як кандидат від ліги сліпих жовнірів.

— З кримінальної хроніки. Арештовано чотирьох бандитів, які нападвали на ідучих купців та селян між Львовом і Яворовом. Їх імена: Юрко Стасів, Стефан Мушин, Юрко Петришин і Ілько Чіпка — всі зі Залуча яворівського повіту. Крім цього грабували вони також доми. — У Львові придежали в'язнів Арнольда Шехтмана і Ігн. Кляймана, що ограбили кілька крамниць і нотованого кишенкового злодій Шехтера.

— З „Сююза Українок“. Жіночий Кругок в Коломні оснований в 1893 р. не одна з найстаріших жіночих організацій в краю. Т-во має власну реальність де провадять д-точий інститут. В 1919—23 р. гуштувалися в Т-ві всі ідейніші громадянки, які несли поміч нещасній Гудульщині, чи то помагаючи стрільцям чи потім українським в'язням. Коли число їх зросло до 200 „Жін. Кр.“ звернулася з коротким запитом до громадянства про поміч для в'язнів. За ту відозву ставалося з Коломні припинило діяльність Т-ва 28 IV. 1923 р. Головинний відділ, а передорсім голова Н. Чайківська, не опустила рук, рекурсувала 4 рази до міністерства та урядових воєвідств. Шойно по довгих стараннях старство реактивувало Т-во 21 VII 1924, а старство подало це до відомства шойно 30 IX 1924. На днях відбулися Заг. Збори при участі делегатки Гол. Виділу „Союза Українок“ у Львові. Новозібраний відділ намітив ряд сходин з рефератами для членів, організацією мішанок та уладження фахових курсів. — Рівнож рішено з новим шкільним роком провадити далі д-точий інститут.

З судової салі.

Знов § 58.

Питання лаві суддів присяжних.

I (головне). Чи Муляк Михайло, ділаючи у змові з іншими, шляхом поширювання комуністичних відозв не зміряв до нагальної зміни форми державної влади, до викликання заворушень і домової війни унутрі держави хоч діяльність ця не була у зв'язку з іншим підпунктом I остала без наслідків (§ 58). Це саме питання відноситься і до всіх інших обвинувачених. (Питання запропоноване прокуратурою).

II. Чи Муляк Михайло хотів через свою діяльність позбудити погроду і ненависть до форми існуючої влади і управи держави? (§ 65) Питання поставлене трибуналом. Те саме питання відноситься також до Регуша, Бундзяча, Бойка і Візінського.

III. Чи Муляк поповнив злочин публічного насильства, ставлячи опір урядовому магістратському поліцаєві в Городені. (§ 81) Питання запропоноване прокуратурою.

IV. Чи поширювали обвинувачені недозволені владою відозви і чи допустилися через те злочини з § 24 пресового закону. Питання запропоноване обороною і приймає трибуналом.

Промови в скороченні.

Прокуратор Ланевскі (Ляндау) у довжезній промові намагався доказати суддям присяжним, що обвинувачені поповнили злочин державної зради, бо свідомі ділили в напрямі введення диктатури пролетаріату. До цього вони вели підготовчу акцію. Особливо обвинувачений Муляк визначався між ними енергією а деким грозив навіть карою революційного трибуналу, якщо не буде робити протидержавної роботи. Апелую до суддів, щоб затвердили питання. Говорить про неміч адміністрації на „кресах“ і про диверсійні ватаги, які складаються з тако-гож елементу.

Обор. д-р Ганкевич, що боронить Муляка, Бойка та Візінського виголосив довгу і прекрасну промову. Не маючи змоги подати цілої промови, подаємо тільки коротенький її зміст.

Цілий акт обвинувачення — говорив д-р Ганкевич — спирається на чотирьох відозвах; з чого дві українських а дві польських. Перша з польських відозв не містить в собі ніякої згадки про якийсь державний переворот а також і словом не згадує про уряд і державу. Вона написана з нагоди заболотівських і шотландських подій і говорить про невинні жертви, про трупи та проливу крові.

Друга польська відозва відноситься до відомих краківських подій з листопада 1923 р. З приводу краківських подій відбувався пронос в Кракові. Там не йшло про відозви чи брошури, але про вчинки! Там розбродились, ошанований автомобіль, там стріляли жовнірів, там лилася кров. І шож сталося? Розправа тягнулася дуже довго і судді присяжні з Кракова звільнили всіх обвинувачених. В справі заболотівських подій відбувся пронос у Коломні, на якому обвинувачених різнож звільнили. Чи можливе отже, щоб цих обвинувачених тут судді присяжні засудили? Одна українська відозва говорить різнож про Заболотів і про свято 1. травня, яке робітники святкують річницю від 1890 р. Там і говориться про це, що міжнародний зїзд в Парижі з 1890 р. рішив святкувати 1. травня як робіниче свято. Нічого тут каригідного нема. Нічого протидержавного у цій відозві теж нема. В ній завизначається робітників до організації та до об'єднання, бо тільки при до-помозі організації можна добути кращу долю для пролетаріату.

Ця праця організації пролетаріату до боротьби із буржуазією тоїває від дуже давних часів. Організуються не тільки пролетарі, але й буржуазія. І ті і ці бажають посісти владу. Нічого в тому надзвичайного немає.

Друга та нібито небезпечна українська відозва — це комунікат послів з українського соціалдемократичного клубу у польському соймі з їхніми підписами, в якій вони пояснюють причини їхнього виступу зі складу українського соймового клубу. Чи в тім є що каригідного? Чи посідаючи цю відозву хтонебудь повинен злочин із § 58.

Щоби поповнити злочин із § 58, то треба на це вчинки і ділання. А тих вчинків саме недостає пану прокураторові, не виявив їх і перебіг розправи. За те акт обвинувачення і розправа виявляють, що поза відозвами нічого там не було. Списав там якийсь „пшодовник“ поліції протокол, в якому сказано, що Муляк на теології в Америці пізнався із „przewodniymi i wi-chnzycielskimi“ елементами. Алеж це явний абсурд. В Америці для робітників уладжують теологічні виклади. Америка — це вільний край — це край свободи-воли, слова і друку. Там кожний має право висловлювати такі погляди, які хоче і за це ніхто нікого не карає. Там карають тільки за вчинки, а не за слова. І тому Америка така сильна, така могутя і тому там така висока культура, бо кожний має повну свободу слова і повну волю.

Шож до засновування „Селянського гуртка“ у Городені, що на думку прокуратора має бути нелегальним — то це не відповідає правді. „Селянський гурток“ засновано в грудні 1923 р. Отже ще тоді, коли УСДП мала право такі гуртки засновувати, бо розв'язано її 30. січня 1924. Отже про заснування нелегальних організацій говорити не приходиться.

У відозвах були натаки на класову боротьбу. Оборона ставила внесок, щоби поставити питання про злочин з § 302, але трибунал цей внесок відкинув. За те при-няв питання про кольтпортаж недозволенних друків. Але й за це обвинувачені не можуть відповісти, бо вони не знали навіть змісту тих відозв, бо наприклад Бойко ледви уміє читати, а об'я Візінський зовсім неграмотний. Отже як і поширили три чи чотири відозви, то все одно не знали, що це за відозви.

Завданням суддів присяжних є відкестись до тих „маленьких“ темних не зістрогості, а протинно з любовю і щирою отвертою совістю.

Обор. д-р Глушкевич виголосив надзвичайне річєву промову, в якій доказав незбито, що в даній розправі про історію злочини з § 58 і § 65 не може бути мови. § 58 говорить про злочин, що доконується в нинішніх часах тільки при допомозі мас, а неже тих п'ять нещасних селян могли прівратити на польську організовану державу і спричинити для неї яку небудь небезпечку? — Далі цей злочин вимагає вчинків і ділання. Але тут цього різнож немає. Тут може бути мова про недозволену кольтпортаж, але на це є § 24 пресового закону, а не § 58.

Про злочин § 65 тут теж не може бути мови, бо відозви не заключають в собі ніяких злочинних тенденцій для погорди чи ненависти уряду, але говорять вони виключно тільки про власну організацію робітників і селян. В одній відозві є таке закінчення: „Niech żyje rząd robotników i włościan!“ Та цей оклик не означає заклику до повстання або заворушення, а являється тільки одною з психічних емоцій, які у формі побажання виявляємо тимі словами! Між немо часто на здорові і кличемо Vivat! Густо-часто буває, що вносячи на чинь честь vivat, в душі бажаємо йому протинного, думаємо: „Чорт тебе побери“. Кличуть нероз „percat!“ Чи це значить, що той, котий ми того бажаємо, має зараз вмерти? Ні! — Це наш відрух, який виявляється в словах, та означає не більше, тільки симпатію до якоїсь особи. Так само і цей оклик „Niech żyje i t. d.“ що є у відозві не означає нічого більше тільки побажання, яке може бути сповнене або ні. Говоряться так багато про небезпечну комуністичну агітацію. Але сказав колись Глєдстон: „Щоби якийсь уряд міг бути сильним, то мусить мати сильну опозицію. Так у вільній державі немає місця на страх перед опозицією і перед критикою. У вільній державі продається вільне слово. А за слово хіба ніхто засудити не може.“

Всі обвинувачені в цьому процесі — не ті, яких по сто разів зрадила зрада і яких по сто разів ошукала ошука — як сказав один визначний польський правник. Вони належать до тої сірої маси, яка лопить поодинокі слєз, не розуміє їх і розважає над ними довго, довго.

Ніякого злочину обвинувачених не доказано за винятком хіба того, що мали вони недозволені відозви, яких навіть не розуміли. А через це судді присяжні можуть в найгіршому разі затвердити питання про злочин із § 24 пресового за-кону.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

СУКНА ЖІНОЧІ І МУЖЕСЬКІ
ЯК ТАКОЖ БЛАВАТНІ
- ТОВАРІ ПОРУЧАЄ -
Ф-а ЦВЕРДЛІНГ І РАЙСНЕР
Львів, РИНОК 44

737 Для П. Т. Урядників полєкші 4-4

пу не більше. До тої справи судді присяжні мусять віднести з чистою совістю та зі ширим серцем. Бо чим більше серця, тим ближче до справедливості.

Засуд.

Після поучення голови трибуналу звершеного до суддів присяжних — ці останні ухвалили на нараду. Після одностайної наради затвердили вони питання: про злочин з § 81 (публічне насильство), поповнений Муляком Михайлом і про злочин з § 24 пресового закону (поширювання забороною літератури) поповнений Муляком і всіма іншими обвинуваченими. Трибунал засудив Муляка на один рік важкої тюрми, загостреної 24-годинним візком, і твердим ложем шість місяців. Слідчу тюрму (5 місяців) Мулякові встановлено до кари. Обвинувачених Рогуса, Бундзяка, Бойка і Візінського засудили трибунал за поширювання незгодої літератури на 20 днів тюрми. Наслідком того, що у слідчій в'язниці вони просиділи вже по 5 місяців, випущено їх на волю. Всіх разом засуджено на покриття коштів розправи.

Відозви й комунікати.

До всіх філій і читальень в краю.

На днях одержало Тов-о „Просвіта“ розпорядження Скарбової Палати у Львові з 31. жовтня 1924. ч. 1070/754 слідуючого змісту: Ізба Скарбова у Львові. Ч. 107.007/24. Львів, дня 31. жовтня 1924. До Товариства „Просвіта“ у Львові. На прохання з дня 7. жовтня 1924. ч. 3269/24, повідомляє Палата Скарбова, що подання зношені до властей політичних чегез читальні і кружки аматорські Товариства о дозвіл на укладання аматорської вистави є свободні від стемплевої оплати з огляду на прислугуюче Тов-у особисте увільнення від стемплевої оплати, по думці § 7. пункт 4). приписі оголошених розп. Мін. Скарбу з 24/4 1924. В. З. Ч. 44. поз. 293. Це звільнення відноситься також до прилог догичних подань (§. 2. цит. приписів).

Також зніволення видарані на основі цих годань є свободні від стемплевої оплати о скільки дохід з вистави є призначений на цілі просвітні, та культурні (§. 23. пункт 13. цит. приписів). За Президія Палати Скарбової. Підпис (нечиткий) вр. керівник відділу.

Подаючи це до відома усім філіям і читальням у Краю, уважаємо, що таким чином справа стемплевих оплат від аматорських вистав і концертів є розв'язана.

У Львові, 3. листопада 1924.

За Головного Виділу Тов-а „Просвіта“ у Львові:

М. Галушинський вр. голоза. С. Магалає вр. заст. секретаря.

Вступайте в члени Кооперативи „Рідна Школа“?

Дирекція Кооперативи висилає щомісячно до всіх Кружків УПТ. й Комітетів „Рідна Школа“ заяви приступлення в члени. Проситись загал українського Громадянства масово вступати в члени Кооперативи „Рідна Школа“, а виписані заяви пересилати до Дирекції Кооперативи. В заяві проситись вивести рубрики: Ім'я і назвико, звання, дата уродження, місце замешкання, кількість декларованих уділів і власноручний підпис, та різночасно з грошми (можна уживати чеків УПТ. зазначивши Коопер.) вислати до Кооперативи „Рідна Школа“, Львів, Ринок ч. 10. Дирекція Кооперативи „Рідна Школа“.

767

1-2

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Мертв на інвалідів у канцелярії УКТОНІ у Львові в місяцях липень, серпень і жовтень ц. р. зложили: в золотих: Коопер. Згода, Бабуків 1-50, Осип Котівич, Остия 5, Падох. Уряд. Мшанець 1-70, М. Рій, Зборів 5-85, Корнелія Касія, Горюхенка 30, Ор. Козловський, Рогати 8, Українські пані, Коломия 85, Левицький Микола, Глиняні 5-20, Ол. Яворський, Підгайці 50, Уряд парох. Колодно 17, Д-р М. Козішський, Львів 2, Волинець Сем. Турка 5, Українська ступ. гоом. Мельник, Р. Ч. С. 11-40, Іван Пюпрак, Кути старі 11, Церква в Стільську 4, Комітет охорони мст. Самбір 31-20, Ів. Скоропад, Гайвиж 7-50, Збірка в Глинянах 17, суддя Ів. Кохановський, Станіславів 10-03, о. І. Іванчук, Товсте 5, Д-р Вас. Матковський, Печеніжин 2-20, Волод. Лельо, Вичини 2, Теод. Попович, Шинів 8-14, Микола Андрюхевич 1, Тов-о українських жінок, Станіславів 11, Гром. Нежухів 15, о. Лев Ступницький, Космач 5.

766 1-1

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

ПРИЙМУ на мешкання з харчем одну пачочку. Бачки 18. дв. 5. І. поз. 764

КАЛЕНДАРІ „РУСАЛКА“ на 1925 рік похусово-гарно викінчений, в двох красках печатаний, вскрі повноті. Заможляти приймає: А. Окпш, Львів, Кадельска 4.

763 1-5

НАСТАВІЯ, лист висланий до Кривога 1, poste restante, потта завернула з заміткою що нби шифований. Отже як Вам його доручати? М. Б. до Адміністрації.

761 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

Д-р СТЕПАН ВИТАВИЦЬКИЙ

веде свою адвокатську канцелярію в Дрогобичі в „Народнім Домі“ спільно з д-ром Михайлом Терлецьким.

749

2-3

ЛІКАР

Д-р ІВАН СТЕФАНОВИЧ

печат. ся з Миколаєва: 10-1. до Знесіння к. Львова ч. 427 ординує від 3-5 г. поп.

750

2-3

Заходом Сенції опіни над допостачуючою молодію при львівській філії Українського Кривого Тов-а Охорони дітей і опіки над молодію відбудеться в п'ятницю дня 7. листопада ц. р. в салі ім. М. Лисенка прегарна діточа вистава

„Чародійна Лялька“

з танцями і балетом під артистичним промовом п. Стеллі Марічанової. Початок о год. 4 попол. Вступ за добровільними цятками.

699

3-3

НА СПЛАТИ! На зимовий сезон поручає найдешевше на догідні сплати: рагляни, вуртки, футера, одяги мужеські і діточі, споді, жіночі плащі і т. п.

Магазин Конфекції Перльбертера Львів, вул. Казимирівська 35.

734

35. Позір на число дому 35. 3-5

Подяка.

Оттею дорогою складають ширю подяку Впр. о. Озімкевичеві, за ласкаву участь в похороні та слова розради та втіхи, в нашій тяжкій горю по втраті нашого бл. п. Батька.

Бережани, І. Х. 1924.

Вронислава Воронівна.

768 1-1

Сидір Ворона.

Надзирна Рада Акційної Спільки „Полотно“ у Львові.

На основі ухвали Загальних Зборів акціонерів Акційної Спільки „ПОЛОТНО“ у Львові з дня 19. липня 1923, та оголошеної в ч. 208 поз. 403 „Монітора Польського“ з дня 11. вересня 1924, а нижче в цілості поміщеної постанови, яка звучить як слідує: Постановою Міністрів Промислу і Торговлі та Скарбу в предметі збільшення основного капіталу Акційної Спільки під фірмою „Полотно“ Акційна Спілька в дорозі нової II. емісії акцій. На основі арт. I. закону з дня 29. квітня 1919 р. про затвердження і зміну статутів Акційних Спільок дозволяється Акційній Спільці під фірмою „Полотно“ Акційна Спілька з осідком у Львові на збільшення основного капіталу Спільки о марок 800,000.000 то є до Мк. 1,000,000.000 в дорозі II. емісії 80,000 шт. нових акцій з того 40,000 поимених, прочі на оказателя, невіддільної вартости Мк. 10,000 кожда на слідуєщих услівях:

а) Першенство до набуття акцій нової емісії прислугує властителям акцій попередньої емісії в відношенню до скількості посідаєних акцій.

б) Для виконання права побору для давніх акціонерів (гл. „а“) повинен бути означений речинець шонайменше місячний від дня оголошення субскрипції на акції нової емісії в „Моніторі Польським“.

в) На случай, якби по упливі повисших 30 днів не всі акції закупили давні акціонери, повинна спілька оголосити додаткову субскрипцію на ті акції, офірують поновно всім давнім акціонерам. Речинець до додаткової субскрипції повинен виносити 15 днів від дня її оголошення.

г) Репартиції тив акцій, яких не субскрибують дотеперішні акціонери з титулу права першенства, довершить Надзирна Рада згідно з § 7 статута і означить їх емісійний курс, який не може бути вищий від емісійної ціни.

д) Емісійну ціну акцій нової емісії для давніх акціонерів, які використовують право побору означається на 70 сот. (гроші).

765 1-1

ПОЗІР!

Акційна „ПОЛОТНО“ яка перенесла своє бюро з вул. Зіморівича ч. 20 на вул. Городецьку ч. 95., по переведенню внутрішньої своєї організації поширила значно свою робітню селянських полотен, рушників і мотузьяних виробів, урядила при вул. Городецькій ч. 95. великий сгел, де має дуже добрі полотна, найги, сукна і т. п. та продає їх за готівку або виміною за лен, коноплі, клаки, возну і т. п. під дуже корисними услівями. Селяне, що привозять сирівці, можуть заїздити своїми фірами на подвіржі робітні при вул. Городецькій ч. 97., а з дальших сторін можуть переночувати.

748 2-3

ЧИТАЧІ „ДІЛА“!

Бон на 10% опушту.

Нойновіші моделі сунонь, блюзон, плащів, шляфроків, білля, панчіх, міно чих намізельок найтанше у фірми М. Айзенберга, вул. Синстусьна ч. 12.

649

8-8

Цім конфекційний „ПРЕМІЕР“

ЛЮДВИКА МАРКА

у Львові, вул. СЛОВАЦЬКОГО 2, проти головної пошти

поручає: ВІДЕНСЬКІ І БЕЛЬСЬКІ 740а) 1-2

I. Одяги шевйотові, маринаркові спортові в різних колірах по 60 зол.
II. діто 70 зол.
III. Рагляни зимові і віз. гарніт. 90 зол.

IV. в різних фасонах першокласні одяги, зимове пальто, одна пара зимових сподень як дого запас вистарчить по 150 зол. для ренлями.

ВЕЛИКИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ КАЛЕНДАР „ПРОСВІТИ“

на 1925 рік.

як 47. річний календарів Т-ва, у звичайнім книжковім форматі (8), обему 14 1/2 аркушів друку, з титуловою трицвітною вінетою в стилі українського бароко арт. п. Ковжуна. Ціна примірника 3 зол. 3 пересилкою 3-50 зол. за посліплатою 3-70. — Календар складається зі широкообробленої астрономічної частини, різних календарських уложених порадників, інформаційних статей, з літературно-історичного і суспільного збірника п. т. „До праці“ і великої анонсової частини. Збірник „До праці“ уложений під кутом зазиву до праці і переведений на примірах з української історії від найдавніших часів до найновіших зілюстрований відомими портретами від Ярослава Мудрого і літоп. Нестора до полк. Д. Вітозького. — Календар має господарські поради про садів. амер. вулик, про домову аптику на селі, народній пам'ятник визначніших українських діячів з фотографічними знімками. — Для звичайних членів опуст 25% а доляровим членам, що влатили членську виладну на 1925 рік, вишлеться календар даром. — Для книгарень відповідний до замовлення опуст.

Замовляти прямо в канцелярії Т-ва „ПРОСВІТА“ у Львові, Ринок 10.

Кошта порта поносять замовлюючі.

762 1-1

Календар висилається лише за попереднім надісланням грошей або за післяплатою.

За Редакцію відповідає О. Костин.

3 друкарні Спільки „Діло“ Львів. Ринок ч. 10.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринка 10., II. пов.
Конто почт. шал. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не зберігається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4'20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7'50 зл., Німеччині 7'50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рв-
мунія 150 лей, Болгарії 7'50
зл., Австрії 7'50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Зміна в „Римським Готелю“.

В „Римським Готелю“, в радянським посольстві у Варшаві зайшла зміна. Уряд СРСР. відкликав посла Кн. Оболенського, а на його місце призначив голову російської комісії по справам, зв'язаним з рижським трактатом, п. Войкова. Перед приїздом нового представника радянського союзу польська преса вдарилася у дзвін тривоги, що — мовляв — до Варшави приходить людина, що на своїй совісті двигає відповідальність за вбивство царської сім'ї, якої руки сплямлені кровю і т. п., а ясно, що Поляки мають непереможно відразу до крові, очевидно — як вона — плямить чужі руки. Та згодом голоси обурення притихли. Почався відворот, а вже перед двома днями варшавська преса захоплювалася аристократичними манірами нового посла. Si parva cum magnis comparare licet, то ця поведінка польської поплудної опінії з радянським послом нагадує поведінку париської преси з Наполеоном після опущення Ельби. Коли рознеслася чутка про це, що Наполеон з'явився на французькій землі, париська преса прозирала його дикою бестією, грабіжником і тираном, але в міру, як імператор зближався до столиці, зникало й обурення, щоб вкінці вибухнути радісним окликом: „Нехай живе імператор!“

Майже аналогічний процес обсервуємо і у відношенні до радянського посла. Хоч напруження між Польщею і СРСР не тільки не зменшується, але навпаки наростає з приводу систематичних граничних інцидентів, то все таки польські політичні чинники зв'язують нові надії з новим радянським послом. Воно й не диво. Географічно й господарсько Польща зв'язана з європейським Сходом. Звідсіля чигають на неї всі небезпеки і одночасно при сприятливих умовах у східнім напрямі стеляться рожеві надії польського промислу.

Незручна, довга, підступно-небезпечна східна границя Польщі нагадує вічний ляк на керманів польського державного корабля. Зі страху перед можливим ударом червоних військ Польща удержує величезну армію, що знову придавляє непомірно великими податками висилене населення. Сподівання, які зв'язано з рижським трактатом, не тільки завели, але на кожного кроці з'являється пімста на кожного неоглядчого договору. В радянських колах вже віддавна набирає сили погляд про konieczність ревізії рижського трактату, обіцяючи після того заключення торговельного договору з Польщею. А польський промисл і торгівля підносять крик за торговельним договором. Тільки шляхом нав'язання економічних відносин з СРСР. добувають польські економічно промислові кола можливість врятувати польський промисл перед загальною і найгіршою зловіщою господарською кризою.

В парі з тим відбувається загальна зміна тактики польської політики. Становище Польщі на Союзі Націй, виступи і поведінка гр. Скіньського, а опісля створення блоку в польському

піддержки цієї політики, є найкращими признаками цього звороту. Не треба забувати, що ми говоримо тільки про тактику і то на зовні при задержанні старого змісту в нутрі.

Польська політика не самостійна, вона мусить постійно приносовлюватися до тих вітрів, що віють з Франції. Коли Франція, до недавня найбільш послідовна противниця совітів, вступила на шлях примирення з доконаними фактами, коли Еріо визнав de iure радянський уряд і готується до конкретних переговорів, то Польща не може не рахуватися з цим фактом. І то тим більше, що при сприятливих для французько-радянського порозуміння умовах Польща могла би в дальшому розвитку подій втратити французьку опіку. Така можливість при зміні напрямку англійської політики, при відтягненні Англії від подрібних інтересів європейського континенту — зовсім природно не ворожить Польщі добра. Цей ізоляції лякається Польща і тому з рацісним

обличчям приймає нового радянського представника. Коли Франція йде на примирення з СРСР., то не може в цьому прямуванні лишитися позаду й Польща; вона мусить чимчикувати за Францією.

Таким чином Польща знову увійшла би в орбіт політики Москви, як не було в XVIII. ст. Але тут і край хоч би позірної самостійності польської політики. Крім залежності від Парижа все більше зростає би й залежність від Москви. А це кінець кінців мусілоб довести також до зміни внутрішньої політики. Перспективи не дуже принагідні. Вступаючи на новий шлях, польські політики не зможуть отрястися від побоювань, щоб Войков або інший представник СРСР. з часом не за своєю собі прийомів Ретніна чи Штакельберга, а все таки вони приневолені вступати на шлях, яким вже раз ішла Польща.

Приємні міни до Войкова не є проявами звичайної сальонової чемності; за ними криється жагуче бажання, — паралельне до французьких тенденцій, примирення, згоди і гармонії з СРСР. Ф. Ф.

Лист з Підляша.

БОРІТЬСЯ ЗА ВІРУ В МИНУДОМУ — ДЕНАЦІОНАЛІЗАЦІЙНИЙ ПОХІД: ШКОЛА, ЦЕРКВА, ПРЕСА. — ІНЕРЦІЯ НАШОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ. — РАТУЙМО ПІДЛЯША!

Біла, в листопаді 1924 р.

Є закутина української етнографічної землі, яка разом зі Східною Галичиною, Волиню, Холмщиною і Поліссям ділить спільну долю „кресів“, та проте про неї рідко коли попадає в газетні сторінки яканебудь звістка. Це Підляша, найбільш забута нами країна, зі Східною Галичиною незв'язана майже ніякими організаційними зв'язками, й найбільш загрожена польонізаційним походом.

Підляша сягає від Холмщини по Білосток, від східних повітів Сидлеччини по Полісся (кордону України з берестейського мира). Воно заселене українською православною людністю за винятком кількох католицьких осель біля Білої. Та й ті римо-католики вживають української мови і не почують себе Поляками. Це колишні уніяти, які до 1875 р. належали до холмської дієцезії, а потім завдяки меткій агітації польського духовенства златинишвилися, зв'язавши в міжчасі на тлі віри криваві суперечки з російськими жандармами, що силою підтримували насилених московських попів. Всеж, не вважаючи на всі переслідування з боку російської влади та на настирливі заходи польського клиру, велика частина уніятів залишалась вірною своїй церкві аж до 1905 року. Ще донині стоять уніятські церкви у с. Дрельові, Пратуліні й сусідніх селах на межі константинівського (тепер: янівсько-підляшського) повіту. До частинної латинізації Підляша чимало причинилися розбитки польського повстання 1863 р., які роками ховалися по підляшських лісах; ще й тепер живуть люди, які пам'ятають, як в Луківщині Москалі повісили ks. Brzóska-у, якого іменем існує у Білій 7-класова школа.

Як сказано, населення Підляша — українське. Після 5-тилітньої польської господарки — національно воно прозріло на стільки, що воно цілком свідоме своєї національної і духової приналежності до Соборної України. Тому ґрунт для праці серед народу тут податливий, та нема духових робітників ні засобів до праці, як на прим. книжка чи газета. Очевидно, що й на Підляша, як на всі інші землі „кресів“, налягла хмара мундурованих і немундурованих культуртрегерів, а то головнов заходами „кресових“ вшехпольських організацій. Землю розпарцельовується поміж Галерчиків, а польські школи насаджуються без огляду на те, чи є польська дітворачи ні. Штучними розсадниками польської культури є містечка, з їх польськими написами, школами й урядами та жидівським населенням.

Ось приклади, як Поляки форсують в українському Підляшшу польське шкільництво, як засіб денационалізації. У столиці Підляша, кільканадцятитисячному містечку Білій (на шляху Варшава-Київ, дві стації від Берестя Литовського) є аж дві

п. т.
Отсим повідомляємо наших ВП. Відбогів, що фабрика цукорків і помадок

„ФОРТУНА НОВА“

ведена дої при
вул. Павлинів ч. 16
перенесена з дням 30. жовтня ц. р. до власного будинку при

вул. Кордецького 23

742 3-3 **УПРАВА.**

державні гімназії (хлопча й дівоча), вісім 7-кл. шкіл і сила всіляких курсів. В поблизу Янові, кілька верстов за Білою, є коедукційний учительський семінар, даліше в православному монастирі в Межиріччю поміщено гімназію й торговельну школу і т. д. З того бачимо, яку вагу прикладають Поляки до польської освіти на Підляшшу! У кожному селі обов'язково мусить бути польська школа, а української на всьому Підляшші нема ні одної!

Народ домагається по селах української школи, але місцеві власти на всі протести й заяви глухі, а всі відклики до вищих центральних установ та до союму — переловлюють і не перепускають, а всіх, хто допомагає селянському населенню в доходженні його справедливих прав, адміністраційно переслідують.

Та не вважаючи на всі ті „культуртрегерські“ безпардонні заходи, ніякої там освіти на ділі немає, бо з одного боку українські батьки не посилають дітей до польських шкіл, з другогож, таки самі вчителі, чи то призначені з поміж місцевих „патріотів“ чи перенесені туди як на заслання, це елемент здебільша дуже сумнівної вартости як щодо своїх студій так і моралі.

Ті самі прийоми, які Поляки приносовлюють до потреб населення у народній освіті, придбали право громадянства і в царині релігії. У Білій були до польських часів 3 церкви й один костел; нині всі вони перехрещені на костели. Між ними старинний монастир оо. Василіян з XV в., побудований в українському стилі, перебудовують на шабляновий маломістечковий костел. (В цьому монастирі по нинішній день є старовинна бібліотека з високо вартісними ак-

Пр. 970/24. В Імені Річипосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної, Прокураторії, що зміст часопису „Діло“ ч. 243 (10336) з дня 31. жовтня 1924 р. в артикулі під титулом: 1) „Старими шляхами“ а) речення між словами: Схилившись уважніше а Тулінію Схилившись, б) речення між словами: міжнародної політики Польщі а Стає ясним і безсумнішним, в) реч. між словами: внутрішню політику а Ображене національне, д) вислів між словами: крок польської а політики на колишніх, е) речення між словами: продовження сарого а Через те являється, ф) речення між словами: військовог. бюджету до кінця артикулу. 2) „Лист. Варшави“ а) уступ між словами: на це відповідь а і з чим погодилися, б) уступ між словами: закидають віжи

а переступства. 3) „Посмертні згадки“ речення між словами: передчасної смерті а парох а цілу його родину містить в собі ад 1) злоч. з § 65 а 1 з. к., ад 2) вини з § 302 з. к., і злоч. з § 65 а 1 з. к., ад 2) б) вини з § 309 з. к., ад 3) ество з арт. V. пак. з 17 XII. 1862 узнав доконану в дни 30. X. 1924 конфіскацію за оправдану і зарядив знищення цілого наклад і видав по думці § 493 п. к. заборону дальшого розширювання того друкованого писма. Заразом видав наказ відвічальному редакторові тої часописи, щоб це рішення помістив безплатно, в найбільшій числі і то не першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки пред'явлені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 д. п. д. № 6 ex 1803, а іменозасудження за переступство на гривню до 400 з. п. — Львів, дня 2. листопада 1924. — (Підпис нечит.)

тами про унію на Україні; бібліотеку пильнує польський прелат, який нікого не допускає до неї. Монастир славився мошми св. Йосафата. В 1875 р. православне духовенство викинуло мошні з головного вівтаря й заховало біля церкви. В 1915 р. похоронено їх назад у головному вівтарі, а в 1918 р. Німці вивезли до Ваггауштау у Відні. На ювілей мали спровести мошні з Відня до монастиря, але польський клер спротивився, лякаючись віднови унії; з тих самих причин заборонено о. еписк. Бонімові відкриття уніятської дієцезії. Тепер у більському повіті є одна православна парохія, замість колишніх 40; всі інші скасовані. Православну людину без усяких скрупулів перепилюють на латинський обряд і приділюють до новокреованих лат. парохій.

Народ сам хрестить і хоронить до православного звичаю; задля вінчання іздять на Полісся або аж на Волинь. У школах не вчать нішої релігії, як лише римо-католи. Навіть у війську (34 п. п., 9. арт. пол.) Українці-воєки примушені ходити до костелів й слухати наук польського капелана, бо хоча й Жиди мають свого духовника, але нашим не дали! Загально люди ремствують, що українські посли не вміють довести до відома всього культурного світа ті страшні факти середньовічної релігійної нагінки, яка йде на Підляшшу з відома й по плану польського міністерства віроісповідань.

Виходить у Білій хієнська газета „Подляськ“, на сторінках якого фабрикуються щораз нові проекти „на zniszczenie Rusi“ та виписуються віропідданчі адреси до президента Річпосполитої та до римського папи від „uszcześliwionego ludku polskiego Podlasia“.

З нашої інтелігенції у Білій — лікар і директор банку не займаються ніяким народним рухом, два народні вчителі теж сидять тихо ради посади. Народніми справами цікавляться лише нечисленні з поміж був. російських урядовців-Українців, які, опинившись без посади, розбрилися по селах. Українська влада нічого замітного по собі не залишила на Підляшшу; люди пам'ятають тільки, що були військові, які по школах навчали по „нашому“. Коли являється українська театральна трупа — має завжди величезний успіх, багато більший, аніж польські театри. Центр українського життя є у Бересті Литовським, де гарно розвивається „Просвіта“ (цікаво, що й

У. С. Р. Р.

Боятися „куркулів“.

„Вісти“ з 24. X. обговорюючи справу надходжчих перепаборів рат, пишуть таке: „Факт з місць свідчать, що цього року кампанія проходить при великій активності населення... Колосальну активність і зацікавленість в перевиборах виявляють заможні групи сільського населення — куркулі, що намагаються за всяку ціну здобути собі право участі у виборах, аби перевести „своїх людей“. „Вісти“ накликають правительственні і партійні органи вжити заходів, щоб не пустити до рад „куркулів“, щоб вони лишилися радянськими і не-заможницькими.

Переселення з Харківщини.

Цього року переселилося з Харківщини до Катеринославщини 1008 білоруських родин. Для переселенців приділено землю у Паялоградській окрузі. („Вісти“ з 26/X.)

Цукор з Яви.

Доброфлот дістав повідомлення, що з острова Яви вийшов до Одеси пароплав „Емма Мерск“, який привезе 7000 тон цукру-піску. Таку інформацію подають харківські „Вісти“. Отже Україна, яка постачала цукром Росію і багато чужих держав перед війною, докотилася до того, що спроваджують до неї чужий цукор із острова Яви. Ця обставина є найкращим показником того, в якому невідрадному становищі знаходиться під теперішню пору цукрова промисловість України, об'єднана тепер у трестах.

„Чистка“ радпарату.

В Одесі закінчено перевірку персонального складу радянських установ. Перевірено 122 установи. З 9372 службовців звільнено 1227, в тому 301 відповідальних, 573 середніх і 353 нижчих співробітників. З числа прочищених прийнято назад до служби 368. Загально

там є приватна російська гімназія, а української нема!

Кінчаючи цей допис, звертаюся до патріотичного почуття галицьких, львівських і провінціальних, культурно-освітніх установ і гуртків з покликком нав'язувати взаємини з підляшськими братами, які жадібно ждуть рідного духового корму. Рятуйте Підляшша від марева денационалізації! Е. Г.

звільнено 859 співробітників, що дає менше ніж 10 процент загальної кількості провірених.

(„Вісти“ з 25. X.)

Засуд.

На надзвичайній сесії харківського губерніяльного суду розглядали справу кількох бандитів, що в грудні минулого року напали на харківський потяг. Банда примусила залізничного сторожа під загрозою смерті припинити потяг, після чого ограбила вантажний вагон і пасажирів. Всі обвинувачених у числі 9 осіб засуджено на кару смерті через розстріл.

(„Вісти“ 25. X. 1924).

За фальшування документів.

В Катеринославському Революційному трибуналі почався розправа проти співробітників мобілізаційного відділу губерніяльного військового комісаріату, що обвинувачується у фабрикації фальшивих документів, у хабарництві та в постачанні документів бандитам.

(„Вісти“ з 26. X. 1924).

Переслідування робіжора.

Із Запоріжжя повідомляють, що робіжора Нікітіна, робітника заводу „Інтернаціонал“, переслідує весь час дуже завзято адміністрація заводу. Делегатські збори робітників і районний комітет металістів ухвалили протест проти звільнення Нікітіна. Адміністрації запропонували допустити Нікітіна назад до роботи. Директора заводу усунуто за переслідування робіжора з посади.

(„Вісти“ з 25. X. 1924).

Медицне обслідування журналістів.

В Одесі переведено медичне обслідування журналістів і співробітників „Известий“ і „Моряка“. Наслідки обслідування жахливі. Із 37 робітників преси тільки 3 можна вважати здоровими. У інших не в порядку нервова система наслідком напруженої праці. Результати обслідування обговорювалися на загальному зібранні лікарів. Всі погодилися з тим, що праця журналістів получена з цілим рядом ментів, що підривають здоров'я та відбиваються негативно на нервовій системі. Лікарі висловили бажання, щоби поглибити працю над прослідженням професійних недуг журналістів.

(„Вісти“ з 25. X.)

3 польського сойму.

Дальша дискусія над експозе Габського. — Хайнський та Вітос. — Промова Хруцького і Рогулі.

Не зважаючи на заповідження в пресі опозиції хадеків до уряду Габського, на останньому засіданні сойму про неї не було навіть згадки ні в промові Хайнського ні в промові рідного йому Вітоса.

Оба вони вдалися у відомий тон, що необхідні спасати Польщу шляхом розпуску сойму. Однак перед тим слід ухвалити нову виборчу реформу, але таку, яка дала би певну польську національну більшість соймові. На таку нуту дуже нудно говорив один і другий.

Хайнський скі-сочастував, що перебіг дискусії над експозе відслонив недугу сойму, на яку якій безсилля і парламентарна ніліч і dlatego тебса сойм говіа-зати, але змінивши наперед виборчу організацію. Він не поділяє оптимізму міністра закордонних справ, бо внутрішнє становище Польщі дуже важке. Польща не є однородною етнографічною територією і бажано вижити з цього якісь консеквенції, слід зробити застереження, що відносини до національних меншостей можна поладити тільки внутрі держави на підставах співжиття! Відношення до бу Хайнського до теперішнього уряду зв'язані з ділі до прем'єра і міністра фінансів Габського. Клуб буде підтримувати його політику економічної санаші.

Вітос говорив те саме. Ріжнися від попередника тільки в тому, що назвав дещо по імені з того, що мусить тепер захитати оптимізмом тих Поляків, які його набравши після Женеві. Те, що сталося в Англії і те, що сталося у Франції з визнанням РСРР, зм'яна на думку Вітоса — дуже основно все, що було до недавня — і мусить воно диктувати кожному польському громадянину а тим більше політикові деяку обережність. Він не робить закидів міністрові закордонних справ, бо коли хто не може спиратися на силі фактів і на сконсолідованих відносинах у державі, то вся його енергія і талановитість не зладується на ніщо. Вітос критикую останні змало енергичні (!) заходи уряду біля упорядкування „кресів“.

Далі твердить він, що вся польська го-сподарка ведець всупереч інтересам великої більшости населення. Похибною є творення великого промислу, який тепер без державних субсидій не тільки не здатний до експорту, але страив навіть покупу в краю, які й так були примусовими покупцями (дрібні рілники). Що до бюджету на 1925 р. то ні його видатки ні прибутки не реальні. А висновки з того всього такі, що слід по ухваленню змін виборчої ординації розв'язати сойм.

Посол Хруцький ствердив ще раз, що Польща всіма силами прямує до цього, щоби проблему національних меншостей трактувати як внутрішньо-польську. У цій справі немає ніякої різниці між польською правницею і лівницею. Промовець стверджує, що справа національних меншостей є справою міжнародною і ніякий польський уряд не зробить її внутрішньо-польською справою. Українці і Білоруси не відкажуться ніколи від тих земель, що знаходяться в межах польської держави. Далі промовець критикує політику уряду на „кресах“ у відношенні до національних меншостей та підкреслює, що уряд у нічому свого становища до яд. меншостей не змінив а через це й його клуб не має причини змінювати свого опозиційного становища до уряду.

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ.

Третя Виставка.

(Про „Третю Виставку Гуртка Діячів Українського Мистецтва“ в залах Національного Музею у Львові.)

Тихо й непомітно відкрито сьогорічну мистецьку виставку. Не було промов на відкритті, каталог, у шість сторінок, обійшовся теж без передмови. Деж дівся той нервозний рух і метушня, цей специфічно-інаугураційний настрій, що панував на відкритті обох попередніх виставок? Кільканайцятьох учасників вернісажу розбрилося по музейних залах, наче вони звичайні собі відвідувачі музейних збірок, наче тут нічого не сталося.

А чейже — сталося, бо відкрито третю мистецьку виставку, збогачено традицію на одну подію, перейдено якийсь етап, добуто якусь позицію! Коли вже не фактично, то бодай формально...

Хто знає, а думаю, що це не є гайною, на якому підложі виростає подія, той не подивується, що в даному випадку виставка була тільки формальністю, номінально сплаченим довгом в користь — традиції.

Прийшов момент, коли перед носом „загалу“ треба було опустити занавіс, закриваючи нею усе те, що протягом останнього року діялося в лоні „Гуртка“, яким фірмовано виставку.

Оснований на прикінці 1921 р. „Гурток Діячів Українського Мистецтва“, група плястиків, в якій імени я ще рік тому кидав визов „дезертирам“, це нині вже тільки...

Петро Холодний — подивуватий в своїй витривалості... капітан корабля, з якого гості повисідали, а залага бивтікала... Правда, на списку членів Г.Д.У.М. донині ще блищить 30 з горою імен українських плястиків, які три роки тому визнали потребу об'єднання. Але ж дякуючи умовам — ядром, мізком „Гуртка“ та ексекутивною було сімох людей. Цей „генеральний штаб“ вів „Гурток“ на підбій протягом трьох років. Як вів і з якими успіхами, це вже діло історії. Але уже з початком 1924 р. не стало в центрі „Гуртка“ архітектів С. Тимошенка та В. Січинського які виїхали до Праги. Передтим іще, коли не формально, то фактично відійшов від „Гуртка“ підписаний, а вже останніми часами, на тлі ідеологічної розбіжності, опинилися поза „Гуртком“ молоді артисти П. Ковжун, В. Крижанівський та Р. Лісовський. Остався тільки „шеф“ генерального штабу довголітний голова Петро Хо-

лодний зі списком 30 членів і вірою в перехідність кризи. Великою мусіла бути зра і завзятість П. Холодного, цоби в момент, коли все так чи інакше пішло в розтіч, рятувати інституцію бодай в опінії „загалу“, який шанує традицію і хвалить „солідарність“.

Результатом цього раг екселленс громадянського зусилля з боку голови „Гуртка“ є виставка, про яку мова. Інша річ, коли мова про те, наскільки це зусилля змогло в очах загалу врятувати фікцію життя і розвитку „Гуртка“ в межах, начеркнених його основниками. Фікція не встоялася і нині навіть лаяк знає, що коли за рік „Гурток“ виступить публічно, то його виступ матиме в повні відмінний характер від дотеперішнього. Тих кілька інформативних квазівок, вважав я конечними для тих, яких дивують скромні розміри і мистецькі досягнення останньої виставки. А виставка є дуже скромна — не тільки числом учасників, експонатів та квадратних метрів виставкових стін. Не дивлючись на те, що у виставці прийняли участь справжні артисти, з різко очеркнутими обличчями, то й вони не змогли підняти загально рівня виставки понад сіру, подекуди навіть симпатичну і привабливу — пересічність. Не показавши річей сильних і привабли-

чих без огляду на жанр і напрям, виставка не внесла нічого нового — так само, як не притягла до себе нових, молодих сил, над якими можна було б спинитися. Правда, в каталозі находимо двох „новиків“ — В. Гаврилюка з Кракова та Анастасієвську з Бродіци. Але ж глянувши на дотичні числа на стінах, ми злегка розчаровуємося. Ані автопортрет Гаврилюка, ані педантичні „вистриганки“ п. Анастасієвської не є річчями, які що небудь говорять а тим менше ворожать про дебютантів. Попередні виставки були щасливіші і під тим оглядом.

Тому верніма до „старих богів“ Щасливий випадок дозволив львівській публіці познайомитися з тонкими і бравурними етюдами Василя Кричевського, яких шість найшлося в збірці В. Пешанського. Правда, з неперебраної скарбниці жемчугів, якою є творчість Кричевського, попали на львівську виставку далеко не найкращі ані найновіші, всеж таки і ті, які бачимо, в силі притягти до себе увагу і дати нам уявлення про цю специфічно українську групу поетів українського неба, до якої без сумніву належить Холодний і Бурчак, якого один пейзаж ми бачили минулого року. Усіх їх об'єднує щось більше, аніж атмосфера сучасності — вони наче однакова ба-

Останнім промовляв білоруський посол Рогоуля. Він вказав на нечуваній гнет людності на „кресак“ і домагався відкликання з тих земель поліції та польської адміністрації, щоби білоруське населення мало змогу свободної зоалізувати принцип самозначення. Білоруський клуб займає у відношенні до кабінату Грабського опозиційне становище.

Присилайте жертви на будову пам'ятника ІВАНІ ФРАНКА до Красного Союзу Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. нм. 40.000.

Дрібні вістки.

Будини російського посольства в Парижі спорожнений б. царським амбасадором Маклаковим на домагання франц. уряду, наслідком франц.-радянських листових переговорів. Маклаков забрав армії і всі вартісні речі. Будини почав порожній, пильнує його поліція.

Французько-радянські переговори розпочнуться на днях у Парижі. Склад більшовицької делегації ще невідомий, але говорять, що поміж ними буде кілька передвоєнних рос. дипломатів.

До Москви приїхав німецький посол Брокдорф-Ранцау; на двірці привітав його Чігерін в оточенні вищих радянських урядовців.

Послам ЧСР. в Лондоні став син президента Масарика.

В Загребі комуністи уладили велику маніфестацію; прийшло до сутички з поліцією, при чому в рахені комуністи й поліціянти.

В Еспанії гадують скласти перехідний кабінет видніших діячів, незаангажованих ані в прорах ані лівих партіях, що мали би довіря армії, цей кабінет перелів би парламентські вибори, в яких голосували лише корпорації й репрезентативні організації.

До намісії для роз'яснення атенітності листа Зіновєва входять: Макдональд, лорд Гальден, лорд Палчур і Чендерсон. Вислід праці комісії буде оголошений на одному з останніх засідань кабінету Мек Донелда.

Новий англійський кабінет під головуванням Болдуїна збереться на перше засідання вже імовірно в одну п'ятницю.

На конгресі демократів в Берліні, на який зібралося 20.000 осіб, промовляв м. республіканець і пацифіст — ген. Дайжінг, якому зібрані зробили велику овацію.

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська вкладка тепер 1 золотий на рік). Рівночасно з грішми присилайте і списи членів (імя, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

чуть, наче тісно зі собою споріднені інтерпретацією гармонії красок і обрив українського пейзажу.

Стінка Холодного, яка на обох попередніх виставках приковувала до себе загальну увагу, цього року поблідила; є там два добрі портрети і чарівна Богородиця (власність п. Мудрої). Одна з тих ікон Холодного, що зайвий раз доказує, як глибоко чувся артист в атмосферу, яка дарить між небом і землею, еднаючи одно з другим. Портрети, композиції по лінії виразу, з помітним підвищенням краскової гами, пейзажні і цвітні етюди як завжди гарні а навіть теплі. Але все те не вносить в характеристику Холодного нічого нового, так само, як його перцеві рисунки показують, що Холодний остає собою без огляду на відмінності матеріалу, при допомозі якого висловлюється. Жаль, що на виставі не стало місця для портрету Вітовського, який міг оживити і розрухати тиху стінку Холодного.

Доказом на те, що не кожен добрий малює може малювати добрі релігійні образи, є „Молитва“ Кульчицької, яка за те чарує дистинкцією своїх офорт, рідко коли банальних в замислі, ще рідше в виконанні, в яке вкладає вона усю свою велику любов. З офортами не може видержати конкуренції ні одна з виставлених Кульчицькою картин, в яких бачимо зусилля, яке з природи річи не погоджується з тонкою інтимністю, якою надихані її тулові графіки.

Мова фактів: Сучасний стан української науки.

(Докінчення).

III. Підкарпаття.

Наукова праця ведеться у Літературно-науковій відділі Т-ва „Прогресу“ в Ужгороді.

Досі вийшли два томи Навчального Збірника. Річник 1. 1922 р. з працями: І. Пеньківця, Т. Шіська, Александія з пох. XVIII в.; Ф. Тихий, Замітки до Мукачевської літописи з XV. в.; В. Залозенький, Залачі консерваторської праці для охорони пам'яток мистецтва на Підкарпатській Русі; М. Воляк, Підкарпатська обробка легенди про запис луші чортові радя дівчати; В. Гаджега, Додатки до історії Русинів і руських церков в Ужаській жупі; В. Залозенький, Романські і готичні будівлі на території Підкарпатської Русі; Е. Перфецький, Василь Тарасович, еп. Мукачевський; І. Паньків, Ладомірівське Уч. еп.; Ф. Тихий, З українсько-руських літер. взаємин; С. Студинський, Александер Духнович і Галичина; О. Г. Кинах, Матеріали до історії знопис Підкарпатської Русі з Галичиною в XIX. в.; Ф. Колесса, Народні пісні з південного Підкарпаття.

Річник II. 1923 р. з працями: В. Гаджега, Додатки до історії Русинів і руських церков в Ужаській жупі; В. Залозенький, Романські і готичні будівлі на території Підкарпатської Русі; Е. Перфецький, Василь Тарасович, еп. Мукачевський; І. Паньків, Ладомірівське Уч. еп.; Ф. Тихий, З українсько-руських літер. взаємин; С. Студинський, Александер Духнович і Галичина; О. Г. Кинах, Матеріали до історії знопис Підкарпатської Русі з Галичиною в XIX. в.; Ф. Колесса, Народні пісні з південного Підкарпаття.

Крім цього вийшли наукові праці, Яд. Стрипського, В. Бирчака, Ав. Волошина.

IV. Еміграція.

Найбільше живучості на полі української науки виказують українські учені в Празі, що були згуртовані в Українському соціологічному Інституті під дирекцією М. Грушевського, та українського університету.

Видання Українського соціол. інст. друкувалися в мові українській і французькій. З них назву: М. Грушевський, Початки громадянства; М. Грушевський, М. Драгоманов і жєнерський соціаліст. гурток; М. Лозинський, Галичина в рр. 1918—1920; В. Старосольський, Теорія нації; М. Грушевський, Anthologie de la littérature ukrainienne, Abrégé de l'histoire de l'Ukraine.

В зв'язку з Українським унів. в Празі належить зазначити слідуєчі видання: Науковий Збірник Українського унів. в Празі з працями: О. Колесса, Л. Чикаленка, І. Мірчука, В. Щербаківського.

Український метичний листник, де помістили свої розвідки: І. Горбачевський, В. Виноградів, Б. Матюшенко, Маньківський, Ю. Василенко, Е. Бурачинський, А. Чайка, С. Шаровський, К. Воєвідка, М. Сисак.

Р. Лашенко, Лекції по історії українського права, О. Лотоцький, Церковне право, К. Лоский, Історія і система римського права, М. Шраг, Держава і соціаліст. суспільство, М. Лозинський, Міжнародне право, Ст. Дністрянський, Річезе право і Загальна наука права і політики, Ст. Рудницький, Основи землевладання України, Д. Антонович, Курс історії українського мистецтва, Е. Мірчук, Лекції по історії етики.

Праці наукового і популярно-наукового характеру: Д. Лорюшенка, Д. Антоновича, Н. Григорієва-Нашого, Я. Грабова, В. Липинського, П. Андрієвського, К. Угринського, В. Тимошенка, та Господарство Чехословаччини, практичний справочник,

ції ні одна з виставлених Кульчицькою картин, в яких бачимо зусилля, яке з природи річи не погоджується з тонкою інтимністю, якою надихані її тулові графіки.

На сотні миль від жанру і фактури графік Кульчицької відбігла молодша її товаришка по пері Олешанська-Стефановичева з своїми стилістичними експериментами. Жаль тільки, що з поза каліграфічно-застиглої сітки її композицій не може проглянути індивідуальне обличчя артистки.

Стінка Подушка, хоч і не принесе несподіванок, всеж таки успішно конкурує зі спокійною стінкою Холодного. У відомому уже з попередніх виставок фактуру, вінс Подушко рідкий у нас розмах і наче би то безтурботну бравуру майстра, який без рисунку, без підготування кидає на полотно цілу низку краскових комбінацій, що уже на полотні, без його участі зливаються в гармонію мимовільних а всеж таки повні доцільних плям і силует.

Картини Холодного і Подушка та офорти Кульчицької от і ядро виставки, яке виправдує і мотивує потребу її отворення. Решта експонатів, без огляду на їх авторство „ратує ситуацію“, заповнюючи порожні стіни.

під редакц. Управи українського громад. комітету в Чсл. рп.

Коли взяти під увагу чисельність і якість виданих у Празі наукових праць, то прийдемо до висновку, що під вивіскою університету криється теж і поважний зміст.

Слідуючим центром української науки є У. зінська господарська Академія в Подєбразах, яка видала цілу низку цінних наукових видань.

Українські наукові видання виходили і з інших міст західної Європи, а саме з Відня, Берліна, Липська, К. Лоського, Нарис римської історії вишов у Гельсінфорсі, а Г. Костельника, Граматика бачвансько-руської бешеди в Ргс. Кересгур.

Важніші з тих видань: М. Грушевський, Історія України-Руси т. VIII. 1—3, Історія України, Ілюстрована історія України, Всесвітня історія. Про старі часи на Україні, Культурно-національний рух, Історія української літератури I—III.; В. Винниченко, Відомості нації; В. Липинський, Україна на переломі; М. Аркас, Історія України; В. Сімович, Граматика української мови; С. Єфремов, Історія українського письменства; З. Кузеля, Словник чужих слів; О. Русова, Єдина дільна (трудова) школа; В. Панейко, Зєдинені держави Східної Європи; К. Левицький, Німецько-український правничий словар; П. Христюк, Замітки і матеріали до історії української революції.

Вкінці низка цінних витань Б-ки „Українське слово“ Берлін, В-во „Знатьта, то сила“ — Берлін-К., Нова бібліотека К. Ляйпціг, Загальна бібліотека, — Берлін, Українська накладка К. Ляйпціг, Т-во „Дзвін“ і „Нова Україна“ — Прага й Берлін, Вернігола-Відень, В-во Українського Прапору — Відень; В-во в Зальцвель, Українська мистецька накладка — Відень і ин.

Наукові і популярно-наукові статті друкувалися в журналах: Нова Україна, Прага; Хліборобська Україна, Відень; Воля, Відень; Літопис, Берлін.

Після цього далеко неповного, а подекуди й хаотичного огляду стану української науки, який вже зовсім докладно цікаві можуть доповнити собі самі, мусимо прийти до ось яких висновків:

1) За критичні роки 1918—1924 українська наукова праця та видавничий рух станули під кожним оглядом далеко вище ніж перед світовою війною;

2) Без огляду на дуже важкі життєві умовини число наукових робітників не змаліло, а поважно зросло;

3) Отже нема ніякої розумної причини побоюватися, що скочуємося по похилій площині до поняття етнографічної маси, а навпаки можемо сміло глядіти будучині в очі.

Д-р Іван Брик.

Присилайте склади на пресовий фонд на нм. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — Ринок 10. —

ОСТАННІ ВІСТІ.

Кулідж президентом Зєдинєних Держав.

Дня 4. XI. відбулися вибори електорів. У голосуванні більшість голосів упала на през. Куліджа. Кулідж одержав 343 гол., Дейвіс 136, Ляфолет 13. Ген. Дейвіс вибраний віцепрезидентом.

Погоня за диверсантами.

Погоня польського війська і поліції за диверс. відділом із під Лісної триває далі. Досі розпізнали 4 диверсанти. Арештовано 17-літн. хлопця, що перевозив диверсанти при повороті. Біля Добромисля і Сільця прийшло до перестрілки з диверсантами.

Напад на Остріг.

З Рівна звідомляють, що біля Острога диверсійний відділ напав на граничні польські будинки. Торгалі біля м. Острога підпали о год. 3 вночі. По підпаленні диверсанти острілювали галю не допускаючи до гашення вогню. Прийшло до дуже сильної перестрілки. Вбитий старш. пшодовник поліції і сторож галі. Галі згоріли. Вівзвали уланів 17 п., котрий почав палбв. Диверсанти уступили.

Експозе мін. Скішинського.

5. XI. мін. Скішинські виголосив у сенаті експозе. Говорив про значіння жєневського протоколу, та що Польща бажає мира.

Реконструкція поль. кабінету.

Прем. Грабські предложив пос. Тугутві теку мін. внутрш. справ. Тугут вастеріг собі час до надуманк. Вінеппевізаччє внутр. справ мав бч бути проф. Кашніна, мін. справедливости Гібчер. Вігановські уступчя би. Як наслідника мін. Даровського називають сен. Смульського (ХД) й Сокала.

Творення кабінету Болдуїна.

Болдуїн конфєрував із Черчілем, Керзоном, Невілєм, Чемберленом і Остіном Чемберленом та лєордом Ешерфилдом. 6-го нєтєвно предложити королеви лісту нового кабінету. Парлямент отворений буде 1 або 2-го грудня.

Біржа.

Львів, 5. листопада

Гроші.

Амер. дол. 5:18¹ — 5:19. канад. дол. 4:59 — 5:02¹/. чєскі кор. 0:15 — 0:15¹/. лєт 0:02 — 0:02¹/. франц. франк 0:27¹/. — 0:28, швайц. фр. 0:97¹ — 0:98¹/. анг. фунт. 23:30 — 23:50.

Золото. 20 кор. 21:70 — 21:80, 30 франк. 19:60 — 19:80; 20 марк. 23:30 — 23:50; 10 руб. 27:01 — 27:20.

Срібло. Австр. кор. 0:43¹ — 0:44, 5 австр. кор. 2:25 — 2:28, фльорени 1:15 — 1:18, рубл. 1:80 — 1:90, рубель дрібним сріблом 0:80 — 0:90.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1923 р. від 26:00 до 27:50 жито галицьке з 1923 р. від 20:00 до 21:00, жито нов. збору від 16:20 до 16:75, ячмінь галицький броварняний від 22:00 до 23:00, ячмінь галицький пашний від 18:00 до 19:00, овєс галицький з 1923 р. від 20:00 до 22:00. Фасоль 52:00 — 57:00.

В дітях наша будучина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народу той, хто жертвує на „Рідну Школу“.

Похід проти тов. „Дністер“.

Проти нас розведено похід не тільки в шкільній царині, але не менше й економічній з метою спинити явний дальший розвиток нашого народу. Жертвою цього походу впадо передовісім заслужене у нас тов. взаїмних обезпечєнь „Дністер“ у Львові. Закон про примусове обезпечєння і Польську Дирекцію взаїмних обезпечєнь (ПДВО) з 23/6 1921 Д. з. ч. 64 поз. 303 звернув своє вістря проти істнуючих асєкураційних товариств, що обезпечували негуюхостин від огня, вводячи примус обезпечєння нерухомостей в ПДВО що найменше в двох третинах вартости, оставляючи для приватних товариств найбільше одну третину вартости обезпечєних предметів. Польські асєкураційні товариства вскорі погодилися з ПДВО і нпр. краківська „Фльоріянка“ заключила навіть угоду з ПДВО, оставляючи для себе міста і підчїв, костєли і школи пє сєлах і відступаючи ПДВО обезпечєння будинків сєлян.

Тєпер ПДВО, що має свої відділи в кожнєму воєвідськєму місті, а котрого примусовими агєнтами є начальники громад — розпочало вандалський безпощадний похід проти тов. „Дністер“, прикикуючи безправно до помочі польську державну поліцію, що грозьбою арєшту і фантуванням змушувала наших сєлян до повного обезпечєння своїх будинків в ПДВО. Повільно ярких надужитя з боку ПДВО і польської поліції шавіла передовісім з кінцем м. р. Сєлєдмійших сєлян огортала розпука, бо не хотіли обезпечуватися в ПДВО.

Тов. „Дністер“ виступило з обороною. Постаралося о внесення шілого ряду позвїв о усталєння неїстнуючого обовязку обезпечєння, коли хтєсь є обезпечєний на повну вартість в „Дністрі“ і о зворт неправно забраних фантів. На жаль, позви вношувало до повітового суду осідку відділу ПДВО, головнє в суді пов. сєкція І. у Львові, котрі віддаювали позовників задля недопустимости судової дороги, бо на їх думку справа належить до адмїстраційного поштупування. Внесеного рекурсу суди округні не узгаїдали. Вимог зроблено тільки в одній справі Івана Сєніці, господаря в Лубинках вижних, повіт Збараж, котрий з кінцем м. р. вніс позов до суду округного в Тернополі через адв. д-ра Степана Барава проти ПДВО відділа в Тернополі до ч. спр. Сє І 57324.

З друкарні Співки „Діло“ Львів. Ринок ч. 10.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ,
Львів, Ринок 10., II. пов.
Ковто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно вıraю 4'20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7'50 зл., Німеччині 7'50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Ру-
муній 150 лей, Болгарії 7'50
зл., Австрії 7'50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

РУІНА.

Історія українського народу вже знає період, що носить трагічну назву: руїна. Друга половина XVII. і майже ціле XVIII. ст. це доба страшного лихоліття української нації.

Після могутнього зриву українських мас за великого Богдана; після великої організованої української революції і після її драстичного епілогу — переяславського трактату — наступив період пригнічення або розбіжності політичної думки, розходжень між інстинктом мас і діланням керманців. Україна стала полем московсько-польсько-турецької боротьби. Гетьмани, отамани і поодинокі ватажки хилилися то в один, то в другий бік, країна пустіла, населення шукало нового пристановища, пошести, пожарища, зрівнювання зі землею величезних областей, нужда й руїна, — ось що невідступно супровожало життя українського народу на протязі цілого століття. Поруч Московщини, Польщі й Туреччини, що походилися з українською землею і українським народом — як своєю власністю, а в найкращому випадку трактували Україну як *res publicus*, в українські справи вмішувалися, розпоряджались довші українські населення, і підручні чинники, як Татаре, Молдаване, польські королеві та і т. и. Роздиртя України в андрусівський мирі, змагання Московщини й Польщі до „вічного миру“ коштом українського народу, війни, конкуренція гетьманів, „единоспасемість“ розбіжних орієнтацій, чергування в наростанні і упадку нових, ліліпутних політичних центрів, — все це довело до повного запусіння майже цілого Правобережжя. Дніпра українська земля, дичіли королівства, дичіли і сам народ, розтераний, розбитий, позбавлений основ існування і розвитку. Боротьба народу проти національного й соціального поневолення не вгавала; вона змінювала форми, часто відбувалася неорганізовано, менше планоно, але її зміст і мета були незмінно стійкі.

В двох напрямках зверталася вістря народного протесту й народного гніву: на північ і захід. Та коли Московщина зручною грою, повільним закріпощуванням українських мас і підступним заземнюванням української політичної думки все таки зуміла закрити своє становище на Лівобережжі, то шляхетська гульня на Правобережжі раз-по-раз не тільки викликувала такі зриви, як гайдамаччина з її кульмінаційною точкою — колішчиною („уманська різня“), але й заставила український народ у московського царства шукати опіки і захисту перед злиднями.

В матеріальному розумінні „руїна“ майже в повному обемі торкається Правобережжя, тодішньої „польської України“.

Минули століття. Знову велика революція перекотила через українську землю і знову повторилися ті самі події, ті самі явища, які з грудом відтворювала наша уява з поживних карток многострадальної історії української нації.

Руїна перекотила здовж і впоперек України, але тоді, як по тім боці рижського кордону з кожним роком сяк так заклеплюються рани, то тут вони роззярюються, руїна поширюється. Рижський мир, як і колись андрусівський, роздер живе тіло єдиної нації, викликаючи ту саму метушню, знімаючи ту саму стихію невдоволення і направляючи його вістря в ті самі напрямки. Як колись, так і тепер Росія закріплює своє політичне становище по тім боці рижської смуги і як колись по тім боці розгортаються криваві рухи, набувають признак дійсності примари далекої минувшини.

Уся українська національна територія під Польщею починає з кожним роком, з кожним місяцем все більше прибирати фізіономію руїни й запустіння. На населення налягла важка змора неврожаю, притиснула його податкова шруба, придавив політичний режим. Економічний розвал, колоніальна політика влади, освітньо-культурна деградація, зріст безробіття, нищення культурних цінностей, розтрата природних багатств, релігійно-віровісвідна боротьба, зріст шовінізму й нетерпимості пануючої нації, протекційно-демографічна господарська система в некористь національної більшості цих земель, виживаюче топтання моральних принципів — все це поглиблює хронічний стан кризи, викликає терпкі настрої й почування і витворює нову добу руїни.

Особливо відомі, які приходять з Польщі, Волині та північно-східної Галичини, підтверджують нашу думку про наступлення доби руїни. Там не тільки оперують тзв. диверсійні ватаги не тільки відбувається широко закреслений рух, звернений проти національних і соціальних противників; не тільки йде бо-

ротьба з поліцією, обшарниками і колоністами, — а з другого боку ціла територія не тільки залита військом, поліцією, шпигунами; не тільки припинений всякий освітньо-культурний (не говорячи про політичний) рух; не тільки відбуваються репресії проти „Просвіти“ і взагалі громадянських установ; не тільки шаліє хвиля терору; не тільки наповнюється в'язниці і тріюмфують доразові суди, — але до них лвох чинників пришов і третій. Хтось починає палити українських селян, горять села, якась злочинна рука шукає пімсти і відплати на українських селянах за нищення „диверсійних бандама“ панських маєтків. Положення знаходиться вже в стадії „око за око, зуб за зуб“, а не збільшує руїну, поширює терен запустіння. Що винен волинський селянин в тому всьому, чим він припинився до витвореного стану, на якій основі він своїм життям і майном має відповідати за вчинки „диверсійних ватаг“?

Чи до цього є вистарчаючі симпатії для „диверзанти“, які по поглядомпольськоїпреси проявляє волинське населення? Може воно так, а може тим чином тільки виправдується нездарність адміністраційно-поліційних чинників.

Та як чи так, а в гру увійшов ще й третій чинник, громадянський, мабуть „Кохітет самооборони“ на Волині, який заповів палення і нищення тих, які на основі згодів „самооборонців“ проявляють спочуття для протипоміщицької акції. Тим способом база руїни поширилася. Ясно, що виступ цього чинника потягне за собою виступ ще й інших чинників, а це поведе за собою дальшу руїну, запустіння й зтичіння.

Історичні дії повторюються, переживаємо вдруге добу руїни й її наслідків, за якими неминуче прийдуть і неминучі висновки. Ф. Ф.

По виборах у Зед. Державах.

Кулідж — президентом.

Згідно з передбаченнями: президентом Зєдинених Держав став Кулідж, дотеперішній тимчасовий президент по смерті Гардінга. Америка не зробила Європі такої несподіванки як Англія. Вся несподіванка у великій скількості голосів, якими переважив Кулідж своїх противників. У цьому пункті Зєдинених Держав пішли по лінії англійської політики, підтримавши найправішу партію.

Нема сумніву, що ідеологічний зв'язок між державами, які мають спільну мову, не лишився без впливу на остаточний настрій американських виборців; величезна перемога англійських консервативів мусіла відбитися сильним відгомном на вулицях американських міст. Вибір Куліджа стверджує, що загаль американських громадян зустріли прихильно його дотеперішню діяльність і бажає її підтримувати на далі. Сам він, своїми особистими прикметами вмів зєднувати собі щораз більші симпатії.

Він визначається незвичайною простотою і мовчазністю. Є про-

тивником політики, яка втручається в європейські справи, і фактичної співучасті у праці Ліги Націй. За те його противники користувалися аргументом про незвичайно корисну роллю, яку відіграли американські знавці у праці т. зв. репараційної комісії; план Dawes'a є американським твором. Америка дала численні докази, що в ролі мирового судді між європейськими

державами працює для загальнолюдського добра і у власнім інтересі. Невтральні, дуже обережні виступи американських бізнесменів під протекторатом „Білого Дому“ зєднали досить нових прихильників Куліджеві; до них належить німецька позичка.

Не треба забувати, що противники Куліджа перевищують його інтелектуально. Кандидат демократів Дейвіс є старим дипломатом, симпатичним і визначним промовцем і єдиною його хвилю є те, що попав в перехрестний огонь двох крайних партій. Його зустріла така сама доля, як лібералів в Англії. Радикальний ідеаліст Ля Фолет виступав проти старих метод американської дипломатії та виборчої системи. проти державного „протекціонізму“ та зловживань. Ля Фолет домагається як найживішої участі в європейських справах з метою зв'язання поодиноких держав такими договорами, щоби вони були підставою загального роззброєння. Та всі ці гасла є надто сензаційні для консервативно-міщанських Американців. Апар т який є в руках теперішнього президента, дозволив спаралізувати більшість закидів, звернених проти уряду. Навіть фермерів, які стояли за Ля Фолетом, зєднав собі шугиною звищою ціні на збіжжя.

Останні вибори були в суті річ боротьбою між радикальними реформаторами і представниками великого промислу та фінансів. Старі демократи перейшли еволюцію в напрямку радикалізму, а бувші республіканці стали оборонцями складної державної машини великої буржуазії. Оба ці напрямки користуються гаслом поступу, але інакше його розуміють. Республіканці вказують у першій мірі на невинний зріст американського промислу та торгівлі, на величезний добробут, який є наслідком розумної, ощадної та енергійної політики дотеперішнього державного апарату. Давніші демократи вказують на потребу реформ в царині ідей, згідних з духом європейських передових держав і в самих формах суспільного життя Зєдинених Держав, давно перестарілих.

Вибір Куліджа зміцнить у відношенні до європейської політики напрямок обережного підходу до її актуальних подій. Всі ті, що сподіються постійно з боку Зєдинених Держав підмоги у формі її енергійної інтервенції мусять погодитись, що така підмога може бути лише результатом довшої, нешвидкої еволюції. Зєдинені Держави

Пр. 971/24. В імені Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 244 (19337) з дня 1. XI. 1924 р. в артикулі під титулом: 1) на першій сторінці артикул в італійській мові, 2) „Огляд міжнародних криз“ речення: „межи словами: „Урядованця не має“ а „Урд Грабського“, 3) „Політика галицьких снігів“ а) уступ межи словами: „доль країни а: Аче була в країн, б) речення межи словами: якунебудь пізнію а: Почаз я в цьому, ц) уступ межи словами: ні за, ні проти а: появилося нове, д) речення межи словами: паші іншим шляхом а: Ладі паше сонста, е) уступ по словах: страшно мовили — західно українських — до кінця нег артакулу, 4) Українське коаєве товариство

Одні над Івалідами у Львові а) висліла ужити межи словами: паші у нужду а: „Пашай від тепер, б) речення межи словами: Сподіємося що а: у кожній громаді містить в собі єсть злочину а 2 63 а) з. ж. узназ доконау в дни 31. X. 1924. конфіскату за оправдану і зазядия зинлення шлого маклад і видав по думші 493 п. к. заборону дальшого розширювання того друкованого пашма. Зарадок издав наказ видічальному редакторова го часопису, щоби не відічав помітив безпачатно, в найближчим числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу шатає за собою наслідки предітків в 1 зак. друк. з 17. XII. 1852 д. п. д. 14 ек 1861, а іменізасудження за неспуступство на гриван на 400 з. п. — Львів дні 2. листопада 1924. — Підпис вєчит.

шукають засобів, щоби позбутись надміру своєї продукції, але під теперішнім політичним проводом глядітимуть з недовірою на європейські політичні конфлікти, які не дають гарантій для нормальних економічних взаємин.

Зєдинені Держави станули в останній війні поруч Англії, щоби зброєю виступити проти небезпечної гегемонії. Нині з висоти своєї економічної гегемонії вони можуть спільно з Англією заважити чимало на тій, щоби припинити збройні війни в Європі, які не є в інтересі світового розвитку.

У. С. Р. Р.

Склад сільських рад на Коростенщині.

Цікаву статистику складу сільських рад в Коростенському окрузі на Волині знаходимо у „Вістях“ з 24. X. Всіх членів рад 3.992, в тім 3.682 муштин і 310 жінок. По соціальному становищу члени рад діляться так: членів комітетів незаможних селян 2.574, інших селян 1.085, робітників 148, службовців 173, червоноармійців 12. По партійності: комуністів 180, безпартійних 3.812. По національності: Українців 3.240, Росіян 104, Німців 217, Жидів 157, Поляків 251, інших 23. Звертає увагу досить поважна цифра жінок, абсолютна перевага їх в радах незаможників, хоч вони не становлять більшості сільського населення і зникаюче число комуністів. Національний склад сільських рад говорить, що Коростенський округ, як зрештою ціле Правобережжя, сильно розріжене чужонаціональним елементом.

Самогонка.

Урядова радянська статистика виказує, що в минулому році зужило українське населення 3 мільйони 500 тисяч пудів збіжжя на самогонку, що дає три четвертини тої суми, яку витрачено на політично освітню роботу. („Вісти“ з 25. X.)

В дітях наша будучина — на ша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народу той, хто жертвує на „Рідну Школу“.

ІВАН КРИП'ЯКЕВИЧ.

По княжій Львові.

(На спомин проходу 2. XI. 1924 р.).

Ново засноване туристично-краєзнавче товариство „Плай“ розпочало свої прогульки невеликим проходом по старім княжій Львові. Хоч місце, на якому лежав давній Львів, є дуже близько від центра теперішнього міста і Львовяне відвідують його часто, — мало хто є вповні свідомий, де саме був перший початок нашого великого міста та які спомини в'яжуться з його минулим. Не пошкодило обійти ці місця, оглянути їх докладніше, обновити давню минувшину й утвердити її в пам'яті гуртка, що рішився піти на цю недалеку прогульку.

Про початки Львова давні літописи передали нам дуже мало. Першу звітку про наш город подає галицько-волинська літопись з нагоди пожеги Холма 1259 р.: „Таке було полум'я, що з усеї землі бачено зарево, так що і зі Львова дивлячись, бачили по полях белзких, ізза горіння сильного полум'я“. Під 1261 р. літопись згадує, що на приказ татарського хана Бурондая Лев „розмстив“ город Львів. В 1283 р. Львів облягав хан Телебуга: „І стояли на Львові й землі дві неділі, кормилися, не воювали; і не давали ані вийти з города за поживою; як хто виїхав з города, одних забивали, других брали в полон, інших облунали і пускали нагих, а ті від морозу мерли, бо зима була дуже люта. — і зробили всю

На сесії Союзного ЦВК і Ради Національностей, що відбувається тепер у Москві, розглядають дуже важні закони принципіального державно-конституційного значіння, як закон про бюджетові права Союзу і союзних республік, про союзне громадянство, про судоустрій і т. п. Як видно з повідомлень української радянської преси (дуже коротких і недбалих, що не дають читачеві змоги як слід зрозуміти суті справи), ті закони зредаговано в скрайно централістичному дусі, що викликало помітне невдоволення з боку представників України.

На замітй не тільки представників України, але цілого ряду промовців, які представляли СРСР, що ті закони не відповідають духові союдної конституції і порушують державні права поодиноких республік, московські централісти висували „солідарність працюючих усього Союзу“ й інші трафаретні аргументи комуністично-агітаційного характеру. При цій нагоді забрав голос всесоюзний „староста“ Калінін та назвав розмови про державні права поодиноких республік, про їх суверенність „разглагольствова- ннями“, це значить теревеннями, над якими не варто, мовляв, застановлятися.

Цей вислів п. Калініна нагадує нам „безсмыслення мечтанія“ царя Миколи II, якими він назвав не- смілі жадання ліберальної опозиції щодо заведення конституції. Як знаємо, життя не оправдало пев- ности царя, що зміна державного ладу є безглуздом, не оправдає те життя і певности п. Калініна, що розмови про суверенність націй є теревеннями...

„Хитро“ прикривав централістичні тенденції Москви секретар Союзно- го ЦВК. Енукідзе. „Союз респуб- лик — казав він — є найбільш єдиною з усіх держав світу, бо наша єдність змінюється спільні- стю інтересів робітників і селян усього Союзу. Проекти про суве- ренні права окремих республік у дальшому розвитку наших зносин де далі втрачають свій зміст. Суве- ренні права того чи іншого наро-

землю пустою“. В 1287 р. Теле- буга знову ходив на Львів. Це й усе, що знаємо про Львів в XIII в. На основі цих звісток можна ствер- дити, що Львів існував вже за Данила і був сильним городом; можна також здогадуватися, що Львів оснував Данило для оборони від Татар (подібно як Холм, Дани- лів і ин.) та що назвав його від імени молодшого сина Льва.

Де лежали львівські укріплення за княжих часів, про це не згаду- ють нічого ані літописи ані інші сучасні джерела. Але новіші до- слідники Львова, в першій мірі д-р Александер Чоловський, на підставі інших даних означають з повною правдоподібністю, де лежав княжий Львів.

Без сумніву сам город (замок) був на теперішніх узгір'ях Високого Замку. Але в котрому місці?

Коли глянемо на давній вид зам- кових горбів з початку XVII в. (за- гально відомий зі „Старої України“ ч. 7—8, з підручників української історії Б. Барвінського і ин.) бачи- мо, що теперішнє замкове узгір'я не було одноцільне, а складалося з двох горбів, — вищого, на яким стояв польський замок (з нього ли- шилися руїни мурів під могилою люблинської унії), — і другого, нижчого, званого тоді Лисою го- рою (Mons Calvus). Між обома го- рами йшов глибокий яр. Цього яру тепер нема, його засипано підчас закладання плянтацій в 1840-их ро- ках; на штучно висипаній плят- формі є тепер домок огорожника і реставрація.

На котрій з цих гір був княжий замок?

„Теревені...“

ЗРІСТ РОСІЙСЬКОГО ЦЕНТРАЛІЗМУ

ду або кляси завжди мають за під- ставу матеріальні права, а суверені- тет виникає не з національної ріжноти, а зі суті матеріальних чи маєткових прав держави або дріб- нійших об'єднань. Але поскільки ми стаємо комуністичним суспільством та поскільки в процесі нашого дальшого розвитку зникають усі економічні суперечности між наро- дами нашого Союзу, справа про суверенні права окремих народів втрачає де-далі своє попереднє значіння“. (Вісти, 25. X.).

Ця, на всякий спосіб, оригіналь- на теорія про державний суверені- тет мабуть не зовсім задовольнила представників України. Вони без зайвого теоретизування звертали увагу на те, що у взаїмних відно- синах між союзними республіками обов'язує союзна конституція і тра- ба її придержуватися, а конститу- ція говорить, що Союз складають самостійні суверенні держави.

„Конституція СРСР. — говорив комісар судівництва України Скрип- ченко — не є простою формальністю. Ця конституція висловлює ті осно- ви і ті прагнення, за які борються робітники та селяне СРСР, при встановленні свого ладу. Проект про судоустрій повинен стати за основу для нового радянського се- лянсько-робітничого права. На жаль, у проекті є півтони та доповню- ючі тони, що змінюють усю му- зыку. У первісному проекті про со- юзне громадянство союзні респуб- ліки не мають території, бо про- ект говорить про єдину територію Союзу. По третьому проекту спра- ви внутрішнього правового життя окремої союзної республіки цілком визначає тільки весь Союз. Необ- хідно або серйозно переробити не- сьмі проекти, або поставити справу про зміну конституції...“ (Вісти, 25. X.).

Не знаємо, чи українським пред- ставникам удалося обстояти свою конституційну позицію при прийнятті згаданих законів, тільки знаємо, з яким захопленням, з яким при- плескуванням в долоні прийняла всеросійська реакція за кордоном (і очевидно в самім краю) отой ви- слів п. Калініна про „теревені“.

Загально поширена є думка, що княжий замок був на вищій горі, де є тепер копець. Але це мало правдоподібно. Коли би там був княжий город, то повинні би захо- ватися довкола цієї гори які небудь сліди давнього життя, особливо цер- кви, що лишаються найдовше як свідки минулого. Тимчасом довкола цієї гори, ані від полудня від Теа- тинської вул., ані від сходу від заведення Кисельки, ані від півночі нема старих будов, — все, що там лишилося, побудовано пізніше, в XVII в. і дальше. Замок на цій горі повстав аж за Казимира Вел. коло 1360 р. За княжих часів там могли бути якісь другорядні укрі- плення, на прим. т. зв. стовп, — обсерваційна вежа.

Дослідники Львова прихилиють- ся до думки, що княжий го- род був на другій горі, що опадає до Старого Ринку, до церков св. Миколая і Онуфрія (Ва- силіяна), до місць, де є дуже багато ріжних історичних пам'яток. Верх цієї гори, це плянтації від домика огорожника кругом до штучної пе- чери.

Як виглядав цей город? Город за княжих часів складався найчастіше з трьох частин: 1) „ді- тинця“ на найвищому місці, 2) „о- кольного города“, що ішов нижче, довкола першого і 3) „підгорода“, себто осель під городом.

У Львові найвища частина горо- да, „дітинця“, була очевидно на верху гори, між згаданим домиком огорожника і печерою. Як обійдемо довкола це місце (яких 500—600 кроків), бачимо, що ця гора має

Берлінський „Руль“ цілком правиль- но оцінив законодавчу творчість московських комуністів, як відбу- дову „єдиної неділимості“ — Та ми нічого іншого й не хотіли, як тіль- ки „єдиної неділимості“ — кажуть російські реакціонери — централісти, і славу співають комуністам, що вони так зручно справляються з цим завданням.

Таке „розв'язання“ національного питання нікого не ошукає і до со- лідарности працюючих ріжних націй Радянського Союзу безумовно не доведе.

3 польських справ.

Свої до своїх. Народи єдиної у Кра- кові. „Нема набиету“. „Уряд у по- номо розладі“.

Для 2. листопада відбулися у Кракові збори місцевих членів „Зайонку людзо- народного“, себто головної групи Хієни, з під прапора Ст. Грабського і Ст. Гло- бінського. Збори скликали єдинокі послы з метою „поінформувати членів партії про політичну ситуацію у зв'язку з остан- німи випадками на парламентарному тере- ні“. На зборах виступило промови, над- звичайно характерні для того збору- ту єдинокі політики, який витизав у минулому своєму театральному діяль- стві поміж неадекватними с'яськими братами: Стан- іломбінським і прем'єром Вя. Грабським.

І так посол Римар заявив без обиняків, що нинішній уряд „є вже у повному роз- кладі“. По правді, то вже нема ніякого уряду, а є лише поодинокі міністри. Уряд п. Грабського вибився зі сил вже кілька місяців тому і нині не може вже нічого сказати. Бюджет на 1925 рік є „фаталь- ний“, а також додатковий проект на біжучий рік опертий на дуже непевних числах. Місячні видатки перевищують на 20 від- ссотків прибутки, стільки само треба рахувати дефіцити місячних бюджетів. Торговель- ні і біляні Польщі є пасивний і тут теж імпорт перевищує на 20 відс. експорт. Щораз більше росте безробіття...

А кол. міністр фінансів Кухаскі підтя- нув ще вище тон тої самої сумовитої пі- сеньки:

„Уряд п. Грабського зужив усі надзви- чайні засоби, які громадянство збрало на протязі кількох літ на цілі валютної ре- форми, і ті, які отримані завдяки цій ре- формі. Отже витрачено 131 мільонів, отри- маних з випуску більону, 24 мільонів з продажі дорожнечностей, 38 мільонів з безвідсоткового кредиту в Польському Банку, 100 мільонів з італійської позички, та кількадесят мільонів з інших позичок, так, що загальна скількість надзвичайних прибутків, отриманих з валютної рефор- ми, та витрачених на протязі одного ро- ку, дійшла до суми 380 мільонів зол. Нині уряд Грабського жене вже останками. Ма- буть тепер п. Грабські схоче усунутися, так як зробив це в червні 1923 р., коли вже видав усі долари на біржову інтервенцію

дуже стрімкі збока з усіх сторін, від другої гори на сході відділяв її глибокий яр (від сторони домику огорожника). Гора надавалася до- бре до оборони. В давні часи вона була значно вища, як це видно з останків її вершка над печерою — Можемо уловити собі, що дово- ла гори, над її стрімкими збоками, ішли високі вали, на них були „за- боролі“, зложені з деревляних зру- бів, „городниць“; по середині стояв мабуть „стовп“, вежа з тесаного дерева на підмурування (подібно, як це оповідає літопис про Холм), будинки для залоги, сковки на майно і може невелика церквця — каплиця.

До сходу гора опадає до тераси на Замковій вулиці. Тут була прав- доподібно друга частина города, „окольный город“. Його укріплення, зложені також з валів і заборол, могли доходити до жов- ківської вулиці. — Коли з цієї те- раси глянемо вгору, бачимо стрімкі збока нашої гори, — коли глянемо в долину, бачимо цілий вінець цер- ков, німих свідків давнього життя, що тут розвивалося. Осереднє міс- це займає церква св. Ми- колая, що має традицію най- старшої церкви у Львові. При ній по одній стороні церква св. Онуфрія з монастирем Васи- ліяна, що своїми початками також відноситься до княжих часів. З дру- гого боку невеличкий костел св. Івана Хрестителя, по традиції надзвичайний костел жінки Льва, княгині Констанції, доньки угорського короля Бели IV. При цій костелі є Старий Ринок, ма- буть стара торговина княжого Льво-

Збройна і культурна війна.

(Продовження.)

Науку й виховання — на новий шлях!

Переслідування у серетних віках не тільки не розєднало Жидів, не знищило їх, але навпаки зблизило (з того пішла й проповідка: „Тримайтеся як Жиди“) і приневолило їх шукати нових практичних шляхів для здобуття економічної незалежності. Вони взяли до погорджуваної тоді торгівлі, до грошової спекуляції, а з часом і до промислу і це дало їм дійсно тверду матеріальну підставу. Їхня сильна національно-релігійна традиція з одного боку, а з другого практичний хист принаровлюватися до життя й відносин і вихисновувати все для себе й своєї нації — були тими чинниками, що не тільки захистили їх, розкинутих між всілякими народами, перед винародовленням, але й на міжнародній арені дало їм вплив, який не можна нехтувати.

У нас не достає тої гнучкості в орієнтації, а що й казати про практичний хист!.. Колиб не ці недостаті, то нині наша нація не представляла би 90 відсотків сірої хліборобської маси, а мала би свій промисл і свою торгівлю, як його витворили нпр. Чехи, хоча були окружені зі всіх боків могутніми ворогами під чужим ярмом і находилися в неменше невідрадних обставинах ніж наш народ.

На жаль, весь наш практичний хист зводиться до мудрости: „Нехай буде, як було“. І тої основи придержується наш загальний таж на полі шкільництва та виховання. Так, начеб світова війна не нарушила основ держав, наче би не змінилася політичних, класових та економічних відносин...

Ми не можемо ще зжитися з новими обставинами, — все ще міряємо старою австрійською мірою і, даючи нашим дітям середню чи вищу освіту, масмо здебільша на меті запевнити їм безжурне бюрократичне життя з держави забезпеченням. Та коли „вчучування на панів“ вже за часів Австрії було недоцільне, бо забивало всякий порив до активності, до самостійної діяльності та привязувало до державного жолоба, — то нині явля-

ється це з особистого погляду крайню шкідливим, а з погляду національного пристойно злочинним.

Не дурім себе самих „посадами“ ні учительськими ні іншими по польських урядів, бож вони не для наших дітей! Навпаки. Польська влада переносить тз „вєдукує“ навить тих Українців, яких перебрала від Австрії; молодих принципально відкидає, а коли вже когось і приймає то певно такого, що з нього не буде ніякого пожитку для нашого народу. Це здебільша перевертні, що „лакомства нещасного ради“ — покидають віру і націю та переходять у ворожий табір... А хочаб удалося якось „проскочити“ до якогось польського уряду чи одержати державну учительську посаду — якось навіть найширшому та найсвідомішому Українцеві, то він, звязаний путами приписуючих законів, ніяк не може стати активним провідником українських народніх мас.

Зриштою матеріал на урядників польської держави і різного роду людей залежних — як їх характеризували селянин Федір Бойко (в „Українськїм Голосі“ з 20. IV. 1924) — „боягузів за посади“ достарчать державні гімназії чи взагалі державні школи, на які ми і так не маємо впливу. Люде цілком незалежні, чи радше залежні від широких мас нашого народу, який дає їм засоби до життя — саме й будуть непохитними оборонцями прав нашого народу. І таких людей морально й матеріально незалежних виховає як слід поставлене наше приватне шкільництво. Нашим приватним школам мусимо надати зовсім практичний напрям, перахислюючи їх на ремісничо-промислові, або закладаючи при існуючих наших приватних школах зразкові завстати.

Коли Польки, нація державна й упревілейована, без обиняків заявляють, що без польського промислу і торгівлі будуть завсиди „народом хирлявим, без міцного хребта, без нормальної підстави багатства“) та роблять великі зусилля, щоби шляхом школи створити той польський промисл і польську торгівлю, — то наскільки це коначнійше для нації поневоленої...

Так само як держава вишколює військо та урядників, так мусимо приступити й ми до систематичного виховання й вишколення своїх ремісників та промисловців.

Дехто, звикши до дотеперішніх обставин, скаже, що годі нам обійтися без інтелігенції. Та тут виринає деяке непорозуміння. Навпаки, даючи нашим промисловцям і торговцям середню, а то й вищу освіту — ми тимсамим підносимо інтелектуальний рівень нашої нації і творимо кадри нової інтелігенції, дійсно трудової та незалежної!

На цю тему висловив дуже влучні думки д-р В. Сіменович з Чикаго в статті „Діла“ з дня 16. м. м. Між іншим пише він:

„Тут в Америці пішла течія, щоби в вищих школах „Highschool“, щось в роді наших гімназій, учні училися якогось фаху. Тому багато шкіл увело в себе до вибору обовязкові предмети, що торкаються якогось практичного фаху а саме: механіка, столярство, електротехніка і всякі інші ремесла та знання як: журналістика, бухгалтерія, стенографія, писання на машині і т. д. Добре було би, щоби такі дисципліни ввели і в наших школах. Інтелігентний робітник з ширшим світоглядом не тільки піднесе вартість своєї праці, але він стане й творчим елементом в нашому житті“.

До цього можемо додати ось-що: Маючи вишколену армію інтелігентних робітників-ремісників, армію купців, — зможемо витворити свої артілі, свої фабрики, свою торгівлю на ширшу скалю та самі користуватися невичерпаними багатствами нашої країни.

(Докінчення буде.)
Іван Герасимович.

*) Гляди проф. Сікора п. з. „Zagadnienia glosne“.

Конференція народнього учительства У. П. Тов-а.

Теперішня педагогія зриває зі старими шкільними методами виховання й навчання та шукає доріг, якими школа змогла би полонити серце й духа дитини і яко не вживала би діточої самостійности.

І наша українська вчительство „Рідної Школи“, не зважаючи на невичерпну багдужість загалу до нього й на своє злиденне матеріальне положення, старастся бути завсиди в курсі нових течій педагогії. Наше вчительство не легковажить собі доручене йому завдання виховання рідної дитини. Рокнині по цілій Сх. Галичині наші вчителі заслужили орієнтуватися в питаннях педагогіки, дидактики й методики одним, окремо, без спільного звязку. Щоби скоротити цю праву на цьому полі, задумав Львівський відділ організації вчительства У. П. Тов-а в порозумінні з Головною Управою У. П. Т. скликати спільну конференцію народнього вчительства всіх шкіл У. П. Т. в краю. Така конференція відбулася у Львові, дня 10. і 11. жовтня п. р. Були заступлені майже всі школи УПТ. в краю; доказ, що така конференція була дійсно потрібною. З особливим признанням годиться піднести, що вчительство шкіл УПТ. пошло на цю конференцію на власний кошт. Конференцією проводив п. Д. Силик, упр. шк. УПТ. ім. кор. Данила (Львів), почесний провід мав інспектор шкіл УПТ. п. Омельяк Попович.

На конференції відбулися три практичні лекції: початкова наука української мови, перша лекція теорії співу й лекція руханки. Перезведення лекцій викликало великі зацікавлення. Коли в нас звичайно й не думається, що для теорії співу може бути якась особливий метод, то п. Манько, упр. шк. УПТ. на Левадівці (Львів) показав практично, як можна подати дітям приступно певні поняття теорії. П. Гайдучок переріз продавачу лекцію руханки, не шаблонно, але в формі гри, не відступаючи при цьому від 9-ти тез т. зв. шведської руханки. У пояснюючому рефераті п. Гайдучок доказав, як руханка ведена обдумано й пляново, причинається не тільки до фзичного розвитку організму, але й гримлет духа й характеру. Найбільше зацікавлення викликала лекція української мови переведена п. П. Лисецьким, упр. школи УПТ. в Золочеві, автором книжки „Школа волі і труду“ (Львів—Київ 1924). П. Лисецький на основі власної методи дійшов до того, що не вживаючи шкільного підручника в двох місяцях вчить дітей початкової класи читати книжечки з бібліотеки. Теоретичні принципи своєї методи обгрунтував п. Лисецький в окремому строго науковому рефераті.

Крім практичних лекцій виголошено дуже основний реферат про науку історії й географії в школах УПТ. (п. Похмурський, уч. шк. УПТ. ім. Грінченка—Львів) та на суспільну тему „Становище вчителів УПТ. в українському громадянстві“ (п. Д. Макогон, уч. шк. УПТ. в Станіславові) з великим знанням суспільного укладу, з широким життєвим досвідом та болючими замтками на адресу нашої інтелігенції за її відношення до нашого вчителя.

В оживленій дискусії вчительство поділилося своїми думками й добутками фзичного знання та підбадьорене приміром активніших одних, розіхалося по своїх школах, щоби зі ще більшою інтенсивністю працювати й дати доказ, що найкраще виховає молоде покоління своя Рідна Школа.

Баганим було би, щоби УПТ. частіше скликавало такі конференції, й щоби теж з матеріального боку могло забезпечувати своїм учителям участь у тих висококористних конференціях.

Відгуки дня.

„В день Ангела.“

Управа неіснуючого Т-ва Українських Письменників (ТУП) на майбутній засідання, під ласкавим проводом щорічного редактора календаря „Просвіти“, вирішила:

„Відомо чинимо всім загалом і кожному з окрема, що день св. Димитрія має бути національним українським святом від нині по всі часи життя людського на землі“.

Вирішила значить і крапка.

Тепер черга на українську суспільність, виконати це рішення.

Я певний, що Галичани виконають його таж щиро і совісно, як виконують всі постанови „Рідної Школи“.

Але всеж таки треба, думаю, подати мотив, які спонукали Тува видати такий наказ.

Перше: Св. Димитрій був з крови й кости воїн, і ми як дуже войовнича нація мусимо його спеціально почитати.

Друге: Всі іменники св. Димитрія (яких знаю) це завзяті воїни, хоч не воювали, або дуже мало воювали, шаблею. Вони знають пословицю: „Чия воєна, від того ганеш“ і завчасу поховали шаблі до кішені, а взяли за перо. Кожен з них є воїном-редактором, що воює на барикадах газети за кращу долю народу. Кожен з них не мало намордувався при випростовуванні нашої політичної лінії при укріпленні ненарушимого єдиного фронту.

з своїм наслідником залишив важке завдання господарувати при порожній касі.

В уряді ген. Сікорського за кілька місяців п. Грабські видав увесь запас валют, призначений міністром Міхальським, тепер та свого правління видав усі прибутки, звязані з валютною реформою“.

Усі слідуючі промови, які забирали голос в дискусії, однозгідно висловили переконання, що така щедрість уряду Грабського „мусила приеднати йому довіря ліній і „соціаліста“, і тому нічого дивного, що про це довів покорливо запевнено його в п'ятидесятому голосуванні“.

— Свої своїх знають настільки гарно, що треба вірити їм на слово, що лісно державна польська каса світить пустотою. Але нагадуючи собі недавні чеси офіційного панування Хієно-Піаста (фактично стнує й далі) і міністрування тогож самого Кухарського, памятаємо, що й тоді хієнський міністр на али „є погано а буде ще гірше...“ Суть таїні критикуючих польських економістів і фінансистів у тому що приєнішше самому витрачати державні гроші, ніж диктитися збоку, як роблять це інші — хоч би й рідні друзі...

Дрібні вістки.

Угорщина здійснює прийняті міжнародні зобов'язання щодо охорони нац. меншостей. Останній закон робить залжним призначування суддів для околиць, де живе 1/2 населення є чужої нац. озаальности, від докладного знання кандидатами мови такої нац. меншости.

В Югославії криза кабінету тягнеться без кінця. Іммотевич, демократ, відмовився від місці творення уряду. Король звернувся з цією пропозицією до радикалів (Пасіча), наслідком чого криза ще більше загострилася.

В Румунії йдуть дальші репресії й пошуканки за заговорами у звязку з убийством префекта поліції в Яссах. М. н. а-рештовано й суспендовано батька атентатчика, проф. ун.в. Когреану.

Пенлеве, президент франц. палати депутатів (парляменту), один з авторів відомого „Протесту проти білого терору в Польщі“, заповів свій приїзд з весною 1925 на довгий час до Польщі. Пенлеве приїде задля основного пзнання становища „національних меншостей“ в Польщі.

Рановський, втративши в Лондоні пригідний ґрунт для діяльности рад. діяломатії наслідком побіди консервативів, переїхав до Парижа.

Нрасін дістав від франц. уряду згоду на перейняття посади посла С. Р. С. Р. у Парижі. Франц. послом у Москві призначений і затверджений політичний редактор „Тана“ а Гербет.

Присилайте складки на пресо-вий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

за. Дальше за св. Онуфрієм, побіч нашого монастиря, був вірменський монастир св. Анни. Всі ті церкви були серед укріплень „окольного города“. Тут таж мав бути княжий двір, — традиція вказує його місце вище церкви св. Миколая, на терасі Замкової вулиці. Тутже під горою могли бути і двори визначних бояр.

Ще дальше протягалось „підгорода“, що доходило до ріки Полтви, де є нині Полтвева вулиця. Підгорода мав таж ряд церков, що своїми початками сягають мабуть до княжих часів, як церква св. Параскеви, в околиці її неіснуючі тепер церкви Спаса, Воскресення і жіночий монастир; церква св. Теодора, по якій памятою лишилася площа цієї назви; костел Марії Сніжної, що мав бути фундацією німецької громади у Львові і був найстаршим парохіальним костелом.

Є таж переказ, що десь під замковим узгір'ям був татарський мечет. Довкола цих церков були двори і дома бояр та міщан. Населення Львова вже у своїх початках було дуже різнородне; побіч Українців, що певно мали більшість, були Вірмени, Німці, Татаре, Сарацини, Жиди. Дрібні оселі протягалися і дальше поза Полтву; був уже тоді монастир св. Юра, на оборонній горі.

З дальшої історії Львова за княжих часів знаємо документально тільки те, що дня 11. лютого 1334 р. був тут останній галицько-волинський князь Юрій II. Болеслав і тут підписав союз з Прусією.

По смерті Юрія II. весною 1340 р. на Львів наїхав король Казимир Вел. Він добув город і забрав княжий скарб, — дві корони, престіл висаджений дорогим камінням, багатий плащ, золоті хрести і ин. Казимир приказав спалити город.

З того часу нашого замку вже не відновлено. Казимир коло 1360 р. почав ставити новий замок на другій горі, там, де лишилися до тепер руїни мурів. Гора, на якій був княжий город, — назвімо її Княжою горою, — стояла пуста. В XVII в. її вже називають Лисою горою. На ній побудовано три хрести, названо її Кальварією, і туди побожні Львовяне ходили на прощі. В 1835—1845 р. заведено тут плянтації, засаджено дерева і корчі. З того часу походить штучна печера з датою 15. серпня 1842 р., кам'яні льви на ній перенесено туди зі старого ратуша.

Підупало таж старе княже місто, що лежало у підніжжя гори. Казимир Вел. дав почин новому Львову у чотирокутнику довкола теперішнього ринку. Старе місто стало убогим передмістям. І тільки старі церкви лишилися пам'ятниками давнього княжого Львова *).

*) Важніша література: Dr. A. Czajkowski, Lwów, za ruskich czasów, Kwart. hist. 1891; Югож Львовъ во воевна русскаго владычества, 1915; Югож, Wysocki zamek, 1910; Fr. Jaworski, Lwów stary i współczesny, 1910.

Декі з Дмитрів вже з матірню мали злість на чистий папір, а декі набули тої злості, пишучи по військових канцеляріях. Цим останнім легко було пегати по політнику, бо в війську в них шили консерву, а в політнику шили конструкторів.

Всі вони люблять манати пальці в аттрамент, а перо в кождо справу, чи там навпаки: перо в кождо праву, а пальці в аттрамент.

І пишуть пишуть та пишуть. Від цієї бати почавши на пошанування родини скінчили.

І пишуть пишуть та пишуть. Від цієї бати почавши на пошанування родини скінчили.

Всі вони перед ведуть у бою, маючи за прибір свого іменника св. Дмитрія воїна.

Але ще є один Дмитрій, з роду Левітів, який більше любить „мачанку“, як мачанка пера.

А вже як раз десь колись вмочить перо, то — оно п віт „політиску“.

Мусить з цього вийти якась халепа, як от буд чести з... Томашівським.

Але він тим не зневірється і не записується десь колись вичити перо, хочби з цього мала все вийти якась авентюра.

Ось які то наші Дмитрії завзяті та воїни.

Ось чому рішив „Туп“ оголосити день св. Дмитрія національним святом!

В день Ангела бажаємо всім П. Т. Дмитріям міри і силі до праці.

Нехай працюють як дотелер, а перо дждемося ліпшого завтра, або й ні.

Галактион Чинка.

Купуйте уділи в Кооперативі „Український Театр“! Присилайте дані на адресу Кооперативу: Львів, вул. Руська 18/1.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Попереднє (249) число нашого часопису сконфіскавала польська прокуратура за два уступи вступної статті п. з. „Зміна в Римському Готелю“ і туди ж статті „Лист з Підляшя“.

— **За неютам Талергоф.** Дня 1. листопада відбулася в Самборі заупокійна панакхидя по жертвах Талергоф, до якої стануло 11 священників. По панакхиді виготовив один зі священників проповідь. Панакхиду уладили самбірські москвофіли, які м. н. здерли синьо-жовту ленту, повішену на поставлений в церкві могилі. Невдаю пегед тим відправлено заупокійне богослужіння за героїв української визвольної боротьби.

— **Відгомін Сенкевичівського свята.** У вчорашній новині під цим заголовком пропущено в двох місцях по кілька слів, так, що ціла новинка отримала з гунту фальшивий а то й просто незрозумілий зміст. Новинка повинна була виглядати так (пропущені слова подано розставленою): „Дня 4. ц. м. в кульборах польського союму побив посол Мендзінський посла Рабського за те, що він використав для особистих образ фей-

leton про Сенкевича, що появився у „Визволенні“. Зрештою ця остання „дискусія“ між польськими суверенами нині настільки пікантична, що варто ще раз переповісти її. В газеті „Визволенню“ п'ячлася стаття про Г. Сенкевича, яка була не під смак ілюпоклонникам зведичина польської шляхетичи. Ожеж „Газети Варшавській“ (центр. органі ендеції) напався її співредактор, посол Рабський, на а тора загадної статті і поч цій годі обляз всіх „Визволенців“ епстемичи в роді „свободний канал“, „слова пахіма болшевицькийх ширп“ і т. п. Один із членів „Визволення“, підполковник посол Мендзінський, після свідків Рабському, але той не прийняв визразу й отіслав справу до „маршавського суду“. Стривувши потім у соймодому кортаті, оборонець доброї слави Сенкевича й ображений „Визволення“ пегем вилещ чемними слівцями, після чого останній гр мчув першого по фізичномі. А коли пошкодований кинувся відлати бог з процентом, дівстав ще й додаток. Розарний Рабський кричав: „Застійте мене як собак, але до двобою не стану“. На таке і сцим Мендзінський витягнув революцій: „ану стр буй!“ Крик, гвалт, офіційний комунікат „Визволення“, кількометрова стаття у „Газеті Варшавській“ — словом: за 80 зл. місячної гажі „народні заступники“ працюють бідолахи, аж зі штурпа лізуть...

— **Польські польові на українській землі.** Польські часописи повідомляють, що найновіший розпорядок польського міністерства внутрішніх справ завіз зміну в вимогах конесції для утворення адміністративних одиниць з мазуоських осад на „кресак“. Для цього доводі тепер, щоб 60 процент ґрунтів було обжитих в цілості. Дякуючи цьому розпорядкові можна мати істис, що на наших очах виростають на „кресах“ нові села, як протівага стародавніх українських сіл.

— **В слові в пісмі.** Адміністраційна ком с польського союму установила оводі проєкт закону про громадську самоуправу, при тому одна з його статей готрить, що на уряд вітти може бути вибраний кождий член громади, який покінчив 20. рік життя і володіє польською мовою в слові і пісмі. Проти останньої кляззуді застереглися представники лівіші думачоці, що вона дасть привід до надужити надзвичайній владі, яка по своїому толкуватиме це володіння польською мовою в „слові і пісмі“.

— **„З ланцюга диверсійних нападів“.** Під таким заголовком поміщує „Слово польське“ статистику, з якої варто зазначити кілька місць. Так оповідаючи про напад на фінансові Цукрові, каже кореспондент „Слова“ що бандити відлізли на снішучись, гостинцем на Острог. Через село Нозена їхали в ногу, щойно в Гульч тальпом. В Цукрові полишили насамшидий лист до польської державної поліції, в якому кажуть, щоб їх не ловити, бо то царемний труд, та щоб не губити населення. По спаленню ділячі, заберуться до Польщі. Погоня не дала ніяких успіхів, хоча від Цукрова 4 кілометри до Озеря аж до Мроча, де кватире відділ жовнів в 43. п'яку пхоти. Оповідують, що підчас нападу на Цукрів поліція гуляла на недалекому відстані і добре чути стили, що коли до Дубна зателефоновано за підмогою, то прийшла відповідь, що по відомле ня треба дати

на письмі, що з Острога наспіла відповідь, що це не уядова пора і т. д. На кордонах виділи бандитів на зрбованих конях. Все те довідуємося зі „Слова Польського“.

— **Судді і політика.** Четаевте читання проєкту службової протиматики в суддівстві, заборонює суддів приймати участь в політичному житті. Більшість правничої комісії польського союму заявила за того рода розвязкою питання.

— **Містерії з тютюном.** Варшавська дирекція тютюноного монополю ліснює, що недостача тютюну в продажі була спочивчена спекуляційною монополію, який закичує ринок в першу чергу папіросами, ш б відібрати консументів давним приватним фабникам. Коли це, на дмку дирекції, сталося, повився тютюн, який до 10 днів буде в усіх трафіках в потрібній кількості.

— **Полікші в сплаті доходуного податку.** Польське міністерство фінансів у показало начальників податкових урядів до розказання на рати доходуного податку тим особам, які не в силі сплатити цього податку в означеному ретинді.

— **Польські воли і телята для Австрії.** Дня 5. ц. м. прихав до Відня перший транспорт польських волів і телят в сумі 12 вагонів. Є не перша частина транспорту волового і телячого мяса, за-контрактаного в польсько-австрійському торговельному договорі.

— **Концерти Корфанто.** По Варшаві ходять чутка, що в слід за „Женсполітєю“ закупили Корфанті варшавські „Нобілі“, що „вугільний король“ заперече.

— **Ще про інвільяцію Пилсудського.** З доучення варшавської прокуратури і вишій військової влади запропоовано передати справу пор. Блонського дотично інвільяції Пилсудського старшинському суду чести.

— **Невизначені атентати на німецькі п'єзди.** Останніми днями трапилося в Німеччині кілька атентатів на поїзди, яких причин і винуватків не викрито. Так приміром на шляху поспішного поїзду між Берліном і Штетеном поклав атос сталевий стовп семафору. Машиніст завважив перешкоду і спинив поїзд. В самому Берліні в околиці Шенберга затарасовано шлях газовими резевоарами. Поїзд розбив їх в тріски і щойно крики ранених відомками подорожніх звернули увагу машиніста на катастрофу. Третій випадок трапився на берлінському передмісті Гріневальд. Невідомі люде стріляли поїзд, при чому побили багато шиб.

— **Діятична катастрофа.** Пасажи́рський літак на лініі Мрієнбург—Данціґ впа на дияк жертвою катастрофи. В наслідок сильного вітру, мусів пільот опуститися далеко перед містом. Одначе при тому зломилася крило літака так, що апарат впаз з розмахом на землю. Пільот і тьох пасажирів найшли смерть серед відломків літака.

— **Шпінськська організація в Подзі.** Польська політична поліція мала викрити в Подзі центральну шпінськську німецько-російської організації. Виследи ревізії держжить поліція в тайні.

— **Ще один автобус.** На шляху між Пултуском і Варшавою скотисся з насипу автобус, при чому 11 осіб віднесло рани.

— **Убийний матері.** За убийство рідної матері засудив львівський суд присяжних Миколу Слободу на сім літ тяжкої тюрми.

— **Львівський єпископ-суфраган.** Канд. Гаспарі писомом з 20. жовтня ц. р. повідомив Вископца о. митрополита А. Шептицького, що папа Пій XI. іменував мучицького єпископа о. д-ра Йосифа Бодяна львівським єпископом-суфраганом. Як довідуємося, новоіменованій владики виїшов уже у виконування поручених йому обовязків.

— **Український пансіон у Римі.** Землякам, які їдуть в Італію, подаємо до відомости, що можуть звертатися за інформаціями до нашого земляка В. Оваського, власнидо нашого земляка В. Оваського, власника пансіону в Римі, вул. Corso d' Italia 6. дотично умов життя і пансіонів в інших великих містах Італії.

— **Загальні Збори Кооп. „Український Театр“.** Дня 1. листопада 1924 відбулися Надзвичайні Загальні Збори кооперативи „Український Театр“ у Львові. На зборах ухвалено зміну деяких параграфів статуту, між иншими ухвалено підвищити один уділ до 10 золотих а аписове означено у висоті 1 (одного) золотого. Треба сподіватися, що усі дотеперішні члени не відмовляться доповнити свої уділи, щоби таким робом збільшити фонди Кооперативи і прискіпити реалізацію її задань.

— **Вилив Рену.** Стан води на Рені біля Корбоні п'ячсе до 7 і пів метра. Вода залила частину улиці старого міста і тунель електричної залізничі Загальню по-боюються, що залізничні шляхи здовж Рену і Некару отиняться під водою.

— **Цепеліни для Еспанії.** Еспанський уряд думє заключити договір з заведеннями Цепеліна у Фрідріхсгафен в справі перенесення тих заведень до Севілії. Провід тих заведень має остати в німецьких руках.

— **Лисецький.** польський посол у Відні, стане послом у Празі. Його віденську посаду пегеме польський посол в Газі Ковальскі.

— **Кооператива „Український Театр“ у Львові.** Титулом жетви на будову театру зложили: Громадяне з Копичинців 44 золотих а Тов-о „Жіноча Громада“ Дрогобичі з відчитів квету 36 золотих — за що сердечну подяку жертводавцям складає — *Управа.*

„Наязд“ на школи У. П. Т.

(Допис зі Золочева.)

Боротьба, яку веде польська влада проти української школи — має всі ознаки добре обдуманого плану і зорганізованого наступу на наше шкільництво. Вражаючи „Річну Школу“ настільки небезпечною для цілості польської держави — що й дієрзні напади на „креси“, — польська влада приноврвлює до нашого приватного шкільництва всі правила воєнної стратегії. Починається зразу з „дипломатичних“ пересторог, за якими в слід ідуть всякого рода укази Кураторії (п дупавою Собіньського по диктаті Прушинського), як вчити „dzieje ojczyste Polski“ і географію держави „od morza do morza“, чого вимагати з польської мови і т. п.

З планів навчання приходить черга на їх виконавців, себто учителів в першому ряді Українців, яких насильно переносить ся в „центральні губернії“, беззаконно за-

І. КЕДРИН.

Інавгураційна вистава українського театру у Львові.

Л. Старицька-Черняхівська: „Гетьман Дорошенко“, історична трагедія на 5 дій. Постановка О. Стадника.

„Гетьман Дорошенко“ має передусім ту велику прикмету, що всі поважні історичні песи: самі ймена дієвих осіб-героїв рідної бувальщини ділають на нашу уяву не менше живо, ніж їхні історичні мінливі костюми на наші очі. Історичні песи мають цей великий привілей, що вони т. м. а ргіогі є ефектовними. Історичні теми є вдячним полем для драматурга: вони вимагають від нього більше письменницької техніки ніж творчої інвенції і дають йому вповодення подвійного рода: літературного твору й патріотичного вчинку. „Гетьман Дорошенко“ має велику прикмету патріотичної песи.

„Гетьман Дорошенко“ має ту велику хибу, що всі історичні песи, яких автори хотіли у вузькі рамки одного сценічного твору впакувати весь крам, найдений у даній історичній монографії. Наслідок того гакий, що 1) рамки кількох дій роздуюються на стільки, що режисер мусить робити безпардонну операцію над цілими окремими явами, фабрикуючи таким робом оригінальний зліпок; 2) у пєсі страшенно багато говориться про всі менше й більше важливі ви-

падки, а дуже мало діється. Вистава розгублюється поміж сухою лекцією історії та ефектовним театральним видовищем, даючи з кожного — трішки та з обох разом — замало. Історичні теми є дуже зрадливим полем для драматурга: забороняючи йому звертати увагу на всі історичні моменти з огляду на їх широчінь, не дозволяють йому теж займатися лише одним моментом, лякаючи його вузькістю. Автор драматичної песи мусить не тільки прегарно орудувати технікою продуцента: тема з історичного підручника має для нього вартість не більшу від невірного обрису ідеї. Оформлюючи ідею, він справляє історію так, як це йому потрібно. Патріотизм песи має величезне виховаче значіння, але при оцінці літературної вартості твору не грає головної ролі...

Відношення історичної песи до історії залишається так само відкритим дискусійним питанням, що й відношення до історії з боку історичної повісти чи роману. Та мабуть ніхто вже не перечить одній правді, а саме, що першою умовою вартості белетристичного твору з історичним сюжетом чи підкладом, є вірне передання в ньому духа даної історичної епохи. Л. Старицька-Черняхівська, відома культурницька діячка зі славетного роду крифів українського театру, у „Гетьмані Дорошенку“ на прочуд гарноїдеведа у загальних рисах характеристику одної

сторінки з трагічного часу „Руїни“, другої половини XVII ст. Хоч і не цілком складно звязано всю акцію довкола особи Петра Дорошенка, хоч ціла одна частина песи: любовна інтрига вийшла дуже слабо (несподівані й раптові скоки психологічної еволюції Присі), хоч песа — як вже згадано — грішить балаканиною та завдає багато турбот режисерському олізцеві, — а проте у „Гетьмані Дорошенку“ маємо гарний образок із центру свідомих самостійницьких визвольних змагань українського козацтва, розяреного ганебним Андрусівським торгом. Від усіх вороги, розчарування спадкоємців переяславської і гадяцької угоди та пошуканки за новою орієнтацією, і трагедія невгаваючої колотнечі вnutрі власних народніх сил — ось тло, на якому видніє маркантна постать Петра Дорошенка. Річ ясна, що песа тректує головню про найважнішу подію гетьманування Дорошенка: його союз з Туреччиною. Що торкається самої особи героя, то авторка виідеалізувала його досить однобоко; вона правильно представила його, як безтямно-хороброго „козака з діда-прадіда“ і як людину з великим державним розумом. А проте в герої песи не стрічаємо тих рис вдачі правобережного гетьмана, які глибоким тавром значились по всій його діяльності: це були його величезна особиста амбіція і подиву гідне хитрунство дипломата*) Всіж

*) „Певна річ, що він (scil. П. Дорошенко) ширю і засіди був вірним ідеї неза-

головні моменти конфлікту побожного оборонця християнської віри й заприсяженого союзника воюючого Ісламу, взяті з історичних документів**).

Роль Петра Дорошенка, в якій у Київі зібрав лаври Микола Садорський, дісталась п. М. Бенцалеві. Широ признаюсь, що я з острахом думаю про цю обсаду: не довіряю силам п. Бенцалі — каюся в цьому. П. Бенцаль виявив у гетьмані Дорошенку невідому досіль сторінку свого широкого таланту й створив дійсно могутню, глибоким трагізмом віную, постать безталанного нашого героя. Ціла III. дія: сцени з жінкою, матір'ю та московським послом, — перетворилась у мистецький попис артиста. На особливе признаання заслуговує те, що п. Бенцаль не дав себе порвати дешевому патосові. П. Блавацький з розмахом передавав розжукані маніри славетного запорозького кошового Сірка; п. Возченко у невеличкій ролі московського послання чудово виявив підслесливості і ехидність вкупі зі зловним заборочним зазіханням царських дипломатів. П. Стадник був

лажності та самостійності України, але разом з тим уперто та певно бажав, щоб цей ідеал для неї робив віт, а не хто инший“ (Істор. Мисль. М. Костомарова т. IX. „Руїна“). III. Гетьманування Самійловича, Руск. Іст. Вісник. т. XVI. 1894, ст. 79.

**) Про заупамятання над іконами й голосиськими невеличкими та вимогу суцільної постачити 500 хлопців і підча-віліток — гл. ibid. ст. 19. 62, 63.

ФУТРА

поручає СТАНИСЛАВ СТЕМПКОВИЧ

рівнож приймає

всякого рода ПЕРЕРІБКИ, НАПРАВКИ і т. п.

Полекші в сплатах!

621 9-10

Львів, пл. Капітульна ч. 1.

Жіночі Мужеські Діточі

Полекші в сплатах!

водиться польську викладову мову у всіх українських школах, елімінується українські підручники, коли там знайдеться слово „Україна“, „Українець“ або „український“, і так usque ad finem. А на кінець приходить указ про замкнення школи.

Саме на днях достав золочівський Кружок УПТ, зі староства письмо, яке наводимо в слові:

Ч. 721/11р.

Староство в Золочеві, д. 20. X. 1924.

До

Шановного Кружка Українського Товариства в Золочеві.

В наслідок рескрипту президії Воеводства в Тернополі з дня 11. ч. м. Ч. В. Б. 10.156/11р. повідомляю, що просьбу Кружка УПТ, о уділення тимчасового зволонення на провадження приватних шкіл в повіті золочівський аж до часу одержання формального зволонення Кураторії Округа шільного у Львові, переслав уряд Воеводства той же Кураторії яко Власти освітньо компетентній до уділення такого зволонення.

Різночасно повідомляю, велід за письмами з 3. VII. с. р. ч. 467/11р. з 20/VIII. с. р. ч. 57/11р. і 27/VIII. ч. 58/11р. що заряджені примусове задержане науки в школах приватних Кружка УПТ. в Сасові, Зазулях, Розважу, Білм Камені і Гавареччині на час, поки згадане дозволене з Кураторії не надійде

Староста: Graciewicz.

Вслід за тим наспило п'ять указів Кураторії ЛШО, в яких повідомляється старшину Кружка УПТ. в Золочеві, що

Kuratorium reskryptem z dnia 10. września 1924 (поручено нам 26. жовтня 1924 р.) do L. 24.564—9/11. L. O. S. ze względu na orzeczenie lekarskie stwierdzające iż lokal jest nieodpowiedni, nie zezwoliło na otwarcie przez Kolo prywatnej szkoły z językiem wykładowym ruskim w Rozważu, Zazulach, Białymkamieniu, Sassowie i Gawarczynie (ad Białymkamień) o czym zawiadamia się.

Kurator: wz. Gayczak.

Для інформації ширш го загалу мусимо замтити згідно з правдою, що в будинку теперішньої української школи УПТ. в Білому-Камені містилася через вісім літ (перед війною) прилюдна народна школа, а тодішня Рада шкільна граєва не думала навіть про замкнення школи ізза невідповідного будинку, бо цей справді відповідає всім вимогам шкільного закону, — має простору класу, високу на 3 м., добре освітлену (комната з 3 великими вікнами), а будинок п. Федунчика (де міститься наша школа) належить до найкращих в Білому Камені.

Те саме слід сказати про приміщення нашої приватної школи в Сасові яка міститься в гарному будинку Юркевича (по другій стороні міститься почта), куди крашому з гігієнічних оглядів від поплудної школи, яка в порівнянні з нашою школою — схожа на корчму.

А вже-ж про приміщення школи УПТ.

гарним Іваном Мазепою, який вже в перших починках своєї військово-політичної кар'єри визначався постійною рівновагою духа, стриманістю і жвавим орієнтаційним хистом; пп. Рубчак, Ярема, Шеремега, Токар і Залуцький були на своїх місцях. Не можна сказати цього про п-ні Когутякову, якій невідповідно призначено роллю пустотливої „легкої“, ласої лише на забави й поцілунки, Прис*). Для відтворення це тим важна роля, що вона — як вже згадано — психологічно немотивована або, о правдана лише словами, та й то post festum (раптова любов до Самійловича після цілком свіжого захоплення Дорошенком, потім завзяте промовчування імені любовника, то знову раптове каяття і т. д.). І п-ні Н. Крупа (як полковниця) і п-ні Дідинюк (як мати Дорошенка) внесли на сцену своїми епізодичними виступами багато життя. П-ні Бенцалева і Якимова бідали, як могли, над долею України та своїх рідних.

Вистава такої історичної пєси, як „Гетьман Дорошенко“ — чи то реалістична чи стилізована — вимагає

*) В Літописі Самовидця сказано про її зраду, що вона „через підліт скочила з молодим“ (Істор. Моногр. Костомарова, т. VIII. Рівня II. Гетьманування Многогрішного. Руска Іст. Бібл. XV. ст. 2). З огляду на справу висилки Прис Дорошенкової до її чоловіка в Москву в травні 1676 р. виходить, що вона завжди залишалася і що правильно довели її до „лихих вчинків“, за що її чоловік „паложив на неї чернечу одіж“ (Моногр. Костомарова т. IX. Руска Іст. Бібл. т. XVI ст. 103).

в Зазулях — не може ніхто в світі сказати, że lokal jest nieodpowiedni, бо цей лім спеціально побудований на школу (перед війною), а наша школа міститься там від 1916 р. і має формальний дозвіл був австр. Ради шкільної краю. І дивне диво цей сам панок, д-р Галіковський (голова Narodowej Organizacji), який в 1916 р. приїздив шкільний будинок в Зазулях і Білому-Камені відповідний на школу, — в 1924 р. вважає його „nieodpowiednim i niewystarczającym dla celów szkoły“ (Пі. Річ в тому, що в 1916 р. цей панок ходив в австр. шкільній мундурі, а тепер може дати волю своїй шехпольській ненависті до всього, що українське. Про цього фізика можна би багато писати, але ці чести не хочемо йому гобити, звертаючись проти його на суду у дорожгу за надання урядової влади).

Шкільній шкільній владі не йде до сім про здоров'я селянських дітей, а тим менше „Гайда-ах-ах“, цього негідним догаєм наші прилюдні школи по селах, — що згадаємо тільки всеродню школу в Бужу (ad Білій-Камінь), де школа міститься в курній хаті, бу вально в ш ласі, або школа в Жуличах яка виглядає на корчму, чи в Чижеві, Луці і т. д. і т. д.

Вертуючи до „Рідної Школи“ в Золочеві, мусимо зазначити, що Старшина Кружка від двох літ лояльно добивалася формального дозволу на ведення своїх приватних шкіл, делегати Кружка кількома наворотами їздили до Кураторії до Львова, до воеводства в Тернополі, діставали тут і там категоричне заперення прихильного поглядження їхнього прохання, — аж ось приходить воно на „словах“ і „ділах“.

Дня 26. жовтня ч. р. одержав Кружок УПТ. в Золочеві письмений рескрипцію, а вже 28. жовтня — з'явився в школі УПТ. в Білому-Камені п. Lautschy, відповідник золочівського старства, в якості комісара міста, органів „bezpieczeństwa“ і громадських поспіак, — приказуючи учтелів та шкільним дітям „natychmiast opuścić klasę szkolną“. Коляж учитель п. Загорівський, звелів дітям встати до молитви, щоби на зразок А. Доде, відбути „Останню лекцію“ перед приходом воєводів, — п. Lautschy (коринто-полюк, як не видно зі самого пр'звища), не дозволив на молитву, бо він не має часу, а звернувшись до громадських слуг, приказав їм на очах дітей повисити з комнати шкільні лавки, таблицю, стіл і т. п. Рівночасно особисто відбігав від переляканих дітей книжки та зшитки, а коли стрівся з різким протестом учтелів, попер на його очі поділ годня і шкільний регулямін.

великих сценічних засобів, яких у нас, річ ясна, нема. А проте не слід робити докору п. Стадникові, що він зважився показати Львові що одну із кращих істор. пєс сучасного нашого репертуару. Дбайливість, з якою п. Стадник поставився до цієї пєси, була видною хоч би з надзвичайно гарної характеристики головних дієвих осіб, що нагадувала сразу популярні портрети відтворюваних героїв (Дорошенко - Самійлович - Мазепа). Факт, що саме цю пєсу п. Стадник вибрав на інавгураційний вечір нового-театрального сезону, — першого, що йде під фірмою дир. Стадника, а не „Української Бєсід“, — свідчить лише про пієтизм, з яким п. Стадник ставиться до свого переважного й невдячного завдання. Хто глядів на пєсти, якими українська „столична“ й „висококультурна“ (вибачайте за слово) публіка зустріла першу цього сезону прем'єру свого львівського театру, і хто знає, з якими непоборними матеріальними труднощами змагається п. Стадник, той мусить з правдивою пошаною глядіти на його незломну енергію. При всьому критицизмові, який нераз каже різно ставитись до п. Стадника, як директора й режисера, мусимо цілком широк привітати його на порозі нової його важкої борні в обороні єдиної української постійної сцени в Галичині та побажати йому — тої самої впертості у веденні справи, що й досіль.

Заярмовані члени Комітету „Рідної Школи“ — приїгли, але запізно, бо шкільний інвентар опинився вже на вої, яким відставлено його до громадського уряду та приміщено на магістратському майдані. Все те сталося на протязі одної години.

Скінчивши своє „урядування“ в Білому Камені, п. L. сіз на фіру поїхав до другої нашої школи в Розважу, щоби в там перенести ліквідацію „небезпечної“ української школи, зовсім на зразок білокамінського закриття — з тим додатком, що — забравши шкільне добро з класу, п. комісар опечатав ще цілком порожню комнату на с'м печаток!

На другий день, після „заслуженого“ нічного спочинку — з'явився цей самий панок в школі в Сасові, але обмежся тільки до опечатання льяколю, бо начальник громади спротивився транспортуванню лавок, стола і таблиці до своєї канцелярії, де не тільки, але люди не мають де гомститися.

Вкінці прийшла черга на останню нашу шкільну станицю, в Зазулях, де знов шкільне майно, враз з портретами митрополита А. Шептицького та Івана Франка (які побія себе мерцо висили у комнаті) помадували до громади.

Пішмо про все те не тому, щоби дискредитувати наш х історичних сусілів, яким все одно це не пошкодить у добре набутій славі, а нам в нічому не допоможе, але на вічну пам'ять. *Бєско Лютай.*

ОСТАННІ ВІСТІ.

Український університет.

„Хвіля“ звідомляє: Мін. просвіти підписав розпорядок покликующий орг. комісію для утворення українського університету. В склад її входять: три професори коаківського університету, два з львівського. Як звісно розбилися вже початі переговори між українськими професорами й урядом у справі утворення українського університету.

Реконструкція польськ. уряду.

Ідуть переговори в справі частинної реконструкції польського уряду. В суботу має рішитися ця справа. Тугут мав заявити прем. Грабсьому, що не бажає вступати до уряду як одиникий посол. Хочє щоби при реконструкції кабінету узгляднити клуби ХД і ППС. Попри кандидатуру Тугута на мін. вн. справ вичисляють теж шлеського воєводу Більського.

Новий англ. уряд.

Король затвердив листу англійського кабінету. Оголошено її в п'ятницю рано. Прем. перший лорд скарбу і лідер у палаті громад Болдуїн, держ. секретар і заст. лідера в палаті громад Чемберлен, лорд печаті лорд Селсбері, лорд през. ради і лідер палати лордів лорд Керзон, лорд канц. віцегр. Кейв канц. скарбу Черчіль, мін. внут. справ Улієм Гайс, кольтінг Емері, міністер війни Лемінг Івенс мін. Індій лорд Біркенгед, воздушної оборони сер Говр. перший лорд адмір. Бріджмен, торгівля сер Грім, здоров'я Невіл Чемберлен, хліборобства і риболовлі Буд, держ. секр. Шкоції сер Джан Джілмур, просвіта лор Персі, праця Арт. Мейтленд, ген. прокуратор сер Дуглас Годжі.

Слідство в справі в'язниць.

До Самбора виїхала комісія під проводом пос. Тугута для розглянення відносин у там. тюрмі.

Біржа.

Львів, 6. листопада.

Гроші.

Амер. дол. 5:19¹/₂ — 5:20, канад. дол. 5:03 — 5:04, чеські кор. 0:15 — 0:15¹/₂, лєй 0:02 — 0:02¹/₂, франк. франк. 0:27¹/₂ — 0:28, швайц. фр. 0:97¹/₂ — 0:98¹/₂, англ. фунт. 23:50 — 23:60.

Золото. 20 кор. 21:80 — 22:00, 20 франк. 19:70 — 19:90; 20 марк. 23:40 — 23:50; 10 руб. 27:30 — 27:50.

Срібло. Австр. кор. 0:44 — 0:44¹/₂, 5 австр. кор. 2:28 — 2:30, фльорени 1:16 — 1:18, рубл.

1:82 — 1:86, рубель дрібним сріблом 0:85 — 0:90.

Збігннн.

Пшениця красва з 1923 р. від 25:25 до 27:00 жито галицьке з 1923 р. від 20:50 до 21:50, жито нов. збору від 16:20 до 16:75, ячмін галицький броварняний від 22:00 до 23:00, ячмін галицький пашний від 18:00 до 19:00, овес галицький з 1923 р. від 20:00 до 22:00. Фасоля 52:00 — 57:00.

Кооперація — народня екла.

Вписуйтеся масово у члени кооперативи „Рідна школа“ у Львові. Ринок 10. Удїл 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число удїлів необмежене. Повука 2-кратна.

Дописи.

Тернопіль. (Звинення семінарії УПТ. — Ще про реквізицію українських будинків. — Брак бурси для молоді. — Власти і українське учительство. — Мала участь в народній праці. — До Канади.) З початком бжучого шкільного року українська школа в Тернополі понесла велику втрату через звинення істичної ще за австрійських часів приватної дівочої учительської семінарії УПТ. в Тернополі. Є це жертва нашого сучасного лихоліття. Мимо всіх заходів в кружка УПТ. у шкільних і політичних властей не вдалося не то що узискати права прилюдности, але навіть права існування. Заведено научний плян публічних шкіл, вчителі кваліфіковані, приміщення бу о відповідне і значна фреквенція і те все разом не врятувало семінарії, бо польські власти (староство і воевідство) не дозволили на її далше ведення, як не дозволили м. р. на ведення приватних народних шкіл УПТ. в кільох громадах в повіті і нині УПТ. крім дівочої гімназії в Тернополі (5 клас) не має вже тут ніякої иншої школи. Цікаве, що польські власти не роблять з правила більшої трудності українським дівочим гімназіям — з яких і так грактична користь невелика — натомість всіми способами переслідують приватні народні школи і приватні учительські семінарії. Домірку звиненої семінарії УПТ. в Тернополі в качестві Народної Тогової зачали тоя-о „Українська Бєсід“ (від фронту) і жіночий кооператив „Труд“ (від підвіря) — на швальню без полозуніння з управою Народної Тогової і без її відома, чим викликали зовсім оправдане і зрозуміле негодування в її кругах. Цього прикрого інциденту поки що ще не поладано і управа кружка УПТ. в інтересі моралі і дисципліни між нашими товариствами повинна чим скорше його зліквідувати, тим більше, що Народна Тогова відома всюди зі своєї доброзичливості і помочі для наших культурних і економічних товариств.

Реквізиція будинків українських товариств в Тернополі триває далше. Не помогло нічого всі можливі заходи у польської влади й інтерпеляції в соїмі. Не помогла також і висилка депутатів до мін. генерала Сікорського з нагоди його побуту в Тернополі у вересні ч. р. Ген. Сікорскі не тільки не зробив нічого, але не задержав навіть форм значайної прилюдности і обидливо обійшовся з делегатами виділу філії Просвіти (пп. Іл. Брикович і д-р Нечипір Гіряк), чим дав науку, щоби на будуче не зверталася до нього ніяка українська депутація. Під реквізицією остали далше дві камениці філії Просвіти, камениця Пов. Тов. Кредитового і будинок бурси ім. Качали. Тільки в останніх часах виділ філії Просвіти відстав від однихох приватних партій три обширні кімнати і магазини у своїй реальності, зремонтувалих і на днях переноситься там Подільський Союз Кооперативний, канцелярія філії Просвіти і канцелярія Рідної Школи. Маємо надію, що у новій домівці розвій згаданих товариств піде краше вперед.

Відчувається дуже брак бурси. Перед війною були тут дві великі українські бурси (ім. Качали і філії Просвіти), а нині нема ні одної задля браку мешканця, між тим коли Поляки мають в Тернополі аж чотири бурси з числом молоді понад 300. Обширний будинок бурси ім. Качали мав бути відданий ще 1. жовтня ч. р. та досі міститься там епідемічний шпиталь, а властво мешкає там лікар д-р Іжегожевскі і кілька приватних польських партій без жадного титулу. Уряд боротьби з епідемією давно знесено, знесено навіть реквізицію будинку бурси, однакє дотепер він безправно в польських руках. Виділ тов-а бурси ім. Качали під проводом дир. Юліана Лєвицького повинен доложити всіх зусиль для відзискання будинку бурси від польських властей і отворити бурсу та заопікуватися гімназією молоді, що не раз марнується по невідповідних станицях.

Відомо, якою „опікою“ тішаться у польських властей українське шкільництво, а не меншою і українське учительство. Р. а.

ДЛО

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конт. почт. шад. 143.322.

Адреса для телеграм:
„Ліло“ Львів.

Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в іграх 4'20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Ажериї 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7'50 зл., Німеччині 7'50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Ру-
мунія 150 лей, Болгарії 7'50
зл., Австрії 7'50 зл. Зміна
якоеси 1 зол.

ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

В другій половині липня, коли пос. Тугут після щасливо закінченої праці над „кресовими законами“ забажав пропхатися в міністри і з того приводу ввійшов у конфлікт з більшістю своїх товаришів, обмінявся він листами з визволенським клубом. Цей лист, повний гіркої правди на адресу носіїв польської політичної думки, обійшов тоді всю польську пресу, але не викликав глибшого враження. Варто ще й тепер пригадати деякі есенціональні місця того листа, щоб зясувати страшний розвал, що проявляється в польським політич-чм і державнім житті.

„Польша — писав пос. Тугут — сьогодні є в такій важкій потребі, в якій не була вона від часу заіснування держави, хіба в хвили большевицького наїзду. Санацію скарбу й уздоровлення валюти вправді значно посунено вперед, але зовсім ще не закінчено. Господарське положення погіршується з дня на день. Селянин примирає з голоду, тисячі робітників щоденно викидується на вулицю. В міжнародніх відносинах переспали ми кілька літ на м'якій постелі менше чи більше лихих трактатів і сьогодні будимося з почуттям грозячої нам небезпеки: наші мнимі охоронюючі нас союзи можуть бути знищені, а з окружуючої темноти тільки чути рев ненависти наших ворогів і глухі голоси байдужности, невіри чи горди для нашої держави. На наших окраїнах панують такі відносини, що коли на протязі кількох літ не наступить зміна, будемо там мати збройне повстання, яке або відірве нам кілька провінцій, або буде втоплене в морі крові“.

Дальше пос. Тугут малює внутрішні відносини і каже, що на їх дефініцію

„Тяжко знайти інший вислів, як
гой, яким охрещено загибаючу
шляхетську Польщу: то є анар-
хія (nierząd)! Хто потішався би,
що тією анархією Польща стоїть
вже кілька літ, нехай пам'ятає, що
Варшавське князівство тривало
п'ять літ, а Конгресове Королів-
ство п'ятнацять, а потім згинули,
та що причиною їх згуби була
не тільки всесильність ворога,
але недосконалість їх організацій,
недостача сили характерів і не
досить сильне почуття обов'язку
у відношенні до держави... Хто
нас виведе з того боло-
та?»

Уряд є безсильний, міністри всіми силами держаться своїх фотелів, а „сойм, хоч не позбавлений деякої чесної жертвенности в критичних хвилях, то одначе є проїнятий постійною безсильністю, яка — як здається — буде тривати аж до його смерти“. А положення погіршується з кожним днем.

„Польща, яка є краєм відсталым, бідным і зле уладженим, ви-

магає великих і сміливих реформ. Як довго значна частина її громадян не може розвивати своїх природних здатностей, не може користати зі своїх прав, ані навіть просто не може вижити, так довго не може бути мови про похечання боротьби".

Такий є тенор листу пос. Тугута. Не багато часу минуло від проголошення цього терпкого й навіть трагічного „маніфесту“ недавнього ватажка польської лівиці, а багато дечого змінилося на... гірше. Знаменита промова голови Українського Клубу пос. С. Хруцького досадно і в головних зарисах досить вичерпуючо змальовує невідрадні положення на українських національних територіях в Польщі. Школа, церква, культура, економічне життя, політичні прояви — все те знаходиться в стані регресивної мобілізації тенденцією приписування погіршення відносин.

Та не тільки український парламентарист подав жахом проймаючі причинки до змальованого пос. Тугутом положення. Навіть польський посол Бриль в своїй промові підтвердив думки і факти голови Українського Клубу. Справді селянин примирає з голоду, робітник без праці і заробітку.

пророкував повстання на "кресах"

за кілька літ, як що відносини не зміняться.

національних меншостей є внутрішньою справою польської держави.

За те лівиця, в особі п. Сквишнь-
ського, ще до цього часу признає
ще Європі, чи пак: Лізі Націй, бо-
дай моральне право контролі у цій
справі. Тому то п. Сквишньські, згі-
дно з термінологією п. Гломбінь-
ського понизився до ролі клієнта
на женеvській конференції, а за-
взятуші атаки п. Гломбінського на
п. міністра закордонних справ ма-
ють свою причину в тому, що п.
Сквишньські на женеvській конфе-
ренції давав розяснення щодо політики
польського уряду у справі націо-
нальних меншостей. Це обурило
п. Гломбінського і він не шадив
гострих слів, щоби осудити пове-
дінку п. Сквишньського.

Денаціоналізація.

Лівіція поступенно йде до тій самої мети признання справи національних меншостей внутрішньою справою Польщі. Ця мета буде, на гадку лівіції, осягнена тоді, коли теперішні непольські землі будуть спольонізовані. Таким робом методу лівіції можна зясувати як асиміляційну мету, обчислену на десятки літ. Поширювання світла польської культури, денационалізація при помочі школи, широкое введення осадництва, економічний підбій українського та білоруського народу польським промислом та торгівлею — все це мають бути перепони, щоби український нарід не міг власними силами сотворити власної держави. Та до часу, доки це не станеться, доки Україні не витворять самі свого державного ладу, так довго треба казати лише про автономію для них. Так каже ППС. устами Б. Жулавського. Це значить не признавати українському народові права рішати про себе. І що воно значить иншого як не те, що справу національних меншостей признається внутрішньою справою польської держави.

3 Історії „нресів“.

Гадаю, що і метода лівиці не доведе до мети. Справа національних меншостей у Польщі є і буде міжнародною проблемою, доки існують окремі народи: український і білоруський, що живуть на половині території теперішньої польської держави, а поза межами риського кордону творять самостійні, своєрідні держави: радянську Україну та Білорусь. Український та білоруський нарід не зречуться прав до тих земель, які відірвано від їх коріння у хвиліни слабощів. З'єднання всіх українських земель з одну цілість є першою і найголовнішою метою всього українського народу. Це є головний момент у цьому питанні. Є ще й інші, як нпр. історичне походження тзв. східних окраїн („кресів“).

Відроджена Польща не повстала в тих межах, які має нині. Одну частину непольських земель одержала Польща в наслідок безпосередньої війни з більшовиками, а другу, Сх. Галичину, в наслідок по-середньої війни Союзних держав з

Лиховісна політика.

ПРОМОВА ПОСЛА СЕРГІЯ ХРУЩЬКОГО НА ПЛЕНУМ СОЙМУ ДНЯ 4. ЛИСТОПАДА Ц. Р. У ВІДПОВІДЬ НА ЕКСПОЗЕ ГРАБСЬКОГО.

Високий Соїме! Промови прем'єра Грабського і пана міністра закордонних справ Скишинського треба вважати одною цілістю. Пан прем'єр дуже широко обговорював виключно скарбово-фінансову політику уряду і майже не торкався загально-політичної господарки уряду. Саме тому ми приневолені звернути увагу уряду на цей другий бік державного життя. Зі згаданої причини, а ще й з огляду на те, що критикою скарбово-господарської політики уряду займуться без сумніву всі польські партії, ми подбаємо, щоби у своїй відповіді освітити головню ті сторінки державної політики, на які не кинуть досить світла представники польських партій.

Загально - європейська проблема.

Пан прем'єр не був ласкавий присвятити багато уваги справі національних меншостей. Це могло мати різні свої причини. Перш усього польський уряд а за ним більшість членів палати прийняли вже традиційне твердження, що в проблемі національних меншостей уже все поладнане. Ми чули цю тезу вже чимало разів на протязі кількох літ. Найбільше яркі факти насильства та несправедливості наведені представниками національних меншостей не були досить переконуючі, що є навпаки. Можна би гадати, що цей офіційний оптимізм уже закріпився на віки і що польський уряд може

пресупокійно нишити українське та білоруське населення з боку господарського та національного, придаваючи мученичі голоси своїх жертв, якби справа національних меншостей у Польщі не виринала щораз більше як проблема загально-європейської політики. Підчеркуємо це: справа національних меншостей у Польщі є проблемою загально-європейської політики.

Дві партійні методи.

Ясно, що це не є дуже приємне для Польщі, яка є одержима націоналістичним шовінізмом і недужа на великодержавну манію. Бачимо від кількох літ, що Польща працює до того, щоби справу національних меншостей зробити наскрізь внутрішньою справою Польщі. Ясний вислів цьому дав п. Глємбінські. Він був зовсім ширий і ясно вказав на те, чого хоче Польща. І в цьому пункті, щодо мети нема різниці між ним і п. Жулавським з П. П. С., який лише назверх, на експорт, признає право самовизначення народів. Різниця між польською правницею і лівицею лежить тільки у методи, при допоміж якій можна досягти цієї бажаної, спільної мети. Метода правниці проста: і в закордонній і у внутрішній політиці вона ґрунтується на силі, йде старими шляхами завойовницьких держав. Уже нині правниця, рахуючи на цю силу, хоче проголосити те, що справе

більшовиками 14. марта 1923 р. До того часу Сх. Галичина залишалась під верховною владою т. зв. Антанти. Отже ніколи не слід забувати про джерела походження г. зв. східних кресів. Польща виграла чимало на ворожнечі Європи з більшовиками. Нинішній повстанний світ змагає до втихомирення, бажає спокою. Отже війновничий дух і воєнні настрої мусять розвіятися. Приглядаємось фактові визнання радянської влади. Крім цього новий шлях арбітражу та порозуміння простягається перед Європою. І якщо Європа справді бажає вступити на цей новий мирний шлях, то невідхильно мусять підлягати ревізії всі дотеперішні акти та графіти, подиктовані колись воєнничим духом.

Демаганія всесвітнього миру.

Діло тут не в самій зміні кордонів. Справа має свої глибші коріння. Ліга Націй не може бути Лігою самих держав. Тривкий мир не запанує так довго, доки не здійснять у повні головну ідею Вільсона і хідно-європейської революції — право народів, рішати про свою долю. Якби це був мій скромний погляд, я не наводив би такого аргументу. Однак може покликати на визначні авторитети. На всесвітнім мировім конгресі у Берліні проголошено дослівно цю саму тезу: „Світовий мир буде остаточно заповнений щойно цього дня, коли не буде більше угнетених народів“. Далі: основною думкою лацифістичного німецького проекту, нагородженого у Бостоні є організація світа на основі самовизначення народів. Треба додати, що німецький проект був висловом поглядів міжнародних пацифістів.

У протилежності до цих голосів, справжніх пацифістів, хочу навести гвердження пацифістів на експорт: панів з П. П. С. Ми чули від них не раз уже, що український нарід має право на самовизначення, однак що вони не можуть допустити до здійснення цього права західною Україною, бо вона відірвалася від Польщі, ввійшла би в орбіту радянських республік і зміцнила би їх силу. Чи не могли би так само міркувати більшовики: Україна має конституційне право відірватися від союзу радянських республік, однак ми не можемо до цього допустити, бо Україна, відірвавшись від совітів, приєдналась би до буржуазійних держав і зміцнила би їх силу. Якраз ріжниця між П. П. С. і більшовиками? Хіба та, що П. П. С. уже каже те,

Справа кордонів У.С.Р.Р.

Українська Соціалістична Радянська Республіка існує вже кілька літ а все одно дотепер остається там невирішеною справа її північних, північно-західних і полуднево-східних кордонів. Не можна вправді твердити, щоби про цю справу не думали відповідальні державні установи України, та не можна також не підкреслити обставини надто вже повільного а подекуди й небалого її трактування.

Зі статті секретаря ВУЦВК-ту А. Буценка поміщеної у харківських „Вістях“ (ч. 248 з дня 30. X.) довідуємося, що на підставі постанови 8-го Всеукраїнського з'їзду Рад український радянський уряд дістав доручення полагати остаточно справу кордонів. Той же з'їзд визначив також окремих представників до Міжнародної комісії, що розглядала ці справи. Перша нарада тої міжнародної комісії відбулася 1. липня ц. р. На тій нараді виступив один з представників УСРР з пропозицією, щоби до УСРР прилучили деякі частини Курської, Вороніжської та Брянської губерній.

Докладно запроєктував представник УСРР прилучити до України: частину Путивльського, Рильського, Суджанського, Обоянського, Корочанського та Ново-Оскольського повітів, у цілості Гайворонський і Білгородський повіти Курської губернії; частину Острогожського, Павловського, Калачовського, повітів і в цілості Валуйський, Росошський і Богучарський повіти Вороніжської губернії; цілу Семіонівську волость Нозібівського повіту Гомельської губернії; кілька сіл Трубичівського і Сівського повітів Брянської губернії.

Вся намічена територія виноситься коло 35.000 квадратних верстов з 2 мільйонами населення.

Між мотивами прилучення названих частин до України є мотиви етнографічного і економічного характеру а понадо принципі самовизначення. Перш за все само населення тих округів виявляло від давна і тепер виявляє охоту прилучитися до України. Далі дуже важним є мотив етнографічний. На тих територіях відсоток Українців доходить від 51—97, а на території Валуйського, Острогожського, Павловського і Калачовського повітів Вороніжської губернії відсоток Українців хитається між 85—88, доходячи в окремих випадках до 100 проц. Далі незаперечним є той факт, що названі території мають економічне та культурне тяготіння до УСРР а з окрема до її столиці Харкова. Інтереси цукрової промисловості дуже промовляють за тим, щоби пересунути український кордон. Цієї зміни вимагає також український цукровий трест.

Міжсоюзна кордонна комісія прийняла український проект до відома з одним застереженням. Вона рішила перед остаточним вирішенням цієї справи передати український проект для обговорення місцевим органам РФСР і УСРР, почавши від волостних виконкомів а скінчивши на губерніяльних. Добувши таким чином безпосередніх інформацій про бажання самого населення, комісія передасть проект на затвердження Центральних виконавчих комітетів заінтересованих республік.

Так представляється фактичний бік справи з північними та північно-східними кордонами УСРР. Нічого не згадує А. Буценко про те, що сталося з кордонами УСРР на полудневому Сході. Там справа була поставлена дещо инакше, бо Союз полуднево-східних областей намагався відірвати від України дві вугільно-промислові округи з донецького басейну. Нам відомо, що деякі впливові українські радянські кола опиралися цьому поділові промислового басейну, ВУЦВК вбрав навіть окремих представників, що мали зі заінтересованими чинниками сумі: їх автономних областей полагати цю справу та остаточно доля тих „спірних“ округів по нинішній день нам не відома. Відома нам теж обставина, що були між компетентними чинниками української влади і такі погляди, які погоджувалися з відірванням від України тих округ, хоч економічні мотиви промовляли проти цього.

В. М.

На соймовій арені.

З діяльності Української Парламентарної Репрезентації.

Наглий вивгол після Українського Клібу в справі протиконституційного введення військового стану, заінного „милітаризацією“ на українських землях і в справі толерування діяльності польських приватних боєвих організацій на тих же землях.

Українські землі, що творять т. зв. східні „креси“ стали предметом екстермінаційної та рабункової польської господарки польського уряду від того часу, коли ввійшли в склад Польщі. Ці землі підпали найбільш руйні в часі останніх воєн: світової та більшовицької. Здавалося б, що в першу чергу треба було прийти до господарської допомоги для тих земель. Однак такої акції навіть не почато і по нинішній день населення мешкає масово у землянках. За те лісове майно того краю безпощадно і рабунково нищать та вивозять. Уряд, накладаючи на населення непомірні податки та стягаючи їх невичайно брутально, не тільки не дає тому населенню ніякої господарської помачі і не допомагає у відбудові, але й робить неможливим й на власні сили стерте заго-сподарювання завдяки скарбовій політиці.

Не вказує уряд на увагу теж ще одної потреби місцевого населення на господарському полі а то: земельного голоду місцевого малоземельного а то й безземельного населення уряд не тільки не заспокоює, але навпаки: замість переведення рішучих реформ на селі на названі землі осадників, при чому на цілі осадницькі забрав церковну землю, що є власністю самого українського населення.

В інших ділянках життя виявилась така сама політика упосліджування та кривдження українського наряду. Українська інтелігенція позбавлена можливості існування; справа горажання до нині не поладжена; масово звільняють з державних посад всі особи української народності. Православна церква в ярмі, поневоленна світською владою, що сама урядом навіть її внутрішнім життям. Українське шкільництво касується та перетворюється на виключно польське. Діяльність і існування українських культурних і економічних установ утруднюється всіма депрестимими а навіть і недопустимими засобами. А відомо тої ворожості до українського народу політики є безмежна само-воля і надужиття адміністрації та поліції.

Наслідком системи господарського нищення і національного гнету мусло зродитися глибоке і масове невдоволення населення на українських землях, що наближає таких грізних форм. Теперішній уряд цілковито не журиться тим, щоби усунути глибокий підклад тих відносин, що панують на східних землях. Він навпаки під серпанком успокоєння українських земель взявся за надзвичайні середники і всупереч конституції впровадив на тих землях винятковий стан, званий „милітаризацією“ та назначив вояводами генералів із надзвичайними уповноваженнями. Заява Українського Клібу в справі задоволення певких потреб і домагань населення уряд заваді ігнорував. Наслідком заведення військового стану на українських землях не наступить успокоєння а навпаки цей стан доведе тільки до ще більшого загострення ситуації.

Перші позначки даються вже заобсерувати: поліція й адміністративна влада самовільно і всупереч конституції забороняють українським послам улашувати

М. КОЗОРІС.

Лист з Києва.

Мистецьке Обєднання „Березіль“.

Після того, як революція розбила холодну кригу царського насильства над українською культурою, остання майже на всіх своїх ділянках почала вкриватися буйним квітом. Та одною з перших ділянок, що в останніх трьох роках дала ладзвичайно буйний плід, це царина театрального мистецтва. Ми можемо бути гордим, що за досить короткий час, завдяки невтомній праці невеликого гуртка чільніших онаків, під орудою талановитої людини, ми не тільки вибилися з могильної плісні старого українського побутового театру, але що більше! — в шуканні нових шляхів і в гуртуванні нових досвідів, основаних на новій ідеології, ми випередили не тільки всі театри радянських республік, а навіть європейські. Ця людина, яка згуртувала біля себе молодих театральних новаторів і яка на десятки років пхнула вперед українське театральне мистецтво — це Лесь Курбас, а плід його праці — це Мистецьке Обєднання „Березіль“ в м. Києві. Хоч сам „Березіль“ своїм корінням воіс глибоко в ґрунт пролетав

ської республіки, історія його починається ще в дореволюційних часах.

В початках лихої памяти світової війни ми стрічаємось з Л. Курбасом, як керовником українського театру в Тернополі (в Галичині). Вже тоді можна було сказати, що він „пробивав вікно в Європу“ в українському театрі. Так сказати дає нам право тодішній репертуар тернопільського театру, в який входили майже виключно кращі європейські пєси.

Але ані час, ані місце не давали можливості Курбасові і його гуртові розвинути вповні свій мистецький хист.

Він разом з захопленням його ідеєю молодим ядром переїздить в Київ і організує т. зв. „Молодий Театр“ (1916—1919), який починає корінну ломку „малоросійського“ халтурного театру з його побутовщиною і гопаками. Своїм завданням ставить „Молодий театр“ мистецьку грамотність, студіювання, дослід, експерименти і переоцінку всіх елементів старого театру.

Цей смілий розмах молодих піонірів стрінувся з неабиякою лайкою „малоросійських патріотів“ і старих театральних „спеців“. Але це був найкращий доказ, що удар по пав в найбільш затухле місце.

Та тяжкі матеріальні обставини

того часу змусили „Молодий Театр“ перервати свою працю в Києві. Смілі молоді аргонавти, з своїм провідником на чолі, організують Київський Мандрівний Драматичний Театр, покидають Київ і вибираються на провінцію для дальшої боротьби з театральною побутовщиною. Найдовше, около півроку, прийшлося задержатися Київському Драмтеатрові в Умані. І хоч фунт хліба тоді (1920—1921) був великою цінністю, театральна сая кожного вечора була битком набита.

Йшли тоді вистави: Едіп цар, Горе брехунові, Гайдамаки, Іван Гус, Чорна Пантера, Вертеп і інші.

Після уманського періоду настає для драмтеатру тяжкий час злиднів, скитання і розпаду. Що лиш в початках 22 року, почувши певний ґрунт під ногами, Л. Курбас, з гуртком найкращих своїх товаришів по змаганням і злидням, освоює в Києві „Мистецьке Обєднання „Березіль“.

Чому „Березіль“?

Час організації припадає якраз на місяць березень, а крім цього девізом молоді організації стали слова Берсона:

„Я викираю березіль,
Він ломає все старе,
Пробива новому місце...“

Що таке „Березіль“ і до чого він стремиться, найкраще влізнати, зі

слів Л. Курбаса, який заявляє: „Березіль не догма, хоч виїщає в себе і догматиків. Березіль — рух, він вільна асоціація на динамічних гаслах. Він хоче завітрішнього дня, бо знає, що прекрасний завітрішній день. Він обєднує тільки тих, хто бачить в пролетаріаті єдину реальну силу, в якій руках розв'язання найважніших проблем. Березіль проти академізму, проти естетства і безграмотності. Він проти всякої флегматичності і сонливості. Березіль за активність, за організованість, за темп, за американізацію, за останнє слово науки, за сучасність“. (Барикади театру“, ч. I, 1923 року).

Це дуже згущений екстракт, який дає релефну ідеологічну характеристику цього революціонера на культурній українській ниві, якому назва: „Березіль“.

Організаційна справа „Березіля“ проведена на спосіб індустріальний. Після організації в останніх часах в Мистецьке Обєднання входять: Центральна київська майстерня, Театральна майстерня в Одесі, Мандрівний селянський театр і 4 територіальні Селянські майстерні, прикріплені до певних місцевостей.

При Київській центральній майстерні зорганізовано такі допоміжні установи: 1. Станція обєднання театру (яка між иншим має збирати

справоздавці віча, покликуючися на розпорядки центральної влади: місцева влада видає самовільні накази, якими забороняється сільському і міському населенню виходити з дому в певних годинах з вечора до ранку, з чого очевидно користи-ся збріді, що обкрадають безкарно села; поліція разом з військовими відділами без ніякої причини переводить ревізії по цілих селах, тероризуючи населення погрозами брати від села закладників, коли село не видасть докладно означеної кількості злочинців, але при цьому злочинців і доканих злочинів поліція не подає.

Місцевих осяників, спортів польської організації і шкіл польську молодість тягає до „успокою“ аніж військова влада, роздаючи їм зброю. Таким чином творяться вже польські комітети „самооборони“, що силою обставин і прихильності місцевої влади до них стаються фактично новими, окремими органами влі і на т. зв. „кресах“. Ця своєрідна нова влада і діє на власну руку.

Ці комітети видають навіть свої відозви в роді такої: „Громадяне! Наші дома, осаді і родини в небезпечі перед платни-ми большевицькими жидівськими бандами. Влада не дає належної охорони. І тому ми організували власну оборону та віднині покликуюмо всіх чесних людей до неї. Одночасно перестегаємо, що кожний, допомагаючи большевицьким бандам чи то шпехом укриття, чи шляхом утілюван-ня бандам якихнебудь інформацій, буде покараний смертю і спаленням його власного дорічку. У випадку потреби не спинаймося перед падінням цілих сіл. Жидівський комітет самооборони. Волинь у вересні 1924“.

Таким чином адміністративний хаос на цих землях тільки збільшується, а збільшення самоволі та терору всяких урядових і громадських польських чинників доводять не до поладання відносин, але до цілком протилежних наслідків.

Така політика сіє тільки вогонь невдоволення і ненависті до польської влади між українським і білоруським населен-ням, що замешкує половину терену цілої держави.

Зваживши все powyше підписані вносять: Союз вніс уряд до негайного анулюван-ня всіх приписів центральної влади або розпорядків місцевої влади, що суперечать конституції і впроваджують фактич-ний винятковий стан і милитаризацію за у-країнських і білоруських землях.

Варшава, 28. жовтня 1924 р.

Внескоматві:
(слідують підписи).

Подаючи в цілості внесення Україн-ського Клубу в справі виняткового ста-ну на „кресах“, мусимо пояснити незруч-ку відомість в цій справі, яку пошано за півніською „Хвілю“ в наших органах (ч. 248 з 6. н. м.), а саме, що „укський і білору-ський клуб поставили внесення про впро-вадження виняткового стану в місцевостях, які є тереном диверсійних ватаг. Через незручну стилізацію дехто може мати враження, що Український Клуб заявля-ється за введенням виняткового стану тимчасом, як нагний внесок Українського Клубу протестує за приводу заведення від плашкою „милитаризації“ винятково-го стану. — Ред.

Присилайте складки на пресо-вий фонд на мн. ч. 35.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — Ринок 10. —

Шляхи трудового жидівства.

з нагоди конференції „Ідеше фолькспартай“.

Перед кількома днями (1. листо-пада) відбулася конференція жидів-ської Народної Партії Східної Га-лицчини „Ідеше фолькспартай“. Від-булася вона в мент особливості ваги та величезної відповідальності. Бо сучасне становище жидівських пра-цюючих мас є незвичайно важке як в політичному, так і економіч-ному, культурному та національ-ному відношенні. Бо надзвичайно скомплікований цілий тойстан річей, в якому перебуває в сучасну таку для неї важку добу вся ця країна.

Зовні боків йде похід, що за-грожує цілому існуванню широких жидівських народних мас. Зовні від-крито наступають ворожі сили па-нуючої в країні шовіністичної ре-акції, що на кожному кроці нищить їх добробут, безкомфачно давить їх вільний розвиток. Внутрі розпоча-лася безглузда акція певних чинни-ків, які в своїй сліпому змаганні прислужитися пануючим колам го-тові навіть отруїти саму народну душу, зробити одних нещасних зна-ряддям в боротьбі проти справед-ливих домагань других такихже не-щасних...

Але здорове почуття жидівських трудових верств бере своє. Консо-лідується їх власний рух, вливається в окремі, властиві йому органі-заційні форми. Наростає голос сти-хійного протесту, розвертається пля-нова, рішуча боротьба проти зед-наного фронту, чи то тих зовніш-ніх панів, чи внутрішніх їх підпан-ків...

Бо добре пам'ятають жидівські маси, як з їх батьками, дітьми ко-лись-то поводився „панський двір“... Пам'ятають і з цього боку нічого доброго не чекають. Тому чудово розуміють вони всю „вартість“ всяких обіцянок, що оголошується їм в пресових комунікатах, де „ди-пломатично“ дається їм до зрозуміння, щоби йшли шляхом тої „пан-сько-підпанської згоди“, на яку так „розумно“ пристала більшість сіо-ністичного кола на чолі з його го-ловою послом п. Райхом... Розумі-ють і відкидають всі ці „данайські дари“, а за одно вже і цих „влас-них підпанків“.

І як не пам'ятати, коли ще такий не-далекий той час, як так само во ім'я тоїж „розумної“, „реальної“ полі-тики кликало тіж самі східно-га-лицькі жидівські маси з боку таких же власних „опікунів“ до рішучого підпертя... „царського Відня“, бо... „сильнішого за kota звіря нема“... Тому не дадуть себе спровокува-

ти народні маси і тепер, коли, на-приклад, в обурюючий спосіб ро-бляться від їх імені в програмових газетних статтях про „політику кре-сову“ устами одного з визначних сіоністичних послів п. Вигольського („Наш Пшегльонд“ ч. 392) так огидні пропозиції, розуміється, за певну „сочевичну юшку“ кон-цепції „сильних світа цього“, що „jeżeli ona pragnie się tu na „kre-sach“ mocno usadowić, może się oprzeć na żydach“...

І це майже на другий день після того, як устами другого сіоністич-ного посла п. Райха зі соймової трибуни здобулись вони нарешті на так „опозиційну“ резолюцію при останній урядовій кризі якраз в справі все тої-же „політики кре-сової“...

Правда, у цих панів, розуміється, не хватало стільки сміливості, що-би приєднатися до становища двох інших так покривджених народів, щоби підперти їх резолюцію, яка дійсно ставить всі „крапки над і...“ Тому виступили зі своєю власною, де більше промовчується, ніж го-вориться. Але і цього, очевидно, перелякались, та якомога скорій-ше видвинули посла п. Вигольско-го з цією „офертою“. Одним сло-вом, по відомій рецепті: „крок вперед — два назад“, щоби, боро-ни Боже, в „високих сферах“ не прийняли дуже серйозно цілу цю „опозицію“.

Ні, панове сіоністи! Широкі жи-дівські працюючі маси не дадуть псувати своєї душі, політично спеку-лювати на їх рахунок. Не дадуть сліпо копати страшної прірви між ними та сусідніми багато-мільйон-ними трудовими масами, що на пев-них територіях творять величезну національну більшість. Вкупі з ними вони сотні років спільно жили, працювали, вкупі з ними віками мають по добросусідському жити, вільно творити. Тому зі справедли-вим обуренням рішуче відкидають вони всі ці спроби зробити їх зна-ряддям в чужих руках.

Власними шляхами йде трудове жидівство. В боротьбі, як проти зовнішньої заборчої, так і внутріш-ньої шовіністичної реакції. За спіль-ний фронт з народними масами на-ціональних більшостей в їх спра-ведливих змаганнях на цих пригні-чених національних територіях. Мо-гутнім дзвоном пробив час його окремого справжнього народного ру-ху. Своім здоровим почуттям добре розуміють працюючі жидівські вер-

стви, що з цим проволікати було і-досить небезпечно і тому форму-ють свої ряди, окреслюють доціль-ні доріжки, по котрим мала би планоно вести їх до кращого май-бутнього всього трудового люду гармонійна акція всіх національно і соціально покривджених та поне-волених великих мас.

Одним з етапів на цьому світло-му шляхові являється також тіль-ки-що відбута вищезгадана конфе-ренція трудового жидівства Східної Галичини. В цих формах і на цих шляхах вітаємо цей народний рух як позитивне зявище широким вер-ств, що вливають і свою твор-чу енергію в могутнє море великої боротьби за цілковите визволення всього людського роду.

Пихос Красний.

Кооперація — народна сила.

Вписуйтеся масово у члени коопера-тивів „Рідна школа“ у Львові, Ри-нок 10. Уділь 5 зол., одноразова впи-сове 50 сот. Число уділів необмежене. Пошука 2-кратна.

У. С. Р. Р.

Отрощення робнора.

Робітничого кореспондента зави-ду ім. Леніна Кабаникова в К териноспаві втрійої. Отрощення ми-ло наступити наслідком лікарства-яке приписав Кабаникові лікар Сікорський.

(„Вісти“ з 30. жовтня 1924.)

За саботаж українзації.

Київський Губерніяльний Ві-ком затвердив постанову про за-нення службовців радянських у-нов, що затримують і саботук переведення українзації. Звільні-них замінять службовці, що зна-ють українську мову. Подаючи цей факт до відома наших читачів за харківськими „Вістями“ (30. X. ч. 248) не можемо не вказати на те, що це перший випадок в історії українзації, де радвлада звіль-няє з посади за саботаж тієїж у-країнізації. Цю енергічну міру вла-ди слід повитати. Після кількох таких випадків мабуть піchnуть учи-тися української мови й ті, що ди-шуть ненавистю до неї. Тільки ре-пресивні міри дадуть всяким куль-турним і політичним централістам привід до застанови над питанням, що хто їсть український хліб му-силь віддати свої сили українськ-му народові та його культурі.

дляни краєвих театрів і кращих за-кордонних). 2. Станція термінольо-гічна. 3. Станція тренірованих робіт (фізична культура). 4. Станція ре-пертуарна. 5. Пресбюро. 6. Станція НОП (наукової організації праці). 7. Музей з фотолабораторією. 8. Станція статистики і фіксації опі-тів і 9. Станція селянського театру. Декоративною справою орудує Макетна майстерня в складі 10 чо-ловік з професором-малюем В. Меллером на чолі.

Ця внутрішня, така ріжноманітна будова вказує, як глибоко задума-ний організаційний план „Березілі“.

Завдання Майстерні виробити но-вого майстра актора і нове теат-ральне дійство на основі досвідів, проведених через вистудіювання психології і побуту пролетарських час.

Під теперішнє з пору Київська майстерня нараховує пів сотні ак-торського персоналу, крім техніч-ного і адміністративного, голов-но молоді з пролетарської гуші. А в цілому Об'єднанні є около 250 осіб.

Акторський персонал ділиться на практикантів і членів майстерні, а живчиком її це режисерський штаб, де згуртовані найкращі сили.

В „Березілі“ немає колишнього актора індивідуаліста. Обличча пєси творить не одиниця, не головний актор, а акторський колектив. Режі-

сер виробляє стиль пєси в загаль-них межах, лишаючи акторам в накреслених межах свободну руку. І тому гра окремих акторів не за-тирається, але і не вирізується Мон-бляном. Вона надає тільки більшій барвистості симфонії акторського колективу. І ми маємо вже тепер прекрасні зразки акторсь-ої твор-чості, виявлені талановитими і ви-соко кваліфікованими майстрами, як Бучма, Шагайда, Гакебуш, Пір-няк, Маряненко і ин.

Зоміж режисерського штабу тре-ба відмітити Ф. Лопатинського, за-ступника голови Об'єднання Леся Курбаса, талановитого режисера, котрий дав цілий ряд дуже цікавих постановок і про котрого Л. Кур-бас так говорить: „Режисер спек-такля Фавст Лопатинський. Запам'ятайте це ймення. Ви з ним зустрі-нетесь в театрі ще нераз і завжди з радісно зацікавленою усмішкою („Барикади Театру“ ч. 1. ст. 10).“

Щоби зробити гру зрозумілою для пролетарських мас, щоби заці-кавити їх, покладено в основу теат-рального дійства рух, а щоби більш релігійним було дійство на сцені, щоб воно не топилося в масі де-коративного барахла, декорацію упрощено і зведено до мистецького примітиву.

Для такого театру, як „Березілі“, з новою фізіономією, велика пе-

решкода — це брак відповідного репертуару. Цю недостатку „Березілі“ поборює в той спосіб, що власними силами перероблює на пєси кращі світові твори з життя пролетаріату, як нпр. Сінклера „Джім-мі Гіггінс“, Толлера „Людина Маса“, „Машиноборці“ і инші.

До постанов „Березілі“ робітничі маси відносяться зі захопленням. В минулому сезоні Кайзера „Газ“ ви-ставлено в Києві 43 рази, „Машин-оборці“ 18 разів, „Джіммі Гіггінс“ 43 разів, „Людина Маса“ 3 рази і все це при виповненій по береги салі.

Це найкращий доказ, що „Березілі“ зумів потрапити на шлях, який театральне мистецтво веде на ши-роке розділля пролетарської куль-тури.

В цьому році починає „Березілі“ свій сезон 7. листопада в театрі ім. Леніна (бувш. Соловйовський).

Це найкращий київський театр.

В історії українського театру це неабі який факт, що цей театр від-дано українській групі. Цей театр до жовтневої революції, був за-часів гетьмана і Директорії, навз роз-садником русифікації в серці У-країни.

В цьому сезоні будуть поставлені такі нові пєси: „Пошились у дурні“ по Кропивницькому, постановка Ф. Лопатинського, „За двома зайцями“

по Старицькому, постановка В. Ва-силька, (обі пєси перелицьовані), — „Сонце руйні“ по Пачовському, по-становка Леся Курбаса, — „Перегай“ по Сейфуліні, постановка Пігулови-ча З., „Секретар Профспілки“ по роману Леруа Скотта, постановка В. Тягло, „Жерміналь“ по Е. Золя постановка Ф. Лопатинського.

Коли взяти на увагу працю, про-роблену досі „Березілем“, і проекти намічені ним, то можна сміло ска-зати, що він центральна кузня на Україні, з котрої вийдуть нові укр-аїнські організатори і провідники нового укр-аїнського театального мистецтва на ґрунті нової ідеології.

„Березілі“ користується вповні заслугою опікою, увагою і під-тримкою з боку громадянства і з боку влади. Правда, до повного матеріального забезпечення поки що ще далеко, але молода мистець-ка сила з енергією весни, повна сподівань і намірів, сміло пробиває кригу злиднів і старих пересудів в надії, що новий український театр, скрісталізований в процесі великих соціальних рухів і пронизаний ду-хом епохальних подій, буде для неї найкращою нагородою за боротьбу за працю, за злидні і за неог-зломане молоде життя.

Київ, 29. X. 1924 р.

№ 5

Невдача англійських лібералів.

Льойд Джордж про свою партію.

Ліберали, це партія, яка вийшла з останніх англійських виборів зовсім розторошеною, змалівши до гуртка 40 членів. Навіть найстарший її керівник Асквіт не попав у парламент. Такого вислідку не сподівались найбільше запеклі вороги лібералів. Тільки Льойд Джордж вважає цю катастрофу своєї партії зовсім природною і у свіжій статті доводить, що іншого вислідку не можна було й сподіватись.

Асквіт прийняв звістку про свою невдачу з філософським супокосом холоднокривого Англія. Льойд Джордж, людина великого, боевого темпераменту, одночасно першорядний публіцистичний полеміст переливає свої враження в палкій статті з цієї сенсаційної нагоди. Перше розяснення, яке дає Льойд Джордж щодо невдачі своєї партії, є вже всім відоме: англійська публічна опінія була приголомшена потріпаним маревом „робітничої диктатури“; прийшла справа звільнення відомого комуністичного редактора Кембеля за інтервенцією Мек-Донельда; прийшов лист Зінов'єва, що намовляв англійських комуністів до революції; а ще й англо-радянський договір підписаний урядом Мек-Донельда в обставинах, які суперечили дотеперішнім традиціям англійської дипломатії та парламентаризму. Ці три моменти склалися на те, що загальне некритичне виборче кинуче в обійми консервативної партії, яка від першої хвилини виступала недвозначно проти Мек-Донельда.

Ліберали впали жертвою своєї рішучості. Вони піддержували кабінет Мек-Донельда в надії, що він схилиться на бік ліберальної партії. І в цьому вони перерахувались. Мек-Донельд підпав під вплив лівого крила своєї партії і приєднався до ворогів ліберальної партії. Цей факт знехтування дружньою підмогою лібералів вирішив на гадуку Л. Джорджа долю робітничої влади щонайменше на 20 літ: впродовж ліберали не згодяться піти на такий союз. Помилкою лібералів було те, що їх посередня, примирююча роль випала на мент виборчої кампанії. Не було часу на довгі розяснення: чому вони вели таку а не іншу політику; вони вибрали найгіршу роль солдатів, що лежать безбродні підчас битви.

Виборів загальних виборців собі, що лише завдяки лібералам прийшов до влади Мек-Донельда. І за це невдоволення загально звернулось проти них. Що торкається минулого, Л. Джордж не шадить гірких докорів Мек-Донельдові, який як провідник великої партії та держави поведився супроти своїх союзних партійників мов „засра, порожня і примхувата другорядна акторка“. Та коли глядіти в майбутнє, то Льойд Джордж є повний оптимізм щодо розвитку своєї партії. Він вважає, що перехід до ліберальних ідей лежить на лінії природної еволюції політичного життя англійської суспільності. Консерватизм повинен дійти нині до свого найвищого рівня і мусить від цього часу опадати.

Ліберальна партія не потребує тепер журитись про долю уряду, а може зайнятися розясненням своєї програми. Ліберали є на гадуку Л. Джорджа представниками справжнього англійського світогляду. Сотки і тисячі лібералів голосували при останніх виборах за консерватисти лише з остраху перед більшевизмом. При нових виборах вони голосуватимуть з остраху перед консервативними ідеями. Тоді вони зведуть боротьбу зі соціалізмом, як хоче захопити владу.

Під румунським чоботом.

РЕПРЕСІЇ В КРАЮ І СОЛОДКІ СЛОВА ЗА КСРДОНОМ. — БЕЗСИЛЬНІСТЬ РУМУНІЗАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ. — НАСИЛЮВАННЯ ІСТОРІЇ МИНУЛОГО. ЯК АРГУМЕНТ ДЕНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ. — НОВИЙ СТИЛЬ В ЦЕРКВІ. — СМЕРТЬ УКРАЇНОЖЕРА.

„Зоря“, незалежна й тепер єдиний українська газета (тижневик) на Буковині, пише в 32. і 33. ч. про деякі справи, з якими хочемо познайомити й наших читачів, тим більше, що й ці сусіди приміняють до українського народу ті самі методи винародовлювання.

Під написом „Протикультурний похід“ читаємо, що в Румунії, не зважаючи на прийняті державою міжнародні зобов'язання щодо національних меншостей, всі партії від найлівоїшого напрямку до найправішого завзялися викоринити національні меншости цілком, одночасно обриваючи світ (як от мін. загр. справ Дука), що Румунія, мовляв, виконує усі обов'язки супроти нац. меншостей, що Українці мають усяди свої школи і т. п. „Зоря“ не боїться зрумунщення селянських мас, і навпаки сподіється зручності зрумунщення румунських зайдів і їхніх дітей, не вважаючи на те, що по українських селах заводять румунські школи, в яких зовсім не вчать української мови; це лише відчуває українських селян, міщан і робітників від румунської інтелігенції, яка не має на них впливу, тому що вони матеріально незалежні. Тому „Зоря“ радить буковинським Українцям кидати урядові посади, не шукати ярма в румунських урядах, а держатися незалежного хліба хоч би навіть в руках ремісників і робітників. Навіть Румуни вже бачать, що без торгівлі, промислу і ремесла не матимуть „твердині національної незалежності“, бо досіль вони опирають свою силу на некультурності населення і матеріальному упадку краю.

У другій статті „Насильство на українському народі“ подає „Зоря“ вістку, що румунський уряд задуває ще бжучого року переводи колонізацію українських частин Буковини Румунами з південної частини краю, розділюючи між них 500 гектарів найкращої землі в українських повітах, що належала досіль до православної релігійної фонду. Кожний осадник Румун одержить по 5 гектарів і гроші на будівлі й госп. інвентар. Посилають цих колоністів в українські села, щоб вони стали „піони-

рами румунської культури на землі, що забрала була некультурна Австрія, й щоб повернули українських Волохів назва ча лоно мамі-Романії“. Так пише про це газета „Гласул Буковиней“ і додає до цього цілу історичну розправу про те, що піла Буковина була колись чисто волоскою. Супроти того „Зоря“ подає суперечні історичні докази навіть самого румунського історика проф. Йорги; він каже у своїй історії румунського народу, що коли влада молдавських воеводів посувалася на схід, то число руських бояр, які опинилися під тою владою, було таке значне, що вони змогли переперти вибір свого племенника, Юрія Коріятовича, на молдавський престол. „Зоря“ доводить далі, як то піби українофільська Австрія більш як сто років правила Буковиною в користь Румунів, а на шкоду Українців, бо аж під кінець минулого століття почала була дуже помаленьку признавати й Українцям належні їм права. Тому, кінчить „Зоря“, румунська колонізація українських частин Буковини не є напругою давнішої кривди, заподіяної Румунам Австрією, а брутальним насильством, що порушує румунські закони, конституцію і мировий договір, та клявулю про права меншостей. Але, надармо бралися винародовлювати сорокміліоновий нарід культурнійшій переможі, то не страшні нам румунські заходи. Взагалі українська преса під румунським чоботом визначається бадьорим тоном і вірить в перемогу справедливості.

Новий стиль заведено в календарі православної церкви Румунії від дня св. Параскеви, себто 27. жовтня ц. р. Цікаво, чи не прийме ця зміна такий кінець як у Польщі, де не хотів її прийняти нарід.

Помер на Буковині м. и. провідник рум. консерватистів, д-р Янку Фльондор, якого колись випер із політичної арени пок. Василько. Аж по війні варинув Фльондор знов при окупації Буковини Румунами й став навіть міністром, але недовго був ним, бо з упадком консерватистів мусів уступити і цей заїлий ворог Українців.

Збройна і культурна війна.

(Докічення.)

Фонди на українське приватне шкільництво.

Українська суспільність вложила на „Українське Педагогічне Товариство“ великий обов'язок творити й удержувати приватні школи. Справа передусім у школах народних та фахових (промислових) ремісничих, торговельних і т. п.). Це велике завдання зможе У. П. Т. виконати тільки при діяльній допомозі цілого українського громадянства.

Щоб та допомога була тривала й видатна, вона мусить бути зорганізована. Основою організації У. П. Т. являється поголове членство. Статут У. П. Т. укладений по зразкам аналогічних товариств польських, чеських, німецьких і т. п., а основою його є децентралізація. Члени У. П. Т. гуртуються по Кругах і в Кругах тільки виконують членські права й обов'язки, проявляють свою діяльність.

Недостача статута припала всяку роботу на місяць, бо на підставі старого статута У. П. Т. з австрійських часів польська влада не дозволяла основувати Кругів. Тепер ця перепона усунена. Львівське воеводство рішенням з дня 21. серпня 1924 р. ч. 1318/24 і 3 призначило до відомої зміни цей 3-й статут У. П. Т. з дня 29. червня 1923 р. статут і відтепер можна

основувати Круги на території воеводств станіславського, тернопільського, львівського й краківського.

Спираючи діяльність на затверджений статут, маємо легальну основу, задля нестачі якої були досі перепони з боку поліційних та адміністраційних органів. Іменно § 13. статута так говорить про обов'язки членів:

„Кожний зв'язаний член обов'язаний платити річну вклатку у висоті, означеній 3-гальним З'їздом Т-ва. — Кожний член обов'язаний в міру сил змагати до здійснення цілі Т-ва, згідно з тим, що встановлено в статуті, придежувавши постійну ставку і правилника, ухвалені Загальним З'їздом, чи то витягом або одобреним Головною Управою та піддаватися постановам органів Т-ва“.

На основі цього §-фу статута уложила Організаційна Комісія УПТ. „Правильник організаційно-фінансової діяльності Кругів УПТ“, який одобрений Головною Управою УПТ, дня 17. листопада 1923 р. Цей правильник очеркує до подробиць напрям і спосіб ведення організаційно-фінансової акції. (На бажання висилає його Головна Управа УПТ.)

Від того, як Круги на місцях поставлять ту справу і винайдуть ідеї, оборонних і виданих справ людей, які чи безінтересовно чи за якоюсь проц. винагородою стягають належності УПТ, та поши-

ряли ідею „Рідної Школи“ між найдалішій закутини краю, — залежить і успіх придбання фондів на наше приватне шкільництво.

Очевидно, як довго ще нема на місці заснованого Круга або Круга, що не встиг налагодити як слід своєї діяльності, доти поодинокі громадяне, товариства, організації і підприємства з власного почину повинні пересилати постійно жертви просто до каси Головної Управи УПТ. (Львів, Ринок 10, II. пов.).

Окрім того, щоб дати змогу фінансувати власними засобами агенди УПТ, показалася konieczna потреба заснування кооперативи „Рідна Школа“. Статут цієї кооперативи вписав львівський суд до реєстру членів дня 26. червня 1924. ч. ф. 717/Снг. II, 147. Цей статут дає змогу кооперативі „Рідна Школа“ займатися всіма галузями консумції і продукції, останньої способами промисловим і фабричним. По думці статута 90 проц. зиску кооперативи „Рідна Школа“ йде на приватні школи, отже на фінансування агенди УПТ. По думці закону про спільництво діяльності кооперативи „Рідна Школа“ розтагється на території цілої Польщі.

З огляду на те, що нам необхідно зібрати більший капітал, щоб розпочати якісь реговні підприємства і таким чином оперти майбутність наших приватних шкіл на певних доходах, бажаним є, щоб кожний Українець і кожна Українка вписалися в члени кооперативи „Рідна Школа“. Це тим більше, що даний пай на кооперативу не пропадає, але остає власністю члена. Пай вноситься 5 зол. Число пайів необмежене. Одноразове вписове для всіх пайів 50 сотиків. Порука двогратна. Адреса кооперативи „Рідна Школа“: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Коли закладався Польський Банк, тоді збирали уділи для нього (по 100 зол.) і на такі уділи (по 1 а навіть по більше), підписували не тільки Польки, але й Українці та українські інституції. Ми певні, що той, хто дав добровільно 100 зол. на Польський Банк, певно не відкажеться дати більш таку суму на кооперативу „Рідна Школа“ і то головню на улаштування промислових ремісничих шкіл та зразкових ремісничих варстатів. Очевидно — кого не стати на 100 зол. (20 пайів) або й більше, той заявляє відповідно меншу кількість пайів.

Спільними силами зберемо потрібний капітал і з його поміччю дамо нашому приватному шкільництву тверду основу існування та зможемо звернути його на новий практичний шлях.

Іван Герасимович.

Ставайте членами-основателями Товариства „Приймальників Українського Спорту“. (Чл. вклада 25 зл.). Шліть і менші датки для організації спорту. Адреса для вислани грошей, „Дністер“ ч. нн. 13558. Львів, Руська ч. 20.

З театру.

Т. Рітнер: Дон Жуан, п'єса на 3 дії. Постановка п. Стадника.

Поїзд жене до найближчої станції, кинуть зупинитися і продовжує свій безкінечний шлях, — щоб знову на мить зупинитися. В бігу не почував ніякої втоми, та при кожній зупинці огортає його острах перед дальшою небезпечною дорогою. Але він має керманача, свого доброго генія, який кожним разом озсичує затьмарений шлях і підсилює охлялу енергію. І поїзд жене далі, забувши про втому, спійняв на всі труднощі дороги, задилюючи у свою незнану неясну мету. Та сталося, що у своєму нестримному засліпленому гоні поїзд вхопив під колеса власного керманача. І поїзд став. Ще доїхав до найближчої станції, але далі не рушив — ніколи вже більше.

Пан граф здобуває одну жінку за другою. Та з кожного нового побідою огортає його шораз більш моральна депресія: він знову не найшов розв'язки загадки, яка не дає спочинку ані його здоров'ю тілові, ані вічно неспокоїному духові. Він почував себе нещасливим, покинем та самотнім і життя тратить для нього всяку принадність. Наслідок того перед-

сім такий, що він почуває настерливу потребу — допититись комусь, напикати, у словат видивити свій жаль і у словах ждати розваги. Його щастя, що при ньому дійсно є ота така вірна душа, яка грає ролю грамофона, що в критичних моментах терпеливо слухає жалі і ще більш терпеливо підбодить. Лепорелло, невідступний ад'ютант Дон Жуана, його добрий дух — одночасно його тихий помічник і — моральний співвиправець. До часу: поки підбоджений ним самим пан граф не зовнався до нового подвигу і не здобув... його власної жінки.

(А проголос цим періодичних приступів депресії Дон Жуана: Рітнер належить до письменників, що не забули заповіту Ібзена: щоби на закарлючних закрутинах лусі дієвих героїв ставити доповідки, чийдні в підручниках медицини...)

Неправдою є, наче би Рітнерський новітній ученик історичного Дон Жуана, безжменний інтернаціональний аристократ, нічим живітні екзистенції для самого споду. Він не є ані легкомислом, ані тим паче циніком. Навпаки: це великий ідеаліст, мрійник, містик. Він тепе ідеал жінки, вічно тужить за нею і не находячи — шукає; закоханий у жіночому тілі даремне розгадує танну жіночої душі; він добає у жінці щось вище, неземне таємне, і коли не рахується ані з офіційними поняттями моралі, ані з усіма моментами матеріального буття зустрінутих на свого шляху жіночих істот, то робить це виключно задля висшої мети: пізнання суті жінки. Він не тільки не є циніком, але навпаки настільки щирим, що його безмежна щирість замикає перед ним ворота особистого щастя: він не може ніколи одружитись і даремне ошукує себе, що (біжми кожною черговою жінкою для нього його домом: він не знає, що це власна дружина і чим є власний дім. Його щирість стає теж вікні його загубленою; без каття але й без облуди, під напором стихійної потреби, щоби бути елементарно щирим: він сам відкриває своїм ошуканому приятелю свою зраду і сам просить у нього смерті.

Дон Жуана лають, як ліноха й нероба, який міданський поверховий осуд! Так, правда, він не просиджує ночей за рахунками, не турбується станом своїх стадчик, ані не пише книжок. Але бухгалтерів, економів і графоманів є сила-силенна. Вони добувають зі своєї професії гроші на прожиток, і він не робить їм конкуренції. А проте він не гайнує часу. Він посвятив себе багато крадучому завданню і посвятив цілком і без ніяких застережень дарма, що раз-у-раз мусить наражуватись на неабиякі труднощі й небезпеки; ще не загоїлась одна рана від революційної кулі чи удару шлагі, а вже він негений загрішного дня з боку нішого ворога — якого він може ніколи й у вічі не бачив. Він посвятив себе любові, найбільш ідеальному й найбільш дорожньому твору Всесвітного — жінці.

Щоби зматати до такої мети, яку він зібрав собі, треба багато глибших і ширших прикмет, аніж при велькому нішому званню звичайних невідників своєї професії. Це відомі прикмети його прототипа з половини XVI. віку: подиву гідна енергія, зухвала сміливість, вперта наступність, відсутність почуття мужеської самопошани при всій величезній амбіції муштини, глибока інтелігенція, майстерне знання людської психіки з окрема жіночої, ну й фізична привабливість. Люде з такими прикметами є геніяльні. А що світ генія межує з царинною, патологією, то й вірний усього, що й герой останньої передсмертної пєси відомого німеського (віденського) драматурга, Тадея Рітнера, є — патологічним типом.

Нічого й казати, що пєса, основана на темі, яку й Вагнер і Мюллер, Гете, Шю і Меріме і десятки інших письменників ріжних літератур і ріжних мірок використовували у ріжних формах, є цікавою, живою і — оригіальною, не вважаючи на старечий вік захоплюючого автора. В даному випадку слід хіба ще пригадати, що Рітнер є поетичним техніком драми; тому й "Дон Жуан" і з боку композиції, спеціальних ефектів, повязання ситуаційних моментів і обрібки характерів виявляється пєсою великої вартості. Зрештою про це свідчить успіх цієї пєси на першорядних європейських сценах. Вистава цієї рар експеленс модерної пєси дістала в театрі дир. О. Стадника дійсно таку оправу. Показується ще раз, що наш театр має усі дані для новітнього реалістичного репертуару, з окрема сальнової драми. Ми маємо для цього перелусім — акторів. Правда, роля графа в Рітнерівському "Дон Жуані" не зовсім підходить п. Стаднику, який над о гарно грав свого часу — Т. Рюфа. Всеж, буди й у п. Стадника зворушливі й переконуючі моменти (напр. III. дія, особливо початок з Брюссем).

Трудно сказати, хто грав краще: п. Блавацький, як своєрідний Лепорелло, чи п. Бенцаль, як лікар-моралізатор. Роля п. Блавацького дуже важка: це молодий, чесний й робітливий див, до безтями коханий своєю жінкою та одночасно за ханій — в любовних історіях свого пана приятеля. Гра п. Блавацького була дуже дискретною; він легко сховався по поверхні комізму, не забуваючи, що при розв'язці конфлікту у має вивити глибок трагізм моєнти. П. Бенцаль мав багато легше завдання і він міг дозволити собі на малій і нешкідливій шарж.

Жіночі ролі — трьох жертв графа —

були теж само влучно, а то й ще краще, обсаджені. П-ні Бенцалева відтворила дуже гарно симпатичну красуню-мішаночку виховану у строгих моральних принципіх і навчену шанувати лише "правочючих" муштин. Її розмова з графом (II. дія), несміливість, остоах і обурення, змішка грішного бажання незнайомого й ширрої любові пізнаного, — була до нього-яксія черствудіана. Теж саме торкається пань: Когутяков (гордовита але палка каштелянка) і Голцінська (і найна сільська дівчина-ідліток). Прем'єру жваво оплескували, але оплесків було мало: нікому було плескати, бо сідла світила пустокою...

Українська інтелігенція не мала в цей вечір часу: саме в недалекому ширку Когутяковського Збішко Циганевич боролась з мурином Бамбулою...

І. Кедрич.

Еп. о д-р Йосиф Боцян.

Нільна заміток з нагоди іменування львівським єпископом-суфраганом.

Вже від довшого часу на Святоюрській Горі ітна була недостача енергійної людини, з якою тяжко досвідчений життєм о. митрополит міг би поділитися кермою архидієцезії. Коли зважити, що голова гр. кат. церкви в останньому десятилітті перейшов через горнило терпіння, які мусіли відбитися на його здоров'я, коли зважити його вік і довгу недугу, та коли одночасно мати на увазі, що оба помічні керманічі львівської архидієцезії, найстарші крилошане: о. А. Білешський і о. А. Бачинський пригнічені вагою літ, то потреба другого керманіча архидієцезії являлася просто пекучою.

З ріжних причин ця справа відтяглася. Треба було поборювати безконечні перепони, щоби побити призначення єпископа-суфрагана. Вкінці, як ми вже зазначили в попередньому числі, Рим рішився з предложених кандидатів вибрати о. еписк. д-ра Йосифа Боцяна. Кард. Гаспарі письмом з 20. жовтня ц. р. повідомив про це о. митрополита і Капітулу, а перед трьома днями о. єпископ увійшов у виконання своїх обов'язків.

Новий спів-керманіч львівської архидієцезії родився 10. березня 1879 р. в Буську. До гімназії хотів в Золочеві, де належав до найкращих учнів. Богословські студії кінчив у Львові, Інсбруці і у Відні, де й одержав ступінь доктора теології. Рукоположений 21. серпня 1904 р.

Перше становище, яке обняв молодий священник, було становище префекта духовної семінарії у Львові. Опісля якийсь час сповняв функції сотрудирика в Люблін вел., після чого знову вернув на давнє становище префекта. В п. 1910 обняв вельми відповідальне становище ректора львівської духовної семінарії, на якому пробув до р. 1920, якщо в цей період не враховувати літ заслання.

В р. 1914 царська окупаційна влада вивезла були о. д-ра Боцяна разом з о. митрополитом в глибини Росії. В Києві о. митрополит дня 10. вересня 1914 таємно висвятив о. д-ра Боцяна на єпископа з титулом луцького єпископа. Опісля шляхи о. митрополита і нового єпископа розійшлися. Майже три роки пробув о. д-р Боцян на засланні в Сибірі, а коли повернувся і бажав перенестися на вибраний терен діяльності, — до Луцька, то не міг цього добитися ані за австрійських часів, ані за польських. Завдяки польським впливам в Австрії і від 1919 р. польській владі на Волині не допущено о. єпископа до Луцька.

Нового єпископа з позним довірям і великими надіями зустрічає українське громадянство, якому вже дався пізнати о. д-р Боцян своєю громадянською і церковною діяльністю як непохитний визнавець народних завітів, як щирий і вірний син своєї пригніченої нації.

На єпископському престолі у старім українським городі засіла людина небуденної освіти і знання. Особливо визнається о. єпископ — як спеціальністю — знанням історії української Церкви. О. єпи-

скоп проявив не-аби-який письменницький талан. Вистане згадати, що його статті і праці друкувалися в "Ниві" і "Богословії" і ин. виданнях. Окремо вийшла в Римі 1908 р. (по латині) праця о. єпископа про Лтургію св. Іоана Золотоустого.

О. д-р Боцян обіймає співкерму львівської архидієцезії у вельми важкий час. Бере на себе тягар непомірної праці і відповідальності. Та ми певні, що енергія, освіченість і громадський нерв та дар зєднувати людей допоможуть йому перебороти всі труднощі.

Не тільки український Львів, але — сміло можна сказати — цілий край витяє єпископа-громадянина в твердому переконанні дружньої й успішної співпраці для добра народу і його змагань.

Присилайте жертви на будову пам'ятника ІВАНА ФРАНКА до Красового Союзу Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вил. нн. 40.000.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Конференція воєводів.

Мін. Гібнер і прем'єр Грабські конференували із "кресовими" воєводами в справі бандитських нападів. Сподіюється уряд енуціяції у справі пасивності адм.-поліційних урядовців на "кресах".

Залізничний страйк в Австрії.

Страйк залізничників в Австрії триває далі. Переговори не зачнуться перед середою. "Арб. Цтг." звідомляє, що на бажання поштової дирекції страйковий комітет згодився на висилку заграничних листів автами. На шляху Грау-Відень впав до ріки Місн тягаровий самохід, якого вживали з причини залізничного страйку до перевезення пасажирів. Три чоловік убитих, 15 тяжко ранених.

Промова Болдуїна.

Прем'єр Болдуїн вернув 10. XI. з Чекає до Лондону, де буде головувати на банкеті в честь новово льонда-майора. Виголосить важну промову, в якій зясує побіду консервативів. Можливо, що промовляти буде й Чемберлен. Льордом-майором Лондону вибрано Альфреда Лівіса Бовера.

Розв'язання скупштини.

Рада міністрів рішила розв'язати скупштин 17. п. м. Нові вибори відбудуться 15. лютого 1925.

Нове угруповання держав.

Міністер хліборобства в кабінеті Болдуїна Вуд зачав у інтерв'ю з кореспондентом Л' Авеніе, що з точки погляду загр. політики англійський уряд старатиметься утримувати мир при допомозі нового угруповання держав, а саме Франції, Зед. Держав і домініїв.

НОВИНКИ.

— **Конфігнатура.** Останнє (250) число нашого часопису сконфігувало польська пошукатка за більшу половину істотної статті "Ручна", одну новинку і три місця допису зі Зюочева.

— **Засуд отамана Хмри.** Можко-ська ратистація повідомляє, що в Виниці вбився процес проти відомого отамана Хмри. Хм ра признався до своєї протиріччяської діяльності, за яку засуджено його на найвищу кару, себто смерть.

— **Великий Станіслав.** Магістрат Станіславов в ползування з польським ур-дом рішив 1. січня 1925 р. прилучити до міста доколичні громади, що в результаті дасть "великий Станіслав" — д-речі кажучи з подвійним відсотком українського аселення.

— **Обсада польсько-радянського кордону.** З Вильни повідомляють, що відділ польського прикордонного корпусу об'єднали 4. ц. м. границі виленьського й дан-ловинського п-ту. Крім цього переводиться обсада десенського півті й березів ріки Двини. Вддлі поліції відходять до концентраційних пунктів. Комуні-

сти розкидають поміж жовнівів тисячі летючок з закликами до непослуху. Ці летючки переліталися до поїзтів, якими транспортують військові відділи.

— **Ще про напад на Цумів.** В доповнення відомостей про напад на маєток Ішмільських в Цумі в довідуємося про вбивство власнички маєт., яка підчас нападу вийшла з кірсом на балкон і почала стріляти. Її підбита не помогла нічого. Напаснички спалили палату до тла і винишили ж вий і мертвий інвентар.

— **Влам до військового суду у Львові.** Нев сліджений дотепер злодій вломився 6. п. м. до будинку окружного військового суду при Замарстинівській вулиці у Львові. Злодій розбив бюро секретаря сату Шорпа і найденими в ньому ключами поотворив собі касу і скарбницю депозитів, з яких забрав усе, що вважав вартісним для себе. Спокій і "педантичність" з якою перевів злодій своє підприємство, говорять, що був він старим бувальцем судових замароків.

— **Вистава Г. Борисоглібської.** Заповіджена на 10. листопада вистава українського театру з нагоди вийзду відомої артистки Г. Борисоглібської з огляду на призначений на той самий день студентський вечір відкладається на пізніше. Про день вистави повідомиться П. Т. публіку в своїм часі.

— **Український Наддніпрянський хор.** Недавно дав ряд концертів по ріжних містах нашого краю український хор Дмитра Котка, який відразу захопив і очарував слухачів незвичайно гарним високомистецьким виконанням української пісні. Хор досі побывав у Чернішіві, Новім Самборі, Дрогобичі, Бориславі, Стрию й скрізь збирав заслужені лаври. Доказом великого успіху хору є факт, що майже в кожному місті громадянство не вдовольнялося одним виступом, а запрошувало хор ще на два-три концерти. Цей успіх зд бився хор, не зважаючи на те, що дос був п'ялком незнаний у Галичині й ніякої реклами не мав. З огляду на те, що у нас ніхто майже не знає про хор, варто сказати про нь го пару слів. Отже складається він із старшин та урядовців УНР, в числі 16 осіб під упавого талановитого диригента — композитора Дмитра Котка. Зорганіувався він ще в 1921 р. в таборі для інтернованих у Стрілкові і з того часу протягом трьох років виступав на Поморі, Познанщині та Гор. Шлеську скрізь викликаючи захоплення, як свідчать про це рече-зі в місцевих польських та німецьких газетах. Тепер хор дістав змогу виступати і в Галичині. На днях виступить хор з кількома концертами і в час у Львові. Треба сподіватися, що все наше громадянство, а особливо р-жні тов-а іста, надто сповн., та школи не минуть нагоди почути цей з-азковий хор, що красною виконавця української пісні найбільшеється до славнозвучної капелі знаменитого Ол. Кош цт.

Що повисі слова не блага й не фантазії, свідчать просто ентузіастична рецензія д. Б. Вахнянина в останньому числі перемиського "Українського Голосу", де м-ж ин. чіаємо: "Авдиторія бенкетувала. Так зіспіваного хору і так виконаних творів Перемиських ще не чує". — Зі Львова удається хор на пр-вінцію й думає (обіхати всі важніші міста нашого краю від Коломиї аж до Бродів.

— **"Бандитизм" на услугах легионістів.** Мудляр Маріян Пелчевскі доіс до поліційної станції в Наролі, чєсанівського повіту, що трьох озброєних бандитів напало на нього в лісі між Наролем і Чєсановом, забираючи "м-у 5 доларів, 10 золотих і кілька кількограмів ялоок. Почалася метушня і "посиг" за бандитами. Перешукано доколичні ліси, але "бандитів" не найдено. Тоді поліція узяла на допит "нападенного". З допиту виявилось, що Пелчевскі сфінгував напад, щоб виправдати ним розтращення доларів і золотих, які не були його власністю. Супроти цього Пелчевського арештовано і за дефравдацію та обманство покарано 14-денним арештом.

— **Убийство вїта.** Ілько Сліпко і Микола Церко з Леніни малої коло Старого Самбора, напали недовго на початку свей громади Максима Лисайка, який був рівночасно гаєвим дібр в Спасі і зарубали його сокирами. Причиною їх вчинку були особисті порухи з Лисайком. Обох злочинців арештовано й відставлено до повітового суду в Самборі.

— **Полювання на злодіів.** Патролюючий оноді ранком поліція почув в руїнах здемолюваних домів підозрілий, мірровий стук. Обставивши руйні двома своїми товаришами, сам пішов в напрямді відкля доходив стук. В ту мить з укриття зівалось трьох людей, які почали тікати. Поліція почали стріляти, але безуспішно. На інкримінованому місці стверджено, що злодії вибрали діру в кімнаті над складом обуви Головица при Краківській площі ч. 27. Тікаючи лишили свої принадали і жовтірку куртку.

— **Ще один зїзд "кресових" воєводів.** Цього тижня відбудеться у Варшаві ще один зїзд "кресових" воєводів, які говоритимуть про економічне положення населення.

— **Друга пєнта маєткового податку.** Урядово повідомляють, що побирання другої частини рати маєткового податку буде відбудуватися від 10. листопада до 10. грудня.

— **Нові ціни паспоатів.** Після нового розпорядку ціна звичайного паспорту виносить 100 золотих, торговельного — 25 зол., а вижков — 20 золотих.

— **Скандал в дублянській академії.** Київська академія в Дублянках була з початком цього шкільного року виділена „подвигів“, які рідко можна в культурному світі завважити. Кілька разів студентів Жидів не тільки побито до крові але, звичаєм середньовіччя, пробили „сплавлювати“ в місцевому потоці. Внаслідок таких практик, сенат львівської політехніки, до якої належить академія, припинив виклади на двох останніх роках рільничого факультету.

— **Пошана скарбів Кастіліоні.** У віденському „Доготеем“ будуть небаром виставлені на публичну ліцензію величезні скарби в творах мистецтва і біжунерії, які є власністю ославленого банкрута Кастіліоні. Кастіліоні добровільно виставив на ліцензію свою величезну палату разом з обстановкою, щоб тільки одержати гроші на скарби свого збанкрутованого підприємства.

— **Поширення целібату в. Льондоні.** Целібат, який дотепер об'язував льондонських учителів, тепер поширено на лікарів в міських шпиталях.

— **Земля розпалася.** Недалеко Християні провалилася тми дими земля на просторі одного кілометра в довжину 400 м. в глибину. В западині сплинулося кілька загород, телефонічна й електрична стіля, пси чому згинуло 10 осіб.

— **Воздушна комунікація пом. ж. Парижем і Москвою.** На днях прилетів до Парижа великий двохплоский літак французької лінії Франк-Румель. Літак заповнений трома моточами має кабіну на 8 осіб. Літак має заінтегрувати правильну комунікацію поміж Парижем і Москвою.

— **Сто тисяч воєнних кладовищ.** Німецький „Союз охочих могол“, що працює уже від п'яти років над збереженням і укріпленням могол герців Німеччини, розкинутих по цілому континенті, подає до публичного відома, що поза межами батьківщини опинилося понад 2 мільйони могол, що утворили около 100.000 воєнних кладовищ.

— **В зустрічі з умовами життя.** Рада народних комісарів у Москві бачила себе примушеною обнизити податок від забав і театральних вистав. Публіка, не можучи оплатити „забавового“ податку, оминула театри і концертні салі, які стали над безоднею банкрутства.

— **Літаном „на шварц“.** Мабуть першим пасажиром, який перелетів як кажуть „на шварц“ або „зайцем“, був о. „американський“ робітник, що непомітно вліз до порожнього „хвоста“ літака за кабіною, щоб швидко і дешево коштум дістатися з копалині до міста, в якому жила його родина.

— **Почтові містерії.** Дотепер листи адресовані по українськи мандрували замість до якого там Куликова чи Пашинкова, тільки до Москви, але на днях принесено нам лист, висланий зі Львова до Волгнева пов. Житомир, який замандрував аж до Нью-Йорку і шойно тою окружною дорогою прийняв до Волгнева... Чи не за довга маршрута?

— **Нагімна на Дністрі.** У агента „Дністра“ в Честинях, жовківського повіту, завивили в середі минулого тижня два польські поліцей в супроводі цивільного агента і переправи в нього ревізю, пошукуючи за об'їзником „Дністра“, в якому інформуються населення про те, що примусової асекрації не має для заасекриваних в „Дністрі“. Агента Петра Петрушинського поліцей арештували і повели на постерюнок до Жовтанев. Після перелікування арештованого випущено на волю.

Похід проти „Дністра“.

(ЯК) У статті під такою назвою, поміщений в ч. 249 „Діла“ пояснено новий закон про ПДВО, в пей спосіб, немов би в ПДВО, мусіли бути забезпечені всі нерухомості в 2/3 частях вартості, а лише 1/3 часта могла би бути забезпечена в „Дністрі“. Ця інтерпретація не відповідає дійсності, бо лишається в повній силі постановою арт. 42 давнього закону з року 1921, на основі якої переняття забезпечення через ПДВО, може наступити аж по уплаті часу, на який заключено дотеперішній договір забезпечення, або по добровільній розв'язанні дотеперішнього договору забезпечення через котрусь з сторін.

Дальше в новім законі углядено, що діла з діяльність ПДВО, на цілій українській території Польщі не відповідала постановам закону і тому в § 74. постановлено, що в громадах, до яких поборові реєстри розіслані без переведення оцінки, яка мала відбутися згідно з вимогами нового закону (через технічний орган, в присутності власника, при угляденні дотеперішнього забезпечення, та попереднім 14-денним заповідженням в громаді маючої наступити оцінки) ПДВО, має до кінця 1925 р. перевести оцінку в спосіб, що відповідає постановам нового закону.

А що в Галичині майже в ніякій громаді не відбулася якнебудь оцінка будинків, бо спис будинків, який переводили значино в корчмах ріжні шевці і кравці, не можна назвати оцінкою, тому і для цього громадянства настав останній час удержатись при своїй інституції „Дністра“, а не покладати в тета ПДВО. Це може ста-

тис тільки тоді, коли кожний власник нерухомостей негайно забезпечить їх на повну вартість в „Дністрі“ і коли опісля при переведженні реєстрації чи оцінки викажеться поквитованою поліцією „Дністра“ на повну забезпечену вартість будинків.

При тм зазначається, що всілякі рухомості, домашні і господарські знаряди, збжа, наші і т. п. не підлягають ніякому примусові і можуть бути забезпечені на довільну вартість в „Дністрі“. Отже від зрозуміння хвилі і відпорності нашого громадянства залежить виключно, чи хоче піддержати „Дністер“ підчас теперішньої нагілки на нього, чи може опустити і ту твердиню, яку само через 32 літ тяжкою працею і трудом будувало.

Посмертні згадки.

Семен Тичин, проф. гімназії в Кімпольоні молдавськ. (Румунія), помер по двій і тяжкій хворозі дня 23. жовтня ц. р. в 44. році життя.

Покійний, селянський син з Кнґича кодо Станіславова, збогував собі сату в дуже тяжкій боротьбі за існування. — По м. турі, я у здав в академічній гімназії у Львові. Був студентом львівського університету та, як член Академічної Гр. мади, брав участь у боротьбі за український університет. Влітку 1907 р. сидів у тюрмі на Батоїа і перебував першу у нас — го отів у. Опісля студіював в університеті в Чернівцях, де й закінчив учительський ісп. з мат. математики і фізики. — Учительствовав через 11 літ на Буковині у вчительській гімназії, аж поки її не розважали Румуни в 921 р. — Людина незвичайно енергійна, — талановитий математик, знаменитий учитель і щирий поетель молоді, тишався симпатією всіх, хто його знав.

Помер на чужій землі, осиротівши жінку і двоє малих діточок. В. И. П.

ОПОВІСТВИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Педагогічна Бібліотека УЛТ. Львів. Ринок ч. 10/11. п. відкрити від 6. листопада ц. р. й випозичає в четвергій від год. 3—6 попол., а в неділі й українські свята від 10—1 год. в пол. — **Управа Бібліотеки УЛТ.** 792 1—1

Дирігент Українського Національного хору Вп. п. Д. Нотко зволить ласково полати негайно свою адресу. — **Кооператива „Український Театр“** — Львів, Руска 18/1. п. 799 1—1

Коломия на „Рідну Школу“. Слідуючі Р. п. р. д. з Коломиї переслали ласом однокласові дати до каси Головної Управи УЛТ-ва в золотих: ученики української держ. гімн. в Коломиї 60/50. „Підкарпатський Союз“ 15. по 10: Інокентій-нова, д-р Ганкевич, О. Мудрієва, д-р Шпановський, П. Кузьма 6, по 5: Манькевичев, І. Чегинський, В. Сабат, д-р Чайківський, А. Ганкевичев, Торговля „Ека“, М. Левницька, Мельникова, В. Рибак, В. Черепавчик, Т. Потоцький, д-р Білозир, О. Лещевський, О. Якимович, Н. Кобиряка, Р. Думен, О. Тимкевич, В. Кузіл, д-р Коваленко, Кисілевська (1 дол.), Л. Добрянський, Е. Гонтова, В. Витницький, Павлу-севич, Козачевичев, И. Чайківський, по 4 зол.: Сатурська, М. Турянський, д-р Косак, В. Олещев, Глібовицька; по 3: Сем'юнова, Гриньопська, Т. Кисілевська, Тишуківська, І. Стражний, Нівецька, Бавман, Чолієва, М. Кічура, Винчук, Герасимович, З. Кирилюкова, Бойчуняк, Ройцехівська, Гаврилюкова, Стефанова, О. Русин, Микитюк, О. Курпак, С. Залеський, Е. Б. ч. рський, Банковський, Свєтлікова, М. Неліський, М. Кузьмичев, Помакова, О. Дулинська; по 2: Л. Ковбуз, Ігулякова, В. Микетюк, Н. Микитюк, С. Бачинська, Білісова, Славнича, Ватаманюк, Глушкевичев, Ю. Ковалів, Гісовська, Галібеєва, І. Дрогман, О. Олінкевич, А. Ройк, М. Гудз, Б. Левицький, И. Григорович, д-р В. Кобиряка, О. Михалевська, Ямолевич, М. Дешев, Шипайлова, Гомик, Чопенко, С. Мович, Кашкевичев, М. Кузьмова, Дольницький, Чоманова, Задорожна, Познанський, Руденська, Гавричев, Максимюк, Стусік, О. Свєтлицький; по 1/50: Хоміца і Візерканюк; по 1: Зошук, Манулякова, М. Хоміак, Угорчакова, Максимів, Кальмус, Рогужинський, Д. Зелик, К. Левницький, Е. Малешевський, С. Трач, О. Янович, Е. Кузьмєва, Прокопович, Лазаренкова; по 3/50: Д. Котарук, П. Кобилевський і А. Хмудяк 0/20; Мп. Кукурба 1 міл., Олишукова 2 міл. Разом 440 зол., 1 дол., 3 міл. мп. — Впов. Жертводавцям складає щирю подяку Головна Управа У. П. Тов. а. зложили в золотих: складачі друку „Діла“ у Львові 226, Комтет „Рідна Школа“ (через Вп. Стефанишин) зб. 115/36, Ва. Волчків, суддя, зб. в Рожнітові 104, Богослови ІІІ. р. у Львові (з нагоди І. падолиста) 27, діти бл. п. Константино Косовичевої в Підгайцях місто подяки всім, що причинилися до звеличення похорону 40, Кооператива Винники 17/16, заточенці з Бигдоши 7

та кличуть всіх Українців, які перебувають на посадах Познанщини і Помоланщини, Деканат Войничівський 60. Вп. Жертводавцям складає щирю подяку. **Головна Управа УЛТ-ва.** 793 1—1

Дрібні оголошення.

СТУД. ПРАВ. кавалер, літ 30, добрий адміністратор і діловитий шукає відповідного заняття. Може самостійно управляти всяким торговельним, чи то промисловим підприємством. Може також успішно уділяти лекції з ніщих і середніх шк. п. особливо з учительських семінарів. Зголошення слати до Адміністрації „Діла“ для „В. С.“ 791 2—3

ІНСТРУКТОРА до ученика 5. кл. гімн. на село до селянина потріба зараз. Успіє слати до Адм. „Діла“ під „5. класа“. 779 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

НА СПЛАТИ На тимовий сезон починає найлашеше на дегідні сплати: рагліяни, куртки, футерки, одяги мужеськ. і діточі, еподе, жіночі плащі і т. п.

Магазин Конфекції Перельбергера Львів, вул. Катумирівська 35. 734 35. Позів на число дому 35. 5—5

Конкурс.

Філія Союзу Українок в Старім Самборі розписує огласити конкурс на посаду краєччини, яка має бути добре обізнана з шиттям суконь і наукою крою. Краєчниця буде провадити тимовий курс. Успіє після умови. Оферти проситись вносити до 1. грудня 1924. до канцелярії Союзу Українок у Львові, вул. Рувовського 22. 776 3—5

18. листопада 1924 р. о год. 1. попол. відбудуться

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Філії Тов. а. „Просвіта“ ім. М. Шашкевича у Львові в домі „Просвіти“ ІІ. пов. Львів, Ринок ч. 10.

За Виділ філії Тов. а. „Просвіта“ ім. М. Шашкевича: Д-р Іван Волошин, С. Магала, голова. 789 1—1 заст. секретаря.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Кредитово-торговельної Спільни,

кооператива з обмеженою повною в Радехові, відбудуться в понеділок дня 24. листопада 1924 о 12. год. в полудне у власній домівці зі слідуючим денним порядком:

1. Відчитання протоколу з попередніх загальних зборів.
2. Звіт з діяльності Управи за 1923 р.
3. Звіт контрольної Комісії.
4. Прийняття рахунків і білясу за 1923 р.
5. Зміна статуту § 14.
6. Поповняючий вибір 3 членів Надзірної Ради.
7. Розділ чистого зиску.
8. Внески й запити.

Оскільки о 12. год. не явиться приписане число членів, відбудуться другі Загальні Збори о 1. год. зпол. того самого дня і в тім самім льокалі і з тим самим порядком нарад з важністю запавших рішень.

Вілянс за 1923 р. є виложений до перегляду в часі урядових годин в льокалі кооператива. 787 1—1

НАДЗІРНА РАДА.

„ОЛКА“ ЛЬВІВ
РИНОК
35.

біля

Народноі

Торговлі

продає

тільки

677 7—20

ТРИКОТИ
найліпшої
якості.

ІХТІОМЕНТОЛЬ

знане від двадцять літ яко знамените

НАТИРАННЯ

ПРОТИ

РЕВМАТИЗМУ, НЕРВОБОЛІВ

І Т. П.

ЗНОВА ВСЮДИ ДО НАБУТТЯ

Висилаючий склад

АПТИКА ШИМОНА ЕДЕЛЬМАНА

САМБІР.

775 а)

1—10

СИМПАТИЧНА учні

телька, брунетка з інтелігентної родини, яка має шкільну виправу, вижде замуж за інтелігентного, характерного мушья на становську від 34—40 літ. Зголошення враз з фотографією слати до Адміністрації „Діла“ для „Брунетки“. 774

ПРИМУ на мешкання семінаристку, вул. Потоцького ч. 110. І. поверх на право. 773 2—2

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно в краю 4'20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7'50 зл., Німеччині 7'50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Р.
мунія 150 лей, Болгарії 7'50
зл., Австрії 7'50 зл. Зміна
адреси 1 зл.

В справі оголошенні
звертатися до Адмі-
ністрації.

ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

РІДНА ШКОЛА.

НА МАРГІНЕСІ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ У.П.Т.

В суботу мали ми нагоду при-
глянутися загальним зборам У.П.Т.,
що відбувалися у маленькій і не
відповідній для цього салі Товари-
ства львівських друкарських робі-
тників „Огнище“. Збори були дуже
численні та багаті в яркі моменти
тискуції.

На адресу старої управи посипа-
лися незаслужені, а деякі може й
заслужені докори. Минулий рік
у діяльності У.П.Т. був роком
переломовим, бо саме в цьому
році приходилося У.П.Т. стрічати
зсі ті нечувані в культурному світі
розпорядки кураторії львівської
шкільної округи про урядову поль-
ську мову навіть у приватних шко-
лах У.П.Т., що користувалися
правом прилюдності. Головна У-
права У.П.Т. якось непевно під-
годувала до розгляду тих розпоряд-
ків, не давала філіям певних ди-
ректив і обов'язуючих постанов
у цій такій важкій справі. Наслідки
цього були такі, що одні філії та
гуртки йшли по лінії найменшого
опору у відношенні до тих розпо-
рядків, а інші ці розпорядки від-
кидали. Вийшла дисгармонія у від-
порі наступу на українські приватні
школи. Остаточним результатом тої
дисгармонії було прохання до неви-
льсованих членів головної Управи,
щоби вони всі добровільно усту-
пили зі своїх становищ. Сама поя-
ва такого прохання викликала
певний несмак, наносила образу
уступаючій головній Управі. А об-
ставина, що проєкт такого прохання
збори прийняли, є рівнозначна з не-
довірям для Головної Управи.

Ми далекі від того, щоби кидати
ще один камінець у подвіря усту-
пливої управи, та нашим обов'язком
є ствердити сам факт, що по своїй
суті являється дуже сумним явищем
у нашому житті. Хто дасть запо-
рку, що при слідуєчих загальних
зборах не повториться такеж про-
хання на адресу теперішніх, у суб-
боту наділених певним довірям
членів Головної Управи У.П.Т.?

Незвичайно болючим був докір
на адресу Головної Управи, немоз-
би то вона звільняла з учительських
посад заслужені вчительські сили
та кидала їх таким чином в обійми
крайньої нужди. Натомість на їх
місце одержували вчительські місця
люде, що таких посад не потребу-
ють. Були й недвозначні натяки на
те, що це за люде — ці упривіле-
овані? На зборах чомусь не було
авторитетних пояснень у цій справі,
а пояснення необхідні.

Критика доходила навіть до та-
ких моментів, що „недбалість“
Управи доказувала суперечностями
з друкованого звіту. Впало далі
обвинувачення на Головну Управу
за те, що її недогляд спричинив
розв'язання промислових курсів У.
П.Т.

Ось усі ці яскраві моменти війня-
гі з критики діяльності УПТ в ми-
нулому році. Та прийшов на чергу
й реферат комісії про майбутню
діяльність нової головної управи в
зв'язку з новим польським законом
про школи національних меншостей.
Реферат виголосив д-р Ст. Баран.
Он дуже докладно проаналізував

новий закон і висвітлив усі найяр-
кійші його прикмети, що прямують
до цілковитого скасування всіх на-
ших шкіл. Д-р Баран став практич-
но на становищі, щоби закон вико-
ристовувати на нашу користь, на-
скільки це вдасться і наскільки це
можливо. Нова головна управа му-
сити на цей закон наткнутися, бо
він уже обов'язує, хоч і нема до
нього виконавчого розпорядку. Не-
щастя хотіло, що прелегент у запалі
своєї мови зайшов у дуже важку
ділянку метафізичних міркувань на
тему: що важніше в школі зміст
чи форма? Д-р Баран став на ста-
новищі, що зміст у школі найваж-
ніший. І це було нещастям. Бо
після реферату виступало кілька
учасників (до речі кажучи — пере-
важно політичних противників д-ра
Барана!) з дуже різкою критикою
цих його міркувань. Вони навіть
не звертали уваги на цілий реферат,
а саме тільки на цей пункт міркувань.

Що в школі більше значіння має
її зміст, ніж форма — це правда, з
якою може кожний годитися в те-
оретичній дискусії. Теоретично воно
так. Але практично, в сучасній Поль-
щі не можна казати про якийсь те-
оретичний зміст школи, поминаючи
її зовнішню форму, тобто урядову і
викладову мову. Безперечно в цьо-
му випадку опоненти д-ра Барана
мали рацію. Та ні один з них не
вказав УПТ практичного виходу зі
становища, що повстало наслідком
правосильності польського шкіль-
ного закону. Резолюція (2-га), яку
в цій справі прийняли збори спра-
ви не розв'язує. Навпаки, вона у-
складнює ситуацію, завдяки своїй
поверховності і загальності. Безпе-
речно, що зложити навіть найбіль-
ше завзяту, а до того дуже загаль-
ну резолюцію легко, а ще легше
її прийняти, та незвичайно важко її
зреалізувати у всій її необмежній
ширині. Ми не завидимо новій Го-
ловній Управі УПТ, того важкого і
дуже відпов'ального завдання, яке
випало на її долю в цьому році та
маємо повну надію, що вона вико-
ристає всі засоби не тільки для збе-
реження, але й для побищення
нашого українського шкільництва.

Інша річ, на який шлях вступити
Головна Управа при реалізації своїх
важких завдань. На зборах ми чули
цікаву річ. У Стрию рішили збори
батьків відкинути розпорядки поль-
ської Кураторії про урядову поль-
ську мову в приватних школах УПТ.
Вони рішили зрестись навіть права
прилюдності. Але що виявилось?
Всі почали записувати своїх дітей
до тих шкіл, які задержали право
прилюдності. Школа, долю якої
вони вирішили, остала таким чином
без дітей. На питання, чому не за-
писують дітей до школи, хоч рі-
шили зрестись з її права прилюд-
ності відповідало: „Таке рішення
випало прийняти, але дитині му-
сити ходити до школи, що корис-
тується всіми правами“. Ось ілю-
страція тої нашої безглуздої шкіль-
ної політики, що цілковито супереч-
ить реальним фактам із життя.

Очевидячки, що такої шкільної
політики ми для УПТ рекомендувати
не можемо. Всі напрямні діяльності

УПТ. мусять бути ясні та що най-
важніше справді простолінійні.
Сильні заяви, а слабкі не відповідаю-
чі тим заявам буденні факти не
причиняють ні до закріплення ні до
побищення наших шкіл.

Не можемо поминути також спра-
ви нового вибору чи краще самих
метод вибору. Комісія матка кер-
мувалася при складанні листи тим,
щоби кандидати були люде неза-
лежні, не урядовці УПТ, і такі, що
будуть працювати. За те мало звер-
нула уваги на обставину, чи всі
кандидати мають відповідні дані на
те, щоби надавати напрям праці та
діяльності УПТ. Через те попали
туди й такі, що зі школою мають
спільне хіба те, що самі колись
ходили до школи, — не більше.

В. М.

На Загальнім З'їзді УПТ-ва, що від-
бувся у Львові дня 8-го листопада
1924 р. ухвалено одностайно отсі ре-
золюції*):

1) Загальний З'їзд УПТ-ва, відбутий у
Львові дня 8. листопада 1924 р., виходячи
зі становища, що виховання кожного на-
роду має вести в його національному
душі і в його рідній школі та мові, і ствер-
джуючи, що український народ на вел ких
простоках сучасної польської держави
творить абсолютну більшість населення
та стверджуючи вірши, що сучасна полі-
тика польських законодавчих й виконавчих
чинників є вимірена в'язкою проти житте-
вих інтересів українського народу на полі
шкільництва і має на меті його повну по-
льонізацію та в багатьох відносинах в Га-
лиції вкорочує або касує цілковито наші
набуті існуючі права на полі шкільництва
а на Лемківщині, Холмщині і Підляшю
цілковито тепер забороною існування
українського публичного шкільництва, —
протестує як найш, чіпше проти цієї су-
часної польської шкільної політики на полі
шкільництва й виховання відносно україн-
ського народу, котра спричинює зріст не-
грамотності і упадок освіти українського
народу, протестує з окрема як найш, чіпше
проти шкільного закону з 31. липня
1924 В. з. ч. 79. поз. 766 і проти всіх роз-
порядків та заряджень польської шкільної
влади що вимірені проти українського
шкільництва і прав української мови.

2) Загальний З'їзд УПТ-ва зобов'язує
Головну Управу УПТ-ва до ведення укра-
їнського приватного шкільництва і до його
поширення по шляху, який забезпечить йому
чистий український національний характер,
та до виділення зі своєї організації таких
шкільних установ, котрі не пристосовувалися
би до цього чистого українського національ-
ного характеру, визнаючи при тім весь
загальний український громадянства до злі-
снювання в житті ідей і завдань „Рідної
Школи“.

3) Загальний З'їзд УПТ-ва зобов'язує
Головну Управу УПТ-ва поширити свою
діяльність на організацію боротьби за
наші права на полі публичного шкіль-
ництва й виховання.

4) Загальний З'їзд УПТ-ва домагається
такого шкільного законодавства, яотсь
забезпечило би повні українському на-
роду на його етнографічних землях чі-
сто українську національну школу у всіх
її ступенях, та визнає українських послів
і сенаторів польського союму і сенату до

*) Докладний звіт з наради З'їзду ми
примушені з чисто технічних оглядів від-
ложити до найближчих чисел — Пр. Ред.

Пр. 979/24. В імені Річипосполитої Поль-
ської! Суд окружний карний як Трибу-
нал пресовий у Львові рішив на внесок
Державної Прокуратури, що зміст часо-
пису „Діло“ ч. 247 (10340) з дня 5. XI.
1924 р. в артикулі під титулом: а) Ти-
тул артикулу почального на першій сто-
роні. б) речення в тім артикулі між сло-
вами: в зачаровану колі а А тимчасом
росте, в) уступ між словами: в наслідок
невржога а Серед нього намулу, г) ре-
чєня між словами: для виборів, як тепер
а 3 фатальною невблагальною д) рече-
ня по словах: не мають великого значіння
до кінця артикулу містить в собі єство

дальшої рішучої оборони українського
шкільництва і справ української мови і
душі національних інтересів українського
народу.

Крім того ухвалено слідуєчі

І. Внески

1) Головна Управа зцентралізує всі фон-
ди на „Рідну Школу“. Щоби при пере-
веденні централізації фондів омити не-
практичне переслізання всіх доходів Круж-
ка до Головної Управи, а відти назад на
удержання установ Кружка, отворить Го-
ловна Управа у себе для кожного Круж-
ка окреме конто, на яке перешле кожний
Кружок рахунок цілого свого місячного
грошового обороту (приходів і видатків),
та остаючу надвишку в готівці до розпо-
рядковості Головної Управи.

Щіла касовість Кружка має переходити
сумарично через касові книги Головної
Управи.

2) Старшини Кружків і Комітетів „Рід-
ної Школи“, які не приміняються до по-
ставов павильника й інструкції Головної
Управи і не надсилають до Централі в
порі звідомлень, місячних касових замк-
нень, статистичних звіставлень, не дають
на пр. правдивих інформацій, або не
надсилають касової надвишки та супереч-
обов'язуючих приписів обертають касову
готівку не на цілі „Рідної Школи“, —
Головна Управа по безспірним упіймєнням
розв'яже, розпорядить новий вибір і це
розпорядження оголосить у часописі.

3) Головна Управа вготівить інструк-
цію по закладанні фахових шкіл, плян і
програму навчання для них, та перешле
всім Кружкам.

4) У зв'язку з § 8. 6. статута зорганізує
Головна Управа негайно при ліквідації
УПТ-ва Рахунковий Відділ (з тих канце-
лярійних службовиків, які зараз є) для
евіденції і перевірки прелімінацій Кружка,
шкіл і інших установ УПТ-ва, поперки
рахункових замкнень та збереження заса-
ди щоби побори службовиків УПТ-ва у
Львові й краю були обчислювнні по одній
нормі.

5) Голова Управа видасть де тижня по-
учення, як вести приватні школи УПТ-ва
під оглятом урядової мови.

6) Членська вкладка на адміністрацій-
ний рік 1924/25 вносить найменше 2 зол.
до 10 зол. (відповідно до маєткового
стану).

Далі прийнято тези в справах організа-
ції й твєнення фахових шкіл, а саме:

А) Тези організаційні УПТ. на 1924/25 р.

1. З огляду на те, що на підставі § 11.
статута члени гуртуються в Кружках і че-
рез Кружки розвивають передбачену в §
4. і 5. статута діяльність, треба подбати,
щоби в кожній українській громаді (місті,
містечку і селі) на території об'явля § 12.
статута заснувати Кружок УПТ, та подба-
ти про умови його діяльності. Як довго
в якій місцевості нема члєн заснування і
ведення окремого діяльного Кружка, то
та місцевість належить в обсяг діяльності
Кружка в поїт-ому чи судовому місті,
або в іншій поблиській місцевості.

2) Щоби існування та поширювання
приватних шкіл УПТ. оперти на тверду
економічну основу, щоби розглядатися в
п'яномірному й доцільному розложєнні
прив. шкіл УПТ. предложать Кружки по
думці § 8 статута негайно прелімінати на
1924—25 р. всіх доходів передвиджєних в
тому ж § буква б) з особливим узгяля-
ненням щомісячних добровільних і проп.
датків від бруто доходу всіх фізичних
і правних члєнів Т-ва та сподіваних вида-
тків. Кружки, які удержують школи, кур-
си, бурси чи які інші установи перешлють
їхні прелімінари на 1924—25 р. з додер-
жанням постанов правильного організацій-
но-фінансової діяльності Кружків з дня
17. листопада 1923.

злочину з § 65 а) зак. карн. і арт. III. зак.
з 17/12 1852 узнав доконану в дни 4.XI. 1924
конфіскату за оправдану і зарядив зни-
щення цілого накладу і видав по думці §
493 п. к. заборону дальшого розширю-
вання того друкованого п'сьма. Заразом
видав наказ відвічальному редакторови
той часописи, щоби це рішення помі-
стив безплатно, в найближшій числі і то не
першій сторіні. Невиконання того наказу
потягає за собою наслідки предвиджєні в
§ 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 д. п. д. №
6 ек 1863, а іменозасудження за пере-
ступство на гривну до 400 з. п. — Львів
дня 5. листопада 1924. — Цілий нечит

При творенні нових шкіл зверне Головна Управа увагу на західні окраїни, на творення фахових шкіл та учительських семінарій.

3) Щоби дати приватним школам УПТ. тверду фінансову підставу, подбають Кружки про приєднання членів до Кооперативи „Рідна Школа“, з якої 90 проц. чистого зиску призначено після статута на приватні українські школи. (Пай вносить 5 зол., число паїв не обмежене, одноразове вписове для всіх паїв 50 грошів, пошука двократно, адреса кооперативи „Рідна Школа“ Львів, Ринок 10 П. пов.)

4) Крім гуртування членів та збирання фондів звернуть Кружки увагу і на виховну сторону, а саме: а) в тому, де наша молодь ходить до шкіл, в яких нема науки української мови, літератури, географії і взагалі усього, що відноситься до українознавства, подбає для них про курси українознавства, б) систематичні відвіди на різні теми з особливим узагальненням національного виховання, в) на творення батьківських і материнських кол., г) відповідно до обставин — улаштування концертів, аматорських вистав, руханкових поранків чи вечерів в першій мірі зі шкільною або й позашкільною молоддю та з метою: весь дохід на „Рідну Школу“, г) Кружки звернуть особливу увагу на оборону українського шкільництва й українського учительства § 5. з. статута, ухвалюючи в тому напрямі правних порад, д) у зв'язку з новим шкільним „кресовим“ законом Кружки УПТ. доповнюють, щоби всюди, де в громаді є найменше 40 українських дітей в шкільному віці, вношено подання про заснування державних українських шкіл з українськими учителями, е) підготувати грунт під заснування приватних народних і промислових шкіл УПТ. та улаштування при приватних наших школах візцевих ремісничих варстав і подбати про матеріальне забезпечення цих шкіл.

Всі інформації буде подавати Головна Управа УПТ.

Б) Тези в справі фахових шкіл УПТ.

З огляду на велику потребу фахової освіти:

1) Належить приступати до заснування фахових торговельних і промислових шкіл та курсів.

2) Де це неможливе, належить спрямувати молодь до таких державних, самоврядувань і приватних шкіл та курсів.

3) Заохочувати шкільну молодь, щоби у вільний час від шкільної науки особливою підчас ферій вчилася якогось ремесла.

4) На придбання фондів на заснування і удержання фахових шкіл і курсів належить засновувати продукційні кооперативи, а їх прибутки обертати на цілі цих шкіл.

5) В першій мірі покликана до цього є кооператива „Рідна Школа“ у Львові, Ринок 10. Тому визнається масово приступати в її члени.

6) Уладити курс учителів для фахових шкіл.

Дальше прийнято

Зміну статута У. П. Т.

Головна Управа УПТ. ухвалила на своєму засіданні дня 11. жовтня 1924 предположити Загальному Зібранню УПТ. на 8. листопада 1924 р. слідує змінити статута затвердженого Львівським Товариством з дня 21. серпня 1924 р. ч. 13180/24/13:

І. Назва:

§ 1. має звучати: Товариство має назву „Рідна Школа“ — Українське Педагогічне Товариство. — Товариству вільно уживати скороченої назви „Рідна Школа“ УПТ. або самого лише скорочення „Рідна Школа“.

II. Осідок.

§ 2 має звучати: Осідком Товариства і Головною його Управою є Львів, а діяльність своєю обіймає воно всі області Річи Посполитої Польської. Члени до речі території гуртуються в Кружках (§§ 11 і 18) а всі Кружки одного округу на меншу або більшу територію лучаться в Повітовий Союз Кружків (§ 33).

Новий склад Головної Управи УПТ.

- 1) Голова: Янів Бронислав, директор Карпатії у Львові,
- 2) І. Місто-голова: Галушчинський Михайло у Львові,
- 3) ІІ. Місто-голова: Білецька Марія — Львів,
- 4) Секретар: д-р Біляк Степан — Львів,
- 5) Скарбник: Матчак Михайло — Львів,
- 6) Заст. скарб.: Буяк По-фр — Львів,
- 7) Члени: Білецький Ярослав — Львів,
- 8) о. П. Куницький Леонтій — Львів,
- 9) Бучманюк Іван — Львів,
- 10) Черкавський Михайло, сенатор — Варшава — сенат (Дубно),
- 11) Хруцький Сергій, посол — Варшава, Сойм,
- 12) Козицький Сергій, посол — Варшава, Сойм,
- 13) д-р Мацькевич Володимир — Львів,
- 14) Даниш Никифор, проф. гімназ. — Станіславів,
- 15) Лисецький Ілля, управ. шк. УПТ. — Золочів,
- 16) Коцисник Дмитро, робітник — Львів,
- 17) о. д-р Костельник Гаврил — Львів,
- 18) Навроцький Осип — Львів,
- 19) Малицька Константина — Львів,
- 20) д-р Баран Степан, адвокат — Тернопіль,
- 21) о. д-р Цегельський Гнат — Городок,
- 22) Силик Денис, упр. школи УПТ. — Львів,
- 23) Боднар Іван, проф. гімназ. — Перемишль,
- 24) Коренець Денис, проф. гімназ. — Львів,
- 25) Струтинська Марія — Львів.

Заступники:

- 1) д-р Савчак Богдан, адвокат — Шичець,
- 2) Стоцький Михайло, заліз. — Львів,
- 3) Ліщинський Іван, б. інспектор — Львів.

Контрольний Комітет:

- 1) Мороз Микола — Львів,
- 2) Квасьмович Володимир — Львів,
- 3) Бандрівський Карло — Львів,
- 4) д-р Волошин Іван — Львів,
- 5) Зелений Андрій, емер. — Львів.

Заступники:

- 1) Філіпович Іван, дир. Ревіз. Союзу — Львів,
- 2) Котисин Антін, почт. радник — Львів.

В дітях наша будучина — на ша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народу той, хто жертвує на „Рідну Школу“.

Зміна англійської політики.

ПАРТІЙНІ ПЕРЕСУНЕННЯ І НОВИЙ УРЯД.

Як це було відомо заздалегідь Мек Донельд подався до дим'її, не чекаючи зібрання парламенту, і його місце зайняв негайно Болдуїн, голова консервативної партії. Такою є форма переходу влади вироблена не віднині в Англії, де про міністерство рішає не парламент, а фактично сам народ, своїм голосуванням. Парламент може витворити державну кризу, але вона вирішується шляхом нових виборів до парламенту; найсильніша, партія яка виходить з цих виборів, переймає кермо влади.

Останні вибори не полишили ніяких сумнівів щодо законних керманів політики Великобританії. Перемога консервативів є така велика, що люде менше ознайомлені з внутрішнім життям Англії, добачують у ній зворотний пункт в європейській міжнародній політиці. А проте Англія ще раз вертається до перевірених шляхів своєї дипломатії. Перш усього вона хоче відродити стару двоупартійну систему боротьби за владу. Місце лібералів починає займати робітничі партія як друга найбільша, в якій руки може перейти державна керма. Ця заміна не дуже тішить консервативів. Перспектива повороту до влади робітничої партії, хоча покищо дуже далека, означає захитання всіх тих основ державного ладу, на яких консерватисти сподіються забезпечити дальший розвиток англійської великодержавності.

Дуже характеристичним явищем останніх виборів є різкий розділ маси ліберальних виборців на лівий і правий бік; поміркована, досить незасована політика лібералів, які раз виступали проти консервативів а инший проти робітничої партії, привело до більшості до теперішніх членів партії вибрати різко означений напрям: за соціалізмом або проти нього. Хоча Льюїс Джордж сподіється, що на його ліберальну партію прийде ще день відродження, здається, що ліберальна партія може знову прийти до голосу хіба по дуже основних перемінах своєї ідеології. Нині всі в Англії згадують мелянхолійно про великі заслуги цієї партії для держави, її вплив на світогляд консервативів, які також перейшли відповідну еволюцію наліво. Нині справа стоїть так: чи зможе нинішня робітничі, себто соціалістична англійська партія пе-

рейти також необхідну еволюцію, щоби могла погодити свої ідеї з потребами та домаганнями великобритійської держави?

Від теперішнього моменту, робітничі партія, яка перейшла на собі поважний досвід у ролі „урядової“, підготовляючись до нової боротьби в ролі опозиції, матиме час передумати причини своєї невдачі. В партії, різко-класовій по своїй структурі та організації і одночасно досить поміркованій своєю програмою та тактикою, живуть дві душі, яким нелегко зжитись. Такі провідники соціалістичної партії, як Мек Донельд, Гендерсон і Томас, здають собі справу з необхідності перетворення класової партії у загально-національну, загально-демократичну, якщо вона має претенсії на ролі провідниці у державі. Але їх залежність від лівих елементів, які головну вагу кладуть на підготовлення всесвітньої революції, стала для них катастрофальною.

Поворот влади до т. зв. ділового уряду не має нічого спільного з поворотом Англії до реакції. Англійські консерватисти не є ні всеімперськими імперіалістами ні всеімперськими націоналістами. Уже півтора року тому, коли Стенлі Болдуїн перебирав владу, він викладаючи основи ідеології сучасного англійського консерватизму, зазначив два головні, загальні завдання праці: соціальних реформ унутрі, об'єднання британської імперії на зовні. Одно і друге завдання єднається в його думці з ідеєю економічного зближення між Англією і колоніями, митових привілеїв і організованої колонізації; все це є засоби проти безробіття, з яким робітничий уряд не міг дати собі ради.

Такі імена, як Чемберлен та Черчілль, що входять у новий кабінет Болдуїна у зовсім иншій характері як досі, вказують на те, що новий англійський уряд хоче робити сміливі спроби, щоби погодити різні індивідуальності з новими потребами останньої європейської політики. Чемберлен — новий міністр закордонних справ є перш усього фінансистом. Черчілль — новий мін. фінансів є перш усього воюючим жовніром, бувшим міністром війни і звязушим полемістом, з необхідним темпераментом. Це є перші дві несподіванки уряду, який

Д-Р СТ. ДНІСТРЯНСЬКИЙ.

В обороні української науки права.

На сторінках „Діла“ появилися статті, підписані д-ром Томашівським, із замітками на тему занепаду нашої наукової продуктивності — та, хоч на ці замітки відповіла рішучо редакція „Діла“, то всеж таки стали проти себе два вискази без подрібних даних. Тому я вважаю своїм обов'язком подати наші спільності справжні дані про теперішній стан наших наукових сил і нашого наукового доробку в тій самій царині, в якій сам працюю. Та й в цьому ділі торкнувся тільки важливіших творів нашої науки права і значніших її представників, наскільки мав нагоду ближче їх пізнати, та ближче їм приглянутися, — тому прохано вибачення, якщо де-чого не добачив, або позабув. Взагалі обмежуся на ті наукові сили, головні молодші, що групуються попри двох наших наукових осередків, Львова й Праги.

На жаль, не мали ми дотепер своєї власної святині науки на зразок середно- чи західно-європейських університетів, та шойно на українському університеті в Празі маємо можливість підховувати новий науковий доробок своїми власними силами — всеж таки помиляється

той, хто гадає, що наша продукція на полі права і суспільних наук мінімальна, та що вона не оправдує ще нашого домагання самостійного та повного українського університету. Наше діло не в тому, щоби перетворювати чужий університет на український, як це було тоді, коли львівський університет з німецького перетворювався в польський — ми маємо сьогодні за собою працю правничого факультету в Празі і тих правників, яким пришлося серед найбільше невідрадних обставин нести світло української науки у Львові.

Ще перед війною, коли звернувся до мене відомий професор черновецького університету К. Адлер, щоб йому подати короткий огляд тодішньої правничої літератури на українській мові в межах колишньої Австро-Угорської монархії, він здивувався дуже, коли я в спів представити йому обємистий список наших правничих творів, хоч ми не мали свого університету. Правда, що багато наукових праць знаходиться в манускриптах, або в літографованих відбитках, але хто ж може дивуватися тому, якщо розважить, як важко видавати сьогодні жоднебудь українські книжки — ще й до того наукові. Тому не буду на цьому місці зупинюватися на розважуванні вельми невідрадних відносин, серед яких розвивається модерна наукова творчість україн-

ського народу, бо це річи загально відомі — та приступаю безпосередньо до короткого представлення нашої наукової продукції на полі права і суспільних наук. За основу беру ці наукові дисципліни, що викладаються на середньо-європейських університетах.

Починаючи з філософії та загальної науки права, бачимо двох учених правників, що заслуговують на особливу увагу: д-ра Володимира Охримовича і д-ра Володимира Старосольського. Це не припадок, що вони належать уже до старших правників, бо якраз філософія та загальна наука права вимагає довшої наукової рутини, щоби наукові висліди могли бути тривкі. З праць д-ра Охримовича належать сюди м. и.: „Про родову спільність в скільських горах“ (1890); по російськи: про „Значіння українських весільних обрядів і пісень в історії еволюції сім'ї“ (1891 і 1892); і „Знадоби до пізнання народних звичаїв і поглядів правних“ (1895). З наукових праць д-ра Володимира Старосольського належать сюди з останніх літ: „Теорія нації“ — і праця про модерні теорії права, надрукована в ювлейному збірнику правничого факультету в Празі. Теорією права займаються в Празі крім д-ра Старосольського і мене ще проф. д-р Ейхельман і проф. Шелухін.

Окремим має ч українській

науці ще з передвоєнних часів свого найвизначнішого представника в д-р Михайлі Зобкові. Вже під кінець попереднього століття був д-р Зобків доцентом у Загребі, та сьогодні займає він почесне становище президента суду в Сараєві. На німецькій мові написана праця п. з. „Die Teilracht“ виробила йому імя в науковій літературі — за чим пішло багато праць на українській мові, з яких на увагу заслуговують його студії про „Pactum de contrahendo“ і про „Емфітеву греко-римського права“.

На українському університеті в Празі викладає римське право проф. Кость Лоський, автор знаного підручника римського права на українській мові і кількох монографій з царини римського права. Згаданий підручник подає у звязкій науковій формі висліди європейської і російської науки, і своїми дослідями становить поважний вклад у науку. На жаль, досі появилася в друку шойно перша частина, між тим, коли дальші частини появилися в скороченій формі на правах рукопису.

Вкінці, коли говоримо про науку римського права, мусимо згадати й про молодого адепта цієї дисципліни, д-ра Надрагу у Львові. Ще в університетських часах він належав до здібніших учеників мого цивільного семінара.

Історію українського права ви-

Лиховісна політика.

ПРОМОВА ПОСЛА СЕРГІЯ ХРУЩЬКОГО НА ПЛЕНУМ СОИМУ ДНЯ 4. ЛИСТОПАДА Ц. Р. У ВІДПОВІДЬ НА ЕКСПОЗЕ ГРАБСЬКОГО.
(Продовження.)

Фрази „пепесіація“.

У відповіді на нехтування права самовизначення народів ви маєте ще й другий викрут, а саме, що землі західної України є надто малі, щоб могли творити самостійну державу. Чи Грузія має бути численніша та більша? А що з Фінляндією, Естонією, Латвією та Литвою? А передвоєнні держави в році Сербії та Болгарії? Розуміючи, що софістичне крутіство не багато допоможе, польська партія соціалістична тихцем змінює становище. Центральний комітет П. П. С. 21. вересня, в день протесту проти війни видав відозву і в тій дипломатичній відозві заявляє, що П. П. С. домагатиметься мирним шляхом розв'язки всіх спорів між державами — державами, підкреслюючи це, а не народами. Отже документно стверджує, що П. П. С. без огляду на фрази про пацифізм, не стоїть на дійсним мировім ґрунті і слова про право народів на право самовизначення брешуть в устах П. П. С. як порожня фраза обчислена на експорт. Це саме твердить між іншими п. Ржевскі, бурмистр міста Лодзі, ще недавній визначний член П. П. С. Коли такою є миролюбність П. П. С., то що й казати про інші партії в Польщі?

Пробний камінь пацифізму.

Справжній мир в Європі прийде, повторюю ще раз, щойно тоді, коли право самовизначення народів буде скрізь здійснене. Ліга Націй мусить виправдати свою назву; тим більше Ліга Націй не може бути Лігою виключно переможних держав, а трактувати прийняті цією Лігою — спробою закріплення переваги одних над другими. Цікаво, що праця останньої женецької конференції в освітленні п. Скішинського саме так виглядає. Однак гарантійний пакт і різні проекти щодо будівлі вічного миру в Європі донині є ще теорією. Світ іде до цієї мети, а щоб ця теорія мала стати конкретно дійсністю — її мусить випередити ціла

зробив несподіванку всім іншим партіям і який виступає проти нежданих скоків у політиці. До цього цікавого питання нам доведеться ще вернутись.

кладає в Празі проф. Лашенко. До найважливіших праць його належить у першому ряді основна студія про „Копні суди“; далше: перший науковий підручник історії українського права, з котрого вийшов друком покищо I. том; далші томи приготуються. З більших надрукованих монографій заслуговують на особливу увагу: „Литовський Статут, як пам'ятник українського права“ і „Переяславський договір 1654 р. між Україною і Царем Московським“. Всі ці праці виробили автори поважне становище в нашій науці.

У Львові розвинув визначну наукову діяльність на полі українського права д-р Микола Чубатий. Його головні праці: „Змагання до релігійної унії з Римом на Галицькій Русі в першій чверті 13. віку“, „Західна Україна і Рим в 13. віці“, „Державно-правне становище українських земель Литовської держави від кінця 14. віку“, „Про державне становище церкви в Козацькій державі“ та „Правні взаємини України та Москви в Переяславським трактаті“ — вказують на влучне орудування історичним матеріалом та на наукову методику дослідів.

Історією, західно-європейського права займається з молодих учених д-р Станіслав Старосольський (Львів), знаний зі своїх наукових праць на семінарах проф. Стебельського, Тілля і Полинського. При-

низка підготовчих засобів. Не можемо як стій перескочити від воєнного стану до справжнього вічного миру та згоди. Психологія народів мусить основно змінитись і ця зміна мусить знайти свій вислів у закордонній політиці вже нині. Не можна поважно балакати про такі справи, як гарантійний пакт, розбродження, загальний, тривкий мир в Європі, якщо не зв'язуємо з цими справами одночасно своєї політики. Інакше всі ці пацифістичні слова залишаються порожніми фразами. Політика нинішньої днини і найближчих днів є немов пробним каменем: наскільки дійсними є пацифістичні змагання кожної держави.

Польща і сусіди.

Щож нового заповідає п. міністр закорд. справ супроти тої політики найближчих днів? Піддержання добрих, сусідських взаємин з сумежними державами і додержування підписаних договорів. Це ледві загальник, форма, якій треба надати зміст, а змістом можуть бути лише діла. Для совітів та Німеччини не зовсім є байдужим теперішнє становище їх земляків у Польщі. І якщо Польща дійсно бажає дружеских відносин з цими державами, то мусить змінити свою політику супроти національних меншостей. Польща перш усього повинна використати теперішнє положення українського та білоруського народу, якщо хоче зеднати собі справжню дружбу з цими народами. Загально відомо: яку розумну та далекосяжну веде супроти цих народів нинішня совітська Росія. Перед Польщею, всупереч її бажанням, стає зовсім природно суперництво зі совітською Росією. Польща не оцінює як слід цього моменту і її політика в цьому напрямку є дуже короткозора.

Оригінальна метода перероблювання правди.

Щоби не казати пустих слів, мушу перейти до характеристики цілого погляду політики уряду супроти українського народу в Польщі. Спершу кілька слів про закордонну політику. Беру конкретний факт: діяльність п. Скішинського на женецькій конференції. Польська преса писала про „тріумф“ п. Скішинського. Якщо так було справді і п. Скішинський вийшов з де-

готовляється видання його викладів західно-європейського права.

Церковне право на українським університеті в Празі викладає проф. Лотоцький, відомий зі своїх наукових праць уже перед війною і тому обраний дійсним членом Наукового Товариства імені Шевченка у Львові. Чеське міністерство просвіти покликало його на надзвичайного професора українського університету на підставі оцінки його праць проф. чеського університету д-ром Кадлемом. Видано першу частину його курсу „Церковного права“.

Д-р Роман Ковшевич у Львові відбув основні студії канонічного права в Римі та має в манускрипті ось-які наукові праці: „De Sacrae Rothae Romanae archiepis“, „Про генезу рекурсу в канонічній праві“, „Про конкордати“, „Пролегомена до системи канонічного права“.

Важну роль в науці церковного права відіграв д-р Григорій Ганкевич, який своєю студією про „Canones Sardicae“ спровадив дотеперішні наукові досліді на цілком новий шлях. Безпосередньо перед війною мав його покликати університет у Чернівцях на доцентуру канонічного права — тільки початок війни спинив дотичну постанову черновецького правничого факультету.

(Докінчення буде.)

яким „успіхом“, то він завдає це до певної міри своїй оригінальній методі перероблювання правди. Тому мусимо зробити деякі поправки в словах п. міністра, щоб розяснити дійсну правду, бо загально європейський мир мусить стати лише на основах правди. П. Скішинські широко розбалакався у Женеві на тему традиційної польської толеранції. На доказ толеранції сучасної Польщі навів прийняті соймом закони про мову і рішення польського уряду щодо оснування українського університету у Львові. Не знаю, чи хто з представників чужих держав знає ближче зміст і суть цих „язикових законів“. Однак знаємо, що п. Скішинські не мав надто великої охоти подрібно реферувати ці закони. А вже рішуче занеря виконавчих приписів щодо цих законів, заперся, річ ясна, підчас нарад женецької конференції, бо тепер не має причини цього робити. З приводу цих виконавчих приписів уларив у дзвін п. Голушко в „Роботнику“, заявляючи, що ці приписи є бюрократичним глумом зі законів і зовсім їх перечерковують. Та нас не здивували ці виконавчі приписи до „язикових устав“. Було би дивним, як би вони були іншими щодо свого змісту.

Закони на практиці.

Якжеж будуть виглядати у практиці ці „язикові установи“ виконані на підставі приписів? Щодо цього то деякі з панів послів з „Визволення“ могли би вам висловити свої передбачення, бо вони мали цікаві розмови на цю тему з деякими панями старостами. „Устави на експорт“ — так назвали державні органи на „кресах“ т. зв. „язикові закони“. Якже-ж можуть виглядати ці закони у дійсності, коли таке є пересвідчення і така психологія тих, що мають їх виконувати? З цих законів, навіть, колиб вони були найкращі, не вийде ніякого хісна для нашого народу, коли їх переведуть у життя. Навпаки: вони погіршать наше становище; за це без сумніву дбатимуть виконавці тих законів, не кажучи вже про те, що й самі закони, а головне: виконавчі приписи до них є для нас лише кривдою, обмежуючи ті права, що з них уже користає український нарід.

(Продовження буде.)

Дрібні вістки.

Новий англ. кабінет склав на руки короля присягу.

Ля Фолет, кандидат радикалів на президента Зедин. Держав, який отримав лише 13 голосів на 375 Куліджа і 139 Делвіса — не зрікся дальшої політ. діяльності. Він заявив, що його не побідили, тільки занадто велика корупція виборців, їх апатія та масовим поширюванням наклепів на нього.

Вислід америк. виборів нью-йорська біржа прийняла звишкою (госсою). Громишлові кола і фінансери не скривають вдоволення з побіди Куліджа (республ.) в Америці та Болдуїна (консерв.) в Англії. Провал Ля Фолета і Мек-Донельда вважають новим запереченням поглядів про зріст радикалізму та соціалізму в англосакських народах.

Кріза австрійського кабінету анбукла раптово наслідком розбиття переговорів зі залізничниками й проголошення генер. залізнич. страйку. Скликано на надзвичайну сесію Національні Збори. Гадують, що канцлером буде вдруге вибраний д-р Заппель. Беруть теж на увагу фаховий кабінет під проводом теперішнього президента поліції (б. премера) Шобера. Подався до димісії м. и. президент австрійських залізниць.

Конференція спадкоємців Австро-Угорщини розпочинається 13 ц. м. у Відні у справах поділу спільного майна.

Кооперація — народня сила.

Вписуйтеся масово у члени кооперативи „Рідна школа“ у Львові, Риннок 10. Уділ 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число уділів необмежене. Поруна 2-кратна.

15

С. М. здержується висилку часопису тим Вп. Передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4 20 зол.

ОСТАННІ ВІСТІ.

„Робіться“...

Урядова ПАТ. доносить. Приступаючи до реалізації дальших намірів в справі утворення вищої культурної станиці „dla ludności o ruskim języku“, міністерство віроісповідань і освіти покликало організаційну комісію та заіменувало п'ять представників вищих шкіл членами тої комісії. Провід обняв проф. Лось, професор Ягайлонського університету, а членами комісії іменовані проф. др. Фридерик Цоль і др. Вацлав Собескі з Ягайлонського університету та професор др. Владислав Абрагам і др. Тадей Леер Сплавінські, проф. унів. Яна Казімержа.

„Кресові“ справи.

Вчора закінчив свої наради зїзд „кресових“ воєводів. Воєводи прийшли до переконавання, що належить негайно приступити до санації адміністрації. Вступом до неї має бути централізація адміністрації.

В нарадах брали участь м. и. премієр Грабскі, мін. внутр. справ Гібнер, директор департаменту безпеки в мін. внутр. справ Ящолт і шеф генерального штабу.

Матеріал, що його опрацював зїзд, предложено раді міністрів, яка видасть основні зарядження в обсягу адміністрації, комунікації, суспільній і апровізаційній. Одночасно рада міністрів усталисть обсяг компетенції делегата уряду при мін. внутр. справ, якому будуть підлягати кресові справи.

Перед голосуванням у соймі.

Вівторок голосування над внесенням недовіря для польського уряду. Внесення поставили Українці, Жиди і комуністи. Це спричинило, що премієр Грабскі здержався від дальших переговорів у справі реконструкції. Вислід голосування буде певно корисний для уряду. Після одержання заяви довіри премієр хоче перевести реконструкцію кабінету якнайскорше, а саме зараз як одержав би заяву довіри.

Військовий бунт в Барсельоні.

„Д. Мейл“ звідомляє, що поліція в Барсельоні заскочила поза артилерійським касарнями гурток людей, що хотів наступом знищити касарні. Прийшло до сутички. Один поліцейський убитий, один ранений. П'ять людей арештовано. В Барсельоні йшли криваві бої між анархістами і правильними еспанськими військами. Проголошено стан облоги. Спокій привернено.

Біржа.

Львів, 10. листопада.
Гроші.

Амер. дол. 5'19—5'19½, канад. дол. 5'02—5'04, чеськ. кор. 0'15½—0'15¾, лєт. 0'02½—0'02¾, франц. франк 0'27½—0'28½, швейц. фр. 0'97½—0'98, англ. фунт 23'30—23'50.

Золото. 20 кор. 21'70—21'90, 20 франк. 19'80—20'00; 20 марк. 23'30—23'40; 10 руб. 27'20—27'40.

Срібло. Австр. кор. 0'44½—0'44¾, 5 австр. кор. 2'30—2'32, фльорени 1'20—1'22, рубл. 1'85—1'90, рубль дрібним сріблом 0'85—0'90.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1923 р. від 25'25 до 27'00 жито галицьке з 1923 р. від 20'50 до 21'50, жито нов. збору від 16'20 до 16'75, ячмінь галицький броварський від 22'00 до 23'00, ячмінь галицький пашний від 18'00 до 19'00, овес галицький з 1923 р. від 18'00 до 22'00. Фасоля 52'00—57'00.

Присилайте жертви на будову пам'ятника ІВАНУ ФРАНКА до Краєвого Союзу Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вил. нн. 40.000.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Поперелне (251) число нашого часопису сконфісковано польська прокуратура за два уступи вступної статті „Perpetuum mobile“ та один уступ статті „Похід проти „Дністра“.

— **Комуністичний Клуб в польському союзі.** Союзний Клуб українських соціалістів зложений з п'яти українських членів та польських комуністів Круликівського і Лавицького, перемінявся в „Комуністичну посольську фракцію“, на якій чолі стояли Круликівський як голова і Скрипа, як його заступник.

— **„Посціг“ за ватагою з під Лесюно.** Поліція заряджена за ватагою, яка виконала нєток на поїзд під Лесюною, не дала дотепер ніяких результатів, хоч провід акції обіцяв генерал Янушайтис. Слідство мало усталити, що працюючі при залізничному шляху робітники, мали оставати в контакті з ватагою.

— **Нефортунна облога.** Підчас онорішної облоги на банду Доманського в Камінецьчині в околицях Стоянова застріляв один поліцай другого, мабуть з необережності.

— **Радянська валюта.** Радянська преса тріпотітиме стабілізацією радянської валюти. Теперішній курс рубля удержується на рівні з передвоєнним папитетом. Рівночасно лається завважити розбіжність поміж фінансовою спроможністю краю і зовнішнім курсом рубля; в Росії недоцінюють закордонної валюти; поляє там незвичайно дешевий в порівнянні з його силою купна на світовому ринку. Ця обставина в великій мірі утруднює хід купельних трансакцій з заграницею. Одним словом — клопіт з санацією.

— **Податковий прихід Союзу Радянських Республік.** Поотачом останніх десяти місяців п. р. вплинуло до державного банку радянського Союзу 733 мільйони рублів, з чого на державні податки припадає 580 мільйонів а на місцеві 153. В загальну суму державних податків вплатила Україна 120 мільйонів а Білорусь 20.

— **Ліцитація радянських мамутів.** В одному з торговельних домів Лондону виставлено на продаж 6 тон костей мамутів, найдених на Сибірі. Вік мамутів обчислюють на 59.000 літ.

— **Перенесення столиці.** З Москви повідомляють, що радянський уряд рішив перенести столицю з Москви до Петрограду.

— **Реєстрація резервових старшин.** Урядово повідомляють, що реєстрація резервових старшин буде замкнена дня 31. грудня п. р. Після зарядження П.К.У. старшини, які в час не зголосяться, будуть потягнуті до карно-судової відповідальності.

— **Смерть Бурдона.** В арештах львівської поліції помер минулої неділі російський репатріант Болеслав Бурдон від затроєння алкоголем.

— **Шпійонська афера.** З Варшави повідомляють, що в будинку польського міністерства внутрішніх справ, в помешканні урядника відділу безпеченства Максимюка заплідреного в шпійонажі. Арештовано Максимюка і двоє його субьєкторів.

— **Віденська ренляма.** Доказом того, що й з лисини можна мати певний прихід, є кількох власників повної лисини у Відні, які винаймали свої лисини віденським підприємцям на рекламні написи. Вони обов'язані просиджувати в публичних льоках і світити своїми рекламними лисинами.

— **„Мурований“ аргумент.** Леді Астор знову здобула посольський мандат до англійського парламенту. На агітаційних збірках писала вона: „Стайте на пергонах на коня лорда Астора і програте. Чи хочете поставити на його жінку і виграти?“ На всякий випадок Леді Астор забезпечила себе перед упадком погрозою, що на випадок програної кампанії, видрапає свою контркандидатіву очі.

— **Мозок Анатолія Франса.** Перед заблисамуванням тілних останків Анатолія Франса виняв лікар мозок і сконстатував клясичну кресу його зовів. Відтак забезпечено мозок від гниття та зложено разом з тілом в домовину.

— **Смерть маляра Ганса Томи.** В Карльсруге помер відомий німецький маляр Ганс Тома.

— **Залізнична катастрофа.** В тунелю недалеко Руану у Франції, вискочив зі шин поїзд, при чому багато людей втратило життя.

— **Алькоголічний плевбісцит.** В парламентарних кругах Норвегії продумують над способом переведення заборони споживання алкоголю. Загально схильються до проекту улагодження всенародного плевбіситу, який мав би відбутися весною найближчого року.

— **Диверзанти в Іспанії.** В околиці міста Вера в Іспанії зустріло відділ жан-

дармерії 30 озброєних людей, які почали крісову перепалку. Іспанські жандарми, дещо відмінні від „кресових“, зловили двадцять кількох напасників а п'ятох убили. Офіційний комунікат надає шій події революційне підложє.

— **Муні 79 жінок і батько 184 дітей.** Один з мешканців Ц-татисберга в південній Африці здобив рекорд не так в полігамі, як в скільності прогенітури. Одружившись легально з 79 жінками, мав з ними 134 синів і 50 дочок.

— **Як згинув Кіченер.** В американських часописах оголошує генерал жандармерії і бувший шеф царської охрани Комісаров подробиці про трагічну подорож лорда Кіченера з Англії до Росії. Ковжляк випливає з одної шотландської пристані в покійній тайні так, що навіть капітан когорта доздився про ціль подорожі шіно на отвертому мерю. отворивши конверт з тайним приказом. Слідство виявило, що в Англії хіто не міг зрадити тайни. Але про приїзд Кіченера до Росії знав нар. Микола Поляков уговорився він про те, в присутності палатного команданта Воейкова а він уже передав „тайну“ далі так, що вона дійшла до відома німецьких в єнних шпівнів. Ті вже постаралися, щоби про подорож Кіченера довідалася нємька генераліція, яка з місця вислала за кружляком Кіченера „відповідні лодки. Одна з них знищила англійський кружляк, несучи смерть англійському начальникові штабу.

— **З театру.** Працьальна вистава корифеї української сцени, артистки Ганни Борисоглібської, яка виїждить на Україну, заангажована по державного театру ім. І. Франка в Харкові — відбудеться в театрі дир. І. Стадника невідкично в четвер, дня 13. листопада п. р. — Виставлено буде ресу М. Старицького „За двома заяцями“ а Г. Борисоглібською в ролі Секлети Личерихи — припрі сівучасті цілої трупі. Українське громадянство міста Львова а то ціло громадо на тій вистазі, щоби їй гідно попрощати артистку і дати їй вихати.

Купуйте уділи в Кооперативі „Український Театр“! Присилайте датки на адресу Кооперативу: Львів, вул. Руська 18/1.

Присилайте складки на пресовий фонд на нн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, Ринок 10.

31 спорту.

Від Українського Спортивного Союзу в ЧСР.

В днях 20—22. жовтня п. р. відбулися в Празі перші спортивні ігрища Союзу, в яких взяли участь члени з Праги, Подєбрад, Пшібраму і Йозефова. Святочне отворення ігрищ відбулося на грищі Академічного Дому, де зібралися всі змагуні і представники деяких українських інституцій. Прибув також управитель спорту чеських високих шкіл, який у своїй промові назвав наші ігрища дуже знаменним фактом в нашій спортовій життю.

О годоні пів до третей почалися змагання.

Біги: 100 м. Залуцький (УССК Прага) 12.8 сек., Гайдай (Подєбради) 13.2 сек., Хмелецький (Пшібрам) 13.2 сек. 200 м. Холонний (Подєбради) 27.2 сек., Гордієнко (Подєбради) 28.8 сек., 8.0 м. Телятинський (Пшібрам) 2 мін. 35.7 сек., Луда (Пшібрам) 2 мін. 36.8 сек. 1500 м. Павлінський (Подєбради) 6 мін. 5.2 сек., Гайдай (Подєбради) 6 мін. 31.2 сек. 5000 м. Бурчинський (УССК Прага) 20 мін. 48.8 сек., Метельський (Подєбради) 20 мін. 57.1 сек. 119 з перешкодами: Хотишецький (Подєбради) 22.5 сек., Гордієнко (Подєбради) 23.2 сек.

Скоки: Високий з розбігом: Залуцький (УССК Прага) 152.5 см., Хмичевський (Подєбради) 147 см. Високий з місця не відбувся. Далекий з розбігом: Хмичевський (Подєбради) 523 см., Залуцький (УССК Прага) 522 см. Далекий з місця: Гончарів (Подєбради) 256 см., Гадзязький (Подєбради) 253 см. Скок з тичкою: Гаврун (Подєбради) 250 см., Абрамович (Подєбради) 240 см.

Мети. Кулею: Козяк (УССК Прага) 10.93 м., Абрамович (Подєбради) 8.78 м., поза конкурсом Козяк 11.10 м. Диском: Гордієнко (Подєбради) 29.08 м., Козяк (УССК Прага) 28.02 м., поза конкурсом Козяк 30.80 м. Ратищем: Залуцький (УССК Прага) 36.20 м., Сокіл (Йозеф) 36.19 м.

Фехтування було також поставлено до програм, однак з чисто технічних причин відбулося як товариські змагання.

В дужанню (грецько-римській змагання) по відомі зголошення признано перше місце тов. Хвоостенкові, який є „майстром“ чеських високих шкіл.

Через оба дні grano змагання у копаним м'ячі, до яких зголосолися три дружини. Перші змагання були між УССК Прага і УССК Пшібрам. Гра недоводна з вислідом 1-1. За згодою обох капітанів вильосо-

Гоміліїні Науки на Неділі

(на основі апостолів)

о. Т. Савойки.

709

Набути можна у Видавництві „О. Василія, Жолква. Ціна 7.— зол.

1-2

вано перехід до дальшого кола для УСК Пшібрам.

Другого дня відбулися змагання між УСК Пшібрам і УСК Подєбради з вислідом 2-4 в користь Подєбрад. Пшібрам після вчорашнього м'ячу не показав сподіваної гри і через це уляг противником.

Потім були змагання у волле-балі, в якім дружина Подєбрад вишша також побіти.

Замених вислідів ми не сподівалися, бо ж переважно не були люде не молодики і з наслідками в'їни, однак ігрища для самого життя клубів без сумніву будуть мати значіння, а то тим більше, що на весні проектується ігрища дещо більші, до яких ці були гарною підготовкою.

Дня 22. жовтня ввечерю відбулося закриття ігрищ і роздача нагород. На жалі їх було трохи за мало. Лишень ЧЕСУС і Колегія українських суддів копаного м'яча здобулися на це. Наші громадянські інституції на ЧСР, як звичайно, зачали цікавитися спортом. Взагалі наша публіка занадто далеко стоїть від справи тілесного виховання. А має нагоду переконаватися про значіння спорту для Чехів, має нагоду бачити прихильне становище чеської суспільности до спорту, але це ще не дїсталося до нас, хоча серед Чехів живемо.

Також фінансова підготовка була полішена виключно Союзом і не знати, чи взагалі вдалося би перевести ігрища, як би не ЧЕСУС, який пенення на себе фінансування цілої акції. Сподіємося, що після цієї нашої спроби зискаємо собі більше прихильників.

П. В.

Ставайте членами-основателями Товариства „Прихильників Українського Спорту“. (Чл. виладна 25 зл.). Шліть менші датки для організації спорту. Адреса для висилки грошей, „Дністер“ ч. нн. 13568, Львів, Руська ч. 20.

І. Загальні збори

„Союзу українських купців у Львові“ дня 2. листопада 1924 р.

Гурток наших чільних купців у Львові по цілорічній праці з трудами та перепонами з боку влади оснував Т-во „Союз українських купців“, якого метою є зорганізувати наше купецтво в стану організації, нести моральну і матеріальну підмогу для членів самостійних купців і всіх робітників та службовиків торговельно-кооперативних установ, та виховати нашу купецьку молодь на фахових добрих купців.

По звіті п. Конюха Д. від організаційного комітету і по фаховому рефераті п. М. Лазорка вибрано головою Тов-а п. Евгєна Мартинця, а до Ради Т-ва п. Романа Зубика містоголовою. Дмитра Конюха секретарем, Михайла Лазорка скарбником, Алача Чайківського господарем. Членами: Василь Свища, Данила Стецькова, Копана Микола, Лаврова Станіслава, Ониська Олександра, Ярославича Осипа, Юркова Степана і Степника Михайла. Заступниками: О. Окпиша, Івана Дейнеку, Івана Ільчишина, Евгєна Говиковича. До пров'орочної комісії: Вол. Дрегинича, Гануляка, Евгєна Винницького.

Ухвалено: вписового 3 зол. і 2 зол. місячної вкладки, а для купецької молоді вписового 2 зол. і 50 сот. місяч. вкладки.

Убитком наповнених двох кімнатах „Міщанського Брацтва“ йшла жива дискусія над виголошуваними рефератами. Видно було велике заінтересування та розуміння ваги того рода організації, якої давно у нас не доставало, та до котрої ми так мало приязували ваги. Перші загальні збори купців, на котрих заступлена була і найдальша закутина нашої країни, це ще один крок на полі наших змагань до економічного відродження. Нехайже кождий купець, службиків торговельних установ, торг. помічників і т. п. вступають масово в члени свого Тов-а, подають адреси знайомих, організують повітові гуртки купців, бо тільки в єдності і організації сила і успішна робота.

Вписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська виладна тепер 1 золотий на рік). Рівночасно з грішми присилайте і списи членів (ім'я, назвисько, заняття й точну адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

† Посмертні згадки.

Петро Яремійчук, студент, політичний в'язень, помер дня 9. листопада 1924 р. в закладі для невилічимо хорих, по довгий і тяжкій недугі. Похорони відбудуться дня 11. листопада, у в'їторок, о 3. год. пополюдні, з закладу при вул. Біл'ньського на янівське кладбище.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український Театр Йосипа Стадника. Четвер, дня 13. листопада 1924 пропалачна вистава артистки Ганни Борисоглібської „ЗА ДВОМА ЗАЙЦЯМИ“, реса 7.4. днях М. Стадцького. Початок о год. в-їй ввечерю. Билети продає „Союзний Базар“.

Дрібні оголошення.

БАЛЕНПАРІС „РУСАЛКА“ на 19.5 рік юзю сусово-гарно викінчений, в дяох коп-с-х печатаний, вскорі появиться. За-мовлення приймає: А. Окпиш, Львів, Ка-децька 4. 763 3-5

СТУД. ПРАВ, кавалер, літ 30, добрий адміністратор і діловод шукає відпо-відного заняття. Може самостійно управ-ляти всяким торговельним, чи то проми-словним підприємством. Може також успіш-но уділяти лекцій з нищих і середніх шкіл, особливо з учительських семінарів. Зго-лошення слати до Адміністрації „Діла“ дня „В. С.“ 791 3-3

ІНСТРУКТОРА до ученика 5. кл. гімн. на село до священника потреба зараз. Успі-вя слати до Адм. „Діла“ під „5. кляса“ 779 3-3

ПРИМУ на станцію і харч одну або дві паночки. Ближша відомість під „Станція“ в Адміністрації „Діла“, 795 1-1

ПОШУКУЄТЬСЯ здібної матуристки(-та) семінаріальної або гімназіальної для уче-ниці з VII. кляси виділової і ученика з I. реальної (V. виділової). Околиця Гіська. Осібна к'мната, повне удержання і відпо-відна доплата після умови. Зголошуват'ся до Адміністрації „Діла“ під „матуральне свідоцтво“. 797 1-3

ПРИМУ спосібного ткача до ведення ткацьких і килимкарських варстатів до фабрики коло Данцігу; мусить вміти всякі ткацькі і килимкарські роботи. Зголошен-ня до Адміністрації під „Ткач“. 801 1-1

УЧЕНИК гімназійний найде приміщення при інтелігентній родині у Львові, вул. Льва Сапєги. Відомість: Союзний Базар при касі вул. Руська 20. 798 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

Конкурс.

Філія Союзу Українок в Старім Самборі розписує отсим конкурс на посаду кравчині, яка має бути добре обізнана з шиттям суконь і наукою крою. Кравчиня буде провадити зимовий курс. Успіва після умови. Оферти проситись вносити до 1. грудня 1924. до канцелярії Союзу Українок у Львові, вул. Рутівського 22. 776 4-5

ДОГМАТІКА

о проф. Л. Лужницького. II-гий випуск уже вийшов з друку. Висилається тільки тим, що платять за ці-лу книжку, а хто одержав учебник на статті, по присланню другої сплати (3 зо-лоті). Адреса замовлень: **Мар. Тов-о Мо-800** лоді, Львів, Нопернина 36. 1-1

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Муз. Тов-а ім. М. Лисенка у Львові відбудуться в середу, дня 26. листопада 1924. о год. 6. ввечерю у власній доміві, вул. Шашкевича ч. 5. з таким порядком: 1) Відчитання попереднього протоколу 2) Звіт уступаючого виділу, 3) Вибір нового виділу, 4) Вески членів.

796

Виділ.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПЛАТ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шпал. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не зрештається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4*20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7*50 зл., Німеччині 7*50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рес.
мунія 150 лей, Болгарії 7*50
зл., Австрії 7*50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Надзвичайний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ

До всієї Української Громади!

У скрутний, переважний час приходить злурнути Т-ву „Просвіта“ до рідного громадянства з традиційною проською скласти йому „ПОЧЕСНИЙ ДАР“ з приводу свята 8. грудня.

Хоч Т-во свідоме всіх труднощів матеріального положення народу, а проте в ім'я великої ваги й пекучої конечности освітньої праці кличе на поміч, щоб нести пожву для духа не для одної людини, не одної особи, але для духа цілого народу.

Потреби Т-ва „Просвіта“ відомі всьому громадянству, його мета, завдання, плани ближнього й дальшого майбутнього, розкриті перед на-шим згалом. Часописні статті, освітні віча, Загальні Зб-ри Філій і Чи-талень, — дали змогу кожному пізнати цю мету, потреби, завдання і змагання.

Бібліотека, власні домів, освітні працівники, видавництва, боротьба з неграмотністю, допомога українським селянам і зубожілим місцевостям, віднова львівського дому „Просвіти“ — все це вимагає великих засобів. А ці засоби може дати святочно й велично зорганізований і переведе-ний день 8. грудня, день народин Т-ва „Просвіта“.

Нехай живе 8. грудня.

Нехай збереться великий почесний Дар „Просвіти“.

Нехай живе і розвивається „Просвіта“.

У Львові, дня 11. листопада 1924.

За Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові:

М. Галушинський, голова

С. Магалаєс, заст. секретаря.

(Почування в справі збірок на стор. 4.)

Нове експозе Грабського.

Прем'єр Грабські виголосив друге експозе в польському Сеймі цим разом дуже бундючне. В ньому кидав він недовозначно погрози в сторону правих і кокетував лівими. Прем'єр уряду „спасення“ кидав цифрами, доказував, що теперішня ситуація в Польщі не гірша від тої, яка була в тому ж часі минулого року. На його думку справа представляється навіть далеко краще, бо й безробітних менше і ошадно-сти зросли і попит на цукор збіль-шився. Одна маленька недостача у формі недороду вправді заїснувала в цьому році, але цеж дурниця. Нарікання на податковий гнет неслу-шні, бо ось селяне платять податки дуже точно і т. д. Інша справа з „кресами“. П. Грабські не може у-правляти політики гнету на „кресах“ (!), він не бажає насильством позискувати спокою, а навпаки шляхом реформи адміністрації, по-даткових пільг, боротьби з доріж-нею і накінеш... шляхом тісного об'єднання населення з польською державністю хоче він досягнути мира.

Направду „непорочний“ той пре-мієр! Тільки згоди хоче і тільки благородними мирними засобами „успокоює“ „креси“. І це йому вда-ється. Бо ось в 1922 р. було 578 нападів, в 1923 р. вже тільки 503, а за 1924 р. прем'єр навіть не по-дав цифри. Словом, все представ-ляється як найкраще.

Та вся вага рожевої мови премі-єра була присвячена чому іншому: не „кресам“ і не меншостям, а обо-роні санаційної політики прем'єра. І саме з нагоди тої оборони Грабські зспів позискати для себе всю т. зв. лівницю за винятком комуністів. Він заповів, що внесе на найблище за-рідання ради міністрів свій проект „міни маєткового податку“ від ляті-

фундій і промислу. Великі земельні власники залагають з податками. Проект пердбачує, що коли до 1. березня 1925 р. не сплатять дво-х рат, то уряд титулом податку за-бере на власність відповідну ча-стину землі та випустить відповідну скількість акцій на неї. Цей свій проект порівнює прем'єр із проектом Доза. Лівниця йому плеше в долоні. А він далі заповідає з весною нову парцеляцію. Очевидячки, що найін-тензивніший піде ця парцеляція на „кресах“.

Щоб зрівноважити бюджет, по-трібно одного мільярда золотих, а дотепер заплачено тільки 150 мільонів. Але це все одно рожевого оптимізму Грабського не захитує.

Він противиться всяким закордон-ним позичкам і кредитам а є ви-ключно за санацією у власних си-лах при допомозі свого податково-го проекту. Таким чином порізнів-ся Грабські на смерть із правіцею. Тепер мусить спиратися тільки на лівницю і центрі. Краківський „Час“ приносить вже — правда покищо осторожні, але не позбавлені під-стави інформації про те, що Граб-ські хоче позискати за ціну деяких соціальних уступок навіть П'яста і НПР. Коли би це насправду вда-лося, то в сеймі запанувала би зов-сім інша констеляція і інше роз-ложення сил. Вся правіця остала би ізольована а позапарламентарний уряд Грабського дістав би сильні підстави у сеймі. Очевидячки, що намічена нова констеляція в сеймі ні не загіє ні не остудить наших афектів до політики Грабського та його уряду.

І рожеві оптимістичні мрії Граб-ського про рятуюнок сталости валюти і його „миролюбна“ система прав-ління на „кресах“ і примусове стя-гання одного мільярда золотих для

Французько-німецьке економічне порозуміння.

Доля плану Доза.

У шумі виборчих кампаній і при-готовлень до нових парламентарних сесій, у гомоні, який стинило ви-знання Францією радчньського уря-ду — політичний світ немов би забув про події, які вважав рішаю-чими для європейської рівноваги. Що сталося з рішеннями довго приготозлюваної льондонської кон-ференції, яка радила над економі-чною відбудовою Німеччини та її порозумінням з Францією на еко-номічній ґрунті?

Німеччина одержала деяку свобо-ду у господарській царині. Але не треба забувати, що нинішній експ-орт Німеччини, у порівнянні з 1914 р. зменшився на половину а навіть четвертину тодішньої ци-фри. Щоб розвинути свій промисл, Німеччина мусить старатися прид-бати знову своїх старих клієнтів, між якими Франція належала до найкращих. Чи може вона зверта-тися до Англії, де спинюють звіз німецького краму або наклапають на нього 26 процентове мито? Чи може вона спроваджувати від Ан-глії мінерали, які є багато ближче від французькою опікою?

Версальський трактат означував лише дуже загально та тимчасово торговельні взаємини Франції з Ні-меччиною. Льондонська конферен-ція мала на меті випрацювати нову форму економічного співжиття між

двома державами. Однак ні в спра-ві міжсоюзницьких довгів ні в справі безпеки кордонів не вирі-шено там нічого позитивного; всі проекти залишилися у сфері плянів та щирих бажань. Економічних справ не можна відокремити від політичних і Еррію, знаючи про це, хотів би всіма силами їх наблизити до себе. Представники всіх держав, що вели війну, погодилися у Льон-доні, що треба закінчити добу взаємної ворожнечі і в як найко-ротшім часі взятися за відбудову держав, знищених війною і що це можливе лише при співучасті всіх цивілізованих народів.

Франція, в особі Еррію, дійшла вже нині до пересвідчення, що розвязка повоєнних репарацій мо-жлива не на шляху чисто-фінансо-вих міжнародних обрахунків, а на шляху промислового і торговель-ного порозуміння з Німеччиною. Славний „план знавців“ прийнятий попереднім французьким урядом і залишений у спадщині урядові Еррію не був нічим іншим як улек-шенням суворих фінансових пунктів Версальського договору що до німецьких сплат у готівці і поста-чання продуктів. Учасники льондон-ської конференції назвали новий план Доза — першорядною необ-хідністю і Еррію вдалося зобовяза-ти Німеччину постачати Франції ще на протязі літ кокс та вугілля і на півчетверта року фарби. Францу-ські знавці зясували довго спосіб та форму виплат та постачання з боку Німеччини. До дня 10. січня 1925 р. Франція має першенство покористуватися правом навізання з Німеччиною конкретних торго-вельних взаємин.

Французький уряд чекає на нові німецькі вибори. Він сподівається, що вони не переможуть усіх тих здобутків мирної атмосфери, яка була вислідком останньої дипло-матії Франції та Німеччини. У Па-рижі вже тепер ведуться постійно торговельні переговори між вели-кими промисловцями, німецькими та французькими. Вони є немов би пробуванням ґрунту, на скільки ма-ють вигляди офіціальні переговори з боку міністерства торгівлі та закордонних справ. Кожне нове приватне порозуміння між великими фірмами двох держав влекшує за-гальне становище офіціальних пред-ставників. Найблищі французько-німецькі торговельні переговори будугь одночасно пробним каменем тієї нової атмосфери, про яку

Пр. 983/24. В Імени Річипосполитої Поль-ської! Суд окружний карний як Трибу-нал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часо-пису „Діло“ ч. 248 (10341) з дня 6. XI. 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) а) титул вступного артикулу на першій стор., б) вислів межі словами: Возник похор-дити а польської території, в) речення межі словами: програмозо о акцією а бо воно як твердить, г) уступ по словах: відірване від ґрунту до кінця артикулу. 2) „Преса“ а) уступ межі словами: В Будзівовського а Польща, б) речення межі словами: Польща а спішніла дати, в) уступ межі словами: але польський державі а Справа українського універси-тету, г) уступ межі словами: а Польща

ної рівноправности а Союзі Народів містять в собі ество ад 1) злочину з § 63а) зак. карн. і вини з § 305 з. к. ад 2) вини з арт. 24. з. прес. з 17/12 1863 ч 6/63 Дзд узнає доконану в дня 5. XI. 1924 року конфіскації за оправдану і заядив зни-щення цілого наклад і видав по думці § 493 п. к. заборону дальшого розширю-вання того друкованого письма. Заразом видав наказ відічальному редактору: тої часописи, щоба це рішення помі-стив безплатно, в найближнім числі і то на першій сторони. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвджені в § 21 зак. друк. з 17. XI. 1862 Д. п. д. № 6 ек 1863, а іменозасудження за пере-ступство на гривну до 400 з. п. — Львів 6. листопада 1924. — (Шідаєс нечит.

У. С. Р. Р.

Народня освіта на Вел. Україні в 1923/4 р.

Заступник комісара народної освіти України Я. Ряппо робить на сторінках харківських „Вістей“ (ч. 243, з 24. X.) підсумок роботи в попередньому шкільному році в царині освіти.

Минулий рік є переломовим в сторону поліпшення просвітньої справи, але це не значить, що просвітня справа стоїть добре, до цього ще далеко. Відношення відсотку народної школи, знищеної горожанською війною, голодом і браком грошових засобів зробило поступу. Всіх установ соціального виховання (початкові школи) було 17,336, учителів в них 52,792 і учеників 1,907,578. Але ці установи обнімають всього 44,9 проц. дітей у віці від 8 до 12 років і 24,3 проц. у віці від 8 до 15 років. Професійна школа, створена з колишніх гімназій та інших середніх шкіл, мають 66,000 учеників. Процент робітників і селян в цих школах з кожним роком зростає. Сітка вищих шкіл „стабілізується“ (вона зменшена), щоб усунути диспропорцію між професійною і вищою освітою. Шкіл для неграмотних було 99,236, шкіл для малописьменних 987. Позашкільних установ просвітнього характеру було: робітничих клубів 1,128, народних домів 2,005, читальень 2,764, партійних шкіл 46. Особливу вагу звернено на видавництво українською мовою. У державному видавництві число назв українських книжок становить 53,4 проц., число примірників 66,6 проц., у видавництві „Червоний Шлях“ назв становлять 64,5 проц., примірники 75 проц. Видатки на народну освіту з місцевого бюджету (губернії, округи, райони) становили 24 проц. цілого бюджету, в цифрах — 18 міль. рублів з центрального бюджету 12,800,671 рублів.

з таким довірям говорили Штрессман та Ерріо.

З огляду на нову політичну констеляцію в Англії та Америці деякі політики гадають, що Франція ще раз пробуватиме зміцнення свого союзу з воєнної доби. Однак це не вирішить її економічних поразок з Німеччиною. А розв'язати їх при допомозі Англії та Америки, без згоди Німеччини — не можливо.

Докори Зіновєва.

На XIII з'їзді російської комуністичної партії зробив Зіновєв великий докір українській радянській владі й українському робітництву за те, що вони дотепер остаточно не вирішили в себе проблеми національних меншостей.

З відповіддю на цей докір виступив у харківських „Вістях“ секретар ВУЦВК-ту А. Буценко. Він між іншим каже:

„Дійсно, справа устрою національних меншостей у нас трохи загальмувалася. Але це залежало крім цілої низки об'єктивних причин також від того, що ми на Україні тільки недавно закінчили горожанську війну і тільки тепер дістали можливість виконати наші завдання в цій справі. Проте ми за короткий час встигли зробити багато і ми можемо підвести деякі підсумки. Рівночасно з утворенням автономної молдавської соціалістичної, радянської республіки (АМСРР), що об'єднує велику меншість України, уряд твердо і неухильно вір і веде лінію забезпечення інтересів усіх національних груп республіки“.

Про жидівську меншість Буценко говорить:

„Що до жидівської справи то при поводженні нашої національної політики ми зустрілися з великою тягою жидівської бідності до сільського господарства. Бажаючи задовольнити ту тягу ВУЦВК вжив низки заходів що до поділу землі для Жидів. При обмеженні нашого земельного фонду ми звичайно далеко не можемо задовольнити всіх потреб жидівської бідності, хоча би тільки на Правобережжі, де нараховується 400 тисяч родин. Проте все ж ми зуміли виділити коло 30 тисяч десятин і на весну слідуючого року кілька тисяч жидівських родин дістануть можливість почати хліборобську працю.“

При ВУЦВК-ті існує окрема комісія для справ національностей і вона працює дуже інтензивно при співучасті самих меншостей в на прямі задоволення усіх потреб тих меншостей.

„Національне розкріпощення — кінчить А. Буценко — меншостей і надання їм права широкого здійснення своїх національних інтересів, права користування рідною мовою і права мати свої адміністративні органи та будувати своє життя та культуру відповідно зі своїми національними особливостями — все це стрінуто нац. меншостями України з глибокою радістю. ВУЦВК щодня одержує привітальні телеграми від з'їздів та конференцій національностей з висловленням гарячої подяки радянській владі за її національну політику“.

Присилайте сюди на пресовий фонд на ин. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, Ринок 10.

Лиховісна політика.

ПРОМОВА ПОСЛА СЕРГІЯ ХРУЩЬКОГО НА ПЛЕНУМ СОИМУ ДНЯ 4. ЛИСТОПАДА Ц. Р. У ВІДПОВІДЬ НА ЕКСПОЗЕ ГРАБСКОГО.

(Продовження.)

Перетворювання правди.

Не инакше представляється справа заповідженого оснування українського університету у Львові. Польський уряд уживаючи заходів, щоб придбати Східну Галичину, святочно заповідав, що надасть їй широку автономію. Але вже в законі з дня 26. вересня 1932 р. дещо відступив назад, бо ця автономія каже вже про автономію трьох воєвідств. Складовою частиною цієї устави з дня 26. вересня 1922 р. є ухвала про оснування українського університету на території Східної Галичини на протязі двох літ. На жевнезькій конференції змальовували справу так, буцім-то заповідженого українського університету не можна було ще здійснити, та за те автономія Сх. Галичини є вже здійснена. Такто перетворювали правду. Отже залишається тільки університет. Річ ясна, що його постійним осідком буде Львів — так казали перед Лігою. А потім перевірювали стендограму. І замість Львова залишилось порожнє місце. Лякаюсь, щоб це не стало символічним для українського університету: щоб замість нього не залишилось це порожнє місце, тим більше, що нині в промові п. прем'єра вже нема й згадки про український університет. За це маємо авторитативну заяву п. Гломбінського, що український університет зовсім не повинен бути. Уже деякі впевняють, що оснування окремого українського університету в якійнебудь місці польської держави є неможливе з огляду на закон про мову у шкільництві і тому, що цей закон вводить у життя ідею утравізму. Чи таку інтерпретацію давав „язиковим законам“ п. Скішинський у Женеві?

Нова система саботажу.

На всякий випадок вітаємо цю ширість. Ваша правда; державний український університет у Польщі не може бути; він може бути тільки у Чехословаччині, у С.Р.С.Р., але не в Польщі. У Польщі: український університет може хіба скриватись у катакомбах. Уряд не каже нічого про університет, а сойм веде у цій справі саботаж. Адже вже більше як рік лежить в освітній комісії наш внесок про легалізацію

та удержавлення тайних приватних Вищих Українських Шкіл у Львові і ніяким робом не може продертися на денний порядок, без огляду на наші настирливі домагання. У цій акції соймового саботажу великі заслуги поклала Польська Партія Соціалістична. Вона ставила негайний внесок про оснування українського університету у Львові, однак конче хотіла на пленумі сойму мотивувати негайність свого внесення і терпеливо діждалась закінчення сесії. В наслідок цього панове предсідники „просвітньої комісії“ могли відкладати розглянення нашого внеску про український університет аж до моменту, коли ввійде аналогічний внесок з боку П.П.С. Таким робом системою негайних внесень стала способом загаявання та саботажу справу українського університету!

Толеранція Польщі.

Я навів маленьке спростування до слів п. міністра закордонних справ у справі „язикових законів“ і українського університету. Хоча ще докінчити кілька слів до змалюваної п. Скішинським загальної ситуації у Польщі. П. міністр Скішинський промовляв під тон домінуючого на конференції настрою: що Польща бажає миру. Польща зі своєю історично-традиційною толеранцією є чинником миру на Сході Європи. Дійсність дала дуже оригінальну ілюстрацію до твердження п. Скішинського, а саме: подію під Лунином. І це приневолило п. Скішинського написати вступ у промові п. голови Ради міністрів. Цікаво, що про заворушення на т. зв. східних кресах балакають у зв'язку зі закордонною політикою. Ця частина експозе п. прем'єра є нічим іншим як ще одним розясненням докінченим п. Скішинським до коментарів життя, до його головної тези у жевнезькій промові, що Польща є чинником миру на Сході. Заворушення на т. зв. східних кресах, уряд кваліфікує як звичайний бандитизм спричинений диверсійними більшовицькими бандами, а фактично заведений там виїмковий стан називає милітаризацією. Прем'єр може навіть чванитися тим, що не користується незвичайними засобами і не вводить виїмкового стану. Є це метода п. Скішинського,

д-р СТ. ДНІСТРЯНСЬКИЙ.

В обороні української науки права.

(Докічення.)

Доцентом українського цивільного права на українському університеті в Празі є О. Андрієвський, знаний зі своїх юридичних праць на Україні ще з часів перед всесвітньою війною (про проволочку; договори про коміре ітд.).

З моїх колишніх учеників заслугоє на особливу увагу д-р Микола Бодруг, якого наукова праця „Про правну суть новачії“ належить до найліпших монографій, написаних на цю тему. В цій праці дає автор також доказ наукового поглиблення торговельного права. Пробиває тепер в Америці.

Карне право на українському університеті в Празі викладає сенатор Шелухин, відомий юрист на Велій Україні та загально знаний з переговорів У. Н. Р. з більшовиками.

Дуже гарну наукову працю з карного права написав д-р Степан Вигвицький: „Про скруту“ (Notstand), використавши як слід усі важніші твори цілої європейської літератури. Ця цінна монографія представляє важний вклад у науку карного права.

У Львові заслугоють на увагу як

дослідники карного права: д-р Глушків і д-р Давидяк. Перший з них має в рукопису працю про генезу та роль присяжних суддів.

В науці цивільного процесу відзначився, як відомо, д-р Володимир Вергановський. Його праці: „Про побічну інтервенцію“, „Значіння правного інтересу в цивільному процесі“, „Причинки до розуміння постанови § 496 ц.п.“, „Зміна позову“ і „Новелі до процесових законів“ зробили йому славу в науковому світі. Він був уже доцентом на львівському університеті перед всесвітньою війною.

При цій нагоді мушу згадати про цінні праці з обсягу цивільного процесу д-ра Костя Левицького — та крім цього мушу вказати на доцента українського університету в Празі Якозлева, знаного зі своїх наукових праць уже перед війною, та з найновішої модерної студії про теорію доказу в процесі.

Торговельне право на українському університеті в Празі викладає проф. О. Одарченко, колишній надзвич. професор варшавськ. університету.

Приступаючи вкінці до третьої групи наукових предметів, що належать до обсягу факультету права й суспільних наук, приглянуся зокрема представникам нашої науки політичної (суспільної) економії. Після смерті нашого найвизначнішого економіста Тугана-Барановського пішли його слідами два про-

фесори політичної економії на українському університеті в Празі, Мицюк і Тимошенко. Перший оголосив два томи своїх курсів історії економії, другий вступив на шлях оригінальної наукової концепції в своїм основній творі про „Картелі і трести“, та подав короткі висновки своїх дослідів у своїх курсах торговельної географії. Тимошенко — дослідник з широким європейським розмахом та глибокою науковою ерудицією.

Крім цього студіює політичну економію за границею один доктор прав, що підготовлює велику наукову студію з обсягу економічної політики.

Катедру державного права при українському університеті в Празі заступає відомий учений д-р Володимир Старосольський. Зараз першою великою монографією, писаною по німецьки, „Das Majoritätsprinzip“ придбав собі загальне признание в науковому світі. Ця праця появилася підчас війни, та видав її знаний професор віденського університету Бернацкі у своїх „Wiener staatswissenschaftliche Studien“. Проф. Бернацкі висловлювався завжди з великим признанням про наукову цінність цього твору. Знаменита є наукова стаття д-ра Володимира Старосольського п. з. „Партія в конституції чеськословацької Республіки“.

В останніх часах почалося видан-

ня викладів д-ра Старосольського про державне право.

З молодих наукових сил на полі державного права заслугоє на увагу д-р Сосенко (Львів), знаний головно з праці про радянський устрій.

Адміністративне право й соціологію викладає на українському університеті в Празі професор колишнього Київського університету д-р О. Ейхельман. Не буду розписуватися про цілу низку його наукових праць з довоєнних часів — вони відомі не лиш українському та російському, але й німецькому науковому світові, зазначу тільки його мистецьки випрацьований проєкт конституції У. Н. Р., та з нових наукових праць: „Реформу місцевого самоврядування на підставі демократично-республіканської державності“.

Ще перед війною займався студіями державного й адміністративного права д-р Юрій Панейко. Він працював під проводом проф. Бернацкі у Відні, який супроти мене висловлювався з великим признанням про його наукові здібності і праці.

Фінансове право спочиває в руках проф. О. Одарченка в Празі. Його визначніші наукові праці займаються питанням відношення права до економії.

Міжнародне право викладає на українському університеті в Празі д-р Лозинський. Крім загально знаної

ФУТРА

порукає СТАНИСЛАВ СТЕПАНОВИЧ

рівнож приймає

всього РОДА ПЕРЕРІЗКИ, НАПРАВКИ І Т. П.

Полекші в сплатах!

621 10-10

Львів, пл. Капітульна ч. 1.

Жіночі
Мужеські
Діточі

Полекші в сплатах!

перероблювання прав і саме тому автором цієї частини експозиції є п. міністр закорд. справ.

Чи є вороже відношення?

З огляду на те, мусимо розяснити справжній стан на т. зв. кресах і спростувати твердження уряду. Настрій цілого народу не може бути продуктом слова або вчинку якоїсь жмені людей. Настрої має віддзеркаленням загальної політики уряду. Лише кількісна діяльність уряду може створити такий або інший настрій між масою людей. У цьому міститься вже й відповідь для п. Хашинського. Коли вже маю відповідати п. Хашинському, то мушу підкреслити, що ворожу політику супроти українського народу почав сам польський уряд ще тоді, коли в соймі не було представників українського народу. П. Хашинський має коротку пам'ять і забуває про результати виборів до сойму. А вже й ці вибори до сойму були поразкою для польського престіжу на т. зв. східних кресах. Крім цього ми є пасивною стороною а ви, Поляки, діяльною і тому докори щодо ворожого відношення можемо робити лише ми, а не навпаки. Повторюю ще раз, що лише кількісна діяльність уряду може витворити якийсь означений настрій між народними масами. Яка була дотепершня політика всіх польських урядів, з моменту існування Польщі, супроти т. зв. кресів? Цю політику польський консерватист п. Константин Сроковський назвав політикою господарського нищення і національного гнету українського народу. Українські землі найбільше зруйновано під час останніх воєн світової та большевицької.

Земельна господарка.

Здавалось би, що перш усього треба було прийти з господарською допомогою цим знищеним землям; однак така акція й не почалася і населення цих земель донині переживає масово в землянках. За те лісні багатства цієї країни одночасно винищують по грабіжницьки історичної студії про Галичину належають сюди: „Боротьба за національний характер території в версальських договорах“ і „Охорона національних меншостей в міжнародному праві“. Приготовлюється підручник міжнародного права; одна частина вийшла вже на правах рукопису.

Праці проф. д-ра О. Ейхельмана з міжнародного права припадають на час перед всесвітньою війною.

Статистика має між українськими вченими двох визначних представників: проф. Федора Щербину (Прага) і д-ра Володимира Охримовича (Львів). Наукові заслуги проф. Щербини з довоєнних часів перепадає дуже влучно чеський „Ottův slovník naučný“ (= Науковий словар проф. Отта) в Празі. Не треба ліпшого доказу його великих заслуг, зокрема на полі земельної статистики, як саме подано в згаданій науковій енциклопедії. Сеніор нашої науки не перестав працювати й на еміграції, та оглядаючи на українській мові м. ин.: „Значіння статистики як наукової експертизи“ — і — „Сімя славянських народів“.

Загально відомі є також статистичні праці д-ра Володимира Охримовича. Найбільші та найважливіші праці збірники видавництва: „Студії з поля суспільних наук“ вийшли якраз згідно його пера. Вкінці мушу ще згадати про ве-

та вивозять. Уряд не сотворив ніякого кредиту на довгий речинець, а те, що зробив у цій справі, було лише добродійством для польського селянина та протекційного осадництва. Український селянин нічого не одержав з цього. Сам уряд, не помагаючи населенню у відбудові та господарстві через свою скарбову політику, накладаючи надмірні податки на населення та здираючи їх насильством, робить неможливим цю господарку та відбудову власними силами. Коли рівняти це обіднення селя, про яке казав п. Вітос — то воно ще більше є на т. зв. кресах. Так само не взяли на увагу другої потреби населення у господарській царині, а саме: щоб не лише заспокоїти голод на землі місцевого населення, загально малоземельного і у значній мірі зовсім безземельного. Замість переводити земельну реформу, висилали на згадану територію осадників, при чому забирали на цілі осадництва і церковну землю, яка була власністю українського населення.

(Докінчення буде.)

Кооперація — народня сила.

Вписуйтеся масово у члени кооперативи „Рідна школа“ у Львові, Ринк 10. Уділь 5 зол., одноразове вписове 50 сот. Число уділів необмежене. Порука 2-хратна.

З польських справ.

Домагання виймкового стану на Волині.

Дня 9-ого ц. м. зібрався в Ковлі зїзд польського „Т-ва опіки над кресами“, де взяли участь не лише представники влади і деякі послі, але й військові осадники, шкільні інспектори та інші „просвітители“. На цьому зїзді прийняли цікаву резолюцію, щоб сойм та сенат видали негайно відповідь „устави“ про безпеку майна та здоров'я мешканцям кресів. Першим засобом де цього, це „зачинення східного кордону і введення виймкового стану у прикордонній смузі“. Далі йде шире признание, гідне уваги: „Зїзд стверджує лиху організацію поліції

лику скількість наукових праць п. О. Бочковського з області національного питання. Він був перший, що між Українцями зумів модерне національне питання в Європі обговорити науковою метою. Тому правничий факультет українського університету в Празі іменував його доцентом соціології.

На тому міг би я скінчити свій короткий огляд. Однак мушу додати, що український університет у Празі звернув увагу й на підготування нових наукових сил, які працюють як стипендіати українського університету над поглибленням наукових студій, і що вже тепер знаходяться в рукописах наукові праці цих стипендіатів. З кінцем шкільного року мають всі стипендіати предложити самостійні габілітаційні праці. На превеликий жаль страждала наша суспільність одного з найбільше талановитих молодих сил; маю на думці д-ра Давидовського, — смерть перетяла шлях многотрудної молодечої праці. Осталося ще шістьох стипендіатів правничого факультету.

Із того огляду може кожний переконатися, що в нас не брак наукових сил, зокрема в царині права і суспільних наук. Ті наукові сили, які вже є, можуть стати підмогою не одного, але й двох правничих факультетів.

у східних боєвідствах і недостаточне підготування прикордонної сторожі. Зїзд домагається якнайшвидшого звільнення невідданих управителів поліції і перерізки нищого персоналу“. Далі зїзд звертається з покликом до сойму, щоб не вагався видати вичних послів, які є відомі „з протидержавної діяльності“.

Одним словом: коли теперішня поліція надто слаба, щоб завести лад на кресах — дайте на її місце другу; коли на польських окраїнах панує тріога, заведіть виймковий стан, щоб всі аж тремтіли; поарештуйте послів, яких ми вкажемо як небезпечних... одним словом: заведіть терор, та такий, щоб нікому й не вільно було нарікати!

Загальний Зїзд У.П.Т.

Звіт з нарад.

Дня 8. листопада ц. р. відбувся в Львові в Салі Товариства друкарів „Огніско“ при вул. Пекарській ч. 18 Загальний Зїзд У. П. Т. при участі 141 відпорушників Кругжів і 90 членів УПТ, як гостей. Найбільше був заступлений Львів (99 осіб), крім того: Комарно, Рогатин, Станіслав, Тернопіль, Любачів, Перемишль, Чортків, Сокаль, Стрий, Бережани, Лука, Заліщики, Котичинці, Калуш, Завул, Коломия, Зборів, Броди, Горбодежа, Побоца, Бордів, Яворів, Ходорів, Бучач, Терембля, Городок, Долина, Дрогобич, Розваж, Турка н. С., Снятин, Микунці к. Тернополя, Радехів, Самбір, Скала.

На Зїзд приїхали з Варшави: Голова Української Парламентарної Репрезентації сенатор Мих. Чаркавський, Голова Соймового Клубу пос. Сергій Хруський і референт шкільних справ Клубу посол Сергій Козинський. Була численно заступлена українська преса.

Весь час нарад був присутній представник поліції, який пильно робив замітки з ходу нарад.

Наради тривали від години 10:30 перед пол. до 6:30 по пол. без перерви. О год. 10:30 перед пол. відкривав наради місто-голова УПТ, п-ні Марія Біленька, вітаючи присутніх, а зокрема присутніх послів і сенатора (оплески), стверджує, що Зїзд правосильний і переносить провід нарад у руки дир. Михайла Галушинського. П. Галушинський бере провід і покликає на секретарів п. Івана Гонтарського, проф. Гіма, в Перемишлі і п. Льва Ясінчука з Львова. П. Михайло Ліщинський з Комарна вносить, щоб Загальний Зїзд пошанував пам'ять полеглих за волю України та пропонує, щоб Загальний Зїзд зложив через відпорушників вінець на мгілі Незнаного Стрільця. Зїзд вислухав внесення стоячи і одноголосно вибирає як відпорушників Зїзду Гонтарського Івана і д-ра Гіряка Никифорова.

Відчитаний протокол з попереднього Зїзду прийнято до відома без дискусії.

П. Галушинський вітає колишнього земляка, а під цей час громадянина Канади, адвоката д-ра Дика, присутнього на салі, згадуючи його велику доларову поміч на гуманітарні, культурні й освітні цілі старого краю (оплески).

Пропонований п. Галушинським проект регуляцій нарад Зїзду, виготовлений Головою Управою, прийнято одногласно без зміни.

На основі згаданого правилника вибрано на внесення п. Калиновича Івана до Організаційної Комісії Зїзду пп. д-ра Барана Степана, Віленького Ядослава, д-ра Горбачевського Леоніда, Грицака Теодора, о. пралата Куницького Леонтія, Лисецького Ілії, Павлова Осипа, Паліва Дмитра і Поповича Омеляна.

На внесення п. Буманюка І.а., справлене о. прал. Куницьким, вибрав до комісії-матки: о. інсп. Навроцький, Буманюк Іван, Михайлівський, Федорчакова, Даниш Ник, д-р Луїв, Мороз Микола, Білецька Марія, Спільник Демис.

П. Галушинський подає до відома, що наспіло писемне внесення одного з Кругжів, щоб вибрати голову УПТ, і всіх 24 членів Головної Управи, а не лише наслідників вильсованих. Однак теперішня Гол. Управа, опираючися на постанови статута, на основі яких Гол. Управа вибирається на два роки, і на принципі однаковості праці в УПТ, не бачила ані правних, ані формальних причин, із яких мала би уступати в цілість. Ця справа викликала широку дискусію, в якій заборали голос пп. Боднар, Калинович, Буманюк, Стецьків, радн. Рак, д-р Скварко, Галушинський, Лісковацький, Герасимович і пос. Хруський. Одні виступали за задержання невильсованих членів Гол. Упр., другі за їх уступку нам. Ця справа біль-

шістю голосів внесення п. Лісковацького, у якому прохастся невильсованих членів Гол. Упр. уступити. Крім неприємного на салі д-ра Біляка Степана і почитуваної п-ні Малицької Константини всі інші члени Гол. Управи зривували, одні негайно, інші по уділенні Гол. Управі абсолюторії.

Тому, що друковане заїдмлення за адм. рік 1923/24 доручено Кругжам заздалегідь, голова Зборів уважав зайвим перерізувати його; він підкреслює лише поодинокі моменти з діяльності Гол. Управи та пояснює поодинокі місця Зїзту. Основною діяльністю УПТ були справи школи й виховання. Великі труднощі в цій справі ставила влада, а то як відносно пов'язаних народних, так і себедішніх шкіл УПТ. Через відомі розпорядження Кураторії про мову, середні школи забрали Головні Управи багато енергії. Видавався рух цього року — хоча план готовий і рукописи в запасі — слабший через відсутність грошових засобів. Чисто фахова бібліотека не мала багато читачів (загальне явище фахової бібліотеки). Організаційний звіт цього року повний, відповідно до бажань попереднього Зїзду.

Бажання Гол. Упр. проявлялися в листах, дозовах, статтях і доповідях.

Голова відкриває дискусію над звітом. П. Курдик представляє труднощі, які Кураторія робить відкриттю прив. нар. школи. В Калуші познав урядовий лікар льокаль в „Народному Домі“ за відповідний, а жінка комісія це оречення уневажнила. Говорить про пасивність сільської інтелігенції. П. Стецьків винув Гол. Упр. за закриття промислової школи у Львові. Пос. Козинський заявляє, що в квітні він дотично інтерпелював у соймі та одержав відповідь, що у школі був деякий недогляд. П. Лісковацький говорить про шкільну частину звідмлення і про деякі розпорядження Гол. Упр. відносно учительства УПТ, без порозуміння Кругжа. П. Ліскавський домагається коначного творення фахових шкіл (ремесничих). П. Стецький жалеться, що в школі УПТ, ім. Грінченка у Львові переноситься за часто вчителів. П. Колодницький жадає рівномірного розділу праці між службовиків УПТ, та висловлює бажання, щоб в педагогічно-дидактичних справах звертати більше уваги на нові педагогічні течії. Для цього треба людей молодших і меткіших, ніж вони є на відповідальних посадах в центральній УПТ.

П. Василенко: У звіті сказано за мало про саму діяльність. Бажаю, щоб Гол. Упр. давала Кругжам завсіди ясні відповіді, а не двозначні. До Управи треба вибирати людей для праці, а не для форми. На неспіст відповіді зі сторони Гол. Упр. жалеться і п. Феносин. Треба обов'язково зарести дисципліну по Кругжах. Радн. Рак бажав би почути дискусію, відкіль взяти гроші на покриття видатків на школи.

П. Гнатюк: Нерішучість Гол. Управи є шкідливою. Вона зневіряє народ. Уступки з нашого боку нічого не допоможуть супроти системи, яка змагає до винищення нас як нації. Приклад: Замкнення нар. шкіл УПТ у Залузях і Сасові. Треба вибрати таку нову Управу, яка направила би попередні помилки.

П. Добравський: Головна Управа працювала так, як могла в даних обставинах. У нас багато критиків, а мало людей до праці. Робить закид Гол. Управи, що не боронила відповідно заслуженого й любленого на Жовківській ділянці упр. шк. УПТ, Снілика Д., якому влада не дозволяє управляти школою УПТ. Закидає управлінню пасивність і інертність.

П. Кіцила добуває слово і в цьому, що члени Гол. Упр. уступали один за одним. Апелює до інтелігенції, щоб не відчувалася від народу. П. Попович закидає Гол. Управі, що дала Кругжам вільну руку щодо урядової мови в школах УПТ. Наслідком цього вийшло різке урядівання по різних Кругжах. Гол. Упр. мусить бути тверда, щоб викликати пошанування до себе з боку влади. О. д-р Цегельський боронить духовенство, яке нпр. в горючому повіті жертвує на „Р. Шк.“ коли не грішми, то в натураліях. О. Куницький теж саме простує закид на адресу духовенства, немов то воно лише ласе на книш.

(Докінчення буде.)

15 С. м. здержується висилку часопису тим Вп. Передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4 20 зол.

Купуйте КАЛЕНДАР „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ“ на рік 1925.

Ціна 3 зол., порто 30 сот. Він для всіх — чи на селі, чи в місті, для хлібороба чи робітника необхідний. Великий 12 арк. друку. Чепурний з білою гарною окладинкою. Багато ілюстрований. При цьому надзвичайно дешевий.

„Червона Калина“ Львів, Руська 18

Присилайте жертви на будову пам'ятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союзу Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. нм. 40.000.

Скандальна провокація.

З п'ятниці (7. XI.) мала у Винниках місце загадочна й дуже багатожовна подія. В читальні „Просвіти“ завіз в український театр під дирекцією п. Б. Коссака виставу пєси Мирославського „Гетьман Мазепа“. Той самий театр давав вистави вже перед тим в середу і четвер і всі вони відбулися спокійно. Але в п'ятницю склалося іначіше. При кінці другої дії вдерлося на сцену троє „популярних“ зі своїх подвигів у Винниках типів Сліва, Котович і Корчак, розтаборилися на останніх лавках, витягнули ошестаточено пляшку горілки і почали себе взаємно частувати. Директор театру п. Коссака звернув ім увагу, що в театрі пити не можна та просив їх, щоби перестали пити або щоби вийшли. У відповідь назвали типів наробилю галасу та крику і кинулися з погрозами на директора Коссака. П. Коссака мусів очевидячки понехати інтервенцію. За те розбалагані типи накиннулися крикливою, вулично лайкою на весь театр і на акторів, що їм мовляв „гайдамацьких“ вистав не треба. Присутній на селі лікар д-р Прийма звернувся до авантюристок (до речі кажучи всі вони Поляки — за винятком Корчака, що є ренегатом) з домаганням, щоби одурили салю. Тоді всі три опришки зневажили чинно д-ра Прийма і почали наступ на публіку.

Снявся крик і замішання. Сліва наступав на публіку з ножем. Публіка почала тікати зі салі через вікно і через сцену. Опришки вдерлися на сцену до жіночої гардероби. Жіночтво підняло плач і крик. А опришки вбили важко 13 присутніх. На сцені напали на актора Мзруленка, що грав ролю Кочубея і вибили йому лве око а театральному режиситорові два зуби. Потурбували також тамошнього адвоката д-ра Щуровського. Вибити магістратського полца і вже на вулиці спалували одного Поляка, урядника фабрики тютюну, що протестував проти таких некультурних вчинків. Опришки не забули поозбавити усі лямки на салі та на сцені і могли безпечно воювати з безпомічною публікою і акторами. Місцеві громадяне твердять, що ціла авантюра була згорі підготована кимсь, кому на лій залежало. Опришки не були пняі а торівку принесли зі собою для провокаційних цілей. Цікаво, що поліції на той час не можна було ніде відшукати. На попередніх виставах пред'явник державної поліції все був а тоді саме його не доставало. Остаточно заарештовано лівіську поліцію. В 12 год. вночі заявився командант тамошньої поліції, але вже по всьому. На домаганя дирекції театру зрештувати опришків командант заявив, що не може цього зробити, бо в ар шті нема грубок, а чейже до зимних к і їх не посадити, а далі не варто їх арештувати ще й тому, бо все одно за два дні їх випустять. Ми знаємо, що від імені пошкодованих вніс у цій справі судову скаргу д-р Щуровський. Та це справи не вичерпує.

Подія у Винниках свідчить про це, що Україні на своїй землі ніколи не можуть бути певні не тільки спокою, але й життя. На невинних людей намагають в театрі звичайні опришки і перед такою напастю нема кому їх захистити. Польська бруква „Gazeta codzienna“ написала з цього приводу цілу статтю, в якій з пінєю на устах обиді вуличними лайками український театр артистів, а також українську інтегенцію з Винник за те, що вона, мовляв, ширить ворожу для Польщі агітацію, а „lid guki“ протестує проти цього повищою авантюрою. Що більше вона накидується на лавничка тамошньої салі за те, що далі до розпорядчості телефон, яким вівзано поліцію зі Львова. Домагається вона кари на того нещасного начальника, що допустив до непотрібних алармів, бож поліції, на її думку, не треба, де бійка громить Українців.

Яскравий факт нечуваного насильства у Винниках це нва квітка, що збогатить вінок польської терпимости у відношенню до української культури та українського населення.

Ставайте членами-основателями Товариства „Прихильників Українського Спорту“. (Чл. виладна 25 зл.). Шліть менші датки для організації спорту. Адреса для висилки грошей, „Дністер“ ч. нм. 13568, Львів, Руська ч. 20.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Український університет.

„Хвіля“ звідомляє: На денному корядку польсь. сойму в п'ятницю буде дискусія над внесенням пос. Чатинського (ППС.) у справі кнеування україн. університету Львові. В звязи зі справою українського університету покликана до життя організаційна комісія має вїйти в контакт із українськими професорами і застановитися над вишуканням відповідного льокалу в Кракові. На засіданні просвітньої комісії пос. Хруцький звернув увагу на konieczність утворення українського університету у Львові, дотеперішня улагодна цієї справи, це звичайний саботаж. Внесення пос. Хруцького здобуло рівну кількість голосів, тому впадо. За внесенням голосували наці. меншости, ППС. і Визволене.

Заява довіря для уряду Грабського.

11. XI. було в польському соймі голосування над українсько-білоруським внесенням у справі заяви недовіря урядови Грабського. Внесення відкинено 232 гол. проти 52. Проти внесення голосували всі польські сторонництва від ППС. до ЗЛН. і буржуазні німецькі посли. За внесенням посли славянських меншостей, жидівські посли і два німецькі соціалісти. За другою частю внесення „сойм відкидає будж. прелімінар на 1925 р.“ голосували лише посли славянських меншостей. Проти внесення всі польські сторонництва, Жиди та Німці. — П. П. С. з причини заяви довіря оголосила декларцію, в якій виправдується, що голосувала за урядом, щоби не викликати кризи уряду. Але заповіла, що домагатиметься усунення з уряду реакційних міністрів, розв'язання сойму і розписання нових виборів на основі старої, незміненої виборчої ординації.

НОВИНИ.

— Конф сната. Попередне (254) число нашого часопису скофікувала польська прокуратура за одню місце вступної статті „Рідна Школа“ та два вступи в резолюції Загальних зборів УПТ.

— Кооперативна школа в Празі. Головний Комітет української селянської Спілки подіє до відома громадянам, які скінчили в липні 1914 р. кооперативну школу української селянської Спілки в Празі, що міністерство хліборобства ЧСР. затвердило статут школи і що посвідки про це вони можуть одержувати від головного Комітету української Сел. Спілки.

— Порядки на початку. Між Рудками і Конюшками сім'янівськими є всього 20 минут їзди залізницею, та переказ потрібне їти 7 до 10 днів! От так надалий через уряд лекан. в Новосітках гостинних 24. IV. 1924 прийшов до Конюшок сім. за 7 днів; наданий 21. V. 1924 прийшов 3. VI. 1924; наданий 27. X. 1924 в Рудках ч. 369 прийшов до Конюшок сім. ч. 1. шойно 5. X. 1924. З Яворова погребує їти 14 днів. Наданий 20. Y. 1924 прийшов до Конюшок 3. VI. 1924. Цей курьозний „послх“ польської почти ми ежедерж зазначали у нашм часопису; та дирекція пчт віддай держитись принципу: „ніс для табаки, а не табака для носу“ і до цього часу нічого в цій справі не зарядила. Чи може треба з такою дрібницею звертатися аж до Варшави?

— Заходом українського павничого Товариства відбудуться в четвер 13. листопада о год. 6 вечр. саля тов. Охорони дітей, Бляхарська 11. І. пов. дискусії сходина на тему: „Із вальоризаційних практик“. Дискусію розпочне надрадник Чайковський. — По сходинах важне засідання вишлю.

— Залізничний страйк в Австрії. З приводу залізничного страйку в Австрії, німецькі особові і пошпівні поїзди їздять тільки до граничних стій Купфінгайта, Зальцбург, Сімбах, Міттерваль і Глісав, відкіля вертають назад. Безпосередні вагони до Австрії, як також поїзди Orient Express курсують тільки між Парижем і Зальцбургом.

— Німець легіонсвої аферн. В звязку з місовими поданнями з просвіби про дії сі шлого ряду легіонних генералів, які почили себе обидженими відомим висловом генерала Лятініа, звідповідно спросту — остаточно димісією останнього. Супроти цього обиджені генерали взяли свої подання назад.

— Приватний арсенал в Баршаві. Дня 9. п. м. сталося ул. Мехетавською детонація вбуху, якії мав місце під 27. числом цієї ули. Погасивши пожежу, спричинену експлозією, найдено в одній з кімнат дотичної камениці 5 кг. пороху і 700 пегард.

— Землетрус в Португалії. Нимецькі часописи повідомляють, що сильний землетрус знищив місто Сальватеса дес Маргос, віддалене на 29 км. від Лізбони. Землетрус давля відбутися в Писбоні, де викликав паніку серед населення.

— Ще одна жертва катастрофи. На днях впав з висоти 301 метрів над Влчювом літак, від якого відлігалося крило. Поручник Пот ц і сержант Муха, що їлали літаком, згинули на місці.

— Шлеська гатага перед судом В Катовицях відбувається від кількох днів процес проти великої ватаги бандитів, зложеної з 33 осіб обох полів. Одню з головних обвинувачених є Гегена Палюхувча, що будучи тайною конфігенткою поліції, яка така наявила любовні зносини з начальником ватаги Стольожем. На увагу заслуго між іншими якийсь Горжковскі з Добромилля, жов'я 5. полку легіонів, що приїхав на шлеське повстання і має за собою дуже темну мізівшину. Вагата обвинувачена в цілому циклу убийств і грабїжничьких нападів, якими тероризувала півий Шлесек. Вагату злікідовано 18. герсент м. р. при великій перепалці з боку поліції і бандитів, в якій згинув начальник банди Стольож і один поліцай. Характеристичне, що під галерію судової салі заня і приятелі і любовники Стольожа, який коім бандітизму віддавався го мантичним любовним пригодам. Процес обчислений на два тижні.

— Умійська в тюрмі. Процес проти польської артистки Умійської, яка свого часу убилла свято невиницого хорого судженого Жизновського, відбудеться перед парижським трибуналом в грудні п. р.

— Десять минут арешту. Суддя трибуналу головної поліції в Лондоні засудив якусь бідну жінку, що вкрала дві ковдри на... десять минут арешту.

ПОУЧЕННЯ

про те, як перевести свято 8. грудня.

1. Негайно після цієї відозви Філії і Читальні скликають засідання своїх виділів, обговорюють справу свята, складають загальну програму і визначають невеличкий гурт людей, котрий має зайатися переведенням свята.

2. Визначений гурт сходиться в найближшому часі, вибирає апоміж себе провідника, його заступника й секретаря, а далі опрацьовує подрїбно програму свята. У повітових містах, де нема Філії, твориться комітет, котрого завданням є перевести свято „Просвіти“ у власному оскіду й повіті.

3. Фирма свята може бути ріжна. Від загальних зборів до святничих сходин з рефератами або промовами, а далі до концертів і аматорських вистав — все не може складатися на програмі свята. На концерті обовязкова коротка святочна промова. Теж саме і перед аматорською виставою, коли вона призначена для звеличання дня 8. грудня. Увесь дохід з просвітних свят призначений на святочний дар „Просвіти“.

4. Крім Свята Просвіти обовязково перевести збірки на дар „Просвіти“. Місцеві комітети мусять осягнути те, щоби в пожертвах взяла участь кожда особа української народности. Стосіб переведення збірки може бути ріжний. Це залежить від місцевих умов.

5. Час на переведення свята від 8. грудня 1924 до 20. січня 1925. Час прилюдної збірки поданий буде пізніше до відома.

6. Звідомлення з переведення свят місцеві Комітети пересилають Філіям, а Філії Головному Т-ву у Львові.

В дітях наша будуччина — на ша доля і доля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу“.

Біржа.

Львів, 11. листопада.

Гроші.

Амер. дол. 5:20—5:20 1/2, канад. дол. 5:02 — 5:04, чеські, кор. 0:15 1/2, — 0:15 3/4, лєл 0:02 1/2, — 0:02 3/4, фланк. франк 0:27 1/2, — 0:28 1/2, швайц. фр. 0:97 1/2, — 0:98, англ. фунт. 23:30 — 23:50.

Золото. 20 кор. 21:70—21:90, 20 франк. 19:80—20:00; 20 марк. 23:30—23:40; 10 руб. 27:20—27:40.

Срібло. Австр. кор. 0:44 1/2, — 0:44 3/4, 5 австр. кор. 2:30—2:32, фльорени 1:20—1:22, рубл. 1:85—1:90, рубель лівійним сріблом 0:25—0:90.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1923 р. від 25:00 до 26:50 жито галицьке з 1923 р. від 20:50 до 21:30, жито нов. збору від 16:20 до 16:75, ячмінь галицький броварнянський від 22:00 до 23:00, ячмінь галицький пашинний від 18:00 до 19:00, овес галицький з 1923 р. від 20:00 до 22:00. Фасоля 52:00—57:00.

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЄТЬСЯ здібної матуристки(-та) семінаріальної або гімназіальної для учениці з VII. класи виділової і ученика з I. реальної (V. виділової). Околиця Гіпська. Осібна кмна а, повне утерження і відповідна доплата після умози. Згошуватися до Адміністрації „Діла“ під „матуральне сріблство“. 797 2-3

СЛУЖБА БОЖА на мішаний хор в легкому стилі Янславенка до набуття в усіх книгарнях. Партитура з голосами 8 золотих. 803 1-10

СТАРША ІНТЕЛІГЕНТНА ОСОБА (притистка) шукає одної кімнати, м. жливо з удержанням. Зголошення до Адміністрації „Діла“, для Дядинюкової. 805

ОГОЛОШЕННЯ.

„П. Т. 804 1-10
Об'єднання українських організацій в Америці в Філадельфії.

Читальня Просвіти та Лемківський Союз кооперативний в Сяноці складають отсим ширю подяк нашим Вп. Землякам, згуртованим в Об'єднанню українських організацій в Америці в Філадельфії, за щедрий дар на допомогу Лемківщині в квоті 100 лол., яку то кроту обернено на збільшення фонду будови Рідної хати в Сяноці“.

Конкурс.

Філія Союзу Українок в Старім Самборі розписує отсим конкурс на посаду урваччині, яка має бути добре обзнана з шиттям суконь і навкою крою. Кравчиня буде проводити зимовий курс. Услівя після умови. Оферти проситися вносити до 1. грудня 1924. до канцеларі Союзу Українок у Львові, вул. Рутівського 22. 776 5—5

появилися нові

ГОМІЛІЙНІ НАУКИ НА НЕДІЛІ

(на основі апостолів)

С. Т. САВОЙЖИ

Набути можна у Видавництві ОО. Василіян, 799 Жовква. — Ціна 7.— зол. 2—2

Дім конфекційний „ПРЕМІЄР“

ЛЮДВИКА МАРКА

у Львові, вул. Словацького 2. проти Головної пошти

порукає:

в ріжних фасонах першокласні одяги, зимове пальто, одна пара зимових сподень

як довго запас вистарчить по

150 300.

для реклами.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шл. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в гріш 4'20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7'50 зл., Німеччині 7'50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рв-
мунія 150 лф., Болгарії 7'50
зл., Австрії 7'50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Гра в піжмурки.

На протязі не більше тижня по-
ставив прем'єр Грабскі в польсько-
му соймі вже два рази руба пита-
ня про довіря. Пікантним є не те,
що його поставив, але те, що то-
го довіря сойм йому не відмовив.
Вітвіркова ухвала довіря для уряду
Грабського настільки цікава і до тої
міри забавна, що слід над нею
довше спинитися.

По виголошенні Грабським друго-
го експозе т. зв. бюджетового, по-
ставлено три внески про недовіря
для уряду. Першим був внесок У-
країнців (Васильчук) і Білорусинів
(Рогоуля), що звучав: Сойм вислов-
лює вотум недовіря урядові Граб-
ського і відкидає бюджетовий пре-
лімінар на 1925 р.

На внесок посла Росмаріна поді-
лено внесок про довіря на дві
частини (довіря і бюджет). Посол
Хруцький зажадав поіменного го-
лосування. Це домагання не мало
ніяких виглядів на успіх, бо під-
держували його тільки меншості.
Та ось в останній хвилині заявився
за ним Корфанті, а хадеція його
піддержала. І прийшло до голосу-
вання над першою частиною вне-
ску про довіря. Проти внеску було
232, а за ним 52 (національні мен-
шості крім буржуазних німецьких
послів). За другою частиною вне-
ску голосували тільки славянські
меншості. Таким чином ухвалено
для Грабського вотум довіря вдруге.

Шанси на довіря для Грабського
у соймі були, але не такі великі як
їх виявило голосування. Чому ж
так сталося? — Представник Зв'яз-
ку людово-народового заявив не-
двозначно, що його група займе
виждаюче становище, що засте-
рігає собі вільну руку в справі
довіря чи не довіря, однак в да-
ному випадку голосує проти вне-
ску про недовіря тільки тому, що
внесок рийшов від національних
меншостей. Така тактика смертель-
но ображених хадеків нікого не
здивує; їм усе вільно. У дещо
кращому світлі виявили себе ослаб-
лені пепесівські політики. Вони
голосували за довірям, але зараз
по голосуванні поспішили зложити
декларацію, в якій заповідають
домагання виключити з кабінету
реакційних міністрів, розв'язання
сойму та розписання нових вибо-
рів на основах старої, незміненої
виборчої ординації.

Ця тактика П. П. С. виглядає на
фарсу. Це ж пепесівці оплескували
експозе Грабського за його проект
про оподаткування великої земель-
ної власності і промислу. Отже во-
ни були до деякої міри об'язані
голосувати за довірям. Та це не та-
ке важке. Важнішим для них був
той самий аргумент, який висунула
правиця. Вони разом з хадеками
голосували проти першої частини
внеску тому, бо внесок походив від
національних меншостей. П. П. С.
була би поступила так навіть тоді,
колиб їх собі Грабскі і не зеднав.

Останнє голосування недвозначно
доказує, що пепесівці ніколи не від-
ступлять ні на йоту від вшеполь-
ських мотивів у політиці. Вони ра-
зом із вшепольяками підуть навіть
проти найкорисніших внесків і

проти ініціативи національних мен-
шостей тільки тому, що виходять
вони саме від меншостей. Таке
справжнє політичне обличчя пепе-
сівців. Якимиж голословними та
банально-брехливими виглядають
усі їх „толерантні“ словесні декла-
рації голошені нераз на сторінках
„Роботніка“ і зі соймової трибуни
про непорочні та високоблагородні
їхні почування до тих меншостей.

Та ще про справу довіря. Здава-
лося би, що дворазове напівлення
уряду Грабського таким великим до-
вірям надовго закріпить його ста-
новище. Та це неправда. Грабському
цього за мало. Бо ось у п'ятницю
прийде на денний порядок сойму
втретє справа довіря для уряду.
Річ у тому, що зараз після ухвален-
ня довіря в бюджетовій комісії пе-
репав проект Грабського про звіль-
нення державних підприємств від
комунальних податків.

Вся ця історія починає прибирати
недвозначні форми діточої гри
в піжмурки. Позапарламентарний
уряд Грабського почуває себе не-
певно, не зважаючи на висловлене
довіря а найгірше почувається сам
Грабскі, той „спаситель“ польського
скарбу і той „неполітичний“ полі-
тик. Ні з бюджетом ні з діловим
„неполітичним“ вирішуванням полі-
тичної проблеми національних мен-
шостей йому не таланить. Невдо-

волені з нього ні правиця ні ліви-
ця. Сойм не може зважитися пова-
жити непарламентарного уряду, бо
парламентарного створити не має
сили ні спроможності, а даліше
існування уряду Грабського компро-
мітує сойм. Правиця пре до розв'я-
зання сойму, але після переведення
грунтової зміни виборчої ординації
в некористь національних меншо-
стей. Лівиця теж хоче скоротити
число мандатів меншостей, але й не
хоче обкромити числа своїх і тому є
за розв'язанням сойму та переведен-
ням виборів на основі старої ви-
борчої ординації.

І так крутиться все по засаді
„w kółko Macieju“. Сойм нездатний
до праці, а уряд не має допомоги
в соймі. До двох тижнів три рази
на денному порядку стоїть справа
довіря. Ми певні, що уряд дістане
вотум довіря і втретє, але це ціл-
ком не значить, що його становище
закріпиться. Навпаки: воно буде
ще більше хитке.

З того виходить, що як не верти,
як не крути а від розв'язання сой-
му не втечеш. Всі знаки на землі
та на небі кажуть про безвихідну
ситуацію в соймі, з якої можна
звільнитися тільки шляхом його
розпуску. Таким чином і оптимізм
прем'єра Грабського позбавлений
в цілості реальних підстав а сам
собой подобає він на самовільбу
та авторекляму.

В. М.

Югославія.

З НАГОДИ ОСТАННЬОЇ КАБІНЕТНОЇ КРИЗИ.

Дійсно, хроніка останніх політич-
них днів нотує стільки подій пер-
шорядної ваги, що увага звичай-
ного газетного читача мимохіть
розпорошується: несподіванки ан-
глійських виборів, новий американ-
ський президент, визначення Фран-
цією радянського Союзу, побіда
китайських ворохолюбів, — скіль-
ки доброї волі треба цьому чита-
чеві, щоб поміж усіма тими, на
око відірваними й хаотичними ви-
падами знайти причинний і на-
слідковий зв'язок! До цих подій
приєдналась ще одна, далеко не
маловажна, яка у дальшому сво-
йому розвитку може звернути на
себе очі всього політичного світа:
це криза в Югославії.

Взагалі в Югославії було вже за-
час її коротенького повоєнного іст-
нування аж 14 криз уряду, а кожна
з них тим болючіше вражала дер-
жаву, що була не лише наслідком
партійно-політ. суперництва, а ви-
пливом нуртуючих у молодій
державі течій в напрямку зміни
всього державного устрою. Ми вже
мали нераз нагоду писати про два
головні табори, які постійно три-
мають королівство СХС у стані за-
пальної кризи і які тиху безкровну
взаємну війну можуть швидше чи
пізніше перетворити у криваву
міжгромадянську розправу. Це, з
одного боку, реакційний і центра-
лістичний монархічний й імерія-
лістичний табір сербських „ради-
калів“, що вперто боронять ге-
монію Сербії над Словенією і Хор-
ватією, з другого боку хорватський
республіканський і пацифістичний

хліборобський бльок, що поборює
основний принцип існуючої юго-
славянської конституції білгород-
ського єдинозаста. П'ять літ хор-
ватські хлібороби бойкотували
скупштині (парламент), а ввійшов-
ши туди, перенесли на парламен-
тарну арену боротьбу згаданих
двох протилежних політичних сві-
тоглядів. Спершу здавалось, що
криза прийняла рішучий зворот на
краще, в напрямку мирного пола-
годження внутрішніх державних
болячок шляхом згоди з природ-
ними відосередковими змаганнями
несербських народів. Склався т. зв.
концентраційний кабінет Давидові-
ча, який, при підтримці з боку
Хорватів, Словінців і босняцьких
мусульман, заповів автономію —
в першу чергу — Хорватії і Маке-
донії, редуцію військових видат-
ків і т. п. інші далекойдучі ре-
форми. Але калькуляція на кон-
центраційний угодний кабінет не

впалася, а то як з вини сербських
радикалів, так і хорватських хлібо-
робів. Передусім радикали, не бе-
ручи участі в кабінеті, зовсім не
відмовились не тільки від впливу
на дальший хід внутрішньої дер-
жавної політики, але й від амбіції
верховодити в цілій Югославії.
Відкинувши спершу принципіальне
всю співпрацю з Хорватами й,
навпаки, домагаючись безоглядно-
го приноровлювання закону про
охорону держави проти особи
хорватського провідника, Степана
Радіча, згодом висунули радикали
такі умови щодо своєї участі в
концентраційному кабінеті, що
практично ця співучасть стала ви-
ключеною. З другого боку сам
Степан Радіч відмовився від яких-
небудь розмов з радикалами, на-
стоював на розписанні нових ви-
борів і боронив виключно концеп-
цію уряду опертого на протиради-
кальному блькові. Ясно, що при
такому непримирному становищі
двох найсильніших парламентських
груп про ніяке замирення реально
не могло бути мови. Впав кабінет
Давидовіча і не вдалися спроби
його особистого приятеля Тимоті-
євича. Чимало загострила ситуацію
поведінка самого Степана Радіча.
Після кількатижнього проживання
на еміграції й голосної поїздки до
Москви, він повернувся до Югосла-
вії, апробуючи участь своєї партії
у скупштині й у „мирному“ уряді.
Але особисто не рушився поже-
межі рідної Хорватії і демонстра-
тивно ногою не вступив до Біл-
городу. Перебуваючи в Загребі, у-
тримував лише посередній зв'язок
з білгородським політичним цен-
тром, можучи дозволити собі на це
завдяки своєму великанському
престижові, яким користується по-
серед Хорватів, з окрема у своїй
партії. Стоючи ніби-то з боку від
активної політики своїх співпар-
тійних товаришів та союзників
Радіч зробив кілька тактичних про-
махів, які розголосили й викори-
стали його противники і які доли-
ли лише оливи до вогню тамош-
ньої міжпартійної і міжнаціональ-
ної ворожнечі. І так ось нпр. на
великих прилюдних зборах в Загре-
бі виголосив промову, в якій м. и.
накинувся і на короля Олександра
за його нехт до нових виборів
та взагалі на його активну осо-
бисту ролі у спробах поладжен-
ня конфлікту; Радіч бажав би ба-
чити в югославянському монарху
шонайвище наслідувача пасивного
англійського короля. Такі випадки
Радіча посварили його навіть з його
політичними союзниками, про-
відниками спільного парламент-

Пр. 987/24. В Імени Річипосполитої Поль-
ської! Суд окружний карний як Трибу-
нал пресовий у Львові рішив на внесок
Державної Прокуратури, що зміст часо-
пису „Діло“ ч. 242 (10342) з дня 7. XI.
1924 р. в артикулі під заголовком: 1)
Зміна в „Римській Готелю“, а) речення
між словами сплямлені кровю і т. д. а
Та згодом голоси, б) уступ між словами
позаду й Польща а Приємні мінї, 2) „Лист
з Гілляша“, а) речення між словами на-
лягла хмара а а то головню, б) уступ між
словами а заявах глухі а ніякої там освіти,
ц) речення між словами студій так і мо-
рالی а У Білій були, д) речення між сло-
вами а нашім не дали а Виходить у Білій,
3) „Похід проти тов а „Дністер“ уступ
під заголовком до слів заслужене у нас
містить в собі ество а) злочину з § 65а)

зак. карн. ад 2) а) вист. з § 302 зак. кар.,
ад 2 б, ц і д) вист. з § 300 зак. кар., а)
3) злочину з § 65 а) закону карного узна-
доконану в дни 6. листопада 1924 року
конфіскату за оправдану і зарядив зни-
щення цілого наклад і видав по думці §
493 п. к. заборону дальшого розширю-
вання того друкованого письма. Заразом
видав наказ відічальному редакторові
той часописи, щоби це рішення помі-
стив безплатно, в найближчій числі і то не
першій сторіні. Невиконання того наказу
потягає за собою наслідки предвиджені
§ 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. М
6 ех 1863, а іменнотасудження за пере-
ступство на гривню до 400 а. п. — Львів
дня 8. листопада 1924.

(Підпис нечит.)

ського бльоку, як ось і з самим Давидовичем.

Тимчасом ситуація самого короля Олександра є теж незавидна. З одного боку він мусить опиратись на армію, опановану Сербіями й на сербську генераліцію, як на єдину підпору династії; військові кола й сербські капіталісти та промисловці, з яких рекрутуються ради радикалів, робили постійний натиск на короля в напрямку „рішучості“ проти хорватських автономістів. З другого боку проти радикалів є не лише всі не-Сербі й усі дійсно демократичні сербські елементи в Югославії, але й кермуючі чинники найповажнішого югославянського союзника й справжнього творця королівства СХС. — Франції. Річ у тім, що Пасіч вважається сторонником тісного союзу з Італією, на що у Франції дивляться не дуже радим оком. Ясно теж, що передусім нинішній соціалістичний французький кабінет бажав би собі мирного поладження міжнародних югославянських колотнеч. Теж саме бажав собі Чехословаччина. Отже король здавав собі добре справу з того, що поворот до влади Пасіча і його найближшого співробітника Нінчіча, постійного міністра закорд. справ у всіх кабінетах Пасіча і творця угоди з Італією, міг би у даній міжнародній ситуації мати небажані наслідки й поза справами чисто внутрішнього характеру.

Тому король довго шукав компромісного виходу зі складного становища. Передусім він хотів одянути розв'язання парламенту в нинішній горячий атмосфері. Але ніякого, ані парламентарного ані лозапарламентарного працевдатного кабінету йому не вдалося призначити. І тому король таки розв'язав парламент і, рад-не-рад, доручив місцю прем'єра знову таки старечому вождю сербських радикалів, найбільш завзятому ворогові хорватських хліборобів, Пасічеві. Таким робом король гадав задовольнити обі сторони: хорватське домагання нових виборів і зазіхання сербських радикалів на владу. Пасіч негайно склав правий кабінет і його першим розпорядженням було: наказ арештувати Радіча!

Радіч, маючи негайні детальні інформації про закулісові інтриги у Білгороді, завчасу втік за кордон (мабуть до Швейцарії), повертаючи знову до давньої своєї ролі: кермування акцією своїх земляків з поза меж рідного краю. А в Югославії криза далеко не припинилась. Вона досягла з новим приходом до влади Пасіча своєї кульмінаційної точки. В пресових органах хорватських хліборобів називають призначення Пасіча прем'єром військовим визовом не тільки всіх Хорватів, але всіх не-Сербів, що живуть в Югославії. Заперечуючи ще раз, буцім то хорватські хлібороби стояли в якому-небудь зв'язку з комунізмом, однодумці Радіча заповідають найгострішу кампанію в обороні своїх справедливих національних вимог.

Як бачимо, під югославянською кризою є той самий хиткий ґрунт, на якому не в силі втриматися й інші повоєнні європейські організації, що об'єднали в собі народи з такими культурними, історичними, політичними й психологічними різними, яких не сила вирішити шаблонними методами анахронічного абсолютизму.

Зписуйтеся в члени „Рідної Школи“ (членська вкладка телер 1 золотий на рік). Рівночасно з грішми присилайте і списи членів (імя, назвисько, заняття й точку адресу) до Українського Педагогічного Товариства, у Львові, Ринок ч. 10.

Лиховісна політика.

ПРОМОВА ПОСЛА СЕРГІЯ ХРУЦЬКОГО НА ПЛЕНУМ СОЙМУ ДНЯ 4. Листопада Ц. Р. У ВІДПОВІДЬ НА ЕКСПОЗЕ ГРАБСЬКОГО, (Докінчення)

Самоволя і банди.

У інших царинах життя виступає така сама політика впадіння українського народу. Українська інтелігенція позбавлена спроможності існувати; справа горожанства донині неполадана, масово звільняють з посад особи української національності.

Православна церква в ярмі і поневолені світською владою, яка сама безпосередньо управляє її життям. Нині уряд силкується зменшити на 50 прц. число православних парохій, не рахуючись з протестом митрополита та народу.

Українське шкільництво касується та перетворюється виключно на польське. Приватним українським інституціям, культурним та економічним, ставлять труднощі в діяльності, а навіть животінні. А китицею, що прикрашує цю ворожу політику супроти українського народу, є майже безмежна самоволя державної адміністрації та поліції. У наслідок кількालінного панування такої системи, господарського руйнування і національного гноблення української національності, на українських землях мусіло зродитись глибоке невдоволення між населенням і воно прибирає різні форми. Якже ж можна поважно твердити, що єдиною причиною окраїнних заворушень є диверсійні банди, які, мимоходом кажучи, оперують інколи на віддалі 200 кілометрів. А проте польський уряд і преса невинно це твердять. Таким способом силкуються змалювати перед чужиною становище на т. зв. кресах, на те, щоби з одного боку підорвати добру славу українського населення, з другого, щоби позбутись міжнародного контролю у справі національних меншостей у Польщі.

Відносини на „кресах“ і земля.

Скидати відповідальність за збройні напади проти польської влади на підступну діяльність деяких елементів зі сусідніх держав це значить ховати голову в пісок підчас небезпеки, це відхилятися від необхідних реформ і від основної зміни політичної лінії супроти українських земель і українського народу в Польщі. Крім цього є це свідомо фальшиве змалювання фактів, зроблене виключно для зовнішнього ефекту. Теперішній уряд не журиться про те, як змінити глибоку основу нинішніх відносин на т. зв. кресах і не має наміру заводити ніяких змін у дотеперішній політиці. А те нове, що почали робити або заповідають, є надихане тим старим духом ворожнечі супроти українського народу. Щоб нового заповідає уряд? Покину одну земельну реформу, в якій візьме широко на увагу участь місцевого населення. Та це все для покірних. Бо в тих місцях, де існує насильство, над тим не простягається благодать цієї реформи — каже пан прем'єр. Не знаю, що може більше обурити населення, яке бажав землі, як саме ці слова п. прем'єра. Зі земельної реформи, цієї першорядної проблеми зроби собі політичної пресії — це нечуване. Чи не подобає це на підбурювання? Крім цієї заповіді маємо вже й діла. Першим таким ділом є введення до бюджету на 1925 р. значної суми на кредитову та будівельну підмогу для осадників.

Віймовий стан.

Отже прем'єр має намір далі продовжувати осадництво, яке є дуже дражливе для українського народу. В душі українського селянина лежить пересвідчення, що лише той, чий предки працювали на землі — лише він має до неї право. Тому допомога осадникам цим

зрадникам хлопської ідеології, є моментом бунтуючим, а не втихомирюючим. Другим ділом уряду це введення віймового стану, який назвали, з огляду на чужину: милітаризацією. Всупереч твердженням п. прем'єра мусимо з цілою рішучістю підчеркнути, що на кресах існує віймовий стан. Докази на це ось які: Ніхто не заперечить, що на т. зв. кресах мають широке примінення наглі суди — а це було завжди ознакою віймового стану. Воеводами призначено генералів зі спеціальними уповаженнями, ближче нікому невідомими. Поліцію змілітаризовано, а військові відділи виконують обов'язки поліції і нищать страшенне добробут місцевого населення, ведучи себе немов у ворожій країні. Забороняють посольські справоздачі віча, нехтують закони суспільного життя: як зїзди, збори, відчити, навіть у приватній хаті. Права всіх громадян є обмежені, бо місцева влада видає накази, які забороняють сільському і міському населенню виходити з хати по означеній годині, від вечора до ранку, а з цього безкарно користаються злодії, окрадаючи селян. Вживають зовсім таких самих методів як підчас війни у ворожій країні. Поліція при допомозі військових відділів переводить ревізії цілого села, тероризуючи мешканців погрозою, що візьме з поміж них заручників, коли вони не видадуть їй злочинців в точно означеній кількості, не називаючи їх прізвищ та буцімто доконаного ними злочину.

Елементи місцевого терору.

Цей терор є найбільше характеристичний для віймового стану, при чому до участі в ньому притягли суспільні польські організації і інституції. Місцеві осадники, спортові організації і шкільна польська молодь приступають до цієї акції втихомирення і військова влада дає їм навіть зброю. Маємо звістку, передану в пресі, про роззнення міністерства внутр. справ, що з огляду на шукання за зброєю у місцевого населення не треба цього розпорядку держатись дуже суворо супроти осіб гідних довіри, отже Полякам можна залишити зброю. Вже складаються польські комітети самооборони, які при прихильності місцевої влади стають новою владою з діяльністю на власну руку. Ці комітети видають також підбурюючі терористичні маніфести, погрожуючи нпр., що кожний, який помагає большевицьким бандам, чи скривавлючи їх чи даючи їм якісь інформації, буде покараний смертю, а його майно спалене. „В разі потреби не завагаємо спалити цілі села“ — так каже маніфест волинського комітету самооборони. А нині з уст прем'єра чуємо слова про зміцнення приготувань, щоби негайно відповідати особисто на кожну силу — силою. Лакаюся, щоби цих слів люди не зрозуміли як заохоту до зміцнення терору суспільними та урядовими чинниками і щоби не роспутали їх самоволі.

Втихомирення штином.

Таким робом адміністраційний хаос на т. зв. кресах збільшується а збільшення терору та самоволі різних польських чинників, суспільних та урядових, замість лагодити відносини, доводить до зовсім суперечного результату. Можливо, що на цей раз уряд насильством штика здобуде тимчасовий спокій на т. зв. східних кресах. Але не треба бути пророком, щоби сказати, що цей бандитизм — як його називає уряд і польська суспільність — знову вибухне за якийсь час зі збільшеною силою. Запорукою цього є факт, що вже від кількох

літ на т. зв. східних кресах гуляв цей оригінальний бандитизм, якого найіскравішим проявом була подія під Лунином, де нікого з приватних людей не зачепили, нікого не вбили, а лише представників влади зловбно потурбували. Чим більшим буде нинішній терор, тим швидше прийде новий вибух невдоволення. Так мститись не лише у закордонній, але й у внутрішній політиці нехтування права народів на самовизначення. Польща щораз більше стає небезпечним огнищем загально-європейського несупокою, роздуваючи своєю політикою вогонь невдоволення між українським та білоруським населенням. А це може лихою відбитися на долі Польщі.

Наслідки лиховісної політики.

Уже в теперішній мент можна заприлюдити у загальній господарстві Польщі злі наслідки дотеперішньої політики супроти національних меншостей. Поліційна система, яку завела Польща на землях з непольським населенням, принцип збройної сили, на якій уряд основує свою внутрішню політику — домагаються величезної армії та поліції. Це при неволею уряд до незвичайного обтяження податками всього населення у державі. І це зусилля держави йде надаремне; народний скарб зїдає військо та поліція і не стає гроша на земельну реформу та інші цілі інвестиційні. Немов величезна куля при нозі пригнітають польську державу землі з непольським населенням і гальмують її економічний та культурний розвиток. І так в інтересі власної господарки мусить польський нарід піддати ревізії своє становище до непольських нац. меншостей у державі. У бюджеті на р. 1925 не бачимо з цього боку ніякої зміни. І це є об'єктивна заповідь того, що політика уряду супроти українського народу не підлягає ніякій зміні. З огляду на те і наше становище до уряду змінитись не може.

У. С. Р. Р.

Тіражі селянських газет на Україні.

Селянських газет на українській мові є 12, мішаних — 4, з тіражем 108.000 примірників. На 1. березня було 19 газет, з тіражем 55000 примірників. Отже число газет зменшилося, натомість значно зріз їх тіраж, майже в два рази. Робітничо-селянських газет є 9, з тіражем 48.000 примірників. На 1. березня було 7 газет, а тіражу вони мали 28.000 примірників. Найбільш розповсюдженою селянською газетою є кийське „Радянське Село“ — 36.000 примірників, далі харківська „Селянська Правда“ — 18.000 примірників, подільський „Червоний Край“ — 11.000 прим., катеринославська „Зірка“ — 10.000 прим., чернігівське „Селянське Життя“ — 6000 прим., одеський „Червоний Стел“ — 4500 прим. Дуже малий тіраж чомусь має полтавське „Червоне Село“, хоч видається для селянства найбільш національно свідомою губернії. Все це газети губерніяльні, окружні газети мають ще менший тіраж, а це є знак, що вони або не задовольняють селян своїм змістом, або селянство так обідніло, що не має змоги їх передплачувати.

Проти москвинського централізму.

Президія ВУЦВК. опротестувала постанову РНК. СРСР. про повернення майна сільсько-господарській, промисловій та кредитовій кооперації, на тій підставі, що ця справа на підставі конституції СРСР. належить до законодавства УСРР. Так само Президія ВУЦВК. опротестувала постанову РНК. в справі асекурації і знесла зарядження харківського Губвиконкому, які він пообив на підставі тої постанови.

15 С. М. здержується висилку часопису тим Вл. Передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4 20 зол.

Неймовірно, але правдиве.

Катування кевинних людей у пошуки атеїстичні на презид. Войцеховського.

Львівська „Хвиля“ з 12. п. м. ч. 2034 подає у статті п. н. „Господина справа“ — на маргінесі пошуканок вивуватців львівського атеїста“ таке:

„В „Триодник-у Ярославск-ому“ ч. 45 з 9. п. м. читаємо:

„В Ярославі живе загально шансвана родина Антоана і Францішка Вебешевичів. Їх 18-літня дочка Ольга, уч. семінара, пішла студента університету з Перемишля. Росоловського. Полубилля. Але батьки не згоджувалися на вичаї, поки дочка не покинула науки, а Росоловський не знайде самостійного заняття. Ніщо не помогло. В половині вересня сьомо молоді шевля. Родичі звернулися до поліції і на їх прохання комісар п. Зігель розіслав стежки телеграми. Швидко наспіла з Рівного вістка,

що там затримано обох, коли хотіли втекти за границю, і віддано їх з тої причини до диспозиції староства в Рівні. Гуди поїхав брат Ольги, щоб забрати її до хати. В Рівні переслухано брата, ніби політично підозрілого, прибув також „зв'язовий“ львівської поліції і видно було, що придержаних підозрюють в участі у замаху на Президента Держави у Львові в вересні. Рівночасно повідомлено брата, що староство сестру звільнило і відіслало дня 27. вересня до Львова, а Росоловського відіслало до Перемишля заляла локарання. По поверті сина мати поїхала до Львова і звернулася за інформацією до поліції. Тут відповіли їй, що донечку відставлено до Ярослава. Коли цьому заперечила, бажаючи всежтаки шось дізнатися, пішла до слідчої поліції, де їй заявили, що доньки там немає, що її не знають, що ніде не є записана. В розпачі мати питала інших функціонерів і дізналася, що доньку відставлено до шпиталю. Пішла туди і довірою довідалася, що доньку майже Чехіву і страшенно змалтретовану поліція перевезла до шпиталю, що в наслідок обв'язу умовою хороби відіслано її в Кульпарків, що львівська поліція над нею знущалася, замкнула її в темній локху, де один поліціант хотів її знасилувати, що при ревізії її особи жінка, яка переводила з присутності поліцейських ревізю, вдарива її з лайкою так в бік, що зімліла і шойно ножем отримала її рот та гуркою пригновлено штучне віддихання. Шо злила її водою, зв'язали і кинули до холодної келії, де по ній лазили шурі і наскомі, що таким звірським способом хотіли вимусити від неї зізнання щодо замаху на президента. В наслідок того апала в божівілля. Мати поїхала до Кульпаркова, де лікар VI. відділу зустрів її словами: „А чому мішалася в політику?“. Описав сказав їй лікар, що слідчий суддя з карного суду у Львові вже два рази довідувався про її здоров'я, дуже тим станом занепокоєний, що врешті хорій покращало.

Лікар дозволив бачитися з хворою, яка хвилями приходила до себе і оповідала про свої страшенні переживання, згідні з тим, про які вже її мати довідалася. Лікар не згодився з огляду на стан хороби, щоб мати взяла її з собою в хату. На прохання лікаря прохав мати, щоб вона зі справи не робила ніякого вжитку, що він з konieczности муситиме подати за причину божівілля хорій... „любовний афект“, щоб не виступити проти поліції.

„Ця страшлива подія — просто неймовірно, колиб до подібних не була правдивою. Власти повинні як найосновніше безсторонно прослідити справу і поробити рішучі заходи, щоб безумовно запобігти його рода інвизитів. Шо до Росоловського, зсякі політичні запідозріння виявилися поліційною видумкою. Він відповідалиме лише за введення малолітньої доми родичів. Насувається питання, як перевела і покинула львівська поліція своє істство у справі замаху на президента, коли ще сьогодні шукає за справниками? Справді з нас діються дива і дивними все ходять шляхами!“

Статтю поміщуємо з огляду на прокуратуру без усяких змін і коментарів.

В дітях наша будучина — на ша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народу той, хто жертвує на „Рідну Школу“.

Загальний Зїзд. У.П.Т.

Звіт з нарад.

(Докінчення.)

П. Трояк жаліється, що Гол. Управа дала невідповідну відповідь на прохання про допомогу в заложенню фахової школи. П. Калитович звертає увагу, що наші автори підручників для сер. шкіл ідуть до чужих наслідків. Апелює, щоб Гол. Управа змоніторувала видавництво шкільних підручників.

На внесення д-ра І. Волошина замкнено лебату.

П. Галушинський відповідає на поодинокі закиди. Гол. Управа сама бажає строгої критики, яка дала би змогу повести діло на здорових основах. Думаючи зредно, відки взяти тих кільканащять тисяч на оплату вчителів, не стає просто часу на іншу роботу. Звертаємо вістрія проти себе самих. Вина за закриття промислових курсів у Львові не може впасти на Гол. Упр., бо засуд на цю школу був готовий вже давно. Вину поносять різні членики. Для того рода шкіл нема в Гол. Упр. окремого референта, бо й нема чим заплатити його. Дехто з членів думає, що Гол. Упр. може виконати все те, що задумує. У легальній обороні вчителів за вичерпуються наші середники на рекурсах, протестах, інтервенціях. Найбільшою виною усіх цих є недостатня відомому тасел Рідної Школи в краю. Злої волі в Гол. Упр. не було. Міг бути хіба недогляд, або недостатня досвід в деяких справах. Всежте осогненні нами стан доказує, що ми стоїмо вже високо, мусимо далі розвивати всі наші творчі сили.

Радя Бандрівський ставить внесення іменем Надзірної Ради на прийняття рахунків Гол-а до відомої й на уділення старій Управі абсолютотії. — Одногосно прийнято.

З черги виголошує п. д-р Степан Баран (шкільний і „языковий“), як вислід нарад Організаційної Комісії Зїзду. Промовць перейшов наші права й здобутки на полі шкільництва за часів Австрії, після чого пригадав наші втрати за Польщі та зреферував, як представляється творення народних, середніх і фахових шкіл на основі нового шкільного закону. Потім переходить до закону про мову, на основі якого мовою урядування навіть української державної школи є мова польська.

УПТ має право і обов'язок боронити на основі § 5. свого статута прав української мови й школи легальним шляхом. Були впадіння думки сконцентрувати цю оборону в інші організації, але їх закрито тому, що УПТ має стій організації у своїх руках і зможе легше повести акцію.

Тому, що українська парламентарна репрезентация не тільки не співділяла в творенню цих законів, але як найбільше рішучо проти них протестувала, — українське громадянство морально не зобов'язалося прийняти ці закони. Однак життя вимагає, щоб використати все можливе, що є в законі. Закони не вічні; референт радить Зїздові заявитися в напрямі потреби використання позитивної сторінки законів. Коли нам це вдасться, ми добуємо таку силу, що з тих законів не остануться й рештки. Нашу оборонну акцію мусимо оперти на агаданіх законах і в їх рамках. Дає приклад, як по появі якогонебудь закону в Пруції проти Польків збиралися поважні громадяне й радили, як зломити вістрія ланого закона та витягнути з нього для себе як найбільше користи. Нам треба звернути більше уваги на суть, чим на форму. Не в мові річ, а в духові. І теперішня українська державна школа може виховати на борних польських громадян. — Референт противиться закидам, які винувають Головному Упр., що не задемонструвала проти незаконних розпорядків Кураторії. Такою демонстрацією могло бути хіба закриття шкіл УПТ. Однак ми мусимо змагати до осягнення культури без огляду на те, відки вона не походила би. Траба плекатися своєю культурою, але й засновувати собі культурні здобутки тої нації, серед якої живемо. Ми повинні навіть іти у табор противника, щоб лише через те збагатити наші культурні скарби. Поки нема виконаних розпорядків, ми можемо лише вівзати УПТ до акції в справі оборони українського шкільництва. Мова, це лише змівка, яку можна завісити і здіяти. Закликом до як найінтензивнішої акції для „Р. Шк.“ закличає бесідник свій реферат і відчитав резолюції (подані вже у позавчорашньому ч. „Діла“). — (Пр. Ред.)

В дискусії над рефератом і резолюціями промовляв кілька разів присутніх делегатів. П. Білик сказав, що в боротьбі за права школи і т. д. Упр. найде опору в широких народних масах. Пос. Хруцький відповів, що від сьогоднішнього УПТ. крім творення й удержання приватних шкіл ступає на шлях оборони українського шкільництва взагалі. Щоб здобути наші землі, треба насадити на них за всяку ціну рідну приватну школу. Утраквізм мав би ще оправаданя в місцях, де в різних скількостях живуть змішані два народи; інакше — це езультський підступ. Польський учитель наносить велику національну школу навіть в українській школі. Тому УПТ. повинно основувати приватні школи там, де є польський учитель. Д-р Скварко противиться, щоб на Зїзді обговорювати тактику оборони. Це треба передати в руки довіреним людям. Д-р Гринів: Не можемо

обмежуватися до самих протестів, але радше треба подбати, щоб на основі нового шкільного закону знаходити 40 батьків для підпису догани української школи. Підписи батьків радить легалізувати в суді або у нотаря. Цілого обов'язку не можна скидати на Гол. Упр. Його треба вложити на всю інтелігенцію в краю. П. Грицак: „Форма“ не є довібниця, а доказом цього, як Польки борються, щоб за всяку ціну вдержати для нас назву „русский“ зам. „український“. До форми в цьому випадку мусити прив'язувати першорядне значіння. Зїзд мусить дати Гол. Упр. певні директиви в цьому огляді, щоб не вводити дезорієнтації. Зїзд мусить поклати межу, якої не можна переступити. Ред. Павлія: Тон реферату д-ра Барана противоричить основній тенденції поставлених резолюцій. Натяки референта про зміст-форму хіба на те, щоб перекозати Зїзд про потребу підпорядкувати Рідну Школу розпорядкам польської шкільної влади, про хосенність польської школи для українців та у погребі валеороздизму. Та це не для нас, бо в історії бачимо, що наші „валероди“ пропадають для нас безповоротно, як Шептицькі, (на салі протести). Потоцькі, Сангушки і др. Референт апелює до Зїзду, щоб не дав послуху демагогам, а сам послугується демагогією, та зиває громадянство до того, до чого вони й так у практиці тягнє без зазину. Закони очевидно треба використувати. Дух резолюцій, які зложила комісія разом з д-ром Бараном, має на цілі не негашію легальних можливостей, але зиває, щоб УПТ. служило ідеї чистоті рідної нем'шаної школи, та має на цілі виділювати ті школи, які ідеї правдивої рідної школи не відповідають Збори повинні заявитися за резолюціями і їх духом. П-ні Міленя Лисак противиться висказові референта щодо змісту й форми. Треба брати під увагу психологію дитини, яка не вміє кинити душею, а бере річі такими, якими вони є. Погодитися з думкою референта було би небезпечно. Ред. Павлія виступає проти принципів референта щодо змісту-форми, бо не можна подати границі, де кінчиться одно, а починається друге. Ті точки не можна передати невирішеною Гол. Управі. Коли би ми згодилися на „зміст“, ми одержали би дозвіл на заведення „форми“. УПТ. має старатися поширити свій вплив на якнайбільше число молоді, отже не обмежуватися на приватному шкільництві. Лякати роз'язання Т-ва нема чого, бо влада й так розв'язе його, коли буде вважати, що його діяльність шкодить денационалізаційному походові держави. о. Куніцький: „Щоб затерти враження, викликає п. ред. Павлов, та, щоб ворог не тишився, що нас може шонебудь розднати, вношу, щоб всі: пп і світський прийняли одногосно предложені резолюції“.

По репції референта всі резолюції прийнято одногосно.

Являється комісія-матка. О. інсп. Навроцький як референт подає вислід нарад. Як голову вибрано одногосно п. Бронислава Янева, директора „Карпаті“. Новий голова перебирає провід зборів, заявляючи, що по довгих хитаннях мусв підчинитися волі Зїзду. Надіється, що нова Управа допоможе йому вести діло. (Склад Гол. Управи, Контрольного Комітету і Роземного Суду гл. позавчорашнє число „Діла“ — Прим. Ред.)

Дальше прийнято тези в справах організації і фахового шкільництва і зміну статута, та низку внесків і директив по рефераті пп. Чайківського Павла і М. Галушинського (гл. тамже — прим. Ред.)

О год. 6:30 вечером закрав голова п. Янів Зїзд заявою, що свою працю в справах шкільництва опре на внесках і директивах Загального Зїзду та апелює до Кружків, щоб станули рама об рама у спільній праці.

Кооперація — народня еила. Вписуйтєся масово у члени кооперативи „Рідна Школа“ у Львові, Ринон 10. Уділ 5 зол., одноразова вписова 50 сот. Число уділів необмежене. Поруча 2-хратна.

Біржа. Львів, 12. листопада. Гроші.

Амер. дол. 5:20¹ — 5:21, канад. дол. 5:03 — 5:05, чеські, кор. 0:15¹ — 0:15¹/₂, лєт 0:02¹/₂ — 0:02¹/₂, франц. франк 0:27¹/₂ — 0:28¹/₂, швайц. фр. 0:97¹/₂ — 0:98, анг. фунт. 23:30 — 23:50.

Золото. 20 кор. 21:70 — 21:90, 20 франк. 19:80 — 20:00; 20 марк. 23:30 — 23:40; 10 руб. 27:20 — 27:40.

Срібло. Австр. кор. 0:44¹/₂ — 0:44¹/₂, 5 авст. кор. 2:30 — 2:32, фільорен 1:20 — 1:22, рубл. 1:85 — 1:90, рубль дрібним сріблом 0:85 — 0:90.

Збіжжя. Пшениця краса з 1923 р. від 25:00 до 26:50 жито галицьке з 1923 р. від 20:50 до 21:50, жито нов. збору від 16:20 до 16:75, ячмінь галицький броварський від 22:00 до 23:00, ячмінь галицький пашиний від 18:00 до 19:00, овес галицький з 1923 р. від 20:00 до 22:00. Фасоля 52:00 — 57:00.

Дрібні вістки. Болдуїн виголосив політичну промову на банкеті з нагоди вибору нового лорд-майора Льюїсона, в якій заповів континування закорд. політики попередніх англ. урядів. У внутр. політиці новий англ. уряд зверне більше уваги на соціальні справи робітничих мас.

Мін Англією і Японією грозить конфлікт у зв'язку з рішенням Англії будувати нову морську базу для своєї флотії в Сингапурі (малайський півострів, проти острову Суматра). Японія вважає це загрозою існуючій рівнозв'язі на Тихому Океані й грозить зірванням Вашингтонської конвенції про обмеження морських зброєнь.

Камієр Зайтцель отримав знову місію творення кабінету. Переговори зі страйкуючими залізничниками мають успішний хід. Місією президента залізниць Іїтерє не прийнято.

Румунія перелаяла прокламуванням автономної молдавської республіки в межах У. С. Р. Р. В кордоні Бессарабії й у всьому краю сконсигновано силу війська і поліції.

В Египті грозить вибух широких заворушень проти диктатора Прімо-де-Рівєри. Про революційний рух в Барселоні і атеїст на диктатора продісталися до закорд. преси лише скіпи вістки наслідком заведення гострої цензури.

Юз, державний секретар (міністр) Зєднених Держав для справ закордонної політики, відомий непримиримий ворог большевиків, заповів своє уступлення з весною слід. року, щоб вернутися до адвокатури. Як кандидати на його наслідника виступають м. н. Гувер і Гервей.

Американський парламент, який закінчить свою сесію 4. грудня ш. р., не буде сличаний перел груднем слідуючого року. През. Кулідж вважав корисним для поладження всіляких господарських і промислових справ Америки завести одностійну парламентарну перерву.

Останні вісти. Генералістика польського кабінету. Представники 4 клубів лівої мали конференцію з прем'єром Грабським. Представили йому свої постулати. Представники П'єста і правих клубів конферували теж із прем'єром. Прем'єр відтак запропонував теку вінепремієра послові Тугутові, Тугут застеріг собі час до надумання. Теку міністр. внутр. справ обняв би воевода шлесський Більскі. На мін. справедливости пропонують проф. Макаревіча зі Львова.

Напади на кресах. В справі нападу на поїзд під Лісною арештовано 20 чоловік. Малолітніх вилучено. Передається їх наглому судові. Погоня триває далше. Сконстатовано, що часть вагати з 17 люда є на північ від Баранович. Тамтуди звернено погоню. Власти думають, що диверсанти будуть спіймані, хіба що поодинокі старатисамуть перейти границю. Є чутки, що вагата передісталася на східно-галицький терен, до тернопільського воевідства. Львівський ген. штаб ДОК. заперечує це.

Арештування організатора диверс. ватаг. З Варшави звідомляють: Арештовано якогось Фр. Кравчика, що хотів перейти радянську границю. Найшли при ньому інструкції як нападати на поїзди. Мав він зізнати, що при поділі добічі вбив провідника вагати Івана Струга.

Чорногорсько-альбанська війна. Берлінська преса звідомляє про вибух війни між Чорногорцями й Альбанцями в зв'язі з убиством вищих чорногорських урядовців альбанськими ватагами. Кілька тисяч Чорногорців машерує в напрямі альбанської границі. По обох боках багато вбитих і ранених. Кілька граничних сіл спалено.

Болдуїн-Еріо. Лондонські часописи містять чутку про недалеку стрічу Болдуїна з Еріо. Стріча відбудеться правдоподібно після зложення англ. урядової заяви.

В. Винниченка: БРЕХНЯ, п'єса на 3 дії, в ціні 1.60 зл.

Головний склад в Книгарні Наукового Тов-а ім. Шевченка Львів, Ринок ч. 10.

Хто не одержав ще наших натальогів, хай негайно їх жадає.

Ганна Борисоглібська.

(З нагоди в'їзду на Україну.)

Сьогодні в останнє виступає у Львові стара заслужа на ійчак українського театру Ганна Борисоглібська.

Скоро минає сорок літ її артистичної діяльності. Вступивши 19 XI. 1888 р. по успішним дебюту в аматорській виставі „Сватання на Гончарів“ до трупи покійного М. Л. Кривинського, наша артистка від того часу не розлучалася з українською сценою, 14 літ пробула вона в Кропивницького, зрідивши з трупкою пілу Росію, пізніше служила в трупах Сакс-Ганського й Кяпенка-Карого, в обідній трупі Кропивницького, Сакс-Ганського й Садорського, у Суслана, в Шатковського, після чого в 1918 р. ввійшла вступила до Українського Державного Театру й грає у Київ та Кам'яні. З Кам'янця переїздить до Львова.

Такий був сценічний шлях нашої артистки, на я їй здалося близький драматичний талант і дала ряд незабутніх краєв, що записали її іменем золотими буквами в історії українського театру.

В графічній дани нашої артистки такі: Народилася в м. Себежі Витебської губ. 1 VII. 1871 р. Діти її називалися Сидоренко. На 8-ому році батьки відвезли її до пансіонату в Харків, по скінченню якого в 1887 р. виходить зам за ліаря Рокитянского й учителює півтора року в іюмському повіті на Харківщині. Після переїзду з мужем до м. Славянська, де й рішилася її артистична доля. Від того часу знає її ціла Україна під її сценічним прзвищем — Борисоглібська.

Свій небуденний талант передає Борисоглібська й своїй донці Олені Голічинській, загальною знай артистці нашої львівської сцени.

Прощаючи тепер славу нашу дітячку, бажаємо їй ще д'яких літ плідної праці на користь рідної сцени а українську суспільність закликаємо прибути громадно за її останній виступ.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Попереднє (253) число нашого часопису сконфіскавала польська прокуратура за три місяці вступу статті п. з. „Нове експозе Габсбургів“, один уступ в статті „Загальний Зізд УПТ“ та два місяця в статті „Скандална провокація“.

— **Спостереження.** У складі Головної Управи УПТ. пропущено в 252 ч. „Діла“ з 12. XI. пр. поміж членами імя п. Осипа Голдана, зал. урядн. — Львів.

— **Спекуляція спілки Мошковіч-Туман.** Перед кількома тижнями відомий на львівському бруку купець і промисловець Франц Мошковіч оголосив в народно-поліційним органі Тумана, що польському Львову загрожую велика небезпека. А саме, що Українці а радше митрополит Шептицький збирається за великі гроші купити рудеру Мошковіч тз. „Варшавський готель“. Надживаючи імени митрополита і українського громадянства, Мошковіч-Туман і ціла „народова“ преса перестерігали „наповоді“ кола а спеціальну військовість, щоби всіма засобами перепинити перехід Варшавського готелю в українські руки, бо це могло би мати катастрофальні наслідки для Польщі. Таж Варшавський готель міститься біля корпусної команди, де вже в часі польсько-української війни знайдено підслухуючі апарати. Ясно, що й тепер Українці, маючи в своїх руках такий пригідний об'єкт, могли би переводити шпівнажу. Польська суспільність і т. д. очевидно не сміє до того допустити. Як бачимо, то спілка Мошковіч-Туман для огидних спекуляційних цілей дозволяє собі нарушувати честь а достойнство українського громадянства. Бо не минуло українського громадянства. Бо не минуло українського громадянства повинні ми затримати собі.

— **Навіть і там — поліція.** У коментарі до статті про „перший зізд українських лікарів“ треба зазначити, що присутній на зізді комісар перебував два рази промовляв; перший раз при привітанні проф. Пилишина а другий — при повитті від „Медики Громади“. Дуже характерне те, що цього самого дня а 2 год. довол. (раніше засідання скінчилось а 1-й)

переведення ревізії а Бактер ольогічний інституті Наук. Тов. ім. Шевченка. Комісар явився в присутності трьох агентів і чотирьох комісарів, ніяк ясна без судового допущення. Комісар обіцяв принести його до 24 годич, але до цього часу такого допущення ще ніхто не бачив. Чого шукала поліція між склянками та ретортами і який зв'язок мали її відвідини з медичним зіздом — ніхто не збагне.

— **Патріотична термінологія „Хвїлі“.** В останньому числі „Хвїлі“ нахилимо в зізді зі судової сали (розправа проти Матерівського) такий зворот: „...під час української інвазії, Українці... і т. д.“ Це надвичайно характерна клячка для цілого політичного світогляду ширших галицьких (parдон; „wschodnio-malopolskich“) сіоністів. Для них історія Західно-Української Релігії, як вислід визвольних змагань народу, була лише „інвазією“. Під цим оглядом пп. Райх, Тон і тов. є рідними побратимами бригадіра Мончинського і інших оброщуф Львова.

— **Жестви винищючого погрому.** Нам принесено список людей, яких погубували і покачували винищючі „патріоти“ під час театральної вистави в п'ятницю 7. п. м. Є це д-р Пойма, д-р Шувровський, Гриць Опалевич, Блоус (громадський поліційант), Ол. Курчовський, Ів. Лема, Ф. Йона, Пачкевич, Врещона, Делевич (вояки фабрики тютюну), Стасишин, Козак і Маруненко, актор, який втрапив ліве око.

— **Ще про напади на „красах“.** До польських газет пишуть з Вільна, що підчас пожежі села Бадеевичі в неспівському повіті почали експлуатувати граніти, нагромаджені по хатах. Аештовано якогось Івана Персенька, який мав признатися, що належав до диверсійної ватаги. Погня за одною з більших ватаг вивинявся безупинною. В селі Кімидишці у свеніцькому пові. напало 8 бандитів на лім парох, якого стягли з ліжка і вбили. Поліція пчала погоню, як до-тепер, безуспішно.

— **На гледній дорозі.** В околиці Заживця жовківського повіту напало двох бандитів на Жиди Федера, що вертав до Рави Руської, і забрали в нього 100 золотих та закуплені товари.

— **Ще один монополі.** Польська рада міністрів рішила предложити со-мвї проект закона, силою якого уся еміграція з Польщі за океан буде повернута виключно на польські пристані Балтійського моря. По лінії цього закона будуть видавані концесії перевозним підприємствам.

— **Присуд смерті.** Тимко Магеровський, селянин з Частинь, станув на днях перед львівським судом, обвинувачений в убийстві, докананому ще 1917. р. на особі Костя Трубака, свого товариша і співника, якому забрав 2000 корон. Магеровський мав убити Трубака сокирою а потім заволокти трупа на залізничний шлях, щоби тим способом ухилився перед відповідальністю. Поїзд, який надіхав, відкинув трупа, полишаючи незатертими рани на голові, в д ударів сокири. Підозріння впало на Магеровського, якого арештовано і до 1918. р. продержано в тюрмі. Підчас польсько-української війни Магеровський втік в тюрми, втік його знов арештовано і аж до тепер пересидів М. в тюрмі та шпиталі. На розправі Магеровський до вини не признався, за те обтяжили його свідки. Лава присяжних, на питання в на-прямі убийства, подтвердила питання 8 голосами, супроти чого Магеровського за-суджено на кару смерті. Примінюючи до М. амністію, замінено йому кару смерті на 15-літню тюрму. Бороним М. адвокат Герштал, який вис зажалення неважності.

— **Замало генералів.** В кругах польського союму розишлася погослока, що в найближчому часі міністерство військових справ предложить проект 60 піднесенів в польському генеральському корпусі; 35 полковників д стане генеральськими шліфами.

— **„Мондри Поляк“.** Поляки щойно тепер стямалися, який „гешефт“ зробили на продажі біловесської гущі Англіїям, супроти чого хочуть перевести ревізю заключених в тій справі контрактів.

— **Фальшиві банкіоти.** Варшавська поліція арештувала ряд осіб обвинувачених в поширюванні фальшивих п'ятизолотих банкіотів.

— **Проти деморалізації.** Польське міністерство внутрішніх справ видало заборону видавання паспортів дітятам, які їдуть до Франції на т. зв. роботи. Виявлено, що більшість дітят, які під покривом заробітків виїхали до Франції, опинилися в публічних домах.

— **Самогубство новинаря.** Дня 11. п. м. застрівився у Львові рядовик Гриць Бовк з ляку перед карою, яка ждала його за якусь пов'язану несубординацію.

— **Зі суду.** Перед львівською лачою присяжних судів станув на днях селан з Улазова коло Часова Рогожа, обвинувачений в підпаленні власної загородини, від якої згоріло 49 сусідніх господарств.

Підпалу мав доклати Рогожа з жалю, що його жінка, на якій ґрунті він побудував хату з господарськими забудовами, не признавала за ним ніякого права до тиг будинків. З причини нестачі доказів Рогожу звільнено від вини і кари.

— **Історія листу Зіновєва.** Ославлений лист Зіновєва, який літав з ним в очку англійських консервативів, скомпромітував большевицькі махінації на англійському терені, мав свою цікаву історію. Викав його з „найсекретнішого відділу“ одні зі співробітників „комінтерну“ М. Разом з другими документами, звів його до Берліна. А коли большевицькі видали приказ арештування „зрадника“ разом з документами, він сів на літак і втік до Англії, де повідомлені радєм большевицькі агенти очікували його на аеродромі Упереджений про засідку, опустився той виїмковий поїзд на іншому місці і ще перед виборами лордича компромітуючі документи вправі англійської консервативної партії. Тепер він пропав з овиду, щільно укритий консерватистами, які між іншим завдячують йому свою перемогу при виборах.

— **Неймовірне.** До одного з льонпівських бюр посередництва праці зголосився молодий чоловік з просьбою допомогти. Коли йому звернено увагу, що він молодий і сильний — на допомогу не заслуго, цей виходячи крикнув: Зараз буду мати забезпечення. За якийсь час вернув і заявив, що він доканав убийства. І дійсно виявилось, що молодий зів відрубав сокирою голову першій стоїчій дівчині, якої ніколи перед тим не бачив.

— **Епіо письменником.** На днях появився на книгарських полицях роман прем'єра французьких міністрів Еріо п. з. „Пані Ракемі та її поїзти“. Роман зустрівся з великим зацікавленням.

— **Загадочна нахідка.** Підчас реконструкції б. карного заведення св. Магдалини у Львові, знайдено під дошквою спорохнілу домовину з людським кістяком. Ласі на сенсацію газети розносять на тлі нахідки неімовірні казки про злочини і убийства, яких тлом мав бути колишній монастир св. Магдалини.

— **Австрійський конзулат у Львові** урядве від 17. листопада п. р. в домі при вул. Пеллишанській ч. 35 І. пов. 810 1—3

— **З т-ва „Львівський Боян“.** З огляду на те, що на останніх пробах „Боян“ Фреквенція співаків, особливо ж муштин, являється непомірно малою, так, що в тім складі хору на пробах годі розвивати якої небуть поважнішої діяльності — Відділ в повній свідомості своїх обов'язків і відповідальності стверджує, що результат праці в таких умовах не стоїть в ніякій пропорції до втрати коштів, часу і енергії і що продовження її являється дуже проблематичним — і тому визнає всіх своїх членів як старших, так особливо молодших, до точного явлення на найближчих пробах (в вівторки і п'ятниці о год. 7 вечером), від чого залежатиме дальша судьба товариства. — **Виділ „Львівського Бояна“.** 815 1—1

ОПОВІСТВИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

На „Рідну Школу“ прислали з Ч. С. Р. в чеських короках: Спознавче Тов-о „Скиталець“ у Терезині 122, дир. М. Літвінський 20, стріл. спілка „Будучність“ у Берні 500. Впов. Жертводавцям скликаємо ширшу подяку. — **Головна Управа УПТ-ва.** 1—1

„ОЛКА“ ЛЬВІВ
РИНОК
35.

Рібіні оголошення.

Пошукується здібної матуристки (та семінаріяльної або гімназіяльної для учениці з VII. класи виділової і учениці з I. класу (V. виділової). Околиця гірська. Осібна кімната, повне утержання і відповідна доплата після умови. Зголошуватися до Адміністрації „Діла“ під „матуральне свідомство“. 797 3—3

ДІРІГЕНТА доброго, найрадіше академіка, пошу до себе в двомісячну гостину. Зголошення листовно: о. д-р В. Пеллишанський — Ракетів. 808 1—1

ПАРОХІЯ Долина до заміни за парохію меншу з одною церквою при залізничній в містечку. Зголоситися в уряді парох Долина коло Станя. 814 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

Рудольф Кропп

магазин товарів блаватних і модних в Перемишлі

переніс свою фірму, яка містилася при вул. Францішканській ч. 23, до локалію при вул. Францішканській ч. 24.

біля аптеки під „Звізною“ і просить своїх дотеперішніх П. Т. гостей о дальші відвідини. 1—1

СКЛАД СТАРОГО ЗАЛІЗА
М. САФРАН ЛЬВІВ
Казимирівська 32

поручає шини, підойми, як також всякі артикули входячі в обсяг будівництва, по найприступніших цінах. Купує рівнож всякого рода старе залізо гуртом і детально. 738 3—3

МАТРИМОНІАЛЬНЕ.

Пані, що хотіла вийти заміж за Панів з університетським освітанням, навіть з меншим освітанням шкільним, будуть ласкаві зголоситися з фотографією Со-сновський, Дрогобиць 2. На відповідь 1 зл. 809 1—2

Звичайні Загальні Збори

Музичного Товариства ім. М. Лисенка, філія в Станиславові, відбудуться в четвер 20. п. м. о год. 6-тій веч. в комнатах Товариства при вул. Голуховського ч. 20. із звичайним денним порядком. — **Виділ філії Муз. Тов-а.** 812 1—1

КОНКУРС.

М. У. П. Т. в Косові прийме сейчас організатора. Платня після умови. Рефлектуючі на цю посаду зголосяться лично або писемно у д-ра Петра Рондєка в Косові, предкладаючи 1) Curriculum vitae, 2) Референції визначної особи, і 3) Поручення котрогось К. У. П. Т. 813 1—1

Ширіть наш часопис!

„ОЛКА“ ЛЬВІВ
РИНОК
35.

біля
Народноі
Торговлі
продає
тільки
677 8—20

ТРИКОТИ
найліпшої
якості.

Негайно передплатуйте відновлений виданням, єдиний український господарський часопис

„СІЛЬСЬКИЙ СВІТ“ (заснований д-ром С. Дмоховським 1924 — Рін видання II. — 1924

щомсячичний ілюстрований часопис, присвячений всім галузям сільського господарства та сільському життю. — Під редакцією агронома **Є. Архипенка**.

„Сільський Світ“ присвячений головним чином практичному сільському господарству. На сторінках часопису друкується все нове і видатне в сільському господарстві, що є в гварі і за кордоном.

В „Сільському Світі“ пишуть видатніші українські агрономи, сільські господарі, економісти, правники, лікарі та громад. діячі. В часопису безплатно друкується відповіді на запити передплатників, да-редаплатник має право умістити в часопису свої оповіді один раз за половину ціни.

Умови передплати: За останній квартал 1924 р. (за 3 числа) 2 злот. Передплатники, що з початком цього року внесли 4 млі. мар., дістають часопис 6-3 долл. т. — Передплати можна надсилати чеком на П. К. О. — Варшава ч. 80481, або звичайним переказом на адресу редакції. 806 1—1

Адреса Редакції: Львів, вул. Бляхавська ч. 9. „Сільський Світ“.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4'20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7'50 зл., Німеччині 7'50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Руму-
нії 150 лей, Болгарії 7'50
зл., Австрії 7'50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошенні
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Кулідж і Болдуін.

Нововибраний американський президент не є індивідуальністю, ні визначним інтелектом як політичний діяч. Кельвін Кулідж є головною дією щастя. В історії Зєдинених Держав було лише три випадки, коли заступник президента ставав тимчасовим президентом у наслідок передчасної смерті свого шефа. Попередником Куліджа в такій ролі був Теодор Рузвельт, виймаючи індивідуальність. Він попав на становище заступника президента як людина надто небезпечна у політичній житті; такою гідністю хотіли обезсилити його політичну діяльність.

Несподіванок, які зробив Зєдиненим Державам Рузвельт або Вільсон, ніхто не сподіється від Куліджа. Його життя проминало на праці соціального організатора. Він уродився в 1872 р. і виховався на хуторі свого батька. Студіював право і в 1897 р. почав свою правничу практику у Нортгемптоні. Два роки пізніше його вибрали до міської ради і він переходив поступово кар'єру політичного громадянина з представництва свого „стейту“ на бурмістра, зі сенатора свого „стейту“ на президента сенату і губернатора. В 1920 р. став заступником президента держави, а в серпні 1923 р. по смерті Гардінга тимчасовим президентом. Найславнішим інцидентом у його політичній кар'єрі був його енергійний виступ у справі поліційного страйку в Бостоні, яким цікавилась ціла держава. Його становище в цій події рішило про його кандидатуру на заст. президента.

З погляду політичних переконань Кулідж є по суті таким самим консерватистом як його протиставник „демократ“ Дейвіс. У нинішніх умовах американського життя різкі відмінності між партіями затерлися. Немає вже боротьби між ними щодо зрівняння прав муринів з іншими горожанами ні щодо митових тарифів у протилежності до „вільної торгівлі“ і т. д. Найбільшою причиною кандидата стає не його політична програма ні навіть індивідуальність, а якась безособова, „золота середина“, проти якої як найменше виборців протестує. Тому важко сказати щонебудь рішучого про пересвідчення і напрям майбутньої діяльності Куліджа. Він стечитиме перш усього за настроєм загалу і можна сумніватись, чи матиме потребу надавати йому новий напрямок, згідно зі своїми ідеями.

Зовсім іншого типу діячем є теперішній президент міністрів Англії. Стенлей Болдуін є старим, досвідченим політиком та дипломатом, головою найбільшої партії найбільшої світової держави. Він має чини 57 літ, від 1908 р. є в парламенті; в 1917 р. у коаліційній кабінеті мав теку міністерства фінансів. У 1921 р. був головою льондонської торговельної палати; в 1922 р. був оборонцем політики, яка казала консерватизм виступити з коаліційного кабінету. За міністерства Бонар Льова був міністром фінансів і зробив подорож по Зєдинених Державах у справі воєнної логістики. Він займав місце Бонар Льова в маю 1923 р. Цього-ж року

у листопаді при виборах не одержав більшості і подався до димісії в січні 1924 р.

Болдуін є сестринком відомого англійського письменника Редьярда Кіплінга і популярним з того, що четвертину свого великого майна відступив державній скарбниці під час війни. Він має довіря великих промисловців та фінансистів. Він є перш усього бізнесменом, з холодним розумом, великим фінансистом, якого вплив поширюється на копальні вугілля, заліза та сталі. Він є одночасно великим земельним власником та господарем; людиною зі широкою освітою, що стежить за наукою та мистецтвом. Він не є людиною такого неанглійського темпераменту як Ллойд Джордж; у його виборчих промовах ніхто не чув гострих нападів на Мек-Донельда або тонів люті, обурення чи надмірного палу; він

обмежувався до зрівноваженої критики, в якій батьківським тоном остерігав своїх противників перед помилками.

Цього спокою він навчився від свого політичного вчителя Бонар Льова, якого приватним секретарем він був на протязі 8 літ. Щойно нічи бачимо, якою далекосяжною була його політика: він умів обмірковувати мету, коли відступити своє місце Мек-Донельдові і коли виступити проти нього, у надії на перемогу. В Англії, де справи політичні зв'язані з економічними сильнішими ніж в інших державах, зрозуміло, чому Болдуін має перевагу як дипломат над політиками, які йдуть більше за настроями самих ідей. Світогляд Болдуїна, консерватиста старого типу, не є суперечний з найживішими домаганнями „духа часу“. Характеризувати його основні риси, значило би давати історію розвитку головних ідей у суспільно-державній житті Англії.

Для Європи...

За засіданні варшавського союму виступають сьогодні польські соціалісти (так зв. крулевська група), з внеском, в якому виставляють домагання заснувати український університет у Львові. Пепеси роблять це у соймі не перший раз. Маємо надію, що й не останній. Мотиви їхнього поступування відомі. Треба ж ратувати престиж партії, треба на деякий час бодей очиститися від тих закидів, які йдуть на їхню адресу з боку правдивої демократії. Треба зробити жест для закордону. Треба світові доказати, що є нібито в Польщі такі політики, які стоять на сторожі зобов'язань, на сторожі закону і конституції.

Ось недавно написав пос. Строньскі у своєму новому органі „Warszawianka“ такі розумні слова на адресу уряду Грабського, вкладаючи їх у уста закордону: „W tym kraju sądzę, że ustawami można gwałcić prawa“. Очевидяки такий висказ Строньського зовсім не доказує, що він разом зі своїми співпартійниками на правду не насилие права при допомозі всяких „устав“. Та не про Строньського йде в даному випадку. Пепесам залежить мабуть ще більше на opinii закордону чим Строньському. Він же польський націоналіст а вони мають претенсії бути інтернаціоналістами, вони ж члени II. інтернаціоналу. І це саме є найважливішим мотивом пепесівської внеску в університетській справі. На правду вони й не збираються переконувати та практично зреалізувати своє теоретичне становище в цій справі. За таким твердженням промовляє обставина, що свій внесок вони могли при добрій волі провести на пленумі ще в часі попередньої сесії, чого не зробили. Далі вони нічим не піддержали українських членів соймової освітньої комісії, які добивалися допущення на порядок нарад тої комісії справи відомих петитій. Тоді в комісії вели Поляки обструкцію проти українських домагань. Є й ще одна обставина, що промовляє за тим, а іменю те, що пепеси трак-

тують цю справу таксамо по своєму, без порозуміння з українською парламентарною репрезентацією, як уряд Грабського. Польські соціалісти взялися боронити права і польських зобов'язань саме в момент, коли уряд назначив польську організаційну комісію для введення в життя пародії університету в Кракові. Так виглядає на ділі ця хоробливо дволічна політика пепесів у названій справі.

Як закінчиться трактування цієї справи, важко передбачити, та ось мабуть з того приводу появилася у львівській півофіційній „Газеті львівській“ передова стаття, яку треба вважати відповіддю на пепесівську демонстрацію.

Автор захвалює велику послідовність уряду в справі творення для українців „університету“ в Кракові та стверджує, що вся польська суспільність з окрема „малопольська“ з великим заінтересуванням слідить перебіг тої справи. А те заінтересування береться звідси, що Поляки „все були вірні старій, традиції ліберального трактування інших народностей, що замешкують Річпосполиту і все відносилися зі симпатіями до їх слушних домагань, зберігаючи однак власний стан по-сідання“. По лінії цієї „толеранції“ саме йде уряд Грабського і тому таке велике заінтересування справою у Поляків.

Пр. 991/24. В імені Річпосполитої Польської Суд окружний криний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 250 (10343) з дня 8. XI. 1924 р. в артикулі під загальною назвою: „Рубина“ а) речення між словами: істаування і розвитку а в двох напратках: а) речення між словами: становище на Львівській а в матеріальному розумінні; б) уступ по словах: зловж і позперек Указом, до кінця артикулу. 2) „Новинки“ в рубриці п. з. „За жертви Талергофу“ речення по словах: в церкві могили, до кінця цієї рубрики. 3) а) Титул артикулу відлученого по арт. „Новинки“; б) уступ перший по титулі до слів: Починається аразу; в) речення між словами: в першому ряді Українців, а заводиться польську; д) речення між словами: в Чорткові, Луці і т. д., а вержаючи до „Рідної Школи“; е) речення по словах: шкільний регулямін, до кінця неого астикулу, містить в собі ество ад 1) а) б) злоч. з § 65 а) з. к., ад 1) злоч. з § 65 а) і вини з § 303 з. к., ад 2) злоч. з § 65 а) з. к., ад 3) вини з § 303 з. к., узнав доконану в дни 7. листопада 1924 року конфіскацію за оправдану і заявив зніщення цілого накладу і видав по думці § 493 п. к. заборону дальшого розширювання того аркушового письма. Заказом видав наказ відлучальному редакційному тої часопису, щоби не рішечня помістив безплатно, а найбільшій числі і то на першій сторінці. Невиконання його наказу потягас за собою наслідки розглядає к. е. § 21 зак. друк. з 17. XII. 1892 д. п. з. № 6 ex 1893, а іменем: засудження до переступство на гривню з 400 з. п. — Львів, дня 10. листопада 1924.

Цей півофіційний орган доказує, що університетська справа не політична і такою вважає її уряд Грабського, а Україні хочуть зробити її політичною бо поза Львовом відкидають всяку урядову університетську концепцію. А Краків чейже тимчасовий, хвилевий пісок і тільки він в даний мент можливий. Перенесення того „університету“ наступить силою річей тим скорше, чим швидше Русини відмовляться від свого „неперемінного“ становища, що з розумною політикою не має нічого спільного“.

По думці цього знаменитого органу це не є політичне ставлення справи. Польські патріоти недвозначно вимагають, щоби Україні відреклася всякої політики. В такім випадку вже зовсім легко перенесуться з Кракова неіснуючий інститут між Українців та й то ще невідомо куди. Півофіційний орган виразно домагається від України політичних уступок за ціну такої не політичної а чисто культурної справи як університет.

Становище пепесів у дечому відмінне від зясованого становища польських „демократів“, бо вони соціалісти горлають: „Ми проситимемо українському народові руку згоди понад голови українських націоналістів“.

Польська чорна сотня з під прапору Гломбінського горлає теж, але з тою різницею, що вона хоче подати руку згоди „русскому люду“ по знищенню всієї „шовіністичної“ і „пшевротовой“ української інтелігенції.

Між одними і другими є тільки формальна різниця, але фактичної немає. Всі вони йдуть до одного, а то до заглади українського народу. А через те з тої запозидженої пепесівської демонстрації у польському соймі нічого позитивного сподіватися не можна. В. М.

15 С. М. ЗДЕРЖУЄТЬСЯ
висилку часопису тим Вп. Передплатникам,
що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4 20 зол.

На соймовій арені.

З діяльності українського Соймового Клубу.

Інтерпеляція посла Сергія Хруцького і тов. до прем'єра кабінету а також до міністра віроісповідань і освіти в справі урегулювання законодавчим шляхом православних і католицьких парохій.

Православна церква в польській державі стурбована неприхильним трактуванням з боку державної влади. Вона не визнає себе зі свого майна, і це одно тим майном не позбавляється на основі декретів з 16. XII. 1918 і з 9. VIII. 1921 р. Далі православна церква позбавлена внутрішньої самоуправи, шляхом накинута їй тимчасових приписів про відносини уряду до православної церкви в Польщі з 16. XII. 1922 р.

Поневолення православної церкви дуже глибоко вразило православне населення. Виконуючи волю народу, Український Клуб займався відразу справою правного і фактичного положення православної церкви і тому негайно звертався до сойму та уряду з домаганням наладити цю справу. Наслідком старань Українського Клубу сойм прийняв ухвалу з 8. II. 1924 р., яка змусила уряд погодити законопроектним шляхом справу закритих і відібраних православних церков на протязі 2-ох місяців. Рівночасно по думці тої ухвали мав об'язувати в тих справах status quo, аж до хвилі законодавчого поладження справи православної церкви.

Однак уряд донині не виконав волі сойму і відповідних законопроектів до сойму не вніс. Мало того: уряд не лише православної церкви в спокою, а навпаки, тепер редукує він православні парафії на 50 проц. Опр митрополита не мав ніяких наслідків, а до голосу вірних, отже до голосу православної населення уряд зовсім не прислухується та нехтує канонічній устрій православної церкви. Урегулювання православної як і католицьких парохій може відбутися виключно законодавчим шляхом, наскільки неможливий є розліл церкви від держави. Всякі інші спроби розв'язати цього питання можуть причинитися тільки до роздратування і образи релігійних почувань населення. З огляду на свій тимчасовий характер мусять вони бути хибними і невідповідними ніякій розумній цілі. Зважаючи все те, необхідно прийняти окремий закон про парохії.

Відчувши на собі, на протязі кількох літ весь тягар ворожого трактування православної церкви польською владою, православне населення є тепер дуже затрівожене намірами уряду відносно редукції парохій. Воно побоюється, що намічена редукція перед появою відповідного закону подиктована виключно тільки бажанням створити некорисний для православної церкви фактичний стан.

Всі ці побоювання знаходять собі підтвердження в обставині, що уряд не тільки хоче повести редукцію — яка фактично може його інтересувати з огляду на фінанси, — але не хоче згодитися на те, щоб залишити філіальні церкви, а також не хоче допустити до творення приватних парохій, утримуваних самим населенням — що чейже байдуже для фінансової політики держави.

З огляду на все вище підписані питають пана президента Ради міністрів і п. міністра віроісповідань:

1) Чи уряд наміряє обробити і внести

Оборона українського шкільництва й учительства.

Страшення обниження числа українських державних шкіл, переміна української викладової мови на польську, переносування й звільнювання з посад українського учительства — це не стрічалося з належним відношенням цілої української суспільності. Головно наша провінційна інтелігенція, яка в першій мірі повинна держати руку на живчику, з дивним спокоєм приймає ті удари та — часто буває — не збудується навіть на чисте зареєстрування доконаних фактів та поінформовання про це в час українського загалу.

Тому то, не маючи автентичних інформацій про правдивий стан справи на місцях, мусимо з konieczности брати за підставу польські офіційні дані в тому напрямі, які з одного боку на кілька літ застарілі, а з другого ж виставлені однобічно. Причиною такого невідрадного стану в напрямі нестачі скорі, точної і вірної інформації можна вважати й те, що досі не було властиво центра, який займався б цією справою, а інформації, подавані до різних українських часописів, розгублюються та — буває — дехто, не маючи довіри у свій журналістичний хист, з тої причини відкладає газетну інформацію з дня на день...

Тепер та нестача уступила. На підставі затвердженого львівським воевідством нового статута У. П. Т. має право „Українське Педагогічне Товариство“:

„предкладати властям меморіали і петиції в справах загально-культурно-просвітних та педагогічно-дидактичних і заступати й боронити інтереси українського шкільництва та українського учительства“ (§5. букава з).

Річ ясна — У. П. Т. не є всевідуче і не маючи матеріалів, не може перевести потрібної оборонної акції. Тому наше громадянство а в першій мірі українське духовенство, розпоряджаючи з уряду метричальними даними та маючи доступ до шкіл, повинно прийти в тій справі з допомогою.

Передусім належить ствердити, який теперішній фактичний стан у

до сойму закон проект, який урегулював би остаточно справу православних і католицьких парохій?

2) Чи припинить уряд започатковану акцію редукції православних парохій аж до хвилі ухвалення вищезазначеного закону про парохії?

порівнанні з довоєнним. В тій цілі священик, учитель, студент, який інший інтелігент, селянин чи робітник перешле негайно з кожної громади (міста, містечка, села й присілка) такі дані до Головної Управи УПТ. (Львів, Ринок ч. 10 П. пов.)

Чи і яка школа була там до часу війни?

Чи, хто, коли і на якій підставі змінив викладову мову?

Чи, хто, коли й до кого робив відклик і з яким успіхом?

Скільки є тепер дітей в громаді в шкільному віці греко-кат., римо-кат., мейсеевого й іншого віроісповідання?

Подати імя, назвисько і народність учителів (люк) дотичної школи.

Проти всяких самовільних протизаконних рішень належить негайно вносити відклики й протести до шкільної кураторії і до міністерства та зажалення (скарги) до адміністраційного трибуналу і далі. Інформації повинні уділяти наші правники і взагалі люде обізнані з тими справами. По правну пораді належить також звертатися до Кружків УПТ. у своєму повіті. Очевидно, де досі ще нема Кружка УПТ., там його негайно оснувати.

При цій нагоді звертаємо увагу на ось яку справу: На всіх українських землях, що опинилися під Польшею, правлять у кожній громаді наказні (іменовані польською владою) комісарі майже виключно Поляки, які вже давно повинні були уступити, а їх місця заняти правові виборні громадські ради.

Що ці комісарі (наказні вийти, солтиси і т. п.) в Галичині не мають права заступати громади, говорить ясно досі обов'язуючий австрійський державний закон з 5/III. 1862. В. з. д. ч. 18.

Арт. VII. цього закону звучить: „Громаду заступає в її справах громадська рада й громадський уряд. Громада вибирає періодично своє заступництво“.

Арт. XII. цього закону звучить: „Громадська рада є в справах громади ухвалюючим а громадський уряд управляючим і виконуючим органом“.

Вправді політична краєва влада в надзвичайних випадках може розв'язати громадське заступництво та настановити до тимчасового ведення справ громади комісаря з прибічною радою, однак про це арт. XII. уступ 2. вище згаданого громадського закону постановляє:

„Політична краєва влада може розв'язати громадське заступництво. Найпізніше на протязі шістьох неділь по розв'язанню мусить бути розписаний новий вибір“.

Що наказні комісарі зі своїми т. зв. прибічними радами не мають права переводити основних змін а тим самим змінити в школах української викладової мови на польську, доказує ще й досі обов'язуюче рішення адміністраційного трибуналу з дня 3. липня 1909 р. ч. 6275, Будвільські 6848 А, яке звучить:

„Орган настановлений до тимчасового ведення справ громади на випадок розв'язання громадського заступництва неуправлений до таких заряджень, які сягають поза звичайну адміністрацію, або з якими можна підодждати“.

Отже там, де наказний комісар зі своєю прибічною радою або й без неї по приказ згори або з власного почину змінив в школі українську викладову мову на польську, що очевидно шкільна влада з правила затверджує, — належить вносити рекурс і протест проти цього до міністерства і т. д., як було сказано вище, спираючися саме на згаданих громадських законах й рішеннях.

Були випадки, де українські громадяне однакостанне й дуже енергично спротивились, то наказна прибічна рада відкликала ухвалу в справі зміни української викладової мови на польську і заявляла своїй і шкільній владі, що вона по думці згаданих законів і рішень адміністраційного трибуналу не має права до такої ухвали. Траплялися поодинокі випадки, де така заява помагала і в таких випадках привертано в школі права української мови н. пр. в Бартатові, повіт Горгодок біля Львова, де цією справою займався був ревню о. Антін Каштанюк.

З уведенням в життя шкільного „кресового“ закону з дня 31. липня 1924 р. В. з. д. ч. 79, пов. 766 входимо в нову фазу боротьби. Арт. 3. цього закону звучить:

„В школах державних загальних, положених у громадах, що мають 25% людкості української, білоруської або литовської на задання урядового ствердження батьків в 40 дітей у шкільному віці народности української, білоруської або литовської, що належать до одної шкільної округи, буде їм запевнена наука в рідній мові“. Наскільки в даній шкільній округі нема 40 дітей в шкільному віці, яких батьки зголосили жадання науки в рідній мові

*) Отже не наука рідної мови, тільки вся наука в рідній мові; іншими словами: буде забезпечена рідна викладова мова. — Поил. I. Г.

ПЕНІС ЛУКІЯНОВИЧ.

Осип Маковей.

(З нагоди його 40-літньої літературної праці.)

У листопаді 1885 р. в 22-ому ч. „Зорі“ надрукував Франко дуже вдатний, поправної форми переклад Гайнріха Гайне „Післанець“ підписаний ініціалом М.* Це був підпис Маковей, тоді ще ученика VII. кл. гімн. Найближчого року в 4-ому ч. „Зорі“ появилася такийже поправний переклад із Овідієвих Метаморфоз (Орфей і Евридики) з підписом М.-ей і згодом 2 оригінальні вірші: Заказані яблука (ч. 19) та Неділя в полі (ч. 24) без підпису, але обидва ці віршики передруковані в збірці поезій Маковей з 1894 р. (стр. 9*).

Це початок Маковейової літературної кар'єри; виходить, що в листопаді ц. р. припадає сорокліття письменницької його праці і з тої го нагоди бажав би я дати обрис його літературного профілю.

Та спершу кілька дат із його життя. Вийшов Маковей із маломіщанської родини (в Яворові, родж. 1867 р.). 1887 р. скінчив акад. гімн. у Львові, 1893 р. філософічний факультет. Підчас університетських

студій, а саме від марта 1891. до мая 1892 р. був співробітником „Діла“, відтак перейшов до „Народної Часопис“, де остав мало не два роки, працюючи рівночасно в „Зорі“ як співредактор. Від весни 1895 до пізньої осені 1897. був начальним редактором „Буковини“ в Чернівцях, зараз потім прийняв редакцію Л. Н. Вістника до спілки з Франком і Грушевським та працював тут півтора року. В осені 1899. дістав посаду при учительським семінарі в Чернівцях, 1901 р. зробив докторат філософії, в 1910 р., отже в одинадцятomu році учительської служби в семінарі в Чернівцях, де видатно підніс рівень науки української мови й виховав знаних робітників пера та письменників — перенісся Маковей до львівського семінара. Та вже 1913-го, іменованій директором учит. семінарії в Заліщиках, перебрався туди й перебував там постійно, до нинішнього дня.

Маковейів світогляд складався на перехресті старого романтичного українофільства з реальними й поетичними течіями, які довели до засновин Української Рад. Партії (1891 р.). Зростав Маковей під впливом старих Вечерничницьких традицій, які ще в ті часи плеказли в себе ученицькі кружки²⁾; зростав

під впливом своїх гімназійних учителів, старих українофілів; та рано вже пізнався особисто з Франком і припадково був навіть замішаний у т. зв. Дегенівський процес, знаний читачам із життєпису Франка. Але „життя“ — це не математична формулка — ось тому й молоде літературне покоління взяло від Франка не Прометейські вогні, а тільки нахил до суспільних тем у поетичній прозі; Франків вічний революціонер звівся в них на сальонові симпатії до покривджених, а в кого, то ще й виробилось резонерство у міркуваннях та рефлексіях.

До цьогож покоління і належить ураз з іншими Маковей, повний не тільки книжковою, але й життєвою мудрости: від інших мудріший, зумів найкраще (з того, що мав) влаштувати собі життя і вповні виснажити свій великий та весторонній письменницький талант, головнo при помочі зразкової робучости й витривалости. Так і довелося йому під кінець 90-их, у перших роках ц. стол. та від 1902—1912 давати числом і вартістю дуже замітні в Галичині літературні твори.

Ця плодovitість і весторонність — це перші зверхні риси Маковейової постаті.

Він справді весторонно працю-

вав, хіба що на полі драми не пробував своїх сил, поза тим писав усе. Як багато інших, так і він дебютував на полі поезії; цілком не кинув її й згодом, та всеж таки в 5 літ по оголошенні перших віршів перейшов до новелі й оповідання³⁾ і лишився вже новелістом. Але не виключно. Семінарийні праці у проф. О. Огоновського (переважно етнографічні) манили його посвятитися науці, а знову потреба заробітків, нахил і потяг до публіцистики звернули його на це поле й він працював на ньому добрих 20 років та понаписував безліч статей і фейлетонів у всіх галицьких часописах і журналах, у київській Громадській Думці, нарешті в Ст. Птрб. Вѣстнику⁴⁾.

Вислідом наукових студій був цілий ряд літер.-критичних розвідок; Кобилянську, Чайківського, Бордуляка Маковей увів у літературу; з під його пера вийшла суцільна праця про Куліша⁵⁾, капітальний життєпис Федьковича з окремим томом джерел та документів⁶⁾; причинки до „Османа“, поеми раг.-сербсь. поета Гундуліча⁷⁾; нарешті фільольогічна, дже-

*) Поезії Осипа Маковей (Дрібна Бібліотека К. Пявківського ч. 5). Львів 1894. — В „Зорі“ з 1883 р. надруковані три Маковейові вірші підписані псевдонімом Евмен.

*) Маковей єписав львівський кружок у брошурці „Сторя одної студентської громади“, Львів 1912. — Поетичні спомини

„юних днів“ знайдуться в оповіданні „Весняні бурі“.

1) В „Народн. Часоп.“ 1891 надрукував оповідання „Заробок на свята“.

2) Це написав у Л. Н. В. монографію про галицьку публіцистику.

3) Л. Н. Вістник 1901 кв. III. і далі.

4) У. Р. Бібліотека Н. Т. III. том VII.

5) Archiw i. st. Ph. XXVI.

українській, білоруській або литовській, викладовою мовою школи є мова першозначна, себто польська. Наслідком у даній шкільній окрузі крім батьків, що укладають для своїх дітей науки в рідній мові українській чи то білоруській, є ще що на менше 20 дітей, яких батьки жалають науки в державній мові, виклад є на двох мовах з тим, що положення годня буде призначена на науку в мові українській зглядно білоруській. Коли нема в даній окрузі 20 дітей, яких батьки жалають науки в державній мові, викладовою мовою є мова українська, білоруська або литовська. Існуючі в одній окрузі окремі школи з мовою викладовою польською і з мовою викладовою українською*) будуть в міру можливості перенесені в одну „двоязычну“ шкільну школу.

Як бачимо, вже самі закони дуже нерівно ставляться до горожан польської і непольської народності. Один з них не бере на увагу суцільні українські території щодо загально-шкільних справ, другий („законний“) не рахується з прагматичною мовою на цих територіях.

Вже місяць як цей закон „обов'язує“, — а ще й досі міністерство не оголосило виконних розпорядків до нього. Та Прушинські, Т. С. Л., Народова рада і всі польські політичні партії вже знають текст тих розпорядків і вже від довшого часу пильно наладжують апарат та підготовляють ґрунт до такого переведення цього закону в життя, як цього вимагають вшепольські інтереси на східних „кресах“. Вже сам закон дає їм у тому напрямі вільну руку — не кажучи про те, що скажуть виконні розпорядки. І так:

Учасі, коли для оснування „іноземної“ школи треба, щоб Українці становили, що найменше 25 процент людуності в громаді, треба урядово ствердити жадання батьків 40 дітей, треба, щоб ті діти були у шкільному віці, — то для введення польської мови вистарчає таке ніким не стверджуване жадання родичів тільки 20 дітей без огляду на їх зародність і вік.

Ці законні постанови без коментарів говорять ясно, скільки енергії треба буде вложити українському громадянству, щоб з одного боку там, де нам це правдо належиться — добитися школи з українською викладовою мовою — а з другого боку — скільки треба праці, щоб найширші маси освідомити на стільки, щоб „в даній шкільній окрузі“ не нашлося таких темників-родичів 20 шкільних дітей, які задля незнання справи заявили би на домагання польських агітаторів за польською викладовою мовою. З цього боку — як сказано —

*) Дивним дивом закон приміює принцип „rod jedynost dachem“ тільки до Українців. Прим. І. Г.

рельна праця „Три галицькі граматики“*), необхідною потрібне допознання студій над т. зв. галицьким відродженням.

Крім того всього писав Маковей популярні книжечки (для Української Бесіди в Чернівцях) про Федьковича та Воробкевича; для дітей „Пригоди Воробкевича“ Львів, 1922 р.; почав популярну історію Буковини в белетристичних нарисах (Пустельник з Путни й і. оп., Чернівці, 1909); приладив до друку твори І. Воробкевича¹⁾ й оголосив його листування²⁾; нарешті зробив він багато безімної праці: це черкади в „Бібліотеці найзнаменитших повістей“ („Діла“) та в фейлетонах Нар. Час., з чого зложилось кільканацьот томів.

Хоч і як багато працював Маковей на всіх ділянках, завсідни залюбки вертався до белетристики. Зрештою переносинами зі Львова до глухого містечка Маковей сам зрікся дотеперішньої ширини й розмаху своєї письменницької праці. Війна, що вигнала його в поле, зробила решту і Маковей пише вже тільки нариси й сатири таї працює як педагог; а був же він педагогом і на становищі редактора „Буковини“, коли

в першу чергу найбільше може зробити наше духовенство. І в тому напрямі офіційні „Епархіальні Відомості“ взивають наше духовенство доложити всіх сил, щоб при переведенню в життя шкільних „кресових“ законів, не потерпіла українська школа.

Та ця справа така важна і вимагає стільки колективного труду, що ва неї мусять взятися кожна інтелігентна й кожда свідомо українська особина взагалі, а зокрема наше українське студентство, селянство та робітництво.

Цю найважливішу освідомлюючу акцію широких українських мас належить вже тепер розпочати і вести. А коли міністерство сголосить виконні розпорядки до „кресового“ шкільного закону, тоді тільки можна буде видати докладні поучення, як поступати в кожному побдинковому випадку, готові зразки подань, відкликів у цій справі і т. п.

При цій на широкую скалю розвиненій акції належить звернути увагу головно й на те, щоб — жадючи української викладової мови по наших школах — народ жадав настановлювання й українських учителів (людей).

І ще одна дуже важна справа: Така оборонна акція українського шкільництва й учительства попри величезну працю вимагає й величезних коштів на поїздки, на листування, на портрети, взагалі на удержання відповідного апарату.

Річ ясна: ці величезні кошти не може покрити У. П. Т. з фондів „Рідної Школи“, які не вистарчають на необхідні біжучі шкільні видатки. На це треба створити окремий фонд оборони українського шкільництва й учительства.

З огляду на те, що У. П. Т. має статутно застережену можливість такої оборони, то такий фонд створити при Головній Управі У. П. Т. — На ту ціль вже тепер належить зокрема слати більш суми, бо час не жде, а до великої акції мусимо мати приготовані й потрібні засоби.

Ведемо велику затухну культуру війну. А кожда війна — як сказав Мольте — вимагає безмовно трох необхідних річей: „Geld, Geld und nochmals Geld!“ (себ то грошей, грошей й ще раз грошей!).

Іван Герасимович.

зосереджував докола неї цілий кружок молодих письменників.

В поезії Маковей, автора знаної пісні „Ми Гайдамаки“, менше лірики, ніж епіки й сатири; в ліриці менше безпосередньої емоції (чуття), більше рефлексії; навіть і в еротичі (Semper idem, Дружка) більше рефлексії і флірту ніж глибокого чуття й кохання; сам же автор назвав свою еротичку — текою скептику! В збірку з 1894 р. ввійшла тільки частина його поезій, решта розкинена в часописах і журналах. В 1897 р. видав Маковей особною книжечкою „Подорож до Кива“, низку гумористичних, іронічних та рефлексійних віршів, написаних після участі в довгих, докторських розмовах на тайному з'їзді в Києві, де Маковей був делегатом од Буковини: 1911 р. появилася „Ревун“, сатира на неуків, крикунів, демагогів та нездорові громадські умови, які дозволяють таким ревунам виходити в посли.

Ці вірші мали куди кращі успіхи ніж лірика. Колиж Маковей так якби кинув поезію, вона на лрі Франка й у піснях молодших поетів досягала незаних досі вершин.

(Докінчення буде).

У. С. Р. Р.

Боротьба з неписьменністю.

Число неписьменних по статистичним даним 1920 р. виносило для всієї України 3,364.570, тепер це число зменшилося до 2,775.000. За 1923/24 шкільний рік наведено грамоті 229.329 осіб. Найкраще боротьба з неписьменністю ведеться на Одещині, найгірше — на Катеринославщині і Полтавщині. По всій Україні нараховується 7841 шкіл для неграмотних і 417 шкіл для малограмотних. Найбільше їх на Одещині, найменше на Полтавщині. Забезпеченість підручниками в колах для неграмотних становила в містах 80 пр., на селах — 40—45 пр. Скрізь основано товариства допомоги ліквідації неписьменності, але вони працюють слабо. Кошти ліквідації неписьменності складаються з дотацій державного і місцевого бюджету, відрахувань професійних організацій, селбудишків і випадкових приходів, але ці кошти не вистарчають і це є головною перешкодою в цілій акції ліквідації неписьменності.

(„Вісти“, 28. X.)

Український Червоний Хрест.

Український Червоний Хрест розрісся в широкую організацію, має по містах і селах України 306 комітетів і 100 інших низових осередків, в кількості членів коло 100.000. ЧХ. організував 27 диспансерів і 15 інших установ для боротьби з соціальними хворобами: туберкульозом, венеричними хворобами і инш. і 40 амбулаторій для обслуговування селянства медичною помічю. ЧХ. опікується також безпритульними дітьми і організував 10 сільсько-господарських діточих колоній, в яких живе 600 дітей, крім того має до 150 всяких інших установ для опіки над дітьми, як санаторії, заборонки, консультації, для роздачі молока і пр. Торговля медикаментами провадиться в 70 місцевостях. Вкінці ЧХ. опікується, також безробітними, влаштовуючи для них ідальні, майстерні, нічліги і т. п. Назву товариства проєктується змінити на „Червону Зорю“.

(Большевик, 28. X. 1924).

Укапісти — контрреволюціонери.

У Києві відбуваються тепер вибори до міської ради. Майже на кожному виборчому зібранні виступають члени української комуністичної партії, яка існує напів легально. Укапісти критикують в своїх промовах політику уряду, особливо в національній справі, і пробають відчитувати свій наказ депутатам до ради. Але їх до цього звичайно не допускають, не все їм удається навіть промовити кілька слів, бо... „робітництво не хоче їх слухати“. Їх називають Петлюріцями, Скоропадківцями і всякі инші „страшні“ епітети до них прикладають, мабуть тільки за те, що вони українські комуністи, що виставляють українські домагання. Вкінці їх просто проголошують контрреволюціонерами і ворогами робочого люду! — Мається враження, що Петлюріцями називають на Україні кожного по українськи думаючого чоловіка і ми готові дожитися ще такого, що в Петлюріці попадуть і такі особи з провідників офіційної комуністичної партії (б) України, як Солодуб, Скрипник і инші, що зважаються обстоювати українські інтереси перед нівелюючою політикою Москви.

Польська газета „Серп“.

Відомий польський комуністичний діяч на Україні Юзеф Пенськовський виступив у харківських „Вістях“ з 1. листопада ц. р. деякі дати про польську радянську пресу на Україні. З цілої статті вибираємо дещо для наших читачів. Ще в 1919 р. почала була виходити на Україні польська комуністична газета „Глос комуністи“, призначена для поль-

ських робітників на Україні та польських емігрантів з Польщі. З часом переімнілася вона на газету „Серп“, тижневик, що видавався під гаслами селянського комуністичного інтернаціоналу. „Серп“ виходить і тепер. Має він за собою вже два роки. Першого року мав 500 індивідуальних передплатників, другого року вже 1206 передплатників, а тепер розходиться вона вже в 3200 примірниках.

Першого року було в газеті 29 кореспондентів, з них сільських 7, другого року було 100, з того сільських 60. Метою „Серпа“ є придбати що найменше 5000 індивідуальних передплатників, ширити ідеї Леніна і паралелізувати пропаганду „Словажшениа поміци кресам“. Це останнє товариство існує в Польщі та веде велику пропаганду між поляками на Україні.

За шпіонажу.

Кореспондент харківських „Вістей“ відбув інтерв'ю з народним комісаром внутрішніх справ і з головою державного політичного управління (ДПУ) Балицьким у справі останніх арештувань підозрілих у шпіонажі на користь Польщі. З великого і дуже обширного інтерв'ю виходить, що в Києві повсталася на весну цього року велика шпійонська організація, на чолі якої стояв п. Павловський. Офіційно він займав у Києві становище секретаря польської оптаційної делегації. Нині Павловський приділений до польського генерального консуляту в Харкові. Технічним виконавцем всіх справ був український громадянин (Поляк) Венгліньський, що від кінця 1922 р. був офіційно на службі польської делегації та рахувався на посаді консультанта в комерційних справах. Венгліньський достарчав Павловському матеріали і знав про те, що Павловський є представником польської розвідки 2 відділу генерального штабу. Венгліньського арештовано, а на основі його зізнань арештовано цілий ряд Поляків і червоних офіцерів-старорежимників. В цілу аферу вмішаний також другий секретар оптаційної делегації в Києві Вельовейський і Кржечковська, що перевозили шифровані матеріали з Києва до Харкова і назад. Її арештовано в переїзді з Києва до Харкова. Дуже багато компромітуючого матеріалу найдено в часі ревізії у Венгліньського, Вельовейського і Кржечковської, що компромітують до певної міри польський консулят. В зв'язку з цією справою арештовано ген. Белявіна, який доставив силу відомостей і матеріалів про червону армію.

У Венгліньського найдено між иншим відозву „Polskiego wykopawczego komitetu na Rusi“ до польського населення на Україні, в якій говориться про права Польщі на цілу Україну, Крим і Кавказ. Польща — твердить цей документ, — що має у своїх промислових районах, а саме у колишній Конгресівці та на Горішньому Шлеську фабричну промисловість, що намагається поширити свою продукцію із колишнього Королівства на цілу Росію, а з Горішнього Шлеська на всю Німеччину, не маючи ні одної колонії, ні одної надійної перспективи для експорту продукції свого виробництва, примушена шукати ринку збуту на Україні та підготовляти терен для її анексії. Наддніпрянська Русь зі своєю старою столицею Києвом а потім уже й сусіднє Лівобережжя, Крим і Кавказ це той терен, на якому є найкращі шляхи до чорноморських портів, які для Польщі необхідні.

Ось такі інформації подають „Вісти“ з 29. X. ц. р. і заповідають, що в скорому часі піchnуть друкувати весь фактичний матеріал, що відноситься до цієї національної панамі.

Товариство повітряної флотії.

У Харкові розпочалася конференція Товариства повітряної флотії.

*) Зап. Н. Г. Ш. 1903, том 31, і 54.

1) Українське Письменство, 3 том, екз. 75 арк. друку.

2) В „Руській“ 1907 р.

ти. Товариство це числить 300.000 членів, об'єднаних в 3036 місцевих осередках і займається збиранням жертв на будову повітряної флотії України. За минулий рік зібрано 1,300.000 рублів. Товариство організувало вже одну ескадру літаків числом 10, а крім того набуло 2 пасажирських літаків, 3 агітаційних і 11 аеростатів (Більшовик, 30.X. 1924 р.).

Школи і політично-освітні та наукові установи, утримувані на державний коштів і субвенції оновані державою.

Рада Народніх Комісарів України затвердила і оголосила список шкіл і політично-освітних та наукових установ, утримання яких у 1924/5 бюджетовому році взято на державний рахунок в цілому або частинно у формі субвенцій.

Серед цих шкіл і установ на першому місці стоять комісії для опіки над нелітніми злочинцями і умово дефектними дітьми, з захоронками, школами й іншими установами для цих дітей, разом 53 установ.

Далі йдуть установи політичної освіти, як комуністичний університет ім. Артьома в Харкові, 9 радянсько-партійних шкіл 2 степеня губернських і районних, 8 бібліотек, 10 музеїв і Український Державний Театр у Харкові.

В кінці третьої групи становлять установи професійної й соціально-наукової освіти. Сюди входять:

1) Наукові установи, як Всеукраїнська Академія Наук у Києві, Інститут Марксизму у Харкові, Українська Книжкова Палата у Харкові, Інститут Книгознавства у Києві, Центральний Архів стародавніх актів у Києві і 86 науково-дослідних кафедр при 22 вищих школах.

2) 3 центральні бібліотеки у Києві, Харкові, Одесі.

3) 8 Музеїв.

4) 4 Ботанічних Садів.

5) 5 Астрономічних Обсерваторій.

6) 22 шкільних закладів індустріально-технічної освіти (технікуми), з робітничими факультетами при переважній частині з них.

7) 18 шкільних закладів професійно-технічної освіти робітників (вечірні робітничі технікуми і спеціальні курси).

8) 29 шкільних закладів сільсько-господарської освіти, з робітничими факультетами при деяких.

9) 43 шкільні заклади педагогічної освіти (інститути народної освіти і педагогічні курси).

10) 8 шкільних закладів медичної освіти.

11) 12 шкільних закладів соціально-економічної освіти (інститути народного господарства, кооперативні технікуми, юридичні курси і пр.).

13) 8 шкільних закладів мистецької освіти (музичні, драматичні і мистецькі школи).

Всього 284 установ і шкільних закладів.

Утримання цілого народного шкільництва і численних професійно-технічних середніх шкіл лежить на бюджетах губерній, округів і районів та сільських і міських громад.

Дренаж і засадження схилів Дніпра в Києві.

В плані будівельних робіт Київської міської Ради в наступному році входять між іншими дренаж схилів Дніпра і розпланування парку від ланцюхового мосту до круч міського (купецького) саду. На ці роботи проектується призначити 353.000 рублів.

(Більшевик, 30. X.)

Кріза київських театрів.

Майже всі київські театри переживають важку матеріальну кризу, головною причиною є надмірні податки. Мистецька Рада при Губвиконкомі придумує способи санації відносин і між іншим застановляється над тим, щоб побіч „революційного“ театру допустити театр „не революційний“ (Більшевик, 30. X.)

Ревком молдавської республіки.

Президія ВУВК. затвердила положення про Ревком новоутвореної автономної молдавської республіки і його персональний склад, в числі 7 осіб. Головою Ревкому є Старий, тимчасовий місцевий осідку Ревкому є Тираспіль. — До складу Ревкому входять між іншими Катерина Арборе, дочка знаного приятеля Українців, професора Ц. Арборе з Букарешту, визначна румунська соціал-демократка, а тепер комуністка. Старий Арборе був основником Ліги визволення Бесарабії підчас війни.

3 польських справ.

Дозвола „реконструкції“ кабінету.

Прем'єр Габські двічі на протязі тижня отримав для свого кабінету „довіря“ союму, а одночасно три міністри під пресією подались до димісії і ще два на днях подадуться. Про кризу кабінету ні одна польська газета не згадує, лякаючись, видно, самого згуку цього неприємного слова. Фактично криза нинішнього польського кабінету існує від першого повалення його, а раніше лише тому її не було, бо взагалі ніхто цим кабінетом не цікавився. Усі заяви „довіря“, тріумфально зібрані й хронічно систематизовані прем'єром Габським, не мають ніякого реального значіння. По закінченні безперервної йдуть міжпартиї махінації, яких вислідом мусить бути упадок запевненого в довіру цілого кабінету Габського. Вістка про заходи Кофанто в цілі створення центрального блоку при співпраці „Пяста“, хадеків, групи Матакевича, ен-перівців, „Визволення“, „Звйонку хлопського“ і пелесців — має усі прикмети імовірності. Остання афера Корфанто з „дубадеками“ і з ендеками (З.Л.Н.), зближення його до „демократів“, яка рама використати ситуацію для ізоляції крайньої правлі, допомігши самому Корфанто до нового етапу його політичної кар'єри. Безумовно, що сама йfirma спілки Корфанто-Вітос-Виль-Дашинські не позбавлена своєї ролі ліквідації і комізму, але саме польський сойм є втягнутою аферою для найбільш абсурдних можливостей.

Покінчи Габські переводить „реконструкцію“. Відійшов міністр внутрішніх справ Гибнер, який світо продовжував традицію Керніка, і для якого альфою і омегою внутрішньої політики була поліція і генеральський мундур. Другим з чорги димісіонарним міністром є міністр судівництва Вігановскі.

Жертвою конвульсійних спроб Габського втриматися ще деякий час при владі впаз також міністр праці Даровскі, який утратив ласку у пелесців і енперівців від останнього горішньо-шлеського страйку. Хто засяде на опорожнених теплих місцях, ще невідомо: кандидатів, як звичайно тьма-тьмених. Отже: і вічно стукаючий до міністерських дверей „демократ“ Т. Гут, який страшенно підпав під смак прем'єрові Габському за свої недавні приятельські розмови з його братом, Станіславом Габським, за „спростування“ закидів французького протесту про білий терор у Польщі, за „успішне“ головування у

Тугут мав би стати заступником прем'єра без означеного портфелю. На міністра внутрішніх справ зголошувались ген. Давец і), шлеський воевода Білскі, б. заст. міністра Луткевіч і н.; на міністра судівництва ендецький проф. Макаревіч, відомий нам зі своїх промов і свого становища до української університетської справи з часу його минулолітнього ректорства у львівському університеті; його суперником є б. міністр Маковскі. На міністра праці лясують делегата у Міжаар. Бюро праці Сокала.

Як же згадано, чергова димісія жде міністра св. Миклашевського, про подвиги якого нічого й казати: їх характеризує його історична промова про Естерку, становище по української університетської справі, згадана на всіх „кресках“ системи С. Більського, протегування торговельних шкіл з того титулу, що він сам, Миклашевскі, був директором торговельної школи, забава хаотичними педагогічними експериментами etc. etc. Миклашевскі за ніщо не хоче вступитися, але його іня стає настільки одіозне для самих польських псевдо-демократів, що його дні пороховані. Разом з ним піде, мабуть, на відпочинок міністр торг. Кедрон, скомпітований останніми статистичними даними про торговельний білянс.

Н. Близіші дні понесуть Польщі в подарунок пів десятка нових її правителів, не змінявши в ніякому системі правління.

І-й З'їзд українських лікарів.

В днях 8. і 9. листопада відбувся у Львові перший науковий з'їзд українських лікарів. Було це велике свято, не лише для самих учасників. Численний збір, що заповнив малу залу Музичного Інституту ім. Лисенка, своєю повагою та настроєм вказував на вагу справи. Народ, що має щастя жити власним державним життям, організує такі з'їзди щорічно. Наш перший лікарський з'їзд міг би здобути всесвітню нагороду хіба тим, що це був перший у світі фаховий з'їзд лікарів, з науковою програмою та метою, на якому були присутні не-прохані гості: поліція.

Зайве казати про значіння розвитку медичних наук силами кожної нації зокрема. Високий рівень медицини у нашій народі є нам потрібний не для доказів перед іншими, що в кожній царині творчості починаємо мати своїх людей; поважна скількість рідних лікарів є нам потрібна не лише для шораз кращої охорони здоров'я народу. Медицина є одною з найбільше шляхотних і найбільше творчих царин наукової праці; одиначі, що вміють наблизитись до лабораторії медичних дослідів, наближуються одночасно до деяких основних проблем самого людського життя, його тайн і пружин. Ніякий учений не працює так безпосередньо і так доцільно для розвитку людини, одиначі, своєї найближчої громади і всього людства як лікар, учений, що відкриває нові засоби боротьби людського організму з природою.

Уже сама потреба лікарського з'їзду є доказом, що ми зросли до зрозуміння його високої ролі та завдань. На жаль, нинішні суспільно-політичні умовини не дали змоги явитись на з'їзді нашим землякам-лікарям розсіяним на просторах радянської України, Чехословаччини, Австрії, Югославії — не кажучи вже про такі далекі країни як Америку. На з'їзд приїхали лише лікарі з Галичини, Волині, Буковини та близьких околиць Польщі; разом у числі 62. З'їзд почався в суботу 8-го, о 9. год. вранці. Його відкрив голова лікарського Т-ва д-р Мирон Вахнянин короткою промовою, опісля виголосили привітні промови делегати від Наук. Тов-а ім. Шевченка, Т-ва „Просвіта“, сенату українського університету у Львові, Т-ва медична Громада. Відтак відчитали телеграми і листи з привітом від сенату українського університету в Празі, від проф. д-ра Івана Горбачевського, від Спільки українських лікарів у Празі, від поодиноких лікарів з Австрії, Югославії, Галичини та Волині.

Президію обняли д-р Ярослав Окуневський, д-р Іван Куровець, д-р Євмен Лукасевич та д-р Маріян Долинський. Секретарювали д-р Олександр Барвінський та д-р Максим Музика.

Цілий день 8. падолиста та передполудне 9. виповнили реферати та дискусія над ними. Ось заголовки цих рефератів:

- 1) Д-р Степан Балеї: Досліді над вагус і аурікуліс.
- 2) Д-р Євген Бурачинський: про ілея.
- 3) Д-р Маріян Долинський: Відношення між запаленням хробакуватого вирістка і інвагінацією.
- 4) Д-р Святослав Балеї: Про андестерію.
- 5) Д-р Євмен Лукасевич: Анатомічні і фізіологічні своєрідності немовлят (як приклад термінології).
- 6) Д-р Іван Куровець: Будова шпиталів і санаторіїв.
- 7) Д-р Євмен Лукасевич: Пляя праці для піднесення народної гігієни.
- 8) Д-р Максим Музика: Організація наукової праці.
- 9) Д-р Маріян Панчишин: Рентгенотерапія у внутрішній медицині.
- 10) Д-р Маріян Панчишин і д-р Євген Трешневський: Лієз шлунока.
- 11) Д-р Володимир Гузар: Polyarthritіs (ієтис).
- 12) Д-р Маріян Долинський: Про ячкування у час вагітності.
- 13) Д-р Олександр Поліанський: Сучасний стан поглядів на причини та лічення неплодності у жінок.

Під оглядом науковим конгрес обіймав різні ділянки медичних ча-

ук, а поважний зміст рефератів доказав, що у різних напрямках медичних дослідів починаємо мати справжніх спеціалістів.

Крім цього посвячено на конгрес багату міську питанням суспільної медицини та організації наукової праці.

Конгрес прийняв наступні резолюції:

У справі організації наукової праці І. З'їзд стверджує велике значіння та конкретну потребу оснування державного українського медичного факультету та визнає відповідні чинники, щоби у всіх своїх вступках в університетській справі домагалися категорично оснування нового медичного факультету.

II. З'їзд визнає дійсних членів Наукового Товариства ім. Шевченка, щоби:

- 1) навязали зносини і згуртували до спільної праці всі наші наукові сили;
- 2) щоби відновлена лікарська комісія вела енергійну та неупущену наукову працю;
- 3) щоби негайно відновила видавання „Лікарського Збірника“ для поміщення наукових праць архівального значіння;
- 4) щоби подбала про поширення існуючих та влаштування нових наукових медичних інститутів при Н. Т. ім. Шевч.

III. З'їзд поручає Виділові Українського Лікарського Т-ва у Львові:

- 1) Зорганізувати всіх лікарів до участі в праці над витворенням живого наукового руху;
- 2) улашувати якнайчастіші наукові засідання при якнайширшій участі лікарів;
- 3) дати ініціативу до творення філій лікарського Т-ва та допомагати їм у науковій праці;
- 4) приступити до видавання періодичного наукового медичного журналу;
- 5) оснувати „Науковий фонд“ при Т-ві, з якого даватимуть позички на студії та наукові праці;
- 6) при допомозі збірних рефератів дати змогу ширшим колам лікарів з провинії познайомитися з найновішими здобутками в поодиноких ділянках медицини;
- 7) зорганізувати видавання популярно-медичної літератури в порозумінні з Тов. „Просвіта“, Т-вом Охорони дітей і опіки над молодістю і т. н.;
- 8) утворити постійну комісію для праці над українською медичною термінологією в порозумінні з іншими нашими науковими установами.

З'їзд визнає всіх лікарів до якнайбільше енергійної участі в працях над оживленням нашого наукового руху, та до якнайвидатнішої моральної та матеріальної допомоги йому, та наших наукових установ, у першій мірі Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові.

У справах суспільної медицини прийнято І. З'їзд признає конкретну потребу українського шпиталю у Львові з огляду на культурне та національне добро і вигоду народного здоров'я нашого народу і визнає всіх лікарів до матеріального та морального поширення цієї акції;

II. З'їзд доручає Українському лікарському Т-ву оснувати гігієнічну комісію для справ суспільної гігієни;

III. З'їзд визнає всіх лікарів вступати в члени Українського краєвого Т-ва охорони дітей і опіки над молодістю, до оснування порадень матерей у шлім краю і до праці в цих порадах;

IV. З'їзд визнає всіх лікарів попірати свої купелі і кліматичні заведення в Зелем'яні, Підлютім і Микучині.

В справі влаштування далішних конгресів: Влаштовано комітет складений з д-ра Євгена Бурачинського, д-ра Євмена Лукасевича, д-ра Володимира Козакевича, д-ра Мирона Вахнянина, д-ра Маріяна Панчишина та д-ра Максима Музики з правом кооптації. Комітет має за завдання збирати матеріали та організувати далішні наукові загальні конгреси, а в міру потреби з'їзди спеціалістів. Ухвалено дати комітетові наступні директиви:

- 1) організувати з'їзди що найменше раз в році;
- 2) порозумітися з нашими ученими в різних ділянках природописних наук, та спільно з ними скласти природописно-лікарський конгрес;
- 3) головною лікарською темою найближнього конгр-су можуть бути питання із суспільної медицини.

Накінєць порішив з'їзд через акціяцію висловити глибоку пошану сенаторові нашої медичної науки проф. д-рові Іванові Горбачевському з нагоди його ювілею, та вислати йому відповідну телеграму.

Головна мета з'їзду: щоби дати тривкіший підстави нашій медичній праці — досягнута. Найбільше пекучі питання щодо організації цієї збірної праці чергувались зі сприятливою атмосферою для виміни гадок. Перший почин зроблений і він найшов живий відгомін між тими, які з різних причин не могли явитись на з'їзді. Кілька визначних імен між нашими лікарями є нині найкращою запорукою розвитку нашої медицини.

— **Кінець залізничного страйку в Австрії.** Дня 12. п. м. на спільному засіданні австрійських залізниць та залізничного комітету, прийшло до взаємного порозуміння. Супроти чого в півночі тогож дня піднято рух на австрійських залізницях.

— **Бій поліції з купцями.** З Атен повідомляють, що в Кавалії прийшло до кривавої сутички поміж поліцією і купцями, які хотіли вивезти великі запаси тютюнового свіяння. В перепалці, яка тривала кілька годин, згинуло кільканадцять осіб з обох сторін. Між іншими ранено начальника поліції.

— **Гуманітарний босний пілот.** В Новій Гвіней почав на днях місіонар Петро Буре. Був він під час війни босним летуном, що виніс собі ду в 28 вибухах, був старшиною почесних легіт, а його воєнний крест був украшений 14 пальмами. Але найбільш характеристичним є факт, що біля виспівалізувався до зістрілювання обсерваційних балонів, при чому ніхто з обсерваторів не був нашкоджений на смерть. Ніколи не напад на літаки, яких зістрілення потягло за собою неминучу смерть заложу, яка дуже легко могла рагуватися із зістріленого балону, при ужитті легкопаладу.

— **Успіхи авіації.** Статистичні спостереження з області сучасної авіації виявили, що літаки можуть пробути 4000 кілометрів дороги без відпочинку. Найдовший лет виносить 36 годин. Найвища швидкість 425 км. на годину. Один літак може підняти 8-500 кг. бомб, або 100 жовнів з амуніцією. Новий „Junkers“ має 12 моторів, яких сила рівняється 4000 парових коней. Може бути озброєний кількадесятьма скорострілами.

— **Магазин тифоїдальних бациллів.** В Штокгольмі заведувало около 40 осіб на тиф. Стереджено, що тифоїдальні бацили виступили по зидженню тисточок з одної цукорни. Цукорники і його персонал піддано лікарським оглядам, з яких виявилось, що розсадницьку тифу була одна помивачка, що будучи магазином тифоїдальних бациллів, сама почувала себе здоровою.

— **Будучність нашої землі.** У вісентській „Урані“ виголосив проф. Др. А. Тіль відчит про будучину нашої землі. За кілька тисяч літ, говорив прелегент, зникне з поверхні землі вода, по якій останеться тільки верства соли; земля заміниться в пустиню, якою бушуватимуть холодні вітри. Земля спиниться в своєму круговороті, поки не розвіється в нірвану. З брані на відчиті слухачі потішували себе думкою про те, що вони не будуть свідками майбутньої агонії нашої землі.

— **Отруй в пасті на уста.** Липські лікарі викрили в шмінках до малювання губ отрую, яка спричинює жолудкові недуги в елганток, вживаючих шмінки.

— **Підземні ходи Парижа.** З огляду на неймовірний рух в центрах Парижа, заряд міста задумує уладити підземні ходи для публіки, яка наражена на небезпеку переїзання тисячами автомобілів, що особливо ввечері заповнюють парижські вулиці.

— **Австрійський конзулат у Львові** урядує від 17. листопада ц. р. в домі при вул. Пелчинський ч. 35 І. пов. 810 2—3

ПОВІДОМЛЯЄТЬСЯ, ЩО СВЯТОАНДРІЙСЬКІ ВЕЧЕРНИЦІ

уладжує цього року Львівська Філія Українського Краєвого Т-ва охорони дітей і опіки над молодістю. 1-1

Бібліографія.

МИКОЛА ПОЛЕК: *Життя Греків і Римлян класичного світа.* Львів 1925. Стор. 392. Ціна 6 зол. Оглав: Вступне слово; Важніші праці про життя давнього світу: Еллади й Риму; Corrigenda addenda; 1) Грецький дім; 2) Римський дім; 3) Ноша і мода в старині; 4) Суспільні верстви в Греції; 5) Суспільні верстви римської держави; 6) Про невістичку в Греції; 7) Про комунікацію, гостинні, гостинний, тогволю, купецтво, промисл, гроші, банків, міри і ваги в Елладі; 8) Учені звани в старині; 9) Театр в старині; 10) Рухавка; 11) Музика і танець в старині; 12) Гімни у Греків; 13) Вітання, подружжє життя і характер жіноцтва у Греків; 4) Народина дитини і диточий вік у Греків і Римлян; 15) Зиховання і школи; 16) Буденє життя Греків; 17) Товариські гри в старині; 18) Похоронні обряди у Греків і Римлян; 19) Віра в богів і форми їх почитання у Греків; 20) Віра в богів і форми їх почитання у старинних Римлян; 21) Філософічні основи морального світогляду Греків; 22) Судовництво у Греків і Римлян; 23) Вооруження і організація армії в старині.

МИХАЙЛО ВОЗНЯК: *Як пробудилося українське народне життя в Італії за Австрії.* Львів 1924. Бібліотека „Нового Часу“ ч. 1. Стор. 178. Оглав: 1) Спідщина по Польщі; 2) За освіту українського духовенства; 3) Народина українського австрійського; 4) По прирх досвідах на правні шляхи; 5) Стан народньої освіти

ПОЗІР!

Цим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ліжні оголошення по часопису „Діло“, треба враз з оголошенням присилати належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися, яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожне написане в оголошенню під рубрикою „Дрібні оголошення“ одно слово числити 10 сот. Всі оголошення мають бути прислані до Адміністрації „Діла“ 5—6 днів перед днем оголошення їх в часописі, так що коли би вимагала цього потреба, був час порозумітися зі стороною. Сторони, котрі не хотять принорувитися до повищих повелі, не можуть відтак нарікати на Адміністрацію часопису, що не поміщено їм оголошення.

наприкінці XVIII. ст.; 6) За українську мову в народній школі; 7) Польські „носії“ культури й українські „простаки“; 8) Перемишльське Товариство священників; 9) Іван Могильницький; 10) Безпечність освічених верств; 11) Перемишль яко культурний осередок; 12) Відродження Славян і пня української нації; 13) Панщина й польські „славянолюбці“ дур світи; 14) На порозі москвофільської реакції; 15) Під стягом народництва; 16) Маркіян Шашкевич—вегніка в доодження; 17) Слідами Маркіяна Шашкевича; 18) За українську пресу; 19) Нові події—стара історія; 20) Перша політична організація; 21) Перший український часопис; 22) Справа народньої освіти; 23) Почуття національної єдності; 24) Від розчарування до рутенства й москвофільства.

О. ВІКТОР МАТЮК: *Церковно-народний співаник.* У Львові. 1924. Накладом Степана Лужанського. Стор. 267. Зміст: Часть I. Піснь перед наукою; Піснь по науці; Пісні зі св. Літургії. Часть II. Тропарі і кондаки воскресні; Прокімени літургійні; Пісні із Вечерні; Пісні з Утрени. Часть III. Пісні великого поста; На Великдень з воскресної Утрени; Пісні на Празники Господські, Богородичні, Святих, Коляди.

Надзирна Рада і Дирекція Краєвого Союзу Кредитового у Львові звідомляє, що в IX. річницю смерті бл. п. директора **КОСТЯ ПАНЬКІВСЬКОГО** відбувається в суботу, дня 15. листопада 1924 р., о год. 8^{1/2} рано **ЗАУПОКІЙНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ з ПАНАХИДОЮ** в Успенській (Володзькій) церкві 810 у Львові. 1-1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

До українського громадянства. Що місяця висилає „Рідна Школа“ до 5000 чеків, з проханням надсилати 1 поч. поборів на „Рідну Школу“. Дуже мало тих чеків вертає назад. Так: за вересень вернуло 486, за жовтень 243, за листопад (до 13) 78! Решта чеків ніхто не повертає — шкодою для „Рідної Школи“! Проситьесь всім, хто не почувався до обов'язку зложити свою лепту на „Рідну Школу“ дотепер, бодай звернути неужиті чеки. Головна Управа УПТ-ва. 817 1—1

На „Рідну Школу“ зложив І Науковий лікарський зид у Львові 116 зол. — Вп. Жертводавцям складає щирю подяку Головна Управа УПТ. 817 1—1

Український театр під дирекцією О. Стадника: В суботу 15. листопада 1924 р. Вистава для шкільної молоді о год. 3. пополудні Л. Старинича-Черняхівська „ПЕТРО ДОРОШЕНКО“. Історична трагедія на 5 дій, ввечерю о год. 7-30 Т. Рітнер (переклад І. Стадника) „ДОН ЖУАН“ пєса на 3 дії.

В неділю 16. листопада ц. р. год. 3. пополудні Кальман — оперетка на 3 дії „БАЙДЕР“ ввечерю 7-30. М. Старинський. Народна драма зі співами і танцями на 5 дій „ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ“.

В справі української школи. Усіх, що інтегруються долею українського шкільництва пр шу негайно довести по вс. факти пр ридження української школи, а зокрема про переміну української викладачої мови на адресу: Івана Лішинського — Львів, Мурарська 6.

Дрібні оголошення.

ВАЛЕНТАРИ „РУСАКА“ на 19 5 рік ілюстраційно-сусово-гарно викінчений, в д. ох. краск. печатаний, вск. р. повняється. За мовлення приймає: А. Окпиш, Львів, Кадєвська 4. 763-4-5

СЛУЖБА БИЖА на мшаний хол в легкому стилі Якобсена в к. до набути в усіх книгарнях. Паритура з гласами 3 золотих. 8-3 2-10

ПОЗІР!

САЛЯМАНДРА 1913

Однакова ціна

ЗОЛОТИХ **20.50**

Мужеські і жіночі
ціл і півчеревики.

Кожда пара
заосмотрена
МАРКСЮ

„САЛЯМАНДРА 1913“

продаємо по однаковій

ціні зол. **20.50**

Черевики Саламандра є в ціні, якості і формі
== незрівняні ==

САЛЯМАНДРА ЛЬВІВ

ПАРОХІЯ Долина до заміни за парохію менш з одною церквою при залізничній в містечку. Зголоситися в уряді парох. Долина коло Стоя. 814 2—3

УЧИТЕЛЬ знедугоаний пошукує відповідного заняття. Радо виїде на лекції. Ласкаві зголошення до Адміністрації „Діла“ під „Післяго“. 820 1—1

ІНСТРУКТОР — (зредукований учитель) не вибагливий, потрібний сейчас до двох хлопців І і ІІІ. класи класич. гімназії. Школа в Куляві, поч. Туринка ал Жовтєва. 816 1—2

ПОШУКУЄ ПОМЕШКАННЯ Українець скарбачий урядник, перебуваючий 25 літ на заточенню на Мазурщині, тепер зредукований, поверну до рідного краю і просить о винайняття комнати з кухнею у Львові за приступним чиншом. З ласкавими зголошеннями звертатися до адресом: І. Івзшко, Cignard Line, Львів, вул. Сикстуська 37. 818 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

ПОДЯКА.

Отсим складаємо щирю подяку Впр. Оо. пам'белячому Горопельському, Залужному, Рудницькому, Вітошинському, Кудриковому, Мельникову, Телішуків, Потелицькому, Кекішю І, Солов'єву та хороні Г-ву „Рогатинський Боян“ за ласкаву співучасть і обрядах похоронних Іосифа з Стрільбицьких Кіна. Різнож дякуємо Високоповажаним паньству Бігусам, п. Зесоговському, п. Олі Весоловській за ширі труди коло уладження похорону, та усім парохіонам, що чимнебудь причинилися до звелічання сумного об'яву.

Підговеде в ж. т. н. 1924 р.
Теодозій Кинасевич муж, Зиновій, Стефанія Швала, Наталія діти.

Ширіть наш часопис!

ДІЛО

виходить щоденно передпол.

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10., II. пов.
Ковто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в кр. 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.

ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Кристалізаційний крок.

Перед тижнем скотався в нашому міжпартійному житті подія, яка майже не найшла ніякого відгуків серед громадянства. Посольський клуб УСДП. в польському союмі зліквідував свою фірму, відкинув стару соціально-демократичну вибіску і — перестав існувати як „самостійний“ чинник на парламентарній арені. П'ятьох членів цього клубу об'єдналося з двома представниками „Союзу пролетаріату міст і сіл“, утворюючи спільну „Комуністичну посольську фракцію“. Гаким чином дізгармонія, яка заходила між змістом переконань, почувань і настроїв, одним словом між світоглядом недавніх уєдєпівців і старою фірмою партії та її соймової фракції — уступила. Замість людей з таємною і незручною заслоною, замість діячів з чужинною наміткою — виступили перед нами існо, кантовато зазначені члени великої комуністичної армії.

Злобний обсерватор міг би перебити неодну паралелю між старим і новим, а головню міг би твердити, що уєдєпівці в своїй еволюції вернули туди, де були перед 15-ма чи 20-ма роками, під „спільний дах“. Як колись соціал-демократія Мик. Ганкевича і Вітика штигулькала в хвості і під наказами Дашинських і Діамандів, так сьогодні члени „Комуністичної Партії Зах. України“ найшлися під твердим проводом польських комуністів Круліковського і Ланьцуккого. Отже даремними були змагання керманців УСДП. в останніх літах, обманчивими кличі в ролі „Пролетарі всіх народів, єднайтеся!“ Безуспішним зусилля Льва Ганкевича і тов. в змаганні стати самостійним, незалежним політичним чинником, міцною організацією українського робітництва: УСДП., на скільки її репрезентують послі і теперішня управа партії, довго топталася на одному місці, вагалася між 2½ і 3-тїм Інтернаціоналом, поки не опинилася під одним дахом віма клича: „Пролетарі всіх країн, єднайтеся!“

І наступило єднання. П'ятьох членів української соціалістичної посольської фракції піддалося під керму і провід двох членів польської комуністичної партії. Це тільки вказує, якою слабою інтелектуально, якою непевною в основах свого нового світогляду, якою кволою є комуністична п'ятка б. уєдєпівців.

Та по суті нічого не сталося. Цеж тільки зліквідовано фірму, не вигідну, перестарілу і зайву. УСДП. в останніх роках всею силою парі еволюціонувала на ліво, гармонізувала свої кроки і виступи фактично з 3-тїм Інтернаціоналом. Її еволюція в тому положенні, в якому тепер знаходиться українська нація, при чедостачі власної організації, головню зовсім природною. Крім того була це — як звичайно у нас водиться — лінія найменшого опору. В дійсності партія вже давно стояла там, де формально вона найшлася тепер. Уєдєпівська заслону не хоромила її перед переслідуваннями, не заважала їй ніякого захисту, тому й правильною являється розсудка, що виступила перед тижнем УСДП.

особах своїх послів. єдино легалістичних, а радше терпимих представників виступила на прилюдну арену з відкритим шоломом. Та все таки, хоч цей крок слід повітати, бо він прояснює ситуацію, то не можна не вважати його й деяким припущенням прапору. Бо досі УСДП можна було в дечому прирівняти до укапівців; тепер же вони є тільки частиною так сказати-б — польської — КП(б)У. Навіть менше, бо їх залежність є подвійна: в першу чергу Варшава (польський центр), — а опісля Москва (Комінтерн).

Та коли еволюція УСДП. зовсім не є дивна, то метаморфоза нинішніх членів „Комун. посольської фракції“ є просто казочна. Кандидували вони до сойму зі 16-ки — як націоналісти. Під тим прапором одержали мандат і довгий час виконували свої функції в однічому „Українському Посольському Клубі“. Правда, час до часу неясно акцентували вони відмінність своїх поглядів під соціальним оглядом, одначе не висували конкретної платформи. Можна сказати, що не лише далеко їм було до комунізму, але навіть до меншевизму. Нерішучо кокетували вони й УСДП. Тому приступлення їх до партії було несподіване й раптозне. Тільки теперішні, кінцева еволюція пішла по лінії природного розвитку. Очевидно, що до послів, то це вже є справою їхніх виборців, чи вони погоджуються на кінцевий крок

своїх послів, чи при найблизчій нагоці відмовлять їм свого пласеті.

Недавні уєдєпівці започаткували розвал Українського Сойму. Клубу. За їх прикладом пішли й інші поодинокі члени, які тепер блукають мавівцями по своїх подвір'ях. Та колп вихід першої п'ятки, не рахуючи істеричного кроку Луцьківча, був кроком в напрямку політично-соціальної кристалізації безобличного клубу, то дальші спорадичні виступлення можна хіба назвати проявом анархічного індивідуалізму. Цей прояв є тим більше сумний, що б. уєдєпівці — правда, за чужим приводом — пішли на шлях єднання по лінії свого теперішнього світогляду, а національні елементи роздвоюються, розщиплюються в якусь первісну масу, де може затратитися мета і зміст національної політики. Крок б. уєдєпівців повинен бути заохочуючим прикладом до тісного єднання всіх українських національних елементів не тільки на парламентарній арені, але й на всій українській національній території. З погляду політично-соціальної кристалізації крок згаданої п'ятки є явищем додатним. Ще більш додатним буде він тоді, коли викличе аналогічний кристалізаційний фермент серед національних політичних угруповань.

На ту відвагу, на яку здобулися б. уєдєпівці, повинен вже раз здобутися й український національний табор, виходячи з мряки, інерції й одубіння.

Ф. Ф.

Політична боротьба у Франції.

МАНІФЕСТ ОПОЗИЦІЇ. — ВІДПОВІДЬ ЕРРІО. — НЕЯСНЕ СТАНОВИЩЕ.

Швидше, ніж преса передбачила, появились перші признаки впливу англійських та американських виборів на внутрішню політику Франції. Опозиція проти напрямку політики Ерріо виступила явно та рішуче, видавши маніфест підписаний був президентом республіки і був президентом міністрів — Мілераном. Не треба уявляти собі звязку між англо-американськими подіями і політичним життям Франції занадто безпосередньо.

Нинішній новий почин до боротьби проти „курсу на ліво“ дозрівав довго. Незалежно від закордонної світової політики, „республікансько-національний“ блок у Франції, який так довго держав керму влади, шукав пригожого менту, щоби виступити проти хибного шляху, вибраного нинішнім урядом. Маніфест видрукований на сторінках „Матена“ має поруч прізвища Мілерана кілька відомих імен, міністрів з кабінету Поанкаре, історика Е. Буржуа і був. голову торговельної палати. Цей маніфест показує, що політика, ведена урядом Ерріо від дня 11-ого мая, веде Францію до загибелі. А саме: льондонська конференція причинилася до того, що козири, які мала в своїх руках Франція, втрачено на користь Німеччині; опорожнени Рурщину, Франція втратила гарантії, а не поладнала справи міжсоюзницьких довгів. Це саме з Жервевою. Згодившись на конфе-

ренцію роззброєння перед забезпеченням власних кордонів, Франція наражує себе на нову небезпеку. Блок лівиці не був у силі причинитися до стабілізації франка, не поправив бюджетової ситуації, збільшив податки, причинився до спадку французької ренти і до зросту дорожнечі.

Стільки критики. Як виглядав позитивний бік маніфесту?

У цій частині здебільша такі загальники: „Ліга (республікансько-національна) бажає миру, але справедливого та тривкого, який ґрунтується не лише на надіях та оманах, але на реальних гарантіях та чуйности. Ліга бажає миру і внутрі держави. Вона не хоче починати внутрішніх чварів, які втишила війна, бушім-то на те, щоби забезпечити права світської влади, яким і так нічого не загрожує...“

Ця остання фраза торкається політики уряду супроти церкви, який хотять відмежувати точно ті права, що їй забезпечує устрій республіки. Найбільшим, основним докором супроти Ерріо є те, що він іде під гаслом „демагогії, революції та анархії“, єднаючися з тими, що бжають державного перевороту.

Ясно, що Ерріо негайно відповів на цю критику. На бенкеті „Республіканської Ліги“ у мсті Родез він довів довшу політичну промову, в якій — і Пейтсва. Він казав:

„Ніколи ще уряд не мав перед собою стільки труднощів, що цього року. У зовнішній та внутрішній політиці нам готується в усіх боків небезпека. Назові Франція опинилася самотньою. Груча держав, що зепналась з Францією підчас війни для оборони її свободи, підпекалась її. Між нами і нашими союзниками постала велика прірва. Американська публіка опиняється з оглядом на нашу політичну позицію. Дружба з Америкою почала холонути. Німеччина, з кожним днем більше нехарила нас. Така неадекватність зростає і в Росії. Виникло питання, чи нам не грозить доля „першого пісарства“, коли по воєнних успіхах прийшло гірке розчарування.“

„Одпочасно з ним шезала надія на одержання воєнних відшкодувань. Франція мала застави, які були недостатні для її забезпечення. Ми глянули в очі небезпечі. Не вважачи на всі образи над-патріотів і напади реакціонерів, ми почали пошук льондонського порозуміння забезпечити собі здійснення пляну Доза. Люде, які самі нічого не амліли здійснити, докоряють нам, що ми евакуували Рурщину, хоча вони знали, що Франція мала перед собою вибір: між політикою ізоляційного листу, яка невіддільно дозела би нас до нової війни — і політикою солідарности зі союзниками... Твердження, бушім-то Франція була привелена згодитися на розбродження, не здогадує гари тієї на забезпечення — є брехливе. Правда в тому, що Франція, підписавши жєневський протокол, вернулась до своїх справжніх мирних традицій.“

„Наш уряд здійснив принцип примирюючого суду, при допомозі якого в майбутности можна буде розв'язати багато важких питань. Він заявив, що на далі не може нехтувати російським народом. Ми зеднали собі наших старих союзників. Парма, що наше відношення до німецької влади є дуже клопітне, ми заявили, що бжаємо піддержувати з німецьким народом взаємини справедливості та ласки пошани для обох сторін. Ми обьявили народові мир. Якщо це наш злочин, то ми беремо на себе всю відповідальність.“

Так виглядає перший діяльог між двома ворожими таборами у Франції, на які починає ділитися уся суспільність. З одного боку „праві“, — ті, що добачують найкращий розвиток держави в пошані дотеперішніх ідей і метод дипломатії, з другого: „ліві“, — ті, що вважають необхідним рахуватися з новими домаганнями європейського життя, які є наслідком вулканічних потрясень війни та революції. Можна сумніватися, чи між цими двома світоглядами прийде до прозуміння. Уряд може змінитися, одначе погляди на саму суть історичного процесу мають своє коріння у самих основах світогляду кожного діяча, а навіть теоретика суспільних явищ.

І тому нинішня політична боротьба у Франції є лише спробою сконсолідувати всі елементи, які з яких-небудь причин є за національною традицією — і ворожі їм, що відчувують потребу „нового духа“ в політиці. Ерріо, обороняючи свою політику, не каже, що він іде проти дотеперішніх здобутків традиції; він хоче тільки служити мостом між завтрішнім днем, який може державі принести чимало несподіванок. Франція не має нині такої третьої партії, якою вчора були в Англії ліберали, щоби своїми голосами заважили у боротьбі „правого“ та „лівого“ крила і тому її становище буде ще довгий час неясне.

День 8. грудня — свято „Просвіти“. Яке є святом всього народу, що змагає до світла і волі.

Із радянської політики.

ЗМІНА ПАРТІЙНОЇ ТАКТИКИ НА СЕЛІ. — ЗАГРОЗА НОВИХ „НОЖИЦЬ“.

Ще недавно дуже інтензивно го-
лошені гасла: „партія на село!“ —
„всі влада на селі до рук партійних
незаможників!“ — тепер втілюють
кредит у керівних колах комуні-
стичної партії більшовиків Украї-
ни. Практика виявила, що до влади
на селі доходили всякі неперевірені
протисвіти та кримінальні типи,
оповиті серпанком партійності. До-
бувши владу, вони виявляли справ-
жні кримінальні обличчя та ком-
промітували радянський устрій і
владу в очах широких мас селян-
ства.

Пійшовши до таких висновків на
підставі кількісного, нероздільного
більшого досвіду, КП(б)У. пере-
вела ревізію своєї дотеперішньої пар-
тійної тактики на селі. Тепер вису-
нула вона зовсім інші гасла. „Як-
що партія і насамперед її селянська
та частина не зрозуміє і не поставити
найпершим завданням своєї роботи
на селі — висувати і підбирати
чесних робітників, що користу-
валися довірою селянства, партій-
них чи безпартійних — одна-
ково, то ми станемо перед загро-
зою великих ускладнень на селі.“
Так ставить цю справу секретар
Виконавчого Комітету комуністич-
ної партії більшовиків України Кві-
рінг (гл. харківські „Вісти“ ч. 250,
стаття „Партія і селянство“).

Та на цьому не кінець. Той же
Квірінг накидується дуже завзято
на дотеперішні виборчі практики на
селі, якими зневолювано селян ви-
бирати комуністичних кандида-
тів. Він каже: „Найперше треба
рішуче припинити явище, що трап-
ляється ще подекуди — накидання
селянству ячійкою (партійний гур-
ток — прим. Ред.) чи компезаком
своїх кандидатів. Партія повинна
брати активну участь у виборах,
виставляти найкращих своїх людей
на виборні посади, але разом з тим,
треба рішуче вистерігатися від за-
лякування селянства й інших мето-
дів впливу“.

Виходить, що дотеперішня пар-
тійна тактика на селі цілковито
збанкрутувала. Банкротство настіль-
ки велике, що загрожує великими
ускладненнями на селі. І тому вка-
зана обережність при виборах, не-
обхідна така обсада органів рад-
влади на селі, щоби чесність стояла
понад партійність. Гіркий мусів

бути досвід минулого, коли аж так
далеко посунулася партія у своїй
тепимості на селі. Видно, що зпо-
між селян попадали в партію пере-
важно нечесні елементи та кримі-
нальні типи. Зміна тактики таким
чином зрозуміла, та чи вона при-
чиниться до розбудження симпатії
для радвлади в українських селян-
ських масах — це інша справа.
Такі вже закони життя, що важко
відискати популярність та добути
симпатії мас тому, хто на протязі
ряду літ тільки компромітувався в
очах тих мас.

До того зміна партійної тактики
появляється саме в мент, коли до
непопулярності тої влади почина-
ються інші обставини, скажімо —
стихийні. Маємо на увазі недорід
і розтягаючі свої рамена нові еко-
номічні „ножиці“. Минулого року
багато писали ми про ті „ножиці“.

Істота тих ножиць містилась у
тому, що фабричні продукти були
надзвичайно дорогі, а сільсько-го-
сподарські продукти були незвичай-
но дешеві. Селянин не міг ніяким
чином набувати ні машин, ні матерій,
ні шкіри. Оба рамена тих „ножиць“
— сільсько-господарське і фаб-
рично-промислове остаточно зій-
шлися (це зветься „смичка“), але не
зовсім. А сталося це завдяки штуч-
ному обнижжуванню цін на фабрич-
ні вироби, на чім втратила держа-
ва і завдяки введенню постійної ва-
люти.

В цьому році назріває подвійна
проблема „ножиць“. З огляду на
недорід уряд обмежив фабричну
продукцію, наслідком чого на рин-
ку — розуміється в першій мірі
селянському — фабричні вироби
звели і нечувано подорожili. Сіль-
ські продукти також подорожili,
але в дуже незначній мірі, бо дер-
жава зі зрозумілих причин штучно
недопускає до піднесення цін на
хліб. Отже давні „ножиці“ віджи-
ли, та до того прийшли ще дру-
гі, що торкаються тільки торгівлі
промисловими виробами. Держава
продає гуртом усі фабричні ви-
роби по цінах самовартості. До се-
лянина доходять вони всякими
шляхами, а переважно шляхом прив-
атної роздрібної торгівлі. Різниця
між гуртовими і подрібними ці-
нами надто велика, бо продані на
товари в роздрібній ціні подекуди

переходить поза 50—75 проц. гур-
тову ціну.

Через те залунав тепер в радян-
ській пресі та на всяких зїздах но-
вий клич: „смичка“ цін на проми-
слові продукти або боротьба з
„ножицями“ в промислі. Таким чи-
ном витворилось в цьому році аж
дві парі „ножиць“ в радянській
економії.

Радянські економісти думають
стукати рамена „ножиць“ між гур-
товими і роздрібними цінами при
допомозі кооперації, яка дотепер
займалася такою спекуляцією, як
приватні купці непманського по-
крою. Отже на чергу приходить
боротьба зі спекуляцією в коопе-
рації. Цяж остання мусить розве-
сти кампанію проти всяких про-
мислових трестів, що при гуртовій
розпродажі своїх виробів поспо-
нували кооперацію. Як бачимо,
кінці тих „ножиць“ у цінах на фа-
бричні вироби заховані дуже да-
леко і санаційна кампанія не легка.

Цю важку ситуацію дуже влучно
змалював у своїх статтях Л. Лебе-
динець (гл. харківські „Вісти“ ч.
244 і 250). В одній з них характе-
ризує він сучасне господарське
становище на Україні ось якими
досадними словами: „Ми примуше-
ні ще з тривогою слідкувати за
щоденними нормами вантаження

вугілля, хліба, як слідкуємо за пуль-
сом і температурою хворої лю-
дини“.

Знову ж сільсько-господарські
продукти, що в звязку з недоро-
дом повинні би подорожiti та до-
помогти таким чином селянинові
набувати рідкі та непропорційно
підношені в цінах фабричні
вироби — не дорожють завдяки
відповідним заходам влади. Чому
фабричні продукти здорожili, ми
пояснили вище. А через те клич:
„Дешевий крам найкращий агіта-
тор на селі! Тільки маючи деше-
вий крам, ми можемо вимагати де-
шевого хліба“ (гляди стаття Уга-
рова „Вісти“ ч. 251.) — хоч і ду-
же актуальний в даний мент, то за-
те зовсім нереальний.

Зваживши всі ці економічні від-
носини на радянській Україні і
взявши на увагу обставину, що вся
згадана вище господарська скрута
важким тягарем паде на селянство,
ми зрозуміємо причини зміни пар-
тійної тактики на селі. На нашу
думку — ця зміна в теперішню
пору такаж не реальна, як і клич
про стулення „ножиць“, про „смич-
ку“, дешевий крам і т. д. Нере-
альні вони тому, бо можливі тіль-
ки в теорії. Практика життя і нові
економічні ускладнення не промов-
ляють за їх успіхами. В. М.

Політика кабінету Болдуїна.

Є такий звичай у старих, буржу-
азних державах, що коли новий
міністерський кабінет приходить до
влади, тоді на бенкеті влаштованім
у його честь, представники уряду
у своїх промовах торкаються голо-
вних питань актуальної політики.
На такім бенкеті дня 10-ого ц. м.
виступили нові англійські міністри:
Остен, Чемберлен і Болдуїн.

Чемберлен обмежився до загаль-
ників. Він має намір працювати
в інтересах усього людства, у сер-
дечно-дружнім співробітництві з у-
сіма закордонними дипломатами.
Боронитиме дипломатичної єдно-
сти великобритійської імперії, щоби
взаємини між поодинокими її ча-
стинами були щирі та тривалі. Збе-
реження миру є першим його зав-
данням. Він підтримуватиме дружбу
з буйшими воєнними союзниками.

Програмову промову виголосив
Болдуїн. Його кабінет має намір
продовжувати політику пошани

мирних договорів. Одначе народна
маса домагається поступу, а не за-
стою; його уряд не є партійним,
а загально національним. Уряд
дбати про кишеню громадян,
щоби їх оборонити перед зайвими
податками. Відбудова господарства
можлива лише силами самого на-
роду. Франції треба оказати під-
держку. Вироблений під умілим
проводом Мак Донельда плян Доза
дав корисні результати. Уряд твер-
до вірить у те, що при допомозі
лондонського порозуміння можна
буде зробити з Німеччини чинник
миру в Європі. Але здійснення цієї
надії залежить у першій мірі від
самого німецького народу. Болдуїн
витає гадку вступлення Німеччини
до Ліги. Щодо суперечностей, які
панують у справі Версайського
договору, англійський уряд має на-
мір передавати їх на розгляд Ліги
Націй.

У звязку з цими промовами

ДЕНИС ЛУКІЯНОВИЧ.

Осип Маковей.

(З нагоди його 40-літньої літературної
праці.)

(Докінчення).

А Маковей працював на пито-
нім для себе полі новелі й нари-
сів, тай ще написав дві повісті:
супільну, Заліся, та історичну, Я-
рошенка. Перша належала до най-
більш у ті часи читаних книжок,
діждалася другого видання, бо те-
ма повісті взята з життя галиць-
кої інтелігенції та ще й попівської
родини; книжка дає аж надто ти-
повий образ галицького села; а
зачепив у ній автор цілий ряд та-
ких важних справ, як відносини
інтелігента до селянства, способи
культурного поступу на селі, це-
лібат у духовних і б. і. Правда,
критика поставилась відемно до
способу, в який трактовано заче-
пені питання, алеж Маковей, оче-
видно, не мав на меті дати синте-
зи, тільки саме аналізу, не програ-
му для діячів, тільки образок села.

Для своєї історичної повісті лі-
брав Маковей величну постать Са-
гайдачного, побідника Москви й
Турка, обновника, православної
єрархії в Києві тай вибрав подію
звітової ваги: Хотинську війну, де
козацтво вперше змірилось із Тур-
ком у правильних боях. Історичні
джерела вистудіював Маковей пре-
чисто, дав цілу низку культурно-
історичних малюнків із XVII. ст.,
аби висвітлити тодішні політичні

супільні й економічні відносини,
отже вірно начеркнув історичне
тло, а ще дав гарні описи приро-
ди й місця подій. І так дістала мо-
лодь гарну, цінну книжку, бо для
молоді писав Маковей свою повість,
підбираючи фабулу простеньку, на-
віть без любовних пригод.

Більше над повістю Маковей не
працював, бо як новеліст мав ши-
рокий терен і здобув собі цілком
окреме, дуже визначне становище.
Як новеліст не пішов він протер-
тими стежками на сільські левади,
він лишився в містечку, де зріс,
зайшов у столичний город і тут,
на міському бруку шукає наших
знайомих, підглядає пригоди мі-
щан та розмовляє з людьми сво-
його кола про культурні потреби
освіченої людини, головнож про
літературу, публіцистику, видав-
ництва і про загальні українські
культурні справи. Так народилися
в журналах і часописах, оригіналь-
ні рядки, вибрані згодом для кни-
жечок „Наші знакоми“ (1901) та
„Оповідання“ (1904). Даремно шу-
кати тут сентименту й плаксивої
фабули і книжкової драми. За ви-
імком одинокої, мелодраматичної
смерти, Маковей ніколи не риває
своїх героїв: ясний, погідний сві-
тогляд його (хоч і не без резону-
вання й нарікань) шукає (накш-
то розв'язки життєвих колізій). Одно-
часно добирає Маковей людей до-
волі простолінійних тай ставить їх

у ситуації нескладні, без глибоких
потрясень. Типічні для нього на-
риси: „Казка про невдоволеного
Русина“, „Як я продавав свої новелі“,
а з оповідань „Клопоти Савчихи“,
вони й зробило йому славу нове-
ліста й живописця маломіщансько-
го побуту. Еротика в нього просто
немає; він вибрав собі на улюбле-
ну тему ту тиху, буденну й без-
кровну драму, яку до війни пере-
живали стародавні маломіщане в
боротьбі з новими, чи пак ново-
модними звичаями й обичаями, ко-
трі в першій мірі завойовують жі-
нок, завдяки зверхним ознакам
культури, головнож одягу, строю та
забав і тільки звільна втискаються
до мушин дорогою наук у „ла-
цінських школах“, що їх відриває
від ремесла, купецтва і ріллі.

Навіть відемих типів Маковей
не шукає; з ними розправивсь він
у сатирі, а в оповіданнях волів
виповідати непоправного ідеалі-
ста Вуйка Дорка, малюючи на віч-
ну пам'ять портрет незабутнього
Костя Паньківського; нарисовав
завзятого оферму військового й
відродженого ренегата.

Бо справді, тільки цей ясний на-
стрій подиктував Маковей дві
оповідання видані окремо: Оферма
(1894) і Хрестини (1911).¹⁾

В Офермі²⁾ показав нам автор
принижуваного рекрута „оферму“
Леся Стасишина, як той поковав

¹⁾ підписане псевдонімом Степанович;

²⁾ польський автопереклад був друкова-
ний у краківській Czas-i разом із при-
хильною редакційною заміткою

³⁾ Теоретично засував він таке стано-
вище у своїх фейлетонах.

усі труднощі й побідив п. капраля
Демського, навіть дістав похвалу і
був відзначений, хоч і не за самі
тільки військові справи. Цікавий
для нас мотив оповідання про силь-
ну індивідуальність, алеж менш
цікаве середовище, в яке автор
втрутив свого героя. Бо армія,
військова служба, цеж були сфери,
з якими свідомо й політична думка
українська не мали ніякого контак-
ту: поезія Федьковича навчила нас
боятися війська, поступова пропа-
ганда — ненавидіти.

Хрестини зробили спольщеного
Українця, але ще гр.-кат. по метри-
ці, суддю Данкевича свідомим У-
країнцем, коли він побачив, як
жінка Полька збороняла йому
охрестити сина в грецькім обряді,
та ще й не схотіла кормити „Ру-
сіна“ своїми грудьми, коли батько
поставив на своє тай увів хлопця
у віру батьків. І на такий навіть
позиції — знову світла побіда...
в новелі!

Властиве літературне обличчя ви-
різьбили Маковей гумор і сатира
в його фейлетонах, нарисах і дріб-
них оповіданнях. Вони пронизують
усі його писання, зразу менше, по-
тім більше; вони то були причи-
ною, що з великою цікавістю до-
жидали читачі його фейлетонів у
Зорі і в Буковині (1892—96 рр.)¹⁾
задня них читав раз, другий і тре-
тій раз брав у руки його збірки й
брошури²⁾. Своім „Божим дурням“
казав Маковей грати комедію —
не драму. Вониж духово нерозвинті
й неспосібні до вищого розуміння

Для Тих Що Не Хотять Нічого Безплатно

і котрі не скористали з безплатно позаваної у нас в дні відкриття, риби по жидівськи

КОЖДОЇ ПЯТНИЦІ І СУБОТИ РИБУ ПО ЖИДІВСЬКИ

приправлену небувало смачно. Спеціальні способи „А Іа Рекляма“ по дуже уміркованій ціні, крім обильного і вибагливого добору інших ссрав

ВРЕСТАВРАЦІЇ „РЕКЛЯМА“

Львів, вул. Шапанах ч. 5. (поперечна Сикстуської і Коперника). Щоденно від год. 8. веч. Концерт славної сальової оркестри, котра що суботи і неділі пригравася рівнож до обіду.

„Манчестер Гвардієн“ так характеризує зовнішню політику Англії:

На першім місці стоїть „російська справа“. Всі партії в Англії згодні в тім, що треба наїти якомога тривке порозуміння з Росією. Річ ясна, що нинішній консервативний кабінет не вважає можливим ратифікувати договори, підписаного Мек Донельдом зі С. Р. С. Р. Коли тільки Чемберлен розяснить інцидент з таємним листом Зіновєва, він подасть до відома радянському урядові, що замість ратифікувати договір, Англія готова підписати зі С. Р. С. Р. новий договір, на новій основі.

Слідуюче число
здержать лише ті
Вп. Передплатни-
ки, що не заляга-
ють з передплатою.
На листопад передпла-
га вносить 4'20 зол.

Дрібні вістки.

Німеччина внесе прохання про прийняття її до Ліги Націй імовірно підчас кабінізної сесії Ліги, що має відбутись у грудні ц. р. в Римі. Повідомляють, що головні держави вже згодні передати Німеччині постійне місце в Раді Ліги Націй.

Нудни гадає скликати до Вашингтону загальну конференцію для справ роззброєння. Англія бачить до згоди на це.

Новий уряд Пасіча в Югославії приготував репресії проти хорватської хліборобської партії Радіча. Партія буде розв'язана а лідери арештовані. Становище в Хорватії напружене.

Кріза австрійського кабінету, формально закінчена дорученням канцлерства Зайплеві, втратила її фактично гостроту в зв'язку з покінченням загальної страйку, канцлер Зайпль представив нац. Раді нових міністрів до кінця ц. тижня.

Людендорф посередньо просив б. кронпринца Вільгельма посередничити в його спорах з б. баварським насл. престолом Рупрехтом. Вільгельм не згодився, а с. мого Людендорфа не прийняв на розмову.

життя; порушують вони основи етичного порядку й вищі життєві закони; ми бачимо різницю між нашим ідейним поглядом та постулатом і дійсністю, алеж бачимо, що й не варта, аби ці „Божі дурні“ грали драму.

Світовій війні присвятив Маковей збірку „Криваве поле“ (*). В ній найшлися нариси взяті з позафронтових формацій, з позафронтового герену й запілля. Думки людини глибоко зажуреної долею людства й українського народу висказав автор у нарисах повних поважного настрою, навіть сентименту, заправлених іронією. Умовини виворені світовою й нашою війною піддав Маковей знов іншій критиці, вбрав їх назад у форму гуморески й сатири, якої він є таким майстром. Поза збіркою „Прижмуреним оком“ вони збіркою, та буде щось і нецитуваного.

Розглядаючи Маковей доробок, бачимо, скільки цінного й оригінального вніс він у загальну скарбницю, скільки його писань переживе свого автора. Як гуморист і сатирик вибився він на перше місце в Галичині, а на його перекази фейлетонах у „Нар. Часо-

ЗА 40 ЛІТ.

Ювілей Т-ВА УКРАЇНСЬКИХ РЕМІСНИКІВ І ПРОМИСЛОВЦІВ „ЗОРЯ“.

Товариство українських ремісників і промисловців „Зоря“ у Львові святкує 40-ві роковини свого існування. Основана 22. травня 1884 року на зборах 34-ох українських міщан у великій салі „Народного Дому“ у Львові, уладжує „Зоря“ на порозі свого 41-ого року у цій самій салі святкову академію, яка безумовно викличе з боку всього українського громадянства заяви найбільшої симпатії для цього Товариства і признання за його світлу діяльність.

„Зоря“ належить до найстарших піонерів розпорошеного і кволого українського національного життя у спольшених містах Сх. Галичини. Уже в 50-их рр. минулого століття львівські польські ремісники організувалися у Т-вах „Скала“ і „Гвізда“, які прикриваючись плащем береження чисто професійних інтересів, фактично грали ролі пропагаторів польських патріотичних гасел серед українського міщанства. Проти цієї плянкової і з думним розмахом веденої денаціоналізаційної роботи не могли як слід боротися ані старече й вістале „Ставропільське Брацтво“ ані основане наприкінці 70 рр. й коротко існуюче Т-во українських ремісників „Побратим“, яке у своїй короткозорості мало на увазі виключно матеріальний бік своїх членів. Статут Т-ва „Зоря“, виготовлений покійним проф. П. Огоновським і інж. В. Нагірним при співучасті д-ра К. Левицького, поклав під діяльність Т-ва багато ширші основи: плекання і підтримання товариського життя поміж українськими ремісниками, організування освітньої і матеріальної допомоги, оснування читальні й бібліотеки, уладжування популярно-наукових викладів, оснування бюро праці для безробітних членів та фахових курсів для навчання ре-

писи навчилися наші мами читати українське слово замість польського; на становили релактора він багато заважав у літературному вихованні одного покоління і тим занад незрушимо місце в розвитку нашої культури.

Легке перо — це перший його приятель, докладність, пильність іще певніші. Його брошура „Історія одної студентської громади“ засвідчує, що він уже в гімназії провадив точний денник із „прилогами“, що ставанно переховує важніші записки. Це рідка прикмета навіть українського письменника, не тільки Українця.

Зверхня форма його писань поправна, але вона сливе не змінювалася протягом років, на що вказує також цитат у згаданій шойно брошурі. Критика ніколи не мала на нього ніякого впливу; з літами коло його обсервацій невідатно ширшає, глибина міркувань малопомітно більшає. Шойно війна послужила Маковеві в одному і в другому. Читаючи Маковееві писання, остається під враженням, що він дуже скоро зробився зрілим талантом і тому немає фаз та розвитку у його творчості.

Коли Маковей зробить підрахунок своєї праці — з повним супокоем і з радістю може дожити громадянського суду: із сороклітним ювілеєм привітають його не тільки письменники, але й широкі кола нашого громадянства...

місничої молоді, — словом, оснувателі Т-ва розуміли його завдання не тільки, як професійної організації певного гурта людей зв'язаних матеріальними інтересами, але й як української стійкої, що має дбати про плекання національного духа шляхом задовольнювання моральних і духових потреб своїх членів. Першим головою „Зорі“ був пок. інж. Василь Нагірний, секретарем д-р Кость Левицький, скарбником пок. проф. Петро Огоновський. Під їх проводом Т-во „Зоря“ почало прагати розвиватися, так, що внаслідок провідної ідеї Т-ва прищепилася на ґрунт цілого ряду галицьких міст, які й собі основували аналогічні товариства а то й просто філії львівської „Зорі“. За один десяток літ свого існування „Зоря“ зєднала собі таку добру славу, що на її концерти в 1895 р. брали участь такі артистичні сили як Олександр Мишуга і Сальомея Крушельницька. В 1900 р. „Зоря“ посвятила власний прапор. По 25-ти роках львівська „Зоря“ рахувала вже 200 членів, свідомих українських ремісників. А тоді „Зоря“ вже не була єдиним центром життя українських міщан: існувала „Ремісничо-промислова бурса“ й дві великі поважні організації „Міщанське Брацтво“ і „Міщанський ремісничо-промисловий Союз“. Показним доказом на переломний розвиток і силу „Зорі“ являється придбання великої, триповерхової, власної кам'яниці при вул. Вірменській ч. 25. Велика й визвольна війна завдала важкий удар Т-ву. Особливо з приходом польської влади Т-во зазнало буквального погрому: постійні напади на помешкання „Зорі“, очистили його так основно з усякого майна, що не стало навіть старих протоколів і прапора Т-ва. Аж у 1920 р. відроджується Т-во, знову такі головні завдання постійному неволю голо. В. Нагірному. Тим більшим був загальний жал, коли після тридцятилітнього безперервного головування Т-ву в 1922 р. помер інж. В. Нагірний. Головою Т-ва став управитель друкарні п. Ю. Сидорак, який на протязі кількохлітнього головування поклав теж чималі заслуги для Т-ва, головне на полі опіки над ремісничою молоддю і матеріальної піднесення Т-ва. Нинішнім, третім з черги, головою Т-ва „Зоря“ є п. О. Бикалович.

Помішуючи звіт з перших, конституційних загальних зборів „Зорі“ „Діло“ писало 40 літ тому:

„... Треба хіба бути песимістом, щоб не добачувати поступу і голосити, що вся наша праця, всі змагання наші пропадуть дармо. А деж те джерело, що надає нам сили і стає порукою на красу долю? Це джерело лежить у наших товариствах. Вони то ці розсадники, в котрих зкупляється ціле наше народне життя і з них розходить по всіх верствах нашої суспільності як промінні світла від сонця. Тому ці Т-ва ми повинні берегти як дорогої скарби, спомогати їх матеріально і морально і на скільки сил старатися про поширення їх зросту, значіння і впливу. Маленькими силами двигаються галицькі Українці вперед і чейже колись дібуться слави і волі, а це прийдє тоді, коли побіч української інтелігенції й українського хлібороба стане самосвідомий український ремісник і промисловець“.

Нині ми більш ніж колинебудь повинні змагатися до розвитку „третього стану“, нині ми ще краще, ніж колись, свідомі значіння сильного, численого, свідомого українського міщанства, зложеного з кадрів українських ремісників і промисловців. До цих, що безпосередно ведуть роботу в цім напрямку, саме належить Т-во „Зоря“. Нині воно вже не кволого стійкою, лише неадобутою твердиною. І коли перед 40 роками „Діло“ бажало „малодому товариству“ „Зоря“ шире помагати Біг, то сьогодні ми бажемо поважній „Зорі“ успішного

продовжування її прегарної традиції на славу українському містові як головному й першорядному чинникові самостійного й незалежного життя нації.

В неділю, 16. листопада 1924 р., о 12 год. передпол., відбудеться у великій салі „Народного Дому“ Святочна Академія з нагоди 40-ліття існування Т-ва „Зоря“ у Львові. Зголошення делегатів і привітні листи просять надіслати на адресу Т-ва „Зоря“ у Львові, вул. Вірменська ч. 25. Усіх львівських Громадан кличемо ласкаво узятися на Академії, якої програма обіймає м. и. гарну концертну частину.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Український університет.

„Хвіля“ звідомляє: На денному порядку польського сойму 14. XI. пос. Чапінські (ППС.) реферував наглість свого внесення в справі конечности креування українського університету у Львові. Проти наглості промовляв пос. Хруцький, зазначаючи, що уряд зобов'язаний полагодити справу українського університету, котра віддавна вже вимагає полагоди. Заявив, що внесення це вже спізнене. Наглість внесення відкинено проти голосів нац. меншостей, Визволення і ППС., Нар. Робітн. Партія голосувала з правницею.

Майбутній польський уряд.

Прем'єр Грабські погоджується з поглядами Тугута, тому йменування його — згідно з півофіційним комунікатом — вельми правдоподібно. Зате пос. Хацінські відказався прийняти теку мін. внутрішн. справ з причини негативного становища клубу і з перешкод особистої натури. За найпевнішого канд. на мін. внутр. спр. уходить през. Познаня Ратайські. Кандидатура воєводи Більського на мін. вн. сп. упала. Офіційні йменування міністрів послідуєть у суботу згл. неділю.

Львівський воєвода уступає.

„Хвіля“ довідується з кол мін. внутр. справ, що уступлення львівського воєводи Зімного є вирішене. Воєводу Зімного телеграфічно вивалили до Варшави і там у мініст. внутр. справ повідомили його про ухвалене рішення. Причина димісії воєводи є в зв'язі з поведінням львівських адм. властей підчас „Таргів всходніх“ в часі атентату на през. Войцеховського. През. Войцеховські висловив невдоволення із функціонування львівських адмін. властей і їх виконуючих органів. Димісія воєводи Зімного була вже порішена давніше, але проволікалася з причини реконструкції кабінету. Наслідком Зімного називають віце-мін. Ольпінського, мін. праці Даровського й инш.

Сутинча з диверсантами.

14. XI. 9-тий батальон і 10-тий швадрон польської граничної сторожі й відділи поліції оточили в околицях с. Магірна відділ диверсантів, котрі виконали напад на поїзд під Лісною. Диверсанти ставили спротив. Їх покаяли. Арештовано 16 диверсантів зі зброєю в руці.

Заворушення в Еспанії.

„Дейли Експрес“ звідомляє з Сан Себастьян, що заворушення поширилися і на армію в Каталонії й Наварі. Перевезено 152 арештуань. Ген. Магас в імені директоріату видав маніфест „до всіх, що люблять батьківщину і стоять вірно при директоріаті“, щобі станули в обороні сусп. порядку. Маніфест каже, що революційним рухом кермують деякі кола інтелектуалістів із каталонськими сепаратистами і соціалістами, організованими за границею, у Франції. Директоріат рішений виступити як найрішучіше.

*) В р. 1902 його „Соколик“ в „Ділі“ були дуже популярні, викликали живу обмін думок і окрему брошуру пок. Ол. Борковського.

*) Крім попередньо названих ще й „Прижмуреним оком“ (44-ий випуск Новітньої Бібліотеки, 1923.)

*) 38-ий випуск Новітньої Бібліотеки, 1921.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Попереднє (255) число нашого часопису сконфісковано польською прокуратурою за два уступи статті „Для Європи“, два уступи в рубриці „З польських справ“.

— **Поскнення.** П. Андрій Жук просить нас помістити замітку такого змісту: В ч. 235 Вашої поважної часописи з 23 жовтня ц. р. подано в „Новинках“ вістку, що я прошу дозволу о поворот на Україну та що мені в ній відмовлено, без подання причин. Ця вістка не відповідає дійсності о стільки, що я вправді зміг піти в грудні минулого року подання до ВУЦВК в Харкові о дозвіл на поворот на Україну, але досі не дістав на це своє пошанування ніякої офіційної відповіді. — **Андрій Жук.**

— **Посціг.** Одна львівська газета пише: „В дуже пам'ятному томі півднімке Пат, що акція петоні за бандітами, які уладили наскок на поїзд під Лісною, вже покінчена. Вона починалася до основного очищення від підозрілих елементів найширших околиць міста наскоком. В результаті переведення дододаткових домінувань і доконано великої кількості арештувань. Поміж арештованими є кілька „герштів банди“, ряд підозрілих учасників нападу, та ряд інших опришків, які в той чи інший спосіб підпомагали акцію бандітів. Бандітів, яким доказано участь в нападі, віддано під поразовий суд“. Основною цього широко закресленого і помалюваного звідомлення послужила над міру скромна по своїй суті телеграма про арештування Діонісія Зланка, який признався до убийства поліцейського з одного убийства під час нападу на поїзд під Лісною. От вам кілька „герштів“ і мало не ціла ватага в комплекті.

— **Нарігодні вибри.** В деяких польських газетах появилася відомість про атентат на поморського воєводу б. посла Ваховяка. Нинішні газети подають дещо інше, кажучи, що тут зейшов „каригодні вибри“ а не атентат. Один з урядників воєводства мав стріляти на „візат“, при чому зранив поліцейського урядника. Хто хоче хай вірить в автентичність таких „віватів“.

— **Ще Латини.** В зв'язку з аферою перемиського генерала Латиніка розішлася поголоска про діяльність заступника міністра військових справ ген. Мзевського, яка відтоді виявилася невірною. За те пішов „дубину“ шеф канцелярії ген. Шпаківський.

— **Смерть під налесами ваз.** Катерина Беретюк, 67-літня старушка, перебігаючи оногоді через Казимирівську вулицю у Львові, впала під віз Яна Добрицького з Пасік і згинувла на місці в наслідок роздавлення черепа. Добрицького арештовано.

— **Мешканева гіена.** Львівська поліція арештувала ославленого на львівському ґрунті „посередника“ в справі помешкань Клімеша, який користуючись з безпорадності соток людей, натягав їх на великі суми, обіцяючи їм помешкання. Є не одна з багатьох гіен, що від літ жирували на теребі мешканевої нужди у Львові.

— **Перебудова порохової башти у Львові.** На оновленому засіданні міської ради реферував архітект Обмінський справу адаптації „порохової башти“ на валах при вул. Чернецького. В башті буде помешкана бібліотека міського архиву в 250.000 томів. До башти буде прибудоване крило на наукову роботу, на що міська рада призначила 73.000 золотих.

— **Пісудські їдять.** До Кракова приїхав маршалок Пісудський з відчитом про „Перші дні польської республіки“. Прихильники маршала уладили йому оваційний привіт та ряд бенкетів у його честь.

— **Ювілей Яна Мальчевського.** Краків готовиться до святкування п'ядесятилітньої містечкової творчості одного з найбільших польських майстрів Яна Мальчевського. Ювілей відбудеться з початком грудня, при чому відбудеться ретроспективна виставка картин Мальчевського, святочна академія, та вибиття пам'яткової медалі.

— **Реймонт-лявратом Нобля.** Польський повістяр Вл. Ст. Реймонт, автор „Мужиків“, які свого часу появились у класичному перекладі М. Павлика, одержав на 1924 р. нагороду Нобля з літератури.

— **Поганське кладовище.** В Орлику на Помор'ю, в лісі Важижським відкрито поганське кладовище.

— **Призначення Цепеліна Р. III.** Доставлений Німеччиною для Америки водолупав „Ц. Р. III.“ служитиме правильний поштової комунікації між Нью-Йорком і Лондоном.

— **На еміграції.** Обчислення виявили, що на еміграції опинилося півтора мільона Росія, які розбредли по всій Європі і потребують допомоги. Щож до Вірмен, які покинули свою батьківщину, то Союз Народів опрацьовує проект поселення їх в Греції або в інших балканських краях.

— **Амністія для грузинських повстанців.** Грузинський Виконавчий Комітет оголосив амністію для учасників грузинського повстання, за винятком його керівників. Учасникам повстання дали 15-пневаний речень повороту до краю. Повстанцям, засудженим на смерть, замінено кару на 10-літню тюрму.

— **Без керми.** Старий корабель без машин і без машинного персоналу, з

тридцятьма робітниками на покладі, які поаювали над добуттям з морського дна затопленого підчас війни в горішній Адрії, босого корабля „Амальбі“, піднятий булою, опинився на почому морю. Залога без харчевих засобів наразена кожній хвилині затоплення. За кораблем вислано стержні судна з пожегою.

— **Чума в Китаї.** Серед населення Секудебаба в Китаї гибнула жезельна чума, яка потягла вже за собою смерть 4000 людей.

— **Любовна трагедія.** Олександр Пои, студент філософії та одиоричний добровольець 14. полку уланів, прийшов минулої середі до своєї суджаної Яніни Мужичівської семінаристки, що мешкала при Янівській обсерваторії, а найшовшись з нею сам на сам в кімнаті, вистрілом з револьвера поклав її трупом і потім другим вистрілом позбавив себе життя. Безгаланна пара не полишила по собі ніяких листів, якіб моглиб вияснити причину їх розпучаючого кроку.

— **Полігамія з примусу.** Адміністраційні власті Зедіняних Держав, які утрудняють чужинцям, мешкаючим в Америці, споводжування своїх жінок з краю, тепер мають клопіт з поширеною серед чужинців полігамією.

— **Боротьба з алькоголізмом.** В урядовому звідомленні американського „комисара здоров'я“ є страшна цифра 7.000 літ тюрми, яку утворила сума кар наложених за невиконання протизакопальних розпорядків. Протягом того останніх літ арештовано 177.000 осіб, яких засуджено на 7.000 літ тюрми та 18 мільонів доларів гривень; рівночасно сконфісковано і знищено 160 мільонів літрів алькоголічних напоїв. Але коли глянемо на відворотний бік медалі, то побачимо, що протягом тих тихок літ видала новоюорський лікар 3.313.751 рецепт для пацієнтів, яких нерянь „вимагають для покріплення алькоголю“.

— **Характеристична орієнтація.** В рубриці оголошень харківських „Вістей“ нахально в кожному числі оголошення цілого ряду релігійних громад, які згідно з радянськими постановами, реєструють свої статуті. Характеристично, що римо-католицькі релігійні громади на Поділлі полатують і реєструють свої статті в українській мові, тоді коли волицькі католики вживають „общепонятної“ російської мови. А за те нема випадків реєстрації в польській мові.

— **Опція американських громадян.** По законного підділду одеського губ. виконавчого комітету вчинило 19 заяв американських громадян, які приїхали недавно до СССР, які хочуть бути українськими громадянами. Американські іммігранти осіли в Херсонщині, де оснували комуну „Червоний Прапор“ і „Ехо“.

— **Австрійський консулат у Львові** урядве від 17. листопада ц. р. в домі при вул. Пелчинській ч. 35 І. пов. 810 3—3

Виплата причинків для безробітних у Львові.

На підставі умови з Управою фонду для безробітних, обіймає Каса хорих м. Львова від 15. ц. м. функції виплати причинків для безробітних у Львові.

Виплату причинків полагатимуться буде „Бюро Виплат Каси Хорих“ на підставі асигнат Фонду для безробітних, в пенділки, вторки і середі від години 5—7-ї в будинку Каси при вул. Браєрівській ч. 8. партер.

Іван Ширек, Д-р Салямандер, президент, директор.

3 судової салі.

Компромітація пепесівців.

Перед судом присяжних у Львові велася для 13. ц. м. цікава розправа. А саме визначні діячі П.П.С., послі: Ян Квапінський (відомий ватажок в організації різних робітників), Ян Станьчик (гомінік герой краківських подій) і Юрій Шапіро (львівський кореспондент „Роботників“) обвинувачували відповідального редактора „Справи робітничей“ Адольфа Урсакаго за образу чести, поповнену друком в той спосіб, що Адольф Урсакаго помістив в „Справі робітничей“ в р. 1921 нотатку передтим друковану в франц. комуніст. деннику „Ліманіте“ і свою власну статтю п. з. „Red sad“.

В обох статтях закинув обвинувачений названим діячам і керманічам П.П.С., що вони делегували послів Яна Квапінського, Яна Станьчика і Юрія Шапіро до офіційної польської дефензиві, щоби вони — як добре обізнані з робітничим рухом — інформували дефензиву про небезпечні для польського уряду елементи — головні про комуністів. Управа П.П.С. і її здемасковані діячі знали про цю нотатку, поміщену в „Ліманіте“ — однак зовсім на неї не реагували. Натомість обвинувачили перед судом Адольфа Урсакаго, відповідального редактора „Справи робітничей“ за образу чести, поповнену друком.

Позовники заступали обороні адв. д-р Грек і пепесівцеві д-р Герштал, обвинуваченого боронив адвокат д-р Семен Шевчук.

Обвинувачення виголосив в енергійній, але дуже культурній формі адв. Грек. Заступник обвинуваченого д-р Шевчук

заявив, що обвинувачений не може дати позачерком ніякої сатисфакції, бо на основі його інформацій заміти, побоблені П.П.С. і позовникам відповідають правді. Безпосередніх доказів на ці заміти не може обвинувачений представити пансаяним суддям, бо не хоче нападати різних осіб на непереносності, а навіть на арештування, а послідувати із свідків начальників р. ж. н. і відділів дефензиві є злишнім, бо згоди можна передбачити, що ці заслоняться „урядовою такою“.

На покликання в характері сідка до розправи редактора „Ліманіте“ Кашена позовники не згодилися, не реагували також на образуючу їх нотатку з „Ліманіте“ ані в судовій доводі, ані шляхом спростування. Головний орган П.П.С. „Роботник“, хоч знав про цю нотатку, проковтнув її і різкож на неї не реагував, а всі ті обставини свідчать посередньо, що позовники не мають чистої совісті і що заміти пепесівців проти них мають реальну підставу — тим більше, що як загально відомо пепесівці побороють отверто всі ліберальніші струї і напрями між народами Польщі, ідуть рука в руку з реакцією, хоруять на мацію обияття власті в Польщі, а в змаганні до цієї цілі є здібні до всього, навіть до співділання з дефензивою.

Спокійна і річева обсерва д-ра Шевчука вивела з рівноваги заступника позовників д-ра Герштала, який накинувся з лайкою на д-ра Шевчука, так, що предсідник був змушений „опам'ятувати“ одного з лідерів пепесівців. Ще раз реплікував на лайку адвоката Герштала д-р Шевчук, звертаючись до суддів, щоби видали у відповідний вирок в справі його клієнта, якщо їм дорожні такі поняття, як справедливість, публична моральність і політика чистих рук.

Присяжні судді по дозній нараді увільнили обвинуваченого всім 12 голосами. Позовники Станьчик і Квапінський покинули салю розправ у величезній здеперуванні, а численні зібрані прихильники Урсакаго поздоровляли обвинуваченого і його оборонців. Другий обвинувачений в цій справі п. Помикало, видавця „С. Р.“, якого заступав адвокат д-р Перакний, зложив перед розправою декларацію, в якій заявив, що він лиш формально фігурував в часописі як видавець, що замітів проти позовників не підтримує, в наслідок чого позовники відступили від його обвинувачення.

Таким чином зкиди проті П.П.С. в напрямі співділання з ославленою політичною поліцією в рішенні львівського суду присяжних посередньо наїшли своє потвердження.

† Посмертні згадки.

Елеонора з Блюмбергів Мужин-Стечинська б. артистка театру „Бесіда“ померла 13. ц. м. в 71 році життя. Похорон відбудеться в суботу дня 16. о годині 12. в полудне з дому пл. Юра 5, на цвинтар Янівський.

О Франц Назаревич, один з найбільш активних священиків, помер у Кричу, пов. Боршів, в 53 році життя.

Виділ Т-ва українських ремісників і промисловців „ЗОРЯ“ у Львові

запрошує Українське Громадянство на

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

за померших членів Т-ва,

яке відправиться в неділю, дня 16-го листопада, о 8. год. рано в Архикафедральній церкві св. Юра.

ОПОВІСТВИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дирекцією О. Стадника

В суботу 15. листопада 1924 р. Вистава для шкільної молоді о год. 3. по полудні Л. Старицька-Черняхівська „ПЕТРО ДОРОШЕНКО“. Історична трагедія на 5 дій, вечером о год. 7-30 Т. Рітнер, переклад І. Стадника „ДОН ЖУАН“, пєса на 3 дії.

Дім конфекційний „ПРЕМІЄР“

ЛЮДВИКА МАРКА

у Львові, вул. Словацького 2. проти Головної Пости

поручає свій АБОНАМЕНТ в 6-ти класах

на першорядну мужеську гардеробу, обіймаючу всі категорії сальонових містових і спортових одягів.

В неділю 16. листопада ц. р. год. 3. по полудні Кальман — оперетка на 3 лії „БАЯДЕРА“ вечером 7-30. М. Старицький, Народна драма зі співами і танцями на 5 дій „ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ“.

На „Рідну Школу“ зложив Вп. Івж. Горинський 55 зол. як збірку на весілля п. Олі Квинської з п. суддею Ліскевичом в Бічу. Вп. Жертвопрарням ширя пошляк. — Головна Улгача УПТ. 817 1—1

Чайні сходили для членів Тов. „Союз Українок“, членів Тов. „Бесіда“ і ними впроваджених гостей відбудуться в неділю 16. ц. м. о 6 год. веч. в віднозненні слях Тов. „Бесіда“ вул. Рутівського ч. 22. (Народний Дім). Багата програма. Буфет добірний. 829 1—1

Дрібні оголошення.

Ф АХОВИЙ учитель VIII. р. в більшій м-стечку Підкарпаття, літ 39, навязє серйозне знаомство з інтелігентною, світою Українкою-дівчиною до 30 літ, якаб згодилася ділитися з ним емігрантську долю. Листи прийме адм. „Діла“ під знаком: „Професор 29“. 756 3—3

ПОЗІР! Пані і Панове! Хочете гознаюмитися в матрімоніальних пілях — удайтеся з довірям до найліпшого бюро посередництва М. Маріяк в Перемішії, в Іл. Словацького 100. Бюро має багато кандидаток і кандидатів зі сфер інтелігентної, купецтва, рідної народності. Богаті, менше зможні і бідні найдуть шастя. Дискреція стиска. Сотки подяк можна переглянути в канцелярії. Фотографії і подвійні поштові значки прислати. 520 7—2

ІНСТРУКТОР — (зредукований учитель) ка) невибагливий, потрібний сейчас до двох хлопців І. і ІІІ. класи класич. тімн. — Школа в Кулязі, поч. Туринка, ад Жовква. 816 2—2

ПОШУКУЄ ПОМЕШКАННЯ Українець. скарбовий урядник, перебуваючий 25 літ на заточенні на Мазуриччі, тепер зредукований, повернув до рідного краю і просить о винайнятті кошти з кучнею у Львові за приступним чиншом. З ласкавейми зголошеннями звертатися під адресом: І. Івашко Cnapard Line, Львів, вул. Сикстуська 37. 818 2—2

ПАРОХІЯ у Львівській Археп. 3.000 душ, дуже вигідна, дохідна і першорядно лотозана, задля родинних відносин — де заміни сейчас. — Згол шення під „Першорядна парохія“ слати в Адміністрацію „Діла“ до 25. листопада ц. р. 826 1—2

ПОШУКУЮ особи до гомочі у веденню дошашнього господарства. Зголошення слати на адресу: Стефанія Кравичева, Отиневичі п. Ходорів. 824 1—2

СТУДЕНТ фізика і хемії, на укінченні заганичного університету, бажав би пізнати інтелігентну та багату панночку, в віці 17—23 літ з лучшою родиною, в цілі матрімоніальній. Фотографія пожадала, за зворот ручується словом чести. Зголошення слати до Редакції під „Фізик“. 831 1—1

СТАРШИЙ вдовець, державний урядник ожениється з панною або бездтною вдовою від 35—50 літ. Зголошення можливо враз з фотографією, слати до 26. листопада під „Урядник IX“ до Адміністр. „Діла“. 828 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

Д-р Олекс Подолінський

лікар недуг жіночих і анушеріт

ординує у Львові

вул. Льва Сапиги 10. і (пл. Більчевського 16) І. п. від год. 3—5 поп. 832

т. телеф. 15—60. 1—6

Курс італійської мови

уладжує

Тов-о ж нон з вищою освітою.

Зголошення до 23. XI. приймає і уділяє блищих інформацій Д-р Туна-Надрага Теодозія, Домініканська вул. 11. партер, від 3—6 год. 1—2

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4.20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рв-
мунія 150 лев., Болгарії 7.50
зл., Австрії 7.50 зл. Зміна
якщо 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

З відкритим шоломом.

Офіційна У. С. Д. П. на про-
тязі кількох літ зкінчила процес
свої кристалізації, скинула чужий
одег — як зайвий вантаж — і ви-
ступила на привільну арену з від-
критим шоломом. Закінчення про-
цесу в напрямі переорієнтації цінностей
повершили на соймовому терені
з а й м о л о д ш і, а через те і най-
менше з партією зв'язані члени.
Цікаво, як до цієї події поставлять-
ся старі партійні діячі, що на про-
тязі десятих літ вкладали в партію
душу, серце і мозок, що були її
зв'язками, що страждали її невда-
чами і раділи її успіхами, що клали
основи під організацію українського
робітництва. Цікаво, чи вони при-
знають партію зовсім ліквідованою,
чи будуть безчасно приглядатися
останній метаморфозі так, як вони
пасивно і бездушно приглядалися
використуванню літами твореного
партійного капіталу, — чи навпаки
займуть становище „зробків“, остан-
ніх Могіканів, що живуть спомина-
ми і вибілюють, що то з того всьо-
го вийде?

Згадуючи про цю справу, не ма-
ємо на увазі тільки був. керівників
і діячів поки-що, а може й раз на
весь ліквідованої У. С. Д. П., але
головним чином українське робіт-
ництво. Та ж не весь загаль україн-
ського робітництва потягнеться з
соймовою п'яткою. Без сумніву бу-
дуть такі гурти і відлони, яким не
буде по одній дорозі з об'єднаними
комуністами і які за відсутністю
незалежної української робітничої
організації найдуться в рядках осо-
ружної П. П. С. А яка це велика
шкода для українського робітничого
руху, — хіба зайвим було би дока-
зувати. Очевидно, така організація
що до своєї соціальної платформи
може бути найкрайнішою — як
на прим. укапісти; важне, щоб її
національно-політична платформа
відповідала загальним змаганням
української нації. Та це не наша
справа і тому не будемо довше зу-
пинятися над нею. Згадаємо тільки,
що реставрація У. С. Д. П. все та-
ки була лекцією з огляду на під-
держку міжнародних соціалістичних
організацій, як міцне об'єднання
і створення однолінійної лінії укра-
їнського національного табору.

Не дасться заперечити, що зі всіх
політичних угруповань становище
був. уседепівців було розмірно най-
меншим. Як вже зазначено в попе-
редній статті, вони пішли по лінії
найменшого опору. Їхнє становище
є ясне, їх напрямна простолінійна.
Програма і тактика давно готові
навіть без більшої їх участі. Кожна
постанова, кожний крок, кожний
виступ цього угруповання є управ-
вильнюваний величавим інтелектом
комінтерну. Тим пояснюється факт,
що хоч наші комуністи не можуть
похвалитися тугими, блискучими ін-
телектами, проміняючими іменами,
великими народними трибунами, то
все таки в їхній поведінці не помі-
тно тих хитань і сумнівів, які му-
сять запрятувати голови керівників
інших угруповань. Політична орієн-
тація комуністів ясна, тривка, а за-
соби боротьби і оборони давно
устійнені і випробовані. І хоч ко-
муністична партія в Польщі є неле-

гальною, переслідуваною, виставле-
ною на важкі спроби, то все таки
за нею стоїть величава будівля
Комінтерну і найбільша могутність
європейського суходолу.

За те далеко важчим було би
становище української соціал-демо-
кратії, хоч і вона мала би піддеж-
ку 2-ого Інтернаціоналу. А найваж-
чим є положення українських наці-
ональних організацій, які в створе-
них умовах — між молотом і ко-
валом — мусять самі, напружувати
всі сили, щоб шукати шляхів з те-
много лабіринту лихоліття. Віз не
все придатного під сучасну пору
традиційного вантажу, перестарілі
категорії думання, недостача грома-
дянської відваги, відсутність керму-
ючого центра, кваліфікація висунених
— часом припадково — інтелєктів
все те впливає на згущення того
мряковиння, яке окутує нашу полі-
тичну думку, яке ставить нас в по-
ложення безрадних серед бурів
спіненого моря. Та власне криста-
лізація, яку перейшла У. С. Д. П.,
повинна заставити керівників на-
ших національно-політичних угру-
повань шукати виходу зі сліпої
вулиці і за всяку ціну устійнити
канони національної політики під
ідеологічним і практичним огля-
дом.

УСДП. виступила з відкритим ше-
ломом, вибираючи до того дуже
підхожий момент. Перша зустріч
радянського посла Войкова з пре-
зидентом польської республіки Вой-
цеховским була прийнята зовсім
іншим духом, як це волилося пе-
редше. Визнання Францією радян-
ського союзу і намічене зближення
між цими державами примусили го-
лову польської держави значно по-
низити тон. Змагання до торговель-

ного договору з СРСР, і бажання
влаштувати добросусідські відноси-
ни теж причиняється до злагіднен-
ня тону також у відношенні до
партії, яка в цілці світі є легальною
за винятком Польщі і її балкан-
ських посестер: Румунії й Югосла-
вії. З другого боку і внутрішнє
положення починає складатися не-
звичайно корисно для найкрайні-
шої соціальної партії. Невдоволен-
ня з економічної, а на українсько-
білоруських землях ще й національ-
но-культурної політики польського
уряду досягає кульмінаційної точки.
Це й було товчком для скинення
п'яткою послів уседепівської засло-
ни. Вони оцінили, що в створених
умовах краще проводити сзою
акцію з відкритим шоломом.

Створення „Комун. посольської
фракції“ в польському соймі вже
тим самим в деякій мірі улеглізу-
вало комуністичну партію. Сьо-
годня має вона 7-ох представників в
соймі; завтра буде їх мати більше,
бо деякі з сепаратистів з „Визво-
лення“ (Балін, Шакун, Бон, Головач,
Шапель і Воевудзкі) вже сьогодні
стоять дуже близько до комуністів.
Очевидно, при найближчих виборах
кількість комуністичних послів по-
двоїться або й потроїться. Отже,
чи в таких умовах може комуні-
стична партія перебувати на неле-
гальному становищі? Очевидно, ні.
Нелегальщина тільки створить міц-
нішу організаційну сітку і приго-
товить партію до генерального на-
ступу.

Меткість, зручність, гнучкість і
відвага комуністів повинні бути
прикладом для нас в кристалізацій-
них зусиллях та поширенню бази
нашої політичної діяльності, хоч
наше положення в Польщі по суті
є далеко важче. Ф. Ф.

Партійна боротьба в Німеччині.

Передвиборчі настрої.

Німецька виборча кампанія має
одну характеристичну рису, яка від-
різняє її від свіжо закінчених ви-
борів в Англії та Зєднених Дєр-
жавах: це боротьба за основний
напрямок у закордонній політиці.
Хитання партій у своїх програмах
є безпосереднім наслідком повної
розбіжності поглядів щодо вірних
шляхів суспільного життя у пово-
єнній добі.

Програма війна приголомшила
загальну опінію. Коли захиталося
довіра до всевідучого монархії —
блиснула надія на потіху миру. Вер-
сальський договір був новою довб-
нею. Економічна катастрофа, що
прийшла як наслідок мілітарних за-
собів, ужитих Францією супроти
свого довжника, ще збільшила дез-
орієнтацію.

Німіям важко звикнути до но-
вого республіканського ладу, а ще
важше до думки, що їх учорашня,
величеська держава мусить поволі
та обережно мов пацієнт, вилізува-
ти з ран, яких зазнала в наслідок
свої неосторожності. Помірюваний
шлях демократичної відбудови не
може припасти до вподоби тим, що
ставили весь світ на одну карту. У
такій атмосфері легко поширюють-

ся крайні гасла: повного повороту
до монархії, до твердої, абсолюти-
стичної влади або гасло повного
перевороту — останнього ліку на
зганьований організм буржуазної
Європи.

І націоналісти і комуністи одна-
ково працювали в парламенті для
його розбиття. Коли урядові Шре-
земана вдалось оборонити плян
Доза, тоді цей спільний фронт
двох протилежних таборів розле-
тівся. Комуністи вели опозицію на
далі, а націоналісти пішли на ком-
проміс: погодилися на кілька міні-
стерських портфелів та поважні го-
сподарські привілеї. Однак цей
компроміс був спізнений. Парламент

розлетівся. Тактика націоналістів
схильних до порозуміння з рєспу-
бліканським урядом („жидівським“)
як вони його злобно називають)
стала причиною ворожнечі між
правими партіями. Одна частина на-
ціоналістичної преси боронить го-
лови націоналістичного клубу Гер-
та, друга називає його зрадником.

Нині борються проти себе аж
кілька правих партій: німецькі на-
ціоналісти, національ-соціалісти (гі-
тлерівці) і їх дві групи: прихиль-
ників парламентарної праці та во-
рогів парламентаризму (Дінтер).
Одні з „гітлерівців“ домагаються
порозуміння з націоналістами на
час виборів, інші відкидають усякі
перехідні мости. Гострий напад у
пресі Людендорфа на баварського
короля Рупрехта розділив націо-
налістів на ще одну групу; деякі з
них є надто сильно прив'язані до
династії, інші визволились з її
ідеології. Третя більша „права“
партія т. зв. Volkspartei або Штре-
земанівці також не зясувала ясно
свого відношення до буржуазного
бльоку; одні хотять витрепати
на становищі вірних республікан-
ців, інші вважають вказаним зню-
хатись з монархістами.

Найважше становище у виборчій
кампанії в Німеччині є помірюва-
них демократів. Гасло мирного по-
розуміння з переможцями: союзни-
ми державами, є в нинішніх умо-
вах мало популярне. Хоч тверезі
голови бачуть, що в теперішній
ситуації є мало надії на сміливі
експерименти, націоналістичний на-
стрій Франції з доби уряду По-
анкаре ще не прохолов у своїх
впливах у Німеччині. Перемога кон-
сервативів в Англії та Зєднених
Дєржавах може у некритичній масі
виборців причинитись до зміцнення
вражіння, що в Європі приходить
доба повороту до старих ідей.
Визнання С. С. Р. Францією і свіжі
заяви англійського уряду щодо
необхідності далі переговорювати
зі совітами можуть стати у пригоді
комуністам.

Становище німецьких політиків,
які хотіли би вибрати між цими
двома екстремами і підготувати
державу до нової фази розвитку,
є таке саме важке, як самої дер-
жави, що попала між два жерновні
колеса: між суспільність розбурха-
ну воєнною хуртовиною і могутні
держави, що подиктували їй суво-
рий мир.

День 8. грудня — свято „Просвіти“,
яке є святом всього народу, що змагає-
ся до світла і волі.

Пр. 993/24. В імені Річипосполитої Поль-
ської! Суд окружний карний як Трибу-
нал пресовий у Львові рішив на внесок
Державної Прокуратури, що зміст часо-
пису „Діло“ ч. 251 (10344) з дня 11. XII.
1924 р. в артикулі під заголовком: 1)
„Ретраїтні мобілі“ а) речення між слова-
ми: без праці і заробітку і Пос. Гугут, б)
уступ по словах: відносини не зміняться,
до кінця артикулу. 2) „Похід проти Дні-
стра“ уступ між словами: своїй інституції
„Дністрі“ і при тім зазначається, містить
в собі єство ад 1) злоч. з § 65 а) і вини з
§ 308 з. к., ад 2) злоч. з § 65 б) з. к., узнав
покаянств в дни 10 листопада 1924 року

конфіскації за оправдану і зарядив зни-
щення цілого накладу і видав по думці §
493 п. к. заборону дальшого розширю-
вання того друкованого писма. Заразом
видав наказ віддальшому редактору
той часопису, щоб це рішення помі-
стив безлатно, в найближчій числі і то на
першій сторінці. Невиконання того наказу
потягає за собою наслідки предвизначені в
§ 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. №
6 ex 1863, а іменозасудження за пере-
ступство на гривню до 400 з. п. — Львів
дня 13. листопада 1924.

(Підпис печат.)

Відносини у радянському промислі.

„НОП“ і інші заєоби біля санації промислу.

Радянська преса і всі радянські відповідальні установи а також керуючі партійні чинники присвячують тепер дуже багато уваги збільшенню інтензивності фабричної праці. З усіх тих голосів виходить на яву дуже сумний факт неспроможності робітників у всьому радянському промислі не тільки на Україні, але й на території всього радянського союзу. Восьмигодинний день праці на ділі не є восьмигодинним а далеко коротшим. Робітники працюють не інтензивно та недбало, нищать дорогоцінний фабричний реманент, як машини, приряди і ин.

Не віднині йде широка агітація між робітництвом за збільшенням інтензивності праці та вона нічого не помагає. Робітники в робітничій державі далі мало дають а дуже багато вимагають.

Щоби цьому явищу зробити кінець, приступила радвлда до т. зв. наукової організації праці. Ця наукова організація саме й носить скорочену назву „НОП“. В чому ж лежить істота нового засобу для збільшення інтензивності праці? Радвлда намагається зорганізувати при кожній ділянці фабричного промислу комісії експертів, зложені з фахових інженерів і високо-кваліфікованих робітників-інструкторів.

Завданням тих комісій було би повчити робітників про те, що тільки при допомозі фахового знання можна досягти вищу продуктивність праці та добитися найбільшого виробничого ефекту. Практично вчили би робітників інструктори.

Робітник повинен знати докладно все, що відноситься до структури, гвердоти, ужитку і т. д. кожного матеріалу, з якого продукують фабричні вироби даної ділянки, а також конструкцію, силу, всі добрі та лихі сторони машин, якими користується. Над кожною машиною має висіти плякат з поученнями та всіма поясненнями, потрібними для пізнання машини чи варстату і для їх ужиття.

Радвлда пересвідчена, що перевівши в кожній ділянці виробництва таку наукову організацію праці, збільшиться виробничий ефект промислу. Слід зазначити — пише у „Вістях“ (ч. 253) червоний директор А. Руман — з усією певністю, що лишатися з теперішніми нормами

виробу і зафіксувати їх на більш-менш довгий час, давши впрочисту обіцянку в ніякому разі їх не змінити, це значило би цілком порушити рівновагу у виробництві.

Однак всі ці спроби наукового обставлення фабричної праці не вистарчають на те, щоби направду досягнути більший виробничий ефект. До цього необхідна така інтензивно збільшена праця робітника. Бо, коли це не наступить то самовартість виробленого фабричного продукту не знизиться. А на що надто високу самовартість теж дуже нарікають всі радянські економісти. Надто висока ціна промислових виробів і лиха їх якість у самих фабриках бере свій початок саме у тій неспроможності радянського робітника.

Тойже червоний директор подає на це таку раду: „Щоби знизити собівартість і поліпшити виробу, потрібна насамперед широка агітація серед робітників та службовців шляхом виробничих нарад. На цих виробничих нарадах треба, щоби трудящі зрозуміли спільність і тісний зв'язок їхніх інтересів з інтересами промисловості республіки. Тільки шляхом певного перевиховання мас можна досягти повного робочого дня (довести його до дійсного 8-годинного робочого дня), зменшити відпочинки, збільшити інтензивність, можна добитися обережного відношення до інструментів, варстатів, матеріалів то що“.

Як бачимо, то шлях далекий. Треба перевиховати маси. А не ні легко ні скоро не приходять. Слід підкреслити обставину, що ці заходи біля збільшення інтензивності праці та біля наукового обставлення виробництва йдуть що найменше від двох літ. Наслідки тих заходів такі, що виробництво знаходиться тепер на такому самому шаблі, як було перед двома літами. Скільки його вправді збільшилася, але не завдяки збільшенню інтензивності праці а завдяки поширенню відновлених фабрично-промислових підприємств. Словом відносини не веселі. Боротися з ними радянській владі важко саме тому, що вона радянська. Однак це не значить, щоби радвлда з тими відезними

явищами у фабричній праці не боролася. Вона не раз боролася навіть далеко енергійніше ніж яка небудь буржуазна чи чорносотенна влада. Доходило й до розстрілів і то масових розстрілів робітництва. Однак робітників розстрілювано не за малу інтензивність а за „саботаж“ з контрреволюційним підкладом. Радвлда все знайшла собі якийнебудь серпанок контрреволюції як підставу для таких еказекуцій.

Однак труднощі такої боротьби заключаються в тому, що за мала інтензивність праці перейшла в систему а розстріли робітництва під серпанком контрреволюції у пролетарській державі не можуть стати системою.

Для практичного приспіння тої боротьби з невидатністю праці тепер — взялася радвлда за інші методи практичної натури. Вона доручила адміністрації підприємств і так званім зав-і-фабкомам (заводським та фабричним комітетам) „вжити всіх можливих заходів, щоби не було явищ вандалізму щодо майна підприємств і взагалі всяких хитрощів, на які йдуть окремі, мало свідомі робітники для того, щоби мати високі заробітки при найменшій затраті інтензивності“.

Адміністрація фабрик і заводів та фабкоми переводять це доручення дуже солідно і гонять непоправних із фабрик і заводів та побільшують таким чином число безробітних.

Так приблизно представляється в сучасний мент ця радянська праця біля санації відносин у промислі. Ще дуже багато енергії та грошей треба зжити на те, щоби український промисл довести до того стану, в якому він був перед війною. Та й питання, чи взагалі вдасться радвлді без допомоги чужого капіталу колинебудь до того допровадити.

В. М.

У. С. Р. Р.

Памятники Шевченкові і Лені, нові у Києві.

При Київському Губвиконкомі відбулася нарада під проводом Гринька, яка застановлялася над місцями для пам'яток Шевченкові і Ленінові. Проектується пам'ятник Шевченкові поставити в парку ім. Воровського (колишній Миколаївський) проти університету, на

місці, де стояв пам'ятник Миколі І. а пам'ятник Ленінові на площі III Інтернаціоналу (здається колишня царська площа, коло купецького саду). (Більшевик, 31. X.).

Октябрская революція творилась на „руссом язике“.

Директором І. Винницької трудової школи є бувший куратор шкільної округи, Беляев. На домагання учителів школи Українців перевести українізацію, цей бувший царський слуга і русифікатор, якого дивним дивом терпить пролетарська і соціалістична влада і навіть поручає йому виховувати в соціалістичному дусі молоде покоління, відповідає: „Ето насіліє над язиком октябрьской революції. Революція тварилась на русском, а не українском язике...“ (Вісти, 31. X.).

З польських справ.

Тугут героєм дня. — Ст. Грабські на овиді. Міністр освіти проти освіти. „Діяльність“ сейму. Новий соймовий илюб.

Героєм дня є знова невтомний Тугут. Цим разом по всім іновістості йому таки властивість стати міністром, бо ось ПАТ тріумфально голосить „всім-всім“, що „принципально погляди прем'єра і п. Тугута узгіднені“. Тугут ще дорожиться і маніжить, ніби то хоче ще раніш побачити, хто буде міністром внутрішніх справ, але одночасно вже робить ласкаві обіцянки. др. Райхові з Жидівського кола, що „розгляне“ жидівські постулати. Бо Тугут має стати сторожем цілої внутрішньої політики кабінету, з окрема відносно „меншостей“ на „креслах“, залишаючи В. Грабському ще більше часу на хронічну санашію польських фінансів. Але й одна частина „санації“ буде лежати в інтенції Тугута, а саме стежити за ошадністю, яку заводять спеціальний, ад hoc призначений комісар Москалевські, про якого свого часу казали у сеймі, що найбільше добро зробив би справі ошадності, колиб зліквідував власну посаду.

Ще демократичний Тугут не є міністром, а вже говорять про недалеке покидання до кабінету на міністра освіти Станіслава Грабського, так, як не говорилось перед фєвїями. Видно, що приязнь, закладена тоді поміж ними двома спеціальними від „кресів“, є трівкою і всі компротіації, зв'язані з нею, вони вважають не гідними уваги дрібницями. Біда лише, що міністр освіти Міклашевські не хоче вступитися, тим більше, що й президент Войцеховські (колишній соціаліст!) сподобав собі його і не хоче розстатися з ним. В останніх двох днях на соймовій арені знову виринули дві освітні справи, характеристичні для урядування міністра Міклашевського. На пленумі голосувалося нагале внесення у справі масової редукції шкіль і вчительства, а в освітній комісії дебатували над підвищенням університетських оплат. Негайність згаданого внесення ухвалено, хоча Вітос станув в оброні Міклашевського: не велека, мовляв

В. Ю. КИСІЛЕВСЬКИЙ.

З балканських нарисів.

Присвята Тетяні.

У Габіби.

Турецьке Шіпово тягнеться високо вгору, сховане в рясних, сливових садках та кукурудзах. Високі одноповерхові хатки виглядають біленькими стінами і темними дахами з моря зелені... Зблизька багато краси зникає... Білі стіни пооблуплювалися, дахи нерівні, навіть діраві, доріжки долиною, поміж хатками, що високо вверх вється — каменіста, стрімка, що перейти важко.

Кілька Турчанок йде в гору. Лице закривають щільно заром*), пропускають чужинців попри себе.

Старенький Турок у витертому, колись червоному, фєзі підганяє двох вючних коней угору. Худі, малі коники позвишували голови в діл, та обережно ступають по великих каменюках — на дорозі.

Під верхом, майже на скраю селяця, дивиться в долину своїм мінаретом з дерева — джамія.

Тихо довкола. Малесенький цвинтар. У глибокій траві потали німі каміння з округлими турбанами на вершк. Сплять вірні...

Сонце западається за дикі гори... Долина облита останнім промінням теплого полудневого сонця. Сяє чудова стяжка кришталевої Пліви.

*) заслона з густого мусліну.

Темною зеленою відбивають садки... Біліють хатки турецького Шіпова. Тихо стоїть у сливовому садку джамія... Коло неї пасуться мирно вівці, та сплять на малесенькому цвинтарі вірні.

Деревляний ганок зачинений старою хвірткою... Відчиняються двері джамії. На підлозі старі витерті килими, посеред малої салі деревляний, дуже примітивний свічник. Казальниця з дощок збита.

Довкола салі балькон, низенький, зі скрипучих дощок. З балькону йдуть сходи на під, далі вузенький, деревляний мінарет, відкіля годжа чотири рази денно кличе вірних до молитви.

Попсувався дах на джамії, світиться наскрізь.

Час до Габіби зайти, вона вже від самого полудня на гостей жде! Цеж неабияка честь для неї! Ціле село з який тиждень говориме.

Через кукурудзу, попри чийось хату, почерез сливовий садок веде стежечка.

На подвір'ю бреше пес.

Одна, дві, три хати, цілий рядок. Збилися разом. Поміж ними вузка доріжка. Знову вівці, знов сливові садки й кукурудзи. На долині в цих хатах — стайні, а на горі світлиці.

Деревляні, криті сходи ведуть вверх. Скриплять за кожним ступленням.

З усіх вікон виглядають цікаві жіночі очі, скрито, щоб не побачив їх який муштина, а ще більше, щоб не доглянув їх лише невірний.

Габіба ждала.

Вона була без зари, але крилася, щоб хто не побачив, що вона гостей приймає не закривши лиця. Хоча їй вільно це зробити, бо вона вдовиця, в неї дев'ятеро дітей... Сіни. По середині горить ватра, над нею задимлений котел, довкола ватри горшки.

Габіба — росла жінка в середніх літах, її неправильні риси лица мають у собі щось широкого, доброго. Відчинила з поспіхом вітальню, малесеньку, але світлу, з трьома віконцями на вузку доріжку і сливовий садок. Долівка вся вистелена килимами. Під стінами — вовняні подушечки, щоб плечі сперти можна. Гости засіли турецьким звичаєм на долівці, підкотивши під себе ноги. Габіба скоренько ладилася чорну каву — найбільшу честь гостям. До кмнатки подала пушку з тютюном, сама поралась коло вогню.

Скрипнули двері, якась тінь пересунулася попри вогонь.

На малу хвилину притих млинок від кави.

Вечір, уже зовсім стемнілося. Я вийшов до сіней, щоби взяти свічку.

Коло дверей стояла чудова молада Турчанка.

Сперла голову на одвір'ок, та здивилася своїми темними очима на блимаюче світло каганця. Тоненька, густо ткана сорочка ніжно обгортала плечі, аж до стану. Широ-кі шаравади подавали їй якоїсь

орієнтальної оригінальності. Побачила мене стрепенулася з задуми. Лицько зарум'янилось... Але всетаки цікавість перемогла. Блиснула своїми гарними очима, та вдивилася хвилину в мене. Я не міг відірвати очей.

Габіба відчинила двері — і зникло все, наче привид.

— Це Алма, Гуссеїн-бега дочка — сказала тихо Габіба — не допусти Аллах, щоби її хто тут з тобою побачив...

Подала через двері чорну каву, сильну, запашну. Одну чарочку, маленьку як наперсток, далі другу. По каві подала сграву, „піту“, як її називають. На баранячому лою випечене тісто з мясом... Не вважаючи на свій Европою збавлений смак, я відважно їв, щоб показати газдині, як її гостинність ціню.

Відхилилися знову двері від темної кімнатки. Нікого не було видно.

Подякували Габібі за гостину, хвалили чорну каву, смашну піту, та вийшли.

Габіба скоренько поставила свічку на сходи, бо сама не сміла випроводити гостей, щоб не побачив її хто без зара...

Світив місяць.

Переходили через вузеньке подвір'я, де сильно заносило стайнею.

Нагорі, над садком відчинилася малесеньке віконце, мені здавалося, що виглянули палкі очі Алми.

Шіпово (Боснія).

шкода, для Польщі, коли вона матиме трохи менше шкіл! (Нічого кращого по-над здоровий „хлопський“ розум!). За те що до утруднення доступу до високих шкіл — Міклашевські побідили: більшістю одного голосу (14:13) освітня комісія ватвердила висоту оплат, визначених міністром освіти, якого найбільшою турботою є не допускати до ширення освіти. Рішуче Міклашевські перейде в історію!

Зрештою після вже втомилися. Всього біжучий тиждень радіють лише го-місіях, а пленарне засідання вложено на пізніше. Останні події союму не, як вже писали, сумна гумористика „наглого внесеного“ песенів про „негай-у“ потребу оснування українського університету (ба-чате, як вони посміються, ледь два ро-ки ждали від постарого со му оснувати університет, — тепер знов мають споді-ватися на два роки!), вилача судові „пра-вительного“ посла ксьондз Оконя, забо-рона вживати білий і жовтий фосфор при фабрикації сірників, гриписи для коопера-тив про стемплеві оплати і визначення о-плат за цензуру кінематографічних філь-мів. Чи не плідотворча діяльність? Зне-штою польські посланці заняті проектом бу-дівлі соймового готелю; даний проект безумовно перейде всі шаблі, потрібні для отримання найвищої санкції, у приспше-ному темпі.

Згадуючи про це і те зі справ, звяза-них з польським соймом і нинішніми суве-реніями польської держави, слід ще при-гадати нову вісікцію „Визволення“. За-услами Балином і Шакуном, які на про-шання вкладали в отвертому листі своїх бувших співпартійників такими епітетами, що аж прокуратор мусів вишлатися в оту історію, пішли ще чотири послі: Воевудзі-ці, Бол, Головач і Шалель; вони вкупі склали „Незалежні“ партію Хлопську („св-хелівці“). Цю партію „Визволення“ намага-ється стрінути фільософічно-квасного усмі-шкою: не велика, мовляв, втрата для на-шої партії, бо всі ті послі чорта варті, — одна завада для соїдного клубу, та й годі. До речі: для характеристики но-вого польського, ще одного „хлопського“ клубу (страх, яка честь для впа-дливих польських хлопів!) може посту-жити новий партійний часопис, який 10 п. м. появилася у Берестіо-Литовському. Це двоїтжівник „Поля“; він вже вихо-див у минулому році, але задовольнявся лише одним усього разом 2-х (словами: двоє) чисел; тепер підписує його, як ви-даєть один із названих послі-сепесіоні-стів, А. Бол, отже „Поля“ — орган „св-хелівців“. В короткому редакційному вступному слові заповідається, як мову газети: московську, українську і біло-руську, як мови зрозумілі для більшости селян „кресів“. (Всіх членів нової партії, бувших „Визволенців“ — Білоруси, які не могли погодитися з „Визволенням“ буди-то на національну політ). Тимчасом і-е-мсло обновленої „Долі“ всупереч запо-віді, всі всієнка писана чистою моско-вською мовою; по українськи лише одна коротка новинка про напад на поїзд, ви-різана з „Нашого Життя“, а по білорусь-ки „між тієї коми“. Виходить отже ясно, що всі „св-хелівці“, це перекінчики, які самі не знають, хто вони й на яку ногу вступити; були у хвості Поляків тепер — Москві. Їх соїдьяна платформа є засо-бом для втримання себе на поверхні політ. життя. Польський сойм має в по-можу клубі новий вартісний здобуток.

Справа Ольги Вербицець.

Під таким наголовком несконфіскований „Tygodnik Jaroslawski“ з 16. п. м. ч. 46 по-нає дальші подробиці.

Передаємо за названою ярославською газетою ось які нові подробиці:
Коли на розпорядження старостас в Рів-ному мали відіслати Ольгу Вербицець до Ярослава, до батьківського дому, не об-гяжуючи її навіть найменшим підозрінням відносно якогонебудь каригідного звинув-чєнняська поліція,

затримала її і відставила до окружного карного суду у Львові під за-кладом участі в атенатті на президента Вовдеховського. Донесення поліції зазна-чено в суді під Vz. VIII. 3663/24.

Свідчий суддя п. Рудик переконувався, що з суті річ нічого й нічого нема і що на-да навіть тієї ймовірности ані найменших доказ, щоб можна підозрівати Ольгу, і сому, порозумівшись з прокураторою при окружному суді, понекав якінебудь дохо-дження. Свідчий суддя відіслав Ольгу з відповідним листом до поліції, щоб негай-но відіслати Ольгу до Ярослава, як сво-бідну від усіх підозрін.

Однє поліція не приворувилася до ві-дозов судного судді й отриманого дору-чення, тільки самовільно й безправно за-тримала Ольгу.

10-го жовтня п. р. відставлено Ольгу по дорученню слідчого судді на поліцію, а 12-го жовтня переведено її неприємною до загального шпиталю.

На днях родина знову поїхала до Куль-паркова, щоб встати видобути відль-Ольгу. Лікар згодився випустити Ольгу, як цілком безпечну для оточення і ше раз просив, щоб не робити жадного звитку з цієї історії. Тому, що Ольга не мала в Кульпаркові ніяких річей, родина звернулася за ними до со у і там суддя Рутик з'явив родині, що режі відіслав на поліцію одночасно з відставленням туди Ольги. На увагу родини про те, що ста-лося з Ольгою, слідчий суддя відповів, що Ольга була цілком здорова й зрівно-важена; що він розпорядився віддати її родині, і що її безпідставно обвинуваче-но в атенатті на президента; при цьому суддя додав: „чи знаєте панство, що їй закинули? Участь в атенатті!“ — і в його голосі пробивалося стидування і обу-рення.

Тоді родина пішла на поліцію і коли в канцелярії заявила ціль свого приходу, почалося перешіптування між функціо-нарями поліції, телеграфування очима й ліктями, і вкінді заявлено, що „референ-том“ був комісар Гепперт. Звернувшись до його канцелярії і коли назвали своє ім'я і ціль приходу, Гепперт став, наче в нього ударив грім. У першій хвилині занімів, почав розглядатися, чи він сам у канце-лярії чи має ще якусь охорону, і виразно збентежений і схильований почав нер-возно кричати до присутнього функціо-наря: „Я казав передати речі до шпиталю, чому не відідав, вишукати і видати!“ Викинувши зі себе цих кілька слів, цілий червоний пішов до сусідньої кімнати, тріснув за собою дверима і більше не показався родині Ольги. Речі забрали, а переходючи крізь канцелярію, знову за-примічено таємничі перешіптування й роз-мову очима.

Ольгу забрали до дому, де вона від-дала лікарській опіці. Запаморочення ума не уступає.

Річ ясна, що родині

звернулася до всіх міродаїних чинників зі скаргою.

Президент держави, дїстав-ши повідомлення про цілу подію і її до-кладний перебіг, наказав докладно роз-слідати справу.

Все вище написане перекладено бук-вально за „Tygodnik-om Jaroslawsk-им“.

Відгуки дня.

Мистецька виставка № 3.

Вже так якось складається, що я му-шу в кожній важнійшій квестії забирати голос.

Не вдалося нашим астрономам зать-міння сонця — пиши, виправдуй їх перед розяреною суспільністю.

Заложив чубатий доктор Товар. Жінок з Високого Освітою — пояснюй, доказуй, що це не є нісенітниця.

Прийдуть імення всіх начальних редак-торів (св. Лимитрія) пригадуй, викладай чим вони славі і відомі.

І багато, багато інших справ, про які згадувати тепер нема ні часу ні місця.

Але ось знову вчинилася нова справа, середньоевропейського значіння, про яку я примушений заговорити.

Мистецька виставка № 3.

Я довго здержувався від слова, чека-ючи аж наговоряться про неї фахові кри-тики і критичні фахові.

Вони вже висказалися (помилка друку, має бути: висказалися) і я тепер заби-раю голос і про Виставку і про кри-тиків.

Виставка розвернулася в саях затиш-ного Національного Музею. Кажу „затиш-ного“, бо рідко хто і рідко коли пере-риває його блаженний сон. Це вже бачите така умова між д-ром Свеніцким, сто-рожем Олександром і суспільстю. Більш ідеального приміщення на Виставку не можна було й подумати.

Брам постійно замкнена.

Салі дискретно затінає.

Температура в саях правдиво арти-стична не вище — 5 ступнів.

Експонатів на Виставці небагато, але за те вони невеликі. Різ молодших мля-різ не дав своїх праць, що є найліпшим доказом, що вони з „Гуртка“ не висту-пили. Бракує тут: Ковжула, Перфешко-го, Крижанівського, Бутовича, Козерка і пр. і пр.

Зі старших: Ол. Новаківського і Ю. Магальського.

Одним словом: „Гурток“ який був, та-кий є і працює як працював, у повній згоді та гармонії.

Про виставку, хоч вона на скількись небагата, багато вже пишались.

М. Голубець пошир коротку згадку за саму виставу, дав додержну студію на тему: „Де мене нема там крімшана тьма“, а Лев Гец, скінчений краківський академік, відпавив йому в „Новім Часі“: „Бог би йому не простив, що мене опустив!“

Обі статті написані з темпераментом і обидві мають своїх прихильників та ворогів.

Я належу до прихильників обох статей, бо віде правди діти, люблю як люде сваряться.

Щось так як млинар: Станув млин, — значить зле...

Стаття Гена ліпша від статті Голубця, бо більше має виглядів на успіх.

Уважляю собі читачів „Нового Часу“ — селян.

Посідали таї читають:

„Голубець суспільний шкідник, Голу-бень сяє, Голубень тає...“

Затискають мозолисті п'ястукі і сплю-вують.

— Ігі! Чорт би його побрав. Та він бідних людей, що образи малюють, бере тай папюжить. Гаспид якийсь!

Хто зна, чи не вибереться кількох моц-нійших до Голубця на дискусію...

Якщо так, то ш. автор вповні осягне свою ціль!

Дві статті з приводу виставки, це в нас мешобудь.

Минулого року, було два рази більше образів, а тільки одна стаття і та не кон-че добра.

Цього року хоч м'яше образів, по-явилося вже дві (не пахуючи више напи-саної студії низше підписаного).

На другий рік буде ще менше обра-зів, а чотири статті.

Так рік за роком, рік за роком, дійде до цього, що буде один образ, а за те діждемося доброї „Історії українського мистецтва“.

Галактион Чинка.

Р. С. Тільки, ради Бога, нехай не під-висують вступів на виставку, бо дійде до міліонів...

ОСТАННІ ВІСТІ.

Реконструкція польськ. уряду.

Справу реконструкції польського уряду можна вважати доканоною. Прем'єр Грабські пропонує 17. XI. през. Войцеховському до затверджен-ня іменування Тугута віцепрем'єром, Ратайського мін. внутр. справ, Вуй-ціцького мін. справедливости і Со-кала мін. праці. Тугут займеться лише справами, що належать до комісії меншостей, цебо справами кресовими нац. меншостей.

Диверсійні напади.

На фільварок Нарвіні в рівен-ському повіті напало 15 озброєних людей. Натрапили на збройний від-діл поліції й війська, тому відсту-пили після перестрілки. Погоня бу-ла безуспішна. В Богеничах, дубен-ського повіта напали на фільварок Каз. Лісовського. Фільварок згорів до тла. Погоня була безуспішна.

Довіря для тал. уряду.

В голосуванні над заявою довіря Італійському урядові голосувало 315 фашистів і лібералів із табору Са-ляндри. Проти уряду голосував Джоліті і 6 послів його групи. Здержалися від голосування Ор-ліндо і 26 послів бувших учасників війни. Що Джоліті перейшов до опозиції, викликало це велике вра-жіння. З великим зацікавленням слухали заяву Джоліті, в якій по-яснював причини, які казали йому перейти до опозиції. Між послами, що здержалися від голосування, був і б. віцеміністер у кабінеті Му-соліні, Фінці. Нетерпляче вижда-ють дискусії над політикою уряду. До голосу записалося вже 43 послі. В імені групи Джоліті промовляти буде пос. Саларіс. Після дискусії уряд іще раз поставити заяву до-віря.

Красін амбасадором в Парижі.

Урядово оголошено іменування Красіна радянським амбасадором в Парижі. Підпри це Красін буде й дальше народнім комісарем для загр. торгівлі.

Мусоліні за прийняттям Німеч-чини до С. Народів.

Мусоліні виголосив промову при-свячену загр. політиці. Підкреслив, що загр. політику опре на стрем-лінню до мира, а щодо ріжних

міжнар. справ, ця політика зовсім незалежна. Згадуючи про Союз Народів, прем'єр заявився за прий-няттям Німеччини до С. Народів.

Реконструкція мадярського уряду.

Тибурцій Сойтовський б. держ. підсекретар у мін. фінансів імено-ваний мадярським міністром загр. справ, член Нар. Зборів Іван Ма-йор мін. хліборобства, мін фінансів Іван Буд.

Німеччина перейняла залізницю в Портую.

Вночі з 15. на 16. XI. віддано залізницю на окупованій території Товариству німецьких залізниць. З днем 16. XI. обов'язують на цих за-лізницях німецькі службові приписи і німецькі тарифи. 15-го вночі фран-цусько-бельгійська управа на окуп. терені передала управу німецькому Тов. залізниць. Акт цей виконано 15 днів скорше, як передбачував льондонський протокол.

НОВИНКИ.

— Ювиль Петра Карманського в Загребі. Нам пишуть: „Українське Тов. Просвіта“ в Загребі улаштувало для 31. м. м. святочний виклад з нагоди 25-ліття письменницької діяльності Петра Карманського. Виклад попередили дві статті в хорватських щоденниках „Hrvat“ і „Obzor“. У першому реалій наш член і знавчий як наший так хорватський суспільности діяч як Гриць Шевчик представив хорватській пуб-лиці ювілята як неустрашимого борця за кращу долю свого народу, ілюструючи життєписом і його творами. У „Obzor-ові“ появилася фелетон п. з. „З українського культурного життя“, пера визначного на-шого „Приятеля д-ра Івана Есіха, котрому в першій мірі маємо завдячувати, що хор-ватськє суспільність добре поінформована про наші політичні змагання і культурні здобутки. Він теж дорогою душею вдо-воляв нашому проханню дати виклад про ювілята.

— Ліквідація повітових судів. На засіданні бюджетної комісії польського сойму обговорювано справу систематичної ліквідації повітових судів у Східній Гали-чині, проти чого виступали послі з „Па-ста“ і „Зайонзку Людово-Народового“, які загрозили внеском недоїрки для міні-стра польської справедливости.

— Патріотичні „земляни“. Польські об-шарники, які вчать патріотизму другим, самі вдоволяються платонічним відношен-ням до „ойчизни“ і не люблять платити по-датків. Супроти цього Рабські уряд зладив проект конфіскації землі від „землян“, які отагануться з плаченням податків.

— Таном „патріотизм“. В львівських трамваях і публичних льокалях не рідко можна почути розмови, подібні до той, про яку з обуренням пише „Слово Поль-ске“: В трамваєвому возі їхав якийсь до-бродій з відомим загальною промисловцем М. Добродій витягує срібну 2-золотову монету, на що завважив п. М. „Це пале-не з олова, бо Польща обманула вже нас на золоті і всьому, мене також грубо під-вели. Найшляк трафить ту Польщу!“ Ні-чого собі патріотизм польських про-мисловців.

— Лікарі обшукують гонорарі. Вар-шавська лікарська палата підняла ініці-ативу обшукання лікарських гонорарів, на яких висоту нарікають пацієнти.

— Страшна пімста. В Підволочиську жила якась Марія Маркевичева, жінка ін-валіда, яка удержувала себе і рідню ма-ленькою, неконцесіонованою молочарнею. Більшість її клієнтів творили містечі полі-цаї, які їли, пили без дозволу шинковану горівку і не платили. Коли Макаревичу було вже за багато використання її з боку поліцаїв, вона внесла скаргу до комісара поліції. Розлючені тим поліцаї прийшли до Маркевичевої на реалізацію за „недозволеною горівкою“, якою самі на кредит запивалися. Почалася суматоха, в якій „конфіскована“ горівка виллилася і в моменті загорілася від кухні. Маркевичка, обліяна горівкою, почала горіти, реві „службовці“ дали ногам знати. В ре-зультаті нещасна жінка згинула в полумю...

— Неапанське обшукання. В п'ятницю рано, підчас візду стрийського поїзду на голов-ний двірць у Львові, згинув наверхт Михайло Мартинюк. Ударений пущом по-їзду впаз Мартинюк на місці трупом в проломаним черепом. Мартинюк мав 41-літ і полішив жінку з п'ятьма дітьми.

— Серошевські і соймовий скандал. Як відомин описаного у нас скандалу по-між послами Медзінським з „Визволення“ і Рабским з ендеї на тлі голосної статті про Сенкевіча, язляється лист відомого польського письменника Вадава Серо-шевського до Медзінського. Серошевські признає Медзінському, що розправляється з такими тилами як Рабські і його тов, з „Хієни“ можна лише радикальними спосо-бами, бо в таких випадках не слід гово-рити про справу „чеси“.

— Мексиканський парламент. Під-час оводішого засідання мексиканського

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конт. почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4/20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7/50 зл., Німеччині 7/50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7/50 зл., Австрії 7/50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.

ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

За земельну реформу.

Дивні знаки на небі і землі мусять являтися, коли деякі польські органи раптом заговорили про konieczність земельної реформи, про потребу переведення в життя ухваленого на Київ закону в тій справі. І не тільки пресові органи. Про незвідчичність земельної реформи, особливо на „кресах“, говорив по-літично побіжно й неясно також польський прем'єр Грабські в своїй недавній промові в сеймі. Варшавський пепесівський „Роботнік“ в підношенні крайньої невідхильності щодо переведення земельної реформи пішов так далеко, що назвав її „єдиним шляхом“ — очевидно, до замирення „кресів“.

В цій справі помістив „Роботнік“ глибоко ліричну статтю, в якій автор зазначає, що колись він свято обурювався, коли політики займали держав закидували Полякам недосаду державно-творчих здатностей, а сьогодні зі смутком мусить ствердити справді дуже велику політичну нездатність Поляків. Постійним і незмінним явищем польського політичного життя є недосада всякої думки, яка обіймала б ширші горизонти і вибігала поза рамки теперішності. Життя народу не є життям одного покоління. А якраз „кресову“ політику ведеться тільки з дня на день.

На підставі рижського трактату ми поділилися зі Союзом Росією землями Білорусі й України (хоча раз сказано щиро! — Ред.). Са ось. Тому здавалося би, що ми то йні були поставити собі метою приєднати для рес у ліки білоруське й українське населення.

Як же повинно було розвертатися те приєднання? Україні й Білорусини це у величезній більшості селяне. На Рад. Україні й Білорусі переведено радикальну земельну реформу. В Польщі ухвалено закон про аграрну реформу. Та в етнографічній Польщі селяне не спішуться до неї. З тим можна підождати.

Але з переведенням земельної реформи на Білорусі й Україні, зважалося би, не можна ждати ані дня, ані год. І то не з огляду на якийсь суспільний радикалізм, але з огляду на державний розум. Тож той державний розум у великій мірі представлений Бісмарком, з відяччя суспільне обещання в Німеччині, таж на той державний розум зобов'язали навіть цілості уряди у відношенні до польських селян. Таж навіть найікший займанчик, коли заборав якийсь край, то на те, щоб його втежати, отже або винищує населення, або створює його приєднати. Є ці перелумови не ід його, не докір не-сьмі, але жити в, опортуністичні. Наша політика на Білорусі й Україні стоїть низше від найнижчого рівня. Не тільки поважно не приступили ми до переведення га: земельної реформи, першого головного і єдиного сс-бу для приєднання селянського населення, але — нав акі — ми зробили те, що білорусько-українське населення на тій найбільшій і найчутливішій точці.

Тому не пора ставити вище вдержання, ще на протязі кількох літ кількох тисяч шляхетських маєтків, ніж будучину польського народу. А найвища пора приступити до земельної реформи, в першу чергу на „кресах“.

Ми з розумом привели можливі докладні зміст з есенціональними виинятками з „Роботнік“, органу найбільше державницької польської партії, бо наші замітки в

подібних справах безжалісно скреслює прокуратор в намаганні заховати праву під кльошем, в намаганні перелицювати дантійську дійсність на рай щастя і благоденствія.

А тепер дрібна замітка: Пепесівський ідеолог твердить, що етнографічна Польща може підождати зі земельною реформою. Тільки на „кресах“ слід негайно приступити до її здійснення. Правда, польське селянство є поки-що земельно насичене. Та це не значить, що там не проявляється жажда землі. Але головна причина відсутності у польського селянства земельної жажди заключається в тому, що її посередньо або безпосередньо за-спокуює польський уряд якраз на „кресах“. Військове осадництво на Волині, Поліссі й Білорусі та цивільна колонізація на всім просторі українських і білоруських земель значно злагіднює земельну пожадливість польського хлопа. З податкових впливів українського й білоруського населення наділює державний скарб польських колоністів величезними міліонними кредитами й допомагати на те, щоб українське й білоруське селянство позбавити варстату праці, хоч би нужденного заробітку і найсиромнішого існування. А крім того міністерство внутрішн. і військових справ наділює колоністів зброєю, щоб вони сіяли пострах і „пошану“ для польського „культуртрегерства“ на „кресах“. Ось де міститься недосада земельної нагирливості у польського селянства.

Цікаво, що навіть признаючи негайну konieczність земельної реформи на Зах. Україні і Зах. Білорусі, панове пепесівці мають що иншого на приміті, а саме „ut aliquid fecisse videatur“. Не висують вони клича загальної реформи на

всім просторі, що під цю пору входить в склад польської держави, тільки в першу чергу на „кресах“. Чому так? Чому такою благодаттю потішується тільки „кресове“ населення, а упосліджується упривілеєне польське селянство? Дуже просто. Очевидно, колиб навіть прийшло до земельної реформи на „кресах“, то без сумніву тільки за викупом. Українське й білоруське селянство, не говорячи вже про рілний пролетаріят, про безземельних і малоземельних, є так економічно винищене, так до нитки обібане, що воно не в силі взяти участі в земельній реформі. А за те польське селянство, яке втішається опікою влади, яке є в посіданні значних капіталів, якому зрештою з допомогою прийдуть приватні інституції, ріжні парцеляційні спілки, державні й приватні банки, а може й створена ad hoc кредитова інституція, — єдино живуватиме на земельній реформі. І тому висунуто черговість земельної реформи, щоб спершу польське селянство поживилося на „кресах“, а опісля прийде черга й на етнографічну Польщу. І в цьому заключається облуда пепесівців.

Якщо земельна реформа має бути раціональна, якщо вона має осягнути свою мету, якщо вона має наситити страшний земельний голод українського й білоруського селянства, то вона — як не в цілості, то щонайменше в половині повинна бути переведена без викупу. Одночасно вона повинна бути загальною, щоб польський селянин був заспокоєний власною землею, на своїй етнографічній території, а не чужою. Инакше це з природи річи мусить довести до приспішення процесу, який з такою інтензивною силою проявляється на „кресах“.

Ф. Ф.

Італійські екстремі.

ПАРЛЯМЕНТСКА СЕСІЯ. — ВУЛИЧНІ ДЕМОНСТРАЦІЇ. — ПРОТЕСТИ І ЗАЯВИ. — НАСТРОЇ ЮРБИ. — НОРМАЛЬНІ УМОВИНИ І ФАШИЗМ.

Дня 12-ого ц. м. зібрався італійський парламент. Це перше засідання перемінлося в засідання фашистської партії. Інші, опозиційні партії не явилися. Навіть старий дипломатичний ветеран Джюлітті, який до цього часу піддержував Муссоліні, не явився вперше на однінення парламенту на протязі 42-літньої своєї участі в ньому. Ця демонстрація є характеристична для труднів, з якими бореться нинішній уряд Муссоліні.

Безпосередню притокою до нової акції опозиційних партій проти фашизму стали події з дня 4-ого ц. м. День 4-ого листопада це день роковин військової перемоги і закінчення війни для Італії. У цей день усі військові та інваліди, без ріжниць поглядів (з винятком комуністів) брали масову участь у національних походах. Між ними находилася також група організована у союзі „Італія Лібера“, яка має у своїй програмі гасла політичних вольностей та демократії, суперечні з методами фашизму. Цей союз не належить ні до парламенту ні до якогось небуль партії; одним з його

провідників є старий ветеран, військовий доброволець, генерал Гарібальді, наділений найвищими медалями, нащадок великого героя. На процесію складену з 700 таких ветеранів напад на Piazza del Popolo організований відділ фашистів, обстрілюючи їх та побиваючи. Є чимало ранених.

Міністерство внутрішніх справ спершу ствердило у своїй комунікаті, хто був винуватцем нападу, а на другий день пробувало замозати справу. Фашистська директорія звалила вину на Союз „Італія Лібера“. Цензура заборонила опозиційній пресі написати правду.

Пр. 994/24. В Імени Річнесполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внісок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 252 (10345) з дня 12. XI. 1924 р. в артикулі під загальовком: „Рідна Школа“, а) речення між словами: Георгієтично воно так а Безперечно в цьому, б) в шалиті третій речення між словами: виконавчих чинників а та в багатьох відношеннях, в) речення між словами: польської шкільної влади а Згазаний Звід У. II. Т. містить в собі ество злоч. з § 65 а) з. к. зваз до. о. о. о. в дни 11. XI. 1924 року

„Союз бувших жовнів“ видав одну відозву, Гарібальді доугу, в якій вказано пальцем на Муссоліні, як на людину відповідальну за ці насильства. Відозви сконфісковано. Генерал Варіні, один з командантів міліції, визвав на поєдинок Гарібальді. На це Гарібальді відповів, що може дати „сатисфакцію“ тільки голові уряду, до якого звернув свою відозву.

Без огляду на те, як буде поладана справа з дня 4. листопада, зростаюче невдоволення методами фашистського провуду, вказує на еволюцію настроїв, яку перейшла суспільна опінія в Італії. Назіть до-теперішні прихильники фашизму починають підносити голос проти політики терору, організованого бандами молодиків, які всі справи вирішують реторичним питанням: „A chi l' Italia? A noi“. Улюбленою демагогічною формою пропаганди на вічах є у фашистів такі оклики: „A chi il sacrificio? A chi la gloria? A chi Roma?“ І юрба присутніх відповідала зі захопленням: „A noi“. А це фашистам висгачає.

Однак нема нічого лекшого як змінити настрої італійської юрби, з тону захоплення в тон обурення чи погорди. Муссоліні задержав свою популярність, однак його одностуді-агітатори, щораз більше трапляють її і підризують престиж уряду. Покищо не слід робити висновку, що існує небезпека контр-революції і що опозиція має якісь дані до захоплення влади. Ні. Фашисти є на далі сильно організованою і енергійною масою. Лише відношення народу до неї перейшло у нову фазу: потурання владі сили. Щораз частіше повторюються голоси, що треба вернутись до нормальних відносин, які Муссоліні порушив своїм виборчим правом, забезпечивши собі більшість силою, всупереч домаганням демократії.

На це відповідає Муссоліні, що саме його система влади наладала нормальні відносини в краю, з яким не міг дати собі ради передвоєнний парламентарний режим кульовної політики. Завдяки сильній руці фашизму запанував лад і зростає продукція. Ніхто не відмовляє Муссолініві інтензивної енергії, зручності, таланту і заслуг для держави. Однак його ум має надто сильні прикмети військового організатора. Він не має зрозуміння для домагань конституційної влади. У суспільній організації рідко негайні наслідки є доцільними; справжній успіх залежить не від негайної діяльності, але від довгого, повільного зусилля. Муссоліні спас державу від одної небезпеки, але легко може вкинути її в другий екстрем. Пригнічені права демократії вироджуються у самоволлю осо-

конфіскації за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 п. к. заборону дальшого розширювання того друкованого писма. Заразом видав наказ видіальному редакторові тої часописи, щоби це рішення помістив безплатно, в найближчій числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягне за собою наслідки предваджені в § 21 зак. друк з 17. XII. 1852 д. п. д. № 6 ex 1895, а іменозасудження за переступство на грош до 400 з. п. — Львів дня 13. листопада 1924.

Мішчак нешт.

Облуда.

ВНЕСЕННЯ ПЕПЕСІВЦІВ В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ. — ПРОМОВА ПОС. ХРУЦЬКОГО. — ПОХОРОНИ ПЕРШОЇ КЛАСИ.

Як ми вже доносили, дня 14. ц. н. на денному порядку нарад польського союму найшлося нагале внесення ППС. в справі українського університету. В змаганні рятувати честь польського уряду і престиж польської держави — пепесівці витягнули відважно маріноване внесення в справі українського університету.

З мотивуванням виступив пос. Чапінський, зазначаючи, що ППС. є за автономією повсякчасно української квестії в Польщі (мабуть в імя самовизначення народів по пепесівській рецепції). Українці мають право на український університет у Львові. До цього зрештою зобов'язався польський міністр закорд. справ Скішинський в Женеві. Також закон про воєвідське самоврядування передбачує заснування українського університету. Засоби польського уряду в тій справі є схиблені. Помисл уряду з Краковом є фантастичний і доведе тільки до компромітації Польщі. Українці мають вже високі школи в Празі, в Сов. Росії (?) і тайний університет у Львові. Кепською політикою є випихання української молоді на студії за кордон. Оснування українського університету у Львові повинно бути першим кроком до згідного співжиття обох народів (а мовні закони? Ред.)

Опісля прийшов до слова голова Українського Союмового Клубу пос. Хруцький, який відкрив облуду пепесівців і поведінку польського уряду. Ось промова п. пос. С. Хруцького:

Висока палато! Дня 26. травня 1924 р. ППС. зголосила наглий вне-

бистої автократії. Т. зв. „Добро-вільна міліція для спасення батьківщини“ є одною з найповажніших перепон на шляху до нормальних відносин.

Як система практичного володіння фашизм надалі виявляє свою доцільність, але як система моральна, він утратив своє повне довіря. „Нормальні“ відносини і фашизм є двома протилежностями. „Нормальність“ для фашистів це призначення їх верховної влади; поворот до старих умовин це підірвання сили фашизму.

сок у справі творення університету з українською викладавською мовою. Однак до кінця минулої соймової сесії цей внесок не прийшов на денний порядок. Це було незвичайно дивним, бо конвент сеніорів прийняв в справі погляджування наглих внесків рішення, силою якого всі нагли внески трактували як звичайні за винятком тих, до котрих відповідні клуби подали умотивування їхньої наглості перед закінченням літньої соймової сесії. Тоді однак ППС. не висунула внеску в справі українського університету і внесок пішов до освітньої комісії. За те сьогодні опинився цей внесок несподівано на денному порядку сойму. Однак дивно... (Маршало: Пане посол, мушу вас запевнити, що справа мала цілком природний перебіг). Пос. Хруцький: Ще дивнішим видається те, що найбільш ліва поза комуністами партія в соймі, тобто ППС. вважає за потрібне і вказане говорити про наглисть в справі заснування українського університету нині 26. вересня 1924, коли існує постанова законодатного сойму з дня 26. вересня 1922 р., яка каже, що на протязі двох літ, то зн. до дня 26. вересня 1924 р. мусить бути урухомлений український університет на території Сх. Галичини, коли на додаток мін. закорд. справ Скішинський в Женеві говорив про постанову уряду в справі заснування українського університету у Львові теж уже як про dokonаний факт.

Ще більше дивним є, що П. П. С. торощить цілий закон законодатного сойму з 1922 р., який в немов би підвалиною цілої цієї справи, а саме відсуває речинеш урухомлення українського університету до дня 1. січня 1925 р., а що головніше говориться вже про заснування не повного українського університету, як говорить закон з дня 26. вересня 1922 р., тільки про два факультети університету.

Вкінці дуже характеристичним є в устах ППС. повне промовчання факту існування вже від кількох літ тайного приватного українського університету у Львові, якого свідомство признається в Чехії, Німеччині, в Швеції і інших державах. П. Чапінський згадав про те в своїй промові та в зголошеному пепесівцями самому законі ми того не

найшли, що ППС. приймає факт існування тої високої школи.

Супроти того всього мається враження, що метою цього внесення не є заспокоєння одної з потреб українського народу, принагідно кажучи не 4, а 7-мільйонного українського народу, але метою цього внесення є лише софістичне виправдання того цікавого явища, що Польща не додержала своїх міжнародних зобов'язань в справі українського університету.

Під кінець мушу підкреслити ще один важний момент, який кидася дуже замінене світло на справу українського університету. Тим моментом є факт, що існує девять високих українських шкіл (gymnazyum), не враховуючи Академії Наук на території Великої України, існує три Високі українські школи в межах Чехії і дві Високі українські школи в межах польської держави, а саме тайний університет і політехніка у Львові.

Огже супроти того факту, як і інших приведених мною мотивів, здається нам спізненим мотивування наглості внесення в справі українського університету в теперішній ситуації. (Оплески на лавах національних меншостей).

Як було до передбачення, наглисть внесення відкинено. Польський сойм в своїй більшості признав, що він не думає сповновити ніяких зобов'язань, ані заспокоювати потребу українського народу. Пепесівцям, які висилуються, щоб поза границями краю вибілити політику Польщі супроти „чужоплемінців“, не повелося врятувати честі своєї нації. Зрештою, їм про те й не йшло. Постаивши нагале внесення в університетській справі, і одночасно не підготувавши ґрунту для його прийняття, мали вони на меті тільки демонстрацію польської „ліберальної“ політики, що найменше політики польської лівиці. Українському університетові справлено в польському соймі похорон першої класи, а тим самим всі ті українські „політики“, які підносили галас, що — мовляв — Польща „на гвалт“ хоче нас наділити університетом, можуть спокійно спати.

День 8. грудня — свято „Просвіти“, яке є святом всього народу, що змагає до світла і волі.

На соймовій арені.

Інтерпеляції Українського Соймового Клубу.

Нагавання української дітвори польським учитељством. — Майном користуються, але власничини не платять — Безправні ревізії.

На руки міністра освіти й віроповідань внесено від Українського Соймового Клубу інтерпеляцію такого змісту:

„Катування української дітвори польськими учитељями в Голубівському пов. (Вільня) є буденним явищем. Надзирні органи за стверджені факти катування дають учитељам лише догани („протамініа“), як не було з учитељем Голубівським, даючи тим самим до зрозуміння учитељству, що не нині ніщо не суперечить звичаям і законам педагогіки.

В березні міс. ц. р. учитељ села Печихости Куровскі побив різкою ученика Гриця Рекрута по голові тілі, — він удався 14 разів. Після тої екзакції ученик Рекрут два тижні був хворим. Як запевняє мати цього ученика, Голубина Рекрут, на тілі побитого були сині знаки і те саме потверджує солтис с. Печихости, Михайло Ковальчук. Коли солтис Ковальчук з матір'ю побитого звернувся до вчителя зі зпитом, за що побито ученика Гриця Рекрута, то Куровскі відповів: „за проти-державні слова“.

Подючи до відомо названий факт (одна з цілої сили подібних фактів) запитуємо п. міністра:

1) Чи відомо йому, що побиті шкільних дітей учитељями-Польками є широкі практиковані в голубівському пов., і окрема чи йому відомий названий факт?

2) що гадає робити п. міністр, щоб охоронити українські шкільні діти від катування їх польськими учитељями?“

В 1916 р. підчас австрійської окупації Холмщини, вибудовано при ст. Дорогуськ тартак на 1 1/2-морговому майдані власності селянина Якова Богута. Прийшли Польки й отой тартак перейняли Лісові Упова в Луцьку, яка видержала його польської лісової кооперативи. Але ані Лісова Упова, ані кооператива не тільки не платять власникові за його ґрунт, але навіть не хотять списувати з ним ніякої умови і взагалі не говорять з ним, мовчачкою відповідаючи на всі його запити й заяви, просяби й скарги. У цій справі Український Соймовий Клуб висі інтерпеляцію до міністра земельних справ.

В 1924 р. громадянин Лев Гомола вибудував собі в с. Тевлі пружанського пов. хату на 5 кімнат. У трьох замешкав з чл. своєю родиною, у четвертій примістився один залізничник, а п'яту перероблену на комору з льохом зі споду. Не отримавши ніде посади, Гомола занявся купецтвом і відкрив при своєму мешканні дрібну крамницю. Вхід до хати один. Нараз отримав Гомола „реквізиторний наказ“ від староства, з тим, що заарештовано в нього дві кімнати на почтовий уряд. Тимчасом поруч з хатою Гомоли стоїть будинок, у якому на протязі 40 літ була примішена місцева почта. Тепер там у двох кімнатах розміщено постерунок поліції, а у двох других живе поліціант. Такі безправні й нічим неґрунтовані акти реквізиції практикує не тільки пружанський ста-

МІХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Лаври та лавреати.

З нагоди нової нагороди Нобля.

I.

Одиниці, які мають сякі-такі претенсії стежити за розвитком європейської літератури і ті, що не мають ніяких претенсій, навіть щодо рідної, мусіли бути дещо здивовані звісткою, що літературну нагороду Нобля за цей рік одержав польський письменник Реймонт. Кажу „дещо здивовані“ а не: „сильно зачудовані“, тому, що той, хто орієнтується у проблемах літературної творчості, має мало підстав дивуватись сезонним літературним сензаціям, так само як і всі ті, які не мають ніяких даних, щоб розумілись на літературі.

Прояви літератури є або такі як складні химерні несподіванки життя для розумних людей або такі прості як розяснення у шкільних підручниках літератури. В обох випадках: nil admirari.

Фонд Нобля, заснований у шляхотнім почині, передав Штокгольмській комісії, крім поважного капіталу, ще більший клопіт. Щороку один письменник має одержати „нагороду за найкращий твір ідеалістичного змісту“. Поняття „твору“ може простягатись також на всю творчість письменника. По-

няття „ідеалістичний“ є настільки незасоване, що найкраще його не аналізувати. Або воно має значіння педагогічно-моралізуюче, а тоді воно виключає найоригінальніші таланти і найбільші індивідуальності, або воно є настільки розтяжне, що може охопити якунебудь творчість. 24 дотеперішніх нагород, на протязі 24-ох літ, є доказом, що члени журі, втікаючи від дуже вузького значіння „ідеалізму“, силкувались якомога піти на зустріч ще іншому домагання, не менше класістичному як рішення: — який твір є ідеалістичний? Це друге домагання мало на увазі вибір лавреатів менш-більше по черзі з різних національностей.

З огляду на те, що кандидатів на нагороду ставлять щороку офіційні наукові та літературні Академії, вибір торкається невеличкого гуртка письменників. І ясно, що тоді, кожний з них, поруч своїх суперників, має за собою дані, які ніколи не заважали би при його виборі, як би комісія не рахувалась з потребою нагородження щораз іншої національності. Добродій Нобель був винахідником динаміту. Можливо, що як би він так само добре розумівся на літературі як на хемії і на веденні діл, тоді він поставив би у програмі свого літературного фонду також якийсь принцип динамітовий. Який глум давати княжий капітал старцям, що закінчили свою діяльність або пись-

менникам, що вже придбали собі майно та почеси?

У Нобелівській премії залишилось з динаміту хіба те, що надто часто її нагороди причиняються до повної дезорієнтації у літературі. Адже дістати всесвітню нагороду літератури це на думку пересічного загалу: дістати патент на одного з перших письменників. У останній премії, як у більшості попередніх, — і чи не взагалі у всіх цього роду преміях? — сліпе щастя грало першорядну роль. Реймонт не є в ніякому разі письменником такої європейської міри, щоб можна сподіватись, що або його твори будуть загально читані в Європі або що його творчість зосередить на собі увагу визначних критиків, зацікавлених складними проблемами творчості та письменської індивідуальності.

Всі його контр-кандидати є письменниками оригінальнішими, з більшою індивідуальністю і з більшими даними на те, що їх літературне надбання залишиться в історії європейської літератури. Гарді — один зі сеніорів англійської літератури, був уже кілька разів кандидатом до нагороди. Місце, яке він має запевнене в історії англійської літератури, варта більше як потрібне відзначення Нобелівською премією. Але минулого року одержав нагороду вже один англійський письменник, дарма, що Ірландець. Еспанець — Ібанес уже

давно є перекладений на всі мови і у його ріжкоматній життєвій кар'єрі, повній пригод і боротьби за своє нинішнє становище, така літературна нагорода не може бути подією. Він має славу і майно, а за собою перекаже життя. А два роки тому одержав нагороду Еспанець Бенавенте. Чому не одержав нагороди Ман, автор „Буденброків“? Німці не є нині популярні, а крім цього можна їм було відповісти, що в 1919 р. нагороджено Штітелера, а раніше Гавтмана. Гейзе та Момсена.

Залишався Горький. І тут не обійшлося без політичних мотивів. Пам'ять про Горького як большевика ще надто свіжа. Крім цього можна було виставити проти нього умовину Нобля щодо „ідеалістичного“ творчості. Що ж легше як доказати, що Горький у своїх творах є одним зі звеличників анархії та цинізму?

А проте невдача цієї кандидатури дає нагоду до найчорніших сумнівів. У списку 24 дотеперішніх лавреатів Нобля нема ні одного російського письменника. Це є глум з літератури, який пора було давно вже затерти. Російські письменники не мали ніколи щастя на рідній землі. А Росія зі Швецією також ні. Як „Імператорська Академія Наук“ не хотіла з політичних причин ставити кандидатури ні Толстого ні Горького, то мала Чехова. А в кожнім разі штокгольмське журі ма-

дста, але й майже всі станости на „кре-
сах“, не гляючи ні на формальний бік
справ, ні на матеріальну річ, яку свої
реклами наводять на мінних гро-
мадян. У цій справі Український Союмовий
Клуб вніс інтерпеляцію на руки міністра
внутрішніх справ.

У. С. Р. Р.

II. Всеукраїнський з'їзд профе- сiональних спілок.

В перших днях листопада відбув-
ся у Харкові II. Всеукраїнський
З'їзд професіональних спілок. На
з'їзді виступили з великими рефе-
ратами голова В. Ц. Р. П. С. Уга-
ров, голова Ради Народніх Комісарів
Зубар і Комісар Праці Гор-
бачов.

Міжнародна допомога рево- люції (М. О. Д. Р.) до II. интерна- ціоналу.

М. О. Д. Р. опублікував у радян-
ській пресі відкритого листа до
II-інтернаціоналу в справі станови-
ща цього останнього до тих масо-
вих арештів та переслідувань рево-
люційного комуністичного руху, що
мають місце у всіх буржуазних
державках Європи. М. О. Д. Р. про-
понує згоду та порозуміння між
ним і II. интернаціоналом у справі
облегчення участі всіх жертв війни
та революції. М. О. Д. Р. вживе на
випадок зrealізування такої згоди
усіх заходів біля того, щоби Уряд
С. Р. С. Р. згодився на виміну в'я-
знів з буржуазними державами.
Щоби такої виміни досягти, і МОДР.
і II. интернаціонал муситимуть зби-
рати для себе взаїмні інформації
про число контрреволюціонерів
з радянських тюрем та про число
комуністів у буржуазних тюрмах.
Коли II. интернаціонал ці пропо-
зиції М. О. Д. Р. а відкине, „то до-
каже — кінчається лист — скільки
варті всі фрази та демагогічні ви-
ступи II. Интернаціоналу“.
(„Вісти“ ч. 252).

Засуд от. Хмари.

Коротесеньку вістку про це по-
дали ми вже в новинках. Тепер
поділимося докладнішими інфор-
маціями, зачерпнутими з радянської
преси. Суд над от. Хмарою відбу-
вався перед губернiальним судом
у Вінниці. Крім Хмари засідало на
лаві обвинувачених ще 8 осіб. Всі
підсудні визнають свою провину.
Хмара колись учителював, потім
працював у кооперації, в царській
армії дослужився ранги штабскапі-
тана.

гло кожної хвилини направити цю
енергію без затрачення енергії на
спеціальну анкету про російських
письменників, що заслуговують на
таке відзначення.

Ясно, що російська література
не потребує ні оборони, ні офі-
ційних відзначень як поклону
складеного її творчості. Деякі поль-
ські критики вдаряють у дуже не-
приємний тон, коли починають свої
статті про Реймонта неанами в
честь творчості польського народу,
зкому світ складає призначення оцю
нагородою. Нема розумної причи-
ни, щоби ваздрити другому наро-
дові здобутків у царині творчості.
Але ще менше підстави є до ви-
снотків про національний гені са-
ме в данім випадку з Реймонтом.
Йому можна признати великий та-
лант, але... Коли 19 літ по Сенке-
вичу мала справді прийти у Шток-
гольмі черга на польського пись-
менника, то чому вибір не зупинив-
ся на Пшибишевському або Жером-
ським? Над цим питанням будуть ло-
мати собі голову всі, що хотять
дошукуватись у такій нагороді я-
когось справжнього показника пись-
менницької величини. Творчість,
Пшибишевського можна вважати
давно відспіваною піснею, а втім:
коли рахуватись з впливом, який
він мав на позапольську творчість
то з ним ніколи не зрівняється ав-
тор „Мужиків“. Якже-ж розуміти
перемогу Реймонта?
(Докінчення буде).

В 1919 р. Хмару мобілізували
до Червоної Армії. Там впадо на
нього підозріння, що зноситься
з петлюрівськими організаціями.
Хмарі пощастило втекти до Польщі,
де він вступив на посаду до Тю-
тюнника. За вказівками польського
генерального штабу та дефензиви
зорганізував у прикордонних місце-
востях повстанчі ватаги, з якими
переходив кілька разів на радян-
ську Україну. В останнє перейшов
Хмара кордон на весну 1924 року
з дорученням зорганізувати на У-
країні цілу мережу шпiонських ор-
ганізацій. При такій праці арешту-
вали його агенти Д. П. У. По полі-
тичним переконанням був він укра-
їнський есером а потім перейшов
до самостійників. Хмара заявив пе-
ред судом: „З юридичного боку я
винен, а з політичного — ні“. У
кінцевому слові своєї оборони
сказав Хмара таке: „На випадок,
коли мене присудять до найвищої
кари (розстрілу), я прошу передати
від могого імені Петлюрі пораду,
щоби він залишив свою непотвбу
боротьбу з радепатою та пішов за
прикладом Тютюнника і Савінкова“.
Як відомо, Хмару засудили на кару
смерті через розстріл.
(„Вісти“ ч. 252).

Кого нагороджують ордерами?

Всеукраїнський Центральний Ви-
конавчий Комітет рішив на внесок
окремої комісії нагородити ордерами
Трудового Червоного Прапора та-
ких кандидатів: 1) лагуна-конструк-
тора Хівну за працю над відрод-
женням червоної повітряної фльоти;
2) начальника київського ДПУ.
Іванова; 3) помічника начальника
Горожаніну; 4) уповноваженого
ДПУ. Альохіна за боротьбу з контр-
революцією та за великі заслуги
в справі ліквідації київського крає-
вого „Центра Действій“; 5) Сам-
борського, члена ДПУ, за боротьбу
з контрреволюцією і 5) учителя 2.
трудової Лпенької школи на Київ-
щині П. В. Щепкіна за 30-літню
працю і за заслуги на полі на-
дньої освіти. Всі кандидати члени
КІІ(б)У.
(„Вісти“ ч. 253).

Маніфестація наймитів.

В часі нарад II. Всеукраїнського
З'їзду профспілок увійшла до сали
нарад делегація наймитів Харківщи-
ни, яка передала президії з'їзду
Червоний Прапор. З'їзд приобіцяв
захищати також інтереси наймитів.
Ріжниця між пролетарськими най-
митами і буржуазними тільки та,
що вони в пролетарській державі
зорганізовані, спосібні до маніфе-
стацій та подарунків для професій-
них з'їздів і організацій.
(За „Вістями“ ч. 253).

Українізація на транспорті.

Представник транспортної секції
повідомив на засіданні Держплану,
що переведення українзації на
транспорті України припинилося із-
за недостатчі коштів. Для передення
наміченого плану необхідно підго-
товити на залізницях і водних
шляхах України до 34 тисяч людей
відповідальних і технічних робітни-
ків. Для цієї роботи потрібно до
231 тисяч карбованців. Крім цього
на складення російсько-українського
словника, пристосованого до потреб
транспорту, потрібно 36 тисяч кар-
бованців, згідно з умовою, яку за-
ключено з Інститутом української
наукової мови. Значна частина ро-
бітників транспорту знає українську
мову.
(„Вісти“ ч. 254).

Переслідування робкорів.

В Київському губернiальному суді
почалася розправа проти діякона
Борзаківського, що виконав невда-
лий атентат на робкора „Пролетар-
ської Правди“ Синицина. Синицин
здемаскував Борзаківського в пресі
за пиянство.

Робкора дрогоного заводу „Ин-
тернаціонал“ у Запоріжжю Нікітіна,
звільненого адміністрацією зі служ-
би за викриття її злочинів, привер-
нув назад до праці підрайонний ко-
мітет заводу „Металіст“.

Затроєний лікарем Катеринослав-
ський робкор Карабнецький прихо-
дить до поліції до злорозва. Він від-
зисчав зір, але пам'ять йому ще не
вернула.
(„Вісти“ ч. 252).

Дрібні вістки.

Наблизна сесія Ліги Націй, яка роз-
почнеться 8. грудня н. п. у Римі, матиме
головну те значіння, що на ній визначиться
становище нового альянсу. Ліга Н.
радітиме над конферецією розробленя,
яка має б ти скликача найближчого року.

Еспанія переживає важкі дні. В Марокко
Еспанія зманила нову поразку: в Бар-
селоні, Сан Себастьян і інших містах Еспанії
перехвачено силу арештувань у зв'язку з
революційним протидиректоріанським ру-
хом.

Німеччина заплатила на протязі впрод-
в'я і жовтня ц. р. 170 мільонів золотих ма-
рок (сегодні біля 40 мільонів доларів) в ра-
хунок вільного відшкодування, а то на
підставі льондонської угоди. Ці сума по-
пала в руки Англії, Британії, Франції, Іта-
лії, Бельгії, Японії, Югославії, Португалії,
Румунії і Греції.

Литва (міністерство закор. справ) ви-
дала „журтук кн гу“, в якій опісно точно
з додченням усіх відповідей документів
польсько-литовський конфлікт.

В Естонії, в м. Релю, велеться пели-
канський політичний процес проти 149 ко-
муністів. Вовзний суд присудив на смерть
6 комуністичного посла до естонського
сойму Гомпа.

В Мемсуну жертвою тамошніх радн-
кальних метод парламентарської „дискусії“
впадо — як вже писалося — двоє послів,
що відносили рани від стоїланини у парла-
менті. Один із них вже помер, а лідер го-
бітничої партії бореться зі смертю. Нкого
не арештовано, бо важко ствердити, хто
ствів, а хто ні.

В Єгипті прем'єр Загілов-паша, від-
омий патрiот і борсь за єгипетську само-
стійність, подався до димісії. У Каїро від-
булись вуличні маніфестації в честь За-
гілова паші. Король Єгипту переконує його
залишитись при владі.

Український хор Дмитра Котка.

Без шуму і реклами, без ніякого підго-
товлення ґрунту, а навіть без попередньо-
го контакту з галицькими музичними ор-
ганізаціями, явилася на галицькому ґрунті
артистична дружина 16 приліпчанських
співаків під диригентською Дмитра Котка.
Виступи цього хору в кількох провінці-
ональних містах викликали справжній енту-
зіазм. Відусіль чути голоси захоплення.
І так нпр. у Стрию відбулись концерти
2, 3 і 4. листопада ц. р. Вони користували-
сь таким успіхом, що вкінці спонукали
навіть упави тамошніх шкільних завед-
лень, не лише українських але і поль-
ських, просити управу хору дати один
популярний концерт для шкільної молоді;
він дійсно відбувся 5-го ц. м. при бiткiм
набитті сали.

Саме про ці концерти пишуть нам зі
Стрия: На перший концерт поспули ли-
ше незалежні члени тутешньої громади,
не так в надії особливого приємності, як
з обов'язку підмоги „бурлак рідної
Музи“. На естраду вийшовши кроком і
ладом входять без нот 16-ка молодих
людей у гарних козацьких одягах, а за
ними їх підставив, милозвудний диригент.
Ніхто їх тут не знає, ніхто й не догаду-
ється, яку силу голосу і глибину арти-
стичних почувань криє в собі ця дружина.
Холодно і байдуше стрічає її перший ви-
хід зібрана публіка. Не чути шестельних
нот, не видно лиць, вдивлених в мертві
рядки нотних знаків, за віддалю двох ме-
трів не чути навіть підняття тону голо-
сам хором, — за те увагу глядача прико-
вує до себе 16 пар очей, вдивлених наче
в райдуху у диригента. Всеж душу слу-
хача топить сумнієм, чи згуки цієї шкіль-
нячки зм жуть хочби голосом заповнити
великий простір концертної сали, а ще
більше, чи вони не будуть лише механі-
чною репродукцією різних творів, яку чу-
ється і забувається у сотках інших пере-
сичних продукцій.

Але диригент не дає багато часу на
сумніє. На незначний рух його руки не-
сеється швидко першою пісню і вже по пер-
ших тактах щезають всі сумніє, щоби
уступити місця на висшому подиву для
співаччої дружини.

Вже по виконанні перших творів до-
мінує однодушність осуду, що це дружи-
на мужеського хору такої сили, добору і
краси голосів та фінезії виконання, якої
ще не довелось почути на тутешній естра-
дах. Техніка співу цього хору, який всі
твори без винятку співає з пам'яті, вказує
на прегарний виховання, досить невидане
у нiднiмi „відомим нам галицьким хо-
ром, а дорівнює х ба продукція незабут-
ної у нас катедри Кошиця, з якої деякі
співачи саме й опинились у цьому хорі.

Не чути такої характеристичної для
многих наших незіспіваних і випадково
складених хорів незіспіваності голосів,
вибилення одних голосів понад другі, —
це оркестра солістів, рівних і дисципліно-
ваних голосів, де індивідуальність най-
красших голосів змушена диригентом під-
чинитись у загальній поліфонії і лі-

ній твору, це оркестра, у якій її динамічні
ефекти, як стихійні силою fortissimo, пе-
стливі ніжністю pianissimo, а незрівняні
різнісцю crescendo і decrescendo, звучать
моя акорди органів. Високим і дзвонким
щодо тону, а свіжим щодо сили тенорам
відповідають у ція хорі могутні звуки,
ситістю і ніжністю тону баси такої харак-
теристичної краси, яку майже дозвуть
випекати леще шпiоні української еліти.
А над всіми ними доміває незмішаний ди-
ригент, що згуртував цю дружину і май-
же чутливою системою нау-
кою рипови її значменний голосовий ма-
теріал, а їх техніку співу підніс до рівня
справжнього мистецтва. Він є душею цьо-
го артистичного ґуртка і він є незрівняним
інте претатором рідної пісні.

У піснях цього хору душа відчувала і
безмежний постріл та сiм степу і глибини
скалі тих віжних почувань і настроїв, які
гені народу перелая у свій надзвичайний
скаб — рідну пісню, і бажаючий волі і
слави у піснях Сичових, Стрільців, Проме-
тея, „У горах грім гуде“ і інших: з
окремим милом нестримною для слухачів
були ориґінальні композиції самого
диригента Д. Котка („Щедрик“) і його
помічників Ватерас-паша („У дівчатах“),
які на нем лаяючи опирали публіки на
кожній концертній програмі повторювані.

— Я бачу, що, якщо продовжити й далі
суперлативні, ніж ті, яким згуртував цю
одну зі слухачів хору п. Котка Як до-
віреність, хор подав до львівської полі-
ції на дозвіл дати й у Львові концерт, але
поліція такого дозволу поїня ще не
дала. Всеж, міркуємо, продовжувати хор,
це не — віче у виверстетській справі, так,
що поліція мiбуть таки не відмовить хо-
рові прихати й до Львова і тут засвідчи-
ти, чи оправданіми є ті голоси захоплен-
ня, які доводять до нас з провінції.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Попередне (257) число
нашого часопису сконфіскувала польська
прокуратура за титул і вісім міськ в стат-
ті про Ольгу Вербицець та одна
уступ допису зі Збаража.

— З ковельської в'язниці. В ковель-
ській в'язниці знаходиться під сучасну хви-
лину багато селян. Проти деяких слідство
уже покінчене, інші знову зачідають ак-
ту обвинувачення. Д. 18 ц. м. відбується
на виїзді сесія лубського окружного су-
ду в Ковлі розправа проти Грисюка, Іва-
нишина і тов. та проти Марка Цвида. Цей
останній сидить вже більше пів року в
тюрмі за це, що мав сказати: „Волни
мусить належати колись до України“.

— З береманської тюрми. Анто-
Фопкевича, господаря і коваля з Сугро-
ва, Бобрецького повіту, засудив в 1913 р.
Суд присяжних за злочин рабунку на 7 літ
тюрми. В часі відбування кари вийшло на
яву, що Фопкевич невинно засуджений,
бо ніякої участі в рабунку не брав. Після
відновлення карного процесу справу заста-
новлено і дня 30. жовтня ц. р. звільнено
Фопкевича як невинного з береманської
тюрми. Дня 8. листопада 1924 вийшли на
волю з береманської тюрми політичні
в'язні: 1) Михайло Генза, 2) Гринько Ген-
за, 3) Олександр Мачух, всі три з Яблонова,
4) Степан Якубовський з Кіншави, 5) Ро-
ман Бойкевич, 6) Володимир Самарик з
Рогатина, 7) Петро Косач з Гербутова,
8) Степан Шеремета Орловський, 9) Сте-
пан Шеремета Балай, 10) Олександр Мро-
зівський, 11) Василь Шеремета і Михайло
Нісгогок з Чесник. Безстанні інтервен-
ції адво. д-ра Захидного мали нарішті той
успіх, що проти них застановлено вступити
слідство о злочин головної зради. З них
Степан Якубовський сидів в тюрмі 8 (ві-
сім) місяців, а інші по 6 (шість) місяців
в слідчій арешті. Належав до них Михай-
ло Зазуба з Чесник, котрого в часі голо-
ділки як хогого на сухоті з приказу Над-
прокуратури у вересні в тюрмі звільнено
і він по тижневі на волі помер. (К. Н. О.)

„Зізн“ ч. 2. Появилось друге число
симпатичного молодого журналу гумору
і сатири. Видно, що редакція докладає
всіх зусиль, щоби поставити журнал на
відповідний рівень. Під графічним оглядом
представляється число прекрасне. Ілюстра-
тивну частину виконали: Лісовський, Гец і
Ярема. Особливо гарні карикатури д-ра
Б. Бачичського, дир. М. Зячківського і
проф. П. Хотодного. З літературної ча-
стини звертають увагу фелетони „З бе-
сарбських містерій“ (про диверсійні бан-
ди), „Портрети“ (з нагоди мистецької ви-
ставки) і „Баталія у Вінниках“ (напад на
театр п. Коссака).

— Польський сойм боїться україн-
ського напису. По уконститууванню ко-
муністичної фракції в варшавському сойм-
і появився на дверях льокалю цієї фрак-
ції напис в українській мові, „Комуністи-
на польська фракція“. Був це загалом
перший напис в українській мові в кульо-
арах сойму. Та не довго він там містив-
ся. На приказ маршала сойму напис усуну-
нено.

— На черзі соймових нарад. Справа
непоодського побиття п. Ольги Вербицець
з Ярославля в львівських поліційних ареш-
тах відбилася голосним відгомном у
варшавському соймi. В тій справі буде по-
становлений нагний внесок українського па-
рламентарного репрезентацією і інтерпеля-
ція комуністичною фракцією. Так само
справу нападу опришків підчас вистави те-
атру В. Коссака у Вінниках і поведіння
поліції, взяла в свої руки українська посла.

— Запитання до п. Червiнського. Від-
поку не обсажена досада погодя по ба-

К. С. І. О. Галан і Ст. Яворська.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. мад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в прями 4.20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рв-
мулія 150 лей, Болгарії 7.50
зл., Австрії 7.50 зл. Зміна
цін не змінює.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВЧИШКІЙ.

КОНКОРДАТ.

Польський уряд стоїть перед сфіналізуванням умови з Апост. Столицею в справі церковної адміністрації в Польщі. Недалекий час, коли конкордат стане довершеним фактом. Ця справа мусить цікавити й українське громадянство, головним чином, що такий або інший конкордат ваготитиме й над гр.-католицькою церквою.

Якраз в останньому місяці перебував у Римі для підготовки конкордату д-р Ст. Грабські, великий наш „приятель“, автор винахідливих ідеологів та теоретик всіх „projekt-ів na zniszczenie Rusi“. Д-р Грабські закінчив вже підготовчі праці і приїхав поінформувати про хід справи польський уряд та зговоритися з представниками польської католицької церкви.

Якіж питання вирішується між польським урядом і Римом?

Польська клерикальна преса домагається вирішення в напрямі централізації й — так сказати би — ународовлення границь поодиноких римо-католицьких дієцезій. Польський уряд намагається вирівняти границі деяких римо-католицьких дієцезій в той спосіб, щоб підірвати Тешинський Шлеск від зв'язку з Вроцлавською дієцезією, а деякі північно-східні повіти від зв'язку з ковенською дієцезією. Отже польський уряд змагає до зрівняння зв'язків деяких територій з їх церковними метрополіями (Вроцлав, Ковно) тому, що ті центри знаходяться поза межами польської держави. Поруч з тим польський уряд хотів би поділити виленську римо-католицьку дієцезію в той спосіб, щоб з неї вилучити повіти: білзький, берестейський, кобринський і пружанський. До цього штовхає польський уряд і польсько-католицьку гієрархію тільки та обставина, що виленський римо-католицький єпископ є не-Поляк. Однак цей останній проект має й своїх противників. Замість наміреного „ународовлення“ виленської дієцезії, такий крок привів би до ослаблення її „польськості“. Та ж римо-католицька згадка чотирьох повітів не був уніяти і по мові та звичаям України. Вони фігурують як Поляки тільки тому, що польські урядові чинники на східний зразок ідентифікують віру з національністю. Отже справа поділу виленської дієцезії має своїх прихильників і противників, які руководяться тими самими „народовими“ побудами, тільки не можуть дійти до однородних кінцевих висновків. Після вирішення справи відірвання деяких частин теперішньої польської державної території від їх закордонних центрів та поділу виленської дієцезії переведеться нове розмежування дієцезій і творення нових осередків для латинізації Білорусів й Українців.

Другою точкою переговорів висланця польського уряду з Римом є створення трьох нових дієцезій, а саме в Ченстохові і Ломжі (на польській території) та в Станиславові (на українській національній території). Таким чином на території Східної Галичини з 3 і пів

міль. гр. кат. населення існувало би тільки три єпископства, а не цілий мільйон римо-католиків мав би аж два єпископства. Іншими словами: на одного гр. кат. єпископа припадало би пересічно понад мільйон вірних, а на одного польського єпископа не цілого пів мільйона. Важче о краший аразок рівноправності католиків обох обрядів.

Дальшою з черги точкою — крім вирішення прямої і посередньої залежності поодиноких дієцезій від Риму, є справа кардинальських достоїнств. Поляки доказують, що 20 мільйонів німецьких католиків має 3 краєвих кардиналів, 6-мільйонна католицька Австрія 2, 3-мільйонна кат. Голландія 1, 6 мільйонна кат. Англія й Ірландія 2. Польща домагається для своїх 20 мільйонів католиків (включно з 3 і пів мільйонами греко-католиків) 3 краєвих кардиналів і 1 при римській курії в Римі. На це останнє становище висувають архієпископа Цепляка. Та хоч польський уряд для підтримання своїх претенсій щодо кількості кардиналів, включує в свій рахунок і греко-католиків, то однак всі кардинали повинні бути Поляками.

Не менше цікавить Поляків й те, чи гідність примаса Польщі залишити за познанським єпископом, чи наділити цим достоїнством варшавського римо-католицького митрополита.

Та найважливішою є справа призначування єпископів. Розділ держави від церкви має ту добру сторону, що папа зовсім вільно іменує єпископів, не оглядаючися на волю і бажання даного уряду. Зовсім інакше маєється справа там, де нема розділу держави від церкви. Там, де уряд є зв'язаний з церквою, він у конкордаті застерігає собі вплив на призначування церковних достоїнств. В Австрії єпископів іменував цісар на основі порозуміння з Римом, а кидолан на основі порозуміння з єпископством. В старій Польщі єпископів іменував король, дуже часто з поміж забіяк і авантюристів — залежно від впливу і сили піддержуючої свого кандидата шляхетської котерії. Ці королівські, себ-то урядові іменування важким каменем лежали на українській Церкві (як православній, так і уніятській), спричиняючи братоубийчу гризню, розлад релігійного життя і занепад Церкви. Тепер, в часі відсутності конкордату, єпископів в Польщі іменувала Апостольська Столиця на основі порозуміння з єпископством. Отже в останніх роках в інтересуючій нас справі діялося в Польщі й на території земель, підчинених польській владі так, як це діється в державах, де існує розділ держави від церкви.

Не менше важною точкою конкордату є справа ерекціональних земель. В польському законі земельної реформи всі церковні землі підпадають вивласненню в користь держави. Католицьке духовенство досі успішно опиралося цій радикальній реформі, заслонюючись тим, що справа залежить не від

нього самого, але від Риму. Тепер та справа найде свою розв'язку в конкордаті.

Нас цікавлять і до живого обходять головним чином тої справи: створення польського єпископства в Станиславові, спосіб призначування єпископів і інших церковних достоїнств, та вирішення справи ерекціональних земель. Не знаємо, яке становище в усіх цих справах займають гр.-кат. церковні кола, не знаємо, чи і які оборонні протиаргументи висунули вони перед Римом, чи і яких заходів ужив гр.-кат. єпископат, щоб від гр.-кат. Церкви відвернути ту „опіку“, яка вже млинським каменем пригнічує безборончу православну Церкву.

Ясно, що в створенні латинського єпископства в Станиславові не лежить релігійна основа, тільки пропагандистично-денационалізаційна і політична. Латинське єпископство в Станиславові твориться тільки тому, що там має свій осідок гр.-кат. єпископ. З річєвих мотивів лат. єпископство є не тільки зайве, але й шкідливе. Число вірних лат. обряду є там зникаюче і його потреби зовсім добре заспокоює львівський лат. єрхієпископ. Отже завданням лат. єпископа в Станиславові було б хіба викликання конкуренційної боротьби, що певно не є в інтересі католицизму. Колиж створення лат. єпископства в Станиславові є неминуче постановлене Римом, то з тією справою не слід спішитися. Латинники полуднево-східної Галичини є в більшості Українцями. Отже й єпископ для них повинен бути Українцем. Тому Рим перш усього повинен підшукати відповідного кандидата на це становище української народності.

Справа призначування єпископів, особливо єпископів для Українців обох обрядів не сміє бути віддана в руки світської влади, яка керується не релігійними, але виключно політичними мотивами. І на це наша церковна ієрархія повинна класти дуже велику вагу, повинна жадати від Риму виключення небажаного і ворожого українській Цер-

кві вмішування світської влади церковні справи. Поруч з тим наша церковна ієрархія повинна настоювати, щоб в переговорах з польським урядом Рим перепері знесення останків панщинного ладу тав. право патрону з боку поміщиків, яке тільки ображує і принижує священиків.

Вкінці справа ерекціональних земель. Церковні землі є національним майном українського народу. Допускати до торгу між польським урядом і ватиканським Римом щодо якогонебудь призначення тих земель було би непростим правом рбства в одному й другому напрямку. Слід аж до самовідречення обстоювати становище, що це є приватна власність українського народу і його Церкви, якою не сміють розпоряджатися чужинні й сторонні чинники.

В останніх днях рознеслися чутки, що Апост. Столиця у вступних переговорах сприйняла всі вимоги польського уряду, виставлені проф. Грабським. А саме всі бажані нвї лат. єпископства включно зі Станиславовом будуть створені; що всіх католицьких єпископів і інших церковних достоїнств буде іменувати президент польської республіки, як в старій Польщі; що вся церковна земля переходить на власність польської держави, а священики одержуватимуть плату з державного скарбу, отже перейдуть у виключну залежність держави, себ-то стануть не пастирями своїх вірних, але державними урядовцями. Коім того папа зрікся права свого рішення при переході з одного обряду на другий.

Колиб ці відомості відповідали дійсності, колиб українську Церкву і її служителів перегворено при допомозі Риму в оруддя державної адміністрації, то не створилоб нову ситуацію, яка мусіла побудити українське громадянство до дуже поважної застави в справі відношення Риму до потреб української Церкви. Ф. Ф.

Уніоністи при кермі.

РІЗКИЙ ПЕРЕХІД КЕРМИ. — ЗДОБУТКИ ПОПЕРЕДНИКА. — ВІД ТЕОРИЇ ДО ПРАКТИКИ. — ЧИ ПРОДОВЖЕННЯ ТРАДИЦІЇ?

Кожний раз, коли доходить до голосу нова партія в уряді великої держави, сусідній державі, дружині та ворожі, звідують з такою подією нові нації на основну зміну закордонної політики. Так стоїть нині справа і з новим англійським урядом. Надто різкий перехід від робітничого кабінету до консервативного, ще й зміщеного величезною перевагою парламентської більшості, зробив актуальними старі питання про тривкість союзу т. зв. союзників, про долю мирних заходів для відбудови Європи і т. д.

Відомо, яку роль грає у засуванні головних ліній закордонної політики індивідуальність прем'єра міністрів. Коли в Англії керма влади перейшла в руки Мек-Донельда, заповнення англійської преси про konieczність продовжування традиційної англійської політики мали значіння не в усіх напоямках. Вплив

його найближчої партії на його становище у справі договору зі С.Р.С.Р. був настільки значний, що він знехтував усіма дотеперішніми методами офіційної англійської дипломатії. І це стало нагодою до рішучого удару проти нього, з боку консерватистів та лібералів.

Новий консервативний кабінет не знехтує здобутками Мек-Донельда, які причинились до зміцнення великодержавного становища Англії. Завдяки Мек-Донельдові, лінії закордонної політики, які розбіглись між Англією і Францією від часу конференції у Кан (Cannes) знову зійшлися; т. зв. Антанта почала відроджуватись. Наслідком цього зближення, хоча й дуже неповного, була льондонська конференція і кінцевий протокол п'ятої сесії Ліги Націй. Льондонське порозуміння закінчило добу п'ятилітніх кріз у справі репарацій і туманного про-

візирного стану між Францією і Німеччиною. Те, чого не міг добитись Бріан у переговорах з Ллойд Джорджем, добився Ерріо у розмовах з Мек-Донельдом.

Англо-французьке порозуміння полищало на боні чимало певних справ світової політики, щоб не писати про них нічого не підтримати відних пунктів. Репарційне питання в наслідок згоди Німеччини щодо плану Поза було зясоване бодай теоретично і мало вийти на шлях першого практичного здійснення. Нема сумніву, що доцільність таких теоретичних порозуміннь залежить шойно від практики. Це торкається і женецького протоколу. Мирне полагодження міжнародних конфліктів мусить одержати санкцію парламентів. А коли прийде знову на чергу справа міжсоюзницьких довгів то, хто зна, чи англо-французька солідарність не захитається.

Саме з огляду на всі ці нездійснені, теоретичні справи, питання про закордонну політику Англії стає першорядним. Не зовсім вірним є погляд, що здобутки англо-французького порозуміння є особистою заслугою двох теперішніх прем'єрів. Політика Великої Британії під час уряду Мек-Донельда була, бодай у своїх головних напрямках, політикою всього англійського народу. Вона була продовженням традиційної політики з корективною поодинокими її похибками. Новий уряд, консервативний, здержить її здобутки, додавши свої корективи. Підкреслення ваги дружніх взаємин з Францією залишилось в офіційній програмі.

Інше діло: як поставитись новий англійський уряд до зобов'язань женецького протоколу, яким Франція хотіла створити основи власної безпеки. У руках нового англійського уряду лежить доля цього протоколу. А від нього залежить політичний та економічний вигляд завітрянної Європи. В інтересі Англії є зліквідувати якнайшвидше всі повсенні проблеми та підтримати мирну рівновагу. Діло тільки в тому: чи в парі зі заявами та ідеями англійського уряду йтимуть також засоби, які не нарушують інтересів учорашніх союзників Англії. Є великі сумніви, чи ася Антанта, яка виграла війну, зможе вдержати мир. Та певне те, що так само як Англія рішала

Економічне становище України.

Експозе голови українського уряду.

На II. Всукраїнському Зізді професійних спілок виголосив голова Ради Народніх Комісарів України великий реферат про економічне становище України та про перспективи розвитку УСРР. Він між иншим говорив: Коли порівняти зріст нашого промислу в 1922—23 року зі зростом в 1923—24 року, то матимемо картину, що докаже нам значне збільшення продукції нашого промислу. В 23 р. великий промисел дав продукцію на суму 457,7 міль. карб., а за три квартали 23—24 року ця сума збільшилася на 515,7 міль. карбованців. В легкому промислі ми мали за 23 рік 515,9 міль. карб., а за 24 рік сума піднялася до 583,7 міль. карбованців. Особливий зріст помітний в кам'яно-вугільному промислі. За 23 рік добуто вугілля на 647,5 міль. карб., а за три квартали 1924 р. на 660,8 міль. карб. Помітний також зріст металургічного промислу. В 23 р. виплавлено на 18,320 тис. карб. чавуна а в 1924 р. на 29,948 тис. карб. Збільшився і товарооборот. В 23 р. він виносив 267 міль. пудів у місяць а в 24 р. 339 міль. пудів, тоб то на 25 процент більше.

В сільському господарстві побільшено засівну площу. В 22 р. було 49,2 міль. десятин, в 23 р. 59,3 міль. десятин а в 24 р. 62 міль. десятин. На зріст господарства мала великий вплив грошова реформа. В січні 24 р. пущено в оборот 306,3 міль. карбованців. В дальших місяцях випуск був нерівномірний, а по 1. жовтня випущено 728,8 мільонів карбованців для всього Союзу.

По українських трестах без Дон-вугілля і Південсталі, що мають загальносоюзне значіння, буде у загалом році збільшена продукція на 40—45 проц., а ціни товару будуть знижені на 17 проц. Ціну ру-

своім виступом про долю війни, зможе й надалі рішати про долю миру.

День 8. Грудня — свято „Прощаї“, яке є святом всього народу, що змагає до світла і волі.

ди знизиться на 17 проц. цілу бахмутської соли на 21,5 проц. ціна на виробі південно-машинного тресту на 15,7 проц. Меншого зниження віт 9 проц. не буде — на не дозволять українські економічні обставини.

Мається збільшити число робітників і учнів у промислі на 15 проц. побільшуючи південно-машинного виробництва на 20—24 проц., а заробітну плату на 5—8 проц. Кредити для металургічного виробництва збільшаться до 100 міль. карб. Український металургічний промисел не може в ніякому разі конкурувати з уральським, де ціни на готові фабрики далеко ниші від українських. Це доказує, що нам треба ужити всіх засобів для піднесення нашого промислу.

Найважливішою ділянкою нашого промислу є виробництво цукру і на нього звернено належну увагу. При малому числі цукроварень, в нас всетаки збільшується продукція цукру щорічно. Тепер є на Україні чинних 90 цукроварень та 25 рафінадних заводів. Землі націоналізовані для заводів виносять 120 тисяч десятин. На них сіють виключно буряки. Засів цукрового буряка виносив у 22 р. 126,9 десятин, в 1924 р. він становить 259 і пів десят., а в 1925 р. мається на меті довести засів до 314 тисяч десятин. Заосмотрення заводів становить у порівнанні з довійськовим часом в 23 р. 40,9 проц., в 24 р. 55 проц. Загальна скількість продукції українських цукроварень становить 52 проц. в порівнанні з передвоєнною продукцією. Ціна на цукор у порівнанні з довоєнною дає рази більша. Завдяки неврожаєві цього року одержали ми на 300 мільонів пудів менше хліба ніж у попередньому році. Наслідки неврожаю на Україні зменшать значіння українського хлібного ринку і головна хлібна база перейде в цьому році на південний Схід та Сибір.

Далі вказав Чубар на те, що сировартість промислових продуктів понизилася на 16 проц. Видатність праці все ще відстає від зросту заробітної плати. Він твердить, що не слід прямиувати до передвоєнних норм виробництва тому,

бо попит на нього далеко менший від передвоєнного.

З дискусії над рефератом Чубаря.

Представник Миколаїв Гільбурт підготує нестачі та хибні українського промислу, на які не вказав у рефераті Чубар. В Миколаєві впр. на кораблебудівельному заводі було намірено виробити чотирьох на 18 міль. карб. і згідно з цим програмі заготовлено робітників, а потім програмі скоротено до 2 міль. карб. а робітників звільнено.

Представник Донбасу Радченко каже, що нема теоретичного керівництва в нашій промисловості. Щодо конкуренції Уряду з українською південною промисловістю то спит підкреслити, що таке явище ненормальне. Уральська промисловість повинна мати свою галузь поставача а українська свою. Продукти українського промислу не доходять до села. Нема твердої кредитової політики та плану в кредитованні українського промислу. Зізді починає більше спиратися на наших невдачах чим досягненнях.

Представник Харкова Гулий стверджує досягнення в українській промисловості і ці досягнення не потребують ніяких доказів. Найбільш болючою справою під теперішню хвилю є скорочення штатів, яке чогось припадає зимою, коли кожний робітник вичає переносити безробіття. Щож-до конкуренції з уральським промислом то промовець той думки, що хто стоїть ближче центру, той одержує більше кредитів.

Представник Катеринослава Соколов чин підносить, що калькуляція українських господарських підприємств держиться чогось в тайні і таке явище не дає перспектив змоги проводити належний контроль.

Представник Одеси Сосіс підносить, що Чубар не згадав нічого про ті кошти якими можна буде зменшити ціни на продукцію промислу. По думці промовця треба значно зменшити так зв. накладні видатки. (За „Вістями“ ч. 254).

Сумері диктатора.

Револьюційний дух в Іспанії. — Репресії дисидентів. — Програма в Мадриду. — Заповідь відвороту.

Вже від яких двох тижнів доходить крає пасмо піренейських гір глухі вістки про бурхливі події у царстві диктатури ген. Прімо-ді-Рівери. Докладних відомостей про те, що діється в північній Іспанії, нема, бо еспанська цензура працює з подвійною ревністю. Еспанські політичні емігранти, які масово нахлинули до Франції і яких ряди раз-пораз більшають, говорять про повстання, на яке у рівній мірі склалися змагання катальонських сепаратистів, що й лівіх, синдикалістичних елементів. Можливо, що даний

М. Х. РУДНИЦЬКИЙ.

Лаври та лавреати.

З нагоди нової нагороди Нобля.

II.

Реймонт є першорядним талантом не першорядної європейської літератури; наділений широкою шкалою вразливості, але мало індивідуальною. Офіційно одержав премію за „Мужиків“, яких, річ ясна, не читали ті, що вибирали між кандидатами. Ніхто, хто знає творчість Горького, Ібанеса, Т. Манна або Грєкова, не стане доказувати, що вони не мають творів рівних „Мужикам“. Було би наївно добувати у факті нагородження Реймонта якийнебудь доказ про його перевагу над згаданими письменниками.

Нагорода для Реймонта це княжий дарунок Франції для Польщі. Франція не ставила свого кандидата і могла своїм голосом заважити на рішучим виборі. Париж, де Реймонт є більше відомий, ніж Пшибишевський та Жеромський, може зробити письменника відомим на протязі одної днини, а за гиждень його забути. Не треба уявляти собі, що літературний паризький світ знав про Реймонта щось більше як його особу. Чужинні письменники стають у Парижі популярними лише завдяки сальоновим зв'язкам; Париж взагалі не читає чужинців, хіба, що вони перекладені визначними французькими письменниками; а ці пере-

кладають мало та рідко.

Можна заявити з рішучістю, що франц. видавець, який видасть нині переклад „Мужиків“, з надписом „премія Нобля“, не найде широкого кола читачів. Франц. переклад „Мужиків“ (коли не помиляюсь у „Revue de Paris“) друкувався у свій час під капітальним заголовком: „Жінка і земля“, і був настільки скорочений, наскільки треба скоротити кожну 4-томову епопею, щоб Парижанин мав час над нею зупинитись. Німецький видавець Дідерікс, який видав „Мужиків“ ще перед війною, шойно тепер зможе рахувати на розпродаж книжки, яка, як впевняли поінформовані книгарі, лишалась роками на складі. Бо, щиро кажучи: „Мужики“, при всіх своїх прикметах, є важенькою лектурою, навіть для тих, що вміють захоплюватись стилістичним талантом письменника. Колиб мені довелось читати їх ще раз, то я читав би їх не в оригіналі, а в перекладі Мих. Павлика. Не тому, що цей переклад є архитвором, а щоб обогатити свій рідний словник. Не знаю, чи зовсім щиро, чи для гарного стилістичного звороту, Реймонт раз (у хаті французького письменника Поля Казена) заявив мені, що переклад Павлика перевищує його оригінал. Він хотів цим сказати, що українська мова краще висловлює тисячні подробиці селянського побуту.

Це признання стверджувало посередно факт, що Реймонт не живився зі селянським світом настільки,

щоб міг його відтворити без стилістичної стилізації. Коли порівняти його зі Стефаніком, як стій почувається різниця між мистецтвом володіння пером і глибиною розуміння психології своїх героїв. Уже Ст. Бжозовський перекладав паралелю між „Мужиками“ Реймонта і творами Оркана в користь цього останнього*). Факт, що збірні твори Стефаніка є менші як один том „Мужиків“ міг би мати рішучий вплив при змаганнях за почесність Нобелівського лавреата, але немає ніякого значіння в історії літератури, яка є боротьбою індивідуальної якості проти масової скількості.

Є щасливі таланти, спеціально сотворені для збирання лаврів за життя, у формі солених гонорарів та цукрових почесностей. До них належить Реймонт. У початках своєї літературної кар'єри він належав до жертв, що вийшли здорові зі залізничної катастрофи і за легке страшення одержав велике відшкодування. Цей факт нагадався мені мимохіть, коли я прочитав телеграми про його перемогу при конкурсі Нобля. А з ним виринула нова прикра асоціація про Пшибишевського, який є нині якимсь підрядним залізничним урядовцем у провінційному місті.

І ще раз рефлексія про Горького. Невжеж Горький є більшим диніком та анархістом і меншим ідеалістом, як два недавні Нобелівські лавреати.

*) Пор. „Legenda Młodej Polski“. I. вид. стор. 495.

ти Франс та Гамсун? Творець „Мішан“, „Трое“ і своїх останніх споминів „Діточі літа“ та „В людях“ відкрив цілу низку нових типів зі своєрідним світоглядом, добув тєни, які в силі зберігти свою оригінальність та свіжість навіть у приголомшуючій оркестрі європейської літератури. Але і він не потребує офіційних лаврів. За те грошова нагорода у добрій валюті була би придалася одному з російських письменників на еміграції: Купрінові, Белому, або якомунебудь иншому, якого прізвище та твори могли би для європейської публіки стати такою самою несподіванкою, як були прізвища Містрала, Ешегера, Ейкена, Лягерлефа, Тагора, Гейденштаме, Гельсрупа, Понтюпіана, Шпітелера, Гамсуна, Бенавента чи Ітса...

Не маємо нині письменників, які давали би нам притоку до заздрощів, що инший нарід випередив нас у згононі за лаврами. Кандидати на лавреатів мусять зростати в умовах, які бодай дозволили би письменникам видавати свої твори на рідній мові та в перекладах, без огляду на безпосередній збут між публікою спрагною модно-сензаційної лектури. Наші письменники не мають нині ні видавців, ні читачів, ні виглядів на Нобелівські лаври та капітали. Лишається їм або надія на безсмертність по смерті, або лектура творів чужих письменників, від яких повинні вчитись уміня творити на те, щоб з цього життя і жити на те, щоб творити.

деволюційний рух не матиме стільки сили, щоби безпосередньо повалити диктатуру, заведену у вересні минулого року і що він залихнеться у хвилі кривавих репресій. А проте нинішні випадки в Еспанії є симптоматичні для тамошніх відносин і для тих настроїв, які викликала одностороння диктатура Прімо-ді-Рівери. Шораз нові позначки вказують на хиткість ґрунту під цією диктатурою. І так нпр. три тижні тому присуджено на 6 місяців арешту у твердині одного з найвизначніших еспанських полководців, ген. Беренгера, за те, що він взяв участь у банкеті, улаженому в Мадриді провідниками опозиції; цей банкет прийняв характер четвертої республіканської маніфестації.

Слабкість режиму нинішнього еспанського директоріату лежить не тільки у внутрішній політиці, але і то головню, у шораз важчій проблемі Марокка. Саме через цю проблему вдалося Прімо-ді-Рівері захопити владу, бо він виступив в обороні національного режиму, ображеного мароканськими невдачами, висунув, як гасла, чим швидше, таку чи іншу, розв'язку цієї справи. Тимчасом війна в Марокку не вгає, а успіхи повстання Кабілів під проводом їх славетного ватажка Ріфа прийняли такі розміри, що Еспанці примушені очистити всю територію, захоплену повстанцями. Тепер в Марокку перебуває сам ген. Прімо-ді-Рівера, що перейняв на себе начальну команду над армією. Але в Еспанії є публічною гайною, що диктатор з розумом виїхав з рідного краю, лякаючись вибуху революції. Такий погляд може лише знайти оправдання у заяві ген. Прімо-ді-Рівери, зложеної представникам преси в Марокку, що негайно після ліквідації анархальних відносин у Марокку він повернеться до Мадриду й заведе назад конституційний устрій правління. Цю заяву прийняли до відома еспанські політичні партії, цілком усунувши від впливу на державні справи, і покищо ждуть сумово для Еспанії кінця війни в Марокку та повороту Рівери. Однак ще велике питання, чи перехід від диктатури до конституціоналізму відбудеться в Еспанії безкровно і за згодою скрахованого диктатора.

В ім'я людськості.

Виселення послів Українського Союмоного Клубу в справі нелюдського поступування державної поліції з Ольгою Вербенцею.

В 45. числі, з 9. листопада 1924 р. газети „Tygodnik Jaroslowski“ поміщено таку статтю: „Шось страшного! — В Ярославі живе загально шанована родина Антона і Францішки Вербенців. Їх 18-літня дочка Ольга, учениця семінара, пізнала студента університету з Перемишля, Росоловського. Молоді полюбилася. Але батьки не погоджувалися на вичинання, поки дочка не покине науки, а Росоловський не найде самостійного заняття. Ніщо не допомогло. З половиною вересня молодята щезли. Родичі звернулися до поліції за допомогою і на їх прохання розіслав комисар Зігель стежки телеграми. Швидко настигла відписка Рівного, що там молодят затримано в моменті, коли хотіли перейти кордон і віддано їх до диспозиції староства у Рівні. Туди поїхав брат Ольги, щоби забрати її додому. В Рівні переслухано брата ніби політично підозрюлого, прибув на місце також агент львівської поліції і виявилось, що арештованих підозрюють в участі у замаху на вересня на президента держави у Львові. Рівночасно повідомила влада брата, що Ольгу звільнили та відіслали до Львова дня 27. вересня, а Росоловського відішлють до Перемишля для покарання.

Після повороту сина з такою вісткою виїхав до Львова мати та звернулася за інформацією до поліції. Тут відповіли їй, що дочку відіслали до Ярославля. Коли цьому заперечила, бажаючи всеж таки чогось довідатися, пішла до слідчої поліції, де їй заявили, що дочка там немає, що її не знають, що ніде вона не записана.

Мати поїхала в розпуку і почала допитувати інших поліцейських функціонерів, від яких дізналася, що дочку відіслали до типиталю. Пішла мати й туди і там довірою дізналася, що дочку майже неживу і страшно змалотретьовану доліжці перевезла до типиталю, а звідси відіслали її наслідком умової недуги до закладу на Кульпаркові, що поліція над нею знущалася, замкнула її наперед в темниці, де

одня в поліцаїв хотів її знасилувати, що при ревізії її особи жінка, що перевозила в присутності поліцаїв ревізю, відарила її серед лайки в бік так, що змінила і поїзно черенком ножа отварила їй затиснені зуби та руркою припророзували штучне відділення, що злизи її водою, завдали їй кивули до холодної кені, де по ній лизили шурі та наслідком, що таким звірським способом хотіли вимусити на ній зізнання щодо участі в замаху на президента. Наслідком тих нечужаних знущань дістала вона умову недугу помішання.

Мати поїхала до Кульпаркова, де лікар VI. відділу зустрів її словами: „А чому мішалася в політику, нехай не бавиться політикою! Описав сказав лікар, що слідчий суддя з львівського карного суду вже два рази довідчувався про її здоров'я, дуже її становив занепокоєний і врешті, що хорій помішався.

Лікар дозволив мамі бачитися з дочкою, яка хвилями приходила до свідомості і оповідала про свої страшенні переживання, згідні з тими, про які мати вже довідчувався. Лікар не згодився забрати дочку додому, заявляючи, що стан недуги не дозволяє ще хорій залишити закладу.

При прощанні лікар звертав увагу мамі у формі прохання, щоби не робила ніякого вжитку, що правда що сталося, але що він з кончестости муситиме подати за причину недуги... „любовний афект“, щоби не виступати проти поліції.

Ця страшна подія була би неможливою — колиб до подобири не була правдивою. Є вона одним доказом більше на те, як „урядують“ в поліції і як обходяться з людьми.

Прийода ця переймає острахом, кроа стинається в жилах на саму згадку про те, як можна знущатися над зовсім безвинною людиною та позбавити її раз на завжди здоров'я. Чи супроти цього не можна повірити в нагу і тсминичу смерть Ольги Бесарабової? І скількиж таких пригод мусить там бути, що гинуть в тайниках поліцейних мурів. Компетентна влада повинна прослідити всю справу як найдокладніше і цілком предметно та пооробити енергичні заходи біля безумовного припинення такого рода інквізиції. Що до Росоловського, всякі політичні підозріння виявилися поліцейною видумкою. Він буде відповідати за зведення малолітньої дівчинки з дому родичів. Нагувається ще питання: як перевела і покинула львівська поліція своє слідство в справі замаху на президента держави, коли ще й тепер шукає за винними і співвинними? Справді в нас діються дива і дивними все ходить шляхами.

Ця страшна подія ілюструє знова, що в поступуванні поліцейних органів ніщо не змінилося. Після страшного випадку з Ольгою Бесарабовою суспільність могла мати тріпку надію, що всі ці середовищні практики турботу, докопування на вичині, вже більше не матимуть місця. На жаль, як бачимо, ці практики не тільки не припинилися, але стали ще страшнішими і набрали ще більше нелюдських форм.

Між іншим є це нечуване знасилування припису § 25 карної попенури (бушого австрійського законодавства), який найгостріше заборонює поліцейним органам уживати якихнебудь недозволених і примусових способів при переслухованні людей, що нахоляться у слідстві.

В ім'я закону і людськості звертаємося, щоби Високий Соїм зволив ухвалити:

Звмвється уряд до негайного започаткування слідства з метою висвітлення тої справи, викриття винувиків тих нелюдських знущань і найгострішого їх покарання.

Варшава, 14. листопада 1924 р.
(Слідують підписи.)

3 польських справ.

Нові польські міністри.

Цириль Ратайські, новоіменованний міністр внутрішніх справ, є по освіті юристом. Походить з б. німецької займатини. Студіював у Вроцлаві і в Берліні, а склавши іспити адвокатавав на Горішнім Шльєску. Пізніше перенісся до Познаня, де став директором одної фабрики. Кілька літ тому вибрали його президентом м. Познаня, при чому голосували на нього всі польські партії. Він „безпартійний“, себто ідеологічно зближений до нинішнього прем'єра В. Грабського; у своїй безбавності ближший консерватизмові й реакції, ніж демократії. Кажуть, що Ц. Ратайські відзначається організаційним хистом (це кажуть про кожного нового міністра внутрішніх справ). Жилівські газети славлять його оборонцем Жидів у Познані і наводять в користь його характеристики неперевірний факт, буцім то він викинув за двері відомого познанського погромницького „дзвонача народовего“ Секретарчика. Ц. Ратайські прийняв теку міністра внутр. справ під умовою, що добре собі веміністра спеціально для справ „східних кресів“. Ось саме той вибір покаже виразніше політичну фізіономію нового міністра, наслідкиа Гибера і Керніка, та його заміри.

Так само „безпартійним“ є новий міністр судництва Антон Жихлинський. Був прокуратором у найвищому суді у Ваошаві, потім перенісся до нотаріату і працював при гіпотечному відділі окружного варшавського суду. Кажуть, що в гарний правник. У колах політичних особа цілком незнайома.

В науку для своїх.

Як Б. Лімановські поучає своїх партійних товаришів.

Старий керманіч польського соціалізму Б. Лімановські мабуть не може олушевитися політикою своїх наслідників у відношенні до не-польських народів, бо в надії спам'ятати їх в націоналістичним божевіллї поміщує в ч. 313 варшавського „Роботніка“ (з дня 15. ц. м.) статейку: „Як розуміють американські президенти пррва національних меншостей“. Подіємо ту статтю в цілості без ніяких коментарів з нашого боку: Ось що пише Бекер (особистий секретар Вільсона — Ред.) у своїй творі: „Вудров Вільсон. Формування долі світа. Спогади й документи“.

І так президент Мек Кінлей у справі перейняття филиппинських островів писав 3. грудня 1900 р. в універсалі до американського парламенту:

„Хмелна війна накинута нашому народові справу опіки, якої ми не шукали, яку треба виконувати без самолюбних мотивів і яка накладає на наш уряд моральну як і матеріальну відповідальність відносно тих мільйонів, що їх ми звільнили від важкого ярма“.

Президент Русвельт у щорічному універсалі до парламенту заявив 6. грудня 1904 р.:

„Головним нашим мотивом, який спонукує нас даліше затримувати филиппинські острови, мусить бути свідомість, що ми повинні у добрій вірі старатися виконати нашу частину світової праці“.

Президент Тафт пішов ще даліше і вісім літ пізніше писав до парламенту:

„Ми змагаємо розбудити національну свідомість, а не придушити її, як це головила стара теорія“.

Президент Вільзон зі захопленням перейняв оту американську політику й пішов її слідами. 20. квітня 1915 року він сказав:

„Якщо ми приймемо до переконання, що обставини примушують нас окупувати чужу територію, то вважаємо своїм обов'язком адмініструвати нею не для себе, а для того населення, яке там живе, і вважаємо своїм обов'язком взяти ті землі на нашу совість, не глудючи на себе, як на таких, що володіють землею і користуються нею, лише як на кураторів великої справи для добра дійсних власників“.

Коби ця американська політика присвічувала керманічам нашої держави, а не політика московсько-прусько-націоналістична, як це діється досіль!

Дрібні вістки.

Жаневський протокол (про арбітраж і розбродження) наражений на небезпеку з приходом до влади англо-серватистів. А проте лорд Пальмур, делегат Англії в Лізі Н, згадує лише про небезпеку з боку Німеччини, Росії і Америки, хоча сподіються, що вони приймуть запрошення на конференцію розбродження.

Генеральний секретар Ліги Націй, сер Ерік Дріммонд, приїхав до Лондону, щоби нарадитися в справі жаневського протоколу.

Нім.-французький торговельний договір, перерваний вїздом головною нім. делегата Тренделенбурга до Берліна, будуть даліше продовжувати після його повороту до Парижа з новими інструкціями нім. уряду.

Військова контролія Німеччини будучи-то викрила на днях у фабриках Крупна 20000 нелегальних рушничих патронів, які мали вийти з фабрики як ось трьохзвездових возів. Кожний вояк Райхсверма має воєнного припасу достаточного для багато сильнішої армії. Знеорганізовано артилерію Кернсберга і т. д. — так каже завіт контрольної комісії.

Баварський прем'єр д-р Гельд, підчас свого побуту в Берліні, заперечив можливість швидкого повороту Баварії до мормарії. Цю заяву живо коментує вся нім. преса, а численні й сильні баварські монархічні кола гостро накидаються на Гельда.

Людендорф кидає Мюнхен і переноситься на постійне до Берліна. Він прийшов остаточно до пересвідчення, що втрапив у Баварії підхожий ґрунт під політичність. Остання суперечка з Рупрехтом і баварськими генералами цілком пригнобила його.

Познаньскі скомпромітований ревелациями про вислови колишніх франц. державних діячів: Ст. Пісона, міністра закорд. справ, Жюль Камбона, посла в Лондоні, і Жоржа Люї, посла в Петербурзі. Вони наводять низку фактів — доказ, що По-

анкарі свідомо пер до війни і є її головним винуватцем вкупі з б. російським послом в Парижі, Ізвольським. Ці ревелация є сенсацією політ. дня у Франції.

Пасік має великі труднощі в утворенні працездатного кабінету. Кажуть, про покликання до кабінету представників Хорватів, — мабуть мається тут на увазі хорватських перекичків і угодовців, які з націон. хорватським блоком ані з окрема з хорв. селянською партією не мають нічого спільного.

Намцлер Зайпелю тому не міг скласти кабінету, бо начальники країн, складових частин Австрії, відмовили йому далекоидущим уповноваженням і гарантії. Кріза ще не вняснена, невідомо теж, хто буде наслідником Зайпеля, як що він рішуче відмовиться.

Президент Фінляндії буде вибраний у січні 1925 р. Партії вже устійнили кандидатури.

Події в Маронні, які приймають шораз прикріший оборот для Еспанії, викликають велике занепокоєння у французькій частині Марокка.

Новий китайський уряд має дати гарантії про пошанування договорів і ріжних міжн. зобов'язань. В цій справі йдуть пероговори поміж Англією, Францією, Італією, Бельгією і Японією.

Немалі-паша гадає відвідати Францію. Йому товаришилиби Ісмет-паша (відомий дипломат з льозанської конференції) і французький посол в Анторі. Франція влаштувала би в його честь великі маневри фльоти.

Свято „Зорі“.

Заповіжена на неділю святочна Академія з нагоди 40-літї ого існування Т-ва українських ремісників „Зоря“ стягнула до великої сали Народного Дому масу українських ремісників і львівської інтелігенції. Між присутніми бачили ми старенького през. Романчука, одного з живучих ще основателів товариства і делегатів від усіх наших центральних, політичних, культурних, освітніх, наукових і станових організацій.

Свято відкрила короткою промовою теперішній голова Т-ва п. О. Бикалович. Він підкреслює великі заслуги першого голови і властивою основника Т-ва бл. п. Іжк. Нігіного. Згадка про нього вшанувала присутні повстанцями з місця. Далі виконав хор „Зорі“ під упавою п. Гнатківського торжественну кнїгату „Поклін“ Ярославка-Шчовата. Великий реферат про історію Т-ва виголосив секретар Т-ва п. М. Галуща. Захопила всіх присутніх своєю виголою грою на скрипці відома нашій публіці п-на Шлєтак-вна.

Присутні склали Товариству з нагоди 40-літї його діяльності та праці: п. Шах від „Просвіти“, д-р Р. Цегельський від Наукового Т-ва ім. Шевченка; д-р Б. Янів від УПТ; М. Струтинський від Народного Комітету; о. прат. Ковальський від митрополита Шепинського; през. Ю. Романчук від себе і інших членів оснуетелів; п. Л. Ліщинський від Народної Організації м. Львова; п. Стахів від „Повітряної Січі“ у Львові; п-ні К. Мельника від Клуба УПТ, ім. Ганни Ба-внок; інж. Палковський від „Народної Торговлі“, реп. Павлів від Української Радикальної Партії, „Громадського Голосу“ і „Селянської Спільноти“; далі візчав п. М. Галуща привіти від проф. М. Галушницького, Т-ва ім. Петра Могили, від Старополі за відписом сеніора д-ра Ст. Федка, від „Народного Дому“, Бояна, Національного Музею Союзу українських Адвокатів, Союзу Українок, „Лістра“, Української Бесіди, Т-ва друкарів „Огніско“, Наподньої Гостиниці, „Діла“, торговельної школи Т-ва „Просвіти“. По відчитанню писаних привітів витали „Зорю“ з ювілеєм шетачі делегати: п. Святота від філії „Мішанського Братства“ і читальні „Просвіти“ на Богданівці; п. Глинчак від „Мішанського Братства“; п. А. Чернецький від революційного пролетаріату і від „Супруга“. Політич перебіла відчитування привіту від студентів українського університету і від Савату Високих Шкіл. Мішаній хоо „Зорі“ виконав ще кілька точок дуже старанно вивчених п. Гнатківським в спілзбас І. Романовський відспівав прекрасні три пісн. Свято було незвичайно гарно і старанно підготоване, за що належить познання „Зорі“, Виступи п. Шлєпаківної і п. Романовського були для з бранних моментами правдивого естетичного адоволення. Незвичайно мило вражав поважний і рівночасно широкосердечний настрій шлого свята.

З очей і настроїв присутніх а в першу чергу українських ремісників вдарив вираз вдоволення та почуття виконання великої праці, яку виконувало Т-во „Зоря“ для згуртування і національного освідомлювання українських ремісників на протязі 40 літ. Почуття перемоги всіх перешкод у віслого лихоліття, яке не раз палало на Товариство, переймало всіх, що були на цьому святі.

3 судової сали.

Знова 10 літ в'язниці.

Дня 17. ц. м. відбулася перед судом присяжних у Львові карна розправа проти 19-літнього шевського учня Абрама Рохфелда з Варшави за злочин з § 58 к. з.

деволюційний рух не матиме стільки сили, щоби безпосередньо прокласти диктатуру, заведену у вересні минулого року і що він задихнеться у хвилі кривавих репресій. А проте нинішні випадки в Іспанії є симптоматичні для тамтешніх відносин і для тих настроїв, які викликала одностороння диктатура Прімо-ді-Рівери. Щораз нові позначки вказують на хиткість ґрунту під цією диктатурою. І так нпр. три тижні тому присуджено на 6 місяців ув'язку у твердні одного з найвідоміших іспанських полководців ген. Беренгера, за те, що він взяв участь у банкеті, улагодженому в Мадриді провідниками опозиції; цей банкет прийняв характер четвертої республіканської маніфестації.

Слабкість режиму нинішнього еспанського директоріату лежить не тільки у внутрішній політиці, але і то головню, у щораз важчій проблемі Марокка. Саме через цю проблему вдалося Прімо-ді-Рівері захопити владу, бо він виступив в обороні національного режиму, ображеного мароканськими невдачами, висунув, як гасла, чим швидшу, таку чи иншу, розв'язку цієї справи. Тимчасом війна в Марокку не вгає, а успіхи повстання Кабілів під проводом їх славетного ватажка Ріфа прийняли такі розміри, що Іспанії примушені очистити всю територію, захоплену повстанцями. Тепер в Марокку перебуває сам ген. Прімо-ді-Рівера, що перейняв на себе начальну команду над армією. Але в Іспанії є публічною гайною, що диктатор з розумом виїхав з рідного краю, лякаючись вибуху революції. Такий погляд може лише знайти оправдання у зазві ген. Прімо-ді-Рівери, зложеної представникам преси в Марокку, що негайно після ліквідації анармальних відносин у Марокку він повернеться до Мадриду й заведе назад конституційний устрій правління. Цю заяву прийняли до відома еспанські політичні партії, цілком усунувши від впливу на державні справи, і покищо ждуть сумного для Іспанії кінця війни в Марокку та повороту Рівери. Однак ще велике питання, чи перехід від диктатури до конституціоналізму відбудеться в Іспанії безкровно і за згодою скрахованого диктатора.

В ім'я людськості.

Внесення поспів Українського Союмо-вого Ілюбу в справі негідного поступування державної поліції з Ольгою Вербенець.

В 45. числі, з 9. листопада 1924 р. газети „Tudobnik Jaroslavski" помістили таку статтю: „Щось страшного! — В Ярославі живе загалом шанована родина Антона і Францішки Вербенець. Їх 18-літня дочка Ольга, учениця семінара, пізнала студента університету з Перемішля Росоловського. Молоді полюбився. Але батьки не погоджувалися на вінчання, поки дочка не покине науки, а Росоловський не найде самостійного заняття. Ніщо не допомогло. В половині вересня молодята сходили в Рівного, що там молодят затримано в моменті, коли хотіли перейти кордон і віддано їх до диспозитії старостів у Рівні. Туди поїхав брат Ольги, щоби забрати її додому. В Рівні переслухано брата ніби політично підозрюлого, прибрав на місце також агента львівської поліції і виявилось, що арештованих підозрюють в участі у замаху на вересня президента держави у Львові. Рівночасно повідомила влада брата, що Ольгу звільнили та відіслали до Львова дня 27. вересня, а Росоловського відішлють до Перемішля для покарання.

Після повороту сина з такою вісткою виїхав до Львова мати та звернулася за інформацією до поліції. Тут відповіли їй, що дочку відіслали до Ярослава. Коли львом заперечила, бажаючи всеж таки чогось довідатися, пішла до слідчої поліції, де їй заявили, що дочка там немає, що її не знають, що нде вона не записана.

Мати попала в розпуку і почала допитувати інших поліцейських функціонерів, від яких дізналася, що дочку відіслали до шпиталю. Пішла мати й туди і там довідуночно дізналася, що дочку майже неживу і страшно змалтретовану поліція перевезла до шпиталю, а звідси відіслали її наслідком умови недіги до закладу на Кульпаркові, що поліція над нею змушала. Замкнула її наперед в темниці, де

одна в поліції хотів її знасилувати, що при ревізії її особі жінка, що переловила в присутності поліції ревізю, владарила її серед лавки в бік там, що змінила її по-біло чорною нежа стверділа й затиснені руки та ружкою пригрозили штичче віддихання, що злизи її волоту, за які і кидали до халодної калі, та по якій лавці шугі та наскоком: що там в іржавим способом хотіли вимстити на ній зізнання, що о участі в замаху на президента. Наступком тих нечужих змушань д стала вона умоу нестугу помічання.

Мати пішла до Кульпаркова, де лікар VI. відвідує зустів її словами: „А чому мішлася в політику, нехай не базить в політику! Описав сказав лікар, що слідчий судія з львівського карного суду вже два рази повітався про її злочин, дуже її старом занепокоєний і в емі, що хорілий поїхав до Львова.

Лікар дозволив нам бачити її хорою дочку, яка халотми приходила до сестри і оповідала про свої страхи: переживання, гітні з тими, про які мати вже довідалася. Лікар не згодився забрати дочку додому, заявляючи, що стоїть фелути не дозволяє ще хорілий залишити закладу.

Після прощання лікар звертає увагу на маму у формі прохання, щоби не робила ніякого гайтву, що правда, що сталося, але що він з кончаности мусить платити за причину недуги... „любобний ефект“, щоби не виступати проти поліції.

Ця страшна подія була би неможовію — котби до подробиць не була правдивою. Є вона одним доказом більше на те, як „учаються“ в поліції і як обходяться з людьми.

Природа ця переїмає острахом, крох стинається в жилах на саму згадку про те, як можна змушуватися над зорсім безвинною людиною та позбавити її раз на завжди здоров'я. Чи супроти цього не можна повертати в наглі і тижнечку смелі Ольги Бесарабови? І смілих таких пригид мусить там бути, що гу-уть в тайниках поліцейських мурів. Компетентна влада повинна прослідити всю справу як найдакладніше і цілком претметом та поводити енергійні заходи біля безумовного припинення такого рода інквізиції. Що до Росоловського, всякі політичні підозріння виявилися поліційно відумовною. Він буде відповідати за зведення малопітньої діячності з дому родичів. На увається ще питання: як перевела і покінчила львівська поліція своє слідство в справі замаху на президента держави, коли що й тепер шукає за винними і співвинними? Справді в нас діються дива і дивними все ходить шляхами.

Ця страшна подія ілюструє знова, що в поступуванні поліційних органів ніщо не змінилось. Після страшного випадку з Ольгою Бесарабовою свспільність могла мати тріпку надію, що всі ці середовічні практики тушту, доконувавши на в'язнях, вже більше не матимуть місця. На жаль, як бачимо, ці практики не тільки не припинилися, але стали ще страшнішими і набули ще більше негідних форм.

Між иншим є це нечуже знасилування припису § 25 карної процедури (бушого австрійського закону дзвств), який найгостріше заборонює поліційним органам уживати якихнебудь недоволених і примусових способів при переслідуванні людей, що нахотяться у слідстві.

В ім'я закону і людськості звертаємося, щоби Високий Соїм зволив ухвалити:

Виявляється уряд до негайного започаткування слідства з метою висвітлення тої справи, викриття винуватців тих негідських знущань і найгострішого їх покарання.

Варшава, 14. листопада 1924 р.
(Слідують підписи.)

3 польських справ.

Нові польські міністри.

Щирль Ратайскі, новоіменований міністр внутрішніх справ, є по освіті юристом. Походить з 6. німецької зайващини. Ступіював у Вроцлаві і в Берліні, а склавши іспити адвокатаував на Горішнім Штеску. Пізніше перенісся до Познаня, де став директором одної фабрики. Кілька літ тому вибраний його президентом м. Познаня, при чому голодували на його всі польські партії. Він „безпартійний“, себто ідеологічно зліжений до нинішнього прем'єра В. Грабського; у своїй безбавовості блимаєй концептауизмий й реакції, ніж демократії. Кажуть, що Ц. Ратайскі відзначається організаційним хистом (це кажуть про кожного нового міністра внутрішніх справ). Житівські газети спазлять його оборонцем Ж. дів у Познані і наводять в коріст його характеристики неперевірний факт, буїм то він викинув за двері відомого познанського погромницького „дзвляча народового“ Секретарчика. Ц. Ратайскі прийняв теку міністра внутр. справ під умоваю, що добре собі в цеміністра спеціально для справ „східних кресів“. Ось саме той вибір покаже виразніше політичну фізію мю нового міністра, наслідника Гибера і Керніка, та його заміси.

Так само „безпартійним“ є новий міністр судівництва Антоні Жихліньскі. Був прокуратором у найвишому суді у Варшаві, потім перенісся до нота-іату і працював при гістетуіюму відділі окружного варшавського суду. Кажуть, що в гарний правник. У колах політичних особа цілком незнайома.

В науку для своїх.

Ян Б. Лімановскі повчує своїх партійних товаришів.

Старий керівник польського соціалізму Б. Лімановскі мабуть не може отупіритися політикою своїх наслідників у відношенні до не-польських народів, бо в надії спам'ятати їх в націоналістичнім божевіллі поміщує в ч. 313 вершавського „Роботніка“ (з дня 15. п. м.) статейку: „Як готують американські президенти прот- націоналістичні ме шостей“. Подіємо ту статтю в цілости без ніяких коментарів з нашого боку: Ось що пише Бачер (собістий секретар Вільсона — Ред.) у своїому творі: „Вудров Вільсон. Формування долі світа. Спогади й документи“.

І так президент Мек Кінлей у справі перейняття филиппинських островів писав 3. грудня 1900 р. в універсалі до американського парламенту:

„Химе-а війни накинута нашому народові справу опіки, якої ми не шукали, яку треба виконувати без смотююних мотивів і яка вкладає на наш уряд м. раль у як і категоричну відповідальність відносно тих міліонів, що їх ми звільнили від важкого ярма“.

Президент Русвельт у щорічному універсалі до парламенту заявив 6. грудня 1904 р.:

„Головним і таким мотивом, який слону-кує нас даліше затримувати филиппинські острови, мусить бути свідомість, що ми повинні у добрій вілі старатися виконати нашу частину світової праці“.

Президент Тафт пішов ще даліше і вісім літ пізніше писав до парламенту:

„Ми знаємо, що розбудити національну свідомість, а не придушити її, як це голо-сила стара теорія“.

Президент Вільсон зі захопленням перейняв оту американську політику й пішов її слідами. 20. квітня 1915 року він сказав:

„Як-що ми прийшли до переконання, що обставини примушують нас окупувати чужу територію, то маємо своїм обов'язком адмініструвати її не для себе, а для того наєтіння, яке там живе, і вважаємо своїм обов'язком взяти ті землі на нашу свість, не слідуючи на себе, як на таких, що володіють землею і користуються нею, лише як на кураторів великої справи для добра дійсних власників“.

Коби ця американська політика присвічувала керманцям нашої держави, а не політика московсько-пруссько-націоналістична, як це діється досі!

Дрібні вістки.

Жаневський протокол (про арбітраж і про зброєння на зброєний на небезпеку з приходом до влади англ. ко серватств). А проте лорд Пальмур, делегат Англії в Лізі Н., згадує лише про небезпеку з боку Німеччини, Росії і Америки, хоча слідкується, що вони приймуть запрошення на конференцію роззброєння.

Генеральний секретар Ліги Націй, сер Ерік Дріммонд, приїхав до Лондону, щоби нарадитися в справі жаневського протоколу.

Нім.-французькі торговельні договори, перервані вийздом головного нім. делегата Тренделенбурга до Берліна, будуть даліше продовжуватися після його повороту до Парижа з новими інструкціями нім. уряду.

Військова контролія Німеччини бу-ші-то відкрила на днях у фабриках Круп-на 20000 нових рушничих пісок, які мали вийти з фабрики як ось трьмазевих возів. Коженний возик Райхсвері має воєнного припасу достаточного для багатосильної армії. Зреорганізовано артилерію Кернісберга і т. д. — так каже звіт контрольної комісії.

Баварський прем'єр д-р Гельд, підчас свого побуту в Берліні, заперечив можливість швидкого повороту Баварії до монархії. Цю заяву живо коментує вся нім. преса, а численні й сильні баварські монархічні кола гостро накидаються на Гельда.

Людендорф кидас Мюнхен і переноситься на постійне до Берліна. Він прийшов остаточно до пересвідчення, що втрата у Баварії підхожий ґрунт під політ. діяльність. Остання суперечка з Рупрехтом і баварськими генералами цілком пригнобила його.

Поаніаре скомапромітований ревеліація-ми про вислови колишніх франц. державних діячів: Ст. Пісона, міністра закорд. справ, Жюля Камбона, посла в Лондоні, і Жоржа Люї, посла в Петербурзі. Вони наводять низку фактів — доказ, що По-

аніаре свідомо пер до війни і є її головним винуватцем акції з 6. роі-ським послом в Парижі, Ізольосом. Ці ревеліації є сенсативною подією дня у Франції.

Пасіє має гетьмі товчати в ст оренію працездатного кабінету. Кажуть, про потягачин до кабінету прегдта н ків Хор-патія, — мабуть мається тут на увазі хор-патія їх переміщення і згодовів, які з наміом. хорпатіки блотюю анї з огкема з хорв сета-ською партією не мають ні-чого спільного.

Кницлер Зайпелю тому не міг скласти кабінету, бо нава-ьити країн. складових частин А-строї, в мозили й м'я даяеко-йдучих умововажнень і гар нт й. Краа ш- не вяснена, невідомо теж, хто буае наслідником Зайпеля, як що він рішуче відмовляється.

Президент Фінляндії буде гйбаний у січні 1925 р. Партії вже устїпили кан-дидатури.

Под-Т в Мадриду, які при-мають щораз прикоїшій обораі для Іспанії, викликають ретике занепокоєння у фран-ц-ськй частині Мировка.

Новий нитайський уряд має дати гарантії про пошанування долі ворів і ріжних міжна. зобов'язань. В цій справі йдуть пе-рогрови поміж Англією, Францією, Іта-лією, Бельгією і Японією.

Кемаль-паша гадає відіітати Францію. Йому товаришиють Ісмет-паша (відомий дипломат з льозанської конференції) і французький посол в Ангорі. Франція влаштувала би в його честь великі маневри фльоти.

Свято „Зорі“.

Заповітжені на відіію святочна Акаде-мія з нагоди 40-літї о-о сінучання Т-ва українських ремісників „Зоря“ стягнула до великої сали Наво-нього Дому масу чер-в'яних ремісників і львівської інтелігенції. Між присутніми бачили ми старенького през. Романчука, одного з житючих ще основателів товариства і делегатів від усіх наших центральних, політичних, куль-турних і освітніх, наукових і станових ор-ганізацій.

Свяго відкрив короткою промовою те-перішній голова Т-ва п. О. Б. калович. Він підкреслює великі заслуги першого голови і властивою сентенцією Т-ва бл. п. інж. Нугі-ного. Згадав про нього і шанували присутні говітання з місць. Далі виконав хор „Зоря“ під упровадоу п. Гнатківського торжественну к-нату „Шоколі“ Ярослав-ка-Шуцана. Великий реферат про історію Т-ва виголосив секретар Т-ва п. М. Гал-луща. Захопив всіх присутніх своєю вмілою грою на скрипці відома нашій публіці п-на Шляхавка.

Після цього складала Товариству з нагоди 40-літня його діяльності та праці: п. Шах від „Прогресу“, д-р Р. Цегельський від Наукового Т-ва ім. Шевченка; д-р Б. Я-нів від УПТ; М. Струтинський від На-роднього Комітету; о. граф Ковальський від мітрополита Шептицького; през. Ю. Романчук від себе і інших членів оскула-телів; п. І. Л. шинський від Народньої Ор-гаізації м. Львова; п. Стахів від „Прогно-вої Січі“ у Львові; п-ні К. Мадельська від Клуба „П. Г. ім. Ганни Ба внок; інж. Па-вл коцький від „Народньої Торг-вл“; ре-т. Павлів від „Кра-ськй Радикальної Партії“, „Громадського Глосю“ і „Селян-ської Спільноти“; далі дія тав п. М. Гал-луща і вкрити від проф. М. Га-уши-ського, Т-ва ім. етра Могилі, від „старопітї за-іп-с-сім с ні-ра д-ра Ст. Фодака, від „Н роднього Дому“, Бочна, Національного Музею, Союзу українських Адвокатів, Со-юзу Українок, „Дністра“, Українського Бесіди, Т-ва друкарів „Огніскі“, Народо-вої Голтичнїці, „Діла“, торговельної шко-ли Т-ва „Прогреса“. По відчитанню писа-них привітів витали „Зоря“ з ювілеєм ще та-і делегати: п. Союта від філії „Мі-шанського Брацтва“ і читальні „Прогреси“ на Богданівці; п. Глинчак від „Мішансько-го Брацтва“; п. А. Червешкий від революційного пролетаріату і від „Супруга“. Поліція перебрала відчитування привіт від студентів українського університету і від Сенату Високих Шкіл. Мішаний хор „Зоря“ виконав ще кілька точок дуже стар-ранно вивчених п. Гнатківським в спілках бас І. Романовський відспівав прекрас-но три піс-і. Свято було незвичайно гарно і старанно підготоване, за що напаяжінсь призначено „Зорі“. Виступи п. Шляхавки і п. Романовського були для з браних мо-ментами правдивого естетичного задово-лення. Незвичайно мило вражав поважний і рівночасно широко-сердечний настрій ш-лого свята.

З оцей і настроїв присутніх а в першу чергу українських ремісників вдарила вираз едовольства та почуття виконання великої праці, яку виконувало Т-во „Зоря“ для згуртування і національного освідомлю-вання українських ремісників на протязі 40 літ. Почуття перемоги всіх перешкод та всього лихоліття, яке нераз падало на То-варистаю, переймало всіх, що були на цьо-му святі.

З судової сали.

Знова 10 літ в'язниці.

Дня 17. ц. м. відбулася перед судом присяжних у Львові карна розправа проти 19-літнього шевського учня Абрагама Рох-фельда з Варшави за злоуч. з § 58 к. с.

Дого злочину допустився він в цей спосіб, що привіз до Львова пакет з комуністичною літературою. Поліція була заздалегідь повідомлена про його приїзд і загляз на двірці його придержала і разом з літературою арештувала.

Хоч цієї літератури ніхто не бачив, а не то читав, тим самим не могло бути ніякої загрози для польської держави, присяжні судді — зі складу котрих прокуратор вилучив всі Жидів — всім голосами затвердили питання в настанні головної зради. Ротфельд повинен був бути засуджений на смертну кару. Однак з огляду на малолітність сина, що брав участь в злочині, до правосуддя, засуджено його на десять літ тяжкої каторги. Обвинувачений не приче присуду.

В склад трибуналу входили радчик Антоневич, як поєдинок, і радчик Ангелський та Наполеонський як ватажки. Обвинувачувач прокуратор Ланевський. Висновок д-р Лен Ганкевич.

Оборонень обвинуваченого згодилося за жалення неважності.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Зміна на польських урядових становищах.

За реконструкцією польського кабінету мають послідувати зміни на урядових становищах. Віце-міністр Ольпінський мав покинути своє становище, а обійняти львівське воєводство, але п'ястовці стараються запержати О-го на давнім становищі. Мін. Ратайські заповів, що добре собі держ. підсекретаря для "кредитних" справ. Розходиться тут про особу Смольського.

Новий уряд в Австрії.

Разом із д-ром Зайпелем вступити мабуть і мін. скарбу Кінбек. На засіданні христ.-сусп. клубу д-р Зайпель поручив на свого наслідника дотеперішнього мін. справедливості Рамека. Згаданий клуб постановив поперти його. Зайпель задержить свій посольський мандат і обійме знову провід христ.-сусп. партії. Голов. комісія Нац. Ради ухвалила більшістю голосів поручити д-рові Рамекові місію утворення кабінету. Рамек прийняв місію і почав переговори, щоби усталити літту нового кабінету. В четвер пленарне засідання Над. Ради, на якому виберуть новий кабінет. Часописи вказують, що Рамек зобов'язався континуувати санацію, почату д-ром Зайпелем згідно з женецьким пактом. Теку мін. загр. справ обійме мабуть Генр. Матая. Завтра відбудеться конференція нім. партії, на якій порішать: чи нім. послі остальні у правительстві більшою. В такому разі не послідували би дальші зміни в кабінеті; в противному разі уступив би віцеканцлер, а новий кабінет був би урядом меншості, опертий на христ.-сусп. партію.

Франц. амбасадор у Москві.

Радянський уряд дав згоду Іванові Гербетові на становище французького амбасадора в Москві.

Коли Німеччина вступить до С. Народів?

"Н. Фр. Пр." звідомляє з Берліна: В зв'язі з планованим приступленням Німеччини до С. Народів заявляють із уряд. кол, що відповіди різних держав на ній, ноту в цій справі берлінський уряд на загальне вважає вдоволюючими за винятком клявзулі, згідно з якою Німеччина була би евенуально зобов'язана до участі в санкціях із рамени С. Народів і згодитися на перемарш чужих військ через німецькі території. Німецький уряд не є схильний прийняти на себе такі зобов'язання і доки не дістане достаточних гарантій у справах зв'язаних із 66-им уст. пакту Союзу, доти Німеччина не вступить до С. Народів.

Мехіко і СРСР.

До Москви прибув повновласний мін. Мехіко Вадільо й зложив Каленіови свої повновласти.

Франц. консуль в Петрограді.

З кінцем листопада прибуде до

Петрограда перший французький консуль від часу існування уряду СРСР.

Війна в Китаї триває далі.

По звідомленні із Шангаю марш. Ву-Пей-Фу утворив незалежний військовий уряд при допомозі губернаторів провінцій Янг-Тсо і кількох інших провінцій. З цього видно, що акція ген. Фенг-Юнг-Чанг і Чанг-Тсо Ліка, усунути Ву-Пей-Фу від усіх впливів не повелася. Рівночасно звідомляють, що Ву-Пей-Фу готов згодитися на покликання Туан-Чі-Юї на становище президента Китаю.

Після реконструкції.

18. XI. Тутут обняв урядування на становищі віцепрем'єра. Конференція із прем. Грабським у справі своєї діяльності. Опісля прийняв Тутута през. Войцеховські, де зложив присягу. Рівночасно зложив присягу мін. праці Сокаль. Він походить із львівської жид. родини, але що змінив віроповідання, зложив католицьку присягу. На основі декрету рег. ради през. мін. мав право іменувати віцепрем'єра кабінету. Але конституція не признає вже уряду віцепрем'єра. Лише 62. уст. конституції передбачує, що през. рзди міністрів в разі потреби може поручити заступництво одному з міністрів. Отже на основі цього уступа може прем'єр поручити таке становище і сам про це рішає.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Попереднє (258) число нашого часопису скофісувала польська пр. кура ура за два уступні статті п. 3. "За земельну реформу" та один уступ в статті "Облуда".

— **Львівський панотчик.** Пишуть з Бележан: Латиничи в Рогачині містечку поставили собі калічку — і як належні до р.-к. парохії в Нараєві міст запросили бережанську польонію — а свято посвячення перемінилось в чисто патріотичну шопку. — З околичних українських священників ніхто участі рішався не брати — та пшоох Рогачина о. Квашнюк так злякався приїзду старости на це обхід — що скоро з брав людей і з процесією пішов на "параду". Без коментарів. *Свій.*

— **Українська "Сечція техніків" у Граці.** Гурток українських студентів техніки в Граці у відбуду дня 11. п. м. II. звичайні Загальні збои. Вибрано виділ, до якого увійшли: голова: студ. арх. Віктор Якубович, секретар: студ. маш. Теодор Левицький, скарбник: студ. геод. Андрій Костинюк, контр. ком. студ. буд. Евген Лидицький та студ. маш. Дмитро Бурій. Адреса секції: "Ukr. Stud. Verein 'Sitsch' im Graz" Techn. Sektion Graz, Oesterreich Technische Hochschule.

— **Моніти тільні на "кредитних".** В 1922 р. якийсь пан Дашевський, арендар мзетності Хорленж в любартівському повіті, до спілки з поліційним агентом Острожським допустився зв'язати тортурування 16-літнього хлопця Проха, заплотозніго в крадіжці вагету від мотору що стояв в полі, на 2 кілометри далеко від фільварку. Згаданого Проха тортуровано два дні, прив'язавши його ногою до стовпа в штихлірі. Бито його так, що тіло впадало від костей. Потім казали Прохові катувати рідну м. му. Зокри катованих буди такі страшенні, що служба розбіглася з фільварку. Стіни і долівка штихліра були зашиті кр. вату катованих. А відтак виявилася, що катовано невинних — бо магнез вкрав хто інший. Шойчо по двох літах відбулася в окружному суді в Люблін розправа. Тортурований Проха показав до нині ще незагоєні рани, які примусили суд засудити обох катів. Дашевського на 3 роки, поліційного агента Острожського на 4 роки тюрми.

— **Торговля з жандармської станції.** В Кшляках, збаражського повіту, старший жандарм Францшек Бартоко застрілив молодшого жандарма Н. Шигла за невиконання наказу. По хвилі Бартоко отямився і вистрілом з револьвера сам позбавив себе життя.

— **"Руський заграничний Исторический Архив".** В Празі оснується російський історичний архів, якого завданням є збирати матеріали до історії світової війни та російської революції. Архів збирає рукописні й друковані матеріали, головне мемуари учасників війни та революції.

— **Пятизлотові монети.** Польське мінтерство фінансів готується до пущення в обіг срібних пятизлотових монет. Монети матимуть ідеальні рисунки з двох т. м. тільки будуть б. і.

— **Англії будують польське залізницю.** Англійське підприємство Армстронг

та заходиться біля узискання концесії на будову п'явельної залізничної лінії, якб еднала Горішній Шлеск зі Звиринем коло Замостя.

— **Монополія на сірини.** Після введення монополії на тютюн і спирт прийшла черга на сірини. З Варшави повідомляють, що там роблять заходи над введенням сіриникової монополії.

— **Загуд на членів комуністичної організації.** Минулої суботи запов у варшавському окружному суді присуд в ставі членів комуністичної терористичної організації, яка між іншим мала на меті звільнити з тюрми Венцкевича і Багінського. Членів цієї організації Домбровського і Василевського засуджено на 8 літ тяжкої тюрми, Вікторозіча на 4 роки, Кухарського. Вендаловіча і Махневіча на 1 рік тюрми.

— **Фальшиві дво-злотові банкноти.** Щоб зібрати фальшованих польських банкнот була повною, пущено на друк фальшиві дво-злотові банкноти. На шість фальсифікати дуже легко розрізнити від автентичних.

— **Важне для тих, що мають чеські морони.** По думці розпорядку чеського уряду, з днем 31. грудня п. р. винофутється з обігу 1 і 50-коронові чехослованські банкноти з дати 15. квітня 1919 р. Від січня 1925 до 31. грудня 1926 р. можна ці банкноти вимінювати в банкомому уряді міністерства фінансів.

— **Розбудова польських міст.** Одно з американських будівельних підприємств, признало містам Домброві, Ченстохові і Кельцам кредит у висоті 10 мільйонів доларів.

— **Ще одна комуністична друкарня.** Дня 15. п. м. викрила варшавська поліція комуністичну друкарню під фірмою "Польдрук". При ревізії найдено велику кількість друкованих відозв та приладжений до друку ркописний матеріал. Апештовано управителя друкарні і зерерів.

— **Дальше вимірювання Франції.** Статистика біжучого року виявила у Франції нагальне пониження приросту населення. За перших шість місяців 1924 п. було у Франції 575.636 народин і 544.287 випадків смерті, то є. приріст населення обмежився до суми 31.349, за піроку тоді, як минулого року за той сам період зросло населення на 81.679 голів.

— **Катастрофальний землетрус.** Батаю вавіств землетрус. Убитих є понад 500 люда. 12 м'єспевстей знищених до тла.

Бірка.

Львів, 18. листопада.

Гроші.

Амер. дол. 5'19—5'19¹/₂, канад. дол. 5'15—5'16, чеські кор. 0'15¹/₂, — 0'15¹/₂, лєт 0'02¹/₂, — 0'02¹/₂, франц. франк 0'27¹/₂, — 0'28, швейц. фр. 0'98—0'99, англ. фунт. 23'50—23'80.

Золото. 20 коп. 21'80—22'00, 20 франк. 19'80—20'00; 20 марк. 23'37—23'50; 10 руб. 27'20—27'50.

Срібло. Австр. кор. 14¹/₂, — 0'4¹/₂, 5 авст. кор. 2'30—2'32, фльорени 1'20—1'22, рубл. 1'88—1'90, рубль дрібним сріблом 0'85—0'88.

Збіжжя.

Гшениця краєва з 1923 р. від 24'75 до 25'75 жито галицьке з 1923 р. від 20'00 до 21'00, жито нов. збоу від 16'20 до 16'75, ячмінь галицький броварняний від 22'00 до 23'00, ячмінь галицький пашиний від 18'00 до 19'00, овес галицький з 1923 р. від 19'00 до 21'00. Фасоля 52'00—57'00.

Дописи.

Угнів- (Віче в шкільних справах). Дня 14. жовтня 1924 відбулося в Угнові віче в шкільно-просвітних справах, на яким населення Угнівщини мало честь позитати поруч референта п. інсп. Ліщинського також сенатора і голову Української Парламентарної Репрезентації п. М. Черкавського.

Народ зібрався дуже чисельно. П. сенатор представив діяльність Української Парламентарної Репрезентації у Варшаві та зазначив, що вона заступає інтереси

всього українського народу, що найшовся в межах Польщі.

З дуже великим захопленням вислухали зібрані прегарної, річевої й потішачою промови п. сенатора. Зацікавлення було більше, що вже від ряду літ населення Угнівщини не чуло живого слова з поплудної трибуни.

Потім виголосив п. інсп. Ліщинський реферат в шкільних справах.

Покріплені на духу опустили річєвники сально з національною піснею на устах.

Населення Угнівщини висловлює отсею подорогою подяку Вельмишановному п. сенаторові, що не жалів часу і труда віддати їх горю.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакції не відповідає.

Український Наддніпрянський хоо під прововом Д. Котика листопад. Серед, 19. п. м., Станіславів, п'ятниця. 21. п. м., Станіславів. 840 2-2

Дрібні оголошення.

ЮРИСТ з практикою (кап. адв., нотар, або адвокато-ан-й суддя) і вправа машиністка можуть н-йти відпо-відну посаду. Письменні згол шення до Адм. "Діло" під ч. 100 до кінця листопада. 833 2-3

ФОРТЕП'ЯНИ стогіння, направа також на провінції. О. Благодію (б. стов-тель "Б") Львів Сикстуська 11. Дм Шопена, особисто до 12 години. 843 1-5

ОГОЛОШЕННЯ.

Лінарс-ко-дент. Заведення

Д-ра ШИМОНА РАППАПОРТА і ЯКОВА НАССА 842 2-10

Львів, вул. Синстуська 17./II.

Пломбування й виїмання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пациєнтів з провінції Полагоджується в найкоротшому часі П. Т. урядовцям і студентам значна знижка.

Курс українських танців

вікновється у Львові з днем 1. грудня п. р. Науку судуть провадити кращі інструкторки і інструктори школи В. Аврамька. Зголошення приймає щоденно від год. 11—12 „Волі-Ватки“, Руська 20. 837 2-2

НАКЛАДОМ У. П. Т.

вийшов з друку сценічний образок

в 2. діях

НОНСТАНТИНИ МАЛИЦЬКОЇ

НА Св. НИКОЛАЯ

Ціна 0'30 зол.

Голов. склад в Книгарні УПТ.

834 Львів, Руська 3. 2-3

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ

Марка М ТЯЯ

у Львові, вул. св. Иосифа ч. 6. I. п. (бічна Личаківська) приймається замовлення на жіночі одяги: англійські костюми, плащі, верхи, підбиття та всякі перерібки, по найдешевших цінах, викінчення першокласні, шкоре і точне. Рівнож приймається замовлення на всі мужеські одяги. 850 1-3

КАСИНО В ЦОППОТ

відкрите цілий рік

Rouletta — Baccara

Гра відбувається на данціські гульдени 25 гульдєнів = 1 англійському фунтові.

Інформації про подорож

в ВАРШАВІ. Телєф. 157—31

і за посередництва бюро подорожі Касина 851 1-1 в Цоппот

ВІЛЬНЕ МІСТО ДАНЦІГ.

ПРИЙМУ на мешкання і харч. д. п. на ноч і вул. Глибока ч. 19. II. оверх на право. 847 1-1

ІНТЕЛІГЕНТ, жінка здорова, літ 31, має великий масток, гниде заміж за мушину інтелігентного, старшого до літ 45, здорового, на добрім становищу, кавале або вдовець (з дитиною) Ольга Левинська посте рестанте Коломия. 849 1-1

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конт. почт. шл. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в гріш 420 зл.
ЗА ГРАНАЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Румунії
150 лей, Болгарії 7-50 зл., Австрії
7-50 зл., Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адміністрації.ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

МИР і ТИШИНА.

На арені польського політичного життя, в польській соймі і в пресі запанував горожанський мир.

Українсько-білоруське внесення на висловлення недовіри урядові Вл. Грабського обидно, сціпило, в одну суцільну лаву поставило всі польські партії, всі польські соймові фракції. В українсько-білоруському внесенні на вотум недовіри польському урядові добачено крайню небезпечність, ворожий наступ на основи польської державності, на її існування і відбито його одноцілим фронтом. Тут зав'язався вузол спільних інтересів, що в одній лаві об'єднав виляного Гломбінського і пригласаного Недзьялковського.

Ця однозгідність всього польського табору, ця суцільна постава польської більшості сойму в дні 11. листопада ц. р. має свої аналогії тільки в двох подіях, що у „великий час“ засвідчили однодушність польської нації. Це день 11. листопада 1918 і день 15. серпня 1920. Перша дата означає відворот німецьких окупаційних військ з тзв. Конгресівки, друга зломання походу червоних військ під Варшавою. На рівні з ними стоїть й дата 11. листопада 1924. Українсько-білоруський виступ проти уряду Грабського піднесено до рівня всенародного і вседержавного значіння, доглянено в ньому замах на якусь „народову святість“. В тому внесенні і польським поміщикам і фабрикантам та купцям, і бюрократичній інтелігенції, і егоїстичному хлопству, і „революційному“ пепесівському пролетаріатові привиділися гайдамаські ножі і відблиск пожарища з бунтарських „кресів“. Не дай Боже, щоби яка головня впала на голову

Вл. Грабського.

Українсько-польська небезпека зєднала всіх в один табір, в одну оборону і пробову фалангу. І не перший раз проявляється це єднання у відношенні до „чужоплемінців“. Чи це буде похід на Сх. Галичину і Волинь рр. 1918—1919, чи славна воєвідська автономія р. 1922, чи язикові закони для „кресів“ 1924 р., все найдуться всі польські партії з однієї суцільної лави. Однак внесення українських і білоруських послів були звичайним парламентарним явищем, без глибокого значіння. Та ж ніякий Українець чи Білорусин не обманює себе тим, що замість Грабського-ворога прийде Грабський-прихильник з почуттям людськості і людяності. Українсько-білоруське внесення було звичайною парламентарною дрібничкою, а всеж таки ця дрібничка об'єднала правих, центр і лівих.

По суті в польському соймі існує розподіл на польську правницю, центр і лівницю тільки через непорозуміння, хіба для традиції.

Між цими двома таборами гладко проосмикаються

представники німецької й жидівської буржуазії.

Аджеж йшла завзята гризня між польськими партіями, аджеж різко виступила правниця проти політики Скішинського, а ППС. проти політики Грабського, аджеж сипалися різкі погрози, аджеж в кожній ділянці політичного й суспільного життя наступило значне погіршення — за винятком доброго вражіння Скішинського в Женеві. Але скоро тільки з'явилося українсько-білоруське внесення, всі польські партії, заткавши уста і похнюпивши голови, зєдинилися біля Грабського. Настав між ними мир, а в анемічній соймі запанувала тишина.

В подяку за однодушну піддержку самодержавний прем'єр дозволив собі піти „на ліво“ і зробив чекаловий подарунок „лівіці“. При тому розумував він правильно: Ко-

ли пепесівці й визволенці приєдналися до шхепольсько-націоналістичного становища Хієни, то й він може об'єднатися з „лівницею“. Отже в компромісовім порядку викинув з кабінету трьох міністрів (Гібнера, Вігановського й Даровського), а прийняв на їх місце чотирьох (Тугута, Ратайського, Жихлінського і Сокаля). Кінець кінців і відомий тюремний „спеціаліст“ та знавць „кресів“, акушер гомінких язикових законів до спілки зі Ст. Грабським добився міністерського фотелю.

Поки-що амбіції заспокоєні, пристрасти втишені, апетити насичені, тільки анемія змагається. І тому мир панує серед польських партій і тишина в анемічній соймі.

Ф. Ф.

Закордонна італійська політика.

Експозе Муссоліні і опозиція.

При дискусії над бюджетом в італійській парламенті, Муссоліні відповідав на промови заявою, що політика уряду є перш усього самостійною. Це не значить, що вона є ворожа до інших держав, а значить, що нині Італія вже не мусить питати дозволу інших держав щодо такої або іншої лінії. Головним її гаслом є мир; а це означив уряд уже в листопаді 1922 своєю пошаною для мирних договорів. Два роки тому горіли ще в Європі іскри пожежі. Одною з таких іскор була справа Фіюме. Її придушив італійський уряд шляхом порозуміння.

З Англією мала Італія спірне питання щодо Юби, яке так само поладнано мирно. Ще одним доказом мирної політики Італії є її договір зі Швейцарією. Охорона Швейцарії є необхідна для оборони перед можливою небезпечкою з боку відродженої Німеччини. Торговельний договір з Росією є ще одним доказом італійської мирної політики. Італія живе в найкращих взаєминах з Росією, Німеччиною і Союзними Державами. Закордонна політика Італії причинилась у частині до розв'язки репараційного питання, що не зовсім поладнаного. А проте було би несправедливим, якби з Німеччини зняли тягарі, а Італії казали заплатити повну суму воєнних довгів.

Дуже важкою женецькою проблемою є справа міжнародного мирового трибуналу. Дотичний протокол підписала покищо лише Франція. Італія ще вагається із огляду на практичні мотиви. Італія є країною, в якій бракує сирівців, а імміграційні закони Америки безпосередньо влучили в Італію, яка раніше могла висилати безробітних за море. Італія мусить мати сирівців і поле до праці для своїх робітників. Італія є прихильницею вступу Німеччини до Ліги Націй.

Дарма, що теперішні настрої між народами є мирні, залишилось ще чимало спірних справ між ними. Тому закорд. політика Італії му-

сити бути сторожка. З огляду на те, що закордонна політика охоплює всі основні питання суспільного життя, Муссоліні звертається з проханням до всіх у парламенті, щоби голосували проти нього вже тепер, якщо не погоджуються з його внутрішньою політикою. Муссоліні хоче продовжувати політику єднання всіх національних сил і одноцільного економічного фронту назовні. Уже пора, щоби італійські промисловці виступили на чужині як великі „капітани індустрії“.

Увнутрі краю Муссоліні хоче вдержати сувору дисципліну, якій у першій мірі мусять піддатись фашисти. У парі з неагресивною політикою мусить іти підготовлення мілітарних сил держави.

З опозиційних послів голос забрав старенький Джолітті, який сказав, що він не гадає відмовляти урядові довірі у закордонній політиці, але не може його дати у відношенні до внутрішніх метод правління. Джолітті вказав на соромні пресові розпорядки і закінчив поклоном до Муссоліні, щоби він знову придбав на чужині давню пошану.

У результаті на 347 голосуючих 315 було за урядом, 6 проти (Джолітті і п'ять його однодумців), і 26 стрималось від голосування. Бракувало 130 послів опозиції, які не явилися.

Пр. 1000/24. В імені Річипосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 253 (10346) з дня 13. XI. 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Ново експозе Грабського“ а) речення між словами: досягнули мира а „І це йому удається“ б) речення між словами „мазурських колоністів“ а „Такими засобами“ в) речення по словах „теоретичним нормам“ до кінця артикулу 2) „Знальний Зізд УПГ. речення між словами „з Комарна вносить“ а „Зізд вислукує унесення“ 3) „Скавальна провокація“ а речення між словами „справи не вичерпує“ а „На невинних людей б) речення по словах „факт нечужаного насильства“ до кінця артикулу

Конкордат.

Суперечні відомості.

В передовиці „Конкордат“ зазначили ми, що в останніх днях поширилися чутки, що у вступних переговорах польського уряду з Ап. Столицею в справі конкордату Рим сповнився всі вимоги д-ра Ст. Грабського. А саме між іншим створення латинського єпископства в Станиславові, про перехід церковної землі на власність польської держави і про перетворення духовенства в державних урядовців, про наділення президента польської республіки привілеєм іменувати єпископів і інших церковних достойників та про зречення папи права рішення при переході з одного католицького віроісповідання на друге. Це останнє уступство в користь клерикально-народового табору в Польщі й так не мало ніякого практичного значіння, бо ні польське духовенство, ні польська адміністраційна влада ані дрібки не респектувала цього права Риму. Та все таки відмова Риму від принципу була би занадто крикливим „знаком часу“.

Подаючи відомості про конкордатіві уступства Риму, назвали ми їх чутками, бо справді годі повірити, щоби Ватикан згодився на беззастережне уярмлення духовенства і на перетворення духовної армії в бездушну адміністраційну машину. Та з другого боку ми мали на увазі те, що в теперішніх часах все є можливе. Бож не можна сказати, щоби теперішнє відношення Риму до гр.-кат. Українців було надто прихильне. Навпаки, деякі факти засвідчують щонайменше байлужість, як напр. піддання уніятів Холмщини й Підляшя під юрисдикцію польського єпископа.

Відомості про польські здобутки в Римі принесла львівська „Газета Понедзьялкова“. Можна би відомості цієї плохенької газетки вважати тільки побожними бажаннями пануючої в Польщі народової коаліції, як би не те, що в іншій справі з церковної області її звистки покриваються з дійсністю. А саме, доносячи про призначення львівським єпископом-суфраганом луцького єпископа о. д-ра Йосифа Бочяна, „Газ. Понедзьялкова“ подає, що проти кандидатів о. митрополита і Капітули польський уряд висунув о. д-ра Мишковського і о. д-ра Нагорянского, обох москвофілів, які по суті були кандидатами Лісковацького і Ски. А ця відомість відповідає дійсності. Колиж одна відомість з церковної області відповідає правді, то й друга в той

містить в собі ество ад 1 а) вчин. з § 300 зак. карн. ад 1 б) в злоч. з § 65 а зак. к. ад 2) і 3) злочизу з § 65 а) зак. карн., узнав доконану в дні 12. XI. 1924 року конфіскацію за оправдану і зарядив знищення цього накладу і видав по думці § 493 п. к. заборону дальшого розширювання того друкованого писма. Заразом видав наказ відвільному редакторови тої часописи, щоби це рішення помістив безплатно, в найближчій числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменозасудження за переступство на гривню до 400 з. п. — Львів, дня 15. листопада 1924.

(Підпис нечит.)

самої області не може бути пов'язана основ. Це й спонукало нас не поминути мовчанкою цієї цікавої замітки.

Та одночасно в тій самій справі появляється в львівському пепесівському „Дзєннік-у Людовом-у“ нотатка з Варшави такого змісту:

Після повороту Ст. Грабського відбулося сьогодні (18. п. м.) у прем'єра Грабського засідання, на якому п. Ст. Грабський здав звіт з переговорів з Римом в справі конкордату. Крім п. Ст. Грабського і прем'єра в конференції взяли участь мін. Скішньські і Мклашевські. Як довідується Ваш кореспондент, не дійшло до порозуміння з Ватиканом, хоч з боку Польщі роблено великі уступства. Папська курія рисувала умови, що обнижували суверенність держави.

Цю свою нотатку мережить соціалістичний орган вельми вимовним написом: „Клерикальна мафія змагає до опанування Польщі“. В цьому й міститься неспівісність, просто антидемократичне становище пепесівського органу. На основі цієї вістки в справі конкордату папська курія змагає в інтересі Церкви і релігії до обмеження впливу держави на церковне життя, до зменшення значіння політичних чинників в житті Церкви, які розкладають і деморалізують відділюють на Церкву й духовенство. Як далеко посунені ці змагання Риму — важко сказати. Однорідним зі становищем Риму повинно бути становище демократії аж до розриву держави від церкви. Але пепесівці давно забули, що в їх програмі мабуть на глум і наругу стерчили винога розриву держави від Церкви. І тому навипередки горляють вони про „обниження суверенності держави“, яке проявляється в спробі щодо підчинення духовенства виключно світській владі і перетворення його в інструмент польської державної політики.

Ось дві суперечні відомості в справі конкордату. Найближші дні принесуть нам розв'язку загадки та все таки наші церковні чинники нусять сумлінно стежити за справою, щоб ми одного гарного ранку не пробудилися зв'язані по руках і ногах також в церковній області.

Закарпатська Україна.

Загальне політичне положення. — Конгрес соц.-демократичної партії.

Ужгород, 17. листопада 1924.

По несподіваному висліді безневних виборів наступила по недовгій передвиборчій горячковій праці всіх партій охлялість на цілій лінії. Деякі партії зовсім перестали проявляти життя (хліборобська, русская народна), інші потішали себе, як

уміли. Аграрна по страшнім провалі прислала знов д-ра Франкенбергера, творця коаліції з колишніх опозиційних партій, щоби той знов тут старався довести до якоїсь злуки.

Як стверджено на теперішнім з'їзді соц.-демократичної партії, аграрна партія перестала існувати. Тому й не диво, що Франкенбергер старається навязати переговори з хліборобами, Куртяком тощо, щоби тільки створити якийсь блок під егідою аграрної партії.

Фактично працюють тепер на селі лиш комуністи і соц.-демократи — решта на село не показується.

Русофільський режим аграрної партії лишився дотепер, а як вишнний знак є губернатор Бєсид. Хоч він при безневних виборах зовсім провалився і хоч все промовляло за його остаточним уступленням („Діло“ з 7. жовтня 1924), то все таки він цілком держиться губернаторського фотелю і мабуть не скоро відійде, бо правительство не зможе знайти гідного його, до такої міри скромного заступника.

Треба замітити, що — на жал — ця політична охлялість переноситься й на культурну працю. По кількालітньому підйомі зачинає виринати головно серед інтелігенції цілковита байдуність до культурної праці, до власної книжки — і хоч умови до цього дуже пригожі, то відродження країни йде тяжко й поволі. Віпродиться вона хіба через молоді генерації.

Соц.-дем. партія Зак. України це одинока партія, що має народний напрям своєї політики, має заступника в парламенті — і через це з українського становища заслуговує на увагу. Саме тепер в днях 8. й 9. падолиста відбувся краєвий конгрес цієї партії, на який по звіту мандатової комісії явилось 176 делегатів від існуючих 144 партійних організацій (з 6240 членами) і 96 гостей. Між учасників роздано друкований на трьох мовах (українська, чеська, мадярська) звіт центрального секретаріату. Головою з'їзду вибрано п. Остапчука, що вміло вивязався з завдання переведення ріжномовного з'їзду з величезним денним порядком. На з'їзд прислано привіти від II-го інтернаціоналу, від ППС(І), нім. соц.-демократії в ЧСР, приїхали представники чеської соц.-дем. партії, мадярської соц.-дем. в ЧСР. і представник соц.-дем. в Мадярщині. З'їзд привітав телеграфічно Карла Кавтського і през. Масарика. Пос. Нечас здав по українськи парламентарний звіт, прийнятий всіма виборцями без ріжниць національності гучними оплес-

ками. По рефераті Остапчука про політичну ситуацію вивязалася дуже довга політична дискусія, в часі якої падали на адресу влади закиди, що заведено тут поліційну систему, що переслідується якраз соц.-демократів, хоча вони належать до правительственої партії. Навіть центро. секретаря соц.-дем. посольського клубу в Празі примушено заявити, що й той клуб нічого не може поадити, бо він лиш часті влади. По рефераті Клочурака про земельну реформу й індустріалізацію знов падали закиди на адресу влади, що земельну реформу протягається до безконечности й виводиться населення з терпіння. Представник радикального крила партії д-р Бадан заявив просто, що на весні населення само буде примушене перевести земельну реформу. По виборі ексекутиви й промовах делегатів із місць прийнято резолюції: 1) політичні: жадання випрацювати конституцію для Закарп. України, протест проти губернатора Бєсида (голосні вигук „полів із ним!“), проти Франкенбергера, проти переслідувань учителів й урядників с.-дем.; 2) господарські: скорого переведення земельної реформи, протест проти колонізації, проти вільної продажі землі, вилучення партійних махінацій із зем. реформи і т. д., переведення індустріалізації, робітничих лічниць, будови залізниць, поборювання доріжні; 5) в культурно-освітніх справах: домагання будови шкіл у всіх селах, забезпечення учительства, матірньої мови в школах і урядах, шкільної реформи в соціалістичнім дусі, рдзсилання книжок в зрозумілій народній мові, підмога „Просвіті“, стипендій селянським і робітничим дітям.

Між учасниками чимало селян. Вони, як і робітники зовсім не реагують там, де промовці займаються академічними викладами про завдання соц.-демократії та ріжницею її від комуністів, за те дуже живо цікавляться справами життєвими й живо реагують на кожне слово, що дотикає їх долі, заробітку, праці тощо. Запам'ятав один випадок. Коли один мадярський делегат ненароком зачіпав Українців-учителів, кажучи, щоби влада давала скорше горожанство тим людям, що тут довгі роки живуть, як учителям-Українцям, то на його гостро накинулись майже з кулаками Гуцули, кажучи, що — коли вони нічого не мають в партії проти Мадяр, то хай вони не чіпають Українців. Між иншим з'їзд з подякою підносив і заслужену працю галицьких учителів-емігрантів.

А. Д.

За океаном.

Третій Конгрес Об'єднання українських організацій в Америці.

Відень, 16. листопада 1924.

Третій Конгрес Об'єднання відбувся дня 28. жовтня в Філадельфії Па. На конгрес прибуло 78 делегатів, які представляли 114 організацій. Проводив конгресом Ом. Резюк, секретарювали М. Воробець і д-р О. Назарук. Голова Об'єднання о. В. Сполітакевич і директор канцелярії д-р Л. Мишуга склали звіт з діяльності Об'єднання. За рік зібрано понад 18.000 доларів на поміч рідному краю. Звіт прийнято до одобрюючої відомості. Про політичне положення реферував д-р Л. Мишуга, про організацію допомоги Рідному краю — Ом. Резюк. Прийняті резолюції подаємо нижче. Конгрес відбувся гладко. Склад управи з маленькими змінами лишився старий. Секретарем Об'єднання вибрано д-ра Л. Мишугу. До управи увійшов м. и. М. Тимофіїв, знавший гетьманець, співробітник „Хліборобської України“. Гетьманська течія виявилася на конгресі через делегатів Січових організацій, духовим провідником яких є тепер д-р О. Назарук. Іменно ряд бесідників із Січової організації виступав з думкою про потребу проголошення для України засади дічного гетьманату. Ця думка найшла свій вислів в ухвалі конгресу про Всеукраїнський центр, на чолі якого „повинна стояти одна особа!“

На конгрес напіло багато привітань з краю і від європейської еміграції.

Політичні резолюції конгресу більше менше такі самі, як минулого року.

Роман Заклинський.

Ще про Наумовича та Мардаровича.

(У відповідь п. Ол. Барвінському.)

На мою статтю поміщену у фейлетоні „Діла“ (ч. 149.) під написом „Смерть Наумовича“, дав відповідь і пояснення п. Ол. Барвінський в „Ділі“ (ч. 182 і 183) під написом: „Іван Наумович і Яків Мардарович“. Написано там, що що п. О. Б. знав особисто обох та хотів завести консолідацію з Наумовичем еі Сопр. в р. 1879, коли то москвофіли звали себе старорусинами й виступали як ніби то українське аристократичне сторонництво; вони твердили, що їм іде лиш про букви і правопис. Та виді: збори „Русской Рады“ розбили той проект консолідації, бо вони діяли уже на платформі об'єднання.

Я до того докину кілька своїх приміток: Той проект об'єднання всіх Українців цілої Галичини доконався через видавання „Діла“ уже 1880 року. На основательських зборах, які скликані весною 1880 р. Володимир Барвінський говорив про потребу видавання щоденника і пояснив, що до буду-

чого „Діла“ повинні приступити всі елементи, які не признаються до москвофільства, а яким дійсно йде лиш про букви; отже ми робимо ніби пакт. Лишаємо їм букви, а вони мають пристати на народню українську мову. А що люде лекше і скорше відступають від змісту, ніж від форми, то повинні всі згуртуватися в національний табір, коло редакції „Діла“. Нас було на тих зборах 40—50, переважно зі Львова а всі були такі, що в приватнім житті уживали фонетичного правопису. Коли прийшло до голосування над питанням, яким правописом слід друкувати „Діло“, майже всі піднесли руку за етимологічним правописом. Лише мала частина принципалістів дотично правопису, таких, до яких належав пок. проф. політехніки Юліан Медвецький, голосувала за фонетичним правописом. Щоби була змога видати перше число „Діла“, то всі ми зложили наперед передплату, а ще до того, лякаючись дефіциту, зобов'язалися: Володимир Барвінський, що буде редагувати „Діло“ безплатно, проф. Дам'ян Гладилович, що буде вести адміністрацію „Діла“ безплатно, а Тимінський, капраль від канонірів, православний Буковинець, що буде провадити експедицію безплатно. Той Тимін-

ський був пізніше православним лароном в буковинськй Довгополі, а коли потім австрійське правительство мало замір дати для православних Українців в Буковині українського єпископа, то той о. Тимінський був кандидатом на єпископа. Черновецький православний митрополит був все Румуном.

Так почалося видавництво „Діла“ „со страхом і трепетом“, чи воно вдержиться, та в осені вже не було страху, видавання вже було забезпечене, бо „Діло“ здобуло було вже 700 пренумерантів, що давало змогу оплачувати друкарню і всіх функціонерів, отже редакцію і адміністрацію. Число пренумерантів від того часу постійно збільшувалося.

В часі консолідаційних спроб з Наумовичем року 1879 народовці в своїх органах писали деколи статті проти правопису тзв. етимологічного з буквами ь, ы, ъ, (йор, йори і ять) (ь твердий знак), а москвофіли виписували часто цілі великі статті в „Слові“ проти фонетичного правопису, в яким опускалося ті букви, як непотрібні.

Дивним пизом відбилася та політична боротьба великим гомоном аж на великій Україні. бо аж в Києві Науменко повірив в ту казку, що москвофілам іде тільки про

букви і написав брошуру (граматичну), в котрій оповіщує, що в Галичині розгорілася страшна боротьба, правописна війна між сторонниками фонетичного і етимологічного правопису. Боротьба велася під покришкою правопису, але в дійсности не йшло про правопис, тільки про принципи, чи ми є „адін народ“, чи ні. Сторонники „етимологічного правописання“ дуже боялися, щоби ь, ы, ъ не уступилися з нашого правопису, а це тому, що ті букви є в російських книжках.

Дальше пише п. Ол. Б., що я повинен був при виказуванні заслуг Наумовича, вказати також відворотну сторону медалі і написати про ширення „об'єднання“ при допомозі „Науки“. На це відповідаю, що я не мав на меті писати критичної праці про широку діяльність Наумовича політичну, публіцистичну та літературну, тільки кинув на папір кілька рисів про нього, щоби умотивувати писання про його смерть. Моєю метою було подати до відома ширшої публіки відомості, яких біографи не знали, а Кушнір знав та розповів. Трагізм події присилував мене до того, бож це згинув визначний муж і великий приятель нашого народу, чоловік з великим талантом, тільки

В політики Зєдинених Держав.

Погляди сенатора Борага. — Вплив Гюз. — Становище до С. Р. С. Р.

Один з визначних сенаторів Зєдинених Держав, Бораг, який в наслідок смерті сенатора Льюджа зайняв його становище: голови "Сенатського Комітету для закордонних зносин", виголосив довшу промову на тему американської закордонної політики. Він заявив, що Зєдинені Держави не ввійдуть до Ліги Націй або до якогонебудь іншого політичного європейського союзу. Зате вони вестимуть далі спеціальні конференції присвячені економічним питанням, щоби сповнити свої поважні обов'язки супроти Європи.

Одна з таких конференцій, на галку сенатора Борага, повинна зібрати уповноважених представників американського та радянського урядів. Він є за визнанням теперішнього російського уряду, але це визнання уявляє собі як остаточну мету, до якої можна вийти шляхом передступних нарад, на яких можна би широко та ясно перебалкати різні сумнівні питання. Він не погоджується з державним секретарем Гюзом, який домагається від прелс авчиків московського уряду спершу всіх тих концесій, які щойно мусять стати предметом дискусії. На його думку: факт, що радянський уряд утримується на протязі семи літ, є достаточним доказом для його призначення de facto і тому не можна звертатися до нього з формою ультиматуму.

Однак ці погляди сенатора Борага не мають рішучого впливу на закордонну політику Зєдинених

Держав. Він покликється на прецедент, що сенат уже брав у свої руки ініціативу визнання чужого уряду, але він не має за собою багато прихильників у сенаті. Тому й можна сумніватись, чи йому вдалось би перевести в сенаті резолюцію, щоби уряд почав переговори зі СРСР. Акція в данім напрямку вдалась би, колиб "ісче Гюз" зайняв однодумець Борага. Гюз має великий вплив на Куліджа, який у свій час готов був вийти згоди на переговори зі СРСР. Можна сумніватись, чи Гюз зголосить свою резигнацію. Його становище йому до вподоби. Як адвокат він міг би заробляти величезні гроші, але воліє теперішню роль; тому, що має вже власне майно.

Гюз є визначним діячем у республіканській партії. Він причинився більше як хтонебудь до вибору Куліджа. Тому можна сумніватись, чи Кулідж згодився би на його димісію. З другого боку настрої в Зєдинених Державах змінилися настільки, що нині більш як 2 роки тому, американський капітал є схильний до зміни фронту супроти Москви. Панує пересвідчення, що радянський уряд пішов уже на уступки і що незабаром прийде час, коли американські гроші зможуть приносити проценти на території СРСР, і що американські громадяне зможуть на місцях стежити за своїм капіталом. А проте сенатор Бораг і його однодумці виголосять ще одну промову, заки Зєдинені Держави змінять свою дотеперішню політичну лінію супроти радянського уряду.

"Поглиблення ідеї Союзу".

Гринько зазначає!

В двох числах українського "Більшовика" з 4. і 5. листопада ц. р. Г. Гринько, колишній комісар освіти України, а тепер голова Київського Губвиконкому, містить велику статтю — справоздання з другої сесії Союзного ЦВК, що недавно відбулася в Москві.

Центральний Виконуючий Комітет СРСР, є найвищим законодавчим органом Союзу, складається з двох палат: Союзної Ради, яка обирається на Союзному З'їзді Рад, пропорціонально до числа населення окремих членів Союзу, й Ради Національностей, яка складається з представників союзних республік, по 5 від кожної, і по одному представнику від автономних

республік і областей. Обидві ці палати працюють підчас сесії окремо, але складають разом єдиний Центральний Виконуючий Комітет Союзу й лише той закон має силу, який буде прийнятий обома палатами.

Подавши ці інформації про вищі законодавчі органи Союзу, Гринько збиває закиди "білогвардійської" і "жовтоблакитної" преси, що теперішній СРСР, є тільки іншою фірмою "Єдиної-Неділимой Росії". "Всім відомо — пише Гринько — що білогвардійська й особливо жовтоблакитна преса багато зусиль витрачала на те, щоби довести, що СРСР, є лише інша назва "Єдиної-Неділимой Росії", та що РСФРР, по суті підміняє собою СРСР, і володіє сама його правами. Друга сесія ЦВК, з надзвичайною яскравістю показала, як поглибилася ідея Союзу та що РСФРР, дійсно стала лише однією з союзних республік поруч з Україною, Закавказською федерацією й Білоруссю. Досить уважно простежити за роботою сесії, щоб у цьому не лишилося ніякого сумніву".

На жаль переказуючи побіжно справи, над якими радив Союзний ЦВК, Гринько не подає ніяких відомостей на ті свої твердження. Констатуючи голосовно, що ідея Союзу поглибилася підчас сесії ЦВК, він посередньо признає, що існують й інші тенденції. Зрештою, про це навіть ясно пише в однім місці своєї статті.

Згадуючи про так зв. конституційні питання, якими між иншим займався ЦВК, як закони про судустрой, про громадянство, про бюджетні права і т. п., Гринько каже, що "в справі цих конституційних питань розгорнулася величезна дискусія у Союзній Раді і в Раді Національностей. Ця дискусія розгорнулася у зв'язку з тим, що в проектах, які вніс Союзний Раднарком, представники Союзних республік і автономних областей вбачили окремі моменти звуження тих прав, які належать республікам згідно з конституцією".

Отже Гринько цим стверджує, що з боку Союзного Раднаркому був зроблений замах на конституційні права союзних республік, а це є тим дивнішим, що союзні республіки й так тих прав не багато мають, иншими словами, що в Москві є дійсно намагання до уніфікації й централізації всього життя на території колишньої Росії, аби СРСР, зробився лише порожньою фірмою, що нічим не від-

різнялася від другої фірми РСФРР, і з нею покривалася, та для бажаючих моглаб читатися також, як "Єдина Неділіма"...

Але Гринько заспокоює себе й читачів, "що колиб деяка інерція перебільшеного централізму могла виявлятися (чому, моглаб виявлятися, коли вона виявилася у всій наготі? — Ред.) у тих чи инших законопроектах, обстановка обговорення їх в обох палатах ЦВК, є достаточною гарантією як для забезпечення прав союзних республік, так і для єдності всього Союзу".

Отже все обстоїть благополучно! Шкода тільки, що Гринько на доказ забезпечення прав союзних республік не наводить, які права мають ці республіки напр. в області бюджетовій, в області внутрішньої торгівлі і організації економічного життя взагалі, чи мають вони свій власний суд, чи мають своїх громадян і т. п. Конкретні інформації про ці справи більше переконали би читача, ніж голосовні твердження про поглиблення ідеї Союзу. N. N.

Дрібні вісті.

У Франції палата депутатів (сойм) і сенат прийняли закон про амністію на злочини, які мали характер державної зради.

Бріан буде делегатом Франції на грудневій сесії Ліги Націй у Римі.

Думері і Боріо їдуть у найближчий дзак в іспеційну подорож по Альпах і Льютарній.

Автентичність листа Віновцова, якого оголошення так значуче вплинуло на вислід англійських виборів, вже перевірена спеціальною урядовою англ. комісією. Комісія складе звіт спершу на раді міністрів, після чого подасться його до загального відомо.

Чарчіль, англ. міністр фінансів, їде до Парижа на конференцію міністрів фінансів союзницьких держав.

Муссоліні прийняв делегацію жінок, які домагалися швидкого поладження справ виборчої реформи яка заперичилаб жінкам право голосування у виборах до самоуправних установ. Муссоліні обіцяв до місяця предявити відповідний законопроект.

В Югославії вже йде жвава передвиборча акція. Лідери опозиційних партій скликали конференцію залля складення плану спільної виборчої акції.

Югославія рішила видати Німеччині вбивця Ерцбергера, Шульца, який утік до Югославії з Угорщини, де, як відомо, був арештований, випущений на волю і знову переслідуваний стежними листами.

Сірімунт, польський посол у Льондові, був з першою офіційною візитою у нового англ. міністра закордонних справ, Чемберлена.

звичений і змарнований, до чого причинилася його влада.

Щож до ширення москвофільства при допомозі "Науки", то розказував мені мій приятель пок. о. Іван Маркевич з Юнашкова, котрий вразу був сорудником в Галичі. Він розповідав, що галицькі лішане дуже пильно читають "Науку" і вірять всьому, що там написано, тому москвофільство було між ними дуже поширене.

Добра сторона "Науки" показується з того, що один письменний господар з Вихторова, котрий дуже пильно вчитувався в "Науку", оповідав мені коло року 1876, що він годує великі кури, але їх не продає, але ріже на страву за порадою "Науки". Звичайно селяне випродують курки шинкарям.

Наумович думав навіть про годівлю шовківниц наших селянами, робив з тим спроби, та виявилось що в нашій кліматі це є неможливе.

До написання статті про поведінку Якова Мардаровича "Історичним жерелом" був Кушнір. Як Мардарович розпочинав свою кар'єру мабуть від дяківства, опісля був пасічником, а потім через шість літ торговельником в "Народній Торговлі". Пізніше виїхав до Наумовича на півроку, потім сидів

на Поділлі в одного священика, як повідомляє нас п. Ол. Б., опісля їздив через довгий час до Святої Землі, де і осів, тай закінчив життя.

Пан Ол. Б. малює в дуже гарних красках діяльність Мардаровича, як начальника складу "Народної Торговлі" в Тернополі, і представляє його ідеальним чоловіком у відношенні до "Народної Торговлі" і до всіх народовецьких змагань. Нема причини не вірити п. Радникові, навпаки всі приймаємо це з вдовolenням до відомо.

Та Яків Мардарович не мав шаста до Народної Торговлі. Нещастя хотіло, що в дирекції Н. Т. у Львові появився був "зловбий донос" при кінці його урядування, в котрім було написано, що Мардарович випиває коняк, який знаходився на тернопільським складі. Дирекція Н. Т. зарядила слідство і перепис інвентаря, щоби викрити правду. І показався дефіцит. В наслідок того дирекція перенесла його за кару до Бродів, а коли і там не повторилося, то його упустила. Чи як налогового алькоголіка — не знаю; можливо, що як неоправданого шкідника, бож дивна річ, що він не вдовольнявся чаркою "контушукки", як смиренний раб божий, а щоби в найгіршім разі був

"лигав вишнівку", як Зевес Котляревського, а то ні, він стався був головним консументом дорогих коняків.

Пан Ол. Б. пише дальше про його долю: "При ошаджених з пасічництва і господарства (?) засобах, перенявся ідеєю паломництва до Єрусалиму, що небавом повело до громадного паломництва під проводом Митрополита Шептицького в р. 1906". Це виглядає дуже гарно. В иншій місці читаємо: "Тоді в тім душевним жалібним настроєм по смерті високопочитаного ним Наумовича виправився на паломництво до Єрусалиму". Чи зараз по смерті?

Яків Мардарович був звільнений з посади з кінцем місяця березня 1891. Наумович помер в серпні того самого року. Здається, Мардарович не чекав на паломництво Митрополита ділих 15 років, але скорше їздив до Єрусалиму.

Колиб Мардарович по смерті Наумовича був банував за ним зо три роки "з причини незвичайного пієтизму до його особи, високого почитання і обожання", як запевняє п. О. Б., то він зачав би був паломництво найпізніше 1894. року. А коли я з ним говорив 1898. року, (пізніше я не міг розмовляти, бо вже 20. січня 1899. був Кушнір перенесений до Прокопича). Він подав

мені до відомо, що вже кілька разів був в Єрусалимі, і заповів, що знов вибратися по Святої Землі. Тож заки не їшов рік 1906, — час митрополичого паломництва, він мабуть між роком 1898. і 1906. міг кілька разів триндяться до Святої Землі. Мардарович про свої подорожі розказував мені окремо, а Кушнірові окремо.

Але пригляньмося ближче до грошевої ситуації: Ех! ошаджені запаси ще з пасічництва" були дуже значні, коли виставали на таке дороге волокиство, проти якого писав брошуру пок. о. Данило Тянякевич під назвою: "Подорож до Риму", — тому, що воно є дуже коштовне. А маючи на тямі, що Мардарович не брав уже ніяких поборів, ані ніякої пенсії від місяця квітня 1891., тільки мусів жити зі свого "капіталику", то замічаю, що його "ощадности" мабуть були дуже великі, коли виставали на щорічне волокиство до Святої Землі, не забуваючи, що коли він відбудував подорож з митрополичими паломниками в р. 1906., то опісля вже на постійно поселився в святій місці.

(Докінчення буде.)

На соймовій арені.

З діяльності Українського Соймового Клубу.

1) Інтерпеляція послів з Українського Соймового Клубу до міністра внутрішніх справ у справах: а) безправної заборони на відспівання українського національного гімну, якої доконав державний поліцей Н. Рудавець з Черхани, самбірського повіту, львівського воєводства; б) безправної конфіскації поліцейом 68 золотих польських, що були власністю зареєстрованої кооперативи „Волянка“ у Волі Блажівській; в) безправного притримання на протязі кількох годин у Черхані поліцейом д-ра Володимира Гуркевича, адвоката зі Самбора, Івана Кобилецького і Михайла Чухрая, обох кооператорів зі Самбора.

Інтерпелянти домагаються:

а) щоб міністр повнив відповідним розпорядком усі старства і всю поліцію на території Західної України отже в Східній Галичині, Волині, Холмщині, Поліссі і Подляшшу про те, що український національний гімн „Ще не вмерла України“ не є заборонений і що його має право співати кожний Українець;

б) щоб вивіз прокуратуру прч окружному суду в Самборі до карної відповідальності поліція в Черхані Рудавця за безправне притримання трьох названих осіб і за безправну конфіскацію грошей;

в) щоб вивіз поліціянта до негального завороту сконфіскованих грошей кооперативі, а всі постерунки поліції повчиз про те, що кооперативи підлягають виключно судовій владі та що поліційні органи не мають права перешкаджати вільним зборам кооператив.

2) Внесення посла М. Чухмая і товаришів з Українського Соймового Клубу в справі надуживань, яких допускаються податкові органи І. і II. інстанції супроти українського народу, а також в справі знисидування тимжх органами законних приписів (арт. 3 § 1, арт. 3 § 3а) закону з дня 2. серпня 1923 р.; арт. 12 закону з дня 15. червня 1923 і розпорядків міністерства скарбу з дня 29. вересня 1923 р. і з дня 31. мая 1924 р., а також розпорядку президента республіки з дня 26. червня 1924 р.). Внескодзши домагаються, щоб сойм вивіз уряд до: а) контролювання діяльності податкових урядів І. і II. інстанції, а також до пороблення всіх заходів, спрямованих до припинення надужиття тих органів; б) щоб уряд покликав до життя на українських землях окремих повітових комісій, зложених з представників самоврядувань і податкових платників для переведення справедливої маєткової оцінки і платної спроможності та справедливого виміру ґрунтового і маєткового податку; в) щоб уряд припинив податкову езекуцію аж до часу, коли буде усталена висота податків у спосіб, передбачений під б) цього внесення; г) щоб уряд продовжив до 1. липня 1925 р. термін правосильності розпорядку міністра скарбу з дня 31. мая 1924 р. (Дн. зак. ч. 48 з 1924 р.) і розпорядку президента польської республіки з дня 26. червня 1924 р. (Дн. зак. ч. 55 з 1924 р.) з метою дати платникам спроможність використати всі полекші, намічені арт. 12 закону з дня 15. червня 1923 р. (Дн. зак. ч. 65 з 1923 р.); арт. 3 § 1 і арт. 8 § 3а) закону з дня 2. серпня 1923 р. (Дн. зак. ч. 94 з 1923 р.)

3) Інтерпеляція послів з Українського Соймового Клубу до міністрів військових справ, внутрішніх справ і скарбу в справі непризнання по нинішній день відшкодування ні інтендантурою Д. О. Г. у Львові ні старством, ні іншою владою „господарсько-торговельної Спілки“, кооперативі з обмеженою порукою в Самборі за сконфісковані та безповоротно забрані польською військовою командою в Самборі дня 21. травня 1919 р. товари. Вартість товарів виносила в травні 1919 р. суму 98.000 австр. корон.

Інтерпелянти запитують відповідних міністрів, чи офіцери Кароль Білінські, Томчик і другий Білінські мали право конфіскувати все майно „господарсько-торговельної Спілки“ без порозуміння з цивільною владою (старством), яка там була від 20. мая 1918 р., чи мали право реквірувати локаль той спілки без відповідного на не уповноваження? Чи ту конфіскацію вважають відповідні міністри за безправну чи тільки за правну реквізицію не зважаючи на знехтування арт. 6. закону з 2. квітня 1919 р. поз. 264 Дн. зак. 32? Чи необхідними були для військового запобігання 29 жіночих хусток, насіння, серпи і інші річі? Як і на що зужила окржжна військова команда сконфісковані чи зареєстровані рухомості? Чи відповідна влада схоче підпрняти дисциплінарне слідство проти Кароля Білінського, тодішнього команданта самбірського військового округу а теперішнього судді окржчого в Тернополі? Чи відповідний міністр зидасть львівському Д. О. Г. відповідне поручення для поладження справи відшкодування для „господарсько-торговельної Спілки“ в Самборі.

Опозиція в компартії відживає.

Троцький і нова дискусія.

Минулого року в хвилину передсмертної агонії Леніна розгорілася на добре відома партійна дискусія в рядах комуністичної партії. Дискусія вели з одного боку т. зв. опозиція а з другого боку політичне бюро партії, що являється в російській комуністичній партії правдивим не тільки виконавчим, але й керуючим партійним органом. В рядах опозиції найшовся тоді й Троцький.

Політбюро побідило. Наслідки побіди були такі, що Троцький виїхав на довгий час на Кавказ задля лічення. Смерть Леніна цілковито припинила дискусію, і не тільки дискусію, але й похоронила всі постулати опозиції. Політбюро виїшло з партії побідником завдяки дуже штучному маневрові. Воно присвоїло собі деякі постулати опозиції та ввело їх в життя партії від себе. Смерть Леніна використало політбюро для себе як найкраще. Воно використало її для сконсолідування партії, для славетного т. зв. ленінського набору нових членів до ряців компартії та для безпощадної боротьби з внутрішньопартійною опозицією.

Троцький повернувши з Кавказу зняв поновно своє давнє становище червоного „генералісміуса“. Та все таки він не відрікся свого опозиційного світогляду і мав навіть відвагу виступити публічно на V. зїзді Комінтерна в обороні свого становища. Тоді й Радек виступив з критикою Комінтерна і Компартії, але проводив цю критику з відмінного від Троцького становища. Та обом їм дісталось немало за ці їхні виступи. Та треба підкреслити, що критика одного й другого мала всі прикмети опортунізму. Але й це минуло. В рикапі (російська компартія) настав цілковитий спокій та він не протримає довго.

Троцький написав чергову свою книжку „1917 год“, в якій піддав гострій критиці тодішню політичну діяльність провідників компартії та комуністичного Інтернаціоналу. Критикуючи діяльність з 1917 р. Троцький повів деякі паралелі з теперішньою діяльністю рикапі та комінтерна, в яких сильно накинута на промахи, яких допустилися комуністичні провідники в справі занедбання заходів біля комуністичного перевороту на Балканах, а переловсім у Болгарії та в Німеччині. Очевидячки, що така критика не могла подобатися всім лідерам компартії та комінтерну. Книжку большевицька цензура сконфіскувала.

Книжка сконфіскована, але дискусія з її змістом у повному ході. Ведеться вона на сторінках московської „Правди“, органу політбюра партії та на сторінках „Известій“, органу Центрального Виконавчого Комітету РСФСР. і уряду РСФСР. Перший забрав слово на сторінках „Правди“ комсомол (Комуністичний союз молоді). „Підкреслюючи давні промахи Зіновєва і інших товаришів—лише комсомол—Троцький старанно промовчує всі власні промахи і свої розходження з Леніном та своє опозиційне становище в партії“.

Троцькому закидують, що він бажав „взятъ реванш“ за програну дискусію в 1923 р. і виступає не тільки проти лінії Центрального Комітету, але і проти лінії комінтерна в цілості. Очевидячки, що противники Троцького не щадять його зовсім у своїй відповіді на критику і пригадують йому деякі болючі моменти з його політичного минулого.

Вони пригадують йому цілий ряд його коликань і опортунізму. Цей Троцький був тим, що не хотів допустити до реалізації клича про перемену зовнішньої війни у громадянську, цей він був за продовження війни в ім'я мира, цей він був проти повалення свого уряду (не-большевицького), цей він був за

об'єднанням з меншевиками під проводом Чхеїдзе. А на зїзді у Ціммервальді називав Троцький непередіане становище крайних лівих „кружковщиною“ і „большевицьким баламуцтвом“. В 1905 р. проповідував він т. зв. „чермненну революцію“ і видзигав таким чином замісць революційних кличів тільки „революційну фразу“. Цей на хто інший а Троцький став большевиком доперва перед жовтневою революцією 1917 р.

Нищать Троцького безлощадно. А найбільший удар вимірний в нього — це твердження, що він ніколи не був ленінцем, за якого хоче себе вважати. А в хвилині берестейських перемовин сам Ленін виступив публічно в пресі проти „безтолкової лівизни“ Троцького. Та все це можна вважати іде до певної міри річовою дискусією. Але ось дехто виступає проти Троцького навіть з недвозначними погрозами, не зважаючи на те, що Троцький займає один з найвищих щаблів у большевицькій бюрократичній драбині, він же найвищий командант червоної армії — генералісміус.

Однак на таке високе становище Троцького в державі не вважає ще вища інстанція, бо голова Комінтерну отже всесвітнього комуністичного руху Зіновєв. Він пише в „Известіях“: „Спаси нас доле, від таких революціонерів (як Троцький!). Комінтерн працює як касавши рукави біля правдивого створення комуністичних партій. А маловіри і люде, політична еволюція котрих пішла азад, нехай відійдуть в бік... вони прийдуть, коли будні переміняться у революційне захоплення. Було би ілюзією допускати, що лібіто дрібно-буржуазна опозиція остаточно піддалася. Деякі літературні твори останніх днів вистарчаючо доказують, що воно не так. Не можна допустити до нової дискусії і треба остаточно зліквідувати всі її останки а непереєднаних опозиціоністів і фракціонерів треба пошити генералами без армій“.

Погроза не мала не тільки для Троцького, але й для інших опозиціоністів. Зіновєв або Комінтерн — це все одно — не хоче допустити до нової дискусії, але вона вже є так само як є опозиціоністи поза Троцьким.

Книжку Троцького вважають тепер модною в СРСР. і тому її сконфіскували та вона, як видно все одно поширюється і її як заканану з тим більшим заінтересуванням вичитують. Ця нова складна ситуація в компартії, що витворилася з появою книжки Троцького, дуже занепокоїла правлячі круги компартії. Заініціована книжкою Троцького дискусія може бути в своїх наслідках не дуже приємною ні для компартії ні для всього радянського устрою в цілості. І тому з одного боку так завзято виступають проти дискусії комуністичні головачі а з другого боку біють в дуже мирний тон усі радянські дипломати з Чі черіном на чолі.

Недавно виголосив Чічерін друге експозе про закордонну політику СРСР, в якому сказав таке: „Сучасна доба має всі позначки перехідного характеру. З одного боку радянський Союз є найбільшим комуністичним осередком а з другого боку є він державою, яка не мішається у внутрішні справи інших держав. В такій добі темп випадків набирає спеціального значіння“. Коли зважити, що це було сказано до комсомолців, отже до найбільше рухливої та енергійної частини комуністичного суспільства, то треба цей висказ вважати певною пересторогою для комсомолу для його може надто імпульсивної діяльності.

В. М.

Ліквідація українських шкіл.

(КНО). Від 1885 р. існувала в громаді Германовичі пов. Перемишль однокласова народня школа з українською мовою навчання. В цьому 1924/5 шк. році рівнож почалася правильна наука, але не тревала довго. Найперше забрано учительку Українку і настановлено Польку. Ця, маючи мабуть якісь тайні інструкції, з кінцем вересня школу покинула, не повідомивши про свій крок ані місцевої шкільної ради ані не передавши їй шкільних актів. І взагалі ані громадська рада, ані місцева шкільна рада не дістала в тій справі ніякого урядового акту. Членів місц. шк. ради, яка в тій справі явилася у інспектора Фішера, прийняв інспектор нечемно, ніяких вияснень не дав, а на домагання членів привернення попереднього стану, сказав делегації „марш“. Так трактує представник влади громади!

В тій самій громаді існує школа TSL і туди мала згадана учителька віднести шкільні акти та тим самовільним чином об'єднати зглядно зліквідувати державну школу з українською мовою навчання. І нині 55 дітей української народности не побирає науки, бо громадяне з ніяку ціну не погодяться на таку ліквідацію своєї віддавна існуючої школи.

Другу, таку саму картину дає громада Ляшки довгі пов. Ярослав. І в тій громаді від давних літ існувала 2-класова школа з українською мовою навчання. На цей рік розписано конкурс на посаду управителя. А що зголосилися самі Українці, посади не обсаджено, а противно школу зліквідовано тм способом, що за державну школу призначено школу TSL і туди відсилається українську дітвору. Делегати громади були в тій справі і в інспектора в Ярославі, який заявив, що „na polskiej ziemi może być tylko polska szkoła“ і відправив делегацію з нічим. Були і в самій кураторії, обіцяли „rozpatrzyć“ і той стан триває досі. Діти марнуються, бо батьки порішили за всяку ціну своєї школи боронити.

Так то іде повним розгоном ліквідація українського державного шкільництва. Видно з того, що школи TSL закладаються по українських громадах на те, щоб на них перенести всі права української народної школи. План ясний і ціль „кресових“ законів теж ясна. — Гроза велика, оборона шкільництва негайно потрібна й konieczna.

З польських справ.

Скарбово-бюджетова комісія. — Сварин за реферати. — Голоси преси про „ренонструцію“ набівету.

Як повідомлялось, біж. тижня нема пленарних засідань, а праця сойму ведеться лише по комісіях. Найбільшу увагу привагає бюджетова комісія, бо взагалі тепер на соймовому терені на перший план висувається справа бюджету на 1925 р. Як соймова так сенатська скарбово-бюджетова комісія вже розділила реферати поодиноким ділам бюджету.

Польські партії дерлися над рефератом бюджету тих справ, у яких спеціально заикавали, так, що вибрано окрему підкомісію, яка мала погодити претендентів. Але це їй не вдалось. Бо „Визволене“ не хотіло за ніщо відмовитися від свого домагання дістати в свої руки реферат бюджету міністерства внутр. справ, а що більшість партій не згодилася на це домагання, „Визв.“ образилося і відмовилося від співпраці у підкомісії для розділу рефератів. Підкомісія розлетілася, а референтів вибрала бюджетова комісія шляхом голосування.

Свого рода сензацією нарад бюджетової комісії була опозиція т. зв. лівих проти додаткового бюджетового військового міністерства, на якого чолі стоїть „лівий“ міністр Сікорські. Офіційний ПАТ, каже, що „в дискусії забірала голос ціла черга промовців, критикуючи господарку м-ства військ. справ, а промовці лівих заявили однозгідно, що будуть голосувати проти бюджету, „Визволене“ атакувало дуже гостро мін. Сікорського“. Ближні дані, в чому саме заключалась ця критика, ПАТ. промовчує; вони вийдуть щойно на пленарній дискусії.

«Реконструкція» кабінету, широко рекламована пресою, підтримуючи за всією ціною прем'єра В. Грабського, не задовольнилася ані «лівою», ані «правими», викликаючи в обох таборах лінійно-інтерпретувальні коментарі. Едленська «Слово польське», якою думка заслужує на увагу з огляду на особу його нач. редакції — Станіслава Грабського, кількохразового міністра й політичного кандидата на нього, вважає теперішній «реконструований» уряд, як «дуже сильно і виразно зближений до лівої». На думку цього часопису, Тугут і Сокаль («перший Жид у польському уряді»), «якулі з «лівими» міністрами Скорськіми і Грабськими матимуть рішучий вплив на «безпартійних», якими є м. пр. нові міністри Ратайські і Жихлівські, покликані лише на те, щоб репрезентувати оту «безпартійність» кабінету Грабського. Едленська заповідує сильно стежити за роботою нових міністрів, передусім «небезпечного» Тугута.

З боку іншого, глядять на «реконструкцію» менте, орган П. П. С. «Роботнік». І за все Тугут, який не вважаючи на його реакційну еволюцію, що її перейшов в останні 5-ти місяцях, все ще є червоною пляхою для едленції, не буде мати — на думку «Роботніка» — голосу у кабінеті. На це вказує хоча б зв'язок нового міністра Ратайського, який згоряв застерігається проти вилучення Тугута у ресорт внутр. політики, відпекуюсь від контакту з ним і приділяє йому, як політичній прем'єра, лише праго висловлювати «опінію» на пред'явлені скарги. Міністерства внутр. справ і освіти зберігають надалі реакційний характер і міністри, юзавлені виконавчої влади — яким саме є Тугут — нічого у справі «східних країв» вдіяти не зможуть. Зрештою, заповідає покликання на заступника міністра внутрішніх справ спеціально для справ отих «кресів» — сенатора хадеків Смольського найкраще вказує, що «незаписана карта», якою чваняться Ратайські, буде замаскованою реакційною. Теж саме відноситься до міністерства судівництва: «безпартійний» Жихлівський, на думку «Роботнік», не тільки належить до правих, але є навіть симпатиком едленції. «Роботнік» певний, що і в обсягу судівництва буде продовжуватися традиція Вітановського і Новодворського. А що й Міклашевські і Кедрові сидять даліше у кабінеті — картина «реконструованого» кабінету і для П. П. С. дуже сумна.

Такі скелетні уваги, якими дві головні групи обох таборів, правого і лівого, стічають кабінет Грабського в його останньому виді, ніяк не горюють цьому кабінетові й новим міністрам довгого віку.

СІДГУКИ ДНІА.

Св. Михайла.

Не дурно Польки називають листопад: Ruski miesiąc. Пом'нувши те, що в ньому багато дечого такого сталося, про що цензура не дозволяє писати, він має ще й інші прикмети, які оправдують цю назву.

В листопаді день за днем приходять самі такі сяті, від яких Українці випозичили імена для свого бажаного і небажаного, але ясного нарізку.

Отже: Антонія, Аленія, Терентія, Акиндія, Есона Онсіфора і ин.

Крім вище згаданих є ще: Галактіона, Димитрія і Анхистратія Михайла.

Про Галактіона може ще написати, бо от він же перший есм аз.

З Димитрія ми недавно що ледя впровадили.

Черга тепер на Михайла.

Є їх у нас так багато, що хоч гати гати. Як має батько трьох синів, то третій що правда все Іван, але другий обов'язково Михайл.

У Львові Михайли стоять на рівні з Димитріями, тримаючи за чуба рахитичного челоноско трьох імен: Політика, Штука, Література.

Перший з них, якому пам'ять нині творим, то муж великого тіла і голосу. Українці, свого часу, взяли ці його прикмети під розвагу і зробили його стратигом всіх своїх сукупатих сил. Але іменник славного небесного генерала, не любив кровяних жертв і сам жертвував себе на безкровну жертву. Не м'ючи нахилу до шаблони, він за те добре воює словом, тримаючись перших слів Пяткинків: «В началі бі слово».

Хоч як воно неймовірно виглядає, той заслужений муж чи скорше чи пізніше повисне. Повисне зовсім приписово, на гачку, як вже повисло багато заслужених Українців.

Зветься він Михайло Галуш-Просвітянський, а повисне між портретами в салі «Просвіти».

Другий Михайл, це муж слабого тіла і голосу. І він не воює шаблею, бо за зброю обіймає собі перо.

Михайло Возіг-Малькоятентович. Як шлий божий день, як шлий його вік, він все з чимсь возитесь. То з театром, то з літературою, то зі саніцією наших відносин.

Хоч не має патенту на вченого, на злість всім патентованим, одиниць пише «Історію української літератури» і грош, що це не одне вапняне.

Але він має великий науковий манкамент: не жениться. Тимчасом недавні по-літи: не жениться. Тимчасом недавні по-літи: не жениться. Тимчасом недавні по-літи: не жениться.

буття катери не так треба мати наукову славу, як метку жінку.

Третій з ряду Михайл, це Михайло Кротинський, званий популярно: Рибалка Павлас Крот. Він зазвичай крутиться довкола редакторського камика, і зазвичай навів міністерський портфель не відтатнув би його від видавничого ботаз раз на рік якогось неперіодичного часопису.

Четвертий — Михайло Мелюх, «der Kompende Malyh», або склади по латині булчий «Nostri cariens». Він зсори і все мачає своїм теліш, розумуючи якимсь льогічно, що як він по вмотує, то вмотує хтось другий. Розуміється на всім, від астрономії до ітичних мавозів і про все буде говорити виматану кількість годин.

Засаду має зазначити: ніколи не старить своїх вносень, а відкидає всі чужі. Це дало йому загальну марку: розумного, яка його високо запровадчує.

П'ятий з ряду — Михайло Груднівський, Найкращий він тим, що бачив Лондон і Париж на власні очі, а Льюїда Джорджа на власні уха.

Цей Михайло взявся виправити нашу мову так, щоб не було в ній слів спільних з другими Славянами, та щоб «помішувати» слова всі причувалися між собою. Найкращий його злукотки: не рука, а халупня і не пальці а халупники, дістають по малю горожанство в літер. мові.

На тім Михайлові й мішу. Про Голинського і Гайдаровського не буду згадувати, бо ні один ні другий мене ла імени не запросить. Перший шойно вчиться на багача, а другий в Америкі, деє над Ніагарою поплаває: «Ти далеко, світ широкий, а я сам».

Галактіон Чинка.

ОСТАТНІ ВІСТІ.

Ст. Грабські мін. просвіти?

В зв'язі з приїздом пос. Стан. Грабського з Риму, заявляють у соймових польських колах, що він має обійти становище міністра просвіти. Має це статися після закінчення договору з Ватиканом у справі конкордату з кінцем грудня ц. р.

Справа львівського воеводи.

Прем. Грабські запропонував Даровському становище лодзького згл. львівського воеводи. Вислідують теж Гарапіха. Рішення в цій справі послідує шойно після повороту мін. Ратайського з Познаня. Взагалі зміна на становищі львівського воеводи ще не є певна.

Двобій ген. Шептицького.

19. XI. відбувся у Варшаві двобій ген. Шептицького з ред. «Глосу правди» Стіпчинським. Причиною двобою була стаття Ст. в «Гл. пр.», якою Шептицький вчався ображеним. Після семиразового наступу, наслідком якого були лекші рани, ген. Шептицький завдав ред. Ст. дві тяжкі рани в лице. Опісля противники подали собі руки.

Політичний атентат у Єгипті.

Незваний чоловік у Каїро кинув 19. XI. дві бомби на нач. вождя єгипетської армії сер Лі Стака, коли виходив із будинку мін. війни. Одна бомба не вибухла. Потім нападаючий кинувся втікати стріляючи ще з револьвера. Поцілив Стака в коліно. Раненого відвезли до шпиталю і зоперовано. Ранені тяжко ад'ютант команданта, агент тайної поліції. Асештовано шофера авта, на котрім втекли винуватки атентату.

Справа конкордату.

Пос. Грабські, котрий вернув із Риму, де переговорював у справі конкордату з Ватиканом конференції із прем'єром, жадаючи дальших інструкцій уряду. Після їх ухвалення політ. комітетом ради міністрів пос. Грабські поїде назад до Риму.

Ген. Першінг мін. війни Зедин. Держав.

Президент Кулідж іменував ген. Першінга державним підсекретарем для військових справ. Першінг прийняв іменування.

Димісія португальського уряду.

Зогляду, що в парламенті ухвалено 46 голосами проти 43 заяву недовіра для уряду, португальський кабінет подався до димісії.

Англія відкидає підписання женецького протоколу.

В зв'язі з письмом англ. уряду до Союзу Народів із проською не обговорювати женецького протоколу

на грудневій сесії Ради Союзу Народів, бюро Райтера довідується, що листу цього не слід розуміти як рішення англ. уряду відкинення женецького протоколу. Новий англ. прем'єр і мін. загр. справ бажать мати якнайбільше часу для розгляду спільно з домініями справи женецького протоколу, а близький реченець грудневої сесії Ради Союзу Народів не дає доволі часу для основного розв'язання цієї справи.

Англісько-французько-німецькі переговори.

«Фос. Цтг.» звідомляє, що французький посол у Берліні виїхав до Парижа в справі французько-німецьких торг. переговорів. Англіський посол у Берліні виїхав до Лондону в зв'язі з англійсько-німецькими торговельними переговорами.

Біржа.

Львів, 19. листопада.

Гроші.

Амер. дол. 5.19—5.19¹, чамд. дол. 5.15—5.16, чеськ. кор. 0.15¹—0.15¹, лат. 0.02¹—0.02¹, франц. франк 0.27¹—0.28, швейц. фр. 0.29—0.31, австр. фунт. 23.80—24.00.

Золото. 20 кор. 21.30—21.75, 20 франк. 20.10—20.50; 20 марк. 23.30—24.00; 10 руб. 27.20—27.50.

Срібло. Австр. кор. 0.44¹—0.45, 5 австр. кор. 2.30—2.32, фльорени 1.20—1.22, швейц. 1.88—1.90, рубель дрібним сріблом 0.85—0.88.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1923 р. від 24.75 до 25.75, жито галицьке з 1923 р. від 20.00 до 21.00, жито нов. збору від 16.20 до 16.75, ячмінь галицький броварський від 22.00 до 23.00, ячмінь галицький пашанський від 18.00 до 19.00, овес галицький з 1923 р. від 19.00 до 21.00. Фасоля 52.00—57.00.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Попередне (259) число нашого часопису сконфісковано польською прокуратурою за два уступи вступної статті п. 3. «Конкордату».

— Роківники. На день 21. ц. м. готуються польські «Обривки Львова» до широкого закросних парадів роківники, «ослободження Львова від української інвазії».

— Ревізія у д-ра Паньчишина. В середньому відбулася в приватному помешканні д-ра Паньчишина при вул. Глозінського ч. 2а ревізія, яка обняла й присутніх у лікарняній палаті.

— Зїзд делегатів Т. С. Л. львівського округу. Дня 16. ц. м. відбувся у Львові зїзд делегатів «Товариства Школи Людовей» з львівського округу. З обширного звітлення про діяльність цього «кредитного» підприємства довідується, що львівський кружок Т. С. Л. обіймає 20 повітів з числом 62 шкіл діяльних, в чому 4 реактивовані, а 2 ново основані. Число членів вносить 6.754, шкіл і шкілок удержуваних частинно або під опікою Т. С. Л. 74, бурс 8, в них 365 питомців, стипендістів 3, закороників і сирітських приютів 4, бібліотек 1, вивозичальних 142, книжок в бібліотеках 84.386, улажених відчитів 317, курсів 15, улажених обходів 91, аматорських 153, фестивалів 67, шкільних і народних прогуюток 18, випозичальних діялов 76, італів 2, при чому одна з них обіймає ре серії з 2.240 діяловизацій. Все те є результатом праці одного тільки львівського округу над «зміцнюванням внутрішньої лідності і зовнішньої відпорності польської держави», як читається в звітненню.

— Самогубство. Двадцятишестилітній студент Михайло Стасів, що мешкав в сугеріях при вул. Пекарській від кількох днів приходив вийти до дому, чого перетим ніколи не траплялося. Час до часу грозив, що скінчить самогубством, бо «життя йому набридло». Своєю погрозою виконав Стасів минулого вівторка. Прийшов до хати і влучним вистрілом з браунінга в голову позбавив себе життя. Тіло відставлено до заведення судової медицини.

— Ще один кістяк. На днях з нагоди перекопування каналу при вул. Смерековій, біля дому ч. 2, найдено людський кістяк. Є це вже третій людський кістяк знайдений у Львові поза межами кладовища, протегом останніх днів.

— Пожежі у Львові. В наслідок хибного амуровання рури до комина, зайнялася белька в стіні а від неї стеля в робітній фабрики фільмів «Польот» при вул. Петра й Павла ч. 25. Скоря поміч пожежної сторожі обмежила шкоду до 400 золотих. Друга, далеко гоїзніша пожежа згоріла в магазині ткацької фабрики «Лен» у Львові. Мабуть від підпалу зайнявся магазин, а нагальний вогонь загрожував уже фабриці. Але й тут вдалося зловкалізувати пожежу так, що крім магазину вартості 50.000 золотих решту будівлі вивантажено.

— Ще одна комуністична організація. Польська політична поліція у Варшаві

ві мала поспати на сліди широко розгалуженої комуністичної організації. В результаті опечатано локоть при вул. Зіжній у Варшаві.

— Чергова судова наденція. Нова календарна львівського суду гривалих значе свою лівню цілим рядом пресових процесів. На лівні обвинувачених засадує чергою редактори Ширек, Шитровські, Новак, Геллер і Фабяцький, усі обвинувачені в обиді честі. Після того стануть Кароліна Кутинева за об'єктом лівни. Ядро Собко за об'єктом. Фелкет Ковальська за забування публічного спокою, Чеслав Дума і товариш за надкуття влади та М. Майхер за об'єктом.

— Сталів в копальні вогню. Дня 12. ц. м. поспав в Бориславській копальні вогню. З цього приводу приїхали 17. ц. м. до Борислава йшли три власті Західної і начальник копальні уряду Мркевич. Директор копальні Фібер заявив, що приступить до переговорів з робітниками від умовою, коли представники робітників підпишуть декларацию, що годяться на те, щоб дирекція могла по страйку віддалити робітників, яких не захоче задержати. Представники робітників не прийняли цієї умови, супроти чого переговори відложено.

— Відомий атентат на Зайцеля. Дня 1. грудня ц. р. піднявся перед віденським судом посяжний розправа проти робітників Карла Яворека, обвинуваченого в атентаті на б. австрійського канцлера с. Зайцеля. До розправи покликано 7 свідків, між ними м. Зайцеля, який вже підковито виздоровів з віднесеної рани.

— Паризько-Москов. Дня 18. ц. м. прилетів літаком до Москви п. Лефранк, директор нової повітряної лінії Париж-Москва, якої святоще відкриття має відбуватися весною 1925 р. П. Лефранк, в розмові з журналістами заявив, що міністер французької авіації доручив йому передати дружній привіт російській авіації. На запит, чи Лефранк не одержав з Парижа доручень політичного характеру, відповів він, що перед виїздом відвідав віс сенатора Маззі, від нього одержав деякі інструкції, про які вінши не може дати в'яснень.

— Військовий бюджет Чехословаччини. Скоргорічний військовий бюджет Чехословаччини вносить 267 мільонів швайцарських франків. В 1921 р. вносив він тільки 146 мільонів. На кожного мешканця Чехословаччини припадає 140 чеських корон податку на військовий.

— Падеревські в ліквідації. Польські газети повідомляють з Варшави, що там понизили на днях Падеревські, щоби продати акції гостиниці «Бристоль», яких він є власником. З Варшави поїде Падеревські до Познаня, де буде промовляти на доктората тамошнього університету йополісауа, після чого буде займатися тільки концертами а його жінка годівлює курей. Так більш-менше виглядають ліквідація політичної кар'єри польського п'яніста.

— Безробіття в Польщі. Стан безробітних в Польщі вносить дня 1. листопада цього року 144.800 супроти 156.100 безробітних з дня 1. жовтня.

— Грошеві лихва. На днях має по'явиться розпорядок міністерства торгівлі і справедливості про грошеву лихву досточно високих процентів титулом власних коштів.

— Тіліні останки Жопеса в Пантеоні. Французький парламент рішив 140 голосами проти 60 кредит 650.000 франків на кошти перенесення тіліних останків Жопеса до Пантеону.

— Ліквідація берлінських мін. На день 1. грудня ц. р. визначили власники кін в Берліні ліквідацію своїх підприємств на випадок, коли берлінський магістрат не обмежить податку від вистав.

— Крижеві вестіля. На весіллі Василя Петровича в Могілях жовніською повіту постола білка, яку переплатив життям кількохкратно пробитий ножем Степан Як. На другому весіллі в Зашкові під Львовом згинув пострілений крісвою купець Клим Кусий. Як заплідозрілого а убивстві арештовано Франца Скибу, який стріляв «на вікат».

— Що коштували вибори президента в Америці. Переважена з негоді останніх американських виборів статистика може нам дати виображення про те, скільки треба витратити доларів, щоби стати американським президентом. «Демократизм» зродиться тут до сьміхотливих витратних доларів. Мек Кінлі в 1900 р. видав 9 мільонів доларів. Рузвельт в 1904 — 3 пів мільона, Тафт в 1908 — півтора мільона, Гільсон в 1912 — 800 тисяч а в 1916 р. півтора мільона, Гардінг видав де трьох мільонів. Кілько витратив Кулідж, покищо не обчислено.

— «Свобода» ч. 47, політичного, просвітнього і господарського тижневика для народних мас, приносить з краю і зі світа. — Огніще загально-європейського неспоккою. — Пезебудола польського уряду. — До чого служать осадники? — Як відбудувати край? — Податкова політика. — Неспокій на креслах. — Огні горять. — Просвітню економічне віче. — Страшна справа. — За царську корону. — Слідами давно забутих злочинців. — Новинки. — Економічні вісті. — Дописи з краю. — Електрика в сільській господарстві. — Всячина.

— З театру. Дирекція українського театру И. Стадника повідомляє, що в суботу 22. листопада о год. 7. веч. буде виставлена прем'єра — оперетка на 3 дії Кальмана «Княжна Чарламан».

Великий 12 арк. друку. Чепурний з білою гарною окладинкою. Багато ілюстрований. При цьому надзвичайно дешевий.

„Червона Калина“ Львів, Руська 18.

З друкарні-Спілки „Діло“ Львів. Ринок ч. 10.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринний 16., II. пов.
Ковто пост. шал. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно в краю 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 зл., Німеччині 75
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Р.
мунія 150 лей, Болгарії 750
зл., Австрії 750 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.

ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Тугут і його тінь.

Недавній визволеньський ватажок Ст. Тугут, оспіваний „кресово-меншостевий“ лицар, „der kommande Mann“ — нарешті прийшов. Він, що з презирством і острахом говорив про мінімальні вимоги й потреби українського населення — як про такі, що виходять поза межі можливого, що лнуть „аж на четвертий поверх“, вже тим одним здобув собі довіру і признання реакції та сам вивинувся на четвертий поверх. Уступствами в користь польського реакційного табору, протиставленням вимогам і потребам „національних меншостей“, обороною польської політики супроти „чужоплемінців“ в столицях Європи, — здійснив свою жагучу мрію, здобув міністерський фотель.

І сьогодні вся польська преса в один голос співає йому пеани, як визначному політикові, як визнавець ідеології правості і сильної демократичної влади, як втіленому Ібсенівському героєві, що найміцніше почувається в самотності, як знавець парламентарної психології, як людина чистих рук. Одним словом — Тугута вважають пересічним порядним обивателем, і вже не одно вистарчає до загального хору пеанів. Мабуть круто мусить бути в польському політичному житті з порядними людьми, мабуть дуже мало мусить бути політиків чистих рук, коли Тугут викликає загальне захоплення як рідка птаха, як екзотичний колібер.

Хтож це такий той рідкий чоловік, те особливе зяйвище в польському житті, той спаситель „кресів“, єдиний політик, що почуває себе здатним витягнути з польського горла удавну кість, що називається національною квестією?

Син лікаря — уроджений 1873 в Пенциці, після скінчення студій працював як ткацький робітник в Лотві. Згодом став бухгалтером, а зкінчив директором фабрик. Тепер є головою управи акційної спілки „Польський Лен“. Політикою почав займатися аж з вибухом світової війни. Служив в польських леґіонах, а в р. 1918 за конспіративну діяльність проти німецької окупації був в'язнений у варшавській в'язниці і в Модліні. Звільнено його заходами германофіла, спорідненого з Гогенцолернами кн. Радзівіла і кн. Макса Баденського. В листопаді 1918 став членом люблинського уряду (Морачевського) як міністр внутрішніх справ. На цьому становищі був найбільше зненавиджений правницею. В часі січневого замаху правих 1919 р. стріляв до нього невідомий напасник. В р. 1919. був як делегат годинного начальника держави членом „Народового Комітету“ в Парижі і на спілку зі Замойським, Плуцьким і Дмовським побільшував Польщу українсько-білоруськими землями. В р. 1920 вступив як доброволець до польської армії, боровся проти більшовиків і був ранений в руку.

В першій (законодатній) соймі не засідав, але зпеза сойму кермував „Визволенням“ до якого збач-

жився в р. 1916. В р. 1922 увійшов до сойму, обняв керму визволенняського клубу і заяснів як найтутіший політик лівиці. Будучи з природи опортуністом і компромісовцем, а при тім виявляючи вперті апетити на владу, розійшовся зі своїми партійними і фракційними товаришами, став одиночкою блукати в пошукавці за міністерським портфелем і вкінці найшов його „без теки“ в урядничім кабінеті Грабського.

Досить широко подали ми біографію мін. Тугута, бож він є тим, що в свої руки бере долю „національних меншостей“ в Польщі. Як бачимо, він конспірував проти окупантів, значить сам ставив вимоги „аж на четвертий поверх“, а тепер, коли польський народ став незалежним, вибрався зводити вимоги й потреби інших народів до сутернів, або й до в'язничних казематів.

Поверховий міністр з неофіціальним титулом „віцепрем'єра“ не в супроти України незаписаною картою. Хтож, як не він на становищі голови комісії по розгляді польських тюрем, цілий рік бездільно

приглядався, як там мучили „чужоплемінців“ і аж після страшної трагедії пок. О. Бесарабової відбув святочну ревію перед поліцейськими комісарами і топомними сторожами, заперестувавши одночасно проти білого терору в Польщі. Хтож, як не він зладив до спілки з Грабським знамениті язикові закони, що мають тільки основні параграфи: перший і останній. В першому говориться, що урядом мовою шкіл і урядів є польська мова, а останній постановляє про знесення всіх досюгочасних прав Українців.

І тепер цей великий ум увійшов до кабінету Грабського, щоби стати на сторожі цих знаменитих законів, щоби їх зреалізувати та щоби звести українські вимоги й потреби з „четвертого поверху“ до сутернів або й казематів політично-суспільного життя.

На основі цієї вже записаної карти ясно, що в відношенні до непольських народів мін. Тугут, хоч без теки — буде міністром деморалізації. І тому не слід з його починів, роботи й підступів та майбутніх заходів спускати нашої уваги.

Ф. Ф.

Селянська проблема в СРСР.

ГОЛОС НІМЦЯ ПРО СЕЛЯНСТВО. — ПРИЧИНА НЕВДАЧІ РАДВЛАДИ НА СЕЛІ. ПОГЛЯД БУЦЕНКА.

Московський кореспондент „Берлінер Тагебляту“, що донедавна писав незвичайно прихильні статті про радянський устрій, що підкреслював кожний навіть малозначущий успіх радвлади на полі економічної відбудови чи на полі поширювання відновлюваного промислу, попав у дуже мінорний тон при обговорюванні селянської проблеми з нагоди теперішніх виборів.

Кореспондент твердить, що вибори до сільських рад, що відбуваються саме в тому часі недвозначно показали, що кулаки стали дуже активними та вступили в стадію рішучої боротьби з біднотою, незаможниками. Сільські вибори проходять на думку кореспондента, в атмосфері явної класової боротьби. „Влада цілковито безсилна супроти селян — пише він дослівно — хліба вони не дають, твердих цін не визнають і через те намір влади загодовити відповідні запаси зерна для міст не дали ніяких позитивних наслідків. Знижка цін на промислові продукти, про що так багато горлали, виявилася невистарчаючою а кооперація, якою хотіли заступити приватну торгівлю, переживає сама тепер фінансову кризу“.

Так зясовує собі цю вельми болючу для радянської політики справу Німець, що є прихильником СРСР.

В цьому голосі Німця не важне те, що він вдарив у мінорний тон а важна сама проблема, яку зачепив а також ті обставини, серед яких впала ця проблема у вічі німецькій.

Радвлада завсіди почувала себе непевно у своїй селянській політиці. Радянський устрій найшов своїх прихильників на селі, але ці останні рекрутувалися переважно зломіж найменше вартісного сільського елементу. Той елемент підхопив вправді

під поняття большевицького розуміння бідноти чи незаможництва, але скоро він здискредитував себе цілковито навіть в очах самої радвлади, тобто вищих її чинників. Та виконуючи всю владу на селі, тойже елемент підірвав на селі всяке довіря до радвлади взагалі. Комуна і комунізм стали синонімом чогось найгіршого та найстрашнішого і рівночасно найбільше зненавидженого а навіть насмішливого на селі. Відбилися це голосним відгомном не тільки в житті (на Україні процес вбийників Малиновського), але й у пролетарській літературі (гл. Літературно-науковий Вістник за жовтень — передрук знаменитого оповідання П. Панча: „Зелена траєвина“).

На цю недостачу тривких підвалин радянської політики на селі звернув увагу вже сам Ленін. І тому він впровадив до селянської політики компартії орієнтацію на т. зв. середняка. Важко нині сказати, що треба розуміти під середняком. Але клич Леніна орієнтуватися на середняка в компартії прийнявся. За нього вчепилися всі та стали того середняка робити комуністом. Одначе середняк показав себе власником з буржуазною психікою і вла-

стичними пересудами, які в ньому поконати дуже важко. Кілька літ того середняка опановують комуниста і опанувати не можуть. Він клониться все більше в сторону „кулацької“ орієнтації на селі, бо з кулаком являть його спільні чисто станові інтереси.

Не зважаючи на все орієнтація на середняка живе в компартії далі. Саме сьогоднішні вибори до сільських рад виявляють, що на селі немає того, на що бажали спертися комуністи, тобто середняка, а є за те непевний елемент, згуртований в так зв. незаможницьких комітетах (комнезах). Слід підкреслити, що не всі насправді незаможні селяне входять до тих комітетів — і проти них збитою лавою стоїть вся власницька (кулацька й середняцька) маса. Кожний селянин — кілько власної землі в нього не було би — а зокрема селянин український по своїй природі хилиться більше сам до тої кулацької психології.

Перед сьогоднішніми виборами проведено в самій компартії дуже енергичну кампанію за тим, щоби у виборчу акцію на селі втягнути якнайбільше середняків. Партії залежало на тому, щоби до нової влади притягнути на селі чесний елемент, а такий найлегше стрінути між середньо-засібними селянами. Ось що писав про це секретар Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Буценко 5. листопада цього року в харківських „Вістях“: „Провірюючи всю нашу роботу по суті в частині притягнення сільських мас, головним чином, середняків до активної праці в наших сільрадах, ми повинні вказати, що коли в минулому році 923 ми мали в сільрадах 49 і пів відсотків незаможників, то немає сумніву, що цю норму необхідно забезпечити за комітетами незаможників і в майбутньому, притягнувши в склад решту 50 прп. якнайбільше чесного середняцтва й нашої сільської інтелігенції. Середняк повинен бути притягнений до державного будівництва, середняк повинен разом з незаможником поліпшувати культурність сільського господарства. До цього середняків і незаможників кличе комуністична партія і радянська влада“.

Перебіг виборів по деяких округах не тільки на Україні, але й у цілому СРСР, виявив що середняцтво пішло за кулацтвом, а не з незаможниками. Таким чином пере-креслювалися би всі рахунки радвлади на середняків. Середняки власники завели. Іх комуністичні кличі не зіпаються, а комуною вони не інтересуються, бо вона зачіпає їхні власницькі почування. Шож до

Пр. 1002/24. В Імени Річпосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 254 (10347) з дня 14. XI. 1924 р. в артикулі під загальним 1) а) Титул артикулу на сторінці 3-ій в заголовку першій до слів Львівська Хвіля з 12. п. м. б) уступ між словами відставлене до шпигуля а Статтю помішувемо, 2) „Загальні Сізд У. П. Т.“, а) уступ між словами змішани два народи а Тому У. П. Т., б) реценція між словами Тов-а нема чого а Куницький містить в собі ество ад 1 а) вист. з § 300 зак. карн. і арт. 24. зак. прес., ад 2) а) вист. з § 301 і 302 зак. кар. ад

2 б) виступку з § 300 закону карн., узгад доконану в дни 13. XI. 1924 року конфіскату за оправдану і закладив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 п. к. заборону дальшого розширювання того друкованого письма. Заразом видав наказ підляльному редактору тої часописи, щоби це рішення помістив безплатно. в найближчій числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягне за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. прук. з 17. XI. 1862 Д. п. д. № 6 ек 1863, а Іменно засудження за переступство на гривню до 400 з. п. — Львів дня 15. листопада 1924.

(Підпис печат.)

Тодішні директори "Народної Торговлі" були дрібничкові. Ничай і Нагірний в р. 1930 не уміли оцінити "справності, сумнівності і точності" Мандаровича, як пише п. редник. Я відповідаю: Вони

Нині і щоденно
в кінотеатрі

„ЛЕВ“

найкращий
російський фільм

ПРИ КОМІНКУ

ілюстрований співами оперових артистів столичних
сцен

В головних ролях:

Вєра Холодная, Максимов, Полонський, Руніч.

алею підлю вказувати, хто цьому винен. Не один певне обвинуватить у цьому нашу інтелігенцію, але не менше винуваті, а може і більше, чаші рілляники, ремісники, купці, яких ця справа безпосередньо доторкає.

Винуваті вони тому, що таких курсів не домагаються, а коли і повстануть такі курси, то вони з них не користають. На доказ вкажу на рілляничі курси, улаштовані Тов. „Просвіта“, в умисне на ту ціль вибудованій і улаштованій школі в Миловані, або на пірничі курси з обсягу торговельних наук у торговельній школі Тов. „Просвіта“ в Львові.

На господарсько-садівницький курс в Миловані зголосилося з минулим шкільним році чотирьох, а на пірничий торговельний курс п'ятох кандидатів! Чи ми такі зчені агрономи і купці, що таких курсів не потребуємо? Чи не міг би за них навіть старший чоловік відповісти, поглибити та доповнити човими здобутками науки своє знання? Чи не могли би улаштувати такі курси по провінції у різних закутках краю, та поширити їх на технічно-промислові? Фахово освічених людей є в нас поважна кількість. Це дипломовані за границею в краю агрономи, інженери, правники, кооператори, прегарно теоретично і практично освічені майстри; мешкання теж всюди найдеться, коби тільки були охочі до науки, а такі теж повинні знайтися і тільки між молодими, але і старшими, вже „вивченими“ людьми.

Не потребує вказувати на загальнонародні університети, вистане піти до технологічного музею на який небудь курс при вулиці Булярда ч. 5. у Львові або на торговельний курс Ольшевського чи Кляйнера, а побачимо, скільки там зчитється старших і молодших людей (нерідко й Українців!). Чому ж би такі курси не могли у нас вдатися, коли ми маємо не гірших, а часто багато кращих представників. Правда, своє не імпує так, як уже, та либонь нам вже час вилітатися з цієї недуги, коли маємо

сміливість говорити про визволення з під чужих впливів.

Отже користаймо з догідної зимової пори і засновуймо усякого рода фахові освітні курси для молодих і старих, а скріпимо тим одну з головних основ кожного народу, якою є свідомість і фахово вишколене, з найновішими здобутками науки і практики ознайомлене міщанство.

Пляни торговельних курсів подасть на бажання У. П. Т. у Львові або підписаний, котрий саме від 1. грудня ц. р. отирає пірничий торговельний курс при Торговельній Школі у Львові, доступний для осіб обох полів з укінченою бодай всенародною школою, однак та улаштований, що буде міг скористати з них кожний, хоча би і з висшими студіями; пляни рілляничих курсів подасть, думаю, радо Тов. Просвіта, а ремісничо-промислових Українське Технічне Товариство у Львові (Ринок ч. 10).

У Львові, дня 18. листопада 1924.

Д. Коренець.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Повезденіс (260) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за три уступи вступної статті „Мир і тишина“ та три уступи статті „Законаном“.

— **22. листопада.** Всі польські „красові“ організації вкупі з урядовими чиновниками зібралися шумно святкувати шості роковини відступу українських військ зі Львова. День 22. листопада оголошений національним польським святом, як день „визволення польської столиці краю від гайдамацької інвазії“. З одного факту химери історії минулого Польки кують зброю, якою в іх гаєла „ває victis“ з дикою насолодою б'ють у найближчі святощі національного почування. Крикливі, штучно організовані маніфестації польських патріотів мають метою ще більш пригнобити нашого духа. Даремні заходи! День 22. листопада 1918 року згадуємо як гірку науку несланих наших визвольних змагань, науку про потребу організованості й одностайності всіх народних сил. Цю науку ми окупили дорого, але нині, в шості роковини утрати столиці князів Данила й Льва ми далекі від духовної депресії. І Польки глянувши на шість літ свого володіння у старій галицькій столиці, мають мало, страшенне мало причин до радості, тим більше, що відступ українських військ зі Львова був лише епізодом гігантної боротьби за правоту, боротьби, яка ще не закінчена.

— **Поліційна в'язниця.** В тяжку з відомого, з постільської інтерполяції, справою Ольги Вербеня, польська поліція гомілює в частистих висловленнях, в якому „збиває“ видатні проти неї обвинувачення. Поліція втвєня, що Вербеня „на початку зраджувати об'яв божереліч“ з „умучення пережиттями, зв'язаними з її нещасливою виразою до більшовиї“. Поліція, як звичайно, в нічому не лугує. Всеж такі в тій справі ведеться слідство з рамени польського міністерства внутрішніх справ. Вербеня вже опустила Кульпарків і перебуває в родині.

— **Ювілей червоної кінноти.** З приводу чотиритисяч кінної армії Буденного, соцістські часописи поміщують статті визначніших начальників армії, як Фрунзе, Ворошилов і інші. Ворошилов пише, що Польща не мала дотепер оцінити як слід важності кінноти; свою по шку старався шойно тепер напавати. Червона армія і червона кіннота ждуть готові на стрічу радянського союзу з буржуазним світом, що має бути останньою зустріччю.

— **Розстріл у Рівному.** Присудом до розового суду в Рівному з дня 17. н. м. засуджено, за орунний напад на л'єсничого Лебоду, на кару смерті мешканців села Костополь Іофима Профимчука і Филимона Курата. През. Войцеховскі відкинув просьбу помилування, суроти чого обо розстріляно 18. н. м.

— **Процес Соханської.** Дня 19. н. м. почався перед львівським судом присяжних процес проти Стефанії Соханської, обвинуваченої в убивстві Лемпертової. По відкриттю акту обвинувачення переслухано Соханську, яка то вини не признаєся і відкинує всі свої звинувачення в поліції і суді. З звинувачень обтяжують її дуже сильно.

— **„Хлопи в Польщі громиють баштанників“.** Під таким заголовком пише радянська „Крестьянская Газета“. В Польщі в страшний спосіб ростуть селянські повстання. Селяне громиють і підпалюють двори. Уряд вислав на поміч кілька полків. Особливо сильні рухи виявляються на українських і білоруських окраїнах. Польська буржуазія замкнула протром останнього року 380 шків. До радянської Білорусі прибуває день в день тисячі втікачів, які ховаються перед пістолою панів. „Курсь Львовскі“ пише повищу нотатку під заголовком „Як брешеться по російськи“.

— **Напад на менчу снілю.** Дня 18. н. м. в поїзді ч. 231 між стаями Підбірці і Борщівом доконано напад на менчу, як загалом прийнято, скалю. В одному з відділів III класу, сиділо кількох Жидів і о невідомих людей. Вони потаскали нараз світло і обрабували Жидів.

— **Поження янівського двірця.** На днях знялася на залізничному двірці в Янові пожежа, якої жертвою впало помешкання залізничника Яроша, магазин консервційної секції, залізнична дресина і підручний стаційний магазин з нафтою і і консервційним знаряддям.

— **Напад під Сокалем.** На якусь Комірову з Угринова напали двоє бандитів, які побили нападено до утрат змислі та огрбили. Обох напасників арештовано і відібрано загарбані річі.

— **Паприкою в очі.** Дотепер сипало в очі піском. Але Ева Дідух, яка зберегла своєму суаженому вірність шілих 14 місяців, повідавши, що він їй зраджує, засипала йому очі паприкою. Трагедія мала місце на одній з львівських улиць, суроти чого недібрану пару спроваджено на поліцію.

— **Смерть робітника.** Іван Любер, робітник з фабрики Левинського, працюючи на двірці, дістався поміж буфр двох возів, які роздавали йому груди. Любер згинув на місці.

— **Таємничі справи.** У зв'язку з яким, рашійною лашію пошукую про самоубийство студ. Михайла Стасєва, при вул. Пекарської ч. 22, (яку ми подали за польськими часописами), дістали ми до редакції замітку слідувачого змісту: Трагедія студ. Стасєва М. почилла бути таємничою. Важко допустити самоубийство. Був це спокійний, тверезий, зрівноважений молодець. Горіло не уживав. В останній часі, правда, терпів на недостатку грошей. Мешкав „кутом“ як сублокатор у якійсь Польки, що з початку дачила його сим патією. Від якогось часу знайшла собі адоратора — грошевитого кухаря і вони обоє хотіли позбутися Стасєва з мешкання. Той не мав куди вступитися. Повставали з нього приволи колотнечі. У вікторок прийшов вечером додому. Застав там кухаря й його товариство при карті. Сусіді кажуть, що виявилася між ними і товариством довга сварка. Що саме там діялося, сусіді не знають, аж дався чути вистріл. Г. сподина мешкання заялямувала тоді камениною, що студ. Стасєв повинен самоубийство. Поліція забрала його на анатомію, де відбулася секція. Товариш покійного заінтересувався цією справою. Показується, що і господарня і кухар (її гість) оповідають про цю подію инакше. Товариш покійного пішов до анатомії й оглянув трупа. І показується, що покійний має на чолі чотири сильні удари кимсь тупим залізним знарядом і рани аж до крові. Постріл є з лівого боку згори в черепу, а вишла куля правим виском вниз. Так ніхто не стріляється з гори вділ, до того ще й лівою рукою. Коли одначе згаданий товариш повідомив про це дотичний комісаріат поліції, то поліція каже, що має всі дані вже до того, що це самоубийство. На т. м. і скінчилося, замість розпочати енергичне слідство на напрямі викриття правди.

— **Ізгугла сума.** Зі шведського посольства в Варшаві повідомляють, що сума львівської нагороди, яку присуджено Реймунду, вніесе 160 тисяч польських золотих. Числення нагороди відбудеться 10. грудня. На кенто нагороди виїхав уже Реймунд до Німці.

— **Неприємна ситуація.** На оводішньому засіданні закордонної комісії французького парламенту трапився такий епізод:

орієнтувалися в купецтві дуже добре, для них рішачим моментом був дефіцит, а зрештою, як кажуть, Мардарович ходив цілий день підлітий. Чи то була правда? — не знаю. Здається ні, бо п. радник знав би про це, а може був уже у Львові в тім часі?

Товариш Мардаровича Кушнір оцінив на певній основі поїзду Наумовичевого „секретара“ до Закавказзя, як ворожу для самого Наумовича і тому висловився в цей спосіб: „Мардарович всюди з ним ходив і їздив, як його злий дух“. Коли я розговорився був з Мардаровичем, то він на мене зробив зражіння чоловіка незвичайно хитрого і підступного.

Дальше пише п. Ол. Б., що нема доказів, щоби Наумович орудував годі значнішими сумами (кілька десятків тисяч рублів), бо якраз безуспішність колонізаційних змагань Наумовича була спричинена недостатком потрібного на таку ціль значного вкладу.

Я відповім на це, що справді нема доказів, щоби Наумович мав годі великі гроші, крім Кушнірового оповідання, але та кож нема противних доказів, що він був тоді безгрішний. Він не мав сум через довгий час, які були потрібні на цілі колонізації, але міг в останній хвилі перед виїздом

одержати від своїх покровителів з Петербурга більшу квоту рублів. І тим пояснюється тодішній виїзд його до Закавказзя, бо инакше, як би не мав був грошей, то пощо їхав би?

Наумовича тут в Галичині всі подивлялися як знаменитого посла і проповідника тверезості і тому він з рожевими надіями виїздив до Росії; тимчасом „знавав там чимало розчарувань, прикостей і невдач“. Думає, що і там будуть його так само величати і подивлятися, а там пішло все не тим чином. Кушнір казав, що київський митрополит, архимандрит і настоятелі при церквах підозрівали його, що він є шпигуном і що його прислано до них в цілях шпонажі, тому так зле з ним обходилися. Вдача Наумовича була чутлива, як звичайно буває у ліричних поетів. Всі ті подробиці з життя Наумовича відомі п. Ол. Б. по переказу проф. В. Антоновича, котрий приятелював з генерал-губернатором Драгомировим. Драгомиров приятелював також з Нечуєм і Нечуй казав, що Драгомиров був Українцем. А такий був ліберал, що дав дозвіл на будову другого костела у Києві в часі свого урядування. На ювілей Нечуя прислав був йому дорожній срібний сервіс. Це приніс салдат, але від кого, не хотів сказати.

Я в 1912 році оглядав той сервіс. Чому я назвав Мардаровича завзятим москвофілом? В ч. „Діла“ 149. я писав, що Мардар. о п о в і д а в м е н і про свої відвідини у російських архієреїв в Єрусалимі, та вказав, що ходив до них з попитанням від православних Росій з Галичини, яких нема. Отже надув архієреїв!! Описля показував мені фотографії тих архієреїв, та фотографовані єрусалимські церкви і казав, що то архієреї подарували йому ті фотографії за його ревність до православ'я. А пан Ол. Б. запевняє, що Мардар. навіть не був до того спосібний, щоби надувати архієреїв: „Так як я знав вдачу і характер Мардаровича, можу запевнити, що він не був спосібний надувати російських архієреїв і виманювати від них фотографії, та чванитися такими близькими з ними знайомствами, як запевняв Кушнір“. Видно, що був спосібний коли надував. Мардар. окремо від Кушніра мені це розказував, а окремо Кушнірові. Отже нас двох чуло це з його уст. Видно, що Мардарович тоді уже не вважав ніякими оглядами в своїх діланнях і не потребував уже тоді ані причаюватися, ані удавати ліберала, але дав волю своїм довгоукриваним почуванням. Дальше пише пан радник: „Отже докори

звернені на Мардаровича, на мій погляд, є безосновні, що у почуттю сумлінності вважаю своїм обов'язком тут заявити. З всього, що я написав, виявляється, що коли я назвав Мардаровича завзятим москвофілом, то це було не безосновно. Народна приповідка як філософія народна каже, що, аби пізнати чоловіка, треба з ним сім бочок соли зісти. У Мардаровича проявляється „Zwieschalt der Natur“. Коли Мардарович це розбідав нам двом, то вже все це мусить бути дійсною правдою, отже докори є оперті на добрій основі.

Добре, що п. радник розвів дискусію на ту тему, бо дискусія доведе до пізнання правди, що є нашою метою.

Пан радник пише про різку поведінку тутешньої духовної влади, яка довела Наумовича до переходу на православ'я і до виїзду до Росії. Багато таких було, що так само мусили зробити. А Вагилевич довела його власть, як знаємо, до переходу на лютеранізм. Ми памятаємо ще про страшні знущання над таким вірцевим священиком, яким був пок. Гнат Рожанський, котрого на поневірку запроторили були аж до Липовиці в віддаленні п'ять миль від почти.

код: коли Еріо говорив про відношення Франції до Росії і згадав про Грузію, зазначено, що один з комуністичних послів почав записувати слова прем'єра. Тоді Еріо зазначив, що наради є тайні. На це відповів комуністичний посол, що не зможе адекватно тайни. Еріо переплинув промову, обмежуючись до загальних висновків.

— З ватинанських церемоній. З Риму повідомляють, що цього року не буде публічної консисторії, на якій проголошувалося публічно номінації нових кардиналів. Натомість відбудеться тайна консисторія, на якій папа визначить кардиналів, які доконають отворення святих воріт базиліки.

— Літання довікола землі. Уряд водухоплавання Зєднених Держав закінчив договір на доставу літаків, який міг би облетіти довікола землі без набирання чашів.

— Безболісний порід. Дякуючи винаходів одного з ньюйоркських лікарів, породові болі мають згасати до історії. Приміюючи спеціальні заходи знечуження в ньюйоркських клініках родяться діти без терпіння матерей.

— Австрійський нонсулат, що від тепер урядуює при вул. Пелчинській ч. 151, приймає сторони лише в будні від 9:30 до 12 год.

Професора Миколи Полека
ЖИТТЯ ГРЕЦІВ І РИМЛЯН
XII, 292 ст. вел. 8-ми і 115 ілюстрацій. Для всіх дуже цікаве. Продається по книгарням зл. 7-50. 861 1-4

ОСТАННІ ВІСТІ.

Розв'язання конісії 4-ох.

Варшавська преса звідомляє: Комісію чотирох, котра займалася справами національних меншостей й у правління «кресових» відносин, розв'язано в зв'язи з іменуванням Тугута. Віцепрем'єр кабінету Тугут добере собі до поміч знавців «кресових» справ.

Англія не хоче переговорювати в СРСР.

Райтер звідомляє, що нота переслана радянському урядові заявляє, що після довгої надуми англійський уряд не вважає можливим поручати парламентові ратифікацію або навіть розглянення англійсько-радянських переговорів початих урядом Мек Донельда. Дальше нота заявляє, що англійський уряд не має тепер ніяких сумнівів щодо автентичності листу Зіновєва і не розглядатиме більше цієї справи. Англійський уряд констатує, що лист цей є виразним доказом, що III. інтернаціонал провадить революційну пропаганду, яка є зв'язна радянському урядові і на неї цей уряд дозволяє.

Військовий заговор у Греції.

Грецький уряд упав на слід нового військового заговору. В зв'язи з цим арештовано двох генералів і кількох офіцерів. Заговор здавлено в зародку. Вночі на 21-го виконано замах на генерала Пангалюса. Атаку не вдалося. Заговорники були головно між офіцерами атенського гарнізону, батальйону республіканської гвардії і в залозі танків. Заговор був звернений проти покликання назад до служби реакційних офіцерів і ген. Конділоса, б. міні. внутр. справ.

Після атентату в Єгипті.

Губернатор Судану лорд Стак помер. Англійський уряд вислав єгипетському урядові ноту, якою помагається негайно здержати проанглійську пропаганду і значного зідшкодування за вбивство генерала Стака.

В неділю 23. с. м. — як в день СМ. Моссафа — відправити о год. 10, рано Преосвященній Епископ Іосиф Боця горжественну архієрейську Службу Божу в церкві Успенія Пр. Д. Марії у Львові (Волоцькій), на яку всіх Вірних запрошує: **Заряд парохій.**

Всіх П. Т. Членів Старопротестантського Братства просять о численну присутність на архієрейській Службі Божій в неділю 23. с. м. в міській церкві Успенія Пр. Д. М., яку відправити о год. 10, рано Преосв. Епископ д-р Іосиф Боця.

Д-р Ст. Федак, Сеніор.

В справі обезпечення.

Наш додаток до нинішнього числа.

Занепокоєні законодавці про притис обезпечення від огню, а передовсім проти-законною нагінкою ПДУВ на нашу асекураційну інституцію «Дністер», селяне, робітники і інтелігенція звертаються до нас зі запитом в численних листах, як треба розуміти ці закони і поведінку ПДУВ і чого держатися супроти агентів ПДУВ, які намагаються не тільки на тих, що віде не обезпечені, але й на тих, що віддавна обезпечують свої будинки від огню в «Дністрі».

Наша редакція, бажаючи дати докладну і повну відповідь всім громадянам на питання, зв'язані з примусом обезпечення від огню, подбала, щоби виготовлено відповідне пояснення нового закону в тій справі, який то закон оголошено в ч. 92. В.Р.П. з дня 22. XI. 1924, поз. 862 і щоби подано в тім поясненні потрібні інформації.

До нинішнього числа нашого часопису долучено ці пояснення і звертаємося з проханням до наших читачів, щоб і по містах, подавати ці пояснення з рук до рук, щоби кожний громадянин і кожна громадянка докладно обзавідомилися зі справою, яка в економічному житті нашого народу має перворядне значення.

При цьому звертаємо увагу, що примус обезпечення від огню торкається тільки будинків, а зовсім не торкається рухомостей. Всі господарські і домашні рухомості: збіжжя, паща і т. п. можуть бути обезпечені в «Дністрі» на основі давніх норм на довільну вартість.

Від розуміння ваги справи для нашого народу, від відносини нашого населення супроти ПДУВ, залежить доля цієї інституції у нас, яка стала нашою економічною твердинею, завдяки мольбам трудові всього українського населення в Галичині на протязі 32 літ.

Біржа.

Львів, 21. листопада.

Гроші.

Амер. дол. 5'19—5'19¹/₂, канад. дол. 5'15—5'16, чеськ. кор. 0'15¹/₂—0'15¹/₂, лев 0'02¹/₂—0'02¹/₂, франк 0'27¹/₂—0'28, швайц. фр. 0'99—1'02, англ. фунт. 23'80—24'00.

Золото. 20 кор. 21'30—21'75, 20 франк. 20'10—20'50; 20 марк. 23'30—24'00; 10 руб. 27'20—27'50.

Срібло. Австр. кор. 0'44¹/₂—0'45, 5 австр. кор. 2'30—2'32, фльоренц 1'20—1'22, рубль 1'88—1'90, рубль прибім сріблом 0'85—0'88.

Збіжжя.

Пшениця красна з 1923 р. від 24'75 до 25'75 жито галицьке з 1923 р. від 20'00 до 21'00, жито нов. збору від 16'20 до 16'75, ячмінь галицький бровариний від 22'00 до 23'00, ячмінь галицький пашний від 18'00 до 19'00, овес галицький з 1923 р. від 19'00 до 21'00. Фасоль 52'00—57'00.

† Посмертні згадки.

Пам'яті Елеонори Стечинської.

Десь в початках 1879 року молода панночка, донька австрійського майора Німця Бльомберга, Українка по матері, живучи у невідрадних відносинах із своєю матір'ю, кидає рішучий дім на Моравії і тече до своєї приятельки пані Розадовської до Стрия. Була це Елеонора Бльомберг. У цей же рік приїжджає туди український театр «Бесіди» під дирекцію Теофілі Романовичевої. В домі, у якому жила Елеонора, замахав артист театру Григоровський. Через нього познайомилася Елеонора з директоркою Романовичевою і вона заважувала її в театр. «Моя сильна воля» — розказувала буваю Елеонора, — «ніколи не зрадила мене». Кидаючи рішучий дім, я склала у душі присягу — не вертати в нього ніколи. І хоча гірко було мені жити, хоча батько просяв, я воліла пережити усі бурхливі негідності акторського життя, ніж їхати назад. А що життя тодішнього актора було куди гірше, ніж нині, це безсумнівне. Театрові доводилося грати по сінях, стайнях, по усяких будках, бо тільки у великих містах була якась сцена. А й матеріальне становище актора не було краще. В році 1880 в Чернівцях була така біда, що актори усі свої річі випродали, деякі формально попухли з голоду. У цей час Елеонора жила у директорки, що мала рідного брата урядником і той їй помагав. «Я звичайно — розказувала нерозумно Елеонора — свій обід лишала для того з акторів, хто перший приїде». І не саме характеристичне її владу. Такою була вона усе життя. Вона готова була останній шматок хліба віддати собі від уст, щоби другому допомогти. Таким владцем, здебільша, на світі живеється погано, тому і їй було не краще. На який час доля у сьмінулася, зеднавши її подружжям із Андрієм Стечинським, високоталановитим артистом, якого деякі кращі просто називали. Сцені віддала усе, що може відда-

ти молода дівчина: співала, танцювала, грала. Тяжко їй було тільки з новою, бо вона виховалася в німецькому домі.

З артисток здебільша погані халявки у хаті, погані манери і сім'ї. Тож і дбайливість, її заподадливість коло халявства, коло дитей можна було подивлятися. Своєї дити виховувала з такою саможертвою, про яку не знають пересічні жінки. Не може їх виховувати у своїй вірній мандрівці, тому віддає їх до своїх знайомих і оплачує їх утримання з мізерної акторської плати. Та в р. 1896 прахотить жорстока катастрофа. Умирає їй муж — Андрій Стечинський і вона лишається сама з тобою нелітними доньками та платнею 30 зол. в місяць. А всеж такі не опускає рук, кидається на всі боки, щоби вибороти хоч дитям крапку долі. Іде на Україну, вступає до трупи Касиненка, Мороза і звідтиль посилав гроші на утримання своїх доньок. І знов болотний удар. Найбільш неспокійні матеріальні часи для трупи, в якій служила Елеонора, і вона не могла вислати умовленої суми за діти в Галичину. Дістає лист, що халявка, в якій діти на станції, не хоче їх більше тримати без грошей. Кидає службу й залегла платню, продає останнє джерело свого зарібку — машину до шиття і вертає в Галичину до театру «Бесіди». Дітей посилав далі до школи, віддаючи їм половину своєї плати 15 зол. в місяць. Тут працювала вже до самого кінця своєї артистичної кар'єри, тут святкувала 25-літній ювілей своєї сценічної праці, поки не зустріла її доля усіх старих артисток нашої сцени — брак сил для зарібку... І дожила свого віку то в одного, то в другого зятя... аж знеможена до краю, всіма забута, перенеслася в країну вічного життя — спокою дня 14. листопада 1924 р. в 71 році свого існування.

ОПОВІСТВИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український Наддніпрянський Хор

під прозодом Д. Котко.

У суботу 22. XI. м. Калуш.

У неділю 23. XI. м. Калуш.

У понеділок 24. XI. м. Станіславів.

У вівторок 25. XI. м. Коломия.

У середу 26. XI. м. Коломия.

У четвер 27. XI. м. Бучач.

У п'ятницю 28. XI. м. Бучач. 840 2-2

Український театр И. Стадника.

Субота 22. листопада о год. 7. веч.

Прем'єра! КНЯЖНА ЧАРДАША — оперетка.

Неділя 23. XI. о год. 3. поп. ПЕТРО ДОРОШЕНКО.

Неділя 23. XI. о год. 7:30 веч. ПІМ-СТА ЛІЛИКА — оперетка. 1-1

ПРИГАДКА. Головні Загальні Збори

Нового Товариства господарського

«Сільський Господар» у Львові відбудуться в домі Товариства при вул. Зі-

моровича ч. 20. І. поверх о годині 9-тій

рано. — Поминальне богослуження за упокій померлих членів Товариства

відправиться того ж дня о годині 8-й рано в церкві Успенія П. Д. Б. при вул. Ру-

ський. 794 1-1

Заходом Т-ва «Бесіда» і «Союз

Українок» відбудеться Чайний ве-

чір в неділю, 23. XI. о 6. вечером в са-

лах «Бесіди». — Вступ вільний для членів

обох Товариств і для гостей ними впро-

ваджених. 1-1

Дрібні оголошення.

ПОЗІРІ Пані і Панове! Хотите познайомитися в матримоніальних цілях — удайтесь з довірям до найближчого бюро посередництва М. Маріяк в Перемишлі, вул. Словацького 100. Бюро має багато кандидаток і кандидатів зі сфер інтелігенції, купецтва, різної народності. Богаті, менше заможні і бідні найдуть щастя. Дискреція згисла. Сотки подяк можна переглянути в канцелярії. Фотографії і подвійні поштові значки прислати. 520 8-2

СЛУЖБА БОЖА на мішаний хор в легкому стилі Ярославка до набуття в усіх книгарнях. Партитура з голосами 8 золотих. 803 4-10

ЮРИСТ з практикою (канц. адв., нотар, або альокавтораний суддя) і вправна ма-пінність можуть найти відповідну посаду. Із с. м. в. оголошення до Адм. «Діла» під ч. 100 до кінця листопада. 833 3-3

ЗДІБНОГО (ву) п'яніста (ку), який міг би стало грати до танцю в неділі, есен-тально і в тижні вечером, пошукує Т-во «Зоря». Зголошення швидко від годили 7-9 вечером при вул. Вірменській ч. 25. 856 3-3

43 ЛІТНИЙ, добре ситуваний залізнич-ник, кавалер, оженився з інтелігент-ною, гарною, високою жілкою. Кравчині мають першенство. Пушкар, Тарнів, вар-статі. 838 2-2

ДІМ о двох кімнатах при лісі над Пру-том в Татарові до виїзду на зиму на протязі 6 місяців або на цілий сезон за ціною 250 зол. Каренюк Петро, Татарів над Прутом. 860 1-1

ПОКІМ з мілким удержанням на одну або дві особи до 10 літній. Байки 18. 863 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

Лікарсько-дент. Заведення

Д-ра ШИМОНА РАППАПОРТА

і ЯКОВА НАССА

842 3-10

Львів, вул. Синтуська 17/II.

Пльомбування й виїмання зубів без болю. Штучні зуби в кавчук і золоті після аме-риканської системи. Пацієнтів з провінції. Полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. урядовцям і студентам значна знижка.

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ

Марка МЕТЯЯ

у Львові, вул. са. Іосифа ч. 6. І. п. (бічна Личаківська) приймається замовлення на жіночі одяги: англійські костюми, пля-ті, верхи, підбиття та всілякі переробки, по-найдешевше цінах, викінчення першокля-сна, скорі і точне. Рівнож приймається замовлення на всі мужські одяги. 850 2-3

КОНКУРС.

Кандидати на організаторів для Круж-ків У. П. Т.

Деякі Кружки УПТ-ва звертаються до Головної Управи УПТ-ва з проханням по-ручити їм організаторів «Рідної Школи». Тому Головна Управа УПТ-ва визнає ці особи, які схотіли обняти посаду органі-заторів, зголоситися до Головної Управи УПТ-ва, Львів, Ринок ч. 10/II. п., подаючи про себе такі дані: 1) Імя й пазвище, 2) Дата й місце уродження, 3) Звання (осві-та), 4) Точна адреса, 5) Чи, коли і де працював в організації і якій, а зокрема в «Рідній Школі», 6) Рекомендація. Вина-города на основі умови. — Головна Управа УПТ-ва: Бронислав Янів вр. голова, Порфир Буяк вр. за секретаря. 1-1

Звичайні Загальні Збори

Т-ва «ПРОСВІТА» у Львові

відбудуться в четвер, дня 25. грудня 1924 р. в салі Музичного Інституту ім. М. Лисенка, Львів, вул. Шашкевича ч. 5, о 10 год. передпол.

Дневний порядок:

- 1) Відкриття Зборів і прочитання протоколу з останніх Надзвичайних Загальних Зборів.
 - 2) Звіт Президії з діяльності Товариства за час від 1. I. 1922 до 30. VI. 1924.
 - 3) Звідолення ревізійної Комісії й уділення абсолютної Головному Виділові.
 - 4) Вибір голови Товариства.
 - 5) Вибір 5 членів Головного Виділу, 6 заступників виділових і ревізійної Комісії з 5 членів і 2 заступників.
 - 6) Усталення членської вкладки на 1925 р.
 - 7) Запити і внески членів.
- У Львові, дня 20. листопада 1924 р.

За Гол. Виділ Т-ва «Пресвіта» у Львові

М. Галуцький С. Шах

голова 866 1-1 секретар.

ІХТІОМЕНТОЛЬ

знане від двайцять літ яно знамените

НАТИРАННЯ

ПРОТИ

РЕВМАТИЗМУ, НЕРВОБОЛІВ

І Т. П.

ЗНОВА ВСЮДИ ДО НАБУТТЯ

Висиласякий склад

АПТИКА ШИМОНА ЕДЕЛЬМАНА

САМБІР.

775 а)

2-10

В ЧЕРВНІ пр. пр. пав з заве-лення брата Альберта у Льво-ві 7-літній хлопчик Іосиф Вантук, шатий, округлого ли-ця, над лівим виском під волоссям мав зна-у формі зізди, а з правої сторони при-шик з віспи величи-ни гороху. Хто зна-би щонебудь, буде ласкавий повідомити Адміністрацію «Діла» для «Мамі».

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕД ЗОМ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шл. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Р-копії не зберігаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в гріш 4'20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7'50 зл., Німеччині 7'50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Р-
мунія 150 лев., Болгарії 7'50
зл., Австрії 7'50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.

ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Всевида чорної сотні.

На „кресак“, тоб-то на Зах. У. країні і Зах. Білорусі всевида чорна сотня під назвою ріжних „Звйонзк-ів організацій народних“. Панує вона і керує всякими справами в Сх. Галичині, панує на Волині й Холмщині, панує на Підп'яшччю й Поліссію.

З хвилиною обсади польськими зійськими українських національних територій льокальні організації „кресових культуртрегерів“ сприяли початковою роллю дорадних органів військової й цивільної адміністрації, служили „інформаційними“ й направляли політику польської влади проти туземного населення. Згодом перейшли вони деяку трансформацію. Об'єднавшись у „Звйонзек“ під проводом Гломбінського і Прушинського та ставши „кресовим виконкомом“ Хієни, стали диктувати всю національну політику на українських землях.

Іх ділом були масові арешти на протязі останніх літ; їх досягненням штучний адміністративний поділ українських земель на відповідні денационалізаційні пояси; під проводом „організації народних“ відбувалися грабунки й захоплення українських церков; під патронажем, доглядом і приказами Грзбського й Прушинського ведеться шкільну політику; під авсіційами цих організацій ухвалено гомінікізикові закони.

„Організації народні“ устанавляють воеводів, старостів, переносять урядовців. Згідно з їхніми бажаннями ведеться політика супроти „чужоплемінців“. „Звйонзек орган. народних“ навіть виконує контролю над поліцією, є її вдохновителем і поведатором. Вистає згадати, що пос. Прушинський вже кілька разів інтервеніював в поліції, чи п. В. Мудрий, засуджений на 14 днів тюрми за виконання обов'язків квестора українського університету вже відбув свою „прігельпатентову“ кару.

Всевида чорної сотні проявляється теж в справі українського університету. Йі протест проти Львова — як осідку університету — є рішачим і для кабінету Грзбського і для польської більшості сойму.

З хвилиною заіснування випрацьованих і перепертих чорною сотнею язикових законів для „кресів“, діальність „організації народних“ одержала „правну“ основу. Спираючись на них, „Звйонзек орган. народних“, розпочав ліквідацію останків українських культурних установ і заведень. На першій вогонь висунуто справу української гімназії в Перемишлі. На іншому місці друкуємо „меморіал“ перемиської „організації народної“ до мін. Міклашевського з домаганням ліквідувати, розторозити ту найдаліше на захід висунуто українську середню школу. Згідно з адміністраційним поділом Сх. Галичини, на якого основі львівське воєводство (по польській фальшованій статистиці з р. 1921) має польську більшість, по плану „орган. народних“ має відбуватися ліквідація останків українського шкільництва. Для осягнення своєї мети чорна

сотня користується „аргументами“, які нічого спільного не мають зі здорвним розумом. Перш усього висунується „прогріхи“ тієї гімназії ще з часів, як „баба дівкою була“, давши наводиться перекурені, до пересадки перебільшені або просто видумані псевдодокази з часів, коли Сх. Галичина правно не належала до Польщі, а кінці як останній „аргумент“ новий, „кресовий“ шкільний закон, на основі якого в м'стах, де є дві школи, окремо з українською викладовою мовою, а окремо з польською, можна злучити в одну двоязычну.

Очевидно, ця організація „правна“ вимога торкається і то тільки умовно тих м'ст, де є дві однорідні школи. Ясно, що не не торкається Перемишля, де є кілька середніх шкіл ріжних типів, а в тім тільки одна українська. Злучка двох однорідних, однотипових шкіл — на основі закону тих же „орган. народних“ — може тільки тоді відбутися, коли за тим промовляє слаба фреквенція обох шкіл. Але в Перемишлі, де фреквенція в самій українській гімназії є дуже сильна, переведення в життя цього пляну є безумовно нереальне.

Закиди, що — мовляв — з тієї гімназії від початку її існування виходили революціонери й експропріатори, люде, які скінчивши гімназію, ступали на шлях ділань, противних чорній сотні, не видержує найменшої критики. Мільшість революціонерів й ідейних експропріаторів світа виходили з якихсь шкіл, але чи через те слід видавати засуд смерті на дану школу? Так нпр. Січинський не тільки колись був учнем української гімназії в Перемишлі, але в часі атентату на гр. Потоцького був дійсним студентом львівського університету. Ясно, що його погляди на конечність революційної боротьби формувалися не в гімназії, але на уні-

верситеті. Чому ж перемиська „орган. наповдова“ домагається між ин. розв'язання української гімназії в Перемишлі через те, що Січинський колись був її учнем, а не домагається розв'язання львівського університету, якого він був студентом? А польські революціонери, й атентатчики й експропріатори чи не були учнями польських шкіл, але навіть царський уряд через те не думав їх розв'язувати. Головний орган „орган. народних“ на „кресак“ „Сл. Польске“ в рр. 1906—1907 співало неати в честь експропріатора Пілсудського, а опісля польський народ посадив його на високий стілець начальника держави.

Чому ж дві мірки, дві окремі оцінки однородних фактів, дві моралі?

Та чорна сотня кулачними способами, без огляду на логіку і консеквенції в сліпій, звірячо-дикій ненависті до всього, що українське, змагає до ліквідації останків українських установ і заведень. Зрештою, нині є її день, вона є всевида, а влада запаморочує її розум.

Але чи ми спокійно і безчинно будемо приглядатися знищуючій акції чорної сотні? Чи інертно й без опору будемо зносити її удари? Чи не найдемо в собі стільки сили духа, щоби протиставити дикій девастиції нашого доброго?

Всі наші партії, всі культурні установи, всі діячі і громадяне з почуттям відповідальності за долю молодого покоління, а тим самим за долю нації повинні об'єднатися, створити окрему установу що найменше для оборони української культури і школи і не поминути ні одного засобу оборони, й боротьби за насути права нації. Ворог безоглядний, його засоби величезні й неперебірчиві. Тому спільніми з обороною, щоби не було за пізно та щоби ми не виставили собі як найгіршого свідомства в обличчі безкомпромісного осуду історії. Ф. Ф.

Англьо-радянські діссонанси.

ГОСТРІ ДИПЛОМАТИЧНІ НОТИ. — НАПР. ЖЕНА АТМОСФЕРА.

Як можна було сподіватися: останній дипломатичний здобуток уряду Мек Донельда — англо-радянський договір, який чекав на ратифікацію з боку Англії, одержав перший удар від нового англійського кабінету. Міністер закорд. справ Чемберлен повістив предствника РСРР у Лондоні, Раковського, що англійський уряд, розглянувши уважно згаданий договір, не вважає ні можливим предпозити його парламентові ні предствити королеві до ратифікації.

Одночасно з цим урядовим документом, Чемберлен передав йому відповідь на радянську ноту з дня 28. жовтня щодо автентичності листа Зіновєва. Предствник РСРР у Лондоні запевнював англійський уряд, що згаданий лист є найзвичайнішим фальсифікатом і що з погляду комуністичної ідеології він міститиме у собі безліч нісенітниць. Однак предствник англійського уряду у своїй відповіді впливає Раковського, що одержане вияснення

є не лише невдоволяюче, але основується на неточних даних. Англійський уряд, на підставі своїх інформацій, не має ніяких сумнівів щодо автентичності листу Зіновєва і тому не хоче більше вести дискусії на цю тему. А що торкається уяв Мек Донельда звернення до радянського уряду то вони не обмежувались до цього одного інциденту, а мали на думці всю революційну діяльність РСРР, яка є в конфлікті

з інтересами британської держави. Англ. урядові відомо, що революційна пропаганда РСРР, с раз явна а раз потайна і який зв'язок існує між радянським урядом і III-ім інтернаціоналом. І саме на цю систему уряд Вел. Британії не може погодитися. „Було би вказаним — кінчитися нота — щоби радянський уряд у власнім інтересі обміркував добайливо наслідки, які можуть виплинути з такого стану справ“!

Додаймо, що Чемберлен відповів ще й на третю ноту Раковського, який домагався, щоби англ. уряд покарав приватні та урядові особи, що причинилися до оголошення листа Зіновєва. Ця відповідь є така зязка, як може бути зв'язком лише офіційний англійський документ: англ. уряд не може змінити своїх висловлених поглядів і не може передати королеві „цього рода“ врученої йому ноти. Дискусія закінчена і тепер можуть початися нові переговори. Англійський уряд уже заздалегідь заявив, що має добру волю вийти в порозуміння з РСРР, однак на зовсім нових основах. Безпосереднім наслідком останніх англійських нот буде знову прохолодження зв'язин між двома державами. Англійські та радянські дипломати матимуть знову нелегке завдання, щоби зясувати перші принципи, на яких вони зйдуться. Коли становище англ. уряду до позички, яку має намір взяти в Англії радянський уряд, не зміниться, тоді не буде великих надій на напруження пірваних відносин.

У. С. Р. Р.

Протести української прокуратури проти централістичних посягань Москви на права УСРР.

Всесоюзна Рада Народного Господарства та Народний Комісаріат фінансів РСРР видали правило про порядок оплати робіт на гірничому промислі за відвод кадр землі: на підставі цих правил платня за землеустрій по відводах стягається в порядку постанови РНК Комісарів РСРР з 1923 р. З огляду на те, що постанова Ради народних комісарів РСРР не поширюється на Україну, і що право визначати розмір та порядок зборів регулюється 178 та 206 ст. ст. Земельного кодексу, прокуратура Республіки опротестувала згадані правила ВРНГ та НКФ РСРР. Президія ВУЦВК ухвалила на своєму засіданні з дня 12. листопада вважати цей протест оправданим, припинити чинність П. 10. цих правил і прохати ЦВК РСРР ці правила скасувати. („Вісти“ з 13. XI. 1924.)

Пр. 1006/24. В імені Річнопосполитої Польської! Суд окружний кримінальний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 255 (10343) з дня 15. XI. 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Дня Європи“ а) речення між словами: жили для закордону, і ось недавно написав, б) речення між словами: йдуть до одного і А через те. 2) „З польських справ“ а) речення між словами: міністер судівництва Виғановски і Жертвою конвульсійних спроби, б) речення між словами: за „успішне головування у і Тугут мав би стати, містить в собі ество ад 1) злоч. з § 65 а) зак. крим. ат 2) а) вист. з § 303 злоч. крим.

ад 2 б) злоч. з § 65 а) закона кримінального, узная покрану в дни 14. XI. 1924 року конфіскації за оправдану і зарядив змичення цього наклад і видав по думці § 493 п. к. заборону дальшого розширювання того друкованого п'яса. Заразом видав наказ відіачальному редакторові той часописи, щоби на рішення помістив безплатно, в найближчій числі і то на першій сторони. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. 1863, а іменозасудження за переступство на гривну до 400 з. п. — Львів. дня 17. листопада 1924.

(Підпис: нечит.)

На розстайній дорозі.

„є почування та взаємини, які себе виключають...“

Факт визнання Францією СРСР стає новою шпилькою у будівлі, створеній авторами Версальського договору. Великі держави хотіли би, щоб мога швидше, вернутись до нормальних переповнених умов, а одночасно задержати всі здобутки миру корисні для них. Важка це справа: погодити нині держави, яким мировий договір наклав сиром'я кордони або знехтував їх при вирішенні воєнних конфліктів.

Тому-то нинішній проєкт гоєння ран менше поплутаний як тисячі клявулі мирових трактатів. Який-небудь ширший вислів про атмосферу, що пригнічує відповідальних політиків даної країни прокидає обурення, вразу або щонайменше острах у тих, що хотіли би всі ціги своєї держави позитивати перфумованою ватою. Ось трапився такий дипломатичний епізод. Кореспондент „Нас Цюріхер Цайтунг“ помістив справоздання зі свого інтерв'ю з новопризначеним у Москві французьким представником по-ом Гербет. П. Гербет був довгі роки головним референтом закордонної політики вів-офіційальній „Темпс“. Згодом, вислідок різкої різниці поглядів між ним і власниками часопису, він покинув це становище.

Гербет у розмові зі згаданим німецьким кореспондентом торкнувся питання про можливість франко-німецького порозуміння. Він взяв за основу погляд демократичного німецького посла Еркенелла, який уявляє собі такі напрямні у закордонній політиці для здійснення цієї мети: приспівити опорожнення Русини, звернути басейн Саари Німеччині, змінити східні кордони в користь Німеччини, а коли можливо: признати Німеччині колоніальні мандати. Гербет дає собі справу з труднощів зв'язаних з вирішенням східних кордонів, які межують з Польшею. Єдиний шлях розв'язки на його гадку, веде через Росію...

Оця остання фраза впала, мов бомба, між польських політиків. Отже французький посол хоче жертвувати дружбою Польщі у користь непевного мирного сусідства з Німеччиною і в користь відновленого союзу з Росією? Счинився шум. Французьке міністерство закордонних справ видало офіційне розяснення для преси менш-більш такого змісту: 1° П. Гербет не мав інтерв'ю, а приватну, доривочну розмову, 2° він розмовляв з німецьким журналістом, що раніше ніж одержав своє становище амбасадора в Москві; 3° форма, в якій зясовано погляди п. Гербета, не погоджується вповні з його думкою; 4° передані погляди п. Гербета не є в ніякій мірі висловом поглядів та почувань французького уряду. Цей комунікат не міг затерти враження, яке полишилося по інтерв'ю з п. Гербетом, а міг хіба реагувати на свіже враження відвідин ген. Сікорського в Парижі, який у характері воєнного міністра радив над новою військовою конвенцією Польщі з Францією. Ясно, що головною основою такої конвенції є повторення з боку Франції запевнень щодо оборони східних польських кордонів.

Дипломатичний інцидент не перший і не останній зі старої бочки. А на дні цієї бочки ці самі діри, крізь які капає дорожочинний зміст Версальського трактату. Ерріо, призначивши послом у Москві п. Гербета, свого однодумця (який мусів покинути редакторське крісло в наслідок надто еретичних поглядів в атмосфері традиційного часопису) хотів почати на праву минулих помилок і змістити пірвані взаємини з Росією. Щоби вовк був ситий і коза ціла. Посол Гербет, прихильник порозуміння з Росією, сказав, що давно думав: як довго Росія не скаже свого рішучого слова по наших боці, в інтересі вирівнювання кордонів, які лишились причиною

вічної ворожнечі — так довго не можна вивести на чисту воду відношення Франції до Німеччини та Польщі. Поза обережними словами скривається ціла перспектива нової політики.

За таку ширість французький прем'єр вислухав пів-копи уваг на адресу своєї розбіжної дипломатії. Один з визначних французьких публіцистів сказав йому в „Газет де

Конкордат.

ОБЕРЕЖНІ ІНФОРМАЦІЇ СТ. ГРАБСКОГО.

Справа конкордату польської держави з Ватиканом набирає все більшої актуальності. Ми вже подали супереччі відомості в цій materії. Оптимістичні звідомлення відносно конкордату звучать незвичайно бально. Мовляв — Ватикан сповнив всі вимоги польського уряду в напрямі повного й беззапечного перетворення католицької церкви й її духовенства в станицю національної польської політики аж до загублення якоїнебудь її самостійності. По другим звісткам Рим ставить опір „народовим“ комбінаціям д-ра Ст. Грабського, не хоче прийняти на себе ролі німого знаряддя польської реакції. З цього становища дуже невдоволені — гісім тепеаті! — польські соціалісти і кричать, що „клерикальна мафія змагає до спанування Польщі“.

Але до тих двох супереччих звідомлень приходять ще інформації самого конкордатника проф. Ст. Грабського. В „Кур. Польск-ім“ і „Газет-і Варш.“ стрічемо майже ідентичні не лиш щодо змісту, але й щодо форми інформації проф. Грабського в справі конкордату.

По словам вишепольського лідера конкордат мусить оснуватися на нормах співділення церкви з державою. Апост. Столиця має повне зоозуміння для інтересів польської держави згідно зі словами Христа: „Відайте Богові боже, а цісареві цісарське“. Поголоски про негативний вислід дотеперішніх переговорів не відповідають дійсності. На протязі шістьох тижнів проф. Грабські обговорив з Ватиканом всі справи, які мусять бути вирішені конкордатом. Секретар конгрегації для надзвичайних справ монсін. Боргонджіні і державний секретар кард. Гаспарі виявили незвичайне зрозуміння та прихильність до польських вимог. Також великі прислуги віддав в цій справі проф. Грабському польський представник при Ватикані Вл. Скішиньскі, який здобув там значні впливи і велике довіря. Папа є дуже прихильно настроєний до Польщі. На останній аудієнції проф. Грабського перелав благосло-

в'язану таку сентенцію: „Є почування та взаємини, які себе виключають“. Іншими словами: не клич Сікорського до Парижа, коли посилаєш Гербета до Москви. А проте лихо в тому, що і одно і друге — необхідність ситуації. Щойно час покаже, які почування та взаємини сильніші.

День 8. грудня — свято „Пресвіті“, яке є святом всього народу, що змагає до світла і волі.

вення для польської республіки, для її президента і прем'єра. Грабські приїхав, щоби здати звіт з дотеперішніх переговорів та одержати нові інструкції й уповноваження для остаточного сформулювання тексту конкордату. До Риму вертає біля 10. грудня. В найблизчих місяцях конкордат буде заключений. Зрештою інформатор запержує мовчанку, бо „основою всіх дипломатичних переговорів є збереження довіроцності, поки переговори не будуть закінчені“.

Цікаво, що такий ширий і отвертий політик, як проф. Грабські, який все грає у відкриті карти, тут заслонюється „дипломатичною таємничістю“ і висловлюється про справу дуже обережно. Крім того належить він до діячів, які неминуло привикли тільки йти на успіх. Після успішних з точки імперіалістично-денационалізаційної політики язикових законів для „кресів“ (на спілку з Тугутом), тепер проф. Грабські заходиться біля успішного поладнання справи конкордату — теж з тією самою денационалізаційною тенденцією. Таким чином більш зближеною до правди є перша відомість про успіхи проф. Грабського на ватиканським терені.

Та конкордат ще дефінітивно не заключений. Без сумніву йдуть намагання, щоби його вістря звернути проти гр.-кат. церкви, щоби її уярмити і зробити бездушною адміністраційною машиною, сліпим знаряддям в руках світської влади. Поки ще час слід нам боронитися перед цю небезпечною спробою польського уряду і мабуть Ватикану. Не будемо говорити про те, що слід робити нашому духовенству, щоби не попасти в єгипетську неволю. Але й світські громадяне, управи наших партій не повинні байдуже ставитися до справи, бо уярмлення гр.-кат. церкви доведе до затрати її національного значіння і — навіть можна сказати — може довести до повільного, але неминучого замирання її провідної ідеї.

Про шкуру на медведеві.

ДО ДИСКУСІЇ НА СТОРІНКАХ „ЗА СВОБОДУ“ „ПРО УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ“.

Почалося від того, що п. Невідомий делікатно закинув співробітничку російського щоденника у Варшаві „За Свободу“ (кол. органу Б. Савінкова) авторів голосного „Санина“, М. Арцибашеві, — масковане, але виразне чорносотенство. До живого зачеплений „революціонер“ у пошуканні аргументів на свою оборону заявив, що „собственно говоря“, він сам, Арцибашев, — „тоже“ Українець. На таке дістим треба було дати на Службу Божу в подяку за несподіване придбання українського народу, одночасно сумно похитати головою над будучою долею України, якщо зголосить своє посвоячення з нею більше таких патріотів, і — набрати в рот води. Але, ба: сталося цілком инакше. За прикладом п. Невідомого пішов проф. Кость Мацієвич, а слідом за ним п. Ол. Саліковський, кожному з них з окрема валив кільометрову відповідь М. Арцибашеві,

і дійшло вкінці до того, що в останньому (309) числі „За Свободу“ буквально півтори великанської сторінки (дев'ять довжезних шпальт!) завалено дискусією над „українським запитом“. Скажете: дуже похвалено з боку редакції російської газети й дуже повчаючо для московських читачів, а цікаво й для нас. Навряд. Бо ось уся дискусія подобає на торг за шкуру медведя, який здоровісенько й без ніяких перепон вганяється по дебрах.

Послухайте лише. Поміж п. К. Мацієвичем і М. Арцибашевим зайшла суперечка над інтерпретацією тези „рівні з рівними“. У чім річ — для наших читачів ясно: адже дискусуючі, це — Українець і Росіянин. В останнє п. Мацієвич пояснює близше своє розуміння політичної рівності українського й московського народів. Отже: 1) Підготовлення протибольшевицької революції на землях України і організацію

необхідних для цього сил — мають вести лише Українці. Під гаслом „геть з катями і грабіжниками в ім'я свободи і народоправства“ має вестись робота на всій території б. Росії, при взаємній підтримці й у порозумінні. 2) Підчас протибольшевицької боротьби й ліквідації рад. устрою на Україні має існувати лише українська влада й українське військо. Українські Національні Збори рішають відношення України до Росії: у бік повної суверенності, автономії, федерації чи повного об'єднання. Свобода агітації запевнена, але агітують і голосують лише українські громадяне. Там же рішають устрій держави. 3) Правові взаємини між Росією і Україною унормують спеціальні комісії, вибрані обома конституантами; при федерації вони встановлять компетенції федерального уряду й краєвих органів, при самостійності України — визначать державні кордони. Коли обі сторони признають формулу „рівні з рівними“, то нічого висувати сумнівів того рода, чи нпр. нові розділені держави будуть сильніші чи слабші від давньої об'єднаної і т. п. Силу держави творить національне почування, а не насильство, що зрештою найкраще доказала доля російської імперії, кольо са на глиняних ногах.

Також п. Ол. Саліковський (у тому самому числі названої газети) полемізує з Арцибашевим по суті на цю саму тему. „Рівність“ в розумінні російського письменника така, що він уважає „сепаратистичні“ змагання Українців у минулому як інтриги ріжних гетьманів а в теперішньому — інтелігентську фантазію, та ще й із тавоом австрійських аспірацій. П. О. Саліковський нагадує не лиш ідеологію Кирило-Методіївського Брацтва, але й напрямні програми політ. партій, до якої належить сам проф. К. Мацієвич, себто соціалістів-федералістів, і що саме федерація може бути здійснена лише добровільно, після боротьби за нац.-політ. незалежність. Маніфестування словесної приязни частеньким вживанням вислову „братерські народи“ і т. п. — є недоцільне. Московський мужик ніколи не назве південного сусіда ані „Українцем“ ані навіть „малоросом“, лише „халлом“, а український селянин говорить про Москвалів не як про „великоросів“ чи „русских“, лише, як про „кацапів“. Оба селяне — є собі взаємно чужі й несимпатичні й про жадне „братерство“ немає між ними мови. На Україні є російські переселенці з перед 150—200 літ, а по нині віячання української дівчини з „кацапом“ вважається в Українців скандалом. Аргумент Арцибашева, що мовляв, він ніколи не чув від українського селянина бажання політ. самостійності України, є безпідставний, бо звичайно з панами український селянин про такі речі рідко говорить. Важко булоб прив'язувати значіння до того чи иншого вислову про російсько-українські взаємини з боку ізолюського чи ахтирського сільського політика. Про справжні ідеї народу, як колективу, на цю справу, свідчать наші народні пісні, скарб народних почувань українського народу. У тих піснях нарід не пощади навіть свого найбільшого героя Богдана Хмельницького, дорікаючи йому саме за Переяславську угоду. Переводючи паралелю поміж польським і московським пануванням на Україні, українська нар. пісня різко відкидає обі зверхності.

Відповідаючи негайно, таки на цій самій сторінці, на згадані заміти, Арцибашев обурюється, що його опоненти показують право українського народу на самостійність, а не постребу цієї самостійності і заповідає, що надалі „За Свободу“ буде помішувати лише ті статті „про українське питання“, в яких буде говоритися про цю потребу. З другого боку Арцибашев обурений теж саме листами

«воїх читачів, які бачили то не хотять знати ніякого „українського питання“. Він іде так далеко, що ласкаво признає факт розвитку українського національного „духу“.

Під гнетом сильної російської мовчанки український народ мовчить, але він заговорить у свій час, а годів сорока мільйонів людей подібний до грому бурі. Пам'ятайте про це гурра-патріоти. Сорока мільйонів років не зачинили шалками. Після такого джентельменського жесту, Арцибашев „розправляє“ зі своїми українськими опонентами. Він ніяк не годиться, щоб з України вигнали більшовиків самі лише Українці, бо лякається, що Українці гнатимуть не лиш більшовиків, а взагалі всіх Москалів (у російського публіциста передбачуваний інстинкт!). Дякую „рівні з рівними“ мають теж спільно вести будову побільшевицької Росії.

Після скинення більшовиків спільною організацією установається спільну воєнну диктатуру генштабу всіх повстанських військ, а будуча форма взаємних кол. російських земель і їх державний устрій залежить від спільних Національних Зборів. Арцибашев вже сьогодні в розпущі, щоб „одночасно з ліквідацією більшовизму ми всі (себто: Москалі, Українці, Грузини ітд.) не перебіли на чужі діоти“, і тому „ви повинні згодитися на скликання якогонебудь спільного уряду“.

Типічна теоретична дискусія політичних емігрантів, переливання з пустого в порожнє ради завітати часу і — заповнення газетного місця, без ніякого хісна і ніякого впливу на будуче. Словесні найрозумніші аргументи ніколи не перероблять психіки московської інтелігенції, яка без огляду на партії — від чорносотенства по комунізм екл. — буде по вік по своїм інтерпретувати „рівність“, аж поки не навчать її відповідної інтерпретації факти залізної, і незломної дійсності.

Дрібні вісті.

Чемберлен, англ. міністр закорд. справ, виступає в Англії на грудневій сесії Літ. Нації у Римі.

Противольшевицький курс Англії значиться м. ин. тим, що буде переведено на ревізія справи випускання дозволів на приїзд до Англії чужинським комуністам, а ті, які мають такий дозвіл до певного терміну, по впливі речиння будуть визнані зніхати з Англії.

Франція заходиться біля позички 100 мільйонів доларів, які має отримати у Зєднєних Державах на 75 літ для цілей санації фінансів.

Німеччина - французькі переговори розпочалися після перерви, у Парижі. Головні питання є справа 2½% таксі, яка гелер обов'язує німецький імпорт до Франції. Французи не хотять скасувати цю таксу.

Німеччина-англ. торг. петиціонери д'їли так далеко, що сподіються підписання умови в найближчих днях.

За реставрацією монархії в Німеччині промовляв на великому виборчому з'їзді в Берліні буржуазний націоналіст д-р Бернд. Він накинута на німецьку революцію, що скинула Гогенцолєрнів, і енсюляв своє призначення акції Гітлера.

На Словацьчині бунт відкрив великий комуністичний загін, який м. ин. мав метою висадити в повітря ряд державних будинків.

Польсько-чеські переговори розпочалися у Варшаві й торкаються справ ліквідації шлеського спорту, правничої компетенції й давніших незаклєчених договорів.

Мексикансько-радянське приязнь заманіфестував мексик. посол у Москві, проф. Ваділло, який назвав ідентичними ідеали російської і мексиканської революції. Він запевняє, що в Мексику є дуже популярними імена більшовицьких вождів.

В Португалії кабінет подався до дії; король прийняв її.

У військах Абдуль-Керіма, побідного вождя протиспанського повстання арабських племен Марокка, бунт то вибух бунт (Ще вістка потягає на тенденційний маневр еспанської телеграфічної агенції).

ОСТАННІ ВІСТІ.

Невдалий замах у Франції.

„Вр. Альг. Цтг.“ звітомляє з Парижа, що тамшня преса подає сензаційні вістки про „іскровий замах“, котрого ціллю було ввести військову диктатуру у Франції. На чолі замаху стояв ген. Люфа. В заговорі брало участь 30 офіцерів. Вони під час засідань палати вночі з секрету на чверть мали при допомозі парашютних авт обставити будинок парламенту, заарештувати членів уряду і проклямувати диктатуру. Уряд повідомлено являв про замах і він велів арештувати всіх заговорників. Попробиць.

Положення в Китаї.

По останнім звідомленням із Пекіна, дипломатичний корпус радів над положенням у Китаї. Постає питання пропозиції, щоб не визнавати уряду, котрий не потвердить зобов'язань Китаю, які виходять із договору. Французи домагалися визнання китайського уряду шойно тоді, коли він дійсно мотиме сповнити ці зобов'язання. Японці й Американці були за тим, що покищо нема ще в Китаї уряду, котрому можна би пропонувати така домагання. „Юнайтед Прес“: Паназійська ідеа на Далекому Сході поступає вельми скоро вперед. Сун-Ят-Сен іде до Японії, щоб навести контакт із керівними держ. мужами. Він переконаний про konieczність співпраці Китаю й Японії, та що Китай можна відбудувати лише в порозумінні з Японією.

Довіра для Мусоліні.

22. XI. в італійській палаті громад після мін. внутр. справ Фелерцоні, Саландри й Орлянді промовляв Мусоліні, заповідаючи пацифікацію краю. Візав фашистів, щоб безоглядно скінчили зі злочинним насильством. Після промови Мусоліні приступлено до голосування. Уряд одержав заяву довіри 330 голосами проти 17. з Джоліті й Орлянді на чолі. 17 депутатів здержалося від голосування. Більшість їх належить до стов. б. учасників війни.

Египетська відповідь на англ. ноту.

Египетська відповідь на англійську ноту висловлює згоду торжественно перепросити, заплатити пів мільйонів фунтів стерлінгів відшкодування, покарати винуватих і прирікає перешкоджувати маніфестаціям, які порушують спокій. Англійські домагання в справі Судану насилують теперішнє status quo і противляться конституції, на основі якої король Фуад є нач. вождем египетської армії. Положення чужинних урядовців означене приписами дипломатичного договору, котрий не можна змінювати без згоди парламенту. Египетський уряд був супроти чужинців усе якнайліберальніший і примінював до них принцип повної незалежності. Ніяка великодержавна не складала в цій справі реалізації. — Заглов'я паша відчитав текст егип. відповіді в палаті, котра ухвалила заяву довіри для уряду одностайно, за винятком одного голосу. — В Александрії почалися знову протиритійські маніфестації студентів. По місті ходять військові патрулі. Над містом кружляють літаки.

Землетрус в Анатолії.

З Царгорода звідомляють, що в Анатолії відчутно сильний землетрус. В Ушаку завалилася залізнична станція. Місто потерпіло великі шкоди. Інші міста ушкоджені лише трохи.

Новий уряд в Туреччині.

Ісмет паша подався до димісії. Мустафа Кемаль димісією прийняв і утворення кабінету поручив Феті бееви. Феті бей місію прийняв.

Бандитизм чи божов'ля?

(Причиною до сучасної хвилі.)

Ось документ згаданий „організаційні подорож“ в Ілгерішні: Премьш, дня 1. грудня 1924. До Wysokiego Ministerstwa W. R. i O. P. на ręce J. W. Pana Dra Bolesława Miklaszewskiego.

Підписані, przewodniczący Towarzystwa polskich i polskich stronniczych politycznych w Przemyślu, mając na oku dobro i powagę Państwa z jednej strony, a spokojny i prawidłowy rozwój stunków narodowościowych i społecznych z drugiej strony, przedkładają memoriał, którego celem jest zapobiezenie zlu, które może wywołać dla calosci Rzeczypospolitej nieobliczalne na przyszłość następstwa.

Od r. 1895-1910 w Przemyślu gimnazjum ruskie, założone przez rząd austriacki w celach antypolskich, które od samego początku było prowadzone w duchu nieprzyjaznym narodowi polskiemu. Wskutek tego wszyscy Rusini, którzy nie żyli wówczas nieprzyjaznych uczuć dla Polaków, niechęć wychować swych dzieci w nienawiści do nas, posyłał je do gimnazjum polskiego, które od r. 1905 przeciętnie liczło do 100 wychowanków narodowości ruskiej.

Młodzież ta rekrutowała się nie tylko z domów moskalfilskich, ale z ugodo u-sposobionych „Ukrainców“. Pierwzemi zwiastunami wychowanej w tym zakładzie nienawiści do Polaków za rządów austriackich były w pierwszym dziesiątku lat naszego wieku silne ataki, skierowane ze strony Rusinów na społeczeństwo polskie, a w szczególności dążenie do oprowania uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Pośród bojowników na drodze nielegalnej o rzekome prawa Rusinów spotykamy wszędzie poważne zastępy młodzieży ruskiej, wyszłej z przemyskiego gimnazjum ruskiego. Tego gimnazjum uczniem był Siczynski, morderca namiestnika galicyjskiego śp. hr. Potockiego.

Jeszcze przed powstaniem Rzeczypospolitej Polskiej rejestrowano masę przykładów wroglej działalności wśród młodzieży i grona tego zakładu, to szczególnie po upadku Austrii potęgowała się żywiołowa nienawiść wśród gimnazjalnych herolów, którzy masowo brali udział w walkach polsko-ruskich 1918/19, a następnie za rządów polskich wydali z pośród siebie wiele jednostek, które zasłynęły albo z mordów politycznych, albo sabotażów, albo szpiegostwa bandytryzmu lub porwały się na bezczeszczenie Orla polskiego.

Nie jesteśmy w możności szczegółowo opisać wszystkich czynów kargodolnych, dokonanych przez młodzież ukraińską i jej wychowawców, ale sąd przemyski posiada wielką liczbę dowodów i na żądanie będzie mógł udzielić szczegółowych informacji. Dla ilustracji pozwalamy sobie przytoczyć te z liczących faktów antypaństwowych działalności młodzieży ukraińskiej tutejszego zakładu, które doniosłszem echem odbiły się o nasze uszy.

1) z ruskiego gimnazjum rekrutował się „ukraiński wydział śmierci“, który miał swą tajną organizację w bursie, a na czele której stał profesor tego gimnazjum;

2) uczniowie tego zakładu dwukrotnie znieważyli godność państwową; a raz wywieśli Orla polskiego na brzoze i idąc do szkoły nagrywali się w oczach swych wychowawców;

3) stamtąd wyszedł morderca byłego ucznia Filip wa, który jako konfident policyjny śledził tajną działalność tej młodzieży;

4) tam kształcił się niektórzy bandyci, a ostatnio sądem dorocznym zasądzeni zostali za zbrodnie rabunku dwaj byli uczniowie tego gimnazjum, którzy obecnie jak nas dochodzą słuchy, w sprawie karnej przeciw ich herszowi-bandycie Kaprowi zeznali, że zrabowane u kupców Łoosa i Hrankowskiego pieniądze obrócili na tajny uniwersytet we Lwowie;

5) stamtąd pochodzili różni sabotażyści, a nawet pod zarzutem podpalenia dworów było aresztowanych 21 uczniów, którzy pozostawali w śledztwie sądownym;

6) także uczniom tego gimnazjum był jeden z morderców śp. Sofrona Matwijasa, dyrektora ruskiego seminar. paucz. żeńskiego w Przemyślu;

7) żona jednego z profesorów tego gimnazjum w porozumieniu z byłymi uczniami uprawia na terenie przemyskim na szeroką skalę szpiegostwo i zdradę stanu i obecnie jest uwięzioną we Lwowie ze względu na łączność ze słynną aferą Besarabowej;

8) w czasie ostatnich wyborów do Sejmu i Senatu oraz podczas ostatniego spisu ludności młodzież wyższych klas zwolnową była z nauki szkolnej celem przeprowadzenia po wsiach agitacji niebrania udziału w wyborach i czynienia przeszkód w konstrykcji ludności.

Taka masa przykładów świadczy niezbicie, że zakład ten szkolił nieomal systematycznie młodzież swoją w duchu antypaństwowym, a nie ma na oku kształcenia i wychowania.

Wobec tego byłoby grzechem nie do dargowania i błędem nie do wyrażenia, gdyby polskie czynniki prawodawcze i wykonawcze patrzyły nadal obojętnym okiem na kuznię nienawiści do wszystkich co polskie, utrzymującą za polskie pieniądze.

W uzasadnieniu powyżej narzeczonych faktów podpisani, jako wyrazicieli całej polskiej opinii przemyskiej zwracają się do WP. Pana z gorącym apelem, by możliwie najrychlej zbadał stan sprawy i zarządził zwinięcie tego zakładu i rozdzielenie jego młodzieży pochodzącej z Przemyśla i powiatu przemyskiego między polskie gimnazjum w Przemyślu, a z innych powiatów do gimnaz-

zjów w tych powiatach istniejących, ten więcej że gros młodzieży ruskiej rekrutuje się z dalekich powiatów wschodniej Małopolski. Da się to tem łatwiej nakutecznić, ponieważ w Nr. 79. Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej polskiej z dnia 9. września 1924. została opublikowana ustawa z dnia 31. lipca 1921. zawierająca niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa, w której między innemi w artykule 6. jest powiedziane: „Istniejące obecnie w tem samem mieście osobne państwowe szkoły średnie ogólnie kształcące z językiem wykładowym wyłącznie polskim i wyłącznie ruskim (russkim) będą w miarę możności łączone w jedną wspólną dwujęzyczną“.

День 8. грудня — свято „Просвіти“, яке є святом всього народу, що знає до світла і волі.

Посмертні згадки.

— Лука Гарматій. 1-го листопада ц. р. вмер у Теремі на вулиці на удар серця Лука Гарматій, учитель в Могилівці. Покійний був значим діячем на нинішній просвіті. Учателюючи перед війною в Головах на Гусятині, записав багату пісню з уст народу в біблійно-чистої всьляки для муз. Наукового Товариства. Шевченка. В. Н. II.

НОВИНКИ.

— Почтові складанки розсилаємо з нинішнім числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відкоувати передплату тому, що маніпуляції поштової триває тепер доволі довго. Просимо дуже зараз вислати гроші, щоб не було перерви у висилці часопису. Передплата на місяць грудень 420 зол.

— Конфіскація. Попередне (261) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за тм великі уступи вступної статті п. з. „Тугит і його тінь“ та за оліву в ній.

Дня 25. с. м. у вівторок в день св. Св. М. Іосафата, з народи 300-літніх роковин його смерті відзначили торжественно Архидієцка Служба Б-жа в Архидієцкій Церкві св. Г. М. Юра. О год. 9. рано, на яку всіх П. Т. Представників наших Товариств і Всіх Вірних запрошує Зглад Парохії. Осібних запрошень до Хв. наших Товариств не буде розсилається.

— 27. листопада й патрістичні Жиди. Від ранка лунали з львівської магістратської асмі побідні згуки фанфар. На кожному трамвайовому возі лопотав десяток не „оно-білих прапорців, по коствілаз правили святочні молебні, шкільні діти тішилися не маючи науки, а „стшешчи“, „скасти“ й „соколи“, львівське дзєні“ й всі інші „оборонці Львова“ парадним кроком міряли вулиці надполтавської столиці. Та не тільки вони святкували радісний день роковин відвоюоту українських установ з під владної руки Найману і Собіньського та організації з під стяга Прушинського й Монжинського одностайно ділила велика частина — жидівська купція, криміналістика і власники кав'ярень. І вони обліпили вікна своїх підприємств польськими патрістичними наліпками й обвісили їх чорно-білими прапорами, а паші, що збирали „квесту“ на цілі зєднання польської побіді над вивольнірським змаганням галицьких Українців — стрічалися з охочою похвальністю прокожих жидівських патрістів. Дивуємося, чому львівські жидівські проводирі не заімпіювали радісній маніфестації спеціально на жидівському переаїмістї? Там же досить є сліди славетної традиції документного зазначування польського характеру Львова з перед шости літ. Варта би було жидівсько-польським патріотам ходити туди нірочію в день 22 листопада на проці.

— Випущення на волю. З гармаської тюрми вийшов на волю відомий український літератор Павло Зайцев, арештований весною ц. р. в звязку з більшовицькою аферою своєї жінки.

— „Порноиди Русін“ — гп. кат. на техитов. Довідомо, що до патрістів, які предваднали до благодєствуючих гп. нів з нагоди роковин події 22 листопада, належить також о. Андрій Возняк, греко-католицький катехит у міській школі св. Мартина на жовківському переаїмістї Львова. В суботу, в день роковин, він поїв до церкви один десяток шкільно-дітвори й відправив Богослуження з поакою Господеві за побіду ген. Галлера. О. Возняковий ніхто не дивується: він відомий „пожовднї Русін“ з табору Ліскавського і Гвєтяка, до шкільних дітей Українців говорити все по польськи і з українством не має нічого спільного. У куках такої ділощини спочиває моральне зохочення наших дітей.

— Російська гімназія у Варшаві. Польське мністерство освіти надало істнууючій у Варшаві приватній російській гімназії право державного заведення і наділяло її субвенцією.

— Конституція в міру потреби. Нічо 6. на 7. ц. м. з розпорядження польської

поліції, виселено з Володимира Волинського учителя Григорія Хому. Хома походить зі Сокальщини в Галичині, і після всяких законів божих і людських, а навіть згідно з польською конституцією, міг би мешкати там, де йому подобалося. Але „то по іншому“ і Хома ніщо привезли поліції з міста.

— **Доразовий суд в Холмі.** Дня 15. п. м. перед доразовим судом в Холмі стали селяне з Північ Осип та Іван Козак, обвинувачені в нападі на двір Лехницького під Півном. По мілітарній розправі, суд витягнув свою некомпетентність і передав справу звичайному судові: нещасні селяне регнули назад до тюрми викидати розправу перед звичайним судом.

— **Літературні вечори в Празі.** В пражській каварні „Уніон“ відбуваються кожного четверга літературні вечори Союзу українських журналістів і письменників. На першому з них, який відбувся 13. листопада п. р. прочитав поет Ю. Дарган свою нову поему „Мазепа“.

— **Фабрикація польських шкільних книжок.** Розпочався з дня 9. листопада 1924 р. до 293451. розпочала діяльність Кураторія в Львові державного народного шкільного з українською літературою. Військова сокальська нов. адміністрація в разі з експонатом польського шкільного в тойчасово польський шкільний. Цей розпорядок видали на основі ад. пос. сфарижованої ухвали громадської ради села Войславич, в склад котрої входять одиниці-Польки, котрим шкільна справа ніколи не була доручена, бо вони теж не були грамотні. Школа була однією з найстаріших народних шкіл в повіті, бо основана ще в 1854 р. і виконала дію поховання на добрих громадян. З ласки шкільної Кураторії позбавлено 119 українських дітей можливості навчання в рідній мові. Батьки пошкодованих дітей вносили прогест до Кураторії, але мабуть це справі допоможе так, як умерлому кадіт.

— **Поворот суду.** Зборівський суд, що з причини воєнних подій урядовав до тепер в Золочеві, пізніше з днем 1. грудня п. р. урядовав в Зборів.

— **Засуд на команданта Варшавської військової тюрми.** На днях розглядав військовий суд у Варшаві справу команданта військової тюрми полковника Беляковського. Беляковського засуджено за вирізування лезів Бабінського і Вечоркевича та злочини фальшивих ліжок в справі обох — на три місяці військової тюрми, депортацію та повну думісію. Беляковський вніс грошення на розглянення справ.

— **Афера з двобоям ген. Шептицького.** Двоїм ген. Шептицького з редактором Стріпичем, викликав у Варшаві сензацію. Опінія звернулася проти ген. Шептицького і двобою, який відбувся в селі найвищого суду у Варшаві. Міністр військових справ Сікорський витав наказ Начальному прокураторові, щоб цей поганий Шептицького до відповідальності за участь в двобою. Рівночасно міністр справедливості має потягти до судової відповідальності ред. Стріпичського.

— **З Мистецької Виставки.** Секретаріат Г.Д.У.М. просить нас зазначити, що у виставі прийняв додатково участь майя Роберт Лісовський.

— **Кандидатура Райнлендера.** В урядових кругах Варшави говорять, що одним з кандидатів на заступника державного секретаря в міністерстві внутрішніх справ є директор львівської поліції Райнлендер. Його вважають фаховим адміністратором і знавцем „кресових“ справ.

— **Сенатор Возницький не належав до царської охрани.** Суд чести польського сенату, складений з сенаторів Кашини, Баліковського і Охера, оголосив присуд в справі сенатора Возницького, якому закинуто сл. жбу в царській охрани протягом 1906 і 1907 років. Стверджено, що закиди були безосновні.

— **Авешт комуністичні.** На головному твірці у Варшаві арештовано на днях молодого жінку, при якій наведено 7 кг. комуністичних відозв до війська.

— **Финч чиниває.** Ославлений в новобранчій афері, організатор акції звільнення новобранців з війська, Моріс Фукс занедужав. В безнадійному стані перевезено його до шпиталю.

— **Однострій для польських урядників.** Польський уряд, який не має чим покормити своїх голодуючих урядників, лопить собі тепер голову над придуманням для них однострою. Характеристично, що урядники будуть примушені носити одностроєві шапки в бюрі та поза бюром тоді, коли до ношення цілого однострою будуть примушені тільки під час урядування.

— **Остопог!** В українських інституціях та по українських домах у Львові часто чпляються різні люди, навіть не Українці, які представляють за інвалідів УГА, замешкавши у Домі українських інвалідів та вимагають для себе грошей, одіжги і т. д. Належить не вірити їм і жалати виказу від нашого товариства. — **Українське краєве Т-во Опіки над Інвалідами у Львові.**

— **Пожена фабрики.** Дня 20. п. м. згоріла до тла фабрика металевих ліжок братів Столярських в Освенцімі.

— **Великодущий убійник.** З Торуня повідомляють, що засуджений тамошнім

судом на мару смерті за вбивання дітей кольоніста Тобера Дзенгелевскі, не згодився на пропозицію свого оборонця, дотично внесення апеляції і прийняв смертельний присуд.

— **Виставка старих львівських майярів.** В неділю отворено у Львові, в сядлах польського товариства Прихильників Мистецтва, виставку старих львівських майярів.

— **Напад під Львовом.** До львівської поліції зголосилось двоох різників з Любача Великого зі скаргами на трюх невідомих бандитів, які, озброєні в кріси, напали їх під Оброшником і ограбили.

— **На відбудову Палестини.** На відбуту м.ч. річному зібранню Американського Жидівського Комітету в Нью-Йорку зложив президент Люї Маршаль заяву, що на відбудову Палестини є запланованих 3 мільйони доларів. Крім цього „Юна“ субскрибувала для цієї мети 450.000 доларів.

— **Звірята на паризькій сцені.** В Парижі запанувала манія використання звіряг для театральних вистав, які тімчасово отримують популярність. Так приміром в „Шелі кокот“ виступає велетенський пес „Бенардин“, а по бульварних театрах не обходиться ніде артистка без тваринства свого більшого чи меншого гесика, але завершеною сезону є „говорачка мідна“, яка виступає в комедії „Комартен“. Але в тм випадку цю малюпо є відповідно у характеризаційний актор.

— **Двірська історія.** Княжна Матильда, кривавича пісая Наталія III, позійшовши з відомим російським багатим князем Димитрієм, провадила отвертий дім в одному зі своїх замків у гіденній Франції. Княжна вела себе дуже корпектно і супроти нікого з гостей не виявляла особливих симпатій а для всіх була однаково прийтна. Віймок творя її переважний, расовий хорт, який вилежувался в салоні на дорожніх фотелях, годоаний одним тільки ласощами. Але одного дня раптом заважчала гості, як княжна з лютю відтунтила свого любимця від себе. Коли запитали княжну, чим хорт провинувся, княжна сказала: „Влізав писюмо! Цілу ні скакав до мого ліжка і не давав мені спати“. Зі злупо укійшов до салону граф Нюкерк. Пес підбіг до нього, але граф відтунтив його з гнівом. Коли його запитали, чому так робить, граф сказав: „Влізав писюмо! Цілу ні скакав до мого ліжка і не давав мені спати“. В салоні запанувала гробова мовчанка. Княжна Матильда зімліла.

— **Домашня війна.** Пядесятюх комуїстів напало на дім фашиста Кобянки в Пармі, який забарикадували з 7 товаришами. Підчас „облоги“ Кобянки відісраву.

— **Молоко з нафти.** Очевидно американський інженір Перзон „влан на помислі“ (не на голозу) хемічного перетворення нафти в... молоко. Перзон каже, що молоко має в собі 80 процент (львівське молоко має 99 процент води!), а за те нафта має великий процент товщу. Треба отже усунути з нафти надмірний процент товщу, подати цукру і деяких мінеральних складників, усунути специфічний запах і смак нафти, а будемо мати молоко. Цікаво, що треба зробити, щоб з молока робити нафту.

— **Пам'ятник для Колумба.** В Сан Домінго, в якого соборі спочивають тлінні останки відкривача Америки, приступлено до будови пам'ятника Колумба. Він стане на місці, де Колумб вперше ставив ногу на території Нового Світа. Кошти пам'ятника, високого на 1000 ст. п, обчислені на 2 мільйони доларів. Постумент пам'ятника уявлятиме собою велетенську стелеву піквулю.

— **З театру.** Дирекція Українського театру І. Стадника повідомляє, що театр виїздить до Стрия, Дрогобича і Борислава, де виставляє в лях: Стрий, 25. листопада: „Княгиня Чардаша“. 26. листопада: „Петро Дорошенко“. Дрогобич 27. „Княгиня Чардаша“ і 28. „Баядеру, Борислав 29. „Княгиня Чардаша“.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український Наддніпрянський Хор під проводом Д. Котко.

У повеліюк 24. XI. м. Станіславів.
У вівторок 25. XI. м. Коломия.
У середу 26. XI. м. Коломия.
У четвер 27. XI. м. Бучач.
У п'ятницю 28. XI. м. Бучач. 840 2-2
У суботу 29. XI. м. Копичинці.
У неділю 30. XI. м. Копичинці.

Український театр І. Стадника. Стрий дня 25. XI. Княжна Чардаша. 26. XI. Петро Дорошенко. — Дрогобич дня 27. XI. Княжна Чардаша. 28. XI. Баядера. — Борислав дня 29. XI. Княжна Чардаша. 1-5

Заяв! Всіх довжників Секції Експортовців у Відні зивається вирівнати побрані позички найдальше до 15. січня 1925 р. В противному разі буде Виділ змушений подати їм назвища до приподного відом. Віден, дня 17. XI. 1924. За Виділ Секції Експортовців **Борис Бабій**, голова. **Степан Глембоцький**, секретар.

В справі української школи. Усіх, що інтесесуються долею українського шкільництва проситься негайно донести

про всі факти покривдження української школи а зокрема про переміну української викладацької мови на адресу Івана Ліницького, Львів, Мурарська ч. 6. 1-1

В справі фахових шкіл. Хто у Львові чи на провінції має спеціальні кваліфікації для промислових та інших фахових шкіл чи курсів на ітотаві відбутих ступій у торговельній академії або в промислових школах, а може й має вже учительську практику в таких школах чи курсах, зворить подати на ло відомо Головної Управи УПТ-ва у Львові, Рязок ч. 10 П. п. зі сього адресою. УПТ-во потребує цього на випадок, коли не буде треба таких учителів чи вчителюк. 864 1-1

На „Рідну Школу“ зложив Вп. Д-р Михайло Волошун у Львові 10 зол. місто поляк за зложені йому бажання з нагоди Ім'яни. За жертву щиро дякує Головна Управа УПТ. 817 1-1

Кооператива „Український Театр“ у Львові вул. Руська ч. 18 І. пов. — продовження списку членів: 2133 Петрина Антін Стрий — 5 зол. 2134—2143 Савицька Теофіля, Мосаловський Іван, Котисова Євгенія, О. Давидович Іван, Кіт Іван, Павяк Григорій, Масляк Е генія — усі з Болехова, усі по 5 зол. Гриневський Іларій Львів 10 зол., Павлик Іван Львів 10 зол. 2144—2151 з Деліни о. Величківський Теодор, Павлович Степан, Козак Іван, усі по 5 зол., Леонтовичева Олена 10 зол., Парльова Ганна 10 зол., Ізасюк Микола 21 зол., Драм. Герток Чит. Просвіти Якторів 5 зол. 2152—2159 з Калеша Чит. Просвіти 5 зол. Пов. Співка Торговельна 5 зол., Рубчак Ярослав, Ортинський Фелікс, о. Гисовський Іол., Загаєвич Степан усі по 5 зол., Бугент Маріян і Стронішійський Михайло по 10 зол. 2160—2175 з Надвірної д-р Никотайчук, Бромішак Осип, д-р Луц Іван, Гіжовський Роман, Гринковський Іван, Павлусевич Євген, Кокотило Василь, Свнич Василь, Гейголаш Мих., Гасюк Вол., Розумович Іван, Чесник Микола, Трощенко Дмитро, усі по 5 зол., Микетей Юрій Витків 20 зол., Огоновський Е-ген 10 зол. — Даваних членів, які впа-ти тепер дальші уділи викажеться окремо. Уділових книжочок не висилається, бо не получене з коштами — проситься П. Т. членів при нагоді побуту у Львові ті книжочки в кані. кооперативи відобрати. Рівночасно подается до ласкавого відомо П. Т. Громадянства, що п. Радюченко, пр.ф. Шенцрик Іван та Команда О. є дійсно делегатами кооперативи, уповноваженими до зборення уділів і жертв до кооперативи Український Театр. 875 1-1

Дрібні оголошення.

ФОРТЕПІЯНІ строєння, направа також на провінції. О. Благодій (б. строїтель „Б“) Львів Сикстуська 11. Лм Шопена, особисто до 12 годин. 843 2-5

СТУДЕНТ прав, довголітній, вправний інструктор шукає лекцій на провінції. Зголошення слати до Адміністрації „Діла“ під „Успіх“. 2-2

ЗДІВНИЙ, рутинований інструктор до хлопчика з І. кл. гімн. і вівчинки з І. класу народної знайде зараз уміщення на селі. Абитуїєнти мзють першешство. Зголошуватися під адресою: Д-р Ізидор Голубович, Львів, Кармелицька 8. 872 1-1

ПАРОХІЯ вигідна, кліматична, Старий Самбір по заміні за ліпшу на селі. Зголошення слати до 15. грудня Уряд парохіальний Старий Самбір. 874 1-2

УЧЕНИКА г.м. прийме на мешкання і харч інтелігентна родина вул. Сапги Львів. Відомість в скелі Союзного Базару або п. Дейнеки вул. Руська. 870 1-1

СТУДЕНТ прав, довголітній, вправний, інструктор шукає лекцій на провінції. Зголошення слати до Адміністрації „Діла“ під „Успіх“. 2-2

ОСОБА інтелігентна, в середнім віці, здорова, розуміється на домашнім заряді, печенню, варенню, вмє крій і шиття, совісна, з добрими свідостями, глядає місця до заряду дому у відвін, найрадше у священника, під „здова“. 868 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

Д-р Олексе Подолинський

лінар недуг жіночих і анушерії ординує у Львові вул. Льва Сапги 101 (пл. Більчевського 10) проти костела св. Єлисавети І. п. від год. 3—5 поп. 832 ч. телеф. 15—60. 4-6

„ОЛЬКА“ ЛЬВІВ РИНОК 35.

АДВОКАТИ

Д-р Олекса Олійник і Д-р Володимир Лисий в Тернополі

повідомляють, що переносять свою канцелярію з днем 1. грудня 1924 до дому „Народної Торговлі“ 2-ма ч. 5. (партер в похідній, де передтим містилася канцелярія Подільського Союзу Кооператив і Філія „Просвіти“). 873 1-1

НАКЛАДОМ У. П. Т.

вийшов з друку сценічний образок

в 2. діях

КОНСТАНТИНИ МАЛИЦЬКОТ

НА СВ. НИКОЛАЯ

Ціна 0.30 зол.

Голов. склад в Книгарні УПТ.

834 Львів, Руська з. 0-3

По перерві викликаній відносинам повоненки, одержати можна зисва слівце, медалями світових вистав відзначене і від 20 літ єсудю уживане натирання усмиряюче біль ревматизм як також всілякі лемання

„НЕРВОН“ д-ра ФРАНЦОЗА

в Тернополі. — Ціна флакона 2 зол.

При надісланню згори переказом поштою 20 зол., висилається 10 флашек флакону, не числячи різном опакування. Дістати можна у всіх апіках д-ра Францо-за з маркою охоронною

775 Силач з молотком 1-14

або постою під адресою

Д-р Ю. Француз апікар в Тернополі ч. 80.

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ

Марка МЕТЯЯ

в Львові, вул. св. Іосифа ч. 6. І. п.

(бічна Личаківська) приймається замовлення, та жіночі одяги: англійські костюми, плаші, верхи, підбиття та всякі перерібки, по найдешевшій цінах, викінчення першокласно, шкоре і т. д. Рівнож приймається замовлення на всі мужеські одяги. 850 3-3

ІЗИДОР ЛЯДЕН СИН САМУІЛА

купець в КОЛОМІЙ, Ринок ч. 4.

Тішучись дотеперішнім своїм успіхом і солідністю взглядом своїх гостей, подає до ласкавої відомості, що свій перворядний склад заосмотрив в найлучші і найдешевші товари заграниці і краєві як сукна, полотна, столове білле, ручки, хусточки, фіранки, каші на ліжка, ковдри, коши і т. д. Має також на складі великий вибір правдивих дванів і перат як також закупаєські кожущки. — Хто хоче перекопаться про дешевсть і доброту товарів, хай один раз спробує дещо купити, а не пожалує.

Дякуючи за дотеперішні відвідини остає з поважанням

871 1-3

Із. Ляден.

Присилайте передплату!

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ членів Товариства Задаткового в Глинянах відбудуться дня 7. грудня 1924 року о годині 4-тій пополудні в домі Товариства зі слідуєчим порядком денним:

1) Отворення Зборів і вибір Президії Зборів. 2) Реферат: Послідне 10-тиліття існування Товариства. 3) Звіт Управи з діяльності і рахунків за рік 1922 і 1923. 4) Звіт комісії контрольної і внесок на улічення Управі абсолютної. 5) Внесок Ради Надзброї щодо розділу чистого зиску. 6) Затвердження вибору одного члена Управи і одного заступника. 7) Приняття перешадованого білясу отворення в золотих на 1. липня 1924. 8) Вибір Ради Надзброї. 9) Вибір комісії контрольної. 10) Зміна статута згідно з постановами закона і затвердження підвисшеного членського уділу. 11) Внески і інтерпеляції членів. О скільки би на повнішій Збори не явилась вимагаюча статуту скількість членів, то годину пізніше т. з. о годині 5-тій пополудні відбудуться другі загальні збори в тім самім льокало з тім самім порядком денним з важністю рішень без огляду на скількість членів. Знанається, що право членства і голосування мають тільки ті члени, котрі доповнили свої уділи до висоти 1000 мп. 869 1-1

УПРАВА.

Ширіть наш часопис!

біля

Народноі

Торговлі

продає

тільки

трикоти

найліпшої

якості.

677 11-20

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 19, II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописи не повертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4.20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50
зл. Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Р.
мунія 150 лей, Болгарії 7.50
зл., Австрії 7.50 зл. Зміна
цін за 1 дол.

В справі оголошені
звертатися до Адмі-
ністрації.

ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Самовизначення на Сході.

Процес самовизначення народів ще не закінчений. Як права людини і громадянина, прокламовані великою французькою революцією, були здійснені в Європі на прогніз цілого століття, так і право нації, видвинуте поневоленіми народами, війною і східною революцією, мусить бути завершено грізним чинком національно-державної ідеї. Ключі й права французької революції в своїм поході до реалізації досягли тільки до меж б. царської імперії. Знову здійснення права нації застрягло на кордоні Середньої Європи. Таким чином неминуча реалізація права нації в Східній, а в значній мірі і Середній Європі обійматиме одночасно здійснення також прав людини і громадянина.

З вибухом війни й революції поневолені народи вступили на шлях боротьби за право нації. Одне побідило в світовій війні допустили тільки частинну реалізацію того права, тільки деякі ними упривілеєні народи здобули національно-державну незалежність. Багато народів ще й досі стоїть в чужинському ярмі.

За право нації довго скривавилася Україна, і важкий тернистий шлях простягається перед нею в дальшій боротьбі. В останніх літах видвигнуто менше теоретичн. доказів на своє природне право, а більше аргументів діяльних, більше переконувачих аргументів „ad oculos“. Ясно, що не шляхом теоретичних доказів піде й дальша боротьба за найвище право нації. Та все таки не можна поминати мовчанкою і теоретичних міркувань, які — річ ясна — являються тільки наслідком практичного видвигнення того кардинального питання на арені боротьби.

Російський економіст проф. Прокопович говорив недавно в Празі про національне питання на території колишньої Росії. Відкидаючи міжнародну ненависть і національний егоїзм, признає він право інших народів відділитися від Москви. Що більше! він заявив, що таке відділення є в інтересі Росії, і свою точку погляду доказував економічними міркуваннями.

Війна й революція викликали величезні перемири на території б. Росії. Індустрія є майже вповні знищена. Відбудова економічного життя вимагає непомірно великих засобів і вкладів. Без допомоги європейського, а головне американського капіталу не зможе помігти собі ні Росія, ні Україна. Наступ англійсько-американського капіталу на територію Східної Європи є неминучий. Через те європейський Схід буде підчинений впливам чужинного капіталу, стане колонією англо-американських капіталістів. Східноєвропейці у відношенні до чужинного капіталу стануть бідними Неграми.

І якраз з огляду на неминучий наступ чужинного капіталу на Східну Європу є вимагана і konieczна відділення України, Білорусії, Грузії і т. д. від Москви. Таке відділення буде з користю для російського народу. А саме тому, що

нир. Україна є густіше заселена від Росії. В Росії, поминаючи дикі й безкультурні простори півночі й Сибірі, припадає 20 мешканців на 1 кв. км., а на Україні аж 70. Передтим надмір свого населення віддавала Україна Сибірі й Туркестанові. Після здійснення своїх самостійницько-державницьких змагань цей надмір населення одержуватиме Росія, маючи до розпоряджистості колонізаційні простори.

Україна — на думку проф. Прокоповича — є бідніша під оглядом природних багатств від Росії. Вона має залізо й вугілля, але в меншому обсязі, як Росія (Ураль і Сибір). Отже Росія буде дальшою і більш заселеною відділеннями українськими державами від посягань імперіалістичного капіталу. Через відділення України Росія матиме змогу встоятися й оборонитися перед зазіханнями чужинців. А за те Україну жде гірка й незавидна доля. Вона стане „бідним Негром“ чужинного капіталу. Також будучність збіжжя вивозу з України є захитана, бо після розділу великої земельної власності між селян, наступив упадок хліборобського хазяйства. Україна не матиме збіжжя на вивіз, вона перестане бути шпихлірем Європи.

Досі все в порядку. Можна з великою радістю повітати подібні думки серед російської еміграції, не надто лякаючись тієї чорної будучини, яку пророкує нам проф. Прокопович під ярмом чужого капіталу. Але, як виявила дискусія — в рефераті російського економіста зайшли деякі надокладності. В своїй ласкавості допустити відділення України від Москви, він уявляв собі простір України на зразок Керенського, Терещенка і тов. з часів бл. п. „Тимчасового Уряду“. В своїй уяві не тільки відділив він Україну від Москви і виставив її на найбільшій небезпеці, але й від України відділив Кубанщину, Донеччину й інші полудневі та західні області. Цікаво, що він нічого не мав би проти прикриття Росії окремими державами перед наступом імперіалістичного капіталу, але під умовою, що то будуть невеличкі й слабенькі держави, яких завданням було б видержати капіталістичний наступ, заслонити її оборонити перед ним Росію, а опісля знесилені вони самі впадуть в широкій московський рот. Цікаво й те, що коли в часі дискусії представник Кубанщини зазначив, що Росія не потре-

бує Чорного моря, бо вона веде свою торгівлю зі Зах. Європою через Балтійське море, то референт кинувся, як опанений. „Що, ви нас, Москвит, не допустите до Чорного моря?“ — запитав він. „Чому ж би ні, ми вам дамо право переїзду“ — відповів опонент. „Ні, мої панове“, — заключив проф. Прокопович — „я є мирно настроєною людиною, але коли ви нас не допустите до Чорного моря, то Росія буде воювати за нього“. З цього ясно, як уявляє собі самовизначення європейського Сходу ліберальна, мирна й еміграційна Росія.

І ще на одно годиться звернути увагу. Україна є густо заселена, але після голодової катастрофи в р. 1922 московські комуністи не заселяють Росії, тільки чомусь відступають значні простори на Кубанщині й Італійськ, полудневу Україну заселяють Жідами і творять для них на території України окрему республіку, а на Катеринославщині, як подають „Вісті“ — осаджують циганів. Чому ж не користує Росія з нагоди і не бере собі цей надмір життєвого й циганського населення? Цікаво й те, що зауральські полудневі області є багаті й менше густо заселені від України, а прецінь населення „багатшої“ Росії претягає на „бідну“ Україну. В часі голоду Самарі й Пермці залляли Україну, хоч вона, як каже проф. Прокопович — перестала бути шпихлірем Європи. Не перечимо, що Росія з Сибірю має більш природні багатства, але вони не є доступні, отже на довгі десятиліття або й століття становлять заповідний і зачарований скарб.

На „самовизначення“ проф. Прокоповича Україна ніколи не погодиться. Роля, яку їй хотіли б приписати російські „мирні люди“, роля воюючої передньої сторожі, що боронить доступу до „багатої“ Росії і сама себе приносить в жертву імперіалістичному капіталові, не становить ніякої позиції в наших рахунках. В своїх змаганнях до самостійності Україна буде руководитися виключно своїми інтересами, а український народ буде змагати збудувати державу, яка була б в силі з успіхом протиставитися і чужинному капіталові і „багатій“ Росії в її намаганнях з півночі, сходу і полудневого сходу окружити Україну. Ф. Ф.

День 8. грудня — свято „Просвіти“, яке є святом всього народу, що змагає до світла і волі.

Конкордат.

НА ЦЮ ВОНИ КЛАДУТЬ НАТІСК

Польська преса зі зрозумілих причин дуже мало займається справою конкордату. Очевидно, вона лякається розкрити карти, бож гра в справі конкордату ведеється дуже таємно з метою поставити гр. кат. духовенство перед доконаним фактом. А розкриття карт, висвітлення гри могло би збудити нашу сонну громадську думку і заставити її до оборони церкви перед вовчими апетитами світської влади.

Всеж таки час до часу, хоч до сить відірвано прориваються побожні бажання тих, які намагаються зробити з церкви станицю — не духовного чинника в житті вірних, але один з центрів світської влади. Отже польська клерикально-народова преса промовляє за тим, щоби єпископів іменував голова польської держави, та щоби вони були „мужами довіри уряду“. За ними — як „мужами довіри“ — повинна бути збережена свобода в обсязі церковних становищ. Але тільки формально, бо — як каже „Дзень Польскі“ (ч. 265)

„уряд міг би (себ-то мусить — Ред.) подати презентацію на деяке число до-стоїнств, щоби синагоридити тих священиків, що особливим способом заслу-жилися в державних справах“.

Коли уявимо собі, що єпископ має бути „мужем довіри уряду“, а всеж таки йому не будуть довіряти і застерігають собі призначення на деякі церковні становища мужів особливо заслужених для польської держави, а крім того буде збережене за адміністраційною владою право канонічної інституції на парохії священиків, призначених єпископом („мужем довіри уряду“), то ясно, що свобода церкви буде звязана по рукам і ногам, то церква і духовенство найдеється в повній неволі світської влади. При вітній змінливості політичних напрямків і навіть в національно-суцільній державі не все однорідних тенденцій, світської й духовної влади — такий всесильний, виключний вплив світської влади дуже фатально відбивається на ролі церкви і духовенства.

Та на цьому не кінець. Крім впливу влади йдуть намагання в повній силі зберегти вміщування і вплив в справі церкви ще й приватних осіб через тзв. право патронату. Польська преса зазначає, що не бачить причин до зміни того звичаю, бож „патронатниками“ являються головні польські поміщики.

Отже єпископ, „муж довіри уряду“, не буде мати ніякого впливу, ні значіння в своїй дієцезії. Він мусить заповігати ласки у світської влади, щоби стати „мужем довіри“, очевидно часто всупереч інтересам церкви, а ставши ним, буде мальованою, парадною фігурою в дієцезії, бо й священик теж мусить „заслужитися“ не тільки перед урядом, але й перед польським поміщиком, щоби одержати парохію.

Колиб ці бажання польських чинників були здійснені, то не підлягав би найменшому сумніву, що роля церкви й духовенства була би звелена до дуже скромних розмірів — як не в чивець.

Пр. 1011/24. В Імени Річчосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокураторії, що зміст часопису „Діло“ ч. 257 (10310) з дня 18. XI. 1924 р. в статті під заголовком: 1) а) Титул артикулу на стор. 3-й в шпальті 1-й; б) уступ між словами: дальші подробиці, а затримавши; в) уступ між словами: затримала Одгу, а 10 го жовтня; г) речення між словами: загальною шпальтатю а На днях родила; д) речення між словами: дит оточена; е) Гому і Олга; е) речення між словами: розмову очима а Одгу забрали; ж) речення між словами: не уступає а Річ яста; що родив; з) речення між словами: що родина а звернулася до; и) речення між словами: зі скаргою а Прзидат держави; и) речення між словами: про сплатити синав а Ясе анше напис-

не. 2) „Дописи“ а) речення між словами: дів в Зборові а звільнено цілий ряд; б) речення між словами: народне шпильництво а всіма силами містить в собі ество виступу з § 303 зак. карного, узяв до конвою в дні 17. листопада 1924 року конфіскації за оправдану і зарядив знищення цілого наклад і видав по думці § 493 п. к. заборону дальшого розширювання того друкованого письма. Заразом видав наказ віддільному редакторові той часопису, щоби це рішення помістив безплатно, в найближчій числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки передбачені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 д. п. д. № 6 ек 1863, а іменозасудження за переступство на гривню до 400 з. п. — Львів, дня 18. листопада 1924.

(Підпис печат.)

Ще про причини війни.

СПОМИНИ ФРАНЦУСЬКОГО АМБАСАДОРА. — РОЗ'ЯСНЕННЯ, ЯКІ НІЧОГО НЕ РОЗ'ЯСНЯТЬ.

Читачі може ще тямлять момент підчас обговорювання сляного плану ген. Доза, коли німецький уряд грозив, що оголосить ноту, в якій якнайрішучіше заявить, що Німеччина не є відповідальною за війну. Посипалися статті на тему винуватців війни, її посередніх та безпосередніх причин. В останніх днях європейська преса має аналогічну тему. Бувший французький амбасадор у Москві, (від 1909 р. до 1913 р.) Жорж Люї оголосив у пресі фрагменти своїх споминів. Головним їх висновком є те, що Поанкаре, тодішній президент республіки, у великій мірі причинився до вибуху війни. Франція йдучи слідами за Німеччиною збільшила військову службу на три роки; Поанкаре сам їздив до Петербурга літом 1912 р., та на місце Жоржа Люї вислано Делькассе, який міг би зручніше перевести над Невом плани з над Сени. Страшенне засліплення Поанкаре щодо могутності царського уряду дало підставу Франції рахувати на нехибну та доцільну поміч з боку Росії.

Ці ревелії зробили таке враження як костур у муравлищі. Ліва преса, довкола якої гуртується т. зв. «кар. п. лівих» покористувалася ними як оруддям політичної пропаганди проти Поанкаре. Поанкаре є нині боевою вежею опозиції, якої перший прапор вивісив Мілеван, друкуючи свій маніфест, звер-

І тому поки час слід духовенству боронитися перед цими поневолюючими церкву зазіханнями. Уважамо справу конкордату незвичайно важною. Нам не може бути байдужим вплив на моральний стан вірних української народності. Справа конкордату глибоко зачіпає також наші національні інтереси. Тому також політичні партії і громадянські установи повинні серйозно зацікавитися цією справою та зі свого боку поробити відповідні заходи в Римі.

нений проти уряду Ерріо. Поанкаре відповів негайно на зроблені йому заклики, відкликаючися до офіційних документів, а навіть листів самого Люї, а доби про яку йде суперечка. Але його роз'яснення не могли би бути більше переконуючі, як документи самого Люї, який зрештою, шойно має їх вповні оголосити. Дискусія про дійсні причини останньої війни перейшла вже лавно у сферу широких теоретичних міркувань.

За те німецька преса підхопила свіжу полеміку французьких дипломатів з нетаємною радістю. Ось, мовляв, Французи самі признаються до вини, а скидають її на нас! Французька преса пригадує, що на протязі кількох місяців у р. 1909, російська та австрійська армії були в частині змобілізовані, але війну вдалося оминати. В р. 1913 Австрія знову мобілізувалася, а проте ще раз удержали мир. Роз'яснення цих фактів у тім, що Німеччина ще тоді не бажала собі війни. Річниця щодо подій 1914 р. лежить у тім, що тоді Німеччина почувала себе вже досить підготовленою. Без огляду на те, чи в Петербурзі сидів би тоді Люї, Делькассе чи Палеолог, оминати війни не було змоги.

Поанкаре подає в своїй оборонній статті цікаву подробицю про те, що видання документів Жоржа Люї заповідав уже в червні німецький журнал «Дайтше Рундшав». Там, у студії про російські воєнні архіви згадується про шоденник бувшого французького амбасадора у Петрограді Люї, який мав звичку записувати що-вечора всі свої розмови, аж до анекдот та двірських сплток включно. Ясно, що навіть стенографічні записки, без огляду на свою повну достовірність, не в силі вирішити всіх причин, що склалися на світову катастрофу, а можуть хіба стати новим доказовим матеріалом: яку роль у політиці грають позакулісові інтриги або як мало впливу можуть інколи мати на хід подій найрозумніші люди.

Конфлікт Англії з Єгиптом.

ВБИВСТВО НАМІСНИКА. — ДИПЛОМАТИЧНІ НОТИ.

На момент спалахнула іскра конфлікту між Англією і Єгиптом. У відповідь на вбивство намесника Судану і головнокомандуючого єгипетським військом Лі Стека, англійський уряд вислав до єгипетського дуже гостру ноту. Відомо, що від двох літ між Англією і Єгиптом ведуться без результату переговори про єгипетську самостійність.

У лютім 1922 р., коли Англія визнала королівську владу в Єгипті і зреклася над ним своєї опіки, застерегла собі ще 4 пункти: заперечення свого війська для охорони комунікаційних шляхів, головно суецького каналу, охорона чужинців та національних меншостей і спеціальне вирішення суданської проблеми. Провідника єгипетського національного руху Заглуль Пашу тоді ув'язнено і вивезено. Коли до влади дійшов Мек-Донельд, Заглуль Паша ставши за цей час президентом міністрів у короля Фуада, вибрався в Лондон для переговорів щодо 4-ох згаданих пунктів. Однак його посередництво не мало успіху. Англійський уряд не хотів зректися своїх прав до Судану ні змінити форми своїх взаємин з Єгиптом — т. зв. відношення кондомініюм. Так само не хотіла Англія позбутися своїх військ в Єгипті і відкинула пропозиції Заглуля, щоби опіку над Суецьким каналом віддати міжнародній контролі під протекторатом Ліги Націй.

Наслідком такого неурядливого становища Англії був атентат на Стека. Ультимативна нота англійського уряду до єгипетського є дуже гостра. Вона домагається: 500.000 фунт. стер. відшкодування; заборони політичних комунікатів у справі вбивства; звільнення всіх єгипетських офіцерів з гарнізонів у Судані. Крім домагання, щоби винуватців смерті Стека суворо покарати є й загрози щодо можливих засобів англійського уряду на випадок, коли єгипетський уряд відмовиться виконати бажання Англії. Англія вислала ще й другу ноту

про нові зміни в суданській армії і домагалася відповіді на протязі 24-ох годин. Одночасно деякі воєнні англійські кораблі одержали наказ бути готовими в околиці Олександрії, Гібральтару та Мальти.

Школи в Каїро почали страйк як демонстрацію проти коментарів англійської преси з приводу вбивства Стека. В Олександрії йдуть демонстрації студентів проти Англії. Однак єгипетський уряд погодився на англійське домагання. Дарма, що в єгипетській відповіді зазначає, що англійські домагання щодо Судану порушують теперішній status quo і закони конституції. Єгипетський парламент висловив повне довіря своєму уряду. Передбачування, що Заглуль Паша піде до димісії, покищо не справдилися. Заходи Англії, щоби знайти нову розв'язку у напруженій атмосфері, не є такі легкі і вони стануть, без сумніву, підставою ще довгих переговорів і ще довгих спроб, щоби знайти компромісову форму між великодержавними інтересами Англії і національними змаганнями Єгиптян.

В ім'я людськості.

Дальший хід справи Ольги Вербець.

Досіль наші читачі могли повідатися про справу Ольги Вербець, молодій панючки з Ярошова, лише зі соймової інтерпелляції («Діло» ч. 259), бо всі інші наші інформації у цій справі («Діло» ч. 254 і 257), прокуратура в цілості або частинно конфіскувала. Всеж, ми не можемо мовчати і тому спільно поділіться з дальшими інформаціями щодо цієї справи, яка всупереч усім заходам цензури, судових і поліцейських чинників, вже набрала величезного розголосу.

В суботу дня 22. п. м. удалася до Рівного сенатор Карпинський і посол Підгірський і зажадали від тамашнього прокуратора вияснення цілої справи. Прокуратор у відповідь здвигнув тільки рамею і заявив, що він про цю справу нічого не знає (!) і перший раз про неї чує (?!). Колиж посли заявили, що це справа першорядної ваги, що нею зацікавлені не тільки державні чинники але також ціла громадянська опінія, пан прокуратор почав на всі сторони телефонувати.

ОСИП МАКОВЕИ.

З приводу ювілею.

Лист до п. Михайла Рудницького.

Ви не памятаєте тої історичної хвилини, коли кінчилося XIX. століття, а починалося XX. Ви вже тоді були, але ще Вас такі важні справи не обходили. Отже суперечалися тоді редактори, чи нове століття починається 1. I. 1900, чи 1. I. 1901. Одні казали, що десятик мусить кінчитися нулею, тому нове століття починається 1. I. 1901. Другі казали, що 1 (один), поки стане одним, починається від нуля, потім йде $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$ і нарешті ціле 1, — тому століття починається від 1. I. 1900.

Ч вже й сам не памятаю, на чім стало і коли справді почалося XX. століття, але тепер з нагоди мого ювілею мій старий знайомий Д. Лукіянович нагадав мені цю суперечку зперед 25 літ. Він числить мені не 40 літ з нулею, лише 39 літ і кілька мінут від тої епохальної хвилини, коли заяснів мій переклад у блискучій «Зорі».

Якби поет сам мав право, назначувати собі ювілей, то я начислив би собі вже більше як сорок літ від тої переважної в літературі хвилини, коли я описав віршом перший раз весну чи схід сонця. Мушу сказати, що цей вірш нікому не зашкодив, ані мені, ані Україні, бо я його не друкував. Не можна цього сказати про пізніші, а саме ті, що їх друковано — досить часто без мого старання. Ці зашкодили мені та Україні небогато, тільки складачі і друкарня мали з них деякий хосен. Провину треба поділити між мене і тодішніх ре-

дакторів, котрі на віршах розумілися таксамо, як я нині розуміюся на теорії Айнштейна.

На ці давні «времена» я дивлюся тепер очима історика, що безпристрасно осуджу минувшину і гріхи молодости, і про початок мого впливу на українську літературу думаю не без жалю, що він появився так скоро, а не значно пізніше. Був би через те спізнився мій ювілей, але широка слава від Львова аж до Коломиї була би мене й так не минула.

Через те я з більшою сердечністю згадую той рік, коли я покинув писати вірші. Це було 1917 року, в селі Солотвині, коло Мармароського Сиготу, коли я, захоплений воскресенням народу, написав довгий і поступовий вірш з самоходом, літаком і радіом, котрих я поетично хотів ужити для відвідання Києва і порозуміння зі земляками. Вірш мені дуже вдавсь; українські міністри, що були у мене 1919 р., по добрім обіді порівнювали його з Шевченком, але він не причинився ні трохи до тривкого воскресення народу, я не надрукував його (Щурат скрутив йому голову) — і з того часу я віршів не пишу. Отсей рік 1917 (мені було тоді рівно 50 років життя) я вважаю роком моєї зрілості і можу обходити інший 7-літній ювілей. Про Швабів говорять, що вони розумні аж у 40 років, мені це трапилося аж десять років пізніше — мабуть тому, що я програму життя розложив собі на сто років і десь саме тоді 1917 р. я мав учитися танців; тільки війна мені перешкодила.

Тому, що всяке обчислювання літ драгує не лише жінки, але й по-

етів, бо вони також ніжні, як жінки, я прийняв до відомості свій 40-літній ювілей не без жалю, що я вже такий старий і любовних віршів, хоч би й охота прийшла, не можу писати з уваги на мій вік, і на жінку, і на своє педагогічне становище, і на загальну мораль. Мені ще часом гарні дівчата подобаються зовсім таксамо, як тому 40-річчю, і я звеличав би їх тепер у віршах певно краще, ніж у гімназії, — щож, коли 40-літній ювілей? — якось не личить. І ось у тім трагедія поета. Перше не вмів любити, бо був за молодий і не знав форми; тепер знає форму, а любити не може, бо ювілей...

З власними віршами, як це Вам добре відомо, лутачше власні переживання, часто далеко кращі, як поезії, а часто далеко гірші як поезії. Позволю собі навести одну свою недруковану строфу:

Часи чим-раз то гірші,
любити вже забув,
лиш тямлю гнути вірші
про те, яким я був...

Холодні критики не відчують у цих словах трагедії автора; тимчасом авторові вони нагадують багаті дечого, покритого зівалими квітками і листям. Звичайна річ, як казав десь Надсон:

То, что тебя только слегка прика-
салось,
певца до страданія жгло.

Дятого, хоч я і сам покинув писати вірші, люблю я їх, моїх нещасних, давніх приятелів, друкованих і невиданих разом, через те нікому незаних, а мені дорогих; люблю їх, як батько дітей, все одно, чи вони вдалися, чи ні. Я не люблю так своєї грубої книжки,

як люблю деякі свої тоненькі вірші. І тут я, хоча і з найбільшим критиком не погоджуся, чого він, розуміється зовсім не потребує собі брати до серця, так само як я не беру його критики.

Отже, щоб сказати Вам уже раз, до чого я річ веду, приготую Вас на ту днину, — ще зрештою далеко, — коли я Вам пришлю свої вірші, надруковані власноручно у двох примірниках. Як ба-чате з листа, я справив собі на ювілей машину до писання, щоби всім ворогам бризнути в очі: Не хочете ви друкувати моїх віршів, то я сам собі надрукую — і найду чоловіка, котрий мені заручить, що 20 штук із тих віршів мене пережиє. Я сам призначую більшу частину з них на забуття, але поставлюся і критиків підплачу, щоб хоч 20 назвали перлами або яким іншим дорогим камінням, не кидаючи в них камінням звичайним.

Поза тим, я вже ніяких претенсій до нашої суспільности не маю. Все одно вона вже мене не переконає, що люблю живих письменників; вона любить тільки небіжчиків і то 50 літ по смерті. Я її за те, поки живу, також не люблю, але 50 літ по смерті обіцяю широко любити. І іншим так по раджу.

А покищо прошу у Вас вибачення за такий довгий лист; цьому винна машина. Пером я би стільки не написав і Ви не прочитали би. Моя машина може стати ще гіршою для української літератури...

Здоровлю Вас щиро

О. М.

Залишки, 21. XI. 1924.

Підписи краєва з 1923 р. від 24-75
до 25-75 жито галицьке з 1923 р.
від 20-00 до 21-00, жито нов. збору від
16-00 до 16-75, ячмінь галицький броварський
від 22-00 до 23-00, ячмінь галицький лавський
від 18-00 до 19-00, овес галицький з 1923 р.
від 10-00 до 21-00, соя 52-00—57-00.

Купуйте КАЛЕНДАР „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ“ на рік 1925.

Ціна 3 зол., порто 30 сот.

Він для всіх — чи на селі, чи в місті, для хлібороба чи робітника необхідний.

Великий 12 арк. друку. Чепурний з білою гарною окладиною. Багато ілюстрований. При цьому надзвичайно дешевий.

„Червона Калина“ Львів, Руська 18.

відгуки дия.

Приписаний фейлетон.

На св. Галактіона піднесли мені редакційні співжертви величавий дарунок.

На дошці з бюрка помершого голодом смертю сільробітника, були артистично уложені: сім, переш, п'янка, пляшка горілки (абсолютно за мала!) кава, чашка кабаноса, якась завуджена рибка і пренелі.

В святочній промові сказав делегат, що це все символічно фейлетону. Фейлетон повинен мати в собі: трохи соли, трохи перцю і трохи паприки. Має бути коротким, як кабанос, смачним як рибка і штудено закрученим як пренелі.

Говірка, це святої правди, згідно з закладами народної фільозофії:

... А у тому вадрі
Уся правда на дні!

Зі словами в очах я вислухав трогательної бесіди і перебрав на власність книжний дар.

Плакав я з радості і з розлуки. З радості, бо дарунок, доказ симпатії товаришів.

З розлуки, бо прикро подумати, що бідні українські журналісти мусили врятувати вже й із так куди платити і за той гріш купити цей дарунок. Та який я вдячний їм!

Нарешті є нагода для мене написати фейлетон, який має всі вимагані примітки: є в ньому сім, переш і паприка (гладі: вгорі), він короткий, правдивий і штудено закручений.

А смачний так, як смачна була завуджена рибка, що простояла в викиданні на концентраті що ладніше кілька літ...

Забув я ще про одно: в дарунку була олівка.

Бесідник не сказав, на що вона, але мені здається, що на те, щоб кожний мій фейлетон проліз благодушно неприступну цензуру.

Галактіон Чинка.

Р. С. В. м. П. Т. читачам, які надіслали мені письмові побажання, бажано зі своєї сторони ліпшого фейлетоніста.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Попереднє (262) число нашого часопису сконфісковано польською прокуратурою за згадок і чотири уступки вступної статті та дві новинки.

— **Інаугурація цивільного року на українських університетів в Празі.** Сактою інаугурація цивільного року на українських університетів в Празі відбудеться в п'ятницю 28. п. м. у великій залі Геологічного Інституту. Ректор українського університету проф. Федір Шербина виголосить виступ „Еволюційні переміни в ідеології статистиків“.

— **Остерігаю.** О. Іван Ісаїя з Коломийщини просить нас зазначити: В Коломийщині з'явився якийсь тип, який представляє себе своїм сном Петром. Внескоє він всіх і вся, що є студентом медичного українського університету та винятково про студентські справи, але не студіює, тільки волохиться до новітніх, бо — як каже — не має грошей. Заявляю отсам, що мій син Петро є учнем VIII кл. гімназії в Коломиї.

— **Напад на польського пароху.** Вночі дня 18. листопада н. п. напала озброєна заата на дім польського пароху в Настасові, тернопільського повіту кс. Паліхлеба. Заввавши службу і пароху та загрозивши смертю на нападок крику або спробі утечі, „гости“ перевели основну увагу цілого дому і забрали готівку і цінніші речі, відійшли без перешкоди. Йогодуються, що це не частина ватаги милового ватажка Доманського, бувшого лшодовника польської державної поліції і що в нападі брали участь бувші поліцаї, що творять чи не половину особового складу ватаги Доманського на спілку з польськими колоністами і осадниками. Чи напад на кс. Паліхлеба має політичний підклад — невідомо. Однак фактом є, що кс. Паліхлеба великий кресовий „дзяк“ і ворог українства, що забрав Українцям булячок української народної школи в Настасові і віддав її на польську школу, а тепер старається забрати греко-кат. церкву в Маріяні коло Купчинь, є дуже зневажений серед місцевого українського населення. День перед нападом вийшло в околиці кілька незначних людей, що висувалися про кс. Паліхлеба і місцевого дідича і про їх відносини до селян, а в день п'ятничний уладже, мо нічий напад. Тернопільська поліція зарядила погоню, але як все — без успіху. „Диверзанти“ пропали безслідно.

— **Резізія у Навчальному Товаристві.** В неділю дня 23. XI. п. р. о год. піз до 1-шої полов. відбулася в друкарні Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові політична резізія, котра тривала около 2 годин. Глядаю за одною брошурою, ви-

даною за границею. Очевидно річ, не найдене нічого.

— **15 літ в'язниці.** Дня 20. п. м. відбулася розправа в Найвищому Суді в Варшаві наслідком ввнесення зажалення неважності, оголошеного в-ром Степаном Шухевичем в справі Степана Вояка з золочівського повіту, засудженого, як відомо, вченою йогого року на 15 літ тяжкої в'язниці за організування саботажних акцій в золочівському і зборівському повіті. Найвищий Трибунал затвердив присуд, відкидаючи зажалення неважності.

— **Визід полк. Нассана і стрільців на Радянську Україну.** Цими днями вийшов з Ізюма в Чехії на Радянську Україну полковник Гайда Нассак, бурхливий командир Усуусів. Разом з ним виїхало около двіста старшин, підстаршин і стрільців УГА. Всі вони вступають там в ряди червоної армії, перейшовши перед тим відповідні військові і політичні курси.

— **На косах неспокій.** В розбитих лісах між Закарпаттям аж по границі Союзівини зловж давного російського кордону коняться ще чимало більших і менших уоружених ватаг, що останають під прихистком бувшого поліційного пішодовника Доманського і польського кольтовика Шибі. Значний відсоток творять в них бувші польські поліцаї, польські кольтовики і осадники та військові дезертери. Іній характер є напів банітський, напів поліційний і військовий-диверсійний, бо без сумніву, що мають вони знання з організацій на Радянській Україні. Сидячи з правого зачіпають, а свої напади уладжують на банітські фільварки і на купці. Як відомо, недавно напали на двір в Потілах коло Бродів, де забрали коні і спалили господарський будинок, а на шляху між Закарпаттям і Тернополем убили і обрабували двох жидівських купців з Тернополя. Негайно уладжено великий „воскі“, в якому взяла участь ескадрона уланів, около сотки кінних і піших поліцаїв та з пів сотні поліційних агентів під проводом поліційного аспіранта Явасинського з Тернополя. Перетрушено багато сіл, дезертировано ліси на десятки кілометрів, та ватага пропала як під воду і експедиція вернула з нічим. Про очиснення цього тереу нема і мови, бо по відході поліції ватага з'являється знову на чужій землі. На дідичів, ноюти котрик в першу чергу спрямовані напади, напад стоах і мало хто з них має відвагу жити у своїх маєтках. Зближаються зима прийняти цю діяльність ватаг.

— **З тюрми на волю.** На джак опустили тюрму при ульці Баторів, арештовані в зв'язку зі справою бл. п. Ольги Бесарабової — Стефанія Савицька, студентка Гера і Вахнянина, просидівши невдоволено дев'ять місяців у тюрмі.

— **То це інше?** Минулого понеділка почався перед липським судом процес проти німецьких громадян польської національності, обвинувачених в державній зраді тому, що були вони членами „союзу за польських повстанців“.

— **Виставна старих львівських майстрів.** Минулої неділі відкрито в залах польського тов. прихильників мистецтва виставку картин старих львівських майстрів, поміж якими стрічаємо наших талановитих земляків — Біляського, Доленського, Яхмювича та Лучинського, яких експонати виокремлюються з повені других.

— **Желєзничні публічні бібліотеки у Львові.** Статистичні обчислення мизили, що найбільшою бібліотекою у Львові є т. зв. Осолінеум, яка має 600.000 скаталогованих і 200.000 нескаталогованих томів. За нею йде університетська бібліотека з 390.000 томів, Народного Дому з 150.000 та Наукового Тов. ім. Шевченка з 100.000 томів.

— **Крайна нужда.** Шістьлітній Станіслав Фялковський і двайцятилітній Іван Бариллак зголосилися оноді добровільно до поліційних арештів, не маючи де голови прихилити.

— **Польський рекорд.** Протягом діяльності теперішнього польського союму польські суди домагалися уже 170 разів видачі послів за їх протидержавне становище.

— **Примітка свідатського рабіна.** Старенький рабін зі Скалату Лусківвер, проходячи улицею Казимирівською упав під віз трамваю К. Д. який зламав йому одно бедро.

— **Бій з пачкарами.** На шкесько-польському кордоні жала на джак місце перепалка поміж граничною сторожею і пачкарами, з яких одного вбито, кількох ранено а трьох арештовано.

— **Смерть Германа Германса.** В Амстердамі помер голландський драматург Герман Германс, якого драма „Надія“ перекладена між иншими й на українську мову, зробила йому світову славу.

— **Перенос тліних останків Жореса до Пантеону.** Дня 23. п. м. відбувся в Парижі святочний перенос тліних останків Жореса до Пантеону. Помогину Жореса покладено на великому шиті, який несло 89 копальних робітників, одягнених в робітничі костюми. За допомогою йшли усі члени уряду, президенти парламенту і сенату, посли і сенатори та

робітничі делегації. Коли похід станув перед Пантеоном, промовив Еріо, який змалював життя Жореса, як патіота і громадянина. Комуністична група учасників походу йшла окремо, співаючи революційні гимни. На транспарантах виплила напис: „Ненависті війні!“ На місці де вбито Жореса, змуровано пам'яткову табличку.

— **Ще про фабрику „літаючих домів“.** В зв'язку з чисельними катастрофами польської економіки, яких гринною була фабрика конструція апаратів з фабрики фірма „Пяте-Лискевич“ в Любліні, польське міністерство військових справ зарядило покращання фабрики. Військові вчасники ужити усі апарати виробу цієї фабрики з ужиття та зарядили звільнення трьох директорів фабрики. На їх місце будуть спроваджені спеціалісти з Парижа.

— **Бюрократичний куріоз.** З урядового листа маршаської дирекції пошти і телеграфів до одного з клієнтів виходить, що відшкодування за затриманий поручений лист виводять в Польщі п'ять сотків...

— **Американська пригода російського маляра.** Американський президент Кулідж замовив собі портрет у російського маляра М. Сазонова. Перед кількома роками Сазонов дістався до тюрми за фальшування банківотів. В тюрмі намалював Сазонов картину Христа. Картина виставлена на виставі, звернула на себе увагу президента Гардінга, який уладкавив Сазонова і дав йому... помешкання в Білому Домі.

— **Боротьба з наркотиками.** Під ініціатором Ліги Націй почалася дуже цікава міжнародна конференція в Женеві: для розглянення засобів над контролюю і продукції опію. Ліга Націй виступає з гуманітарною ідеєю, щоб обмежити поширення цього руйнівного наркотику. Але держави, для яких продукція опію є одним з найбагатших джерел доходу: Індія, Китай, Персія, Туреччина. Слід згадати, що в Персії третина державного доходу пливе з розведення маку (paraver sompneus) призначеного на виробництво. Ініціатива у закладанні конференції виходить від Зедінема Джаржа, які прислали в Женеву аж триох офіційних представників і призначили на гуманітарну мету 40.000 доларів. На всі похвальні аргументи американських філантропів представники Індії, Китаю чи Персії відповіли їм, що мільони їх населення живає опію надто довго як шоденного наркотику, щоб цю звичку можна змінити одним почерком пера. Боротьба з нахилом до алкоголю є куди легша, а проте Америка не лишила до цього часу з неї переможно.

— **Пастка на авта.** На шляху поміж Маттебургом і Берліном трапилось останнє диями агентами на авта, які потягли за собою чимало жертв в людях. Невідомі злочинці розпалюють поперек шляху телеграфічні дроти, в яких замотуються авта і вивертаються. Одному шоферові відтяв такий дріт голову.

— **Освіта і освітлення.** Підчас недавньої парижської конскрипції стверджено, що серед парижських ліхтарників, яких обов'язком є запалювати, гасити і удержувати в ладі уличні ліхтарі, найшляхотіше людей з університетською освітою.

— **Пам'ятництво Асквіта.** Бувший англійський прем'єр і провідник лібералів Асквіт, що з шумом перепав при останніх виборах, шукає розради в пам'ятництві до с-ятой землі. Президент світової сіоністичної організації Вайсман вислав до Асквіта спеціальне запрошення.

— **Смерть з російському посольстві.** Раківський, будучи недавно в Парижі,

оглянув будинок російської амбасад, на якого стриху найшов срібне, столове накряття вартості п'ять мільонів франків.

— **Крадіж ставовини.** З музею в Равенні вкрадено недавно частину панциря і диядему Теодорика великої матеріальної та археологічної вартості.

— **Еластичне скло.** Двох віденських хеміків найшло спосіб продукції еластичного скла.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакції не відповідає.

Учнівський Наадипринський Хор під проводом Л. Котко.

У вівторок 25. XI. м. Коломия.
У середу 26. XI. м. Коломия.
У четвер 27. XI. м. Бучач.
У п'ятницю 28. XI. м. Бучач. 840 6-2
У суботу 29. XI. м. Копичини.
У неділю 30. XI. м. Копичини.
У понеділок 1. XII. м. Чортків.

Міщанський Союз Кредитовий, Львів Руська 3. п. Хто до кінця ц. р. не доповнить уdlу до 30. 10., той рішавням Загальних Зборів з 27. VII. ц. р. перестав бути членом. 876 1-1

Дрібні оголошення.

ОСОБА інтелігентна, в середнім віці, здорова, розуміється на домашнім заряді, печенню, варенню, вмє крій і шиття, совісна, з добрими свідствами, глядає місця до заряду кому в ділиці, найрадше у священника, під „вдова“. 868 2-2

СЛУЖБА БОЖА на мішвиний хор в легкому стилі Ярославенка до набуття в усіх книгарнях. Партитура з голосами 8 золотих. 863 5-10

ПРОМИСЛОВЕЦЬ з корінного ділу, пошукує посади: може обияти управу торговельного підприємства, або магазину, Ласкаві зголошення під промисловця в Скодні. 877 1-1

ВАРСТАТИ ткацькі поспіші кшмкартські, сталеві бляти всіх вимірів, начиння, човники, коловертки, пряділки, тремплі до чесання вовни і лону та прочі ткацькі прилади і машини поручає фірма: Текнічне Бюро „Textyl“, вл. М. Кожушко в Раві руській. 879 1-4

КООПЕРАТИВА „ВЕРХОВИНА“ в Кутах доставляє по найдешевших цінах бриндзю, як рівнож посередничить у всякого рода трансакціях. 880 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

Лікарсько-дент. Заведення

Д-ра ШИМОНА РАППАПОРТА

і ЯКОВА НАССА 842 4-10

Львів, вул. Синистуєна 17./II.

Пилькування й виїмання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції Полагоджується в найкоротшому часі П. Т. урядовим і студентам значна знижка

XXXIX. Звичайні Загальні Збори уповажнених „Народної Торговлі“

Красового Союзу Споживчого, кооперативи з відповідальністю уділами у Львові, відбудуться в п'ятницю, дня 12. грудня о год. 4-й полов. в салі власній, Ринок 36.

І поверх, з ось яким порядком денним:

1) Відкриття Загальних Зборів уповажнених (§ 93 стат.).

2) Веріфікація протоколу XXXVIII. Заг. Зборів упов. з дня 14. грудня 1923. (§ 94 стат.).

3) Звідомлення з діяльності і білянс за адм. рік 1923/24 та розділ чистого зиску (§ 96 уст. 1 і 5 стат.).

4) Звідомлення Гол. Контр. Комітету (§ 110 стат.) і його внесення дотично уділення абсольторії Надзірній Раді і Дирекції за адм. рік 1923/24 (§ 112 стат.).

5) Доповняючий вибір 4 членів Надзірної Ради на час 1924/25—1926/27 і чотирох заступників Н. Р. на адм. р. 1924/25 (§ 65 і 96 стат.).

6) Вибір трьох членів Головного Контр. Комітету і 2 їх заступників на адм. рік 1924/25 (§ 95 і 109 стат.).

7) Зміна стат. § 21 і 23. (після § 96 уст. 8 і § 107 в спосіб передбачений § 91 стат.).

8) Означення найвищої суми зобов'язань, які „Народна Торговля“ може зятягнути (§ 96 уст. 11. стат.) і означення найвищої межі кредиту, який може „Народна Торговля“ уділити одному членові (§ 95 уст. 12 стат.).

9) Означення висоти президентиної марки для членів Надзірної Ради і означення вивагороди для членів Гол. Контрольного Комітету (§ 96 уст. 2 стат.).

10) Внесення членів (§ 92 уст. 2 стат.) і інтерпретаций (§ 92 уст. 4 стат.).

Затверджені річні звідомлення, рахунки і білянси за адм. рік 1923/24 вложеат до перегляду Вп. Членів в доміві „Н. Т.“, Ринок 36/II, в урядових годинах централь-ного бюра від слідуочого дня після отського оповіщення аж до останнього дня перед Загальними Зборами (§ 89 і 142 стат.).

Загальні Збори уповажнених досягають правосильний комплет, як що на них являються половинна осіб, які входять в склад Загальних Зборів уповажнених. Коли мимого уповажнених, достаточне число управнених до участі, кожде число присутних ставовитиме правосильний комплет Загальних Зборів уповажнених (§ 104 стат.).

За Надзірну Радю Народної Торговлі, Красового Союзу Споживчого, у Львові,

дня 22. листопада 1924.

Роман Зубик вр. віцепрезидент, 878 1-1

Михайло Галуциньський вр. секретар.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Реклама не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Р.-
мулія 150 лев., Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл. Зміна
адреси 1 год.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.

ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Упадок авторитету.

Повоєнна Європа переходить крім рійних чисто економічних та політичних криз, одну наскрізь моральну кризу: розчарування в авторитеті влади. Розпутані війною пристрасти помагали міцнішої руки, ніж у нормальних часах; увага громадян, що стежили кілька літ за воєнними подіями, почувала шораз більшу потребу якоїсь незвичайної сили, окрашеної ауреолою героїства. Не диво, що коли старий суспільний устрій захитувався, до влади доходили ті, що зміли найкраще впливати на увів маси.

Та досить було кількатиного досвіду, щоб побачити, що нинішні умовини розвитку держави відбігли далеко від тих часів, коли тверда рука одного володаря і один людський мозок міг управляти великими просторами та мільонами людей. Люде, що перебрали керму в державах по суспільнім землетрусі, могли вдержати суспільну рівновагу лише ціною обмеження свободи громадян. І сам добробут та розвиток держави ставав шораз більше непевним. Народ, прохолонувши з першого захоплення своїм непохитним провідником, тратив поціну для того самого авторитету, якому ще недавно корився без застережень. Таким робом повторється ще раз той самий процес, який довів до банкруцтва довголітніх монархій і став товчком до революційних переворотів.

Крім Франції та Англії, де війна не захитала основами державного киття, майже всі європейські держави терплять нині на затишну недугу—знесення диктатури. Одні починають бути нею невдоволені і зитхають до демократичних вольностей, інші живуть очаною, що зріст сили народу прийшов би шораз тоді, коли явився би новий деальний диктатор—„самодержець“, сильніший за теперішню владу. Досить кинути одним поглядом на події в Італії, Іспанії, С. Р. С. Р. Польщі, Туреччині, а навіть Німеччині, щоб ствердити: в якій мірі схожа з цих держав переходить болісний процес зневіри в авторитет, туги то за ним, то за демократичними правами і бунту проти влади, яка надто дорогою ціною дає своїм громадянам „свободу“.

Без огляду на велику перемогу при голосуванні над довірям для італійського уряду, становище Муссоліні стає шораз менше певним. В Італії бачимо перші спроби організованої парламентської опозиції, на чолі якої стоїть старий дипломат Джолітті. Вже сам факт, що Муссоліні мусить шораз частіше вбиратись у тогу демократа та конституціоналіста, є найкращим доказом для його режиму. Як далеким є таке становище від його оклику з перед двох літ: „Коли захочу—оберну парламент у касарню“. Зоря єланського диктатора по невдачах у Марокко зблідла давно; шораз частіше говорить в Іспанії про поворот до цивільної влади. Ще ярвіше виступає згаданий процес у Туреччині. Кемаль Паша володів протязі кількох літ краєм як необмежений пан. Його заслуги для народу є мабуть більші, ніж якогоне-

будь іншого сучасного дипломата. А проте ангорський парламент з ролі безвладного партійного клубу вертається до свого справжнього становища: диктатура не вдержується і опозиція проти неї зростає на впливах.

Історія правління на просторах СР-Р є надто добре всім відома, щоб збирати докази на це: завдяки яким чинникам вдержалась диктатура пролетаріату. Розчарування в царській владі, яка виявилась трухлявою, зродило потребу віри в нову всесильну руку. Вся польська політика останньої доби йде під знаком туги за „сильною, непохитною владою“. Німеччина не в силі знайти рівноваги від менту, коли на місці кайзера не став хтось, хто міг би в якійнебудь формі заступити його авторитет.

І всі зусилля новоутворених державних організацій ідуть на зродження сили та авторитету. А їх розчарування та невдачі мають своє джерело у переплутанні сили з насильством, а насильства з авторитетом. Що таке насильство? Це фізичне знаряддя авторитету. А авторитет є моральною підмогою

насильства. Насильство не всі матеріальні засоби—від заліз до грошей—якими держава робить своїх підданих слухачиними. Авторитет це престиж, завдяки якому люде признають державі право накласти собі і находити у ній такі високі прикмети, як розум, справедливість, чесність. Сила, якої не признають, законно вироджується в тиранію. Ознакою сучасної історії є те, що насильство держави зростає тим більше, чим більше зменшується її авторитет. Скоріш помагаються сильною державою. І саме ці зростаючі домагання сили є найкращим доказом безсилля. Найбільшою недостаткою сучасних держав є те, що вони є занадто сильні супроти своїх громадян, себто те, що мусять користуватись надто різкими засобами для вдержання своєї рівноваги. А це значить, що їм бракує не сили, а пошани, справедливості, моральної величі, — престижу та авторитету.

А щоб заступити ці недостаті, сила вироджується в насильство. Держави та народи виховувані в такій атмосфері годують себе отрутою, яку райіни чи пазійни організм мусить в себе викинути або в не згинуть.

Совіт в: алеж з такою самою ідеологією в склад парламентної репрезентації є ще два члени—сенатор Карлінський і посол Любарський, та вони з посольського клубу не вийшли і, здається, не збираються виходити. В кожному разі капітан мусів би останнім залишити корабель, а не першим. Кажу—„капітан“, бо п. посол Анг. Васильчук вважався лідером своєї групи.

Очевидно, не в „романтичній“ гребі шукати, wo ist der Hund begraben, і від нього стає ще сумніше.

З Українського Клубу виїшов інтелігентний діяч і ворог мас перед собою ще більше скорочений та розсипаний фронт... Це є факт!

Дозвольте закінчити цей лист розясненням парламентського кур'юзу, який напевне звернув на себе увагу читачів „Діла“. В однім з останніх засідань союму обговорювався наглий внесок ППС. в справі українського університету. На велике здивування маршалка і союму слово проти внеску забрав український посол п. Хруцький, а коли дійшло до голосування, то сам п. Хруцький і вся українська фракція голосували за внеском.

Зтосується це чиїрго до досить просто. На основі союмового регламенту в справі нагlosti внесення можуть мати голос лише два промовці: один за, другий проти. Колиб посол Хруцький не взяв слова в зазначеній справі, то був би упушений привід висловити думку про неї українського клубу. Отже п. Хруцький жсередив у своїй промові критичні уваги щодо запізненості внесення ППС., але само собою зрозуміло, що по суті проти внесення про український університет ніхто з Українців голосувати не міг.

Утворилося досить оригінальне становище, яке викликало „веселі“ настрої у союмі.

Після цієї події маршалок заявив, що більш в аналогічних випадках не буде давати слова quasi-противникам. Senex.

Листи з Варшави.

(Від власного корреспондента)
НА УКРАЇНСЬКІМ ФРОНТІ

Варшава, 22. листопада 1924.

Сумно стає, коли оглянешся на той шлях, що його пройшла наша парламентська репрезентація, та подивившись на те становище, яке вона тепер займає. При інших умовах у польській союмі могло увійти принаймні 60—70 заступників української людности, але на ділі не увійшло їх і половини цього числа. Саме ця обставина поклала на українську парламентарну групу коначний обов'язок утворити єдиний міцно згуртований гурт і дружнім тісним одноставним фронтом виступати в оборону рідної справи. Добре знаємо, що всі обранці народу, всі „кресові“ посли та сенатори були—та без жадного сумніву і тепер зостаються—ширими патріотами-націоналістами, добре знаємо, що в них досить було і тепер є спільних завдань та бажань, а тимчасом подивіться, що сталося з нашою парламентською репрезентацією через яких два роки після виборів. Один посол забіг аж у Харків і з божевільною насолодою обливає вчорашніх товаришів брудом, який сам же й продукує, інші відбули метаморфозу в напрямі комунізму а тепер, у припадку до всього цього, починають по союмових кулбарах блукати окремі „дикі“ Українці...

Першим диким послом заявився Василь Мохнюк, що перейшов був до клубу УСДП., але не поважився перефарбуватись на комуніста, і... взявши відпустку, поїхав додому шукати поради.

Другим диким заявляється один з видатних послів, перший голова посольського клубу А. Васильчук.

Через що?...

Коли малоосвічений і скромний

посол-селянин може мати певне оправдання своєї хиткості, то шож може виправдувати аналогічний крок з боку громадського діяча з вищою освітою і ширшим політичним стажем?

Це старається в'яснити сам посол Васильчук у своєму „комунікаті“, надрукованім у ч. 45 „Нашого Життя“, але боїмось, що це в'яснення нікого не задовольнить.

П. Васильчук посилається на свою „романтику“ державности (очевидно під „романтикою“ п. посол розуміє ідеологію), на те, що він є автономістом-федералістом, покищо в межах даної держави, і ворогом

„Польсько-українська унія“.

(Ревеляції М. Луцкевича.)

У харківських „Вістях“ ч. 258, з дня 13-го листопада цього року помістив п. Марко Луцкевич пікантні ревелії про повстання „Польсько-Української Унії на Волині“. „Польсько-українська Унія“—це щось в роді політичної партії, але партії „українсько-польської“.

Організаторами унії мають бути Гореміка-Купчинський, Мацюк Попсіп, Оскілко, Біденко і згідно з ревеліями Луцкевича сенаторка п-ні Левчанівська а також директор луцької української приватної гімназії п. Петриківський. З польського боку організаторами були

Пр. 1012/24. В імені Річипосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст частини „Діла“ ч. 258 (10351) з дня 19. XI. 1924 р. в артикулі під загальною назвою: „За земельну реформу“, а) рішення між словами скреслює прокуратор а А те єз дрібна замітка, б) уступ між словами польського хлопа а Оу де міститься, 2) „Обауда“ рішення між словами внесення відкинуто а Зрештою ширше, 3) „Позивки“ в рубриці п. з. „На черзі союмових наряд“ висліз між словами Справа а п. Ольги Вербенець міститься в собі єство ад 1) злоч. з § 65 а зак. карн., ад 2) вист. з арт. III) зак. з 17. XII. 1862 Ч. 8/63.

ад 3) виступу з § 303 зак. карн., визнає доконану в дни 18. листопада 1924 року конфіскацію за оправдану і зарядив зняття цілого наклад і видав по думці § 493 п. к. заборону дальшого розширювання того друкованого п'єсьма. Заразом видав наказ відзначальному редакторові тої п'єсьми, щоб де рішення помістив безплатно. в найбільшій числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки передані в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 д. п. д. № 6 ex 1863, а іменозасудження за переступство на гривню до 400 з. п. — Львів, дня 20. листопада 1924.

(Підпис нечит.)

многі представники польської бюрократії та поміщики на Волині разом із генерал-воєводою Волині ген. Ольшевським. Акт заснування оригінальної політичної „Польсько-української Унії“ (в скороченню „ПУУ“) мав відбутися 25. вересня 1924 р. в Луцьку. „ПУУ“ має свій статут, у якому на вступі пишеться:

„Післям Українську добродію української нації не розділен. Лиш необхідні були для них ті, коли селяне галицькі за списком 136. Бо коли селяни в 1922 р. вибори виборили почали виставляти велике жаль, — то вони зовсім забули про український народ, пиш пам'ятають за себе набуваючи „виступи“.

Вступ до програми чи статут, як бачимо, „крепкий“. Та децю цінніший від вступу є витяги деяких точок із самої програми „ПУУ“. Вся програма має 45 точок. Точки 20, 21 і 23 тої програми виглядають так:

§ 20. „Польсько-Українська Унія стоїть за незалежним народно-державним ґрунті. Шершавий устрій на Україні, як і всі інші галузі державного життя та значіння, після звільнення землі української від воєнної окупації, має визначитися за доброю волею українського народу.“

§ 21. ПУУ, в надзвичайно тяжких хвилинах сучасного життя має своїм завданням зменшити під свій прапор усі українсько-селянські верстви, як селян, так інтелігенцію з габітним, що стоїть на ґрунті програми ПУУ, не дегроти України на українських землях згідно з установленнями вже кінцями Польщі й Румунії та позною діяльністю до тих держав.

§ 23. ПУУ прагне відновлення Наддніпрянської України, спираючись на власні сили українського народу й на братерському порозумінню Польщі, Франції та Малою Алантою.“

Ось стільки подають ревелюції Марка Лупкевича. Однак приглянувшись тим ревелюціям і проаналізувавши їх, можна легко прийти до висновку, що п. Лупкевич багато напугав.

Зачуваємо, що свого часу Поляки насправду виготовили такий статут „ПУУ“ і шукали для нього спільників між Українцями. Між свідомими та чесними Українцями вони не знайшли охочих на такий „далекосяглий пакт“ і мабуть тоді використали для цього славетну компанію Гореміки-Оскілка, до якій аського можна споліватися. Здається, що до тої компанії належить також один адвокат із Луцька, що за часів української влади був Українцем.

За те важко допустити, щоби до компанії Оскілка могла пристати сенаторка Левчанівська і п. Петриківський, голова луцької „Про-

Ще про селянську політику на Україні.

Промова секретаря ЦК. КП(б)У. Квірінга.

На пленарному засіданні Полтавського Губерніяльного Комітету комуністичної партії більшовиків України виступив секретар Всеукраїнського Центрального Комітету КП(б)У Квірінг велику промову про партійну політику на селі.

Визначаючи ці процеси проти убогості сільського Малиновського, ці були звичайними банцитами і зручно вміли втиснутись в ряди комуністичної та опанувати всі становища радянського апарату влади на селі, Квірінг каже:

„Для того, щоби заручитися довірою представників центральної влади, вони пишуть прекрасні доклади по центру, розпускаючи комуністичну фразеологію, а перед селянством вони виступають зі словесністю пристава (чарський поліційний урядник—прим. Ред.) Вони вміють перед нами показати комуністичне обличчя, а перед селянством визначають своє справжнє обличчя — хамське. А Лимівка (село, в якому вбили сільського Малиновського) не виняток. Це треба прямо сказати. Таких, як Поландупало (одна із убогості Малиновського) не мало. Вони вміють гадати над селянством, вони дискредитують партію та радянську владу, а селянин являє владу по тих особах, котрі командують у нього на селі, з котрими він має безпосередні стосунки.“

Мені розказували т. т. Сосновський та Дем'ян Білий, якими широкими очима дивились димівські селяне на підсудних. Вони дивувалися: неже Радянська влада, нарешті, судить ту „страшну владу“, котра їх так тероризувала і перед котрою вони так тремтіли.“

Треба щоб там не було, робитися, щоби сільські стали тими організаціями, котрі котрим об'єднувалися всі громадські сили села, щоби селянство через сільські могло говорити про свої потреби. Треба звизити функції райвиконкомів і розширити право сільрад. Треба переглянути й відношення до перевиборів сільрад. Річ не в тому, скільки у нас комуністів у сільрадах, а в тому, наскільки партія зуміла встановити зв'язок із кращими представниками безпартійного селянства. Коли є комуніст котрий користується довірою селянства, вміє селян організувати — це добре. Та

світі. Бож не могла сенаторка Левчанівська погодитися вже хочби на цитований вище вступ до статуту, що звернений проти парламентарної української репрезентації, отже тим самим і проти самої п. Левчанівської.

Повищі ревелюції подаємо з газетарського обов'язку і маємо надію, що Вп. сенаторка п-ні Левчанівська і Вп. п. Петриківський подадуть ще й від себе потрібні пояснення у цій справі.

необов'язково, щоб якийнебудь, хороший чи поганий робітник, але щоб там не було — готового сільради був комуніст. Метод наважання селянству того чи іншого робітника веде до безвідповідальності сільського комуніста перед селянством. Треба зробити чистку сільського апарату за допомогою селянської громадськості. Нехай комуніст, котрий не вміє підійти до селянства, не вміє завоювати довіри селянства, нехай його селянство провалять. Чому партія повинна витягати за вухо таких комуністів? Чому партія повинна нести відповідальність за таких комуністів? Не лякайтесь безпартійних селян у органах радянської влади. Треба значно збільшити представництво безпартійного селянства в окружній, губерніяльній, всеукраїнській та всесоюзній органах. Ці представники відтиснуть глибокі настрої селянських мас. Це необхідно зробити, інакше ми ризикуємо прогавити настрій селянства. Якщо ми не прогавимо, якщо ми не пропустимо, то селянство підеш шкідливим для нас шляхом, яким поведуть його куркулі. Якщо ми перейдемо ту активність і свідомість, яка зростає серед селян, й поведемо його протинним шляхом, наша спілка з селянством буде міцна й непохитна.“

Партія стала на тому становищі, що кількості завдання щодо прийому партії до селян касуються. Ліній й найбільш передові верстви селянства, віддані радянській владі, повинні бути прийняті до партії. Ми повинні поставити роботу партії так, щоби селянство не могло ніяким правом бути незадоволеним партією й радянською владою. Переведення всіх цих поправок до нашої політики що до селянства потрібне безперечно. Це багато тяжче, ніж перевести адміністративний натиск. Прийти в село, прокомандувати — не легко. А ось зуміти підійти до селянства, добути його довіру — це тяжче для сільського комуніста. Але цього добути необхідно.“

З цієї промови найвідповідальнішою особи компартії більшовиків України виходить, що партія змінивши основну свою тактику в селянській політиці, хоче за всяку ціну те селянство позискати для себе й опанувати. Найзамітнішою є обставина, що для селян беззастережено відкритий вступ до партії, не зважаючи на те, до якої верстви менше чи більше заможний даний селянин належить. Другою знаменною обставиною нової тактики є те, що комуністи цілком резигнують в того, щоби найвідповідальніші позиції влади на селі були в руках комуністів. Вони не тільки допускають, але й втягають безпартійних селян на відповідальні становища радвлди на селі. Вони втягають безпартійних селян не тільки до низового апарату влади, але й до губерніяльного, всеукраїнського і

всесоюзного. Тим вони хочуть позискати селянство і розбудити в ньому довіру до себе.

Комуністи пішли ще далі. Вони, в зв'язку зі завоюванням симпатій селянства, поширили значно обсяг ділення та ініціативи сільських рад. За те обмежили вони компетенцію районних та окружних рад. А все це діється в ім'я селянських настроїв, в ім'я селянських симпатій до радвлди. Подекуди йдуть реформи в разях розбіжності з інтересами компартії. При поширенню компетенції сільрад і при впровадженню до них більше половини безпартійних селян, т. зв. середняків, комуністи тратять у великій мірі давний стан посідання на тій парині. Така обставина очевидячки мусить відбитися відемно на настроях комуністів і то не тільки сільських, але й маломістечкових і окружних міст, бо й туди тягнуть безпартійних селян на місце комуністів. З боку компартії це жертва і то жертва не мала, бо вона потягне за собою невдоволення та непорозуміння внутрі партії саме з боку покривджених членів партії. Бути головою сільради, чи членом Виконавчого Комітету в селі чи містечку, чи в окружному місті, це не тільки почесть, але й матеріальне забезпечення і то добре. Позбутися такого теплого місця в ім'я якогось невідомого безпартійного селянина, без ніяких заслуг для революції — це дуже болючий удар для цілого ряду знехтованих комуністів.

Вони — ці здеградовані, не здаються легко. Вони будуть завзято боронити свої позиції на селі та в містечках. Вони будуть поборювати всі інновації. А через те всі намічені поправки та зміни в політиці на селі будуть реалізуватися дуже поволі.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Ця подається до відома всім нашим читачам, що просять до поміщення різні оголошення до часопису „Діло“, треба зв'яз з оголошенням прислати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися, яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожне напслане в оголошення під рубрикою „дрібні оголошення“ одне слово числити 10 сот. Ці оголошення мають бути прислані до Адміністрації „Діла“ 5-6 день перед днем оголошення їх в часописі, так що вони би вчиняла цього потреби, був час порозумітися зі стороною. Сторони, котрі не хотять принародитися до повних правил, не можуть відтєк зарікати на Адміністрацію часопису, що не поміщено їм оголошення.

ОСИП МАКОВЕИ.

ЗРОЗУМІЛА МОВА.

Анна Городенська прийшла до повітового шпиталю тяжко хвора. Це було рано, лікарів ще не було і сестра-жалібниця сама повела її зараз до ліжка, роздягла і положила як найвигідніше.

— Хто вам так догодив? — спиталася вона потім, більше з цікавості, як з милосердя.

— Це мій чоловік любий, бодай пропав! — відповіла хвора і почала плакати та оповідати, як чоловік збив її зночі по пьяному. Копнув її в живіт, а вона в „такім стані“ — і тепер кров з неї ллється, як із заколеної свині. Так таки сама не побоялася прирівняти себе до цього сотворіння. Зовсім ослабла. Прийшла сюди просити поміч, бо дома четверо дрібних дітей, треба для них жити, а ніхто не допоможе.

Молодий лікар Сосновський прийшов небагом. Оглянув хору — і перша рада, яку їй дав, була така: — Чомуж ви його не збили на квасне яблуко, тільки він вас? Адже ви сильні! Як можна так терпіти? Сама підставте голову: бий! А тут руки, як довбні. Хто таке бачив? В морду його, собачого сина, коли він такий!

Городенська дивилася счудована на лікаря, людину непоказну, з бритим лицем, лису, але ще молодду, і в голові її снувалася думка, чи вона дала би своєму чолові-

кові раду. Про це вона досі не думала.

— Мій чоловік сильний як медвідь — оправдувала вона себе.

— Але й ви не слабкі! Не бійтеся, нічого вам не буде. Подумайте. А потім при найближшій нагоді махніть ним об землю так, щоби й він прийшов сюди лічитися. Що він? п'яниця, що все це, чи тільки часами?

— Тільки часами, але тоді страшний! Потім буває цілими тижнями тверезий і розумний.

— Тим краще — сказав лікар. — Раз його навчить і будете мати спокій. А тепер ми вам поможемо, не журіться. Трохи полежите, відпочнете. Ви добре маєтеся? Є з чого жити?

— Є, слава Богу.

— Ну, то все добре.

І щоби зазначити своє вдоволення та прихильність до хворої, лікар погладив її по лицю, як малу дитину. Лице хворої не було бридке, тільки бліде; колись було може й гарне; тепер воно як би прояснилося від надії, що все скінчиться добре.

Вночі падав дощ, дорога розм'якла і в ровах набирався багато болота. Але день потім був на причуд гарний. В полудне на шпитальнім подвір'ю було доволі багато людей. Тут на лавках сиділи легше хорі, грілися до сонця і тишилися весною та зеленими корчами, що росли у кльомбах; тут був також дехто з міста, що мав діло до хорих: тут стояли і директор

шпиталю та його помічник Сосновський, що по ранішніх трудах вийшли відітхнути свіжим повітрям та полюбуватися ясним сонцем. І отсе вся та громада бачила, як у ворота шпиталю від дороги увійшов кремезний, присадкуватий селянин. Він ішов з розмахом і в руках його було знати силу і здоров'я. Горячо було йому і тому мав на собі тільки короткий кожущок без рукавів, під котрим чорнів здоровий ремінь на білих штанах. У великих чоботях він ступав дійсно як медвідь. На подвір'ю шпиталю він розглянувся, побачив лікарів і пійшов просто до них.

— Що ж там з моєю жінкою? — спитав він Сосновського.

— Ви хто такий? — спитав його Сосновський.

— Я Городенський. Тут моя жінка у вас, вчора втекла від мене.

— А, це ви Городенський! Ну, знаєте, такого опришка мені ще не доводилося бачити.

Так привитав лікар гостя. Цей засопів, прикусив губи і мов від нехочу спитав: — А то як?

— Ану так, що треба бути дикуною звірюкою, щоби так жінку збити. Та що я кажу? Дикий звір ліпший...

— Я не бив її, вона впала і потовклася — відповів Городенський твердо.

У Сосновського блиснули очі лисим вогнем.

— Це кому ви таке кажете? Нам лікарям? Нас не здурите! Чи ви

знаєте, що ще який день — два — і було би по ній? Операцію треба було робити.

— Я її не бив! — повторив Городенський піднесеним голосом і звернув тим увагу всіх, що були на подвір'ю.

Лікар також розсердився: — Хто ж її збив? Але вона сама казала мені, що ви її бете, і плакала гірко.

Тепер Городенський озвірівся: — Вона казала? Де вона? Я зараз піду до неї і спитаю, яким правом...

І пустився йти у двері шпиталю. Директор здержав його:

— Гов, чоловіче, тепер не можна. Вона що йно по операції. Ви п'яні.

— Ет, що мені ваші реперції! Най не бреші! Пустіть мене! — всердився селянин ще більше і махнув рукою так сильно, що директор уступився йому з дороги, але натомість прискочив Сосновський і вхопив його за рукав.

— Не пушу, не можна! — сказав він.

Городенський подивився зневажливо на Сосновського, що проти нього здавався слабосилим хлопцем, і стріпнув рукавом, мов би хотів з нього хруща скинути. Але лікар ухопив його правою рукою за долоню, а лівою стиснув його рамя повище лікта так сильно і болюче, що Городенський станув і здивувався, як гладко завернули його зі сходів на подвір'я.

— Не можна тепер по операції —

У. С. Р. Р.

Позапартійна селянська конференція на Полтавщині.

Дня 28. і 29. вересня відбулася в м. Гадячі позапартійна селянська конференція. На конференцію прибули делегати, що з більшості не були дотепер на ніяких віздах та зборах. Забирали вони голос в дискусіях. Замітною є та обставина, що дискусанти ставили до референтів таке домагання:

„Просимо докладчика не хвалити тим, що колись було, а казати про те, що зроблено дотепер“. В справі податків були такі голоси: „Неправильно нас обложили; землі взяв — плати за кожну чету землі, а то — один платить, а другий не платить...“ „Вісти“ пояснюють це тим, що селянство не може погодитися з обставиною, що неможливі, члени комнезахів не платять ніяких податків. Найбільше нарікали селяне на недостачу агрономічної поради. („Вісти“ з 13. XI. 1924).

Кордони УСР.

На засіданні т. зв. Великої Президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету з 12. листопада ц. р. реферував секретар тогочасного комітету про працю Союзної Комісії в справі регулювання кордонів між ЧСРР, БСРР та РСФРР, а також про діяльність українських делегатів у цій комісії. Президія ЗУЦВК-ту рішила звернутися до президії ЦВК-у РСРР з поданням про те, щоб справу про кордони між південно-східною областю та Донецькою було розв'язано одночасно зі справою про кордони УСРР, а Курською і Воронізькою губернією та УСРР, і БСРР. Раді Народних Комісарів доручено порушити перед РНК Комісарів заінтересованих республік справу про утворення паритетних комісій для розподілу майна територій, що належать до передачі тій або іншій республіці. Також ухвалено вважати за потрібне, щоб праця в справі регулювання кордонів була закінчена в терміновому порядку в зв'язку з переведенням виборчої кампанії та скликанням з'їзду Рад. Крім того визнано за потрібне, щоб чергове засідання Союзної Комісії відбулося не пізніше 25. листопада, а українській делегації доручено порушити в Союзній Комісії справу про перехід Мілеровського району з УСРР.

сказав лікар. — Вона потребує спокою. Чи ви це розумієте?

— Не розумію — відповів Городенський і потер рукою те місце вище ліктя, де його стиснув лікар.

— Адже я вам говорю по вашому, не по німецьки — поучав лікар. — Жінка ваша що-йно розбудилася по операції і мусить мати спокій. Чому-ж ви цього не розумієте?

— Бо не розумію! Най не бреште! Пустіть мене до неї! Там дома діти плачуть, зварити нема кому, а вона вилежується!

Але ще Городенський і кроку не ступив, як тут склалося з ним щось дивне. Лікар — отсей самий чоловічок, котрого Городенський не мав, як йому здавалося, і на один палець, скрикнув сердито: — „То цю мову ви певне зрозумієте!“ і при тих словах дав йому такі два поличники, що на ціле подвіря залягло; потім ухопив його ліве плече і переплів зі своїм правим, далі ще руки якимось помічником, замахнувшись як сніпком і почав вести до воріт шпиталю, як геля. Городенський не спам'ятався в дива, що за лихо, щоб такий клопчина провалив його, такого силача, як дитину, пробував вирватися і трохи руки не зломив. Поки ще нагадався, що далі робити, як тут почув, що в руки його вільні, а лікар натомісць ухопив його правою рукою за обшивку, а лівою за ремінь із задку, за той ремінь підняв його трохи вгору і оба

Дрібні вістки.

Англо-єгипетський конфлікт загострюється. В урядовому комунікаті англ. уряд м. н. заявляє, що він перепілював здібність єгипетського уряду самостійно правити краєм і розчарувався під ним оглядом. Англ. інтереси в Єгипті мусять бути щиро бережені.

Намисль Маркс виступив у Ляпцігу політ. п'єсову, в якій відкинув претензії націоналістів на владу. Участь націоналістів в уряді без співпраці демократів і соціал-демократів є неможливою; поширення уряду на право вигнано підтримки з боку групи Людendorфа, а на таку співпрацю центр ніколи не дасть своєї згоди.

Евакуація Польщі (Кельн, в Наппені) постігне, на думку канцлера Маркса, 10. січня 1925 р. Канцлер покликається на обіцянку Ерліха звільнити безпечно окуповані німецькі землі.

Ген. Дегут, командант рейнської укупационної армії, подався до димісії в зв'язку з новим курсом франко-німецької політики в окупованих місцевостях.

Кредитна фінація ЧСР. На сторізках „Таймса“ спонукала чесько-слов. уряд телеграфічно відкликати переговори в справі англо-американської позички. ЧСР. демонстративно ретронує з позички.

Ванізація згодилася стати грецьким послом у Білгороді. В Афінах розпочалися грецько-югославянські переговори про нову військову конвенцію.

В Альбанії кипить. Покликано до зброї 5 річників. У Вальоні прийшло до кривавих заворушень.

Чернов, лідер російських есерів, б. голова московських Установчих Зборів (розігнаних більшовиками) приїхав до Варшави, де виступив відчит п. н. „У більшовицькому пеклі“.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття III

Біржа.

Львів, 25. листопада.

Гроші.

Амер. дол. 5'18—5'19, канад. дол. 5'14—5'15, чеськ. кор. 0'15 $\frac{1}{2}$ —0'15 $\frac{1}{4}$, лев 0'02 $\frac{1}{2}$ —0'02 $\frac{1}{4}$, франк 0'27 $\frac{1}{2}$ —0'27 $\frac{1}{4}$, швейц. фр. 1'00—1'00 $\frac{1}{2}$, англ. фунт 23'90—24'10.

Золото. 20 кор. 21'40—21'85, 20 франк. 20'10—20'50; 20 марк. 24'00—25'00; 10 руб. 27'20—27'50.

Срібло. Австр. кор. 0'44 $\frac{1}{2}$ —0'45, 5 австр. кор. 2'30—2'32, фльорени 1'20—1'22, рубл. 1'88—1'90, рубль дрібним сріблом 0'85—0'88.

Збігіння.

Пшениця краєва з 1923 р. від 24'75 до 25'75 жито галицьке з 1923 р. від 20'00 до 21'00, жито нов. збору від 16'20 до 16'75, ячмінь галицький броварняний від 22'00 до 23'00, ячмінь галицький пашний від 18'00 до 19'00, овес галицький з 1923 р. від 19'00 до 21'00. Фасоля 52'00—57'00.

почали бігти як до мети. Городенському все здавалося, що ось-ось упаде, простяг руки вперед себе, похилився і перебирав скоренько ногами, мов би сам спішився до воріт. На шпитальній містку лікар скрутив ним у сторону рова і кинув його лицем у болото.

— Ось тут тобі, свине, місце, коли не розумієш людської мови!

І по цих словах лікар завернув на подвіря, з котрого всі ті, що могли бігти, бігли зі сміхом і гомоном, щоб ще з містка подивитися на видовище. Остався на подвірю тільки директор шпиталю, котрий також сміявся, але як надійшов Сосновський, сказав йому: — Цей газда запіве вас певно до суду.

— Все мені одно! З такими опришками треба говорити зрозумілою для них мовою; вони звичайної людської не розуміють.

— Я не знав, що ви такий силач — дивувався директор.

— Це не сила, це зручність — відповів помічник. — Знаю кілька таких японських способів з джіу-джітсу, — вони мені в житті вже кілька разів придалися. А поличники то вже чисто наші; часом також допомагають, як обклади з води.

— Комедія тай годі! — замітив ще директор усміхаючись. — Ви горячо купані.

— Що ж робити? Такий вже зроду.

(Докінчення буде.)

ОСТАННІ ВІСТІ.

Анг.-єгипетський конфлікт.

Єгипетська палата видала протест, щоб С. Народів інтервенціював в імені мирного народу, що не має попертя, та щоб знову констатував незалежність Єгипту і Судану.

Ген. секр. Союзу Народів сер Ерік Дрімонт заявив, що Єгипет не може відкликати до С. Народів, бо не є його членом ані не зголосив просьби про прийняття. Третя держава може апелювати в імені держави, що не належить до Союзу, коли світовий мир є загрожений. А що Англія заявила, що не зрікається керівництва внутрішніми справами Єгипту, то тепер мається до діла з внутрішньою справою між Англією й Єгиптом. Дрімонт не думає, щоб інша держава предложила цю справу С. Народів. Єгипетський король декретом відложив парламент на місяць. Єгип. парламент ухвалив вислати протест проти англ. ультимату всім парламентам. Англ. король іменував Гендерсона повновласним мін. у Каїро. Сподіються, що новий єгип. кабінет Зівер паші, коли дістане заяву довіри, зуміє скоро успокоїти Єгипет. „Шікаго Трібюн“ пише, що більшовицька пропаганда є винувата за події в Єгипті. 24. XI. почали відкликати єгип. війська зі Судану. Англ. панцирний поїзд і легнича ескадра контролювали шлях, яким транспортується війська. Англ. такський промисл домагається від англ. уряду негайного зліквідування єгип. конфлікту, бо колиб він довше тривав спричинив би подорожіння бавовни з Єгипту, що булоб некорисне для англ. такського промислу. До Олександрії прибули три англ. кружляки.

Б. мін. Кухарські перед дерн. трибуналом.

25-го відбулося останнє засідання сойм. комісії для жирардівської афери Б. мін. Кухарського. Внесення пос. Морачевського, щоб Б. мін. Кухарського обвинуватити, комісія прийняла 6 гол. проти 5. За внесенням голосували ППС., Визволене, НПР., хлоський Союз, проти ендеки, клуб Дубановіча і ХД.

Заговор проти грецького короля.

По повідомленням із Браїли, власті впали на слід заговору проти Б. грецького короля, що тепер є на ложах у Бесарабії. Заліз. шлях стереже військо. Арештовано кількох Греків, що не могли вилітати-муватися.

Новий китайський кабінет.

Появився декрет про покликання нового китайського кабінету в Туан-Чі-Юї як през. ради мін. і тимчасовим начальником держави. В складі кабінету нема прихильників Фен-Ю-Ксіанга.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Попереднє (263) число нашого часопису скенфіскувала польська прокуратура за кілька уступів статті: „В ім'я людськості“.

— Абонаментові знижкові вистави в українському театрі. Дирекція українського театру п. О. Стадника, йдучи на зустріч теперішнім життєвим умовам, заводить знижковий абонамент на 4 вистави в місяці грудні, себто на 1, 8, 15 і 29 грудня — (в понеділки). Театр виставить 2 оперетки, 1 драму і 1 комедію, (новішого репертуару). Ціна абонаменту на всі 4 вистави: крісло I. ряд 12 зл., крісло II. ряд 8 зл. — Решту білетів продаватиме каса на кожній виставі в ціні по 3, 2 і 1 зл. — Абонаментові карти можна замовляти в Союзім Базарі. Дирекція театру звертається до українського громадянства з покликом підтримати хоч таким способом існування українського театру у Львові даючи зі свого боку запевнення, що вистави будуть починаються тощо о год. 7. та кічатися найпізніше о 10. год. вечір. Легковаження театру з боку львівської публіки прийшло до скандальних розмірів. Не вважаючи на часту зміну репертуару й на всю добру волю дирекції, глядачів нема і єдиному українському театру в Львові грозить довга річка.

— Витод М. Коушельницького на Рад. Україну. Марія Коушельницька, відомий молодий драматичний артист, вихав нещодавно до Праги, звідкіль в найближчих днях разом з рештками УГА. вийде на Радяцьку Україну. Його запросив Лесь Курбас до мистецького об'єднання „Березіль“ у Київ. Талановитого артиста з жальм прагне українське громадство Сх. Галичини і наш львівський театр і бажає йому успіху на новому ґрунті та задоволення зі зміни умов праці. Галицька сцена понесла болочу втрату і наддніпрянська — притрала нову артистичну силу великої вартості.

— Арешти в Рівному. Рівенська голіція перевела ряд арештувань під п'ятимісячними в користь радяцького Союзу. Арештовано 10 осіб Житів і Українців, між іншими Антона Кравчука і братів Степана і Юрка Теодорчуків з Рівного. Польські часописи вивчають, що поліція має „незбіте“ докази їхньої вини в руках.

— Атенат на сенатора. З 3-мостя повідомляють, що невідомо хто стріляв ліві крізь вікно до помешкання сенатора Зубовича. Оба стріли були невдачі.

— Доразовий суд у Львові. В четвер мають стати перед львівським доразовим судом Ефрем Копрі, Іван Виґахевич і Андрій Вітик, з яких перший за намовою двох других доклав грабжницького нападу і хотів убити Меланію Хому в Угрюнові, сокальського повіту.

— Сензаційний відгомін процесу Соханської. В часописах появилася відома, що обвинувачену в убивстві Стефанію Соханську намовив відкликати зізнання на поліції один з адвокатів, та що за її оборону хотіло взятися багато адвокатів, з яких один навіть власним коштом удержував з тою метою її рідню. Виділ адвокатської палати зарядив в тій справі дисциплінарне слідство.

— Присуд Соханської. У вівторок 23. XI. м. трибунал присудив Стефанію Соханську (за вбивство Лемпертові) при ул. Паненській) на 7 літ тяжкої в'язниці, загостреної темницею, постом і твердим ложем кожного року в день поповнення вбивства себто 14-го квітня.

— Радіофон в Польщі. З днем 1. грудня входить життя розпорядок польських міністерств торгівлі, промислу і військових справ про експлуатацію радіофону. Цей розпорядок унормує справу уживання приватних відбірок і надає радіостанції.

— Клопіт зі срібною монетою. В зв'язку з доставою срібних монет з Англії і ствердженням невдачності їх виконання призвело до Баршави англійський полковник Джонсен, директор королівської карбінні в Лондоні.

— Полеміка з Осендовським. В редакції одного з французьких літературних журналів у Парижі відбулася дискусія ославленого „подорожника“ Осендовського з Жоржем Монтандоном з Лозанни. Результатом дискусії була заява Осендовського, в якій кажеться, що його слава книжка „Край богів, звірів і людей“ не мала наукового підкладу ні мети а є тільки збіркою субєктивних переживань підчас подорожі. В тому ж дусі зрештою обосторонний протокол.

— Троцький на індеці. З Москва повідомляють, що комісія комуністичної партії займалася справою виключення Троцького з політичного бюро, з усіх партійних урядів а навіть з партії, з приводу його „контрреволюційного“ становища. З того ж приводу мають бути його промови і статті цензуровані.

— Недуга Пуччинія. Відомий італійський композитор Пуччині тяжко захворів. Крім пукрової недуги, має він рак в горлі.

— Пожежа в Неаполі. Недавно зялася в Неаполі пожежа, яка знищила фабрику фільмів, перекинулася на відомий будинок „Галерія Умберто“, в якого партері була величезна променада, окружена коломнадою і покрита скляною крівлею. В будинку було крім того багато каварень, кіл, склепів і т. п. Все те впало жертвою пожежі.

— Процес Штайгера. Зі сукових кругів повідомляють, що розправа проти Штайгера, обвинуваченого в атентаті на польського президента, буде розписана в лютім 1925 р. Дальші докождження не принесли ніяких нових даних.

— Жовстоний „педагог“. З Богородчан повідомляють, що учитель тамтешньої школи Угоркевич катує школярів до того, що діти відходять від зміслів. Жертвою цього дегенерата є між іншими школяр Володимир Чоляк, що в наслідок „педагогічних“ побитів Угоркевича оглух, а як впливають лікарі, станув перед можливістю божевілля. Подібна доля зустріла 10 товаришів Чоляка.

— Олово замість золота. Англійські часописи повідомляють про крадіж транспорту золота з Африки до Англії вартості 10 мільйонів фунтів стерлінгів. Замість золота, найдено в транспорті олово.

— Лет доавола світа. Шеф англійської цивільної авіації генерал Бренкнер, що відбув дорогу через Лондон і Париж, приступив на днях до окружного лету довкола світа. Він летітиме на Берлін, Варшаву, Бухарест до Індії.

— Явні і тайні антиальногоніни. Перед кількома днями віс естонський уряд проект закона проти продажі і вживання алкогонію. Заражене в сарі менті явне голодування виявило, що більшість парламенту складається з антиальногоніни.

ків. Коли одначе один з прихильних алькоголів посів запропонував тайне голосування, то протилежний закон переправ більшістю 40 голосів проти 23.

— **Ліч на п'ятеро.** Відомий в Штокгольмі лікар д-р Нунштерм запропонував тамтешньому магістратові, що він лічить не п'ятеро при догозі гіпнозі, дякуючи якій він уже 600 п'яниць поверну на тверезість.

— **Служба праці в Дніці.** Проект закону про загальний обов'язок «служби праці», внесено до дніщівського сейму. Проект мотивується, між іншим, необхідною можливістю впливу Висли. Усі горжане вільного міста Дніща від 18 до 21 років підлягають обов'язковій тритижневій службі праці.

— **З мистецької Виставки.** Від секретаріату Гуртка Діячів Українського Мистецтва отримано повідомлення про те, що III. Мистецька Виставка (Національний Музей вул. Мохначького 42) продовжується до 14 грудня. З 1. грудня вступільки на виставку 1 золотий, для учнів половина.

— **В справі забезпечення «Дістна».** У статті в справі забезпечення «Дістна» (ч. 261) заповідано окремий додаток, який допоміг би нашим людям обопоняти перед судом забезпечення у польській агенції. Нататка, заповідана додаток, появилася, але самого додатку даремно читачі дошукувались. Прокуратура сконфіскувала його.

Загальні Збори

Кредитового Союзу в справі зміни статута відбудуться в п'ятницю 28. листопада ц. р. о год. 4. пополудні в Львівському Союзі. — Того самого дня о год. 9. пополуднем відбудуться в тім самім місці наради відпоручників кооператива в справі вальоризації, відновлення кредитових 319 кооперативів і інших справ. 1—1

З приводу Заг. Зборів УПТ.

Вияснення Головної Управи.

З приводу статті «Рідна Школа» в ч. 252 нашого органу одержали ми довше письмо нововибраної Гол. Управи УПТ., яке або підтверджує об'яту нашої статтею критичні замітки, або їх коментує відповідними виясненнями.

В пересвідченні, що ті вияснення мають ширше громадське значіння, подаємо їх до відома читаючої громади.

Перш усього в письмі приводиться отсей уступ нашої статті:

«Незвичайно болісний був докір на адресу Гол. Управи УПТ. немов би то вона звільняла з учительських посад заслужені вчительські сили та кидала їх таким чином в обійми крайньої нужди. Натомість на їх місце одержували учительські місця люди, що таких посад не потребували. Були й недовозначні натяки на те, що не за люди — ці упривілейовані? На зборах чому не було авторитетних пояснень в цій справі, а пояснення необхідні».

Після цього йдуть вияснення такого змісту:

З того приводу заявляє Гол. Управа УПТ., що не звільнила ні в ознам випадку заслужені учительські сили. Наслідком зменшення фреквенції в шкільній році 1924/25 в деяких львівських всенародніх школах була Головна Управа привернена зредукувати 4 учительські сили. При звільненні придержувалася Головна Управа постанов службового правилника і звільнила учительські сили на основі власної особної шкільної комісії (в котрій є деох представників вибраних учительством нар. шкіл УПТ.) і на основі їх кваліфікації, вихованні зі становища, що добро шкільної молоді важливіше, ніж всякі інші гуманітарні огляди. На їх місце не заміняно не тільки таких, що посад не потребували і упривілейованих, але взагалі нікого. Переведено тільки потрібні перенесення з одних шкіл до других (всі в обсягу Львова). Що-йно зглом (отже не у звязку з редукцією) на місце учительських сил, що зредукували з посад, або одержали відпустку для поратуння здоров'я, перенесено зі закритих шкільними властями нар. шкіл УПТ. в Комарні і Городку дві найліпші учительські сили (управителів цих шкіл) до нар. школи ім. Б. Грінченка у Львові. Супроти того не може бути мови про іменування «упривілейованих», бо ніяких нових іменувань не було.

Замітка статті, що на зборах не було авторитетних пояснень у цій справі є в часті згідна з правдою. Пояснюється не тим, що інспектор шкіл УПТ. саме тоді, коли на сазі велася дискусія над звітом уступаючої Головної Управи, був зайнятий весь час в орг. комісії (гл. ч. 253 «Діла» стор. 3. Загальний збір УПТ.). Вернувшись на сазю саме в хвилині закінчення дискусії над звітом, не поінформований про її хід, не міг дати відповіді й пояс-

нень. Ще й не треба додати, що голос щодо перенесень виходив тільки з одного кружка, який вже давно одержав госянення і з представниками якого доводилося говорити в цій справі на протязі деох місяців та відповідати писемно на його інтерпеляції, держачи в тому самому тоні, що й на зборах.

Піднесено одним делегатом суперечливий погляд в друкованім звіті як «недбайство» повні вияснено і прийато до відома Загальними зборами.

Обвинувачення, що розважання промислових курсів УПТ. у Львові наступило з вини Головної Управи УПТ., опроктивув предсідник зборів дир. Галушійський.

На цьому вичерпуються річеві вияснення Гол. Управи УПТ.

Зі спорту.

Вісти з українського спортивного Союзу.

Відчити про вагу спорту. В неділю дня 23. ім. відбувся в Тернополі відчит проф. Степан Гайдучка зі Львова про вагу спорту для виховання молоді. Цява тема стягула до сазі «Міщанського Брагтва» поважне число тернопільських громадян, котрі дали тим доказ, що старше громадянство розуміє вагу фізичного виховання молоді.

По відчиті нараджувалися присутні над справою допомоги українському спортові дорогою організування окремої установи, а саме Тов. Прихильників Українського Спорту.

Український Спортовий Союз" рішив уплатити такі відчиті і анкети по всіх містах краю і просити місцевих громадян, котрі цікавляться справою, щоби записалися приготуваннями до відчиті, а Спортовий Союз вишле свого прелєгента.

Звертатися на адресу: «Український Спорт Союз», Львів, вул. Руська 20. домівка «Сокола-Батка».

Продажа спортивного приладдя. Спортова Кооператива отворила з дня 20. ім. в локалі «Союзного Базару» у Львові, вул. Руська 20. продаж спортивного приладдя, а в першу чергу саночок і лещет та другого приладдя до зимового спорту. Дохід з продажі йде на потреби «Українського Спорт Союзу», теж всі спортові повинні у власнім інтересі купувати лише в цій свої власній, а до того першій українській спортовій крамниці.

Лещетарські курси.

Карпатський клуб Лещетарів улаштує теоретичні курси ізди на лещетах. Адептам лещетарського спорту необхідний такий курс тому, що скорочує навку ізди на снігу та обнаомлює з усіма правилами класичної ізди. Такий кінматний курс (якого продовженням будуть вправи на снігу), буде вести відомий український лещетар, бувший інструктор лещетарів в австрійській армії п. Лукшевич. Зголошення в секрєтаріаті К. К. Л. в четвер, п'ятницю і суботу (27, 28, і 29) від 7.—8. год. в доміні Сокола-Батка. Печма лекція відбудеться 28-го ц. м. від 7.—8. год.

ФАХОВЕЦЬ торговельний з корінного ділу оженився з заможною особною, що допомогла би йому відкрити торговельне підприємство. Ласкаві зголошення до Адміністрації під Фаховець в Сколім. 883 1—1

СТУДЕНТ П. п. філософ, який ізза браку матеріальних средств, не може на разі продовжати університетських студій, шукає лекції з удержанням на селі. Письма для студента, приймає з чемності Заряд фабрики «Здоровля», Львів, вул. Здоровля ч. 9. 885 1—3

ШУКАЮ Р. Гурка і В. Павлусевича. Dżuga, Koźmin, Włp. 884 1—1

Ширіть наш часопис!

ІЗИДОР ЛЯДЕН син САМУІЛА купець в КОЛОМИ, Ринок ч. 4.

Тішучись дотеперішнім своїм успіхом і солідністю взглядом своїх гостей, подає до ласкавої відомості, що свій перворядний склад заасомотив в найліпші і найдешевші товари заграниці і краєві як сукна, пологна, столове білля, ручки, хусточки, фіранки, капи на ліджа, ковври, коши і т. д. Має також на складі великий вибір правдивих диванів і цегат як також закопанські кожухи. — Хто хоче перекопатися про дешевість і доброту товарів, хай один раз спробує дещо купити, а не пожалує.

Дякуючи за дотеперішні відвідини остає з поважанням **Із. Ляден.**

РЕВМАТИЗМ
НЕРВОБОЛІ

І ПОДІБНІ НЕДОМАГАННЯ

УСУВАЄ

від ряду літ знає **НАТИРАННЯ**

ІХТІОМЕНТОЛЬ

ВСЮДИ ДО НАБУТТЯ

або прямо з

АПТИКИ ШИМОНА ЕДЕЛЬМАНА в САМБОРІ.

Судейські курси.

Колегія українських спортових судів улаштує теоретичні судейські курси для копаного мяча і легкої атлетики. Веіх спортовців, бажаючих скористати з цього курсу — просять зголошуватися у секретаря по понеділку від 6—7 веч. в домівні Сокола-Батка, або письменно: В. Решетилець, вул. Гаснева 12.

По укінченню теоретичного курсу відбудеться у веснянім сезоні курс практичний, а потім іспит.

Для провинції, якщо в даній місцевості збереться відповідне число слухачів, може колегія вислати прелєгента, одначе мусить йому забезпечити даній кружок удержання на протяз курсу. (Курс для копаного мяча триватиме приблизно 1 тиждень, для легкої атлетики 2—3 тижні).

† Посмертні згадки.

Коновал Лесь, студент прав і бувший старшина Української Гал. Армії, помер по довгих терпіннях 14. жовтня в кульпарківській шпиталі. І не було кому віддати останньої прислуги бідоному Лесеві, що своїм народом і українській справі віддав все, навіть життя.

Покійник був селянським сином з села Серафимів (в Городищенні), що в світовій і польсько-українській війні втратило дев'яток студентів і абсолюентів вищих шкіл. Ходив до гімназії в Кімані. Від початку війни служив в час при У. С. С. При розвалі Австрії служив в українській армії і при її відступі пішов з нею за Збруч. На Україні втратив брата, абсолюента ветеринарії, що теж пішов за Збруч і там помер на тиф. І він сам майже чудом уратувався від смерті з рук красноармійців. В останніх деох літах працював в «Господарсоюзі». По довгих стараннях рідні позволено йому в 1923 році вернути домі. І тут починається загадка, яку могла би розв'язати лише польська поліція. Виїхав він з України в першій половині жовтня зовсім здоровий, а при кінці місяця добився домі в стайні божевілля. На запит рідні, чи вільно бити й за що його били, відповів станиславський поліцай, що його привів, сухо: «to nie ja, ale nie mi nie będzie». Своякам і рідні жалувалися на лобі і тогтурвання поліції в Дорогуську, Львові і Станиславові. В присутії божевілля кричав і просив, аби його ртнували і ховали від поліції та втікав з хати. Рідня віддава його на лічення до кульпарківського шпиталю, думаючи доходити справи побой по його виздоровленні. Та не довелося. Нещасний Лесь не вернув до здоров'я, помер несподівано і забрав до гробу тайну про те, що робила йому поліція в Дорогуську, якесь страшну «зліасіє на коласіє» в якійсь підземній лідж, що побой якійсь важким залізом в хребетний стовп в Станиславові і т. і. Земля йому пером!

— **Д-р Іван Дрогомирецький**, адвокат в Залочеві, помер в понеділок 24. п. м. по довгих і тяжких терпіннях в 51-тій році життя. Похорони відбудуться 26. ц. м. в 2. год. попол. В. й. п.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр Н. Стадника. Стрий дня 25. XI. Княгиня Чардаша. 26. XI. Петро Довженко. — Дрогобицький дня 27. XI. Княгиня Чардаша. 28. XI. Баядера. — Бояслав дня 29. XI. Княгиня Чардаша. 2—5

Український Наддніпрянський Хор під прозодом Д. Котка.
У середу 26. XI. м. Коломия.
У четвер 27. XI. м. Бучач.
У п'ятницю 28. XI. м. Бучач. 840 5-7
У суботу 29. XI. м. Копичинці.
У неділю 30. XI. м. Копичинці.
У понеділок 1. XII. м. Чортків.
У вівторок 2. XII. м. Чортків.

Д-р Мих. Воробець, адвокат у Калуші, зложив замість гостини з нагоди своїх іменин 50 зол. на фонд інвалідів. 882 1—1

З нагоди вінчання богосл. Дмитра Качмара з п-ною Іреною Голубицею складають 10 зол. на Рідну Школу Петра і Ніна Лазорі. 881 1—1

На «Рідну Школу» зложив Вп. Лумка Гринь, проф. фізич. шк. в Дуброві Ч. С. Р. 100 к. ч. Жертводавцеві щира подяка. Головна Управа УПТ. 817 1—1

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

КООПЕРАТИВА «ВЕРХОВИНА» в Куштах доставляє по найдешевших цінах бриндію, як рівнож посередничить у всякого рода трансакціях. 881 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

Д-р Олександр Подольський

лікар недуг жіночих і анушерії
ординує у Львові

вул. Льва Сєпігі 101 (пл. Більчевського 10) проти костела св. Єлисавети І. п. від год. 3—5 попол. 832 ч. телеф. 15—60. 5—6

Каву палену чий Каву сиру
чоколяду какао

найліпшої якості поручає
Фридрих Шубут і Сна
РИНОК 45.

Висидки на провінцію виконуються за п'я 886 шилплатою. — На бажання цінники. 1—2

ALBORIL

Найліпше ароматичне
МИЛО

до прання і миття. 887 1—1

Одинокі Фабриканти: П. ШТРАЛЬ і С-НА, хемічна фабрика ШОПЕНІЦЕ (Гор. Шлеськ). Представництво: **ОСКАР МАНТЕЛЬ, ЛЬВІВ**, вул. Пекарька 5. — Вже скрізь до набуття.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто потт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймале
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в разі 4.20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол. Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рв-
мунія 150 лей, Болгарії 7.50
зл., Австрії 7.50 зл. Зміна
адреси 1 зл.

В спавні оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Кулявий сойм.

БЕЗСИЛНИ ПАРЛЯМЕНТ. — ЗА І ПРОТИ РОЗВ'ЯЗАННЯ СОЙМУ. —
СТАНОВИЩЕ ПАРТІЙНИХ „ІДЕОЛОГІВ“.

Польський сойм ніяк не може рушити з місця. Його значіння зросло до нуля. Сьогодні навіть в корінній Польщі мало хто звертає увагу на те, що він робить, а радше, що в ньому говорять. Звіліна й самі послы починають прихилити до пересвідчення, що сойм є анемічний, інертний, мертвий, без значіння. Не маючи спроможності створити парламентарної більшості й вивторити відповідального уряду, сойм в дійсності зрезигнував зі своїх законодавчих функцій в моменті, коли спільно ухвалив надзвичайні повновласти для кабінету Вл. Грабського. А почувачи свою безсилість, він зводить всю свою діяльність до того, що ті повновласти продовжує й поширює. Правда, час до часу ще творить комісії для розгляду „кресових“ тиорем або ухвалює язикові закони для „кресів“, продовжуючи й поглиблюючи провідну лінію відносно непопулярних народів, створену й „угрунтовану“ хієнськими теоретиками.

Одним словом польський сойм є дуже кулявий. Але йому погрожує небезпека взагалі бути викресленим з політичного життя. Відчувають це й найбільше грубошкурі послы. Вони хотіли би ратувати польський парламентаризм. Його добачують в нових виборах. На що тему, на тему зміни конституції, реформи виборчої ординації, розв'язання сойму і нових виборів, якраз тепер ведеться дискусія на сторінках варшавської преси. За журналістами прийшли до голосу послы. Вони висловлюються на сторінках двох варшавських щоденників: „Курер поранни“ і „Курер польскі“.

Становище послів в згаданих справах йде по лінії двох напрямків: за розв'язанням сойму і проти розв'язання. Очевидно, між цими двома становищами виступає ще й третя лінія хитких, які схилиються в один або другий бік при допомозі різних застережень. Ясно, що й ті, які є проти розв'язання сойму, не говорять того надто рішучо, бо це прешнь було би „неполітично“.

І так один з ендецьких лідерів пос. Ст. Козіцькі зазначає, що теперішня виборча ординація веде до розпорошення громадянства і до вивторення надмірної кількості малих фракцій в соймі. Гому слід в межах конституції змінити виборчу ординацію. Перш зсього слід обмежити, як не знести пропорційність. В тім напрямі „Звйонзек людово-народови“ предлажить відповідний проект, в якому запропонує зменшення кількості послів і піднесення віку виборців. Без зміни виборчої ординації не може бути мови про розв'язання сойму. Також слід змінити конституцію в напрямі поширення влади президента, який на прим. повинен мати право розв'язувати парламент.

Схожий погляд заступає віцепрез. „Пяста“. Був „залізний“ міністр

внутрішніх справ Вл. Кернік. Найбільшою хвибою сучасної виборчої ординації є те, що „в ній гине основна думка народу“. Виборча ординація позична бути основою, на якій виступили би здецидовані суспільні напрямки, здатні створити більшість. І п'ястовці займаються зміною виборчої ординації, заявляючись проти пропорційності. Вони просять також зміну конституції в напрямі тіснішого означення влади президента держави.

На иншому становищі стоїть ППС, НПР. і „визволенці“. Лідер пепесівців, „спеціаліст“ від українських справ пос. Меч. Недзьялковскі каже, що парламент повинен відзеркалювати стан громадської думки. Через те зменшується небезпека гострих безпосередніх сутичок в громадянстві. Тому й всякі проекти зміни виборчої ординації, які змагають до фальшування представництва громадянства, не лише „перечать“ суті демократії, але й є шкідливі для державних інтересів. Питання більшості в парламенті є питанням більшості в краю. Політичний напрям, що не має більшості в громадянстві, і хоче добути її в парламенті при допомозі штучної виборчої ординації, скорше чи пізніше мусить довести до революції. Проекти правий і „Пяста“ щодо зміни виборчої ординації є не лише недемократичні, але й шкідливі зі становища будучини держави. Земшеня „числа послів ослабить менші партії, нпр. „Пяста“. Менші групи творитимуть бльоки, заступаючи демагогією боротьбу програм.

А на східних землях при такій зміні виборчої ординації польська меншість втратила би вигляди здобути якунебудь репрезентацію, що я — як соціаліст — вважаю несправедливим, але забуття про те з боку націоналістів є що найменше дивне“.

Мрії про національні курії або инші виняткові принципи для Сходу є нереальні з огляду на постанови конституції. Теперішня виборча ординація не є ідеальна, але ППС. буде її боронити перед всякими реакційними наступами. В справі зміни конституції виступить ППС. підчас виборчої кампанії. Шож торкається поширення прав президента, то ППС. буде за тим. ППС. заявляється за приспіншення нових виборів. З відповідним внесенням виступлять пепесівці „у властивім часі“ згідно з інтересами держави й робітничої класи.

Як бачимо, пепесівці не мають великої охоти пускатися на нові вибори. За те емперівці „Нар. Партия Роботніча“ устами пос. Адама Ходзиньського стоїть на становищі негайного розв'язання сойму. Не може бути ніякого імпетімі між розв'язанням сойму і зміною виборчої ординації. Зміну виборчої ординації може перевернути тільки будучий сойм. І вона повинна йти в тому напрямку,

„щоби з виборів могли вийти польські кандидати на окраїнах, отже першим бу-
допускаючи споча з с“

Державну лісту слід знести, поділивши цифру 444 послів між виборчій округи. Слід боронити теж принцип пропорційності, яка так само, як рівність, тайність і загальність, є забезпечена конституцією.

На тому самому становищі стоїть представник „Союзу польських людових сторонників“ („Визволення“) пос. Ян Домбскі. Виборча ординація не є ідеальна, та її слід вдержати поза одною конечною поправкою, а саме треба допустити союз ліст. При найблизчих виборах демократичний табор повинен виступити разом і солідарно. Неміч теперішнього сойму спричинена розбиттям демократії. При найблизчих виборах повинно бути лише два бльоки: правий і лівий — проуч бльоку національних меншостей — під гаслом „на право“ або „на ліво“. Але до того є вимаганий союз ліст. Колиб не далось в тому напрямку змінити конституції, то демократичний табор мусить створити однастайний бльоку лівий і голсувати на одну лісту. Без того не може бути побіди демократії в Польщі. Поза тією одною зміною, покищо не слід порушувати справи виборчої ординації. Найпильнішою справою є розв'язання сойму і розписання нових виборів. З теперішнього сойму вже нічого не буде. Це тіло мертве, спаралізоване своїм власним складом. Тому слід громадянству дати спромому видати осуд і вибрати новий сойм. Президентів повинно бути надане право розв'язати сойм. Без того права процедура контролю і осуду громадянства над соймом є дуже важка, бо виборні установи ніколи не проявляють охоти до саморозв'язування, стоячи на становищі, що кращий кепський посольський мандат в руках, ніж найідеальніший в повітрі. Тому надання президентів права розв'язувати сойм являється демократичним постулатом.

Стільки представники різних польських парламентарних угруповань. Становище „лівий“ є тільки увертюрою до кампанії за розв'язання сойму, яке супроти постанов конституції і виборчої ординації є ще видами на воді писане. На маргінесі цих заяв правий і лівий слід зазначити, що авторами виборчої ординації, якої нагло й невідкличної зміни домагається правий, були якраз ті мандатарі: пок. кс. Лютославскі і проф. Дубановіч. Ясно, що домагання зміни виборчої ординації висуває правий тільки тому, щоби опізнити розв'язання сойму. Годиться теж звернути на важку журливість „лівий“ „кресами“, які й так вже діймаво покривдені теперішньою виборчою ординацією.

У Пантеоні.

ЗВЕЛИЧАННЯ Ж. ЖОРЕСА.

Перенесення мошів Жана Жореса до Пантеону може бути символом духової еволюції, яку переходить публична опінія у Франції по війні, що розбурхала суспільні пристрасти. Ніхто 10 літ тому, в день смерті Жореса не передбачував, що провідник соціалістичної партії, один з найпалкіших політичних діячів зможе так швидко спочити поруч найславніших людей та провідників народу.

У святі в честь Жореса маємо доказ, що 10 літ війни вистачило у Франції за пів століття. Все те, що у звязку з його особою та діяльністю ставало в суспільності зерном політичної ворожнечі, завзятої полеміки та антагонізмів, перейшло до історії. Жорес є вже нині для Франції лише великим народним трибуном, ідеологом та письменником, перед яким загал забуває про різниці політичних поглядів. Смерть Жореса, вчинок на-пів божевільного, у мент вибуху світової війни перервала життя людини незвичайної фізичної та духової сили. Уже в 26 р. життя, як учитель філософії, він стає одним з найчільніших членів парламенту, де на протязі довгих літ належав до найкращих промовців і найінтелігентніших політиків. З невтомною діяльністю політика він еднав невичерпану енергію як письменник, теоретик соціалізму, історик, полеміст. Є люде, які вірять, що сам вплив його авторитету міг був стримати у рішачий мент конфлікт між Францією та Німеччиною і що він упав жертвою організованого заговору з рук тих, які бажали собі війни.

Хто зна, чи колиб Жорес не був згинув трагічною смертю саме в такий мент, чи він діждався би так швидко місця поруч Віктора Гюго, Пастера та Золі. Нині Франція зневірена у здобутки своєї переможної війни відчула живіше ніж колинебудь заслуги людини, яка все своє життя віддала ідеї всесвітнього миру. Пантеон, в якому спочиватимуть останки Жореса, має на свім фронтоні надпис: „Великим людям — владна батьківщина“. У цій дивній будівлі, давній церкві, перетвореній у мавзолей, лежать поруч себе люде, які вміли могутнім словом поривати народ та величною ідеєю причинятися до його духового розвитку.

Звеличання пам'яті Жореса припадає на мент, коли при владі у Франції стоїть партія, яка хотіла би покласти перші тривкі основи для здійснення ідеї примирення Франції з Німеччиною — ідеї дорогій Жоресові. Дарма, що свято перенесення мошів великої людини до Пантеону

Пр. 1015/24. В Імені Річпостолитої Польської Суд окружний кариий як Грибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокураторії, що зміст часопису „Діло“ ч. 259 (10351) з дня 20. XI. 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Коякодат“ а) речення між словами: діялося в Польщі а) Так як це діється, б) уступ між словами: українського народу а) в останніх днях містити в собі ество з § 306а) з. к. узнав доконану в дни 20. листопада 1924 р. конфіскацію за оправдану і заявляти знищення цього наклади і видали по думці

493 п. к. заборону дальшого розширювання того друкованого письма. Зазазом видав наказ відічальному редакційові тої часописи, щоби из рішення комістив безплатно, в найближцїм числі і то на першій сторіні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвадені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ек 1853, а іменнотасудження за переступство на гриєну до 400 з. п. — Львів, дня 20. листопада 1924.

(Підпис нечит.)

Великий Станиславів.

Об'єднання Станиславова з підміськими громадами. — кілька дат з історії. — заходи біля об'єднання. — погляд д-ра Льва Бачинського.

Постановою Ради міністрів з 17. ц. м. в найближчому часі (з поч. 1. січня 1925) наступить створення Великого Станиславова. До Станиславова міста будуть причетні Книгинин-місто і Книгинин-колонія в містості, а крім того відомки підміських громад: Микитинів, Крехівців, Оленичів, Пасічників, Угорників і Загірців. Таким чином простір побільшеного Станиславова об'єднати рамена обох Бистриць. Число населення Станиславова піднісється з 33 тисяч вперше війни (1910 р.) до яких 57 до 58 тисяч теперішніх. Кажемо вперше війни, а починаємо польську статистику з року 1921 (яка нпр. виказує неправдоподібне число населення Станиславова в р. 1921 в кількості 28 тисяч. Книгинин-місто 17 тисяч в противенстві до 22 тисяч з р. 1914 і т. д.), якої безумовно з різних причин, а головне з огляду на безучастя Українців в цій польській акції, не можна брати поважко.

При таких нагодах звичайно говориться, що Станиславів входить в нову добу свого розвитку. Без сумніву: так, бо якогонебудь було та доба, то все таки вона буде новою.

Станиславів є одним з нових міст на українській території. Певної дати його заснування не можна означити. Одні згадують заснування міста до р. 1624., другі до р. 1654. Заснував його Андрій Потоцький і назвав в честь свого сина Станислава, хоч по суті найбільш відповідною назвою для нового міста була б назва: Новий Галич. Місто засновано на болотній рівнині, на місці українського села Заболотова. Основник міста обвів його валами. виставив собі палату та латинський костел. Як засвідчує один з подорожників в р. 1672 Станиславів вже тоді був помітним містом. Латинники мали в ньому свій костіол; а по одній святині мали Русини, Вірмени й Жиди. Та крім того Русини мали ще дві церкви на передмі-

ну має завжди характер наскрізь національний і що воно перемінюється у загальну маніфестацію всієї суспільності та держави, нема сумніву, що в данім випадку французький уряд звеличував при його нагоді також перемогу політичних ідей.

стях, що свідчить, що Станиславів не тільки територіально, але й щодо складу населення був головно українським містом. Станиславів підноситься досить скоро. В його мурях провітала торгівля і промисл. Другий подорожник Француз Д'Алпейан, який в 1697 р. був на нинішньому Покутті, захоплювався Станиславоном. „Ринок, домки, мешканці, арсенал — все те визначає Станиславів понад інші міста Русинів“. Також вихваляючись він станиславівські ярмарки, які щодо різноманітності й багатства стояли на рівні з львівськими.

Та не довго зостав Станиславів. За шведсько-польської війни, в часі боротьби претендентів до польського престолу, його знищили Москалі. Від того часу Станиславів упав, а почав підноситися аж за австрійських часів і то від 90-их років минулого століття, коли він став важним залізничним вузлом і осідком залізничної дирекції. З хвилею інсталяції польської влади, зроблено зі Станиславова воєвідське місто, та це зовсім не вплинуло на піднесення його значіння.

Думка об'єднати Станиславів з Книгининами нуртувала вже віддавна. Станиславів дусився на своїм невеличкім просторі, а фабрики і промислові заведення всаджувалися головним чином в Книгининах, що шкідливо відбивалося на бюджеті Станиславова. На основі австрійського закону об'єднання громад могло наступити тільки за обопільною згодою латинських громадських репрезентацій. Справа об'єднання протягалася літами через те, що раз одна громадська рада, раз друга відмовлялася від подання. Станиславівські Поляки після інсталяції польської влади, після розв'язання міської ради і призначення нової управи міста в Станиславові, не рахуючись з обов'язуючими законами, самовільно розв'язали справу подання. Розуміється, згодом треба було повернути до первісного стану. Від року 1920 починаються нові заходи в справі об'єднання Станиславова з Книгининами. В р. 1923 польський сейм приймає закон, на якого основі Раді міністрів надається право змінювати границі міст і влучувати до них підміські громади. На основі цього закону Рада міністрів дня 17. ц. м. ухвалила по-

лучення Станиславова з Книгининами і приєднання частин підміських громад в рамена обох Бистриць.

Як слушно зазначив голова республіканської партії п. д-р Лев Бачинський в розмові з представником львівської „Хвилі“, все це роблено понад головою українського громадянства. Приблизно рада правительственого комісарія м. Станиславова не має українських представників. Польська влада заміняла була тобою репрезентатів українського населення, але на власну руку, без погодження з українськими організаціями, супроти чого двох з них (п. Рубчак і п. Снігунівич), хоч тішуться повір'ям українського громадянства, зложили свої мандати. Творення Вел. Станиславова переважно позаконське й недемократично. На всякий випадок та справа не надавалася до дефінітивного вирішення так довго, як довго Станиславоном і Книгининами упривляють правительствени комісари. Та стоїмо перед доконаним фактом. Д-р Лев Бачинський є тої думки, що подання Станиславова з міськими громадами упростить адміністрацію і спричинить до покращання санітарних відносин.

З чисто українського становища те подання під багатьма оглядами є некорисне. Український вплив, який в підміських громадах був до цього великий, зменшиться у Великім Станиславові, де відсоток українського населення виноситься 20.5. Крім того місто значно менше дбає про селянські інтереси, одночасно наклаючи на підміське населення великі тягарі. Створення Великого Станиславова є ділом деяких польських політичних партій, які тим чином задумали піднести значіння польського елементу. На бльок Жидів, Українців і Німців, які творять 65 процент населення Станиславова, на прим. при громадських виборах, дивиться д-р Л. Бачинський досить скептично. Навіть на сеймовім терені часто зарисовуються розбіжності між „національними меншостями“. Крім того противники такого бльоку кидатимуть гасло чистого християнізму, що може шкодити успіхам бльоку. Та все таки такий бльок під багатьма оглядами був би корисний. Д-р Л. Бачинський не є прихильником власного статуту Великого Станиславова, бо він лучить міське самоврядування з державною адміністрацією, а це стоїть на перепоні вільному самоврядуванню міста.

Справа О. Вербеняць і Жиди.

Львівський жидівський послів су-проти поліційних прантин.

Єдиним, що справу Ольги Вербеняць порушує на сеймовій арені, були українські послів. Зібравши відповідні матеріали, Українська Парламентарна Репрезентація рішила зголосити нагале внесення, щоб такий робом висунути справу не тільки на сеймову арену. Згідно зі сеймовим регламентом, для зголошення нагале внесення потрібно щонайменше 45 підписів. І ось, збираючи підписи, українські послів стояли з відмовою з боку Жидівського Клубу. Жидівська Парламентарна репрезентація рішила „не втручатися до цієї справи“, бо, мовляв, їм шкідливо, д-р Леон Райх, дістав якісь „таїні відомості“, які йому не дозволили „ангажуватися“. Видно, що ті „відомості“ були чималої ваги, коли спонукали Жидівський Клуб промовчати і навіть конфікувати „Хвилі“, яка в першому повному відважилася перетрукувати за „Дзвіник-ом“ історію пригоди Ольги Вербеняць. Чому лише ті „відомості“ залишилися тайною Жидівського Клубу? Варто зазначити, що міністр внутр. справ Гібер знав про справу Ольги Вербеняць вже раніш, себто ще перед відповідними заходами Української Парля. Репрезентації. Отже заохотити питання: чи „нейтральне“ становище Жидівського Клубу підтримує його послівською львівською супроти адміністраційного апарату уряду Вл. Грабського, чи якоюсь об'явою відповідної конспіції за мовчанку?

Фактом є, що лише завдяки патріотичній жидівській сіоністській справі Ольги Вербеняць не ввійшла на арену сеймового питання. Бо це стало потойбіною скіпкою підписів під проєктованим нагалим внесенням і воно мусіло піти лише у формі звичайної інтерпеляції, себто ждати своє черги — до часу розписання нових виборів...

З польських партій ані одна не вважала поліційним показатися страшилом з величчям зазато конфіскованих газет. Ось так виглядає у польських і жидівських послів почуття прийнятих на себе обов'язків оборони законності, життя і особистої безпеки громадян...

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народна фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!!

Перед великою небезпечкою.

Матеріальна криза українського приватного шкільництва. — Радість польської преси. — Зарадчі засоби.

Українське приватне шкільництво переживає велику матеріальну кризу. Як відомо з оголошених звідомлень вплинуло до Каси Головної Управи УПТ. в місяці вересня ц. р. з краю 8.131.90 зол., а видатків було 18.893.43 зол. В місяці жовтні ц. р. вплинуло 7.708.76 зол. а видатків було 22.000 зол. Листопад ще не скінчений, однак дотеперішні впливи вказують ще меншу квоту, як в попередньому місяці.

ОСИП МАКОВЕИ.

ЗРОЗУМІЛА МОВА.

(Докінчення).

Коли так лікарі розмовляли, Городенський піднімався тимчасом з болота. І лице його і ціла одежа були чорно-сірі. Перше, що він побачив, встаючи з ровів, це була громадка хорих у шпитальних кафтанках, з перев'язаними головами, руками або ногами. Ця громадка стояла на містку і реготалася, аж за боки бралася. Найбільше вразив його якийсь хорий, що підпирався костилем, а тепер сидів на містку і з реготом показував на нього своєю підпорою. Йому здавалося, що в нього хочуть стріляти.

Він виліз чимскорше з ровів, не надумуючись, почваляв у місто. По дорозі при криниці вмив собі лице, а одежу лишив заболочену. У місті зараз зладив свій віз і поїхав додому. Все те робив він з поспіхом, мов би перед ким етикетав або мав якусь пильне діло дома.

Городенська подумала скоро, по двох тижнях уже встала з ліжка. Була це справді жінка здорова з роду і сильна, тільки занадто вже загулювала своїм чоловіком і без віри в себе. Вона вже встигла розповісти Сосновському широко та довго про своє горе і цей рішився

задержати її у шпиталі, поки зовсім прийде до сил. Цікаво, що за той час Городенський не відвідав жінки ані разу, тільки прислав сусідки подивитися. Від цих сусідок знала хору, що діти знаходяться у тітки, а її чоловік сам собі варить і тяжко нарікає, що жінки нема. Вона вже й сама питалася обережно лікаря, чи не пустив би її додому. Той сказав, що не пустить, нехай чоловік трохи побідує без жінки; вонаж тимчасом навчиться дечого, що дасть їй спокій і здоров'я.

— Навчу вас, — казав він — як маєте битися з чоловіком і його перемогати. Вам це більше потрібне, як усякі ліки. Хочете це знати?

— Хочу.

— Ну, то посидьте ще тут. Не пожуєте. Кошти невеликі.

В найближчих днях можна було щораня бачити, як Сосновський у шпитальнім садку завдавав кільком хорим гімнастичні вправи, кождому иніш. Городенську він учив тих японських підступів, ударів і стисків, котрі сам знав і котрі уважав за найбільше потрібні для неї. Учив завзято і з очевидним гнівом на Городенського, хоч його тут не було. Придумував різні ситуації, звичайні при сільських бійках, як у них поступати, а притім не занадто ушкодити противника. Треба призначити, що Городенська була учени-

ця понятлива і вчилася тих способів з великою охотою. Вона за кожним разом, коли пізнала щось нове, усміхалася задоволено, мов бачила очима, як її чоловік-медведиско просить її на вколосках о ласку і милосерддя. Набрала віри в себе.

При кінці четвертого тижня, уже зовсім здорова, вона несподівано вернулася пішки додому. Застала чоловіка, як колотив щось у горшку на кухні, і засміялася.

— Мій газда сам варить.

— А газдиня вилежується у шпиталю — відпавил Городенський.

— А газда навіть до неї не подивиться — відповіла жінка.

— Я через того молодого доктора не хотів там показуватися.

— Чому ж? Адже то ангел, не чоловік.

— Файний ангел, що міг би коні душити. Мені трохи руки не вломив.

Жінка чула у шпиталю про пригоду свого господаря, а тепер уже й розуміла, як то могло бути. Дуже її та розмова з чоловіком потішила і вона вже тепер придивлялася йому, як би то в потрібі могла також показати, чого навчилася.

Але цієї потреби довгий час не було. Чоловік очевидячки стамився, за чотири тижні пізнав, яка біда без жінки, і здержував себе. Тяжко це йому приходило, бо був нововистий, однак переміг себе.

Тільки в літі ще раз поперечилися. Городенський прийшов звідкись п'яний і по давньому почав з жінкою сварку. Це було на городі.

— Вступися, Василю, по доброму, бо буде біда — так остерігала жінка і стала собі коло чоловіка по стороні, добрий для оборони і нападу. Ще й оглянулася, чи не потовчється він занадто, коли його звалить на землю. Вона відчувала, що отсе прийшла хвилина, котра має рішити, хто над ким має панувати. Городенський відповів їй на це дуже поганими словами і образив її тяжко. Давнійше по зневазі вона починала плакати; тепер лише почервоніла, блиснула очима і ще раз сказала: — Вступися, чи ні?

Ця незвидавана постанова у жінки так роздратовала Городенського, що він розмахнувся вже її бити, як тут склалося щось таке, чого він ніколи в світі не сподівався. Жінка поставила скоренько свою праву ногу в його ліву, вхопила його за ліву руку і краєм своєї правої випростованої долоні вдарила його по горлі так, що він як сніп повалився на землю і кілька хвилин не міг ні промовити, ні встати. Колиж вікни встав і розлученими очима глянув на жінку, здивувався, що вона не плакала і не втікала, тільки ждала на дальшу бійку.

— Василю, уважай, не зачіпайся далі, бо зітру тебе на дрібний мак!

єш і з них треба поплатити най-конечніші довги, затягнені на покриття видатків в попередніх місяцях. А за 5 днів 1. грудня і треба буде виплачувати платні...

Скрутне матеріальне положення дає польський пресі привід до зловної радості. "Слово Польське" (ч. 319, з 21. XI. 1924) так представляє цю справу своїм читачам:

"Не вважаючи на величезний наклад праці та енергійну пропаганду в різьму краях і закляти до жертв на Різдво Школи" Українського Педагогічного Товариства. — фінансовий стан т. г. Товариства гірше з кожним днем. Не помагають відкриття до народної освіти. Крім мал. грошей української інтелігенції, а ще меншого українського духовенства, ніхто не хоче дати й сотка на ту ціль. А без грошей і найбільші патріоти не будуть даром вчити. — Не помагають сварки і взаїмні обіжурювання — з по-рожнього не напелеш..."

Коли наші справи були добрі дійсно мало успішні, коли наші слова, наші аргументи, наші статистичні й касові вкази не могли зрушити нашої інтелігенції, нашого духовенства, найширших мас нашого народу, то це безумовно зробить... "Слово Польське".

З вірою у здоровий зміст української нації говоримо, що передчасно радють нашими сварками й міжусобицями, нашою байдужністю, нашою безпорадністю. Передчасно тішаться, що в наслідок матеріальної кризи прийде ліквідувати наше приватне шкільництво.

Навпаки. Український навід не раз давав докази високого розуміння справи, своєї активності і жертвенності. І хоча наше громадянство частинно нині розєднане і переважно збайдужіле, — то в обличчя великої небезпеки стане воно з цілим українським народом в одну таву і крім звичайного обов'язку і прох. всіх доходів на Рідну (Школу), більшими надзвичайними дарами не тільки покрити великі недобори, але й дасть змогу розбудувати наше приватне шкільництво відповідно до сучасних потреб нації.

Час не жде. Надходить дванадцять година. Поміч мусить бути негайною і визначною, коли має бути успішна. Жаден Українець, жадна Українка, жадне Українське Товариство, інституція чи організація не сміє відтягнутися від цієї ратушкової акції. Два рази дає, хто зараз дає!

День 8. грудня — свято "Прогреси", яке є святом всього народу, що змагає до світла і волі.

Мене доктор навчив — і це вже останній раз був на весну, що ти мене навчив. Тепер я тебе не боюся і всі кости тобі поломлю. По кожній п'ятиці дістанеш від мене пам'ятку.

Городенський стояв здивований: — Тебе доктор навчив? Отсей "ангел"? чорт би його побрав! — Ага, отсей ангел. І я різні способи знаю. Не боюся тебе.

Городенський раптом подобрів: — Ну, знаєш, жінко, я нині трохи горівчаний, не при силі. Але ти мене колись тих способів навчиш? Як то ти кинула мене тепер об землю, що я й не стямився?

— Добре-добре, я тебе навчу, що аж у шпиталю відлежиш так, як я відлежала.

Городенська змркувала, що перемогла була по її боці і що з тої хвилини панування чоловіка в хаті скінчилося.

Найліпше пізнала вона це тоді, коли зі шпиталю прийшов рахунок за кошти лічення. Городенський виняв гроші, дав жінці, написав лист до доктора і після її з тим до шпиталю. Городенська взяла з собою ще два кіля масла і копу чесь.

Сосновський дуже втішився, як побачив Городенську. — Ну, о? Придалася вам моя наука? — Придалася, ще й як! Дуже

Дрібні вістки.

Англо-египетський конфлікт знову викликає слабкість основ Ліги Націй. "Дейлі Експрес" твердить, що колиб хтонебудь із членів Ліги Н. запропонував інтервенцію в справі Єгипту, Ліга Н. булаб присуджена на загибіль.

Одностайність англійської політики викликає найкраще в єгипетському конфлікті: всі намагання англ. ультиматум, представлений урядом Бейлута, спліяються на енуційні уряди Мек-До-ельдаше з 7. жовтня ц. р.

Сенат Заличених Держав прийме 1. грудня резолюцію, що участь Заличених Держав у Міжнародному Трибуналі булаб найбільшій забезпечення миру й відбудови світа.

Мислеліні і Німці (югославський мін. закорд. справ) стонуть в грізні м. с. ц. п. у зв'язку з плянською військовою конференцією між Югославією, Румунією і Італією. Переговори про цю конференцію вже ведуться.

Наслідки перемоги б. Дастро-Угош чинять улажнюють 1. грудня ц. р. міжпер-жачну конференцію. Підготовча конференція експертів радила у Відні й приготувала потрібні матеріали.

Підписна Французької позички в Амеліці була закінчена в 45 хвилин по її оголошенню. Франція дістане 100 мільонів доларів позички.

Швейцарія є за призначенням Німеччини такою становища в Раді Ліги Націй, яке належить іншим великим державам.

Польща не ввійде до Малої Антанти. Такий коментар оголошують польські газети на підставі інформацій з урядових кол. Тому нема мови про участь Польщі у найбільшій конференції міністрів закорд. справ держав Малої Антанти.

В Марокко єспанські війська далі плечово відходять поза межі полоси повстання.

Мек Дональд їде в грудні ц. р. на Ямаїку й Панаму. — навіщо, телеграми про це не подають.

віагуки дня.

До господарського відродження!

25. листопада 1924...

(Раджу добре запам'ятати дату!)
Збори Тов. "Сільський Газета".
(Про назву не забути також!)

Після відспівання пісні "Ой ходить сон коло вікон, а дрімать коло плота" вголосив отця зі стовпів Товариства об-оронно-зачинний реферат на тему: "Що могло бути і що може бути".

Реферат був знаменито оброблений і незвичайно популярний з огляду на велике число селян.

На доказ цього наведу пару дослівно заготованих речень:

"Анаве! Ми стратили багато суб-станцій!"

Дякі слухачі зі слезами в очах при-такують.

"Чим можемо перевести інтенсифікацію нашого господарства, щоб селян вирвати зі старої рутини?"

В перших рядах хтось пояснює су-сідові.

— Про ставу рутенію говорять!

вам дякую. Маю вже спокій. Прий-міть це від мене.

— Шож то є?

— Масло і яйця.

— А мені на що того? Я нежо натий. Дайте це, як хочете, у шпи-тальну кухню.

— А отсе вам лист від мого чо-ловіка.

— Цікаво, що він пише.

Лікар розгорнув картку, прочита-вав і засміявся.

— Пане директор, ходіть-но сю-дій, прочитайте нам щось — кликнув він на свого начальника, що пере-ходив мимо.

Директор приступив до Соснов-ського і Городенської.

— Нагадуєте собі того господа-ря, котрого я трохи потурбував.

Отсе він тепер пише: "Посылаю гроші за жінку і кланяюся до того пана доктора, що мене в болото кинув, аби здоров був, що мені жінку виратував і маму дітям і що мене розуму навчив, бо мені то-то болото помогло". Ха-ха! правдива болотняна курація! Бо найважливі-ший лік: зрозуміла мова. Треба говорити з кожним такою мовою, яку він розуміє; коли розуміє тіль-ки кулак, то кулаком.

Всі троє сміялися, а "ангел" scho-вав лист у кишеню, як яку дорогу пам'ятку.

Не підемо слідами Наполеонських воєн, де в третім поколінні виплачено відшкодування, але хочемо, щоб закон про відшкодування був якнайскорше скоди-фкований!"

(Загальне одушевлення.)

"Зреалізуємо квіти реквізиційні не пі-сля Іех Orabski, бо то тангує нашу ді-яльність!"

Голоси селян: "Тангує, тангує!"

"Сумтами держави, треба організувати шк-ли!"

(...Ні салі пясні оплески.)

"Наше населення не дістає тільки ка-лорій кількі, як наші коники..."

Голос: "Не так кольорія, як гоунту!"

"Про капітал буду говорити верси-лагео..."

(На салі голови похилиються вниз.)

"Усі лімфатичні породи котей не є так витгелалі, як наші коники..."

(Дехто неосторожно хрюпить.)

"Ліки свині улажнюють "Raub der Sa-binnen" на Bergstigh..."

(Хтось неприємно свисте носом.)

"Крепит з довгих анітетамі, інфіль-трація, кумуляція, інволюція і т. п. індо-ленції..."

(На салі згармонізований хрюп.)

"Худоба наша не має де і не має що пасти..."

Все скоплетється...

Голоси: "Слухаємо, слушаємо!"

"Я скінчив!"

(Ураган оплесків.)

Референт з заловленою усмішкою сілає і закрює "кбл".

За ним представники повітів витягають і собі знаменитий тютюн марки "Сампак-тре", вихопаний на власних плянтах.

До голосу приходить речник провінції о. Волович.

— Дюогі браття і сестри... ой перепра-шяю... Світлі Збори!

Що то багато говорити... Ой... Є зле, бо зле. Але може бути ліпше... Ой! От у моїй параді: Поприходили хлопці з вой-ни, і гадаєте, що беруться до господар-ки? Де там! Потринали плаші, коши і хотять як офіцери. Ой! А знаєте, що я зробив? Я наказав файно скроїти по-лотнянки, випрасувати ковчир і вже всі тепер так ходять.

Голос: — по офіцерськи?!

— Ані! По офіцерськи! Ой!

Або, мої дорогі, їду я на збори, ніби тут, сюди, до Львова: Здибаю мого па-рафіянина, має файну кляч і лош. Ой! Кажу: Ой, ти вже щось як дідич їдеш? А він каже: "Та то єгомоть 15 злукх коштує. Акурат як пара чобіт..." Ой! Га-даю собі, як би так ту кляч запізати, кількоб то було з неї пар чобіт! А гада-єте, що ми маємо свого гарбаря, свій промисел? Ой! Зявився був у наш м. місті якийсь зайшлий, відав аж з Познаня. Я дав три шкери, лоше подавали, а він зібрав щось 500 шкір і пропав, Ой! А гадаєте, що ми не пропалемо? Ой! Сей рік дуже пустий. Возьміть овес! Як полова! Ка-жіть: сяти, чи ні!

Інспектор господарства: — А ви коли сієте!

— Не бійтеся, я вже знаю... тоді як люде!...

— Кажу тяжкий рік, дорогі мої, дуже тяжкий!

Прийде голод, за голодом пошесть, а за пошестю смерть. Ой! Бог зна, чи зійде-мося ще!...

Таки не зійдемося!!

Голос із кута: — Гарні перспективи господарського відродження...

З вірою в красчу будучність учасники зборів розійшлися... на вечеру.

Galaktion Chinka.

КАВУ палену КАВУ сиру
чоюляду ЧАЙ какао
найліпшої яности поручає
ФРИДРИХ ШУБУТІ СКА
РИНОК 45.

Висидки на прозіцію виконуються за пі-886 сляплатою. — На бажання шинки. 2-5

Біржа.
Львів, 26. листопада.
Гроші.

Амер. дол. 5:18—5:19, канад. дол. 5:14—5:15, чеські кор. 0:15, — 0:15, лєі 0:02, — 0:02, франц. франк 0:27, — 0:27, павій. фр. 1:00—1:01, англ. фунт 23:50—23:80.

Золото. 20 кор. 21:40—21:85, 20 франк. 20:10—20:50; 20 марк. 24:00—25:00; 10 руб. 27:20—27:50.

Срібло. Австр. коп. 0:44, — 0:45, 5 австр. кор. 2:30—2:32, фльорени 1:20—1:22, рубл. 1:88—1:90, рубель дрібним сріблом 0:85—0:88.

Збіжжя.
Пшениця краєва з 1923 р. від 25:50 до 26:50 жито галицьке з 1923 р. від 20:00 до 21:00, жито нов. збору від 16:20 до 16:75, ячмінь галицький броварський від 22:50 до 23:50, ячмінь галицький пашний від 18:00 до 20:00, овес галицький з 1923 р. від 20:00 до 22:00. Фасоля 52:00—57:00.

ОСТАННІ ВІСТІ.
Справа східних "кресів".

Новоіменований мін. внутр. справ Ратайські мая допину конференцію в віцепрем. Тутутом. Обговорювали справу адміністрації "кресів" і від-носини в східних воєвідствах. Об-говорено теж справу іменування держ. підсекретаря в мін. внутр. справ для "кресових" справ. Це становище припадає мабуть Романо-ві, б. делегатові уряду в Вильні.

Віцепрем. Тутут прийняв на конфе-ренції д-ра Левенгерца, члена ко-місії 4-ох у "кресових" справах.

Англ.-египетський конфлікт.
Секретаріат Союзу Народів ого-лосив дослідний текст телеграми президента єгипетського парламен-ту до ген. секретаріату С. Народів і до парламентів усього світу.

В телеграмі сказано, що єгипет-ський парламент обстоює рішуче повну незалежність Єгипту і Суда-ну, які творять нерозривну й одно-стайну цілість. Палата висловила жаль з приводу вбивства ген. Стека, а уряд Вел. Британії без огляду на сати-факцію, дану єгипетським урядом, використовує цю сумну подію в інтересі своїх імперіаліс-тичних стремлінь. Від слів до діл, англ. уряд обсалив митний уряд в Олександрії і заповів, що то щойно початок. Це вствявання в справі єгип. народу, загартовані консти-туцією, то небезпека для економ. й хліборобського життя. Єгип. уряд протестує виразно проти таких не-справедливих актів, з правної точки зором неважних. Єгип. парламент пересилає всім парламентам світу протест проти такого самовільного трактування невинного народу, що обиджує до глибини право життя й свободи народу, котрий не до-магається ніщо більше лише неза-висимости. — Швайц. Тел. Аг. зві-домляє, що протест єгип. парла-менту закомунікується урядом чле-нів Союзу Народів. Ген. секретар С. Народів потвердить лише відбір-письма президента єгип. парламенту. На думку секр. С. Народів, протест від єгип. парламенту, а не від єгип. уряду не є офіційним докумен-том. Між новим єгип. урядом і пред-ставником англ. уряду йдуть пере-говори, щоби рушити справу з мертвої точки. Думають, що най-детсь шлях для виходу з цього положення. Райгер звідомляє, що в дорозі до Єгипту і Судану є англ. війська з Суєзу, Мальти і Гібральта-ру. З залідні англ. панширного круж-ляка в Олександрії пропали два мо-ряки. Заряджено слідство. "Матен" і "Ле Журналь" пишуть, що Фран-ція, вірна договорам із 1904 р., не може інтервеніювати в єгипетсько-му конфлікті. "Ер Нувель" конста-тує це саме й пропонує конфлікт предложити Союзові Народів або конференції амбасадорів, подібно як справу Корфу. Тимчасовий ко-мандант єгип. збройних сил видав приказ, щоби єгип. відділи евакуу-вали негаліно Судан. Три батальони відіхали вже, три дальші відідуть у найближшому часі. Тел. комп. зві-домляє, що поліція в Каїро ареш-тувала двох людей підозрілих у зорганізований заговор проти льор-да Еленбі.

Комуністичний заговор у Чехо-словаччині.
"Вр. Альг. Цтг." звідомляє, що чехословацькі влади впади на слід нового комуністич. заговору проти безпеки чехословацької держави. Центральна заговорна була у Відні. Досі арештовано 27 чоловік. Скон-фісковано м. и. прокази в справі висадження касарень у воздух. Че-хословацькі влади просили в а-встрійських помічі у переведенні слідства.

Балта тимч. столиця молдав-ської республіки.
Револуційний комітет молдав-ської республіки постановив устано-вити Балту тимчасовою столицею республіки.

З друкарні Смілки „Діло“ Львів. Ринок ч. 10.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4:20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7:50 зл., Німеччині 7:50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Р.
м. 1:50 л. фр., Болгарії 7:50
зл., Австрії 7:50 зл. Змін
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

СОЮЗНИКИ.

Російська еміграція є вельми багата помітними. Неправно російський економіст проф. Прокопович з інтересом російського народу для безпеки Московщини перед наступом англо-американського капіталу „наділив“ Україну „самостійністю“, а тепер російські ес-ери втілюють не аби-яку штуку, об'єднавшись з Польщею.

В днях 22 і 23. ц. м. в чеській Гешині відбулася конференція представників російської партії соціалістів-революціонерів і польської партії соціалістичної. З боку російських ес-ерів явилися: В. Чернов, Б. голова анемічної російської конституції, Гуревич, Сталінський і Алько; ППС. представляли: Невзляковські, Чапінські і Голубко.

Представники обох партій поставили змагати до взаємного зближення на полі культурнім та об'єднання з відносинами з боку польського народу, ~~затерти~~ сумні спогади з ~~двох~~ нарату. Обі партії постановили протиставитися якійнебудь інтервенції і вмішування одного краю у внутрішнє життя другого. Тепер і на будуче будуть вони поборювати всякі воєнні тенденції. Ес-ери стверджують, що соціалістична демократія Росії (себто вони самі) під ніякою умовою не будуть упорядковувати справи польсько-російських ~~границь~~ збройною силою, хоч вони не признають меж, означених рижським трактатом. Згідно з постановою гамбурського Конгресу справу ревізії границь і здійснення принципу самовизначення можна перевести шляхом приязних переговорів між заінтересованими народами. Ес-ери без ніяких застережень визнають незалежність Польщі, як вислів історичної справедливості і кончності. Обі партії стверджують, що комуністи відступили від принципів соціалізму. Тому завданням соціалізму є безоглядна боротьба проти більшовизму аж до повної його ліквідації в свідомості робітничих і селянських мас. Також устійнено потребу тісного контакту між соціалістичними партіями Сходу Європи. Вкінці пепесівці пішли на руку своїм новим союзникам і зобов'язалися піти на зустріч потребам російського населення і російської еміграції в межах польської держави, а також обіцяли розвинути акцію, в справі моральної й матеріальної допомоги з боку робітничої класи Польщі політичним в'язням совітської Росії.

Після такого вельми „догідного“ „позитивного“ пакту, есерівський атакавий вбивався в гості до пепесівців. В понеділок (24. ц. м.) відбулося у Варшаві прилюдне свято об'єднання ес-ерів і пепесівців. При цій нагоді Чернов виголосив реферат, в якому вихвалив дисципліну, сильний героїчний дух і тверду революційну волю есерівської партії. Перевів теж розмежування між есерівством і комунізмом, висловив думку про прихід доби конструктивного соціалізму і закінчив горлячим зазивом до піднесення в світі загального крику невдоволення й обурення, від якого захищалися б більшовики.

Отже факт доконаний, союз заключений. Викинені на еміграційний смітник російські ес-ери, після довгих хитань спочили на „приятельському“ лоні пепесівців. Великий, безмірно великий мусить бути упадок цієї суєтливої партії, коли вона по похилій площині докотилася аж до Варшави і опинилася в обіймах пепесівців. В імені майбутньої, в утопічних мріях вилеліаної, але безумовно „єдиної й неоподільної“ Росії ес-ери зрікаються вмішування у „внутрішні“ справи Польщі, ~~себто~~ відмовляються від оборони гнетених народів, фактично погоджуються на рижський трактат, вдоволяючись „приязними“ переговорами, добиваються прав для російського населення в Польщі (якого, до речі кажучи, в Польщі нема). Знову ж пепесівці одержують нових союзників в боротьбі проти більшовизму. Здержують протипольську пропаганду значної частини російської еміграції, одержують моральну спомогу денационалізувати „кресі“, приймають в значній мірі чорносотенну точку погляду, що є тільки „Польща і Москва“ з пливком, експериментальним елементом між Польщею і Москвою. За ті всі блага пепесівці обіцяють зробити такий крик, щоби „більшовики захиталися“, як це було нпр. в справі Грузії. Реально беручи справу, пепесівці тільки заповнили Черновим те вижолоблення, яке повстало в наслідок переходу Савінкова до більшовиків.

В тешинським пакті обі партії виступили як представники двох держав — пепесівці як теперішньої польської, ес-ери як будучої російської. Об'єдналися в тісний союз дві імперіалістичні групи. Перші, що в імя історичної Польщі огнем і мечем визначували східні границі, сьогодні, коли ті границі є загрожені, стають пацифістичними баранчиками, різко виступають в словесних заявах проти всякої зброй-

ної регулятивної сили і погоджуються на „мирні переговори між заінтересованими“ народами, тільки щоби ті переговори наступили як найпізніше, щоби Польща мала час і спомогу міцно всадовитися на національно не-польських територіях. Другі стоять на становищі „єдиної і неоподільної“ Росії, і тому собі приписують регулювання меж між Польщею і Росією, хоч російський народ ніде, на ніякій граничній точці не стикається з польським народом. І тут у всій нагоді виступає облуда і нікчемність обох союзницьких партій, бо польський народ сусідє тільки з українським і білоруським народом. І якщо пепесівці бажать регулювати східні границі шляхом „приязних переговорів між заінтересованими народами“, то рішучо нема потреби ждати на повстання третьої Росії, в данім випадку есерівської.

Ес-ери й пепесівці заклали тісний союз, звернений фронтом у зовнішньому розумінні в першу чергу проти більшовиків, а у внутрішньому проти неволених народів: українського і білоруського. Кажемо „тісний союз“, а не „міцний союз“, бо обі партії являються вже тільки примарми дійсної сили. Ес-ери є безвартною, в більшості еміграційною величиною, а пепесівці з кожним днем тратять ґрунт під ногами, як прихвостні польської буржуазії.

Вже нераз єдналася Росія й Польща в імперіалістично-експлуатаційних цілях проти України й Білоруси. Союз ес-ерів і пепесівців є тільки одною з відмін російсько-польського братання, яке ніколи не було в силі раз на все спинити визвольні рухи гноблених народів. Без значіння є й найновіший союз, який є безсильний, щоби витиснути свою печать на грандіозних подіях. Природні, стихійні національно-визвольні рухи є сильніші від всіх союзів не таких могутностей, як ес-ери й пепесівці. І тому й останній союз не є нам страшний.

Ф. Ф.

За повну незалежність Єгипту.

Люде, які читають звязкі телеграм про останні події в Єгипті мимохіть переводять між ними аналогію з подіями рідного краю, який бореться чи боровся за незалежність. Зі становища чистішої теорії себто для тих, які не розглядають кожної справи у звязку з усіма її реальними основами, наші симпатії стоять на боці Єгипту, що хоче визволитися з під англійської опіки.

Звістки, що секретар Ліги Націй не прийняв єгипетського протесту як офіційного документу і що Англія не погоджується на інтервенцію Ліги у даній справі, яку вважає своєю внутрішньою — такі звістки видаються нам найзвичайнішим насильством над правом самовизначення народів. Як же — це? Ні одна з європейських держав не стане в обороні прав поневоленого єгипетського народу і не домагатиметься міжнародного мирового суду над насильницею — Англією? Чи з остраху перед могутністю ан-

гло-бритійського льва? Чи з лицемірства?

Ні. У першій мірі в інтересі європейської культури. Конфлікт Англії з Єгиптом є одним з етапів боротьби Африки проти впливу Європи. У цій боротьбі стають проти себе не два народи і не дві держави, а дві окремі культури і дві раси. Навіть Німеччина та Франція, які мають з Англією свої кольо-

нотні зв'язки не в силі у цій боротьбі перейти на бік Єгипту, розуміючи, що повна незалежність Єгипту означала би для Європи невідкличну втрату всіх здобутків цієї багатой країни. Єгипет не є поневолелим. Те, що його болять, не присутність у ньому білих людей. Англія в 1922 р. надала Єгиптові майже повну незалежність; задержала собі лише закордонні справи і захищала в Єгипті своє військо для охорони Європейців. Ще й не погодилася на приналежність Судану до Єгипту, вважаючи його своєю країною.

Нема сумніву, що всі ці намагання Англії, щоби задержати у своїх руках контролю над Єгиптом розбуджують у місцевому населенні стихійний спротив, зміцнюють національний рух і ненависть до всієї білої раси. Нинішній національний єгипетський рух не має більше як 25 років. Відомо з історії, що такий час вистачає, щоби народ з раба став керманічем власної долі. Але відомо також, що найкращі надбання культури пропадали безслідно, коли вони попадали в руки фанатичної маси, яка не мала зрозуміння для тих потреб, що витворюють культуру та її продовжують. За останніх 25 літ англійського володіння Єгиптом сама сума річного обороту зросла з 10 мільйонів фунтів стер. на 180. Всі Європейці, що живуть нині в Єгипті, без огляду на державні, національні та партійні ріжнці погоджуються у погляді, що з моменту, коли останній англійський жовнір покине цю країну, за ним мусять вийти всі Європейці і з цього моменту Єгипет перестане існувати духово та матеріально для Європи, а може й для себе.

Єгипетський незалежницький рух має всі ознаки релігійного фанатизму і расової ненависти. Це не дає ще ніякого права його осуджувати або відмовляти права єгипетському народові на повну самостійність. Живемо в добі, коли процес національного освідомлення народів і боротьби за свободну форму правління поширюється шораз більше. Англія здає собі справу з цього руху краще ніж яканебудь інша держава і є давно приготована на втрату Єгипту. Але одночасно вона виступає ще й в другій ролі у цій боротьбі: як представниця тієї частини землі, яка поки що вважає не лише своїм моральним правом, але й обов'язком піклуватися своєю затурканою сестрою — Африкою. Такою в доля боротьби між націями, державами та расами: кожна з них мусить до останнього моменту видержати на

Пр. 1017/24. В імені Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 260 (10352) з дня 21. XI. 1924 р. в артикулі під загальковом: 1) „Мир і тишина“, а) речення між словами впади на голову а Вл. Ірабського, б) речення між словами хіба для традиції а Між ними двома, в) речення по словах в анемічній соймі до кінця артикулу, 2) „За океаном“, а) уступ між словами як минулого року а в справі допомогової акції, б) речення між словами українського народу а Вкінці конгрес поручив, в) речення по словах впливу політичних абстракцій до кінця артикулу містить в собі єство ад 1 а) вист. 3000 кар. кар., ад 1 б) злоч., з § 65 а)

зак. кар., ад 1 ц) вист. з § 308 закону кар., ад 2) злочину з § 65 а) зак. кар., узнав доконану в дні 20. листопада 1924 р. конфіскацію за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці 493 п. к. заборону дальшого розширювання того друкованого письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторові тої часописи, щоби не рішення помістив безплатно, в найближчій числі і то першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки передбачені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 д. п. д. № 6 ex 1803, а іменнотсудження за переступство на гривню до 400 з. п. — Львів дня 21. листопада 1924.

(Підпис печат.)

Великий Станиславів.

СТАТИСТИЧНІ НЕТРИ. — ВЕЛИКИЙ СТАНИСЛАВІВ З УКРАЇНСЬКОГО СТАНОВИЩА.

II.

Висловлені погляди п. л-ром Л. Бачинським на загальне є слушні, однак не маю підстави думати, що би об'єднання Станиславова з підміськими громадами зменшувало український вплив. Думаємо, що відношення українського населення до інших національностей у Вел. Станиславові буде таке саме, як було перед війною у малім Станиславові. І тут мусимо зачіпати за статистичні нетри.

На основі австр. статистики з р. 1910, яка прецінь була переведена в нашу еконіку, Станиславів мав 33,328 мешканців, в тім 30 проц. Поляків, 21 проц. Українців і 49 проц. Жидів. Значить кількість українців виносилася кругло 7,000. Тому дивним виглядає, що в Станиславові шематизм за р. 1912 становить в Станиславові тільки 5,666 гр. кат., як урядова статистика виказує 7,000 українців, а прецінь Станиславів постійно виказував тенденцію до зросту і до збільшення якраз українським елементом. Тепер Станиславів на основі польської статистики з р. 1921 має 28,213 мешканців, а в тім 28 проц. рим.-кат., 14 і пів проц. гр.-кат., 56 і пів проц. мейс. вір. і 1 проц. євангеліків. Національна статистика є ще гірша. Вона вказує 37 і одна чверть Поляків, 12 проц. (?) Українців, 50 проц. Жидів і т. д. Очевидно, є це абсурд. Спеціально не було ніякої причини для спадку відсотку українців на протязі десятиліття. А коли й був який спадок у воєнних літах, то слід мати на увазі, що він мусів бути вирівняний прибутком в літах 1910—1914 і в останніх літах. Дивовижною є різниця між перед-

своім становищі, поки не відчуте, що молодша, вихована нею має вже на стільки зрілості та сили, що може видерти керму з рук своїй опікунці при першій нагоді.

Боротьба Єгипту проти Англії не є чисто-національним рухом. Вона є першою проявою того великого руху, на який прийде черга, коли окремі раси та частини світа пінуть відчувати спільність інтересів у боротьбі за основні, наскрізь біологічні умовини свого існування.

воєнним числом населення (33,000) і польською статистикою (28,000) в самім Станиславові. Можна сміло твердити, що число населення в Станиславові зросло, а не зменшилося аж на 5,000, на що зрештою вказує та обставина, що мейсункове бюро Станиславова виказувало аж 41,900 мешканців, а не 28,213. Колиб цифра мейсункового бюро не відповідала дійсності, була переборщена через недбалість тої урядової установи, то й не можна погодитися на зменшення числа населення аж на 5,000. Очевидно, тих що найменше 5,000, які вилетіли з польської статистики, є Українцями, що здержалися від участі в списі населення 1921 р.

Те саме явище заперічуємо і відносно Кнігинини-міста, який в 1914 р. мав 22,143 мешканців, а в р. 1921 вже лише 17,409. І тут бракує в статистиці що найменше нових 5,000, які теж не ставилися до спису. Тільки Кнігинин-колонія з 6,405 в р. 1914, зріс на 7,405 в р. 1921. Супроти цього мусимо помінути віроповідний і національний розподіл польської статистики, бо нема потреби ані користі спиратися на очевидні фантазії.

З приєднаних частин Микитини, Угорник, Крехівце, Опришовець, Пасичної і Загізди приходять до Вел. Станиславова кругло 1,000 населення, а в тому почат 500 Поляків, понад 300 Українців, і около 200 Жидів. Зваживши, що в цілих тих шістьох громадах було около 1,500 латинників, прийдемо до переконання, що відтяження їх цифру 500, є значним їх полекшенням в напрямі національної однородності.

Одночасно, через прилучення Кнігинини і частин підміських громад не зростає ані польський вплив, ані не зменшується український. Коли взяти дані станиславівського шематизму з р. 1912, який не вірно в нашу некористь виказує тільки 5,626 гр. кат. в самім Станиславові, 5,445 в Кнігинині-місті і 1,521 в Кнігинині-колонії, разом 12,592 гр. кат. і додати до того 300 з підміських громад та взяти поправку лише 1,000 (замість 1,300—1,400) з різниці між статистикою з р. 1910 і шематизмом з р. 1912 щодо самого Станиславова, то одержимо

НАВУ палену НАВУ гину

ЧОКОЛЯДУ ЧАЙ КАКАО

найліпшої якості поручає

ФРИДРИХ ШУБЕРТ І СКАРИН 45.

Висипки на промиванні виконуються за п. 886 сплатити. — На бланкеті п. 111. 3-5

кругло 14,000 Українців у Вел. Станиславові. Колиб перевести поправки між австр. статистикою з р. 1910 і польською з р. 1921 (в Станиславові і Кнігинині-місті), то вони ще більше промовляють в нашу користь. А є до того всі дані. Мечислав Ваїс, який в "Кур. Стан." застановляє над цифровими даними Вел. Станиславова і теж блукає в статистичних нетрах, твердить, що дані статистики з р. 1921 треба брати з великою резервою, що 5,000 вагують між р. 1914 і 1921 слід додати на рахунок гр. кат. віроповідання і мейсеевого (?). Отже Вел. Станиславів матиме кругло около 58,000 населення, а в тім около 14,000 Українців, 17,000 Поляків, 25,000 Жидів і понад 2000 інших.

Станиславів в українському житті грав досить значну політичну роль. Станиславівські студентські громади відіграли поважну роль в українському національному відродженні, Станиславів був осередком народницького руху поруч Коломиї. Станиславів був тимчасовою столицею З. У. Н. Р. В останніх літах, після того, як Коломия, перед війною живе середовище політичного й культурного руху, заглухла, занімала, втратила своє передове становище на Покутті, її роль переняв Станиславів. Ще більше припадає ця роль на долю Вел. Станиславова. Показне число українського населення, відсутність польської більшості над "чужоплемінцями" (як це нпр. має місце у Львові), постійне побільшання українського елементу населенням доколичних чистих українських повітів, — все це відкриває перед нашим населенням можливість здобуття значного впливу у Вел. Станиславові. Тільки організації, єдності і доцільної роботи, бо наша будучина в місті.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це на родня фортеця, це певний захист у доб: лихоліття!!!

У. С. Р. Р.

Всеукраїнський з'їзд робітниць і селянок.

В днях 10. і 11. листопаду цього року відбувся в Харкові Всеукраїнський з'їзд робітниць і селянок. Референтка Ніколаєва підкреслила, що відсоток жіноцтва, втягненого до радянської праці є дуже незначний. По Україні цей відсоток ще нижчий. По сільських падах у 22 р. з числа членів 2,778 було тільки 2,1 проц. жінок, у 23 р. число членів сільрад зросло до 12,241, але відсоток жінок збільшився тільки до 5,9 проц. По радянських виконавчих комітетах України у 1922 р. було тільки 7 жінок, у 23—24 р. число їх збільшилося до 40. По губерніяльних Виконкомах у 22 р. було 2 жінки а нині їх 12. Всі ці цифри показують, що участь жінки в громадських справах на Україні зникаючо мала. Селянка становить приблизно 54 проц. всього населення України, а участь її у передвиборчій кампанії так як би ніяка. Далі виголосив на з'їзді реферат п. Ветошкин на тему: "Роль кооперації в справі поліпшення побуту робітниць та селянок". Накінець народний комісар судівництва УСРР Скрипник виголосив реферат на тему: "Родина й шлюб у Радянській державі". Він став на становищі, що жовтнева революція визволила жінку не тільки економічно, політично і правово, але й що найважливіше побутово. Закони СРСР щодо родинного і шлюбного права, поперше забезпечують рівноправність жінки й чоловіка в родині, забезпечують вільну, громадську діяльність обох сторонам, а також забезпечують дітей на час розводу чи залишення жінки чоловіком. Шлюб у пролетарській державі це чад думки Скрипника — трудова змова а не капіталістичний лише маєток. Визволення жінки з поневолення за бобонами родинного життя — ось завдання, яке ставить перед собою радянське законодавство. Нині — кінчає Скрипник — виробляється родинний кодекс УСРР, в якому будуть передбачені всі взаємодіючі жінки з чоловіком, маєткове право, дитяче право та інші питання. ("Вісти" ч. 258.)

Болгарські школи на Україні.

З початком цього 1924—25 шкільного року почалася плянова робота в справі болгаризації тих шкіл

ОМЕЛЯН ЕРЛЕЦЬКИЙ.

УКРАЇНА

як географічна одиниця.

(З нагоди появи книжки д-ра С. Рудницького "Основи землезнання України".)

Одним з дуже важких чинників, які впливають на історію народів чи держав, є географічні обставини. Беручи їх під увагу, можна пояснити не одну прояву, яка без цього була би неясною або й зовсім незрозумілою. Бо чиж можна би нпр. зрозуміти історію Англії, якщо ми не знали би її географічних обставин? Або чи можна би зрозуміти історію турецьких народів, якщо не брати під увагу географічних умов, в яких вони виростили, та цю територію, де вони розвинули свою діяльність? Чи незвичайний ріст англійської торгівлі можна пояснити тільки особливостями спосібності англійського народу до торгівлі, або велику мандрівку турецьких племен і їх наїздницькі війни тільки їх вродженням нахилом до мандрювання чи до розбою? Виходить, що природа немов вказала тут шлях, яким пішли згадані народи.

І тому знання географічних обставин таке цінне. Але воно ще цінніше може тим, що знаючи їх, можна далеко краще зрозуміти сучасне положення даного народу,

а навіть можна вітгадати головний шлях, по якому піде його історичний розвиток. А це важке передовсім для народу, який живе в некорисних політичних умовинах і цілу свою надію покладає в будучині. Український народ перебув у своїй історичній розвитку такі великі політичні катастрофи, що він більше, як котрийнебудь інший з європейських народів, мусить застановитися над своєю минувшіною, шукати за причинами цих катастроф і жити надією покращання своєї долі в будучині. Пізнання географічних обставин буде дуже важким чинником для зрозуміння усього того, а хто знає чи саме це не причиниться до погіднішого настрою нашої суспільності, з огляду на нашу будучину. Тим то географія України мусить бути у нас одною з тих наук, які повинні знайти дуже почесне місце в українознавстві. Досі так не було.

Ми замало цікавилися географією взагалі, а географією України не більше, як якої иншої європейської країни. Це було наслідком передовсім шкільного виховання, яке ми дістали за австрійських і царсько-російських часів. Відповідно до австрійських шкільних плянів точка тяготи в географічній науці лежала в середній Європі; територію, яку заселяє український народ, трактовано як щось таке, що не заслуговує на особливу увагу.

Далеко ближче підійшла в ав-

стрійських землях польська наукова географічна література. Але вона дійшла до зовсім непожаданих для нас вислідів. Вона намагалася вказати, що історична Польща від Одри по Дніпро і від Балтійського моря по Чорне море була, а мабуть в їхньому розумінні й є не тільки політичним, але також географічним поняттям. Словом, існування історичної Польщі оправдувано і зв'язувано тісно з географічними обставинами. Історична Польща — це особна географічна одиниця, яка була зв'язана не тільки політичною організацією, але й природними умовинами.

Знову инакше представлялася справа в царській Росії. Там наука географії взагалі стояла низько; її підставою не були природні, але політичні обставини. Перед очима географів стояла тільки Росія, яку ділено що найбільше на дві частини: європейську й азійську Росію. Про географічній одиниці, з яких в дійсності складалася Росія, не було — розуміється — мови. Тим способом пояснювано нам, що не тільки людська рука, а така сама природа призначила Україні належати чи то до фізично географічної Московщини, чи то до історичної Польщі.

При такому поставленні справи не могло бути мови про Україну, як самостійну географічну одиницю. Нема політичної України, але нема й географічної України". Прок-

рода апробує неіснування незалежної української держави — так думали ті, яким залежало, щоби ідея самостійної України не стала актуальною. А найсумнішше було те, що й ми самі зачали так дивитися на справу. Ми боялися не раз входити в географічні міркування, бо боялися знайти в географії "присуд смерті" виданий природою для ідеї політичної незалежності України. І треба було доперва Українця-географа, який виказав би, що нам нема чого боятися "присуду смерті" від природи, і що науковий світ мусить признати існування природних підстав для існування української держави.

Перед нами книжка проф. д-ра Степана Рудницького: "Основи землезнання України", перша книга, фізична географія України. Наказом Українського Педагогічного Товариства. Львів 1924. ст. 138. Це є праця оперта на наукових основах, і тому її остаточні висновки мають науковий характер. Вони стоять на міцних підставах. Автор стоїть при погляді, що хоч східна Європа є безсумнівною самостійною природною одиницею, то вона не є одним краєм у географічному значінні, а комплексом самостійних країв, таким яким є Середня, Західна чи південна Європа. Цими самостійними краями в східній Європі є: Уральщина, Північна Росія, Балтійщина, Москов-

на Україні, в яких вчаться діти болгарської національності. Дотепер є вже 100 болгарських шкіл, крім того існують трьохрічні вищі педагогічні курси в селі Преслав Бердянської округи. Вчителів для болгарських шкіл є досить. На Україні завідує тими школами болгарське бюро при Раді національних меншостей Народного Комісаріату Освіти. На чолі бюро стоїть Болгарин Димитров. Що до забезпечення тих шкіл підручниками, то дотепер витано на болгарській новій буквар, читанку та арифметичний зошит. Болгарською мовою друкується також одна газета.

(«Вісти» ч. 263 з 19. XI. 1924).

Нова освітня установа.

Колегія референтів при Народному Комісаріату Освіти рішила на засіданні з дня 17. листопада виділити Науковий Комітет в окреме Управління Наркомосвіти під назвою «Українська Головна наука». Дотеперішньому Науковому Комітетові доручено розробити статут для «Української Головної науки». Головна наука буде мати такі відділи: науково-видавничу, бібліотечно-музейну та інформаційно-видавничу.

(«Вісти» ч. 263).

Бюро національних меншостей.

Президія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету затвердила список губерній та округ, по яких утворюється губернські та окружні бюро по справам національних меншостей. На Донецчині утворюється губернське бюро в складі 5 представників: від Німців, Жидів, Греків, Татар і Китайців; на Катеринославщині такеж бюро з 5 представників: Жидів, Німців, Поляків, Молдаван та Болгарів; на Одещині губбюро з 3 представників: Жидів, Болгарів і Німців; на Волині такеж бюро з 4 представників: Жидів, Німців, Поляків і Чехів; на Поділлі з 2 представників: Жидів і Поляків; на Київщині — губбюро з 5 представників: Жидів, Поляків, Лотішів, Угорців та Аїсорів; на Полтавщині такеж бюро з 2 представників: Жидів та Німців; на Чернігівщині один уповноважений від жидівської національної меншости. На Харківщині національні меншости буде обслуговувати Центральний Комітет нацменшостей при ВУЦВК-ті. Окружні бюро нацменшостей повстануть на Київщині: в Білій Церкві та Бердичеві; на Одещині:

Нові республіки в СРСР.

На далеких східно-південних азійських окраїнах бившої російської імперії а теперішньої РСФРР. мали місце деякі дуже поважні зміни.

Від давніх часів творить Туркестан одну адміністративну область. За радянських часів ввійшов він також до складу РСФРР. в характері окремої автономної республіки. З Туркестаном межували дві васальні російські держави Хіва та Бухара. За большевицьких часів вони перебули також революцією і еволюцією. З монархії стали вони республіками, спершу демократичними а потім радянськими. Цю еволюцію перебула скорше Хіва, перезвана большевиками Хорезмою. Бухара еволюціонувала дещо повільніше.

Поваливши монархію в обох державах, введено республіканський лад разом із загальним виборчим правом, приватною власністю, свободою слова, союзів, зборів, недоторчаністю особи та майна. Очевидячки, що все це діялося по вказівкам большевиків. І вони то придумали те, що в тих демократичних республіках весь апарат державної влади був перенятий живцем із радянських республік. Була там отже ціла драбина рад від сільських і повітових аж до краєвих Всехорезмської та Всебухарської Рад званих Курултайми. Попри те мали вони свої Виконкоми і Наркоми. По кількох літах такої системи рішили оба курултай що вони перетворюються з народніх республік в радянські. В Бухарі сталося це недавно, бо щойно у вересні цього року.

Ставши таким чином радянськими, обі республіки еволюціонували ще далі, бо рішили приступити до Союзу Соціалістичних Радян-

в Херсоні, Зіновівську, Певномайську та Миколаєві; на Волині: в Коростені та Шепетівці; на Донецчині в Маріуполі; на Катеринославщині: в Запоріжжі, Кривому Розі, Мелітополі та Бердянську; на Поділлі: в Гайсині, Кам'янці, Могилеві, Проскуріві та Тульчині. Утримання штатних урядників усіх тих бюр в числі 19 для губерній та 15 для округ відноситься на рахунок кошторису ВУЦВК-у.

(«Вісти» ч. 263).

ських Республік. Ця вся еволюція закінчилася остаточно тим, що Хіва і Бухара перестали цілковито існувати, як окремі державні одиниці. А сталося це в зв'язку з провадженням в життя рішень останньої сесії Всесоюзного Центрального Виконавчого Комітету Рад про розділ середньазійських територій по принципі національної однородності. Поглявши в основу національну однородність приступили большевики до творення нових чисто національних держав.

Таким чином розділено між нові національні держави цілий Туркестан і Хіву та Бухару. Як цілість всі вони перестали існувати. Частина Туркестану прилучено на далі до Російської Соціалістичної Федеративної Радянської Республіки (РСФРР) в характері автономної республіки, а другу частину Туркестану, значно більшу, так зв. Сирдарійський край прилучено до нової автономної Киргизької Республіки. Трегя південно-східна частина Туркестану ввійшла в склад третьої автономної республіки РСФРР, а то Каракиргизької.

Крім того повстають там дві самостійні радянські соціалістичні республіки, що входять до СРСР безпосередньо а не через РСФРР. До них належать Туркменська і Узбекська республіки. До Узбекської Соціалістичної Радянської Республіки входять області: Ташкентська з м. Ташкентом, Самаркандська і значна частина Бухари з м. Бухарою. До тої республіки належить і автономна Таджикська область. На Туркменську Радянську Республіку скла-

даються: друга частина Бухари, Хіва (Хорезм) і південна частина давньої Закаспійської області.

Союз Радянських Соціалістичних Республік побільшився таким чином на дві нові республіки. Дотепер рівноправними членами Союзу були РСФРР, Україна, Білорусь і Закавказька Соціалістична Федеративна Радянська Республіка. Від тепер до Союзу входять безпосередньо ще названі Туркменська і Узбекська.

Російська Соціалістична Федеративна Радянська Республіка побільшилася аж на три нових члени, під якими розуміємо повище названі три автономні республіки. Ці автономні республіки вколять до Союзу Республік посередньо через РСФРР.

Очевидячки, що при стислому провадженню в життя усіх національних розмежувань на території Радян. Союзу може повстати ще не одна нова автономна республіка. Недавно повсталі нова автономна республіка і на Україні — а то Молдавська.

Крім того виділяють по всіх республіках суцільні національні території менших розмірів у окремій адміністративній районі, або округу і обсаджують всі місця державного апарату в тих адміністративних одиницях представниками даної національності. Там запроваджують і урядову мову даної національності. На Україні теж намічено виділити цілий ряд суцільних з національного боку територій в окремих адміністративних одиницях передовсім на Катеринославщині та Одещині.

В. М.

Бороняться.

Все частіше попадають до української радянської преси факти, які свідчать що в Москві далі думають старими «всеросійськими» шаблонами і що в головах московських комуністичних діячів «самоозначення» включно до відділення дивним діамом переплітається з намаганням наложити свою руку абсолютно на всі сторони і прояви народного життя в поодиноких республіках. Про це знаходимо пару нових доказів у статті Я. Риппа, п. н. «IV. Всесоюзна Народа Наркомосвіт» у Харківських «Вістях» з 11. XI. ц. р.

На цій нараді обговорювалася між иншим справа організації загально-союзних наукових об'єднань. Наркомосвіт РСФРР, виступив з проектом заснування наукових загально-союзних товариств з центру, в централістичному порядку союзного законодавства. Цей проект зустрів зі сторони представників України рішучий протест, бо засновані в такий спосіб товариства були б фактично російськими, і на Україні, де багато російської професури, набрали б характеру організації російської професури проти української.

щина, Каспійщина й Україна. І всі ці краї різняються від себе під географічним оглядом досить значно. Фізична Україна, як її розуміє автор, тягнеться від Татарських гір, від Сяну, Біловіжської річки і болот Поліся по устя Дунаю, по Чорне море. Кавказ і по Каспійське море. Це простіше, що обіймає 1,200,000 км². Етнографічна Україна трохи менша, бо положення є крайнє в Європі, бо вона сусідує зі степово-пустинною середньою Азією і це мало важні наслідки в історії України. Великим важним фактом є те, що Україна лежить на найкоротшій сухопутній дорозі зі західної Європи в середню Азію й Індію — багаті й ласі для європейської політики й торгівлі краї — як каже автор, Україна вирізняється від усіх східно-європейських країв тим, що положена над Чорним і Озійським морем і тим способом стоїть у зв'язі зі середноморськими країнами. Автор подає відомості про «українське моря», до яких рахує крім Чорного і Озійського моря — також і Каспійське море.

Найтисніше зв'язане з Україною Чорне море. Його історія досить цікава і його теперішній вигляд не дуже давній, бо він повстав поперва в пізній ділловіальній, а може навіть у староаллювіальній добі. Особливості його і українських берегів, лимани пояснює автор тим, що це просто затоплені морем

кінці ерозійних долин чорноморських рік і річок. Озійське море є немов би великим лиманом. «Каспійське море», це найбільше озеро на світі. Своєю історією тісно зв'язане з Чорним морем, бо від нього недавно відділилось.

Геологія України була цілком інша, як геологія останньої Сх. Європи. Початок творить українського масиву кладе автор на дуже давні часи, бо на архейську добу. З кінцем третинної доби були вже готові основні форми української землі. Наконечне їх вирізблення припадає на четвертинний період, себто на ділловію і аллювію. Тут іде мова також про ледову добу на Україні. Україна є отинюким краєм у східній Європі, який на своєму терені обіймає частини південно-європейської пологої фалдових верховин. На першому місці стоять Карпати, яких третина лежить на українській землі, а саме такі пасма: Низький і Високий Бескип, Вигорлат, Горгани й Великий Ціл Чорногори й Мармаросько-Буковинська верховина. Дуже інтересна є генеза Карпат. Це філдові гори, які були знищені ерозією так, що філдовий терен вирівнявся. Описав цей терен піднісся і тоді наслідком ерозії витворилися теперішні, нові Карпати. Не так тісно зв'язані з Україною кримські і кавказькі гори. Але одні й другі стають чимраз оліше українськими горами, бо українська колонізація

чимраз більше зближається до них. Осбною гірською системою є українські височини. Вони є такі: Подільна, Покотсько-бесарабська височина, Розточчя, Волинь, Правобічна височина і Донецький Кряж. Вони вирізняються від польських і від московських височин геологічною будовою і зовнішніми формами та тим способом надають географічну самостійність Україні. Українські низи рахує автор такі: Чорноморський, Запорізький, Кримський, Кубанський, долинсько-Донецький і Каспійський, а далі: Підляшська, Поліська, Задніпрянський, Дніпровий і Донський низ. Особне становище мають відносно центральної височини, які хоч і лежать на українській етнографічній території, то однаков вони не належать до фізичної України, а є частиною центральної, московської височини. З цього видно, що тут саме є найслабше місце України у відношенні до Московщини. Другим таким місцем можна би вважати Підляшшя, яке не є виразно відділене від польського низу.

Як щодо вигляду терену, так і щодо гідрографії представляється Україна самостійно — каже автор. Тимчасом, як Московщина лежить в області Каспійського моря, а Польща в області Балтійського моря, то водна сіть України зосереджена в Чорному й Озійському морю. Тільки найдаліше на захід висунені окраїни нашої батьківщини

ни лежать у сточищі Висли й області Балтійського моря і тільки найдаліше на схід висунені частини України лежать в області Каспійського моря.

Автор стверджує також, що Україна представляється самостійно і під оглядом клімату. Східню Європу ділить автор на шість кліматичних округів, до яких належить і український клімат. Округи є такі:

1) Північна Росія має субарктичний клімат, 2) Уральщини — суворий гірсько-височинний, 3) Балтійщина — клімат злагодіний сусідством моря й недалекою океану, 4) Московщина — сучасно-континентальний, східноєвропейський клімат, 5) Каспійщина — арало-каспійський посушливий клімат і 6) Україна, яка має північний континентальний клімат. Кліматичні різниці поміж поодинокими країнами Східної Європи є великі, хоч переходять між ними є задля пологости поземелля дуже лагідні. Клімат України більше континентальний і сухіший, як клімат Середньої Європи. За те він менше континентальний як московський чи каспійський, багато тепліший як балтійський чи московський. Автор стверджує, що клімат України різниться від клімату Польщі, Білої Руси чи Московщини не менше, навики багато більше, як нпр. клімат Німеччини від клімату Англії чи Франції.

Самостійно представляється Україна що-до вісти, бо вона обіймає

Таке неминуче розелання наукових сил УСРР. — пише Ряппо — небажане, бо дезорганізувало культурне об'єднання цих сил на Україні. Тому з боку УСРР. висунуто пропозицію йти шляхом самоозначення і створення таких об'єднань в низу, спочатку в масштабі кожної республіки, а потім уже знайти способи фелерувати такі об'єднання".

Другим питанням на цій нараді, а приводу якого Україна розійшлася зі своєю старою посестрою РСФРР., це питання про основні принципи освіти. В проєкті Наркомосвіти РСФРР. до основних принципів освіти, що мали б бути обов'язковими для всіх союзних республік, втягнуто навіть такі деталі і подробиці, як встановлення освітньої системи, мережі професійних шкіл та наукових установ і т. п.

„Колиб ухвалити такі деталі проєкту — пише Ряппо — то ми одібрали б Наркомосвіти республік цілу низку їх прямих функцій і інших обов'язків. Ухваливши їх, ми неминуче повинні б утворити союзний освітній орган, що повинен би складати справи про мережу установ, шкільні плани і програми та системи розглядати і вирішати. А це значить — утворення Союзного Наркомосвіти, тобто порушення конституції".

На це представники України не згодилися і обстоювали свої основні принципи в освітній діяльності, в межах яких могла б проходити творчість і законодавство окремих республік в освітній галузі, які не йшли б до утворення союзних органів освіти. В цій дусі був сконструований також український проєкт по цьому питанню.

З огляду на ріжницю поглядів нарада постановила передати цю справу на обговорення партійній освітній нараді.

Цікава також увага Ряппа про те, що на нараді з Україною з більшою порозумінні йшла Білорусь, але далі від тих стояли Наркомоси автономних республік. З цього видно, що Україна в доборюванні централістич. струй, які йдуть з Москви, не може числитися на автономні республіки, що аходять в склад Росії.

Отже Україна борониться проти московського централізму і в межах союзної конституції обстоює свої державні права.

До фактів цієї оборони треба зачислити також опротестування прокуратурою УСРР. правил про поря-

док оплати робіт на гірничих промислах за відвол надр землі, витаних ВРНГ. і НКФ. СРСР. На підставі цих правил платня за землеустрій стягається в порядку постанови РНК. РСФСР. З огляду на те, що постанови РНК. РСФСР. не поширюються на Україну, прокуратура України опротестувала згадані правила, президія ВУЦВК. ухвалила цей протест і припинила чинність тих правил на Україні, прохачучи ЦВК. СРСР. скасувати їх.

Це вже не перший випадок, що в Москві видають різні правила і розпорядки, які є або втручанням у внутрішні справи поодиноких союзних республік, або поширюють функції Російської Соц. Фед. Рад. Республіки на інші рівноправні з нею союзні республіки. Державна прокуратура України, в особі комісара судівництва Скрипника, вже кілька разів опротестовувала такі правила і розпорядки, а отсе маємо свіжий протест. Не знати тільки, як вони приймаються в Москві, чи з тих протестів щонебудь виходить?

Змаганням України забезпечити собі в рамках союзної конституції повну свободу улаштувати своє життя згідно з місцевими обставинами і потребами, треба пояснити також факт організаційного відокремлення професіонального робітничого руху на Україні, яке сталося на недавньому З'їзді професіональних спілок у Харкові.

Досі керівництво професіональним рухом на Україні відбувалося з Москви, через Українське Бюро Всеросійської Центральної Ради проф. спілок і через Українські Бюро та уповноважених ЦК. поодиноких спілок. Тепер вищим органом професіонального руху на Україні визнано всеукраїнські професіональні з'їзди, утворено Всеукраїнську Раду професіональних спілок і Всеукраїнські Комітети для поодинокого роду професіональних спілок. Розуміється само собою, що при цим додержується єдність професіонального руху в цілім Союзі Радянських Республік, а положення про всеукраїнські центри професіонального руху мають бути затверджені Всесоюзним З'їздом професіональних спілок.

При отворенню Всеукраїнського З'їзду професіональних спілок в Харкові, на якому переведено отсю реформу, виголосив привітну промову голова Ради Народніх Комісарів України, Чубар, в якій знаходимо отсі знаменні слова:

„Мусять зацікавити не тільки географію чи історію і політику, але взагалі кожного свідомого українського громадянина. А ці висновки — як бачимо — дуже потішачі для нас, бо вони вказують, що Україна має фізично-географічні підстави для свого самостійного політичного розвитку. Це може мати немаловажні наслідки в нашому національному вихованні і в нашій політичній ідеології. І тому книжка не тільки з теоретичного боку, але також і з практичного являється дуже цінною. За це належить автору щира вдяка, а його книжка повинна знайти в руках кожного сак-так освіченого Українця. Попередній Головний Управі УПТ. і особливо Видавничій Комісії належить подяка за те, що не зважаючи на труднощі всякого рода, книжка вийшла друком і тим способом заповнено бодай в частині прогалину, яка в нашій географічній науці розвернулася перед нами. Побажати б тільки, щоби й другий том (антропо-географія України) цієї праці як найскорше показався на книгарських полицях і не лежав у манускрипті. Конечним було би однак долучити до другого тому принайменше фізичну карту України, яку автор зладив, а таксамо помістити етнографічну й політичну карту України при другому томі.

„Ми зробили велике перебудовання нашого соціалістичного радянського устрою, ми збудували Спілку Радянських Республік, які мають право вільного виходу із цієї спілки; утворенням Української Ради професіональних спілок ми сподіваємось, що зміцнимо ще більше радянську владу на Україні“ (Вісти, 4. XI. 24).

З уваги на ту роль, яку відіграє робітництво в державному житті України, організаційне відокремлення українських професіональних спілок на Україні, які начислюють 1,174.000 членів, не тільки є зміцненням радянської влади на Україні, але одночасно є скріпленням державної окремистости України, що не може не збільшити сили її відпорности супроти централістичних змагань Москви. Н. Н.

„Слідство нічого не найшло“

Поліційні „пояснення“ справи Ольги Вербенець.

Після того, як прокуратура сконфіскувала одно число „Хвилі“ з інформаціями про трагічну історію пригоди Ольги Вербенець, не згадала про цю справу ані одна львівська польська газета. Справа набрала великого розголосу, облетіла сойм, міністерство внутрішніх справ і дійшла до відома през. Войцеховського, але для польської преси того міста, в якому молода дівчина з поліційних арештів попала на Кульпарків, — ціла справа не існувала. На цій становищі стояла також „Газета Подземна“, підпольний орган львівської поліції, що в „Літеник Людові“, орган „соціалістів“. І тільки тоді, коли до Львова приїхав спеціальний делегат із канцелярії през. Войцеховського для переведення слідства у цій справі і коли заметушилися по канцеляріях у Корці, Рівноку, Ярославі, Перемишлі і Львові, шойно тоді почали появлятися у польській львівській — досі глухій й німій пресі — авторитетні „пояснення“. Точнісінько, як зі справою бл. п. О. Бесарабова...

Ось брукую „Газета Поранна“ (з 23, ц. м.) з невинною міною зводить усю історію до „непорозуміння“. „Доходження вказали, що ціла справа повстала на тлі поганого збігу обставин...“ Ольга Вербенець, 18-літня укічена семінаристка, оперлася заходам її батьків віддати її заміж за нелюб, а потайки виїхала з Романом Росоловським. Пробували повинчатися у Мостисках, але це їм не вдалося. До Львова приїхали ранком в день атентату на през. Войцеховського. Дізнавшись, що родина робить за ними пошукування, скермувалися до польової межі.

„Росоловський, — читаємо далі в буквальності, — як б. петлюрівський вояка, рахував на те, що найде там знайомих. Прийшовши на границю, сказав перемитникові, що це вони є справжніми атентатами на през. Войцеховського і що він сам брав участь в атентаті на б. Начальника Держави Пилсудського, і що він є приятелем отамана Тютюнника, до якого хоче прорватися. Повідомлена про це поліція зробила завістку й обох арештувала. Як підозрілих в атентаті на президента й у шпигуванні відставлено їх до Рівного, а потім до Львова... Підчас дводневого побуту у поліційних арештах наслідком зазнаних переживань (1) Вербенець почала зраджувати признаки нервового потрясення (2). Після шостидневого перебування на обсервації у загальному шпиталі, відвезено її до шпиталу божевільних у Кульпаркові, де перебувала від 13. жовтня до 2. листопада, в якому то дні батьків забрали її додому“. Про те, що на протязі трьох тижнів львівська поліція не тільки не повідомила родичів про місце перебування Ольги, але на безпосередні запити родичів відповідала, що нічого про Ольгу В. не знає — „інформатор“ „Газ. Поранної“ нічого не згадує. Так само промовчує факт, що поліція відіслала Ольгу В. до шпитала, а потім шпиталь перевів її на Кульпарків, в власну руку, вже після того, як слідчий суддя переконався про абсолютність обвинувачення її в атентаті та розпорядив її негайне звільнення.

„Переведене слідство — подає далі польська преса — опрокинуло закиди, наче би Вербенець замікала в пивниці, били шнурками, хотіли знасилувати її т. д. Вербенецьна сиділа в келії ч. 7 у тій самій, де сиділа Ольга Бесарабова, мала ліжку, була обслуговувана арештантками й отримувала крім в'язничного харчу, ще й приватний“ (від кого, коли ніхто не знав, де вона? — пр. Ред.)

Повищу заяву про повну невинність поліції у справі Ольги Вербенець авторитетно стверджує „Слово польське“, яке поведінку поліційних органів називає „бездарністю“.

Вербенецьна, мовляв, змалку екзальтована дівчина, попала зі стиду і страху перешкадалом в істерію — та й годі. „Як

вказано в судовому слідстві, поліційні органи не поносять у цій справі найменшої вини“. Отже всі звинувачення Ольги Вербенець про звинувачення над нею в поліційній в'язниці є теж — автором її екзальтації, а лікарське ствердження слів від побоев на її тілі — це плід галюцинації!...

Культуртрегери.

„Що один бурмістр змив у вантажі на протязі 4-ох місяців?“

Ст. Волікі, посол П. П. С., бідкає на сторінках „Роботніка“ над нинішнім станом самоврядування і судівництва на „кресах“, причому свої висновки ілюструє досить цікавими об'язками.

Польський уряд — каже він — хотів забезпечити собі на „кресах“ впливи й зміцнити свою владу, на основі розпоряджень б. генер. комісара східних земель, тайних об'язків, а часто при допомозі поліційних батальйонів, іменує рати, війтів, бурмістрів і „робить вибори“ до повітових сеймиків. Як господарює отака самоуправа і її іменовані фаворити, хай послужить за приклад факт, який перед кількома днями трапився у повітовому місті Століні (Полісся).

Б. поліційний воевода нахинув магістратові Століни бурмістра. Магістратові, б. міської ради там таки від початку не було. По чотирьох місяцях показалося, що той добродій, якого рекомендовано „Зразковим господарем“ повітового міста, був звичайним злодієм і аферистом. Протягом 4-ох місяців він вистиг вкраси у 1) дирекції взаємних забезпечень 5,215 зол., 2) міністерстві внутр. справ 1845 зол., 3) скарбовому інспектораті 40 зол., 4) лінії воздушної оборони держави 135 зол., 5) купця Вайсбляума 215 зол., 6) Хани Скляр 150 зол., 7) Гольдшміда 10 дол., 8) команданта повітової поліції 250 зол., 9) Колодного 100 зол. і вилудрав від нього фінансовий рахунок на 619 зол., які Колодний бачить отримав з каси магістрату, 10) від Філек Дожи й Гольдмана Борука виманив фінансові квіти на суму 975 зол., 11) від Ф. енка, Мзньковського і Пласмана взяв гроші на знаряддя для пожежної сторожі, якої був командантом; гроші сховає собі, а знаряддя купив з міської каси на суму 570 зол. Крім того нема в цілому місті й одної крамниці, кравця, різника чи шинкаря, в якого не задовжисяб. Хтож це такий? Перетусім — вожд місцеві ендеші, начальник пожежної сторожі, „Сокіл“. Жив, річ ясна, на широку стопу і з усіма був на „ти“, не виключаючи місцевого ксьондза, команданта поліції і слідчого судді. Називався Ержи Дмитр Хоминський, б. ротмістр кінноти.

По доказанні йому зловживань спеціально виділеного комісії, місцева староста припинила пана бурмістра в урядуванні і скермувала справу до слідчого судді. Місцевий слідчий суддя Освенцімський, сердечний приятель п. Хоминського, не міг, очевидно, повестись по думці законних приписів. П. суддя прикивав до себе двох експертів, теж своїх приятелів, які кілька днів розчоломжували фальшиві квіти і касові книги. А тимчасом п. бурмістр Хоминський розіздрав по селах і містечках, оповідаючи знайомим, що це тільки тимчасове непорозуміння, що справа висніється і він поверне на свою посаду, бо ж чейже його приятель, п. суддя Освенцімський, не дасть зробити йому кривди. Староста є безрадний супроти воеводства і слідчого судді і не може арештувати бурмістра Хоминського, за яким кілька разів приходили стежні листи з інших „кресових“ місцевостей.

Далі автор повисстих ревелаций, соймовий посол, запевняє, що сам передав міністерству внутрішніх справ кілька нібито податкових квітів — звичайних клатків паперу без жадного підпису — але без усякого успіху. „Насильства діються далі. Недавно в с. Купівні вбили селянина, перед кількома днями два пані офіцери побили на вулиці м. Століна кількох громадян. Командант поліції, стріляючи до пса, пострілів селянина. Один з висших офіційрів на кресах згадав мені (каже пос. Волікі), що імовірно судде примушений кинути службу, бо не в силі пригладитися тим страшим зловживанням, яких допускається поліція і війська. В одній громаді лише одного дня зареєстровано 200 підвод і побито кілька десятків осіб. Деякі офіцери кажуть хлопам, як на прил. в селі Чудини лунинського пов. (Полісся), що їх прислав туди со м задля заведення порядку, і тому вони можуть з димом пускати села і вшати хлопів. На селі все ще не вільно по 5-й год. виходить з хати. При такому стані річ кресові воеводи — за виїмком одного — мале ще відвагу домагтися виїмкового стану на „кресах“. А щож не є тепер, як не стан виїмкового безправства і поневолення?“

Для нас усі ті речі не нові. Але й повившихся на сторінках польської преси, наведений голос уде таким самим голодом на пустині, як і всі голоси нашої преси.

День 8. грудня — свято „Прасаїти“, яке є святом всього народу, що змагає до світла і волі.

майже цілу лугову й степову полосу Східної Європи враз з її переходовими смугами в північно-й середноєвропейську країну лісів. Рістня України ріжнородна й вона є результатом особливості історії рістні на Україні. Перед ледовою добою була на Україні субтропікальна рістня. З настанням ледової доби настала на Україні арктична рістня. По ледовій добі, коли клімат України став теплішим і визначався невеликими воздушними опадами, настала степова рістня. Наслідком таких великих кліматичних змін відбувалася на українських землях міграція рости і боротьба між ростинами. Можна би тут сказати, що це є немов би символічним знаком тих колонізаційних пертурбацій, що їх перебула Україна. В нинішній рістні України видко вплив степової Азії й середньої Європи.

Найменше самостійності — на думку автора — вказує Україна щодо звірнинного світа. Вона належить у цілості до тав. північної, бореальної звірнинної держави, яка обіймає цілу Європу, північну Африку й майже цілу Азію. З чотирьох субрегіонів цієї звірнинної держави сходяться в межах України три: європейський, середземноморський і сибірсько-туранський. Україна майже ціла лежить в європейському субрегіоні.

Такі є загальні висновки в праці проф. Степана Рудницького. Вони

3 аномалій воєнної спадщини.

Французький суд над німецьким генералом. — Вплив засліплення офіцерів на справу актуальної політики.

У день Всіх Святих тихав один німецький генерал Натузіус, на могилу своїх рідних, яка, наслідком нових кордонів, опинилась на французській території. Але тут французська поліція негайно арештувала його. Показалося, що свого часу ген. Натузіуса обвинувачували був франц. воєнний суд у грабжі й позаочно присудив на 5 літ в'язниці. Тепер, захопивши у свої руки генерала, відновлено старий процес, і на підставі старих зізнань кол. французьких воєнків, із яких мало хто залишився донині в живих, присуджено німецького генерала на один рік твердині.

Здавалось би, що розмова могла би обертатися лише в межах: чи присуджений дійсно винуватий чи невинний. Тимчасом, з оголошенням присуду, показалося нападками: ціла афера цікава всім, лише не фактичним матеріалом розправи. Справді: чи срібний сервіс, забраний німецькими жовнірами такому-то французькому багатирові в розгарі найлютіших боїв, був забраний самовільно, чи по реквізиторіюму наказу, і чи той сервіс служив старшинській полевій кухні чи перейшов на власність генерала — це суцця дрібниці. За те не є дрібницею факти, що з приводу цього трисуду радикальна і соціалістична франц. преса нинішнього пануючого «картелю лівиці» вилаяла націоналістичний табір Міллрана дурнями, заплутуючими своєю короткозорістю політичну ситуацію, і що нім. кандидат Маркс без обиняків вказав на відгомін, яким цей присуд одібється на німецьких виборцях.

Політичний характер цілої афери не підлягає сумніву. Зродила цілу історію далеко ще не вигасла нечистість давніх смертельних ворогів. Потреби злагодження цієї нечистоти і встановлення modus vivendi ніколи не зрозуміють старі активні офіцери, професіонали війни, які складали трибунал воєнного суду в твердині Ліль, обвинувачували й присудили німецького генерала. Вони не розуміють політики Еріо і Маркса, веденої під напором життя. І тому не дивлячись, що голоси невдоволення французької преси з приводу цього присуду ще більше розпалили гризню між обома таборами нинішньої Франції. Найбільше вдоволені в присуду нім. генерала є німецькі націоналісти. Вони зручно використовують цей випадок для пропаганди екстремістичних гасел, на яких чолі є гасло воєнного реванжу.

Дипломатія обох держав дістала новий клопіт. У незручній ситуації наїшовся однаково уряд Еріо і Маркса. Оба вони проклинають ген. Натузіуса, який непотрібно й цілком не в пору вліз у руки французьких жандармів. Останні телеграми кажуть, буцім то у справі Натузіуса інтервеніював у французьких соціалістичних міністрів відомих німецький пацифіст, д-р Брайтшайд, який приїхав до Парижа на свято перенесення тіла Жюсса до Пантеону. Кабінет Еріо, порозумівшись з президентом Франції, поручив неfortunного генерала помилувати і його безумовно випустять на волю. Інцидент вже нині наче ліквідований, але історія цього присуду збільшить реєстр аномалій воєнної спадщини.

Малий „Дябел Ланьцукі“.

(З приводу атентату на поморського воеводу.)

Недавно донесла польська преса про це, що зредукований урядовець поморського воеводства Тадеуш Попель стояв в Торуні до

поморського воеводи Ваховяка.

Однак

особа атентатчика на стільки цікава, що слід про неї дещо згадати. Тадеуш Попель гербу Чарни Суліма нагадує польські типи в роді „Дябел ланьцукі“. Стадніцкі з „Prawem i Lewem“. Пяниця і заваляка першої класи як повітовий командант поліції в Тернополі до квітня 1923 р. допускався не раз таких вибриків, що можливі хіба на славетних „кресах“. Нпр. одного разу заложився в підхоженому товаристві, що рано віде на коні до парохіяльного костела в Тернополі у службовому мундурі поліційного комісара. Приречення виконав, віхав на коні до костела і з тріумфом з нього виїхав на радість своєї розохоченої компанії, а на згіршення всіх віруючих. Часті робив контролю — звісно по п'яному — поліційної нічної варті в місті. Контроля полягала на тім, що кожний постерунковий витягнений на „basznoś“ перед п. надкомісарем діставав кілька голосних поличників, щоби опісля йти далше з п. надкомісарем і його компанією і бути свідком подібної події. При тім часті револьверові стріли на віват переривали тернопільську нічну глушину. Вкінці цих вибриків було забагато, навіть польській „кресовій“ владі і надкомісар Попель в квітні 1923 р. опинився аж в Торуні на становищі повітового команданта поліції. Однак скоро вилетів з поліції, але небагом одержав місце в лісовому відділі поморського воеводства в Торуні. „Кресова“ натура не могла жити в німецькі відносини, буяла далше по своєму, аж недавно опинилася на бруку як зредукований урядовець без пенсії, що й було безпосередною причиною атентату на воеводу Ваховяка.

Бібліографія.

Журнали.

КУЛЬТУРА. Місячник культурного, суспільного й політичного життя. Редагує колея. — Головний редактор: Степан Рудик. Ч. 2. за грудень 1924. Рік видання 1. А. Франс: Покинтий дуб; В. Брюсов: Книжка; А. Франс: Бабуся. — Веселий Буфальмак; М. Хвильовий: Життя; Гр. Косинка: На Золотих Борі. — За землю: С. Троянович: А. Франс; П. Христюк: Соціальний мотив в творчості М. Хвильового; Н. В.: В. Брюсов; Ф. Савченко: Бальзак на Україні; М. Покровський: Економічний матеріалізм; С. Задеревський: Із циклу „Дарвінізм і марксизм“; Л. Кр.: Професійні і їх завдання; М. В.: Франкова популяризація соціалістичної програми з 1891 р. М. Возняк: До початків співробітництва Івана Франка в Зорі; Другий інтернаціонал; Економічна руїна Польщі; Річні вісти: Книжки й журнали: Від редакції. — До читачів: Переписка редакції: Помічені друкарські помилки. Передплата в краю: чвертьрічно 5 зол.; піврічно 10 зол.; річно 20 зол. Ціна поодинокого числа 2 зол. — Адреса адміністрації: „Культура“, Львів, Осолінських ч. 8.

„НАУКА І ПИСЬМЕНСТВО“ — журнал під начальною редакцією Ярослава Цурковського. Рік видання 1. Книжка 1. — листопад — Львів 1924. Зміст: 1) Теорія пізнання: Ярослав Цурковський: Елементарна логіка. 2) Філософія: Юліан Богачевський: Світ як сила і краса. 3) Право. — Історія культури. — Генетична соціологія: Петро Сосенко молодший: Етнологія першої стадо-українського права. 4) Філософія мистецтва: Михайло Кешнір: Творчість артиста. 5) Музика: Борис Кудрик: Підстава музичного мистецтва. 6) Краса письменства: Марко Ант. — 3 книги: „Срібні ямби“. — Степан Семчук: Єдиному. — Ярослав Цурковський: Моя пісня. Весняні згукі. — Орест Петрічук: Ждемо часу незваної гідності. — Софія Купчинська: Віт. Топла. — П. Сосенко молодший: Блакитний хрусталь і золота домовина. — Володимир Шолдра: На кладовищі. — Галина Орліна: Ліл. Несмерть. Вершини. — Микола Зорко: Єдиний Дажбог. — Роман Скажинський: Легенда про юнака: Мириться. — Орест Петрічук: У кружевах зелених. — М. Павлусь: У кітках божовілля. — В. Гаврилюк: Блукаючий Дух. — М. Дика: Сонячний тракт. — Р. Скажинський: Терпіння. Погляд. — Я. Цурковський: Прогіть. — 7) Музична творчість: Б. Кудрик: 4 Etudes tactiques. 8) Mi-

seilanea: Др. Ст. Лодкевич: З приводу 100-ї роковин смерті О. Бортнянського. — Ілько Боршак: Про невідому султаншу Українку та її сина. 9) Нарковий рух: Д-р Степан Балеї: Проблема кувезму. — Д-р В. Кучер: Стара і нова алхімія. — Проф. І. Шимонович: Переволіційна українська економічна література. — Д-р В. Кучер: Провідні ідеї сучасної юристички. — Проф. П. С. Сосенко: Аристотелів концепція держави. — Р. Боннара. — 10) Літературно-мистецька критика: М. Вороний: Гріхи молодості (автокритична замітка). — 11) Хроніка: Стрибожич: Літературно-мистецькі угруповання на Радянській Україні. — 12) Річні вісти. — 13) Бібліографія.

НАШ СВІТ, ілюстрований літературний і популярно-науковий тижневик. Ч. 13—14. 15. листопада 1924. Зміст: А. Павлюк: І. знов (поетія); В. Островський: Хлопські сини (роман з життя Холмщини); А. Падомист: 3 книги „Кров і вода“ (поетія); Євген Маланюк: Осінь (поетія); Максим Гольський: Буревістник; Проф. В. Заїкин: М. Драгоманів як історик; Тамара Барабаш: Книжки (поетія); В. Павлович: Анатоль Франс Клим Полішук: Негода (поетія); Ф. Гуцма: Світ як вічний рух; М. Фірак: Боротьба внутрішньої устий Югославії; Церковне життя: 1) Постанови Св. Синода Правосл. Церкви, 2) Лист митроп. Шептицького; Дзєлєдін Румій: Розмова закоханих; Літературне життя; Річні відомості. Ціна 1 зол. 50 еот. Адреса: Варшава, Дługa 50. Ч. поштовика 47.

СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСНИК, щомісячний бюлетень, Річник П. Жовтень-листопад 1924. Ч. 11. Зміст: Р. К.: Шості роковини; С. Ш.: На початку нового шкільного року; І. І.: Другий звіт. Зізд в Полєбрадах та українська студентство; Люб. Макарушка: Тло Міжн. Студ. Зіздів: Анатоль Воїні: Ма біжучі теми; Чумаки: З нагоди останніх міжн. конференцій (Ельмау, Будапешт, Варшава); Н. Н.: З життя українського студентства; Р. М. По тьох роках у Львові: Хроніка; Посмертна записка; Студентський спорт; Огляд преси (в справі українського університету); Студентська преса; Українка; Річне; Офіційний відділ (Звіт з діяльності Управи Цесус-а, комунікати, відозва, спростування, прийоми до звіту). Прага.

НАЦІОНАЛЬНА ДУМКА. ч. VII—VIII. Жовтень-листопад. Прага 1924. Видає: Група української нац. молоді. Зміст: Ярослав Береза: Літ тому десять; Мирон Соколюкський: „Не схилився він прапора“; В. В.: Другий звіт Цесус-а і комуністи; П. В.: Роль фізичного виховання в історії народів; Югославсько-український клуб в Празі; По атентаті; В. Муха: З Женеви до Берліна; В. Муха: Коротка епізода; З життя Білоруської еміграції; На пам'ять нашим ворогам; Згаднення. — Адреса Редакції: Колегія: Прага, Сміхов, Поштова скринка 37. — Ціна прим. 2 Кч.

Мінімки.

Проф. Студинський Кирило. ОЛЕКСАНДЕР ДУХОВНИЧ і ГАЛИЧИНА. Студія. Відбитка із Наукового Зб. рника „Това „Просвіта“ в Ужгороді за рік 1924. Ужгород, 1924, ст. 66 + (1).

DIE SOCIALPOLITIK IN DER CECOSLOVAKISCHEN REPUBLIK.

Herausgegeben unter der Redaktion des Sozialen Instituts der Cechoslovakischen Republik zum Internationalen Kongress für Sozialpolitik in Prag 1924. Prag 1924.

В. Викинченко: „БРЕХНЯ“ — п'єса на 3 дії. Львів-Київ 1925. Головний склад в Книгарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

К. Малицька: „НА СВ. НИКОЛАЯ“ — сценічний образок у 2-ох д.х. — Львів, 1924. — Видавництво УІП.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Справа українського університету.

„Хвіля“ повідомляє: До Варшави прибув проф. Ягелл. університету д-р. Фр. Цоль, візваний мін. Міклашевським до опрацювання пляну організації українського університету. Проф. Цоль ці праці покінчив і предположив урядові. В зв'язки з цим задержиться довгий час у Варшаві для вдержання контакту з уряд. чинниками. Згідно з проектом проф. Цолля осідком українського університету має бути Краків.

Тугут переняв агенди комісії 4-ох.

„Хвіля“ повідомляє: Так зв. комісію 4-ох розв'язано. Агенди її переймає віцепрем. Тугут. Він добиратиме собі знавців. Попри жидівське і німецьке питання займатиметься віцепрем. справою російської нац. меншости в Польщі.

Заслання Троцького.

Вольф повідомляє з Риги: Радикальний напрям у С.Р.С.Р. старається усунути Троцького. Його позбавлено функцій комісара війни

й інших становищ. Говорять, що ужиється Троцького на іншому дипломатичному становищі за кордоном або вишлеться на заслання на Кавказ.

Англі-егип. конфлікт.

Військові англ. власті арештували Накреші б. держ. підсекретаря, Абдель Рахмана бей Фаму, котрого 1921 р. арештовано, а після повороту до влади Заглюль паші звільнено, та Меграмебела Копта котрий товаришив Заглюль паші до Лондону. Всіх вивезено не знати де. В зв'язки з цим члени нового егип. уряду подалися до димісії.

Біржа.

Львів, 27. листопада.

Гроші.

Амер. дол. 5'18—5'19, канад. дол. 5'14—5'15, чеські кор. 0'15 $\frac{1}{2}$ —0'15 $\frac{1}{2}$, lei 0'02 $\frac{1}{2}$ —0'02 $\frac{1}{2}$, франц. франк 0'27 $\frac{1}{2}$ —0'27 $\frac{1}{2}$, швейц. фр. 1'00—1'02 $\frac{1}{2}$, англ. фунт 23'50—23'80.

Золот., 20 кор. 21'75—21'85, 20 франк. 19'70—19'85, 20 марк. 25'00—25'20, 10 руб. 27'00—27'20.

Срібло. Австр. кор. 0'44 $\frac{1}{2}$ —0'45, 5 австр. кор. 2'28—2'30, фльорени 1'20—1'22, рубл. 1'85—1'98, рубель приблизно сріблом 0'84—0'86.

Збіжжя.

Пшениця красна з 1923 р. від 25'50 до 26'50, жито галицьке з 1923 р. від 20'00 до 21'00, жито нов. збору від 16'20 до 16'75, ячмінь галицький броварський від 22'50 до 23'50, ячмінь галицький пашиний від 18'00 до 20'00, овес галицький з 1923 р. від 20'00 до 22'00. Фасоля 52'00—57'00.

НОВИНКИ.

— Ще одна денунціяція. „Слово польське“ повідомляючи про те, що якийсь анонімний „ажешен“ у Львові розсилав на адреси українських діячів по провінції брошури з „напастями“ на польське шкільництво і учительство, пропонує, щоби поліція, слідчила пильно за тим, хто такі брошури, одержує.

— „Кресові“ наради. Від кількох днів відбуває міністр Тугут наради в справі „кресів“. Очолі почув він голову „союз кресових земель“ Юндзілла та ославленого „кресового спеціаліста“ Левенгерца зі Львова.

— З тюремного ключника — суддієм на „кресах“. Якийсь пан Венцьорек, що був ключником в холмській тюрмі, набрав там такої „ерудиції“, що „авансував“ на мирового суддю в Курові. І може був би Венцьорек до суду віку тішиться своєю посадою, якби не його суторосійське кабарництво. Дякуючи йому був він примушений покинути теплу посаду.

— Надумиття в головному харчевому уряді. В польських посольських кругах усталилося переконання, що для провірення надужит в головному харчевому уряді, треба виділяти спеціальну слідчу комісію, з дуже широкими повноваженнями.

— Розв'язання посольського віче. В Мірі, несвіжского повіту, підчас ямержу дня 24. ч. м. відбув своє посольське віче оден з послів сепаратистів „Визволення“ Головач, який мав виголосити промову з зазивом до населення не платити податків. Супроти цього місцевий староста розважав віче.

— Святотатство. В Кракові арештовано на дніх згодів Юзефа Гурецкого, Рудольфа Іолембювского і Владислава Іавліка, які минулого місяця ввійшли до української церкви в Перемішлі і вкрали відтіля дев'ять золотих чаш та вотивні таблички з ікон. Злодій відставлено до окружної тюрми в Перемішлі.

— Падеревські redituus. Падеревські, що з одного боку ліквідує свої політичні агенди, як непоплатний „бізнес“, з другого боку не тратить надії на якусь політичну си некуру, до якої б не потребував доплачувати. По Варшаві рознеслася погослода, що на становище польського амбасадора в Вашингтоні буде покликаний Падеревський.

— Не буде дорозового суду. В четве мала відбутися у Львові розправа перед поразовним судом проти Єфрема Копіра, Яна Вигакевича і Андрія Вітичка, обвинувачених в наміреному вбивстві в Угринові В севеду пополудні відбула радня палате суду засідання, на якому рішила переслати акти справи слідчому судді до звичайного поступування.

— Відгомін динамітного атентату. На дніх доручено акти обвинувачення Анні Яворській false Геровській і Боберові, обвинуваченим в державній зраді і динамітним атентаті на львівську порохівню. Розправа відбудеться в січні.

— Наші сусіди поміж собою. На 28. ч. м. назначено у Варшаві процес, в якому голова виконавчого комітету пошанування пам'яті Нарutowича Сілівський обвинувачує редактора „Газети Варшавської“ Василевського за обиду. Останній мав назвати діяльність комітету шантажем і провокацією.

— **Нові помисли.** Якійсь Тадеуш Цісвіцький виступає в „Курєрі Варшавському“ з проектом заведе „в Польщі“ нової методи голосування, після якої виборчі округи були б 3 і 4 мандатні, при чому виборці могли би складати свої голоси на кількох кандидатах або всі, припадаючи їм голоси видавати одному. В так мандатні були б поділені пропорційною системою. Це очевидно пом'якшує, що виникло в обличчя м. живості розв'язання польського союму і нової виборчої кампанії на „кресак“, для яких досюгочасна ардінація випає п. Цісвіцькому... незручною.

— **Резолюція польських комуністів.** Центральний комітет комуністичної партії польських робітників розіслав до окружних комуністичних об'єднань про резолюцію партії. Цей очевидно скандально-поліційний, об'єднаний про утворення на місці станогового відділу — андиду станогового-економічного, який мав в першу чергу звернути свою працю в бік робітничої молоді. Маж іншими в об'єднанні ридвигнуто домагає скорочення часу ремісничої практики до мінімуму.

— **Нова фракція в жидівському легальському клубі.** Виконуючи рішення центральної сіоністичної ради, посол Вігодзкі скликав конституційне з'їзду сіоністичної фракції. На цьому з'їзді було обрано головою фракції посла Ротенштайна, заступником сенатора Кочера. В той спосіб в чотирьох сіоністичних клубі існує тепер п'ять фракцій: сіоністична, сідіо-галицька (Райх), жидівська національної ради (сіоністи Ксінтесівки), ортодоксія (Грінбаум) і купців (Висліцький).

— **Опіка над п'яницями.** Команда варшавської поліції виступила з проектом утворення у Варшаві чотирьох збірних закладів для п'яниць, яких дотепер відставляло до комсарів. В цих закладах мали б приміювати до п'яниць селянські лікарські заходи, як переполікування жовтуків, отвердження і т. п.

— **Будова польського державного архіву.** Польський уряд ршив приступити до будови спеціального будинку на поміщення польського державного архіву. В цьому будинку, в якому будуть зберігатися розкриті дотепер архівні, буде улажена зразкова зала для архівальних студій та постійна виставка історичних документів.

— **Смерть посла Зволінського.** Дня 26. п. м. помер у Варшаві посол Зволінський, член прієвіського клубу, що виїшов в Тернопіль.

— **Відомині генеральського двобою.** В Варшаві повідомляють, що сілство в справі двобою генерала Шептицького покінчено. Акта переслано військовому суду.

— **За злочин з п'яних десяти літ.** Перед самбірським судом закінчився дня 26. п. м. процес в справі сенсационного, грабіжницького убивства, докананого перед десяти роками на п'яти особах родини Тауштайна в Самборі. На лаві обвинувачених засіли Іван Мазак, Яків Біжецький і Павло Телятинський. Суд звільнив Івана Мазака від вини і кари, засудив натовісь Якова Біжецького на кару смерті через повішення, замінену дорогою амністії на домертню тюрму, а Павла Телятинського на домертню тюрму.

— **Cavalieria rusticana.** Дня 26. п. м. ставали перед карним трибуналом у Львові чотири парібки з Мишова, а саме Іван Назар, Василь Назар, Папроцький Гриць і Антон Ліщишин обвинувачені за злочин § 143. (вбивство підчас бійки) поповнений через вбивство парібка Петра Богун з Мишова. Поштокою до бійки була — як звичайно буває в таких випадках — дівчина, за симпатії котрої старались і Назар і забитий Богун. Дня 29. вересня п. р. на празнику в Довженів танцював з любов'ю один з Назарів — це вельми обурило Богун і він зареагував на це палицею... Вечером залпав в анавугу Назарів життям... Коли вертаз з Довженя до Мишова переїхали його на лорозі в гору названі парібки і так сильно побили, що нещасний Богун в кільканайять годин погір помер. Суд засудив Івана Назара і Ліщишина Андрюха обох на 8 місяців тюрми. Папроцького і Василя Назара увільнено. Андрія Ліщишина обороняв адв. д-р Ганкевич — Назарів і Папроцького д-р Шенчук.

— **Нові гарячі жерела на Прикарпатській Україні.** Під Ужгородом на трафлені в глибині 35 метрів на жерело гарячої води з температурою 30 степенів. При тому стверджено, що жерело є вулканічного походження і має в собі магніт, магнезію, залізо і гіркі соли. З глибиною верчення, збільшується температура води.

— **Діти-феномени.** З Нью-Йорку повідомляють, що там викликав незвичайне зацікавлення серед психо-педагогів незвичайний Жилок Артур Готтесман, що складає відповідні іспити, був прийнятий як звичайний студент нью-йоркського університету. Аналітичним зразком дитини феномена має бути Ренгі Штретгрен в Копенгазі, син професора в університеті, який пропонує навчати хлопця студію з області астрономії, яку Шведська Академія Наук викинула і дала йому до друку. Же в тринадцяти році життя імпував цей хлопчик своїм астрономічним знанням.

Загальні Збори Краєвого Товариства „Сільський Господар“ у Львові.

(Докінчення.)

На зборах були в переважній кількості селяне. Реферат інж. Павлюковського мав академічний характер включно з цілою термінологією, якою референт послуговувався. Очевидяки, що селяне не могли всього зрозуміти. Слід би на таких зборах промовляти популярніше.

Не диво про те, що по рефераті почалася дискусія не зовсім прийнята. Ті делегати, що промовляли, всі гостро заатакували стару управу за її бездіяльність, недостатку ініціативи, недовіри живою зв'язку з провінцією, підносили недовіру краю до управи, занедбання управою майна в краю і т. д. Доперва після такої критики виступив референт з поясненнями, які не були обняті знітом. Він вказав на важкі обставини зовнішнього характеру, на байдужість провінції, якої не можна було ніяк побудити до життя, на силу об'єднань, які управа висилала до філій, а які нічого не помагали і т. д. Товариство при таких важких обставинах зовнішнього характеру все одно вложило 1100 доларів в напівкаменний при вул. Костюшка 3. Воно дало почин кооперативному рухові, вчало до того, що нині в краю є 1860 кооперативів. Товариство зацікавляло та перешло на спілку зі своїм синдикатом „Центро-Союз“ акцію біля сотворення комітету допомоги селу в цьому році. Той комітет розвів широку акцію в напрямі постави нашому селянству насіння. Комітет спів розділив 23 гагоні жита і 3 вагоми пшениці поміж селян заки почалась державна акція на тому полі. Держава позичила на цю ціль 200 тисяч золотих. Тут було тої позички одержали від держави 500.000 кг. зерна, яке розділено, а належну п'яту грошей розділено поміж селян у формі позичок на закупівлю збіжжя. Товариство давало своїх фахових людей для маєтку Просвіти в Мишова. Що до маєтку товариства, то Коршів тому занедбаний та знищений, що господарка в ньому на 16 моргах не випадається. Шкож до Вербівця, то там польська експозитура відбудови з Косова побудувала негально і наложила руку на землю. Догині Т-во не відібрало того маєтку. Фундація в Скнилові запущена тому, бо не моляли негрідні для ніякої культури без відповідних вкладів і висушення. А всьому за непадою діяльності Т-ва завинила не Управа, а край і обставини. Громадянство завинило тому, бо воно тим не інтересувалося, на всі об'єднання та побуди товариства не реагувало. Загальних зборів не можна було скликати скоріше тому, що філії не відбували зборів, через що не стало комплекту для правосильності загальних зборів. — Та всеж таки ці збори відбуваються — говорив референт. Виходить, що через небажальство краю вони могли ніколи й не відбутися.

Пізніше виголосив той же референт ще один реферат про плян праці на будуче. Над рефератом розвинулася річева дискусія. Дискутанти висловлювали свої погляди на майбутню працю товариства у формі побажань, які нова Управа має взяти на увагу при своїй практичній праці.

Головою Товариства вибрати збори п. Михайла Яучького, а заступниками голови п. Остапа Луцького і інж. Ю. Павлюковського.

Головою Товариства вибрати збори п. Михайла Яучького, а заступниками голови п. Остапа Луцького і інж. Ю. Павлюковського.

Головою Товариства вибрати збори п. Михайла Яучького, а заступниками голови п. Остапа Луцького і інж. Ю. Павлюковського.

Головою Товариства вибрати збори п. Михайла Яучького, а заступниками голови п. Остапа Луцького і інж. Ю. Павлюковського.

Головою Товариства вибрати збори п. Михайла Яучького, а заступниками голови п. Остапа Луцького і інж. Ю. Павлюковського.

Головою Товариства вибрати збори п. Михайла Яучького, а заступниками голови п. Остапа Луцького і інж. Ю. Павлюковського.

Головою Товариства вибрати збори п. Михайла Яучького, а заступниками голови п. Остапа Луцького і інж. Ю. Павлюковського.

Головою Товариства вибрати збори п. Михайла Яучького, а заступниками голови п. Остапа Луцького і інж. Ю. Павлюковського.

Головою Товариства вибрати збори п. Михайла Яучького, а заступниками голови п. Остапа Луцького і інж. Ю. Павлюковського.

Головою Товариства вибрати збори п. Михайла Яучького, а заступниками голови п. Остапа Луцького і інж. Ю. Павлюковського.

Головою Товариства вибрати збори п. Михайла Яучького, а заступниками голови п. Остапа Луцького і інж. Ю. Павлюковського.

Головою Товариства вибрати збори п. Михайла Яучького, а заступниками голови п. Остапа Луцького і інж. Ю. Павлюковського.

Головою Товариства вибрати збори п. Михайла Яучького, а заступниками голови п. Остапа Луцького і інж. Ю. Павлюковського.

Головою Товариства вибрати збори п. Михайла Яучького, а заступниками голови п. Остапа Луцького і інж. Ю. Павлюковського.

Головою Товариства вибрати збори п. Михайла Яучького, а заступниками голови п. Остапа Луцького і інж. Ю. Павлюковського.

Головою Товариства вибрати збори п. Михайла Яучького, а заступниками голови п. Остапа Луцького і інж. Ю. Павлюковського.

Головою Товариства вибрати збори п. Михайла Яучького, а заступниками голови п. Остапа Луцького і інж. Ю. Павлюковського.

Головою Товариства вибрати збори п. Михайла Яучького, а заступниками голови п. Остапа Луцького і інж. Ю. Павлюковського.

Головою Товариства вибрати збори п. Михайла Яучького, а заступниками голови п. Остапа Луцького і інж. Ю. Павлюковського.

Дрібні оголошення.

БАЛЕНДАРІК „РУСАЛКА“ на 1925 р. гарно печатаний двома квітками в 899 продається. За прислану готівку **зл. 5.90** висилаю 12 примірників. А. Окпінш, Львів, Казеяка 4. 857 3-10

ВАРСТАТИ ткацькі поспішні і килимкарські, сталеві бляти всіх вимірів, начиння, чванки, колораторки, пояділки, гречні до чесання вовни і луну та пооч: ткацькі прилади і машини поручає фірма: Технічне Бюро „Textyl“, вл. М. Кожушко в Раві руській. 879 2-4

СЛУЖБА БОЖА на мішаний хор в легкому стилі Ярославенка до набути в усіх книгарнях. Партитура з голосами 8 золотих. 803 6-10

ПОШУКУЄТЬСЯ інструктора для хлопців з III і IV кл. гімназії. на цілий рік за удержання платню після умови. Зголошення слати на адресу: Уряд парох. Мавковичі п. Черляни. 889 2-2

ВДОВА, бездітна, літ 32, виїде заміж за образливого мущину, на урядовій становищі або матеріально забезпеченого. Зголошення слати до 25. грудня п. р. до Адміністрації „Діло“ під М. Т. 897 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

Д-р Олександр Подольський
лінар недуг жіночих і акушерії
ординує у Львові

вул. Льва Сап'іги 101 (сп. Більчеського 10) проти костела св. Єлисавети І. п. від год. 3—5 поп. 832 ч. телеф. 15—60. 6-6

АДВОКАТИ
Д-р Олександра Олійник і
Д-р Володимир Лисий
в Тернополі.

повідомляють, що переносять свою канцелярію з днем 1. грудня п. р. до дому „Народної Торговлі“ з мая 3. (пайтер в подвір'ю), де передтим містилася канцелярія Подільського Союзу Кооперативів і 873 філія Просвіти. 2-3

Найгарніший дарунок на
МИКОЛАЯ!

СПІВАНІК
М. ГАЙВОРОНСЬКОГО

72 народних пісень з нотами. Ціна 0.70 зл. Головиний Склад в Книгарні У. П. Т. 895 Львів, Руська 3. 1-3

Важне для народних учителів, учеників учительських семінарів і учителів педагогіки і методики

Вийшли з друку і продаються ось які нові книжки:
1. Д-р В. Левицький: **Історія виховання з ілюстраціями.**
2. М. Матвійчук: **Методина до Першої книжечки з багатьма ілюстраціями і зразками лекцій.**
3. М. Матвійчук: **Друга книжечка (багато ілюстрована)** 2.70
4. **Рухомі азбука велика** 2.20
5. **Рухомі азбука мала** 0.30
6. **Прилад до азбуки (вистарчить на 20 літ) (разом з портом)** 17—
Історію виховання та Методику висилаю разом за 6 зол. за післяплатою 6.80, за попереднім надісланням грошей 6.60.

Учителі! Уладжуйте науку після зразків, виложених в Методичному підручнику. Замовляйте Методичний підручник, бо наклад невеликий, скоро вичерпається. Просимо по можності прислати гроші за книжки з гори: 898 1-3

М. Матвійчук, Львів, Панська 17.

„ОЛКА“ **ЛВІВ** біля **РИНОК** Народної **35.** Торговлі

ТРИКОТИ **найліпшої** **якості.** 677 12—20

ІХ СІОМЕНТОПЬ
знане від двайцять літ яко зн мените

НАТИРАННЯ
ПРОТИ

РЕВМАТИЗМУ, НЕРВОБОЛІВ
І Т. П.

ЗНОВА ВСЮДИ ДО НАБУТТЯ
Висилаючий склад

АЛТИКА ШИМОНА ЕДЕЛЬМАНА
САМБІР. 715 а) 3-10

Відклик до Високопреподобних Отців Духовних!

З'їсна і заслужена родина священича, в наслідок життєвих невгод, попала в крайню нужду, — а не маючи спромоги заробити своїм голом, — осмілюється нею допогую прохати Високопреподобних Отців Духовних, знамих з безпримірною жетворобля, о ласкаву поміч, через улавлення запомоги чи евертуальної позички. Згопот котрої згоднійшим часі, безуможно забезпечений совіською поуюкою. — Ласкаві послілки чи запіти воять ласкавслати в Адміністрацію „Діло“ під „Петербуючі підмоги“. 894 1-1

ІЗИДОР ЛЯДЕН СИН САМУІЛА

купець в КОЛОМІЙ, Ринок ч. 4.
Тішучий дотеперішим своїм успіхом і солідністю взглядом своїх гостей, подає до ласкавої відомости, що свій перворядний склад заосмотрів в налічній і найдешевійшій товарі заганичній і краєвій як сукна, полотна, столові білія, ручники, хусточки, фісички, капи на ліжка, ковври, коши і т. д. Має також на складі великий вибір правдивих диванів і псат як також закопальські кожухи. — Хто хоче перекопатися про дешевсть і доброту товарів, хай одиє раз спробує дешо купити, а не пожалує.

Дякуючи за дотеперішні відвідини остає з поважанням

871 3-3 **Із. Ляден.**

Поміч хворому проф. Ю. Міськевичеві
— Талергоф, воєнні злидні та політич переслідування загнали гімназійного професора Юліана Міськевича до інституту для нервово хрих коло Кракова, де він відлігав 1924 до тепер остає на лічєнню. Професор Міськевич стаєтв здоровля, посаду, від кількох місяців здержано йому урядничу платню, а його бідна родина не в силі оплачувати лічєння в санаторії. Заки родині властєсь вибороти для проф. Міськевича бодай сяку-такую емєритуру, ми, його друзі, товариші та знакомі мусимо ратувати нещасного та бодай через кілька місяців мусимо лєх хорого посилати гроші на адресу: Вп. П. Адєля Семєвонкова в Бучачі. — Скалат 25/11. 24 893 1-1 **Д-р Волчєк Степан, суддя.**

Загальні Збори

Кружка УПТ. в Дрогобичі

відбудуться 15. XII. 1924. о. г. 10. пер. пол. зі слідуючим порядком нарад: 1) Отворєння зборів, 2) Відчитання звіту з посл. Заг. Зборів, 3) Звіт уступаючої старшини а) звіт голови; б) звіт секретаря; в) звіт скарбника, 4) Звіт контр. комісії і уділення абсолютної, 5) Звіт Коміт. будови гімназії, 6) Педагогічні звіти, 7) Зміна стату-та, 8) Вибір голови, старшини Кружка і контр. комісії, 9) Внесення і запіти.

Д-р В. Паулавський, Левицький Остап
голова. секретар. 896

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр І. Стадника у Львові. Саля тов. Лисенка (вул. Шашкевича).

В неділю 30. XI. год. 3 попол. у третє „КНЯЖНА ЧАРДАША“ оперетка год. 7.30 „ПІМСТА ЛИЛИКА“ оперетка. В понеділок 1. XII. перша абонаментова вистава по знижених цінах: „ДОН ЖУАН“, пєса на 3 дії Рітєна. — В Дрогобичі, саля Кіна. В четвер 27. п. м. „КНЯЖНА ЧАРДАША“, оперетка Кальмана. В п'ятницю 28. п. м. „БАЙДЕРА“. — Борислав, саля Жилі. Лому. В суботу 29. п. м. „КНЯЖНА ЧАРДАША“ оперетка. 4-5

Український Навдніпрянський Хор
під про одом Д. Котка.

У п'ятницю 28. XI. м. Бучач. 840 7-2
У суботу 29. XI. м. Копичинц.
У неділю 30. XI. м. Копичинц.
У понеділок 1. XII. м. Чортків.
У вівторок 2. XII. м. Чортків.
У середу 3. XII. м. Терєбовля.
У четвер 4. XII. м. Терєбовля.

На „Рідну Школу“ зібравли з зол.: Н. Сєлє 4.21 і 1.27, М. Скибак 4.42, оба з Бабухова п. Рогаті. Вп Жєртв даємим щира подяка Головини Управа УПТ. 817

Ширіть наш часопис!

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в праю 4'20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7'50 зл., Німеччині 7'50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Р.-
мунія 150 лей, Болгарії 7'50
зл., Австрії 7'50 зл. Зміна
завеси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

На широких просторах.

Незавидною була доля останків наших героїських військ. Стиснені з усіх боків, здекастровані важкими боями, скошені пошестями, позбавлені найпримітивнішого озброєння, нероз'яснені політичною кермою, гнані й переслідувані величезними ворожими арміями, вони в найбільше катастрофічному моменті все таки не схилили вниз прапора, зберегли гідність і достоїнство синів великої нації, не зложили зброї перед противником, а коли й частинно її віддали, то тільки вилерту підступом.

З широких просторів української землі останні гренадирі ще недавно великої армії, подались літом 1920 за Карпати, шукаючи примусового захисту в Чехословаччині. На рідній землі не було для них місця, хіба у в'язничних норах. І там у примусових гостях у сусідів леліано горді мрії та стелено шлях до тріумфального повороту на рідну землю. Та не довелось. Прийшли ще важчі капарні часи.

Після рішення Ради Амбасадорів в справі Сх. Галичини значна частина української воєнної еміграції збиралася до повороту в рідну країну. Та тут усупереч обов'язковим міжнародним звичаям, а навіть постановам міжнародного права польська влада протиставилася повороту українських воєнків на рідну землю. Проти всіх постанов і міжнародних звичаїв висунуено старошляхотське „не позваляю“. Тоді деякі воєнки, прийняті тугою за рідною країною або клякани родинними обов'язками, на власну руку продиралися через Карпати в рідні сторони. Але польська влада була непохитна. Жандарми улашували лови на поворотців і насильно відставляли їх до чехословачької границі — як чужих громадян, чи радше людей позбавлених Батьківщини.

Польська політика йшла в тому напрямку, щоби останки української армії здеморалізувати, щоби її поодиноких членів понизити, а навіть упідлити, щоби не допустити на рідну землю людей бодрих, здатних підтримувати дух віри в слушність змагань українського народу, тільки людей знесилених, зломаних, пасивних. Через те польська влада принципово відмовилася трактувати справу повороту останків української армії як колективну, а погоджувалася вирішувати тільки індивідуальні „прохання“. Однак і в цій останній випадку ті „прохання“ звичайно лишались без відповіді.

Становище польської влади створило дуже важке положення. Бездіяльність, безвиглядність положення, нестача перспектив щодо майбутнього створювали крайню песимістичні настрої. В даних умовах край був безсильний, щоби облекшити важку долю своїх синів, керманічі еміграції шукали вилерту, однак довший час без наслідку. Маленька Литва не потребувала такої кількості людей, уряд Рад. України довгий час ставився байдуже і відмовно щодо приміщення української воєнної еміграції на території Вел. України.

Аж в останньому місяці становище радянського уряду різко змінилось. Ненадібно прийшла згода на приміщення останків галицько-української армії на Рад. Україні. Таким чином в значній мірі розв'язано важку проблему воєнної, а частинно й цивільної еміграції.

Як ми вже доносили, перша партія галицьких емігрантів з Чехословаччини під прозодом полк. Гр. Коссака вже прибула в Харків. Її зустрічали незвичайно святочно. На залізничному дворі в Харкові явилися представники уряду, частини харківського гарнізону з прапорами і музикою. Привітання вилилися в стихійну маніфестацію. Після цього на днях виїжджає друга партія.

Таким чином сини галицької землі знову найшлися на широких просторах України. Не улягає найменшому сумніву, що це є відродженням української молоді, українські дітячі визвольної боротьби не будуть марні в закамарках еміграції, але свій труд віддадуть

рідній землі, свої сили присвятять рідній справі, стануть до варстатів праці серед своїх братів. Очевидно, їх будуть здалека тримати від політичного життя, але так без сумніву краще. Дотеперішні спроби з Галичанами під політичним оглядом, не дали додатних вислідів для компартії, так що їх майже всіх усунуено з партії. Але за те вони — вільні від партійних обов'язків, переважно незгідних з психікою і світоглядом Українця, тим краще могли віддатися культурній роботі.

На широких просторах України, де будується величчя Завтра української нації, наші брати найдуть важке, але почесне і вдячне поле праці. Ще розмірно недавно проходили вони степи України зі зброєю в руках, а сьогодні приходять до праці біля новозбудованих варстатів в ім'я будуччини української нації. Такий оборот справи слід в першу чергу завдячувати Польщі. Нема нічого злого, щоб не вийшло на добре. І ми віримо, що та праця дасть додатні наслідки для цілого українського народу.

Вагання Англії.

ВІДКЛАДЕННЯ ЖЕНЕВСЬКОГО ПРОТОКОЛУ.

Дня 8. грудня мала відбутися чергова міжнародна конференція Ліги Націй у Римі в справі загального роззброєння. Англійський уряд звернувся до секретаріату Ліги Націй з пропозицією, щоби цю конференцію відкласти на пізніше. Мотивом такого проекту є те, що англійський уряд з огляду на короткий час своєї нової влади не матиме змоги як слід нарадитись сам і з представниками своїх доміній. Відомо, що від становища уряду до тексту женевського протоколу залежить ратифікація цього важного міжнародного акту.

Як розуміти англійську пропозицію? Що скривається за нею і які наслідки можуть мати англійські вагання?

Женевський протокол у справі загального роззброєння має за собою 54 держав, які дня 2. жовтня голосували за ним, у надії, що від нього пічнеться нова доба у взаєминах усіх держав. Англія більш як якнебудь інша держава причинилася до його підготування та доповнення і має підстави боронити його основної ідеї. Але одночасно вона почуває живіше ніж інші всю відповідальність і небезпеку за необережну згоду щодо зобов'язань, яких не була би в силі виконати. Кожний, хто стежив за жовтневими нарадами у Женеві, знає, що крім членів англійського уряду Мек Донельда та Гендерсона, брали в них участь визначні професори та діячі, які мали на увазі інтереси Англії і згідно з ними домагалися відповідних поправок у текст протоколу.

Англія застерегла у власнім інтересі право, що „кожна держава лишасться паном своїх воєнних сил щодо їх уживання і що Ліга не може ними розпоряджатися“. Женевський протокол шанує вповні традиційне становище англійської політики і одержав у жовтні згоду

не лише англійських політиків, але й представників доміній. А проте англійська преса зазначувала з цього часу вже не раз, що лорд Пармур в імені Англії надто легко склав запевнення, що Англія в обороні загроженого миру віддасть свою флоту, себто сповнюватиме ролю жандарма у кожнім загальноім конфлікті.

Вагання Англії мають свою причину у сумнівах, чи така загальна форма протоколу, яка торкається всіх держав, є справді доцільна на випадок реального конфлікту між двома державами. Якщо поодинокі держави незацікавлені в конфлікті мають стільки свободи, що

можуть стриматися від інтервенції, тоді ясно, що дві ворожі держави будуть приневолені рішати про свою правду самі, силою зброї, Англія ставилася би до женевського протоколу зовсім инакше, якби на його боці станули без застережень З'єднені Держави. Однак вона лякається ангажувати свій великодержавний престиж при першій нагоді, коли весь світ ждатиме від неї рішального виступу проти безправного нападу одної держави на другу, а вона не буде в силі цього виконати.

Ось чому Англія хоче ще передумати: чи нема яких реальніших засобів для безпеки всесвітнього миру. Одним з таких засобів був би союз з Францією. А він міг би повстати лише на ґрунті оборони дотеперішніх кордонів Франції проти Німеччини, але не з обов'язком боронити союзників Франції, на прим. Польщі. У цьому всі труднощі. Навіть консервативна Англія не боронить Версальського договору без застережень, рахуючися з необхідними його змінами, які накинє європейській карті найближча еволюція міжнародних відносин. Англійська політика є пацифістична, але не хоче залишитися такою тільки на словах, себто не може погодитися на міжнародні клявзулі, які своєю розтяжністю дозволяють на порушення мирної рівноваги нежданним, енергійним виступом якоїнебудь держави, що прямує до воєнного конфлікту. Факт, що у грудневій Раді Ліги Націй братиме участь сам Чемберлен, міністр закордонних справ, є доказом, яку велику вагу прив'язує Англія до цих нарад.

Англія старатиметься, якомога, доповнити або змінити женевський протокол, щоби наблизити його до реалізації. Вона в ніяк м разі не лишиться поза працею Ліги Націй, яка їй є потрібна, як на це вказує хоча би останній конфлікт з Єгиптом.

Невирішена проблема.

(З промови д-ра Інсабато в італійському парламенті.)

В італійському парламенті присвячено деяку увагу й українській справі. В дискусії над закордонною політикою Італії забрав голос 15. листопада п. р. відомий прихильник Українців д-р Інсабато. Зупинючись над відношенням Італії до СРСР, перейшов він до невирішеного українського питання. Ту частину промови д-ра Інсабато подаємо в цілості, не змінюючи ні уживаної ним подекуди фальшиво географічної номенклатури, ані не вхо-

дячи в розгляд тенденції промови. Продовжуючи свою промову, говорив д-р Інсабато:

„Тут багато говорилося про італійсько-російський трактат. Думаю, що не буде зайвим звернути уваги на весь комплекс російської ситуації і особливо на те, що відбувається в південних провінціях. Там консолідується нові сили, що ось-ось почнуть себе виявляти, — сили, що ведуть до розпаду совіт-

Пр. 1923/24. В імені Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 261 (10354) з дня 23. XI. 1924 р. в статті під заголовком: 1) „Гугут і його тін“, а) речення між словами загального хорі пенані а Хтож це такий, б) уступ по словах аж на четвертий поверх до кінця статті, 2) „Новинки“ під рубрикою друга з ряду разом із заголовком містить в собі, єство ад 1 а) вист. з § 302 зак. кар., ад 1 б) вист. з § 300 зак. кар., ад 2) злоч., з § 65 а) закону кар., уявляю докляну в дня 22. листопада 1924 р.

конфіскації за оправдану і заявляю зняття цього п'якклад і видав по думці § 493 п. к. заборону дальшого розширювання того друкованого писма. Заразом видав наказ відзначальному редакторові тої часописи, щоби це рішення помістив безплатно. В найближчій тислі і то на першій сторінці. Невиконання тої наказу потягає за собою наслідки передбачені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 п. д. № 6 ex 1863, а іменозасудження за переступство на гривень то 400 з. п. — Львів, дня 25. листопада 1924.

(Підпис мейст)

ської Росії. Українські селяне, що мусили боронити свою традиційну дрібну власність, повстають тепер проти утисків большевицької влади, яка забирає у них ту малість хліба, що вродила, щоби зробити еражіння, що можуть вивозити за кордон...

Муссоліні: Звідки це видно?

Інсабато: З низки доповідей моїх приятелів.

Муссоліні: Пішлить їх зараз же до мене.

Інсабато: Я буду дуже радий це зробити, бо вони якраз даремно намагалися самі це зробити...

Муссоліні: По очевидно тут іде справа про факти зперед двох років. Це вже застаріло!

Інсабато: Ні, пане міністре!

Муссоліні: Тепер вже ніхто тому не вірить.

Інсабато: В усякому разі досить було би процитувати „Ізвестія“ зперед кількох днів, які стверджують, що в минулі роки уряд набив землею роти ста тисяч селян, що протестували проти ревізій хліба, і що большевицький уряд готовий розпочати знову...

Муссоліні: Де це було? В Росії?

Інсабато: Ясно, що в Росії. Отже ми знаходимося перед дуже поважною ситуацією. В усякому разі мене зовсім не збивають уваги п. міністра, бо я можу запевнити, згідно з найпевнішими звітками, що в південній Росії нема жадної перепродукції хліба, і Совітська Росія вивозить тільки той хліб, який вона видає силою з рук українських селян, що вже не раз починали повстання. Це настільки правда, що Німеччина, яка після Рапальського договору піднесла барона Мальцана до найбільш високих місць в міністерстві закорд. справ, тепер ним чехує...

Муссоліні: Та ні.

Інсабато: — Нехтує ним з того часу, як конзулі київські та херсонські прислали свої доповіді, і після того, як більші німецькі комерсанти, після дослідів в південній Росії, повернулися з глибоким переконанням, що нічого не можна буде зробити, аж поки на Україні буде большевицький режим...

Муссоліні. — Але ж на полі міністерства закордонних справ все зостається Мальцан!

Інсабато: — Він все зостається,

БАЧЕВСЬКОГО ДЕСТИЛЯТИ АЛЯШ БЕРНАРДІНЕ (BERNARDINE) ШАРТРЕС (CHARTREUSE) ДЖОН БУЛЬ (JOHN BULL) 1-2 ЖИТНЯ КМІНКОВА

але його престиж вже упав. (Муссоліні знову перериває промовця).

В усякому разі ми знаходимося перед можливістю, не кажу — безпосередньо близькою, що в недалекому майбутньому селянські маси південної Росії зможуть знайти сили, щоби повстати, тим більше, що національна пропаганда швидко завойовує ґрунт. Це тим більш правдиво, пане міністре, що самі большевики на Україні мусили визнати українську національність і в останні місяці мусили відкликати всіх московських урядовців, що не виїли розмовляти по українському. Це вказує, що і большевики мусять поступитися перед цим рухом, який примушує з ним рахуватися, і який вилетіть, як що не в революцію, то певно в фактичну незалежність України. Ось чому я вважав потрібним слідкувати за цим рухом селянських мас в південній Росії.

Треба також прийняти на увагу те, що відбувається на Балканах. Цараністи в Румунії, Стамбулісти в Болгарії, Сербо-Хорвати, Чорногорці і селяне Радіча намагаються збудувати щось в роді балканської селянської федерації. На чолі цього руху, що досить мало відомого загалом, стоїть Радіч. Але що найбільш небезпечно, це те, що після невдачі Чехословачки взяти в свої руки керування цим балканським селянським рухом, створивши відомий зелений інтернаціонал, тепер большевики, що хотять використати цей селянський рух і знову розпочати свою пропаганду, виявляють тим самим давні імперіалістичні російські аспірації, і відновляють під новою одежою старий пансла-

Національні адміністративні одиниці на Україні.

Нав'язуючи до вчорашньої статті про нові радянські республіки та про виділювання однородних з національного боку районів у окремі адміністративні одиниці національних меншостей на просторі всього радянського Союзу, ми сьогодні присвяtimo дещо більше уваги перебігові того районування на Україні.

Як відомо вже нашим читачам, то на Україні від 1922 р. проводився в життя новий адміністративний розподіл України. Відбувся він на основі рішення 12-ого з'їзду компартії про цілковиту адміністративну перебудову всіх республік. Метою тої перебудови було зближення органів радянської влади до населення. В основу тої перебудови лягла Сільська рада — коли брати справу здолу — по ній пішов район, а за тим округа. Сільська рада об'єднує звичайно кілька сіл і присілків разом. Район відповідає територіально двом давнім волостям а округа деом давнім повітам. По нинішній день існують ще губерніяльні центри як завершення того нового адміністративного поділу.

Візм, який завтра може вдарили по Італії. Я гадаю, що булоб добре, колиб наш уряд вдивився в можливість утворення вільної України, яка розбіє і знищить можливість панславизму, в якій би формі він не представлявся. І обстоюю це тим більше, що Франція відновлює свою давню політичну традицію союзу з єдиною великою Росією, тим більше, що Еріо не завагався зазначити, що знайшов у большевиках своїх вчорашніх союзників.

Треба також відмітити, що перед панславистичною небезпекою. Італія зосталася би ізольованою. Дійсно, навіть консервативна Англія, що по традиції мусить бути проти великої Росії, Англія, що має всі інтереси для створення незалежності російських окраїн, в цей момент намагається протримати існуючий лад, бо для неї краще мати одну величезну, але хаотичну Росію, аніж незалежну Україну, що загрожувала би на Кавказі... Е. О.

Але є дуже сильний рух в тому напрямі, щоби губернії цілковито зліквідувати та повольничий трюх-ступінеюю системою адміністративного поділу. По правді кажучи, то губернії вже поволі ліквідуються. Деякі права губерніяльної влади загарають собі округи самочинно.

Новий розподіл України повернувся на протязі 1922 і 1923 р. На протязі 1924 п. почала радавати проводити в життя постанови 13-го з'їзду компартії і 8-ого Всеукраїнського З'їзду Рад про те, щоби населення національних меншостей, поселене компактною масою на тій чи иншій території було виділене в самостійні адміністративні одиниці. Наслідком того введено цього року деякі корективи в адміністративному поділі. Число округ остало не змінене. Всіх їх є 50. Деякій зміні улягло число районів. Тепер їх нараховується 679 а перед тим було їх 706. Та всі корективи ще не проведені в життя.

Зі складу території УСРР виділено остаточно Автономну Молдавську Республіку. Крім цього виділено 4 німецькі райони: Пришибський та Молочанський на Катеринославщині; Ландавський та Мангайський на Одешині. Закінчується виділювання хортицького району, заселеного також Німцями, на Запоріжжі (округа на Катеринославщині).

Всі ці виділювання робляться для того, щоби національним меншостям дати „повну можливість розвитку своєї національної культури, збереження національних побутових особливостей, а також утворення в населених нацменшостями місцях радянського апарату з представників нацменшостей, що розумілись би й приймали на увагу звички й побут даної національності“. Таку інтерпретацію проведеної в життя постанови 13 з'їзду партії та 8 Всеукр. З'їзду Рад подає А. Буценко, головний секретар ВУЦВК-ту.

Центральна адміністративно-територіальна комісія, що переводить це виділювання суцільних національних територій в окремі адміністративні одиниці нацменшостей звернулася до українського уряду

Рабіндранат Тагор.

КІСТЯК.

У кімнаті, біля якої ми, хлопці, разом спали, стояв людський кістяк. Ніччю його кістками грався вітер, що втискався крізь відчинене вікно. В день ми бавились його кістками. Ми вчилися остеології в одного студента медицини, сповняючи бажання нашого дядька, який хотів етаємнічити нас у всі галузі людського знання. Наскільки це вдалося йому, зайве казати тим, що знають нас, а для інших нехай це лишиться тайною.

Богато років минуло з цього часу. У міжчасі перенесли кістяк з нашої кімнати, таксамо як перенесли кудись з нашої пам'яті остеологія, не полишаючи ніякого сліду.

Одного разу наїхало до нас багато гостей, так, що я був примушений ночувати в цій самій старій кімнаті. Тому, що я не мав звички спати там, сон утік мені з очей. Я перевертався з одного боку на другий, та чув як церковний годинник вибивав годину за годиною. Світло моєї нічної лампки блимало щораз слабше, вкінці запалахотіло кілька разів і погасло. Недавно в нашій родині було кілька випадків смерті, отже зовсім природно, що погаснення лампи наведено на мене гадки про смерть. Я почав роздумувати над тим, що на великій арені природи діється те саме, коли мале світло людського життя, губиться в вічній темряві.

Знову прийшов мені на думку кістяк. Тимчасом, коли я пробував уявити собі, як виглядало тіло, що покривало його, здавалося мені, що хтось ходить довкола мого ліжка і дотикається поздовж стін. Я відчував навіть його скорий віддих. Здавалося, що воно шукає за чимось, чого не може найти, та щораз швидше бігає довкола кімнати.

Я був зовсім певний, що це все лише уява мого безсонного мізку, що кроки, які причуваються мені, в суті річі лише биття крові у висках. Проте мене морозило, Щоби визволитися від цієї галюцинації, я закликав голосно: „Хто це?..“

Кроки спинилися біля мого ліжка і хтось відповів: „Це я: я прийшла, щоби відшукати мій кістяк“.

Смішно виглядало би виявляти страх перед твором власної уяви; тому насуваючи покищо сильніше на себе покривало, сказав я з прибраним спокоєм: „Незвичайно гарне зайняття в такій пізній порі! Що ж хочете робити з кістяком?“

Відповідь прийшла, майже з моєї москітової заслони над ліжком:

— „Що за питання! У кістяку були кости, які оточували моє серце; молодечий чар моїх 26-ох літ прикрашав його. Чи не можу мати бажання, ще раз глянути на його?“

— Певно — відповів я — це зовсім природне і справедливе бажання, шукайте собі далі, а я поспробую заснути.

Голос сказав: „Але я думаю, що коли ви самі, то на одну хвилиночку сяду біля вас і ми трішки побалакаємо. Перед ліжками я сиділа так біля людей, щоби з ними забави-

тись. Однак в останніх 35 роках, я стогнала лиш у вітрі, на місцях, де палять померших. Тепер хотіла би я, як колись, побалакати з людиною“.

Я почув, як хтось усів зовсім близько, біля моєї заслони. Я підлявся цьому з резігнацією, та відповів з найбільше вишуканою сердечністю: „Так, це буде вельми цікаво, говоріть про щось веселого“.

— Найвеселіше що я знаю, це історія мого життя; її саме хочу вам оповісти.

Церковний годинник вибив 2-гу годину.

— Коли я пробувала ще в країні живих і була молодою, я гірше смерті боялася мого чоловіка. Те, що я відчувала, можна хіба порівняти з почуванням риби, яка випадково попадеться на гачок рибалки.

Моє життя стало таким поганим, що здавалося мені, немов би якийсь лютий ворог найгострішим гаком вирвав мене з тихого дому мого дитинства, а я не мала ніякої нагоди до втечі. Мій чоловік, помер два місяці по нашому вінчанні, а приятелі і рідня дуже жаліли мене. Однак батько мого чоловіка який довго вдивлявся в моє обличчя, сказав до моєї свекрухи: „Чи не бачиш, який поганий погляд вона має?“

Але ви мабуть не слухаєте мене. Сподіюся, що ця історія повинна вас цікавити?“

— Незвичайно займаюча, — сказав я. — Початок справді незвичайно веселий!

— Отже продовжую. Я була дуже рада, що повернула в дім мого батька. Люде не говорили мені про мою красу, але я знала, що природа наділила мене рідкою, осліплюючою красою. Ну, що ж думаєте ви про це?

— Я вірю цьому, пробурмотів я. „Але ви не повинні забувати, що я ніколи не бачив вас“.

— Що? Ви не бачили мене? мій кістяк? Га, га, га! Отже добре. Я лише трошечки пожартувала. Як можу переконати вас, що в цих двох переказанах були дискучі, темні очі? А почорнілі зуби, які ви бачили, не показують усмішки, яка гралась на рубінових устах? Коли пробую дати вам картину того молодечого чару, принади, яка крилась у мягких обрисах молодечого тіла, яке обростало ці сухі кости, мушу усміхнутися. Але це драгує мене дуже. Найвизначніші лікарі в моїх часах, навіть не мріяли про те, щоби мої кости, були добрі до науки остеології. Чи знаєте, що один молодий лікар, який знав мене, прирівняв мене до золотого квіту Чампака? Він думав, що решта всього світу є лише чащею, яка оточує квіт моєї краси. Чи думає хто при моїм склепі про Чампаку? Коли я ішла куди-небудь, я мала таке почування, як має дьмант, що розкидає довкола блеск; кожний мій рух сів промінням краси. Довгими годинами я придивлявся моїм рукам, які тримали зовсім ніжно найбільше розпущених мушин.

(Продовження буде.)

Перекл. Ярослав Манцюкова

Почтова Каса Ощадности в Варшаві

Вул. Ясна, ч. 9, як також

Відділи в Познані, Кракові і Катовицях з днем 1. листопада ц. р.

приймають до інкаса векселі, перевозові листи і інші документи.

До інкаса з протестом приймається виключно векселі, виставлені на місцевості, що мають сталого ноталя.

в проханням, щоб при утворенні нових районів понизити норму кількості населення до 10 тисяч. Коли ця норма буде прийнята, то на Україні можуть повстати ще нові не одиниці а десятки національно обмежених адміністративних одиниць.

Крім вище названих вже утворених німецьких районів приступлено в останньому часі до творення грецьких, болгарських і знов німецьких районів на Донеччині, Катеринославщині та Одещині. Частина Одещини припала вже молдавській республіці а в районах Олександрії, Єлисаветграду та Вознесенська утворено молдавські сільські ради. Крім цього утворено в тих же районах кілька болгарських і грецьких сільрад. У Красноярській та Роменській округах Полтавщини утворено дві німецькі сільради. На Чернігівщині створено теж 4 німецьких сільради. На Волині крім польських повстали чеські та болгарські сільради. Щож до Поділля та Київщини — то в них ще не проведено того виділювання окремих національно одиниць. Тут робиться щойно підготовка праця для цього. Та частина території Подільщини вже виділена до автономної молдавської республіки.

Нова національна політика Компартії нашла свій вислів і в царині адміністративного поділу України. Владаючи в вічі є обставина, що на Україні Компартія, не закінчивши ще українізації, взялася за енергічне проведення в життя болгарізації, грецизації, шиманізації і т. д. всіх нац. меншостей. Всі ці „зації“ відбуваються не тільки на культурному полі, але й приворочуються практично до території. Коли до цього додати ще й „сврейзацію“ деяких українських територій — то дістанемо цілу картину всього того, що твориться тепер на Україні наслідком нової національної політики. Ми тої думки, що всі ці великі й благородні та з великим розмахом заініційовані заходи Радвллади у відношенні до нац. меншостей можуть раптом обрватися просто ізза недостатці грошових засобів. Бо важко починати сто нових вельми коштовних справ в момент, коли не завершена найважливіша, тобто українізація.

Цікаво, що нічого не можна дізнатися про реальну політику Радвллади і Компартії у відношенні до російської нац. меншости на Україні. Але це зрозуміле. Бож сама КП(б)У. у відношенні до української маси являється по своєму складі представницею російської нац. меншости. В самій партії Українці творять знову українську нац. меншість. В тому то в закладається трагізм українізації. Україною править російська партія з українською меншістю у своєму лоні. А через те тій партії „безразлічно“, чи українізація закінчена чи ні. Російська партія трактує на Україні однаково українське, молдавське, болгарське і жидівське національне питання. Справа російської нац. меншости, до якої належить пануюча партія, для неї не існує. Російська нац. меншість стоїть на Україні понад національною політикою. Нащо ж її підтягати під якісь політичні експерименти, коли вона й так панує.

В. М.

Сергій С. Вербенець і Жиди.

Замітки „Діла“ і спростування „Хвілі“.

У відповідь на нашу замітку (з 28. п. м. ч. 265) по становищі жидівських послів супроти заходів Української Парламентарної Репрезентації порушити справу Ольги Вербенець на соймовому форумі, у нинішній „Хвилі“ (ч. 2050) наводимо так званий: „У зв'язку з інсинуацією „Діла“ тосба свідати, що „Хвілі“ у Львові перше порушила справу Вербенецької і що на відповідному внесенню, а не як позая „Діло“ інтервенції Українського Союмоного Клубу (сойм. друк ч. 1523) випають підписи жидівських послів п. д-ра Розмаліна, д-ра Шварца, Геллера, Райнігера, Фельдмана і Вигодського“.

Це спростування не суперечить нашим попереднім твердженням. Перш за все „Діло“ говорило про жидівських послів, а не про „Хвілі“; про конфіскацію „Хвилі“ за те, що вона підкупулася на репеліції Ярославського тижневика, згадується навіть у тій самій нашій замітці, у якій п'янується становище жидівської парламентарної репрезентації. Далше, наведемо спростування не опрочиде факту, що жидівський сойм, клуб, як такий, не підтримує заходів Українського Клубу; поміж шістьма підписами жидівських послів немає підпису д-ра Леона Райха, голови клубу (а саме про нього говорилося у нашій замітці), які решти двадцяти жидівських послів!

Зі сказаного ясно, що „Хвілі“ зовсім безвідставно називає наші докори „інсинуацією“.

У. С. Р. Р.

Народні судді і адвокати на Київщині.

На 110 народних суддів на Київщині 103 партійних, 7 безпартійних, робітників 66, селян 32, інтелігентів 12. На 409 адвокатів членів партії всього 18 прц. (Більшовик, 19. XI.).

Шкільні оплати в народних школах Києва.

Губвиконком установив такі шкільні оплати в трудових (народних) школах м. Києва: Робітники та службовці, що одержують заробітний платню в розмірі до 35 карб. місячно, мають право на даремне навчання дітей. Хто одержує понад цю норму, платить відповідно до висоти заробітної платні 70 коп. до 5 і 8 карб. місячно. Ремісники одинокі платять 5 карб., інші ремісники 8 карб., нетрудові елементи 15 карб. Інваліди, безробітні члени професійних спілок й ті особи, що знаходяться на утриманні Соцстраху мають також право на дарове навчання дітей. (Більшевик, 15. XI.).

Товариство допомоги ліквідації неписьменности.

В одному Києві Товариство допомоги ліквідації неписьменности нараховує 600 гуртків, з загальною кількістю членів до 40.000. Є це найбільше поширена тепер громадська організація на Україні.

„Українізація“ КП(б)У.

В Москві призначили, а в Києві „вибрали“ секретарем Київського губкому КП(б)У. тов. Постишова, який, як видно з поданої в „Більшовику“ з 16. XI. біографії, за ціле своє життя ніколи нічого спільного з Україною не мав і є цілком чужою людиною для України. Попереднього секретаря Київського губкому КП(б)У. Лаврентія призначено на „грузинизатора“ Компартії Грузії.

До рахунків за інтервенції.

Київський Губкомітет допомоги жертвам інтервенції зібрав до цього часу по всій Київщині 40.685 карб. претенсій, на загальну суму 725.411.336 карб. (Більшовик, 16. XI.).

Склад нововибраної київської міської ради.

Минулого року по місту Києву було виборців 109.521, цього року 182.719. Минулого року взяло участь у виборах до міської ради 76.809 виборців, цього року 94.641. Таким чином при значній зрості числа виборців зменшилася їх активність у виборах. Минулого року міська рада складалася з 701 членів, цього року вибрано 1920 членів. Отже там нема з гори усталеного, незмінного числа членів ради, тільки воно залежить від загального числа виборців і усталеної кількості виборців на одного члена ради. На 1920 членів ради є 319 жінок. По „партійности“ члени ради діляться так: комуністів 63 проц, комсомольців 9 проц, безпартійних 28 проц. Під національним оглядом члени ради діляться так: Українців 300, Росіян 300, Жидів 280, решта припадає на інші національності. Не маючи відомостей про національний склад населення у Києві, не можна сказати, чи національний склад членів ради відповідає національному складові населення.

КАВУ палену КАВУ спру чоколяду ЧАЙ накао

найліпшої якості поручає

ФРИДРИХ ШУБУТ І СКАРИНОН 45.

Вистипки на прозвізінно виконуються за 1886 сльплатою. — На бахання цінники. 45

ОСТАННІ ВІСТІ.

Промова віцепрем. Тугута.

28. XI. в адміністративній комісії польського сойму промовляв віцепрем. Тугут, в зв'язи з дискусією над звітом спец. підкомісії, покликаной до розглянення матеріялу в зв'язи з посольськими внесеннями про східні воевідства. Тугут спротивився внесенню референта Звезинського про введення виймкового стану в східних воевідствах, бо вважає, що населення в цих воевідствах не є так нелюдяне супроти держави, як стероризоване і дезорієнтоване хаосом. Введення виймкового стану не вспокоїть населення. Радше слід полішити відносини й усилити поправою адміністрації і піднесенням добробуту населення. Виймовий стан був би завішенням шильду, що дійсно ніщо не змінив би, а наслідки могли би бути такі, що на міжнародному терені заквестіонували би право Польщі до східних воевідств. Слід пам'ятати, що багато держав не визнало полагоди справи польських східних границь, а большевицька агітація в усіх європейських столицях чекає лише цієї хвили, щоб заквестіонувати права Польщі до східних воевідств. Виймовий стан мусилося би ввести щойно тоді, колиб у сх. воевідствах було повстання. А все таки війни там ще нема. Засоби держави зовсім вистарчають. На бандитів є наглі суди, є прокуратори і сл. судді. Коли лише польська політика буде гнучкіша й одностайніша, можна буде мати порядок. Уряд не піде на шлях кереніани, противно має способи, щобі відповісти на злочини і насилля. Насилля самособою, слід відперти силою. Але силою не оздоровиш хорих відносин. Уряд просить терпеливості, бо не знає магичних штук. Не слід трактувати сх. воевідств як Камеруну, але створити відповідні адм. й екон. услівя, порядок прийде сам.

Лівія прийняла промову Тугута оплесками. В дискусії промовляли Яремич (Білорус) і Узембло (ППС.) нарікаючи на адм. надужиття. Дальшу дискусію відложено до слід. засідання. До голосу записавсь 17 послів.

Бат в Судані.

Єгипетські війська в Судані не послухались приказу кинути Судан. Тому оточили їх англ. війська. Губернатор Єгипту повідомлений про це губернатором Хартуму, поручив поборовати спротив, але без проливу крові. Два влітали одного з судан. бат. збунтувалися в Хартумі, вверлися до військ, шпиталю і убили двох англ. горожан і двох сирійських лікарів. Англ. війська адекватували бунтівників, але й самі потерпіли значні втрати.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це неродня феодеза, на певний вахит у добі виколіття III

З польських справ.

Додаткові кредити. — Сканінал „Гузогану“. — Дипломати. — З'їзд польської черної сотні.

В моменті писання цих рядків повідомлено, що чим закінчилися вчорашні засідання сойму, посвячене в цілості чотирьом стовам польського уряду, відповідальним керівникам усього нинішнього польського режиму: міністрам закордонних справ, військових, освітніх і внутрішніх. Усі чотири міністри домагаються асигнування у новий бюджет додаткових кредитів. Ось саме з нагоди дискусії над цими додатковими кредитами віддався якийсь у соймі цікавий захід. І так з огляду на особу Скіньського об'єднана Хіла заповіла демонстративне внесення скресити міністрові закордонних справ на знак недовіри диспозиційний фонд. Претенсії мін. Сікорського викликали вже у бюджетовій комісії сенсаційну опозицію недавніх його найбільших союзників — пелесців. Як відомо, негативне становище делегатів ППС. у бюджетовій комісії супроти Сікорського не найшло одностайного признання у венті їх партійних товаришів, так, що в посольському клубі ППС. повстав досить не невирішений поважний конфлікт. Тому, що опозиція частину лівій проти Сікорського стоїть у тісній зв'язку з розходженням поміж Сікорським та Пілсудським — висування справи мін. військових справ на арену соймового пленуму може привести до багатьох цікавих моментів. Нічого й казати, що кожна поява міністра Міклавського на урядовій трибуні приводить до скандалів, яких удостоюється мало котрий міністр освіти. Цим разом проти Міклавського мала виступити ціла т. зв. лівія: відомлення клубів „національних меншостей“ міоме. Дискусія над кредитами для міністерства внутрішніх справ дасть нагоду новому міністрові Ратайському почути вперше симпатичні уваги на тему державної адміністрації. Усі міністри напередодні заходяться біля виверчування у державній касі нових дір — за згодою законодатного тіла. Сойм дає нові гроші на військ. і на поліцію, на загараючи пописи міністрів та на культурно-регерські практики. А тимчасом високі міністерські достойники добувають собі беззастовничі „кредити“ багаторічними шляхами омиваючи офіційними дискусіями й всякого зайвого галасу. Після жидівської афери, як з ласки б. міністра фінансів Кухарського наразили Польщу на втрату 2 і пів мільона пів. франків, мав новий образ „санції фінансів“. Т. зв. „Гузоган“ („Główny Urząd Żywnościowy“ у Варшаві) мав завданням дбати про пониження харчових цін. Своєю мету він виконував таким робом, що віддавав з державних витратів мукі некарам на спекуляцію. Варшавські газети ображують, що на дій. діяльність „Гузогану“ державний скарб втрачає понад 7 мільйонів злотих. До Надвірної Ради цієї меткої інституції належали м. н. директор департаменту мит і монополів у міністерстві фінансів, Глозакі, і генер. секретар Економічної Ради міністерства Відомств, — оба найблизші співробітники „мужа провідництва“ Вл. Івабського. В. міністра фінансів Кухарського соймова скарб. бова комісія поставила перед Державним Трибуналом: інших вишестоящих достойників „Гузогану“ скарб. бова підкомісія намагалась виправдати й цілу аферу вкотре до „дрібниць“.

З новин польського дипломатичного світу повідомляють про уділення проф. Кентшинському згоди з боку московського уряду на призначення названого дипломата новим польським послом у Москві. Хлаповскі дефінітивно став амбасадором у Парижі; титул амбасадора Вл. Скіньського, дотеперішнього посла при Квіріналі, має піднести його престиж, як одного з акушерів конкордату.

З позасоймових і позаміністерських справ безумовно слід згадати про зїзд „Товариства опіки над кресами“, себто патентованої польської черної сотні. Зїзд відбувся 9. п. м. у Ковлі, приїхали на нього хієнські послы на чолі з рабіном Глозінським, з волинського воевідства був офіційний представник, а куратор Сікорського явився у власній особі. Біскуп Дубовскі відправив святочну Службу, після чого почали фабрикувати новий проєкт на зніщене Русі. Головними напрямними зїзду, це: оборона військових чотів, зміна виборчої ординації, партійна контрола Хієн над міським самоврядуванням, повне опанування поліційного апарату, зачистка

готу польським послам, а все не пере-
зести передусім шляхом негайного вве-
діння віймового стану. Отже у прийня-
тій точці резолюції віймовий стан на
„кресах“ є першим постулатом. Слідую-
чи, це підвищення платень органом по-
ліції. Далі йдуть: вимоги видачі судові
усіх послів з листів ч. 16, яких суд буде
домагатися і т. д. Крім резолюцій, від
заслав до през. Войцеховського телеграму,
в якій „300 делегатів польських організа-
цій Волині“ стверджує, що „діяльність
диверсійних банд зносла“ і домагається
негайного проголошення віймового ста-
ну. Крім словесних заяв і резолюцій, по-
ліція денационалізаційного чорностоєчного
походу намітила цілий детальний план
пальшої своєї акції на українській Волині.
Це: будова „остатків“ і всіх „домів“,
поширення праці „Масажі школярів“,
міські інвестиції і активні співпраця з
організаціями колонізації.

Міністр Ратайський і віце-міністр Тугут
мають матеріал для дискусії: готують си-
стематизований план „санції кресових
відносин“, якого досі вірно трималися
усі польські міністри внутрішніх справ і
усі офіційні „спеціалісти від кресів“.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Попереднє (266) число
нашого часопису сконфісковано польською
прокуратурою за кінцевий уступ п. з. „Со-
юзники“ та один уступ лі статті „Ма-
рий Лябел Ланьцуків“.

— **Повстання Скоропадського.** Філь-
дешфійська „Америка“ з дня 8. листопа-
да приносить огляд „сензаційної“. На під-
ставі рішення В. Січового Конгресу з 31.
має 1925, котрий постановив монархізм як
принцип в організації й державі, як також
застосування опії ширшого громадянства
в Америці і всеукраїнського державного
центру (1) — висказалась Січова Організація
за гетьманом Павлом Скоропадським і
зая 8. листопада 1924 поклалося Січова
Старшина зложити присягу гетьманові у
відношенню до старокресових справ. Од-
нушення було велике. Народ плакав з ра-
дості... Як відомо, на чолі Січової Ор-
ганізації в Америці стоїть д-р Осип На-
зарук.

— **„Марні“ школи на Лемківщині.** Ку-
ратор краківського шкільного округу
Огіньскі, в товаристві інспектора д-ра
Польяка та інспектора Дрезинського огля-
нув понад 30 шкіл з українською викла-
довою мовою на Лемківщині, при чому
ценеди ствердили „марність“ шкільних по-
міщень. Можемо собі уявити умови нав-
чання в тих „марних“ школах.

— **Подання в справі звільнення з
війська.** Супроти частих випадків вноше-
ння подав в справі реєстрації, звільнення
з війська і т. п. прямо до вищих військо-
вих інстанцій з поминанням П. К. У., вій-
ськової влади комунікують, що це не при-
сипує, противно, опізнано полагодження
справ: петенти мусять в усіх справах звер-
татись в першу чергу до П. К. У.

— **Помисли в справі приватних ра-
діостанцій.** На основі міністерського роз-
порядку про дозвіл на заложення приватної
радіостанції може старатись тільки повно-
літній польський громадянин. В тій цілі
має він зголоситись з особистими доку-
ментами і поданням в поштово-телеграфіч-
ному уряді даної місцевості. В поданнях
треба точно означити призначення радіо-
станції та зобов'язання до виконання роз-
порядків влади в області радіофонії.
Уважне в той спосіб уповноваження
каже до кінця календарного року і з по-
чатком слідуєчого мусить бути прольго-
ване.

— **Проти напастей на польську ар-
мію.** Президія польської ради міністрів
комунікує: міністр військових справ, ве-
рнувшись до краю, видав ряд розпорядків
в напрямі переслідування винуватих в о-
биді війська та поширювання пресових
статей обидливого змісту. Особливо по-
ручено прокураторам доносити про всякі
пресові виступи, які паражують честь вій-
ськових осіб.

— **Вибори президента Австрії.** Вибори
нового президента австрійської респуб-
ліки відбудуться 6. грудня ц. р. Загаль-
но думають, що Гайнх буде наново ви-
браний. Бувши канцлер д-р Зайпел від-
кинув пропозицію кандидатування на це ста-
новіще.

— **Нерівномірні результати опції.**
На основі польсько-німецької конвенції,
заключеної в серпні ц. р., польський уряд
виселив з Польщі 35.000 осіб, які опту-
вали в користь Німеччини, приймаючи в
заміну 5000 німецьких Поляків, що опту-
вали в користь Польщі.

— **Без клопоту і туди.** З титулу су-
спільного забезпечення на Голішньому
(Шлеську, дістане Польща від Німеччини
26 мільйонів золотих марок. Перша рата в
сумі шість мільйонів буде виплачена 1. лю-
того 1925 р.

— **Ні в нутрі в двері.** В польському
міністерстві скарбу відбулася навада пре-
мієра Габського з представниками поль-
ського промислу і хліборобства. Обгово-
рювано проект випущення промислових
акцій в зв'язку з примусовим стягненням
маєткового податку, бо виконання цього
податку могла би зле вплинути на кре-
дит. Представники промислу і хлібороб-
ства заявили, що стягнення маєткового
податку не є можливе навіть протягом
трьох літ. Супроти того запропоновано

продовження речення стягнення податку на
довгий час.

— **Страйк в Лодзі.** Дня 27. ц. р. поча-
вся в Лодзі страйк, який обняв 90% усіх
текстильних фабрик. Загальне число ствай-
куючих робітників обчислено на 70.000.
Про вибух страйків в текстильних фабри-
ках доносять крім цього з Пабянів, Озор-
кова і Томашова.

— **Фальшивування поштових перепа-
сів.** У Кракові арештовано поштового
практиканта Яна Ляховіча, який признався
до фальшивування двох поштових переказів
на суму понад 10.000 золотих.

— **Боротьба з манією двобої.** Дня
27. ц. р. відбулася у варшавському вій-
ськовому суді розправа проти полковника
Дзвонковського, обвинуваченого в двобої
з редактором Адольфом Новачинським.
Полковника засуджено на 3 дні арешту.
Дзвонковський прийняв присуд.

— **Ісході секретних документів.** В
американським посольстві в Рязі розбито
огнетпелу касу, з якої забрано секретні
документи, не торкаючи грошей.

— **Справа Бесарабської.** Випущено
знову на волю Степана Прийдуня, го-
сподаря з Потока, бережанського повіту,
по 11-місячній в'язниці. Всі закиди відпали,
крім злочину з § 101 (надужиття урядової
влади). Другий обвинувачений Гриць Ли-
холов з того ж села заховів на сухоті і
лежить в тюремній шпиталі на Бригідках.
Щодо нього остане злочин з § 67 к. з.
(шпіонажа) і палата радних рішила випу-
стити його за кавцією 1000 зол. Його обо-
ронень вніс ще прохання до апеляційного
суду на обличення каси.

— **Комуністична агітація в Лотві.**
Рижська поліція викрила на днях ряд ко-
муністичних організацій. При ревізії знай-
дено багато комуністичних документів,
між иншими інструкції з Москви. В ін-
струкціях говориться про оснування ко-
муністичних сполучних кружків, для підго-
тування майбутнього озброєного повстання.

— **Зміцнення охороночі в Румунії.** Ру-
мунський уряд рішив збільшити букареш-
тський жанпаомський корпус на 1000
людей. Причиною цієї зміцненочі „охоро-
ни“ є безустанні політичні демонстрації,
для яких ліквідування вживано дотепер
військо.

— **Провит ліквідації австрійської
військ.** Віденська „Ді Штунде“ пропонує
ліквідацію австрійської армії. Часопис під-
черкує, що ця армія є тана мізерна, що в
ніякому разі не могла би оборонити дер-
жави перед нападом, а 620 мільярдів ав-
стрійських корон, витрачених на її удер-
ження, творить більшу суму, ніж цілий
бюджетний дефіцит на 1925 рік.

— **Ресторан без нелюдей.** Амери-
канське місто Детройт має свою особли-
вість в ресторані, позбавленому кельме-
рської обслуги. Люльську працю заступає
там електрика. Різь вибирає собі столики,
а відтак зазначає на „меню“ вибраву стра-
ву. Коїзь цілину в столі переходить „ме-
ню“ до кухні. За хвилю покрива столічка
зникає, а на її місце висовується друга з
жатоною стравою. Також „електричною“
дорогою ліквідується рахунок.

— **Недуга Рабіндраната Тагора.** З
Аргентини повідомляють, що перебуваю-
чий там від довгого часу Рабіндрнат
Тагор тяжко захворів.

— **Цепеліном до північного бігуна.**
Капітан німецької військової авіації
Бовно запропонував відомому подорож-
никові Нанзену спільну виїзду до бі-
гуна. Сподівом виїзду мав би послужити
цепеліний наддух. Нанзен при-
няв пропозицію, віруючи в успішність такої
виїзду.

† Посмертні згадки.

Маруся Глібовицька, студентка уні-
верситету, донька бл. п. о. Софрова, ка-
техита гімн. в Бродях, заосмотрена Найс.
Тайнами, заснула в Бозі дня 17. XI. в 25.
році життя. Перенесення Тлівних Останків
до родинного гробівня в Бродях відбуло-
ся дня 20. листопада ц. р. В. І. II. 900

Тарас Матейко

У. С. С., Підхорунжий У. Г. А., сту-
дент експортної академії в Празі і
українського університету у Львові
заосмотрений Найс. Тайнами помер
в довший і тяжкий недугі в Оприш-
ківцях дня 26. листопада 1924. в 23.
році життя.

Похорони відбулися в п'ятницю
дня 28. листопада о год. 9. рано в
Опришківцях. 973 1-1

ОПОВІСТІ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр М. Стадника у
Львові. Салю тов. Лисенка (вул. Шашке-
вича).

В неділю 30. XI. год. 3 попол. у третє
„КНЯЖНА ЧАРДАША“ оперетка год.
7-30 „ПІМСТА ЛІЛИКА“ оперетка. В по-
неділю 1. XII. перша абонементова виста-
ва по знижених цінах: „ДОН ЖУАН“, пе-

са на 3 дії Рітнега. — В Дрогобичі, сая
Кіна. В четвер 27. ц. р. „КНЯЖНА ЧАР-
ДАША“, оперетка Кальмана. В п'ятницю
28. ц. р. „БАЙДЕР“ — В Бориславі, са-
ля Жилия. Дому. В суботу 29. ц. р. „КНЯ-
ЖНА ЧАРДАША“ оперетка. 5-5

Український Нападінський хор
під проводом П. Котка.

У суботу 30. XI. м. Копичинці.
У неділю 30. XI. м. Копичинці.
У понеділок 1. XII. м. Чортків.
У вівторок 2. XII. м. Чортків.
У середу 3. XII. м. Теребовля.
У четвер 4. XII. м. Теребовля. 840 8-2
У п'ятницю 5. XII. м. Тернопіль.

Стінний календар У. П. Т. на 1925 р.
прикрашений колірною заставкою П.
Ковжана, містить свята гр.-кат., правосл.,
рим.-кат. і жидівські. Ціна 1 зол. Висилає
канцелярія УНТ. Львів, Ринок 10. 905 1-3

З Товариства навч. викл. ім. П. Мо-
гили. В неділю дня 30. ц. р. виклада-
ме П.-В. Волод. Кучер на тему: „Макро-
і мікрокосмос“ о 5. год. попол. в салі
„Української Бесіди“ при вул. Рутівського
ч. 22. 1. пов. 1-1

Замість візиту на могилу бл. п. Ма-
руси Глібовицької, зложили Українські Те-
лариста в Бродях 110 зол. на „Рідну
Школу“. За щедру жертву щиро дякує
Головна Управа УНТ. 711 1-1

Дрібні оголошення.

КАЛЕНДАРІК „РУСАЛКА“ на 1925 р.
гарно печатаний двома класками вже
продається. За прислану готівку зл. 5.90
висилає 12 примірників. А. Окиш, Львів,
Кадецька 4. 857 4-10

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТИ

Д-р Олекса Олійник і
Д-р Володимир Лисий
в Тернополі.

повідомляють, що переносять свою кан-
целярію з лнем 1. грудня ц. р. до дому
„Народної Торговлі“ з мая 3. (партер
в підвізю), де передтим містилася канце-
лярія Подільського Союзу Кооператив і
873 філія Просвіти. 3-3

Лікарсько-дент. Заведення

Д-ра ШИМОНА РАППАПОРТА
і ЯКОВА НАССА 842 6-10

Львів, вул. Синтуська 17. II.

Пломбування й виїмання зубів без болю.
Штучні зуби в кавчуку і золоті після аме-
риканської системи. Пациєнти з провізії
Полагоджується в найкоротшому часі
П. Т. урядовцям і студентам значна знижка.

Ширіть наш часопис!

СТУДЕНТ II. р. Фі-

льозоф, який ізза
браку матеріальних
спедств, не може на-
разі продовжити уні-
верситетських студій,
шукає лекції з упер-
жанням на селі. Пис-
ма для студента,
приймає з чемності
Заряд фабрики „Зло-
ровля“, Львів, вул.
Здоровля ч. 9.
885 3-3

ПОЗІРІ Памі і Па-

нове! Хочете по-
знайомитись в матрі-
моніальних цілях —
удайтеся з довірям
до найліпшого бюро
посередництва М.
Марьяк в Перемислі,
вул. Словацького 100.
Бюро має багато кан-
дидаток і кандидатів
зі сфер інтелігенції,
купечства, різної на-
родности. Богаті, мен-
ше заможні і бідні
найдуть шастя. Дис-
креція стисла. Сотки
подяк можна пере-
глянути в канцелярії.
Фотографії і подвійні
почтові значки при-
слати. 520 9-2

АДВОКАТ на про-

вині, пошукує
континента. Зголо-
шення вул. Домбров-
ського 10. 901 1-2

Українці міста Львова і околиці.

Дня 30. (неділя) ц. р. о год. 12. в пол
відбудеться

у великій салі „Народного Дому“
у Львові

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ

посвячене справі опіки над українською
ремісничою і торговельною молодіжю. Я-
вляється громадою, бо справа дуже важна!
Комітет опіки над українською ремісничою
і торговельною молодіжю.

Професора Миколи Полека

ЖИТТЯ ГРЕНІВ І РИМЛЯН

XII, 292 ст. вел. 8-ки і 115 ілюстрацій. Дл
всіх дуже цікаве. Продається по
книгарням зл. 7.50. 861 2-4

По перерві викликаній відносинами пово-
єнними, одержати можна знова славне, ме-
далями світових вистав відзначене і від 20
літ всюдн уживане натирання усмиаюче
біль речамтам як також всілякі ломанні
„НЕРВОП“ д-ра ФРАНЦОЗА

в Тернополі. — Ціна флакона 2 зол.

При надісланню згори переказом пошто-
вим 20 зол., висилається 10 флашків флако-
на, не числячи рівнож опакування. Цістати
можна у всіх апіках д-ра Францо-
за, з маркою охоронною

775 Силач з молотком 5-14

або просто під адресою

Д-р 10. Француз апікари в Тернополі ч. 80.

ПОДЯКА.

Подобалось Всевишньому покликати до
Себе дня 17. XI. одиноку вапу найлоро-
шу доньку і сестру Маруся Глібовицьку,
студентку університету. Прибиті важким
горем складаємо щирю подяку Всецесному
Духовенству з ласкаву участь в панакі-
лах і похороні, а се: о. деканові Демчин-
ському, о. сов. Мінкові, о. сов. Чуботому,
о. сов. Зойфіоцькому, о. сов. Осадні,
о. сов. Базилевичові, о. Павлу, о. Фенчик-
ському і о. Микитюкові. Крім цього о. Па-
вулі і о. Микитюкові за промови в церкві
і на кладовищі. Дякуємо о. внож Вп. Пан-
ству мененасам Жолирчукам за їх добре
і шире серце, як також Панству Демчин-
ським і Докторам Бернгамтам. Щирю по-
дяку складаємо громадянам Великих і Ма-
лих Фільварок і Вп. Українському Студен-
тству, що на переміну несли Тлівні Остан-
ки на кладовище. З окрема дякуємо Вп.
II. І. Ганчарикові за прашальну промову.
II. II. Каторові, що займає деякими похор-
онними справами. Шире спасибі всім
добрим подругам Покійної і її ученикам.
Вкінці дякуємо всім місцевим і позамісцевим
громадянам, що мимо негодної по-
ри, численно прибули, та місцанському хо-
рові, що своїм співом звеличили сумний
похоронний обряд, та попросили на до-
рогу кращого життя.

Всім тим, що зложили устно чи письмем
но заяви свого співчуття, з приводу ве-
ликого удару, складаємо цю дороною
щиро-сердечну подяку. — Броди, 25. па-
долиста 1924 р. — Мама і брат, 900 а

ALBONIL

Найліпше ароматичне

— МИЛО —

до прання і миття.

Одинокі Фабриканти: П. ШТРАЛЬ і С-КА,
хемічна фабрика ШОПЕНІЦЕ (Гор. Шлеськ).
Представництво: ОСКАР МАНТЕЛЬ, Львів,
вул. Пекарьська 5. — Вже скрізь до набуття.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПЛА.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4/20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7/50 зл., Німеччині 7/50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Р.-
мунія 150 лей, Болгарії 7/50
зл., Австрії 7/50 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Початковий редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Становище до Радянської України.

Від часу до часу доводиться нам стрічати в українських і не-українських пресових органах заклики і докори з приводу нашого становища до Рад. України. Американсько-українські національні органи всіх мастей закидають нам, що ми „вихвалюємо“, „возвеличуємо“ відносини на Рад. Україні. Зновуж радянські органи (як нпр. київський „Більшовик“) підносять з почуттям невдоволення, що ми обстоюємо українську державну ідею, багато уваги уділяємо подіям в Рад. Союзі з точки погляду „суверенної української держави“ і „щоб подразнити польську шляхту“ славимо національну політику більшовиків, хоч зисловлюємо незадоволення способом переселення українців. Вшехпольське „Слово Польське“ в статті „Від націоналізму до комунізму“, написаній з приводу наших передовиць: „Кристалізаційний крок“ і „З відкритим шоломом“ просто посуджує нас в комунізмі, пишучи:

„Крапля по краплі перепускають трудячки через свої органи більшовицьку пошесть і приготують українське громадянство до недалекого завоєнту в бік Совєтенії і скинення своєї облудної маски націоналізму“.

До тогож взагалі серед нашого громадянства знімаються голоси, і то навіть серед „професійних політиків“, що становище нашого органу до Рад. України є невірне, нерішуче, хитке і неясне.

Це все примушує нас вяснити наше становище до Рад. України, щоби усунути всі сумніви. Та перш усього кілька заміток з приводу поліцейських заміток „Слова польського“.

Недавній той час, як зі сторінок львівського вшехпольського органу лунали поклики проф. Ст. Грабського, щоби польський націоналістично-реакційний табір і російські комуністи дружно подали собі руки з метою знищити „український сепаратизм“, спетрифкувати границі онжського трактату, викреслити саме ім'я „Україна“, довести до безпосередньої, дружньої співпраці „великого“ польського і не менше великого російського народу в цілі ліквідації „несамовитої“ української проблеми. Довго лунали ці благородні поклики, довго і безуспішно витягалися вшехпольські руки. Російські комуністи не пішли на приману вшехпольців. Можливо хотіли, а що найважливіше — не могли. Український рух, український народ явилися сильнішими від всіх ліквідаційних теорій та робожних бажань. І тепер, коли рамки Рад. України починають виповнюватися українським змістом та коли ми почали відмічувати додатні прояви українзації, заведена в своїх сподіваннях польська реакція починає рететувати, накликувати поліцію і ще один крок, а буде нам дорікати відсутність українського національного почування. Так, тетрога північ, але не по лінії вшехпольських бажань і це найбільше виводить з рівноваги польський реакційний табір.

Інші наші опоненти чи противники не можуть зрозуміти нашого становища до Рад. України головню то-

му, що вони утотожують справу нашого відношення до комуністичної партії (КП(б)У) зі справою становища до Рад. України як певного державного твору. Бо хоч Рад. Україною управляє тільки одна державна партія (КП(б)У), то всеж таки з ширшої точки погляду не слід її утотожнювати з українською радянською державністю. Зовсім природно, що наше відношення до правлячої партії, — як радикальних демократів і націоналістів — є негативне, але становище до української державності, без огляду на те ким піддержуваної, є позитивне.

Сьогодні не підлягає найменшому сумніву, що існує українська держава. Своім ладом, устроєм, правовими нормами, становищем в СРСР, вона не підходить до того розуміння державного твору, яке є уосноване нашими правно-державними поняттями. Признаємо, що українська державність є сильно стиснена, вузка, неповна, але факт зостається незаперечним, що вона існує. Виповнення рамок української державності вповні і всеціло українським змістом залежить вже від нас самих. Примушення пануючої партії до уступок в напрямі вимог українських мас — теж залежить від нас. Що більше! ми бачимо те відрядне явище, що правляча партія є примушена поступатися перед настирливим і нестримним напором українських мас; ми бачимо, як фкція української радянської державності звільня, але певно й неминучо перетворюється в дійсність; ми бачимо зріст активної творчости українського громадянства на Рад. Україні. Правляча партія поступи-

лася — хоч неохоче — на точці українзації, поступається на точці селянської квестії, а навіть доходить до того, що вже й уряд Рад. України починає виступати — хоч досить несміливо — проти централізаційних змагань Москви.

Як довго на широких просторах України був пливкий стан, як довго відбувалася революція, як довго йшла боротьба за демократичний лад України, ми стояли на боці демократії. Тепер же маємо на увазі в першу чергу закріплення української державності і її поширення та виповнювання її рамок українським змістом без огляду на форму правління і соціальний лад. З точки широкого національного погляду неважним є, котра класа є при владі (міщанство, селянство чи робітництво), але важним є, щоби та класа була українською і здатною витворювати культурні цінності. Колиж тепер йдуть намагання в напрямі українзації владної класи міського пролетаріату, то ми можемо тільки повитати ці намагання.

Крім того постійно мусимо мати на приміті, що Галичина — як Пісмонт України — скінчила свою ролю. Осередок українського життя, розвитку його напрямних, кристалізації — часом підсвідомої — національно-політичної думки перенісся на Рад. Україну. І тим новим будуючим центром є не Львів і не Харків, тільки Київ.

А все це спонукує нас можливо як найбільше уваги присвячувати подіям, змінам і перемінам на Рад. Україні, зазначувати здвиги українських мас, навіть не хехтувати метаморфозами пануючої там партії, бо з долею Великої України тісно в'яжеється доля всього українського народу.

Ф. Ф.

Крапля по краплі довбе камінь.

В справі оборони національних меншостей.

Женева, 26. листопада 1924.

В наслідок всесвітньої війни виникло багато нових суверенних держав. Всі вони творилися хоч і на підставі вільсонівських „точок“, але не по однаковій методі. Тим державам, яких причислили до стану переможців, приділили велику кількість „меншостей“; переможеним, навпаки, — залишили їх дуже мало. До перших належать Польща, Чехословаччина, Румунія та інші, до других — Угорщина, Австрія, Германия...

Для нас, Українців, найбільш цікаві перші три держави, тому що там живе коло десяти мільонів нашого народу на суцільній, майже ніде не розірваній, споконвічній території українського народу, яка межує з величезною територією Радянської України, з двадцяти п'яти мільйонами прийнятими українським населенням. Історичні наслідки такої географічної ситуації можливі тільки в одному напрямку: український народ зіллється в одну велику державу, може з федеративним внутрішнім ладом, але суверенну й незалежну, — зібравши до купи всі ті території, які увійдуть тепер в межі інших держав

Як це станеться і коли це станеться, сказати не можна, але що це станеться — в тому нема сумніву!..

Алеж... поки сонце зійде, роса очі виить... Тому ми і в сучасному нашому становищі повинні вживати всіх заходів, використовувати всі можливості, аби боронити наші національні „права“, наші національні здобутки. Я не буду тут торкатися Радянської України: там свої умови, своя боротьба, свої змагання, — там народ наш накреслив уже шлях до бажаної мети і невпинно прямує до неї... Я висловлю кілька думок про національні „права“ Українців по цей бік радянських кордонів.

В секретаріаті „Ліги Націй“, куди я звернувся з проханням дати мені відомості про фактичний стан справи оборони прав національних меншостей, мені дали величезний шийток на французькій мові, що називався так: „Protection des minorités par la Société des Nations — par Helmar Rosting. Genève, le 25 novembre 1923.“

Коли я вже попрощався, щоби виходити, пан, який зо мною розмовляв спитав мене:

— Ви якою власне національністю цікавитесь?

— Я Українець, відповідаю.

— А! Українець, сказав привітно пан. — дуже приємно, бо Українці не мало нам праці завдають...

Та, ми лаємо деяку працю секретаріатові Ліги Націй, але не таку вже велику, як здається тому панові, і незмірно меншу, ніж могли би і ніж мусили дати...

Хто тільки прочитає уважно вище згадану працю, той одразу побачить, що права меншостей у новоутворених державах не являються тільки їх власною справою і не справою держав, в межі яких вони увійшли, а справою міжнародною, інтернаціональною. Ці права забезпечені Версайським та іншими мировими трактатами; за виконанням відповідних державами обов'язків до інкорпорованих ними меншостей повинна стежити Ліга Націй через свій виконавчий орган — Раді Ліги Націй. А коли дійшло до розбіжності думок між цією останньою і якоюсь державою з приводу порушення або загрози порушення обов'язків щодо прав меншостей, — так відповідна справа передається на вирішення Постійного Міжнародного Суду, якого постанови є обов'язковими і не може бути опростована.

Бачите! Ліга Націй, на підставі трактатів, повинна остільки журитися меншостями, що навіть тільки загроза порушення їх прав державою-інкорпатором може викликати її інтервенцію.

Я не буду тут виписувати текстуально постанов трактатів, бо довелося б списувати цілі сторінки, — я коротко тільки нагадаю нашому громадянству про те загально відоме, що списане в тих трактатах, але чого наше громадянство не використовує в бажаній мірі — не використовує тої зброї, що її вложила йому в руки сучасне міжнародне право.

Перш за все, в Польщі наприклад, меншости мають всі громадянські права такі самі, як і громадяне польського походження — щодо мови, щодо релігії, щодо освіти і т. д.; так наприклад ми маємо право користуватися в суді рідною мовою — чи словесно, чи на письмі; ми можемо вільно засновувати і удержувати, без жадних перешкод з боку польської влади всякі установи — благодійні, релігійні, економічні, освітні, — такі як пансіонати, різні захисти, школи різних типів і розрядів — од нижчих-початкових до вищих і т. д.

А ось виписую дослівно:

„В округах, де меншість скітає значну частину людности, навчання в початкових школах держави повинно одбуватися на мові меншости, і для того з державного чи з муніципальних бюджетів призначаються потрібні кошти“.

Такі самі приписи існують і для інших національних установ меншостей (притулків, лікарень, просвіт та інших) — на рівні з відповідними установами пануючої людности.

Отже, чи не порушаються польською владою щодня і на всіх просторах, де тільки живуть мен-

дисти, всі ці приписи міжнародного права?

Чи не ховаються в катакомби наші найвищі школи у Львові, що утримуються на власні кошти українського громадянства?

Чи маємо ми таке саме право, як і Польки, утримувати інші наші національні установи?

Чи видаються з польських державних та муніципальних скарбниць кошти на утримання українських початкових шкіл в кількості відповідній числу української людуності тієї чи іншої округи?

Чи не накидає нам польська влада для наших шкіл учителів польського походження?

Такі запитання ми могли би ставити без числа, і всі вони вказували б на певне нехтування польською владою міжнародних постанов.

А ми з свого боку повинні були не дарувати своїм сучасним панам ні одного факту порушення наших прав. І коли ми будемо у відповідній формі, як того вимагають пакти й постанови Ліги Націй, добиватись ревіндикації погрозлених прав — такі чи інші наслідки, корисні для нас будуть.

Звернувшись тепер до отієї „відповідної форми“, в яку повинні бути одягнені наші домагання, аби вони були „до прийняття“ (recevable).

Знову роблю виписку з постанови „Ліги Націй“:

а) зміст петиції до Ліги Націй повинен відповідати трактатам про оборону прав меншостей;

б) з окрема, вони не можуть включати вимагання розриву політичного зв'язку меншости з державою, до якої вони належать;

в) вони не можуть походити з джерела анонімного чи не добре встановленого (mal établie);

г) вони повинні бути редактовані в лагідному щодо мови вигляді (sans violence de langage);

е) вони не повинні містити в собі інформацій чи фактів, які не давно були розглянуті Радою Ліги Націй.

Цю останню точку ми очевидно повинні розуміти в тому зміслі, що якийсь конкретний випадок не може бути двічі поспіль предметом петиції. Коли, наприклад, яка українська організація подала петицію про катування Бесарабової, то очевидно, що друга організація не

може вже подавати петиції з приводу згаданого факту, але з приводу фактів інших, хоч і аналогічних, безперечно може.

Коли петиція буде визнана секретаріатом Ради Л. Н. „до прийняття“ (recevable), про неї повідомляється заінтересована держава. Остання має право протестувати проти прийняття петиції, і тоді не питання остаточно вирішується Радою Л. Н. Коли ж зазначеного протесту з боку заінтересованої держави не було, або коли він визнаний Радою неумотиваним, так заінтересована держава повинна повідомити секретаріат, чи вона бажає дати свої пояснення з приводу петиції; коли бажає — так вона повинна на протязі двох місяців подати їх секретаріатові.

Як ці всі прелімінарії виконані, Голова Ради запрошує двох членів Ради, аби розглянути петицію. Коли один з цих членів Ради, або який інший (Рада складається з представників Англії, Франції, Італії, Японії, які є постійні і з шести виборних, які перевибираються загальними зборами Л. Н. що-року) вважає потрібним звернути увагу Ради Л. Н. на петицію, тоді вона розглядається, і Рада робить такі чи інші вказівки.

Подивимось тепер, хто ж власне має право звернутись з петиціями до Ради Л. Н. Очевидно найзручніше це робити нашим товариствам культурним і просвітним, взагалі товариствам, що легально існують в Польщі. Гадаю, що компетентним петиціонером міг би бути також український посольський клуб, хоч з цього боку й можуть бути зроблені деякі застереження юридичного характеру.

Не всяка петиція про порушення прав досягне безпосередньо мети; не кожна буде навіть і розглянута Радою Л. Н.; деякі може не будуть прийняті до розгляду; деякі після розгляду одкинута як неважливі, — але кожна петиція, аби тільки факти, на підставі яких вона зложена, були правдиві і мали відношення до трактатів про меншости, — такий чи інший вплив зробить на керманців сучасної всесвітньої політики. Хоч би навіть взяли такий випадок, що ні одна наша петиція й розглянута не була, то й тоді вони принесли б користь, бо накопичували б матеріал

проти польського уряду, і той матеріал напевне буде використаний тим чи іншим членом Л. Н., коли тільки настане відповідна політична ситуація.

Мало того, велике число петицій про порушення наших прав гарантованих Лігою Націй, — петицій добре обґрунтованих з правничого й фактичного боку, можуть привести врешті до ревізії трактатів, на підставі яких ми були інкорпоровані до Польщі, бо як ви знаєте, вічних трактатів нема...

То не сидімо ж, зложивши руки, не обмежуймося безцільними скаргами до польської влади, не обмежуймося публікацією порушення наших прав в пресі, а настирливо, послідовно і систематично обороняймо свої права перед міжнародним ареопагом.

Крапля по краплі доведе камінь... Ц...

БАЧЕВСКОГО
ЛІКЕРИ
ABRICOTINE
BANAN
CHERRY
CURACAO TRIPLE SEC
GRIOTTE
MENTHE GLACIALE
ORANGE SEC SEC
ROSE
SOUVERAIN 902 а) 1-3

Ліквідація українського шкільництва.

(Закриття української школи в Гулькові ад Кореличі, пов. Перемишлян. — Накидання примусової будови школи для польських дітей в Августівці, пов. Бережан.)

Львівська кураторія переводить далі послідовно свій план ліквідації українського державного шкільництва. Він полягає на тім, що в громад., в якій віддавна існує народна школа з українською викладовою мовою, освоюється польські експонівки. По якимсь часі ку-

раторія обі школи звиває, а на їх місце освоює нову, але вже з викладовою польською мовою. Таких фактів багато, найновіший з них в громаді Кореличі в присілку Гулькові, пов. Перемишлян. Там існувала вже 20 літ однокласова народна школа з викладовою українською мовою, до якої цього року ходило 50 дітей виключно української народності. Для дітей польських кольоністів основано експонівку в кольонії Кореличі. І от кураторія розпорядком ч. 34386, з дня 30. жовтня ц. р. звивула обі школи і замість них створила дво-класову школу з викладовою польською мовою, хоч українських дітей є понад 50, а польських не набивається навіть і 20. В тій новій школі учителька Полька почала вчити навіть і польських молитов. Між дітьми почалися сварки й бійки, які скінчилися тим, що польські діти мусли вийти зі школи. Родичі українських дітей зібрані на нараді дня 19. ц. м. рішили протестувати проти розпорядку кураторії і передали цей протест через своїх делегатів дня 22. ц. м. до рук львівського куратора. В протесті зажадали повернення школи з викладовою українською мовою, заставляючи, що не польську школу так не згодяться. Якщо кураторія не углядає протесту, то родичі рішені оснувати приватну школу власними коштами, щоби лише їх діти могли учитися в своїй мові. Охота заложити українську приватну школу сама собою є дуже відрадіним явищем, але при тім не повинні українські громадяне Гулькова забувати, що гроші з їх податків йтимуть на удержання виключно польської школи. Вони повинні доходити далі свого слушного права.

В травні 1923 р. на розпрізі конкуренційній в Бережані делегати громади рішучо протестували проти будови нової школи для кольоністів, в дорозі конкуренційній, до якої силували їх Рада шкільна повітова. Проте така Рада шкільна повітова самовільно розписала конкуренцію і цього року з весною наложива на громаду 1800 зол. як першу рату на будову цієї школи. Проти стягання тих грошей на будову школи внесено знову громадський протест —

Рабіндранат Тагор.

2)

КІСТЯК.

(Продовження.)

— Але цей старий, сухий кістяк, кидав на мене фальшиве світло, дарма, що я зовсім бездільно старалась усунути безсоромне підозріння. Ось чому з усіх людей, найбільше ненавиджу вас. Я хотіла крізь сонний прищ моєї краси, прогнати на завжди сон з ваших очей, а з ним весь остеологічний доробок, яким виповнений ваш мозок!

— Можу присягнути вам, на ваше тіло, колиб ви його ще мали — закликав я, — що в моїй голові нема ні сліду остеології і що те одиноке, що заповняє його, це картина вашої краси, яка вириває з чорного підкладу ночі. Це є все, про що можу сказати.

— Не мала я ніякого жіночого товариства, — продовжав голос дальше, — мій одинокий брат не хотів женитися. В жіночій кімнаті була я сама, самотня сиділа я в гні дерев, та мріяла, що цілий світ у мені кохається, що зорі спрагненими поглядами, пють мою красу, вітер зітхає за мною, перелітаючи біля мене, травичка, на якій спочивають мої ноги, тратить свідомість при моєму дотикові. Я мріяла, що всі молоді муштини світа, лежать у моїх ніг як хиткі билини; і моє серце обхоплював якийсь неозначений смук.

Коли Шекгар, приятель могого брата, чокінчив мелічні студії, став

нашим домашнім лікарем. Я бачила його часто, крізь отвір у занавісі.

„Мій брат був чудак і не міг дивитися отвертими очима на світ. Він був для нього за рябий і загострий. І так шораз більше від його відвертався, аж вкінці осів сам у темній закутині. Шекгар був його одиноким приятелем і одиноким молодим чоловіком, якого я могла бачити.

Коли вечером сиділа я в саді, тоді піла юрба моїх уявлених приклонників, які лежали біля моїх ніг, здавалися мені Шекгаром.

— Чи слухаєте мене? Про що думаєте?

— Я відповів з зітханням; „я бажав би бути Шекгаром“.

— Почекайте ще трохи. Вислухайте історію до кінця. Одного дощового дня дістала я гарячку. Лікар прийшов, щоби оглянути мене. Я лежала сама проти вікна, так, що рожевий відблиск вечірнього неба мусів падати просто на моє лице. Коли лікар прийшов і поглянув на мене, я старалася бути на його місці і оглянути себе саму. Побачила я в прегарному вечірньому світлі ніжне, біле лице, яке лежало на білих подушках, мов зіва-ла квітка, а кучері вільно спливали на чоло і на соромливо спущені вії, які цілому личку надавали зворушального виразу.

Лікар поситав тремтячим голо-сом могого брата: чи можу оглянути її живчик? Я витягнула уму-чену, гарно сформовану руку з під покривала. „Ах“, подумала я, коли глянула на неї, щоби могла я тепер

носити мій сафіровий нарамник*)

Не бачила я ще ніколи, щоби лікар так неповоротно обходився з пацієнткою, коли надслухував її живчик. Його пальні дрозали, коли брали мое рамя. Він мірив мені гарячку, а я його биття серця. Чи повірите мені?

— Вірю вам дуже радо — сказав я — биття серця у людини є зрадливим.

— Коли я підбужала, запримітила, що число моїх приклонників, про яких я мріяла, у вечірньому сутінковому саду, небаком змаліло до одного. Вкінці мій малий світ склався з лікаря і пацієнта. В такі вечери, убиравалася я потайно в золотисто-жовту „сарі“*), завивала в у-зол, а у волосся влітала вінок з білих квіток жасмину і тоді йшла я на своє звичайне місце під дере-ва, з зеркальцем у руці.

Чи думаєте, що змудилось мені подивляти мою власну красу? Зовсім ні, я не дивилася на себе моїми власними очима. Тоді була я подвійним еством. Давилася я на себе так, як би була лікарем: при-глядалася собі, була захопленою до божевілля.

Але хоча обсидувала я себе стіль-ки пестошами, довкола могого сер-ця блукало якесь зітхання, мов не-спокійний нічний вітер. У кожному разі в цьому часі не була я самі-тною, коли ідучи, оглядала я гру-моїх гарних, ніжних стіп на землі і питалася, що доктор сказав би на це, коли би бачив їх. Пополудне-

*) Вдови мали одягатися на біло, без яких прикрас.
*) Рід жіночого індійського одягу.

вою порою, коли повітря було пересичене спекою сонця і панувала цілковита тиша, лише за муром нашого саду чути було співучий голос крамаря: „купіть перстені, кристалеі перстені!“ тоді простирала я білу хустину на траві, та опирала голову на рамя. З вишуканою нехіттю спочивало мое друге рамя, легенько на м'якому сукні і тоді я уявляла собі, що хтось до-глядає мене в цій приманливій позі, скопить мое рамя обома руками, витисне цілунок на його рожевий поверхні і піде поволі дальше.

Що сказали би ви, як би я покінчи-ла оповідання в цьому місці?

— Це не був би такий поганий кінець, — відповів я задумчиво. Хоча воно не має цілості, а проте я посвятив би останок ночі, щоби заокруглити його“.

— Але на цей спосіб ця історія видавалася би за поважна. Деж є тут щось веселого? А де кістяк зі скреготучими зубами? Позвольте, що продовжуватиму дальше. Коли наш доктор мав уже малу практи-ку, нанав собі кімнату у наших офі-цинах як вітальню. Часто випиту-вала я його про всілякі ліки і о-трути, та скільки треба би було такої або іншої, щоби отруїти лю-дину. Цей предмет займав його, і він ставав говірким. В наслідок таких розмов привикала я до дум-ок про смерть, і так любов і смерть були предметами, які випо-вняли мій малий світ.

Мое оповідання вневдовзі скін-читься. Ще не багато осталося.

(Докінчення буде.)

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Попереднє (267) число нашого часопису сконфісковано польською прокуратурою за ріжні уступи вступної статті п. 3. „На широких просторах“.

— **Заборона вчити.** В п'ятницю, 28. XI візвала поліція теперішнього ректора українського університету д-ра Павличка і д-ра М. Паньчинича та закомунікувала їм усно забороно займатися організацією та веденням українського університету. Крім цього забороною поліція об'єднала викладачів та вчителів українського університету. Д-р Павличка і д-р Паньчинич зажадали заборони на письмі та зголосили відразу проти цієї заборони геурис по вищої інстанції. Переслідування українського університету вступило на нові шляхи. Це в культурному світі перший випадок, де ця заборона вчить інших.

— **Великі ідеї і анонси.** В останні дні „Більшовика“ (ч. 261, з 16. XI. п. р.) у відділі „огляд преси“ знаходимо зі згадуванням довшу статтю на тему „Голова „Діла“ до справи суверенності української держави і негідним з такою ідеєю... помішуваним матимоніальних оповісток, „за які редакція не відповідає“. Але ким і не корою? Радянському публіцист вімабути невідомо, що такі оповістки мстять уся світова преса, відпає і під опіку адміністрації і не плутає з ніякою політикою та принципами про державність. За те на радянській Україні найвищі державні установи мають час займатися анонсами, а проте дозволяють їх друкувати по російськи.

— **Немає то як „свої люди“.** Нам пишуть з Холодова: Кажуть, що кооператива „Наша Торговля“ в Холодові не може добре розвиватися тому, що приміщення в недовільній місці. Дістог? Урава „Н. Т.“ перобила заходи а навіть дістала дозвіл на побудування кіоску на самій середині ринку; однак будову кіоску не надійно припинено, бо український „патріот“ п. Кочитко Осип, буваюши директор „Нашої Торговлі“ висловив спротив і збирає підписи від всіх Жидів та Поляків, котрі мають крамничі в Ринку та бояться конкуренції. Без сумніву найбільше конкуренції боїться п. Кочитко, котрий має замір найкращим часі отворити собі молочарню, чи кімнату до снідань... Чи справді вже не можна иначе?

— **Департамент безпеченства.** У варшавських політичних кругах поширилася чулка, що найповажнішим кандидатом на становище інспектора департаменту безпеченства в польському міністерстві внутрішніх справ є Конрад Мацкевіч, майор судового корпусу. Мацкевіч походить з „кресів“ і як таний, визнається в тамошніх умовах.

— **Пісудські про польську армію.** Варшавські часописи помішують ряд розмов з маршалом Пісудским на тему проєкту закону про найвищу військову владу. Між иншим Пісудські висловилися, що „Польща не шукає з ніким оружжого конфлікту, але це не значить, щоб накинута Польщі війна заскочила її неперіготованою. Коли вже військи є, то мусить бути приготавлені до війни і тільки до війни“.

— **Зміна професії.** З Варшави повідомляють, що відомий вихопольський журналіст Найверт Новачинський, задумав покинути журналістику, віддаючись драматичній творчості.

— **Поширення страйку в Лодзі.** Страйк в текстильних фабриках Лодзі поширився, обіймаючи поза тим фабрики в Пабианіцах, Згежуві і Жирардові. Інспектор праці конферував зі союзом промисловців, які ставили на непримиримому становищі.

— **Напад на інісента державної аскурації.** В селі Пидляках, коломиїського повіту, напад на інсента державної аскурації кількох озброєних людей, які забрали йому зібраних поміж селами 60 золотих. Насилики твердили, що гроші „призначені для Мухи“. З цього приводу поліція зарядила ряд арештувань.

— **Скандал в головному харчевому уряді.** Не дивлячись на заповнення певних кругів, мовляв у Головному харчевому уряді „усе в порядку“, виявилось, що „пасива“ цього уряду внесли 140.000 золотих. Обі останні дирекції потягнуто до судової відповідальності.

— **Ще один двобій.** „Пан естесь осьол“ сказав посол Станьчик послові Козловському, який почує себе тою фразою обидженим. Супроти того той не надумуючись вислав Станьчиківі секундантів. А хоч п. Станьчик, як правдивий соціаліст, не визнає двобій, то даючи вираз своєї відваги, секундантів привів а вислав своїх.

— **Не вільно бити.** На днях засудив військовий окружний суд у Варшаві полковника Кнішевського на два місяці тюрми за биття своїх підвладних.

— **Банкруцтво „Поліменсу“.** Ще одна з п. воєнних „фірм“, яка своє існування базувала на обманствах і надуванні клієнтів — збанкрутувала. За її „шефом“ Арнольдом заряджено розшукування і шорію на днях арештовано.

— **Польща в страху перед новою російською імміграцією.** Варшавські політичні круги обговорюють справу сподіваного нового напливу російських емігрантів з Чехословаччини, яка стоїть на передодні визнання радянського уряду. Загально вважають таку можливість небезпечною для польських державних інтересів.

— **Хто не платить податку від льонів.** Згідно з міністерським розпорядком з 7. п. м. звільненим від податку за торговельно-промислові локалі є — інваліди, вдови і сироти по інвалідах, та емерити, які побирають державну підмогу.

— **Ще одна „синя птиця“.** На днях асигновано у Львові Владислава Лепковського recte Вацлава Пекарського, що заповняє вироблюванням годад, за що побирає „кавці“ згорі. Пекарські, заохотрені в цілі ряд підроблених печаток і бланкетів „виступав“ в Краківському готелі, де його арештовано разом з „кавцяцією“ і пілком повезх 100 подань в справу полат.

— **Обережно з обманцями.** В деяких часописах п'ячиться оголошення якогось еміґраційного агента з Гембурга, який обіцяє перевіз до Америки „без перепон“ за 250 „поязі“. Є це один з підступів еміґраційних гієн і тому той, хто не має усіх потрібних даних на виїзд до Америки, за не поважатись віддавати себе в руки того рода обманців, що замість до Америки, вивозять людей на відлюдні острови, кажучи, що не є „американська територія“.

— **Відрізав лаври генерала Людендорфа.** Берлінські часописи оголошують сензаційні ревізії про стратегічну діяльність ген. Людендорфа. Повідомляється з них, що автором стратегічного чину славною бою під Ташенбергом, якого успіх приписувано до тепер Людендорфові, був генерал Гофман. Таким чином в парі з ліквідацією Людендорфа-політика, ліквідується й легенда про Людендорфа-стратега.

— **З театру.** Дирекція Українського Театру І. Сталника повідомляє, що в понеділок 1. грудня відбудеться перша абаментована вистава. Виставленою буде драма на 3 дії Рітнера „Дон-Жуан“. Заомовлення на абаменти приймає Союзний Базар до 4 год. поп. 1. грудня.

— **Російський театр у Львові.** Коло 10. грудня п. р. приїжджає до Львова на два гостинні виступи трупа російського камерального театру під управою І. Полявського. Репертуар: Чехова „Дядя Ваня“ і Урваншова „Вера Мірцева“.

Концерт „Українського Наддніпрянського хору“

Д. Катка в Станіславові.

Хоч про концерти „Українського Наддніпрянського хору“ під орудою п. Д. Катка була вже згадка в „Ділі“, то все таки вважаю своїм обов'язком написати кілька слів про його концерти в Станіславові, хочби тому, щоб і цим шляхом висказати членам хору вдячність за правдивий концерт, якого ми на жаль, у Станіславові не маємо часто.

В програму концерту були вставлені між иншими також твори галицьких українських композиторів (як „Стрілецькі пісні“ Гайворонського, „Що то за грим“ Колесси а навіть „Ревуха“), або такі відомі у нас як „Закувала та сива зазря“ чи „Гандзя“. Саме — цими творами зробив п. диригент нам, Галичанам, велику прислугу, бо дав зразкову лекцію, як маєтись виконати пісню, головне під оглядом динаміки і фразування; ми почули, як навіть з пісні не дуже вибагливо щодо музичної структури можна видістати те, що в ній гарне, вартісне й ефектне. Може не зробити тільки диригент з музичним знанням та інтуїцією і з таким дисциплінованим та зістаним хором, для якого кожний, майже непомітний, рух руки диригента має значіння. Колиб усі наші диригенти і хори могли та хотіли хоч в чаті присвоїти собі ті добрі прикмети „Українського Наддніпрянського хору“, то певне трохи краще виглядало би у нас музичне життя.

В програмі концертів має хор деякі наскрізь оригінальні твори, як „У ліброві“ або „Щедриківка“, якими просто сугестує слухачів. Хоча між співаками нема надзвичайних голосів (за винятком баса), опаначе легкість емісії голосу та взаємне доповнювання голосів дає дуже гарну цілість. Одно тільки можна закинути диригентові, що місцями за свободний в ритміці.

На чотирьох концертах (в тім оден для шкільної моделі) сая тов. Монашка що-раз то більше наповнялася, що приносить також користь комитетові „будови театральної сали „Сокола“, який дістає від хору щедрий дар в сумі 433 зл. 10 с.

Побажат би тільки дорогим співакам, щоб в їхній культурній праці по цілій Галичині шастали ім доля та оминали їх неурядності, про які в теперішніх обставинах не тяжко. Ос. Залеський.

Надзвичайні Загальні Збори Краєвого Союзу Кредитового.

Зміна статуту.

Дня 28. XI. відбулися Надзвичайні Загальні Збори Краєвого Союзу Кредитового в справі зміни статуту в присутності 180-ти правних і фізичних членів.

На зборах змагалися два напрямки: з одного боку кооперативи, з другого боку фізичні та інші правні особи. Кооперати-

ви, репрезентовані Краєвим Союзом Ревізійним, що в теперішній момент наотдяться цілковито під впливом Центро-Союзу, домагалися вилічнення споліж членів Кредитового Союзу всіх фізичних і таких правних осіб, що не є кооперативами (впр. „Сокол“). Домагання не стрівалося з рішучим опотом цілої майже Надзвичайної Ради Краєвого Союзу Кредитового; зрештою Кр. Союзу Ревіз. уступили в керманіч Кр. Союзу Ревіз. уступили в тім напрямі, що згодилися полішити всі фізичні та правні особи в Союзі за ціну того членства членів Надзвичайної Ради і двох третин членів контрольного комісії, що припадуть виключно кооперативам. Більшстю голосується (83 проти 54) пропозицію Управ. Кр. С. Ревіз., які в часі довгих переговорів стали кооперативним проектом обох установ, відкрито між иншим тому, що під теперішню важку та затяжну кризу більшість була протч яких-небудь реформ. Частина кооператив (споживачів), що була в меншості, зробила понім сецесію. Одночасно порішили збори змінити теперішню назву Союзу Кредитового на „Центральний Кооперативний Банк“, „Краєвий Союз Кредитовий“ з відповідальністю відіями у Львові, — в скороченню „Центро-Банк“.

Мету банку означено так: „Центро-Банк“ має стати самостійною центратою кооператив в усіх галузях і обслуговувати рівномірно кооперативи усіх галузей а також уділяти позички фізичним і иншим правним особам.

Предмет підприємства поширено на всякі банкові та біржові чинності на рч кооператив і инших членів. Уділ пінесе-но з 10.00 марок на 25 зол. Каденцію Надзвичайної Ради обнижено з 6-ох на три роки і покликано новий орган, контрольний комісію, вибрану безпосередно загальними зборами, для нагляду діяльності дирекції та Надзвичайної Ради.

Право го-осу на загальних зборах мають відтепер фізичні особи тільки особисто, а кооперативи й інші правні особи мають право заступитися повнозаснаками, якими можуть бути тільки фізичні члени Союзу Кредитового і члени дирекції і надзвичайної Рад Союзних кооператив та члени управ инших правних союзних осіб.

ОПОВІСТВИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Ураїнський Наддніпрянський Хор під прозодом Д. Катка.

У понеділок 1. XII. м. Чортків.

У вівторок 2. XII. м. Чортків.

У середу 3. XII. м. Терезовля.

У четвер 4. XII. м. Теребовля. 840 9-7

У п'ятницю 5. XII. м. Тернопіль.

До відомо Членів Ураїнського Педагогічного Товариства у Львові Личаківська дільниця! Повідомляється отсюдо дорогою; що з днем 1. грудня 1924. р. буде інкасувати від Членів УПТ. Личаківської дільниці міста Львова членських вкладок і жертв на Рідну Школу УПТ. однією уваженим Старшиною Кружка УПТ. ім. Князя Льва п. Антіна Давидів, діловодчик Кружка. 907

АДВОКАТ на провінції, пошукує компієнта. Зголошення вул. Домбровського 10. 901 2-2

ПЕРЕСТЕРІГАЮ перед купом без мого відомо і уповноваження реальної при вул. Замковій ч. 19, бо таке купо буде несправне. Сидіо Кузик. 909 1-1

ФОРТЕПІЯНИ строєння, направа та кож на провінції. О. Благодіо (б. стротель „Б“) Львів Сикстуска 11. Дім Шопена, особисто до 12 години. 843 4-5

Важне для народних учителів, учеників учительських семінарів і учителів педагогіки і методики:

Вийшли з друку і продаються ось які нові книжки:
1. Д-р В. Левичський: **Історія виховання з ілюстраціями.**
2. М. Матайчук: **Методика до Першої книжечки з багатьма ілюстраціями і зразками лекцій.**
3. М. Матайчук: **Друга книжечка (багато ілюстрована)** 2-70
4. **Рухоме азбука велика** 2-20
5. **Рухоме азбука мала** 1-30
6. **Приклад до азбуки (вистарчить на 20 літ) (разом з портретом)** 17-
Історію виховання та Методику висилаю разом за 6 зол. за післяплатою 6-80, за попереднім надісланням грошей 6-60.

Учителі! Уладжуйте науку після вразків, виложених в Методичному підручнику. Замовляйте Методичний підручник, бо наклад невеликий, скоро вичерпється. Просимо по можливості прислати гроші за книжки з гори:

898 2-3

М. Матайчук, Львів, Панська 17.

„ОЛКА“ ЛЬВІВ
РИНОК
35.

біля Народної
Торговлі
продає
тільки
871 13-20
ТРИКОТИ
найліпшої
якості.

Дрібні оголошення.

КАЛЕНДАРІК „РУСАЛКА“ на 1925 р. гарно печатаний двома красками вже продається. За прислану готівку ал. 5-90 висилаю 12 примірників. А. Окшні, Львів, Кадельська 4. 857 5-10

УЧИТЕЛЯ або учительки до науки з аба 4 дітей в нормальній шкіль пошукується загал в Молдавію. Знання співу і гри на скрипках команче. Зголошення слати під „Молдавсько“ за оказанням легітимності ч. 22[23. Poste restante Бориня. 906 1-1]

ОГОЛОШЕННЯ.

Вл. Рільникам до відома!

Очим повідомляємо, що пожежа, яка неспавно відбула в нашій фабрич, не здео-жала нас у праці в напрямі гиніми сирі-ців. Наша фабрика є й тепер у повному рухові. По короткій відночі вилися ми знову до інтенсивної праці і стараємося на-далі заповолити ПП. Вдобріте. Тому просимо перемилати позичені до ви-робу або заміни сиріці далі до на-шої фабрики, а ми — як і давніше — постарємося виконати Ваші замовлення солідно і на час. Додаємо, що бажаним було б, вислати сиріці перед 1. с. тем. бо до цього часу оплачуємо самі фрахт. Прібкі і проспекти даром і оплатно.

З пошаною

МЕХАНІЧНА ТАБЛІЦЯ „ЛЕН“

Львів — Підзамче,

вул. Ткавська 29.

911 1-3

ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ И. ГІРШПРУЙ-ГА, ЛИЧАКІВСКА 24. відкривають новий курс писання на машинах система 10-пальцева. Цілий курс зол. 20. — Вписи 910 від 3-7 попол. 1-1

908
1-3
ФУТРА містові
ігралянові
суконні
і шовкові ПЛАЦІ

Ціни конкурентційні.

в магазині конфекцій
мужеської, жіночої і діточої

КЕРНЕР

Львів, Тимбунальська 6 (власн.)

РЕВМАТИЗМ
НЕРВОБОЛІ

І ПОДІБНІ НЕДОМАГАННЯ
УСУВАЄ

від ряду літ знає НАТИРАННЯ

778

під назвою

4-11

ІХТІОМЕНТОЛЬ

ВСЮДИ ДО НАБУТТЯ

або прямо з

АПТИКИ ШИМОНА ЕДЕЛЬМАНА в САМБОРІ.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Рикон 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4.20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Р.-
мунія 150 лей, Болгарії 7.50
зл., Австрії 7.50 зл. Зміня
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВЧИНСЬКИЙ.

Перспективи нових союзів.

ЗУСТРІЧ ДВОХ ПРЕМ'ЄРІВ. — НІМЕЧЧИНА ПРЕДМЕТОМ ТОРГІВ. — КЛЮЧ
ФРАНЦІЇ. — НАДІІ ІТАЛІЇ.

Новий англійський міністр закордонних справ, Чемберлен, має особисто брати участь у сесії Ліги Націй у Римі. Переїзжаючи через Париж, він стрітеться з Ерріо, з метою перебалакати деякі важні справи міжнародної політики. Між цими справами перше місце займатиме питання зв'язане з долею женецького протоколу про розбрення: питання про можливість союзу з Францією основного на договорі.

Найближча зустріч двох прем'єрів має привід до дуже розбіжних поглядів про перспективи французької та англійської політики. Чемберлен є людиною не менше рішучою та ціловою як Ерріо і силкуватиметься якомога заставити неясне становище Англії до Франції та Німеччини. Німеччина є ще постійно предметом горю між двома недавніми союзниками. Або англо-французький союз мусить відновитись на нових основах та зміцнитись або якась з цих держав мусить випередити свою покинуту союзницю, вийшовши на шлях якнайтіснішого порозуміння з Німеччиною. Остання рішуча дипломатична відповідь Чемберлена радянському уряду і енергійне становище Англії супроти події у Єгипті вказує на те, що новий консервативний уряд хотів би вийти з атмосфери чисто теоретичних заяв про бажання всесвітнього миру і стати на ґрунті реальної програми у закордонній політиці.

Зміна настроїв, яка зайшла у відношенні Німеччини до Англії від часу війни є незвичайно характеристична для нерішучого напрямку німецької політики супроти тав. Союзних держав. Німці, які під час війни виписували на гузіках: „Gott strafe England“, нині добачують в Англії найкращого свого союзника. І як би Німеччину від Англії не ділила Франція, а тим самим: Альзція та Льотарингія, то Німеччина вже давно лежала би в обіймах британського льва. Однак Франція завдяки завойованій території здобула в останній війні ключ до німецької проблеми, яка з політичної перетворилась в економічну. Або Німеччина зуміє забути недавні, гіркі невдачі, прийме наслідки Версальського договору в надії на їх повільну зміну і піде на зустріч французьким бажанням або їй залишиться протекція з боку Англії, а тим самим перспектива нових комбінацій у закордонній політиці.

Треба звернути увагу на те, що англо-єгипетський конфлікт зробив знову актуальним питання Середземно-морської політики. Мож-

на вірити звісткам з італійських джерел, що Муссоліні сильно здивувався з англійських клопотів і з перспектив, що матиме змогу особисто розмовляти з Чемберленом. Це буде його перша розмова з дипломатичним представником іншої великої держави. Муссоліні має вигляд, що найде якісь нитки порозуміння з Лондоном з огляду на інтереси італійських колоній у Марокку, Єгипті та Туреччині і на необхідність промощення економічного шляху для італійської еміграції. Крім цього Італія не дуже з великою симпатією зустріла женецький протокол і не має нічого проти застережень Англії, щоби цю кло-

Андриївські Вечерниці

з аматорською виставою і товари-
ськими забавами відбудуться у вечірній
салі Лисенка дня 12. грудня ц. р.
Заходом Філії Українського Народного
Тов-а охорони дітей і опіки над мо-
лодю. 1—1

пінту справу на якийсь час ще від-
ложити.

Престіж Ліги Націй і миротворна
роля Англії є сильно захитана
останніми єгипетськими подіями.
Тому не диво, що вирінає думка
сперти міжнародну політику на
якісь реальні союзи, виправдані
спільними інтересами держав. Про
це хоче балакати Чемберлен у Па-
рижі та Римі. А Берлін пригляда-
ється з якнайбільшою увагою в яко-
му напрямку йдуть нові події.

Листи з Варшави.

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 28. листопада 1924.

I. Хозяйнування в чужій хаті.

Вже кілька днів перебуває у Варшаві, в гостині у пепеєсів, лідер російських есерів, колишній приятель Азефа і Савінкова В. Чернов — той самий Чернов, що так ганебно закінчив свою кар'єру голови російських Установчих Зборів.

Між иншим цього пана та його моральні засади дуже докладно й ґрунтовно схарактеризував відомий В. Бурцев у своїх цікавих спогадах, що недавно вийшли у світ.

Так отже з цим, здавалось би до-
сить скомпромітованим московським
діячем і розпочали возитися пепеєси.

З якої причини? Звідки така не-
сподівана, з першого погляду, друж-
ба повелася між польськими соціалі-
стами і російським емігрантом?

Відповідь на це дали самі пепеє-
си у своїм цікавім офіційнім ко-
мунікаті, який ви вже напевно знає-
те з „Роботніка“.

Комунікат розповідає про згоду,
що її заключила польська партія
соціалістична з російськими есе-
рами в справі майбутніх відносин по-
між Польщею та Росією.

Це документ, який заслуговує на
виняткову увагу. Пепеєси завжди
були не тільки крайніми польськими
імперіалістами і під цим оглядом
дуже реальними політиками, але
разом з тим і типовими політичними
Тартюфами. На цей раз однак
вони скинули маску, скинули навіть
фіговий листочок і виявили щирість,
яку може ліпше булоб назвати
цинізмом.

Справа торкається рижських
кордонів. Як відомо, вони ніде
не приходять по етнографічно-ро-

сійській території. Сучасна Польща
межує з Українською і Білорусь-
кою Радянською Республікою. Про-
те це не перешкодило „товаришам“
Недзялковському, Чапінському і Го-
луківському не тільки обговорити з „то-
варишем“ Черновим і його компанією
питання про російські кордони, але
й підписати угоду з російськими
есерами, що зазначені кордони бу-
дуть у майбутньому переглянуті й
виправлені по добрій згоді — без
уживання зброї...

На чиюжто користь збираються
пані соціалісти лагіденько виправ-
ляти кордони, що пройшли по жи-
вому тілу народів?

Очевидно на користь Москви.

А чи зацікавилися панове контра-
генти, — хочаб для пристойності, —
думкою в цій справі Українців та
Білорусинів?

І не подумали!

Я не знаю, як будуть реагувати
на польсько-московську соціалістич-
ну угоду українські соціалісти, у-
країнські політичні партії взагалі,
але боюсь, що ми підємо питомим
нам шляхом.

Погірдлива поза і зневажливі
слова:

— Чи варто заводити суперечки
з якимись там московськими емі-
грантами чи варшавськими маньяками
про їхні, мовляв, фантазії!

Багатьом з нас уявляється, що
ми страшенно реальні політики і
стоїмо понад всіми дрібницями, а
тимчасом у нашій кишені спокійно
пораються сторонні лабети...

Senex.

II. „Андрусівський“ Мир 1924 р.

„Роботник“, центральний орган П.
П. С., оповідає:

Недавно відбулася конференція між
російськими соціал-революціонерами та
польськими соціалістами. На конференції
було піднято між иншим питання про
скіди границь Польщі, створені рижським
миром між більшевниками та поляками.
Російські соціал-революціонери та польські
соціалісти урочисто ствердили, що в тій
справі границь обидві партії дінуть до
порозуміння шляхом переговорів та вза-
ємних уступок. Між російськими есе-
рами та пепеєвцями заключений союз.

Такий комунікат П. П. С.
А тепер три справки:

I. — історична:

Коли при Хмельницькому Укра-
на була злучена з Росією, то між
Польщею та Росією кілька літ тя-
гнулася війна, яка закінчилася Ан-
друсівським миром в 1667 р. Цар-
ська Росія та шляхетсько-королів-
ська Польща погодилися між со-
бою шляхом взаємних усту-
пок, поділивши між собою укра-
їнські та білоруські землі.

2. — з програми соціалістів:
Інтернаціональна комуністична пар-
тія, партія російських соціал-рево-
люціонерів та польська соціалістич-
на партія святв визнають за наро-
дами право на самозначення вклю-
чно до відділення.

3. — сучасна:
Недавно в газетах писали, що у
польських правих партій є проект
про порозуміння між Польщею та
Росією — тою, що, на їх думку,
прийде на зміну совітської, — ко-
штом українських та білоруських
земель.

Накінєць — три запитання:
а) — до російських та польських
соціалістів:

Чи ви, панове російські соціал-
революціонери та польські соціалі-
сти, знаєте про існування україн-
ського та білоруського народу?

б) — до всіх, всіх!

Чи існує незалежна Україна?

в) — до Вас, Українці:

Скажіть, хто тільки не ділився
нашими землями? *Сергій Хоружий.*

III. Коментарі ППС.

В зв'язку з есерівсько-пепеєвським
порозумінням помістив соціал-патрі-
отичний стовп пос. М. Недзялковскі
статтю в суботньому „Роботник-у“
під назвою „Наше становище в Ін-
тернаціоналі“. Не без втіхи і гор-
дості хвалиться він перед суєтлив-
ою польською реакцією, якої ППС.
в р. 1920—1924 шастала собою на
всі боки, щоби перед соціалістами
інших країв виправдати польську
імперіалістичну політику.

Початково всю свою енергію
звернула ППС. на внутрішні справи.
Боролася вона за „людовий“ уряд
та з головою пірнула в справу
польсько-російської війни. Сором-
ливо пропускає пос. Недзялковскі
визначну участь пепеєвців в насту-
пі на Сх. Галичину і Волинь, в тво-
ренні демократизаційних осередків
на українських національних тери-
торіях і в службі всяких дефензив.
Мабуть ця діяльність пепеєвців є
обнята терміном: „внутрішні спра-
ви“.

Колиж польською зброєю заво-
йовано значні українські й білорусь-
кі землі, коли похитнулися нама-
гання завоювати Правобічну Укра-
їну, коли в рижських трактаті на-
ступив поділ українськими землями,
пепеєвці вийшли з хатів „внутріш-
ніх справ“ і вийшли на широку арену.
Почалися паломництва до Лон-
дону, Парижа, Брюкселі, Риму, Бер-
ліна, Відня, Праги, Женеви, Берна
(швейцарського), Ревеля, Риги, Гель-
сінфорсу, щоби закріпити здобутки
польського імперіалізму, щоби до-
казати, що тут маєтсь до діла з
польського боку з „культуртрегер-
ством“, а не з ненавистною ханчи-
вістю і захланністю.

Вкінці в цю зручну імперіалістич-
ну пепеєвську мережку втягнуто на
всякий випадок — і збанкрутованих

Пр. 1027/24. В імені Річипосполитої Поль-
ської! Суд окружний карний як Трибу-
нал пресовий у Львові рішив на внесок
Державної Прокуратури, що зміст часо-
пису „Діло“ ч. 263 (10.356 з дня 26. XI.
1924 р. в статті під заголовком: 1) „Кон-
кордат“ речення між словами: Оборони
держави а Всежтати, 2) „В імя людскости“
а речення між словами: що були і а В
Корці і Рівному, б) речення між словами
в поліційних арештах а Вона зомліла, ц)
уступ по словах носять поліційни мун-
дур до кінця статті містить в собі, ество
ад 1) злоч., а § 65 а) зак. кар., ад 2) вист.
з § 300 зак. кар., узнав дожонану в дні

25. листопада 1924 року, конфіскату за
оправдану і зарядив знищення цілого
наклад і видав по думці § 493 п. кар.
заборону дальшого розширювання то-
го друкованого писма. Заразом видав
наказ віддільному редактору тої
часописи, щоби це рішення помістив
безплатно, в найближчій числі і то на
першій сторінці. Невиконання того наказу
потягає за собою наслідки предвиджені в
§ 21 зак. друк. з 17. XII. 1892 ц. п. д. №
6 ек 1863, а іменнотсудження за пере-
ступство на гривню до 400 з. п. — Львів,
дня 27. листопада 1924.

(Підпис печат.)

Визнання СРСР і малі держави.

Малі держави, близькі і дальші сусіди С. Р. С. Р., почувають себе дуже ніяково супроти факту, що їх опікуни та протектори вважають необхідним визнати радянську владу і ввійти з нею у нормальні зносини. Представники т. зв. Малої Антанти на спільних конференціях не раз силкувалися знайти спільну розв'язку: як поставитись до політики С. Р. С. Р. Однак їх розбіжні інтереси не сходилися навіть на пункті формального визнання радянської влади. Тому вочі мусіли обмежитися до Соломонового рішення, що „кожний представник Малої Антанти має повну свободу ділення супроти радянської Росії“.

Така свобода поставила кожну державу у ще більш клопітне становище. Коли такі держави як Англія та Франція носилися з наміром визнання радянської влади на прогніз такої довгого часу і витратили таку силу енергії на переговори, вастереження та економічні проекти, то як з такою проблемою, невирішеною нині ще ні Англією ні Західними Державами, може дати собі раду біда Румунія або Югославія? З другого боку: як удержати саму ідею Малої Антанти, солідарність її спільних інтересів, коли при визнанні радянської влади одною з держав, пічнуться перші поважні непорозуміння у закордонній політиці, які будуть приро-

досійських ес-ерів. Цікавий коментар дає пос. Недзюлковскі до порушеного питання перевірки східних границь. Пелесівці зовсім не поставили під знаком запиту східних границь Польщі. Польські шовіністи можуть бути спокійні.

„Ми не були і не є покликани до яких-небудь і з кимнебудь граничних переговорів. Просто з огляду на не раз вирінені пумки запитали ми російських товаришів, наскільки серед російської демократії існують воєнні настрої у відношенню до Польщі з приводу рижського трактату. На це одержали ми відповідь, що хоч російська демократія не вважає справедливим рижського трактату, то ніхто з них не мріє про граничні модифікації шляхом збройної розправи, — чи сьогодні, чи в будучині. От і все“.

Значить, пелесівці тільки питалися, чи вони можуть бути спокійні за збройно здобуті границі, а ревізія границь, себ-то „здійснення принципу самовизначення шляхом приязних переговорів між заінтересованими народами“ є звичайною пелесівською паплярниною для піддержки соціалістичного „фасону“.

дним наслідком такого дипломатичного акту?

Держава, яка веде керму політики в Малій Антанті: Чехословаччина, перша ршила покінчити з незасованим становищем своїх побратимів у справі, яка була постійним предметом найживіших дискусій на спільних конференціях. Уряд Чехословаччини, йдучи слідами Франції, вважає доцільним визнати радянську владу колективно з боку всіх держав Малої Антанти. З цієї метою вона полишила Югославію та Румунію час до надуми до кінця біжучого року, заповівши, що з початку нового року вона напевно, на випадок відмови згаданих держав, визнає самостійно радянський уряд та ввійде з ним у нормальні зносини. Ця заява Чехословаччини є нині предметом нарад у Білгороді та Букарешті і як кажуть, імовірно буде вібрано окрема конференція у Білгороді, де мають обговорити подрібно складну справу.

Можна передбачити, що становище Румунії та Югославії буде опозиційне. Грізне для Румунії сусідство С. Р. С. Р. і справа Бессарабії не дають вигляду на порозуміння. Сербія не може погодитись на те, що радянський уряд підтримує протидержавну пропаганду Радіча і вською ціною хотів би підорвати основи дотеперішньої династії. Не менше цікавим є становище Греції, яка була одною з перших держав, що визнала радянський уряд де-юре. Це визнання подиктувало їй скрутне економічне становище Греції, яка надіялася на радянське збіжжя. Надії на підмогу не виправдалися; коли-ж прийшла комуністична пропаганда в Македонії, яка довела недавно до кривавих сутичок між військом і комуністами в Кавалі та Салоніках — тон преси, що недавно дуже прихильний до радянського уряду, змінився рішуче. На прим. впливовий часопис „Естія“ сильно скритикував святочний бенкет радянського представника в Афинах, який приймав з царською марнотратністю буржуїв, у той мент, коли „російський пролетаріат“ голодує..

Цікаво, що офіційний орган чеського уряду видаваний на німецькій мові, „Прагер Прессе“, приготувавшись до визнання чехословацькою республікою С. Р. С. Р. видав окремий додаток, присвячений проблемам радянського життя, весь складений зі статей офіційних радянських авторів.

На соймовій арені. Інтерпеляції Українського Клубу.

Інвалід жертвою поліційного хабарника.

Селянин Петро Наконечний із Мокрях-Великих, пов. Мостиска, втратив на світі ліву ногу. В 1918 р. австрійська комісія остаточно признала його неzdбним до ніякої військової служби й визначила йому інвалідську ренту. Ту саму ренту затвердила йому польська влада. Тимчасом хтось зробив до староства в Мостисках фальшивий гонос, що Наконечний ховався на ногу ще перед 1917 р. і тому він отримав інвалідську ренту безправно. Старство розпорядило слідство, а уяповець Сілік, що віз його, мавказав достарчати інформації командантові поліції, постеруку в Мокряхах Великих. Командант прийшов до Наконечного і зажадав щеніці, а потім жита, грозиючи, що в противний випадку Наконечний утратить інвалідську ренту. І дійсно не відставши хабаря поліціянт склав перед старством фальшиві зізнання, на підставі яких віддано Наконечному ренту. Свідками поведінки поліційного команданта були два селяни з Мокрях-Зелі і вийт.

Посол Підгірський і тов. внесли у пій справі інтерпеляцію на адресу міністрів військових справ, внутрішніх і суспільної опіки, домагаючись покарання згаданого команданта поліційного постеруку й повернення Наконечному його ренти.

Податкове надужиття.

Село Осове Кобринського пов. (Волин.) мав заплатити ґрунтового податку за 1923 р. 880,200 мк. Таку суму виміряв платничий наказ скарбового уряду (ч. 214). Але громадська управа стягнула зі селян 1,368 600, себ-то на 488 400 мк більше, а то на підставі лісти розкладу ґрунтового податку. Селяне, на всі свої запити отримують від скарбових властей у відповіді самі погрози.

У пій справі посол Дмитрюк і тов. внесли на адресу міністрів внутрішніх справ і фінансів інтерпеляцію, домагаючись до неї відповідчі документи й домагаючись покарання громадського уряду за податкове надужиття.

Тугут і українські емігранти.

А. Лівницький у Тугута.

Цими днями в двох чи трьох варшавських газетах було надруковано, що віцепрем'єр ради міністрів Тугут мав побачення з „представником Українців“ А. Лівницьким. Це повідомлення вмістили газети у „кресовому“ відділі, через що відкрилося широке поле для домислів, і у Варшаві вже почали кружляти різні досить сенсаційні чутки.

Ми уважно перевірнули ці чутки і можемо подати цілком певні відомости в пій справі. Представник української еміграції у Польщі п. Андрій Лівницький відвідав міністра Тугута в понеділок 24. листопада з ініціативи самого міністра, який зацікавився життям та потребами еміграції. Андрій Лівницький зробив у пій справі докладну до-

повідь, зазначивши дві найпекучіші потреби еміграції. Перша — це забезпечення інвалідів української армії, що воювала з большевиками попліч з армією польською. Тепер біля двохсот цих інвалідів перебувають у незвичайно важкому стані. Друга гостра потреба еміграції це скасування того розпорядження влади, яке забороняє емігрантам перебування на „кресах“. Між тим вони моглиб там швидче заробити на кавалок хліба, ніж деінде. Міністр вислухав ці побажання представника української еміграції і обіцяв обміркувати та вийшати їх у скорому часі. О. П.

У. С. Р. Р.

Тиждень ліквідації неписьменності.

В двадцятих числах ц. м. скрізь по Україні улаштовано тижень ліквідації неписьменности, підчас якого велася агітація в пій напрямі серед широких мас робітництва і селянства, збиралися жертви на цю ціль, основувалися гуртки для поборення неграмотности і т. п. Найбільш інтензивно ця акція проходила, судячи по газетам, у Києві і на Київщині.

Перепис 1922 р. нарахувала на Україні 4,050.000 неписьменних у віці від 18 до 35 років, фактично неписьменної людности буде в два рази більше, коли порохувати старші роки й зважити на те, що переважна частина молоді до 18 літ також лишається поза школою. Неграмотність дійсно застрашує і нема нічого дивного, що радянська влада і ціла суспільність велику увагу звертає на поборення цього зла.

Найбільшою перешкодою в поборенню неграмотности — брак матеріальних коштів на оплату учительських сил і брак підручників.

На Київську губернію* припадає до пів мільона неписьменних. Ліквідаційних пунктів існує, згладно плянується на цей рік по губернії 2118, які малиб пропустити 171.330 неписьменних. По викладовій мові лікпункти поділяються так: українських 1943, російських 100, жи-дівських 50, польських 20, інших 5. Крім того існують постійні і недільні школи для малописьменних, в числі поверх тисячки кожного типу, які мають перепустити за шкільний рік 42.000 малописьменних.

Для керування справами ліквідації неписьменности утворено на Київщині штат інспекторів — 7 окружних і 111 районних.

Рабіндранат Тагор.

3)

КІСТЯК.

(Докінчення.)

— З ночі також не багато осталося, пробурмотів я.

— По якомусь часі, запримітила я, що доктор стає щораз то більше розсіяним. Здавалося, що він хоче щось скрити переді мною, щось, чого він соромився.

Одного дня прийшов він до нас. Був одягнений дбайливіше як звичайно і позичив від брата повіз на вечір.

Я не могла стримати довше своєї цікавості і пішла до брата, щоби довідатися дещо про доктора. З початку розпитувала я про інші річи, вкінці поспитала: „Дада, де де доктор у твому повозі?“

— „На смерть“, відповів коротко брат.

— „Ах, скажи-ж мені, де він дійсно їде?“

— „Він хоче одружитися, — була яснійша відповідь.“

— „Невжеж, справді?!“ — сказала я і вибухла голосним довгим сміхом. Я довідалася, що суджена його була багатою наслідницею, яка принесе докторові велике майно. Але чого мучив він мене так своєю скритістю?

Чи коли просила я або благала його, щоби не женився, бо цим зломить моє серце?

Не можна ніколи вірити мушині! В своїйому житті вірила я лиш одному, і тепер зробила це сумне відкриття.

Коли доктор по скінченій роботі прийшов до нас і мав намір вийти, я сказала з усміхом до нього: — Отже ви доктор хочете сьогодні вечером одружитися?

Моя веселість вибила його з рівноваги і вразила його сильно. — Але як це буде, продовжала я дальше, — що ми не маємо ніякої ілюмінації, ні музики?

Він зітхнув і сказав: — Чи весілля є таким веселим святом?

Я знова розсміялася.

— Ні, ні — кликнула я — так не їде. Чи чули ви про весілля без світла і музики?

Так довго мучила я брата, поки він не замовив все, що належало до весілля.

Цілий час жартувала я весело про суджену, про будуче весілля і про те, що буду робити з приходом судженої до дому.

„Ага, доктор, — а чи і надалі будете наслухувати пульс у людей?“

Га, га, га! коли би можна побачити, що діється в середині людини, а особливо в мушині, то я при-

сягла би на те, що мої слова влучили в докторове серце, мов удари меча.

„Весільне свято мало відбутися пізнім вечером. Заки доктор відійшов, мав випити з моїм братом склянку вина на терасі, так само, як він це робив кожного дня.“

Саме зійшов місяць.

„Я прийшла до них і з усмішкою поспитала: —“

— Доктор, ви мабуть забули за ваше весілля? Вже час зачинати.

Ще мушу тут додати одну дрібничку.

Тимчасом зійшла я в аптику і принесла порошок, який я незаітно всипала до склянки доктора. Доктор випорожнив склянку відразу і сказав приглушенням зі зворушення голосом, який різав моє серце: „тепер мушу вже йти“.

Музика почала грати. Я пішла в свою кімнату і убралася в одіж зі шовку та золота.

Опісля взяла я всі дорогоценности і прикраси зі замкнутої шафи і всі вложила на себе. На волосся зазначила я червоною краскою відзнаку моєї жіночої гідности. Відтак приготувала я собі місце під деревом у саді.

Була прегарна ніч. Лагідний полудневий вітер цілував утомлений світ. Запах жасмину і помаранчевого квіту наповняв повітря. Коли

згуки музики почали доходити щораз слабше, а світло місяця ставало все блідше і блідше, коли світ в своїм стародавнім образом дому і родини відходив з моєї свідомості як сон, — тоді замкнула я очі і усміхнулася. Я вірила, що коли люди прийдуть і найдуть мене, цей усміх застигне на моїх устах, як слід з червоного вина і я візьму цю усмішку зі собою, що розяснить мені обличчя в моїй вічній весільній кімнаті. Але, ах! де полишилася моя весільна кімната? Де весільний одяг зі шовку і золота?

Коли я пробудилася від шелесту, — я побачила трьох малих хлопців, що вчилися остеології на мойому кістяку. Там, де колись у моїх грудах стукотіла вітха і горе, а квіт молодости розвивався щораз краще, тепер нишпорив тут учитель, який патином числив мої кости. А цей останній усміх, який я так студіювала, чи ви запримітили, що лишилося з нього?

А тепер скажіть мені, як подобається вам це оповідання?

„Воно було чудесне“ сказав я. І в цей мент почав п'ятий пісень. Чи ви ще тут? запитав я.

Ніхто не відповів.

Через вікно світав ранок.

Переклала Ярослав Мандюкова.

Дрібні вісти.

Дра події в Єгипті: прише турецька преса, як про переслідування ісламу з боку християн, висловлює Єгиптянам симпатію і гостро осуджує карання цілого народу за злочин одної людини.

Для Тунісу Французи приготували низку реформ. У Парижі радять натією справою окрема комісія. Резидент Тунісу ген. Сен вїхав до Тунісу для зібрання напевніших даних і за місяць знову приїде до Парижа. Всупереч офіц. франц. застереженням не підлягає сумніву, що настанову приспівати реформи вплинули люди в Марокку і Єгипті.

В Німеччині виборча кампанія дійшла до її більшої сили. На вибах у Берліні промовляли канцлер Маркс і міністр Штремман (оба центристів).

Зїзд Лейбур-партії осудив ставовище економачного комітету партії, який при останніх виборах до палати громад рішав відмовити підтримки комуністичним кандидатам.

Ерміо і Феті-Сай (новий турецький прем'єр) обмінялись призначеннями телеграфічними з нагоди зміни кабінету в Туреччині.

Вибори президента Австрії відбудуться 5-го грудня н. р. себто в день після ульгу 4-х літнього темілу урядівання през. Гайніша. Проф. Гайніш є знову кандидатом партії більшості; меншість сталять кандидатуру соц. посла, бурмістра Відня, д-р Зайца.

В Данцігу соц.-демократи зголосили в сеймі законопроект про зміну конституції. Головні напрямки проекту: зменшення сойм. послів зі 120 на 85, едкшення роз'яснення сойму і відповідальність урядуючих 7 сенаторів перед соймом.

Організування українського міста.

Віче в справі опіки над ремісничою і торговельною молоддю.

Заходом Комітету Опіки над українською ремісничою і торговельною молоддю скликано 30. листопада н. р. у великій залі Нар. Дому у Львові віче для справи, яку поклав собі за мету названий Комітет. На віче явилось біля 500 осіб, головю з кол. львівського міщанства. Віче відкрив п. Кекес. Головою вча вибрав голову Комітету п. ісп. І. Ліщинського, секретарем п. Похмурського, а до президії пп. Чорня і Лаврова. Реферат про заг. факхово просвіченого, назіочною відомого й професіонально організованого ремісничого й торговельного стану вголосив д-р Ст. Біляк. У своїому рефераті він торкнувся спешив загальної освіти нашого громадянства, вихованого австрійською політикою, що бачила в Галичині лише резервар бюрократичних сил. Українська інтелігенція, а за нею й інші класи, давала свої діти виключно до середніх класичних шкіл і цілком легковажила практичну освіту. А коли й бралися Українці до ремісництва чи торговлі, то відбійши національно для нас пропадати, бо ними ніхто з нас не опікувався; ніякі такі ренегати є найкращими силами у польського проф.-міщанських організаціях. Реферат виконав план переведення послідовної акції в напрямку популяризації гасла звороту до практичних професій та нашої дбайливої опіки над молоддю, яка посвячується цим практичним заняттям. Цією акцією мусить зайнятися Комітет, складений у першій мірі з представників найбільш зацікавлених кол. себто українського міщанства (Міщ. Братство, Зоря, Техн. Т-во Праця, Нар. Торговлі, Труд, Т-во поширення українського промислу, Т-во українського купецтва і т. д.). Комітет має улашувати для молоді факхові і доповнюючі курси й відкрити; творити бурси й приюти для ремісничих вихованців і вести моральний нагляд над усією українською ремісничою і торговельною молоддю у Львові. За покликом Комітету мають утворитися такі комітети скрізь по провінційних містах. Зокрема У. П. Т. повинно звернути більшу увагу на факхову шкільництво і стояти в кооперації з Комітетом.

У дискусії забирали голос м. к.: пп. Стефанівський, Безезовський, Пастернак, Субач, Вельовський, Симога й н. Ухвалені наступні резолюції:

1) Віче українського міщанства у Львові домагається, щоби відкрито закриття української доповнюючої ремісничої школи у Львові;

2) домагається заснування публичної ремісничої і торговельної школи з українською мовою навчання у Львові;

3) визнає українське громадянство м. Львова і краю звернути належну увагу на розвиток рідного промислу, ремесла й торгівлі, спрямовуючи до них талановиту молодь з відповідним підготуванням;

4) визнає українське громадянство прийняти з матеріальною і моральною допомогою ремісничий і торговельний молоді;

5) висловлює подяку Міш. Братству, Зорі, Українській реміс.-промисловій бурсі, У. П. Т. за до теперішніх заходів для добра ремісничої молоді і визнає їх створити спільний комітет при співучасті заінтересованих українських Товариств і Інституцій для опіки над тою молоддю.

Відгуки дня.

Остання спроба.

Я мало коли робив інтереси, а як і робив, то відко коли виходив добре. Ресмені в останній хвилині щось пошкодило, чи поспівалося.

Від року може, зарікся, затався і сказав собі: Готі!

Тим і опрацював перед знакомими факт, що досі не видав збірки своїх поезій.

Не помогли дозв'яз, мовляв Бобинський. Бабій чи Голубець зсобили на тім місцях. Я сказав: "Нехай роблять! Як видам я, то книжка не розілеться навіть і в десять тисяч примірників!"

Але на днях тріпалася така нагода заробити, що я не можу опертися спокусі, поспівати ще раз шастя.

В пегемиській Українській Голосі' по'явився між анонсами конкурс проф. д-ра Томашівського. Там стояло чотири на білім великими буквами: "Хто покаже мені (і переконає мене!) на підставі моєї статті про універс. сплав, що я сякий і такий, що я це й те, що я тоє і сює, то я маю 500 золотих (польських) на Рідну Школу. Докази приймаю до 14 днів, в оплачених листах і з маркою на відповіль!"

Я з початку не звернув на це чисто американське оголошення спеціальної уваги. Боже мій! Чи мало всяких карколомних історій лрукнується?!

Але впер нехай думка освітила мій непатентований мозок: "На тім можна зробити інтерес!"

Від думки до постанови, від постанови до діла.

Я рішив написати до ш. автора конкурсного анонсу, чи там анонсового конкурсу. "На бруду" лист виглядає ось як: "Високо! — так далі Пане Професоре і так далі!"

Я почитав Ваш сенсативний анонс, у якому Ви твердо рішаєтесь віджувати 500 золотих на Рідну Школу. Очевидно не наспівати аж тоді, як хтось покаже Вам, що Ви мали якісь задні думки при писанні своєї статті про універс. сплав.

Зачи хтосьбудь знажиться на докази, а позовлю собі звернути Вам на деякі речі увагу і від себе запропонувати дещо:

1) В Вашому конкурсі нема сказано, чи Ви виплачуєте нагороду "bahres Geld", чи ратами?

2) Чи платите їх і тоді, як хтось покаже Вам половину пунктів, чи тільки тоді, як докаже вс?

3) Хто має бути арбітром у тій пійсправі? З конкурсу виходить, що Ви самі... В такому разі, скажіть на милый Біг, яка сила змусить чоловіка признати щось грубо неприемного на себе, коли це признання має коштувати ще в 500 зол.?!...

4) Ви не потали речити виплати, кріпке огляду на Ваше (дечувати Бог!) кріпке здоров'я, може наразити Рідну Школу на п'ятдесятлітнє вжидання. До того не знати, як буде тоді перезалютований золотий!

З огляду на все нисше написане, низше підписаний пропонує:

Імечувати його арбітром у пійсправі, а що як казати було до коротко: "Головною умовою вживанням по ліквідації промезуточного інцидента".

Я з'ясував старі торжественно прирікаю бути безсторонним (з огляду на безкорисність!). Справу вирішу так, щоб вояк був ситий і коза ціла. Врешті байдуже про козу, головне: щоб Ви не витратили такої сили гроша.

З числа пороблених Нам лязкдів я половину признаю, а половину ні. Тому й княжий дар 500 зол., зменшиться на половину.

Рідна Школа дістане 250, що зовсім добре вистарчить на написання пеану в Вашу честь.

Других 250 зол. Ви заробите на чисто, з яких половину пришчете до мене на адміністративні видатки.

Виплати всіх грошей найдзлі до 14 днів після проголошення рсідлу конкурсу.

З належною і так далі Галакціон і так далі!"

Думаю, що таке поставлення квесті, промовить ш. авторів до пегеконання.

А ралітин?!

Рідна Школа дістане 250 зол. і виплатить цього місяця десятиом учителям попу Гажу.

Автоматично 125 зол. до кишені, як частий зиск.

Я вийду теж добре на пійлі історії.

По перше: придбав собі марку меткого і справедливого судді, що може мені принести посаду директора, відмолодженого метою Штайнаха, Центр Банку".

По друге: Дістану 125 зол., покидаю всі посади і починаю писати на сторінках "Науки" чи "Письменства" про свою фільзофічну систему під заг. "Ментекаптологія".

Галакціон Чінца.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Невдалий комуністичний змах в Естонії.

З Ревеля звідомляють: Дня 1. XII. рано в ранці комуністи озброєні в кріси й ручні гранати, намагалися виконати державний переворот. Відділами 5—10 чоловік напали на залізничний цвирець, замок, парля-

мент, поштові і поліційні бюро та на телеграфічну централю. Бій тривав дві години. Вкінці правительственні війська й поліція відібрали комуністам усі зайняті ними об'єкти. По стороні комуністів багато вбитих. Військо й поліція мають убитих 18 чоловік. Досі арештовано 60 заговорників. Стануть вони перед воєнним судом. Рада міністрів рішила проголосити в пійлі Естонії воєнний стан і змобілізувати часть резерв. Ген. Лайденер іменований головнокомандуючим правительственних військ. Він одержав надзв. повновасти. В місті спокій, уряди функціонують правильно. Підчас боїв убито в дорозі до двірця міністра комунікацій Керка. Відділи поліції привернули порядок. Поліція окружила ліс на передмісті, де, як кружляють чутки, мали схоронитися збунтовані комуністи.

Димісія Прімо де Рівери.

Мадридський кореспондент "Обсервера" звідомляє, що ген. Прімо де Рівера задумує уступити зі ставовища шефа директоріату а задержити становище головнокомандуючого військами в Марокко. Його наслідником називають ген. Магазо.

Зірвання англ.-радянських взаємин.

З Лондону звідомляють: Справозлавець "У. Газет" довідується, що англ. уряд розглядає евентуальність зірвання дипломатичних взаємин із СРСР.

Положення в Єгипті.

Кабінет Зівара паші прийняв усі домагання Англії, відкинені попереднім кабінетом Заглюля паші. Зобов'язався визнати атрибуції англ. прагних дорадників і вшанувати самостійність евр. відділу департаменту для публичної безпеки. Евакуація єгипетських військ із Судану покинчена. Небаром уступлять і англ. війська з митного уряду в Олександрії. В Каїрі спокій. Агітатори агітують дальше між Феллагами; що живуть над берегами Ніло; кажуть, що Англії хочуть їм забрати землю. В заворушеннях у Судані вбито 6 єгипців. Єгип. мін. просвіти і сусп. робіт зголосив димісію. Причина незвісна. І мін. комунікацій задумує податися до димісії.

Большевицький заговор на Балкані.

Білгородська "Політика" звідомляє з Відня, що в тамошнім радянським посольстві викрадено важні документи про переговори Радіча з III. інтернаціоналом. Ходило про введення рад. устрою в Югославії, відірвання Хорватії і про введення загальної замішання в серелушій Європі. В звязі з заявою Радіча, що Москва підпоможе морально й матеріально проти югославянського уряду, уряд цей приготує протест до Москви.

БАЧЕВСЬКОГО

ГОРІВКИ

Чищена

Перла сильна

Старка

Старуха

Житнівка.

902 1—3

Біржа.

Львів, 2. грудня.

Гроші.

Амер. дол. 5:16—5:17; канад. дол. 5:14—5:15; чеські кор. 0:154, — 0:154; дол. 0:024, — 0:024; франк. франк. 0:274, — 0:274; швейц. фр. 0:984, — 1:00; англ. фунт. 23:70—23:85.

НОВИНКИ.

— Розмова на поліції. Дня 29. XI. 1924 замішав поліція адвокат д-р Лява Ганкевич, щоби йому закатати викладів на українському університеті. А коли цей заявив, що, м'яж, не викладає, пан Юм'сар скотав між ними: так, ми знаємо що наш молодик дуже тільки вчиться, але вона не робить на злість нам... Більшменш ідентичну розмову на поліції мав мен. д-т Макс Левинський.

— Ім не спішно. Дня 13. листопада н. р. відбувся апеляційна розправа в Любліні вл присуду Окружного Карного Суду в Котлі, який засуджено Анну Жешко за причаєність до УСПП. на 4 (чотирі) роки. Розправу тв відкладено з причини, що суд першої інстанції "забув" прислати частину найважливіших актів. Дарма, що оборонень адвокат д-р Лява Ганкевич прохав "як найскорше визначити нову розправу — бо перша не могла відбутися з вини суду, а обвинувачена сидить майже вже два роки в тюрмі — розправу назначено аж на 13. сєч. 1925 року.

— На похилій площі. Нам пишуть Помер у Рогатині контракторний судючий писар Дмитро Терлецький, що ще 1919 перейшов на латинський обряд, щоби дістати посаду. Перед Українцями держав се похилний у таїн, належав до чл. "Просвіти". Знало про це певно небагато людей, і ті за життя мовчали. Аж коли помер, прийшлося все. Родина подбала, щоби минаю всего, хтось похилого український нарох. Голова читальні заповняв, щоби і читальня "Просвіти" взяла участь враз із хором та оркестром. Однак члени хору й оркестру, що знали як похилний перейшов на латинський обряд, відмовилися рішучо прийняти участь в похороні. І ні хор не співав, ні оркестра не грала на похоронах. Замість них співав над могилою заїмпровізований на борзі хор Полків польської патріотичні пісні. По похоронах учасник! Ідучи з цвинтаря, розмовляли на тему відсутності українського хору й оркестру. Разом вертали судові радники Українці Карачевський і Когут та Полк Ішнстальський. Розмовляли і каже радник Карачевський (Ужорінець!) "Trzeba będzie skonfikować instrumenty i zapieczętować im czytelnik!" Не подано до цього ніяких коментарів. Бог! поща! Слово пана радника й без коментарів малюють нам вірно моральну й духову вартість їх авторів.

— Ще один напад. Зі Свеніан у Англії повідомляють про напад в селі Сератзі на тамошнього господаря Сяка. Узброєні напасники змучили над Санком, а коли він згинув, поранили рідню. Напасники не ограбили помешкання, супроти чого можна поспівкати, що напад не мав грабницького пілгожа.

— В справі осущення Поліся. У польському міністерстві публичних робіт відбулася на днях конференція в справі праць над осущенням поліських болот.

— Розстой в Новограді. Дня 28. минулого місяця відбувся в Новограді поразовий суд над селянами з Рубіжа Йосифом Шаблінею і Константином Боровським, які вбили жидя Чорного. Обоє засуджено на смерть чере розстріляння. Президент Ройхеновскі не скористав з прислугуючого йому права ласки, супроти чого постріляно обох.

— Пожежа на Знесінню. Минулої неділі злялася в забудуваннях Василья Сикорчука на Знесінню пожежа, яка в короткому часі знищила криші забудованих.

— На порозі хати. Дня 29. мин. м. в нощі зляпалося на подвійно Катерину Ступницьку в Немиролі трох незнайомих людей. Ступницька писала свою дочку Маню погнати, хто зайшов на подвій, в той одначе момент грянув стріл і неспасна ділячка впала трупом на порозі. Убийники пропали в пітьмі нощі а поліція станула перед загадкою, яку поки ще безуспішно старається розвезати.

— Невільники ставлі. Зразком польської господарки, відмови з послоні, може послужити такий образок насалжування цивілізації на бідних піліційно-східних "кресах". Здонж кордону велено телефонічну лінію. Станові, потрібні для цієї мети, спроваджувано з Вільна, віддаленого на кілясот кілоом, хоча телефонічна вели крізь лісисто околицю. Вийшло таке, що станові, які вирости в отій околиці, сизавлено Вільно і нш. річками до Вільна, там наладовано на вагоні й відставлено до станії, віддалених на десятки км. від місця будови телеф. лінії. Для заозки станові примусово аганали селян з підводами. Мало того: після викладування станові показалося, що їх за багато і селіне знову мусить відвозити і на станцію.

— За атентат на Зайля. Дня 1. н. м. почався перед відеським судом присяжних процес проти робітника Яворека обвинуваченого в атентаті на б. австрійського канцлера Зайля.

— Авантюри в мадярським парламентах. На одностійному засіданні мадярського парламенту уладано опозиція велику авантюру, підчас якої посол Фрідріх заявив, що в його руках майшалося 2500 дозволів на виїз, цебрано відіслас графом Бетлемом, а осот Ереки закінчу прем'єрові квоверприсяду перед судом. В сали сизавлено крик і замішання, підчас якого опозиційних послів викинуто на двір.

— Праграма ген. Матузія. Замішаний з французької тюрми ген. Матузія заявив, що на днях виступить як виборчий проє-

мовеш з рамені німецьких націоналістів. Він сподіється оповіданням про свої переживання у Франції, здобути націоналістам великий успіх. Соціалістична і демократична преса, закидають ген. Натуні невідчужливість.

Бурі над західною Європою. На днях сталася над французьким побережжям велика буря, яка крім матер'яльних збитків, потягла за собою смерть двадцятишести осіб. Є не певенство, чи не зашкодило бурі на містичних кораблях і суднах на Льварі. Про зникнення і жертви в подальшому повідомлять також з Еспанії.

Смерть Пуччіні. Славний італійський композитор Пуччіні помер дня 29. м. в Брюсселі на удар серця. Тіло його буде перевезене до Італії і там поховане на державний кошт.

Вітаміні. Так зовуться поживні субстанції, без яких не може існувати й розвиватися людський організм. Відомі приступи безвладності, які планували невідомі цілі відділи військ під час російсько-японської війни, були результатом недостатку вітамінів в харчах. Відкриває цих субстанцій став проф. Функ, який одержав літ тому оголошені результати своїх досліджень. Протягом тих одиннадцяти літ постою понад 10,000 розвісок на тему вітамінів на усіх мовах культурного світу. Проф. Функ покликає на катедру Нью-Йоркського університету, з якої радимо перейти на університет хемічної лабораторії в польському державному інституті гієни.

Поразка комуністів на Білорусі. З Мінська повідомляють, що недавно вибрано до білоруських громадських рад 2,800 членів в 204 громадах. З того вибрано тільки 226 комуністів.

Регабілітація Гайного. Якийсь д-р Павль Кернер оголосив в одному з німецьких журналів статтю, в якій ставиться доказати, що Гайнік Гайне не був Жидом з походження. На думку Кернера, природним батьком Гайного був якийсь єврейський аристократ і тільки матір'ю була жидівка. В той спосіб хоче Кернер бодай до половини „регабілітувати“ Гайного, якому пруські „вшехлопакі“ дотепер не можуть дарувати його жидівського походження.

Велика буря в Англії. На днях сталася над Англією страшна буря. В самому Лондоні знищила вона 185 телеграфічних стовпів. Під час бурі затопилося один пароплав, якого залогу вдалося врятувати.

Боротьба з алкоголізмом. В доповідню статистичних даних в області видання присудів на арешт і гризани проти американських алкоголіків, можемо зановувати число 200 людей, які згинули в боротьбі з алкоголізмом. Є не переважно пакари алкоголю та поліції, між якими нерідко доходило до правильних боїв.

Ювілейна подорож до Риму.

З огляду на більшу скількість вже зголошених прочан і виріваючу грудність в належному використанні побічних цілей подорожі (як нпр. успішних оглядин музеїв і окремих творів мистецтва в Італії, та з огляду на колізію інтересів поміж святишниками, які на загал мусять вернути вже на страсний четвер до своїх Церков, — і світськими, для яких найдогіднішою порою є якраз великодні ферії від латинської цвітної неділі), — задумує Комітет утворити дві групи, які поїдуть окремо з тим, що побут в самому Римі (около 6 днів) припадає для обох груп разом.

Розуміється, що кожний сам вибере групу, до якої хоче належати.

Ця потреба розділу на дві групи, дає разом Комітетові спромогу прийняти ще додаткові зголошення. З тої причини, як також для наваження зв'язку з нашими земляками з Прикарпатської України, які хочуть бути з нами разом прийняти в Римі, Комітет рішив продовжити винятково речинець зголошень до 15. грудня 1924 включно.

Всі близкі пояснення одержуватимуть прочане окремими письмами, а зосібна вже в січні повідомляться їх про речинець візду обох груп.

Зголошення приймає і інформацій уділяє ген. секретар Комітету адвокат д-р Олександр Надрага, Львів, Домініканська 11. 921 1-1

Зі спорту.

Карпатський Лещетарський Клуб. Рескр. з дня 20. XI. 1924. затвердило львівське товариство вище названий клуб

як окреме статутне товариство. На основі статута дозволено клубові закладати філії на просторі цілої Галичини, які підлягатимуть адміністративно КЛК. у Львові. Подается що візду до відома всім лещетарям в краю, які мають намір згуртуватися і в цей спосіб утворити легальні товариства. Зайве, хіба розказувати, якої ваги таке згуртування для розвитку спорту.

КЛК. має на меті плекання зимових спортивних як лещета, совганка, санчата а також споріднених літніх спортивних, готових таких, які починаються до вироблення справності тіла до їзди на лещетах. КЛК. це перший український клуб в краю; метою його буде згуртувати українське лещетарство на європейській основі. Це все можливе при спільній інтензивній та дійсно спортивно-дійній праці.

Заходом клубу відбудуться відкриті з ширини лещетарства, курси для початку юнцюх, курси вищої їзди ведені першими силами і прогульки в Карпати. Виділя підбає запрошити в горах, де члени КЛК. матимуть змогу дешево і вигідно приміститися, підбає також за подешкі залізничних оплатах при виїздах на прогульки.

До КЛК. винні рівнож звертатися всі прихильники зимових спортивних, які мають намір придбати собі приладдя. Знаючи допомогати безінтересно так львівським, як і замісцевим товаришам при закупках. Цією дорогою апелюється до усіх Українців-спортівців, щоби закупка спортивного приладдя полагалася виключно в Україні. Спорт. кооператив (Львів, Руська 20, Союзний Базар) де можна набути все потрібне до зимових спортивних, дешевше як в інших крамницях у Львові та у вибагливім викиччю.

З запитання звертатися до секретаріату клубу, Львів, Руська 20 „Соки-Батько“. Секретар урядувє в середу і суботу від 7-3 год. вечір.

В середу дня 3. XII. о год. 7-й вечір відбудеться в сали Нац. Музея (доміканська площа) (Бляхарська 11) лекція на тему „Зима і лещета“. Вступ для членів КЛК. і приведених ними гостей вільний.

В суботу дня 6. XII. о год. 6-30 вечір відбудеться Н-дзв. Загальні Сходини КЛК. в доміні „С-Б“. Присутність членів обов'язкова.

† Посмертні згадки.

Стефан Анатоль „de Jelita“ Струмінський, старший почтовий офіцій, у Львові, помер по довгій і тяжкій недугі в Підлюті в 43 році життя дня 26. листопада. Покійний, старшина УГА, перебував цілу кампанію на Україні і верну до краю з підорваним здоров'ям. Рідна земля, котру так щиро полубив, нехай буде йому пером. В. И. П. 941 1-1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український Наддніпрянський Хор під проводом Д. Котка.
У вівторок 2. XII. м. Чортків.
У середу 3. XII. м. Тернополя.
У четвер 4. XII. м. Тернополя. 840 9-2
У п'ятницю 5. XII. м. Тернополя.
У суботу 6. XII. м. Тернополя.

Стінний календар У. П. Т. на 1925 р. прикрашений колірною заставкою П. Кожуна, містить свята гр.-кат, православ, рим.-кат. і жидівські. Ціна 1 зол. Висилає канцелярія УПТ. Львів, Ринок 10. 905 2-3

Дрібні оголошення.

КАЛЕНДАРІК „РУСАЛКА“ на 1925 р. гарно печатаний двома кольорами вже продається. За прислану готівку зл. 5'90 висилає 12 примірників. А. Окшиш, Львів, Кадельська 4. 857 6-10

СЛУЖБА БОЖА на мішаний хор в легкому стилі Ярославенка до набути в усіх книгарнях. Партитура з голосами 8 золотих. 803 7-10

ВАРСТАТИ ткацькі поспішні і килимкарські, сталеві бляти всіх розмірів, начиння, чавники, коловоротки, пойдилки, грепінги до чесання вовни і лину та інші ткацькі прилади і машини поручає фірма: Технічне Бюро „Textyl“, вл. М. Кожушко в Раві руській. 879 3-4

ВДОВИЦЯ по священику, господарна, шукає місця у священника-адія до заряду. Відомість у о. Стефановича, Львів, вул. Чарнецького 26. 915 1-2

ПРОДАЄТЬСЯ сейчас господарство з 13 і пів морга орного поля, 3 і пів морга сіножаті, 6 господарських будинок з живим і мертвим інвентарем. Зголошення слати: Микита Гриник, Нове село пч. Куликів. 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

Лінарсько-дент. Зачелення
Д-ра ШИМОНА РАППАПОРТА
і ЯКОВА НАССА 842 7-10
Львів, вул. Сикстусьна 17/II.

Пломбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції Полагоджується в найкоротшому часі П. Т. урядовцям і студентам значна знижка.

Позір Жовківщина!

Дня 8. грудня ц. р. як у день **Свята Просвіти** відбудеться Звичайний Загальний збір Філії „Просвіти“ в Жовківці, в локалі Тов. „Народний Дім“, з отрим. порядком: 1. Год. 91, Заупокійна Служба Божа в церкві ОО. Василіян. 2. Год. 11. передпол. „Загальний збір“ з отрим. порядком нарад: 1. Отворення зборів. 2. Відчитання протоколу з попередніх заг. зборів. 3. Звіт з діяльності Філії. 4. Звіт касовий. 5. Дискусія над зйтами. 6. Просвітно-організаційний реферат лед. Матірного Т-ва. 7. Вибір Виділу і контро. комісії. 8. Внески і запити. Проситися о членстві участь членів Філії і делегатів чит. Де нема читальня, проситися свідомих громадян прибути на Збори, щоби застановитись над розбудованню просвітної життя в повіті. — Жовква 1. грудня 1924 р. За Виділі Філії: о. Северин Баранік ЧСВВ, голова, Іван Грабар, секретар.

Заходом Філії Тов-а „Просвіта“ в Ходорів відбудеться дня 8. грудня 1924 р. (в понеділок)

Свято „Просвіти“

в 56 роковини існування Матірного Тов-а „Просвіта“ з такою програмою:

I. о 10. год. вранці:

СОБОРНА СЛУЖБА БОЖА з проповідю і панахидою по померших членах Тов-а „Просвіта“.

II. о 1. год. дня в сали „Народного Дому“

СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ

в програмі якої увійдуть: Святочна поема, привіти, деклямації, спів акад. хору „Бандурист“ зі Львова та народні думи викопані при аккомпаніменті бандури славного кобзаря - бандуриста В. Данила Щербини. — Виділі Філії. 920 1-1

Виділі Тов-а Філії „Просвіти“ в Турці н.С. улажує в дні 8. грудня 1924 р.

„СВЯТО ПРОСВІТИ“

з слідуючою програмою: 9. год. рано Служба Божа за гомершних членів Тов-а „Просвіти“; 11. год. Звичайні Загальні Збори Філії „Просвіти“. Між точками дневного порядку буде освітній реферат. Обов'язком кожного члена „Просвіти“ є прибути на Загальні Збори. Кожда читальня має вислати двох делегатів з повноваженнями, виставленими. Виділами читальні. — Турка, дня 20. листопада 1924. — Виділі Філії „Просвіти“ : о. Іван Феденко, голова, П. Шеремета, секретар. 911 1-1

Вп. Рільникам до відома!

Очим повідомляємо, що пожежа, яка нещодавно вибухла в нашій фабриці, не здержала нас у праці в напрямі вийми сирівців. Наша фабрика є й тепер у повному рухові. По короткій віднозі взяли ми знову до інтензивної праці і стараємося надалі заповолити ПП. Відбоує. Тому просимо **перезилати** призначені до **вирубу** або **заміни** сирівців **далі до нашої фабрики**, а ми — як і давніше — постараємося виконати Ваші замовлення солідно і на час. Додаємо, що бажанням було би, вислати сирівці перед 1. счтем, бо до цього часу оплачуємо самі фрахт. Прібки і проспекти даєм і оплатно.

З пошаною
МЕХАНІЧНА ТКАЛЬНЯ „ЛЕН“,
Львів — Підзамче,
вул. Ткацька 29.
911 2-3

Важне для народних учителів, учеників учительських семінарів і учителів педагогіки і методики:

Вийшли з друку і продаються ось які нові книжки:
1. Д-р В. Левський: **Історія виховання** з ілюстраціями.
2. М. Матвійчук: **Методина до Першої ниниччини** з багатьма ілюстраціями і зображеннями.
3. М. Матвійчук: **Друга ниниччина** (багато ілюстрована) 2-70
4. **Рухомі азбука велика** 2-20
5. **Рухомі азбука мала** 6-30
6. **Прилад до азбуки** (вистарчить на 20 літ) (разом з портретом) 17-
Історію виховання та Методику висилає разом за 6 зол. за післяплатою 6'80 за попереднім надісланням грошей 6'60.

Учителі! Улажуйте науку після вразів, виломих в Методичному підручнику. Замовляйте Методичний підручник, бо наклад невеликий, скоро вичерпється. Просимо по можності прислати гроші за книжки з гори:

898 3-3 **М. Матвійчук, Львів, Панська 17.**

Вїзд Б ХМЕЛЬНИЦЬКОГО до Київа

чотирибачну історичну картину М. Івасюка, величини 74x54 см. в ціні 10 зол. а в різблених або дубових політ. рамах 34 зол. як також і самі рами та всякі образи висилає за готівку або післяплатою, як також на 3 місяці рати: **ІВАН ПАВЛИК, Львів, Ринок 18. II. п. „Просвіта“.** 917 1-1

Головна виграва 250.000 зол.

Ще кілька львівців III. класи X. класової лотерії, якої тягнення відбувається дня 10. грудня, має в ціні: цілий львів 72 зол., чвертка 18 зол.

до продажі Контора вийми

ГРИСІ і ДОННЕР, Львів, 3. мая 8. на провінцію висилаємо не числячи 919 пошта. 1-2

Спільна торг. пром. „ТРУД“ в Підгайцях поймає до ведення ро-сейчас **управительку** бітні суконь дамських, діточих і біллі. Вимагається докладне знання краю, шиття та солідності енергії в веденню підприємства.

Посада до обняття сейчас. Успіш дуже догідні. Зголошення слати на адресу: **Г. Стецюнча в Підгайцях.** 916 1-1 **ДИРЕКЦІЯ.**

ФУТРА містові 908 2-3 іраглянові сукольні і плюшові ПЛАЩІ

Ціни конкурентційні.

в магазині конфекцій мужеської, жіночої і діточої

КЕРНЕР

Львів, Толбунальська 6 (власн. лм.)

XVIII. Звичайні Загальні Збори

Дому торговельно-промислового „ДОСТАВА“, кооперативу з обмеженою порукою у Львові,

відбудуться в середу, 17. грудня ц. р. о год. 5. вечером в кімнатах кооперативу при вул. Домініканській 11. з отрим. предметом нарад:

- 1) Відкриття Зборів і відчитання протоколу зборів з 24. грудня 1923,
 - 2) Звіт з діяльності кооперативу за рік адміністр. 1923/24,
 - 3) Звіт Контрольної Комісії,
 - 4) Внесок Надзірної Ради що до розділу чистого зиску,
 - 5) Зміна § 9. статута,
 - 6) Затвердження членів Управ і їх заступників,
 - 7) Вибір 12 членів Надзірної Ради і 3 заступників,
 - 8) Означення висоти презенційної маржи,
 - 9) Внесення і запити.
- По думці вимог § 38. статута примічається, що річний звіт, рахунки і біланс вилонені в локалі кооперативу до перегляду для членів. — Львів, дня 30. XI. 1924.

ЗА НАДЗІРНУ РАДУ:

о. Олекс. Стефанович, о. Ю. Дзєрович, предсідник. 923 1-3 секретар.

Звичайні Загальні Збори

Тов-а Руська Бурса в Стрию

відбудуться 6. грудня 1924 р. о 5. год. а вразі браку вимаганого числа членів о 6 год. вечером в салих Українського Касія в Стрию з дневним порядком:

- 1) Відчитання протоколу з останніх заг. зборів,
 - 2) Звіт з діяльності уступаючого Виділу,
 - 3) Звіт Контрольної Комісії й уділення абсолютної,
 - 4) Вибір нового Виділу,
 - 5) Евентуалія
- 918 1-1 **ВИДІЛ.**

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: П. П. ПЕТРОВИЧ.

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринков 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописи не повертаються.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно в кошті 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 пол. Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рес.
мунія 150 лев., Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл. Залиш.
адреси 1 год.

Я сплатив оголошен.
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Польський Маккіявелі.

Вітаний, чесний, чистий, благо-
родний, патріотичний, жертвечний
і т. л. польський Маккіявелі — ві-
цепрем'єр Ст. Тугут в п'ятницю (28.
м. м.) зарекомендувався в офіцій-
альній ролі, ще тугіше і спритні-
ше викривляючи лице „кресового
шляхетки“ в зрівноважену, вибач-
лив у смішку визволенського „де-
мократу“.

На порядку нарад адміністрацій-
ної комісії польського союзу най-
шлася справа зведення винятко-
вого положення на українсько-біло-
руський національній території. Ко-
нечність виняткового стану моти-
вував виленський „кресовець“ з
вшехпольсько-реакційного табору
пос. Звержинський (попен-отен!).
Цєю нагодою покористувався
віцепр. Тугут, щоби блиснути своїм
широкаторовим демократизмом.
Офіційний винятковий стан є
зайвий. Населення проявляє лю-
дяність до польської держави.
Винятковий стан його не заспо-
коїть. До заспокоєння слід йти ін-
шими шляхами. А саме створити
відповідні відносини й умовини,
завівши добру адміністрацію.

Через офіційне проголошення
виняткового положення на украї-
нсько-білоруській території нічого
не досягнеться, хіба заквестіонування
на міжнародній арені прав Польщі
до „кресів“. Таж багато держав не
признає польських прав до східних
границь. У всіх столицях Європи
працює більшовицька агітація, до-
жидуючи тільки сприятливої хвилі
до порушення справи східних гра-
ниць. Виняткове положення було б
голі виправдане, коли б на окраїнах
вибухло повстання, а його ще не-
має. Засоби, якими розпоряджає
уряд, вповні вистарчають. На бан-
дитів Польща має доразові суди,
поліцію, прокураторів і слідчих
суддів. Коли польська політика
стане більш однастайна, то й лад
буде заведений. Польський уряд не
підє на кереншину, не буде цяць-
катися з „бандитами“, він найде
засоби на бунтарів. Коли вибухло
повне чи частинне повстання, тоді
уряд на крисі відповідь крісами.
Однак поки-що слід підодлати
і з приверненням ладу і з крісо-
вою відповіддю, бо уряд не є в
спроможі довершити магичних штук.
Окраїн не слід трактувати як Камерун,
тільки треба створити відпо-
відні адміністраційні й економічні
умови, а тоді й лад настане.

Чи не прекрасно й не ультра-
демократично? Справді, нема най-
меншої потреби посуватися до
офіційного заведення винятко-
вого положення, бож воно давно
існує. Хібаж нема доразових су-
дів, поліції, війська, прокураторів?
Хібаж польські військові й цивільні
колоністи не розпоряджають
зброєю до скорострілів включно?
Хіба не існують під протектора-
том польського уряду всякі „оби-
вельські комітети самооборони“?
І чи ж українське й білоруське на-
селення не є звязане в своїх ру-
ках, не є позбавлене елементарних
громадянських вольностей? Справ-
ді, треба бути яким-небудь Звер-
жинським, тупоумним реакціонером,
щоби не розуміти, що виняткове

положення давно існує, що воно
не переноситься, — і домагатися
офіційного проголошення
цеї майже воєнної міри. Так, того
не в силі зрозуміти польська пе-
акція. Туга до нагальної демо-
страції перед світом „сильної ду-
ки“ пхав її в обійми формалістики,
яка може зробити кепське вражін-
ня в Європі. Але польський Мак-
кіявелі, але злучний псевдодемо-
кратичний міністр Тугут чхає на
формальности; він не хоче псувати
доброго вражіння, яке викликав
був в Женеві го. Схисинські, фор-
мальним заведенням виняткового
положення. Важче, щоби те ви-
няткове положення проявлялося на
ділі, а не щоб формально бубни-
ти в цілім світі, що — мовляв на
„кресах“ неспокійно. Без сумніву,
„демократ“ Тугут є більшим поль-
ським „патріотом“ від якогонебудь
Звержинського чи Прушинського.
Свої задні, крайно реакційні думки
він не кладе на стіл, тільки гар-
ненько обвиває в базовну крила-
тої демократичної фразеології. Як
і личить епігонові маккіявелізму,
він що иншого говорить, а що ин-
шого думає.

Тут все є: і людяність населен-
ня, і кепська адміністрація, і ко-
нечність поправки економічних від-
носин, і бандитизм, і загрози, і
Камерун, і справа східних границь...
Здається глибокоумно, бистроумно,
демократично, а в суті річи по-
верховно і нікчемно. А прецінь го-
дилося заглянути — так сказатиб —
в душу „кресовщини“ і витягнути
на денне світло „кресову“ гниль.
Вже чесніший повівся ультра-
патріотичний й імперіалістичний
„Роботник“. Недавно (в ч. 322 з
24. м. м.) помістив він статтю „Го-
лос окраїн“, в якій малює „кресо-
ве“ багно. За польською армією,
що подалася зайовувати україн-
ські й білоруські національні те-
риторії,

„скрадаючись йшла друга армія — армія
гієн і ш-калів, яка плуговою стогою по-
чала давити місцеве населення“.

В атмосфері нім. виборів.

БЕЗСИЛЛЯ СТАРОГО ПАРЛЯМЕНТУ. — ЕНЕРГІЯ УРЯДУ. — ВИБОРЧА
АТМОСФЕРА. — ОРІЕНТАЦІЯ НА ЧУЖИНУ. — ДВІ ОСНОВНІ ТЕЧІ.

Наближається хаїлина, коли ні-
менький нарід вибере нових парла-
ментарних представників. Та дивно:
дарма, що виборча боротьба дій-
шла до свого вершка — вона не
визначається ні відповідним напру-
женням ні матеріалом для ясних
політичних перспектив.

Потреба нових виборів явилась
тому, що попередній парламент не
був у силі видати зі себе сильного
та постійного уряду. Найсильніші
партії: націоналісти та соціал-демо-
крати не могли спільно працювати
і рівноважились. Партії центра, що
вели державну працю серед труд-
нощів, були порівняно слабкі в па-
рляменті і ніколи не могли рахувати
на більшість. За те країні праві та
ліві були досить сильні, щоби за-
хитати нормальною працею па-
рляменту.

Уряд Маркса та Штрєзємана зу-
мів зручною тактикою і рішучістю

З хвилюю, як в Варшаві поста-
новлено зайняти Волинь, заявляється
комітет „земли кресових“, який по-
становив обняти адміністрацію й
судівництво краю. За санкцією цьо-
го комітету

„становили старостів, суддів і т. п. зай-
мати поміщиків, а коли таких не було, то
уповноважити маєтків, економік, гуманів —
допичити люте“.

Про об'язування ніхто не питає,
вдоволячись опінією магнатів і
ксьондзів.

„Економічний бінт засвятає на окраїнах,
як на ерцельскім фільдмарш. Хоч енергічно
зв'язуючи, почали розколюватися вістки
поз страшиці надзв'язати, дике
беззастовство, потопони, неймо-
вірні факти. Тоді батерів з ці-
лої Польщі, приманені нацією
легкого зиску, записувалися в
ряди реакції і перти на окраї-
ни — по фортуну“.

Ось де держепо лиха. Анальфізети,
пани і підпани з кнотом і крісами
звалилися на українську землю, як
колись за старої шляхетчини, щоби
легко прийти до багатств, грошей,
значіння, щоби безкарно знушати-
ся над безборонним, окаянним
населенням. І пішли утиски, закрит-
тя шкіл, насильне відбирання цер-
ков, величезні податки й данини,
поліцейська гульня, глум і насміх
над українською національністю.

А коли прийшла реакція на ці
камерунські прийоми, вдарено на
тривогу і витягнуто драгтивенький,
але випробуваний „аргумент“ про
більшовицьку агітацію і „диверсій-
ні“ ватаги.

„Отже запевню вас, — каже автор
статті в „Роботнику“ — що діяль-
ність наших потенціатів і окраї-
нних каиків тисячу разів у-
спішнійше подихає окраїнне на-
селення в обійми більшовизму,
як всяка закордонна агітація“.

Та польський Маккіявелі зручно,
легенькою позолоткою закриває це
огидне „культуригерство“ і оби-
цяє у відповіднім моменті (як ви-
бухне повстання!) ще більше оло-
ва, куль, вогню, пожарів і зни-
щення, коли населення не в силі
буде терпіти дикої гульні магнатів,
ксьондзів і їхніх економів.

Ф. Ф.

Щиро, пікіяри: мовчати про це не
в біжні біжні ірессинг, Союзниця 4. 1-1

Стяга нація на ці вибори в тому,
що теперішні умовини життя в Ні-
меччині є багато ближчі до мо-
нархії, ніж були в минулому. Стабіль-
ність радиції і логічний історичний
супроти Франції пають змогу ні-
меньким виборцям опіситуватися су-
покійніше в програмах партій і
думати про сенсативні ділові угод.
Можливе, що в такій атмосфері по-
слабнуть крайні партії: монархісти
та комуністи, — що коштом кому-
ністів зростуть соціал-демократи.
Та не треба забувати, що між со-
ціал-демократами панують гострі
суперечки і що вони не мають
провідників з великим політичним
розмахом. За те націоналісти ма-
ють сильну організацію і можуть
коштом фашистів Пюлендорфа
збільшити свої рати. Одне підпи-
сання льондонського договору і си-
стематична евакуація окупаційної
території відобрала їм найпопуляр-
ніший виборчий гасла: — ненависті
до Франції.

Цікаво те, що націоналісти звер-
нули всю свою лють проти особи
президента держави Еберта, заки-
даючи йому, що він незаконно зай-
має своє становище; а канцлер
Маркс, який у своїй партії набли-
жається до консервативного кола,
мусів взяти в оборону соціалістич-
ного президента. Такі моменти є ха-
рактеристичні для виборчої кампа-
нії, в якій нема боротьби поодиноких
політичних світоглядів, а є ту-
маний конфлікт пошматованих пар-
тій. Очі політичних провідників є
звернені на закордонні події. Мо-
жливості тривогого уряду Еберта або
становище Англії до посередництва
Ліги Націй у справі єгипетського
конфлікту — це основи політичних
гороскопів для внутрішньої німець-
кої політики. У масі німецьких ви-
борців панує пересвідчення, що Ні-
меччина повинна йти у своїй про-
відній лінії за основними течіями
світової політики. Тому-то факт де-
мократичного уряду Франції не ли-
шається без впливу на демократич-
ний настрій німецької суспільности.
Уряди Медконеґельда та Еберта причи-
нилися у великій мірі до промошен-
ня шляху для ідей про мирне спів-
життя народів завдяки праці Ліги
Націй.

З другого боку націоналісти ви-
користовують інцидент з Єгиптом
як доказ, що Англія веде лицемір-
ну гру з авторитетом Ліги Націй.
А проте нема партій, які виступали
би проти економічної акції Англії
та Зєдинених Держав. Дарма, що
позиція не вистачає нікому, ніхто
не нехтує її корисного впливу на
загальний стан держави. В остаточ-
нім результаті вся боротьба німець-

Пр. 1029/24. В імені Річнесподитої Поль-
ської! Суд окружний карний як Трибу-
нал пресовий у Львові рішив на внесок
Державної Прокураторії, що зміст часо-
пису „Діло“ ч. 264 (10357 з дня 27. XI.
1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Но-
винки“ 4 рубриці п. з. „В справі обезпе-
чення Дністра“ речення між словами окре-
мий додаток а Нотатка заповідаюча, 2)
„Посмертні згадки“ в рубриці перший у-
ступ між словами в стани божівеліа а Зем-
лі Юмю пером містять в собі естадо 1)
злоч., з § 65 а) зак. кар., ад 2) вист. з §
390 законз карн., узнав доконану в дни
26. листопада 1924 року, конфіскацію за

оправдану і зарядив знищення цілого
випуску і видав по думці з 493 п. кар.
заборони дальшого опановання того
друкованого писма. Завказом видав
наказ відзвичальному редакторові той
часописи, щоби не рішеним помістив
безплатно, в найближчій числі і то по
першій сторони. Невиконання того наказу
потягає за собою наслідки позаджені в
§ 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 д. п. т. 19
б ех 1863, а іменизасудження за пере-
ступство на годину до 400 з. п. — Львів
дня 27. листопада 1924.

(Підпис нечит)

Під скиптром Пасіча.

суть урядових ревелюцій про большевицьку агітацію в югославії. — РЕПРЕСИ ПРОТИ ХОРВАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО РУХУ. — НАСЛІДКИ ПОЛІТИКИ ПАСІЧА НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ.

У вчорашніх телеграмах згадували ми про ревелюції урядової югославянської преси відносно діяльності III. Інтернаціоналу на Балкані. Коли звернути увагу, що ці ревелюції, які були то спіраються на якихось тайних документах, викрадених із радянського посольства у Відні, були оголошені в першу чергу в „Ляйб-органі“ Пасіча (у радикальній „Політиці“) й що головне вістря поданих відомостей звертається проти Радіча, та вкінці, що в Югославії саме тепер йде виборча кампанія, то мимохіть треба ставитись з великою резервою до сенсацийних урядових телеграм з Білгороду. Не підлягає сумніву, що всі балканські держави є відчайдушним тереном для большевицької агітації; про це нераз писалось, особливо з нагоди подій у Болгарії, багатих у такі епізоди, як убиство Годора Александрова. Але теж саме є очевидним, що для уряду Пасіча у першу чергу є небезпечним Радіч та національний сепаратизм його дужої хорватської селянської републиканської партії і що у боротьбі проти Радіча Пасіч використовує небезпеку большевизму лише як злут. Демонстративна поїздка Радіча до Москви й приступлення його партії до т. зв. „зеленого інтернаціоналу“ (селянського) на ділі було водою на млин Пасіча: старий демагог проголосив Радіча наємником і платним агентом Москви, й орудуючи зручно большевицьким страхом, безоглядно переслідує тепер хорватських націоналістів. Чи не насувається сама собою аналогія з криком про „гайдамацько-большевицьку небезпеку“, що лунає вічно на сторінках

ких партій зводиться до двох протилежних течій: за мирним, тривалим порозумінням з бувшими „Союзними державами“ або проти нього, в надії на власні сили. І перша і друга програма дає поле до різних комбінацій; перша від безпосереднього порозуміння з Францією аж до ворожого становища до неї, під олікою Англії; друга — від монархістичних плянів реставрації минулого аж до комуністичного перевороту.

„Слова польск-ого“, з відомими політ. процесами під закидом большевизму, доносими на українських послів і т. д.?

Здійснюються передбачення опозиційних югославянських (хорватських, словінських і магометанських) послів, що сербські радикали й демократи-десичети, себто нинішні правителі Югославії, зможуть рахувати на побіду при виборах до скупщини виключно завдяки надзвичайним репресіям, протизаконним надзвигнуттям, підкупству й демагогії. Яких засобів боротьби хапається уряд Пасіча, видно з заповіді, що буде скасована навіть незалежність судівництва! Під закидом „каригідної вибачливості“ супроти хорватських діячів, яких масово виарештовують по наказу з Білгороду, будуть у Югославії звільнювати зі служби суддів. Гарантія свободи судівництва, яку дає конституція, буде зломана простим шляхом: відповідний уступ конституції буде „провізорично“ змінений мабуть королівським декретом, з покликанням на рішення будучого парламенту!

В Югославії наступила нова ера скрайної реакції. До голосу знову прийшов сербський офіцерський корпус, в якому б. царські, потім денікінські й врангільські, московські офіцери творять яких 30 відсотків. Річ ясна, що такий режим доведе до поглиблення сербсько-хорватського антагонізму та взагалі до оживлення почуття національної окремішності всіх не-сербських народів Югославії. Спіраючись на таку армію й таких політиків, династія Караджорджевичів вступає явно в сліди Романових, приготувавши собі аналогічну будучину.

На міжнародній арені така політика уряду Пасіча доводить перед усім до загострення ріжнці поглядів у держав Малой Антанти. Конференція її міністрів закордонних справ, що займатиметься у січні 1925 р. питанням визнання Союзу Соц. Рад. Республік, може скінчитись дуже плаксиво. Можна допускати, що й нинішня соціалістична Франція не обмежиться до ролі байдужого стороннього глядача. Залицянки Пасіча й Нінчіча до Італії та їх різко опозиційне

становище до Союзу СРР. в момент, коли зносини між Францією і Італією замітно прохолодніли (вічна середземно-морська проблема) а до Парижа приїжджає московський амбасадор — не можуть існувати на довшу мету без ніяких взаємних перепон: адже Франція не зречеться свого права опікунства, що його придбала як справжній творець повоєнного королівства СХС. Тому дальший розвиток випадків у Югославії може принести чимало цікавих моментів.

Експозе Рикова.

Голова Ради Народніх Комісарів СРСР. Риков виступив з великим експозе про внутрішню та міжнародне положення СРСР. на всесоюзному конгресі представників текстильної індустрії в Москві. Він зазначив, що всю довершену з таким важким трудом працю для зближення СРСР. до Англії знищили цілком англійські консерватисти. На це вказують останні ноті англійського уряду. Цей уряд цілковито відкинув пропозицію СРСР. на перевірку справи фальшивого листа Зіновєва при допомозі невірної та безпартійної комісії. Консерватисти відмовилися предложити парламентові ратифікацію заключеного з нами договору. Вся відповідальність на невдачу в досягненню обоюдної користі, що виникла з договору, спадає цілком на англійський консервативний уряд.

Визнання Радянського Союзу Францією сталося саме в мент найзавзятіших атаків консерватистів на СРСР. М'ж Францією та СРСР. існує цілий комплекс спільних справ, що повстає наслідком економічної боротьби між Францією та Англією. Сучасне міжнародне та внутрішнє положення Німеччини характеризується на „крайшє пляном Доза, що є рівнозначний з політичним та економічним поневоленням Німеччини. Кожний вітєцький уряд мусить дбати про як найтіснє зближення зі СРСР. Цього вимагають інтереси Німеччини і СРР.

Переговори СРСР з Японією до кількох тижнів напевно закінчаться. Бож неможлива річ, щоб дві великі сідні теплєви зв'язані зі собою доброю морською дорогою не могли дійти до порозуміння.

Експозе кінчилось такими словами: В порівнянні з попереднім роком становище СРСР значно скріпилось. Наш внутрішній господарський розвиток становить підставу нашій міжнародній політиці. Ніякий уряд не визнає би ніколи СРСР де юре, коли би не бачив нашого господарського відродження. Співпраця робітничої класи разом зі селянством мусить поширїтїся, поглибитїся та закріпитїся. Через таку співпрацю мусять доягнати заспокоєня стремління селянства до поліпшення свого господарства та в меншій мірі і також його аспірації на активну участь в управі державою.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це на родня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!!

У. С. Р. Р.

Перевибори рад на Київщині.

Голова київського Губвиконкому Г. Гринько, обговорюючи в „Більшовик“ з 19/XI. справу перевиборів рад на Київщині, між инш. пише, що на селах помічається цього року більша активність при виборах, ніж минулого року, а до негативних явищ виборчої кампанії, яка ще не закінчилася, зачислює упадок значіння Комнезамів й зріст активності заможніших шарів селянства.

„Наші Комнезами — пише Гринько — не скрізь були на належній височині. В багатьох випадках вони... ставали бюрократичними, одірваними від широких бідняцьких і середняцьких мас... були нездатні об'єднати коло себе незаможну й середняцьку масу“.

З цього — каже Гринько — треба зробити належні висновки, бо „коли Комнезами не научаться об'єднувати коло себе бідноту й середняків, життя піде мимо них“. Симптоми цього вже є.

„З усією яскравістю — каже Гринько — виявився наступ заможних вершків села на виборах. Заможні кола села хочуть влади, рвуться до неї й не зупиняються ні перед якими заходами, щоб протягти до рад своїх людей. У цілій низці випадків були спроби зірвати сход, залакати окремих незаможників, одводити їх, висовувати самостійні списки і т. п.“ — Але цей наступ переможено.

Гринько очевидно не подає, при помочи яких заходів удалося перемогти сей наступ заможних кол села. Він тільки перестерігає, що коли вони потерпіли тепер невдачу, то це не спинить їх від наступу в слідуєчому році. Тому треба дбати про об'єднання бідноти зі середняками...

Згадує Гринько також про УКП., яка пробувала виступати на виборах не тільки у Києві, а також на селах уже було кілька випадків, коли укапісти користувалися деяким співчуттям частини сходу. — „Але якої частини?“ — ставить питання Гринько, але прямо, на жаль, не відповідає, тільки каже, що „на досвіді цих виборів (укп-ти) мусять переконатися, що об'єктивно вони являються партією контрреволюційних елементів“. — Всеж булоб цікаво довідатися, що це за контрреволюційні елементи? В чім

ЦУККА.

Латки на всі можливі дірки.

Золотий чоловік, мій приятель Савеллі, — алеж такий маруда! Один з останніх представників великої раси маруд, що тепер починає вже вимирати в великій світовій метушні, — з вузьких педантів, що хотять все передбачити і все попередити, що проводять все своє життя в розгляданні і доповнюванні колекцій усіх можливостей, у вироблюванні латок на всі можливі дірки, і яким життя, завдяки таке багате на всілякі несподіванки, одного чудового ранку, не вважаючи на всі комбінації кабалістів і реєстрації архівістів, невідмінно продурає нову величезну діру власне там, де латки не заготовлено і де нема ані клею, ні навіть замазки, щоб якусь її залатати.

Мій приятель Савеллі один з тих людей, що завжди носять в кишені універсальний ніжик, — знаєте, з тих приладів англійської продукції, яким ніякі інші не можуть дорівняти, і які, як видається, фабрикуються в передбаченні можливості морської катастрофи кодо берегів пустельного острова і обов'язку його колонізації в імені Його Величності. Не ножики, а скоріше ножище з трьома чи чотирма вістрями різної товщини і роз-

мірів, з коркотягом, напилником, щипцями, пилочкою, ножицями, шилом, гачком для зацібування гудзиків на черевиках і з маленьким діамантом для розрізання скла. Бо кожний з цих струментів в той чи інший момент — хто його зна! — може знадобитись.

Мій приятель Савеллі один з тих людей, що носять у кишені, окрім чорного олівця, ще олівець двохколовий, олівець хемічний (всі з ковпачками, щоб вістря не ломалося), стиліграфічну ручку (в яку що ранку невідмінно доливав чорнила), записну книжку, реєстрик алфавітний, календарик, блокнот з відривними листками, візитові картки (з адресою і без адреси, з титулом і без титула), поштові марки на всяку ціну, конверти різних розмірів, що найменше один листок гербового паперу, різні свідчення, дозвіл на користування зброєю, старі паспортні і клубок шпагату. І крім того три чи чотири хусточки до носа, пакуночок вати, бинду та стерилізованої смиканини, палочку ляку, пляшечку йоду, пляшечку жигунця (на випадок, Боже борони, отруйного укусу: нема нічого краще від жигунця для укусу).

Мій приятель Савеллі в задній кишені своїх штанів підбитих непромокнуою матерією, — щоб була від поту не заржавів, носить чудовий браунінг, який регулярно що ранку, заки вийде з хати, розбирає, чистить, змазує і перевірює,

бож револьвер, хто його зна, організм делікатний, досить трошки того пороку, нічого неартного зернятка, і саме тоді, коли він повинен тобі служити, служити відмовляється — а ти мусиш гинути!

— Алеж вибач, ну, хіба тобі не вистаєть тих семи куль, що в револьвері, що ти носиш з собою ще два повних заряди (в спеціальній кишені камізольки: бо все вбрання Савеллі — це незвичайна колекція спеціальних кишень, простудіованих з рідкою пильністю і комплікованими розрахунками, щоб вони могли витримати всі неможливі припаси Савелліної передбачливості). Чи ти гадаєш, що тобі прийдеється зводити справжню баталію?

— Хто його зна, дорогенький. Війна цілковито підірвала репутацію вогнепальної зброї. Раніше, дуже часто, досить було вистріляти в повітря, — і все йшло якнайкраще. Тепер же з тобою починають рахуватися, хіба спіймавши кулю в голову. Пригадай собі, як перед війною, коли підчас вуличних заворушень, траплялося мати одного пораненого, всі починали галасувати про „вигублення народу“, і як тепер, дев'ять чи десять мертвих — це лише „сумний випадок“. І колиб ти потребував, вистрілявши всі сім куль з револьвера, випустити ще других десять, а в тебе їх не булоб, — щоб ти робив? Загинув!

Одного дня приходить до нас

приятель Савеллі. В руці тримає маленьку книжечку, а на обличчє сяє задоволення людини, що вже підходить до останніх твердинь, які йому загрожували шлях до верховин досконалості, і звертається до нас з запитанням:

— Вгадайте — що це?

— Фільотея... книжечка для танців... книжечка для дітей... або для тих, що до них наближаються...

Мій приятель Савеллі посміхався і лише хитав що раз головою, що — ні! Нарешті вибухнув:

— Це — всі мови світу!

— Бум! Загальне здивування. Всі мови! — А так: найпростіші і найбільше необхідні фрази для того, щоб люди різних країн і рас могли майже зрозуміти одне одного. Фрази абсолютно кишенькові, загорнені м'яким марокшином, завжди готові на всяк випадок. Ось вам!

— ...Чи розумієте? Ви знаходите стареньку паню, яка себе зле почуває, наприклад, і ніхто не може її зрозуміти...

— Ті-то, дурню! Навіщо тобі здалися таємниці стареньких пань?

— Ну, то хай буде мода і гарна.

— О, алеж тоді, дорогой Савеллі, існує мова для всіх єдина і загальна!

Савеллі в захопленні:

— Воляпук! — есперанто! Ось вони тут в додатку!

(Продовження буде.)

Перекл. з італійської мови Е. Опацький.

проявляється їх контрреволюційність?

Зріст української преси. Українські курси журналістики.

Завідуючий відділом преси при ЦК. КП.б/У. Рівні-Черкавський у розмові з співробітником Ратав заявив, що українізація преси на Україні йде швидким темпом. Замість 10 українських газет, що виходили раз-два на тиждень і мали дуже малий тираж, виходить тепер 32 українські газети, між ними 10 щоденних. Тираж деяких газет досягає 50 000 примірників. Багато губернських газет перейшли на українську мову. На Поділлі, Волині й Полтавщині нема ні одної газети, що друкувалася російською мовою. Процес українізації захоплює також Лівобережжя. В Катеринославі видається українська газета „Зірка“, яка має тиражу 15 000 пр. Донбас видає українську газету „Донецький Пахот“. Але відзначається нестача журналістів України. В редакціях українських газет в більшості сидять редактори, що не знають української мови і газета складається російською мовою, а тоді перекладається на українську. Через це газети багато програють і не можуть досить популярно підійти до справ села. Щоб усунути це, відділ преси ЦК. КП.б/У. організує в січні в Харкові чотирьох-місячні курси української журналістики, розраховані на 40 осіб. (Більшевик, 21/XI, 24).

Кооперативні інваліди.

На Україні досить поширена організація різних кооперативів, членами яких є інваліди. Є не переважно виробничі і виробничо-збутові артілі, об'єднані в скружні спілки а відтак у Всеукраїнське інвалідно-кооперативне об'єднання. На I/VII, 1924 р. було 1677 виробничих кооперативів і 436 не виробничих. Всі кооперативи об'єднували 17.173 членів. Безпосередньо зайнятих в артілях та на підприємствах було 12.725 членів, а 5.000 членів були безробітні. (В. 22/XI.)

КІМ.

КІМ — це Комуністичний Інтернаціонал Молоді. Дня 21. листопада ц. р. минуло п'ять літ з того моменту, коли в Берліні на з'їзді Комсомольських організацій 14-ти держав засновано Комуністичний Інтернаціонал Молоді. В п'ять річницю заснування посвячує вся радянська преса дуже багато уваги розвиткові того молодого інтернаціоналу.

В 1919 р. нараховував Комуністичний Інтернаціонал молоді 219.000 членів, на другому конгресі КІМ-у в липня 1921 р. взяли участь представники 35 спілок з 750.000 членів. Третій конгрес з грудня 1922 р. репрезентував уже 39 спілок комуністичної молоді з 800.000 членами. На четвертому конгресі КІМ-у було вже 44 спілки з 1.159.000 членами. В сучасний мент КІМ об'єднує в собі 60 комуністичних спілок молоді, з яких більша частина перебуває на нелегальному положенні.

Найбільше членів нараховує комсомол СРСР. бо аж 900.000. Німеччина має 31.000 комсомольців, об'єднаних КІМ-ом, а до 1. січня 1925 р. має їх бути 100.000; Франція нараховує 11.000; Англія — 1.000; Італія — 8.000; Чехословаччина — 13.000; Швеція — 12.000; Норвегія — 7.000; Фінляндія — 12.000; Болгарія — 2.500; Югославія — 2.500; Румунія — 1.500; Греція — 300; Польща — 4.000; Естонія — 3.000; Латвія та Литва по 300; Зєдинені Держави півн. Америки — 5.000; Аргентина — 1.500; Китайський і монгольський комсомол нараховують по 5.000 членів. Число всіх членів КІМ-л зросло тепер вже до 1.200.000. Розвиток КІМ-у є отже дуже інтенсивним. (За „Вістями“.)

Радянська влада й українська інтелігенція.

(З приватного письма.)

Один з наших співробітників одержав письмо від свого знайомого робітника, який проживає в однім губернському місті на Україні, не є комуністом, служить в кооперативній установі і приймає визначну участь в місцевому культурному житті.

Письмо він між иншим таке: „Тут культурні роботи страшенно багато. Умови праці значно кращіють. Праска, представники радянської влади все ще з певним недовіром ставляться до української інтелігенції, пильнують за нею, але чим далі й українська інтелігенція перекожується в тім, що досить уже усяких „орієнтацій“, час уже орієнтуватися на власну робітничу класу та бідне селянство... Влада стає на шлях порозуміння з інтелігенцією. Це може бути чимало дрібних непорозумінь у роботі, але чим далі ці взаємовідносини і співробітництво приймуть безперечно нормальний і міцний характер. Головна причина непорозумінь — скрита чи відкрита ворожнеча між владою та українською інтелігенцією — зникає і взаємне довіря міцнішає...“

„Я давно вже став на тім становищі, що нам Українцям треба орієнтуватися тільки на радянську владу, що тільки цей державний устрій може забезпечити максимум можливостей для класового і національного розвитку, і в цім напрямі працюю. Треба признатися, що багато ще комуністів і саме ДПУ. ставляться до мене з недовіром, але це для мене зрозуміле. Я всюди і скрізь виступаю як Українець, дуже часто виступаю з гострою критикою діяльності тієї чи іншої установи або осіб, що налястат до влади, й на цім ґрунті непорозуміння, іноді досить гострі, та недовіря до мене...“

„Дехто не хоче ще вірити, або просто не може ще вірити, що Українці вже перестали думати над тим, щоб повалити існуючу владу й замінити її УНР. або чимсь подібним. За кордоном може дехто й думає про це, але тут цього майже нема. Кажу майже, бо може поодинокі особи й найдуться, але загалом — це вже віджило себе. Широкі маси до цього вже не пристануть...“

Від редакції: Автор цього листа є незвичайно інтелігентною, освіченою (хоч без офіційної освіти) людиною. По своєму світогляді є він націонал-стом. В часі війни працював в українських визвольних-національних установах в Австрії та під ріжними псевдонімами писав в українських періодичних виданнях. Своїх поглядів він не змінив. Тому й його неприємний-й голос набирає особлившої вартості.

Біржа.

Львів, 2. грудня.

Гроші.

Амер. дол. 5'16—5'17, канад. дол. 5'14—5'15, чеськ. кор. 0'15 $\frac{1}{2}$, — 0'15 $\frac{1}{4}$, — 0'02 $\frac{1}{2}$, — 0'02 $\frac{1}{4}$, франк. франк. 0'27 $\frac{1}{2}$, — 0'27 $\frac{1}{4}$, швайц. фр. 0'98 $\frac{1}{2}$, — 1'00, англ. фунт. 23'70—23'85.

Золото. 20 кор. 21'70—21'80, 20 франк. 19'60—19'80; 20 марк. 24'80—25'00; 10 руб. 26'80—27'00.

Срібло. Австр. кор. 0'44 $\frac{1}{2}$, — 0'45, 5 австр. кор. 2'26—2'28, фльорен 1'20—1'22, рубл. 1'85—1'98, рубль дрібний сріблом 0'82—0'85.

Збігання.

Підняття кресла з 1923 р. від 25'50 до 26'50 жито галицьке з 1923 р. від 20'00 до 21'00, жито нов. збору від 60'20 до 16'75, ячмінь галицький броварський від 22'50 до 23'50, ячмінь галицький пашний від 18'00 до 20'00, овес галицький з 1923 р. від 20'00 до 22'00. Фасоль 34'00—36'00.

День 8. грудня — свято „Просвіти“, яке є святом всього народу, що змагає до світла і волі.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Промова мін. Ратайського.

Атм. комісія польського сойму займалася дальше внесеннями про адміністрацію в східних воевідствах. Мін. внутр. справ Ратайскі заявив, що уряд вважає теперішній мент невідповідним для введення виймкового стану в східних воевідствах. Є три причини недомагання адм. в східних воевідствах: отворення сх. границі, події бандитизму, недозволена місцевого населення, збільшуване нап., відповідною й сусп. агітацією. Виймковий стан тих недомагань не усуне, бо оснований лише на завішенню громадянських свобод. Тому, що границя отворена, обсаджено її гран. корп. з 8000 люда, а до 1. квітня корпус цей збільшиться, так що вистарчить для охорони границі. Для винищення бандитизму доволі поліції і нагальні судів. Агітації на екон. тлі перешкодиться усуненням прикрих заряджень адм. властей а не виймковим станом. Тому уряд домагатиметься ухвалення внесених уже Радою мін. законодатних проектів і проектів, які ще мається внести відносно охорони границі, чужинців, держ. поліції, зборів і стоваришень і автономних законів. Введення вийм. стану не усуне посольської незайманості навіть тоді, коли посольська агітація набірає протидержавного характеру. І без виймкового стану в східних воевідствах спроста контролю зборів і стоваришень на основі обов'язуючого досі розпорядку ген. комісара східних земель. Ядро зла в східних воевідствах не є в надужиті громадянських свобод, тож нема причини обмежувати їх. Уряд не відхрещується від введення виймкового стану, але зробить це щойно тоді, коли будуть важні причини, а дотеперішні засоби покажуться не вистарчаючими. — Пос. Гельмут висловлював факти кривд окраїнного населення і адм. надужит. Пос. Косицьковскі (Визвол.) домагався осн. зміни адміністрації на окраїнах. Посол Козловскі (енд.) домагався уряду „сильної руки“ і воєнного стану на окраїнах, бо лише сила може зробити кінець безпорядкам на окраїнах. Посол Прагер (ППС.) поставив внесення: „Сойм визнає уряд негайно предложити соймови органічний статут для автон. українських і білосуських територій з красивими соймами і відповідальною перед ними краєвою управою.“

Кресова Рада.

„Хвіля“ звідомляє: Віцепрем. Тугут мав 2. грудня конференцію з послом Ант. Васильчуком. Віцепрем'єр повідомив, що уряд задумує покликати до життя Краєву Раду як дорадний орган у кресових працях. До Ради мають ввійти так послі, як і особи з поза сойму. — До Варшави прибув 2. грудня бувший галицький намісник Бобжиньскі. З ним конферували прем'єр і віцепрем'єр. Уряд радився його відносно санаційних проектів, що мають обняти східні воевідства, а головн в справі діянки нових органів на полі адміністрації.

Після ком. заговору в Естонії.

1. XII, зібрався естонський парламент на надзвичайне засідання. През. мін. заявив, що з огляду на намагання комун. переворот введено в шлії Естонії воєнний стан. Зі звіту головнокомандуючого виходить, що комуністи заатакували будинок мін. війни, кинули три бомби, заатакували 10. пп., де вбили трьох офіцерів у сні. У військовій школі вбили одного кадета, вартового смертельно ранили. Вбили команданта сторожі правит. палати. Гурток безоружних офіцерів комуністи розстріляли. Два літаки з аеродрому приневолили летіти до Росії. Один літак осів біля Нарви. 20 учасників заговору розстріляно.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Попереднє (269) число нашого часопису сконфісковано польською прокуратурою за три місяці в статті п. 4 „Листи з Варшави“.

— З Мистецької Вистави. Нам'я: Третя Українська Мистецька Виставка (Національний Музей, вул. Мохатського 4, 42) поповнилася на дніх роз'їзду А. Коверка. Звертаємо увагу публіки, що аж до закриття вистави 15. п. м. вступ на виставу тляки 1 золотий.

— Спрестування помилки. У вчорашньому звіт'ї в віча в справі отки над рекарською і торгов. молодд. з пини друккарської помилки надруковано, що віче відкрив п. Кекеєс; має бути п. Кеєєк.

— Нурба носівських робітників. Косівські сатни, як вже у нас в своїм часі згадувало, думає виарендувати відомий власний саторії в Косові д-р Ап. Тарнавскі. Ясно, що з ним моментом українські сатнірні робітники в числі 42 на всіх 62, які не мають повних 10 літ до стабілізації, втратили право і були з родинами викинені на брук. Це тим більше правдоподібно що д-р Тарнавскі задумує влучати солян джерела до свого купельного заведення, через що не потребуватиме стільки робітників, головн України (д-р Тарнавскі є завітям вшехполаком). Косівські робітники звертаються отсею до сойму до Українського Сойм. Клубу з проханням взяти їх в оборону і поможити заходи з метою не допустити до винийму державних солдатець.

— Vivat król! В Варшаві виходить собі 3 рази на місяць часопис „Pro państwo“. Він являється органом польських монархістів, які вмовили в себе, що монархизм підтримує їхню вітчину. В останньому числі вони вже навіть знайшли кандидата до корони Ягелла. Є ним один з прежитих синів б. царевича Зити, Роберт. Він має 12 літ і оглядається за доброю посадою. Чому ж би не дати йому королівської корони в Польщі? Одна з польських газет пише про це так: „Ця пропандеа є дуже болючим явищем. Або та наша республіка вже дуже прислабла, або в ній люде не до чого, коли мріють над такими сепдиними ратунку, які вже давно стратили в світі кредит“.

— Криза для Львова. Як відомо зід б. польських діячів у Львові нахичується на ген. Сікорського, закликаючи йому брак патріотизму і безінтересності. Видано коім цього відозву з тими самими закидами, на якій фігурує багата єдіписів. Одна з польських газет обурюється на те і радить ту цілу справу затишувати, бо це все заросить скандалом. Вона й подає великі заслуги ген. Сікорського від часу як боронив Львова перед гайдамаками в 1918 р. аж до нинішніх днів. „Львів ніколи не підлягав цій відозві!“ — кичить часопис — бо має багато до завдячування Сікорському.

— Розбиті вагони. Уряд руху на львівському товаристві дрізів ствердив, що невідомі люде розбили і ограбили два вагони, наладозані мукою.

— Заслуги мін. Кедроня. З промови сой. посла Станьчяка: „Мін. Кедронь довів до цього, що в Польщі маємо найвищі платні і найкращі пини. В агітацій і гутиніч промислі продовжено час праці, а все таки в Четах, Німеччині і Франції вуголь дешевий, як у Польщі. Це все наслідком господарки мін. Кедроня. На випадок, як би Польща отворила границі для привозу, наш промисл мусів би станути“. Коментарі булиб сконфісковані...

— Мінімум ексистенції. Ріжні люде різно розуміють мінімум ексистенції на протяз місяця. Воно починається від 100 зол. і підходить до 3000 дол. та. мабуть і на тім не кінчиться. Часопис познату яку прим. має пенсію директор нафтифірми „Olej Skalny“, інж. Влопескі. Отже він бере на місяць 3000 (словами: три тисячі) доларів. Саме стільки, скільки виносить місячна плата 57 держ. урядників VIII. ранг, а два рази стільки, скільки беруть усі українські редактори і адміністратори по сей бік ражської лінії.

— Відомі поєдинку ген. Шептицький — ред. Стічинський. Генеральський суд засудив ген. Шептицького за поєдинок з ред. Стічинським на два тижні арешту на вартіні. Ген. Шептицький відсліджує кару в місті Кракові.

— Меценати мистецтва й 40.000 злотих. В листопаді 1919 р. згорів у Львові великий драматичний театр „Романтосі“. Складався „Обивательскі Комітет“ ріжних достоянників, оголосив патріотичну відозву й почав збірніти складки на будову театру. Справа затихла й була шком забулася, колиб один промисл на спогорінні відкриттю т. з. „Театр Народового“ у Варшаві не малятував браку жертвенности з боку польської громадацтва. Тоді один з присутніх еггатурів пригадав собі, що весною 1920 р. склав на спалений театр 400.000 марок, себто 14.000 зл. Пригадали собі та „дрібниці“ й інші навіні патріоти й підняли крик. Президент м. Варшави зажадав на дніх від „Обиват. К-ту“ звіту. Зні прийшов, але без... рахункового зіставлення, а до звіту причіплено 10 мільонів марок і 1 зл. Перевірено, що до кінця 1921 року на рахунок Комітету відлинула до Торговельного Банку рівновартність 40.000 злотих! Де ділися ці гроші, стане ясно, коли зазначити, що директор Торгов. Банку Кроненберг саме й був головою „Обивательского Комітету“ а

другим достоянням цього К-ту був його приятель, директор варш. Т-ва Кредитового, Либік. Пожило ці місяці театр, мистецтва ще не сидять у криміналі.

— **Що правда, то не гоїх.** В жовтні 1923 року появилася була стаття в „Львівському літературному“ п. заг. „Ратування П. К. О.“ Стаття займалася господаркою П. К. О. і виказувала багато дечого неприємного для панів з тієї інституції. Вони й почувши обрані та вислови скаржу на відповідального редактора „Д. Л.“ п. Ширека. 1. грудня п. п. відбувся розправа перед судом присяжних у Львові. Відповідальний редактор не тільки не покався, але ще й долав до попереднього, що про П. К. О. думає так само вся польська преса, без різнень перш. Зав. Не помігач зава п. п. директорів П. К. О. і громи прокуратора Гіртлера — судді присяжні 12 голосами вирішили, що п. Ширек сказав правду.

— **Ще в справі обезпечення.** Дня 23. листопада цр. повідомили ми пан. читачів про одночасну розсилку окремого додатку, в якому обговорено справу обезпечення будинків, збіжжя, паші і т. п. в зв'язку з протизаконною нагнкою ППД. Та з невідомих причин наш додаток скотрифувався львівська прокуратура. Однак ми не могли лишити наших читачів колючим похвильям. Сконфісуючи м'яса обезпеченого похвилья змунував в своїй Українській Союз. Клуб — так що аж тепер ми є в спомозі вивертатися з такої обставини. До нинішнього часу долучено обезпечення похвилья і просимо наших шан. читачів ознайомитися докладно з його змістом, почитати своїх знайомих, передавати його з рук до рук, щоб при загальному освідомленні ми могли відбити всі протизаконні удари та міцно держатися нашого одинокого тов. обезпечення „Дністер“.

Українська Бурса ім. митр. А. Шептицького.

Звіт зі Загальних Зборів.

Загальні Збори Товариства української Бурси ім. митр. А. Шептицького у Львові за 1923 р. відбулися 26. жовтня п. р. Уступачий Виділ подбав за відпочинку двоповерхової реальності Товариства при вул. Театинській ч. 10 і підготував отворення Бурси. Сплачено 56.993 австр. корон банкового і частину приватного довгу, а ще лишається до сплати 240 амер. доларів і 9000 австр. корон приватним вірителям. Не вдалося виділові побороти тандулю з отворенням Бурси, бо ціла реальність занята передвоєнними і воєнними льокаторами, що стоять під державною владою. Доходу в 1923 р. мало Тов. з чиншів і вкладок 30.959.355, розкошту 16.199.128. Виділові уділено абсолютного.

З огляду на те, що постаном. бж. року появилися в польських газетах тенденційно-зловб. і несприятелі на Виділ. а головню на особу Голови, о. радника Ів. Рудовича з підписом Кипріяна Кошовського, сина бившої льокаторки в домі Тов. п. Анни Кошовської бунт то за кривду, яку їм наніс Виділ, перенісши їх (за їх таку згодою) на інше мешкання. Голова Тов. пояснив цілу справу, яка впродовж була висвітлена в 135 ч. „Діла“ з 26. червня в 143 ч. „Dziennik-a Ludow-ogo“ з 26. червня п. р. Збори прийняли це висноження до відома, висловили о Голові своє признание, вибираючи його знову одногласно Головою Товариства, хоча він випрошувався від дальшого провуду. Крім о. Рудовича увійшли до нового Виділу: проф. М. Полек, як заступник Голови, проф. В. Калинович як секретар, радник І. Громницький як касир і ректор о. д-р Вучко, радник д-р Вергановський, проф. о. д-р Я. Левинський, проф. В. Титовський, адв. д-р М. Якевич як члени Виділу, а адв. д-р О. Надрга, учителька О. Мричівна і проф. С. Федів як заступники. До Контрольної Комісії увійшли пп. М. Гальчак, урядник банковий і проф. І. Сітницький і Я. Якевич.

Загальні Збори поручили новому Виділові довести до кінця справу легату, записаного Бурсі селянином з Бережанщини і підготувати отворення Бурси для шкільної або доміви для академічної молоді.

Річну валоризовану вкладку 2 зот. і 1 кол. вписового треба сплати на руки касира п. Іздора Громницького, вул. Театинська 10 у Львові.

Зі спорту.

Ховзанка.

В Золочеві організують наші спортовці під власним зарядом ховзанку. Те саме робить Тернопіль. В обох містах на своїх власних майданах. У Львові прогавили нагоду мати на зиму свій став і дати нагоду зарібку своїм людям, хоч від минулого року мали не в паяні.

Спортова кнаниця.

За це приємно оглядати в „Союзнім Базарі“ при вул. Руській ч. 20. виставлені „Спортові Кооперативної“ спортові знамові прилади, як санчата, лещата. Знавці твердять, що виставлені прилади не усту-

пають в своїй якості виробам польським, а навіть чеським. Кооператива може бути горда вже з того, що творить нову галузь українського промислу і дасть заробок нашому ремісничому. А що, ніни припадає є навіть нижчі чим в польських і життєвських склепах, то треба вірити, що ті сотки батьків, які на ялинку купують санчата, будуть робити закупки лише в тій першій українській спортовій кнаниці. Тим само й наші школи повинні полегоджувати тут всі свої закупки руханкових приладів, а також і улаштування рухівень віддати „Спортовій Кооперативі“, яка має досвідних ремісників і совісний персонал.

Тяжко-атлетичні змагання.

дужання і піднос тягарів відбудуться у Львові в найблищому тис. Приготування у повнім ході.

Спорт на Радянській Україні.

Учителями руханки, а то й піонірами спортового руху на Радянській Україні є десь Чехи й Німці. Ми Українці не віримо все ще, що з такого факту можна істи добрий хліб навіть між своїми.

Харківська дружина колажного м'яча побачила репрезентацию Фінляндії 3:1.

Очиги галицьких Зпоржських іршич і пражських все ще висіли чим осягні поставлені в Харкові у вересні бр. на „Спартакіаді“.

Спорт на еміграції.

Р. Празі прийшли емігранти до розуму й згуртувалися ще на весні в руханковому. „Сп“ при пражському Союзі, ходять на вправи, а зарозом переймаються змістом чеської сокольської ідеї.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український Театр М. Стадника (Шашкевичи 5).

Четвер 4. грудня о год. 3. попол. вистава для шкільної молоді по низьких цінах: „РОМАНТИЧНИ“, комедія.

Неділя 7. грудня о год. 3. попол. „СЕРЕД БУРІ“ історична драма.

Неділя 7. грудня о год. 7-30 веч. „БАЯ-ДЕРА“ оперетка.

Понеділок 8. грудня о год. 7 веч. Друга аборачентова вистава „КНЯЖНА ЧАРДАША“ оперетка. Салю добре опалена. 1-2

Український Навчально-просвітний Хор під прохотом Д. Котка.

У вівторок 2. XII. м. Чортків.

У середу 3. XII. м. Теревовля.

У четвер 4. XII. м. Телебавля.

У п'ятницю 5. XII. м. Тернопіль.

У суботу 6. XII. м. Тернопіль. 840 11-2

Повідомлення наших Знакомих, що наше віняння відбулося 18. падолиста п. р. в Нижбірку Новому біля Копичинь. — *Тадій і Маруся з Шанковських Залеських.* 914 1-1

Ширші Сходини членів Союзу Українок відбудуться в п'ятницю, 5. грудня в залі „Української Бесіди“ о год. 5. попол. На сходинах прочитає д-р В. Целевич реферат на тему „Вражіння і спостереження з дороги“. 932 1-1

Щедрий дар. На будову „Українського Дому“ в Збаражі жертвував д-р Андрій Гаврилюк 45 золотих. Якби громадянство збараського повіту пішло його слідом — то дім був би скоро вибудований. Vivant sequentes! 931 1-1

На ювілейний дар для Навчального Товариства ім. Шевченка виступили в листопала: адвокат д-р Дмитро Левицький 25 доларів. Це вже другий з ряду дар поважаного меценаса Товариства. Раньше зложив він 50 швейц. франків (около 10 дол.) Як би таких добродію на шлося більше, Товариство отримало би зі всіх лекцій довгі. Меткий тернопільський Комітет Учнт. Громади під прохотом Голови д-ра Никифора Гриняка оподаткував усю інтелігенцію повіта і прислав поновно 5 доларів і 61 зол. Загально зібрав цей Комітет 913 міл. марок, 3 бони десятизол. 57 амер. дол. і 2 канал. — Лікар д-р Марія Долиський, дир. шпиталю в Заліщиках зложив 5 канал. доларів, а д-р Іван Куровець зі Львова 10 зол. Оба кличуть всіх українців-лікарів на квоти, згідно з їх спроможністю. Окрім тернопільського комітету повели гарно збірку комітету в Станіславові, Чернівецькому, Стрию. Не відозвалось громадянство з Коломиї, Бережан (3 особи), Бучач, Дрогобич (2 особи), Борислав (1 особа), Камінька, Рава, Яшів, Самбір (1 професор), Снятин, Сокаль (1 проф.), Заліщики (4 особи), Чортків, Городенка (3 особи), Товма, Яворів і т. д. Від Українців професорів польських гімназій прибув одинокий дар! На 38 проф. акад. гімн. у Львові зложив дар 5 людей, на 32 проф. філії акад. гімн. прислало дар 9 людей. На 28 членів учит. Збору держ. учит. сем. у Львові поучувалося до обов'язку підмоги культ. інституції 5 осіб. На 2 тисячі священників зложив дар 34+15 з Тернопільщини, а між ними одинокий єпископ д-р Боцяні і 3 крилошан. З учит. персоналу, занятого по народних і середніх школах У. П. Т. відкликалося всего 3 особи. Адвокати в числі 20 осіб, промисловці (9 осіб), фінансові інституції (11), директори фінансових інституцій (3 особи), урядові фін. інституції (3 особи), проф. унів. в Галичині (2 особи),

персонал Тов. ім. Шевченка (5 осіб), 16 пань, 3 письменники, п'ять держ. урядників, 23 судді, 2 члени льв. шк. кураторії, 2 емерити, 2 дідачі, 2 власники реалістическ, 2 нотаці, 1 нотаці, кандидат, 1 кнгарня, один льокатор Товариства мойс. ісп. (зложив 100 дол.) — це й всі люди з Галичини, що зложили жертву для Товариства у скрутий хвилі. З Волині пригнали невеликий дар посли і сенатори. Якби не Америка, що прислала 690 доларів та поажні дари наших учених в Чехословаччині — збірка випала би дуже невесело. Таке мало зрозуміння ваги і завдань Наукового Тов. ім. Шевченка. Може й невесела статистика спонукає наше байдужне громадянство до посылки ларів під адресою Тов. вул. Чарнецького 26. Всім жертводавцям спасибі. — *Виділ.*

Важне для кожної кооперативи, кожної кучки, кожного правника і кожного громадянина, що колинебудь може мати до діла з векслем або з чеком! З початком січня 1925 появляється в продажі книжка, що обіймає нові польські закони про векселеві і чекові права. Обсяжуючі від 1. січня 1925 р. — в вірнім українським перекладі, з мотиваціями, поясненнями, з практичними поученнями і взірцями, з додатком стемплевих принципів і саль та з додатком інших законних постанов, що відносяться до векслів і чеків — під редакцією д-ра О. Надрга і д-ра В. Охримовича, адвокатів у Львові, — в обсязі кільканайцять аркушів друку в тривкій окладині. Цю книжку можна замовляти вже тепер за надісланням поштовою переказом ціни книжки з пересилкою газом в квоті 8 зот. (всім золотих) на адресу: Г-н Олександр Надрга, адвокат у Львові, вул. Домініканська ч. 11 — найпізнійше до кінця грудня 1924, бо по появі книжки книгарська ціна буде значно вища. 921 1-2

Дрібні оголошення.

КАЛЕНДАРІК „РУСАЛКА“ на 1925 р. гарно печатаний двома коасками вже продається. За прислану готівку зл. 5'90 присилаю 12 примірників. А. Окпич, Львів, Каденька 4. 857 7-10

ВАРСТАТИ ткацькі поспішні і килимкарські, сталеві бляти всіх вимірів, начиння, човники, колоєорстки, пояділки, греплі до чесання вовни і луну та прочі ткацькі прилади і машини поручає фірма: Технічне Бюро „Техні“, вл. М. Кожушко в Раві руській. 879 4-4

ВДОВИЦЯ по священнику, господарна, шукає місця у священника-вдіва до зарплати. Відомість в о. Стефановича, Львів, вул. Чарнецького 26. 915 2-2

ЗДІВНИЙ інструктор готує лекції на селі, підготує до них клас гімн. Зголошення: Уряд парохіальний Голдовичі п. Бориничі. 927 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

Найгарніший дарунок на МИКОЛАЯ!

СПІВАНІК

М. ГАЙВОРОНСЬКОГО

72 народних пісень з нотами. Ціна 0'70 зл. Голівний Склад в Нингарні У. П. Т. 893 Львів, Руська 3. 2-3

ФОРТЕПІЯНИ строєння, направи та кож на провінції. О. Благодієв (6. стго-тель „Б“) Львів Сикстуська 11. Дм Шопена, особисто до 12 години. 843 5-5

ПОШУКУЮ інструктора (ку) зредукаторового учителя приготавити II рік учительського семінарія. о. П. Гарух, Незнанів п. Хололів. 930 1-1

„ОЛКА“ ЛЬВІВ РИНОК 35.

Вл. Рільникам до відома!

Отим повідомляємо, що пожежа, яка незалежно гинула в нашій фабриці, не здержала нас у праці в напрямі виміни сирівців. Наша фабрика є й тепер у повному рухові. По короткій віднові взялися ми знову до інтензивної праці і стараємося надалі заповнити ПП. Відборців. Тому просимо пересилати призначені до вибору або заміни сирівців далі до нашої фабрики, а ми — як і давніше — постараємося виконати Ваші замовлення годинно і на час. Додаємо, що бажанням було би, вислати сирівці перед 1. січнем, бо до цього часу оплачуємо самі фрахт. Прибіки і проспекти дагом і оплатно.

З пошаною
МЕХАНІЧНА ТКАЛЬНЯ „ЛЕН“.
Львів — Підзамче,
вул. Ткацька 29.

Головна виграва 250.000 зол.

Ще кілька львівців III. класу Х. класової львівської, якої тягнення відбувається дня 10. грудня, має в ціні: ший львів 72 зол., четверка 18 зол. до продажі Контора виміни

ГРИС і ДОННЕР, Львів, 3. мая 8.
на провінцію висилаємо не числячи 9'9 пошта. 2-7

ПОДЯКА.

Невмолима смерть забрала нам у самому розквіті життя найдорожчого доведку Меланію, уч. IV. р. учит. Сем. в Перемишлі полишаючи в наших серцях невисказаний біль і смуток. Приблито тяжким гоном складалося на цьому місці широкердечку подяку всім, що чимнебудь помогли Покійній в часі її недуги, відтак віддали поспішну посылку, а нам служили розрадою. Передусім дякуємо Ізеподобній Матері Василії настоятельці інтернату для дівчат, сестрі Моніці, сестрі Павлині, та всім Сестрам Василіанкам, за ставанню опіку в часі недуги Покійної, та слова розради для нас після її смерті. Від серця широк дякуємо „Сесвітлійшим і Високопреподобним Отцям: о. мітратові д-р. В. Левинському, о. ппалатові М. Мричіві, о. ппалатові д-р. В. Цинді, о. ппалатові д-р. Єв. Лакоті за участь в похоронному обряді; о. ппалатові М. Монічові коім цього за прашальне слово над гробом: Всесвітнійшій Отцям: о. ігуменові Головецькому ЧСВВ, що зложив записати похоронну, о. Мартинкові ЧСВВ, о. Лукикові ЧСВВ, о. проф. Савчинові, о. проф. Кормошеві, о. Мягкому, о. Кабачковському і о. Майбі за участь у похоронах, та відправленнях Покійної на місце вічного спочинку; товаришкам Покійної за зворушуючу до глибини душі похоронну пісню, та участь у похоронах. Селдене Спасибі складаємо оце взагалі всім, що взяли участь у сумнім обряді, та чимнебудь причинилися до його звеличання. Опечалені родичі: *Казимир і Марія Гермак, сестри Ольга, Галля і Гелігорій Хриш, Софія і Петро Голієвські.* 926 1-1

Надзвичайні Загальні Збори

Кружка У. П. Т. в Яворові

в цілі прийняття нового статуту відбудуться дня 8. грудня 1924 р. о год. 10'15, переїзд в залі „Народного Дому“ в Яворові. 928 1-1

ІХТІОМЕНТОЛЬ

знане від двадцять літ яко змнените
НАТИРАННЯ

ПРОТИ

РЕВМАТИЗМУ, НЕРВОБОЛІВ

І Т. П.

ЗНОВА ВСЮДИ ДО НАБУТТЯ

Висилаючий склад

АПТИКА ШИМОНА ЕДЕЛЬМАНА

САМБІР.

778 а)

4-10

„ОЛКА“ ЛЬВІВ РИНОК 35.

біля **ТРИКОТИ** Народної продажі тільни найліпшої якості. 877 14-20

Візд Б ХМЕЛЬНИЦЬКОГО до Києва

чотирибарвну історичну картину М. Івасюка, величини 74×54 см. в ціні 10 зол. а в різблених або дубових політ. рамах 54 зол. як також і самі рами та всілякі образи висилає за готівку або післяплатою, як також на 3 місячні рати: **ІВАН ПАВЛИК, Львів, Ринок 10. II. п. „Просвіта“.** 917 2-4

А проте щораз частійше чути го-

заткала пота його противникам, але ще й запала деяких з них при голосуванні над довірям для його уряду. Вплив індивідуальності Муссоліні тріває на далі, не лише між масою, але й в колах активних політичних діячів. З усім тим він сам відчув зміну атмосфери, коли почав відпекуватися, що його уряд є лише експозитивною партією.

В опозиції до диктаторської політики Муссоліні можна було затримити один прецікавий момент, який може служити доказом: яку велику силу має моральний вплив політичного представника. Цим моментом була промова Орлянда проти довіря для уряду. Орлянд — головний делегат Італії на Міжнародній Конференції „президент-переможець“, як його називають Італійці — виступив в обопоні парламентської системи й ідей лібералізму. Не влючившись в подробиці, він заявив за основу головні методи теперішнього уряду й його пресовий декрет, буючи на те, що уряд уважає можливим змінити формальними декретами головні права конституції. Не за поодинокі зловживання фашистів, а за намагання уряду ломати конституцію спеліальними декретами критикував Орлянд уряд. „Парламент — говорив він — може навіть згодитися на диктатуру, але під одною умовиною: щоби вона була тимчасова і щоби шезла негайно, коли лише мине лихо, яке її спричинило“.

В один момент премієр Муссоліні перебив Орлянда запитом: „Що таке свобода?“ Славний юрист відповів як стій: „Ви, пане президенте, не питаєте мене, що таке свобода. Я — професор пова не вмів би цього язсувати. Свободу відчуваємо, вона живе. Можливо, що вона не приваєвання до інституцій, які забезпечують єдність і ведуть до неї, до великості і перемоги народу“.

Орлянд має за собою в парламенті лише 11 голосів; це є смішна цифра супроти 337, які голосували за довірям для Муссоліні. Отначе вражіння промови Орлянда в краю не ослабло від факту цієї чисельної переваги. Воно є тим більше, що ймення Орлянда було на першій місці загально-національної, фашистської виборчої листи дня 9 квітня. По всій південній Італії популярність його особи є така велика, що при найближчих виборах він знову може йти на чолі

Під знаком мілітаризму.

З промови посла С. Хруцького, виголошеної на пленум Союму 28. XI. в справі закватування війська.

Високий Союме! Дивне і прикре вражіння робить пропозицій закон про розкватування війська. Село й місто мусять резигнувати зі своїх інтересів на користь армії. Освіта, пенсійні установи та установи самоврядування мусять відійти на другий план перел військом. Закон про охорону льокаторів лонмиться також на користь армії. Відновлюється право реквізиції, яке повинно би вже давно лежати в архіві. Словом в Польщі нема нічого такого, чого не можна би пожептаувати в користь армії!

Предпожечий закон є пропийнятий наскрізь духом мілітаризму і то включно з цифрового бюджету, прелімінованого на військове міністерство. Цифра ця становить 50 поп. усіх видатків держави. І вона незбито показує, що вся господарка уряду йде під знаком культу мілітаризму. Той факт впадає в вічі тим більше, що вся Польща і без того являється країною касарень. Вона складається з трьох пільниць, з котрих кожна становила окраїни давних завоюницьких держав. А ці держави утримували

головної листи, без огляду на те, чи вона звернеться проти дотеперішнього політичного напояку.

Муссоліні, передбачуючи загрозу такої перспективи, підкреслював сильніший, ніж колинебудь, потребу мирного правління. Він видав кілька днів пізніше універсал до фашистських організацій, осуджуючи всі форми насильства і домагаючись безблгядної дисципліни. А в парламентській обороні своєї політики сказав такі розумні слова: „Дивлячись по людськи, можна передбачити, що на випадок нежданого роспату чи розсіяння фашистських сил, спадщина політичного проводу не перейшла би в руки центрових партій. У великих історичних кризах народи переходять до крайніх партій“.

А загальний суд італійської суспільності є покищо такий, що історична криза ще не минула і що Італія не має покищо кращих крайніх засобів правління як фашистська диктатура.

найбільше війська саме на окраїнах. Через те лишили вояи Польщі надмірну кількість касарень. Здавалося би, що Польща частину тих касарень зужив на інші, не військові а наприклад гуманітарні цілі. Та сталося навпаки, бо ось на підставі предложеного закону Польща передала для війська ще й інші державні, самоврядні а навіть шкільні будинки. Невже Польща удержує більше війська ніж давні імперіалістичні монархії? — Коли так, то очевидно, що предложенний закон є потрібний. Одначе ми не приложимо руки до тої справи. Ми не хочемо піддержувати мілітаризму а тим більше польського. Нехай це роблять всі угруповання правниці а включно з ними також лівниці чи краще правниці, що засідає на ліво. Ми не підемо за ППС. і „Визволенець“ і не будемо голосувати за цим законом.

З огляду на те вносимо цілий ряд поправок. Найважнішою поправкою є ця, що має своїм завданням поборювання польського мілітаризму шляхом поменшення війська. Поправку цю зложимо в іншому місці і просимо всі партії вступити в наші сліди. З чисто гуманітарних мотивів вказуємо панам на той найрадикальнійший середник проти закону. Поборюючи мілітаризм, зробіте цей закон непотрібним і вбете його духа — бо душею того закону і найважнішою підставою є мілітаризм.

Цей закон має ще й інші відемні сторони, проти яких мусимо висловитися, пропонуючи рівночасно поправки. Цей закон є величезним тгарем переловім для селянського населення. Найбільше діймаючо відчує це „добродійство“ українське й білоруське село. Міністер військових справ зазначив вже, що для війська недостає помешкань переважно на сході. На східних кордонах Польща удержує найбільше війська проти найсильнішого зовнішнього ворога а також проти внутрішніх ворогів, за яких Польща вважає народи український і білоруський. І ось українські громади будуть змушені достачати кватир для польського війська. Колиж цього не зроблять, то адміністраційна влада і інстанції зро-

бить це сама на рахунок селян. (В тому місці ставить пос. Хруцький поправку до третього уступу в 9. арт.) Громада під загрозою кари має доставити мешкань для війська. Але цього мало. Арт. III, згадує про те, що коли громада не достарчить помешкань для війська, то тоді власники приватних домів обов'язані достарчити сталих кватир.

Накладаючи такі важкі обов'язки на селянське населення і на сільські громади, закон передбачує в 10. арт. ще й обтяження сільських самоврядувань окремим т. зв. кватирним податком. Це пани „обшарники“ боронили так своїх інтересів і вони постаралися про той податок. Це місце треба розуміти так, що селяне будуть платити таким чином за панські покої для війська. І селянин заплатити. Незважаючи на те, які умови заключуватиме з власниками громадський уряд — навіть суперечні зі законом про охорону льокаторів — селянин заплатити. А як не захоче, то заплатити староство на його рахунок а потім з нього насильно стягне.

Ще краще представляється цей закон з огляду на шикани. На випадок потреби військом має право займати під кватир: а) шкільні будинки, навіть державні, б) приміщення потрібні для ведення підприємств торговельних і промислових, в) домів, призначені на помешкання робітників і вибудовані інституціями, що дають працю тим робітникам, г) частини помешкань потрібні для ведення вільних фахів як канцелярії та почекальні. Але зате з правила підлягають реквізиції для військових кватир будинки приватних неконцесіонованих шкіл. Очевидячки, що це останнє вибірене в першій мірі проти шкіл національних меншостей, бо всі польські приватні школи мають концесії, а не користуються ними тільки школи меншостей. (В тому місці посол Хруцький ставить теж відповідну поправку, але всі його поправки відкинуто).

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це на родня фоттеця, це певний захист у доб. лихоліття!!!

ЦУККА.

Латки на всі можливі дрки.

(Поповнення.)

— Та ні бо! Який там волянюк! Яке там есперанто! Тут треба мови сепія, дороженький! Ось мова, на якій ти мус би балакати, колиб на твій шлях занесла доля з далеких країн молоді і гарну незнайому паню. Ось мова, якої ти потрібуватимеш. Чи є вона в тій твоїй книжці?

— По правді, ні! — признався, педве-ледве засоромлений Савеллі. — Але я відшукаю граматику і про-студіюю.

— Шеб пак! граматика! Цієї мови не вчать по книжках, — її навчаються, розмовляючи, на практиці.

— Ти кажеш? Гаразд: подбаю й про практику!

— Обережно, Савеллі! Я-б не хотів, щоб ти відразу навчився, як вимовляється певне дієслово...

— Дієслово?...

— Атож, трагічне дієслово, яке доходить до відома суду, де в присутності свідків твій нахил до студій вбирається в певні рямці...

— Бридня; На те і вчать мови, щоб безпомилково вживати всіх виразів...

— Навіжений! Ти викликаєш Ку-пидона!

— На поєдинок!...

— Гляди, цей вояка не вкладається в звичайні рямці...

— А ми його вкладаємо! — скінчив нашу розмову гордовитий педант Савеллі. І в його рухах відчувалась певність-перемоги.

Чи говорити вам ще про ті дублети ключів та окулярів, які Савеллі носить завжди з собою в різних кишенях, щоб була, хто його зна, як загубиться ключ чи розіб'ються окуляри, зараз же мати чим їх замінити втрачене. І певне — тут уже я мусив би, — та не можу — промовчати, що витрачаючи на життя звичайно дуже мало, Савеллі всеж завжди носить при собі величезні гроші, поділені розважно по безлічі кишенях, щоби була який злодіяка не вкрав усіх за одним разом.

— Нащо здалися тобі всі ці гроші, коли ти на все разом — каву, тютюн, трамвай, часописи та інші ласощі цього роду, — ніколи не витрачаєш більш п'яти лірів?

— Всяко трапляється!... Хто його зна!...

— Та що там трапляється! Ну, що може тобі трапитися, щоби ти міг витратити зараз усі ці скабоби? Незвичайна нагода придбати трансатлантичний пароплав? Чи може певна ставка в лотерею, щоби позбавити Італійську Державу її скабоби? Чи може раптово заручини з американською мільярдеркою і різні там видатки на обручки та дарунки? Ну, що може ще з тобою трапитися? Коли би навіть сталося

щось з того, що я тобі так просто виклав, всеж ти завжди мав би ще можливість заскочити додому на хвилинку, — як гадаєш?

— Е, хто його зна! Буває, що отак несподівано розібеш витрину якоїсь крамниці, одно з тих кришталевих вікон на шість чи сім квадратних метрів, завдовжки в палець і що тоді? Випадало би, щоби чого не подумали, зараз заплатити. А це не п'ятьма лірами пахне, голубе мій!

От тобі й маєш! Мій приятель Савеллі приймає на увагу навіть можливість розбиття витрини! Ні, ні, шкода часу й слів. Нема жадної рації розставляти пастки і намагати-ся піймати в них Савеллія (на скільки ми йому їх розставляли!), в надії хоч коли заскочити його несприготованого. Даремні заходи! Завжди він проходить просто таки через ці пастки, озброєний своїми „хто його знає“, і „зсяко буває“ і вічно занятий будівництвом і перебудовуванням чужих рямців свого незрівняного механізму сигналів, припасів, дзвіночків, виключачелів, в якому відбиваються всі найбільш несподівані і неймовірні можливості його двадцятичотирьох годинного дня.

Але невжеж таки не вдасться його спіймати? Хоча би разочок!

І от саме такі тієї ночі — чудової літньої ночі з небом чорним і з роскішю зірок, яку тільки Рим, вже двічі столиці світа (маю позне довіра до молодих італійських націоналістів, що їм вдасться, як про-

ектується, зробити Рим столицею світа і атрете) з виключним становищем у північній півкулі і в світовій історії, — може собі дозволити, — саме такі тієї ночі мій приятель Савеллі мав одночасно найбільший тріумф і найбільшу поразку всіх його передбачень і не-вспішучої уваги.

Ми — Савеллі, один наш спільний приятель і я, — виходили з Великої Брами Авреліанівських мурів тихою ходою, тримаючи в зубах запалені цигарки і під рукою непотрібні капелюхи. Яка тиша! Яка приєина прохолода! Хтось з поміж нас сказав нараз:

— Місцевість досить непевна, па нове...

— Непевна, — відмовив Савеллі, — для того, хто блукає вночі без зброї...

І саме в цей мент ми бачимо, що під ліхтарем відбувається якась жорстока боротьба, кілька осіб, таємні тіни чоловіків, розбігаються чим дуж і зникають у темряві. І голос, кволий жіночий голос, кличе на поміч. Савеллі кидається вперед, тримаючи руку на задній кишені штанів, де спочивав у належній шані знаменитий револьвер, а ми тікаємо чим дуж додому.

Підлі боягузи, — скажете ви, — покинути отак свого приятеля Савеллі самого, хто зна, в якій небезпеці!...

Хай буде — підлі боягузи! Хай буде, покищо! Потім ми побачимо, якщо дозволите, що буде далі.

Єдиний шлях!

Жидівські верхи і жидівські маси.

На тих землях, що ходом подій опинилися в сучасний мент під польською владою, знаходиться коло чотирьох мільонів жидівського населення, цілу майже половину, котрого складають українські, білоруські та литовські Жиди. Так, наприклад, на просторі Сх. Галичини, Волині, Полісся та Холмщини, що під оглядом етнографічним складають однорідну національну територію вкупі з її великою семи-мільоновою українською більшістю живе також цілий мільон і жидівського населення. Далі в круглих цифрах: пів мільона білоруських, пів мільона литовських і, накінєць, на польських етнографічних територіях — більш двох мільонів властиво польських Жидів.

Такий основний стан річей зобов'язує до поважної застанови особливо ту частину жидівської громадської опінії, що дійсно змагає причинитися до кращої долі широких працюючих жидівських народніх мас. Нас тут зовсім не обходить шовіністична частина жидівської опінії, бо ми добре знаємо, що горбатого виправить одна лише ногила...

Ці панове, в першу чергу, з особі свого сіоністично-клерикального парламентарного клубу дуже „просто“ вирішують ціле, не так скомпліковане питання: скажи враже, як пан каже, бо з їх так „далеко зорі“ точки погляду на світ, тільки те і змінилось, що замість царського „приказу“ та цісарського „Befehl“ — прийшов „rozkaz państwa“...

І в тій же мірі, в якій вони колись-то були загінтовані першими двома, страшенно вірили в їх безконечну „силу“, так само вони тепер мають надзвичайний „ре-спект“ до сучасного третього... Бо не бачуть ці політичні сліпці тої великої національної стихії, тих могутніх соціальних сил, що на своєму історичному визвольному шляхові творять разом з широкими жидівськими трудовими верствами той непереможний гранітний фронт, котрий залізною рукою пише новий четвертий і останній „наказ“...

Цілком не розуміють — бо не хотять — тої страшної небезпеки, в котру вони могли би за-

вести своєю безглуздою „політикою“ — коли би за ними дійсно пішло — жидівське населення, відокремлене ними зовсім від тої життєвої національної атмосфери переважаної більшістю населення, що так справедливо прагнеться до кращої долі, ліпшого майбутнього.

Але на шість безпозовотно минули ті часи, коли жидівська реакція могла десь-то там в „панських кабінетах“ вести безперешкідно огидний торг душею і тілом власних народніх мас. Понеслися по цілому світові свіжі визвольні вітри, охопили собою також і ту безпросвітну жидівську дійсність та добре почистили, нарешті, цю її стару запісничу атмосферу. Виросли нові творчі сили і твердою рукою сконсолідованих і зорганізованих працюючих жидівських мас беруть розумний провід над цілою їх так необхідною, так правдивою визвольною акцією.

Тому все більш і більш повертається спиною трудове жидівство до ось того „свого“ парламентарного представництва, на котре ще так недавно покладало всеж-таки деякі свої надії. Бо досить було двох років тої опортуністичної безпринципної „дійсності“ Жидівського Клубу, щоб народні маси побачили себе безцеремонно обманутими в найкращих своїх стремліннях, в найбільших своїх мріях.

Бо добре переконалися працюючі жидівські верстви на власній, на жаль, шкурі, що з цілою цією репрезентацією, що йде під сумної слави проводом галицьких сіоністів, нема ані одної групи, ані одного, навіть, окремого депутата, що дійсно боронив би їх так на кожному кроці покривдені права, що правдиво представляв би їх так занедбані інтереси, так справедливі вимоги. І коли іноді „ліве“ крило цих сіоністичних послів, що проклямає себе нби то „соціалістичним“, починає щось-то таке бурмотати, то трудові маси чудово розуміють всю „вартість“ цих залишків до жидівської вулиці, як добре, наприклад, польські робітничі маси розуміють всю „вартість“ різних там обіцянок, на прим. корфантівської „хадеші“ — ось тої „лівої“ фортеці в „славному“ „хієнському“ лагері...

Отже, пробігши таки чимало по тих порожніх вулицях, ми на решті зупинилися, щоби трохи перевести дух. Прислухалися. Сподівалися почути голос того незвичайного браунінга. Алеж — нічого. Браунінг мовчав. Наш приятель Савеллі не знайшов вже хіба там розбишак?

Підождали ще трохи. Потім пішли кожний до своєї хати, не поспішаючись і — можу вас запевнити, — з цілком спокійним сумлінням.

Підлі боягузи! — сказав, як і ви, наш приятель Савеллі, коли на другий день зустрів нас, ганебних дезертирів з поля битви.

— Не сердься, Савеллі, — сказав і лагідно, — дають амнестії і за далеко поважніші злочини.

І справді Савеллі поздоровкався з нами досить весело і з явним бажанням оповідати.

— Так розкажи, ми слухаємо.

— Отже, коли ви втікли в найганебніший спосіб, я кинуся вперед, з револьвером в руці, туди, звідки йшов жіночий голос, — ви пам'ятаєте?

— Чудово!

— І справді, на лавці, майже під ліхтарем лежала пані, молода, гарна, дуже гарна...

— В якій ти й закохався!

— Не перебаранчай мені, не перебивай...

— Та як? Цеж було твоє право? Чоловік, який рятує, закохується в дівчину, яку рятує і дівчина, яку рятують, закохується в чоловіка, який її рятує. Та якже! Хіба ти ви-

коли в молодості не читав романів, особливо французьких? Чи може ти ніколи не ходиш до кінематографу? Цеж найбільш натуральні речі! Це було твоє право! Більше, це був майже твій обов'язок...

— Але дайже мені говорити!

— Говори.

— Отже знаходжу цю паню, молоду, гарну, елегантну, з хускою в роті і з руками, звязаними за спиною, напів зімлілу і саму-саміську. Ці шальвіри порозб'галися, без зайвої соромливості.

— Так дуже до речі! Правда? Признайся, без зайвої соромливості.

— Тоді я, не випускаючи з руки револьвера...

— Та певно: щоб, коли — хто його зна! — розбишак не перейшли часом у новий наступ...

— ...д'стаю з кишені мій славний ніж і з якого ви стільки сміялися...

— В чому тепер і визнаємо нашу вину і нерозважність.

— ...розрізаю мотуз, яким були звязані руки її, розрізаю хустку, що не давала їй говорити, і, зауваживши, що очі у неї були склеплені, обличчя бліде-блде, а сама вона перестала вже навіть стогнати, д'стаю з кишені пляшечку жигунця!...

— Це трохи вже нечесно, як на рятуника, мій голубе, дозволяю це тобі зауважити!

— У мене не було з собою нічого кращого.

— Невибачна необачність, — тут тебе було соломяка...

І в той час, як сіоністичний клуб все більш відвертає своє лице від інших національних „меншостей“ (властиво: більшостей!), бо коли танцюється огидний черговий „капріль“, то муситься завше тримати очі перед „начальством“ на „баснощі“, то в той самий час широкі жидівські і трудові верстви цілком спокійно переходять до денного порядку над всією цією так ганебною тактикою і обешаряються цілим своїм лицем до цих самих покривджених національних більшостей, протягаючи їм по добросусідськи руки понад голови цього „свого“ клерикально-шовіністичного представництва.

Бо добре пам'ятають жидівські маси, що з народніми масами цих більшостей вкупі жили вони за „царських“ часів, з ними спільно мешкали за „цісарських“ часів, з ними же і тепер живуть поруч за сучасних „państwowych“ часів і саме головне, що з ними і тільки з ними — щоб там далі не було — вони довго-довго ще цілі віки мають вкупі жити, спільно працювати.

Тому своїм здоровим народнім почуттям глибоко розуміють широкі працюючі верстви, що складають собою величезну більшість цих в першу чергу майже цілих двох мільонів опинившихся під польською владою, але, по ознаці етнографічній, непольських Жидів, що єдиним розумним та справедливим шляхом з'являється шлях братерського співділення і вільного співжиття з великими трудовими масами цих так безконечно окрадених, так сильно покривджених національних більшостей.

Пінхос Красний.

БАЧЕВСЬКОГО

НАЛИВКИ НА ОВОЧАХ

ДЕРЕНІВКА
ОРЯБІНІЯК (цитравний)
ОРЯБІНКА
МОРЕЛІВКА
ОРИХІВКА
ПОМАРАНЧЕВА (несолоджена)
ТЕРНІВКА
ВИШНЕВА (несолоджена)

902 1-2

— А ні! відрізав коротко мій приятель Савеллі, цілком поважно, — я ношу з собою лише дійсно необхідні речі (вибух сміху серед слухачів, зрештою швидко зліквідований).

— І справді пані починає кривити уста...

— І мала повну рацію. Цеж на неї нападали вдруге, і власне ти...

— ...зітхає сильно, розплющує очі...

— Погарні, розуміється?

— Що правда, дуже гарні, за це ручуся!

— Нічого, ми тобі віримо! Продовжуй!

— Пані дивиться на мене, ніби ще не зовсім очунявши, потім нараз помічає мій револьвер, що я все ще тримаю в руці, жахається і знову мліє.

— Знову жигунця!

— Розуміється! Сховавши перше револьвер до кишені, але тримаючись на поготові. Бо, — хто його зна, — не рідко трапляються такі випадки, що певні розбишаки організують таку кумедію нападу, щоб заманити в пастку довірливих людей, і потім обідрати їх зручненько, як ту липку...

— Ка'зна що! Як ти далеко заглядаєш?

— Не перебивайте! Всяко буває. Користуються гарно жінкою...

— Та ні! Боронь Боже!

— Загалом, я не відкидаю жадної можливості...

— Прінціпово!

— Отже пані знову розплющує очі...

— Сподіваємось, вже остаточно?...

За словом --- ціло.

Репресії проти русифікаторів.

Під таким наголовком міститься київський „Більшовик“ з 22. XI статтю про наслідки перевірки українізації в деяких установах Києва, в наслідок чого прийшлося усунути з посад багатьох урядовців, які не хотіли і не хочуть вчитися української мови.

Радянська влада — пише „Більшовик“ — не раз попереджала співробітників своїх установ, щоби вони вчилися української мови. В цій цілі був виданий знаний декрет ВУЦВК, про українізацію. Але не в усіх установах поставилися до цього з належною увагою. Подекуди це зарядження було зустрінуте ворожо. В таких установах чекали якійсь змін і української мови не вчилися. Аж прийшла комісія по перевірці українізації та сказала тим урядовцям, що не хотять вчитися української мови, що їм нема місця серед службовців радянської влади. Наразі перевірка зроблена лише в 7 інституціях і з цих інституцій довелося усунути зі служби 70 осіб!

Найбільше опору зустрічає українізація в інституціях, які мають свої центри в Москві. „Більшовик“ оповідає, що в Київській конторі Цукротресту на 150 співробітників українську мову знають яких 3 до 5 проц., а решта зовсім її не знають і не вчать. Діловодство установи і всі зносини з цукроварнями, як також діловодство на самих цукроварнях велось виключно російською мовою. Комісія по перевірці українізації зняла з праці в цій установі 37 осіб „за неувважність і саботаж“.

„Цей факт — пише „Більшовик“ — мусить бути прикладом для решти наших трестів, які ховаючись під різні циркуляри своїх установ з центру, саботують українізацію своїх установ і відмовляються влаштовувати курси українознавства для своїх співробітників“.

Отже опірне становище супроти українізації в установах „загальносоюзного значіння“ неначеб то знаходить піддержку в Москві, коли ті, що не хотять українізувати дотичних установ, покликаються на якісь циркуляри з центру.

„Посилатися на те, що установи є централізовані (з центром у

— Я їй посміхаюся...

— О! Яке щастя! Якаб тільки жінка, о Савеллі, не погодилася пережити жаху й хвилювань нападу, щоб ти їй тільки потім посміхнувся.

— ...і тому, що по типу обличчя (русська, з гарною світлою церою і з світлими очима) вона видається мені не Італійкою...

— Але, вибач, Бога ради, щоби ти вважав Італійку за Муриною чи що?

— ...звертаюсь до неї по англійському. Нічого! Мовчить. Тоді я по німецькому. Знову мовчить. Тоді по французькому. Знову ані пари з уст! Тоді я дістаю свій...

— Інтернаціональний словник!

— З якого ви так сміялися...

— Маєш рацію, маєш рацію!

— ...і питаю у неї, як вона маєтись, перше по норвежському, потім по данському, російському, румунському, польському, — так, певно, мов дванадцять перебрав, і нарешті...

— Оооооо!

— По українському.

— І вона відповіла по українському?

— Відповіла по українському, — потвердив триумфуючи наш приятель Савеллі, — каже мені, що вже себе почуває краще, але що дуже була налякалася...

— І це все по українському?

— Ні. Перше по українському, потім...

— Потім?...

Москві) — пише „Більшовик“ — і через це вона не підлягає українізації — це є основне нерозуміння того, що таке українізація взагалі і для чого вона. В таких установах на українізацію дивляться як на якийсь акт насильства, якого, мовляв, можна запобігти тим, що установа має центр в Москві”.

На це „Більшовик“ відповідає, що „комісія (по перевірці) не вимагає, щоб установи центральні, які мають тут свої відділи або контори, щоб вони з своїми центрами (в Москві) вели переписку українською мовою“ — тільки „щоб робота цих установ у межах України велася на українській мові, а їх співробітники тут у Києві (а не в Москві), де вони обслуговують українське селянство (а не російське), знають українську мову і вживали її з українською клієнтелю”.

„Більшовик“ попереджає тих службовиків, що оглядаються на Москву, щоб вони перестали „хитромудрствувати та ухилятися від того, чого вимагає життя, і як найшвидше бралися до ліквідації (своїх) української неписьменності найперше, а далі до студіювання українознавства, хоч би в обсягу програми Губнарівської”.

Отже радянська влада в справі українізації насправді починає переходити від слів до діла, що треба очевидно привітати.

А в справі отого Цукрогосту, хай буде дозволено нам поставити таке запитання: З якої рації центральне правління цукрового тресту сидить у Москві, коли ціла цукрова промисловість зосереджена на Україні?

І чому українським хлібом, українським цукром, українським вуглем, українським залізом і т. п. розпоряджається Москва?

Чорні й „білі“ Мурини.

Поневолені народи й їх положення дуже часто прирівнюються до незавидного становища Муринів. Звідси повстав спеціальний термін: „білі Мурини“ на означення безпросвітності, крайнього заупущення, політичного, культурного й соціального недорозвою, погірливості, нужди і неволі. Та хто зна, чи сьогодні можна вже говорити про чорних Муринів — як про пасербів долі. Навпаки, як свідчить звіт з національного негритянського

конгресу в Шикаго, чорні Мурини своїм одушевленням, витревалістю й невсипушою працею, етичністю і впертим, напруженим змаганням вибилися на вищий шабель економічного розвитку, зловбули почесне місце в сімї народів. Таким чином назва „білі Мурини“ втратила — так скажимо — своє етимологічне й прирівнююче значіння, хоч те положення, в якому колись находились чорні Мурини, відносно багатьох поневолених європейських народів не тільки не перевелось, але ще й скріпилося після світової війни.

Ось що посилають часописи в нагоди негритянського конгресу в Шикаго: Всім відомо, що Негри в Зедіненних Державах Америки не протязі довгих століть були позбавлені всякого права. Чоловік чорної раси не знав там за ляхман і був безборонний перед брутальним кодексом „судді ляху“. У цих жилах підозрівали хоч би одну краплину „чорної крові“, цей був у погорді і виключений від всякого товариства.

Тимчасом у відносинах Негрів до Білих заноситься тепер на далекогосяглу зміну. „National Negro Business League“ святкував на днях 25-літній ювілей свого оснування. З нагоди цього свята оголошено деякі великі замітні цифри, які найкраще освітлюють економічний, соціальний та освітній розвій американських Муринів за останніх 25 років. І так майно Чорних в тому часі зросло з 300 на 1.700 мільонів доларів. Їх видатки на науку піднеслися з 10 на 32 мільйони доларів, а майно їх в церковних будинках від 45 на 95 мільйонів доларів. В американській промисловості понад 20.000 Муринок знаходяться тепер на становищі управителів всяких заводів. У свободній фаховості чорна раса так само сильно заступлена. Негри мають понад 2.000 драматичних артистів, 50 архітектів, 259 (в тому 108 жінок) малярів, різьбарів та учителів мистецтв, 315 (в тому 44 жінок) письменників, журналістів і публіцистів, 19.671 (в тім 228 жінок) духовних всяких віроповідань, 207 антикарів, 1.063 (в тім 496 жінок) управителів та професорів на університетах, 1.1000 дентистів, 1.000 адвокатів і суддів, 3.800 музиків, віртуозів і професорів музики, 200 інженерів, 500 фотографів, 3.500 лікарів та хірургів і 320 цирюльників (фельчерів).

— А! Як вона на мене дивилася! Як на мага!

— Ну, а що ж далі?

— А далі я відвідав її до пансіону, там коло віа Венето, все пішки-пішки, тихою ходою, під ручку, бо візників ніде не було видно.

— Яке нещастя! А потім?

— Потім... Сьогодні ввечері вона на мене чекає. Піду її відвідати, требаж довідатися, чи часом переживання...

— Твої?

— Її... не мали яких небажаних наслідків. Вчора ввечері вона мала пульс трохи прискорений.

— Тоді, розуміється, треба, щоб ти її обов'язково відвідав. Слухай: а реєстр можливостей у тебе в порядку?

— Розуміється.

— Не виключаючи навіть можливості урочистого весілля.

— Я вам кажу, що все в порядку! — відповів Савеллі з таким згучним і веселим сміхом, якого його трохи похмурі вуста старого парубійки певно не передбачали. І з тим він попрощався з нами, бурхливо стискаючи кожному руки.

І тоді ми теж могли вже спокійно подивитися один на одного і вільно нестримано реготатися.

(Продовження буде.)

Перекл. з італійської мови
Є. Опацький.

Читаючи ці числа короткого справоздання, жаль стискає душу за нашу вбогість. Ми, що є великою сорокміліонною європейською нацією, яких тільки в Західній Україні під Польщею є понад сім мільйонів, можемо своїми зловбутками й набатаннями півнятися з чорними Муринами? Чи не стидно нам, що в нас немає ні одної кредитової інституції у великому масштабі, ні одної грандіозної кооперативи великого європейського розміру, взагалі установ, що скріплювали б і викривали б вищий ступінь економічного розвитку? А прецінь однобілярний уділ створив би тут чудеса при нашій чисельності! Не інакше є з нашою освітою, промислом, ремеслом, купецтвом та іншими вільними зваями. Скрізь малодушність, зневіра, застій, упадок. В хвили, коли треба якнайбільшого одушевлення до праці, ми преспокієно сидимо бездільно, заложивши руки і чекаємо змилювання.

Чому ж воно так, чому самі з твердою вірою не будемо своєї будуччини? Чому не розбудуємо свого життя так, щоб у всесторонньому розвитку дорівняти чорним Муринам?

Країна пора отримати з отупіння, взятися за працю, працю творчу, продуктивну і велику, а в першу чергу за створення такої кредитової інституції чи кооперативи, яка була би основою і коренем всього економічного розвитку.

Д-р И. Пеленський.

З польських справ.

Поети мін. Сікорського виступив на бюджетовій комісії делегат „Визволення“ пос. Понітовський. Він вказав на непорядки у військовій адміністрації і скандали з „літучими домовинами“. Винесення недовіри перепало.

Поети мін. Січинського готував на бюджетовій комісії представник ендеї, пос. Козіцький, лаючи його за „понижаючу тактику“ на міжнародній арені. Обою графа перейняли польські соціалісти установа Недзялоского; він славив м'н. закордонних справ за його міноритарність.

Падеревський був на ав'єнці у прем'єра Грабського. Говорили про польську амбасаду у Вашингтоні, на яку б. нефортунний п. емієр-музикант претендує за намоного свого приятеля Корфанто. Падеревський запевняє, що він, як амбасадор, добув би Польщі американську позичку.

„Визволення“ не має шастя до лідерів. Як ми передбачували, нововибраний голова клубу, сен. Возніш, вже зник. Головою вибрано посла Рудзінського; його становище також тріває, що його попередника: він дав всього 4 голоси більшови. Новий лідер „Визволення“ є протинником Турута і заступає радикальний напрям.

Нат українських дітей.

Дня 25. листопада 1924 відбулася перед повітовим судом в Печеніжині карна розпрова проти Кароля Лютиків, управителя „по-шехоні“ школи в Слободі рингурській. Є це очевидно Поляк і „красови дзвоняч“. Розправа велася за переступство з § 420 з. к. поповнене тим, що в жовтні 1924 р. позбав одного дня в часі науки в школі у свого мешканця свого ученика 11-літнього Дмитра Прокопова, сина Василя зі Слободи рингурської. Лікар ствердив у Дмитра Прокопова на плечах три смуговаті, 3—6 ст. довгі, на лівій часті спини кілька таких смуг, що зливаються в один синень величини більшої, як пів долоні, на правій часті спини смуговатий синець на 5 ст. довгий, а на лівій уді два такі смуговаті смуги по 5 ст. довгі. Дмитро Прокопов, слухавши як свідок, ствердив, що ті синці завдав йому п. Лютик, буючи його кілька разів палицею. І Лютик признав, що ударив Прокопова палицею може три рази, бо підозрівав його в крадіжці якихсь грошей, а Прокопов не хотів до крадіжки тої признатися.

Прокопов признав лаявше, що Лютик, побивши його, не пустив вже його того дня додому, лише передержав його силоміць у себе, немов арештанта, аж до другого дня. По переведенні розправи суд признав винним Лютика закіненого чину і засудив його на основі § 420 з. к. на кару арешту через 12 год. і, замінюючи її заравом на кару грошеву в сумі 5 золотих. Присуд провазований. Поточні акти означені числом 1685/24. Та вчині п. Лютиків, а особливо в приарештуванні Прокопова містяться, здається, і признаки злочину надужиття урядової влади або бодай публічного васьства. Може би вглядав у цю справу коломийський прокуратор.

У. С. Р. Р.

Регістрація біржі праці у Мінві.

Із загального числа 31.031 робітників, які були зареєстровані на Біржі Праці, знято з обліку цілком-вито через невеликий виробничий стаж 6.039 осіб, переведено до посередницьких бюр праці — 16.343 осіб, а на облік Біржі полишено всього 8.599 осіб. Найбільше знято з обліку Біржі робітників інтелегентної праці, а саме 4.769 осіб, з цієї категорії робітників також найбільше переведено до посередницьких бюр праці — 3100 осіб. (Більшовик, 13|XI).

Із цих даних видно, що найбільше безробіття панує серед інтелегентного і пізінтелігентного (дрібні урядовці) пролетаріату, який однак користується найменшою увагою влади. Біржі Праці по їх реорганізації лишилися інституціями упорядкування незначної частини робітництва, яке має „виробничий стаж“. Новим пролетарям утрудняється доставати роботу, щоб не було конкуренції! Що ж вони мають з собою робити?

Заробітня платня.

Президія Держплану України визначила таке мінімум заробітної платні: для учителів 25 карбованців, для лікарів і агрономів — 46 карб. місячно! Ця платня має видаватися з коштів місцевого бюджету, а коли місцевих засобів не вистарчало би, то доплата відбуватиметься на кошт так зв. субвенційного фонду із союзного бюджету. Держплан доручив Наркомфінансів обстоювати перед органами СРСР вимогу для України 4 і пів мільйона карб. субвенційного фонду, коли би теперішнього субвенційного фонду в сумі 2.840.000 карб. було мало. (Більшовик, 4|XI).

Слова і дла.

Недавно на сторінках хавківських „Вістей“ П. Солодуб звертав увагу, що не виконуються декрети і розпорядки властей про оголошування в українській мові оповісток і т. п. В тих же „Вістях“, в ч. з 21. XI, оголошується по російськи біляне Всеукраїнського Правління державного страхування, за підписом того самого Солодуба, як предсідателя правління.

Комітети взаємодопомоги.

Комітети взаємодопомоги зросли з 8.892 в 1923 р. на 9.437 в 1924 р. За три квартали 1924 р. Комітети мали в натурі 1.397.624 пудів збіжжя з чого видано на засіви й запомоги 439.100 пудів. За Комітетами закріплено 51.574 десятин землі. В експлуатації Комітетів є 700 різних підприємств своїх і арендованих. (Вісти, 22|XI).

Перевірка складу КП(б)У.

На Одещині та Київщині переводиться саме тепер перевірка членів компартії. Перевірка виявила цілу низку шкідливих явищ. В партії загніздилися: бюрократизм, карієризм і надто низький рівень політичного розвитку. З числа перевірених на Одещині членів партії виключено 8,3 проц. З числа виключених 21,5 проц. припадає на робітників, 15,7 проц. на селян і 62,8 проц. на інших. Партійну кару наложено на 19 проц. На Київщині число виключених виносить 11,9 проц. (з того робітників 18 проц., селян 3,8 проц., інших 79 проц.). Партійну кару наложено на 14,6 проц. Перевірка партії по інших губерніях повинна початися в грудні цього року й закінчиться до 15. лютого 1925 р. (За „Вістями“ з 21. XI, ц. р.)

Могила Шевченка.

Могила Шевченка в Каневі переходить у завідування Губполітосвіти. В найблизшому часі коло могили буде відчинено Шевченківський музей та хату-читальню. Памятник на могилі ремонтується. (В. 16|XI).

— Потім по італійському, (у слухачів корчі від сміху, зрештою швидко погамованого), причому дуже гарно висловлюється з легким чужинним акцентом. Я допомагаю їй підвестися і сісти. І тут вона мені оповідає свою сумну пригоду, як не знаючи добре Риму, зайшла, гуляючи з своєю старенькою гувернанткою, аж в ці пустельні місця, коли юрба якихсь розбишак у машкарах напала на неї, вв'язала, всадила хустку в рот і...

— А гувернантка?

— Втікла.

— Підла боягузка!

— Розуміється! Тут я, помітивши, що одна рука у неї була подряпана і з тієї уразки йшла кров, витягнув з кишені пляшечку з йодом, з якої ви так...

— Годі, годі! не добивай же нас!

— ... Дизинфектував швидко, приклав вати і — все було скінчене. Піднімаю з землі капшучок з золотої сітки, що ці шальвіри загубили, втікаючи хто куди, і помічаю, що ручка з одного боку вискочила. Тоді я дістаю свій ніжик...

— ... з якого ми так подурному стільки разів сміялися...

— і в два махи шипцями ставлю її на місце, ще краще, як було перше. Прегарне вбрання з чорного оксамиту панночки було все вкрите порошком, і тому я дістаю мою дорожочіну щіточку і подаю їй, вклоняючись.

— А вона, скажи по правді, як же вона на тебе дивилася?

3 друкарні Спілки Діло* Львів. Ринок ч. 10

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно в краю 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Ре-
мунія 150 лев. Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл. Зміня
завжди 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ПИМТРО ЛЕВІНСЬКИЙ.

Перед завітнім днем.

ДЕЗОРІЕНТАЦІЯ ПОЛЬСЬКОЇ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ.

Недільні вибори в Німеччині ма-
тимуть величезне значіння для
дальшого укладу європейських від-
носин. Відбудова Ліги Націй, вирі-
шення найбільших франко-німецьких
питань, справа нових союзів і багато
інших проблем тягнеться в хвості
німецьких виборів.

Вислід німецьких виборів рішати-
ме про те, чи Європа продовжува-
тиме започаткований попереднім
англійським урядом перехід наліво,
чи — навпаки — зміняється правий
курс, якого виразником є сучасний
англійський уряд; чи замирення
Європи відбуватиметься повільно
на загальній платформі Ліги Націй,
чи при допомозі старої системи
окремих союзів.

В центрі європейської актуально-
сти на широкий розмір стерчить
розмотання запутаної німецької
проблеми і питання безпеки Фран-
ції. Без огляду на внутрішню по-
літику Франції те питання безпеки
виринає беззастанно, тривожить цілі
локоліття, є вічним і незмінним.
Женевський протокол, так мозоль-
но збудований Мек Донельдом і
Еріо, сьогодні захитаний, питання
зступу Німеччини й СРСР до Ліги
Націй стає менше актуальним. На
зміну загального пакту безпеки по-
вертає система окремих союзів.

В тому положенні Франція до-
сить ніяково й непевно стоїть на
розстайній дорозі. З одного боку
зарисовується англійсько-французь-
ко-бельгійський союз, а з другого
намічується франко-німецько-радян-
ський. По якій лінії піде Франція—
ось питання, на яке дадуть відпо-
відь недільні вибори в Німеччині.

У хвості Франції вже шість літ
тягнеться Польща. Досі франко-
польський союз нічого не давав
Франції, а Польщі давав все. Спи-
раючись на цей союз, Польща дов-
гий час зривала найкращі овочі з
чужих дерев. Але сьогодні прихо-
дять в Парижі до пересвідчення,
що слід шукати твердшого ґрунту
для своєї безпеки. І той ґрунт одні
знаходять в Лондоні, а другі в Мос-
кві. З одного боку повторюється
ситуація, яка вже виразно зарису-
валася була в Каннах 1921 р., а з
другого вертає до сили з деякими
модифікаціями передвоєнний фран-
ко-російський союз.

Та в одному з другого випадку
з рахунку фактично випадає Поль-
ща. В першій комбінації Англія ні-
чого не хоче чути про безпеку
Польщі, в другому просто не мо-
же бути мови про те. Навпаки Ні-
меччина і СРСР. мають дуже по-
важні і досить пильні претенсії до
Польщі.

Через те в польській закордонній
політиці повна дезорієнтація. Оче-
видно, всі польські партії розпина-
ються за ненарушність Версайсько-
го трактату, але рійняються в сно-
зобах його „петрифікації“. Прави-
ця не довіряє Союзіві Народів, не
прикладає ваги до гарантійного пак-
ту, а заявляється за вдержанням до-
геперішніх союзів (франко-поль-
ського і румунсько-польського) та
дальшого розбудовою окремих со-
юзів — головню у відношенні до
Чехословаччини яка досі ще хо-

дить поміж дош. Лівиця — безсум-
нівн — є більш датекоглядна. Во-
на бачить, що ті союзи хитаються,
корчаться, тратять реальну вартість.
Вона кидається на всі боки, не не-
хтуючи найменшими силами, щоб
тільки зробити мілітарний стан,
щоби зробити твердими й непо-
рушними існуючі границі, особли-
во на сході, бо „креси“ є основою
величч і сили Польщі. Найбільш ре-
альні, найбільш імперіалістичні поль-
ські політики — пепесівці бачуть,
що польський мілітаризм може е-
кономічно розвалити Польщу. То-
му пепесівці розпинаються за га-
рантійним пактом, тому вони — го-
лосуючи за всіма мілітарними вї-
могами змін. Сікорського — вказу-
ють на потребу загального
розброєння, яке й Польщі дало би
спромогу обнизити зброєння. Од-
ночасно чують вони, що під гаран-
тійним пактом усувається ґрунт, що
в зв'язку з визнанням Францією de
jure СРСР. захитується франко-
польський союз, що зарисовується
новий уклад європейських відно-
син, з якого випадає Польща. Се-
ред цієї непевності за завітнім
день в Польщі лунають розпучливі
голоси. Правниця рахує на Францію,
на зріст впливів Поанкаре, несміди-
во знімається голоси про німець-

ко-польський союз (Вл. Студнінкі),
а лівиця правлює в бік Англії. „Де-
мократичний“ міністр закорд. справ
Скшинський залицяється до бапти-
ських держав, що остають в сфері
англійських впливів, а пепесівці роз-
будовують зв'язки з соціалістами
всіх країн.

Цікаво, що в тій розбудові не
поминено й російських соціалістів.
Як свідчить стаття нашого варшав-
ського кореспондента, поміщена на
іншому місці, після союзу з ес-есе-
рами. Йдуть переговори з росій-
ськими ес-деками. Пепесівці лякають
СРСР, що створять в Польщі у-
дарну базу російської еміграції, яка
поведе наступ проти СРСР. Тим
чином сподіються пепесівці вбити
двох зайців: з одного боку ство-
рити вигляди для поважнішої про-
тибільшовицької акції, та тим чином
примусити кремлівських володарів
до уступливості супроти Польщі,
що найм ніше до закінчення тор-
говельного договору, а з другого
боку прислужитися консервативній
Англії, яка має безліч порохуноків з
СРСР. Є це досить розпучливі кро-
ки. Вони вказують на ту горячку і
непевність перед завітнім днем,
на те справді безвихідне становище,
в якому найшлася Польща завдяки
своїй „варятській“ (уживаючи тер-
міну проф. Фульнського) політиці.
Ф. Ф.

ше ні менше тільки ось яке: „У
Москві та Ленінграді промисловість
вживає українське вугілля та укра-
їнську руду, а в нас (на Катерино-
славщині) хоча й працюють заводи
ім. Петровського та Леніна, але
робітникам та селянам вони не да-
ють великої користі через те, що
вироблений чавун вивозять до Ве-
ликоросії“.

Ось всі провини укапістів. І саме
за такі провини ДПУ почало пере-
слідувати членів УКП. Балицький
не подає арештованих, але вже сам
факт, що для цієї справи „Вісти“
помістили обширне з ним інтерв'ю,
доказує, що переслідування великі
та що арештованих багато. Про це
свідчить також те, що в тому ж чи-
слі „Вістей“ поміщена на тему пе-
реслідування укапістів також пере-
дова стаття п. з. „Чистка УКП“.

Балицький наводить цілу низку
прізвищ визначних членів УКП.
і треба думати, що саме їх арешто-
вано. Між ними є голова партії
Дидик, секретар Драгомирецький,
член Центрального Комітету партії
Авдієнко і інші. При кінці свого
інтерв'ю Балицький не поспушився
навіть компліментом на адресу ука-
пістів, „дарма, мовляв — що вели-
ка більшість укапістів — люди із
сумнівним минулим, куркулячою або
петлорівською ідеологією, але
є серед них тепер і деякі чесні лю-
де, що заблукалися або перебува-
ють під впливом шовіністично
настреного оточення“.

Редакція „Вістей“ підходить до
цеї нової нагінки на укапістів з ду-
же цікавого становища. Вона тве-
рдить, що для партії УКП необхідна
чистка. Бо ось навіть КП(б)У ро-
бить в себе чистку а в УКП нема
кому її перевести і редакція жаує,
що цю чистку мусять переводити
аж політичні органи радянської
влади. Редакція твердить, що вона
разом з усією радянською суспіль-
ністю та владою поборює всякий
зоологічний націоналізм та шові-
нізм, але для хорих на націоналізм
вона толерантна і до них ставить-
ся „терпляче“. До тої категорії хо-
рих зараховує вона укапістів.

З поміж стрічок тої передової
статті виходить, що партію укапі-
стів легалізували тому, бо „в її ла-
вах було кількадесят інтелігентів
та службовців, що могли чим не-
будь стати в пригоді величезному
радянському суспільному господар-
ству“. На жаль укапісти безнадійно
хорують на націоналізм і надалі,
не зважаючи на таку вишклову
„снисходительності“ до них КП(б)У.

Бо чим же ті прокляті укапісти
можуть похвалитися перед укра-
їнським народом? — „В їхніх ак-
тивах можна записати раптом одну
книжку Річицького про Шевченка
та може децю зі студійної роботи
молодняку! За те в пасив вони
вписують собі все більше і біль-
ше“.

З цього вже докладно видно,
хто такі укапісти та ще видніше,
кого тепер переслідують та саджа-
ють до тюрми. Між переслідува-
ними є українські культурні діячі
та взагалі свідомі національно гро-
мадяне, що бажать добра для
свого народу, що посвячують для
нього свою працю і що хочуть
бачити на Україні правдиву укра-

Нагінка на укапістів.

Харківські „Вісти“ з 25. листопа-
да ц. р. ч. 263 приносять розмову
з головою Українського Державно-
політичного Управління (політична
жандармерія) Балицьким про контр-
революцію української комуністи-
чної партії. Ця пастія відома під
скороченою назвою укапістів. Ба-
лицький твердить, що „українська
комуністична партія стала останніми
часами притулком усіх контррево-
люційних елементів. Користаючи
зі свого легального становища,
члени УКП намагаються виступати
по змові проти радянського уряду,
вживаючи до того всяких демагогі-
чних засобів та не чураючися де-
коли навіть кличів: „бий Жидів“ та
„геть кацапів“.

Балицький наводить навіть цілий
ряд осіб, членів УКП, які були ко-
лись активними членами УСДП,
були великими урядниками при
центральному Раді, виступали зі збро-
єю в руках проти пролетарської
влади та служили в петлорівській
армії. Деякі з них цього не відпе-
куються і виразно заявляють, що
борються навіть як укапісти проти
більшовицьких походів на Україну
тому, бо вважали російських боль-

шевиків московськими окупантами.
Балицький закидає укапістам дема-
гогію, твердить, що вони виступали
свого часу проти „непа“, виступа-
ють далі проти політики III. інтерна-
ціоналу, вважають КП(б)У мо-
сковською партією, поборюють її
політику на Україні, організують
робітничі страйки, ну... і хочуть
української радянської влади на
Україні.

Найбільше з тих політичних грі-
хів поповнили очевидячки найвида-
тніші члени УКП, тобто її прові-
дники. Проти „непа“ виступав го-
лова УКП Дидик, він же організу-
вав страйки, а секретар централь-
ного комітету УКП Драгомирецький
заявив навіть, що коли УКП не
буде принята до III. інтернаціоналу,
то вступити до нового інтернаціо-
налу Хеглунда та Трампеля (?). Та
найбільшого провиню укапістів є
те, що вони стараються зеднати
українських селян для своєї націо-
нальної політики. Подекуди ця
контрреволюційна політика укапістів
доходить до дивоглядних розмірів.
Бож що іншого може означити
виступ укапіста-активіста Олійника,
що говорив до робітників ні біль-

Пр. 1033/24. В імені Річипосполитої Поль-
ської Суд окружний карний як Трибу-
нал пресовий у Львові рішив як внесок
Державної, Прокуратури, що зміст часо-
пису „Діло“ ч. 266 (10.359 з дня 29. XI.
1924 р. в статті під заголовком 1) „Со-
юзики“, а) речення між словами Справи
Польщі а фактично погоджуються, а) у-
ступ по словах як прихвостні польської
буржуазії до кінця статті, 2) Малам Дя-
бел Ланьцуків речення між словами Вое-
води Вавозяка а однаке особа атентатчи-
ка мистить в собі ество ад 1) ество злод.,
з § 65 а) закар., ад 2) проступку з § 300
закону кавого унава доконану в дни

28. листопада 1924 року, конфіскату за
оправдану і зарядив знищення цілого
наклад і видав по думі § 493 п. кар.
заборону дальшого розширювання то-
го друкованого письма. Разом видав
наказ відзначальному редактору тої
часописи, щоби це рішення помістив
безплатно, в найближчій числі і то на
першій сторінці. Невиконання тої наказу
потягає за собою наслідки предвизначені в
§ 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 д. п. д. №
6 ex 1863, а іменнотсудження за пере-
ступство на гривню до 400 з. п. — Львів
дня 28. листопада 1924.
(Підпис нечиткий.)

Додатковий польський бюджет на 1924 рік.

Замітки про останню соймову дискусію.

Коли в самім розгарі наполеонських воєн геніальний прем'єр Англії — молодший Піт взявся за Гераклеве діло направи поруйнованих фінансів великобританської імперії, він тоді сформулював дві тези кожної державно-фінансової політики, які осталися ненарушеними і досі, а ними є: валюта і бюджет. Без тривалої валюти і вповні зрівноваженого бюджету нема здорової фінансової господарки в державі. І ці два, так мовити, природничі закони господарського життя новоповсталій Польщі є тим руслом, в якому воно на наших очах проходить і тепер проходить. При чому, безумовно: справа бюджету є в Польщі справою нагальною, а справа валюти другорядною. Хоч ясне зрозуміння цієї правди не здобуло собі ще права громадянства в державних керманів Річпосполитої.

На довшу мету можна удержати тривалість валюти в державі тільки шляхом зрівноваження бюджету. А на ділі: Польща від першої хвилини свого повстання ніколи ще не господарювала в обставинах, в яких бодай приблизно можна було б сказати, що в неї сходяться кінці з кінцями. Не господарювала по просту тому, бо не може господарювати. Чому?

З політичного боку — завданням Польщі є удержати своє володіння на великанських просторах її теперішньої державної області: серед двох ворожих сил, російської на Сході і німецької на Заході. Ясно, що для цієї цілі Польща мусить в першій лінії удержувати майже на воєнній стопі кольосальну армію і так само оплачувати незвичайно

коштовний апарат цивільної адміністрації. Останній з них, очевидно, призначений для опанування завойованих нац. меншостей. Отже тому дві головні позиції в державнім бюджеті Польщі: видатки на військові і видатки на адміністрацію є цими двома двораменними блоками, котрі страшенним тягарем привалюють державний бюджет Польщі.

По ери Грабського — нелобори своїх фінансів покривала Польща нестримним друкуванням паперового гроша, доводячи свою валюту і ціле народне господарство таким чином до стану повного розкладу, а тепер за ери Грабського — обернула бук другим кінцем. Валюту Польща устаткувала, але як виглядає її бюджет?

Нема найменшого сумніву, що видатки Польщі від хвилі санаційної епохи Грабського не зменшилися ні на сотик. Але п. Грабський тим не дуже турбується. Для нього ultimatū є саме цифра і біляш нічого. Він тому з безоглядністю кровожадного інквізитора — витягає з кишень мешканців Польщі останній сотик, не дивлячись на те, що таким чином забиває і ціле народне господарство Польщі. Теперішня нечувана господарська криза в державі, постійний зріст доріжні, постійний зріст рівня цін за всі головні середники першої потреби, загибель промислу і торгівлі під тиском садистичної податкової шруби, безробіття і по просту катастрофальний брак готівки — все це є проявом одної недуги, якій на ім'я: бюджет, бюджет і ще раз бюджет. Перший бюджет Польщі, зловтий бюджет Грабського, його гордість і тріумф, чим він кінчається? Останнє правительственне пропозиція про додатковий державний бюджет Польщі на 1924 рік, який підвищує преліміновані видатки майже на пів мільярда золотих і таким чином підіймає його в цілому до головокружної висоти понад два мільярди золотих є фактом, котрий проречисто говорить про фінансове майбутнє Польщі. На жаль, дискусія, яка велася на цю тему в останніх днях у варшавському соймі, не дала ані ясного образу дійсного положення, ані не виявила його причин, ані, вкінці,

Реорганізація червоної армії.

Виступ Фрунзе.

На Всесоюзній нараді політичних робітників робітничо-селянської червоної армії („РСЧА“) в Москві виступив з великою промовою член Революційної військової ради Фрунзе. З огляду на незвичайно велику вагу промови найкращого по Троцьким представника червоної армії та з огляду на те, що в скорому часі Фрунзе замінить Троцького на найвищому військовому становищі РСР, подаємо деякі вивідки з тої промови.

Фрунзе казав: Ми повинні були зменшити наш бюджет на 325 міль. карб., зваживши загальне становище держави. Ось і головний мотив, що змусив нас подумати над негайним здійсненням низки заходів, що зменшили би видатки на армію і в той же час не порушували її безздатності а по можливості її збільшили би. Коли до цього часу ми мали в армії 610 тисяч люда, то тепер ми маємо тільки 562 тисячі.

Що до територіальних формувань, ми маємо досить досвіду, що дозволяє нам на такі висновки. По перше, територіальне формування щодо своєї мобілізаційної готовності не гірше за кадрові дивізії, по друге — той перемінний склад, про який досі була мова, що до військової підготовки ні в якому разі не гірший за перемінний склад кадрових частин. Шкож до того, як населення ставиться до територіальної системи, то тут маємо цілком задовольняючі відомості, що характеризують високий відсоток явки військово-обов'язаних на збір.

Революційно-військова рада Союзу вважає, що одним із наших головних завдань у найближчому часі, як що ми хочемо, щоб територіальні формування дійсно були тим,

не вказала шляхів та можливостей розв'язки. Польські посли самі перед собою скривають правду, або не хочуть її знати.

Але хоч додатковий бюджет Грабському ухвалено, то проте безвихідність становища, в якому знаходиться Польща, проявиться в катастрофічних розмірах в наступному, 1925 році. А він вже за плечима.

чим вони можуть стати, тобто могутніми військовими організаціями а в той же час підпорою нашої партії та радянської влади на селі, то для цього необхідно, щоб партія й ради та професійні спілки брали в справі територіального будівництва активну участь. Лінія, що дає найкраще відмежовувала фронт від тилу, тепер повинна стати цілком незамітною. Майбутню війну повинен вести саме весь державний апарат. Досвід громадянської війни говорить за те, що коли ми не мали Ради Праці та Оборони, що охоплювала всі галузі нашого радянського життя, то ми навряд чи вийшли би переможцями з того бою, перед який нас поставили наслідки нашої революції. Тому ми готуючись до майбутньої війни, що безумовно буде війною не на життя а на смерть, повинні звернути увагу на цей досвід уже тепер у нашій теперішній повсякденній роботі.

Що до підготовки командного складу, необхідно буде подбати народним комісаріатам освіти про відповідне поставлення цієї справи в загальній системі освіти. Цю лінію будівництва засвоїли тепер усі буржуазні країни. Ця справа особливо широко поставлена в Америці та Франції. У червоній армії, в порівнянні з арміями наших можливих противників, ми маємо певну перевагу. Ви знаєте, що за останній час перед нашою партією та органами уряду поставлено в усій ширині справу про роботу на селі. Є ціла низка фактів, що вказують на певне політичне оживлення селянської маси, що намагається забезпечити захист своїх інтересів у всіх наших органах. І тут треба в справі територіального формування звернути велику увагу й на село і треба спиратися на підтримку партійного, радянського та професійного апарату в праці на селі.

Протягом цього року ми переглянули командний склад армії. При цьому ми прямували до того, щоб вся керівнича частина червоної армії не викликала ніякого сумніву від центру до місць віщо до своєї політичної діяльності, ні що до свого зв'язку з червоною армією та

ЦУККА.

Латки на всі можливі дірки.

(Продовження.)

Але коли прийшов день від'їзду нашого приятеля Савеллі в шлюбну подорож, ніхто з нас не захотів відмовитися від насолоди подивитися на багаж молодого подружжя. Ми примусили його показати нам все-все, і все засувати.

Що за видовисько! Він зі стриманим авторитетом людини, певної себе і свого майбутнього, людини, для якої химери випадку не мають у собі нічого таємного і несподіваного, позаякно балакав, — молодда, посміхаючись, слухала, але в глибині очей, дійсно, чудових, та трохи насмішуватих, ховалося щось невловиме.

Не буду і не можу я тут перераховувати все те можливе і неможливе, передбачене в цій горі куферків і баулів, що займала добру п'яту частину всього багажного вагону, — всі ті знамениті „всяко буває“ і „хто його знає“ зачинені там у середині, під подвійними замками, підсиленними ріжними таємницями, скомбінованими разом у кабалістичних для нас, непоінформованих, формулах.

Нічого також не буду вам казати про припаси їстівного, сухого і в коробочках, нагромаджені тут у кількості вистачаючій на протязі місяця для двох осіб, на випадок

несподіваного страйку і полишення подорожніх десь у відкритому полі чи навіть в сусідстві маленького містечка без великих засобів (для першого випадку була там цілком готова зручна халабуда чи намет, кріпка, елегантна, здатна встати на ноги за яких двайцять хвилин, зі складаними ліжками, малесенькими матрацами, діточими подушечками і великими ваннами для купання, і крім того переносні речі різних типів, з величким запасом газу та бензину і лампочки, і розбірні столики, і стільчики, що складалися і вважали в кишеню, наче часопис).

Не буду довго спинятися також над організацією швидкої допомоги на випадок (на цей раз, дійсно, цілком можливий) залізничної катастрофи, про ту антикараку шафку, в якій нічого не бракувало, про ту колекцію хірургічних інструментів, з якої міг користати перший оператор, який би знайшовся в потязі, ні про весь той санітарний матеріал, що міг би придатися при наладженню переломів, ні нарешті про подушку з киснем для дійсно безнадійно тяжких випадків.

Але не можу промовчати, що на випадок зустрічі з другим потягом, він віз зі собою також дві величезні і копілки авіаторські каски — одну для себе, другу для жінки, зі спеціальними, зробленими по його власним малюнкам, пружинами, які одягаючи на ніч, можна було принаймні спати спокійно, не бояючись, що тобі роздуть череп.

І згадаю ще — аче прошу це затримати про себе. — що прия-

тель Савеллі, який ніколи не належав до анархістів, і тому в наш час міг пережити неприємні хвилини, віз з собою в ящику з подвійним дном маленький незрівняний американський кулечет з багатим запасом належної амуніції і щитом, який мав прикривати вікно, підчас можливих нападів червоних, коли довелось переїздити через революційні провінції і страйкуючі міста.

— О, пані, з такою людиною, як ваш чоловік, ви можете спокійно дивитися в майбутнє!

Посмішка дуже мила, але трохи глузлива, дуже гарної і пишної пані, що стояла коло вікна потягу, виявила її повне довіря і сліпу відданість мудрості безцінного чоловіка. А безцінний чоловік, стоячи коло другого вікна, поруч, говорив, хукаючи на свої окуляри і протираючи їх хусткою.

— Е, що й казати, коли би всі були, як я...

Хор приятелів (про себе щоб не образити пані) зжалься Боже милый! Що за нудьга! Що за нудьга! (і голосно, все більш і більш голосно по мірі того, як потяг відходив) — доброї подорожі, голубки! Веселіться вкупі! Не думайте про нас, будь ласка! Забудьте про все на світі! Будьте щасливі! Вітайте від нас Венецію! (маяння хусточок у повітрі): Щасливо! Щасливо! Щасливо!

— Так як же? — спитав я побачивши Савеллі вперше по новороті і промовуючи свою правду руку

під його ліву руку. — Все так і відбулося як ти передбачав?

— Певно! — відповів він, посміхаючись. Але мені здалося, що він був чимсь заклопотаний.

— Гадаю всеж, що всі оті речі, або принаймні більша частина тих речей, що таким тягарем налягла на швидкий потяг Рим-Венеція, зістлася без жадного вжитку? Зовсім таки як деякі державні заводи...

— Ну розуміється. Розважна людина вбачає всі можливості...

— ...і навіть найбільш неможливі, щоб всеж не сходило з поля можливого. Певно!

— Але разом з тим, я почував, що він штовхає мене поволі кудись у бік, у сторону великої крамниці різних подорожніх причадалів.

— В чому річ — спитав я, — куди це ти мене ведеш?

— Ось туди, до Франції. Ходім зі мною, я мушу кулити собі куферок.

— Куферок? — скрикнув я, подивившись йому просто в вічі. — Та на що? З такою повною колекцією, яку я бачив тоді в потязі...

— А тож... Аче того роду, що я шукаю, в мене ще немає...

Ми увійшли.

— Будь ласка, куферок завбільшки в шістьдесят сантиметрів, шкіряний, кріпкий, з добрим замком, для небагатьох річей, щоб вкласти все необхідне на три-чотири дні...

(Докічення буде.)

Переклад з італійської мови
Є. Олександрович.

щоб із цього складу було усунено ті елементи, що не можуть виявити гої енергії та активності, якої ми хочемо досягти. Що до комплектування черв. армії, то ми перейшли на цілком нормальну систему та досягнули нормальних умов для проходження служби.

Справа про оновлення в армії — надзвичайно серйозна і величезної політичної ваги. Постанови, ухвалені нашим центральним органом у цій справі, зводяться до того, що реввійськрада виробила низку практичних заходів, спрямованих на здійснення принципу оновлення в червоній армії. Ясно, що нам треба йти шляхом його здійснення, але все таки тут ми повинні сказати, що дуже спішитися в цій справі не треба й не можна.

У зв'язку з тою програмою національної політики, що її ми здійснюємо в цій країні та в нашій червоній армії, справу про національні формування Револуційної військової Ради поставила актуально. Ми виробили низку заходів, що повинні будуть цю справу врегулювати.

(За „Вістями“ з 22. XI. 1924.)

У. С. Р. Р.

Буценко про українізацію.

У святочному числі „Більшовика“, присвяченому сім'ї річниці жовтневої революції, з 7/XI, секретар ВУЦВК. Буценко містить статтю п. н. „Сім років національного будівництва“, в якій в справі українізації пише таке:

„Коли взяти цифри і відсотки, що характеризують наші досягнення в українізації, то ми можемо сказати, що багато де-хто з нас досить таки кепсько засвоїли заповіді Ілліча, бо дотримуємось старих урядовських великодержавних принципів, що підривають національну політику. Треба замикати широкі трудові маси України, заклякати нових службовців, нашу радянську інтелігенцію до найшвидшого закінчення українізації і рішучо боротися з перекручуванням національної політики“. „Ми повинні сказати всім тим, хто думає і не перестає думати, що текоет про українізацію був тимчасовим кроком, а тепер є зайвим, ми повинні їм сказати, що такі думки — рештки урядового „русотяпства“, що абсолютно не вгається з нашою політикою“.

Найкращим способом боротьби з тим „русотяпством“, це не на словах, а на ділі дати можливість широкого розвою української культури та зуміти обходитися без „русотяпів“. Як може українізуватися життя, коли на такі відповідальні становища, як секретар губкому партії, „вибирається“ свіжий, родовитий Москаль, який перед цим Українці зблизка не бачив, не знає місцевих умов, не володіє мовою місцевого населення, як ось новий секретар київського губкому? Як він буде вимагати від інших українського урядування і українського говорення, коли сам скрізь і всюди буде чесати по московськи? А з нього будуть й інші приклад брати. Свої симпатичні уваги Буценко повинен би звернути передовсім до ЦК. РКП, відтак до ЦК. КП(б)У, до членів ВУЦВК, а відтак уже до службовців, до інтелігенції і трудящих мас. Трудящі маси люблять добрий приклад. Без цього не піде!

Допомога дітям.

Рада Народніх Комісарів признала Харківському Губвиконкому 730.000 карбованців на допомогу дітям в невротайних округах губернії. Як поважний цей невротай, свідчить та обставина, що є около 50.000 дітей, які потребують опіки. (Вісти, 21/XI).

Почтова Каса Ощадности в Варшаві

Вул. Ясна, ч. 9, як тамож

Відділи в Познані, Кракові і Катовицях

з днем 1. листопада ц. р.

приймають до інкаса венелі, перевозові листи і інші документи.

До інкаса з протестом приймається виключно венелі виставлені на місцевості, що мають сталого нотажа.

Повідація українського шкільництва.

Переміна української школи на польську в Старім Місті в Підгайчині. — Бобрецький староста насильно хоче переміняти українську школу в Стрілках нових на польську.

В тій постійній рубриці приходить знову зареєструвати нові факти переміни українських шкіл на польські, тим разом з повіту Підгайці. А саме в Старім Місті біля Підгайців існувала від 1894 р. народня школа з викладовою українською мовою, а побіч неї основано перед кількома літами польську школу. Ця остання ізза малого числа дітей польської народности не була діяльною, але через те українська школа була сіллю в опі кількох місцевих халупників, а ще більше таких самих сусідів з Підгайців. Все стараліся вони загарбати нашу школу, а найбільше в 1923, коли то згорів був будинок нашої школи. Та тоді вдалося відстояти права українського громадянства до своєї школи. Аж нагло львівська кураторія своїм розпорядком з серпня ц. р. ч. 19475/1.О.З. звинула так, як всюди робить, обі школи, а замість того оснувала нову дво-класову, очевидно з мовою викладовою польською. Розпорядок кураторії покликається при тім на ухвалу громадської ради в Старім Місті. А тимчасом такої ухвали громад. рада не переводила, а члени Ради підписували таку ухвалу в книзі ухвал аж тоді, коли прийшло вже рішення кураторії. Громадський секретар вимовився, що цю ухвалу підкинув до книги „догортяний староста“. Громадяне Старого Міста внесли до кураторії протест проти розпорядку та не можуть діждатися відповіди. Просять Українську парл. репрез. зайнятися цією справою і подбати про повернення давнього стану.

Справу переміни шкіл переводить в Підгайчині Організація Народова, а помагають їй в тім урядники староства. В р. 1923 загарбано в такий спосіб школи в Шумлянках, Заставцях, Завалові і Гнильчу, а цього року в Старім Місті, Золотниках, Марковій і Соснові, значить в однім тільки повіті 8 шкіл. Так діється всюди і українське громадянство мусить найти сили, щоби оборонити право навчання дітей в своїй рідній мові. (КНО.)

В містечку Стрілках нові, Бобрецького повіту, з давен давня є 4-класова школа, (від вересня 1924 р. переміня на 5-класову) з українською викладовою мовою.

В цім році на 249 дітей, що ходять до цієї школи є 134 дітей українських, 114 жидівських, а 1 дитина польська.

В Стрілках мешкають самі Українці з Жидами, а Поляків крім Сімонього, який змінив обряд і називає себе Поляком та посилає ту одну дитину до школи, а також 4-ох поліцаїв, двох учительок і почтмайстра, — ніяких Поляків нема. Жиди не роблять ніяких заходів, щоби змінити викладову мову в школі. За цю „патріотичну“ акцію взявся бобрецький шкільний інспектор п. Teofil Wolski, тепер перенесений до Бродів. Перед 2-ма місяцями написав приватний лист до Саламона Авербаха, заступника війта і голови кагалу, в яким просив

його, щоби скликав засідання громадської Ради і перепер на нім ухвалу про переміну української викладової мови на польську.

Але заходи Авербаха не увінчалися бажаним успіхом. Тоді взявся за ту роботу бобрецький староста п. Шніцель (Schnitzel), (видно отже, що чистокровний Поляк) і видав — ось яке письмо:

„Starostwo w Bóbrce,

L. 589/pr.

Bóbrka, dnia 24. listopada 1924.

Pilne!

Do
Zarządu gminnego
w Strzeliskach Nowych.

Wzywam Zarząd gminny, aby do 5 dni doniósł mi, na który dzień wyznaczono posiedzenie w sprawie uchwalenia w tamtejszej szkole języka wykładowego polskiego, obok dotychczas obowiązującego języka wykładowego ruskiego. Odpis uchwały w tej sprawie należy mi przedłożyć do dni 10-ciu pod rygorem odpowiedzialności Naczelnika i sekretarza gminnego.

Starosta:

Schnitzel.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!!

Дрібні вістки.

Кресін прибув до Парижа і заявив представникові агенції Аваза, що чується щасливим, що прибуває до Парижа в характері першого радянського амбасадора. Найпершим його завданням буде підготувати зближення обох народів російського і французького, а потім вже підує справи економічні, торговельні та фінансові між Францією та РСР.

Секретаріат Ліги Націй одержав від англійського міністерства закордонних справ ноту, в якій міністерство пригадує текст акту про знесення англійського протекторату над Єгиптом і заявляє, що англійський уряд буде вважати за неприязний акт всякого роду інтервенцію третіх сторін у справі Єгипту. Англія не прийме протекторату в справі арбітражу, коли його підписав Єгипет.

200.000 фунтів стерлінгів жертвував англійський уряд вдові по ген. Стекові, вбитому в Єгипті, зі смир, яку заплавав Єгипет в формі відшкодування. Вдова грошей не прийняла, та просила роздати гроші між бідноту.

В палаті громад відбулося вчора присягання всіх англійських міністрів і віце-міністрів.

Польським репрезентантом до Ліги Націй в часі її сесії в Римі буде генеральний комісар Польщі в Данцігу д-р Штоасбургер разом із польським послом в Римі Залевським.

В Мадриді проголошено 4. грудня військовим судом три засуди смерті в зв'язку зі заворушеннями, що мали місце в Мадриді та околиці. В Пампелоні арештовано членів військового суду за те, що звільнили кількох обвинувачених за участь в заворушеннях.

Мен Дональдіві закидують партійні товариші велику політичну похибку і нетакт через оголошення листу Зіновєва та призначення його астенічності.

Французький парламент вибрав комісію для перевірки походження та використання виборчого фонду, яким розпоряджувалася партія Еоріо в час виборчої кампанії в 1924 р. На 33 членів комісії 18 належить до урядової більшості, 13 націоналістів і 2-ох комуністів.

В Пенні утворив Дуан-Чі-Пжуй новий кабінет. Дуан-Чі-Пжуй являється головою тимчасового уряду і сповчатиме тимчасово також обов'язки президента республіки і голови ради міністрів.

День 8. грудня — свято „Просвіти“, яке є святом всього народу, що знає, що світло і воля.

Субота, дня 6. грудня 1924 р.
св. Лисенка.

„Жонатий Мефісто“

фарса в 3 діях Миронича.

Заходом гуртка артистів Б. Незалежного Театру.

946 Дохід на культурні цілі. 1—2

ОСТАННІ ВІСТІ.

Справа санації „кресів“.

5. XII. на засіданні ради мін. розглядали справу оздоровлення відносин на „кресах“.

Тугут іде на „креси“.

В найближчих днях виїздить на східні „креси“ мін. Тугут, щоби ознайомитися зі справою оздоровлення польської адміністрації на „кресах“.

Буря в польському соймі.

5. XII. пос. Римоцькі реферував поштово-телегр. конвенцію з Росією. Покищо не буде відновлено телефонічного руху, посилки поручених листів і переказів. Заборонено теж пересилати шифровані телеграми й курсуючих грошей у поручених листах. Закон прийнято. Внесення пос. Чучмая в справі надужити податкових органів супроти українського народу сойм відкинув. Пос. Тарашкевич (Білорус) мотивуючи наглість свого клубу в справі нападу на білоруського посла Єремича, зачав словами: „Напад зорганізований ватагою військових кольтоністів“. Після цих слів счинився великий гамір на правіці. Предс. відмаршалок Гдик мусів перервати засідання. Слідуюче засідання визначив на середу.

Наслідник м.н. Міклашевського.

Найповажнішим кандидатом на становище міністра просвіти є проф. Анг. Поніковскі, б. през. ради мін.

Нові комплінації в Єгипті.

Єгипетський кабінет ухвалив предположити королеві Фуадіві розв'язання єг. парламенту. Побойються нових комплікацій. Здається, більшість виборців заявиться за Заглюлем. Сівар паша після розв'язання парламенту подається до димісії. „Дейли Мейл“ звідомляє, що до Єгипту прибули нові англ. військові транспорти. Єгип. уряд скріпив значно поліційний корпус для охорони чужинців. Той сам часопис звідомляє, що в Єгипті викрили заговор. Мали вбити визначніших членів кабінету. До заговору належали радикальні націон. організації. Тимчасовий губернатор Уганди сер Джефрей Ерчер іменований губернатором Судану на місце вбитого сер Стека.

Конференція Чемберлена в Ерію.

Чемберлен прибув 5. XII. на Ке д'Орзей. Його зараз прийняв Ерію. У 2. год. конференції обговорили більше справ загр. політики. Виявилася згода щодо справ, які вимагають негайної полагоди. Щодо справ, які вимагають довшого часу для розглядання, оба міністри порозумілися, що їх розглядатиметься в тому самому дусі і з цим самим бажанням обох сторін утримувати і розвинути приязні взаємини, які лучать Францію з Вел. Британією для вдержання мира.

Жандарми на загребському університеті.

На загребському університеті завішено виклади з причини студентських заворушень. Студенти на зборах запроотестували проти порушення автономії загребського університету. Студенти старалися уладити маніфестацію на вулиці, але жандарми втиснули їх до універ. будинку. Коли жандарми ввійшли до університету, прийнято їх революверними вистрілами. Опісля ввійшли до університету поліція. Було ранених 10 студентів і 5 жандармів. До заворушень прийшло теж на університеті в Люблянці.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Попередні (271) числа нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за два уступи статті „Єдиний шлях“.

— **Адресування.** В п'ятницю ранком вдерлася до приватного мешкання д-ра М. П'яничина польська поліція, яка арештувала там около 30 його молодих пацієнтів.

— **За навіцією.** Апеляційний суд знизив кав'ю Гриневі Лихолатові з Потока, березнянського повіту, з 1000 зол. на 200 зол. і після зложення кав'ї випустив його на волю. Тежко хворого Лихолата відвезено з тюремного шпиталю додому.

— **Ювілей Д. Довженка.** Навідуємося нас з Іраги, що 16. н. м. відбувається засідання Історико-філологічного Товариства в Празі, присвячене проф. Д. Дорошенкові з нагоди 25-ліття його літературної діяльності. Бажаючі привітати проф. Ювілята з цієї нагоди, повинні слати пошту на адресу: Prof. D. Antonowicz, Praha II, Sázavská ul. č. 42, Ukrajinska 'Universita.

— **Катастрофа під Барановичами.** Поміж станцією Лешою і Барановичами хтось повідкопчував шини, внаслідок чого переїжджаюча туди дрезина вивернулася. Є кілька осіб ранених.

— **Знає ч. 3.** На днях появилася твиста молодого гумор-сатиричного журналу. Зміст гарний, хоч може трохи за багато довгих фейлетонів, а за мало добрих жартів. З ілюстрацій на перше місце виділяється прекрасна графіка М. Бутовича „Кольонізація України“. Другі ілюстрації без закидів, тільки побажати редакції, щоб під дотепними рисунками були все дотепні підписи. На загал, журнал цей з кожним числом набирає більшого розмаху. Слідно, що редакція докладає усіх своїх зусиль, щоби вдержати його на мистецькій висоті.

— **Бомба в наметиці Свольска.** Дня 3. н. м. перед полуднем заарештовано вагшавську поліцію відомістю, що в камениці при вулиці Новий Світ ч. 7 знайдено бомбу в сходовій клітці, недалеко мешкання шефа поліції Свольска.

— **„Саботажники“ в Рудеччині.** Польські часописи нотують появу ватаги саботажистів в Рудеччині. З доконаних тою ватагою нападів усі мають характер саботажу.

— **Божевільна.** Ославлена Паненкоза, співробітниця „Рапшавки“, порігуює ставити Англії супроти Єгипту зі становищем „Польщі“ супроти Данії і кінчить своє божевільне повінання: Данії треба було заняти в двох випадках в 1920 і 1923 році. Теперішня лекція з Єгиптом повинна нас (Польків) навчити, щоби не змарнувати третього моменту“. Мимоволі нагадується анекдот про того коня, що його кують...

— **Покликання резервістів 1899 1900, 1901 і 1902.** Дня 5. грудня н. р. будуть покликані на 14-тиєні вправи резервісти річників 1899—1902 категорії Ц. 1.

— **276 генералів.** Під теперішню пору має польська армія 106 генералів у службі і 170 генералів на емеритурі.

— **120.000 емеритів.** Число емеритів, які Польща одержала в сплавинні по своїх опіках, обчислено на 120.000 голів.

— **Засуд на польського шпіона.** З Мінська повідомляють, що там засуджено на смерть польського старшину Стабіньського за шпійство.

— **Звільнення по-кухінського.** На днях відбулася перед трибуналом в Іськовому суду в Львові розправа проти пор. Кухінського, що в приступі хвелевого ефекту убив свого товариша А. Врублевського. Кухінського звільнено від вини і кари.

— **Стабілізація польських урядовців.** На конференції польської ради міністрів встановлено, що стабілізація урядовців не може бути переведена перед днем 1. квітня 1925 р. В першу чергу буде встановлена кількість становити в поодиноких міністерствах, а шойно після того прийде стабілізація.

— **В обороні чести.** Найближшого поведінка відбується у Вацшаві, з ініціативи посла Тугута конференції в справі успішнійшій як до тепер оборони чести. В конференції приймуть участь представники міністерства справедливості, адвокати палати і журналістичних кругів.

— **Шлеський патріотизм.** Спеціальна комісія, покликана до перевірки потаткових обманів, яких на школу польського державного скабу допустили шлеські промисловці, усталила, що школа в той спосіб заповідна винесла 150 мільонів золотих.

— **Загальна кріза.** Під Антверпеном зліквідовано фабрику автомобілів „Форда“. 20.000 робітників опинились без праці. Причиною ліквідації наймовірно високе зрощення мито.

— **Признана „автокефалія“.** Польські часописи повідомляють, що собор східної церкви в Царгороді визнає автокефалію православної церкви в Польщі.

— **Відрубав жінці голову.** Мозес Менкес, різник, мешкаючий на Замаринівці, прийшов оного додому і почав сварку з жінкою. Під час сварки добув Менкес ножа і вправним різницьким ударом відрубав жінці голову. Налаштавшись свого вчинку, Менкес хотів втекти, але

окопаний товою, яка прийняла грізну пошту, мусів піддатися поліції.

— **Напад на ватогого.** На Мошча Фаєрштайна, що стояв собі на варті під арештом на Півалю, напало ороді двох піяків. Відважний жидок наробив крику, що його хочуть розвбріти. Збіглись люди і поліція та ув'язнили сміливого воякика з опресії.

— **Семикратний убийник.** На днях принесли німецькі часописи вістку про страшенне, криваве вбивство, якого допустився директор одної з фірм в Гагені Ангелштайн, щоб затерти сліди своїх малверзів. Першою жертвою була жінка Ангелштайна, відтак теща, а нарешті жінчина сестра, яку Ангелштайн побирав ножем в халлі, коли вона вернула з прогулянки. Слідуючого дня ранком явив Ангелштайн сестрою бухгалтеру і одного з урядників. Того самого дня в такий же спосіб убив Ангелштайн сегоподника і його сина. Асентований Ангелштайн зразу не признавався, але коли побачив, що спав на ньому пастухи, признався до есмикратного убийства.

— **Радяська воздушна фльота.** З Москви повідомляють, що радянський уряд приступив до будови велетенської воздушної фльоти, зложеної з 12.000 літаків. Апарати будуть конструуватись в межах радянського союзу і тільки частинно виконані за границею.

— **Землетрус в Загребі.** Дня 3. н. м. відлучо в Загребі кілька сильних потрясень землі, які йшли в напрямі з півдня на північ. Шкід не було ніяких.

— **Нещасний острів.** В наслідок нового землетрусу на острові Джаві зникло з поверхні острова містечко Нангтоларо, при чому згинуло 70 осіб.

НАДІСЛАНО.

За надіслане редакція не відповідає.

Софія Анна Ялемвичівна з Відні і Д-р Дмитро Мудрецький

з Любачева одружені в Відні для 23. листопада 1924. 1—3

Бібліографія.

Журнали.

СТАРА УКРАЇНА. Часопис історії і культури. Львів, 1924. ч. XI. Зміст: Пам'яті кн. Нап. Ів. Німчук; З найталантвішої історії східних Слов'ян. Іх походження й розселення в світлі сучасної археології. Н. п. Вяч. Зайкин; Мистецький промисл українського Чорномор'я в часнім середньовіччю. Золотий скарб з Nagy Szent Miklos. Под. В. Залозеський; Перемишльські владки в XV. в. Нап. Ів. Крипакевич; Слідами старої української культури. III. Культура української друкованої книжки в XV—XVIII ст. Нап. Я. Гординський; Miscellanea. I. Белелуя. (В десятиліття науков і фундації). Нап. І. Крипакевич і М. Кордуба; II. Українська прокламація з нагоди відкриття пам'ятника Богд. Хмельницькому у Києві в 1888 р. Под. Ів. Кревецький; Хроніка. Устаїна на III-ім зїзді польських учених у Празі в 1924 р. Под. М. Ж.; Бібліографія. I. Оцінки й звіти; II. Нові книжки. Замовляти і набувати час-рис в Книгарні Наукового Товариства ім. Шевчека у Львові, Ринок ч. 10.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український Наадипрняський Хор під прохотом Д. Котка.

У суботу 6. XII. м. Тернопіль. 840 12-?

У неділю 7. XII. м. Золочів.

У понеділок 8. XII. м. Золочів.

У Львові дня 10. і 11. грудня в сал Народного Дому. Початок о год. 8-й. Бюлет вже можна набути в Народній Торговлі. В ті самі дні о год. 3-й пополудні відбудуться концерти для шкільної молоді на які вступ буде вносити лише 1 зол. 940 13-?

З Тов. а ім. П. Могили. В неділю, дня 7. н. м. викладатиме на тему: Науков і погляд на будову всесвіта проф. Д-р І. Раковський в салі „Української Бесіди“ при вул. Рутівського 22. I. Початок о год. 5-й. 1—1

Інтернаціональний студентський хор при Спільні студентів громадян УССР. в ЧСР. владує для 11. грудня н. р. о год. 7. вечером в Нар. Домі на Сміхові з нагоді Всеукраїнського дня музики концерт. Коім Інтернаціонального Студентського Хору візьме участь чеський хор „Вакивоє сріваєць“, що має багатий репертуар, в котрий входять також і українські пісні. Між точками концерту є сильний виступ обох цих хорів. В концерті беруть крім цього участь слухачі пражської консерваторії К. Янковцова (фортепія), І. Іванічка (сольо-спів) та Птиця (бас). Вступне слово на початку концерту скаже відомий музичний критик проф. д-р З. Неєдлий. Чистий дохід з концерту піде на фонд збудування пам'ятника Л. Лисенкові. — Інші часописи просимо з передруку. Комітет.

Товариські сходили членів „Української Бесіди“ і „Союзу Українців“, та ними впроваджених гостей відбуватимуться шоп неділі на „Бесіді“ від год. 6. вечером.

Подается до відомо ПП. Членам „Союзу українських купців“ і всім заінтересованим, що Бюро Тов. а містяться з днем 1. грудня 1924 у Львові, вул. Галицька ч. 12. III. поєрх. 947 1—1

Дрібні оголошення.

КАЛЕНДАРІК „РУСАЛКА“ на 1925 п. гарно печатаний двома красками вже продається. За прислану готівку зл. 5.90 висилаю 12 примірників. А. Окшис. Львів, Каденька 4. 857 9—10

НА ПРОДАЖ. перше 35 мортів поля враз з всіма будинками в околиці Невмирова пов. Яворів. Юлія Райс. Львів, Глинська 7. 933 2—4

АКАДЕМИК на укращенню студії, оженившись з інт. заможньою дівчиною, або вдовою, котра би хотіла позичити йому 200 доларів, на докінчення студії. Півчина з полем, або оліячка, найде влучного друга життя. Листи на адресу: М. Напів (pro Elektroin.) Praha III, Mostecká čp. 278. 945 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

ЛІКАР

Д-р Прийма Остап

948 1—3
в ПЕРЕМІШЛІ, РИНОК 12.

ТЕХНІЧНО-ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

Г. БРАНДЛЕР

СТАНІСЛАВІВ,

тепер площа ПІДСУДСКОГО 3. II. п.
над реставрацією п. Гендлера.
Ціни приступні — угодищення в спли-
тах. 950 1—3

РУТИНОЗАНИИ

коніпінент пошукує посади від 1. грудня ч. р. Адреса д-р Хичій, адвокат в Бережках. 934 2—2

ЖЕНЩИНА,

середнього віку, маюча укінчену школу господарську, з довголітньою практикою, пошукує самостійної посади — заряджування хазяйства, найрадше на парохії. Близі відомості: Стрийська 26, у п. Бачинської. 949 1—2

ПІЗІРІ Пані і Парозел

Хочете пошукати в матрімоніальних ціях — удайтеся з дозвєм до найліпшого бюро посередництва М. Маряка в Перемишлі, вул. Словацького 100. Бюро має багато кандидаток і кандидатів зі сферою інтелігенції, купецтва, різної народности. Богаті, менше заможні і бідні найдуть щастя. Дискретність стисла. Сотки подяк можна переглянути в канцелярії. Фотографії і подвійні поштові значки прислати. 520 10-?

ПЕРЕДСВЯТОЧНИЙ ДАРУНОК

уділяє купуючому поверх 30. зол.

Знаний зі солідности Магазин — вул. ВАТОРОГО 6.

порукає: сукні, білля, плащі, також величезний відділ панчіх.

Урядникам, учителям, залізничникам і функціонерам поліції полегші в сплатах. 952 1—1

Вїзд Б ХМЕЛЬНИЦЬКОГО до Києва

чотирьохбачну історичну картину М. Івасюка, величини 74×54 см., в ціні 10 зол. а в різблених або дубових політ. рамах 34 зол. як також і самі рами та всілякі образи висілає за готівку або післяплатою, як також на 3 місяці рати: ІВАН ПАВЛИН, ЛЬВІВ, Ринок 10. II. п. „Просвіта“. 917 4—4

„КАРПАТІЯ“

Товариство зв'язних забезпечує життя і пенсії Львів.

VI. Звичайні Загальні Збори відбулись ст дня 27. грудня 1924 о год. 6-й вечером в салі засідань Тов. „Лістер“ Руска 2. в салі згідно з постановою загальних зборів, п. з. отрим порядком наради: 1) Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів, 2) Звіт Дирекції і Надзірної Ради за рік, 3) Звіт Ревізійної Комісії і відчитання абсолютної Ревізійної Ради, 4) Внесення Надзірної Ради на до ужиття зиску, 5) Вибір 3 членів і 3 заступників Ревізійної Комісії, 6) Внески і інтерпелляції членів.

НАДЗІРНА РАДА.

Примітка: Після постанов статута на Загальних Зборах беруть участь і голосують всі власковілі мушини члени, що забезпечені найменше 1 рік в Товаристві і зажадали 14 днів наперед Загальних Зборів, пом під Дирекції Товариства легітимізації, як також власковілі 25 утілових листів, які повідомили Дирекцію 8 днів наперед, що візьмуть участь в Загальних Зборах. Управлені до голосування члени можуть передати свої голоси через повноважних інших уповноважених до голосування членів, оліяче ніякий член так забезпечений, як і власковілі утілових листів не може мати разом зі своїми власними голосами більше, як 20 голосів. Обезпечені жінки передають свої голоси через повноважних уповноважених до голосування мушинам. 942 1—1

Ширіть наш часопис!

ПОДЯКА.

При повероті до свого звичайного заняття складало щиро подяку панам Др. Паньчишівським зі Львова, Др. Левицькому зі Стрия і Др. Карольцеві, директ. стрийського шпиталю за спеціальну лікарську опіку та вилічення мене з тяжкої недуги. 943 1—1 Ілюс. Андрій Палій.

Професора Миколи Полека

ЖИТТЯ ГРЕНІВ І РИМЛЯН

XII, 292 ст. вел. 8-кні 115 ілюстрацій. Для всіх дуже цікаве. Продається по книгарням зл. 7.50. 861 3—4

Найліпше ароматичне

== МИЛО ==

до прання і миття. 887 1—1

Одинки Фабриканти: П. ШТРАЛЬ і С-КА, хемічна фабрика ШОПНИЦЕ (Гор. Шлеськ). Представництво: ОСНАР МАНТЕЛЬ, ЛЬВІВ, вул. Пекарьська 5. — Вже скрізь до набуття.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 12., II. пов.
Конто почт. шал. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Руконісці не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно в кошу 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 к. к. Рес-
мунія 150 лей, Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл. Зміна
адреси 1 зл.

В коштах оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИНСЬКИЙ.

Польсько-російське братання.

Ми вже мали нагоду коментува-
ти перші вістки про договір, за-
ключений між представниками ро-
сійських протибольшевицьких соці-
алістичних партій і представниками
П. П. С. Тепер про цей договір
телеграми з Праги доносять ще ось
які даліші подробиці:

„Договір спирається на принципи
взаємності. П. П. С. зобов'язується
підтримувати в польського уряду
альянс створення недалеко совіт-
ського кордону — російського про-
тибольшевицького центра. За те
російські есери і меншевики зобо-
в'язуються впливати на уряд „май-
бутньої Росії“ в такім напрямі, що-
би на теперішніх східних кордонах
Польщі були зроблені тільки не-
значні поправки, та, щоб ці ко-
пони в головному осталися нети-
кані. Таким чином українські землі
аж по Буг і Стрий осталися би при
Польщі“.

Далі в цій телеграмі говориться,
що аналогічний договір до того,
який посол Чаплінський заключив
дня 23. листопада в Тешні з пред-
ставником російських есерів Черно-
вим, цей самий посол Чаплінський
заклучив дня 26. листопада в Бер-
ліні з представниками російських
меншевиків. В такім розумінні тре-
ба також розуміти приїзд Чернова
до Варшави і взагалі всі спроби,
які тепер роблять на те, щоб
більшість протибольшевицької ро-
сійської еміграції переселяти в
Польщу.

Стільки цитована телеграма.

Щодо її змісту, то перш усього
слід зазначити, що він не цілком
докривається з тими даними, які
пустили в світ самі представники
П. П. С. і Чернов, коли останній
був недавно з відпочинку у Варшаві.
Там основна точка про східні тери-
тори Польщі виглядала так, що,
мовляв, „третя Росія“ віддасть ви-
рішення цієї справи в руки самого
населення цих східних польських
земель (чит. українських, білору-
ських та литовських). А тут ви-
ходило би, що обі контрактуючі сто-
рони — згідно і прикладно „поді-
лилися ризами“. Та як би воно і не
було, всеж таки сам факт заклю-
чення такого договору не підлягає
жодному сумнівові. І тому ясно, що
він мусить зустрінутися з відпо-
відною реакцією з українського
боку.

Очевидно: Не хочемо попадати
з сентимент і ломати руки над
нікчемністю, цинізмом і нахабністю
обох чесних контрактуючих сторін.
Виховані в твердій школі націо-
нальної боротьби за наше само-
стійне існування ми здавна позбу-
лися омані щодо справедливого
відношення до української націо-
нальної справи з боку польської
і російської соціалістичної демо-
кратії. Ще з часів, коли Драгома-
нов у своїй незрівняній праці про
„Історичну Польщу і великоруську
демократію“ здер з лиця росій-
ського і польського соціалізму ма-
ску т. зв. демократичності та по-
ступовості, виказуючи його справ-
жню дико-завойовницьку подобу;
з часів, коли практика російської
та польської соціалістичної полі-
тики у передвоєнних часах вповні

виправдала тези Драгоманова і вкін-
ці — в часах останніх, коли ми
мали і маємо нагоду виносити на
власній шкурі реальну політичну
дійсність, яку у великій мірі сотво-
рив нашому народові польський
і російський соціалізм — ми навчи-
лися бути тверезі у відношенні до
сих славних соціалізмів. А проте
годі заперечити, що верх безсоро-
много цинізму, який бе із кожного
вище наведеного рядка, як і усіх
попередніх телеграм — мусить схви-
лювати кожного, хоч би і най-
спокійнішого Українця. Багато рі-
чей можна зрозуміти і багато ви-
правдати. Можна, нпр. зрозуміти,
що побиті Польщею большевики
мусіли в Ризі заключити відомий
договір. Можна зрозуміти, що вони
мусіли підписати зобов'язання, що
не будуть вмішуватися в т. зв.
внутрішні польські справи. Те все,
як сказано, є факти, які вини-
кають зі суті положення, в якому
опинилися большевики після їх про-
грані на фронті в 1920 р. Але ро-
сійські есери і меншевики? Де є
ці факти політичної необхідності,
котрі бодай приблизно могли ви-
правдати зміст вище поданого до-
говору? Хіба тільки факт звичай-
ної, брудної наживи з боку „ви-
битих з колей“, здеморалізованих
політично і особисто емігрантів?

Відома річ, що у зв'язку з до-
конаним уже визнанням совітської
Росії теперішнім урядом Франції і
найблищим визнанням большевиць-
кої Росії чеськословацьким уря-
дом, — серед російської еміграції,
по просту, закишло. Під тиском
совітського уряду готові російські
емігранти нагло опинитися поза
кордонами і Франції і Чехослова-
ччини. Їх можуть прогнати звідтіля,

де вони, здебільша, спокійно жи-
ли, годовані грошовими допомого-
ми цих урядів. Отже тому, коли
тепер наближується прикрий мо-
мент прощання з рожевою дій-
сністю — відзиваються голодні
емігрантські шлунки. А за ними і
приходить до голосу нова, ви-
бачте за слово: політична ідео-
логія. За шматок ласкавого хліба,
який Польща кидає російській емі-
грації — ця остання без наймен-
шого загиблення торгує шкурою
українського народу, безсоромно
ділиться споконвічною землею у-
країнського народу, — з Польщею.
І то за посередництва таких па-
тентованих коноводів, якими є
зблязовані лідери ППС. Справді:
виловище, попросту, визиваюче
свою гидоту!

Та нема сумніву, що ці затії
польських і російських соціалістів
остануться тільки ще одним доку-
ментом для характеристики чесноти
і ідейності їх політичного світо-
гляду. Але жадних практичних на-
слідків мати не будуть. Перш усього
тому, що до обняття влади „Тре-
тьою Росією“ шлях ще дуже дале-
кий. Але, навіть, якби до цього
прийшло, то тоді, як зрештою все:
рішачий голос матиме збуджена
до самогубного державного життя
маса українського народу. А вона
перечеркне і задавить всі завою-
ницькі плани російських і поль-
ських імперіалістів з під соціалі-
стичного прапора.

Тому відповідю на останнє „так-
тичне“ посушення російського і
польського соціалізму на політич-
ній шахівниці в українській справі
— може і мусить бути тільки скріп-
лення активних сил всеукраїнського
націоналізму на всіх землях Собор-
ної України.

родів можливий як ідеальна мета
щодо тоді, коли піchnуть його
здійснювати малі союзи сильних
народів. Та лихो в тому, що сильні
народи не мають нині аж стільки
сили, щоб виконувати функцію
політич, який може взяти за об-
шивку слабкі, коли вони зі собою
пересварилися. Це є головною жур-
бою Англії, яка не хоче як стій
рискувати своєю фльотою на ви-
падок якогонебудь міжнародного
конфлікту, часто не маючи змоги
перелобити: якою відносною такий
конфлікт скінчиться. Тому гарно
випрацьований проєкт Ліги Націй
про забезпечення миру та розбро-
єння буде спочивати, поки Англія
та Франція не забезпечать себе до-
бре озброєним союзом.

Яку вагу має вирішення питання
про такий союз, найкращим дока-
зом цього є свіжа промова Чічеріна
в якій він дає популярний виклад
про міжнародну політичну ситу-
ацію. На його гадку пат цієї ситу-
ацією панує франко-англійський
антагонізм. Чічерін оповідає історію
цього антагонізму з перед 100 літ
і кінчить таким висновком: „Нині,
пригадуючи ідею численних фран-
цузьких політиків є наважати з нами
політичні взаємини, щоб бодай
зробити нас неутраляними при най-
ближнім конфлікті Англії з Фран-
цією“. Нема сумніву, що в цьому
приблизненню твердженні є дещо
правди, а багато правди наживоріт.
Франція не нехтує порозумінням зі
СРСР, і бажала би вернутися до
свого передвоєнного союзу з „ве-
ликою Росією“. Та ще більше за-
ходів уживає нині радянська влада,
щоб відновити союз „старих сим-
патій“ з Францією, коли в Англії
нема великих виглядів, хоча би на
торговельне порозуміння та по-
зичку.

Союз з СРСР. не має нині ре-
альних підстав для „буржуазних“
держав, які уявляють собі зовсім
інакше засоби та шляхи замирення
Європи. Слабкий, непевний євро-
пейський мир потрібне порозуміння
між сильними державами і на пе-
вних підставах. І тому-то комбінації
союзів з Німеччиною, як новим
членом стають що-раз більше ак-
туальні. Але це є одинока справа,
про яку не згадували Чемберлен
та Ерріо у своїй розмові, маючи
невпинно її на увазі.

Шибиничний герой.

Відгомін осені 1914 р.

Примари страшних, незабутних
днів виступають перед нами. Пер-
ших днів світової війни. Коли мі-
ліонної армії обох воюючих сто-
рін звалилися з усіх усюдів на на-
шу нещасну країну і вона вкрила

Потреба сильного союзу.

зустріч у Парижі. — слабощі сильних народів. — дипломатичні
чесноти. — погляд Чічеріна. — комбінації союзів.

Кожний день, в яким представни-
ки двох великих держав відвідували
себе у своїх столицях для вирішен-
ня найбільше пекучих справ обох
народів — називався у часописних
статтях „історичним“, „переломо-
вим“ або що найменше „днем не-
звичайної ваги“. Такими епітетами
охрещує преса останню зустріч
з дня 6-ого ц. м. двох прем'єрів:
англійського та французького, у
Парижі. Англійський прем'єр у по-
дорожі до Риму, на черговий зїзд
Ради Ліги Націй, уважав необхідним
торкнутися у розмові з Ерріо дея-
ких основних питань загально-
європейської політики, від яких за-
лежить становище Англії на самій
Раді Ліги Націй і до справ, що
будуть вирішуватися ще на протязі
неодної ради, засідання та предво-
гого порозуміння.

Звістки, які маємо про розмову
двох прем'єрів, є покищо дуже за-
гальні; оба дипломати повторили
собі старі заяви про самозрозумілу
потребу продовжувати свій союз,
з часів війни, між двома державами.
І саме з огляду на ці загальні ди-
пломатичні впевнення, зустріч двох
прем'єрів не заслуговує покищо на

ніякі епітети. Дарма, що головним
предметом їх розмови була справа
женивського протоколу, себто пакту
про гарантії для держав на випа-
док збройного конфлікту, — голо-
вною пружиною всіх питань між-
народної політики є питання: чи
можливий є в мирних умовах та-
кий самий союз англо-французький,
який трівав підчас останньої війни.
Змінилися старі інтереси та пер-
спективи нових, а тим самим: во-
роги та приятелі. А головне: для
вдержання миру треба більше сою-
зників, ніж для ведення війни.

Творці Ліги Націй дійшли до пе-
ресвідчення, що великий союз на-

Пр. 1041/24. В Імені Річипосполитої Поль-
ської! Суд окружний карний як Трибу-
нал пресовий у Львові рішив на внесок
Державної Прокуратури, що зміст ча-
сописи „Діло“ ч. 257 (10360) з дня 30. XI.
1924 р. в артикулі під заголовком 1) „На
широких просторах“ а) речення між сло-
вами: Та тут а польська влада прогаста-
вила, б) речення між словами: перед
противником а з широким простором, в)
речення між словами: на рідну землю а
Тоді деякі вожаки, г) уступ між словами:
позбавлених Батьківщини а через те поль-
ська влада виставляє в собі естоз § 95 а)
закону, якийого узяв доконану в дни

28. листопада 1924 року, конфіскації за
оправдану і зареєдну ліцензією цілого
наклад і видає по думці § 493 п. кар.
заборону дальшого розширювання то-
го друкованого писмла. Заразом видає
наказ видавальному редактору, той
часопис, щоб не містити помістан
безплатно, в найближчій числі і то на
першій сторінці. Невиконання того наказу
потягає за собою наслідок предважкен в
§ 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 д. п. д. №
6 ex 1863, а іменозасудження за пере-
ступство на гривню до 400 з. п. — Львів,
дня 28. листопада 1924.

«Підпис печатки»

ся пожегаром, руїною, знищенням, жахом і забггилася кровю. Тоді чомов чорна галка, немоя голопне ча жир гайворонна — широко пішло повзкати імя ката українсько-го народу. Викликаючи всюди вже на сам тільки один його згук — смертельний папелаяк і спогад мук легешитих... Та оставши таким в нашій неліній минелій історії і досі... Як імя Альби в історії під-блтих Нідерландів, імя Тамерлана і Джінгісхана в історії монголь-ських нападів.

Говоримо про д-ра Станіслава Загурского, тепер по своїй профе-сії алвоката у Львові, а по суспіль-но-національному становіщі в на-ших сусідах: Голови Звйонзку Обо-ронців Львова.

Хіба треба пригадувати нашому громадянству, чим був п. Загур-скі для нас в перших початках сві-тової війни — як авдітор австрій-ської армії? Вікова садистична не-нависть до другої нації і зігнїла гангрена нікчемних габсбурзьких можновладців подали собі руку — для спільної „акції“. Австрійські ге-нерали, команданти і полководці соромно програвали одну битву за другою, а на наддунайську монар-кію впало марево повного розгро-му. В такій хвилі добре було пу-стити в світ крилате слово про „зрадників-Русинів“; для сильнішої окраски цієї версії — долати ще яку сотню-дві повіснених з поміж цих, мовляв, на горячому вчунку зловлених „зрадників“. І якийсь досі невідомий авдітор австрій-ський зі ширим захопленням, а то й з повною насолодою прийма-ється за отсе ціло.

Послухаймо, що про тодішню діяльність п. Загурского пише львів-ський „Дзєннік Людови“ з 5. XII. цього року:

„У всіх народніх святках, у всіх патрі-отичних комітетах, бере пильну а часто кермуючу участь п. до. Загурскі, за часів світової війни військовий суддя австрій-ської армії а тепер голова „Звйонзку о-бронців Львова“. Тому що в остан-ньому листі адовому святі поізвище цього пана надто часто появлялося у газетних змтах і цей пан був особисто майже зрештєм тих святкових обхотів, ми є змшени запитати публічно, чи виснено родю того пана, яку він має відіграти в часі служби в австрійській армії та чи пе-реведено перед яким-небудь форумом його регабілітацію, яка отворила би йому дорогу до якогонебудь становіща в су-пільному і публічному житті.

А закиди ці є так страшні, так жакливі, що коли вони правдиві, то здорова, ша-нууюча себе публічна опінія мусить вида-ти на таку одиницю засуд моральної смерті.

Коли закиди, спрямовані проти д-ра Ст. Загурского, є правдивими (а є вони серед польської суспільности загально відомі), то такий тип мусить бути виселімований поза скобки суспільности.

Листи з Варшави.

(Від власного кореспондента.)

Дальші кроні*).

Варшава, 3. грудня 1924.

У таборі пепесівців метушня. Во-ни не тільки не припинюють своєї акції шо до порозуміння та угоди з російською еміграцією, а ще більше ту акцію поширюють. Під-писавши договір з есерами, вони тепер всюди показують Чернова, як свого союзника, улаштували йо-му побачення з Тугуттом, повезли його на „креси“ і очевидно ще не так швидко з ним розпрощають-ся. Але їм цього замало. Зміцнюю-чи союз з одною частиною росій-ської еміграції, вони приступили до підготовки договору з другою — а саме з есдеками-меншо-виками, і з Варшави вже виїхала за кордон делегація, що має отой новий союз заключити.

Само собою зрозуміло, що в центрі його будуть тіж самі укра-їнсько-білоруські окраїни Польщі, на які зазіхають російські соціялі-сти не в меншій мірі, ніж польські. Пепесівцям йде про те, щоби мати як найскорше своїми союзниками

Які не закити?

В 1918 р. в центральному органі австрій-ської соціяльної демократії „Арбайтер Цайтунг“ з дня 7. лютого в ч. 35 появилася стаття, в якій закидується д-рові Ст. Загурскому, що він будучи суддею авді-тором австрійської армії видав і виконав понад 100 засудів смерті, переважно на галицьких селян, обвинувачених за шпіо-нажи. Стаття покля кветься на цілий ряд документів і судових актів. Згідно з тек-стом цитованої статті „Арбайтер Цайтунг“ мав Загурскі спеціальне замилування до того ремесла. Те замилування посувалося так далеко, що Загурскі асцтував не тільки при екзекуції тих засудів, які ви-давав сам, але впрошувався також до участі в екзекуціях засудів, які видавали його товариші.

„Наразі зачитуємо з тої статті віден-ського органу тільки два приклади з вій-ськово-судової діяльності д-ра Загурс-кого: Дня 18. жовтня 1914 р. в характері голови полевого суду в Синевідській виж-ні видав 11 засудів смерті на основі устного обвинувачення і зізнань (пуже недоказаних) одного свідка і заражеє слідуючого дня ті засуди виконано в при-сутності Загурского.“

„В осєні 1914 р. засудив він в Мункачі на смерть 3 галицьких вітківців, яких по-вішено теж слідуючого дня. Справа пе-рейшла потім до військового суду в Стрию, який видав постанову, якою признав, що ті 3 засуджені були цілком невинні і суд звільнив їх від вини і карн... по смерті!“

„Д-р Загурскі є алвокатом і думаємо, що адвокатська палата постарється ви-яснити ту справу. Думаємо теж, що „Звйонзек Обрунцув Львова“ і всі інсти-туті, що мають щонебудь до діла з д-ром Загурским, будуть домагатися ви-яснення його недавнього минулого.“

обилві російські соціялістичні пап-тії, які поборюють комуністів. О-чевидно, шо чогось ці панове че-кають у недовгову часі...

Одночасно поширюються відо-мості, шо небавом повинні росій-ські есери розпочати розмови з де-якими лідерами українських соціялістів-емігрантів у тих самих справах, які обмірковувалися з пе-песівцями. Разом з тим очевидно робить свої впливи і майбутній маніфест „паря“ Кирила про ро-сійську федерацію, бо російські де-мократи вже пошукують (!) такої української політичної пап-тії, якаб згодилися стати на плят-форму федерування національної України з демократичною Росією...

Конкуренція!...

Коли зібрати до купи всі ці фак-ти — а вони не підлягають жалному сумніву! — то в кожному разі за-мислитися буде нап чим. І я закли-каю до цього наших політиків, хочаб з першого погляду справа уявлялася їм дурницею. Хай не за-бывають вони того проклятого „зи-ррат“, шо як фатум впливає перед нами в найбільш відповідальні мо-менти.

На сході дійсно заноситься на дуже поважні події, в котрих де-які групи російської еміграції мо-жуть відіграти не аби-яку роллю. Пепесівці посвїщають на всякий випадок з цими групами звязатися і їх у польських інтересах вико-ристати. Роблять вони це тепер з цинічною отвертістю, за україн-сько-білоруський рахунок, бо вони були й є перш за все польськими шовіністами і під цим оглядом ще більш реальними політиками, ніж ендеки. Може сподівані події не відбудуться, може надії ще й на цей раз заведуть, але реальний політик мусить бути дуже перед-бачливим...

Чи послідуємо ми таку передбач-ливість? Ми любимо прикриватися плащем тверезости та реальної по-літики; але чи не робимо ми по-милки, коли трактуємо і свою і чужу еміграцію як порожнє місце та ігноруємо або недоцінюємо ак-цію наших ворогів на двох проти-українських фронтах? *Senex.*

* Помішуючи інформаційну статтю нашго варшавського кореспондента, ува-жаємо вказаним зазначити, шо не пого-джуємося з тими далекосяглими виснов-ками, які робить шан. автор з приводу емігрантських балачок. — Ред.

Дрібні вістки.

В Румунії зросли протибольшевицькі репресії. Уряд виробив проєкт нового за-кону для збереження публічного спокою. На основі того закону чужинці підляга-ють карі 5—10 літ важкої тюрми за зно-сини з комуністами та організаціями, що змїняють до державного перевороту.

В столиці Естонії засудив воєнний трибунал знів двох офіцерів летунської дивізії на кату смерті за бєтчинність, яку вчавили дня 1. грудня в часі комуністич-ного перевороту.

З Риму наспіла вістка, шо Муссоліні вітніє знов побіду, тим раз м у сенаті. Сенат апобував теперішню політику уря-ду Муссоліні 206-ти голосами проти 54, при 35, шо здержалися від голосування.

У Відні мали місце нечутчі потепер демократичні бєтчинні в часі засідання австрійського парламенту такі в салі за-сідань. Безробітні та голодні зробили де-монстрацію з галерій та спричинили пе-рерву засідання.

В Долішній Австрії народне вчител-ство загрозило страйком на випадок не-задоволення його побажань шо до плати.

В Лодзі почався загальний страйк ро-бітників, не зважаючи на те, шо страйк текстильних робітників був уже на шляху ліквідації. Варшавський уряд почав інтер-веніувати. На посередництво міністерства праці згодилися робітники і фабричні власники.

У Варшаві закінчилася міністерська конференція, шо розглядала справу зак-ну про права та обовязки чужинців, а пе-редовсім російських політичних збігів. Проєкт закону, який прийнято, дає емі-грантам спроможність користуватися т. зв. наксєнськими паспортами.

15 С. М. здєржуєть-ся висилку часо-пису тим Вп. Пе-редплатникам, шо залягають з передплатою за біжу-чий місяць. Передпла-та на біжучий місяць 4 20 зол.

У. С. Р. Р.

Українізація радпарату Хер-сонщини.

Окружний Виконком сконстанту-вав, шо організація радянського апарату йде мляво. Особливо кєп-сько провадиться справа в устано-вах Народного звязку. Багато службовців а навіть відповідальні робітники ставляться до українізації недбало і не вичують української мови. У деяких установах нібито ведеться діловодство по українськи,

ЦУККА.

Латки на всі можливі дірки.

(Докінчення.)

І тимчасом, як він там на лавці відчиняв і зачиняв, мацав шкіру, розглядав шви і бурмотів: ... ах, ці Англіїці, Англіїці! Справжні мистці в цих виробках, що й каза-ти!... — я раптово все зрозу-мів. Так ніби він сам мені те за-сував!

Що за людина! Мій приятель Савеллі, шасливий новоженець, шо саме провів свій медовий місяць, шукав тепер куферок несподіванок. Так, панове! Куферок людини, шо підозріває свою жінку в зраді, сповіщає її, шо мусить несподіва-но відіхати на другий день, щоби перебути десь у ріжних справах гри чи чотири дні, і відіздить, спра-ваді, чи вірніише удає, шо ніби від-іздить вечірнім поїздом, і потім у ночі вертається.

Бєз особливих зусиль фантазії я уявляв собі, ніби бачив цю сцену. Ось чоловік з куферком в руці ви-ходить тихенько по сходах, відчи-няє, все з куферком в руці, тихень-ко двері. З куферком у руці (забу-ває поставити, бо горить бажанням знати) — з куферком у руці, з ре-

вольвером у другій, з кишеньковою лампою в трет... (ай-й-й-й. — кри-чите ви, — три руки! — Так, три руки, — відповідаю я твердо. Бо, на мій погляд, чоловік таких у об-ставинах робиться таким великим дурнем, шо сходить за двох, — і значить, якщо ви порухнете, у ньо-го зостається ще одна рука, щоби стиснути міцно п'ястук в організмі (п'ястї) і посувається обережно впе-ред, стримуючи віддих і пожадли-во прислухаючись до тиші перед-покою...

Але мій приятель Савеллі тимча-сом уже вибрав, заплатив і дав а-дресу, щоби надіслали до дому. Виходячи з крамниці, я взяв його під руку і сказав:

— Хай це буде між нами, але скажи мені: той куферок, шо ти купив...

Він подивився на мене похмуро.

— Ну...

— Ну, скажи мені правду, цеж куферок несподіванок. Куферок не-жданого нічного повороту додому? Мій приятель Савеллі не відпо-вів. Не потвердив, але і не запе-речив. Зробив тільки один рух, неясний рух, шо в його звичайній міміці цілкового відповідав фор-мулі „е, всяко буває!“

Чортяка! подумав я про себе, з усім співчуттям, на яке тільки здат-не моє добре серце. — бажало тобі

від душі, щоби цей видаток не був витрачений марно, о, всепередба-чаючий Савеллі.

І коли нарешті я вам відкрию (відкрити раніше — це рівнозна-чило би зменшити вражіння, яке кожний чесний письменник споді-вається викликати своїм оповідан-ням), коли я вам нарешті відкрию, шо нічний напад на гарну панноч-ку — до речі Піємонтєзку, а не Українку, — був лише звичайним жартом, який шо правдє, виїшов на славу, далеко вдатніише навіть, ніж ми, приятелі Савеллі, того спо-дівалися — і шо оповідання нашо-го приятеля Савеллі мимоволі на-дало всій пригоді далеко більш драматичного елемєнту, ніж там у дійсности було; шо панночка Марія була дійсно дуже гарнєнька панночка, розумна і з добрим сма-ком, дуже сердєчна і як говорив один з нашого товариства, який мав з нею зносини ще в Турині, а потім і в Римі, — „незрівняна жінка і без сумніву, чудова мати“, коли я нарешті скажу вам (щоб ви не думали про нас, — і так обла-ни несправедливо „підлими боя-гузами“, — занадто зле), шо коли вже жарт був тріумфально вико-наний, але несподівано прийняв на-прямок далеко більш поважний, ніж можна було думати, ми вва-жали своїм обовязком дуже обе-

режно поінформувати нашого при-ятеля Савеллі — не про самий жарт, розум'ється, — а про мину-ле, далеке і свіжіише, гарнєнько-панночки Марії, на шо й дістали спокійну відповідь, шо він ніколи не відкидав можливости одружити-ся з жінкою, яка має своє минуле, але шо зрештою дуже часто з та-ких жінок виходять зразкові по-други життя, далеко чесніиші й більшє люблячі, ніж ті, шо вихо-вувалися по монастирях; коли я оповім вам все це, нічого мені більш не зостанеться сказати, для доповнення вашого щастя, як тільки...

Бо я бачу тут між нами деяких приятелів і просто знайомих Са-веллі. І можу поквалитися, шо за-надто добре пізнав вже відношеннє одних приятелів до других, як і взагалі прирощену добрість роду люпського і звичайний нахил кож-ного покористуватися глибоко й широко добром, йому не належним, щоби не бути певним, шо зроблю вам величезну приємність запев-нивши так, як ось тепер я вас за-певняю, шо наскільки я знаю, останній видаток приятеля Савеллі не буде марний.

Перекл. з італійської мови
Є. Окашій.

але то тільки для виду. Направду більшість урядників української мови не знає. Виконком ухвалив ужити енергійних заходів для переведення українзації. Співробітників, що ухилитимуться від вивчення української мови — звільняють з посад. Ухвалено також у найкоротшому часі остаточно українізувати весь низовий апарат.

(«Вісти» 27. XI. 1924.)

АМ РР.

В молодій молдавській автономній республіці робляться швидкі підготовки для налагодження всього державного апарату. Має на днях появитися щоденний орган молдавського Ревкому на молдавській і російській мовах. Обговорюється в урядових колах дуже жваво справа нравопису. Думки поділені про те, чи завести латинську абетку чи російську. Дуже багато турбуються також національною школою. Первісно столицею республіки мав бути Тирасполь, однак виявилось, що в ньому не має відповідних будинків. Через те рішено створити тимчасову столицю в Балті, яка до печі кажучи, лежить поза територією АМСРР. Градивною столицею молдавської республіки має стати Бірзула. На це місто уряд звернув особливу увагу. На будівельну роботу в Бірзулі асигновано значні кошти. Голова молдавського Ревкому Старий зачав, що кордон республіки біля Тирасполя є кордоном в лапках. Надія на обелення Молдавії міцно живе в серцях АМСРР. Тепер відбуваються різні зїзди в новій республіці. Має утворитися молдавська рада професійних спілок, яка підлягатиме одеському Губвиконкомові.

(«Вісти» з 22. 24., 25. і 27. XI. 1924.)

В Гаврських печерах.

З місяця спочинку костей угодників православної церкви київська поліція викрила кубло злодіїв, грабіжників і убивць, де йшло піяцтво, гра в карти, поділ награбованого. Тут знайдено також кілька людських трупів. (В. 16. XI.).

Боротьба з розтратністю.

Робітничо-селянська Інспекція покликала до життя окремі комісії для боротьби з розтратністю в державних установах. Одна така комісія перевела контролю в державних установах Київ і викрила в деяких із них непотрібне користування автомобілями та кіньми, непотрібні видатки на поїздки а також зайві видатки на умеблявання розкішних кабінетів для відомісних робітників. Наслідком заходів, вжитих комісією, річні витрати установ зменшилися на 627 тисяч карбованців.

(«Вісти» з 22. XI. 1924.)

Банди не переводяться.

До «Вістей» з 22. XI. доносять з Чернігова, що на Чернігівщині ліквідовано банду отамана Дейнеки. Банда робила напади на сільські ради й радянські господарства. Самого Дейнеку під час ліквідації забили.

Комнезами.

Комітети незаможних селян нараховували на день 1. вересня ц. р. 195.033 членів, комуністів між ними зсього 4.5 проц. В комітетах працює 10.092 платних робітників, на утримання яких потрібно на рік 2.594.138 карб. В сільських радах було минулого року 49 процент комнезамів, цього року число це збільшилося. До кооперативів належить 298.907 комнезамів. Колективних господарств, які складаються переважно з членів комітетів незаможних селян, нараховується 5.494, комуністичних 240. (Вісти, 21. XI.).

Графітовий промисл на Україні.

На засіданні Всеукраїнської Ради Народнього Господарства виголо-

сив інж. Корпусов реферат про Маріупільські графітові заводи. Він зазначив, що в маріупільській околиці є великі графітові поклади. Розроблювання та використання цих покладів почалося ще в 1905 р. але кустарним порядком. Манушное розроблювання покладів почалося зійно в 1910 році. В Маріуполі збудовано тоді два графітові заводи, що являються нині єдиними не тільки на Україні, але й в європейській частині СРСР. Далі референт вказав на інтензивність виробництва на цих заводах. В часі війни випускали вони 150 тис. пудів на рік, в 1919 р. продукція впала до 20 тисяч пуд. Тепер оба заводи нечинні, не зважаючи на те, що внутрішнє запотребування графіту становить 41 тис. пудів. Оба заводи можуть навіть тепер давати 10 тисяч пудів місячної продукції. Президія Всеукраїнської Ради Народнього Господарства, вислухавши реферату, доручила управі промислу при ВУРНГ-ва погодити справу відновлення діяльності заводів в Маріуполі з Хемвугіллям та розробити виробничий програм графітового промислу. Далі доручено промисловій управі подбати, щоб оба графітові заводи пустити в рух ще в цьому році.

(«Вісти» з 26. XI. 1924.)

БАЧЕВСЬКОГО
НАЛИВКИ НА ОВОЧАХ

ДЕРЕНІВКА
ОРЯБІНКА (сентравний)
ОРЯБІНКА
МОРЕЛІВКА
ОРИХІВКА
ПОМАРАНЧЕВА (несолоджена)
ТЕРНІВКА
ВИШНЕВА (несолоджена)

922 2-3

Відгуки дия.

Без теми.

Не штука писати фейлетон, як маєтись тему, або гумор. Тоді просто: прихити до редакції, береш пару карток паперу і пишеш. Раз ліпше, раз гірше, раз дуже добре, раз цілком ні до чого, але пишеш. Буває, що нап'єшся оттак, щоб чимсь запознати рубрику, а потім всі кричать: «Знаменито, чудесно (ніколи: «чудово», бо це правильно!)»...

Буває знов іноді, що намутишся два дні над фейлетоном, смієшся до кожного слова, так тобто це гумористично виглядає, а стріваєш з найомого, то він про все буде говорити, тільки не про фейлетон. А як притиснеш його до стіни, то дасть винишкую відповідь: «Останній фейлетон, не гнічайтеся, але пса вартий!»

Після такого позморвання, не маєш цілий день гумору і рідше твердо покинути фейлетон, а переїти на некрологи. Але другого дня приходить рефлексія. Треба писати далі фейлетон, бо некрологів у нас така маса, що не видержу конкуренції.

Не рахуючи професорів української літератури, у нас кожний, від муталі до женички пише поезії, а від женички до емеритури — некрологи.

Правда, деякі некрологи подбають більше на фейлетони, так само як мої деякі фейлетони на некрологи, але це в першій випадку виняток, а в другій майже не — правило.

Тому я не зражуюся невдачею і після хвильового захмарення, вертає мені погідний настрій і пишу далі.

Дуже часто допомагають мені до захмарення листи з провінції, як в 90 прц. похолодять від гарного поля.

Взагалі краща половина людського роду поставилася до мене ясно.

Ах — ах!

Або невидать мене, за воруже відношення до переємництва (читай: за заведення надії), або люблять мене мало що не так, як свого котика.

Перші, при стрічі з мною на вулиці, страшенно уважно розглядають дахи домі, або зовсім не цікавлять, або, другі, на жаль, зі мною не стрічаються, бо всі вони на провінції.

До другої категорії належать і ті, які зі мною дуже часто стрічаються, але їм байдуже до моїх фейлетонів. Їх більше шкарить, чи вмію вже найновіші танці: Гула-гула. Ля-пу-дну і ин.

Щодо листів, які я дістаю з провінції, то вони діляться на:

сентиментально-романтичні, лірично-комічні і «трогательні».

З «трогательних» виберу два.

В однім якесь пані чи панна (по писанні тяжко пізнати) абсолютно не хоче повірити що Тиберій і Галактіон то два різні імена, на приклад так як Степан і Роман. Вона з тхас до Галактіона в перекоманні що це Тиберій.

Чи не «трогательні»?!

У другім листі знову, скажиться друга пані, що «Діло» ч. 195 виписало, будуть синьокі жінки нестали, невісні і т. п. підписалася «Жінка зі синьокі очима» і просить взяти синьокі в оборочу та опрокити несправедливі інсинуації.

Прощу паже!

Дяк лиш один доказ, а маю надію, що вистарить.

Всі жінки (переважно замужні), з якими ме в якут нині найкращі спожини, — мати сині очі.

Кажу спомини, бо тільки вони мені остали.

Життя то малий фейлетон. Коли є гумор і сюжет — воно є веселе, коли тільки гумор — воно є комічне, коли тільки сюжет — воно трагічне. Колиж нема ні одного, ні другого то воно є «без теми», довге і нудне, як мій фейлетон.

Галактіон Чіла.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Бенеш про славянську політику.

На конгресі чесько-словацької соц. партії відчитав реферат мін. загр. сп. Бенеш. Бенеш за-являє, що тепер для Чехословацьчини наспіла пора навазати дипл. взаємини з СРСР. Відкидає переда-енню концепцію славянської політики, що кермувалася зглядами на царську Росію і все була осітком реакційних елементів. Нинішня славянська політика мусить бути інша. Чехословацьчина не хоче славянську політику лучити з русофільською. Польща доволі велика держава щодо населення й території, має неполаджені справи з Росією. Чехословацьчина не хоче бути в не приязни з Польщею. Розв'язку неполаджених польско-рос. справ оставляє Чехословацьчина цим державам.

Англо-французький союз.

«Еар» звідомляє, що в висміді конференції Чемберлена з Еріо, Англія за згоду на зміни в жене-вським протоколі, жертвує Франції англо-французький союз для забезпечення границь Франції. Англія не думає зобов'язуватися до інтервенції, колиб заатаковано Горішні. Шлеськ, гданський коридор або Бесарабію.

Чемберлен у Римі.

7. XII. прибув до Риму Чемберлен. Прийняв його Мусоліні й італ. король у Квіриналі. Перше засідання С. Народів. 8. XII. Сподіють-ся, що справу Єгипту порушить на С. Н. сам Чемберлен, щоб до-казати, що єгип. договір поладже-но обома сторонами.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Попередке (272) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за кінцевий уступ статті п. з. «Перед завітним днем».

— Смерть за 20 рублів. Дня 6. п. м. допозовий суд в Рівному засудив на смерть через розстріляння мешканця села Рудка, сарненського повіту, Марка Устемчука за те, що дня 6. листопада забрав Мошкови Хижому 20 рублів у золоті, пограбуючи йому кірсом. Внесу оборон-цем просьбу уласкавлення Войцеховскі від-кинув, супроти чого на другий день У-стемчука розстріляно.

— Атенат на поїзд у Виленщині. З Виляна повідомляють, що минулого че-тверга наїхав особовий поїзд поміж ста-ціями Дукшта і Турмонт на кусь заліза, сильно прикріпленого до шин. Поїзд ви-скокив зі шин. Вияновиків не найдено.

— Кар'єра Левенгерца. Подана «Ку-рієром Варшавським» відомість про те, що польський уряд задумує доручити стано-вище державного підсекретаря в міністер-стві внутрішніх справ олазавому «кре-совцеві» Левенгерцови, виявився безпід-ставною.

— Стягнення дрібних купонів. До 31. січня 1925 р. будуть стягнені усі дрібні ку-пони повнече золотого і заступлені мета-левою монетою. До цього часу усі обо-в'язані їх приймати.

— Самогубство польського старши-ни. У Вагшаві позбавив себе життя під-полковник Галеуш Пташинскі, шеф квар-тирного відділу в інтендантурі.

— Доля Фанні Дітнер. Засуджена львівським судом Фанні Дітнер за денун-ціяцію перед австрійською владою на 3 літа тяжкої тюрми, мала в наслідок амне-стії відсидіти 9 місяців і 29 днів. Вона від-кликлася до ласки президента польської держави, який обняв в її кару на один місяць. Після того має вона опустити ме-жі польської держави.

— Поширення страху в Лодзі. Страхи в те стільких фабриках Лодзі по-ширилися останніми днями на газівню, елек-тривню і трамв. Промисловці згоднісь на державний арбітраж.

— Ще один процес в Липську. Дня 5. п. м. відбувся в Липську процес проти 33 горішних людей, яких обвинувачено в переселенні до Польщі з метою по-сильти з союзу. Суд влучив з дискусією і пі-де с союзу, визнаючи достаточні підчас п процесу докази. Про переселення обвинувачених, які олігохетно відірають-ся усього і свідків, в'язнено трох обви-нувачених, а решту засуджено на кілька-місячну тюрму, а яку вчислено слідчий арешт.

— Пожежа в старих ливницях під львівським ринком. В одній із спокон-вчених ливниць, що містяться під львів-ським ринком, прилежних до каменів під 44. числом, зявлясь на днях пожежа. Загинуло старе, від літ нагромаджене драття. Вогонь пожежники потушили огонь але котирьох з них заведжало в наслідок заваження.

— Еверс у Львові. Антон Агравин приїде на днях до Львова, де виголосити відомі п. з. «Моя мистецтво і моя руб-лика».

— Гарман перед судом. Минулої пят-ниці почався в Галичівській процес проти од-ного з найбільших заличених нинішого сто-ліття, який є Гарман, обвинувачений в убийстві 21 молодих людей, на сексуаль-ному тлі. Був він політичним конфідентом і як такий мав змогу довший час продо-жувати свою злочинну діяльність. Пере-слуханий першого дня розправи, Гарман відповідав на питання з цинічним спокоем.

— Трагедія в консуляті. Агезкан-ський містоконзуль в Білгороді Лайтон Доміс Місневій політ, що його любовни-ця Анна Шупіц хотіла його вбити. Коли поліція прийшла до помешкання пося-на, шпиза згадаву жінку мертвою. Білгород-ський часопис висловлюють припущення, що Шупіц не половняла самогубства.

— Еспанський король і його приват-ні підприємства. Велику сензацію викли-кала в Парижі книжка еспанського канди-дата до нагороди Нобля Бласкі Ібанеса, витана рівночасно в французькій, англій-ській та еспанській мові. В тій книжці, яка посвячена еспанському королю Альфон-сові, скидає автор на короля відповідаль-ність за усі наджиття і жорстокості ес-панського уряду, при чому сам король фігурує там, як зрадник батьківщини. Іба-нес закидає Альфонсови, що він підчас великої війни займався шпюлажею в ко-ристь Німеччини, хоча й невизнів Вільгельма II. і готов був шкодити Гоген-цоллернам як тільки міг. Король Альфонс має бути головним акціонером корабель-ного підприємства, та з транспортів і доставляв для Марокка тигне великі зиски. Тому він вимуше на уряді рішення дальшого ведення війни в Марокку, де звантажовані його особисті капітали. Ав-тор закликає Еспаїню, щоб вона постави-ла свого короля перед суд і засудила його на смерть.

— Авантюри у віденському парла-менті. На оноднішньому засіданні австрій-ського парламенту стинилося на галерії крнк і метушня. Безробітні, які заповнили галерію, почали кричати: «Голодуємо! По-можіть безробітні!» Припини те шоденні самогубства! В наслідок криків засідан-ня перервано і після крім соліястів виї-шли зі сали. Парламентарна служба вики-нула демонстрантів, які відходую обси-пали після проголономі. По 10-хвилинній павзі засідання продовжувалося.

— З театру. Нам пишуть: Перша або-наментова вистава пройшла з повним успіхом. Вистава скінчилася тощо 9.45 у вечір. Число абонаментів збільшується да-лі. Дирекція пропала на решту вистав або-наментових білетів по 9 і 6 зол. (іні 15. і 29. грудня). Театр у вілних днях виїздить на провінцію, і так: до Бережан 9. і 10. грудня («Баягера» і «Княжна Чардаша»), до Тернополя 11. і 12. грудня («Княж-на Чардаша» і «Петро Порошенко»); до Золочева 13. грудня («Княжна Чарда-ша»). Дирекція звертається до нашого гро-мадянства з закликом містак з проханням примістити артистів.

Бібліографія.

НАЛЕНДАРИ.

«Друкар». Інформаційний календар на 1925 рік.

Під ним заголовок прийняв календар над яким не можна переїти до знесного порядку. На його зміст, чисто інформа-ційний, складаються отсі найголовніші статті: Астрономічний календар, Славян-ські свята, Календаріум, Календар серед усіх народів, Господарський календар, По-стійний календар, Історичний календар, далі даги сучасної Української Держави, Ста-тистика України на цілому світ, нинішні, Павловський про навішню українську літературу, Мих. Галушницького про баче-

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Софія Анна Яценевичівна з
Відня і д-р Дмитро Мудецький
з Любачева одружені в Відні для 23. ли-
944 стопала 1924. 2-3

ню орга ізації, дуже ричерпуючий мате-
ріал і. Калиновича про сучасну українську
культуру, лалі інформаційні дані про су-
часну Польщу, і устій і т. п., про права
мови, права горожанські і т. п., про у-
країнське представництво в Польщі і ин-
ші потрібні горожанські інформації.

Дуже поважний відділ знаходиться в
рубриці: „Вселенна“. Нахилимо тут праці
д-ра М. Ч. про астрономію, д-ра І. Ра-
ковського про Нашу Землю. В цій від-
ділі поміщено ряд ліній, які більше
говорять, як інші статті. В рубриці „Єсяка
всесвітня“ є різні вісті з шокеного життя.
З тут різні інформації про школи, то-
варства, польські державні влади, пред-
ставництва, про міри, ваги, поштову тари-
фу і т. п.

В рубриці „Провісник про Львові й краю“
з асакі потрібні в шокеному життю
адреси як у Львові, так і в краю, на Во-
лині, Холмщині і т. п.

Календар цей справді відбивається
своїм змістом і формою від цілого ряду
календарів, що досі залягли наш коз.

Ціна примірника: 3 золоті, а замовляти
його під адресою: Кооператива
„Друкар“. Львів, вул. Руська ч. 3.

† Посмертні згадки.

Дня 26-го листопада ц. р. поховали у
Золочеві тамошнього адвоката д-ра Івана
Дрогомирецького. Тихо та без гомону
пройшла ця вістка серед нашого грома-
дянства, як тихим було життя Покійного.
Це була людина рідкої чистоти характе-
ру, ягкої вдачі, шляхетності і небуден-
ної освіти. Всі ці особисті прикмети, а
також його невисипаюча праця, що мала
завжди на увазі добро народу, між яким
він жив, залишили між усіма його знайо-
мими слід нестертого теплого спомину.

Д-р Дрогомирецький належав до т. з.
москвофільського табору, оліна не вва-
жаючи на те, він не відділявся ніколи
від безкорисної праці для добра україн-
ського народу. Вихований у патріотичнім
домі свого батька о. Миколи, пароха Де-
лятина, приятеля о. Івана Науменка, він
підпав під вплив ідей його останнього і
зрив в культурну єдність Львова та Мо-
скви. Активним політиком не був ніколи,
а по війні перейшов, як чимало його олі-
нодумців, деяку еволюцію політичних ідей
в напрямку признання безсумнівної окре-
мисті нашої національності. Покійний
визначався винятковою толеранцією су-
проти інших переконань і не злинувало
йому симпатії навіть між політичними во-
рогами. Коли москвофільська партія по-
ставила його кандидатуру на посаду до-
відського парламенту в золочівській
окрузі і вибір його був запевнений, він у
своїй скромності висунув на це станови-
ще свого молодого колеги д-ра М.
Гліборицького. Раз лише дав втягнутись
в активну політику: в 1913 р. коли май-
же під примусом вибрали його предсе-
дником крайового „Русск. Исполнительн.
Комитета“ у Львові, за що в 1914 р. по-
дав в тюрму і враз з 7. обвинуваченими
за державну зраду австрійською владою
був в 1915 і 1916 р. двократно засудже-
ний на смерть через повішення і помилю-
ваний. Кару смерті у дорож ласки замі-
нили йому на досмертну в'язницю, яку
відсиджував у Мелендорфі, під Віднем,
разом з д-ром Марковим, д-ром Крамар-
ком, послом Кьольфачем і іншими „гох-
ферретарями“. І ця в'язниця, трилітнє ви-
купування смерті, розбило його нерви та
лідрвало його здоров'я. Недуга, яку
винні з в'язниці, спричинила його смерть.
Дім д-ра Дрогомирецького у Золочеві
був першим захистом для наших в'язнів і
жертв підчас терору. Коли в 1923 р. при-
йшли у Золочеві налі суди, за т. з. са-
ботажі, д-р Дрог. зорганізував безкори-
сно правну оборону обвинувачених. Він
визначувався як правник і чутливий пси-
холог.

Був жонатий з донькою о. Івана Олес-
ницького, а зганилюю бл. п. посла д-ра
Е. Олесницького. Завдяки цьому постоя-
нству його гостинний та щедрий дім
був чисто українським і діти виховува-
лись у старій національній традиції ро-
дини Олесницьких. В. И. П.!

З глибоким сумом сповіщуємо, що наш
незабутний Товариш і ширий співробітник
Михайло Дзюба, учитель гімназії У. П.
в Рогатині, помер по важкій недузі дня 4.
грудня ц. р. в 30-тому році життя. Похо-
рони відбулися з дому жалоби в Залу-
жу-Солонці в п'ятницю, дня 5-го грудня
1924 р. о 1-году. Поминальне Бого-
служення з Панахидою в суботу, дня 6.
грудня ц. р. о 9-ти рані. Рогатин,
дня 4-го грудня 1924. Учительський збір-
гімназії. „Учительська Громада“, Україн-
ське Педагогічне Товариство.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український Народопринський Хор
під проводом Д. Котка.
У понеділок 8. XII. м. Золочів.
У Львові дня 10. і 11. грудня в салі На-
родного Дому. Початок о год. 8-й. Бле-
ти вже можна набути в Народній Торго-
лі. В ті самі дні о год. 3-й пополудни
відбудуться концерти для шкільної молоді
на чі вступ буде вносити лише 1 зол.
940 14-?

**Важне для кожної кооперативи, ко-
жної купці, кожної правниці і ко-
жної громадянки, що нолінебудь
можє мати до діла з векслем або з
чеком!** З початком січня 1925 появлять-
ся в продажі книжка, що обіймає нові
польські закони про векселе і
чекове право, обочасуючі від 1. січня
1925 — в вірнім українським перекладі, з
мотивами, поясненнями, з практичними по-
ученнями і візирями, з додатком стемпле-
вих приписів і скаль та з додатком інших
законних постанов, що відносять до
векслів і чеків — під редакцією д-ра О.
Надраги і д-ра В. Охримовича, адвокатів
у Львові, — в обемі кільканайцять аркушів
друку в тривкій окладині. Цю книжку
можна замовляти вже тепер за надіслан-
ням поштовим переказом ціни книжки з
пересилкою разом в квоті 8 зол. (всім
золотих) на адресу: Д-р Олександр На-
драга, адвокат у Львові, вул. Домінікан-
ська ч. 11 — найпізніше до кінця грудня 1924,
бо по появі книжки книгарська ціна буде
значно вища. 924 2-2

В Бережанах. — Сая „Сокола“. У-
країнський театр И. Стадника. Второк,
9. грудня — Баятера — оперетка. Середа,
10. грудня — Княжна Чардаш — оперетка.

Урядники домен і державних лісів у
Львові жертвували замість вина на допомо-
ву покійн. инж. О. Котиса оден сат двох
з доставою до Дому українських інвалі-
дів. — За цю жертву складає цей по-
рогою ширю подяку **Управа Дому україн-
ських інвалідів.** 957 1-1

Жертви на українських інвалідів
зложили в касу УКТОНІ, Львів, Ру-
ська 3, у м.с. падолисті в золотих:

Церква на Левандівці 39'60, о. И. Три-
ська Бібрка (36.) 20, О. Козловський Рега-
тин 3, о. І. Мельник Белеги 5'30, Клуб
сташ. пластуни Львів 9'40, о. Вас. Паву-
ла Смильня 34'40, з панахиди в Блодах 31,
Теод. Котис Кочанів 5, о. Л. Білинський
Карлів 3'50, о. Л. Порубальський Делятин
33'60, Жіноча Громада Дрогобиць 65'57 і
17'16, Громада в Радехові 20, Січ у Граду
4 дол., Громада Перемишля 100, А. Мо-
роз Лежайськ 5, А. Кмелюк і о. Дм. Ку-
басевич Делятин по 5, Познанський О. Бя-
ла 4, 3. Кандяк Радно 5, Союз Українок
Тернопіль 50, В. Могильницький Ширів
10, Ст. Книш 3, д-р Трешневський 2 дол.
О. Жук 1 дол., д-р Б. Савчак 30, І. Рибак
2, Як. Бамбергер 2, Я. Гельгарт 5, Я. Квят
1, В. Кульчицький 10, о. М. Баричко 10,
Ол. Микитка 5, Ів. Базилі 1, Ф. Гавриш 2,
Мик. Гумениш 5, І. Нейбавер 1, Вальс 1,
Боріна 2, Ів. Кохановський Станіславів
33'30, Союз Українок Краків 80, Ір. Лу-
нева Боршів 55'30, ур. парох. Іспас 1., о.
В. Зварич Залузе 15, ур. парох. Воскре-
сення 495, Союз Українок Чортків 50, ур.
парох. Снятин 17, Мар. Жоліччук Броди
5, коопер. Будучість Бірки 5'41, о. А. На-
ковичів Замків 13'50, дівоча 7-кл. школа
ім. Т. Шевченка Львів 21, Стрл. С-пка
Будучість Берлі 3, о. Р. Ратич Грабо-
вель 13, о. Ст. Івасюк Мельниця 7'55,
о. В. Глуховський Острів 5, Чит. Про-
світи Зболоцька 72'20, Чеками надіслали:
Комтет Оп. н. інв. Стрий 320, д-р І. Бо-
нюрків Бучач 36, 150, Комтет Заліщики
(инж. Чехович) 100, XXV. пласт. полк ім.
М. Павлика Косів 36, 63, Апат. драм. Ко-
ужок Тустанович 60, Евр. Лопатова Бори-
слав 36, 55'60, о. М. Дурдела Ослави бі-
лі 10'51, парохія Осл. білі 18, Ослави чор.
11'25, Чортків потік 10'24, д-р М. Воробень
Калуш 50, о. Ю. Левинський Синевідсько
виж. 36, 40, парох. уряд Переволоча 36,
33, Чит. Просвіта Саджава 31, о. Ст. Го-
родецький Рогатин Вербишів 36, 29, І.
Пашкевич Копичинці 36, 25, Взаїм. Поміч
Учит. Яворів 21, парох. ур. Девятір 36,
Самопоміч Викторів 36, Ник. Білешкий
Пациків по 20, о. М. Дичковський Пере-
гінсько 17, ур. пав. Заднішівка і о. В.
Клос Мости вел. 36, по 16, Філія Просві-
ти Товмач 20'16, о. М. Баранський Якуб.
воля 15, Чит. Просвіта Медичка і Філія
Судова Житня по 14, уряд парох. Кри-
зеньке 13'60, уряд пар. Залука і ур. пар.
Постолів по 12, ур. пар. Дубно 36, і ур.
пар. Праківці по 11, ур. пар. Нижнів 36,
10'76, о. Т. Прийма Дуліби, М. і А. Галань
Белз, ур. пар. Балгород, о. О. Гоцький
Двірні 36, о. М. Баричко Шинь, о. д-р
Гр. Хомишин Станіславів, суддя Стеб-
левський Чортків, ур. пар. Ожидів, д-р А.
Лунів Боршів, Громадяне с. Тура к. Раде-
хова, суддя Іванас Броди по 10, ур. пар.
Чернелів русь. 9, Т. Шербатий Угнів. Т.
Рибачевський 36, в Мостах вел. М. Га-
ришів Надвирна, о. Вергун Дебеславці по
8, Заслані в Тарнобжегу, о. К. Бард, 36,
Братківці по 7, ур. пар. Ш. рець к. Немир-
6'50, о. Н. Гелюх Заболотів, о. І. Дера-
вляко Скала, ур. пар. Звенигород, о. Н.
Янович 36, Озірна по 6, о. А. Чесонин-
ський Будзів 5'17, о. Лисинецький Е.
Космач, суддя О. Казорняський Балго-
род, В. Ковачевич Нараів, ур. пар. Тов-

стеняке, о. Ів. Копича пол., В. Гузар Во-
силів, о. Л. Залузний, М. Угрин Сяржова
р., д-р Вербишів Стебник, о. В. Мангу-
сяк Синьків, М. Мочульський Грималів, Ст.
Савула Лісько, Дм. Красножон Станіста-
вів, Дм. Угрин Дубно, о. Л. Кольоба Тон-
бухівці, Монастир Рясилів Бучава, нотар
Джвв Немішів, Вол. Сикалова Вороблик,
І. Цибульський Ягольнич ст., суддя Ми-
класевич Калуш, о. Ст. Ошинецький Купно-
вичі ст., о. В. Кончили Лукова, Гр. Матві-
чук Шитівці, ур. пар. Тарнава виж., о. В.
Арди Ждиня, А. Прокурницький Мелец,
М. Лесочко Ленче, Ст. Маркевич Мухавка,
О. Мартинюк Городок яг, Мих. Генік
Печеніжин, д-р Душенчук Зборів, о. М.
Марків Підгірці, о. Р. Ріпешкий Підлуже,
о. Н. Волошин Мокряни, о. В. Ясеницький
Радичині, о. А. Добрянський Волосанки
вел. по 5; д-р Т. Баньо Золочів і о. М.
Ідків Варшава по 4'20, о. В. Кулинич Уг-
нів, Т. Вибранець Хоробів, І. Луценько
Котшів, ур. пар. Рог миг, д-р І. Поло-
хайло Любачів, Монаст. Василія Крехів,
о. І. Яворський Стрибичі по 4; д-р Ст.
Мацейович Сокаль, Каз. Боронь Отфіня,
о. А. Боднар Плотичі, о. М. Жарський
Устрики дол., о. Ю. Менцінський Кап-
ків, о. Ст. Козбур Ясінка мас., В. Зарів-
ний Уста р., о. В. Сайкевич Васочин, о.
М. Ключ Зарудні, о. А. Николаевич Під-
буж, д-р Т. Соневицький Ст. Самбір, цер-
ков у Підмошті по 3; о. О. Краснотепа
Скопичі, Вол. Калинович Бібрка по 2'50,
ур. пар. Новоїліч яз 2'30, М. Зубрейова
Брязя кор., М. Яремич Братківці, М. Ла-
рівський Любачів, В. Фрман Помочини,
З. Грабська Смухів, о. В. Лозовий Ворзу-
лишів, В. Іудз Перемишля, Тал. Зале-
ський Стій, нотар Ганас Яблонів, Т. Сім-
ків Станькова, Т. Гринчай Стрильська ст., о.
Дм. Грабець Обертин, Ол. Новоліпська
Жуків, 3. Попович Жуків, о. П. Андрейчик
Залузе, о. Я. Тарнавський Улашківці,
Філ. Болнарова Куплюс, д-р І. Сохальський
Калуш, І. Лобай Сокала, А. Сумик Воло-
сів, В. Ройк Сколе, Е. М. Явн Гилишів,
М. Моравський Ланчин, Гр. Лисий Бо-
рівничі, І. Коцибала Кемпю, М. Пони-
люк Копичів, О. Стефанович Підбуз, д-р
І. Бонюків Бучач, о. І. Дурдела Хоти-
мир по 2; М. Вахнюк Корняків, М. Пли-
севич Бучач, І. Сеник Ямна, О. Залузний
Гоголів, о. С. Вильчинський Гапасимів,
Дм. Мандзюк Богутів, Я. Возний Недича,
о. І. Пастернак Зіболків, о. В. Кедри-
ський Золочів, о. І. Мінко Кризе Я. При-
хитко, Птичч, о. О. Боярський Новосілка
Кост, І. Тисовський Радів, О. Мисюк
Напалівка по 1 зол. Усім Вп. Жебтовла-
вям, які зложили жести на українських
інвалідів, складаємо ширю подяку ім'єм
інвалідів УГА. — **Гол. Виділ УКТОНІ.**
957 1-1

Дрібні оголошення.

КАЛЕНДАРІК „РУСАЛКА“ на 1925 р.
гарно печатаний двома красками вже
продається. За прислану готівку зп. 5'90
висилаю 12 примірників. А. Окиш. Львів,
Кодеська 4. 857 10-10

СТУДЕНТКА фільсофі пошукує лекції
зі шкіль народніх, виділових, учт. се-
мінара за помешкання у Львові, Ласкаві
зголошення до Адміністрації „Діла“ під
„Студентка“. 956 1-1

В КОСОВІ через цілу зиму винамаю
покої з цілим удежанням реконале-
сентам і потребуєм відпочинку. Е.
Лукашевська. 955 1-3

Найгарніший дарунок на
МИКОЛАЯ!

СПІВАНІК
М. ГАЙВОРОНСЬКОГО

72 народніх пісень з нотами. Ціна 0'70 зл.
Головний Склад в Книгарні У. П. Т.
895 Львів, Руська 3. 3-3

ЖЕНЩИНА, се-
реднього віку,
маюча чечену шко-
лу господарську, з
довголітньою прак-
тикою, пошукує са-
мостійної посади —
заряджування хазяй-
ства, найкраще на
парохію. Близькі від-
омости: Стрийська 26,
у п. Бачинської.
949 2-2

СТУДЕНТ фільсо-
фі пошукує лекції
на селі. Зголошення
з усльями слати під
„Інструктор“ до Ад-
міністрації. 954 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

Лікарсько-дент. Заведення
Д-ра ШИМОНА РАППАПОРТА
і ЯКОВА НАССА 842 9-10
Львів, вул. Синтуська 17/11.

Пломбування й виїмання зубів без болу.
Штучні зуби в кавучку і золоті після ам-
пчанської системи. Пациєнтів з провінції
Подоляютьється в найкоротшому часі
П. Т. урядовим і студентам значна знижка.

По перерві викликалий відносинами пово-
еннич, одержати можна знова слави, ме-
далями світових вистав відзначене і від 20
літ всіоті уживане натирання усмирююче
біль рачатизм як також всілякі домашні

„НЕРВОЛЬ“ д-ра ФРАНЦОЗА

в ТЕРНОПОЛІ. — Ціна флакона 2 зол.
При надісланню збори переказом пошто-
вим 20 зол., висилється 10 флаконів флако-
не числячи різнож опакування. Цістату
можна у всіх аптеках д-ра Францоза,
з маркою охоронною

775 **Силач з молотком** 6-14
або просто під адресою
Д-р Ю. Францоз антикар в Тернополі ч. 89

Надзвичайні Загальні Збори

Товариства
„Читальня Просвіти“
в Новім Санчі

відбудуться **дня 21. грудня 1924, в год.**
5-й попол. у кімнатах Т-ва, на котр
всіх членів запрошує Виділ Т-ва.
Новий Сант, 3. грудня 1924.

Ольга Филиповичева, Василь Яворський
за секретаря. голова.

ПОДЯКА.

Судьба передчасно покликана на вічий
світничок невіджалованої пам'яті наш
Найдоршій Дружину, Маму, Почку та
Сестру бл. п. Осипу з Мавевичів Во-
чуков.

Приняті горем складаємо ширю подяку
Всечесним о. Совіт. Вельчовському, о.
проф. Ладі, о. парохів Тимкову за ла-
скавий поїзд в панахидях і похороні —
хороші тов. українська „Бесіда“, за зге-
личання своїм співом сумного похорон-
ного обряд.

В часі короткої недуги Покійної добрі
люде старалися Покійну потішити, а не
розпачати — тому ширю дякуємо Вп.
Панстув Притулякам і Вп. П. Ште-
ському які зредно Покійну відвідували і
потішали. Різном дуже сердечно дякуємо
Вп. Панстув В. Лопатисом Штеням за
відвідування Покійної в часі недуги за
опіку нап. синком-сиріткою та за моті
понасені труди для ратування Покій-
ної. Рівнож дякуємо Вп. П. Йосифові Май-
хровчеві за ревіні поради в справах по-
хороні.

Широ дякуємо всьому громадянству
долинському за чисельну участь в помо-
роні. З о. рема дякуємо жіночий читальні
„Просвіта“ за корпоративну участь в по-
хороні та голові тоїж ч. тальні Вп. П. М.
Грабонський за трогаючу пращалану
промову на кладовищі.

Вкінці широчесно дякуємо всім, що
устно чи письменно зложили заяви спів-
чуття, з приводу нашого нещастя.

Львів — Долина, падолист 1924.
Филип Волчук муж, Ромко сив, Марія
Мавевич мати, Оля Мавевич, Анна Ште-
ньова, Антонина Кузилакова сестри. 953

Ширіть наш часопис!

РЕВМАТИЗМ
НЕРВОБОЛІ

І ПОДІБНІ НЕДОМАГАННЯ
УСУВАЄ
від ряду літ знаме НАТИРАННЯ

778 під назвою 5-11

ІХТІОМЕНТОЛЬ

ВСЮДИ ДО НАБУТТЯ
або прямо з
АПТИКИ ШИМОНА ЕДЕЛЬМАНА в САМБОРІ.

„ОЛЬКА“ **Львів**
Ринок
35.

біля
Народног
Торговлі
продає
тілми
трикоти
найліпшої
якості.
677 15-20

ДІЛО

виходить щоденно передпол.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. шлях 143.322.
Адреса для телеграм:
"Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не зявляється.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в прано 4'20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7'50 зл., Німеччині 7'50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рв-
мунія 150 лей, Болгарії 7'50
зл., Австрії 7'50 зл. Зміня
адреси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.

ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА "ДІЛО".

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ТЕРНІЦЬКИЙ.

СХІДНІ ГРАНИЦІ.

Як дух Банка зявляються вічно перед польськими політиками східні границі, як безнастанні викиди совісти, непокоїть вони відповідальних і невідповідальних керівників, придавлюючи їх почуттям тривоги. Саме порушення цієї справи вже викликає переляк і спонукує різних знахорів "замовляти" несамовиті заяви.

Недавно в своїй промові зазначив мін. Тугут, що заведення виняткового положення на українських і білоруських землях витворило би на Заході переконання про нездатність Польщі адмініструвати чужонаціональними областями, а це знову створило би підклад до ревізії східних кордонів Польщі.

Вже саме зазначення цієї можливості викликало бурю негодування в кругах польської преси. Посипалися докори, як — мовляв — польський міністр важиться допускати такі можливості. Та ж на міжнародній арені ніхто формально (!) не може квестіонувати східних границь Польщі, крім... Німеччини й Литви. Та ж Польща має за собою Трактати Версайський і Рижський, а крім того рішення Ради Амбасадорів з березня 1923 р. Аргументувати так, як аргументує Тугут, і протиставити заведенню виняткового положення — значить виходити в блудний круг, заохочувати більшовиків до нових інтриг на міжнародній арені з думкою не тільки побільшувати хаос на окраїнах, але й намагати довести до ревізії східних кордонів.

Східні кордони, а радше українські й білоруські землі від самого початку є Ахилевою п'ятою Польщі — і то як у внутрішній, так і в закордонній політиці. І хоч польська реакція (як свідчить на прим. брошура сен. Бартошевича) розснює собі рожеві плями відносно "кравців", то всеж таки той гамір, крик і метушня, що знялися довкола питання східних земель, вказують, які клопоти приносять вони польським імперіалістам.

Та і в закордонній політиці східні границі є не менше клопітливим для Польщі. Саме тепер підготовляється відновлення "entente cordiale", саме тепер знову набирає ваги англійсько-французький союз, очевидно — з участю Бельгії. Англія забезпечує Франції й Бельгії їх границі, ненарушність їх державних територій, дає їм повну безпеку. Однак такої безпеки не хочуть західні держави дати ні Польщі, ні Румунії. І не тільки великі західні держави. Також Чехословаччина й Югославія, себ-то мала антанта як цілість не входить в союз з Польщею якраз з приводу її несамовитих східних границь. А навіть відносно Румунії Чехословаччина виключила зі союзного договору квестіоновану радянським союзом справу Бесарабії. Виходить з цього факта, що формально ніхто (крім Німеччини й Литви) не квестіонує східних границь Польщі, але фактично всі їх квестіонують. Ніхто не хоче виходити з Польщею в союз, ніхто не хоче брати відповідальності за тери-

торію корінної Польщі, тільки якраз за розтяжні східні кордони, за величезні українські й білоруські області. Коли би польська держава була сконцентрована на своїх національних областях, то не підлягає найменшому сумніву, що вона не тільки знайшла би певних, щирих і відданих союзників, але могла би навіть здобути міжнародно безпеку своєї державності і ненарушності державної території.

Відмова Англії, фактична, хоч зручно прикривана нехоть Франції, переляк малої антанти відносно східних кордонів Польщі вводить польських політиків в становище ливоскопності, невпевненості і хиткості. Спершу ведено в Польщі здобувчу імперіалістичну політику, і всі нею захоплювалися. Осягнувши непомірно розтяжні границі і не зовсім підходящі для польського шматку чужонаціональні території, прийшло неприємне похмілля. Одні декламували про дальші "назиди" (згадатиб хоча познанську промову през. Войцеховського), а другі нагло переїшли в табор примусових пацифістів. Та ні польський мілітаризм, ні польський пацифізм не творить універсального ліку на всі небезпеки, що чигають на східних кордонах і на східні кордони.

Східні кордони Польщі ніхто не квестіонує формально, але бо й ніхто не хоче брати відповідальності за них ні формально, ні фактично. Версайський трактат, на який покликається польська преса, тут — річ ясна — ні при чому. Лишається тільки — з міжнародної точки погляду — рижський трактат і рішення Ради Амбасадорів, яке є впливом і наслідком не версайського трактату, але якраз рижського.

Французька політична сензація.

ПОВОРОТ ТА АРЕШТУВАННЯ САДУЛЯ.

По несподіванці, яку зробив радянський уряд англійському з таємним листом Зиновєва, прийшла черга на несподіванку для Франції. У найбільше святочну хвилину приїзду представника С. Р. С. Р. Красіна до Парижа трапився інцидент, що дуже живо нагадує метушню в уряді Мек Донельда, коли цей уряд підписав торговельну умову з радянським. Одночасно з Красіном, якого зустрічали офіційно як представника ще недавно дружньої держави, приїхав по-тайки, під фальшивим паспортом, відомий французький комуніст Садуль, який 7 літ провів на просторах радянської влади, де виконував високу функцію совітського комісара.

"Справа Садуля" тягнеться не віднині у французькій пресі. Садуль є капітаном і під час війни виїхав до Росії як член французької військової місії; він покинув армію, залишився у Москві і почав руководити звідгіля комуністичною пропагандою у Франції. Покликаний до повороту, він не послушав наказу і військовий суд засудив

Рада Амбасадорів, не згадуючи про рижський трактат, якого не признають західні великодержави — так само, як СРСР. не признає версайського, в своїй постанові фактично спирається на нього. Конференція Амбасадорів постановила признати "з Росією лінію, визначену й означену 23. листопада 1922 р. на основі взаємного порозуміння і на відповідальність обох держав". Значить, в справі східних границь Польщі анганта — як Пилат — вмила руки, скинула з себе всяку відповідальність, не взяла на себе ніяких, хоч би найменших зобов'язань. Весь тягар східних кордонів зложено на плечі Польщі і СРСР. Питання тепер тільки в тому, хто з рижських контрагентів схоче зі самовідпеченням піддержувати граничні стовпи на сході.

Кожний трактат, особливо договір між двома державами, тільки так довго вдержує свою силу, як довго то є вигідне об'єм контрагентам. З хвилиною, як один з них уважає даний трактат нереальним, або почуває в собі силу перекреслити прийняті під примусом зобов'язання, договір переходить до історії, граничні стовпи порохняють і звалюються.

Східні границі формально з польської точки погляду не є міжнародною справою, тільки справою польсько-радянською. З формально польської точки погляду справа східних кордонів кожної хвилини може стати актуальною, як тільки один з контрагентів уважатиме потрібним перевести ревізію рижського трактату. Можна бути певним, що "міжнародна арена" поставиться до цього питання наскрізь безучасно. Бож відповідальність за східні границі несе тільки Польща і СРСР. Ф. Ф.

го амбасадора Маклакова перейшло до Красіна. Однак Садуля арештовано на вулиці.

Цей арештування стало предметом парламентської дискусії. Крім комуністів усі погодилися з постановою уряду, який є за суворим прикладенням існуючих законів. Нема сумніву, що Садуль вернувся до Франції за порозумінням з радянським урядом з метою продовжувати свою пропаганду і приїхавши у Париж, негайно встиг розмовляти з визначними комуністичними діячами: послами та журналістами. Є за те сумніви: на що рахував Садуль, знехтувавши присуд? Чи на вибачливість уряду, який увійшов в офіційні зносини з С. Р. С. Р., чи на ефект свого арештування потрібний для зміцнення комуністичної пропаганди?

Садуль і його однодумці рахують у кожному разі на те, що присуд не буде виконаний і що прийде до його ревізії, хоча би з огляду на факт, що Садуль поійняв російське підданство. Французький уряд зі свого боку не може визнати Садуля чужинцем і не хоче давати нагоди, щоби його справа стала великою політичною сензацією на зразок справи Драйфуса.

А проте поворот Садуля до Франції є немов символом перелому у французькій публічній оцінці. Помилували ще не таких "державних зрадників" Кайо та Мальве за їх симпатії для Німеччини, — чому не мали би помилувати Садуля за його комунізм, ще й в мент, коли Франція починає признавати комуністичний уряд. Та наврайд, чи Садуль вибрав пригожий психологічний мент для своєї реабілітації. Остання розмова Чемберлена з Ерріо торкалася також спільного становища Франції та Англії супроти радянської влади. Англія не приймає навіть можливості, щоби добитися з С. Р. С. Р. чогось більше, як чисто торговельного порозуміння; у царині політики хоче задержати повну свободу.

Одночасно інцидент з Садулем може мати деякий некорисний вплив на розвиток акції, яку почав французький уряд для приспівання собі нових володарів Кремлю. А радянський уряд може думати навпаки, Сміливість Садуля є одним доказом більше, що радянський уряд не лякається пануючих законів у буржуазних державах і не має обов'язку їх шанувати. Конфлікт з цими законами є за кожним разом нагодою для цього уряду по-

Пр. 1044/24. В Імені Річнопольної Польської Суд окружний кариї як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису "Діло" ч. 268 (10.351) з дня 2. XII. 1924 р. в статті під заголовком 1) "Становище до Радянської України" речення по словах: пануючої там партії — до кінця. 2) "Крапля по краплі доведе камінь" а) уступ між словами: українським населенням і ми і в сучасному, б) уступ між словами: пануючої людності і ми маємо ми, в) речення між словами: польського походження і ми з свого боку. 3) вступ між словами: добивався реваншів і та і чи інші, е) уступ по словах: всесвітній політики, до кінця статті. 3. "Новинки" в рубриці л. з. "заборона вчати" а) речення між словами: вистави поділя і п-я Давидяка, б) уступ по статті.

до вищої інстанції, до кінця статті, містити в собі есеї: а) 1) 2 злоч. з § 65 а) злоч. кар., а) 3 а) вини і § 298 злоч. кар., а) 3 б) есеї з § 300 з к. у. у. у. доконаву в дні 1. грудня 1924 року, конфіскації за оправдану і зарплата записки цього наклад і мізна по думі § 493 п. кар. заборону дальшого розширювання того друкованого писма. Заразом вилон наказ віддальшому редактору і часопису, щоби не ринивши помістив безплатно, а найбільш числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки пред'явлені в § 21 злоч. кар. з 17. XII. 1922 д. п. д. № 6 ек 1863, а іменозасудження за переступство на гривню до 400 з. п. — Львів д. 3. грудня 1924.

(Підпис нечитливі)

ширювати свою пропаганду у чужих державах.

Франція стоїть перед проблемою: чи дати їм вільну волю, як іншим

суспільним ідеям, чи виступити проти них як проти державної небезпеки.

Листи з Варшави.

(Від власного кореспондента.)

„Кресова Рада.“*)

Варшава, 6. грудня 1924.

Покищо гора родила миш. Маємо „Кресову Раду“ при... Тугуті. Очевидно, з дорадчим голосом. З енками і д-ром Божинським.

Алеж ми вже не бачили, бо й до Тугута була „Рада жечознавців“. Він її відновлює трохи під іншою зовнішньою і з іншим сесом, — ось і все.

Побачимо, як та миш, зроджена тугутівською горою, буде гасати; покищо цікаво, чи приймуть у тій „Кресовій Раді“ участь представники меншин і зокрема Українці.

Треба зазначити, що політичні приятелі Тугута, навіть з лівіших груп, весь час розповсюджують про його пляни й наміри незвичайно перебільшені та оптимістичні відомості і само собою зрозуміло, лишень псують йому ще більше „добру опінію“, бо з тими широкими плянами п. Тугут має дуже мало спільного. Тимчасом є в цьому і характеристична риса. Очевидно, навіть в очі близьких до Тугута чинників ота „Кресова Рада“, що нею він розрішився від вагітності, уявляється надто маловартним кроком. Вчора в соймових кулоарах вже говорили про введення в склад кабінету нового міністра, а саме міністра для українських справ. Разом з тим пішла чутка, що на цей пост запрошено п. посла Васильчука. Натурально Антона а не Павла.

П. посол Васильчук поспішив спростувати цю дурницю і між іншим поділився з вашим співробітником ширшими інформаціями з справ своїх пертракцій з віцепрем'єром.

Віце-прем'єр мав розмову з п. А. Васильчуком щодо участі україн-

ських послів у дорадчій Раді Кресовій, але п. Васильчук не вважав можливим дати відповідь в цій справі без згоди з членами своєї фракції та не відаючи опінії інших послів.

Обміркувавши пропозицію п. Тугута, посольська фракція автономістів-федералістів визнала можливим дати своїх представників у склад „Кресової Ради“, але покищо лише тимчасово — на кілька засідань — і при умові негайного розв'язання цих трьох справ: 1) амністия в національно-політичних обвинуваченнях; 2) відкриття українського університету згідно з прийнятими урядом зобов'язаннями та вимогами української суспільності, а також заснування потрібного числа середніх шкіл для української людності і унормування справи з початковими українськими школами; 3) залягодження адміністративних гріхів на східних землях.

Якщо ці умови будуть прийняті і найблизчі засідання Ради виявлять можливість корисної праці в її складі, то представництво зазначеної посольської групи буде приймати й далі участь в „Кресовій Раді“, в противному ж разі вийде з Ради.

Посли інших фракцій українського клубу не покладають жадних надій на дорадчий орган при Тугуті, але не заперечують п. Васильчукові та його товаришам в їхньому рішенні зробити спробу...

Вона в кожному разі буде мати свою політичну ціну, бо наочно виявить справжню вартість нового „повороту“ в політиці уряду щодо національних меншин. Коли й найбільше помірковані представники українського народу переконуються в безпідставності своїх надій, то висновки являться самі собою навіть для сліпих. Senex.

*) Цю статтю трактуємо, як чисто інформаційну. Ред.

В. Ю. Кисілевський.

3 балканських наркисів.

Присяга Тетяні.

Гамаль.

З повагом закотилася валка на стацію Прієдор.

Вечеріло. Селяне — Серби, Турки, Туркині тиснулися в дверях. Жан-дарм з наїженим крісом критичним оком придивлявся всьому.

До моїх річей кинувся цілий рій тітків, у фезах і без фезів, босі, з бруднатими обсмаженими лицами. „Господіні! До гостинниці? За нести річі?“

Старі сиділи преспокійно під музом, підобгавши під себе ноги. Турок не любить спішитися.

Мій гамаль *) — малий, черноокий, жвавий дівчак, з босими аж чорними від сонця й пороку ногами, вхопив мої річі та жвавим підгупцем поправлював у місто, продаючи й мене за собою.

Вулиця прибирала чим ближче міста тим більш орієнтального вигляду. Все життя міське — на вулиці. Швець зі своїми ногатими постоями, продавець жареної яг'ятини, пекар, всі докінчують свої горги, бо вечір заходить, а завтра чатинця, свято...

Повагом переходить годжа у довгому халаті та білому турбані на фезі. Групи всіх військових, старшин, рядовиків.

На роздоріжжю, де вузьенькі вулиці з різних сторони розходяться при-

станув хлопчина, скинув річі на землю та схопив мене за руку.

„Тут вчора билися“... показав на вузьеньку вулицю.

„Хто бився?“

„Наші билися! наші зі Сербами!“ розпалівся та почав швиденько щось розповідати, показуючи то в ту, то в другу сторону своїми темними рученятами.

„Та які ваші билися?“ перебив я його.

Хлопчина замовк, подивився на мене недовіркою.

„Ти Серб?“ спитав врешті.

„Ні!“ відповів я.

„Та хто наші? Ми“, і вдарив себе рукою в груди „ми, Турки билися з Сербами!“

Македонець.

В кофані повно старшин. Золоті широкі погони, різно-колірові оксамітні ковніри, лискучі шаблі, все мішається в якусь масу, що нагадує не дуже так давно минулі часи.

Так, мій гамаль правду казав, передучера билися Турки з Сербами в Прієдорі, було кількох убитих, вчора прийшло військо. Турків втихомирили.

Мені до від'їзду валки ще досить часу... відходить аж завтра! Корити оглянути місто.

Тихі вулиці — наче в шабас у нас. Це п'ятниця. Крамниці зачинені. Вулицями швеньдяться святочно прибрані люде. Перед брамою стоїть гурток пихотинців у бруднатих одностроях. Рослі, кремезні хлопці. Певно Македонці — мигнуло мені в голові. А може Чорногорці? Співають півголосом якоїсь воцької, сербської пісні. Я розпізнавав

Рада Народніх Комісарів України.

Основний закон про Народні Комісаріати Української Соціалістичної Радянської Республіки.

В офіційному органі Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету в Харкові „Вістях“ з 22. листопаду ц. р. ч. 766 опубліковані постанову 3-ої Сесії ВУЦВК-ту 8. скликання про затвердження „Загального Положення про Народні Комісаріати Української Соціалістичної Радянської Республіки“.

З цього основного закону видно, що виконавчу владу на Україні повнять народні комісари (міністри) і уповноважені загальносоюзних народніх комісаріатів при УСРР. На Україні є такі народні комісаріати: 1) Внутрішніх Справ; 2) Охорони Здоров'я; 3) Земельних Справ; 4) Освіти; 5) Соціального забезпечення; 6) Юстиції; 7) Найвища Рада Народнього Господарства; 8) Внутрішньої Торговлі; 9) Робітниче-Селянської Інспекції; 10) Праці; 11) Фінансів. Безпосереднє кермування державною статистикою в УСРР, покладається на Центральне Статистичне Управління УСРР, що веде свою діяльність на правах Народнього Комісаріату. Для боротьби з політичною та економічною контрреволюцією й бандитизмом існує Державне Політичне Управління УСРР, що веде свою діяльність теж на правах народнього комісаріату.

Завідування військовими та морськими справами, закордонними справами, закордонною торгівлею, шляхами комунікації та народнього зв'язку на терені УСРР — здійснюється через уповноважених загальносоюзних Народніх Комісаріатів при УСРР. Уповноважені загальносоюзних народніх комісаріатів ведуть свою діяльність на підставі окремих законів про них, затверджених законодавчими органами СРСР.

Найвища рада народнього господарства, народ. комісаріат внутрішньої торгівлі, праці, робітниче-селянської інспекції і фінансів підлягають безпосередньо завідуванню ради народніх комісарів УСРР, являються рівночасно органами одноіменних об'єднаних комісаріатів Союзу РСР. і проводять в життя ди-

рективи та завдання тих союзних комісаріатів.

Другий розділ того закону каже про компетенцію та її межі у поодиноких комісаріатів. Нар. комісаріати мають наглядати за діяльністю підчинених їм органів, слідкувати за точним виконанням законів, розробляти в межах своєї компетенції і з власної ініціативи проекти декретів і постанов та подавати їх установленню шляхом до ради народніх комісарів УСРР, видавати в межах своєї компетенції розпорядки та накази а також інструкції, назначувати та переносити підчинених їм урядників, укладати в межах своєї компетенції договори, заряджувати кредитами, опротестовувати до ради народніх комісарів УСРР, постанови інших комісаріатів та державних установ, як що ті постанови порушують компетенцію комісаріатів і т. д.

Голова ради народніх комісарів УСРР, і його заступники мають право зупиняти розпорядження народніх комісарів УСРР, повідомляючи про те на найближчому засіданні ради народніх комісарів УСРР. Розпорядки народніх комісарів обов'язково мають виконувати всі органи влади і вся людність, а може їх зупинити або скасувати тільки рада народ. комісарів УСРР. (в галузі господарства — Українська Економічна Рада), Всеукраїнський центральний виконавчий комітет і його президія а на місцях можуть їх зупинити тільки губернські виконавчі комітети у випадках і порядку, передбачених окремим законом.

Третій розділ трактує про взаємовідносини народніх комісаріатів УСРР, із народ. комісаріатами Союзу РСР, та інших союзних республік: на випадок, як би одноіменний нар. ком. УСРР, дістав від об'єднаного народ. комісаріату Союзу РСР, таку директиву, або завдання, які суперечили би законодавству СРСР, або законодавству УСРР. — то відповідний одноіменний комісаріат УСРР, обов'язаний негайно зробити про те раді нар. комісарів УСРР відповідну доповідь, щоби переда-

слова. Так хотілося мені запитати їх, з котрих вони сторін...

Отцей крайній з малим чорним вусиком, та темно-бруднатиим лицем — тип комітаджі... Не витерпів, підступаю до нього, витягнув папіроску.

„З котрих ти сторін?“ питаю подаючи. Не відповідає. Дивиться на мене... Повторю питання.

Похитав головою, усміхнувся заклопатоно: „Nem tudom baratom“...

Гуссейн-бег.

Мірко поганяв свої малі конята, віз теліпався на вибох і каменюках гірської доріжки. Показалися перші хатки Єзера. Дерев'яний мінарет джамії виглянув ізза кривих хат. Коні звільнили самі бігу, а перед ганом зовсім пристали.

Я зліз поволі з воза. Ноги заклакли, не годе встояти на них. З гану вийшов старий, рослий Турок з поважною сивою бородою. Золотом шитий турбан на фезі. Гуссейн-бег два рази був у Меці! Він один з багатших Турків і старинного роду... Один з предків його будував цей замок, що тепер в руїнах при дорозі до Шіпова лежить... Минувлись ті часи геройських султанів Селіма, Мурада...

Довгий час ставилися внуки тих старих героїв з призиством до всяких новітніх здобутків. Щойно в новіших часах почали і вони слати своїх синів у вищі школи... У Гуссейн-бега оба сини в загребському університеті студіюють.

Я підійшов до нього, поздоровив, та гукнув на Гассана, щоб подав дві „црни“.

Розбалакалися про всяке, про врожай, про вигляли на будуче.

Випили вже й по другій „црній“. Час в дорогу.

„Ну, Гуссейн-бег, де ліпше, чи тепер під Сербією, чи давно під Австрією було?“ — запитав я прощаючися.

Гуссейн-бег похитав незначно головою, задивився перед себе.

„Та один джяво“... Колиб це султан був Боснію забрав, тоді друге було діло“...

З Дальматії.

Сіне прегарне море. На скелях темні кипариси, на схлонах гір оливкові сади. Білі хатки у морі квітів. Деж тут осінь? Скрізь росквішна зелень.

Спліт наче ластів'яче гніздо прихилився до стрімкого берега. Шгучний насип з морською ліхтарнею вузьенькою стяжечкою висунувся в море, а до його боку розбивається морська хвиля з легкою білою піркою на хребті.

Вузьенькі вулички, такі, що ледві вуючий магарац*) протиснеться через них. Горою повіва біля до сусінь, з вікон долітає дзвінкий сміх.

Тардоева вулиця ч. 3... щоби не забути... це моя квартира, близько старинних мурів палати Діоклетіяна. Свідки римських часів. Свідки слави, щастя імператора...

Цілу годину пересидів у святині Юпітера. У старинному жертівнику, що на славу Юпітера жертви приймав — нині свячена вода... Величаві стовпи-моноліти, що копулу підпирають — Американці вперто торгували, але якось, видно, не до-

*) біс.

*) осел.

*) осел.

ти справу на вирішення ВУЦВК-ту. Необеднані (самостійні) народні комісаріати УСРР, а саме: внутрішніх справ, охорони здоров'я, земельних справ, освіти, соціального забезпечення, юстиції навізують зносини з одноіменними (самостійними) народ. комісаріатами Союзних республік безпосередньо. Про те, брати на себе зобов'язання публічно-правні, а також укладати угоди з одноіменними комісаріатами союзних республік — мають комісаріати УСРР. право тільки за згодою ради народ. комісарів УСРР.

Народні комісаріати УСРР, і самостійні і об'єднані, навізують зносини зі загально-союзними народ. комісаріатами СРСР, виключно через уповноважених при УСРР.

Четвертий розділ трактує справу будови народ. комісаріатів а п'ятий про обов'язки народ. комісарів. Народні комісаріати відповідальні за свою діяльність перед Всеукраїнським центральним виконавчим комітетом, його президією та Радою народних комісарів УСРР. Вони відповідають перед тим же інстанціями як за особисту діяльність так і за діяльність підчинених йому органів.

Шостий розділ закону трактує справу заступників народних комісарів. Заступники являються найбільшими помічниками народних комісарів у завідуванні комісаріатами. Вони виконують обов'язки народних комісарів на випадок недуги чи виїзду тих останніх. Заступники беруть участь в засіданнях Ради народних комісарів з правом дорадчого голосу. На випадок відсутності якогось комісара відповідний заступник має право рішучого голосу.

Семий розділ каже про колегії при народних комісарах. Для всіх важливіших справ покликуються при кожному комісаріаті до життя колегії, які підготують проекти важливіших декретів, планів та програм діяльності поодиноких комісаріатів, звіти про діяльність тих же, річні кошториси й інші найважливіші питання. Всі справи вирішуються в колегіях більшістю голосів. Комісаріати мають право відкидати проекти колегій, коли вони не відповідають усім їхнім вимогам та розв'язувати справи самостійно. З другого боку колегії мають право опротестувати перед Радою на-

родних комісарів кожну постанову відповідного комісаріату, коли з нею не погоджуються. Це опротестування однак не спиняє виконання постанови.

Подан В. М.

На соймовій арені.

З промов посла С. Хруцького.

Дня 4. грудня у дискусії над будівництвом мін. освіти.

Промовця стверджує факт, що 26. вересня н. р. минуло рішення, призначений для оснування українського університету. Про це заповідав називати п. Скішчеські у Женеві. Однак в бюджеті нема ніякого сліду сум призначених на цю мету. Всі проекти зв'язані з цією справою є глузуванням з українського народу. Це саме торкається і закону про права мови. Польська преса писала з цього приводу аж по нову добу вземши між двома "братерськими" народами, а фактичний стан такий, що довший нема назвати виконавчих приписів до зазначеного закону. Уряд або не виконує ухвалених законів, або довільно їх інтерпретує, перевернувши на свій лад.

Виправдання про перехідний або тимчасовий стан — безсумнів. Нема вигляду, що щонебудь зміниться. Сам закон п. Грабського про шкільництво не признає навіть існування українців на Підляшшу та Лемківщині. Відношення місцевої шкільної влади до українських шкіл каже само про себе і виявляється найкраще в офіційній статистиці. На 9.856 клас усіх народних шкіл у Сх. Галичині було в 1920/21 р. — 7.211 польських, а ледь 2.645 українських, хоча процентове відношення населення є саме протилежне. На Холмщині та на Підляшшу нема ніякої школи. Далі: у Східній Галичині бувають в українських школах є 10.000 учителів Польків, які не лише не вміють по українськи, але й здебільша 50%, не мають відповідних кваліфікацій. А одночасно є 3000 українських учителів без зарплати і багатьох заточених у польські провінції.

Міністерство освіти нехтує основні педагогіки і має на оці виключно політичні цілі. В українських школах заведено польонізаційну систему; в усіх державних школах учать обов'язково по польськи: географії та історії, польської мови мусять учити Поляки, польську мову введено в українських народних школах на другім році, а українську в утратившишій шкільній на третім. В усіх українських середніх школах при іспитах до 1-ої гімназії домагаються такої ж знайомості польської мови як української. А мовою урядовою мусять бути польська навіть у внутрішніх урядованих.

Всі розпорядки уряду і міністерства освіти є суперечні з конституцією та з істотними законами і міжнародними трактатами. Польський уряд не дає доказів доброї волі своїх законів. Мільон українських дітей не має своєї школи. Польща, займаючи українські землі, взяла на себе обов'язок ширити на них освіту в рідній мові населення. Колиж цього обов'язку не може виконати — може його зректись.

II. Наглість внеску про мілітаризацію "кресів".

Справа т. зв. східних "кресів" є проблемою першорядної ваги. Що до того в цілому союми не має мабуть двох думок. Розбіжність є тільки в кваліфікації теперішньої політики уряду на тих "кресах". Ми стверджуємо, що на т. зв. східних "кресах" заведено фактично військовий стан. Ніхто не заперечить, що широко приноврені на східних "кресах" дорозові суди є саме признакою віймового стану. Воеводами позначувано генералів із степі льними уповноваженнями, нікому блище не відомими, а всю поліцію змілітаризовано. Військові відділи виконують поліцейські обов'язки і руйнують в застрашаний спосіб добро місцевого населення, заховаючись так, немов у ворожій країні. Забороняється навіть улаштування посольських від. Заборонено всякі прояви публічного життя, як зїзди, зібрання, виклади навіть у закритих поміщеннях. Права всіх громадян обмежено. Місцева влада випала накази, якими забороняється місцевому і сільському населенню виходити зі своїх помешкань в певних годинах від вечора до ранку. Далеко влада проводить в життя такі методи, яких уживається в часі воєнних операцій у ворожій країні. Бо ось поліція в асисті війська переводить ревізії по ділках селлах, тероризує населення погрозами про те, що візьме закладники, коли населення не видасть злочинців у точно означеному числі. При цій поліції не подає про звичайних злочинців. Та найстрашнішою обставиною є те, що польські суспільні організації та всякі польські установи наділяються правом приновреновати терор у відношенні до українського та білоруського населення.

Однак в супереччю нашому твердженню домагається при ния заведення віймового стану на т. зв. східних "кресах". Лівіція-ж а по части й уряд в особі прем'єра називають сучасну політику на східних "кресах" неозначеним блище терміном мілітаризація. А в останній хвилині уряд устами Тугута змінив дещо своє становище і заявляє: "Віймовий стан був би насправду тільки виявленням підляну, який на цілі

нічого не змінив би, а наслідки того були би такі, що на міжнародній арені заведе- стонували би права Польщі до "кресів". Маємо отже авторитарну заяву уряду, що в суті річч на "кресах" є вже віймовий стан, а спрй йде тільки за вивіски, чи на ній має бути "мілітаризація" чи "віймовий стан". Нас не обходить справа вивіски. Хочемо нашим греком звернути увагу на той страшний стан, який панує на українських і білоруських землях.

III. У справі бюджету для міністерства закордонних справ.

Прихід у Англії до влади консерватив- стів і справа Єгипту — це ці дві справи, які слід трактувати разом. Англійський консервативний уряд не згодився на те, щоб англо-єгипетський конфлікт вирішувала Ліга Націй. Цей факт незбито до- казує, що Ліга Націй є лгою побіжних держав і мабуть не скоро приде той час, коли вона стане союзом незалежних на- родів і виправляє свою назву. З полі- крстий слід підкреслити, що в сучасних обставинах нема відповідного ґрунту для реалізації постулату про самозначення народів. А без цього ніколи не наступить в Європі мир і не тільки в Європі, але й у цілому світі. Зокрема не бачимо в Польщі відповідних настроїв для реалі- зації того постулату навіть серед лівіції. Немає їх і серед ППС. Бо ось недавно ППС, заклучила договір із російськими есерами та заходить біля такогож з меншевиками в справі ріжких границь у майбутньому і зробила це понад голови українського та білоруського народу. Пра- вий же вноситься зі заміром заклучити договір з т. зв. Третьою Росією в справі полілу українських і білоруських земель- поміж себе. Нескорі реалізується посту- лат про самозначення, коли ППС не ви- знає навіть українського і білоруського народу. Правдива пацифікація Європи не наступить скоро, коли так постулюють соціалісти. А коли справа представляється так, коли йде завізят боротьба поміж народами, то ми не можемо в сучасній хвилі підпирати діяльності міністерства закордонних справ, яке на міжнародній арені ділає на шкоду українського наро- ду. З огляду на те ставлю від імені Українського Клубу внесок на скреслення спеціального фонду для Міністерства За- кордонних справ у сумі 402.500 злот.

Відгуки дня.

Свято Андрея.

Рік-річно улажує якась наше Товари- ство св. Андрея і рік-річно в той вечір я найбільше нуджусь. Хтось виголошує я- кийсь політичний монольоґ, але його не чути, бо ціла Публіка провадить тоді ді- яльогі, тетральоґі і квадральогі.

Монольоґіст напружує голос, витягає шню, махає руками, але те все не помагає. Як тільки скінчить, садя моментально втихає.

Чути шепіт:

— А що тепер буде?!

— Яксь дуже цікава одноактівка!

— Варто послухати!

Піднімається куртина і... гамір змагається панове.

По сцені ходять люде, — показують ку- медно, падають собі в обійми, вирапу- ють очі і т. п., але на публіку вражіння не роблять.

Вона тепер повинаходила цілу масу тем, які треба конечно зраз, негайно, у цій хвилині, докладно обговорити.

І обговорює аж саяа ходою ходить. Артисти тратять надію на те, щоб хтось їх почув і відрецитувають свої ролі шепотом.

Один Загарів не дав за виграну і пере- кричав минулого року повну сальо Народ- ного Дому.

Це йому навіть було до лиця: Грав то- ді титулову роллю в "Медведів".

Після закінчення штуки (пізнали легко: куртина спускається вниз) лунають дов- гий час френетичні оплески, а потім знову тихо хоч маком сій.

На середній саль виходить ворожка і ворожить з великою домашньою посудю, з воском і "примус".

Занимається зливання восу. Мало хто квапиться пізнавати свою бу- дущність, бо траплялися деякі неприємні історії. Панні вилізали коласки, молодому дужеві роги, молодичці тринкутинок, а по- літикові якісь за довгі вуза.

Валівана восу тобач... доки всі не позникають по англійськи зі саль.

Свято Андрея закінчене. Так було що року...

Але маємо надію, що сьогоднішній Ан- дрей буде інакший. Познаки до цього вже є.

Андрійський Вечір відбувається в саль Муз. Тов. Лисенка, де є крісла і сцена. Тому люде не будуть підчас представле- ния збиватися в гурми і не зможуть стояти потилицею до сцени.

Традиційне зливання восу взяв у свої неухобні руки один з найзнаменитіших українських магів. Він не справить нікому прикрості: ланні з колоски зробить мір- товий виночок або сече, молодому му- жеві з рога — близнята, молодичці з три- кутника чотирокутник, а політикові з у- шей — міністерський портфель.

Тому всі як один підемо на Андрій- ський Вечір, в п'ятницю, 12 грудня в сальо Лисенка.

Тим же радз Бог, всакий не протягають

шнурів (як каже звичай) бо небезпечні грати з огнем. Нині такі часи, що багатьо людей, байдуже редакторів чи директо- рів, тільки й шукат нагоди до само- вбиства.

Думаю, що всі песперати, після цього Андрійського Вечора, наберуть знов охо- ти до життя і радше повісяться на шиі панни. Зрештою: і так помо на одно як ходити!

Галактион Чинка.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Справа виїзду Тугута на преси.

Заки віцепрем. Тугут виїде на "креси", задумує скликати перше засідання Кресової ради. Збирється вона з кінцем тижня з хвилею, коли склад її членів буде усталено. До кресової ради виїдуть бувші члени ради 4-ох, крім цього здо- був Тугут до співпраці 6. намісн. Бобжинського, Льва Васілевського і Сверчинського. Парл. представ- ники нац. славянських меншостей на запрошення до співпраці в кр. раді, досі не відповіли польському урядові.

Вислід виборів в Німеччині.

Згідно з ввєлідом дотеперішніх виборів, склад нім. парламенту, при- узглядненні вже мандатів, які при- пали на держ. лісти, представляєть- ся так: соц. демок. 129, нац. 104, центр 107, нім. нар. партія 50, ко- муністи 41, демократи 31, базарська нар. партія 19, нар. соц. 14, госпо- дарська партія 10, хліборобський союз 4, гановерська партія 4, ба- варський хліборобський союз 4, ба- варське хліборобське сторонництво і середняків 2, віртемберський хлі- боробський союз 3. Загальне число вибраних до парламенту виносить згідно з цими числами 484. Ще є можливі деякі поправки. Оконечний вислід виборів до пруського сойму такий: соц. дем. 116 при долученню 28 соц. і незалежних дем. (досі 136), нац. 111 (77), центр 79 (без змін), комуністи 47 (27), нім. нар. партія 50 (52), нар. соц. 12 (досі не мали мандату), дем. 26 (без змін) господарська партія 10 (4), гановер- ці 5 (3). Поляки одержать один ман- дат. Можливо, що дістануть ще другий мандат зі сполуки голосів, які впали на лісту польської като- лиської людової партії.

Отворення сесії Союзу Народів.

Дня 8. XII. отворено в Римі в па- латі Дорфа засідання Ради Союзу Народів. Отворив Мельо Франсоа, амбасадор Бразилії. На засідання прибуло багато дипломатів і жур- налістів з усіх країв.

В Єгипті.

Прихильники Заглюля паши внес- ли просьбу до короля Фуада з до- маганням негайно скликати парла- мент. В другій просьбі обвинув- ачують кабінет за порушення кон- ституції, бо новий уряд не за- жадав досі від палати заяви довіри. З причини маніфестації студентів учин. семинаря, англійський уряд звільнив єгипетських професорів із їх становища. Студенти за те ви- свистали ачл. професорів. Англ. професори повідомили ууяд, що й далше будуть викладати, коли ініціаторів заворушень арештується і вони проситимуть прощення. Не- гайно видалено 50 студентів.

Стріча Мусоліні, Чемберлена і Нінчіча.

Ар. Стефані звідомляє про стрічу Чемберлена з Мусоліні. Оба мін обговорюють загальне політичне положення. Розглянули деякі голов- ніші важні справи, що торкаються передусім Італії й Англії. Вислідом нарад було усталення спільної на- прямної і співпраці обох країв. Мін. загр. Нінчіч виїхав 7. XII. в това- ристві Італ. посла до Риму, де візь- ме участь у засіданні Ради С. На- родів. Нінчіч матиме конференцію з Мусоліні в справі навязання Італ. югославянських переговорів, які за- чалися в Венеції. Нінчіч побуде в Римі до кінця цього тижня, опісля поїде до Парижа, де переговорю- ватиме з Еріо.

НОВІСТЬ!

О. ОЛЕСЬ: ІВАСИК ТЕЛЕСИН, казка в 5 картинах в ціні 1.60 зол

продас: Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Попереднє (273) число нашого часопису конфісковано польською прокуратурою за кіпцевий уступ вступної статті „Польсько-російське братання“.

— **Рідна Хата** в Холмі. Для 23. листопада ц. р. відбулися загальні збори тов. „Рідна Хата“ в Холмі. В зборах поіняло участь 25 осіб з уловнявання 140 членів, на загальне число 774. Т-во має 10 філій, а його діяльність поширюється на місто Холм і люблінське воєводство. Каса товариства мала за 1924 рік 817 зол. прибутку і 613 зол. розходу. Видатки пішли переважно на заломку бідним. На зборах вибрано новий виділ, до якого увійшли сен. І. Пастернак, посол А. Васильчук, К. Сичинський, Евгения Мавіка і Гр. Новосад.

— **Факт чи намір.** Українські Шоденні Вісти повідомляють, що дня 2. листопада ц. р. старшина Счової організації в Чикаго під проводом д-ра О. Назарука зложила присягу в ірности буютому гетьманові України Павлові Степану ад-ському. Доносячи про це в свій час ми не мали під рукою чолобитньої телеграми, яку вислано на адресу гетьмана. Не будучи певним чи це автентичний документ чи вигадка гумористичних настроїв ворогів гетьмана, подаємо текст телеграми за „Українським Прарором“. Телеграма звучить: „Отче наш іже еси на престолі, да святися імя твоє, да приймеш царство твоє, да буде воля твоя, яко на Галицько-Волинських землях, так і на землях Великої України, хліб наш насущний даш нам лишити. І не остави нам долги наша, якоже і ми не оставили владам нашим, але карай до крови і сокрушення кости кирилі, а ми всі послухаймо поможемо тобі владі і вночі, на землі і під землею, на воді і повітрію і на кожній місці. І не введи нас во искушєніє; рїшати всіякі справи „самостійно“ не забави нас от лукавого безголовя, щоб ми всі разом як діти одної великої сімї дійшли врешті там, де ясї зорі і тихі води і сади цвітучі і поля пахучі, на сво-бідну землю Батьків, до Соборної і Сильної Великої Гетьмана Богдана, Української Держави. І так нам, Всемогутній Бо-же допоможи!“

— **„Цар“ Кирило в Америкі.** На днях приїхав до Нью-Йорку претендент до російського престолона „цар“ Кирило. З огляду на можливість атентату з боку кому-ністів, ньюйорська поліція поробила спеціальні заходи в цілі охорони анхикія.

— **На виленсько-радянському кордоні.** Польські часописи повідомляють, що в виленському повіті аештовано якогось Солоха, що має бути комісарем чревичайки в Минську. Його мали призначити керманічем шпіонажі на території Польщі. Крім цього відділи польської державної поліції мали виволити в лісах не-свіжського повіту ватагу диверзантів. Начальник ватаги мав згинуті від ран. Одягнений був у військову блузу зі совет-ською звідною на лівому рамені.

— **Крим „невясні кресових“.** „Невясні кресові“ з Волині вислали до польського уряду телеграму такого змісту: „Немає і напад на наших „кресак“ тривають палі. Цілковита бездарність поліції і адміні-страції триває далі. Просимо радикальних заходжень, негайного передання влади безпеченств військовій жандармерії. Инак-ше втратимо „креси“ і згинемо“.

— **Убийство жандарма.** Минулої п'ят-ниці убито в Пикулях під Перемишлем польського жандарма Новаковського. Сл-дство в тій справі веде слідчий суддя Менгер.

— **Хто уладжує напади на „кресак“.** Білоруський посол Тарашкевич заявив на онодніньому засіданні польського сою-му: „Напади на „кресак“ уладжують вій-ськові колоністи, а їх інспірує уряд“. Уся польська преса, за винятком „Роботніка“ накинчилась за ті слова на посла.

— **Бандити, що мешають в палаті графа.** Польські часописи повідомляють, що бандитська ватага „Панича“, яка опе-рувала в окрузі Ланцута і Пшеворська, мала свою „головну квартиру“ в палаті гр. Поточного в Ланцуті. Часті прислуги гра-фа належала до ватаги. Поліція перевела ряд арештувань.

— **Самогубство чи припадок.** Мину-лої суботи найшла залізнична служба на стації Перзенківка під Львовом на заліз-ничному шляху, поширивши на кусті тіло жовіра. Потім виявилось, що шматки ті-ла і одягу були порозкидані здовж заліз-ничного шляху від Кульпаркова до Пер-зенківки.

— **Защемне уислув польських.** Так очеркує „Слово польське“ факт, що Поль-ща дозволила на відвід в її межі „Гансові Еверсові“, що на думку цього органу є „ординарним жидом з плюгавою і не-хлюбною уявою, перверзієм порногра-фом, обмеженим і оглублюючим“. Не маючи причин до захоплення Еверсом, всеж таки нотуємо цей об'я „старополь-ської гостинності“, як класичний в своїм роді. Очевидно, та сама Газета друкує

ріаночасно платне оголошення про від-чит цього „жидка“.

— **Процес Гармана.** Другого дня розпра-ви проти Гармана закінчено переслухання обвинуваченого. Заявив він, що його ні-коли не вживала ганюверська поліція як політичного конфідента. Тіла своїх жертв Гарман рубав на кусні і виносив з хати в торбі на акти, а в кінці палив, або відда-вав своїм співбійникам Грансові, який їх продавав. Переслуханий Гранс заперече-ує, на що Гарман грозить, що коли він не говоритиме правди, то суд дові-дається усе про нього та про тьогого сп-бійника, покищо неарештованого. З роз-приси виявляється, що коли Гарман, в-присутті якогось божельного порыву про-грозив своїм жертвам горла, то Гранс спроваджував до Гармана молодих лю-дей на те тільки, щоб по їх смерті за-брати їх убрання.

Ювілейна подорож до Риму.

Вікторок 16. грудня Комтет подає те-леграфічно Центр. Комітетові в Римі о-статичне число учасників подорожі. Для-того пригадується в останнє, що ре-чинець зголошень минає безумовно 15. ц. м. і всіякі пізніші зголошення не бу-дуть братися під увагу. Ходить про забез-печення приміщення в Римі в часі між 2. і 8. квітня 1925, де вже дотепер вплину-ло сотки тисяч зголошень з цілого світа. Прим. зі самої Нмеччини зголошено до-тепер на юр. рік 60 окремих поїздів, ко-ждей з тисячу прочан. Хтї побоював-ся, що листовне зголошення опзніться, нехай вишле пильну депешу на адресу: Надрага, Львів, Домініканська 11. Вістка в ч. 11. „Нива“, мов би подорож була від-ложена аж на осінь, не відповідає дій-сности. 964 1-1

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Софія Анна Яремивичівна з Відня і д-р Дмитро Мудрецький з Любачева одружені в Відні дня 23. ли-стопада 1924. 3-3

Свічки церковні, мальова-ні, на ялинку, сто-лові і по „Мілька“ в усіх якосях і величинах горючає

И. К. Г у р с к і
ФАБРИКА СВИЧОК

у Львові вул. Шевченка ч. 1.
962 Телеф. 15-84. 1-3

„ПОЛОТНО“.

(Хліборобським продуцентам лєну і конопель на увагу.)

„ПОЛОТНО“, акційна спілка в Львові, вул. Городецька ч. 95, згеорганізована і опєрта на твердих основах, це одинокє українське підприємство, що купує та мі-няє ленні та конопляні сирівці на всяко-го роду ленні та конопляні полотна, чай-ги, сука, бархани, линви, шнури, хомути і т. ин.

Всі інші фірми, які під ріжними назва-ми оголошуються та рекламуються в ча-сописах, це не українські, а напакі ви-ключно чужі, часто крайно нам ворож установи. Ці фірми в спосіб незвичайно принадлиний, але в основі кривдливий, ста-раються вдерти і видурити з рук селян їхню працю, себто прядиво та ленні і ко-нопляні клочі.

Багато невідомих селян, попарши в ру-ки несовісних агентів, що крутяться по місті у Львові та по селах, гірко потерпі-ли і понесли великі втрати через незнання відносини в цій царині торгівлі.

Одним з нечесних способів, якими по-слугуються деякі фірми, є наприклад принада, мовляв залізко-дорожній дирекції не побизють оплати фрахту від пере-силок сирівця до деяких львівських фірм. Це негідний обман, обчислений тільки на невідомість і добродушність наших се-лян. Кожна пересилка залізницею мусить бути оплачена і віяка залізниця на світі не перевозить товар даром. Якщо селянин при надаванні сирівця не платить грошми з власної кишені, то заплатити напевно власним сирівцем, бо фірма стягне собі цей видаток з достави і то вдесятеро більше, як виносить тарифа залізничний. Так то в практиці виглядає добродійство фальшивої реклами.

Тому слід звернути увагу всіх наших селян на галицькій і на волицькій землі,

більших і менших продуцентів прядива, а передовсім всіх зарядів, філій і кружків „Сільського Господаря“, як також Рсеч-отіїв лхувоних і учителів, що одиноким місцем збуту ленного і конопляного сирівця на галицькій території є українська фірма „ПОЛОТНО“, акційна спілка у Львові, вул. Городецька ч. 95. В цій нашій рідній фірмі стрінеється кожний хлібороб з найсправед-ливійшою оцінкою вартости поставленого сирівця, а разом з найкращим спос-обом його виміряти чи продати.

Особливо багато може принести нашій спільній поміч і співпраця Всеч. отців духов-них і учителів по наших селах. Їх розу-міння добра народу і значення наших пи-таних організацій і підприємств може ба-гато спричинитися до розвитку рідної про-дукції. Як „в своїй хаті своя правда“, так через „своїх до своєї хати і свогого бо-гацтва“.

Пора, щобі клич „Свій до свого“ гомонів в усіх закутках нашої країни, та чим скорше воплотиться в діло. Цей клич в наших тяжких під нинішню хвилю умо-винах життя не сміє оставати пустим зву-ком, але законом щоденного життя, бо тільки в цей спосіб дивитимось з нашої нужди, та збудуємо собі кращу будучину.

Один із цих полтвичів має сповнити на-ша фірма „ПОЛОТНО“, спілка акційна у Львові, яка змагає до розв'язання нашого рідного ткацького промислу і піднесення його до найбільшої могутности, як це ста-лося вже в інших народів. Це геліке завдання мусить піддержати вся суспіль-ність. Тому кличемо і визнаємо всіх, кому добро і економічний розвиток нашого на-роду лежить на серці, взяти участь в цій праці, яку ми, при повній реорганізації нашого підприємства розпочинаємо в бі-жучім році. Зокрема знову числимо на наших селянських продуцентів, надіючись, що зі збутом свого ленного та конопля-ного сирівця і заспокоєнням потреб свого домашнього господарства будуть все звер-татися до своєї української фірми.

Кожний се який може стати співласни-ком своєї української фірми через набут-тя акцій, яких емісію якраз оголошено. Ціна одної акції виносить 1.60 зол. А. К

В п'яту річницю смерті найдорого-го муча бл. п.
д-ра СТЕПАНА ГАСЮКА
сотника лікаря
відправиться Поминальне Богослу-ження в четвер, 11. грудня 1924 о год.
9 на о. в Успенській церкві 961 1-1

ОПОВІСТВИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український Наддніпрянський Хор
під прозодом Д. Котка.

У Львові дня 10. і 11. грудня в салі На-родного Дому. Початок о год. 8-й. Бле-ти вже можна набути в Народній Торгов-лі. В четвер, о год. 3-й пополудні відбу-деться концерт для шкільної молоді на який вступ буде виносити лише 1 зол.
940 14-2

Адміністрація Українського Наддні-пряньського Хору має за шану повідомити зголошений листовно співаків та взагалі інтересованих осіб, що директєв і дирек-тор хорі прибуде до Львова у віторок 9. грудня ц. р. і замешкає в Народній Гостиниці. Прийматиме інтересованих осіб в днях 10. і 11. XII. зранку від год. 11-1.
940 1-2

12. XII. 1924.

Молода і старша братіє!
Хто в житті з вас чимсь не радїє
Хай почує: — є надїє —
Вечеріці на Андрія!
Вхід — мов бовш; як торт — вистава,
Ще й товариська забава
Примусово-офіційна
Личить смуток радикально.
Інші пункти незвичайні
Лиш для тих, що прийдуть... в тайні.
Саля Лисенка. 922 1-1

Позір Белзчина! Свято „Просвіти“ від-будеться в неділю 14. грудня 1924 в салі „Народного Дому“ в Белзі. На програму Свята складаються: 1) О год. 6 по пол. Просвітня Аукета з дивним порядком; а) Справа членства Товариства „Просвіта“ — референт Вп. проф. Михайло Галушин-

ський зі Львова. а) Читальня бібліотека — референт д-р В. Чайковський. 2) О год. 6 веч. Святочний Концерт мішанського хо-ру читальні „Просвіти“ в Белзі, на якому виголосить святочну промову Вп. проф. Михайло Галушинський. Обов'язком всіх Виділових читальн белзького повіта, всіх членів Т-ва „Просвіта“ і членів Читальн. особливо з ближніх сіл, є взяти громадну участь у пілому святі. — За Риділ філії Т-ва „Просвіта“ в Белзі д-р Чайковський, голова- П. Гнатівський, секретар.

966 1-1

Позір Брідшина! В неділю дня 14. грудня 1924 відбудеться в салі Музично-го Товариства в Бродях Святочний Концерт з нагоди 56 роковин Товари-ства „Просвіта“ при ласкавій співучасті п. Михайла Голіньського, артиста-співа-ка, героїчного тєчона опери Dela Scala в Медіолянї! Чистий похїл! призначений на „Дар „Просвіти“ — Філія Товариства „Про-світа“ в Бродях. Дня 8. грудня 1924 р. — о. Василь Павула, голова. Іван Ганчанок, секретар. 965 1-1

Трібні оголошення.

ГОЩИПІЄНТ адвокатури, казавел, гля-дає посади в адвоката або нотаря. Ласкаві зголошення з поданням успіхів. Д-р Гнатів Петро, кавч. адв. Ленція Львів, Гродзіських 2. 969 1-2

МОЛОДИЙ, безженний, іспитований „ч“ пошукує посади, може лєсти хор. Зго-лошення до Адміністрації для лєка. 970 1-1

2 ОХ ІМНАЗИНИХ УЧНІВ прийма мешканця. Зголошення: Львів, вулиця Ткацька 38/1. Юнжакова. 973 1-1

ДВОКАТ д-р ІВАН ТУРЯНСЬКИЙ в д-крив адвокатську канцелярію в Коло-миї і веде її при вул. Крашевського ч. 76. 972 1-3

СЛУЖБА БОЖА на мішаний хор в лег-кому стилі Ярославенка го набуття в усіх книгарнях. Партитура з голосами 8 золотих. 803 9-10

ОГОЛОШЕННЯ.

Учителі (-льни) і унів-чені семинаристи

з сем. матурою, що остаеть без пос-ти, зволать готати свої адреси Стагінній Кружка УПТ. в Перемишлі на адресу: Іван Гонтарський, урядовець Кружка УПТ., Перемишль, вул. Сєпендя 7. 959 1-1

Швальня „Марійських Пань“ пошукує **управителів**

до геліке поліції жіночих сумонь, а н-чого і мужеського сілля. Вимагається до-кладне знання крою, шиття та солідности і енергії в веленню школи. — Посада до об'яги сєчас. — Дасмо: піле удєр-жаня мешканця і платню після умови. Зголошення слати: **Несторовичева, Пе-ремисьль, Шашкевича ч. 15.** 1-1

ВДОВА по управителю школи, без-дітня, дочка сьятєника, 40 літ, глєдає товариша життя для себе відповідного. Зголошення до бюра Бріка, вул. Костюшка 971 ч. 2, під М. К. 1-1

Звичайні загальні збори

Української Повітової Буси ім. Мар-їяни Шашкевича в Бродях
відбудуться дня 20. грудня 1924. о год. 3-й попол. в локалі Т-ва „Основа“ в Бродях з слівочим дивним порядком: 1. Отворення зборів. 2. Відчитання прото-колу з попередніх заг. зборів. 3. Звіт Ви-ділу за попередній рік. 4. Звіт Контр. ком. і утілення абсолюторії. 5. Вибір голови, 2 зг. 3 виділових і 9 заступників. 6. Вибір 3 членів контр. комісії. 7. справа обсади посади префекта. 8. Зміна §§ 13, 31 і 32 статута. 9. Внесення і запити членів. — На-случай коли о 3-й год. не явиться прити-санє статутном число членів відбудуться заг. збори того самого дня і в тім самім місці о год. 4. попол. без огляду на число присутних членів. 960 1-1

Хто бажає піднести українську Торговлю і Промисл, той СУБСКРИБУЄ акції Акційної Спільни

„ПОЛОТНО“ у Львові
вул. Городецька ч. 95.
10 штук коштує 16 зол.

Субскрибувати можна в Дистри, Центро-Союзі і Народній Торговлі у Львові і в про-вінціональних складах, та в Земельнім Банку Гіпотечнім у Львові. 1-

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДГОЛ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., П. пр.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. перепод.
Реклама не зветується.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно в краю 4*25 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7*50 зл., Німеччині 7*50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7*50
зл., Австрії 7*50 зл. Зміняє
ціни 1 раз.

В справі оголошень
звертатися до Адміністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: П-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Німецькі вибори.

Перше враження, яке полишається при порівнянні цифр поодиноких політичних партій у Німеччині, відповідає вповні тому становищу, в якому знаходиться ця держава у калейдоскопі міжнародних подій. Нова земля, що має там виринути з невтохмиреного ще моря війни та революції вкрита покищо мряками. Нові вибори не дали такої рішучої переваги одній партії як в Англії. Німеччина силкується вибрати один шлях, стоячи на перехресті і схиляється шораз більше до середньої дороги, але її вагання ще не скінчилися.

При останніх виборах ставало більш як 4500 кандидатів; з нього греба було вибрати лише 484 послів. А скільки партій та груп подобала на вивісках ярмарочних буд; ніякої прозорості у партійних програмах ні різкого протиставлення суперечних суспільних напрямків. Та певне одно: що німецька суспільність не є настроєна на крайні тони. Баварські монархісти-націоналісти, що невпинно мріяли про відродження кайзерівських традицій, вийшли сильно побиті з першого місця, яке займали раніше, перейшли на п'яте. Комуністи втратили приблизно 20 мандатів у користь соціалістів і тому відграватимуть ще меншу роллю, як у попереднім парламенті.

До голосу доходять три партії: соціал демократи, націоналісти та центр. Між ними пічнеться змагання за провід в уряді себто за більшість у парламенті. Центр як цілість є чині без сумніву основою влади та впливу в державі; правда, що його коаліція з партією сильнішою, ослаблює верховодяче його становище, однак „велика коаліція“ є імовірно тихою мрією канцлера Маркса. Чи соціалісти, а навіть демократи згодяться на цю комбінацію не вже інше питання. Та не в ньому лежить суть справи. Головна вага нових виборів не вирішення самого напрямку офіційної державної політики: чи згода на компромісову дипломатію дотеперішнього уряду, чи спроба визволитись від гегемонії союзницької опіки і з пут Версальського договору?

Відповідь на ці два питання нікавила в першій мірі публичну опінію у Франції та в Польщі. Ці дві країни загрожені невпинно самою можливістю відволонення односторонньої, активної Німеччини, бажали, щоби німецькі парламентські вибори були якнайкращим ствердженням нового політичного курсу, що вважає своєю біблією Версальський договір і єдиним своїм обов'язком виконати його святи до-

маганч, відпекавши навіть думки про змінення тетерішнього вишнєного організму німецької республіки. Вибори не дали такого результату і дати його не могли. Німецька республіка сама є компромісовим твором. Її керманічі мусять шукати поєднання між традиційними ідеями Німеччини, новими формами життя і накиненими на державу мировими зобов'язаннями.

Новий німецький уряд знову буде коаліційний та компромісовий. Без огляду на комбінації партій, що візьмуть у ньому участь, він продовжуватиме нелегку політику, якої завданням є погоджуватись на репараційну програму Франції та Англії і одночасно погоджувати публичній опіні у Німеччині, яка хоче, як кожний загаль, мати ілюзію, що робить лише те, що хоче.

Невдалий переворот в Естонії.

Нашим читачам відомо вже з коротких телеграфічних звідомлень про те, що в столиці Естонії мала місце в день 1. грудня невдала спроба комуністичного перевороту. Комуністам вдалося опанувати залізничний двірець у Ревелі, почути й телеграф, деякі міністерства і будинки поліції. На протязі кількох годин вони мали фактично владу у своїх руках. Урядові війська вели з ними завзяті бій. В результаті переворот не вдавсь. Уряд налічив ген. Лейдонера особливими уповноваженнями та проголосив у півдні Естонії вимковий стан. Ген. Лейдонер був саме тим, який здусив при допомозі урядових військ комуністичне повстання. В часі боїв вбито 70 людей а поранено 55. Жертвою перевороту впав і естонський міністер шляхів Кирк, якого вбили комуністи по дорозі на двірець.

Слідство в справі того невдалого перевороту виявило, що повстання підготовано по вказівкам III. Інтернаціоналу в Москві. В Естонії давно рахувалися з можливістю такого повстання. На це вказували многі факти. Та сам факт повстання наступив скорше ніж його надіялися. До його прискорення причинився відомий процес 149 естонських комуністів. На цьому процесі поводилися обвинувачені комуністи дуже визиваючо і багато з них налякало недвозначно на недалеку помсту. Головний обвинувачений в тому процесі посол до естонського парламенту комуніст Ян Томп назвав у часі розправи суддів падлюками. В зв'язку з цим справу

Андріївські Вечерниці

з аматорською виставою і товариством заборони відбудуться не як було оголошено 12. ц. м. в салі Лисея але

13. ц. м. в салі НАРОДНОГО ДОМУ

заходом філії Українського Кооперативного Товариства охорони дітей і опіки над молодію. 1—4

а на те, що в деяких умовинах мусить. Свіжо підписаний німецький торговельний договір з Англією — про який ще нам доведеться писати — зміцнив помілковані німецькі партії в останній хвилині перед виборами. Тепер цікаво буде побачити: наскільки німецькі партії є вдоволені результатом виборів і як гадають упорядкувати свої взаємини на парламентській арені при складенні нового уряду.

ЧЕРГОВІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

уповноважених Народною Радою Князя Соколя Слонимського

відбудуться в п'ятницю 12. грудня в р. о. год. 4-й го п'ятні у власній домівці. Ринок в. 36/1. Даний порядок оголошений в „Ділі“ з 26. листопада п. р. і в „Господарсько-кооперативній Часописі“ з 1-го грудня 1924. — Дирекція

Естонський уряд протесту не приймає.

Дипломатичні заступництва всіх європейських держав висловили своє співчуття естонському уряду по причині жертв перевороту. Цілі дипломатичний корпус взяв участь у жалбному богослуженні за вбитого міністра Кирка. Із це богослуження уряд теж остаточно не заперечує патяцького представника. Генерал Лейдонер заявив, що всіх комуністів, що мали якензбудь відношення до перевороту, буде розстрілюватися. Очевидячки, що все це спричинює дуже напружені відносини між Естонією та СРСР.

Вся отія європейських держав станула по стороні Естонії. Комінтерн знов скомпромітувався в очах всіх європейських держав. Правдивість листу Зіновєва до англійських комуністів одержала нові докази саме в останньому перевороті. Слідство виявило, що комінтерн приготував також комуністичні перевороти не тільки в Естонії, але й на Литві та у Латвії. Виявилось далі також те, що повстання підготовляв і один урядник радянського посольства в Естонії. Ця обставина служила би знов доказом на те, що функціонари Комінтерна ідентичні з урядниками СРСР.

Та на тому не кінчається компромітація комінтерна і СРСР. Бо ось у Югославі заговорили голосно про те, що уряд Паїча є в посіданню таємних оригінальних документів про договір Радіча з більшовиками. Ці таємні документи невідомими шляхами попали з більшовицького представництва у Відні до рук югославського уряду. Документи доказують, що Радіч мав зобов'язатись підготувати та підтримувати комуністичний переворот у Югославі та в інших балканських державах.

Безперечно, що ці факти вкупи з назріваючою внутрішньо-партійною кризою у зв'язку з останнім літературним виступом Троцького ставлять більшовицьку внутрішню і закордонну політику в незвичайно важке положення. Всі ті неспіхи дуже не на руку більшовикам, які за всяку ціну бажать добути закордонних позичок для направи своєї економіки. В. М.

Видавнича продукція.

Державне видавництво України видало за минулий рік (жовтень 1923 р. до жовтня 1924 р.) 471 назв книжок, в числі 5,47.525 прим. В жовтні 1924 р. випущено 71 назв, в числі 1,474.000 прим. Друкується і незабаром вийдуть у світ 189 назв, в числі 2,000.000 прим.

Пр. 1048/24. В імені Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внісок державної прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 269 (10362) з дня 3. XII. 1924 р. в артикулі під заголовком: „Листи Варшави“ в уступак: а) підтримав перший, б) далі уступ між словами першими а) зепех, ц) з'являється а) підписом: Сергія Хруцького, д) Гельсінфору а) з'являється в цю з'являється в собі еста з'являється в §. 62 а) закону карн. узн. док. за 9 дні 2. грудня 1924 року, конфіскації за з'являється з'являється знищення цілого

наклад і видав по думці § 493 п. кар. заборону дальшого розширення того друкованого письма. Заразом видав наказ видільному редактору той часописи, щоби за рішенням помістив безплатно, в найбільшій числі і то на першій сторони. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвизначені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 д. п. п. 1906 ек 1861 а іменозасудження за переступство на гривню до 400 з. п. — Львів 4. грудня 1924. (Підпис мечеткел)

Боротьба за Гібральтар.

СТАТУТ ДЛЯ ТАНЖЕРУ.

У той самий мент, коли напруження між Англією та Єгиптом не втихомирилось, на другім кінці Африки входить у життя конвенція щодо Танжеру, портового міста Марокка, над Гібральтарським проливом — одного з найважливіших стратегічних пунктів для світової політики. Від 1-го грудня ц. р. Танжер одержує новий міжнародний статут, якого основи були покладені у грудні минулого року. Він стає неутралізованим, лишаючись під номінальною суверенною владою мароканського султана.

Ось кілька пунктів нового статуту: адміністрація міста і 200 кв. миль (англійських) довкола лишається в руках адміністратора (губернатора), який звітлює ним як голова законодавчих зборів.

На протязі шести років цим губернатором буде Француз, а його два заступники: Іспанець та Англієць, — з яких перший буде міністром публічної гігієни, довгий — фінансів. Законодатні збори складатимуться з 26 членів, вибраних з поміж підданих держав, які мають у Танжері свої представництва і з поміж чорного місцевого населення та Жидів. Головним завданням нового статуту є забезпечити неутралізність Танжеру, щоб ніхто не мав права робити там ніяких воєнних приготувань і щоб комунікація у Гібральтарським проливом могла бути вільною. Поліція у Танжері складатиметься з 250 людей, під проводом бельгійського капітана.

Як відомо, населення та територія Танжеру були предметом на протязі довгих літ заздрого та руйнуючого суперництва великих держав, з поглядом торговельного та стратегічного. Найбільше заінтересованими є держави, які саме тепер підписали конвенцію: Англія, Франція та Іспанія. Це не виключає можливості, що коли інші держави зголосять свої претенсії до цього неутралізованого місця, старі дипломатичні антагонізми знову стануть на черзі дня. У першій мірі виринуть там труднощі фінансові; піддані держав, що не підписали конвенції, не мають обов'язку платити податків. Це саме торкається судової юрисдикції; вони не ставитимуть перед мішаними судами ібо не підлягатимуть владі нової поліції. Є надія, що держави, які ще не підписали конвенції: Бельгія,

Голландія, Португалія та Америка згодяться на підпис.

А проте треба лякатись опозиції з боку Італії. Знехтування цієї середземноморської держави в такій важливій справі вразило сильно сінйора Мусоліні. Інтенеси Італії у країнах з мусулманським населенням є такі великі, що вона не зможе зрестись своїх дотеперішніх впливів. Самі твоячі нового статусу не є дуже захоплені виробленим проектом неутралізації Танжеру. Правда, що рідко коли на такім малім просторі зійшлися такі великі держави у спільній організації праці, але рідко коли панувала більше напружена атмосфера на берегах Африки. Від кількох тисяч літ чорний суходіл був предметом завоюницьких зазіхань білої раси і джерелом небезпеки. Лондон, Париж, Мадрид та Рим стежать уважливо за подіями в

Африці. Чи веднаються ці центри разом в обороні європейської гегемонії чи їх поодинокі великодержавні інтереси стануть предметом нової європейської воєнної допомоги недовдоволенню мусулманського світа, ось питання.

БАЧЕВСКОГО
ЛІКЕРИ
ABRICOTINE
BANAN
CHERRY
CUPACAO TRIPLE SEC
GRIOTTE
MENTHE GLACIALE
ORANGE SEC SEC
ROSE
SOUVERAIN 902 a) 2-3

Польська окрайна політика.

ПРОМОВА ПОСЛА В. КОЗУБЬСЬКОГО В СОЙМІ В ЧАСІ ДЕБАТИ НАД ДОДАТКОВИМ БУДЖЕТОМ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ 4.XI. 1924.

Додатковий бюджет міністерства внутрішніх справ передбачує підвищення витрат на суму 32,312 470 зол. польськ., яку то суму санкціонувала бюджетова комісія сойму згідно з побажаннями уряду. Коли порівняємо підвищу суму зі загальною сумою витрат М. В. С., передбачених скарбовим законом з 1924 р. то побачимо, що в додатковому бюджеті ці витрати підвищено на 22 проц. Підвищення складається переважно з позицій, що відносяться до витрат на державну поліцію. І нічого дивного в тому немає; віддавна вже чуємо з тої трибуни, що це міністерство годилося би назвати міністерством поліції — тобто міністерством боротьби з внутрішнім ворогом, бо інші функції того міністерства цілковито заабсорбувала поліція.

Вважаю за вказане пригадати соймові на цьому місці картину з недалекого минулого. В 1919 р. перед польською окупацією Волині видала українська організація „Комітет спасення України“ відоzu до населення Волині, в якій характеризувала Польщу як імперіалістичну державу зі завоюницькими цілями. В цій відоzві було сказано, що польська влада приносить зі собою рівночасно національне та соціальне поневолення, відбирання

православних церков, масово релігійної війни а для селян привернення панщини. Читаючи ці відоzви, не всі вірили, що в XX. в. можуть насправду сповнитися заповіджені тою відоzвою нещастя. Однак будучність виявила, що автори тої відоzви були людьми розумними і передбачили добре, який напрям прийме польська політика на т. зв. „східник кресах“. В літах 1919—1920 деякі групи українського населення, прилученого тепер до Польщі, мали надію, що по закінченню війни наступить там спокій і порядок і що, коли така вже наша доля, то мусимо піддатися оружній силі. А польські кермуючі чинники шонайменше будуть вистерігатися тих помилок, які вже свого часу довели Польщу до втрати державної незалежності. Здавалося, що Польки, які на власних шнях двигали тягар національного гнету, не будуть приношувати до українського народу методів екстермінаційної політики. Але Польки все забули та нічого не навчилися і українські землі стали об'єктом найбрутальнішого і найбільш екстермінаційного панування. Наші землі, зруйновані ґрунтовно світовою війною, здавалося, найдуть деяку опіку і ними в першу чергу займуться

польська держава та допоможе їм відбудуватися.

Та до цього часу цього не зроблено. І населення масово й надалі мешкає в підземних схованках, що з правила є джерелами тифу та інших запальних недуг, як це діється, наприклад, в районі піки Стохід і в деяких місцевостях Східної Галичини. Для успішного усунення тих запальних недуг слід перш за все знищити саме їх огнище, бо причиною виникнення інших компромісових середників запобігання буде тільки палітивом. Але й ніяких палітивів не проводиться, натомість л'сові багатства українських земель по варварськи нищаться та експортуються за кордон, чого не зробив би ніякий добрий господар, що дбає про добробут свого господарства.

Правда, о імпортовані на „кресах“ осадники одержують потрібний будівельний матеріал у вистарчаючій кількості, але багато з нього продають осадники спекулянти, що викликає оправдані нарікання місцевого населення на владу. Польща, що сама не допомагає українському населенню ні у відбудові ні в напрямі зруйнованого господарства накладає і стає з нього рівночасно непосильні податки в такий спосіб, в який колись збирали „ясно“ побідники з побіджених. У своїй екстермінаційній політиці польський уряд забув про заспокоєння земельного голоду місцевого населення і поступив цілком протилежно: замість переведення земельної реформи почав він насилати на нашу землю військових осадників і цивільних колоністів, забороняючи рівночасно місцевому населенню всякі трансакції зі земельними посідами.

Осадники, почувачи себе героями у завоюваній країні, погорджують місцевим населенням, виснажують себе понад нього в характері носіїв мнимої культурної місії. Всі ці „культуртрегери“ обдаровані щедро пального зброєю творять тепер комітети оборони і претендують на ролі другої влади на наших землях. У відоzві, виданій одним з тих комітетів в дагоу 11. вересня ц. р. а спрямованій до місцевого українського населення, обвинуваченого в співучасті організування диверсійних ватаг, читаємо між иншим: „Перестерігаємо, що кожний помагачий большевицьким бандам чи то шляхом допомоги, чи інформації, чи переходування, буде покараний карою смерті та спаленням усього свого майна. На випадок потреби

ІЛЬКО БОРИЩАК.

Східна та західна культура.

(Лист з Парижа)

Майбутній історик нашої сучасної української еміграції буде вражений бідністю її політичної думки. Ні одної нової думки; з чим виїхали — з тим і вернулись, — як взагалі повернуть. Це явище вражає тим більше, коли прирівняти великанську інтелектуальну працю російської еміграції. Хочемо зробити кілька уваг про один з напрямків цієї думки.

Недавно російський публіцист та історик Борис Мірський мав у Парижі відчит, який виїшов на французькій мові окремим виданням, з передмовою історика Оляра.* Свій відчит назвав Мірський „Скитів“, під якими розуміє ту частину російського громадянства, яка в певних ідеологічних підставах відкидає всякий контакт зі Заходом і навіть є йому ворожа. Автор сам признає, що не буде викладати *in ira et studio* ідеологію „Скитів“, а різко критикує її зі становища „Західника“, для якого вся

історія людства починається шойно з 1789 р. Ми не підємо за автором у його критиці скитської ідеології зі спеціального становища „західника“, бо багато в дечому не погоджуємось з нею, а дамо лише начерк самої ідеології.

Антизахідництво „Скитів“ у загальній своїй ідеї не оригінальне, а стоїть у близькій зв'язку до того, про що так голосно нині кажуть на тему „кризи західної культури“ (Шпенглер, Уламун, Ферро, Анжель, Жид і ин.). Але „скитизм“ має децю своєрідного, що можна протягнути від XVI віку з Ніла Сорського і Йосифа Влоцького через Хомякова та Победоносцева.

Перелічити хочби головних російських публіцистів і письменників, проклинаючих на протязі століть Захід і віруючих „в особую статю“ Росії — це значить дати історію розвитку російської суспільної думки. Все одно, чи неґація Заходу має своєю підставою „общину“ чи православ'є, чи народничество, чи революційний соціалізм. А Блок, в якому бачили, не без підстави, наступника (Пушкіна, кличе: „Доки ти ще не загинув... в останній раз образуємся старий світ“ (Європа), а Іванов-Разумнік, історик нової російської інтеліґенції, з гордістю пише: „Так, ми азіати з кривими і вовкуватими очима... Між Росією Європою казав архіреакціонер Тют-

чев (1803—1873) є вічний і глибокий філософський антагонізм; між ними не може бути ніякого замирення чи перемов: життя одного — це смерть другого!... І Іванов-Разумнік певний, що „новий російський скитизм резолюції оберне в політ увесь світ, відре маску з Атланта, цього світового дрібного буржуа, бо у воґні, у хуртовині і бузі народилося нове Єванґеліє, Це Єванґеліє — це совіти. Царизм і большевизм логічні висновки одного і того-же „скитизму“. Совіти ясно і голосно ненавидять Захід, від якого вони відокрамлилися всією своєю зовнішньою політикою і комуністичними принципами. Єдині можливі взаємини зі Заходом — це комерція. Так колись самодур-реакціонер Ростовчин переконував царя Павла що „Росія не повинна мати з иншими державами інших взаємин крім комерційних“.

Ось з протилежного боку професор Устрялов, духовний лідер „сменовеховцев“ співає дитирамб „цареві Грозному“, коли „навід, втомлений насильством... піддався добровільно під 10-річний терор, аби утворити великодержавність Московії“. Тому Устрялов приймає большевизм, який так уперго бореться з невинними Устрялову демократичними принципами: „свобода, рівність, братерство“. Він цілком погоджується з цією совітською

ідеологією, хоч за вихідний пункт бере не Каола Маркса, а найстрашнішого песеміста російської реакції Константина Леонтьєва. З особливим смаком Устрялов цитує такі слова Леонтьєва:

„Няке польське повстання, няке Пугачевщина не може так пошкодити Росії, як мирна, льоальна демократична конституція... Другий „сменовеховець“ Лукинов стверджує, що руйна демократія — щастя для народу. „Загтра Росія безмірно яснійше, ніж цивілізоване сьогодні європейських демократій“. У такт Йому Стеклов, головний редактор „Известій“ пише: „Сучасна західна Європа це царство зла, брехні, експлуатації, насильства...“ Знову таки з протилежного табору старі наші приятелі Струве і Василь Шульґин відгукуються: „Мені осоружна демократична ненависть проти царизму“ (Струве), „ідея батьківщини у совітській поезії мені чужа, вона зріла, як дорогий не вино, як паний фільтр патріотизму“ (Шульґин). Струве, якому такою дорогою була колись робота царя Петра, лийн відхрещується від заходу. Такий авторитет у науці права як Новгородцев пише цілу книжку, де докажує кінець заходу і „нову еру сходу“: „майбутнє належить до одного лише народу в Європі — російського“. Тільки, що тоді як Єсенін, Стек-

* Boris Mirsky. Les Scythes. Préface de A. Aulard. Paris. Povolotzky et Cie.

не спинимосся перед паленням цілих сіл...“ Підписано: „Волинський комітет самооборони“. Не обмежу- ючися цєю заповідженою у відозві широкою акцією, осадники широ- ко послуговуються зброєю у всіх не- порозуміннях між ними та місцевим населенням, не стараючися навіть про допомогу у місцевої влади. Так, нпр., у креміненькому повіті на Волині селянин з Вишнівця Ле- венець стрінув у своєму лісі літом п. р. жінку осадника Белдову, яка рубала молоде дерево на т. зв. „тички“. З метою провірення прі- звища пошкотовачий узявся до осади, в якій вона мешкала. По дорозі переймив його муж Белдо- вої з одинайцятьма товаришами і вони вкупі побили Левенця до втрати свідомости за одно тільки домогання усталити прізвище оло- би, яка його окрадала. Белда стрі- лив до Левенця з револьвера, на- слідком чого той дізнав тяжкої ра- ни, якої ще по нинішній день не вилічив. Осадник, що так побив та поранив Левенця ходить собі сво- бідно і до тепер не був притягне- ний до ніякої карної відповідаль- ности. Не один раз було й так, що осадники організували банди, які нападали на проїзжих, нпр. в селі Загайці, креміненького повіту кіль- кох осадників напало на тамош- нього купця, що віз алькогольні напитки і ограбили його. Факт цей доказує, що протеговані місцевою владою насаджені елементи є ціл- ковито здеморалізовані, а їм саме згідно з ідеєю „кресового осад- ництва“ мала бути доручена місія зашпильовання польської держав- ности і культури на східних „кре- сах“.

(Докінчення буде.)

Культурна Абдера.

**Зшехпольська демонстрація проти
Г. Г. Еверса.**

З новинарських зміток нашим читачам вже відомий скандал, який опинився гравився у Львові на ґрунті зоологічного польського шовінізму; підбехтані оґачами ашехполякері, чорносотеними "Словом польским" і подвійною "Газетою подзенною", польські євдецькі студенти вку і з усячим невідповідальним шумовенням "на-родово чуйонних" організацій висистали і мало не пубили одного з найгостосі-пших сучасних німецьких письменників, Га-нса Гайнца Еверса. Еверс приїхав до Льво-ва на започошення гурта польських письменників і журналістів виготосити два від-читати на тему "Моє мистецтво і моя пу-блика". Відчитати мали відбутиса в салі "Со-кола". Виподаво до остенього білету, і поя у прелєгента на естраді зустріли фре-нетичні одлески. Та в цій самій хвилині з галєрії пронісся пронизливий свист. На сал-ю гучною вдерлися заздєлєгдє зоргані-

дов. Разумнік визнають за нарід російський громадян республіки, для Новгородцева російським народом являються емігранти. Поруч з Новгородцевим стоять його учні „евразійці“. Група молодих російських учених і письменників видала в Болгарії книгу під назвою „Евразія“. Девізою авторів цієї книги: абсолютна негация заходу і народини „евразійської“ Росії, яка знаходиться поза Європою. Вони пррголошують заходо-ві немилосерну війну, але в протилежності до червоного „скитизму“ наближаються до офіційної старої доктрини з Уваровською формулою: „православіє, народність і самодержавіє“...

Ці приклади можна було би і далі продовжувати, цитуючи Мережковського, Бердяєва, Булгакова...

Але досить. Маємо вироблену і цодо змісту і шоло форми идеологию, в деяких своїх основних тезах еднаючих Росіян по обох боках кордону Радянського Союзу. Як це часто бувало в історії і буде ще не раз, отакі ніби-то на перший погляд мирні, теоретично-схолястич і суперечки матимуть, та вже в певній мірі мають велике політичне значіння. І в першу чергу це торкається Українців і закривати на це очі було би нерозумно. І тут вертаємось до початку нашої заміт-

звані демонстранти: серед публичні запланувало спершу збентеження, потім обурення на авантюристів, а вкінці паніка. Бу в руках боївців з'явилася голуб з папкою також — його авторі. Прелегент пробував літв'їдувати скінтат як звичайне непорозуміння, намагаючись пояснити розушним гурп-татотатом, що він автор аполітичних романів, ніколи не мав нічого спільного з політикою взагалі, та з якою небудь антипольською агіткою з окрима. Його закидали і, як згадали, малі не побиди, а в купі з ним польських письменників А. Катлі, що малі цивільну відвагу боронити перед обурювачами престіжу польської національності (демонстранти спізнали Рату) фрив сатовані слази чужинського Келеттот ста. Ротува Г. Г. Еверса прихити й на разі т-р Ле-Ганкетти; він вів його зі салі й в а-т-позі межі посажності пестуєти хороших воювників і під стягу Гей-кого, Гломбінського і ком-т. Якжя причина демонстрації? Осьта, що Г. Г. Еверс є німецьким письменником і свій відіт мав вигодувати по нім-цькій, і що він — своїм походженням Жиді...

Описаний гомантат незвичайно маркантною причиною до характеристики рануючої нинішньої Польщі: т. зв. громадянської думки, тої гнилої й важкої атмосфери, яка тяжить однаково на всій державній польській політиці, що й на поєзському кутурному життю. Це атмосфера вузької й болотистої маломістечкової вулиці з її спантеленими, демагогічними й отруєливими гаслами. Ігноруєця, обскурантизм і ретроградність, а нат усім ним висівка патріотизму й національний прапор.

Гаяс Гайнц Еґерс, автор "Альвани", "Жаху" й "Вампіра" користується не тільки легким розголосом у Німеччині, але й чималою славою по всіх культурних країнах. Його твори перекладені на десятки мов (мич. року накладом "Українського Видавництва" у Львові вийшов переклад його "Ізвіті і я". Про цю книжку ми помістили ширшу рецензію згадку). Його деякі літературні фелетони, наріжні й есе є просто безкінченнійші. Та свою популярність Г. Г. Еґерс придбав собі саме завдяки своїм проєкціям, з якими від гок в озідати столиці культурного світа. Реч ясна, що там, у столицях культурного світа йому не траплялась ні разу така пригода, яку уперве в життю зазнав у... Львові.

Та немає нічого злого, щоб не вийшло на добро. Почуття огиди й призирства, що огортає людину при зустрічі з таким принципами й такими методами боротьби, які ось виявляв скандал у селі польського „Сокола“ у Львові, не може затерти деякого вдоволення: дрібненькі яранжери й ще дрібніші виконавці того скандалу зроблять цілий Польщі прегарну рекламу по всій широкій чужині! Про це вже певно побаче сам Г. Г. Енгельс, його літературні приятелі й чужинецькі синдикати письменників. Світ матиме знову змогу побачити справжній образ культурного здичиня рекламаних культуртрегерів.

Як зауважимо, у Г. Г. Євєра була делегація від українських студентів, яка висловила йому співчуття з приводу ганебної поведінки польського студентства й докладно зясувала йому образ загального відношення у Польщі до всього, що непольське. Далішні, українські студенти запросили славетного письменника дати в дні виключно для української публіки. Розмова велась у дуже сердечному тоні.

ки про абсолютну бідність нашої емігрантської політичної думки.

А було колись... В той час, як Ніл Сорський і піп Сильвестро уже замикалися в ІІІ-му Рині, сини України входили в безпосередній контакт з великими центрами Заходу. Хмельниччина чи мезепинці мали певну ідеологію, яка стояла на рівні тодішнього заходу. Із якою погордою молодий Облик пише про „самопезність Москвитів, бо нарід цей з Європою зносин не мав і вище всього ставить свій край, хоча ніякої академії там немає“... Все це було колись. Ціла низка причин склалася на те, викладати їх треба би в окремій книзі — науково обоснованої української ідеології нині не маємо. І не з сьогоднішнього дня; це вже Сачиз і Куліш і Драгоманов. Можливо, мали таємні надії, що, як це і буває, в процесі революції витвориться ця ідеологія. Ми пережили цю велику національну і соціальну революцію. І щож? Читайте радянські українські журнали, часописи. Своєрідного, окремішнього світогляду та тону нема і куда цікавіше з наукового погляду почитати російські радянські журнали і часописи.

А на еміграції?... Пустота і трічі
пустота.

З „Юдиного мішка“.

Хлібороби вилазять з кертичних
ноз.

„Слово польске“ вже кілька разів заби́рало го́лос, що́би піднести ко́нечність ви́давання хрунівської газетки, яка за́ступила би по́передні польські́ органи́ для́ туманення́ селя́нства, як „Рідний Край“, „Обнова“, „Хлопська Правда“, „Радикальний Голос“ і „Право Народу“. Перші́ два — як ві́домо — ви́да́вчів „Пяст“ на спі́лку з коли́шнім політи́чним відді́лом ДОГ, дру́гий політи́чна дефе́нзива, тре́тій Сто́впюк і Т. Лавру́к, а четве́ртий хлі́бодіи́ при до́помозі дуба́деків.

Та на протязі довшого часу не було жадного печеричного свистка. Атмосфера була рідна від болотних випарів нікчемности. Дуже турбувалося „Слово польске“, вказувало державним і своїм партійним чинникам на konieczність годівлі хоч частини звиклених одиниць затопленими коржами з швехпольської печі. Ці поклики не пішли на марне. В нещасній Коломій, яка від довшого часу служить прибижищем всяким зникчезним типам, 7. ц. м. появилася тижневик „по справам політичним і суспільно-економічним під назвою „Нове Діло“. Очевидно крадіж тільки одної назви, хоч її де-що змінено через прикметниковий долаток, зразу характеризує цей „чесний“ гурток швехпольських наймитів.

Пригляньмося тепер „платформі“ і „принципам“, які окрилюють хлібодійських герольдів. В „перелопачці“: „Перше слово“, підписаний „нач. редактором“, витягнутим із закамарків суспільного життя якимись Модестом О л ь х о в и м, урядничиною в Коломиї, проголошується, що їхня партія, „українська народна партія“, здобула вже сотки партійних членів і кілька економічних інституцій. В існування членів цієї деморалізаторської ячейки — розуміється — не соток, а кільканацятч, не сумнівається; за те в сфері містерій обертаються їх економічні інституції, хіба що кожний член одночасно персоніфікує собою одну таку інституцію, якої каса знаходиться в його власній кишені.

Коломиські хлібоїди будуть "боротися" з більшовицько-саботажівськими організаціями і з трудовиками. Вони хочуть

„провадити нарід не в диявольське пекло, але на чисту дорогу правового державного життя, де нема безprawства, де є поступ і де всіх людей хоронить рівний закон“.

Очевидно, вони й не без союзників.

...наразі — кажуть вони — союзником своїм можемо уважати тільки українську селянсько-радянську партію, додати чисельну і закріплену, щоб можна було з нею робити спільне діло. З іншими українськими політичними групами, доки вони не стануть відкрито і без лібералізму на державнім становищу, ми — річ ясно — мусимо боротися».

Значить союзником хлібоїдів є ославлений „радикальний дуб“ Павло Лаврук з Іспаса зі своїм сином і може кількома своліками, що разом творять в Іспасі „досить чисельну і закорінену“ в хоуністві партію. На інші „політичні групи“ кидають анатему всемогучі хлібоїди і будуть з ними „боротися“. Значить поліція матиме більше роботи, провітатиме донощитво морально звихнених, ласих на наживу, знікчемілих типів.

Хлібади будуть „здобувати“ все „для народу“, щоби він чувся,

„Як у себе дома, та був чинним го-
рожавином держави, бачучи в ній
свою власну світлу будуч-
ність“.

А це називається новим, великим державним ділом.

Після такої знаменитої „платформи“, „програми“, випущено з „Юдиного мішка“ кілька огидних вісток з провокаційним жалом. Отже „телеграфом і телефоном від варшавського кореспондента“ подають хлібоїди, що трудовики облять

наступ на польський уряд, щоби Ольшінського зробив львівським воеводою, усунути зі Станиславова поєв. Юристовського, віддав — очевидно — трудовикам „Народ. Дім“ і „Ставо. Інститут“ або їх комісарем зробив д-ра Ст. Фелакса. В справі українського університету — на основі хлібодської провокації — мали інтєрвенювати особисто у Варшаві проф. Томашівський і д-р Р. Смаль Стоцький. Їм би то відповіли, що український університет буде певно в Квякові — а на всякий випадок оба інтервененти і проф. Студинський одержать катєдрч на котрімсь з польських університетів. На добавок причлутано до цих „телефонічних“ вісток і синка печеніжинського нафтаря — д-р Ст. Вінненца, який „має обняти важне урядове становище і занятися українською справою“. — А щоби цим „сензаційним“ вісткам надати пилля і правдоподібности, хлібодський пос. Залупський витягнув на пенні світло також тайни свого клубу, подаючи, що з новим роком пічне у Варшаві виходити урядовий тижневик українською мовою під редакцією Ст. Чарнецького, якого йому не повелося переперти на становищі секретаря хлібодського клубу.

Звертаємо увагу на провокації хлібоїдів відносно „наступу трудовиків“ і справи українського університету. Метою цих наклепів є компрометувати поодиноких визначніших громадян, ставити їх в підозріле становище, відбирати віру з громадську мораль. Ми різко побороювали і осуджували всякі позачулкові, нереальні й супереччі з національним інтересом заходи деяких одиниць в університетській справі, однак остання вістка є ганебною видумкою. Те саме толкається і „наступу трудовиків“. Уважаємо своїм обов'язком ствердити це в ім'я правди — так само, як ми побороювали їх акцію в ім'я загально-національного інтересу. Над цими провокаціями хлібоїдського свистка спинюємося довше тому, що їх завданням є понижувати в громадській opinі українських громадян, та що з тією метою й засновано цей свисток. Не виключене, що ця провокаційно-наклепна акція буде в дальших числах поширена. Тому остерігаємо некріпичних людей перед хлібоїдською отрутою.

В змаганні надати собі ціни і вартості, хлібододрукують і лист пос. А. Васильчука, в якому він пояснює свої розбіжності з Українським Союзом Клубом, і роблять це так, немов би пос. А. Васильчук був зближений до їхньої компанії. Очевидно, політика й тактика пос. А. Васильчука в багатьох справах різко розходиться з політичною лінією нашого органу, що й було в нас зазначено. Означе це не значить, що в нього є стигні точки з хлібододачи. Лист пос. А. Васильчука був друкований в хмельському „Нашім Житті“, органі Українського Союзу Клубу, а радше його найбільшої фракції: „Сел. Союз“.

Як виходить з хлібоїдського свистка, їхня коломийська „ячейка“ перетворюється в „українську народну партію“, осквернюючи своїм гидким духом, своїм деморалізаційним формальством все те, що чесні людикладають в розуміння українськості і народності. В Коломиїснує навіть „повітовий комітет“ партії під проводом якогось М. Ольхового. Його членами є кількох коломийських міщан та селян з повіту, головню з Вербіжа нижного під Коломиєю. Секретарем, очевидно — чисто фірмовим є Іван Марусик, селянин зі Сорік. Він підписує теж хлібоїдський свисток — як відпов. редактор. Видно, що хлібоїдська „ячейка“ втішається великою, навіть протизаконною прихильністю адміністраційних властей, коли відпов. редактор коломийської газети має постійне місце осідку в Соріках. А прецінь пресо-

вий закон постановляє зовсім инакше.

«Ново Діло» являється польським демократизаційним листком, але — як з усього видно, безпосередньо є його «органом хлібодільського пос. О. Залуцького, гамінного „героя“ з тов. „Чортасова“. Він засновує „серію“, творить свої „ячейки“ в Котляницькій, він „веде політику“ і гонимеся демократизацію.

Недостача похвал на адресу Ількова вказує, що в хлібодільській компанії панують розбіжності. Зачапляють вони ще тоді, як Ільків зголює в софії затів у справі Сх. Гейчиничи перод рішенням Ради Амбасадорів і сам заінкасував належність, відсуваючи Затуцького від безпосереднього жотоба. Тепер, мабуть навпаки, Залуцький дірвався по горита а Ільків хіба рахує попередні сребренники.

Поява „Нового Діла“ вказує, що вибори за плечима. Не виключене, що в найблизшому часі зявиться ще який анальогічний свисток. Перестерігаємо наше селянство перед демократизаційним походом хлібодільців. Це й спонукало нас довше спититися над появою хлібодільського свистка. Без сумніву, лозго цей свисток не буде держатися; він зникне, як позикали його попередники, та все таки й на протязі короткого часу може насичувати отрутою морально слабші одиниці.

3 польських справ.

Конгрес „Пяста“.

Два дні тому відбувся у Варшаві IV. конгрес П. С. Л. „Пяст“. Відкрив напали сен. Бойко, після чого довший реферат моголосив голова клубу й лідер партії — пос. Вітос. У своїй промові він знову намагався виправдати невдалий союз людців „Пяста“ з хілою, а то необхідністю створення „польської більшості“, яка єдино здібна передсидити „державну політику“. В тос накинувся знову на П. П. С. і Н. П. Р., що бачиш то з місця відкинули пропозицію алянсу з „Пястом“. Тутт зачав тоді в імені „Визволе я“, що він згодиться на творення польської більшості, але лише тоді, „колиб большевики запали на Польщу“.

Вітос спачить діяльність уряду, в якому ніч був преміером. Зрівноважено бюджет (?!), перегедемо валоризацію податків, викинемо 20 урядників і скасовано два міністерства.

Ктоб не передчасний упадок того кабінету, „сананія“ державних болячок вже булаб переведена. Преміер Гравські даремне зачавшись своїми успіхами, як своєю заслугою. Нинішні гроші були видурковані вже в 1923 р. Гравські фаворитне промисли і нищить хліборобство, управляє економічну демоагоію і заводить анархію в адміністрації.

Селесіоністи з „Пяста“ є винуваті в тому, що нема зевельної реформи; найбільшим винуватцем є Брилль, який своїм виступом перешкодив порозумінню уряду з духовенством у справі церковних маєтків. Лівичка не має ніякої політ. програми: в їх клубах що кілька днів є внутрішня криза. Програмою „Пяста“ на найблизше будуче має бути: зміна виборчої одиниці в напрямку зменшення кількості послів і зміни виборчої системи (голосувати на кандидата а не на листи), зменшення посольської недоторковості і підвищення прав президента держави. Ці три реформи необхідні для піднесення авторитету союму.

Після реферату пос. Дембського про закордонну політику й праві по комісіях, конгрес прийняв низку резолюцій, а то: у справі виборчої реформи, зміни конституції, „квесів“, земельної реформи, освіти і т. д. Згідно з тими резолюціями сойм має бути зредукований до 300 послів (замість 444); виборчі округи на „східних кресах“ мають бути кількамандатомі, а в інших частинах Польщі двоамандатомі. Нинішній сойм і сенат мають бути розв'язані шовію після прийняття зміни виборчої ординації. Шодо політики на „кресах“ конгрес „Пяста“ домагається „рішучого припинення протидержавної агітації, видачі судам послів і т. д.“

Загалом резолюції „Пяста“ дуже мало ним різняються від останніх резолюцій ендеші. При виборах до Нач. Ради партії вибрано через аклямацію новим головою партію знову б. верхово-славського віта В. Вітоса.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це на родня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!!

ОСТАННІ ВІСТІ.

Крешава рада.

Дня 9. грудня на засіданню ради ухвалено утворити крешову раду з предсідника і 3 членів з правом кооптації. Поедс. мав би бути Роман, б. дел. у Вильні. Тутт конферував із мін. земельних реформ, з чого виходило би, що уряд при увазі під увагу й зем. реформу.

Монах-стичний переворот на Мадярщині?

„Ур. Бл.“ пише про легітимістичний заговор на Мадярщині. В замку Юл. Антраші мали відбутися збори для упрянування заговору, щоби посатити на престолі Отона Габсбурга. Жанпармерія арештувала Антрашія й учасників. Оповідать що б. цісарева Зита прибула з сином на Мадярщину й її арештовано.

Отчуження англ. парламенту.

9. XII. при отворенні сесії нового англ. парламенту кополь Юрій виголосив прест. промову, в якій зазначив, що відносини його до інших народів є далі приязні. Згадав вороже становище Єгипту й Судану, інспіроване Заглюлем пашею, з причини якого боїтійський уряд мусів поставити домагання, прийняті теперішнім егип. урядом. Король слідує праці Союзу Народів і вислав сабо держ. секретаря загр. справ. В справі женецького протоколу порозумівся уряд з урядами домінії. Договори з СРСР, підписані попереднім англ. урядом, теперіш. уряд не може позглядати. Але король бажає, щоби правильних взаємин між обома краями не переривано. Воно можливе лиш тоді, коли уряд СРСР сповнить точно зобов'язання. З Німеччиною закінчено торг. і морський договір.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Вчорашнє (274) число „Діла“ було сконфісковано за тос уступі — з пачату, середини й кінця. — передової статті п. н. „Східні границі“.

— Наддніпрянський хор. Сьогодні й завтра виступає у нас у „Народньому Домі“ славний Наддніпрянський хор під упавою п. Д. Котка. Ще досі ніким незначний у нас хор цей за короткий час успів придбати собі широкую популярність майже в цілій Галичині. 10 го й 11 го ц. м. дає хор концерти у Львові й мабуть нема потреби захоочувати публіку: всякий, хто хоче почути рідну пісню в правдивім виконанні, зявиться на обох цих концертах.

— Поліція й університет. Львівська дирекція поліції в адміністраціонному порядку прислала проф. д-ра Мар'яна Панчишина на 10 днів аешту з заміною на 200 зол. за виклади анатомії, які він тримав у своїй кабінеті для українських студентів.

— Українські співаки у польському костелі. На протязі цілого тижня від 1 до 7 цього грудня відбулися в Рівному курси співу для місцевих учителів. Лектором був проф. учит. польської семінарії зі Львова п. Адамчик. Для піднесення настрою організовано швидко хор. Крім П. лавків чимало записалося туди також і Українців. В неділю на закінчення пішли співаки до костела співати польські перковні й патріотичні пісні. Найбільш виділявся „своїм тенорком“ керовник місцевої української школи Яків Бичковський, за що Польки після костела похвали його з тріумфом на „схлячку кави“. Забавлось, бач, з „панамі“ каву пите, то й можна було виспівувати ад маіорем Poloniae глюгіат.

— Польська почта. Книгарня Наукового Тов-а ім. Ш-вченка у Львові вислала невеличку поручену посилку книжок п. М. К. до Познаня. Хоча адреса була писана по польськи, й оплата як слід внесена, і хоча посилка нормально дійшла до Познаня, — книгарня ім. Шевченка так само нормально отримала посилку — назад. Якійсь почтовий анальфавет у Познані, мабуть з погромильської компанії Секретарчика, написав на посилці таке „zwrot z powodu nie podania nadawcy w języku polskim“, а инийш достойник зазначив синім оліяцем: „zwrot, nadawca nieczytelny“. Слід зазначити, що друкований адресовий бланкет, є на двох мовах: українській і французькій. Отже друкувала французська адреса є для польського поштовика „нечитальною“.

— Справа Штайгера. Останні числа польської преси принесли сензаційні відомості про зворот в афері атентату на польського президента. Згадавши зворот мало викликати арештування якогось Стефана Панчишина у Варшаві. Одне львівська прокуратура сконфіскувала до-тичні числа газет з огляду на хід нескінченного ще в тій справі слідства. Ог що комунікве, „Тат“ Супроти появи в прес, віжних, супечних в домостей по-о резултати слідства справі атентату на президента Во цеховського, оголошені міністерства справедливості, що дані ще не усталені, та що резултати слідства не можуть бути ви-явлені.

— Аешти севед париських комуні-стів. Минулої суботи перевела париска поліція ряд ревізій і аештувала в кругах париських комуністів. Аештувало 17 осіб, переважно чужинців а 47 осіб віддано до диспозитії слідчого судді, полишаючи їх на волю.

— Хитра купчиха. Варшавська купчиха Тайблжюмова зявилася в тамошньому слідстві у уряді і заявила, що на неї докрано в скерпі началу і отравлено. Списано протокол і подано купчихі кримінальний альбом в цілі егетувального агрескування „бандитів“. Тимчасом Тайблжюмова, маневруючи альбомом, виняла з нього одну світлинку і схочала. Коли її злячено за руку виявилася, що була це фотографія її відного чоловіка а дальші докождження вказали, що напад на Тайблжюмову був фікцією, яка мала допомогти її вистатися до кримінального альбому.

— Димісія Пикомсого і Чайдана. Ргора „Рек Ноки“ подає сензаційні ре-релії про справу Штайгера, з яких виходило, що все те, що наплутала й у чому не визналася оліпії, розгадав один приватний детектив. Штайгер єврейський, спачжий атентатчик арештований песь в Кельцах. Нинішня „Хейля“ повідомляє, що у зв'язку з цією справою ісп. львівської поліції Луквмскі буде цілою димісіонований (пимисово спенсіонований), а комісар Кейлан буде перенесений до То-р-а. Так саме у слідчій експозитурі мають перевести персональні зміни. Ця справа стоїть в зв'язку також зі скандальною аферою О. Вербецького.

— Священник в кайданах. Мін. серади мешканці Ст-ниславова були схвильовані надзвичайним видвищем, яке улади-ла та-ошня поліція: серединою вулиці вели гурт склованих людей, а поміж ними одного сященника, який був склований у-заві з одним селянином. Це греко-кат. па-ох зі села Темировець пав. Станисла-вів, о. Барановський, якого поліція арештувала під закладом участі в бачді, що з кінцем ж втія на ст. Калущі доконала на-пад на погтовий віз особового потягу. Арештовано о. Барановського, його жінку й двох синів, скловано й відставлено до Станиславова. Цікаво, що одночасно бу-чим то зявився наказ, що польські ояки і поліція мають яшанувати особи ся-щенників, віддаючи їм на вулиці приміт. Як це погити з фактм, що за саме запідозріння сященника в якійсь провнні-накла мають йому на руці й ноги кайда-ни та веліть на гаудіот вулицників.

— Андрійські вечорниці заповіджені на патишню 12 го ц. м. у салі Лисенка перенесені з причин незалежних від органі-заторів, на суботу 13 го, до великої салі Народного Дому. Атрацією вечера, крім трагичного вороження з воску, буде ачаторська вистава французької ко-медії Е. Абу „Убийник“, приновленої до наших відносин. 922 1-1

ОПОВІСТВИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український Наддніпрянський Хор під проводом Д. Котка.

У Львові дня 10. і 11. грудня в салі Народного Дому. Початок о год. 8-й. Билети вже можна набути в Народній Торговлі. В четвер, о год. 3-й пополудні відбу-ється концерт для шкільної молоді на який вступ буде вносити лише 1 зол. 940 16-2

Другий викилад славного письменника Г. Г. ЕВЕРСА відбувається в середі дня 10. грудня ц. в. в салі Народного Дому. Початок о год. 9-й вечером. По викиладі дискусія. Решта білетів при касі. 1-1

Діточе свято — Гостина св. Мико-лая. Заходом Коужка і шкіл У. П. Т. ім. Б. Грінченка у Львові відіграють діти в дні 18. грудня ц. р. в великій салі Лисенка о год. 3-30 з пополудня сценку п. з. „Гости-на св. Миколая“: по виставці поздача дають, які треба складати в школі ім. Грінченка, вид. Гротецька 95. між 5-8 вечером. Вступ за добровільними дтками, шлий дохід призначений на Рідну Школу. 1-3

Партитури на м'яч оркестру до драм М. Старицького: 1) Ой не ходи Грин-цю, 2) Ніч під Івана Купала — вже можна купити в кооперативі „Україн-ський Театр“ у Львові, Руська 181/п. Ці-на одного випуска по 5-50 зол. (з пере-силькою). 976 1-3

Заходом Українського Правничого Товариства відбується в четве-дня 11. грудня ц. р. год. 6. вечір, сала тов-а Охо-роні дітей і опіки над молодю, відіт судді д-ра Старосольського п. з. Нова польське вкслєве право.

Дрібні оголошення.

БОЩИПІЄНТ адвокатури, казалер, гля-дає посади у адвоката або нотару. Ласкаві згопошення з поданням услії: Д-р Гнатів Петро, каті. адв. Лещія Львів, Гродзінських 2. 969 2-2

НО ИИ НАКЛАД УКРАЇНСЬКИХ ЛИ-СТІВ. Виконання першорядне! „Друк віденський“ Листівки мають украї-нські та англійські написи — тому запев-нений збут в Америці. Вийшло з друку 20 тиражів. 10 згаляного змісту (між на-ми: Пимоненка: „На війну“ і „З війни“; Репіча: „Зеперожі“, та 7 інших найбільш ходячих репротуцій. 10 Великодній — з на-писом „Христос Воскрес“ (по англ.: „A joyful Easter tide“) Ціна за сотню 10 зо-лотих (2 дол.) Окремо 20 сот. штука За-мовляти у Гр. Гануляка, Львів, вул. Кур-ковця 10. 977 1-2

СТЕРІГІТЬСЯ гублику, щоби не уді-ляла маголітному Егетови Федичи-ноу утратити ані в готівці ані в претме-тах — Батько. 974 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

Д-р Іван Туряньський

відкрив адвотатську канцеля-рію в КОЛОМІІ і веде її при вул. Крашевського ч. 29. 972 1-3

По почіненню довгих спеціальних радіологічних студій у Львові і Від-ні приновлюю пом оглядних хорих, пелесвітлювання лучами Рентгена.

Д-р ФЕЛІКС ГАН

спеціаліст недуг, легенів, серця і жолудка Львів, вул. Городецька 46. Тел. 834. 970 1-3

Лінарсько-дент. Заредення

Д-ра ШИМОНА РАППАПОРТА і ЯКОВА НАССА 842 10-10

Львів, вул. Синтуська 17/11.

Пльомбування й виїмання зубів без болу. Штучні зуби в кавчуку і золоті післяамері-канської системи. Пацієнтів з провісній Полагоджується в найкоротшому часі П. Т. урядовцям і студентам значна знижка.

Г. Г. ЕВЕРС

У ЛЬВОВІ

і буде викиладати

в середу дня 10. грудня ц. р. о год. 9. вечером в салі Народ-ного Дому. Решта білетів при касі. 1-1

Надзвичайні Загальні Збори

Тов-а госп.-ковед. „Воскресення“ в Яб-лонові пов. Рогатин відбууться дня 18. грудня 1924 р. о год. 2. пополудні в кім-натах читальні „Просвіта“. Порядок зборів: 1) Зміня статуту і назви Товариства, 2) Приняття нових членів, 3) Вибір 3 членів і 2 заст. Дирекції і 7 членів Надзірної Ра-ди, 4) Висота уділу і вписового, 5) Внесення.

Коли в означені часі не зявиться стату-том приписане число членів, другі Загальні Збори з тим самим порядком нарап відбууться того самого дня о 5 годині вечером з важністю рішенз, без огляду на число членів.

Михайло Гудевич, Манюх Іван, справник. 878 1-1. касіер.

Заява.

Спростовуючи виводи п. Петра Сосенки Молодшого в 271. ч. „Діла“ заявляю: П. Сосенко не виступив з „Науки й Письменства“, а навпаки його дня 27. XI. ц. р. усунено зі становища відпо-відаючого за редакцію журналу (де тільки так займає становище за його у великій мірі шкідливу й дволичну поведін-ку супроти редакції „Н. й П.“ та за його нефортуни змагання зааобати для себе наклад І-ої кн. „Н. й П.“ Видавництво „Н. й П.“ не є суспільним майном а тільки приватним підприємством і ніхто, а тому й п. С. (який не вложив у нього належної праці й капіталу) не має ані не має права вглядати в його рахунки. Колиб брати під увагу заінціювані редакційною колегією у Львові збіркі жертв на пелес. фонд „Н. й П.“, то призирана тим шляхом мала су-ма не покрила навіть початкових видатків В-цтва. А проте журнал вийшов, отжеж В-цтво сповнило свою повинність. Зновуж за остачиними довгами п. дир. Яськів ходить не до п. С., а до мене. Sapienti sat. Ярослав Цирковський, редактор „Н. й П.“ 976 1-1

Польська окраїнна політика.

ПРОМОГА ПОСЛА Б. КОЗУБСЬКОГО В СОЙМІ В ЧАСІ ДЕБАТИ НАД ДОДАТКОВИМ БУДЖЕТОМ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ 4.XI. 1924. (Докінчення.)

Часто лучається, що місцева влада послуговується осядниками. При стягнанні податків і творить з них таким чином органи влади ніяким законом не передбачені. Все те разом виступає під виглядом національної ненависті і ніяким чином не може причинитися до того, щоб злагіднити загострені відносини. Не краще є відношення органів поліції та цілої армії урядовців до місцевого населення. І тих поліцаїв і урядовців насилляють на українські землі з найпальших закутин корінної Польщі. Час вже покінчити з тою легендою, що нібито на "кресі" висилають відпалки польської адміністрації, якуто легенду поширюють представники польської поліції а навіть деякі представники уряду. Рішуче стверджую, що на наші землі висилають "найкращий" елемент польської бюрократії, коли підходиться до тої справи зі становища польської радії "стану". Це переважно люде патріотично настроєні: великі шовіністи, виховані в дусі погорди до всього, що не польське. Все їх поступування підпорядковане докладно системі та кавізікам, що йдуть із центра.

Такий стан справи стверджую сьогодні, звертаючи увагу союму на обставину, що всі дотеперішні наші скарги та інтерпеляції відносно надуживань "кресової" адміністрації не мали ніяких наслідків. У відповідях міністрів на ті інтерпеляції чули ми дотепер, що "кресова" влада вповні відповідає завданням порученої їй місії, що, до речі кажучи, стоїть в великій суперечності зі заповіданою кожним прем'єром змінюю "кресової" адміністрації. На цьому місці наведу один приклад, який вважаю клясичним. В Дубні один поліцай підстрілив селянина Стеху і з відповіді міністра, справ на інтерпеляцію в цій справі ми дізналися, що поліцай цілковито невинний, бо як виявилось, то стріляв не поліцай а його револьвер.

Місцева українська інтелігенція, що належить до корінного тамтешнього населення, є упосліджена в громадянських правах а сам її побут на території краю, з якого тоходить, залежний від "відзімісе" першого ліпшого польського урядника. Такий стан річей втворюється з того, що справа горожанства донині не рішена. Інтелігентам не признається права горожанства тому, бо признавання горожанства узалежнюється від представлення відповідних книг про станову принадлежність кожного, а книги ці знищено всюди в часі війни. Інших доказів на право горожанства не береться під розвагу. Адміністрація використовує ті обставини для того, щоб утискати українську інтелігенцію, що живе в шілковитій непевності про те, що приїде для неї завтрашній день. Кожний такий інтелігент, що не має витягів зі станових книг, що засвідчували би, до якого стану (селянського, міщанського чи дворянського) він належить, ризикує кожної хвилини прогнанням його поза межі держави без огляду на те, що живе в тім краю з діда прадіда і як то бачимо у багатьох випадках, має навіть нерухоме майно. Такі відносини панують вже кілька літ а надії на вирішення тої справи немає ніякої. У відношенню до українських суспільних організацій та культурно-освітніх інституцій адміністрація вживає таких методів, яких могли би йти заздирати і давні завойовницькі держави. Забороняється поширювання діяльності українських організацій, що існують вже від довгих літ у Сх. Галичині, на інші українські землі. Такі заборони мали місце у відношенню до українського педагогічного товариства, асекраційного

Т-ва "Дністер" і інших. Закривається культурно-освітні організації т-ва "Просвіта" — Горохів, Рава Руска — не дозволяється на заснування нових, відкривається зміну статуту існуючих вже товариств (Кремень) а останніми часами забороняється влаштовування концертів, театральних вистав і то навіть таких, які ставилися в часах найбільшої московської реакції на сцені зовсім вільно. Такий ж репресії підкорюються і до української преси. Щоденні конфіскації унеможливають її існування. Ці конфіскації є тим більше дивовижні та необгрунтовані, що наприклад в Холмі або в Луцьку забороняється те, що у Львові виходить у світ без ніяких перешкод. Лучаються випадки конфіскації цілих статей, перелікованих з польської преси. де вони навіть не звертали на себе уваги поліційної цензури. Зрештою поліція конфіскує і забороняє друкувати навіть посольські інтерпеляції. ("Наше життя").

Бачимо явну тенденцію підпорядкування життя православної церкви державі. Без дозволу воеводи православні єпископи не мають права відвідувати підчинених їм парафій. Літом цього року мали місце такі випадки, що органи державної поліції складали протоколи та потягали православних священиків до відповідальності за те, що відправляли богослуження по старому стилю. Таке вмішування поліції до внутрішніх справ православної церкви зафіксував окремою ухвалою православний синод.

Поліція, щоби представити свої функції на "кресах" корисними для держави та доказати, що не даром дістає платню та удержання зі всіхми додатками, арештує когось попало, щоби лише зложити протокол. І такі протоколи силуються на українське населення немов з рога обильності. Все те спадає важким тягарем на селянина, якого карають навіть за те, що не зладив біло-червоної таблички з польським написом про його ім'я та прізвище а як і зладив. То карають його за те, що в написі допустився орфографічних похибок, або за те, що не держить собаки на припіні, що лишив коней без догляду або що не позамітав подвір'я. До цього приходять всі ті стійки, що ніколи не кінчаються і всі ті натуральні повинності, які не дають селянинові ніколи спокою в той час, коли інші групи населення не мають ніяких повинностей.

Схарактеризувавши таким чином цілу систему адміністрації, яку належить означити системою економічної руйни та національного гнету, приходжу до висновку, що така система рідить серед широких мас українського населення велике незадоволення і ненависть. Це незадоволення набирає різноманітних форм і хоч теперішній уряд намагається знайти та усунути всі причини того незадоволення, то цього він не досягне, бо шукає тих причин не там, де вони насправді криються. Під покривкою заспокоєння українських земель адміністрація вводить військовий стан, покриваючи його серпанком "мілітаризації поліції", назначає генералгубернаторів, що користуються спеціальними уповноваженнями і широкими правами супроти поліції а навіть війська, що на основі окремих розпорядків опинилося на "кресах".

Таким чином адміністративний хаос на східних "кресах" розростається з дня на день, а побільшуючийся до нечуваних розмірів терор і репресії можуть doprowadити до явної війни. Мимовільно пригадується мені російська пріповідка: "А вы, друзья, какъ ни

садитесь, все в музыканты не годитесь". Іменем українського клубу заявляю, що не маючи довіри до політики міністра внутрішніх справ, будемо голосувати проти кредитів, намічених у додатковому бюджеті.

З жидівських справ.

Мабав конференція сїонистичних організацій

В днях 7. і 8. п. м. відбулися у Львові в селі Яд Ханузі наїди катехі сїонистичних організацій. (Мимоходом кажучи попередня конференція вживала ще назви "Сїонистичні організації Сх. Галичини" — теперішня відбулася вже під фіорією "Сон. орган. Восточної Мало-польської"). Тому, що виступом останніх сїонистів виборів сїоністичної персейки керму всієї жидівської політики в Польщі, катехі тим часом конференція була політичний реферат посла д-ра Л. Райха, який одночасно є лідером сїон. партії і головою жидівського сїонистичного клубу ("Коло Жидівське").

Референт зазначив, що жидівську репрезентацію у соїмі шанують, а то "заявляю розумінню ваги її завдань". Жид. клуб став поважним і співтворчим чинником в будові державного і господарського життя Польщі. Хоча важко ще наїти польську партію, яка відважно заявила б готовість співпрацювати з жидівською меншістю на соїмовій арені, проте відносини серед польських партій прилучують їх не раз рахуватися з ними й приймати їх висесення. Неправдою є, катехі би Жид. клуб не мав проїти й політ. напрямку. Програмною платформою клубу є оборона прав і боротьба за здобуття належних прав. Внутрішній патріотичний конфлікт полягає лише на ріжничі поглядів на тактику поведінки. Ріжничі торкаються трьох моментів: 1) відношення до несіоністів; 2) відношення до інших націонал. меншостей; 3) відношення клубу до польського громадянства, уряду й польських сїонистичних клубів. Першу справу поглядів на так, що "клуби зганяли зовнішні окремості сїонистична фракція. Друге питання важче, бо передусім німці йдуть цілком окремим шляхом, ніж славянські елементи, а даліше у самих поодиноких сїонистичних клубах меншостей нема одностійності; всеж взаємний жидівський клубу з іншими клубами наї. меншостей є добрі й товариські. Питання тактики клубу є тому спільне, що меншість у клубі стоїть на становищі гострої і радикальної традиції. "Нашою тенденцією є йти такою дорогою, якою можна би досягнути як найбільш користі для народу і ї стоїть на становищі (казав пос. Райх), що не завжди й при кожній нагоді треба критично й вживати найгостріших засобів. Політика вимагає ріжничі шляхів і засобів. Наша діяльність вимагає великої обережності особливо тому, що мусимо говорити з людьми, які кермуються просто воючими свідомі нас повиттями, та ніяк не орієнтуються а нашіх домаганнях". Жидівські послы мають чисту совість і чисті руки. Жид. населення може бути вдоволене, що не помітилося щодо своїх представників, "Коло Жидівське" є солідарне й іде посередньою дорогою: не обдбачування на дальшу мету й потрібного хвилини. Нічого лякати, що в Жид. клубі прийде до розламу.

Після висше-засфорованого відчиту д-ра Райха, сен. д-р Ратгенштайн виволося реферат про уніфікацію усіх обласних сїонистичних організацій у Польщі, д-р Міннер про жидівське шкільництво, д-р Зігель про закон про мову, і д-р Шкорак палестинський реферат. Прийнято резолюцію у справі уніфікації сїон. організацій; у цій резолюції кажеться про потребу устійнення принципів усієї пропалестинської акції, узгодження напрямків діяльності і господарської політики й тактики, розбудови жидівських громад і організацій жид. шкільництва. Конференція загально сїоністів у Польщі має вибрати Начальну Раду. Президія Нач. Ради має скординувати сїонистичну працю поодиноких краєвих організацій і контролювати береження постанов конференції.

У політичних резолюціях конференція ствердила, що всупереч урядовим заявам і обіцянкам жидівська проблема в Польщі досі не дїждалась розв'язки, та що став постійного покривдення жидівського населення триває дальше. Переслідуються жидівське шкільництво й толерується та підпомагається потужжидівську наїтку. Господарська політика уряду Габсбургів змагає свідомо до зруйнування т. зв. середньої класи жидівського населення у Польщі.

Відносно справ інших "наї. меншостей" конференція прийняла таку, коротку (і дипломатичну!) резолюцію:

"Конференція висловлює погляд, що державна політика на землях з мішаним населенням повинна вестись безоглядно в напрямку паліфкації населення по лінії заспокоєння справедливих постулатів національних меншостей".

Дальше прийнято низку резолюцій у чисто-внутрішніх справах сїонистичних організацій. Окремою резолюцією висловлено повне довіря і подяку д-р Л. Райхові, д-р М. Лезерові і д-р М. Лявтерштайнові. Головою нової екекуції став знову пос. д-р Лев Райх.

Таємнича справа.

Довкола атентату на през. Войцеховського.

Гроза сензація: Штаїгер невинний, а бомбу на президента Войцеховського кинув якийсь Паньчишин. До такого переконання прийшов бунік то початний детектив Двогінський з Львова який про вислід свого — на власну руку детективного слідства — повідомив об'єкції Штаїгера, д-ра Бромберга, і одного жидівського посла. Справу передано варшавській поліції, яка й агештувала Паньчишина, як рекрута в одному з про-інформаційних габінізів; згідно з інформаціями тієї же варшавської поліції арештований Паньчишин, молодий хлопча, запеклий ботш-чик, що переїздив вже терористичні курси в Москві й Петрограді й працював у Ільді як persona grata комуністичної організації. Він же свого часу був то "підпалювач атентату на б. Гол. Отачана Симона Петлюву".

Такі інформації подали "Газета Варшавська" і "Курер Варшавський". Ми обмежились лише до короткої загальної замітки у вчорашніх номерках "Димісія Лукомського" і "Кайдана", бо саме діяльність про конфіскацію "Регу Нозого", який у цілости передпонував сензаційні інформації варшавських газет. Але, як звичайно у таких справах, конфіскація метода львівської прокуратури промислується: все аж гуде про Штаїгера і Паньчишина, тим паче, що ось грюнула вістка про димісію Лукомського й дисциплінарне перевесення Кайдана — обох можна-таки з львівського поліц. апарату, — ну й про димісію воеводи Зімного. Мало того: жидівські послы наробили у Варшаві крику, що ось, мовляв, Штаїгера мало не розстріляли (не доставало лише одного голосу!), а тут вирине цілком инший уб'їяк! І мінстерство справ виступило віддалеко афіційний комунікат, що "слідство ще ведеться", "дані", але "они ще нерозсліджені"!

Польські брочки часом аж захлипаються від ляснування шораз нових сензаційних подорожів на цю тему. Річ ясна, що для них головним моментом це те, що Паньчишин — Українець. Коли не Жид, так хай Українець! А "Век новин" псується так дилеко, що вістка про наїскок поліції на кабінет д-ра М. Паньчишина підчас викладу медичної анатомії для зібраних кільканадцяти українських студентів — подає поруч з інформаціями про арештування мнимого спавничого атентату, одоїменника названого лікаря-професора.

Чи винуватий Штаїгер чи Паньчишин, чи обавони невинні, як може один із них "підставлений", і ким саме та задля яких ціли — все це творить тему шораз більшого фантастичного мркувань по шинонаїх і каваріях. Фактом є, що справа шораз більше заплутується і стає шораз більше таємничою. Появляються шораз нові "ревелюції". І так нр. сьогоднішня "Газета Цотзенна", орган згаданого інсп. Лукомського, виступає ніби а об'єкції чести львівської поліції і заявляє про — невинність Паньчишина! На Паньчишина мав вказати якийсь підозрілий тип Микетин, любовник служниці (і) в їж. Коригабера у Львові. На що служницю звернув увагу львівський слідчий поліції фотограф Міяпо, але звівана служниця заперечала все. Щодо перелученого згодом слідчим суддею їж. Коригабер подав, що Микетин дійсно існує, і живе в його, їж. Коригабера, домі, утворюваний і годований як коронний свідок при ревізії процесу Штаїгера. Їж. Коригабер тому не доносить про всю історію, бо лаявся пімсти комуністів на Микетині. Зрештою, про все були повідомлені жидівські послы, які перенесли все слідство на варшавський ґрунт, бо там "вигідніше". Тимчасом "Газ. Цолд." ствердить, що Микетин є передусім конфідентом Кайдана. В сам день атентату Кайдан приймав рапорт від Микетина, що, мовляв, "усе в порядку", та що лише перед Св. Юром приготується демонстрація. "Г. Цолд." (себто львівська слідча поліція) не вірить Микетинові, буїм то він бачив Паньчишина, як той кидав бомбу, бо передусім місце атентату окреслюване Микетиним не згоджується зі справжнім місцем доконаного вчинку. Дальше: чому Микетин весь час мовчав і байдуже гриздився, як ось-ось розстріляють Штаїгера, а заговорив аж тепер, коли підгодувався в їж. Коригабера? І сам Паньчишин — молодий хлопець, свій записаний друкарський машиніст; в Росії ніколи взагалі не був і нікуди не мішався. Бомбу кинув такий Штаїгер, а не хто инший — так ствердить поліційний орган. (Мимохідь насувається думка: коли львівська поліція така певна вини Штаїгера, так чому ж знучалася над Ольгою Вербенець, як над заплідрюю в атентаті?)

Підождемо, який новий сензаційний "зворот" принесуть нам найближші розшуки геніяльної польської поліції.

"Чиста" бірж праці.

Зі списків безробітних Одеської Біржі Праці викинено біля 25.000 осіб, які кеначе то є фіктивними безробітними. На обрахунку Біржі залишується 20.000 правдивих безробітних. (Вісти, 27.XI).

являю, що мій допис в ч. 269 „Діла“ з дня 3. XII. 1924 під загал. „На похилій площі“, в якому я написав, що радн. Карачевський, повертаючи по похоронах судового писаря Д. Теодорського з цвинтаря в Рогатині разом з суд. радн. Українцем Когутом і Поляком Пшистальським, розмовляв з ними про відсутність української хору і оркестру читали „Посаги“ і сказав: „Trzeba będzie skomponować i zgrębić i zapisać w imię ciwile'nie“ — є ложною і злобною, а честь радн. Карачевського у високій мірі кривданою видумкою, бо радн. Карачевський навіть на цвинтарі не був, з радн. Когутом і Пшистальським з цвинтаря не повертав і ніяких подібних слів ніколи не сказав. Жалую, що я цю видумку легкодушно і без провірення відіслав до помешкання в „Ділі“.

Щоб нагадати неслухно заповідь рад. Карачевському кривду на його національний чести, складаю що заяву, а крім цього складаю добровільно 50 зол. на „Рідну Школу“ до каси Кружка У. П. Т. в Рогатині, Рогатин, дня 7. грудня 1924. Антін Лотоцький. — Дуже жаль, що ми впади жертвою неправдивої інформації, та через помилку невірної нотатки вразили п. Карачевського на гірке почуття могутньої кривди. Прикро нам друкувати наведену вгорі „заяву“, однак робимо це з педагогічних мотивів, щоб інші громадяне вилічилися зі застрашуючої пошти зловлення особистих поруків крайню неперемірливими способами.

— Суд і добродійні дати. Пишуть нам таке: „Як збираються „добродійні“ дати на „Товариство охорони молодіж“ (Т. О. М.) в кемирівському суді, про те може дізнатися п. президент львівської апеляції з актів цього суду до С. III. 28С/24. А саме: Опікунові Павлові Лисовиці з Богородична прийшлося погосити суд про дозвіл для ліцензії іменем малолітніх сиріт позав і про посвідку їх незаступності. Треба було розшукувати пошаних порохом публічних актів. Славний офіцяр Шихульський казав Лисовиці зложити 10 золотих (!) і Лисовець оперував погрозливий дозвіл з п'ятьдвох тай вніс позав. Коли на розправі процесовий суд казав Лисовиці почислити коштів спору, останній став числити також даних Шихульському 10 зол., заявляючи, що чейже дав ці гроші — за вишукання акт в, чи може наступити. Тимчасом у публічних актах знайшлася члвнча записка Т. О. М. 10 зі. Мольнек (П. Мольнек, не начальник суду). Так впливають „добродійні“ дати на Т. О. М. через тамошній суд з права, бо можна заризкувати голову, що ні один з жертводавців не знав, що пає дачок на таку то а таку ніль. І як в даному випадку, дати ці стягаються примуто зов з нуждарів, яким треба виставляти свідство бідності, стягаються з населення, що живе на своїх лсках переважно з пенних заробітків. бо без них не має що в рот вложити. Метель враження, що суд в цей спосіб старається заслужити перед апеляцією, що виказує найбільші дати на Т. О. М. якого головною є Ексц. Черв'їнський. І ось через те і ці дати стали хоробою для усіх тих, що мають піла в суді. А моральний їх вислід такий, що зміцнюється загальне переконання, що в суді треба за всяку урядову справу платити, навіть, „за вишукання актів“.

— Хто відвоює Польщу? Польські газети приносять тріюмфальну вістку про спаведливе відзначення письменниці Марії Родзевич офіційським хрестом ортеру „Polonia Restituta“. Акт декораций докочав воевода ген. Молодзінський. Марія Родзевич — популярна авторка кількатести романів для інститутів, гімназисток і старих дівок, і яко така поклала — як бачимо — великі заслуги для відродження польської державності.

— Укрїнська література й польська поезія. У Варшаві виходить щомісячно один на ч земля, емігрант-професор, відчит по сучасну українську літературу. Прелегент у широким рисах торкується загальної характеристики українського гарного письменства та шляху його нинішнього розвитку на Радянській Україні. Члвнча польської преси посвчає цю му відчитові кистоті замітки. Таке зацікавлення булоб дуже похвальним а боку тих газет, колиб не неабияк перевернування прізвищ. І так нп. „Дзєнік лодови“ з 11. п. м. („O literaturze ukraińskiej“) самого референта раз-по-раз називає „проф. Зайков“ (Замість Зайки), з Тичини вийш в „Тильнській“, з Кочмського „Криньскій“, з Пачовського „Пановскій“ і т. д. і т. д. Це вже не „друкарські помилки“ а звичайні аналіфабетизми. Такі інформації мають хіба той єдиний лислід, що „знання“ української літератури в польських всьзній ів ше більше заплутується. З другого боку афішування себе такою іг-орачцією є чимось більше, ніж є актом. Що скавалиб польські публіцисти, колиб у „Ділі“ в одній лише рецензійній замітці до абсурду перевернуто десяток імен стовпів польської літератури? Чи може це булб т д, „со іншего“? Кол в редакції такої „доловантій“ і „вікавої“ газети, як ось „Дзєнік людвй“ немає ні одної людини, для якої імена члвнх українських письменників не булиб китайським звуком, щоби змчтти перевести пристойну корекчу — то взагалі навіщо пмшувати такі нісенітніці?

— Організація українських діячів. У звязку з оголошенням у „Ділі“ (ч. 257) та

НАДІСЛАНО.

За надіслане редакція не відповідає.

СВІЧКИ

церковні, мальовані на ялинку, етолові по „Мілька“ бозові „Мілька“

у всіяк осях і в етичнх поручає

М. К. ГУРСЬКИЙ
ФАБРИКА СВИЧОК

у Львові вул. Шевченка ч. 1.
962 Телефон. 15-84. 2-3

„Українським Голосі“ (ч. 48) нетачекої появи І. „емітнзму“ дків на 925 р. (В-во „Запорозьщ“ в Коломиї), наша редакція отримала з кол українських діячів листа, в якому автор горуше спаву організаці дків. Першим кроком до такої організації повинно бути надслання адрес і неабиякого грошево-го датку до названого В-ва. Уваги автора листу не позбавлені раціональн го грунту: діякство має члало справ, які нашілиб багато лекшу гозвязку, колиб складалась окрема професійна організація діячів. З загально-громадянського становища можна би гіше п-вітати почаття такої організації.

— Писемний військовий письменник. Не можчи йти до доступу до активної служби в польській армії, перший й маршалок взявся до — письменства. Ю. Пилсудскі приготував до друку два окремі фавово вісько і твори, а саме про пуську команду в 1914 р. і про битви нд мазурськими озерами й над Марноу.

— Тутут подорожує. Цього тижня вийде Тутут до Вільня, де м-е конферувати з „кесовими“ ділками і... представниками національних меншостей.

— Потрітнзм бандита. Відомих „герой нншнього часу“ недоторканий бандит Доманський прислав до скзобової палати в Лодзі у запечатаній конверті кількост золотих, як „доходовий податок“. Польська преса пннється з джот, але скарбова палата мабуть так прийняла добровільний дар Доманського, виходючи зі здрового заложення, що „сацція фінансів“ від цього не поте-пнть.

— Культурна Абача. Як pendant до скандальної демонстрації вшепольських студентів проти німецького письменника Г. Г. Еверса у Львові (гл. вчорашнє „Діло“, стаття під повисим наг.) оповідають, що Г. Г. Еверс, винісши щасливо (під опікою д-ра Льва Ганкевича) цілі кости з гостинної салі польського „Сокола“, аж реготався зо сміху. Він казав: „Алеж, ей Богу, не в силі вигосити реферат польською мовою, бо не вмію“ і питав іронічно: „Невже Львів є більше польським містом ніж Варшава і Лодзь, де ніхто не робив йому закиду з того, що він є Німцем а не Поляком!“

— Смерть відомого лікаря. Помер у Львові відомий польський лікар, лярго-лог д-р Огест Литвинович, маючи леве 47 літ. Покійний мав славу надзвичайно совісної і чесної людини і спого повднкою супроти недужих зеднував собі симпатії без огляду на національність.

— Арештування комуністів. У Варшаві арштовано кількох університетських студентів під закидом комуністичної агітації.

— „Свобода“ ч. 50. приносить: Випробованим шляхом. — Про кратиці для війська. — Як повстають потеські школи. — З чого є найбільша користь? — Як гоцьскі ділччі платять поватки. — Кат українського народу. — Арештування в Станіславщині. — Старий десятиник Сенюра (прівідання). — Примусова аскурація в практиці. — Смерть кількох тисяч людей. — Банити в палаті графа. — Страшна подія під Бегліном. — Новинки. — Під увагу нашим декам. — Дописи з краю. — Господарські записки. — На Андрійка.

Зі спорту.

Нарпатський Лещетарський Клуб.

Дня 13. XII. відбудеться в доміві К. Л. К. (Захоронка — Рвська 311.) о год. 7. вечером прелєнція проф. Гайдука на тему: „Значіння лещетарського спорту для нас“. Вступ для члвнв К. Л. К. та впровадження ними гостей вільний. — Виділ.

ОПОВІСТВИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український Наддніпрянський Хор під провідом Д. Котка.

У Львові дня 10. і 11. грудня в салі Народного Дому. Початок о год. 8-й. Велти вже можна набути в Народній Торговлі. В четвєр, о год. 3-й пополудні відбудеться концерт для шкільної молоді на який вступ буде вносити лише 1 зол.

Адміністрація Українського Наддніпрянського Хору має за шаву позидомити зголошєннх листовно співаків та взагалі інтересованих осіб, що дингент і директор Хору прибуде до Львова у вістопок 9. грудня п. п. і замешкає в Народній Гостинниці. Приймаєтме інтересованих осіб в днях 10. і 11. XII. зранку від год. 11-1. 940 2-2

Надзвичайні жертви на „Рідну Школу“ зложили в зол.: З нагоди річчя п. Петра Гуля, богосл. з п. Ольгою Гонниши в Мажовій — весільні гости 21, о. Олесницький І., парох Переволоки 20, замісць вїнця на домовині бл. п. д-ра І. Прохорівського, Семен Макух, Холадівка-Каньчуга 20, в доказ подяки о. др. Шамбелянчу 10 „шкіль“ з Золочева за безплатне наділення вїнчання; Я Явєма Ч. С. Р. 150 Кч., в вічницю смерті брата. Всім Вп. Жертводавцям екладає щирю подяку Головна Управа УІП. 987 1-1

На „Рідну Школу“, приєдали з Ч. С. Р. в Кч.: Секція українських медичів у Берні 205 і захлчкє прочі українські Секції в Берні Мю. складалти жертви на „Рідну Школу“, Тимчасовий Комітет „Рідної Школи“ у Празі 834-00, культурно-просвітний Кружок в Йозефові 255, п. Ілько Жила, Svetec, збрна жєртва 130, п. Осип Слєка 36, 160. — Впов. Жєртводавцям екладає щирю-сердєчну подяку Головна Управа УІП. 987 а) 1-1

Управа митроп. дібр у Львові зложила у жертві Домові українських інвалідів отин сят єпелового дерева. Хвальний Упові за жєртву, а Вп. п. проф. Ногорєнському у Львові за достач екладає щирю подяку — Управа дому українських інвалідів. 957 1-1

Подяка. Товариство українських студ. В. Техн. Школи в Ланцїу „Черном оле“ екладає щирю подяку Вп. дот.-мєл. Робєнту Лисовському за гарнє і безкооисне виконання проєктів для Товариства. — Управа. 982 1-1

Кріпкі оголошення.

ОСТЕРІГАЄТЬСЯ публїку, щоби не уділяла малолїтньому Етєнові Федїшїночу кредити ані в готівшї ані в предмєтах — Батько. 974 2-2

Ширїть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

ПОДЯКА.

Неумолима смерть забрала нам дорогого мужа і батька, Степана Струмїнського. Цєю пороого екладамо щирю подяку Вп. Отїю деканов П. Патрилові з Перегїнська і В. О. Макаровичу з Ясєня за відправу похорону. Всім, котрі несли мені в тїм тяжкїм нещастї поміч словом і ділом, а зосїбна Вп. директорові Йосїфу Сальцові, Пачству Гашинським, котрі в часї довгої недуги були для хорого відрядом, а також п. Во одимирові Кїслєвському екладаю щирє Біг заплать.

Олена Струмїнська, вдова,
Оля і Роман, діти.

588 1-1

ДО ЗАМІНИ парохїя Шупарка п. Королівка к. Боршева. 2000 душ одна парва 85 моргів полї будинки добрі. 981 1-2

МУЗИЧНІ НОВОСТИ. В. Безкоровайний: 1) „І ми колись увили“ — дует з фортепьяном (сопран і тенор). 1) „Гукайте їх“ — мужський хор. 986 1-2

„ОЛЬКА“ ЛЬВІВ
РИНОК
35.

Загальні Збори

Товариства „Українська Басїда“ в Станіславові відбудуться дня 14. грудня в. р. о год. 6-й вечером в салі Товариства із слїдуючим денним порядком:

- 1) Звіт з діяльності Вадїлу,
- 2) Звіт Контрольної Комїсії
- 3) Вибір нового Вадїлу,
- 4) Внески.

985 1-1

ВИДІЛ.

Загальні Збори

„Учительської Громади“ у Львові відбудуться дня 16. грудня п. п. о 10. год. рано в домі Вп. п. п. Мохирського ч. 12. Денний порядок: 1) Відкриття Зборів і реєфікація протоколів. 2) Звіт з діяльності Головного Вадїлу і Філії, 3) Звіт з діяльності ревізійної комісії і відлення абсолютної Радї, 4) Вибір новго Вадїлу, 5) Звіт на статут, 6) Реферат про становї справи, 7) Внесення і заплати члєнів. 938 1-1

Дня 27. грудня 1924 р.

в суботу о год. 3. попол. відбудуться

Загальні Збори

Народного Дому, стов. зарєєстр. з обмеж. порукою в УГНОВІ в льокатї Тов-а Члвнчання „Просвіта“ в Угнові.

Порядок нарад: 1) Відкриття зборів, 2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів, 3) Звіт з діяльності і рахунків за рік 1922 і 1923, 4) Відчитання звіту пєчєвєтєчої ревізїї відпоруучником Союзу Рєв, 5) Звіт контрольної комісії і відлення абсолютної Радї, 6) Надзїрній Радї, 7) Звіт на статут, 8) Затвердження зга. вибір 3-ох члєнів Управи і 2-ох зсуплнїків, 9) Внески і заплати. — Якщо в назначєнї часї не явїтєся кількїсть члєнів приписана статутом, то Загальні Збори відбудуться в тїм самїм мїсцї, того самого дня з вїдєозначєним порядком нарад о год. 4. попол. і рїшатимуть важно без огляду на кількїсть присутніх члєнів.

984 1-1

Надзїрна Рада.

Надзвичайні Загальні Збори

Тов-а задаткового в Зборові,

стов. зарєєстр. з обмеж. порукою, по думцї § 32 статута, відбудуться дня 20. грудня 1924 р. о год. 9. передполуднем в домі філії П-освїти в Зборові з слїдуючим денним порядком:

- 1) Відкриття Загальних Зборів прєдсїдником і покликання двох секретарів,
- 2) Зм на статут,
- 3) Відчитання звіту ревізійного і вибір комісії.

На случай браку приписаної статутом скїльностї члєнєв, відбудуться збори о 10. год. того самого дня, без огляду на скїлькїсть поисутніх члєнєв. Участь в Загальних Зборах по думцї § 31 статута, можуть брати тїльки члєни особисто, за легїтимізацію члєнську служать книжка удїлова.

Зборів, дня 8. грудня 1924.

З Радї Надзїрної Тов-а Задаткового в Зборові, стов. зарєєстр. з неомб. порукою О. Василь Кулик, Іван Капшій, прєдсїдник. 983 1-1 секретар.

ІХТІОМЕНТОЛЬ

знанє від девїцятї літ яко знєменїте

НАТИРАННЯ

ПРОТИ

РЕВМАТИЗМУ, НЕРВОБОЛІВ

І Т. П

ЗНОВА ВСЮДИ ДО НАБУТТЯ

Висїлаючий силлад

АТИКА ШИМОНА ЕДЕЛЬМАНА

САМБІР.

778 а)

5-10

„ОЛЬКА“ ЛЬВІВ
РИНОК
35.

біля
Народної
Торговлі
продає
тїльки
677 16-20

ТРИКОТИ
найліпшої
якості.

Лише короткий ще час
можна субскрибувати акції

Акційної Спїлки „ПОЛОТНО“ у Львові

10 штук акцій коштує 16 зол.

Субскрибувати можна в „Дністрі“, „Центро-Союзі“, „Народній Торговлі“ і „Земельнім Банку“.

963 б)

1-2

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринковий 10, II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в прайо 4/20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол. Франції,
Голандії, Бельгії 20 фл. фр.,
Італії 7/50 зл., Німеччині 7/50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Румунії
150 лей, Болгарії 7/50 зл., Австрії 7/50 зл.
Зміна
адреси 1 зол.

В спільні оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.

ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Значіння „кресів“.

Вісімковий сенатор Йоакім Бартошевіч випустив брошуру про значіння „кресів“ для Польщі. Її метою опрокинути, а що найменше знівельовати звівірні думки і погляди, які починають ширитися відносно українських і білоруських земель серед польського громадянства. Польонізаційні невдачі, замішання, хаос, стан тривоги у осадників і кольтоністів, невміння і нездарність завести такий „лад“, який заспокоював би жгучі бажання польських великодержавників, зростають в деяких польських колах зневажливе відношення до важности „кресів“, а навіть викликають думки, що українські й білоруські землі являються зайвим „баластом і люксусом“ для Польщі. Який з цього логічний висновок — не треба говорити.

Авжеж, що такі погляди і їх поширення тривожить ідеологів польського звиринного націоналізму. Гребя польське громадянство „заінгересувати“ справою „кресів“, треба з ньюм вбити всі сумніви, треба його переконати, що сила, могутність і великодержавність Польщі починається „кресами“ і кінчається ними.

І сен. Бартошевіч починає „переконувати“:

Непорухним аксіомом польської політики мусить бути те, що в створених географічних умовах нема місця на малу польську державу. Або велика Польща — або смерть Польщі взагалі як держави. В ніякій добі своєї історії Польща не могла задовольнитися ролюю малої держави. Її самі умови існування і безпеки існують для Польщі і в сучасній добі. Без українсько-білоруських (сен. Бартошевіч каже: „литовсько-руських“) земель, що в теперішній Польщі становлять більшу частину усього простору, Польща була би малою й слабою державою. Від сходу і заходу Польща має могутніх і зрадливих сусідів. Ніякі природні границі не можуть створити умов безпеки для польської держави. Тільки грудь жовніра може забезпечити Польщу перед наступаючими ворогами. А щоби мати відповідну кількість добірного жовніра, треба мати відповідну кількість населення, відповідну суму природних багатств, потрібних на удержання й виживлення великої армії. Іншими словами: Польща може існувати тільки як мілітарна могутність. Інакше Польща була б буферовою державою, якій постійно загрожувало розторошення.

Та не лиш з мілітарної точки погляду Польща не може бути малою державою. До великодержавного становища пруть її і людностеві відносини. В корінній Польщі населення є густіше, а на українсько-білоруських землях рідше. Натуральним і традиційним — експанзія — змаганням Польщі є експанзія на схід. Віками йшла вона на багаті, широкі, медом і молоком текучі українські землі. Там поростали в пір'я польські кольтоністи, там поширювали вони польську культуру і підносили могутність Польщі.

Умовини, що викликували польську експанзію на схід і що створили основи польської східної політики, остали незмінені. Поляки є свідками великої руїни, яка постигла українсько-білоруські землі в наслідок світової війни, революції і польського мілітарного походу на схід. Край спустошений, розграблений, населення проріджене війною і голодом. А це відкриває широкі перспективи перед польською кольтонізацією й експанзією. Польське осадництво на українсько-білоруських землях, що є під польською владою, не може стрітнитися з ніякими поважнішими перепонами. Йдучи шляхами польської традиції, насаджуючи там польський елемент, не тільки відтягується від перелюднення польську етнографічну територію, не тільки польському елементу дається міцну основу існування і розросту, але поширюється вплив польської культури та радикально змінюється характер українсько-білоруських земель, закріплюється за Польщею їх вічне посідання. Колиб українсько-білоруські землі були відмежовані від Польщі державною або хоч би автономічною границею, то тим самим був би припинений процес польського поселення, була би значно здержана польська експанзія на схід. В Польщі зростало би перелюднення, повстав би надмір населення, що мало б негативне значіння для укладу внутрішніх відносин, бо перепинило б консолідацію польської держави.

Третім чинником, що підносить вагу „кресів“ для Польщі, є економічний момент. Польська економічна експанзія, все йшла у східному напрямку. Маючи величезні „креси“, мається одночасно не тільки внутрішній ринок збуту, але й браму

до наступу на заграничні східні ринки. Без „Литви і Руси“ — як каже сен. Бартошевіч, себ-то без українських і білоруських земель Польща перестає бути кпаем раз excellence транзитовим, що лучить Захід зі Сходом. Транзит міг би тоді обминути малу етнографічну Польщу і йти північним шляхом через Литву або південним шляхом через Україну. Вже сьогодні Німеччина, змагаючи до російських ринків, обходить Польщу, перевозячи свої товари через Литву і Латвію. Польща, яка не відмежовувала би Німеччини від Європейського Сходу, не була би ані валом, ані мостом, що служив би її власним інтересам. Не володіючи цілою Східною Галичиною, Польща була би відрізана від Румунії, себ-то втратила би свої впливи в полісі Чорного моря.

З цього всього виходить, що Польща не може обійтися без українсько-білоруських земель, що є передумовою її незалежності і основою великодержавности. А бути великодержавою — значить не тільки мати велику територію і забезпечені границі, не тільки вести наскрізь самостійну внутрішню політику, але головню грати рішучу ролю у закордонній політиці. Іншими словами, щоби Польща була великодержавою, вона мусить бути в цілім того слова розумінні сильною і суцільною національною державою. Здійснення великодержавного змагання не є можливе без відповідної матеріальної основи, т. зн. без забезпеченого простору і вистарчаючої кількості населення. Підставу великодержавности не здобудеться без посідання українсько-білоруських земель. Вони є життєвою konieczністю для Польщі, передумовою її величчя і могутности.

Так навчас своїх побратимів сен. Бартошевіч. Ф. Ф.

3 нової англійської політики.

ПРОМОВА КОРОЛЯ. — ГОЛОСИ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ КРИТИКИ. — У ПРОТИЛЕЖНИЙ БІК. — РОЛЯ ДОМІНІЙ. — ОЧІКУВАННІ ЧЕМБЕРЛЕНА.

Англійський парламент почав дня 9. ц. м. свою працю традиційною промовою короля, який у загальній формі зясував завдання уряду у внутрішній та закордонній політиці.

Торкнувся справи Єгипту, заявляючи, що всі заходи англійського уряду у відповідь на вбивство Стека були необхідним засобом для забезпечення життєвих британських інтересів. Щодо ради Ліги Націй повторив відоме нам становище англійського уряду, що головна тема дискусій на тій раді, а саме: женевський протокол — мусить бути відкладена, заки Англія порозуміється зі своїми домініями. Договори підписані 8. серпня зі СРСР, попереднім англійським урядом не стануть предметом дискусії у парламенті як недовольючі. За те Англія бажає найти нові шляхи порозуміння зі СРСР, якщо радянський уряд виконає необхідні умовини для продовжування дружніх міжнародних взаємин. Торговельні чини зі СРСР, вичерпавши покищо

торговельне порозуміння з 16. марта 1921.

Ця перша частина промови має найбільше значіння. Критика її з боку Мек Донельда та Льюїс Джорджа зверталась здебільша в напрямку головних принципів міжнародної політики. Мек Донельд назвав теперішню англійську політику: політикою на перехресті; Англія не може рішитись, чи має забезпечити собі мир при допомозі Ліги Націй, чи системою спеціальних договорів з державами. Льюїс Джордж уся вагу клав на єгипетським питанні, не погоджуючись з методами уряду. Англія мусить або шукати порозуміння з єгипетським народом або передати свій конфлікт на рішення міжнародного трибуналу.

Прем'єр Болдуїн уважав себе некомпетентним відповідати на всі питання закордонної політики, які стануть предметом справоздання міністра закорд. справ Чемберлена, по його повороті з Риму. Однак і без цієї відповіді і не ждучи на

обширний реферат Чемберлена, який розяснить навіть історію з таємним листом Зіновєва — можна вже нині, на підставі самої форми престольної королівської промови, зазначити головні пункти англійської закордонної політики. Вона піде у зовсім протилежнім напрямку до політики свого попередника Мек Донельда. Припинені роботи над портом у Сінгапурі будуть продовжуватись як символ експанзивної політики Англії, яка мусить заздалегідь думати про своє непевне становище у далеких кольтоніях.

Щораз частіше повторяється у заявах англійських політиків таємне та грізне слово: „домінія“. Слід пригадати, що в часі війни, коли оборона Англії залежала у великій мірі від доброї волі її заможських земель, домінії одержали таку самостійність, що нині є майже незалежними державами, яких єднає з Англією лише особа короля. Останні щорічні конференції британської імперії доказали, що інтереси поодиноких доміній щораз більше різняються від англійських. Одні забороняють Англії відновити союз з Японією, інші як Австралія — бажають цього; одні хотять мати дипломатичних представників у Лондоні, інші вдовольняються становищем високих комісарів, що мають дорадний голос при центральній уряді. Ось чому справа репрезентації доміній і їх голосу у загальних питаннях міжнародної політики стоїть на першій місці.

Світова політика Англії залежить від її економічного розвитку; а її економічний розвиток від ширини впливів на далеких морях та землях. Зростаюче безробіття в Англії та потреба нових ринків збуту для торгівлі та промислу є в найтіснішій звязку з проблемами закордонної політики. Нинішній уряд є тої гадки, що невинне погоджування ворогуючих європейських держав для заведення нормальних економічних умовин є надто далеким, надто ризиковим і надто дорогим засобом для зміцнення становища Англії. Англія мусить у першій мірі рахувати на власні сили, а коли зміцнить їх — зможе накинути свою волю іншим державам і легше погодити їх. Тому покищо женевський протокол відкладено до актів. Чемберлен, по повороті з Риму, повідомить європейські держави про причини того нового курсу, який вони мусять, по волі чи неволі, прийняти до відома і взяти на увагу у своїх політичних комбінаціях.

Нова президія міської ради у Київі.

Дня 24. XI. відбулося пленарне засідання київської міської ради, на якому переведено вибір нової президії і поділ ради на секції. До президії м. ин. увійшов відомий український педагог Ол. Дорошкевич. Рада прийняла бюджет м. Києва на 1924/5. р. в сумі 22,082,641 карб. у видатках і приходах, а крім того ухвалила ряд постанов в справі безробіття. (Більш., 25 XI.)

Вибори в Німеччині.

(Від власного кореспондента.)

ГОРОЖАНСЬКІ ОБОВ'ЯЗКИ. — МОРЕ ПАПЕРУ. — ПАНТОМІННА АГІТАЦІЯ. ВИБОРЧІ МАНЕКІНИ. — НЕМА КРУТІСТВ. — ГОЛОСИ ПУБЛИКИ. — БЕЗ ВЕЛИКИХ ЗМІН.

Берлін, 9. грудня 1924.

Четверга 7. грудня. Погода неприємна, така, як вислід нинішніх виборів. (Нині вибори до німецького парламенту і до пруського союму). Небо хоче бути безсторонним і не показує краски.

Воно таке, як колиб всі краски до купи змішав, — сіре.

Сонце також не хоче мішатися до тої авантюри, його просто нема. За цілий час, як будуть вибирати отих майже вісім тисяч кандидатів, себто від 9. години рано до 6. вечір, воно ані один раз не гляне впоза сріх хмар. Пощо? І без нього настільки ясно, щоби на карті до голосування біля того числа, котрим ознаменована люба гв'ятому серцю ліста, поставити хрестик. А раз ти той хрестик написав, до конверти карту всунув і до урни вкинув, так значить, свій горожанський обов'язок ти сповнив і можеш собі йти далі, як звичайно в неділю.

При тім сповнюванню горожанського права й обов'язку ніхто, буквально ніхто, тобі не перешкадає. „Зелені“ (поліція) стоять з боку, ніби їм вибори навіть не при голові. Високі, повновиді, з байонетами при боці, з револьверами в футералі, та ще з гумікніплями, роблять враження не дуже то й скорих до якоїнебудь акції, а до політичної тим більше. Ті, що їх поставлено на перехрестях вулиць, підносять то праву руку, то ліву, показують нею то вперед, то вбік, ніби гімнасткуються. Це вони регулюють рух. А рух дійсно великий. Бо до тих тисячів авт, що переїжджають звичайно, треба ще подати приватні поводи й авт тих панів — і пань, що ідуть голосувати, а також чимало всіляких вів агітаційних. Це звичайно великі, тягарові авт, на час виборів перемінені у якісь ніби карнавалові великули, з вінками, квітками, хоругвами, з усіма малюнками й виборчими кличами. На такім возі сурмачі, що сурмлять (звичайно навіть гарно) відповідний партійний гімн.

З авт направо й наліво сипляться афіші, зазиви, відповідні числа часописів, навіть брошури. Їх не жалують, розкидають повними жменями. Ніхто того паперу й не підносить, хіба, що попаде кому просто в руки, ніхто не читає, — сиплять. Цілий Берлін засипаний папером.

Вулиця, якою мені прийшлося йти в неділю рано, пів милі довга, а широка, як колишня Кароля Людвіка у Львові.

Вона ціла була встелена папером, усто і грубо. Місяцями йшлося, як по подушці. Усіх газет, а може й усіх книжок на цілій Україні, на обох біклях, протягом цілого року не видрукують стільки, скільки їх одної днини висипали тут на одну вулицю. Певно, що ні!

Крім того хлопчики бігають і впирають проходом всякі агітаційні летючки в руки, всякі рисунки, карикатури, тощо.

Возьмеш, глянеш і кинеш. Люде гончуть, мряка пале, з паперу робиться каша. Особливо з того на бруку, котрим авт їздять. Зазираючи усіх партій, програми усіх виборчих лист, всі державні, національні й партійні краски перемінюються в якусь безбарвну слиз, ніби кажуть тобі: дивися, що зробиться в них на парламентарній арені.

Дітям дають агітаційні хоруговки, сиражні хоруговки на державках, з відповідними кличами. Деякі мають їх повні жмені. Біжать до дому і будуть бавитися в жовнірів, хоч червоні хоруговки антимілігарні.

Роздають також бальони, так само з виборчими паролями, на

шнурках. Деякий відірветься, підлітає під хмари, або зависає на дереві, але дитина не плаче, лиш тішиться, бо лістане другий.

Вся та агітація робиться пантоміною. Ніхто до тебе не наближається, не намовляє, не питає, на яку лісту голосуватимеш. Це твоя річ.

Вибори нічим не нагадують колишніх наших австрійських виборів.

Підходжу до одного з льокалів виборчих. Їх тут багато, щоб не треба далеко йти й довго чекати. За десять годин мусить бути вибраний райхстаг і ландтаг, парламент і сойм.

Перед льокалем шпалір виборчих манекінів, себто людей з почепленими на шиях таблицями усіх партій і їхніх виборчих лист. Кому ністи коло центріва, соціальний демократ коло „фелькіше“. Таблиці на їх грудях сваряться з собою, а вони трактують себе папіросками і може змовляються, куди підуть на вечеру за ті гроші, котрі їм виплатять їхні комітети за 9-годинну тяжку працю.

На виборців, що поміж ними пересуваються до тої святині, в котрій стоїть виборча урна (це здебільшого каварні, ресторани, готелі, тощо), вони навіть не дивляться. Пощо вони стоять, того мабуть ніхто не знає, бо кождий виборець вже має своє число, біля котрого поставив, або за хвилину поставив рішення хрестик.

Виборці входять і виходять гусом, по черзі; привикли до воєнних польонезів. Пані не мають „фор“. Хто скорше увійшов, цей скорше свою лісту кидає. Навіть принці, з пануючих родів. Це мабуть, чи не одинокий здобуток

демократичного устрою... Прояксь шахрайства, замикання виборчих льокалів на час обіду, вибирання карт і т. д. нікому навіть не сміється... Це було в Галичині. В Європі воно неможливе. З окрема в Німеччині. Тут дійсно є загальне, рівне і т. д. голосування.

Часом на вулиці почується крик, сміх, свист. Це агітаційне авто попало на більший гурт своїх прихильників. Його вітають, противники сміються, свистять. Зі свистом стрічаються по найбільшій частині комуністичні біциклісти. Ці останні взагалі не мають великої симпатії і вже задалегідь можна сказати, що вони здобудуть ще менше мандатів, ніж при тамтих виборах. Багато менше. Німці за багатий народ, щоб могли бавитися в комуни. Германська раса не схильється до таких ризикованих експериментів. Якесь жінка стоїть біля мене. Дивиться на те все і каже:

„А говорять, що нема грошей“.

Якийсь дідусь киває головою і шепче крізь вставлені зуби:

„Краще, колиб за ті гроші бідним дітям купили на Різдво червоні, одягів і кухенів“.

Авта ідуть, сурми сурмлять, сиплять задроканий папір.

Так до години 6 в вечір.

А в 8. по агенціях великих днівників, по комітетах виборчих і по центральних пунктах 5 мільйонної столиці світляні ефекти подають висліди виборів.

На деяких, ніби біблейська рука над Валтазаровим столом пише величезними буквами, котра ліста кілька голосів здобула.

Юрба народу жде, тишиться або сумує, одному радість, а другому смуток.

Але великих змін мабуть не буде. Втратять крайно ліві і крайно праві. Народ хоче трохи відпочити. Зима, Різдво, нема великої охоти до скрайних виступів. Такий тепер час.

Л.

і Росіяні! — Ред.) складають між собою умову, що торкається третього народу, навіть не згадуючи про той народ... На такий шлях не могли би стати соціалісти того типу, як сенатор Лімановскі, бо вони розуміють, що кінцевою засадою соціалізму є вища згода між чиним і принципом та справедливим у відношенні між народами. Далі промовець навіз деякі факти з діяльності Б. Лімановського, які стверджували висловлену думку.

Епізод на ювілею в кождий раз вийшов цікавий і я, з обов'язків літописця, зазначаю ту лекцію, яку виклав соціалістам польським соціаліст український перед численною аудиторією.

Senex.

„На стійці“.

Ювілей українського соціаліста.

В неділю дня 7. грудня шанувало перемиське українське робітництво трицятліття праці свого заслуженого провідника Івана Жовніра. Іван Жовнір, робітник, людина великого організаційного таланту, ще в дев'ятидесяти роках минулого століття виступив на перемиському ґрунті. Спершу як член Галицької Соціалдемократії, а опісля Української соціалдемократичної партії стояв весь час в перших рядах і положив багато заслуг для робітничої справи. В часі творення Української Держави входив іменем перемиського українського робітництва в склад Національної Ради, за що по приході польських військ до Перемишля його вивезено спершу до Баранова, а згодом до Домбів, де просидів майже рік. В часі репресій проти У. С. Д. П. кілька разів був арештований. Завдяки його праці перемиська організація українського соціалістичного робітництва завжди була зразковою і дуже часто переймала на себе провідну роллю. Його заслугою треба вважати здвигнення в Перемишлі українських робітничих економічних організацій. Сьогодні є вже він старцем, однак не кидає праці і з молодечим запалом трудиться далі. Для пошанування цієї праці відбулася робітничка академія при участі товаришів і приятелів ювілята з цілого краю. Крім цього появилася в його честь спеціальна ювілейна збірка „На стійці“, на якій зміст складаються спомини та матеріали до минулого українського соціалістичного руху.

Провокаційна пошесть.

Таємний пакет і арешти.

Дня 28. листопада до книгарні Т-ва „Просвіти“ в Кременці на Волині прийшла невідомою дамою, яка купивши книжки, дала задаток, прохала їх запакувати ще з одним своїм пакетиком, який залишила і — вийшла. Пів години пізніше явилася поліція і зробила ревізію в книгарні та кімнатах „Просвіти“. Найшла і залишений дамою пакетик, а в ньому крім часописів — відозву до жовнірів Українців, яких взяли силоміць до віська — з підписом соймового посла Бориса Козубського. Крім цього програму „Селянської Спільноти“ з характеристичним закінченням, що вона має домагатися від польського уряду, щоби польським військовим міністром був... Українець. У таємнім пакеті був ще й лист до заступника голови „Просвіти“ Кибалюка від Марка Лудкевича з радянської України, який кличе його туди, і ще якісь лист і ще якісь таємні папери. Комісар Савінік найшовши цей пакет, перервав ревізію зі словами: „Те, що треба вже є“. При цій нагоді захопив зі собою книжки листування „Просвіти“, книжку з адресами членів і один запечатаний лист, адресований до посла Козубського. Далі перевіз на ревізію у громадянина Кибалюка, Моргуна, Улановича, Шильмана і у гімназичного Біласюка та Бондарчука, всіх арештовано, а по 24 годинах звільнено. „Річ ясна“, що заборони річей не звернули. Усю цю таємну історію подав посол Козубський до відома міністра справедливості, домагаючися ужити від обидних „ахидів, щоби її „розяснити“ — бо він сам є не здивований так само як кождий, хто хоче злати собі с раву: яка мета таких провокацій і хто їх організує?

Листи з Варшави.

(Від власного кореспондента.)

Два соціалізми.

Варшава, дня 10. грудня 1924.

Коли останки Жореса переносили до Пантеону, то за труною йшло біля 12.000 французьких соціалістів, а трохи одаль — біля 50.000 бучної комуністичної молоді, що галасливо проголошувала свої звичайні гасла. Це дало комусь привід висловити думку, що урочистий похорон Жореса був разом з тим похороном старого гуманного і соціал-демократичного соціалізму, на зміну якого приходить новий соціалізм комуністичної диктатури і класової ненависті, соціалізм Леніна і Дзержинського.

Я не хочу боронити цієї думки, але мушу признатися, що вона, mutatis mutandis, настільки лізла мені до голови, коли я спостерігав ту урочистість, яку уладили варшавські пепесівці. Уладили вони її з приводу того, що найстарший їх товариш сенатор Болеслав Лімановскі розпочав 90-ий рік свого життя.

Безумовно Лімановскі є найстаршим соціалістом не тільки в Польщі, не тільки в Європі, а в цілому світі, і 70-літній Кавтскі мав підстави надіслати йому привітання як „юнак“; але чи дійсно цей патріарх соціалізму належить до тої галасливої „молоді“, що його ото чує та вважає своїм? Я кілька разів мав нагоду спостерігати виступи Б. Лімановського в оточенні пепесівців, чути його старечі, але ширі кличі і промови, і завжди в мене складалося враження, що цей старенький сенатор — людина з іншого, ніж вони, світу. Скажу більше: мені здавалося і тепер здається, що так само в глибині душі думали й думають про нього його „товариші“ пепесівці. Р. Психольскі,

в настроях, навіть в ідеології у них з ним мало спільного. Я вже не кажу про тактику. Так само, як наш Драгоманов, Б. Лімановскі визнавав і визнає, що „чисте діло вимагає чистих рук“. Брудними шляхами він не йшов і на брудні шляхи нікого не вів. Лицеміром, облудником він теж ніколи не був. Як вірив, так визнавав, так і робив. А чи можуть сказати це про себе сучасні польські соціалісти?

Дуже гарно й гучно уладили вони свято найстаршого соціаліста світу; але якраз на цій святій найяскравішій визначалася ота думка, що накреслено вище. Може мимохіть вона відбивалася і в промовах пепесівських лідерів, особливо Барліцького і Перля, які підкреслювали як щось незвичайне для себе ідеалізм і кришталеву етику ювілята.

Та найсмівливіше рубнув правду представник українсько-емігранської делегації, відомий діяч с.д. партії Микола Ковальський. Вітаючи соціаліста Лімановського, як заступника голови Українського Центрального Комітету і разом з тим як соціаліста, п. Ковальський підкреслював, що найціннішою рисою ювілята є те, що він завжди утримував гармонію між своїми чинами й ідеалами. Найнищим ступнем цієї гармонії є додержання справедливості щодо інших народів. І тепер ця риса уявляється особливо цінною, бо навіть партії соціалістичні від неї відступають. Коли в Англії до влади прийшла робітничка партія, вона нічого не зробила, щоби підтримати соціалістів в боротьбі за незалежність поодиноких народів... Соціалістичні партії двох народів (Подяків

У. С. Р. Р.

До виїзду козаків УГА на
Радянську Україну.

В допису з Москви до київського "Більшовика" з 25/ХІ, В. Гадзінський м. ин. пише:

"Кілька днів тому переїхав через Москву перший транспорт українських емігрантів з Чехо-Словаччини, в дорозі на Україну, під керівництвом тт. Верейки і Романюка. Український Клуб і Земляцтво студентів вітали емігрантів. Мітинг у вагоні на Курському вокзалі змінився в демонстрацію, на якій українське червоне радянське суспільство вітало на червоній землі маюотра-них заблуканих синів України".

В тім же числі "Більшовика" знаходимо переказ розмов з козаками репортера цієї газети, який відвідав імігрантів в бараках, в яких їх розміщено у Києві. Репортер застав козаків, як вони сиділи на нарах в бараку і слухали якогось товариша, що "розказував про зрадницьку роллю соціал-угодівців під час імперіалістичної війни". Це була дискусія про реферату про значіння комуністичної партії.

Потім почалися розпитування і розповідання. Між иншим козаки розповідали репортерів, як їм есеровська "Селоспілка" платила по одній короні, щоб вони ходили на лекції цієї "Селоспілки", але "ми не дуже охочі були до цих лекцій, бо знали, що соціал-революціонери хочуть нас затагти до своєї партії".

Виїхало з табору 107 люда, до Києва поїхало 103, в тім 3 жінки і 7 дітей. Чотири тов. залишилися у Харкові. Комуністів серед козаків нахаралося 30 осіб.

Іхали через Штеттін, Ленінград, Москву і Харків. "Ми були надзвичайно схвилювані — оповідали козаки — тою ширістю, з якою нас зустрічали представники партійних червоноармійських робітничих і инших організацій Ленінграду". — "В Москві нас також зустрічали представники різних організацій, а також селян". — "Так ми доїхали до Харкова, де залишилися чотири наших товаришів, а потім до Києва".

У Києві козаки встигли вже побувати в кількох робітничих клубах, в театрі "Березіль" та в будинку червоної армії, який зробив на них велике вражіння.

Козаки привезли з собою з табору червоний прапор, який передадуть Київському Губкому партії. "Зі всіх балачок — закінчує своє справоздання репортер — що довелось мені почути від Галичан-імігрантів із Чехословаччини, у мене одно вражіння — вони прийшли, щоб працювати, щоб допомогти робітникам та селянам України в будівництві нового життя".

Шкільна справа на Київщині
в 1923/4 р.

В минулому 1923/4 шкільному році на Київщині (без Києва) було 2.028 трудових шкіл, або 7.016 груп. Одна школа припадає на 2,25 поселень і 1.945 голов населення, а одна група припадає на 560 голов населення.

Із загальної кількості трудових шкіл 987 шкіл є трьохрічними.

У Києві було 100 трудових шкіл, з того 75 шкіл семирічних. Одна школа припадає у Києві на 4.230 голов населення.

Число дитячого населення у шкільному віці досягло на Київщині (без Києва) 803.405 і на одну школу припадало 398. Але фактично відвідувало школу 212.445 дітей, або 27,6 проц. всіх дітей шкільного віку.

Київські школи відвідувало 29.318 дітей, що становило 46,0 проц. дітей шкільного віку м. Києва.

Учителів по округах Київщини було 5.741. На одну школу припадає пересічно 2,7 учителів, на одного вчителя припадає 2,5 груп.

Український хоче університету на Волині. Дайте нам його чи то в Рівному, чи в Луцьку, чи в Корні, або в Варковичах, або лиш на Волині, бож у Львові — ми добре знаємо — ви не дасте... Пан міністр вислухають делегацію, приймуть під увагу отсе жадання парафіяльної амбіції, звичайно, шось пообіцяють, одпустять з миром, а тим часом, отримавши до рук новий козир, будуть робити заходи, якби то справу університетську й д-лі зволікали: "przecież u samych rusinów sprawa uniwersytetu należycie nie wykładowa-па". Колись п. Сікорські так і відповів п. Підгірському на його інтервенцію в справі українського університету: справу українського університету не можна так легко вирішити хоч би через те, що не відомо, скільки Українцям потрібно цих університетів — може два, а може й три... Тепер, після оскілковської делегації, матиме змогу инший міністр в такий же самий глумливий спосіб аргументувати зволікання справи утворення університету для українського народу. Моральну ціну складу такої делегації польські міністри добре знають, алеж чому не використати того, що аж надто йде на руку антиукраїнській політиці польського уряду...

Не відомо, чи ця оскілковська делегація їздила вже до Варшави, чи ще ні. Я довів лише до відома українського громадянства про тих, що весь час псувати загально-українську роботу взагалі, а тепер наміряються псувати і справу університетську. Звичайно, пігмеї не в силі зруйнувати роботи, за яку однодушно взялося ціле наше громадянство і при якій стільки жертв уже принесено, але на деякий час її поспувати — можуть. Про все це громадянство нехай знає.

Волинськ.

Наші артисти на чужині.

Новий виступ Сальомеї Крушельницької.

Подаю в нашій руці число італійської "La Tribuna" з дня 19. листопада, з якої повідомляється, що наша слава землячка С. Крушельницька виступила в Римі з концертом. Статтю попереджує портрет артистки; передаємо її тут у дослівному перекладі:

"Минає чимало літ від хвилини, коли Сальомея Крушельницька, співачка світової слави захоувалась моя чеченія у російським Віатріггіо, покінчивши оперову спеву, на якій зазнала стільки глибокої насолоди. Зоря у своїй найпакітійшій розблиску на мент притягала. І всі рівно жалували за геніальною та гарною інтерпретацією "Вальсри" та "Аїди", що зміла розпалювати неминючі пориви. Аж ось, саме тоді, коли можна було гадати, що вся нація, щоб побачити ще раз улюблену артистку, на засідні втрачена, приходять звістка, що вона виступить в Академії Фільгармонії і інтерпретувати не різних композиторів, старших та новітших. Інтелігентна римська публіка привітала з щирою радістю неждану звістку і юбою послідила до сали при вулиці Ріпетта. Концерт відбувся вчора і на ньюду витали оплесками Сальомею Крушельницьку як справжню королеву опери. Ніхто не міг опертись приваби її усміху і воровитському царові співу, повному вибагливої експресії.

Вона передала зі справжньою оригінальністю та найвищою майстерністю музику Бассані, Фонтані, Франка і Брамса, що складалась на першу частину програми. Та успіх почався швидко від виконання живою і трохи щодного "Гопака" Модеста Мусоргського. Якщо мене спитали би про "bis" то посто-яю ще раз, що з поміж точок програми я вибрав би тільки романс Деодата де Северак: "Ma pourrès chère", якого публіка домагалась з екстазі.

Не будемо тут змальовувати подробиць, а який спосіб була виконана кожна точка програми; скажемо лише загально, що дві найкращі ліричні пісні "C'è l'orlando dei dolosi" і "Ninnanna" молодого композитора Маріо Кастельчучово Тедеско, Крушельницька відсінвала з невисловленою грацією, абіраючи овалі, і що хоча "Росія р-зіана" Сантіаквіда не мала захопити публіку, за те патетичне "Resistito" Респігі і еспанські пісеньки Аурде і Де Фалла привабили всім до впокоби незвичайно. Сальомея Крушельницька на прощання зі слухачами виспівала кілька "Українських пісень", з подиву гідною свіжістю і місцевістю.

Суд на Волині.

Зі судової сали.

44 літ тюрми за оскування селянської ради УСДП в Колках на Волині.

(Дохінення.)

Д-р Шевчук говорить:

Процес, який ведеться — єперним великим нац. політ. українським процесом на Волині. Не має він нічого спільного з комуністичним, бо обвинувачені випираються з усіх зв'язків з III. Інтернаціоналом. На випадок вони звуть себе українськими націоналістами. Коли прокуратор витгав проти обвинувачених заміти, що вони комуністи, або члени УСДП, то побить це в злий вісі — протом тому, щоб під покращеною боротьби з комунізмом нищити тим легше всякі прояви українсько-нац. руху на Волині.

Не було в Колках "Сел. Роб. Ради" і нема на не існування ніяких політичних доказів. Лист по Бездельного сфабрикували провкатори — а найкращим доказом на це — недостача оригіналу.

Обоюнець критикував спосіб ведення слідства проти обвинувачених. Прокураторові зовсім не залежало на виконанню матеріальної правди. В тому напрямку не кермувавсь прокуратор найпримітивніший прихильністю, відводив свідків не слухано, хоч цього домагалися обвинувачені навіть пої допомозі голотівки — а коли вкінці вислали тим свідкам на розправу візача — то на який шого з них полк. Стефанова візвано під перекурченим прізв'язем...

Відтак обговорював промовець справу УСДП. Хочби обвинувачені були членами УСДП, — то це ніякий злочин, бо УСДП є партією легальною. Істнувала вона у Сх. Галичині від 25 літ. Зізд з 18/3 23 був засталегдй відомий органам публ. безпе-ченства. — Постанови того зізду були теж вітими.

Істнєнє візду не є різнозначні з при-ступленням партії до 3-го Інтернаціоналу — як якого хоче прокур тор. Назваки, у права УСДП, ствердила у партійному органі "Земля і Воля" в ч. з 15/4 1923. Ідеї, які наїшли вислів у знаних ухвадах УСДП, є ідеалами партії, — музикою будучини — а не насущним хлібом дня...

Що так на ці постанови дивився і польський уряд, найкращим доказом на це факт, що з причини того зізду не переслідувано нікого ні з членів партії, ні з членів управи.

Розв'язано УСДП, доперва по уступленню президента мін. геа. Сікорського 30. січня 1924, коли до влади прийшла прав-ця — так, що в результаті партія істнувала легально до 30/1. 1924 і за есентіальну приваєльність до неї до хвилі й розв'язання не можна нікого потягати до відповідальності.

Та коли би навіть УСДП була партією злочинною в розумінню арт. 126, к. з., коли би навіть доказано, що обвинувачені належали до неї, то й так не можна би їх потягнути до відповідальності за злочин з арт. 126 к. з. наскільки їм не доказано, що вони суб'єктивно були свідомі злочинної роботи УСДП, бо лиш суб'єктивна свідомість злочинної діяльності з боку обвинувачених могла би спричинити їхню відповідальність за злочин з арт. 126 к. з.

Накінєць обговорював бесідник заміти поставлені кождому з 28. обв. з окрема і п'ятував становиче прокуратора, як негідне не тільки з правом — але також з найпримітивнішою етикою, коли той вимагав репресій на обвинувачених — не за об'єктивно стверджену вину — бо такої розправа не вказала — але за їх грамотність і інтелігентні вирази лиця...

Промову свою закінчив оборонець апел-леж під адресу до суду, щоб у звільненні всіх обвинувачених від вини і кари — бо в протинному випадку доведе суд до того, що обвинувачені а з ним і ціле українське населення Волині страдять всяке довіря навіть до суду — так як вже давно страстило його до всіх инших державних установ. А довіря населення до суду важна річ — бо горе такій державі, котрої населення бачить свого ворога навіть в інституції, яка має стояти на сторожі справедливості.

По промові д-ра Шевчука промовив другий оборонець адв. Лянгель з Варшави.

Бесідник заявив на вступі, що не знає ні Волині ні якого населення, ні пануючих тут відносин. Обсервуючи означе розправу, слухаючи звідань свідків і обвинувачених, набрав того перекопання, що багата і урожайна земля Волині паює підозрілими, взаїмним недовірам, невірністю, що випари ті муться розум і думки людей і викликають якусь недугу подібну до курячої сліпоти — викликають політичну курячу сліпоту — так, що хорі на неї видать все тільки в одній барві — барві червоної! В такий лише атмосфері міг зродитися отсей процес — де замість доказу фігурує підозріння та інвективи — а замість фактів — здогади.

В процесі стрічаємось з небувалим ніде явищем — взаїмною і загальною шлю-наж і то шлюнаж всіх проти всіх.

Кс. рібав — має своїх конфідентів, начальчик громади своїх, командант постерунку своїх — а громадський писар відозріваючи всіх названих "достойників" у симпатіях до України веде проти них свій "wywiad" і денерветується, що в громадї може шось діятися поза його плечима... Чутий знова урядник душког

Платня учителів виносила пере-січно 13 до 17 карб. місячно.

Матеріальний стан шкіл дуже алий. У Києві краший, завдяки платі за навчання.

Діточих будинків на Київщині було 74, з 5051 дітей, у Києві 62, з 4198 дітей та 13 денних діточих будинків з 850 дітьми.

Організації "юних лєнінців" числили 8.000 дітей. (Біл. 23. XI.)

Нови "Димовщина".

"Вісти" з 23. XI. містять статтю про "Лубенську "Димовщину", в якій оповідається, що в селі Кибин-цах на Лубенщині місцева "кому-ністична" влада складається з гур-ка бувших поліцаїв, п'яниць і вся-кої сільської гнилі, яка запровади-ла місцевого кореспондента газет Ребрика до тюрми за те, що роз-кривав "комуністичну" діяльність тої "невеликої, але чесної кум-панії".

Українські організації в Мо-скві.

Центральною культурною орга-нізацією Українців у Москві є У-країнський Клуб ім. Шевченка. Цей клуб числив 26. X. 1924. 796 членів, в тім 327 членів РКП, 31 кандидатів, 87 комсомольців, 351 безпартійних. Є це переважно сту-денти й робфаковці, які студіюють в московських школах, вислн. професійними організаціями. Робіт-ників від станка всього 10, черво-ноармійців 26, радянських служ-бовців 70. — "Старого покоління, ще з часів "Кобзаря" і дореволю-ційної української громади у Мо-скві в клубі майже нема. Живуть вони собі десь осторонь, але до клубу пролетарського не заходять, хіба коли на свято Т. Шевченка, раз на рік". — В клубі відбува-ються реферати, літературні вечір-ки, дискусії. Є драматичний гурток і хор. Бібліотека числить 3500 кни-жок, в тім 2000 українських, крім того в Москві істнує студентське земляцтво і союз українських про-летписменників в РСФРР.

(Більш. 25. XI. 24).

Українські комнезами і селян-ський Інтернаціонал.

Президія ЦКНС ухвалила затвер-дити вступ всіх організацій комне-замів України, з загальним числом 800.000 членів, до селянського Ін-тернаціоналу з 1. січня 1925 р.

("Вісти", 23. XI.)

Пам'ятник Шевченкові.

Над проєктом пам'ятника Шев-ченкові у Києві працює декілька видатних скульпторів СРСР, між ними й Меркулов. Термін для пред-кладання проєктів пам'ятника вста-новлено на день 31. грудня. Па-мятник стоятиме у б. Миколаїв-ському саді напроти університету. "Вісти" доносять, що комітет буд-ови пам'ятника Шевченкові одержує багато листів від селян, які надіються, що радвлда напевно розв'яже скоро справу пам'ятника найбільшому українському і до то-го селянському поетові, що кликав селян до боротьби проти царату.

("Вісти" 30. XI. 1924).

Українізація партії КП(б)У.

Політбюро київського губерніяль-ного партійного комітету стверджує, що українізація партійного апарату відбувається успішно, але в Києві є багато відповідальних партійних робітників, що ще не вивчилися української мови. Всіх тих партій-ників зобов'язало бюро губкому вивчитися української мови в поряд-ку партійної дисципліни. Зобов'язало їх навчитися теж і історії культури України. Програма навчання розра-хована на 4 місяці. Тих, що не вивчатись української мови в тому терміні, буде звільнено з роботи.

("Вісти" 30. XI. 1924).

старості каже, що ніякий похвальный чоловік не може належати до „Прогресу“ — а прокуратор засуджений тим юридичним позитивом собі на інвентар, що „Прогрес“ і „Пуг“ то лише псевдоніми чи аноніми — а на правду кінються за тими анонімами гасами для держави організації.

Обоюм просить судів, щоб тільки доказали дами віру — а підняли непереносимі агенти дипломатичні, опенті навіть не на платіжні бсервації, а на фантастичні оповідання платних конфідентів у п'яному виці. Головний речний доказ з'явився в обличчях — лист з'явився не в ніякому доказом — бо і зміст його і дорога, якою літає до суду, свідчать, що маємо до літа з фальсифікатом. Зовсім немале оригінал лист — а тільки відпис з підпису. Почта із Колок — не вірний урядник, що рахує в Колок на відку конституцій коли масово крадуть адресовані до обвинувачених листи і газети, як сам до того признався — оповідає теж сльозом, що лист цей надійшов до Колок в коментарі... „Прогрес“ з Львова. Він його розпечатував та скопіював. Ось і виродилося сьодох, що порушує службові обов'язки, за що повинен відповісти перед судом. Обвинувачених слід звільнити, бо коли свідок Набокович признався, що в Галичині нікого не почуємо до відповідей з рани його приналежності до УСДП, то обвинувачені тим більше не можуть бути карані, бо їм навіть не доказано приналежності до тоїж УСДП.

Поданий на початку звіту присуд зносив на присутніх страшенне враження, багато осіб плакало. Проти засуду внесли об'єднані апеляції і є повна надія на звільнення обвинувачених. На газі підляють обвинувачені до 320 інших політичних в'язнів — які караються сепаратних гігієнічних і матеріальних відносин у лучській тюрмі.

Дрібні вісті.

В Гельсінгфорсі відкрився міжоточка конференція у справі конвенції про урядові і роземний суд між Фінляндією, Естонією, Латвією і Польщею. Фінляндський мін. закон. справ, Прокоп, зазначив вступний промовою миролюбність держав-учасниць конференції та потребу підсилювати економічний розвиток східної Європи.

З'єднані Держави згодилися взяти участь у скликанні на 4. травня 1925 у Женеві конференції для обмеження торгівлі зброєю і муніцією.

В Естонії невдалий комуністичний переворот і зв'язані з ним дипломатичні наслідки повели за собою м. и. вступлення президентів республік. Офіційною причиною є лихий стан здоров'я.

В Данції президентом сенату вибрано знову нім. націоналіста Зама, який має відому матку воюючого Польщі. В господарстві не брали участі соціалісти, комуністи й Поляки.

Український театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

Несимісти кажуть у нас багато про кризу театру. Правда, що театр переживає не ер важкі хвилини. Всі його покидають: культурні то ва іства (Львівська Бесіда), фінансово сильні меценати, а головне ублюдки. Театр може видержати і без багатів і без атронату старих культурних товаришів, але не може ережити устки глядачів. Актори мусять мати громаду, що любить мистецтво і нагороджує їх оглясками.

Ідеальна, закохана у сцені до нестями публіка, не пиши в нас музика будучи і Ми в агалі не маємо публіки. А це пройма одча м наших артистів, аматорів та у равтелів т атральних дружин. Не накладе і в Станиславові. Є тут працюючий гурток артистів та талановитих аматорів, які що кілька тижнів улаштовують гарні вистави. Однак публіка не вміє їх оцінити. А жаль. Такі солідні режисери як О. Орел-Степняк та Де чиний заслужують на гонне признание. Під їх умілою орудою на ротязі з ісяців оявилася опера чи так х вистав як „Целі ерко-ва“ Кайки, „Безробітні“ Костенка, „Молода кров“ Вилинченка ии На но йшим успіхом п. Демчишина, не постанов а фокска комеді Сен-Ілера „Червоний“. Його гра в цій есі могла рі ня іся з прироча димик кристали на столичних сценах; йо о марак еристична краса добла з публіки гураган сердечного с іху.

Іоруч п. Демчишина при нання належить жіночим силам: аням Радиче й, Говкові, Чарельській та Яорські; арно лизонали свої голі також іні Антоновича та п-на Скок о оліва. З муж сь их артистів-аматорів слід висловити слова признання інам Величкови, Паничкови, Чобатареві (який мав невдачу роллю), п. Романю ові (який мав роллю, що не підходила йому), п. Гаєрові. Гурт ва гра вичаа регарно. Згадану комедію говторено вдруге з немен им успіхом. Аматори кїна, ш не ють такими виставами, на еван не найшли тако нагоди ро ест весь вечір с.р.д. спра жнього, широ о сміху як ті, що глядали на гру наших артистів!

Д-р І. Р.ин.

Останні вісті.

Промова пос. Васильчука.

11. XII. на засіданні соймової адм. комісії в дискусії нат внесеним заведення на „кресах“ вишкового стану, промовляв пос. Васильчук. Віч обговорив політичні відносини на „кресах“ від 1914 р. Велике незадоволення українців і Білорусинів похотило до розмірів революції. Цілу справу кресів слід брати основно, як українсько білоруську. Без уваги на грізний стан, послугуються фразами. Не слід забувати, що нац. освітлення українських і білоруських мас останніми лтами значно зросло. Польща провалить політику денационалізації. Щодо цього з'яні всі польські сторони, хоч лівіша проголошувала колись програму федералізації. Покинула це, коли заспокоїла свої імперіалістичні апетити. Докооряв ППС. за конференцію з російським соц.-дем. Черновим, заявляючи, що заключено спеціальний договір, якого цілком знищення українського народу.

Фактом є, що на рат Україні твориться українська державність, без огляду на тентеції Москви. Росія робить уступки в користь пержавної і нац. думки Великої України. Ремонт національний Українців у Польщі перемигнувся в найбільшу тюрму. Нині говориться про кресі лише зі страху, щоб не втратити ці землі наслідком невміння правити. Українська й білоруська проблема проти волі Польщі стається частию сх. європ. питання. Польща має два шляхи: зробити собі з Українців і Білорусинів приятелів або ворогів. Політика всіх урядів і стороництва іде в напрямі не лише відпихання, але й поневолення. Всі адм. переслідування, нищення шкільництва, перешкоди в справі горожанства й упривілеєне становище обшарників і колюністів, образи національні почуття Українців і Білорусинів. Населення убожє. Цей нездоровий фермент витворює невдоволення. Нац. свідомість, якої не злавлять ніякі репресії, росте з дня на день. Віча заборонюється, пресу переслідуються.

При кінці торкнувся справи університету в Кракові. Цей університет говорив з іронією пос. В. — є на III. пов. ПКО., а ціла поагода справи виглядає на кини. Минули часи, коли Українці не мали ніякого університету, нині мають вісім університетів на українських землях а три за границею. Українці приглядатимуть спокійно як польський уряд розв'язуватиме справу українського університету в Польщі. Пос. Васильчук говорив дві години. О год. 1:30 наради перервано. По перерві має говорити далі пос. Васильчук.

Димісія М. Ялашевського.

11. XII. прийнято димісію міністра Міклашевського. Мін. М. запропонував керівництво міністерства просвіти Ян. Завідкому, директорів департ. вищих шкіл. Він обняв уже урядування. Наслідником М. о буде іменовані Стан. Грабські або проф. Поніковські, згл. проф. Цоль.

Польський уряд домагається економичних повноважень.

Прем. Грабські конференції із кількома дін. у справі на зв. повноважень, котрі вигасають з днем 1. січня 1925. Уряд не старається про продовження цих повноважень, зате не є виключене, що коли покажеться потреба, звернеться до сойму, щоб урядові надати повноважень не господарських, але публ. безпеки. Були би то т. зв. політичні повноваження.

Львівський воевода.

Львівським воеводою має бути іменовані лодзький воевода Га-рапіх. Мін. Ратайські згодилися на іменування; воно буде поагоджене сл. тижня на раді мін.

АДОЛЬФ ВОЛЬФ

ГЕНЕРАЛ-ЧЕТАР У.Г.А.

Дня 24. листопада 1924 помер у ліжничі в Простейові, на Моравії, в Ч. С. Р. генерал-четар Української Галицької Армії Адольф Вольф, б. командант III-ої Бережанської Бригади, відтак II-ого Галицького Корпуса, а на скитальщині Головний Командант частини У. Г. А. в Ч. С. Р.

На світ прийшов в місті Простейові, на Моравії, як син німецької купецької родини. Після студій в гімназії та кадетській школі в Лобзові став старшиною при б. австр. 45 п. п. в Сяноці, де вперше стрівся з Українцями та зразу зацікавився їх життям і стремліннями.

Світову війну провів на всіляких полях бою, де одержав високі відзначення, між ин. „Ордер Леопольда“.

Розпад Австрії застав Покійника на становищі булавного старшини булавного австрійського 93. п. п. на італійському фронті. Задля його незвичайних особистих прикмет удалося Покійникові без огляду на заколот і безладдя, спричиненого переворотом, привести цілу підчинену собі частину у військовому порядку та в повній зброї до Чехії.

Тепер довелось подумати про своє майбуття. Ідучи за поривом свого шляхотного серця Покійник, не вступив до чесько-словацької армії ані до армії нової новоствореної держави, але руководився симпатіями до українського народу, набутих в часі служби у Сяноці, зголосився добровільно до УГА. Його приймали радо, бо високі його боеві відзначення давали запоруку відданості його служби.

Назначений Командантом III-ої Бережанської Бригади, що саме творилась, генерал Вольф виявив небавом свій небуденний організаційний хист. За короткий час він у пів створити з цієї бригади боєздатну одиницю, яка під його впливом провела придбала не одну перемогу УГА. Для тих, що служили в цій бригаді, незабутньою подією є битва під Наварією. III-тя бригада почала під ворожою перевагою відворот. Тоді ген. Вольф кинувся очайдушно у вир бої і обнявши особисті провід — повів верхи серед граду куль бригаду до протинаступу, що скінчився блискучим успіхом. Те саме повторилося при здобуванні Бучача і в часі пам'ятного червеного наступу під Чортковом.

Ці небуденні подвиги спричинили, що після назначення генерал-четаря Тарнавського Начальним Вождом УГА, доручено генералові Вольфові команду II-ого Галицького Корпуса. Із численних подвигів ген. Вольфа на цьому становищі заслуговує на увагу здобуття Житомира в серпні 1919 р. Місцеве населення витало тоді з одушевленням входячі до міста частини УГА, а командантові корпусу, якого імя стало відомим не лише на Заході, але й Східній Україні, зложило глибоку чолобитну.

Коли поесть п'ятинного тифу десяткувала реди нашої Армії, ген. В. не зважаючи на свою особисту безпеку, з батьківською дбайливістю та подиву гідною самопожертвою наглядав за плеканням недужих стрільців та чинив усе можливе, щоб припинити помир. Та тиф діврався й до нього. І після довгої і важкої боротьби зі смертю генерал видавав, але поновно здоров'я не відзисав.

Після роззброєння УГА, генерал Вольф разом з генералом Кравцом перевів у вересні 1920 р. її останки через Карпати до ЧСР. І тут він діяв даліше з ними всі неважодни скитальчого життя, знова добровільно, бо ж мав в ЧСР. родину, у якій міг би вигідніше жити, як в таборі. Як горожанин ЧСР. міг він також старатися о заосмотрення за службу в б. австр. армії, та його чиста стрілецька душа уважала нечесним покинути улюблених воїв в лиху годину, і він переносив разом з ними з незрівняним самовідреченням усі фізичні та моральні злидні в таборі у Ліберці і Йозефові.

Із роззаванням Гірської Бригади УГА, в Німецькій Яблоніці і перенесенням її до табору в Йозефові Покійник став командантом усієї української військової скитальщини ЧСР. На цьому становищі остав він аж до серпня 1923 р. проживаючи хвилі найбільшого таборного лихоліття. Та навіть в найскрутніших хвилях, коли всі упали на дусі, він не тільки що сам не трапився бадорости ані надії але ще других заохочував і піддержував, бо вірив непохитно в слушність нашої справи. Він перетворився в одиницю перестрій усієї української військової скитальщини в ЧСР. та причинився немало до того, що чс. влада уможливила таборитам докінчити перервані війною студії на високих чеських школах.

Важкі незгоди з часів української визвольної війни, а передовсім перебутий п'ятихтний тиф та жадливі злидні скитальчого життя підкопали зовсім його здоров'я.

Заколот і згіршення, що настали після рішення з 14. березня 1923 не тільки в краю, але й на скитальщині, завадили останній удар йому зразковому поповодцеві і примірному громадянину. — Він не міг переболіти занепаду державної думки у своїйго прибраого народу та цілковитого залишення на власну долю останків національної армії, яка за українську державність пролила стільки крові. Сильний нервовий розстрій поповів його переважити дотеперішню

моральну працю та віддатися за недо-стачею матеріальних засобів домашньому лікуванню у сестрі старшої матері. Одначе до цієї неадуги причинився ще і поворотний тиф, якого зародки приніс він з України. Це і перевернуло потім його трудячого життя. На громадській ліжничі лежачи родивного міста сестра матеріально не могла забути асма віддав свою душу один з найкращих борців за волю України, не рідився навіть ніякої потіхи від народу, якому так чесно і вірно служив.

Похоронки відбулися дня 27. XI. ц. р. в Простейові при участі представників „Остані“ в УГА, хоруг Української Академічної Громади в Берні та німецької музики чс. 27. п. п.

В місті Остані в УГА, попрощав Покійника сестра УГА, д-р Іван Козак. В. II. II. I.

15 С. М. здержується висилку часопису тим Вп. Передплатникам, що здержують з передплатою за бінучий місяць. Передплати на бінучий місяць 4 20 зол.

НОВИНКИ.

— **Конф'єсна.** Вчорашнє (276) ч. „Діла“ вишло з року позавче до неспівання: з передової статті п. и. „Солодкі слова“, сконф'єскаючи один похвальний уступ і — як звичайно кінець висновки. За те в цілої статті скореслено м'який фйлетон („Відгуки дня“) Галактіона Чіпка п. и. „Косові невісти“, більш частину ревелайї про новий сензацийний зворот у слідстві в справі атентату на през. Войцеховського (стаття „Таємничі справи“) і кілька уривків зі звіту про „Суд на Волині“.

— **Ідилія.** Дотіль ми чували, що літше вибиратися у дорогу на Волинь і Польщу треба залишити дома годинник, надігати подерті черевики й ланув свитку, ну, й „від усякого випадку“ — висповідатися і написати прощального листа всім своїм і знайомим. Тимчасом повідемося, що привів ідилічного настрою по-добожі на „східних кресах“ присвоїв собі й „західні кресі“. Бо ось вчора на лінії Познань-Краків напали бандити (чи теж „диверсанти“?) на особовий потяг, ограбили пасажирів, а двох із них за спротиву ривили й викинули з потягу.

— **Правда про „диверсанти“ банди.** Від кількох місяців каміньський, радехівський і збавський повіти тремтіли перед „диверсійною бандою“, яка вибрала собі їх як операційний терен. Скованючись у лісах Тернопільщини, бандити кепкували собі з усіх „посидів“ поліції, без перепон наладаючи по шляхах на купці і селян, та грабуючи їх до нитки. По правді: то й ті „посиди“ велись дуже... обережно, бо грабжників оточували німб „диверсанти“, забезпечених у большевинській бомбі й кулеметі. Та ось га диях таки вдалося переловити кількох „диверсанти“ і замкнути у тернопільській і золочівській тюрмі. Хто це ті „диверсанти“ — пояснюють самі їх поізвиша: Фанішеч Геоба, Юзеф Кендальо, Альбін Семеновіч, Юзеф Залєвський, Міхал Курчявський, і спільники: Іржегорж Монковіч і Міхал Монковіч. Всі вони — Поляки, в більшості колюністи Мазури.

— **Бездоганність польської поліції.** Польське міністерство внутр. справ обурене закидами було би воно затратило почуття законності й „принципально“ не брало на увагу скіт на поліцію, дало анон мовому оборонцеві своєї честі у вагні. „Резюмєспос-тій“ статистичні дані, з яких виходить: В 1923 р. покарано арештом 45 високих функціонерів поліції, 4-ох здержовано, 21 викреслено зі служби, 3 п між низших функціонерів поліції 18,051 осіб покарано арештом, 151 здержовано і 1719 викреслено зі служби. В бінучому році 35 високих воядочів поліції присуджено на арешт, 3-х здержовано, 12 усунено. В нім самім часі 11742 низших поліції, функціонерів покарано арештом, 83 здержовано, 1013 усунено. — Виходить, що найбільшою мозакою дня м-ства внутр. справ є поліція; а що ж казати про вірку доло населення, яким „підкується“ отака поліція?!

— **Мораль польського йсонда-посла.** Є у польському соймі окремі „хлосько-радикальні“ клуб, а на його чолі стоїть ксьондз Ожонь. Того духовного політика ще у вересні 1922 року єпископський суд позбавив права повноти священний одаг і виконувати янісєбудь священні функції. Є це найвисша можлива церковна кара для духовників. Дослужився і посол Ожонь своїми моральними житейськими принципами, які дозволяли йому зводити малолітні дітячка. Не вважаючи на те, що тому „дистиресі дум“ доказала зводлєтво й намаганє насильство велітній „овечок“, він не тільки на даліше робив

„хлопсько-радикальну“ політику, але й не думає скидати гаси, яка йому дуже видна для пантеїстичної своєї вибороти. Деякі варшавські газети апелюють до маршалка союму, щоб він звернув увагу на цей скандал, але воно до нього не доведе: адже кс. Оконь є польським ксьондзом і польським послом...

Видити Г. Г. Еверса. Програшний зі сали польського „Сокола“ автор „Альпачи“ й „Вампіра“ вголосив у двох сліду-ючих вечорах у сали „Народного Дому“ відчит на тему „Мое мистецтво і моя публіка“. Той „Мого публіки“ зібрався сила-силенна, бо вшехотоські боєкаві зробили йому своєю агантурою прегарну рекламу. Отже велика сали аж тішата від тих, що в авторі фантазійно-екзотич-них оманів (заборонених шкільною вла-дою і виклятих з проповідників!) хотіли побачити теж екзотично-фантазійну появу, жадну крові і ненаситну нездоровою лю-бови. Завелися. Г. Г. Еверс показався „звичайною людиною“, гарним, добре збудованим, всімхненним мушкетером у фра-ку й мовою. У своїому відчиті Г. Г. Еверс теж спростовував, наче би його ге-рої були плодом хворобі фантазії: вони є живими людьми з наскрізь реального сві-та. Ці герої мають ту саму прикмету, що й він сам, автор-письменник, — прикмету інтернаціональності, дарма, що він й коли й ніде не переставав почувати себе Нім-цем. Закрид перверсії, який роблять його гворам критики-моралізатори, є нестійним, бо „перверсії“ взагалі немає: усе, що по-ходить від людини, є людське, природне. Відношення автора до публіки приблизно таке, як проститутки: одно продає свою душу, а друге тіло. А проте обоє вони є зрештешу і їх не слід осуджувати за їх-ню прожачність... — Такі й тим логічні парадоксальні погляди висловлював у прегарній, легкій і дотепній формі голос-ний письменник і зібрав за них довгі оп-лески резистуїзмованої публіки. (Кн.)

— Закриття III. мистецької вистави Гуртка Дітяч Українського Мистецтва відбудеться в неділю, дня 14. грудня ц. р. в салих Національного Музею при вул. Могилянського 42. Вступ на виставку 1 зл., а для учнів 0.50 зл.

— Український танок на синаль-щині. По втечі з Польщі згуртував не-автоматичний балетний мистець-артист Авра-менко школи танців у Празі. Подебратах і українському таборі в Іозефові. Сина-льщині злипли, сіра одностайність і жи-вотиння без завтра творили неабияк пе-решкоду, та вже по 9. вечорах науки, у несповна 30-ти годинах успів Аврамен-ко дати два прилюдні виступи своєї ру-хомої школи у таборі в Іозефові, 29. і 30. листопада, де свої і чужинці мали на-году пізнати багатство, ржнородність і красу українського народного танку. Захоплення викликали передусім танці „Умак“ і „Говта“, виконані самим арти-стом Авраменком. Вершиною успіху були однак виступи малої шкільної дітвори, а головню танець у двіку сестри й брата — Іренки й Зенка Стефюк, та одиничні танці, а це голік 9-ти літнього Віля, син-ка таборового управителя військової му-зикки Барана, та хорівці із молитовними рухами рамен 4-літньої Любки, донечки артистки п-ни Маланцевої. Щойно по ви-ступі розширив невиспущий учитель танку й свою школу і просторі бараків при-міщені здригалися вже ввечерю 1. грудня від стукоту двох сотень нових прихиль-ників народного мистецтва, яке й можна зараз на місці використати у виступах, та запізяті з українським танком також братів Чехів. Артист Авраменко одержав, як зачуваємо, запрошення на довічі за-являти й до Ужгороду й тому сподіємось, що український танок найде там для себе пригійний грунт.

— Донтоном технічних наук буде проголошений в сали засідань професор-ської Ради чеської високої технічної шко-ли в Празі дня 13. грудня ц. р. інженер Костя Фільд, звичайний слушак при-родного факультету Карлового універси-тету в Празі. 1—1

Хто ще не знав — кай читав

Андріївські Вечерниці

з аматорською виставою
заходом філії Українського Краєвого
Товариства охороми дітей і опіки над
922 молодію відбудуться 3—4
дня 13-го ц. м. в сали
НАРОДНОГО ДОМУ

3 листів до Редакції.

Високоповажаний Пане Редакторе!
Прошу не відмовити їмисті на сто-рінках Вашого шановного часопису цих пару слів спростування:
Інформації, подані в харківських „Ві-стях“, а передруковані в „Ділі“ дня 27. листопада ч. 244, настільки не відповіда-ють правді, що я не вважаю за відповідне навіть на них відповідати, і тільки з ог-ляду на те, що справа набирає ширшого розголосу й наводить послух у людей, які

менш менше знають, примушений заявити, що до організації партії „Польсько-Ук-раїнської Уні“ ні не належав, ні не брав ніякої участі в праці її ініціаторів. Щодо самої організації, на основі відомостей, які до мене дійшли, вона була тільки по-думана і зарат ж в наблизилася п'ять де-реманована на „Польсько-Українське Ви-звольнення“, а за пару днів ще на якусь иншу назву, про яку я вже зовсім нічого не знаю.

На списанні програми мабуть скінчи-лася її робота.

З великою до Вас пошаною
Ев. Петриківський.
7. грудня 1924 р.
м. Луцьк.

Зі спортву.

Товариство прихильників українсько-го спортву.

В членів оснудателів цього нового неог-хідного для спортву Товариства вступило дальших 18 громадян зі Стини а саме Вп. ПП. п-н Гарасимів, д-н Селезінка, д-н Ба-чинський, інж. Квашів д-р Лжевичий, д-р Калуський, О. Матковський, суд. Файгель, проф. Котович, д-р Вандаль, суд. Рак, д-р Лезинський, суд. Веселовський, суд. Тунз, суд. Лучаківський, О. Сявичий, д-р Се-ган, Тов. Українських Жінок Стини. При-єднуванням членів в Стиню займався з ка-мени Комітету оснудателів у Львові Вп. д-р Селезінка.

Статуту товариства Прихильників спортву. Перші Загальні Збори відбудуться в на-блищому часі. Зголошення членів та вклад-ку у висоті 25 зол. належить слати до Тов-а „Дністер“ на книжку ч. 13568.

Літературні замітки.

Юліан Бачинський: „Україна інте-грація“ — третє виданє з передмовою В. Дорошенка і додатком: Листуванє Ю. Бачинського з М. Драгомановим з при-воду „України інтеграція“. — Берлін 1924. Видавництво української молоді.

30 літ тому з'явився один із галицьких українських марксистів доказувати полі-тичну стійність ідеї про незалежну Укра-їну. Безперечно — це дуже давні часи, коли взяти на увагу наш політичний роз-виток. В тих часах мало було таких У-країнців, що ясно здавали с бі справу з неминучою та неможливою логікою еко-номічної еволюції України, яка спричи-нить в результаті її політичну незалеж-ність. І саме п. Ю. Бачинський приступив зі засобами цілого великого марксового наукового апарату до економічного уза-садження політичного постулату незалеж-ності України. На галицькій землі був пе-рший марксист, що це доказував. Нині річ маєть так, що саме ті, що вважа-ють себе найбільшими марксистами, побо-рюють ідею політичної незалежності України саме з тих же мотивів, якими до-казував у своїй брошурі логічну koniecz-ність тої незалежності п. Ю. Бачинський.

Назвавши вгорі праця відіграла велику роль в розвитку української політичної думки серед того українського покоління, якому довелося вести націю через бур-вий великої світової війни та через нетри великої російської революції. В цілій праці, переваженій до пересадки ви-кладом самої теорії Маркса про капітал та про роль пролетаріату в будучому соціалістичному державному строеві, автор розпинає багато пророчств про майбутнє Росії, Австрії та України. І коли всі майже пророчства відносно Австрії та Росії сповнилися, то пророчства відносно економічного розвитку України та її ка-піталістичної буржуазії разом із суто самостійницькою державною ідеологією тої буржуазії у великій мірі завели.

Багато пророчств автора у відношенні політичної боротьби в Сх. Галичині спо-внилося в цілости. За те не сповнилися всі його пахунки на економічний розвиток тоїж. Що ж до Польщі та її політики, то автор мав повну слушність вже тому трікраті літ. Слід насправду подивляти у многих випадках ту велику політичну інтуїцію, а якою передсказував автор ни-нішні події перед 30 роками.

Український промисл і торгівля не встигли перед великою російською революцією розвинути до тих розмірів, які, на дум-ку автора, були необхідні, щоб застави-ти всю територіально-українську бур-жуазію до боротьби за політичну неза-лежність України. Саме ця чужа націо-нальна буржуазія наробила дуже багато лиха та принесла дуже багато шкоди не-давній ще боротьбі за державну неза-лежність України.

Не передбачував автор, як і багато ін-ших і неукраїнських марксистів, того ско-ку, який мав місце в б. Росії від буржу-азних початків революції до комуністич-ного її завершення. На сході маємо нині диктатуру пролетаріату, хоч перед нею не було там ще правдивої диктатури ка-піталістичної буржуазії. На сході Європи диктатура пролетаріату наступила шляхом революції без відповідного еволюційного її підготування.

Коли ми хотіли казати щонебудь про-варність книжки сьогодні, то ми були би примушені в дм вжити її актуальні і вар-тості в сучасній мент. Коли ж в на була однією у своєм іолі. Нині она не ви-старчас і не може вже нікого за озоль-

вати навіть з тих, що втовляються са-мою тільки шоденною пресою. На свій час, тобто у хвилі її появи вона мала час багато „жостач“, але про них сьо-годні шеріть писати неказано тай неперібно. Ізв'язяється сьогодні дня до-кум-том чачіше починком до стутій над історією розвитку політичної думки серед Українців. І саме як такий причи-нок як документ свого часу слід її поре-комендувати кожному теперішньому У-країнцеві, в першу чергу молодому, щоб він міг з'ясувати собі від чого ми почина-ли та до чого дійшли.

Саму працю опереджує передмова В. Дорошенка. Ця передмова являється окремою працею на маргінесі „України інтеграція“. В ній найде читач і критику праці Ю. Бачинського і допоянення до неї і короткий нарис дальшого розвитку думки про політичну незалежність Укра-їни серед українського народу і накінень всі недосаги тої праці. Із передписки Ю. Бачинського з Драгомановим читач теж познайомиться із Драгоманівськими кри-тичними замітками до назваої праці.

Оно було би далеко краще, коли би ми могли були побачити цю працю в тре-тьому виданні значно пошнженею і до-повненою фактичними даними про укра-їнський промисл та торгівлю, бо тепер за ці дані не було так важко як колись. Та вже найкраще було би, якби автор був і цілковито переробив, пширив і по-повнив новішими та найновішими фак-тами або иншими словами як би написав був працю п-н історичний розвиток ідеї незалежності України. В тому виг'яді, в я-кому вона появилася тепер третім видан-ням навіть без виправлення мови, вона не може відграти ніякої видатної ролі в нашому житті. Розділи X. і XI. тепер являються цілком непотрібними. Коли-хотів автор при допомозі тих розділів познайомити Українців із викладом теорії марксізму і тому причіпив її до праці. Нині з теорією марксізму може кожний знайомитися з більше підходящих для цього публікацій, ніж авторова праця. Без ніякої шкоди для цілости, а навпаки, на-віть з деякою користю для неї можна було ті розділи пропустити. Тоді сама ідея праці була би вишшла більше яскра-во та суцільно.

Та не зважаючи на всі, ми радимо на-шим читачам позна омитися з книжкою шан. авто а як з документом свого ча-у, документом, що відірав величезну роль в політичному ви ованні шонайменше дво-х м лодх поколінь. І коли на наших чхх довершився великий акт збройної бороть-би українського народу за свою незалеж-ну державу, коли на'кращі сини нашого н роду осягли ідею політичної незалеж-ності кровю та гекатомбами жертв, і коли ми нині маємо все такі ав'яро: україн-сько: держави на радянській Україні — то не в великій мірі заслуга і цієї авторо-вої праці. В. М.

Бібліографія.

Журнали.

1. „ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІС-НИК“ книжка XII. за грудень. Зміст: К. Поліщук: „Медобор“; О. Понтен: „О-дьяни-убийки“; П. Карчанський: В лісовій пущі; Е. Чизаленко: Уривок зі сноминів; А. Карашевич: Поговір; Ст. Рудницький; Декілька заміток до справ районізації України; В. Приходько: Одна ніч; В. Са-довський: Північно- західна Україна в світі статистики; К. Малицька: В бороть-бі за рідну школу; д-р В. Залозенський: Вистава студії пластичного мистецтва в Празі; Лйорд Сайденген оф Комб: Во-їтійські клопоти в Індії; Б. Гилл. Огльві: Нова турецька жінка; Бібліографія.

2. „НАШ СВІТ“ — ілюстрований літе-ратурний і популярно-науковий тижневик. Ч. 15—16. 30. листопада 1924 р. Варшава, ціна 1 зл. 50. Зміст: 1. С. Л-ський: Хол-мщини; 2. З Архиву. Істор. документи; 3. В. Островський: Хлопські сини; 4. В. Па-влович: Холмська Євангелія XIII. ст.; 5. Лі-тература українською мовою; 6. С. Лю-басовський: Місто Червень; 7. Б. К. Націо-нально-культурна пація на Холмщині; 8. Народні пісні Холмщини; 9. проф. В. За-їкин: М. Драгоманів як історик; 10. Ф. Гу-дима: Світ як вічний рух; 11. Літературне життя; 12. Ріжні відомості.

Книжки.

1. О. Олесь: „ІВАСИК-ТЕЛЕСИК“ — казка в п'яти картинах. Рисунок пр-ф. Дидеши. Окладка І. Мозалевського. — Прага Львів-Київ 1925
2. „ІСВІТЛЕНІ ДО ІСТОРІЇ ЛЬВІВ-СЬКИХ СИНОДІ“ з поків 1891. і 1897. Львів 1924. Накладом Івана Кудлака.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Репакція не відповідає.

Паститури на малу оркестру до драм М. Старцького: 1) Ой не ходи Гри-цію, 2) Ніч під Івана Купала — вже можна купити в кооперативі Україн-ський Театр“ у Львові, Руска 18/1. Ці-на одного випуску по 5.50 зол. (з пере-силкою) 976 2—3

Діточе свято — Гостина св. Мино-лая. Зах. до музжк і шкіл У. П. Т. ім. Б. Грінченка в Львові віпограють діти в дні 18. грудня ц. р. в великій сали Лисенка

о год. 3.30 з полудня сценку п. з. „Гости-на св. Минолая“; по виставі роздача латкиів, які треба складати в школі ім. Грінченка, вул. Гогольська 95. між 5—8 вечером. Вступ за побровільними латками, цілий дохід призначений на Рідну Школу. 2—3

Курс популяризації історії під про-водом д-ра І. Крип'якевича уладжує філія Тов-а „Прогвіти“ ім. Шашкевича у Львові в часі від 17. грудня 1924. до кінця січня 1925. р. в середи і четверги о год. 7—8 вечером в школі ім. Шевченка, вул. Могилянського ч. 12. Курс безплатний, об-межений на 20 осіб і має на меті виробити прелегентів для читалень „Прогвіти“. Зголошуватися до дня 16. грудня ц. р. в канцелярії Тов-а „Прогвіти“, Ринок 10. П. пов в годинах 8—2 передпол. і 5—6 попол.

Замість повідомлень про своє вичан-ня, зложили на Рідну Школу“ 53 зол. Вл. п. Лев і Іванна з Скибінських Шеле-вичів в Бориславі. Рт. Жертводавням шира подака. Головна Управа УПТ. 989 1—1

Всповні умоваїніи школи. Усіх, що інтересуються долею українського шкільництва, проситься негайно донести про всі факти покравдження української школи а зокрема про переїзду україн-ської шкільної мови на адресу Івана Лі-шинського, Львів, Мураєвська 6. 1—1

З Тов-а ім. П. Могили. В неділю, дня 14. ц. м. о 5-й год. поп. в сали „Україн-ської Бесіди“ при вул. Рутівського ч. 22. і. п. виклаплатиме д-р Михайло Рудниць-кий на тему: „Анатоль Франс“. 1—2

Дрібні оголошення.

ДО ЗАМІНИ парохія Швпярка п. Ко-полічка к. Боршева. 2000 душ одна церква 85 моргів поля, будинки добрі. 981 2—2

СЛУЖБА БОЖА на мішаний хор в лег-кому стилі Ярославенка до набуття в усіх книгарнях. Партитура з голосами 8 золотих. 803 10-10

НОВИЙ НАКЛАД УКРАЇНСЬКИХ ЛІ-СТІВКО. Виконання першорядне (Друк відомий!) Листівки мають укра-їнські та англійські написи — тому запез-нений збут в Америці. Вийшло з друку 20 зразків. 10 загальної змісту (між на-ми: Пимоченка: „На вічну“ і „З вічної“; Репіца: „Запорозжї“, та 7 інших найбільш ходячих репродукцій. 10 Великодніх — з на-писом „Христос Воскрес“ (по англ.: „A Joyful Eastertide“) Ціна за сотню 10 зо-лотих (2 дол.) Окремо 20 сот. штука. За-мовляти у Гр. Гануляка, Львів, вул. Кур-кова 10. 977 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

Золотовий білянс

як треба приготувати і зладити в коопе-ративах і инших інституціях, подано на конконтнім примірі в відповіднім підруч-нику для Управ, Надзірних Рад, бухгалтерів і инших службовиків в інституціях.

Цей підручник шойно появилвся і можна його одержати у накладчика: Союз Українських Приватних Уряди-нів Галичини, у Львові, вул. Осолін-ських, ч. 15/II. по ціні 3— (три) зол. за один прим'ряк, або в українських львів-ських книгарнях.

Наклад малий, час нагальний, бо кінець бі-лянсового року за плечима, отже спішіть-ся із закупном цього необхідного підруч-ника. 990 1—2

Загальні Збори

Товариства українських наукових ви-кладів ім. П. Могили відбудуться у вто-рок дня 23. грудня о год. 4. поп. в сали „Української Бесіди“ при вул. Рутівського ч. 22. зі слідуємим порядком дня: 1) Спра-возація Головної Ради із діяльності, 2) Внесення Контрольної Комісії, 3) Зміна статута, 4) Вибір Головної Ради і членів Контрольної Комісії, 5) Внесення і запити.

Коли на тих Загальних Зборах не яви-лося би приписане статутм число членів, тоді відбудуться другі Загальні Збори того самого дня о 5-й год. попол. з тим самим порядком дня, які будуть важні без огляду на число присутніх членів. 991 1—1 Головна Рада.

III. Звичайні Загальні Збори

Українського Краєвого Тов-а Опіки над інвалідами

відбудуться в понеділок дня 15. грудня 1924. р. о год. четвертий по пол. в сали Тов-а „Українська Бесіда“ при вул. Рутів-ського ч. 22/II. зі слід. денним порядком: 1) Відчитання протоколу ост. Заг. Зборів, 2) Звіт Головної Ради із діяльності, 3) Звіт ревізійної комісії, 4) Удільня абсолюторії уступаючій Раді, 5) Вибір голови Тов-а і 9 членів Гол. Ради, 6) Внесення і запити.

Львів, дня 26. листопада 1924 р. 890 2—2 ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ.

ДІЛО

Виходить щоденно передпол.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИНСЬКИЙ.

„Тверді закони“.

Сен. Бартошевіч. — в своїй брошурі проклячував „тверді закони“ для польського громадянства, не порушувати, незмінні закони існування і розвитку польської держави. В своїй брошурі сен. Бартошевіч намагався вмурувати в голови сучасного польського покоління міцні догмати для розвитку польської політичної думки, для її реалізації.

Існування і велич Польщі спирається на трьох гранітних стовпах: як найбільш територія з природними багатствами і великим числом населення, територія — як колонізаційний ґрунт для надміру польського населення і територія — як ринок внутрішнього збуту для польського промислу, як транзитний шлях, як брама до наступу на закордонні ринки на Сході. А таким є становище не лише сен. Бартошевіча, не лише явних визнавачів волюнтаристичного націоналізму; не лише вшешпольсько-обшарнико-капіталістичної гвардії, але 99 пр-тів усього польського громадянства. Брошура сен. Бартошевіча є вислідом думок, настроїв, бажань і ділань — так сказати би — польського громадянства в перекрою; є це екстракт і есенція польської преси від найправильшої до найлівійшої; є це висновки свідомих і підсвідомих змагань польського народу.

Тверді і незмінні є закони польської політики, та ще твердіші, ще більше неможливі є закони життя і лекції історії. Очевидно, про мораль, етику, право і справедливості не будемо говорити, бо коли противник стоїть на становищі грубої, безкомпромісової, навіть стихійної сили, коли вирішення певних проблем, досягнення намічених здобутків є тільки вислідом права п'ястука, то тут не може бути місця на етику і мораль.

Головна мета — це Польща, сильна, суцільна, національна держава, держава виключно польського народу, який розпоряджається в ній тільки згідно зі своїм інтересом, якої завданням творити осямки для розвитку і могутності польської нації. Все інше: народи, їх інтереси, їх права і змагання з тієї точки погляду — очевидно — мусять бути „злочинами“, провинками супроти маєстату і розвоєвих тенденцій польської нації. „Кресові“ народи, що вже самі творять третину населення всієї сучасної польської держави, знову з точки погляду і політично-економічних цілей польського народу — є тільки толерованими, терпимими, як довго не протиставляться цьому месіанізму, соціально-політичній філософії сучасної Польщі, як довго творять погніт для возведення вибраного народу, як довго становлять звичайну виробничу машину і як довго держава може мати користи (податкові і мілітарні) з їх існування. Вони є толеровані, і то — розуміється — тільки до якогось часу, бо існування суцільної однородної національно-польської держави вимагає того, щоб ті народи в догідному моменті зникли, пропали, розтопилися, розвіялися. Це може статися або шляхом

асимілізації, а радше польонізації, або шляхом екстермінації. Третього виходу немає.

Така є напружена польської політики, такі є тези польської політичної думки, такі є тверді закони, що є передумовою величчя і сили польської нації.

Граніті стовпи польської великодержавності спираються на трьох підвалинах, що вкінці ладяться звести до одного підмуровання, якому на ім'я: „креси“. Так, „креси“ є все, є початком і кінцем життя і смерті польського народу — як державної нації. Алеж ті нещасні, широкі, багаті, розкішні „креси“ не є пустинею, що чекає польських культурників, не є в національному розумінні terra nullius, не є її „дикими полями“, по яких галяються невідомі кочевники. Цеж споконвічні землі українського і білоруського народу, цеж батьківщина тих народів, цеж їх власність. В ті землі з корінем віс український і білоруський народ і всею напруженою силою тримається своєї батьківщини, поглядає до неї і держить її в своїх обіймах на життя і смерть. Фізичне правило, теж тверде й неможливе, каже, що на тому самому місці не може одночасно стояти два тіла. Або-або. Або те, що вже стоїть, мусить бути

усунене або друге до того самого місця не поповнене. Або український і білоруський народ треба вирвати з корінням з його землі, треба фізично чи національно знищити, або польський народ мусить перш усього виповнювати собою свою етнографічну територію, а згодом на випадок перелюднення шукати колонізаційних просторів там, де є вільні землі, — в Америці, Австралії, Африці, Азії — так, як це роблять інші народи: Англії, Франції, Іспанії, Італії, Німці, Ірландії, Українці і ині. Бо інакше мусить прийти не до сутичок, а до затяжної, неможливої, впертої боротьби, просто до війни без віддиху, без огляду на це, як її будуть називати поляки: „протидержавною роботою“, „бандитизмом“, „большевиською акцією“, чи чимсь подібним, бо боротьба за існування є страшна, безоглядна, стихійна й елементарна боротьба без компромісів. Всякі терміни й поняття, викопані для оправдання поневолення, національної, економічної а навіть фізичної загибелі народу — є прещінь немісні, як не смішні, в порівнянні до обсягу і величчя грандіозної проблеми. Було би справді смішно з боку польських націоналістів забувати, що живемо якраз в добу націоналізму.

Ф. Ф.

Боротьба з комунізмом у Франції.

ЗАЯВА УРЯДУ. — АРЕШТИ КОМУНІСТІВ. — „ЯЧЕЙКИ“ І АГІТАЦІЙНІ ІНСТРУКЦІЇ. — ОБУРЕННЯ КЛЕРИКАЛІВ. — СТРАХ МАЄ ВЕЛИКІ ОЧІ.

Приїзд представника С. Р. С. Р. у Париж з метою зміцнити нитки взаємин зі старою союзницею: Францією, випав саме в мент, коли французький уряд, який віддавав цю саму мету — рішив, що її не слід змішувати зі симпатіями для комунізму. І це рішення хотів висловити в енергійній формі протесту проти сироб ширення комуністичної пропаганди. Почалося з арештування французького комуніста капітана Садуля, якого, зрештою, арештували за дезертирство.

Прем'єр Ерріо вважав доцільним заявити в парламенті, що уряд з однаковою рішучістю виступає проти революційних організацій як і проти клерикальної реакції, що мають ту саму мету: підорвати основи нинішнього республіканського ладу. Французький уряд не признає надто великої ваги комуністичним публічним маніфестаціям і мелодраматичним погрозам, однак не настоює на забезпеченні мирних умов життя у державі. Надто велика скількість чужинців і втікачів, що користає з гостинності Франції, вмішується у внутрішні справи політичного життя і веде агітацію на шкоду держави. Найгіршим наслідком такої діяльності є те, що вона витворює реакцію і витворює між суспільністю чорносогнений настрій, який підриває пошану до демократичних ідей громадянської свободи.

У зв'язку з цією офіційною програмою політики, поліція арештувала понад 20 чужинних комуністів, яким наказала покинути межі

Франції і зробила ревізію в різних комуністичних організаціях, здебільше в околиці Парижа. У містечку Бобіні (Bobigny) (передмісті Парижа) поліція оточила комуністичну школу саме в той мент, коли зібрали слухати доповідь „про російську революцію і географію нової Європи“. Сімох чужинців не могло виказати ніякими посвідками то-тржності; поліція найшла чимало анархістичної літератури, а при деяких особах зброю.

Школа в Бобіні є одною з комуністичних „ячейок“, зорганізованих на підставі інструкцій комуністичної партії. Паризький „Quotidien“ передає один з таких обширних циркулярів. Є там точні вказівки: як вести агітацію і як організуватися, як приймати членів „ячейки“ і як показувати їм користі приналежності до комуністичної партії, як освітлювати події під комуністичною владою і т. д. Згадаймо інструкція дуже точно розмежовує активних комуністів і тих робітників, яких щойно треба втягнути до ор-

ганізації систематичною працею на нинішній. У ній наведено навіть докази про користь революційного перероботу, призначені для тих, що стівляться до цього з острахом або нетовірем. Комуністичні „ячейки“ повинні нахотитися по фабриках, копальнях, залізничних станціях, хуторах, крамницях, а навіть між поліційними урядовцями. Таким образом комунізм може мати скрізь свою твердиню, з якої може вести систематичну працю, звернену проти державного капіталізму і буржуазних власників.

Дуже цікавим є обурення, з яким прийняла клерикальна преса прирівняння клерикалів на рівні з комуністами. Вона відгукнулася Ерріо, що закиди зроблені їм як ворогам суспільного ладу відібувають некорисним відгомном по всій країні. За те у відповідь на алярм, счинений консервативною пресою з приводу „комуністичних заговорів“, часописи близькі до уряду ставлять ся до цих страхів дуже супокійно і кажуть, що сили комуністів не треба брати надто поважно, бо комуністи будуть лише раді з такої реклами. Єдині енергійні засоби, які на думку урядової преси, треба звернути проти комуністів, це припинення їх агітації між військом.

Можна зробити висновок, що в усій цій акції французького уряду є також трохи впливу останньої зміни курсу в Англії. Уряд Чемберлена відкинувши останній договір зі С. Р. С. Р. не забув підкреслити, що йому залежить на добрих взаєминах з радянським урядом, але що не вважає потребу цих взаємин доказом прихильності до комунізму. Розмежування радянського уряду від діяльності комуністичної партії почала нині Франція в не менше енергійній формі. Вирінає питання: як це відібується на ході дальшого дипломатичного порозуміння між обома державами.

З видавничої діяльності „Червоного Шляху“.

На день 1. жовтня видавництво „Червоного Шляху“ видало низку журналів: великий громадсько-політичний і науково-літературний місячник „Червоний Шлях“ (3000 прим.), популярно-науковий тижневик „Знання“ (4000 прим.), щомісячний орган центрального методком Наркомосвіти „Шлях Освіти“ (5000 прим.), щомісячний методологічний журнал Головополітосвіти „Шлях до комунізму“ (3000 прим.), щомісячний журнал для вчителів „Радянська Освіта“ (3000 прим.). (Вісти, 27/ХІ).

Пр. 1057/24. В Імені Річпосполитої Польської Суд окружний кримінальний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 271 (10.364) з дня 9. XII. 1924 р. в статті під заголовком: „Єдиний шлях“, а) шийлий уступ між словами: разказ пафствова а Цілковито не розуміють і б) цілий уступ між словами: спільно працювати а „Ніхос Красний“, 2) Чорні і білі мурини“ вислів між словами яких тільки а під Польщею, 3) „Каси українських дітей“ печення між словами в Слободі рунгурській а Розправа велася містить в собі ество ад 1 а, і б), ад 2) злочину з § 65 а) зак. крим. д ад 3) провади

з § 302 закону кримінального узнав доконану в дни 4. грудня 1924 року, конфіскацію за неправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 п. кар. заборону дальшого розширювання того друкованого п'єсьма. Заразом видав наказ відвальному редакторови той часописи, щоби це рішення помістив безплатно, в найближчій числі і то на першій сторінці. Невиконання того лаказу потягає за собою наслідки передбачені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 д. п. д. № 6 ек 1863. а Іменю засудження за переступство на гривню до 400 з. п. — Львів, 8. грудня 1924.

(Піппіс кечиткий).

(З промови пос. Ст. Круліковського.)

Кількох приятелів Ляондбума підійшли до нього й стиснули йому

„Розукраїнізація“.

Відомий український письменник Г. Коваленко-Коломацький, в письмі до редакції „Більшовика“ з дня 2. XII. пише так:

„Дня 26. п. м. довелося мені, яко безробітному, бути на „явці“ на біржі праці „Робітос“ (союз робітників освіти). Людей — тиск, шум... Коли не розлягається голос одного із співробітників Профспілки: „Товариші, уважайте! Требується в Шевченківському округі... Далі товариш веє, тримаючи в руках папірець, писаний очевидно по українському, записуючись та зупиняючись, перекладає на „общепонятний“, що саме „требується“.

Отже, на папері — українізація, а в житті — розукраїнізація — мелянхолійно констатує Коваленко-Коломацький. Школа, що не подає, кому ж та посада на Шевченківщині дісталася, де, як видно було зі змісту перекладеного товаришем по російськи папірця, писаного по українськи, вимагалося знання української мови. Чи не такий самий товариш, що „общепонятним“ з урядованню користатися буде?

При цій нагоді Коваленко-Коломацький реагує на статтю А. Сліп'анського, в „Більшовику“ ч. 269, де той клопочеться, щоби ВУАН (Всеукраїнська Академія Наук) положила край всяким суперечкам „про окремі слова та фрази, як їх треба правильно перекладати та писати“, цілком слушно каже на це так:

„Товаришам з обивательською психологією, які не наважуються не то балакати по українському, щоб навчитися мови, а навіть писаного по українському паперу не мають охоти в голос прочитати, заходи ті академічні не стануть у пригоді, бо не в невиробленості мови, чи там „смеси місних наріччій“, як кваліфікує сучасну нашу мову т. Сліп'анський, тут діло... „В корінь треба дивитися, в корінь“ — каже К. Прутков. А той корінь легко можна побачити, він вилазить немов шило з мішка... Треба тільки відкинути сантимиенти“.

Треба тут замітити, що різні „українізатори“, вроді отого товариша, що не хотів прочитати перед безробітним папірцем по українськи (а курси української мови напевно скінчив з успіхом!), а для „понят-

ливости“ перекладав його на російську мову, часто тепер апелюють до ВУАН, щоб вона поклала край суперечкам, як треба правильно по українськи писати. Але роблять це здебільшого не тому, що їм на сачій річ залежить, а тому, щоб згладити саму ВУАН. За притом до цього стурму на ВУАН, взяли вони першу книжку „України“ орган історичної секції ВУАН, що почала виходити під редакцією проф. М. Грушевського. Складена і витана, судячи по всьому, на швидку, ця книжка дійсно має багато джерельних похибок та й мова статей не є узгоджена і за це всі хваїлися: Дивіться, мовляв, сама ВУАН не порішила справи, як треба правильно по українськи писати, то й ми почекаємо, а тимчасом „общепонятним“ послуговуватися будемо...

Але отой „шторм“ на ВУАН, робить вражіння, що тут не про узгодження мови, не про правопис і друкарські похибки ходять, тільки відчувається якась недобророзумність до наукової інституції, може тому, що вона більше звертає уваги на український дух своїх публікацій, ніж на їх мову і правопис. Промайнула назві чужка в радянських часописах, що ВУАН, подібно іншим радянським установам, буде піддана ревізії і „чищення“, з точки погляду її ролі в українізації життя. Чого доброго ще „розукраїнізують“, заборонять нпр. видавати „Україну“, щоб не ширила язикового баламутства, а академіка М. Грушевського звільнять з посади, як небалого редактора!...

А тимчасом „корінь“ справи дійсно не в правописі і друкарських похибках, тільки де інде. В тім, що по всіх державних, господарських, професійних і інших установах сидять здебільшого люди, які не то не вміють, але не хотять уміти українською мовою, а Коваленко-Коломацький і тисячі йому подібних українських культурних робітників ходять щодня під біржу праці, як старці під церкву і не діждуться ніякої для себе праці... Як ще такого Коваленка-Коломацького тримають записаним на біржі праці? На нашу думку випадало б його „вистити“, як „петлювника“.

А. В.

— Така хвилина... дорогий друже...
— Так, правда, який гарний вечір? сказав Ляндбум.

Товариші вважали, що це вже за нагоди й віпійшли від нього.

Швидко до Гедди Ляндбумової підійшли дві її найвірніші товаришки, ніжно поцілували її, поторгали маленьку торбинку, яку вона мала в руках, і прошепотіли:

— Ти вже решту відправила?

Гедда Ляндбум розсміялася.

— Та ні, я нічого більше не взяла з собою. Тут у мене шиточки до зубів та інші дрібниці. Аджеж ми вернемося додому, завтра на обід.

— Невже... й він... твій чоловік... теж вернеться?

— А звичайно. Ми їдемо тепер оглядати вілну за Квастебру, але ми рішили, що не варто оселятися там, поки діти не вернуться від своїх батьків. За тиждень вони придуть додому.

— Ага... ось що... ось як... в такім разі прощайте, всього доброго! почувши в натовпі розчаровані голоси.

Двері возу зачинилися за Ляндбумами і в цій хвилині на несподіванося ще стоятьдесять мешканців Нольчепінга. Вони задихувалися, сопіли.

— Ну що? Це погано з вашого боку! Ми були на ринку, коли нам сказали про це, якось хвилюю перед цим.

— Та леле! вони побачили тільки задню стінку останнього вагону.

Майорова Думпель піднесла свою

сукню, зібрала думки й сказала голосно на цілий перрон:

— Друзі мої, нічого особливого не сталося! Ляндбуми, найлюбішій й найшасливішій люте, поїхали на село, щоби подихати свіжим повітрям!

Та пані Петерлянд, котрій було багато що відоме, довго ще ламає свою біду голову, силкуючись зрозуміти, в чім тут річ.

А пастор, майорова Думпель, товариш Ляндбума й усі ті, хто старався помирити подругів, почувши себе дуже гордими й дякували Богу за те, що їм удалося зробити добре діло...

На другий вечір Ляндбуми вернулися додому вдоволені з себе, з села, з місцевості, з людей і з цілого світу.

Калле встав і зараз же положився, але Гедда все ще не могла заспокоїтися й шукала щось по шафах та комодах.

— Ну ось! ніжно сказала вона, ледви витягаючи зі шафи цілу купу суконь.

— Що таке, любенька? сонним голосом спитав Калле.

— Нічого особливого, я витягла свою сіру сукню, з котрою я хотіла розлучитися, коли зробила ці дві страшні плями. Пам'ятаєш? Але як що ці плями не стали гіршими, то я пришила кривку коло квітніра, саме в тім місці, де трапилося це нещастя, й чудово доношу сукню на селі.

Переклад Вол. Д.-ко.

Почтова Каса Ощадности в Варшаві

Вул. Ясна, ч. 9, як і докож

Відділи в Познані, Кракові і Катовицях

з днем 1. листопада ц. р.

приймають до інкаса пенсії, перевозів

листи і інші документи.

До інкаса з протестом приймаються виключно пенсії, виставлені на 862

інкасовості, що мають сталого маточка.

4-4

ОСТАННІ ВІСТІ.

автономія для „кресів“.

Під проводом прем'єра відбулася 12. XII. нарада в справі повноважень для польського уряду. Нарада прийшла до переконання, що продовження повноважень не є пожадане. Зате виринув проєкт, звернутися до союму за повноваженнями, котрі давали би урядові засоби для успокоєння „кресів“. Вони мали би обіймати і право надавання „кресовим“ воевідствам автономії. В найближшій вівторок відбудеться засідання соймової адміністраційної комісії, на якій мають остаточно погодити наглі внесення в справі східних воевідств.

Стан. Грабські мін. просвіти?

У варшавських політ. колах думають, що йменування пос. Стан. Грабського міністром просвіти є питанням короткого часу. Пос. Грабський останніми часами більше конференцій, що мали йому влекшити здобуття теки мін. просвіти.

Мін. Тугут у Вильні.

12. XII. прибув до Вильні мін. Тугут.

Видача послів.

Регуляційна комісія польського союму ухвалила 12. XII. видати судови посла Ланццукго (комун.). Після реферату посла Марве ухвалила комісія видати судам на жалання прокураторії в Рівному, за підбурювання проти польських властей пос. П. Васильчука, Сергія Козницького і М. Чучмая.

Пісудські не хоче бути ген. інспектором.

12. XII. марш. Пісудські на конференції в справі уря. проєкту закону про найвищі військові влади заявив, що не може прийняти становища ген. інспектора. Недовіра до його особи могло подиктувати такий карикатурний проєкт. Віцепрем'єр Тугут кинув конференційну салью, бо не хотів далі брати участі в нарадах. Союм займеться проєктом згаданого закону щойно після соймових ферій.

Земл. трус у Тиролі і Німеччині.

12. XII. відчувли землетрус у Інсбруці, Зальцбурзі і Гаштайні. Гайдельберський сейсмографічний інститут заобсервував землетрус у півд. Німеччині.

Слідуюче чхсло

одержать лише ті Вп. Передплатники, що не заплавають з передплатою. Передплата на 6 місяць 4.20.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Вчорашнє (277) число „Діла“ сконфісковано за одне слово (і) з передової статті про „значення кресів“, за чотирьох уступів з волинського допису „Проти єдиного фронту“, за кілька речень звіту з судової сали та за кілька речень з промови видання Юліана Бачинського: „Україна ігредента“.

— В. Липинський і „Наука й Письменство“. П. Вячеслав Липинський 100 247

Радуйтеся діточки!

В п'ятницю 19. XII. ц. р. о год. 3.30 з'явиться в селі „Народного Дому“, запрошений Тов. „Українською Захоронією“.

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ

щоби роздати Вам подарунки та загартувати з Вами через 3. години.

Приходьте всі — чимі і нечемі!

Комітет для відібрання дарунків урятує від год. 2. пов. дня 19. XII. в селі „Народного Дому“.

988 1-2

нас знаменити, що його прозвисько, з незначущим йому титулом професора, було поміщене в числі співробітників журналу „Наука і Письменство“ проти його волі і проти зроблених ним щодо цього різних застережень.

— Агештування в Тернопільщині.

В середу 3. грудня ц. р. арештовано на вулиці в Тернополі студента університету Флорія Колодія і по тризвездному перевезенню в поліційні арешти б. п. м. відставлено до слідчої тюрми при окружному суді в Тернополі під замітом злочину з § 99 з. к. (небезпечні погрози) і злочину з § 166 і § 167а) з. к. (злочин підвалу організований бандою, за що не підставі § 167а) з. к. грозили кара смерті). В тих самих днях арештовано у Львові студента унїв. Л. Сковоринського разом з Березонів великої тернопільського повіту і перевезено до тюрми в Тернополі, а рішучасно його брата М. Сковоринського, сільського парубка в Березонівській, обох під замітом довершення повсякних злочинів. Всі три сидять в тернопільській слідчій в'язниці, а слідство проти них веде слідчий суддя Іостковський до числа справи н-р 123/24. Рішучасно потягнуто до карної відповідальності як співзвинців в повсякних злочинах тернопільських студентів університету: 1) Василь Ошкерець; 2) Костя Мариняк в Тернополі; 3) Костя Бачинського; 4) Ярослав Кучерський і 5) Татяна Сайду. Всі п'ять відповідають в вітності: стоїть як даліш співзвинців. Бачинський, Кучерський і Сайда мешкають у Львові і у них відбулася вже поліція на ревізія без позитивного вислід. В помешканні арештованого студ. Колодія в Тернополі відбулася два рази поліція на ревізія, при чому забрали список жертвопідданців на виш школи. Тернопільська поліція розвивала живу налітку за українськими студентами і погрожує даними арештами. Основа згаданих вище а-ештів і слідство лежить в ньому, що через кілька тижнів авторитет з невідомої причини будинку господаря Івановського в Березонівській великій, котрого він ходить на польський університет у Львові, а котрий серед тим мав одержати авіономіальний лист з жаганням, щоби його сина виселили з польського університету під загрозою, що його убити, або спалити його будинки. Карце спільство вважає, чи і на свідки арештованих можна вважати причасними в злочинах ім злочинців. Над арештованими завішено по думі § 180 процедури карної слідчий арешт, що триватиме невідомо як довго.

— Північання українського шкільництва.

Під даху літ існує в громаді Рішкота Воля по. Ярослав народна школа з українською викладавкою мовою. Дня 1. грудня ц. р. поїхав місцевий учитель (полк. громадський уряд, що на основі розпорядку львівської Кураторії тернопільської мови українську на польську. Делегати батьків українських дітей заарештували проти цього в старості й у інспектора в Ярославі, але цей останній збів їх кличчати. Тому батьки доручили делегатам удатися до Львова та зажадати від Кураторії повернення до лави стачу. — Українських дітей в громаді 120, а польських всього 8. Однораз і існують в громаді Тухля гов. Сколе від 30 літ народи школу з українською викладавкою мовою львівська Кураторія розпорядила, з 27 вересня ц. р. злинула, а на її місце та на місце „експонівки“ звел нову школу з викладавкою мовою польською, хоча дітей української народності є там 80, а польської лише 8. Діти ухвалили побороти Ради сільської. Тому ця сама Рада внесла до властей представлення з доміганням повернення до дільного стану та рішення віддати справу до суду, як що шкільні власті самі справи не поважають згідно з доміганнями громади (Кі.О.).

— Практики шкільного інспектора на „кресах“. Інштут нам з Березонівської школи в Навасі — селі в від-

3 друкарні Сніжки "Діло" Львів, Рінок 9, 10

ДІЛО

виходить щоденно передплат.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринков. 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
"Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. переклоп.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4.20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Ре-
публіці 150 лев., Болгарії 7.50
зл., Австрії 7.50 зл. Зміна
ціни 1 зл.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ПЕВНИЧУК.

Манівцями.

Тверді закони польської політич-
ної думки тверді не лише для тих,
проти яких вони направлені, але й
для тих, які безвтинно пруться на
„кресів“ — як люнатки по дахах,
заманені чаром місячного світла.
Важкі вони як брила, що давить
тригнічених, але й непосильним тя-
гарем являються навіть для гноби-
телів. Невмолимі ті закони, ті ак-
сиоми польської політики не лише
для предмету їхнього ділання, але
й для підмету. Зовсім природно,
що коли хтось своїй нації намічує
„вічні“ шляхи з вихідної точки
„святого“ національного егоїзму,
коли він до вершин непорушних
правд підносить суб'єктивні по-
гляди, коли він їх зашіплює в ма-
су і каже дивитися в них, як в про-
відну зорю, то ясно, що він не ли-
ше обманює свій народ, буває па-
лати на піску, накладає на нього
важкий тягар, припинює зріст його
внутрішньої сили, розпроблює на-
ціональну енергію, відбирає йому
спроможу творчого булінництва на
рідному ґрунті, але й робить
його нещасним, звихненим, викрив-
леним психічно і морально, пускає
його на манівці легкодушності, ле-
дарства, легкої наживи і всіх сімох
головних гріхів, що неминуче ве-
дуть до загибелі.

Найгіршу прислугу робиться лю-
дині, коли її вказується можливість
прожитку, добуття маєтку, слави і
роскошів при допомозі немораль-
них, противних устійним законам
способів і засобів. Такий людині,
що піде за підшептом підюдників,
або що дасть розвинути в своїй
духовній організації, в своєму сві-
тогляді приспаним первісним інстин-
ктам, скорше чи пізніше „пови-
лється нога“, скорше чи пізніше
вона мусить бути усунена зі су-
спільної ацени. Ще гіршу кривду
роблять такі підюдники, коли вони
якісь наживи деpravують гурт
людей, ширші кола громадянства,
коли вони отруту деморалізації,
„ідейної“ розпусти зашіплюють в
народ, коли вони масово витворю-
ють політичних Гарманів.

А до таких „ідейних“ підюдни-
ків, що ведуть на манівці свій на-
род, належить сен. Бартошев і
ціла фаланга тих польських пись-
менників, публіцистів, журналістів,
політиків, яких переслідує „кресова“
idée fixe, і які нею переслідують
громадянство. Певно, що без „кре-
сів“ Польща була б на половину
меншою державою, певно й те, що
мала б менше населення, менше вій-
ська, менше природних багатств, пев-
но, що географічні умовини Поль-
щі є фатальні, але чи через те
Польща не має рації існування на
своєї етнографічній території? Та-
кий національний „ідеолог“ пови-
нен бути виклятий в своїй суспіль-
ності, бо він проповідує невіру в
свій власний народ. Географічні у-
мовини Польщі є фатальні і то як-
раз через „кресів“, які саму східну
границю, наскрізь відкрити, розтя-
гають на яких дві тисячі кіломе-
трів. Східна границя етнографічної
Польщі є на половину коротша.
Природні багатства „кресів“, без
сумніву значні, малу користь
принесуть польській державі і

польській нації, бо їх експлуату-
ють головним чином західні „союз-
ники“. До того ж експлуатацію тих
багатств провадиться якось первово,
хорошливо спішно, нерационально,
ведеться відносно них грабункову
господарку, а це — очевидно — ве-
лику шкоду приносить туземному
населенню, перемінює українську й
білоруську територію в споживну
країну.

На манівці зводить сен. Бартоше-
віч і справу оборони польської дер-
жави в пересвітченні, що великий
простір „кресів“ і його населення є
добрим матеріалом на гарматне мя-
со в заміну за колонізацію „кре-
сів“ польським елементом. А сам же
твердить, що ніякі природні грани-
ці, ми доламо: й ніяка армія — не
може дати певної безпеки в ство-
рених географічних і інших умови-
нах. Природними противниками, на-
віть ворогами Польщі є дві могут-
ності: Німеччина і СРСР. Польщі,
хоч би як великій, не під силу мі-
ратися своєю мілітарною могутні-
стю навіть з одною з них, а не то
з двома. Тільки союз з одною з них
або міжнародна гарантія природних
границь Польщі може дати безпеку
польській державі, може створити
міцні умовини творчої праці і мир-
ного розвитку для польської нації.
Сьогодні не тільки не рідують гра-
ниці, але не рідують й число, а рідують
цілка організація, внутрішній мир,
одностайність горожан, великі гро-
шеві засоби, розвинена техніка. Чи
можна говорити, що все це існує
в Польщі?

Нездоровою, хорошливою є й ве-
ликдержавна манія і аксіом, що

Польща може вдержатися тільки як
велика могутність. Чи ж історія, якої
лекції є твердіші від „твердих зако-
нів“ імперіалістичних ідеологів, не
дає нам відстрашуючих прикладів
цієї манії? Чи не існувала велика
Еспанія, велика Швеція, велика Ту-
реччина, велика Австрія і чи менше-
більше так само не аргументовано
конечності їх великості. А сьогодні
де є сліди тої величності? Замість вели-
ких існують сьогодні ті самі дер-
жави, обокресні до етнографічних
територій, без своїх „кресів“, без
колонізаційних теренів, „в себе в
хаті“. Правда, ті, що ще не приви-
кли до своєї „малости“, клепчуть
біді, але не гіршу, як велика Поль-
ща. А втратили вони свою „вели-
кість“ якраз тому, що на свій час і
по своїм розумінні хотіли бути
„сильними, суверенними, національ-
ними державами“, хотіли мати свій
колонізаційний терен коштом сво-
їх „кресових“ народів і хотіли за
всюку ціну мати в своїх руках тран-
зитові шляхи і т. н. Свою великість
і великодержавність втратили вони
— mutatis mutandis — якраз завдяки
таким „ідеологам“, як сен. Барто-
шев і їм подібні.

Ті самі доказові тези, які вистав-
ляють національно-імперіалістичні
ідеологи в користь великої Поль-
щі, в користь „сильної, суверенної
національної держави“, — промов-
ляють якраз проти неї, ставлячи
від знак запиту, накладаючи грубу
версту сумнівів відносно сили, ве-
личі, могутності, суверенності і „на-
родовості“ державного твору, побу-
дованого на захлапницько-екстер-
мінаційних стовбурах сучасної поль-
ської політики. Ф. Ф.

Діяльог двох держав.

по розмові ЕРРІО ТА ЧЕМБЕРЛЕНА. — НАДІЯ НА „АНТАНТУ“. — ПРИ-
КОВАНІ СОЮЗНИКИ. — ЗГОДА АНГЛІЇ І ЗАСТЕРЕЖЕННЯ. — ІНТЕРЕСИ
НА СХОДІ.

Зустріч англійського міністра за-
кордонних справ з французьким
премієром, дала привід французькій
пресі вернутися до старої, покищо
невичерпаної теми про можливість
поодовжування англо-французько-
го тісного союзу. Виринула ще раз
надія на відродження Антанти, не
вважаючи на цілу низку непорозу-
мін між Лондоном і Парижем на
протязі останніх літ, коли два най-
більші воєнні союзники мали поро-
зумітися щодо поділу воєнної до-
бичі.

Покійщо два дипломати торкну-
лися лише біжучих справ, відклада-
ючи основні на слідуєчий місяць,
коли Ерріо відвідає Чемберлена
в Лондоні. Сам факт повторених
запевнень з боку представників
обох держав про „сильну волю
розвивати й надалі взаємини друж-
би“ є доказом, що ні одна з цих
держав не може рішиться на шлях
самостійної політики, яка могла би
порвати всі пута, що звязують її
звободою. Англія та Франція є ще
приковані до того самого стода,
на якому підписувався Версальський
договір. На цьому столі залишило-
ся надто багато рахунків, які Ан-
глія з Францією може викизкува-
ти від Німеччини лише спільними
силами. Та йже в тому, що між

обом союзниками виринули не
менше складні рахунки і що справа
їх полагодження не причиняється
до зміцнення дружеських англо-
французьких відносин.

Коли французька преса вислов-
лює з нагоди розмови Чемберлена
з Ерріо бадьору надію, що відкла-
дена справа женецького протоколу
закінчиться як найкраще, в інтересі
забезпечення державної рівноваги
Франції, то ця надія є старою, не-
досягнутою піснюю на тему того,
що є тому таке бажане, бо дуже
нелегке до здійснення. Лондон му-
сить мати згоду домінії для підпи-
сування міжнародних зобов'язань
щодо загальної охорони миру, а
в інтересі домінії не є брати на

себе відповідальність за далекі під-
них — європейські події.

Покійщо британський уряд є, зда-
ється, схильний згодитися на еле-
ментарну безпеку Франції на бе-
резі Рену. 10-го січня стане знову
актуальною справа евакуації або
задержання смуги довкола Кольонь
(Cologne, Köln); тоді пропонує
справоздання міжсоюзницька комі-
сія в справі німецького воєнного
стану; Франція сподіється, що ко-
ли ствердять неточне виконання
підписаних зобов'язань з боку Ні-
меччини, тоді Англія згодиться
продовжити свою окупацію бодай
на так довго, доки Французі та
Бельгійці залишаться в Рувійї.
Англія годиться, щоби Француз
стояв на чолі спільної комісії у
справі розбродження Німеччини, але
від цієї згоди ще далеко до під-
пису під оборонний договір, який
обов'язував би Англію боронити
всіх союзників Франції.

Тривкий франко-англійський со-
юз не обмежується на європей-
ських справах. Англія журиться
сильно забезпеченням своїх дале-
ких шляхів на Сході, якими до
цього часу плили джерела її сили.
Французьке та англійське міністер-
ство закорд. справ годяться, щоби
вислати до Туреччини амбасадора,
які тимчасово будуть сидіти в Ан-
горі, а згодом у Константинополі.
Льонанський договір є найкращим
доказом, що нова Туреччина вийде
дуже хитро скористати з ворож-
чі між Англією та Францією. На-
ціоналістична та комуністична ре-
тація у мусулманських країнах
кликне тривогу у заінтересовані
держави. Чи з огляду на загрож-
жені інтереси європейських дер-
жав, переможе переконання про
необхідність солідарної акції з
боку? Франція лишає Англії від-
ну руку в Єгипті, а Англія Фран-
ції у Марокку, де евакуація Ріву
через Еспанців може накласти на
Францію нові обов'язки.

Та крім цих спільних пунктів по-
розуміння існують ще загальні
потреби самої держави, з яких
кожна, силкується як мога вдержати
своє дотеперішнє становище.
Тісний союз зі сусідом, що вряту-
годи стає по необхідності, небез-
печним суперником, можливий ли-
ше ціною уступок і обмежень
своєї свободи. Слабший є завжди
схильніший до такого союзу.
Звідси такі братерські заяви
Франції. А Англія залишає собі час
до надуми. Коли почує голос до-
мінії — рішить, чи є сильнішою
ніж була, чи ні.

Пр. 1057/24. В імені Річпосполитої Поль-
ської! Суд окружний кримінальний як Трибу-
нал пресовий у Львові рішив на вхресок
Державної Прокуратури, що зміст часо-
пису „Діло“ ч. 278 (10.354) з дня 9. XII.
1924 р. в артікулі під заголовком: „Єди-
ний шлях“, а) цілий уступ між словами
резка пальців і Цілковито не розумію-
ють і б) цілий уступ між словами спільно
працювати а) „Піхос Красний“, 2) „Чорні
і білі мури“ вислів між словами яких
тільки а) під Польщею, 3) „Каси україн-
ських дітей“ речення між словами в Сло-
боді руській а) Розправа велася мі-
стить в собі єство ад 1 а) і б), ад 2) зго-
ду з § 65 ч) зак. крим. а) ад 3) згоду

з § 302 закону кримінального узаг. доконаний
в дні 4. грудня 1924 року, конфіскації за
вправдану і зарядив знищення цілого
накладу і видав по думці § 493 п. кар.
заборону дальшого розширювання то-
го друкованого писма. Заразом видав
наказ відвічальному редакторови тої
часописи, щоби це рішення помістив
безплатно, в найбільшій часті і то на
першій сторінці. Невиконання того наказу
потягає за собою наслідки передбачені в
§ 21 зак. друк. з 17. XII. 1863 ч. п. д. №
6 ек 1863, а іменозасудження за пере-
ступство на грош до 400 з. п. — Львів,
8. грудня 1924.

Не з того кінця.

РІВНОПРАВНІСТЬ МОВ, ЧИ ПОЛОСУВАННЯ УКРАЇНИ?

„Більшовик“ з 2. XII. поає, що Рада національних меншостей при Губкомі Київщини розглянула питання про практичне переведення в життя декрету про рівноправність мов, як у самому Києві, так і по губернії. В Бердичеві і Києві заведено камери народного суду для Жидів, в яких ведення процесів і діловодство буде відбуватися в жидівській мові. У Києві за судило призначено Черняхівського секретарем — Сефча. Прізвища неначеб то й не жидівські. Проектується виділення на Київщині 17 пунктів, де будуть сільські ради на мовах: польській, жидівській, чеській, німецькій і російській...

Рівноправність мов — річ потрібна і слушна. Тільки наперед треба зліквідувати наслідки двохсотлітньої русифікації України; прискорити процес реасиміляції української інтелігенції, даючи найширшу змогу розвитку української культури. Тільки наперед треба дати Україні українську школу і книжку не на папері, а такі насправді, зробити доступною для широкого загалу суспільності всю українську літературу, взагалі дати українському народові змогу жити повним національно-культурним життям. А час на забезпечення прав національних меншостей не втече.

Бо забезпечування тепер прав російської національної меншости, коли ця меншість складається в багатьох випадках зі зрусифікованих українців і членів інших національностей, які чуються Росіянами, це значить закріплювати результати насильства, яке робилося над нашим народом цілими віками.

Те саме з польською національною меншістю. Дійсних Поляків на Україні дуже мало, та й то переважно пани і ксьондзи. Щож торкається римо-католиків селян, а почасти й робітників, то це не є жадні Поляки, тільки окатоличені з того часу Українці, яких польські ксьондзи подекуди навіть спольонізували, це значить прищепили їм польські почуття. Але в переважній частині селяне римо-католицилися далі Українцями, почува-

ють себе заодно з селянами православними і поза польськими мовами ніколи польською мовою в житті не послуговуються. Робити з цих римо-католиків Поляків, це знову значить закріплювати рештки колишнього польського панування на Правобережжю, зміцнювати ту польонізаційну роботу, яку веде і веде далі на Україні польська римо-католицька церква.

Єдина національна меншість, яка може бути узгоджена тепер же, і для якої мусять бути створені обставини для культурного розвитку на національній основі, це Жиди, з огляду на їх велике число і їх — так би мовити — автохтонність.

Щодо інших дрібних національних меншостей, як: Німці, Чехи, Болгари, Сербі і т. п., то забезпечення їх національних прав не повинно виходити поза межі дійсно потрібного. Потрібним вважаємо наведення німецької мови в школах, де переважають Німці, або чеської де переважають Чехи, чи якась інша зайшла чужа народність. Але викроювати для всіх численних чужих народностей окремі національні адміністративні одиниці, аж до автономних провінцій, на взірць Молдавської республіки, — це для тих народностей не потрібно, а для українського народу і для української держави шкідливо.

Наш нарід в масі своїй не прийшов ще досі вповні до національної свідомости, ще досі не перестав бути об'єктом денационалізаторської праці „русотів“, територія його насильно колонізувалася, аби його розрізати (російські колонії), щоб тим легше зденационалізувати. Тепер ця територія по лосуюється під національним оглядом, на підставі культурного status quo ante, що є результатом імперіалізму чужих держав і таким способом відбирається їй одноцілий національний український характер.

Полосувати отак Україну, як тепер полосують її радянська влада, це значить закріплювати результати колишнього насильства над Україною, зберігати стан посідання

колишнього імперіалізму суспільств і створювати факти для оправдання їх завоювницьких намірів супроти України на будуче.

Національну політику на Україні треба вести не з того кінця. Не від забезпечення прав національних меншостей, — їм ніщо не грозило! — треба починати, тільки від реального забезпечення прав національної більшости, супроти культурної і політичної переваги над тою більшістю передовсім російської меншости. Це буде єдино працильна національна політика. А. В.

У. С. Р. Р.

Академічно-науковий співник.

В найближчому часі починється підготовка праця до видання академічно-наукового словника. Гол. Наркомосвіти запропонував Головнації умотивити в цій справі з видавництвом „Червоний Шлях“.

(„Вісти“ 29. XI. 1924).

Кордони УСРР.

Харківські „Вісти“ доносять з Москви, що там затверджено всесоюзною комісією проект постанови про кордони між Україною та Білоруссю. Згідно з цією постановою у склад Волинської губернії УСРР. включаться незначна частина території Білорусі, що находиться на правому березі річки Словенко і входить вузкою та тонкою смугою в територію Волині. Зате Білорусь передається територія, що находиться на лівому березі річки Словенко і становить частину Белковичської волости Коростенської округи Волинської губернії. Білорусь передається теж частина словечанської волости Коростенської округи зі селом Кистівка та хутором Почток. Новий кордон проходить біля урочищ Речця, Толкачова, Брод. Смолкова, Воронова, хутора Дупліха, урочища Кожужчина та Жидово. Далі передається для Білорусі частина бувшої юровської волости Коростенської округи. Кордон йтиме зі заходу на північ біля: Будинок стражника, Болото, Погребіще, Кургани, Камінець, Плоска та Ясне.

(„Вісти“ 29. XI. 1924).

Дрібні вістки.

Черчилль, англ. міністр фінансів, виголосив промову, у якій, м. и., висловив проєкт, щоби спільні довжикки Англії і Америки сплачували борг пропозитіональними сплатами. Цей проєкт викликав в Америці дуже некорисне воляжіння, бо Америка вишльб на ньому поганя.

Ерліх заветував на грип. Хоча офіц. комунікат. говорить про поажний стан його здоров'я, а проте галяють, що хвороба франц. прем'єра є дипломатичною і має на меті проинциту слідуочу конференцію з Чамберленом.

Чамберлен, англ. мін. закорд. справ, їтатиме з Риму до Лонгону на Париж, де заточмається заляя дипломатичних розмов. З ким конферуватиме — ще не відомо.

Ататат на Итасіна плянувала одна Москолка, що ждала перет будинком радяського посольства в Парижі тримаючи наготові наптий револьвер. Арештовак подав як мотив пімсту за смерть родички з рук большевиків.

Косаїн переава президентові Франції, Думегові, свої упочноважнющі документи, кажучи про своє заадавання заісповувати приязнь і економічну співпрацю обох народів.

Думего, президент франц. республіки, приймаючі вперше офіційно Косаїна, як посла СРСР, з притиском звернув увагу на принцип невідшування у взаємні внутрішні справи.

Балтійські держави Естонія, Латвія і Литва, іміційно приготували оборонний мілітарний союз, звернений проти СРСР. Приспінення такої конвенції, яка була давно плянувана, треба шукати в останній спробі большев. перевороту в Естонії.

Відносини в Палестині були темою конференції у Ватикані, у якій м. и. брав участь Чамберлен (англ. мін. закорд. справ). Держ. секрет. кард. Гаспарі покликуються на скаги християн і магометан проти сїоністів. Ватикан невдоволений теж з нинішніх постанов щодо охорони святих місць.

В Естонії продовжуються розстріли комуністів, що брали участь в останній спробі перевороту. Радянські джерелі кажуть про невдоволення серед естонських військ, уживаних до езекуцій. На границі Естонії й С. С. Р. Р. проведено окопи.

Невдалий переворот в Естонії скою промігував радянського посла Коппельського настільки, що його перенесено до Данії. На його місце призначено секретаря кол. іі з Нап. комісаріяту закорд. справ Пйотровського.

Рада Союзу Народів, яка тепер засідає у Римі прийняла постанову про поважнення чантату Високого Комісаря для Данії, Мек. Дочелія, ще на один рік. Таким робім управа Данію залишиться у тих самих руках, бо — як вже повідомляло — през. сенату став знову ім. націоналіст З.м.

Банк Морганя переслав — як повідомляє англ. агенція Райтера — до Німеччини 3 мільйони доларів у золоті.

ШАРЛЬ ВАГНЕР.

У республіці „Приблизно“.

Хоч більшість людей не любить подорожей заля гармидеру, з яким вони нерозлучні, а проте мало є осіб, що не люблять слухать оповідань про подорожі. Зокрема молоді охоче слухає і читає оповідання, де йде мова про пригоди дослідників далеких, незнаних країн. Мені довелося досить довго прожити в республіці, де живе дивний народ і я розкажу вам про те, що там бачив.

Досить часто чув я розмови про країну „Приблизно“. Аби ознайомитися з її мешканцями, звичаями і побутом, я вирішив відбутися туди подорож.

Спакував для цього валізу, забезпечився у гроші та ціпок зі зазізним кінцем, узав годинник і скрипочку цукорків доброго гумору, які добре їсті, коли трапляється неприязність і без яких моя подорож стратила би усю свою приємність.

Через державу, де два і два є завжди чотири, де перпендикуляр знімається просто над лінією, де південь є серединою дня і де „так“ з „так“, а „ні“ є „ні“, я добрався нарешті до кордону.

По правді кажучи, це не був певний кордон, бо нема ніякої можливости розмежувати республіку „Приблизно“. У дійсности невідомо, де вона починається і де кінчається.

ся. Це дуже сумно, бо громадяне країни „Приблизно“ не мають сталого кордону і постійно сваряться з сусідами. Вони живуть з ними у відносинах, які не можна назвати станом війни, бо справжню війну вони ведуть рідко і не без підстав.

Їхня армія існує приблизно. Їхні військові поовідники є, коли хочете, генерали, але це сорт генералів, що вміють приблизно командувати, але за те не рахуються приблизно з стратегією, географією і тим, що творить військоове мистецтво. Вони навчилися цього мистецтва так само добре як і але в школах, але навчилися всього на половину або на три-чверти. Молоді старшини це офіцери курам на сміх. Солдати, які вони вони командують, тогож сорту. Очевидно це солдати лише там, де їх рахують солдатами, бо вони вміють лише приблизно робити вправи. Їх шаблі приблизно рубують; їх кріси стріляють майже добре і їх полах не зовсім сухий і не зовсім мокрий. Також, коли вони наводять свої гармати і цілять, не можна сказати, що буде завжди стріл, що завжди буде промах і чи він попаде, чи ні. Все це приблизно. Одно лише можна сказати з певністю: що коли таке військо зустрінеться з ворогом, воно буде побите, бо йому все чогось бракуватиме, наприклад: крісів.

У країні „Приблизно“ діти приблизно слухають своїх батьків. Коли вони сідують за стіл, то руки у

них не дуже чисті. Вони їлять свою страву, але ніколи не миють ложок: на ложках завжди залишаються останки їжі. Зразуж вони йдуть до школи, але приходять не раніше години; їхня торба напів-зачинена, напів-одчинена. Їхні обов'язки починаються, але не кінчаються. Коли вони пишуть то лише три-четвертини необхідного. Більша частина сторінок їхніх зошитів чиста, але не всі. Вони знають свої лекції, але не до кінця. Коли учитель викладає, вони розплющують одно око і наставляють одно вухо. Друге вухо і друге око зайняте ріжними іншими справами. Коли інспектор оглядає школи, він пише такі зауваження: „Учні приблизно добрі, в меншости — приблизно погані. С-о-х прізвищ вони мені не казали“. Варто було би похвалити такого інспектора, але це може зробити лише зла людина.

Столярі в країні „Приблизно“ кладуть долівки, роблять вікна, двері і т. д. — як і всі столярі. Та придивавшись до їхньої праці, можна зауважити, що вони ріжуть приблизно просто, а обтесують приблизно рівно. Коли вони прилагоджують свої вироби — це просто забава. Віконне скло дзвонить, бо кути зле припасовані, долівка горбиться, а столи танцюють.

Їхні бондарі виробляють бочки великі і малі, але всі вони течуть. Коли поглянете в дзеркало у республіці „Приблизно“, то не можете бути певними, чию бачите по-стать: може це ви, а може рідний,

чи тіточний брат. Портрети в цій країні приблизно подібні на оригінали.

Мулярі в республіці „Приблизно“, як і інші, користуються шнуром і кутоміром. Але всеж ніодик тут не є простим і ніодна стіна перпендикулярною. Отже вони стоять косо? Ні, цього не можна сказати, не перебільшуючи. Будинки, церкви і базарі побудовані відносно солідно. Коли дах театру в якомуньбудь з міст країни впаде, то треба визнати, що лише частково і що зранити та забє не більш половини присутніх. Лікарі прикликають на поміч, приблизно помагають хорим і приблизно добре вилічують певну скількість переломаних кісток.

Купці цієї республіки смішно користуються цілком добрими терезами, вагою і мірою. Коли ви зажите дома вашу закупку, ви помітите, що вона завжди важить менше, ніж треба. Коли вам дають решту, ви можете бути певні, що гроші справжні але не всі без винятку. У цукорнях весь товар середньої якості. Це, звичайно, було б не мудро, колиб господарі казали, що їх товар не зовсім добрий; але з другого боку вони кажуть нісенітницю запевняючи, що він найкращої якості.

Крамарі продають яйця приблизно свіжі. М'ясо, риба і дичина теж свіжі, але ця свіжість сумнівна. Це маленьке слово „сумнівний“, яке не кажуть там надто часто, можна вжити так само у відношенні до

U. S. C. P.

Я придивлявся до жінок цієї ре-
спублики. Але як би ви мене запи-
тали чи вони гарні чи ні — мені
тяжко було би відповісти. Казати,
що вони погані — це означало би
робити наклеп. Казати що гарні,
бзначало би бути надто облесли-
вим. І якщо ви схотілиб довідатися
зід мене, чи ці жінки стрункі, пра-
щовиті, ошадні, розумні та мо-
дральні, я не знав би, яку дати від-
повідь. Вони все роблять так само-
як замітають або зашивають. А за-
мітають вони лише середину кім-
нати, але не в кутках. Зашиваючи —
все залишають маленькі дірки. Тому
в кутках їхніх мешкань повно
сміття, а їхні панчохи з цірками.

економіки. До участі в роботі Інституту мають бути запрошені відповідні українські і чеські учні, а також і інші учні (з Франції, Англії, Америки і т. п.) На перші часи проєктується вести працю в такому обсязі: створювати бібліотеку, організувати семінари, читати реферати і підготувати видання наукового огляду під назвою „Суспільство“, що буде виходити окремими книгами раз в 2—3 місяці. Так само в тому стоїть зв'язування окремих видань (зіп'яник „Україна“). Здійсненням проєкту займається створена організація „Женіва“, на яку потроці стоїть М. Ю. Шталад, котрий має бути директором Інституту і підготуватися науковій праці, поступово видозначаючи в д'якнпх своїх обов'язків. Котріс пікіяла справа Інституту — має звестися до секретаря Організаційної Комісії Д. Г. Ісаєвич, що урядів в помішачів У. Г. К. (Прага, Шержікова вул. 4/III.)

Українська Селоспілка організує в Ватиславі кооперативні курси. Керівництво курсами доручено бувшому директорowi кооперативної школи в Йозефові п. Кузмі Безкровному. Українська Селоспілка живає також заходів для заснування курсів оброблення кости та рогу. Заснування курсів залежатиме від вичування відповідного фахівця.

Полорож мін. Тугута до Вильна
має на цілі контакт із представ-
никами нац. меншостей. Тугутіві
товаришуть у полорожі пол. Ви-
гоцькі (Жид), Тарашкевич і Єлемия
(Білоруси). Тарашкевич заявив жур-
налістам, що хоч є труднощі,
вважає можливим, щоби пред-
ставники національних меншостей
війшли до комісії членів. Трудно-
щами до порозуміння було би
даліше зволікання виконання тз.
законів нац. меншостей і недостатня
гарантія щодо дальшого упряма-
лювання справ нац. меншостей
законним шляхом. Дня 15 ого має Т.
виголосити в Вильні велику політи-
чну промову про плани уряду для
розв'язки питань нац. меншостей у
Польщі. Після повороту з Вильна
звасте звіт із своєї полорожі на
політ. комісії ради мін. „Хвіля“
звідомляє з Варшави, що до кре-
сової ради будуть покликані пред-
ставники з соймових кол Українців.
Білорусів і Жидів. Мають вони
представляти національні меншости
українських і білоруських земель,
Виленишин і Сх. Галичини.

Дня 13. XII. Рада С'юзу Народів закінчила наради. Рада прийняла пропозиції еспанського делегата Хінонес де Леон, щобі слідуєча Рада відбулася в Мадриді.

Чемберлен у дорозі до Лондону задержався в Парижі. „Журналь“ пише, що Чемберлен у розмові з Клементелем шераз потвердив, що рішення англ. уряду в справі женевського протоколу залежатиме від домінів. Щодо французько-ам. довгів відносно консолідації довгів, Кл. запевнив Ч-а, що ці переговори шойно налязуються. Франція не думає управлятивати своїх довгів у Америці без попереднього порозуміння з Англією.

Американський часопис „Адвер-
тайзер“, що виходить в Токіо, при-
носить із Шангаю вістку, що Сун-
Ят-Сен, ген. Фен-Ю-Гсіянг і рос.
амбасадор Карахан задумують ви-
конати большевицький замах на Пе-
кін, щоби взяти владу в свої руки.
Вони планують введення уряду на
взір російсько-большевицького й
уневажнення всіх договорів закло-
чених Китаєм із заграничними дер-
жавами.

„Еко д' Парі“ звіdomляє, що в кульоврах палати депутатів кружляє чутка, що колиб недуга Еріо потривала довше, тоді могла би послідувати димісія теперішнього кабінету. Все таки не сталося би це перед Новим Роком.

„Матен“ звідомляє з Вашингтону, що комісія сенату для загр. справ рішила відложити справу визнання СРСР на необмежений час.

Стокгольмський „Афтенблядс“ помістив інтерв'ю свого кореспондента з естонським міністром закордонних справ Пустою. Естонський міністр обвинувачує СРСР за доставу революціонерам зброї й муніції та 10 мільонів естонських марок. Міністр заявив, що естонський уряд перешле Союзові Народів більше документів, які доказують участь уряду СРСР в останньому перевороті в Таліні.

Берлінські часописи звідомляють із Риги, що усунення Троцького з уряду наркома й шефа червоної

армії викликало схвилювання в армії. Невдоволення в червоній армії звернене проти директоріату в Москві і проти Зіновєва. Дуже можливо, що усунення Т-о викличе далекойдущі наслідки.

„Ческе Сльово“ в статті помагає приєднання визнання державою уряду СРСР злівилювання російсько-чеської еміграційної ситуації і поліпшення торговельних взаємин. Визнання СРСР, спіралізує революційний більшовизм бо неможливий є стан постійної революції під оком дипломатичних представників кількадесяти держав.

Англія в ноті до Персії зажадала відкликання перських військ з нафтових теренів. Три англ. кружляки прибули до перського залізу, англійські війська є готові вмаширувати до нафтових теренів.

— Конфіскація. Попереднє (278) число нашого часопису скорифікувала польська прокуратура за два великі уступи вступної статті п. з. "Тверді закони", одно місце в статті "Колонізаційний похід" та частину коментаря п. з. "Безглузді віддумки про централізацію державної банди".

— Польська «культура» перед світом. Німецькі часописи присвячують, зазвичай довгими коментарями відомості про «культурні» приняття Еверса в селі польського «Сокола» у Львові. З епічною докладністю описують воєні «подвиги» львівських вшехполяків, яким ніхто мабуть не позавидує їх лінгвістичну популярність в Європі.

— Делегация за делегациєю. У Іра-
ського заявила делегация польських колю-
ністів з Волині, яка жалується прем'єро-
ві на невинні умови їх життя на „кре-
сах“.

— Пожежа на головному дворі у Львові. Дня 12. н. м. знявся на головному дворі у Львові пожежа. Зайнявся вагон сіна, від якого зайнявся вагон з бензином. Пожарна сторожа зьлокалізувала пожежу.

— Жертва правці. На залізничній лінії Підзамче-Ляшки, наїхав на дрезину поїзд, що їхав до Стоянова. Один з робітників, що їхали на дрезині, встиг відскочити на настил, другого Михайла Микитина, роздав поїзд на місці.

— Украли стодолу. Парубки в Любіню Великому, розібрали і вкрали стодолу Марії Батіг, за що станули вчора перед львівським судом. Сімох парубків з Іваном Ковалем на чолі засуджено на 7 місяців тюрми.

— Собня убив Собня. Перед львівським судом присяжних відбулася розправа проти Яка Собка з Турника, жовківського повіту, обвинуваченого в вбивстві свого іме пика. Обвинувачений, який стрілив до свого іменика Яка Собка підчас суєроччя, вирав тут ався тим, що вистріляв на гострах, не маючи наміру убити свого суєрника. Суд присяжних заперечив питання в на рямі наміреного убийства, засудив його натомість на один рік тюрни за неконечне ажиття зброї в своїй обороні.

В Румунії нова хвиля протибольшевицьких репресій. У Бухарешті масові арештування. Особливо переслідують Росія і Маляків.

— Процент Жидів у державах світа. Статистичні обчислення виявили, що в Німеччині творять Жида 1 процент усього населення, у Франції 0,4 процент, в Англії 0,7, в Бельгії 0,9, в Росії 2,8, в Австрії 4,5, в Тюреччині стількиж, в Румунії 0,8, на Угорщині 6,3; найбільше Жидів є в Польщі, бо аж 12,5 процент.

— Польська співачка». В останньому числі краківської ілюстрації «Святовід», розміщено світлина славної української солістки Сальомеї Крушельницької з підписом: «Триумфи співачки польської в Живе».

— Процас Гармана. Розправа проти здегенерованого гомосексуаліста й убийника Гармана викликає чим раз більшу сенсацію в світі. Зізнання свідків відслонюють перед світом усі страіття, які творилися в мансардовій кімнатці того звіря-людина. виявляється, що він, заспокоївши сво звороднілі похоти, не тільки вбивав жертви свого збочення, але й кра-вляв їх тіло, продавав м'ясо; по салі розправ пересунався ряд свідків, які кулували і їли це м'ясо. Коли один з звернув увагу на незвичайний ви ляд і с ак цього м'яса і поділився своїм відкриттям з поліцією, то на поліції сказано йому, що це — с м'яске м'ясо. На салі появилася батьк одной з перших жертв Гармана — Віцель. Він перший розізнав в добутих з ріки чередах, голову свого сина с обличчя ганюверської поліції якдас Віцель закид, що вона знала хто с Гарман с Так домі

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПЛАТ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринкова 10, II. пов.
Конто почт. шал. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає:
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно в краю 4'20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7'50 зл., Німеччині 7'50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Р.
мунія 150 лей, Болгарії 7'50
зл., Австрії 7'50 зл. Зміна
цін за год.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: П-о ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Битими шляхами.

Як над Італією постійно, цілими століттями, знімалось грізне марево німецького наїзду, так над Україною ваготіла й ваготить примара чужинного наступу. Як чарівна, сонячна Італія була приманою для німецьких і австрійських цесарів, для королів, князів і „Raubritter-ів“, так і сонцем опромінена, пісично-золота Україна вічно викликала й викликає невідпоре імперіалізму, ненаситну пажерливість захланних сусідів. І як Італія цілими століттями зривалася до боротьби, улаштовувала „сицилійські вечірні“, в крові купаючи ханчівих наїздників аж до повного тріумфу, аж до злізнення всенародного леалу італійського народу, — так роздерта, пошматована, ворожими ногами тратована Україна вперто боролася й бореться проти наступів „Raubritter-ства“. І довга, важка і терниста ще дорога, заки кривава купіль змие вповні ганьбу рабства, заки в ясне небо України вдарять відгомони визвольних пісень тріумфуючого народу.

Битими шляхами столітнього наступу сунуть чорною хмарою на широкі, багаті, медом і молоком текучі українські землі жадні наживи „Raubritter-ів“, вони заглатимуть багнетів загалу українській культурі, моральну і фізичну смерть українському народові.

Варварським насиллям всадовлюючись на багаті землі, вони накладають невольницьке ярмо на грудящий люд; вони сіють докуча себе жак і тривогу; вони витискають останні живі соки з народнього організму під „величній“ клічем культурного месіанства.

Двома шляхами йшов віковичний, невпинний, нестримно-руйнуючий наступ на широкі й багаті землі українського народу: з півночі і заходу. І сьогодні діється те саме, і сьогодні приходить нам змагатися з чужинною руйнуючою тилою, як змагалися в героїських боях і впертому відпорі і опорі наші діди і прадіди.

Як перед століттями, так і тепер дунають серед наших ханчівих сусідів масковані, перфідні клічі про натуральну і традиційну експанзію на схід, про її конечність і фаталістичну неможливість. Той чисто звичинний гін до сходу перемінився в новітню філософію основ східної політики. На чім же спираються ті основи? Мовляв — східні, себто українські й білоруські землі в спустошені, знищені війною, революцією і „доправлені“ польським тохом на схід, населення проріжене, винищене пошестями. Значить, терен відповідно „оброблений“, щоби прийняти нових господарів і володарів. Зновуж польські гериторії швидко вийшли з війни, їх не зачепив зуб знищення, польське населення зростає, густішає, а тим самим для вигоди мусить мати під боком колонізаційний герен. Яка незвичайно проста й розумна „філософія“. Треба тільки свого сусіда знищити, втопити з крові його визвольні змагання, зумовишамі засипати його країну, щоби загартувати його споконвічну власність, добути право на „культу-

турну місію“. Тим чином відбичається туземному населенню спротиву відбудови, матеріального й культурного подвигнення. Але чи про це йде мова? Головна річ, щоби розрізати сподівану густоту населення в корінній Польщі, щоби заздалегідь винищити можливе в будучині ускладнення внутрішніх відносин на польській етнографічній території. Іншими словами: польська держава є державою виключно польського народу. І тільки добро і щастя того народу є головною метою журби, заходів і старань польського уряду і громадянських чинників. Все інше не істнує, а як істнує, то тільки як погній, як робуче тягло, як податкова цитрина і гарматне мясо для підстилкі під вигідне левовище вибранців долі.

Правда, в корінній Польщі населення є незнищене, правда й те, що воно є густіше, як нпр. на території польських мочарів і болот. Алеж бо герольди осадництва не женуться за фантомом збільшення густоти населення на Полісі, тільки гадають землю в густо заселених околицях галицького Поділля і Волині. До тогож в етнографічній Польщі є більша густота населення від деяких околиць українських земель ще й тому, що там істнує великий промисл, що там є поважні зачатки польської торгівлі. Крім того на сході ще й тому подекуди рідше населення, що тут простягаються величезні обширницькі латифундії, що понад 40 відсотків земельного простору знаходиться в руках великих земельних власників. Коли в хліборобських околицях етнографічної Польщі (Люблин, Каліш) переважає 20-ти морговий середняк або й куркуль, то на цілій українській території пануючим типом селянського господарства є 2-морговий малоземельник. І той польський середняк і куркуль, щедро спомагачий державою, чорною хмарою суне на загартання

варстату праці знищеного українського малоземельника і безземельника.

Та цього всього не беруть під увагу ті, які за всяку ціну, безоглядно, per fas et nefas змагаються до того, щоби радикально змінити вигляд українсько-білоруських земель, бо тільки після колонізаційної метаморфози „кресів“ є напійною передумовою величчї й могутності Польщі. Тому геть всякі огляди, геть здоровий розум, геть сантїменти!

Але історія і само життя є твердше, більш неблагане і безкромісове, як всі „тверді закони“ східної політики. Вис не кинуть оком позад себе, вистане безпристрасно перекинути кілька листків об'єктивної історії польсько-українських „взаємин“, вистане подивитися на ті блудні постаті магнатів-емігрантів з Вел. України, щоби пересвідчитися, на яких хитких основах збудована польська східна політика. Століттями плили на широкі українські землі авантурничі чети шляхетських пошуканців щастя, століттями поростали в грізну могутність ненаситні королєнати, в божевільному засліпленні гнали туди ксьондзи, несли „західну культуру“ на те тільки, щоби неволити український народ, щоби спутати його, мішати панцями, щоби перемінити його в нім машину робучого тягла. І що з того? Живий народ, навіть крайню погноблений, ніколи не погодиться зі становищем раба. Не погодився з тим становищем і український народ. Козацькі повстання, велика українська революція під проводом геніяльного Богдана Хмельницького, беззастанні війни гетьманів, гайдамачина і колівщина, а вкінці остання велика східно-європейська революція у великій мірі змела з лиця велико-української землі вікову польську колонізацію.

І в цьому міститься грізне месиво для основ польської східної політики відносно „кресів“.

Ф. Ф.

Мир і його небезпеки.

Погляди Льюїда Джорджа.

Одно явище скрізь. — парадоксальність нинішнього становища. — центри небезпеки. — росія прокидається. — розум троцького. — на як довго спокій?

В останній статті Льюїда Джорджа на тему світової політики наводимо кілька цінних думок, що розяснюють політичні події останніх місяців і силкуються зясувати нові міжнародні перспективи. Результати виборів в Зєдинених Державах, Англії та Німеччині є на думку Л. Джорджа природним наслідком тої самої тенденції, що бере нині верх у всіх державах: потреби народів вернутись до спокійної праці. Партії та уряди, що загрожували такій державній рівновазі своїми надто гострими методами політики — не наїшли популярності.

Так сталося при американських виборах, де вийшов найбільше поміркований кандидат. Коли французькі націоналісти хотіли силоміць держати територію в оку-

пації і погрожували війною, мiono настроєний франц. селянин голосував за радикалами. Коли англійські соціалісти ввійшли в надто сміливе порозуміння з радянським урядом, який приготував заговор в англійській армії та флоті, публічна опінія перенесла як свій свої симпатії з Мек Донельда на консерватиста Болдуїна. І німецька суспільність голосувала в першій мірі за партіями, які стоять на ґрунті компромісового „льондонського порозуміння“ себто за поладнанням репараційних претенсій у згоді зі союзними державами. „Одною з парадоксальних риз — каже Л. Джордж — нинішнього становища є те, що в однім краю боронять соціалісти справи, яка стає причиною успіху консервативів у двох інших великих державах, а саме: принцип спокійного розвитку і змагання оминуть сильних потрясень.

Парча, що політичний провід спочиває нині в руках людей, які бажують нормальної, організованої праці. Льюїд Джордж вказує на три центри можливих потрясень, яких може зазнати Європа. Ними є: Росія, Китай та Марокко. У Китаю піччється завоювати, коли яка-небудь з європейських держав піччє не обороняти загрожені інтереси своїх підданих; у Марокко, коли на місці нинішнього „паткального уряду, новий націоналістичний за- хоче зайняти територію Ріфа, опожжену Еспанцями. А нинішній російський уряд іде щораз яснійше в напрямку відобрання територій утрачених наслідком революції.

На російській території відживають старі національні ідеали. Російські громадяне проголосили принцип самовизначення народів у горлім революційнім поливі, який нині прохолов. Вони бачуть, що сусідні держави збагатились надто щедро коштом близьких їм територій. Факт, що російський уряд підбив наново силоміць Грузію є першим рішучим вчинком, який доказує, що стара Росія прокидається зі свого гіпнотичного „трансу“. Повстання в Естонії є також „великоросійським“ провінційним

явищем, втратила найкращий досвід. 2 зом- баптіського моря; Одеса і Чорне, давного значіння, тому, що Росія, ния захотіла землі, які підтримували морську торгівлю; Польща одержала величезний простір, який в дійсності є заселений російським населенням; крім цього доккола Росії повстало маса держав, яких єднає спільний страх у спільній боротьбі. Колиб російський наступ на Польщу в 1920 був мав успіх, історія сучасної Європи виглядала би инакше. Однеж Польща на врятувалась у цій боротьбі.

Троцького вважає Л. Джордж єдиною людиною з великодержавним розумом, гідним співробітником Леніна, по якого смерті лишився сам, без зрозуміння у своїм середовищі. І тому політикою Росії кермують лише революційні методи. Комуністична партія гадає, що може приєднати до держави втрачені провінції, розталоючи там огонь революції. Троцький присвятив свою енергію організації армії, щоби покористуватись нею при кожній нагоді. Але покидає Росія ще надто слаба, щоби вирішити всі свої великодержавні проблеми; не має до цього ще досить війська і мілітарного підготування.

Л. Джордж вважає корисним явищем те, що народи наразі визволюються з воєнної пропасниці, яка приносить стільки небезпек для суспільного ладу. І питається: але як довго триватиме цей настрій? У відповіді на це питання вказує пальцем на згадані огнища можливої світової пожежі. І виходить справді парадоксальне становище: одні місця на світі стануть для Європи небезпечними тоді, коли якась з держав стане на них своєю ногою, інші тоді, коли люди, що заселяють дану територію, стануть рішучою ногою на європейські нагнітки.

„Троцькізм“.

Найновіші телеграми принесли коротку вістку про те, що Троцький від чотирьох тижнів хорий на грипу і що лікарі радять йому знов виїхати у якусь теплу місцевість на півдні.

Повторюється історія з минулого року.

Тоді Троцький опинився в визначних провідників відомої внутрішньопартійної опозиції мусів теж захоувати та виїхати на Кавказ. Цього року причинили нелугу Троцького його літературні виступи.

Про ці виступи ми маємо нагоду вже писати. Та саме вони стали з останніх часів предметом великої дискусії партійних лідерів не тільки в пресі, але й на всяких зібраннях.

В дискусії забрали голос три найбільші стовпи пануючого напрямку: Зіновєв, Каменєв і Сталін.

Дискусію ведуть гони в такій площині, що протиставлять політичну роллю Троцького ролі Леніна. Ленінізм протиставлять троцькізм. Недавно годі було зорієнтуватися в тому що таке той „троцькізм“. Та сьогодні з опублікованими рефератами Каменєва, Сталіна і Зіновєва можна вже про те дещо сказати.

Надумку дискусію троцькізм характеризується трьома прикметами, що ставлять його в непримириме становище з ленінізмом. Поперше троцькізм — це теорія перманентної революції без співучасті в ній малоземельного селянства, як революційної сили села. Подруге троцькізм — це недовіра до більшовицької партійності а зокрема до її монолітності, до її ворожнечі з опортуністичними елементами. Троцькізм саме й є в організації вільношенню теорією співжиття революціонерів і опортуністів в рядах одної партії. Потрете троцькізм — це недовіра до лідерів більшовизму і спроба їхньої „демократизації“. Так „демократизація“ Троцького закидує йому що він своєю останньою публікацією — до речі казавши написану дуже талановито, — бо ж Троцький першорядний журналіст — старався розвінчати Леніна. Робив це вправді дуже обережно, бо під серпанком похвал для Леніна. Та ці похвали зневтра-

лізував Троцький підковито деякими натяками на застгнущі вбито факти в політиці Леніна. З публікації Троцького про Леніна виходить, на пмкву, противників, що Ленін те тільки й робив, що „при кожній нагоді доказував неминучість терору“. Мається впажіння — каже Сталін — що Ленін це найкровожадніший з усіх кровожадних большевців. Очевидяки, що таке твердження Сталіна є вельми характеристичне. Бо він починає саме ту кровожадність Троцькому.

Однак все це ще не було би найстрашнішим для большевизму. Найстрашнішим для пануючого большевизму і його непозвінчаних навіть Троцьким лідерів є обставина, що „троцькізм“ може стати тим „каналом, при допомозі якого до нутра партії зайдуть наплисти всякі дрібно-буржуазні елементи“. Певно, що Троцький того сам не хоче, але силою факту біля його теорії, біля його виступу нагромаджуватиметься все, що вороже пануючому режимові. Троцькізм, по своєму внутрішньому змістові, має всі шанси на те, — твердять противники — щоби стати центром і збірним пунктом усіх непролетарських елементів, що намагаються ослабити і розложити диктатуру пролетаріату. І та обставина саме найбільше пече всіх противників Троцького.

Вітколи посипалися ці дискусії і виступи лідерів на всяких зібраннях з безпощадною критикою троцькізму, відтоді сам Троцький ні вусом не моргне. Він мовчить і на ніщо не реагує. Поширюються найржорродніші чутки про те, що проти нього підприємто репресії. Але всі найвпливовіші його противники запевнюють, що це неправда. Проти Троцького партія й не думає починати яких-небудь репресій, бо ж вони вийшли би краще на користь Троцькому ніж на користь партії. Завданням партії — кажуть в один голос і Сталін і Зіновєв і Каменєв — є похоронити троцькізм як ідейну течію. Партії необхідна боротьба проти троцькізму, що наново відроджується. Але тимчасом не зашкодить і самому Троцькому, як людині а не творцеві ідейної течії, тепер політиса далеко від московсько-

го столичного гомону на півдні. Деякі газети понесли вже навіть вістку, що Троцького зроблять большевицьким амбасадором у Константинополі. Олначе ні одно ні друге не знайшло ще автентичного потвердження.

Словом Троцького стараються усіми можливими засобами розвінчати. Розвінчують його за те, що він намагався розвінчати Леніна і теперішніх лідерів партії, ідейних вихованців ленінізму. Пійшло до того, що Сталін публічно показував про недостачу яких-небудь заслуг Троцького для успіхів і побід червоної армії. До славетних свого часу побід червоної армії над Колчаком, Денікіном, Врангелем і іншими нічим і то буквально нічим не причинився Троцький. Все це зробив центральний комітет компартії. Навпаки у найскрутніших моментах громадянської війни з білими Троцький навіть шкодив центральному комітету у проведенні його військових планів.

Ось яким чином йде боротьба з троцькізмом. Вона йде безпощадно. В розгарті тої боротьби доходить до шілковитої негідії заслуг Троцького для большевицької революції. Стараються всі партійні маси відвернути від нього. Та це мабуть не така легка справа. Троцький належить до тих виїмкових людей, які полишають за собою значну сторінку в історії. Він був в часах найбільшого загроження большевиків і найбільше рухливим та енергійним поміж ними. Ленін був мізком, він був виконавцем. Без ж Троцький вживав свого часу поїхати в Бересть до узброєних аж по зуби Німців та ратувати слабеньких ще тоді мілітарно большевиків від загибелі. І коли навіть вдалося би Зіновєву і тов. похоронити офіційно троцькізм як ідейну большевицьку течію, то з Троцьким це було би важче. Він назавсіди остане великою постатю большевизму. В. М.

На соймовій арені.

І з промови посла Хруцького з 10. грудня п. р. виголошеної в соїні з нагоди дискусії над бюджетом Міністерства Віроісповідань.

Забіраю голос, щоби умотивувати свою поправку до бюджету для Міністерства Віроісповідань і Освіти про скреслення фондів, призначених на католицький костел і щоби скажтемізувати політику уряду до православної церкви.

Польська влада трактує неспокійні справи православної церкви, Влада не вважає за потрібне прав переконати її майна, але позбавляє її права розпоряджатися своїм майном текстом з 16. грудня 1918 п. Тій переконати не вдалося. Тимчасом правляча по взаємовідносинах уряду до православної церкви в Польщі з дня 16. лютого 1922 р. Силою тих прав православної церкви позбавлено права на вступати самовпевнено. Настільки наших законів Сойм прийняв поправку з 8. лютого 1924 р. силою якої уряд має до двох місяців підготувати справу законних і відносин православної церкви з Польським законом з тою ухвалою уряд повинен був зберегти у всіх справах православної церкви status quo аж до прийняття закону. Отнак цього уряд не зробив, відповідного закону по соїму не вніс і що гірше він „підняв“ зредувати число православної церкви на 50 відсотків. Стотня митрополита не має ніяких наслідків. Православна населення, відчувачи на собі відсутність лік трактатування його і православної церкви, занепокоєно, що редукція парохій перет ухваленням відповідного закону зміняє до того, щоби для тої церкви створити нехотисий фактичний стан. А що до того воно йде, видно з обставини, що уряд не хоче згодитися ні на замкнення філіяльних церков, ні на творення приватних парохій на кошти самого населення. Очевидяки, що приватні парохії не обтяжать фінансових витрат уряду. Насувається через те питання: чому уряд не хоче допустити організації приватних парохій? Виходить тому, бо тут йде про нищення православної православної церкви стотимуть замкнені та опечатані на те, щоби позбавлені догляду улягли знищенню.

З спору парохій звязана справа церковних земель. Населення вважає ці землі своїми, громадськими, а через те не можна їх ділити виключно поміж польськими військовими осадниками. Багато говориться про реформи на „дресак“, або напіву відносин, а навіть про рішучу реформу. Через те саме ця земля повинна перейти в руки українських селян. А на ділі то воно йде до рук осадників. Гарні реформи! Народ вважає, що відбирання церковних земель з його рук є відбирання його власності. Неправно відповів уряд на нашу інтерпеляцію в справі замкнення церкви в Холмі. Він заявив, що вважає справу розв'язаною, бо ще за австрійської окупації ту церкву переселено було на костел. Ще кращу політику уряду бачимо на інших наринах церковного життя. В останніх часах в одній православної семінарії, в якій давніше була російська вишкова мова, вводиться тепер польська викладав мову замість української. А далі зміряє уряд до цього, щоби всі православної богослуження велися по польськи. Того не має навіть у польському римокатолицькому костелі — бо й там ведеться віппава на латинській мові. Замість польоізувати костел, уряд береться поліоізувати православної церкву. Такі примування уряду є нічим іншим, як замах на православної церкву. Таким же замахом на ту церкву є штучне скріплювання католицького костела. І бачимо, що не тільки в бюджеті на 1924 р. одинадцять разів меншу суму призначено православної церкві від тої, яка належала, але і в теперішньому додатковому бюджеті призна-

о. д-р Йосиф Сліпий.

Св Тома з Аквіну.

З нагоди 600-літнього ювілею канонізації (1223—1273) і 700-я уродини (1225—1293).

Останній міжнародний філософський конгрес, що відбувся п. р. в Неаполі з нагоди 700-літнього існування тамошнього університету при співучасті заступників 24 департаментів з різних ділянок філософії, замітний передусім тим, що на ньому стрінулися офіційно представники модерної філософії з неосхолястами. Негайно по привітній промові виголосив о. А. Дземеллі, ректор католицького університету в Медіолані, реферат про св. Тому Аквіната. На однім із слівуючих засідань промовляв Артур Ліберт, голова нм. Kantgesellschaft про кенігсберського філософа в 200-ліття уродин. Два найбільші противники стрінулися в Неаполі в ювілейнім обході.

Ніхто не заперечить, що кенігсберський філософ витиснув сильне тавро на модерній культурі, але нині бодро підносить голову середньовічний чернець — Домініканин і добивається до керма нової думки. Вже сам факт участі схолястів у конгресі свідчить безумовно про зріст значіння і сили Томиної філософії та теології. Перед кільканадцятьма літами звертав увагу ідеаліст Р. Айкен, що схолястична філософія підносить щораз сильніший голос, а нині вона

з дефензиві переходить в офензиву. Не лише з католицьких університетів дзвінко гомонить її слово, але і між противниками знаходить вона відгук і зеднує собі в них нових оборонців (Марітен, Джемеллі). І медіоланський, католицький університет, і голянський, і філософська Академія Альберта Вел. в Кольонії, і славний на весь світ філософський факультет у Льованію свідчать про могутній вплив і животну силу схолястики.

Це відродження так обезславленої від часів гуманізму схолястичної філософії та теології наступило завдяки студіям над Томою. Не диво, що його ювілей обходжено у всіх католицьких наукових середовищах незвичайно величаво.

Аквінат († 1274) то найясніша голова середньовіччя і неперевищений донині систематик. Цими прикметами imponував він уже своїм сучасникам і ними збуджує подив у нашій століттю, що незважає на надмірне роздроблення знання і брак прозорости думки. Найбільшою заслугою Томи є впровадження і усовершення перипатетичної філософії. До тринадцятого століття знали на Заході Аристотеля тільки з уривку логіки (категорії та суди), а в філософії і теології домінував св. Августин з Платоном. Щойно під впливом арабських філософів (Авіценни і Аверроеса) став Захід познакомлюватися через Еспанню зі Стагіритом, та, на жаль, переповненим раціоналістично-пантеїстичними помилками його мусульманських коментаторів.

Завдяки тій величезній праці Тома, неважаючи на загальну ворожу оцінку, виступив з дійсним Аристотелем, який від цього часу опановує цілу філософію і стає філософом хатісху. До великого Гоєка зверненні отсі маєстатичні слова Данто:

Vidi il maestro dicolor che sanno
Seder tra filosofica famiglia
Tutti lo miran, tutti onor gli fanno
Quivi vidio e Socrate e Platone
Che innanzi agli altri più presso gli
[stanno.]
(Infer. IV., 131—5).

*) Я бачив учителя тих, що щось знають, як сидів у родині філософів. Всі його пошлювали, всі честь йому віддавали. Там бачив я і Сократа і Платона, що перед усіма стояли найближче нього.

(Довідчення буде)

тується на католицький костел "Лікан" суму 161.000 золотих. Ми виставляємо проти такої суми, бо вона загрожувала ризиком вироку, загрозивши конституції.

II. Відповіді на інтелектуальні.

1) Міністерство Внутрішніх Справ зложило на ринку союзового маршітка відповідь на інтелектуальні питання С. Козубського і товаришів у справі переслідування українського культури-нової руху в лубенському повіті та в справі заборони промови лати українською мовою та засіданнях пологового союзу в Лубці.

Відповідь дуже зневажлива: Старосту не дають дозволу на виклад про "Просвіту", її історію та культурно-освітні значення, бо ніхто з членів "Просвіти" за позовом особисто не з'явився. Далі те саме сталося з нею з приводу лубенської "Просвіти" та влаштування концерту при спільній участі бундистів, Шербицьких, бундистів, метою Шербицьких було встановлення протидержавної агітації та виключення серед населення ворожого до польської алали настрою. Щодо ж до клопоту в філії лубенської "Просвіти" по селах, то старосту не дають на це дозволу тому, що не були задоволені вимоги що до покращення, в яких мали бути концерти чи вистави. На виставу "Просвіти" творів "Куди вітер ве" і "Заклята криниця" старосту не дають дозволу, але тільки на останній тиждень. Однак вистава не відбулася тому, що в той день відбувалися забави членів лубенської пожежної сторожі.

Стаття на "Гучирівці" заборонило старосту виставляти тому, що "Просвіта" не доставила йому двох примірників статті, що приписане редакцією. Староста не забороняв членів лубенського союзу Коляків просувати по українськи, а тільки звернув йому увагу, щоб промовляв загальною розумною мовою (польською!). Коли відкидався до союзу Коляків, але коли союзи заявив, що по українськи не розуміє то Коляк зрозумів, що з даною промовою. До того додає міністерство вказівку, що з днем 1. жовтня п. р. ввійшов у силу закон про мову. І на підставі того закону може на союзи кожний промовляти вільно по українськи. (Питання чи члени союзу можуть розуміти по українськи).

2. Відповідь тогож Міністерства на інтелектуальні питання С. Козубського і т. в. з українського клубу в справі закриття філії "Просвіти" в Раві руській і в справі переслідування українського культурно-освітнього руху.

У відповідь Міністерство твердить, що заклади розкриті в інтелектуальній недовірливості. Філія "Просвіти" в Раві руській і в Раві польській існували існували існували ще перед 1914 р., але в часі війни вони померли внаслідок війни. Почали її відновляти щойно в 1923 р. Старосту не малих реєстрів товариств, що затрималися в часі війни, оперлися на розпорядок 6. Намісництва з 6. В. 1920 р. ч. 42731/ХІІІ а. заборонило реєстрацію усіх без винятку товариств, що існували на основі обов'язкових тої австрійських законів. Воно зажадало об'явлення з 27. XI. 1922 р. всі товариства, щоб виказали правну підставу свого існування та прислали старосту реєстр 6. Намісництва про прийняття та затвердження статутів, а також самі затверджені статуту. Розпорядок мав той наслідок, що не всі товариства його виконали. Цікаво, як собі те руське старосту міркувало, коли воно могло затримати реєстр товариств, а від читальні "Просвіти" і філії "Просвіти" вимагало, щоб вони доповняли статуту ще й до того затверджені намісництвом, коли вони могли теж затриматися як реєстр старосту. Читальню "Просвіти" в Угрові старосту розв'язало за неперелачену статуту проти державної діяльності в чім та діяльність заключалася, про те міністерство не знає. Читальні в Карові, Підлужцях, Димовицях і т. в. викликали правні неіснуючі, бо не доказали правної підстави свого існування. Щодо ж до статистичної подачі про вистави і т. в. то старосту вимагало статистичної подачі, бо влаштування вистави не означають докладно культурної мети, на яку грошовий дохід не є зняття старосту рахунків з того, на що гроші ужили.

3. Відповідь тогож Міністерства на інтелектуальні питання Б. Козубського і т. в. з українського клубу в справі заборони польського віча в Кремні. Міністерство відповіло по сол мові: Дня 12. VII. п. р. адма посол озбський влаштувати віче на території православного монастиря в Кремні. Про речинице віча і про місце пос. Козубський не повідомив старосту. Наслідок інтелектуальний православного духовенства то о монастиря поліція у унула з'явившись на віче з території монастиря. Залишивши монастир пос. Козубський удався на пол жений недалеко правого лавини шинтар 3 огляду на невідповідність вибраного на віче місця, оліція викликала вічевиків. Тоді пос. Козубський не сів разом з учасниками на ору Бони, але й звід і поліція була примушена уступити вічевиків з огляду на те, що на одягача на ній руїни могли усяти, а і загрожували таким чином життю учасників. Крім цього учасники нищили склони гори, які ко-сегрується штучно. Звідси уда-ся пос. Козубський з учасниками на перед-віста в Керемні, де віче відбулося без перешкод.

Як бачимо, то для членів поліції все нахальство відповідей високо благо-городній мові. Та поліція присто не-рівнана у вишуканні зовсім латальних і по того благ родни перепод для того, що-би розгнати віч. Через те не лиго, що міністерство в кінцевому уступі наведеної відповіді пише так: "З огляду на все почне вражаю поступання підпільних мові органів влади за зліне і припідати і не бачу потреби вилучати в ці справі як небудь розпорядки". — Прекрасно!

У. С. Р. Р.

Друга партія імігрантів Уноуїців з Чехословацчини.

"Більшовик" з 2. XII. доносить, що 1. грудня прибуло до Кіева 137 Галичан-імігрантів з Чехословацчини, в тім 7 жінок, переважно Чешки, які вийшли або збігаючи виходити заміж за Українців. В Ленінграді зустрічали їх представники Губвиконкому. Звітні відіхали прямо до Кіева. Серед партії знайшлося 55 комуністів та 10 кандидатів. Вони ще в Чехословацчії мали належати до комуністичної партії.

За що їх б'ють?

Що із себе уявляють сількорі роборки та за що їх ненавидить населення, а час-сто й жорстоко розпачається з ними, хай свідчать автентична характеристика. Сількор товариш П. Кузень пише до "Радянського Села": "Я маю гарний матеріал для газети, у нас голова й члени сільради нічого не роблять, а тільки випивають. Оного разу голова й майже половина членів сільради два дні готувалися до виборів. Я про те знав і пішов у вечір з свідками під хату до сільради. Бачимо — випивають, а гукнув ім під вікно, що пийте, будете ви й на газеті пити. Голова вишшов до мене і став прохати, щоб я йшов до хати, я до хати не пішов, а пішов статтю писати".

Розуміється, що таке підглядання по-під вікнами в доносницьких цілях, мусіло викликати у розпаченого голови ради (хіба він один не? тисячі, мільони людей, бо така вже дура влада людська), невдоволення і погрози, в стилі того думівського Попандуполо, чи як він там називався, і сількор затнув вкни Редакцію, як йому справиться з головою сільради. Бо він "хлопець ще молодий і добре не знає". "Більшовик" передруковує цього листа сількора Кузень, замість того, щоб порадити молодому хлопцеві, щоб він себе не паскудив і по ночах по під чужими вікнами не заглядав, ставить сповзу на "принципальну" ногу і жадає "уваги сількорів", апелює до суспільності. Цього ж створила сприятливі обставини для сількорських підглядань під вікнами, а про об'орону їх підбає вже мовляв партія і радянська влада.

Село і НП(б)У.

До якої міри актуальною стала на Україні проблема села, видно з цього, що комуністична партія більшовиків України при всякій нагоді та на всякому з'їзді підкреслює потребу зближення партії до села. Про це ми вже не раз писали. Та ось 1. грудня п. р. почалася в Харкові Всеукраїнська партійна нарада КП(б)У, про роботу на селі. Ця Всеукраїнська нарада урядової партії доказує, що селянська проблема стала для партії пекучою.

Нараду заініціював голова ВУЦВК-ту Петровський великою промовою. Найважливішою проблемою, яку має вирішити нарада — це, по думці Петровського "смичка" між пролетаріатом міста і селянством. Вимоти селянства до міста чим дали тим більше зростають. Селянство стало незвичайно активним і потреби його значно збільшилися. Воно незадоволене ні містом ні кооперацією, бо ні одно ні друге не задоволюють його потреб. На селі панують дрібно-буржуазні елементи і під їхнім впливом знаходиться село. Пекучою справою села є далі землекористування. Його проведено недобре і цю справу треба поладнати. На селі появляються нові революційні сили, які слід за всяку ціну притягнути до всіх ділянок роботи на селі. На страшнийшій перепоні партійної роботи на селі є т. зв. "Димовщина" ("Димовщина" — це назва, що походить від села Димовка, в якому сільська влада, зложена зі самих провідників і бандитів, прикрита серпанком позалежності до Компарти і виконувала страшний терор над селянством і вбила потім сількора Малиновського за те, що її зде-маскавав у поезію. З "Димовщиною" треба партії завзято боротися. Делегати з місць підкреслили незадоволення селянства з кооперації та з цукроварень, які не платять селянству за доставлені буряки.

Так почалася ця Всеукраїнська партійна нарада і так представляє собі справу голова ВУЦВК-ту Петровський. Не думаємо, однак, щоб партія віддалася об'анувати село та зреагувати "смичку" села з містом в той час, коли влада насильно і штучно обіймає ціни на сільські продукти переважно споживачі а не робити ніяких заходів для цього, щоб ціни на фабричні продукти перш за все різко знизити і машини обнизити пропорційно до такої ж рівня, як на збіжжя.

Пам'ятаймо: Радна Школа — це на-родна фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!!

ВІГУКИ ВІЯ.

De rebus musicis.

— Погана та сорочка, що своє гніздо каляє — казав раз один парубок, вхопивши батька за чуба. Вірталі цей вислів уявляю в приповідку і вживається там, де хтось накидається на своє підло.

Тому я все своє тільки хвалю, хочби й не було що: Ми, Галичани, співачий народ!

Нехай собі хто що хоче говорить, — не позивай!

Нема побних голосів, — неправда. Нева добрих дирігентів, — брехня.

Нема в нас душі, — лож.

Все те везуть отті смішакі що попер-тали (не знати чого шляхся?) з України. Ім усе негодод!

— Бандурист співає по-українськи, Боян також, а обидва разом як діди на Каль-варії.

Агі на вас, контрики померослі! Думаєте, що яхась там капеля, чи хоп з Наддні-проріччя можуть різнитися до "аишх Бандуристів чи Боянів? Як п'ястук до носа.

Вони співають оттак собі від душі і тільки виплюють очі на ліпінгента.

В нас спів інакше виглядає: Кожний виходить з папером під пахою (нотний папір до співу!) стає собі, підтягає ко-вірень, викидає ніс, де йому ліпше, від-кашлює, розкладає ноги і жде на знак диригента. Як лиш його має, спускає очі на папір і вже диригента може зовсім не бути. Співак сам собі ногою, рукою чи головою ябже такт і не потрече ніякої помічі, бо "перфект читез нотку".

Але поминаєт ся той, хто думає, що диригент не має нічого до роботи. Ні! він навіть досить потрібний. Перше: хор без диригента недобре виглядає, друге диригент викликає між публікою святочний істрий, третє хто диктував би за оплески?

Права диригента є дуже тяжка: Треба махати рукама, ногами і головою, приси-дати і підскакувати, вигинатися ззаді і пе-ред, одним словом майже всі вправи Міл-леба, тільки в блискавичній темпі.

Не диво і зовсім зрозуміло, що деякі наші диригенти по кожнім концерті мокрі як миші, а з фізичного перетомлення ам-рають звичайно на звапнення мускулі.

Репертуар наших концертів, це пере-важно класичні захібно-європейські річі. Музичні дурнички, які створив український люд чи навіть композитори не надаються до поважних торжеств. При них публіка не може формально спати.

А преші це одна з цілей святочного концерту!

Всі продукти виходять все бездоганно. Хіба часом нерівно голоси скінчать, але й те можна оправдати: вони нерівно зачали!

Тому не може знести оттих похвал, от-того захоплення, з яких наша провінція, ба навіть столиця зустріла Наддніпрський хор. Галактион Чинка.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Прмова міністра Тугута.

На бенкеті у Вильні виголосив мін. Тугут промову у відповіді на домагання численних делегацій "кресового" населення. Мін. Т. сконста-тував, що настрої тих делегацій був переважно песимістичний. Уряд ста-рається опанувати економічне поло-ження не лише на "кресах", але в цілій Польщі. Про введення виім-кового стану не може бути мови. "Кресове" населення не є ворожо настроєне до Польщі, але теж не дуже протиставиться агітучим зло-чинцям. Уряд скріпив охорону гра-ничної лінії, збільшуючи почвірно відділи для її охорони. Уряд утво-рив кодифікаційну комісію для уодностійнення "кресового" Зако-нодавства, "кресові" воеводи одер-жать більшу владу, що позво-ляти буде їм коригувати ті пору-чення уряду, котрі годі перевести на "кресах". Національне питання в те-перішній стадії є лише хвилевим непорозумінням. Земельну реформу переведеться з великим угляден-ням місцевого населення.

Насл'дник мін. Мінлашевського.

Прем. Грабські конферував із б. мін. просвіти ректором варш. полі-техніки Поніковским. Конференція є в звязи поручення II-му теки мін. просвіти.

Примусовий виїзд Троцького.

З Москви звідомляють, що 14. грудня улажено Троцькому при на-годі його примусового виїзду на Кавказ велику маніфестацію. Вона дала причину до контрдемонстрацій, що тривали до пізної ночі. В кіль-

кох місцях міста прийшло до го-стрих сутичок із поліцією.

"Н. Вр. Тгблт" звідомляє з Мо-скви, що і в Москві і в околиці прийшло до кровавих сутичок.

Кресова рада.

Голова кресової ради Роман по-чав урядування в президії ради мін. Іменування двох дальших членів ради послідує після повороту мін. Тугута до Варшави. Тугут прибуде 16. грудня до Варшави. На засідан-ні політичного комітету ради міні-стрів Тугут зложить звіт із побуту в Вильніні.

Димісія кабінету Маркса.

Канц. Маркс вручив Ебертові димісію кабінету. През. димісію прий-няв і одночасно поручив міністрам порятуку біжучих справ. "Н. Фр. Пр." звідомляє з Берліна, що в нім. парл. колах називають члена нім. нар. партії тайного радника Калі кандидатом на канцлера.

Повстання в Альбанії.

Білгородські часописи звідомля-ють, що повстанчий рух в Альба-нії скоро зростає, головні серед ка-толиків Нірідітітів і Малісорів. Уряд у Тірані проголосив стан облоги. Думають, що повстанці займуть Скауті, Трибунал у Тірані видав заочно чотири присуди смерті, а то проти б. прем'єрів Альбанії: Ахмета бея Зогу, Ілії Вріоне і Коф-ти Верлясі та проти б. мін. Мофти Лібна. Мін. Аракіта засуджено по 10 літ тюрми. Майно всіх засудже-них skonфісковано в користь дер-жави.

Еспанія евакуує Мароно?

З Парижа потверджують вістка, що еспанський й французький амба-сатор у Мароко порозумівалися в справі евакуації Мароко з еспан-ських військ. Число еспанських військ у Мароко виносить 120.000.

ВІСНИКИ.

Паміч с. д-ра Францова.

Його? В червні 1924 р. в одній з во-дичієвської (нов. Ж.) провінції, отто, такого граду, що який досі, за-на засів. За допомогою однієї з радника повітового вч. Одеса іго, в жовтні мин. року д. ш. Р. чий банк видав десяти с. підпержо-від пів до п'яти мільонів ма. Польщ-ка, з речинцем на 15 місяці, позички стягнено згорч 3%, відд. за ото-кмані гроші довжники купили жиди на за-сіа. Але 1924 рік був ще лютийший, в бе-резні ріка Стрий залила село й нанеся-поле камінням; 10. і 11. липня буря з гра-дом вибила збіжжя й погнала худобу й люде! а вкінці "стебельна мишка" (го-ва) доконала решти; люде опинилися пе-ред м'ятевою голодною смертю. Саме на цей страшний час польський банк у кате-го-ничній формі зажадав заороту минуло-рочної позички, пахуючи по 60 золотих замість 1.000.000 мп. Ще в липні п. р. довжники внесли до міністерства земель-них справ просьбу скреслити їм їх борг, представляючи ціле їх безвихідне стано-вище, але міністерство відкинуло просьбу, а банк грозить пустити задовжених селян з торбами. Виходить, що т. зв. державна поміч селянам стала їхньою руйною. Мо-же би цією справою за'нялися наші від-повідні організації, з другого боку по-сли інтерв'ювати в Мін. зем. справ.

— Судді і адвокати. На правничій сой-мозій комісії в Вишніа справа адвок-ської одинації. Референт, пос. Матакевіч, пропонував, щоб судді могли перейти до адвокатури вже після 10 літ судейської служби не потрібуючи вже складати до-кторат й адвокатський іспит. За те др. Зоммерштайн (жидівський клуб) промов-ляв за тим, щоб судді міг стати адво-катам щойно після 18 літ судейської служби, а судді з докторатом прав — пі-сля 12 літ. Судді може придбати право відкрити адвокатську канцелярію у місці свого кол урядування тільки по 3-ох ро-ках після переходу до адвокатури. Ц. внесення д-ра Зоммерштайна соймаю ко-місія прийняла. Комісія звернулася до польського уряду з домаганням предло-жити одностайну адвокатську ординацію для всіх частин польської держави.

— Податок від спірту. Т. зв. Спіртова Рада звернулася до Міністерства фінансів з просьбою, щоб додатковий податок від спірту, який треба було заплатити до кінця грудня ц. р., розложит на чоти-ри слідуєчі місяці, а то тому, бо — фе-бриканти горівок і всіх спіртових нап'яків не мають тепер грошей. Горє спонукує не-раз і найбільшого абстинента вхопити за чарку, але не маючи грошей і налоса-ний алькоголем дусить п'яти-воду. "Сана-ція" польського спирту ведена Ва. Граб-

ДІЛО

виходить щоденно передпол.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Кonto почт. шм. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Реклама не зварується.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в іраю 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рес-
публіці 150 лев., Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл. Зміна
адреси 1 дол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Влас: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ПЕТРОВИЧ.

Хронічна недуга.

Міжсоюзницькі довги і замирення.

Три спутані справи. — Таємні розмови. — Протести Англії. — Три
різні становища. — Роль Америки.

Недвієвропейська преса встигла
подати до відома загально хід друж-
ніх розмов трьох державних закор-
донної політики: Чемберлена, Еріо
та Муссоліні, ледве проголосило
вражіння вступних статей на тему
зовнішніх шасливих спроб змінити
антантську дружбу, а вже прийшла
та черга для нова тема: менше
деальна. Це справа міжсоюзниць-
ких довгів, яку відклали держави
на неозначений речинець, силкую-
чися тимчасом видобути дещо гро-
ша з подібавленого чи заздрю акри-
гого німецького скарбу.

Пригадуємо, що остання дискусія
про взаємні рахунки скінчилася між
союзними державами програною
для французького становища. Уряд
Поанкаре настоював увесь час на
тому, що поділ довгів та їх сплати
повинні бути як найтісніше зв'язані
зі справою німецьких відшко-
дувань та проблемою „забезпечки
кордонів. Логічна конечність та-
кого зв'язку між цими трьома спра-
вами впала одночасно з упайком
політики Поанкаре, який не доби-
вся від Німеччини нічого, навіть си-
чною окупаційної армії. Англія,
з приходом до влади Мек Донеллє,
терейшла зовсім явно на бік Зеди-
нених Держав, які не хотіли змішу-
вати такої ясної та простої справи
з цифри довгів з такою заплута-
ною проблемою як основи евро-
пейського миру.

Еріо, зрікаючися втягати справу
союзницьких довгів до міжнаро-
дньої дискусії на тему розбросення
Німеччини та плянів: як принево-
дити її до сплати, — застеріг собі,
що справа союзницьких довгів
трийде на чергу в як найкоротшім
часі як окрема, неполадана про-
блема, яка має для Франції першо-
рядну вагу. Тимчасом Англія та
Зединені Держави загато захопи-
лися економічним проектом відбо-
дови Німеччини (ген. Доза) і вва-
жали, що в міру як Німеччина спа-
чуватиме свої довги Франції, Фран-
ція зробить це саме супроти Англії,
а вони обі спільно супроти Зедине-
них Держав. Таке становище, яке
робило зайвим ще одну передча-
сну дискусію на тему довгів, дра-
тувало Францію і вона почала через
посередництво свого американсько-
го посла (в димісії) Жюсерана про-
бувати ґрунт в уряді Куліджа.

Почалося з довірчих промов,
а скінчилося на прилюдній тайні.
Якже-це? — заметушився англій-
ський уряд — Франція на власну
руку починає виведувати собі ус-
тупки в Америці, забуваючи, що
в першій мірі повинна розмовляти

з нами? Обурення Англії дійшло
до того, що сам міністер фінансів
Уінстон Черчіль виголосив на цю
тему в парламенті промову. Голо-
вним пунктом його дипломатичних
заяв був наскрізь діловий, своє-
рідно-англійський висновок: „Ми
стоїмо на цьому основному стан-
овищі, казав він — що при яких-
небудь сплатах наших європейських
довжників супроти Зединених Дер-
жав, ці повжники повинні одночас-
но рагі рачи сплачувати пропорці-
онально довги Англії“. Лондон-
ський „Таймс“, присвячуючи темі
міжсоюзницьких довгів вступну
статтю дня 12-ого ц. м., робить
дуже влучну увагу, що вся пробле-
ма: хто повинен кому сплачувати
перший довги, і на яких полєкшах?
— дозволяє боронити трьох зовсім
різних поглядів. Можна твердити,
що тягар воєнних довгів є виклю-
чно справою даної держави; або:
що це є справа в першій мірі Зедине-
них Держав, які є найбільшим, загаль-

ним вірителем європейських держав;
або третє становище: що ця спра-
ва є спільною для всіх Союзників.
Англія прагне Зединеним Держав-
ам, що коли вони дадуть фінансо-
ві полєкши Франції, тоді до анальо-
гічних полєкш має право Англія,
яка взяла на себе підчас війни
найбільший фінансовий тягар. А
відомо, що рішачим моментом
воєнного успіху був економічний.

Промова Черчіля зробила таке
саме вражіння у Вашингтоні як
американсько-французькі розмови
в Лондоні. Кулідж буде поінволю-
ний годити двох своїх довжників.
А тоді Америка мусить виїти зі
своєї ізоляції і виїшатися у дискусію,
в якій не можна зникнути
політичних моментів. Європейські
держави тішилися би зі співучасті
Америки в їх клопотах. Але чи їх
спільні розмови мають багато ви-
глядів на успіх, як дозго між цими
державами виринає примара неза-
пачених векселів? Такі тіни мину-
лого настроюють усіх на меланхо-
лійний тон і взаємно дратують.
Погана атмосфера для мирного
співробітництва.

Колом чи сокирою?

з нагоди упадку міклашевського.

Перед кількома днями в голосу-
ванні над бюджетом міністерства
освіти одним голосом (174 за,
175 проти) повалився міністер
Міклашевскі. Цей один голос
був голосом українського посла
Тимошука, який в останній хвилині
з'явився на селі і вспів ще віддати
голос проти запряженого гони-
теля українського шкільництва.

Мін. Міклашевскі зайняв міністер-
ський фотель як симпатик поль-
ської лівиці, як виразник польсько-
го лібералізму і польської толе-
ранції, як бувший пепесівець. Ці-
каво, що всі польські радикальні
демократи, які входять до уряду
з маркою поступовості, виходять
з нього як найчорніший реакціо-
нери. Атмосфера влади має то до
себе, що вона причинюється до
основної метаморфози, але постій-
но на гірше.

Уступивши міністер Міклашевскі,
повалений голосами лівиці і „нап-
меншостей“, своєю шкільною по-
літикою збудував собі нерукотвор-
ний пам'ятник в пам'яті українсько-
го народу. Слід віддати дань спра-
ведливості і ствердити, що він не
був творцем екстремістської по-
літики супроти української шко-
ли. Творцем деградаційної політики
супроти українського народу на
всіх ділянках був і є проф. Стан.
Грабскі зі своїми підголосками в
роді божевільного Прушинського

і тов. Розуміється, що й Грабскі
не вискочив як Пилип з конюпелі,
тільки що взагалі в настроях, ба-
жаннях і свідомих та підсвідомих
напрямах течії польської громад-
ської думки витворився податний
і сприятливий ґрунт для експери-
ментів Грабського, Прушинського,
Гломбінського і Міклашевського.

Попередні міністри освіти, як на
прим. Ратай чи Мікуловскі-Поморскі,
теж не жаліли трудів для прибор-
кання і здавлення українського
шкільництва, однак більшу увагу
присвячували вони розбудові поль-
ського шкільництва, як руйнуванню
українського. Вони послугувалися
колами, якими гартали українську
школу. Черга на катівську сокиру
прийшла з моментом, коли в „на-
родові“ кабінеті Вітоса освіту взяв
в свою курателю Гломбінскі. Ци-
трійця: Гломбінскі, Грабскі і Мі-
клашевскі, що чергово слідувала
по собі, довершила розгром україн-
ського шкільництва. Ріжничі між
ними нема, хіба та, що два перші
проводили свою протукраїнську
політику без оперття на якінебудь
закони, а останній в першій частині
свого міністерського періоду спи-
рався на тих самих „основах“ (гл.
знамениті „право-державні“ елябо-
рати Собінського і тов. при насиль-
ній переїмі урядової мови в укра-
їнських школах), що й Гломбінскі
та Грабскі, а в другій частині тогож
періоду на геніальнім „кресовім“
законі про організацію шкільниц-
тва, вивертаючи його навіть в його
пожалування гідній формі горі дном.
Міклашевскі не був самостійним,
творчим міністром навіть і в тімус,
тільки виконавцем „ідеологічних“
напрямків Ст. Грабського, його зна-
рядкам і ступайкою.

Особа Міклашевського тісно зв'язана
також з хронічною справою
українського університету. Те, що

не вдалося Ратаєві, Мікуловському
Поморському, Гломбінському і ин-
не вдалося й Міклашевському, та
все таки повелося скомпромітувати
деяких українських професорів, об-
низити їх гідність і — так сказа-
тиб — велча хівеєвського пита-
ння. Більш тієї справи нароблено
багато галасу, значення визискано
палагаври з деякими окремими
діячами за кордоном, а на загал
протуплено вістою її актуальності
з міжнародної точки погляду че-
рез покликання „організаційної ко-
місії“, зложеної з польських про-
фесорів. Таким чином універси-
тетська справа може знову спочи-
вати якийсь час, аж поки не тра-
питься якась нагода (в Женеві чи
де инде), коли можна буде похва-
литися існуванням „організ. ко-
місії“.

А все таки польська реакція і
навіть лівиці та уряд Грабського
намагалися вдержати Міклашев-
ського на міністерським фотелі, бо
— мовляв — він має поладнати
університетську справу. Його ста-
новище відпадня було захитане,
але непазна, рефсоза універси-
тетська справа не викликувала нап-
мірних апетитів на цей фотель. Як
вогню лякаються її найлівійші
польські політики.

Тому й не диво, що після упав-
ку Міклашевського не з'явився натій-
ний кандидат на міністра освіти
Управу міністерства треба було на-
ловити провізорію віддати нач.
департаменту вищих шкіл д-ру За-
візкому. А тимчасом відбувається
верта пошуканка за міністром.
Кандидатом називають невміруного
д-ра Ст. Грабського і проф. Поні-
ковського.

Сяк чи так політика міністерства
освіти у відношенні до українсько-
го народу не зміниться, бо те мі-
ністерство є доменою наїчорнішої
реакції, а крім того має „правну“
основу для своєї деградаційної по-
літики в знаменитім „кресовім“ за-
коні про організацію шкільництва.

Польща й Чехословаччина.

Д-р Лясоцк має презвести по-
розуміння Варшави з Прагою.

Колонійний член тзв. „Правлячо-
Комісії“ у Львові (після зайняття
Львова польськими військами) так
визначився на становищі польсько-
го посла у Відні, що тепер одер-
жав місію — як польський посол
у Празі — довести до порозумін-
ня між Польщею і Чехословаччи-
ною. Велавився він тим, що при
допомозі величч „незеконуючих“
аргументів дібрався до „Нас Фр.
Прессе“ і поміщував там статті про
польські управління до Сх. Гали-
чини і про благоденствє, якого
знає український народ під до-
бродичною польською владою.
Він зробив натиск на Австрію в
справі усунення української полі-
тичної еміграції з Відня. „Від хвилі
погоди — каже він — украї-
нської квестії нема вже (ро-
зуміється, в Австрії) ніяких полі-
тичних спорів“.

Ту саму місію має д-р Лясоцк
в Празі. Він сам хвалиться, що вже
давно в серії статей вказував на
конечність порозуміння з Чехосло-
ва-
ки-
ми.

Пр. 1064/24. В імені Річипосполитої Поль-
ської! Суд окружний карний як Трибу-
нал пресовий у Львові рішив на внесок
Державної Прокуратури, що зміст часо-
пису „Діло“ ч. 213 (10.3.26) з дня 9. XII.
1924 р. в артикулі під заголовком: „Поль-
сько-російське братання“ а) речення між
словом: торгує шкурою українського
народу і Польщею; б) уступи по словах:
ілях еше дуже далекий, аж до кінця,
ніжить в собі ество злочину з § 63 а) з. к.
указав доконану в дни 11. XII. 1924 р., кон-
фіскацію за здривану і здривану знищення

цілого наклад і видав по думі і 493 п. кар.
заборону дальшого розширювання то-
го друкованого письма. Заразом видав
наказ підлягальному редактору та:
часові, щоб не рішення помітив
безплатно, в найближчі числі і то на
першій сторони. Невиконання того наказу
потягне за собою наслідки предваджені в
§ 21 з. к. з. к. 17. XII. 1862 Д. п. д. 16
в ек 1903, а іменозасудження за пера-
ступство на гривню до 400 з. п. — Львів
дня 14. грудня 1924.

(Підпис невідомий)

дачною. Таке порозуміння дуже легке, якщо Чехи підуть на зустріч польським вимогам у відношенні до польської національної меншості на Теш. Шляську. Чехи повинні теж усунути певні дразливі ости в українській справі. Інші справи мають господарський характер. Польщі йде про уможливлення вивозу деяких продуктів на захід, а Чехам про аналіз деяких товарів до Польщі і про транзит до Росії.

Терговельні переговори вже розпочалися і є надія, що вони дадуть позитивний вислід.

Головною метою польського посла в Празі — усунути „дразливості в українській справі“. Що це значить і в якому напрямі будуть розвиватися енергійні змагання Лясоцького, не важко догадатися. В Празі не тільки повторяться віленські спроби, але головне йтиме про підкопання або й розв'язання українського університету. Не виключене, що він буде старатися дібратися до студентської молоді. На це повинні звернути пильну увагу наші діячі в Чехословаччині і доложити всіх заходів, щоб перепинити девастаційні наміри і змагання нового хитрого й підступного польського посла в Празі.

У. С. Р. Р.

Наради редакторів українських газет.

Відділ преси при ЦК КПБУ скликає в січні 1925 р. нараду редакторів найбільших газет на Україні. Крім редакторів на нараді закликають по одом селькорів і робочих від кожної газети. На порядку денний наради ставлять такі питання: біжучий момент, завдання преси в становленні її на Україні (українізації, фраз, матеріальне становище). (Більшовик, 29 XI. 19. 4.)

Зменшення нарі.

Засудженням перед трьома місяцями на кару смерті Дерешу олі, Кринячі й Архипенкові ВУЦК. замінив на кару 10 років в'язниці. (Б. 4/12.)

Помилування Миколи Василенка.

Засудженому в справі Київського Окоужного Центру Акіпії (розкриття свого часу російсько-кадетської контр-революційної організації) Мик. Василенкові ВУЦКВ. зменшив був що в трапні п. р. кару до позовниці, а дня 19 XI. ВУЦКВ. постановив звільнити Василенка зовсім від кари. Василенка випущено з тюрми на волю. (Більшовик, 6 XII. 24.)

М. Василенко, як відомо, був міністром трасити за гетьмана Скоропадського.

„Так мовив Заратустра“.

„УГОДОВІ НАСТРОЇ СЕРЕД ПОЛЬСЬКОЇ РАДИКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ“

Т. Голувко, відомий теоретик польського соціал-патріотизму, вже не раз цитувався на сторінках нашого органу, особливо в зв'язку з його „кресович“ пейлами, помістив в місячнику „Дрога“ (за жовтень 1924) довгу статтю під нап. „Мінімальна програма польської політики у Сх. Галичині і на т. зв. „кресках“. Годиться вичерпуючо по-знайомити наших читачів зі змістом цієї статті, що обниме собою мінімальну програму польської радикальної демократії у відношенні до Зах. України і Зах. Білоруси, погляди з того виробити собі ясний погляд, який чорт — кажучи вульгарно — сидить в тій демократії, як уявляє вона собі розв'язку українського й білоруського питання в суттєвих межах Польщі після великої війни, після великої східної революції, після виступлення на світову арену нових призабутих націй. Це тим більше потрібне, що до радикально-демократичного табору і навіть до співробітників згаданого місячника належить „сам“ п. Тугут, який серед штучного гамору відбуває вербункові подорожі по „кресках“.

І. Два світогляди?

Радикально-демократичний фасон дозволяє п. Голувкові вже на самому початку вдарити в струну „małdy Polak po szkodzi“. В інтересі польської держави було, щоб на руїнах російського царату повстало як найбільше самостійних держав, а головне незалежна Україна і Білорусь. Безпосереднє сусідство з Росією (так означає автор Союз Рад. Соц. Республік) витворює незвичайно важку ситуацію. Бо з одного боку Польщі вічно загрожує небезпека російсько-німецького союзу, а з другого безпосереднє сусідство Росії з Польщею дає спросту першій підпривати основи польської державності. Колиб існувала незалежна Україна і Білорусь, то обі ці держави так далеко відділились Росією і Німеччиною, що їх мілітарний виступ проти Польщі перш усього спонукав би до виступу проти України і Білоруси, що знову доведло б до польсько-українсько-білоруського союзу. Такий союз створив би вже поважну відпорну силу проти нападаючих.

Існування української й білоруської держави створило би основи трітнього миру і рівноваги сил на сході Європи. Одночасно Україна і Білорусь безпосередньо сусідують з Росією, бул і примушені на протязі довшого часу вести з нею культурну війну. Отже Росія була б зайнята боротьбою з Україною й Білоруссю, а тим самим Польща консолідувалась би і провітала б за спиною української й білоруської держави.

Та всі ці можливості прогаєно. Побітив страх народою демократії перед „третьою Росією“, що кожної хвили мала з'явитися в аврелі слави й могутності і стерти з лиця землі „ріжні Латвії, Естонії й України, а на Польщу мала впасти її важка караюча рука за піддержку „федералістичних“ фантазій.

Прийшов вижський мир. Стан. Грабські, справжній творець того миру, вже в совітських делегатах добачував представників тієї „третьої Росії“. Він викрає такі грації, на які — хоч не радо — могола погодитися та „третья Росія“ в заміну за „дезигнацію“ Польщі в Україні й Білорусі. До того ж нар. демократія була певна, що з хвилею появи „третьої Росії“, а вона могла от-от з'явитися, почнеться генеральне травлення України й Білорусинів, що знову не перепинить Польщі спокійно консумувати „креси“ в нагороду за респектування могутності Росії. Та надії завели. „Третьої Росії“, як не було, — так нема. На сході Європи правлять більшовики і не тільки не можуть стравити українського й білоруського руху, але мусять з ним все більше рахуватися, мусять перед ним поступатися, а безпосередньо сусідуючи з Польщею, витворюють фермент на „кресках“. Тези народою демократії відносно Росії і незалежницьких рухів „поневоленіх“ напоїв збанкрутували, але час змарновано і сьогодні вже пізно завертати з хибної дороги. Колиб війну зі Світами доведено було до логічного кінця, колиб в наслідок того наступило створення незалежної України й Білоруси, то це сильно ослабило б більшовиків і дало б спросту тим державам уgruntувати свою самостійність.

Але це не сталося. Світи зміц-

нилися, всі їх признають, навіть Франція примушена визнати їх de iure. Боротьба українського й білоруського народу піде шляхом ступінцевого виборювання все більшої самостійності, але одночасно наступатиме все більше, тісніше економічне об'єднання всіх частин теперішньої Сов. Росії. Це об'єднання може розстроїтися тільки в наслідок загального потрясіння, як це було в р. 1918, та поки-що на те не заноситься. Все вказує на те, що більшовизм буде спокійно еволюціонувати, уступаючи місце новим людям і новим силам. Піддержуючи поступати незалежної України й Білоруси в інтересі рівноваги на сході, отже також в інтересі Польщі, польська радикальна демократія не може сьогодні будувати внутрішньої політики на „кресках“ під кутом погляду, що завтра повстане незалежна Україна і Білорусь, з якими шляхом угоди погодиться граничні справи.

З політичних обрахунків треба тимчасом вилімити надію розвалу Сов. Росії. Бо на це не тільки не заноситься, але — навпаки — є всі позначки, що там розвивається національна боротьба шляхом усамостійнення, поширення національних прав, але внутрі російської держави. Державна ірредентя серед українського й білоруського народу є тепер за слаба, щоб могла протиставитися могутній державно-мілітарній силі Росії. Одночасно ніщо не заповідає вибуху революції в Москві й Петербурзі.

Тому треба погодитися з тим, що єдиний момент 1918—1920 рр. розбиття Росії не використано в інтересі власним, братніх народів і всієї європейської демократії. Треба погодитися з тим, що велика кривда, а навіть злочин, який dokonano над українським і білоруським народом в Ризі, поки-що не може бути направлений. З українських і білоруських територій в польських границях з одного боку не можна збудувати самостійних держав, а з другого боку нема найменшої причини віддавати їх Росії. Отже теперішню границю, встановлену рижським трактатом, слід трактувати, як постійне явище. З цього висновок, що найвищий час покінчити з провізорією на „кресках“, припинити окупаційне трактування українських і білоруських областей і виробити виразну програму польської політики на „кресках“.

о. п-в Йосиф Сліпий.

Св Тома з Аквіну.

З нагоди 600-літнього ювілею канонізації (1223—1923) і 700-я уродини (1225—1925).

(Докінчення.)

Ціле середньовіччя знаменує змагання погодити об'явлення з природним пізнанням, науку з вірою. І було багато промахів і в один і другий бік, будьто через недоцінення ума, будьто його перецінення і заперечення об'явлення (єреси). Св. Тома потягнув виразну межу і відділив об'явлення: філософію і теологію. Таїнства віри стоять понад можливістю природного пізнання; та як простодуш не може заперечувати філософських правд тому, що їх не розуміє, так і філософ догм. Але і в теології компетенція ума велика, бо він повинен висилитися і пізнати об'явлені правди, на скільки можна, і оборонити їх від закидів. З кожної сторінки обох Сум [Summa theologiae і Summa contra gentes (philosophia)], найкращих творів Томи і взагалі богословських, пробивається гадка, що лиш з глибоким філософським знанням можна приступити до теології. Згармонізування гого мнимого противенства між вірою і дійсною наукою, зачеркнення обсягу одній і другій — це не оцінена заслуга Аквіната, якої не переочуть і майбутні століття.

В осередку цілої творчості Томи стоїть Бог. Він найвищий, безмежний ум, що все пізнає, як учив (неясно) Аристотель і найбільша доброта, як це приймав Платон. Існування Бога можна доказати тільки в реального світа (ланцюх підпорядкованих собі причин не може йти в безконечність, отже мусить бути ост ння причина всього, яка не має причини; все змінюється і тому „рацією“ того може бути хтось незмінний [motus immobilis], доцільність природи, санкція морального закону і т. д.). Кожний аргумент а ріорі не має основ. Бог то чистий дух, найбільше совершенство — Абсолют. Він сотворив світ і відтоді починається час. Однак факт, що світ сотворений у часі і не є вічний, цього не можна доказати розумом, лише знаємо про це з об'явлення. Сотворення буття ділиться на субстанцію (що існує в собі, чоловік, камінь) і акциденції (те, що існує в субстанції, напр. краски). В основі психофізичної лежить теза про душу — підклад усіх духових явищ.

Етика Томи побудована на свободній волі. Любити Бога і ближнього, то найвищі обов'язки. План Божий і рішення сотворити саме такий світ, а не інший, стає вічним законом (lex aeterna). Ним є зачеркнене кождому сотворінню його ділання. Нерозумні ества прямують до своєї цілі вродженим нахилом, людина — розумом і во-

лею. Моральність акту залежить і від цілі і від предмету хогіння. І найглибше знання моральності не робить ще людини чесною, але діла чеснот.

Чи Аквінат доказує в богословії монотеїзм, чи визнає Пр. Тройцю, вічне життя в огляданні Бога, гіпостатичну злуку Христа (дві природи — людська і Божя, — одна особа Божя) науку семи Тайн, всюди видно самостійного і глибокого мислителя. І як високо цинив він розум, так з великою пошаною відноситься до традиції і авторитету Церкви. Наукову бучову не хотів він зачинати від початку, але побудоване усовершенувати. Від старих поглядів відбігав тільки тоді, коли за цим промовляли переконуючі аргументи. Ніколи не проголошував правдою те, що вважав гіпотезою, і там, де заходили сумніви ніколи їх не скривав. Хоч Р. Айкен як творчих генії вище ставить Платона, Аристотеля та Августина, проте як систематик Тома всіх їх перевишив. Він вибрав з них стійні погляди, перелумав їх самостійно і створив органічну систему.

Та не тільки природними прикметами таланту був наділений Тома, але й надприродними дарами. Аквінат то чиста ангельська душа, то святий учений, що весь вік свій віддав для умової праці, погруджений у найвищий метафізичний та теологічний спекуляції і від-

неї не дався ніяк відгнуги проповіданими почестями. Ця скромність проявлялася і в тім, що про жадного свого противника не відзивався з погордою та лековаженням, а в кожній дискусії був спокійний, несхвильований і без дрібких ненависти та упередження.

І тому він своїм непорочним, зразковим святим життям і солідною, ясною, відповідаючою здоровому розсудкови наукою, може почати (взявши на увагу 600-літній досвід і дійсні здобутки культури) відбудову розбитого воєнним лихоліттям життя. Він одинокий в силі вказати здороженій метафізиці шлях її обнови.

Коли гадкою мигнемо над тими просто надлюдськими зусиллями, спекулятивного ума цього мужа науки, що поділив цілий тодішній науковий світ на своїх противників і прихильників, що гігантською працею справив чи то зовсім противні віри, чи то петестарілі філософічні і теологічні погляди і створив з них суспільну систему, щойно тоді набираємо правдивої пошани для глибокої творчості середньовіччя, на яку донедавна ще гляділи з таким призраством. Мимохіть приходять на гадку слова одного німецького поета:

„Die gross geschaut, die gross gebaut sie schlummern in den Särgen
Auf ihren Gräbern kriechen wir als ein Geschlecht von Zwerge.“

Wobec tego, iż Rada Ambasadorów przystąpiła do rozpatrzenia granic wschodnich Polski, oznaczonych traktatami, zawartymi między Polską a Rosją Sowiecką, Kub Semowu Ukrainisko - Wołosiański Galicyjski. Jako obecnie jedyna prawna ukraińska reprezentacja narodu, zamieszkującego wschodnie województwa Małopolski, przedtem h. Galicji, których przynależność będzie bez wątpienia przedmiotem obecnych obrad Rady Ambasadorów, ma zaszczyt prosić Rząd o zakomunikowanie w drodze dyplomatycznej przez delegata Polski następującego wyrażenia: poszczególnemu reprezentantowi

З друкарні Спідки „Діло“ Львів, Ринок, з. 10

Г. Д. У. В. І. Ч. О. К.-ВЕЛИКИЙ
В. Софія Дзедзін
Черніхін

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ.
Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. таб. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в юнаку 4/20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл. Зміна
адреси 1 зол.В спаві оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Комінтерн і світова політика.

Всі держави за винятком може Зєдинених Держав північної Америки визнають потребу ділових зв'язків зі СРСР. Щож до Зєдинених Держав то там урядові чинники не проявляють ніяких мирових тенденцій до СРСР, та зате серед американського громадянства і серед деяких кол американських капіталістів виявляються недвозначні тенденції визнати Радянський Союз і ввійти з ним у ділові торговельні зв'язки. Всі дипломати прийшли вже лавно до того висновку, що без СРСР не можна ніяким чином досягнути економічної рівноваги. Через те то й послідували одно по другім визнання де юре СРСР. Економічні зв'язки зі СРСР, налагоджувалися деякими державами і перед визнанням, та більшовики поставили потім вимогу, що без визнання де юре і без налагодження дипломатичних зв'язків не можливі торговельні зв'язки. Таким чином три найбільші держави Заходу Італія, Англія і Франція після формальних актів про визнання де юре вступили в дипломатичні зв'язки зі СРСР.

Якщо були наслідки тих дипломатичних зв'язків? Наслідки були ті, що з хвилиною появи дипломатичних більшовицьких представництв у столицях усіх великих держав почав з дня на день скріплятися комуністичний рух в тих державах.

Очевидячки, що буржуазні уряди почали протестувати проти вмішування більшовицьких дипломатів у внутрішні справи. Та виявилось, що більшовицькі дипломати тут ні при чому. Вони комуністичним рухом в Німеччині чи Англії і т. д. зовсім не цікавляться. Буржуазні уряди дали деякі докази для підтримки своїх тверджень. Дипломати висунули контр-докази і контр-аргументи. Остаточо більшовицькі дипломати переконали буржуазних товаришів по фаху, що всю комуністичну пропаганду веде комінтерн а не вони, представники уряду С. Р. С. Р. Радянський уряд не має нічого спільного з Комінтерном. В комінтерні працюють англійські, німецькі, французькі, американські, гурецькі й інші комуністи. Через те всю комуністичну пропаганду треба порухувати на рахунок саме їх, тих членів Комінтерну. Боротися з комінтерном уряд С. Р. С. Р. не може і не має права.

І нап усіми добрими починами буржуазних дипломатів у відношенні до С. Р. С. Р. повисло марево комінтерну немов Дамоклів меч. Торгувати зі С. Р. С. Р. виявилось можливим, але на перешкоді став Комінтерн. Приймати у себе більшовицьких дипломатів, теж виявилось можливим, але на перешкоді нормальній праці став знову Комінтерн. Вся політика великих і малих держав стала нездецидованою і неясною теж через Комінтерн. А колонії дають вже аж за багато праці та журби тим державам теж через Комінтерн. Комінтерн став якоюсь апокаліптичною потворою, для якої немає ніяких перепон ні кордонів. Вона несеться понад кордони і моря та сіє всюди зерна бунту проти бур-

жуазії. І всі, навіть такі могутні держави, як Англія, безсилні, що би з нею боротися. Комінтерн існує поза межами буржуазної досяжності.

Але ось деякі держави взялися на спосіб. Вони не дали себе переконати і надалі вірять, що Комінтерн і уряд СРСР, мають децю спільного. Вони добачують ту спільність з Комінтерном теж і в більшовицьких дипломатів. Ось в Англії, наприклад, є радянське представництво зложене з 300 людей. Всі вони користуються дипломатичними пашпортами і мають через те право на дипломатичну недоторканість. Англійські консерватисти мають замір зредувати недоторканість членів більшовицького посольства до чотирьох а решта 296 остане в межах діяльності англійських органів безпеченства. У Франції теж появляються такі неприємні наміри у відношенні до радянських дипломатів.

Однак ці намічені міри своєї мети мабуть не досягнуть. Найбільше загрожені Комінтерном колонії Англії та Франції. Комінтерн веде дуже інтензивну працю перш за все на далекому і близькому сході. Він відіграв деяку роль і в єгипетському конфлікті. Комінтерн дискредитував теж політику Англії в Геджасі, чим спричинив упадок протегованого Англією короля Геджасу. Комінтерн на спілку з урядом СРСР, паралізує англійські впливи у Персії, Афганістані і т. д. Він робить свою роботу і в Туреччині очевидно на некористь Англії та Франції. В Індії теж не мають Англії спокою. Більшовики піддержують там Магату Ганді. Вони його запрошували навіть до себе в гостину. В Індії Комінтерн підсилює навіть релігійні боротьби поміж поодинокими племенами.

Та вже найбільший sukces віднесли спільними силами радянські дипломати і Комінтери над європейськими та американськими впливами на Далекому Сході. Маю на думці Монголію і Китай. Про створення

більшовиками Монгольської Народної Республіки ми вже писали. Найновіші вістки потверджують наші здогади про майбутню долю тої народної республіки. Монгольська Республіка сфедерувалася вже зі РСФРР. Дальше довідуємося, що голова тимчасового пекінського уряду Дуан Чі Джуї почав на спілку з Караханом, дипломатичним представником СРСР у Пекіні, якісь далекосяглі кроки біля проголошення китайської народної Республіки із радянським змістом (так було в Монголії, Хиві та Бухарі). Покищо важко розібратися у всіх тамошніх поліях. Та сам факт кооперації Дуан Чі Джуї з Карханом є найкращим доказом на те, що Китай скоро теж мабуть сфедерується зі СРСР. При теперішніх китайських обставинах перший голос у Пекіні має на всякий випадок не Англія, не Франція, не Америка і не Японія а Карахан.

Щож до Японії, то там діяльність Комінтерна незвичайно інтензивна не тільки між пролетаріатом, але і між шкільною молоддю. В останні дні листопада мали місце в Токіо та Нагоя великі заворушення молоді. Молодь протестувала проти мілітаризації школи. Полилася кров. Та саме при допомозі крові завойовує Комінтерн усі політичні ринки, доступні для нього.

Комінтерн це дуже грізний ворог буржуазних держав. Він страшний саме тим, що свою роботу провадить при допомозі агітації та пропаганди. Вправді тепер відкривають багато законспірованих комуністичних організацій, влаштовують гомосні комуністичні процеси, засуджують комуністів і т. д. Але це краще для комунізму, бо він через те зискує нових поклонників. Засуджені стають мучениками в очах бідних і вони хилать голови перед тими мучениками за ідею. Знищення кількох комуністів лишає по собі завжди цілий ряд нових. А така боротьба з комунізмом остає все одно боротьбою з вітряками.

В. М.

Замішання в Німеччині.

НЕВДАТНІ ВИБОРИ. — ДВІ ТЕЧІ. — СУПРОТИВНІ ПАРТІ. — ГОЛОС ПРОМИСЛОВЦІВ. — КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ. — РОЗБІЖНІСТЬ ІНТЕРЕСІВ.

Надії, з якими Німці починали виборчу кампанію, не здійснились. Боротьба парламентських партій перенесена на всю суспільність не дала такого результату, що би новий парламент міг довірити найбільшу політику держави одному сильному блоку. Є підстави думати, що теперішня атмосфера стала ще неяснішою, важшою і більше безпартійною, ніж та, з якої попередній уряд хотів вийти енергійною розв'язкою парламенту.

Більшість німецького народу не вирішила, чи хоче мирної політики, за якою стоять демократи та соціалісти, чи політики воєнної відплати, яку хотять приготувати німецькі „народники“ (Volkspartei, д-р Штресман) та націоналісти. Менш більша рівність цих обох течій відповідає переплутаним настроям німецького громадянства, яке раз

добає відродження держави в політиці порозуміння зі союзниками, иншим разом в повороті до передвоєнної мілітаризації всього державного апарату. Найкращим висловом цього роздвоєння є партія „центра“, яка не в силі рішитися на який бік перейти, а без якої не можна скласти нового кабінету. Коли „центр“ перейде на лівий бік, тоді переважать над ним соціалісти, коли ж на правий, тоді його добра слава поміркованого уряду, що хоче жити в згоді з авторитетами нової географічної карти Європи — розвіється негайно.

Останні вибори причинились до зміцнення двох політичних напрямків, але не принесли перемоги партіям для працевдатної їх комбінації. Демократи та соціалісти підняли республіканський рух, а тим самим розбудили рух у напрямку

консолідації націоналістів. Та цього мало для ведення дипломатичної праці. Вийшли з виборів зміцнені „Deutschnational“-и і хотять усякою ціною бути при державній кермі, що би дипломатичною грою переконати бажання реформ в адміністрації, боронити Пруссії, мита, великих землевласників — тих усіх реальних ідеалів, про які не слід кричати з опозиційних лавок парламенту. Але центр, з головою канцлером Марксом, не хоче солідаризуватися з політикою німецько-національної партії.

Фактом є те, що до найближчого уряду ввійде Volkspartei, — партія, яка має за собою великий промисл. А економічні справи почали в Німеччині не рахуватися з неясними перспективами політиків. Німецькі промисловці почали переговори з французькими ще перед виборами і добалакалися до справ, які охоплюють нині не одну ділянку суспільного життя. Переговори ведені в цьому напрямку заважили у великій мірі на теперішній політичній кризі Німеччини. Суть неясної ситуації полишається на далі в повній нерішучості головних німецьких партій щодо питання: чи повинуватися зобов'язанням завершенням останнім економічним проектом Доза, чи продовжувати опозицію супроти засобів бувшої Антанти?

Англійська та французька преса не вірить у добру волю Німеччини. У свіжих статтях вона стверджує, що осуд міжсоюзницької контрольної комісії над військовим становищем Німеччини випаде дуже неприхильно. Німецькі органи влади, всупереч зобов'язанням свого уряду, ставлять вічно перепони згаданій комісії; німецький генеральний штаб є зорганізований так, немов би сподівався війни; фабрики вибухових матеріалів не припинили своєї праці, і т. д. Всі ці звістки стають підставою до щоваз енергійніших домагань з боку Англії та Франції, що би Німеччина зясувала своє справжнє становище і дала вислів своїм мировим настроям через вибір наскрізь мирового уряду. Та як може німецький парламент дати таку недвозначну відповідь, коли він є поділений у поглядах і коли само становище Німецької держави є наскрізь двозначне. Розумні німецькі політики хотіли би вдоволити домагання Англії та Франції у межах, до яких приневолять Німеччину, але в інтересі можливих перспектив та несподіванок хотіли би одночасно зберегти, яко мога, спроможність збройної сили своєї держави.

Чи вдасться німецьким політикам поєднати ці два розбіжні інтереси і чи союзницька політика шукатиме дальших засобів, що би впливати на замирення німецької публічної опінії — на це дасть відповідь нова ситуація, витворена найближчим німецьким кабінетом.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це на родня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

Непоправний „русофіл“.

Недавно інформували ми наших читачів про виступ д-ра Бенеша на дієді чехословацької соціалістичної партії у Берні. Міністер Бенеш висказав там свої погляди про славянську політику, про становище до ідеї панславизму та про відношення до Росії. Бенеш як новочасний демократ поставився дуже критично переповсім до переповсім до ідеї панславизму, репрезентантом якої в Чехії був між іншими теж відомий д-р Крамарж. Крамарж стоїть тепер на чолі національно-демократичної партії. Як давнійше так і тепер є він являтим русофілом. Та його русофілість не розділяють звязані із російським царизмом. І він то саме натав на д-ра Бенеша за його неславянофільські чи краще не русофільські погляди у своєму органі „Народні Лісти“. В звязку з обома тими виступами виявилася в чеській пресі широка дискусія. Вона ще не закінчена і через те писати про неї вже тепер було би важко. Та все таки з критикою Крамаржа на виступі Бенеша ми вважаємо за акцане познайомити наших читачів.

Д-р Крамарж підкреслює перш за все обставину, що в останніх літах багато видатних славянських діячів змінили свої політичні настрої. Починає Крамарж від найбільших. Ще не минуло 10 літ від того часу, коли проф. Масарик писав в 1915 р. дуже славянофільський і русофільський меморіал до держав антанті. В тому меморіалі боронив Масарик навіть права Росії на проливи і на Константинополь. В 1916 р. писав він у петербурзькій „Русской Волі“ про славянський спосіб думання чеського народу, проте, що Чехи бажали би мати за короля когось споміж „руських“ князів. Тоді писав він ясно і правдиво про те, як думає чеський народ, а тепер, коли ми визволилися не тільки при допомозі союзників але більше при допомозі крові, без проливу якої союзники не стали би побідниками, тепер чехословацький міністр закордонних справ говорив про панславизм так, як говорили про нього в своєму часі будапештські та віденські політики.

„Та наскільки по славянськи а

не по панславянськи думаємо ми, Чехи, на це найкращим доказом є те, що в самій Росії ніхто не боронив так завзято й енергійно національних прав Поляків як саме ми а з окрема я. (Крамарж).“

Свого часу Крамарж у Варшаві сказав такі слова: „Не є Славянином той, що пригнічує інші славянські народи“. Ці крилаті слова Крамаржа були свого часу в Польщі дуже популярними і Поляки надали їм специфічну інтерпретацію та заперечили таким чином свою славянськіть.

Крамарж далі каже, що в сучасний момент є натравду багато трудностей у цілі об'єднання Славян. Та найбільшою перешкодою в тому об'єднанні є тепер СРСР. На жаль Бенеш про те не згадує.

Большевицька Росія, — пише він далі — наказує чеським робітникам агітувати за мадярським і німецьким самозначенням аж до відділення від Чехословаччини країв, заселених чеськими і словацькими меншостями. За те нова славянська Росія, яка пізнала в часі вигнання, що означає славянське братерство, не буде ніколи ставити перепон політичному об'єднанню чи зближенню славянських держав і більше ніж колини будь перетим буде поважати їхню незалежність.

Полемізуючи далі з погляда-

ми д-ра Бенеша, Крамарж твердить, що коли для міністра закордонних справ визнання грабарів Росії являється політичною проблемою, то для них (для Крамаржа і товаришів) — це питання являється справою славянської самосвідомості, честі і чеського майбутнього. Д-р Бенеш деколи хвалиться навіть тим, що він перший відкрив большевикам шлях до Європи. Він твердить, що при взаєминах в Європі большевики уживілізуються. Та що ж із того за результати досягнув д-р Бенеш? — Ті, що большевицьке панування таким чином продовжилось по нинішній день.

Дивна та повоенна демократія, — кінчає Крамарж. — „Вона починається Керенським і хоч закінчилася Леніном, то цілий ряд людей з різних держав думає, що треба йти слідами Керенського. Ми віримо тільки в здоровий розум і інстинкт нашого народу і в його правдиву любов до батьківщини, яка дотепер виявлялася стихійно в хвилинах небезпеки. Ми віримо, що вона збереже нас від появи нашого Леніна“.

Ось так то розуміє чеський русофіл на тему нової Росії і старого славянофіліства. Ні світова війна, ні її наслідки, ні велика революція на Сході його нічого не навчили. Він такийже царист, як був перед війною.

„Так мовив Заратустра“.

„УГОВОР“ НАСТРОЇ СЕРЕД ПОЛЬСЬКОЇ РАДИКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ.

II. Теоретична „кресова“ програма.

Після повного гірких жалів і самобіччування широкого торговельного переходу п. Голушко до теоретичного обговорення „кресової“ програми. Польським змаганням мусить бути зв'язання „кресів“ з польською державністю. Це стається тоді, як окрайне населення добровільно зіллється з польською державністю, як почує себе громадянами Польщі з власної волі й переконання. Іншого виходу немає. Кожий інший вихід веде до того, що тепер обсервуємо на „кресах“.

Добровільне об'єднання й зілляння окрайного населення повинно

відбутися під впливом двох постулатів: 1) щоб те на етнічній не тяжіло до Сов. Росії, ані до ніякої іншої і 2) щоб повстання в будучині української й білоруської держави на землях підчинених Росії, не відбулося на Польщі. Повстання цих національних держав може відбутися тільки революційним шляхом, отже шлях величезного потрясання росії і державності. Іде про те, щоб те потрясання не зачепило „кресів“, щоб відродження української й білоруської державності не викликало внутрішнього заломання в житті польської держави і то якраз в моменті, що вимагає від Поляків не звичайної чуйності. Є вимагана,

ВЕСЬ ДОХІД

з Миколаївських улаштувань

у Львові і в краю повинен піти на „Рідну Школу“, яка опріч шк'я У. П. Т. оплачує й учительки львівських Захоронок. — Гроші пересилати до каси Головної Управи „Українського Педагогічного Товариства“ Львів, Ринок Ч. 10, II. поверх. 1026 1-1

щоби в тім переломовім моменті „креси“ могли служити точкою оперття для польської активної політики на сході Європи, щоби „креси“ не стали кулею у ноги, не обвладнали польської активності в хвилі, коли в Києві, Харкові і Мінську рішатимуть далекосягли історичні події.

Щож робити, щоби „креси“ стали основою польської східної політики тепер і в будучині? Найпростішим способом було би польонізувати „креси“ під національним оглядом. Тим шляхом првцювала нар. демократія і польська бюрократія, але без наслідку, а радше з таким наслідком, який сьогодні бачимо. Українці й Білорусини хіба наглядно доказали вже, що перестали бути пасивним етнічним матеріалом, пригожим до польонізаційних експериментів. Тому замість цієї простої розв'язки слід вступити на шлях заспокоювання потреб національних меншостей. Польська радикальна демократія має ясну програму у відношенні до „кресів“. Вона змагає до надання їм широкій територіальній автономії, що з одного боку заспокоює культурні й національні потреби національних меншостей, а з другого боку дає їм максимум того, що українському й білоруському народові може дати (?!) Росія. Тим робом найскорше й найлегше далось би усунути тяготіння „кресових“ народів до Росії. Що більше! Росії важче буде вступити на шляхи справжньої автономії, як Польщі, бо там автономія супроти взаємного відношення сил легко може перетворитися у федерацію, в котрій Росія втратить переломове становище. Не легко догадатися, що надання автономії „кресам“ створить з них точку оперття для тих українських і білоруських патріотів, що змагатимуть до незалежності своїх країн. Ось так „креси“ можуть статися золо,

ПРОСТЕР МЕРІМЕ.

Етрурійська ваза

Августа Сен-Клер не любив серед так званого великосвітського товариства; головною причиною цього було, що він старався подібатися тільки тим, які йому подобалися. Одних він шукав, других оминав. Крім того був розсіяний та нехтував людьми. Одного вечора, коли виходив з Італійського театру запитала його Маркіза А**, як подібався йому спів панни Зонга. „Так, пані“, відповів Сен-Клер, посміхаючися приємно і думаючи про щось іншого. Не можна приписати цієї смішної відповіді неспівності; він розмовляв з кожним великим паном, чи великою людиною, а навіть з кожною дамою, що була в моді, з такою певністю, немов би він гутірку із собі рівним. — Маркіза ринула, що Сен-Клер є зразком грубіанства та гупоумності.

Пані Б*** запросила його одного понеділка на обід. Вона розмовляла з ним багато, а він виходячи від неї заявив, що ніколи не стоїчав більше милої жінки. Пані Б*** цілий місяць збирала в інших до-тел та інтелігенції і розсипала їх у себе підчас одної вечірки. Сен-Клер відвідав її вдруге в четвер того самого тижня. Цим разом він грохи збудився. По ще одній візиті рішив не показуватися більше в її салоні. Пані Б*** оголошила, що Сен-Клер є молодого людиною без уложеньня і з найгіршим вихованням.

Він уродився зі серцем ніжним і люблячим; але в віці, в якому занадто легко приймаємо почування, що тривають ціле життя, його незмірна вразливість стягнула на нього насмішки товаришів. Був гордий, амбітний; залежав йому на opinii, як залежить на ній діти. Відтоді почав учитись укривати всі зверхні вияви того, що уважав низькою слабкістю. І досягнув свою ціль; але ця перемога коштувала його дорого. Він міг укривати перед другими надто ніжні почування своєї душі, але замикаючи їх у собі, він робив їх сто разів більше жорстокими. У товаристві придбав наприхильну славу невразливого та безжурного, а на самоті його буйна уява спричиняла йому муки тим більше дикі, що їх тайни не хотів виявити нікому.

Правда, що тяжко знайти приятеля!

— Тяжко! Чи це взагалі можливе? Чи було коли двох людей, які не мали би один перед одним найменшої тайни? — Сен-Клер не вірив у приязнь і обходився без неї. Був холодний і здержаний з людьми в товаристві, ніколи не питав їх про їхні тайни; але всі його власні думки і більша частина його діл були також тайною для інших. Французи люблять говорити про себе самих; тимто й Сен-Клер, мимовільно, став скарбницею чужих признань. Його приятелі, а це слово означає людей, з якими бачимося два рази в тиждень, нарікали на його недовіру. Дійсно, той, що без питання ділиться з нами своєю тайною, гнівається звичайно, коли

від нас не почує в заміну нашої. Люде уявляють собі, що у непискретности повинна бути взаємність.

— Він шільно позаяпинаний аж по бороду — казав одного дня гарний командант ескадрону Альфонс де Темін; ніколи не зможу мати ні найменшого довіри до цього чортючого Сен-Клера.

— Я думаю, що він трохи езуїт — сказав на те Жіль Лямбер, — хтось давав мені слово, що стрінув його два рази, як виходив з костела Сен-Сільпіс. Ніхто не знає того, що він думає. Що до мене, то я ніколи не почував би себе свободним у його товаристві.

Вони розійшлися. Альфонс стрінув Сен-Клера на Італійському бульварі, як ішов зі звиченою головою, не бачучи нікого. Альфонс затримав його, взяв під руку і заки вони дійшли до вулиці de la Paix, оповів йому цілу історію своїх любовів з пачею***, якої муж є таким страшно заздрисним і таким брутальним.

Того самого вечора Жіль Лямбер програв гроші в карти. Тоді взявся танцювати. Танцюючи штовхнув ліктем чоловіка, який програвши також усі свої гроші, був у дуже лихим настрою. З цього вийшла виміна гостей елів: визначено поєдинок. Жіль попрощав Сен-Клера послужити йому секундантом і при тій нагоді позичив у нього грошей, які завжди потім забував йому віддати.

Зрештою Сен-Клер був людиною досить легкою до пожиття. Його хиби шкодили лише йому самому.

Був чемний, часто милий, рідко коли нудний. Багато подорожував, багато читав і не згадував про свої подорожі, ні про лектури, хіба, що цього домагались. Зрештою був високий, добре збудований; його обличчя було шляхотне та одуховлене, майже завжди занадто повне; але його усміх був широким, повним приваби.

Я забув одну важну прикмету: Сен-Клер був уважливим для жінок і шукав розмови з ними більше як з мужчинами. Чи він кохав? Це саме важко було рішити. Одно тільки можна було знати, що як-що це холодне ество відчувало любов, то предметом його обожання напевно була гарна княгиня Матильда де Курсі. Це була молода вдова, у якої можна було його часто бачити. На висновок щодо їх інтимності складалася такі дані: найперше, майже церемоніальна чемність Сен-Клера для княгині і навпаки; потім його прибільшена стриманість: не вимовляв ніколи її імені в товаристві, або коли вже мусів говорити про неї, не казав ніколи найменшої похвали; потім те, що перед знайомістю з нею Сен-Клер пристрасно любив музику, а княгиня з таким самим запалом відносилася до маларства. Відколи вони зустрілися — помінялись смаком. Вкінці, коли попереднього року княгиня виїхала була на купелі, то Сен-Клер виїхав шість днів після неї...

Моє завдання історика змушує мене обаяти, що однієї ночі, в місяці липні, нечадого перед сходом

тим мостом згоди і братерського співжиття між польським народом та народами українським і білоруським. Це є загальні постулати, якими слід керуватися при розгляді квестії „кресів“, це є програма провідна зоря радикальної демократії.

III. Сакраментальне „але“.

Але між гаслом автономії і теперішньою сумною дійсністю простягається велика і страшна пропасть. І про неї автор хоче „широко“ і „чесно“ сказати кілька слів.

Колиб негайно розв'язано сойм, колиб в нових виборах польська радикальна демократія добула рішучу й трітку більшість навіть без голосів національних меншостей, то вона не могла би відразу здійснити автономічної програми. Чому? „Чесно“ і „широко“ не могла просто тому, що на Волині й Білорусі нема людей на кермуючі становища, а загальний розвоєвий рівень населення не доріс до автономічного життя. Колиб навіть сойм в теперішній ситуації ухвалив автономію, то вона де факто не була би здійснена в житті. Автор застерігається, що через те він не хоче сказати, що „кресам“ не належить автономія, яка єдина може зв'язати їх з Польшею, витворити там державну лояльність, як це було нпр. перед війною в Галичині, як це проявлялося у відношенні польського галицького населення до Австрії. Автономія „кресів“ і Сх. Галичини є потрібна не лише українському й білоруському населенню, але й польській державі, якщо вона хоче бути здоровим державним організмом.

Але... але як нема до того перелумов, то це не є вина національних меншостей, тільки польської влади, яка від чотирьох літ не зробила нічого, щоби підготувати ґрунт для автономії. Бажаючи здійснити автономію, треба попередити приготувати цілий ряд урядовців, учителів, самоврядних діячів і т. н. І в тому напрямку слід розвинути діяльність. Загально кажучи, треба підготувати ґрунт для автономії. Є це мінімальна програма, до якої реалізації слід приступити негайно.

3 галерії кат'в.

Хто таке „пресес Зайонаку Обромь-цув Львова“?

Понад десять тисяч українського народу Східної Галичини агітувало від розстрілу на підставі присуду австрійських і мадярських „оленних судів“, повисло на шибеницях і знищено по різних Телергофах. Люде, яким не сподобалося ніяка „жрада“ в користь наступавших московських військ і які може саме у роки австрійської армії бачили покращення своєї долі — падали жертвою сліпої зайлості темної солдатески, що мстилася на безборонному населенню за програв на боєвому фронті. Цяво вже не було ніякою тайною, що поруч з дикими Мадярами, які гірше Гурів і Татар нищили наш край, на „близь лютували старшини австрійських полків. Але основна ріжниця у поведінці офіцерів обох „союзних народів“ була та, що Мадяре дісно не орієнтувалися у відносинах і довгий час були переконані, що Сх. Галичина є власна Московлями та прихильниками Москви.

Про одного із визначних отаких політичних хамелеонів, які заля панської ласки на всі боки грали вірних сл жаків та все мали на увазі, як би л ще пошкодити тій землі, на якій виросли, широко розписується темер львівський „Дзеник людодів“.

Під наг. „Страхотливий відуки світової війни“ названий часопис оголошує тексти присудів смерті австрійських полкових судів, які велися під проводом д-ра Ст. Загурського, львівського адвоката, тодішнього австр. поручника - авідатора, і нинішнього голови „Зайонаку Обромьцув Львова“. До речі кажучи, ці документи були свого часу друковані у вієнській „Arbeiter Zeitung“. Українські послы з вієнського парламенту мали навіть фотграфії Загурського під шибеницями, які були дані на його наказ. Про „жизність“ того ватажка ендеції писалося широко і в нас, але тоді ніхто не думав за відповідне звернути увагу на наші ревенції. Мабуть тепер провідник „Обромьцув Львова“, один із лідерів місцевої „Хієни“, своїм крикуством і патрістично-політичними махінаціями дався вже занадто у зряки всім іншим „оборонцям“ польського характеру української землі, і воли подбали, що й на

сторінках польської газети появиліся згадані документи.

У першій серії тих документів маємо 11 присудів смерті полкового суду, як воєнного суду у Синевідську Вижимі 18. жовтня 1914 р. На підставі устного обвинувачення у злочині проти воєної сили австро-угорської держави і на підставі туманних зізнань одного свідка, під проводом д-ра Статіслава Загурського присудив віт на смерть через повішення 11 українських селян. Мотив присуду: „позоміжня обвинувачених з ворогом“. Як не „позоміжня“ виглядало на ділі, видно зі зізнань ковоного свідка, Семка Муссакі, а саме що обвинувачений Степан Гуріб „булим то показав (між wskazał) Москалям дорогу“, на цій підставі суд „ствердив, що він показав ворожому війську дорогу“. Те саме топкається обвинувачених (і потім повішених) Адама Стовка, вана Тишовицького, Миколи Пжуса й н. Дя Загурського було дос т почути від одного свідка, як гось підпалюного сватка, що хтось був „москові-польськи настроєний“, щоби на цій підставі повірити безглуздій селеті про „позоміжня з ворогом“ і присудити десяток людей на смерть. Усі із повішених д-ром Загурським — були українські селяне зі Синевідська, всі — „булим то безпоганної мивувини“ („głęboko nieowzłakowany“), майже всі — батьки численної родини.

Д-р Загурський, нинішній адвокат-оборонець, має на своїй совісті більше сотні таких присудів смерті.

„Виправдання“.

Сльози одчаю польської реакції.

Наша стаття „Становище до Радянської України“ (з 2. п. м. ч. 268) тала притоку якомусь аналь-фаветові зі „Слов-а Польск-ого“ ше раз вдарити на тривогу, підсунувачи нам практикованими поліцейськими способами... комунізм і інші не менше каригідні страхття. Своєю статтю назвав орган націоналістично-реакційного зоологізму: „Виправдання“. Мовляв — мій виправдуємося. Перед ким? Перед Грабським, Гломбінським, Прушинським? Чи перед українським громадянством, яке майже всеціло стоїть на такому ж — як і ми становищі?

„Такі виправдання виявляються частіше конєнційми, що для частини руського громадянства наш орган становить для критичної оцінки політики руських матадорів зліт стагу Петрушевича“.

Мій Боже, що за самохвальба і обмеженість! Видно, що рефе-

рент „русських справ“ в „Слов-а Польск-ім“ знаменито орієнтується в справах української політики. Де Рим, а де Крим? Що ж торкається „критичних політиків“, які останою під впливом ендецького органу чи може він під їх впливом, отже єї частини „руського“ громадянства, яку складає Лісковацький і ше кількох мамутів, то ми зовсім на неї не претендуємо. Всіх їх може „Слово Польске“ ше міцніше й чутливіше пригодувати на своїм фільварочку, а по смерті вшанувати приміщенням в якому народловому музеї на доказ їхнього походження з камінної доби галицької політики.

Наша стаття про існування української держави в радянській формі, яку слід не нищити а розбудовувати, щоби з часом вповні прировнити до світогляду і потреб української нації, вивела з рівноваги польську реакцію. Як то, скільки польської крові попало власне за „велику ідею“ погребання української нації і за „єдину неподільну“ третю (реакційну) Росію на те, щоби той зненавиджений, осоружний Полякам народ проявляв все більшу життєздатність навіть в несприятливих для нього формі більшовицького ралянства? То на те ендецький маг і пророк Ст. Грабський почтиво стискав ручку більшовицьких делегатів в Ризі і ділився з ними українськими землями, щоби тепер та українська гидра знову підносила голову? То на те той самий ендецький всезнайко, переконавшись, що не зявляється вимріяна ним „третя Росія“, яка без надмірних протестів моглаб погодитися на рижські границі — витягав благальні руки до Дзержинського і Мархлевського в московському Кремлі, говорячи їм на розум: Миж одної матері діти, поділилися українськими землями, ви нам дали Галичину, Волинь, Підляше, Поліся, Холмщину, зах. Білорусь, а ми вам цілу Вел. Україну і Білорусь, жиймо в згоді, консумуймо тих вражих синів, що вже на протязі історії накоїли стільки лиха і Польщі і Росії, споживаймо плоди нашої праці, множімсь, поширюймося і винищуймо все, що моглоб нам стояти на дорозі.

Може булиб послушали цього! благального зову Дзержинські!

сонця, фіртка парку перед одним сільським двором відхилилася і звідти вийшов чоловік, зі всіми позначками злості, який боїться, щоби його не приловили. Цей двір належав до пані де Курсі, а цим чоловіком був Сен-Клер. Яксь жінка загорнена в шубку підпровадила його аж до брами і вихилила голову на двір, щоби бачити його ще й далше, тоді, коли він віддалявся, ідуци стежкою здовж паркового мурі. Сен-Клер пристанув, обкинув сторожким поглядом докола себе і рукою зробив знак жінці, щоби верталася. Ясність літньої ночі дозволяла йому розрізняти її бліде обличчя, завзяли непопуще, на тім самім місці. Вернувся, підійшов до неї і пригорнув її ніжно своїми раменами. Хотів настояти на неї, щоби йшла додому; але мав ще сказати їй сто річей. Їх розмова тревала вже з десять хвилин, коли почувся голос якогось селянина, що йшов у поле на роботу. Обмін-лися цілунками, фіртка замкнулася і Сен-Клер одним скоком був на кінці стежки.

Ішов дорогою, яка, зявалося, була йому добре знакомою. Раз мало не сикав із радости і бігючи своєю палицею на куцах, то знову приставав, або йшов поволі, поглядаючи на небо, що зі сходу займалося пурпуром. Коротко коли он хто побачив його, то сказав би, що це якийсь божавільний вирвався зі своєї клітки. По півгодинним ході, він станув перед дзержинського, відокремленого домику, що його винаймав собі на час сезону. Мав ключ: увійшов, потім кинувся

на велику канапу і так ні трошки не сонний, з непорушними очима, з устами піднесеними в кутиках від лагідного усміху, думав, моїав. Його уява насувала йому тепер лише думки шастя.

„Який я щасливий! говорив до себе що хвилини. Нарешті я стріву це серце, яке розуміє мене!... — Так, це я знайшов мій ідеал... Мю все разом — приятельку і любовку... Який характер!... Яка порина душа!... Ні, вона нікого ніколи передімною не любила!... То знову, — тому, що порожня гордість вповзеє завжди у справи цього світа, він думав: „Це, найкраща жінка у Парижі!...“ І його уява розмальовувала нараз перед ним усі її чари. — „Вона вибрала мене поміж усіма. І звеличниками були надобірніші люде з товариства. Цей полковник від гусаів такий гарний, бравий, — і не занадто обмежений; цей молодий автор, що малює такі гарні акварелі і так добре грає в заторських виставах; — цей російський джигун, що вилів Балкан і служив під Диб чем; — а перел-всім Каміль Т... який без сумніву є людиною в великим дотепом, має гарні товариські форми, гарну близну від шаблі на чолі, всіх їх вона перехитрила. А я!...“

І ось приходив його рефрен: „Який я щасливий! який я щасливий!“ І він вставав отирає вікно, бо не ставало йому віддиху, потім проходжувався, потім знову качався до канапи.

Щасливе закоханий є майже так само нудний як нещасливо закоханий. Один із моїх приятелів, який

часто попадав в один або другий стан, не міг знайти инакшого способу, щоби я його вислухав, як тільки цей, що запрошував мене на вибагливий обід, підчас якого міг свобідно оповідати про свої любові, як тільки ми випили каву, треба було вже конче змінити тему.

Тому, що я не можу частувати обідом усіх моїх читачів, я милосерно подарую їм любовні думки Сен-Клера. Зрештою не можна за всіди ширяти під хмарами. Сен-Клер був змучений, він позіхнув, витягнув руки, побачив, що вже ясний день; треба було вкінці подумати про сон. Коли він пробудився, побачив на своїм годиннику, що вже крайня пора вбиратися і бігти до Парижа, де був запрошений на спільний обід з багато молодими людьми свого гуртка.

Якраз розкорковувано якусьтам иляшку шампанського; лишаю вам, читачу, означити яку з черги. Не хай вистачить вам, коли скажу, що дійшло до того моменту, який досиг скоро приходить підчас такого сніданку маючих людей, а саме, коли всі хотять говорити нараз, коли міцні голови починають непоко тиса слабами.

— Я хотів би — сказав Альфонс де Темін, який ніколи не пропускав нагоди сказати щось про Англію — я хотів би, щоби в Парижі була така мода як у Лондоні, що кожний не за здоровля своєї любові. Таким робом ми знали би напевно, за ким зітхає наш приятель Сен-Клер. І кажучи це він наповнив свою чашку і чарки своїх сусідів.

Сен-Клер, трохи заскочений, ладився відповідати, але Жіль Лямур випередив його.

— Я високо ціню цей звичай і одобряю його, піднімаючи свою чарку за всіх модисток Парижа! З виключенням тих, що мають вже тридцять літ, сліпих, кривих і т. д.

— Гурра! гурра! крикнули молоді англомани.

Сен-Клер піднісся з чаркою в руці. — Панове, сказав він, я не маю такого просторого серця як наш приятель Жіль, але воно в мене більше постійне. Тепер моя постійність іде тимбільше мені в заслугу, бо я від довшого часу розведаний з дамою моїх мрій. Одначе я певний, що ви всі одобрите мій вибір, якщо взагалі ви не є вже моїми суперниками. За здоровля Юдити Паста, панове! Щоби ми могли скоро побачити знову першу трагічну артистку Європи!

Темін хотів критикувати тост; але оплески перервали йому. Сен-Клер, відбивши цей удар, уважав себе за безпеченим на цей день.

Балачка велася спочатку про театри. Драматична цензура послужила переходом до розмови про політику. Від лорда Уелінгтона перейшли на англійські коні, а від коней на жінки, через дуже легку до зрозуміння сполуку ідей; бо для молодих людей спершу породистий кінь, а потім гарна люба є двома найбільше пожаданими предметами.

(Продовження буде.)

Переклад з франц. мови

Василь Софронів.

Мархлевські, може були би дали послух реакційним „шволежерам“ Сталіні і Зіновєви, але великий український народ примусив своїх можновладців піти на зустріч національним вимогам, примусив зрусифіковане місто на Вел. Україні шукати зв'язку з українським селом, примусив керманів харківського і московського уряду шукати примирення з українською національною інтелігенцією, примусив їх одним словом змінити національну політику. А вислід? Сьогодні є незаперечним фактом існування української держави, яка все більше стає і мусить ставати — не філією Москви — але державою українського народу. Цей факт є загально відомий. Але фуріати зі „Слов-а Польск-ого“ (на основі класифікації проф. Фулінського) не тільки перечать і нехтують наглядні факти, але й всіх тих, що мають відкриті очі на еволюцію останнього року на Вел. Україні, посуджують в комунізмі. Наша стаття — на основі їхньої інтерпретації є „радіше відкритим признанням до комунізму“. Подумаєш, як налякали! Хіба ця співанка є для нас новою? Хіба її не виспівувало на всі лади, по всіх столицях Європи, щоби налякати європейську буржуазію галицько-українським „більшовизмом“ і „комунізмом“ — навіть тоді, як гал.-українська армія кривавилася в жорстоких боях з арміями червоної Москви і заслонювала собою Польщу перед червоним наступом? Пора пустити в світ якусь іншу видумку, бо сьогодні не то закидом комунізму, але й комунізмом нікого не можна налякати.

Неграмотність, недостача примітивної орієнтації в справах Рад. України і якась первісна злоба заставляє „спеціаліста“ від „руських справ“ в „Слов-і Польск-ім“ не тільки в польській перекладі фальшувати наші думки, але навіть міняти назви партій і призначувати їм якраз протилежні ролі. Нпр. правлячу партію КП(б)У. (Ком. Партію більшовиків України), перезвано на УКП. (Українську Комун. Партію), яка є в острій опозиції до існуючого на Вел. Україні режиму і яку в останніх часах почав переслідувати харківський уряд, про що у нас писано досить вищерпуючо.

Ствердження нами безспірною факту, що Галичина перестала бути українським Піємонт, просто витискає слізи з очей польської реакційної мафії.

„Отже капітуляція на цілій лінії! Зрікаються амбіції, духового, культурного і політичного провладу, яким все і всюди завладіли, зрікаються своїх амбіцій відносно незалежності своїх партійних програм і віддають себе, а одночасно й українського селянина в руки жидівсько-більшовицької диктатури. Воліють пропасти самі і продати свій нарід більшовикам, як працювати з братнім народом в державі, опертій на широкий ліберальний конституції“.

Єй Богу, можна прослезитися з надмірної чутливості. Ще слово — і ревний плач страє грудю польської реакції з приводу цілолітньої „капітуляції“, загибун амбіції, резигнації зі „самостійної програми“ галицьких національних демократів. І пропадемо на віки вічні — амінь, пропадемо ні за ценою душі в „більшовицьких обіймах“ замість працювати з „братнім“ народом і лиш галушки спокійно-преспокійно заїдати, лиш зривати дозрілі овочі з буйного, щедро родючого дерева „широкої ліберальної конституції“. Справді, жаль ваги немає!

Таких аналогій можна привести безліч. Зрештою, нехай „спеціалісти“ зі „Слов-а Польск-ого“ звернуться до польського генер. конзула у Харкові п. К. Сроковського, а він подасть їм докладніші інформації.

Авжеж, що після війни, після великої революції, після визвольної й громадянської боротьби, після політичного й соціального перебудову, після страшної війни всіх проти всіх, після зродженої в тій атмосфері підзорливості й недовірливості — українському народові не живе там з медом. Та все таки його становище з кожним роком кращає, він приходить до голосу, до значіння, до становища господаря своєї землі, стає державною нацією!

На ділі ніякого комунізму на Вел. Україні немає. Радше можна говорити про частинну націоналізацію, а радше про пута етизму, як про справжній комунізм. Та чи під цим оглядом Польща дуже різниться від Совітів? Але найважливіше, що життя, його логіка і закони є сильніші від всяких найбільш прецизно й штучно підгармонізованих теорій. Що з тзв. комунізму є життєве, природне, реальне й корисне, те після довшого досвіду буде використане, а що є виключно теоретичне, суперечне з неможливими правилами життя, те лишиться й надалі в сфері утопії.

Інтересуюча нас у зв'язку з поліцейськими підступами „Слов-а Польск-ого“ стаття є надто широка, щоби її хоч частинно використати в одній статті, чи навіть кількох статтях. Роблячи висновки, „ідеологія“ польської реакції дозволяють собі твердити, що

„захвалюючи ними (себ-то нами, — Ред.) українська державність під егідою союзу є нічим іншим, як нужденною пародією і викраденою без змісту. Бо кожний здорово думуючий політик знає добре про те, що українська держава — радянської України є така сама, як республіка Білорусь, Грузія, Туркестан і

новоствореної Молдавської, отже формою без змісту, кермованою з Москви“.

Було би незгідним з правдою доводити, що Рад. Україна є в повному тому слова розумінні українською державою. В нашій статті „Становище до Радянської України“ ми це виразно підкреслили, кажучи, що „українська державність є дуже обкреслена, вузка, неповна“.

А якщо панове зі „Слов-а Польск-ого“ схочуть знати, яке є місце Рад. України в СРСР, які її права і управління та чим українська республіка вирізняється від десятка інших республік (самостійних і автономічних), то нехай трохи повчаться, а що найменше прочитають незлу, хоч під пепесівським кутом тенденційну брошуру Ст. Старжинського: „Zagadnienie narodowościowe w Rosji Sowieckiej“.

М. Ч.

БАЧЕВСКОГО ЛІКЕРИ

ABRICOTINE
BANAN
CHERRY
CURACAO TRIPLE SEC
GRIOTTE
MINTHE GLACIALE
ORANGE SEC SEC
ROSE
SOVERAIN 902 a) 3—3

У. С. Р. Р.

На кару смерті через самозамірання.

Знаючи в деяких галицьких кругах навісеп Гадзінський, що давніше вже олустив Галичину і живе тепер у Москві, містить у „Більшовику“ з 6XII. 1924 р. листьом з Москви, в якому між іншим такою „українкою“ хвалиться:

„Кілої ім. Т. Шевченка відбувся літературно-громадський суд над сучасними українськими неокласиками“, з яких, на жаль, згадуються тільки два назви: Косинки і Осмачки. Прокурором на ім суді виступав сам Гадзінський. Суд визнав „неокласиків“ напругом дрібнобуржуазним, мішанським інтелігентським, що продовжує традиції Вороного, Олеся, Чупринки й інших, і засудив їх на кару смерті через самозамірання“.

Факт до характеристики культурного життя і культурних стремлень української колонії в Москві дуже замітний. Але краще було би нам дізнатися від Гадзінського, що поза цими судами є українського в Москві і на шлій М.-ковщині, де живе велика маса українського населення, — чи має воно там українську школу, українську книжку, українську газету: чи виділяють там українських колоністів в окремі адміністративні громади і республіки, чи заводять українську мову в установах українських громад і областей, як це робиться на Україні з національними меншостями?

Коли не помиляємося, то Гадзінський навіть служив в якійсь установі в Москві, яка має власне за обов'язок опікуватися українською меншістю в РСФСР. Коли так, то ліше він би робив, як би інформовав свій матерній край про положення Українців по а його межах, ніж займатися, правда не шкідливим, але й мало потрібними судами над літературними течіями.

Дрібні вістки.

Здоровля Еріо — голосить офіційний комунікат — значно покращало. У зв'язку з цим затихли погослови про можливість кризи франц. уряду.

Доставка зброї для ССРР. з англійських фабрик Вікерса обійшла в останньому півріччю 600 скорострілів. Англі. міністер торгівлі затримав у палаті громад, що новий уряд не затвердить ніяких нових воєнних достав для ССРР.

В Мадрид Еспанія втратили в останньому відвороті 20.000 убитих й 7000 полонених. 120.000 еспанських військ, що перебувають в М., коштує данно б до 7 мільонів пестетів, себто видатки на марканську війну перевищують усі прибутки еса. скарбу.

Ягва, б. президент берлінської поліції, один із головних провідників кривавої спроби муніципального перевороту в 1920 р.

(Пуч Каппа), присуджений тоді на 5 літ тюрми, по 3 роках в'язниці вийшов на дяк на волю. Його уласкавлення стрінуло різкі голоси протесту з боку лівиці.

Між Англією і Єгиптом має бути заключений договір на 3 принципах: 1) забезпечення інтересів британської держави; англ. війська залишать Каїро, англ. жандармерія буде застоплена міжн. жандармерією; 2) Єгипет зливе свою закордонну дипломатію; 3) забезпечення інтересів Єгипту в обсягу експорту; 4) Англія правитиме Суданом на підставі мандату від С. юза Народів.

В Болгарії аештовано б. міністра фінансів Гурчакова на підставі уповноваження Собранія а то за його діяльність міністра на шкоду державного скарбу.

Гр. Андруш, один із лідерів мадярських легітимістів, випустив велику політичну поему, що привернула м. нахлі в Мадярщині єдиним рагунком для держави.

Відгуки дня.

На св. Миколая.

Прийде до нас святий Миколай, як і що року, роздасть дарунки вибравцям і піді собі налад в небесну країну.

Колись я тішився його приходом... колись, як вірив ще в його мандрівку по землі.

А може тоді й справді ходив св. Миколай!...

Пряча, а його ніколи не бачив, але під подушкою все находив поєкрасні, давно вим'яні дарунки, м'ячик, рушничку чи візочок.

Змінитися часи...

Я вилетів зі старого гнізда, щоби звти спле власне, але довгі літа ночував по річних перегах і не було мови не то про жидівські дарунки, але й про подушку.

По довгім китальстві я присів у Львові на третім поверсі і там заложив мале (і холодне) гнізечко.

Відтоді що року, більше з приваженією, сягаю рукою під подушку і знаходжу... ріг каняпи.

Буваю і на публічних миколаївських вечорах, оглядаю всіх Миколаїв і всі дарунки, — нема для мене нічого.

Минулий рік, один о. икокий, був ласкавіший до мене. Приніс мені Миколай (де факто: перебраний Бендаль) ружку до писання, якою і поточною свої прогріхи: поезії, новелі і фейлетони.

Цього року певно нічого не принесе, бо я безпоторотно втратив симпатію не тільки в жінок, але й у їх чоловіків.

У чоловіків також і за фейлетонів.

Подумає хтось: Комуж легше дістати щось на Миколая, як малому фейлетоністові? Навіше папу жартів на імениників і справля полагоджена. Відчати за рекламу (інакше про них світ не довідався) певно зложаться на дарунок для нього.

Отже це не є правда!...

Я вже писав про імениників: про Михайлів і про Димитіїв, але нічого з цього не маю крім прикметників: шкідливий, недікатний, ординарний.

Про Миколаїв не буду писати ні слова. Нехай хоч вони остануть зі мною в згоді.

Хоч... палець свербить і є за кого писати...

Ходить по Львові багато Миколаїв вишких і низьких, в окулярах і без, бородатих і обголених.

Двох з них таки на правду варта витягнути на денне світло.

Але один з них, хоч розуміє жарт, не має чим не засвідчити, а другий, хоч має чим засвідчити, не розуміється (як зауважу) на жарті.

Тому не пишу.

Нехай собі самі побажають многих літ, бо мені не по дорозі.

Галактион Чинка.

Р. S. Ні! Таки одному з них побажаю: Миколає! В день імення — щастя і здоров'я!

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Попередче (281) число нашого часопису сконфіскавала польська прокуратура за три уступні статті п. з. „Колом чи сокирою?“ і два уступи з новинки.

— Український Наддніпрянський хор під проводом диригента п. Д. Котика, після своїх виступів у Львові, що відбулися 10, 11 і 12 грудня, виїхав на тиждень відпочинку до Володів, протягом якого диригент хор п. Котика виїде до Каліша, Познаня та інших міськ осідку наддніпрянської еміграції, щоби забрати звідтіля решту своїх співаків, які ще й досі знаходяться в лихих умовах таборового життя. Побільшавши таким чном свій склад, хор дасть три (18, 19 і 20. грудня) концерт у Бродях, після чого виїздить на ряд виступів на Волині, головою в такі міста, як — Рівне, Ковель, Луцьк, Володимир-Волинський та Кременець. Обіхавши Волинь, цілком можливо, що хор ще раз завітає до Львова і український Львів ще раз матиме приємність слухати чарівної української пісні.

— Напад і відворот. В ч. з дня 23. червня тижневика „Ойчина“ появилася кореспонденція з підписом КС. Б., в якій автор в нечуванні спосіб напад на З. ва-

На свята! — Знана зі своїх добрих виробів парова фабрика цукорків і помадок — **„ФОРТУНА НОВА“** давніше: **Фортунка.** На свята!
У Львові, Кордецького 23. Склеп: Руська 1. 1038 поручає П. Т. Відборця свої цукорки і помади, а з окрема ГАРНІ ОКРАСИ НА ЯЛИНКУ. — 1-2

ЛИСТУВАННЯ.

Софія Ант. Кокушніна, тепер у Львові вул. Зелена 5, з п'яти пошуків свого мужа пок. **ВАСИЛІА АНДР. КОКУШНИНА**, який в р. 1918 був командантом пр-т Гетьманів, в осени 1919 р. хворий на тиф лежав в Могилеві, де його наїшли левківські війська, а в р. 1920 мав бути в Олеські в складі Окремого Офісу Сибірського Війська. В Севастополі мій муж поїхав до виїзду за границю для лічення. По дотеперішнім даним він повинен знаходитися в Сербії, або на острові Лемнос, або в Александрії. Всіх, що мали б якунебудь відомість про мого мужа, прошу ласкаво подати їх на адресу: Львів, вул. Зелена (Zielona) 5, (Польща).
Дуже прошу закордонні руські газети, особливо білгородські в Сербії, передрукувати це оголошення. 1-2

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Порядок Богослужень в празник ірмований св. О. Миколая в п'ятницю 19. ц. м. в церкві св. О. Миколая у Львові. Четвер в Навечер'я о 5:30 год. по пол. Всеночне, Наука, Суплікація, Мирування. П'ятниця рано о год. 5:30 Утренняя, о год. 7, 7:30, 8, 8:30 читані Сл. Божі, о год. 9. Акафіст св. О. Миколая, о 9:45 год. прибуття пресвященного Ахисея епископа кир Йосифа, о год. 10. Архієрейська Служба Божя, Пролоць, Волосаття перет церковно. о 12:30 посвячення нових фототавих ікон, торжественний обід, з кротченням свяченою водою на околиці церкви і Ахисеєвське благословення. — Сповідь зрних від 6 год. рано без перерви. Пополудни о год. 5-й Вечірня з виставленням Найсв. Тайн. Акафі. св. О. Миколая, Наука, Суплікація, торжественний обід з Найсв. Тайнами і Панахида за упокій парохіян. Церковний комітет св. Миколаївської церкви, комітет обновч княжого св. Миколаївського храму і всі церковні брацтва мають честь отсим запросити всіх побожних християн на се торжество. Свещ. Василь Лончина, душпастир св. Миколаївського храму, Григорій Пастернак, Кіриян Жуковський члени комітету і церковних брацтв. 1014 2-2

Святий Миколай загостить до Тов. „Зоря“ дня 21. грудня ц. є неділя о год. 4. по пол. до власної салі при вул. Вірменській ч. 25. Дарунки приймається що вечора, від год. 7-9 в Товаристві. 998 2-2

Український театр під дирекцією І. Когутяка Перемішляни, селя Сокола, початок о год. 7 веч. Субота 20. XII. „Діа-га Агасфери“, неділя 21. XII. „Зрадливий мужичин“. Глиняни селя каси позичкової. Середа 17. XII. „Запорожський кляд“, четвер 18. XII. „Зрадливий мужичин“, п'ятниця 19. XII. „Неудалий Романс“. 1017 3-3

Кооператива „Український Театр“ у Львові вул. Руська 18. Проводження списку членів: 2176 Сміх Мих. Делатин 5 зол., 2177 д-р Гриневський І. Львів 5 зол., 2178 Пов. Союз Кооператива Калущ 10 зол., 2179 о. Гузьовський Метій Заднишівка 5 зол., 2180 о. Кубасевич Дмитро Делатин 5 зол., 2181 о. Федорович Карло Густанович 10 зол., 2183 Завадський Віктор Львів 5 зол., 2184 Рибчак Василь 10 зол., 2185 Галан Мих. Белз 10 зол., 2186 Мартинюк Осип 10 зол., 2187 Заруцький Мих. Запівів 5 зол., 2188 чит. „Просвіти“ Мости великі, 2189 Берет і 2190 Холодівські по 10 зол., 2192 Павлюк Іван Львів 5 зол., 2193 Завадка Іван Львів 5 зол., 2194 о. Войнарович Т. Львів 10 зол., 2197 зі Львова: Мелвідь Гіля, Стрипська Агнішка, Цюньо Василь — усі по 5 зол., 2198 Хамула Мих. Львів 25 зол., 2199—2202 зі Львова: Ваврик Ірена, Лихопатен Кирило, Мінка Софія — усі по 5 зол., 2203 Ви-ярський Вол. Іванівка 10 зол., 2204 д-р Рожанковський Маркил Калущ 10 зол., 2205 о. Дурделло Мих. Біл Ослави 10 зол., 2206 Бачинський Адам Богородчан 10 зол., 2207 о. Андрусів Володимир Ляшки долішні 10 зол., 2208 д-р Вербенець Вол. Стебник 10 зол., 2209 Легеджа Осип Стебник 10 зол., 2210 о. Бояський Омелян Новосілко Костюкова 10 зол. — Від 1. листопада ц. р. уділ виносить 10 зол. а вписове 1 зол. — Давні члени зво-

лять ласкаво свої уділи до тої кроти бо-лай доповнити. — Улікових книжочок не висмається — проситись їх відбавити в канцелярії кооператива. 1035 1-1

На „Рідну Школу“ зложили в золотих: Ольга і Олена Кульчицькі в іереми-шлі 50 (я 15 річницю смерті бл. п. Бать-ка), Аматорський Кружок Товариства „Зоря“ у Львові 20. Вп. Жертводавням шира подяка. Головна Управа УПТ-а. 1026 1-1

З нагоди ювілея 40-літньої літератур-ної діяльності Вп. д-ра О. Махавця зложи-ли в золотих з Залишків на „Рідну Шко-лу“: д-р Р. Стефанович 25, о. Н. Бокла-нчук 15, Григорій Юрійчук 5 збірка в За-лишках 25. Всім Вп. Жертводавням скла-даємо ширю подяку. — Головна Управа УПТ-а. 1025а) 1-1

Загальні Збори „Української Захо-ронки“ відбулися у суботу, дня 6. грудня 1924 і на них вибрано слідуюти: Виділ: Голова Олена Гордицька, заст. Голови Олександра Тисовська, секретар Семен Почель-Олескович, скарб. Стефанія Куль-чицька; Виділові: Марія Татчова, радник Іван Герасимович, Олена Копачева, Марія Федусевичева, Олена Чапельська, Іванна Левицька, Марія Федюкова, д-р Антін Іва-нович, Осип Гриневич, Бляна Баранова; заст. Виділових: радник Петро Левицький, Ольга Кмішкевичева; контрольна комісія: о. Василь і Лончина. 1020 1-1

Реферат арт. маляра Д. Горнякєвича на тему: „Українські малювання XV. віну (Ягайлонської доби) на землях Польщі“ відбується в суботу, дня 20. грудня о год. 5 по пол. в льокалі „Укра-їнської Бесіди“ (вул. Рутівського 22), за-хопом просв. секції „Союзу Українок“. Реферат буде ілюстрований багатьма світлинами. Проситись громадянство о чи-слену участь. 1029 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

НА СВЯТОГО МИКОЛАЯ

поручає
годинники та всяку біжутерію
по найдешевших цінах
Б. ГРИНБЕРГ, Сикстуська 2-
віз а віз магазину кувачів П. Розен
1031 цвайга 1-1

КОЛЬОНІАЛЬНА
ГУРТІВНЯ С. А.

Львів, вул. Клементини Танської 3-
біля готелю Жоржа,

поручає на свята: м'єдали, родзинки,
каліфорнійські сливки, повила, мар-
моладу і т. п. 1-2

ПОДЯКА.

Український Неділіпринський Хор має за честь подякувати Високоповажа-ному Артистові-Малюреві Олексі Но-ва-к і в с'є ко му за щире відношення і по-ширність, яких зазнав у його гостинній домі. Хвилі перебути зі Шановним Арти-стом і його родиною будуть одними з найкращих у нашому житті. Високоціний образ, подарований Хорові, буде в'чною пригадкою цих хвилі і імпульсом до даль-шої праці на ниві Української пісні.
Дмитро Корко, диригент У. Н. Хору. 1027 1-1

ОСТОРОГА!

Ігноруючи особисто всякі клевети та незгідні з правдою заяви, — з огляду на добро евентуально заінтересованих осто-рігаю їх, щоб не ймили віри всяким ми-нулим чи будучим заявам та інформаціям малітлівого п. Ярослава Цурковського, торкаючих моєї особи, а постворених на незгідних із правдою або перекоуєних, чи невірних фактах і тим не дали себе втягнути в комплекс неприєм-них конвенцій.
1031 1-1 Петро Сосенко-Молодший.

НА СВ. МИКОЛАЯ

поручає наймодніші моделі заграничні і краєні по дуже дешевих цінах і на догідні сплати, а то:

СУКНІ вовняні, габрдин ві. шовкові, креплешенні і аксамитні. Блузки маркіз, опалені і шовк. **спіднички, плащі** ж-ночі, шльафрони, камі- 1033 1-1 **ЗОЛЬНИ, БІЛІЯ жіноче і діточе**

МАГАЗИН ЖІНОЧИХ СТРОІВ під фірмою **„КОНКУРЕНЦІЯ“** Львів **ГОРОДЕЦЬКА 32.**

Ширіть
наш
часопис!

За Редакцію відповідає О. Мостик.

КАСИНО В ЦОППОТ

відкрите цілий рік

Rouletta — Bassara

Гра відбувається на ланцігські гульдени 25 гуль-денів = 1 англійському фунтови.

Інформації про подорож

в **ВАРШАВІ**. Телеф. 157-31

за посередництвом бюро подорожі Касина в Цоппот 1037 1-1

ВІЛЬНЕ МІСТО для щіг.

СГАРШИЙКА д. дат натар. з правом субст-тутній глядає по-сади. Зголошення під О. Ж. до Администра-ції. 1028 1-2

ВДОВА по учителю пошукує посади заряду домог розумі-ється на всім. Уряд парохіальний Б'язя, Бореція. 1031 1-3

СЛУЖНИЦІ до всьо-го пошукує Кар-пак, Куркова 11 а. 996 а) 5-5

„САЛЯМАНДРА 1913“

Однакова ціна

20⁵⁰

золотих

Кожда пара заосмотрена
висячою маркою

„САЛЯМАНДРА 1913“

продаємо по однаковій

ціні зол.

20⁵⁰

1036 1-1

САЛЯМАНДРА

Львів

вул. Леґіонів 11.

ДАНСІНГІ ДОМА!

ПЕРЕД СВЯТАМИ І КАРНАВАЛОМ повинні всі ЗАОСМОТРИТИСЯ

В ГРАМОФОН

СВІТОВОЇ МАРКИ

His Master's Voice

Голос свого пана

„Голос свого пана“ або „пишучий ангел“

His Master's Voice

Голос свого пана

виконуючий найактуальніші і найулюбленіші музичні новості

Грамофон той найновішої конструкції з надзвичайно тривалими плитами

Система радіо з мікрофоновою підкладкою, першорядними знавцями і ці-лим світом призначий найдоскональшим, — посідає взірцеву і виразну репродук-цію, цілком вільну від шумів, є зараз найдешевшим і найліпшим інструмен-том музично-вокальним і приносить всім:

Заохоту до товариського життя.
Упоминення побуту дома.
Різноманітність родинного життя.
Можність забави і танцю.
Найдешевша користь з опери.

Замилування музики.
Образовання музичного смаку.
Розкіш вислухання концертів.
Перегляд новочасної музики.
Цілковитий звязок нудьги.

The Gramophone Co. Ltd. London. — Генеральний представник на Польщу.

КРАКІВ

Йосиф ВЕКСПЕР

Львів

Фльоріяньська 25, тел. 1241. Сикстуська 2, тел. 724.

Демонструється без примусу купна. Поручення для купців виконуються лише в Кракові.

Новість!!

Найкращий дарунок для молоді!!

ВАКАЦІЇ НАД МОРЕМ

Оповідання
Ціна 2 зол.

1024 2-4

Г. Гаєрштедт — К. Мачицька.

Замовляти в Книгарні УПТ. Львів, Руська 3.

„ОЛЬКА“

Львів
Ринок
35.

біля
Народноі
Торговлі

продає
тільки

ТРИКОТИ
найліпшої
якості.

!!! Присилайте передплату !!!

З друкарні Спільки „Діло“ Львів. Ринок ч. 10

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто пост. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не зберігається.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно в краю 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рес-
публіки 150 лев., Болгарії 750
зл., Австрії 7-50 зл. Зміна
адреси 1 зл.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВЧИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

„Слова відваги і заохоти“.

Мін. Тугут розпочав товквітню по „кресах“, розпочав заходи для переломання одностайного фронту „кресових“ народів. Для першого удару і наступу вибрав він найслабше місце: Вільно. Крім слабости самого місця „кресовий“ політичний стратег вибрав його ще й тому, що де є хід по лінії найменшого опору, а одночасно демонстрація і маніфестація польського лібералізму і вузлі, де сходяться граніці трьох терзав: Польщі, СРСР, і Литви. Пароди, бенкети, менше й більше передумані промови не так торкаються справ Білорусинів, Литовців, Жидів, як радше являються заявами, а може й легкими погрозами для найближчого закордону. А все те мусить бути відповідно обставлене, урежисероване, підготоване, удекороване, усвяточене.

До Вільна прибув мін. Тугут в оточенні послів, наказав привітати себе різними урядовим особам і опинився в „палаті Річпосполитої“. Опісля відвідав трьох латинських єпископів, православного архієпископа і жидівського надрабіна. Міністерський фасон і галасливість акції наказували Тугуту прийняти задалегідь підготовані, оброблені, до настрою підгартані делегації. З Білорусинів на перший вогонь пішли представники „Тимчасової Білоруської Ради“ (дрібна група, аналогічна до наших Ільківців, або Лісковатців), далі якісь члени тамошньої „Просвіти“, директор якоїсь приватної гімназії і інші подібні „діячі“. При тій нагоді мін. Тугут не забув відбутися конференцією з вільнським куратором в справі введення славних законів в шкільництві, хоч зони введені вже 1. жовтня ц. р. якраз для ліквідації „меншовестового“ шкільництва. Серед відвідин, парад, конференцій, авдієній, бенкетів і іншої „великодержавної“ обстановки минає час „героїв нашого часу“.

Мін. Тугут серед вітатів і звязаної з офіційними прийняттями „партійності“ бажав ознайомитися з „кресовою“ адміністрацією і станом безпеки; бажав злити на голови стероризованих „кресових“ народів Зах. Білоруси благодать законів в шкільництві; бажав розглянутися в справі комасанції ґрунтів і регуляції сервітутів (чуєте, замість земельної реформи — комасанція і сервітути!); бажав вглянути в податкову систему, пізнати стан відбудови, упорядкувати недомаганя громадських і повітових самоврядувань (яких там зовсім нема!); бажав побільшити кількість суддів та вирішити вірогідну проблему. — Як на одну поїздку аж за багато. А все це „пізнання“ відбулося на протязі трьох днів в оточенні „кресової“ бюрократії і менше або більше стероризованих, якщо не підставлених, „меншовестових“ пахолків.

Бенкетуючи, мін. Тугут намагався додати відваги стрівоженим „кресовцям“, не поминаючи й науки для „кресових“ народів. Мін. Тугут є перш усього міністром глаголивости. Якраз цю своєю вельми „демократичною“ прикметою він до-

повніюс маломовного прем. Грабського.

У Вільні почув він жалі і нарікання всіх національностей, всіх верств. З „кресів“ підноситься буря хиткості і непевності. Обов'язком польського міністра є додати відваги й заохоти до видержання у важкому моменті. Яким же чином, якими благословенними словами навіває п. Тугут спасенний легіт заохоти для протиставлення і протівлення злу?

Так, важкі хвили переживає польська держава, але чи в минулому було краще? Чи не було в польській історії темнішої, страшнішої і сумнішої доби? Господарське положення є дуже важке, але „креси“ не мають монополію на терпіння. Не слід обманювати себе, що завтра наступить поправа. Треба зятати зуби, стягнути пояс і перетривати. Сьогодні взагалі важко сказати, коли наступить поліпшення положення, та не улягає сумніву, що після добуття заграничної позички буде легше. Не слід обманювати себе й тим, що податки будуть припинені або зменшені. Тільки деякі дразливі форми податків можуть бути усунені.

На „кресах“ загострюється ще й політична ситуація. Через напади й бандитизм населення не є певне завтрашнього дня. Але ліком на це загострення не може бути війняковий стан. Бо там, де адміністрація не стоїть на висоті завдання, де служба безпеки „шванкує“, де уряд не є певний інструменту, яким мусить послуговуватися, війняковий стан довів би населення до ще більшого подрабнення, міг би викликати катастрофу. Якщо населення скинає „бандитів“, то тому, що не є певне безпеки з боку держави. Треба старатися про те, щоб населення не вагалось стати на бік влади. Насилля повинно бути відперте силою. Лихо не в тому, що поліція не має спеціальних привілеїв, але в тому, що поліційні кріси кепсько стріляють — як треба, або зовсім не стріляють.

Польський уряд зміцнив охорону граніць почвірно. Внутрі краю поліція не буде побільшена. Переведеться реорганізація адміністрації, дасться більші права воєводам, усунеться хаос в законодавстві.

„Буде збудований цілий плян праці, бо не кепськими плянами грішили ми (се-го Поляки! — Ред.), але безплатно“.

А всі ці пляни (отже пляни, а ніщо инше!) змірятимуть до того, щоб населення набрало довіри до влади. Про якунебудь обіцянку автономії для „кресів“ не приходить говорити, бо це тільки викликалоб теоретичні спори, а не посунулоб санції ані на крок. Перш усього слід полагодити безспірні речі, щоб населення набрало віри в державу, щоб воно переконалось, що польська державна організація не є злобною інституцією, але конечною й доцільною.

Національна проблема без сумніву є дуже болюча й важка. Але чи Литовці в рр. 1831 і 1863 не боролися за Польщу під одними прапорами, чи Білорусини не зголошувалися

СВЯТОЧНІ ТОВАРИ НАЙДОБІРНИЙШОЇ ЯКОСТІ

можна вже набувати у всіх складах

„НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“

Іраєвого Союзу Споживчого, кооперативи з відпов. уділами у Львові.

Членський чдп вносить 20 зол.

В році 1923/24 признано членам від кожного уділу 5% прц. дивіденду, а від закупна 5 прц. товарного звороту.

У власнім інтересі вступаєте в члени

„Народної Торговлі“ і в „Народній Торговлі“
закупуйте товари.

Еспанія і міжнародні інтриги.

МАРОКАНСЬКІ КЛОПОТИ. — КНИЖКА ІБАНЕСА. — ПАРИЖ ПРОТИ МАДРИТУ. — ЕСПАНСЬКА НЕВТРАЛЬНОСТІ ТА АПАТІЯ.

Еспанія є країною поетичного безладдя, де від віків фанатизм іде в парі з революціями та заговорами, а революції з королівськими інтригами. Вона переживає ще одну кризу, яка може скінчитись ще одним переворотом. Почуває це ученик Муссоліні: диктатор Прімо де Рівера, який заповідає новий перехідний, цивільний кабінет.

У Марокку справи стоять зле: повстанці біють еспанські війська; фінансова ситуація в державі препогана. Франція заявила устами свого дипломатичного представника, що опорожнення еспанської території суперечить зобов'язанням Еспанії щодо Танжеру. Ходять чутки, що союзницькі війська мають інтенсивувати в північній Африці.

Поширення повстання в еспанській частині Марокка є в зв'язку зі зростом ісламського руху. Ясно, що в такій ситуації еспанський диктатор, по волі чи неволі, згодиться на чужу інтервенцію.

Але діло не в самому Марокку, яке має стільки європейських опікунів. Внутрішня атмосфера в Еспанії не відкидає затроєна закулісовими двірськими інтригами. До них треба додати нові спроби закондонної агітації, щоб розложити внутрішні органи влади та авторитету в Еспанії. Дуже своєрідним фактом пануючих там відносин є шум, який чинила книжка визначного еспанського письменника Бласко Ібанеса, „Альфонс XIII. та військовий тероризм“. Автор видав її одночасно у

валяся тисячами до польського війська в часі більшовицького наїзду на Польщу? Значить, нинішній режим і нинішнє положення не-польських народів слід уважати не порозумінням. Національним утиском слід протиставити благородне співдлання народів, але не на підставі трактату про національні меншости, накиненого Польщі, тільки на підставі польської конституції. Народи, що живуть під спільним дахом, повинні прийняти відносини до себе і посвячуватися для держави. „В тім дні, в якому запанує згода, будемо обходити найвищий тріумф державної ідеї“.

Щож торкається земельної ре-

форми, то польські поміщики можуть на тім тільки зискати. Якщо вони в цих тяжких часах позбудуться частини ґрунтів, то це дасть їм змогу зміцнити й підняти своє господарство. Державі мусить щось дати місцевому населенню, мусить стати посередником між латифундаторами й земельними голочниками. Бо відкинути місцеве населення хоч би від частини землі, з якою воно зжилося, яку воно заселяє, було би злочином.

Так лився бурхливий потік майстерних фраз, так падали на оточуючу мін. Тугута „кресову“ бюрократію і бенкетуюче поміщицтво слова відваги і заохоти, Ф. Ф.

Пр. 1066/24. В імені Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внісок Державної, Прокуратурії, що зміст часопису „Діло“ ч. 274 (10.357) з дня 10. XII. 1924 р. в артикулі під заголовком: „Східні граніці“ а) уступ від початку артикулу до всїх: недавно в своїй промові; б) виграш між словами: граніць Польщі і ніхто не хоче; ц) вираз між словами: східні кордони і коли би польська; д) уступ між словами: непевності і хиткості, а східних кордонів; уступ по словах: „Польщі“ і „С. Р. С. Р.“ до кінця артикулу містить в собі зство злочину з § 65 а) зак. кар.

узнав доконану в дні 10. XII. 1924 р., конфіскацію за врандану і заарядив знищення цілого накладу і видал по думі § 493 п. кар. заборону дальшого розширювання того друкованого писма. Заразом видав наказ відізначеному редакторови тої часописи, щоб не рішення помістив безплатно, в найбільшій числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 ц. п. д. № 6 зх 1863, а іменозасудження за переступство на ґрану до 400 з. п. — Львів, дня 11. грудня 1924.

(Підпис мисливий)

Еспанії, Франції та Англії; однак за кордоном так зручно, що за нею шукали всі: від письменників до поліції і робили їй рекламу.

І сказало те, що Ібанес не зорієнтувався в публичній олімпі; вона є на боці короля; автор „памфлету“ — як передають часописи — стоїть вже перед військовим судом, не заховавшись ніяк на Рів'єрі, де має свою віллу. Книжка Ібанеса, поширена у Франції, зміцнила неприхильний настрій між Еспанією і Францією. Заступник Де Рів'єри, адмірал Де Магаз, заявив публично в Мадриді, що еспанську революцію приготували в Франції. А Англія рада з таких заяв. Вона готова допомогти еспанському уряду в його боротьбі з республікансько-революційними течіями.

Останні дуже добрі взаємини Еспанії з Францією почали псуватися або щонайменше стали невизначними. Роль еспанської неграмотності під час війни і німецькі впливи в Мадриді знеохотили Францію до Еспанії. З другого боку: німецька програма відбилась потужно на міжнароднім становищі Еспанії; вона залишилась в ізоляції. Потріба сильно політики в Марокко була ще одною ліквідаційною похибкою, яка може скінчитись для держави трагічно.

Французька преса доливала оливи до вогня, коли доказує, що у революційних інтригах у Мадриді можна віднайти нитки пропаганди, які тягнуться з Москви. Мадрид відповідає Парижові, що він, внаслідок порозуміння з радянським урядом, дав доступ комуністичній агітації в Еспанії. Скільки правди міститься в цих обох твердженнях, покищо важко перевірити. Певним є тільки одно: що Еспанія переходить стан нового потрясіння. Один з еспанських старих дипломатів, гр. Романонес, стверджує, що еспанський уряд падає завсіди внаслідок повної апатії населення, яке не вважало своїм обов'язком його підтримувати.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

ПРОСПЕР МЕРІМЕ.

(2)

Етрурійська ваза.

Отже розмова зайшла про способи здобуття цих таких пожаданих предметів. Коней купують; купують також і жінки, але про такі не згадується. Сен-Клер виловив скромно дрібку свого досвіду в цій делікатній справі і зробив висновок, що першою умовою, щоби подобатися жінці, є: відірковуватися, бути інакшим як решта. Але чи може бути якийсь загальне правило для незвичайності? Він думає, що ні.

— Отже виходить, на вашу думку, що кривий або горбатий має більші шанси подобатися як чоловік простий, такий як усі?

— Ви забігаєте занадто далеко — відповів Сен-Клер, — але я приймаю на себе, якщо того треба, усі послідовності вашого висновку. Наприклад, якби я був горбатим, я не постригся би в ченці, а хотів би підбивати серця. Найперше, я звертався би тільки до двох родів жінок, а саме до справді чутливих, або до таких, а їх число є велике, які мають претенсію бути оригінальними, есенціями, як кажуть в Англії. Перед першими я змальовував би жахливість мого положення, жорстокість природи супроти мене. Я старався би розжалобити їх моєю долею, я зумів би збудити в них злогад, що я здібний до безмежної любови. Я убив би в двобою одного з моїх любовних суперників і отруївся би слабкою дозою опію. По кількох місяцях ця особа не бачила би вже

Україна в економіці СРСР.

Дня 5. грудня ц. р. виголосив голова Ради Народніх Комісарів України Чубар великий реферат про діяльність українського уряду в Москві на засіданні президії Центр. Виконавч. Комітету СРСР. З того великого реферату подаємо сьогодні один виїмок, в якому обговорюється роль України в економіці Радянського Союзу.

Чубар говорив: Україна, що займає територію 43,2 тис. кв. кілометрів або 41,6 міль. десятин (з яких 2,3 міль. дес. земель нездатних до хліборобства), має 27.600 тисяч мешканців. Порівнюючи зі Союзом Радянських Республік на Україну припадає 2 проц. території й майже 20 проц. населення. Густина населення на Україні доходить до 63,9 душ на 1 кв. кілометр проти 6,4 душ у Союзі. В адміністративному відношенні УСРР поділяється на 9 губерній, в яких є 63 округи, 700 районів та 9,193 сілрад. У 1924 р. нараховується 41,664 залюднених місцевостей. З них 612 міст і селищ міського типу з 3.100 мешканців. Місце УСРР в економіці Радянського Союзу характеризується такими цифрами: у довоєнний час на Україні здобувалося 51 проц. палива, потрібного для всієї промисловості та транспорту бувшої єв-

ропейської Росії, 72 проц. руди, 70 процент нафти, 60 проц. заліза та коїції, 24,3 проц. загальної продукції фабрик і заводів та напівфабрикатів, а також 64 проц. зайвих харчів, збіжжя та картоплі. Громадянська війна, що на Україні відбулася важче ніж на інших частинах Союзу, зменшила великий промисел України до 17,7 проц. в 1922—23 р. й до 20,2 проц. у першому півроці 23—24 р. Але роль сільського господарства залишилась такою ж як перел війною. У 1923 р. Україна дала 378 000 000 пудів зайвого збіжжя, яке не тільки покрило недостачу окремих частин СРСР, на 156 мільонів пудів, але й дало надлишки у Союзі на 222 000 000 пудів. Наведені цифри свідчать про тісний зв'язок між народнім господарством Радянського Союзу та Україною. Наскільки господарство на Україні може розвиватися тільки при розвитку господарства всього Союзу, настільки розвиток господарства всього Союзу можливий тільки при відповідному розвитку та зміцненні господарства України. Через те дезорганізація господарства на Україні мусить фатально відбитися на господарстві Союзу.

(„Вісти“ з 11. XII. 1924).

„Так мовив Заратустра“.

„УГODOBИ“ НАСТРОЇ СЕРЕД ПОЛЬСЬКОЇ РАДИКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ.

IV. Мінімальна програмз у Сх. Галичині.

Проблему національних меншостей не можна трактувати як опію, одностороннє питання. Не говорять вже про жидівську або німецьку квестію в Польщі, також проблема українська й білоруська значно різняться між собою, а навіть в самому українському питанні є поважні нерівномірності.

Перш усього слід зазначити, що Сх. Галичина зовсім дозріла до широкої автономії. У відношенні до Сх. Галичини польській демократії ставлять два питання: чому

вона не погоджується на незалежність цієї країни, в якій українці мають абсолютну більшість, або чому вона не погоджується, щоби зі Сх. Галичини і Волині створити одну автономічну провінцію.

На ці питання ось як відповідає п. Голушко в імені польської демократії:

Без сумніву Сх. Галичина щодо свого простору, економічного життя, природних багатств, положення між Росією, Польщею, Чехословаччиною і Румунією має всі об'єктивні дані, щоби бути малою самостійною державою. А всеж таки

польська демократія протиставляє незалежності Сх. Галичини з огляду на її внутрішні національні відносини. Бо ця країна на протязі шістьсот літ зв'язана з Польщею, її польське населення вважає себе співгосподарем краю, польське населення дало тій країні культуру і економічні багатства, воно зрештою є переловим чинником в кожній ділянці життя.

До того ж польська меншість становить біля 40 відсотків населення. Отже не тільки числом, але своєю культурою й економічною позицією є досить сильна, щоби збройним повстанням припинити кожну спробу відірвання тієї землі від Польщі. А ясно, що збройне повстання галицько-польського населення потягне за собою моральну й матеріальну допомогу з боку цілого польського народу. Найкращим доказом трагічна братовбивча боротьба за Львів в р. 1918. Коли додати до того, що Жиди, які з Поляками становлять 50 проц. населення, з різних оглядів є за єдностію Сх. Галичини з Польщею, чого доказом є хоч би становище жидівських послів в сеймі, які становлять найбільше державно думуючий елемент і зовсім не виступають як заступники українського населення, то бачимо, що майже половина населення Сх. Галичини — і то половина, економічно сильніша — є противна якійнебудь незалежності Сх. Галичини. Отже всупереч волі половини східно-галицького населення, що має ще й „плечі“ врешті населення держави, неможливо добути, а тим більше вдержати незалежність Сх. Галичини.

З тих самих причин не можна лучити Сх. Галичини з Волиню, бо рівнем своєї культури, економічними інтересами й історичною минулиною Сх. Галичина є блище Польщі, як Волині. Відносно Сх. Галичини нема іншого виходу, як широка автономія з власним сеймом і урядом. Культурний рівень, національна свідомість і політичне вироблення галицько-українського населення є достатньо високе, щоби там негайно ввести в життя автономію.

мояго горба і тоді це вже було би моєю справою висліпити з неї перший приступ чуття. Щодо жінок, які хорують на оригінальність, то їх завоювати легко. Перекопуйте їх тільки, що це є вже правилом, певно і слушно обоснованим, що горбатий ніколи не може мати щастя; вони захотять негайно заперечити цьому загальному правилу.

— Який дон Жуан! — крикнув Жіль.

— Поломів собі ноги, панове, сказав полковник Божє, бо ми мали те нещастя, що не вродилися горбатими.

— Я цілком тої самої думки, що Сен-Клер — сказав Гектор Рекантен — який не мав більше як три і пів стопи висоти; кожного дня бачимо, як найкращі, найбільше модні жінки віддаються людям, яким ви, гарні хлопці, ніколи не повірили би...

— Гектор, встаньте, я вас прошу, та задзвоніть, щоби нам принесли вина — сказав Темін з найповажнішим у світі видом.

Карлик устав і кожний підміхаючися пригадав собі байку про лиса з обрізаним хвостом.

— Щодо мене — зачав Темін відновлюючи розмову — то чим довше живу, тим більше переконаюся, що сяка-така стаття, — рівночасно він кинув задоволенням поглядом в зеркало, що стояло напроти него, — що сяка-така стаття і добрий смак у туалеті є саме тою великою особливістю, яка очаровує найбільше неприступних жінок; пштричком пальця він скинув кришечку хліба, що зачіпилася на підшивці його убрання.

— Овва! — крикнув карлик,

гарною поставою та убранням від Шгабба — здобуваємо такі жінки на вісім днів і вони нудять нас уже при другій стрічі. Треба чогось іншого, щоби приневолити любити себе, те, що називається кохати... Треба...

— Стривайте — перебив Темін — може хочете конкретний приклад? Ви всі знали Массіні, і ви знаєте, який це був чоловік. Уложення як у англійського візника, вишва як у його коня... Але він був гарний як Адоніс і зав'язував свою краватку як Брюмелль. На загал це було сотворіння найбільше нудне з усіх тих, яких я знав.

— Він кадував був раз занудити мене на смерть — сказав полковник Божє. — Уявіть собі, що я мусів перебути в його товаристві двісті годин дороги.

— Чи ви чули, — спитав Сен-Клер, — що він оповідав про смерть того бідного Ришарда Торнтон, якого ви всі знали?

— Хібаж ви не знаєте — відповів Жіль — що Торнтон вбили розбійники недалеко Фонді?

— Так, так; але зараз ви побачите, що Массіні був щонайменше співвиним у злочині. Кільканацять подорожуючих, між якими був і Торнтон, умовилися, зі страху перед розбійниками, зробити прогульку до Неаполю, разом. Массіні хотів прилучитися до каравани. Як тільки Торнтон про це довідався, негайно виїхав наперед, я думаю злякавшись, що буде мусів перевести разом з Массіні кілька днів. Виїхав сам і ви знаєте кінець.

— Торнтон мав слушність — сказав Темін; і з двох смертей він вибрав лагіднішу. Кожний на його

місці зробив би так само. А по павзі додав: — Отже ви згодні з мною, що Массіні був найдуднішою людиною на світі?

— Згода! — закричали всі разом. — Не зневіримо нікого — сказав Жіль; зробім виїмок на користь пана Х., особливо коли розвиває свої політичні пляни.

— Ви згодні далі зі мною, — продовжував він — що пані де Курсі є жінкою інтелігентною, якщо такі взагалі існують.

Настала одна мить мовчанки. Сен-Клер схилив голову і уявляв собі, що очі всіх звернені на нього.

Ніхто не сумнівається в тому, — сказав вкінці, далі нахилений над своєю тарілкою, мов би з великою цікавістю приглядався квітам, намальованим на порцеляні.

— Я тверджу — сказав Жіль — підносячи голос, — я тверджу, що це одна з трьох наймиліших жінок у Парижі.

— Я знав її чоловіка, — докинув полковник. Він показував мені часто прегарні листи від цієї жінки.

— Августе, — перебив Гектор Рекантен, — отже маєте мене представити княгині. Кажуть, що ви заступаєте її сонце та хмари.

— При кінці осені, — пробормотів Сен-Клер, — вона вернеться до Парижа... Я... я думаю, що вона не приймає на селі.

— Чи ви хочете мене слухати? — закричав Темін.

Всі вмовкли. Сен-Клер крутився на своїм кріслі як обвинувачений перед лавою присяжних.

(Продовження буде.)
Переклав з франц. мови
Василь Софронів.

Але... але з огляду на напружене розпалення і нестачу істотної політичної репрезентації українського населення, з якою можна увійти в порозуміння, кінці з огляду на склад теперішнього союму, в якому нема жодного українця, вирішення справи Сх. Галичини. — мусить справу автономічного статусу для цієї провінції відложити до нового союму. В найближчих виборах певно візьме участь українське населення Сх. Галичини, а годі кількості українських послів, їх політичне вироблення і парламентарна тактика переконає найбільших загорілих про konieczність полагоди цієї справи.

На теперішню хвилю слід му-прошу, одержавши політикою повести до заспокоєння краю. Уряд мусить змінити адміністрацію, по-усувати кзників і припинити репресії. Українське населення як мінімум мусить мати ті самі права і привілеї (?!), в ділянці шкільництва, адміністрації й суверенітета, що їх мало за австрійських часів. Можливо скоро мусять відбутися вибори до громад, соймів і міських рад, які втягнуть українське населення до спокійної самоврядної праці. Самоврядування зі справедливою демократичною обидиною є першим етапом нової спільної праці розсварених народів. Там виладу-ються неминучі тертя, затрепся різка ворожнеча, бо самоврядна праця відсуває на бік національній політичній ріжниці, — а висуває на перший план економічний інтерес населення. Нема причини побоюватися, що в самоврядних установах українська більшість змайоризує польську меншість, бо шляхом відповідного й послідовного переведення принципу пропорціональності до всіх самоврядних установ та кваліфікованої більшості при важніших ухилах забезпечиться тій меншості належну участь в праці. Передумовою пацифікації Східної Галичини є відродження самоврядного життя. Краще це зробити добровільно, як під натиском національних меншостей в будущому союмі.

Другою справою, що причинить-ся до пацифікації відносин у Східній Галичині, це український університет. Всюди найбільше виплачується поміж дана народів в ділянці науки, бо викликає вдячність серед найкращої частини громадянства, г. зн. тих, що вчать — і тих, що ачаться. Справа українського університету є справою чести польської держави. Ми дали — каже Голубко — приречення цілій Європі, і мусимо його додержати. Хіба для нікого не є тайною, що у Львові існує тайний український університет. Фракт, що Українці здобулися на свою високу школу, яку польська держава де факто мусить толерувати (!?), а це свідчить, що слушність є не на боці польської держави. Український університет мусить негайно заістнувати і то тільки у Львові, бо в науковій ділянці нема місця на торги. Або Українцям не належить університет, бо то є культурний люксус ім непотрібний, або належить, а годі його слід заснувати в осередку їхнього духового й культурного життя, себ-то у Львові. Львів

зі своїм гарним польським патріотизмом, зі своєю старою польською культурою буде тим сонцем, яке скоро висунуть і розвіє мізми трійливого українсько-о націоналізму, якщо він (себ-то той націоналізм) — Ред.) буде змагати до того, щоб защежитися на ґрунті університету.

Не можна повірити, щоб кілька тисяч української молоді ослабило польськість Львова. Навпаки, українська молодь, студіюючи у власному університеті, буде близька Польщі, як та, що студіює в Празі.

Переведення цієї мінімальної програми у Східній Галичині очистить атмосферу і внесе заспокоєння, яке дозволить ввести там автономію не шляхом насилля і політичної боротьби, але шляхом розумної угоди, яку будуть благословляти тіні творців уні в Горах і Любліні.

3 польських справ.

Соймовий надомль. — Е криза — чина кризі! — „Лівка“ в диспозіції Габсбургів. — Шинкарський концесії й оборона хієнського міністра.

Колиб доглого амалювати діяльність послів хієнського парламенту союму в його комісії і на пленарних засіданнях на підставі вислуду голосувань над тими самими справами, то треба би представити різні фігури кзників. Ботом йде „го-го-го“ нава наступом вперед (en avant), та за хитрощами так само болдо заступає назад (en arrière), кланється всім, нечий посол на право (à droite) на те, щоб той самий україн зробити своїм уі-ві-ві й на ліво (à gauche); а коли атоматяться сердешні суверени прохотами вперед і назад, то беруться під пук і тачують копієм на одному місці (belansez toi de main). Заропущені сцени балету в пам'яті отеретковані сенатори. Послухайте тільки два приклади із одного останнього тижня. Для дії тому при ухваленню бюджетової резолюції на перший квартал 1925 р. бюджетова комісія демократично зменшила попочований міністром термін важности провізії з 3-ох місяців до одного місяця. Дізнавшись про такий „афронт“ прем'єр і міністр фінансів Вл. Габські як стій явились у власній особі посеред бунтівничих послів і замість довгої красномовної фохми, вжив старого, преганго випробованого аргументу: коли не відхиле-е те, що тільки то пішли, тоді я, сенатор і спаситель польських фінансів, іду собі геть і залашую вам ххончно уздопозволені польські господарські відносини в такому їх минішньому стані руйни, що ледве — чи найдесть охочий кандидат на мого наслідка...

І, як значайно, бундючні послі злякалися прозвоню згати мужа провідника і раді були негайно таки вибити самих себе по фізичній, котиб одні із них не пригадали, що соймовий регулямін заборо-нює одного й того самого дня приймати дві суверенні постанови в цій самій справі. Прем'єр Габські ласкаво обіцяв віджати 24 години і дійсно слідуючого дня бюджетова комісія зреагувала попередню свою постанову, приймаючи бюджетову провізію так на три місяці! Чи це не забаво у кидання? До пелі кажучи сальтаторами амбіції й портфелю міністра Вл. Габського стала з олу безсмертна польська „лівка“ і особах „демократичних“ послів із П. П. С., Н. П. Р., „Ви-волені“, „Зайонку хлопского“ (група Бріяна) і Х. Д. (група „Орфанто“). „Лівка“ вдоволенна, що у те-ерішньому кабінеті має „своїх людей“ гра Схінського і Т. Гута та навія свого ген. Сікорського (він втратив ласки, від коли по-сварився з марш. Пілсудским), і спотіючися своїм чоловіком обсади й стілець осипотлив о естерковим с епілєті Мікла-евским (ось по всій імовірності міністром освіти стане Стан. Габські. — може й він вже „лівий“, — хто його знає?), ні за що не бажає собі упадку Вл. Габського, який міг би потягнути за собою й „лівих“ своїх товаришів.

Другим зразковим прикладом на улюб-лени забаву польського союму „крок в-перед, крок назад“ являється голо на жиордівська афера був. міністра фінансів з кабінету Вітоса, Вл. Кухарського. Тягнулася вона до 11 місяців, аж поки минулого тижня спеціальна комісія, складена для розгляду цієї справи, рішила видати Кухарському з Державному Трибналові за спричинення ним втрати польському державно у скарбові на кілька мільйонів золотих. Внесення комісії на видачу Кухарського перейшло на рішення соймового пленуму. А соймове пленум — відкинуло не внесення! Сойм вибирав спеціальну комісію для докладу розсліду справи; комісія міся-ям радить і радить аж до зануди й приходить до ревно о висновку, а потім на протязі одного-двох днів сойм анулює усе те, до чого допущалася ко ісія!

Що правда, то побіда Кухарського обій-плась йому дуже дорого. Голосувало 346 послів; за його видачею судово голосувало 175 послів, проти видачі — 139, 35 карт-ки віддано білими. Тому, що при такій справі потрібна більшість 3/5 голосів, отже в даному випадку 189, — до кваліфікованої більшості не доставало 13 г о л о с і в. Це однією з 13 голосів, можли-вими згідно зі слідуючої арифметикою: на 34 жидівських послів г о л о с у в а л о л е д в е 13, а 21 не брало участі в голосуванні. Разом з Ж дами негол сував ославленний кс. Окоч (супендований за насилування дівчат) і Мітс. Назві із Хатекв Корфанто, половина послів (20) голосувала проти Кухарського а лише половина (21) стрималася від голосування. В обороні Кухарського брав уч-сть також Ільків, який хотів зеднати собі ласку Хієни перед суботняним голосуванням у справі його видачі судово.

Факт, що в рішеннях момент голосу-вання над сплатою Кухарського дві третини жидівських послів пооситжувачо в буфеті, „Дієник людоч“ пояснює ось як: „Жидівські послі з Галичини („Малопольські“) є заклопокоєні справою шинкарських концесій, які у зв'язку з заведенням спртового монополію Жиди могли втрати-ти. Про це тубулилися ендецькі послі й преса правди мала відняти у цій справі антисемський крик. Але перет голосу-ванням ендеки звернулися до Жидів, щоб вони не займали становища (при голо-суванні), а в заміну видачі змагали до

збереження status quo. Таким робом шинкарські концесії стали причиною ще одної соймової компромітаци. Отже жи-дівський клуб „Хвіля“ висловлюється про вислуду голосування дуже скромно й дипломатично: „З результату голосуван-ня виходить, що вигованка ЗЛН (ендецькі Ільмбінського — Ред.) вратува- хатдеки і людочі з під янзку Вітоса“. (Яка че-винна міна, правда?) І даліше: „...ріжкож послі національних меншостей які солідарно голосували за видачею п. Кухарського, не мали достаточного ко-м'пету“. А проголосили окрик, які позва-галися на соймовій сяті, що „Жиди й О-кочіш вратували Кухарського“. „Хвіля“ протестує, бо, мовля, „кількість відст-них жидівських послів відносно не була більшою від числа відсутніх послів, по-павши чи лігави“. Виправданя дуже скром-не й при найкращій волі — не промовляє до перекозання...

Останні вісті.

Видача 3-ох українських послів.

19. XII. польський сойм розгля-дав внесення ППС. про реасумцію видачі 3-ох українських послів су-дові. Пос. Баулічкі заявив, що польська демократія протестує про-ти цього нового глоблення послів нац. меншостей, котрих на основі фальшивих доносів полиц. агентів хочуть тепер арештувати. Україн-ські послі протестували лише проти кривд, що їх заподіює ім державна адміністрація на окра-інах. — Правияч бе в пульті. В голосуванні внесення лівки від-кинено більшістю голосів Хієно-Пяста і НПР. Перед соймовим бу-динком збіралися віллі поліції і агенти дефензиви, щоб арештува-ти випаних соймом послів. Марш-лок Ратай заявив, що послів не можна арештувати поки виконуючі власті не одержать спеціального повідомлення маршалка про соймо-ву ухвалу. В цій справі звернеться марш. до мін. справедливости. І в п'ятницю перед соймом і в соймі увихалися поліційні агенти. Марш. відповів пос. Райхові, що агент поліційний не має права урялово вйти до сойму без дозволу мар-шалка. Цього дозволу марш. не видасть. Видані українські послі Сергій Козницький, Чучмай і Пазло Васильчук, як довідується „Хвіля“, не будуть арештовані. Відповідати-муть з вільної стопи. Поліція хоче теж арештувати комуністичного по-сла Ланьцупського, але він із сойму не виходить. Ендеки явились у мар-шалка Ратая й жадали, щоб за-боронив українським і білоруським послам співати національні пісні. Маршалок відповів, що звичай спі-вати в буфеті ввела якраз правияч, яка уступаючому мін. Кухарському уладила овації й співала голосно.

Революція в Альбанії.

Білгородські часописи звідомля-ють, що Тірану небаром займуть повстанці. Сподіюється, що до 3 днів. Повстанські війська ступають безперестанно вперед, щодня зані-мають кілька місцевостей. Часть офіцерів держ. військ прилучилася до повстанців. Революція обняла весь край.

Невдалий комуністичний заго-вір у Франції?

З Парижа звідомляють, що пе-реведені останніми днями ревізії ви-явили, що в Франції робилися при-готування до комуністичної рево-люції. Нби то на припоручення з Москви мали вбити Мілєрана, Поанкаре, Бріяна. М. и. найшли між документами спис 2800 на-звищ парламентристів, політиків і франц. генералів, яких у разі ус-піху комун. перевороту, мали по-ставити перед рев. трибунал. Най-шли теж спис адрес магазинів зброї, муніції і автомобілевих га-ражів.

Югославія й СРСР.

Югославянський міністр загранич-них справ Нінчіч заявив справо-здавцеві „Політики“, що ще кілька місяців тому був за визнанням СРСР. Після останніх подій змінив погляд. Справу визнання слід від-ложити з причини агітації москов-ського Інтернаціоналу в Югославії.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Попередні (282) число нашого часопису сконфіскавала польська прокуратура за два місяці в статті п. 3. „3 галерій катін“ та три уступи в статті „Виправданя“.

— Закриття школи. У м. Межирічі на Болоні в біжочому шк. році закрива-ли українську школу. В знак протесту до польської школи Селяне своїх дітей не пішли. Тільки двоє господарів Почтап і Трифончук хотіли змусити своїх чотирна-пятирічних хлопців учинити по польськи в школі, але на цей раз діти затрестува-ли. На насильство „батьків“ діти утєкли за кордон до більшовиків, залишивши за-писочку про це.

— Переміна викладової мови і над-учиття вчителів. Село Уніа перемишлян-ського повіту є чисто українське. В школі є 154 дітей українських, 12 поляків і 12 Жидів. Незважаючи на те по вакиях п. р. переміня викладову мову в 2-кл. школі з української на польську. Грохадя внесла секрє до шкільної Ради повіто-вої і до Кураторії. Вже минуло два міся-ці, а справи не полагодижені і дітей учать по польськи. З новим шкільним роком поілієно до нас нову учительську силу реального гімназія Шіття. З його при-ходом спала на село кара Бо са. Він си-лує дітей, щоб вони молилися в поль-ській мові і бе їх за те, що не розумі-ють польської мови. І так побив Дмитра Рудика і Ромка Калша і других. Бе прут-том і торгє за чуприну. Коім цього зму-шув, щоб одні діти доносили на других і щоб одні діти були других за минаї провини. Очевидно наука української мо-ви є зовсім занедбана. Всікі старання громади, щоб усунути новітнього педа-гога і уальєно дітей від побоїв, остали без успіху.

— Український клуб у Варшаві. В не-дільо дня 14. п. м. відкрито у Варшаві зимовий сезон українського клубу, помі-щеного в доміні союзу професійних ро-бітників при ул. Варєвській ч. 7. Вечір по-чався імпортіваним концертом, в якому приняла участь найбільш оркестра і хор. По концерті відбулися танці і това-риська забави. На четвер заповіджено реперт про сучасний стан української літератури.

— Комуністичний архів у Варшаві. Польські часописи повідомляють, що у Варшаві відкрито на днях архів докумен-тів комуністичної партії в Польщі. Архів, об'ємючий велику кількість автографів комуністичних провідників та агітаційної літератури, містився в помешканні Ніго-да Ульяноського та Михайлини і Целіни Веклієвських, при ул. Солєч ч. 103. Усіх їх арештувано в дорозі до Данціга.

— Надхиття у військовій інтен-дантурі в Золочеві. З рамені інтендан-тури Л. О. К. М. вдалося на днях до Золо-чева слідча комісія, яка має провідити розміри налужд в тамошньому економі-чному заведенні. В зв'язку з тим військо-ва влада арештувала двох старшин та-мошнього військового відділу а третій старшина (в ранзі майора) отруївся. Дальше слідство веде військовий суд у Львові.

— Вилучення бандитської ватаги. В Теропільщині арештувала поліція ва-тату бандитів зложеною з Йосифа Зале-ського, Мікала Керчинського, Францішка Гарба і Альбіна Семенова, яким показано ряд нападів з оружж в руці.

— Редактори Гавзер і Скаля „Засу-джени“ на смерть. „Тьох старшин“ при-стало до „Лієнчика Людового“ присуд-смерти на його редакторів Гавзера і Ска-ляка, за те, що в польських тижнях „не-стогнать печесів“.

— Ще один напад. Нам пишуть з Болоні: Дня 2. грудня п. р. в с. Завидо-ві, пов. Рівне, ватага з 20 людей напала на рідичні місцевості священика о. Лопу-ховича, що саме була за весірним чаєм при столі. По команді „пд стил“ піля ро-дина мусіла виконати волю напасників. Бандити зажадали від священика золота, але коли такого не знайшли, то стали забирати всі дорожчі речі й убрання. По-всюду приказали дружині священика за-претити власні коні і нагрівати воза, по-їхали. Поліція, котрої так багато на Во-ліні, не ринулася.

— Хліборобський конгрес у Варшаві. Від 21—24. грудня п. р. відбуватиметь-ся у Варшаві міжнародній хліборобський конгрес, поділений на п'ять секцій, на яких чолі мають стати найкращі знавці хлі-боробства в Польщі.

— Жертва непопорозуміння. Поблизу Брені в Італії, убито на днях якогось Пальчіні, дзятятого фашиста, який на до-мір неспішності був адекватно похожий на Муссоліні. Убивства Пальчіні доконала комуністи Льоренцо Раяно і Луїджі Боно, прийнявши за його жєстату за фашистсько-го диктатора.

— З плочесу Гармана. Останні дні прочесу Гармана принесли певну сензацію. Гармана, який досі зі спокоєм а навіть цині-змом відповідав на питання, рішив по-віститися в каті. Попер своє убрання на шматки, скрутив з цього лину і повис на кресті. Одначе в час перешкоджено його крестам.

— Вбийнина 27 людей Гармана засу-див галичеський суд на кару смерті. Грєнс за намову до вбивства засуджено також на кару смерті. Гарман заявив, що бажає, щоб на його гробі помістили на-пис: „Тут спочиває масовий убийця Гар-ман“.

„Діагноза“.

Причиною до нарікання Троцького.

Дуже заметувалася пануюча комуністична трійця: Сталін, Каменев і Зіновєв після ворожого до неї літературного виступу Троцького. Перебівши проти Троцького кампанія в пресі та на всяких можливих з'їздах і прийішовши до пересвідчення що Троцький лежить на двох лопатках, стала перед названою трійцею проблема: Що далі? Що зробити з Троцьким? Репресії недопустимі, бо від них всі вони відпекувалися в пресі та на з'їздах. Сталін пропонував усунути Троцького від участі у Революційно-Військовій Раді та від участі в Раді народних комісарів і позбавити його рівночасно гідності голови Реввійськ Ради і Наркома військових справ. Каменев не погодився з тим. Він вказав на велику популярність Троцького в армії та за кордоном, які промовляють проти таких мір. Усувати Троцького не вказано ще й тому, що Чемберлен тепер займається творенням єдиного протибольшевицького фронту. А тим заходам Чемберлена можна протиставити тільки Троцького і його вплив на армію. Ні як не могли дійти до згоди між собою ображені лідери і вибрали посередній, вже випробований, попереднього року шлях.

На допомогу візвали Народно-го Комісара Здоровля СРСР. Семашка. Цей не думав багато а zorganizував окреме лікарське консіліум, піддав Троцького дворазовим оглядинам та вшкварив такий комунікат про здоровля Троцького:

„24. листопада 1924 р. ми нижче підписані, оглядачі Льва Давидовича Троцького, при чому виявилось, що він занедужав на лихоманку (пропасницю), що тріває вже десять днів. Цю недугу спричинила грипа. При других оглядниках 5. грудня ц. р. ми сконстатували, що не зважаючи на вжиті заходи, гемпература все таки не зменшується. Вважаючи теперішнє занедужання за цілком аналогічне до того, що було в минулому році та беручи на увагу, що вперте підвищення температури спричинюється подразненням бронхіальних лімфатичних залоз, спричиненим знова заміною теплої казказького клімату на вохку та холодну погоду Москви, ми вважаємо за необхідне, щоби Лев Давидович якнайшвидше виїхав у один з полудневих курортів із теплим і лагідним кліматом“. Москва 9. XII. 1924 р.

Підписали д-р Ф. А. Гетє, д-р В. Александрів, д-р М. І. Певзнер і Наркомздрав Н. А. Семашко“.

Цей комунікат помістили всі радянські газети з 10. грудня. Очевидячки, що ніхто в правдивість недуги Троцького не повірив. Але Троцький все одно мусів виїхати, підчиняючися волі сильніших за нього. Виїзд Троцького перемінявся у одну велику маніфестацію на честь Троцького та його заслуг. У самій Москві мали бути навіть з того приводу заворушення, які подавлено зброєю. Такі інформації подала найновіша закордонна преса. Та виїзду Троцького ці маніфестації все одно не спинили. Могучі правителі вийшли з цілої афери побіжниками. Троцький ніби то не позбавлений високих гідностей, але наслідком недуги все одно усунений від впливу і позбавлений голосу. На нашу думку цей новий інцидент з Троцьким — це тільки початок чогось більшого, в чому Троцький відіграє велику роль навіть проти власної волі. В. М.

Після видачі.

Протест українських послів. — Арештування пос. Ланьцугного.

Соціалістично-народницький „Селянський Сюз“, до якого належать три видані послы: П. Васильчук, С. Козницький і М. Чучмай, за підписом своєї управи оголосив заву. в якій протестує проти відношення союму до справи видачі. Управу українських політичних партій відбули спеціальні засідання, на яких прийнято резолюції з протестом проти поведінки польського союму. Українська Парляментарна Репрезентація оголосить в цих днях з того самого приводу відозву до українського народу. Як нас інформують, Українська Парляментарна Репрезентація має намір звернутися теж з відозвою до європейських парламентів і інших аналогічних установ, щоби відповідно висвітлити поведінку польського союму.

Поки-що нема відомостей в справі арештування виданих українських послів. За те четвертого виданого посла Ст. Ланьцугного арештовано вночі дня 19. ц. м. (год. 2-45) в його приватному помешканні у Варшаві при вул. Пулаській ч. 10. До 1-ої год. вночі пос. Ланьцугні перебував у соймовому будинку. Опісля в товаристві 7-ох послів удався до свого помешкання. За ним поступали дефензивники. Скоро тільки пос. Ланьцугні почав приготуватися до снання, з'явився поціційний комісар Сухенек в товаристві двох агентів і ув'язнив пос. Ланьцугного, який зложив при тій нагоді заяву, що арештування його є насиллям, проти якого протестує.

В крйтому автомобілі відвезено пос. Ланьцугного до команди поліції, звідки має бути перевезений до в'язниці в Перемишлі.

„Свято“ дефензивників.

В зв'язку з видачею польським соймом в прокураторські руки трьох українських послів і одного комуністичного (пос. Ст. Ланьцугного) розпочалося „свято“ дефензивників. Вони „патрулювали“ під соймом і шніряли по вулицях, улажуючи нагінку за виданими посьлами. З цього приводу соймові клуби: Український, Білоруський, Незалежної Хлопської Партії і Комуністичний внесли 19. ц. м. інтерпеляцію до міністрів внутрішніх справ і справедливості „в справі нечуваних і ніде в Європі непрактичаних ловів на послів“.

Ці лови є дальшим продовженням тієї ганьби, якої висловом є польська соймова більшість, а це спонукує нас в цілості привести текст інтерпеляції:

Дня 18. грудня після памятного соймового засідання, на якому польська реакційна соймова більшість — на підкладі класово-націоналістичних мотивів — видала Гуртом трьох незалежницьких українських послів і одного посла-комуніста, дефензива, осмілена тією нечуваною ухвалою, обсадила всі виходи зі сойму тісною (сілою) своїх шпіліів і агентів. Ті шпілії ані на крок не відступали послів підписаних угрупувань, що біля 12 години ночі спільно покинули соймовий будинок. Серед тієї групи находилося і 4 видані послы.

Добавуючи в тій поведінці вже явний глум з незайманості і взагалі посольської свободи, підписані висловлюють глибоке і незломне переконання, що робітничі й селянські маси усієї польської держави витягнуть належні науки з тих постійно уділюваних їм лекцій правості, демократії і пошанування законів.

Одночасно підписані запитують панів міністрів справедливості і внутрішніх справ чи справді за їх відомостю і з їх розпорядку уладжено описані шпіліівсько-поліційні лови вночі з 18 на 19 грудня на опозиційних послів під соймом Річпосполитої?

ОСТАННІ ВІСТІ.

Тугут про положення на „кресах“.

Мін. Тугут у інтерв'ю з одним із жидівських журналістів м. н. зазначив, що передусім маєється полагати автономні справи і земельне питання при допомозі оснування аг-

парного банку, який купував би землю для парцеляції. Кресова рада не буде ніяким урядом, а інституцією інформаційно-дискусійного характеру. До ради вийдуть окраїнні послы і місцеві сусп. діячі. Спец. урядовець для окраїнних справ відіграватиме теж роль інформатора. На запит чи мін. Т. інтерв'ював у справі видачі трьох українських послів згідно з заявою зложеною в адм. комісії про свободу слова, Т. відповів, що ніщо не робив у цій справі. Що послів видано того самого дня, коли виголошено комісійну промову, то воно вже так зложилось. Дальше справа залежить лише від суду. Та це не значить, начеб послів мали арештувати. То може статися лише на основі постанови суд. властей. Про введення виїмкового стану на окраїнах не може бути покищо й мови, тимбільше, що проти цього заявили всі поважніші польські кресові організації. Лише з Волині наспіло кілька телеграм від жіночих організацій з домаганням введення виїмкового стану.

НОВИНКИ.

— Почтові складання розсилаємо з нинішнім числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відклавати передплату тому, що маніпуляція почтова тріває тепер доволі довго. Просимо думати зараз вислати гроші, щоби не було перебоїв у висилці часопису Передплата на місяць січень 4-20 зол.

— Конфіскація. Попереднє (283) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за п'ять місяців вступної статті п. з. „Стога віддати і захопити“.

— Випрацюють. Бувший польський міністер торгівлі і промислу перебуває від кількох днів у Лондоні, де має наважати переговори з англійськими нафтовими фірмами в справі пролажі 10.000 моргів нафтових теренів галицького Підкарпаття.

— Відома атентату на Войцеховського. В петинію рано зарячено на розі вулиці Коперника і Манійської площі льохальну візю в справі атентату на Войцеховського. Підчас візі окружено місце атентату кодономі поліції, що викликало самозрозумілу сензацію.

— Різдяні фєрїї. Різдяні фєрїї в державних школах з українською викладовою мовою тріватимуть від 4. до 20 січня.

— Доразовий суд в Слонімі. Дня 19. ц. м. закінчилась перед доразовим судом в Слонімі розправа проти 20 людей, обвинувачених в нападі на поїзд під Лісною. П'ятьох обвинувачених засуджено на смерть, чотирьох на безвечірнєву, тяжку тюрем, справу трьох віддано звичайному суду, а шесту звільнено від вини і кари. В день присуду розведено в Слонімі живі комуністичну агітацію. Розкинуто сотки проклаї, які закликали відбити обвинувачених. З той нагоди арештовано ряд осіб.

— Самосуд. В ескадроні прибічної сторожі польського президента вийшли на днх на яву численні краліжкі військових річей. Підозріння в крадєжах впало на уладу Стемлевського, над яким піла ескадрона перевела страшний самосуд. Непізнаного від побовів Стемлевського завезено до шпиталю, де він небаром потім умер від затроєння крові. На сповіді визнав нещасний улад, що він невинний.

— Крах банку. На днх звинено варшавську філію Польського Комерційного банку, на якій м'єше спровадилося електро-механічне підприємство.

— Конгрес праціючої інтелігенції. В днх 3, 4 і 5. січня 1925 р. відбується в Парижі конгрес праціючої інтелігенції.

— Нове призначення царських палат. Рада народних комісарів СРСР. рішила звинити музеї і царські палати в Лівалі, перемінюючи їх на санаторії для селян.

— Засуд на Гармана і Гранса. Дня 19. грудня закінчився в Ганновері процес проти Гармана, якого за 24 доказані убийства засуджено на смерть. Гранса за захохоту в одному випадку до убийства засуджено на смерть, а за співучаст в другому випадку на 12 літ тяжкої тюрми. В останній своїй промові Гарман відкликав багато закидів під адресою Гранса. Перед лікарем психіатом заявив Гарман, що хоче, щоби на його могилі станув памятник з написом: „Тут лежить найбільший злочинець світа Гарман...“

— Монархістичні млюпоті Мадярошци. Англійські часописи повідомляють, що начальнік мадьярської держави Горт підготував акцію, яка мала би позбавити архикнязя Оттона Габсбургського права династичної сукцесії. Часописи зазначають, що Мадярощина є найбільш монархістичною державою з необсадження престолу дає привід до далекіх і дурних непорозумінь.

— Затоплення корабля. Японський шкільний корабель „Квано Мару“ затонув, при чому згинуло 107 осіб.

— Неволя єврейських жидів. Бука-

рештенські часописи доносять, що румунський уряд задумує в найближчі днх виселити око-о 700.000 жидів, яких побут в Румунії, по думці „Сігуранції“ є небажаний. Цей проект торкається перш за все жидівських емігрантів з Росії.

В справі шкільних святкових фєрїї.

Митрополітний Ординаріят повідомляє отсам Хв. Дирекції середніх шкіль з українською викладовою мовою, що з нагоди святкових фєрїї узискав від шкільної Кураторії звільнення шкільної молоді від науки на дні 16, 17 і 20 січня, так що шкільна наука розпочнеться по святах 21. січня 1925. Відповідний розпорядок шкільної влади надіде до Хв. Дирекції в найближчих днх.

1-1

Відгомін атентату на львівську порохівню.

(Зі судової салі.)

По прочитанню зізнань Дітріха, в третім дні розправи, вислухано опії військового звання сотника Бєлєцького, який говорив про важність військових документів, які пропали з канцелярії 39. полку піхоти в Яворській. По прочитанню урядових свідонів обох обвинувачених, трибунал поставив лаві присяжних суддів чотири питання: три з них відносяться до Яворської, четверте до Бєбера.

Перше питання головне звучить: Чи обв. Яворська винувата, що в 1923—24 рр., приймаючи діяльну участь в тайній, комуністичній організації, своєю діяльністю прямувала до зміни уряду, неспочкоїв і домашньої війни? Друге питання додаткове: „Чи обв. Яворська приймала в повишому підприємстві дальшу участь?“ Третє питання, головне: „Чи обв. Яворська винувата, шов в 1923-24 рр. роздідувала спрору уладження військової оборони держави з метою улітати тих відомостей чужій державі?“ Четверте, головне питання звучить: „Чи обв. Бєбер винуватий, що в 1923-24 рр. громадянськ вибухові матеріяли, щоби в той спосіб облегчити доканання злочину другим?“ На внесення оборонця обв. Бєбера рішє трибунал допустити додаткове питання відносно Бєбера, про недопозволене переховування вибухових матеріялів. По постановленню питань відложено розправу до п'ятниці.

Першим промовляв прокуратор і ртєлер, який в своїй двогодинній промові старався переконати лаву суддів присяжних у вині обох обвинувачених, при чому з особливою якістю підчеркує „инізм“, в яким обв. Яворська відкликала свої зізнання в слідстві. На думку прокуратора, який не можучи заперечувати реальність доказів ані свідків, зізнання розстріляного Дітріха є вистарчаючим доказом. Прокуратор думає, що чоловік, який стояв в обличчю смерті, повинен був говорити правду.

По короткій павзі промовив оборонець обв. Яворської, д-р Шєвчук. Оборонець заявляє на початку, що відкидаючи метод краснорічливих блисків, і роблення настороїв, хоче переконати суддів присяжних в невинності своєї клієнтки. Протягом своїх довгих виводів, збиває оборонець одну точку акту обвинувачення за другою яки чому має пояснення читати, для чого Дітріх, якому прокуратор встроїмив бємб в руки, станувши в обличчю доразового суду, говорив неправду. Він говорив неправду і „сипав“ не тільки Яворську. Заявляючи його зізнаннями, арештувала поліція тисячі людей з всіх їх випущено відтак на волю. Дітріх думав, що поширєнням розправи на шийний ряд людей він зможе ухилитися від доразового суду і станути перед звичайним. Це йому не вдалося і він впав під стінокю Бригідки. Яворська це жертва божєвільної любови до чоловіка, якого своїм призначенням ратувала від розстрілу. На лаві обвинувачених сіла вона не тому, що вона займалася шпіонажею і шпирала комуністичну літературу а тому, що вона є жінкою чоловіка, котрий те все робив.

Оборонець д-р Шєвчук, кінчаючи свої виводи, де жадав від лави присяжних суддів рішучого заперечення усіх питань поставлених у відношенні до обв. Яворської. В слід за ним промовляв оборонець Бєбера д-р Кібіц, якого оборона нашла основою в виводах його пєнедбєсїдника. По короткому резюме прєдсїдника рад. Дукєта, судді присяжні пішли на нараду. По шісторогодинній дискусії оголошено висліл нарад. Перше головне питання у відношенні до обв. Яворської, в напрямі безпосередньої співучасті в злочині державної зради, заперечили присяжні судді 12 голосами; за те потвердили два другі питання в напрямі дальшої участі в злочині державної зради і шпіонажі. Питання в напрямі злочину з династичного закону у відношенні до обв. Бєбера, заперечили судді присяжні 12 голосами, за те потвердили стількж голосами питання в напрямі проступку недопозволеного переховування вибухових матеріялів.

Супроти цього трибунал засудив Яворську на 7 літ тюрми, а Бєбера на 5 місяців арешту, сконсумованих слідчою тюрмою. Бєбер вийшов сейчас на волю, оборонець Яворської зголосив зажадання неважності.

На свята! — Знана зі своїх добрих виробів парова фабрика цукорків і помадок — На свята!

„ФОРТУНА НОВА“

У Львові, Кордецького 23. Склеп: Руска 1.

давніше: Фортунка.

порукає П. Т. Відборця свої цукорки і помадки, а з окрема ГАРНІ ОНРАСИ НА ЯЛИНКУ.

В справі претенсій до канад. уряду.

Адв. д-р Окуневський з Городенки переслав нам до використання письмо, одержане від польського генерального консуляту в Монтреалі. В інтересі наших емігрантів, інтерюваних під час війни в Канаді, які повірили були дохідності своїх належностей від канадського уряду Бюрові Гендерса в Канаді, оголошуємо це письмо в цілості:

Конзулят генеральний Річчосполитої Польської в Монтреалі, Монтреаль, дня 8. листопада 1924, ч. 8926-1000-24. До пана д-ра Теофіля Окуневського, адвоката, Городенка, воєв. станиславівська. В слід попередніх письм Конзулят генеральний завідомило відлично, що на кілька днів перед реченням карної розправи проти Гендерса місцеві протестантські пастори, бажаючи ратувати Гендерса, який теж є пастором, запропонували зложити певну суму на покриття хоч би частини претенсій проти Гендерса під умовою відступлення від карного постулювання проти нього. А що запропонована ними сума рівнялася, після поточення з неї конзулярних належностей, понад 25 при. суми оголошених в Конзуляті генеральним претенсій, Конзулят генеральний уважав акцанним згодитися на прийняття тої суми і відступити від карного постулювання проти Гендерса що-то сум в Конзуляті Генеральним до дня тої угоди оголошених.

Міродайним для повзяття тієї постанови був факт, що Гендерс не мав ніякого маєтку і в разі неприйняття тієї оферти найправдоподібніше не удалось би добути жадних грошей на заспокоєння претенсій вірників, а головною метою акції Конзуляту генерального проти Гендерса було заспокоєння хоч би частини претенсій польських горожан, оголошених в Конзуляті генеральним проти Гендерса. У висліді тієї угоди Конзулят генеральний одержав квоту 1441.00 дол. З тієї квоти поточеного порар конзулярного адвоката, що зі зворотом його видатків в тій справі виносить 144.10 дол., та конзулярну таксу в квоті 25.94 дол. Остата до розділу між вірників Гендерса квота 1270.96 дол. А що сума претенсій проти Гендерса, оголошених в Конзуляті генеральним, винесла 4,328.55 дол., то кожний віритель одержує квоту, що рівняється 29.36 при. його претенсії. А що сума претенсій, оголошених за Вашим посередництвом винесла 1081.16 дол., припадає до виплати (в цілі заспокоєння їх претенсій) квота 317.43 дол. А саме одержують:

- а) Іван Бочко зі Стопчатова, пов. Пензенський, 23.94 дол.
- б) Микита Борян з Півовщини, пов. Сокаль, 26.89 дол.
- в) Спіридон Чайковський з Олієвої, пов. Городенка, 21.41 дол.
- г) Василь Глушка з Бошир, пов. Копичинський, 24.79 дол.
- д) Дмитро Глинський Андрія з Корнева, пов. Городенка, 3.34 дол.
- е) Адольф Гросс з Роздолу, пов. Жидачів, 9.90 дол.
- ж) Марко Гушуль з Рожнова, пов. Снятин, 2.65 дол.
- з) Грицько Гула з Наконечного, пов. Яворів, 25.64 дол.
- и) Павло Грушкевич з Куровиць, пов. Перемишльський, 10.33 дол.
- к) Дмитро Кравець з Печарної, пов. Зацішків, 3.75 дол.
- л) Іван Косталюк з Стрільча, пов. Городенка, 2.86 дол.
- м) Степан Кульматський зі Зборова, пов. Зборів, 7.56 дол.
- н) Василь Костешків з Озірної, пов. Зборів, 4.11 дол.
- о) Проць Марчук з Вербовець, пов. Городенка, 13.61 дол.
- п) Василь Нагіняк з Торшівни, пов. Городенка, 16.12 дол.
- р) Іван Остафійчук Михайла з Вербовець, пов. Городенка, 29.46 дол.
- с) Максим Паровак з Чернелиці, пов. Городенка, 25.81 дол.
- т) Іван Пачмарчук з Кунисовець, пов. Городенка, 28.06 дол.
- у) Андрій Пугач з Невоселиці, пов. Снятин, 5.94 дол.
- ф) Микола Стефанюк з Торговиці, пов. Городенка, 16.08 дол.
- х) Петро Самець з Глешави, пов. Тереховля, 11.9 дол.
- ц) Дмитро Затинчук з Новоселиці, пов. Снятин, 3.89 дол.

В цім виказі бракує Олексія Гарбарука, якого належність вислано йому безпосередно, бо він мешкає тепер в Канаді. Квоту 317.43 дол. рівночасно предкладається Міністерству Справ Заграничних в цілі й поручення, Конзулят Генеральний: Странський в. р. — Д-р Окуневський є тої думки, щоби цих 29.36 при. приймили покриттям селяне на цілковите заспокоєння, бо ставати до процесу з особою в Канаді, що не має ніякого маєтку, не випадає. Через те написав д-р Окуневський до посольства у Варшаві, щоби згадані 317 дол. 43 цт. прислано йому до розділу поміж селян, після чого наступить висилка всім інтерес ваним.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Неопіля Танячківський сирота по о. Данилі Танячківському, бувшому парохві в селі Закмарі, а сестра бл. п. д-ра Костя Танячківського, прохання о грошеву допомогу. Зараз Неопіля Танячківський є хвора на ривку і не може заробити собі на прожиток. Адреса: Неопіля Танячківський, Львів XV, Богданівка ч. 1. 2-3

Пригада. Загальні Збори Жіночої Спідки промислових „Труд“, кооп. з обм. пор. Львів, Ринок ч. 39, відбудуться дня 26. грудня 1924 о год. 4. попол. з денним порядком (оголошеним в Госп. кооп. Часописі з дня 1. грудня 1924. 1057 1-2

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЄТЬСЯ БОНА-ФРЕБЛЯНКА, Українка до 4-х дітей (10, 8, 6 і 3 років) добра патрістка, поважна і спокійна, лагідної вдачі, музикальна, володіюча німецькою мовою, зі скроменним виногами до семи кетерин. лікаря на Потаншніні. Відписи свідомств та рекомендацій, як також життєві і умови винагородження прохання надіслати до Алм. „О-а-фреблянка“. 1013 3-3

ПОЛУБОТКО — мішаний хор з фол. слова Шевченка, „узяка Безкоготай“. По набуття в книгарнях. 1050 1-2

Д-Р ПРАВ обізнани із справами скаргою та добрий організатор прийме посаду конспієнта в канцелярії адв. або в більшій українській інституції. Листи на адресу: Krawczyk dla Rud. Kraków 1. Ksieg. pocztowe. 1052 1-3

ВСЮДИ знала фрма „Ілліяда“ в Львові, вул. Сташівка 8, вкляває копії оновані Міністерством. ВР. і О. П. тримісячні курси крою і шиття, жіночих суконь з дня 1. січня 1925. 06 1-8

ВЖЕ появилися Українська Кантійка: коняди, шедівки, вертепні обходи. Замовлення слати: Соневицький, Львів, вул. Замарстинівська 40. 1053 1-3

ОГОЛОШЕННЯ.

По починченню довших спеціальних радіологічних студій у Львові і Відні приновлюю поглядинах хорих пересвітлювання лучами Рентгена

Д-р ФЕЛІКС ГАН

спеціаліст недуг, легень, серця і жовудка
Львів, вул. Городецька 46. Тел. 834.
970 3-3

АДВОКАТ

Д-р Роман Слюзар

відкрив канцелярію

в МИКУЛИНЦЯХ

в домі д-ра Бродзінського коло Суду.
1004 3-3

КІЛЬКАДЕСЯТ МОРГОВЕ ГОСПОДАРСТВО

з мешкальним домом і економічним будинками, положене в Грабівні пов. Богородчан нагайно до виаренування. Ближні інформації подає канцелярія Тел. 1051 „Просвіта“. Ринок ч. 10, ІІ. пов. 1-3

Надзвичайні Загальні Збори

Товариства „Сирітський Захист“ в Перемишлі відбудуться ві второк дня 30. грудня 1924. у власнім льокалі товариства вул. Снігурського ч. 12, о год. 7 вечером з слідуочим порядком дня:

- 1) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів, 2) Звіт уступаючого Виділу за р. 1924, 3) Звіт контрольної комісії і уделення абсолютної уступаючому Виділові, 4) Вибір Виділу після ново-затвердженого статуту, 5) Внески і запити.

На случай несприятливості відповідного числа членів, вибраних статуту, відбудуться Загальні Збори того самого дня і в тім самім льокалі о год. 8. вечером. 1049 1-1 Види.

НОВІСТЬ!

Щедрівка „ДЗВОНИ“

на мішаний хор піна 1.00 зол. — на жіночий оркестр з іншими піснями 1.20 зол.
Головний склад: Українська Книгарня Станиславів, вул. Собесного ч. 20.
1055 1-3

КОЛЬОНІАЛЬНА ГУРТІВНЯ С. А.

Львів, вул. Клементини Таньської 3 біля готелю Жоржя.

порукає на свята: м'ґдали, родзинки, каліфорнійські сливки, печеня, мармеляду і т. п. 2-2

Ширіть наш часопис!

!!! Присилайте передплату !!!

СТАРШИЙ кандидат чот. п. з правом субт. глїї глядає посади. Зголошення під О. Ж. до Адміністрації. 1023 2-2

ВДОВА по учтелю пошукує посади закладом поміється на всім. Уряд парохівський Б-а, Ботейя 1032 3-3

ВІЛІЯ 10 кмнот стайня, гараж, великий сад, в околиці стрийського гарку до продаж. Відомість А-сника 4. склеп. 1042 2-3

ІХТІОМЕНТОЛЬ

знає від двайцять літ яно знамените

НАТИРАННЯ

ПРОТИ

РЕВМАТИЗМУ, НЕРВОБОЛІВ

І Т. П.

ЗНОВА ВСЮДИ ДО НАБУТТЯ

Висилаючий склад

АТИКА ШИМОНА ЕДЕЛЬМАНА

САМБІР.

778 а)

6-10

Новість!!

Найкращий даюнок для молоді!!

ВАКАЦІЇ НАД МОРЕМ

Оповідання
Ціна 2 зол.

1024 3-4

Г. Гаєрштедт — К. Малицька.

Замовляти в Книгарні УПТ. Львів, Руська 3.

МАШИНИ ДО ШИТТЯ МАШИНИ ДО ПИСАННЯ

Виплади і складові часті до них

БЮРОВІ УЛАДЖЕННЯ

ПОРУКАЄ 1054 1-1

КОСМОС' ПРОГОБИЧ

Стрийська 11а. Тел. 86.

НА СПЛАТИ НА СПЛАТИ

ДАНСІНІ ДОМА!

ПЕРЕД СВАТАМИ І КАРНАВАТОМ повинні всі ЗАОСМОТРИТИСЯ

В ГРАМОФОН

СВІТОВОЇ МАРКИ

His Masters Voice

Голос свого пана

„Голос свого пана“ або „пишучий ангел“

His Master's Voice

Голос свого пана

виконуючий найактуальніші і найулюбленіші музичні новости

Грамофон тої найновішої конструкції з надзвичайно тривалими плитами (Система радіо з мікрофоновою підкладкою), першорядними знавцями і цілим світом признаний найдоскональшим, — посідає вірцеву і виразну репродукцію, цілком вільну від шумів, є зараз найдешевшим і найліпшим інструментом музично-вокальним і приносить всім:

- Заохоту до товариського життя.
- Уприємнення гобуту дома.
- Ріжноманітність родинного життя.
- Можність забави і танцю.
- Найдешевша користь з опери.

- Замилування музики.
- Образовання музичного смаку.
- Розкіш вислухання концертів.
- Перегляд новочасної музики.
- Цілковитий заник нудьги.

1058 1-3

The Gramophone Co. Ltd. London. — Генеральний представник на Польщу.

КРАКІВ

Йосиф ВЕКСПЕР

Львів

Фльоріяньська 25, тел. 1241. Сикстуська 2, тел. 124.

Демонструється без прикусу купки. Поручення для купки виконуються лише в Кракові.

Л-У-В-І-Ч-О-К-ВЕЛИКИЙ
Софія Дзедзика
Чернихів

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в іграю 4.20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к., Руму-
нії 150 лей, Болгарії 7.50
зл., Австрії 7.50 зл. Зміна
адреси 1 зол.В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Поліцейські доноси.

Письмо прокуратора в справі видачі українських послів?

„Варшавянка“ (ч. 54 з 21. ц. м.) друкує письмо прокуратора окружного суду в Рівному (з осідком в Луцьку) до польського сойму в справі видачі трьох українських послів: П. Васильчука, С. Козицького і М. Чучмаї. Це письмо, зладжене на основі доносів кресової поліції, є таке характеристичне і так „льбгично“ та „стенографічно“ уложене, що варто з ним познайомити наших читачів.

Огже на вічу в Почаєві, яке відбулося 26. серпня 1924 пос. П. Васильчук ніби то говорив між иншим:

„Польський уряд переслідує український народ, якнайенергійніше поширює польську колонізацію і осадництво на українських землях, не дозволяє отворити українських шкіл і замикає церкви. На Холмщині уряд замкнув 250 церков, перемінивши їх на костьоли.

Ріжними способами уряд змушує український народ приймати римо-католицьку віру. Польські тюрми переповнені Українцями. Осадники то воші на українським тілі, які український народ — повинен стрясти зі себе. Українське населення старалося шукати компромісів з польським урядом, та всі компроміси завели, супроти чого тепер нічого не лишається, як тільки боротьба і боротьба, бо конституція є лише на папері. Польський уряд господарить на кредит, ніде не хотять платити податків, тільки платять їх на Волині. Та прийде ще хвиля, що ми Українці, будемо звідсіля, з волинських українських земель виганяти Поляків і польські влади і осадників, так — як українські селяне в Росії (?!), прогнали буржуазію...”

Пос. С. Козицький ніби то говорив:

„...Поляки безправно зайняли наші українські землі на Волині, на яких тільки ми маємо робити, що нам подобається, бо ми є у себе в хаті, а Поляки повинні мовчати. Осадництво могло би мати місце за Люблином і на землях над Вислою. Волинська земля, що ніколи не була територіально польською, стогне тепер ще спільно з нами під ярмом наїздників Поляків. Однак польський кнут, польські кріси і те польське ярмо не здавить в українським народі жадли боротьби за здобуття вільної України, щоби на ній могли управляти собою самі Українці, а не прибуду-наїздники, що не шанують ані церкви, ані свободи слова, ані конституції, що остає тільки на папері...”

Зновуж пос. М. Чучмаї ніби то говорив:

„...Хоч український народ хоче жити в згоді з польським населенням, то однак через гноблення і муки польської влади, влади заволок і наїздників, ратуючи себе, є примушений приступити до різни і підпалів Поляків. Польські урядники то злодії, а поліція (і тут вказав на присутніх поліцаїв) — то злодії, що обдирають (obdzierają) український народ. Польські влади і їх представники тут, на наших українських землях, є тільки напливовим елементом і ще прийде хвиля, коли виріжемо всіх, попалимо всі маєтки, а решта сама повтікає. Осад-

Ф. Ф.

Пр. 1070/24. В Імені Річипосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної, Прокураторії, що зміст часопису „Діло“ ч. 275 (10.368) з дня 11. XII. 1924 р. в статті під заголовком: 1) „Культурна Азбука“, уступ між словами: він своїм походженням Жиді а Гайне Ганс Еверс, 2) Титул статті зачинаючої від слів: хлібороби вилазять з кертичних нор враз, 1) ужитий там вислів між словами: а) видавання а газетні, б) польські органи а як „Рідний Край“, ц) чесний гурток а пригляньмося тепер, д) член в селі а ячійки г) уступ між словами не було жадного печерничого свиста а ці поклички не пішли на марне, 3) речення між словами провітатиме доношництво а хлібоїди будуть здобувати, 4) уступ між словами перетворюються в українську народню партію а в Коломиї ігнорує навіть, 5) вислів між сло-

вами а „Нове Діло“ а як з усього видно а також, б) він веде політику а недостатку похвал і б) уступ по словах як позникали його попередники аж до кінця містять в собі ество провини з § 302 зак. кар. узнав доконану в дни 10. XII. 1924 р., конфіскацію за вправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 п. кар. заборону дальшого розширювання того друкованого псьма. Заразом видав наказ віддільному редакторови тої часописи, щоби не рішенія помістива безплатно, в найбільшій числі і то на першій сторони. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. н. д. № 6 ex 1863, а іменозасудження за переступство на гривню до 400 з. н. — Львів дня 12. грудня 1924.

(Підпис — секретар).

випити то чипак на здоров'ї тілі, треба стрясти його, к воші. Холмшину, ту нашу українську землю, безправно зайняли Поляки і правлять нею, як наїзники і лупи."

А коли хтось з присутніх на вічу крикнув їм (себ-то послам): "до Большевії", то олержав відповідь від одного з послів (котрого? Ред.): "Підемо до Большевії, але і землю заберемо зі собою".

Всі ці поліційні еляборати та їх аміст можуть посвідчити: 1) Мечислав Ольшевський, 2) Яніна Ольшевська, 3) Вацлав Туровіч, 4) Феліція Яношевська, 5) Марія Вичковська, 6) Александр Шевчик, 7) Юзеф Котлярж і 8) Францішек Козарж, зам. з Почаєві, кременецького повіту.

Своїми промовами згадані послі допустилися переступств з арт. 129, ч. 1. поз. 2, 3 і 6, 154 ч. 2. і 263, ч. 1. поз. 1. карного кодексу.

Супроти того прокуратор домагається видачі послів П. Васильчука, С. Козницького і М. Чучмая.

Гріхи „обеднюючої“ політики.

Альзатсько-льотаринський конфлікт.

демонстрація послів. — чи ворожнеча з Францією? — Бажання центрального уряду. — релігійний момент. — неприємне порівняння.

Минулого тижня трапився в французькій політиці малий інцидент, який дає нагоду до міркувань на тему величчя ріжкоманітних клептиків держави в однопліний організм всупереч її ріжним місцевим інтересам. У Франції існує окрема державна комісія, що радить над справами свіжоприєднаних провінцій. Олінають послів з Альзатії та Льотарингії, які були членами цієї комісії, склали демонстраційно свої мандати. Притокою до цього їх виступу було рішення цієї комісії, згідне з наміром уряду: що-би функції генерального комісаріату у Штрасбурзі розділити між дотичні органи центральної париської влади.

Згаданих 11 послів поставило в дискусію над цим офіційним проектом цілу низку поправок, але всі

лосування й голосували проти видачі.

З оголошенням вислугу голосування у со мній салі настав небувалый крик і гамір. Українські й білоруські послі співали свої над очачі пісні, правлячі старались заглушити їх буючи об пильніти, стукаючи ногами та вигукуючи на адресу українських послів всякі образливі назви. Маршак виключив з 3-ох засідань посла С. Підгірського, але співи й галас не втихали. Прервано засідання на 5 хвилин; українські й білоруські послі й послі з групи Вєсвудського (сепаратисти з „ризалеція“) зібались у буфеті, співаючи даліше національні пісні.

З початком давших нават пос. Барлікі (ППС) проголосив внесення перервати засідання на знак протесту проти видачі українських послів. Внесення упало. Тоді ППС проголосив з'єзження на реасумію постанови про видачу.

Спільного дня (я п'ятниці) прийшло на чергу за ат оце внесення ППС на реасумію попередньої постанови. Пос. Барлікі протестував проти того, що би сойм видавав своїх послів на підставі одних фальшивих доказів поліції. Проголошено Барлікіного товаришів з лівого боку опрески, а з правого стуки й крики. Галас в салі зм'ягчався. При голосуванні група Хієно-Таста й НІР, підтримали попереднє рішення про видачу і таким роєм три українські послі є видачі судові.

Як повідомлялось вже в телеграмах, вони будуть відповідати з вільної стони.

ці поправки впади. Найбільше вразило послів те, що їх проект про окремішний перажавний підсекретаріат для альзатсько-льотаринських сплав зазнав такої самої невдачі.

Для лютей посторонніх, що чули на протязі всієї війни про спільність культурних та національних інтересів Франції та альзатсько-льотаринських земель загарабаних Німеччиною — такі факти давали би підставу знову до висновків про існуючу ворожнечу свіжовідобраних провінцій супроти Франції. Взаємини цих провінцій з Францією не є ні зовсім дружні ні зовсім ворожі. Але вони не є зразкові. Півстоліття німецького панування залишило чималі сліди у психології населення країни, за яку велась така завзята війна. Населення звикло до деяких форм життя та втворювало у боротьбі з давніми супільними умовами світогляд, який не легко покривається з ідеалами нинішнього політичного духа у Франції.

Природно, що Франція відобраши належні їй землі, хотіла би, яко мога швидше, втворити між Парижем і ними якнайтісніший контакт для безпосередніх впливів, з метою затерти раз назавсиди ті межі, що ще недавній боліли кожного Француза на географічній карті. Та виходить, що політичні засоби уряду випереджують ті необхідні нитки взаємини, які зціплює поволі спільна культура. Населення Альзатії та Льотарингії має свої інтереси, які висловлюються у правах самоврядування, а має також свою ідеологію.

До цього треба ще додати досить давне становище 24 послів, які, репрезентують Альзатію та Льотарингію у французькому парламенті, 21 з них належить до опозиції, 2 до лівого блоку, а 1 до комуністів. У комісії для справ Альз.-Льотарингії становища уряду боронить соціаліст Вейль, який не годиться з рештою своїх товаришів католиків. Факт, що цю країну представляє стільки католиків, розяснюється історією її боротьби з бувшою німецькою владою. Релігійна окремішність ставала найкращим засобом для зміцнення національної свідомості. Національно-

політичні організації стратили нині свою підставу, але дух, що єднав громадян цієї країни, панує надалі і нині він висловлюється хоча би в опозиції до уряду, який не приважує ніякої ваги до католицької віри мешканців новопр'єднаної провінції. Крім цього недавня заява президента міністрів Ерріо про необхідність повного правного та адміністративного зєднання Альзатії та Льотарингії з Францією вважається загрозою автономічних прав цієї країни.

Ясно, що сам аргумент звернений до них центральним урядом про їх французьку національність є занадто слабий, що би вони забули про своєрідні умовини свого становища. Таких взаємин не рішається самими законами. Альзатія та Льотарингія є дуже цінним прикладом для таких держав як Польща, що задовольняються фразою про спільність культурних інтересів з населенням своєї державної території або про свою вищу культурну місію: нести освіту на свої „окраїни“. Коли навіть відношення Франції до Альзатії та Льотарингії надибує на труднощі при спробах центрального уряду нехтувати природні інтереси новопр'єднаних провінцій, то що й казати про нормальні відносини у випадку, де населення таких земель не має нічого спільного з центральним урядом ні культурно, ні національно, ні з релігійного боку, а ще й не користується правами самоврядування?

Два роди марнотратности.

Промова посла С. Хруцького в польській сойм з дня 17 ого ц. м. у справі Кухарського.

Посол Хруцький від обідав на промову пос. Добжанського, який боронив міністра Кухарського аргументом, буючи-то все лихо державного скарбу лежало в тому, що всі вживали слова „позичка“. Стверджуючи, що польський скарб зазнав шкоди внаслідок о елацій мін. Кухарського, п. Добжанський виправдує його тим, що це було загальне явище і що всі заробляли на державнім скарбі. Витислюючи ви адки ріжного трачання державних грошей, п. Добжанський зараховує туди і кошти на армію Петлюри. На це відповідає пос. Хруцький так: „Чи можна тут казати про марнотратність? Чим була а мія Петлюри? Вона була армією української держави, з якою польська держава заключила умови. До речі: Петлюра додержав цієї умови зі зброєю в руці. А ви? Крім цього армія Петлюри була супроти Польщі союзом між військом. Ті люди, а головню їх провідники, повірили у шляхотність польського народу, у можливість боатського співжиття польського та українського народу, повірили в те, що Поляки шире здійснюють своє гасло: вільні з віль-

Видача українських послів.

Хід соймового засідання.

Після демонстраційної сесії життєвських послів і ухвалення булжетової провізорії (тати лише на 2 місяці а не на три!), сойм приступив до розглянення справи витчі цілого ряду послів судам за їх бунів-те незаконні й протидержавні виступи левом аби словом. Сойм шов не вилав-ти німецького пос. Грєфа та тьох послів ППС. Узємба, Регєра й Жулавського. Потім проти голосів ППС, „лат. меншостей“ і частини „ризалеція“ рішено вилати судові польського комуніста Ляньцвського Ляньцвукі і його парті ні товариші зі спіном „Інтернаціоналу“ покинули салю, поч чому мало не пришло до бійки поміж комуністами й енкаєрами.

Описав посол Мараві („Зв. льотаринської“) мотивував внесення на видачу трьох українських послів: Сєнтія Козницького, Павла Васильчука і Максима Чучмая. (Мотиви вилачі подєємо окремо.) Посол Павло Васильчук виголосив в відповідь велику палку промову, в якій заявив від себе і в імені своїх товаришів готовість терпіти даліше за ідею, в свідомості, що без жертв немає визволення.

ППС, зголосила компромісове внесення передати справу видачі назаних українських послів комісії посольської не тототканости, але при голосуванні 173 головами Хієно-Таста проти 148 сойм ріш-в вилати трьох українських послів польському судові. Жидівські послі, які не брали участі в засіданні, явились до го-

ПРОСІТЕР МЕРІМЕ.

Етрурійська ваза

(3)

— Ви не бачили княгині три пєки тому, — Ви Сен Клер, були тоді в Німеччині — почав Альфонс де Темін з безнадійною холоднокрівністю. — Ви не можете уявити собі, якою вона була тоді: гарна, свіжа як троянда, а передусім жива і весела як метелик. А чи знаєте, хто з поміж її численних звеличників зазнав її ласкавого щастя? Массіні! Найбільший туман поміж людьми, найбільший дурень завернув голову найбільше інтелігентній жінці. Думаєте, що горбатий міг би чогось такого доконати? Отже, вірте мені, треба мати гарну стат, доброго кравця і бути безличним.

Сен-Клер був у захливім положенні. Треба було як стій закинути брехню оповідачеві, але страх перед скомпромітуванням княгині здержав його. Йому безумовно хотілося сказати щось в її користь; але язик йому задеревів. Уста тремтіли з жаху, і він даремно шукав у своїй голові якогось скритого способу, що би викликати опір.

— Як! скрикнув Жіль немов заскочений, пані де Курсі піддалася такому Массіні! Frailty, thy name is woman!

*) Цитат з Шекспірівського „Гамлета“. Мелості-жесте! — тасє ім'я — жінка!

— Це річ така маловажна як опінія жінки! сказав Сен-Клер сухим і згідним тоном. Кожному вільно витирати собі нею губи, що би лише посміятись ї...

Коли він говорив, пригадав собі з жахом одну етрурійську вазу, яку він сто разів бачив на коминку княгині у Парижі. Він знав, що це був дарунок від Массіні по його повероті з Італії; і яка обтяжуюча обставина! Ця ваза була перевезена з Парижа на село. І кожного вечера, беручи від нього китицю цвітів, Матильда клала її в етрурійську вазу.

Слово завмерло на його устах; він не бачив уже більше нічого, лиш це одно і не думав уже більше про ніщо, лиш про це одно: етрурійську вазу!

Гарний доказ! скаже якийсь критик: підозрівати свою любовку для такої дрібниці!

Були ви коли закохані, пане критик?

Темін був у занадто добрім настрою, що би брати за але Сен-Клерові тон, у якім цей промовив. Він відповів з видом легковаження та добродушности:

— Я тільки повторюю те, що казали люде. Ця справа була загально знаною, коли ви були в Німеччині. Зрештою я досить мало знаю паню де Курсі; вже вісімнадцять місяців я не був у неї. Можливо, що це була загальна по-

милка і що Массіні вигадував переді мною. Але повертаючи до того, що нас займає, коли би навіть приклад, який я навів, був неправдивий, я проте маю слушність. Ви всі знаєте найдотепнішу жінку у Франції, ту якої твори...

Двері отворилися і ввійшов Теодор Невіль. Він вертався з Єгипту. Теодор! Так хутко назад? Його засипали питаннями.

— Чи ти привіз правдивий турецький костюм? — питав Темін. — Маєш арабського коня і єгипетського слугу?

— А паша, який це чоловік? питав Жіль. — Коли проголошує себе незалежним? Чи влідв ти, як відрізують голову одним ударом шаблі?

А танечниці-альми? — питав Рокантен. — Жінки в Каїрі гарні? — Виділи ви генерала Л***? — допитувався полковник Божє. — Як зорганізував він армію паші? — Полковник Ц*** дав вам може шаблю для мене?

— А піраміди? а пороги Нілю? а статуя Мемнона? Ібрагім паша? — і т. п.? Усі говорили нараз; Сен Клер думав тільки про етрурійську вазу.

Теодор сів, схрестивши під собою обі ноги, бо цієї звички навчався в Єгипті та не міг позбутися її у Франції, і почав досить швидко, що би не легко було йому перевертати, ось-як:

— Піраміди! чесне слово, це правдивий гумбуг. Вони купні менше високі, ніж би хто думав. Костел у Штрасбургу всього на яких чотири метри низший. Старинності лізуть мені боком. На сам вид гієрогліфа мене охоплює нудота. Така маса подорожуючих займається цими річами! Моєю метою було прослідити духа і звичаї того дивного населення, що кишить на вулицях Александрії та Каїра: яв Турків, Бєдуїнів, Коптів, Феллятів, Моґребінів. Я поробив собі кілька записок у часі, коли був у лазареті. Яка підлість цей лазарет! я думаю, що ви не вірите в зараження, ви всі! Бо я, я курих спокійно мою люльку поміж трома сотками прокажених. Ах, полковнику, ви побачили би там гарну кінноту, добре візджену. Я покажу вам величаву зброю, яку я привіз. Я маю джерід, що був власністю славного Мурад-бєя. Полковнику, я маю для вас ятаган, а для Августа кан джар. Ви побачите мій мечляг, мій бурнус, мій хек. Знаєте, що я вже мало-мало не привіз собі жінок звідтіля. Ібрагім-паша має їх стільки, присланих з Греції, що вони понічому... Але по причині моєї мамі... Я багато балакав з пашею. Це дуже інтелігентна людина, єйбогу! без упереджень. Ви не повірили би, як він розуміється на наших справах. Чесне слово, він найдо-

ними, рівні з різними. Ця віра тих нещасливих синів України була така велика, що вони поливали свою кров і віддавали своє життя за вас, за вашу державу у та вашу перемогу. І ця віра довела їх до дотрів у концетраційних таборах. А ніяк не зможемо, що витрати на лівоглодове утримання цих інтернованих жовнів кваліфікують як про тратення державного гроша. Чи вже пішли в забуття застуги тої української армії, без якої не було б чуда мал Висло-о? Чи вже не беруть на увагу то величезне майло, яке вичаля з собою ця армія і яке дістала польська держава? А вікні: апдія Петлюра була в чавом вичовальних змагань українського народу. А наскільки вона була таким виявом то тм самим є допомогою для кожного Українця, хоча, і підкреслюю не: весь український народ, не виключаючи нашого клубу, осуджує основну її помилку: що вона ввійшла з вами в умови.

Та нині не лише тут кажуть про рогрешення гроша на цю армію, а ще й кидають на її адресу і в бік українського народу наругу: Петлюрська банда. Вражені за своїх братів, яких нині опльовують ті, за яких вони віддавали своє життя, киньмо до них: Покиньте рабський дм своїх союзників і признайтесь до своїх помилок, щоби майбутні покоління українського народу їх не повто яли.

Вертаючись до справи Кухарського пос. Кухвський каже, що слабкий не аргумент боронити обвинуваченого тим, що й інші не є кращі за нього. З цього можна зобити хіба такий висновок, що треба би притягнути до відповідальности всіх, що розрачали гроші державної скарбниці. А що цього уряд зробити не може, то єдиним позитивним результатом справи буде, що український та польський народ дізнається, як на їх рахунок збагачувались фабриканти, торговці, великі землевласники, та чимало приватних осіб. Збагатилась не польська держава, а одинці з маючої класи.

Інтерпеліції українських послів.

1. Сенатор Карпинського та тов. до міністра внутр. справ щодо побиття Ігнатія Либак поліцією в Рівні (на Волині), дн. 8. вересня н. в.

2. Сенатора Карпинського та тов. до міністра внутр. справ щодо побиття мешканців села Милостова, Дятківської громади на Волині: Олексі Корольчука та Степана Шенчука поліцією постерунку в Дятківцях, Рівненського повіту.

3. Посла д-ра Дмитріюка та тов. до міністра внутр. справ щодо незаконного примусово стягненого податку за якеку куратію громадської управи в Олрижні, Дрогобицького повіту, від селянина Дарія Ткачука зі села Радогоше.

4. Інтерпеліція посла В. Козубського та тов. до міністра віроісповілань та освіти щодо зачинеання волинським куратором шкільної округи трьох клас приватної української гімназії у Клементині на Волині.

5. Інтерпеліція українських послів до міністра внутр. справ щодо безправного стягнення вивіски з будинку Т-ва „Промсвіта“ у Габіні.

6. Інтерпеліція українських послів до Міністра внутр. справ щодо заборони державною поліцією села Хлібичин Лісний (коломецького повіту) поставити пам'ятник згинувшим в війні жовнірам, заходом місцевого населення.

кляніше поінформований про відносини у нашій кабінеті. Я зачепив з його розмови чимало цінних відомостей про стан партій у Франції... У цей момент він займається багато статистикою. Він є відповідником усіх наших часописів. А знаєте, що він є завзятим бонапартистом! Говорить тільки про Наполеона. Ах! який великий чоловік цей Бонабардо! говорив він мені. Бонабардо, це так вони називають Бонапарта.

— Джурдіна, це значить Журден (Йордан), промимрив зівсім тихенько Темін.

— Спочатку, — продовжував Теоолоп, Могамед Алі був зі мною дуже здешаним. Ви знаєте, що всі Турки є дуже недовірливі. Він узяв мене за шпона, чорт мене побери! або за єзуита. — Він має страшну відразу до єзівтів. Але по кількох відвідинах він пізнав, що я підкорюю без усяких таємних поручень, хочаби тільки познайомитися зі звичаями та обичаями і з політикою Сходу. Тоді то він розперелався і почав балакати зі мною зі щирого серця. На моїй останній анімації, це була третя, яку він мені уділив, я став на стільки свободним, що сказав йому: „Я не розумію, чому Ваше Величство не зробиться незалежним від Порту?“

— Мій Боже! відповів мені, я того хотів би; але я боюся, що

„Так мовив Заратустра“.

„УГОВОР“ НАСТРОЮ СЕРЕД ПОЛЬСЬКОЇ РАДИКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІ.

У. На нанаї язикових законів.

Зовсім инакше представляється справа на „кресах“ (при чому автор під „кресами“ розуміє Волинь, Поліся і Білорусь). Це край під економічним оглядом нерозвинений, з політично невиробленим і мало культурним населенням, яке у великій більшості складається з аналь-фабетів, а до того є національно неспівоме. В таких умовах говорити про автономію, то значить кидати пусті фрази. Покищо слід вести працю для підготування ґрунту під автономію.

У відношенні до „кресів“ можна йти двома шляхами: або далше тримати населення в темноті й упо-спілженні, віддаючи край в руки нездарних і тупих старостів та поліціантів, а тоді країна станеться раєм для бандитів і большевицьких агітаторів, — або піти шляхом розуміння й сповнювання національних інтересів населення, що вікні (себто в якійсь далекій будучині) доведе до автономії.

Перший шлях вже увінчався наслідками: бандитизмом і ограбленням воеводів. Тепер починається неспівоме вступати на другий. Першим кроком в тому напрямі є язикові закони в адміністрації, самоврядуванні, суді і шкільництві.

Всі ці закони є добрі за винятком деяких нестач закону про шкільництво. Чесно введені в життя, вони можуть бути основою відповідного виховання „кресового“ населення на льояльних горожан польської держави, свідомих своєї національности, своїх прав і обов'язків.

Закон про мову в адміністрації й самоврядуваннях передбачує право горожан звертатися до урядів І. і П. інстанції в східних воевідствах в українській та білоруській мові та в тій мові домагатися відповіді. Українська й білоруська мова може бути мовою нзрад і переписки в самоврядуваннях. Також в суді сторони, свідки й адвокати можуть промовляти по українськи й по білоруськи, можуть складати подання і скарги в українській або білоруській мові, можуть домагатися акту обвинувачення, присудів і т. н. Також нотаріати є обов'язані виготовляти правні акти в матірній мові.

Введення в життя цих законів зміцнить довіру українського й бі-

лоруського населення до судів і урядів, піднесе почуття національної гідности серед населення та примусить польську адміністрацію з більшою пошаною відноситися до населення і його мови.

Не так світло мається справа в шкільництві. Прийняття утравістичного принципу дає широке поле до напущити в напоямі гноблення українського й білоруського шкільництва і може (!) довести до ліквідації вже існуючих шкіл на користь двоязичних. Шкільництво для Українців і Білорусинів то не лише школи, але й огнища власної культури. Учитель Поляк того не зробить. На всякий випадок цей закон є експериментом, якого висліді небавом будуть наглядні.

При всім тім важний є спосіб реалізації тих законів. Бо якщо вони будуть так здійснювані, як це поручив у виконуючій розпорядку про мову в адміністрації й самоврядуванні мін. Гібнер, вимагаючи, щоби кожний громадянин, що вносить подання в рідній мові, доказував, що він є польським горожанином і... Українцем або Білорусиним — то це тільки виставить польську владу на посміховище і дасть новий жир для большевицької агітації.

Тому слід инакше братися до реалізації язикових законів. А саме перш усього слід видати наказ, щоби урядники І. і П. інстанції нпр. на протязі року навчилися української чи білоруської мови. Коли тільки появиться такий розпорядок, то вже це одно викличе сильне й податне враження серед заінтересованого населення. Опісля треба поволі і ступнево приймати до адміністрації і інших державних урядів українську і білоруську інтелігенцію, що дуже зміцнить довіру населення до адміністрації. Очевидно, мусять це бути люди наскільки льояльні, державні патріоти. І певно вони будуть ліпші, як всі ті поліцаї й урядники, яких в довізі адміністраційної кари вислано на „креси“, бож якраз ці покарані або просто прогнані з урядів в корінній Польщі творять більшість польської адміністрації на „кресах“.

Найвища пора завести справжнє самоврядування на „кресах“ без іменування старостами війтів і посадників. Самоврядування мусить бути оперте на тих самих принципах, що і в корінній Польщі, без обмежень місцевого населення. Демократична виборча ординація віддасть самоврядування на „кресах“ в руки не-польського населення, та цього не слід лякатися. Праця в самоврядуваннях всеціло займе українську й білоруську інтелігенцію та виявить зрілість населення до автономії. Розуміється, треба дбати про те, щоби само врядування не стало тереном протидержавної діяльности. Тому „кресова“ адміністрація повинна мати широкі права контролі, право затвердження посадників і припинювання постанов, суперечних з інтересами держави. Бо краща є тверда контролі, ніж викривлене самоврядування. Отсе мінімум мусить бути переведене в ділянці адміністрації, судівництва і самоврядування.

Щож торкається шкільництва, то головну увагу треба звернути на учительські семінарії. Тут повинен бути пригнорований утравістичний експеримент. Двоязычні семінарії є пожадані, але щоби вони дали додатній вислід, то слід їх фактично керму віддати в українські (згл. білоруські) руки. За те не повинно відкривати інших утравістичних шкіл, а з перестроєм вже існуючих українських чи білоруських шкіл на двоязычні слід підоджати, поки не вийдуть учителі з утравістичних семінарій. Існуючі приватні українські і біло-

лоруські школи треба удержувати, а утравістичні заводити там, де того бажано обі сторони, що може траплятися в білоруських повітах. Вікні мусять бути признані свідокства зрілости українських і білоруських приватних шкіл, а перед учнями цих шкіл мусять бути отворені двені всіх високих шкіл в Польщі.

На цьому не кінець. Крім того у виленськїм університеті слід створити катедри білоруської мови, історії і культури в білоруською викладовою мовою, а також окремо Білоруський Педагогічний Інститут. Для Українців треба заснувати в Луцьку або Кременці Вищу Рільничо-Торговельну Академію, присвячуючи в ній особливу увагу кооперації у всіх її формах, кооперації, що так сильно проявляється на Волині. Ця школа може бути утравістична з ви-кладами в українській і польській мові залежно від національности професора. Велику роль відіграла би ця Академія в економічному й культурному розвитку Волині та витворила би українську й польську інтелігенцію, звязану вузлами приязни.

Здійснення цих постулатів на довгі літа заспокоїло би потреби в шкільній ділянці українського й білоруського населення.

Листи з Варшави.

(Від власного кореспондента.)

Знов війна!

Варшава, 18. грудня 1924.

Завдяки заходам деякого з української інтелігенції встановився був на якийсь час мир в православній церкві, що перебуває в межах сучасної Польщі. Собор єпископів, а головне митрополит Діонизій пішов на певні уступки вимогам своєї української пастви та зосібна парламентарній репрезентації, і зкінця серпня розпочався отой, мовляв, перепочинок.

Але не довго він трівав. Митрополит Діонизій явно повертає на старі позиції і утворює новий зикзак у своїй церковній політиці.

Правду кажучи, становище вищого керівництва православної церкви у відношенні польської є незвичайно важке. З одного боку польська влада, з якою він мусить рахуватися, з другого — чорносо-тенні московські кола, до яких рветься власне серце митрополита, а в центрі — міліони української пастви, в якій ніочно росте національна свідомість і разом з нею певні вимоги щодо українзації церкви. Дуже багато треба мудрости і гідности, твердості і такту, щоби в таких умовах провадити церковну справу без ексцесів і зикзаків...

У митрополита Діонизія, на жаль, не вистарчає цих прикмет в потрібній мірі і він, як маятник, хитається в протилежні боки і врешті, нікого стало не задовольняючи, побільшує навкруги себе дорікання, а в церкві розруху.

Тепер розпочинається, якщо моя пам'ять не хибить, четверта антиукраїнська хвиля в настроях і діяльності вищого православного ієрарха Польщі. Роблю цей підрахунок, згадуючи і ті хитання, які виявляв нинішній православний митрополит за часів, коли він керував лишень волинською єпархією.

До того волинського часу міа іншим відносятся по-перше моральна підтримка, яку майбутній митрополит виказав проф. І. Огієнкові при перекладі на українську мову богослужбних книжок, і потім... виступ, разом з Поляками, проти єдиного українського виборчого фронту, проти „16-ки“.

Під цю пору, як ми чули, йде у Варшаві перестрій на нові „сутопанство“, тони лише недавно заснованого церковно-українського органу „Духовна Бесіда“, а на периферії — підлецування до Москви та нищення тої самої україн-

ліберальні часописи, які керують усім у твоїм краю, не піддержать мене, коли одного дня я проголосую самостійність Єгипту. — Це гарний старичок, з гарною білою боролою; не сміється ніколи. Він дав мені знаменитих конфітур; але з усього, що я йому подарував, найбільшу приємність зробила йому колекція костюмів царської сторожі, владжена Шарлетом.

— Чи паша є прихильником романтизму? — спитав Темін.

— Він мало займається літературою; але ви не знаєте, наскільки романтичною є ціла арабська література. Вони мають поета, що називається Мелек Ейатальнефус-Ебн-Есраф, який в останньому часі видав Роздумування, поруч яких Les Méditations Лямартіна видавалися би класичною прозою. Прихавши до Кара, я взяв собі арабського учителя, з яким взявся читати Коран. Хоч я мав лише кілька лекцій, то всетаки мені було досить, щоби зрозуміти величню красу стилю пророка і побачити, наскільки вигадливими є всі наші переклади. Стривайте, хочете побачити арабське письмо? Це слово золотими буквами, це Алла г, значить Бог.

(Продовження буде.)

Переклав з франц. мови Василь Софронів.

зації, що так урочисто була прийнята на останньому почайвському соборі.

Пожежа знялася у Володимирі Волинському з приводу ушанування 90-ої річниці з дня смерті батька новітньої української літератури І. Котляревського.

Настоятель місцевого собора О. Данилевич заявив про порядок національного свята, що Службу божу він у цей день відправити по українськи, але своє слово зламав і щоб погостити місцевим качапом, відправив її по славянськи. Ця некоректність викликала страшенне обурення серед українців, що вперть заповнювали церкву, і утворився дуже неприємний конфлікт.

Щоб заспокоїти людей, виступив настоятель священик Табинський (був професор Кам'янецького університету) відправив панахиду по українськи. Через кілька днів після цього у Володимирі одержав наказ про усунення О. Табинського і двох соборних дяків від виконання своїх обов'язків. О. Табинському ставиться між іншим і провину і те, що він виступав у місцевій "Просвіті" з лекціями (бесідами) на релігійні теми...

От вам і українізація!...

Само собою зрозуміло, що таке брутальне поведіння церковної влади з сумлінними й поважними представниками церковного клиру ще більше загострило настроїв на місцях, і до Варшави явилася делегація з докладним меморіалом на імя митрополита Цюнонізія. Під меморіалом підписалося 649 володимирських громадян.

Делегація разом з послами пп. Козицьким і Назаруком завітала до митрополита і просила його негайно ліквідувати ті, мягко кажучи, чепорозуміння, що утворилися завдяки інтригам Росіян та їхнього прибічника священика Данилевича.

Митрополит поставився до цього прохання дуже стримано, обіцяв лише призначити слідство і взагалі поклав справу, що називається, в довгу скриню... Прийом митрополита зробив на делегатів покривальне враження, вони відіхалися додому дуже схвильовані, і ясно, що розрив, який розпочався у Володимирі швидко не втихомириться.

Та справа не тільки в цьому, не тільки в окремих фактах. Справа в тому, що явно розпочинається — і може на довгий час — поновлення антиукраїнського курсу в церковному житті і що базується це власне на одному і тому самому ґрунті...

Віля стерня церковної політики стоять цілком чужі нам люди...

Поки церковні справи будуть в руках Росіян та Поляків, не можна чекати постійного і тривалого задоволення потреб і вимог православно українського народу в Польщі.

Нагорода за лояльність.

Ще про ласку Б. хієнського міністра у жидівських послів. — Відібрання жидів 30.000 шинкарьських концесій. — Протести й демонстрації жидівських послів і сенаторів.

Ще в попередньому числі ("Діло" ч. 283, "3 польських справ") ми вказували на шинкарьські концесії, як делікатну причину "звільнення" двох третин жидівського топольського клубу з соймової сали засідань до буфету на час голосування над указом Б. хієнського міністра фінансів Кухарського. Не вважаючи на всі протести й застереження сінюїстичних газет, не піддавшись ніякому сумніву, що Кухарський не врятував ані Вігос ані Оконь ані Ільків, а тільки жидівські посли. Відомо, що внутрішні розходження й непорозуміння у жидівському клубі не впливають на зразкову дисциплінованість цього клубу. У таких справах, як рішення голосування над указом присуду над цілою системою правління, репрезентативного м. н. й маршалтин міністрування Кухарського, кожний посольський клуб заздалегідь приймає обов'язуюче рішення. Заяви про "звільнення" підсудності 21 жидівських послів а рішення момент голосування (чи відсутність попередньої декларації представника Жидівського Кола) була теж "випадковою"? — не повіда мабуть навіть

доукарський складач "Хвілі" й інших жидівських газет, що помістили цю заяву.

"Народовий міністр" — пише варшавський "Курєр пор." — на став першим клієнтом польського Державного Трибуналу тільки завдяки членості гурта жидівських послів... Байдуке, які були мотиви прислуги, яку жидівські посли зробили "Зайонз-ові Людов-Народов-ому"? чи не була традиційна плеємінна виразність для фінансових операцій трохи запущених з погляду державних законів, чи може бажання оминати закід, що ось, мовля, Жиди пославили перед суд "народового міністра", так само, як перешкодити міністрові "народового президента"? І часопис стверджує ще раз, що "Зайонзек Людов-Народови прийняв дуже поважне зобов'язання супроти жидівського клубу". Тому, що того самого дня відбулась справа спірного монополію і зв'язаних з нею шинкарьських концесій — було цілком очевидним, що "жидівсько-вистратівне" становище жидівських послів у відношенні до польської армії, було диктоване саме наданням на "вистратівне" ендеків шляхом похоронення проекту ревізії шинкарьських концесій або бойдів відсутності його ад. calendarіа.

І тому як грим з ясного неба впала на жидівських послів вістка, що рада міністрів, на внесення міністра фінансів, рішила на підставі уповноважень прем'єра, отриманих свого часу від службового союму, відібрати концесії на продаж спиртних напівків дотеперішнім їх власникам й передати їх в першу чергу інвалідам польської армії.

Четвертве засідання сойму стало свідком великої демонстрації Жидів. Голова жидівського клубу пос. Райх виголосив гостру промову проти уряду й спеціально проти Вл. Габського, а з лавок жидівських послів чулися оклики "геть!" "руйнуємо екзистенцію!" і т. п.

Посол Райх глибоко згадував обітницю уряду й поодиноким міністрам іти назустріч вимогам жидівських послів і ще певніше ствердив, що кінчалось завжди на обітницях а екстермінаційна, шовіністична й антисемітська робота велась і ведеться урядовими й неурядовими чинниками успішно далі. На знак протесту проти рішення Ради міністрів, яке позбавляло екзистенції 30.000 жидівських родин отже біля 150.000 осіб, жидівські посли грімально покинули соймову салью. Товариші їм іронічні оклики з усіх лавок, зазначили польські посли, від дуба-деції й ендеції починаючи та переєсами вкл. кінчаючи. Слідуючого дня пос. Шаїбер відчитав зі соймової трибуни відозву жидівської парламентарної репрезентації до жид. населення і у сенаті зробив те саме сен. Ротенштайх. Підчас дискусії, яка розгорілась у зв'язку з демонстрацією Жидівського Клубу, представник демократичного й толерантного "Визволення" потішав Жидів, що "Визволення" буде протегувати жидівським інвалідам в їхніх заходах біля отримання шинкарьських концесій.

Жидівські "жидівські" посли на чолі з д-ром Л. Райхом пішли ще одну лекцію для скріплення їх амбіцій "державно-творчого чинника". Займи є потишувати їх, що ця лекція не пошла і не отсяня.

У. С. Р. Р.

Перший Всеукраїнський З'їзд друкарів.

В Харкові почався в останніх днях першої декади грудня Всеукраїнський З'їзд друкарів. Це перший друкарський З'їзд на Україні. З реферату уповноваженого центрального комітету Спілки друкарів Голенишова довідуємося, що Спілка друкарів нараховувала в 1920 р. 5.800 членів, в 1921 р. 6.700 членів, в 1922 р. 8.000 членів, в 1923 р. 10.270 членів, а 1. жовтня 1924 р. спілка нараховувала вже 11.744 членів. З реферату голови центрального комітету Спілки Леобішева довідуємося, що в 1923 р. між членами Спілки було тільки 14% комуністів, а в цьому 1924 р. є їх вже 16%. Спілка друкарів цілого радянського Союзу розвивалась так: 1. січня 1922 р. було в ній 56.880 членів, а 1. жовтня 1924 р. 85.720 членів. Число членів збільшилося на 50%. Національний склад членів Всеукраїнської спілки такий: Москалів 81,7 проц., Жидів 81 проц., Українців 36 проц., Грузинів 12 проц., Вірмен 1 проц. На Україні національний склад спілки представляється так: Москалів 38,1 проц., Жидів 34,7 проц., Українців 25,2 проц., інших 2 проц. ("Вісті" з 9. грудня 1924).

Безпартійні селяне при владі.

Ми вже писали про те, що комартия рішила притягати непартійних селян до органів ради. Одеський губернський комітет комартии зв'язав перший протест до постанову в життя. Зробив він так: Херсонський округ наказав позначити одного селянина членом окружної колегії народнього комісаріату юстиції та одного не партійного селянина на члена губернської колегії робітничо-селянської інспекції. Одеський округ доручено зробити непартійного селянина членом губернии колегії соціального забезпечення; Першомайський округ — одного селянина на члена колегії комісаріату освіти; Миколаївський округ одного позапартійного селянина на члена губернської колегії фінансового відділу; Балтський округ наказав позначити одну позапартійну селянку-середнячку членом губернии колегії народнього комісаріату освіти. Всім округам наказано

різкочасно поробити такіж призначення позапартійних селян до окружних установ у аналогічному порядку. Коли не буде вісних місць, то лі селян треба зробити такі місця шляхом усунення з посади деяких відповідалних робітників цих установ. ("Вісті" з 9. грудня 1924).

Кара смерті за шпіонажу.

Дня 7. грудня відбулася у Харкові судова розправа проти обвинуваченого за шпіонажу Поляка Венгліського. Про діяльність Венгліського, що був комерційним консультантом київської польської делегації ми вже писали. Своєю шпіонською діяльністю провалив він з поручення члена польської делегації в Київ Павловського, який знов був представником П. відділу польського генерального штабу. Венгліський має 39 літ, по фактх інженер-хімік, з походження польський шляхтич. Він поставив Павловському накази Револьюційної Військової Ради, української військової округи, таємні документи і відомості про розташування частин червоної армії і був зв'язаним між Павловським і шпіонкою Кішківською. Він розповсюджував на Україні відозви "Польського Визволення" Комітету на Русі, в яких зазначалося Полька до праці над прилученням України, Криму й Кавказу до Польщі. Відозви ці заготовляла польська делегація в Київ. Венгліський признався до цього і заявив, що допустив тих злочинних чинників через нерозважність. Надзвичайна сесія хавківського Губерніального Суду засудила його на найвищу кару, отже на кару смерті через розстріл. ("Вісті" з 9. грудня 1924).

Іспити з української мови.

Київський Губвиконком ухвалив недавно організувати при кожній установі іспитові комісії, які перевели би іспити всіх службовців радянських установ зі знання української мови. Ці іспити мають бути закінчені до 1. лютого 1925. Надалі нових співробітників установи можуть приймати на службу лише тих, хто буде мати свідоцтво про знання української мови. ("Вільшовик" з 9. грудня 1924).

Упорядкування могили Шевченка.

Київська Губполітосія взяла на себе ремонт хати на могилі Т. Шевченка, організацію й обслуження хати-читальні, організацію при хаті-читальні музею Т. Шевченка та загальну охорону й догляд над могилою.

Хата-читальня буде мати українську художню літературу, літературу по соціально-економічним питанням, по історії України, періодичні видання і т. п. Музей буде містити твори Шевченка, його малюнки, знімки з його життя, знімки його фасцимілі і т. п.

Губвиконком потвердив своє попереднє клопотання про організацію заповідника навколо могили Шевченка на простороні до 2.000 десятин. Губземуправління доручено перенести аналіз і скласти план меліоративних робіт на могилі Шевченка. ("Вільшовик" з 9. грудня 1924).

3 польських справ.

Законопроект про організацію найвищої військової влади, або двобій Пілсудскі-Сікорскі.

Кажучи про "соймовий кадриль", привагидно можна згадати про ще одну справу, яка підлягає постійним менше й більше радикальним змінам підчас канцоломних перипетій на соймовому форумі. Є не справа організації найвищої військової влади польської держави. Законопроект, який завався перевести міністр військових справ Сікорскі, притягає загальну увагу всіх політичних польських партій і військових колів, що на ділі він має рішення питання — повороту Пілсудського до активної військової служби.

Не тільки завдяки політичним махінаціям і безлопадній кампанії, яка досягла свого шпильу в часі панування блоку хієн-Паста, але й завдяки внутрішній організації структури активної польської військової старшинської ієрархії — для першого маршалка республіки немає там тепер місця. І коли міністром військових справ став Б. леґіоніст і найблизший прибічник Пілсудського, кол. прем'єр ген. Сікорскі, поворот Пілсудського до активної військової служби перейшов у сферу трохи незрозумілого питання: який робом можна би відізнати Пілсудського назад до польської армії? Прийшли до переконання, що треба створити спеціально ад hoc таку посаду, щоб і він сам не образився пропозицією прийняти її і щоб усі його членів і впливові противники не протестували проти надто великої влади, зв'язаної з такою посадою. Виходячи з тих вихідних точок — позостав законопроект міністра Сікорського "про організацію найвищої військової влади". Посадою, на яку згорі передбачується особу Пілсудського, є генеральний інспектор військ.

Та тут і вийшла "заковика". Права й обов'язки, які автор проекту зв'язав з пропонованою посадою генерального інспектора військ, страшенно обурили Пілсудського. Він прилюдно назвав проект безглуздом, нерезальним а тому і протиконституційним, відказався від усякої участі в остаточній обробці даного законопроекту й рішуче відмовився кандидувати на посаду генер. інспектора у тій формі, як її запропонував ген. Сікорскі. Поміж Пілсудським і Сікорським вже ві місяців той

нає на ній тілі гостра суперечка і всі спробу помирити їх сходять на нівець; недавно й Тугут, як новоспечений віце-прем'єр, взявся за полю посередника і іздив спеціально до резиденції Пілсудського до "Сулівки" (хутір під Варшавою), але його місія не повелася. Останнє спільне засідання над справою цього законопроекту, на якому був присутній і Сікорскі і Пілсудскі і Тугут — скінчилося таким крахом, що Тугут утік зі засідання, а Пілсудскі вилізав свої жалі перед представниками вірної собі преси ("Курєр Поранні", "Курєр Польськ" і н.) і ще більше долив оливи до вогню...

Обурення марш. Пілсудського на проект організації найвищих військових властей в Польщі, очевидно, на автора цього проекту торкається підпорядкування проектаного генерального інспектора військ — міністрові військових справ. Проект мін. Сікорського значає недорозуміння, що національно військовою владою не тільки підчас мирної, але й підчас війни, є військовий міністр. Головна Воєнна Рада є до радчим органом міністра і йому, міністрові, підлягає генеральний інспектор військ (перелачений на випадок війни на начальство вожда), інспектор зброї й інспектори шкіль, шеф генерального штабу, шеф адміністрації армії і шеф корпусу генеральних військових контролорів.

Розмежування прав і компетенцій міністра військових справ і генер. інспектора армії на час миру й війни є "камінне преткнення", об який розбивається безплідна дискусія "соймової комісії" для військових справ, так само, як і розбивалась об нього притяка Пілсудського і Сікорського. Раз війна вже навіть до того що делегати ППС дотеперішньої головної підпори Сікорського, виступили у військовій комісії гостро проти Сікорського саме у зв'язку з цим негладким. Були то об'єднані для Пілсудського, уступом законопроекту, парма, що цю своєю демонстрацією внесли розлад в ряди влітлого партійного посольського клубу, яке триває по нинішній день.

Розхитювані умч членів військової комісії ставали втихомирити мін. Сікорскі великою промовою, виголошеною мін. сеседи на соймовій військової комісії, безпосередньо перед генеральним референдумом соймового референда даного закону, поспішту (ми не мали змоги згадати про не рапніше з приводу свят — Прим. Ред.) Сікорскі покликався спершу на принципи польської конституції, яка бачить у президенті Республіки зверхника збройних сил держави, забороняючи йому одночасно бути підчас війни начальним вождем; законопроект надає президентові широкі права щодо іменування старшин, зменшуючи у ній царини права військового міністра. За те військового міністра є відповідальний і підчас миру й підчас війни за діяльність усіх військових органів і тому всі ці органи мають бути підпорядковані міністрові; мін. Сікорскі заперечує, що це теж відповідає точно вимогам польської конституції. А посто — казав далі мін. Сікорскі — моральну відповідальність за успіх і невпач підчас війни несе начальник вожда; отже відповідно й визначено компетенції генер. інспектора військ, який на випадок війни стає начальним вождем армії. Ген. інспектор військ має бути постійним членом проектованої "Ради Оборои Народової", а правом рішачого голосу Нарівч з мінстром військ. справ. Головою Ради О. Н. є військовий міністр; ген. інспектор є його заступником. Зрештою права й компетенції генер. інспек. польських військ прирівняно до такої самої посади у французькій армії.

Мін. Сікорскі намагався у своїй промові виправдати конституційні вимоги надзвичайно швидко ухвалу, яку його законопроект дає військовому міністрові, з другої боку він показував, що ген. інспектор військ матиме такий величезний обсяг самостійної діяльності, що йому нічого лякатися надмірної контролю з боку міністра.

Мін. Сікорскі має певного речника своїх поглядів у референті законопроекту, хієнський посол проф. Домбровський ("Хже"т. "Нар."). Після промови міністра він виголосив на двох засіданнях комісії історичний відчит на тему організації збройної оборони в сепедовчих державках. Промова мін. Сікорського і пос. Домбровського спонукала варшавські газети знову заповнити свої сторінки полемікою на тему доброї волі чи злоби. амбці маршалка Пілсудського і міністра Сікорського. Ця полеміка є прорексим доказом, що двобій Пілсудскі-Сікорскі ведеться далі у шораз гострішій формі і тому до будучої долі згаданого законопроекту треба ставитись так самі скептично, як до всього, що твориться по соймових комісіях: це лише підготування ґрунту під вибух нагального тем пераменту послів на пленарному соймовому засіданні.

Заходом Українського Правничого Товариства відбудеться у вівторок 23. грудня год. 6. в салі Тов. охорони дітей, вул. Бляхарськ 11. відчит судді д-ра Старосольського "Про нове польське векслеве право". По відчиті засідання Виділу

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДРОЗ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 пол. Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 зл., Німеччині 750
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 750
зл., Австрії 750 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголошеня
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ЦМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

„Де кат == ми готові“.

Промова посла Павла Васильчука, виголошена в польському сеймі 18. грудня 1924. в справі видачі українських послів.

Висока Палато! Як обвинувачений не хотів я сьогодні забирати голосу. Колиж це поблю, то тільки тому, що причусив мене до того настрою в палаті, який перед свідомою зазначився в справі видачі посла Ланьцуківського. Я відчуваю, то пається відчуття кожному безсторонньому, що більшість палати постановила видавати тих, з якими — як зі своїми опозиціоністами — ви, польська більшість, не є в спротиві (переривання)... Я хочу вас, підожити, я не думаю боронитися, а є за гордий на те (голоси: О, о, о, о!). Я хочу влекити вас ситуацію.

Очевидно, що завинила не моя і моїх товаришів промова, в сеймовому бюрократі лежить ще не одна моя справа. Ціле обвинувачення є продуктом агентів дефензиви, тієї дефензиви, проти якої від двох літ зі запалом, наскільки вистає мого знання, зрозуміння і вимови, борюся тут в сеймі. Є це гангрена, що точить — не наше життя, від нас вимагає вона жертв, але точить ваше державне життя. Свого часу га стара царська чрезвычайка — „охранное отделение“ — згангренізувала Росію. Не думайте, що вам допоможе політична дефензива. Не думаю, щоб хто з поважно думачих панів мав велику віру для того еляборату лущького прокуратора. Для панів в теперішній хвилі греба якоїсь причини. І та причина найшла, витиснено одну зі старих справ і нас представлено тут як обвинувачених. Згори добре знаю, який буде вислід голосування. Тепер є видана перша „пачка“. Маю те щастя, горджуся тим, що належу до першої „пачки“ українських послів, яких призначено до видачі.

Прошу панів! На „кресах“ від довшого часу димиться. Вже в адміністраційній комісії сказав я, — що нема ще пожежі, що нема ще революції, є лише дим, що може перетворитися в полум'я, в страшну пожежу, яку вже пізно буде гасити (Голос: Нема диму, без вогню, а вогню без підпалу!). Слушно, але — як сказав я вчора чи передвчора в адміністраційній комісії, — ми там іще вогню не підклали, ми — організоване українське громадянство. Нинішній день є датою вияви, самопризнання з вашого боку до слабости, бо сильний ніколи не хотів би в той спосіб задавлувати тих 26 осіб, репрезентантів українського народу, опозиціоністів в сеймі і сенаті. Мабуть тих 26 осіб має силу, коли в той спосіб, надзвичайними засобами ведеться з ними боротьбу. Тому я говорю, що сьогодні я є гордий і не з похиленою головою стаю перед вами. Чам потрібно для товпи, що обурена вашим прав-

лінням, огірчена, яка шукає жертви, яка не знає ще, звідки походять теперішні тягари, — вам треба показати їх, розпнути їх і сказати: ось ці є винуватцями! (Оплески на лавах національних меншостей). Словом, панове, вам — слабім — потрібні є жертви. На них вибрав ви в першу чергу нас.

Але є річи святі і до таких святих річей належить служба для свого народу, чесне ношення й служення національним ідеалам. Мав я те щастя, що тішився довірям населення і це є для мене найбільшою святістю, найбільшим скарбом. (Голос: Скінчиться, як відберуть вам незайманість!) Ще сьогодні я є до диспозиції агентів дефензиви і віддаюся до їх диспозиції. (Оплески на українських і білоруських лавах). Для мене якраз, коли вам про те йде, не страшна польська тюрма, бо у вільній Річчипосполитій Польській від початку 1919—1921 р. включно сидів я 18 разів. (Оплески на українських і білоруських лавах). Отже для мене і моїх товаришів не можуть бути пострахом ваші в'язниці. Скажу, що навпаки: я хочу принести ту жертву, бо знаю дуже добре, що ніяке визволення не приходить даремне. (Голос в центрі: Навіть треба дати себе розпнати!) Ніякий поступ не може обійтися без жертв. Того вчить історія. А наша мученича історія, історія нашого народу з останніх кількох літ не є встелена троїдами; багато жертв принесли ми на всіх теренах. І коли й надалі є потрібні ті жертви, то присягаю перед своїм народом, перед святими нашими незалежницькими ідеалами присягаю, що до кінця в почутті найбільшого щастя їх додержув, додержув віру і твердість. (Голос на правці: Комедія!) І то для мене буде тільки щастям, а в ніякому разі не схлю голову перед реакцією, перед вашим чоботом. (Пос. Гломбінські: Ви склали поиречення на вірність Річчипосполитій!) Я сказав, що свято остану вірним своєму народові, чи ви, пане, мені того відмовляєте, чи уважаєте, що я не маю права і обов'язку служити своєму народові і національним ідеалам, — Ви, пане, націоналіст!

Прошу панів, нинішній день найдосадніше дагує курс екстермінації у відношенні до українського народу. Пропаганда в пресі всіх напрямків, починаючи від цієї лави (показує рукою), вже від довшого часу почалася за нашою видачею. Не хочу вас переконувати, що з видачі нас, з видертя нас — людей активних в суспільній і політичній праці на українському терені, не

будете мати користи. Думаю, що від того ще зміняться ся могутність українського народу і його політичної організації. Сьогоднішнє голосування означуватиме тільки зленижене загострення безоглядного курсу гноблення у відношенні до нас, це означає: „взять за морду!“ — те, про що вже давно говорите, панове. Дотепер ви не мали смілости сказати того в очі. Я дуже дякую панам за отвертість, бо волю мати отвертих ворогів, як таких, що маскуються. Що там, прошу панів, звертати собі голову. Ви розпочали війну, та війна є в політиці до нашого народу (Пос. Герц: Війна війна!). Так. Нехай тільки п. Герц не думає, що як запроторите нас у в'язницю, то на тому покінчиться війна. Ні! Тільки в історії нашої мартирології буде обернена одна картка (Голос: Знову грозить!). Супроти того, що багато з панів кричало тут, що — мовляв — будете іншими, будете інакше говорити, як не будете ослонені незайманістю, — можу впевнити панів — як у власному імені, так і в імені моїх товаришів, яких тепер видаєте разом зі мною, Чучмая і Козицького, що не думаємо втікати. Тому не думаємо втікати, що ми так зросли, що вже тепер можемо насміхатися з вашого терору (Голоси: О, о, о, о!).

Маршалок: Видача послів сеймом не є присудом, а у всякому разі не є проявом терору.

Пос. Васильчук: Я не сказав „білого“.

Маршалок: Я також не говорив про „білий“.

Пос. Васильчук: Нехай же панове зовсім себе не в'яжуть. Настрій і тенденції панів знаємо із цілим спокоєм, свято вірячи в остаточну безоглядну перемогу наших національних ідеалів і в остаточне визволення нашого народу — як національне, так і соціальне, приймаємо ваш присуд і кличемо: Де є кат? може наложити петлю, ми готові! (Оплески на лавах національних меншостей).

Після видачі.

Протест Українців м. Львова.

На ширших сходинах членів Народної Організації Українців м. Львова, що відбулися 20 ц. м. під

проводом голови п. І. Ліщинського, обговорено справу видачі польським сеймом в руки прокуратора трьох українських послів: П. Васильчука, С. Козицького і М. Чучмая. По довгій і оживленій дискусії ухвалено одноголосно:

а) вислати до Президії Міністрів, маршалка Сейму і Українського Сеймового Клубу телеграми слідуєчого змісту: „Народна Організація Українців м. Львова протестує проти нового насильства над українським народом, dokonаного через видачу судові членів його парламентарної репрезентації“;

б) подати до відома Українській Парламентарній Репрезентації на руки голови п. Сенатора Черкавського прийняті на сходинах ухвали з висказами повного довіря і зявками рішучої підтримки в дальшій її боротьбі за здобуття належних прав українському народові.

На сеймовій арені.

Інтерпеляція послів Українського Сеймового Клубу до Голови Ради Міністрів і Міністра Освіти в справі

українського університету.

Законом з дня 26. вересня 1922 р. Ц.м. зак. ч. 90 арт. 24 і 26 рішено, що сейм ухвалить заснувати українського університету а також, що найближче до цього літ після проголошення цитованого закону уряд приступить до заснування університету. Постанови закону з 26. вересня 1922 р. перевищують своїм значінням інші закони, що нормують правні відносини в державі, коли взяти на увагу, що тим законом покористувався перед Радою Амбасадорів міністр закордонних справ Скімунт як доказом, що Польща наміряє заспокоїти культурні потреби українського народу на територіях етнографічно польських. Слід підкреслити, що Рада Амбасадорів прийняла той доказ у добрій вірі до від ма і довіряючи заповненням Скімунта прийняла вагітну в наслідки деїнізію з 14. березня 1923 р. признаючи Польщі українські та білоруські землі.

Зі змісту названого закону випливає недвозначно, що сейм прийняв супроти себе обов'язок ухвалити створення українського університету перед кінцем двох літ після проголошення цитованого закону і що шойо на підставі того рішення уряд приступить теж перед кінцем того часу до заснування університету. Те законне зобов'язання до поладження справи названого університету законодавчим шляхом стало міжнародним зобов'язанням наслідком згаданого акту б. міністра закордонних справ Скімунта.

Але уряд не стається про ухвалення заповідженого закону, що рішав би про створення того університету, про його організаційний та науковий зміст, підприємств самовільно коюки в напрямі створення незначеного блище субогату наукової інституції в формі „русского институту“ в Кракові. І хоч ці заходи уряду, не сперті на існуючому законі були з гони призначені на недостатку якихнебудь реальних наслідків а навіть на неважність, то замість ним є сам факт, що підприємство ці захо-

Пр. 1073/24. В імені Річчипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 276 (10.359) з дня 12. XII. 1924 р. в артикулі під заголовком: 1) „Солодкі слова“, а) уступ між словами все є в порядку а тією пісенькою, б) уступ по словах собі журналістів до кінця артикулу, 2) „Таємнича справа“, а) уступ між словами нова сенсация а Справу передано б) уступ між словами Варшаві справу а і міністерство, ц) уступ по словах лікаря професора до кінця артикулу, 3) „Суд на Волині“, а) уступ між словами а інших 14 увільняв а після цього, б) речення між словами для кресів а Зараз першого, ц) речення між словами го: о казніво а Явизся іменно, 4) „Косови не всти“ цілий артикул від слів Ц.м. разом до кінця містить в собі зовсім ад 1 а) пока з § 300

зак. кар., ад 1 б) злоч. з § 65 а) зак. кар. і провини з § 302 зак. кар., ад 2 а) пров. з § 24 зак. прес., ад 2 б) пров. з § 379 зак. кар., ад 2 ц) пров. з § 24 зак. прес. і пров. з § 300 зак. кар., ад 3) пров. з § 300 зак. кар., ад 4) пров. з § 192 зак. кар. узяв докінчати в дни 10. XII. 1924 р., конфіскату за вправдану і зарядив знищення цього наклад і видав по думі § 493 п. кар. заборону дальшого розширювання того друкованого письма. Заразом видав наказ відізначеному редактору тої часописи, щоб не рішення помістити безплатно, в найближчій числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друж. з 17. XII. 1852 ц. п. л. № 6 ex 1863, а іменозасудження за переступство на гривну до 400 з. л. — Львів, дня 13. грудня 1924.

(Підпис нечиткий).

ди саме виборчим проектом Ліги Націй і що саме на ці заходи покладався мі- ністер закорд. справ Скімунський в часі на- ради в Женеві.

Без сумніву йому було відомо, що ці заходи уряду не мали ніякого спільного з виконання польських зобов'язань, при- ятих у справі українського університету супроти міжнародних чинників і супроти себе. Він знав, що українське громадян- ство прийняло урядову пропозицію ство- рення "русского Інституту" в Києві як знамену національних почуттів, як легко- важжів його культурних потреб та пере- перення його привласнює до компетенції власного, польного університету у Львові. Потеперішній перебіг справи дозволяє усталити, що починаючи уряд на осесну- тий ніяких результатів, не знайшов ніякої апробати в ніяких чинників, а зокрема викликає датище розгорнутий сепар української свідомості і спочинили однодушно і негативну його поставу до названих заходів уряду. Уряд досягнув тільки того, що потягнув справу, дав Скімунському змогу скрити фактичний стан річ на названій сесії Ліги Націй, а рівночасно не допустити до повного виконання правилих зобов'язань. Перед закінченням останньої сесії союму 1924 р. затягненого супроти Ради Амбасадорів зобов'язання в справі заснування украї- нського університету не виконано, хоч ре- шень, намічений законом, минає.

Стоючи на стороні виконання зобова- зань, прийнятих Польщею супроти Ради Амбасадорів підписані питають: 1) На якій підставі розпочав уряд кроки в на- прямі творення "русского Інституту" в Ки- єві, коли закон з 26. вересня 1922 г. Ди- зак. ч. 90 не знає ніякого Інституту, а з- воджачого закону про створення украї- нського університету сойм не прийняв? 2) Чи міністер закорд. справ Скімунський мав уповноваження від уряду, щоб пред- ставити на сесії Ліги Націй заходи уряду біля творення, незгідного з поняттям університету, поняттям названим зако- ном — Інституту, а характері повидних і правилих способів виконання зобова- зань затягненого супроти Ради Амбасадорів? 3) Чи і коли уряд наміряє предло- жити законопроект про створення украї- нського університету згідно з духом за- кону з 26. вересня 1922 г. і заповненням, даним Скімунтом Раді Амбасадорів.

Всеукраїнська хорова Олімпіада.

Література, Наука, Мистецтво, літерату- рний додаток "Вістей" з 14. грудня ц. ж. приносить інформації про те, що ко- лебля відпів мистців при Народному Ко- місаріаті Освіти пішла підготувати скла- дання Всеукраїнської Хорової Олімпіади в Харкові з початком травня 1925 р. В Олімпіаді взяли би участь не менше ніж дві тисячі співаків. Відбувалася би вона на широкій площі в присутності тисячі на- роду. Перед нею мали би відбутися по- зитивні та рівночасно публічні Олімпіади мен- ших розмірів по губерніях, щоб до Хар- кова зіхалися тільки кращі з кращих.

ПРОСПЕР МЕРІМЕ.

(4)

Етрурійська ваза.

Кажучи це, він показав сильно заявлений лист, який витягнув зі шовкової, наперфумованої калитки.

— Як довго ти був в Єгипті? — спитав Темін.

— Шість тижнів.

І подорожник далі описував усе, дождавши від кедра, аж до йсопу. Сен Клер вийшов майже негайно по його приході й поїхав дорогою до свого дому на селі. Рвучий га- льоп його коня не давав йому сте- жити за думками. Але він відчував неясно, що його щастя на цім світі зруйноване вже назавжди і що він може думати тепер тільки про смерть і про етрурійську вазу.

Прибувши додому, він кинувся на каналу, на якій ще того самого ранку так довго і з такою насоло- дою аналізував своє щастя. З най- більшим захопленням пестив він то- ді думку, що його любка не була такою жінкою як кожна інша, що вона не любила і не могла любити нікого, лише його. Тепер, ця гарна мрія зникла перед сумною та жор- стокою дійсністю. "Я маю гарну жінку і тільки всього. Вона оду- ховлена: вона тим більше винна, вона могла любити Массіні!... Це правда, що вона любить мене те- пер... з цілою своєю душою... як тільки може любити. Бути так само люб- леним, як був люблений Массіні!... Вона піддалася моїм заходам, моїм химерам, моїм забаганкам. Але я помилюся. Між нашими серцями не було симпатії. Массіні, чи я, це для неї все одно. Він гарний, вона лю-

3 італійських ферментів.

НОВИЙ ВИБОРЧИЙ ПРОЕКТ. — ГНЕТ ПРЕС. — П. ВАГА. — ЗАКОН ПРО АМНЕСТІЮ. — ПАРАДОКСАЛЬНЕ СТАНОВИЩЕ.

Кріза італійського уряду, про яку писали стільки разів, продовжуєть- ся. Те, що було дівраваючою атмо- сферою невдоволення, зросло нині до свідомої потреби вже в самім фашистському уряді, щоб вийти зі свого невдачного становища надто довгої диктатури.

Сензацією дня є нежнаний про- ект поставлений в парламенті самим Муссоліні, щоб змінити виборчу систему і вернутись до одноманд- тового принципу. Парламент має зібратись не в лютім, а вже 3 січня і розглянути цей проект. Потепері- шня опозиція разом з Джоліттім прийняла такий проект прихильно, за те крайні фашисти висловлюють явно своє невдоволення таким за- личенням до поміркованих партій.

Якщо в марті мали би справді прийти нові вибори, то вже нині можна передбачувати зворотний пункт фашизму. Нарід надто хутко забуває про благодатні здобутки останнього уряду, якщо вони при- дбані ціною його спокою. Опози- ція проти насильних метод фаши- стів зростає поволі, але невинно. У міру як фашисти змінювали свої урядові позиції, такі чинники як убивство Маттеотті, змінювали опо- зицію. Та найсильнішим аргумен- том, на який вказує опозиція, проти фашизму є обмеження свободи дру- кованого слова.

Свобідна преса в нинішніх су- спільностях є однією з перших не- обхідних умовин вислову бажань та потреб народу. Вона відзерка- лює кожноточасний стан настроїв су- спільности, а своєю критикою не- достат уряду та суспільних форм дає подекуди голос якнайбільшій кількості громадян зацікавлених долею держави, в якій живуть. Якою сильною є оця потреба вільної пре- си в Італії, найкращим доказом є факт, що нечисленні, помилувані ще цензурою, опозиційні органи мають приблизно вдвітьох більше читачів, ніж усі державні. Крім цього фактичну опінію в краю творить опозиційна преса.

Старий, впливовий медіолянський денник "Секоль", з моменту, коли

перейшов у руки фашистів, стратив негайно своє політичне та журналі- стичне значіння. Проект пресового закону приготований Муссолінім, маючи на меті взяти всю пресу в монополі фашистів, насилував на- стільки старі конституційні права громадян, що уряд уважав вкази- ним дати доповнюючі пояснення: що не буде його точно виконувати.

Новий фермент проти фашизму викликав урядовий проект про ам- нестію для тих, що в обороні фа- шизму доконали різних убивств та злочинів. Муссоліні заявляє, що ста- рі карні закони не вистачають і то- му він пропонує виїмкові суди, які, річ ясна, виправдають тих, що до- пустили злочинів, але з ревності для державного проводу. Ці два закони — про пресу та амнестію — є очевидячки зі собою суперечні. Або Муссоліні хоче повороту до

нормального політичного життя, а тоді не повинен боронити насильств одної партії; або хоче продовжу- вати дотеперішній виїмковий стан а тоді не повинен щораз частіше згадувати про "нормалізацію".

Становище Муссоліні є подекуди парадоксальне; він хотів би задер- жати у своїх руках нормальну, про- зайну владу, а тайна його ниніш- ної влади лежить у тому, що вона є виїмкова та осяєна авреолом по- езії. І хоча він невинно зверта- ється з покличами до своїх одно- думців, щоб припинили насильства, — авантюри та замаху не рва- ють. Хто зна, чи італійський дик- татор не буде приневолений для "нормалізації" відносно зірвати з найбільше завзятушими своїми при- хильниками, які роблять йому по- гану рекламу своїм партійним фа- натизмом, і залишатись до помірко- ваної опозиції, яка може захоче привитати в ньому завчасу пока- ного провідника народу.

"Так мовив Заратустра".

"УГОВОР" НАСТРОЇ СЕРЕД ПОЛЬСЬКОЇ РАДИКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІ.

VI. Справа цетчви і земельної реформи.

Неменше важною є ще одні ді- ланка духового життя "кресових" нарібля — релігія. Це одна з найважчих і найнебезпечніших ді- ланок. Православна церква в Поль- щі треба удержувати, треба відір- вати її від фактичної залежності від Росії. Сьогодні та залежність є канонічна через признавання мо- сковського патріарха і фактична, бо більшість духовенства є Росіянами чорносотенного покою.

Православна церква в Польщі буде державно польська, якщо на Волині переведеться її українізацію, а на Білорусі білорутенізацію. Це можна здійснити через заснування більшої кількості духовних семина- рій, ведених в українській або біло- руській мові. Нове духовенство, що вийде з тих семинарій, ознайомив- шись з польською мовою, літера- турою й культурою, буде протива- гою старого зросійщеного духо- венства.

Одночасно православне духовен- ство мусить бути добре випосаже- не, мусить бути в пошанівку дер- жавної влади і просто боронене перед насиллям зажерливого й не- притомного в своїм фанатизмі ка- толицького клиру.

Так представляється мінімальна національно-культурна програма у відношенні до української й біло- руської меншости в Польщі.

Однак навіть в цілості здійсне- на, ця програма не дасть добрих наслідків, якщо не буде переведена в життя мінімальна програма в еко- номічній ділянці.

"Креси є економічно занедбані. Держава до них докладає, головню утримуючи там стільки поліції, уряд- ників, а в останніх часах приков- донний корпус охорони. Та змага- ючи до справжнього зєдинення "кресів" з Польщею, треба ще на протязі довгих літ робити там вкла- ди, треба будувати дороги, шляхи, залізницю, школи, громадські будин- ки, треба сушити болота, регулю-

вати тополі перед своїми вікнами. Вкінці вернувся, щоб поглянути на годинник і побачив, що він посу- нувся ледве на три хвилини. "Я не в силі собі заборонити кохати, — закричав він, скрегогучи зубами і тупаючи ногою; вона панує наді мною, я є її невідлякним, як пере- ді мною був Массіні. Отже добре, нещасний, повинуйся, бо ти не ма- єш досить відваги, щоб дозрівати ланцюх, який ненавидиш!"

Взяв свій капелюх і вибіг з дому. Коли нас пориває якась при- страсть, ми відчуваємо щось не- мов би успокоєння нашого само- любства, поглядаючи на нашу сла- бість з висоти нашої гордості. "Так, це правда, що я слабкий, але колиб я скотів!"

Повільними кроками ступав він по стежці, яка вела до брами пар- ку і здалека бачив білу статі, що відбивала на темнім тлі дерев. У ру- ці тримала хусточку і махала нею, немов би даючи йому знак. Його серце било як молодом, його колі- на тремтіли; він не мав сили гово- рити і став таким боязким, що ля- кався, щоб княгиня не прочитала його злого настрою на його об- личчю.

Взяв руку, яку вона простягнула, поцілував в чоло, бо вона кинула- ся йому на груди і повів її аж до її кімнати, розіжнений, з трудом зважуючи зітхання, що немов за- в'язалися розсидати його груди.

Одна одинока свічка освітлюва- ла будуар княгині. Обое сіли. Сен Клер завважав зачіску своєї при- ятельки; одна тільки троянда в її волоссю. Попереднього дня він приніс їй гарну англійську різьбу; княгиня Портленду після Леслі

(вона була зачесана в цей спосіб) і Сен Клер сказав лише ці слова: "Волю цю скромну троянду як ваші складні зачіски". Він не лю- бив дорогих прикрас і думав так само як цей льорд, що казав грубо. "На прибраній жінці і на прикри- тому коні сам чорт не пізнався би". Останньої ночі, граючися перловим нашийником княгині (бо коли го- говорив, мусів завжди мати щось у руках) він сказав: "Дорогоцін- ности добрі тільки на те, щоб за- кривали людські нестачі. Ви за- надто гарні. Матильдо, щоб но- сити їх". Цього вечора княгиня, яка запам'ятувала собі все, аж до його найбільше байдужих слів, по- здіймала парстені, нашийники, ков- тки та браслети. — У жіночій одязі, він звертав передівсім увагу на взуття і мав, так як інші, щодо цього свої дивовижні погляди. Силь- на злива упала перед заходом сонця. Трава була ще цілком із росною; та княгиня перейшла по мокрім травнику в шовкових пан- чоках і в капцях з чорної сатини... А якби вона захорувала?

— Вона любить мене, — сказав до себе Сен Клер.

І він лаяв сам себе і своє безум- ство, та поглядав на Матильду по- сміхаючися мимохіть, хитаючися почіж своїм злим настроєм і при- ємністю, яку почував, коли бачив гарну жінку, що старалася подо- батися йому всіма цими дрібничи- ками, такими цінними для тих, які кохають.

(Продовження буде.)

Переклав з фр. мови
Василь Софронів.

зати ріки, будувати канали і т. и. Аж тоді край почне підноситися економічно, почне зростати добробут населення, а тим самим і прив'язання до держави.

Другим економічним завданням є негайне переведення земельної реформи на „кресах“.

Якщо у Сх. Галичині слід до цієї справи підійти обережно, щоб намово не викликати відриву меншості серед польського й українського селянського населення, то на „кресах“ земельна реформа мусить бути переведена негайно і радикально.

Бо кожний український і білоруський селянин знає, що його свояки, знайомі й сусіди по другому боці границі мають землю у своїм володінні. Колиб Волинь була по другому боці, то й вони мали б те саме. І тієї свідомості, того голоду землі не заспокоїться ніякими язовими законами, ніякими самоврядуваннями, а тим менше опресіями. Треба бути наївним, щоб не розуміти, що „бандитизм“ на „кресах“ має своє джерело й успіх якраз в тій тузі за землею. Хто знає українського селянина, його темноту, завзяття і жадну землю, той знає теж, що сказане не є фразою.

„Бандитизм“ на „кресах“ приписується як за дотомком чароїної палочки, скоро там розійдеться пуглово (gruciole wieść), що правительством приступило до земельної реформи. Тоді самі селяне будуть виступати й віддавати поліції тих, що грабують і палють.

Земельна реформа повинна задоволювати інтереси місцевого населення і аж решта землі може бути призначена на потреби населення у Польщі. Земельна реформа то початок і невідкличка умова зєднання „кресів“ з Польщею. Є це боліща операція для польських поміщиків на „кресах“, але держава мусить вибирати між невдоволенням кількох мільонів населення і задоволенням кількох тисяч польських поміщиків. Без негайної земельної реформи на „кресах“ все інше — то біганина від Луцька до Новгородка з дитиною коновкою води, щоб гасити пожежу, який прибирає величезні розміри.

Така є по можливості — кінець п. Голушко — мінімальна програма, що повинна бути здійснена негайно з усією енергією і рішучістю. Певно, що вона не задовольняє українських і білоруських націоналістів та скажену виклице серед польських. Але кожний, що твердо глядить на дійсність, хто справді хоче будувати державу, хто бачить, аби білоруська й українська меншість в Польщі почала жити вільно і повним життям, — той мусить признати, що ця програма повинна погодити всіх, бо кожний польський уряд може її виконувати без викликування глибших різниць в польському громадянстві, а кожний український і білоруський діяч може її прийняти як програму на сьогодні, нічим не поступаючись (ніс піс гора) зі своїх принципових постанів і не входячи в ніякий компроміс зі своєю національною підставою.

Преса.

В пошукуванні за перепонами.

Двогитневик „Українська Рада“, що є офіційним органом Народного Комітету, в ч. 2 і 3—4. помістив офіційний „Огляд діяльності Тісн. Народ. Комітету“ за підписом генер. секретаря трудової партії п. А. Малецького. Слабу діяльність Н. Комітету намагається один з найвідповідальніших членів цієї установи — п. генеральний секретар — звалити на перепоны. З цієї причини й цілий огляд є пошукуванкою, погонею за перепонами, які — мовляв — не дали спромоги розвинути діяльності Нар. Комітету. Одну з найбільших перепон творить — очевидно — „Діло“. В „Огляді“ читаємо дослівно:

„Безумовно, на діяльності ТНК-ту і на стані партії в краю фатально відбивається існування фронти в партії.“

Двозначне поведіння „Діла“, яке було не недавно півофіційним партії, ася річ — не причиною до консолідації відносин всередині партії та й взагалі нашого політичного життя.

Акційне підмулювання позицій ТНК-ту веде теперішнє „Діло“ не так у вступних статтях (хоч і не трапляється), як радше пізнішими, інвективами, ошуканнями членів Уряду.

партії, зручно підсунути сумніви і т. д. Таким чином противники УНТП дається в руки атуті мовляв — автономістські хвилювання — вони члуть на пригожий момент, щоб виступити з новою ініціативою зміни напрямку політики партії, мовляв — хто його знає, чи власне вони не побіжать на новому Народному Візні і т. д. А такі вибрики, як пр. поміщення статті проф. Томашівського в унів. справі, становище в справі утворення партії „легальних можливостей“ — тільки скріплюють підозни відносно істинних катівських настрів в партії.

Щоби з цим покінчити, ТНК. рішав віднести до ширшого загату членів партії. Відносно постави УНТП. мусять зникнути всі сумніви. І з тими, що ці сумніви підтримують, треба зробити лац.

Не вважаємо теперішньої хвилі підхожою для підлімки. Зрештою, нема й з чим полемізувати. Є це звичайна натягнена пошукуванка за перепонами. Нашим читачам, що пильно читають нещ. орган, лишаме осуд про цей „огляд діяльності“ і причепливість до „Діла“. Зі свого боку зазначуємо тільки одно: Наш орган боронить загально-національних позицій, веде боротьбу з ворогами української нації, а не встраєє в ніякі міжпартійні чи внутрішні партійні сзарки, підозни і видумки.

Дрібні вістини.

Муссоліні вніс до італ. парламенту проект нової виборчої реформи, зближеної до демократичних принципів. Цей проект являється загально признанням Муссоліні до банкрутства фашизму і примушенням відоротом перед опозицією.

Італійський парламент має гурт з ресною п. р. розв'язаний після чого негідно відбулись би нові вибори. Ухвалення нової виборчої ординації має послідувати, на бажання Муссоліні — ще до 3. січня 1925 року.

Альбанія заперотестувала чез свого посла в Білгороді проти вимушення Югославії у внутрішній її справі, обраним чл. югославянського уряду у підписання альбанського революц. руху. Югославський мін. закорд. справ не прийняло до відома альбанської ноти протесту, вважаючи її невідповідною щодо форми та безосновною щодо змісту.

Нінчіч, югославянський міністр закорд. справ виїхав до Лондону у зв'язку з пляном створення протибольшевицького блоку балканських держав.

Цаннов, болгарський прем'єр, збирається відвідати Білгород і Бухарест, щоб особисто затіснити болгарсько-румунсько-югославянські взаємини. Теперішній момент (гострий курс проти комуністів у Югославії і Румунії) болгарський уряд вважає дуже корисним для організації спільної протибольшевицької акції.

Проти Радіча ведуть дальше кампанію білгородські урядові (радикальні) газети. Вони оголошують текст угоди, яку Радіч бувимто заключив у Москві з президією III. Інтернаціоналу. (Досі була мова лише про приступлення республ.-хліборобської хорватської партії до т. зв. зеленого (хліборобського) Інтернаціоналу).

Японсько-радянський договір має бути заключений — як повідомляє „Дейлі Телегр.“ — на тій основі, що Японія зрештучує з теренів на півн. Сахаліні, а за те д'стане довготермінові концесії на експлуатацію нафтових піль. (Є не дальший хід протиамериканської дипломатичної акції).

Між Францією і С. С. Р. Р. підписано угоду про відкриття французьких і радянських портів для кораблів обох держав. Діється це на підставі загальнообов'язуючих постанов про свободне мореплавство кораблів тих держав, що втрикують дипломатичні взаємини.

Англ. робітничка делегація, яка на днях вернула з подорожі по Союзу Рад. Соп. Республ., оголосить широкий звіт з поїздки і свої спостереження. Гадають, що звіт займатиме на визначення рад. уряду і наважанням з ним взаємин.

Англ. уряд офіційно дементує вістку, наче би Англія вистала з Гібралтару свої війська до Танжера і взагалі готовилася до збройної інтервенції у зв'язку з подіями в Марокку.

Убийний губернатор Судану, адмірала Стека, зголосився добровільно до генерального прокуратора в Каїро. Є ним Египтянин, студент націоналіст, Гільмі Гаєр.

Проти еспанської дирекції генерала Прімо ді Рівери почала виходити в Парижі еспанська газета, якої головним співробітником є славетний еспанський письменник Бласко Ібанес (обвинувачений тепер директорієм у головній зраді).

Конференція балтійських держав, відложена у зв'язку з кризою уряду в Латвії, визначена остаточно на 16. і 17. січня 1925 р. Польща візьме у конференції участь.

Джордж Бюенен, кол. англ. посол у Софії, Гази, Петрограді і Римі, один із найвидатніших англійських дипломатів, помер у Лондоні в 68 р. життя.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Ватага на границі.

Дня 19. ватага з 20 чоловік, добре озброєних, намагалася перейти границю з радянського боку біля стражничі Юзківці в кременьському повіті. Польський пострілок відбив ватагу крісовою пальбою.

Протибольшевицький союз балканських держав.

Міч. Нінчіч після повороту до Білгороду, відїхав до Лондону. Його подорож лучать із акцією югославянського уряду, якої ціллю утворення протибольшевицького союзу балканських держав. Делія Сена довідуеться з Білгороду, що Нінчіч, Веніельос і Політіс конференції в справі відновлення грецько-югославянського договору й утворення балканського союзу. Румунія нібито має бути схильна приступити до балканського союзу з Грецією й Югославією.

Рад. уряд візьме участь у слідстві в справі листа Зіновєва.

Раковський письмом до Чемберлена зголошує згоду радянського уряду перевести слідство в справі листу Зіновєва.

Перед розв'язанням італ. парламенту.

Муссоліні мав у Квіриналі довшу розмову з королем. Обговорювали справу виборчої реформи і речення нових виборів. По звідомленні кількох часописів Муссоліні має вже королівський декрет, який уповажнює до розв'язання палати й розписання нових виборів.

Стан облоги в Альбанії.

З причини повстання в Альбанії уряд рішив замкнути альбанську границю і поручив урядовим властям розоружувати й інтернувати всіх, що приходять через границю з територій, обнятих повстанням. Білгородська „Політика“ звідомляє, що в цілій Альбанії заведено стан облоги. „Морнінг Пост“ звідомляє з Аген, що грецький уряд задержує строгу неутральність, бо вважає повстання внутр. справою Альбанії.

Папа хорий.

З Риму звідомляють, що папа нездужає легкою інфлюенцією.

Розв'язання егип. парламенту.

З Каїра звідомляють, що египетський уряд рішив розв'язати парламент. 24. грудня проголошено про це королівський декрет.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Попередче (284) число нашого часопису сконфіскувало польська прокуратура за цілість вступної статті, з якої полишено тільки ініціали автора, кінцевий уступ статті „Поліцейські доноси“ та уступ статей „Видачка українських вояків“.

— з Краєвого Т-ва онім над інав'лідами. Нам пишуть: Загальні збори Українського Краєвого Т-ва опіки над інав'лідами у Львові відбулися дня 15. грудня п. р. в салі Т-ва Українська Бесіда. Одноголосно вибрано головою Т-ва М. Білецьку, а в поіменному голосуванні членами Гол. Ради: О. Навроцького, М. Гнатюка, Т. Мартиняка, Я. Скопляка, Д. Палієва, І. Шахову, Л. Лепкого, К. Любомирівича та П. Постолока. До проісничої комісії увійшли: надрад. М. Русин, ревізор В. Ольховий і С. Бодак, а С. Майковська й інв. Кременецька як заступники. Разом з кооптованими 4 членами Гол. Ради, а саме о. сов. Садовським, інж. Всеєв. Левинським, Колтоніковим і проф. Бадлюком, уконститувався Гол. виділ як слідую: І-ий містоглов. о. сов. Садовський, ІІ-ий містоглов. О. Навроцький, секретар П. Постолок, скарб. М. Гнатюк.

— Пан „постерункови“ Войцеховські. Нам пишуть: По піаторарійчій боротьбі дозволила львівська кураторія Сестрам Службеницям в Глубчці, пов. Горішів, на ведення приватної народної школи. Всі здивувались — мейжеж успокоеся „кресів“? Аж тут 15. XII. п. р. явився в школі агент поліційний в товаристві умундуваного „ступайки“ та заступника наказного віта і зажадав, щоб учителька сестра Омеляна видала йому велику стінку мапу України, а коли учителька не хотіла цього зробити — агент сам здер мапу і видав отсю поспідку: Posterunek Policji Państwowej Oleksiniec, Pokwitowanie, Kwituję się odbiór jedyni mapy Ukrainy tekwestionowan przez

tbl. posterunek P. P. dnia 15. XII. 1924. Oleksiniec dnia 15. XII. 1924. Właścicielski poster.

— Чегова денунціяція. Слово польське, яке наріни з „Газ. пощенною“ давав лаву спецілізується у нікчемній денунціяційській роботі, знову взяло на себе функцію поліційного агента. У статті п. н. „Протидержавна робота в школі“ (ч. 346 з 19. п. м.), названий хієнський орган вказує на інсп. Іяна Ліщинського, яд на автора „протидержавної“ брошури „З хати до хати! З рук до рук!“ у справі протиділення денационалізаційній польській шкільній поліції, і накликає „платити“, щоб „зайнялись“ цією „зрадливою роботою“, дарма, що на брошурі — немає підпису автора. У цій брошурі — як пише „Сл. польське“ — радіється українським дітям не відповідати на питання у польській мові, не брати участі в польських святах, домагатись усюди українських написів і таблиць, та рішуче виступати проти наруг над українським народом з боку наслідних польських учителів. Дальше пишеться у брошурі таке (подаємо за „Словом польським“): „Треба приступувати польських учителів (учителюк), щоб забрати їх до Польщі, поміж своїх людей — до Мазурів, і зробили вільне місце нашим рідним учителям. А можна добути не лише переведенням повного й безоглядного бойкоту“.

— Аскураційна контрибуція. На селі Зборишнінці злетів на днях аскураційний агент польської аскураційної спілки і в товаристві жандармів бивував по люцьких хатах. Усім селянам, власаскураційним в „Дістрі“ позбирав одіж, постіль і т. п. титулом „фантів“. Чи буде колись лад і перадок з аскурацією?

— На тлі аскураційного бандитизму. В Тернопільщині позавис обманець, який виступає як урядник аскураційного товариства. В селі Новики натягнув від селян на кілька сот золотих і вітік. Поліція мала ствердити, що обманець називається Секлер і походить з Делятина. „Аскурація“ є одним з його інтратинх зав'язів.

— Це про Загурного. Дня 23. п. м. відбулися загальні збори „Згурного об'єднання Львова“, на яких переважно виділя осплавлені Загурским на чолі, який побачив себе примушенням уступити. Приклонники „пешателя“ счинили гамірну авантюру з цього приводу.

— Клопіт з Яськовом. Дня 16. п. м. відбулася в львівському промисловому суді дефінітивна розправа проти „авендара“ ставропигійської друкарні Яськова. Цей пан, по скінченню друкарського страйку не хотів прийняти назад страйкуючих складачів та набрав штійською мія на їх місце. Крім цього Яська оголосив „свою“ друкарню нецілліковою. Промисловий суд засудив Яскова на заплатавання організованим складачам їх належності.

— Вигляди на сьогорічну зиму. Згідно з проісходами німецьких метеорологів, сьогорічна зима заповідатиметься надзвичайно лагідно. Протягом часу від 1. грудня до 28. лютого буде 84 процент днів, в яких температура вагатиметься між 0° і 0°2 Цельсія вище 0.

— Спінковий монопол. В найближчих днях сподіється в польському сеймі внесення закону про спінковий монопол.

— Кріза польської торгівлі. З урядових вавіахських код інформують, що лотіпер викуплено у Варшаві мінімальну кількість промислових свідомств на 1925 рік. Загально думають, що з новим роком нестане існувати цілий ряд підприємств, убитих „санаційною“ політикою Грабського.

— Поїхав собі до Києва. З Вільна повідомляють, що перед кількома днями, о 4 год. рано, по прощальному бенкеті в одному з виденських ресторанів, поїхав собі на коні і в повному однострою до Києва командант виденської поліції, комісар Янковскі. В момент, коли Янковскі опинився на литовській території, скинув міла з шапки і революєр і повинит гальопом поїхав в напрямі литовського старшини, що вийшов йому на зустрічі. Помешкання Янковського в Вильні опечатано.

— За комуністичну агітацію. Литовський військовий суд в Ковні засудив на кару смерті чотирьох комуністів за підбурювання війська.

— Землетрус на новий рік. З Риму повідомляють, що італійський сейсмомор Бентанді оголошує свої здогади, згідно з якими в тиях 28. і 31. п. м. мають настати в середній Європі сильні землетруси. Досюгочасні здогади Бентанді справдились.

— Мороз в З'єдинених Державах. Віденські часописи повідомляють, що в наслідок морозу, який панує в Зєдинених Державах, докохалось до 35 степенів, померла 20 осіб. Матеріальні шкоди в наслідок морозу виносять 10 міль. доларів.

— Пригада. Загальні збори Жиночої Спілки промислової „Труд“, кооп. з обм. пор. Львів, Ринок ч. 39, відбулись дня 26. грудня 1924 о год. 4. попол. з денним порядком оголошенням в „Госп. кооп. Часописі“ з дня 1. грудня 1924. 1057 2—2

— Пригадається, що традиційне Поминання Богослуження за померлих голів і членів Товариства „Прогресс“ відбулось в четвер день 25. грудня п. р. о год. 8:30 рано в Успенській церкві. — Голосний Виділ запрошує отримати всі членів Тов-ва до участі.

ЛВВВ, пл. Марійська 9.

СКРІЗЬ ДО НАБУТТЯ.

або прямо з
АПТИЧКИ ШИМОНА ЕДЕЛЬМАНА в САМБОРІ.

1039 **В СТАНИСЛАВОВІ** 3-3
Кнісина-місто, вул. Шпитальна ч. 2220.

Передвоєнної якості дзвони, ризи і всіляку церковну утвар, образи (св. свящ. Йосафата), євангелія, біблійні образи
(серія обнимає 28 образів до шкільного ужитку) і т. п. поручає

1070 Бюро і робітня: ДОМІНІКАНСЬКА 11. 1-1
Львів Склад церковних річей. ПЕРЕМИШЛЬ
РУСЬКА 20. РИНОК 23.

СКРІЗЬ ДО НАБУТТЯ.

Спроби оснування протирядянського блоку набирають щораз виразніших обрисів. Вони торкаються вже не тільки Балкану, але різних частин Європи. Виявляється, що стрінувшись у Римі з нагоди сесії Ради Ліги Націй, Чемберлен, Бріан, Муссоліні і Нінчіч обмірковували зріст большевицької небезпеки для Європи. Як звичайно і цим разом названі державні діячі наводили аргументи на доказ своєї діяльності III. Інтернаціоналу на європейському ґрунті є тотожна з закордонною політикою московського рад. уряду. III. Інтернаціонал — казав Нінчіч, який ще недавно був прихильником думки визнання ССРР. — всю енергію висилує на викликання замішання її революційних переворотів в європейських державах на те, щоби зміннити становище рад. влади всередині ССРР., де воно тепер хитке голловно завдяки економічній скруті і розколові в комуністичній партії. Але провал комуністів в Естонії, у маленькій державі, яка розпоряжається невеличкими засобами оборони, вказує на безсилля III. Інтернаціоналу й безвиглядність його переворотової акції; всеж, необхідно боротися організовано й планово не тільки з III. Інтернаціоналом, але й московською рад. владою, що змагаються до одної мети. Не підпадає сумніву, що поїздка Нінчіча до Лондону є лише продовженням згаданих римських розмов. Розмови Нінчіча з такими грецькими дипломатами, як Венізелос і Политіс і плановий особиста подорож болгар. прем'єра Цанкова до Відня

ду вказують, що питання створення загально-балканського проти-большевицького блоку під патронатом великих держав, остаточно назріло.

Як сказано, не тільки Балкан є гереном під оттакий блок. Ми чуємо одночасно про такий самий союз балтійських держав. Останні, згадувані вже, події в Естонії, є чималим аргументом для Фінляндії, Латвії й Литви поспішитися з остаточно оформленням цієї справи. Заповіщений з'їзд балтійських держав в головному січня 1925 р. в Гельсінґфорсі, безумовно в першу чергу займатиметься цілою справою; участь Польщі у конференції припиниться до реалізації проекту. Балканський і балтійський проти-большевицькі союзи стоятимуть у тісному зв'язку зі союзом, який свого часу склався під протекторатом Поанкаре поміж Польщею, Румунією і Туреччиною.

Становище англійної Англії, керуваної консерватистами, до ССРР. — ясне: воно нормоване тими поглядами, які новий англ. уряд негайно до своєї уконституування вислав до Москви, зриваючи з політикою Мек-Донельта. Голосна афера Садуга у Франції, масові ревізії серед париських комуністів, загострення для візду чужинців до Франції й одночасне виділення багато комуністів поза межі краю — свідчить аж надто ясно, що перше захоплення уряду Ерріо „приятельськими“ взаєминами зі ССРР. прийняло героїчні форми. Здається, що кожна держава, яка піде слідами Мек-Донельта й Ерріо щодо визнання ССРР., наслідуватиме Чемберлена й Ерріо в їх дальшій поведінці: безоглядному береженні принципу „невмешування у внутрішні справи“. Поруч із дипломатичними чемностями, як нпр. то-асти на бенкетах і привітні телеграми в нагоди святочних роковин, одночасно йтиме безпардонне здавлення місцевого комуністичного руху й дезавування роботи чужоземних комуністичних агітаторів. Нічого й казати що оголошені у такій обстанові реверсії про зв'язок протидержавної комуністичної

Пятиліття Радвлади на Україні.

День 12. грудня н. р. святкувала радянська влада на Україні як п'яту річницю радянської державности. Дня 12. грудня 1919 р. захопила червона армія Харків у боротьбі з Денікіном і від того часу вже Харкова не покинула. Цю дату вважають офіційні кола на Україні саме початком радянського державного будівництва чи краще початком закріплення радвлади на Україні.

Преса вишла в той день у найбільшому об'ємі. На її сторінках підводять підсумки пятилітньої праці. Перші літа радвлади, тобто 1920 і 1921 рік готі назвати літами якої небудь позитивної праці. Це були літа дальшої руйни. Від 12. грудня 1919 р. почала в Харкові безперервну діяльність радвлади України — це так. Радянська Україна, як тоді звалось, добільно увійшла в федерацію з Російською радянською Республікою. Харків звільнено силами московської червоної армії. З хвилиною, як та армія почала здобувати Україну, проганяючи не тільки Денікінців але й українське військо, вона одержала назву єдиної федеративної червоної армії. Україна боролася довго проти окупації. Треба було ще більше року, щоби прогнати українські війська і Денікінців та Врангелівців. Та не тільки з ними треба було

акції з урядовими московськими чинниками — матимуть для радвлади багато прикрийші наслідки, ніж отверта ворожнеча без усяких „офіційних визнань“! Іде подвійна гра з обох боків: хто кого перехитрить — покаже будучність! Нове зміщення протибольшевицького курсу в Америці, яке стоїть у зв'язку з порозумінням ССРР. з Японією, зверненням проти Америки й, посередньо проти Англії, — є теж одним звеном із ланцюга подій, які шораз виразніше змагають до створення одного великого міжнародного протибольшевицького союзу.

боротися федеративній червоній армії.

Україну вкрили більші та менші повстанчі загони. Ту добу здобування України большевиками виповнюють бунти й повстання проти „гобітницько-селянського“ насильства. Григорій, Зелений, Ангел і накінець Махно — це ті найяскравіші величини, що протиставилися українськими масами пануючому комунізму. Тодішня радянсько-українська влада не спиналася на нічому. Вона не визнавала ніяких компромісів, не зупинялася на п'єддорозі. Терор, страшний червоний терор був відповіддю на всі повстання і на всі вимоги та аспірації селомого національно Українства. Кожний Українець, що мав відвагу назвати себе таким, потрапав від червоних кулях як контр-революціонер. Безоглядний терор, що сіав всюди руйну, що пожирив тисячі жертв крові і майна, остаточно довів до того, що українська маса знемоглася і вичерпалася. Настав спокій. Завершенням того вичерпання був страшний голод 1921 р. Великі тисячі українських мас селянства, інтелігенції та робітництва що пережила часи руйни і терору, не пережили того страшного голодового марева, що сповило було Україну в першій мрії степозу її частину. Большевики все це пережили. Чого не доконав їхній терор того довершив голод. Він остаточно втихомирив Україну.

І ось тоді саме в цьому поголовному періоді можна вже щонабуть казати про позитивну працю радвлади над відбудовою господарства. В Москві прийшла на порямок зміна курсу економічної політики. Почався відступ комунізму. Прийшов ославлений „НЕП.“ (нова економічна політика). — Дозукалася приватна індивідуальна ініціатива в торгівлі та промислі. „НЕП.“ сповнив свою роль й на Україні. Очевидячки, що пізніше наступила реакція проти „НЕПА“. Непманів розгартали в гуртовій торгівлі. Засади непа залишили

тільки в приноровленню до рох дрібної торгівлі. Та відступ кому нізму назначився не тільки тим. Проголошено відповідні декрети, якіми землю віддавалося на приватну власність селянам на протяз 9 літ. На Україні той декрет появився при кінці 1921 р. За тим пішов декрет про повернення права власности на дома та каменіш по містах.

Щож до власности на землю, то 8. Всеукраїнський з'їзд Рад з 17. січня 1924 р. прийняв закон про порушення землекористування. Силою цього закону одержана окремими селянами, їх господарствами та їхніми об'єднаннями земля закоїплюється на все за ними. Селянство на загаль одержало в посідання понад 15 мільонів десятин б. поміщицьких і державних земель. (У зв'язку зі земельною реформою — до речі кажучи розпочатою Центральною Радою — збільшилося число селянських садків із 3 мільонів передвоєнних на 5 мільонів теперішніх).

Наведеними подіями започаткувався період т. зв. мирної роботи комунізму. Все, що було передтим, носило назву воєнного комунізму. Коли закінчився період воєнного комунізму, тоді прийшла на поряток також справа зміни комуністичної тактики у відношенню до національної проблеми. На Україну сталося це теж в 1921 р. коли прийшов декрет про рівноправність двох мов на Україні а то: української і російської. Той декрет не лавав Українцям нічого ні в національно-політичному ні в культурно-національному відношенню. Та він все таки був причиною „сменовеховства“ серед української еміграції. Тоді Винниченко поїхав на Україну повний надії на успіхи національної праці. Та завісив і скоро покинув Україну. Він на власні очі переконався, що там не було в нікого навіть доброї волі творити українську радянську державу та пособляти розвиткові української культури. Винниченко розчарувався і скомпромітувався, але большевики придбали для себе великий капітал саме тим приїздом

ПРОСПЕР МЕРІМЕ.

(5)

Етрурійська ваза.

Для княгині узявляло його сяюче обличчя сумішку любови та удаваної злости, що робило його ще більше приємним. Вона взяла шось в японської ляжованої скринки і показуючи свій маллий кулачок, в якому сховала цей предмет, сказала:

— Тамтого вечера я розбила вам годинник. Ось він, уже направлений.

Подала йому годинник і дивилася на нього з виглядом зарозумілим і жартливим, закусувши долішню губу, немов би хотіла здержатися від сміху. Милый Боже! Як в неї були гарні зуби! Як вони блистали своєю білиною на горючій пурпурі її уст! (Чоловік має досить дурний вигляд, коли холодно приймає пестощі гарної жінки).

Сен Клер подякував їй, взяв годинник і хотів сховати його до кишені:

— Погляньтеж, говорила вона дальше, отворіть і подивіться, чи добре він направлений! Ви, такий мудрий чоловік, що кінчив політехнічну школу — повинні подивитися в середину.

— Ох, я на тім дуже мало розуміюся, — сказав Сен Клер.

І він отворив накривку годинника з розсіяним видом. Яка несподіванка! На відворотній стороні накривки був намальований мініатюрний портрет пані де Курсі. Ще один спосіб приподобатися? Ні го чоло розяснилося цілком; не думав уже більше про Массіні; він пригадав собі тільки, що він був коло чудової жінки і що ця жінка обожала його.

„Жайворонек, післанець ранньої зорі“, починав вже співати і довгі смуги білого світла продиралися крізь хмари на сході. Тоді це Ромео сказав „прощай“ до Юлії; це класична година, в якій мусять розлучатися всі коханці.

Сен Клер стояв перед коминком, в ключем від парку в руці, з очима вплетеними в етрурійську вазу, про яку ми вже згадували. В глибині своєї душі він відчував ще ненависть до неї. Але був у добрім настрою і цілком проста думка, що Темін міг збрехати, почала промовляти йому до переконання. Заки княгиня, яка хотіла відпроводити його аж до брами парку, завивала голову в шаль, він ударяв легко по невинній вазі своїм ключем, збільшуючи поступенно силу ударів, так, немов би хотів показати, що зараз розіб'є її на дрібні кусні.

— Ах, Боже! Уважайте! — крикнула Матильда — ви розіб'єте мою гарну етрурійську вазу!

І вона вирвала йому ключ із руки.

Сен Клер був дуже невдоволений цим, але вже був зрезигнований. Обернувшись плечима до коминка, щоби не піддатися покусі й отворивши годинник почав оглядати недавно одержаний портрет.

— Хто його малював? — спитав він.

— Пан Р***. А знаєте, це Массіні познайомив мене з ним. (Массіні від своєї подорожі до Риму відкрив у собі надзвичайний хист до мистецтва і зробився менінагом усіх молодих артистів). Справді, вважаю, що цей портрет досить вірний, хоч трохи підхліблений.

Сен-Клер мав охоту кинути годинником об стіну а тоді було би

його вже досить тяжко направити. Однак здержався і вложив його до кишені; потім, завзякуючи, що вже день, вийшов із дому, попрощав Матильду, щоби не проводила його, перейшов великими кроками парк і в одній хвилині опинився сам серед поля.

— Массіні! Массіні! — закричав він переповнений скаженістю, — чи завжді стрічатиму тебе на своїй дорозі?... Без сумніву, маляр, який малював цей портрет, малював колись такий самий для Массіні!... Який же я дурень! Я міг бодай хвилину вірити, що її любов до мене так сама велика як моя... і це тому, що вона робить зачіску з трояндою і що не носить дорожочинностей!... Вона їх має повну скринку... Массіні, який дивився тільки на оляг жінок, так любив дорожочинності!... Так, вона має добрий характер, треба їй це признати. Вона вміє принорувитися до смаку своїх любків. До чорта! Я сто разів волів би, щоби вона була куртизаною і щоби вона продавалася за гроші. Принайменше я міг би їй вірити, що вона любить мене, бо вона є моєю любовою і я їй не плачу.

В ту-же мить инша думка, ще більше болюча з'явилася в його голові. За кілька тижнів мала скінчитися жалоба княгині. Сен-Клер мав оженитися з нею негайно, як тільки рік її відвіства скінчиться. Він обіцяв їй це. Обіцяв? Ні. Ніколи він про це не говорив. Але такий був його намір і княгиня це зрозуміла. Для нього, це значило стільки, що присяга. Вчора він дав би був королівський престол, щоби приспішити хвилину, коли зміг би публично визнати свою любов: тепер він здригається на са-

му думку про зв'язання своєї долі з данньою любовою Массіні.

— А всетаки я мушу! — казав він собі, — і це станеться. Бідна жінка; без сумніву вона думала, що я знаю її минулу інтригу. Кажуть, що це була загально знана річ. А зрештою вона не знала мене тоді... Вона не може мене розуміти. Вона думає, що я люблю її лише так само, як любив й Массіні.

Потім він сказав собі не без гордості:

— Три місяці я був завдяки їй найщасливішим з людей. Це щастя варта, щоби за нього посвятити ціле своє життя.

Не клася спати, а цілий ранок іздив верхи по лісах. В одній алеї лісу де Верієр він побачив чоловіка на гарнім англійським коні, який здалека закликав його по імені і зараз заговорив шось до нього. Це був Альфонс де Темін. У такий настрій духа, в яким находився Сен-Клер, найприємнішою є самотність: тож і стріча з Теміном змінила його лихий настрій у здавлений гнів. Темін не запам'ятав того, а може відчував злобу приємність еєрдити його. Він говорив, сміявся, жартував не завзякуючи, що йому не відповідають. Сен-Клер побачив якусь вузку алею і мершій віхав у неї конем, надіючися, що нахаба не поїде за ним, він помилявся, нахаба людей не легко опускає свою добічу. Темін завернув конем і подвоїв крок, щоби їхати в одній лінії з Сен-Клером і більше вигідно продовжати розмову.

((Продовження буде.))

Переклав з франц. мови
Василь Софронів

На міністерській карузелі.

ПРОМОВА МІН. ТУГУТА В СПРАВІ „КРЕСІВ“ В АДМІНІСТРАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ.

Саме тоді, як польський сойм видавав чотирьох послів, трьох українських соціалістів-народників: П. Васильчука, С. Козинського і М. Чучмая та комуніста Ст. Ланьшукського, саме тоді, як польський сойм своїм рішенням пошанував виборців „кресового“ населення та провечисто висловив свою провідну думку в справі польської політики на „кресах“, — в адміністраційній комісії мін. тлаголивости Тугут розглядав тосенське павутиння області „Dichtung und Wahrheit“, являв своїх слухачів польською псевдодемократичною сирваткою.

Промова мін. Тугута в адміністраційній комісії була здебільша повторенням його виїзних енциклопедій, сфериованих нами в статті „Слова вілваги і заохоти“. До виїзної фразеології, до потопа мусуючих слів — приєднав мін. Тугут ще пачку фраз, в яких або виправдувався перед польською реакцією за свої наїтто „сміливі“ наміри, або просто виснював, себ-то зручно заплутував порушені у Вильні питання. Для позноти картини годиться хоч здебільшого не поминати й його виступів в адміністраційній комісії, щоби описати, маючи цілість перед очима, могли зайняти становище.

Війнятковому положенню, заведеному шляхом офіційним, противиться мін. Тугут, бо це викликало б погане враження за границею. Краще без фірми офіційного війняткового положення збільшувати поліцію, наділити спеціальними повноваженнями воеводів, побільшити суди, щоби прискорювати „вимір справедливости“, як заводити „вне війняткове положення“. Стан безпеки на „кресах“ погіршує агітація, що трактує державу як предмет до поборювання, як чинник, до якого слід виявляти тільки ненависть. Уряд — мовляв — шанує волю слова, головню забезпечену послам, однак та воля є злочинною, коли впоза не виглядає голозна зрата. І коли уряд пропонує соймові докази „надуживання“ волі слова, то сойм певно стане на висоті завдання. Є це превентивні і репресивні засоби. Це починається стріляння, кидання бомб, розкручування залізничних шин або підпали, там потрібні негайні репресивні засоби, але слід не так зручно робити, щоби населення не зненавиділо держави.

Щож торкається санції відносин в адміністрації, то тут слід усунути „паперових людей“, згармонізувати законодавство на східних землях, до чого вже покликано „кресову раду кодифікаційну“, і звязати населення з владою. Добре було би поручити збір податків в селах солтисам (сільським війтам). Треба поправити комунальні податки та перевести вибори до самоврядних установ хоч би на основі старої виборчої ординації.

У відношенні до земельної справи польський уряд небагом внесе новелю до закону про земельну ре-

форму, щоби направити вже ухвалені в тій справі закони. Головно йде про те, щоби здійснення земельної реформи розтягнути на одно людське життя (себ-то пересічно на 60 літ). Одночасно можна розвязувати земельну справу й поза земельною реформою. Поміщики бажали би позбутися надміру землі. І уряд думає, що

„колиб повелось поза земельною реформою в найближчій будучині переказати місцевому населенню дешо землі, то це було б доказом, що ніхто на тих східних землях не є трактований як пасерб“.

Розуміється, поміщиків слід щадити, не можна порушувати приватної власности. Перш усього слід обмежитися до сусідської парцеляції.

„Ясно, що в тих умовах нема мови про спровадження когось здалека, йде про місцевих людей без огляду на те, до якої національности вони належать. Тепер бачиться на окраїнах трагічне незорозуміння (?). Таж закон нічого не говорить про те, щоби місцеве населення було відірване від землі. Не знаю, на якій підставі хтось так інтерпретує закон. Така поведінка мусіла б довести до катастрофічних наслідків. Не бажав би я й протинного непорозуміння. Я ніколи не стояв на становищі, що польський хлоп має заборонений вступ на східні землі. Польський хлоп дуситься в власній хаті і треба йому дати трохи муки (?!)“.

Найбільше дразливою є національна справа. Говориться, що місцеве населення не змагає до національного розвитку. Певно, важко твердити, що тамошні (себ-то українське й білоруське) населення має глибоке національне освідомлення, що більшість викреслила зі свого словника термін „тутешній“. Але цей стан змінюється. Зовсім байдужою річю є, чи національно освідомлених людей можна рахувати на мільони чи тисячі. Ще недавній час, як до чеського народу признавалося кільканацять чи кількадесяті людей, а сьогодні певно кількамільоновий народ і то один з сильніших в Європі. Частина „кресового“ населення може ніколи не дійде до національного освідомлення, друга частина може освідомитися в польським національним дусі, инша ще лишиться українською чи білоруською. Не важно, в якому напрямку йтиме національне освідомлення „кресового“ населення, а важне те, щоби воно не відбувалося проти Польщі і Поляків.

„З хвилею, колиб український чи білоруський народ формував свою струку-

туру на підкладі ненависти, а через те й до польського народу, загрожувала б нам найбільша небезпека, яка колинебудь і стувала. Не буду говорити про російську й німецьку небезпеку, бо не є річчю відомі і на те нема ради, але ті дві небезпеки стануть дійсними аж тоді, коли на окраїнах вся життєва енергія місцевого населення на випадох війни звернулася би проти нас, а не за нами“.

Тому слід на „кресах“ поправити настрої. Не є завданням Поляків

„творити нові національностями, але коли я (себ-то Тугут) — ще не блучу го-лом — обиджав окраїни, то ст ерджував, що населення має право до шкід, до мови і до землі, та я не буду за те боротися, бо я сам Поляк! Признаю ту боротьбу, коли би вона велася тільки в чесних, людських, мирних рамках“.

Язикові закони є „акурат“ до-строєні до зросту „кресового“ населення. І їх треба здійснити, бо без цього виїде шкода не для національних меншостей, але для Польщі. Ухвалення язикових законів зробило в Женеві дуже добре враження. Однак коли би там прийшли до пересвідчення, що ті закони є тільки на експорт, то це виправдало би поширену за границею опінію, що „в Польщі все брешуть від права до лів“. А прещень Польща потребує морального кредиту, бо инакше далеко не заїде.

Сказане творить тільки фрагменти програми і безумовно не вистарчає до санції відносин на „кресах“. Що ще слід зробити, виявиться пізніше. Поки-що було би бажаним, щоби біля цієї справи не розгорювалася боротьба серед польських політичних груп. Бо є це надто велика проблема. Зрештою, нема й конечної потреби до того, бо всі погоджуються, що

„без окраїн нема Польщі, галичина мусить йти так, як йде. Колиб ішла над Бугом, то дуже скоро пішла би над Промією. Не бачу можливости ані починаю до вступлення польського елемента з землі, на якій перебував стільки літ і на якій має щось сказати. Не є він найчисленнішим елементом, мусить взяти на увагу й инші, навіть в деяких справах давати їм першество з огляду на їх чисельність, але мусить там лишитися“.

В дискусії на адміністраційній комісії ще раз забрав голос мін. Тугут і заявив в земельній справі, що земля повинна бути в достаточній кількості роздана місцевому малоземельному населенню, а її надмір (!!) може бути поділений серед селян з цілої Польщі. Але це є справа будуччини, а покищо слід в наглядний спосіб вказати населенню, що держава не хоче бути для нього мачухою.

Чубар про господарське становище на Україні.

В попередньому числі „Ціла“ подали ми виїмок із промови Чубаря, яку він виголосив на засіданні президії Всесоюзного Центрального Виконавчого Комітету Рад СРСР. у Москві. В цьому виїмку підкреслив Чубар значіння України в економіці Радянського Союзу. Зі слів Чубаря виходить на яву обставина, що Україна являється тепер такою ж колонією Москви, якою була за царських часів. Союз бере з України дуже багато а не дає їй за те майже нічого. Нині даємо в скороченню докінчення тої промови Чубаря.

Спинаючись на окремих сторонах народного господарства України, Чубар говорив, що хоч процес оздоровлення сільського господарства спостерігається, однак сучасний його стан примушує нас з великою увагою поставитися до потреб сільського господарства. Спеціально підносив потребу кредитування сільсько-господарської кооперації.

Вартість трестової продукції промисловости України виносилася в 1923/24 р. по довільським цінам 321 міль. карб. і збільшилася проти

попереднього 1922/23 р. на 121 міль. карб., отже промисловість відроджується. Робітників в цій трестованій промисловості є занято 240.500, більше проти попереднього року на 62%.

Але не дивлячись на розвиток промисловости, безробіття на Україні не зменшується. На 1. червня 1924 р. на 20 біржах праці нараховувалось 194.500 безробітних.

Загальний товарооборот України невинно зростає. В першому півріччю ц. р. він досяг одного мільярда карб., проти 760 мільонів в попередньому півроці.

Дуже велика активність білянсу України в зовнішній торгівлі. Ввіз і вивіз в цьому році для України виносив суму 87 міль. карб., при чім вивіз в десять разів перевищував ввіз.

Чубар домагався, щоби в загально-союзному імпортному плані на найближчий період для України було забезпечено мінімум 25% імпорту „для заспокоєння нормальних потреб народного господарства України“. З цього домагання видно, що Україна, лаючи майже цілий

експорт для Союзу, з імпортованих продуктів мало-що дістає.

Говорив Чубар і про те, що мало звертається уваги на справу електрофікації України. В той час, коли на території Росії вже виник ряд великих районних електричних станцій, на Україні будується тільки одна станція.

У внутрішній торгівлі — казав Чубар — приватний капітал поволі зменшується, але приватний капітал всеж відіграє велику роль, особливо в хлібозаготовках.

Міське господарство на Україні потроху відбудовується. Місцевий бюджет міцнішає. Збільшується асигнування на потреби села.

Стабілізується шкільна мережа. Кількість шкіл на Україні сягає 16.257 і охоплює 1.544.000 учнів. Кількість студентів у Вузах доведено до 28.000, серед них робітників і селян 55%. Буджет Наркомосвіти в цьому році становить суму 31 міль. карб. проти 14 і пів міль. карб. в минулому році.

Цей реферат Чубаря союзний ЦВК. прийняв до одобрюючої відомости, а практичні пропозиції українського уряду передано до спеціальної комісії для розгляду.

Цікаво, що там Чубарю скажуть на його нарікання і на його жадання. Майбуть скажуть, що солідарність працюючих усього радянського Союзу винагає, щоби Україна далі давала хліб на прокормлення инших членів Союзу і для експорту за кордон, а на доказ тої солідарности не жадала для себе ніякої електрофікації, а також і закордонних товарів... Н. Н.

У. С. Р. Р.

Іспити з української мови.

При губнаркомі в Києві утворено постійну комісію, що буде перевіряти знання української мови всіх службовців, що вступають на посади в радянські установи. Без іспиту будуть прийматися на посади тільки ті, що склали іспити з української мови.

„Вісті“ з 13. грудня 1924 р.

НОВИНКИ.

Нова хвиля ревізій у Львові. По-кучки різних загодов жидівських послів і допомослів „детективів“ в роді інженера Конигабера і других, спрова білового проактиванта Штайгера, обвинуваченого в киданні бомби під віз през. Войсеховського, набула рфгодоу й „світлової“ слави. Найшовся навіть „коронний свідок“ в особі удержаного ком. Кайданом типа Микитина, що хоч в день аттестату ще ре-ляційнував, що „се в порядку“, то кілька місяців згодом зложив 40-аркушений протокол на тему п'яного загрози ком. „спрації“, в яку втягнуто цілий ряд людей з якимсь студентом Паччинимом на чолі. Паччинина арештовано в моменті, коли він зголошувався до військової служби а позад домашні більше й менше замітних Українців перейшла нова „широка загроза“ хвиля ревізій. І так дня 21. ц. м. радянським ланком переведено ревізію в львівських „Червоної Катині“, „Нового Часу“ та в приватних помешканнях О. Навроцького, Паліча, п. Цегельської, пот. Рибчаків, студентів Володимирів Левинського, Івана Буфова і других. Не оминула ревізія і корінного склепу Дейнеки при вул. Руській. А все те в звязку з Штайгером чи то з 40-аркушним протоколом платного „коронного свідка“ Микитина.

— Боротьба ватаги з поліцією. В селі Кочати коло Любомля убито в боротьбі з поліцією члена ватаги Бобика, Юрка Мазука.

— Радіотелефон на услугах комуні-стів. Виїзська поліція мала викрити у Вильні дві нападчі радості, які служили польським комуністам для порозуміння з московськими. Організаторів сташі арештовано.

— Ще один пішов на той бік. Польські газети повідомляють, що большевицька сторожа зайняла в підступний спосіб поліційного аспіранта Рошковського в момент, коли він перевозив інспекцію прикордонного відтинка. Польська влада зарадила докопання в тій справі. Заходять підозріння, що Рошковський перейшов „на той бік“ самовільно, слідами комісара Яковського, про якого перекід писали ми вчора.

— Звіїнення прокуратора Созанського. Останніми днями закінчалася перед дисциплінарною радою у Варшаві розправа проти відомого „дистопального“ процесу в Кракові прокуратора Созанського. Як відомо, один з членів тогочасної лави присяжних закинув прокуратора Созанському впад на лаву помешкання, і

ПРАКТИЧНІ ДАРУНКИ ДЛЯ ПАНЬ

НА ЯЛИНКУ

поручає

по дуже обнижених цінах

ФІРМА 1073 1-10

АНТІН УВЕРА

Львів, вул. Галицька 10.

банниченка і притягнули до себе багатий український елемент. Після появи того декрету про рівноправність мов не було й сліду тої рівноправности в буденному життє.

(Докінчення буде.)

В. М

КНИГАРНЯ НАУКОВОГО Т-ВА ім. ШЕВЧЕНКА, Львів, Ринок 10.

має найбільш-ий вибір ДАРУНКІВ НА ЯЛИНКУ а також усі календарі та ріжнородні книжки з колядами.

ЖАДАЙТЕ НАШИХ КАТАЛОГІВ.

«прихильному для обвинувачених дусі. Дисциплінарна рада, по переведенню розправи, ухвалила справу.

У Відні прийшло до вуличних сутичок поміж групами безробітних демонстрантів і поліцією. Після зброї не вживала, обмежуючись арештуванням багатьох осіб. Усякі демонстрації заборонено.

— **Сумері «вештателя».** В зв'язку з оголошеними реверенціями про кроваву «діяльність» д-ра Станіслава Загурського під час світової війни, в нь побачив себе примушеним зреангувати з усіх громадянських достоїнств, якими його щедро обдарувала малопольська суспільність. Цікаво, чи на тому тільки скінчиться.

— **Помінені в латинському соборі в Луцьку.** Дня 13. ц. м. вечером з'явився, з певних причин, пожежа в соборному латинському костелі в Луцьку. Пожежа почалася з головного вівтаря і знищила кілька цінних образів. Між іншими згоріла чудотворна ікона Богородиці в срібній ризі з жемчугами.

— **Відомки розправи проти Яворської.** Як відомо, оборонця Яворської, засудженої на 7 літ тюрми, вніс зажадання реванжності. Рівночасно прокуратор Гюглер зголосив відкликати проти «низького» виміру кари за злочин державної зради і шпіонажі.

— **Афера Польського Банку.** На днях відкрито у варшавському Банку Польського мільйонів надкуття, яких допущався арештований директор Завадзкі. Надкуття Завадзкого полягало в скуповуванні фіктивних чеків американських банків, на які не було покриття.

— **Поліцей доктором прав.** Минулої доби промисляв на громадському університеті подвійний Кіннегер на доктора прав. Від 1920 р. належав Кіннегер до громадської поліції, як старший вартувий, студіюючи рівночасно право.

— **Ще про людей на Марсі.** Один з американських астрономів, Гамелтон, збирався видати обширну книгу про життя розумних істот на Марсі. Він впевняє, що на Марсі є інтелігентні істоти, при чому йому мало вистачило ствердити характер Марсової флори.

— **Біблійна старість неперорозуміння.** Англійський астроном Грабб зацікавився неможливо високим в ком поозичних біблійних патріархів; йому тяжко було доітерити, що біблійний Метузаль дожив 969 років життя, супроти чого почав дошукатися над способом числення часу в епоху Авраама та Ісаака. Виявилось, що в тоочасний «місяць» відповідала часова однак відомий небесного місяця, супроти чого діймовірно часко 969 літ, змало до... 80 років.

— **«Свобода» ч. 52 містить:** 3 Краю і аї світа. — 3 кінець року. — Видача українських поетів. — Де хат? Ми готові! — Безкоштовна руна села. — Іляни успокоевня кресів. — Як повстають польські школи. — Ватаги на кресак. — Наглі суди. — На поміч хліборобам. — Що діється по наших селах. — На розгільче життя. — Відомин замаку. — Як в Польщі рука руку мие. — Затоплення воєнного корабля. — Новинки. — Наше сільське жіноцтво. — Нові книжки і видання. — Засуд Гармала.

Біржа.

Львів, 25. грудня.

Гроші.

«ме.» дол. 517—518½, канад. дол. 514—515, чеськ. кор. 015½, — 015½, мет. 002½, — 002½, франц. франк 027½, — 028½, швайц. фр. 098½, — 100, англ. фунт. 2370—2385.

Золото. 20 кор. 2170—2180, 20 франк 1960—1980, 20 марк. 2480—2500, 10 руб 2680—2700.

З економічного життя.

Вісти з Красного Союзу Споживчого «Народна Торговля» у Львові.

В дні 12. XII. 1924. відбувся під промовою віцепрезидента «Н. Т.» п. Ромача Зубика XXXIX. чергові Загальні Збори «Н. Т.» за адміністративний рік 1923/24.

Секретарювали п. Іван Мартюк, дир. Тов. Союзу Кооператив в Копичинцях і проф. А. Мрозій Березівський зі Львова.

Перед приступленням до денного порядку Заг. Збори одногослосно рішили не прийняти до відома наміру президента «Н. Т.» д-ра Стефана Федака уступити з Надзірної Ради Союзу, бо його уступлення спричинило б подіям, зовсім незалежними від «Н. Т.».

Після затвердження протоколу останніх Заг. Зборів «Нар. Торговлі», наступили завіти дирекції, пропозиції нач. директором п. Миколою Заячківським і п. інж. Юліаном Павличковським. Слід зазначити, що адм. рік 1923/24 був роком для економічних установ дуже несприятливий. Чого визначає найвище і нага льне обез-у Львові. З групи фізичних осіб д-ра Во-

лінянця обігнано знача польської марки, недостача дешевого кредиту і одночасне теж негачне підвищення податків. Всеж таки «Н. Т.» при обечейній і доцільній гос. оларії викazuje в порівнянні з р. 1921/2 великий розвій. Торги «Н. Т.» виносять кругло 1 біліон 147 мільярдів 120 мільонів мп. або в перевалюванні на долари по теперішньому їх місячному курсі окодо 220 тисяч ам. долларів. Внутрішня вартість торгів тросла в порівнянні до останнього звітового року в переисленні на тверду валюту більше, як на 1/3. У порівнянні до торгів з р. 1921/2 — торги в р. 1923/24 становлять вже окодо 44 поп. передвоєнного торгу, а торги в перших 4 м. місяця адм. року 1924/25 зросли вже, до їх внутрішньої вартості до 79 поп. перетворених торгів. Коли зважити, що «Н. Т.» понесла в наслідку війни шкоди у висоті окодо 252.000 дол. ам., а держава, хоч признала шкоди, не риглатила ані сотика «Н. Т.» коли зважитися, що «Н. Т.» несе тепер, у порівнянні до роєного часу 2 рази вищі податкові тягари, та коли зважити, що з власних оборотних фондів перевела нову будову стилевого дому в Сянтині, то показується наглядно, що економічна відбудова інституції поступала скоро вперед.

Товарові запаси «Н. Т.» у порівнянні до останнього звітового року зросли на рік 193/24 в 333 разів. При ошадній адміністрації «Н. Т.» перевести вальоризацію фонду емеритального доповнення, забезпечила членам 5 проц. Товарові звороти, введені в звітній році, і виказала зиск у висоті 15.306,071.265 мп., з якого то зиску признала членам 50 проц. дивіденду, вивинувала неподільні фонди між членами і призначила на культурно-освітні цілі, крім поточні фонди культурно-освітнього, 1.197.751.265 мп. Опці цього з біжучих фондів виплатила «Н. Т.» на ті самі цілі поведи півтора мільярта мп.

На відрах членів мала «Н. Т.» 4.636.640 000 поп. чому фізичні особи впаляли 9121, проц., кооперативи всіх видів 713 проц., а інші позані особи 166 проц. Громадний налив улілі від фізичних осіб сприяв приділовий пукон. Отсе є причина, що відсоткове відношення відлілі кооператива виявилось з 2547 проц. на 713 проц. Довгою причиною є повстання у звітній році «Центросоюзу». Всеж таки «Н. Т.» співпацувала з кооперативами і централізованим магазином вичає в річній переілі 1529 проц. торгу з кооперативами, а поодинокі склади, як Боршів, Самбір і Сянтин окодо 25 проц. Найвищий торг з кооперативами припадає на грудень 1923 р. — т. є. 277 проц. В році 1923/24 видала «Н. Т.» на кооперативну організацію враз з впалями до Красного Союзу Ревізійного Кругло кроту 5.763 мільйони марок — не аляже від цього поодинокі склади, як Перемішль і Боршів впацували на кооперативну організацію і проц. від торгів. Крім цього «Н. Т.» на свій кошт удержувала організатора і люстратора кооператив в Боршіві і поклала з власних фондів 17 достатілих поїздок по кооперативах, видала три летючки в справі організації кооператива, даєше нарис з поля споживчої кооперативі та уділювала підмог і стипендій на студії у вищих і середніх торговельних школах.

З рамени «Н. Т.» ведеться безплатно наука кооперативу на вищих торговельних курсах т-ва «Прогресс». В області товарних взаиимств з кооперативами слід зазначити, що від хвилі повстання Центросоюзу, ведеться з ним товариська співпраця, оперта на договори з дня 27. ч. р. 1924 р., якого основою є повна безкорисність «Н. Т.» і «Центросоюзу», а забезпечення на вищих пільг для кооперативних організацій. Отся умова є помостом до затіснювання звязків між обома інституціями в користь кооперативної організації в краю.

Звідомлення Дирекції «Н. Т.» подані тут в найважніших рисах були пересвітлені ядриними статистичними зіставленнями у тверді валюті, та статистичними графіконами, на яких поглядом можна було обхати с ан і розвій «Н. Т.» так, що ясні звідомлення управи і звідомлення Гол. Контрольного Комітету спричинили одностороннє уділення абсолютної Дирекції і Надзірній Раді за діловий рік 1923/24. Дискусія розвинулася швидко після полагоди адміністративної частини денного порядку. Дискусія була присвячена справі порівняння «Н. Т.» з іншими кооперативними організаціями, справі вальоризації, членських закупів і про аганди кооператив себед міського населення.

Загальні Збори ухвалили як одиничний членський уділ 20 сол. Отся справа викликала дуже живу дискусію і голоси уважних ішли за тим, щоб незалежно від перевалювання дотеперішніх уділів забезпечити «Н. Т.» поважним уділовим капіталом.

В члені Надзірної Ради вибрано на час 1924/25 до 1926/27 з групи кооператив: о. Теодора Цегельського, пароха і директора кооперативу «Єдність» в Струсові, і Юліана Шепаровича, дир. Центросоюзу.

лодимира Бачинського і інж. Юліана Мудрака зі Львова.

Заступниками членів на рік 1924/25 з групи кооператив вибрано: пп. Михайла Берала, дир. кооперативу «Відбудова» в Видинюві, і Юліана Цісика, дир. пов. С. Клоп. в Яворіві.

З групи фізичних осіб: пп. л-р Ярослава Олесницького і д-ра Альфреда Голіковича зі Львова.

В члені Головного Контрольного Комітету на рік 1924/25 увійшли з групи кооператив: пп. Сильвестер Гомасимович, дир. «Центросоюзу» і Іван Филіпович, дир. Красного Союзу Ревізійного зі Львова.

З групи фізичних осіб дир. Ярослав Колтунюк зі Львова.

Іншими заступниками вибрано: о. Савана Дубака з Теремовлі і Онуфрія Пашака зі Львова.

Висні Загальні Збори погодили аліміністраційні справи, які по закону належать до компетенції Загального Збору.

Зі звідомлень, проєдованих Загальним Збором, та з поважної річної дискусії було слісно, що З. З. найвища установка Союзу повніл погоджується на план праці «Н. Т.», а саме на працю над зедиченням зорганізованого кооперативах споживача до гуртової співпраці з кооперативними центрами і над поглибленням співпраці самих же централів.

ОПОВІСТІ.

За оголошення Релакція не відповідає.

В п'яті покровини смерті бл. п. Володимира Яремчи, сот. У. Г. А. зложива п. Сл. Яремова 25 сол. на «Фонд пол. в'язнів».

Народна Заса в Косові улаштує від 10-го січня до 1-го березня 1925 Економічно-кооперативні курси, на яких фізичні сили читатимуть лекції по політичній економії, кооперативі, бухгалтерії, купецьких рахунках, товарознавстві, економічній географії, кореспонденції, правознавстві й загальному нарисові торгівлі. Зголошення приймає адвокат д-р Михайло Боллар в Косові. 1074 1—2

Замість святкових і новорічних желань Голові Союзу українських купців складає Вп. Олександр Ойський промовляючи зі Львова 100 сол. на Рідну Школу. Вп. Жертвотавчачі шире українське «Спаси-Бог». — Головна Управа У. П. Т. 1072 1—1

Надзвичайні датки на Рідну Школу зложили в золотих: Молодь Бучача (з Андриївських Вечеринь) 51, Булаз Степан, Синевідське виш. 16 (збірка від го-стей на своїх хрестинах), Сокока Яцко 1664 (збірка громади Ляшки горіш.), В. К. Борислав 10, Н. Н. Львів 5. Всім Вп. Жертвотавчачі складає шире подяку Головна Управа У. П. Т. 1072 а) 1—1

Дрібні оголошення.

III (ОЛА 2 кл. (подається для супруж) по заміні за посаду при 2 кл. або більше класовій школі, лише при залізничній, себто під більшим містом. Найраніше на шляху Стрий—Станіслав—Коломия—Навляра. — Будинко дуже гарний, віддалення від міста 8 км. Інформації уділяє з чемністю Рогужинський, Коломия, Гетьманська 12. 1075 1—1

ВСЮДИ знала фірма «Польонда» в Львові, вул. Сташівська 8, якнайкраще концесію оновані Міністерством. ВР. і О. П. тримати курси крою і шиття, жінчає сувоя з цим 1. січня 1925. Вписи приймає по 15. січня 1925. 1076 2—4

ВЖЕ п'являєся Українська Кантінка: коляди, щедрілки, вертепи, обходи. Замовлення слати: Сосновийський, Львів, вул. Замарстинівська 40. 1053 2—3

УПРАВІТЕЛЬ торгівлі, глядає відповідного заняття. Ласкани зголошення приймає гр.-кат. уряд парох. в Кішлянцях, поч. Максимівка. 1168 2—2

ІНСТРУКТОР для 2 уч. ниль (2 гімн. кл. і 6 гімн. глум. — без грек) на селі в гірській околиці. Зголошення враз з вимогами слати: Адм. «Діла» Інструктор 2. 1163 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

Звичайні Загальні Збори

Філії Тов-а «Прогресс» в Зборові відбудуться в четвер дн. 1. січня 1924 р. у власній домі о год. 11, а таким порядком нарада:

- 1) Відкриття Зборів,
- 2) Звіт з діяльності Виділу,
- 3) Уділення абсолютній старому Виділові,
- 4) Вибір нового Виділу,
- 5) Внесення.

ЗА ВИДІЛ ФІЛІЇ
Д-р Вацук Ежен, голова. 1076 1—1
Рій Микола, секретар.

ПОДЯКА.

Сновняючи сумний обривок, складає отсєм поділена по бл. п. о. Петрі Мишковським родина шире поляку Вп. о. Деканові Вальницькому і всім Вп. Отням, які поіняли участь у відбудові дн. 5. грудня ц. р. в Червокинях великих похоронних чині, даєше всім місцевим Установам, які постішили відати Покійному послідну пристугу, та впазілі всім, хто своєю участю в похоронах починає до зведичення сего сумного обряду і вишновання невіджахованої пам'яті Покійника. 1071 1—1

Найстарша і найпопулярніша реставрація

НАФТУЛИ ТЕПФЕРА

тепер

ХРИСТІЯНА МАЕРА І ЕДМУНДА ШЕНА

Львів, вул. Трибунальська 12.

поруває обильні і смачні обіди з трьох накриць по одному золотому від год. 12-го до четвєртої як також печері з 2 накриць по одному золотому від год. 6:30—12. 1065 2—3

КІЛЬКАДЕСЯТЬ МОРГОВЕ ГОСПОДАРСТВО

з мешкальним домом і економічними будинками, положе в Грабівці пов. Богородчані негальво до внаредування. Більші інформації подає канцелярія Тов-а 1051 «Прогресс». Ринок ч. 10. II. пок. 3—3

ДАНСІНГІ ДОМА!
ПЕРЕД СВЯТАМИ І КАРНАВАЛОМ повинні всі **ЗАОСМОТРИТИСЯ**

В ГРАМОФОН

СВІТОВОЇ МАРКИ

His Master's Voice
Голос свого пана
«Голос свого пана» або «пишучий ангел» Голос свого пана

виконуючий найактуальніші і найулюбленіші музичні новості

Грамофон той найновішої конструкції з надзвичайно тривалими плитами (Система радіо з мікрофоновою підладною), першовиядними знавцями і цілим світом признаний найдоскональшим. — посідає візирну і дивазну репродукцію, пльком вільну від шумів, є заразом найдешевшим і надійним інструментом музично-вокальним і приносить всім:

- Заохоту до торговельного життя.
- Упиймення побуту дома.
- Ріжнорідніть родинного життя.
- Можність забави і танцю.
- Найдешевша користь з опери.

Замилування музики.
Образовання музичного смаку.
Розкіш вислухання концертів.
Перегляд новочасної музики.
Щитовитий заник нудьги.

The Gramophone Co. Ltd. London. — Генеральний представник на Польше.

КРАКІВ
Фльоріяньська 25, тел. 1241. **Йосиф ВЕКСЛЕР**
Сикстуська 2, тел. 724.
Демонструється без примусу купни. Поручення для купів виконуються лише в Кракові.

ДІЛО

виходить щоденно передпол.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шпал. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПОЛ:
Місячно в ірані 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50
ал., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Р.,
муні 150 лей, Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл., Румунії
10 лей.

З справами оголошення
звертається до Адмі-
ністрації.

ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИНСЬКИЙ.

У вшехпольській ліберії.

Ще донедавна п. Тугут мав ярку великого демократа і ще більшого ліберала. У виборчу кампанію Йшов Тугут і його визволенські паходки з такими гаслами, що важко було зорієнтуватися, чим саме визволенні відпожнюються від комуністів. Визволенські кандидати й агітатори на Волині обіщували українському населенню ні менше — ні більше, як повну територіальну автономію, а в земельному питанні повний перехід поміщицької землі в селянські руки без викупу та повну ліквідацію осадництва колонізацій. А все це діялося під кермою п. Тугута, який прещіє є „чесний зі собою“, який не кривить душою, який шанує всі національні індивідуальності й змагає в своїй повноті задоволення їх потреби і вигоди. Зовсім природно, що українські кандидати під оглядом виборчих обіщанок були ліліпутами. Вони взагалі були дуже скупі на обіщанки. І коли українське населення наділило своїм довірям виключно українських кандидатів, то не безсумнівним доказом незвичайно розвиненої й поглибленої національної свідомості.

Тільки на Полісся й Білорусі найшли послух визволенські обіщанки, і звідти увійшло в сойм кілька визволенських послів. Вони почесали на своїх хребтах не тільки загу кількох десятків тисяч голосів, але й вагу тих обіщанок, якими вони розщедрювалися перед виборцями. Вагата тих обіщанок спочиває не тільки на тих послухах, що зійшли з українсько-білоруської гериторії, але на цілій партії „Визволення“, на її посольській фракції, бож виборчі кличі, виборча програма є власністю не одних, але партії.

Та скоро тільки визволенські послі найшлися в соймі, облетіли з них всі радикально-демократичні шукатері, а лишилися старий шляхетський тинк ненависти до українських і білоруських народніх мас. Іхній лідер п. Тугут пішов ще далі. Маючи охоту стати „державно-творчим“ елементом, пішов на науку до вшехпольського ідеолога Ст. Грабського, вітбув курс „державно-творчих“ наук і у вшехпольській ліберії по тяжких трудах найшовся на міністерський карузелі. А тепер їздить на всяких кониках, розводить псевдо-демократичну бугафорию, а в суті річі пописується гими відомостями, які втовкмачив йому в голову великий вшехпольський учитель.

Дві останні промови мін. Тугута, у Вильні і в адміністраційній комісії польського сойму є класичним зразком польської „державно-творчості“, невмірності наук Ст. Грабського й метаморфози п. Тугута з чухрато-фразеологічного демократа на міністеріально-стисненого епдека. Читаючи ті промови, важко знайти ту лінію, яка ділила би Тугута від Бартошевича, Гломбінського чи Грабського. Навіть більше! Протиставляючись офіційно у виїнятковому положенню, він зокликається на думку свого учителя, на авторитет Грабського.

Недавно реферували ми брошуру

хієнсько-ендецького сен. Бартошевича, якої провідним мотивом: без „кресів“ нема Польщі! Та саме гукає з міністерської карузели й п. Тугут: без „кресів“ нема Польщі! Дивні ці „аргументи“ в устах навіть вшехпольством підбитого демократа. Цеж невіща в польський народ, в його здатність творити життя на власній землі, цеж потвердження того, що говорили всі противники Польщі, а саме що вона нездатна до життя і розвитку на своїй території, цеж прокляття, прокляття розвалу польської держави. Чи Німеччина не може жити нпр. без Познанщини і Поморя або Росія без Привіслянського краю?

Аналогія одної й тієї самої вагости, але в тій аналогії міститься засуд смерті для Польщі, авторитетно піддержаний польським міністром. І справді готово статися так, як кряже мін. Тугут, але якраз з тієї причини, що до Польщі білими нитками приціплено величезну чужонаціональну територію та що українські й білоруські землі жде доба тугутівських реформ, які тільки приспівають процес природної розв'язки.

На національне питання дивиться мін. Тугут очима Ст. Грабського й сен. Бартошевича. Він приймає, що „креси“ під національним оглядом є res nullius, що то є терен боротьби за душі, терен освітніх денационалізаційних „наязтів“ і „заязтів“, що від напруги польонізаційної акції залежить національне обличчя українських і білоруських земель. Очевидно, він забуває, що через ті землі переважалися буруни національної й соціальної революції, що там вже існувала українська й білоруська національна влада, що вибори до польського сойму вирішили й задекретували національність „кресового“ населення. Але ці проречисті факти не промовляють до душі і розуму п. Тугута, він — як шляхтич — думає про підбій, про поширення польського елементу на сході, про метаморфозу „кресів“. Він думає, що переміна величезних українсько-білоруських областей може відбутися так само легко, як його власна.

Положення Польщі в залізних раменах Німеччини й СРСР є дуже небезпечно для самого існування польської держави. Але небезпека зростає, стане дійсною аж тоді, як „кресове“ населення буде „кресталізуватися“ на протипольській основі, як розбудова національного життя обох цих народів буде звернена проти Польщі. І Тугут, Грабські і cons. в найгіршому разі, т. зн. колиб не вдалося спольонізувати українського й білоруського населення, бажалиб повести його „кресталізацію“ в прихильному для Польщі дусі. Пора й наївно-сти покласти межу і якийсь стрим. Бо чи справді є пані для тугутівської „кресталізації“? В це хіба не вірити ніяк реально думаючи людина. Таж від соток літ йде боротьба між Поляками і Українцями, таж в цілій українській історії не було ані одної доби, як виправдувався такий сподівання. Особливо, коли мати на увазі сучасні посто-

ліття, не було й в останніх роках і десятиліттях. Боротьба проти польської супречаті в Галичині, боротьба за Холмщину, війна у Сх. Галичині, трагічний епілог польсько-петлюрівських містечей і всієї польської режім в останніх шести роках вказує на утопічність тугутівського розмудування. Правда, нормально беручи, режім може бути змінений, взагалі може наступити деяке примирення, як нпр. Мадярів з Австрією по 1848 р., але це булоб можливе тільки тоді, колиб не лише були для того відповідні дані, але колиб цілий польський народ міг говорити з цим укр. а і нським народом. На таких основах Пагльора будував свій союз з Польщею. Але рижський мир, договір Ст. Грабського і Яна Дзібського раз на все зничив цю можливість. Тепер український народ під Польщею є тільки частиною великої української нації, яка живе окремим життям в своїй власній, хоч обкоосній і неповній державі. Цього факту не можна ніяким чином забувати.

Також земельне питання „розв'язує“ мін. Тугут незвичайно оригінально. Земельна реформа має бути здійснена на протязі менше-більше 60 літ, місцеве населення може в найкращому випадку одержати дещо землі, доба була би сусідська парцеляція, але найважливіше, що польський хлоп має мати й надалі — так сказатиб — вільний вступ на українські й білоруські області. Іншими словами: осадництво й колонізацію буде й далі проводити польський уряд з усею рішучістю, а при перезотженні земельної реформи чи сусідської парцеляції може дещо капнути й місцевому населенню, очевидно — якщо воно матиме гроші на купно землі. А що з українського й білоруського селянина вже витиснено останній сотик, а що економічна політика польської держави є звернена проти „кресового“ селянства, то воно взагалі не повинно рахувати на заспокоєння свого земельного голоду. Прийдеться хіба потішатися тим, що всі тугутівські плани вилами на воді писані. Життя і його закони є тверді, послідовні й льогічніші за всі хитро-мудро придумані максималні й мінімальні плани всяких Тугутів „na zniszczenie Rusi“.

Ф. Ф.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

Листи з Варшави

(Від власного кореспондента.)

Свої й чужі.

Варшава, 23. грудня 1924.

„Кресова Рада“ ще не розпочала своєї акції, а вже несе від неї далеку просторину залушничого духу. І притягає той дух чорних кружів. Ними дичає одночасно зварилася у Варшаві дві фігури — ніби ворожі поміж собою, але однаково милі міністерству внутрішніх справ: Оскілко та Гореміка. Якщо вірити Оскілці, то його запросив мін. Тугут для участі в полі „Кресової Ради“. Гореміка таких вісток не подає, але очевидно обом їх викликали до Варшави для одної і той самої цілі. Само собою зрозуміло, що при цій нагоді вони мусять підсилити свої засоби, бо справді ці пані мають чималі видатки. Вже самі репильки, що вони їх видають невідомо для кого, бо ніхто їх не передплачує і наварю чи хто читає. — вимагають великих витрат. А хіба справа лише в репильках? Люде близькі до польського уряду не роблять таємниці з того, що українські агенти на Волині, і в першу чергу „отаман“ Оскілко, коштують їх дорожче, ніж сотки українських інвалідів. Можна собі уявити, яке то влаштина зробити на деяких панів пресів, коли разом з ними засидіть в „Раді“ такі „цінні речознавці“. Навряд чи втримається тоді там і п. посол А. Васильчук, не вважаючи на свою „льовельність“, про яку між иншим Поляки балакають значно більше, ніж він сам.

У мої завдання не увходить хвалити чи гудити п. посла А. Васильчука за ту тактичну лінію, яку він засвоїв, особливо в останні часи. Це справа його власного сумління, мій же обов'язок лише занотувати з можливою об'єктивністю освітлений факт. Оже з точки погляду саме цього обов'язку я мусу тут зазначити, що моя розмова з п. А. Васильчуком (див. ч. 274 „Діло“) викликала досить категоричні заперечення з боку тих членів українського клубу, які ще так недовго вважались однодумцями п. Вка і складала з ним одну фракцію автономістів-федералістів. Очевидно в цій фракції теж відбувся процес диференційції. Ч. сенатор Карпинський особливо підкреслює, що між засадами його відомої промови в сенаті, яка накреслила певний політичний світогляд, і фактами надрукованого в „Нашому Житті“ комунікату п. А. Васильчука є велика різниця.

Пр. 1079/24. В імені Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на вшехпольський Державний, Прокураторий, що зміст часопису „Діло“ ч. 277 (10.370) з дня 13. XII. 1924 р. в античлї під заголовою: 1) Значіння „кресів“ вираз між словами: „де-о-ольогів польського а на поналіжм, 2) „Політика одного фронту“ а) уступ між словами: „Львів а сначалом, б) уступ між словами: „на Польщу а він звичайно, в) уступ між словами: „добре з'ясує а не відомо, 3) „Суд на „Фоліи“ а) уступ між словами: „або члени УСДП, а не „у“ в „Колоні, б) уступ між словами: „проти об'єднання а відносин об'єднання, в) уступ між словами: „прокуратора а Прокуратора, 4) „Літературні замітки“ уступ між словами: „а вільно до кінця

артикулу містить в собі створ. а) проз. з § 302 ак. ад. 2) злоч. з § 65 ак. ад. 3) проз. з § 303 ак. ад. 3) злоч. з § 65 ак. ад. узнав дозволу з дня 13. XII. 1924 р., кої ріскату за вправдану а злочин звинуваченого класу і видав по члї 493 п. кар. заборону дальшого розширювання того друкованого писма. Заразом видав наказ віддільному редактору та часопису, щоб не чинили помісти безплатно, в найбільшій числї а то не першій сторінці. Певнокування того наказу, нагасав до себе назидат. а не члї келі а з 21 злоч. злоч. з 17. XII. 1924 д. п. ч. 190 ак. 1905, а іменем суду за переступство на геліж з 493 п. ад. Львів, дня 13. грудня 1924.

Все це річи цілком природні. В умовах сучасної політичної боротьби пропеси еволюції в тім чи іншій напрямку спостерігаються на кожному кроці, особливо, коли справа торкається тактики. Але є щось вище за таку еволюцію, є свята святих, що мусить домінувати в світогляді кожного націоналіста-державника. І з задоволенням доводиться констатувати, що цей домінуючий момент залишається неперемінним в українському кліоші. Він являє різних людей в одну суголосну групу, яка власне й сильна постільки, постільки суголосна, постільки виступає перед людьми разом, в згоді, на захист рідної справи.

Я не знаю, як відчуває себе п. А. Васильчук, одіславшиши вчорашній свій лист, але гадаю, що не поиніюся, коли заявлю, що без сумніву кепсько дочувались ті чотири послы, які відірвалися від української національної репрезентації. Тепер вже і для них самих не може підлягати сумніву, що ніхто не має української людяності нехотіть поважати їх за своїх. Все частіше, як свідчать місцеві люди, починуться чутти від селян: «неж не наші, не комуністи», і навіть ті, що перше звертались до клубу УСДРП в своїх справах, тепер надсилають свої скарги та прохання українському національному клубові.

Такий оборот справи не може не хвилювати наших нео-комуністів, що сіли не в свої сани. І вони дійсно хвилюються...

Сенех.

Від Української Парламентарної Репрезентації.

В останні часи в польській пресі, а також і в українській, появилися вістки, ніби то Українська Парламентарна Репрезентація дала свою згоду на те, аби послы п. Антін Васильчук увійшов, як член, до т. зв. «Кресової Ради», що має утворити міністер Тугут для «санції кресів».

Цим Українська Парламентарна Репрезентація доводить до загального відома, що яконебудь згоди на вступлення до т. зв. «Кресової Ради» вона не давала нікому зі своїх членів, тим більше не могла дати і п. Антону Васильчукові, який не є членом Українського Польського Клубу.

Президія.

Суд і політика.

ПРЕЗИДЕНТ НІМЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ЕБЕРТ НАПЯТНОВАНИЙ СУДОМ, ЯК ДЕРЖАВНИЙ ЗРАДНИК.

Державна німецька генеральна прокуратура покликати до судової відповідальності редактора націоналістичного часопису «Міттельдайтше Цайтунг», Ротгарда, за оголошення отвореного листа до президента держави Еберта, в якому-то листі Еберт прозваний різними образливими епітетами, а м. и.: «державним зрадником». Сам през. Еберт приєднався до обвинувачення й устами свого приватного заступника домагався покарання Ротгарда за образи й клевету.

У віторок відбулася у краєвому суді в Магдебурзі сенсаційна розправа, за якою з величезним зацікавленням слідував увесь німецький політичний світ, знаючи гаразд, що вся справа є по суті одним із етапів заявленої кампанії нім. націоналістичних монархічних кол проти всього республіканського устрою пореволюційної Німеччини. Сенсаційна розправа закінчилась ще більш сенсаційним вислідом: суд присудив, що правда, обвинуваченого на 3 місяці в'язниці за образи през. Еберта такими зворотами, як «червоні купелі штанці» і т. п., але звільнив його від закиду клевети, яку Еберт додав у прозвання його державним зрадником.

Присуд суду дуже штудерно мотивований: Що правда, — кається там, — розправа не могла доказати, що дійсно Еберт викликав і кермував у критичних днях осени 1918 р. страйковим рухом робітників різних ф. б.рик муніції, — як це твердив обвинувачений; а проте фактом є, що нім. соціал-демократична партія не нап'ятувала отворто цих страйків, а през. Еберт був навіть делегований до центрального страйкового комітету. А що такий страйк безумовно мусів відбитися некорисно на збройній воєнній силі держави, отже з погляду карного закону през. Еберта провинився нічим іншим, як саме державною зрадою. Як що брати на увагу (кажуть далі мотиви присуду) політичні й історичні умови, то можна би зауважити, що през. Еберт саме й хотів як най-

швидше зліквідувати лихвісний страйковий рух і звернути його на шлях, який повів би не до розвалу держави а її рятунку. А проте мотиви, якими кермувався Еберт у своїй тодішній діяльності, є для закону байдужі: паз він так чи інакше був причасний до страйку муніційних робітників — допустився злочину державної зради та й годі. Тому обвинувачений не кинув на през. Еберта ніякої клевети.

Проти такого присуду зголосили зажалення неважності як генеральний прокуратор, так і заступник приватного позовника. Вони вважають нападеною аргументацію суду якравою юридичною помилкою. Справа опиниться перед державним трибуналом у Ляйпцігу. Річ ясна, що присуджений редактор з задоволенням прийняв кару 3-ох місяців арешту «за образи», бо моральна сатисфакція, яку він отримав звільняючим ореченням суду щодо «клевети», є багато більше варті: неж не аби яка перемога цілого проти-республіканського німецького політичного табору!

Нічого й казати, що нежданий присуд і мотиви суду відбилися по всій Німеччині широким і гомінким відлукком. У першу чергу всі демократичні часописи виступили з надзвичайно гострою реплікою проти магдебурзьких суддів, не перебіраючи у словах, і безпardonно зри-

БАЧЕВСЬКОГО

ГОРІВКИ

Чищена

Перла сильна

Старка

Старуха

Житнівка. 902 2-3

ваючи в принципі, що, мовляв судові присуди не підлягають критиці. Розмежування одної справи на моменти політичного, історичного й морального характеру з одного боку, та сухе трактування літературного з другого боку, — це, на думку згаданої демократичної нім. преси — софістика, якою в даному випадку покористувалися політичні інтриганти й спекулянти, а не сторожі закону.

Як німецькі націоналісти гадають використати магдебурзький присуд — покищо ще незвідомо, бо їхні органи зберігають ще мовчанку. А проте не підлягає найменшому сумніву, що цей присуд являється для них прегарним агутом в їхній пляновій і послідовній акції дискредитування нинішнього республіканського устрою Німеччини і його чільних поборників.

З одного боку республіканські партії збираються маніфестувати як мога голосніше своє довіря през. Ебертові, — з другого боку монархістичний табір, який ніколи не відпекнувся від своїх реституційних ідеалів і не скривався зі своєю ненавистю до творців республіканського перевороту, безумовно заініціює паралельну акцію із цілком протилежною демонстраційною ціллю. До тліючого вогнища внутрішньої громадянської ворожнечі німецького народу долито знову здоровенну мрку оливи... Чи розгориться це вогнище вже тепер у якусь більшу грізну пожежу, чи знову на якийсь час притихне — покажуть недалекі події.

Вірніш усього нинішні кермуючі урядові чинники докладуть усіх зусиль, щоби всю неприємну історію як найшвидше приспати. А проте треба би добре крутити головою, щоби дошукатися в усій історії минулого аналогічної ситуації: урядуючий голова держави, якого державна прокуратура взяла в оборону перед напастями провінційної газетки, ні-сіло-ні-пало є нап'ятований ореченням провінційного суду, як зрадник своєї держави саме за ту діяльність, яка винесла його на чолі держави!

ПРОСПЕР МЕРІМЕ.

(6)

Етрурійська ваза.

Я сказав уже, що алей була вузка. Два коні могли йти побіч себе тільки з великим трудом; отже нічого онадзвичайного, що Темін, хоч дуже добрий їздець, їдучи побіч Сен Клера, отерся об його ногу. Тоді цей, якого злість дійшла до найвищого вершка, не міг вже довше гамувати себе. Він піднявся на стемених і сильно вдарив своєю тростівкою Темінового коня по н'здрях.

— Що за чорт з вами, Августе? — крикнув Темін. — Чого бете мойого коня?

— Чого їдете за мною? — відповів Сен Клер ставшим голосом.

— Ви зійшли з глузду, Сен Клере? Ви забуваєте, до кого говорите?

— Я знаю добре, що говорю до блазна.

— Сен Клере!... бачу, що ви божевільний... Слухайте: завтра ви перепросите мене, або дасте мені сатисфакцію за ваше грубіянство.

Отже до завтра, пане.

Темін здержав свого коня; Сен Клер підгнав свого і хутко зник у лісі.

В ту ж мить він почувався спокійнішим. Мав слабкість вірити в передчуття. Думав, що завтра буде вбитий, а тоді був би це зовсім відповідний вихід із його становища. Прожити ще один день, а завтра зжінчатися хвилювання та мук... Звернувся додому, післяв слугу з білетом до полковника Божє, написав кілька листів, потім проордавав добрим апетитом і точно в пів

девятої був при малій фіртці парку.

— Що з вами сьогодні, Августе? — спитала княгиня. Ви якось дивно веселі, а проте ви не можете розсмішити мене всіма вашими жартами. Вчора ви були такі трохи непривітні, а я, я була така весела! Сьогодні ми помінялися ролями. Мене страшенно болить голова.

— Мій гарний друже, признаюся, що вчора я був дуже нудним. Але сьогодні, я їздив на прогулю, робив гімнастику; почувався знаменито.

— А я встала пізно, я довго спала нині вранні і мала погані сні.

— Ах! сні? Ви вірите у сні?

— Що за глупота!

— А вірю; заложуся, що ви мали сон, який віщує якийсь трагічний випадок.

— Мій Боже, я ніколи не тямлю своїх снів. Хоча ні, я пригадую собі... у моїм сні виділа Массіні; отже бачите, що це не є нічого цікавого.

— Массіні! я думав би, що навпаки: вам було би дуже приємно побачити його знову?

— Бідний Массіні!

— Бідний Массіні?

— Августе, скажіть мені, я вас прошу, що з вами нині. У вашім усміху є щось диявольського. Ви маєте вигляд, немов би глумилися самі над собою.

— Ах! Ось чому ви поводитесь зі мною так само холодно, як старі длови, ваші приятельки.

— Августе, ви справді маєте сьогодні такий вигляд, як маєте з людьми, яких не любите.

— Злобна жінко! Ану, дайте мені свою руку

Він поцілував її руку з іронічною чемністю і вони довгу хвилину гляділи собі в очі. Сен-Клер перший спустив погляд і скрикнув:

— Як тяжко жити на цьому світі і не мати слави злої людини. Треба би про ніщо інше не говорити як тільки про погоду або лови, або хіба обговорювати з вашими старими приятельками бюджет їх добродійних комітетів.

Взяв якийсь папір зі стола.

— Стривайте, ось рахунок від вашої прачки. Говорім про цю тему, мій ангеле; а тоді вже не скажете, що я злий.

— Направду, Августе, ви дивуєте мене...

— Цей правопис нагадує мені один лист, який я знайшов сьогодні рано. Треба вам сказати, що я порядкував мой папері, бо завождив вранді-годи в себе лад. Так отже я віднайшов сьогодні любовний лист від одної швачки, в якій я кохався, маючи шіснаць літ. Вона мала спеціальний правопис для кожного слова і то завжди як найбільше покручений. Її стиль був гідний її правопису. А що я був тоді, так сказати, трохи крутивус, я уважав негідним мати любовку, яка не писала би так само як Севіне. Я нечестиво покинув її. Сьогодні, перчитуючи знову цей лист, я пізнав, що ця швачка мабуть кохала мене справжньою любовю.

— Так?! жінка, яку ви удержували?...

— Дуже по панськи: по п'ятьдесят франків на місяць. Але мій опікун не давав мені забагато грошей, бо казав, що молодий чоловік, який має гроші, нищить себе і нищить інших.

— А ця жінка, що з нею сталося?

— Звідки я знаю? Імовірно померла в лікарні.

— Августе... як би це була правда, ви не мали би того безжурного обличчя.

— Сказати правду, то вона віддалася за одного порядного чоловіка; а я, ставши повнолітним, дав їй малий даруночок.

— Який ви добрий!... Але чому ви хочете показатися злим?

— О! я дуже добрий... Чим більше пригадую собі це, тим більше переконуюся, що ця жінка справді любила мене... Але тоді я не вмів пізнати під смішною формою правильного почування.

— Ви повинні би принести мені цей лист. Я не буду заздрисна... Ми жінки маємо більше відчуття ніж ви і ми бачимо зараз, по стилю листа, чи авторові можна вірити, чи може він малює пристрасть, якої не відчував.

— А проте, скільки разів ви даєте себе ошукати дурням або блазням!

Кажучи це, він дивився на етрурійську вазу, а в його очі і голос була якась понурість, якої Матильда цілком не завважала.

— Не кажіть! ви мужчини, всі хочете мати славу дон Жуанів. Ви уявляєте собі, що ви ошукате когось з нас, тоді, коли часто ви знаходите лише таку саму дон Жуаніу, ще більше рафіновану як ви.

(Продовження буде.)

Переклав з франц. мови
Василь Софронів.

Пятиліття Радвлади на Україні.

(Докінчення.)

Шойно за два роки дня 13. липня 1923 р. появилася другий декрет про допомогу розвитку української мови і про українізацію державних і громадських установ, шкіл, університетів і культурно-освітніх установ разом із проголошенням рівноправності всіх мов національних меншостей на Україні. Отже рівноправність української мови з російською мовою слід виводити саме з цього декрету, що поставив рівноправність мови української більшої частини на Україні рівнозв'язно з мовами національних меншостей у відношенні до російської мови. Українізація почалася на Україні на правду теж не зараз після появи декрету а шойно в 1924 р. Про перебіг її на протязі цього року наші читачі докладно поінформовані. Слід підкреслити, що недовго почала радвлада вживати репресивних засобів у відношенні до впертих противників українізації, що не бажали вчитися української мови.

Вся ця інтензивна українізація з комуністичною партією большевиків України включно дуже тісно зв'язана із ревізією дотеперішньої селянської політики на Україні. Про новий курс тої політики ми вже не раз писали. Чи не найважливішою метою українізації — це зближення комуністів із селянськими масами. До селянина найлегше підійти при допомозі тайників його мови. І комуністи підходять до селянських мас за допомогою українізації. До державної роботи втягають тепер не тільки неземлемі і середняків але й заможних селян. На Україні селянство — це підстава і власне опанування того селянства остало тепер найважливішим гаслом партійної політики на Україні.

Щож до політичного становища України в радянській федерації, то ця федерація самостійних радянських республік замінилася в грудні 1922 р. в Союз незалежних республік. І коли до 1922 р. радянська Україна користувалася наприклад деякими прерогативами на полі закордонної політики (були наприклад окремі українські посольства на кордоні), то після грудня 1922 р. ті прерогативи перестали існувати. Вся закордонна політика всього радянського Союзу опинилася виключно в руках московських большевицьких дипломатів а на Україні немає Народного Комісаріату Закордонних Справ а є тільки Уповноважений Союзного Комісаріату закордонних справ у Харкові.

Ще в часах воєнного комунізму з жовтні 1918 р. сказав Каменів на З'їзді КП(б)У, що відбувався поза межами України такі слова: „З усіх наших фронтів український фронт і межуючий з нею фронт найважливіший. Ми (Росія) не можемо обійтися без вас (України), а ви не можете перемогти без нас“. Ці слова мають по нинішній день велику вартість. Вони стверджують факт, що на Україні не було би дійшло до комунізму, коли би не було наступу московської червоної армії на неї. Московська армія окупувала Україну і той стан триває по нинішній день. Очевидячки, що й окупація була би не повелася як би не деякі причини зовнішнього характеру. Раковський пише про цю справу так: „Радянська влада на Україні мусіла насамперед захистити своє існування. Звичайно це можливе було тільки за допомогою Радянської Росії, без якої Україна давно стала би колонією міжнародного імперіалізму. Без Радянської України, Радянська Росія певне не витримала би. Україна разом із Кавказом, Сибіром та Білорусією були завдяки своєму географічному положенню свого роду щитами для Радянської Росії.“

Ось чому треба було Україну захищати. Без неї були би порахо-

вані й дні Радянської Росії. Правда, що Україна не стала колонією міжнародного імперіалізму, але правда, що стала колонією червоного московського імперіалізму і „шитою“ Радянської Росії.

Реальне відношення сил на Україні показало все такі переваги по стороні непроступного для комунізму селянства. Московські комуністи під назвою КП(б)У поділилися перед тим одностайним муром українського селянства і підходять тепер до нього при допомозі українізації. Всіх суперників на шляху до опанування селянських мас вони насильно і немилосердно усувають та нищать при допомозі славетної і випробованої тактики. Ця тактика полягає в тому, що вони виривають суперників зброю із рук та присвоюють її для себе. Так поступили вони в останньому часі з українською комуністичною партією. Її провідників арештували, діяльність її спаралізували і загнали її у ще більшу підпілля від того, в якому вона була дотепер. Українізація — це та зброя, при допомозі якої укаїсти поборювали московських комуністів на Україні. Та за укаїстами остала ще одна велика зброя а то перебіг України з колонії в правдиву українську незалежну державу. Тої зброї пануючі російські комуністи на Україні собі присвоїти не можуть і через те вжили проти неї теж випробованої зброї а то переслідування і террору на укаїстів. Це й є підсумок пятиліття радвлади на Україні.

„Сема великодержавна“.

Київські газети в світлі харантеїстики їх редакторів.

На Київському губернському з'їзді робкорів і селкорів (робітничих і селянських кореспондентів), редактори київських газет подали дуже цікаві інформації про свої газети.

Про „Пролетарскую Правду“, велику російську щоденну газету, інформації подавав редактор Скарбек (Поліак). По своєму характеру „П. П.“ наближується до типу робітничих газет, якої значіння виходить поза межі Києва і губернії та розтягається на сусідні губернії. Зпочатку тираж її був невеликий, але від кількох тисяч в 21 році він зріс до 65.000 в сучасний момент. Газета виходить два рази на тиждень на 4 сторінках і 4 рази на 6 сторінках великого формату і не годна вмістити всього матеріалу, а збільшити обсяг не може, бо нема паперу. Основним відділом газети є відділ з робітничого життя. Є також літературна сторінка, де містяться твори робітників. Зв'язок з робітництвом взагалі налагоджено дуже гарно, натомість слабший є зв'язок з селом. 40 пр. всіх заміток і дописів припадають на провінцію (на провінційні міста). Кількість постійних співробітників газети не дуже велика. Крім постійних співробітників в газеті містяться статті московські і харківські товариші. В тих статтях освітлюються основні моменти партійного, професійного, економічного і сільсько-господарського життя.

Про „Більшовик“, такої величини, як „Пр. Правда“, українську щоденну газету, інформації подавав редактор Щупак (як нас інформують по національності Жид). Ця газета не є ані селянська, ані робітничая, тільки обслуговує найбільш активну, політично свідому частину селянства, українську частину робітництва й українську трудову інтелігенцію. Ця роля універсальної газети особливо визначилася тоді, коли повстала у Києві спеціальна селянська газета „Радянське Село“. Є такі серед наших більш-менш свідомих грома-

дян — казав Щупак, — які гадають, що така газета, як „Більшовик“, не могла після виходу „Радянського Села“. Вони не розуміють, що нам зараз потрібна велика українська газета. Партія не може обмежитись тільки однією селянською українською газетою, партія мусить мати газету, якою користувалася б верхівка селянства з одного боку й українське робітництво та наша трудова інтелігенція з другого. От цим завданням і служить газета „Більшовик“. Тираж „Більшовика“ виносить 14.000 прим. За останній рік тираж у Києві збільшився з 2.000 до 4.000 прим., 30 пр. тиражу йде виключно на цукроварні, 40 пр. на окрешні міста й містечка (в тім і Київ), а 30 пр. йдуть безпосередньо на села. Огке „Більшовик“ читають місцеві київські українські робітники, робітники на цукроварнях, українські службовці і більш культурна та активна верства селянства Київщини. Тираж — каже Щупак — буде поширюватися в міру зросту української культури в місті та в міру зросту культурної (!) частини українського населення на селі. „Більшовик“ відіграє в Києві величезну культурну роль, бо він об'єднує всі культурні сили, які бажать працювати на ниві радянської культури. На основі радянської влади відбудується й немов народжується нова українська культура... Ми в нашій газеті почуваємо оцей процес... й через те в публіцистичній частині нашої газети ми ніколи не відчуваємо неврівноважености. Відповідно до свого універсального характеру „Більшовик“ має відділи з робітничого життя, з селянського життя, з життя на цукроварнях, а також „куток освітителя“. Газета має у Києві 75 робкорів, 281 організованих селкорів і 143 поодиноких та до 100 інших дописувачів. Щодня газета одержує 600 до 800 дописів, але тільки частину їх використовує. При газеті є гурток літературний, природознавства й газетної техніки. Робота наші дуже складна — закінчив свої інформації Щупак — бо сама газета складна, зріст якої залежить від зросту української... від зросту культурної (!) частини українського населення.

За „Радянське Село“ інформації подавав редактор Фурер (прізвище чисто українське!). Ця газета виходить п'ятий місяць, два рази на тиждень, має тепер тиражу 53.000 примірників. Це чисто селянський популярний часопис. На місяць газета дістає до 4.000 дописів, але вмістити може не більше ста, частину дописів передає до ужитку властей і до комісії по вивченню села. Запитань від читачів дістає щодня 60—70 і майже дві сторінки газети присвячує на відповіді по тим запитанням. Постійних селкорів має газета 165. Черговим завданням газети — збільшити її тираж до 100.000 прим.

З цих відомостей виходить, що українська газета досить успішно шириться на селі, але дуже слабо пробиває собі дорогу у місті. В півмільйоні Києві, де українського населення налічується приблизно третина, єдина щоденна місцеві українська газета має ледви 4.000 передплатників! „Пролетарская Правда“ займає супроти „Більшовика“ таке саме положення у Києві і в області, як колишня „Киевская Мысль“ супроти „Ради“, отже в порівнянні до передвоєнного часу ситуація майже без зміни. Це знак, що національно свідомі, або як Щупак називає, „культурні“ елементи українського населення, зростають поволі, та що Росіяне і зрусифіковані елементи цупко зберігають свій „стан посідання“. Коли зважити, що поширення газет в радянських умовах залежить головним чином від ком'ючеськ, від урядових інституцій, від зарядів професіональних спілок і заводських та

фабричних комітетів, — а всі ці органи й організації обсяжені виключно не-Українцями, — то зрозумітим стан, чому „Пролетарская Правда“ має 65.000 прим. тиражу, а „Більшовик“ серед тих самих верств читачів 4.000 примірників!

Симптоматичне, що редактором російського часопису, що об'єктивно виконує серед українського робітництва й інтелігенції русифікаційну роль, є Поліак, Скарбек, а редактором українського „Більшовика“ є Жид, з прихвально українським прізвищем Щупак. Це між иншим відповідає протії Поліаків і Жидів (не кажемо Поліаків і Жидів комуністів, а взагалі Поліаків і Жидів) в українській справі. Поліак, як не можуть працювати над винирожденням України на свою користь, то працюють над винирожденням на користь Росії, не ставлять на позиції Аггеновича, Рильського, Юркевича, Липинського.

Жиди, прийнявши за старих часів російську культуру, тепер, коли українство придбало права громадянства і зростає українська культура, починають виділяти з поміж себе працівників на ниві української публіцистики й української культури взагалі. Це симптоматичне і — признаємось — симпатичне, бо українізація життя всеж в значній частині залежить від Жидів. З хвилею, коли Жиди, що переважно оселені в містах і становлять тут великий відсоток населення, остаточно пристосуються до українства, як в ньому перед тим працювали для російщини (а це мусить так бути), з тою хвилею буде вповні розв'язане питання українізації міст.

І ми готові навіть привітати Щупака (коли наша інформація, що він жидівського походження є вірна) на становищі великої української щоденної газети, до речі найкраще і найчистіше із знаних нам газет редактованої, газети, в якій поза властивий партійній газеті большевицький дух, пробивається також помітна українська національна струна, чого й сліду нема в „Пролетарській Правді“.

Дрібні вістки.

Муссоліні — як пишуть деякі італійські часописи — вже має підписаний корольський декрет з узагодженням розв'язати парламент і розписати нові вибори.

Посади фашистів — затіне велике огічення й неспокій з приводу зголошення Муссоліні проєкту нової демократичної, виборчої реформи. На волі скрайнього криля фашистів стоїть кол. член І. фашистської дирекції, Біячі. Назріває поміж ними розкол партії.

Югославія — заціпила альбанський кордон, всі, хто переступив Югославію з окупованих Альбанії, захоплених повстанням, будуть розстріляні й інтервовані.

Постанки в Альбанії — є ділом большевизма — так твердять югославські політ. державні м-сти заход. справ у Льондіні: ната протестує проти заклад альбанського уряду, який би повстання зорганізували югославські банди.

В ЧСР грозить стійке державних урядів на тлі нового номінування платен та ретукції посв. Урядові запрогестували проти арештування лют справ політ. чинниками й заважали участі в переведенню відповідних рішень з боку аполітичних професіональних сил.

На Литві присуджено писуном військовому суду чотирьох комуністів на смерть за пропаганду в армії.

Латисько-польська приязнь має бути зазначена відвідинами президента латиського союзу Весманса у през. Войцеховського в Спалі підчас одних лат. Радянських свят.

Гудін, швейцарський лорд землі в кабілеті Мак-Донельта, який раніш працював при рудокопах, повертає назад до зв'язу простого робітника.

Париська поліція дістала наказ слідкувати за тими, хто пошкодило тільки теж денний біржовий сліпий, арештувати ті особи й діяти же сла тих всток.

Політичні в'язні в Яссах (Р.мунія), арештовані два місяці тому у зв'язку з убийством префекта поліції, розпочали голодовку страйк.

Вистава католицької місії у Римі відкрита святою папою. у присутності 24 кардиналів, дипломатичного корпусу при Ватикані, й сили духовних та світських достоянств.

СПАЛЬНІ,
ІДАЛЬНІ,
БАЛЬОНІ,

ЗАЛІЗНІ ЛІЖКА,
ОТОМАНИ,
РОЗКЛАДАНІ ФОТЕЛІ,

ФІРАНКИ,
ПОРТИЕРИ,
ДИВАНИ,

КОВДРИ,
МАТЕРАЦИ,
ПОДУШКИ,

МЕБЛЕВІ МАТЕРІЯЛИ,
ДРЕЛІХИ,
ПОЛОТНА,

ЦІЛКОВИТЕ УЛАДЖЕННЯ МЕШКАНЬ
ЙОСИФ ШУСТЕР, ЛЬВІВ, РУТОВСЬКОГО Ч. 10.

Вісти з Канади.

Еміграційні й імміграційні заходи та
підготування.

Виникло. 26. листопада 1924.

Зі згадки вказують на те, що Канада перший раз після світової війни фактично підготувалася до прийняття великого числа нових іммігрантів з Європи. Це питання являється головним предметом різних нарад і конференцій. Ним цікавиться й канадська преса.

Вістку про заснування у Львові комітету допомоги українським емігрантам прийнято тутешнім українським громадянством з помітним задоволенням. Це й спонукало також тутешні круги до живішої діяльності.

І так український греко-католицький візз провінції Саскатчеван, що раніше в дніх 16, 17 і 18. листопада в місті Саскатуні, відбувся станом на цей час важливого питання й після вислухованої промови єпископа Н. Бідди прийняв одностайно рішення резолюцію:

Візз Українців провінції Саскатчеван — після вислухованої промови єпископа Н. Бідди прийняв одностайно рішення резолюцію, що з огляду на сполучений більший наплив українських емігрантів і робітників до Канади повинно бути чимсь скорочено засвоєне в Канаді українське товариство опіки над емігрантами, яке в порозумінні з львівським товариством далося би новоприбулим емігрантам.

Майже вся англійська преса провінції Саскатчеван попереджує про резолюцію, подаючи до неї прихильні коментарі. Особливо висловлюючи писав про цю справу саскатунський щоденник „Ді Саскатун Делі Стар“.

Якщо на найближчу весну канадське державне управління усуне поточніші перешкоди й утруднення й отворить постійну роботу так пожеланим тут європейським (французьким, німцям) емігрантам, то Старого Краю не будуть змушені, як досі, без ніякої опіки пускатися в дорогу до нової батьківщини, бо як в Старій Канаді, так і тут в Канаді займається ними товариство опіки над українськими емігрантами, дає їм пораду й підбадь про їх подальше пристосування.

Що нова колонізаційна кампанія буде то часів імовірності життя, видно теж з зухвалості поодиноких козацьких товариств, що працюють в тісній порозумінні з канадськими колонізаційними установами, а особливо з управою канадських державних залізниць (Сіпіар), які диспонує безмежними просторами земель в західній Канаді.

Як відомо, існуючі умови пільгу до Канади є дрібні. Від кожного ново-прибуваючого фермера вимагають придати 400 дол. готівки на закупку фарми. Як ходять чутки, ці умови мають бути несправедливими настільки заходів по-ликання чинників перед правительством у Оттаві. При тм без сумніву заважить багато інтересів обох українських товариств опіки над емігрантами. Однак з цим натиском слід зазначити, що Канада потребує великої кількості хліборобів і що всі ті, що надіються найти тут якусь роботу в фабриках або промислових підприємствах, повинні безумовно лишитися дома, бо тут по містах є досить дрібних безробітних.

Нинішні часописи принесли нову інформацію в справі колонізації: Управа „Сіпіар“ іменувала щойно окремого директора колонізації в особі д-ра В. Дж. Блекера, що досі працював в Лондоні, з осідлом у Монреалі. Як бачимо, робота поступово на пілі дні й всюди створюється доволі оптимістичні настрої. Найближча весна має дати початок новій ері в повсякденному житті Канади, ері нового економічного підйому й розвитку.

Іван Королевич.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** Попереднє (276) число нашого часопису конфіскувала польська прокуратура за два уступи новинки п. з. „Нова хвиля ревізії у Львові“.

— **Фрагмент зі „Штайгерінди“.** Від д-ра В. Кучера дістаємо таке письмо: Дня 24. грудня о 6:30 рано збудило мене і мою дружину енергійне стукання до дверей. На запит, хто так дубочається до мешкання, почув відповідь, що це гості з департаменту державної поліції у Львові. Я попросив неспоконних гостей до мешкання. Виявилось, що вони шукали за моїм шуриним Омеляном Левичем, який

постійно від двох літ перебуває у своїх родичів в Скалаті. Отісля заявили, що мають приказ перестати ревізії в помешканню. Заражено і на жадання слідчого сунути в у. Баторія до числа Уг. 3243/24, 216. Шукали головню за перетиском. Однак вислід трохи був впадлий негативний. Рано о 9-й год. пішов я до поданого протоколу кримінального суду, щоб довідатися про яку саме справу річ йде. Ту довідався я, що це справа „Штайгерера“.

— **Відкриття українського клубу в Горніх Червоноцях.** В селі Горніх Червоноцях і його околицях коло Іваги мешкає досить поважне число українських професорів і студентів. Ці й причинились до утворення там українського клубу. В неділю 7. XII. відбулося відкриття клубу. Після короткої промови головою клубу проф. Л. Бельського відбувся концерт під провозом гні П. Шуповського. Салю клубу була переповнена гістьми.

— **Перечиниччя.** Дня 29. листопада в Празі відбулися організаційні збори „Общества студентов малоруссов и белоруссов“, яке прибрало собі назву „Єдинство руського культури“. Голова товариства Хитков у своїй вступній промові, між іншим, сказав: „Товариство буде всімнім відстоювати ідею єдності руського народу й руської культури, головним чином серед самих же руських. Треба познайомити руське суспільство і зокрема студентство зі суттю сепаратистичних течій, піддаючи їх критиці: треба створити кадри ідейної інтелгенції яка стала би на єдності руського народу й служила би своїм народом всіма засобами й всіма способами, не переходячи в табор ворогів, а в табор велико-русської держави“. По рани т-ва вийшли студенти Ніколенко, Хитков, Клям, Горячко, Телеш, Гулик і Демиченко.

— **Арештування реємігранта.** Дня 18. ц. м. арештувала польська поліція в Яблонівці Миколу Солоників, що як хорунжий УГА перебував цілий час від розгрому армії в тепер на Чехословаччині а тепер вернувся додому й зголосився в копичинському старостві. Арештованого, без подання причин, відставлено до Тернополя.

— **Ювілейна проща до Риму.** В Римі робиться готування до так званого рим-католицької перекли, святкованого від 1475 року що 25 літ. Стягнені особливими відпущами і неймовірною виставністю свята, на яку може тільки здобути Ватикан, з початком цвітіння чл. наполягають призначити гомом мов усього світа старий Рим. Цього року сподіються до трьох мільйонів пилин. Підчас ювілею в 1900 р. понад 380.000 прочан не могло найти місця в гостинних мурях Риму. Цього року як італійський уряд, так Ватикан і магістрат Риму кинулися до праці над виключенням такої есентивності. Ювілейне свято починається з моментом святочного отворення „святій брами“ в чотирьох головних римських церквах — св. Петра, Санта Марія Мажоре, св. Івана Літеранського та св. Павла. В перекли святого Петра поконує перемоні сам папа. Згідна „святий бома“ замуровується назад по скінченню свята і остже неторжовно протежем давньших 25 літ. Для учасників свята оголошується пільговий відпуст, під умовою вислухання означеного числа літургій.

— **Родина трагедія.** В Цвешенберген під Відлях пошло на дніх до столичного епітату родичної трагедії в домі тогочасного агента Гафнера. Від тогочасного часу остався Гафнер в розв'язаному процесі зі своєю жінкою. Бачачи, що процес закінчиться некорисно для нього, рішив вимордувати свою рідню. Ранком одного дня почав він стояти до своїх, це сплячих дітей, в наслідок чого убив свої дві дочки на місці а одну тяжко поранив. Жінки не було, на щастя, дома.

— **Майно Гоганцоллорнів.** З упадком монархії в Німеччині, упало багатство та добробут здетронізованого династії. Бувши пісар Вільгельма, що живе в Дорчінгемі скромного „емерита“, мав колись багато власного майна, з якого одні тільки земельні добра досягали вартості понад 100 мільйонів марок. Нині більшість тих добр перешла на власність держави, а власне майно б. пісара творять хіба коронні клейноди та над міру скромне придане його другої жінки. Багатшим від б. пісара є його син Вільгельм, що нині господарить на своїх великих землях в Ельзасі на Шлезьку. В парі з пісарським домом побидали німецькі королі і князі, яких

відня кинулася шукати пристановища в різних банкових та купецьких інституціях. Вже такі найбагатші з членів династії Гоганцоллорнів не можуть нині рівнятися з цілим р'ядом „скоробатих“, що перед війною продавали може перець на дека, а нині згори дивляться на кармачинів, з яких 1918. рік стратив королівські та удільно-княжчі копони.

— **Розмова з Роденом.** На дніх поїзду в Парижі, в невеликій скількості нумерованих приміток книжка покійного французького міністра Дюарден Бомена, в якій зібрані спомини про розмови автора з найбільшим скульптором Франції Августом Роденом. Є не одна з тих книжок, що як спомини Еккермана про Гете, дають змогу ширшим кругам глянути в таємний лібр іт творчих змагань цього гіганта. З неї теж довідомось скільки надлюдської праці і саможертви виявив Роден в боротьбі за пальму першештва в Європі.

— **Наштовна мранка.** Олія з англійських часописів зістала пифоч втрачі і кштів, спричинених мранкою, що недалеко окутала Лондон на протязі шістьдесяти годин. Згадана сума втрат перевищує мільон фунтів, при чому головну рознізю займає припинення комунікації на Тамізі. Само освітлення вулиць коштувало о 20 000 фунтів більше на годину, як звичайно. Запалили на мрані, злодій, які між іншим оглядали одну з почтових філій. Перед почтовий будинок заїхало червоно фарбоване авто, на яке заламано кілька канайчат зачлм'юваних мішків з грошми і цвітніми предметами. Дякуючи мрані, ніхто зі 150 урядових філій не спинав злодій в їх „урядування“.

— **Підземна паоча.** Недостача відповідної площі на збудування пачні в Корнеллі, примусила підприємців найти для неї місце під землею. І так повстало незначно до будови великого купельного заведення під ратушевою площею. Об'єматиме воно два купельні басейни по 25 метрів довжини кожний, гімнастичні салі, фриз'єри, туші та роздівальні на 400 осіб.

— **Рекордові свиня.** З Гроссгайм в Саксонії повідомляють, що на тамочиньому торзі продано свиню рекордової ваги — 825 фунтів.

— **Літан-легкопад.** Французький летун Летенг придумав від літан-легкопада, його апарат зложенний з горішньої частини, яка має крила, мотор і пропелери, як в кожному звичайному літаку. Горішня частина прикріплена до каючки з каюкою для пасажирів і місцем для летуна. На випадок небезпечки летун одним рухом спеціальної підойми відлітає горішню частину апарату від долішньої. Кабіна паде вниз і тоді під натиском повітря, розвивається над нею легкопад. Місця для пасажирів розміщені на рухомій осі так, що на випадок зміни положення кабіни, сидіння вертають до рівноваги автоматично.

З листів до Редакції.

До Хвальної Редакції часопису „Діло“.

В числі 264 „Діла“ з 27 XI. п. р. надруковані „тіканті ревелатії“ Марка Луцкевича відносно повстання якоїсь „польско-української“ унії і в ревелатіях тих „товаришів“ Луцкевич умістив також інсинуації під моєю адресою. Це вже не перший раз, що Марко Луцкевич виступав в комуністичних часописах зі всякими брехливими наклепами на мене, але досі я ніколи не звертала уваги на всі ті інсинуації, які уміщувала комуністична преса. Але з огляду на те, що остання інсинуація виявилася такою — хоча й з належною опікою її в „Ділі“, — рахую своїм обов'язком перед своїми виборцями й перед усім українським громадянством звернутися на них увагу та дати пояснення. Не зробила я цього раніш лише через те, що лежала п'ять тижнів тяжко хвора й не могла написати.

Тепер прошу Хвальну Редакцію помістити цього мого листа, в якому я рішучо заявляю, що все те, що пишуть про мене Марко Луцкевич є попла, нікчемна брехня, в якій він виливає свою злість на те, що я в 1923 р. різко й су-

воро осудила його перехід на сторону більшовиків. Щож до останньої інсинуації його відносно „унії“, то можу лише сказати, що я не тільки не підписувала ніякої такої унії (що мусить бути ясно — як не й „Діло“ зауважило — кожному, хто має голову на плечах!), але навіть про ніякі переговори відносно „унії“ не чула — бо компанії з Горечико-Оскітськими не вожу, і всі добре знають (знає й Марко Луцкевич!) що до мене нема чого звертатися з подібними пропозиціями.

З високою пошаною
Олена Левчанівська.
Луцьк, 20. грудня 1924.

ОН ЧИТИ.

За оголошення Редакції не підлягає.

Господарське віче в Лопичині. Скликує на день 29. грудня 1924 (п'ятниця) „Повітовий Союз господарсько-кооперативний“ в справі: а) аскурації будинків від вогню, б) весняних засів. — Актуальність справ поставлених предметом наради вимагає участі в рішучих селян і інтелігентів повіту.

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

ПАРОХІЯ Спасів пошукує дяка з добрим голосом, якийби провадив хор. Платня після угоди. Уряд парохіальний Спасів пошта Тартаків. 1077 1—1.

ТОРГОВЕЛЬНИЙ фаховель, з ділу в річницю, літ 21, ожечиться з особою котра допомогла йому відкрити торговельне підприємство. Ласкаві зголошення до книжачі Фадлера в Сколім. 1078 1—1.

ІНСТРУКТОР для 2 учених (3 гімн. кл. і 6 гімн. гум. — без грек) на селі в гірській околиці. Зголошення враз з нимгами слати: Адм. „Діла“ інструктор 2. 1063 3—3.

Д-Р ПРАВ обізнаний із справами скарги вини та добрий організатор прийняв посаду конспікента в канцелярії адвоката або в більшій українській інституції. Зв'язати на адресі: Krawczyk dla Rud. Kraków 1. Księg. pocztowe. 1052 3—3.

ОГОЛОШЕННЯ.

НОВІСТЬ!

Щедрівка „ДЗВОНІ“

на мішаний хор піна 120 гол. — на жіночий взом з іншими піснями 120 гол. Головний склад: Українська Книжковна Станіславів, вул. Соборного ч. 20. 1055 2—3.

Найстарша і найпопулярніша ресторація

НАФТУЛИ ТЕПФЕРА

тепер
ХРИСТІЯНА МАЕРА
І ЕДМУНДА ШЕНА

Львів, вул. Трибунальська 12.

поруче обильні і смачні обіди з трьох накрих по одному золотому від год. 12-го до четвертої як також вечері з 2 накрих по одному золотому від год. 6-30—12. 1065 2—3.

„ОЛКА“ ЛЬВІВ
РИНОК
35.

біля
Народно-Торговлі
продає
тільки
ТРИКОТИ
найліпшої
якості.
677 19—20

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛ.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. від. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Реклама не зворотиться.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в гроші 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Фінляндії,
Голландії, Бельгії 20 фл. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Польщі 5 зл. фр.,
Чехословаччині 30 к. р.,
Югославії 150 лев., Румунії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл., Зміна
адреси 1 зл.

З справами оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: П. ДМИТРО ПЕВНИЙКИЙ.

„Кресова Рада“.

Польський уяв, який є такий не-
звичайно багатий на „санашні“
георетичні помисли у відношенні
до „кресів“, який все у відповідний
мент вміє втяти якусь штуку для
запобування її замилення ево-
люційської опінії, який під теперішню
порку обмежується в експортній
цілості експортом польської лібе-
ральності її толеранції, в останніх
часах за спонуккою мін. Тугута на
шипокі й бурхливі лотки пустив
знамениту „Кресову Раду“.

Пригадуємо собі, як то в ефі пе-
песівської підсудщини, в добі ви-
ключної політики дефензиви при-
ставано до Українців з проєктами
зв'язкою української території під
Польщею з окремим... гербом і
трьохма батальйонами україн-
ських гонимців, щоб тільки Укра-
їні згодилися на польську „федер-
алістичну“ політику; пригадуємо
собі, як після рижського миру і
брутально-перфідної зради свого
„союзника“ (С. Петлюри) обіця-
вано створити на Волині „україн-
ський Піємонт“ з б. прем'єром
УНР. В. Прокоповичем або й са-
мим С. Петлюрою на чолі на те,
щоб закладати свою поведінку в
Україні за кров та рани українських
воєнів пограти мильною банкою пе-
ред унерівськими керманіями; при-
гадуємо, як перед рішенням Ради
Амбасадорів ухвалено знаменитий
закон з 26. вересня 1922 про воє-
відську автономію і про оснування
головного українського університету
до двох літ; пригадуємо, як той
паперовий закон інтерпретовано
перед Європою як спеціальний „ав-
тономічний статут“ для Сх. Гали-
чини, як magna carta libertatum
для галицько-українського населен-
ня, а все те мало тільки одну ме-
ту: одержати placet від держав
Антанти на Сх. Галичину, — прига-
дуємо геніальні мовні закони для
„кресів“, якими скасовано всі
языкові управління українського на-
селення в Галичині, — пригадуємо
метушню різницю Лосів, Міклашев-
ських і їхніх комбатів в універси-
тетській справі на те тільки, щоб
звекшати важку позицію Польщі
на міжнародній арені; пригадуємо...
та чого тільки не можна пригадати
для ілюстрації польського макіяжу
зму й езульту, якого вістря звер-
тене проти українського й біло-
русського народу.

Тепер на чергу прийшла „Кreso-
ва Рада“. Після важких зусиль у
законній голові мін. Тугута на змі-
ну попереднім штучкам і підступам
продивив проєкт „Кресової Ради“.
Щож спонукало польський уряд пі-
ти на нову спробу обману публич-
ної опінії? Національна політика
Большевиків, створення всесоюзнаї
другої палати під назвою „Ради
Національностей“, українська дер-
жавного апарату Рад. України, вплив
гієж національної й соціальної по-
літики на громадську українську й
білоруську думку спонукує міністра
Тугута шукати антидогм а. На по-
гребу шукання „нових шляхів“ в
„кресовій“ політиці впливають по-
дії на українських і білоруських
територіях. А вкінці заходи поль-
ського уряду біля одержання загра-
ничної позички вважають засвід-

чення, що в Польщі не тільки па-
нує порядок і дружне тихомиря,
але й що всі є вдоволені, заспоко-
єні, об'єднані в спільних змаганнях,
готові не тільки брати заграничну
позичку, але й прийняти її на свою
гіпотечу і — розуміється — її сплачу-
вати.

Отже „Кресова Рада“ має ство-
рити всі ті вигляди для польської
політики і польських змагань. Плав-
да, в останніх днях грубий обман
відносно Жидів, відібрання моно-
польних концесій жидівським то-
ровцям, хоч архильовські сністичні
посли врятували Кухавського пе-
ред криміналом, — та видача проку-
раторові чотирьох опозиційних по-
слів — значно ослабили вигляди для
заграничної позички, але все таки
не зміряє нація, що „Кресова Рада“
— як виблеск зоря — опромі-
нить стайню внутрішніх відносин,
головно на „кресах“ і дасть спро-
могу досягнути намічені цілі.

Щож уявляє, чи має уявляти со-
бою „Кресова Рада“?

Вона має бути прибічним, чисто
дорадним, опінієвисловним органом
при мін. Тугуті, як міністрі для „кре-
сів“. Він може рахуватися з висло-
влюваною опінією, або й ні, може
брати собі до серця те, що гово-
рять „ржечознавці“, або й ні, — од-
ним словом є це установа для ди-
скусій, які не мають ніякої мети і
яких висновки нікого не обов'язу-
ють. Зложена ця установа по ро-
сійському зразку, се-то по принці-
пу особового добору. Мін. Тугут
по своїй владі може „пожалува-
ти“ комусь ступінь „кресового“ до-
радника, щоб його... скомпроміту-

вати, якщо він має представляти
там українське чи білоруське грома-
дянство. Очевидно, польські члени
„Кресової Ради“, всі ті Божинь-
ські, Габські, Кашніні і т. п. знають,
що вони мають побити, а саме ко-
лотити боду, витворювати насторої
по лінії уніфікаційної політики, а
„меншостеві“ члени, хоч справа тор-
кається виключно тільки україн-
сько-білоруських областей, мають
відігравати роль неперошених го-
стей на польських весіллі.

Відавна в польській пресі про-
пагується клич „подання руки“ —
„меншостям“ понад голови украї-
нської й білоруської інтелігенції, по-
над голови народного представ-
ництва. Вся польська преса від най-
правильшої до пепесівської — як
баба зі ступою носить з тим
„поданням руки“, се-то зі загаль-
ною хунією. На протязі остан-
ніх шести літ пробовано найрізно-
родніших ходів, але не повезло.
Тепер мін. Тугутіві припала честь
і почесний обов'язок витягати з ор-
ганізованих лав українського й бі-
лоруського громадянства поодинокі
людей, видніших діячів, всу-
вати їх в бочку „Кресової Ради“
і тим чином компрометувати їх в о-
чах власної суспільності, робити їх
неужитками на рідній ниві.

А якщо „Кресова Рада“ ні-
чим не причиниться ані до зміни
режиму, ані до направи відносин,
ані не усуне тих страшних ран, які
завдяки польській владі яляються
на українських і білоруських тери-
торіях.

І тому не слід нікому, кому до-
рога честь своєї нації, датися зло-
вити на тугутівський мотузок.

Ф. Ф.

Англія в окупованій Німеччині.

розвіяний оптимізм. — ЗАПИТ НІМЕЧЧИНІ, — ОФІЦ. ГОЛОС АНГЛІ.
— ТРУДНОЩІ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ. — НОТА НІМЕЧЧИНІ ДО ЛІГИ. —
ВАЖКЕ СТАНОВИЩЕ НІМ. УРЯДУ.

Був момент, коли союзні дер-
жави вважали розумною дипло-
матією гладити Німеччину по го-
ловці, називати її чемною, про-
мовляти їй до розуму і поводи-
тись з нею, мов із зпсованою дити-
ною, яка не знає, чого хоче і мо-
же накоїти чимало лиха собі та її
вихователям. Здавалось, що коли
німецький уряд прийняв міжсою-
зницький план економічної відбо-
дови (Доза) і почав робити захо-
ди, щоб Німеччину прийняли до
Ліги Націй — ворожнеча витворе-
на драконським Версайським до-
говором сезне між найбільшими
державами.

Та нині атмосфера знову напру-
жена. Німеччина звернулася через
своїх дипломатичних представни-
ків у Лондоні та Парижі зі запи-
том: наскільки правдивими є часо-
писні звістки про відкладення ре-
чуща евакуації кольонського ра-
йону. Версайський договір означив
евакуацію Кольонії (Cologne, Köln)
на 10. січня 1925. Цей день уже
недалекий, але англійські окупацій-
ні війська не проявляють ніяких
ознак приготування до відходу. Ні-
мецькі дипломати мали заявити
союзним урядам, що члени про-
залишення окупаційних військ на

му англійські війська покинуть
територію з Кольонії та, що фран-
цузькі війська залишаються в Рур-
щині до септця, а тому опорож-
нення Англійцями зайнятої ними
території відігало би французів
від комунікації з Францією.

Англійське становище не покри-
вається з французьким, висловленим
у свій час через Поанкаре, що со-
юзники можуть держати німецьку
територію так довго в окупації,
доки Німеччина не виконає своїх
зобов'язань — се-то й дозично.
Льорд Керзон відкинув цей погляд,
підкреслюючи те, що вся справа
репарацій є нині полагджена при-
нятим проєктом Доза, який Німеч-
чина виконує і хоче виконувати на-
далі.

Однак економічна справа не ви-
черпує доброї волі Німеччини. Дар-
ма, що німецький уряд згодився
почагати у праці міжсоюзницькій
контрольній комісії, німецькі вій-
ськові органи ставили на кожному
кроці перепони цій комісії і не дали
їй скінчити свого справоздання. Та-
ка поведінка військової влади вка-
зує на сильну волю продовжувати
дотеперішню воєнну політику і на
широко поширену організацію, що
має на меті обновити давню німець-
ку армію. Міжсоюзницька комісія
ствердила, крім цього підлу низку
фактів, що суперечать мирним зая-
вам німецького уряду, як напри-
клад воєнне підготовлювання поліції,
спеціальний набір рекрута, його озбро-
єння, праця фабрик для воєнних
цілей. Справоздання цієї комісії ще
неготове, але можна бути певним,
що воно буде для Німеччини неко-
рисне.

У зв'язку з незасованою атмо-
сферою в цій справі, Німеччина, немов
би незалежно від неї, внесла ноту
до Ліги Націй, заявляючи, що по-
літика Ліги в останньому році не
дає Німеччині змоги вступити туди.
Коли би Німеччина стала членом
Ліги Націй, тоді вона мусила би ви-
конувати зобов'язання, згідно зі ста-
туту Ліги, а тим самим не мала би
на випадок міжнародного кон-
флікту навіть стільки свободної во-
лі, щоб бути неутралною. Воно
не може зрікатися цього останньо-
го засобу беззбройної, роззброєної
держави, не кажучи вже про те,
що німецька незабезпечена тери-
торія могла би стати тереном війни
сусідніх держав.

„Таймс“ у вступній статті з 19-
ого ц. м. висловлює жаль, що
„істинний“ надалі в Німеччині
мілітарний дух витворює несприя-
тливий атмосферу в союзних дер-
жавах“. Англія не має спеціального
інтересу держати своїх військ на
німецькій території і не вірить,
що таким засобом матиме вплив

Пр. 1083/24. В імені Річпосполитої Поль-
ської Суд окружний кримінальний як Трибу-
нал пресовий у Львові рішив на висток
Державної Прокуратури, що зміст часо-
пису „Діло“ ч. 219 (10.372) з дня 16. XII.
1924 р. в артікулі під заголовком: 1) „Майбутнє“ 2) уступ між словами: Бажа-
ючи, як брала а Немолити ті закони, 3) уступ між словами: Мусить бути усунена
зі суспільної зрени а до таких ідей, 4) уступ між словами: все те істине в
Польщі а Чиж історія якоїсь ясків, 5) уступ між словами: Сен. Бартошевич і
подібні аж до кінцевого змислу а ф. 2) „Новизна“ та титул рубрики під заголовком:
Диверсійні бенди а Німеччина відпові-
даєть в свої статті ад. 123456789 з 2

65 а) з. к. ад. 2) пров. з § 302 зак. кар-
ував докозачу в дні 15. XII. 1924 р., ком-
бікату за впривдану і злочини злочини
цього наклад і видав подуми § 493 п. кар.
заборону дальшого розширювання то-
го друкованого письма. Заразом видав
наказ підпідпачному редактору тої
часовини, щоб не рішени помістити
безплатно, в найбільшій часті і то не
печати сторони. Невиконання цього наказу
потягас за собою наслідки пред'явлені
§ 21 зак. друк. з 17. XII. 1882 п. д. 19
в ек 1863, а іменна судження за пере-
ступство на тримісяч до 400 з. п. — 3500
134 136, статті 1924.

„Кресова індустрія“.

промова посла с. підгірського на пленумі союму 18. грудня 1924 р. у справі видачі послів Васильчука, Чучмая та Козицького.

Мої панове! Союм має рішення, чи видати польському султану трьох українських послів: Чучмая, Павла Васильчука та Сергія Козицького за те, що підняв свого спрароданого віча у Почасві, на Волині, дня 25. серпня 1923 р.* і попуститись злочину проти статтей 129, 154 і 263. к. к. Посол Маршел, навісний у союмі донесення в свій слухач Рівенського прокуратора, обвинувачував моїх трьох товаришів у всіх тих підпадах дворів, нищенні польської поліції та польських урядів, як бачимо на українських землях.

Усьому винні — послы.

Українські послы мають бути личуватими національної боротьби, що ведеться під польським пануванням. Справді: війна триває вже 4 роки і її прояви — страшенні, про що гукає щоденна польська преса. Топять польські двори, гинуть поліцаї, а навіть польські вояводи та міністри не можуть вільно їздити до війнидствах. Польська вата бе на тривогу, що живе у ворожій краї. Згідно з офіційними інформаціями: українське населення має ставитись ворожо до польської держави, а з другого боку, чують часто затевненні тих самих органів, що український нарід є супокійний та лояльний супроти поль-

ської держави, та що лише диверсійні банти понасилані ізза совіського кордону грабують край і напущають його нормальне життя. Цим бандам мають допомагати різні кидиники, українські комуністичні агітатори. А найбільше винними за те все є українські послы, і націоналісти і соціалісти і комуністи. Польська адміністрація на українських землях — всі старости з політичними відділами, хмари політичних „вивідувачів“ і озброєні військові осяпники, призначені голочно для дефензивних цілей, разом з корпусами поліції та жандармерії — не в силі завести ладу і вини за свої вчинки скидають у першій мірі на українських послів, а потім взагалі на українське населення.

Змора опінії.

Від 40х літ нема в нас ладу і безсилна Польща не в силі його завести. Згідно з польською опінією — усе українське є вороже польській державі і тому все не треба знищити: український національний рух, культурно-просвітній організація, „Просвіт“, „Річну Школу“, спортов товариства, економічні організації, не кажучи вже про політичні партії. Ця польська опінія під вилом різних „народових організацій“, непокликаних до цього чинників, верховодить у нашій країні і часто люде, що хотять слухати законів, не в силі повинуватись їм, бо ця змора, ця мафія — не дає жити і сама ломить усі закони.

На тлі боротьби польських чинників з проявами національного життя українського народу виринула і нинішня справа. Прошу пригадати собі видачу пос. Луцкевича, Адміністраційна влада впевнювала, що як довго він буде послом і їздитиме по вічах, доти не буде супкою на українських землях. Союм видав його, але безладдя не шезло. Нині чують домагання видати знову трьох послів, які буцім то накликають до підпалів та проводять диверсійними бандами.

Фабрикація обвинувачень.

З документів, які тут маю, виходить, що пос. Чучмай був 7 ого

червня на зборах у Дубні і там підбурював люде, щоб не платили аскурації. А тимчасом 7. червня він був у Здолбуніві на економічній українській раці. Так складаються обвинувачення! Далі: п. міністрозі справедливости відомо, що нетапно проти посла Козицького звернено пррвохачію, закидаючи йому різні злочини. Є докази, що чинники зовсім непокликані, які працюють проти українського нац. руху, фабрикують різні донесення, щоб сгероризувати нарід і збільшити безладдя.

Основа видачі.

Якже-ж виглядає нинішня основа щодо видачі послів? Дня 26. серпня 1923 п'ять українських послів влаштувало віче у Почасві. Минуло півтора року і щойно нині перед союмом виринає справа у зв'язку з цим вічем. Польська боївка не хотіла допустити до віча, ато населення зібране на ньому виспихало спокійно послів і розійшлося. Не було ніякого випадку, який стверджував би, що нактикували до різні або грабіжі. Навіть хроніка польських часописів не записала ніякої події у зв'язку з вічем. Зпештою чи можна видавати посла судові за промову, ще й видуману боївкою або дефензивою?

Донеси та видумки.

Стверджую, що ні п. Чучмай ні п. Васильчук ні п. Козицький не сказали нічого з того, що каже понесення. Воно є сфабриковане людьми, які не мають поняття як виглядає політична агітація. Ажже кожний з нас знає, що забороняє карний кодекс і не хоче статати в конфлікт з ним. Для політичної діяльності, про яку каже донесення прокуратора, є інші шляхи, ніж справоздавчі віча. Знаємо, що таке парламентська діяльність, а що нелегальна. Ми не є такі наївні, щоб накликувати до різні та пожеж, як не каже прокураторське донесення. Як би це була правда, то послів авештували би на місці. Все це видумане від першого до останнього слова. Півтора року ніхто не брав про почасівське віче, аж тут нараз приходить папірець з домаганням видачі послів.

Дві м'ри.

Вчора та передвчора велась тут пристрасна дискусія про видачу

польського міністра Кухаркего, за те, що спричинив величезні шкоди для держави. Дарма, що його так сильно обвинувачували, його ви не хотіли видати, а наприемних вам українських послів хочете видати всякою ціною. Мої товариші не започіяли ніякої шкоди державі: вони не підбурювали до різні чи пожеж і таких фактів не було під їх впливом. Усе обвинувачення не висілок національної, брленної боротьби, в якій польським елементам не залежить на порядку, а на особистих партійних „істинно-польських“ інтересах. Не маємо ілюзії, що ви будете голосувати проти видачі: ваша преса, ваші похильники і ви самі маєте давно погляд, що у відносинах на т. зв. „кресах“ винні українські послы.

Справжня причина.

Не хочете зрозуміти, що те, що там діється, не наслідок боротьби українського народу за свої права, а з другого боку, як це стверджують самі польські політики: наслідок нездатної польської адміністрації, від найнижчого до найвишого щабля. Стверджую іменем свого клубу, що мої товариші не говорили на почасівськмі вічу того, вчому їх обвинувачує прокуратура. Вони боронили тільки народніх домагань, а цих домагань боронити мемо і надалі, і не відступимо від цього принципу, як це ми присягли своєму народові і поисаги додержимо. Послы, якім справді залежить на ладі у краї, повинні голосувати проти внеску щодо видачі послів Васильчука, Чучмая та Козицького.

Після видачі

Комітет Центрального Комітету У. С. О. „Селянський Союз“.

Дня 19-ого грудня ц. р. польський союм своїм рішенням видати судові наших партійних товаришів-послів П. Васильчука, С. Козицького й М. Чучмая наніс черговий великий удар всьому українському народові. Польська реакція хоче позбутись немихких їй народніх представників, щоб розбити започатковану організацію нашого селянства, щоб приспати розбурхане політично-громадське й національне життя; хоче ослабити активний наш

ПРОСПЕР МЕРІМЕ.

Етрурійська ваза

(Довідаючи.)

Я признаю, що ви дами з високим умом, ви відчувате дурня здалека. А проте не сумніваюсь, що наш приятель Массіні, який був дурнем та блазнем, таки не вмер як невинний молодець і аскет...

— Массіні? Але він не був такий занатто дурний; а зрештою є і дурні жінки. Я мушу оповісти вам одну історію про Массіні... Та може я вам уже її оповідала?

— Ніколи — відповів Сен Клер тремтючим голосом.

— Массіні, по своїм повороті з італії заховався був у мене. Мій муж знав його; він представив мені його як людину розумну і зі смаком. Вони відповідали собі взаємно. Массіні був спочатку дуже чемний; давав мені, ніби власної роботи, акварелі, які купував у Шрота і розмовляв зі мною про музику та малярство тоном дуже комічної висшости. Одного дня, він прислав мені неімовірного листа. Він писав між иншим, що я є найчеснішою жінкою у Парижі, тому він хоче бути моїм любовком. Я показала лист моїй кузинці Юлії. Ми обі були тоді збиточні і рішили зробити йому збитка. Одного вечера ми мали трохи гостей, між иншими Массіні. Моя кузинка сказала мені: „Я прочитаю вам одно любовне признання, яке я дістала сьогодні вранці“. Вона

бере лист і читає його серед вибухів сміху... Бідний Массіні!

Сен Клер з окликом радості впав на коліна. Вхотів руку княгині і поклав її поцілунками та слезами. Матильда, в найвищій зачудованню, думала спочатку, що він захорів. Сен Клер не міг говорити, він ледви шептав: „Вибачте мені! вибачте!“ Вкінці встав. Він сів радістю. У що мить він був щасливіший, як у той день, коли Матильда вперше сказала йому: „Люблю вас“.

— Я найбільший ідіот і найбільший негідник на світі, закликав він; від двох днів я підозрівав тебе... і я не пробував порозумітись з тобою...

— Ти підозрівав мене!... І в чому? — О! я нещасний! Мені сказали, що ти любила Массіні, і...

— Массіні? — і вона вибухла сміхом; потім приймаючи негайно свій поважний вигляд сказала: — Августе, і ви можете бути настільки безумним, щоб мати подібні підозріння і настільки гіпокритом, щоб ховати це від мене!

Слеза закрутилася в її очах.

— Я благаю тебе, вибач мені.

— Як мені не вибачати тобі, дорогий друже?.. Але спершу дозволи присягнути тобі...

— Ах, я вірю тобі, я вірю, не кажи нічого.

— Алеж, Боже мій, що дало тобі підставу підозрівати щось такого неімовірного?

— Ніщо, ніщо на світі, лише моя дурна голова... І... бачиш, ця етрурійська ваза... Я знав, що ти дав тої Массіні...

Княгиня з видом зачудування сплеснула руками; потім крикнула заливаючись сміхом:

— Моя етрурійська ваза! моя етрурійська ваза!

Сен Клер сам не міг втерпатися від сміху, одначе великі слези котилися по його обличчю. Він узяв Матильду в свої рамена і сказав їй:

Я не пушу тебе, аж доки ти не вибачиш мені.

— Так, я прошую тобі, ти божевільний! — сказала і ніжно обіймила його. — Ти робиш мене щасливою сьогодні; це перший раз, що я бачу, як ти плачеш, а я думала, що ти не вмієш плакати.

Потім, увільнившись з його рук, вона взяла етрурійську вазу і розбила її об підлогу на тисячу куснів. (Це був рідкий і незнаний твір мистецтва; на ній була намальована трьома колірками боротьба Ляпіта з Кентавром.)

Сен Клер був на протязі кілька годин найбільше приниженим і найбільше щасливим з людей.

— Чи ця новина правдива? — спитав Рокантен полковника Божє, якого стрів вечером у Тортоні.

— Аж занатто правдива, мій коханий. — відповів полковник з сумним видом.

— Розповіжтеж мені, як це сталося.

— О! дуже радо. Сен Клер сам заявив мені, що він не має рації, але заки попрохав вибачення в Теміна, хоче спробувати його вогню. Щодо цього я з ним погоджувався. Темін хотів, щоб доля рішала, хто буде страшеннішим. Сен Клер

жадав, щоб перший стріляв Темін. Темін стріляв: я побачив, як Сен Клер обкрутився довкола себе і впав трупом як колода. Я завважав уже в багато жовнівів, влучених кулею, цей дивний оборот довкола себе, який попереджує смерть.

— Це щось незвичайного, — сказав Рокантен. А Темін, що він зробив?

— Щож! те, що в подібнім випадку роблять. Він з видом болю кинув свій пістолет на землю. Кинув ним так сильно, що розбив замок. Це англійський пістолет Мантона; не знаю, чи зможе він знайти в Парижі якого рушникаря, щоб зумів його направити.

Княгиня цілі три роки жила, не приймаючи нікого; в зимі чи в літі мещкала в своїм дворі на селі, майже не виходячи з кімнати, а обслуговувала її одна мулятка, яка знала про її зв'язки з Сен Клером і до якої вона не промовила денно й двох слів. По трьох літах вернулася з далекої подорожі її кузинка Юлія; вона силою отворила двері і знайшла бідну Матильду такою худю і такою блідою, що їй здалось, немов бачить трупа тої жінки, яку лишила колись гарною та повною життя.

З трудом удалося Юлії витягнути її з того сховища і завести до Гієро. Княгиня прожила тут ще три чи чотири місяці, потім померла на грудну недугу, спричинену родинними клопотами, як сказав доктор М., який лічив її.

Переклад з фр. мов.
Насиль Соборнів.

Президія Ц. К.

Дрібні вістки.

Маніфестаційну заяву довіря висловив німецький кабінет през. держави Ебертові у зв'язку з відомим присудом магдебурського суду (гл. вчорашнє „Діло“ стаття „Суд і політика“). У заяві каже, що всі члени уряду без огляду на партії були і є переконані, що діяльність Еберта завжди йшла на добро німецькій батьківщині.

Німецька демократична партія вислала през. Ебертові співчуваючу телеграду з різними осудом магдебурського присуду.

Штоеземан, нім. міл. закорд. справ, звернувся із апелем до німецького народу асо національну енергію жертвувати для добра держави, працюючи на ґрунті реальних умовин.

Конференція амбасадорів союзних держав має дати Німеччині відповідь на її ноту щодо справи розбюєнь, у зв'язку з опорушенням Кольонської території, у тій думці, що союзники не вважають можливими для самої Німеччини видати свій остаточний осуд у нинішній стадії.

Англія веде переговори з урядами своїх колоній та Індії, чи не зможе скликати в початку маю загально-державної конференції в справі женецького протоколу.

Американський уряд устані Куліджа заявляє про схильність допомогти Франції у полегшенні її довгів, але застерігається, що справа мораторії належить до спеціальної комісії.

На Мадящині двадцять комуністам уділено амністії з нагоди Різдва св. Взагалі у мадярських в'язницях знаходиться около 150 комуністів.

Марокканські клопоти.

Інтерпелляція в англійській палаті громад.

Іменем ліберальної партії звернувся Кенворті до міністра закордонних справ й запитом, чи, в зв'язку зі зростом повстання в Марокку й евакуацією великої частини того краю Еспанія, не є планованою міжнародною конференцією задля обмірковування нової конюнктури. Ліберальна партія — мовляв — сподіється, що англ. уряд не дозволить, щоб як-небудь инша держава завоювала та окупувала звільнену частину Марокка.

На те відповів Чемберлен, що він не думає прилюдно висловлювати становище англ. уряду до всіх тих численних комбі чаній, з якими треба рахуватися при справі Марокка. А проте англ. уряд за певною усіх цікавих, що він не спускає з очей ситуації в Марокку. Взагалі — казав Чемберлен — замішання, яке повстало в еспанській частині півн. Африки, не може зустрітися з легковаженням з боку ніякої європейської держави, а в першу чергу воно торкається найбільш інтересованої держави — Франції. Отже ні одна держава, яка має свої інтереси в північній Африці, не може ставитися байдуже до того, що діється в иншій частині півн. Африки. Покищо політика дирекції в північній Африці не дає притоки до ніякого особливого занепокоєння.

Ювілей проф. Д. І. Дорошенка.

16. XII. відбувся в Празі урочисте засідання Українського Історико-Філологічного Т-ва у Празі, присвячене 25-літтю літературної й наукової діяльності члена Т-ва проф. Д. І. Дорошенка. Вшанувати ювілята прибули численні представники українських установ, вищих шкіл та організацій, як з Праги, так і з поза Праги.

Голова Т-ва проф. Д. В. Антонович зложив ювілятові перше привітання й потім передав провід зборами присутньому на засіданні академікові проф. Степанові Смаль-Стоцькому. Коли за столом президії знялися місця почесний голова та ювілят, слово забрав проф. В. О. Білоз, який виголосив довшу промову, присвячену характеристиці особи, діяльності й головних творів ювілята.

Далі була виголошена низка привітань від: Українського Вільного Університету в Празі (ректор проф. Ф. Щербина), Історико-Філософічного факультету того самого університету (проф. А. Артимович), Української Господарської Академії в Подебрадах (д-р М. Левицький), Українського Педагог. Інституту в Празі (дир. проф. Л. Білецький), Української Студії Плястичного Мистецтва в Празі (проф. В. Січинський), Союзу Українських Журналістів і Письменників (проф. В. Сімович), Управи ЦЕСУС-а (голова М. Масюкевич), різних студентських організацій, громадських гуртків та суспільних установ.

Наспіло також багато листовних привітань, що були в цілості або в частині відчитані проф. Д. В. Антоновичем. В числі инших були привітання від Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, від львівської „Просвіти“, від Управи Українського Громадського Комітету в ЧСР., від різних видавництв і поодиноких осіб.

Присутні гості супроводили кожне привітання гучними оплесками. Прикінці взяв слово проф. О. Я. Шулгин, який докладніше зупинився на поодиноких творах ювілята й дуже теплими словами скарактеризував Д. І. Дорошенка, як людину, громадянина та письменника.

Ювілят у короткій промові подякував за ту честь, яку йому зроблено таким прилюдним узнанням його скромних заслуг на полі рідного письменства.

По закінченні офіційної частини свята відбулась у Нар. Домі на Виноградах товариська вечерея в тіснійшій гурті.

ПРАКТИЧНІ ДАРУНКИ ДЛЯ ПАНЬ

НА ЯЛИНКУ

порукає

по думе обнижених цінах

ФІРМА 1073 2-10

АНТІН УВЕРА

Львів, вул. Галицька 10.

Відгуки дня.

Крізь осіннє вікно.

Затялася осінь...

Хоч давно вже час її відійти на емеритуру, вона вперто тримається дохрпанної позиції і не хоче зробити місця молодій змій.

Подивітудна впертість, подибувана хіба в директора банку.

Пивлюся з вікна редакції на львівський рынок.

На розі Руської вулиці стоїть сум і зорить за похолодінням. Як тільки кому зашпигте усмішка на лиці, влянуть її подушок холоду та безнадійності.

Зовсім як поліцайт...

Під ратушем розсілася, як перекупка, нудьга і продає людям життєві хвили. Продає дорого будь який товар. А всі хоч не радо, але купують, бо требаж якось жити.

Травива заєдно обвішані крикливими хоругвами, бігають по вулицях у погоні за зарібок. Всілякими способами стараються звернути якось на себе увагу.

Чисті дочки Коринту...

На вулицях людей мало. Сіра мряка, що налягла над містом як гоїх молодості над одним українським поетом, не захоплює до прохолоди. Виходить той, хто мусить. Решта або не мусить виходити, або мусить сидіти.

Я належу до цих останніх.

За малий гріш висиджую найменше по пів години денно і деколи пишу, а деколи дивлюся на львівський ратуш.

Тепер дивлюся на ратуш.

Він удає веселого і крізь ослизде повітря відзвонює відзід кожної чверть години.

Але я знаю добре, що його бадьора міна скриває тільки правдиву журу. Не журиться він певно ні брудом на місті, ні розчаром камінь. Тим нехай ніх не журиться, як Найман не хоче.

Ратуш журиться тим, що буде п'яті...

Гріш пале, лоріжжя росте. а віноччя на креслах переростають усяке поняття.

Незадовго не треба буде бути ратушем, щоб побачити їх.

А над ратушем хмари... Колотяться одні сюди, другі туди, а присягну, що жадна з них не знає, яку дорогу вибрати.

Одні, білі (маю враження) хотілиб присісти десь на обрії і спокійно пережовувати нахапаня.

Другі, жовто-брукатні, з розчепіхатими чуприками, моргають різно і розділяють широко роти. Але вони нікому не страшилі, з них ніколи і малого дощику не бавує.

Треті, зеленкувато-чорні, вимахують руками і немов викрикують до всіх: „Більше активності! Більше рухливості! Вперед, Вперед!“ А самі стоять як пень...

Дивні ті осінні хмари.

Можнаб зробити порівняння: Хмари і українські партії, але я не хочу наражуватись нікому. І без того маю досить ворогів.

Нехай вже собі партії, чи властиво хмари, колотяться як хочуть, тільки рапи Бога, хай присиплять наші світ білим снігом, бо покищо дивитися на всі отті бруди, що валються на нього. А бодай, нехай хоч побільше насій загумінок, на якому за останніх п'ять років назбиралося досить усяких випадків.

Вивозити, чи виносити їх не можна з огляду на небезпеку поширення якої зарази, а так: прикне сніг і когдом буде біло як в українській газеті після гостини в прокуратора.

Галактион Чинка.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Лист Раковського до Чемберлена.

Раковський у листі до Чемберлена покликнується на заяву Чемберлена, зложену в парламенті, що доказ щодо правдивості листу Зіновєва годі перевести без нараження на безпеку людей, котрі помогли англійському урядові дістати цей лист. Раковський повідомляє англ. міністра, що бажає переконати англ. уряд про правдивість слів радянського уряду в справі листу, котрий відіграв таку важну роллю у взаєминах обох держав і що для цієї цілі Чічерін уповажив його заявити, що радянський уряд гарантує безпечний відїзд з радянської території цим усім, що доставили лист англійському урядові.

Мусоліні про виборчу реформу і процес Матеоті.

Мусоліні заявив послам-фашистам, що проєкт виб. реформи повстав із його ініціативи. Сподіється, що примінення його проєкту скріпить лише силу фашистів. Проєкт цей є частю обширного плану реформ, які поступенно вводитиметься в життя, безогляду на становище опозиції. Щодо процесу в справі Матеоті, то в противенстві до кружляючих чуток, розправа ця відбувається.

Продовження окупації в Кольонії.

Париська преса вповні апробує постанову продовження часу окупації в Кольонії. „Пті Пар.“ пише: Слід підкреслити, що коли шляхи Франції й Бельгії дещо рїзняються від мотивів висунених Англією в справі оправдання відложення евакуації Кольонії, то всетаки ці три держави є вповні згідні в цьому, що евакуація Кольонії під теперішній мент неможлива.

Домашня війна в Альбанії.

По останнім звідомленням потверджується вістка про зайняття Тірані Ахметом Зогу після завзятих боїв з приклонниками Фанолі. Крім цього звідомляють, що війська уряду під проводом Байран Тура посунулися дещо на північ, займаючи нову лінію. Однак їх успіх не є такий, що би міг перекреслити побідну акцію Ахмета Зогу. Його приклонники є панями положення в цілій середній Альбанії і мають у своїх руках головні комунікаційні шляхи. По останнім звідомленням із Альбанії, потверджується вістка про зайняття повстанцями Скутарі й Алесіо.

Розв'язання партії Радіча.

Міністри Сурма і Дрінковіч просили короля не видавати покищо розпорядків проти хорватської сел. републ. партії, бо сподіються, що небаром уступить із партії Радіча ще ряд послів. Шойно тоді уряд могтиме зачати відповідну акцію проти найбільших загоріліців Радіча. Члени уряду мають часті наради в справі утворення протибольшевицького фронту.

У. С. Р. Р.

Позапартійна нарада робітників у Польщі.

В Одесі відбулася позапартійна конференція робітників Польщі, на якій принято текст візачі до робітників у Польщі. Візова хоче відкрити очі польським робітникам масам на правдиве становище робітників в радянському Союзі, бо буржуазна польська преса баламутить своїх робітників і представляє відносини в радянському Союзі брехливо та тенденційно. „Ця контрреволюційна зграя (польська буржуазія) хоче — пише між инших візова — запламувати героїчну боротьбу СРСР. в очах прауючої Польщі, лякаючи її неіснуючою небезпекою. Робітники инших країн надсилають у СРСР свої делегації, щоб познайомитися із життям та здобутками прауючих СРСР. Робітники Польщі досі цього не зробили, бо зрадники пепесивці бояться, що польське робітництво дізнається про дійсну правду“ („Вісти“ з 17. XII. 1924.)

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Попереднє (287) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за чотири уступні вступної статті „У шех польській ліберії“ та одну новинку.

— Діточе свято в школах У. П. Т. у Львові. Дня 18. грудня ц. р. в навечерея св. Миколая уладила секція Самопомочі вбогої дітвори при кружку У. П. Т. ім. Б. Грінченка, свято Миколая для дітвори хлопчачої і жіночої школи. Свято відбулося у великій салі Лисенка, яку шільно вповнала молода публіка. На сцені був чорт, була пара сватів, пара ангелів, а вкінці — кульмінаційна точка, св. Миколай. Кілька соток пар очей вляглося в добряче лице старенького Миколая, притаївся відрах в молоденьких грудях... А коли св. Миколай приказав ангелові роздати 36 пар черевиків, які наші патріотичні шевці, на замовлення св. Миколая, пошили дешево, а частини й безплатно для найбільшої дітвори, і коли стали виносити коші з 850 безплатними пакуночками, які св. Миколай замовив радіотелефон у Нар. Торговлі і инших наших купців, в частині за „Біг святой заняв“, в частині за гроші секції „Самопомочі“ і 250 пакунків, що їх таті і мамі випросили для своїх дітей у св. Миколая, малі і маленькі вліці сплеснули руками і кричали ходити ходором. Викликувані шасливий богоязливо наближался до доброго Миколая, з повагою відбирали дарунки, з помістю цілували його руку і з шораз більше прискоренням кроком виривали до шасливих їх шастям мамів і татів. Панам: Лісковарському, Макітрі, Малеві, Колісникові, Скальському й м. м. за їх труд і протекцію у св. Миколая, складає цим ширю подяку Головна Управа У. П. Т. — Слідуючого дня відбулося таке саме свято в дівочій школі ім. Б. Грінченка, для дівачат промислових курсів, з прегарною виставою спенічного образця управительки школи, в. Софії Федорчакової. — Ів. Б.

— Свято „Просвіти“ в Збаражні. Нам пишуть: Філія Т-ва „Просвіта“ в Збаражні уладила „Свято Просвіти“: 8 грудня 1924 р. парох о. декан А. Голінатий відправив Богослуження за померлих членів Т-ва „Просвіта“, а катехит о. Осип Колельський виголосив привагдну проповідь. Дня 19. грудня ц. р. о 6 год. вечером в домі п. П. Гаврилка відбулося продовження „Свята Просвіти“. У вступному слові апелював д-р Андрій Гаврилук до громадянства, що би численно вписуватися в члени Т-ва „Просвіта“, та в кожній місцевості повіта відвідувати „Свято Просвіти“ (56-ліття оснування Т-ва „Просвіта“ 8. грудня). Бесідник пригадав на оплаканий стан камений Т-ва „Просвіта“ у Львові, яку Громадянство мусить відреставрувати. По промові відбулася концертна частина свята.

— Український відділ скандинавсько-американської лінії. Як довідуємося з канадських українських часописів Скандинавсько-американська корабельна лінія (відома також у Галичині) заснувала цієї осені в своїм бюрі у Вінніпегу окремих український відділ, котрий завідує В. Біберович.

— Відтоді гуси і демократизм. Одні з польських газет приносять в свійому різдвяному числі інтересну анекдоту. Як відомо, в колишній царській Росії в Спалі уладжено „ваканційну“ резиденцію для польського президента. Колись, кола заїздив сюди цар, то добре жилося дооколичним селянам. Цар, убраний в сру свитку, ходив собі по лісах і витався з кожним прохочим. Коли звірива з царської резиденції зробила на селянському полі шкоду, то власник поля діставав дійсно царське відшкодування, а вже не говорити про те, що дооколичні селяне, мали дозвіл збирати в царському лісі гриби, ріще та навіть пасти худобу. Усе те минулося безповоротно. По спальських лісах ходить тепер високий пан з кісочкою, що нікому не відповідає на привітання, нікому не повертає шкоди, а за найменшу шкоду, заподіяну в лісі резиденції карає з місяця рішуче і безвідклично. Одною з князівних люстрацій „нових порядків“ в Спальщині, може послужити такий інцидент. Будучи на проході в парку заважав раз найвищий польський достойник кілька хлопських гусей, що влізли в „шкоду“. Обурений таким назу-

шенням власницького права, достоянню зайняв хлопські гуси і загнав на подвір'я своєї резиденції. Тут почалося спідство, туди гуси. Виявилось, що належали вони до місцевого війта. На власника наложено кару 10 зол, по згодою за штуку і візано до відбраних гусей. Війт прислав хлопця з грошми, але йому сказано, що гуси може відібрати тільки сам владник. Тоді спальський віт скипів. Як? Хай пропадуть а цього не буде. Амбітному війтові не промовило до переконання факт, що його гуси зайняв і власноручно загнав на своє подвір'я... війт громади, що розтагується на всю Польщу. Впрочім не відчув він ще духа нових... демократичних порядків.

— **Вибрин чи злочин?** Публічну опінію Парижа занепокоїло останніми днями найдення похороненого людського тіла, розкинутого в двайливо зладжених паке-тах, в кількох місцях Парижа. Дорозження судових лікарів ствердили, що розкинуті по уличах міста частини тіла належали до молодого, сильно збудованого мушкетера, при чому тіло прикрашено великою дозою факсової зручності. Рани запані остриєм і чистим ножем були покриті вагою. Покищо не усталено, чи в даному випадку мається до діла з убийством, чи гакже не людським вибриком студентів медичних, які в так драстичний спосіб хотіли занепокоїти публічну опінію.

— **Ще один Гарман.** В Мінстербергу на Шлеску трапився випадок, який навіть тамшньому поліцію на сліди фери похолоді на страхиття гарманської. До нежонатого господаря Карла Денке прийшов на днях якийсь мандрівний термінатор з просьбою підмоги. Денке звабив хлопця до себе і в хвили, коли цей сидів за заставленим столом, кинувся на нього з сокирою. Ранений тяжко в голову хлопець зміг іще вискочити з поза стола і втекти. Його знізання на поліції довели до аештування Денке, який однаке безпосередно не пересуджано повисів в тюрмі. Щойно той факт назив поліцію на страхне відкриття. В хаті Денке переведено ревізію і найдено безліч горшків наповнених людським мясом. В парі з тим найдено багато особистих паперів різних мандрівних термінаторів, яких доля завела на поліг Денке, з поза якого вже не вийшли. Супроти самогубства Денке, важко буде зисвітлити таємниці людської мордівні, якою була „гостинна“ хата того чоловіка-звіря.

— **Реклямова „цариця“.** Гостина великої княгині Вікторії Фелорівної, жінки російського „царя“ Кирила в Америці, послужила тільки як спосіб реклами для різних американських фірм. Корабельна лінія, гостиниці в Нью-Йорку і Вашингтоні, американські автомобілі і інші підприємства, що віддали себе на usługi „цариці“, робили це з вираженням американських купців. Була це одна з рідких нагол реклами, яку не можна було не використати. І не помилиться американські підприємці, коли рекламувала себе „царицею“ тоді, коли вона, ідучи на підпис американської опіні, в урядових клучках зустрілася елітно з холодною байдужістю і дипломатичним здвигненням плечей.

— **Убийний царя в Буенселі.** В Брукс-елі вирину на днях якийсь Деборцов, якого брукс-ельські емігранти вважають одним з убийць царя Миколи. Дотепер правовав він в одній з таємних комісій у Франції, але разом з другими комуністами, виселених з Франції, опинився тепер в Брукс-елі.

— **Ренордова розвідниця.** Пані Ля Форже з Сант Люї розвелася на днях тринадцятий раз. Щоб досягти цього рекордного числа розводів, вийшла вона заміж уже в 14. році свого життя, щоб ще скорше розвестися. Після першої спроби пішла дальші розводи як по масі, так що в 45. році життя досягла пані Ля Форже — фатальної тринадцятки. Перше з подруж пані Ля Форже признано неважним, девять слідує розв'язано, бо чоловіки її били, двічі діждалася розводу за погрозу зради а раз за злочин покинених доми. Чи пані Ля Форже вийде ще чотирнадцятий раз заміж, не відомо. На всякий випадок, з легкістю, з якою вона розводиться, не вимагає ніякого ризику з боку охочих до цього соколиків.

— **Потоплюючий острів Наполеона.** Маленький острів Екс, положений поміж Ля Рокель і Рокфортом, капе на очах в морських філах. На цьому острові писав Наполеон свій славний лист, в якому просив Англію захисту. Тоді мав цей острів понад 500 мешканців, з яких донині осталося ледви 150. Поля на ньому запущені, покинуті мешканцями доми хиляться до упадку. Між ними стоїть ще дім, вшлявлений осмидневним побутом Наполеона. Нині-завтра зникне в морських глибинах цей свідок наполеонської легенди.

— **В святочний концерт в честь найбільшого чеського національного композитора Ф. Сметани,** який відбується дня 3. січня 1925 р. в салі Лисенка беруть участь: оперова співачка п. А. Крушельницька, яка відспіває арії з опер „Тайна“ і „Продана наречена“, даліше Наталя Барвінська, проф. Перфешкий і проф. Вольфсталь, які виконують прекрасне тріо Сметани на фортеп'яні, скрипку і чельо. Крім цього проф. Пафферський і Нат. Барвінська віпограють два дуа на скрипку і фортеп'яні „3 вітчини“. Спів „О-о-о“ Львівський Воєн відспіває „Чеську

пісню“ і хор жєнців з опери „Дві вдови“. Концерт поперепить вступне слово В. Барвінського. Наша суспільність буде мати нагоду не тільки вшанувати пам'ять цього геніального композитора але і запізнатися бодай частинно з його прекрасними творами.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це на-родня фортєця, це певний захист у добі лїхолїття!

Загальні Збори Тов-а „Просвіта“ у Львові.

Дня 25. грудня відбулися у великій салі Музичного Тов-а ім. Лисенка у Львові Звичайні Загальні Збори Матірного Тов-а „Просвіта“. Збори відкрив голова Тов-а проф. М. Галушинський о год. 10:30 п'янку при участі членів Головного Виділу, 121 відпоручників від 49 філій, 80 відпоручників від 80 читальень і 28 гостей.

Звіт із діяльності Виділу був надрукований і розісланий своєчасно філіям. Через те широкого звіту на зборах не складав ніхто. Секретар Шах дав тільки деякі пояснення та пояснення до того звіту. На внесок контрольної комісії, яка з призначенням висловила про діяльність та „трацію“ канцелярійного персоналу, відлено Виділові абсолютного. На внесення д-ра І. Макуха ухвалено Виділові при-з н а н н я за його потеперішню діяльність. Цей саме внесок одного з найповажніших наших громадян на ухвалення при-значення для Виділу за його працю є незвичайно замінливий. Він тим замінливий, що прийнято його однодушно серед рясних оплесків.

Сам наведений факт свідчить про те, що сьогорічні Загальні Збори Тов-а „Просвіта“ творили згадмонізувано сімю наших просвітних робітників з пілого краю. Збори походили вель час позачно, різче і не мали в собі нічого спільного з тою важкою атмосферою, яка характеризувала деякі інші збори наших центральних установ з кінця цього року.

Вміло рукою упрямляв зборами Голо-ва М. Галушинський. Та не помагай би та вміла рука, коли серед учасників не було би того отного духа, яким вони були проняті. Була це дух обєднання біля великої освітньої праці для народу.

Була широка, взірєва дискусія, але не було в ній ні одного такого менту, що псував би той поважний настрій та гідне трактування освітньої справи. Виділ робив аж за багато — сказав тойже д-р Макух. „Наша сільська інтелігенція за мало присвячує уваги освітній праці по читаль-нях“ — казали селяне. (До речі слід підкрє-слити, що представників селянства було обмал.) Багато докорів послылося на адресу тої частини нашого духовенства, яка чомусь відтягається від праці для на-роду та від читальняного руху на селі. В оборону духовенства і учительства став д-р Макух, о. Прищак і о. Застирець.

Більша частина нашого духовенства пра-цює на освітньому полі, доказом чого є та обстановка, що духовенство сто-їть на чолі багатьох філій і читальень. Аж кількох бесідників ствердило в дискусії, що до читальень за мало горнеться акаде-мічна молодь. Велику ідею кинув у часі дискусії д-р Макух про творення нових кадрів селянської інтелігенції, бо стає на вимиртво. На його думку кожний інтелі-гент повинен обєднувати наших молодих спосібних селян шляхом доставляння їм відповідних книжок зі своїх бібліотек та шляхом дискусій та розмов на тему прочитаного. Коли ми не можемо засипати нашого краю курсами середньої або й вищої освіти для селян — казав він — то мусимо працювати над інтелігентні-шими оцінками споміж селянства кож-ний з окрема. Систематичне доставляння відповідних книжок із власних бібліо-тек, розмови та дискусії з тими селянами заступлять нам ті виміраючі вже кадри нашого інтелігентного селянства та надо-лужать нам за тих десять диких літ во-єнного лїхолїття.

До читальні треба йти з відповідним підготовленням — казав ред. Калинович зі Золочева. Дуже часто буває так, що деякі наші інтелігентні просвітники йдуть до читальні і викладають на такі теми, на яких зовсім не розуміються. Виходить густо-часто таке, що до читальні треба посилати фахівця для простування подіб-них викладів. По закінченні дискусії та після 20-мінутової перерви приступлено до вибору голови, п'ятох вильосованих членів виділу, усіх заступників виділових і контрольної комісії. Комісія-матка за-пропонувала на голову проф. М. Галу-шинського. Цю пропозицію прийнято не-вгаваючими оплесками. Всі присутні ви-кликали проф. Галушинському велику ова-цію. На тому місці не можемо й ми не зазна-чити, що ту овацію дістав проф. Галу-шинський вповні заслужено. Він видавав Т-ву ціль. Він рахує до вечєра можна його стрінати в „Просвіті“ і все при пра-ці. Під його проводом Т-во зажило ін-тензивно в д утримував особисто безпе-рервний контакт з філіям. За п'ят'єра року відбув понад 80 поїздок і зустрі-

пій філій а навіть і читальень в краю. На становішчї голови й ми бажаємо йому повного успіху та збереження на гайдов-ші часи тої енергії, якою знаменується його праця. Коли для виділу ухвалено зборами призначення за працю, то у вели-кій мірі слід його приписати енергії голо-ви. По головному виділу вибрано на місце вильосованих теж однодушно: Д-па Івана Брига, Юліяна Федусевича, Янослава Колтуняка, Володимира Кузьмовича і ред. О. Павлова.

По переведеному виборі склав Голов-ного Виділу і контрольної комісії пред-ставляється тепер ось як: М. Галушин-ський, голова; д-р І. Брига, В. Децикевич, Шах Степан, д-р В. Бачичський, Яр. Кол-туняк, Сидір Кувчик, В. Кузьмович, о. д-р Я. Левинський, К. Малацька, О. Павлів, В. Мудрий, д-р В. Ревюк, М. Стефанів-ський, Ю. Федусевич — члени виділу; М. Кліш, С. Магальс, П. Мурський, Ю. Пав-ликовський, Ом. Терлецький і Мона-стирський — заступники виділових; М. За-в'язківський, О. Сасевич, І. Сполітківець, О. Скоптович, І. Чапельський — члени кон-трольної комісії; д-р О. Бар'ляк і М. Лазорко — заступники членів контроль-ної комісії.

Чеську вкладку до Матірного Т-ва на 1925 р. ухвалено однакову для всіх у сумі 2-ох золотик. Всі члени одержать один кольоровий портрет як видимий знак приналежності до Т-ва. Члени, що схочуть одержати ще й гарно вишану членську грамоту, календар і всі видання „Просвіти“ зі серії „Наполюдної Бібліоте-ки“ коплатять до вкладки ще 8 золотик на цілий рік. На цьому й покінчилися сьогорічні загальні збори Т-ва. Комуніку-ють нам, що обшарпаний та докладний звіт зі зборів буде поміщений в другому числі „Народної Просвіти“ за 1925 р.

Зі спорту.

Карпатський Лещетарський Клуб.

Лещетарський курс.

На бажання старшого громадянства, між яким мило бачили чимало пошконикив ле-щетарського спорту, рішив Виділ К. Л. К. влаштувати окремі кімнатні курси ізли (Trockenkurse), щоб дати змогу кози-стуватися аспічною наукою адептам ле-щетарства, які днем заняті, курси будуть відбуватися, виключно ля старших, (ве-учеників) у вечірніх годинах. Мимоходом зазначується, що різкі перейшли такий кімнатний курс, мають науку на снігу че-рез половину улекшену. Перша година науки, розложеної на 4—5 годин відбу-деться у салі Сокола-Батька, Руська 3, в неділю 28 XII. о год. 6:30 вечєром. Опла-та за курс 2 зол. Дуже пожадане, щоб являтися з лещетами, та у вигідній взуттю. Просьба являтися точно, тому що окремий курс для старших у цьому сезоні не буде повторений.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

На увагу авторам наукових праць і підручників. Бюро Українського Громад-ського Видавничого Фонду прохає всіх авторів, хто має які закінчені наукові пра-ці, а також підручники для вищої та се-редньої школи з усіх галузів знання, по-дати про не точні відомости: повна наз-ва твору, його характер, розмір та в яко-му ставі праця; теж ім'я і прізвище авто-ра, його адреса. Відомости ці потрібні для реєстрації. Український Громадський Ви-давничий Фонд шукатиме всякої можли-вості ширше постаняти видання наукової літератури українською мовою. Бюро УГВФ. Адреса: Бюро Видавничого Фон-ду: Ukr. Hrom. Vyd. Fond Praha-Vrsovice Sarnova 665, Ceskoslovensko.

Всюди знає фір-ма „Юліянда“ у Львові, вул. Сташца 8. Вілковиває копєсі-оновані Містерст-вом. ВР. і О. П. три-місячні курси кро-ю і шиття, жіночих суконь з дня 1. січ-ня 1925. Вписи при-ймає до 15. січня 1925, 1056 3—8

НЕГАЙНО потрібна самостійна бух-галтерка, котра до-бє пише на машині німецько-польську ко-респонденцію. Листи під „Лявїт“ до Адмі-ністрації. 1085 1—1

„ОЛЬКА“ ЛЬВІВ РИНОК 35.

Дрібні оголошення.

ТЕХНІК 3-го року з загаваним з капіта-лом 1000 дол. ожєнїться з панною ді-лїт 21 з капіталом 5000 дол. під умовою, що обоє будуть жити за громадено з про-пєнтів аж до укїнчєннє ствїлї. Повна дї-скрєпїя. Зголошєннє до Адмінїстрації під „Eisenbeton“. 1081 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

Надзвичайні Загальні Збори

Спільні Ощадностей і позичон „Вос-крєсенїє“ в Букачївцях

відбудуться 10. січня 1925 р. в Букачївцях, під ч. д. 93, о год. 2 по пол., на случай браку вимєганого числа членів о год. 5 по пол. того самого дня із слїдуєчим по-ряжком денним:

- 1) Звіт уступаючої Управи стов,
- 2) Вибір нової Управи,
- 3) Зміна статута,
- 4) Внесення і запити.

ЗА УПРАВУ: 1080 1—1

Микола Іванишин, Йосиф Величко

УКРАЇНСКА МИСТЕЦЬКА НАКЛАДНЯ „УМНА“

ВІДЕНЬ VIII, Lederergasse 20.

поручає найновіші твори своїх пє-мен-ників і чужї переклади, співаники УСС, но-ти, листівки, портрети (Шевченко, Фран-ко, Шептицький), відзнаки, гуцульські ви-1082 роби та вишивки. 1—2

Рівнож посередничить в накладі творів і репродукції мистецьких виробів.

Заява.

Отсим заявляю, що я підписав заяву, предложєну менї відпоручниками п. рад-ника Карачєвського п. радником Когутом Петром і адвокатом Михайлом Бабюком, виключно тільки на слово чєсти п. радни-ка Когута, що радник Карачєвський на-вїть не був на пєнїтарї. Що я сам осо-бисто не брав участї в похоронї, не мїг не йняти віри на слово чєсти п. ради. Ко-гута й тому підписав заяву навїть не чи-таючи її докладно. Однак мїй інформа-тор з й багато інших людей таксамо під словом чєсти й рішучо твердять, що радник Карачєвський був на пєнїтарї в часї похорону й усі готові в судї ствєр-дити під присягою, що радник такі слова сказав або що бачили його там — я від-кликаю попередню заяву, вимушену на менї морально словом чєсти п. ради. Ко-гута й піддержу новинку, подану в 269 ч. „Дїла“ з дня 3. грудня, з шєю поправ-кою, що інкрїмнованї слова сказав п. радник Карачєвський, не вертаючи з похо-рону, а таки в часї похорону на пєнїтарї. Рогатин, 18. грудня 1924. Антїя Логоч-кий. 1083 1—1

Духовно-музичні новини укладу

И. КИШАКЕВИЧА.

І. КОЛЯДИ

на мішаний хор. — Збірка містять в собі 23 найгавніших західно-українських ко-ляд. — Цїна 3 зол.

II. **Йорданови піснї** на мужєський хор. — Зміст: 1. Явилє-ся, 2. 8 нами Бог, 3. Всєчаска, 4. Сонє свїтїть, 5. Йорданє ріко, 6. Голос Господ-ній. — Цїна 2 зол. — По набуттї в укра-їнських книгарнях у Львові. Для провин-іональних книгарєнь за готівку з 30 при-ратом у автора Львів, вул. Кадецька 14. 1046 3—4

ІХТІОМЕНТОЛЬ

знанє від двайцять літ яко знємените **НАТИРАННЯ**

ПРОТИ **РЕВМАТИЗМУ, НЕРВОБОЛІВ**

І Т. П.

ЗНОВА ВСЮДИ ДО НАБУТТЯ

Висилаючий склад

АПТИКА ШИМОНА ЕДЕЛЬМАНА

САМБІР.

778 а)

7—10

ДІЛО

виходить щоденно передпол.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто пост. шл. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в квіт. 4.20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Р.
мунів 150 лев., Болгарії 7.50
зл., Австрії 7.50 зл. Зима
адреси 1 зл.

В справі оголошені,
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Смолоскипи над Адрією.

В навечеря латинського Різдва кабінет Пашіча на тайному засіданні постановив розв'язати хорватську республікансько-селянську партію і приступити до гострих репресій проти сторонників Ст. Радіча. Одночасно хорватські міністри Сурма і Дрінкович на авдієнції у короля просили поки-що спинити реалізацію репресійної постанови ради міністрів. Вони сподіюються, що репресійні постанови уряду доведуть до розколу партії Радіча, перетягнуть частину республіканських послів на бік уряду і дадуть змогу Пашічові легше й доцільніше справитися з неприєднаним крилом республіканців.

Радикальний виступ радикально-го Пашіча проти Радічевих республіканців в переддень виборів свідчить про ятриву болячку королівства СХС.

Побіда антанти і розвал Австро-Угорщини дали змогу Сербам проголосити дня 1. грудня 1918 р. об'єднання трьох народів: Сербів, Хорватів і Словінців в одно ім'я королівство. Хорвати, що мали за собою велику традицію, що віками обороняли своє право на власне життя, що завзято боролися проти малярської супроти, виявилися в тому дні в Білгороді, щоби приєднатися до загально-го свята.

Та не довго одушевлялися Хорвати з приводу створення югославянської трійці під фірмою єдиної монархічної держави. Зближувався день т. зв. „Відновленського Уставу“ (конституції), якого провідною думкою стала тісна централізація триєдиного королівства під супрематією Сербів. Хорвати перед прийняттям тієї конституції дня 13. травня 1921 р. покинули Білгород, щоби боронитися перед сербським з'єднанням. Не зважаючи на хорватську демонстрацію, Сербі прийняли нову конституцію і почали переводити децентралізацію Хорватії, а централізацію Югославії. Скасовано банство (намісництво) в Загребі й інші автономні установи, розпарцельовано Хорватію на жупанії (щось як „наш“ воєводства!), залито країну сербським гарнізоном, щоби придержати її в послушності до триєдиного королівства, а для вияви сили і збудження лютості закрито різні хорватські говариста й установи. Хорватський елемент проголошено деструктивним, протидержавним і протидинастичним.

Та проти цієї уніфікаційної політики білгородського центра виступив талановитий організатор і керівник хорватської селянсько-республіканської партії Степан Радіч. Він створив хорватський національний блок, до якого притягнув словінських клериків і босняцьких музунів. Переслідуваний могутніми противниками, удається Радічу за границю і там спершу у Відні, а опісля в Лондоні та Москві бореться проти сербського центра чизму, пропагує хорватську федералістичну, а радше незалежницьку ідею, а навіть носиться з думкою, створення союзу гноблених народів Балкан. Цю останню думку не по-

велоса здійснити ізза спротиву і нагінки великої й малої антанти. В Москві Радіч приступив зі своєю партією до селянського інтернаціоналу, що знаходиться під протекторатом Комінтерну.

Своєю пухливістю і зручною політикою Радіч вплинув на розвал досить сильної сербської демократичної партії. А це доводить до того, що сербські демократи під проводом Люби Давидовича переходять на бік опозиційного блоку. Хорвати заявляються в білгородській скупщині і позалюють кабінет радикалів Пашіча і демократів Прібічевича. До голосу приходить Давидович, ведуться переговори між Білгородом і Загребом, у яких висліді 29. вересня н. р. приходить до порозуміння між Сербіями (демократами) і Хорватами (республіканцями). Наслідком цього здержано дальшу парцелізацію Хорватії, привернено банство, а до кабінету Давидовича мало увійти чотирьох хорватських республіканців.

Звалялося, що сербсько-хорв. домагання тут найдуть свою долатну розв'язку, що конфлікт буде зліквідований, а що найменше припинений на довгий час, що в розвитку королівства СХС наступить така доба: перетворення триєдиної монархії по федералістичному, а радше англійсько-домінільному зразку.

Та „завтрі боги“ переліпили цей процес. Промови Радіча, в яких він — як республіканець — засював своє становище до короля, до Сербів, до політики уніфікації і т. п. дали притоку до нового виступу ворогів помірності. Хиткий, малодушний і слабо-характерний король послухав підшептів старого Пашіча, висловив недовіру кабінетові Давидовича, розв'язав скупщину і знову покликав до керми Пашіча-Прібічевича. Дальші перспективи — це кріваві вибори і передвиборча ліквідація партії Радіча.

В цій вельми радикальній, крайню репресивній поведінці кабінету Пашіча, поведінці, яку з великим замишлянням засвоїли собі всі новостворені „великодержави“, містяться й великі небезпеки. Ще ніколи тюрми і багнети не побідили ідей. Ясно, що й сербські багнети не побідять ідей хорватського народу. Є це вковий конфлікт і глибока трагедія одної нації, що має дві культури, дві національні свідомості, дві традиції, дві віри. Хорвати — римо-католики, з латинським письмом, століттями виховувалися під впливами заходу. Вони з погордою й легковажанням глядять на „сербських свинопасів“, на „балканських азіатів“. Хорвати — республіканці, а Сербі прив'язані до своєї національної династії, яку бажали б зробити великою й „святою“ також для Хорватів і Словінців. Сербі гордяться тим, що вони своєю боротьбою проти центральних держав створили Югославію, отже й їм належить примат в уладженні тієї держави. Сербі — православні, зі східною славянсько-туркменською культурою, славянським письмом, епопеєю боротьби — уважають себе єдиним державно-творчим елементом. Та без сум-

Загальне розбюєння і малі держави.

СПАДЩИННА ВІЙНА. — ЗАЛІКАНИ КАРЛІКИ. — ЗАХИТАНИ ВЕДІТИ. ПРИЧИНА КРИЗИ. — ПРИКРЕТИ ТА НЕДОСТАЧІ МАЛИХ. — НА ДВОХ БАВКА ВОРОЖИТА.

Одною з найважливіших проблем, які виринули перед творцями останнього миру була справа припинення війни на якнайдовший час, шляхом загального розбюєння. Дозколя цієї справи зосереджується нині вся дипломатія держав т. зв. Антанти супроти Німеччини і навпаки. Питання воєнних відшкодувань, економічної відбудови знищеного державного організму, участі Німеччини у Лізі Націй — все це є у зв'язку з питанням: чи можна непокірну та небезпечну державу силоміць розбюєти?

У парі з цим питанням іде інше: як продержати великанську армію в державах, що мають бути сторожками бодай тимчасового миру, зваживши, що всі учасники останньої війни дуже виснажені і дуже мало вірять в успіх своєї армії. Ясно, що коли навіть могутні держави зневіряться у всецільність зброї, як останньої інстанції для вирішення запаланих взаємин між народами, то що казати про малі держави, незабезпечені армією перед великими сусідами? На тему повоєнних настроїв у малих державах і їх відношення до мілітарної сили своїх сусідів, визначний італійський істо-

рик Ферреро висловив кілька глибоких думок, що розяснюють деякі конфлікти війни та миру.

Остання війна мала такий безпосередній вплив на малі держави, що вони злякані толею Бельгії збільшили свій воєнний бюджет з рр. 1921 та 1922 у порівнянні з передвоєнним. Та так само хутко перейшли до протилежного висновку і почали акцію в напрямку повного розбюєння. У Данії прийняли такий закон уповні: Швеція значно зменшила свою армію, у цьому-ж дусі; у Голландії почалась уже дискусія в цьому-ж напрямку, під впливом публічної опії.

Ця еволюція поглядів іде паралельно з упадком поваги та пошани для великих держав. Перео 1914 р. кожна з малих держав брала собі за зразок якусь більшу, згідно з пасоєченням раси, мови, культури та історії, і наслідувала її чи то в політиці, чи промислі, чи в суспільній житті. Нині всі великі держави, переможці чи переможені, стали предметом якнайжорсткішої критики з боку малих. У Штохгольмі. Копенгагені чимало панус враження, що Європа перестала бути ієрархією, а є лише

ніву Хорвати стоять культурно вище. Все розєднює Сербо-Хорватів, єднає їх тільки спільна мова, яка в нинішніх часах вже не являється всецільним сполучним чинником.

В сучасній добі, в добі панування національно-державного принципу муситься змагати до державної централізації, якщо державність має бути побудована на міцних основах. І без сумніву слухність на боці Сербів, як би вони мали дані своєю культурою побідити національне сербо-хорватське роздвоєння. Та Сербі таких даних у відношенні до Хорватів не мають, а ослаблюють свої слабкі дані ще й тим, що хотять на сильнім, казювним способом, при допомозі тюрми і багнетів, на протязі можливо найкоротшого часу зісербшити високо культурних Хорватів. І в тому міститься не тільки корінь непорозуміння, але й трагедія єдиної, але двохедної сербо-хорватської нації. Національне і державне обєднання Сербів і Хорватів може бути досягнене тільки як вислідна дуже довгого процесу, при лагідному й ступеневому відділюванні взаїмних впливів.

Репресії уряду Пашіча-Прібічевича можуть викликати революцію над

сильною Адрією. Вже сама радикальна поведінка Пашіча в навечеря латинського Різдва запалила там смолоскипи, які можуть підпалити цілий Балкан. До тогож вирішення національної проблеми у поведєнних народів є тісно зв'язане зі соціальним моментом. А хорватська республікансько-селянська партія належить до селянського інтернаціоналу. Значить, за Хорватами стоять більші сили, як не на перший погляд здається. Колиж додати, що Балкан є сильно підмінований большевицькою агітацією, то не ще побільшить небезпеку. І тут ледви, чи що допоможе творення антибольшевицького блоку, бо напр. у Болгарії все таки переважатиме нелиць до Сербів над острахом перед комуністами. До тогож і в самій Югославії не все в порядку. Поруч Хорватів-опозиціоністів, в Чорногорі не заверили ще самостійницькі, відосередні тенденції. Також босняцькі музуніани лишились ненавистю до сербського режиму. А за спиною тих тенденцій незвичайно уважно слідять за подіями в Югославії: Мадярщина, Болгарія й Італія.

Смолоскипи над Адрією можуть запалити пожежу, від якої заклеотить балканський котел. Ф. Ф.

Пр. 1096/24. В Імени Річпосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внісок Державної Прокуратури, що зміст часопису „Діло“ ч. 281 (10.374) з дня 18. XII. 1924 р. в артікул під заголовком: 1) „Кажо чі сожаро“; 2) уступ між словами українською школи а особа Міхалівського; 3) уступ по словах не змінився до кінця артікулу; 4) В уступі „Новинки“; 5) титул потатки другої в ряду; 6) уступ в шій нотагді по словах зарвав пропан до кінця цюї нотагди містять в собі еств ад 1) злоч. з § 65 а зак. кар. яв 21 нтов. з § 302 закону карного узнав

доконану в дни 17. XII. 1924 року, конфіскату за витанлану і зарядия знячення шлого наклад і видав подумка 493 п. кар. заборону дальшого розширювання того друкованого писмца. Заразом видав наказ відічальному редакторови тої часописи, щоби не рішєняя помістити безплатно, в найближчій числі: то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягне за собою наслідки предвзвєжені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 д. п. д. і в § 6 ек 1853, а іменитасудження за переступство на гривну до 400 з. н. — Львів дня 18. грудня 1924.

(Підпис нечитати.)

низкою держав різного простору, для яких оцінки нема спільної міри. Навіть малі країни, що зберегли підчас війни неутрачальність, почувують нині тривожну ніяковість.

Де джерело цієї кризи? XIX. вік не був сприяливим для малих держав; кожна, що не мала 20 мільонів населення була довгою доріжкою. З вийском Швейцарії всі були монархіями. Завдяки династичним зв'язкам, вони могли суттєво розвинути під протекторатом великої держави. Але світова війна гарцювала на стан. З держав, що обітувалися малими розлетілись: Австрія та Росія, а Німеччина, Содай теоретично, є роззброєна. На сухотолі загинули тільки дві великі: Франція та Італія, та вони мають свої внутрішні клопоти, ще більш як раніше. З нових держав Польща могла би стати великою державою, але вона наводиться ще в стадії організації, яка, зрештою, заповідатиметься на дуже довго...

Разом з династіями впала рівновага великих держав, у тій якій домімали малі, — отже не дивно, що ці малі мріють про роззброєння і хапаються Ліги Націй як дошки рятуку. Поведінка малих держав якнайкраще як жива відчуває Європа потребу такої організації як Ліга, по упадку монархістичної системи. Нині, малі держави є в Лізі поступовою лівницею, а великі — правницею, що ще держиться старих дипломатичних традицій та китрошів.

Чи слід зробити висновок, що на малі держави прийшла доба упадку? Покищо ні. Їх ситуація одночасно погіршилась і поправились. Прикметою малих держав є те, що вони можуть володіти собою краще ніж великі. Про це знали вже малі грецькі держави в обличчю азійського велетня. Якщо великі держави не мають досить грошей, щоб поставити армію пропорційну до свого населення, тоді малі почувують себе краще. Малесенька республіка Гелландія грала підчас 30-літньої війни нинішню роль Зелених Держав, стаючи банкіром могутньої Іспанії.

Однак загальна конскрипція з XIX. в. дала перевагу великим державам. Найбідніша велика держава може поставити більшу армію, ніж найбагатша мала. Правда, що 10 літ тому ця перевага була значнішою. Воєнне з'єднання вийшло на користь малим державам, дарма,

що їх нині боронить дуже слабкий авторитет Ліги Націй. Чи це тимчасове зрівняння сил є перехідне чи на довгий час? Чи мілітарне ослаблення великих держав є тимчасовим виснаженням, чи новим нормальним станом суспільних сил? Якщо це був би тривкий стан, тоді малі держави мали би перед собою нову перспективу розвитку. Після війни проповідували ім'я док, віруючи, що лише великі суспільні одиниці мають право до життя. Але ця теорія, як чимало інших, з якими великі держави починали війну, не здійснилась. Що принесе завтра? — на це важко відповісти нині істориків — на двох бабках ворожила. Але всі бачимо зрозумілу причину: чому ідея загального роззброєння наводить найрештійших прихильників між малими державами.

На цьому кінчається хід думок італійського історика. Він зупиняється на дуже обережним: «якщо...», свідомий, що нинішній процес творення нового типу суспільностей може принести не менше несподіванок як остання війна, що почалась під знаком змінення великих державних організацій а мала своїм наслідком втворення цілої низки нових національних одиниць.

Інтерпеляції в Сенаті.

1) Інтерпеляція сенатора Напінського і тов. з українського клубу до міністра внутрішніх справ з приводу справ у справах поліції над асешотаними на Волині селянами М. Пиликом, Іваном Перепелицею, Климом Зелеником і Нікіткою Острогородим зі села Хорів.

2) «а. Напінського і тов. з українського клубу до міністра внутрішніх справ з приводу побиття громадян села Милостого, дякопольської громади на Ротині, Олександра Коробича і Степана Шведчука поліцією з Дятковської станиці, Рівненського повіту.

3) сен. Напінського і тов. з українського клубу до міністра внутрішніх справ з приводу побиття Гната Либакі поліцією у Рівному на Волині.

4) сен. Напінського і тов. з українського клубу до міністра внутрішніх справ з приводу важкого побиття селянина Антона Сегана державними поліціями біля села Малий Сидинь, Рівненського повіту на Волині.

5) сен. Напінського і тов. з українського клубу до міністра внутрішніх справ з приводу важкого побиття селянина Антона Сегана державними поліціями біля села Малий Сидинь, Рівненського повіту на Волині.

ОСИНІ МАКОВИ.

Небесні птахи.

Це було в неділю по службі божій. Господар Петро Качан сидів з кумом Василем Возком у шичочку Затишана і оба пили горілку. Уже були по другій чарці. Качан адирив себе кулаком у груди, зробив страшно горізне лице і сказав рішучо: — Убю, кажу вам, як зловлю, — все мені одно! Ти ори, сій, сапай, доглядай, а злодій прийде собі спокійненько вночі з мішком, наломить з копу шматків і несе додому як своє. Я бо дивувався, хто це так ночами ходить. Іду я, знаєте, колись гостинцем уночі — на хрестинах був тай забавився поза півчю — дивлюся, а понад Дністер суне пара за паром як процесія, а все з мішками. Хто такий? — гадаю собі, а то дивися: самі злоді! Кажу вам: яких сто шматків виломил мені тої ночі на мой ниві. Не поцарую, щобим та з місця не встав!

Кумові Василеві не треба було багато толкувати цю несумлінність злодія. — У мене — казав він — колись-то обіграли дві сливи до решти. Іодіж кождо ніч у саді спати.

— Іх уже давно та стара Мошинська продала на мсті; вона все їд злодія купує і продає а людям каже, що має свій сад. Має кілька

тих дерев а продає корями, свої сливки все на остатку.

Розмова про злодія не була приємна і сердила обох кумів, але це не спинило їх і при третій чарці говорити далше про те саме. Вони пробували навіть відгадати, чому так крадіж поширилась: всьому винна війна і наука большевиків. Не довго тут були большевики, всього кілька неділь, і дармоїдам в головах закрутилося; гадають, що хтось на них повинен працювати. Оба нагадали цілу громаду людей, котрих до праці ніколи наймати не можна, не хочуть, не мають часу, і ніде їх при роботі ніхто не бачить, а вони живуть і ходять здорові та одягнені. Це справді кара божа.

Гаючи додому трохи непевною ходою з містечка в село, що від міських домів було відділене тільки вулицею, оба розмахували ш роко руками і наїкали на тяжкі часи. Прошачучись Качан ще раз запевнив кума, що цей нещасний пійде на лови і свого не подарує.

І він дійсно подержав слова. Збудився по півночі і вийшов спершу у свій сад. Навкруги було тихісінько. Він пішов стежкою далше і наблизився до тину, що відгороджував його сад від города, що наймав і обробляв вислужений урядник Курилюк. Йому, як політично підозрюваному, не дозволили дослужити літ, дали малу емеритурку — і він на старі літа заробляв на прожиток тим, з чого колись жив його батько-село. Мало того: вся

Актуальні європейські справи.

Погляди французького політика.

ТОРГОВЕЛЬНІ ВЗАЄМИНИ ЗАПОРУКОЮ МИРА. — НІМЕЧЧИНА МУСИТЬ ОТРИМАТИ НАЗАД СВОЇ КОЛЬОНІ! — СТРАШАК БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ НЕБЕЗПЕКИ. — НЕДОВІРЯ ФРАНЦУЗЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА ДО СОЮЗУ РАДЯНСЬКИХ РЕСПУБЛІК. — ПРОГРАМА СПОКОЮ І ЗАБУТТЯ.

Ф. Буїссон, код. тов. міністра для справ торговельної флотії у кабінеті Клемансо і нинішній заступник президента французької палати депутатів (парляменту) висловив перед співробітником «Н. Ф. Прессе» свої погляди на цілу низку актуальних питань французької політики, які мають першорядне значіння для нового оформлення міжнародних відносин. У цих поглядах зазначено надзвичайно маркантно ті нові шляхи, якими йде нинішня Франція під проводом радикально-соціалістичного кабінету Ерріо. Про ці шляхи ми вже мали нагоду нераз писати, а проте з огляду на гостру актуальність проблем, зв'язаних із ними, не завадить ще раз звернути на них увагу, тим паче, коли чуємо про них із такого авторитетного джерела, як названий французький політик.

Очевидно, що перші його слова присвячені — французько-німецьким взаєминам. Питання політичного характеру підпорядковує Буїссон питанням характеру економічного — цеж саме ця відома принципіальна база становища Франції підчас льондонських переговорів, яка вперше була ясно протиставлена основному принципіві нім. політики Поанкаре.

На справу франц.-німецького торговельного зближення — казав Б. — слід глядіти як найтрихлітнійше. Тісні торговельні зносини між Францією і Німеччиною є однією із необхідних запорук мира. Коли слідкувати за подіями в Німеччині, то можна бачити, що нім. соціалісти буцімто виступають проти нім. уряду, але вони добувають шляхом усяких переговорів можливість співпраці з урядом. Таке становище може лише скріпити життєздатні сили нім. республіки й остаточно їх стабілізувати. Якщо прийшло до францусько-німецької господарської конвенції, то для держав середньої Європи було б це облекшенням, на якому вони могли б лише скористати задля ще більшої свободи експанзії. Але німецький уряд мусить не тільки дбати про корисні умовини для вільної торгівлі; він мусить здо-

бути також для своїх промислових виробів відповідний зинок збуту. Це можливо тільки через відзискання кольоній. Німеччина мусить за всяку ціну отримати назад свої заморські посілості, щоб збувати туди свої продукти. Коли це не станеться, то Німеччина буде завтоа як і вчора страшним конкурентом для всієї решти Європи й найбільш інтересованим чинником щодо промислу й торгівлі всього світу. Надзвичайно плідна нація, яка знову піднеслась завдяки природі населення і яку зв'язано надто вузькими границями, й шукає собі довіг передусім до своїх колишніх заморських посілостей. Вона є причасною у торгівлі й промислі своїх європейських сусідів лише настільки, наскільки вона використовує їх для збуту надвишки власних продуктів. Зрештою у внутрішній країні зростає безробіття, нужда й назріває революція та при першій нагоді найменшого конфлікту грозить велика небезпека іншим народам».

Щодо небезпеки большевицьких ідей для Франції, то Буїссон не вірить у неї. «Я є переконаний, що маневр небезпеки большевизму у Франції виходить від правої опозиції, від усунених членів попереднього парламенту, себто т. зв. національного блоку, який у своїй реакційній пресі розвинув справжню агітацію, щоб впоїти у громадянство погляд про існування великої небезпеки з боку комунізму й що тому нинішній франц. уряд, а передусім Ерріо, не в силі упоратись зі скрайньою лівницею. Тимчасом приглядаючись ходові випадків у Франції спокійно і безпристрасно — не можна вірити у комуністичну небезпеку. Франція є надто сильна своєю традицією і республіканським вихованням, щоб вона гралася своєю дорогою добутою свободою й ганялася за воздушними замками».

Вдновлення взаємин зі Союзом Р. С. Р. було би з погляду торговельних і промислових інтересів корисним для обох держав, Росія

унасліджена по предках-ріллях любов до землі озвалася в ній з цілою силою і він обробляв її з таким жаром, що селяне дивувались, — дарма, що вона не була його власністю. Цей город і дивував і сердив селян, а найбільше сусіда Качана. Він тепер сперся ліктями на тин і задумався. Оце ніби якийсь пан, що бере гроші з каси, і він ще береться за хлопську роботу, аби лише не дати нікому заробити за огородину, за кукурузу, за капусту, бо все те він тут має та! ще яке! в людей такого нема. Хто видав тепер під осінь молоду цибулю, а цей Курилюк її має. Колись-то Качанова жінка принесла з Курилюкового города жмут цибулі, — дуже смачна була. Звичайно, що пани: забагається їм всячина... А ти їж кулешу і ще й ту з поля тобі укладуть.

Качан переліз тин і пішов у Курилюкові кукурузи. Прислухався, чи не йде хто, потім наломив кільканацять шматків, одні поховав за пазуху, другі держав у руці за прядиво і з ними пішов спокійно до свого тину. По дорозі витяг ще з землі головку капусти з корінням і поніс те все добре додому. При тім у голові його снувалася думка, що цього не зробив би селянинові, але пана не жаль, — він і так має грошей багато, а управою города тільки бавиться, не маючи нічого кращого до роботи. А требаж якось і надолужити свої втрати в полі...

Полагодивши цю орудку, так сказати-б, на своїм подвір'ю, він вибігав в поле. Дорога була далека і він досить змахався, поки дійшов. Заліз у свої кукурузи недалеко стежки, поклався в яму, вибиту гранатом, прикрився кожухом, положив коло себе свою палицю-кривудю і почав слухати. Ніч була зоряна, але без місяця, і тому досить темна. А з кукурузи і так нікого не побачив би. Приходилося тільки слухати. Качан чур голос сови, далеке гавкання собак, туркіт воза по дорозі, але людей близько себе не чув. З нудьги йому здригалося. В тій дрімоті, не знати, по яким часі, вухо, притулене до землі, дало йому знати, що хтось напходить, і то не одна особа, а найменше дві. Він продригався і зачув слова: — «Я тоді з большевників дуже хотів дістатися до мешкання адвоката Зіса... Ех, то-то би я був нагойдався на його лжках та фотелях! А він би собі у мене понюхав тимчасом тих жидівських гноїв... Качан наставив вуха, але голос затих і тільки похвилині уже далше роздався сміх. Не було сумніву: це йшли «небесні птахи», що не сіють, а збирають. В душі Качана щось збурилося, але він не рушився з місця і ждав далше. Не зайшли в його кукурузи, значить: йому до них ніякого діла нема. Посидів ще з годину і встав. Був сердитий, що втратив ніч і нікого не приловив. Вийшов повагом на стежку, зі стежки стернею зійшов у яд на

є пребгатою своїми мінеральними скабами. Але чи Франція не спізналася? Найбільш смаковиті квіси вже розділені. Це може й виня Франції, бо хоча вона справедливо хотіла спершу вижтати, всеж тої час трівав може надто довго. А проте нове гал. посольство не сміє брати на себе ролю агітаційного центра. Революція не є предметом на експорт і Франція хоче мати мир, мир за всяку ціну. В обох державах мусить бути лобовою без зяних думок. Ворожнеча, яка була між ними, шкодила обоім і в нинішніх обставинах не слід нагадувати на неї. Француска громадська думка гідноситься до С. Р. С. Р. натавничайно недовіливо. І коли би радянський уряд хотів на власну руку — навіть за згодою і допомогою французького уряду — зягнати у Франції созику, то населення — зарівно дрібні зарібники що й франсісти — рішуче відмовилось би від такої комбінації. Росія винна все ще Французам гроші; вони вже раз полеклись на російському вогні й мають слушну підставу відноситись лише з умовним довірям також до того російського уряду, який виринув із хвилі революції. Люде просто не вірять у тріквість радянського режиму".

Зрештою навязання Французько-російських взаємин повинно стати чинником міжнародного вспокоєння. Ерріо веде політику згадіння суперечностей також унутрі краю. Одним із показних доказів цього є проголошена амнеція, закон вибачення й забуття. Амнеція не є виявою слабости, тільки, навпаки, сили волі до замирення. У серіях тих, що пережили війну, не повинні залишитися ніякі болючі сліди літ 1914—1918. Роблено пошліки й видавано жорстокі присуди. Тепер повинно шезнути все, крім спокою й забуття. По цьому шляху й іде програма нинішнього французького уряду".

ПРАКТИЧНІ ДАРУНКИ ДЛЯ ПАНЬ
НА ЯЛИНКУ
поручає
по дуже обнижених цінах
ФІРМА 1073 3—10
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька 10.

шлях залізничний і тут у рові присів, щоб закурити люльку. Ще не завіттів сірника, як побачив, що здовж шин просто до нього йде якась жінка з мішком на плечах. Він причаївся і вискочив ізза корча тільки тоді, як уже жінка сама йому в руки влізла. Вона перепунилася, скрикнула несамовито, пустила мішок з плечей і хотіла втікати, але Качан ухопив її як кліщами за рукав і крикнув: Гові! А то ти, Савета?! Що-ж ти, небого, так дигаєш очима? Дня тобі мало і ще вночі не спиш?

— Я назбирала собі трохи бараболі, але не на вашім полі — почала Савета оправдуватися.

— Не на моім полі, дякувати Богу, але й не на своєм! — Качан говорив ці слова їдко і з глумом. — Берни-ти, небого, мішок знову на глечі і неси. — А коли Савета отягалася, він потряс нею, як сніпком, і скрикнув люто: — Береш чи ні?!

Савета взяла мішок на плечі. Качан ще їй завдав. — А тепер марш наперед! То люде працюють гірко, а ти готове тяднеш з поля! Навчу я тебе, пакудо! Москалів уже тепер нема, щоби тебе годували, а ти виводиш бахурів за печею. Неси, неси, не лодигаєшся.

Цілу дорогу приказував та воркотів Качан. Нагадував Саветі веселі воєнні часи і тих двох синірлобурів, її воєнну добич, що тепер обносили людські сяди та вчилися владі. Нагадував як тяжко її

Українська автокефальна Церква.

Українські автокефалісти у Народного Комісара Внутрішніх Справ.

Представники української автокефальної церкви явилися 12. грудня до Народного Комісара Внутрішніх Справ України Балицького (він же голова ППУ на Україні) і були ним прийняті. В депутації взяли участь митрополит України В. Липківський, містоглава Всеукраїнської Церковної Ради Хмичевський, проповідник і член Церковної Ради професор Чехівський, Волинський архієпископ Оллик і чернігівський архієпископ Павловський. Всі вони влучили Балицькому обширний меморіал про становище української автокефальної церкви по раявдали та по „петлюрівсько“ еміграції. Кінчається меморіал проханням про затвердження статуту Всеукраїнської Православної Автокефальної Церковної Ради і підчинення їй церковних обставин.

У своєму меморіалі заявляють автокефалісти, що самодержавні кола старої Росії фальшували Христову науку, вживали церкви для санкціонування чорносогеного насильства, гнету робітників та іногородців — в тому числі й Українців. По революції осталися ще відламки тої церкви і на Україні в організаціях тихонівської та обновленської церкви. Обидві ці церкви є заперечними ворогами українського народу і продовжують навіть тепер свою русифікаційську роботу між українським населенням всупереч законам радвлади.

Зачіпаючи принагідно становище церковних справ поза кордонами Радянського Союзу, меморіал підкреслює, що всюди бужузна влада вживає „Христового вчення для гноблення робітництва й колоніальних народів“. Навіть в Америці, на вільній землі Вашингтона, де закон про відокремлення церкви від держави давно вже увійшов у силу, капіталістичний устрій стоїть на перешкоді розвитку нашої церкви. Там церковне майно і будинки не є власністю народу закріплюється за єпископом і церквою громада завжди знаходиться під гнобленням своїх керівників. — Польща, що ложно хвалиться своєю свободою, подло й ганебно вживає вчення Христа як знаряддя для пригноблення нехотіливі. Польська влада перетягує уніятів у католиків. Це робиться з націоналістичною гно-

бительською метою перетворення українського населення Галичини, Холмщини, Волині, Полісся та Підляшя в католиків-Польків. Далі меморіал токається навіть справи пелібату в гр. кат. церкві, приписуючи його ввездженням Полькам.

Що до посуджування більшовиками автокефальної церкви в „петлюрівщині“, то меморіал реагує на це так: „З петлюрівщиною українська автокефальна церква не мала ніколи нічого спільного, ніколи при ній не жила, ніколи ні з петлюрівською владою, ні з окремими її представниками ні в яких стосунках не знаходилася і зараз не знаходиться“. На доказ цього твердження в меморіалі наводиться витяг з т. зв. декларації „покрівських зборів“ з 1922 р. яка звучить: „Українська церква забороняє своїм членам бути оборонцями влади панства, забороняє гноблення меншого брата“.

Ми не входимо в ачализу того меморіалу та й не беремось його ні критикувати ні боронити ні розшифровувати. З різних причин це не вказане і не пожадане. А до того відомий нам не цілий меморіал а тільки виїмки, опубліковані в радянській пресі.

Автокефальна українська церква обідує в собі незаперечно тільки глибоко свідомий національно елемент. Про те свідчать вже хоч би імена найвищих єрархів тої церкви. Радянська влада завжди від першопочинів тої церкви по нинішній день її переслідувала і залі переслідує. А переслідування ці йшли саме проти всього того національно-свідомого українського елементу, який вона обідувала. Всеж таки автокефальна церква витримала всі удави радвлади. І не тільки удари, але й конкуренцію, яку їй робила на Україні перш за все т. зв. „Жива церква“, піддержувана більшовиками. Жива церква нагвала себе на Україні „українською православною церквою“ та проголосила себе на останньому соборі теж автокефальною. Очевидячки, що більшовики інсценізували все дуже обережно та продумано і офіційно нібито ставилися зовсім байдуже до тої церкви. Вони бажали вивати при допомозі живої всі атути українській автоке-

фальній церкві. Через те то жива церква прийняла на Україні зовсім иншу назву ніж у Московщині та проголосила себе до того ще й автокефальною. Очевидячки, що в масах це могло викликати перш за все баламутство. Другий соперником автокефальної української церкви було старе православ'я, що зветься тепер на Україні тихонівською церквою, та цей ворог ще менше страшний для української церкви, чим попередній.

Не від печі буде звернути увагу на те, що взаємини української автокефальної церкви до старої церкви на Україні знаходять дуже вірну аналогію у взаєминах між Комуністичною партією більшовиків України (КП(ЗУ)) і Українською Комуністичною партією (УКП). Як укажісти так і автокефалісти були тільки толеровані офіційною владою і жили через те наліз легально. Хвиля переслідувань то спалада то змагалася. Останніми часами пішла сильна нагілка на українців за „контрреволюцію“. Автокефалістів теж переслідувано завжди за „контрреволюцію“ і „петлюрівщину“.

Радянська преса присвятила багато уваги цій делегації Автокефальної Української Церкви до Народного Внутрішніх Справ. Харківський урядові „Вісти“ помістили обширні виїмки з меморіалу і присвятили цій справі величезну передову статтю під багатомовним заголовком „Церковні справи“.

Радянський публіцист підходить до церковних справ на Україні з певним запасом крини та крикливої лайки на адресу тих закордонних „газетних брехунів“, що розповсюджують вістки про якийсь „церковний гнет радвлади“. За те потішає себе тим, що між робітництвом та селянством дуже поширюється атеїзм, який є найкращим ліком на релігійне „дурисвітство“ попів.

Однак з цілої статті ядряє все таки не дуже то велика певність за успіхи атеїзму, коли автор без настанно оперує приповідкою „коли гора не йде до Магомета, тоді Магомет йде до гори“. Вся сіль статті міститься в цьому, що не радвлада-гора йде до Магомета-церкви, але навпаки Магомет-церква йде до гори-радвлади. І звідси бере свій початок радість радянського публіциста. В. М.

наїмати до якоїсь роботи, як вона привикла до легкого хліба, вби лише не змучити своїх ручок та ніжок. Савета весь час мовчала і несла свій тягар скоро, так, що Качан ледве її здогоняв.

Вже світало, як прийшли у село. По дорозі стрітили Курилюка, як ішов працювати у своїм городі. Качан поздоровив його і показав свою полонену: Подивіться, пане, яку я робітницю веду. Цілу ніч працює.

Курилюк зрозумів, у чім діло, і сказав лише: Савето, то ви? Ові! Прийдіть завтра до мене прати.

— Добре, я прийду — сказала Савета і пішла далше зі своїм мучителем.

Той впровадив її на своє подвір'я, казав висипати бараболі коло хати і промовив грізно: Вбю тебе, як собаку, коли зловлю на своїм полі!

Савета не відізвалася, тільки чим-скорше вибігла у браму.

На другий день вона прала біля у Курилюка і чула, як гірко нарікав він на шкоди у своїм городі. Була йому дуже влячна, що він ані словом не згадав при цій нагоді вчорашньої стрічі з нею, і сама бажала допомогти йому винайти злодія. Вона нічого не обіцяла і не заповідала, але цейж ночи вибралася в ярк за Курилюковим городом. Здогадувалася своїм злодійським розумом, що це ніхто инший не краде, лише сусід Качан. Ждала терпеливо так, як тільки злодійка вмівє ждати і справді ліждалася. По-

лівночі вона замітила зі свого сховку, як з Качанового городя переліз хтось тин і пішов просто на грядки з цибулю. Вона встала, щоб краще побачити і серце її задрожало з радости: це був ніхто инший, тільки сам Качан, славетний господар, що до бідних не міг себе зачислити, а за пілозріння в крадіжці був би всіх позивав до суду. Хоч як бажала собі тут його зараз „накрити“ і назвати злодієм, адержалася, бо хотіла цю новину занести Курилюкові і йому лишити пімсту. Їй був би перший Качан за підозрів у крадіжці, бо чого вона шукає по ночах у ярі, чому не ходить людськими дорогами, а Курилюк може собі робити, як йому забавнеться.

Курилюк не хотів вірити, коли почув цю новину від Савети, але та присягалася, що правду каже. І вона добре обчислила, що краще лишити пімсту Курилюкові, бо той, чим довше над тим думав, тим більше сердився і ставав завзятійшим. Найбільше гнівало його, що такий господар, як Качан, лакомився на чуже добро. Треба його навчити, тільки не знати, як.

Під вечір він витяг з патрона шріт і насипав натомиць соли. Взяв рушницю і пішов у свій город ночувати. Качан бачив його пізнійше, як він підливав свою огородину, але це не було щось незвичайне; так робив він щодня. Однак не завважав він того, що Курилюк підім не пішов як звичайно додому, лише вліз у м-

ник коло його тину і там поклався на землю. Приготовив рушницю, закуряв папіроску і ждав. По висмиканій на грядках цибулі він міркував, що сусід лютої цю приправу і зриває собі її щодня, щоби була свіжа. Це знав він як найдокладніше, бо числив стебла цибулі і щодня робив собі знаки.

Скдалося цим разом дуже добре, що Курилюк не потребував ждати цілу ніч, бо Качан забав на вечерю цибулі як спасення. Не багато, оттак лише один жмут, але мусів мати. І він ввійшов у свій садок, розглянувся, чи нема кого в своїм нім городі, подивився на небо, чи досить темно, і зовсім спокійно пішов до Курилюкового городя як до свого. Здогад, що він любив цибулю, був зовсім вірний; він не надумувався, тільки йшов просто до грядки, там викидав цибулі, скільки йому сподобалося, а вертаючись виривав ще дві калуси з корінем. Робив це поважно й не поспішаючись, бо знав, що Курилюк на ніч йде додому. Ставши коло тину, перекинув рушницю на той бік, а потім почав дістати тин, чіпляючись однакою рукою кола. Саме у хвилину, як виліз ногами на верху, почув якийсь стрілив і Качан почував шок, таке, як би йому хто спав ззаду по темі, на котрім він стояв. Йому випала цибуля з рушницю, але він уже не збирав її не оглядався, тільки чим-скорше побіг додому.

„АНДРЕ“ Елегантні артукули мужських мод „АНДРЕ“

БІЛЛЯ, КРАВАТКИ, НАПЕЛЮХИ, ТРИКОТИ і т. п.
ТІЛЬКИ в першорядних світових фабриках.
Ціни спеціально зредуковані. 2-10

— Інавгурація „святого року“. В на-
вечеря латинського Різдва Христового,
доконана папа церемонії отворення святих
воріт Петрової церкви з Римі. В церемо-
нії прийняли участь усі присутні в Римі
кардинали, багатьох єпископів і прелатів,
що зібралися з усіх сторін світа.

— По Гарманівському процесі. Ро-
дичі жертв людода Гармана зажадали
від влади спільного похорону збережених
ще останків своїх дітей. На основі ре-
зультатів процесу обвинувачено понад 20
осіб в злочині з 175 § кримінального зако-
ну, який говорить про неприродні, сексуальні
вибрики.

— Страшна авіаційна катастрофа. На
аеродромі під Лондоном трапилася
страшна авіаційна катастрофа. Пасажир-
ський літак „Д.Н.34“ підлетівши вгору
несподівано злетів мов кинутий камінь
вниз. Збірники бензину експлуатували
з наслідок чого весь апарат разом з сі-
мою пасажирів в момент сповів.

Бібліографія.

Богдан Лепкий: ПІД ТИХИЙ ВЕЧІР.
Повість-казка. Укр. Накладня. Київ. Ляйп-
ціг. 1924 ст. 394.

УКРАЇНСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ВІС-
НИК. Неперіодичний часопис клінічної та
суспільної медицини. Ч. 3-4. Грудень.
1924 р. Прага ст. 218. Зміст: Проф. Фор-
манек: 70-ліття проф. д-ра І. Горбаче-
вського. Проф. Ружичка: Гістереза прото-
плазми та її значіння для загальної біо-
логії. Проф. Кабгел: Про деякі небез-
пеки для народнього вживання. Проф.
Гамзік: Про гідроксиди. Проф. Пучків-
ський: Лікування туберкульозу горлянки.
Д-р Боголюбський: Первісна туберку-
льозна язва. Д-р Миківський: Ріноскле-
роми. Переріст носових склянок. Д-р Ми-
хайловський: Накістень зовніш. слух.
проходу. Д-р Мартинюк: Фіброзний поліп
носопроходу. Д-р Шварцберг: Лікування
рвоти. Проф. Пашківський: Клініка епі-
лемічного енцефаліту. Д-р Бадей: Про
зміни гіпнозу на сні. Проф. Матюшенко:
Евгенічна стерілізація. Д-р Іщенко: Без-
тампонне лікування ран. Д-р Сисак: За-
мітки до патології маларії. Доц. Копи-
ський: Про акушерські шпиги Kielland'a.
Д-р Воевідка: Гінекологічні крохотечі та
їх лікування. Д-р М. Левинський: Лікування
туберкульозу фосфатидом д-ра Романов-
ського. Д-р Лукасевич: Нове в педіатрії.
Д-р Равич: Із практики. Д-р Бура-
вський: Уваги про шкільну гігієну.
Доц. Чачик і д-р Мазепа: Вирощування
іс мікобактерій на виживних підложках.
Доц. Радзімовська: Новий спосіб визна-

чення рН в окремих колоніях бактерій
Д-р Барвінський: Причинок до історії
розвитку рентгенології. Проф. Бучків-
ський: Про Кавунника-Велланського. Бі-
бліографія і реферати. З українського
медичного життя.

НАШ СВІТ. Ілюстр. літер. і п. опул.
наук. тижневик ч. 17-18.

МОЛОДА УКРАЇНА. Ілюстр. часопис
для молодих ч. 23.

WALKA. Miesięcznik socjalistyczny, Ze-
szyt 5.

Михайло Тележинський: ШЕДРІВКА-
Дзвони. На мішаний хор. Музичне Видав-
ництво „Ліра“ ч. 31. Станіславів.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Пригадується П. Т. членам коопера-
ти „Українське Народне Мистецтво“, що
продовження Загальних Зборів відбуде-
ться у вівторок 30. грудня 1924 р. о год.
6 веч. в домі „Української Бесіди“ при
вул. Рутівського ч. 22. На порядку ден-
ний вибір Надзвірної Ради та Управи.
1005 1-1

Ялинки на свята. Фірма Калитяк (тор-
говля дров і вугля) дарувала на дохід „Рід-
ної Школи“ вагон ялинок на свята. Гол-
Управа У. П. Т. складає Вп. Жертводав-
цві ширшу подяку, а громадстві подасть
до відома адресу, де набувати ялинки.
1072 1-1

Дрібні оголошення.

ЛЕКЦІЇ англійської, французької мови,
уділяє професор (світовий лінгвіст)
методом Берліна, на протязі 4 місяців
(4 рази тижнево) або 6 місяців (3 рази
тижнево) лекції збірні і поодинокі. Уче-
ники научних заведень одержують поле-
кші. Приймаю також лекції орієнталь-
них і європейських мов, як: арабська, хін-
ська і японська, еспанська, італійська, пор-
тугальська, німецька, російська і хорват-
ська. Зголошення: Леонард Білянович,
Львів, вул. Коперника 3. IV. пов. Пансіонат
Анута телеф. 2300. 1-3

ТЕХНІК 3-го року з заграниці з капіта-
лом 1000 дол. ожениється з панною до
літ 21 з капіталом 5000 дол. під умовою,
що обоє будуть жити за границею з про-
центів аж до укінчення студій. Повна ді-
скреція. Зголошення до Адміністрації під
„Eisenbeton“. 1081 2-2

ОГОЛОШЕННЯ.

Ручанковий полис „СОКОЛА-БАТЬКА“

відбудеться в п'ятницю дня 2. січня

1925 р. в величній салі

НАРОДЬОГО ДОМУ.

ПРОГРАМА:

1. Вступне слово.
2. Вправи вільноруч.
3. Вправи на поручах (по двох) старших
учеників.
4. Скок молодших учеників через віконце.
5. Вправи на дручку членів.
6. Вежі ремісничого відділу на драбинах
і кізлах.
7. Лужання (3 пари).
8. Силові продукції п. Богатирова.

ПОЧАТОК о год. 7-30 вечером.
Білеті можна набувати раніше в Союзнім
1088 Базарі, вул. Руська 20. 1-1

Ширіть наш часопис!

ПОЗІР! В кожній українській хаті, ПОЗІР!

в кожній читальні і кооперативі, в бюрох всіх українських інституцій, товариств, паро-
хияльних урядів, адвокатів, і т. п. повинен знаходитися

український картковий, відривний, стінний календар на 1925 р.

Прегарне видання з текстом на другій сторінці кожної картки і гарною, арти-
стичною заставкою. Ціна одного примірника 2 зол. 50 сот.

Замов'я за попереднім надісланням грошей (2 зол. 50 сот. і 35 сот. на реком-
пенсацію) або за післяплатою належить слати на адресу:

БР. ЯНІВ, Львів, ул. Руська 18. 1086 1-1 При більших замовленнях опуст.

ДАНСІНІХ ДОМА!
ПЕРЕД СВЯТАМИ І КАРНАВАЛОМ повинні всі ЗАОСМОТРИТИСЯ

В ГРАМОФОН
СВІТОВОЇ МАРКИ

His Master's Voice Голос свого пана „Голос свого пана“ або „пишучий ангел“ Голос свого пана

виконуючий найактуальніші і найулюбленіші музичні новини

Грамофон той найновішої конструкції з надзвичайно тривалими плитами
(Система радіо з мікрофоновою підкладкою), першорядними знавцями і ці-
лим світом признаний найдоскональшим, — посідає взірцеву і виразну репродук-
цію, цілком вільну від шумів, є зараз найдешевшим і найліпшим інструмен-
том музично-вокальним і приносить всім:

Заохоту до товариського життя. Упийнення побуту дома. Різноманітність родинного життя. Можність заваби і танцю. Найдешевша користь з опери.

The Gramophone Co., Ltd. London. — Генеральний представник на Польщу,

КРАКІВ Йосиф ВЕНСЛЕР ЛЬВІВ

Фльоріяньська 25, тел. 1241. Сикстуська 2, тел. 724.

Демонструється без примусу купів. Поручення для купів виконуються лише в Кракові.

РЕКОРДОВІ ЖИВЕЦЬКІ ПИВА

славні на цілий світ знамениті столові і лічнічі напитки:

ПОРТЕР ЖИВЕЦЬКИЙ заступаючий цілковито англійський портер

Темке мартове пиво знамените в смаку а la Баварське

Здруй живецький так званий „Польський Пільзнер“

ПИВО „АЛЕ“ на взір англійського „PALE-ALE“

До набуття у всіх першорядних реставраційних і сніданкових льокалях

„Здруй живецький“ Ска зоби. пор. Львів, вул. Костюшка 24, ріг пл. Смольки
ДОСТАВА В БОЧКАХ І ФЛЯШКАХ.

Пан куратор урядує.

Містерії з українською гімназією в Чорткові.

При кінці жовтня одержав Кружок Українського Педагогічного Товариства в Чорткові письмо з Кураторії львівського шкільного округу. Письмо виготовлено в польській й українській мові, а зміст його є так інтенесний навіть на галицькі відносини, що подаємо його в цілості й без зміни.

Кураторія львівського шкільного округу.
Львів 12. жовтня 1924.

Ч. 13763/24

II.

Справа управи.

До

Хвального Виділу Кружка

Українського Педагогічного Товариства в Чорткові.

У відповіді на просьбу з дня 24. вересня 1924 в справі управління приватної колекційної гімназії ім. М. Шашкевича з руською мовою навчання у Чорткові Кураторія повідомляє, що є схильна затвердити професора державної мужеської учительської Семінарії в Чорткові Дмитра Пігута на становищу управителя приватної колекційної гімназії ім. Шашкевича в Чорткові і втягнути згадане заведення на листу тих приватних заведень, котрі можуть убігати до познання ім права прилюдности, если Хвальный Виділ Кружка Українського Педагогічного Товариства в Чорткові як власитель заведення сповнить отсі устья: 1) прише сюди запис, що Заведення приновиться тепер і в будучности до розпорядків видаваних шкільними властями, а особливо впровадити в життя постанови в справі урядової мови, оголошені тутешнім обіжником з дня 21. марта 1924 ч. 635[пз. і 2) тому що тамопне заведення в шк. р. 1923/24 не приновилось до згаданого обіжника в справі головних каталогів і річних свідоцтв, Кураторія вимагає виготовлення головних каталогів за р. 1932/4 у польській мові, вищофання річних свідоцтв, виданих молодіжці за шк. р. 1923/4, а не виставлених у польській мові і заступлених їх річними свідоцтвами за шк. р. 1923/4 виставленими в мові польській.

За Куратора: Д-р Янелі.

Як бачимо, Кураторія настає не лише на введення польської мови у внутрішньому урядуванні української гімназії, але вимагає, щоби її розпорядок діяв навсвіт. Всі каталоги за шкільний рік 1923-24 мають бути переписані з української на польську мову. Вимога Кураторії, щоби Управа гімназії взяла назад всі українські свідоцтва, видані молоді за 1923-24 рік, рівняється наліценню управи гімназії поліційною властю. Управа гімназії, як що хоче одержати право прилюдности, мусить ходити по хатах і їздити по селах, насильно відбирати молоді

українські свідоцтва, а лишати їм нововиставлені польські.

Цей розпорядок є дивоглядом навіть на галицькі відносини. Очевидно, письмо Кураторії з 12. жовтня 1924 р. і розпорядок куратора з 21-го березня 1924 р. ч. 633-Пр., на якому це письмо ґрунтується (покликувався циган на свої діти), є суперечне не лише з австрійськими, але й польськими законами.

Шкільні закони польської держави не управильнюють справи внутрішнього урядування приватних не-польських шкіл. Справу мови вирішують язикові закони, а саме закон з 31. липня 1924 р. про державну мову і мову урядування державних і самоврядних адміністраційних властей ч. 73 поз. 724 і виконний розпорядок Ради міністрів з дня 14. вересня 1924 ч. 85 поз. 820. Навіть ті славетні закони признають українській мові ширші права, як львівський куратор. Арт. 2. язикового закону постановляє:

„Цивільні і адміністраційні власти І. й II. інстанції, а також самоврядні власти і їх заведення приймають подання і устні заяви в справах, яких поагода до них належить, від польських громадян народности української, білоруської й литовської також в їх матірній мові, а не: від Українців на просторі воевідств: львівського, тернопільського, станиславівського, волинського і поліського“.

Виконний розпорядок дає в § 2. уст. І. такі пояснення до цієї постанови закону: „означене арт. 2. закона право вношення подань і заяв в матірній мові прислугує фізичним і правним особам, тим останнім на основі фактичних обставин горожанства і народности їх членів і постанов статуту в тій мірі“.

Правними особами, яким статут наказує урядувати в українській мові є безсумнівно українські школи.

Нема ніякого сумніву, що цей закон відноситься і до шкільних кураторій. Постановляє це виразно виконний розпорядок в § 2. уст. 4., який вичислює власти, до яких можна вносити прохання і заяви в українській мові. Є ними: воевідські уряди, скарбові палати, шкільні Куратори, земельні уряди, гірничі уряди, староства, скарбові

уряди і каси, шкільні інспектори, інспектори праці і т. п.

Бачимо з цього, що куратор самовільно своїми розпорядками наругує не лише давніші закони, які були нам корисні, але і язикові закони польської держави, які обмежують права української мови.

В тій справі внесено жалоби до міністерства освіти. Минає вже більше як 6 тижнів, а жалоба остає без відповіді. Міністерство цим своїм поступуванням наругує закон з дня 31-го липня 1924 р. ч. 75 поз. 743 про правні засоби проти рішень і запоряджень державних шкільних властей. Цей закон в арт. 4. постановляє:

„Влада, яка вирішує відклик, має рішити справу на протязі 6-ти тижнів, числячи від хвили одержання відклику. У виняткових випадках, коли оконечне рішення в 6-ти тижневім реченні буде неможливе, — влада, яка вирішує відклик, має завідомити про це інтересовану сторону і подати, коли слідуватиме рішення“.

Наше громадянство й Тов-а повинні боротися за свої права і примусити власти, щоби вони приновилися що найменше до законів, які самі видали. Слід спробувати видвинути справу самоволі львівської шкільної кураторії відносно української мови перед Найвищим Адміністраційним Трибуналом у Варшаві.

В. Ц.

Преса.

Тугут-Габські-Філософов. — „Проста формула“.

— Д. Філософов у варшавській „За Свободу“ спинюється над двоюрідними братами: Тугутом і Ст. Габським, які так дружно працювали над незбутими язиковими законами. Очевидно, Філософов, не знаючи язикових прав, якими користувались в Австрії галицькі Українці, був захоплений співпрацею Тугута і Габського. Язикові закони для „кресів“ уважав він угольним каменем „благоденствія“ на українських і білоруських землях, бо при добрій волі, при здійсненні тих законів „можна булоб ступнево, еволюційним шляхом провести на окраїні здорову державність“. Та не так склалося, як бажалося.

„На жаль — нарікає Філософов — поки-що ті надії не оправдалися. Правда, законопроекти перемінюлися в закони. Та всеж так з багатьох причин вони не перешли в життя. Ще Бісмарк сказав, що реформи подібні до грушок. Їх слід вчас зривати з дерева. Недозріла грушка так само несмачна, як і перезріла. Мабуть три „кресові“ закони подібні до перезрілих грушок. Надто пізно зривано їх з дерева. Пропущено підходящий ісихологічний момент. Національні меншости, занатло довго не одержуючи належного, докотилися до зовсім неприродної позиції, втративши почуття міри, втративши почуття дійсности“.

Одночасно й Поляки, бачучи те все, не схильні піддержати мін. Тугута в його реформістичних намірах. А Тугут є веняминком Філософова. Правда дружній товариш і поволатор Тугута в язикових законах Ст. Габські противиться заведенню виняткового положення, але замість того він бажав би ввести на „кресах“ щось ще гірше — „російську систему“. А саме на „кресах“ хибною є західно-європейське правління, під чим Ст. Габські розуміє польську „кресову“ адміністрацію. Там слід задержати „російську систему“, яка ґрунтувалася на особистому принципі, систему російського урядника, розуміється — заступленого польським. А якраз та „російська система“, як негодує Філософов — довела до розвалу російської імперії. Також не подобається Філософову намір Польщі по лінії Ст. Габського „засвоїти Українцям і Білорусинам західно-європейську цивілізацію“. Краше було би, щоби Го...

мін „західно-європейської культури“ замінив простим і ясним терміном польської культури.

Ст. Габські захоплений приманам царського режиму, а одночасно забув всі гріхи царської русифікації. Підставлення під „західно-європейську цивілізацію“ простої польської колонізації є глибокою помилкою. Так само що найменше нескромно порівнювати, а тим більше утворювати польську культуру зі західно-європейською цивілізацією.

„Колиб п. Габські знав, як оцінюють висоту польської культури представники справжньої західно-європейської цивілізації, от хочби й Французи, то він певно висловлювався би инакше“.

Вже вірніше на цю саму тему говорити Тугут, коли підносить, що за границею постійно чується, що в Польщі всі брешуть і зправа і зліва, та що через нестачу морального кредиту Польща далеко не заїде. А засвоєнням західно-європейської цивілізації при допомозі російських урядників в польській формі не збільшиться моральний кредит Польщі в очах справжнього Заходу. Крім того Габські не повинен забувати, що Польща сусідує з Росією. Більшовики не вічні, прийде третя Росія, а як же Польща буде наладжувати з нею добросусідські взаємини, насаджуючи „західно-європейську цивілізацію“ при допомозі російського урядника в польській формі?

Проекти Габського є водою на млин всіх ворогів Польщі, які будуть доказувати, що порозуміння з Польщею неможливе, що Польща не має ніяких прав до окраїн і т. и. В своїй „кресовій“ політиці Польща придержується клича: „чим гірше, тим краше“. Але проти цього протестує Філософов. Габські сіє вітер, а Польща збиратиме бурю.

„Від польської політики на окраїнах залежить доля будучих польсько-російських взаємин, тому що ваяке майбутнє російське правительство не може не цікавитися долею національностей, що заселяють східні окраїни Польщі“.

Такі лагідні розмови йдуть між приятелями. Тугута піддержував Габські, а тепер проти Габського хотів би його піддержати Філософов.

— Наша стаття про становище до Радянської України найшла широкій відгомін в польській пресі. Очевидно, різні польські органи подавали до наших напрямних менше й більше глупі коментарі. Єдиний краківський „Час“ підходить до нашої статті з поважним розумінням незвичайно важної проблеми. В статті „Галицькі Русини і совітська Україна“, зреферувавши нашу статтю, „Час“ пише:

„Стільки „Діло“ і це вистарчає для характеристики того стану річей, який для нашого державного інтересу не може бути байдужий, тим більше, що дає міру настрою інших, більше наліво посувених політичних угрупувань руського населення. Неслушно „Газета Львова“ називає статтю „Діло“ — „новомо-орієнтацією правої частини трудявців“. На нашу думку, тут маємо до діла тільки з ясним поставленням kwestії, яка для людей, що знають відносини в східних воевідствах, ніколи не була тайною. Інше становище для українських самостійників є навіть важке до подумання, бо спирається на незвичайно простій формулі: — беремо державну незалежність навіть ефемеричну і навіть з рук більшовицького чорта в надії, що більшовицького опікуна побідимо, а незалежність, тоді вже дійсна, лишиться... Інша річ, чи таке розумування колись видержить іспит реальної дійсности, але воно сьогодні існує і з тим мусимо рахуватися, підкреслюючи в орбіті нашої уважливости (васальності) головню той момент, який в реалізації „Діла“ переносить „будуючий осередок“ до Києва. Про наслідки тих „переносів“ не слід забувати“.

Важко догадатися, до кого звернена ця остання апострофа.

М. Ч.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це на родня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

Курилюк уже не міг сумніватися; сам бачив, що це Качан.

Але не бачив того, що діялося потім в хаті його. Стара Качаниха аж перепудилася, не знаючи, що сталося: чоловік її нічого не кавав, а тут нараз чути вистріл, а по вистрілі вбігає він блідий, як пологот, держиться обома руками за матню штанів і кричить: — Застрілив мене! Ратуй, бійся Бога!

— Де-ж тебе зранив? — хотіла Качаниха знати.

І тут якраз зайшла перешкода, що Качаниха не відразу могла позачити рану; треба було перше всі домашні вигнати з хати і тільки потім можна було приглянутися болючому місцю. Воно по правді не було ранене, тільки спарене мби окропом, і червоне. Кров не текла. Але боліло і свербіло і пекло так, що Качан не вважався сісти. Під вікном засміявся на весь голос його рідний дванадцятилітній син і старий Качан поправив чимськорше свою туалету та станув собі коло печі, бо про сидження не можна було й думати. Ані він ані жінка не згадали при тім виновника цієї немілої пригоди, так якби це склався якийсь нещасний випадок, у яким тяжко виновника шукати.

Гірка була ця ніч для Качана, що гепер прийшла. Він не то сидіти не міг, — і полежати не дало йому це пекуче місце. Він чіхався і подрывав собі тіло так, що справді кров виступила. Нарешті жінка здохала від жалю, а Качан від...

ної води до болючого місця і йому трохи полекшало.

На другий день Качан не відважився вийти у село. І не міг і було йому соромно. Але якимсь чудом чутка про його пострілення все таки розійшлася по селі, люде декотрі чули вистріл, хотіли знати, хто стрілив і до кого, — і нарешті довідалися про все таки від рідного Качанового сина, котрий не міг забути видовища, яке побачив вечером крізь вікно.

Дізнався про це й Качанів приятель, кум Василь Вовк, і прийшов його відвідати, попросити на чарочку горівки і притім розпитати, як справді ця халепя склалася. Качан видавав відразу казку, що упав у кропиву, і правди не сказав. До міста на горівку не хотів пійти і навіть балакати цим разом з кумом не хотів. Все стояв та хапався там, де його пекло. Василь Вовк був добрий приятель, але як виїшов з хати Качана, почав сміятися, як найтяжчий ворог. А дома все розповів жінці, котра знову від себе сказала сусідці. Кінець пригоди був такий, що Качан довгий час соромився вийти у село.

Найбільшу вітку мала Савета. Вона вже така була вдячна Курилюкові за пімсту, що хоч як їй часом не хотілося працювати, але йому ніколи не відмовила своєї помічі і, що найважливіше, не краді в нього нічого. І Курилюк був рад: це перший раз в життя йому вдалося пострілити „небесну птаху“.

Історичний документ.

Винас жєте нє „Рідну Школу“ за мі-
сцє листопад 1924 р.
по повітам Східної Галичини, Волині та
Польщі.

Число порядковє	ПОВІТ:	Число громад	Вплинуло:	До Ка- си Гол. си Коу- Управл. жків У. УПІ. II. Т.У)	До Ка- си Коу- жків У. П. Т.У)
1.	Копичинці	53	2	500	1.724.17
2.	Львів-місто	1	1	1.504.14	
3.	Коломия	58	8		864.06
4.	Ягортя	70	2		815.73
5.	Доліна	87	2	118.30	481.48
6.	Тернопіль	82	4	47.80	115.88
7.	Городок	70	17		476.88
8.	Рогатин	190	5	21.00	326.14
9.	Чортків	41	2	18.33	296.55
10.	Львів-повіт	131	5	235.72	
11.	Калуш	69	5	92.50	136.37
12.	Борисів	76	3	10.80	217.40
13.	Теребовля	43	4	198.00	
14.	Сокаль	101	4	193.86	
15.	Богородчан	37	1	161.00	
16.	Косів	42	1	138.00	
17.	Броди	79	4	132.50	
18.	Сколе	51	3	127.10	24.50
19.	Заліщики	57	10	122.50	
20.	Жовква	75	17	124.30	
21.	Лиско	154	3	121.00	
22.	Вучаць	87	8	117.00	
23.	Бібрка	91	5	106.18	
24.	Перемішль	123	1	100.00	
25.	Ярослав	109	3	93.50	
26.	Підгайці	64	2	92.05	
27.	Рава-руська	73	5	79.55	
28.	Турка	74	2	78.50	
29.	Перемишляни	9	3	76.90	
30.	Самбір	87	5	69.10	
31.	Мостиска	78	2	62.60	
32.	Надвірна	33	3	60.50	
33.	Зборів	53	2	50.00	9.80
34.	Станіславів	75	2	56.50	
35.	Старий Самбір	56	2	54.70	
36.	Добромиль	96	2	53.00	
37.	Горлиці	65	3	44.00	
38.	Сявк	130	3	39.60	
39.	Дрогобич	79	5	39.00	
40.	Мечніжин	22	5	37.00	
41.	Камінька стр.	60	7	31.50	
42.	Чесанив	66	2	21.00	
43.	Радехів	56	2	17.00	
44.	Товмач	64	3	16.50	
45.	Збарж	60	2	15.50	
46.	Рудки	70	3	13.04	
47.	Бережан	74	2	7.30	
48.	Березів	56	3	7.00	
49.	Скалат	64	3	6.70	
50.	Золочів	89	1	5.00	
51.	Жидачів	74	1	3.00	
52.	Стрий	53	1	3.00	
53.	Городенка	50	—	—	
54.	Снятин	51	—	—	
Загоченні з Польщі		75	337.70	—	—
Разом		3820	217	5.594.32	5.458.26

1) З того Солов'яна 161 зол.
2) „Мости Великі“ 90 зол.
3) „Монастирська“ 76 зол.
*) Коужки УПІ. повітів не виказаних в
цій рубриці не прислали до 20. грудня ц. р.
обов'язкових рахункових і статистичних
звіставлень за листопад 1924 р.

Подаємо отсей статистичний ви-
каз жертвенности українського гро-
мадянства на свою „Рідну Школу“
як історичний документ для сучас-
них і прийдешніх поколінь. З ньо-
го виявляється, що на 3820 громад
тільки 217 громад зложило квоту
зол. 5.594.32. В порівнянні з попе-
редніми місяцями впала жертвен-
ність українського громадянства
майже на 50%. Це наступило в той
час, коли на „Рідну Школу“ нало-
жено нові обов'язки і тягарі, от як
розбудова українського приватного
шкільництва на всіх полях та обо-
рона його і оборона українського
державного шкільництва у зв'язку
із останніми „кресовими“ законами.
Таке відношення українського
громадянства до „Рідної Школи“
не може мати більше місця, а за-
гал українського громадянства по-
винен вжити всіх заходів, щоби
„Рідну Школу“ забезпечити мате-
ріально, а тим самим дати їй змогу
перевести в життя її всякі завдання.

Репресії в Югославії.

Розв'язання партії Радіча.

Сталося те, чого можна було
давно сподіватись, коли тільки на-
сувалася можливість повороту до
влади реакційного кабінету Пасіча.
Білгородський уряд оголосив дек-
рет про формальне розв'язання хор-
ватської республікансько-селянської
партії Радіча, мотивуючи це рішення
тим, що, мовляв, ця партія зай-
мається комуністичною пропаган-

дою; маюток партії буде сконфіс-
кований, партійна преса заборонена
а чільні партійно-політичні діячі
будуть арештовані на підставі за-
кону про охорону держави. Військо
й поліція густо сконфіговані за-
для безпощадного здавлення уся-
ких демонстрацій та заворушень,
які можуть вибухнути наслідком
отаких репресійних заходів. Усі
визначніші хорватські громадянські
діячі знаходяться під поліційним на-
зором. Покищо нема вісток про
врячіння, яке викликав у Хорватії
названий декрет. Загребські газети
поклали його текст без коментарів.
Лише орган об'єднання хорватських
політ. партій „Hrvat“ протестує про-
ти імпутування партії Радіча кому-
ністичних революційних тенденцій;
партія Радіча є передусім пацифіс-
тична і національна і ніколи не
виступала за нагальними засобами
націон.-політичної боротьби. „Hrvat“
заповідає, що незаконні репресії
білгородського уряду не аломлять
хорватського народу зорганізова-
ного у партії Радіча, а навпаки,
скріплять його відпорну силу. Після
цього акту насильства ні один Хор-
ват не зможе співпрацювати з Біл-
городом, а кожного, хто пішов би
на таку співпрацю, хорватський
нарід нап'ятує як національного
зрадника.

Загальне збентеження викликає
факт, що югославянська королів-
ська пара раптово виїхала до Па-
рижа. Офіційний комуніст по-
дає, як причину цього виїзду, по-
гіршення здоров'я королівського
вуйка, князя Арсена. Річ ясна: ні-
хто цьому не вірить. Виїзд короля
й королеви послідував безпосе-
редньо перед оголошенням поста-
нови уряду про розпуск партії Ра-
діча. Тому, що в неприсутності
короля вся відповідальність за по-
станови уряду і за події в кою
паде на раду міністрів і, в першу
чергу, на його голову. — король
Олександр вмиз руки від відпові-
дальности за згаданий декрет і йо-
го можливі лихвісні наслідки. А
що Пасічові не вдасться перевести
свого плану легко й без особлив-
ших внутрішніх потрясень — про
це свідчить у першій м-рі гостра
опозиція і демонстративний виступ
із кабінету тих двох хорватських
угодовців, які прийняли від Пасіча
міністерські портфелі. Коли у по-
слідовному перевороті плану ре-
пресій будуть уневажені оголоше-
ні вже виборчі листи могутньої
партії Радіча, тоді в краю повста-
не замішання, яке ледве чи вдасть-
ся опанувати багнетами.

Шлях, на який так рішуче всту-
пив сивобородий Пасіч, є ще од-
ним доказом, що навіть старі й
бушім-то досвідчені політики й ди-
пломати бувають глухі й сліпі на
поуки історії.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Напад на поліц. постерунок у Скалатщині.

На постерунок польської поліції
в Луці Малій (пов. Скалат) з'яви-
лася оноді ватага, що прибула
з радянської території. Забрали
акти й відіхали кінно за границю.
На постерунок оставили записочку,
в якій польському командантові
поп'якають, що немає в нього по-
рядку.

Львівський воевода.

През. Войцеховскі підписав іме-
нування був. мін. праці Даровського
лодзьким воеводою. Дотеперішній
лодзький воевода Гараніх буде
йменованний львівським воеводою.

Хочуть поділитися Альбанією.

„Шікаго Трібюн“ звідомляє з Біл-
города, начеб югославянський, іта-
лійський і грецький уряд хотіли ви-
користати революцію в Альбанії,
як притоку до окупації Альбанії.

Французько-радянські перего- вори перервані.

27. XII перервано в Парижі фран-
цузько-радянські переговори. При-

чиною мало бути те, що Красін не
хотів признати становища Франції,
щоби французьких вірителів СРСР.
зповні заспокоїв. Красін хотів ли-
ше узгляднити претенсії дрібних
власників російських рент.

Буря в Англії.

Від кількох днів лютує в півд. і
середній Англії буря. 27. XII. ро-
збилося кілька кораблів. Морська
комунікація з континентом перерва-
на; воздушна також. Повінь зростає
незвичайно скоро на цілому півба-
р'їжжі. Темза виступила з берегів.
Також в Ірландії, головнож в Бел-
фесті страшна буря. Часть міста
під водою.

Обвинувачення Мусоліні.

„Іль Мондо“ помістив меморіал
б. пресового шефа Росії (одного
з обв. в процесі Матеоті). Він до-
казує, що напади і побиття політ.
противників фашистами діялись на
безпосередній приказ і за згодою
Мусоліні.

Арештування 430 комуністів.

В Букарашті арештовано 430 ко-
муністів, що належали до тайних
терористичних організацій. Мали то
ніби бути три організації підпома-
гані рад. грішми. Поліція забрала
величезні архіви, друкарські прила-
ди і докази взаємин із Москвою,
Віднем, Берліном, Софією і Ате-
нами. Задержано в арештованих 230.
Вони стануть перед воєнним судом;
200 видалено з границь Румунії.

Розлам у партії Радіча.

З сторонництва Радіча виступило
36 послів під проводом посла Хор-
вата. Вони утворять нову групу
з програмою селянської партії, але
без радянської орієнтації.

Летнича катастрофа в Англії.

В Англії в аеродромі Грейдон на
Святій вечір приключилася ката-
строфа, найбільша від часу зорга-
нізування цив. летництва. Воздуш-
ний корабель ДГ. зайнявся, згоріло
8 людей.

Зайняття Вальони.

По звідомленні із Білгорода,
повстанці зайняли Вальону.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Попередне (288) число
нашого часопису сконфіскавала польська
прокуратура п'ять місць вступної статті п.
з. „Кресова Рада“, та цілість комуні-
стичної „Після видачі“.

— Перемалявання вивісок, або
язиківі закони в нотаріаті. Докоти-
лись язикові закони

І до нотаріа-
ту. Виштов указ Експ. Чеського з 25. IX.
1924. През. 42353/1. N. O. 124. що „downie
napisy, tablice, godla, wywieski oznaczaj-
ace lokal notariatu, stamplie i pieczęcie no-
tariatalne muszą być urzędowo wydane
w języku państwowym. Używanie w nich
innych języka czy to zamiast, czy to obok
państwowego, nie jest dozwolone. Napisy
godla, pieczęcie i stamplie ruskie albo dwi-
języczne muszą być usunięte z użycia“.

А львівська нотаріальна Палата аж за-
липулась з радости, що виштов такий
указ, таї видала від себе ще листи, під
датою 8. листопада 1924 до ч. 964. В сво-
їй інтерпретації пресловутого закона вона
договорилася до того, що нотареві не
вільно буде в матірній мові сторони ані
засвідчувати згідности відписів грамот
списаних в її матірній мові, ані стверджу-
вати правдивости підписів сторін на таких
грамотах, хоча на основі 2. арт. 9. точка
матиме такий обов'язок суд і якщо „мней-
шосьова“ сторона буде перта, то вже
задла цього самого не піде до нотаря
тільки до суду і нотар буде тратити, зна-
чить, в народному інтересі сама звужила
свої права. Це впрочім тільки маленька
квітка з того указу, а цілість доводить
до висліду, що нотареві не вільно буде
говорити з суддею тільки по польськи, а
вивіску в українській мові „на поміст по-
вати не вільно“, або „випитайте зсугут“,
муситиме з канцелярії викинути.

— Аманди пам'яті Драгоманова.
Український педагогічний інститут ім. М.
Драгоманова в Празі улаштував для 20. п.
святоточу акцію в пам'ять свого покор-

вителя. Вступне слово вголосив проф. Л.
Біленький, який зложив коротке звідом-
лення з діяльности інституту за минулий
рік. По переведенню ієнатуріації сту-
дентів І-го курсу, студент Щербанік
прочитав реферат п. з. М. Драгоманова і
студентство. Відтак читав проф. В. Ск-
мочит про „Австро-руські спомини М.
Драгоманова“.

— Щось ян з українським універси-
тетом. „Пшегльонд Віленський“ повідом-
ляє, що польський уряд хоче ушасинити
Білорусинів учительським семінарем з
правами в... Вилгоші.

— Йде в очі. „Слово польське“ не за-
сне, поки з будинку української гімназії у
Львові не звикне стара українська напись,
нагадуюча „давні добрі часи, коли то
гімназія була „академічною“ і першою
поміж львівських гімназій“.

В обсервії посла Ланьцухового. Після
х середи на четвер появились на мурах
нашого міста комуністичні відозви в обо-
роні арештованого польського владою
посла Ланьцухового. Відозви позидирала
поліція і патріотично-настрєві обивателі.

— Перший залізничний міст на Волині.
Цього року маєтсь закінчити будова за-
лізно-бетонного моста в Ковлі на річ.
Турії. Міст має два перехвати по 12 ме-
трів. Буде це перший залізничний міст на
Волині.

— Статистика міст в Польщі. Згідно з
приблизною статистикою з 1913 р. Варша-
ва має 936.046 мешканців, Лодзь 452.293,
Львів 219.388, Краків 181.706, Познань
169.793, Вільно 128.954, Люблін 94.422,
Бидгощ 87.848, а Королівська Гута 74.811.

— Напад на поштову касу в Жовкві.
Під латинську різдвяну ніч аломилася ве-
лідома поштова касу в Жовкві. При допомозі спеціальних
полиціа пробіли вони в грубому на 80
см. мури діру, вийшли нею до кімнати, в
якій стоїть каса й узяти уся готівку, яка
наїмлася. Поліція почала докопання за
злочинцями.

— Самогубство убійниці. Для 6. п.
м. як ми вже доносили, — убито за заїз-
нич'ї лінії Перемишль — Ярослав, біля вар-
тової будки ч. 47 поліція Франца Нова-
ковського. На днях підчас переведеної об-
лави в Березівському повіті, в селі Рих-
ках арештовано відомого бандита Яна
Цупака в хаті його брата. Бандит, побачи-
вши, що нема виходу, вистрілом з ре-
вольверу позбавив себе життя.

— В невольничій закутні. В неволь-
ні при вул. Снопківській арештовано Яна
Жепака, який ще весною ц. р. убив на
весілю в Германії одного з весільних
гостей. Арештований не признається до
вини.

— Пан сержант. До помешкання од-
ного з польських редакторів при вул. Ос-
соліській вдерся в навічери польського
Ріппа якийсь сержант 19. п. п. і побив
господаря. Згодом виявилось, що запаль-
ний сержант гнав за двома дівчатами,
які втікаючи сховалися до каменниці, в
якій живе згаданий редактор. Інтересно,
що бандитського сержанта не хотіла ареш-
тувати патруля, а навіть арештувавши
на приказ одного зі старшин, відтак пу-
стила свободню. Нема то як бути поль-
ським сержантом.

— Ще один сержант. Як Паронь фа-
ховий сержант або зупак 48 п. п. стріль-
ця, станіонований в Станіславові, дався
приловити на крадіжці дошок зі складу
Лейзона Понса на Левадівці. Пан серж-
ант заїхав собі фірою до складу і на-
бравши потрібну кількість дошок, відіхав,
ховаючись в сумерках відзначної ночі.

— Збанкрутований дефрандент. Ма-
теуш Куверман, розтративши 2.000 золо-
тих, здефрандованих в лодзькій фірмі Ле-
онард і Спілка, сам зголосився до львів-
ської поліції „но-спічної експозитури“.

— Ще одна жертва автомобілю. Для
25. п. м. наїхав шофер Геп, їдучи вули-
цею Котеника вгору, на краєвничу Ма-
тільду Личиньку, яка згинала під колеса-
ми автомобілю. Шофера арештовано. Ти-
ло нещасної жертви відставлено до ін-
ституту судової медицини.

— Самогубство студента. Студент ме-
дицини Карло В., мешкаючий на піддашу
каменниці при вул. Тарновського ч. 8, не
можучи дійти до ладу з тяжкими умови-
ми життя, повісився в своєму помешкан-
ні. Сестра денята, їдучи на свята, всту-
пила до брата, але застала тільки холо-
не тіло самогубця.

— Різдяний темпарімент. Юзеф
Чоп, арештований за биття прохожих,
з трудом дався запровадити на комісар-
іят, але тут не давши за вигране поля-
нав бар'єру, кинувся на урядуючого пош-
довника а наложени кайданки порвав.
Замкнений в'решті в хованій половах
прячу, вибрав вікно, одним словом здемо-
лював унеблювання арешту.

— В справі промислових патентів.
Скарбова палата пригадує, що речинсь
винульзовання промислових патентів на
1925 рік минає з днем 31. грудня ц. р.
Невинульзовання патенту в означеному ре-
чинні потягає за собою консеквенції, пе-
редбачені в 98 пар. закону про проми-
словий податок. Належитість за патенти
має бути вилучена до скарбових кас без-

ДІЛО

виходить щоденно передпол.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шал. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рекламу не зчитується.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в кожному 420 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Рв.
мунія 150 лей, Болгарії 7-50
зл., Австрії 7-50 зл. Зима
звеси 1 зол.

В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Влас: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Влада і преса.

Більшість злобутком новітніх часів є роль преси. право з при-
кладної точки під кутом відпові-
дальності співробітництва оборонювати
право нації до культурної, госпо-
дарської й політичної еманіпації,
до рівності в сім народів. Най-
більшим злобутком демократії є
рівність перед правом, свобода кри-
тики влади і її ділань, пропаганда
ней, які вже в світі добули собі
право громадянства, поборювання
привілеїв, які влада націлює пев-
ні національні чи соціальні групи.

Не ставимо яким завданням на-
шому місці. Лише говорити про
вагу і значіння преси, про її роль
в житті народів і держав, про вплив
на формування громадської думки
за допомогою її, що від Великої
Французької Революції, яка поста-
вила основи (під волю преси, яка
винесла певні основні права для
утвердження свободи слова, збері-
гано й розбу рвано ті права,
щоби піднести їх на висоту непо-
рушних аксіомів.

І тому в державах, де панує пра-
во, де воно є складовою частиною
— так сказатиб — психології на-
родів, де воно з стану розумового
чинника перейшло в становище на-
віль чуттєвого складника, незвичай-
но шанують цей великий здобуток
і право новітніх часів. Та — на-
жаль — почуття свідомості права
розтягається тільки на ту частину
Європи, з якою тісно зв'язана ця
назва. Менш-більш на кордоні осе-
реленої Європи кінчається правдо-
вість європейської, а починається
заятищина. Коли ми звернемо увагу
на ту велику свободу, якою в рес-
публіканській, масонській
Франції вітається нпр. монархі-
стично-клерикальна преса, або коли
ми спинимося на безмежній волі
комуністичної преси, яка панує в
Німеччині чи Чехословаччині, то су-
мом проймає нас безмежне топ-
тання, та розпереза самоволя, що
заготить над опозиційною пресою
на схід від німецько-чехословачьких
границь. В Польщі, Румунії, на Бал-
канах і в СРСР. Самовлада панує
азійський принцип. Тут преса лише
остільки вітається свободою,
оскільки вона йде в лад з політикою
уряду та підсилює імперіалізм пануючого народу.

Недоля української, білоруської й
литовської преси під Польщею є
загальною відома, щоби над нею
спинюватися. Теж саме торкається
комуністичної преси за всіх мов.
Може доля комуністичної преси є
це важча, бо її зовсім задалеко.
Опозиційна, „чужонаціональна“
преса є на індексі. Її сплутують не
тільки мотузками всіх передпо-
топових „законів“, ні лише розтя-
гають духа тих „законів“ в най-
більше неспонятливоу розумінні
для „чужонаціональної“ преси, але
її принорюють до неї партій-
ницький принцип.

Український журналіст ніколи не
має вгадати, що саме не подо-
бався прокураторові, що він ува-
жатиме суперечним з його розу-
мінням закону. Замість порушних
аксіомів європейської свободи пре-
си, тут загніздився імперіалістичний

„аксіом“, що українська газета му-
сить бути конфіскована. А на це
головним чином впливає переко-
нання, що українська преса є в бо-
ротьбі за право своєї нації. Розу-
міється, що таке переконання є
зовсім правильне і конфіскаційна
позелінка може більше причиню-
ється до уґрунтування того погля-
ду серед маси, як колиб на прак-
тиці існувала забезпечена консти-
туцією воля преси. Українська га-
зета мусить бути конфіскована, як
не за слова, то за тенденцію. Але
крім того на українську газету чи-
гає ще тисяча всяких небезпек.
Вона мусить перебороти безліч пе-
репон, заки дійде до рук читача.

Самоволя, яка досі ваготила над
„чужонаціональною“ пресою, по-
ліційна „опіка“ з вічними закрит-
тями, трусами, арештами, всевла-
да поліції ського режиму, яка посува-
лася так далеко, що поліційний
агент пильнував, щоби ні один
примірник газети не появився без
поліцейсько-прокураторської апро-
бати, — все те злобуло собі в нас
уже право „громадянства“. Правда,
був ще один спосіб, яким можна
було засуджену на смерть статтю
воскресити шляхом посольської ін-
терпеляції. Це право є так само
старе, вкорінене, нерозривно зв'я-
зане з парламентаризмом, як і сам
парламентаризм. Але в останніх
часах польськи й парламен-
таризм відбуває спішну еволю-
цію в напрямі деспотичних, само-
державно-царських принципів на-
рівні з польською адміністрацією.
Маршалок союму під впливом пра-
вої преси почав вимагати, щоби
статті, приведені в інтерпеляціях,
були подавані в польській мові, а
одночасно почав зборюватися
приймати інтерпеляції, які торка-
ються статей сконфіскованих в
цілості. Цю „новість“, видуману

маршалком польського союму, по-
чинає засвоювати собі регулямі-
нова комісія союму, намагаючись
самоволою маршалка перетворити
в „право“, бажаючи до „Nabeas
corpus“ громадянських прав і воль-
ностей прижити ще одну латку.

Очевидно, польській реакції ще
й цього мало. Вона змагає до пов-
ного задалека „чужонаціональ-
ної“ преси, до створення з неї на
громадської трибуни, не вислову
громадської думки, але якогось
опудала, якоїсь каліки, що може
виконувати тільки деякі функції, —
обмежені різними глибоко продуманими превенційно-репресійними
засобами.

Сьогодні українська преса кін-
чає шестиліття свого існування
під польською владою. Її доля бу-
ла долею українського народу. Та
по всім своїм найкращим силам во-
на поборювала перепони й відер-
калювала громадську опінію. Ріжні
докори можна звернути на адресу
української преси, але одно слід
піднести, а саме, що вона в най-
важчих хвилях usque ad finem ви-
держала на становищі.

З нинішнім днем кінчається не
тільки шестиліття української преси
під польською владою, але й пя-
тиліття нашого органу під поль-
ською владою. Наша преса за той
час була переслідувана не тільки
по всім правилам російської цензу-
ри, але польська влада значно
перевищила її. Тепер в регулямі-
новій комісії польського союму бу-
дується ще одну запору для „чужо-
національної“ преси.

Ці заходи, які без сумніву увін-
чаються успіхами, повинні бути но-
вим товчком для нашого громадян-
ства для підтримки й поширення
української преси. А не сідатиме
про злість нашого громадянства
і про опривчання його всенародних
змагань. Ф. Ф.

чений їм матеріал офіційними бе-
лянськими представниками перей-
шовши через варстат переклада-
ків. Цей матеріал має показати,
„мільони нового англійського
тапу можна супокійно вложити
в підписи совітської Росії“
видавчати потеперішні „англ.
робітничої партії“, що під со-
вітською владою в поправила
матеріальні та умовини життя
населення, була постійне місце між
ськими народами“.

Щодо „сильної поправки е-
кономічних відносин від 1920 р.“,
„Та йме“ звертає увагу, що від цього часу
чистий комунізм пішов на уступки,
завівши, завдяки Ленінові, т. зв.
„нову економічну політику“. Офі-
ційний орган англ. робітничої
партії „International Labour Review“
стверджує всупереч цим даним, що
нинішня заробітна плата під со-
вітською владою доходить до 65%
у порівнянні з передвоєнною. Зави-
дуючи металургічним виробництвом
прознались, що продукції дійшла
дезь до 27 1/2% передвоєнної. Да-
ма, що англ. делегати кажуть і
великі аусилля совіт. уряду на
виховання, сам Лівначарський, го-
ловний ком. сов. уряду на
публічно і тому, що
низилось, і в
боді реліг.
явно заявляють про
стичної влади, повинно б
шене в корні як перет-
вний для народу. „Та йме“ не
випереджувати остаточних ви-
ків, а ставить собі лише пит.
як справоздавачі делегати, англ.
опінія та уряд погодять ці
театження, привезені з недавн
подорожі, зі заявами та погляду
офіційних совітських представ-
ків на території СРСР. і в союз-
держав.

У. С. Р. Р. АМСР.

Англійська роб. партія і СРСР.

Поворот англійських делегатів.

ВСТУПНИЙ КОМУНІКАТ. — РОЛЯ ПЕРЕКЛАДЧИКІВ. — КРИТИЧНІ СУМНІВИ
„ТАЙМСА“.

Минулого тижня вернулись до
Льондону англійські делегати Го-
ловної Ради Конгресу Труд-Уніо-
нів. (т. зв. Дослідна Комісія) які
вийшли на територію радянської
влади, щоби ознайомитись якнайдо-
кладніше з умовами торговель-
ного, суспільного та політичного
життя, з метою якнайтісніших вза-
емин Англії зі С. Р. С. Р. Голова
цієї комісії Пурсель і секретар Брам-
лей видали тимчасовий комунікат,
відкладаючи точне справоздання зі
своєї подорожі на пізніше, коли
зберуть і зредагують великий мате-
ріал, привезений здебільша на ро-
сійській мові.

„Таймс“ друкуючи згаданий ко-
мунікат дня 22. ц. м., присвячує з
його нагоди аж дві статті (одну
вступну), в яких силкуються дати
відповідь на те, чого можна споді-
ятись від обіцяного справоздання.
Провізоричний комунікат попере-
джує, що точне справоздання „роз-
віс чин“ хибних поглядів про ро-
сійські

ною опінією та пресою“. Комунікат
каже, що делегати подорожували
6.000 миль і оглянули різноманітну
низку промислових підприємств. А
проте цікаво те, що хліборобство
яке повинно займати перше місце —
пропущене в цьому справозданні.

„Таймс“ звертає увагу на одну
подробу першорядної ваги, а са-
ме, що делегати не знали росій-
ської мови. Таким робом уся їх
праця мусила відбуватися при помо-
чі перекладчиків, особисто їм неві-
домих. Не лише офіційні інтерв'ю
та приватні розмови велись через
такі посередників, але й весь вру-

Пр. 1082/24. В імені Річпосполитої Поль-
ської Суд окружний кримінальний як Трибу-
нал пресовий у Львові рішив на внесок
Державної Прокураторії, що зміст часо-
пису „Діло“ ч. 290 (10.373) з дня 17. XII.
1924 р. в частині під заголовою:
1) „Вичими шляхами“ цілий артикул мі-
стить зовсім єство злоч. з § 65 а з. к. визна-
в докору в дні 16. XII. 1924 року, ко-
аріскагу за вправдану, за яким зміст на-
шого наклад і видав по думці § 493 п. 2. к. з.
зобов'язує заборонити розповсюдження го-

го друкованого п'єсьма. Зарт-
наказ відділяльному
часопису, щоби не
безплатно, в найб-
першій сторінці. Не
потягає за собою и
§ 21 зак. друк. з
б. ех 1863, а ім-
стувство на грив
для 18. грудня

Пад проти комунізму і соціалізму.

не в мент, коли англійські ко-
ватисти заступилися для про-

В нинішніх часах, часах обережності та повз-ржливості ватиканської політики коли наприклад у Франції при кермі всеж таки уряд хоч і несоніялістичний, але в усякому випадку близький соціялізмові, той виступ був подктований чимсь, що не впадає з зотвердінною політикою Ватикану. Він має свій почин у тих протибольшевицьких комбінатях, про які ми писали, а в першій мірі в комбінатях консервативно хоч і не католицької Англії чи краще її дипломатії.

ПРАГЧІН ПЕРУАНІ ДІЛІ ПАНО
НА ЗЕМКУ
ГОЛУАС
по цене обниженных цін
ФІРМА 1073 4-10
АНТИН УВЕРА
Львів, вул. Галицька 10.

(допис з Праги.)

Вислання цієї другої місії є доказом недостатчі всякої політичної зручності. Продовження акції д-ра Сиваль-Стоцького кладе печать неуспіху на всяку дальшу акцію в тому напрямі, тим більше, коли йде про університет в Луцьку, і коли до справи беруться такі скомпромітовані оліїїніи як Оскіпко і славновісний Мадейський. Цей неуспіх передірішений також завдяки педагогіві обставині. Імеччо в днях 1., 18. і 20. грудня відбулися в Празі перші наради професорів Українського Університету і Педагогічного Інституту в Празі, як рівнож Господарської Академії в Полебачах враз з представниками Центр. Союзу Українського Студентства і всіх студ. фахових організацій в Ч. С. Р. в справі Українських Високих Шкіл у Львові. По вичерпуючій трьохденній дебаті утворено Університетську Комісію з представників професури 3 Українських Високих Шкіл в Ч. С. Р. і делегатів студентства по половині, яка в порозумінню з кураторією У. В. Ш. у Львові має почати позитивну працю в користь існуючих У. В. Ш. у Львові. В прийнятих одночасно резолюціях зазначили всі за дальший існуванням дотеперішніх У. В. Ш. у Львові і їх матеріальною і моральною піддержкою. Згадана комісія одержала повновласти, щоби в порозумінню з кураторією У. В. Ш. у Львові робити заходи в напрямі створення одного найвищого органу, зложеного з представників краю і еміграції, якого завданням буде

B. Marti ^{HELZ}

Елмонтон, 28. листопада 1924.

Один-одинокі" туди старокраєвого інте-
ліґнта тут ридася би, а то тип такий
одиничи, які змогли самі шось тут дла-
себе організувати і то-є жити. Канад-
сочатку очий край ревно має досити
місяця, — але тільки для піонірі-організа-
торів. Одначе хто длає, що він тут дес-
притиуват'є, той вубо віджалеє свого

(Із моїх спогадів.)

Кравс. Але заки Папе покинув Буковину, він допоміг до вибору перших українських послів до Бук. сойму і започаткував вельми важку справу управління українського правопису, до чого встановлено окрему комісію, складену з проф. унів. Онишкевича, учителів середніх шкіл о. Шанковського, Глібовицького. Білинкевича і Галицького і з відпоручника "Руської Бесіди", яким обрано мене. Крім проф. Галицького були всі інші члени — кацапи, а проф. Онишкевич хоч народовець, але етимолог. Проти начерку "етимологичного" правопису виступив проф. Галицький з острою критикою, виказуючи й політичні цілі кацапів, що отворило й мені очі раз на все. По такій відправі ця комісія не сходилася більше, бо кацапам не стало відповіді на аргументи народівця Галицького. Захопом Українців відновлено цю комісію пізнійше, до якої увійшов наслідник пок. Онишкевича проф. Смаль-Стоцький і визначний фільолог проф. Теодор Гартнер відомий співробітник Стоцького. Вони оба виступили з проєктом фонетичного правопису, а коли кацапи їх переголосували, видали зівсье "Minoritibusvotum", яке було підставою дальших старань у цій справі. На бажання д-ра Стоцького написав я в "Buk. rad. Blätter" статтю про новий правопис для вчителства, а в тов. "Руська Школа" повів агітацію між учителями. Ставши в 1892 р. шкільним інспек-

тогор у серецьким повіті зібрав я своєрідний доказ проти етимологічного а за фонетичним правописом. Я подиктував учням б. шкільного року в ІЗ. українських школах цього повіту кілька речень, які мали написати правописом, що то вони його вчилися 5 літ. Опісля я пояснив їм через 5 хвилин суть фонетичного правопису, яким діти написали опісля тойсам диктант на другій сторінці тойж картки. Ті картки підписані дітьми й означені шкільною печаткою я зібрав і позичивав по школах та зазначив на них похибки, яких у етимологічним диктаті по 5-літній мозольній праці найшлося пересічно пять раз стільки, що у фонетичнім по пятихвилевім поясненню. Ці диктати wraz з відповідним звітом вислав я з пов. шкільної Ради до краєвої, де їх запропастив протектор кацапства, тодішній кр. інспектор шкіл д-р Висловжиль, бо коли в 1895 р. покликано мене на референта до кр. шк. Ради, не було цього акту навіть запротоколовано. Однак всі супротивні заходи, ба навіть важке оречення галицьких фаховців, що „фонетика ще не на часі“, не спинили побіди українства, Міністерство одобрило 1894 р. уложенний мною фонетичний буквар, який моїми заходами всі повітові учительські конференції впровадили з початком шк. року. 1894/5 до шкіл. На другий рік приготував я другу, а далі й третю частину тай 1 : 2 частини

Так поборола фонетика й останню перешкоду й запанувала в школі і поза нею. Сьогодні в трицять роковини впровадження питомого українського правопису, який уже своїм зовнішнім виглядом відрізняється від усього, слід згадати про велику ролу цієї справи для ясності подання нашого мовного й загальної нашої національ-

та "Соней Прима". На
аут СТАМБ СЛТ СТАТ

